

Studia ad Archaeologiam Pazmaniensia

A PPKE BTK Régészettudományi Intézetének kiadványai

Archaeological Studies of PPCU Institute of Archaeology

Volume 14

Bölcsészettudományi Kutatóközpont

Magyar Őstörténeti Témacsoport Kiadványok

Volume 8

Studia ad Archaeologiam Pazmaniensia
A PPKE BTK Régészettudományi Intézetének kiadványai
Archaeological Studies of PPCU Institute of Archaeology

Bölcsészettudományi Kutatóközpont
Magyar Őstörténeti Témacsoport Kiadványok

Studia ad Archaeologiam Pazmaniensia
Nemzetközi szerkesztőbizottság /
International Advisory Board

Heinrich Härke
Eberhard Karls Universität (Tübingen, D)

Oleksiy V. Komar
Institute of Archaeology of NUAS (Kiev, Ua)

Abdulkarim Maamoun
Damascus University (Damascus, Syr)

Denys Pringle
Cardiff University (Cardiff, UK)

Dmitry A. Stashenkov
Samara Regional Historical Museum (Samara, Ru)

Bölcsészettudományi Kutatóközpont
Magyar Őstörténeti Témacsoport
sorozatszerkesztő

Fodor Pál
Bölcsészettudományi Kutatóközpont
főigazgató

LŐRINCZY GÁBOR

A szegvár-oromdűlői 6–7. századi temető

The cemetery of Szegvár-Oromdűlő
from the 6th–7th centuries

Szerkesztők

MAJOR BALÁZS – TÜRK ATTILA

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet és Társadalomtudományi Kar
Régészettudományi Intézet

Bölcsészettudományi
Kutatóközpont
Magyar Őstörténeti Témacsoport

BUDAPEST – SZEGED
2020

A kötet a Pázmány Péter Katolikus Egyetem,
a Bölcsészettudományi Kutatóközpont
és a Magyar Őstörténeti Témacsoport támogatásával valósult meg.

PÁZMÁNY PÉTER
KATOLIKUS EGYETEM

Felelős kiadó

Dr. Major Balázs intézetigazgató (PPKE BTK Régészettudományi Intézet)

Munkatársak

Csiky Gergely, Pásztor Adrien és Vida Tivadar

Első borító: Aranylemezből préselt ember alakú veret a szegvár-oromdűlői 111. sírból.

Hátsó borító: Préselt boglárpár a szegvár-oromdűlői 134. sírból.

(Fotó: Király Edit)

© A szerző és a Martin Opitz Kiadó

© Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Régészettudományi Intézet

ISBN 978-963-9987-56-2

HU-ISSN 2064-8162 (Studia ad Archaeologiam Pazmaniensia)

Minden jog fenntartva. Jelen könyvet, illetve annak részeit tilos reprodukálni, adatrögzítő rendszerben tárolni, bármilyen formában vagy eszközzel – elektronikus úton vagy más módon – közölni a kiadó engedélye nélkül.

2020

MARTIN OPITZ Kiadó
H-1093 Budapest, Bakáts utca 1–3.

Rajz: Czabarka Zsuzsanna, Koncz Margit, valamint Dobó Bernadett, Szőke Ágnes és Vidovics Teréz

Képszerkesztés: Pápai Zoltán, Váci Gábor

Temetőterkép: Kamarási András

Tördelés és layout: Váci Gábor

Nyomda: Pauker Nyomdaipari Kft.

TARTALOM

Előszó.....	7
Köszönetnyilvánítás.....	9
Az ásatás története – röviden	11
A lelőhely és a 6–7. századi temető	13
A sírok katalógusa.....	15
Függelék.....	353
Irodalom.....	357
Rövidítésjegyzék.....	361
Képtáblák	363
Térkép- és cd melléklet	

ELŐSZÓ

Jelen kötet a négy évtizede a Csongrád megyei Szegvár község területén leletmentő feltárással megkezdett munka utolsó fázisa. Az Oromdülő határrészben a helyi mezőgazdasági termelőségvetkezet homokkitermelést végeztetett, és a földmunkák során kora avar kori temetkezések kerültek elő. Az 1980-ban elkezdett megelőző feltárások 1997-ig tartottak. Ezek során császárkori telep objektumai, továbbá egy szarmata és egy 10–11. századi, valamint egy 6–7. századi temető sírjai kerültek elő. Az előkerült leletanyag restaurálása, ha szakaszosan is, de folyamatosan történt. És ezzel párhuzamosan az előkerült leletek rajzolása is. Először a 10–11. századi temető, majd a császárkori telep publikálása valósult meg. A feltárással párhuzamosan, majd azt követően évtizedekig tartott az avar temető síranyagának rajzoltatása. Az elmúlt 40 év alatt összesen 18 temetkezés (akna-, padmalyos és fülkesír) teljes leletanyaga lett közzétéve, ami a feltárt temetőrészlet csupán 3,5%-át jelenti. Nem menti a helyzetet, hogy a publikált sírok jó keresztmetszetet adnak a temetőrészlet használati idejéről és a temetőben megfigyelt temetkezési szokásokról.

A szegvári temetőrészlet leletmentő feltárását 1997-ben befejezve – az egyéb múzeumi munkáim mellett – törekedtem arra, hogy előkészítsem a temető feldolgozását. Ez a szokásos múzeumi elfoglaltságok, aprómunkák mellett igen lassan haladt. Többszöri próbálkozás után az OTKA-hoz beadott pályázatunk kétszer is nyert (T 22162, illetve K 76375 számú), ami lehetővé tette a leletek rajzoltatását és a képtáblák szerkesztést, ami így is közel 30 évig tartott.

A feldolgozásnak az adott lökés, hogy előnyudíjba helyeztek, és a szegedi Móra Ferenc múzeum vezetősége megvált tőlem. Ugyanekkor Béres Mária, a szentesi múzeum igazgatónöje azonnal a segítségemre sietett és felajánlotta a Koszta József Múzeum egy dolgozószobáját. Ilyen keretek között sikerült a leletek beletárolása, leírása, majd azt követően feldolgozása, értékelése. A sikeres OTKA pályázat biztosította a munkához a háttérrel, előnyudíjas, múzeum nélküli státuszom pedig megadta azt, amiben előtte híján voltam, a szabadidőt. Munkámmal párhuzamosan a felkért társszerzők folyamatosan dolgoztak a témájukon és elkészítették tanulmányaikat. Ugyan a kötetek megjelentetésére az idők során több ígéret volt, de egyik sem vált valósággá.

A Pázmány Péter Katolikus Egyetem részéről Türk Attila 2019-ben vállalta fel, hogy a temetőt bemutató és a leletanyagot, temetkezési szokásokat feldolgozó tanulmányokat tartalmazó kötetet megjelentetik. Így lehetővé vált egy régi adósság törlesztése, a Tiszántúl jelen pillanatban legnagyobb sírszámú kora avar kori temetőjének közlése. A temető leletanyaga alapot nyújthat a többi között egy regionális kronológia kialakítására, a területről ismert magányos, illetve kis sírszámú temetők összekapcsolására és egységes, közös értékelésükre. Ugyanakkor az eddigieknél árnyaltabb kép lesz rajzolható a terület megszállásáról és annak több hullámban történt betelepítéséről is.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Amikor 1980. március elején Trogmayer Ottó megyei múzeumigazgató lehetőséget biztosított arra, hogy harmadéves régészhallgatóként az akkori szegedi régészhallgatók segítségével feltárjuk az általunk felfedezett lelőhely objektumait, egyikünk se gondolt arra, hogy ez közel két évtizedig tartó, sokszor két-három hónapos ásatást fog jelenteni. Köszönettel tartozom nem csak az akkori bizalmáért, hanem azért is, mert igazgatóként végig támogatta és az akkori múzeumi lehetőségekhez képest segítette és rendszeresen látogatta az oromdűlői ásatást.

Köszönetet kell mondanom Németh Péter megyei múzeumigazgatónak, aki egyrészt egyetemi tanulmányaim befejezése után munkát és lehetőséget adott Nyíregyházán, másrészt hogy 1983–84-ben – Trogmayer Ottó kérésére – több hónapra elengedett, hogy elvégezzem Szegváron a homokbányászt megelőző leletmentő feltárásokat.

A mindennapi munkában igen sok fizikai és erkölcsi áldozatot hoztak azok a régészhallgatók, akik hosszabb vagy még több ideig részt vettek a sokszor nem túl ideális körülmények között végzett feltáráson. Így elmondhatom, nekem még abban a szerencsében volt részem, hogy a Szegvár-Oromdűlőn végzett leletmentésen és megelőző feltárásokon részt vettek a szegedi József Attila Tudományegyetem egykori régészhallgatói, akik ma már többnyire kollégák és barátok: Anders Alexandra (1990–92, 1994), Ács Csilla (1985, 1988), Balogh Csilla (1991), Barna Judit (1990), Bálint Marianna (1992), Bende Livia (1991–92), Béres Mária (1980–81, 1983–1984), Bodnár Katalin (1984–87), Bolega Erika (1996), Bozsik Katalin (1990–91), Cseh Julianna (1986–87, 1990), Egry Ildikó (1984), Farkas Csilla (1994), Felföldi Szabolcs (1996), Fischl Klára (1990–92, 1994), Gallina Zsolt (1992, 1994), Gál Éva (1981, 1983), Gáspár Judit (1990–92, 1994–95), Kertész Róbert (1986–87), Kolozsi Barbara (1996), Korom Anita (1996), Kovács Tibor (1988, 1990), Kriveczky Béla (1980–1981, 1983–1984), Liska András (1994), Nagy Erzsébet (1980–81, 1984), Ormándy János (1990), Pál Gabriella (1987), Paszternák István (1994), Pávai Éva (1986–90), Polgár Szabolcs (1996), Polgár Zoltán (1989–90), Pölös Andrea (1986–88), Pusztai Tamás (1990–92, 1994), Révész László (1980–81, 1983), Scheffer Krisztina (1990, 1992), Szalontai Csaba (1990–92), Szatmári Imre (1980–81, 1983–84), Tari Edit (1980–81, 1984), Tóth Katalin (1990–92), Váradi Adél (1990, 1992), Vizi Márta (1983), Voicsek Vanda (1996), Vörös Gabriella (1980–81), valamint Némethi Mária (1987) és Keszi Tamás (1990–91) az Eötvös Lóránd Tudományegyetem régészhallgatói.

A sírok bontásában és dokumentálásában – a saját szakmai munkájától energiát és időt elvonva – rendszeres és folyamatos segítséget, támogatást kaptam az évek során igen sok régész kollégától: Bende Livia (1994–97), Galántha Márta (1983–84, 1986–87), Istvánovits Eszter (1983–85, 1990, 1992), Katona Győr Zsuzsa (1987–88), Kulcsár Valéria (1983–1984, 1992), Somogyi Péter (1990), Vályi Katalin (1980), Vörös Gabriella (1983–84, 1987, 1994–97).

A sírok szakszerű feltárása és magas színvonalú dokumentálása nem történhetett volna meg a szakképzett, kitűnő gyakorlati képességekkel rendelkező restaurátorok – Dobó Bernadett (1994–1997), Szőke Ágnes (1981–1990), Vidovics Teréz (1986–1992, 1994) és Vigh László (1983–1992) – folyamatos segítségével.

A sírok rajzi dokumentálását számtalan, kitűnő rajztudással rendelkező régészhallgató (Bodnár Katalin, Tari Edit), régész (Bende Livia, Istvánovits Eszter, Vörös Gabriella, Vályi Katalin) és restaurátor (Dobó Bernadett, Vidovics Teréz, Szőke Ágnes) mellett végigkísérte Czabarka Zsuzsa grafikus (1987–1992, 1994–1997).

A fentiekén kívül külön köszönettel tartozom Ferenc Márta (1988), Marcsik Antónia (1987–1992), Oláh Sándor (1988) és dr. Szalai Ferenc (1987–88) antropológusoknak, akik a helyszínen is segítettek a szakszerű sírbontást.

Hatalmas, hétköznapi, de nélkülözhetetlen segítséget jelentett Rózsa Gábor földmérő mérnök, akinek szerteágazó, sokoldalú és sokirányú segítsége nélkül (1980–1987) megbecsülhetetlenül nehezebb körülmények között kellett volna végeznünk munkánkat. Ő készítette el az első néhány évben feltárt terület felszínrajzát is.

A régészeti feltárást nem tudtuk volna elvégezni az azt megelőző hatalmas földmunka nélkül, melyet a szegvári ásatási munkások (köztük több „hivatásos” kubikos) végeztek. A megbízható és szakszerű kubikmunkát az alábbiaknak köszönhetem: Apró György, Bakó István, Bárány László, Bihari István, Bónus Pál, Csatornai József, Gyenes Ferenc, Katona Kis Antal, Marsovski István, Marsovski János, Orosz István, Szabó Lajos, Szatmári András, Török József, Trupolai János, Varga János, Varró János. Rajtuk kívül külön köszönettel tartozom a több évig tartó áldozatos munkájáért Bárány Istvánnak, Gyöngyi Mihálynak, Lukács Jánosnak, Nóbik Józsefnek, Szarka Lászlónak, Tóth Lajosnak és Vigh Andrásnak.

Nagyban hozzájárult munkánk eredményességéhez a Puskin Tsz vezetőségének támogatása, akik lehetővé tették, hogy alkalmanként gépi segítséget kapjunk. Sokszor megkönnyítette munkánkat a gépkezelők – Gajda Ferenc, Somogyi József, Csenki András és Rác Sándor – precíz és alapos munkája, akik sokszor centyi pontossággal szedték le a földet, vagy a fülkesírok munkagödreiből markolták ki a homokot, agyagot.

A terepi munkát követően a múzeumi raktárakba kerülő leletanyag restaurálását ugyancsak több restaurátor végezte. A lelőhely – így az avar kori temető – leletanyagának döntő többségét Vigh László, a területileg illetékes szentesi múzeum főrestaurátora végezte. A szegedi restaurátorok közül pl. Dobó Bernadett a 815. sír, Vidovics Teréz a 700. sír, Szőke Ágnes az első 16 temetkezés, valamint a 100. sír anyagát restaurálta.

Már az 1980-as leletmentő ásatás után megkezdte és – az újabb ásatásokkal párhuzamosan – a restaurálást követően Szőke Ágnes lerajzolta az előkerült sírok leletanyagát (1–100. sír). Sajnos idő és energia hiányában és más irányú múzeumi munkák miatt ezt a tempót nem sikerült tartania. A nagy mennyiségű és igen rossz megtartású leletanyag restaurálása és rajzolása elhúzódott, csak a leletanyag esetenkénti rajzolása történt meg: Dobó Bernadett a 815., Vidovics Teréz pl. a 700. sír anyagát rajzolta le.

Az ásatás befejezése után az OTKA T 22162 számú pályázat anyagi kerete tette lehetővé a leletanyag döntő többségének rajzoltatását. A gyönyörű rajzokat többek között Czabarka Zsuzsa és Koncz Margit grafikusoknak köszönhetjük. Ezt követően a Bende Livia által elnyert 76375 számú OTKA pályázat tette lehetővé, hogy Pápai Zoltán az elkészült sír- és tárgyrajzokból elkészítse az általam tervezett táblarajzokat.

Köszönet illeti Vörös Gabriella szentesi múzeumigazgatót (1985–1997), aki lehetőségei és energiája függvényében éveken át folyamatosan segítette a feltáráson résztvevők munkáját, valamint utódját Béres Mária igazgatónőt, aki a feldolgozás utolsó éveiben lehetőséget biztosított a munkámhoz. És itt kell megemlítenem Lukács Nikoletta áldozatos segítségét, aki a beletárolt leletanyag számozását végezte el.

Úgy gondolom, nem csak az én, a lelőhely, hanem a 2–4., a 6–7. és a 10–11. században a területen élt lakosság szerencséje, hogy az itt említett munkatársak részt vettek az oromdűlői ásatáson és hozzájárultak, hogy a különböző korokban itt élt emberek emléke maradandó legyen.

A kötet kéziratát baráti-kollegiális szívességből – nem kevés időt és energiát vonva el saját feladataitól, szabadidejétől – Istvánovits Eszter olvasta el. Segítségét, hasznos és segítőkész megjegyzéseit stb. itt is hálással köszönöm.

A kötet tördelésének fáradságos munkájáért Váczi Gábornak, a megjelentetésért Major Balásznak és Türk Attilának mondok köszönetet.

Tartoztam ezzel a kötettel az itt felsoroltaknak. Ajánlom nekik és egyben az elhunyt, egykori munkatársak – Bende Livia, Rózsa Gábor, Szőke Ágnes, Trogmayer Ottó, Vigh László – és édesapám, Lőrinczy Gábor emlékének.

AZ ÁSATÁS TÖRTÉNETE – RÖVIDEN

Szegvár nevével egyetemi tanulmányaim során már találkoztam, amikor 1979-ban először utaztam a községbe. Nem tudtam, hogy ez a találkozás egy életre szól, de Trogmayer Ottó se gondolhatta, amikor megkért – mint harmadéves régészhallgatót –, menjek kis segíteni Hegedüs Katalin régésznek, a szentesi múzeum akkori igazgatójának, aki a község északkeleti részén leletmentés végzett. Egyike voltam azon hallgatóknak, akik Szegedről és Budapestről Szegvárra utaztak, hogy a Szőlőkalján igen zord időjárású és az éjjel-nappal folyó földmunkákkal párhuzamos, nagyon rossz ásatási körülmények között február 24-től május 7-ig, a hétvégeken is tartó ásatás során megmentsék egy 7. század végi és egy 10. századi temető sírjait.

A sors úgy hozta, hogy a feltárt 10. századi temetkezések publikálási lehetőségét Hegedüs Katalin átengedte a szerzőnek. A köznépi temető feldolgozáshoz tisztázni kellett, hogy a temető keleti szélé mellett, az ásatási területen kívül maradtak-e feltáratlan temetkezések. Erre a feladatra Trogmayer Ottótól kaptam lehetőséget és megbízást, így a szegedi régészhallgatókkal 1980. április 11-én, pénteken a helyszínre utaztunk. A délelőtt folyamán egy munkagép segítségével letisztítottuk a felületet és a nyelés után kiderült, régészeti jelenségek nélküli a terület. Ugyanakkor a gépkezelőtől, Csenki Andrásról megtudtuk, hogy a homokvonulat egy másik pontján, kb. 1,5 km-re nyugatra, homokbányászás közben csontokat találtak. Ebéd után felkerestük a helyszínt, ahol a Puskin Tsz a homokbányája területén új felületet nyitattott. Kb. 60 cm vastag humuszréteget 20 méter szélességben letoltak a területről. A nyelés során téglalap alakú és kerek foltok rajzolódtak ki a felületen. Bontásukkal kezdődött el az oromdülői leletmentés. Ekkor nem sejtettük, hogy az ezt követő, évenként ismétlődő megelőző feltárások közel két évtizedig fognak tartani, és az ásatások végére az akkori idők egyik legnagyobb, 36.000 m²-nyi összefüggő területe kerül feltárássra.

Az 1980-ban elkezdett leletmentést követő megelőző feltárások első éveiben ma már szinte elképzelhetetlen, hogy milyen szerény körülmények között végeztük a feltárást. Az ásatás első napján a múzeum gépkocsija kivitt néhányunkat a szerszámokkal (amelyeket esténként a közeli vetésben, kukoricásban dugtunk el, jobb esetben a homokbánya felügyelő bódéjában helyzetünk el), majd az ásatás végén visszavittük őket. A többi ásatási napon Szegedről először busszal utaztunk a hódmezővásárhelyi pályaudvarig, onnan átgyalogoltunk a vasútállomáshoz (az állomás előtti lángososnál megreggeliztünk), majd Kórógyiszentgyörgyig vonatoztunk. Innen 1 km-nyi gyaloglás után értük el az ásatás területét. Este a változatosság kedvéért begyalogoltunk a faluba, ahol a buszmegálló mögötti kocsmában megittunk egy-egy korsó sört, majd Vásárhelyen átszálltunk a szegedi buszra. Az utazás naponta 4 órát vett igénybe. És minden ásatási nap végén hátizsákokban vittük be a Móra Ferenc Múzeumba az aznapi leletanyagot, legyen az régészeti, antropológiai vagy archaeozoológiai. Mindennap ki voltunk téve az időjárás viszontagságainak, akár esett, akár fűjt, akár tűzött a nap. De ilyen helyzet csak az első néhány évben volt. A későbbiekben hetente egyszer kaptunk gépkocsit. Volt év, amikor az utazást lerövidítendő vagy a szentesi múzeumban kaptunk szálláslehetőséget Hegedüs Katalintól, majd később Vörös Gabriellától, vagy a szentesi fürdőnél béreltünk faházakat, de laktunk többször az ásatás mellett sátrakban (ez nagy szenvedés volt számomra), és néhány-szor béreltünk házat Szegváron is. Az utolsó években volt lakókocsink, gyakran megkaptuk a múzeum gépkocsiját, sőt, az utolsó években ez vált mindennapivá. Az ásatási napló tanúsága szerint több mint 900 napot (két és fél évet!) töltöttem a szegvár-oromdülői ásatáson. Dolgoztunk a hétvégeken, március 15-én, húsvétkor éppúgy, mint május elsején. Tudom, igen-igen sok erőt és energiát fordítottam ennek az ásatásnak az évenként megszervezésére, irányítására, lebonyolítására, de nem értem volna el vele szinte semmit, ha nem lettek volna áldozatkész segítőttem, munkatársaim.

<i>A feltárás éve</i>	<i>kezdet</i>		<i>vége</i>		<i>feltárt sírok száma</i>	<i>Régészeti Füzetek Ser. I. No.</i>	<i>Archaeologiai Értesítő</i>
	<i>hó</i>	<i>nap</i>	<i>hó</i>	<i>nap</i>			
1980	04.	11.	04.	17.	01–15	35 (1982) 72	109 (1982) 306–307
1981	03.	13.	04.	06.	16–49	36 (1983) 65	–
1981	08.	03.	08.	08.	50–52	36 (1983) 65	–
1982	–	–	–	–	–	–	–
1983	04.	28.	06.	15.	53–88	37 (1984) 76	111 (1984) 273
1984	04.	08.	07.	06.	89–183	38 (1985) 58–59	112 (1985) 280
1985	06.	23.	07.	19.	184–199	39 (1986) 60	113 (1986) 279
1985	09.	03.	09.	12.	–	–	–
1986	06.	08.	07.	09.	199–202	40 (1987) 60–61	114–115 (1987–88) 270
1987	03.	16.	07.	24.	203–353	41 (1988) 56	114–115 (1987–88) 270
1988	05.	02.	07.	28.	354–543	42 (1989) 50	117 (1990) 128
1989	08.	30.	09.	21.	544–560	–	–
1990	05.	01.	08.	13.	561–723	42 (1991) 50	–
1991	06.	10.	07.	05.	724–735	–	–
1992	05.	24.	07.	04.	736–763	–	–
1993	–	–	–	–	–	–	–
1994	05.	15.	08.	02.	764–889	–	–
1995	04.	17.	05.	27.	890–900	–	–
1996	06.	04.	07.	14.	902–940	–	–
1997	06.	01.	07.	03.	941–968	51 (1998) 2001, 107	–

1. táblázat: Az ásítás évenkénti időpontjai, a feltárt objektumok számai és az ásításokról szóló jelentések.¹
Table 1. Date of the excavations by year, number of the unearthed graves, and reports of the excavations.

¹ A táblázat a kora avar kori temetkezések mellett tartalmazza a szarmata és a 10–11. századi temető sírjait is, de nem tartalmazza a területen feltárt császárkori objektumok számát. Ez utóbbiak évenkénti, alszámokkal ellátott objektumszámokat kaptak (ISTVÁNOVITS–LŐRINCZY–PINTYE 2005). 1982-ben és 1993-ban nem volt ásítás, ugyanakkor két évben kétszer, tavasszal és nyárvégén is végeztünk megelőző feltárást.

A LELŐHELY ÉS A KORA AVAR KORI TEMETŐ

A Tisza keleti oldalán fekvő Szegvár (1. kép 1) belterületétől keletre, a környezetéből 4–5 méterre kiemelkedő, eredetileg mintegy 2 km hosszú és kb. 100 méter széles homokvonulat húzódik. A parti homokvonulat a Körös-vidék déli vízgyűjtőjén elterülő Kórógy-meder tiszai, illetve Kontra-tói torkolata előtt 2 km-re, a meder délkeleti oldalán, a mai szabályozott Kórógy-csatornától mintegy 500–800 méterre húzódik, a folyó völgygel nagyjából párhuzamosan (1. kép 2). Tipikus példája az állandóan ingadozó szintű, alsószakasz jellegű folyók mentén, az itt uralkodó északnyugati szél által felhordott, ún. parti dűnének. A lelőhely tágabb környezete – eltekintve a területet egyértelműen meghatározó folyómedertől – alföldi síkság, melyet csak igen nagy távolságban délkeletre váltanak fel szél vájta tavak és folyóparti mocsarak.

A leletmentést megelőző évtizedekben a homokvonulat több szakaszát homokbányászással megsemmisítették. A munkák során több régészeti lelőhely vált ismertté.² A helyi mezőgazdasági termelőszővetkezés 1980–1997 között homokkitermelést folytatott a dombvonulat középső szakaszán. A homokbányászás előtt, 16 év alatt 18 ásatási idényben, az évenként előre kijelölt felületen – amely lehetőségek szerint megelőzte az északkelet felől délnyugati irányba haladó folyamatos, nagymértékű gépi homokkitermelést – megelőző feltárást végeztünk, melynek során 300 méter hosszú és 130 méter széles területen³ (1. kép 3), mintegy 36.000 m²-nyi felületen egy császárkori telep objektumait,⁴ egy szarmata és az itt ismertetett 6–7. századi, valamint egy 10–11. századi temető részleteit⁵ tártuk fel (1. kép 3).

A kora avar kori sírok az ÉK–DNy irányú dombvonulat gerincén és annak északnyugati oldalában, illetve a lábánál kerültek elő – a szélső sírok vonalát figyelembe véve – mintegy 21.000 m²-nyi területen. A temető csak a délkeleti oldalról tekinthető lezártnak, mivel a dombvonulat gerincén a szélső sírok mellett nagy felületű sírmentes terület került elő. A temető északkeleti szélét homokbányászással megsemmisítették, ugyanakkor a domb lábánál feltételezhető északnyugati⁶ és a domb gerincén fekvő délnyugati szélét ásatással nem értük el.

Az előzetes közleményekben a 6–7. századi temetőre vonatkozóan 500 körüli sírszám van említve,⁷ a feldolgozás eredményeként a kora avar kori temetőrészletből 467 sír vált ismertté. Az eltérő sírszám magyarázata, hogy az ásatások során a dombvonulat gerincén, a 6–7. századi sírok tájolásával teljesen megegyező irányú, téglalap alakú, sír formájú üres – sem emberi, sem pedig állati maradványt, sem régészeti leletet nem tartalmazó – objektumok kerültek elő szinte egy vonalban, amelyeket *kenotaphiumnak* határoztunk meg.⁸ Az irányításuk (tájolásuk), a betöltésük összetétele és a temetőben elfoglalt helyük alapján nem volt kétséges a temetőhöz tartozásuk addig, amíg 1997-ben elő nem került a feltárt területen az ÉK–DNy-i irányú 958. számú objektum, melynek jól kirajzolódó barnásszürke faltját egyértelműen vágta a 955. számú szarmata sír. Ez alapján revideáltuk eddigi értelmezésünket, és a domb gerincén egy vonalban előkerült 43, ÉK–DNy-i irányú objektumot a szarmata időszaknál korábbi horizontra keltezzük. Mivel ezek az objektumok nem köthetők egyértelműen a területen feltárt egyik régészeti korszakhoz sem, de mindenképpen a szarmata időszakot megelőző időszakból származnak, a Függelékben ismertetjük azokat.

² LŐRINCZY 1985, 1. kép; LŐRINCZY é. n.; LŐRINCZY–SZALONTAI 1993, 295.

³ A feltárt terület a 0138/51–2, 5, 7; 0138/52 helyrajzi számokon található.

⁴ ISTVÁNOVITS–LŐRINCZY–PINTYE 2005.

⁵ BENDE–LŐRINCZY 1997.

⁶ Északnyugaton, a dombvonulat alján megtalált árkon kívül – melyet hosszú ideig temetőároknak gondoltunk és annak határoztunk meg (LŐRINCZY 1993, 81) – az ásatás folytatása során újabb sírok kerültek elő.

⁷ Pl. LŐRINCZY 2018, 76–77; LŐRINCZY–SOMOGYI 2018, 239.

⁸ LŐRINCZY 1993, 81.

A leletmentést, valamint az évenkénti feltárásokat megelőző humusztalanítás, illetve a földmunkák során nyolc temetkezésre utaló leletanyag vált ismertté, ami alapján a területről előkerült 6–7. századi temető sírjainak száma 467 lett.

Ezekon a sírokon kívül a katalógusban ugyan szerepel a 924. és a 925. temetkezés, melyek a temető területén kerültek elő, de a temetkezési szokások és a régészeti leletanyag esetükben alapvetően eltérnek a temetőben megfigyeltektől. Ez alapján a két sír nem tartozott a 6–7. századi temető közösségéhez. Kérdéses a 231. az 1990/3-as és az 240. objektum temetőhöz való tartozása is. Az első kettőben levetett – az egyikben megmunkált – szarvasagancs, míg az utóbbiban egy, a bal oldalán fekvő kanca vázmaradványa került elő.

A teljesség kedvéért a kötet természetesen tartalmazza az elmúlt évtizedekben előzetes közleményekben publikált sírokat is.

Az ásatások teljes költségét a Csongrád Megyei Múzeumok Igazgatósága biztosította. Az előkerült régészeti leletanyag a területileg illetékes szentesi Koszta József Múzeum régészeti gyűjteményében található, a 6–7. századi temető mellékletei a 81.1.1–137., 95.10.1–3. és a 2013.3.1–3876. leltári számon, az ásatási dokumentáció (naplók, sírrajzok, negatívok, diák) ugyanott, a Régészeti Adattárban, az archaeozoológiai leletanyag ugyancsak a szentesi múzeum raktárában leltározatlanul. Az embertani leleteket a SZTE Embertani Tanszékén őrzik.

A SÍROK KATALÓGUSA

1. sír (D/29;⁹ 2. kép).¹⁰ Füles aknasír (4. kép 3). T.: ÉK–DNy, 56–236°. H.: 243 cm, sz.: 60 cm, m.: 90 cm.¹¹ A téglalap alaprajzú, lekerekített sarkú sír sötétbarnás-fekete betöltése a nyesési szinten a sárga agyagos altalajtól jól elvált. A sírgödör háromrétegű temetkezést tartalmazott. A sírfolt közepe táján egy szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) hiányos maradványa feküdt (2. kép 1). A marhabőrös temetkezés fektetési szintje alatt kb. 40 cm-re egy ló és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok maradványa feküdt (2. kép 2). A sötétbarna-feketés betöltés a második réteg: a részleges lótemetkezés jelentkezési szintjéig tartott. Attól lefele a betöltés egynemű világosbarna homok volt. A nyesett felszíntől mintegy 20 cm mélyen a sír két hosszabbik oldala 8–10 cm-re bemélyedt (4. kép 3). A ló fektetési szintjén a sírgödör kiszélesedett 75–80 cm-re. A sírgödör alján, a részleges lótemetkezés alatt kb. 30 cm-re hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, a morfológiai jegyek alapján mongoloidnak meghatározható, 16–18 év körüli nő¹² váza (2. kép 3; 4. kép 1) került elő. A sír szélessége az emberi váz szintjén 55–60 cm-re szűkült össze. A jó megtartású, enyhén torzított koponya kissé észak–déli irányban feküdt. A homlokcsont bal oldalán 3 cm hosszú, háromszög alakú törés látható. A felkar a lapockacsonton, az alkarcsont szorosan a medencecsont mellett feküdt. Jobb alkarcsontját eltörve találtuk. A két lábfej egyenesen, nyújtva helyezkedett el. A hosszúcsontokon barna, az állkapocs ívét követve a mellkason 4 cm-es sávban, valamint a bokák környékén szerves anyagra utaló barnás elszíneződést észleltünk.

Az állatmelléletek

1. A nyesési szinten – a szkréperláda által kettényesett – északkeleti irányban fekvő *juvenis korú* (1–1½ éves) *tehen*¹³ koponyájának alsó fele és a koponya két oldalán fekvő *mellső két lábcson*t volt kibontható (2. kép 1).¹⁴ 2. *Adultus korú* (4½ éves) *kanca koponyája* az állkapocsán, a sír keleti végében, orral északkeleti irányban feküdt. A *ló mellső két lábának csontjai* a koponya mögött, egymással párhuzamosan, az anatómiai rendnek megfelelően patával északkeletre, a *hátsó láb csontjai* a sír délnyugati végében egymással párhuzamosan, a jobb a patával délnyugatra, míg a bal északkeletre feküdt. A *farokcsigolyák* anatómiai rendben a sír nyugati sarkában, a juh bal hátsó lábcsontaja előtt kerültek elő (2. kép 2). 3. A ló fektetési szintjén, a ló hátsó lábcsontról környékén, a sír délnyugati harmadában *juh lábcsontról* (2. kép 2) feküdtek.

Az *adultus* korú kanca leletei

4. Aszimmetrikus(?) szájvasú, kétkarikás, csuklós *vas csikózabla* volt a ló szájában (3. kép 1). A két szélső karika bronzból készült, rajtuk egy-egy bronz szíjszorító. A téglalap metszetű zabla ép felének külső h.: 7,4 cm. A szár két végének visszahajlításával kialakított karikák központjainak távolsága 4,9 cm. A bal bronzkarika v.: 0,6 cm, külső átm.: 4,2 cm. Két átellenes pontján lényegesen eltérő mértékben kopott meg. A jobb zablakarika v.: 0,7 cm. Robustusabb, mint a párja, ezen nincs kopásnyom. A stilizált lófej alakú szíjszorító h.: 4,1 cm, legnagyobb sz.: 1,4 cm. Felerősítését három szegecs tette lehetővé. A szíj a szegecs alapján 0,4 cm vastag lehetett.¹⁵ 5. Ovális *vaskarika*

⁹ A sírszámot követő betű és számkombináció a temetőterképen a sír helyzetét jelzi.

¹⁰ A sír első közléseit lásd LŐRINCZY 1991, 127–129; LŐRINCZY 1993, 81–90.

¹¹ A mélységadatok mindig a foltok jelentkezésétől, a nyesett felszíntől értendők. Az évek során általában 35–60 cm vastag humuszt szedtek le géppel vagy kézzel. Így a mélységadatokhoz átlagban ennyit még hozzá kell számítani.

¹² A temető embertani anyagának meghatározása Marcsik Antónia munkája. Lásd MARCSIK 2020.

¹³ A temető állatcsont anyagának és csonttárgyainak meghatározása Vörös István munkája. Lásd VÖRÖS 2020.

¹⁴ A földgyalu nyomsvájában, a sírtól mintegy 30 m-re megtaláltuk – minden valószínűség szerint – a temetkezéshez tartozó hátsó két láb csonttöredékeit.

¹⁵ A zablát feszítve helyezhették el a ló szájában, mert az állatfej alakú bronz szíjszorító a koponya mindkét oldalán a sírfenékhez képest mintegy 45°-os szögben került elő.

került elő a bal zablakarika mellől (3. kép 2). Belső átm.: 1,2 cm. 6–15. Tíz darab félgömb fejű öntött *bronzpityke* (3. kép 3–12) volt szimmetrikusan elhelyezve a ló orrán és koponyájának két oldalán. Átm.: 1,1 cm, mag.: a szegecsekkel együtt 1,0 cm. 16–17. Két aranyozott felületű, kereszt alakú, bronzból öntött *szíjelosztó* (3. kép 14–15) feküdt a lókoponya két oldalán, a homloki részen. Geometrikus mintájukat öntés után véséssel tették hangsúlyossá. A felszerelésükhöz szükséges szegecsek számára a száruk végeibe 3–3 lyukat fúrtak. A száruk középső furatát nem használták, az itt lévő szegecseket hátulról elkalapálták. H.: 5,6 cm, sz.: 1,4–1,5 cm, v.: 0,3 cm. 18. Bronzból öntött ún. *pajzstövises csat* (3. kép 13) került elő a lókoponya mögött. A szíjra való felerősítését két helyen átlukasztott bronzlemezzel oldották meg. A csatfej belső sz.: 1,4 cm. 19. Kacsacsőr alakú öntött bronz *szíjvég* (3. kép 16) volt a csat mögött, a ló két mellső lábsontja között. H.: 4,2 cm, sz.: 1,2 cm, v.: 0,3 cm. 20. Gímszarvas agancstövéből faragott *csat* (3. kép 18) állt a bal hátsó patától északra. Síkja a sír aljával kb. 45°-os szöveget zárt be. Előlapján nincs kopásnyom, a csatkarika hátoldalán a félköríves áttörés pereme erodált, ott nem lehetett kopást megfigyelni. H.: 6,1 cm, a csatfej sz.: 3,6 cm, belső nyílás sz.: 2,1 cm, a szíjbefűző nyílás sz.: 1,7 cm. 21. Gímszarvas agancsának koronaelágazásából faragott *csonttárgy (csontkengyel?)* (3. kép 17) feküdt a bal lábszárcsonttól nyugatra a csontcsat mellett, homorú oldalával felfelé. A külső, domború oldalon, az egyenes talprészen nincs kopásnyom, a tárgy többi szélé/éle erodált, kopást nem lehetett megfigyelni. Mag.: 11 cm, belső mag.: 3,3 cm, belső sz.: 7 cm, v.: 1,0–1,2 cm.

A juvenis korú nő mellékletei

22. A sír északi sarkában szürkésfekete, okkersárga foltos, szabad kézzel formált *edény* (7. kép 9) állt.¹⁶ Belseje okkersárgára égett. Gyengén kidolgozott anyagú, kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete rücskös, lyukacsos, egyenetlenül elmunkált, agyagmáz fedi. Rövid pereme enyhén kihajló, válla lecsapott, Legnagyobb szélessége a középvonal táján mérhető. Erősen aszimmetrikus kiképzésű, díszítetlen. Alja egyenesen levágott. M.: 15,6 cm, pátm.: 9,1 cm, lsz.: 11,1 cm, fátm.: 8 cm. (VIDA 1999 IIID3/b típus) 23. Vörös korongolt edény oldaltöredékéből készített *orsókarika* (6. kép 10) feküdt a juhkoponya és az emberi lábsontok között. Átm.: 3,4 cm, v.: 0,9 cm. 24. Gímszarvas agancsából készített, kisméretű, kétoldalas *csontfésű* (6. kép 12) került elő töredékes állapotban a juhkoponya alól. H.: 5 cm, sz.: 3,2 cm. 25. *Adultus korú, szarvatlan juh* részleges maradványa (koponya és csontok – a radius és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa feküdt az emberi váz lába előtt a sírfenéken. Legalul a négy láb *csontjai* és rajta a *koponya* jobb oldalára fektetve, orral északnyugati irányban (2. kép 3). 26. *Adultus korú nőstény juh keresztcsontja és farokcsigolyái* kerültek elő a sír bontása közben a sír betöltéséből.

A viselet leletei

27. Sűrű granulás gúlacsőgős *fülbevaló* (5. kép 1) *arany* csüngőtaggal és ovális ezüstkarakával került elő a koponya jobb csecsnyúlványa alatt, csonka gömbcsüngővel. Az ovális alakú, nyitott karika és a fedőlemez között egy gyűrűtag van. A gyűrű tetején, a karika két oldalát 3-3 granuláció veszi körbe. A fedőlemez és a gyűrű találkozását körben granulátumsor takarja. A gúla felületét díszítő granulák közül az egyik felső sarok kopott. A gúla felületét az ezüst fülkarika patinája enyhén befogta. Mag.: 3,2 cm, ebből az ovális karika átm.: 1,4×1,9 cm, a gúla élének h.: 0,58 cm, alsó kis gömbök átm.: 0,21 cm, gömbcsüngő átm.: 0,5 cm, súlya a fülkarikával.: 3,85 g. 28. Kisgömbcsüngős *ezüst fülbevaló* (5. kép 2) feküdt a koponya alatt. A karikához három granulátum, ezekhez alulról egy kapcsolódik. Mag.: 1,5 cm, karika átm.: 1 cm, granulátum átm.: 0,26 cm, gömbcsüngő átm.: 0,3 cm. 29. Az állkapocs jobb sarka alól ferdén lefele fekvő *vascsipesz* (6. kép 11) került elő. H.: 4,8 cm, sz.: 1,2 cm. 30. Ovális, lila üvegbetétes, granulációval és kalászmintával díszített *medailon* (5. kép 3) a jobb kulcsont alól. Függesztő fülei töredékesek. Mag.: 2,7 cm, sz.: 2,6 cm. Hátlapjához tapadva világosbarna bőr(?)maradvány került elő (5. kép 7). 31. Ovális, sérült felületű, üvegbetétes *medailon* (5. kép 5) a jobb kulcsont és a gerinc találkozásánál. Az üvegbetétet apró granulátumokból kialakított, lecsüngő háromszögek veszik körbe. Függesztőfülei töredékesek. Mag.: 3,2 cm, sz.: 2,4 cm. 32. Ovális, zöld üvegbetétes, granulációval és tekerceselt dróttal díszített *medailon* (5. kép 4) az előbbi mellől, a felszereléséhez szükséges fülek nélkül. Mag.: 2,6 cm, sz.: 2,1 cm. 33. A 30. számúval megegyező *medailon* (5. kép 6) az állcsúctól származott negyedik csigolya bal oldala melletti borda alól. Függesztőfüle töredékes, az alsó fül ép. Kőbetéte tönkrement. Mag.: 2,7 cm, sz.: 2,1 cm. Három *borostyángyöngy* (4. kép 2) került elő a bal kulcsont mögül, egy a jobb combcsont felső vége fölül. 34. Téglalap átmetszetű, hosszú hasáb alakú, erősen kopott felületű *borostyángyöngy*¹⁷ (6. kép 1), hengeres furattal. H.: 1 cm, sz.: 0,8 cm, v.: 0,6 cm, hengeres furata: furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 933.¹⁸ 35. Háromszög átmetszetű, hasáb alakú, erősen kopott felületű *borostyángyöngy* (6. kép 2), bázisos furata enyhén kónuszos. H.: 1,2 cm, sz.: 1,1 cm, v.: 0,7–0,2 cm, furat átm.: 0,2–0,25 cm. ID.No.: 934. 36. Háromszög átmetszetű, hosszú hasáb

¹⁶ A temetőben előkerült kerámiaedények leírása Vida Tivadar munkája. Értékelését lásd VIDA 2020.

¹⁷ A temetőben előkerült gyöngyanyag leírása Pásztor Adrienn munkája. Értékelését lásd PÁSZTOR 2020.

¹⁸ A gyöngyök leírása végén szereplő szám a Pásztor Adrienn által készített gyöngyadatbázis adott gyöngynek sorszáma. Lásd PÁSZTOR 1996, 203–206.

alakú, erősen kopott felületű, enyhén deformálódott *borostyángyöngy* (6. kép 3). H.: 1 cm, sz.: 0,8–0,6 cm, v.: 0,9 cm, hengeres furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 935. 37. Téglalap átmetszetű, deformálódott, hosszú hasáb alakú, erősen kopott felületű *borostyángyöngy* (6. kép 4). H.: 0,9 cm, sz.: 0,8 cm, v.: 0,7 cm, hengeres furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 936. Három kisméretű *üvegyöngy* (4. kép 2) a koponya bal oldala mellől, egy pedig bontás közben került elő. 38. Világosbarna, hosszú henger alakú lapított gömb (köles) alakú opak *üvegyöngy töredéke* (6. kép 7). H.: 0,4 cm, átm.: 0,3 cm. ID.No.: 941. 39. Világosbarna, kopott felületű, gömb (köles) alakú opak *üvegyöngy* (6. kép 5). átm.: 0,4 cm. ID.No.: 942. 40. Világosbarna, kopott felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (6. kép 6). H.: 0,4 cm, átm.: 0,5 cm. ID.No.: 943. 41. Barna, kopott felületű, hosszú henger (köles) alakú opak *üvegyöngytöredék* (6. kép 8). H.: 0,4 cm, átm.: 0,3 cm. ID.No.: 944. 42–45. Négy darab hurkos végű, hullámosra hajlított *bronzhuzal* (5. kép 8–11) került elő az áll alól, kettő a 31. és 32. számú medailonok elől. H.: 2,3 cm. 46–49. Kerek, peremes préselt *ezüstlemez* (5. kép 12–13) feküdt a gerincoszlop mellett. Átm.: 0,9 cm. Az előzőhöz hasonló, közepén lyukas *ezüstlemez* került elő a jobb kulcsont alól. Átm.: 0,8 cm. A bontás közben előkerült töredékekből még két hasonló *ezüstlemezre* lehet következtetni. Közülük az egyik valószínűleg peremes volt. 50. Granulációt és irdalt drótot utánzó, középen üvegbetéttel díszített, préselt, aranyozott *elektronkorong* (5. kép 14) feküdt a jobb mellkas közepén. Átm.: 5,8 cm. Alatta feküdt ezüstlemezből készült hátlapja (5. kép 16). A hátlapot két helyen átlukasztották. Átm.: 5,7 cm. A hátlap töredékeivel együtt került elő egy ezüstlemezből hajlított, tűszerkezethez(?) tartozó lemez (5. kép 17). 51. Az előbbivel megegyező *elektronkorong* (5. kép 15) volt töredékes állapotban az előző mellett. Töredékei – egy hurkos végű bronzhuzallal együtt – állatjáratból kerültek elő. Átm.: 5,8 cm. A töredékekből összeállíthatók e korong hátsó ezüstlapjának részletei (5. kép 18). A két korong felületén és közvetlen környékén a sír tengelyével megegyező irányú, 1–2 mm vastag falenyomat maradványát lehetett dokumentálni. 52. *Vascsat* (6. kép 9) került elő a jobb szeméremcsont alól, peckével lefele. H.: 4 cm, sz.: 3 cm. 53. Öntött *bronzcsat* vaspecekkel (6. kép 13) került elő a bal kézcsontok alól, hátsó oldalával lefele. A bordázott csatfej a lábak irányában feküdt. H.: 2,9 cm.

A bal lábbeli veretei

54. Bronzhuzalból hajlított téglalap alakú *csatfej* és a hozzá tartozó lemezes *csattest* töredékei (6. kép 16) a hozzá tartozó *bronzpánttal* (6. kép 25) került elő a bal lábszárcsont alsó vége felett. 55. Töredékes préselt, ún. *halfarkas ezüstlemez* (6. kép 14) volt – a hozzá tartozó bronzdróttal – a bal bokacsont külső oldala mellől. H.: 3,3 cm. 56. *Ezüstlemez töredékek* (6. kép 19–20) kerültek elő a bal bokacsontok alól. 57. *Bronzpánt* töredékei (6. kép 15, 18) feküdtek a bal lábközépcsontok belső oldala mellett. 58. Észak–déli irányban fekvő *bronzdrót* (6. kép 24) került elő a bal bokacsont alól, szegecselt felével lefelé. H.: 3,8 cm.

A jobb lábbeli veretei

59. Bronzhuzalból hajlított, téglalap alakú *csatfej* és lemezes *csatteste* bronzpánttal együtt (7. kép 7–8) került elő a jobb lábszárcsont alsó vége felett. H.: 2,7 cm, sz.: 1,7 cm. 60. Préselt *halfarkas ezüstveret* (7. kép 3) a hozzá tartozó *bronzdróttal* feküdt a jobb bokacsont alatt. H.: 3 cm, sz.: 1,7 cm. 61. Pont-vonással díszített, szimmetrikus préselt *ezüstveret* (7. kép 1) került elő a jobb bokacsont külső oldala mellől, *bronzlemezével* együtt (7. kép 2). H.: 4 cm, sz.: 1,2 cm. 62. Préselt *ezüstveret* töredékei (7. kép 4) voltak a jobb bokacsont mellett. 63. Háromágú, szegecsekkel ellátott *bronzlemez* (7. kép 5) volt a jobb bokacsont külső oldala alatt. 64. Két bronzpántból V alakban összeszegecselt *bronzpánt* (7. kép 6) a jobb bokacsont belső oldala mellől. 65. Préselt *ezüstlemezek* töredékei (6. kép 21–23) kerültek elő bontás közben a sír betöltéséből.

5. *sír* (F/29; 8. kép 1). Aknasír. T.: ÉK–DNY, 42–222°. H.: 175 cm, sz.: 45 cm, m.: 20 cm. A téglalap alakú, a koponyánál lekerekített végű sírfolt egységesen világosbarna elszíneződéssel jelentkezett. A sírban háton, nyújtott helyzetű, rossz megtartású *13–14 éves gyermek* vázmaradványa feküdt. Koponyája jobb oldalára és előrebillent állapotban volt. A mellkas – valószínűleg állatjárat által bolygatott – hiányos csontjai és a karcsontok a sír aljától mintegy 7–8 cm-rel magasabban feküdtek. A jobb medencelapát és a keresztcsont részleges hiánya rablásra utal.

Az *infans* II. korú gyermek mellékletei

1. *Vaskapocs* (8. kép 2–3) vagy koporsókapocs(?) két töredéke szárral felfele a koponya alól, annak felszedése után került elő. Mag.: 3 cm. 2. Szárával felfele álló *vaskapocs* (8. kép 4) koporsókapocs(?) volt a bal mellkas felső harmadában. H.: 6 cm, mag.: 3 cm. 3. *Vaskapocs* (8. kép 5) vagy koporsókapocs(?) került elő a bal lábszárcsont felső vége alól, annak felszedése után került elő. H.: 5,5 cm, mag.: 3 cm.

A viselet tárgya

4. *Vascsat* (8. kép 6) feküdt töredékes állapotban a bal medencelapát előtt. H.: 3,3 cm, sz.: 3 cm.

6. sír (G/29; 8. kép 13). Aknasír. T.: ÉK–DNy, 42–222°. Sz.: 46 cm, m.: 8 cm. A keskeny sírgödörben hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, jó csontmegtartású 23–25 éves, *adultus* korú férfi lábcsontjai feküdtek. Lábujjcsontjai szorosan és zártan kerültek elő, a sír vége felé enyhén emelkedő helyzetben. A medencétől felfele eső vázcsontokat a földgyalu elvitte.

14. sír (B/29–30; 8. kép 15). Fordított tájolású aknasír. T.: DNy–ÉK, 236–056°. H.: 190 cm, sz.: 62 cm, m.: 60 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír feltja egységes sötétbarna elszíneződéssel jelentkezett. A sírgödör az alsó felében mintegy 48 cm-re összeszűkülte. A háton fekvő, nyújtott helyzetű 23–25 éves nő csontváza kissé a jobb oldalára dőlve került elő. A ferde helyzet miatt a felsőtest kissé összecsiszódott. A koponya a jobb oldalán, kissé hátrafordulva feküdt.

Az *adultus* korú nő melléklete

1. A koponya jobb oldalánál egy homoksárga, szürkésfekete foltos, szabad kézzel formált *edény* (8. kép 14) állt. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kerámiatörmelékkel erősen soványított. Felülete repedezett, lyukacsos, egyenetlenül elmunkált, horpadásos, elsimított. Felületét rossz megtartású agyagmáz fedi. Közepesen hosszú pereme tölcselesen kihajló, válla a felső harmadban erősen kiugrik. Erősen aszimmetrikus kiképzésű. Alja egyenesen levágott. Mag.: 21,1 cm, pátm.: 13,9 cm, fátm.: 11,7–12,1 cm. (VIDA 1999 IIID5/c2 típus)

15. sír (C/30; 8. kép 7). Padmalyos¹⁹ sír. T.: ÉK–DNy, 52–232°. H.: 118 cm, sz.: 40 cm, m.: 30 cm. Téglalap alakú, koponyánál lekerekített végű sír feltja egységes sötét elszíneződésként jelentkezett. A nyelési szinten a sír északkeleti sarkában egy *ló* részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) hiányos, a földgyalu által megbolygatott maradványa volt. A sírgödörben 2–3 éves gyermek háton fekvő, nyújtott helyzetű maradványa került elő. A koponyája az állkapcsához képest 90°-al nyugat felé volt elfordulva.

Az állatmelléklet

1. Egy *subadultus* korú (3 éves) *ló* koponyájának és *mellső lábcsontjainak* töredékes, erősen hiányos maradványa került elő a sír jelentkezési szintjén.

Az *infans* I. korú gyermek melléklete

2. Feketés szürkére égetett, szabad kézzel formált *bögre* (8. kép 10) töredékei kerültek elő a koponya mögött, a sír keleti sarkában, a sír aljától mintegy 8–13 cm-rel magasabban. Homokkal, kavicsal erősen soványított, felülete érdes, egyenetlen. Rövid pereme enyhén kihajló, teste gömbös. Alja egyenesen levágott. Mag.: 13 cm, pátm.: 9 cm. (VIDA 1999 IIID2/b1 típus)

A viselet leletei

3. Bronzból préselt, pajzstestű *csat* (8. kép 8) vaspecekkel együtt került elő a bal alsó borda és a csigolyasor találkozásánál, a csontok fölött mintegy 6 cm-rel, valószínűleg másodlagos helyzetben. Karikáját alulról egy lapos bronzdrótból hajlított ovális *karika* (8. kép 9) merevítette. A csatkarika és pajzs alakú csattest hátoldalán ónbetét lenyomata van, felszerelésére utaló nyom nélkül. Felületén kisebb foltokban ónozás nyoma figyelhető meg. H.: 2,4 cm.

4. Bronzlemezből és bronzdrótból kialakított *felszerelőpánt* (8. kép 11) került elő a bal csukló fölött. H.: 3,9 cm.

5. *Vascsat* (8. kép 12) feküdt a szeméremcsont helyén. H.: 2,4 cm, sz.: 2,3 cm.

16. sír (G/30; 9. kép 1). Padmalyos(?) sír. T.: ÉK–DNy, 34–214°. H.: 170 cm, sz.: 62 cm, m.: 18 cm. Téglalap alakú, a koponyánál lekerekített sarkú, a lábnál lekerekített végű sír feltja egységes, sötét elszíneződéssel jelentkezett. A sírgödör északnyugati felében 8–10 éves korú gyermek háton fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő. Koponyája előrebukva, feltámasztott állapotban volt.

Állatmelléklet

1. *Szárnyas(?) hosszúcsontjai* feküdtek a koponyától keletre, a sírgödör alja felett 6–8 cm-re, a sír keleti sarkában.²⁰

¹⁹ A lócsontok előkerülési helye és a sírgödör északkeleti végének félköríves kialakítása alapján feltételezhetjük, hogy a sír eredetileg padmalyos temetkezés volt.

²⁰ Az állatcsontok Vörös István meghatározása előtt elvesztek.

Az *infans* II. korú gyermek melléklete

2. Oldalán fekvő, barnásszürke, kettős csonka kúp alakú *orsógomb* (9. kép 5) feküdt a jobb térd mellett. Tengelye a sír tengelyével megegyező volt. Átm.: 3,4 cm, v.: 2,3 cm.

A viselet leletei

3. Vékony drótból hajlított, ovális alakú *bronzkarika* (9. kép 2) került elő a koponya felszedése során, annak bal oldala alól. 4. Ovális keresztmetszetű, elhegyesedő végű *bronzkarperec* (9. kép 4) volt a jobb alkarcsont közepén. Meghajlítása során középen megrepedt és a sírba is már így került. Átm.: 4,2–4,6 cm, v.: 0,33 cm. 5. *Vascsat* (9. kép 3) feküdt a jobb medencelapát és a szeméremcsont között. H.: 3,4 cm, sz.: 3 cm.

17. *sír* (G–F/28; 9. kép 8). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. Az akna h.: 160 cm, sz.: 70 cm, m.: 10–30 cm. Az akna téglalap alakú, északkeleti végén lekerekített sarkú, délnyugati végén enyhén ívelt, a délnyugati felében kissé kiszélesedő faltjának északkeleti harmada/fele élénksárga színnel, míg a délnyugati fele barna színnel jelentkezett a sárgásbarna altalajon. Falai függőlegesek, alja a közepétől délnyugati irányban lejtett. Az akna délnyugati végében, közvetlenül a fülke szájánál, annak teljes szélességében a betöltés tömör összetételű, zsíros tapintású, fekete színűre váltott. Az akna északkeleti felében egy borjú és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő. A fülke h.: 190 cm, sz.: 100 cm, lejtési szöge: 23° volt. A fülke meredeken indult az akna délnyugati harmadából, északkeleti felén alja enyhén domború, délnyugati vége enyhén teknős kialakítású volt. A fülke hordószerű alakja, alja, valamint végének indítása eredeti állapotot tükröz, a fülke teteje azonban az idők során beszakadt, így ennek dokumentálására nem volt mód. A fülkében hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű 25–30 év körüli nő csontvázát bontottuk ki. Torzított koponyája előre bukva és szétropanna, a mellkas csontjai és a karcsontok összehúzott állapotban feküdtek. A kulcsontok hegyesszöget zártak be a felkarcsontokkal.

Az állatmellékletek

1. *Juvenis* korú (2 éves) *tehén koponyája* feküdt töredékes állapotban az akna közepén, az északnyugati fal mellett. *Mellső és hátsó lábsontjainak töredékei* a koponya közeléből kerültek elő. 2. *Infans* korú (6–8 hónapos) *szarvatlan juh koponyája* feküdt bal oldalán, az akna közepén, orral keleti irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* a koponya mellett kerültek elő.

Az *adultus* korú nő mellékletei

3. A koponya bal oldala mellett egy *juh keresztcsontja* feküdt (9. kép 7). 4. Sötétszürke korongolt edény oldaltöredékéből készült *orsókarika* (9. kép 25) került elő a jobb lábszárcsont alsó végének külső oldala mellett, lapjával a sírfenéken. Átm.: 4 cm, v.: 1 cm.

A viselet leletei

5. *Nagy gömbcsüngős bronzfülbevaló* két félből álló gömbje (9. kép 6) a bal felkarcsont és a juh keresztcsont között állatjártából, *bronzkarikája* szintén állatjártából, a mellkas jobb oldaláról került elő. A fülkarika átm.: 1,6 cm, a gömb átm.: 1,3 cm. 6–7. Két darab szabálytalan alakú *bronzkarika* (9. kép 9–10) – a nyaklánc kapcsai – egymásba kapcsolódva a koponya alól, felszedés közben kerültek elő. Átm.: 1–1,5 cm. Hét darab gyöngy került elő az alsó állkapocs mögött a koponyatöredékek alól. Állatjártat által bolygatva egy a jobb alkar belső oldala mellett a sírfenéken, kettő a jobb kéz csontjai mellett és négy darab gyöngy feküdt a jobb alkar külső oldala mellett a sírfenéken. 8. Fekete, lyukacsos felületen négy, síkból kiugró, okkersárga, dudoros rátétdíszű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (9. kép 24), hengeres furattal. H.: 0,9–0,95 cm, átm.: 1–1,1 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 945. 9. Sötétvörös, fényes, lyukacsos felületen öt, síkból kiugró, fehér+türkizkék, kétrétegű szemes és körülöttük ötszörös fehér, szélesen hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (9. kép 23), enyhén kónuszos furattal. H.: 0,7 cm, átm.: 0,85 cm, furat átm.: 0,3–0,32 cm. ID.No.: 946. 10. Sötétvörös, fényes, lyukacsos felületen öt, síkból kiugró, fehér+türkizkék, kétrétegű szemes és körülöttük ötszörös fehér, szélesen hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (9. kép 22), enyhén kónuszos furattal. H.: 0,9–1 cm, átm.: 1,2 cm, furat átm.: 0,35–0,41 cm. ID.No.: 947. 11. Fekete, matt, lyukacsos felületen öt, enyhén domború, okkersárga dudoros és körülöttük ötszörös fehér, szélesen hurokfolyatott rátétdíszes lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (9. kép 21), enyhén kónuszos furattal. H.: 0,7–0,8 cm, átm.: 1,15–1,2 cm, furat átm.: 0,3–0,35 cm. ID.No.: 948. 12. Sötétvörös felületen négy, síkból kiugró, fehér dudoros és körülöttük ötszörös fehér, szélesen hurokfolyatott rátétdíszű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (9. kép 20),

kónuszos furattal. H.: 0,7 cm, átm.: 0,8–1,15 cm, furat átm.: 0,35–0,4 cm. ID.No.: 949. 13. Sötétvörös, fényes felületen öt enyhén domborodó, okkersárga dudoros és körülöttük hatszoros fehér hurokfolyatott rátétdíszű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (9. kép 19), hengeres furattal. H.: 0,8 cm, átm.: 1 cm, furat átm.: 0,45 cm. ID.No.: 950. 14. Fekete fényes felületen négy, síkból kiugró, fehér+áttetsző kék, kétrétegű szemes és körülöttük négyszeres fehér hurokfolyatott rátétdíszű deformált lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (9. kép 18), két oldala egyenesen levágott, furata hengeres. H.: 0,6–0,7 cm, átm.: 0,9–1,15 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 951. 15. Sötétvörös felületen négy, síkból kiugró, fehér+áttetsző világos türkizkék, kétrétegű szemes és körülöttük négyszeres fehér, hurokfolyatott rátétdíszű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (9. kép 17). H.: 0,6–0,7 cm, átm.: 1,1–1,4 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 952. 16. Fekete fényes felületen három, síkból kiugró, okkersárga dudoros rátétdíszű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (9. kép 16). H.: 0,7–0,8 cm, átm.: 1–1,1 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 953. 17. Sötétvörös felületen négy, síkból kiugró, fehér dudoros és körülöttük négyszeres okkersárga hurokfolyatott rátétdíszű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (9. kép 15), kónuszos furattal. H.: 0,6 cm, átm.: 0,8–1 cm, furat átm.: 0,23–0,3 cm. ID.No.: 954. 18. Fekete felületen hat, síkból kiugró, sárga dudoros és a furat körül egy fehér, lapos vonal folytatott rátétdíszű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (9. kép 14), kónuszos furattal. H.: 0,5 cm, átm.: 0,9–1 cm, furat átm.: 0,35–0,4 cm. ID.No.: 955. 19. Sötétvörös felületen öt, enyhén domborodó, fehér dudoros rátétdíszű, deformálódott, rövid henger alakú opak *üveggyöngy* (9. kép 13), hengeres furattal. H.: 0,6 cm, átm.: 0,9 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 956. 20. Sötétvörös felületen öt, síkból kiugró, fehér+sötétzöld, kétrétegű szemes és körülöttük négyszeres domború, fehér hurokfolyatott rátétdíszű, deformált lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (9. kép 12), hengeres furattal. H.: 0,6–0,7 cm, átm.: 0,9–1,3 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 957. 21. Türkizkék, érdes, matt felületen négy domborodó, fehér, dudoros és körülöttük négyszeres fehér hurokfolyatott rátétdíszű, enyhén deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (9. kép 11), kónuszos furattal. H.: 0,4–0,5 cm, átm.: 0,85–0,9 cm, furat átm.: 0,3–0,35 cm. ID.No.: 958. 22. *Vascsat* (9. kép 26) feküdt a bal combcsonton a kézcsontok magasságában. H.: 3,8 cm, sz.: 3,4 cm.

33. sír (H/27; 11. kép).²¹ Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 45–225°. Az akna h.: 240 cm, sz.: 80, m.: 55 cm.²² Az agyagos altalajban jelentkező folt téglalap alakú, egységes barna színű volt, mindkét vége enyhén kiszélesedett. A kibontott akna falai függőleges, sarkai ívelt kialakításúak voltak. Az akna délnyugati negyedében – az egész ló medencelapátjainak végétől az akna végéig – a sír betöltése feketés barna színűre, tömör betöltésűre és zsíros tapintásúra váltott. Az akna alja a délnyugati végében mintegy 10 cm-rel lemélyült. Ezen a szakaszon kiszélesedett a sír két oldala is. Az aknában egy egész ló, valamint két ló, két szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt. Az akna és a fülke tengelye azonos volt. A fülke h.: 260 cm, sz.: 110 cm, m.: 65 cm. A fülke barna betöltésében sárgásbarna homokos-agyagos foltok voltak. A fülke megfigyelhető oldalfalai és félköríves vége enyhén ívelt, alja teknőszerűen kiképzett volt és a koponya felé 2–3 cm-t lejtett. A fülke alján 40–59 év közötti férfi hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő (17. kép 1). A koponya kissé a bal oldalára fordulva, enyhén hátrabillent helyzetben feküdt. A vállá összehúzva, a bal bordák oldalra dőlve kerültek elő. A gerincoszlop vonala enyhe görbületet mutatott. A bal mellkast, a gerincoszlop közepét és a jobb vállat átlós irányban állatjázat bolygatta meg úgy, hogy csigolyák az állatjázatban maradtak. A karcsontok szorosan a bordák mellett feküdtek, a jobb orsócsont elfordulva került elő. Lábszárcsontjai és a lábfej csontjai szorosan egymás mellett feküdtek. A férfi koporsójának két oldalát és végének elszíneződését a lábszárcsontok alsó harmadától a sír végéig – 35–45 cm hosszan – lehetett biztosan dokumentálni (17. kép 1). A fülke betöltésének elszíneződése és a kiszáradás eltérése alapján a koporsó oldalainak további vonalát nagyjából a combcsontok közepéig lehetett kikövetkeztetni. A koporsó szélessége a csontváz szintjén 50 cm volt. A kard, a tegezöv veretei és a nyílhegyek, valamint a juh keresztcsont és a borjú farokcsigolyáinak helyzete alapján is valószínűsíthető a koporsó egykori megléte a felsőtest környékén. Vájt koporsóra, illetve keresztmetszetének ívére utal, hogy a két karcsont és a bal kar-

²¹ A sír első, rövid közlését lásd LŐRINCZY–SOMOGYI 2018, 231–238.

²² A 33. sír foltját kutatóárkokkal találtuk meg a dombvonulat északnyugati oldalában, közel a domb lábához, a gerinctől kb. 22–25 méterre. Ezt a területet kénytelenek voltunk így átkutatni, mert a bányát üzemeltető termelőszövetkezet munkagépe 1981-ben csak a domb tetején és a délkeleti oldalán toltta le a humuszt a tiszta homok jelentkező szintjéig.

csonton fekvő kard alatt 9–12 cm, míg a gerincoszlop alatt csak 1–1,5 cm, a lábszárak alatt 2,5 cm vastag, sötét elszíneződésű földréteg volt.

Az állatmellékletek²³

1. Az akna északi sarkában mintegy 10 cm vastag betöltésen *maturus korú (18–20 éves) mén* bal oldalán fekvő *koponyája*, mögötte – nagyjából az akna közepén – *mellső lábcsonthajlításai* egymáson keresztben, részben az egész ló bal mellkasa alatt feküdtek (12. kép 1). 2. Az akna közepén 4–5 éves *kanca* feküdt (12. kép 3) felszerszámozva. A koponyája közel az akna keleti sarkához, álló helyzetben volt. Mindkét mellső lábcsonthajlítás az akna délkeleti fala mellett, a jobb lapocka és a második részlegesen eltemetett ló koponyája alatt feküdt, a lábszárcsontok a combcsontok alá hajlítva, anatómiai rendben. A bal mellső lábfejcsonthajlításai a jobb felkarcsont, míg a jobb láb többi csontja a bal lábszár és lábfej csontjai alatt voltak.²⁴ A ló teste az aknában átlósan, az akna keleti sarkától nyugati irányban feküdt. A jobb felkarcsont a medencéből kifordulva a sír tengelyére merőlegesen, a lábszárcsontok és a lábfejcsonthajlítások is anatómiai rendben, a délkeleti fal mellett, azzal párhuzamosan kerültek elő. A bal lábszárcsontok a combcsont alá hajlítva, a lábfejcsonthajlítások is anatómiai rendben, a bal láb és a bal medencelapát között, illetve részben az utóbbi alatt feküdtek. Az egész ló változó vastagságú, 10–25 cm magas betöltésen feküdt. 3. Az egész ló jobb lapockája és mellső lábai felett, a sír délkeleti fala mellett az alsó állkapcsán feküdt a *maturus korú (16–18 éves) mén koponyája*. Az egyik *lábának csontjai* az egész ló jobb hátsó lábcsonthajlításai, a másik *láb csontjai* részben a jobb medencelapát hátsó pereme felett és a medencelapát, valamint az itt kiöblösödő sír délkeleti fala között feküdt, az akna alja fölött 30 cm-re (12. kép 4). 4. Az egész ló jobb oldala mellett, a jobb lábszárcsonthajlításai felett, az alsó állkapcsán fekvő került elő egy *juvenis korú (2-2½–5 éves) bika koponyája*. A *bal mellső láb csontjai* a ló medencéjének közepén keresztben, a *jobb mellső láb csontjai* a sír délnyugati végében és a délkeleti sírfal mellett, a második részleges ló lábcsonthajlításai felett feküdtek (12. kép 2). 5. Az akna délnyugati, kiszélesedő végében, az egész ló medencelapátjai és részben a bika bal lábcsonthajlításai felett keresztben, az akna alja felett 40 cm magasan *juvenis korú (1–1½ éves) tehén* jobb oldalára fordult *koponyája és lábcsonthajlításai* feküdtek (12. kép 6). A *farokcsigolyák* a fülkében kerültek elő, az emberi koponyától jobbra, a fülke északnyugati fala mellett. Hátsó lábcsonthajlításai alatt, a fülke szájában, a sír bontása során ló lábcsonthajlítások kerültek elő. 6. *Adultus korú, szarvatlan juh koponyája és lábcsonthajlításai* feküdtek a fülke északi sarkában, egy csomóban, közvetlenül a fülke szájánál (12. kép 5).

Az egész ló leletei

7. Szimmetrikus szájvasú, végkarikás kiképzésű, csuklós, *vas csikózábla (13. kép 1)* volt a ló állkapcsai között. Szárainak keresztmetszete rombusz alakú. Szárainak h.: 12–12 cm, a karikák átm.: 3,5 cm. 8. Téglalap alakú *zablakarika (13. kép 2)* került elő a lókoponya bal oldaláról, a zablakarika mellől. Pecék nyoma nem figyelhető meg rajta. H.: 4,5 cm, sz.: 3,5 cm. A fejkantár díszei a koponya jobb és bal oldalán (14. kép 1–3), valamint a csigolyákon. 9–11. Három darab, igen rossz megtartású, *félgömb alakú préselt ezüstveret (14. kép 7–9)* került elő a ló orráról. Felszerelésük önbetétbe ágyazott bronzszegeccsel történt. 12–15. Két-két darab igen rossz megtartású, lóhere alakú, rojtos végű, préselt *ezüstveret* volt a ló állkapcsának bal (14. kép 4–5), illetve jobb oldala (15. kép 1–2, 13–14) mellett. A vaszábla karikája melletti veret rojtos végével felfele, a szemüreg felé eső darab rojtos végével lefele (14. kép 2–3) helyezkedett el. Felszerelésük ácskapocs alakú és sima, önbetétbe beágyazott bronzszegeccsel történt úgy, hogy végeiket egy hosszú bronzlemezzel, felerősítő pánttal zárták le. 16–18. Három darab, igen rossz megtartású *félgömb alakú préselt ezüstveret (14. kép 10–12)* feküdt a ló alsó állkapcsának bal oldalán, az állkapocs fogak felé eső szélén, egyvonalban (14. kép 3). Felszerelésük önbetétbe ágyazott bronzszegeccsel történt. 19–21. Három darab, igen rossz megtartású *félgömb alakú préselt ezüstveret (15. kép 4–6)* feküdt a ló alsó állkapcsának jobb oldalán (14. kép 2), az állkapocs fogak felé eső szélén, a szemüreg alatt. Kettő egymáshoz közel, a harmadik kissé elmozdulva és kifordulva eredeti helyzetéből. Felszerelésük önbetétbe ágyazott bronzszegeccsel történt. 22–23. Egy-egy darab igen rossz megtartású, lóhere alakú, rojtos végű préselt *ezüstveret* került elő a ló alsó állkapcsának bal (14. kép 6), illetve jobb oldala (15. kép 3) mellől, annak hátsó, íves végénél, elmozdult, másodlagos helyzetben. Felszerelésük ácskapocs alakú és sima, önbetétbe beágyazott bronzszegeccsel történt, melyek végeit egy hosszú bronzlemezzel, felerősítő pánttal zárták le. 24–26. Három darab, igen rossz megtartású *félgömb alakú préselt ezüstveret (15. kép 7–9)* feküdt a ló homlokcsontján. A középső a koponya tetején és a bal oldali a szemüreg mögött eredeti helyzetben, míg a jobb oldali másodlagos helyzetben az állkapocscsont mellett. Felszerelésük önbetétbe ágyazott bronzszegeccsel történt. 27–29. Három darab, igen rossz megtartású préselt, peremes, *kerek ezüstveret (15. kép 10–12)* feküdt a lókoponya mögött a harmadik-negyedik csigolya felett, egyvonalban, a csigolyasorral megegyezően, egymástól

²³ A leírás az állatmaradványoknak az aknában történt elhelyezésének sorrendjét követi.

²⁴ A mellső lábcsonthajlítások helyzetük alapján feltételezhetően össze voltak kötözve.

2–3 cm-re. Felszerelésük ónbetétbe ágyazott bronzszegeccsel történt.²⁵ 30. Gímszarvas agancstövéből faragott *csat* (13. kép 8) feküdt előlapjával felfele, karikájával a lókoponya irányába a jobb *radius* alsó vége és a délkeleti sírfal között, az akna alja felett 18 cm-re. Fekvési iránya (tengelye) megegyezik a sír tengelyével. Felülete csiszolt és kopott. H.: 4,5 cm, a csatfej áttörésének sz.: 2,2 cm. 31. *Láncpáncél* (16. kép 24) részlete feküdt az egész ló bal mellső bordáin, a bal lapocka és a csigolyasor között. Egy-egy karikában két-három másikat fűztek. A láncpáncél hátsó felületét vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány fedi 2 rétegben. H.: 11 cm, sz.: 9,5 cm, az ovális karikák átm.: 0,8×1 cm, v.: 0,25 cm. 32. Négyzet alakú *vascsat* (13. kép 5) feküdt tuskéjével lefele a ló bal bordasorától 10 cm-re, az első részleges ló mellső lábcsontjai között. A vascsathoz bőrmaradvány oxidálódott. H.: 2,8 cm, sz.: 2,8 cm. 33. Hosszú fülű *vaskengyel* (13. kép 4) került elő a ló bal mellkasa alól, nagyjából a láncpáncél alatt, az akna alja felett 13 cm-re. Szárainak keresztmetszete rombusz alakú, ívelt talpalója lapított, ovális keresztmetszetű. Mag.: 16,3 cm, belső sz.: 10,5 cm. 34. Hurkos fülű *vaskengyel* (13. kép 6) feküdt a ló jobb lábfejcsonthoz, az akna alja felett 18 cm-re. Szárainak keresztmetszete rombusz alakú, lapított, közepén enyhén domború, egyenes talpalójának külső oldalán gerinc fut végig. Fülének a szárával kapcsolódó részéhez bőrmaradvány oxidálódott. Mag.: 14,7 cm, belső sz.: 11,3 cm. 35. Gímszarvas agancstövéből faragott *csat* (13. kép 7) feküdt előlapjával felfele a jobb *metatarsus* alsó vége és a délkeleti sírfal között a második részlegesen eltemetett lókoponya orra alatt, az akna alja felett 18 cm magasan. Fekvési iránya (tengelye) megegyezik a sír tengelyével, csatfeje a lókoponya irányába feküdt. Felülete csiszolt és kopott. H.: 6 cm, csatfej áttörésének sz.: 2,2 cm. 36. Téglalap alakú *vascsat* (13. kép 3) a második részlegesen eltemetett lókoponya orrának jobb oldala mellett. H.: 3,4 cm, sz.: 3 cm. 37–43. Hét darab rossz megtartású, téglalap alakú, préselt, peremes *ezüstveret* (15. kép 15–21) feküdt nagyjából V alakban a medence előtti csigolyákon. Kettő a csigolyákon és kettő a bal oldalon, közel párhuzamosan a csigolyákkal, míg a jobb oldaliak közül egy a csigolyán és kettő a jobb oldalon, a gerincvonallal párhuzamosan feküdt. Felszerelésük egy ácskapocs alakú, ónbetétbe beágyazott bronzdróttal történt. 44–51. Nyolc darab igen rossz megtartású, *félgömb alakú préselt ezüstveret* (15. kép 22–29) feküdt a ló két medencelapátján V alakban, hegygel a farokcsigolyák felé. Felszerelésük ónbetétbe ágyazott bronzszegeccsel történt.

A *maturus* korú férfi mellékletei

52. Facsésze *peremverete* (17. kép 4) volt az állkapocs jobb szára felett 11 cm-rel. Háromszög alakú, ívesre hajlított, kétágú bronzlemez, melynek keskenyebbik végeit kerekre alakították. Közepüket átütötték, amelyben vasszegecs maradványa látható. Mag.: 3,1 cm, sz.: 1,95 cm. 53. A bal kulcsont felső végén és a bal arccsonton feküdtek, eredeti összefűzésüknek megfelelően, külső oldalukkal felfele a vasból kovácsolt, egymást zsindeleszerűen fedő *páncéllemezek* (18. kép). A szélső (záró lamella) feküdt az orrcsonton. A nyolc keskeny és hosszú lamellából álló részlet mindkét irányban ívelt. Hét lap egyformán van kialakítva. Mindkét végük sarkait 45°-os szögben levágták. Egyik hosszoldaluk egyenes, a másik közepén egy íves karéj van. Mindkét végük közepén 1-1, a két hosszoldalon 2-2 fűzőlyuk van kialakítva. A szélső (záró) lamella egyenes oldalán ez a lyukszám 8 (19. kép). Mag.: 11,5 cm, sz.: 9 cm. A lamella h.: 11,5 cm, sz.: 1,9 cm, v.: 0,24 cm. Mindkét oldalán foltokban bőrmaradvány oxidált lenyomata figyelhető meg.²⁶ 54. Kétélű *vaskard* (17. kép 7) feküdt a bal kar belső oldalánál. A rossz megtartású, korrodált felszínű kard mindkét oldalán erősen hiányosan, de még látható a fatok maradványa.²⁷ A trapéz alakú, keskeny markolat téglalap átmetszetű, a pengető felé kiszélesedik és megvastagszik (17. kép 2). A markolat oldalán(!), a végétől 7,45 cm-re gyűrűs végű vasszeg található, amelybe gyűrűcsüngőt helyeztek, korrodált maradványa ma is látható. A markolat-tüske és a szegecs felületét falenyomat borítja. A markolat szimmetrikusan vált át a pengébe, amelynek kis csapott válla van. A kétélű, lapos penge egyenes, viszonylag keskeny, keresztmetszete lencse alakú. A penge a hegye felé elkeskenyedik, a hegye ma már hiányzik. Felszerelésére a penge felső szélétől 3,3 cm-re a hegy irányába, a pengét körbevéve egy 0,6 cm széles, pántszerű sáv utal. A kard teljes h.: 97,5 cm. A markolatvas h.: 14,6 cm, sz.: 1,04–3,54 cm, v.: 0,58–0,9 cm. A gyűrűcsüngő átm.: 1,5×1,82 cm, v.: 0,5 cm. A penge h.: 82,5 cm, sz.: 4,4–4,44–3,94–3,5 cm–3,5 cm, v.: 0,79–0,73 cm–0,63 cm. 55. Rossz megtartású, keskeny pengéjű, középső nyélállású, kétélű *vastőr* (20. kép 6), mely a keresztcsonton keresztben fekvő kerületű, hegye a jobb medencelapát belső peremén feküdt. H.: 22,7 cm, sz.: 2,5 cm. 56. Szabálytalan alakú, kisméretű *vastöredék textilmaradvánnyal*²⁸ került elő a jobb láb-szárcsont felső vége alól. 57. Egyélű *vaskés* (20. kép 5) feküdt részben a bal combcsont alatt, illetve alóla kinyúlva.

²⁵ A fejkantár – a veretek helyzete alapján – enyhén a lókoponya jobb oldala fele elmozdult helyzetben volt.

²⁶ A páncél részletét valószínűleg a mellpáncél hátsó, alsó széléről szerelték le.

²⁷ A sírokból előkerült kardok és lándzsák leírása Csiky Gergely munkája. Értékelését lásd Csiky 2020.

²⁸ A 1,5×1 cm nagyságú, barnára színeződött, korrózióval átítatott, megkeményedett vászontöredék. Szövéséhez Z sodratú lánc- és vetülékfonalakból vászonkötést alkalmaztak. A vászon lánc- és vetüléksűrűsége egyező, megközelítően 18/cm. A vászon minősége a lepedővaszonnéhoz hasonló (Szeged, régészeti adattár 1–73. G minta) Tésikné Knotik Márta meghatározása.

Középső nyélállású, enyhén ívelt hátú. Rövid nyélének egyik oldalán vasoxiddal konzerválódott falenyomat, a pengén bőrre utaló lenyomat figyelhető meg. H.: 15,5 cm, ebből a nyél h.: 2,5 cm. 58. Kerek átmetszetű rövid *vasár* (20. kép 4) feküdt a bal combcsont alsó vége alatt. Nyelét vasoxiddal konzerválódott farostok borítják. H.: 7 cm, ebből a nyél h.: 3,6 cm. 59. Omega alakú, vashuzalból, felül téglalap alakúra, rövid szára után kihajlított végekkel kialakított *felszerelő fül* (21. kép 21) volt a bal térd külső oldalától 7 cm, a vaskard vonalába, annak alsó végétől 10 cm-re. H.: 1,5 cm, mag.: 1,5 cm. 60. L alakú, kisméretű *vastöredék* (17. kép 5) került elő a bal lábszárcsont alsó végének külső oldalától 15 cm-re. H.: 2 cm. A vájt koporsón kívül, de közvetlenül mellette, a bal karcsont magasságában fekehetett a tegez, benne a nyílvevesszők (18. kép). A koponya jobb oldalától 14 cm-re három darab vasnyílhegy volt egymáson, 2 cm-rel a sír alja felett, hegyükkel a felső íjkart borító csontok felé. Ezekből 2 cm-re a bal felkarcsont irányába feküdt egymáson a két rövidebb vasnyílhegy. 61. Rombusz alakú, háromélű *vas nyílhegy* (22. kép 1). Hengeres szárát, mely a hegye felé elvékonyodik, teljes felületén vasoxiddal konzerválódott falenyomat fedi. H.: 10 cm, ebből a szár h.: 5,4 cm. 62. Háromszög alakú, háromélű *vas nyílhegy* (22. kép 2). A lapok szár felőli végeit 45°-os szögbe alakították ki. Egyik oldalát vasoxiddal konzerválódott bőrlenymomat fedi. Hengeres szárát, mely a hegye felé elvékonyodik, teljes felületén vasoxiddal konzerválódott falenyomat fedi. Egyik éle töredékes. H.: 9,2 cm, ebből a szár h.: 3,3 cm. 63. Háromszög alakú, háromélű *vas nyílhegy* (22. kép 3). A lapok szár felőli végeit 45°-os szögben alakították ki. Két oldalát vasoxiddal konzerválódott bőrlenymomat fedi. Hengeres szára a hegye felé elvékonyodik, melynek teljes felületén vasoxiddal konzerválódott falenyomat fedi. A szár felső végén megfigyelhető vasoxiddal konzerválódott gyűrűs szorítótekeres lenyomata látszik. Egyik éle töredékes. H.: 8 cm, ebből a szár h.: 3,8 cm. 64. Rombusz alakú, háromélű *vas nyílhegy* (22. kép 4), melynek élei enyhén ívelték. Egyik oldalát vasoxiddal konzerválódott bőrlenymomat fedi. Hengeres szárát, mely a hegye felé elvékonyodik, teljes felületén vasoxiddal konzerválódott falenyomat fedi. A szár felső végén a falenyomat gyűrűsen tagolt. H.: 7,3 cm, ebből a szár h.: 3 cm. 65. Háromszög alakú, háromélű *vas nyílhegy* (22. kép 5). A lapok szár felőli végei egyenesek. Egyik oldalát vasoxiddal konzerválódott bőrlenymomat fedi. Rövid, hengeres szára a hegye felé elvékonyodik. H.: 5,8 cm, ebből a szár h.: 2 cm. A tegezgel együtt a koporsó mellé fektetett fegyveröv veretei talán két sorban feküdtek a bal felkarcsont és a fülke fala között, a nyílhegyek és az íj középlemezei által határolt területen, változó magasságban, a sír alja fölött 2–6 cm-rel (18. kép). 66–79. Tizennégy darab kerek, aranyozott felületű, egyforma, préselt *bronzveret* (22. kép 6–18, 22), felületét közepén egy kiemelkedő félgömb tagolja, melyet vékony karika vesz körbe. Ezt egy mélyebben fekvő sávban, sugár alakban pálcikatagokból álló mintasor tölti ki. A veret szélét félgömbösor díszíti. Néhány töredékes, de kiegészített. Felszerelésük ónbetétbe ágyazott szegeccsel, illetve ácskapocs alakú bronzpánttal történt. Ez utóbbinak két végét egy sima bronzlemezzel zárták le. Átm.: 2,2 cm. 80. Aranyozott felületű, préselt bronz *kisszíjvég* (22. kép 23) feküdt a nyílhegyek felett, sír aljára 45°-os szögben, díszített felülettel a felső íjkar felé. Ívelt vége a koponya, másik vége a kerek veretek vonalába mutatott. Az erősen kopott felületű peremes szíjvég előlapját közepén egy rombusz, a két szélét egy-egy háromszögsor díszíti. Hátlapja sima bronzlemez, felszerelése egy szegeccsel történt. H.: 4,5 cm, sz.: 2,15 cm, v.: 0,4 cm. A felajzatlan aszimmetrikus reflexív gímszarvas agancsából faragott csontlemezei a fülke délkeleti fala mellett feküdtek. 81–82. A felső íjkar végét borító *csontlemezek* (20. kép 1) pontosan egymáson fekvő, belső élükkel a koponya felé, attól keletre 14 cm-re, a vasnyílhegyek mögött, a sír alja felett 1,5 cm-re kerültek elő. Rovátkolt végeik töredékesek. A töredékes h.: 21, illetve 20 cm, sz.: 2,44 cm, v.: 0,34 cm. A húr beakasztására szolgáló bevágás és a csontlemez sarka közötti távolság: 2,2 cm. 83–85. Az íj közepét borító *csontlemezek* (20. kép 2) töredékes állapotban a fülke oldalfalának támaszkodva kerültek elő, a férfi bal alkarcsontjaitól 25 cm-re, a sír alja fölött 2,5 cm-re. Az oldallemezpár egymáson fekvő, ferdén elcsúszva helyezkedett el úgy, hogy a harmadik, keskenyebbik, belső markolati lemez volt legfelül, külső felülettel felfele. Az épebb oldallap töredékes h.: 19 cm, sz.: 2,8 cm. A keskenyebbik csontlemez h.: 14 cm, sz.: 1,3 cm. 86–87. Az íjkar alsó végét borító *csontlemezek* (20. kép 3) igen töredékes, hiányos állapotban kerültek elő a fülke fala mellett, a kard végétől 33 cm-re, a sír alja fölött 6 cm-re. Viszonylag épen az egyik lemez alsó, rovátkolt vége maradt meg. Az íjkar felső és középső csontlemezeinek távolsága csontvégtől csontvégig 46 cm volt. Az in situ csontlemezek alapján a felső kar hosszabb volt, mint az alsó. 88. *Adultus korú juh keresztcsontja* és három *ágyékcsigolyája* feküdt anatómiai rendben a koponya mögött, közvetlenül a vájt koporsó külső oldalánál, az íjkar felső végét borító csontlemezek végénél (17. kép 1).

A viselet leletei

89. Nagy gömbcsüngős ezüstfülbevaló (17. kép 3) került elő valószínűleg a koponya bal oldala mellől, a páncéllapok alól. A gömb és az ovális, nyitott karika találkozásához három apró granulátum van forrasztva. Mag.: 2,9 cm, gömb átm.: 1,4 cm. 90. Téglalap alakú *vascsat* (21. kép 1) került elő a harmadik csigolya jobb oldalától 5 cm-re. A pecke a jobb könyök irányába mutatott. H.: 3,1 cm, sz.: 2,8 cm. Az ezüstlemezből préselt övveretek a negyedik csigolya alatt és két oldalán helyezkedtek el. Az igen rossz megtartású veretek a bontás során elporladtak, csak helyben történő megfigyelést tettek lehetővé. Az övön két különböző típusú veret volt. 91–95. Az öt darab *kéttagú, peremes ezüstveret* (21. kép 4–6, 14) közül egy a csigolya alatt, kettő a csigolyasor és a bal alsó borda között volt, a másik kettő közül a szélső elmozdult és felső végével ráfeküdt a csigolya jobb oldala mellett fekvő darab alsó felére.

Ennek a verettípusnak (21. kép 18) az alsó része téglalap alakú, oldalai hullámos kiképzésűek, alsó vége enyhén ívelt. Ehhez kapcsolódik felülről egy félkörívesen kiképzett tag. A két rész találkozásánál két negyedívben és az alsó tag közepén hosszában egy préselt gerincet alakítottak ki. Felszerelését a veret téglalap alakú részénél önbetétbe ágyazott ácskapocs alakú bronzpánt, a félköríves résznél L alakú szegecs tette lehetővé. H.: 5 cm, sz.: 2,2 cm. 96–101. A téglalap alakú, préselt, peremes *ezüstveret* (21. kép 7–10) közül egy-egy volt előlappal lefele a bal alsó borda alatt, a bal medencelapát felső része alatt és a jobb felkarcsont alsó végének belső oldala mellett. Hasonló veret volt még – a felszerelő szegecs helyzete alapján – előlappal felfele a jobb medencelapát felső pereme és a vascsat között, valamint megállapíthatatlan helyzetben a jobb medencelapát külső oldalánál és a jobb szeméremcsont belső oldalánál. A rossz anyagmegtartása miatt formáján és méretén kívül (21. kép 19) más megfigyelést nem tehetünk. Felszerelése önbetétbe ágyazott ácskapocs alakú bronzpánttal történt. H.: 2,5 cm, sz.: 2 cm. A jobb mellkas és a felkarcsont között az övveretekből származó önbetétek törmeléke került elő. Bontás során a kéttagú övveretek környékén az alábbi rétegsort lehetett megfigyelni. A sír alján koporsó famaradványa feküdt, ezen néhány foltban textillenymomat volt megfigyelhető. Fölötte fémoxiddal konzerválódott bőrmaradvány réteg volt, és ezen a rétegen feküdtek a veretek, előlapjukkal lefele. A veretek hátoldalán bőrszűj részleteit sikerült megfigyelnünk. 102. Vas *propellerveret* (21. kép 20) került elő a jobb combcsont felső vége alól, másodlagos helyzetben a jobb kéz ujjperceivel együtt állatjártóból. A lapos vasból készült veret közepén enyhén kiszélesedő, végei hegyesek. H.: 3,5 cm. 103. Kéttagú bronz *nagyszíjvég* (21. kép 22) feküdt feltehetően másodlagos helyzetben, a jobb combcsont belső oldala mellett, oldalára fordulva, alsó végével a medencecsontok irányába. Sima előlapja aranyozott, hátlapja ezüstözött. U alakú, aranyozott felületű bronz oldalléce a jobb combcsont alsó végének belső oldala mellett feküdt. Felszerelése két szegeccsel történt. H.: 8 cm, sz.: 2,15 cm, v.: 0,35 cm. 104. *Vascsat* (17. kép 6) került elő a jobb combcsont alsó végének belső oldala mellől, a merevítő oldalléc nyitott végei elől. A kisméretű csat karikája ovális alakú, melynek külső oldala közepén benyomott. Felszerelése vas szíjszorító lemezzel és egy szegeccsel történt. H.: 2,8 cm, karikájának belső sz.: 1,3 cm.

45. *sír* (G/28; 10. kép 9). Padmalyos sír. T.: ÉK–DNy, 52–232°. Az akna eredeti hossza és szélessége nem volt mérhető. M.: 12 cm. Az akna csak részben maradt meg, mert a szkréperláda a homokbányászt megelőző humuszosítás során jelentős részét elhordta. Az aknában egy *borjú* egyetlen lábcsontja maradt meg. Az akna északnyugati oldala a padmaly felé lejtett. A padmaly h.: 195 cm, sz.: 55–60 cm, m.: 28 cm. A padmaly oldalfalai szűkültek, végei íves kialakításúak voltak. A padmalyban *infans II. korú* (5–6 éves) *gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, hiányos vázmaradványa került elő. A sír kirablására utal a mellkas, a jobb karcsontok és a medence teljes hiánya.

46. *sír* (F/28; 10. kép 8). Fülkesír. T.: ÉK–DNy. A homokkitermelést végző markoló az aknát és a hozzá csatlakozó fülke egy részét, valamint az emberi koponyát megsemmisítette. A fülke megmaradt h.: 160 cm, sz.: 75 cm, m.: 45 cm. A fülke lejtési szöge 10°. A fülkében háton, nyújtott helyzetben *infans II. korú* (13–14 éves) *gyermek* vázmaradványa feküdt. Vállak összehúzva, bokacsontjai szorosan egymás mellett. Mellkasa állatjártat által bolygatva, a jobb kulcsont a lábujjcsontok fölött, a jobb szárkapocscsont a két lábszárcsont között feküdt.

A viselet leletei

1. Kék, matt felületű, lapított gömb alakú áttetsző *üvegyöngy* (10. kép 5) került elő az állkapocs jobb oldala előtt, hengeres furatában feketés elszíneződés. H.: 0,4 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 959. 2. Kék, matt felületű, lapított gömb alakú áttetsző *üvegyöngy* (10. kép 6) volt a bal oldali 5. borda alatt, hengeres furatában feketés elszíneződés. H.: 0,3 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 960. 3. Téglalap alakú *vascsat* (10. kép 7) feküdt a jobb combcsont alsó harmada alatt, másodlagos helyzetben, állatjártatban. Elő- és hátoldalán foltokban vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány található. H.: 3 cm, sz.: 2,5 cm.

48. *sír* (H/28; 23. kép 1). Fülkesír T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. Az akna hossza nem mérhető, sz.: 60 cm, m.: 15 cm. Az akna északkeleti felét a szkréperláda elhordta. A fülke szája felé eső délnyugati része enyhén lejtett a fülke felé. Az aknából csak néhány, meghatározhatatlan állatcsonttöredék került elő. A fülke h.: 200 cm, sz.: 55–60 cm, m.: 35 cm. A közel vízszintes fülke alja teknősen volt kialakítva. Legmélyebb pontja a medence alatt volt. A fülkében, *juvenis korú* (15–16 éves) – feltehetően nő – hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, közepes megtartású vázmaradványa került elő. A töredékes koponya a jobb oldalára billenve, a vállak összehúzott helyzetben, a jobb alkarcsontok a medencelapáton feküdtek.

A viselet leletei

A nyaklánc gyöngyei a koponya és az állkapocs alatt (23. kép 2) voltak. A koponyacsontok mosása közben került elő egy iker *szemesgyöngy* (23. kép 41), egy szimpla példány (23. kép 42) és egynek a töredéke (23. kép 43). 1. Sötét vörösesbarna, fényes alapon öt (-1), síkból kiugró sárgásfehér+áttetsző világoszöld, kétrétegű dudoros (szemes) és körülöttük ötszörös domborodó, sárgásfehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (23. kép 3), bázisos furata kónuszos. H.: 0,6–0,7 cm, átm.: 0,9–1,35 cm, furat átm.: 0,3–0,4 cm. ID.No.: 5778. 2. Fényes fekete, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (23. kép 4), enyhén kónuszos furattal. H.: 0,25 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,25–0,2 cm. ID.No.: 961. 3. Sárga, lyukacsos, matt, porózus, sérült felületű, enyhén deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (23. kép 5), kónuszos furattal. H.: 0,25 cm, átm.: 0,55–0,5 cm, furat átm.: 0,19–0,21 cm. ID.No.: 965. 4. Fekete, lyukacsos felületen öt domború, szürkésfehér dudoros és körülöttük ötszörös lapos, sárgásfehér hurokfolyatott rátétdíszű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (23. kép 6), enyhén kónuszos furattal. H.: 0,74–0,80 cm, átm.: 1,18–1,24 cm, furat átm.: 0,29–0,30 cm. ID.No.: 983. 5. Kék, fényes, enyhén lyukacsos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú áttetsző *üvegyöngy* (23. kép 7), bázisos, hengeres furattal. H.: 0,78–0,68 cm, átm.: 0,8–0,9 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 972. 6. Fekete felületen öt okkersárga, széles, lapos felületű pont rátétdíszes, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (23. kép 8), bázisos furata kónuszos. H.: 0,6–0,75 cm, átm.: 1,1 cm, furat átm.: 0,4–0,45 cm. ID.No.: 995. 7. Sötét vörösesbarna, fényes, lyukacsos felületen öt (-1) sárgásfehér, síkból kiugró, érdes felületű dudoros rátétdíszes és körülöttük ötszörös sárgásfehér, domború felületű hurokfolyatott rátétdíszes, enyhén deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (23. kép 9), egyik oldalán bázisos furata enyhén kónuszos. H.: 0,82 cm, átm.: 0,85–0,88–1,1 cm, furat átm.: 0,31–0,35 cm. ID.No.: 973. 8. Sötét vörösesbarna, matt, kopott felületen hétszeres sárgásfehér hurokfolyatású, a minta közepén egy sárgásfehér, lapos vonalfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (23. kép 10), egyik oldalán bázisos furata hengeres. H.: 0,72 cm, átm.: 1,08 cm, furat átm.: 0,43 cm. ID.No.: 971. 9. Fekete, fényes felületen négy domború, fehér dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (23. kép 11), behúzódo bázisú, kónuszos furattal. H.: 0,8 cm, átm.: 1,1–1,2 cm, furat átm.: 0,2–0,3 cm. ID.No.: 975. 10. Türkizkék, érdes, lyukacsos, törött felületen négy, síkból erősen kiugró, szürkésfehér dudoros rátétdíszes, körülöttük négyszeres szürke, érdes, lyukacsos, matt felületű, hurokfolyatásos rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (23. kép 12), hengeres furattal. H.: 0,8–0,9 cm, átm.: 1–1,3 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 976. 11. Sötét vörösesbarna, fényes felületen síkból kiugró, öt fehér dudoros és körülöttük ötszörös fehér, hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (23. kép 13), behúzódo bázisú, kónuszos furattal. H.: 0,8 cm, átm.: 1–1,25 cm, furat átm.: 0,25–0,3 cm. ID.No.: 988. 12. Fekete, fényes felületen öt apró, síkból kiugró, fehér+áttetsző kék, kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (23. kép 14), egyik oldalán bázisos furata hengeres. H.: 0,7 cm, átm.: 0,85–1,1 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 993. 13. Sötét vörösesbarna, fényes alapon négy, síkból kiugró, sárgásfehér dudoros és körülöttük négyszeres domborodó sárgásfehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (23. kép 15), bázisos furata kónuszos. H.: 0,7–0,85 cm, átm.: 1,05–1,2 cm, furat átm.: 0,25–0,4 cm. ID.No.: 994. 14. Sötét vörösesbarna, fényes felületen hétszeres fehér, hurokfolyatott rátétdísz közepén egy okkersárga vonalfolyatott rátétdíszes, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (23. kép 16), egyik oldalán bázisos, másikon behúzódo bázisú hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,85 cm, átm.: 1,15 cm, furat átm.: 0,35 cm. ID.No.: 974. 15. Fekete, fényes alapon négy, domború/síkból kiugró fehér dudoros és körülöttük kétszeres fehér hullámvonal folytatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (23. kép 17), egyik oldalán bázisos, másikon behúzódo bázisú furata kónuszos. H.: 0,85–0,97 cm, átm.: 1,30–1,46 cm, furat átm.: 0,3–0,35 cm. ID.No.: 998. 16. Fekete alapon négy fehér dudoros és körülöttük négyszeres fehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (23. kép 18), bázisos, illetve behúzódo bázisú hengeres furattal. H.: 0,8–0,9 cm, átm.: 1,25–1,4 cm, furat átm.: 0,35 cm. ID.No.: 999. 17. Sötétbarna, fényes lyukacsos felületen öt apró, okkersárga dudoros és körülöttük ötszörös okkersárga hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (23. kép 19), bázisos furata hengeres. H.: 0,6–0,8 cm, átm.: 1,15–1,2 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 987. 18. Sötét vörösesbarna, fényes, lyukacsos felületen ötszörös világossárga, lapos hurokfolyatású rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (23. kép 20), egyik oldalán bázisos furata kónuszos. H.: 0,62 cm, átm.: 0,9–0,95 cm, furat átm.: 0,34–0,35 cm. ID.No.: 943. 19. Sötét vörösesbarna, fényes felületen négyszeres csigavonalban folytatott, fehér, lyukacsos felületű rátétdíszeken három lapos sárga, matt felületű pont rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (23. kép 21), bázisos, kónikus furattal. H.: 0,7–0,75 cm, átm.: 1,1–1,2 cm, furat átm.: 0,45–0,4 cm. ID.No.: 977. 20. Türkizkék, fényes felületen négy kiugró, fehér dudoros rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (23. kép 22), egyik oldalán bázisos hengeres furattal. H.: 0,6–0,7 cm, átm.: 1–1,1 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 978. 21. Kék, kopott felületű, hosszú bikónikus alakú, áttetsző *üvegyöngy* (23. kép 23), hengeres furattal. H.: 1,4 cm, átm.: 0,6–0,3 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 966. 22. Fekete, fényes felületen öt, síkból kiugró, fehér+áttetsző kék, kétrétegű szemes és körülöttük ötszörös fehér, hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (23. kép 24), kónuszos furattal. H.: 0,6–0,7 cm, átm.: 0,95–1,2 cm, furat átm.: 0,3–0,35 cm.

ID.No.: 996. 23. Fekete matt felületen négy, síkból kidomborodó, fehér+áttetsző kék, kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (23. kép 25), hengeres furattal. H.: 0,7–0,75 cm, átm.: 1,1–1,3 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 990. 24. Sötét vörösesbarna, fényes alapon öt, síkból kiugró, sárgásfehér+áttetsző világoszöld kétrétegű dudoros (szemes) és körülöttük ötszörös domborodó, sárgásfehér hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (23. kép 26), bázisos furata hengeres. H.: 0,7 cm, átm.: 1–1,3 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 997. 25. Vörösesbarna, sávosan pusztuló felületű, négyszög átmetszetű, deformálódott, hasáb alakú opak *üvegyöngy* (23. kép 27), sérült, hengeres furattal. H.: 0,5–0,58 cm, sz.: 0,45 cm, v.: 0,5 cm, furat átm.: 0,22–0,2 cm. ID.No.: 969. 26. Kék, lecsapott sarkú, közel négyzet átmetszetű hasáb alakú, fényáteresztő *üvegyöngy* (23. kép 28), kónuszos furattal. H.: 0,7 cm, sz.: 0,5 cm, v.: 0,4 cm, átm.: 0,1–0,2 cm. ID.No.: 967. 27. Zöld, kopott felületű, téglalap átmetszetű, lecsapott sarkú hasáb alakú áttetsző *üvegyöngy* (23. kép 29), enyhén kónuszos furattal. H.: 0,6 cm, sz.: 0,5 cm, v.: 0,48 cm, furat átm.: 0,23–0,2 cm. ID.No.: 970. 28. Fekete alapon 4 domború fehér+áttetsző türkizkék, kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (23. kép 30), bázisos furata hengeres. H.: 0,6 cm, átm.: 0,95–1,15 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 986. 29. Sötét vörösesbarna, fényes alapon négy, síkból kiugró, fehér dudoros és körülöttük négyszeres domborodó, fehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (23. kép 31), behúzódó bázisú kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,86–0,94 cm, átm.: 1,05–1,2 cm, furat átm.: 0,25–0,4 cm. ID.No.: 982. 30. Szürkésfekete, matt, lyukacsos felületen hat okkersárga lapos pont, illetve domború dudoros és körülöttük hatszoros fehér hullámvonal folytatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (23. kép 32), kónuszos furattal. H.: 0,9–1 cm, átm.: 1,05–1,15 cm, furat átm.: 0,3–0,4 cm. ID.No.: 984. 31. Fekete, fényes, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (23. kép 33), hengeres furattal. H.: 0,2 cm, átm.: 0,4 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 964. 32. Sötét vörösesbarna, fényes felületen négy domború, szürkésfehér dudoros és körülöttük négyszeres szélesen elfolyatott okkersárga hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, csonka kúp alakú opak *üvegyöngy* (23. kép 34), behúzódó bázisú furata kónuszos. H.: 0,8–0,9 cm, átm.: 1,25–1,3 cm, furat átm.: 0,25–0,3 cm. ID.No.: 985. 33. Okkersárga, matt, porózus felületű, enyhén deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (23. kép 35), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,3 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 943. 34. Sötét vörösesbarna, fényes alapon öt, síkból kiugró, apró sárgásfehér dudoros és körülöttük ötszörös domborodó, sárgásfehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (23. kép 36), kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,7–0,86 cm, átm.: 0,95–1,19 cm, furat átm.: 0,37–0,38 cm. ID.No.: 991. 35. Okkersárga, matt, porózus, sérült felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (23. kép 37), hengeres furattal. H.: 0,2 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 960. 36. Nyújtott hatszög átmetszetű, két oldalán egyenesen levágott, hosszú hasáb alakú *karneolgyöngy* (23. kép 38), enyhén kónuszos furattal. H.: 1 cm, sz.: 0,9 cm, v.: 0,4 cm, furat átm.: 0,1–0,2 cm. ID.No.: 968. 37. Kisméretű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (23. kép 39).²⁹ ID.No.: 3183. 38. Barnásszürke, kopott, lyukacsos, matt felületen három okkersárga, dudoros rátét díszű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (23. kép 40), hengeres furattal. H.: 0,7–0,75 cm, átm.: 1,05–1,1 cm, furat átm.: 0,45 cm. ID.No.: 981. 39. Barnásfekete érdes, matt, erősen lyukacsos, forгатott felületen három domború, okkersárga, dudoros rátétdíszű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (23. kép 41), hengeres furattal. H.: 0,6 cm, átm.: 1,1–1,2 cm, furat átm.: 0,45 cm. ID.No.: 979. 40. Fekete, fényes, lyukacsos, irizáló felületen síkból kiugró, négy-négy fehér+áttetsző kék, kétrétegű szemes iker lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (23. kép 42), hengeres furattal. H.: 1,4 cm, átm.: 0,85–1,15 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 980. 41. Szürkés sötét vörösesbarna felületen valószínűleg öt (-2) domború, fehér, érdes, lyukacsos dudoros és körülöttük ötszörös (-2) szétfolyó, szürkés okkersárga hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* féle (23. kép 43), kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,63–0,73 cm, átm.: 0,86–0,91 cm, furat átm.: 0,27–0,37 cm. ID.No.: 989. 42–44. Három karikából álló *vaslánc* (23. kép 44–46) – a gyöngysor kapcsolója – a gyöngyök közül. Átm.: 1,2 cm.

50. sír (G/27; 24. kép 1). Fülkesír. T.: ÉK–DNY, 40–220°. Az aknát és a fülke egy részét a markoló megsemmisítette. A bánya metszetfalából kilátszó koponyát és a mellkas felső részét idegenek megbolygatták. A bánya falában észlelt csontváz felett sírfolt nem rajzolódott ki. Az oldalfalban egy kb. 55–60 cm széles és ugyanolyan magas, fekete folt volt megfigyelhető. A fülke hossza nem volt mérhető. Sz.: 60 cm, m.: a mellkashoz képest a bokák 19 cm-rel lejjebb feküdtek. A fülkében enyhén torzított koponyájú, 30–35 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványának a medencétől lefele eső része feküdt. A bal lábfej összes csontja hiányzott, míg a jobb lábfejé anatómiai rendnek megfelelően feküdtek. A csontváz és a sír alja között 4 cm vastag földréteg volt.

²⁹ A gyöngy a rajzolás után és a leírás előtt elveszett.

Az *adultus* korú nő melléklete

1. Vörösseszürke korongolt edény aljtöredékéből készített *orsókarika* (24. kép 5) állt a palástján a jobb boka külső oldala mellett. Átm.: 3,5 cm, v.: 0,9 cm.

A viselet leletei

Az átvizsgált földből kettő gyöngy került elő. 2. Sötétbarna, fényes, lyukacsos felületen négy, síkból kiugró fehér dudoros és körülöttük négyszeres fehér, érdes, domború felületű hurokfolyatott rátétű díszes, rövid henger alakú, opak *üveggyöngy* (24. kép 3), hengeres furattal. Egyik széle törött. H.: 0,7–0,95 cm, átm.: 0,9–1,2 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 1001. 3. Sötétvörös, érdes fényes felületen öt-öt lapos fehér dudoros és ötször ötös fehér, lapos, bemélyedő, érdes felületű, hurokfolyatott rátétű díszes, iker lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (24. kép 2), bázisos, kónuszos furattal. Az egyik széle letört. H.: 1,7 cm, átm.: 0,75–1,05 cm, furat átm.: 0,3–0,4 cm. ID.No.: 1000. 4. Téglalap alakú *vascsat* (24. kép 4) feküdt a bal szeméremcsonton. A töredékes csat h.: 4 cm.

53. sír (F/19; 25. kép 1). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNY, 58–238°. Az akna h.: 220 cm, sz.: 75–83 cm, m.: 54–70 cm.

A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna betöltése világos sárgásbarna volt, alig vált el a környezetétől. Délnyugati fele kiszélesedett, alja a közepétől ferdén, az utolsó harmadtól egy lépcsővel mélyült, ahol fekete, barna pöttyökkel tarkított, zsiros tapintású, tömör betöltés volt megfigyelhető. Az aknában egy szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt mintegy 15 cm vastag, a fülkéből az akna aljára kitermelt homokrétégen. A fülke h.: 250 cm, sz.: 95 cm, m.: 165 cm. A fülke lejtési szöge 20°. Az akna és a fülke egy tengelyű volt. A fülkében a csontváz észlelési szintje felett jelentkezett a fakoporsó körvonalának 2,5 cm vastag lenyomata. A koporsó a koponya mögött egyenes végű, lekerekített sarkú, míg a lábnál lekerekített végű volt. A csontváz bontási szintjén a koporsó h.: 195 cm, sz.: 45–53 cm. A lefele szűkülő vájt koporsóban 23–25 éves nő szokványos helyzetű csontváza feküdt. A bal oldalára fordult koponya hátulját, az állkapcsot, a jobb kulcsontot, és a jobb lapockát állatjárat bolygatta meg. A karcsontok szorosan a bordák mellett feküdtek.

Állatmelléklet

1. *Adultus* korú szarvasmarha koponyája a sír délnyugati végében, orral a fülke szája felé feküdt. A *mellső két láb csontjai* a koponya mögött anatómiai rendnek megfelelően ujjcsontokkal délnyugati, a *bal hátsó láb csontjai* a sír közepén, míg a *jobb hátsó láb csontjai* az akna másik felében, ujjakkal északkeleti irányban feküdtek.

Az *adultus* korú nő mellékletei

2. A koponya mögött, a koporsón kívül, a koponyatetőtől 40 cm távolságra, a sír alja fölött 30 cm-re homok- és élénksárga, szabad kézzel formált *edény* (25. kép 5) feküdt oldalára dőlve a fekete betöltésben. Egyenletesen kiégett, alsó részén szürkés elszíneződések vannak. Apró kavicsal és feketére égetett, apróra zúzott kerámiatörmelékkel erősen soványított, ez a felületen sűrű, apró elszíneződések formájában jelentkeznek. Pereme magas, tölcseresen kihajló. Válla lecsapott, teste nyomott gömb alakú. Aszimmetrikus, díszítetlen. Alja lyukacsos, felületét agyagmáz fedi. Mag.: 16,6 cm, pátm.: 11,1 cm, fátm.: 9,3–9,9 cm. (VIDA 1999 IIIA2/d2 típus) 3. A koponya jobb oldalától az edény irányába, de a koporsón kívül *subadultus* korú *kos keresztcsontja és ágyékcsigolyái* voltak. 4. Ácskapocs alakú, téglalap keresztmetszetű vas *koporsókapocs* (25. kép 2) a jobb felkar belső oldala mellett. Az egyik szára deformálódott. Eredeti h.: 4,5 cm. 5. Jó megtartású, alsó nyélállású, egyélű *vaskés* (25. kép 6) feküdt a jobb medencelapát mellett, a jobb kéz csontjain. A penge egyik oldalán és nyelén összefüggő, vasoxiddal konzerválódott falenyomat, a másik oldalán bőrmaradvány van. H.: 18,8 cm, a penge h.: 14 cm.

A viselet leletei

6. *Vascsat* (25. kép 4) feküdt a keresztcsonttól számított 2–3. csigolyán. A négyzetes alakú csat pecke a bal medencelapát felé mutatott. A csatkeret kerek keresztmetszetű. H.: 3,5 cm, sz.: 3 cm. 7. *Vascsat* (25. kép 3) került elő a keresztcsont vége előtt. A téglalap alakú, lekerekített sarkú, töredékes állapotú csat pecke a bal alkar felé mutatott. A csatkeret kerek keresztmetszetű. H.: 4 cm.

54. sír (C/19; 29. kép 1). Aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. H.: –, sz.: –, m.: 35 cm. A sekély mélységű gyermeksírt a szkréperláda találta meg. A sírgödör alján *infans I. korú* (2 év körüli) gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű csontváza volt.

55. sír (E/21; 24. kép 6). Fülkesír. T.: ÉK–DNY, 48–228°. H.: 110 cm, sz.: 50 cm, m.: 10–40 cm. A függőleges falú akna betöltése feketésbarna, északkeleti vége lekerekített sarkú, délnyugati vége félköríves, alja lépcsőzetes kialakítású volt. Az aknában, a nyeséstől alig 4–5 cm mélyen néhány koponyatöredék került elő. Az akna délnyugati végében a betöltés fekete színűre és zsíros betöltésűre váltott. A fülkéből csak egy rövid, 60 cm hosszú, 30 cm mély üreg került elő. Az akna északkeleti végéhez egy szabálytalan alakú 100×100 cm-es, foltszerű elszíneződés csatlakozott. Bontása során sem határozott oldala, sem alja nem volt megfigyelhető.³⁰

56. sír (E/19; 26. kép 1). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNY, 68–248°. H.: 100 cm, sz.: 70 cm, m.: 10–22 cm. A szkréperláda által a humuszolás során megbolygatott sírfolt szürkésbarna volt. A téglalap alakú, lekerekített sarkú, sekély mélységű akna alja a fülke szája felé lejtett. Az aknában három szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) erősen hiányos maradványai feküdtek. A fülke szájának betöltése fekete, zsíros tapintású tömör állagú volt, amely 55 cm hosszúságban és 30 cm mélyen volt követhető.

Állatmellékek

1–3. Egy *maturus*, egy *subadultus* korú (3 éves) *tehén* és egy *infans* korú (10–12 hónapos) *szarvasmarha koponyája* és erősen hiányos *lábcsonkjai* – helyzetükből ítélve összegöngyölt állapotban – feküdtek az akna északkeleti végében, annak is inkább az északi sarkában, a sír alja felett mintegy 6–8 cm vastag betöltésen, a fülke szája felé lejtve. Az összegöngyölt bőr sírba helyezésére utalnak az akna északkeleti végében anatómiai rendben előkerült *farokcsigolyák* is. 4. A sír bontása során egy *adultus* korú *kos keresztcsontja* és *ágyékcsigolyái* kerültek elő.

57. sír (E/19–20; 26. kép 5). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. H.: 165 cm, sz.: 80 cm, m.: 8–30 cm. Az akna foltja a szürkésbarna agyagban sárgaszínű betöltésként jelentkezett. A fülke szája felé lejtő aknában egy juh részleges (koponya és – csonkolt, a rádusz disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt az akna alja felett 5–6 cm-re. Az aknával megegyező, azonos tengelyű fülke felett egy ovális alakú, sötét folt jelentkezett, amely, mint később kiderült, a rablógödör foltja volt. A sírrablás során az akna délnyugati végét is megbolygatták, akkor szélesítették ki az akna üregét. A fülke t.: ÉK–DNY, 60–240°, h.: 180 cm, m.: a koponyánál 90, a lábujjcsontoknál 140 cm volt. A fülke lejtési szöge 22°. A fülkében 30–35 év körüli nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű csontváza volt. A rablás a mellkasra irányult, emiatt a karcsontok és a bordák döntő többsége hiányozott. A fülkében kirajzolódó koporsó körvonalai alapján annak h.: 148 cm, sz.: 35 cm volt.

Állatmelléklet

1. Az akna északkeleti végében egy *meghatározhatatlan* korú *szarvasmarha koponyája* feküdt orrával délnyugati irányban, jobb oldalán, *mellső lábcsonkjai* mögött, az akna északkeleti végénél voltak.³¹

Az *adultus* korú nő melléklete

2. Feketésbarna, kettős csonka kúp alakú *orsógomb* (26. kép 4) feküdt a palástján, a bal könyök helyén. Átm.: 4,2 cm, mag.: 2,5 cm.

A viselet leletei

3. Két félgömbből álló *nagy gömbcsüngős ezüsfülbevaló* (26. kép 2) került elő töredékekben a fülke bontása során. A karika átm.: 1,2 cm, a gömb átm.: 1,5 cm. 4. Ívelt oldalú, négyzet alakú, kerek keresztmetszetű, ráhajló peckű *vascsat* (26. kép 3) feküdt a jobb szeméremcsont előtt. H.: 3 cm, sz.: 3 cm. 5. A sír betöltéséből szabálytalan alakú, kisméretű *ezüstlemez* és *ónbetét* töredékei kerültek elő.

58. sír (F/21; 27. kép 1–2). Aknasír. T.: ÉK–DNY, 44–224°. H.: 235 cm, sz.: 85 cm, m.: 43 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sírnek barnás betöltése volt. A sír felső rétegében a nyeséstől 15–18 cm mé-

³⁰ Ennél a sírnál nem zárható ki annak lehetősége, hogy a bontása során fel nem ismert, fordított tájolású fülkesír volt.

³¹ A hátsó lábcsontokat a szkréperláda vitte el.

lyen egy ló részleges (koponya és – csonkolt, a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt. A sír alja felett 6–8 cm-rel került elő a 60–65 éves férfi hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, jó megtartású váza. A koponya hátrabillent, a vállak felhúzott állapotban, a medence zárt helyzetben volt.

Az állatmelléklet és leletei

1. A sír északkeleti harmadában *adultus korú (4 éves) ló koponyája* feküdt a jobb oldalán, orrával északkeleti irányban. A *mellső és hátsó lábcsontok* a sír nyugati sarkából kerültek elő. A sír délnyugati fala előtt fekvő lólábcsont belső oldalával párhuzamosan, anatómiai rendben feküdtek a *farokcsigolyák*. 2. A lócsontok jelentkezési szintjén, a sír közepén egy kisméretű, ácskapocs alakú *vastöredék* (28. kép 27) került elő. 3. Ugyancsak a lócsontok jelentkezési szintjén, a lábcsontokhoz közel kerültek elő egy *vaskarika töredékei* (28. kép 22–25). Átm.: 3 cm

A *maturus* korú férfi mellékletei (28. kép 1)

4. *Vascsat* (27. kép 8) feküdt a bal combcsont és a medencelapát találkozásánál, a combnyak belső oldalához tapadva. H.: 2,2 cm, sz.: 1,8 cm. 5. A *vascsat* alól került elő egy *kovapenge* (27. kép 5). 6. A szeméremcsont külső oldalához tapadva, a sírfenek fele rézsútosan egy rossz megtartású, lemezre vált *vascsiholó(?)* (27. kép 7) feküdt, enyhén szélesedő vége a sírfenek felé fordult. H.: 8 cm., sz.: 1,9 cm. v.: 0,2 cm. 7. *Bronzpeckes vascsat* (27. kép 9) került elő a vaslemez felszedése után, belső lapjának szeméremcsont felőli oldalán. 8. *Kovapenge* (27. kép 6) feküdt a kis *vascsat* és a *vascsiholó(?)* között. 9. *Vasár* (27. kép 10) került elő a bal combcsontra merőlegesen, a szeméremcsont előtt. Hegye a jobb combcsont irányába feküdt. Nyéltüskéje kiszélesedő és lapos, vasoxiddal konzerválódott fa borítja. H.: 6 cm.

A viselet leletei

10. A koponya bal oldalán egy *kis gömbcsüngős aranyfülbevaló* (27. kép 3) került elő szorosan a csecsnyúlvány mellett, a gömbcsüngő hátrafelé, a sír alja fölött 4–5 cm-re feküdt. Karikája ezüsthuzalból készült, az arany összekötő tag függőlegesen bordázott, kopott. A gömbcsüngő eredetileg összeroppant állapotban volt. Mag.: 2,2 cm, átm.: 1 cm, s.: 1,54 g. 11. *Ezüstkarika* (27. kép 4) került elő a sír bontása közben a betöltésből. Átm.: 1,4 cm. 12. Téglalap alakú, rossz megtartású *vascsat* (28. kép 21) hátoldalával felfele a jobb medencelapát alsó része alatt. Szíjhoz kapcsolódó része a lábfejek felé volt. Tüskéje alul és a karcsont felé mutat. H.: 3,6 cm, sz.: 3 cm.

A veretes öv tartozékai jobbról balra haladva

13. Két lapból álló lemezes *bronz kisszíjvég* (28. kép 20) feküdt előlappal felfele a jobb medencetányér felső széle alatt ferdén, végével az alkar irányába. Felszerelését közepén egy szegecs tette lehetővé. A vége egyenesen, sarkai 45°-os szögben le vannak vágva. Előlapja ezüstözött volt. H.: 2,3 cm, sz.: 1,6 cm. 14–15. Két darab préselt, peremes *kerek ezüstveret ónbetéttel és bronzszegeccsel* (28. kép 6–7, 13–14) feküdt a jobb medencelapát külső széle alatt. Átm.: 1,2 cm. 16. Préselt, peremes *kerek ezüstveret* (28. kép 8, 15) ónbetéttel és *bronzszegeccsel* került elő a második ágyékcsgolya alól. Átm.: 1,2 cm. 17. Préselt, peremes *kéttagú ezüstveret* (28. kép 3) ónbetéttel együtt, előlappal lefele az első ágyékcsgolya alól. Mag.: 3 cm. 18. Trapéz alakú *vascsat* (28. kép 2) volt a második ágyékcsgolya bal oldalánál, a sírfenekre merőleges helyzetben. A szíjszorítója kettős vaspántból áll. H.: 7 cm. 19. Préselt, peremes *kerek ezüstveret* ónbetéttel és *bronzszegeccsel* (28. kép 9, 16) a bal medencelapát felső pereme mögött. Átm.: 1,2 cm. 20. Préselt, peremes *kerek ezüstveret* ónbetéttel és *bronzszegeccsel* (28. kép 10, 17) került elő a bal medencelapát és az alkar között. Átm.: 1,2 cm. 21. Préselt, peremes *kerek ezüstveret* ónbetéttel és *bronzszegeccsel* (28. kép 11, 18) feküdt a bal alkarcsont közepénél. Átm.: 1,2 cm. 22. Ácskapocs alakú *bronzdrót* (28. kép 5) került elő a keresztcsont felső pereménél. H.: 2,6 cm. 23. Préselt, peremes *kerek ezüstveret* ónbetéttel és *bronzszegeccsel* (28. kép 12, 19) a keresztcsont felső peremén. Átm.: 1,2 cm.

59. sír (E/20; 29. kép 2–3, 11). Aknasír. T.: ÉK–DNy, 36–216°. H.: 135 cm, sz.: 58 cm, m.: 45 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír betöltése egynemű, barna volt. Felső rétegében egy kecske részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok), hiányos maradványa feküdt. A sír alja fölött 8–10 cm-re 3–4 éves gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő. Koponyája összeroppantva, mellkasát átlós irányban állatjárat bolygatta meg.

Állatmelléklet

1. *Adultus korú, szarvatlan juh koponyája* a sír délnyugati végében a nyesési szinten, a gyermek lábfeje felett, fordított tájolásban. A *mellső lábcsont* az állatkoponya alatt 20 cm-re, a bal *hátsó lábcsont* a gyermekkoponya bal oldalánál, a nyesési szint fölött néhány centivel, míg a *jobb hátsó* a gyermekkoponya jobb oldala mellett, a nyesés alatt 10 cm-rel feküdt.

Az *infans* II. korú gyermek mellékletei

2. *Infans* korú tyúk ulnájának és femurjának töredéke került elő a sír bontása során. 3. Kan sertésagyar csúcsa került elő a sír bontása során.³²

A viselet lelete

4. Téglalap alakú *vascsat* (29. kép 5) került elő töredékes állapotban a bal medencelapát külső széle mellől. H.: 3,8 cm, sz.: 2,7 cm.

60. sír (E/19; 29. kép 4). Aknasír. T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. H.: 150 cm, sz.: 50 cm, m.: 22 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barna foltja jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajban. A sír alján hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, *infans* II. korú (5–6 éves) gyermek vázmaradványa került elő. Koponyája hátra-billent, bal mellkasát és medencéjét állatjártat bolygatta meg.

A viselet leletei

Az állkapocs helyén négy gyöngy került elő. 1. Kék, érdes, szemcsés, enyhén lyukacsos felületű, kétszeresen összetett, aszimmetrikus, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (29. kép 6), kónuszos furattal. H.: 0,7 cm, átm.: 0,6–0,65, furat átm.: 0,25–0,2 cm. ID.No.: 1002. 2. Fekete, érdes, szemcsés, enyhén lyukacsos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (29. kép 7), hengeres furattal. H.: 0,3–0,35 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 1003. 3. Kék, érdes, szemcsés, enyhén lyukacsos felületű, kétszeresen összetett, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (29. kép 8), hengeres furattal. H.: 0,5 cm, átm.: 0,55 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 1004. 4. Kék, érdes, szemcsés, enyhén lyukacsos felületű, kétszeresen összetett, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (29. kép 9), kónuszos furattal. H.: 0,6 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,28–0,22 cm. ID.No.: 1005.

61. sír (G/21; 29. kép 10). T.: ÉK–DNy. H.: –, sz.: –, m.: 35 cm. Megfigyelhető sírfolt nélküli *infans* I. korú (1–1,5 éves) gyermek felsőtestének és koponyájának szkréperláda által megbolygatott maradványa.

63. sír (F/19; 30. kép 1) Füles aknasír:³³ T.: ÉK–DNy, 50–230°. H.: 225 cm, sz.: 120 cm, m.: 60 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sírgödör foltja barna volt. Felül egy szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa feküdt úgy, hogy az állatsontok a sír közepe felé dőltek. Az állatok fektetési szintje alatt mintegy 10–15 cm-re, a sír alja felett 7–14 cm-re hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, 23–25 éves nő állatjártatokkal bolygatott vázmaradványa került elő. Koponyája előrebillenve, vállalai felhúzva, karcsontjai a bordák mellett szorosan, a két lábfej egymás mellett zárva feküdt.

Állatmellékletek

1. *Adultus* korú tehén koponyája feküdt a sír délnyugati végében, a nő lábfeje felett, orral délnyugatnak. Mellső két lábsontjai a sír nyugati és déli sarkában, a sír tengelyével párhuzamosan, a jobb hátsó lábsontok az emberi koponya fölött és mögött, míg a bal hátsó lábsontok a nő bal karcsontjai és a sírfal között feküdtek. 2. A délkeleti sírfalnál neonatus korú szarvasmarha koponyája a délkeleti padkán, lábsontjai az emberi váz bal karcsontjai és a délkeleti sírfal között feküdtek.

Az *adultus* korú nő mellékletei

3. Téglalap alakú, lekerekített végű *vas tarsolymerevítő* (30. kép 9) került elő a jobb alkar alsó végénél, arra merőlegesen. Belső oldala a karcsontok felé fordult. Ezen a felületen 0,5 cm széles és 11,5 cm hosszú, vasoxid konzerválódott bőrcsík van, amely a lemez két végénél egy-egy lyukon átnyúlik a vaslemez sírfenék felé fekvő előlapjára. Egyik végéhez kerek vaslemez oxidálódott. A tarsolymerevítő h.: 13,5 cm, sz.: 1,8 cm, v.: 0,4 cm. A kerek vaslemez átm.: 2,5 cm, v.: 0,3 cm. 4. V alakban összeoxidálódott *vaslemezek* (30. kép 7) a jobb felkar külső oldala mellett, állatjártatban. A sírfenék felőli oldalához két kisebb *kovatöredék* oxidálódott. A teljes hátsó és az első felülete jelentős részén vasoxiddal konzerválódott bőr van. 5. Két kisebb *kova* (30. kép 3–4) és két darab kerek átmetszetű *vastöredék* (30. kép 5–6) került elő a csontváz felszedése után a medence tájékáról.

³² Kérdés, ez a két állatsont melléklet nem-e a császárkori telep anyagából került a sír betöltésébe?

³³ A sír felső részének bontása közben a vájat fölötti réteget elbontották.

A viselet leletei

6. Négyzet alakú, lapos keresztmetszetű *vascsat* (30. kép 2) feküdt az alsó csigolya jobb oldala mellett, hegye a csigolya felé mutat. A csat hátsó felületén és a csuklós részén körben vasoxiddal konzerválódott bőr van. H.: 4 cm, sz.: 4 cm.

65. *sír* (D/20; 31. kép 1–2). Aknasír T.: ÉK–DNy, 54–234°. H.: 230 cm, sz.: 82 cm, m.: 110 cm. A nyelési szinten a téglalap alakú, lekerekített sarkú sírfolt délkeleti harmadában/délnyugati felében a bontás során előkerült részleges állatmaradványok felett kevert volt a betöltés. Ez a kevertség, amely elütött a sír viszonylag egynemű betöltésétől, egymásra rakodott ferde rétegekből állt. A rétegek a sír északnyugati fala felől a délkeleti fal felé lejtettek. Az aknasírban az emberi váz felett, a sír aljától mintegy 55–68 cm-re két ló és egy szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt (31. kép 1). A nyesett felszíntől 62 cm mélyen rajzolódott ki a mindkét végén ívelt, délnyugati irányban elkeskenyedő koporsó kontúrvonala (31. kép 2). A függőleges falú sír alja felett kb. 10 cm-re hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, 48–57 éves férfi rossz megtartású vázmaradványa feküdt. A vázcsontok sírfenék felőli része menthetetlen volt, ami a koporsó faanyagának hatásával magyarázható. A koponya enyhén előrebukva, jobb mellkasa állatjáratokkal bolygatott helyzetben maradt meg. Válla összehúzva, a karcsonok szorosan a bordák mellett, a kézcsontok a medencelapáton, a lábszárcsontok és a lábfej csontjai szorosan egymás mellett feküdtek. A koporsó h.: 200 cm, sz.: 40 cm, m.: 40 cm.

Az állatmelléletek

1. A felszerszámozott *subadultus* korú (3–3¼ éves) ló koponyája a sír közepén, orrával északkeleti irányban, *lábcsontjai* a sír délnyugati felében feküdtek. 2. *Subadultus* korú (3 éves) ló az előzővel azonos szinten, a sír északnyugati fala mellett, *lábcsontjai* a sír délnyugati végében helyezkedtek el. 3. A sír délnyugati végében a két ló lábcsontjain és az állkapcsán feküdt egy *adultus* korú *tehén koponyája*. *Lábcsontjai* részben a második ló koponyáján, részben a lólábcsontokon voltak. A tehénkoponya alatt és előtte a sír tengelyében mintegy 35–40 cm hosszan és 10–15 cm szélességben, mintegy 3–4 mm vastagságban kékeslila szerves anyag (bőr?) volt megfigyelhető.³⁴

A *subadultus* korú ló leletei

4. Erősen aszimmetrikus, egyik végén szimpla, a másik végén dupla karikával kialakított csuklós *vaszabla* (32. kép 1) volt a ló fogai között. A négyzetes átmetszetű jobb szár külső h.: 7, a bal szára 11 cm. 5–7. Három darab nyújtott kettőspajzs alakú, peremes kialakítású, szimmetrikus, lemezes *bronzveret* (32. kép 2–4) került elő a lókoponyáról. Egy a bal oldalának középső részéről, egy a lókoponya tetejéről (tarkójáról), a koponya tengelyére merőleges helyzetben és egy felszedés közben a lókoponya jobb oldala alól. A veret felületén a pajzs alakú részek belső végét két-két, míg az összekötőtag közepét egy nagyobb kerek poncolással díszítették. Felszerelését két, a hátlapja két végére forrasztott és a végek irányába mutató egy-egy bronz drót tette lehetővé. H.: 4,5 cm, sz.: 1,3 cm, v.: 0,1 cm. 8–10. Három darab peremes kialakítású, párhuzamos oldalú, elhegyesedő végű, szíjvég alakú lemezes *bronzveret* (32. kép 6–8) került elő a lókoponya mellől. Egy a bal hátsó részről, egy a jobb hátsó részről, egy pedig a lókoponya alól, a felszedés során. A szegecs helyén két pontkörös díszítés van. Felszerelését két, a hátlapja végeire forrasztott és a végek irányába mutató egy-egy bronz drót tette lehetővé. H.: 2,9 cm, sz.: 1,2 cm, v.: 0,1 cm. 11–13. Egy kerek és egy pajzs alakú tagból álló, peremes kialakítású, három darab lemezes *bronzveret* (32. kép 9–11) került elő a lókoponya mellől. Egy a lókoponya bal oldaláról, egy a jobb hátsó oldaláról, egy a lókoponya vége és a jobb mellső lábcsont közötti területen feküdt, előlapjával lefelé, elhegyesedő végével a tehénkoponya felé. Felületén a kerek tagon háromszögben elhelyezett három, a pajzs alakú részen két kerek poncolással díszítették. Felszerelését két, a hátlapja végeire forrasztott és a végek irányába mutató egy-egy bronz drót tette lehetővé. H.: 3 cm, sz.: 1,8 cm. 14. Gímszarvas agancsából faragott *szíjlesztő* (32. kép 15) feküdt a jobb mellső lábtól balra 3–4 cm vastag betöltésen, félköríves végével északi irányban. Egy kerek és egy téglalap alakú részből áll, melyeket egy vékony nyak köt össze. Hátlapja lapos, előlapja peremes kialakítású. Mindkét rész közepén egy-egy lyuk van. Enyhe kopásnyom látható a téglalatesten kialakított lyuk felső szélén, elől és hátul, a hátsó oldalon az alsó lyuk körbe enyhén szélesedő. H.: 3,2 cm, sz.: 1,4 cm, vast.: 3,6–9,6 mm, felső lyuk átm.: 5,8 mm, alsó átm. elől: 5,8–6 mm, hátul: 1 cm. 15. Gímszarvas *metapodium distalis* feléből faragott, díszített *szíjlesztő* (32. kép 14) került elő a jobb mellső lábtól jobbra 3–4 cm vastag

³⁴ Az állatcsontok helyzete alapján először a felszerszámozott ló, majd a második ló maradványait helyezték a sírba és ezt követően a tehén maradványait.

betöltésén, félköríves végével északi irányban. Egymásra merőlegesen kialakított két hengeres testből áll. Az alsó részből alulról a lapos hátlap irányába egy ferde lyuk, a felső részben egy keresztirányú furat van kialakítva. A felső rész palástját párhuzamos bordák, az alsó rész palástját két párhuzamos vonal között bekarcolt farkasfog minta díszíti. A hátoldalon az alsó lyuk felső szélén enyhe kopásnyom látható. H.: 2,8 cm. átm.: 1,35 cm, alsó lyuk átm. elől: 6 mm, hátul: 7,9 mm, a felső lyuk átm.: 5,3×6,4 mm, a tetején lévő lyuk átm.: 6,2 mm. 16. Négyzetes alakú, kerek keresztmetszetű *vascsat* (32. kép 5) feküdt a jobb mellső lólábcsontról külső oldala mellett, a faragott csontfüggesztő előtt. A csatpecek vége a pata irányába mutatott. A csat ellenkező oldalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány kapcsolódott a csathoz. H.: 3 cm, sz.: 2,8 cm. 17. Omega formájú *vas nyeregartozék* (31. kép 8–9) került elő a lólábcsontról felszedése közben. Szárát minden oldalon és a karikás vég szár felőli oldalán vasoxiddal konzerválódott famaradvány borítja, jelezve, hogy 1,8 cm mélyen süllyesztették be a fa nyeregkápába. A karika közepe lyukas, csak a vasoxid tölti ki. H.: 2,8 cm, sz.: 1,9 cm. 18. Téglalap alakú *hevedercsat* (32. kép 12) került elő a lólábcsontról felszedése közbe. H.: 3,8 cm, sz.: 3 cm.

A *maturus* korú férfi mellékletei

19. Kívül feketésszürke, belül vöröses, barna foltos, szabad kézzel formált *edény* (31. kép 7) került elő a koponya mögött, a koporsó keleti sarkában. Gyengén kidolgozott anyagú, kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete rücskös, lyukacsos, egyenetlenül elmunkált, horpadásos. Vékony falú, keményre, pengő hangúra égetett. Rövid, ferde pereme erősen kihajló, válla a felső harmadban erősen kiugrik. Erősen aszimmetrikus kiképzésű. Alja egyenesen levágott. Mag.: 15,2 cm, pátm.: 10,9 cm, fátm.: 9,2 cm. (VIDA 1999 IIID1/b2 típus) 20. *Adultus* korú juh keresztcsontja és ágyékcsgolyói kerültek elő a koponya mögött, a sír északkeleti végében, az edény mellett. 21. A koponya fölött 5–6 cm-re, ferde helyzetben feküdt egy *vascsat* (31. kép 3), csatkarikával befelé. A hajlított vaslemezből álló csattest a sír északi sarka felé feküdt. A csatpecek vége ellapított, fekvő téglalap keresztmetszetű. A két szorítólemezt középen egy vasszegecs fogja össze. Az alsó szorítólemez külső oldalán konzerválódott textil-, a két lemez között vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. 22. A bal alkar és a bal medencelapát alól, a vázcsontok felszedése során került elő egy *vascsiholó* (31. kép 5). Egyik oldalának közepén, mintegy 5 cm²-nyi területen, a függesztőfül(?) környékén vasoxiddal konzerválódott famaradvány maradt meg. H.: 8,5 cm. 23. A vas tarsolyzáróval együtt került elő egy barna *kova* (31. kép 6). 24. Egyélű, középső nyélállású, egyenes *vaskés* (32. kép 13) feküdt a bal combcsont felső végének vonalában, a koporsó belső oldalánál, élével a combcsont felé. A penge felső harmadában mindkét oldalon bőrpánt ferde lenyomata maradt meg. H.: 17,5 cm, sz.: 2,2 cm. 25. *Infans* korú (8–10 hónapos) *szarvatlan juh* részleges (koponya és csonkolt – a rádus és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontról) maradványa volt a koporsó délnyugati végében (31. kép 2). A koponya a sír aljától 32 cm-re, míg a *labcsontról* az emberi lábcsontról előtt és a juhkoponya alatt, a sír alja fölött 10–15 cm-re feküdtek.

A viselet lelete

26. Kisméretű ovális *vascsat* (31. kép 4) került elő a jobb szeméremcsont előtt. Mag.: 3 cm, szélessége a pecekkel együtt: 2,4 cm.

66. *sír* (G/21). T.: ÉK–DNy. H.: –, sz.: –, m.: 10 cm. A sírből *infans I. korú* (1–2 éves) gyermek vázmaradványa került elő.

67. *sír* (F/20). Aknasír. T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. H.: 120 cm, sz.: 50 cm, m.: 17 cm. A téglalap alakú, lekerékített sarkú sírban egy rablással bolygatott, *infans II. korú* (10–11 éves) gyermek hiányos vázmaradványa volt. A sír északkeleti felében a felsőtest, míg az délnyugati felében a hiányos és töredékes lábcsontról maradványa került elő a sír alja fölött 5–15 cm-re.

Állatmelléklet

1. Az emberi vázcsontokkal keveredve került elő egy *meghatározhatatlan korú szarvasmarha* valószínűleg részleges (koponya és csonkolt – a rádus és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontról) erősen hiányos maradványa.

68. *sír* (F/20; 33. kép 1). Aknasír. T.: ÉK–DNy, 56–236°. H.: 250 cm, sz.: 75 cm, m.: 20 cm. A téglalap alakú, lekerékített sarkú sírfolt betöltése egységes sötétbarna volt. A sír kétrétegű temetkezést tartalmazott. Felső rétegében, szinte közvetlenül az emberi váz felett egy ló és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádus és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontról) maradványa feküdt. Az állatok fektetési szintje alatt, a teknős aljú sírban hanyatt, nyújtott helyzetben eltemetett 30–35 éves *férfi* jó megtartású csontváza

feküdt. A hosszú sírgödörben a koponyája mögött és a lába előtt mintegy 35–40 cm hosszú üres terület volt. Koponyája enyhén előrebillenve, válla összehúzva, karcsonjtjai a bordák mellett, lábsontjai szorosan egymás mellett feküdtek. A mellkas és a medence csontjai rossz állapotban, morzsalékosan maradtak meg. A kar- és lábsontok a sír aljától mintegy 6–8 cm-rel magasabban feküdtek.

Az állatmellékletek

1. A férfi jobb oldala mellett, a jobb medencelapát és részben a jobb combcsont felett, a sír aljától mintegy 10–12 cm-re *adultus* korú (5–6 éves) mén koponyája, előtte és a férfi jobb karja mellett a *mellső két lábsontjai*, a sír délnyugati végében, részben a férfi jobb lábfejcsonjtjai felett a ló *hátsó lábsontjai* és néhány *farokcsigolya* helyezkedett el.
2. A sír délnyugati végében, a délkeleti sarokban egy *adultus* korú juh koponyája és *lábsontjai* feküdtek a ló hátsó lábsontjai felett.

Az *adultus* korú mén leletei

3. Karikás végű, aszimmetrikus, csuklós *vaszabla* (34. kép 2) került elő töredékes állapotban a ló fogai közül. A sírban mért száruk h.: 9, illetve 11 cm. 4. Téglalap alakú, ívelt oldalú vas *hevedercsat* (34. kép 4) feküdt a bal lábszárcsont felső végén. A csatpecek forgójánál lévő rövidebbik oldalon vasoxiddal konzerválódott bőrlenymat, illetve a vasoxiddal átitatódott bőrszík kis részlete maradt meg. A csat hátsó oldalának egyik hosszabbik oldalán ívelt fatárgy korrodált lenyomata látható. A csat és a pecek egyaránt téglalap keresztmetszetű. H.: 5,7 cm, sz.: 4 cm.
5. Hosszúfülű, ívelt talpalójú *vaskengyel* töredékes állapotban (34. kép 7) feküdt a jobb térd külső oldala mellett, a sír alja fölött 10 cm-re. Belső mag.: 10,5 cm, belső sz.: 12 cm. 6. Hosszúfülű, négyszög keresztmetszetű *vaskengyel* (34. kép 8) került elő a bal lábszár alsó végének magasságában, a sír délkeleti fala mellett, a sír alja fölött 15 cm-re. Enyhén ívelt talpának külső oldalán borda van kialakítva. Belső mag.: 8,7 cm, belső sz.: 9,4 cm.

Az *adultus* korú férfi mellékletei

7. A férfi koponyája mögött egy *adultus* korú nőstény juh keresztcsontja és három *ágyékcsigolyája* feküdt a sír alja felett 10 cm-re. 8. Az íj felső végét borító, gímszarvas agancsából faragott *lemezpár* (35. kép 3a–b) feküdt a koponya és a juh keresztcsont mögött, a sír alja felett 18 cm-re, külső oldalával befelé. A húrakasztó vájat befelé volt. Legnagyobb sz.: 2,3 cm, a húrakasztó vájat széle 2,6 cm-re van a csontlemez végétől. Az íjat borító, gímszarvas agancsából faragott *markolatlemez* három darabja töredékes állapotban a bal könyök magasságában, a sír délkeleti fala mellett, azzal párhuzamosan került elő. A keskeny *él lemez* — amely a sír fala felé feküdt — előlapja domború, hátlapja lapos, két végét ferdén levágták és egy irányban ferdén beirdalták (35. kép 3d). H.: 15,5 cm, sz.: 1,2–1,6 cm, v.: 0,36 cm. A markolat két oldalmezének belső oldala rövidebb, a külső hosszabb (35. kép 3c, 3e). Két vége 45°-os szögben van levágva. A csontlemezek hegyesszögű végein és külső szélein keresztirányú irdalások vannak. Sz.: 3 cm, v.: 0,3 cm. Az íj alsó végét borító, gímszarvas agancsából faragott *lemezpár* (35. kép 3f–g) feküdt a bal combcsont alsó végének magasságában, a sír délkeleti fala mellett, külső húrakasztós oldalával befelé. H.: 28,5 cm, legnagyobb sz.: 2,3 cm, v.: 0,3 cm, a húrakasztó vájat széle 3 cm-re van a csontlemez végétől. 9. Rossz anyagmegtartású, lemezesre töredezett, egyélű, egyenes *vaskard* (33. kép 15) feküdt a bal karcsontok és a bal combcsont külső oldala mellett, felső vége mintegy 10, az alsó vég kb. 5–6 cm-rel magasabban a sír aljánál. Felületét – a meglévő vaslemezek alapján – vasoxiddal konzerválódott falenyomat borítja. Szereléknak nincs nyoma. A markolatvas vége egyenes, keresztmetszete lapos téglalap, a pengével egytengelyű, annak szimmetrikus folytatása. A penge egyenes, rendkívül keskeny, átmetszete lapos, egyenlő szárú háromszög, hegye letörött. A töredékekből a penge nem rekonstruálható. Töredékes állapotú, ragasztott. Sírban mért h.: 86 cm, mh.: 6,78 cm, msz.: 1,92 × 1,1 cm, mv.: 0,23 × 0,43 cm, psz.: 2,3 cm, pv.: 0,4 cm, tok sz.: 3,14 cm, tok v.: 1–1,5 cm. 10. Köpüs szárú, három élű *vasnyílhegy* töredékes állapotban (33. kép 4) a bal felkar és a vaskard markolata között, a sír alja felett 12 cm-re. H.: 10,2 cm. 11. *Vasnyílhegy* tuskés szárú *töredéke* (33. kép 2) feküdt a köpüs szárú nyílhegy és a kard markolatütkéje között, a sír alja felett 12 cm-re. 12. Tuskés szárú *vasnyílhegy* töredékes állapotban (33. kép 3) került elő a bal felkarcsont külső oldala mellett, a vaskard markolata mögött, a sír alja felett 12 cm-re, hegyével a sír északkeleti vége felé. Háromszög alakú hegye középen áttört. H.: 14 cm. 13. Erősen ívelt oldalú *vascsat* töredékes állapotban (33. kép 5) feküdt a bal felkarcsont belső oldala és a bordák közötti területen. H.: 3,7 cm, sz.: 2,2 cm. 14. Négyzet alakú *vascsat* (33. kép 6) volt a bal alkar belső oldal mellett. Egyik oldalát vasoxiddal konzerválódott bőr borítja. Mérete: 1,5 × 1,5 cm. 15. Bronzból öntött *csatkarika* (33. kép 10) feküdt a keresztcsont feletti harmadik csigolya jobb oldala mellett. Pereme tagolt, a peceknek egy vályú van kialakítva. A csathoz csatlakozva két centiméter hosszú, vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány maradt meg. Sz.: 3 cm. 16. Vas *tegezakasztó* (33. kép 7) került elő a keresztcsont feletti második csigolya jobb oldalánál. Előlapján és akasztóján hosszában vasoxiddal konzerválódott famaradvány van. H.: 4 cm. 17. A medencecsontok felszedése közben vasoxiddal konzerválódott ívelt *famaradvány* (34. kép 5) került elő. H.: 4 cm. 18–26. A bal combcsont felső harmada felett fekvő egykori tarsolyban az alábbi tárgyak voltak: 18. Elhegyesedő végű, téglalap keresztmetszetű

vastárgy (34. kép 1) a bal combcsonton keresztbe fektetve. H.: 5,8 cm, sz.: 1,4 cm, v.: 0,25 cm. 19–20. Egy barna *kovadarab* (33. kép 13) és barna *kovapenge* (33. kép 14) a bal combcsont külső oldalánál, az előző vastárgytól néhány centiméterrel lejjebb. 21. Négyzetes *vas- és bronzlemez* összerozsdásodott állapotban (34. kép 6) a kovák alól. H.: 3,3 cm, sz.: 3 cm. 22. Tömör *vastárgy* (csiholó?) (34. kép 9) a bronzlemez alatt. H.: 4,2 cm, sz.: 1,5 cm, v.: 2,2 cm. 23. *Vascsat* apró töredékei a bal combcsont közepén, annak belső oldalánál. 24–25. Elhegyesedő végű *vastöredék* (35. kép 2) és egy *vastöredék* (35. kép 1) a bal combcsont mellől. 26. Két-három kisméretű, egymásba fűzött, ovális átmetszetű karikából álló *vaslánc* (35. kép 4) összerozsdásodott állapotban a kard végénél, annak külső éle mellett. 27. Négyzetes alakú *vascsat* (tarsolycsat) (35. kép 5) feküdt a bal combcsont alsó végének belső oldalánál, peckével délnyugati irányban, a combcsont magasságában. Két centiméter hosszan megmaradt a csathoz csatlakozó vasoxid-dal konzerválódott bőrmaradvány. A csat h.: 2 cm, sz.: 1,8 cm.

A viselet leletei

28. Téglalap alakú *vascsat* (33. kép 8) került elő töredékes állapotban a keresztcsont feletti negyedik csigolya bal oldala mellett, a bal alsó bordák előtt, párhuzamosan a gerinc vonalával, pecekkel felfelé és hegyével a koponya irányába. H.: 3,4 cm, sz.: 2,5 cm. 29. Párhuzamos oldalú, ívelt végű, rossz megtartású, lemezes bronz *nagyszíjvég* (33. kép 12) feküdt a bal alkarcsont belső oldalánál, arra nagyjából merőlegesen, ívelt vége a karcsont alá nyúlt. Elő- és hátlapját oldalléccel merevítették. A két lap közötti fabetétből kis töredék maradt meg. Felső peremét egy borda tagolja, felerősítése két szegeccsel történt. H.: 8 cm, sz.: 2,4 cm, v.: 0,3 cm. 30. Kerek átmetszetű, nagyméretű *vaskarika* (34. kép 3) volt a bal medencelapát felső pereménél, az alsó csigolya bal oldalánál. Egyik oldalán, egymással szembeni oldalon, kb. 1–5 cm szélességben vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. Külső átm.: 6,2 cm, belső átm.: 3,1 cm. 31. *Ezüst övveret/ek apró töredékei* (33. kép 9) kerültek elő a medence felszedése során a jobb medencelapát és a keresztcsont alól. 32. *Bronzszegecsek* (33. kép 11) kerültek elő a medence felszedése során a jobb medencelapát és a keresztcsont alól.

69. *sír* (F/21; 39. kép 1). Aknasír. T.: ÉK–DNy, 52–232°. H.: 73 cm, sz.: 40 cm, m.: 6 cm. A sekély mélységű, szkréperláda által megtalált, téglalap alakú, lekerekített végű sírban hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, *infans I. korú* (1–1,5 éves) *gyermek* közepes megtartású csontváza került elő.

70. *sír* (F/21). Aknasír. Sekély mélységben szkréperláda által megtalált 1–1,5 éves *gyermek* koponyája és jobb felkarcsontja maradt meg a gépi munkát követő nyesés során.

Az *infans I. korú* gyermek melléklete

1. A szántás és a gépi földmunka során részben megsemmisült, szürkésbarnára égetett, szabad kézzel formált kis *bögre töredékei* kerültek elő a koponya mellől. Homokkal, kavicsal erősen soványított, felülete érdes, egyenetlen. Törésfelülete fekete.³⁵

71. *sír* (F/21; 36. kép 1, 7). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNy, 58–238. H.: 155 cm, sz.: 75–80 cm, m.: 50–110 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sírfolt északkeleti harmada sárga, homokos betöltésként, míg a többi sötétszürke elszíneződésként jelentkezett a sárgásbarna altalajban. Az akna falai függőlegesen voltak, alja északkeleti vége felől a fülke irányába mintegy 30–35°-ban lejtett. Az aknában két szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt a fülkéből kitermelt, de az akna alján hagyott mintegy 5–15 cm vastag homokrétegen. Az állatsontok helyzete alapján először a bika, majd a tehén maradványait helyezték el, majd legutoljára a juhbőrt – a benne hagyott koponyával és lábcsontokkal – fektették az aknába. Az akna fülke felőli végét, a fülke száját 20 cm szélességben tömör, fekete, zsíros tapintású föld zárta el. Az aknát egy 70 cm széles nyak kötötte össze a fülkével. A fülke t.: ÉK–DNy, 53–233°, h.: 200 cm, sz.: 70 cm, m.: 110–170 cm, lejtése 8–10°. Az enyhén teknős aljú fülkében hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű 23–25 éves *nő* jó megtartású csontváza volt. Közvetlenül a koponya mögött, a fülke két oldalfalában egy-egy 5 cm mély és 12–14 cm széles, függőlegesen vájat volt kialakítva a fülkét elzáró falap számára (36. kép 7). A nő koponyája enyhén jobbra fordulva, kissé előrebillenve, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett, lábcsonkjai is szorosan egy-

³⁵ Infans korú tyúk fem. fr. töredéke került elő nyesés közben, nem in situ. Sírhoz való tartozás kétséges.

más mellett feküdtek. A kar- és lábsontok a sír aljától mintegy 6–8 cm-rel magasabban helyezkedtek el.

Állatmellékletek

1. *Adultus* korú (8–10 éves) bika koponyája a sír délnyugati végében, hátradölve, orrával a sír vége fele, *mellső lábsontjai* a koponya két oldalán, *hátsó lábsontjai* a koponya mögött feküdtek. 2. *Juvenis* korú (1½–2 éves) tehén rossz megtartású koponyája az akna északnyugati fala mellett, a másik bikakoponya mögött, *lábsontjai* az akna északkeleti felében feküdtek. 3. Az *infans* korú (3–6 hónapos) juh koponyája az akna nyugati sarkában, a fülke szája előtt, *mellső lábsontjai* a három állatkoponya között, a *hátsó láb csontjai* az akna közepén a bika lábsontjai felett voltak.

Az *adultus* korú nő mellékletei

4. Barnássárga, szürke foltos, szabad kézzel formált *edény* (36. kép 6) állt enyhén az emberi váz felé dölve a falappal lezárt fülke szája előtt. Anyaga gyengén kidolgozott, homokkal és kerámiatörmelékkel erősen soványított. Felülete érdes, egyenetlenül elmunkált, horpadásos, elsimított. Felületét rossz megtartású, vékony agyagmáz fedi. Hosszú, tölcésesen kihajló pereme ferde, válla a felső harmadban kissé kiugrik. Erősen aszimmetrikus. Alja egyenesen levágott. Mag.: 19,1 cm, pátm.: 9,7 cm, fátm.: 7,6 cm. (VIDA 1999 IIIA1/a1 típus) 5. *Subadultus* korú *nőstény juh keresztcsontja*, két *ágyéksigolyója* és néhány *faroksigolyója* feküdt anatómiai rendben közvetlenül a koponya mögött, 6–10 cm-rel a sír alja fölött. 6. Felső nyélállású, egyélű *vaskés* (36. kép 8) feküdt a bal alkarcsont belső oldala mellett. Nyelét és pengéjének alsó harmadát összefüggő, vasoxiddal konzerválódott fa borítja. Pengéjének felső harmadánál az egyik oldalon egy vaslemez rozsdásodott hozzá. H.: 11,8 cm.

A viselet leletei

7–8. *Ezüst fülbevalópár* töredékes állapotban került elő a koponya két oldaláról, annak felszedése közben. Az egyik huzalkarikán csak a négy ezüstgömbből álló összekötőtag (36. kép 2) maradt meg. A másik fülbevalónak csak a hiányos karikája került elő (36. kép 3). Átm.: 1,5 cm. 9. Három vaskarikából álló összerozsdásodott *vaslánc-töredék* (36. kép 4) került elő a koponya felszedése közben. 10. Enyhén trapéz alakú *vascsat* (36. kép 5) feküdt a bal szeméremcsont előtt. Felületét vasoxiddal konzerválódott bőr és kb. 1 cm² cm-nyi textil fedi. H.: 3,2 cm, sz.: 2,7–3 cm.

72. *sír* (G/20; 37. kép 5, 7). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 54–234°. Az akna h.: 210 cm, sz.: 80 cm, m.: 25–80 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sírfolt északkeleti harmada sárga homok, a többi szürkésbarna elszíneződésként jelentkezett a világosbarna altalajban. Az akna falai függőleges kialakításúak voltak, alja délnyugati irányban enyhén lejtett, kb. az akna közepén egy 12 cm-es lépcsővel, majd a délnyugati harmadban 35°-os szögben tovább mélyült. Az akna délnyugati végénél, teljes szélességében, a fülke szájánál 45–50 cm vastag és 35–40 cm magas fekete, tömör állagú és zsiros tapintású volt a betöltés. Az aknában egy szarvasmarha és egy kecske részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa a fülkéből kitermelt, de az aknában hagyott 5–15 cm-es homokrétegen feküdt. A fülke tájolása megegyezett az aknáéval. H.: 205 cm, sz.: 95 cm, m.: 80–100 cm. A teknős aljú fülke felső harmada 10°-os szögben lejtett (37. kép 7), a könyökök vonalától a fülke végéig vízszintes kialakítású volt. A koponya jelentkezésénél 3 cm-rel magasabban megfigyelhető és dokumentálható volt a téglalap alakú, lekerekített sarkú, a sír alja felé szűkülő koporsó 1,5–2 cm széles, barna körvonala. A koporsó betöltése és a sírbetöltés között csak árnyalatnyi színkülönbség volt. A koporsó az emberi váz fektetési szintjén a váz szélességéig szűkült. A koporsó h.: 165 cm, sz.: 60 cm. A koporsóban hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű 23–25 éves nő jó megtartású csontváza volt. Enyhén torzított koponyája fel volt támasztva, állkapcsa szorosan a mellkason, enyhén a bal oldalára dölve feküdt. Válla összehúzva, karcsontjai szorosan a bordák mellett, hosszúcsontjai 6–8 cm-rel a sír alja fölött kerültek elő. A jobb lábszár külső oldala mellett egy *infans I. korú* (0–0,5 éves) gyermek vázmaradványa volt.

Állatmellékletek

1. *Juvenis* korú (1–1½ éves) szarvasmarha rossz megtartású, állatjárat által bolygatott koponyája az állkapcsán fekve, orrával északkeleti irányban, az akna keleti negyedében került elő. *Mellső lábsontjai* a koponya mögött, az akna középső harmadában, egymás mellett, míg a *hátsó láb csontjai* a fülke száját elzáró fekete, tömör, zsiros betöltés előtt, az akna végétől mintegy 30–40 cm-re feküdtek. *Faroksigolyái* anatómiai helyzetben, félkörívben a bal hátsó

láb előtt helyezkedtek el. 2. *Adultus korú, szarvatlan kos koponyája* feküdt az állkapcsán, orrával keleti irányban, az akna északnyugati fala közelében, mögötte a két *mellső láb csontjai*, ezek mögött, szintén az akna északnyugati fala közelébe a *hátsó láb csontjai*. A *farokcsigolyák* anatómiai rendben a kettő között feküdtek. 3. *Adultus korú juh koponyája* feküdt a jobb oldalán, a fülke északkeleti végénél, az északnyugati fal mellett, orrával a sír délnyugati vége felé, a koporsón kívül. *Mellső és hátsó lábcsontjai* a juhkoponya mögött az északnyugati fal mellett, illetve a fülke tengelyében, az emberi koponya mögött, a koporsón kívül került elő.

Az *adultus* korú nő mellékletei

4. *Adultus korú kos keresztcsontja két ágyékcsigolyával és a farok csigolyákkal* együtt állt anatómiai rendben, végével felfelé a koponya mögött, a koporsó belső végénél, a sír aljától 6 cm-rel magasabban. 5. Ismeretlen *vaseszköz* (37. kép 8) feküdt a bal alkarcsont belső oldalánál, azzal párhuzamosan. Hegye az alkarcsont alsó végénél. Fokozatosan elkeskenyedő, ovális keresztmetszetű felületét vasoxiddal konzerválódott famaradvány borítja. Felső vége lapos, itt két visszahajló hurkot alakítottak ki. H.: 15,8 cm, sz.: 1 cm. 6–10. A tarsolyban őrzött tárgyak (37. kép 6): 6. Két síkban hajlított, tíz szemből álló *bronzlánc* (37. kép 9) feküdt egy csomóba a vaseszköz közepe alatt. H.: 14 cm. 7. Bronzból préselt *rozetta* (37. kép 1) feküdt a bronzlánc alsó végénél. Sokszirmú virágmintás, közepén a kidudorodó kerek mezőt gyöngysor minta veszi körbe. Tetején kis kerek lyuk van. Átm.: 2,2 cm, mag.: 0,9 cm. 8. Kék, kopott felületű, lecsapott sarkú, deformálódott, hasáb alakú, áttetsző *üvegyöngy* (37. kép 3) került elő a vaseszköz alatt lévő rozettából, hengeres furattal. H.: 0,9–0,8 cm, sz.: 0,7 cm, v.: 0,62 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 1006. 9. A vaseszköz belső oldala és a bal medencelapát között került elő egy *bronzlemezről hajlított félgömb* (37. kép 2). Átm.: 1,4 cm, mag.: 0,6 cm. 10. Bronzból öntött bizánci *mécses zárókupakja* (37. kép 4) került elő a vaseszköz alsó negyede alatt, az alkarcsont és a jobb medencelapát között, tetejével a sír alja felé. Mag.: 2,9 cm, átm.: 2,5 cm. 11. Enyhén trapéz alakú *vascsat* (38. kép 4) volt a jobb szeméremcsont külső oldala és a jobb combcsont között. Pecke a combcsont felé és a sírfenek felé fordulva. Belső oldalán és a pecek csukló részénél vasoxiddal konzerválódott bőrlenymomat figyelhető meg. H.: 3,9 cm, sz.: 2,5–2,9 cm. 12. Szürke, korongolt edény aljtöredékéből készült *orsókarika* (38. kép 6) került elő a palástján állva a jobb térd magasságában, a jobb combcsont külső oldalától 12 cm-re, 6 cm-rel a sír alja fölött. Átm.: 2,7 cm, v.: 0,8 cm.

A viselet leletei

13. *Nagy gömbcsüngős ezüstműbevaló* (38. kép 1) került elő töredékes állapotban a jobb csecsnyúlvány mellett. Az ezüstkarika belső oldalán négy golyóból álló granuláció van, rajta egy kis gömb helyezkedett el. A granuláció alatt három kis gömbből álló összekötő taghoz kapcsolódott az ezüst gömbcsüngő. Átm.: 1,5 cm. 14. *Nagy gömbcsüngős ezüstműbevaló* (38. kép 2) feküdt a bal csecsnyúlvány mellett. Az ezüstkarika belső oldalán négy golyóból álló granuláció van, rajta egy gömb helyezkedett el. A granuláció alatt három kis gömbből álló összekötő taghoz kapcsolódott az ezüst gömbcsüngő. Töredékes állapotban. Mag.: 3,9 cm, átm.: 1,5 cm. 15–56. Nyaklánc gyöngyei kerültek elő az állkapocs a koponya és a kulcscsontok alól. 15–22. Nyolc világossárga (5), világos okkersárga (2), okkersárga (1), matt, porózus felületű deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (38. kép 29, 31, 35–36, 38–39, 41–42), bázisos, némelyik (4 db) hengeres furatában fekete anyaggal. Átm.: 0,3–0,7 cm, h.: 0,8–0,9 cm, furat átm.: 0,25–0,4 cm. ID.No.: 1013, 1021–1022, 1024–1025, 1027–1028, 1032. 23–28. Hat okkersárga, matt, porózus, sérült felületű, kétszeresen összetett, deformálódott, aszimmetrikus lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (38. kép 10, 15, 19, 45, 47–48), többségük bázisos furata hengeres, belsejében fekete anyaggal (5 db). Átm.: 0,8–1,1 cm, h.: 0,8–0,98 cm, furat átm.: 0,3–0,35 cm. ID.No.: 1011, 1015–1016, 1018, 1044, 1048. 29–30. Két darab fehér, matt, lyukacsos felületű, deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (38. kép 8, 30), bázisos, hengeres furattal. H.: 0,65 és 0,6–0,7 cm, átm.: 0,7–0,8 és 0,85–0,9 cm, furat átm.: 0,3 és 0,35–0,4 cm. ID.No.: 1033, 1039. 31. Sötét vörösesbarna, matt, lyukacsos felületen öt fehér, enyhén domborodó dudoros és körülöttük ötszörös fehér, széles sávban hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú *üvegyöngy* (38. kép 7), kónuszos furattal. H.: 0,6–0,7 cm, átm.: 1,15–1,2 cm, furat átm.: 0,4–0,42 cm. ID.No.: 1007. 32. Sötét vörösesbarna, matt, lyukacsos felületen négy fehér, enyhén domborodó dudoros és körülöttük ötszörös fehér, széles sávban hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú *üvegyöngy* (38. kép 11), bázisos, kónuszos furattal. H.: 0,8–0,9 cm, átm.: 1,2–1,35 cm, furat átm.: 0,3–0,36 cm. Sérült. ID.No.: 1008. 33. Sötét vörösesbarna, fényes, lyukacsos felületen öt fehér, enyhén domborodó dudoros és körülöttük ötszörös okkersárga, széles sávban hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú *üvegyöngy* (38. kép 12), bázisos, hengeres furattal. H.: 0,7 cm, átm.: 1,2 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 1009. 34. Sötét vörösesbarna, matt, lyukacsos felületen öt fehér, enyhén domborodó dudoros és körülöttük ötszörös fehér, széles sávban hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú *üvegyöngy* (38. kép 13), bázisos, hengeres furattal. H.: 0,9 cm, átm.: 1,2 cm, furat átm.: 0,38 cm. ID.No.: 1010. 35. Sötét vörösesbarna, fényes, lyukacsos felületen három fehér, enyhén domborodó dudoros és körülöttük háromszoros világossárga, széles sávban hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú *üvegyöngy* (38. kép 20), bázisos hengeres furattal. H.: 0,6–0,7 cm, átm.: 0,9–1,1 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 1012. 36. Sötét vörösesbarna, fényes, lyukacsos felületen négy fehér, síkból kiugró dudoros és körü-

löttük négyszeres fehér hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú *üveggyöngy* (38. kép 27), bázisos, hengeres furattal. H.: 0,8 cm, átm.: 1,05–1,3 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 1014. 37. Sötét vörösesbarna, fényes, lyukacsos felületen három fehér, domború dudoros és körülöttük háromszoros fehér, érdes, domború felületű hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (38. kép 24), bázisos, kónuszos furattal. H.: 0,7 cm, átm.: 0,95–1,05 cm, furat átm.: 0,25–0,3 cm. ID.No.: 1017. 38. Sötétbarna, fényes, lyukacsos felületen négy fehér, domború dudoros és körülöttük négyszeres fehér, érdes, domború felületű hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (38. kép 43), bázisos, hengeres furattal. H.: 0,8–0,88 cm, átm.: 0,9–1 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 1019. 39. Sötét vörösesbarna, fényes, lyukacsos felületen négy fehér, domború dudoros és körülöttük négyszeres okkersárga, érdes, domború felületű hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (38. kép 14), bázisos, hengeres furattal. H.: 0,7 cm, átm.: 1–1,2 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 1020. 40. Sötét vörösesbarna, fényes, lyukacsos felületen öt-öt fehér+világoskék, kétrétegű, síkból kiugró szemes rátétdíszes, iker lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (38. kép 40), bázisos, kónuszos furattal. H.: 1,3 cm, átm.: 1,15–1,3 cm, furat átm.: 0,42–0,48 cm. ID.No.: 1023. 41. Sötét vörösesbarna, fényes, lyukacsos felületen öt fehér, síkból kiugró dudoros és körülöttük ötszörös okkersárga, széles sávban hurokfolyatott rátétdíszes, rövid henger alakú opak *üveggyöngy* (38. kép 46), bázisos, kónuszos furattal. H.: 0,6–0,65 cm, átm.: 0,95–1,15 cm, furat átm.: 0,3–0,35 cm. ID.No.: 1026. 42. Sötét vörösesbarna, fényes, lyukacsos felületen öt (–4 db) fehér+sötétkék, síkból kiugró, kétrétegű szemes és körülöttük ötszörös fehér, domború felületű, hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (38. kép 23), bázisos, hengeres furattal. H.: 0,8–0,9 cm, átm.: 1–1,2 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 1029. 43. Sötétkék, kopott felületű, deformálódott, négyszög átmetszetű, rövid hasáb alakú áttetsző *üveggyöngy* (38. kép 24), bázisos, hengeres furattal. H.: 0,5–0,6 cm, átm.: 0,8–0,9 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 1030. 44. Sötétkék, kopott felületű, deformálódott, közel négyszög átmetszetű, rövid hasáb alakú áttetsző *üveggyöngy* (38. kép 32), bázisos, hengeres furattal. H.: 0,5–0,6 cm, átm.: 0,8–0,92 cm, átm.: 0,38 cm. ID.No.: 1031. 45. Világossárga, matt, porózus felületű, deformálódott, korong alakú opak *üveggyöngy*, bázisos, kónuszos furattal. H.: 0,3–0,4 cm, átm.: 0,9 cm, furat átm.: 0,35–0,38 cm. ID.No.: 1034. 46. Sötét vörösesbarna, fényes, lyukacsos felületen négy fehér, domború dudoros és körülöttük négyszeres okkersárga, kopott felületű hurokfolyatott rátétdíszes, rövid henger alakú opak *üveggyöngy* (38. kép 26), bázisos, hengeres furattal. H.: 0,8–0,9 cm, átm.: 1,1 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 1035. 47. Sötétbarna, fényes, lyukacsos felületen öt fehér, domború dudoros és körülöttük ötszörös fehér, érdes, domború felületű hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú *üveggyöngy* (38. kép 28), bázisos hengeres furattal. A dudoros díszek kiestek. H.: 0,7 cm, átm.: 1 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 1036. 48. Sötét vörösesbarna, fényes, lyukacsos felületen négy fehér, síkból kiugró dudoros és körülöttük négyszeres okkersárga, porózus felületű hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (38. kép 22), bázisos, kónuszos furattal. H.: 0,8 cm, átm.: 0,8–1,2 cm, furat átm.: 0,25–0,3 cm. ID.No.: 1037. 49. Fekete, fényes felületen négy-négy, síkból kiugró, fehér+áttetsző kék, kétrétegű szemes rátétdíszes, aszimmetrikus iker lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (38. kép 25), bázisos furata kónuszos. H.: 1,3–1,35 cm, átm.: 1,1–1,5 cm, átm.: 0,35–0,45 cm. ID.No.: 1038. 50. Sötét vörösesbarna, fényes, lyukacsos felületen négy fehér, síkból kiugró dudoros és körülöttük négyszeres sötét okkersárga, porózus felületű hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (38. kép 21), bázisos, kónuszos furattal. H.: 0,7 cm, átm.: 1–1,3 cm, furat átm.: 0,35–0,4 cm. ID.No.: 1040. 51. Sötét vörösesbarna, fényes, lyukacsos felületen négy fehér, síkból kiugró dudoros és körülöttük négyszeres sötét okkersárga, porózus felületű, hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (38. kép 37), bázisos, kónuszos furattal. Széle törött. H.: 0,8 cm, átm.: 0,9–1 cm, furat átm.: 0,32–0,38 cm. ID.No.: 1041. 52. Sötét vörösesbarna, fényes, lyukacsos felületen öt fehér, domború dudoros és körülöttük ötszörös sötétfehér, fényes felületű hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (38. kép 44), bázisos, hengeres furattal. H.: 0,8–0,9 cm, átm.: 1,1–1,15 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 1042. 53. Sötét vörösesbarna, fényes, lyukacsos felületen három fehér, domború dudoros és körülöttük háromszoros okkersárga, porózus felületű, szélesen hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (38. kép 46), bázisos, kónuszos furattal. H.: 0,6 cm, átm.: 1–1,15 cm, furat átm.: 0,35–0,4 cm. ID.No.: 1043. 54. Sötét vörösesbarna, fényes, lyukacsos felületen három fehér, síkból kiugró dudoros és körülöttük háromszoros okkersárga, porózus felületű szélesen hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (38. kép 9), bázisos, kónuszos furattal. H.: 0,6–0,72 cm, átm.: 1–1,15 cm, furat átm.: 0,28–0,3 cm. ID.No.: 1045. 55. Sötét vörösesbarna, fényes, lyukacsos felületen négy fehér, domború dudoros és körülöttük négyszeres fehér, érdes, lyukacsos felületű, hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (38. kép 17), bázisos, kónuszos furattal. Széle törött. H.: 0,8 cm, átm.: 1,1–1,2 cm, furat átm.: 0,35–0,4 cm. ID.No.: 1046. 56. Sötétbarna, fényes, lyukacsos felületen négy fehér, síkból kiugró dudoros és körülöttük négyszeres sötét okkersárga, porózus, szétfolyt felületű, hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (38. kép 18), bázisos, kónuszos furattal. H.: 0,6–0,7 cm, átm.: 1–1,35 cm, furat átm.: 0,4–0,5 cm. ID.No.: 1047. 57. Lapos keresztmetszetű, ovális *bronzkarika* (38. kép 3) került elő egy juhkörömmel együtt a bal könyök belső oldalánál (37. kép 6), a sír alja felett 7 cm-rel. Két diagonális pontján elvékonyodott. Átm.: 1,5, illetve 1,7 cm, v.: 0,2 cm.

73. sír (F/19; 39. kép 2–3). Aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 62–242°. H.: 240 cm, sz.: 75 cm, m.: 95 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sírfolt északkeleti harmada egységes világosbarna, a délnyugati fele kevert, fekete foltos volt. Ez a különbség a sír bontása során az állatmaradványok fektetési szintjéig megmaradt. Az aknában az elhunyt felett öt szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádus és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa feküdt a nyesési szinttől 45–50 cm mélyen. A sír délnyugati végénél és a két hosszabbik oldal mentén fekvő állatsontok magasabban feküdtek és a sír közepe felé dőltek, ahol az ott előkerült szarvasmarha koponya és lábsontok 15–20 cm-rel mélyebben feküdtek a koporsó beszakadása következtében. A sír alján hanyatt, nyújtott helyzetben 46–52 éves nő jó megtartású csontváza feküdt. Enyhén torzított koponyája hátrabilenve, válla összehúzva, karcsonjtjai a bordák mellett, hosszúcsontjai 6–8 cm-rel a sír alja fölött feküdtek. Mellkasát állatjárat bolygatta meg a bal csuklótól a jobb váll irányába. A bal medence és a bal alkar vonalában, a sír alja felett mintegy 25–30 cm-rel, a sír délnyugati végében, a nő lába előtt, a sír alján két juh részleges maradványa (koponya és csonkolt – a rádus és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) feküdt.

Állatmellékletek

1. *Adultus–maturus* korú tehén koponyája feküdt az állkapcsán a sír északkeleti végében, orrával északkeleti irányban, enyhén oldalt és hátradőlt helyzetben. *Mellső láb csonjtjai* a sír közepén, a *hátsó lábsontjai* a délnyugati felében feküdtek. 2–4. Három *subadultus* korú (2, 2–2,5 és 3 éves) tehén koponyája feküdt oldalán a sír közepén, *mellső lábsontjaik* részben alattuk, *hátsó lábsontjaik* a koponyák és a sír délnyugati vége között. 5. *Infans* korú (3–4 hónapos) szarvasmarha koponyája feküdt az oldalán a sír délnyugati végében, a tehén lábszárcsontokon. *Mellső és hátsó lábsontjai* a koponya környékén, az idősebb tehén lábsontjain voltak. 6. *Adultus* korú, *csökevényes szarvú juh koponyája*, *mellső és hátsó lábsontjai* kerültek elő a sír délnyugati felében, a tehénlábsontok alól. 7. *Adultus* korú juh koponyája, *mellső és hátsó lábsontjai* kerültek elő az emberi váz bal medencelapátja és a bal alkar vonalában, a sír alja felett mintegy 25–30 cm-re.

A *maturus* korú nő mellékletei

8. *Adultus* korú *nőstény juh keresztcsontja* és négy *ágyékcsgolyója* feküdt a koponya mögött. 9. Feketésbarna, kettős csonka kúp alakú *orsógomb* (39. kép 8) került elő a bal váll helyén, állatjáratban, valószínűleg másodlagos helyen. Átm.: 3,2 cm, mag.: 2,4 cm, s.: 23,93 g. 10–11. Egy *adultus*, egy *juvenis* (1–1¼ éves) és egy *infans* korú (4–6 hónapos) *szarvatlan juh koponyája*, *mellső és hátsó lábsontjai* kerültek elő a sír délnyugati végében, a nő lába előtt, a sír alján.

A viselet lelete

12. A sír bontása során a betöltésből egy szürkésfehér, erősen kopott, pusztló, irizáló felületű, téglalap átmetszetű, lecsapott sarkú hosszú hasáb alakú opak *üvegyöngy* (39. kép 7) került elő, kónuszos furattal. H.: 0,68 cm, sz.: 0,64 cm, v.: 0,48 cm, furat átm.: 0,19–0,2 cm.

74. sír (G/20). Aknasír. Sekély mélységben szkréperláda által megtalált *infans* I. korú *gyermek* koponya és hosszúcsontjainak töredékeit mentettük meg a gépi munkát követő nyesés során.

75. sír (F/20). Aknasír. Sekély mélységben szkréperláda által megtalált *infans* I. korú *gyermek* koponya és hosszúcsontjainak töredékeit mentettük meg a gépi munkát követő nyesés során.

76. sír (F/20; 40. kép 1–2). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. Az akna h.: 225 cm, sz.: 65–80 cm, m.: 30–75 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sírgödör északkeleti harmada világossárga, homokos, míg a délnyugati kétharmada kevert feketésbarna foltként jelentkezett. A sírbetöltésnek ez az eltérő különbsége az akna teljes mélységében megmaradt. Az akna aljának északkeleti harmada vízszintes kialakítású volt, a maradék kétharmada délnyugati irányban 20°-os szögben lejtett. Az akna délnyugati végénél, annak teljes szélességében, a fülke szájánál 45–50 cm vastag és 30–35 cm magas, fekete, tömör állagú és zsiros tapintású volt a betöltés. Az aknában két ló és egy szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádus és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa feküdt a fülkéből kitermelt és az akna alján hagyott 10–15 cm vastag homokrétegen. A fülke előtt fekvő ló hátsó lábsontjai magasan, nem csak

a fekete, hanem az azon lévő 4–8 cm vastag feketésbarna betöltésen feküdtek úgy, hogy az akna közepe felé dőltek. A fülke t.: ÉK–DNy, 54–244°. H.: 250 cm, sz.: 75–80 cm, m.: 130 cm. A teknős aljú fülke felső fele 20°-os, alsó fele 10°-os szögben lejtett. A sír aljától 20–23 cm magasan megfigyelhető és dokumentálható volt a téglalap alakú, lekerekített sarkú, a sír alja felé szűkülő koporsó 3–4 cm széles körvonala a fülke végében és a délkeleti oldalon. A koporsó beszakadt tetejét a mellkas csontjai felett 12–14 cm-rel lehetett megfigyelni. A koporsó az emberi váz fektetési szintjén a váz szélességéig szűkült. A koporsó h.: 205 cm, sz.: 60 cm. A koporsóban hanyatt, nyújtott helyzetű *69–78 éves férfi* jó megtartású csontváza feküdt. A koponyája fel volt támasztva, az állkapcsát állatjárat bolygatta, a bal váll felett került elő. Válla összehúzva, karcsonjtjai szorosan a bordák mellett, hosszúcsontjai 6–8 cm-rel a sír alja fölött feküdtek. A lábfej csontjai mintegy 45°-os szögben álltak. A jobb láb csontjait részben állatjárat bolygatta meg.

Állatmelléletek

1. *Maturus–senium korú (15–17 éves) ló koponyája* az állkapcsán fekve, enyhén hátrabukva, orrával északkeleti irányban, az akna északi sarkában került elő. *Mellső lábcsonjtjai* a lókoponya mögött, az akna közepén, egymás mellett, részben a második lókoponya alatt feküdtek. *A hátsó lábcsontok* a mellső lábcsontok mögött, a fülke száját elzáró fekete, tömör, zsíros betöltés előtt és fölött, az akna északnyugati fala mellett feküdtek. 2. *Egy adultus korú ló koponyája* az állkapcsán, a fülkéből kitermelt és az akna alján hagyott 10–15 cm vastag homokrétegen fekve, enyhén hátrabukva, orrával északkeleti irányban, az akna délkeleti fala mellett került elő. *Mellső lábcsonjtjai* a lókoponya mögött egymás mellett, *a hátsó lábcsontok* a mellső lábcsontok mögött, a fülke száját elzáró fekete, tömör, zsíros betöltés előtt és fölött, az akna délkeleti fala mellett feküdtek. 3. *Juvenis korú (1½–2 éves) bika koponyája* feküdt a bal oldalán, orrával északkeleti irányban, a második lókoponya mögött, a ló mellső lábcsonjtjai alatt. A koponya mellett és mögött, részben a második ló hátsó lábcsonjtjai alatt kerültek elő a bika *mellső és hátsó lábcsonjtjai*. 4. *Adultus korú szarvatlan kos koponya, mellső és hátsó lábcsontokkal* együtt egy csomóban került elő a fülke északkeleti végében, a délkeleti fal mellett, a koporsón kívül.

A *maturus–senium* korú ló leletei

5. Aszimmetrikus(?) szájasú, végkarikás kiképzésű, négyszög keresztmetszetű, csuklós, eredetileg fa oldalpálcás *vas csikószabla (40. kép 5)* került elő töredékes állapotban az első ló fogai közül. A sírban mért jobb oldali, hosszabb zablaszár h.: 11 cm. 6. Hurkos fülű, ívelt talpalójú *vaskengyel (40. kép 3)* volt erősen töredékes állapotban az első ló mellső és hátsó lábcsonjtjai között, az akna északnyugati fala mellett. A sírban mért belső mag.: 12 cm, sz.: 11 cm. 7. Négyszög alakú, téglalap keresztmetszetű *hevedercsat (40. kép 4)* került elő az első ló lábszárcsontjainak felszerése során. Felületének nagy részét vasoxiddal konzerválódott bőr borítja. H.: 4 cm, sz.: 4 cm.

A *senium* korú férfi melléletei

8. *Adultus korú nőstény juh keresztcsontja* feküdt – egy-egy *ágyéksigolyával* és *farokcsigolyával* együtt – közvetlenül a koponya mögött, a koporsó keleti sarkában, a sír aljától 3–6 cm-rel magasabban. 9. Rossz megtartású, lemezre töredezett, egyélű *vaskard (41. kép 17)* feküdt szorosan a bal felkarcsontok külső oldala mellett, 2 cm-rel az alkarcsontok felett. A kard markolatvasának a vége a bal felkar felső végénél, hegye a bal térd mellett, éle a karcsontok felé volt. A penge egyik oldalán fa, másikon bőr vasoxiddal konzerválódott maradványa látható. A penge a hegye felé fokozatosan keskenyedik. Rosszmegtartású, nem ép a keresztmetszete, viszonylag széles. A penge és a markolattüske egytengelyű. A markolatvas vége egyenes, keresztmetszete lapos. A markolat végétől 5,3 cm-re – a sírban 8 cm-re – egy karika van az egyik oldalához rozsdásodva. Átm.: 1,5 cm. A markolat másik oldalán szegecsnek nincs nyoma. A markolatvas karikás oldalán – amely a sírban felfelé volt – vasoxiddal konzerválódott bőrlenymat látható, a másikon nincs meg az eredeti felület, mert lemezesen levált. Kardszereléknak nincs nyoma. Töredékes állapotú, ragasztott. Sírban mért h.: 102 cm, mh.: 12,5 cm, msz.: 1,7–3,43 cm, mv.: 0,44–1,36 cm, gyűrűcsüngő átm.: 1,65 cm, gyűrű v.: 0,5 cm, a penge h.: 70,5 + 13,5 cm, psz.: 3,88 cm, 3,89 cm, 3,84 cm, 3,41 cm, 2,75 cm, 3,14 cm, pv.: 1,1 cm, 0,96 cm, 1,15 cm. 10. A bal felkar belső oldala mellett egy felső nyélállású, egyélű *vaskés (41. kép 16)* feküdt hegyével a koponya irányába, élével felfele. Nyelét korrodált fa, pengéjének egyik oldalát vasoxiddal átítatódott bőr borítja. H.: 13 cm. 11. A bal alkar belső oldalán, az alsó bordák vége és a medencelapát pereme között került elő egy enyhén ívelt *vascsiholó (41. kép 13)*. Egyik oldalán kb. 1,5 cm²-nyi textiltöredék van. H.: 7 cm, sz.: 2,5 cm, v.: 0,7 cm. 12–13. A *vascsiholó* mellől egy barna és egy áttetsző *kovapenge (41. kép 14–15)* került elő.

A viselet leletei

14–19. Három darab peremes, kerek *ezüstveret (41. kép 3–5)* került elő töredékes állapotban a hozzá tartozó *bronzszegeccsel (41. kép 8–10)* a *vascsiholó* és a gerincoszlop közötti területről; egy *ezüstveret (41. kép 2, 7)* a jobb medencéből, egy másik *ezüstveret (41. kép 1, 6)* a jobb medencelapátról. A veret átm.: 1 cm, v.: 0,1 cm, a szegecs hossza:

0,5 cm. 20. A bal medencelapát és a keresztcsont találkozásánál került elő egy téglalap alakú *vascsat* (41. kép 11). A csatpecek hegye a keresztcsont irányába feküdt. A csat hátlapján és előlapjának egy részén vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. H.: 3,6 cm, sz.: 2,6 cm. 21. A jobb medencelapát belső oldala mellett került elő egy téglalap alakú *vascsat* (41. kép 12). Oldala enyhén ívelt, hátlapján és a csatpecken vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. H.: 3,5 cm, sz.: 2,4–2,7 cm.

77. sír (F/20; 42. kép 1). Aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 64–244°. H.: 230 cm, sz.: 90 cm, m.: 40 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sírfolt északkeleti harmada homok és agyag keveréke, a délnyugati kétharmada feketeföld, sárga agyag és homokfoltokkal kevert volt. Az aknában az elhunyt felett egy ló és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt a nyesési szinttől mérve 10–20 cm mélyen. A sír széleihez közeli állatcsontok magasabban feküdtek és a sír közepe felé dőltek, a közepén fekvő juhkoponya feküdt a legmélyebben a koporsó beszakadása következtében. A sír alján 25–30 éves férfi jó megtartású csontváza feküdt hanyatt, nyújtott helyzetben. Koponyája bal oldalára fordulva, válla összehúzva, jobb karcsontjai a bordák mellett, könyökben kihajlítva, a kéz csontjai kifelé és hátrahajlítva feküdtek. Bal alkarcsontjai a felkar mellé, a kézcsontok a kulcs-csont fölé hajlítva kerültek elő. Hosszúcsontjai 6–8 cm-rel a sír alja fölött feküdtek. Lábfejének csontjai a lábszárakkal egy vonalban, „spiccelő” helyzetben feküdtek.

Állatmellékeltek

1. *Adultus korú (6–7 éves) mén koponyája* került elő az állkapcsán fekvő sír északkeleti végében, orrával északkeleti irányban, enyhén hátradőlt helyzetben. Bal *mellső lábcsontjai* a lókoponya mögött, a férfi jobb mellkasa és felkarcsontja felett, a jobb *mellső lábcsontjai* a sír délkeleti fala mellett középen helyezkedtek el. A *hátsó láb csontjai* a sír délnyugati felében, a lábszár-csontokon keresztben feküdtek. A ló *farokcsigolyái* a férfi bal lábfeje előtt anatómiai rendben kerültek elő. 2. *Adultus korú szarvatlan juh koponyája* feküdt a bal oldalán a férfi medencéje fölött, orrával az emberi koponya irányába. *Mellső és hátsó lábcsontjai* a sír délnyugati felében, a férfi lábszár-csontjai felett kerültek elő. 3. *Adultus korú juh ágyékcsigolyái* feküdtek az emberi koponya bal oldala mellett, a kulcs-csont mögött.

Adultus korú ló leletei

4. A ló fogai között szimmetrikus szájvasú, végkarikás kiképzésű, csuklós *vas csikózábla* (42. kép 8) volt. Szárainak metszete négyzetes. A két végkarikának egy szakaszán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. H.: 9,5 cm, illetve 9,5 cm. 5. A lókoponya jobb oldala mellől, a zablakarika mögül került elő egy lóherelevél alakú, rojtos végű *ezüstveret* (42. kép 12, 16–17) egy kisebb és egy nagyobb ácskapocs alakú bronzdróttal. A sírban mért h.: 4,5 cm. 6. A ló állkapcsának bal oldala mellől, a zablakarika mögül került elő egy ezüstlemezből préselt, lóhere alakú, rojtos végű *ezüstveret* (42. kép 13–15) egy kisebb és egy nagyobb ácskapocs alakú bronzdróttal. A sírban mért h.: 4,5 cm. 7. A ló állkapcsának bal oldala mellől került elő egy párhuzamos oldalú, ívelt végű, préselt, peremes bronz *szíjvég* (42. kép 7) erősen deformálódott állapotban, ácskapocs alakú bronz pánttal együtt. H.: 5,1 cm, sz.: 2,2 cm. 8. A jobb váll mögött, a férfikoponya jobb oldala mellett, 18 cm-rel a sír alja felett került elő egy rossz megtartású, hosszú fülű *vaskengyel* (42. kép 10), füle nyugati irányban feküdt. A sírban mért belső mag.: 10 cm, sz.: 10 cm. 9. Rossz megtartású, hosszú fülű *vaskengyel* (42. kép 11) feküdt a férfi keresztcsontja és a juh orrcsontja felett. A sírban mért belső mag.: 10 cm, sz.: 10 cm. 10. A férfi bal vállának vonalában, a bal csukló fölött 15 cm-rel került elő egy enyhén trapéz alakú, rossz megtartású, töredékes *vas hevedercsat* (42. kép 9). A sírban mért h.: 4 cm, sz.: 3–4 cm.

Az *adultus* korú férfi melléklete

11. A bal combcsont felső végének külső oldala mellett, azzal párhuzamosan feküdt egy fehér, ívelt lapú *fenőkő* (42. kép 6). H.: 5,4 cm.

A viselet leletei

12. Kislemez gömbcsüngős(?) *ezüstfülbevaló* (42. kép 2) került elő erősen töredékes állapotban a koponya bal oldala mellől. Az ezüstkarika és a gömbcsüngő között az összekötőtag négy ezüstgranulátum volt. Karika átm.: 1,5 cm. 13. Kislemez gömbcsüngős *ezüstfülbevaló* (42. kép 3) került elő a koponya jobb oldala mellől. Az ezüstkarika és a gömbcsüngő között négy ezüstgranulátum az összekötőtag. Mag.: 2,7 cm, a gömb átm.: 0,8 cm. 14. A bal medencelapát és a keresztcsont találkozásánál feküdt egy ívelt oldalú, téglalap alakú *vascsat* (42. kép 4), rajta vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány látható. H.: 4 cm, sz.: 3–4 cm. 15. A bal combcsont felső végének belső oldala mellől került elő egy téglalap alakú *vascsat* (42. kép 5). Két rövidebb szárának hátsó oldalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány, a két hosszabbikon és a pecek hátoldalán textilmaradvány van. H.: 4 cm, sz.: 3,3 cm.

78. sír (F/23; 39. kép 4). Aknasír(?). T.: ÉK–DNY, 45–225°. H.: 130 cm, sz.: 40 cm, m.: 50 cm. Az igen sekély mélységű, a szkréper által megbolygatott sír téglalap alakú, délnyugati végén lekerekített volt. A sírban egy *infans II. korú (8–9 éves) gyermek* koponyája töredékes állapotban és a medencétől lefele *in situ* helyzetben megmaradt lábsontjai feküdtek.

79. sír (G–H/20; 39. kép 5). Aknasír(?). T.: KÉK–NyDNY, 70–250°. H.: –, sz.: –, m.: 50 cm. Igen sekély mélységben a szkréper által megbolygatott *infans I. korú (1–1,5 éves) gyermek* töredékes állapotban megmaradt vázmaradványa feküdt hanyatt, nyújtott helyzetben.

A viselet lelete

1. Ovális alakú *ezüstkarika* (39. kép 6) került elő a koponya töredékei közül. Átm.: 1,4–1,7 cm.

80. sír (H/21; 43. kép 88). Fülkesír. T.: ÉK–DNY, 54–234°. H.: 140 cm, sz.: 55–60 cm, m.: 10–40 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sírfolt északkeleti harmada élénksárga, míg a délnyugati kétharmada sötétbarna elszíneződésű volt. A viszonylag sekély mélységű aknában állatmaradványok nem voltak. Az akna délnyugati harmadában az alja 25°-ban lejtett. Az akna délnyugati végénél, teljes szélességében, a fülke szájánál 45–50 cm vastag és 25–30 cm magas fekete, tömör állapotú és zsíros tapintású sírbetöltés volt megfigyelhető. A fülke h.: 160 cm, sz.: 60–65 cm, m.: 95 cm. A 20–25°-os lejtésű, teknős aljú és ívelt oldalú, illetve ívelt végű fülkében *9–10 éves gyermek* igen rossz csontmegtartású váza volt hanyatt, nyújtott helyzetben. Hosszúcsontjai a sír alja felett 3–8 cm-rel magasabban feküdtek.

Az *infans II. korú gyermek* mellékletei

1. *Subadultus korú juh keresztcsontja* és *ágyékcsigolyája* feküdt a bal felkar külső oldala mellett.

A viselet leletei

2. Töredékes *gyöngycsüngős ezüstfülbevaló* (43. kép 3) a koponya jobb oldala mellől. A sötétkék gyöngy és a karika közötti kötőtagot egy bordázott bronzlemez alkotja. 3. I. Valentinianus császár (364–375) átlukasztott *kisbronz* (43. kép 4) került elő a nyaklánc gyöngyei közül a második nyakcsigolya alól. E: DN VALENT... körirat, közepén a császár jobbra néző arcképe. H.: SECVRI ... körirat, közepén balra lépő Victoria alak. Verdejegy: mezőben DASISC, Victoria karja alatt: A. Előoldalon 7 óránál lyuk. Tengelyállás: 170°. A bronzérme a sisciai verdében készült, a verdejegy D előtagjának bizonyossága szerint 364–367 között.³⁶ 4–5. Egy összehajlított *bronzlemez* (43. kép 1) és egy keskeny bronz *lemezpánt* (43. kép 2) került elő a koponya jobb oldala alól, a fülbevaló és a nyaklánc közötti területről. 6–88. Gyönggy nyaklánc az állkapocs körül (43. kép 5–87, 89). 6–57. Ötvenegy okkersárga, matt, porózus felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, bázisos furata kónuszos, belsejében fekete anyaggal. H.: 0,2–0,7 cm között, átm.: 0,5–0,8 cm, furat átm.: 0,1–0,35 cm. ID.No.: 149–151, 1049–1051, 1055, 1058–1061, 1066–1078, 1080–1086, 1091–1098, 1101–1113, 1115. 58–67. Tíz türkizkék (4), sötét türkizkék (4), sötét türkizöld (2), érdes felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, furata hengeres. H.: 0,2–0,5 cm, átm.: 0,55–0,6 cm, furat átm.: 0,15–0,3 cm. ID.No.: 1089–1090, 1109, 1121–1123, 1127–1128, 1130; 1104–1105. 68–75. Nyolc okkersárga, matt, porózus felületű, kétszeresen összetett, aszimmetrikus, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, bázisos furata kónuszos, belsejében fekete anyaggal. H.: 0,6–0,75 cm, átm.: 0,5–0,6 cm, furat átm.: 0,2–0,3 cm. ID.No.: 1056, 1062–1065, 1079, 1099, 1100. 76–84. Kilenc sötét türkizkék, irizáló felületű, kétszeresen összetett lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, bázisos furata hengeres, belsejében fekete anyaggal. H.: 0,3–0,8 cm, átm.: 0,55–0,8 cm, furat átm.: 0,2–0,3 cm. ID.No.: 1114, 1116–1119, 1124–1126, 1129. 85. Fekete, érdes, szemcsés, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, bázisos furata hengeres, belsejében fekete anyaggal. H.: 0,35 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 1087. 86. Vörös, érdes, szemcsés, irizáló felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, bázisos furata hengeres, szélei sérültek. H.: 0,5 cm, átm.: 0,8 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 1088. 87. Sötét türkizkék, erősen irizáló, érdes, lyukacsos felületű, háromszorosan összetett lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, furata hengeres. H.: 1 cm, átm.: 0,65 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 1120. 88. Lecsapott sarkú, téglalap átmetszetű hosszú hasáb alakú, kopott felületű *karneolgyöngy*. Kónuszos furata a szélein sérült. H.: 0,9 cm, sz.: 0,8 cm, v.: 0,4 cm, furat átm.: 0,1–0,2 cm. ID.No.: 3158.

³⁶ Az érme meghatározását Újszászi Róbertnek (MFM, Szeged) köszönöm.

81. sír³⁷ (G/21; 44. kép). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNY, 58–238°. H.: 220 cm, sz.: 100–110 cm, m.: 23–70 cm. A sírfolt a mai felszín alatt mintegy 60 cm mélyen jelentkezett a homokos altalajban. A lekerekített sarkú téglalap alakú akna foltja kiszélesedő, délnyugati végének északkeleti része élénksárga színnel,³⁸ míg délnyugati fele kevert betöltéssel mutatkozott. Az akna falai függőlegesen, északkeleti felének alja vízszintes volt, délnyugati fele 35°-os szögben lejtett a fülke szája felé. Északkeleti végét kitöltötte a fülkéből kitermelt élénksárga homok egy része. E homokrétteg a fülke szája felé fokozatosan keskenyedt és vékonyodott, és az akna lejtősre kialakított felében már nem volt. Az akna délnyugati végében, közvetlenül a fülke szájánál, annak teljes szélességében a betöltés zsiros tapintásúra és fekete színűre váltott. Az aknában egy ló, egy szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt a fülkéből kitermelt és az akna alján hagyott 10–15 cm vastag homokréttegben. Az akna délnyugati felétől/harmadától a fülke meredeken lejtett egészen a koporsóig, ahonnan teknős kialakítású alja már alig mélyült tovább. Az akna és a fülke tengelye nem esett egybe, a fülke délkeleti irányban kissé elhajolt, majd hordószerűen kiszélesedett. Boltozatának teteje beszakadt az idők során, így ennek dokumentálására nem volt mód. A fülke h.: 310 cm, sz.: 130 cm, szájának ma.: 55 cm, lejtési szöge: 35°, lejjebb 7°. A fülke alján 30–35 éves, mongoloid-cromagnoid jellegeket mutató *férfi* csontváza feküdt hanyatt, nyújtott helyzetben. Feltámasztott koponyája előrebukva, válla össze- és kissé felhúzva, karcsontjai párhuzamosan feküdtek, jobb kezének csontjai szorosan a medencelapát mellett helyezkedtek el. A lába közvetlenül egymás mellett, párhuzamosan feküdt. A férfit mindkét végén félköríves, két vége felé enyhén keskenyedő, a közepén kissé mélyülő *vájt koporsóban* temették el. A koporsó körvonalának barna elszíneződése 3–4 cm szélességben jelentkezett, alja mintegy 5–6 cm vastagon végig megmaradt a gerincoszlop alatt. A koporsó h.: 230 cm, sz.: 75 cm, mag.: 13–18 cm.

Állatmellékletek

1. Nagyjából az akna közepén, a 7–15 cm vastag, homokos betöltésen *juvenis korú* (1½–2 éves) *tehén hátsó lábcsontjai* feküdtek. *Koponyája* orral északi irányban fektetve került elő az akna lejtős, délnyugati harmadának déli részén. *Mellső lábcsontjai* a lólábcsontok alatt voltak. 2. Az akna délnyugati végében, a fülke szája előtt keresztben *adultus korú* (6–8 éves) *mén koponyája* feküdt, orral dél felé, *két lábcsontja* a koponya bal oldala mellett keresztben, az akna tengelyére merőlegesen helyezkedett el. A *másik két lábcsontja* a lókoponya alatt volt. A két hátsó borjúlábcsont között kerültek elő a ló *farok csigolyái*. 3. Az akna déli sarkában, jobb oldalára fordulva *infans korú* (3–4 hónapos) *juh koponyája* feküdt, orral délnyugati irányban. *Lábcsontjai* a lókoponya orra előtt és az akna délkeleti fala mellett kerültek elő, a borjúkoponya és a borjú-, illetve a lólábcsontok fölött.

Az *adultus* korú mén leletei

4. Az akna déli sarkában, közvetlenül a sír délkeleti fala mellett feküdt a *vaszabla* (45. kép 1). Az aszimmetrikus szárú, eredetileg fa oldalpálcás, csuklós, töredékes *vaszabla* nyitva volt. Az egyik szárának végén épen maradt nagyobbik lyuk belső falán jó megtartású, vasoxiddal konzerválódott famaradvány figyelhető meg. Szárainak h.: 4,5 cm, illetve 5,5 cm. 5. Hurkos fülével az akna délkeleti falának dőlve egy jó megtartású *vaskengyel* (45. kép 4) került elő. Füle enyhén lapított, szárjai négyzetes keresztmetszetűek; ívelt, lapos talpalójának külső oldalán gerinc fut végig. Ma.: 14,7 cm, belső sz.: 9,6 cm, szárainak átm.: 0,9 cm. 6. A lókoponya mögött, az akna északnyugati fala közelében feküdt egy, az előzőhöz hasonló kialakítású *vaskengyel* (45. kép 5). Fülénél kiegészített. Mag.: 15 cm, belső sz.: 9,5 cm, szárainak átm.: 0,9 cm. 7. Az egyik lólábcsonton fekvő került elő a téglalap alakú, négyzetes átmetszetű *vas hevedercsat* (45. kép 3). Teljes felületét vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány fedi. H.: 5,2 cm, sz.: 3,6 cm. 8. Az állatcsontok felszedése közben, a lókoponya bal pofacsontja alatt volt egy kerek átmetszetű *vaskarika* (45. kép 2). Egész felületét vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány fedi. Átm.: 3,5 cm, v.: 0,5 cm.

Az *adultus* korú férfi mellékletei

9. A koponyatető bal oldala mellett, a koporsón belül egy *subadultus korú juh ágyékcsigolyái* kerültek elő. 10. A férfi jobb alkarjának belső oldala mellett alsó nyélállású, egyenes, egyélű *vastőr* (47. kép 7) feküdt a karcsonttal párhuzamosan.

³⁷ A sír első közlését és értékelését lásd LŐRINCZY–STRAUB 2005.

³⁸ A folt élénksárga betöltése megegyezett azzal a homokkal, amelybe belevájták a fülkét.

Pengéjét mindkét oldalon, a hegyétől 13,5 cm hosszúságban a fatok vasoxiddal konzerválódott maradványa borítja. A penge nyéltüske felőli kb. 3 cm-es részén bőrmaradvány látszik. A nyéltüske tövéen, illetve a másik oldalán, középtájon egy-egy kerek szegecsfej van. H.: 22 cm, sz.: 2 cm. 11. A jobb kézcsontok alatt, azokra merőlegesen enyhén ívelt, a tarsoly száját merevítő, téglalap alakú *vaslemez* (47. kép 1) került elő. Belső vége a jobb combcsonton feküdt. Felületének nagyobbik felét vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány borítja. H.: 11,9 cm, sz.: 1,9 cm, v.: 0,3 cm. 12. A vaslemez alól középtájon – a tarsolyból – szemes *üveggyöngy* (47. kép 3) került elő: szürkésfekete, fényes, lyukacsos felületén négy, síkból kiugró fehér és áttetsző türkizkék, kétrétegű szemes és körülöttük négyszeres fehér hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú, opak üveggyöngy, kónuszos furattal. Átm.: 1,4–1,7 cm, h.: 1–1,1 cm, furat átm.: 0,4–0,46 cm. ID.No.: 1131. 13. Az említett vaslemez külső fele alól került elő egy közepén lyukas *vaskorong* (47. kép 2). Egyik oldalát vasoxiddal konzerválódott textil fedi. Átm.: 2,9 cm, v.: 0,2 cm. 14. A vaskorong mögött, a kézközépcsontok alatt nagyjából háromszög alakú *vaslemez* (47. kép 4) feküdt hegyével az alkarcsontok felé mutatva. Mindkét oldalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van.

A viselet leletei

A férfi dereka körül ún. alpi típusú *öntött bronz övgarnitúra* veretei feküdtek: 15. A jobb medencelapát fölött, a harmadik csigolyával egy vonalban *bronzcsat* (46. kép 10) került elő. Teste a jobb alkar felé, a csatpecek a gerinc irányába mutatott. Külön öntött, háromszög alakú csattestből, ovális csatkarikából, valamint pajzstövises pecekből áll, amelyeket egy vas pálcátag kapcsol össze. A lófej stilizált ábrázolására emlékeztető, kéregöntéssel készült csattest felületére három kúpos bronzszegecsot erősítettek a tárgy sarkai táján, amelyeknek a peremét rovátkolt gyűrű keretezi. A szegecsok végeit a veret hátoldalán eldolgozták, visszacsiszolták. A csat felszerelésére a hátoldalán két, a csattesttel egybeöntött, annak tengelyére merőleges, téglalap alakú, átfúrt tüske szolgált. H.: 10,8 cm, s.: 51,81 g. 16. A bronzcsat szíjszorítójának vége és a jobb alkarcsontok között, részben a vastör felett trapéz alakú, kéregöntéssel készült *bronzveret* (46. kép 5) került elő előoldalával felfelé. Befelé ívelődő oldalú felső részén téglalap alakú áttörés van, pereme körben 45°-os szögben fut le. Felületét négy, a csaton látotthoz hasonló, kúpos fejű, rovátkolt szegélyű bronzszegecs díszíti. A szegecsok végei csak részben vannak eldolgozva. Felszerelésére két, ugyancsak a csaton látotthoz hasonló, a veret hossz tengelyére merőlegesen elhelyezett, átfúrt felszerelő tüske szolgált a hátoldalán. H.: 2,8 cm, sz.: 2,1 cm, s.: 10,4 g. 17. A jobb oldali bordák alatt, részben a kés nyelén kacsacsőr alakú, szíjszorító *bronz nagyszíjvég* (46. kép 8) feküdt hátoldalával felfelé, ívelt végével a koponya felé mutatva. Az enyhén ívelt lapú szíjvég alsó kétharmadában a szélei trapéz keresztmetszetet mutatva találkoznak a tárgy hátoldalával. Felszerelésére a rövid oldalát kísérő három kúpos fejű bronzszegecs szolgált, melyek közül egy hiányzik. A szegecsok hegyes végét a szíjszorító hátsó oldalán visszahajlították. H.: 8,9 cm, sz.: 2,3 cm, s.: 46,03 g. 18. A jobb mellkas közepén, a nagyszíjvég félköríves vége mellett kéregöntéssel készült, trapéz alakú, töredezett szélű *bronzveret* (46. kép 1) került elő hátoldalával felfelé, a téglalap alakú áttöréssel a jobb váll felé. Kialakítása megegyezik a fentebb leírt övverettel, azzal a különbséggel, hogy itt a díszszegecsok végét nem dolgozták el, csupán félrehajtották, illetve a felszerelő tüskék végén már nincsenek meg a furatok. H.: 2,7 cm, sz.: 1,9 cm, s.: 4,99 g. 19. A keresztcsonttól számított 7–8. csigolya alatt kéregöntéssel készült, trapéz alakú, töredezett szélű, az eddigiéknél nagyobb méretű *bronzveret* (46. kép 2) feküdt, hátoldalával felfelé. A veret felső széle közepén, illetve oldalainak felső része ívelten kivágott, pereme ugyancsak 45°-os szögben fut le, és előoldalát négy bronzszegecs díszíti. A szegecsok végét csak részben dolgozták el. Felszerelő tüskéinek csak a csonkjai maradtak meg a veret hátoldalán. H.: 4 cm, sz.: 3,2 cm, s.: 16,87 g. 20. A nagyméretű bronzveret felett, a 8. csigolya alatt egy eredetileg 8 alakú, rossz megtartású, bronz *mellékszíjveret* (46. kép 6) feküdt a gerinc vonalára merőlegesen. A sírbontás és a leletanyag felszedése idején még ép volt. H.: 2,9 cm, sz.: 1,5 cm, s.: kb. 2,3 g. 21. A mellékszíjveret mögött, a 9–10. csigolya alatt kacsacsőr alakú, enyhén ívelt lapú, szíjszorító *bronz kisszíjvég* (46. kép 7) feküdt ívelt végével a jobb váll irányába mutatva, hátoldalával felfelé. Kialakítása lényegében megegyezik a nagyszíjvéggel, de arányaiban keskenyebb és lényegesen kopottabb. Felszerelésére két kúpos fejű bronzszegecs szolgált. H.: 6,6 cm, s.: 11,25 g. 22. A mellkas bal oldalán, a 7. csigolya magasságában, attól 2 cm távolságra trapéz alakú, kéregöntéssel készült *bronzveret* (46. kép 3) került elő hátoldalával felfelé. Felső részén téglalap alakú áttörés van. A felületét díszítő kúpos fejű szegecsok vége nincsen maradéktalanul eldolgozva. A felszerelő tüskéknek csak a csonkja van meg. H.: 2,9 cm, sz.: 2 cm, s.: 9,51 g. 23. A bal oldali bordasoron, az előbbi verettől a bal könyökhajlat irányába egy újabb trapéz alakú, kéregöntéssel készült *bronzveret* (46. kép 4) volt hátoldalával felfelé. Felületén nincs áttörés, egyebekben megegyezik a többi hasonló verettel. A szegecsok végét nem dolgozták el maradéktalanul, és a felszerelő tüskék is letörtek. H.: 2,8 cm, sz.: 2 cm, v.: 2,8 cm, s.: 10,85 g. 24. A bal medencelapát pereme fölött, az övcsattal szimmetrikusan, de a gerincoszlop másik oldalán, élén fekvő került elő a csat *bronz ellenverete* (46. kép 9). Kéregöntéssel készült, rövid oldala karéjosan kivágott, egyebekben megegyezik a csattest kialakításával. A díszszegecsok végét a veret hátoldalán eldolgozták, visszacsiszolták. A csattesthez hasonlóan elhelyezett és kialakított mindkét felszerelő füle ép. H.: 6,9 cm, s.: 26,52 g. 25–26. A keresztcsont előtt, a két combcsont között egy trapéz, illetve egy négyszögletes, töredékes *vascsat* (47. kép 5–6) került elő. H.: 5 cm, sz.: 4 cm, illetve h.: 3,5 cm, sz.: 3,5 cm, v.: 0,5 cm.

82. sír (G/20; 48. kép 1). Aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. Sekély mélységben, gép találta meg egy 2–3 éves gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű csontvázmaradványát. A sirt egy császárkori települési objektumra ásták rá, feltjárt részben emiatt, részben sekély mélysége miatt nem lehetett megfigyelni. Koponyája a jobb oldalán feküdt, bal alkarját, bal medencelapátját és bal lábsontjait a gépi munka semmisítette meg.

Az *infans* I. korú gyermek melléklete

1. Barnás, feketésszürke foltos, szabad kézzel formált edény (48. kép 2) került elő a koponya bal oldala mellől.³⁹ Közepesen kidolgozott anyagú, homokkal, apró kavicsal erősen soványított, felülete enyhén horpadásos, elsímített. Vékony falú, keményre, pengő hangúra égetett. Rövid, ferde pereme enyhén kihajló, válla a felső harmadban erősen kiugrik, itt mérhető a legnagyobb átmérője. Aszimmetrikus kiképzésű, díszítetlen. Alja egyenesen levágott. Töredékes, kiegészített. Mag.: 10,5 cm, pátm.: 6 cm, fátm.: 5,2 cm. (VIDA 1999 IIID1/e2 típus)

83. sír (H/20; 48. kép 3). Fülkesír. T.: ÉK–DNY, 50–230°. Az akna h.: ~160 cm, sz.: ~90 cm, m.: 65 cm. A sír aknáját egy szabálytalan alakú császárkori gödörbe ásták, így feltjárt, illetve formáját nem lehetett megfigyelni. Az aknában egy szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa feküdt. A fülke h.: ~120 cm, sz.: ~60 cm, m.: ~120 cm. A fülke lejtése: 28°. A fülkében 7–8 éves gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű csontváza volt. Koponyája a bal oldalán feküdt, a bal alkarja és a jobb alsó lábszárcsontjai elmozdult.

Állatmelléklet

1. Az aknában *infans* korú (6 hónapos) szarvasmarha koponyája és lábsontjai kerültek elő.

Az *infans* II. korú gyermek melléklete

2. Világosbarna, feketésszürke foltos, szabad kézzel formált edény (48. kép 4) került elő a koponya mögött. Anyaga gyengén kidolgozott, felülete horpadásos, elsímített. Töredékes. Mag.: „16,6” cm. (VIDA 1999 IIIA1/b1 típus)

84. sír (H/20–21). Aknasír. T.: ÉK–DNY, 52–232°. Az akna h.: 90 cm, sz.: 40 cm, m.: 70 cm. A téglalap alakú sirt egy császárkori házba ásták, de szürke feltja jól megfigyelhető volt. A függőleges falú, egyenes aljú sír alján *infans* I. korú (1–1,5 éves) gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű csontváza volt. Koponyája előrebillenve, hosszúcsontjai a sír alja felett 3–6 cm-rel magasabban feküdtek. A medence és a mellkas csontjait állatjárat bolygatta meg.

85. sír (G/22; 49. kép 1, 6). Fülkesír. T.: ÉK–DNY, 40–220°. Az akna h.: 250 cm, sz.: 65–100 cm, m.: 25–95 cm. A sírfolt a mai felszín alatt mintegy 60 cm mélyen jelentkezett a homokos altalajban. A téglalap alakú, lekerekített sarkú, a délnyugati vége felé kiszélesedő akna északkeleti felében egynemű homokos, a délnyugati felében humusszal erősen kevert volt a betöltés. Az akna falai függőlegesek, északkeleti felének alja mintegy 85 cm hosszan vízszintes volt, majd innen a fülke szájáig 22°-os szögben lejtett. Az akna délnyugati végénél, teljes szélességében, a fülke szájánál 35–45 cm vastag és 30–35 cm magas, fekete, tömör állapotú és zsiros tapintású volt a betöltés. Az aknában egy ló és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa feküdt. A lókoponya a fülkéből kitermelt és az akna északkeleti felében, az alján hagyott 10–25 cm vastag homokrétegen, a többi állatcsont az akna alján feküdt. A fülkében 53–59 éves férfi hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű váza volt. Koponyája enyhén feltámasztott helyzetben a jobb oldalára dőlve, vállcsontjai felhúzva helyezkedtek el. Karcsonjtjai és lábsontjai mintegy 3–6 cm vastag földrétegen feküdtek. A jobb kéz, valamint a két lábfej csontjai in situ helyzetben maradtak meg.

³⁹ Az edény helyzete alapján felmerül, hogy a sír padmalyos volt, mert általában az edényt akkor rakják a koponya bal oldala mellé, ha az elhunytat padmalyba helyezik. A fülke és aknasírok döntő többségben a koponya jobb oldala mellé helyezik az edényt.

Állatmelléletek

1. Az akna közepén, orral északkeleti irányban feküdt hátradőlt helyzetben egy adultus korú (4–4½ éves) mén koponyája, orra mintegy 25 cm, tarkója 15 cm vastag homokrétégen. *Mellső lábcsontrajai* az akna alján, közvetlenül a koponya mögött, részben alatta, nagyjából egymással párhuzamosan, a *mellső lábcsontrajok* mögött a *jobb hátsó láb csontrajai* ezekre merőlegesen, a *bal hátsó láb csontrajai* a jobb hátsó lábbal párhuzamosan, közvetlenül a fülke szája előtt feküdtek. 2. *Adultus korú, csökevényes szarvú juh koponyája* feküdt az akna alján, a fülke és az akna találkozásánál, az északnyugati sírfal mellett (49. kép 1). *Mellső lábcsontrajai* a juhkoponya mögött, *hátsó lábcsontrajai* a délkeleti sírfal mellett, ugyancsak az akna alján helyezkedtek el.

Az adultus korú mén leletei

3. Aszimmetrikus szájasú, végkarikás kiképzésű, csuklós *vas csikózábla* (49. kép 5) került elő a ló fogai közül. Szárának keresztmetszete négyzetes, a két végkarika lapos kialakítású. Szárainak h.: 9, illetve 10 cm. Karikáinak belső átm.: 1,4, illetve 1,7 cm. 4. A jobb oldali, hurkos fülű, rossz megtartású *vaskengyel* (49. kép 2) feküdt a jobb mellső lólabcsont és a sírfal között, az akna alján. Füléhez mintegy 4 cm hosszú, vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány kapcsolódott, ami felszedés közben szétporladt. Az ívelt talpaló közepén gerinc fut végi. Felszedés közben több darabra esett. Mag.: ~ 14,5 cm, belső átm.: ~ 10 cm. 5. A bal oldali, hurkos fülű, rossz megtartású, ívelt talpalójú *vaskengyel* (49. kép 4) a bal mellső lólabcsont mögött, az akna alján került elő. Füléhez mintegy 4 cm hosszú bőrmaradvány kapcsolódott, amely felszedés közben szétporladt. Felszedés közben a kengyel több darabra esett. Mag.: ~ 15 cm, belső átm.: ~ 10,5 cm. 6. Téglalap alakú *hevedercsat* (49. kép 3) került elő töredékes állapotban a jobb hátsó lólabcsont és az délkeleti sírfal között, a labcsontokkal egy szinten. Felületén, több helyen konzerválódott bőrmaradvány figyelhető meg. H.: 3,8 cm, sz.: 3,2 cm.

A maturus korú férfi melléletei

7. *Subadultus korú juh keresztcsontja* feküdt a férfi jobb kulcscsontja mögött. 8. A jobb váll magasságában, a jobb karcsontrajtól mintegy 15 cm-re, hegyével a lábak irányában fekvő, a koporsón kívül került elő egy *vas lándzsacsúcs* (50. kép 29). A nádlevél alakú, a hegye felé enyhén, majd a csúcsától 3 cm-nyire erős ívben keskenyedő penge metszete lapos, rombusz alakú. A nyaka enyhe ívelődéssel csatlakozik a pengéhez, ovális metszetű, a nyak vastag, a köpű enyhén kiszélesedő, tölcséres, a köpűszárnyak egymástól erősen eltávolodtak, a köpű nyitott része a penge síkjával azonos helyen (nem az oldalán) sliccelt, de bal oldalára kissé elcsúszott. A köpűben nincsenek fanyomok. H.: 23,3 cm, ph.: 12 cm, psz.: 2,26 cm, a csúcsától 3 cm-re 2 cm, pv.: 0,7 cm (mérhető), nyak átm.: 1,8 × 1 cm, kh.: 11 cm, kkátm.: 3,13 cm, kbátm.: 2,4 cm, köpűszárnyak távolsága: 0,72 cm (legnagyobb mérhető), 1,35 cm (rekonstruált), köpű mélysége: 9,82 cm, slicc h.: 10,58 cm. 9. A szeméremcsont előtt egyik lapján fekvő került elő a tarsoly száját merevítő, téglalap alakú, két végén lekerekített és átfúrt *vaslemez* (48. kép 7). Egyik vége a bal combcsonton feküdt (50. kép 27). Előlapját vasoxiddal átítatódott bőrmaradvány borította három rétegben. A vastagabb bőrréteg alatt két vékonyabb réteg feküdt.⁴⁰ Három darabból összeragasztva. H.: 11,4 cm, sz.: 1,6 cm, v.: 0,3 cm. 10. Radiolaritból készített *tűzcsiholó kő* (48. kép 8) került elő a tarsolymerevítő vaslemez elől. H.: 2,9 cm. 11. Ismeretlen rendeltetésű *vastárgy* (50. kép 26) a bal alkar belső oldala és a medencelapát közül, a nagyszíjvég alatti rétegből. Felső és alsó vége félkörívesre volt kialakítva, csak a rozsdásodás tette szabálytalan formájúvá. Előlapján összefüggő, vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány, hátlapjának alsó végén falenyomat látható. H.: 5,2 cm. 12. Egyélű, nyélnyúlványos *vaskés* két töredéke (50. kép 28) feküdt másodlagos helyzetben: hegye a bal combcsont külső oldalánál, azzal párhuzamosan, azonos szinten, nyele a jobb alsó lábszárcsont magasságában, az északnyugati sírfal mellett, magasabb rétegben feküdt. Nyéltüskéjét és pengéjének felületét kisebb-nagyobb területen vasoxiddal konzerválódott farostmaradvány fedi. H.: ~ 8,5 cm. 13. Téglalap alakú, szabálytalan oldalú vékony *bronzlemez* (48. kép 5) került elő a sír bontása során. H.: 10 cm, sz.: 4,7 cm.

A viselet leletei

14. *Nagy gömbcsüngős ezüsfülbevaló* (50. kép 1) a koponya jobb oldala mellől. A két félgömbből összeállított ezüsgömb négy kisebb gömbön keresztül kapcsolódik az ezüst fülkarikához. Mag.: 2,9 cm, a gömb átm.: 0,9 cm. 15. *Nagy gömbcsüngős(?) ezüsfülbevaló* (50. kép 2) a koponya bal oldala mellől. A gömbcsüngő a sír bontása során nem került elő. Az ezüst fülkarikát egy lemezhez erősítették, és ehhez alulról illesztették a négy kisebb ezüsgömböt. A fülkarika és a lemez találkozását granulációval takarták el. Itt a karika belső ívéhez egy kis ezüsgömböt helyeztek el. Mag.: 2,1 cm. 16. Téglalap alakú, ívelt oldalú *vascsat* (50. kép 21) feküdt az első ágyékcsigolya és a keresztcsont találkozásánál. A vascsat pecke felül volt, hegye a bal alkar felé mutatott. H.: 4,5 cm, sz.: 3,5 cm. 17–34. A bőrvet díszítő 18 félgömbfejű *ezüstveret* (50. kép 3–20) került elő bronzszegecsekkel együtt a medence és az alsó bordák környékéről (50. kép 27), döntő többségük másodlagos helyzetben. Az utolsó hátsó csigolya alatt, eredeti helyzetben

⁴⁰ A megfigyelést Szőke Ágnes restaurátornak köszönhetem.

megfigyelt két veret alapján az övön egymás felett voltak párban elhelyezve. Átm.: 0,8 cm. 35. *Vas nagyszíjvég* (50. kép 23) volt a bal medencelapát és a bal alkar között, ferde helyzetben. A szíjvég félköríves vége az alkarcsontok alatt feküdt (50. kép 27). A bőrszíz vasoxiddal konzerválódott maradványa megfigyelhető a szíjbefogó nyílásában. H.: 9,5 cm, sz.: 2,7 cm. 36. Bronzlemezről hajlított *övbújtató* (50. kép 22) a nagyszíjvég végéről. Mag.: 3,6 cm, belső mag.: 2,7 cm, sz.: 1 cm. 37. Enyhén ovális *vaskarika* (50. kép 24) került elő a jobb alkar belső oldala mellől, a sír-fenékre merőleges helyzetben. A karika negyednyi cikkelyét vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány fedi. Külső átm.: 3,4–3,8 cm, belső átm.: 1,6–2,1 cm. 38. Négyzetes *vascsat* (50. kép 25) feküdt a jobb combcsont forgójáról. Felületének kis részén vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány látható. H.: 3,4 cm, sz.: 3,4 cm. 39. Bronz *kisszíjvég* (48. kép 6) két lemezből, egy szegeccsel összefogva, hátoldalával felfele (tarsoly tartozék?) a bal medencelapát és a jobb combcsont találkozásánál, a tarsolymerevítő vaslemezen keresztbe fekve. A lemezek között és alatt vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány volt megfigyelhető. H.: 3,3 cm, sz.: 1,2 cm, v.: 0,4 cm. A kisszíjvéget összefogó pánt töredékei kerültek elő a legelső hátcsigolya bal oldala környékéről.

86. *sír* (H/22; 51. kép 12). Aknasír. T.: ÉK–DNY, 44–244°. H.: 290 cm, sz.: 65–75 cm, m.: 35 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sírgödör foltja egynemű szürkésbarna betöltésű volt. A sír északkeleti fele keskenyebb, délnyugati fele szélesebb, az oldalfalai függőleges kialakításúak voltak. A sír felső rétegében egy szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa feküdt. A sír alja fölött 8–10 cm-rel magasabban került elő egy 35–40 éves nő és egy *juvenis korú* (16–18 éves) férfi vázmaradványa, ellentétes tájolással. A nőt fejjel északkeleti, a férfit délnyugati irányba fektették úgy, hogy lábszáruk egymás mellett, részben egymáson fekve volt. Koponyájuk feltámasztva, válluk összehúzva feküdt.

Állatmelléletek

1. *Juvenis korú* (1–1½ éves) tehén koponyája bal oldalára dőlve feküdt a férfi mellkasa felett. Mellső két lábsontja a földmunka során került elő a nyelési szinten, két hátsó lábsontja a női váz medencéje és alkarjai felett, 25–30 cm-rel a sír alja felett. 2. *Adultus korú, csökevényes szarvú juh koponyája* került elő a koponyatetőre fordulva, a tehénkoponya mögött, a férfi bal combcsontja és a nő lábszárcsontjai felett 25–30 cm-rel. Mellső két lábsontjai a sír északnyugati, hátsó két lábsontja a délkeleti sírfal mellett, 30–35 cm-re a sír alja felett.

Az *adultus* korú nő melléklete

3. Szürkésbarna, szabad kézzel formált, kettős csonka kúp alakú *orsógomb* (51. kép 11) került elő a női váz jobb könyökének belső oldala mellől. Átm.: 4,5 cm, mag.: 2,5 cm.

87. *sír* (H/21–22; 51. kép 10). Fülkesír. T.: ÉK–DNY, 54–234°. Az akna h.: 60 cm, sz.: 75 cm, m.: 25 cm. Igen magasan, a gépi földmunka során jelentkezett az akna foltja, illetve annak a délnyugati fele. A markolókánál az akna északkeleti felét megsemmisítette. A sír megmaradt szürkésbarna foltja jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajban. Az aknában egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) hiányos maradványa feküdt. Az akna megmaradt alja mintegy 15°-ban lejtett a fülke szája felé. A fülke h.: 160 cm, sz.: 80 cm, m.: 90 cm. A fülkében egy *infans II. korú* (8–9 éves) gyermek vázcsontjai feküdtek. A 23°-os szögben kialakított fülkében fekvő gyermek koponyája a bal oldalán volt, a mellkas és a hosszúcsontok eredeti helyzetükből kissé elmozdultak.

Állatmelléklet

1. Az akna délnyugati végében, közvetlenül a fülke szája előtt, az akna alja felett 10 cm-rel egy *infans korú* (8–10 hónapos) juh koponyája és mellső lábsontjai feküdtek.

A viselet leletei

2. Sötétkék, enyhén irizáló felületű, közel gömb alakú áttetsző *üvegyöngy* (51. kép 2), közepén réz fűzőhengerrel. Átm.: 0,9 cm, h.: 0,6 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 1132. 3. Kék, irizáló, sávosan pusztuló felületű, lapított gömb alakú áttetsző *üvegyöngy* (51. kép 3), behúzódó bázisú hengeres furattal. Átm.: 0,8 cm, h.: 0,6 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 1133. 4. Világos szürkésfehér, kopott, matt, érdes felületű, 3×-os, aszimmetrikusan összetett, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (51. kép 1), hengeres furattal. Átm.: 0,5 cm, h.: 0,7 cm, furat átm.: 0,35 cm. ID.No.: 1134. 5–12. Közel gömb alakú *ólmogyöngyök* (51. kép 4–9), felületük kopott, töredezett. Átm.: 0,6 cm, h.: 0,5 cm, enyhén kónuszos furattal. Furat átm.: 0,1–0,2 cm (7 db+½ db töredék). ID.No.: 3045–3051.

88. *sír* (F/19). Padmalyos sír. T.: ÉK–DNy, 50–230°. H.: 70 cm, sz.: 40 cm, m.: 5 cm. A sekély mélységben, gép által megtalált sír aknarészét a markoló tönkretette. Az aknában csak egy juh lábsontja maradt meg, az állatmelléklet többi része a földmunka során megsemmisült. A sekély mélységű, ívelt oldalú padmalyban egy *infans I. korú* (1–1,5 éves) *gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású vázmaradványa került elő.

Állatmelléklet

1. A gyermek bal karcsontjától 40 cm-re feküdt egy *juvenis korú juh lábsontja*.

A viselet leletei

2. Ovális alakú ezüstözött *bronzkarika* (52. kép 1) az állkapocs jobb szára mellől. Átm.: 1,7×2 cm. 3. Ovális alakú ezüstözött *bronzkarika* (52. kép 2) az állkapocs bal szára mellől. Átm.: 1,9×2,1 cm. Gyöngyök az állkapocs bal szára és a kulcscsont körül. 4. Fekete, lyukacsos, fényes felületű alapon négy domború okkersárga, porózus, dudoros rátétdíszű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (52. kép 7), hengeres furattal. Átm.: 1–1,1 cm, h.: 0,7 cm, furat átm.: 0,32 cm. ID.No.: 1135. 5. Sötétvörös, lyukacsos matt felületű alapon három domború fehér, lyukacsos, matt felületű dudoros rátétdíszes, körülöttük háromszoros fehér, lyukacsos felületű hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (52. kép 4), enyhén kónuszos furattal. Átm.: 1,05–1,2 cm, h.: 0,6 cm, furat átm.: 0,32–0,36 cm. ID.No.: 1136. 6. Fényes fekete, lyukacsos felületű, deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (52. kép 11), hengeres furattal. Átm.: 1,15 cm, h.: 0,8–0,95 cm, furat átm.: 0,5 cm. ID.No.: 1137. 7. Fényes fekete, lyukacsos, matt felületű alapon négy domború világossárga, porózus, lyukacsos felületű dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (52. kép 6), bázisos, hengeres furattal. Átm.: 0,95–1,1 cm, h.: 0,45 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 1138. 8. Sötétvörös, lyukacsos, matt felületen négy fehér, síkból kiugró, lyukacsos, kopott felületű dudoros rátétek körül négyszeres, fehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (52. kép 3), hengeres furattal. Átm.: 0,95–1,1 cm, h.: 0,65–0,75 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 1139. 9. Sötétvörös, lyukacsos matt felületen négy fehér, síkból kiugró dudoros, érdes felületű rátétdíszes, körülöttük négyszeres fehér, kopott felületű, hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (52. kép 5), bázisos, kónuszos furattal. Átm.: 0,95–1,4 cm, h.: 0,55–0,85 cm, furat átm.: 0,3–0,35 cm. ID.No.: 1140. 10. Lila, irizáló, sávosan pusztuló felületű, deformálódott, négyszög átmetszetű, hosszú hasáb alakú áttetsző *üvegyöngy* (52. kép 8), hengeres furattal. H.: 0,65–0,75 cm, sz.: 0,6 cm, v.: 0,55 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 1141. 11. Sötétvörös, fényes, lyukacsos felületen három domború fehér+türkizkék kétrétegű szemes rátétdíszes (egyik dísz letört), lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (52. kép 12), bázisos furata hengeres. Átm.: 0,95 cm, h.: 0,6–0,7 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 1142. 12. Fényes fekete, lyukacsos felületen négy, síkból kiugró, fehér+zöld, kétrétegű szemes rátétdíszes, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (52. kép 10), kónuszos furattal. Átm.: 0,95–1,25 cm, h.: 0,8–0,9 cm, furat átm.: 0,3–0,38 cm. ID.No.: 1143. 13. Sötétvörös, fényes, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (52. kép 9), forgatás nyomával. Átm.: 0,9 cm, h.: 0,7 cm. ID.No.: 1144.

89. *sír* (G/19; 52. kép 23). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. Az akna h.: 180 cm, sz.: 70–85 cm, m.: 25–75 cm. Az akna szürke feltja barna és sárga foltokkal keverten jelentkezett. A téglalap alakú, lekerekített sarkú, délnyugati felében kiszélesedő akna falai függőlegesek voltak. Az akna alja az északkeleti végében 60 cm hosszan közel vízszintes, onnan a fülke szájáig 22°-ban lejtett. Az akna délnyugati végében, a fülke szája előtt 70 cm hosszan, a gödör teljes szélességében a betöltés fekete volt, barna pöttyös, tömör állagú, zsíros tapintású. Az aknában egy szarvasmarha és egy kecske részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa feküdt. A fülke h.: 230 cm, sz.: 70–75 cm, m.: 75–90 cm. A fülke tengelye mintegy 15°-al eltért az akna tengelyétől északnyugati irányban. A fülkében egy vékony csontozatú 18–20 éves, torzított koponyájú *nő* hanyatt, fekvő, nyújtott helyzetű vázát bontottuk ki. A koponya jobb oldalán, a koponyatetőn a varrat két oldalán két domborulat van. Vállá összehúzáva, hosszúcsontjai 4–8 cm vastag földrétegen feküdtek. A sírban megfigyelhető elszíneződés alapján a koporsó h.: 170 cm, szélessége a koponyánál 50 cm volt. A fülke betöltése a földmintán végzett mikro- és makrofosszília vizsgálata alapján pollenmentes volt.⁴¹

⁴¹ A temető edényeinek betöltéséből vett mintákon 1999–2000-ben Bagi István (SZTE, Növénytan Tanszék) végezte el a vizsgálatokat.

Állatmellékletek

1. *Maturus* korú tehén koponyája feküdt az akna északkeleti felében, középen, mintegy 15–20 cm-rel a sír alja felett, orra északkeleti irányban. *Mellső lábcsontrajai* a koponya két oldalán, a sír alja felett 10–15 cm-rel, a *hátsó lábcsontrajok* a mellsőkkel egy vonalban, azok mögött, mintegy 25–30 cm távolságra, a sír alja felett 15–25 cm-rel magasabban feküdtek. 2. *Adultus* korú szarvált juh koponyája feküdt a tehén jobb első lábcsontraján, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsontrajai* a tehén jobb lábcsontrajai körül és a délkeleti sírfal mellett kerültek elő.

A juvenis korú nő melléklete

3. A koponyával egy vonalban, a bal váll fölött, a koporsón belül feküdt egy juh keresztcsontja.

A viselet leletei

4–5. A koponya alól került elő egy ovális ezüstkarika (52. kép 13) töredékes állapotban. Az ezüst gömbcsüngő két deformálódott fele (52. kép 14–15) a gyöngyök felszedése közben került elő. A csontváz felszedése közben öt szem gyöngy került elő a nyaknál. 6. Sötétvörös, fényes, lyukacsos felületen öt síkból kiugró, világoskék+áttetsző világos türkizzöld, kétrétegű szemes és a bázisos furatok körül 1–1 okkersárga, folytatott rátétdíszes, rövid henger alakú opak üvegyöngy (52. kép 19), kónuszos furattal. Átm.: 0,85–1,2 cm, h.: 0,9 cm, furat átm.: 0,3–0,4 cm. ID.No.: 1145. 7. Sötétvörös, fényes, lyukacsos felületen öt, síkból kiugró, világos drapp+világoszöld, kétrétegű szemes és körülöttük ötszörös domború felületű, világosdrapp, hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak üvegyöngy (52. kép 16), hengeres furattal. Átm.: 0,9–1,2 cm, h.: 0,7 cm, furat átm.: 0,35 cm. ID.No.: 1146. 8. Sötétvörös, fényes, lyukacsos felületen öt, síkból kiugró, világosdrapp+világoszöld, kétrétegű szemes és körülöttük ötszörös domború felületű, világosdrapp hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak üvegyöngy (52. kép 17), hengeres furattal. Átm.: 1,3 cm, h.: 0,7–0,75 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 1147. 9. Sötétvörös, fényes, lyukacsos felületen öt (–1), síkból kiugró, világosdrapp+világoszöld, kétrétegű szemes és körülöttük ötszörös domború felületű, okkersárga, hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak üvegyöngy (52. kép 20), kónuszos furattal. Átm.: 1–1,35 cm, h.: 0,7–0,8 cm, furat átm.: 0,4–0,45 cm. ID.No.: 1148. 10. Sötétvörös, fényes, lyukacsos felületen öt (–1), síkból kiugró fehér szemes és 5×-ös okkersárga hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak üvegyöngy (52. kép 21), hengeres furattal. H.: 0,7 cm, átm.: 1,05 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 1149. 11. A gyöngyök közé volt fűzve, de másodlagos helyen, a legfelső hátságolya felett 12 cm-rel került elő egy ezüst lemezgyöngy két gömbje (52. kép 18), fűzőtengelyre merőleges forrasztással. Kopott. Átm.: 1,2 cm, furat átm.: 0,2–0,35 cm. ID.No.: 3052. 12. A két térd között került elő egy vascsat (52. kép 22) töredékes állapotban. H.: 3,8 cm.

90. sír (J/20; 53. kép 1). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 50–230°. Az akna h.: 220 cm, sz.: 80 cm, m.: 20–90 cm. Az akna téglalap alakú, északkeleti végén lekerekített sarkú, délnyugati végén félköríves faltjának északkeleti harmada élénksárga, míg a délnyugati fele szürkésbarna színnel jelentkezett a sárgásbarna altalajban. Az akna falai függőlegesek, alja az északkeleti harmadában vízszintes, közepétől délnyugati irányban 22°-ban lejtett. Az akna délnyugati végében, közvetlenül a fülke szájánál, teljes szélességében a betöltés zsíros tapintásúra és feketére váltott. A rablóaknát az akna délnyugati felébe mélyítették le, és az akna ahhoz csatlakozó délnyugati, félköríves vége is a rablóakna elszíneződésének bizonyult. Az aknában két ló és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontrajok), bolygatott és hiányos maradványa feküdt. Az akna és a fülke egytengelyű volt. A fülke h.: 250 cm, sz.: 100 cm, m.: 90–140 cm. A feltűnően nagyméretű, 17°-os lejtésű fülkében (53. kép 2) 16–18 éves férfi vázából in situ csak a két lábszár és a lábfejek csontjai maradtak meg. Az emberi váz többi csontja a sír betöltéséből – a sír alja felett kb. 15–15 cm magasan – hiányosan, erősen bolygatott állapotban kerültek elő.

Az állatmellékletek

1–2. *Adultus* korú (6–8 éves) mén és *juvenis* korú (1–1½ éves) ló koponyájának töredékes maradványa feküdt kb. az akna közepén, orral felfelé, északkeleti irányban. A hosszúcsontok erősen töredékesen és hiányosan kerültek elő az akna délnyugati, rablással érintett feléből. 3. Egy *adultus* korú, csökevényes, szarvált juh koponyájának csontjai erősen töredékesen és hiányosan kerültek elő az akna délnyugati, rablással érintett feléből. A juh lábcsontrajai a fülke száját elzáró, összegöngyölt állatbőr in situ maradványa fölött feküdtek, ami a sír délnyugati végében jól megfigyelhető volt.

Az *adultus* korú mén leletei

4. Meghatározhatatlan vastárgy (kengyel?) töredéke (53. kép 5) feküdt a lócsontok között. 5. Hevedercsat (53. kép 6) került elő töredékes állapotban a lócsontok közül. Hátoldalán vasoxiddal konzerválódott bőrlenymomat látható.

Ragasztott. H.: ~ 4,7 cm, sz.: ~ 4,2 cm. 6. *Vascsat* töredékes állapotban (53. kép 3) került elő a lócsontok közül. Felületén vasoxiddal konzerválódott fa- és bőrlenymat látható H.: ~ 4,2 cm, sz.: ~ 3,6 cm. 7. A két lókoponya között ismeretlen és meghatározhatatlan *vastöredék* volt. 8. Meghatározhatatlan *vastárgy* (*kengyel?*) töredéke (53. kép 7) feküdt a lókoponya alatt.

A *juvenis* korú férfi mellékletei

9. *Adultus* korú *kos keresztcsontja* került elő az akna betöltéséből, másodlagos helyről. 10. Vas *lándzsacsúcs* (55. kép 16) feküdt a bal alkar külső oldala mellett. A penge keskeny, egyenlő szárú háromszög vagy deltoid alakú, a legnagyobb szélesség az alsó harmadban van. A penge átmetszete lapos, rombusz alakú, a nyak ovális átmetszetű, viszonylag széles, a köpű erőteljesen kiszélesedik, csonkakúp alakú, az előkerülés idején nyitott volt. Köpűjében nincs falenyomat. H.: 21,8 cm, a penge h.: 14 cm, a penge sz.: 3,8 cm, v.: 2 cm, a penge és a nyak találkozásának átm.: 1,8 cm, a köpű h.: 7,8 cm, külső átm.: 3,5 cm, belső átm.: 2,5–2,8 cm, mélysége: 7 cm. 11. A bal combcsont külső oldala mellett gímszarvas agancstövéből faragott, ovális alakú *botvég* (55. kép 3) volt, közepén a nyéllyuk kúpos, kerek, függőleges irányú furat (átm.: 0,6–1,5 cm). Egyik pereme közelében, egymással szemben, szimmetrikusan két, a nyél rögzítésére szolgáló, kerek metszetű lyuk (átm.: 0,4 cm) látható. Ma.: 4,5 cm, legnagyobb átm.: 3,3 cm. 12. Egyélű *vaskés* két összeillő töredéke (54. kép 17) közül az egyik a combcsontok területén, a másik a jobb könyök környékén került elő. Mindkét oldalát vasoxiddal konzerválódott, összefüggő falenyomat borítja. H.: 11. cm. 13. Karikás végű, négyszögletes keresztmetszetű, töredékes *vastárgy* (53. kép 4) feküdt a bal lábszár külső oldala mellett. Felületén vasoxiddal konzerválódott textillenymat látható.

A viselet leletei

14. Nagy gömbcsüngős(?) *fülbevaló ezüstkariikájának töredéke* (55. kép 2) került elő a koponya környékén. 15. Nagy gömbcsüngős *ezüsfülbevaló karikája és gömbcsüngőjének fele* (55. kép 1) feküdt a koponya környékén. Karika átm.: 1,7 cm, gömb átm.: 1,3 cm. 16. Bronz- és ezüstlemezből együtt préselt, kettőspajzs alakú peremes *övveret* (54. kép 19) került elő a koponya környékéről. Hátlapjához ónbetét oxidálódott. Mag.: 3,9 cm. 17–18. Bronzlemez-ből préselt, pajzs alakú, peremes *övveret töredéke* (54. kép 11) és egy bronzlemez-ből préselt, pajzs alakú, peremes *övveret töredéke* (54. kép 15) került elő a koponya környékéről. 19–20. Bronzlemez-ből préselt, tagolt szélű, pajzs alakú, peremes *övveretek* (54. kép 2–3) voltak a jobb felkar környékén. Mag.: 2,3 cm. 21. Bronzlemez-ből préselt, pajzs alakú *övveret töredéke* (54. kép 13) került elő bontás közben a femur alól. 22–23. Bronz *övveret és bronzdrót apró töredékei*, valamint ácskapocs alakú *bronzdrót* került elő a mellkas területéről. 24. Bronzlemez-ből préselt, pajzs alakú, peremes *övveret* (54. kép 7) került elő a mellkas területéről. A felső szélénél középen egy bronzszegecs van. Mag.: 2,8 cm. 25. *Nagyszíjvég* díszített bronz *hátlapja* (54. kép 20) került elő a mellkas területéről. H.: ~ 6 cm. 26. Ácskapocs alakú *bronzdrót* és a hozzájuk oxidálódott ónbetét töredékek kerültek elő a sír bontása során, nagyjából a mellkas területéről. 27. Bronz- és ezüstlemezből együtt préselt, pajzs alakú *kisszíjvég* (54. kép 6) került elő a femur alól, a mellkas területéről. Felső szélénél középen egy bronzszegecs van. Mag.: 2,8 cm. 28. Bronzlemez-ből préselt, tagolt szélű, pajzs alakú, peremes *övveret* (54. kép 5) volt a bal medencelapát előtt, a combcsontok között. Mag.: 2,3 cm. 29. Négyzetes *vascsat* került elő *bronz szíjszorító lemezekkel* (54. kép 1) a combcsontok területéről. A csattest h.: 3,7 cm, sz.: 3,6 cm. 30. Bronzlemez-ből préselt, pajzs alakú *övveret töredéke* (54. kép 14) került elő a combcsontok területéről. 31. Bronz- és ezüstlemezből együtt préselt, pajzs alakú, peremes *övveret* (54. kép 10) került elő a combcsontok területéről. A veret felső szélénél középen egy bronzszegecs van. Mag.: 2,8 cm. 32. Két félgömb-ből álló *ezüsfülbevaló gömbcsüngőjének fele* (55. kép 1) került elő a bal lábszár külső oldala mellől. 33. Téglalap alakú *vascsat* (55. kép 19) volt a combcsontok területén. Háttoldalán vasoxiddal konzerválódott textil- és bőrlenymat látható. H.: 4,2 cm, sz.: 3,3 cm. 34. Ácskapocs alakú *bronzdrót* került elő bronz ellenlemezzel a combcsontok területéről. H.: 2,4 cm. 35. Bronz- és ezüstlemezből együtt préselt, pajzs alakú, peremes *övveret* (54. kép 9) került elő a combcsontok területéről. A veret felső szélénél középen egy bronzszegecs van. Mag.: 2,8 cm. 36. Bronzlemez-ből préselt *lemeztöredék* (55. kép 15) került elő a combcsontok területéről, közepén három préselt félgömbbel. 37. Bronzlemez-ből préselt, tagolt szélű, pajzs alakú, peremes *övveret* (54. kép 4) került elő a combcsontok területéről. Mag.: 2,3 cm. 38. Ácskapocs alakú *bronzdrót* került elő bronz ellenlemezzel a combcsontok területéről. H.: 1,7 cm. 39. Bronzlemez-ből préselt, pajzs alakú, peremes *övveret töredékei* (54. kép 16–18) kerültek elő a combcsontok területéről. 40. Rossz minőségű ezüstlemezből préselt, peremes *nagyszíjvég* (54. kép 21) feküdt töredékes állapotban a bal combcsont külső oldala mellett. H.: ~ 6 cm. 41. Ácskapocs alakú *bronzdrótok* kerültek elő *bronz ellenlemezekkel* (55. kép 5–6) töredékes állapotban a sírbontás során a fülkéből. 42. Bronzlemez-ből préselt, pajzs alakú *övveretek töredékei* (54. kép 12) kerültek elő bontás közben a fülkéből. 43. Kerek átmetszetű *vaskarika* (55. kép 18) került elő a fülke bontása során. Egy keskeny cikkelyén vasoxiddal konzerválódott bőrlenymat látható. Ragasztott. Átm.: 3,6 cm. 44. Bronzlemez-ből préselt, pajzs alakú *övveret* (54. kép 8) került elő a fülke bontása során a sírbetöltésből. 45. A medencelapátoknál előkerült veretek környékén *szerves anyag* (bőr) maradványa volt megfigyelhető.

91. sír (H/20; 56. kép 1). Aknasír. T.: K–Ny, 82–262°. H.: 165 cm, sz.: 65 cm, m.: 10 cm. A sekély mélységű, téglalap alakú, lekerekített sarkú, szürkésbarna sírfolt koponya felőli végét ásóval bolygatták meg. A sír alján 13–14 éves gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő. Kézcsontjai a medencelapáton voltak, a mellkas bal oldalát állatjárat, lábszárcsontjait talajlazító bolygatta meg.

Állatmelléklet

1. A nyelés során kerültek elő a sír területéről egy *infans* korú (3 hónapos) szarvatlan juh koponyájának töredékei.

Az *infans* II. korú gyermek lelete

2. Töredékes *vaskés(?)* két töredéke (56. kép 2) feküdt a jobb alkarcsont alatt. H.: 13 cm.

A viselet leletei

Négy szemesgyöngy került elő szorosan az állkapocs alól. 3. Sötétvörös, fényes, lyukacsos felületen négy domború, fehér, lyukacsos felületű dudoros és körülöttük négyszeres domború felületű, fehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (56. kép 4), bázisos furata kónuszos. Átm.: 0,9–1,1 cm, h.: 0,65–0,7 cm, furat átm.: 0,35–0,4 cm. ID.No.: 1151. 4. Fényes feketésbarna, lyukacsos, kopott felületen négy, síkból kiugró, fehér+fekete, kétrétegű szemes rátétdíszes, hordó alakú opak *üvegyöngy* (56. kép 5), bázisos, hengeres furattal. Átm.: 0,9–1,2 cm, h.: 0,85–0,9 cm, furat átm.: 0,25. ID.No.: 1150. 5. Fényes feketésbarna, lyukacsos, kopott felületen négy, síkból kiugró fehér dudoros és körülöttük négyszeres domború felületű, fehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (56. kép 6), bázisos, hengeres furattal. Átm.: 1,3 cm, h.: 0,9 cm. ID.No.: 1153. 6. Fényes feketésbarna, lyukacsos, kopott felületen négy, síkból kiugró, fehér dudoros és körülöttük négyszeres fehér hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (56. kép 7), bázisos, hengeres furattal. Töredék. ID.No.: 1163.

92. sír (H/19; 56. kép 10). Aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 76–256°. H.: 110 cm, sz.: 53 cm, m.: 28 cm. A sekély mélységű sírt egy császárkori gödörbe ásták, ezért a téglalap alakú, lekerekített sarkú sír foltját már csak a gödör bontása során karcsontok előkerülését követően sikerült megfigyelni. A gödör bontása közben került elő egy juh koponyája. A részleges állattemetkezés (a csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa a sírből került elő. A sírban 4–5 éves gyermek vázmaradványa feküdt hanyatt, nyújtott helyzetben.

Állatmelléklet

1. *Adultus* korú szarvált juh koponyája és állkapocsa került elő a gödör bontása során, *lábsontjai* a gyermek lábfeje, valamint a jobb lábszárcsont és az északnyugati sírfal között feküdtek, a sír alja felett 20 cm-re.

Az *infans* I. korú gyermek melléklete

3. A bal felkar és a délkeleti sírfal között állt egy barnás, vöröses, feketésszürke foltos, szabad kézzel formált *bögre* (56. kép 3). Gyengén kidolgozott anyagú, kerámiatörmelékkal, apró kavicsal erősen soványított, felülete rücskös, horpadásos, repedezett. Vékony falú, keményre, pengő hangúra égetett. Rövid, ferde pereme alig kihajló, vállá lecsapott, Erősen aszimmetrikus kiképzésű. Töredezett. Alja egyenesen levágott. Mag.: 14,4 cm, pátm.: 11,2 cm, fátm.: 8,5 cm. (VIDA 1999 IIID2/a típus)

A viselet lelete

2. Sötétvörös, fehéresen irizáló, kopott felületű, téglalap átmetszetű, rövid hasáb alakú opak *üvegyöngy*, egyik oldala ferdén levágva. H: 0,52–0,66 cm, sz.: 0,87 cm, vas.: 0,72 cm, furat átm.: 0,28–0,33 cm. ID.No.: 5848.

93. sír (H/19; 56. kép 8). Aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 72–252°. H.: –, sz.: 45 cm, m.: –. Az igen sekély mélységben megtalált sír délnyugati részét ásóval megsemmisítették. A humuszos altalajban a sír szürkésbarna foltja alig volt kivehető. Eredeti helyzetben a 4–5 éves gyermek koponyája és jobb felkarcsontja maradt a helyén.

Az *infans* I. korú gyermek melléklete

1. A vázcsontok mosása közben került elő egy *vaslemez* (56. kép 9), amelyhez egy *vasláncszem* rozsdásodott.

94. sír (H/19; 56. kép 11) Padmalyos sír. T.: ÉK–DNY, 56–236°. Az akna h.: 85 cm, sz.: 45 cm, m.: 5 cm. A sekély mélységben, még a humusz alsó szintjén előkerült sírfolt kevert betöltésű volt. A közel téglalap alakú, lekerekített sarkú aknában egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális vé-

gén kettévágott – lábsontok) maradványa feküdt az akna aljánál 10 cm-rel magasabban. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 90 cm, sz.: 25–35 cm, m.: 18 cm. A padmalyban egy *infans I. korú (0,5–1 éves) gyermek* állatjázat által megbolygatott vázmaradványa került elő.

Állatmelléklet

1. Egy *juvenis korú (1–1½ éves) juh koponyája* feküdt az akna északkeleti végében keleti irányban, orral a sírfalnak támasztva. *Mellső lábsontjai* az akna közepén keresztbe, a *hátsó lábsontok* az akna délnyugati végénél a sírfalnak támasztva kerültek elő.

A viselet leletei

Gyöngyök az állkapocs alól. 2. Kék, fényes felületű, gyűrű alakú, fényáteresztő *üveggyöngy* (56. kép 12), behúzódtól bázisú, hengeres furattal. H.: 0,2 cm, átm.: 0,52 cm, furat átm.: 0,11 cm. 3. Kék, fényes felületű, deformálódott rövid bikónikus alakú, fényáteresztő *üveggyöngy* (56. kép 13), behúzódtól bázisú, hengeres furattal. H.: 0,25–0,3 cm, átm.: 0,47–0,48 cm, furat átm.: 0,15 cm. 4–5. Két sötétbarna, fényes felületű, téglalap átmetszetű, lecsapott sarkú, hosszú hasáb alakú *karneolgyöngy* (56. kép 18), kónuszos furattal. H.: 1 cm, sz.: 0,79 és 0,88 cm, v.: 0,38 és 0,5 cm, furat átm.: 0,08–0,11 és 0,08–0,2 cm. 6. Sárga, fényes felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (56. kép 14), hengeres furattal. H.: 0,28 cm, átm.: 0,44 cm, furat átm.: 0,14 cm. 7. Kék, pusztuló felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (56. kép 15), behúzódtól bázisú, hengeres furattal. H.: 0,33 cm, átm.: 0,46 cm, furat átm.: 0,08 cm. 8. Zöld, sávosan pusztuló felületű, deformálódott, rövid henger alakú opak *üveggyöngy* (56. kép 17), hengeres furattal. H.: 0,57 cm, átm.: 0,78–0,8 cm, furat átm.: 0,34 cm. 9. Három karikából álló *vaslánc* került elő a gyöngyök mellől. Elvesztett.

95. *sír* (H/21; 56. kép 20). Aknasír. T.: KÉK–NyDNy, 59–239°. H.: –, sz.: –, m.: –. Igen sekély mélységben, még a humusz alján, megfigyelhető sírfolt nélkül *infans I. korú (3–4 éves) gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz csontmegtartású vázmaradványa került elő.

96. *sír* (H/19–20; 57. kép 8). Aknasír. T.: ÉK–DNy, 48–228°. H.: –, sz.: –, m.: –. Sekély mélységben, még a humusz alján, gép által megtalált, megfigyelhető sírfolt nélküli *0,5–1 éves gyermek* vázmaradványa került elő, melyet a gép összenyomott.

Az *infans I. korú* gyermek melléklete

1. A koponya mögött, oldalán fekvő került elő egy barnássárga, szürkésfekete foltos, szabad kézzel formált *edény* (57. kép 9). Közepesen kidolgozott anyagú, homokkal és kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete repedezett, lyukacsos, egyenetlenül elmunkált, horpadásos, elsimított. Vékony falú, keményre égetett. Rossz megtartású, vékony agyagmáz fedi. Rövid pereme enyhén kihajló, válla a felső harmadban erősen öblösödik. Erősen aszimmetrikus kiképzésű, oldalra billen. Alja egyenesen levágott. Kiegészített. Mag.: 16,5 cm, pátm.: 10,1 cm, fátm.: 7,4 cm. (VIDA 1999 IIID1/e2 típus)

97. *sír* (H/20; 58. kép 1). Aknasír. T.: KÉK–NyDNy, 73–253°. H.: 190 cm, sz.: 75 cm, m.: 45 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sírfolt egységes szürkésbarna betöltése jól elvált a sárgásbarna altalajon. A függőleges falú sír felső rétegében egy szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádus és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa feküdt a sír alja felett 5–35 cm-rel. A sír szélei mentén fekvő állatsontok a sír közepe felé dőltek, a közepén fekvő juhkoponya a sír alja felett pl. 8–10 cm-re, a szarvasmarha jobb hátsó lába 35–40 cm-re került elő. A sír alján hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, *juvenis korú (15–17 éves) férfi* vázmaradványa volt. Koponyáját erősen feltámasztották, mellkasát és medencéjét állatjázat bolygatta meg (a kulcscsont a koponya mögött, egy borda az állkapcson, a jobb medencelapát egyik darabja a combcsont fölött, a másik a térd fölött került elő, bal ujjpercei a jobb kéz előtt voltak).

Az állatmelléletek

1. Az emberi koponya felett feküdt egy *infans korú (3–4 hónapos) tehén koponyája*, orral keleti irányban, *mellső lábsontjai* a két felkar vonalában az északnyugati, illetve a délkeleti sírfal mellett, *hátsó lábsontjai* a combcsontok vonalában, szintén a sírfalak mellett. 2. *Adultus korú, csökevényes szarvú juh koponyája* bal oldalán fekvő az

emberi váz mellkasának jobb alsó része fölött, *mellső lábsontjai* a jobb alkar és a bal combcsont vonalában a sírfal mellett, míg *hátsó lábsontjai* a lábfej fölött kerültek elő. A *farokcsigolyák* anatómiai rendben a bal bokacsontok külső oldala mellett feküdtek.

A viselet leletei

3. A jobb csecznyúlvány mellett *kis gömbcsüngős ezüstpülbevaló* került elő *bronzkarikával* (58. kép 2), töredékes állapotban. Mag.: 2,3 cm, gömb átm.: 0,8 cm. 4. A bal *pülbevaló bronzkarikája* (58. kép 3) a bal alsó bordák közül egy kulcscsonttal és a tehén lábsontjával együtt került elő. 5. Az állkapocs jobb sarka mellől került elő egy türkizkék, érdes, matt, irizáló felületű, lapított gömb alakú áttetsző *üvegyöngy* (58. kép 6), bázisos, kónuszos furatában fekete anyaggal. Átm.: 0,85 cm, h.: 0,5 cm, furat átm.: 0,25–0,3 cm. ID.No.: 3053. A jobb kar belsőoldala mellől az alábbi gyöngyök kerültek elő: 6. Sötét vörösesbarna, fényes, lyukacsos felületen öt lapos, fehér dudoros és körülöttük ötszörös fehér, hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (58. kép 5), bázisos, hengeres furattal. Átm.: 1 cm, h.: 0,7 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 3054. 7. Sötét vörösesbarna, fényes, lyukacsos felületen öt lapos, fehér dudoros és körülöttük ötszörös fehér hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (58. kép 7), bázisos, hengeres furattal. Átm.: 1,1 cm, h.: 0,4 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 1158. A jobb kulcscsont alól, a mellkas tájkáról és a csigolyák alól az alábbi gyöngyök kerültek elő: 8. Barnásfekete, fényes, lyukacsos, kopott felületen négy, síkból kiugró, világossárga, dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (58. kép 11), hengeres furatában korrodált vastörredékkel. Átm.: 1,1–1,4 cm, h.: 0,8 cm, furat átm.: 0,5 cm. ID.No.: 1154. 9. Barnásfekete, fényes, lyukacsos, kopott felületen három, síkból kiugró világossárga dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (58. kép 13), kónuszos furattal. Átm.: 1–1,1 cm, h.: 0,7 cm, furat átm.: 0,3–0,4 cm. ID.No.: 1155. 10. Szürke, matt felületen négy domború, fehér dudoros és körülöttük négyszeres fehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (58. kép 12), furata kónuszos. Átm.: 1,2–1,3 cm, h.: 0,8–0,9 cm, furat átm.: 0,2–0,3 cm. ID.No.: 1156. 11. Az állkapocsból került elő egy barnásfekete, fényes, lyukacsos, kopott felületen négy domború világossárga, dudoros rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (58. kép 8), kónuszos furattal. Átm.: 1,1–1,4 cm, h.: 0,5–0,7 cm. ID.No.: 1157. 12. Vaskarikából álló *vaslánc* (58. kép 4, 9–10) töredékei kerültek elő: egy karika az állkapocsból, kettő a jobb kulcscsont mellől és hét a jobb felkar mellől. Ez utóbbi összefüggően két sort(?) alkot, hátoldalán vasoxiddal konzerválódott bőrlenymat figyelhető meg.

Az öv tartozékai a medence alatt (59. kép 14).

13. Téglalap alakú *vascsat* (58. kép 15) feküdt a jobb alkarcsontok belső oldal mellett, pecekkel az alkar irányában. A pecek csuklója környékén vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány figyelhető meg. Ragasztott. H.: 4,2 cm, sz.: 2,9 cm. 14. Téglalap alakú, benyomott oldalú *vascsat* (58. kép 14) került elő a jobb combcsont felső végének belső oldaláról. Hátoldalán vasoxiddal konzerválódott bőr látható. H.: 3,2 cm, sz.: 2,7 cm. 15. Bronzlemezből préselt, pajzs alakú, peremes *övveret* (59. kép 1) került elő a jobb kéztöcsontok külső oldala mellől, előlappal lefelé. Hegye a láb irányában feküdt. Felszerelését ácskapocs alakú bronzdróttal oldották meg. Mag.: 2,7 cm. 16. Ácskapocs alakú *bronzdrót* (59. kép 10) feküdt – két végén egy-egy kis négyzetes zárólemezzel – a jobb alkar külső oldala mellett, valószínűleg másodlagos helyen. H.: 1,5 cm. 17. Bronzlemezből préselt, pajzs alakú, peremes *szíjvég* (59. kép 7) volt a jobb alkar belső oldala mellett. A *vascsat* alatt, előlappal lefelé feküdt. Hegye az alkarcsontok irányában. Felső szélének közepén egy szegeccsel szerelték fel. Mag.: 3 cm, sz.: 2,6 cm. 18. Bronzlemezből préselt, pajzs alakú, peremes *szíjvég* (59. kép 5) volt töredékes állapotban a jobb medencelapát helyén. Kb. a felső pereme alatt lehetett, hegyével a koponya irányában, előlappal lefelé feküdt. 19. Bronzlemezből préselt, pajzs alakú, peremes *szíjvég* (59. kép 4) feküdt hátlappal felfelé a jobb medencelapát helyén, a combcsont forgója mögött. 20. Bronzlemezből préselt, pajzs alakú, peremes *övveret* (59. kép 2) feküdt az alsó gerinccsigolya alatt, előlappal lefelé, hegye a jobb alkar irányában. Mag.: 2,7 cm. 21. Lyukvédő alakú, peremes *övveret* (59. kép 9) került elő töredékes állapotban a keresztcsont és az alsó gerinccsigolya találkozásánál, hátlappal felfelé, részben két *szíjvég* alatt fekve. Mag.: 2,3 cm. 22. Bronzlemezből préselt, pajzs alakú, peremes *szíjvég* (59. kép 6) töredékei és töredékes hátlapja feküdt a keresztcsont és az alsó gerinccsigolya találkozásánál, előlappal lefelé és hegyével a bal felkar irányában. 23. Lyukvédő alakú, peremes *övveret* (59. kép 8) került elő töredékes állapotban a másik mellett a keresztcsont és az alsó gerinccsigolya találkozásánál, hátlappal felfelé, részben egy *szíjvég* alatt. Mag.: 2,3 cm. 24. Bronzlemezből préselt, pajzs alakú, peremes *övveret* (59. kép 3) feküdt a bal medencelapát felső pereme alatt, előlappal lefelé, hegye a koponya irányában. Mag.: 2,7 cm. 25. Ácskapocs alakú *bronzdrót* (59. kép 11) volt a bal alkarcsontok között. H.: 1,7 cm. 26. Ácskapocs alakú *bronzdrót* (59. kép 12) feküdt a bal combcsont végénél. H.: 1,9 cm.

98. *sír* (H/20; 60. kép).⁴² Fülkesír. T.: KÉK–NyDNY, 70–250°. H.: 75 cm, sz.: 60 cm, m.: 55 cm. Az akna egységes szürkésbarna foltja jól elvált a sárgásbarna altalajtól. Az akna falai függőleges kiképzésűek

⁴² A sír első közlését lásd LŐRINCZY 1995, 400.

voltak, 40 cm mélyen az akna alja a megszokottól eltérően nem a délnyugati, hanem az északkeleti vége felé lejtett. Az aknában egy szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt az akna aljától 7–25 cm-rel magasabban. Míg az akna alja északkelet felé, az állatsontok délnyugati irányban lejtettek úgy, hogy az állat orra volt legmagasabban és a hátsó lábak voltak a legmélyebben. Az összegöngyölt állatbőrre utaló tömör állagú, zsiros tapintású fekete elszíneződés az akna északkeleti végében jelentkezett. Ezt kibontva, egyedien kialakított fülke (álfülke) került elő. A 70 cm széles fülke hirtelen – 40 cm hosszan 32 cm-t – mélyült. Először keleti, majd déli irányba fordult és tovább mélyült. Fülkének nevezhető része, amely É–D-i irányban volt kialakítva, 150 cm hosszúságban 60 cm-t lejtett. A többlépcsős, hegyesszögben kivájt fülke üresnek bizonyult. Az akna délnyugati végéből egy ÉK–DNy, 42–222° tájolású, helyzetét és kialakítását nézve általánosnak tekinthető fülke került elő. A 45–50 cm széles és 150 cm hosszú fülke mélysége a szájánál 33 cm, a végénél 85 cm volt. A fülkében *infans II. korú (10–12 éves) gyermek* bal oldalára fektetett vázmaradványa került elő.

Állatmelléklet

1. Az aknában *infans korú (3–4 hónapos) tehén koponyája* feküdt orral északi irányban, mellette és alatta *mellső két lábcsontja*, a *jobb hátsó lábcsontjai* mögötte, míg a *bal hátsó lábcsontjai* az akna nyugati sarkának támasztva kerültek elő.

99. sír (H/21; 57. kép 1–2). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNy, 64–244°. H.: 130 cm, sz.: 60 cm, m.: 30–95 cm. Az akna északkeleti végét ásóval semmisítették meg. A folt északkeleti fele sárga foltként jelentkezett (ezért nem vették észre ásás közben a sír előkerülését), a délnyugati szürkésbarna volt. A függőleges falú akna alja északkelet felől délnyugati irányban 25°-os szögben lejtett. A fülke szája előtt jelentkezett egy tömör állagú, zsiros tapintású fekete elszíneződésű betöltés. Az aknában egy szarvasmarha és egy – ásóval megbolygatott – juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő az akna alja fölött 15–40 cm-rel. A fülke szája előtt fekvő állatsontok a fekete betöltésen lévő kb. 10 cm vastag kevert rétegen feküdtek. Az akna és a fülke egy tengelyen volt kiásva. A fülke h.: 130 cm, sz.: 70–90 cm, m.: 95–175 cm, a lejtése: 30°. A fülkében *infans I. korú (4–5 éves) gyermek* állat által erősen megbolygatott vázmaradványa feküdt. A fülke betöltésében megfigyelhető koporsó foltjának szélessége 45 cm volt.

Állatmelléklek

1. *Subadultus korú (2 éves tehén) koponyája* a fülke szája előtt, orrával délnyugati irányban, a bal oldalán feküdt. *Mellső lábcsontjai* a koponya mögött, *hátsó lábcsontjai* az akna közepén kerültek elő. 2. *Az infans korú (3 hónapos) juh koponyája* a fülke szája előtt, az akna déli sarkában, a koponyatetőre fordulva, *mellső és hátsó lábcsontjai* az akna délkeleti fala mellett, hosszában helyezkedtek el.

A viselet leletei

3. Sötétvörös, fényes, sárgás mázú, sávosan pusztuló felületű, ívesen legömbölyített szélű, téglalap átmetszetű, deformálódott, rövid hasáb alakú opak *üveggyöngy* (57. kép 4), ovális átmetszetű, bázisos, kónuszos furattal. H.: 0,53–0,65 cm, sz.: 0,87 cm, v.: 0,68 cm, furat átm.: 0,23–0,27 – 0,16–0,27 cm. ID.No.: 5733. 4. Hét karikából álló *vaslánc* (57. kép 3–6) széttört állapotban került elő a gyermek koponyacsontjai között. Karika átm.: 1,4 cm. 5. Enyhén trapéz alakú *vascsat* (57. kép 7) volt a gyermek bolygatott csontjai között. A hátlapján és a pecek forgójának két oldalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. H.: 3 cm, sz.: 3 cm.

100. sír⁴³ (J/24; 61. kép 4–5). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNy, 71–251°. H.: 213 cm, sz.: 78 cm, m.: 45–100 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sírfolt jól kirajzolódott a homokszínű altalajban. Északkeleti harmada élénksárga, fehér mészkökvilágosokkal kevert, a délnyugati kétharmada világosbarna agyagos betöltésű volt. A függőleges falú aknában egy egész ló és három szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt az akna alja felett 5–35 cm-re.

⁴³ A sír első közzlése LŐRINCZY 1993, 90–103.

A marhakoponyák előtt, illetve a lókoponya alatt fekete, barna pöttyökkel teli, tömör állagú, zsíros tapintású betöltést volt. Ez zárta le az aknának a fülke felé eső végét. A fülke bejáratánál keresztben – a sír tengelyére merőlegesen – egy U metszetű, 8–10 cm mély árok húzódott (61. kép 5). Az akna nyugati végében kialakított fülke szájának magassága 50–55 cm, szélessége 65 cm. Az akna és a fülke egytengelyű. A fülke h.: 283 cm, sz.: 80–90 cm, m.: 100–180 cm. A fülke alja az ároktól 100 cm hosszán mintegy 15°-os lejtésű, innen hirtelen mélyült 35°-os szögben. Oldalfalai és a fülke vége kissé homorú. A fülkében 35–40 éves férfi háton fekvő, nyújtott helyzetű váza volt. Koponyája enyhén előrebillent, mellkasának bal felső harmadát állatjárat bolygatta.

Az állatmelléletek

1. Az akna délkeleti oldalában fordított tájolású, bal oldalára, illetve a hasára fektetett *adultus korú* (5–6 éves) *mén csontváza* került elő. *Mellső lábsontjai* bal oldalukra fektetve, a sír tengelyére merőlegesen, a hátsók az anatómiai rendnek megfelelően a medencecsont két oldalán, a sír hosszoldalaival párhuzamosan feküdtek. 2. Az akna északnyugati oldalánál – a ló mellső lábai mellett – bal oldalán feküdt egy *adultus–maturus korú* (10–12 éves) *bika koponyája* (62. kép 1–2). *Mellső lábsontjai* a koponya mögött, a *hátsó lábsontok* a sír északi sarkában, a ló jobb hátsó lábsontjai mögött kerültek elő. 3. A ló nyakcsigolyái és mellső lába előtt egy *adultus korú* (2¼–2½ éves) *tehén koponyája* feküdt (61. kép 1–2). *Lábsontjai* és *farokcsigolyái* az akna északnyugati oldala mellett, a lóváz és a sírfal között hosszában helyezkedtek el. 4. A három állatkoponya és az északnyugati sírfal által határolt területen került elő egy *infans korú* (6–8 hónapos) *szarvasmarha*⁴⁴ *koponyája, lábsontjai és farokcsigolyái* (61. kép 1–2).

Az egész ló leletei

5. Szimmetrikus szájvasú, végkarikás kiképzésű, csuklós *vas csikózábla* (62. kép 9) került elő a ló fogai közül. H.: 11 cm. 6. Kör keresztmetszetű *vaskarika* feküdt a ló állkapcsa alatt (62. kép 8). Egyik oldalát vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány fedi. Átm.: 3,5 cm. 7. Nyújtott omega alakú, alján két irányban kihajlított *vasszegecs*, karikás végében egy *vaskarikával* (nyeregpartozék) (63. kép 1) került elő a lókoponya jobb pofacsontja mellől, a zabla fölül. Szárainak felületén vasoxiddal konzerválódott famaradvány, a két karika találkozásánál bőrmaradvány figyelhető meg. Mag.: 4 cm. 8. Kisméretű *vascsat* (62. kép 10) volt a zabla jobb szára alatt. Pecke a sírfenek felé, hegye a bika koponyája irányába mutatott. Felületét vasoxiddal konzerválódott bőr fedi. H.: 3,3 cm, sz.: 2,4 cm. 9. Hurkos fülű, ívelt talpalójú *vaskengyel* (61. kép 1) került elő a borjúkoponya előtt. Talpalója külső oldalán gerinc fut végig. Belső mag.: 10,5 cm, sz.: 11 cm. 10. Hurkos fülű, ívelt talpalójú *vaskengyel* (61. kép 3) feküdt a bika állkapcsa előtt. Talpalója külső oldalán gerinc fut végig. Belső mag.: 9,5 cm, sz.: 10,5 cm. 11. *Vascsat* (61. kép 2) állt a lábsontnak támaszkodva, kissé rézsútos helyzetben a 9. számú kengyel és a bal mellső lólábsont között. Pecke a lábsont felé, hegye a fülke szája felé mutatott. Mindkét felületét vasoxiddal konzerválódott bőr fedi. H.: 4,5 cm, sz.: 4,5 cm. 12. Kisméretű *vascsat* (62. kép 5) került elő a fiatal szarvasmarha állkapcsának bal szára alól. H.: 3,2 cm, sz.: 2,3 cm. 13. *Vascsat* (62. kép 3) feküdt a ló jobb lapockáján. Pecke felül, hegye a jobb lábsont – vagyis a sír tengelye – felé mutatott. H.: 5,3 cm, sz.: 3,5 cm. 14. Kerek keresztmetszetű *vaskarika* (62. kép 6) került elő a ló jobb lapockájáról, a gerincoszlop közeléből. Felületét vasoxiddal konzerválódott bőr fedi. Átm.: 2 cm. 15. Benyomott oldalú *vascsat* (62. kép 4) került elő a ló gerincéről, a két lapocka közül, oldalával a sír aljára merőlegesen, a sírgödör oldalának nyomódva. A csat pecke belül, a gerinc felé volt, hegye a lókoponya irányába mutatott. H.: 4,5 cm, sz.: 3,5 cm. 16. Bronz *hevedercsat* (62. kép 7) feküdt a ló jobb medencelapátja előtt, a sírfenékkel párhuzamosan. Pecke alul volt, hegye a medence felé mutatott. H.: 2,7 cm, sz.: 4 cm.

Az *adultus* korú férfi melléletei

17. A koponya mögött, attól viszonylag távol, a sír északi fala mellett állt egy barnássárga, szürke foltos, szabad kézzel formált, nyújtott alakú *edény* (63. kép 14). Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete érdes, egyenetlenül elmunkált, horpadásos, elsimított. Felületét rossz megtartású, vékony agyagmáz fedi. Hosszú pereme ferde, töleséresen kihajló, válla a felső harmadban kissé öblösödik. Erősen aszimmetrikus kiképzésű, díszítetlen. Alja egyenesen levágott. Mag.: 27,7 cm, pátm.: 10,5 cm, fátm.: 8,4 cm. (VIDA 1999 IIIA1/e1 típus) 18. *Subadultus korú juh keresztcsontjának* egy töredéke feküdt a koponya bal oldala mellett. A többi állatjárat mozdította el, ezek a sírbetöltésből kerültek elő. 19. Rossz anyagmegtartású, lemezesre töredezett, kétélű, egyenes *vaskard* (64. kép 5) feküdt a váz bal oldalán, a karcsontok, a medencelapát és a combcsont fölött. A kard mindkét oldalán teljes hosszában vasoxiddal konzerválódott famaradvány látható. A penge átmetszete lencse alakú, a fatok átmetszete ovális. Szimmetrikus, a penge hegye a középvonalban van, a penge a hegy felé fokozatosan

⁴⁴ Tévesen juhként közölve: LŐRINCZY 1993, 90.

elkeskenyedik. A sírban megfigyelhető elszíneződés alapján a fahüvely a pengénél mintegy 6–7 cm-rel hosszabb volt. A fahüvelyt a hegyétől 14, illetve 48 cm-re bőrpánt, a markolat felőli szélétől 2,5 cm-re egy 1,4 cm vastag vaspánt fogta körbe. A felső vaspántnál, a penge éléhez rozsdásodva, a kard tengelyével párhuzamos függesztő füle – az ásatáson történt megfigyelés alapján – vasrozsdával átítatódott fa volt. A penge felső szélétől 45 cm-re 1 cm széles bronzpánt veszi körbe a pengét, erősen oxidált, vasrozsdával befedett állapotban. A penge és a markolatvas egytengelyű. A penge szimmetrikus, merőleges vállal csatlakozik a markolathoz. A penge felé szélesedő markolatvas vége elhegyesedő, keresztmetszete téglalap alakú, felületén vasoxiddal konzerválódott falenyomat található. A markolatvashoz, a végétől 5,5 cm-re keresztben egy vaskampót szegecseltek. A kard töredékes állapotban van, ragasztott. A kard sírban mért h.: 92 cm. A restaurálás után a h.: 91 cm, mh.: 7,2 cm + 3,7 cm, msz.: 1,12–2,02–2,66 cm, mv.: 0,64 cm – 2,2 cm, ph.: 80,5 cm, psz.: 5,4 cm, 4,6 cm, 4,1 cm, 4,1 cm, 3,2 cm, pv.: 1,8 cm, 1,88 cm, 2,5 cm. 20. Egyenes, egyélű, nyélnyúlványos *vaskés* (64. kép 2) került elő a bal medencelapát alól, élével a keresztcsont felé. Nyelét teljes hosszában vasoxiddal konzerválódott fa, pengéjét részben fa, nagyobb felületen bőr maradványa borítja. A kés egyik oldalához 3–4 kerek vasszegecs rozsdásodott. H.: 17,7 cm, sz.: 1,6 cm, a nyéltüske h.: 4,5 cm.

A viselet leletei

21. *Nagy gömbcsüngős ezüstpánt* (63. kép 6) került elő töredékes állapotban: karikája a bal vállcsont alól, apró gömbjei és töredékei a másodlagos helyzetben fekvő csigolyák alól. Mag.: ~ 27 cm, gömb átm.: ~ 1,3 cm.

A medence környékén előkerült leletek (64. kép 1).

22. Igen rossz megtartású, kerek átmetszetű, gímsszarvas agancsából faragott *bogozó* (64. kép 3) feküdt a jobb medencelapáton. A felső, tömör vége hegyesedő, az alsó, vastagabb felének belső fala ívelten kivájt. A tárgy közepén, a vájat végén keresztirányú lyuk van. Töredékes. Közepén egy kerek lyuk van kialakítva. H.: 12,8 cm, a lyuk átm.: 1,1 cm. 23. *Vas övfüggesztő* (65. kép 6) volt a jobb medencelapáton. Egy része a vas szíjvég alá nyúlt. A vasrozsdával borított felület alatt csak a röntgenkép alapján lehetett felismerni a tárgy eredeti alakját. A téglalap alakú kerethez szűk nyakkal egy gyűrűt kovácsoltak. Felületét vasoxiddal konzerválódott többrétegű bőrmaradvány fedi. H.: 5,5 cm. 24. Félköríves végű *vas szíjvég* (65. kép 3) feküdt a jobb medencelapát peremén, köpűjével a keresztcsont felé. Felszerelése egy vasszegeccsel történt. H.: 8,3 cm, sz.: 2 cm. 25. *Vaslemez* került elő felületén vasoxiddal konzerválódott bőr maradványával (65. kép 4) az előző szíjvég alól. H.: 3,2 cm. 26. Téglalap alakú, mindkét végén lekerekített, tarsolyemrevítő *vaslemez* (67. kép 1) került elő az ágyékcsigolyák jobb oldalánál, a gerincoszloppal párhuzamosan. Nagobbik fele a medencelapát alá csúszott. Mindkét oldalának nagobbik részét vasoxiddal konzerválódott bőr borítja. Alsó lapjának közepén két kerek vaslemez rozsdás maradványa található. H.: 9 cm, sz.: 2 cm. 27. Téglalap alakú, lekerekített sarkú *vasveret* plasztikus díszítéssel (66. kép 3) feküdt a jobb bordák alatt. H.: 3,4 cm. 28. Tagolt oldalú, ívelt végű *vas övveret* (66. kép 4) került elő a 6. ágyékcsigolya bal oldala alól. A hátoldalán lévő bronzszegecs a sír alja felé néztek. Ívelt vége a koponya irányába mutatott. Felső lapját vasoxiddal konzerválódott textil fedi. Mag.: 4,1 cm, sz.: 2,1 cm. 29. Félköríves végű *vas szíjvég* (67. kép 2) került elő a medencelapát és a csigolyák alól, köpűjével a koponya felé fordulva. Felszerelését vasszegecs tette lehetővé, egyik oldalán kerek, lencseszerű dísz van. Felső felületének 2/3-át vasoxiddal konzerválódott bőr fedi. H.: 8 cm, sz.: 2 cm. 30. Félköríves végű *vas szíjvég* (65. kép 5) feküdt az előbbi szíjvég alatt, szegeccsel átütött köpűje a láb irányában feküdt. A sír alján fekvő előlapján kerek lencsedísz, hátlapján vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. H.: 6,5 cm, sz.: 2 cm. 31. Félköríves végű *vas nagyszíjvég* került elő a hozzározsdásodott *vas övbújtatóval* (66. kép 9) a bal alkar belső oldala mellől, a kard alól. Köpűjével a lábak irányában feküdt, előlapjával felfelé. Egyik oldalát vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány fedi. H.: 10 cm, sz.: 2,5 cm. 32. Félköríves végű *vas szíjvég* (67. kép 3) feküdt a bal alkar és a nagyszíjvég alatt, köpűjével a csigolyák irányában. A láb felé eső hosszabbik oldalának 1/3 részét vasoxiddal konzerválódott textil fedi. H.: 8,5 cm, sz.: 2 cm. 33. Félköríves végű *vas kisszíjvég* (66. kép 1) került elő a bal medencelapát peremén, a bal alkar és a kard alól, köpűjével a csigolyák irányában. Előlapjának közepén vasoxiddal konzerválódott textil látható. H.: 5,3 cm, sz.: 1,8 cm. 34. Félköríves végű *vas övveret* (65. kép 7) feküdt a bal medencelapát peremén, köpűs vége a kard alá nyúlt. H.: 5 cm, sz.: 1,8 cm. 35. Félköríves végű *vas kisszíjvég* (66. kép 2) feküdt a medencelapátok előtt ferde helyzetben, köpűjével a medence felé, rozettás díszítése a sír alja felé. Mindkét oldalát vasoxiddal konzerválódott bő borítja. H.: 4,4 cm, sz.: 1,5 cm. 36. Négyzetes *vascsat* (65. kép 2) feküdt a keresztcsont utáni első csigolya fölött. A csatpecek felül, hegye a jobb alkar irányába mutatott. H.: 4,2 cm, sz.: 4 cm. 37. Négyzetes *vascsat* (65. kép 1) került elő a jobb combcsont belső oldala mellől. A csatpecek alul, hegye a combcsont irányába mutatott. Felületét vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány fedi. H.: 3,3 cm, sz.: 3,3 cm. 38. Elhegyesedő végű *vas övveret* két szegeccsel (66. kép 8) feküdt a bal mellkas területén, az állat által elmozdított csigolyák alatt. Előlappal a sír alja felé, elhegyesedő vége a koponya irányába fordult. Mindkét oldalát vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány fedi. Mag.: 3 cm, sz.: 2,3 cm. 39. Elhegyesedő végű *vas övveret* két szegeccsel (66. kép 7) került elő a bal medencelapát mögül, a kard alsó oldalához tapadva. Mindkét felületén vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. H.: 3,2 cm, sz.: 1,9 cm. 40. Elhegyesedő végű *vas övveret* került elő két szegeccsel (66. kép 6) a bal medencelapát felső részénél, a kard

oldalához tapadva. H.: 3,3 cm, sz.: 1,6 cm. 41. Poncozással díszített, bronzlemezből préselt, ezüstözött felületű, összetekert *szíjvég* (63. kép 15) feküdt a bal combcsont külső oldalánál, feltehetően másodlagos helyzetben. H.: ~ 4 cm, sz.: 2,2 cm. 42. Széles pengéjű *vascsipesz* (66. kép 5) állt a kard külső élére támaszkodva, valószínűleg másodlagos helyzetben. Külső oldalain vasoxiddal konzerválódott, összegyűrődött bőrmaradvány látható. Egyik oldalához egy vastörredék és egy bronzhuzal töredéke rozsdásodott. H.: 10,2 cm. 43. Két *kova-* (63. kép 3, 12) és két *obszidiánpenge* (63. kép 4–5) került elő a vascsipesz egyik oldalához rozsdásodva. Külső felületükön a korrózió által megőrzött bőr-, illetve textillenymatok vannak. Szintén a vascsipeszhez rozsdásodva került elő egy kisméretű *fenőkő* (63. kép 11). A kövek közé *bronzhuzal* (63. kép 8), *bronzszegecs* (63. kép 7), illetve *aranyhuzal* két töredéke (63. kép 9–10) rozsdásodott. 44. Egy *obszidiánpenge* (63. kép 2) volt a bal combcsont alatt. 45. Eredetileg 4 cm hosszú, 1,5 cm széles, ívesen hajló, vasrozsdával átitatódott *bőr* és *textil* maradványa (64. kép 4) került elő a bal lábszár alsó végének külső oldala mellől. Íves része a sír aljára merőleges helyzetben feküdt. A rajta átütött *szegecs* végén egy kisméretű *vaskarika* lóg. A bőr és a vastárgy között egy 0,4 cm vastagságú és 1,8–2 cm szélességű famaradvány van, melynek rostszálai a sír aljára merőleges helyzetben álltak. 46. Középen lyukas pajzs alakú *vaslemez* (övveret?) (63. kép 13) került elő bontás közben a medence környékéről. Egyenes oldalánál egy *vaszegecs*, körülötte vasoxiddal konzerválódott bőr lenyomata található.

103. sír (E/17–18; 68. kép 1). Padmalyos sír. T.: ÉK–DNy, 46–226°. Az akna h.: 95 cm, sz.: 40 cm, m.: 10 cm. Az aknában fekvő juh koponyáját a szkréperláda találta meg. Az akna szürkésbarna feltja a sekély mélységben bizonytalanul, határozatlan körvonallal jelentkezett, mert a betöltés színe alig különbözött az altalajtól. Az aknában egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok), hiányos maradványa feküdt. Az állatcsontok az akna alja felett mintegy 5–15 cm vastag betöltésen feküdtek. Az akna északnyugati felében kialakított padmaly h.: 90 cm, sz.: 45 cm, m.: 20 cm. Az északnyugati irányban mélyülő padmalyban *infans II. korú gyermek*⁴⁵ hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű csontváza került elő. Koponyája összeroppant, mellkasát állatjárat bolygatta meg.

Állatmelléklet

1. *Adultus korú juh* töredékes *koponyája* feküdt bal oldalára fordulva az akna nyugati sarkában. A *mellső lábcsontok* a koponya mögött, egymással párhuzamosan helyezkedtek el. A két *hátsó lábcsontot* a szkréperláda semmisítette meg.

A viselet leletei

2. A koponya alól, annak felszedése után került elő egy *kis gömbcsüngős ezüsfülbevaló* (68. kép 2). A behorpadt gömbcsüngő és a kerek fülkarika között az összekötőtag három apró gömb. Mag.: 2,2 cm, karika átm.: 1,3 cm, gömb átm.: 0,8 cm. A koponya alól, illetve a felső nyakcsigolya alól kerültek elő a nyaklánc gyöngyei. 3. Türkizzöld, érdes, lyukacsos, matt felületű, lapított gömb alakú áttetsző *üvegyöngy* (68. kép 4), hengeres furattal. H.: 0,45 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 3055. 4. Kék, matt, kopott, lyukacsos felületű, deformálódott, gömb alakú áttetsző *üvegyöngy* (68. kép 5), hengeres furattal. H.: 0,55 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 3056. 5. Sárgászöld, felületén barnás sávok alakú opak *üvegyöngy* (68. kép 3), hengeres furattal. H.: 0,55–0,6 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 3057. 6. Fehér, irizáló, matt, pusztyuló felületű, lapított gömb alakú *gyöngytöredék* (68. kép 6–8), hengeres furattal. H.: 0,6 cm, átm.: 0,75 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 3058. 7. Négyzetes alakú *vascsat* (68. kép 9) került elő a jobb mellkas közepéről, valószínűleg másodlagos helyről. A csat hátoldalát vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány fedi. Töredékes. H.: 3,1 cm, sz.: 3,3 cm.

104. sír (F/16; 68. kép 10). T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. H.: –, sz.: –, m.: –. A szkréperláda által sekély mélységben megtalált sír feltja az altalajban nem volt megfigyelhető. A sír alján *infans I. korú (0–0,5 éves) gyermek* hanyatt, nyújtott helyzetben fekvő vázmaradványa került elő. A gyermek koponyája összeroppantva, jobb karcsontjai elmozdultak, lábcsontjait a gép semmisítette meg.

105. sír (F/16; 68. kép 11). T.: ÉK–DNy, 46–226°. H.: –, sz.: –, m.: –. A szkréperláda által sekély mélységben megtalált sír feltja az altalajban nem volt megfigyelhető. Az eke vagy talajlazító a 0–0,5 éves *gyermek* koponyáját, kar- és lábcsontjait megsemmisítette. In situ csak a mellkas csontjai kerültek elő.

⁴⁵ Az embertani anyag elveszett, ezért nem került antropológiai meghatározásra, feldolgozásra. A gyermekváz sírban mért hossza 67 cm volt.

Az *infans I.* korú gyermek melléklete

1. A koponya helye mögött kerültek elő egy barnásszürke, szabad kézzel formált *bögge alj- és oldaltöredékei* (68. kép 13). Gyengén iszapolt, horpadásos felületű. Fátm.: 9,4 cm.

A viselet leletei

A nyakcsigolya mellől két gyöngy került elő: 2. Sötét vörösesbarna, fényes felületen négy világossárga+fekete domború, kétrétegű dudoros (szemes) és körülöttük négyszeres lapos, fehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (68. kép 12), hengeres furattal. H.: 0,8–0,85 cm, átm.: 1,2–1,3 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 3059. 3. Szürkésfekete, matt, lyukacsos, kopott felületen három, síkból kiugró fehér+áttetsző világoskék, kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 1 cm, átm.: 1,15–1,4 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 3060.⁴⁶

107. sír (E/17; 69. kép 1). Padmalyos sír. T.: KÉK–NyDNY, 78–258°. H.: 150 cm, sz.: 70 cm, m.: 55 cm.

A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésfekete betöltése agyagos, apró rögökkel keverten jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. Az aknában egy ló és két juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt. Az állatcsontok többsége nem az akna alján, hanem 5–40 cm vastag betöltésen feküdt. Az akna jelentkezési szintjétől 20–25 cm mélyen, 20–25 cm szélességben, az akna északnyugati falával párhuzamosan a betöltés – amely lefelé egyre szélesebb lett – fekete színűre és zsiros tapintására váltott. Az akna alján markánsan kirajzolódott a padmaly száját kitöltő betöltés. Ezen a szinten a betöltésen belül az akna nyugati sarkában, az északnyugati fallal párhuzamosan egy 50 cm hosszú és 20 cm széles, ovális, fekete, zsiros tapintású elszíneződés volt megfigyelhető. A padmaly szájának szélessége az akna alján 20–25 cm volt. Az akna aljának északnyugati harmada a padmaly felé lejtett. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 160 cm, sz.: 65 cm, m.: 20 cm volt. A padmaly oldalfalai lefelé szűkültek, végei íves kialakításúak voltak. A padmalyban 8–9 éves gyermek állatjártat által erősen megbolygatott vázmaradványa került elő.

Állatmellékletek

1. Az akna északkeleti végében, orral északkeleti irányban, az állkapcsán feküdt egy *subadultus* korú (3–3½ éves) ló koponyája. *Mellső lábcsontjai* részben a koponya alatt, illetve közvetlenül mögötte, *hátsó lábcsontjai* az akna közepén, a délkeleti sírfal közelében feküdtek úgy, hogy a bal hátsó a jobb hátsó alatt volt. 2. Egy *adultus* korú szarvált juh koponyája feküdt jobb oldalán az akna déli sarkában, részben a ló bal hátsó lábcsontja alatt, *mellső és hátsó lábcsontjai* közel egymáshoz az akna közepén, a ló hátsó lábcsontjai fölött és a juhkoponya körül kerültek elő. 3. *Infans* korú (3 hónapos) juh koponyája feküdt az akna nyugati sarkában, a nyesési szinttől 13 cm-rel mélyebben, *mellső és hátsó lábcsontjai* az akna nyugati felében, az északnyugati fal mellett kerültek elő.

A *subadultus* korú ló lelete

4. A ló állkapcsából került elő egy karikás végű, csuklós, vas csikózabla (69. kép 3). Egyik szára négyszög, a másik kerek átmetszetű. Az egyik zablakarikának a belső falát vasoxidral konzerválódott famaradvány borította. Szárainak h.: 8,5–8,5 cm.

Az *infans II.* korú gyermek melléklete

5. Világosbarnás, szürkésfekete foltos, szabad kézzel formált *edény* (69. kép 5) került elő a gyermek koponyájának bal oldala mellől. Durván kidolgozott anyagú, homokkal és kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete rücskös, repedezett, igen egyenetlenül elmunkált, erősen horpadásos. Vastag falú, keményre égetett. Felületét rossz megtartású, vékony agyagmáz fedi. Rövid, vastag pereme enyhén kihajló, ujjbenyomkodások díszítik. Válla lecsapott. Erősen aszimmetrikus kiképzésű, oldalra billen. Alja egyenesen levágott. Mag.: 14,7 cm, pátm: 11,2 cm, fátm.: 9,1–9,8 cm. (VIDA 1999 IIID2/h1)

A viselet leletei

6. Sötét vörösesbarna, lyukacsos felületű ötszögű alapú hasáb alakú opak *üvegyöngy* (69. kép 4), hengeres furattal. H.: 1,1 cm, átm.: 0,8 cm, furat átm.: 0,32 cm. ID.No.: 3061. 7. Fényes fekete, kopott, lyukacsos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (69. kép 2), hengeres furattal. H.: 0,5–0,6 cm, átm.: 1,2–1,3 cm, furat átm.: 0,6 cm. ID.No.: 3062.

⁴⁶ Rajzolás előtt anyagvizsgálatra felhasználva.

108. sír (E/16–17; 69. kép 6). Aknasír. T.: ÉK–DNy, 44–224°. H.: 210 cm, sz.: 90 cm, m.: 95 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír egységes szürkésbarna foltként jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. A sír kétrétegű temetkezést tartalmazott. A felső rétegben három szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő. A négy állat csontjai változó magasságban, döntő többségük sír közepe fele dőlve került elő. A sír délnyugati felében fekvők mintegy 55–65 cm-re, az északkeleti felében fekvő szarvasmarha koponya és a két hosszanti sírfal mellett fekvő mellső lábcsontok kb. 35–45 cm mélyen feküdtek a nyesési szint alatt. A sír alján, de kb. 5–8 cm vastag betöltéssel egy hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű 60–65 éves nő vázmaradványa került elő. Koponyája a bal oldalára fordulva, válla felhúzva, karcsontjai a mellkas és a medencelapátok mellett, lábcsonthai szorosan egymás mellett feküdtek.

Az állatmellékletek

1. *Subadultus korú (3–3½ éves) tehén koponyája* feküdt az állkapcsán, az emberi koponya fölött, hátra, a sír közepe fele dőlt. A *mellső lábcsontok* a mellkas vonalában a két hosszanti sírfal mellett, a *hátsó lábcsontok* a nő lábcsonthai felett, illetve a bal lábcsonthoz külső oldala felett kerültek elő. 2. *Adultus korú (8–10 éves) tehén koponyája* a jobb oldalára fordulva a sír déli sarkában került elő, *mellső és hátsó lábcsonthai* a koponya körül feküdtek. 3. *Infans korú (6–8 hónapos) szarvasmarha koponyája* feküdt a sír délnyugati sarkában, *mellső és hátsó lábcsonthai* a koponya körül voltak. 4. *Adultus korú szarvatlan juh koponyája* került elő a sír délnyugati végében, koponyatetővel lefelé, *mellső és hátsó lábcsonthai* a koponya körül, a sír délnyugati végében feküdtek. 5. *Adultus korú szarvatlan juh koponyája* a sír alján feküdt, a nő lábcsonthai előtt, a sír déli sarkában, koponyatetővel lefelé, *mellső és hátsó lábcsonthai* fölött, a sír délnyugati végében, magasabb szinten kerültek elő. 6. *Infans korú (3 hónapos) juh koponyája* a sír alján került elő, a nő lábcsonthai előtt, a sír nyugati sarkában, koponyatetővel lefelé, *mellső és hátsó lábcsonthai* mellette és fölött, a sír délnyugati végében, magasabb szinten feküdtek.

A *senium* korú nő mellékletei

7. *Adultus korú nőtény juh keresztcsontja* és négy *farokcsigolyája* került elő a nő koponyájának bal oldala mellett, 8–10 cm-re a sír alja felett. 8. Bronzlemezből hajlított *csipesz* (69. kép 13) került elő az északnyugati fal mellett fekvő tehén bal mellső lábcsonthoz alól, valószínűleg másodlagos helyről. H.: 4,5 cm. 9. *Vaslemez* (69. kép 15–16) feküdt töredékes állapotban a jobb térdnél. Egyik élén néhány milliméter nagyságú, vasoxiddal konzerválódott textilmaradvány látható. 10. Szürke *orsókarika* (69. kép 17) került elő bontás során a sír betöltéséből. Átm.: 4 cm, v.: 1 cm.

A viselet leletei

11. *Fülbevaló ovális bronzkarikája* (69. kép 7) volt a koponya bal oldala mellett. Átm.: 2–2,2 cm. 12. A koponya jobb oldalán feküdt egy *fülbevaló ovális ezüstkarakája* (69. kép 8) a gömbcsüngő apró töredékeivel. Átm.: 1,7–1,8 cm. Négy gyöngy került elő az állkapocs környékéről. 13–15. Három narancssárga (1) és barna (2), téglalap átmetszetű, hasáb alakú karneol (*almandin?*) gyöngy (69. kép 9–11), kónuszos furattal. H.: 0,8–1,18 cm, sz.: 0,4–0,7 cm, v.: 0,35–0,72, furat átm.: 0,1–0,2 cm. ID.No.: 3063–3065. 16. Sárgásfehér, négyzet átmetszetű hasáb alakú gyöngy (69. kép 14), hengeres furattal. H.: 0,78 cm, sz.: 0,6 cm, v.: 0,6 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 3066. 17. *Fülbevaló gömbcsüngőjének megtarthatatlan maradványa* került elő a jobb kulcsont és a felső borda találkozásánál. 18. *Vascsat* (69. kép 12) feküdt töredékes állapotban a jobb medencelapáton.

109. sír⁴⁷ (G/16; 70. kép 5). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNy, 62–242°. H.: 195 cm, sz.: 85 cm, m.: 45 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna sárga, homokos betöltése – amely már a sírbontás megkezdése előtt a fülke meglétére utalt – a szántott felszíntől 45 cm mélyen jelentkezett. A fülke szája felé lejtősen kialakított akna aljának délnyugati felében egy szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt a fülkéből kitermelt és az akna alján hagyott 10–15 cm vastag homokrétegen. A fülke szájának szélessége 80 cm, magassága 55–60 cm volt. A fülke h.: 210 cm, sz.: 100–110 cm, alját a nyesési vízszinteshez képest 30°-os szögben, már a szürke agyagba vájták. A fülke két oldala és a vége íves kialakítású, betöltése egyöntetűen laza szerkezetű volt. A feltárás idején a fülke megfigyelhető magassága 85–95 cm volt. Az agyagba vajt fülke alját 1–5 cm vastag homokréteg borította, ezen került elő egy 16–18 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa.

⁴⁷ A sír első közlése LŐRINCZY 1995, 399.

Bal lábszárának külső oldala mellett *infans I. korú (0–0,5 éves) gyermek* vázmaradványa feküdt. A bontás során kirajzolódott a koporsó két oldalának vonala, illetve jól megfigyelhető volt a koporsón belüli és azon kívüli betöltés különbözősége. A karcsontok és a combcsontok két oldalán, a hosszúcsontok jelentkezési szintje fölött 3–4 cm-rel a koporsó szélessége 55–60 cm volt. Vájt koporsó egykori létére utal az is, hogy a karok alatt vastagabb volt a sárga homokbetöltés, mint a csigolyák és a medence alatt.

Állatmellékletek

1. *Infans korú (4–6 hónapos) szarvasmarha koponyája* feküdt a jobb oldalán az akna délnyugati végében, középen, közvetlenül a fülke szája előtt. *Mellső lábcsonthajlái* részben a koponya alatt, *hátsó lábcsonthajlái* a koponya mögött kerültek elő. 2. *Adultus korú szarvatlan juh koponyája* feküdt a bal oldalán az akna déli sarkában, körülötte voltak a *mellső és a hátsó lábcsonthajlái*.

A juvenis korú nő mellékletei

3. *Adultus korú nőstény juh ágyékcsigolyája, keresztcsontja és farokcsigolyái* feküdtek anatómiai rendben a koponya jobb oldalánál és mögötte. 4. Sötétbarna, kettős csonka kúp alakú *orsógomb (70. kép 1)* került elő a jobb kézcsontok és a medencelapát közül. Átm.: 4 cm, mag.: 3,4 cm. 6. *Vastű (70. kép 3)* töredékeit bontottuk ki a jobb lábujjcsontok között.

A viselet leletei

5. A bal kéz felé nyíló, álló téglalap alakú *vascsat (70. kép 4)* volt a keresztcsont végén. H.: 3,2 cm, sz.: 3,6 cm. Teljes felületét vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány fedi. 7. Ürgejáratból került elő egy *ólomcsüngő(?) (70. kép 2)* a mellcsont egyharmadával. H.: 4,4 cm.

110. *sír (J/20; 71. kép 1)*. Aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 58–238°. H.: 215 cm, sz.: 60–70 cm, m.: 45 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú, a délnyugati vége fele enyhén szűkülő sír sötétszürke foltja jól kirajzolódott az altalajon. A sír falai függőleges, az alja vízszintes kialakítású volt. A sírban egymás felé fordítva egy *maturus korú (42–47 éves) férfi* és *30–34 éves nő* hanyatt fekvő vázmaradványa került elő 4–7 cm vastag betöltésen. Az északnyugati fal mellett fekvő nő enyhén torzított koponyája a bal oldalán, a férfi fele fordult, a jobb alkarja a férfi jobb felkarján keresztben feküdt. A bal karcsontja a teste alatt volt úgy, hogy a kézcsontok a keresztcsont alatt, a férfi jobb kézcsontjaival együtt kerültek elő. A jobb láb ujjcsontjai állatjáratban, bal combcsontjának alsó vége alatt feküdtek. A délkeleti sírfal mellett fekvő férfi koponyája teljesen a nő koponyája és a sír alja felé fordult, jobb alkarja a nő bal karjával a nő bal medencéje alatt, míg a jobb alkarja a nő mellkasán keresztben, annak jobb alkarja előtt feküdt. A férfi bal alsó lábszára X alakban a jobbon feküdt. A sír alján sűrű, apró barna pöttyökkel teli – állati bőrre utaló – betöltés volt.

Az adultus korú nő melléklete

1. Ismeretlen *madár(?)* bal(?) oldali *kézközép- és orsócsontja* feküdt a nő koponyája és a sír északkeleti vége között.

A viselet leletei

2. Téglalap alakú *vascsat (71. kép 11)* feküdt a nő bal medencelapátján. H.: 5 cm, sz.: 4 cm. Rövidebbik szárainak hátoldalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. 3. Pajzs alakú préselt *bronzveret (71. kép 4, 9–10)* került elő töredékes állapotban a nő jobb térdének külső oldala mellől. 4. Négyzetes *vascsat (71. kép 12)* feküdt peckével északnyugati irányban a férfi jobb combcsontjának belső oldala mellett. Hátoldalának kisebb-nagyobb felületén vasoxiddal konzerválódott bőr- és textilmaradvány látható. H.: 4 cm, sz.: 4 cm. 5. Pajzs alakú préselt *bronzveret (71. kép 3, 7–8)* került elő a szegecsekkel, előlappal a sír alja felé, töredékes állapotban a férfi jobb combcsontjának belső oldala mellett fekvő *vascsat* alól.⁴⁸ 6. Pajzs alakú préselt *bronzveret (71. kép 2, 5–6)* feküdt 5 cm-rel a sír alja felett a férfi bal combcsontja és a sírfal között, előlappal felfelé. Mag.: 2,6 cm.

111. *sír (G/15–16; 71. kép 19)*. Padmalyos sír. T.: KÉK–NyDNY, 65–245°. H.: 240 cm, sz.: 80 cm, m.: 30 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú, nagyméretű akna foltja nem volt szemmel érzékelhető, betöltése beolvaszt az agyagos altalajba. Kezdetben csak a padmaly feletti, annak beszakadását követő, az altalaj és

⁴⁸ A férfi jobb combcsontjának felső harmadában, hátul, a vascsattól mintegy 15 cm-re zöld patinanyomot figyeltünk meg.

a humusz közötti vadtalaj megsüllyedése által kirajzolódó folt volt érzékelhető és ezt bontottuk először ki. A bontás során a sír délkeleti falában fekete, zsíros betöltésű, 15–20 cm vastag elszíneződést figyeltünk meg. A sír környékének többszöri nyesése, locsolása után rajzolódott ki az aknának ezen a szinten az agyagos altalajtól alig megkülönböztethető foltja. A bontás során egyértelműen elvált az akna betöltése, mivel csak a nyesési szinten volt azonos színű az altalajjal az akna betöltése. Az akna falai függőlegesek voltak, az alja a padmaly irányában lejtett. A padmaly szája előtt teljes hosszában 10–25 cm szélesen és 15–20 cm vastagon a betöltés fekete, zsíros tapintású volt. Az aknában kettő szarvasmarha és három juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsonatok) maradványa feküdt az akna alja felett 8–25 cm-re. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 220 cm, sz.: 65–70 cm, m.: 55 cm. A teknős aljú, a padmaly északnyugati oldala felé lejtő sír északnyugati fala mellett, a sír alja felett 3–5 cm vastag betöltésen 45–50 éves, mongoloid jellegű, bajkái típusú nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású vázmaradványa feküdt. Koponyája hátrabilent, válla összehúzva, mellkasa állatjárat által megbolygatva, keresztcsontja helyéről kimozdulva került elő. Bal alkarcsontjai a bontás során magasabb szintről, a betöltésből kerültek elő. A padmaly bontása során, betöltésének elszíneződése alapján megfigyelhető volt a koporsó körvonala. H.: 175 cm, sz.: 40 cm.

Az állatmelléletek

1. *Adultus–maturus* korú tehén koponyája feküdt az állkapcsán, enyhén hátradőlt helyzetben, orral északkeleti irányban az akna délkeleti fala mellett, az akna keleti sarka közelében. *Mellső lábcsonkjai* az akna tengelyében a koponya mögött, a *hátsó lábcsonatok* az akna közepén, annak délkeleti felében feküdtek. 2. *Adultus* korú (kb. 6 éves tehén) koponyája feküdt az állkapcsa bal oldalán, enyhén a padmaly szája felé dőlve, orral északkeleti irányban az akna délkeleti fala mellett, az idősebb tehén koponyája mögött. *Mellső és hátsó lábcsonkjai* közvetlenül az akna délnyugati végében, illetve a déli sarokban feküdtek. 3. *Maturus* korú kos koponyája feküdt a jobb oldalán, orral keleti irányban, az akna közepén, közvetlenül az északnyugati fal mellett, a fekete, zsíros tapintású betöltés felett 8–10 cm-rel, sötétbarna betöltésen. *Lábcsonkjai* a 6 éves tehén koponyája mögött fekvő lábcsonatok alól kerültek elő. 4. *Juvenis* korú (1–1¼ éves) kos koponyája és *lábcsonkjai* kerültek elő közvetlenül az akna délnyugati végében fekvő tehén lábcsonkjai alól. 5. *Juvenis* korú (1–1¼ éves), csökevényes szarvú juh koponyája és *lábcsonkjai* feküdtek közvetlenül az akna délnyugati végében fekvő tehén lábcsonkjai alatt. 6. *Infans* korú (3 hónapos) juh koponyája és *lábcsonkjai* kerültek elő töredékes állapotban a sír bontása során.

A *maturus* korú nő melléletei

7. *Juvenis* korú sertés jobb oldali lapockacsontja feküdt a koponya bal oldala mellett, a bal váll mögött, a sír alja felett 12 cm-rel. 8. A jobb felkar felső vége mögött álló helyzetben, a sír alja felett 13 cm-rel került elő egy *orsókarika* (71. kép 16). Átm.: 4,8 cm, v.: 1,2 cm. 9. Téglalap keresztmetszetű, juh tibia diaphysiséből faragott *csont tütartó* (71. kép 18) feküdt a sír alja felett 3 cm-rel a keresztcsont előtt. H.: 6,6 cm. 10. *Vastű* (71. kép 17) került elő restaurálás során a csont tütartóból. H.: 4 cm.

A viselet leletei

11. Arany- és bronzlemezről préselt *ember alakú veret* (71. kép 13) került elő a padmaly bontása közben a sírbetöltésből. A jobb(?) kulcscsonton megfigyelhető zöld patinanyom alapján eredetileg a jobb vállon lehetett. Mag.: 3,6 cm. A felszerelésére szolgáló bronz *lemeztöredék* (71. kép 14) szintén a sír bontása során került elő a betöltésből. S.: 1,66 g. 12. Négyzetes alakú *vascsat* (71. kép 15) feküdt a sír alja felett 3 cm-rel a csont tütartó és a bal combcsont között. A pecek tetején és az egyik szár hátsó oldalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. H.: 3 cm, sz.: 3 cm.

112. sír (G/16; 72. kép 1–2, 4). Padmalyos sír. T.: KÉK–NyDNy, 62–242°. H.: 135 cm, sz.: 55 cm, m.: 35 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barna foltja határozott körvonallal rajzolódott ki a sárgás, agyagos altalajban. A függőleges falú és vízszintes aljú akna felső rétegében egy ló és egy juh (72. kép 1), alattuk egy szarvasmarha és egy másik juh (72. kép 2) részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsonatok) maradványa feküdt. Az állatcsontok nem az akna alján, hanem a betöltésben, különböző szinten kerültek elő. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 135 cm, sz.: 40–45 cm, m.: 13 cm. A padmalyban 3–4 éves gyermek enyhén jobb oldalára fordított, nyújtott helyzetű váza feküdt (72. kép 2, 4). Jobb oldalán fekvő koponyája, kar- és lábcsonkjai mintegy 6 cm vastag földrétegen feküdtek.

Az állatmelléletek

1. Az akna északi sarkában, orral északkeleti irányban, a bal oldalán feküdt egy *maturus* korú (10–12 éves) kanca koponyája. Bal mellső lábsontja a koponya alól, jobb mellső lábsontja az akna keleti sarkában, míg a hátsó lábsontok az akna délnyugati végéből, az akna nyugati feléből kerültek elő, a nyesési szint alatt mintegy 10–15 cm mélyen. 2. Az akna déli sarkában feküdt egy *maturus* korú juh koponyája a bal oldalán, mellső és hátsó lábsontjai az akna délnyugati végében – a nyesési szintől 15 cm mélyen – a juhkoponya és a ló hátsó lábsontjai alatt és mellett. 3–5. *Adultus* korú tehén, valamint egy-egy *adultus* és *maturus* korú kos koponyája feküdt a ló hátsó lábsontjai alatt, az akna délnyugati végében, az akna alja felett kb. 8 cm-rel. A tehén hiányos lábsontjai, valamint a kosok mellső és hátsó lábsontjai a padmaly szája előtt, annak teljes hosszában kerültek elő, az akna alja felett 8–10 cm-rel.

A kanca lelete

6. A ló fogai közül került elő egy csuklós, végkarikás, aszimmetrikus vas csikózábla (72. kép 5). Szárainak keresztmetszete négyzetes. A töredékesen megmarad két végkarikában vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. Szárainak h.: 10,5, illetve 8,8 cm.

Az *infans* I. korú gyermek mellélete

7. *Adultus* korú nőstény juh keresztcsontja és első farokcsigolyája került elő a gyermek koponyájától 12 cm-re keleti irányban.

A viselet lelete

8. Fehér, érdes felületű, szabálytalan, deformálódott, hordó alakú krétagyöngy (72. kép 3), kónuszos furattal. H.: 1,9 cm, átm.: 1,4–1,6 cm, furat átm.: 0,3–0,35 cm. ID.No.: 3067.

113. sír (G/16; 73. kép 1–2). Fülös aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 74–254°. H.: 170 cm, sz.: 50–53 cm, m.: 70 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barna betöltése határozott körvonallal jelentkezett a sárgás agyagos altalajon. A nyesés során került elő egy juh koponyája és néhány lábsonttöredéke. A nyesett felszíntől mintegy 12–15 cm mélyen a sír két hosszabbik oldala 8–10 cm-re bemélyedt.⁴⁹ A sír felső rétegében egy ló részleges (koponya és csonkolt – a rádus és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa feküdt. A sír szélessége az emberi váz szintjén 47 cm-re szűkült össze. A sírban egy *juvenis* korú (15–16 éves) nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű csontváza került elő. Koponyája hátrabilent, a jobb karcsontjai behajlítva, a jobb kézcsontok a medencelapáton feküdtek. Kar- és lábsontjai mintegy 3–6 cm vastag földrétegen feküdtek.

Állatmelléletek

1. *Subadultus* korú juh koponyája feküdt a nyesési szinten a sír északnyugati falánál, a délnyugati harmadban. A lábsontok igen hiányosan, töredékesen maradtak meg, valószínűleg a gépi földmunka semmisítette meg őket. 2. *Infans* korú (8–10 hónapos) ló koponyája került elő jobb oldalán fekvő a sír keleti sarka közelében, az északkeleti fal mellett, 27 cm mélyen a nyesési szint alatt. Mellső lábsontjai a koponya alatt és mögött, egymással párhuzamosan, míg hátsó lábsontjai a sír délnyugati végében, az északkeleti felében feküdtek. A lábsontok a koponya fektetési szintjétől mintegy 12–15 cm-rel lejjebb kerültek elő.

Az *infans* korú ló lelete

3. Végkarikás, csuklós vas csikózábla (73. kép 3) került elő töredékes állapotban a ló fogai közül. A végkarikákban vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van.

114. sír (F/16; 72. kép 21–22). Aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 63–243°. H.: 155 cm, sz.: 55–60 cm, m.: 75 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésbarna foltja jól elvált az agyagos, barnássárga altalajban. A függőleges falú sír északkeleti végét, a sír alsó sávjában 10 cm mélyen kivájták. A sír felső rétegében, a nyeséstől 10–35 cm mélyen, egy szarvasmarha és két juh részleges (koponya és csonkolt – rádus és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa feküdt. Az állatcsontok a sír nagyobbik részében 35 cm mélyen feküdtek, kivéve a sír nyugati sarkában, illetve a délnyugati végében fekvő szarvasmarha és juh

⁴⁹ A sír bontása során a fül fölötti sávot nagyrészt elbontották.

lábsontokat.⁵⁰ A sír alján 4–5 éves gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, állatjázat által megbolygatott maradványa került elő. Koponyája előrebillent, mellkasát és hosszúcsontjait, valamint bal medencelapátját állatjázat bolygatta meg.

Állatmellékletek

1. *Adultus–maturus* korú tehén koponyája feküdt az állkapcsán a sír északkeleti végénél, orral északkeleti irányban. *Mellső lábsontjai* részben a koponya alatt, egymással párhuzamosan, részben mögötte kerültek elő. *Hátsó lábsontjai* a sír délnyugati végében, 10–15 cm mélyen feküdtek. A nyolc *farokcsigolya* anatómiai rendben a két hátsó lábsont belső oldalán, félkörívben feküdt. 2. *Adultus* korú juh koponyája került elő a jobb oldalán fekvő a sír délkeleti fala mellett, orral északkeleti irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya mögött, *hátsó lábsontjai* a sír délnyugati végében, a tehén lábsontok, illetve a farokcsigolyák mellett voltak. 3. *Infans* korú (10–12 hónapos), csökevényes szarvú juh koponyája feküdt a bal oldalán a sír délkeleti fala mellett, a juhkoponya mögött. *Mellső lábsontjai* a koponya mögött voltak, *hátsó lábsontjai* a sír délnyugati végében, a tehén lábsontok, illetve a farokcsigolyák mellett. 4. *Neonatus* korú juh koponyája feküdt a jobb oldalán a sír alján, a délnyugati fal mellett. *Mellső és hátsó lábsontjai* a koponya körül, a sír délnyugati végében kerültek elő.

Az *infans* I. korú gyermek melléklete

5. Sárgásbarnás, szürkésfekete foltos, szabad kézzel formált bögre (72. kép 23) állt a koponya mögött, a sír északkeleti végében. Közepesen kidolgozott anyagú, homokkal erősen és kevés kerámiatörmelékkel soványított, felülete enyhén horpadásos, elsimított, egyenetlenül elmunkált. Közepes megtartású, vékony agyagmáz fedi. Vékony falú, keményre égetett. Rövid pereme enyhén kihajló, ferdén bevagdosott. Válla lecsapott, Aszimmetrikus kiképzésű, oldalra billen. Alja egyenesen levágott. Mag.: 12,5 cm, pátm.: 9,2 cm, fátm.: 6,9–7,1 cm. (VIDA 1999 IIID1/a1)

A viselet leletei

Gyöngyök feküdtek az állkapocs körül. 6–9. Négy sötét vörösesbarna, sávosan pusztuló, kopott felületű, deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (72. kép 12–15), kónuszos furattal. H.: 0,4–0,65 cm, átm.: 0,55–0,88 cm, furat átm.: 0,28–0,4 cm. ID.No.: 3068–3071. 10. Narancssárga, kopott felületű, téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hasáb alakú *karneol* (*almandin?*) *gyöngy* (72. kép 16), kónuszos furattal. H.: 0,1 cm, sz.: 0,58 cm, v.: 0,6 cm, furat átm.: 0,1–0,25 cm. ID.No.: 3075. 11. Fehér, érdes, porózus, matt felületű, deformálódott, lapított gömb alakú, opak *üvegyöngy* (72. kép 17), kónuszos furattal. H.: 0,5 cm, átm.: 0,75 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 3073. 12. Kék, kopott, irizáló felületű, négyzet átmetszetű, lecsiszolt sarkú, hasáb alakú, áttetsző *üvegyöngy* (72. kép 18), kónuszos furattal. H.: 0,8 cm, sz.: 0,58 cm, v.: 0,55 cm, furat átm.: 0,32–0,35 cm. ID.No.: 3074. 13. Kopott felületű, téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú, hasáb alakú *almandingyöngy* (72. kép 19), kónuszos furattal. H.: 0,1 cm, sz.: 0,58 cm, v.: 0,6 cm, furat átm.: 0,1–0,25 cm. ID.No.: 3075. 14–15. Két közel hasáb alakú, kopott felületű *borostyángyöngy* (72. kép 20), ovális átmetszetű furattal. H.: 0,8 cm, sz.: 0,78 cm, v.: 0,45 cm, furat átm.: 0,21–0,3 cm, h.: 0,4–0,7 cm, sz.: 0,7 cm, v.: 0,52 cm, furat átm.: 0,25–0,3 cm. ID.No.: 3076–3077. Mozaikkockák kerültek elő az állkapocs körül és a bal kulcscsont helyén. 16. Áttetsző, szabálytalan hasáb alakú, ferdén levágott, szabálytalan oldalú *üvegmozaik* (72. kép 6), szintelen üvegmázzal fedve. Méretei: 0,83×0,93 cm, v.: 0,5 cm. 17. Áttetsző, szabálytalan hasáb alakú, ferdén levágott, szabálytalan oldalú *üvegmozaik* (72. kép 7), szintelen üvegmázzal fedve. Méretei: 0,89×0,96 cm, v.: 0,62 cm. 18. Sárgászöld, áttetsző anyagú, szabálytalan hasáb alakú, ferdén levágott, szabálytalan oldalú *üvegmozaik* (72. kép 8), szintelen üvegmázzal fedve. Méretei: 0,82×0,86 cm, v.: 0,57 cm. 19. Világoszöld, áttetsző anyagú, szabálytalan hasáb alakú, ferdén levágott, szabálytalan oldalú *üvegmozaik* (72. kép 9), szintelen üvegmázzal fedve. Méretei: 0,68×0,72 cm, v.: 0,66 cm. 20. Világosbarna, áttetsző anyagú, szabálytalan hasáb alakú, ferdén levágott, szabálytalan oldalú *üvegmozaik* (72. kép 10), előlapjára aranyfólia van ragasztva. Méretei: 0,85×0,9 cm, v.: 0,6 cm. 21. Áttetsző, szabálytalan hasáb alakú, ferdén levágott, szabálytalan oldalú *üvegmozaik* (72. kép 11), előlapja szintelen üvegmázzal fedve. Méretei: 0,81×1,07 cm, v.: 0,61 cm.

115. sír (F/15; 73. kép 4). Aknasír. T.: ÉK–DNy, 56–236°. H.: 128 cm, sz.: 50–55 cm, m.: 28 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú, függőleges falú sír barnásszürke foltja markánsan kirajzolódott a világosbarna altalajban. A sír alján egy *infans* I. korú (2–3 éves) gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, állatjázat által megbolygatott vázmaradványa került elő. A koponya előrebillent, a vázcsontok a sír alja felett 3–5 cm magas betöltésen feküdtek.

⁵⁰ A mélyebben fekvő állatcsontok a koporsó beszakadása után kerültek erre a szintre, míg a sír nyugati sarkában és a délnyugati végében, magasabban tehén és juh lábsontok a koporsón kívüli betöltésen feküdtek.

A viselet leletei

1. Fényes fekete felületen háromszoros fehér hullámvonal folytatású, rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal került elő a koponya magasságában, a délkeleti sírfal mellett. H.: 1,05 cm, átm.: 2,05 cm, furat átm.: 0,7 cm. ID.No.: 3078. 2–3. Kutya gyökerénél átfúrt alsó- és felső *caninusa* (73. kép 5–6) feküdt a koponya bal széle felett, illetve a koponya bal oldala mellett. H.: 4,2 cm.

116. sír (F/15; 74. kép 2). Egyoldali padkás aknasír. T.: ÉK–DNy, 52–232°. H.: 230 cm, sz.: 75–80 cm, m.: 65 cm. A nagyméretű, téglalap alakú, lekerekített sarkú sír faltjának északkeleti kétharmada szürkésbarna, sárgásszürke állatjártokkal tarkított volt. Az agyagos altalajban markánsan kirajzolódó sírfolt délnyugati negyede egységesen szürkésárga betöltésű volt. A függőleges falú sír délkeleti fala mellett egy 5–15 cm széles padkát hagytak a nyelési szinttől 30 cm-re. A sír felső rétegében, a nyelésétől 5–35 cm mélyen egy szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádus és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt. Az állatcsontok a koporsó beszakadását követően a sír közepe felé, egymástól eltérő mértékben süllyedtek meg. Az állat fektetési szintje alatt, de a sír alja felett 4–8 cm-re 30–35 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő. Koponyája a jobb oldalán, állkapcsa lebillent helyzetben volt.

Állatmelléklet

1. *Adultus* korú tehén koponyája az állkapcsán, a sír déli sarkában, orral délnyugati irányban, enyhén hátra, a sír közepe fele dőlve feküdt. *Mellső lábcsontjai* a koponya mögött, a sír délkeleti, illetve az északnyugati fal mellett, a lábcsontok vonalában kerültek elő. A *hátsó lábcsontok* a sír északkeleti végében a koponya vonalában, a délkeleti, illetve az északnyugati fal mellett egy farokcsigolyával együtt feküdtek.

Az *adultus* korú nő mellékletei

2. Feketés, sötétbarnás, világosbarna foltos, szabad kézzel formált edény (74. kép 7) állt a koponya mögött. Durván kidolgozott anyagú, homokkal és kerámiatörmelékkel erősen soványított. Felülete igen egyenetlenül elmunkált, horpadásos, elsimított. Vastag falú, rossz megtartású, felületét vékony agyagmáz fedi. Rövid, vastag pereme enyhén kihajló, kifelé lejtően ferdére levágott. Válla lekerekítettek. Aszimmetrikus kiképzésű, kissé oldalra billen. Alja egyenesen levágott. Mag.: 13,6 cm, pátm.: 8,9 cm, fátm.: 5,9–6,4 cm. (VIDA 1999 IID10/b2) 3–4. Két orsókarika került elő egymáson fekvő a bal felkar felső végén. A felső *orsókarikat* (74. kép 3) egy lapos, kézi korongon készült, nagyméretű edény oldaltörédékből alakították ki. Egyik oldala fekete, simított felületű, a másik durvább felületű, szürkésbarna. Átm.: 4,4 cm, v.: 0,7 cm. Az alsó *orsókarika* (74. kép 4) egy szürke, korongolt, vastag falú edény oldaltörédékből készült. Átm.: 3,8 cm, v.: 1,3 cm.

A viselet lelete

5. Álló téglalap alakú *vascsat* (74. kép 5) került elő a jobb medencelapátról. A pecek tengelyének elő- és hátoldalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány található. Mag.: 3,3 cm, sz.: 2,7 cm.

118. sír (F/16; 75. kép 1–2). Kétoldali padkás aknasír. T.: ÉK–DNy, 54–234°. H.: 140 cm, sz.: 70 cm, m.: 70 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltja határozott körvonallal rajzolódott ki a sárgásbarna altalajban. A nyelésétől 37 cm mélyen a függőleges falú sír északnyugati oldalánál 16, a délkeletinél 10 cm széles padkát alakítottak ki. A nyelési szint alatt 20 cm mélyen egy szarvasmarha és két juh részleges (koponya és csonkolt – a rádus és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő. A 37 cm mélyen 45 cm-re összeszűkülő sírban, az aljától 3–5 cm-rel magasabban 5–6 éves gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, állatjártokkal erősen megbolygatott, hiányos vázmaradványa került elő.

Állatmellékletek

1. *Infans* korú (10–12 hónapos) szarvasmarha koponyája feküdt a sír keleti sarkában, jobb oldalán, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsontjai* a sír közepén, *hátsó lábcsontjai* a sír délnyugati végében feküdtek. 2. *Subadultus* korú juh koponyája került elő az állkapcsán fekvő a sír közepén, *mellső és hátsó lábcsontjai* közvetlenül körülötte voltak. 3. *Infans* korú (10–12 hónapos) szarvatlan juh koponyája feküdt az állkapcsán a sír délkeleti oldala mellett, közel a sír déli sarkához, *mellső lábcsontjai* körülötte, a *hátsó lábcsontok* a sír délnyugati végében helyezkedtek el.

Az *infans I.* korú gyermek melléklete

4. Szürkésfekete, barnás, homokszínű foltos, szabad kézzel formált kis *bögre* (75. kép 27) került elő a koponya jobb oldala mellett. Durván kidolgozott anyagú, homokkal és kerámiatörmelékkel erősen soványított. Felülete igen egyenetlenül elmunkált, erősen horpadásos. Vékony falú, rossz megtartású. Rövid pereme tölcseresen kihajló. Erősen aszimmetrikus kiképzésű, oldalra billen. Alja egyenesen levágott. Mag.: 8,2 cm, pátm.: 7,1 cm, fátm.: 5,9 cm. (VIDA 1999 IIID1/a2)

A viselet leletei

5. A csontváz felszedésekor a jobb csecsnyúlványnál egy *fülbevaló* kerek átmetszetű drótból hajlított *bronzkarikája* (75. kép 3) és *gömbcsüngőjének* apró *töredékei* kerültek elő. Átm.: 1,2 cm. 6. Felszedéskor a koponya alatt a bal *fülbevaló* kerek átmetszetű drótból hajlított *bronzkarikája* (75. kép 4) és *gömbcsüngőjének* apró *töredékei* feküdtek. Átm.: 1 cm. Gyöngyök az állkapocs és a koponya körül. 7–9. Zöld, irizáló, kopott, lyukacsos, matt felületű, deformálódott, lapított gömb alakú, áttetsző *üvegyöngyök* (75. kép 5–7), hengeres, illetve kónuszos furattal. H.: 0,5–0,7 cm, átm.: 0,75–0,9 cm, furat átm.: 0,3–0,38 cm. ID.No.: 3079–3081. 10–13. Zöld, irizáló, kopott, lyukacsos, matt felületű, deformálódott, rövid henger alakú, áttetsző *üvegyöngyök* (75. kép 8–11). H.: 0,5–1,1 cm, átm.: 0,65 és 0,7 cm, furat átm.: 0,35–0,38 és 1,2 cm. ID.No.: 3082–3085. 14. Sötétvörös, sávosan pusztuló, érdes, matt, kopott felületű, lapított gömb alakú, opak *üvegyöngy* (75. kép 12), hengeres furattal. H.: 0,6 cm, átm.: 0,8 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 3086. 15. Fekete, fehéresen irizáló, erősen kopott felületű, deformálódott, négyzet átmetszetű, lecsiszolt sarkú hasáb alakú opak *üvegyöngy* (75. kép 13), kónuszos furattal. H.: 0,8 cm, sz.: 0,7 cm, v.: 0,7 cm, furat átm.: 0,25–0,3 cm. ID.No.: 3087. 16. Kék, fényes kopott felületű, deformálódott, téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hasáb alakú opak *üvegyöngy* (75. kép 14), kónuszos furattal. H.: 0,6 cm, sz.: 0,55 cm, v.: 0,5 cm, furat átm.: 0,28–0,38 cm. ID.No.: 3088. 17. Lila, sárgásan irizáló, erősen kopott, sávosan pusztuló felületű, téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hasáb alakú opak *üvegyöngy* (75. kép 15), kónuszos furattal. H.: 0,88 cm, sz.: 0,55 cm, v.: 0,4 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 3089. 18. Világoszöld, lapított gömb alakú opak *üvegyöngytöredék* (75. kép 23). Átm.: 0,65 cm. ID.No.: 3090. 19–20. Téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hasáb alakú *almandingyöngyök* (75. kép 16–17), kónuszos furattal. H.: 0,9–0,95 cm, sz.: 0,6–0,8 cm, v.: 0,4–0,5 cm, furat átm.: 0,12–0,2 cm. ID.No.: 3091–3092. 21. Téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú *karneolgyöngy* (75. kép 18), kónuszos furattal. H.: 0,9 cm, sz.: 0,7 cm, v.: 0,48 cm, furat átm.: 0,1–0,2 cm. ID.No.: 3093. 22. Téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú *karneolgyöngy* (75. kép 19), kónuszos furattal. H.: 0,98 cm, sz.: 0,78 cm, v.: 0,42 cm, furat átm.: 0,11–0,21 cm. ID.No.: 3094. 23. Pajzs alakú, préselt, rossz minőségű, peremes *ezüstveret* (75. kép 20) feküdt töredékes állapotban *bronzszegeccsel* a jobb kulcsont helyén. 24. Pajzs alakú, préselt, rossz minőségű, peremes *ezüstveret* (75. kép 21) került elő töredékes állapotban *bronzszegeccsel* felszedés közben az állcsúc alól. 25. Pajzs alakú, préselt, rossz minőségű, peremes *ezüstveret* (75. kép 22) került elő töredékes állapotban *bronzszegeccsel* felszedés közben az állcsúc alól. 26. *Ezüstlemez* (75. kép 24) került elő az állcsúc alól felszedés közben. 27. *Bronzdrót töredéke* (75. kép 25) került elő a sír bontása közben a betöltésből. 28. *Bronzszegecs* (75. kép 26) került elő a sír bontása közben a betöltésből.⁵¹ 27. *Ónbetét apró töredékei* feküdtek a koponya mögött.

121. sír (F/16; 76. kép 1; 77. kép 1). Aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 64–244°. H.: 195–205 cm, sz.: 85–90 cm, m.: 100 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír faltjának északkeleti kétharmada szürkésbarna, a délnyugati harmada világossárga faltjával jól elvált a világosbarna altalajtól. A sír betöltésének ez a különbsége a nyeséstől mintegy 35 cm-ig volt követhető úgy, hogy a világossárga betöltés kiterjedése fokozatosan csökkent. Már a nyesési szinten is jól megfigyelhetőek voltak az állatjáratok. A sír felső rétegében, a nyesés alatt 70 cm mélyen egy-egy ló, szarvasmarha, juh és bányász részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok), valamint egy újszülött bányász maradványa feküdt a sír délkeleti felében. A sír szélessége és hosszúsága az emberi váz szintjén 10–10 cm-rel nagyobb volt. A sírban *infans II. korú* (9–10 éves gyermek) hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, állatjárat által megbolygatott váza került elő a sír közepén, a sír alja felett 5–7 cm-re. A koponya szétroncsolódott, a hosszúcsontok szinte mindegyike elmozdult az eredeti helyéről. Annak ellenére, hogy a vázmaradvány állatjáratokkal bolygatott volt, a csontok helyzete alapján a testet mintha valamilyen anyagba beletekerték volna.

Állatmellékletek

1. *Subadultus* korú (3½–4 éves) mén koponyája feküdt az állkapocsán a sír északkeleti negyedében, orral északkelet felé. *Jobb mellső lábcsontjai* a koponya alatt feküdtek, *bal mellső lábcsontjai* közvetlenül a koponya mellett,

⁵¹ A szegecs az ezüstlemez (75. kép 24) felszerelésére szolgálhatott.

egymással párhuzamosan. A *hátsó lábcsontok* – a sír tengelyével és egymással is párhuzamosan – a sír délnyugati végében kerültek elő egy farokcsigolyával együtt. 2. *Adultus korú szarvalt juh koponyája* feküdt a jobb oldalán, orral északkeleti irányban a sír délkeleti fala mellett, a ló jobb hátsó lábközépcsontjai és patája alatt. Az egyik *mellső lábcsontja* részben a juhkoponya alatt feküdt, a másik *mellső lábcsontja* részben a ló jobb hátsó lábcsontja alatt, míg a *hátsó lábcsontok* a sír délnyugati végében, részben a ló bal hátsó lábcsontja alatt. 3. *Infans korú (3–4 hónapos) szarvasmarha koponyája* feküdt a jobb oldalán, orral északkeleti irányban a sír délkeleti fala mellett, a ló jobb hátsó lábközépcsontjai alatt. *Mellső és hátsó lábcsontjai* a koponya mögött kerültek elő, a ló hátsó lábcsontjai között, illetve a bal hátsó lólábcsont külső oldala mellett. 4. A ló két hátsó lábcsontjai között *neonatus korú (újszülött) juh koponyája és lábcsontjai* feküdtek. 5. A ló két hátsó lábcsontjai között *foetus korú (embrió) juh* került elő.

A subadultus korú mén leletei

6. A ló állkapcsai közül egy csuklós, vas *csikózabla* (76. kép 2–3) került elő töredékes állapotban. Szárainak keresztmetszete kerek. 7. A lókoponya orrcsontjának jobb oldaláról került elő, hátlappal felfelé egy ónozott felületű, dányi típusú préselt *bronzveret* (76. kép 10) *ácskapocs alakú bronzdróttal* a koponya tengelyével párhuzamosan. H.: 3 cm. 8. Ónozott felületű, préselt, peremes, szimmetrikus *bronzveret* (76. kép 7–8) került elő *ácskapocs alakú*, töredékes *bronzdróttal* a ló bal szemürege alól, vízszintes helyzetben. H.: 4,3 cm. 9. Ónozott felületű, préselt, szíjvég alakú *bronzveret* (76. kép 16) került elő *ácskapocs alakú bronzdróttal* a ló bal állkapcsának alsó széléről, az állkapocs szélével párhuzamos helyzetben. Töredékes. 10. A lókoponya bal állkapcsának száráról egy ónozott felületű, dányi típusú, préselt *bronzveret* (76. kép 11) került elő *ácskapocs alakú bronzdrót töredékével* függőleges helyzetben. Töredékes. 11. Ónozott felületű, préselt, peremes, szimmetrikus *bronzveret* (76. kép 6) került elő *ácskapocs alakú bronzdróttal* a ló homlokának hátsó részéről, a koponya tengelyével párhuzamosan. Töredékes. 12. A lókoponya jobb állkapcsának szára és a jobb szemüreg között egy ónozott felületű, dányi típusú préselt *bronzveret* (76. kép 12) került elő *ácskapocs bronzdrót töredékével*, függőleges helyzetben. Töredékes. 13. Ónozott felületű, préselt, peremes, szimmetrikus *bronzveret* (76. kép 5) került elő a ló jobb állkapcsa mellől. Töredékes. 14. Ónozott felületű, préselt, peremes, *szíjvég alakú bronzveret* (76. kép 9) került elő *ácskapocs alakú bronzhuzallal* a ló bal mellső csontolt lábcsontjáról. H.: 4 cm. 15. Ónozott felületű, préselt, peremes, *szíjvég alakú bronzveret* (76. kép 13) került elő *ácskapocs alakú bronzhuzallal* a ló jobb mellső, csontolt lábcsontjáról. H.: 2,8 cm. 16. Ónozott felületű, préselt, *félgömb alakú bronzveret* (76. kép 19) került elő a ló jobb mellső lábcsontja mögül, a juhkoponya orránál. Átm.: 1,4 cm. 17. Ónozott felületű, préselt, peremes, *szíjvég alakú bronzveret* (76. kép 14) került elő *ácskapocs alakú bronzhuzallal* a ló jobb hátsó lábközépcsontjáról. H.: 2,8 cm. 18. Ónozott felületű, préselt, peremes, *szíjvég alakú bronzveret* (76. kép 15) került elő *ácskapocs alakú bronzhuzallal* a ló jobb hátsó lábcsontjának belső oldala mellől. H.: 2,8 cm. 19. Ónozott felületű, préselt, peremes, *szíjvég alakú bronzveret* (76. kép 18) került elő *ácskapocs alakú bronzhuzallal* a ló bal hátsó lábcsontja belső oldala mellől. H.: 2,8 cm. 20. *Vas hevedercsat* (76. kép 4) feküdt töredékes állapotban a ló bal hátsó lábcsontja felső végének belső oldalánál.

A viselet leletei

21. Sötét vörösesbarna, lyukacsos, fényes felületen négy fehér+áttetsző világos türkizkék domborodó, kétrétegű dudoros (szemes) és körülöttük négyszeres fehér hurokfolyatásos rátétű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (77. kép 2) került elő bontás közben a ló fektetési szintjén. Bázisos, hengeres furatában fekete anyaggal. H.: 0,8 cm, átm.: 1,1–1,3 cm, furat átm.: 0,41–0,45 cm. ID.No.: 1159. 22. Ónozott felületű, préselt, peremes, ún. *halfarkas bronzveret* (77. kép 5) került elő a jobb váll magasságában, attól kb. 10 cm-re az északnyugati sírfal felé, valószínűleg állatjáratból, nyakcsigolyával együtt. H.: 3,6 cm. 23–24. Két *ácskapocs alakú bronzhuzal* (77. kép 11–12) került elő a jobb combcsont felső vége és az északnyugati sírfal között, állatjáratból. H.: 2,3 cm. 25. Ónozott felületű, préselt, peremes, tagolt oldalú *bronzveret* (77. kép 6) került elő a jobb felkar és a csigolyasor között, állatjáratból. H.: 2 cm, sz.: 1,8 cm. 26. Ónozott felületű, préselt, peremes, tagolt oldalú *bronzveret* (77. kép 3) került elő a jobb könyökhöz közel, a jobb alkar alól, előlappal lefelé. Az *ácskapocs alakú bronzhuzal* keresztben volt rögzítve a hátoldalához. 27. Ónozott felületű, préselt, peremes, tagolt oldalú *bronzveret* (77. kép 4) került elő *ácskapocs alakú bronzhuzallal* a jobb alkar belső oldala mellől. 28. Ónozott felületű, préselt, peremes, tagolt oldalú *bronzveret* (77. kép 9) került elő *ácskapocs alakú bronzhuzallal* a jobb alkar közepe alól. 29. Négyzetes alakú, ívelt oldalú *vascsat* (77. kép 8) feküdt a jobb alkar alatt. Hátoldalát és csuklós szárát körben vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány fedi. H.: 3,3 cm, sz.: 3,2 cm. 30. Ónozott felületű, préselt, peremes, *szíjvég alakú bronzveret* (77. kép 13) került elő *ácskapocs alakú bronzhuzallal*, előlappal felfelé a *vascsat* alól, annak tengelyével párhuzamosan. H.: 3,6 cm. 31. Ónozott felületű, préselt, peremes, *szíjvég alakú bronzveret* (77. kép 15) került elő töredékes állapotban, előlappal felfelé a *vascsat* és a csigolya között, a jobb medencelapát széle mögött. 32. Ónozott felületű, préselt, peremes, *szíjvég alakú bronzveret* (77. kép 17) került elő töredékes állapotban, előlappal felfelé, *bronzhuzallal* a bal alkar belső oldala mellől. Sz.: 2 cm. 33. Négyzetes *vascsat* (77. kép 16) feküdt a bal alkar belső oldala mellett előkerült *szíjvég alakú bronzveret* alatt. Hátoldalát és csuklós szárát körben vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány fedi. H.: 3,1 cm, sz.: 3 cm.

34. Veret felszerelésre szolgáló *ácskapocs alakú bronzhuzal* (77. kép 7) került elő a bal medencelapát alól. H.: 1,6 cm. 35. Óozott felületű, préselt, peremes, *tagolt oldalú bronzveret* (77. kép 10) került elő töredékes állapotban a sír északi sarkában, állatjáratból. 36. Óozott felületű, préselt, peremes, *szíjvég alakú bronzveret* (77. kép 14) került el töredékes állapotban a sír betöltéséből.

I23. sír (E/16; 78. kép 3). Padmalyos sír. T.: KÉK–NyDNy, 70–250°. Az akna h.: 105 cm, sz.: 55 cm, m.: 20 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésbarna foltja határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. Az akna délkeleti felében egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa feküdt. Az akna északnyugati oldalában kivájt padmalyt az akna közepétől enyhén ferde oldalfallal alakították ki. A padmaly az akna északnyugati oldalfala alá 32 cm-re mélyedt be. A padmaly közepén 2–3 éves gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű váza feküdt. Koponyája enyhén jobbra billen – a mellé helyezett kerámiaedény elnyomta –, a válla összehúzza, hosszúcsontjai szorosan a bordák mellett, a sír alja felett 3–5 cm-re feküdtek. A padmaly h.: 110 cm, sz.: 65 cm, m.: 45 cm.

Állatmelléklet

1. *Adultus korú szarvált kos koponyája* feküdt az állkapcsán az akna délnyugati végében, orral dél felé. *Bal mellső lábsontja* részben a koponya bal oldala alatt, illetve a sír délkeleti fala mellett volt. A jobb mellső lábsontja a koponya mögött, az akna tengelyével párhuzamosan, annak közepén feküdt. A *bal hátsó lábsont* észak–déli irányban, a jobb mellső lábsont mögött, az akna délkeleti falának közelében, míg a *jobb hátsó lábsont* a keleti sarokban, kelet–nyugati irányban helyezkedett el. A három *farokcsigolya* a jobb hátsó lábközépcsontok előtt az akna közepén, anatómiai rendben került elő.

Az *infans* I. korú gyermek melléklete

2. Feketés, sötétbarnás, homokszínű, világosbarna foltos, szabad kézzel formált *edény* (78. kép 2) állt közvetlenül a koponya bal oldala mellett. Durván kidolgozott anyagú, homokkal és kerámiatörmelékkel erősen soványított. Felülete igen egyenetlenül elmunkált, erősen horpadásos. Vastag falú, rossz megtartású. Rövid pereme tölcésesen kihajló, kifelé lejtően ferdeire levágott. Válla lecsapott. Erősen aszimmetrikus kiképzésű, oldalra billen. Alja egyenesen levágott. Mag.: 14,6 cm, pátm.: 9,3 cm, fátm.: 7,4 cm. (VIDA 1999 IIID2/d2)

A viselet leletei

Gyöngyök kerültek elő a felszedés során, az állkapocs alól. 3–4. Két világoszöld, matt, lyukacsos, sérült felületű, deformálódott, lapított gömb alakú áttetsző *üvegyöngy* (78. kép 4–5), kónuszos furattal. H.: 0,6–0,7 cm között, átm.: 0,75–0,9 cm, furat átm.: 0,25–0,38 cm. ID.No.: 1160, 1162. 5. Sötét vörösesbarna, sávosan pusztuló, érdes felületű, törött szélű, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (78. kép 6), hengeres furattal. H.: 0,4 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 1161.

I24. sír (F/16–17; 78. kép 7). Padmalyos sír. T.: KÉK–NyDNy, 71–251°. Az akna h.: 95–100 cm, sz.: 35–45 cm, m.: 5 cm. A földmunka során már igen sekély mélységben előkerültek az állatcsontok. A nyesés során nemcsak az akna körvonala rajzolódott ki, hanem a padmalynak az edény széléig tartó betöltése is. A szabálytalan alakú, szürkésbarna betöltés sárga agyagszemcsékkel keverve jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. Az akna betöltésén belül az állatcsontok által határolt területen a betöltés fekete volt. Az aknában egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa feküdt az akna alja felett 8–12 cm magas betöltésen. Az akna északnyugati oldalában kivájt padmalyt az akna közepétől enyhén ferde oldalfallal alakították ki. A padmaly közepén egy 0–0,5 éves gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű váza volt. Koponyája enyhén előrebíllent, a vázmaradvány nagyobbik része állatjáratlaltal erősen bolygatva, a sír alja felett 3–5 cm-re feküdt. A padmaly h.: 100 cm, sz.: 45–50 cm, m.: 18 cm.

Állatmellékletek

1. *Adultus korú szarvatlan juh koponyája* feküdt az állkapcsán az akna északkeleti felében, orral északkeleti irányban. A *jobb mellső lábsontjai* a juhkoponya és az akna délkeleti fala között, a *bal mellső lábsontjai* a koponya mögött keresztben feküdtek. A *hátsó lábsontok* az akna délnyugati felében helyezkedtek el. 2. *Adultus*

korú juh koponyája és állkapcsa töredékes állapotban került elő a földmunka során. A mellső és hátsó lábsontjai a másik juhkoponya és lábsontok között feküdtek.

Az *infans* I. korú gyermek mellékletei

3. *Adultus* korú szarvasmarha három ágyéksigolyája került elő a sír bontása során. 4. Feketés, sötétbarnás, homokszínű, világosbarna foltos, szabad kézzel formált edény (78. kép 10) állt a koponya mögött, enyhén a koponyára dőlve. Durván kidolgozott anyagú, homokkal és kerámiatörmelékkel erősen soványított. Felülete igen egyenetlenül elmunkált, rücskös, dudoros, erősen horpadásos. Vastag falú, rossz megtartású. Rövid pereme enyhén kihajló, ujjbenyomkodások díszítik. Válla a felső harmadban kiugrik. Erősen aszimmetrikus kiképzésű, oldalra billen. Alja egyenesen levágott. Mag.: 8,9 cm, pátm.: 7,8 cm, fátm.: 6,3–7,1 cm. (VIDA 1999 IIID1/b2)

A viselet leletei

5. Vörös, érdes, sávosan pusztuló felületen világoszöld virágszirmos betétes, millefiori, lapított gömb alakú opak üveggyöngy töredéke (78. kép 11), hengeres furattal került elő a koponya alól. H.: 0,6–0,75 cm, átm.: 0,9–1,1 cm, furat átm.: 0,28 cm. ID.No.: 1163. 6. Háromszög alakú bronz lemezcsüngő (78. kép 13) feküdt a bal szemgödör előtt, másodlagos helyen. Előlapja aranyozott. Hegyesszögű végét átfúrták és egy bronzkarika volt benne. Mag.: 3,2 cm. 7. Háromszög alakú bronz lemezcsüngő (78. kép 12) feküdt a bal alkar helyén, másodlagos helyen. Előlapja aranyozott. Hegyesszögű végét átfúrták. Mag.: 2,9 cm. 8. A jobb felkar külső oldala mellett került elő egy bronzból öntött csengő (78. kép 8), fül nélkül, nyelvvel együtt. Mag.: 1,4 cm, átm.: 1,8 cm. 9. A bal kézcsontok helyén került elő egy bronzból öntött csengő (78. kép 9), fülével lefelé, nyelv nélkül. Mag.: 2,4 cm, Átm.: 2,1 cm.

125. sír (F/17; 80. kép 1). Aknasír. T.: KÉK–NyDNy, 74–254°. H.: 95 cm, sz.: 37 cm, m.: 15 cm. A sekély mélységben előkerült sír északkeleti végét ásóval bolygatták meg. A nyesést követően téglalap alakú, lekerekített sarkú, szürkésbarna sírfolt rajzolódott ki a sárgásbarna altalajban. A sír alja felett 2–3 cm-es betöltésen 1–2 éves gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa volt. Állatjárt a koponyát és a jobb mellkast erősen megbolygatta.

Az *infans* I. korú gyermek melléklete

1. A koponya mögött fekete, szabad kézzel formált edény aljának töredékei kerültek elő. A hiányzó részt ásóval semmisítették meg.

126. sír⁵² (F/17; 79. kép 1). Padmalyos sír. T.: ÉK–DNy, 53–233°. Az akna h.: 145 cm, sz.: 50–65 cm, m.: 35–45 cm. Az akna és a padmaly foltja a mai felszín alatt mintegy 65 cm mélyen jelentkezett a homokos altalajban. Az akna foltjának északkeleti fele sárga, agyagos, míg a délnyugati fele fekete betöltésű volt. Az akna északnyugati oldalához egy ovális, barnásszürke, határozatlan szélű folt kapcsolódott. Ennek színe, jellege és összetétele megegyezett a homokos altalaj felett elhelyezkedő vadtalajával. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna délkeleti, déli oldala ívesen kiszélesedett. Alja az akna északnyugati hosszoldalába vajt padmaly felé mintegy 10°-os szögben lejtett. Az aknában egy szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa feküdt az akna alja felett 8–16 cm magas betöltésen. Az akna északnyugati oldalán kivajt padmaly két vége ívesen kiszélesedett, így hosszabb volt, mint maga az akna. Alja közel vízszintes, oldalát mintegy 45 cm magasságban lehetett megfigyelni. A padmaly h.: 155 cm, sz.: 48–60 cm, m.: 50 cm. A padmaly északkeleti harmadában 4–5 éves gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, gyenge megtartású csontváza került elő. Koponyája jobbra és előrebillent, hosszúcsontjai 3–4 cm vastag betöltésen feküdtek.

Állatmellékletek

1. *Maturus* korú tehénkoponya orral északkeleti irányban az állkapcsán feküdt a sírgödör északkeleti végében, a két mellső láb csontjai a koponya alatta voltak. A két hátsó láb csontjai a sír délnyugati végében, az akna két hosszoldala mellett feküdtek. A bal mellső és hátsó lábsontok az akna padmaly felőli oldalának támaszkodtak.⁵³ A lenyúzott bőr sírba helyezését igazolja az anatómiai rendben fekvő öt farokcsigolya előkerülése a bal hátsó lábsont előtt. 2. Az akna közepén, a tehén lábsontjai között került elő egy *adultus* korú juh koponyája és a mellső és hátsó lábsontjai.

⁵² A sír első közlése LŐRINCZY–STRAUB 2004, 306–307.

⁵³ A tehéncsontok elhelyezkedése alapján az állatbört kitömve helyezték a sírba.

Az *infans* I. korú gyermek mellékletei

3. A koponya mögött, szorosan a padmaly északkeleti falánál, álló helyzetben egy sötétbarna, szürkésfekete foltos, szabad kézzel formált *edény* (79. kép 11) került elő. Durván kidolgozott anyagú, homokkal és kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete rücskös, repedezett, igen egyenetlenül megmunkált, erősen horpadásos, rossz megtartású, felületét vékony agyagmáz fedi. Fala vastag, keményre égetett. Rövid, vastag pereme enyhén kihajló, ujjbenyomkodással tagolt. Válla lecsapott, legnagyobb szélessége a középvonalnál mérhető. Erősen aszimmetrikus kiképzésű, oldalra billen. Alja egyenesen levágott. Mag.: 15,2 cm, pátm.: 9,8 cm, fátm.: 8,1–8,4 cm. (VIDA 1999 IIID1/e2)

4. A bal felkar belső oldalánál, azzal párhuzamosan egy ezüstözött felületű kúpos *bronzhenger* (79. kép 12) feküdt, keskenyebb végével a koponya irányában. A lemezből hajlított henger mindkét végét sima bronzszalag keretezi. Keskenyebb végét középen lyukas bronzlemezzel zárták le. Eddig nem meghatározott szerves anyag került elő belőle. H.: 7,6 cm, s.: 5,8 g.

5. A bronzhenger szélesebb vége mellett vasmorzsalék került elő, amely 7–8 *vasláncszem* (79. kép 9–10) maradványa lehetett.

6. Az állatjáráttal megbolygatott bal mellkason, a gerincoszlop mellett, azzal párhuzamosan, nyelével a lábak irányában feküdt egy *bronz szűrőkanál* (79. kép 13) töredékes állapotban. Letört feje a bal lábszárcsont belső oldala mellől került elő. Nyelének vége hurokban végződik. Az ovális keresztmetszetű nyelet közvetlenül a fej előtt enyhén ellapították. Csepp alakú, enyhén teknősre kalapált fejét három lyuk üti át. A kanál felületén nyomokban ezüstözés maradványa figyelhető meg. H.: 13,5 cm, átm.: 2,8 cm, s.: 7,32 g.

A viselet leletei

Az állkapocs körül, valamint az állatjárat által kissé megbolygatott bal mellkasanál gyöngyök kerültek elő: 7. Világoszöld, kopott, matt, érdes felületű, hosszú henger alakú áttetsző *üvegyöngy* (79. kép 8), furata kónuszos, szélei egyenesen levágottak. H.: 1,1 cm, átm.: 0,8 cm, furat átm.: 0,28–0,4 cm. ID.No.: 1166.

8. Fényes barna felületen hatszoros fehér, lapos hurokfolyatott rátétdíszes, hosszú henger alakú opak *üvegyöngy* (79. kép 5), kónuszos furattal. H.: 0,6–0,7 cm, átm.: 0,8 cm, furat átm.: 0,3–0,32 cm. ID.No.: 1165.

9. Világoszöld, matt, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú áttetsző *üvegyöngy* (79. kép 4), kónuszos furattal. H.: 0,65–0,8 cm, átm.: 1–1,1 cm, furat átm.: 0,35–0,4 cm. ID.No.: 1168.

10. Fényes fehér felületen ötszörös áttetsző világoskék hurokfolyatott rátétdíszes, hosszú henger alakú opak *üvegyöngy* (79. kép 7), kónuszos furattal. H.: 0,75 cm, átm.: 0,72 cm, furat átm.: 0,28–0,32 cm. ID.No.: 1167.⁵⁴

11. Zöld, matt, érdes felületű, rövid henger alakú áttetsző *üvegyöngy* (79. kép 4), bázisos, hengeres furattal. H.: 0,6 cm, átm.: 0,8 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 1164.

12. Zöld, matt, érdes, kopott felületű hatszög átmetszetű hasáb alakú áttetsző *üvegyöngy* (79. kép 3), szélei ferdén levágottak. H.: 1,1 cm, átm.: 0,55 cm, furat átm.: 0,05–0,1 cm. ID.No.: 1169.

127. *sír* (G/16–17; 80. kép 5). Kétoldali padkás aknasír. T.: ÉK–DNy, 54–234°. H.: 220 cm, sz.: 75 cm, m.: 90 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésbarna betöltése jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajtól. A függőleges falú sír két hosszoldalán a nyésés alatt 45 cm mélyen 10–10 cm széles padka volt. Ezen a szinten feküdt egy szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa úgy, hogy a sír széléhez közeli csontok – pl. a sír déli sarkában, illetve a sír délkeleti padkáján fekvő szarvasmarha lábcsontok – a padkán, míg a többi állatcsont ennél mélyebben, a sír közepe felé dőlve került elő. A sír teknőszerűen kialakított alja felett 4–7 cm-es betöltésen 18–20 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű váza került elő. Torzított koponyája enyhén előrebíllent, válla összehúzva, karcsonjtjai szorosan a bordák mellett, lábcsonjtjai egymással párhuzamosan feküdtek.

Állatmellékletek

1. *Juvenis* korú (2¼–2½ éves) tehén koponyája feküdt az állkapcsán, enyhén a sír közepe felé dőlve, a délkeleti sírfal mellett. A jobb mellső lábcsontok a koponya és a sírfal között, a bal mellső láb csonjtjai a koponya bal oldala mellett, az emberi váz bal térdje fölött került elő. A hátsó lábcsontok a sír déli sarkában voltak.

2. *Infans* korú (3 hónapos) juh koponyája és lábcsonjtjai kerültek elő a sír délkeleti végéből.

A *juvenis* korú nő mellékletei

3. Szürke, korongolt edény oldalából készített *orsókarika* (80. kép 14) került elő palástján állva a jobb lábszár alsó, boka felőli végének külső oldala mellett. Átm.: 4,3 cm, v.: 0,9 cm.

A viselet leletei

4. *Fülbevaló bronzkarikája* (80. kép 6) a koponya jobb oldala mellől. Két félgömbből álló *ezüst gömbcsüngője* önnel van kitöltve.

5. *Fülbevaló bronzkarikája* (80. kép 7–8) a koponya bal oldala mellől. Ezüst gömbcsüngője szétporladt.

⁵⁴ Anyagvizsgálatra elküldve.

A gyöngyök a nyakcsigolya alól egy csomóban kerültek elő. 6. Fényes fekete, érdes, lyukacsos felületen három világossárga lapos, dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (80. kép 12), bázisos kónuszos furattal. H.: 0,6–0,7 cm, átm.: 0,9–1,5 cm, furat átm.: 0,25–0,3 cm. ID.No.: 1171. 7. Vörösesbarna, fényes, lyukacsos felületen ötszörös okkersárga szétfolyó hurokfolyatásos rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, bázisos, kónuszos furattal. H.: 0,7–0,75 cm, átm.: 1–1,1 cm, furat átm.: 0,33–0,39 cm. ID.No.: 1170.⁵⁵ 8. Szürkésfekete matt, kopott felületen három domború és síkból kiugró, világossárga dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (80. kép 3), bázisos, kónuszos furattal. H.: 0,7–0,8 cm, átm.: 1–1,1 cm, átm.: 0,3–0,35 cm. ID.No.: 1172. 9. Fényes fekete, lyukacsos felületen négy apró domború, világossárga egy rétegű dudoros és ötszörös fehér hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (80. kép 2), bázisos, hengeres furattal. H.: 0,75 cm, átm.: 1 cm, furat átm.: 0,48 cm. ID.No.: 1174. 10. Szürkésbarna matt, lyukacsos felületen három domború és síkból kiugró, világossárga, egyrétegű dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (80. kép 4), bázisos, kónuszos furattal. H.: 0,7–0,8 cm, átm.: 1–1,1 cm, furat átm.: 0,3–0,35 cm. ID.No.: 1173. 11. Barnásfekete, matt, érdes, kopott felületű, felületen három domború világossárga egyrétegű dudoros rátétdíszes, deformálódott, hordó alakú opak *üveggyöngy* (80. kép 13), bázisos furata hengeres. H.: 1,05 cm, átm.: 1,1–1,15 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 1175. 12. Töredékes *vascsat* (80. kép 9) került elő a láb feletti betöltésből.

128. sír (G/16; 80. kép 10). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. Az akna h.: 170 cm, sz.: 85 cm, m.: 20–40 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sírfolt élénksárga betöltése jól elvált a világosbarna agyagos altalajban. Az akna délnyugati végén egy 30 cm-es szakasz volt szürkésbarna betöltésű. A fülke szája felé lejtő akna alja felett 5–15 cm vastag betöltésen feküdt három szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa. A fülke szája előtt mintegy 40 cm hosszán, az akna teljes szélességében a betöltés fekete és zsiros tapintású volt. A meredek, kb. 40°-os lejtésű fülkében egy *maturus korú* (48–57 éves) *férfi* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű csontváza került elő a fülke alja fölött 3–5 cm-re. Koponyája előrebillent, válla összehúzva, karcsontjai szorosan a test mellett feküdtek.⁵⁶

Állatmellékletek

1. *Maturus korú* tehén koponyája feküdt a jobb oldalán, az akna közepén, a délkeleti sírfal mellett, orral keleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai* az akna délkeleti fala mellett, a koponya mögött kerültek elő. 2. *Juvenis korú* (2–2½ éves) tehén koponyája feküdt a bal oldalán, az akna közepén, orral északnyugati irányban, *mellső és hátsó lábcsontjai* körülötte voltak. 3. *Juvenis korú* (2–2½ éves) szarvasmarha koponyája és *lábcsontjai* feküdtek az akna délnyugati végében, közvetlenül a fülke szája előtt. 4. *Infans korú* (3 hónapos) szarvatlan juh koponyája feküdtek a jobb oldalán az akna északkeleti felében, közel az északnyugati falhoz, orral kelet felé, *lábcsontjai* körülötte, illetve a *maturus korú* tehén koponyája alatt.

A viselet leletei

5. Háromszög alakú *vascsat* (80. kép 11) került elő a medencéből. H.: 3,6 cm, sz.: 4 cm.

129. sír (G/17; 80. kép 15). Padmalyos sír. T.: KÉK–NyDNY, 70–250°. Az akna h.: 140 cm, sz.: 50–60 cm, m.: 35 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú, a délnyugati vége felé enyhén szélesedő sír szürkésbarna feltja jól elvált a sárgásbarna altalajtól. Kevésbé határozott körvonallal az északnyugati, a padmaly feletti széle jelentkezett. Az akna alja felett, 3–15 cm vastag betöltésen egy szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt. Az akna északnyugati oldalában kivájt padmaly két vége ívesen kiszélesedett, így hosszabb volt, mint maga az akna. H.: 150 cm, sz.: 35 cm, m.: 45 cm. A padmaly alja felett 6–10 cm vastag betöltésen került elő az *infans I. korú* (4–5 éves) gyermek hiányos, kirabolt⁵⁷ vázmaradványa. Eredeti helyzetben csak a két combcsont feküdt.

⁵⁵ Anyagvizsgálatra elküldve.

⁵⁶ A fülkét nem lehetett teljesen kibontani, mert a fülke a feltárássra kijelölt területen kívülre nyúlt és a fölötté lévő területen a kitermelt föld is deponálva volt, ezért nem lehetett rábontani. A férfi vázmaradványát csak a medencéig tudtuk feltárni, a lábcsontjait már csak kikaparni tudtuk.

⁵⁷ A gyermek felsőtestére irányuló rablás következménye lehetett az, hogy az akna északnyugati oldala határozatlanul, elmosódva jelentkezett a nyésési szinten.

Állatmellékletek

1. *Juvenis korú (10–12 hónapos) tehén koponyája* feküdt a bal oldalán, orral északi irányban, az akna északi negyedében. *Mellső lábcsontrajai* a koponya mögött, a *hátsó lábcsontrajai* az akna déli sarkában helyezkedtek el. 2. *Juvenis korú (8–11 hónapos) juh koponyája* feküdt az állkapcsán, az akna északi sarkában, orral északkeleti irányban, az aknának a padmaly felé ferdén kialakított alján. *Lábcsontrajai* és három *farokcsigolyája* is ebben a sávban, a padmaly nyílása előtt került elő.

A viselet leletei

3. Fényes fekete, kopott felületű, deformálódott, gyűrű alakú, opak *üveggyöngy* (80. kép 16), kónuszos furattal került elő az állkapocs feltételezhető helyéről. H.: 0,4–0,9 cm, átm.: 2,2 cm, furat átm.: 0,9–1,15 cm. ID.No.: 3096. 4. Fehér, erősen kopott felületű, deformálódott, hordó alakú *krétagyöngy* (80. kép 17), hengeres furattal. H.: 1,2–1,9 cm, átm.: 1,2–1,5 cm, furat átm.: 0,6 cm. ID.No.: 3097. 5. Négyzet alakú *vascsat* (80. kép 18) került elő a jobb medence-lapát feltételezhető helyéről. H.: 3 cm, sz.: 3 cm.

130. sír⁵⁸ (G/17; 81. kép 1) Padmalyos sír. T.: KÉK–NyDNY, 64–244°. Az akna h.: 227 cm, sz.: 80 cm, m.: 55 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír feltja kevert szürkésárga volt, északnyugati oldalához egy kb. 100 cm sugarú, ovális, egységes szürkésbarna felt csatlakozott, mely szemmel láthatóan elkülönült az akna betöltésétől. Mint a bontás során kiderült, az ovális felt a padmaly beszakadásával keletkezett. Az agyagos, sárgásbarna talajban a padmaly fölötti réteg megsüllyedt, de nem keveredett vadtalaj feltjének bizonyult. Az aknában két szarvasmarha, két juh és egy bárány részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa és egy báránycsontváz feküdt az akna alja feletti 5–10 cm magas betöltésen. A padmalyt az akna északnyugati hosszoldalába vajták. Az akna és a padmaly találkozásánál, az állatcsontoktól a koporsó délkeleti oldaláig fekete, zsiros tapintású, barna pöttyökkel teli betöltés volt. Az akna alja a padmaly felé lejtett. A padmaly akna felőli oldala mintegy 30°-os szögben lejtett az akna irányában. A padmaly h.: 205 cm, sz.: 70 cm, m.: 92 cm. A padmaly eredeti magassága 65–70 cm lehetett. Benne vajt koporsóban 45–49 éves, enyhén torzított koponyájú nő háton fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő, a sír alja felett 3–5 cm vastag betöltésen. A téglalap alakú, lekerekített végű, vajt koporsó feltjének h.: 193 cm, sz.: 53 cm. A koponya hátrabilent, a váll összehúzva, a karok a test mellett szorosán, a láb és a lábfej csontjai egymás mellett párhuzamosan feküdtek.

Állatmellékletek

1. *Adultus korú bika koponyája* feküdt az állkapcsán, az akna délnyugati végében, orral déli irányban. *Mellső lábcsontrajai* a koponya mögött, a *hátsó lábcsontrajok* az akna északkeleti harmadában, nagyjából az akna tengelyében helyezkedtek el. Az anatómiai rendben fekvő tíz *farokcsigolya* az akna északkeleti végében, illetve a keleti sarokban, félkörbe feküdt. 2. *Subadultus korú (3–3½ éves) tehén koponyája* bal oldalán az akna déli sarkában, orral délnyugati irányban feküdt. *Mellső lábcsontrajai* a bika koponyája mögött, a *hátsó lábcsontrajok* az akna északkeleti harmadában, nagyjából az akna tengelyében kerültek elő. A délkeleti fal mellett, a bika farokcsigolyái végénél egy csomóban előkerült *farokcsigolyákat* rágcsálók bolygathatták meg. 3. *Adultus korú kos koponyája* feküdt az állkapcsán, a bika koponyájának jobb oldala mellett, orral dél felé. *Lábcsontrajai* a juhkoponya és az akna délnyugati vége között egy szűk területen kerültek elő. 4. *Juvenis korú (1½–2 éves) szarvatlan juh koponyája* került elő az állkapcsán, az akna délnyugati fala előtt, orral dél felé. *Lábcsontrajai* alatta és közvetlenül mellette feküdtek. 5. *Infans korú (8–10 hónapos) szarvált juh koponyája* és *lábcsontrajai* feküdtek az akna délnyugati fala előtt, a nyelési szinttől 30 cm mélyen, az adultus korú juh koponyája fölött.⁵⁹ 6. *Neonatus korú (újszülött) juh teljes váza* került elő az akna északi sarkában, a nyelési szint alatt 20 cm mélyen.

A *maturus* korú nő mellékletei

7. Fekete, sötétbarnás, homokszínű, világosbarna feltos, szabad kézzel formált *edény* (81. kép 19) került elő a koponya bal oldala mögött, a bal váll felé dőlve. Durván kidolgozott anyagú, homokkal és kerámia törmelékkel erősen soványított. Felülete igen egyenetlenül elmunkált, erősen horpadásos. Közepesen vastag falú, rossz megtartású. Rövid pereme tölcésesen kihajló, lekerekített. Vállja erősen kiugró. Erősen aszimmetrikus kiképzésű, oldalra billen.

⁵⁸ A sír első közlése LŐRINCZY 1993, 103.

⁵⁹ Az utóbbi három esetben összegöngyölt állatbőrt helyeztek a sírba.

Alja egyenesen levágott. Mag.: 14,4 cm, pátm.: 9,1 cm, fátm.: 6,9 cm. (VIDA 1999 IIID5/c3) 8. *Adultus korú kos keresztcsontja és első ágyékcsgolyója* feküdt a koponya jobb oldala mögött, a sír alja felett 10–13 cm-re. 9. Szürke, díszített felületű edény oldaltörédékből készített *orsókarika* (81. kép 18) a bal térd külső oldala mellől. Átm.: 4,2 cm, v.: 1 cm.

A viselet leletei

Tizennégy gyöngy került elő a nyakcsigolyák és az állkapocs alól, illetve mellől. 10. *Borostyán gyöngy* (81. kép 8), kopott felületű, korong alakú, hengeres furattal. H.: 0,5–0,55 cm, átm.: 1,4 cm, furat átm.: 0,21 cm. ID.No.: 1180. 11. Téglalap átmetszetű lecsiszolt sarkú, hosszú hasáb alakú *karneolgyöngy* (81. kép 10), széle törött, furata kónuszos. H.: 1,15 cm, sz.: 1 cm, v.: 0,4 cm, furat átm.: 0,1–0,2 cm. ID.No.: 1177. 12. Zöld, érdes, kopott, sávosan pusztuló felületű, deformálódott, gömb alakú áttetsző *üvegyöngy* (81. kép 6), hengeres furattal. H.: 0,6–0,85 cm, átm.: 0,85 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 1178. 13. Téglalap átmetszetű, kopott felületű lecsiszolt sarkú, hosszú hasáb alakú *karneolgyöngy* (81. kép 7), kónuszos furattal. H.: 1,15 cm, sz.: 0,8 cm, v.: 0,5 cm, furat átm.: 0,1–0,12 cm. ID.No.: 1179. 14. Korong alakú, kopott felületű *borostyángyöngy* (81. kép 4), hengeres furattal. H.: 0,5 cm, átm.: 1,3 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 148. 15–16. Két téglalap átmetszetű lecsiszolt sarkú, hosszú hasáb alakú, kopott, sérült felületű barna *karneolgyöngy* (81. kép 3, 9), kónuszos furattal. H.: 0,8 cm, sz.: 0,7 cm, v.: 0,4 cm, furat átm.: 0,09–0,2 cm. ID.No.: 1181. 17. Téglalap átmetszetű, hasáb alakú, erősen kopott felületű *borostyángyöngy* (81. kép 5), hengeres furattal. H.: 1,3 cm, sz.: 0,8 cm, v.: 0,7 cm, furat átm.: 0,22 cm. ID.No.: 1183. 18. Sárgásfehér, lyukacsos, kopott felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (81. kép 11), hengeres furatában feketés elszíneződés. H.: 0,4–0,7 cm, átm.: 1 cm, furat átm.: 0,5 cm. ID.No.: 1184. 19. Zöld, pusztuló felületű, deformálódott, rövid henger alakú áttetsző *üvegyöngy* (81. kép 12), bázisos, hengeres furattal. H.: 0,55–0,62 cm, átm.: 0,75–0,9 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 1185. 20. Sárgásfehér, erősen lyukacsos, kopott felületű, hosszú henger alakú opak *üvegyöngy* (81. kép 13), kónuszos furattal. H.: 1,4–1,55 cm, átm.: 0,9 cm, furat átm.: 0,3–0,4 cm. ID.No.: 1186. 21. Kék, erősen kopott felületű, deformálódott, négyszög átmetszetű, rövid hasáb alakú áttetsző *üvegyöngy* (81. kép 14), hengeres furattal. H.: 0,4–0,55 cm, sz.: 0,9 cm, v.: 0,8 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 1187. 22. Fekete, sávosan pusztuló felületű, négyzet átmetszetű, hosszú hasáb alakú áttetsző *üvegyöngy* (81. kép 15), hengeres furattal. H.: 0,9 cm, sz.: 0,6 cm, v.: 0,6 cm, furat átm.: 0,28 cm. ID.No.: 1188. 23. Világoskék, áttetsző hengeres *végtörédé* (81. kép 16), kónuszos furattal. H.: 0,8–0,95 cm, átm.: 0,65 cm, furat átm.: 0,1–0,15 cm. ID.No.: 1189. 24. Kisméretű *bronzkarika* (81. kép 2) került elő a bal felkar külső oldala mellől, állatjáratból. Átm.: 1 cm. 25. *Vascsat* (81. kép 17) feküdt a jobb medencelapát előtt, peckével felfelé és hegyével észak felé. Teljes felületét vasoxiddal konzerválódott bőr fedi. H.: 3,1 cm, sz.: 2,9 cm.

132. *sír* (G/18; 82. kép 1–3). Füles aknasír T.: ÉK–DNy, 46–226°. H.: 210 cm, sz.: 85–90 cm, m.: 90 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír északkeleti kétharmada szürkésbarna,⁶⁰ míg a délnyugati harmada élénksárga foltként jelentkezett. A nyesett felszíntől 15–20 cm mélyen a sír két hosszabbik oldalában egy-egy 15–18 cm magas és 15 cm mély vajat volt. A sír felső rétegében – eredetileg az oldalfalban kialakított vajatok aljára, keresztbefektetett fára (deszkára) helyezték – három szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rúd és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványát bontottuk ki. A sír teknősre kialakított alja feletti 3–6 cm vastag betöltésen 35–39 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő. Enyhén torzított koponyája a bal oldalán feküdt, a bal mellkas bordái és a bal fel- és alkar csontjai a rablás következtében hiányoztak. A váz jobb oldala és a medencétől lefelé eső része anatómia rendben feküdt.

Állatmellékletek

1. *Juvenis korú (1½–2 éves) tehén koponyája* került elő az állkapcsán fekve, a sír közepe fele dőlve, orral keleti irányban, a nő bal felkarja felett. *Mellső lábcsontjai* a tehénkoponya, *hátsó lábcsontjai* a bika koponyája alatt feküdtek. *Farokcsigolyái* felszedés közben a tehénkoponyák alól kerültek elő. 2. *Adultus korú tehén koponyája* feküdt a bal oldalán, a sír közepe fele dőlve, a tehénkoponya mögött, orral északkeleti irányban, a sír délkeleti fala mellett. *Mellső lábcsontjai* a sír délkeleti végénél, a *hátsó lábcsontok* és *farokcsigolyái* a délnyugati végében kerültek elő. 3. *Foetus korú szarvasmarha koponyája és lábcsontjai* a sír délkeleti sarkában, a tehénlábcsontok alatt feküdtek. 4. *Infans korú (6–8 hónapos) szarvatlan kos koponyája* feküdt a jobb oldalára fordulva, orral északkeleti irányban, *lábcsontjai* a sír délkeleti és délnyugati fala mellett fekvő tehénlábcsontok mellől és alól kerültek elő.

⁶⁰ Ez az elszíneződés valószínűleg a rablógödör területének a jele.

Az *adultus* korú nő mellékletei

5. *Subadultus* korú juh keresztcsontjának töredéke és 6 ágyékcsigolyája a nyakcsigolyák helyén, állatjáratban, másodlagos helyzetben feküdtek. 6. A kívül vörös, belül szürke, nagyméretű, korongolt edény oldaltöredékéből készített *orsókarika* (82. kép 8) a jobb alkarcsontok között, élén állva, a sír tengelyére merőlegesen helyzetben került elő. Átm.: 4,5 cm, v.: 1,1 cm.

A viselet leletei

Két gyöngy került elő bontás közben a sír betöltéséből. 7. Fehér, lyukacsos, matt, kopott felületű, deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (82. kép 5), hengeres furattal. H.: 0,58–0,7 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 1190. 8. Sötétkék, erősen lekopott felületű, deformálódott, négyyszög átmetszetű, lecsapott sarkú hosszú hasáb alakú, áttetsző *üvegyöngy* (82. kép 4), kónuszos furattal. H.: 0,6–0,7 cm, átm.: 0,55 cm, furat átm.: 0,15–0,2 cm. ID.No.: 1191. 9. *Vascsat* (82. kép 6) feküdt a jobb kézcsontok és a medencelapát közötti területen, pecke felül és a koponya irányában mutatott. Felületének nagyobbik részét vasoxiddal konzerválódott bőr fedi. H.: 37, cm, sz.: 3,4 cm.

133. sír (G/18; 85. kép 2–3) Fülkesír. T.: ÉK–DNY, 48–228°. Akna h.: 155 cm, sz.: 60 cm, m.: 15–55 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna faltjának északkeleti harmada egynemű világossárga, délnyugati kétharmada szürkésbarna és sárga, kevert elszíneződést mutatott. Az állatcsontokat az ásás és a nyesés során megbolygatták. Az akna délnyugati végéhez egy 80 cm hosszú, 70 cm széles, egynemű barna, észak–déli irányú folt (rablógödör?) csatlakozott. Az akna alja a délnyugati végében 50 cm hosszon 45 cm-t lejtett, felette mintegy 5–15 cm vastag betöltésen szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő. Az akna és a fülke találkozásánál a betöltés fekete, zsíros tapintású volt. A fülke h.: 180 cm, sz.: 65 cm, m.: 55–100 cm. A fülkében egy *infans I. korú* (5–6 éves) gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, igen rossz megtartású, hiányos vázmaradványa került elő.

Állatmelléklet

1. *Juvenis* korú (1½–2 éves) szarvasmarha koponyája feküdt a bal oldalán, orral délnyugati irányban, az akna délnyugati harmadában. *Mellső lábcsonkjai* a koponya vonalában az északnyugati sírfal mellett, a *hátsó láb csontjainak maradványai* a koponya mögött, a délkeleti fal mellett kerültek elő.

134. sír⁶¹ (F/18; 83. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNY, 48–228°. Az akna h.: 255 cm, sz.: 90 cm, m.: 28 cm. Az akna téglalap alakú, lekerekített sarkú, minkét végén enyhén ívelt, a délnyugati végén kissé szélesedő faltjának északkeleti harmada/fele élénksárga, míg a délnyugati fele barna színnel jelentkezett a sárgásbarna altalajban. A folt élénksárga betöltése megegyezett a fülke mélyén lévő homokkal, melyet onnan az akna aljára termeltek. Az akna falai függőlegesek, alja eredetileg vízszintes volt. A fülkéből kitermelt élénksárga homok egy része az akna alján maradt, északkeleti végét kitöltötte, ám délnyugati irányban, a fülke szája felé fokozatosan keskenyedett és vékonyodott. Ezen a részen e sárga homokot barna betöltés fedte. Az akna délnyugati végében, közvetlenül a fülke szájánál, annak teljes szélességében a betöltés zsírosra és feketére váltott, jelezve az összegöngyölt állatbőrt, amellyel a fülke száját elrekesztették. Nagyjából az akna közepén a sírgödör egy ívelt végű, 30 cm-es lépcsővel mélyült, melynek alján két szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt. A fülke h.: 240 cm, sz.: 135 cm, szájának ma.: 50 cm, lejtési szöge: 35° volt. A fülke meredeken indult az akna délnyugati harmadából, északkeleti felén alja enyhén domború, délnyugati vége inkább teknős volt. A fülke hordószerű alakja, alja, valamint szája előtt boltozatának, illetve végének indítása eredeti állapotot tükröz, a fülke teteje azonban az idők során beszakadt, így ennek dokumentálására nem volt mód. A fülkében hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű 25–30 éves nő rossz megtartású csontvázat bontottuk ki. A koponya jobbra, a kulcscsontra billenve feküdt. A bordák és a csigolyák nagyrészt elkorhadtak, az eredetileg itt lévő mellékleteket, illetve a medencecsontokat rágcsálók mozdították el.

⁶¹ A sír első közlése LŐRINCZY–STRAUB 2004, 307–309.

A nőt vájt koporsóban temették el, erre utalt a fülke alsó felében megfigyelhető barna elszíneződés, illetve a hosszúcsontok alatti 6–8 cm vastag betöltés. A koporsó h.: több mint 160 cm, sz.: 50 cm lehetett. A koporsóra utaló elszíneződés és a csontváz helyzete alapján a fülke lejtős alján a koporsó megcsúszott, míg a csontváz a fülke felső részénél fennakadt.

Állatmellékletek

1. *Maturus korú bika koponyája* az állkapcsán, az akna délnyugati végében, orral déli irányban, *lábsontjai* és *farokcsigolyái* körülötte és alatta feküdtek. 2. *Infans korú (3–4 hónapos) szarvasmarha koponyája* a bal oldalára fordulva, részben a bika koponyája alatt, orral keleti irányban feküdt, *lábsontjai* körülötte kerültek elő.

Az *adultus* korú nő mellékletei

3. A jobb combcsonton egyélű, nyélnyúlványos *vaskés* (83. kép 4) feküdt töredékes állapotban. H.: 26 cm, ebből a nyél h.: 7,8 cm, sz.: 1,8 cm. 4. A fülke betöltéséből, állatjáratból egy másik egyélű, nyélnyúlványos *vaskés* (83. kép 3) töredékei kerültek elő. H.: 11,5 cm, sz.: 1,5 cm. 5. A jobb combcsont külső oldala mellett *bronzkanál* (84. kép 33) feküdt. A kerekre és laposra kalapált fejhez legyezőszerűen szélesre kalapált, ívelt nyakkal kapcsolódik a hurokban végződő nyél. Nyelének elülső oldala vízszintes vonalakkal díszített, a nyakon két félgömbös mélyedés látszik, a fejen kereszt alakban öt lyuk van. H.: 17 cm, s.: 9,95 g. 6. A combcsontok között, másodlagos helyzetben trapéz alakú, benyomott oldalú *vascsat* (84. kép 32) került elő. H.: 2,9 cm. 7. Szürke edény oldalából készített *orsókarika* (84. kép 31) került elő a sír betöltésében, állatjáratból. Átm.: 4,4 cm, v.: 1,3 cm. 8. *Subadultus korú juh keresztcsontjának* töredékei kerültek elő a sír betöltéséből.

A viselet leletei

9–10. A koponya jobb és bal oldala alatt gyöngycsüngős *ezüst fülbevalópár* (84. kép 1–2) feküdt töredékes állapotban. Az ezüstkarikához négy kisméretű, ezüst lemezgömb alatt egy hurokba hajlított huzalra felhúzott félgömb alakú ezüsttaggal kék, kerek üvegyöngy csatlakozik. S.: 1,31 g és 1,85 g (gyöngycsüngő nélkül). A nyak körül huszonöt gyöngyszemből álló *nyaklánc* (84. kép 3–27) volt. A jobb kulcsont és a koponya közötti bolygatatlan szakaszon egy szemesgyöngy és három apró sárga gyöngyszem, majd ismét egy szemesgyöngy következett. A többi gyöngy a mellkas csontjai között, valamint magasabban, állatjáratból került elő. 11. Sötét vörösesbarna, fényes felületen négyszeres fehér hullámvonal folytatású és közepén, a gyöngy tengelyére merőlegesen egy sárga vonalfolyatott rátétdíszes, hosszú bikónikus opak *üvegyöngy* (84. kép 17), kónuszos furattal. H.: 0,9 cm, átm.: 0,9 cm, furat átm.: 0,22–0,3 cm. ID.No.: 3098. 12. Sötét vörösesbarna, fényes felületen négyszeres sárga, szétfolyó hullámvonal folytatású rátétdíszes, rövid bikónikus opak *üvegyöngy* (84. kép 16), kónuszos furattal. H.: 1 cm, átm.: 0,9 cm, furat átm.: 0,2–0,25 cm. ID.No.: 3099. 13. Sötét vörösesbarna, fényes felületen négyszeres sárga, hullámvonal folytatású rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (84. kép 14), kónuszos furattal. H.: 0,8 cm, átm.: 0,9 cm, furat átm.: 0,12–0,25 cm. ID.No.: 3100. 14. Sötét vörösesbarna, fényes felületen négyszeres sárga hullámvonal folytatású rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (84. kép 10), kónuszos furattal. H.: 0,8 cm, átm.: 0,9 cm, furat átm.: 0,18–0,22 cm. ID.No.: 3101. 15. Sötét vörösesbarna, fényes irizáló felületen háromszoros sárga hurokfolyatott rátétdíszes, hosszú henger alakú opak *üvegyöngy* (84. kép 18), kónuszos furattal. H.: 0,8 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,19–0,22 cm. ID.No.: 3102. 16. Sötétvörös, kopott, érdes felületű, deformálódott, hosszú henger alakú opak *üvegyöngy* (84. kép 19), hengeres furattal, belsejében fehéres anyaggal. H.: 1,35 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,35 cm. ID.No.: 3103. 17. Kékesfehér, fekete sávós, érdes, matt felületű, hosszú bikónikus opak *üvegyöngy* (84. kép 12), forgatás nyomával. Hengeres furatában fekete anyaggal. H.: 0,83 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 3104. 18. Világoszöld, erősen irizáló felületű, hosszú bikónikus opak *üvegyöngy* (84. kép 24), forgatás nyomával, kónuszos furattal. H.: 0,8 cm, átm.: 0,8 cm, furat átm.: 0,18–0,25 cm. ID.No.: 3105. 19. Fényes fekete, hosszú bikónikus opak *üvegyöngy* (84. kép 13), forgatás nyomával, kónuszos furattal. H.: 0,8 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,12–0,2 cm. ID.No.: 3106. 20. Kék, lyukacsos, kopott felületű, téglalap átmetszetű hosszú hasáb alakú áttetsző *üvegyöngy* (84. kép 9), ovális átmetszetű furata hengeres. H.: 0,75 cm, sz.: 0,61 cm, v.: 0,55 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 3107. 21. Színtelen, lapított gömb alakú áttetsző *üvegyöngy* (84. kép 21), törött, sérült, furata hengeres. H.: 0,5 cm, átm.: 1,22 cm, furat átm.: 0,52 cm. ID.No.: 3108. 22. Kopott felületű, téglalap átmetszetű hosszú hasáb alakú *karneolgyöngy* (84. kép 15), furata kónuszos. H.: 1,15 cm, sz.: 0,8 cm, v.: 0,6 cm, furat átm.: 0,12–0,21 cm. ID.No.: 3109. 23. Kopott felületű, téglalap átmetszetű hosszú hasáb alakú *karneolgyöngy* (84. kép 20), furata kónuszos. H.: 0,7 cm, sz.: 0,5 cm, v.: 0,4 cm, furat átm.: 0,1–0,2 cm. ID.No.: 3110. 24. Kék, irizáló, kopott, matt, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (84. kép 7), kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,4 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,2–0,25 cm. ID.No.: 3111. 25. Kék, irizáló, kopott, matt, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (84. kép 8), bázisos, kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,35 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,25–0,2 cm. ID.No.: 3112. 26. Kék, irizáló, kopott, matt, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (84. kép 4),

bázisos, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,3 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 3113. 27. Kék, irizáló, kopott, matt, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (84. kép 6), tekercselés nyomával, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,2 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 3114. 28. Kék, irizáló, kopott, matt, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (84. kép 11), hengeres furattal. H.: 0,35 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 3115. 29. Okkersárga, kopott, matt, lyukacsos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (84. kép 5), hengeres furattal. H.: 0,2–0,4 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 3116. 30. Sötét okkersárga, kopott, matt, lyukacsos, porózus felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (84. kép 3), hengeres furattal. H.: 0,25 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,15 cm. ID.No.: 3117. 31. Okkersárga, kopott, matt, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (84. kép 22), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,2 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 3118. 32. Okkersárga, kopott, matt, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngytöredék* (84. kép 23), bázisos furata hengeres. H.: 0,3 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 3119. 33. Okkersárga, kopott, matt, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (84. kép 26), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,3 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 3120.⁶² 34. Okkersárga, kopott, matt, lyukacsos felületű, kétszeresen összetett, deformálódott, aszimmetrikus, lapított gömb alakú opak *üveggyöngytöredék* (84. kép 25), hengeres furattal. H.: 0,5 cm, átm.: 0,4 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 3121. 35. Okkersárga, matt, lyukacsos felületű, deformálódott, lapított gömb (köles) alakú opak *üveggyöngy* (84. kép 27), kónuszos furattal. H.: 0,2 cm, átm.: 0,4 cm, furat átm.: 0,1–0,15 cm. ID.No.: 3122. 36–37. A jobb medence-lapáton egy kampóval ellátott, áttört díszű, bronzlemezéből préselt, aranyozott *mellboglár* (84. kép 29–30) feküdt, párja állatjáratból került elő. Az erősen kopott felületű korongpár közepét áttört, küllös motívum díszíti, melyet ékvésésre emlékeztető sáv, illetve gömbsor keretez. Szegélyét az előlapra merőleges, párhuzamos vonalak alkotják. Felerősítése a kapocs vonalában a hátlapjához forrasztott két füllel történt. A fülek mellől fémoxiddal konzerválódott bőrmaradvány került elő. Az egyik kiegészített. Átm.: 3,2 cm, v.: 0,4 cm, s.: 1,58 g, illetve 2,07 g. 38. A sír betöltéséből, állatjáratból trapéz alakú, benyomott oldalú *vascsat* (84. kép 28) került elő. H.: 3,5 cm.

135. sír (F/18; 85. kép 4–6). Kétoldali padkás sír. T.: ÉK–DNy, 46–226°. H.: 220 cm, sz.: 75 cm, m.: 90 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sírfolt szürkésbarna betöltése sárga szemcsékkel kevert foltként jelentkezett a sárgásbarna altalajban. A sírfolt közepén, illetve attól északkeleti irányban fekete ovális folt volt megfigyelhető a síron belül. A függőleges falú sír két hosszoldalánál egy-egy 8–10 cm széles, a nyesett felszíntől 40–50 cm mélyen kialakított keskeny padka volt. A sír felső rétegében szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a radius és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő 15–80 cm mélyen a nyesett felület alatt úgy, hogy az állatcsontok a sír közepe felé dőltek. A hossz- és keresztirányban egyaránt enyhén teknős sírfenek felett 4–8 cm magas betöltésen 23–25 éves, enyhén torzított koponyájú nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, kirabolt, a medencétől az állkapocsig bolygatott vázmaradványa került elő.

Állatmelléklet

1. *Adultus korú tehén koponyája* feküdt az állkapcsán, enyhén hátradőlt helyzetben, a női koponya felett 15 cm-re, orral északi irányban. A *bal mellső lábcsontok* a koponya bal oldala mellett feküdtek, míg a *jobb láb csontajainak töredékei* a rablógödörből kerültek elő. A *hátsó lábcsontok* és az anatómiai rendben fekvő *farokcsigolyák* a sír délnyugati végében, a sírfal mellett, illetve a női lábcsontjai előtt feküdtek.

Az *adultus* korú nő mellékletei

2. Kettős csonka kúp alakú *orsógomb töredéke* (85. kép 1) a bal felkarcsont helye és a sírfal közötti területről. Az orsógomb palástját körbefutó plasztikus árkok és bordák díszítik. Átm.: 2,6 cm, mag.: 1,8 cm. 3. *Vascsat* (85. kép 9) került elő a jobb combcsont külső oldala mellől. H.: 3,1 cm, sz.: 2,5 cm. 4. Juh tibia diaphysiséből faragott *tűtartó* (85. kép 7) feküdt a két boka között. H.: 7,7 cm. 5. *Vascsat* (85. kép 8) került elő a bal lábközépcsontokról. Elveszett.

137. sír (F/18; 86. kép 4–5). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 53–223°. Az akna h.: 260 cm, sz.: 75 cm, m.: 40–75 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír északkeleti harmadának betöltése egynemű sárga homok volt, a másik kétharmada barnásszürke-fekete, sárga homoklencsékkel keverten jelentkezett a sárgásbarna altalajban. A függőleges falú, a fülke felé egyenletesen mélyülő akna alján hagyott 3–15 cm vastag betöltésen

⁶² Anyagvizsgálatra elküldve.

két ló és egy szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa feküdt. Az akna délnyugati végében, annak teljes szélességében, a legutolsó szarvasmarha lábsontoktól egészen a fülkében előkerült juh csontokig a betöltés zsírosra és feketére váltott, jelezve az összegöngyölt állatbórt, amellyel a fülke száját elrekesztették. A fülke h.: 310 cm, sz.: 100–130 cm, m.: 80–195 cm, szájának mag.: 45 cm, lejtési szöge: 18° volt. A fülke kissé meredeken indult, majd szöge enyhébb lett. A fülke alja teknős volt, hordószerű alakja, szája előtt boltozatának, illetve végének indítása eredeti állapotot tükröz. A fülke teteje azonban az idők során beszakadt, így ennek dokumentálására nem volt mód. A fülkében hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű 40–45 éves férfi rossz megtartású csontvázát bontottuk ki a sír alja felett 3–15 cm vastag fekete betöltésen. A koponya és az állkapocs a bal oldalára billent, a váll összehúzva, a jobb kulcscsont hegyes szöveget zárt be, a bal párhuzamosan feküdt a felkarcsonttal. A karcsontok szorosan a test mellett, a lábsontok és a lábfej csontjai szorosan egymás mellett „spiccben” kerültek elő.

Állatmellékletek

1. *Maturus korú mén koponyája* feküdt az állkapocsán, az akna északkeleti végében, orral előre. *Mellső lábsontja* egymáson a lókoponya bal oldala, illetve az akna északnyugati fala mellett, *hátsó lábsontjai* a koponya és a mellső lábsontok mögött, egymáson keresztben fekvé helyezkedtek el. 2. *Adultus korú mén koponyája* feküdt az állkapocsán az akna közepén, a délkeleti sírfal mellett. *Mellső és hátsó lábsontjai* a koponya mögött, a bal és a jobb lábsontok egymáson fekvé a szarvasmarha lábsontok felett, a *farokcsigolyák* anatómiai rendben a bal lábsontok belső oldala mellett feküdtek. 3. *Juvenis korú (1½–2 éves) szarvasmarha koponyája* az adultus korú ló koponyája mögött, a jobb oldalára fordulva, orral keleti irányban feküdt. *Mellső és hátsó lábsontjai* mögötte, a ló lábsontok alatt kerültek elő.

A *maturus* korú ló leletei

4. A mén állkapocsei közül egy aszimmetrikus szájvasú, végkarikás kiképzésű, szögletes keresztmetszetű, csuklós, eredetileg fa oldalpálcás *vas csikózábla* (87. kép 8) került elő. A végkarikák belső oldalán vasoxiddal konzerválódott famaradvány van. A zablaszár h.: 10, illetve 11 cm. A hosszabbik szár a lókoponya bal oldalán volt. 5–6. Két félgömb alakú, ónozott felületű préselt *bronzveret* (87. kép 1–2) és *bronzszegecse* feküdt a koponya jobb oldalán, egymás után vízszintesen, a zablakarika mögött. Átm.: 1,7 cm. 7. Félgömb alakú, ónozott felületű préselt *bronzveret* (87. kép 3) volt a koponya jobb oldalán, a szemgödör fölött. Átm.: 1,7 cm. 8. *Vastöredékek és ónabetét töredékei* voltak a koponya tetején, a nyakszirtcsonton. 9. *Ónabetét töredékei* kerültek elő a ló nyakcsigolyájának jobb oldala mellől. 10. *Vascsat* töredékes állapotban (87. kép 10) került elő a ló nyakcsigolyája alól. A csatpecsek csuklója felőli oldalát vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány fedi. H.: 3,6 cm, sz.: 2,9 cm. 11. Félgömb alakú préselt *bronzveret* deformálódott *ónabetéje* került elő *bronzszegeccsel* a ló nyakcsigolyája mögül. 12. Meghatározhatatlan *vastöredékek* (87. kép 11) kerültek elő a két lókoponya közötti területről. 13. Félgömb alakú, ónozott felületű préselt *bronzveret* (87. kép 4) feküdt *bronzszegeccsel* a ló nyakszirtcsontjának bal oldala mellett. Átm.: 1,7 cm. 14. Félgömb alakú, ónozott felületű préselt *bronzveret* (87. kép 5) került elő *ónabetéttel és bronzszegeccsel* a lókoponya bal oldala és a bal lábsontok közül. Átm.: 1,7 cm. 15–16. Két félgömb alakú, ónozott felületű préselt *bronzveret* (87. kép 6–7) feküdt a bal hátsó ló láb patáján. Átm.: 1,7 cm. 17. *Bronzszegecsek* (87. kép 9) kerültek elő a felszedés során a férfi jobb mellkasa területéről, a vas tegezakasztó mellől. 18. Hurkos fülű, ívelt talpalójú *vaskengyel* (87. kép 12) feküdt a jobb hátsó ló lábcsonton, az akna északnyugati fala közelében. Szára rombusz keresztmetszetű. Mag.: 14 cm, belső átm.: 10 cm.

A *maturus* korú férfi mellékletei

19. *Infans korú (8–10 hónapos) juh* részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok), rossz megtartású maradványa feküdt a fülke szájánál, a férfi koponyája és a koporsó mögött. 20. *Subadultus korú juh* 5–6. *ágyékcigolyája és keresztcsontjának töredékei* feküdtek a jobb váll mellett. 21. Ívelt oldalú *vascsiholó* (87. kép 17) került elő a bal medencelapát és az alkar közötti területről. Mindkét felületét vasoxiddal konzerválódott bőr fedi. H.: 10,4 cm. 22. *Tokaji obszidián töredék* (87. kép 15) feküdt a vascsiholó mellett. 23. Kerek átmetszetű, ismeretlen rendeltetésű *vastárgy* (88. kép 8) volt a bal felkar belső oldalánál, a vaskard alatt. H.: 6,5 cm. 24. L alakú, lapos keresztmetszetű *vastárgy* (87. kép 14) került elő a bal bokacsont belső oldala mellől. 25. Viszonylag jó állapotú, kétélű *vaskard* (86. kép 3) feküdt a bal karcsontokon, a medencelapát, valamint a bal combcsont külső oldala mellett. Két oldalát és markolatvasát foltokban vasoxiddal konzerválódott farostok fedik. A markolatvas trapéz alakú, nagyjából négyzet átmetszetű, egy szöggel ütötték át. A markolatvas és a penge átmenete egy derékszög alakú váll, a penge viszonylag széles, egyenletesen elkeskenyedő, a végén ívelten a penge középvonalában elhelyezkedő hegybe fut össze. A penge kétélű, nagyjából ötszög átmetszetű, az összeállítás is jól megfigyelhető, a hegesztővarratok

alapján bizonyos, hogy a penge éleit utólag kovácsolták rá kovácshegesztéssel a penge magjára (az nem eldönthető, hogy maga a penge magja damaszkolt volt-e (pattern-welded, Wurbunt), vagy sem. A penge formája és kiképzése a spathakéra emlékeztet, a szeggel átütött markolat viszont élesen ellentmond ennek. A kard szelvében kettépedt, restaurált, ragasztott. A kard sírban mért h.: 100 cm. A ma mérhető legnagyobb h.: 97,8 cm, mh.: 13,6 cm, msz.: 1,24–2,24 cm, mv.: 0,64×0,93 cm – 11,06×11,1 cm, a szeg a markolat végétől 9 cm-re, átm.: 0,52×0,64 cm, alul átm.: 0,125×0,27 cm, szeg h.: 2,28 cm, ph.: 84,7 cm, psz.: 4,44 cm, 20 cm-re lejjebb: 4,04 cm, közepén 4,19 cm, 20 cm-re a csúcstól: 3,18 cm, 10 cm-re 2,73 cm, 5 cm-re 2,436 cm, pv.: alul 0,538 cm. 26. Kerek *vascsat* (a kard-függesztő szíjának csatja) *vas szíjszorító lemezekkel* (88. kép 9) került elő a vaskard alól. Hátsó felületét vasoxiddal konzerválódott textil fedi. Átm.: 3,2 cm. 27. A kard felső, *vas függesztő füle* (86. kép 1) feküdt a kard külső oldala mellett, a penge felső szelétől 3 cm-re, széthajtott szegeccsel a penge fele. Teljes felületét vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány fedi. Bújtatójának belső sz.: 0,8 cm. 28. A kard alsó, *vas függesztő füle* (86. kép 2) került elő a bal csuklónál a kard külső oldala mellett, a penge felső szelétől 38 cm-re, széthajtott szegeccsel a penge fele. Teljes felületét vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány fedi. Bújtatójának belső sz.: 1,3 cm. 29. Téglalap alakú *vascsat* (87. kép 13) emeltünk ki a karddal együtt. Elő- és hátoldalát foltokban vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány fedi. H.: 3,2 cm. A koporsó külső oldal mellé fektették a tegezt és az íjat (89. kép 10). 30. Lapos testű, felül ívelt, alul kampós végű *vas tegezakasztó* (88. kép 7) feküdt a bal váll vonalában, a felkarcsonttól 10–13 cm-re, a sír alja felett 10 cm-re. Hátoldalának felső széléhez egy kis vaslemez rozsdásodott, amely a szegeccset takarhatta. Lapos hátoldalát és kampós tagjának elülső oldalát vasoxiddal konzerválódott bőr fedi. H.: 7,5 cm. 31–36. Hat darab, különböző méretű, háromélű *vasnyílhegy* (88. kép 1–6) feküdt a koporsón kívül, a koponya bal oldalától 23 cm-re, a sír alja felett 5 cm-re, egymás alatt, illetve egymás mögött. Nyéltüskéjüket vasoxiddal konzerválódott fa veszi körbe, lapjaikat bőr fedi. H.: 10,1 – 9,8 – 9 – 7,4 – 6 – 6,6 cm. A felajzatlan aszimmetrikus reflexív gímszarvas agancsából faragott, rossz megtartású lemezei a koporsón kívül, a sír alján, a férfi bal oldalától 10 cm-re, a füle délkeleti fala mellett (89. kép 10) feküdtek. A felső és alsó csontlemez külső vége között 141,5 cm volt a távolság. A felső csontlemez külső vége és a markolatlemez vége között 62,5, míg az alsó csontlemez és a markolatlemez lefelé eső vége között 50,5 cm volt. 37–39. A felső íjkar végét borító *csontlemezek* (89. kép 1–3) szétnyílván, külső oldalukon feküdtek. Az egyik csontlemez rovátkolt vége töredékes. Az ép lemez h.: 28 cm, sz.: 2,4 cm. A húr beakasztására szolgáló bevágás és a csontlemez sarka közötti távolság: 2 cm. A középlemez töredékesen maradt meg. 40–42. Az íj közepét borító *csontlemezek* (89. kép 4–6) töredékes állapotban a koponya vonalában kerültek elő. Az oldallemmez pár egymáson fekvő, a keskeny *éllemez* élén állva, előlapjával az emberi test fele feküdt. A két oldallemmez belső oldala rövidebb, a külső hosszabb. Külső oldaluk széle 45°-os szögben van levágva. A csontlemezek hegyesszögű végein és külső szélein keresztirányú irdalások vannak. Az épebb oldallap töredékes h.: 20,6 cm, sz.: 2,7 cm. A töredékes éllemez előlapja domború, hátlapja lapos. Sz.: 1,4 cm. 43–45. Az íjkar alsó végét borító *csontlemezek* (89. kép 7–9) egymáson feküdtek. A húrakasztó váját kifelé volt. Az épebb lemez h.: 26 cm, sz.: 2,6 cm. A húr beakasztására szolgáló bevágás és a csontlemez sarka közötti távolság: 2,1 cm. A középlemez h.: 20,8 cm, sz.: 1,7 cm.

A viselet leletei

46. Téglalap alakú *vas szíjbújtató* (87. kép 16) feküdt a bal szeméremcsont belső oldala mellett. Keresztmetszete téglalap alakú, teljes felületét vasoxiddal konzerválódott bőr fedi. H.: 4,2 cm, sz.: 3,8 cm.

139. sír (F/19; 90. kép 1). Aknasír. T.: KÉK–NyDny, 63–243°. H.: 240 cm, sz.: 80 cm, m.: 45 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír foltjának nagyobbik része szürkésbarna, az északeleti fele fekete színnel jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban a nyesési szinten. A sírban 40–45 éves férfi kirabolt vázmaradványa került elő. A medence és a mellkas csontjai a felsőtest területén összekeveredve kerültek elő. A rablás során a férfi koponyája nem maradt a sírban. Eredeti helyzetben – a sír alja felett 6–10 cm vastag földrétegen – a bal felkar, a jobb alkar- és a lábcsonatok voltak. A két lábfej csontjai szorosan egymás mellett nyújtva feküdtek.

Állattemetkezések

1–3. A sír magasabb rétegéből, illetve a bolygatott embercsontok közül *adultus korú szarvasmarha* és *adultus korú juh* néhány csontmaradványa, illetve *adultus korú juh* részleges (csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsonatok, farokcsigolyák) maradványának darabjai kerültek elő.

A *maturus* korú férfi mellékletei

4. *Vaskés* (90. kép 2) feküdt a jobb combcsont belső oldala mellett. Az egyélű, felső nyélállású kés pengéjét vasoxiddal konzerválódott bőr, a nyéltüskéjét farost borítja. H.: 12 cm, ebből a penge h.: 9,5 cm. 5. *Vascsiholó* (90. kép 5) került elő a bolygatott mellkas csontjai közül. Felületén vasoxiddal konzerválódott, összegyűrődött bőr látható. H.: 6,6 cm.

A viselet leletei

6. *Vascsat* (90. kép 3) került elő töredékes állapotban a bal felkar belső oldala mellett, a bolygatott csontok közül. Egyik felét vasoxiddal konzerválódott bőr takarja. Ragasztott. 7. Benyomott oldalú *vascsat* (90. kép 4) volt a bolygatott mellkas csontjai között. A pecek hegye felőli szárán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány található. H.: 4,4 cm, sz.: 4,1 cm.

140. *sír* (E/18; 90. kép 6–7). Padmalyos sír. T.: ÉK–DNy, 42–222°. Az akna h.: 130 cm, sz.: 60 cm, m.: 60 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésbarna foltja határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna altalajban. Az aknában egy szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt. Az függőleges falú, egyenes aljú akna északnyugati felében az alján jól láthatóan kirajzolódott a padmaly száját kitöltő fekete betöltés. Az akna északnyugati oldalában vájt padmaly h.: 130 cm, sz.: 50 cm, m.: 23 cm. A teknős aljú padmaly alján *infans II. korú* (8–14 éves) gyermek erősen hiányos vázmaradványa került elő.⁶³

Állatmelléklet

1. *Infans korú* (6–8 hónapos) szarvasmarha koponyája feküdt a jobb oldalán az akna északkeleti végében, orral északkeleti irányban. A *mellső lábcsontok* a koponya mögött, míg a *hátsó lábcsontok* az akna délnyugati végében kerültek elő. A koponya, a mellső lábcsontok és a jobb hátsó lábcsont 3–6 cm vastag betöltésen feküdt az akna alja felett, a bal hátsó lábcsont ferde helyzetben, azaz az akna nyugati sarkának támaszkodva, az akna közepe felé dőlve került elő.

141. *sír* (E/18; 91. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 40–220°. Az akna h.: 165 cm, sz.: 75 cm, m.: 55 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír betöltésének északkeleti harmada élénksárga, délnyugati kétharmada szürkésbarna volt. A függőleges falú, egyenes aljú aknában szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt. Az akna délnyugati végében, a szarvasmarha koponya és az akna vége között mintegy 35 cm hosszan, az akna teljes szélességében, a koponya jelentkezési szintjétől a betöltés fekete és zsiros tapintására váltott. A fülke h.: 285 cm, sz.: 80 cm, m.: 55–195 cm. A fülke ferde alja már az akna délnyugati végében indult, lejtése 20°-os. Az enyhén teknős aljú fülkében *15–16 éves gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő. Koponyája jobb oldalára fordulva feküdt, bal mellkasát és karcsonjtait állatjárat bolygatta meg. A *juvenis* korú fiatal ívelt végű vájt koporsóban temették el. H.: 175 cm, sz.: koponyánál 50, lábánál 30 cm.

Állatmellékletek

1. *Juvenis korú* (1½–2 éves) szarvasmarha koponya feküdt a jobb oldalára fordulva az akna délnyugati végében, orral délnyugati irányban. *Mellső lábcsonjtjai* a koponya alatt, a *hátsó lábcsontok* az akna északkeleti végében kerültek elő. 2. *Adultus korú juhkoponya* volt a bal oldalára fordulva az akna közepén, orral nyugati irányban, lábcsonjtjai körülötte feküdtek.

A viselet leletei

3. *Nagy gyöngycsüngős fülbevaló* (91. kép 3) került elő a gerincoszlop helyén, az állatjárat által megbolygatott területről. A kerek átmetszetű ezüsthuzalból készült fülkarikán ezüsthuzalon fekete csepp alakú gyöngycsüngő lóg, a karikához csatlakozó részét egy ezüstlemezről hajlított pánt takarja. Mag.: 3,2 cm. 4. Ónozott felületű, *szíjvég alakú, préselt bronzlemez* (91. kép 10) töredékei kerültek elő az állkapocs bal oldala közeléből. Gyöngyök a mellkas bal, bolygatott oldaláról. 5. Szürkéskék, érdes, matt, kopott, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (91. kép 7), forgatás sávos nyomával, kónuszos furattal. H.: 0,45 cm, átm.: 0,75 cm, furat átm.: 0,2–0,28 cm. ID.No.: 1194. 6. Világossárga, kopott, fényes, lyukacsos felületű, gyűrű alakú opak *üvegyöngy* (91. kép 9), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,2–0,4 cm, átm.: 1 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 1195. 7. Sárgásfehér, fényes, kopott felületen hét sötétvörös, apró, lapos pont és körülöttük hétszeres kopott világos türkizkék hurokfolyatott rátétdíszes, rövid bikónikus opak *üvegyöngy* (91. kép 4), bázisos hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 1,02–1,04 cm, átm.: 1,3 cm,

⁶³ Ebben az esetben nem lehetett egyértelműen eldönteni, hogy a „föld ette” meg a csontokat, vagy kirabolták a sírt. Ez utóbbira nem találtunk egyértelmű bizonyítékot.

furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 1196. 8. Világossárga, kopott, fényes, lyukacsos felületű, deformálódott, gyűrű alakú opak *üveggyöngy* (91. kép 8), bázisos hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,2–0,35 cm, átm.: 0,9 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 1197. 9. Fekete, lyukacsos, matt, érdes, kopott felületen négy (-1) sárgásfehér+irizáló világoszöld, kétrétegű dudoros (szemes) és körülöttük négyszeres sárgásfehér, domború felületű, hurokfolyatott rátétdíszes, rövid henger alakú opak *üveggyöngy* (91. kép 5), bázisos furata hengeres. H.: 1,1 cm, átm.: 1,2–1,6 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 1198. 10. Világoszöld, kopott, elüvegtelenedett, lyukacsos felületű lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (91. kép 6), hengeres furattal. H.: 0,35 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,22 cm. ID.No.: 889. 11. Kerek átmetszetű *vaskarika* (91. kép 13) feküdt a jobb medencelapát felső peremén. Felületén keresztben 1 cm-es sávban vasoxiddal konzerválódott vastag bőrmaradvány található. Átm.: 5,3 cm, v.: 0,8 cm. 12. *Vascsat* (91. kép 11) került elő a jobb medencelapát felső peremén, a *vaskarika* mellett. Pecke a *karika* irányában feküdt. Szinte teljes felületét vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány fedi. H.: 3,9 cm, sz.: 3,4 cm. 13. *Vascsat* (91. kép 12) a sír betöltéséből. Felületén kisebb foltokban vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány található. H.: 3,8 cm, legnagyobb sz.: 3,8 cm.

142. sír (E/18; 92. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 48–228°. Az akna h.: 180 cm, sz.: 90 cm, m.: 30–95 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna északkeleti végét ásóval bolygatták meg. Az akna foltjának északkeleti harmada élénksárga, a többi szürkésbarna színnel jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. A függőleges falú akna alja már a közepétől kb. 45°-os szögben lejtett a fülke szája felé. A fülke szája előtt az akna teljes szélességében, mintegy 25 cm hosszán a betöltés feketére és zsíros tapintására váltott. Az akna alja feletti mintegy 5–15 cm vastag betöltésen egy szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt. A fülke szájának magassága 45 cm volt az akna délnyugati végében. H.: 260 cm, sz.: 90–120 cm, m.: 195 cm. A hordó alakú, teknős aljú sírban *infans II. korú (10–11 éves) gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, hiányos, rossz megtartású vázmaradványa volt. A vájt koporsó h.: 145 cm, sz.: 30–40 cm.

Állatmelléklet

1. *Juvenis korú (1½–2 éves tehén) koponya* feküdt az állkapcsán az akna délnyugati végében, orral délnyugati irányban. *Mellső lábcsontjai* a koponya jobb oldala mellett, illetve kissé mögötte, a *hátsó lábcsontok* az akna közepén, illetve az északkeleti végében kerültek elő.

A viselet leletei

2. Négyzet alakú *vascsat* (92. kép 3) feküdt a jobb alkar belső oldala mellett, pecke a csigolyasor felé mutatott. Csuklós szárán és a csat hátlapját vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány található. H.: 4,4 cm, sz.: 4,4 cm. 3. *Vascsat* (92. kép 4–5) töredékei kerültek elő egyrészt a bal alkar belső oldala mellől, másrészt a bal tédről. Egyes töredékeit vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány fedi.

143. sír (E/18; 92. kép 6–7). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 40–220°. Az akna h.: 60 cm, sz.: 80 cm, m.: 30 cm. Az ívelt végű, lekerekített sarkú akna szürkésbarna folttal jelentkezett az agyagos altalajban. A függőleges falú, egyenes aljú akna feltűnően rövid volt és nem tartalmazott állatsontokat. A fülke h.: 130 cm, sz.: 75 cm, m.: 70 cm, lejtési szöge 18°. Az enyhén teknős aljú fülkében *infans II. korú gyermek*⁶⁴ hanyatt fekvő, nyújtott, állatjázat által bolygatott vázmaradványa került elő koporsóban. A koporsó h.: 120 cm, sz.: 40 cm.

Az *infans II. korú* gyermek mellékletei

1. *Subadultus korú juh ágyékcsigolyáinak töredékei* kerültek elő a sír betöltéséből. 2. Pontosan nem meghatározható *tojás* apró töredékei kerültek elő a sír betöltéséből.⁶⁵

A viselet leletei

Az állkapocs jobb oldala mellől három gyöngy került elő. 2. Világoskék, érdes, lyukacsos, fehéresen irizáló felületű, gyűrű alakú opak *üveggyöngy* (92. kép 9), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,4 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 886. 3. Világoskék, érdes, lyukacsos, fehéresen irizáló felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (92. kép 8), hengeres furattal. H.: 0,3 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,15 cm. ID.No.: 887. 4. Sötétkék, fényes, lyukacsos, tekerceselt felületű, gömb alakú opak *üveggyöngy* (92. kép 10), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,4 cm, átm.: 0,4 cm, furat átm.: 0,1 cm. ID.No.: 888.

⁶⁴ Az embertani anyag a pontosabb meghatározása előtt elveszett.

⁶⁵ Az avar sírokban előkerült tojásokra lásd TUGYA–STEWART 2020.

144. sír (F/16; 93. kép 1–2). Padmalyos sír. T.: KÉK–NyDNY, 69–249°. Az akna h.: 165 cm, sz.: 70 cm, m.: 40 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sírfolt viszonylag egységes szürkésbarna betöltése jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajtól. Az akna alja felett 5–10 cm vastag betöltésen szarvasmarha, a padmaly szája előtt, az akna északnyugati oldalánál, a padmaly irányában lejtő akna alján juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt. Az akna padmaly felőli oldalában az akna aljától lefelé a betöltés fekete és zsiros tapintásúra váltott. A padmaly h.: 160 cm, sz.: 50 cm, m.: 60 cm. A padmaly alján *infans I. korú gyermek*⁶⁶ hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű csontváza került elő. Koponyája előrebillent, vállá összehúzva, karcsontjai szorosan a test mellett, lábcsontjai egymás mellett feküdtek.

Állatmellékletek

1. *Adultus korú szarvasmarha koponyája* feküdt az állkapcsán az akna északkeleti végében, orral előre. *Mellső lábcsonkjai* a koponyától jobbra és balra, a *hátsó lábcsontok* az akna délnyugati végében keresztben, egymáson fekvé kerültek elő. 2. *Adultus korú szarvatlan juh koponyája* az állkapcsán az akna északi sarkában, *mellső lábcsonkjai* mögötte, az északnyugati fal mellett, a gyermek felkarjával egy vonalban, *hátsó lábcsonkjai* ugyancsak az északnyugati fal mellett, a térdekkkel egy vonalban feküdtek.

Az *infans I. korú gyermek* mellékletei

3. Feketés, sötétbarnás, homokszínű, világosbarna foltos, szabad kézzel formált *bögre* (93. kép 6), mely oldalára dőlve került elő a gyermek koponyája mögött. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kerámiatörmelékkel erősen soványított. Felülete igen egyenetlenül elmunkált, erősen horpadásos, agyagmáz fedi. Vastag falú, rövid pereme ferde, kissé kihajló, ferde bevagdosások sűrűn díszítik. Vállá lecsapott. Erősen aszimmetrikus kiképzésű, oldalra billen. Oldalán öt sematikusan bekarcolt emberalak primitív vonalas rajza látható (93. kép 7a–b).⁶⁷ Alja egyenesen levágott. Mag.: 10,6–11,4 cm, pátm.: 9,4 cm, fátm.: 7,5 cm. 4. *Adultus korú házityúk csontvázának részlete* feküdt a gyermek koponyája mögött. 5. *Házityúk kiköltött tojáshéj töredékei* kerültek elő a gyermek koponyája mögött.

A viselet leletei

6. Sötét vörösesbarna, sárgásan irizáló, erősen pusztuló felületű, két zöldes betétdíszű, deformálódott, lapított gömb alakú, töredékes, millefiori opak *üvegyöngy* (93. kép 4), hengeres furattal. H.: 0,85–0,95 cm, átm.: 1,3 cm, furat átm.: 0,5 cm. ID.No.: 1192. 7. Sötétbarna, érdes, lyukacsos felületen négy, síkból kiugró narancssárga+áttetsző zöld, kétrétegű dudoros (szemes) és körülöttük nyolcszoros narancssárga hullámvonal-folyatott és közepükön egy sötétzöld, vonalfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (93. kép 3), hengeres furattal. H.: 0,8–1,2 cm, átm.: 1,4 cm, furat átm.: 0,5 cm. ID.No.: 1193. 8. *Vascsat* (93. kép 5) feküdt töredékes állapotban a jobb medencelapáton. H.: 3,5 cm, sz.: 3,1 cm.

145. sír (F/16; 94. kép 1). Aknasír. T.: ÉK–DNY, 48–228°. H.: 100 cm, sz.: 50 cm, m.: 12 cm. A sekély mélységben, nyésés során előkerült sírfolt szürkésbarna betöltésének körvonala, ha nem is markánsan, de elvált a szürkés altalajtól. A sír alján 4–5 éves *gyermek* hanyatt fekvő, rossz megtartású vázmaradványa került elő. A koponya összeroppant, a lábcsontokat talajlazító mozdította el.

Az *infans I. korú gyermek* mellékletei

1–7. A koponya jobb oldala alatt hét *üvegmózaik* (94. kép 2–8) került elő három sorban, szorosan egymás mellett. Mindegyik zöldessárga, áttetsző anyagú, szabálytalan négyszög alakú, ferdén levágott, szabálytalan oldalú, felületén szürkészöld üvegmázzal. Méreteik: 0,51–0,7 cm, üvegmáz v.: 0,1 cm.

146. sír (F/16; 94. kép 10). Padmalyos sír. T.: KÉK–NyDNY, 76–256°. Az akna h.: 105 cm, sz.: kb. 45 cm, m.: 15 cm. A sekély mélységben, nyésés során előkerült akna és padmaly foltja együtt jelentkezett az altalajban. A sír délkeleti, akna részében juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt. Az akna északnyugati oldalában kialakított, ívelt oldalú, teknős aljú padmaly alján 0,5–1 éves *gyermek* hanyatt fekvő, rossz megtartású vázmaradványa került elő. A padmaly h.: 115 cm, sz.: kb. 40–50 cm, m.: 17 cm.

⁶⁶ Az embertani anyag a pontosabb meghatározás előtt elveszett.

⁶⁷ A rajzokat Koncz Margit és Czabarka Zsuzsa grafikus egymástól függetlenül készítette.

Állatmelléklet

1. *Maturus korú szarvatlan kos koponyája* feküdt az állkapcsán az akna keleti sarkában, orral kelet felé. *Mellső lábcsonkjai* alatta és mellette, a *hátsó lábcsontok* az akna közepén, a gyermek medencéjével egy vonalban kerültek elő.

Az *infans* I. korú gyermek melléklete

2. Élénk homoksárga, egyik oldalán nagyobb szürke foltos, szabad kézzel formált *edény* (94. kép 9) feküdt az oldalán a gyermek koponyája mögött. Durván kidolgozott anyagú, homokkal és kerámiatörmelékkel erősen soványított. Felülete igen egyenetlenül elmunkált, rücskös, erősen horpadásos. Vékony falú, rossz megtartású. Rövid pereme ferde, egyenetlen, enyhén kihajló. Válla lecsapott. Erősen aszimmetrikus kiképzésű, oldalra billen. Alja egyenesen levágott. Mag.: 13,3 cm, pátm.: 9,5–10,1 cm, fátm.: 6,3 cm. (VIDA 1999 IID2/h)

A viselet lelete

3. *Kis gömbcsüngős aranyfülbevaló* (94. kép 11) került elő a bal csecsnnyúlvány mellől. A karikához három granulátum, ezekhez alulról még egy kapcsolódik. Mag.: 1,46 cm, karika átm.: 1,4 cm, granulátum átm.: 0,28 cm, gömbcsüngő átm.: 0,46 cm, s.: 2,13 g.

147. sír (F/17–18; 94. kép 13). Aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. H.: 230 cm, sz.: 85 cm, m.: 55 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír egységes szürkésbarna foltja jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajon. A sírfolt északkeleti harmadában egy fekete elszíneződés jelentkezett. A sír felső rétegében, a sír alja felett 15–35 cm-re szarvasmarha és juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok), bolygatott, hiányos maradványa feküdt. A sír alján 25–30 éves férfi hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, bolygatott vázmaradványa került elő. A koponya és a mellkas csontjai igen rossz megtartásúak és a bolygatás következtében keverten és hiányosan kerültek elő. A váznak csak a medencétől lefelé eső része volt bolygatatlan. A vájt koporsó h.: 205 cm, sz.: 60 cm.

Állatmelléletek

1. *Subadultus korú (3–3½ éves) tehén koponyája* feküdt az állkapcsán a sír délnyugati végében, orral délnyugati irányban, a sír közepe felé dőlve. A *jobb mellső lábcsonkjai* a sír északnyugati fala mellett, azzal párhuzamosan, a férfi lábszárcsontjaival egy vonalban, de attól magasabban, a *bal mellső lábcsontok* a tehén koponyája mögött, a férfi két lábszárcsontja között keresztben feküdtek. A *jobb hátsó láb csontjai* a sír északi sarkában, az északnyugati fal mellett, azzal párhuzamosan, a sír alja felett 35 cm-re, a koponyával egy vonalban, a *bal hátsó lábcsontok* a jobbal egy magasságban, azzal párhuzamosan, a koponya jobb oldala felett helyezkedtek el. 2. *Juh* rablás miatti hiányos maradványa került elő a sír délnyugati harmadában.

Az *adultus* korú férfi mellékletei

3. *Vascsiholó* (94. kép 14) feküdt töredékes állapotban a bal medencelapát és a combcsont találkozásánál. Ép vége visszahajlított. Egyik oldalát sima, a másikat összegyűrődött, vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány takarja. H.: kb. 10 cm, sz.: 2 cm. 4. *Vascsipesz* (94. kép 15) töredékei kerültek elő a csiholóval a bal medencelapát és a combcsont találkozásánál. Felső, hurkos végét vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány borítja. H.: kb. 7,4 cm.

A viselet leletei

5. Benyomott oldalú *vascsat* (94. kép 12) feküdt a keresztcsont jobb oldala előtt. Felületének nagyobb részét vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány fedi. Ragasztott. H.: 4,4 cm, sz.: 4,2 cm.

148. sír (E/17; 95. kép 1). Aknasír. T.: ÉK–DNY, 48–228°. H.: 130 cm, sz.: 50 cm, m.: 50 cm. A sekély mélységben jelentkező sír szürkésbarna foltjának északnyugati vonala bizonyítanul jelentkezett a szürkés altalajban. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír felső szintjén, a sír aljától 20–35 cm-rel magasabban juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok), hiányos maradványa feküdt. A sír alján 2–3 éves gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, valószínűleg bolygatott, hiányos vázmaradványa került elő. A koponya előrebíllent, a mellkas csontjainak nagy része, a bal, illetve a jobb alkar és a jobb combcsont hiányzott.

Állatmelléklet

1. *Juhkoponya* feküdt a bal oldalán a sír délnyugati végében, orral délnyugati irányban, a sír aljától mintegy 35 cm-rel magasabban. Az egyik *mellső láb csontjai* a koponya mögött, a gyermek bal lábszára felett 20 cm-re, az egyik *hátsó láb csontjai* a gyermek koponyája felett 2–3 cm-re feküdtek.

Az *infans* I. korú gyermek melléklete

2. *Juh ágyékcsigolyái* feküdtek anatómiai rendben a sír északi végében.

A viselet leletei

Egy gyöngy a mellkas közepéről, a többi az állkapocs alól, felszedés közben került elő. 3–4. Két türkizkék, érdes, matt felületű, gyűrű alakú, áttetsző *üvegyöngy* (95. kép 3, 5), hengeres furattal. H.: 0,2–0,35 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,22 és 0,3 cm. ID.No.: 890, 3123. 5. Sötét türkizkék, érdes, matt felületű, deformálódott, lapított gömb alakú, áttetsző *üvegyöngy* (95. kép 7), hengeres furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,2–0,25 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 891. 6. Fekete, érdes, fényes felületen három (-1) lapos, világossárga, dudoros és körülöttük háromszoros világossárga, kopott, porózus felületű, téglalapszerűen hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (95. kép 2), kónuszos furattal. H.: 0,55–0,62 cm, átm.: 0,72 cm, furat átm.: 0,15–0,2 cm. ID.No.: 892. 7. Világos türkizkék, érdes felületű, irizáló, pusztuló felületű, deformálódott, lapított gömb alakú áttetsző *üvegyöngy* (95. kép 6), hengeres furattal. H.: 0,25–0,3 cm, átm.: 0,5–0,55 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 894. 8. Sötét türkizkék, fehéresen pusztuló felületű, lapított gömb alakú, áttetsző *üvegyöngy* (95. kép 9), hengeres furattal. H.: 0,3 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 895. 9. Sötét türkizkék, érdes, fényes, kopott felületű, lapított gömb alakú áttetsző *üvegyöngy* (95. kép 8), hengeres furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,3 cm, átm.: 0,55 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 897. 10. Világos türkizkék, érdes, matt, kopott felületű, deformálódott, csonka kúp alakú, áttetsző *üvegyöngy* (95. kép 10), forgatás nyomával, hengeres furattal. H.: 0,3–0,35 cm, átm.: 0,5–0,55 cm, furat átm.: 0,28 cm. ID.No.: 893. 11. Türkizkék, érdes, fényes, forgatott felületű, csonka kúp alakú áttetsző *üvegyöngy* (95. kép 4), hengeres furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,3 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 896.

149. sír (E/17–18; 95. kép 14–15). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 50–230°. Az akna h.: 115 cm, sz.: 50–70 cm, m.: 55 cm.

A téglalap alakú, délnyugati irányban enyhén szélesedő akna faltjának északkeleti harmada világossárga, míg a többi részen szürkésbarna színnel jelentkezett a sárgásbarna altalajban. Az aknában szarvasmarha és juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt. Az akna délnyugati harmadában, annak teljes szélességében, a lábcsontoktól kezdve mintegy 50 cm hosszan a betöltés az állatcsontok szintjén feketére és zsíros tapintásúra váltott. A fülke szája 38–40 cm magas volt. H.: 190 cm, sz.: 75 cm, m.: 160 cm. A teknős aljú fülkében 8–12 éves gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, igen rossz megtartású vázmaradványa került elő. Az ívelt végű vájt koporsó a jelentkezési szintjétől számítva a combcsontok magasságában 14 cm mély volt. H.: 140 cm, sz.: 45 cm. A fülke szája előtti fekete és zsíros tapintású földből vett mintában az alábbi növények pollenjeit mutatták ki: Aster, Asteraceae, Tubuliflorae (öszirózsák), Centaurea (imola), Carduus (bogáncs), Gramineae (pázsitfű), Malva (mályva), Liguliflorae (nyelvis-virágú), Triticum(?) (búza?). Ezeknek a virágzási ideje május–augusztus. Az akna és a fülke betöltéséből, különböző helyekről, valamint a kerámiaedényből vett földmintákban az archeobotanikai vizsgálat nem mutatott ki növényi maradványokat.⁶⁸

Állatmellékletek

1. Egy 1,5–2 éves *tehén koponyája* feküdt a jobb oldalán az akna nyugati sarkában, orral északnyugati irányban, *mellső és hátsó lábcsonkjai* mögötte kerültek elő, az akna északnyugati felében. 2. *Juh koponyája* feküdt a jobb oldalán az akna déli sarkában, orral délnyugati irányban, *mellső és hátsó lábcsonkjai* mögötte kerültek elő, az akna délkeleti felében.

Az *infans* II. korú gyermek melléklete

3. Feketésszürke *edény* (95. kép 13), diónyi sötétbarna foltokkal került elő oldalán fekvő a gyermek bal lábfejsontjai mellett.⁶⁹ Szabad kézzel formált. Durván kidolgozott anyagú, homokkal és kerámiatörmelékkel erősen soványított. Felülete rücskös, igen egyenetlenül elmunkált, erősen horpadásos, agyagmáz fedé. Vékony falú, rossz megtartású. Rövid pereme enyhén kihajló, lekerekített. Válla lecsapott. Erősen aszimmetrikus kiképzésű, oldalra billen, diszitetlen. Alja egyenesen levágott. Mag.: 11,4 cm, pátm.: 9,3 cm, fátm.: 5,9 cm. (VIDA 1999 IIID1/g) 4. Barnásfekete, fényes felületű, kettős csonkakúp alakú *orsógomb töredékei* (95. kép 16) kerültek elő sírbontás közben. Átm.: 4,6 cm, mag.: 3,1 cm.

⁶⁸ A temető sírjainak betöltéséből és a kerámiaedények földtartalmából vett minták vizsgálatát Gyulai Ferenc (Szent István Egyetem, Gödöllő) 2001-ben végezte el.

⁶⁹ Valószínűleg az edényt a koporsóban a koponya mellé helyezték és a temetés során, vagy azt követően gurult le a lábfejhez.

A viselet leletei

5. Fülbevaló *bronzkarikája* (95. kép 11) került elő felszedés során a koponya alól. Átm.: 1,7 cm. 6. Kisméretű négyzetes *vascsat* (95. kép 12) feküdt a medencelapátok között. Felületét foltokban vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány fedi. H.: 2,7 cm, sz.: 2,7 cm. 7. *Subadultus korú kos keresztcsontjának* töredékei és három *ágyékcsigolyája* került el a fülke bontása során.

150. sír (D/17; 96. kép 1). Aknasír. T.: ÉK–DNy, 46–226°. H.: 210 cm, sz.: 60–65 cm, m.: 45 cm. A téglalap alakú, a koponya mögött lekerekített végű, a lábaknál ívelt sarkú sírfolt szürkésbarna betöltése határozott körvonallal rajzolódott ki a sárgásbarna agyagos altalajban. A függőleges falú sír középső rétegében, a sír aljától 18–25 cm közötti sávban juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt. A sír alja felett 3–10 cm vastag betöltésen 18–20 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű csontváza volt. Enyhén torzított koponyája előrebillent, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett szorosan, medencelapátjai egymásra csúsztatva, lábcsonthoz párhuzamosan egymás mellett feküdtek.

Állatmelléklet

1. *Juvenis korú* (1–1¼ éves) *szarvált kos koponyája* feküdt az állkapcsán, orral északkeleti irányban, a nő lábszárai felett kb. 20 cm-re. *Mellső és hátsó lábcsonthoz* a kos koponyája és a délnyugati sírfal között kerültek elő.

A juvenis korú nő mellékletei

2. Szürkésbarna, világosbarna és feketésszürke foltos, szabad kézzel formált *fazék* (96. kép 9) állt a sír északkeleti végében. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete érdes, egyenetlenül elmunkált, kissé horpadásos, elsimított. Felületét rossz megtartású, vékony agyagmáz fedi. Közepesen hosszú pereme ferde, tölcseresen kihajló, kifelé lejtően levágott. Válla lecsapott, a felső harmadban kissé kiugrik. Szimmetrikus kiképzésű, díszítetlen. Alja egyenesen levágott. Mag.: 19,4 cm, pátm.: 11,6 cm, fátm.: 9,9 cm. (VIDA 1999 IIID5/c2) 3. Szürke, korongolt edény oldaltöredékéből készült *orsókarika* (96. kép 10) feküdt a jobb combcsont alsó vége alatt. Átm.: 4 cm, v.: 1,3 cm. 4. Kívül világos, belül sötétszürke, kézzel formált edény ovális *oldaltöredéke* (96. kép 11) feküdt a két térd között.⁷⁰ Átm.: 4,8–5 cm, v.: 1,6 cm.

A viselet leletei

5. Fehér *kaurikagyóló* (csiga) (96. kép 6) került elő a bal felkarcsont belső oldala mellől. H.: 1,7 cm. 6. Kisméretű *vascsat* (96. kép 7) került elő a bal szeméremcsont előtt. Felületének nagyobbik részét vasoxiddal konzerválódott bőr fedi. H.: 2 cm, sz.: 2,2 cm.

151. sír (E/15–16; 96. kép 5, 8). Padmalyos sír. T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. Az akna h.: 165 cm, sz.: 50 cm, m.: 30–35 cm. A téglalap alakú, lekerekített végű sírfolt szürkésbarna betöltésének három oldala jól ki-rajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajban, míg az északnyugati oldala kissé bizonytalanul jelentkezett. Az aknában egy szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt. A bontás során az akna északnyugati oldalában, annak teljes hosszúságában, 10–15 cm szélességben a betöltés zsirosra és feketére váltott. Az akna északnyugati oldalában kivájt padmaly h.: 140 cm, sz.: 60 cm, m.: 45 cm. Az ívelt oldalú, teknős aljú padmalyban, 3–5 cm vastag betöltésen *infans II. korú* (8–9 éves) *gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású csontváza került elő. Koponyája a jobb oldalán, a mellkas csontjai enyhén jobbra tolódva feküdtek.

Állatmellékletek

1. *Maturus korú tehén koponyája* feküdt a bal oldalán, az akna délnyugati végében, orral déli irányban, a sír alja felett 5–7 cm vastag betöltésen. *Mellső lábcsonthoz* a koponya két oldalán, míg a *hátsó lábcsontok és farokcsigolyái* az akna északkeleti végéből kerültek elő. 2. *Infans korú* (6–8 hónapos) *szarvált juh koponyája* az akna északnyugati oldalánál a térdekkal egy vonalban, a *mellső és hátsó lábcsontok* északnyugati oldal melletti 10–15 cm-es sávban feküdtek.

⁷⁰ A sír betöltésében igen sok állatcsonttöredék és egy emberi felső fogsortöredék került elő. Lehetséges, hogy az itt előkerült kerámiatöredék nem az elhunyt melléklete, hanem a betöltéssel másodlagosan került a sírba.

A viselet leletei

3–4. Két *ónkarika töredékei* kerültek elő az állkapocs bal oldala mellől. 5. Téglalap alakú *vascsat* (96. kép 4) feküdt közvetlenül a jobb medencelapát mögött. A csuklószáron vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány található. H.: 3,3 cm, sz.: 2,9 cm. 6. Meghatározhatatlan *vastárgy* (övszerelék?) töredékei (96. kép 2–3) kerültek elő a jobb medencelapát elől.

156. sír (H/19–20; 97. kép 1). Aknasír. T.: ÉK–DNy, 54–234°. H.: 230 cm, sz.: 60 cm, m.: 27 cm. A sír északkeleti végében a magasabban fekvő juhkoponyát a földmunka során találták meg. A téglalap alakú, lekerekített végű sír egységes szürkésbarna foltja jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajtól. A sír felső rétegében egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt a sír alja felett kb. 35–40 cm-rel. A sír enyhén teknős alján *adultus korú* (25–30 éves) nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő. Koponyája a jobb oldalán, vállá összehúzza, lába egymás mellett párhuzamosan feküdt a sír alja felett 6–8 cm-rel. A jobb lábfej csontjai felett és mellett egy *infans I. korú* (0–0,5 éves) újszülött vázmaradványa feküdt a sír alja felett 15 cm-rel.

Állatmelléklet

1. *Adultus korú szarvatlan kos koponyája* feküdt a bal oldalán a sír északkeleti végében, orral északi irányban. *Mellső lábcsontrajta* az állkapocs mellett, a sír északi sarkában, az egyik *hátsó láb csontjai* a mellkas jobb oldala és a váll felett keresztben, míg a másik *hátsó láb csontjai* a jobb medencelapát felett keresztben fekvve kerültek elő. A sír betöltéséből kerültek elő a *farokcsigolyák*.

A viselet leletei

2. *Nagy gömbcsüngős(?) bronzfülbevaló karikájának töredéke* (97. kép 4) került elő állatjártából a koponya magasságában, a sír északnyugati fala mellett. 3. *Nagy gömbcsüngős(?) bronzfülbevaló karikája* (97. kép 2) és ezüstözött *gömbcsüngő töredéke* (97. kép 3) feküdt a koponya bal oldala mellett, a bal felkar mögött. 4. A bal medencelapáton egy *vascsat* (97. kép 5) feküdt töredékes állapotban. Ragasztott. H.: 4,1 cm, sz.: 3,6 cm. 5. Kerek átmetszetű vashuzalból hajlított, ívelt, töredékes *vastárgy* (97. kép 6) került elő a bal lábfej előtt. Felületét vasoxiddal konzerválódott bőr fedi. Átm.: 0,9 cm.

158. sír (F/15; 97. kép 12). Aknasír. T.: ÉK–DNy, 54–234°. H.: 135 cm, sz.: 55 cm, m.: 45 cm. A földmunka során először a sír két végében fekvő állatcsontok kerültek elő. A téglalap alakú, lekerekített végű sír foltja egységes szürkésbarna színnel jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. A sír felső szintjén két juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő. Az állatcsontok a sír közepe felé dőltek, illetve mélyebben kerültek elő, mint a sír szélénél vagy ahhoz közel fekvők. A sír alján *infans I. korú* (3–4 éves) gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő a sír alja felett 3–5 cm-rel. Koponyája a bal oldalán feküdt, bal alkarcsontja derékszögben a csigolyákhoz volt hajlítva.

Állatmellékletek

1. *Adultus korú szarvált juhkoponya* feküdt a sír délnyugati végében, a jobb oldalán, orral délnyugati irányban, a sír alja felett 12 cm-rel. A *mellső lábcsontrajta* a koponya felett, illetve a délkeleti sírfal mellett, a *hátsó lábcsontrajta* a sír északkeleti végében, 40 cm-rel a sír alja felett feküdtek. Néhány *farokcsigolya* a sírbetöltéséből került elő. 2. *Neonatus korú szarvatlan juhkoponya* feküdt a jobb oldalán a sír északnyugati fala mellett, orral délnyugati irányban, szinte a nyesési szinten. *Mellső lábcsontrajta* a földmunka megsemmisítette, a *hátsó lábcsontrajta* a sír északkeleti végében, 40 cm-rel a sír alja felett feküdtek.

163. sír (E/15–16; 97. kép 13). Padmalyos sír. T.: K–Ny, 90–270°. A földmunka során sekély mélységben előkerült sír aknájának és a padmalyos sír szürkésbarna foltja együtt jelentkezett. A földmunka az akna felső rétegét (a juhcsontokkal együtt) megsemmisítette, már csak a sekély alját lehetett feltárni. A padmaly h.: 85 cm, sz.: 40 cm, m.: 18 cm. Az ívelt végű, hosszában teknős padmaly alján, 3 cm vastag betöltésen *infans I. korú* (1–1,5 éves) gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású vázmaradvány került elő. A koponya a jobb oldalán, a vállá összehúzza, a mellkas csontjai állatjártás által bolygatva kerültek elő.

Állatmelléklet

1. Az akna és a padmaly találkozásánál, a padmaly északkeleti sarkában egy *juh lábközépcsont* került elő.

165. sír⁷¹ (C/15; 98. kép 1). Füles aknasír. T.: ÉK–DNy, 36–216°. H.: 203 cm, sz.: 52 cm, m.: 140 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésbarna foltja határozott körvonallal jelentkezett és jól elvált a felette szuperpozícióban fekvő 164. sír⁷² sötétszürke foltjától éppúgy, mint a sárgásbarna agyagos altalajtól. A sír két hosszabbik oldalában, a nyésés alatt mintegy 15 cm mélyen egy-egy 13 cm magas és 12 cm mély vajatot alakítottak ki. Az akna felsőbb rétegében a sír két hosszabbik oldalában kialakított vajatokba helyezett deszkákra fektetették egy kecske részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványát. A lefelé enyhén szűkülő sír teknős alján enyhén torzított koponyájú, 45–49 éves, betegségéből felépült⁷³ nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű csontváza került elő. Koponyája előrebillent, válla összehúzva, karcsonjtjai szorosan a bordák mellett, lába egymással párhuzamosan, szorosan egymás mellett, hosszúcsontjai a sír aljától 8–10 cm-rel magasabban feküdtek.

Állatmelléklet

1. *Adultus korú szarvalt kecske koponyája* feküdt a jobb oldalán a sír délnyugati végében, orral északnyugat felé, a sír közepe felé dőlve. A *mellső* és a *hátsó lábsontok* a sír délnyugati vége és a nő térdének vonala közötti területről kerültek elő úgy, hogy a sír szélén magasabban feküdtek és a sír közepe felé dőltek, míg a sír közepén előkerült csontok szinte az emberi vázon feküdtek.

A *maturus* korú nő mellékletei

2. A koponya jobb oldala mellett egy szürkésbarna, gyorskorongon készített, körte formájú *edény* (98. kép 14) került elő. Jól iszapolt, anyaga homokkal, kevés apró kavicsal és kerámiával soványított. Felülete besimított, a korongolásnál vízszintes bordákat alakítottak ki rajta. Egyik felén a felső besimított réteg lepattogzott. Vékony falú, jól kiégetett edény, ütésre pengő hangot ad, törésfelülete fekete. Pereme rövid, enyhén kihajló, lekerekített. Nyaka enyhén ívelt, alatta keskeny borda fut körbe, innen az edény egyenletesen szélesedik, bikónikus jellegű, legnagyobb kiszélesedése a középvonal alatt mérhető. Alja egyenesen levágott. Mag.: 12,2 cm, pátm.: 7,3 cm, fátm.: 5,9 cm. (VIDA 1999 IBI/e1?) 3–4. Két orsókarika került elő a sír délnyugati végéből, a kecske állkapcsa alól, a sírfenékről. A szürke *orsókarika* (98. kép 12) az oldalán állt és közvetlenül alatta feküdt a barnásvörös *orsókarika* (98. kép 13). Átm.: 3,8 cm, 3,6 cm, v.: 1,3 cm, 0,9 cm. 5. A bal alkar belső oldala mellől 12 apró, másfél cm hosszú szemből álló *bronzlánc* (98. kép 10) került elő. H.: 12 cm.

A viselet leletei

6. A koponya bal oldala mellett egy *fülbevaló* ovális *bronzkarikájának töredékei* (98. kép 2) feküdtek. 7–10. A jobb kulcsont mellől és az állkapocs alól az alábbi gyöngyök kerültek elő: 7. Sötét vörösesbarna, sávosan pusztuló, érdes felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (98. kép 4), hengeres furattal. H.: 0,4 cm, átm.: 0,75 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 3124. 8. Narancssárga, sávosan pusztuló, érdes felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (98. kép 5), hengeres furattal. H.: 0,55 cm, átm.: 0,8–0,9 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 3125. 9. Fényes fekete, kopott felületű, téglalap átmetszetű, lecsapott sarkú hosszú hasáb alakú áttetsző *üveggyöngy* (98. kép 3), egyik oldala töredezett, furata hengeres. H.: 1,1 cm, sz.: 0,15–0,2 cm, v.: 0,8 cm, furat átm.: 0,55 cm. ID.No.: 3126. 10. Sötétkék, fehéresen irizáló felületű, deformálódott, hatszög átmetszetű, hosszú bikónikus alakú, áttetsző *üveggyöngy* (98. kép 6), szélei ferdén levágtak, furata kónuszos. H.: 1,7 cm, sz.: 0,6 cm, v.: 0,6 cm, furat átm.: 0,1–0,2 cm. ID.No.: 3127. 11. Az állkapocs jobb oldalához tapadva egy kerek átmetszetű *vaskarika* (98. kép 7) került elő. Két, egymással szembeni oldalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány látható. Átm.: 1,5 cm. 12. A jobb lapocka felett egy enyhén ívelt végű, oldalléces, *ezüst kisszívég* (98. kép 11) feküdt, előlapjával lefelé. A szívég előlapjának áttört díszítése gyenge kivitelű, hátlapja sima bronzlemez. A szívra egy szegecs segítségével rögzítették. H.: 4,5 cm, sz.: 1,4 cm, v.: 3 mm. 13. A bal felkar és kulcsont találkozásánál egy bronzlemezről préselt, kisméretű, *pajzstestű csat* (98. kép 8) feküdt, előlappal lefelé. A hátoldalánál két kisméretű merevítő pánt volt, amelyek a restaurálás során elporladtak. A csat a felszedés során sérült meg. H.: 2,6 cm. 14. A bal medencelapát

⁷¹ A sír első közlése LŐRINCZY 1998, 350.

⁷² A temetkezés felett, fordított tájolással került elő a 10–11. századi temető 164. sírja (BENDE–LŐRINCZY 1997, 202).

⁷³ Gyógyult csigolyatörésének lokalizációja: L1–2, fusio: Th12, L1, L2, L3. Lásd MARCSIK 2020.

és a keresztcsont közé csúszva egy kisméretű, közel négyzet alakú *vascsat* (98. kép 9) feküdt, nyelvével a sírfenek felé fordulva, hegyével a bal combcsont irányába mutatva. Elő- és hátoldalát vasoxiddal konzerválódott bőr fedi. H.: 2,4 cm, sz.: 2,2 cm.

166. sír (D/15; 99. kép 1, 10). Füles aknasír. T.: ÉK–DNy. H.: 245 cm, sz.: 80–95 cm, m.: 75 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sírfolt egységes szürkésbarna betöltése jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajban. A sír két hosszabbik oldalában egy-egy 10–15 cm magas és 15–20 cm mély vájatott alakítottak ki a nyesett felszín alatt 30–35 cm mélyen. Az akna felső rétegében egy szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a radius és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő. Az enyhén teknős aljú sírban 42–47 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa feküdt a sír alja felett 4–7 cm vastag földrétegen. Koponyája a bal oldalán, karcsontjai párhuzamosan a bordák mellett feküdtek, a bal mellkast állatjárat bolygatta meg. A lábszárak csontjai a térdnél kissé elmozdultak. A lábfej csontjai szorosan egymás mellett feküdtek.

Állatmellékletek

1. *Juvenis korú* (2 éves) *tehén koponyája* feküdt az állkapcsán a sír déli sarkában, orral délnyugati irányban, a sír alja felett 30 cm-rel. *Mellső lábcsontrajai* a koponya mellett jobbra-balra, illetve mögötte, *hátsó lábcsontrajai* egymás mellett a medencelapátok vonalában, a délkeleti sírfalban kivájt fül alján. *Farokcsigolyái* a sír betöltéséből kerültek elő. 2. *Subadultus korú juh koponyája* feküdt töredékes állapotban a nő lábfejcsontrajain.

A *maturus* korú nő mellékletei

3. Okkersárga, szürkés, szürkésfekete foltos, szabad kézzel formált *edény* (99. kép 11) feküdt az oldalán a bal térd külső oldala mellett. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete érdes, egyenetlenül elmunkált, enyhén horpadásos, elsimított. Rossz megtartású, repedezett, vékony agyagmáz fedi. Hosszú pereme ferde, tölcseresen kihajló, ferde ujjbenyomkodások díszítik. Válla a felső harmadban erőteljesen kiugrik. Kissé aszimmetrikus kiképzésű, díszítetlen. Alja egyenesen levágott. Mag.: 18,7 cm, pátm.: 11,1 cm, fátm.: 9,1 cm. (VIDA 1999 IIIA1/c1) 4. A jobb felkar és a bordák között feküdt a sír tengelyére merőlegesen egy ácskapocs alakú *vastárgy* (99. kép 8), lapja közepén oválisan kiszélesedik. A kiszélesedő résznek mindkét oldalán vasoxid-dal konzerválódott bőrmaradvány van. H.: 4 cm. 5. Szürke, korongolt edény oldaltöredékéből készített *orsókarika* (99. kép 9) állt az élén a jobb kézcsontokon, a jobb combcsont külső oldala mellett. Átm.: 4,3 cm, v.: 1,3 cm.

A viselet leletei

A koponya alól kerültek elő az alábbi gyöngyök: 6. Világoszöld, érdes felületű, deformálódott, lapított gömb alakú áttetsző *üvegyöngy* (99. kép 2), hengeres furattal. H.: 0,8–0,85 cm, átm.: 0,9 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 3164. 7. Világoszöld, érdes felületű, lapított gömb alakú áttetsző *üvegyöngy* (99. kép 3), hengeres furattal. H.: 0,8–0,85 cm, átm.: 0,9 cm, furat átm.: 0,25 cm, széle repedt. ID.No.: 3165. 8. Fehér, érdes, lyukacsos, matt felületű, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (99. kép 4), hengeres furattal. H.: 0,6–0,7 cm, átm.: 0,7–0,75 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 3130. 9–10. Két narancssárga, matt, érdes, sávosan pusztuló felületű, rövid hasáb alakú opak *üvegyöngy* (99. kép 5–6), hengeres furattal. H.: 0,6 cm, sz.: 0,5 és 0,55 cm, v.: 0,42 és 0,52 cm, furat átm.: 0,3 és 0,26 cm. ID.No.: 3142–3143.⁷⁴ 11. Barnásfekete, érdes, matt, kopott felületű, deformálódott, téglalap átmetszetű, rövid hasáb alakú opak *üvegyöngy* (99. kép 7), hengeres furattal. H.: 0,71–0,8 cm, sz.: 0,85 cm, v.: 0,7 cm, furat átm.: 0,26 cm. ID.No.: 3145.

167. sír (D/15; 100. kép 1). Aknasír. T.: ÉK–DNy, 50–230°. A sekély mélységben előkerült sír foltját nem lehetett megfigyelni és dokumentálni. Az ásóval megtalált és részben megsemmisített szarvasmarha- és juhcsontok a szántott felszín alatt 45 cm mélyen kerültek elő. Az állatcsontok alatt 35 cm mélyen *infans I. korú gyermek* rossz megtartású, állatjárat és talajlazító által bolygatott maradványa került elő.

Állatmellékletek

1. *Juvenis korú* (2 éves) *szarvasmarha csontjainak töredékei* kerültek elő a földmunka során. 2. *Infans korú* (1–1¼ éves) *juh koponyája* töredékes állapotban a gyermek lábcsontraja felett, a *juh mellső lábcsontrajai* a gyermek koponyája, mellkasa felett, a *hátsó lábcsontok* a koponya mögött feküdtek.

⁷⁴ Anyagvizsgálatra kivéve.

Az *infans I.* korú gyermek melléklete

3. Barnásárga, szürke foltos, szabad kézzel formált kisméretű *edény* (100. kép 5) került elő a bal mellkasra dölve. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete érdes, egyenetlenül elmunkált, horpadásos, elsímított. Felületét rossz megtartású, vékony agyagmáz fedi. Rövid pereme enyhén kihajló, vállá lecsapott. Töredékes. Alja egyenesen levágott. Mag.: 9,5 cm, pátm.: „7,1” cm, fátm.: 5,5 cm. (VIDA 1999 IID2/d1 típus)

A viselet leletei

A mellkas területéről előkerült gyöngyök. 4. Sötétkék, irizálva pusztuló felületen apró zöld, vörös, sárga szórt pontbetétekkel díszített, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (100. kép 2), bázisos, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 1–1,1 cm, átm.: 1,4–1,5 cm, furat átm.: 0,5 cm. ID.No.: 3161. 5. Zöld, kopott felületű, lapított gömb alakú áttetsző *üveggyöngy* (100. kép 3), bázisos furata hengeres. H.: 0,8 cm, átm.: 1,6 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 3162. 6. Szürkésbarna, szivacsos felületű, korong alakú *mészkegyöngy* (100. kép 4), hengeres furattal. H.: 0,6 cm, átm.: 1 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID No.: 3163.⁷⁵

168. sír (E/15–16; 100. kép 6). Aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 69–249°. H.: 130 cm, sz.: 60 cm, m.: 44 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésbarna foltja határozott körvonallal vált el a sárgásbarna altalajtól. A függőleges falú sírban, az aljától 20–25 cm-rel magasabban egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok), illetve egy fiatal juh töredékes, hiányos maradványa került elő. A sír alján *infans I. korú (4–5 éves) gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő. Koponyája előrebillent, mellkasát állatjáratok bolygatták.

Állatmellékletek

1. *Juvenis korú (kb. 2 éves) szarvált juh koponyája* feküdt az állkapocsán a sír délnyugati végében, orral délnyugati irányban. *Mellső lábcsonkjai* a térdek vonalában feküdtek a sír két oldala mellett, *hátsó lábcsonkjai* a váll és a koponya vonalában, szintén a sír két oldalánál. 2. *Neunatus korú juh koponyája és hosszúcsonkjainak töredékei* kerültek elő a sír bontása során.

A viselet leletei

Gyöngyök kerültek elő a koponya alatt és az állkapocs két oldala mellett. 3. Feketésszürke, érdes, lyukacsos felületű, rövid henger alakú *üveggyöngy töredéke* (100. kép 7), kónuszos furattal. H.: 0,6 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,3–0,32 cm. ID.No.: 3128.⁷⁶ 4–7. Három fehér, érdes, lyukacsos, matt felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (100. kép 8–10), hengeres furattal. H.: 0,42–0,61 cm, átm.: 0,9 cm, furat átm.: 0,32 cm. ID.No.: 3129, 3131–3132.⁷⁷ 8. Fehér, érdes, lyukacsos, matt felületű, rövid henger alakú opak *üveggyöngy* (100. kép 11), hengeres furattal. H.: 0,6–0,7 cm, átm.: 0,7–0,75 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 3130. 9. Türkizzöld, érdes, kopott, lyukacsos felületű, deformálódott, közel téglalap átmetszetű, rövid hasáb alakú áttetsző *üveggyöngy* (100. kép 13), kónuszos furatában fekete elszíneződés. H.: 0,5–0,65 cm, sz.: 0,7 cm, v.: 0,65 cm, furat átm.: 0,25–0,3 cm. ID.No.: 3134. 10. Sötétvörös, érdes, matt, kopott felületű hosszú henger vagy lecsapott sarkú hosszú hasáb alakú opak *üveggyöngy töredéke* (100. kép 14), egyik vége ferdén letört, furata hengeres. H.: 0,8–1,05 cm, átm.: 0,58 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 3135. 11–15. Öt sötétvörös, érdes, kopott, matt felületű, oválishan deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (100. kép 15–19), hengeres furattal. H.: 0,51–0,7 cm között, átm.: 0,6–0,95 cm között, furat átm.: 0,29–0,35 cm. ID.No.: 3136–3140. 16. Sötétvörös, érdes, matt, lyukacsos, kopott felületű, téglalap átmetszetű, hasáb alakú opak *üveggyöngy* (100. kép 20), hengeres furattal. H.: 0,3 cm, sz.: 0,6 cm, v.: 0,55 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 3141. 17–18. Két narancssárga, matt, érdes, sávosan pusztuló felületű, rövid hasáb alakú opak *üveggyöngy* (100. kép 21–22), hengeres furattal. H.: 0,6 cm, sz.: 0,5 és 0,55 cm, v.: 0,42 és 0,52 cm, furat átm.: 0,3 és 0,26 cm. ID.No.: 3142–3143. 19. Narancssárga, matt, érdes, sávosan pusztuló felületű, deformálódott, rövid hasáb alakú opak *üveggyöngy* (100. kép 23), kónuszos furattal. H.: 0,7–0,75 cm, sz.: 0,48 cm, v.: 0,3 cm, furat átm.: 0,26–0,3 cm. ID.No.: 3144. 20. Barnásfekete, érdes, matt, kopott felületű deformálódott, téglalap átmetszetű, rövid hasáb alakú opak *üveggyöngy* (100. kép 24), hengeres furattal. H.: 0,71–0,8 cm, sz.: 0,85 cm, v.: 0,7 cm, furat átm.: 0,26 cm. ID.No.: 3145. 16. Leccsiszolt sarkú, téglalap átmetszetű, kopott felületű, hosszú hasáb alakú *karneolgyöngy* (100. kép 27), kónuszos furattal. H.: 0,9 cm, sz.: 0,7 cm, v.: 0,4 cm, furat átm.: 0,12–0,2 cm. ID.No.: 3146. 17. Világoszöld, érdes, lyukacsos, matt felületű, deformálódott rövid henger alakú áttetsző *üveggyöngy* (100. kép 26), oldalai ferdén levágtak,

⁷⁵ Anyagvizsgálatra kivéve.

⁷⁶ Anyagvizsgálatra kivéve.

⁷⁷ A 3133 számú anyagvizsgálatra kivéve.

hengeres furattal. H.: 0,6–0,7 cm, átm.: 0,65–0,8 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 3147. 18–25. Nyolc világoszöld, érdes, lyukacsos, matt felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,55–0,7 cm között, átm.: 0,8–0,9 cm között, furat átm.: 0,3–0,4 cm között. ID.No.: 3148–3153, 3155, 3181. 26. Világoszöld, érdes, lyukacsos, matt felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (100. kép 29), kónuszos furattal. H.: 0,5–0,65 cm, átm.: 0,78–0,82 cm, furat átm.: 0,3–0,35 cm. ID.No.: 3154. 27. Világoszöld, érdes, lyukacsos, matt felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (100. kép 31), hengeres furattal. H.: 0,42–0,6 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 3156. 28. Kék, érdes, lyukacsos, matt felületű, deformálódott lapított gömb alakú áttetsző *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,2–0,4 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,28 cm. ID.No.: 3157. 29. Kék, matt, kopott felületű négyzet átmetszetű, lecsapott sarkú hosszú hasáb alakú, áttetsző *üvegyöngy* (100. kép 30), hengeres furattal. H.: 0,85 cm, sz.: 0,59 cm, v.: 0,58 cm, furat átm.: 0,28 cm. ID.No.: 3158. 30. Vörösesbarna, érdes, sávosan kopott, sárgás irizáló felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (100. kép 28), hengeres furattal. H.: 0,5–0,58 cm, átm.: 0,7–0,8 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 3159. 31. Vörösesbarna, sávosan pusztuló felületű, deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (100. kép 32), ovális átmetszetű, kónuszos furattal. H.: 0,35–0,6 cm, átm.: 0,7–0,8 cm, furat átm.: 0,35–0,45 cm – 0,35–0,45 cm. ID.No.: 3160. 32. *Szimmetrikus ezüstveret* került elő töredékes állapotban (100. kép 34) *ácskapocs* alakú bronzdróttal a jobb vállal egy vonalban, az északnyugati sírfal mellett. 33. Két *ácskapocs* alakú bronzdrót (100. kép 35–36) került elő a bolygatott mellkas felett, a bontás során. 34. Megtarthatatlan *ezüst- és óntöredékek* kerültek elő a gyöngyök alól, a bal felkarcsont felső végénél.

169. sír (E/15–16; 101. kép 1). Aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 59–238°. H.: 115 cm, sz.: 50 cm, m.: 15 cm. Az igen sekély mélységben, földmunka során előkerült állatcsontok részben megsemmisültek. A nyelés után jól elvált a téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésfekete foltja a szürkésbarna altalajban. A nyelési szinten, illetve a fölött, a sír alja felett 20–25 cm-rel került elő egy kecske részleges (koponya és csontok) – a rúd és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok, hiányos maradványa. Az enyhén teknős aljú sírban 1–2 éves gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő. A koponyája kissé balra és előrebillenve feküdt, felsőtestét állatjáratok bolygatták meg.

Állatmelléklet

1. *Adultus* korú kecske koponyája feküdt töredékes állapotban a gyermek koponyája mögött. *Mellső lábcsontjai* a mellkas felett, *hátsó lábcsontjai* a lábfejsontok felett kerültek elő.

Az *infans* I. korú gyermek melléklete

2. A koponya bal oldala mellett, hátrabilent helyzetben és összeroppant állapotban egy barnásszürkére égett, szabad kézzel formált kis *bögre* (101. kép 15) került elő. Mosás, tisztítás után csak az oldal- és aljtöredékét lehetett összeragasztani. Homokkal és kevés kerámiatörmeléssel soványított, felülete enyhén horpadásos, vékony agyagmáz fedi. Gyengén kiégetett, törésfelülete fekete, rossz megtartású. Alja egyenesen levágott. Mag.: 7,1–7,4 cm, fátm.: 5 cm, pátm.: 7,2 cm.

A viselet leletei

3. *Ezüstfülbevaló* (101. kép 2) került elő a koponya jobb oldaláról, a csecsnyúlvány közeléből. Az ovális alakú fülbevaló metszete kerek, egyik vége hegyes. A másik végére egy bordázott lemezből kialakított hengert húztak. Átm.: 1,9 cm. Az állkapocs és a koponya környékén félkörívben (101. kép 4), illetve a koponya alól az alábbi gyöngyök kerültek elő: 4. Sárgásfehér, lyukacsos, érdes felületű, deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (101. kép 11), hengeres furattal. H.: 0,4–0,45 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,31 cm. ID.No.: 3166. 5. Sötétvörös, érdes, matt, kopott felületű, deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (101. kép 16), hengeres furattal. H.: 0,6–0,7 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,31 cm. ID.No.: 3176. 6. Sötét vörösesbarna, matt, kopott felületű, deformálódott, rövid hasáb alakú opak *üvegyöngy* (101. kép 20), hengeres furattal, szélei ferdén levágva. H.: 0,4–0,5 cm, átm.: 0,45–0,46 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 3191. 7. Sötétvörös, érdes, matt, kopott felületű, hosszú bikónikus alakú opak *üvegyöngy* (101. kép 8), tört szélű, hengeres furattal. H.: 1,25 cm, átm.: 0,55 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 3175. 8. Sötétvörös, érdes, matt, kopott felületű, négyzet átmetszetű, deformálódott, hosszú hasáb alakú opak *üvegyöngy* (101. kép 12), törött szélű, hengeres furattal. H.: 0,6–0,7 cm, sz.: 0,6 cm, v.: 0,46 cm, furat átm.: 0,22–0,25 cm. ID.No.: 3177. 9. Sötétvörös, érdes, matt, kopott felületű, deformálódott, téglalap átmetszetű, hosszú hasáb alakú opak *üvegyöngy* (101. kép 13), törött szélű kónuszos furattal. H.: 0,6–0,7 cm, sz.: 0,6 cm, v.: 0,46 cm, furat átm.: 0,22–0,25 cm. ID.No.: 3174. 10. Lilásbarna, sávosan pusztuló, kopott felületű, közepén hólyagos, lecsapott sarkú, téglalap átmetszetű, hosszú hasáb alakú áttetsző *üvegyöngy*, törött szélű kónuszos furattal. H.: 0,6 cm, sz.: 0,58 cm,

v.: 0,5 cm, furat átm.: 0,22–0,26 cm. ID.No.: 3170.⁷⁸ 11–13. Három sötétvörös, matt, kopott felületű, téglalap átmet-szetű, lecsapott sarkú hasáb alakú opak *üvegyöngy* (101. kép 17–19), hengeres furattal. H.: 0,52–0,7 cm, sz.: 0,25–0,41 cm között, v.: 0,25–0,41 cm, furat átm.: 0,12–0,2 cm. ID.No.: 3179–3180, 3190. 14. Narancssárga, kopott, matt felületű, deformálódott, lecsapott sarkú, téglalap átmet-szetű hasáb alakú opak *üvegyöngy* (101. kép 21), hengeres furattal. H.: 0,4–0,5 cm, sz.: 0,5 cm, v.: 0,31 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 3172. 15. Sötétvörös, matt, kopott felü-letű, téglalap átmet-szetű, lecsapott sarkú hasáb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,6 cm, sz.: 0,6 cm, v.: 0,5 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 3178. 16. Narancssárga, kopott, matt felületű, közepén hólyagos, lecsapott sar-kú, téglalap átmet-szetű hosszú hasáb alakú opak *üvegyöngy* (101. kép 14), hengeres furattal. H.: 0,7 cm, sz.: 0,55 cm, v.: 0,5 cm, furat átm.: 0,19 cm. ID.No.: 3171. 17. Sötétkék, kopott felületű, deformálódott, lecsapott sarkú, hosszú tég-lalap átmet-szetű hasáb alakú áttetsző *üvegyöngy* (101. kép 9), hengeres furattal. H.: 1 cm, sz.: 0,58 cm, v.: 0,55 cm, furat átm.: 0,27 cm. ID.No.: 3167. 18. Fekete, kopott felületű, lecsapott sarkú, téglalap átmet-szetű, hasáb alakú *agyag(?)gyöngy* (101. kép 5), kónuszos furattal. Egyik hosszanti oldala öblösen kopott. H.: 1,1 cm, sz.: 0,61 cm, v.: 0,45 cm, furat átm.: 0,1–0,2 cm. ID.No.: 3168. 19. Fekete, érdes, kopott, sárgás sávokban pusztuló felületű, lecsapott sarkú, téglalap átmet-szetű hasáb alakú, áttetsző *üvegyöngy* (101. kép 10), kónuszos furattal. H.: 0,8 cm, sz.: 0,6 cm, v.: 0,5 cm, furat átm.: 0,2–0,24 cm. ID.No.: 3169. 20. Narancssárga, hosszú henger alakú *korallgyöngy* (101. kép 7), kónuszos furattal. H.: 0,7 cm, átm.: 0,35 cm, furat átm.: 0,1–0,15 cm. ID.No.: 3173. 21. A koponya alól került elő a nyaklánc kapcsa, két kúpos *bronzhenger* (101. kép 3).

170. sír (E/15; 101. kép 22). Aknasír. T.: KÉK–NyDNy, 72–252°. H.: 125 cm, sz.: 55 cm, m.: 15 cm. A sekély mélységben előkerült sír felső rétegében fekvő állatsontokat és a gyermek koponyája mögött álló edényt ásóval találták meg. A nyesés után határozott körvonallal rajzolódott ki a sír szürkésfekete foltja a szürkés-barna altalajban. A felső rétegben, a nyesési szint felett mintegy 10 cm-rel egy juh részleges (koponya és csonkolt – a radius és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt. A sír alján 1–1,5 éves gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő. Koponyája összeroppan állapot-ban volt, csigolyái és bal bordái hiányoztak.

Állatmelléklet

1. *Adultus korú szarvált juh koponyája* a tetejére fordulva, orral keleti irányban feküdt a sír délnyugati végében, a gyermek lábai előtt és 15 cm-rel magasabban. *Mellső és hátsó lábcsontjai* a juhkoponya és a sír délnyugati vége között, egy csomóban feküdtek a sír alja felett 10–15 cm-rel.

Az *infans* I. korú gyermek melléklete

2. Világos homoksárga, szürkésfekete foltos, szabad kézzel formált *fazék* (101. kép 23) aljtöredéke maradt meg a koponya mögött, a sír északi sarkában. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és apró (2–5 mm) kerámia törmelék-vel erősen soványított, felülete durván elmunkált, vékony agyagmáz fedi. Egyenesen levágott alján 1,9×2,5 cm-es négyszögletes bemélyedés. Mag.: 7,3–7,5 cm.

171. sír (H/15; 102. kép; 103. kép 1). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. Az akna h.: 195 cm, sz.: 75 cm, m.: 40–90 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna foltjának északkeleti harmada élénk-sárga, míg a délnyugati része szürkésbarna elszíneződéssel jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. A függőle-ges falú akna vízszintes alja az északkeleti faltól 75 cm-ig tartott, onnan a fülke szája felé 28°-os szögben alakították ki. Az aknában 6–15 cm vastag betöltésen két szarvasmarha és két juh részleges (koponya és csonkolt – a radius és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt. Az akna délnyu-gati végében 20–25 cm hosszán, az akna teljes szélességében mintegy 35–45 cm vastagon a betöltés fekete és zsiros tapintású volt. Az aknával megegyező tájolású fülke h.: 215 cm, sz.: 80–95 cm, m.: 90–120 cm. Az enyhe, mintegy 10°-os szögben kivájt, enyhén homorú aljú fülkében 23–25 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa volt. Enyhén torzított koponyája a jobb oldalán, karcsontjai szorosan a bordák mellett, lábcsontjai egymással párhuzamosan, a sír alja felett 6–10 cm vastag betöltésen feküdtek.

Állatmellékletek

1. *Juvenis korú (2–2,5 éves) tehén koponyája* feküdt az állkapcsán orral északkeleti irányban az akna északkeleti

⁷⁸ Anyagvizsgálatra kivéve.

végében. *Bal mellső lábsontja* a koponya alatt, *jobb mellső lábsontja* a fiatalabb tehén koponyája alatt, a két *hátsó lábsont* az akna délnyugati végében feküdt. Egy *farokcsigolyája* a betöltésből került elő. 2. *Juvenis korú (2 éves) tehén koponyája* feküdt az állkapcsán orral északkeleti irányba az akna északkeleti negyedében, a délkeleti fal mellett. *Mellső lábsontjai* párhuzamosan a koponya mögött, a délkeleti fal mellett, a *hátsó lábsontok* az akna délnyugati végében, annak közepén feküdtek. 3. *Adultus korú szarvatlan kos koponyája és lábsontjai* feküdtek az akna délnyugati felében, a tehénlábsontok alatt, illetve mellettük. 4. *Infans korú (8–10 hónapos) juh koponyája* feküdt az akna északi fala és a 2,5 éves tehén koponyája között.

Az *adultus* korú nő mellékletei

5. *Adultus korú kos keresztcsontja* feküdt a bal felkarcsont végénél, 8–10 cm vastag betöltésen. 6. Szürke, korongolt edény oldalából készül *orsókarika (103. kép 14)* feküdt a bal combcsont alsó végének külső oldala mellett. Átm.: 3,9 cm, v.: 0,8 cm.

A viselet leletei

7. *Nagy gömbcsüngős bronzfülbevaló (103. kép 2)* feküdt a lunula mellett. A kerek átmetszetű bronzkarika még használat során eltört, az eltört végeket ellapították és összeforrasztották. A fülkarika három kisebb bronzgömbbel csatlakozik az alsó, két félből összeállított bronz gömbcsüngőhöz. Mag.: 3 cm, gömb átm.: 1,2 cm. 8. *Nagy gömbcsüngős bronzfülbevaló (103. kép 5)* került elő a koponya mögül. A fülkarika három kisebb bronzgömbbel csatlakozik az alsó, két félből összeállított bronz gömbcsüngőhöz. Mag.: 3,2 cm, gömb átm.: 1,2 cm. Az állkapocs alól és körülötte kerültek elő a nyaklánc gyöngyei: 9. Fényes fekete felületen három világossárga, domború dudoros rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy (103. kép 10)*, bázisos furata kónuszos. H.: 0,8 cm, átm.: 1,18–1,22 cm, furat átm.: 0,4–0,5 cm. ID.No.: 3192. 10. Fényes fekete felületen négy lapos világossárga+sötétvörös, kétrétegű szemes rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy (103. kép 9)*, bázisos furata hengeres. H.: 0,8–0,9 cm, átm.: 1,3–1,35 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 3193. 11. Fényes fekete felületen három fehér+fekete, domború kétrétegű szemes rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy (103. kép 8)*, bázisos furata hengeres. Átm.: 1,1–1,2 cm, h.: 0,6–0,7 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 3194. 12. Sötét vörösesbarna, matt, lyukacsos felületen négy, síkból kiugró, okkersárga+világoskék kétrétegű szemes és körülöttük négyszeres fehér hurokfolyatott rátétdíszes opak *üvegyöngy (103. kép 7)*, bázisos, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. Átm.: 1,3–1,5 cm, h.: 1,15–1,2 cm, furat átm.: 0,35 cm. ID.No.: 3195. 13. Sötét vörösesbarna, érdes, lyukacsos felületű, rövid hengeres opak *üvegyöngy (103. kép 11)*, kónuszos furattal. Átm.: 0,8 cm, h.: 0,5–0,65 cm, furat átm.: 0,32–0,4 cm. ID.No.: 3196. 14. Arany- és bronzlemezről préselt *korong (103. kép 3)* feküdt a jobb lapockacsont felett. Közepét sárgászöld, félgömb alakú üveg díszíti, melyet gömbsor, ezt ékvésésre emlékeztető sáv, illetve apró gömbsort utánzó minta keretez. Szegélyét ugyancsak gömbsort imitáló minta alkotja. Felerősítése a hátlapjához forrasztott P alakú bronzlemezről hajlított függesztő füllel (*103. kép 4*) történt. Hátlapja sima bronzlemez, melyen a függesztő fül forrasztásának a nyoma még részben látható. Átm.: 3,7 cm, v.: 0,37 cm. 15. Aranyozott felületű, bronzlemezről préselt félhold alakú *csüngő/lunula (103. kép 6)* került elő a koponya jobb oldala mögött, 5 cm vastag betöltésen. Középen sárgászöld, félgömb alakú üveg díszíti. Felületének középső sávját egymással szemben, gömbökből kialakított háromszögek töltik ki. Szegélyét gömbsort utánzó mintasor alkotja. Felszerelését – a sima bronzhátlapon látható forrasztás nyom alapján – egy P alakú bronzlemezről hajlított függesztő fül tehette lehetővé. H.: 5,4 cm, sz.: 2,1 cm, v.: 0,4 cm. 16. Keskeny bronzlemezről hajlított, kívül-belül ezüstözött felületű *pántgyűrű (103. kép 13)* került elő töredékes állapotban a jobb kéz gyűrűsujjáról. Átm.: 1,9 cm, v.: 0,04 cm. 17. Kisméretű, négyzetes *vascsat (103. kép 12)* feküdt a jobb medencelapát belső oldala mellett. Elő- és hátoldalát vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány fedi. H.: 2,1 cm, sz.: 2,1 cm.

172. *sír (J/20; 104. kép 1–2)*. Fülkesír. T.: ÉK–DNy. Az akna h.: 150 cm, sz.: 65–80 cm, m.: 22–75 cm. A téglalap alakú, délnyugati vége felé szélesedő, lekerekített sarkú akna foltja határozott körvonallal vált ki a sárgásbarna agyagos altalajban. A folt északkeleti harmada világossárga, míg a többi része szürkésbarna volt. A sekély mélységű akna falai lefelé enyhén szűkültek. Az alja felett 8–15 cm vastag betöltésen három juh részleges (koponya és csonkolt – a radiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa feküdt. Az akna északkeleti alja 60 cm hosszan, 22 cm mélyen vízszintes volt, majd innen a fülke szájára felé 25°-os szögben lejtett. Az akna délnyugati végében, annak teljes szélességében, 20–25 cm hosszan a juhkoponyák és az akna vége között a betöltés fekete és zsiros tapintású volt. A juhkoponyák alatt keresztben 8–10 cm mély függőleges szakasz volt kialakítva. Innen tovább mélyült a fülke 70 cm hosszan 10°-ban, majd 25°-os szögben egészen a fülke végéig. A fülke h.: 200 cm, sz.: 75–80 cm. A teknős aljú,

ívelt oldalú fülke alján 8–9 éves gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa feküdt 6–8 cm vastag betöltésen. Koponyája előrebíllent helyzetben volt, mellkasát és medencéjét állatjárat bolygatta meg. Bal combcsontja kifordulva eredeti helyzetéből, felső vége a jobb combcsont végén feküdt.

Állatmelléletek

1. *Adultus korú szarvatlan juh koponyája* feküdt a bal oldalán, orral délnyugati irányban az akna délnyugati végében, *mellső lábcsonthai* mögötte, a *hátsó lábcsonthok* az akna keleti végében, a délkeleti fal mellett voltak. 2. *Infans korú (3 hónapos) szarvatlan juh koponyája* feküdt a jobb oldalán, orral délnyugati irányban az akna délnyugati végében, *mellső lábcsonthai* mögötte, a *hátsó lábcsonthok* az akna közepén, a délkeleti fal mellett voltak. 3. *Infans korú (3 hónapos) juh koponyája* feküdt a bal oldalán, orral északkeleti irányban az akna délkeleti fala mellett, a déli sarok közelében.

Az *infans* II. korú gyermek melléletei

4. Okkersárga, szürkésfekete foltos, szabad kézzel formált, megnyújtott formájú *edény* (105. kép 8)⁷⁹ feküdt az oldalán, közvetlenül a gyermek koponyája mögött. Közepesen kidolgozott anyagú, homokkal és kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete érdes, egyenetlenül elmunkált, horpadásos, elsimított. Felületét közepesen jó megtartású, vékony agyagmáz fedi. Rövid pereme ferde, tölcésesen kihajló, válla lecsapott. Enyhén aszimmetrikus kiképzésű. Alja egyenesen levágott. Mag.: 11,2 cm, pátm.: 9,1 cm, fátm.: 6,9 cm. (VIDA 1999 IIID2/b1 típus) 5. Kiszélesedő végű, ovális keresztmetszetű, a hegye fele enyhén keskenyedő *vaseszköz* (105. kép 4) feküdt a bal alkar és a medencelapát között. Kiszélesedő végéhez vaslánc két karikája rozsdásodott. Felületének nagyobb részét vasoxiddal konzerválódott bőr fedi. Hegye töredékes. H.: 13,6 cm, sz.: 1,1–1,7 cm, v.: 0,5–0,9 cm. Valószínűleg a vaseszközhöz tartozik a mellőle, a medence alól előkerült összefüggő *vasrozda* (105. kép 7), melynek egyik oldalán vasoxiddal konzerválódott falenyomat van. 6. *Vaslánc töredéke* (105. kép 3, 5) feküdtek összerozsdásodott állapotban a koponya mellett és a bal mellkas közepén. Karika átm.: 1,5 cm, v.: 0,35 cm. 7. Sötétbarna, fényes felületű *orsógomb* (105. kép 6) volt a jobb térd külső oldala mellett. Mag.: 2,6 cm, átm.: 4 cm.

A viselet leletei

8. *Nagy gömbcsüngős fülbevaló bronz fülkarikája* (104. kép 3) és *ezüst gömbcsüngője* (104. kép 4) került elő töredékes állapotban a csigolyasor közepéről. A karika átm.: 1,3 cm, a gömb átm.: 1 cm. Gyöngyök a bordák fölött: 9. Világoskék, gömb alakú áttetsző *üvegyöngy* (104. kép 14), közepén réz fűzőhenger. H.: 1 cm, átm.: 1 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 3197. 101. Szintelen, gömb alakú áttetsző *üvegyöngytöredék*. Átm.: 0,88 cm. ID.No.: 3198. 11. Világossárga, porózus, matt felületű, gyűrű (köles) alakú opak *üvegyöngyfél töredéke* (104. kép 20), hengeres furattal. Átm.: 0,42 cm, furat átm.: 0,22 cm. ID.No.: 3199. 12–13. Két világossárga, matt, érdes felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (104. kép 23, 29), hengeres furattal. H.: 0,22 és 0,3 cm, átm.: 0,48 és 0,5 cm, furat átm.: 0,2 és 0,25 cm. ID.No.: 3200–3201. 14. Sötét türkizkék, érdes, matt, lyukacsos felületű, gyűrű alakú áttetsző *üvegyöngy* (104. kép 16), hengeres furattal. H.: 0,2–0,25 cm, átm.: 0,55 cm, furat átm.: 0,22 cm. ID.No.: 3202. 15. Szürkésfekete, matt, lyukacsos felületen négy (–1), síkból kiugró fehér+áttetsző világoskék, kétrétegű szemes rátétdíszes deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (104. kép 9), hengeres furattal. H.: 0,82–1 cm, átm.: 1,1–1,5 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 3203. 16. Szürkésfekete, matt, lyukacsos felületen négy, síkból kiugró fehér+áttetsző világoskék, kétrétegű szemes rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (104. kép 10), bázisos, hengeres furattal. H.: 0,65–0,7 cm, átm.: 1,05–1,42 cm, furat átm.: 0,45 cm. ID.No.: 3204. 17. Sötét türkizkék, érdes, matt, lyukacsos felületű, gyűrű alakú áttetsző *üvegyöngy* (104. kép 17), kónuszos furattal. H.: 0,25–0,3 cm, átm.: 0,55 cm, furat átm.: 0,25–0,28 cm. ID.No.: 3205. 18. Türkizkék, érdes, matt, lyukacsos felületű, gyűrű alakú áttetsző *üvegyöngy* (104. kép 18), hengeres furattal. H.: 0,2 cm, átm.: 0,4 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 3206. 19–20. Két világos türkizkék, érdes, matt, lyukacsos felületű, gyűrű alakú áttetsző *üvegyöngy* (104. kép 19, 21), kónuszos furattal. H.: 0,25 és 0,3 cm, átm.: 0,55 és 0,6 cm, furat átm.: 0,25–0,3 cm. ID.No.: 3207–3208. Gyöngyök a koponya arcrésze alól: 21. Világoszöld, erősen töredezett, nagyméretű dinnyemag alakú, áttetsző *üvegyöngy* (104. kép 6), réz fűzőhengerrel. H.: 1,3 cm, sz.: 1,1 cm, v.: 0,45 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 3209. 22. Fehér, érdes, matt, lyukacsos felületű, hosszú bikónikus opak *üvegyöngy*, kónuszos furattal. Átm.: 0,5 cm, h.: 0,7 cm, furat átm.: 0,2–0,25 cm. ID.No.: 3210. Vaskapocs töredékek között: 23. Fekete, fényes felületen négy, síkból kiugró fehér dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (104. kép 11). H.: 0,3 cm, átm.: 0,6–0,8 cm. ID.No.: 3211. 24. Sötétbarna, fényes felületen négy, síkból kiugró szürkésfehér, dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (104. kép 12). H.: 0,4 cm, átm.: 0,6–0,8 cm. ID.No.: 3212. Jobb combcsont mellől: 25. Világos türkizkék, deformálódott, lapított gömb alakú áttetsző *üvegyöngy* (104. kép 15), felületén forgatás nyomával, kónuszos furattal. H.: 0,52–0,61 cm,

⁷⁹ Az edény körvonalrajza a felszedés után készült.

átm.: 0,9–0,95 cm, furat átm.: 0,3–0,32 cm. ID.No.: 3213. 26. Sötétkék, érdes, kopott, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú, áttetsző üvegyöngy (104. kép 25), hengeres furattal. H.: 0,3 cm, átm.: 0,55 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 3214. 27. Sötétkék, érdes, kopott, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú, áttetsző üvegyöngy (104. kép 26), hengeres furattal. H.: 0,3 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,26 cm. ID.No.: 3215. 28. Világoszöld, erősen pusztuló felületű, nagyméretű dinnyemag alakú áttetsző üvegyöngy fél töredéke (104. kép 7), közepén a hossz tengelyében réz fűzőhenger. H.: 1,6 cm, sz.: 0,82 cm, v.: 0,5 cm, furat átm.: 0,11–0,21 cm. ID.No.: 3216. A koponya alól: 29. Világoskék, érdes, matt, kopott, lyukacsos felületű, kétszeresen összetett lapított gömb alakú, áttetsző üvegyöngy (104. kép 27), kónuszos furattal. H.: 0,41 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,22–0,25 cm. ID.No.: 3217. 30. Türkizzöld, érdes, matt, irizáló felületen három világossárga, domború dudoros rátétdíszes, aszimmetrikus iker, lapított gömb alakú opak üvegyöngy (104. kép 13), hengeres furattal. H.: 0,65–0,7 cm, átm.: 0,58–0,7 cm, furat átm.: 0,21 cm. ID.No.: 3218. 31. Világos türkizzöld, érdes, matt, lapított gömb alakú üvegyöngy (104. kép 28), felületén forgatás nyomával, kónuszos furattal. H.: 0,36 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,21–0,3 cm. ID.No.: 3219. 32. Világos türkizzöld, irizáló felületű, nagyméretű dinnyemag alakú áttetsző üvegyöngy (104. kép 8), közepén kónuszos réz fűzőhenger. H.: 1,5 cm, sz.: 1,2 cm, v.: 0,5 cm, furat átm.: 0,12–0,18 cm. ID.No.: 3220. A koponya melletti vasláncához rozsdásodva: 33. Fekete, fényes felületen négy, síkból kiugró sötét okkersárga, apró egyrétegű dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak üvegyöngy (104. kép 31), kónuszos furattal. H.: 0,38 cm, átm.: 0,6–0,8 cm, furat átm.: 0,15–0,22 cm. ID.No.: 19274. 34. Sötétbarna, fényes felületen négy, síkból kiugró szürkésfehér, dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak üvegyöngy (104. kép 30), kónuszos furattal. H.: 0,4 cm, átm.: 0,58–0,7 cm, furat átm.: 0,15–0,23 cm. ID.No.: 19275. 35. Barnás okkersárga, foltos felületű, deformálódott, gyűrű alakú opak üvegyöngy (104. kép 32), kónuszos furattal. H.: 0,3 cm, átm.: 0,58–0,6 cm, furat átm.: 0,1–0,18 cm. ID.No.: 19908. 36. Két félgömbből álló, közepén átlukasztott ezüst lemezgyöngy (104. kép 5), fűzőtengelyre merőleges forrasztással. H.: 0,5–0,68 cm, átm.: 0,85–1,15 cm. ID.No.: 19909. 37. Sertés bal és jobb oldali *caninusa* (105. kép 2) három darabra repedve került elő a jobb combcsont belső oldala mellől. H.: 6,6 cm. 38. *Vascsat* (105. kép 1) került elő a sír betöltéséből. Hátoldalán 1–1 cm²-nyi, vasoxiddal konzerválódott textil- és bőrmaradvány van. H.: 3,5 cm, sz.: 2,8 cm.

173. sír (F/17–18; 106. kép 1–2). Padmalyos sír. T.: ÉK–DNy, 48–228. Az akna h.: 175 cm, sz.: 65 cm, m.: 25 cm. A téglalap alakú, lekerekített végű sírfolt szürkésbarna elszíneződése határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. Az akna északnyugati oldalához csatlakozott, illetve részben vágta egy ovális, 65 széles és 80 cm hosszú fekete folt. Az aknában egy szarvasmarha és három juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt. Az akna délkeleti fele vízszintes volt, míg az északnyugati a padmaly szája irányában lejtett. Az akna alja felett 4–15 cm vastag betöltésen fekvő állatcsontok a padmaly szája, illetve a fekete folt által jelzett rablógödör irányában dőltek.⁸⁰ Az akna északnyugati oldalában lévő padmalyt nem az aknával egy vonalban, hanem kissé északi irányban eltolva vájták ki. H.: 155 cm, sz.: 50 cm, m.: 30 cm. A félköríves végű, íves oldalú és aljú sírban 3–4 éves gyermek eredetileg hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa volt. A rablás a mellkas csontjait és a medencét érintette. Eredeti helyzetben a bal láb csontjai feküdtek.

Állatmelléletek

1. *Juvenis* korú (1½–2 éves) tehén koponyája feküdt jobb oldalán az akna északkeleti végében, orral keleti irányban. *Mellső lábcsonkjai* a koponya mögött, az akna első harmadában, a délkeleti fal mellett, a *hátsó lábcsontok* ezek mögött, ugyancsak a délkeleti fal mellett kerültek elő. *Farokcsigolyái* az akna délnyugati végében feküdtek anatómiai rendben. 2. *Adultus* korú szarvatlan juh koponyája feküdt a bal oldalán az akna északi sarkában, orral déli irányban. *Mellső lábcsonkjai* a tehén mellső, *hátsó lábcsonkjai* a tehén hátsó lábcsonkjai alatt keresztben fekvő kerültek elő. 3. *Adultus* korú szarvatlan juh koponyája feküdt az állkapcsán a tehénkoponya alatt, orral keleti irányban. *Lábcsonkjai* bolygatott állapotban a rablógödör területéről kerültek elő. 4. *Juvenis* korú szarvált juh koponyája feküdt a jobb oldalán a tehénkoponya mögött, orral délkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsonkjai* a koponya körül helyezkedtek el.

Az *infans* I. korú gyermek melléletei

5. Sárgásszürke, szürkésfekete foltos, szabad kézzel formált edény (106. kép 9) állt a padmaly északi sarkában. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete érdes, egyenetlenül el munkált, horpadásos, elsimított. Rossz megtartású, felületét vékony agyagmáz fedi. Rövid pereme ferde enyhén

⁸⁰ Az állatcsontok legmagasabban a délkeleti fal mellett voltak. Magasságuk az eredeti fektetési szintet jelzi, valószínűleg minimálisan süllyedtek meg.

kihajló, válla lecsapott. Erősen aszimmetrikus kiképzésű. Alja egyenesen levágott. Mag.: 17,3 cm, pátm.: 11,2 cm, fátm.: 8,7 cm. (VIDA 1999 IIID4/a típus) 6. *Adultus korú kos keresztcsontja* feküdt egy-egy ágyék- és farokcsigolyával együtt anatómiai rendben a gyermek koponyája mögött. 7–8. Két kisméretű, ácskapocs alakú *vaskapocs* (106. kép 7–8) került elő a koponya, illetve a juh keresztcsont mögött, a sírgödör alján. Rövidebb szárait vasoxiddal konzerválódott famaradvány borítja. H.: 2,2 cm, mag.: 1,4 cm. 9. Téglalap keresztmetszetű, ácskapocs alakú *vaskapocs töredékei* (106. kép 6) kerültek elő a jobb medencelapát helye és a sírfal közötti területről, a sír aljától 10 cm-rel magasabban. Teljes felületét vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány fedi. H.: 3,2 cm, sz.: 2,2 cm.

A viselet leletei

10. Sötétkék, fényes, érdes felületű, deformálódott, lapított gömb alakú fényáteresztő *üvegyöngy* (106. kép 3), ovális átmetszetű, hengeres furattal a koponya belsejéből. H.: 0,94–1 cm, átm.: 1,3–1,4 cm, furat átm.: 0,42–0,5 cm. ID.No.: 19906. 11. Keki, fényes, sérült felületű, deformálódott, lapított gömb alakú, áttetsző *üvegyöngy* (106. kép 4), hengeres furattal a koponya jobb oldala mellől, a sír aljáról. H.: 1,1–1,2 cm, átm.: 1,62–1,72 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 1997. 12. Sötétkék, fényes, irizáló, kopott felületű, deformálódott, gyűrű alakú fényáteresztő *üvegyöngy*. Átm.: 1,2–1,37 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 19259. 13. Sötétbarna, deformálódott, lapított gömb alakú *borostyán-gyöngy*. Átm.: 1,49–1,51 cm, furat átm.: 0,38 cm. ID.No.: 19258. 14. Barnamedve gyökerénél átfúrt jobb oldali alsó *caninusa* (106. kép 5) került elő a sír betöltéséből a bolygatott mellkas területéről. H.: 7,3 cm.

174. sír (E/15; 107. kép 1). Aknasír. T.: ÉK–DNy, 48–228°. H.: 220 cm, sz.: 65–70 cm, m.: 110 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltja határozott körvonallal jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajban. A függőleges falú sírban, a nyésés alatt 70 cm mélyen egy szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt. A sír alján 23–25 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő. Az összeroppant koponya előrebíllent, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett szorosan, lábcsontja egymással párhuzamosan egymás mellett, 4–8 cm vastag betöltéssel feküdtek.

Állatmelléletek

1. *Juvenis korú* (1½–2 éves) *szarvasmarha koponyája* feküdt az állkapcsán a sír délnyugati végében, orral délnyugati irányban. *Bal mellső lábcsontja* a koponya alatt, a többi *lábcsont* a sír közepén az északnyugati, illetve a délkeleti sírfal mellett feküdt. 2. *Subadultus korú* (2–2½ éves) *juh koponyája* feküdt a bal oldalán, a szarvasmarha koponya bal oldala mellett, orral keleti irányban. *Lábcsontjai* részben a szarvasmarha jobb lábcsontjai mellett, részben a nő bal térde és lábszárcsontja felett kerültek elő.

Az *adultus* korú nő melléletei

3. Világosbarna *fenékkő* (107. kép 19) feküdt a jobb csecsnyúlvány alatt. H.: 9 cm. 4. Egyélű *vaskés* (107. kép 21) került elő töredékes állapotban a bal medencelapát belső oldala mellett. Hiányzott nyéltüskéjének nagyobbik része és a hegye. Nyélnyúlványának teljes felületét és a penge kis részét vasoxiddal konzerválódott fa-, a többi bőrmaradvány fedi. H.: 13 cm, a penge h.: 11 cm.

A viselet leletei

Gyöngyök az állkapocs jobb oldalán, a mézskögyöngy a bal oldalon került elő. 5–7. Három fehér, érdes, matt, kopott felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (107. kép 6–7, 10), hengeres furattal. H.: 0,4–0,6 cm, átm.: 0,75–0,9 cm, furat átm.: 0,3–0,38 cm. ID.No.: 3221–3223. 8. Sötétvörös, érdes, lyukacsos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (107. kép 11), behúzódt bázisú, kónuszos furattal. H.: 0,61–0,7 cm, átm.: 0,73–0,8 cm, furat átm.: 0,12–0,27 cm. ID.No.: 3224. 9–10. Két sötétvörös, érdes, lyukacsos, matt, kopott felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (107. kép 2–3), kónuszos furattal. H.: 0,55–0,6 cm, 0,6–0,68 cm, átm.: 0,8 cm, 0,7–0,78 cm, furat átm.: 0,3–0,35 cm, 0,21–0,25 cm. ID.No.: 3225–3226. 11. Zöld, kopott felületű, deformálódott, rövid henger alakú áttetsző *üvegyöngy töredéke* (107. kép 8), egyik oldala ferdén levágott, furata hengeres. H.: 0,5–0,55 cm, átm.: 0,75 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 3227. 12. Zöld, kopott felületű, deformálódott, téglalap átmetszetű, lecsapott sarkú, hosszú hasáb alakú áttetsző *üvegyöngy* (107. kép 4), hengeres furattal. H.: 0,6 cm, átm.: 0,4–0,55 cm, furat átm.: 0,15 cm. ID.No.: 3228. 13. Sötétvörös, érdes, matt felületű, négyzetes átmetszetű, hosszú hasáb alakú opak *üvegyöngy* (107. kép 12), hengeres furattal. H.: 0,4 cm, sz.: 0,4 cm, v.: 0,4 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 3229. 14. Lila, érdes felületű deformálódott, téglalap átmetszetű, hosszú hasáb alakú, áttetsző *üvegyöngy* (107. kép 13), kónuszos furatában fehéres anyaggal. H.: 0,68–0,72 cm, sz.: 0,6 cm, v.: 0,5 cm, furat átm.: 0,21–0,25 cm. ID.No.: 3230. 15. Fehér, érdes, matt felületű, hosszú bikónikus alakú, fényáteresztő *üvegyöngy* (107. kép 17). Szélei ferdén levágva, furata hengeres. H.: 0,5 cm, sz.: 0,4 cm, v.: 0,3 cm, furat átm.: 0,15 cm.

ID.No.: 3231. 16. Zöld, kopott felületű, erősen deformálódott, rövid henger alakú, áttetsző *üvegyöngy* (107. kép 9), hengeres furattal. H.: 0,45–0,6 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,31 cm. ID.No.: 3232. 17. Kék, kopott felületű lapított, ívelt oldalú henger alakú, áttetsző *üvegyöngy* (107. kép 5), hengeres furattal. H.: 0,79 cm, sz.: 0,91 cm, v.: 0,31 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 3233. 18. Sötétszürke, erősen kopott, porózus felületű, erősen deformálódott, téglalap átmetszetű hosszú hasáb alakú opak (agyag?) *üvegyöngy* (107. kép 15), kónuszos furattal. H.: 0,95 cm, sz.: 0,9 cm, v.: 0,45 cm, furat átm.: 0,12–0,2 cm. ID.No.: 3234. 19. Vörös, kopott felületű, téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú *karneolgyöngy* (107. kép 16), kónuszos furattal. H.: 0,8 cm, sz.: 0,6 cm, v.: 0,5 cm, furat átm.: 0,12–0,15 cm. ID.No.: 3235. 20. Barnásszürkés, erősen pusztuló felületű, deformálódott, hordó alakú *krétagyöngy* (107. kép 18), hengeres furattal. H.: 1,5–1,85 cm, átm.: 1,7–2 cm, furat átm.: 0,6 cm. ID.No.: 3236. 21. Téglalap alakú *vascsat* (107. kép 20) feküdt a keresztcsonton. Felületét vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány fedi. H.: 3,8 cm, sz.: 3 cm.

175. sír (H/15; 108. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 48–228°. Az akna h.: –, sz.: 55 cm, m.: 5 cm. A sekély mélységben, markolóval megtalált akna szürkésbarna foltja jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajban. A géppel az akna északkeleti végét megsemmisítették. Az aknában egy juh részleges (koponya és csontok – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok), hiányos maradványa feküdt. Az akna délnyugati végében kialakított fülke h.: 150 cm, sz.: 65–70 cm, m.: 48 cm. A teknős aljú fülkében 1–2 éves gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő. A felsőtest bolygatott volt, illetve az alkarcsontok, a csigolyák és a bordák hiányoztak. Az előrebíllent, összeroppant koponya jobb oldala mellett feküdt az állkapocs. A bal lábszárcsont elmozdult, az eredeti helyétől mintegy 10 cm-rel lejjebb, a fülke vége felé került elő. Az eredeti helyzetű hosszúcsontok 3–5 cm vastag betöltésen feküdtek.

Állatmelléklet

1. *Adultus* korú juh hátsó lábsontjai feküdtek egymással párhuzamosan az akna délnyugati végében.

Az *infans* I. korú gyermek melléklete

2. Szürkésbarnára égett, szabad kézzel formált edény (108. kép 3) feküdt oldalára dölve⁸¹ a koponya bal oldala mögött. Anyagkidolgozása igen gyenge, homokkal és kis (4–11 mm) kerámia törmelékkel erősen soványított, felülete repedezett, enyhén horpadásos. Gyengén kiégetett, törésfelülete fekete, rossz megtartású. Rövid pereme tölcseresen kihajló. A perem alól hirtelen kiugrik a váll. Alja egyenesen levágott. Mag.: 12,4 cm. (VIDA 1999 IIID5/b típus)

176. sír (H/16; 108. kép 4–5). Padmalyos sír. T.: KÉK–NyDNy, 63–243°. Az akna h.: 285 cm, sz.: 65 cm, m.: 35–65 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna szürkésbarna betöltése markánsan kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajban. Az aknában három szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csontok – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa feküdt 25 cm vastag betöltésen. Az akna alja a délkeleti faltól az akna közepéig 30°-os, a padmaly aljáig 15°-os szögben lejtett. Az akna északnyugati fala mellett, a padmaly szájánál, teljes hosszúságban, 25 cm szélességben, 15 cm vastagságban a betöltés fekete, zsíros tapintású volt. A padmaly h.: 285 cm, sz.: 75 cm, m.: 65 cm. A nagyméretű padmaly alja felett 6–14 cm vastag betöltésen *maturus* korú (45–50 éves) nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő a padmaly szája és az északkeleti sírfal közelében. A koponya jobb oldalán feküdt, a bal kulcsont és az állkapocs eredeti helyzetéből kimozdulva, az utóbbi a jobb kulcsonton és a jobb felkar felső végén fekvő kerületű. A karcsontok szorosan a bordák mellett, a lábsont párhuzamosan egymás mellett feküdtek. A felsőtest csontjainak helyzete alapján be volt szorosan tekerve. A csigolyasor S alakja és a kifordult keresztcsont helyzete is erre utal.

Állatmelléletek

1. *Subadultus* korú (3–3½ éves) tehén koponyája feküdt az állkapocsán, orral északkeleti irányban az akna északi sarkában. *Mellső lábsontjai* a koponya alatt, illetve mögött, a *hátsó lábsontok* az akna délnyugati felében feküdtek egymással párhuzamosan. 2. *Subadultus* korú (3–3½ éves) tehén koponyája feküdt az állkapocsán, orral északkeleti irányban az akna keleti sarkában. *Mellső lábsontjai* a koponya alatt, illetve mögött, a *hátsó lábsontok* az akna

⁸¹ Az erősen mállékony megtartású edénynek csak töredékét sikerült tisztítás után összeragasztani.

délnyugati felében feküdtek egymással párhuzamosan. 3. *Infans korú (3–4 hónapos) szarvasmarha koponyája* feküdt a jobb oldalára fordulva az akna délkeleti fala mellett, a bika koponyája mögött, orral északkeleti irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya mögött, a *hátsó lábsontok* az akna dél sarkában feküdtek egymással párhuzamosan. 4. *Adultus–maturus korú szarvatlan juh koponyája* feküdt az állkapcsán, orral északkeleti irányban az akna nyugati sarkában, a padmaly szájában. *Mellső és hátsó lábsontjai* a koponya alatt, illetve körülötte, az akna délnyugati végében feküdtek.

177. *sír* (H/16; 109. kép 1–2). Padmalyos sír. T.: KÉK–NyDNY, 72–252°. Az akna h.: 250 cm, sz.: 70–85 cm, m.: 75–90 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna szürkésbarna elszíneződése határozott körvonallal rajzolódott ki a sárgásbarna agyagos altalajban. A függőleges falú aknában három szarvasmarha és két juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa feküdt az akna alja felett 30–35 cm vastag betöltésen. Az akna alja a délkeleti faltól a padmaly szája felé 8–10°-os szögben lejtett. Az akna északnyugati oldalánál, a padmaly szájánál az akna teljes hosszúságában, 40–45 cm magasan és 40 cm szélesen a betöltés fekete és zsiros tapintású volt. Ennek a betöltésnek a padmaly felé eső széle egyenes és függőleges volt, ami záró deszka egykori meglétére utal. A padmaly h.: 250 cm, sz.: 65 cm, m.: 85 cm, mag.: 52 cm. A padmalyban 6–13 cm vastag betöltésen 50–54 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő. Enyhén torzított koponyája hátrabilent, karcsonjtjai szorosan a szétnyílt bordák mellett, lábsontja párhuzamosan feküdtek. A bal combcsont forgója és a medencelapát elfordulva, egymástól elmozdulva került elő. A kettő között a bal alkarcsontok feküdtek.

Állatmellékletek

1. *Adultus korú (6–8 éves) tehén koponyája* feküdt az állkapcsán az akna északkeleti végében középen, orral északkeleti irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya mögött feküdtek ujjakkal északkeleti irányban, a *hátsó lábsontok* a mellsők mögött, a fiatalabb marhakoponya mögött, ujjakkal ugyancsak északkeleti irányban. 2. Egy 3,5–4 éves tehén koponyája feküdt az állkapcsán az akna északkeleti felében, a délkeleti fal mellett, az idősebb marhakoponya mögött, orral északkeleti irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya mögött feküdtek az akna délnyugati felében, ujjakkal északkeleti irányban. *Farokcsigolyái* anatómiai rendben kerültek elő a két hátsó lábsont között. 3. *Adultus korú juh koponyája és lábsontjai* kerültek elő az akna délnyugati végében, a marhák fektetési szintje alatt. 4. *Infans korú (6–8 hónapos) juh koponyája és lábsontjai* kerültek elő az akna délnyugati végében, a marhák fektetési szintje alatt.

A *maturus* korú nő melléklete

5. *Subadultus korú juh keresztcsigolyája* került elő a padmaly betöltéséből.

A viselet leletei

6. Fülbevaló hegyesedő végű *bronzkarikája* került elő, rajta a gyöngycsüngőt tartó *bronzlemezzel* (109. kép 3) a koponya jobb oldala mellől. Átm.: 1,7–2 cm. Gyöngyök feküdtek a nyakcsigolyáknál szimmetrikusan. 7–8. Két fehér, érdes, matt, kopott felületű, deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (109. kép 4–5), széle sérült, hengeres furattal. H.: 0,35–0,41 és 0,35–0,4 cm, átm.: 0,85 és 0,75 cm, furat átm.: 0,3 és 0,4 cm. ID.No.: 3237–3238. 9. Világoszöld, érdes, matt, kopott felületű, deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (109. kép 6), kónuszos furattal. Átm.: 0,75–0,85 cm, h.: 0,55 cm, furat átm.: 0,31–0,35 cm. ID.No.: 3239. 10. Kék felületen sárga virág, illetve fehér+vörös szemes betétdíszes és a furatok körül 1–1 vörös vonalfolyatott rátétdíszes, hatszög átmetszetű, hosszú hasáb alakú millefiori opak *üvegyöngy* (109. kép 7), hengeres furattal. H.: 2,3 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 3240. 11–12. Két zöld, matt, kopott felületű, hatszögű átmetszetű hosszú hasáb alakú áttetsző *üvegyöngy* (109. kép 8–9), szélei ferdén levágva, furata hengeres. H.: 1 és 1,2 cm, átm.: 0,5 és 0,6 cm, furat átm.: 0,22 és 0,2 cm. ID.No.: 3241–3242. 13–15. Három zöld, matt, kopott felületű, négyzet átmetszetű, lecsapott sarkú hosszú hasáb alakú áttetsző *üvegyöngy* (109. kép 10–12), hengeres, illetve kónuszos furattal. H.: 0,6–0,8 cm, sz.: 0,5–1,5 cm, v.: 0,42–0,58 cm, furat átm.: 0,2–0,22 cm. ID.No.: 3243–3245. 16–17. Két sötétkék, matt, kopott felületű, négyzet átmetszetű, lecsapott sarkú hosszú hasáb alakú áttetsző *üvegyöngy* (109. kép 13–14), hengeres furattal. H.: 0,75 és 0,82 cm, sz.: 0,6 és 0,55 cm, v.: 0,6 és 0,55 cm, átm.: 0,3 és 0,22 cm. ID.No.: 3246–3247. 18. Sötétkék, matt, kopott felületű, téglalap átmetszetű, hosszú hasáb alakú áttetsző *üvegyöngy* (109. kép 15) hengeres furattal. H.: 0,7 cm, sz.: 0,5 cm, v.: 0,5 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 3248. 19. Sötétkék, matt, kopott felületű, deformálódott, négyzet átmetszetű, lecsapott sarkú hosszú hasáb alakú áttetsző *üvegyöngy* (109. kép 16) kónuszos furattal. H.: 0,6 cm, sz.: 0,42 cm, v.: 0,4 cm, furat átm.: 0,11–0,21 cm. ID.No.: 3249. 20. Sötétkék, matt, kopott felületű, deformálódott, téglalap átmetszetű, lecsapott sarkú rövid hasáb alakú áttetsző *üvegyöngy* (109. kép 17), kónuszos furattal, törött. H.: 0,5 cm, sz.: 0,55 cm, v.: 0,48 cm, furat átm.: 0,2–0,22 cm. ID.No.: 3250. 21. Sötétlila, erősen pusztló, irizáló felületű, téglalap átmetszetű.

szetű, lecsapott sarkú hasáb alakú áttetsző üvegyöngy (109. kép 18) kónuszos furattal. H.: 0,6 cm, sz.: 0,65 cm, v.: 0,45 cm, furat átm.: 0,25–0,3 cm. ID.No.: 3251. 22. Sötétvörös, érdes, matt, kopott felületű, közel négyzet átmetszetű, lecsapott sarkú hosszú hasáb alakú opak üvegyöngy (109. kép 19), hengeres furattal. H.: 0,95 cm, sz.: 0,55 cm, v.: 0,5 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 3252. 23. Téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú karneolgyöngy (109. kép 20), kónuszos furattal. H.: 1 cm, sz.: 0,8 cm, v.: 0,4 cm, furat átm.: 0,11–0,2 cm. ID.No.: 3253. 24. Sötétvörös, matt, kopott felületű, téglalap átmetszetű, lecsapott sarkú hosszú hasáb alakú opak üvegyöngy (109. kép 21) hengeres furattal. H.: 0,55 cm, sz.: 0,5 cm, v.: 0,5 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 3254. 25. Téglalap átmetszetű, lecsapott sarkú hosszú hasáb alakú, kopott, törött felületű mészkőgyöngy (109. kép 22) hengeres furattal. H.: 0,9 cm, sz.: 0,85 cm, v.: 0,4 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 3255. 26. Álló téglalap alakú *vascsat* (109. kép 23) került elő a jobb medencelapáton, töredékes állapotban. Felületét vasoxiddal konzerválódott bőr fedi. H.: 2,5 cm, sz.: 3,4 cm.

178. sír (H–J/16; 110. kép 1–2). Padmalyos sír. T.: KÉK–NyDNY, 68–248°. Az akna h.: 165 cm, sz.: 65 cm, m.: 28–65 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna szürkésbarna feltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajban. Az akna délkeleti oldalától az alja a padmaly irányában mintegy 14°-os szögben lejtett. Az akna alja felett 8–15 cm vastag betöltésen egy szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádus és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt. Az akna északnyugati oldalánál, az akna és a padmaly szájának teljes hosszúságában, 40 cm magasan és 25 cm szélesen a betöltés fekete és zsiros tapintású volt. A padmaly h.: 165 cm, sz.: 65 cm, m.: 65–70 cm, mag.: 50 cm. A padmalyban, 15–20 cm vastag betöltésen, másodlagos helyzetben 8–9 éves gyermek bolygatott és hiányos vázmaradványa került elő.

Állatmelléklet

1. *Juvenis korú* (1¾–2 éves) *tehén koponyája* feküdt a jobb állkapcsának az élén, az akna északkeleti végében, orral északkelet felé. *Mellső lábcsonkjai* a koponya mögött egymással párhuzamosan, a *hátsó lábcsontok* az akna délnyugati végében kerültek elő.

Az *infans II. korú* gyermek melléklete

2. *Vaslánc töredéke* (110. kép 3) került elő bontás közben a gyermekcsontok közeléből. Felületének egy részén textil, a többi felületen vasoxiddal konzerválódott bőr látható.

179. sír (H/17). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNY, 65–245°. Az akna h.: 190 cm, sz.: 75 cm, m.: 55 cm. Az akna északkeleti harmada világossárga homok, míg a többi szürkésbarna betöltés volt. A függőleges falú aknában, a nyelés alatt 40–48 cm mélyen két szarvasmarha és két juh részleges (koponya és csonkolt – a rádus és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt. Az állatcsontok az akna alja felett 8–15 cm vastag betöltésen feküdtek úgy, hogy mindegyik a fülke szája felé dőlt. Az akna délnyugati végében, a fülke szájához csatlakozóan teljes szélességében, az északkeleti irányban félkörívesen 75 cm hosszan, mintegy 35–40 cm vastagon a betöltés fekete, zsiros tapintású volt. Ennek a fekete betöltésnek a fülke szája felé eső széle egyenes volt. Az akna vízszintes alja a délkeleti sarokban – nagyjából a fekete betöltés északkeleti szélétől – meredeken lejtett a fülke szája felé. A meredek, teknős aljú fülkében 52–58 éves *férfi* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő. A betöltés elszíneződése alapján ívelt végű és ívelt aljú vájt koporsóban volt eltemetve. A meredek fülkét nem lehetett teljesen kibontani, csak a combcsontig.

Állatmelléletek

1. *Subadultus korú* (3½–4 éves) *bika koponyája* feküdt az állkapcsán az akna déli sarkában, orral déli irányban. *Mellső lábcsonkjai* az akna középső harmadában, a bal a délkeleti, a jobb az északnyugati sírfal mellett feküdt. *Farokcsigolyái* a sír betöltéséből kerültek elő. 2. Igen rossz megtartású, *neonatus korú szarvasmarha koponyája, lábcsonkjai és farokcsigolyái* kerültek elő az akna délnyugati végéből, részben a fekete betöltésből, részben alóla. 3. *Adultus korú juh koponyája* feküdt az állkapcsán az akna déli sarkában, orral déli irányban. *Mellső lábcsonkjai* egymás mellett párhuzamosan, a bika bal mellső lábának belső oldala mellett, a *hátsó lábcsontok* az északnyugati sírfal mellett, azzal párhuzamosan kerültek elő. 4. *Infans korú* (6–8 hónapos) *juh koponyája és lábcsonkjai* kerültek elő az akna délkeleti fala és a bikakoponya között, részben a bikakoponya alól, részben az akna déli sarkából.

A *maturus* korú férfi mellékletei

5. *Adultus korú nőstény juh keresztcsontja* és egy *ágyéksigolyája* feküdt a koponya jobb oldala mellett. 6. L alakú, töredékes *vasdarab* (III. kép 6) került elő a fülke szájánál, a fekete betöltés koporsó felőli végénél. H.: 4,3 cm. 7. Három élű *vasnyílhegy* (III. kép 1) feküdt a koporsó külső, keleti széle mellett. Pengéjének felületét vasoxiddal konzerválódott bőr, kerek átmetszetű szárát farostok borítják. Száránál töredékes. H.: 6,6 cm. 8. Szakállas, köpűs *vasszigony* (III. kép 8) feküdt a vasnyílhegy mellett a koporsón kívül. A téglalap keresztmetszetű, egyágú szigony-nak egy szakállja van. Az ág alsó vége kerek átmetszetű, enyhén szélesedő. Erre van ráhajlítva vaslemezből egy kúpos köpű, melynek belső felületén vasoxiddal konzerválódott fa-, a szigony külső felületén bőrmaradvány található. Teljes h.: 28,5 cm, ebből az ág h.: 23,5 cm, a kúpos köpű h.: 8,3 cm, külső átm.: 3,5 cm, belső átm.: 2,3 cm. Az ág sz.: 1,8 cm, v.: 1,2 cm. 9. Egyenes, egyélű, középső nyélállású *vaskés* (III. kép 7) feküdt nyelével a koponya irányában a jobb combcsont külső oldalánál. Pengéjének egyik oldalát vasoxiddal konzerválódott fa-, másik oldalát és nyélnyúlványát bőrlenomat borítja. A nyélnyúlvány vége lekerekített, közel a pengéhez az egyik oldalon mintha egy szegecs kerek feje lenne. H.: 17,7 cm, ebből a penge h.: 13,4 cm.

A viselet leletei

10. Enyhén trapéz alakú *vascsat* (III. kép 4) feküdt a jobb medencelapát fölött. Hátoldalán és csuklórésznél vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. H.: 4 cm, sz.: 3,3 cm. 11. Deformálódott *bronzlemez* (III. kép 2) feküdt a jobb könyök belső oldalánál, a bordák alatt. Pereménél három helyen át van lyukasztva. Átlyukasztott oldalával szemben peremes kialakítású. Átm.: 2,6 cm. 12. Vékonyabb *bronzlemez töredéke* (III. kép 3) került elő az előzővel együtt. 13. Egyik végén szélesedő, trapéz alakú *vascsat* (III. kép 5) feküdt a lábszár között, közepén. Felületén foltokban vasoxiddal konzerválódott bőr található. Ragasztott. H.: 4,5 cm, sz.: 2,5–3,6 cm.

180a sír (H/16–17; 110. kép 6). Aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 70–250°. H.: 110 cm, sz.: 50–55 cm, m.: 30 cm. A sekély mélységben előkerült két sír (a–b) közös foltjának szürkésbarna betöltése határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. A délnyugati sírfolt északi, a „b” sír területére eső körvonallal többszöri nyesés, horolás után lehetett megfigyelni. A szuperpozícióban fekvő két temetkezés közül a déli, „a” sírt később ásták meg. A sír felső rétegében, szinte a nyesési szinten egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádus és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) hiányos maradványa feküdt. A sír alján *infans I. korú (1–1,5 éves) gyermek* hiányos vázmaradványa került elő.

Állatmelléklet

1. *Neonatus korú juh koponyája* feküdt töredékes állapotban a sír keleti sarkában, orral északkelet felé. *Lábcsontja* a sír északnyugati fala mellett került elő.

180b sír (H/16–17; 110. kép 4). Aknasír. T.: ÉK–DNY, 52–232°. H.: 155 cm, sz.: 60 cm, m.: 65 cm. A korábban ásott, északnyugati falánál befele szűkülő sír felső rétegében, a nyesés alatt 35–55 cm mélyen egy szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádus és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt. Az állatcsontok a sír közepe felé dőltek. Legmagasabban azok voltak, amelyek a sír széléhez voltak közelebb, legmélyebben pedig azok, amelyek a sír közepén feküdtek. A sír alja feletti 3–5 cm vastag betöltésen *12–13 éves gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő. Koponyája hátrabilent és jobb oldalára fordult, karcsonjtjai a bordák mellett nyújtva, a lábcsontok párhuzamosan fekvé kerültek elő. A vájt koporsó széleinek elszíneződését csak a lábszárcsontok sávjában sikerült megfigyelünk. Sz.: 40 cm.

Állatmellékletek

1. *Juvenis korú (1½–2 éves) szarvasmarha koponyája* feküdt az állkapcsán a sír közepén a délkeleti fal mellett, orral déli irányban. *Mellső lábcsonjtjai* a gyermek combcsontjainak sávjában, a *hátsó lábcsontok* a sír délnyugati végében voltak. *Farokcsigolyái* a sír betöltéséből kerültek elő. 2. *Adultus korú szarvatlan juh* rossz megtartású *koponyája* feküdt a bal térd és a sírfal között. *Mellső lábcsonjtjai* a medence környékéről, a *hátsó lábcsontok* a koponya mögött és a jobb karcsonjt mellett kerültek elő.

Az *infans II.* korú gyermek mellékletei

3. *Subadultus korú juh ágyéksigolyája* került elő a sír betöltésből. 4. Egyélű *vaskés töredéke* (110. kép 5) feküdt a bal kézcsontok külső oldala mellett. Egyik oldalán vasoxiddal konzerválódott fa, másikon bőr található. H.: 6,2 cm.

181. sír (G/16; 112. kép 1–2). Padmalyos sír. T.: KÉK–NyDny, 57–237°. Az akna h.: 200 cm, sz.: 90 cm, m.: 50–70 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú szürkésbarna folt jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajban. Az aknában két szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt 10–25 cm vastag betöltésen. Az akna alja 15°-os szögben lejtett az északnyugati fal irányában. Az állatsontok az aknában a padmaly irányában dőltek. Legmagasabban az akna délkeleti fala mellett fekvő állatsontok feküdtek. A padmaly szájánál teljes hosszúságban, 25 cm szélességben és 25–30 cm vastagságban a betöltés fekete és zsiros tapintású volt. Az akna északnyugati oldalában kivájt padmaly két vége íves, alja enyhén lejtős (10°-os) kialakítású volt. H.: 205 cm, sz.: 65 cm, m.: 70–80 cm. A padmalyban 52–59 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő 7–14 cm vastag betöltésen. A koponya előrebillent, a karcsontok szorosan a nyitott bordák mellett, a jobb medencelapát szinte álló helyzetben került elő. A kulcsontok a karcsontokkal hegyes szöveget zártak be, a lábcsontok egymás mellett, párhuzamosan feküdtek.

Állatmelléletek

1. *Maturus* korú bika koponyája feküdt az állkapcsán az akna keleti sarkában, orral északkeleti irányban. Bal mellső lábcsontja az akna északi végében, szinte álló helyzetben, a jobb mellső a koponya mögött, a hátsó lábcsontok az akna délnyugati felében, a padmaly szája előtt feküdtek. Farokcsigolyái az akna bontása során kerültek elő, annak délnyugati feléből. 2. *Adultus* korú szarvasmarha koponyája feküdt az állkapcsán a bika koponyája mögött, az akna délkeleti fala mellett. Lábcsontjai az akna délnyugati végében feküdtek. 3. *Juvenis* korú (2–2½ éves) szarvatlan juh koponyája feküdt a bal oldalán az akna délnyugati felében, az északnyugati fal mellett, orral északkeleti irányban. Lábcsontjai a koponya körül, az akna északnyugati fala mellett kerültek elő.

A *maturus* korú nő melléletei

4. *Juvenis* korú juh keresztcsontja feküdt a koponyától északra. 5. Szürke, korongolt edény oldaltöredékéből készült orsókarika (112. kép 12) feküdt a bal váll mögött, 18 cm magas betöltésen. Átm.: 4,2 cm, v.: 1 cm. 6. Vadmadár diaphisiséből faragott tüttartó (112. kép 5) feküdt a bal kézfej külső oldala mellett, 10 cm vastag betöltésen. H.: 6 cm. A tüttartóból töredékes vastű (112. kép 6) került elő. H.: 2,4 cm.

A viselet leletei

7. Kör átmetszetű, enyhén deformálódott, nyitott bronzkarika (112. kép 3) feküdt a koponya jobb oldala mellett. Átm.: 1,7–1,9 cm. Gyöngyök kerültek elő a bal kulcsont mellől: 8. Lila, sávosan pusztuló, enyhén fehéresen irizáló, deformálódott téglalap átmetszetű, hosszú hasáb alakú áttetsző üvegyöngy (112. kép 4), kónuszos furattal. H.: 0,7–0,8 cm, sz.: 0,55 cm, v.: 0,5 cm, furat átm.: 0,2–0,25 cm. ID.No.: 5716. 9. Lila, sávosan pusztuló, enyhén fehéresen irizáló, téglalap átmetszetű, hosszú hasáb alakú, áttetsző üvegyöngy (112. kép 7), kónuszos furattal. H.: 0,9 cm, sz.: 0,7 cm, v.: 0,6 cm, furat átm.: 0,2–0,25 cm. ID.No.: 5717. 10. Világoskék, érdes, lyukacsos, fényes, töredezett felületű, deformálódott, hengeres végtöredék, enyhén fénytöredék anyagú üvegyöngy (112. kép 8), hengeres furattal. H.: 0,95–1,1 cm, átm.: 0,65–0,75 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 5718. 11. Sötétbarna, enyhén töredezett felületű, téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú karneolgyöngy (112. kép 9), kónuszos furattal. H.: 1 cm, sz.: 0,7 cm, v.: 0,4 cm, furat átm.: 0,1–0,2 cm. ID.No.: 5719. 12. Élénk világoszöld, érdes, lyukacsos felületű, töredezett szélű négyzetes átmetszetű, hasábos alakú opak üvegyöngy (112. kép 10), hengeres furattal. H.: 1 cm, átm.: 0,7 cm, sz.: 0,4×0,4 cm, furat átm.: 0,1 cm. ID.No.: 5720. 13. Téglalap alakú töredékes vascsat (112. kép 11) került elő a bal kézfej csontjai alól. Elő- és hátoldalát vasoxiddal konzerválódott bőr fedi. H.: 3,2 cm, sz.: 2,8 cm. 14–15. Az akna bontása közben egy *infans* korú tyúk lábtöcsontja és egy *adultus* korú mezei nyúl bal sípcsontja került elő. A sírhoz való tartozásuk több mint kétséges.

182. sír (H/17; 113. kép 1, 3). Fülkesír. T.: ÉK–Dny, 54–234°. Az akna h.: 215 cm, sz.: 65 cm, m.: 40–100 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna északkeleti harmada világossárga, míg a délnyugati kétharmada szürkésbarna foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A függőleges falú akna alja északkeleti felében 1 méter hosszúságban vízszintes volt, onnan egy kisebb lépcső után meredeken (20–25°-os szögben) lejtett a fülke szája felé. A lejtős szakaszon a betöltés az akna teljes szélességében, 45 cm vastagon és 75 cm hosszan fekete és zsiros tapintású volt. Az aknában két szarvasmarha és két juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt. Az akna délnyugati végében kivájt fülke h.: 195 cm, sz.: 85–95 cm, m.: 200 cm.

A 35°-os lejtésű ívelt aljú fülkében *adultus korú* (30–34 éves), torzított koponyájú nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású vázmaradványa került elő.⁸²

Állatmellékletek

1. *Adultus korú* (3½–4 éves) bika koponyája feküdt az állkapcsán az akna északkeleti végében, orral északkelet felé. *Mellső lábcsontjai* a koponya bal oldala mellett és alatt, a *hátsó lábcsontok* a koponya mögött kerültek elő. 2. *Juvenis korú* (2¼–2½ éves) tehén koponyája feküdt az állkapcsán az akna délkeleti fala mellett, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsontjai* a koponya mellett és alatt, a *hátsó lábcsontok* az akna délnyugati végében feküdtek. 3. *Adultus korú szarvatlan juh koponyája* feküdt a bika koponyája mögött, orral északkeleti irányban. *Lábcsontjai* mellette és mögötte kerültek elő. 4. *Juvenis korú* (1½–2 éves) kos koponyája és *lábcsontjai* feküdtek az akna délnyugati végében.

A viselet lelete

5. *Vascsat* (182. kép 2) feküdt a jobb medencelapáton. Elveszett.

183. sír (H/16; 114. kép 1–2). Padmalyos sír. T.: ÉK–DNy, 54–234°. Az akna h.: 135 cm, sz.: 55 cm, m.: 25 cm. A sekély mélységben előkerült téglalap alakú, lekerekített sarkú szürkésbarna folt jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajtól. A függőleges falú, egyenes aljú aknában nem voltak állatcsontok. Az északnyugati falban kialakított padmaly szájánál, az akna teljes hosszúságában, 25–30 cm szélességben, 10–15 cm vastagságban a betöltés fekete, zsíros tapintású volt. Az akna északnyugati szélétől a fekete betöltés alatti akna alja a padmaly aljával összefüggően 5–7°-os szögben lejtett a padmaly északnyugati fala irányában. A padmaly h.: 135 cm, sz.: 55 cm, m.: 28–33 cm. A padmalyban *infans I. korú gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, hiányos vázmaradványa 3–8 cm vastag földrétegen feküdt. A koponya előrebillent, a mellkas és a medence csontjai állatjáratral bolygatva, hiányos állapotban kerültek el. A lábcsontok egymás mellett, párhuzamosan feküdtek.

Az *infans I.* korú gyermek mellékletei

1. *Subadultus korú juh keresztcsontja* és *ágyékcsigolyája* feküdt a koponya jobb oldala mellett. 2. Homoksárgás szürke, szürkésfekete foltos, szabad kézzel formált *edény* (114. kép 9) került elő oldalára dőlve a koponya bal oldala mögött. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete érdes, egyenetlenül elmunkált, horpadásos, elsimitott. Rossz megtartású, felületét vékony agyagmáz fedi. Rövid pereme ferde, enyhén kihajló, válla lecsapott, Kissé aszimmetrikus kiképzésű, alja egyenesen levágott. Mag.: 15,4 cm, pátm.: 10,1 cm, fátm.: 7,1 cm. (VIDA 1999 IIID2/f1 típus) 3. L alakú *vastöredék* (114. kép 8) került elő a padmaly bontása során, állatjáratból. 4. Szürke, korongolt edény oldaltöredékéből készült *orsókarika* (114. kép 7) került elő a padmaly bontása közben. Egyik oldalát három pont-kör mintával díszítették. Átm.: 3,6 cm, v.: 0,9 cm.

A viselet leletei

5. Deformálódott *bronzkarika* (114. kép 3) feküdt a koponya jobb oldala mellett. Átm.: 1,1×1,3 cm. 6. Meghatározhatatlan *ezüstveret töredékei* (114. kép 6) kerültek elő a nyak és a jobb mellkas területéről. 7. *Ezüstlemez* (114. kép 4) és *ónbetét töredékei* (114. kép 5) kerültek elő a jobb könyök tájékáról.

184. sír (J/16–17; 115. kép 3–4). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 50–230°. H.: 185 cm, sz.: 70–90 cm, m.: 15–90 cm. Az akna északkeleti fele élénksárga, míg a délnyugati, enyhén kiszélesedő felében barnásszürke foltja markánsan kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajban. Az aknában nem volt állatcsont. Az akna alja 85 cm hosszan vízszintes, majd onnan a fülke szájának irányában 30°-os szögben lejtett. Ezen a ferde szakaszon a fülke szájáig a betöltés fekete, zsíros tapintású volt. A fülke t.: ÉK–DNy, 40–220°, h.: 195 cm, sz.: 90–130 cm, m.: 90–135 cm. Az enyhén teknős aljú, 15°-os lejtésű, a délnyugati vége fele kiszélesedő fülke alján, 8–15 cm vastag betöltésen *23–x korú felnőt*t hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású,⁸³ hiányos vázmaradványa feküdt. A hiányzó vázcsontokat (még a lábszárat is), állatjáratban bontottuk ki. Az emberi váz t.: 30–210°, a vájt koporsó szélessége 42 cm volt.

⁸² A fülke annyira meredek volt, hogy nem tudtunk az alsó felére rábontani, így a lábszárcsontok kibontása elmaradt.

⁸³ A csontok rossz megtartására a lehetséges magyarázat az, hogy a fülke nagyon mély volt és a vége elérte a szürke agyagréteget.

A felnőtt melléklete

1. Egyenes, egyélű, felső nyélállású *vaskés* (115. kép 1) feküdt a bal felkarcsont külső oldalától 35 cm-re, hegyével a koponya felé, élével kifelé. Pengéjét vasoxiddal konzerválódott bőr, nyélnyúlványát fa borítja. H.: 13,7 cm, ebből a penge h.: 10 cm.

A viselet lelete

2. Téglalap alakú *vascsat* (115. kép 2) volt a medencelapátok előtt a két combcsont között, pecekkel a sír alja felé, hegye a koponya irányában feküdt. Teljes felületét vasoxiddal konzerválódott bőr fedi. H.: 4,2 cm, sz.: 3,5 cm.

185. sír (H/18; 113. kép 4). Aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 70–250°. H.: 100 cm, sz.: 25–30 cm, m.: 8–10 cm. Az igen sekély mélységben, nyesés során előkerült sír szürkésfekete foltja bizonytalan körvonallal jelkezett a szürkésbarna vadtalajban. A sír alján *infans I. korú (0–1 éves) gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, hiányos vázmaradványa feküdt.

186. sír (H/17). Üres aknasír. T.: ÉK–DNY, 54–234°. H.: 115 cm, sz.: 45 cm, m.: 25 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajban.

187. sír (H/18; 116. kép 1). Padmalyos sír. T.: ÉK–DNY, 50–230°. Az akna h.: 250 cm, sz.: 80–90 cm, m.: 42–68 cm. Az akna barnásszürke foltja határozott körvonallal rajzolódott ki a sárgásbarna agyagos altalajban. Az akna foltjának északnyugati oldalához egy ovális, határozatlan körvonalú szürkésfekete folt kapcsolódott. Az akna alja a délkeleti fal mellett 20 cm hosszán egyenes volt, majd a padmaly szája felé lejtett. Az aknában négy szarvasmarha és hét juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsonatok) maradványa, valamint három bárány feküdt 5–25 cm vastag betöltéssel. A padmaly szájában 25–30 cm vastagon az akna teljes hosszúságában és 35–40 cm szélesen a betöltés fekete és zsiros betöltésű volt. A padmaly h.: 250 cm, sz.: 80–85 cm, m.: 75 cm. Az enyhén teknős aljú padmalyban 44–50 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa feküdt 3–8 cm vastag betöltéssel. A sír betöltés elszíneződése alapján a felnőtt nőt a két végén félköríves, 190 cm hosszú, 52 cm széles koporsóban temették el. A koporsó körvonalát a sír aljától 11 cm magasan lehetett megfigyelni. A koponya enyhén a jobb oldalán, hátradőlt helyzetben volt, az állkapcsát rácsáló mozdított el a bal kulcscsont és a felkar közé. Az egész mellkast megbolygatta az állatjárat, pl. a váll és a koponya között – a többi között – ujjpercek kerültek elő. Mindkét alkarja elmozdult. A lábcsonatok egymás mellett párhuzamosan feküdtek.

Állatmellékletek

1. *Maturus korú (8–10 éves) bika koponyája* feküdt az állkapcsán az akna északkeleti végében, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsonkjai* az akna közepén, a *hátsó lábcsonatok* és az anatómiai rendben fekvő *farokcsigolyák* az akna délnyugati végében kerültek elő. 2. *Maturus korú (10–12 éves) tehén koponyája* feküdt az állkapcsán az akna északkeleti felében, a délkeleti sírfal mellett, orral északkeleti irányban. *Lábcsonkjai* és az anatómiai rendben fekvő *farokcsigolyák* az akna délnyugati végében kerültek elő. 3. *Infans korú (6–8 hónapos) szarvasmarha koponyája* feküdt az állkapcsán az akna közepén, a délkeleti sírfal mellett, orral északkeleti irányban. *Lábcsonkjai* és *farokcsigolyái* az akna délnyugati végében feküdtek. 4. *Juvenis korú (1½–2 éves) tehén koponyája* feküdt az állkapcsán az akna délnyugati felében, a délkeleti sírfal mellett, orral északkeleti irányban. *Lábcsonkjai* és *farokcsigolyái* a koponya mögött, az akna délnyugati végében feküdtek. 5. *Juvenis korú (kb. 2 éves) szarvatlan kecske koponyája* feküdt a bal oldalán a bika koponyája mellett, orral északkeleti irányban. *Lábcsonkjai* az adultus korú juhok koponyái felett, illetve mögöttük, az akna délnyugati felében feküdtek. 6. *Adultus korú szarvatlan kos koponyája* feküdt a jobb oldalán, az akna közepén, orral keleti irányban. *Lábcsonkjai* az akna délnyugati végében feküdtek. 7. *Adultus–maturus korú szarvatlan juh koponyája* feküdt a bal oldalán, az akna közepén, orral északi irányban. *Lábcsonkjai* az akna délnyugati végében feküdtek. 8. *Juvenis korú (1–1¼ éves) szarvatlan juh koponyája* feküdt a bal oldalán a juvenis korú tehén koponyája alatt, illetve a koponya és a délkeleti sírfal között, orral északi irányban. *Lábcsonkjai* az akna délnyugati végében feküdtek. 9. *Adultus korú juh koponyája* és *lábcsonkjai* feküdtek az akna délnyugati végében, a tehén- és juh lábcsonatok alatt. 10. *Foetus korú juh szétdarabolt maradványa* (a törzsről le volt választva a koponya, a négy egész láb anatómiai rendben, a csigolyák anatómiai rendben feküdtek, vagyis egészben volt a gerinc) került elő az akna közepén, a maturus korú juh koponyája környékén. 11–12. Két *foetus korú juh* csontvázának részletei

voltak az akna délnyugati végében, a tehén- és a juhlábsontok között. 13. *Juvenis korú (1–1½ éves) juh koponyája, mandibulája és néhány hosszúcsontja* került elő az akna délnyugati végében, a tehén- és a juhlábsontok között.

A maturus korú bika lelete

14. Meghatározhatatlan *ezüstveret-töredékek (116. kép 5)* kerültek elő a bikakoponya tenyérsí felületén.

A maturus korú nő mellékletei

15. *Subadultus korú juh koponyája* feküdt a koponyatetőn, a padmaly szájának északkeleti végében, orral keleti irányban. *Lábsontjai* a padmaly szájának északkeleti felében, annak sávjában kerültek elő. 16. Sárgásszürke, szürkésfekete foltos, szabad kézzel formált, nyújtott formájú *edény (116. kép 11)* állt a padmaly északkeleti végében, a koponya mögött 20 cm-re. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete rücskös, egyenetlenül elmunkált, horpadásos, repedezett. Rossz megtartású, vékony agyagmáz fedí. Rövid pereme ferde, tölcseresen kihajló, sűrű ujjbenyomkodások díszítik. Válla erőteljes, aszimmetrikus kiképzésű. A felület ¼-én csorgatott díszítés van. A talpnál összeszűkül, alja egyenesen levágott. Mag.: 15,8 cm, pátm.: 11,1 cm, fátm.: 6,9 cm. (VIDA 1999 IIID10/b2 típus) 17. *Subadultus korú nőstény juh keresztcsontja és ágyéksigolyója* feküdt a koponya bal oldala mellett. 18. Szürke, korongolt edény oldaltöredékéből készült *orsókarika (116. kép 12)* állt a palástján a bal alkarcsontok helyén. Átm.: 5,2 cm, v.: 1,5 cm. 19. Ácskapocs alakú *vaspánt (116. kép 6)* került elő a padmaly bontása közben. Ép szárát vasoxiddal konzerválódott fa borítja, a másik letört. H.: 0,8 cm. 20. Téglalap keresztmetszetű *vashuzal* került elő *töredékes állapotban (116. kép 7)* a padmaly bontása közben. 21. Két vékony bronzhuzalból sodort, ácskapocs alakú *bronzkapocs (116. kép 4)* került elő a padmaly bontása közben. Töredékes. H.: 1,9 cm.

A viselet leletei

22. Kék, deformálódott, lapított gömb alakú áttetsző *üvegyöngy (116. kép 2)*, hengeres furattal, egyik széle törött. H.: 0,55–0,65 cm, átm.: 0,82–0,9 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 3334. 23. Világoszöld, matt, kopott, fehéresen irizáló felületű, lapított gömb alakú, áttetsző *üvegyöngy (116. kép 3)*, hengeres furattal. H.: 0,6 cm, átm.: 0,71–0,8 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 3256. 24. Téglalap alakú *vascsat (116. kép 10)* került elő a keresztcsont alsó végéről. Felületét vasoxiddal konzerválódott bőr fedí. Ragasztott. H.: 3,3 cm, sz.: 2,8 cm.

188. *sír (H/18; 117. kép 1–2)*. Padmalyos sír. T.: ÉK–DNy, 50–230°. Az akna h.: 240 cm, sz.: 80 cm, m.: 50 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna északkeleti végét a földmunka során ásóval találták meg, és megbolygatták a bika koponyáját. Az akna barnásszürke foltja nyesés után markánsan kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajban. Az akna északi sarka egy korábbi (császárkori) sekély mélységű, kerek objektumba volt beleásva. A függőleges falú aknában három szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csontok) – a radius és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa feküdt 5–20 cm vastag betöltésen. Az állatsontok a padmaly szája felé dőltek, a legvastagabb betöltésen az akna délkeleti fala mellett lévő állatkoponyák feküdtek. Az akna alja 35 cm szélesen egyenes volt, majd ezután lejtett a padmaly szája felé. Ebben a sírban a padmaly száját elzáró fekete, zsíros tapintású elszíneződés nem volt megfigyelhető. A padmaly h.: 255 cm, sz.: 45–50 cm, m.: 90 cm. Az enyhén teknős aljú sírban 23–25 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő 3–8 cm vastag betöltésen. Az enyhén torzított koponya hátrabillent, karcsontjai szorosan a bordák mellett, kulcsontjai a felkarcsontokkal párhuzamosan feküdtek. A bal karcsontok könyökben enyhén behajlítva, a kézcsontok a medencelapáton feküdtek. A jobb kéz csontjait állat mozdította el a jobb térd külső oldala mellé. A lábsontok egymás mellett, párhuzamosan feküdtek.

Állatmellékletek

1. *Adultus korú tehén koponyája* feküdt az akna északkeleti harmadában, jobb oldalára fordulva, orral északkeleti irányban. *Bal mellső lábsontja* a koponya mögött, azzal egy vonalban, *jobb lábsontja* a koponya mögött, arra merőlegesen került elő. *A hátsó lábsontok* az akna délnyugati harmadában egymáshoz közel feküdtek. *A faroksigolyák* a bal hátsó lábsontok végénél anatómiai rendben kerültek elő. 2. Egy 10–12 éves *tehén koponyája* az állkapcsán feküdt az akna középső harmadában, a délkeleti sírfal mellett. *Mellső lábsontjai* a koponya mögött egymáshoz közel, *a hátsó lábsontok* egymással párhuzamosan az akna délnyugati végében kerültek elő. Az anatómiai rendben fekvő *faroksigolyák* a bal hátsó lábsont végénél voltak. 3. Egy 6–8 hónapos *szarvasmarha koponyája* az állkapcsán, a 10–12 éves tehén koponyája mögött, a délkeleti sírfal mellett feküdt. *Mellső és hátsó lábsontjai* a

koponya mögött, szorosan egymás mellett, a délkeleti sírfallal párhuzamosan kerültek elő. 4. *Adultus–maturus korú juh koponyája és lábcsontrajzi* kerültek elő az állatsontok felszedése során, az akna végében a szarvasmarhák alatt.

Az *adultus* korú nő leletei

5. *Adultus korú juh keresztcsontja és farokcsigolyái* feküdtek a koponya jobb oldala mögött. 6–10. A juh keresztcsont alatt és a farokcsigolyák vonalában került elő öt, 2–2 huzalból csavart, *körmös végű bronzkapocs* (117. kép 5–8, 10), körmökkel felfelé. Három a bontás során kimozdult (117. kép 6–8). A keresztcsont alatt in situ helyzetben megfigyelt kapcsok vastagabb, míg a farokcsigolyák alatt fekvők kisebbek és vékonyabb huzalból készültek. H.: 2–2,6 cm. 11. Szürke, korongolt edény oldaltörédékből készült *orsókarika* (118. kép 5) állt a bal combcsont és medencelapát találkozásának vonalában, a combcsont külső oldala mellett. Átm.: 4,8 cm, v.: 1,1 cm. 12. Lapos, téglalap keresztmetszetű *vashuzal* (118. kép 3) került elő a bal combcsont és a medencelapát között. H.: 6,8 cm. 13. Lapos, téglalap keresztmetszetű *vashuzal* és *törédékei* (118. kép 4, 6–11) kerültek elő a jobb térd külső oldalánál a kézcsontokkal együtt. H.: 0,8–6 cm. Egyes törédékek kisebb-nagyobb szakaszain – de mindig csak az egyik oldalon –, vasoxiddal konzerválódott textillenymatok figyelhetők meg.

A viselet leletei

14. *Kis gömbcsüngős(?) ezüstpülbevaló karikája* (117. kép 3) feküdt a koponya bal oldalától 5 cm-re. Gömbcsüngőjének törédékei megmenthetetlenek voltak. Karika átm.: 1,5 cm. 15. Sötétvörös, fényes felületen 8 domború világossárga, dudoros és körülöttük 8×-os fehér, lapos hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (117. kép 4) került elő hengeres furattal a juh keresztcsont alól. H.: 0,8–0,9 cm, átm.: 1,08–1,15 cm, furat átm.: 0,5 cm. ID.No.: 3257. 16. *Vaskarperec* (118. kép 1) feküdt a bal kézfejen. Ragasztott. Átm.: 7,8 cm. 17. *Vaskarperec* (118. kép 2) került elő a jobb alkar belső oldala mellett. Átm.: 6,3 cm. A karperecek végei mintha lapos, oválisan szélesedő lenne, ami egyértelműen a korrózió miatt nem állapítható meg. 18. Deformálódott *vas-tárgy* (vascsat?) (117. kép 9) feküdt a jobb szeméremcsont belső oldalánál.

189. *sír* (J/17–18; 119. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 50–230°. Az akna h.: 115 cm, sz.: 85 cm, m.: 30–80 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna sárgásbarna foltja jól kirajzolódott a szürkésbarna altalajban. Az akna északkeleti harmadában a sárga, homokos betöltés dominált. Az aknában egy szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a radius és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt 5–35 cm vastag betöltésen. Az akna északkeleti harmadában az alja 40 cm hosszan vízszintes, majd a fülke szája felé meredeken lejtett. Itt a betöltés fekete és zsíros tapintású volt. A fülke h.: 175 cm, sz.: 90 cm, m.: 80–160 cm. Az enyhén teknős aljú, 15°-os lejtésű fülkében 64–70 éves férfi hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő 3–7 cm vastag betöltésen. Karcsontrajzi szorosan a bordák mellett, lábcsontrajzi egymás mellett párhuzamosan, a lábfej csontjai egymáshoz „szorítva” feküdtek.

Állatmelléletek

1. Egy 6–8 hónapos szarvasmarha koponyája feküdt az akna délnyugati végében, koponyatetőre fordulva, a *lábcsontok* az akna északkeleti végében kerültek elő. 2. *Juvenis korú juh koponyája* feküdt az akna délnyugati végében, orral lefelé, mellette az akna nyugati sarkában, közel függőleges helyzetben a *lábcsontok*.

A *senium* korú férfi melléletei

3. Egyélű egyenes *vaskés* (119. kép 5) feküdt a bal combcsont és a kézfej csontjai között. Elhegyesedő nyéltüskéjét vasoxiddal konzerválódott fa, a pengéjének nagyobb felületét bőr fedi. Ragasztott. H.: 17 cm.

A viselet leletei

4. Fekete, fényes felületen 4 fehér dudoros és körülöttük 4×-es fehér hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, két oldalán bázisos, kónuszos furattal. H.: 0,78 cm, átm.: 1–1,1 cm, furat átm.: 0,32–0,38 cm. ID.No.: 3258.⁸⁴ 5. Trapéz alakú *vascsat* (119. kép 4) került elő a jobb combcsont belső oldala mellől, a szeméremcsont előtt. Hátoldalán és a csuklórészen vasoxiddal konzerválódott bőr található. Ragasztott. H.: 3,5 cm, sz.: 3,5 cm. 6. Négyzetes *vascsat* (119. kép 3) feküdt a bal medencelapát és a keresztcsont találkozásánál, pecke a jobb kéz felé mutatott. Elő- és hátoldalán vasoxiddal konzerválódott bőr látható. H.: 3,8 cm, sz.: 3,8 cm.

⁸⁴ Anyagvizsgálatra kivéve.

190. sír (J/16). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 40–220°. Az akna h.: 170 cm, sz.: 70 cm, m.: 25–65 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna világos foltként jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. Északi sarkát a markoló kereke tönkretette. Az akna felső rétegben egy szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő 30 cm vastag betöltésen. Az akna északkeleti fele 95 cm hosszan vízszintes volt, onnan a fülke szájáig 30°-os szögben lejtett. Az akna délnyugati végében, a fülke szája előtt a betöltés fekete és zsiros tapintású volt. A fülke h.: 150 cm, sz.: 80 cm, m.: 65–100 cm, lejtése 15°. Az enyhén teknős aljú fülkében *fiatal nő*⁸⁵ hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású vázmaradványa feküdt.

Állatmellékletek

1. *Juvenis korú szarvasmarha koponyája* feküdt az akna délnyugati végében, orral délnyugati irányban. *Mellső lábcsontjai* a koponya mögött kerültek elő, a *hátsó lábcsontok* az akna északkeleti felében. 2. *Adultus korú juh koponyája és lábcsontjai* kerültek elő a szarvasmarha koponyája és mellső lábcsontjai alatt, az akna délnyugati végében.

A fiatal nő mellékletei

3. Barna, fényezett felületű *orsógomb* (120. kép 4) volt a bal karcsont mellett, törött állapotban, ürgejáratban. Átm.: 4,1 cm, mag.: 2,7 cm. 4. Bronz *szűrőkanál csüngő* (120. kép 2) került elő töredékes állapotban a fülke betöltéséből. A töredéket öt helyen átlukasztották. Felfüggesztésére bronzpántból kialakított fül szolgált. 5. *Subadultus korú juh ágyéksigolyái* kerültek elő a fülke betöltéséből.

A viselet leletei

6. Fekete, fényes felületen négy domború dudoros (letöröttek) és körülöttük 4×-es domború, fehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (120. kép 1), behúzódó, bázisos furata kónuszos. H.: 0,75–0,8 cm, átm.: 0,95–1,1 cm, furat átm.: 0,3–0,4 cm. ID.No.: 3259. 7. Trapéz alakú *vascsat* (120. kép 6) feküdt a medencében, pecke a bal kar irányában mutatott. H.: 3 cm, sz.: 3,2 cm. 8. Vasoxiddal konzerválódott *textiltöredék* (120. kép 5) került elő a fülke betöltéséből. Közepén egy bronzkarika található. 9. Vékony, 8 alakú szemekből álló *bronzlánc-töredék* (120. kép 3) került elő a fülke betöltéséből. Láncszem h.: 1,8 cm.

191. sír (J/16). Aknasír. T.: ÉK–DNy, 50–230°. H.: 145 cm, sz.: 54 cm, m.: 40 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú, szürkésbarna sírfolt északkeleti felében szabálytalan fekete folttal, határozott körvonallal rajzolódott ki a sárgásbarna agyagos altalajban. A sír felső rétegben, az aljától 30 cm magasan két juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) hiányos maradványa feküdt a sír délnyugati felében, nyugati harmadában. A sír alján *12–13 éves gyermek* erősen megbolygatott (kirabol) vázmaradványa került elő a sír északkeleti felében, északi harmadában.

Állatmellékletek

1–3. Két *juvenis* és egy *infans korú juh koponyájának és lábcsontjainak* megbolygatott, hiányos maradványa került elő.

Az *infans II.* korú gyermek melléklete

4. Sárgásszürke, szürkésfekete foltos, szabad kézzel formált, *edény* (120. kép 7) feküdt az oldalán a koponya mögött, a sír északi sarkában. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete érdes, rücskös, egyenetlenül elmunkált, erősen horpadásos. Rossz megtartású, felületét vékony agyagmáz fedi. Pereme közepesen hosszú, ferde, tölcésesen kihajló, válla lecsapott. Aszimmetrikus kiképzésű, alja egyenesen levágott. Mag.: 16,2 cm, pátm.: 10,2–11,6 cm, fátm.: 7,6 cm. (VIDA 1999 IIID5/c2 típus)

192. sír (J/17). Padmalyos sír.⁸⁶ T.: ÉK–DNy. H.: 95 cm, sz.: 32 cm, m.: 8 cm. A sekély mélységben előkerült, téglalap alakú, lekerekített végű⁸⁷ folt szürkésbarna betöltése jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajban. A sírban *infans I. korú gyermek* tejfogai kerültek elő, csontjai nem maradtak meg.

⁸⁵ A részletes embertani meghatározás előtt az antropológiai anyag elveszett.

⁸⁶ Az edény a sír keleti sarkában került elő úgy, ahogy a padmalyos sírok esetében szokott, de a sír sekély mélysége miatt valószínűleg az aknát elásták.

⁸⁷ A sír végének ilyen kialakítása is a padmaly mellett szól.

Az *infans* I. korú gyermek melléklete

1. Feketésbarnára égetett, szabad kézzel formált kis *bögre aljtöredéke* (120. kép 10) került elő a sír keleti sarkában, az edény többi részét a földmunka megsemmisítette. Homokkal és kavicsal erősen soványított, felülete érdes, egyenetlen. Törésfelülete fekete, alja egyenesen levágott. „Mag”: 4,3 cm, pátm.: 6,4 cm.

A viselet leletei

2. Sötétvörös, fényes felületen 7×-es, széles fehér hurokfolyatott rátét és középen világossárga vonalfolyatott rátétű szes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (120. kép 9), kónuszos furattal. H.: 0,9 cm, átm.: 1,08–1,1 cm, furat átm.: 0,32–0,41 cm. ID.No.: 3260. 3. Szürkésfekete, érdes, matt, kopott, csillámos felületen 4 világossárga domborodó, dudoros rátétű szes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (120. kép 8), bázisos furata hengeres. H.: 0,75–0,8 cm, átm.: 1,1–1,3 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 3261.⁸⁸

193. sír (J/16). Padmalyos sír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240. A padmaly h.: 110 cm, sz.: 45 cm, m.: 25–30 cm.

A 194. sír fülkéjének munkagödren dolgozva, keresve a fülke oldalmetszetét, került elő egy vízszintes fekete folt, amely felülről nem jelentkezett. Rábontva a foltra egy újabb sír padmalya került elő. Az akna foltját nem észleltük, állatsontok nem kerültek elő. Az északnyugati fal irányában enyhén mélyülő padmalyban 4–5 éves gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő.

Az *infans* I. korú gyermek melléklete

1. Szürkésárga, szürkésfekete foltos, szabad kézzel formált edény (120. kép 11) állt a padmaly keleti sarkában. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kerámiatörmelékekkel erősen soványított, felülete érdes, egyenetlenül el-munkált, enyhén horpadásos. Rossz megtartású, vékony agyagmáz fedi. Pereme rövid, ferde, tölcésesen kihajló, válla lecsapott. Aszimmetrikus kiképzésű. Alja egyenesen levágott. Mag.: 16 cm, pátm.: 10 cm, fátm.: 8,8 cm. (VIDA 1999 IIID10/b2 típus)

194. sír (J/17; 121. kép 1–2). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNY, 62–242°. Az akna h.: 135 cm, sz.: 65–70 cm, m.: 75–95 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna világossárga homokos betöltése jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajban. Az aknában és a fülke szájában, illetve a fülke északkeleti végében ló és juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa feküdt. Az akna alja az északkeleti végétől a fülke szája felé enyhén lejtett. A ló hátsó lábsontjainak végétől a juh koponyájáig a betöltés fekete és zsíros tapintású volt. A fülke h.: 215 cm, sz.: 75–90 cm, m.: 75–160 cm. A 20°-os lejtésű fülkében 8–9 éves gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa feküdt, a betöltés elszíneződése alapján koporsóban. A koporsó h.: 130 cm, sz.: 45 cm. A gyermek koponyája a bal vállra billent, állkapcsa állatjáratból, a bal combcsont külső oldala mellett került elő. A rágcsáló a koponya jobb oldalától a nyakcsigolyákon keresztül a bal karcsonok belső oldala mellett a bal medence és a combcsont külső oldala mellett a bal lábszárcsontokig bolygatta meg a vázat.

Állatmellékletek

1. Egy 4–4,5 éves mén koponyája feküdt az állkapcsán az akna északkeleti végében 6–10 cm vastag betöltésen, középen, orral északkeleti irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya mögött kerültek elő, patával északkeleti irányban, a bal az északnyugati, a jobb a délkeleti sírfal mellett. A *hátsó lábsontok* a mellső lábsontok végénél feküdtek, patával északkeleti irányban, a bal hátsó a bal mellső, a jobb hátsó a jobb mellső mögött. *Farokcsigolyája* a sír betöltésből került elő. 2. *Adultus korú juh koponyája* feküdt a jobb oldalán, a fülke északi negyedében, a koporsó vége mögött, orral déli irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* közvetlenül mögötte kerültek elő a koponya és az északnyugati sírfal között, szorosan egymás mellett.

A 4–4,5 éves mén leletei

3. Szimmetrikus szájasú, végkarikás kiképzésű, csuklós, *vas csikózábla* (122. kép 1) volt a ló állkapcsai között. Szárainak keresztmetszete négyzetes. Egyik karika belső oldalán 1 cm hosszan vasoxiddal konzerválódott farost látható. Szárainak h.: 10,5–10,5 cm, karikák átm.: 3 cm. 4. Hurkos fülű *vaskengyel* (122. kép 3) feküdt a ló bal radiusának külső oldala mellett, fülével déli irányban. Szárainak keresztmetszete rombusz, lapított, középen enyhén

⁸⁸ Anyagvizsgálatra kivéve.

domború, egyenes talpalójának külső oldalán gerinc fut végig. Fülének mindkét oldalát vasoxiddal konzerválódott bőrrmaradvány fedi. Mag.: 14 cm, belső sz.: 10,7 cm. 5. Gímszarvas agancstövéből faragott *csat* (122. kép 2, 4) feküdt *vaspecsekkel* a koporsó keleti sarka mögött. Felülete csiszolt és kopott.⁸⁹ H.: 6,2 cm, csatkarika nyílás belső sz.: 2,5 cm.

Az *infans* II. korú gyermek mellékletei

7. A koponya jobb oldala mellett egy-egy *ovális és kerek bronzlemez* (122. kép 5–6) került elő. Belső oldalukon a kerek lemezben négy, az oválisban hét szegecs által megtartott, fémoxiddal konzerválódott famaradvány van. Az ovális lemez h.: 5,4 cm, a kerek lemez átm.: 2 cm. 8. *Adultus korú juh keresztcsontja* és két *ágyékcsigolyája* feküdt a jobb felkar külső oldala mellett. 9. Hét szemből álló összerozsdásodott *vaslánc* (121. kép 7) került elő a mellkas jobb oldaláról, a bordák közül, a csontok felszedése során. Egyik oldalán vasoxiddal konzerválódott textil-töredék van. Szem átm.: 1,2 cm.

A viselet leletei

10. Rossz minőségű *kis gömbcsüngős ezüsthülbevaló* (121. kép 4) feküdt a koponya jobb oldala alatt. Ovális karikája három apró gömbszellettel csatlakozik a gömbcsüngőhöz. Mag.: 3 cm, gömb átm.: 0,7 cm. 11. Rossz minőségű *kis gömbcsüngős ezüsthülbevaló* (122. kép 3) került elő a bal combcsont külső oldala mellett, a combcsont és egy kisszíjvég között. Ovális karikája három apró gömbszellettel csatlakozik a gömbcsüngőhöz. Mag.: 3 cm, gömb átm.: 0,7 cm. 12. Két félből álló *ezüsthülbevaló* (121. kép 5) került elő töredékes állapotban a bal combcsont külső oldala és a kisszíjvég között. Az ép végéhez egy ezüsthülbevaló van forrasztva. Átm.: 1,4 cm. 13. Világossárga, érdes, lyukacsos, kopott, matt felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (121. kép 6) került elő a bal combcsont belső oldal mellett. Kónuszos furatában fekete elszíneződés van. H.: 0,45–0,6 cm, átm.: 0,98 cm, furat átm.: 0,31–0,36 cm. ID.No.: 3262.

A veretes öv leletei (123. kép 1)

14. Kéttágú, peremes, préselt *ezüstveret* (123. kép 23) feküdt előlappal felfelé a jobb combcsont külső oldala melletti szíjvégen keresztben. Felső része kerek – közepét türkizkék, nyomott gömb alakú üveg díszítette –, alsó része pajzs alakú. Felszerelése ónbevetésbe ágyazott három szegeccsel és egy bronzpánttal történt. H.: kb. 4,2 cm. 15. Kéttágú, szimmetrikus, peremes, préselt *ezüstveret* (124. kép 1) feküdt előlappal lefelé a jobb combcsont felső végének külső oldala mellett. Felszerelése ónbevetésbe ágyazott szegeccsekkel történt. Eredeti h.: 4,3 cm, sz.: 1,7 cm. 16. Kéttágú, szimmetrikus, peremes, préselt *ezüstveret* (124. kép 2) feküdt előlappal lefelé a jobb medencelapát külső oldala mellett. Felszerelése ónbevetésbe ágyazott szegeccsekkel történt. Eredeti h.: 4,3 cm, sz.: 1,7 cm. A veret alatt több, fémoxiddal konzerválódott *textiltöredék* (121. kép 8) maradt meg. 17. Kéttágú, peremes, préselt *ezüstveret* (123. kép 24) feküdt előlappal lefelé a jobb medencelapát külső oldala mellett. Felső része kerek – közepét türkizkék, nyomott gömb alakú üveg díszítette –, alsó része pajzs alakú. Felszerelése ónbevetésbe ágyazott szegeccsekkel történt. H.: kb. 4,2 cm, átm.: 2,6 cm. 18. Préselt, peremes, kerek *ezüstveret* (123. kép 4) feküdt előlappal felfelé a jobb medencelapát külső oldala mellett. Átm.: 1,3 cm. 19. Ezüst előlapú, ívelt végű *nagyszíjvég* (124. kép 14) feküdt előlappal felfelé a jobb combcsonttal párhuzamosan, annak felső végénél, a külső oldalától 5 cm-re. Hátlapja és merevítő oldalléce, valamint a peremét díszítő tagolt pánt bronzlemezéből készült. Felszerelése egy szegeccsel történt. H.: 7,6 cm, sz.: 2,5 cm. 20. Préselt, peremes, kerek *ezüstveret* (123. kép 5) feküdt a nagyszíjvég alsó végétől 2 cm-re, előlappal lefelé. Átm.: 1,3 cm. A nagyszíjvég és a kerek veret között *textiltöredék* (121. kép 9) került elő. 21. Préselt, peremes, kerek *ezüstveret* (123. kép 6) feküdt előlappal lefelé a jobb medencelapát alatt. Átm.: 1,3 cm. 22. Kéttágú, peremes, préselt, deformálódott *ezüstveret* (123. kép 25) feküdt előlappal lefelé, a jobb medencelapát alatt. Felső része kerek – közepét türkizkék, nyomott gömb alakú üveg díszítette –, alsó része pajzs alakú. Felszerelése ónbevetésbe ágyazott szegeccsekkel történt. H.: kb. 4,2 cm, átm.: 2,6 cm. 23–24. Kerek(?), peremes, préselt *ezüstveretek bronzszegecsei* (123. kép 18–19) kerültek elő a keresztcsont és a bal medencelapát találkozásánál, a medencelapáton. 25–26. Kerek(?), peremes, préselt *ezüstveretek bronzszegecsei* (123. kép 20–21) kerültek elő a bal medencelapáton. 27. Deformálódott *ezüstveret* (124. kép 3) (talán kéttágú, bár a sírbontás utáni részletrajzon kisszíjvéggként szerepel) feküdt előlappal felfelé a bal medencelapát külső oldala mellett, arra merőlegesen. 28. Préselt, peremes ezüst *kisszíjvég* (124. kép 4) feküdt hátlapjával felfelé, a bal medencelapát alsó szélén, a combcsonttal való találkozásánál, elhegyesedő végével a koponya irányában. Közepén függőleges, préseléssel kialakított gerinc van, felső szélét két préselt vonal zárja. A felső harmadában kiszélesedő két szélét egy-egy pont díszíti. Felszerelését a két végén elhelyezett, ónbevetésbe ágyazott bronzszegecs tette lehetővé. Eredeti h.: 4,3 cm, sz.: 1,4 cm. 29. Préselt, peremes ezüst *kisszíjvég* (124. kép 6) feküdt előlappal felfelé a bal szeméremcsont előtt, elhegyesedő végével a jobb térd irányában. Közepén függőleges, préseléssel kialakított gerinc van, felső szélét két préselt vonal zárja. A felső harmadában kiszélesedő két szélét egy-egy pont díszíti. Felszerelését a két végén elhelyezett, ónbevetésbe ágyazott bronzszegecs

⁸⁹ A vaspecsket a megnövekedett térfogata miatt nem lehetett visszailleszteni a helyére.

tette lehetővé. Eredeti h.: 4,3 cm, sz.: 1,4 cm. 30. Préselt, peremes ezüst *kisszívég* (124. kép 8) feküdt hátoldalával felfelé a bal szeméremcsont előtt, elhegyesedő végével a bal térd irányában. Közepén függőleges, préseléssel kialakított gerinc van, felső szélét két préselt vonal zárja. A felső harmadában kiszélesedő két szélét egy-egy pont díszíti. Felszerelését a két végén elhelyezett, ónvetébe ágyazott bronzszegecs tette lehetővé. Eredeti h.: 4,3 cm, sz.: 1,4 cm. 31. Préselt, peremes ezüst *kisszívég* (124. kép 10) feküdt a bal combcsont külső oldal mellett, előlapja a combcsont felé, elhegyesedő végével a koponya irányában. Közepén függőleges, préseléssel kialakított gerinc van, felső szélét két préselt vonal zárja. A felső harmadában kiszélesedő két szélét egy-egy pont díszíti. Felszerelését a két végén elhelyezett, ónvetébe ágyazott bronzszegecs tette lehetővé. Eredeti h.: 4,3 cm, sz.: 1,4 cm. 32. Préselt, peremes, kerek *ezüstveret* (123. kép 7) és szegecse ónvetéttel együtt került elő a bal combcsont felső végének külső oldalától 1 cm-re. Átm.: 1,3 cm. 33–37. Keskeny *vaslemezek* (124. kép 5, 7, 9, 11, 13) kerültek elő a kisszívégék közeléből. Egyik oldaluk sima, melyet vasoxiddal konzerválódott bőr takar. Egy a jobb combcsont külső oldala és a kisszívég között, kettő a bal szeméremcsont előtt keresztben, egy pedig a jobb combcsont felső harmad alatt keresztben feküdt. H.: 2,2–2,6 cm.⁹⁰ 38. Négyzetes *vascsat* (123. kép 2) feküdt a bal szeméremcsont éle előtt, peccel a bal combcsont irányában. Előlapján és csuklós részén vasoxiddal konzerválódott bőr van. H.: 3,7 cm, sz.: 3,9 cm. 39. Négyzetes *vascsat* (123. kép 3) feküdt a bal szeméremcsont belső oldal mellett, peccel a bal alkar irányában. Hátlapján és csuklós részén vasoxiddal konzerválódott bőr van. H.: 2,9 cm, sz.: 2,5 cm. 40. Préselt, peremes, kerek *ezüstveret* (123. kép 8) került elő szegeccsekkel együtt a szeméremcsont előtt. Átm.: 1,3 cm. 41. Préselt, peremes ezüst *kisszívég* (124. kép 12) feküdt töredékes állapotban a bal medencelapát alatt, előlappal felfelé, elhegyesedő végével a bal kézcsontok irányában. Mellőle fémoxiddal konzerválódott *textiltöredékek* kerültek elő. 42. Préselt, peremes, kerek *ezüstveret* (123. kép 9) volt szegeccsekkel együtt a bal medencelapát alatt. Átm.: 1,3 cm. 43. Préselt, peremes, kerek *ezüstveret* (123. kép 10) került elő szegeccsekkel együtt a bal medencelapát alatt. Átm.: 1,3 cm. 44. Három préselt, peremes, kerek *ezüstveret* (123. kép 15–17) feküdt hátlappal felfelé az előző két verettel egy vonalban, a bal könyök irányában. Átm.: 1,3 cm. 45. Két préselt, peremes, kerek *ezüstveret* (123. kép 11, 14) volt a második csigolya bal oldala alatt, hátlappal felfelé. Átm.: 1,3 cm. 46. Préselt, peremes, kerek *ezüstveret* (123. kép 12) volt a bal medencelapát mögött, a két veret között közepén. Átm.: 1,3 cm. 47. Préselt, peremes, kerek *ezüstveret* (123. kép 13) került elő a medence jobb oldaláról a csontok felszedése után, az alattuk lévő betöltésből. Átm.: 1,3 cm.

195. sír (J/15). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 54–234°. Az akna h.: 110 cm, sz.: 67 cm, m.: 80 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna északkeleti harmada sárga, délnyugati kétharmada barnásszürke folttal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. Az akna vízszintes alja felett 7–10 cm vastag betöltésen egy szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt. A fülke h.: 160 cm, sz.: 75 cm, m.: 80–125 cm. A fülke északkeleti végében a betöltés fekete és zsíros tapintású volt. A fekete betöltés délnyugati végében, a koponya bal oldala mögött 25 cm-re feküdt egy juh részleges (koponya és a csonkolt, a rádusz és tibia disztális végén kettévágott lábcsontok) maradványa. Az enyhén teknős aljú fülkében 8–14 éves gyermek rossz megtartású vázmaradványa került elő. A vájt koporsó h.: 110 cm, sz.: 52 cm.

Állatmelléletek

1. Egy 1,5 éves *szarvasmarha* állatjázat által megbolygatott *koponyája* feküdt az akna északkeleti felében 7–10 cm vastag betöltésen, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai* az akna közepén kerültek elő. 2. *Juh koponyája* feküdt a fülke délnyugati fala mellett, a koporsó mögött, *mellső és hátsó lábcsontjai* az akna délnyugati végében, a fülke szájában kerültek elő.

Az *infans* II. korú gyermek mellélete

3. Homoksárga, erősen szürkésfekete foltos, szabad kézzel formált *bögre* (127. kép 3) állt a koponya jobb oldala mögött. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és apró (2–5 mm) kerámiatörmelékkel erősen soványított, repedezett felületén a soványító szemcsék erősen kidudorodnak, rücskös, durván elmunkált. Az edény kissé oldalra dől. Közepesen hosszú pereme tölcseresen kihajló, ferde. Válla lecsapott, a középvonaltól egyenletesen szűkül. Egyenesen levágott alján mély, 4 cm átmérőjű, 0,5 cm-es bemélyedés van. Mag.: 12,3–12,9 cm, pátm.: 9,5 cm, fátm.: 7,5 cm. (VIDA 1999 IIID2/d1 típus)

⁹⁰ Fele olyan hosszúak, mint a kisszívégék, de csak azért, mert valószínűleg a vékonyságuk miatt a szegecslyuknál mindegyik eltört vagy elrozsdásodott. Ezek segítségével rögzíthették a szíjra a kisszívégeket.

196. sír⁹¹ (J/15; 125. kép 1–2, 7). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 56–236°. Az akna h.: 180 cm, sz.: 70–75 cm, m.: 50 cm. Az akna sárgás homokszínű foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában két szarvasmarha és két juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt az akna alja felett 3–7 cm vastag betöltésen. Az akna északkeleti fele öt centiméterrel mélyebbre volt kiásva, mint délnyugati fele. Az akna délnyugati végében, a 30 cm magas fülke szájánál fekete, zsíros tapintású betöltés nem volt megfigyelhető. Az alig 5°-os lejtésű, szinte vízszintes fülke h.: 270 cm, sz.: 80–90 cm, m.: 50–70 cm. A fülke feltáráskor mérhető belmagassága 35–37 cm volt. A fülkében vájt koporsó 65 cm széles és 175–180 cm hosszú elszíneződését tudtuk megfigyelni. A teknős aljú fülkében, 3–7 cm vastag betöltésen hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, 45–50 éves nő vázcsontjai feküdtek. A koponya a jobb oldalán, a karcsonatok szorosan a bordák mellett, a lábcsontok szorosan, egymással párhuzamosan feküdtek. A fülke betöltését, az állkapocs környékét és a mellkas bal oldalát állatjárat bolygatta meg.

Állatmelléletek

1. *Adultus korú bika koponyája* feküdt az állkapocsán és enyhén a jobb oldalán, az akna északkeleti végében, orral északi irányban. Mellő lábcsonthoz a koponya alatt, illetve mellett, a hátsó lábcsonthoz az akna közepén feküdtek. Néhány *farokcsigolyája* az akna betöltéséből került elő. 2. *Adultus korú tehén koponyája* feküdt a bal oldalán az akna északkeleti harmadában, az északnyugati fal mellett, orral északi irányban. *Mellő és hátsó lábcsonthoz* az akna közepén a koponya mögött helyezkedtek el. 3. *Adultus korú juh koponyája* feküdt a bal oldalán, az *adultus korú tehén koponyája* mögött, az akna közepén. *Mellő és hátsó lábcsonthoz* a koponya körül helyezkedtek el. 4. *Juvenis korú juh koponyája, mellő és hátsó lábcsonthoz* az akna délnyugati végében, a tehénlábcsonthoz alatt feküdtek.

A *maturus* korú nő mellélete

5. A jobb térd külső oldala mellett egy szabad kézzel formált, kívül világosbarna, belül fekete edény oldaltörredékéből készült *orsókarika* (125. kép 6) került elő. Átm.: 3,8 cm, v.: 0,9 cm.

A viselet leletei

A bal felkar mögül egy, az állkapocs alól két gyöngy került elő: 6. Sötétbarna, deformálódott, hasáb alakú, egyik oldala négyszög, a másik kerek átmetszetű *borostyángyöngy* (125. kép 4), hengeres furattal. H.: 2,2 cm, átm.: 1,6 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 3263. 7. Téglalap átmetszetű, hasáb alakú, erősen kopott felületű *borostyángyöngy* (125. kép 3), hengeres furattal. H.: 2,5 cm, sz.: 1,25 cm, v.: 1 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 3264. 8. Henger alakú, kopott felületű, az egyik szélén törött *borostyángyöngy* (125. kép 5), kónuszos furattal. H.: 1,4 cm, átm.: 1–1,5 cm, furat átm.: 0,25–0,3 cm. ID.No.: 3265. 2. A jobb medencelapáton egy téglalap alakú *vascsat* (125. kép 8) feküdt, pecke a jobb alkar felé nyílt. Elő- és hátoldalán foltokban vasoxiddal konzerválódott bőrlenymat található. H.: 3,9 cm, 2,7 cm.

197. sír (J/15). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 54–234°. Az akna h.: 110 cm, sz.: 60 cm, m.: 35–60 cm. Az akna foltja sárga betöltésként jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. A földmunka során és a nyelésnél az akna északkeleti végében fekvő szarvasmarha hátsó lábcsonthozait megbolygatták. Az aknában két szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt. Az akna aljának északkeleti fele 65 cm hosszán vízszintes volt, onnan a fülke szájáig 40 cm-re mélyült. Az aknában fekete elszíneződésű betöltés nem volt. A fülke h.: 155 cm, sz.: 70 cm. Az enyhén teknős aljú fülkében *infans I. korú gyermeket* temettek. Koponyatörredéke és néhány tejfoga maradt csak meg.

Állatmelléletek

1. Egy 1,5–2 éves *szarvasmarha koponyája* feküdt az akna délnyugati végében orral délnyugati irányban. *Mellő lábcsonthoz* a koponya mögött, a *hátsó lábcsonthoz* az akna északkeleti végében kerültek elő. 2. Az 1–1¼ éves *szarvasmarha koponyája* nem került elő, *mellő és hátsó lábcsonthoz* az akna és a fülke találkozásánál, illetve a fülke szájánál feküdtek.

Az *infans I.* korú gyermek mellélete

3. *Juh két ágyékcsgolyója* került elő a fülke alsó végéből.

⁹¹ A sír első közlése: LŐRINCZY 1995, 399–400, ahol a 2. képen a sír metszetrajza nem függőlegesen van közölve.

198. sír (J/15; 126. kép 1–2). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNy, 70–250°. Az akna h.: 165 cm, sz.: 75 cm, m.: 60–110 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna északkeleti harmada homoksárga, míg délnyugati része barnásszürke foltként, határozott körvonalakkal jelentkezett sárgásbarna agyagos altalajon. A függőleges falú aknában két szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt az akna alján, 5–15 cm vastag betöltésen. Az állatcsontok a fülke irányában lejtettek. Az akna északkeleti alja 55 cm hosszán vízszintes, majd a fülke szája fele 30°-os szögben lejtett. A fülke h.: 190 cm, sz.: 85 cm, m.: 110–200 cm. A 18°-os lejtésű, enyhén teknős aljú fülkében koporsóba eltemetett *41–49 éves férfi* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa volt. A váz csontjai a sír alja feletti 5–10 cm vastag betöltésen feküdtek. A koponya a bal oldalán feküdt, karcsontjai szorosan a bordák mellett, jobb sing/orsócsontja lecsúszott a jobb combcsont mellé. Lábcsonthoz párhuzamosan feküdtek.

Állatmellékletek

1. Egy *1,5–2 éves tehén koponyája* feküdt a bal oldalán az akna délnyugati végében, a délkeleti sírfal mellett, orral délkeleti irányban. *Mellső lábcsonthoz* a koponya alatt, illetve mögött, a *hátsó lábcsontok* az akna közepén kerültek elő. 2. Egy *10–12 éves tehén koponyája* feküdt a jobb oldalán a fiatalabb tehén koponyája mögött, a délkeleti sírfal mellett, orral nyugati irányban. *Mellső és hátsó lábcsonthoz* a koponya mögött, az akna közepén kerültek elő. 3. *Juvenis korú juh koponyája* feküdt az akna nyugati sarkában, *mellső és hátsó lábcsonthoz* a *farokcsigolyával* a koponya előtt és alatt helyezkedtek el, a fülke szájánál.

A *maturus* korú férfi mellékletei

4. Szürkéssárga, fekete foltos, szabad kézzel formált, tölcéses szájú *edény* (126. kép 6) állt a koporsó végénél a fülke szájánál. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal, apró kavicsal és kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete enyhén érdes, kissé horpadásos, vékony agyagmáz fedi. Közepesen hosszú pereme ferde, tölcésesen kihajló, lekerekített. Válla lecsapott, kissé aszimmetrikus kiképzésű, oldalra húz. A nyaktól lecsorgatott díszítés indul több sávban az edény hasáig. Alján delle nyoma. Átm.: 2,4–4 cm, az edény mag.: 19,4 cm pátm.: 10,4 cm, fátm.: 8,7 cm. (VIDA 1999 IIIA1/f1 típus) 5. Egyélű, egyenes, alsó nyélállású *vaskés* (126. kép 5) került elő a jobb combcsont belső oldala mellől, a medencelapát alól. Pengéjének egyik oldalán, a felső harmadban vasoxiddal konzerválódott farostok, a penge másik oldalán, teljes hosszúságban bőrlenymat van. H.: 12 cm, ebből a penge h.: 8,6 cm. 6. Egy ívelt és egy egyenes *vastöredék* (126. kép 4, 7) került elő a jobb combcsont külső oldalánál. H.: 4,3 cm.

A viselet leletei

7. Téglalap alakú *vascsat* (126. kép 8) feküdt a jobb medencelapáton. Hátoldalán és csuklós részén vasoxiddal konzerválódott bőrlenymat látható. H.: 4,6 cm, sz.: 3,8 cm. 8. Téglalap alakú *vascsat* (126. kép 3) került elő a jobb térd külső oldalánál. Hátoldalán és csuklós részén vasoxiddal konzerválódott bőrlenymat látható. H.: 3,8 cm, sz.: 3,3 cm.

199. sír (J/18; 127. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 44–224°. Az akna h.: 200 cm, sz.: 60–70 cm, m.: 20–80 cm. Az akna északkeleti sarkát a szarvasmarha orrával együtt a földmunkával megbolygatták. Az akna foltja sárga elszíneződésként jelentkezett. Az aknában két szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt 5–35 cm vastag betöltésen. Az állatcsontok a fülke szája felé lejtettek. Az akna alja az északkeleti végétől 20°-os szögben lejtett délnyugati irányban. Az akna betöltése a szarvasmarha hátsó lábcsontoktól egészen a koporsó végéig fekete, zsíros tapintású volt. A fekete betöltés alsó széle egyenes vonalban ért véget. A koporsón kívül, de a fülkében, az északnyugati fal mellett feküdt egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa. A fülke h.: 195 cm, sz.: 90–95 cm, m.: 80–130 cm. A 20°-os lejtésű fülkében *23–25 éves nő* hanyatt, nyújtott helyzetű vázmaradványa 6–8 cm vastag földrétegen feküdt. A koporsó széle, illetve a betöltés elszíneződése alapján a koporsó h.: 195 cm, sz.: 50 cm volt. Az enyhén torzított koponya a bal oldalán feküdt, a mellkas felső része és a jobb karcsont állatjárat által bolygatott helyzetben volt. A jobb alkar vége a medencelapáton, a bal karcsontok a bordák mellett, a lábcsontok egymás mellett, párhuzamosan feküdtek.

Állatmellékletek

1. *Adultus korú tehén koponyája* feküdt az állkapcsán, az akna keleti sarkában, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsontjai* a koponya mellett kerültek elő, a *hátsó lábcsontok* az akna közepén az anatómiai rendben fekvő *farokcsigolyákkal*. 2. Egy 3–4 hónapos *tehén koponyája* feküdt a jobb oldalán az északnyugati fal mellett, az akna északkeleti harmadában, orral északi irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai* az anatómiai rendben fekvő *farokcsigolyákkal* az akna közepén helyezkedtek el. 3. *Juvenis korú juh koponyája* feküdt a jobb oldalán, a fülke északnyugati fala mellett, orral keleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai* közvetlenül a koponya mögött kerültek elő.

Az *adultus* korú nő melléklete

4. *Subadultus korú juh keresztcsontja és ágyékcsigolyája* feküdt a jobb felkar külső oldala mellett.

A viselet leletei

5. Nagy gömbcsüngős ezüstpülbevaló karikája és fél gömbcsüngő (127. kép 5) került elő a koponya bal oldala alatt. A karika két vége egymást fedi. Volt egy kis gömb is, amely megsemmisült. A karika átm.: 1,5 cm, a gömb átm.: 1,1 cm. Nyaklánc gyöngyei a nyaktájékról: 6. Fehér, lyukacsos, matt felületen hat enyhén domború, világossárga egyrétegű dudoros és körülöttük 6×-os áttetsző világoskék, erősen irizáló (kikopott színű) hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (127. kép 6), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,72–0,9 cm, átm.: 1,2–1,3 cm, furat átm.: 0,45 cm. ID.No.: 3266. 7. Sötét vörösesbarna, fényes felületen 6×-os lapos fehér hurokfolyatott és ezeket középen keresztülhúzott, világossárga vonalfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (127. kép 7), kónuszos furattal. H.: 0,8–0,9 cm, átm.: 1,1 cm, furat átm.: 0,31–0,35 cm. ID.No.: 3267. 8. Sötét vörösesbarna, fényes felületen négy síkból kiugró, fehér egyrétegű dudoros és körülöttük 3×-os kikopott, fehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (127. kép 8), hengeres furattal. H.: 0,5–0,52 cm, átm.: 0,82–1 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 3268. 9. Lilászvörös, erősen kopott felületű, egyik oldala egyenesen, a másik ferdén levágott, deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (127. kép 9), hengeres furatában fehéres anyaggal. H.: 0,4–0,6 cm, átm.: 0,6–0,8 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 3269. 10. Fehér, érdes, sávosan pusztuló, kopott felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (127. kép 10), hengeres furattal. H.: 0,58 cm, átm.: 0,9 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 3270. 11. Világossárga, matt, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (127. kép 11), bázisos furata hengeres. H.: 0,41 cm, átm.: 0,8 cm, furat átm.: 0,22 cm. ID.No.: 3271. 12–13. Két téglalap átmetszetű, deformálódott, rombikus hasáb alakú, kopott felületű *borostyángyöngy* (127. kép 12–13), hengeres furattal. H.: 1,5 cm és 1,8 cm, sz.: 1,3 cm és 1,75 cm, v.: 0,6–0,9 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 3272–3273. 14. Amorf alakú *borostyángyöngy* (127. kép 14), hengeres furattal. H.: 1,5 cm, sz.: 1,5 cm, v.: 0,8 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 3274. 15. Téglalap alakú *vascsat* (127. kép 4) került elő a jobb combcsont belső oldala mellől. Elő- és hátoldalát vasoxiddal konzerválódott bőr fedi. H.: 3,5 cm, sz.: 3,2 cm.

200. *sír* (K/22; 128. kép 1–2). Padmalyos sír. T.: ÉK–DNy, 45–225°. Az akna h.: 267 cm, sz.: 60–75 cm, m.: 20 cm. A téglalap alakú, északkeleten lekerekített végű, délnyugati végén lekerekített sarkú barnásszürke folt jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajban. Az aknában egy egész ló és egy szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rúdusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő. Az egész ló koponyáját és első nyakcsigolyáit csákánnyal találták meg. Az akna alja a középvonaltól a padmaly szája felé lejtett. A padmaly h.: 310 cm, sz.: 70 cm, m.: 45 cm. A mindkét végén félkörívesen kivájt, az aknánál hosszabb, teknős aljú padmalyban 17–18 éves *férfi* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő 3–6 cm vastag földrétegen. A koponya a bontás közben szétroppant. Karcsonjtjai a bordák mellett feküdtek, válla felhúzva, mellkasát, bal alkarcsontját és részben medencéjét állatjárat bolygatta meg. Lábcsontjai egymás mellett párhuzamosan feküdtek. A bal medencelapát mögött, a két alsó csigolya vonalában valamilyen növényi anyag (gyékény?) lenyomatát lehetett megfigyelni 6–7 cm hosszán, 2 cm szélességben.

Állatmellékletek

1. Egy 6–7 éves *mén* feküdt felszerszámozva a bal oldalán a padmaly szája előtt, az akna közepén és északkeleti felében. A koponyája álló helyzetben került elő, közel az akna északi sarkához. Bal lábcsontjai a test alatt, a padmaly szája előtt, azzal párhuzamosan, anatómiai rendben, a jobb lábcsontok az akna közepén, illetve a délkeleti fal mellett feküdtek. 2. Egy 13–15 éves *tehén koponyája* feküdt a jobb oldalán, az akna délnyugati végében, orral északi irányban. *Jobb mellső lábcsontjai* a ló jobb hátsó lába előtt, az akna délkeleti fala mellett, *bal mellső láb csontjai* a ló medencecsontjai alatt keresztben, míg a *hátsó lábcsontok* a *farokcsigolyákkal* együtt a tehénkoponya alatt feküdtek.

Az egész ló leletei

3. Aszimmetrikus szájvasú, végkarikás kiképzésű, csuklós *vas csikózabla* (128. kép 4) volt a ló állkapcsai között. Szárainak keresztmetszete négyzetes. A jobb zablakarika belső felületének egy töredékén vasoxiddal konzerválódott füst van. Bal karikájában csont oldalpálca került elő. A bal zablaszár hossza 10, a jobb 8 cm, a karikák átm.: 3 cm. 4. A gímszarvas agancságából faragott jobb oldali *zablapálca* (128. kép 3) felső, íves fele elkeskenyedő, vége félgömbös. Alsó fele kevésbé elkeskenyedő és egyenes. A zablakarika alatt és fölött egy-egy ovális, egyik irányban kiszélesedő áttörés van. H.: 17,4 cm, legnagyobb átm.: 1,7 cm. 5. *Vaskarika* (128. kép 5) került elő felszedés során a lókoponya alól. Átm.: 2,9 cm. 6. Vas *hevedercsat* (128. kép 6) feküdt a jobb alsó bordákon átlós helyzetben. Felületét vasoxiddal konzerválódott bőr fedi. Ragasztott. H.: 3,5 cm, sz.: 3,5 cm.

A *juvenis* korú férfi övveretei (129. kép 1)

7. Kisméretű, ácskapocs alakú *bronzdrót* (129. kép 9) került elő vaslemeztöredékkel a mellkas közepéről, a csigolyasor bal oldala mellől. H.: 1,2 cm. 8. Préselt, peremes, halfarkas végű, ívelt oldalú, töredékes *bronzveret* (129. kép 4) feküdt keresztben a keresztcsonttól számított 10. csigolya helyén. Felszerelését a két végében ónbetétbe ágyazott szegecs tette lehetővé. 9. Préselt, peremes, kisszíjvég alakú *bronzveret* (130. kép 6) feküdt a keresztcsonttól számított 6–7. csigolya jobb oldalán. A veret közepén hosszában, préselt gerinc van, felső szélét két préselt vonal zárja. A felső harmadában kiszélesedő két szélét egy-egy pont díszíti. Felszerelését a két végén elhelyezett, ónbetétbe ágyazott bronzszegecs tette lehetővé. Eredeti h.: 4,5 cm, sz.: 1,3 cm. A verettel együtt kerültek elő egy keskeny *vaslemez* (130. kép 15) töredékei. Egyik oldaluk sima, a másikat vasoxiddal konzerválódott textil fedi. Ennek segítségével rögzítették a szíjra a veretet. 10. Préselt, peremes, pajzs alakú *bronzveret* (130. kép 1) feküdt a 3. csigolyán, hegyével a medence felé. Felszerelését az ónbetétbe ágyazott ácskapocs alakú *bronzdrót* tette lehetővé. Mag.: 1,8 cm. 11. Préselt, peremes, kisszíjvég alakú *bronzveret* (130. kép 7) feküdt töredékes állapotban a keresztcsonttól számított 4. csigolya magasságában a bal kar belső oldala mellett. A veret közepén hosszába, préselt gerinc van, ívelt végével a koponya irányában feküdt. Eredeti h.: 4,5 cm, sz.: 1,3 cm. 12. Préselt, peremes, kisszíjvég alakú *bronzveret* (130. kép 8) feküdt előlappal lefelé a keresztcsonttól számított 2. csigolya magasságában a bal kar belső oldala mellett. A veret közepén hosszában préselt gerinc van, felső szélét két préselt vonal zárja. A felső harmadában kiszélesedő két szélét egy-egy pont díszíti. Felszerelését a két végén elhelyezett, ónbetétbe ágyazott bronzszegecs tette lehetővé. Eredeti h.: 4,5 cm, sz.: 1,3 cm. A verettel együtt kerültek elő egy keskeny *vaslemez* (130. kép 16) töredékei. Egyik oldaluk sima, a másikat vasoxiddal konzerválódott textil fedi. 13–14. Két préselt, peremes, tagolt oldalú, rossz megtartású *bronzveret* (129. kép 6–7) került elő töredékes állapotban a bal mellkascsról, a 10. csigolya mellől. Felszerelését ónbetétbe ágyazott két *bronzszegecs* tette lehetővé. 15. Préselt, peremes, pajzs alakú *bronzveret* (130. kép 2) feküdt töredékes állapotban a bal mellkason, a 9. csigolya mellett. Felszerelését ónbetétbe ágyazott ácskapocs alakú *bronzdrót* tette lehetővé. Mag.: 1,8 cm. 16. Keskeny *vaslemez/ek* (130. kép 17) töredékei kerültek elő a 10. csigolya jobb oldala mellől. Egyik oldaluk sima, a másikat vasoxiddal konzerválódott textil fedi. Valószínűleg a halfarkas veret felszerelő pántja volt. 17. Préselt, peremes *bronzveret töredéke* és egy *vaslemeztöredék* (129. kép 8) került elő a jobb felkarcsont belső oldalánál a 3. csigolya vonalában. 18. Préselt, peremes *bronzveret töredéke* (129. kép 5) és egy *bronzszegecs* került elő a bal medencelapáttól 3 cm-re. A veret felületén mintha keresztirányú préselt bordák lennének. 19. Préselt, peremes, kisszíjvég alakú *bronzveret* (130. kép 9) feküdt átlósan a jobb alkarcsontokon. A veret közepén hosszában, préselést gerinc van, felső szélét két préselt vonal zárja. A felső harmadában kiszélesedő két szélét egy-egy pont díszíti. Felszerelését a két végén elhelyezett, ónbetétbe ágyazott bronzszegecs tette lehetővé. Eredeti h.: 4,5 cm, sz.: 1,3 cm. A verettel együtt került elő egy keskeny *vaslemez* töredéke. 20. Ívelt végű *bronzlemez nagyszíjvég* (130. kép 18) feküdt előlappal felfelé a jobb alkarcsont alsó végén. Hátlapja, merevítő oldalléce, valamint a peremét díszítő tagolt pánt szintén bronzlemezéből készült. Felszerelése egy szegeccsel történt. H.: 5,9 cm, sz.: 1,9 cm. 21. Préselt, peremes, kisszíjvég alakú *bronzveret* (130. kép 10) töredéke feküdt a jobb alkarcsont alsó vége alatt. A felső harmadában kiszélesedő két szélét egy-egy pont díszíti. Felszerelését a végén elhelyezett, ónbetétbe ágyazott bronzszegecs tette lehetővé. 22. Préselt, peremes, pajzs alakú *bronzveret* (130. kép 3) került elő peremén állva a jobb alkarcsont és az első csigolya közötti területről. Felszerelését ónbetétbe ágyazott ácskapocs alakú *bronzdrót* tette lehetővé. Mag.: 1,8 cm. 23. Fordított B alakú *vascsat* (129. kép 3) feküdt a jobb medencelapát és a keresztcsont találkozásán. Pecke a jobb alkar irányában feküdt. Mag.: 4,3 cm, sz.: 2,5 cm. 24. Ónbetétbe ágyazott ácskapocs alakú *bronzdrót* (130. kép 5) került elő a jobb medencelapát felső pereme alól. 25. Préselt, peremes, pajzs alakú *bronzveret* (130. kép 4) feküdt előlappal lefelé a 4. csigolya alatt. Mag.: 1,8 cm. 26. Négyzetes *vascsat* (129. kép 2) feküdt a harmadik csigolya jobb oldala mellett, pecekkel a koponya irányában. Hátdoldalát vasoxiddal konzerválódott bőr fedi. H.: 2,4 cm, sz.: 2,8 cm. 27–30. Rossz megtartású *verettöredékek* – az elkorrodálódott verettöredékek elszíneződései alapján valószínűleg négy *kisszíjvég alakú veret* (130. kép 11–14) – feküdt hátlappal felfelé a keresztcsont és a bal medencelapát alatt. Az egymás mellett szorosan fekvő veretekkel textillenyomatos *vaslemeztöredékek* is előkerültek.

201. sír (K/22; 131. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 50–230°. Az akna h.: 225 cm, sz.: 90 cm, m.: 25–100 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna faltjának északkeleti fele élénksárga, míg a délnyugati fele szürkésfekete volt. Az akna északkeleti felének a délkeleti széle mintegy 10 cm-rel a 200. sír padmaljának északnyugati oldala fölé nyúlt. Az aknában egy-egy ló, szarvasmarha és juh részleges (koponya és csonkolt – a rádus és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok), valamint egy bárány teljes vázmaradványa került elő hiányos állapotban. Eredeti helyzetben az akna északkeleti felében fekvő lólábsontok, illetve a délkeleti és az északnyugati fal mellett fekvő egy-egy szarvasmarhalábsont került elő 5–15 cm vastag betöltésen. Az akna délnyugati felében fekvő állatsontokat a rablógödörrel megbolygatták, illetve megsemmisítették. Az akna északkeleti felének alja enyhén, a délnyugati fele 30°-ban lejtett a fülke szája felé. A fülke h.: 230 cm, sz.: 90 cm, m.: 100–150 cm. A 7–8°-os lejtésű fülke északkeleti harmadában 15–22 éves fiatal⁹² kirabolt vázmaradványa került elő egy csomóban. In situ helyzetben csak a lábszárcsontok feküdtek a fülke végében.

Állatmellékletek

1. *Adultus* korú ló koponyájának töredékei kerültek elő közvetlenül a fülke szájánál, illetve a fülkében, a gyermek medencéje helyén, *mellső és hátsó lábsontjai* az akna közepén feküdtek anatómiai rendben. 2. *Adultus* korú bika koponyájának és *mellső lábsontjainak* töredékei kerültek elő a rablógödörből, eredetileg az akna délnyugati felében fekhettek. *Hátsó lábsontjai* az akna két oldala mellett feküdtek. 3. Az *adultus* korú juh koponyája és *lábsontjai* eredetileg az akna délnyugati felében lehettek, mert töredékei a rablógödörből kerültek elő. 4. A *neonatus* korú juh eredetileg az akna délnyugati felében fekhett, csonttöredékei a rablógödörből kerültek elő.

Az *adultus* korú ló leletei

5. Kisméretű, hurkos fülű *vaskengyel* (131. kép 5) feküdt az akna északnyugati oldala mellett, a jobb hátsó lábsont és a sírfal között. Ívelt talpalójának külső oldalán gerinc fut, szárainak keresztmetszete négyszög. Mag.: 11,5 cm, belső sz.: 7,2 cm, talpalójának sz.: 1,9 cm. 6. Kerek metszetű *vaskarika* (131. kép 3) került elő a lókoponya töredékei közül. Két diagonális pontján kopott. Átm.: 4 cm.

A *juvenis* korú fiatal leletei a fülke bontása során kerültek elő:

7. *Vascsat* (131. kép 4). H.: 3,1 cm, sz.: 3,3 cm. 8. Ácskapocs alakú, *vaslemeztöredék* (131. kép 6) hozzározódott radiolarittal. Belső oldalán vasoxiddal konzerválódott bőr, a szegecsen farost lenyomata található. H.: 5,4 cm, sz.: 0,7 cm. 9. Sötétbarna *radiolarit kő* (131. kép 7) került elő egy vaslemeztöredékhez rozsdásodva. Méretei: 2,2×1,8 cm. 10. Barnászvörös *radiolarit kő* (131. kép 8). Méretei: 1,1×1,1 cm.

202. sír (K/22; 132. kép 1). Fülkesír(?) aknasír. T.: ÉK–DNy, 56–236°. H.: 235 cm, sz.: 60 cm, m.: 35 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír egységes barnásszürke feltja jól elvált a sárgásbarna agyagos al-talajon. A sír felső rétegében egy-egy ló és szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádus és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő. A lókoponyát és néhány lábsontot a markoló megrongálta. Az állatsontok változó, 10–35 cm magas betöltésen feküdtek. A közepén fekvő „beszakadt”, a sír közepe felé dőlt csontok kerültek elő legmélyebbről, a sír szélén fekvők a legmagasabb-ról.⁹³ A sír alján 23–25 éves *férfit* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, igen rossz megtartású vázmaradványa került elő, 3–6 cm vastag betöltésen. Koponyája a bal oldalán, válla összehúzva, karcsontjai szorosan a bordák mellett, lábsontjai egymással párhuzamosan feküdtek. A jobb bordák nagy része hiányzott, a mellkas csontjait állatjárat bolygatta meg.

Állatmellékletek

1. *Adultus* korú mén koponyája feküdt a jobb oldalán a sír északkeleti végében, az emberi koponya felett, orral északkeleti irányba. Bal *mellső lábsontja* a jobb alkar felett, a *hátsó lábsontok* az anatómiai rendben fekvő *farokcsigolyákkal* a sír délnyugati végében kerültek elő. 2. Egy 3–4 hónapos szarvasmarha koponyája fekvő a jobb comb magasságában, az északnyugati fal mellett, *mellső és hátsó lábsontjai* az emberi lábszárcsontok felett, a sír délkeleti végében.

⁹² A kengyel mérete alapján az elhunyt inkább a fiatalabb korosztályhoz sorolható.

⁹³ Az állatsontok helyzete alapján feltételezhető, hogy a sír két hosszabbik oldalában két vájatot alakítottak ki.

Az *adultus* korú mén leletei

3. Végkarikás *vas csikózábla* egyik szárának karikás vége (132. kép 2) került elő a megbolygatott lófogakkal. Szárai egymáshoz hajlítottak, a karika külső széléhez egy kerek vaslemez rozsdásodott. Teljes felületét vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány fedi. Külső átm.: 3,5 cm. 4. Hurkos fülű *vaskengyel* (132. kép 4) került elő a bal mellső pata mellett, a férfi jobb alkarcsontja felett, fülével déli irányban. Szárainak keresztmetszete kerek, lapított, középen enyhén domború talpalójának külső oldalán gerinc fut végig. Teljes felületét vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány fedi. Mag.: 13 cm, belső sz.: 9 cm. 5. Gímszarvas agancsából faragott *henger* (132. kép 3) feküdt közvetlenül a vaskengyel hurkos fülének a végénél. Mag.: 3 cm, külső átm.: 2,3 cm, belső átm.: 1,5 cm. 6. Téglalap alakú *vas hevedercsat* (132. kép 5) került elő a jobb lábszárcsont és az északnyugati sírfal között. Teljes felületét vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány fedi. H.: 4,2 cm, sz.: 3,6 cm.

Az *adultus* korú férfi melléklete

7. *Juvenis* korú juh két ágyékcsigolyája került elő a sír betöltéséből.

A veretes öv leletei (133. kép 1):

8. Préselt, peremes, kisszíjvég alakú, ónozott felületű *bronzveret* (134. kép 9) feküdt töredékes állapotban, állatjártában, ónbetéttel és ácskapocs alakú bronzfüllel a koponyatető vonalában az északnyugati sírfal mellett. Előlapjának felső harmadában, ahol kiszélesedik, középen két préselt pont van. 9. Téglalap testű *bronzcsat* került elő *vaspecekkel* (134. kép 1) a jobb medencelapát combcsont felőli peremén. A pecek a jobb alkar irányában feküdt. A pajzs alakú csattest hátulján eredetileg három szegecs szolgált a felszerelésére, de kopás vagy törés miatt lyukakat ütöttek a felerősítés céljából. A vaspecek ráhajlik a csatkarikára. H.: 3,8 cm, a csatkarika belső sz.: 2,2 cm. 10. Préselt, peremes, pajzs alakú, ónozott felületű *bronzveret* (134. kép 7) feküdt előlappal felfelé a jobb medencelapát alkar felőli pereme mellett, alsó végével a csigolyák irányában. Előlapját két félhold alakú préselt vonal díszíti. A veret felső szélét két préselt vízszintes vonal zárja. Felerősítését ónbetétbe ágyazott ácskapocs alakú *bronzfül* (134. kép 8) tette lehetővé. Mag.: 2 cm. 11. Préselt, peremes, kisszíjvég alakú, ónozott felületű *bronzveret* (134. kép 11) töredékei kerültek elő ónbetét töredékekkel és ácskapocs alakú bronzfüllel, a felerősítést segítő *vaslemez töredékekkel* (134. kép 12) a jobb alkar belső oldala mellől, a jobb medencelapát mögött. 12. Préselt, peremes, kisszíjvég alakú, ónozott felületű *bronzveret* (134. kép 10) feküdt előlapjával a sírfenék felé, ónbetéttel és ácskapocs alakú bronzfüllel a 4–5. csigolyával egy vonalban, attól 2–3 cm-re, hegyével a csigolya sor irányában. 13–15. Préselt, peremes, kerek, ónozott felületű *bronzveret* (133. kép 2–4) feküdt előlappal lefelé, ónbetéttel, szegeccsel a 3. csigolya jobb oldalától 2 cm-re. Két hasonló előlappal felfelé a 3. csigolya jobb oldalától 0,5 cm-re, illetve a 3. csigolya jobb szélén. Átm.: 1,2 cm. A két veret alatt szerves anyag (fakoporsó?) fémoxiddal konzerválódott lenyomata volt dokumentálható. 16–18. Préselt, peremes kerek, ónozott felületű *bronzveretek* (133. kép 5–7) és az ónbetét töredékei kerültek elő a 3. csigolya bal oldalánál; két darab előlappal felfelé feküdt a 3–4. csigolya bal oldala mellett. 19–20. Két préselt, peremes, kerek, ónozott felületű *bronzveret* (133. kép 8–9) feküdt töredékes állapotban, előlappal felfelé, ónbetéttel és bronzszegeccsel az 1. csigolya bal oldala mellett. 21–23. Három préselt, peremes, kerek, ónozott felületű *bronzveret* (133. kép 10–12) feküdt előlappal felfelé a bal medencelapát felső peremén. Átm.: 1,2 cm. 24–26. Három préselt, peremes, kerek, ónozott felületű *bronzveret* (133. kép 13–15) került elő előlappal felfelé a 3. csigolya vonalában, a csigolya sor és a bal alkarcsontok között középen. Háromszögben helyezkedtek el, részben fedték egymást. 27. Préselt, peremes, ónozott felületű, akasztó alakú *bronzveret töredékei* (134. kép 3) kerültek elő a bal alkarcsont belső oldala mellől. A veret alsó, pajzs alakú részének alsó végét három rövid, préselt vonal díszíti. Felszerelését ónbetétbe ágyazott ácskapocs alakú *bronzfül* (134. kép 5) és vas szorítólemez tette lehetővé. Mag.: 3 cm. 28. Préselt, peremes, ónozott felületű, akasztó alakú *bronzveret* (134. kép 6) feküdt töredékes állapotban a bal rádíusz belső oldalánál, részben alatta, az előző veret mellett. Mag.: 3 cm. 29–31. Egy-egy préselt, peremes, kerek, ónozott felületű *bronzveret* (133. kép 16–18) feküdt előlappal lefelé a bal rádíusz közepén, részben az ulna alá nyomódva, illetve a bal rádíusz közepénél, annak belső oldalánál. Átm.: 1,2 cm. 32–34. Három préselt, peremes, kerek, ónozott felületű *bronzveret* (133. kép 19–21) feküdt előlappal felfelé, ónbetéttel, szegeccsel a bal rádíusz közepénél, annak belső oldalánál. Átm.: 1,2 cm. 35. A bal alkarcsontok közepe alatt, illetve belső oldaluknál tenyérnyi darabon vasoxiddal konzerválódott *bőr maradványait* lehetett dokumentálni. 36–37. Két préselt, peremes, kerek, ónozott felületű *bronzveret* (133. kép 22–23) került elő ónbetéttel a bal rádíusz belső oldalánál. Átm.: 1,2 cm. 38. Gímszarvas agancsából faragott *tarsolyzáró* (132. kép 6) feküdt a bal medencelapát alsó szélén és a bal combcsont végén, a sír tengelyére merőlegesen. Végein egy-egy lyuk van, amelyeken a lemez közepe felé erőteljesebb, szélei irányában kisebb mértékű kopásnyom van. Egyik vége ragasztott és kiegészített. H.: 10 cm, v.: 0,45 cm, a lyukak átm.: 0,5 cm, egymástól való távolságuk: 7,5 cm. 39. Öntött *bronzcsat* (134. kép 2) feküdt a bal medencelapát és a szeméremcsont élén. A kétágú bronz szíjszorító lemez hátulján eredetileg három szegecs szolgált a felszerelésre, de kopás vagy törés miatt egyrészt lyukakat fúrtak felerősítés céljából, másrészt egy ácskapocs alakú bronzfület is forrasztottak a hátlapra. A vaspecek ráhajlik a csatkarikára.

H.: 2,5 cm, a karika belső sz.: 2 cm. 40. Préselt, peremes, kisszíjvég alakú, ónozott felületű *bronzveret* (134. kép 13) feküdt előlapjával a sírfenék felé, a két szeméremcsont alatt, hegyével a bal combcsont irányában. A jobb szeméremcsont alatt került elő az ácskapocs alakú *bronzfül* (134. kép 14) és az ónbetét töredékei. H.: 3,7 cm. 41–44. Három préselt, peremes, kerek, ónozott felületű *bronzveret* (133. kép 24–26) került elő ónbetéttel és az előző kisszíjvég alakú veret *vas szorítópántjával* (134. kép 15) a bal szeméremcsont belső oldala alól. 45–46. Két préselt, peremes, kerek, ónozott felületű *bronzveret* (133. kép 27–28) került elő a vaskengyel mellől. Átm.: 1,2 cm. 47. Ónozott felületű *bronzveret*, *ónbetét* és *vaslemeztöredékek* kerültek elő *bronzszegecsekkel* (133. kép 29) a sír betöltéséből.

220. sír (J–K/24; 135. kép 1–2). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. Az akna h.: 170 cm, sz.: 60–80 cm, m.: 30–50 cm. A homokbánya területén vezető út nyomvonalán egy markoló által megtalált sír, ahol az akna délkeleti oldalát a gépi munka megbolygatta. A nyelésben a téglalap alakú, északkeleti végén lekerékített, délnyugatin lekerékített sarkú folt északkeleti harmada világossárga, a többi része barnásszürke, illetve a délnyugati vége fekete színnel rajzolódott ki a sárgásbarna agyagos altalajban. Az aknában egy ló és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) és hiányos, a sírrablás és a gép által megbolygatott maradványa került elő 10–18 cm vastag földrétegen. A fülke h.: 290 cm, sz.: 80 cm, m.: 50–130 cm. A 18–20°-os lejtésű fülkében, 3–6 cm vastag betöltésen 26–35 éves férfi hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő a fülke alsó részén. A koponyája legurult a bal mellkasra, állkapcsa a fülke keleti sarkából került elő, bal felkarcsontja nem volt a helyén. Válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett szorosan, lábcsonthoz egymással párhuzamosan feküdtek.

Állatmellékletek

1. *Adultus korú mén koponyája* feküdt a jobb oldalán, az akna keleti sarka közelében, a délkeleti fal mellett, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsonthoz tartozó töredékei* a rablógödörből kerültek elő az akna délnyugati feléből. 2. *Foetus korú juh koponyája és lábcsonthoz tartozó töredéke* került elő az akna délkeleti feléből.

Az *adultus* korú mén leletei

2. A gép által megbolygatott koponyacsontok között egy *vaszabla* morzsái kerültek elő. 3. *Vas hevedercsat* (135. kép 3) feküdt a lókoponya mögött, a koponyától és a délkeleti sírfaltól egyaránt 20 cm-re, 15 cm vastag földrétegen. Keresztmetszete lapos téglalap, elő- és hátoldalát vasoxiddal konzerválódott bőr fedi. H.: 5,7 cm, sz.: 5,2 cm.

Az *adultus* korú férfi mellékletei

5. *Volhiniai kova* (135. kép 7) került elő a sír betöltéséből. Méretei: 1,1×1 cm. 6. *Lapos vastöredék* (135. kép 6) került elő a sír betöltéséből. Egyik oldalát keresztirányos, vasoxiddal konzerválódott fa borítja. H.: 2,7 cm.

A viselet leletei

7. Négyzetes *vascsat* (135. kép 4) feküdt a keresztcsonton. Pecke jobbra nyílt. Hátlapját vasoxiddal konzerválódott bőr borítja. H.: 3,6 cm, sz.: 3,2 cm. 8. Négyzetes *vascsat* (135. kép 5) került elő a sír betöltéséből. Hátlapját vasoxiddal konzerválódott bőr borítja. H.: 3,1 cm, sz.: 3,3 cm.

231. sír (H/14; 136. kép 1). Lósír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. Az igen sekély mélységben, a talajlazító és a szkréperláda által megbolygatva, objektumfolt nélkül került elő egy *adultus korú kanca* bal oldalán fekvő vázmaradványa. Koponyáját és a medencelapátját a szkréperláda vitte el. Koponyája eredetileg keleti irányban feküdt, a jobb mellső és a bal hátsó lábcsonthoz tartozó töredékei hiányzott. Az avar temetőhöz való tartozása bizonytalan. A lóváz alatt egy téglalap alakú, lekerékített végű gödör került elő. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. H.: 160 cm, sz.: 100 cm, m.: 75 cm. A lónak a temetőhöz és az alatta lévő gödörhöz való tartozása egyaránt kérdéses.

240. objektum (H/14; 136. kép 2). T.: ÉK–DNY, 54–234°. H.: 135 cm, sz.: 70 cm, m.: 45–65 cm. A gödör felső rétegében *adultus korú gímszarvas* vetett, körbefaragott *agancstöve* került elő. A temetőhöz való tartozása bizonytalan. Az objektum északnyugati vége alatt kelet–nyugati irányban húzódott a császárkori telep egyik árkanak szakasza⁹⁴ felette került elő a 239. Árpád-kori, zsugorított helyzetű felnőtt sírja.⁹⁵

⁹⁴ ISTVÁNOVITS–LŐRINCZY–PINTYE 2005.

⁹⁵ BENDE–LŐRINCZY 1997, 204.

247. sír (D/14; 136. kép 3). Akna/padmalyos(?) sír. T.: ÉK–DNy, 48–228°. H.: 105 cm, sz.: 35 cm, m.: 10 cm. A sekély mélységben jelentkező téglalap alakú, lekerekített végű, barnásszürke folt határozott körvonallal rajzolódott ki a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír alján *infans I. korú gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, hiányos vázmaradványa volt. A koponya a jobb oldalán előrebillent, a bal felkar- és a jobb combcsont nem került elő.

Az *infans I.* korú gyermek melléklete

1. Barnássárga, feketésszürke foltos, szabad kézzel formált *bögre* (136. kép 7) állt a koponya bal oldala mellett. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és apró (4 mm) kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete erősen horpadásos, egyenetlen. Az edény fala közepesen vastag. Rövid pereme ferdén kihajló, nyaka ívelt, teste tojásdad alakú. Alja egyenesen levágott. Mag.: 11,8 cm, pátm.: 8,5 cm, fátm.: 7 cm. (Vida 1999 IIID5/c2 típus)

A viselet lelete

2. Kerek átmetszetű *bronzkarperec* (136. kép 5) feküdt a bal alkar külső oldala mellett. Két lapos végén meghatározhatatlan díszszel (136. kép 4, 6). Átm.: 3,7 cm.

252. sír (D/14; 137. kép 1–2). Kétoldali padkás aknasír. T.: KÉK–NyDNy, 72–252°. H.: 230 cm, sz.: 95 cm, m.: 85 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú barnásszürke sírfolt körvonala jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A függőleges falú sírban a nyelés alatt 35 cm mélyen a két hosszabbik oldalon 12–15 cm-es padkát alakítottak ki. Az akna felső rétegében szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a radius és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő. Az állat lábcsonjtjai a padkán fekvő a sír közepe felé dőltek. A sír alján 6–10 cm vastag földrétegen *43–48 éves férfi* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő. A koponya hátrabillent, válla összehúzva, a karcsontok szorosan a bordák mellett feküdtek. A medencelapátok szinte összeborulva, a lábcsontok párhuzamosan feküdtek. A betöltés elszíneződése alapján megfigyelt koporsó hossza 183 cm volt.

Állatmellékletek

1. *Adultus* korú *bika koponyája* feküdt az állkapcsán, a sír délnyugati végében, orral nyugati irányban. A *melső lábcsontok* a koponya két oldalán kerültek elő, a jobb a padkán, a bal arról kissé lecsúsztatva. A *hátsó lábcsontok* a sír északkeleti végében, a bal a padkán fekvő, a jobb lecsúsztatva a sír közepe felé. Néhány *farokcsigolyája* a sír betöltéséből került elő. 2. *Maturus* korú *juh koponyája* és *lábcsonjtjai* feküdtek a sír délnyugati végében, a koporsón kívül, a sír alján.

A *maturus* korú férfi mellékletei

3. *Juvenis* korú *juh keresztcsontja* és *két ágyékcsigolyája* került elő a koponya jobb oldala mellett, a sírfenék fölött 12–15 cm vastag betöltésen. 4. Palaszerű, omlékony állagú, téglalap alakú *fenőkő* (137. kép 5) feküdt a bal combcsont felső szarvának belső oldalánál. H.: 6,5 cm. 5. A fenőkő mögött egy *obszidián* (137. kép 6) feküdt, hozzárózsodott vastöredékkel. (Lehet, hogy a hurkos végű vastöredékhez tartozik?) Mérete: 1,7×1 cm.

Az öv leletei (138. kép 1)

6. Préselt, peremes, kisszíjvég alakú, ónozott felületű *bronzveret töredékei* (138. kép 14) kerültek elő a szeméremcsontok előtt fekvő vascsat előtt. A hozzátartozó szíjszorító *bronzlemez pánt* (138. kép 15) szegeccsel a két combcsont között közepén feküdt, a szeméremcsontok előtt. 7. Pontosan nem meghatározható *bronzveret kerek töredékei* kerültek *ónbetéttel* (138. kép 10) elő hátoldallal felfelé, a jobb csukló és a medencelapát között, illetve a jobb kézközépcsontok fölött. A hozzá tartozó *bronzszorítópánt* ácskapocs alakú *bronzfüllel* (138. kép 11) a jobb kézközépcsontok fölött került elő. 8. Préselt, peremes, kisszíjvég alakú, ónozott felületű *bronzveret* (138. kép 12) töredékei és ácskapocs alakú *bronzfül* került elő a jobb alkarcsont és a kézcsontok találkozásánál, a csontok fölött. A hozzá tartozó *bronzpánt* (138. kép 13) a jobb medencelapát szélénél feküdt. 9. Préselt, peremes, kisszíjvég alakú, ónozott felületű *bronzveret* (138. kép 8) került elő *ónbetéttel* a jobb alkarcsont felső vége és a bordák között, ívelt végével a koponya irányában. Előlapját a két kiszélesedésénél két préselt pont díszíti. *Bronzpántja szegeccsekkel* (138. kép 9) a jobb medencelapát felső peremén feküdt. 10. Préselt, peremes, kisszíjvég alakú, ónozott felületű *bronzveret* (138. kép 6) alsó részének töredéke került elő *ónbetéttel*, *bronzszegeccsekkel* és *bronzpánttal* (138. kép 7) a jobb felkar belső oldala mellett. Előlapját pont-vonal mintával kialakított, préselt arcbrázolás alsó, szájrésze díszíti. 11. Négyzet alakú és négyzet keresztmetszetű *vascsat* (138. kép 2) állva, nyitott helyzetben került elő a jobb felkarcsont és a lapockacsont között. A csatkeret csuklós és vele szembeni oldalán a pecekkel érintett felületet vasoxiddal

konzerválódott bőr fedi. H.: 2,7 cm, sz.: 2,6 cm. 12. Préselt, peremes, kisszíjvég alakú, ónozott felületű *bronzveret* (138. kép 4) feküdt önbetéttel a bal felkar mögött. Előlapját pont-vonal mintával kialakított, préselt arcábrázolás díszíti. A felszerelésére szolgáló *bronzszegecsek* és *bronzpánt* (138. kép 5) a bal lapockacsont felett került elő. 13. Kisméretű *bronzpánt* és ácskapocs alakú *bronzfül* (138. kép 3) került elő a sír betöltéséből. 14. Téglalap alakú, enyhén ívelt *bronzlemez* (137. kép 4) került elő a bal combcsont felső szára alól, domború oldalával felfelé. Alsó két sarka ívelt, három sarkát átütötték. Sz.: 5,4 cm, 4,6 cm. 15. Hurkos végű, téglalap keresztmetszetű lapos *vastöredék* (137. kép 7) feküdt a bal combcsont felső szárának külső oldalánál, a kézcsontok alatt. H.: 2,5 cm. 16. Négyzet alakú és négyzet keresztmetszetű *vascsat* (137. kép 3) állt az egyik oldalán a szeméremcsontok előtt. A pecek a bal combcsont felé mutatott. Felületének egyes részeit vasoxiddal konzerválódott bőr fedi. H.: 2,7 cm, sz.: 2,7 cm.

261. sír (G/14; 139. kép 1). Kétoldali padkás aknasír. T.: ÉK–DNy, 54–234°. H.: 180 cm, sz.: 75–80 cm, m.: 70 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú barnásszürke folt jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A függőleges falú sírban a nyésés alatt 35 cm mélyen, a két hosszabbik oldalon 8–10 cm-es padkát alakítottak ki. Az akna felső rétegében egy szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő. A sír alján 6–7 éves gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő. A koponya előrebillent, a lábcsontok párhuzamosan feküdtek. A mellkas erősen bolygatott állapotban volt.

Állatmelléklet

1. Egy 1,5–2 éves *tehén koponyája* feküdt a jobb oldalán, a sír délnyugati végében, orral északi irányban. *Bal mellső lábcsontojai* a koponya előtt feküdtek, a *hátsó láb csontojai* a sír keleti sarkában, a padkán. *A jobb lábcsontok* és egy *farokcsigolya* a sír bolygatása miatt másodlagos helyen, a sír betöltéséből kerültek elő.

Az *infans I.* korú gyermek mellékletei

2. Homoksárga, szürkésfekete foltos, szabad kézzel formált *bögre* (139. kép 18) állt a koponya bal oldala mellett. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és apró (4 mm) kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete rücskös, érdes, durván elmunkált. Az edény kissé oldalra dől. Rövid pereme tölcséresen kihajló, ferde, oldalán ujjbenyomkodások. Válla erősen kiugrik. Alja egyenesen levágott. Mag.: 7,6–8,2 cm, pátm.: 8,7–9,3 cm, fátm.: 6,3 cm. 3. Mésztafából faragott *orsógomb* (139. kép 17) feküdt a bal kézcsontok belső oldala mellett. Átm.: 3,3 cm, mag.: 2,4 cm. (VIDA 1999 IIID2/b1 típus) 4–11. Kisméretű, ácskapocs alakú *vaskapcsok* töredékes állapotban, illetve *töredékei* (139. kép 2–16) kerültek elő a koponya jobb oldaláról, a jobb könyök helyéről, a jobb medencelapát alól, a jobb combcsont alól, a jobb térd külső oldala mellől. A töredékekből nyolc kapocs valószínűsíthető. Egyiknek csak a belső (139. kép 2), a többinek mindkét oldalán vasoxiddal konzerválódott falenyomat van. Az ép szárú vaskapocs szárának magassága (139. kép 2) alapján a vele lefogott deszka vastagsága 0,9 cm volt. H.: 1,2–3,3 cm.

266. sír (F/14). Aknasír. T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. H.: 180 cm, sz.: 66 cm, m.: 25 cm. A téglalap alakú, lekerekített végű sírgödör barnásszürke foltja határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. A sírban, 8–10 cm vastag betöltésen *senium korú* (60–65 éves) nő jobb oldalán fekvő, enyhén zsugorított helyzetű vázmaradványa került elő. Koponyája a jobb oldalán hátrabillent, arccal északi irányban feküdt. A jobb karcsontjai egyenesen, a bal könyökbe behajlítva, a jobb medencelapát a sír alján, keresztcsontja arra kb. 45°-os szögben, míg a bal medencelapát függőleges helyzetben volt. A lábcsontok párhuzamosan és térdben enyhén behajlítva feküdtek.

A viselet lelete

1. *Vascsat* töredékei kerültek elő a jobb medencelapáton.

267. sír (F/14). Padmalyos sír. T.: ÉK–DNy, 50–230°. Az akna h.: 145 cm, sz.: 30–60 cm, m.: 13 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú, barnásszürke sírfolt körvonala bizonytalanul jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az akna északi harmadában már a nyésési szinten észlelhető volt a koponya felőli fekete folt, amely rablógödör foltjának bizonyult. Az aknába egy szarvasmarha, a padmalyban egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő. A padmaly h.: 145 cm, sz.: 70 cm, m.: 28 cm. A sírban *infans I. korú* (1–2 éves) gyermek hanyatt

fekvő, nyújtott helyzetű hiányos, rossz megtartású vázmaradványa került elő. A koponya szétroppant, a jobb karcsontok, a mellkas csontjai, valamint a medencelapátok és a bal combcsont hiányzott.

Állatmellékletek

1. Egy 1,5–2 éves *tehén koponyája* a bal oldalán feküdt az akna délnyugati végében, orral déli irányban. *Mellső lábcsonthajai* a koponya két oldalán helyezkedtek el, a *hátsó lábcsonthajok* az akna közepén. 2. *Juvenis korú juh koponyája* feküdt az állkapcsán a gyermek lábfeje felett, orral nyugati irányban. *Lábcsonthajainak* sírban maradt töredékei a betöltésből kerültek elő.

268. sír (E/14; 140. kép 1–2). Padmalyos sír. T.: ÉK–DNy, 46–226°. Az akna h.: 255 cm, sz.: 90 cm, m.: 55–100 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú barnásszürke folt körvonala jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy ló és két juh, a padmalyban egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádus és tibia disztális végén kettévágott – lábcsonthajok) maradványa került elő. Az akna alja teljes hosszúságában a délkeleti faltól a padmaly szájának irányában lejtett: délkeleti felében 15°-al, az északnyugatiba 50°-al. Az akna északnyugati felében, teljes hosszúságban és 25–30 cm szélességben a betöltés fekete és zsiros tapintású volt. A padmaly h.: 260 cm, sz.: 75 cm, m.: 105 cm. A padmaly megfigyelhető legnagyobb magassága 65 cm volt. A padmalyban 4–8 cm vastag betöltésen 40–44 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő. Enyhén torzított koponyája hátrabilent, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett, lábcsonthajai szorosan egymás mellett, párhuzamosan feküdtek.

Állatmellékletek

1. Egy 1–1,5 éves *mén koponyája* a bal oldalán, részben a koponyatetőn feküdt az akna északkeleti felében, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsonthajai* az akna közepén kerültek elő, egymás mellett, az akna tengelyére merőlegesen, a *hátsó lábcsonthajok* és az anatómiai rendben fekvő *farokcsigolyák* az akna délnyugati végében. 2. *Adultus korú juh koponyája* feküdt a bal oldalán az akna délnyugati felében, orral nyugati irányban. A *mellső és hátsó lábcsonthajok*, valamint az anatómiai rendben fekvő *farokcsigolyák* az akna délnyugati végéből kerültek elő. 3. *Adultus korú juh koponyája* feküdt a bal oldalán, a padmaly délnyugati végében, orral nyugati irányban, a *mellső és hátsó lábcsonthajok*, valamint az anatómiai rendben fekvő *farokcsigolyák* a koponya alatt, illetve közvetlenül mellette.

A mén leletei

4. A ló fogai közül, kissé a jobb oldalára csúszva egy aszimmetrikus szájvasú, végkarikás kiképzésű, szögletes metszetű, csuklós *vas csikózábla* (141. kép 1) került elő. A zablaszár h.: 12,5, illetve 11,5 cm. A hosszabbik szár a lókoponya bal oldalán volt. A jobb zablaszár végkarikájának belső oldalán, egy kisebb szakaszon vasoxiddal konzerválódott famaradvány van. 5. Ovális karikájú *vas hevedercsat* (140. kép 5) feküdt töredékes állapotban az akna délkeleti fala mellett, az akna középső harmadában. A csattest helyett egy összehajtott, vasoxiddal konzerválódott bőrszj töredék maradt meg, végén két vasszegeccsel. A bőrszj sz.: 2,1 cm.

A *maturus* korú nő mellékletei

6. Feketésszürkére égett, barnás-okkersárga foltos, szabad kézzel formált *edény* (141. kép 2) állt a koponya mögött, a padmaly északkeleti végében. Anyagkidolgozása gyenge minőségű, homokkal és kis (4–11 mm) kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete repedezett, elsimított, csak enyhén egyenetlen. Zsiros tapintású anyagos bevonat fedi. Gyengén kiégetett. Közepesen hosszú pereme tölcéséren kihajló, sűrűn ujjbenyomkodások díszítik. Nyaka mélyen ívelt, teste tojásdad alakú. Az edény fala vastag, súlyos. Egyenesen levágott alján 5,8 cm átmérőjű bemélyedés látható. Mag.: 18,2–18,5 cm, pátm.: 10,5–10,8 cm, fátm.: 8,2 cm. (VIDA 1999 IIIA1/b1 típus) 7. Szürkésbarna, korongolt edény oldaltöredékéből készült *orsókarika* (140. kép 7) feküdt a bal alkarcsonton. Átm.: 5 cm, v.: 1,3 cm.

A viselet leletei

8. Kerek *bronzkarika* (140. kép 3) került elő az állkapocs jobb szára mellől. Átm.: 1,8 cm. 9. Ovális *bronzkarika* (140. kép 4) feküdt az állkapocs bal szára mellett. Átm.: 1×1,6 cm. 10. *Vascsat* (140. kép 6) feküdt töredékes állapotban a szeméremcsontok előtt.

270. sír (D/14; 136. kép 8–9). Kétoldali padkás sír. T.: ÉK–DNy, 54–234°. H.: 110 cm, sz.: 65 cm, m.: 42 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú barnásszürke folt körvonala jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. Az akna két hosszabbik oldala 17 cm mélységben beszűkül és 15–20 cm széles padka volt, inntól a sír szélessége 40 cm lett. A padkán egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádus és tibia

disztális végén kettévágott – lábcsonatok) hiányos, rablás által megbolygatott maradványa feküdt. Az állatcsontok a sír közepe felé dőltek. A sír alján *infans I. korú (2–2,5) gyermek* néhány csonttöredéke került elő.

Állatmelléklet

1. *Adultus korú juh koponyája* feküdt az állkapcsán a sír déli sarkában, orral déli irányban. *Bal mellső lábcsonthoz* a koponya mögött kerültek elő, a *jobb mellső* azzal szemben az északnyugati fal melletti padkán. A *jobb hátsó lábcsonthoz* az északi sarokban, míg a keleti sarokban fekvő *bal hátsó lábcsonthoz* ásóval megbolygatták.

286. sír (F/13; 136. kép 10–11). Kétoldali padkás sír. T.: KÉK–NyDNY, 70–250°. H.: 160 cm, sz.: 60 cm, m.: 75 cm. A téglalap alakú, északkeleti végén lekerekített sarkú, délnyugatin lekerekített végű barnásszürke folt határozott körvonallal rajzolódott ki a sárgásbarna agyagos altalajon. Az akna két hosszabbik oldala 38–40 cm mélységben beszűkült és 13 cm széles padka volt, inentől a sír szélessége 35 cm lett. A sír felső rétegében egy ló és két juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsonatok) maradványa került elő. A juh lábcsonthoz a padkán fekvő a sír közepe felé dőlt, míg a sír közepén fekvő állatcsontok a padka szintjénél lejjebb feküdtek. A sír délnyugati végében fekvő állatkoponyák magasabban kerültek elő, mint az északkeleti felében fekvő lábcsonatok. A sír alján *infans II. korú (8–9 éves) gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő 2–3 cm vastag betöltésen. A koponya a bal oldalán feküdt, a mellkas csontjai és a jobb karcsontok, valamint a bal alkar hiányzott.

Állatmellékletek

1. Egy 2–2,5 éves kanca koponyája feküdt a bal oldalán a sír délkeleti végében, orral délkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsonthoz* a sír északkeleti feléből kerültek elő. 2. *Juvenis korú juh koponyája* feküdt a bal oldalán a sír déli sarkában, orral délkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsonthoz* a sír északkeleti feléből kerültek elő. 3. *Juvenis korú juh koponyája* feküdt a bal oldalán a sír északi sarkában, orral délkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsonthoz* a sír északkeleti feléből kerültek elő. 4. *Infans korú juh koponyája* feküdt a lókoponya háta mögött a lábcsonatok alatt.

A viselet leletei

5. *Kis gömbcsüngős ezüstműgyöngy (136. kép 12)* került elő a koponya bal oldala alól. Karikájához az alsó nagyobb ezüstműgyöngy három kisebb ezüstműgyönggyel csatlakozik. Mag.: 1, 8 cm, alsó gömb átm.: 0,46 cm. 6. Fényes fekete, lyukacsos felületen vékony fehér, kopott felületű hurokfolyatott rátétdíszes (amely néhol már csak hullámvonal), lapított gömb alakú opak *üveggyöngy (136. kép 14)*, egyik oldalán bázisos furata kónuszos. H.: 0,65–0,7 cm, átm.: 1,22 cm, furat átm.: 0,5–0,55 cm. ID. No.: 898. 7. Sötétvörös felületű, test közepén széles zöld sávban három virágbetét díszes millefiori opak *üveggyöngy (136. kép 13)* hiányos töredéke, hengeres furattal. H.: 0,9 cm, átm.: 1,15 cm, furat átm.: 0,5 cm. ID. No.: 899.

288. sír (E/13; 142. kép 1–3). Aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 66–246°. H.: 220 cm, sz.: 85 cm, m.: 110 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A lefelé szűkülő sír felső szintjén két szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsonatok) maradványa került elő. Az állatcsontok a sír közepe felé dőlve kerültek elő. Az eredeti fektetési szintet a sír nyugati sarkában fekvő szarvasmarha bal hátsó lábcsonthozának előkerülési magassága jelzi (142. kép 3). A sírban 18–22 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő 6–10 cm vastag betöltésen. A koponya hátrabillent, a váll összehúzva, a karcsontok szorosan a bordák mellett feküdtek, a mellkas alsó felét állatjárat bolygatta meg. A lábcsonatok párhuzamosan, a bal lábfej csontjai szinte „spicben” feküdtek.

Állatmellékletek

1. Egy 4 éves tehén koponyája feküdt az állkapcsán a sír északnyugati végében, orral délnyugati irányban. *Mellső és hátsó lábcsonthoz*, valamint *farokcsigolyái* a sír északkeleti felében kerültek elő. 2. Egy 6–7 éves tehén koponyája feküdt az állkapcsán a sír délkeleti végében, orral délnyugati irányban. *Jobb mellső lábcsonthoz* a koponya jobb oldala mellett és részben mögötte került elő, a többi *lábcsonthoz* és anatómiai rendben fekvő *farokcsigolyái* a sír északkeleti felében. 3. *Infans korú juh koponyája* feküdt a bal oldalán, orral keleti irányban az idősebb tehén koponyája előtt. *Mellső és hátsó lábcsonthoz*, *farokcsigolyája* a sír délnyugati végéből kerültek elő.

A juvenis korú nő melléklete

4. Sötétbarna, feketésszürkére égett, szabad kézzel formált *edény* (142. kép 17) került elő a koponya alól. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kis kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete elsimított, egyenetlen, zsiros tapintású, agyagos bevonat fedí. Gyengén kiégetett. Rövid, kihajló peremét ferde bevagdosások díszítik. Nyaka rövid ív, teste tojásdad alakú, fala vékony. Alja egyenesen levágott, rajta kis mélyedés. Ragasztott. Mag.: 11,4–11,7 cm, pátm.: 6,7–6,8 cm, fátm.: 5,6–5,9 cm. (VIDA 1999 IIID2/f2 típus)

A viselet leletei

5. *Ezüst szíjvég* (142. kép 12) került elő csigolyákkal a koponya bal oldala mellől. Félköríves elő- és hátlapja, valamint U alakú oldalléce egyaránt ezüst. Felszerelése egy ezüstszegeccsel történt. A lemezek között megmaradt a merevítő *fabetét* (142. kép 13). H.: 5,5 cm, sz.: 1,3 cm. Fabetétjének h.: 3,9 cm. 6. Kerek metszetű, ovális *bronzkarika* (142. kép 4) került elő a koponya bal oldala mellől. Átm.: 1,6–1,9 cm. 7. Kerek metszetű, kerek *ezüstkarika* (142. kép 5) feküdt a koponya jobb oldala mellett. Átm.: 1,9 cm. 9. Bronz *dróttöredékek* (142. kép 6) és *ezüst lemeztöredékek* (142. kép 7) kerültek elő a bal oldali gyöngyök közeléből. 9. Aranyfóliás, lapított gömb alakú áttetsző *üvegyöngy* (142. kép 9), behúzódo bázisú furata hengeres. H.: 0,42 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,15 cm. ID. No.: 3281. 10. Aranyfóliás, gömb alakú áttetsző *üvegyöngy* (142. kép 11), behúzódo bázisú furata hengeres. H.: 0,35 cm, átm.: 0,4 cm, furat átm.: 0,15 cm. ID. No.: 3276. 11. Aranyfóliás, gömb alakú áttetsző *üvegyöngy* (142. kép 14), behúzódo bázisú furata hengeres. H.: 0,35 cm, átm.: 0,4 cm, furat átm.: 0,1 cm. ID. No.: 3280. 12. Aranyfóliás, kétszeresen összetett gömb alakú áttetsző *üvegyöngy* (142. kép 15), felső üvegrétege elpusztult, behúzódo bázisú furata hengeres. H.: 0,8 cm, átm.: 0,4 cm, furat átm.: 0,1 cm. ID. No.: 3279. 13. Sötét türkizék, fényes, kopott felületű, négyzet átmetszetű, lecsiszolt sarkú hasáb alakú áttetsző *üvegyöngy* (142. kép 8), kónuszos furattal. H.: 0,8 cm, sz.: 0,55 cm, furat átm.: 0,21–0,25 cm. ID. No.: 3277. 14. Sötét türkizék, kopott felületű, erősen töredékes, téglalap átmetszetű hasáb alakú áttetsző *üvegyöngy* (142. kép 10), hengeres furattal. H.: 0,48 cm, sz.: 0,52 cm, v.: 0,48 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID. No.: 3278. 15. Szürke, érdes, matt felületű, deformálódott, kétszeresen összetett lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (142. kép 16), hengeres furattal. H.: 0,7 cm, átm.: 0,4–0,5 cm, furat átm.: 0,18 cm. ID. No.: 3275.

293. *sír* (D/14; 143. kép 1–3). Padmalyos sír. T.: KÉK–NyDNY, 76–256°. Az akna h.: 250 cm, sz.: 70 cm, m.: 35–75 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. Az akna alja a délkeleti faltól lejtett, először enyhén, majd 25 cm-re a faltól 35°-os szögben a padmaly szájáig. Az aknában egy szarvasmarha és négy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok), valamint egy fiatal juh maradványa került elő 10–25 cm vastag betöltésen. A padmaly h.: 220 cm, sz.: 80 cm, magassága minimum 40 cm volt. A teknős aljú padmalyban 63–69 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő 4–8 cm vastag betöltésen. A koponya a jobb oldalán kissé hátrabillent, válla felhúzva, karcsontjai széttárt helyzetben, a mellkas csontjai hiányosan, valószínűleg állatjárat által bolygatva kerültek elő. A lábcsontok párhuzamosan, a lábfejek csontjai „spicben” feküdtek.

Állatmellékletek

1. Egy 2,5–3 éves *tehén koponyája* feküdt az állkapcsán, enyhén bal oldalára dőlve az akna délnyugati végében, orral délnyugati irányban. *Mellső lábcsontrjai* a koponya mögött kerültek elő, egymással és a sír tengelyével párhuzamosan, a bal az akna délkeleti fala mellett, a jobb az akna közepén. *Hátsó lábcsontrjai* az akna északkeleti harmadában feküdtek, egymással párhuzamosan, a bal a délkeleti fal mellett, a jobb közel az északnyugati falhoz. Az anatómiai rendben fekvő *farokcsigolyák* a bal hátsó lábcsontok mögött feküdtek, az akna keleti sarkában. 2. *Subadultus korú juh koponyája* feküdt a koponyatetőn, orral keleti irányban, az akna délkeleti sírfala mellett, a tehén bal mellső lábcsontrjai mögött. *Mellső és hátsó lábcsontrjai* a két mellső tehénlábcsontr közötti területen kerültek elő. 3. *Adultus korú kos koponyája* került elő a tehénkoponya hátsó része alól, orral lefelé, *mellső és hátsó lábcsontrjai* a tehénkoponya két oldalán. 4. *Subadultus korú juh koponyája* feküdt a bal oldalán, orral délnyugati irányban, a tehén jobb hátsó lábcsontrja és az északnyugati fal között. *Mellső és hátsó lábcsontrjai* a koponya mögött kerültek elő, az akna északkeleti végéből. 5. *Subadultus korú kos koponyája* feküdt a jobb oldalán a tehén bal mellső lábcsontrjának belső oldala mellett, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsontrjai* a tehén- és a juhkoponya közötti területen kerültek elő. 6. *Neonatus korú juh vázmaradványa* került elő az állatcsontok felszedése során az akna délnyugati végében, a tehénkoponya és a juhlábcsontok alól.

A senium korú nő mellékletei

7. *Adultus korú juh keresztcsontja és ágyékcsigolyái* feküdtek a koponya bal oldala mögött, 6 cm vastag betöltésen.

8. Juh tibia diaphisiséből faragott *tűtartó* (143. kép 9) feküdt 5 cm vastag földrétegen a jobb combcsont közepe és a sírfal között, párhuzamosan a combcsonttal. Egyenes végének belső palástján kis rozsdafolt figyelhető meg. H.: 5,3 cm, átm.: 1,4 cm. 9. Sötétszürke, korongolt edény oldaltöredékéből készült *orsókarika* (143. kép 7) állt az élén a jobb boka külső oldala mellett, 5 cm vastag földrétegen. Átm.: 3,3 cm, v.: 1,2 cm. 10–15. Legalább hat, különböző méretű *vas ácskapocs* (143. kép 8, 10–13) kisebb-nagyobb töredéke került elő a bal felkar belső oldala, a bal boka külső oldala (143. kép 11) és a bal lábfejsontok külső oldala mellől. Csak egynek a meghajlított rövid szárán található vasoxiddal konzerválódott famaradvány (143. kép 12). H.: 2,5–4,7 cm, szárai h.: 1,7–4,4 cm.

A viselet leletei

16. Téglalap átmetszetű hosszú hasáb alakú *borostyángöngy* (143. kép 4), kónuszos furattal. H.: 3,85 cm, sz.: 1,2 cm, v.: 0,35 cm, furat átm.: 0,25–0,45–0,3–0,4 cm. ID. No.: 3282. 17. Hosszú henger alakú, kopott felületű *borostyángöngy* (143. kép 5), szélei egyenesen levágva, sérültek, furata kónuszos. H.: 1,5–2,2 cm, átm.: 1,7 cm, furat átm.: 0,3–0,35 cm. ID. No.: 3283. 18. Hosszú henger alakú, kopott felületű *borostyángöngy* (143. kép 6), szélei egyenesen levágva, sérültek, furata kónuszos. H.: 1,8–2,1 cm, átm.: 1,45–1,6 cm, furat átm.: 0,38–0,5–0,35–0,45 cm. ID. No.: 3284.

299. sír (D/13; 144. kép 1–2). Kétoldali padkás(?) aknasír. T.: K–Ny, 80–260°. H.: 125 cm, sz.: 40 cm, m.: 18 cm. A sekély mélységben előkerült állatsontokat ásóval találták meg. A nyésés után a csontok szintjén a sír egyértelműen azonosítható foltja nem rajzolódott ki. Ezen a szinten egy szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő. Az állatsontok felszedése után megnyesett felületen, az állatsontok által közrefogott területen egy kis méretű téglalap alakú, lekerekített sarkú sötétszürke folt rajzolódott ki a barnásszürke altalajon. A sír alján 5–6 éves gyermek tejfogai kerültek elő a koponyatájékon, vázcsontjai nem maradtak meg.

Állatmelléklet

1. *Maturus–senilis* korú *tehén koponyája* feküdt a jobb oldalán a sír északi sarkában, orral északkeleti irányban. *Bal mellső lábcsontjai* a koponya mögött feküdtek, a *jobb mellső lábcsontok* a koponyával egy vonalban, a feltételezhető sír keleti sarkában, míg a *hátsó lábcsontok* a nyugati és a déli sarokban, mindegyik párhuzamosan a sír hosszabbik oldalával.

Az *infans I.* korú gyermek mellékletei

2. Homoksárga, szürkésfekete foltos, szabad kézzel formált kis *fazék* (144. kép 25) állt a koponya mögött. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal, apró (2–4 mm) kerámiatörmelékkel és szerves maradvánnyal erősen soványított, felülete repedezett, lyukacsos a kiegészítő szervesanyag miatt, rücskös, érdes, durván elmunkált, horpadásos. Rövid pereme ferde, egyenetlen, vastag, kihajló. Válla erősen kiugrik, felső harmadtól egyenletesen szűkül. Aszimmetrikus, kissé oldalra dől. Alja egyenesen levágott. Mag.: 13,9–14,2 cm, pátm.: 9,3–9,7 cm, fátm.: 8,3 cm. 3. Homoksárga, erősen szürkésfekete foltos, szabad kézzel formált kis *fazék* (144. kép 26) állt a koponya mögött. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és apró (2–4 mm) kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete repedezett, lyukacsos, rücskös, érdes, durván elmunkált, horpadásos. Felületét anyagmáz fedi. Közepesen hosszú pereme erősen ferde, tölséresen kihajló, nyaka mély ív, válla bikónikus formájú, erősen kiugrik a felső harmadban, onnét kissé homorú ívvel egyenletesen szűkül. Aszimmetrikus, kissé oldalra dől. Egyenesen levágott alján 4,3 cm átmérőjű bemélyedés. Mag.: 11–11,6 cm, pátm.: 8,8–9,5 cm, fátm.: 7,8–8,3 cm. (VIDA 1999 IIID8/a típus) 4. Szürke, korongolt edény aljtöredékéből készített *orsókarika* (144. kép 27) került elő a láb környékéről. Átm.: 4,2 cm, v.: 1,3 cm.

A viselet leletei

5–6. *Nagy gömbcsüngős ezüst fülbevalópár* (144. kép 3–4) került elő a koponya helyén. A fülkarika metszete és formája is kerek. Gömbcsüngője tagolt pánttal kapcsolódott a karikához. A másik fülbevaló karikája nem került elő, gömbcsüngőjének másik fele a restaurálás során elporladt. Mag.: 3 cm, gömb átm.: 1 cm. Gyöngyök feküdtek a nyak tájékán: 7. Sötétvörös, lyukacsos, érdes, matt felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (144. kép 6), hengeres furattal. H.: 0,58 cm, átm.: 0,82 cm, furat átm.: 0,35 cm. ID.No.: 3297. 8. Sötétvörös, lyukacsos, érdes, matt felületű, téglalap átmetszetű, hosszú hasáb alakú opak *üvegyöngy* (144. kép 5), kónuszos furattal. H.: 0,62–0,7 cm, átm.: 0,71–0,9 cm, furat átm.: 0,38–0,43 cm. ID.No.: 3298. 9. Világoszöld, érdes, matt, kopott felületű, rövid henger alakú áttetsző *üvegyöngy* (144. kép 14), kónuszos furattal. H.: 0,65 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,12–0,2 cm. ID.No.: 3301. 10–12. Három fehér, érdes, matt, lyukacsos felületű, rövid henger alakú fényáteresztő *üvegyöngy* (144. kép 18, 20, 22), furata hengeres. H.: 0,4–0,7 cm, átm.: 0,72–0,94 cm, furat átm.: 0,35–0,5 cm. ID.No.: 3302–3304. 13–14. Két narancssárga, érdes, matt, kopott felületű, deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (144. kép 16, 24), bázisos

furata hengeres. H.: 0,5–0,6 cm, átm.: 0,7–0,85 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 3295–3296. 15–17. Három sötétvörös, érdes, matt, kopott felületű, deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (144. kép 8–10), kónuszos, illetve hengeres furattal. H.: 0,5–0,71 cm, átm.: 0,75–0,9 cm, furat átm.: 0,3–0,4 cm. ID.No.: 3293–3294, 3300. 18. Zöld, érdes, matt, kopott felületű, deformálódott, rövid henger alakú, egyik oldalán ferdén levágott fényáteresztő *üvegyöngy* (144. kép 7), hengeres furattal. H.: 0,6–0,72 cm, átm.: 0,8–0,9 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 3299. 19. Világoszöld, négyzet átmetszetű, kopott felületű, hosszú hasáb alakú fényáteresztő *üvegyöngy* (144. kép 12), szélei egyenesen levágva, furata hengeres. H.: 0,55 cm, sz.: 0,42 cm, v.: 0,4 cm, furat átm.: 0,15 cm. ID.No.: 3290. 20–21. Két lila, erősen kopott felületű, téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú, hosszú hasáb alakú fényáteresztő *üvegyöngy töredéke* (144. kép 13, 17), hengeres furattal. H.: 0,6 és 0,9 cm, sz.: 0,55 és 0,65 cm, v.: 0,5 és 0,55 cm, furat átm.: 0,2 és 0,31 cm. ID.No.: 3291–3292. 22. Sötétbarna, nyújtott hatszög átmetszetű, lecsiszolt sarkú, hosszú hasáb alakú *karneolgyöngy* (144. kép 11), kónuszos furattal. H.: 0,85 cm, sz.: 0,8 cm, v.: 0,4 cm, furat átm.: 0,1–0,2 cm. ID.No.: 3289. 23–26. Négy sötétbarna, téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú, hosszú hasáb alakú *karneolgyöngy* (144. kép 15, 19, 21, 23), kónuszos furattal. H.: 0,8–1 cm, sz.: 0,6–0,65 cm, v.: 0,4–0,5 cm, furat átm.: 0,1–0,3 cm. ID.No.: 3285–3288.

300. sír (D/13; 145. kép 1–3). Kétoldali padkás sír. T.: KÉK–NyDNy, 68–248°. H.: 235 cm, sz.: 75–80 cm, m.: 80 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke feltja markáns körvonallal rajzolódott ki a sárgásbarna agyagos altalajon. A nyeséstől 50–55 cm mélyen a sír két hosszabbik oldalán egy-egy 10–15 cm széles padkát hagytak, innen a sír lefelé már csak 50 cm széles volt. A sír felső rétegében szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő. Az állatsontok enyhén a sír közepe felé dőltek. A sír alján 16–18 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő 2–6 cm vastag betöltésen. A koporsóba eltemetett nő koponyája hátrabilent, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett, lábsontjai párhuzamosan feküdtek. A koporsó h.: 170 cm, sz.: 45 cm.

Állatmelléklet

1. Egy 1,5–1¾ éves *tehén koponyája* feküdt az állkapcsán a sír északkeleti végében, orral északkeleti irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya két oldalán kerültek elő, ujjakkal előre, a *hátsó lábsontok* a sír délnyugati végében, ujjakkal hátrafelé, az anatómiai rendben fekvő *farokcsigolyák* a jobb hátsó lábán keresztben.

A juvenis korú nő melléklete

2. Homoksárga, szürkésfekete foltos, szabad kézzel formált *bögre* (145. kép 8) feküdt a koponya jobb oldala mellett. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és apró (4 mm) kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete enyhén érdes tapintású, erősen horpadásos, egyenetlen. Vékony falú, könnyű edény, kissé oldalra dől. Rövid pereme tölcésesen kihajló, ferde. Nyaka enyhe ívű, válla lecsapott, a felső harmadból egyenletesen szűkül. Alja egyenesen levágott. Mag.: 10,2–10,5 cm, pátm.: 8,4–8,6 cm, fátm.: 5,8 cm. (VIDA 1999 IIID2/b1 típus)

A viselet leletei

Két gyöngy került elő az állkapocs környékéről: 3. Világos okkersárga, érdes, kopott, lyukacsos felületű, rövid bikónikus áttetsző *üvegyöngy* (145. kép 5), behúzódó bázisú furata hengeres. H.: 0,4 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,15 cm. ID.No.: 3305. 4. Háromszög átmetszetű, hosszú hasáb alakú, kopott felületű *borostyángyöngy* (145. kép 4), hengeres furattal. H.: 0,9 cm, sz.: 0,85 cm, v.: 0,45–0,6 cm, furat átm.: 0,18 cm. ID.No.: 3306. 5. Bronzból öntött, áttört díszű *korong* (145. kép 6) került elő az állcsúc alól. A közepén lévő lyuk felületén kitöltő/ragasztóanyag(?) maradványa található. Átm.: 3,4 cm, v.: 0,3 cm. 6. Négyzetes *vascsat* (145. kép 7) feküdt a jobb medencelapát előtt. Hátoldalát vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány fedi. H.: 3,3 cm, sz.: 3,3 cm.

306. sír (F/13; 146. kép 1–3, 6). Kétoldali padkás aknasír. T.: KÉK–NyDNy, 66–246°. H.: 230 cm, sz.: 105 cm, m.: 110 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke feltja jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajon. A két hosszanti oldalán kialakított padka a nyesés alatt 50 cm mélyen 12–14 cm széles volt. A sír felső rétegében két szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa feküdt. A vállnál szélesebb, lábnál szűkebb ácsolt koporsó körvonala a nyesés alatt 70 cm mélyen jelentkezett. A koporsóban 63–69 éves férfi hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő. A koporsó h.: 185 cm, sz.: a koponyánál 55, a lábnál 30 cm. A koponya hátrabilent és a jobb oldalán feküdt. Válla összehúzva, a karcsontok a bordák mellett nyújtva, a lábsontok párhuzamosan feküdtek.

Állatmelléletek

1. Egy 4 éves bika koponyája feküdt a bal oldalán a padkáról a sír közepe felé dőlve, a sír keleti sarkában, orral északkeleti irányban. A jobb mellső lábcsonatok a koponya mögött feküdtek, a padkánál mélyebb szinten, a koporsó közepe felett, ujjakkal északi irányban, a bal mellső lábcsonatok az északnyugati padkán a sír közepén, ujjakkal délnyugati irányban. A jobb hátsó lábcsonatok a sír déli sarkában kerültek elő a padkán, ujjakkal délnyugati, míg a bal hátsó lábcsonatok az északnyugati padkán, a sír nyugati sarkában, ujjakkal északkeleti irányban. Az anatómiai rendben fekvő farokcsigolyák a sír délnyugati végében feküdtek. 2. Egy 6–8 hónapos szarvasmarha koponyája feküdt a bal oldalán a sír délnyugati felében, a nyesés alatt 70 cm mélyen, nagyjából a jobb combcsont felett, orral északnyugati irányban. A két mellső lábcsonat a koponya mögött feküdt, a bal hátsó lábcsonatok a nyugati, a jobb hátsó lábcsonatok a déli sarokban. Az anatómiai rendben fekvő farokcsigolyák a sír délnyugati végénél kerültek elő.

A senium korú férfi melléletei

3. Juvenis korú juh farokcsigolyái feküdtek a koponya jobb oldala mögött, a koporsó északkeleti végénél.

Az öv leletei (147. kép 1)

4. Ovális alakú *vascsat* (147. kép 2) feküdt a szeméremcsontok előtt, pecke a bal térd irányába mutatott. Keresztmetszete kerek, hátlapját vasoxiddal konzerválódott bőr fedi. H.: 2,6 cm, sz.: 3,1 cm. 5. Ácskapocs alakú *bronzdrót* (148. kép 5) és *bronzveret apró töredékei* kerültek elő a jobb medencelapát és a keresztcsont találkozásán. 6. *Bronzszegecs*, valamint *ónbetét* és *vaspánt töredékei* (148. kép 2) feküdtek a jobb medencelapát felső peremén. 7. *Bronzszegecs* (148. kép 21) és *ónbetét töredékei* kerültek elő a jobb alkar belső oldala mellől. 8. Ácskapocs alakú *bronzdrót* (147. kép 9) feküdt a jobb könyök belső oldalánál. 9. Ácskapocs alakú *bronzdrót*, két *bronzszegecs*, *vaspánt* és *ónbetét töredéke* (148. kép 3–4) feküdt a bal felkar alsó vége és a bordák között. 10. Préselt, domborított *bronzveret apró töredékei* (148. kép 1) kerültek elő a jobb alsó bordák és a csigolyasor között. 11. Domborított szélű, félköríves végű ónozott felületű *bronzveret* (147. kép 4) töredékes állapotban és két ácskapocs alakú *bronzdrót* (147. kép 5; 148. kép 18) került elő az 1–2. ágyékcsgolya jobb oldala mellett, de azok fektetési szintje alatt. 12. Ácskapocs alakú *bronzdrót* (148. kép 6) feküdt az 1–2. ágyékcsgolya bal oldala mellett. 13. Ácskapocs alakú *bronzdrót* került elő töredékes állapotban (148. kép 11) a keresztcsonton. 14. Préselt, peremes, ónozott felületű, kisszívű alakú *bronzveret* (147. kép 10) feküdt *ónbetét-töredékekkel* a jobb alkarcsontok alsó vége alatt. Két szélesedő szélénél két bemélyedő kerek pont, felső szélét két párhuzamos, préselt vonal díszíti. H.: 4,1 cm. 15. *Vaspánt töredékei* (147. kép 11) kerültek elő a jobb alkarcsontok alól. 16. Három ácskapocs alakú *bronzdrót* és *ónbetét apró töredékei* (148. kép 7–10) feküdtek részben töredékes állapotban az 1–2. ágyékcsgolya alatt. 17. Egyélű *vaskés* (148. kép 23) feküdt a bal combcsont felső harmada alatt. Rövid, széles nyelének mindkét oldalát vasoxiddal konzerválódott bőr takarja. Nyelének felső végéhez kerek fejű vasszegecs rozsdásodott. H.: 8 cm, nyéltüske h.: 2,5 cm. 18. Ónozott felületű lemezes *bronzszívű* felső része és *merevítő oldalléceinek töredékei* (146. kép 4–5) feküdtek a bal karcsont és a medencelapát között. A szívű felső peremét tagolt felületű bronzszalag fogja körbe, felszerelése bronzszegeccsel történt. 19. Téglalap alakú *vascsat* (147. kép 3) feküdt a jobb alkar és a bordák között. A csatpecek hegye a koponya felé mutatott. Keresztmetszete kerek, hátlapján foltokban vasoxiddal konzerválódott bőr látható. Ragasztott. H.: 3,5 cm, sz.: 3 cm. 20. Szarvasmarhabordából faragott, két végén elhegyesedő *tarsolyzáró* (146. kép 10) feküdt a bal combcsont felső végén keresztben. A végein kialakított lyukak belső szélén, az előlapon hosszirányú kopásnyom figyelhető meg. H.: 15 cm, sz.: 1,6 cm, v.: 0,5 cm, a lyukak átm.: 0,4 cm, egymástól való távolságuk 11,4 cm. 21. Elhegyesedő végű, lapos pengéjű *vaseszköz* (148. kép 22) feküdt a csont tarsolyzáró mellett, azzal párhuzamosan. Nyelének két oldalát vasoxiddal konzerválódott bőr borítja. Nyelének egyik oldalához egy kisméretű *vascsat* fele rozsdásodott. H.: 9 cm, a penge h.: 4 cm. 22. Egy *volhiniai kova* (146. kép 8) és két sötétbarna *radiolarit kő* (146. kép 7, 9) került elő a jobb combcsont felső végénél. A bal combcsont felszedése után a combcsont és a térd, valamint a koporsó közötti területen egy állatjáratban az alábbi leletek kerültek elő: 23–24. Két domborított szélű, félköríves végű, ónozott felületű *bronzveret töredékei* (147. kép 6, 8), valamint *ónbetét apró töredékei* és ácskapocs alakú *bronzdrót* (147. kép 7) a koporsó fala mellett. 25. Préselt, peremes, ónozott felületű, kisszívű alakú *bronzveret töredékei* (147. kép 12) *ónbetét-* és *vaslemez töredékekkel* (147. kép 13) és *bronzszegeccsekkel* (147. kép 14–16) a koporsó fala mellett. 26. Ácskapocs alakú *bronzdrót* (148. kép 17) és *bronzszegecs* és *ónbetét töredéke* (148. kép 12–16) a bal combcsont mellett. 27. Ácskapocs alakú *bronzdrót*, *bronzszegecs* és *ónbetét töredéke* (148. kép 12–16) a bal combcsont mellett. 28. Domborított szélű, félköríves végű, ónozott felületű *bronzveret(?) apró töredéke*, *bronzszegecs* (148. kép 19–20) és *ónbetét töredéke* került elő a sír betöltéséből.

311. sír (H/14). Üres aknasír. T.: ÉK–DNy, 56–236°. H.: 105 cm, sz.: 65 cm, m.: 45 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltja jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajon.

314. sír (J/14; 149. kép 1–2). Fülkesír. T.: KÉK–NyDny, 60–240°. Az akna h.: 180 cm, sz.: 65–70 cm, m.: 90–145 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna foltjának északkeleti fele élénksárga, míg a délnyugati fele barnásszürke volt. Az aknában egy-egy szarvasmarha és juh részleges (koponya és csonkolt – a rádus és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő 15–35 cm vastag betöltésen. Az akna északkeleti felének alja 70 cm hosszan vízszintes volt, délnyugati fele 37°-ban lejtett a fülke szája felé. Az akna délnyugati végében a betöltés fekete és zsiros tapintású volt. A fülke h.: 265 cm, sz.: 80–90 cm, m.: 145–180 cm. A 7–8°-os lejtésű fülkében 40–47 éves férfi hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő. A koponya bal oldalára és hátrabillent, válla erősen összehúzva, karcsonjtjai szorosan a bordák mellett, jobb alkarja a jobb medencelapáton feküdt. Lábcsonjtjai szorosan egymás mellett, párhuzamosan feküdtek. Az ácsolt koporsó h.: 215 cm, sz.: 40 cm.

Állatmellékletek

1. Egy 1,5–2 éves tehén koponyája enyhén a jobb oldalára dőlve feküdt az akna délnyugati végében, orral déli irányban. Egyik *mellső lábcsontja* a koponya alatt keresztben került elő, a másik *mellső lábcsont* és a két *hátsó lábcsont* az akna közepén, *farokcsigolyája* a sír betöltéséből. 2. *Juvenis* korú juh koponyája feküdt a tehénkoponya alatt, *mellső és hátsó lábcsontjai* a juhkoponya körül, az akna délnyugati fala előtt.

A *maturus* korú férfi mellékletei

3. *Juvenis* korú kos keresztcsontja és két *ágyékcsgolyója* feküdt a koponya bal oldala mellett. 4. Egyélű, középső nyélállású *vaskés* (149. kép 5) feküdt közvetlenül a bal combcsont külső oldala mellett. A nyéltüske minkét oldalán vasoxiddal konzerválódott fa-, pengéjének szintén mindkét oldalán bőrmaradvány található. H.: 13 cm, penge h.: 10 cm.

A viselet leletei

5. Trapéz alakú *vascsat* (149. kép 3) feküdt a keresztcsonton, pecke jobbra nyílt. Elő- és hátlapján foltokban vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány látható. Ragasztott. H.: 4,5 cm, sz.: 3–4,5 cm. 6. Téglalap alakú *vascsat* (149. kép 4) feküdt a bal szeméremcsont előtt, pecke balra nyílt. Elő- és hátlapján foltokban vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány látható. H.: 4,2 cm, sz.: 3,5 cm.

322. sír (G/13; 150. kép 1–4). Aknasír. T.: ÉK–Dny, 38–218°. H.: 178 cm, sz.: 70–90 cm, m.: 100 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú, barnásszürke sírfolt jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír felső rétegében két szarvasmarha, ez alatti rétegben egy szarvasmarha és egy juh, alatta lévő rétegben juh részleges (koponya és csonkolt – a rádus és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő. A lefelé szélesedő, majd a sír alján összeszűkülő, teknős aljú sírban 8–9 éves gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő. Koponyája a jobb oldalán, karcsonjtjai a bordák mellett, lábcsonjtjai térdben enyhén behajlítva, jobb oldalra döntve feküdtek.

Állatmellékletek

1. Egy 2¼–2,5 éves tehén koponyája feküdt a jobb oldalán a sír északkeleti harmadában, orra északnyugati irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai*, illetve *farokcsigolyái* a koponya alatt és mögött kerültek elő. 2. Egy 6–8 hónapos tehén koponyája feküdt töredékes állapotban a sír délnyugati végében, orral délkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai* a koponya alól kerültek elő, a sír délkeleti harmadából, *farokcsigolyái* a sír betöltéséből. 3. Egy 3–4 hónapos szarvasmarha koponyája, *mellső és hátsó lábcsontjai* kerültek elő a két tehén csontjai alól. 4. *Maturus* korú juh koponyája feküdt töredékes állapotban a sír középső harmadában. *Mellső és hátsó lábcsontjai* az idősebb tehén koponyája alól kerültek elő, a sír északkeleti harmadából, *farokcsigolyái* a sír betöltéséből. 5. *Adultus* korú juh koponyája feküdt a jobb oldalán a sír délnyugati fala előtt, orral déli irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai* körülötte kerültek elő, a sír délnyugati fala előtt. 6. *Juvenis* korú mén koponyája feküdt az állkapcsán a sír déli negyedében, orral déli irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai* a koponya mögött kerültek elő, a sír középső harmadában.

A *juvenis* korú mén leletei

7. A ló fogai közül egy szimmetrikus szájas, végkarikás kiképzésű, csuklós *vas csikózábla* (150. kép 6) került elő. Az egyik zablaszár végkarikájának belső oldalán, egy kisebb szakaszon vasoxiddal konzerválódott famaradvány, a két végkarika belső oldalán bőrmaradvány található. A zablaszár h.: 9–9 cm. 8. Téglalap alakú *vas hevedercsat* (150. kép 8) került elő a ló fektetési szintjén, a sír betöltéséből. Előlapján vasoxiddal konzerválódott többretegű háncs- vagy gyékénymaradvány (fa) található. H.: 3,8 cm, sz.: 3,4 cm.

Az *infans* II. korú gyermek melléklete

9. Barnás-feketésszürke, szabad kézzel formált *edény* (150. kép 9) állt a koponya bal oldala mögött, a sír keleti sarkában. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kis kerámiatörmelékkel erősen soványított. Felülete repedezett, egyenetlen, horpadásos, agyagmáz fedi. Gyengén kiégetett. Rövid pereme tölcésesen kihajló, szabálytalan, ovális. Nyaka rövid ívű. Erősen aszimmetrikus, vékony falú. Alján 3,1×4,1 cm-es lekerekített négyszög alakú bemélyedés van. Mag.: 12,1–12,3 cm, pátm.: 9,2–10,3 cm, fátm.: 7,3–7,6 cm.

A viselet leletei

10. Világosszürke, érdes felületű, hordó alakú *mészkögyöngy* (150. kép 5), kónuszos furattal a jobb kulcsont alatt. H.: 2,2 cm, átm.: 1,8 cm, furat átm.: 0,55–0,65 cm. ID.No.: 3310. 11. Négyzetes *vascsat* (150. kép 7) feküdt a jobb combcsontnál. Elő- és hátlapját vasoxiddal konzerválódott bőr fedi. H.: 2,9 cm, sz.: 2,9 cm.

323. *sír* (E/13; 141. kép 3–4). Kétoldali padkás aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 62–242°. H.: 200 cm, sz.: 75–80 cm, m.: 95 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke betöltése jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A nyésés alatt 50 cm mélyen a sír két hosszabbik oldalán egy-egy 10 cm széles padka volt. A sír felső rétegében egy kecske részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő. A teknős aljú sírban 40–59 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő. Enyhén torzított koponyája jobbra elfordulva, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett feküdtek. Lábcsonthoz tartozó enyhén meghajlítva kerültek elő.

Állatmelléklet

1. *Adultus* korú kecske koponyája feküdt a jobb oldalán a sír délnyugati végében, a padka szintjén, orral nyugati irányban. *Mellső és hátsó lábcsonthoz* tartozó maradványai a sír délnyugati felében kerültek elő 15–25 cm magas betöltésen, a sír délnyugati felében.

A *maturus* korú nő mellékletei

2. Barnás-sárgás, feketésszürke foltos, szabad kézzel formált *fazék* (141. kép 5) feküdt a koponya jobb oldala mellett. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és apró (4 mm) kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete egyenetlenül elmunkált, horpadásos. Felületét agyagmáz fedi. Az edény fala közepesen vastag, gyengén kiégetett. Igen rövid, erősen összehúzott pereme alig kihajló, lekerekített. Az edény nyaka hiányzik, a váll a perem alól erősen kiugrik a felső negyedben. Az edénytest zömök. Egyenesen levágott alján 4,9 cm-es átmérőjű mélyedés látható. Mag.: 14–14,4 cm, pátm.: 8–8,3 cm, fátm.: 7,7–8,4 cm. (VIDA 1999 IIID5/c2 típus) 3. *Adultus* korú kecske keresztcsontja és egy *ágyékcsigolyája* került elő a koponya jobb oldalánál.

A viselet lelete

4. Négyzetes *vascsat* (141. kép 6) került elő töredékes állapotban a két combcsont közül. Elő- és hátlapján vasoxiddal konzerválódott bőr található.

324. *sír* (H/13; 151. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉÉK–DDNy, 30–210°. Az akna h.: 215 cm, sz.: 70–80 cm, m.: 40–100 cm. A téglalap alakú, északkeleten egyenes, délnyugaton lekerekített sarkú sír foltjának északkeleti harmada világossárga, délnyugati része barnásszürke, benne összefüggő elszíneződésű fekete folttal. Az akna alja az északkeleti végétől 15°-os szögben lejtett. Az aknában két szarvasmarha és két juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok), hiányos maradványa került elő 5–10 cm vastag betöltésen. Az akna délnyugati végében a betöltés a nyésési szinttől kezdődően egészen az aljáig kevert, szürkésfekete, fekete volt. Csak foltokban volt megfigyelhető a zsiros tapintású betöltés. A fülke h.: 160 cm, sz.: 80 cm, m.: 100–180 cm. A 15°-os lejtésű fülkében vajt koporsóban eltemetett 23–x éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, de hiányos vázmaradványa került elő. Koponyája, jobb karcsontja és jobb oldali bordái hiányoztak, ami a sír kirablásra utal. Válla összehúzva, bal karcsontja a bordák mellett, lábcsonthoz tartozó párhuzamosan feküdtek.

Állatmellékletek

1. Egy 2³/₄–3 éves bika koponyája feküdt töredékes állapotban a jobb oldalán az akna délnyugati felében, orral délnyugati irányban. *Mellső lábcsonthoz* tartozó maradványai a koponya mögött kerültek elő, *hátsó lábcsonthoz* tartozó maradványai az akna keleti sarkában,

farokcsigolyái a sír betöltéséből. 2. *Egy 2,5 éves tehén koponyája* feküdt töredékes állapotban az akna északnyugati oldala mellett, az akna nyugati sarka közelében, orral délkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* az akna északkeleti harmadából kerültek elő. 3. *Infans korú juh koponyája* feküdt a jobb oldalán az akna északnyugati oldala mellett, az akna közepén. *Mellső és hátsó lábsontjai* az akna északkeleti harmadából kerültek elő, illetve az északi sarokból. 4. *Ismeretlen korú juh csonkolt lábsontjainak töredékei* kerültek elő az akna bontása közben.

A viselet leletei

5. Világossárga, matt, lyukacsos felületű, kétszeresen összetett lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (151. kép 5), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,6 cm, átm.: 0,5–0,6 cm, furat átm.: 0,22 cm. ID.No.: 3307. 6. Világoszöld, fényes, tekerceselt felületű, lapított gömb alakú fényáteresztő *üvegyöngy* (151. kép 3), hengeres furattal. H.: 0,35 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 3308. 7. Világoszöld, fényes, tekerceselt felületű, lapított gömb alakú fényáteresztő *üvegyöngytöredék* (151. kép 4), hengeres furattal. H.: 0,4 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 3309. 8. Kisméretű *vascsat* (151. kép 7) feküdt a bal medencelapát mögött, a bal alkar belső oldala mellett. Hátlapjához és csuklós részéhez vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány tapad. H.: 2,3 cm, sz.: 2,5 cm. 9. Téglalap alakú, benyomott oldalú *vascsat* (151. kép 6) került elő a jobb combcsont belső oldala mellől. Elő- és hátoldalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. H.: 3,5 cm, sz.: 3,2–2,8 cm.

325. *sír* (L/23). Padmalyos sír. T.: ÉK–DNy, 50–230°. A padmaly h.: 100 cm, sz.: 50 cm, m.: 28 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú barnásszürke folt jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. Bontás közben derült ki, hogy az egységesen jelentkező folton belül az aknából csak egy 20 cm széles és 4–5 cm mély sáv maradt meg, ahol nem került elő állatsont. A padmalyos sírforma mellett szól a padmaly két hosszabbik végének félköríves, és az északnyugati falnak a boltíves kialakítása. A padmalyba *infans I. korú gyermeket* temettek, de maradványából csak néhány tejfog maradt meg.

Az *infans I.* korú gyermek melléklete

1. Kerek *vaslemez* (151. kép 15) került elő a sír betöltéséből. A két helyen átlukasztott lemeznek fülszerű nyúlványa töredékes állapotban maradt meg. Hátoldalához vasoxiddal konzerválódott *bőr* és *kova* tapad. Ragasztott. Átm.: 4 cm, v.: 0,4 cm.

A viselet leletei

1. Fekete, érdes, matt, lyukacsos, kopott felületen három okkersárga, szélesen domborodó, dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (151. kép 13), hengeres furattal. H.: 0,6 cm, átm.: 0,7–0,8 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 3311. 2. Sötét türkizkék, kopott felületű, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (151. kép 8), hengeres furattal, szélei egyenesen levágtak. H.: 0,53 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,1 cm. ID.No.: 3312. 3. Sötét türkizkék, kopott, matt felületű, rövid hasáb alakú opak *üvegyöngy* (151. kép 14), hengeres furattal, szélei egyenesen levágtak. H.: 0,45 cm, sz.: 0,55 cm, v.: 0,55 cm, furat átm.: 0,12 cm. ID.No.: 3313. 4. Lapos hordó alakú, matt, kopott felületű *borostyángöngy* (151. kép 11), hengeres furattal. H.: 0,9 cm, sz.: 0,85 cm, v.: 0,42 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 3314. 5. Sötétvörös, érdes, lyukacsos, sávosan pusztuló felületű, deformálódott, rövid hasáb alakú opak *üvegyöngy* (151. kép 9), bázisos furata kónuszos. H.: 0,4–0,5 cm, sz.: 0,8 cm, v.: 0,6 cm, furat átm.: 0,38–0,41 cm. ID.No.: 3315. 6. Fekete, erősen kopott felületű, téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú opak *üvegyöngy* (151. kép 12), kónuszos furattal. H.: 0,95 cm, sz.: 0,72 cm, v.: 0,55 cm, furat átm.: 0,28–0,3 cm. ID.No.: 3316. 7. Rózsaszínű, fekete foltos téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú *karneolgyöngy* (151. kép 10), kónuszos furattal. H.: 1,1 cm, sz.: 0,7 cm, v.: 0,4 cm, furat átm.: 0,12–0,2 cm. ID.No.: 3317.

326. *sír* (L/20; 152. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉÉK–DDNy, 30–210°. Az akna h.: 165 cm, sz.: 80 cm, m.: 20–60 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sírfolt északkeleti harmada sárga, délnyugati fele barnásszürke színnel jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. Az akna aljának északkeleti harmada vízszintes volt, a középső harmada 15°-ban, a délnyugati 20°-ban lejtett a fülke irányában. Az aknában egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő 5–25 cm vastag betöltésen. Az akna délnyugati végében kialakított fülke h.: 110 cm, sz.: 70 cm, m.: 80 cm. A 15°-os lejtésű fülkében 8–9 éves *gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő 2–4 cm vastag betöltésen. Koponyája szétroppant, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett, lábsontjai párhuzamosan feküdtek. Csigolyái, medencelapátjai és keresztcsontja elporlad.

Állatmelléklet

1. *Adultus korú juh koponyája* feküdt a bal oldalán az akna délnyugati harmadában, a délkeleti fal mellett, orral déli irányban. *Mellső és hátsó lábcsonthajai*, valamint *farokcsigolyái* a koponya körül helyezkedtek el, az akna középső harmadában.

Az *infans II.* korú gyermek melléklete

2. *Adultus korú sertés combcsontja* feküdt a koponya mögött keresztben.

A viselet leletei

3. Ovális *bronzkarika* (152. kép 3) került elő a nyakcsigolyák mellől. Átm.: 1,4×1,5 cm. 4. Fekete, érdes, matt, lyukacsos, kopott felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (152. kép 4), kónuszos furattal. H.: 0,5 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,25–0,3 cm. ID.No.: 3318. 5. Okkersárga, matt, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (152. kép 10), kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,25–0,3 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,15–0,2 cm. ID.No.: 3323. 6. Világoszöld, érdes, lyukacsos, matt, kopott felületű, gyűrű alakú áttetsző *üvegyöngy* (152. kép 7), hengeres furattal. H.: 0,22 cm, átm.: 0,55 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 3322. 7. Sötét türkizkék, lyukacsos, matt, kopott felületű, gyűrű alakú áttetsző *üvegyöngy* (152. kép 8), hengeres furattal. H.: 0,22 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 3324. 8–10. Három kék, erőteljesen fehéresen irizáló felületű, rövid henger alakú *üvegyöngy* (152. kép 5–6, 9), hengeres furattal. H.: 0,3–0,4 cm, átm.: 0,5–0,6 cm, furat átm.: 0,25–0,3 cm. ID.No.: 3319–3321.

327. *sír* (L/20; 153. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 50–230°. Az akna h.: 183 cm, sz.: 55–60 cm, m.: 47–85 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sírfolt északkeleti harmada sárga, délnyugati fele barnásszürke színnel jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. Az akna alja az északkeleti faltól lejtett az akna közepéig mintegy 8°-ban, majd a délnyugati felében 25°-ban. Az aknában egy szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő 5–10 cm vastag betöltésen. Az akna délnyugati végében kialakított fülke h.: 250 cm, sz.: 60–70 cm, m.: 85–160 cm. A 15°-os lejtésű fülkében egy *fiatal felnőtt* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő 3–6 cm vastag betöltésen. Koponyája feltámasztva, mellkasa bolygatott állapotban volt. Karcsonthajai hiányoztak, lábcsonthajai párhuzamosan feküdtek.

Állatmellékletek

1. *Adultus korú tehén koponyája* feküdt a jobb oldalán a fülke szájában, orral északi irányban. *Mellső lábcsonthajai* a koponya mellett kerültek elő, *hátsó lábcsonthajai* és *farokcsigolyái* az akna közepén. 2. *Adultus korú juh koponyája* feküdt az akna közepén, körülötte a *mellső és hátsó lábcsonthaják*.

Az emberi váz melléklete

3. *Adultus korú kos keresztcsontja és ágyékcsigolyái* feküdtek a koponya jobb oldala mellett.

328. *sír* (H–J/12–13; 154. kép 1–2). Padmalyos sír. T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. Az akna h.: 250 cm, sz.: 85–95 cm, m.: 100–130 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésfekete betöltése sárga, apró agyagrögökkel keverten jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. Az aknában két szarvasmarha és két juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt 3–6 cm vastag betöltésen. A padmaly szájának a magassága az akna északnyugati falának vonalában 43 cm volt. Az akna aljának északnyugati fele a padmaly felé lejtett, az állatcsontok enyhén a padmaly szája irányában dőltek. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 280 cm, sz.: 70–90 cm, m.: 130–145 cm. A padmaly oldalfalai lefelé szűkültek, végei íves kialakításúak voltak. A teknős aljú padmalyban 23–39 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű csontváza került elő. Koponyája hátrabillent, válla összehúzva, karcsonthajai szorosan a bordák mellett, alkarcsonthajai a medencelapátokon, lábcsonthajai párhuzamosan feküdtek.

Állatmellékletek

1. Egy 3,5–4 éves *bika koponyája* feküdt az állkapcsán az akna északi sarkában, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsonthajai* a koponya mögött feküdtek, a *hátsó lábcsonthaják* a mellsők mögött, mindegyik a sír tengelyére merőlegesen. 2. Egy 3–3,5 éves *tehén koponyája* feküdt az állkapcsán az akna délkeleti fala mellett, orral keleti irányban.

Mellső és hátsó lábsontjai, valamint a *farokcsigolyák* az akna középső harmadában kerültek elő, a koponya mögött. 3. *Adultus korú juh koponyája* feküdt a bal oldalán az akna délkeleti fala mellett, orral délkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* az akna délnyugati harmadába kerültek elő. 4. *Adultus korú juh koponyája* feküdt a jobb oldalán az akna délkeleti fala mellett, orral északnyugati irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai*, valamint a *farokcsigolyák* az akna délnyugati végéből kerültek elő.

Az *adultus* korú nő mellékletei

5. Homoksárga, erősen szürkésfekete foltos, szabad kézzel formált kis *fazék* (154. kép 9) feküdt oldalára dőlve a koponya jobb oldala mellett. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és apró (2–4 mm) kerámiatörmelékekkel erősen soványított, felülete repedezett, rücskös, érdes, durván elmunkált, horpadásos. Felületét anyagmáz fedi. Közepesen hosszú, vastag pereme kissé ferde, tölcséresen kihajló, nyaka mély ív, válla lekerekített, erősen kiugrik, teste tojásdad alakú. Enyhén kissé oldalra dől, aszimmetrikus. Egyenesen levágott alján 4,1×3,0 cm-es lekerekített négyszög alakú kis bemélyedés. Mag.: 12,6 cm, pátm.: 8,7–8,9 cm, fátm.: 6,2–6,7 cm. (VIDA 1999 IIID10/b2 típus) 6. Szürke, korongolt edény oldaltöredékéből készült *orsókarika* (154. kép 8) feküdt a bal lábszárcsont külső oldala mellett. Egyik oldalát öt pontkör díszíti. Átm.: 3,7 cm, v.: 0,8 cm.

A viselet leletei

7. Zöld, érdes, kopott, matt felületű, deformáltan ovális, rövid henger alakú áttetsző *üvegyöngy* (154. kép 4), szélei töröttek, bázisos furata hengeres. H.: 0,45 cm, átm.: 0,75–0,85 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 3325. 8. Zöld, sávosan pusztuló felületű, érdes, matt, kopott felületű, rövid henger alakú, hengeres furatú áttetsző *üvegyöngy* (154. kép 3). H.: 0,5–0,55 cm, átm.: 0,7–0,8 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 3326. 9. Sötét türkizék, kopott, érdes, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (154. kép 7), behúzódt bázisú, furata hengeres. H.: 0,5 cm, átm.: 0,52 cm, furat átm.: 0,12 cm. ID.No.: 3327. 10. Narancssárga, kopott, matt, lyukacsos felületű, rövid hasáb alakú opak *üvegyöngy* (154. kép 6), szélei egyenesen levágottak, bázisos furata hengeres. H.: 0,5–0,6 cm, átm.: 0,7–0,8 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 3328. 11. Kék, matt, kopott felületű, téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú áttetsző *üvegyöngy* (154. kép 5), kónuszos furattal. H.: 1 cm, sz.: 0,8 cm, v.: 0,4 cm, furat átm.: 0,11–0,16 cm. ID.No.: 3329.

329. *sír* (F/13; 155. kép 1–2). Padmalyos sír. T.: K–Ny, 80–260°. Az akna h.: 250 cm, sz.: 60–70 cm, m.: 55–85 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésfekete betöltése sárga, apró agyagrögökkel keverten jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. Az aknában két szarvasmarha és egy juh, a padmalyban fekvő felnőtt lábsontjai előtt két juh részleges (koponya és csontok – a rádus és tibia disztális végén kétévágott – lábsontok) maradványa feküdt. Az állatsontok többsége nem az akna alján, hanem 5–25 cm vastag betöltésen feküdt és a padmaly szájának irányában dőlt. Az akna jelentkezési szintje alatt 40–45 cm mélyen, 15–20 cm szélességben, az akna északnyugati falával párhuzamosan a betöltés – amely lefelé egyre szélesebb lett – feketére és zsíros tapintásúra váltott. A padmaly szájának magassága az akna északnyugati falának síkjában 45 cm volt. Az akna alja a délkeleti faltól folyamatosan lejtett a padmaly szája felé. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 290 cm, sz.: 100–110 cm, m.: 85–105 cm. A padmaly oldalfalai lefelé szűkültek, végei félköríves kialakításúak voltak. Az északnyugati irányban mélyülő, teknős aljú padmalyban egy *felnőtt nő* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű csontváza került elő 6–10 cm vastag betöltésen. Koponyája a jobb oldalán, az állkapcsa jobbra kifordulva, válla erősen összehúzva, karcsonjtjai és a bordák szorosan egymáson, lábsontjai párhuzamosan feküdtek.

Állatmellékletek

1. *Adultus korú tehén koponyája* feküdt a jobb oldalán az akna északkeleti harmadában, orral keleti irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya mögött kerültek elő, *hátsó lábsontjai* és *farokcsigolyái* az akna északkeleti végében. 2. Egy 2–2,5 éves *bika koponyája* feküdt a jobb oldalán az akna délnyugati harmadában, orral nyugati irányban. *Mellső lábsontjai* az akna közepén keresztben kerültek elő, *hátsó lábsontjai* és *farokcsigolyái* az akna délnyugati végében. 3. *Adultus korú juh koponyája* feküdt a bal oldalán az akna délnyugati végében, orral keleti irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* a koponya körül kerültek elő, az akna délnyugati végében. 4. *Subadultus korú juh koponyája* feküdt a jobb oldalán a padmaly délnyugati végében, 2–3 cm vastag betöltésen, orral keleti irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* a koponya körül kerültek elő, a padmaly délnyugati végében, 2–3 cm vastag betöltésen. 5. *Juvenis korú juh koponyája* feküdt az állkapcsán a padmaly délnyugati végében, 2–3 cm vastag betöltésen, orral délkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* a koponya körül kerültek elő, a padmaly délnyugati végében, 2–3 cm vastag betöltésen.

A felnőtt nő mellékletei

6. Homoksárga, enyhén szürke foltos, szabad kézzel formált kis *fazék* (155. kép 8) állt a koponya mögött. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és apró (2–4 mm) kerámatörmelékkel erősen soványított. Felülete repedezett, rücskös, érdes, durván elmunkált, horpadásos, anyagmáz fedi. Rövid pereme kissé ferde, tölcésesen kihajló, ujjbenyomkodásokkal sűrűn díszített és itt mérhető az edény legnagyobb átmérője. Nyaka kis ívű, válla nincs, az edény nyaktól hengeres alakú, a talpnál kissé beszűkül. Enyhén aszimmetrikus. Egyenesen levágott alján 4,7 cm-es kerek bemélyedés. Mag.: 13,8 cm, pátm.: 9,5–9,8 cm, fátm.: 7,4–7,6 cm. (VIDA 1999 IIID5/c3 típus) 7. Fekete, szabad kézzel formált *orsókarika* (155. kép 7) feküdt a jobb boka külső oldala mellett. Átm.: 3,4 cm, v.: 1,6 cm.

A viselet leletei

8. Sárga felületen két, kék+fehér+kék+fehér+kék, lapos pont és koncentrikus körbetét díszű, lapított gömb alakú, szkíta típusú opak *üveggyöngy 1/3 töredéke* (155. kép 3) került elő a jobb combcsont külső oldalánál. H.: 1,42–1,46 cm, átm.: 1,5–1,58 cm. 9. Kisméretű, négyzetes *vascsat* (155. kép 6) feküdt töredékes állapotban a jobb combcsont és a szeméremcsont közötti sarokban. H.: 2 cm, sz.: 2,5 cm. 10. Préselt *bronzveret* töredékes állapotban (155. kép 4), egy *bronzhuzal töredéke* (155. kép 5) és *ónbetét töredékei* kerültek elő a jobb combcsont külső oldalánál.

330. *sír* (F/13–14; 156. kép 1). Padmalyos sír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. Az akna h.: 275 cm, sz.: 65–75 cm, m.: 40–55 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésfekete betöltése apró, sárga agyagrögökkel keverten jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. A nyelési szinten az akna északnyugati széléhez egy 50–60 cm széles, és az aknánál délnyugati irányban 25–30 cm-rel hosszabb, szürkésfekete betöltésű folt csatlakozott. A lefelé szélesedő aknában két szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt. Az állatcsontok többsége nem az akna alján, hanem 5–25 cm vastag betöltésen feküdt. Az akna alja a délkeleti faltól a padmaly irányában enyhén lejtett, az állatcsontok a padmaly szájának irányában dőltek. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 290 cm, sz.: 60 cm, m.: 55–65 cm. A padmaly oldalfalai lefelé szűkültek, végei félköríves kialakításúak voltak. Az északnyugati irányban enyhén mélyülő, teknős aljú padmalyban *adultus korú* (35–39 éves) nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű csontváza került elő. Enyhén torzított koponyája hátrabilent, válla összehúzva, karcsontjai szorosan a bordák mellett, lábcsontjai párhuzamosan feküdtek, bal lábfej csontjai a jobbon kerültek elő. A nő koponyája mögött délkelet–északnyugati irányban fekvő *infans I. korú* (0–0,5 éves) gyermek vázmaradványa került elő.

Állatmellékletek

1. Egy 2¼–2,5 éves *tehén koponyája* feküdt az állkapcsán az akna északi sarkában, orral északi irányban. Orra belógott a padmaly szájába. *Mellső lábcsontjai* a koponya alatt kerültek elő, *hátsó lábcsontjai* és *farokcsigolyái* a koponya mögött. 2. Egy 2¼–2,5 éves *tehén koponyája* feküdt az állkapcsán, az akna közepén, az északnyugati fal mellett, orral északi irányban. *Mellső lábcsontjai* a koponya és a délkeleti fal között kerültek elő, *hátsó lábcsontjai* a koponya mögött.

331. *sír* (L/21; 153. kép 3). Padmalyos sír. T.: ÉK–DNY, 52–232°. H.: 110 cm, sz.: 65 cm, m.: 60 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke betöltése határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír délkeleti fala mellett, a nyelés alatt 30 cm mélyen kialakított 25–30 cm széles padkán egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt 3–6 cm vastag földrétegen. A padmaly alján, a koponya helyén *infans I. korú gyermek* néhány tejfoga került elő.

Állatmelléklet

1. *Adultus korú juh koponyája* feküdt a padka déli sarkában, orral déli irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai* a koponya mögött kerültek elő, a padkán.

332. *sír* (L/20). Padmalyos sír. T.: ÉK–DNY, 52–232°. A sekély mélységben előkerült sírt a kubikosok ásóval találták meg és részben tönkre is tették. Az aknában egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz

és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa volt megfigyelhető töredékes állapotban. A padmalyban *infans I. korú gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa feküdt, melyet szintén erősen megrongáltak.

Állatmelléklet

1. Ismeretlen korú *juh koponyájának, mellső és hátsó lábsontjainak töredékei* kerültek elő az aknából.

Az *infans I.* korú gyermek melléklete

2. Barnássárga, feketésszürke foltos szabad kézzel formált *fazék* (152. kép 11) került elő a koponya bal oldala mögött. Gyengén kidolgozott anyagú homokkal és kis kerámatörmelékkel erősen soványított. Felülete egyenetlen, horpadásos, agyagmáz fedi. Gyengén kiégetett, vastag falú, zömök, nehéz edény. Közepesen hosszú pereme vastag, tölcésesen kihajló, egyenetlenül megformált. Nyaka rövid ív, válla kissé kiugró. Kissé aszimmetrikus. Alja egyenesen levágott, lyukacsos a szerves maradványoktól. Mag.: 17–17,3 cm, pátm.: 12,5 cm, fátm.: 9,5–9,7 cm. (VIDA 1999 IIID5/c2 típus)

A viselet leletei

3. Ónozott felületű *nagy gömbcsüngős bronzfülbevaló* (152. kép 12) került elő a koponya környékéről. A fülkarika és a gömbcsüngő összekötő tagja egy tagolt felületű pánt. Ragasztott. Mag.: 3,8 cm, gömb átm.: 1,3 cm. 4. *Nagy gömbcsüngős(?) bronzfülbevaló* apró töredékei kerültek elő a koponya környékéről.

333. *sír* (L/22; 157. kép 1–2). Padmalyos sír. T.: KÉK–NyDNY, 65–245°. Az akna h.: 270 cm, sz.: 70–80 cm, m.: 65–78 cm. A téglalap alakú sír faltjának északkeleti vége lekerekített, délnyugati vége lekerekített sarkú volt. Betöltése barnásszürke, apró agyagrögökkel keverten jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. Északnyugati oldalához egy szabálytalan oválishoz közelítő téglalap alakú szürkésfekete folt csatlakozott, amely szemmel láthatóan elkülönült az akna betöltésétől. Az aknában egy egész ló maradványa feküdt 5–25 cm vastag betöltésen. Az akna jelentkezési szintjétől kb. 50–55 cm mélyen, az akna északnyugati falával párhuzamosan a betöltés 20–25 cm szélességben – amely lefelé valamivel szélesebb lett – feketére és zsiros tapintására váltott. Az akna ferde alján markánsan kirajzolódott a padmaly száját kitöltő 20–30 cm széles betöltés. Az akna aljának délkeleti fele vízszintes, északnyugati harmada a padmaly felé lejtett. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 290 cm, sz.: 80–90 cm, m.: 80–100 cm. A padmaly oldalfalai lefelé szűkültek, végei félkörívesek voltak. Az északnyugati irányban mélyülő padmaly teknős aljának közepén 23–39 éves *férfi* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa volt. Koponyája kissé előrebíllent, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett feküdtek. A bordák és a csigolyák egy része, valamint a medencelapátok és a keresztcsont hiányzott. A lábsontok bolygatott helyzetben kerültek elő a padmaly délnyugati felében. A padmaly fölé ásott 333a sír kiásása során bolygatták meg a férfi vázcsontjait és mozdították el kisebb-nagyobb mértékben a mellékleteit (fegyvereit).

Állatmelléklet

1. Egy 1¾–2 éves korú *kanca* feküdt a hasán, a halottal azonos tájolásban az akna közepén, a délkeleti fal mellett, orral északi irányban. Koponyája álló helyzetben volt, közel az akna keleti sarkához. Bal mellső karcsontja a bordák mellett feküdt, külső oldalához hajlítva került elő az orsócsont, míg a lábközépcsont és az ujjcsontok anatómiai rendben hátrafelé nyújtva helyezkedtek el. A jobb mellső lábsontok a mellkas jobb oldala alatt kerültek elő. A jobb és a bal hátsó lábsontok és a medencelapátok kb. 50°-os szögben feküdtek. A lábsontok a medencelapátok alá hajlítva, a két lábközépcsont és az ujjcsontok anatómiai rendben a medence mögött, kb. 90°-os szögben álltak. Farokcsigolyái a medence mögötti sírbetöltésből kerültek elő. A ló hátsó lábsontjai és az akna délnyugati vége közötti 45 cm-es terület üres volt.

A kanca leletei

2. Szimmetrikus szájasú, végkarikás kiképzésű, négyszög(?) keresztmetszetű, csuklós, *vas csikózabla* (157. kép 5) került elő a ló fogai közül. Az egyik végkarika belső oldalán vasoxiddal konzerválódott famaradvány van. A zablaszár h.: 13 cm. 3–44. A ló koponyájának két oldalán, az orr fölött és a zabla két végkarikájához elágazó szíjon 21–21 félgömb alakú préselt *ezüstveret* (158. kép 1–43) volt. Rossz megtartásuk miatt megtarthatatlanok voltak. Átm.: 2,1 cm,

mag.: 2,1 cm. 45–54. A nyakcsigolyák jobb oldalán 4, bal oldalán 3 préselt *ezüstveret* került elő, melyek valószínűleg a kantárszár díszjei voltak. A jobb oldalon 1–1 félgömb (158. kép 44–45), majd egy díszített téglalap alakú (158. kép 46), végül egy félgömbös ezüstveret (158. kép 47) volt. A bal oldalon 2 félgömb (158. kép 48–49) és egy díszített téglalap alakú *ezüstveret* (158. kép 50) került elő töredékes állapotban. 55. Téglalap alakú, öntött bronz szíjvezető (158. kép 51) feküdt töredékes állapotban a jobb oldali 3. bordán, az utolsó ezüst kantárdísz után 3 cm-re. Egyik hosszabbik oldalához csatlakozó törött nyúlványa a koponya irányában feküdt. H.: 2,2 cm, sz.: 1,5 cm. 56. Hurkos fülű *vaskengyel* (157. kép 3) feküdt a ló jobb hátsó bordáin a délkeleti sírfal mellett, fülével északkeleti irányban. Szárainak keresztmetszete rombusz alakú. Lapított, íves talpalójának külső oldalán gerinc fut végig. Fülének mindkét oldalát és szárainak, talpalójának egyes részeit vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány fedi. Mag.: 14,5 cm, belső sz.: 10 cm. 57. Lapos fülű *vaskengyel* (157. kép 4) feküdt a ló bal oldalán, a nyakcsigolyák és a bordák találkozásánál, a lapocka előtt, fülével az orsócsont felső végének irányában. Szárainak keresztmetszete kör(?) alakú. Lapított, enyhén íves talpalójának külső oldalán gerinc fut végig. Mag.: 14 cm, belső sz.: 10,5 cm. 58. Ovális karikájú *vasszegecs* (nyeregtartozék) (158. kép 52) került elő a bal lapocka mellől. A karikához kapcsolódó két szár 90°-ban két irányban ki van hajlítva. A karika egymással szembeni két oldalán és a száruk végein vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány található. Karika külső átm.: 2×3 cm, mag.: 3,5 cm. 59–68. Tíz félgömb alakú préselt *ezüstveret* (159. kép 1–10) feküdt a bal mellső pata és a bal medencelapát, illetve a két medencelapát között. Átm.: 2,1 cm, mag.: 2,1 cm. 69. Téglalap alakú *vas hevedercsat* (159. kép 11) feküdt a jobb hátsó combcsont alsó végénél, a délkeleti sírfalnak támaszkodva, pecke a sír fala felé mutatott. Rövid, hajlított szíjszorító vaslemeze a sírfenek felé volt. A szíjszorító lemez között és annak hátsó lapján vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. H.: 5,8 cm, sz.: 3,8 cm. 70. Téglalap alakú, benyomott oldalú *vascsat* (159. kép 12) feküdt nyitott pecekkel a jobb sípcsont belső oldala mellett. Teljes felületét vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány fedi. H.: 4,3 cm, sz.: 4×3,5 cm.

Az *adultus* korú férfi mellékletei

71–80. Préselt, peremes, kerek fejű, lapos *ezüstveretek* (159. kép 13–17), *bronzszegecs* (159. kép 18–20), ácskapocs alakú *bronzdrót* (159. kép 21–22), szorító *bronzlemez töredékei* (159. kép 23) és T alakú *bronzdrót* (159. kép 24) került elő a bolygatott terület betöltéséből. A kerek veret átm.: 1 cm. 81. Vaskos, téglalap keresztmetszetű *vastöredék* került elő hozzározsdásodott *kovával* (160. kép 4–5) a bolygatott rész betöltéséből. 82. *Vas függesztő fül* (160. kép 3) került elő szintén a bolygatott rész betöltéséből. A széthajtott szárai és téglalap alakú feje közötti nyaki rész két oldalát vasoxiddal konzerválódott famaradvány fedi. Téglalap alakú szíjbújtatójának külső sz.: 1,5 cm. 83. Téglalap alakú *vascsat* (159. kép 25) feküdt az északnyugati fal mellett, a jobb combcsont felső végének magasságába. Előlapjának nagyobb részét vasoxiddal konzerválódott textil fedi. H.: 4,1 cm, sz.: 3,3 cm. 84. *Kétélű vaskard* (160. kép 7) került elő összehajtogatva a bolygatott betöltésből. Alsó fele a medence feletti, míg a felső a két combcsont közötti területről került elő, a 333a sírban fekvő leány fektetési szintje alatt 1–2 cm-rel. Öt nagyobb és sok apró töredék, a markolat, a pengető és a penge középső részén két összeillő töredék. A markolatnyúlvány trapéz alakú, keskeny, lapos téglalap átmetszetű, felső nyélállású, ívelten csatlakozik a pengéhez, a markolat a penge felső harmadában van, az élhez ívelten csatlakozik. A penge egyenes, átmetszete lencse alakú, amit csak a pengetőnél lehet megfigyelni. A szimmetrikus penge fokozatosan keskenyedik az ívelt csúcs felé. Rajta a tok maradványai (sárgás lenyomat). A pengét erőteljesen meghajlították, a kardot összehajtogatták (a középső részén U alakúra), a penge hegye középső állású (a vége ragasztott). A kard keresztvassal és egyéb szerelékkel nem rendelkezik. Rossz megtartású, restaurált, ragasztott: a penge lemezesen rozsdásodott, rajta a tok famaradványai láthatók. H.: 36 cm, 15,5 cm, 15 cm (a kettő együtt madzaggal mérve: 33,5 cm), 22 cm, mh.: 12,57 cm, msz.: 0,82×2,43 cm, mv.: 0,4–0,7 cm, ph.: 22 cm, 33,5 cm, 22 cm, psz.: 4,32 cm (pengető), 4,98 cm (legnagyobb tokkal), 4,17 cm (első töredék vége), 4,78 cm (középső legszélesebb), 4,08 cm, 4,85–3,9 cm (középső/2), vége a legszélesebb 3,76 cm, a hegyétől 5 cm-re (3,26 cm), pv.: 1,62, 2,1, 0,6 cm, 1,3 cm, 0,9 cm, 1,6 cm, 0,9 cm, 1,1 cm, rekonstruált h.: 91,5 cm, ph.: 77,5 cm, psz.: 4,2–3 cm, pv.: 0,6 cm. 85. Vas lándzsacsúcs (160. kép 6) feküdt a vaskard felső része alatt, azzal egy vonalban. A lándzsa pengéje keskeny háromszög alakú, rombusz átmetszetű, a nyak ovális, vastag, a köpű eredetileg zárt, nagyon enyhén kiszélesedik. A köpű belsejében hozzákorrodálódott homok van, famaradvány nem azonosítható. Rossz megtartású, töredékes, ragasztott. A tárgy eredeti felszínét vastag korróziórég fedi, pengéje töredékes, műgyantával kiegészített, köpűje töredékes, ragasztott, a köpű alsó része teljesen hiányzik. Egy össze nem illő töredék is van. H.: 13,318+8,898 cm, ph.: 13,25 cm, psz.: 3,26 cm, pv.: 1,475 cm, nyátm.: 2,26×1,688 cm, kh.: 9,049 cm, kkátm.: 2,599 cm, km.: 6,159 cm. 86. Eredeti összefűzésüknek megfelelően, külső oldalukkal felfelé feküdtek töredékes állapotban az egymást zsindeleszerűen fedő *vas páncéllemezek* (160. kép 1) a bolygatott helyen fekvő jobb combcsont végén. *Páncéllemez töredéke* (160. kép 2) került elő a padmaly északnyugati oldalánál, a bal medencelapát vonalában. A minimum 11–12 keskeny lamellából álló részlet enyhén ívelt. Külső oldalának jelentős részét vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány fedi. Ezen kívül a széleiken körben, mindkét oldalon 6–7 mm, a belső oldal közepén

keresztbe 1,3 cm széles, vasoxiddal konzerválódott bőrcsík van. A lamellák egyik hosszoldala egyenes, a másikon a két szélső harmadban egy-egy íves karéj van kialakítva. A lamellák mindkét végén, középen egy-egy, és középen, ahol a bőrcsík takarja, szintén egy fűzőlyuk van. A szélső (záró) lamella egyenes oldalán a két végétől 1–1 cm-re még egy-egy fűzőlyuk van. A felületet borító bőrmaradványtól több megfigyelésre nincs lehetőség. Mag.: 8 cm, sz.: kb. 8,7 cm. A lamella h.: 8 cm, sz.: 1,2 cm, v.: 0,24 cm. 87–89. Három darab, különböző méretű vasnyílhegy feküdt a padmaly északnyugati fala mellett, hegyükkel a koponya irányában. Három élű *vasnyílhegy* (161. kép 6), nyéltüskéjét vasoxiddal konzerválódott fa veszi körbe, két lapját bőr, az egyiket nád(?)rost fedi. H.: 7 cm. Hosszú vágóélű, deltoid alakú köpűs *vasnyílhegy* (161. kép 8). Köpűjében vasoxiddal konzerválódott fa van. H.: 10,8 cm. Rombusz alakú köpűs *vasnyílhegy* (161. kép 9). Köpűjében vasoxiddal konzerválódott fa van. H.: 10 cm. 90–91. A felső íjkar végét borító, gímszarvas agancsából faragott *lemezek* (161. kép 1–2) feküdtek töredékes állapotban a bal felkar alsó végén keresztben. Az egyik csontlemez rovátkolt vége töredékes. A másik összeragasztott lemez h.: 26 cm, sz.: 1,7 cm. Húr beakasztására szolgáló bevágás és a csontlemez sarka közötti távolság: 2 cm. 92–94. Az íj közepét borító, gímszarvas agancsából faragott *lemezek* (161. kép 3–5) kerültek elő töredékes állapotban a jobb és a bal térd környékén, bolygatott állapotban. Az épebb oldallemez belső oldala rövidebb, a külső hosszabb. Külső oldalának széle 45°-os szögben levágva. A csontlemez hegyesszögű végein és külső szélein keresztirányú irdalások vannak. Az épebb oldallap töredékes h.: 21 cm, sz.: 2,6 cm. A töredékes éllemez előlapja domború, hátlapja lapos. H.: 14,5 cm, sz.: 1,1 cm. 95. Az íjkar alsó végét borító, gímszarvas agancsából faragott *lemez* (161. kép 7) került elő hiányosan, töredékes állapotban a két lábszárcsont közötti bolygatott területről. Az épebb lemez sz.: 1,6 cm. A húr beakasztására szolgáló bevágás és a csontlemez sarka közötti távolság: 2 cm.

333a sír (L/22; 162. kép 1). Aknasír. T.: ÉK–DNy, 54–234°. H.: 240 cm, sz.: 75–80 cm, m.: 60–65 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésfekete foltja bizonytalan körvonallal jelentkezett egy ovális alakú szürke foltban és a sárgásbarna agyagos altalajban. Délkeleti oldala csatlakozott a 333. sírhoz tartozó akna barnásszürke foltjának északnyugati széléhez. Sem a nyesésnél, sem a bontás során nem lehetett egyértelműen megfigyelni a 333. sír beszakadt padmalyának foltjába beasott sírt. Széleit csak az állattemetkezések elbontása után előkerült emberi váz fektetési szintjének elérése után lehetett megfigyelni. Az aknasír megásása során átszakították a padmaly boltozatát és a 333. sírban fekvő férfi sírját megbolygatták a mellkas közepétől a lábsontokig. Az akna felső rétegében, a nyesés alatt 30 cm mélyen, nagyjából az akna középső harmadában egy szarvasmarha és két juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő. A 333. sír aknájának vízszintes aljával egy szinten, a padmaly északkeleti részén, a férfi felett mintegy 15 cm-rel került elő egy *12–14 éves gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa. Rossz megtartású koponyája előrebíllent, jobb kar- és a lábsontjai nyújtva feküdtek. A bal karcsonok a bordák és a csigolyák nagy része, illetve a bal medencelapát hiányzott.

Állatmellékletek

1. *Adultus korú juh koponyája* feküdt a jobb oldalán a sír délkeleti fala mellett, a térd vonalában, orral nyugati irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* a sír közepén, a combcsontok felett feküdtek, az északnyugati fal mellett. 2. *Juvenis korú juh koponyája* feküdt töredékes állapotban az állkapcsán az adultus korú juh orra előtt, a sír közepén. *Mellső és hátsó lábsontjai* az emberi váz fölött néhány cm-rel kerültek elő a jobb alkarcsont és a térdek közötti területen.

Az *infans II.* korú gyermek mellékletei

3. Sötétbarna-fekete, fényezett felületű, kettős csonka kúp alakú *orsógomb* (162. kép 26) feküdt az állkapocs bal szára mellett. Átm.: 3,6 cm, vast.: 2,5 cm. 4. *Obszidiántöredék* (162. kép 16) került elő a koponya jobb oldala mellől. 5–6. Két nyitott, kör átmetszetű *vaskarika* (162. kép 17–18) került elő a bal könyök helyén. Átm.: 1,7 cm, huzal átm.: 0,4 cm. 7. Négy, illetve öt karikából álló *vaslánc* (162. kép 25, 27) került elő a bal medencelapát felső peremének helyén. A karika átm.: 1,5 cm. 8. Felső nyélállású, egyélű *vaskés* (162. kép 28) feküdt a bal medencelapát és a bal alkar közötti területen. Nyelét vasoxiddal konzerválódott farost borítja. Ragasztott. H.: 9 cm, ebből a penge h.: 5,7 cm.

A viselet leletei

9. Sötétkék *gyöngycsüngős fülbevaló* (162. kép 2) feküdt a jobb kulcsont és a felkarcsont felső vége között. Karikáját bronzhuzalból hajlították. A karika átm.: 1,8 cm, a gömbcsüngő átm.: 1,2 cm. 10. Gyöngycsüngős fülbevaló töredékes *bronzkarikája* (162. kép 3) és a *gömbcsüngő apró töredékei* kerültek elő az orsógomb külső oldala mellől.

11. Arany *huzalkarika két töredéke* (162. kép 4) volt a koponya alatt. Huzal átm.: 0,2 cm, átm.: 1,2 cm. 12–13. Hármastagolású, bronz- és aranylemezből préselt *pártaveretek* (162. kép 5–6) kerültek elő a koponya jobb oldala mellől. H.: 2 cm, sz.: 0,7 cm, vast.: 0,3 cm. 14–15. Kör átmetszetű *vashuzal töredékei* (162. kép 19, 22–23) és 3–4 *vaskarika töredékei* (162. kép 20–21, 24) kerültek elő a koponya jobb oldala mellől. Gyöngyök feküdtek a koponya körül, illetve alatt. 16. Világoszöld, tekerceslt, fehèresen pusztuló felületű, deformálódott, lapított gömb alakú áttetsző *üvegyöngy* (162. kép 14), kónuszos furattal. H.: 0,3–0,4 cm, átm.: 0,65 cm, furat átm.: 0,3–0,4 cm. ID.No.: 5721. 17. Okkersárga, matt felületű, kúp alakú opak *üvegyöngy* (162. kép 12), egyik furatnál az oldala egyenesen levágott, kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,55 cm, átm.: 0,2–0,6 cm, furat átm.: 0,1–0,15 cm. ID.No.: 5722. 18. Sárga, érdes, lyukacsos, pusztuló felületű deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (162. kép 13), hengeres furattal. H.: 0,35–0,4 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 5723. 19. Világos sárgásbarnás, erősen töredezett felületű, nagyméretű dinnyemag alakú áttetsző *üvegyöngy* (162. kép 11), hossz tengelyében hengeres bronzcsövecskével. H.: 1,3 cm, sz.: 1 cm, v.: 0,5 cm, furat átm.: 0,2 cm. Sok apró darabból ragasztott. ID.No.: 5725. 20. Világoszöld, enyhén pusztuló, töredékes felületű, nagyméretű dinnyemag alakú *üvegyöngy* (162. kép 7), hossz tengelyében hengeres bronzcsövecskével. H.: 2 cm, sz.: 1,1 cm, v.: 0,5 cm. Több darabból ragasztott, hiányos. ID.No.: 5726. 21. Sötétbarna, kopott, érdes felületű, közel téglalap átmetszetű, ívelt oldalú henger alakú *borostyángöngy* (162. kép 8). Bázisos furata töredezett, hengeres. H.: 1,1 cm, sz.: 1 cm, v.: 0,5 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 5724. 22. Sötétkék, téglalap átmetszetű, nagyméretű dinnyemag alakú áttetsző *üvegyöngy* (162. kép 9), egyik oldala domború, felülete töredezett, egyenetlen; kónuszos furatában bronzcsövecskével. H.: 2,06 cm, sz.: 1,07 cm, v.: 0,56 cm, furat átm.: 0,14–0,22 cm. ID.No.: 19260. 23. Kopott, sérült, erősen pusztult felületű, sötétbarna, egyenlő szárú háromszög átmetszetű, lapos, ívelt oldalú henger alakú *borostyángöngy* (162. kép 10), kónuszos furattal. A gyöngy egyik oldala egyenes, a másik közepén kidomborodó gerinc fut a vízszintes tengely vonalában. H.: 2,1 cm, sz.: 1,4 cm, v.: 0,6 cm, furat átm.: 0,2–0,25 cm. ID.No.: 5727. 24. Téglalap alakú *vascsat* (162. kép 15) feküdt töredékes állapotban a jobb medencelapát belső oldalán. Hátoldalát vasoxiddal konzerválódott bőrlenymat fedte. Ragasztott. H.: 3,1 cm, sz.: 2,5 cm.

334. *sír* (L/24; 156. kép 2). Aknasír. T.: ÉK–DNy, 45–225°. H.: 135 cm, sz.: 55–60 m.: 55 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú, délnyugati vége felé enyhén szélesedő sír szürkésfekete foltja határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. A lefelé enyhén szűkülő sírban, a nyelés alatt 30 cm mélyen egy szarvasmarha és három juh részleges (koponya és csonkolt – a rándusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok), bolygatott, hiányos maradványa került elő. Az akna alján *infans I. korú (1–2 éves) gyermek* rossz megtartású vázcsontjainak hiányos maradványa került elő.

Állatmellékletek

1. Egy 10–12 hónapos *szarvasmarha koponyája* feküdt a bal oldalán a sír keleti sarkában, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* a sír délnyugati végében kerültek elő. 2. *Adultus korú juh koponyája* feküdt az állkapcsán a sír északkeleti végében, orral északi irányban. *Mellső és hátsó lábsontjainak töredékei* a sír betöltéséből különböző helyről kerültek elő. 3. *Juvenis korú juh koponyája* feküdt töredékes állapotban a bal oldalán a sír északkeleti végében, orral északkeleti irányban. 4. *Infans korú juh lábsontjainak töredékei* kerültek elő a sír betöltéséből.

A viselet leletei

Gyöngyök kerültek elő a koponya környékéről a sír betöltéséből. 5. Sötétvörös matt felület közepén körbefutó mintasorú: két négyszirmú zöldessárga virág és négyszög betétdíszű, a furat körül 1–1 széles fehér vonalfolyatott rátétdíszes, gömb alakú millefiori *üvegyöngy* (156. kép 3), kónuszos furattal. H.: 1,1 cm, átm.: 1,1 cm, furat átm.: 0,25–0,3 cm. ID.No.: 3339. 6. Fényes fekete, lyukacsos, kopott felületen 5×-ös sötétvörös, mélyen bevésődött, erősen kikopott hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (156. kép 5), hengeres furattal. H.: 0,8–0,9 cm, átm.: 1,2–1,25 cm, furat átm.: 0,6 cm. ID.No.: 3340. 7. Sötétvörös, fényes, lyukacsos felületen 7×-es fehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (156. kép 6), hengeres furattal. H.: 0,7–0,8 cm, átm.: 1,05–1,15 cm, furat átm.: 0,45 cm. ID.No.: 3341. 8. Sötét türkizkék, erősen irizáló felületű, törött szélű, ovális betétdíszű millefiori opak *üvegyöngy* (156. kép 4), hengeres furattal. H.: 1,2 cm, sz.: 0,9 cm, v.: 0,8 cm, furat átm.: 0,28 cm. ID.No.: 3342. 9. Kerek átmetszetű *vaskarperec(?)* két, összeillő *töredéke* (156. kép 7) került elő a sír betöltéséből. Felületét foltokban vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány takarja. Ragasztott. Átm.: 0,4 cm.

335. *sír* (L/24; 163. kép 1–2). Aknasír. T.: ÉK–DNy, 56–236°. H.: 275 cm, sz.: 80–85 cm, m.: 86 cm. A téglalap alakú, lekerekített végű sír szürkésbarna foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon.

A lefelé enyhén szűkülő sírban a nyesési szint alatt 50 cm mélyen egy egész ló maradványa feküdt. A sír alján, 3–8 cm vastag betöltésen 29–34 éves férfi hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő. Rossz megtartású koponyája előrebillent, a koponyatető behorpadva, válla összehúzva feküdt, kulcsontjai 45°-os szöveget zártak be a gerincvonallal. Karcsonjtjai – melyek az összes hosszúcsonttal együtt kb. 8 cm vastag betöltésen – a bordák mellett feküdtek, lábcsontjai párhuzamosan.

Állatmelléklet és leletei

1. Egy 7–8 éves mén feküdt a hasán, az elhunytal azonos tájolásban, felszerszámozva, az akna délnyugati felében, közepén. Nyakcsigolyái a délkeleti fal felé hajolva, koponyája az állkapcsán feküdt a délkeleti falnak támasztva, kissé jobb oldalán, orral északkeleti irányban. A bal lapocka és a karcsont előrenyújtva, az orsócsont és a lábközépcsont 90°-ban visszahajlítva, egymás mellett és a bordák mellett kerültek elő. A jobb lapocka előre, míg a karcsont, az orsócsont és a lábközépcsont visszahajlítva feküdtek a mellkas jobb oldala alatt. A bal combcsont a mellkas alatt került elő, míg a sípcsont és a lábközépcsont egymással párhuzamosan a sír északnyugati falának támaszkodva. A jobb combcsont a medencelapát alatt feküdt, míg a sípcsont hátrafelé, a lábközépcsont előre hajlítva, egymással párhuzamosan. Farokcsigolyái a medence mögötti sír betöltésből kerültek elő. 2–3. A felső íjkar végét borító, gímszarvas agancsából faragott *lemezek* (169. kép 7, 11) ferdén feküdtek a ló fektetési szintje felett, a sír északi sarkában. Felső végük a sírfalnak támaszkodva mintegy 35 cm-rel a fektetési szint fölött volt. Az egyik csontlemez két vége töredékes. Ragasztott. Az épebb, összeragasztott lemez h.: 26,3 cm, sz.: 2,3 cm. Húr beakasztására szolgáló bevágás és a csontlemez sarka közötti távolság: 3,1 cm. 4–5. Íj közepét borító, gímszarvas agancsából faragott *oldallemezek* (169. kép 8, 10) kerültek elő töredékes állapotban a sír betöltéséből. A lemezek végein keresztirányú irdalások vannak. Ragasztott. Az épebb oldallap sz.: 3,2 cm. 6. Gímszarvas agancsából faragott *éllemez* (169. kép 9) feküdt a jobb felkar felső vége felett, azzal egy vonalban, 13 cm-rel magasabban. Előlapja domború, hátlapja lapos. H.: 14,3 cm, sz.: 1,2 cm. 7–8. Háromszög alakú, háromélű *vasnyílhegyek* (169. kép 12–13) feküdtek egymás mellett a sír északkeleti harmadában, hegyükkel északkeleti irányban, a ló fektetési szintjén. A szárnyak szár felőli végei kb. 45°-os szögbe vannak kialakítva. Felületüket vasoxiddal konzerválódott bőr fedi. Hengeres száruk a hegyük felé vékonyodik, melynek teljes felületét vasoxiddal konzerválódott falenyomat fedi. Egyik részben töredékes. H.: 6,5 cm, illetve 10,5 cm, az ép szár h.: 2,7 cm. 9. Végkarikás kiképzésű, négyszög keresztmetszetű, csuklós *vas csikózábla* (164. kép 1) került elő töredékes állapotban a ló fogai közül. A végkarikák felületén vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány látható. Az ép zablászár h.: 10,5 cm. 10–11. Két lóhere alakú, rojtos végű rossz megtartású *ezüstveret* (164. kép 3, 10)⁹⁶ került elő rojtos végükkel lefelé, a ló orrának jobb oldalán. 12–18. Préselt kerek *ezüstveretek* (164. kép 2, 4–9) kerültek elő, belsejükben önbetéttel, bronzszegecsekkel. Hat a ló koponya jobb oldaláról került elő, a két lóhere alakú, rojtos végű veret után, egy pedig bontás közben, a ló szintjén. Átm.: 1,1 cm, v.: 0,2 cm. 19–22. Négy préselt, rossz megtartású, valószínűleg félgömb alakú *ezüstveret* (164. kép 11–14) került elő önbetéttel a ló koponya bal oldalán, a szemüreg előtt, alatt és mögött. 23–24. Két préselt, rossz megtartású, félgömb alakú *ezüstveret* (164. kép 16–17) került elő önbetéttel a sír betöltéséből, a ló fektetési szintjén. Átm.: 2 cm, v.: 1 cm. 25. Préselt, rossz megtartású, félgömb alakú *ezüstveret* (164. kép 18) került elő önbetéttel a kard külső széle mellől, állatjáratból. 26. Félgömb alakú *ezüstveret* (164. kép 22) került elő önbetéttel a sír betöltéséből. 27. Préselt, rossz megtartású, félgömb alakú *ezüstveret* (164. kép 19) került elő önbetéttel a bal lábközépcsont fölött. 28–29. Két préselt, rossz megtartású, félgömb alakú *ezüstveret* (164. kép 20–21) feküdt önbetéttel a jobb combcsont felületéhez tapadva. 30. Préselt, rossz megtartású, félgömb alakú *ezüstveret* (164. kép 15) feküdt önbetéttel a jobb lábközépcsont belső oldala mellett. 31. Téglalap alakú, rossz megtartású, díszített *ezüstveret* (164. kép 23–24)⁹⁷ volt a jobb szemüreg alatt. 32–33. Bontás közben kisszíjvég alakú *vaslemez* (164. kép 5) és egy veret alakú *vastöredék* (164. kép 26) került elő. A vaslemez h.: 3,4 cm. 34. Hurkos fülű, ívelt talpalójú, rossz megtartású *vaskengyel* (163. kép 5) került elő a jobb karcsont külső oldalához támaszkodva, fülével felfelé. Talpalója külső oldalán gerinc fut végig. Ragasztott, kiegészített. Belső mag.: 10 cm, sz.: 10 cm. 35. Hurkos fülű, ívelt talpalójú, rossz megtartású *vaskengyel* (163. kép 6) feküdt a bal karcsonton, fülével nyugati irányban. Talpalója külső oldalán gerinc fut végig. Ragasztott, kiegészített. Belső mag.: 9 cm, sz.: 10 cm. 36. Téglalap alakú *vascsat* (163. kép 4) feküdt töredékes állapotban a bal mellső bordákon. Hátoldalát vasoxiddal konzerválódott bőr borítja. H.: 4 cm, sz.: 3,4 cm. 37. Téglalap alakú *vascsat* (163. kép 3) feküdt a jobb oldali bordák mellett, a jobb karcsont hátsó végénél, előoldalával felfelé, pecke hátrafelé mutatott. Előoldalának első felét és hátoldalát vasoxiddal konzerválódott bőr borítja. H.: 3,6 cm, sz.: 3,3 cm. 38. Gímszarvas agancstövéből

⁹⁶ A rekonstrukciós rajz a bontás során tett megfigyelés alapján, a helyszínen készült.

⁹⁷ A rajz a bontás során tett megfigyelés alapján, a helyszínen készült.

faragott *csat* (165. kép 21) feküdt a jobb hátsó pata előtt, előlappal felfelé. Felülete csiszolt, pecek és nittszeg, valamint rozsdafolt nélkül. H.: 6,2 cm, a csatfej sz.: 3,7 cm, belső nyílása: 2 cm, a csattest nyílásának szélessége: 1,6 cm, v.: 0,6–1,3 cm. 39–45. A jobb hátsó harmadik borda felett 8–10 cm vastag betöltésen hét, három eltérő típusú, töredékes állapotú, vasból kovácsolt *páncéllemez* (170. kép 2–7) feküdt. Négy keskeny – melyek közül két töredék eredeti összefűzésének megfelelően feküdt –, két széles és egy szélesebb lamella került elő. Az egyik keskeny és a legszélesebb lemez (170. kép 5, 7) enyhén ívelt. Minden darab egyik oldalát vasoxid-dal konzerválódott bőrmaradvány fedti. Ezen kívül a három szélesebb lamella egyik hosszoldalán, kisebb szakaszokon, 6–7 mm szélességben vasoxiddal konzerválódott bőrcsík van. A lamellák oldala egyenes, a három szélesebb lemez egy-egy íves. A két széles lamella (170. kép 4, 6) egyik hosszoldalának közepe mint ha enyhén íves lenne. Az ép lamellák mindkét végén, középen egy-egy, hosszoldalukon két-két fűzőlyuk van. A felületet borító bőrmaradványtól többet nem lehet megfigyelni. Az ép példányok h.: 5 cm, illetve 7 cm, sz.: 1,5 cm, 3 cm, 3,7 cm. v.: 0,3 cm. 46. Préselt, rossz megtartású, félgömb alakú *ezüstveret* (165. kép 5) feküdt ónbetéttel a jobb hátsó harmadik bordán. 47–48. Két préselt, ónozott felületű, kisszíjvég alakú, peremes *bronzveret* (165. kép 16–17) feküdt a jobb medencelapát és a jobb lábközépcsont között. A veret hosszú, középső mezőjét U alakban vízszintes bordák veszik körbe. Felszerelésüket a hátlapjukra ónbetétbe ágyazott, ácskapocs alakú bronzpánt tette lehetővé. H.: 3,3 cm, sz.: 1,6 cm. 49–52. Négy préselt, rossz megtartású félgömb alakú *ezüstveret* (165. kép 1–4) került elő ónbetéttel a jobb hátsó combcsont felett. Átm.: 2 cm. 53–54. Két préselt, rossz megtartású félgömb alakú *ezüstveret* (165. kép 11–12) feküdt ónbetéttel a keresztcsont végén. Átm.: 2 cm. 55–56. Két *bronzhurok* (165. kép 22–23) került elő a nyelési szinten, az északnyugati sírfal mellett. 57. Préselt, rossz megtartású, félgömb alakú *ezüstveret* (165. kép 10) feküdt ónbetéttel az utolsó bal oldali bordán. 58–61. Négy préselt, rossz megtartású, félgömb alakú *ezüstveret* (165. kép 6–9) került elő ónbetéttel függőlegesen egymás alatt egy sorban a bal medencelapát elülső széle előtt. Átm.: 2 cm. 62–63. Két préselt, rossz megtartású, félgömb alakú *ezüstveret* (165. kép 15, 20) feküdt ónbetéttel a bal medencelapát elülső széle előtt. Átm.: 2 cm. 64–65. Két préselt, rossz megtartású, félgömb alakú *ezüstveret* (165. kép 13–14) feküdt ónbetéttel a bal medencelapát külső széle mellett. 66–67. Két préselt, ónozott felületű, kisszíjvég alakú, az előzőekkel megegyező díszítésű peremes *bronzveret* (165. kép 18–19) került elő a bal medencelapát felszedése után. Felszerelésüket a hátlapjukon, ónbetétbe ágyazott, ácskapocs alakú bronzpánt tette lehetővé. H.: 3,3 cm, sz.: 1,6 cm.

Az *adultus* korú férfi mellékletei

68. Téglalap keresztmetszetű vas *tegezakasztó* (169. kép 6) feküdt a koponya jobb oldala mellett, a sír tengelyére merőlegesen, kampós végével a koponya irányában, a sír alja felett 14 cm-rel. Téglalap alakú füle és kampós vége is töredékes. H.: 7,2 cm, sz.: 1,2 cm, vast.: 0,8 cm, szíjbújtatójának belső sz.: 1,5 cm. 69. Kör metszetű, kerek *vascsat* (165. kép 24) feküdt töredékes állapotban a bal felkarcsont és a kard vége között, 7 cm vastag betöltésen. Átm.: 3 cm. 70. Karikás markolatvégű, keresztvassal rendelkező egyenes, egyélű, ezüstveretes vaskard feküdt ferdén, 30°-os szögben a bal karcsontok felé dőlve, kb. 2 cm vastag betöltésen (166. kép 1, 5, 6, 7).⁹⁸ A markolat ovális alakú karikában végződik, amelyet ezüstlemezzel borítottak. A karika és a markolatvas találkozásánál egy henger alakú ezüstburkolat van, amely félkör alakú mandzsettában végződik. A félkörös részt gyöngysorkeretes, bordázott ezüstszalagokkal díszítették, ezt az ezüstveretet hegyes végű, viszonylag hosszú ezüstszegecsekkel erősítették fel. Az ezüstvereten belül eredetileg fa volt, ennek nyomai a belső oldalán megfigyelhetőek. A gyöngysorkeretes bordázott szalagok az ezüstveret minden szélét díszítik. Az alsó, felerősítő szegecsek nem maradtak meg, de a szeglyukak ott is megfigyelhetőek. A markolatvas nem látszik, mert az ovális átmetszetű és a keresztvas felé csonka kúposan kiszélesedő famarkolat – egészen a pengét borító fatokig tökéletesen megmaradt rajta. A markolat alsó részét egy széles ezüstlemez borítja, amelyet egyenesen kivágtak, a széleit bordadíszes ezüstszalagokkal borítottak és a sarkainál a famarkolathoz szegecseltek. A lemez összeillesztése valószínűleg rézforrasszal történt, mert az alsó lemezrészén sárgás elszíneződés látható. Nagyjából az ezüstlemezek középső részén, kicsit attól feljebb két nyúlvány található, amelyek a kard keresztvasát alkotják. A két nyúlványt ezüstlemezekkel borították szíjvég, illetve dobozszerűen. A felső és alsó lapját egy-egy U alakú ezüstlemez borítja, oldalról pedig egy-egy keskeny ezüstlemez szalagot hajlítottak rá. Ezeket az ezüstlemezeket kis ezüstszegecsel fogták a – feltehető fa – béléshez, majd a tetejére az előzőekhez hasonló bordázott ezüst szalagdíszet hajlítottak a tövéhez. A kard fatokjának torkolatát széles ezüstlemezzel borították, amely csak töredékesen maradt meg. A széleit bordázott szalagokkal díszítették és az ezüstlemez széleinek találkozási pontját aranylemezből préselt, párhuzamos hosszanti bordadíszes szalaggal fedték el. Ehhez az ezüstlemezhez csatlakozik a kard függesztő füle, amely háromívű, ezt rézszegecsek erősítették a kard fatokjához. Alul egy téglalap alakú ezüstlemez található, amelyhez kívülről csatlakozik a jellegzetes hármásívű függesztő fül külső ezüstlemez borítása, amelyet valamilyen fehér anyaggal töltöttek ki. A függesztő fület összesen 5 rézszegecsek tartja. A kard pengéje egyenes, egyélű, a pengén végig a fatok maradványai láthatók. A tok átmetszete nagyjából

⁹⁸ A rekonstrukciós rajz (166. kép 8) a sír és kard bontása során tett megfigyelések alapján készült.

ovális, a kettőtört penge átmetszete háromszög alakú. A felső pánttól 24,3 cm-es távolságra található az alsó pánt, itt az ezüstlemez borítás nem maradt meg, csak a széleit díszítő bordázott szalagok, amelyeket valamilyen fehéres, papírszerű anyag fed. Ehhez a pánthoz is egy függesztő fül csatlakozik, amelyet négy rézszegeccsel rögzítettek, a függesztő fül külső részét pedig egy ötödik szegeccsel. A függesztő fül középső, nagy félkör alakú része letörött, ezen megfigyelhető a belsejét kitöltő fehér anyag és a préselt díszítés is. A penge ez alatt a pánt alatt tört el, a törésfelületek nem illenek pontosan egymáshoz. A penge a hegye felé fokozatosan keskenyedik, a pengét borító fatok végét széles ezüstlemezből ráhajlított koptató díszíti. Valószínűleg ennek a szélét is a fent leírt bordadíszes szalagok díszítették, de nem maradtak meg. A kard felső állású hegyéről a fatok hiányzik, hátával van egy vonalban. Rossz megtartású, restaurált, töredékes kard, ragasztott, két darabban. H.: 57,8 cm+46 cm (103,8 cm), mh.: 18 cm (karikától a torkolatveretig, a karika külső átm.: 3,78×6 cm, belső átm.: 4,24 cm, vast.: ezüstlemezzel együtt 1 cm, karika alatti ezüstlemez veret mag.: 4,7 cm, felső átm.: 2,78×2,2 cm, alsó átm.: 3,2×?,? cm, félkör alakú rész sz.: 4,44 cm, a díszítő szalagok sz.: 0,9 cm (az öntött gyöngysorkerettel együtt), az oldalsó sz.: 0,53 cm, az alsó sz.: 0,97 cm (gyöngyosoros), a felerősítő szögfej átm.: 0,29 cm, a markolat felső és alsó díszítőlemez távolsága: 5,2 cm, az alsó lemez sz.: (szalagokkal) 6 cm. A szegélylemezek sz.: 0,55 cm (alul 0,57 cm), a keresztvasak távolsága a lemez felső szélétől 1,88 cm, az alsó szélétől 2,66 cm, a keresztvasak sz.: 1,57 cm, vast.: 0,47 cm, kinyúlása: 1,56 cm, a szegélyt díszítő bordázott szalag sz.: 0,36 cm, (hanyagul hajlították rá, forrasztásnak vagy szegeccselésnek nincs nyoma). A keresztvas pántlemezeit 0,16 cm átmérőjű ezüstszegeccsekkel rögzítették. A markolat sz.: a felső veret alatt 2,82 cm, alsó veret fölött 3,26 cm, a veretnél 4,1 cm. A torkolatveret sz.: 5,5 cm, a pántszegély sz.: felső 0,59 cm, alsó 0,54 cm, az arany vagy (inkább) rézszalag sz.: 0,54 cm, a függesztő fül sz.: 5,94 cm, kinyúlása: 1,86 cm (középen), 0,97 (alul), a téglalap alakú lemez h.: 5,65 cm, sz.: 0,8 cm, rézszegecsek fejeinek átm.: 0,25–0,3 cm, fatok sz.: (veretnél) 4,3 cm, veret alatt 3,82 cm, a függesztő fülek pántjainak távolsága 24,4 cm, alsó pánt sz.: 5,46 cm, a szegélyek sz.: 0,66 cm (mindkettő) fül h.: 5,92 cm, a tok sz.: veret fölött 3,9 cm, alatta 3,76 cm, koptatóveret fölött 3,67 cm, a torkolatveret közepén 3,5 cm, koptatóveret szélének távolsága a kard hegyétől 18,5 cm. A kardtok végét borító ovális alakú sima rézötvözet koptató verethez a széles, bordázott díszű (9 árok), meghajlított bronzlemezt forrasztottak. A bronzlemez két végét két kis korongos fejű, hegyesedő vasszegeccsel egymáshoz szegecselték. A rézlemez belső széléhez sima ezüstlemezt forrasztottak, amely csak nagyon töredékesen maradt meg. Az ovális lap átm.: 3,16×1,66 cm, vast.: 0,6 mm, a bordázott lemez sz.: 1,472 cm, a sima rész sz.: 0,4 cm, az ezüstlemez belülről 0,4 cm, vastagságban fedi a rézlemezt. A szegecs h.: 0,474 cm, vast.: 0,09 cm. 71. Egybeöntött *bronzcsat* (166. kép 4) került elő pajzs alakú csattesttel a bal kézcsontoknál. Felszerelését a hátoldalával egybeöntött szegecs tette lehetővé. Külső felületét fénoxiddal konzerválódott textil borítja. H.: 3,3 cm. 72. Ónozott felületű *bronzcsat* (166. kép 2–3) feküdt kb. 45°-os szögben a kard külső oldala mellett, csatkarikával a kard irányában, 6 cm vastag betöltésen. Pecke vasból készült. Pajzs alakú csattestét és csatkarikáját együtt öntötték. Felszerelését eredetileg a csattest hátoldalán öntéssel kialakított, átfürt bronzlemez tette lehetővé, de az idők során tönkrement és másodjára önbetétbe ágyazott, ácskapocs alakú dróttal szerelték fel a szíjra. H.: 3,3 cm, a csatkarika szíjnyílása: 1,2 cm. 73. Egyélű, egyenes pengéjű, ívelt hátú *vaskés* (170. kép 1) feküdt az ágyékcsigolya és a jobb alkarcsont között, a sír tengelyére 45°-os szögben, külső oldalával lefelé, nyelével a keresztcsont irányában (167. kép 1). A kés tokját két, ezüstlemezekkel szegélyezett füllel függesztették fel, amelyeket bordázott ezüstpántokkal (öntöttek, hátoldaluk sima) erősítettek a tokhoz. A meghajlított lemezpántokat a függesztő fülekkel való találkozási pontnál összeszegecselték (ezek a szegecsek tartották össze a fül szegélyvereteit is). A felső P alakú függesztő fül fából készült. A felső íve nagyobb, mint a szár, oldalsó szegélyét és íves részét sima ezüstlemezekkel borították, míg a hátlap rézötvözet-lemezből készült. Az oldalsó ezüstlemezek középső részén félkör alakú kivágás látható. Az ezüstlemezek szorosán, dobozszerűen vették körbe a függesztő fület, a pántokat összefogó szegeccseken kívül a középső részén is található egy szegecs. A felső függesztő fület három, négyszeresen árkolt széles ezüstlemez pánttal erősítették a kés tokjára. A felső függesztő fül hátoldalán, a középső pánton kis téglalap alakú réz alátétlemez van, a szélein egy-egy szegeccsel, amelyek közül az egyik a középső pántot fogta a tokhoz, míg a másik simán visszahajlik a felső függesztő fül középső részén. A pántok a függesztő fül ezüstlemeze alá futnak, és szegeccsel rögzítettek. Az alsó U alakú függesztő fül kisméretű, középen kör alakú áttöréssel, szerkezete hasonló a felső füléhez. A fület három oldalról ezüstpántokkal vették körbe. Az alsó fület két szegeccsel illesztették a háromszorosan bordázott felerősítő ezüstlemez pántokhoz, amelyek a függesztő fül alá futnak az előlapon, míg a hátlapon a függesztő fülre illeszkednek. A pengén a fatok rározsdásodott maradványai láthatók. Restaurált, ragasztott. H.: 16,75 cm, mh.: 2,4 cm, ph.: 14,2 cm. A felső fülnél a penge és tok legnagyobb sz.: 2,52 cm, a penge sz.: középen 2,35 cm, az alsó fül alatt: 1,9 cm, a tok legnagyobb vastagsága: 1 cm. A felső fül rögzítő pántjainak szélessége felülről lefelé: 1: 0,72 cm, 2: 0,77 cm, 3: 0,72 cm. A felső függesztő fül mag.: 5,04 cm, sz.: kinyúlása 2,33 cm, ebből az ív külső átmérője: 3,87 cm, belső átmérője: 2,25 cm, az oldalsó pánt sz.: 0,47–0,5 cm, felső függesztő fül szegeccseinek átm.: 0,24 cm, 0,24 cm, 0,22 cm. A felső függesztő fül hátoldalán levő alátétlemez h.: 1,5 cm, sz.: 0,95 cm, a szegecsek h.: 0,85 cm. Az alsó függesztő fül rögzítő pántjainak sz.: (felülről lefelé): 1: 0,5 cm, 2: 0,5 cm, az alsó függesztő fül mag.: 2 cm, sz.: (kinyúlása): 1,78 cm, az alsó függesztő fülnél a rögzítő szegecsek fejének átm.: 0,22–0,23 cm.

A viselet leletei

74. Ovális *ezüstkarika* (169. kép 1) került elő a bal halántékesont mellől. Egyik vége hegyes. Átm.: 1–1,3 cm. 75. Négyzetes *vascsat* (169. kép 5) feküdt a jobb szeméremcsont előtt, hátoldalával felfelé, a pecek a bal szeméremcsont felé mutatott. Felületét vasoxiddal konzerválódott bőr fedi. H.: 2,2 cm, sz.: 2,7 cm.

Az öv tartozékai (167. kép 1)

76. Öntött *bronz csatfej* (168. kép 1) feküdt vaspecekkel és vas szíjszorító lemezzel a keresztcsont felett. A pecek a bal combcsont, a szíjszorító lemez a jobb alkar irányában feküdt. A szíjszorító lemez hátoldalát vasoxiddal konzerválódott textil fedi. H.: 5,6 cm, csatkarika sz.: 3,5 cm. 77–83. Hét rossz megtartású, két kerek tagból álló 8 alakú *övveret* (167. kép 11).⁹⁹ A felső veret egy négyszögletes, arany- és bronzlemezből préselt darabból áll, melynek áttört közepét félgömb alakú kék üveg díszíti. Ezt körbeveszi egy préselt gyöngysor. A négyszögletes bronzlemezre rádolgoztak egy ezüstlemezből préselt, félköríves keresztmetszetű gyűrűt. Felszerelését ónbetétbe ágyazott két bronzszegecs tette lehetővé. A veret alsó tagja szintén két részből áll: a bronz- és aranylemezből préselt alaptag közepén préselt félgömb van, a négyszögletes lemezre ezüstlemezből préselt, félköríves keresztmetszetű gyűrűt applikáltak. Felszerelése egy bronzszegeccsel történt. Átm.: 2,5 cm, illetve 1,8 cm. Egy-egy veret került elő előlappal lefelé a jobb medencelapátról (167. kép 2), nagyjából a sír tengelyére merőlegesen, a jobb medencelapát felső szélén (167. kép 3), nagyjából a sír tengelyével párhuzamosan, a második ágyékcsigolya jobb széle alatt (167. kép 4), a sír tengelyével párhuzamosan, a második ágyékcsigolya bal széle alatt (167. kép 5), a sír tengelyével párhuzamosan, a bal medencelapát felső szélén (167. kép 6), a sír tengelyével hegyesszöget zárva be, a bal medencelapát külső szélén (167. kép 7), a sír tengelyével hegyesszöget zárva be, a bal medencelapáton (167. kép 8), a keresztcsont és a bal medencelapát találkozásánál (167. kép 9), előlappal felfelé, a bal medencelapát közepén (167. kép 10), előlappal felfelé. 84–105. A veretek *bronzszegecsei* (167. kép 12–33) a medencelapátok alatt kerültek elő. 106–108. Három, bronz- és aranylemezből préselt pajzs alakú *övveret* (168. kép 2–4) került elő a mellkas bal oldaláról, a bal alkar belső oldaláról (1) és a csontbogozóval felvett betöltésből (2). A veret belső mezejét V alakú, préselt minta díszíti. Felszerelésüket ónbetétbe ágyazott két-két szegecs tette lehetővé. Mag.: 1,8 cm, sz.: 1,6 cm. 109–114. Hat préselt, két különböző típusú, kisszíjvég alakú, rossz megtartású peremes *ezüstveret* (168. kép 17–18)¹⁰⁰ került elő *bronzpántokkal* (168. kép 11–16) a medence két oldalán. Három a jobb medencelapát és a jobb alkarcsont között, előlappal lefelé, három a bal medencelapát alatt, illetve mögött feküdt. H.: 4,5 cm, sz.: 1,5 cm. 115. Kétlapú *nagyszíjvég* (168. kép 21) feküdt a jobb medencelapát mögött, a sír tengelyére 45°-os szögben, félköríves végével a csigolyák irányában. Sima előlapja ezüst, hátlapja bronz. U alakú oldalléce bronz, felső szegélyét tagolt bronzpánt fogja össze. Felszerelése két szegeccsel történt. H.: 10,6 cm, sz.: 2,2 cm, v.: 0,4 cm. A nagyszíjvég fabetéjének h.: 8,8 cm, sz.: 1,1 cm, v.: 0,2 cm. 116. Őz vetett agancsából faragott *bogozó* (168. kép 19–20) került elő töredékes állapotban az ágyékcsigolyák alatt, a sír tengelyére merőlegesen. Az alsó végét legömbölyítették, melynek közepén hosszirányú lyuk van. A hosszabbik felső ág felületét faragással díszítették. Felülete kopott. A sírban mért h.: 15 cm, a végén lévő kúpos lyuk átm.: 5,5–11 mm. 117. Ívelt végű lapos *vasdarab* (169. kép 4) feküdt a jobb medencelapát belső oldala mellett. H.: 4 cm, sz.: 1,5 cm, v.: 0,5 cm. 118–119. Két szabálytalan alakú, közepén lyukas *bronzkorong* (169. kép 2–3) feküdt a bal szeméremcsont előtt. Átm.: 1,1–1,4 cm, vast.: 0,1 cm.

336. *sír* (L/23). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 42–222°. Az akna h.: 170 cm, sz.: 75–80 cm, m.: 45–95 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú szürkésfekete folt határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az akna délnyugati végében kialakított fülke h.: 170 cm, m.: 95–140 cm. A 22°-os lejtésű fülkében 10–11 éves gyermek bolygatott/kirabolt vázmaradványa került elő.

Az *infans* II. korú gyermek leletei, melyek a fülke betöltéséből kerültek elő.

1. Kissé meghajlított, körbevágott, kerek *aranylemez* (156. kép 8). Átm.: 0,9 cm, s.: 0,18 g. 2. Félkör alakú, töredékes *bronzlemez két bronzszegeccsel* (156. kép 23). H.: 3 cm. 3. Peremes *ezüstveret/ek és bronzlemez apró töredékei* (156. kép 10–19, 24). 4. Kerek átmetszetű huzalból hajlított *vashorog* (156. kép 20), felső vége oldalt visszahajlítva. H.: 5,5 cm. 5. Négy vagy öt karikából álló *vaslánc* (156. kép 21). H.: 2,5 cm, karika átm.: 1,5 cm. 6. *Vaslemez* töredékes állapotban (156. kép 22). 7. *Vastárgyak apró töredékei*. 8. Sötétbarna, érdes, kopott, fehéresen irizáló felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (156. kép 9), hengeres furattal. H.: 0,25 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,22 cm. ID.No.: 1199.

⁹⁹ A rekonstrukciós rajz a bontás során tett megfigyelések és a megmaradt töredékes veretek alapján készült.

¹⁰⁰ A rekonstrukciós rajz a bontás során tett megfigyelések alapján készült.

337. sír (J/13; 171. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 46–226°. Az akna h.: 170 cm, sz.: 90–95 cm, m.: 50–80 cm. A téglalap alakú, északkeleti végén lekerekített sarkú, délnyugati végén félköríves folt északkeleti harmada/fele sárga, délnyugati fele szürkésbarna színével jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajban. Az akna aljának északkeleti fele vízszintes volt, a délnyugati fele 18°-os szögben lejtett a fülke irányában. Az akna délnyugati végében, a nyesés alatt 50 cm mélyen a betöltés fekete és zsiros tapintású lett. Az aknában és a fülke szájában egy szarvasmarha és két juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő. Az akna délnyugati végében kialakított fülke h.: 230 cm, sz.: 60–80 cm. A 30°-os szögben kialakított fülkében 23–25 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású vázmaradványa került elő. A koponya előrebillent, vállá összehúzva, karcsonjtjai a bordák mellett, lábcsonjtjai párhuzamosan feküdtek. Az arckoponyarészt állatjárat bolygatta meg, a bal mellkas bordái felszívódtak.

Állatmelléletek

1. *Adultus korú tehén koponyája* feküdt a jobb oldalán az akna délnyugati végében, orral nyugati irányban. *Mellső és hátsó lábcsonjtjai* a koponya mögött feküdtek, *farokcsigolyái* anatómiai rendben a jobb hátsó lábcsonk mögött. 2. *Maturus korú juh koponyája* feküdt a jobb oldalán a fülke szájában, a délkeleti sírfal mellett, orra északnyugati irányban. *Mellső és hátsó lábcsonjtjai* a koponya mögött és alatt kerültek elő. 3. *Adultus korú juh koponyája* feküdt az állkapcsán a tehénkoponya mögött, orral déli irányban. *Mellső és hátsó lábcsonjtjai* a juhkoponya és a tehénlábcsontok alól kerültek elő.

Az *adultus korú* nő melléklete

4. Fekete, kettős csonkakúpos *orsógomb töredéke* (171. kép 6) feküdt a bal térd külső oldala mellett. Mag.: 3,2 cm.

A viselet leletei

5. Rossz minőségű *nagy gömbcsüngős ezüsfülbevaló* (171. kép 3) feküdt a koponya bal oldala mellett, állatjáratallal megbolygatva. A fülkarikát és a két félgömbből álló gömbcsüngőt három kisebb, szintén két félgömbből álló gömb köti össze. A fülbevaló mag.: 3 cm, a gömb átm.: 0,9 cm. 6. Rossz minőségű *nagy gömbcsüngős ezüsfülbevaló* (171. kép 4) feküdt a koponya bal oldala mellett, állatjáratallal megbolygatva. A fülkarika és a gömb között egy ezüstpánt az összekötőtag. Töredékes. A gömb átm.: 0,9 cm. 7. Téglalap alakú *vascsat* (171. kép 5) került elő a fülke betöltéséből. Egyik szárának hátsó, hosszabbik oldalán vasoxiddal konzerválódott vászonkötésű szövettöredék¹⁰¹ látható. H.: 3,1 cm, sz.: 2,8 cm.

338. sír (J/14; 172. kép 1). Fülkesír. T.: ÉÉK–DDNy, 30–210°. Az akna h.: 260 cm, sz.: 75–85 cm, m.: 50–145 cm. A nagyméretű, lekerekített végű sír északkeleti fele sárga, délnyugati fele barnásszürke foltként jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt 5–15 cm vastag betöltésen. A 40°-os lejtésű, 140 cm hosszú és 210 cm mély fülkében 8–14 éves gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő.

Állatmelléklet

1. Egy 1,5–2 éves *tehén koponyája* feküdt az állkapcsán, az akna közepén keresztben, orrával délkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsonjtjai* a koponya mögött kerültek elő, az akna keleti negyedében.

Az *infans II.* korú gyermek melléklete

2. Barna, fekete foltos, kettős csonka kúp alakú *orsógomb* (172. kép 34). Átm.: 3 cm, mag.: 1,8 cm.

A viselet leletei

3–4. Tíz-tizenhárom karikából álló *vaslánc részlete* (172. kép 35). Egyik végén vasoxiddal konzerválódott nagyobb bőrmaradvány és egy világoskék, matt, lyukacsos felületű, hosszú bikónikus opak *üvegyöngy* (172. kép 33) van. H.: 0,82 cm, átm.: 0,67 cm, furat átm.: 0,13 cm. ID.No.: 19170. 5. Ovális *bronzkarika* (172. kép 2) került elő a koponya alól. Átm.: 1,4×1,9 cm. 6–10. Négy fekete, matt felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (172. kép 3, 22, 20, 27), hengeres, illetve kónuszos furattal. H.: 0,3–0,45 cm, átm.: 0,55–0,6 cm, furat átm.: 0,2–0,22 cm. ID.No.: 863, 865, 881, 884. 11–19. Kilenc sötét türkizkék, érdes, matt, lyukacsos felületű, deformálódott, lapított gömb és gyűrű alakú

¹⁰¹ E. Nagy Katalin meghatározása, segítségét köszönöm.

opak *üvegyöngy* (172. kép 4, 8–9, 12–13, 17, 25, 30, 32), hengeres, illetve kónuszos furattal. H.: 0,25–0,45 cm, átm.: 0,5–0,6 cm, furat átm.: 0,12–0,3 cm. ID.No.: 856–858, 861, 877–879, 883, 885. 20–21. Két türkizkék, érdes, lyukacsos, kopott felületű, lapított gömb alakú áttetsző *üvegyöngy* (172. kép 21, 26), hengeres furattal. H.: 0,3 cm, átm.: 0,6 és 0,71 cm, furat átm.: 0,2 és 0,3 cm. ID.No.: 880, 882. 22. Zöld, érdes, lyukacsos, kopott felületű, deformálódott, lapított gömb alakú fényáteresztő *üvegyöngy* (172. kép 29), behúzódt bazisú, kónuszos furattal. H.: 0,85 cm, átm.: 0,92 cm, furat átm.: 0,18–0,2 cm. ID.No.: 874. 23. Világoskék, fényes, forgatott felületű, lapított gömb alakú áttetsző *üvegyöngy* (172. kép 15), kónuszos furattal. H.: 0,39 cm, átm.: 0,71–0,75 cm, furat átm.: 0,25–0,33 cm. ID.No.: 868. 24. Világoskék, fényes, forgatott felületű, lapított gömb alakú, áttetsző *üvegyöngy* (172. kép 6), hengeres furattal. H.: 0,39 cm, átm.: 0,73 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 872. 25. Sötétkék, fényes felületű, rövid bikónikus (lencse) alakú fényáteresztő *üvegyöngy* (172. kép 5), hengeres furattal. H.: 0,3 cm, átm.: 0,4 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 860. 26. Lila, érdes, lyukacsos felületű, gyűrű alakú fényáteresztő *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,2 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,38 cm. ID.No.: 866. 27–28. Két világos türkizkék, érdes, lyukacsos, kopott felületű, gyűrű alakú fényáteresztő *üvegyöngy* (172. kép 7, 16), hengeres furattal. H.: 0,16–0,22 cm, átm.: 0,5–0,52 cm, furat átm.: 0,21–0,3 cm. ID.No.: 862, 864. 29. Sötétvörös, érdes, lyukacsos, erősen kopott felületű, hosszú henger alakú opak *üvegyöngy* (172. kép 19), hengeres furatában fehér anyaggal. H.: 1,1 cm, átm.: 0,6–0,61 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 873. 30. Sötétvörös, érdes, lyukacsos, sávosan pusztuló felületű, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (172. kép 10), hengeres furattal. H.: 0,5 cm, átm.: 0,72 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 869. 31. Sötét okkersárga, barna mázas, matt, kopott felületű, korong alakú opak *üvegyöngy* (172. kép 11), hengeres furattal. H.: 0,3 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,15 cm. ID.No.: 859. 32. Világoskék, érdes, lyukacsos, kopott felületű, hengeres áttetsző *üvegyöngy* (172. kép 31) végtörredéke, egyik széle ferdén levágott, furata hengeres. H.: 0,7–0,8 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 875. 33. Világossárga, matt, kopott felületű, bikónikus alakú opak *üvegyöngy* (172. kép 24), kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,7 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,12–0,2 cm. ID.No.: 876. 34. Sötétzöld, kopott, repedt felületű, téglalap átmetszetű, lecsapott sarkú hosszú hasáb alakú fényáteresztő *üvegyöngy* (172. kép 23), hengeres furattal, széle sérült. H.: 0,85 cm, sz.: 0,78 cm, v.: 0,32 cm, furat átm.: 0,12 cm. ID.No.: 870. 35. Kék, kopott, matt felületű, téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú, hosszú hasáb alakú fényáteresztő *üvegyöngy* (172. kép 18), kónuszos furattal. H.: 0,6–0,8 cm, sz.: 0,6 cm, v.: 0,52 cm, furat átm.: 0,15–0,21 cm. ID.No.: 867. 36. Rózsaszínű, kopott felületű, téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú *almandingöngy* (172. kép 28), egyik lapján bemélyedéssel, hengeres furattal. H.: 0,8 cm, sz.: 0,5 cm, v.: 0,5 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 871.

339. sír (K/22–23; 173. kép 1). Padmalyos sír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. Az akna h.: 180 cm, sz.: 70 cm, m.: 10–25 cm. A sekély mélységű sírt a földmunka során találták meg, és a gép az állatsontok jelentős részét megbolygatta. A téglalap alakú, lekerekített sarkú barnásszürke folt határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy ló és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok), hiányos maradványa feküdt. Az állatsontok nem az akna alján, hanem 3–4 cm vastag betöltésen feküdtek. Az akna aljának északnyugati harmada a padmaly felé lejtett. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 190 cm, sz.: 70 cm, m.: 45 cm. A padmaly oldalfalai lefele szűkültek, végei íves kialakításúak voltak. Az északnyugati irányban mélyülő, teknős aljú padmalyban 8–9 éves gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű csontváza került elő 3–7 cm vastag betöltésen. Koponyája jobbra és hátrabillent, állkapcsa, mellkasának csontjai és karcsontjai eredeti helyzetükből kimozdulva kerültek elő.

Állatmellékletek

1. Egy 2,5 éves kanca állkapcsának és mellső lábcsontjainak töredékei kerültek elő az akna északkeleti felében.
2. Adultus korú juh koponyája és lábcsontjainak töredékei kerültek elő a földmunka során.

A kanca lelete

3. Vascsat töredéke (173. kép 6) került elő a lólábcsontok közül.

Az infans II. korú gyermek melléklete

4. Barnássárga, szürke foltos szabad kézzel formált fazék (173. kép 7) feküdt összeroppant állapotban a koponya bal oldala mögött. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kis kerámiatörmelékkel erősen soványított. Felülete repedezett, rücskös, egyenetlen, horpadásos, agyagmáz fedi. Gyengén kiégetett, vastag falú, nehéz edény. Rövid pereme vastag, tölcésesen kihajló, egyenetlenül megformált, sűrű ujjbenyomkodás díszíti. Nyaka rövid ívű, válla lecsapott. Teste tojás alakú, kissé aszimmetrikus. Alja egyenesen levágott, lyukacsos a szerves maradványoktól, rajta kb. 5,4 cm kerek bemélyedés. Mag.: 14,3–14,8 cm, pátm.: 10,9–11,1 cm, fátm.: 8,5–8,7 cm.

A viselet leletei

5. Átlátszó, fényes, sérült felületű, deformálódott, lapított gömb alakú *üveggyöngy* (173. kép 2), amelynek egyik oldalánál a behúzódot bázisú furat körül öt ferdén, spirális elrendezésben vésett vonaldísz fut körbe. H.: 0,86–0,93 cm, átm.: 1,54–1,63 cm, furat átm.: 0,28–0,29 cm. ID. No. 19171. 6. Préselt, peremes, ívelt oldalú *ezüstveret töredékei* (173. kép 3) kerültek elő önbetéttel a padmaly betöltéséből. 7. Téglalap alakú *vascsat* (173. kép 4) feküdt a bal medencelapát mögött. A téglalap alakú csatkarikához szíjszorító vaslemez csatlakozik. Felszerelését egy vasszegecs tette lehetővé. Hátlapján, a csuklós részen vasoxiddal konzerválódott textiltöredék található. H.: 3,5 cm, a csatfej sz.: 2,5 cm. 8. Téglalap alakú *vascsat* (173. kép 5) került elő a padmaly betöltéséből. A téglalap alakú csatkarikához szíjszorító vaslemez csatlakozik. A felszerelését egy vasszegecs tette lehetővé. Felületének kisebb részét vasoxiddal konzerválódott bőr fedi. H.: 2,6 cm, a csatfej sz.: 2,2 cm.

340. sír (K/20–21; 174. kép 1–2). Füles aknasír. T.: ÉK–DNy, 54–234°. H.: 220 cm, sz.: 70–90 cm, m.: 75 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír északkeleti fele sárga pöttyökkel kevert barnásszürke, míg a délnyugati fele sárga betöltésű volt a felső rétegben. A nyesett felszín alatt 25 cm mélyen a sír két hosszabbik oldalában 8–10 cm mély és kb. ugyanolyan magas vájatot alakítottak ki.¹⁰² Az akna délnyugati felében két szarvasmarha és két juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő. Az állatcsontok a sír közepe felé dőltek, a sír szélén fekvő csontok közül több részben még a vájat alján, illetve ahhoz közeli szinten feküdt. A sír alján, az állatcsontok előke-rülési szintje alatt 25 cm-rel, ahol a sírgödör szélessége 60 cm volt, 18–20 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, kirabolt¹⁰³ vázmaradványa került elő. A koponya előrebillent, felkarcsontjai összehúzva feküdtek, a bordák, a felső csigolyák, illetve a bal alkar és a medencelapát hiányozott.

Állatmellékletek

1. Egy 6–8 éves *tehén koponyája* feküdt a jobb oldalán a délkeleti sírfal mellett, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsonkjai* a koponya mögött feküdtek a délkeleti sírfal mellett, illetve a sír déli sarkában. 2. Egy 1,5–2 éves *tehén koponyája* feküdt az állkapcsán az északnyugati sírfal mellett, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsonkjai*, valamint *farokcsigolyái* anatómiai rendben a koponya mögött feküdtek, a sír nyugati sarkában. 3. *Adultus korú juh koponyája* feküdt a bal oldalán a délnyugati sírfal előtt, orral keleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsonkjai* a koponya mögött feküdtek a sír délnyugati végében. 4. *Infans korú juh koponyája* feküdt a bal oldalán a délnyugati sírfal előtt, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsonkjai* a koponya alatt feküdtek, az emberi váz szintjén, a sír délnyugati végében.

A juvenis korú nő mellékletei

5. *Juh keresztcsontja* feküdt a koponya bal oldala mellett. 6. Egyik oldalán szürkésbarna, másik oldalán vörösesbarna, szabad kézzel formált edényből készült *orsókarika* (174. kép 12) feküdt a bal lábszár alsó végének belső oldala mellett. Átm.: 3,4 cm, vast.: 1,2 cm. 7. Barnásfekete, kettős csonka kúp alakú *orsógomb* (174. kép 13) feküdt a bal lábszár alsó végének belső oldala mellett. Átm.: 2,9 cm, mag.: 2,7 cm.

A viselet leletei

8. Vörösesbarna, fényes felületen négy világossárga+fekete, lapos, kétrétegű dudoros (szemes) és a furatok körül 1–1 lapos, fehér vonalfolyatott rátétdíszű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (174. kép 3) került elő kónuszos furattal a koponya jobb oldala mellől. H.: 0,8 cm, átm.: 1–1,1 cm, furat átm.: 0,3–0,4 cm. ID.No.: 3335. 9. Szürkésfekete, matt, érdes, lyukacsos, kopott felületen 4–4 lapos, széles világossárga, dudoros rátétdíszes, deformálódott, aszimmetrikus iker, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (174. kép 4) került elő kónuszos furattal a jobb alkar belső oldala mellől. H.: 0,9–1 cm, átm.: 0,9–1,1 cm, furat átm.: 0,28–0,4 cm. ID.No.: 3336. 10. Téglalap alakú *vascsat* (174. kép 5) feküdt a bal combcsont külső oldala mellett, peckével a combcsont irányában. Felületét vasoxiddal konzerválódott bőr fedi. H.: 3,7 cm, sz.: 3,2 cm.

341. sír (L/21; 172. kép 36–37). Aknasír. T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. H.: 170 cm, sz.: 60 cm, m.: 43 cm. Téglalap alakú, lekerekített sarkú barnásszürke foltja jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír középső

¹⁰² A sír felső részének bontása közben a vájat fölötti sáv nagy részét elbontották.

¹⁰³ A mellkas feletti részen, a nyesési szinten is kevert volt a föld. Az állatcsontok nagy része a sír közepétől délnyugatra eső területen feküdt, a mellkasi részen a 60 cm-es sírgödör kiöblösödött (rablási gödör).

harmadában egy ovális fekete folt volt. A felső rétegben, a nyésés alatt 25 cm mélyen egy-egy szarvasmarha és juh részleges (koponya és csonkolt – a rádus és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok), hiányos maradványa került elő. A fekete folt ezen a szinten is megfigyelhető volt. A sír alján *juvenis korú (15–16 éves) gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő 3–6 cm vastag betöltésen. A megroppant koponya előrebillent, a mellkas csontjai hiányosan és összekeveredve feküdtek. A bal medencelapát hiányzott, a lábcsontok egymás mellett párhuzamosan feküdtek. A sírt feltehetően kirabolták.

Állatmellékletek

1. *Juvenis korú szarvasmarha koponyája* feküdt kissé a bal oldalára dőlve a délkeleti sírfal mellett, orral délkeleti irányban. *Mellső lábcsonkjai* a koponya bal oldala mellett, illetve mögött feküdtek, a *hátsó lábcsontok* töredékes állapotban a sír középső harmadában. 2. *Juh lábcsonkjainak* töredékei kerültek elő a sír középső harmadában.

342. sír (K/20; 173. kép 10). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 40–220°. Az akna h.: 145 cm, sz.: 70–80 cm, m.: 10–40 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú folt északkeleti fele sárga, míg a délnyugati, szélesebb fele barnásszürke volt. Az akna aljának északkeleti fele vízszintes volt, a közepétől a fülke irányában 22°-ot lejtett. A fülke szája előtt a betöltés fekete és zsíros tapintású volt. Az aknában egy-egy szarvasmarha és juh részleges (koponya és csonkolt – a rádus és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok), hiányos maradványa került elő 5–15 cm vastag betöltésen. Az akna délnyugati végében kialakított 28°-os lejtésű és 170 cm hosszú fülkében *infans II. korú (8–14 éves) gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő.

Állattemetkezések

1. *Szarvasmarha koponyatöredékei* kerültek elő a sír északkeleti fala előtt. *Mellső lábcsonkjai* a koponya mögött feküdtek, a *hátsó lábcsontok* az akna délkeleti fala mellett, közel az akna déli sarkához. 2. *Juh lábcsonkjának töredékei* kerültek elő az akna északnyugati fala mellett, közel az akna nyugati sarkához.

A viselet leletei

3. Felül nyitott karikájú, három kis gömbből álló *gömbcsüngős ezüsfülbevaló* (173. kép 9) került elő töredékes állapotban a sír betöltéséből. Ragasztott. Mag.: 2,3 cm, a karika átm.: 1,7 cm. 4. Téglalap alakú, benyomott oldalú *vascsat* (173. kép 8) került elő a sír betöltéséből. Hátdalán foltokban vasoxiddal konzerválódott textil- és bőrmaradvány található. H.: 3,7 cm, sz.: 2,9 cm.

343. sír (K/23; 175. kép 1). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 52–232°. Az akna h.: 230 cm, sz.: 85–95 cm, m.: 30–70 cm. A téglalap alakú, mindkét végén félköríves folt északkeleti fele sárga, délnyugati, enyhén szélesedő fele fekete volt. Az akna északkeleti fele vízszintes, míg a délnyugati fele meredeken lejtett a fülke szája felé. Az aknában és a fülkében egy-egy ló, szarvasmarha és juh részleges (koponya és csonkolt – a rádus és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok), a rablása miatt hiányos maradványa került elő. A fülke h.: 220 cm, sz.: 70–80 cm, lejtési szöge: 18°. A fülkében *30–39 éves férfi* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, a combcsontokig megbolygatott vázmaradványa került elő.

Állatmellékletek rablás utáni hiányos maradványa került elő az aknából és a fülkéből

1. *Senium korú ló koponyája, mellső és hátsó lábcsonkjainak* töredékei. 2. *Maturus korú tehén koponyája, mellső és hátsó lábcsonkjainak* töredékei. 3. *Juvenis korú juh koponyája és lábcsonkjainak* töredékei.

Az *adultus* korú férfi leletei a fülke betöltéséből

4. Középső nyélállású, egyélű, egyenes *vaskés töredékei* (175. kép 6). A félköríves végződésű nyélnyúlvány mindkét oldalát vasoxiddal konzerválódott famaradvány borítja. Ragasztott. H.: 15,5 cm, ebből a nyél h.: 4,2 cm. 5. V alakú *vas-töredék* (koporsóvasalás?) (175. kép 4). Mindkét felületét vasoxiddal konzerválódott famaradvány takarja. H.: 3 cm. 6. L alakú *vas-töredék* (koporsóvasalás?) (175. kép 3) Mindkét felületét vasoxiddal konzerválódott famaradvány takarja. H.: 2,3 cm.

A viselet mellékletei a fülke betöltéséből

7. Téglalap alakú *vascsat* (175. kép 2) töredékes állapotban. A csuklós résznél és a csat belső oldalának pecek hegye felőli részén vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. Ragasztott. H.: 4 cm, sz.: 3 cm. 8. Téglalap alakú *vascsat* (175. kép 5). A csuklós résznél vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány, külső oldalán textiltöredék található. H.: 4,6 cm, sz.: 3,6 cm.

344. sír (K/21; 174. kép 6). Fülkesír. T.: ÉK–DNy. Az akna h.: 140 cm, sz.: 60–70 cm, m.: 15–30 cm. A téglalap alakú sírfolt délnyugati fele barnásszürke, míg az északkeleti, szélesebb fele sárga betöltésű volt. Az akna alja az északkeleti végétől a fülke szája felé fokozatosan lejtett. Az aknában egy-egy szarvasmarha és juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő 8–25 cm vastag betöltésen. A szarvasmarha- és a juhkoponya alatti sávban a föld feketére és zsiros tapintásúra váltott. Az akna délnyugati negyedében, a szarvasmarha koponyától kb. 30 cm-re került elő az *infans I. korú gyermek* koponyája. Részben az aknában, valamint az alig 80 cm hosszú fülkében 3–5 éves gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő. Koponyája előrebillenve feküdt.

Állatmellékletek

1. Egy 2–2¼ éves tehén koponyája feküdt a tarkóján, az akna közepén, orral délnyugati irányban. *Mellső és hátsó lábsontja*, valamint anatómiai rendben fekvő *farokcsigolyái* a koponya mögött kerültek elő, egy szűk területen, az akna keleti negyedében. 2. *Subadultus korú juh koponyája* feküdt a jobb oldalán az akna északnyugati fala mellett, orral délnyugati irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya mögött helyezkedtek el, *hátsó lábsontjai* az akna északkeleti fala előtt, részben a tehénlábsontok fölött.

A viselet leletei

3. *Nagy gömbcsüngős ezüsfülbevaló* (174. kép 7–8) feküdt töredékes állapotban a jobb mellkason, a kulcscsont előtt. A rosszezüst gömbcsüngő és az ovális alakú rosszezüst fülkarika között az összekötő tag egy bordázott ezüstpánt volt, amely elporladt. A karika átm.: 1,6 cm, a gömb átm.: 1,2 cm. Gyöngyök kerültek elő a jobb mellkas felső bordái között. 4. Világossárga, matt felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (174. kép 9), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,6 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 900. 5. Világossárga, matt felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (174. kép 10), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,4 cm, átm.: 0,7–0,75 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 901. 6. Világossárga, matt felületű, deformálódott, korong alakú opak *üveggyöngy* (174. kép 11), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,25–0,35 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 902.

345. sír (K/20–21; 176. kép 1). Padmalyos sír. T.: ÉK–DNy. Az akna h.: 240 cm, sz.: 80–85 cm, m.: 30–45 cm. A téglalap alakú lekerekített sarkú sír barnásszürke foltja jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajon. Az akna foltjának észak-északnyugati harmadában ovális alakú feketés elszíneződés volt. Az akna aljának délkeleti fele vízszintes volt, míg az északnyugati ferdén lejtett a padmaly szája felé. Az aknában két szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő 5–12 cm vastag betöltésen. Az állatsontok enyhén a padmaly szája felé dőltek. A padmaly h.: 235 cm, sz.: 60–65 cm, m.: 45–55 cm. A teknős aljú padmalyban 23–39 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, kirabolt vázmaradványa került elő 4–7 cm vastag földrétegen. A rablás során a felsőtestet egészen a combcsontokig megbolygatták. Enyhén torzított koponyája hátrabilenve, lábsontjai párhuzamosan feküdtek.

Állatmellékletek

1. Egy 2¼–2,5 éves tehén koponyája feküdt enyhén a bal oldalára dőlve az akna északkeleti harmadában, orral északkeleti irányban. *Mellső lábsontjai* egymással párhuzamosan a koponya mögött kerültek elő, a *hátsó lábsontok* és az anatómiai rendben fekvő *farokcsigolyák* az akna délnyugati végében. 2. Egy 1,5–2 éves szarvasmarha koponyája feküdt a bal oldalán az akna északkeleti felében, a délkeleti fal mellett, orral keleti irányban. *Mellső lábsontjai* párhuzamosan a koponya mögött voltak, a *hátsó lábsontok* és az anatómiai rendben fekvő *farokcsigolyák* az akna délnyugati végében. 3. *Juvenis korú juh koponyája* feküdt az állkapcsán az akna északnyugati oldala mellett, a nyugati sarok közelében, orral keleti irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* a koponya mögött feküdtek, az akna délnyugati végében, a szarvasmarha bal hátsó lábsontja alatt.

Az *adultus* korú nő melléklete

4. Szabad kézzel formált, sötétbarna, nyomott gömb alakú *orsógomb* (176. kép 8) került elő töredékes állapotban. Átm.: 3,7 cm, mag.: 2 cm.

A viselet leletei

5. *Nagy gömbcsüngős(?) bronzfülbevaló* (176. kép 3) apró töredékei és a fülkarika került elő töredékes állapotban a koponya felszedése során. A karika átm.: 1,3 cm. 6. *Nagy gömbcsüngős bronzfülbevaló* (176. kép 2) került elő

töredékes állapotban a koponya felszedése során. A karika átm.: 1,9 cm, a gömb átm.: 1 cm. Gyöngyök kerültek elő a koponya bal oldala mellől. 7. Fehér, érdes, erősen lyukacsos felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (176. kép 4), hengeres furattal. H.: 0,65–0,7 cm, átm.: 0,8 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 903. 8. Világoszöld, érdes, kopott, lyukacsos felületű, deformálódott, rövid henger alakú áttetsző *üveggyöngy* (176. kép 5), hengeres furattal. H.: 0,5–0,58 cm, átm.: 0,8 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 904. 9. Fehér, érdes, erősen lyukacsos felületű, töredezett szélű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (176. kép 6), kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,6 cm, átm.: 0,9 cm, furat átm.: 0,4–0,45 cm. ID.No.: 905. 10. Öntött bronz *csatkarika vaspecekkal* (176. kép 7) feküdt hátoldalával felfelé, a pecek hegyével nyugati irányban, a jobb térd külső oldala mellett. A csatkarika külső sz.: 2,6 cm.

346. sír (K/20–21; 176. kép 9). Aknasír. T.: ÉK–DNy, 54–234°. H.: 170 cm, sz.: 60 cm, m.: 44 cm. A téglalap alakú, lekerekített végű sír barnásszürke foltja jól elvált a sárgásbarna agyagos altaljon. A sír délkeleti felének felső rétegében egy szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő. A délkeleti és délnyugati oldalon lefelé szűkülő sír alján *infans I. korú (5–6 éves) gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású váz maradványa került elő 4–6 cm vastag betöltéssel.

Állatmelléklet

1. Egy 1,5–2 éves *tehén koponyája* feküdt a jobb oldalán a gyermek lábsontjai felett 10 cm-rel, orral északi irányban. *Mellső lábsontjai* az állkapocs és az északnyugati sírfal között feküdtek, a *hátsó lábsontok* a koponya mögött, a sír déli sarkában. *Farokcsigolyái* a sír betöltéséből kerültek elő.

A viselet leletei

2. *Nagy gömbcsüngős ezüsthülbevaló* (176. kép 10) került elő töredékes állapotban a koponya alól a felszedése során. Két félből álló ezüst gömbcsüngőjét egy bordázott ezüstpánt kapcsolta össze a rosszezüst fülkarikával. Karika átm.: 1,6 cm, gömb átm.: 1 cm. 3. *Nagy gömbcsüngős ezüsthülbevaló* apró töredékei és rosszezüst fülkarikája (176. kép 11) került elő a sír betöltéséből. Karika átm.: 1,6 cm. Gyöngyök kerültek elő az állkapocs bal szára és a bal kulcsont közötti területről. 4. Sötét türkizkék, irizáló felületű, téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú, hosszú hasáb alakú áttetsző *üveggyöngy* (176. kép 18), hengeres furattal. H.: 0,7 cm, sz.: 0,7 cm, v.: 0,3 cm, furat átm.: 0,18 cm. ID.No.: 906. 5. Sötét türkizkék, kopott felületű, téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú áttetsző *üveggyöngy* (176. kép 15), hengeres furattal. H.: 0,95 cm, sz.: 0,6 cm, v.: 0,6 cm, furat átm.: 0,22 cm. ID.No.: 913. 6. Sötétbarna, fényes felületen négy, síkból kiugró fehér, dudoros és körülöttük 4×-es sárga hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (176. kép 16), hengeres furattal. H.: 0,5–0,65 cm, átm.: 0,7–0,95 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 911. 7. Fekete, fényes felületen 4×-es fehér, hurokfolyatott rátétdíszes, rövid henger alakú opak *üveggyöngy* (176. kép 19), hengeres furatának szélei egyenesen levágtak. H.: 0,7 cm, átm.: 0,8 cm, furat átm.: 0,35 cm. ID.No.: 907. 8. Sötétbarna, fényes felületen négy, síkból kiugró, fehér dudoros és körülöttük 4×-es domború, fehér hurokfolyatott rátétdíszes, rövid henger alakú opak *üveggyöngy* (176. kép 13), hengeres furattal. H.: 0,6–0,7 cm, átm.: 1–1,3 cm, furat átm.: 0,42 cm. ID.No.: 908. 9. Sötétvörös, matt felületen öt lapos, okkersárga pont (1 kikopott) és a bázisos hengeres furatok szélei mentén 1–1 széles, fehér vonalfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (176. kép 17), hengeres furattal. H.: 0,7–0,8 cm, átm.: 1,25 cm, furat átm.: 0,45 cm. ID.No.: 909. 10. Sötétvörös, fényes felületen négy, síkból kiugró, fehér dudoros és körülöttük 4×-es szétfolyó okkersárga, hurokfolyatott rátétdíszes, rövid henger alakú opak *üveggyöngy* (176. kép 12), hengeres furattal. H.: 0,5–0,75 cm, átm.: 0,9–1,15 cm, furat átm.: 0,41 cm. ID.No.: 910. 11. Sötét türkizkék, erősen irizáló felületű, rövid henger alakú áttetsző *üveggyöngy-töredék* (176. kép 14), hengeres furatában fehéres anyaggal. H.: 0,45 cm, átm.: 0,75 cm, furat átm.: 0,35 cm. ID.No.: 912.

347. sír (K/20; 177. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 53–233°. Az akna h.: 230 cm, sz.: 80–85 cm, m.: 40–78 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú folt északkeleti harmada világossárga, a többi barnásszürke színnel rajzolódott ki a sárgásbarna agyagos altalajban. Az akna északkeleti harmada vízszintes volt, majd a fülke közepéig 25°-os szögben lejtett. Az akna délnyugati végében, teljes szélességében, mintegy 25–30 cm hosszan a betöltés fekete és zsíros tapintású volt. Az északkeleti végén enyhén szűkülő aknában három szarvasmarha és egy juh, illetve a fülke szájában egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő 5–30 cm vastag földrétegen. A fülke h.: 280 cm, sz.: 80–95 cm, m.: 78–160 cm. A 25, majd a fülke közepétől 10°-os lejtésű fülkében *40–44 éves nő* és bal karján *3–5 éves gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő 4–8 cm

vastag betöltésen. A nő enyhén torzított koponyája előre és a gyermek irányába billent, válla összehúzva, karjai szorosan a bordák mellett, lábai párhuzamosan feküdtek, amennyire a másodlagosan kialakult csípőficam engedte. Lábfejenek csontjai szorosan egymás mellett kerültek elő. A gyermek a nő bal oldalára dőlt, koponyája előre és jobbra, a nő felé fordulva, csontjai összeszorulva, szorosan a nő mellett feküdtek.

Állatmellékletek

1. *Adultus korú tehén koponyája* feküdt a jobb oldalán az akna északkeleti harmadában, az északi negyedben, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsonthajai* a koponya mögött kerültek elő, *hátsó lábcsonthajai* az akna délkeleti végéből. 2. *Egy 6–8 hónapos tehén koponyája* feküdt a tarkóján az akna északkeleti harmadában, a délkeleti fal mellett, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsonthajai* a koponya mögött kerültek elő, *hátsó lábcsonthajai* az akna délkeleti végéből. 3. *Egy 6–8 hónapos szarvasmarha koponyája* feküdt a jobb oldalán, részben a tehénkoponya alatt, az akna közepén, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsonthajai* a koponya mögött kerültek elő, *hátsó lábcsonthajai* az akna délkeleti végéből. 4. *Subadultus korú juh koponyája* feküdt a jobb oldalán a marhakoponya és a délkeleti sírfal között, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsonthajai* a koponya mögött kerültek elő az akna déli negyedében. 5. *Adultus korú juh koponyája* feküdt a bal oldalán a fülke délkeleti fala mellett, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsonthajai* a koponya alatt és körülötte feküdtek.

A *maturus* korú nő mellékletei

6. *Subadultus korú kos keresztcsontja és ágyéksigolyái* feküdtek a koponya jobb oldalán. 7. Mindkét oldalán világosbarna, középen fekete törésű, szabad kézzel formált edénytöredékből készített *orsókarika* (177. kép 11) került elő a nő bal combcsontja külső oldala mellől. Átm.: 3,6 cm, vast.: 1,5 cm.

Az *infans I.* korú gyermek lelete

8–9. Egy-egy kiköltött *tyüktojás héjtöredékei* kerültek elő a jobb combcsont, illetve a jobb lábszár felett.

A *maturus* korú nő leletei

10–11. Két, *nagy gömbcsüngős aranyfülbevaló* (177. kép 3–4) került elő a jobb csecsnyúlvány mellett, illetve a bal kulcscsont felső végénél, az állkapocs előtt. A karikához három kisebb gömb csatlakozik, ehhez illeszkedik az alsó, két félgömbből függőlegesen összeállított gömbcsüngő. Mag.: 2,9 cm, a gömbcsüngő átm.: 1,2 cm, kis gömb átm.: 0,39 cm, az ovális karika átm.: 1,2×1,4 cm, s.: 1,83 g., illetve 2,07 g. 12. *Ezüst lemezgyöngy* (177. kép 5) feküdt a bal kulcscsont mellett. Két félből forrasztva, deformálódott, repedt felülettel, az egyik furatánál galléros ezüst gyűrűtaggal. A lemezgömb h.: 1,3 cm, átm.: 1,42 cm, furat átm.: 0,27–0,51 cm, a gyűrű h.: 0,3 cm, átm.: 0,52–0,55 cm. ID.No.: 19917. 13. *Rossezüst lemezgyöngy* (177. kép 6) feküdt a gyermek felső állkapcsa előtt, magasabb szinten. Két félből forrasztva, deformálódott, az egyik furatánál galléros ezüst gyűrűtaggal. A lemezgömb h.: 1,3 cm, átm.: 1,45–1,55 cm, furat átm.: 0,28–0,55 cm, a lemezgyűrű h.: 0,3 cm, átm.: 0,54 cm. ID.No.: 19918. 14. Rossz megtartású *ezüst lemezgyöngy töredékei* feküdtek a gyermek koponyájának jobb oldala alatt. Eredetileg az előző két ezüst lemezgyöngyöz hasonló darab lehetett. 15. Fényes fekete, lyukacsos felületen 5×-ös fehér, lapos hurokfolyatott rátétű, rövid henger alakú opak *üveggyöngy* (177. kép 8), egyik oldalán bázisos furata hengeres. H.: 0,7–0,9 cm, átm.: 0,9 cm, furat átm.: 0,32 cm. ID.No.: 3357. 16. Sötét vörösesbarna, fényes, lyukacsos felületen 4–4×-es szürkésfehér, csigavonalban vonalfolyatott rátétű, iker, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (177. kép 9), egyik oldalán behúzódt bázisú, kónuszos furattal. H.: 1,2 cm, átm.: 0,89 cm, furat átm.: 0,33 cm–0,38 cm. ID.No.: 19912. 17. Szürkésfekete, érdes, lyukacsos, matt felületen négy domború, síkból kiugró fehér+világoskék kétrétegű dudoros (szemes) rátétű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (177. kép 7), egyik oldalon behúzódt bázisú, kónuszos furattal. H.: 0,73–0,88 cm, átm.: 1–1,3 cm, furat átm.: 0,36–0,38 cm. ID.No.: 19913. 18. Téglalap alakú *vascsat* (177. kép 10) feküdt a bal medencelapát alsó peremén. Hátoldalán vasoxiddal konzerválódott körömnny textil-, a csuklós résznél bőrmaradvány található. H.: 3,3 cm, sz.: 2,7 cm.

Az *infans I.* korú gyermek leletei

Gyöngyök kerültek elő a gyermek állkapcsa környékéről: 19. Világossárga, matt, porózus felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (178. kép 10), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,3 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,28 cm. ID.No.: 3337. 20. Világossárga, matt, porózus felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (178. kép 17), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,25 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 3338. 21. Világossárga, matt, porózus felületű, korong alakú opak *üveggyöngy* (178. kép 21), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,4 cm, átm.: 0,68 cm, furat átm.: 0,21 cm. ID.No.: 3339. 22. Világossárga, matt, porózus felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (178. kép 16), kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,3 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,2–0,24 cm. ID.No.: 3340. 23. Fekete, érdes, tekercselt felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (178. kép 24), hengeres furattal. H.: 0,3 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,21 cm. ID.No.: 3341. 24. Világossárga, matt,

porózus felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (178. kép 23), bázisos, hengeres furatának szélei egyenesen levágtak. H.: 0,3–0,4 cm, átm.: 0,7–0,8 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 3342. 25. Világossárga, matt, porózus felületű, deformálódott, korong alakú opak *üvegyöngy* (178. kép 20), bázisos, hengeres furattal. H.: 0,4–0,45 cm, átm.: 0,7–0,8 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 3343. 26. Fekete, fényes, lyukacsos felületen négy sárga, lapos pont rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (178. kép 12), egyik oldalon bázisos kónuszos furattal. H.: 0,55–0,65 cm, átm.: 1–1,05 cm, furat átm.: 0,31–0,35 cm. ID.No.: 3344. 27. Fekete, fényes, lyukacsos felületen négy fehér dudoros és körülöttük 4×-es fehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (178. kép 8), hengeres furattal. H.: 0,45–0,58 cm, átm.: 0,8–1 cm, furat átm.: 0,35 cm. ID.No.: 3345. 28. Sötétbarna, fényes, lyukacsos felületen 4–4 fehér dudoros és körülöttük 4–4×-es fehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, aszimmetrikus iker lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (178. kép 4), egyik oldalán bázisos furata kónuszos. H.: 1,25–1,35 cm, átm.: 0,9–1,2 cm, furat átm.: 0,35–0,45 cm. ID.No.: 3346. 29. Vörös, fényes, lyukacsos felületen öt fehér dudoros és körülöttük 5×-ös sárga, szétfolyó hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (178. kép 5), kónuszos furattal. H.: 0,65–0,72 cm, átm.: 1,08–1,2 cm, furat átm.: 0,25–0,4 cm. ID.No.: 3347. 30. Sárga, matt, érdes, lyukacsos, kopott felületű, korong alakú opak *üvegyöngy* (178. kép 15), bázisos furata hengeres. H.: 0,6 cm, átm.: 1,3 cm, furat átm.: 0,5 cm. ID.No.: 3348. 31. Sötétvörös, fényes, lyukacsos felületen 5×-ös fehér, lapos hurokfolyatott és a dísz közepén egy sárga, lapos, kopott felületű vonalfolyatott rátétdíszes, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (178. kép 9), egyik oldalán bázisos furata kónuszos. H.: 0,85–1 cm, átm.: 1,1 cm, furat átm.: 0,42–0,46 cm. ID.No.: 3349. 32. Világossárga, matt, érdes, lyukacsos, kopott felületű, korong alakú opak *üvegyöngy* (178. kép 13), bázisos furata kónuszos. H.: 0,4 cm, átm.: 0,75 cm, furat átm.: 0,22–0,25 cm. ID.No.: 3350. 33. Sötét vörösesbarna, fényes, lyukacsos felületen öt fehér+világos türkizkék, síkból kiugró, kétrétegű dudoros (szemes) és körülöttük 5×-ös fehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (178. kép 6), bázisos hengeres furattal. H.: 0,65–0,8 cm, átm.: 1,1–1,3 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 3351. 34. Szürkésfekete, matt, lyukacsos felületen öt sárga, lapos pont és körülöttük 5×-ös fehér hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (178. kép 3), kónuszos furattal. H.: 0,7–0,82 cm, átm.: 1,05–1,1 cm, furat átm.: 0,35–0,4 cm. ID.No.: 3352. 35. Szürkésfekete, érdes, porózus felületen négy fehér domború, dudoros rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (178. kép 2), hengeres furattal. H.: 0,5–0,7 cm, átm.: 1,1–1,3 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 3353. 36. Szürkésfekete, fényes, lyukacsos felületen négy fehér+áttetsző világoskék, síkból kiugró, töredezett felületű, kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (178. kép 7), hengeres furattal. H.: 0,6 cm, átm.: 0,8–1,1 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 3354. 37. Vörös, fényes, lyukacsos felületen négy fehér, domború dudoros és körülöttük 4×-es világossárga, erősen kopott hurokfolyatott rátétdíszes, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (178. kép 22), kónuszos furattal. H.: 0,7–0,85 cm, átm.: 0,8–1,1 cm, furat átm.: 0,3–0,4 cm. ID.No.: 3355. 38. Szürkésfekete, érdes, matt, lyukacsos felületen három szélesen domborodó, dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (178. kép 19), bázisos furata hengeres. H.: 0,7 cm, átm.: 1–1,1 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 3356. 39. Sötét vörösesbarna, fényes, enyhén lyukacsos felületen öt kopott szürkésfehér hurokfolyatott rátétdíszes, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (178. kép 11), egyik oldalán behúzódt bázisú, kónuszos furattal. H.: 0,7 cm, átm.: 0,9 cm, furat átm.: 0,28–0,3 cm. ID. No.: 19914. 40. Sárgásfehér, kopott matt felületű, deformálódott, korong alakú opak *üvegyöngy* (178. kép 14), egyik oldala egyenesen, másik ferdén levágt, furata kónuszos. H.: 0,27–0,43 cm, átm.: 0,85–0,86 cm, furat átm.: 0,3–0,38 cm. ID.No.: 19915. 41. Fekete felületen négy szürkésfehér+kék kétrétegű dudoros (szemes) és körülöttük 4×-es szürkésfehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (178. kép 18), törött szélű, egyik oldalán behúzódt bázisú, kónuszos furattal. H.: 0,5–0,7 cm, átm.: 1–1,15 cm, furat átm.: 0,34–0,38 cm. ID.No.: 19916.

348. sír (K/19; 179. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 40–220°. Az akna h.: 160 cm, sz.: 75–80 cm, m.: 30–60 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú folt északkeleti harmada világossárga, a délnyugati barnás-szürke színnel rajzolódott ki a sárgásbarna agyagos altalajban. Az akna aljának északkeleti része 105 cm hosszan vízszintes volt, onnan a fülke aljáig 32°-os szögben lejtett. Az akna délnyugati végében, teljes szélességében, mintegy 20–25 cm hosszan a betöltés fekete és zsiros tapintású volt. Az északkeleti végén enyhén szűkülő aknában két szarvasmarha, a fülkében egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő. A fülke h.: 230 cm, sz.: 80–90 cm, m.: 190 cm. Az igen meredek kialakítású fülkében 40–59 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő 6–8 cm vastag betöltésen. A nő koponyája előre- és bal oldalára billent, válla összehúzva, karja szorosan a bordák mellett, lábai párhuzamosan feküdt.

Állatmellékletek

1. Egy 1,5–2 éves tehén koponyája feküdt töredékes állapotban a bal oldalán az akna nyugati sarkában, orral nyugat felé. *Mellső és hátsó lábcsonkjai* a koponya alatt és mögött feküdtek, közel egymáshoz, egy csomóban. 2. Egy 1,5–2 éves szarvasmarha töredékes koponyája feküdt a fülke szájában, a délkeleti fal mellett. 3. *Infans korú juh koponyája* feküdt az emberi lábfejcsontok fölött 10 cm-re. *Mellső és hátsó lábcsonkjai* a fülke különböző helyeiről kerültek elő, a fülke alja felett 15–20 cm-re.

A *maturus* korú nő mellékletei

4. *Adultus korú juh ágyéksigolyái* feküdtek anatómiai rendben a bal felkar belső oldala mellett. 5. Barna, szabad kézzel formált *orsógomb* töredékei kerültek elő a bal boka külső oldala mellett.

A viselet leletei

A döntő többségében a mellkas bal oldalán előkerült gyöngysorban középen voltak a szemes gyöngyök, ezeket a bal oldalról a sárga, jobb oldalról a kék apró gyöngyök vették körbe. 6–10. Öt fekete, fényes felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (179. kép 3–7), behúzódozó bázisú hengeres furattal. H.: 0,31–0,41 cm, átm.: 0,39–0,45 cm, furat átm.: 0,10–0,15 cm. ID.No.: 914, 916, 928, 931, 932. 11–14. Négy világos, matt, kopott felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (179. kép 18–21), furata hengeres. H.: 0,32–0,39 cm, átm.: 0,4–0,42 cm, furat átm.: 0,11–0,2 cm. ID.No.: 915, 917, 929–930. 15. Fekete, érdes, matt, lyukacsos felületen három világossárga, síkból kiugró, egyrétegű dudoros rátétdíszes, kúpszerűen deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (179. kép 8), hengeres furattal. H.: 0,7 cm, átm.: 0,7–0,95 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 927. 16. Sötétvörös, matt felületen négy fehér, egyrétegű dudoros és körülöttük 4×-es fehér, lapos hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (179. kép 15), hengeres furattal. H.: 0,7 cm, átm.: 1,05–1,4 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 920. 17. Vörösesbarna, érdes, matt, lyukacsos felületen négy fehér, síkból kiugró, kétrétegű dudoros (szemes) és körülöttük 4×-es világossárga, kopott felületű hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (179. kép 10), hengeres furattal. H.: 0,8–0,88 cm, átm.: 1–1,4 cm, furat átm.: 0,32 cm. ID.No.: 924. 18–19. Két sötétvörös, matt felületen öt, illetve négy fehér, domború dudoros és körülöttük 5×-ös, illetve 4×-es okkersárga széles, lapos hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (179. kép 11, 14), hengeres furattal. H.: 0,65 cm és 0,7 cm, átm.: 0,8–0,9 cm és 1,05–1,4 cm, furat átm.: 0,21 cm és 0,4 cm. ID.No.: 919, 921. 20. Sötét vörösesbarna, matt, lyukacsos felületen három fehér+áttetsző világos türkizkék, síkból kiugró, kétrétegű dudoros (szemes) és körülöttük 3×-os fehér, lapos hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (179. kép 9), bázisos, hengeres furattal. H.: 0,6–0,68 cm, átm.: 1–1,1 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 926. 21. Fekete, fényes felületen négy fehér+áttetsző világos türkizkék, síkból kiugró, kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, kúp alakúra deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (179. kép 17), kónuszos furattal. H.: 0,55–0,6 cm, átm.: 0,62–1 cm, furat átm.: 0,21–0,25 cm. ID.No.: 918. 22. Fekete, érdes, matt, lyukacsos felületen öt fehér+áttetsző világoszöld, síkból kiugró, kétrétegű szemes és körülöttük 5×-ös fehér, érdes felületű hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (179. kép 13), bázisos, hengeres furattal. H.: 0,7–0,8 cm, átm.: 1,2–1,3 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 922. 23. Sötétvörös, érdes, matt, lyukacsos felületen öt fehér+áttetsző kék, síkból kiugró, kétrétegű dudoros (szemes) és körülöttük 5×-ös okkersárga, széles, lapos hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (179. kép 16), bázisos, hengeres furattal. H.: 0,65–0,7 cm, átm.: 1–1,35 cm, furat átm.: 0,31 cm. ID.No.: 923. 24. Sötét vörösesbarna, fényes, lyukacsos felületen 5–5 fehér, apró, domború dudoros és körülöttük 5–5×-ös világossárga, kopott hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, aszimmetrikus, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (179. kép 12), bázisos kónuszos furattal. H.: 1,3 cm, átm.: 0,8–0,9 cm, furat átm.: 0,29–0,31 cm. ID.No.: 925. 25. Téglalap alakú, benyomott oldalú *vascsat* (179. kép 22) feküdt a jobb szeméremcsont belső oldala mellett. Csuklós részén vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. H.: 4 cm, sz.: 3 cm.

349. *sír* (K/17; 180. kép 1–2). Fülkesír. T.: KÉK–NyDny, 62–242°. Az akna h.: 240 cm, sz.: 80–95 cm, m.: 50–70 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna foltjának északkeleti fele élénksárga, míg a délnyugati barnásszürke színnel jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában három szarvasmarha részleges (koponya és a csonkolt, a rádusz és tibia disztális végén kettévágott lábcsontok) maradványa került elő 5–15 cm vastag betöltésen. Az akna északkeleti kétharmadának alja vízszintes, délnyugati harmada minimálisan lejtett a fülke szája felé. Az akna délnyugati végében a betöltés fekete és zsíros tapintású volt. A fülke h.: 270 cm, sz.: 85–90 cm, m.: 75–165 cm. A 23°-os lejtésű fülkében 18–22 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő 3–6 cm vastag betöltésen. A koponya a jobb oldalára fordult és előrebillent, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett, lábcsonkjai párhuzamosan feküdtek.

Állattemetkezések

1. Egy 2¼–2,5 éves tehén koponyája feküdt a jobb oldalán az akna északkeleti végében, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsonthajai* a koponya mögött feküdtek, *hátsó lábcsonthajai* az akna középső harmadában. 2. Egy 8–10 hónapos tehén koponyája feküdt a bal oldalán az akna északkeleti végében, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsonthajai* a koponya mögött feküdtek, *hátsó lábcsonthajai* és *farokcsigolyái* az akna középső harmadában. 3. Egy 8–10 hónapos szarvasmarha koponyája feküdt a jobb oldalán az akna északkeleti végében, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsonthajai* a koponya mögött feküdtek, *hátsó lábcsonthajai* az akna középső harmadában.

A juvenis korú nő mellékletei

4. *Kúpos ezüsttubus* (180. kép 5) feküdt a bal alkar felső végének belső oldala mellett, azzal párhuzamosan, szélesebb végével a koponya irányában. Két végét bordázott bronzszalag veszi körbe. A hozzá tartozó *bronzkorong* (180. kép 4) belső oldalán forrasznym látható. A külső oldalán a fül forrasztásának nyoma van. H.: 7 cm, átm.: kb. 1,4 cm. Talán hozzá tartozott egy kis *vaskarika* (180. kép 3), amely a medencelapát fölött került elő és csak töredékesen maradt meg a restaurálás után. Átm.: 1,5 cm. Benne szőrmaradvány volt valamivel összefogva. Töredékes, ragasztott. H.: 7 cm, átm.: 1 cm, illetve 2,3 cm. 5. Alsó nyélállású töredékes *vaskés* (180. kép 8) került elő a bal combcsonthaj alsó vége alatt, azzal párhuzamosan. Pengéjének mindkét felületét vasoxiddal konzerválódott bőr fedi. H.: 9,6 cm, ebből a nyél h.: 3,6 cm. 6. Vadmadár diaphisiséből faragott *tűtartó* (181. kép 13) került elő töredékes állapotban a jobb lábfej ujjpercei előtt. Az egyik végén halványzöld bronz vagy ezüst patinanyom látható. H.: 4,4 cm. 7. Aranyozott felületű *bronzhenger* (180. kép 2) feküdt deformálódott állapotban a bal lábfej ujjpercei előtt. Két végét bordázott bronzszalag veszi körbe. Töredékes, ragasztott. H.: 8 cm.

A viselet leletei

8–9. Egy-egy hiányos és deformálódott, *granulációdíszes aranyfülbevaló karikája* (181. kép 1–2) került elő a bal csecsnýúlvány és a koponya jobb oldala mellől. A karika belső oldalán a karika oldaláról indítva granulátumokból egy háromszög van építve. Ehhez alulról egy bordázott pánt csonka töredéke kapcsolódik. S.: 1, 64, illetve 1,68 g. 10. *Nagy gömbcsüngős ezüstfülbevaló* (181. kép 3) került elő a bal csecsnýúlvány mellől. A fülkarika belső ívén ezüst granulátumok voltak, külső ívén egy ezüstlemezhez három vagy négy kisebb ezüstgömb csatlakozott, melyekhez a nagy gömbcsüngő kapcsolódott. Mag.: 4,3 cm, karika átm.: 2,2 cm, a kis gömbök átm.: 0,4 cm, a gömbcsüngő átm.: 1,5 cm. 11–42. Harmincegy mogyoró vagy hármastagolású, arany- és bronzlemezéből préselt *pártaveret* (182. kép 17–48) került elő a koponya környékén (181. kép 5). A három préselt félgömböt csavart drótot utánzó préselt sor veszi körbe. Az egyik példány ezüst- és aranylemezéből készült. Két végüknek a peremén egy-egy apró lyuk van. H.: 2,3 cm, sz.: 1 cm, vast.: 0,3 cm. Két veret a jobb szemüreg, illetve a halánték felett, nagyjából vízszintes helyzetben feküdt, előlappal felfelé, három a jobb szemüreg mellett, előlappal felfelé, kettő a jobb oldali ezüstfülbevaló mellett, hat és egy fél a koponya jobb oldalánál, előlappal felfelé, egy közvetlenül a jobb váll fölött az oldalán, melyet a koponya kissé takart és négy a mellkas jobb oldalánál, hátlappal felfelé, négy a szegycsonthaj mellett, melyek közül az egyik ezüst- és aranylemezéből készült, előlappal felfelé, három a koponya bal oldalánál egy vonalban, előlappal felfelé, kettő a mellkas bal oldalánál, előlappal lefelé és négy (melyek közül talán kettő rossz minőségű ezüst- és aranylemezéből készült) a bontás során került elő. 43–62. Húsz kisebb méretű hármastagolású, arany- és bronzlemezéből préselt *pártaveret* (182. kép 1–16, 49–52) feküdt a koponya környékén (181. kép 5). A három préselt félgömböt belül spirálvonal díszíti. Néhányuk hátoldalán ónbetét maradványa volt megfigyelhető. H.: 2,1 cm, sz.: 0,7 cm, v.: 0,3 cm. Öt veret feküdt a koponya jobb oldalánál, egy kifelé, a többi befelé fordulva, hat veret töredékei a koponya bal oldalánál, három ugyancsak a koponya bal oldalánál és hat a koponyatető hátsó részénél, előlappal felfelé.

Gyöngyök kerültek elő a koponya és az állkapocs környékén és alattuk

63. *Ezüst lemezgyöngy* (181. kép 10) feküdt töredékes állapotban az állkapocs előtt. ID.No.: 3495. 64. Galléros *ezüst lemezgyöngy* (181. kép 11) feküdt töredékes állapotban az állkapocs bal szára mellett. ID.No.: 3435. 65–66. Két, galléros *ezüst lemezgyöngy* (181. kép 17) feküdt töredékes állapotban a koponya bal oldala mellett. Átm.: 1,3 cm, furat átm.: 0,2–0,5 cm, Bordázott gallér átm.: 0,5 cm, h.: 0,3 cm. ID.No.: 3436. 67. Galléros *ezüst lemezgyöngy* (181. kép 6) feküdt töredékes állapotban a koponya jobb hátsó része alatt. Átm.: 1,6–1,7 cm, furat átm.: 0,2–0,5 cm. ID.No.: 3437. 68. Galléros *ezüst lemezgyöngy* (181. kép 8) feküdt töredékes állapotban a koponya jobb hátsó része alatt. Átm.: 1,3–1,4 cm, furat átm.: 0,2–0,5 cm. ID.No.: 3438. 69. *Ezüst lemezgyöngy* (181. kép 9) került elő az állkapocs jobb szára alatt. Két félgömbből forrasztva, belsejében ónbetét, kopott felülettel. H.: 1,2 cm, átm.: 1,3 cm, furat átm.: 0,2–0,3 cm. ID.No.: 3452.

A koponya alatt in situ helyzetben megfigyelt gyöngyök

70. Világos türkizzöld, érdes, matt, kopott felületű, lapított gömb alakú fényáteresztő (köles) opak *üvegyöngy* (183. kép 52), hengeres furattal. H.: 0,2 cm, átm.: 0,32 cm, furat átm.: 0,14 cm. ID.No.: 3044. 71. Világos türkizzöld, érdes,

matt, kopott felületű, lapított gömb alakú (köles) opak *üvegyöngy* (183. kép 51), hengeres furattal. H.: 0,25 cm, átm.: 0,4 cm, furat átm.: 0,1 cm. ID.No.: 3095. 72. Világos türkizzöld, érdes, matt, kopott felületű, 2×-en összetett lapított gömb alakú fényáteresztő *üvegyöngy* (183. kép 50), közel kónuszos furattal. H.: 0,7 cm, átm.: 0,42–0,55 cm, furat átm.: 0,16–0,2 cm. ID.No.: 3334. 73. Világos türkizzöld, érdes, matt, kopott felületű, lapított gömb alakú fényáteresztő *üvegyöngy* (183. kép 49), hengeres furattal. H.: 0,25 cm, átm.: 0,51 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 3358. 74. Világossárga, érdes, matt, kopott, lyukacsos, porózus felületű, gyűrű alakú opak *üvegyöngy* (183. kép 48), hengeres furattal. H.: 0,21 cm, átm.: 0,55 cm, furat átm.: 0,22 cm. ID.No.: 3359. 75. Világos türkizzöld, érdes, matt, kopott felületű, lapított gömb alakú fényáteresztő *üvegyöngy* (183. kép 47), kónuszos furattal. H.: 0,39 cm, átm.: 0,52 cm, furat átm.: 0,18–0,2 cm. ID.No.: 3360. 76. Világossárga, érdes, matt, kopott, lyukacsos, lapított gömb alakú (köles) opak *üvegyöngy* (183. kép 46), hengeres furattal. H.: 0,22 cm, átm.: 0,45 cm, furat átm.: 0,1 cm. ID.No.: 3361. 77. Világos türkizzöld, érdes, matt, kopott felületű, lapított gömb alakú fényáteresztő *üvegyöngy* (183. kép 45), hengeres furattal. H.: 0,26–0,31 cm, átm.: 0,58 cm, furat átm.: 0,21 cm. ID.No.: 3362. 78. Türkizkék, érdes, matt, kopott, lyukacsos, deformálódott, lapított gömb alakú fényáteresztő *üvegyöngy* (183. kép 44), hengeres furattal. H.: 0,41 cm, átm.: 0,51 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 3363. 79. Világos türkizkék, fényes, érdes, kopott felületű, lapított gömb alakú fényáteresztő *üvegyöngy* (183. kép 43), hengeres furattal. H.: 0,25 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,21 cm. ID.No.: 3364. 80. Világoszöld, érdes, matt, kopott, lapított gömb alakú fényáteresztő *üvegyöngy* (183. kép 42), közel kónikus furatában feketés betéttel. H.: 0,2–0,32 cm, átm.: 0,49–0,55 cm, furat átm.: 0,21–0,24 cm. ID.No.: 3365. 81. Világossárga, matt, kopott, porózus felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (183. kép 41), bázisos furata kónuszos, feketés betéttel. H.: 0,32–0,4 cm, átm.: 0,6–0,65 cm, furat átm.: 0,11–0,18 cm. ID.No.: 3366. 82. Világos türkizzöld, érdes, matt, kopott felületű, lapított gömb (köles) alakú fényáteresztő *üvegyöngy* (183. kép 40), hengeres furattal. H.: 0,18 cm, átm.: 0,4 cm, furat átm.: 0,18 cm. ID.No.: 3367. 83. Világos türkizzöld, érdes, matt, kopott felületű, lapított gömb alakú fényáteresztő *üvegyöngy* (183. kép 39), hengeres furattal. H.: 0,25–0,3 cm, átm.: 0,55–0,6 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 3368. 84. Világossárga, érdes, matt, kopott, porózus felületű, deformálódott, gyűrű alakú opak *üvegyöngy* (183. kép 38), hengeres furattal. H.: 0,25–0,3 cm, átm.: 0,65 cm, furat átm.: 0,21 cm. ID.No.: 3369. 85. Világossárga, érdes, matt, kopott, porózus, sérült felületű, deformálódott, gyűrű alakú opak *üvegyöngy* (183. kép 37), hengeres furattal. H.: 0,25–0,3 cm, átm.: 0,8–0,83 cm, furat átm.: 0,35 cm. ID.No.: 3370. 86. Világossárga, érdes, matt, kopott, porózus felületű, deformálódott, gyűrű alakú opak *üvegyöngy* (183. kép 36), kónuszos furattal. H.: 0,15–0,35 cm, átm.: 0,65–0,7 cm, furat átm.: 0,3–0,32 cm. ID.No.: 3371. 87. Világossárga, érdes, matt, kopott, porózus felületű, deformálódott, gyűrű alakú opak *üvegyöngy* (183. kép 35), hengeres furattal. H.: 0,21–0,35 cm, átm.: 0,8 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 3372. 88. Törött, kopott felületű, gömb alakú aranyfóliás *üvegyöngy* (183. kép 34), behúzódo bázisú furata hengeres. H.: 0,65–0,7 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 3373. 89. Sötét vörösesbarna alapon öt domború fehér+áttetsző világoskék kétrétegű dudoros (szemes) és körülöttük 5×-ös fehér hurokfolatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (183. kép 33), hengeres furattal. H.: 0,5–0,6 cm, átm.: 0,9–0,95 cm, furat átm.: 0,21 cm. ID.No.: 3374. 90. Fekete, fényes, érdes felületen három, síkból kiugró fehér+világos türkizkék kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (183. kép 32), kónuszos furattal. H.: 0,5 cm, átm.: 0,85–1 cm, furat átm.: 0,25–0,28 cm. ID.No.: 3375. 91. Sötét vörösesbarna felületen, négy síkból kiugró fehér+világoskék kétrétegű dudoros (szemes) és körülöttük 4×-es fehér hurokfolatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (183. kép 31), furata bázisos, hengeres. H.: 0,4–0,5 cm, átm.: 0,75–1 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 3376. 92. Világossárga, érdes, matt, kopott, porózus felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (183. kép 30), hengeres furattal. H.: 0,4–0,5 cm, átm.: 0,7–0,75 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 3377. 93. Kék, kopott felületű, négyzet átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú fényáteresztő *üvegyöngy* (183. kép 29), hengeres furata bázisos. H.: 0,6–0,7 cm, sz.: 0,52 cm, v.: 0,54 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 3378. 94. Világossárga, érdes, matt, kopott felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (183. kép 28), bázisos hengeres furattal. H.: 0,35–0,4 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 3379. 95. Sötétbarna, kopott felületű, deformálódott, négyzetes átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú áttetsző *üvegyöngy* (183. kép 27), hengeres furattal. H.: 0,72 cm, sz.: 0,6 cm, v.: 0,5 cm, furat átm.: 0,28 cm. ID.No.: 3380. 96. Zöld, matt, lyukacsos felületű, deformálódott, hatszög átmetszetű, hosszú hasáb alakú fényáteresztő *üvegyöngy* (183. kép 26), hengeres furattal. H.: 0,58 cm, átm.: 1–1,1 cm, furat átm.: 0,21 cm. ID.No.: 3381. 97. Türkizzöld, érdes, matt, kopott, porózus felületű, deformálódott, lapított gömb alakú fényáteresztő *üvegyöngy* (183. kép 25), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,3 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 3383. 98. Sötét türkizkék, érdes, matt, kopott, lyukacsos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (183. kép 24), hengeres furattal. H.: 0,38–0,42 cm, átm.: 0,61–0,65 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 3384. 99. Világos türkizzöld, érdes, matt, kopott felületű, deformálódott, gyűrű alakú fényáteresztő *üvegyöngy* (183. kép 23), hengeres furattal. H.: 0,2–0,31 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 3385. 100. Világos türkizzöld, érdes, matt, kopott felületű, gyűrű alakú fényáteresztő *üvegyöngy* (183. kép 22), hengeres furattal. H.: 0,2–0,22 cm, átm.: 0,52 cm, furat átm.: 0,22 cm. ID.No.: 3386. 101. Világossárga, érdes, matt, kopott, porózus felületű, lapított gömb

alakú opak *üvegyöngy* (183. kép 21), kónuszos furattal. H.: 0,4 cm, átm.: 0,55 cm, furat átm.: 0,1–0,12 cm. ID.No.: 3387. 102. Világos türkizzöld, érdes, matt, kopott felületű, deformálódott, lapított gömb alakú áttetsző *üvegyöngy* (183. kép 20), kónuszos furattal. H.: 0,21 cm, átm.: 0,45–0,5 cm, furat átm.: 0,1–0,15 cm. ID.No.: 3390. 103. Világos türkizzöld, érdes, matt, kopott, felületű, 2×-en összetett lapított gömb alakú áttetsző *üvegyöngy* (183. kép 19), kónuszos furattal. H.: 0,45 cm, átm.: 0,35–0,41 cm, furat átm.: 0,1–0,2 cm. ID.No.: 3389. 104. Világossárga, érdes, matt, kopott, porózus felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (183. kép 18), hengeres furattal. H.: 0,29–0,35 cm, átm.: 0,72 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 3392. 105. Világossárga, érdes, matt, kopott, porózus felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (183. kép 18), hengeres furattal. H.: 0,3–0,35 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 3393. 106. Sötét türkizkék, érdes, matt, kopott, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú fényáteresztő *üvegyöngy* (183. kép 17), kónuszos furattal. H.: 0,3 cm, átm.: 0,4 cm, furat átm.: 0,15–0,2 cm. ID.No.: 3395. 107. Világossárga, érdes, matt, kopott, porózus felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (183. kép 16), hengeres furatában fekete betéttel. H.: 0,3–0,35 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,21 cm. ID.No.: 3396. 108. Türkizkék, érdes, matt, kopott felületű, lapított gömb alakú fényáteresztő *üvegyöngy* (183. kép 15), kónuszos furattal. H.: 0,25 cm, átm.: 0,4 cm, furat átm.: 0,15–0,2 cm. ID.No.: 3397. 109. Türkizkék, érdes, matt, kopott, porózus felületű, gyűrű alakú fényáteresztő *üvegyöngy* (183. kép 14), hengeres furattal. H.: 0,22 cm, átm.: 0,55 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 3398. 110. Világos türkizkék, érdes, matt, kopott, forgatott felületű, lapított gömb alakú *üvegyöngy* (183. kép 13), kónuszos furattal. H.: 0,32 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,16–0,2 cm. ID.No.: 3399. 111. Világossárga, érdes, matt, kopott, porózus felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (183. kép 12), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,3–0,4 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,21 cm. ID.No.: 3400. 112. Világossárga, érdes, matt, kopott, porózus felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (183. kép 11), bázisos, kónuszos furattal. H.: 0,35–0,4 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,12–0,2 cm. ID.No.: 3401. 113. Sötét türkizkék, érdes, matt, kopott, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú (köles) opak *üvegyöngy* (183. kép 10), hengeres furattal. H.: 0,25 cm, átm.: 0,48 cm, furat átm.: 0,21 cm. ID.No.: 3402. 114. Világossárga, érdes, matt, kopott, porózus felületű, lapított gömb (köles) alakú opak *üvegyöngy* (183. kép 9), kónuszos furattal. H.: 0,25 cm, átm.: 0,42 cm, furat átm.: 0,15–0,18 cm. ID.No.: 3403. 115. Világos türkizkék, érdes, matt, kopott, lyukacsos felületű, lapított gömb (köles) alakú *üvegyöngy* (183. kép 8), hengeres furattal. H.: 0,3 cm, átm.: 0,35 cm, furat átm.: 0,1 cm. ID.No.: 3404. 116. Világos türkizkék, érdes, matt, kopott, lyukacsos felületű, deformálódott, gyűrű alakú (köles) *üvegyöngy* (183. kép 7), hengeres furattal. H.: 0,14–0,2 cm, átm.: 0,35 cm, furat átm.: 0,11 cm. ID.No.: 3405. 117. Világossárga, érdes, matt, kopott, porózus felületű, deformálódott, (köles) gyűrű alakú opak *üvegyöngy* (183. kép 6), hengeres furatában fekete betéttel. H.: 0,2–0,25 cm, átm.: 0,41 cm, furat átm.: 0,11 cm. ID.No.: 3406. 118. Világos türkizkék, érdes, matt, kopott felületű, gyűrű (köles) alakú fényáteresztő *üvegyöngy* (183. kép 5), hengeres furattal. H.: 0,2 cm, átm.: 0,3 cm, furat átm.: 0,11 cm. ID.No.: 3407. 119. Világossárga, érdes, matt, kopott, lyukacsos felületű, lapított gömb (köles) alakú opak *üvegyöngy* (183. kép 4), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,12 cm, átm.: 0,31 cm, furat átm.: 0,1 cm. ID.No.: 3408. 120. Sötét türkizkék, érdes, kopott, lyukacsos felületű, 2×-en összetett aszimmetrikus lapított gömb (köles) alakú áttetsző *üvegyöngy* (183. kép 3), kónuszos furattal. H.: 0,5 cm, átm.: 0,4 cm, furat átm.: 0,11–0,19 cm. ID.No.: 3420. 121. Sötét türkizkék, érdes, kopott, lyukacsos felületű, 2×-en összetett aszimmetrikus lapított gömb alakú áttetsző *üvegyöngy* (183. kép 2), hengeres furattal. H.: 0,65 cm, átm.: 0,5–0,55 cm, furat átm.: 0,21 cm. ID.No.: 3421. 122. Sötét türkizkék, érdes, matt, kopott felületű, lapított gömb (köles) alakú fényáteresztő *üvegyöngy* (183. kép 1), kónuszos furattal. H.: 0,31 cm, átm.: 0,4 cm, furat átm.: 0,09–0,11 cm. ID.No.: 3409.

A koponya jobb oldala mellett előkerült gyöngy

123. Sötét türkizkék, érdes, matt, kopott, lapított gömb (köles) alakú fényáteresztő *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,31 cm, átm.: 0,4 cm, furat átm.: 0,09–0,11 cm. ID.No.: 3467.

Gyöngyök kerültek elő az állkapocs környékén (183. kép 78–90)

124. Világossárga, matt, lyukacsos, érdes, kopott felületű, lapított gömb (köles) alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,3 cm, átm.: 0,41 cm, furat átm.: 0,11–0,15 cm. ID.No.: 3454. 125. Világossárga, matt, lyukacsos, érdes, kopott felületű, deformálódott, lapított gömb (köles) alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,12–0,2 cm, átm.: 0,41 cm, furat átm.: 0,12 cm. ID.No.: 3455. 126. Világossárga, matt, lyukacsos, érdes, kopott felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,21 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 3456. 127. Világossárga, matt, lyukacsos, érdes, kopott felületű, deformálódott, lapított gömb (köles) alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,2 cm, átm.: 0,41 cm, furat átm.: 0,15 cm. ID.No.: 3457. 128. Világossárga, matt, lyukacsos, érdes, kopott felületű, deformálódott, lapított gömb (köles) alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,3 cm, átm.: 0,41 cm, furat átm.: 0,11 cm. ID.No.: 3458. 129. Világossárga, matt, lyukacsos, érdes, kopott felületű, deformálódott, lapított gömb (köles) alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furatában fekete

elszíneződéssel. H.: 0,25 cm, átm.: 0,41 cm, furat átm.: 0,15 cm. ID.No.: 3459. 130. Szürkésfekete, lyukacsos, érdes, kopott felületű, gyűrű alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,25 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,23 cm. ID.No.: 3461. 131. Fekete, lyukacsos, érdes, kopott felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, kónuszos furatában fehéres elszíneződéssel. H.: 0,32 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,11–0,19 cm. ID.No.: 3462. 132. Szürkésfekete, lyukacsos, érdes, kopott felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, kónuszos furatában fehéres elszíneződéssel. H.: 0,2 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,11–0,15 cm. ID.No.: 3463.

Gyöngyök feküdtek az állkapocs jobb oldala alatt (183. kép 91–106).

133. Fekete, fényes felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,1 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,21 cm. ID.No.: 3439. 134. Fekete, fényes felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, bázisos, hengeres furattal. H.: 0,3–0,4 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 3440. 135. Fekete, fehéres mázú, matt, lyukacsos, érdes, kopott felületű, gyűrű alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,25 cm, átm.: 0,55 cm, furat átm.: 0,21 cm. ID.No.: 3441. 136. Fekete, fehéres mázú, matt, lyukacsos, érdes, kopott felületű, gyűrű alakú opak *üveggyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,25 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,21–0,28 cm. ID.No.: 3442. 137. Fekete, fehéres mázú, matt, lyukacsos, érdes, kopott felületű, gyűrű alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,3 cm, átm.: 0,58 cm, furat átm.: 0,21 cm. ID.No.: 3443. 138. Fekete, fehéres mázú, matt, lyukacsos, érdes, kopott felületű, 2×-en összetett, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,4 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,21 cm. ID.No.: 3444. 139. Fekete, fehéres mázú, matt, lyukacsos, érdes, kopott felületű, 2×-en összetett, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,52 cm, átm.: 0,5–0,6 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 3445. 140. Fekete, érdes, matt, kopott felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, bázisos, hengeres furattal. H.: 0,2 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,21 cm. ID.No.: 3446. 141. Világos türkizkék, érdes, matt, lyukacsos, tekercselt felületű, lapított gömb alakú áttetsző *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,38 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 3447. 142. Világos türkizkék, érdes, matt, lyukacsos, tekercselt felületű, deformálódott, lapított gömb alakú áttetsző *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,3 cm, átm.: 0,55–0,62 cm, furat átm.: 0,21 cm. ID.No.: 3448. 143. Világossárga, matt, lyukacsos, érdes, kopott felületű, 2×-en összetett, aszimmetrikus lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,4 cm, átm.: 0,4 cm, furat átm.: 0,11–0,19 cm. ID.No.: 3449. 144. Világossárga, matt, lyukacsos, érdes, kopott felületű, lapított gömb (köles) alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,3 cm, átm.: 0,41 cm, furat átm.: 0,11 cm. ID.No.: 3450.¹⁰⁴ 145. Világossárga, matt, lyukacsos, érdes, kopott felületű, lapított gömb (köles) alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,25 cm, átm.: 0,4 cm, furat átm.: 0,11 cm. ID.No.: 3493. 146. Világossárga, matt, lyukacsos, érdes, kopott felületű, lapított gömb (köles) alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,21 cm, átm.: 0,4 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 3451.

Gyöngyök feküdtek a koponya bal oldalánál.

147. Sárga, matt, kopott felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (183. kép 57), kónuszos furatában fekete betéttel. H.: 0,35 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,11–0,19 cm. ID.No.: 3468. 148. Sötét türkizkék, érdes, lyukacsos, kopott felületű, lapított gömb alakú *üveggyöngy* (183. kép 58), hengeres furattal. H.: 0,25 cm, átm.: 0,52 cm, furat átm.: 0,19 cm. ID.No.: 3469. 149. Fekete, fényes felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (183. kép 59), hengeres furattal. H.: 0,25 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 3470. 150. Türkizkék, érdes, kopott, tekercselt felületű, lapított gömb alakú áttetsző *üveggyöngy* (183. kép 60), hengeres furattal. H.: 0,25 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 3471. 151. Sárga, matt, porózus felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (183. kép 61), kónuszos furattal. H.: 0,25 cm, átm.: 0,45 cm, furat átm.: 0,1–0,15 cm. ID.No.: 3472. 152. Türkizkék, érdes, kopott, tekercselt felületű, lapított gömb alakú áttetsző *üveggyöngy* (183. kép 62), hengeres furattal. H.: 0,35 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 3473. 153. Sárgásbarnás, lyukacsos, kopott felületű, lapított gömb (köles) alakú opak *üveggyöngy* (183. kép 63), kónuszos furattal. H.: 0,2 cm, átm.: 0,4 cm, furat átm.: 0,15–0,19 cm. ID.No.: 3474. 154. Szürkésfekete, érdes, matt, kopott felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (183. kép 64), hengeres furattal. H.: 0,3 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 3475. 155. Fekete, fényes felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (183. kép 65), hengeres furattal. H.: 0,4 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 3476. 156. Fekete, fényes felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (183. kép 66), hengeres furattal. H.: 0,35 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 3477. 157. Türkizkék, érdes, lyukacsos, kopott, irizáló felületű, lapított gömb alakú áttetsző *üveggyöngy* (183. kép 67), kónuszos furattal. H.: 0,3 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,21–0,25 cm. ID.No.: 3478. 158. Türkizkék, érdes, lyukacsos, irizáló felületű, gyűrű alakú fényáteresztő *üveggyöngy* (183. kép 68), hengeres furattal. H.: 0,2 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 3479. 159. Világoskék, érdes, lyukacsos, irizáló felületű, gyűrű alakú fényáteresztő *üveggyöngy* (183. kép 69), hengeres furattal. H.: 0,2 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 3480. 160. Világos türkizkék, fényes felületű, lapított gömb alakú fényáteresztő *üveggyöngy*

¹⁰⁴ Anyagvizsgálatra kivéve.

(183. kép 70), hengeres furattal. H.: 0,4 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 3481. 161. Türkizkék, matt felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (183. kép 71), hengeres furattal. H.: 0,2–0,3 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,21 cm. ID.No.: 3482. 162. Kék, deformálódott, gyűrű alakú áttetsző *üvegyöngy* (183. kép 72), hengeres furattal. H.: 0,25–0,4 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 3483. 163. Világossárga, matt, porózus, kopott felületű, 2×-en összetett lapított gömb (köles) alakú opak *üvegyöngy* (183. kép 73), kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,51 cm, átm.: 0,4 cm, furat átm.: 0,1–0,2 cm. ID.No.: 3484. 164. Sárga, barnás mázú, porózus, kopott felületű, 2×-en összetett aszimmetrikus lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (183. kép 74), kónuszos furattal. H.: 0,6 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,1–0,2 cm. ID.No.: 3486. 165. Türkizkék, fényes, lyukacsos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú fényáteresztő *üvegyöngy* (183. kép 76), kónuszos furattal. H.: 0,4 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,21–0,25 cm. ID.No.: 3488. 166. Türkizkék, 2×-en összetett aszimmetrikus lapított gömb alakú fényáteresztő *üvegyöngy* (183. kép 75), hengeres furattal. H.: 0,4 cm, átm.: 0,4 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 3494.

A mellkas jobb oldala mellől

167. Világossárga, matt, porózus felületű, lapított gömb alakú (köles) opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,55 cm, átm.: 0,42 cm, furat átm.: 0,1–0,14 cm. ID.No.: 3501. 168. Világossárga, matt felületű, aszimmetrikus lapított gömb (köles) alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,6 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,15–0,2 cm. ID.No.: 3502. 169. Világos türkizkék, fényes felületű, lapított gömb (köles) alakú áttetsző *üvegyöngy*, hengeres furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,3 cm, átm.: 0,4 cm, furat átm.: 0,11 cm. ID.No.: 3489. 170. Világos türkizkék, fényes felületű, lapított gömb (köles) alakú áttetsző *üvegyöngy*, kónuszos furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,21 cm, átm.: 0,4 cm, furat átm.: 0,11–0,15 cm. ID.No.: 3490. 171. Fekete, fényes felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, két oldalán bázisos furata hengeres. H.: 0,3–0,4 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 3491. 172. Világos türkizkék, fényes felületű, lapított gömb (köles) alakú áttetsző *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,21 cm, átm.: 0,4 cm, furat átm.: 0,19 cm. ID.No.: 3492. 173. Világossárga, matt, porózus felületű, lapított gömb alakú (köles) opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,2 cm, átm.: 0,4 cm, furat átm.: 0,1 cm. ID.No.: 3496. 174. Világos türkizzöld, érdes, matt, fényes felületű, 2×-en összetett lapított gömb alakú áttetsző *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,4 cm, átm.: 0,45 cm, furat átm.: 0,1–0,2 cm. ID.No.: 3394.

A bontás során előkerült gyöngyök (183. kép 107–140).

175. Világos türkizzöld, érdes, matt, kopott, porózus felületű, 2×-en összetett lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,41 cm, átm.: 0,38–0,48 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 3382. 176. Világos türkizzöld, érdes, matt, kopott felületű, 2×-en összetett aszimmetrikus lapított gömb alakú áttetsző *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,5 cm, átm.: 0,4–0,45 cm, furat átm.: 0,09–0,12 cm. ID.No.: 3465. 177. Világos türkizzöld, érdes, matt, kopott, felületű, 2×-en összetett aszimmetrikus lapított gömb alakú áttetsző *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,5 cm, átm.: 0,4–0,45 cm, furat átm.: 0,09–0,12 cm. ID.No.: 3388. 178. Világos türkizzöld, érdes, matt, kopott felületű, lapított gömb alakú áttetsző *üvegyöngy*, behúzódt bázisú kónuszos furattal. H.: 0,38 cm, átm.: 0,41 cm, furat átm.: 0,11–0,15 cm. ID.No.: 3391. 179. Világos türkizzöld, érdes, matt, kopott felületű, deformálódott, lapított gömb alakú fényáteresztő *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,21 cm, átm.: 0,45–0,5 cm, furat átm.: 0,1–0,15 cm. ID.No.: 3453. 180. Világos türkizzöld, érdes, matt, kopott felületű, lapított gömb alakú fényáteresztő *üvegyöngy*, behúzódt bázisú kónuszos furattal. H.: 0,38 cm, átm.: 0,41 cm, furat átm.: 0,11–0,15 cm. ID.No.: 3391. 181. Világoskék, érdes, matt, kopott, lyukacsos felületű, gyűrű alakú áttetsző *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,3 cm, átm.: 0,45 cm, furat átm.: 0,12–0,2 cm. ID.No.: 3410. 182. Türkizkék, érdes, matt, kopott, lyukacsos felületű, gyűrű alakú áttetsző *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,15–0,2 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 3411. 183. Türkizkék, érdes, matt, kopott, lyukacsos felületű, gyűrű (köles) alakú áttetsző *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,2 cm, átm.: 0,4 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 3412. 184. Fekete, érdes, lyukacsos, matt felületű, gyűrű alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,2 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,21 cm. ID.No.: 3413. 185. Sötétsárga, matt, lyukacsos felületű, deformálódott, korong alakú opak *üvegyöngy*, bázisos hengeres furattal. H.: 0,22 cm, átm.: 0,52 cm, furat átm.: 0,21 cm. ID.No.: 3414. 186. Világos türkizkék, érdes, kopott, lyukacsos, tekercselt felületű, gyűrű alakú áttetsző *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,25 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 3415. 187. Világos türkizkék, érdes, kopott, lyukacsos, tekercselt felületű, gyűrű alakú áttetsző *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,25 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 3416. 188. Világossárga, porózus, matt, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,22 cm, átm.: 0,42 cm, furat átm.: 0,21 cm. ID.No.: 3417. 189. Türkizkék, érdes, kopott, lyukacsos, tekercselt felületű, lapított gömb alakú áttetsző *üvegyöngy*, hengeres furatánál az egyik oldalon elcsippentés nyoma. H.: 0,4–0,5 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,21 cm. ID.No.: 3418. 190. Sötét türkizkék, érdes, kopott, lyukacsos felületű, 2×-en összetett aszimmetrikus lapított gömb alakú áttetsző *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,6 cm, átm.: 0,5–0,55 cm, furat átm.: 0,19 cm. ID.No.: 3419. 191. Világossárga, porózus, matt, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,38 cm, átm.: 0,55 cm, furat átm.: 0,21 cm. ID.No.: 3422. 192. Türkizkék, érdes, kopott, lyukacsos felületű, gyűrű alakú áttetsző *üvegyöngy*, kónuszos furattal.

H.: 0,35 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,11–0,19 cm. ID.No.: 3423. 193. Világossárga, porózus, matt, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,3 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,12–0,2 cm. ID.No.: 3424. 194. Világos türkizkék, érdes, kopott, lyukacsos felületű, deformálódott, gyűrű alakú áttetsző *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,2–0,31 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 3425. 195. Sötét türkizkék, érdes, kopott, lyukacsos felületű, gyűrű alakú áttetsző *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,2 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,21 cm. ID.No.: 3426. 196. Sötét türkizkék, érdes, kopott, lyukacsos felületű, gyűrű alakú áttetsző *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,4 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,21 cm. ID.No.: 3427. 197. Világosbarna, fényes, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, behúzódt bázisú kónuszos furattal. H.: 0,4 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,16–0,2 cm. ID.No.: 3428. 198. Világosbarna, fényes, lyukacsos felületű, lapított gömb (köles) alakú opak *üveggyöngy*, behúzódt bázisú kónuszos furattal. H.: 0,39 cm, átm.: 0,41 cm, furat átm.: 0,11–0,19 cm. ID.No.: 3429. 199. Türkizkék, érdes, kopott, lyukacsos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú áttetsző *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,4 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,21 cm. ID.No.: 3430. 200. Világosbarna, kopott felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,2–0,3 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,21 cm. ID.No.: 3431. 201. Világosbarna, kopott felületű, deformálódott, lapított gömb (köles) alakú opak *üveggyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,2 cm, átm.: 0,4 cm, furat átm.: 0,11–0,16 cm. ID.No.: 3432. 202. Világosbarna, kopott felületű, deformálódott, lapított gömb (köles) alakú opak *üveggyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,3 cm, átm.: 0,4 cm, furat átm.: 0,15–0,19 cm. ID.No.: 3433. 203. Barnássárga, matt felületű, 2×-en összetett, aszimmetrikus lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,6 cm, átm.: 0,48–0,58 cm, furat átm.: 0,11–0,15 cm. ID.No.: 3434. 204. Szürkésfekete, lyukacsos, érdes, kopott felületű, gyűrű (köles) alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furatában fehér elszíneződéssel. H.: 0,3 cm, átm.: 0,41 cm, furat átm.: 0,11 cm. ID.No.: 3464. 205. Sötét türkizkék, érdes, tekerceselt, lyukacsos felületű, 2×-en összetett aszimmetrikus lapított gömb alakú áttetsző *üveggyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,5 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 3485. 206. Fekete, fényes, kopott felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,3 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 3487. 207. Világossárga, matt, porózus felületű, lapított gömb alakú (köles) opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,2 cm, átm.: 0,4 cm, furat átm.: 0,1 cm. ID.No.: 1220. 208. Világossárga, matt, porózus felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,3 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,1 cm. ID.No.: 3497. 209. Világoskék, irizáló, fényes, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú áttetsző *üveggyöngy*, hengeres furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,35 cm, átm.: 0,55 cm, furat átm.: 0,19–0,21 cm. ID.No.: 3498. 210. Világoskék, erősen pusztuló, érdes, fehér elszíneződéssel, lapított gömb alakú áttetsző *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,31 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,15 cm. ID.No.: 3499. 211. Barnásfekete, matt, kopott felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, kónuszos furatában vöröses betéttel. H.: 0,45 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,1–0,12 cm. ID.No.: 3500. 212. Világosbarna, egyenlő szárú háromszög átmetszetű, kopott felületű, hosszú hasáb alakú *borostyángyöngy* (183. kép 90), hengeres furattal. H.: 1 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 3466. 213. Bronzhuzalból hajlított *karperecpár* (180. kép 6–7) került elő a jobb és bal alkar alsó végén, a csuklónál. Egyik vége ellapított és levágott, a másik vége lapos és oválisan szélesedő, rajta meghatározhatatlan ezüst lemezdísz volt. Átm.: 5,3 cm. 214. Trapéz alakú, balra nyíló *vascsat* (181. kép 12) feküdt a jobb medencelapát külső oldala és a combcsont között. Hátlapját vasoxiddal konzerválódott bőr fedi. H.: 3,2 cm, sz.: 3,2 cm.

350. *sír* (K/16; 184. kép 1). Padmalyos sír. T.: ÉK–DNY. Az akna h.: 240 cm, sz.: 75–80 cm, m.: 33–40 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke betöltése jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajban. A folt északnyugati oldalán, annak északkeleti felében a betöltés fekete volt. Az aknában egy ló, egy szarvasmarha és két juh részleges (koponya és csonkolt – a rúdus és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok), valamint egy bárány maradványa feküdt. Az állatcsontok többsége nem az akna alján, hanem 3–8 cm vastag betöltéssel feküdt. Az akna aljának északnyugati harmada enyhén a padmaly felé lejtett. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 215 cm, sz.: 55–60 cm, m.: 57 cm. A padmaly oldalfalai lefelé szűkültek, végei íves kialakításúak voltak. Az északnyugati irányban mélyülő, enyhén teknős aljú padmalyban 40–59 éves férfi hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, kirabolt vázmaradványa került elő. Rossz megtartású koponyája hátrabillent, a hiányos hosszúcsontok a szokásos helyzetben feküdték. A bordák, a keresztcsont és a medencelapátok, illetve az alkarcsontok hiányoztak.

Állatmellékletek

1. Egy 3,5–4 éves mén koponyája feküdt az állkapcsán az akna keleti sarkában, orral északkeleti irányban. Mellső lábcsontjai a koponya mögött egymáson keresztben feküdték, a sír tengelyére merőlegesen. Hátsó lábcsontjai és farokcsigolyái az akna közepén kerültek elő a mellső lábhoz hasonló helyzetben. 2. Egy 8–10 éves tehén

koponyája feküdt a bal oldalán, az akna közepén, a délkeleti fal mellett, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai*, valamint *farokcsigolyái* az akna délkeleti végében feküdtek. 3. *Juvenis korú juh töredékes koponyája* feküdt az akna északi harmadában, az északnyugati fal mellett. *Mellső és hátsó lábsontjainak töredékei* az akna betöltéséből kerültek elő. 4. *Infans korú juh koponyája* feküdt az akna közepén, az északnyugati fal mellett. *Mellső és hátsó lábsontjai* az akna délnyugati felében kerültek elő, az északnyugati fal mellett. 5. *Foetus korú szarvasmarha maradványa* feküdt az infans korú juh koponyája körül, a ló hátsó lábsontja felett.

A mén leletei

6. A ló állkapcsából karikás végű, csuklós, *vas csikózábla* (184. kép 4) került elő. Omlékony felületű szárainak keresztmetszete nem meghatározható. A bal szár h.: 13 cm, a jobb szár h.: 11 cm. A karikák belső átm.: 2 cm. 7. Hurkos fülű, ívelt talpalójú, rossz megtartású *vaskengyel* (184. kép 3) feküdt a tehénkoponya orra előtt, az akna délkeleti fala közelében, fülével északnyugati irányban. Szárainak keresztmetszete rombusz alakú. Talpalója külső oldalán gerinc fut végig. Belső mag.: 9 cm, sz.: 9,5 cm. 8. Négyyszögű *vascsat* (184. kép 2) feküdt a jobb mellső lólábsont csonkolt vége mellett. H.: 3,2 cm, sz.: 3,4 cm.

A *maturus* korú férfi melléklete

9. Lemezesre vált egyélű *vaskés töredéke* (184. kép 5) került elő a bal combcsont felső végének külső oldala mellől. H.: 6,5 cm.

A viselet lelete

10. Téglalap alakú *vascsat* (184. kép 6) feküdt a jobb alkar és a csigolyasor közötti területen. H.: 2 cm, sz.: 3,4 cm.

351. *sír* (K/15; 178. kép 28). Aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 64–244°. H.: 155 cm, sz.: 60–65 cm, m.: 75 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sírfolt északkeleti fele szürkésfekete-fekete, délnyugati fele barnás-szürke volt. A sír felső rétegében, az alja fölött 30–40 cm magasan egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok), hiányos maradványa feküdt. A sír alján, 3–5 cm vastag betöltésen 4–5 éves *gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, kirabolt vázmaradványa került elő. A rossz megtartású koponya töredékei mellett csak a bal felkar, a bal mellkas, a két medencelapát és a lábsontok kerültek elő.

Állatmelléklet

1. *Maturus korú juh koponyája* feküdt a bal oldalán a sír északkeleti végében, orral északkeleti irányban. *Mellső lábsontjai* a délkeleti, illetve az északnyugati sírfal mellett kerültek elő.

Az *infans I. korú* gyermek melléklete

2. Barnássárga, feketésszürke foltos, szabad kézzel formált *bögre* (178. kép 27) feküdt a koponya mögött a sír északi sarkában. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kerámiatörmelékkel erősen soványított. Felülete egyenetlen, horpadásos, rücskös, vékony agyagmáz fedi. Gyengén kiégetett, vékony falú edény. Rövid pereme alig kihajló, egyenetlenül megformált. Nyaka rövid ív, vállá kiugró. Alja egyenesen levágott. Mag.: 8 cm, pátm.: 5,7–6,3 cm, fátm.: 4–4,5 cm. (VIDA 1999 IIIID1/g típus)

352. *sír* (J/15; 178. kép 25). Fordított tájolású aknasír. T.: DNY–ÉK, 236–56°. H.: 165 cm, sz.: 60–65 cm, m.: 37 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sírfolt délnyugati kétharmada szürkésfekete-fekete, északkeleti harmada barnásszürke volt. A sír alján, 2–6 cm vastag betöltésen *infans II. korú gyermek*¹⁰⁵ hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, kirabolt vázmaradványa feküdt. A rossz megtartású koponya töredékei mellett csak a két combcsont került elő.

Az *infans II. korú* gyermek melléklete

1. Agyagsárga, feketésszürke foltos, szabad kézzel formált *tál* (178. kép 26) feküdt az oldalán a koponya jobb oldala mellett. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kis kerámiatörmelékkel erősen soványított. Felülete repedezett, egyenetlen, horpadásos, dudoros a soványító anyag szemcséitől (2–6 mm), vékony agyagmáz fedi. Gyengén kiégetett, vastag falú edény. Rövid pereme, egyenetlenül megformált, vastag. Alja egyenesen levágott. Mag.: 6–6,2 cm, pátm.: 16,3 cm, fátm.: 8,4–8,8 cm.

¹⁰⁵ Nem került antropológiai meghatározásra.

421. sír (E/11; 185. kép 1). Aknasír. T.: ÉK–DNy, 54–234°. H.: 145 cm, sz.: 40–45 cm, m.: 28 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke betöltése jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajban. A sír délnyugati végének a felső rétegben egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt. A lefelé keskenyedő sír alján, 3–5 cm vastag földrétegen *infans I. korú (4–5 éves) gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű csontváza került elő. Rossz megtartású koponyája hátrabillent, a hosszúcsontok a síron belül ferdén, észak–dél irányban feküdtek.

Állatmelléklet

1. *Adultus* korú *kos koponyája* feküdt a bal oldalán a sír délkeleti végében, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsontraj* a koponya alatt, illetve közvetlen mellette kerültek elő.

433. sír (F/12; 185. kép 2–3). Aknasír. T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. H.: 210 cm, sz.: 80 cm, m.: 30 cm. A téglalap alakú, lekerekített végű sír barnásszürke betöltése jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajban. A sír felső, a nyesés alatti 40–50 cm közötti rétegében két szarvasmarha, valamint egy-egy juh és bárány részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt. Az állatcsontok többsége a sír közepe felé lejtett. A sír alján 26–32 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő. A koponya előrebillent, a bordák állatjárat által bolygatva, a karcsontok a bordák mellett, a lábcsontok párhuzamosan feküdtek. A bal lábszár és a két lábfej csontjai anatómiai rendben, de enyhén kifordult helyzetben kerültek elő.

Állatmellékletek

1. Egy 10–12 éves *tehén koponyája* feküdt az állkapcsán, enyhén a bal oldalára dőlve a sír délnyugati végében, orral nyugati irányban. *Mellső lábcsontraj* a sír közepén párhuzamosan feküdtek, a délkeleti fal mellett, *hátsó lábcsontraj* és a *farokcsigolyák* a keleti sarokban egymás mellett kerültek elő. 2. Egy 6–8 hónapos *szarvasmarha koponyája* feküdt a jobb oldalán a sír délnyugati végében, orral nyugati irányban. *Mellső lábcsontraj* a koponya mögött feküdtek, *hátsó lábcsontraj* a tehén mellső lábcsontrajai mögött, a délkeleti fal mellett. 3. *Adultus* korú *kos koponyája* feküdt a koponyatetőn, közvetlenül a délnyugati sírfal mellett, orral délkeleti irányban. *Mellső lábcsontraj* a tehén koponyája mögött kerültek elő, *hátsó lábcsontraj* a sír közepén, az északnyugati fal mellett. 4. *Infans* korú (3–4 hónapos) *juh koponyája* és *lábcsontraj* feküdtek a sír déli sarkában, a juvenis korú szarvasmarha koponya fölött.

Az *adultus* korú nő mellékletei

5. Szürkésbarna, enyhén szürke foltos, szabad kézzel formált *fazék* (185. kép 4) feküdt összetört állapotban a koponya bal oldala mögött, a sír keleti sarkában. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és apró (2–4 mm) kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete repedezett, erősen horpadásos, érdes, durván elmunkált. Felületét anyagmáz fedi. Rövid pereme erősen ferde, tölcésesen kihajló, sűrű mély ujjbenyomkodásokkal. Nyaka kis ferde ív, válla nincs, az edény nyaktól ferde hengeres alakú, a talpnál kissé beszűkül. Erősen aszimmetrikus. Egyenesen levágott alján kis kerek bemélyedés. Ragasztott. Mag.: 13,5–13,8 cm, pátm.: 9,6–9,8 cm, fátm.: 7,8–8,1 cm. (VIDA 1999 IIID1/e típus)

6. Vörös korongolt edény aljából készített *orsókarika* (185. kép 6) feküdt a jobb lábfej külső oldala mellett. Átm.: 3,2 cm, vast.: 0,9 cm.

A viselet lelete

7. Téglalap alakú *vascsat* (185. kép 5) feküdt a jobb medencelapát külső peremén, pecke a keresztcsont felé volt. A csat elő- és hátoldalán, kisebb felületeken vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány található. Keresztmetszete téglalap alakú. H.: 2,7 cm, sz.: 3 cm.

447. sír (F/11; 186. kép 1–2). Aknasír. T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. H.: 165 cm, sz.: 65 cm, m.: 75 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltja határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír felső, a nyeséstől mért 25–30 cm mély rétegében egy szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt. A sír alján, 2–3 cm vastag betöltésen 8–9 éves *gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, valószínűleg kirabolt vázmaradványa került elő. Hátrabillent koponyájának arci része, a csigolyák és a bordák, illetve az alkarcsontok egy része hiányzott, a többi bolygatott állapotban volt. Csak a lábcsontok feküdtek anatómiai helyzetben.

Állatmelléklet

1. Egy 10–12 hónapos tehén koponyája feküdt az állkapcsán, enyhén bal oldalára dőlve a sír északi sarkában, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsonthajlítottjai* a koponya mögött feküdtek, egymással párhuzamosan, az ujjsontokkal északi irányban. *Hátsó lábcsonthajlítottjai* és az anatómiai rendben fekvő *farokcsigolyák* a sír délnyugati végében párhuzamosan kerültek elő, ujjsontokkal északi irányban.

Az *infans* II. korú gyermek melléklete

2. Világosszürke, korongolt edény aljából készített *orsókarika* (186. kép 8) feküdt a koponya jobb oldala mellett. Átm.: 2,3 cm, v.: 1,1 cm.

A viselet leletei

3. Nagy gömbcsüngős ezüsthajlított kerék átmetszetű huzalból hajlított ovális *karikája* került elő az állkapocs és a koponya között, a *gömbcsüngő töredékeivel* (186. kép 3) a koponya bal oldala mellől. A karika átm.: 0,6 cm. 4–5. Két fekete, téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú *karneolgyöngy* (186. kép 6–7) került elő kónuszos furattal az állkapocs bal szára mellől. H.: 1,3 és 1,1 cm, sz.: 0,8 cm, v.: 0,5 és 0,4 cm, furat átm.: 0,1–0,2 cm. ID.No.: 3503–3504. 6. Sötétbarna, téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú *karneolgyöngy* (186. kép 5) feküdt hengeres furattal az állkapocs bal szára mellett. H.: 0,8 cm, sz.: 0,65 cm, v.: 0,5 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 3505. 8. Kerek átmetszetű huzalból hajlított ovális *bronzkarika* (186. kép 4) került elő a bal alkar helyén. Átm.: 0,6 cm. 9. Téglalap alakú *vascsat* (186. kép 9) feküdt a jobb medencelapát mögött. Egész felületét vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány takarja. H.: 3,8 cm, sz.: 3 cm.

463. sír (E/12; 187. kép 1–2). Padmalyos sír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. H.: 260 cm, sz.: 110 cm, m.: 60–95 cm. A téglalap alakú, északkeleti végén lekerekített sarkú, délnyugati végén félköríves, szürkésfekete folt betöltése apró agyagrögökkel keverten jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. Az aknában egy szarvasmarha és három juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsonthajlítottok) maradványa feküdt az akna északnyugati fala mellett. A délkeleti falánál, az akna aljának szintjén (a nyelés alatt 60 cm mélyen) 15 cm szélességben, az akna északnyugati falával párhuzamosan a betöltés – amely lefelé egyre szélesebb lett – fekete és zsiros tapintású volt. Az akna alján markánsan kirajzolódott a padmaly száját kitöltő betöltés. Az akna alja a délkeleti faltól egyenesen lejtett a padmaly felé. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 230 cm, sz.: 65 cm, m.: 95–100 cm. A padmaly oldalfalai erősen öblösek, lefelé szűkülők, végei íves kialakításúak voltak. Az északnyugati irányban enyhén mélyülő padmalyban 23–25 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű csontváza került elő 3–5 cm vastag földrétegen. Enyhén torzított koponyája előrebillent, válla és az egész teste erősen összehúzva, lábcsonthajlítottjai párhuzamosan feküdtek. A lábfej csontjai egymás fele fordulva, szorosan egymás mellett feküdtek.

Állatmellékletek

1. Egy 4,5–5 éves bika koponyája feküdt az állkapcsán az akna északi negyedében, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsonthajlítottjai* a koponya mögött párhuzamosan feküdtek, az ujjsontokkal délnyugati irányban. *Hátsó lábcsonthajlítottjai* és az anatómiai rendben fekvő *farokcsigolyák* a sír déli sarkában kerültek elő. A lábcsonthajlítottok az akna délnyugati végében párhuzamosan, az ujjsontokkal északkeleti irányban feküdtek. 2. *Adultus* korú kos rossz megtartású koponyája feküdt az állkapcsán az akna északi sarkában, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsonthajlítottjai* és a *farokcsigolyák* közvetlenül a bikakoponya mögött feküdtek. 3. *Infans* korú (6–8 hónapos) kos rossz megtartású koponyája feküdt a bikakoponya és az északnyugati fal között. *Mellső és hátsó lábcsonthajlítottjai*, valamint a *farokcsigolyák* a koponya mellett, illetve alatta kerültek elő. 4. *Infans* korú (3 hónapos) juh koponyája, *lábcsonthajlítottjai* és *farokcsigolyái* a bikakoponya orra előtt kerültek elő, az akna északkeleti végében.

Az *adultus* korú nő mellékletei

5. Barnássárga, feketésszürke foltos szabad kézzel formált bögre (187. kép 5) feküdt enyhén az oldalára dőlve a koponya mögött, a padmaly északkeleti végében. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kis kerámiatörmelékkel erősen soványított. Felülete repedezett, egyenetlen, horpadásos, rücskös, vékony agyagmáz fedi. Gyengén kiégetett, vékony falú edény. Rövid pereme tölcseresen kihajló, egyenetlenül megformált. Nyaka rövid ív, válla kissé kiugró, erősen aszimmetrikus. Alja egyenesen levágott. Mag.: 13,8–14,5 cm, pátm.: 9,3 cm, fátm.: 8,1–8,3 cm. (VIDA 1999 IIID5/c2 típus) 6. Szürkésfekete, szabad kézzel formált edény aljából készített *orsókarika* (187. kép 3) állt a jobb felkar felső végének külső oldala mellett. Átm.: 4 cm, v.: 1,3 cm.

A viselet lelete

7. *Vascsat töredékei* (187. kép 4) kerültek elő a jobb medencelapát alól.

466. *sír* (H/11; 186. kép 10–11) Aknasír. T.: KÉK–NyDNy, 70–250°. H.: 190 cm, sz.: 65–70 cm, m.: 90 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnássárga betöltése határozatlan körvonalakkal jelentkezett a nyesési szinten. A bontás során már határozottan elvált a sárgásbarna agyagos altalajtól. A sír felső rétegében, a nyesés alatt 40–50 cm mélyen egy szarvasmarha és két juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő. Az állatsontok a sír közepe felé dőltek, legmélyebben a közepén fekvő állatsontok feküdtek. A sír alján *infans I. korú* (5–6 éves) *gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő. Koponyája jobb oldalán, karcsontjai a bordák mellett – kivéve a jobb alkar csontjait, melyek a gerinc vonalán és a jobb medencelapáton – feküdtek. Csigolyái és a hosszúcsontok végei elporladtak. A sír aljától 20–23 cm magasságban kirajzolódott a koporsó körvonala. H.: 165 cm, sz.: 55 cm.

Állatmellékletek

1. Egy 6–8 hónapos *tehén koponyája* feküdt jobb oldalán a sír északkeleti végében, orral északkeleti irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya mögött kerültek elő, a *hátsó lábsontok* és a *farkcsigolyák* a sír déli sarkában, illetve a délkeleti sírfal mellett. 2. *Adultus korú juh koponyája* feküdt a bal oldalán a sír déli sarkában, orral délnyugati irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya mögött feküdtek, a *hátsó lábsontok* a tehén bal mellső lábsontjai mögött. 3. *Infans korú* (6–8 hónapos) *juh* rossz megtartású *koponyája* feküdt a jobb oldalán a tehén jobb mellső lábsontja mögött, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* a sír délnyugati végéből kerültek elő.

A viselet lelete

4. Fekete, matt, kopott, lyukacsos felületen három domború, világossárga, dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (186. kép 12), kónuszos furattal, szélei sérültek. H.: 0,9 cm, átm.: 1,1–1,2 cm, furat átm.: 0,45–0,7 cm. ID.No.: 3506.

468. *sír* (J/11; 188. kép 1–2). Padmalyos sír. T.: ÉK–DNy, 56–236°. Az akna h.: 155 cm, sz.: 55 cm, m.: 55–60 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésfekete betöltése apró agyagrögökkel keverten jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. Az aknában egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa feküdt az akna alja felett 5 cm vastag betöltésen. Az akna aljának délkeleti harmada vízszintes volt, míg a többi enyhén lejtett a padmaly irányában. Ezen a szinten az akna északnyugati falával párhuzamosan a betöltés – amely lefelé egyre szélesebb lett – szürkésfeketére váltott. Az akna alján markánsan kirajzolódott a padmaly száját kitöltő betöltés. A padmaly szájának magassága az akna északnyugati falának síkjában 28 cm volt. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 150 cm, sz.: 40–55 cm, m.: 60–70 cm. A padmaly oldalfalai boltozatos, végei íves kialakításúak voltak. Az északnyugati irányban enyhén mélyülő padmalyban *infans I. korú* (1,5–2 éves) *gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, kirabol(?) csontváza került elő. Koponyája a jobb oldalán feküdt, jobb felkarcsontja, jobb bordái és két combcsontja maradt csak meg.

Állatmelléklet

1. *Infans korú* (4–6 hónapos) *juh* rossz megtartású *koponyája* feküdt az állkapcsán az akna délkeleti harmadában, orral keleti irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* közvetlenül mellette, párhuzamosan feküdtek.

478. *sír* (G/11–12; 188. kép 3). Füles aknasír. T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. H.: 120 cm, sz.: 55–60 cm, m.: 55 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke betöltése határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. A nyesett felszíntől mintegy 25 cm mélyen a sír két hosszabbik oldalában 8–10 cm mély és kb. ugyanolyan magas vájat volt.¹⁰⁶ Az akna felsőbb rétegében egy-egy szarvasmarha és

¹⁰⁶ A sír felső részének bontása során a vájat fölötti intakt részt visszabontották.

juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok), bolygatott maradványa került elő. A középen fekvő „beszakadt” állatcsontok kerültek elő legmélyebbről, a sír szélén, a vájat alján fekvők a legmagasabbról. Ez utóbbiak a sír közepe felé dőltek. A sír alján *infans I. korú (4–5 éves) gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, hiányos vázmaradványa került elő.

Állatmelléletek

1. *Adultus korú szarvasmarha* bolygatott, hiányos *koponyája* feküdt a bal oldalán a sír északkeleti végében, a gyermekkoponya felett, orral északkeleti irányban. 2. *Juvenis korú (3–4 hónapos) juh* rossz megtartású *koponyájának és állkapcsának töredékei* kerültek elő a sír betöltéséből. *Mellső és hátsó lábcsontojai* a sír két hosszoldalában kialakított vájat alján feküdtek és a sír közepe felé dőltek.

488. *sír (G/11)*. Padmalyos sír. T.: K–Ny, 80–260°. Az akna h.: 150 cm, sz.: 55 cm, m.: 35–45 cm. A sekély mélységben jelentkező sír padmalyának északkeleti végét ásóval találták meg. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna szürkésfekete betöltése három oldalról határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. Az akna északnyugati szélét nem lehetett határozottan megállapítani. Az aknában juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok), bolygatott maradványa feküdt az akna alja felett 5–10 cm vastag betöltésen. Az akna aljának délkeleti harmada vízszintes volt, míg a többi a padmaly irányában enyhén lejtett. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 150 cm, sz.: 40–45 cm, m.: 45–55 cm. A padmalyban *infans I. korú (1,5–2 éves) gyermek* kirabolt csontváza került elő.

Állatmelléklet

1. *Juvenis korú (1½–2 éves) juh koponyája* feküdt az állkapcsán az akna északi sarkában, orral északi irányban. *Mellső és hátsó lábcsontojai* rendszertelenül kerültek elő az akna északnyugati fala mellett.

490. *sír (J/12; 188. kép 4–5)*. Padmalyos sír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. Az akna h.: 205 cm, sz.: 80–85 cm, m.: 60–90 cm. A téglalap alakú, lekerekített végű sír szürkésfekete betöltése apró agyagrögökkel keverten jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. Az aknában két szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt. Az állatcsontok többsége nem az akna alján, hanem 3–5 cm vastag betöltésen feküdt. Az akna jelentkezési szintjétől 60 cm mélyen, 25 cm szélességben, az akna északnyugati falával párhuzamosan a betöltés – amely lefelé egyre szélesebb lett – fekete és kevert betöltésűre váltott. Az akna alján markánsan kirajzolódott a padmaly száját kitöltő betöltés. A padmaly szájának magassága az akna északnyugati falának síkjában 50–55 cm volt. Az akna aljának északnyugati fele a padmaly felé erőteljesen lejtett. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 220 cm, sz.: 80 cm, m.: 90–105 cm. A padmaly oldalfalai lefelé szűkültek, végei íves kialakításúak voltak. Az északnyugati irányban mélyülő padmalyban *maturus korú (45–49 éves) nő* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, kirabolt csontváza került elő. Enyhén torzított koponyája a jobb oldalán feküdt, mellkasát az alkarok vonaláig bolygatták meg. Lábcsontojai párhuzamosan feküdtek.

Állatmelléletek

1. Egy *4–5 éves tehén koponyája* feküdt az állkapcsán, kissé a jobb oldalára dőlve, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsontojai* a koponya mögött feküdtek párhuzamosan, lábujjakkal déli irányban. A *hátsó lábcsontok* az akna délkeleti harmadában kerültek elő, lábujjakkal délnyugati irányban. *Farokcsigolyái* az akna délkeleti feléből kerültek elő. 2. *Adultus–maturus korú tehén koponyája* feküdt az állkapcsán, kissé a bal oldalára dőlve, orral északi irányban, a délkeleti fal mellett. *Mellső lábcsontojai* a koponya mögött feküdtek, párhuzamosan, lábujjakkal keleti irányban. A *hátsó lábcsontok* az akna délkeleti végében kerültek elő, lábujjakkal északkeleti irányban. 3. *Infans korú juh koponyája* feküdt a jobb oldalán a fiatalabb tehén bal hátsó lábcsontja alatt, orral északi irányban. *Mellső és hátsó lábcsontojai* az akna délkeleti harmadában kerültek elő.

A viselet lelete

4. Négyzet alakú töredékes *vascsat (188. kép 6)* került elő a padmaly bontása során. H.: 2,7 cm, sz.: 2,7 cm.

491. sír (E/12; 189. kép 1). Padmalyos sír. T.: KÉK–NyDNY, 62–242°. Az akna h.: 160 cm, sz.: 60–70 cm, m.: 30 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú, északkeleti végén kissé szélesebb akna szürkésfekete betöltése három oldalról határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. Az akna északnyugati falának vonala az északi harmadban bizonytalanul jelentkezett. Az aknában egy-egy szarvasmarha és juh részleges (koponya és csonkolt – a rádus és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt. Az állatsontok többsége nem az akna alján, hanem 8–12 cm vastag betöltésen feküdt. Az akna aljának jelentkezésénél az akna északnyugati falával párhuzamosan a betöltés – amely lefelé egyre szélesebb lett – feketére és kevert összetételűre váltott. Az akna aljának északnyugati harmada a padmaly felé enyhén lejtett. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 170 cm, sz.: 65 cm, m.: 40 cm. A padmaly oldalfalai lefelé szűkültek, végei íves kialakításúak voltak. A padmalyban 5–6 éves gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, kirabolt csontváza került elő. A bolygatás során a felsőtest összes csontja összekeveredett, in situ csak a jobb lábcsontok feküdtek.

Állatmellékletek

1. Egy 12–14 éves tehén koponyája feküdt a bal oldalán az akna keleti negyedében, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsonkjai* a koponya mögött kerültek elő, ujjcsontokkal keleti irányban, a *hátsó lábcsontok* és a *farokcsigolyák* az akna délnyugati végében. 2. *Infans* korú juh koponyája feküdt a bal oldalán az akna keleti sarkában, orral keleti irányban. *Mellső lábcsonkjai* a tehén bal mellső lábcsontja mellett feküdtek, a *hátsó lábcsontok* az akna délnyugati végében.

Az *infans* I. korú gyermek mellékletei

3. Szürkésbarna, fekete foltos szabad kézzel formált *fazék* (189. kép 2) feküdt a koponya jobb oldala mellett. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kis kerámiatörmelékkel (d.: 2–4 mm) erősen soványított. Felülete repedezett, lyukacsos, egyenetlen, horpadásos, agyagmáz fedí. Gyengén kiégetett, vékony falú edény. Közepesen hosszú pereme vékony, tölcésesen kihajló, egyenetlenül megformált. Nyaka rövid ív, válla kiugró, aszimmetrikus. Alja egyenesen levágott, rajta szabálytalan alakú bemélyedés. Mag.: 13,7 cm, pátm.: 7,1–7,5 cm, fátm.: 6,9 cm. (VIDA 1999 IIIA1/c2-a típus) 4. Egyik oldalán szürke, másik oldalán világospiros, korongolt edény aljából készített *orsókarika* (189. kép 3) feküdt a jobb alkar és a padmaly fala között. Átm.: 4 cm, v.: 0,9 cm.

A viselet lelete

5. Világoszöld, érdes, lyukacsos, sávosan pusztuló felületű, deformálódott, lapított gömb alakú áttetsző *üvegyöngy* (189. kép 4), kónuszos furattal. H.: 0,6 cm, átm.: 0,8–0,9 cm, furat átm.: 0,4–0,45 cm. ID.No.: 3523.

492. sír (J–K/14; 191. kép 1–2). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. Az akna h.: 215 cm, sz.: 105 cm, m.: 40–100 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna foltjának északkeleti fele élénksárga, míg a délnyugati barnásszürke színnel jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy-egy ló és juh részleges (koponya és csonkolt – a rádus és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő 12–35 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna alja az északkeleti végétől kisebb hullámokkal 15°-ban lejtett a fülke szája felé. Az akna délnyugati végében a betöltés fekete és zsiros tapintású volt. A fülke h.: 290 cm, sz.: 80–90 cm, m.: 100–220 cm. A 15–18°-os lejtésű fülkében 40–59 éves férfi hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású vázmaradványa került elő. A koponya a bal oldalán előrebillent, válla összehúzva, bal karcsontjai a bordáktól távolabb, a jobb mellettük, lábcsonkjai párhuzamosan feküdtek. Két kettőspajzs alakú veret alatt, illetve ezek közelében a koporsó fekete famaradványát lehetett megfigyelni.

Állatmellékletek

1. Egy 15–16 éves mén koponyája feküdt az állkapcsán az akna délnyugati harmadában, orral délnyugati irányban. *Mellső lábcsonkjai* a koponya mögött feküdtek egymással hegyes szöget zárva be. *Hátsó lábcsonkjai* az akna északkeleti végében kerültek elő, egymással párhuzamosan, ujjcsontokkal északkeleti irányban. 2. *Adultus* korú (kb. 3 éves) juh koponyája feküdt az állkapcsán az akna nyugati sarkában, orral nyugati irányban. *Mellső és hátsó lábcsonkjai* az akna délnyugati végében kerültek elő, közvetlenül a fülke szája előtt, a zsiros fekete betöltésen, az akna alja felett 35 cm-re.

A *maturus* korú mén leletei

3. Aszimmetrikus szájasú, végkarikás kiképzésű, négyszög keresztmetszetű, csuklós, oldalpálcás *vas csikózabla* (192. kép 2) került elő a ló fogai közül. H.: 12 cm, illetve 11 cm, karikák átm.: 2,5 cm. 4. Gímszarvasagancsból faragott *zablapálca* (192. kép 1) volt a zabla bal oldalán. Felső, íves felé elkeskenyedő, alsó felének egyik oldala kivájt. A zablakarika alatt és fölött egy-egy ovális, egyik irányban szélesedő áttörés van. H.: 15 cm. legnagyobb átm.: 2 cm. 5. Deformálódott, hurkos fülű, ívelt talpalójú *vaskengyel* (192. kép 5) feküdt a bal hátsó láb vonalában az akna közepén, a mellső láb végénél. 6. Vas *hevedercsat* (191. kép 3) feküdt töredékes állapotban a jobb hátsó láb belső oldala mellett.

A *maturus* korú férfi mellékletei

7. A koponya bal oldala mögött *subadultus* korú juh bal oldali *combsonttöredéke* feküdt. 8. Egyélű, egyenes *vaskés* (192. kép 4) feküdt a jobb medencelapát és a combsont külső oldala mellett, nyelével az alkarok irányában, élével kifelé. Nyelét és pengéjének egyik oldalát vasoxiddal konzerválódott fa-, a penge másik oldalát bőrmaradvány borítja. A kés hátához egy szabálytalan alakú vasdarab rozsdásodott. H.: 16,5 cm, ebből nyelének h.: 5 cm. 8–10. Három darab ácskapocs alakú, kisméretű, töredékes *vaskapocs* (192. kép 3, 6–8) került elő a bal lábszárcsont külső oldala mellett, valamint a fülke végében. Belső oldalukon vasoxiddal konzerválódott, keresztirányú farostok vannak. H.: 2–4 cm. 9–10. Két *vasdarab* (192. kép 9–10) feküdt a bal combsont külső oldala mellett, illetve a bal térd magasságában, a fülke délkeleti fala mellett. Egyik kiszélesedő végén vasszegeccsel, száraik egyik oldalán vasoxiddal konzerválódott keresztirányú farostokkal. H.: 4,4 és 4,7 cm.

Az öv leletei (193. kép)

11. Préselt, peremes, pajzs alakú *bronzveret* (193. kép 3) feküdt előlappal lefelé, hegyével a láb irányában, a vaskés hegyétől kifelé 7 cm-re. A veret előlapját keresztben rovátkolt keret szegélyezi. Belső, pajzs alakú, préselt gyöngy-sorral határolt mezéjében stilizált növényi motívum (levél, fa?) látható. Felszerelését ón/ólombetétbe hosszában ágyazott bronzkapocs tette lehetővé. H.: 2,7 cm, sz.: 2,3 cm. 12. Préselt *bronz kisszíjvég* (193. kép 12) feküdt a bal medencelapát közepén, előlappal felfelé, végével a láb irányában. A peremes előlap szélét préselt gömbsorkeret zárja, a belső mezőt közepén széles, hosszanti borda két egyenlő részre osztja, melyekben préselt farkasfog alakú minta van. Hátlapja bronzlemez, felszerelését egy bronzszegecs tette lehetővé. H.: 3,2 cm, sz.: 2,3 cm. 13. Négyzet alakú *vascsat* (193. kép 2) feküdt a bal medencelapát belső oldala mellett, pecek hegye a jobb kézcsontok felé. Felületét foltokban vasoxiddal konzerválódott bőr fedi. H.: 3,6 cm, sz.: 3,5 cm. 14. Préselt, peremes, pajzs alakú *bronzveret* (193. kép 8) feküdt töredékes állapotban a keresztcsonton, előlappal lefelé, hegyével a láb irányában. A veret előlapját az előzővel megegyező minta díszíti. 15. Téglalap alakú, benyomott oldalú *vascsat* (192. kép 11) feküdt a jobb medencelapát felső peremén, a csatpecek hegye a jobb kézcsontok irányában volt. Felületét foltokban vasoxiddal konzerválódott bőr fedi. H.: 3,8 cm, sz.: 3,2 cm. 16. Préselt, peremes, pajzs alakú *bronzveret* (193. kép 9) feküdt töredékes állapotban a bal medencelapát szélén, előlappal lefelé, hegyével a lábak irányában. A veret előlapját az előzővel megegyező minta díszíti. 17. Kerek *bronzlap* (192. kép 13) került elő a bal medencelapát felső peremén. Közepén egy vasszegecs, amelyet a hátoldalán lévő, talán ácskapocs alakú töredékes vassal fogtak össze. Átm.: 1,1 cm. 18. V alakban meghajlított *vaslemeztöredék* (192. kép 12) feküdt a bal medencelapát felső peremén. H.: 2,1 cm. 19. Apró *ónbetét-töredékek* kerültek elő a 3–4. csigolya bal oldala mellől. 20. Préselt, peremes, kettőspajzs alakú *bronzveret* (193. kép 4) feküdt előlappal lefelé, a nagyobbik pajzs alakú veretrésszel felfelé, a bal alsó bordák belső oldalánál, a bordák alatt. A veret két felét az előzővel megegyező minta díszíti. Felszerelését ón/ólombetétbe hosszában ágyazott két darab, egy tengelyen, közepén elhelyezett bronz ácskapocs tette lehetővé. Hátoldalán egy, mellette másik darab került elő. Eredeti h.: 4,1 cm. 21. Préselt, peremes, kettőspajzs alakú *bronzveret* (193. kép 5) feküdt előlappal lefelé, a nagyobbik pajzs alakú veretrésszel felfelé a bal alsó bordák külső oldalánál, a bordák alatt. A pajzs alakú veret előlapját keresztben rovátkolt keret szegélyezi. A veretet az előzővel megegyező minta díszíti. Felszerelését ón/ólombetétbe hosszában ágyazott két darab, egy tengelyen, közepén elhelyezett bronz ácskapocs tette lehetővé. Hátoldalán egy, a másik mellette került elő. Eredeti h.: 4,1 cm. 22. Préselt, peremes, *bronz kisszíjvég* (193. kép 13) feküdt a bal alkar belső oldala mellett, előlappal lefelé, végével a láb irányában. A veretet az előzővel megegyező minta díszíti. Hátlapja bronzlemez, felszerelését egy bronzszegecs tette lehetővé. A szegecs környékén fémoxiddal konzerválódott szerves anyag maradvány (valószínűleg bőr) található. H.: 3,2 cm, sz.: 2,3 cm. 23. Apró, megtartatlan *vas-, bronz- és bőrtöredékek* kerültek elő a bal bordák, a medencelapát és a bal alkar közötti területen. 24. Préselt, peremes, pajzs alakú *bronzveret* (193. kép 10) feküdt töredékes állapotban, előlappal lefelé a bal alkar és a medencelapát között, felső végével az alkar irányában. A veretet az előzővel megegyező minta díszíti. Hátoldalán ónbetétbe ágyazott ácskapocs alakú bronzdrót volt. Eredeti h.: 2,7 cm, sz.: 2,3 cm. 25. Préselt, peremes *bronz kisszíjvég* (193. kép 14) feküdt a bal medencelapát és az alkar között, előlappal lefelé, végével a combsont irányában. A veretet az előzővel megegyező minta díszíti. Hátlapja bronzlemez, felszerelését bronzszegecs tette lehetővé.

H.: 3,4 cm, sz.: 2,2 cm. 26. Préselt, peremes *bronz kisszíjvég* (193. kép 11) feküdt a jobb könyök belső oldalánál, előlappal lefelé, végével a keresztcsont irányában. A veret az előzővel megegyező minta díszíti. Hátlapja bronzlemez, felszerelését egy bronzszegecs tette lehetővé. A kisszíjvég elő- és hátlapja között fémoxiddal konzerválódott szerves anyag (valószínűleg bőr) maradvány található. H.: 3,2 cm, sz.: 2,3 cm. 27. Préselt, peremes, pajzs alakú *bronzveret* (193. kép 7) feküdt előlappal felfelé a jobb könyök és a bordák között, a felső végével a kézcsontok irányában. A veret az előzővel megegyező minta díszíti. Hátdoldalán ónbetétbe ágyazott ácskapocs alakú bronzdrót van. Eredeti h.: 2,7 cm, sz.: 2,3 cm. 28–29. Téglalap alakú *vastárgy* feküdt – talán *vascsiholó kovával* (192. kép 14) – a jobb alkar belső oldala és a medencelapát széle között. A felszedés során apró darabokra tört. H.: 11 cm, sz.: 2,5 cm. 30. Préselt, peremes *bronz kisszíjvég* (193. kép 6) feküdt a vaskés nyele alatt, előlappal lefelé, végével a csigolyák irányában. A veret az előzővel megegyező minta díszíti. Hátlapja bronzlemez, felszerelését egy bronzszegecs tette lehetővé. A kisszíjvég elő- és hátlapja között fémoxiddal konzerválódott szerves anyag (valószínűleg bőr) maradvány található. H.: 3,2 cm, sz.: 2,3 cm.

493. sír (J/11; 190. kép 1–2). Padmalyos sír. T.: KÉK–NyDNy, 68–248°. Az akna h.: 230 cm, sz.: 80–85 cm, m.: 35 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke betöltése apró agyagrögökkel keverten jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. Az akna északnyugati fala mellett, az északkeleti felében a betöltés szürkésfekete volt. Az aknában két szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rándusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt. Az állatcsontok többsége nem az akna alján, hanem 3–5 cm vastag betöltésen feküdt. Az akna jelentkezési szintjétől 35 cm mélyen, 15 cm szélességben, az akna északnyugati falával párhuzamosan a betöltés – amely lefelé egyre szélesebb lett – szürkésfekete volt. Ezen a szinten az akna északnyugati sávjában, az északnyugati fallal párhuzamosan, teljes hosszúságában, 10–20 cm széles betöltés szürkésfekete volt. Az akna északnyugati falában markánsan kirajzolódott a padmaly száját kitöltő betöltés. A padmaly szájának a magassága az akna északnyugati falának síkjában 65–70 cm volt. Az akna északnyugati oldalában kialakított teknős aljú padmaly h.: 230 cm, sz.: 50–70 cm, m.: 35–75 cm. A padmaly oldalfalai lefelé szűkültek, végei íves kialakításúak voltak. Az északnyugati irányban hirtelen mélyülő padmalyban *maturus korú* (46–59 éves) nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű (kirabolt?) csontváza került elő. Koponyája a jobb oldalán feküdt, mellkasa hiányosan, állkapcsa jobbra, bal alkarcsontjai elmozdulva, nem eredeti helyzetükben kerültek elő. A jobb medencelapát, a combcsont, a keresztcsont és a bal lábszárcsont hiányzott.

Állatmellékletek

1. Egy 4,5–5 éves *tehén koponyája* feküdt a bal oldalán az akna északkeleti végében, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsonkjai* az akna közepén kerültek elő a délkeleti fal mellett, *hátsó lábcsonkjai* párhuzamosan, egymás mellett, a délnyugati fal előtt. 2. Egy 6–8 éves *bika koponyája* feküdt a bal oldalán az akna keleti negyedében, a délkeleti fal mellett, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsonkjai* az akna közepén kerültek elő a délkeleti fal mellett, *hátsó lábcsonkjai* és az anatómiai rendben fekvő *farokcsigolyák* az akna délnyugati végében. 3. *Adultus korú juh* rossz megtartású *koponyája* feküdt a bal oldalán az akna közepén, az északnyugati fal közelében, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsonkjai* a koponya mellett és fölötté kerültek elő.

A viselet leletei

Gyöngyök kerültek elő az állkapocs helyén és fogakkal együtt a jobb medencelapát helyén, állatjáratból. 4. Sötét vörösesbarna, fényes felületen hat sárga lapos, apró pont és körülöttük 6×-os fehér, lapos hurokfolyatott rátétdíszes, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (190. kép 4), bázisos furata hengeres. H.: 0,75–0,8 cm, átm.: 0,95 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 3524. 5. Fekete fényes felületen három apró sárga, domború, dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (190. kép 6), hengeres furattal. H.: 0,75–0,78 cm, átm.: 0,9–1 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 3525. 6. Sötétbarna felületen 7×-es fehér, lapos hurokfolyatott rátétdíszes, henger-hordó alakú opak *üvegyöngy* (190. kép 8), kónuszos furattal. H.: 0,85 cm, átm.: 0,9 cm, furat átm.: 0,31–0,38 cm. ID.No.: 3526. 7. Sötétvörös, érdes, sávosan pusztuló, kopott felületű, hasáb alakú opak *üvegyöngytöredék* (190. kép 10), hengeres furattal. H.: 0,49–0,6 cm, sz.: 0,51 cm, v.: 0,49 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 3527. 8. Világoszöld, érdes, kopott felületű, deformálódott, négyzet átmetszetű, rövid hasáb alakú áttetsző *üvegyöngy* (190. kép 11), hengeres furattal. H.: 0,5–0,6 cm, sz.: 0,74 cm, v.: 0,7 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 3528. 9. Átkristályosodott felületű, deformálódott, henger alakú *borostyángyöngy* (190. kép 13), kónuszos furattal. H.: 0,5–0,8 cm, átm.: 0,8 cm, furat átm.: 0,2–0,28 cm. ID.No.: 3529. 10. Sötét vörösesbarna, fényes felületen hat apró világossárga dudoros és körülöttük 7×-es hurkolt szürkésfehér,

domborodó, fényes felületű hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, hosszú bikónikus opak *üveggyöngy* (190. kép 15), enyhén kónuszos, bázisos furattal. H.: 0,9–0,95 cm, átm.: 0,95–1 cm, furat átm.: 0,32–0,38 cm. ID.No.: 3530. 11. Sötét vörösesbarna, fényes felületen öt fehér, lapos, porózus pont rátétdísz, körülöttük 5×-en hurkolt szürkésfehér, lapos, fényes felületű hurokfolyatott rátétdíszítéses, deformálódott, bikónikus opak *üveggyöngy* (190. kép 17), enyhén kónuszos, bázisos furattal. A furat egyik széle sérült. H.: 0,68–0,75 cm, átm.: 1,15 cm, furat átm.: 0,46–0,5 cm. ID.No.: 3531. 12. Sötétbarna, fényes, lyukacsos felületű alapon három apró, domború, szürkésfehér+áttetsző világoskék, kétrétegű szemes (kör+pont) rátétdíszes (közülük kettő kék betétje letört) és körülöttük 3×-os fehér, lapos, érdes felületű hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (190. kép 7), enyhén kónuszos, bázisos furattal. H.: 0,62–0,81 cm, átm.: 0,98–1,08 cm, furat átm.: 0,38–0,4 cm. ID.No.: 3532. 13–18. Hat szürkésfekete, matt, kopott felületű alapon három, síkból kiugró porózus felületű, világossárga dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (190. kép 5, 19, 21, 23, 25–26), enyhén kónuszos, bázisos furattal. H.: 0,6–1,1 cm, átm.: 0,9–1,1 cm, furat átm.: 0,21–0,4 cm. ID.No.: 3533–3538. 19. Világoszöld, matt, érdes felületű, deformálódott, lapított gömb alakú, díszítetlen felületű fényáteresztő *üveggyöngy* (190. kép 22), bázisos hengeres furattal. H.: 0,4–0,46 cm, átm.: 0,68–0,75 cm, furat átm.: 0,31–0,38 cm. ID.No.: 3539. 20–21. Két világoszöld, matt, érdes felületű, deformálódott, négyzetes átmetszetű, rövid hasáb alakú, díszítetlen felületű fényáteresztő *üveggyöngy* (190. kép 16, 18), bázisos kónuszos furattal. H.: 0,41–0,45 és 0,6 cm, átm.: 0,8–0,9 és 0,91 cm, furat átm.: 0,3–0,36 és 0,31–0,35 cm. ID.No.: 3540–3541. 22. Kék, kopott felületű, négyzetes átmetszetű, lecsiszolt sarkú hasáb alakú opak *üveggyöngy* (190. kép 14), bázisos, enyhén kónuszos furattal. H.: 0,85 cm, sz.: 0,71 cm, v.: 0,71 cm, furat átm.: 0,25–0,31 cm. ID.No.: 3542. 23. Kék, kopott felületű, hatszögű átmetszetű, hosszú bikónikus alakú áttetsző *üveggyöngy* (190. kép 24), törött szélű furata kónuszos. H.: 1,5 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,16–0,2 cm. ID.No.: 3543. 24. Barna, kopott, sérült felületű, téglalap átmetszetű, hasáb alakú áttetsző *üveggyöngy* (190. kép 20), furata hengeres. H.: 0,5–0,6 cm, sz.: 0,6 cm, v.: 0,5 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 3544. 25. Téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hasáb alakú *karneolgyöngy* (190. kép 9), hengeres furattal. H.: 1,1 cm, sz.: 1 cm, v.: 0,5 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 3545. 26. Téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hasáb alakú *karneolgyöngy* (190. kép 12), enyhén kónuszos furattal. H.: 1 cm, sz.: 0,8 cm, v.: 0,4 cm, furat átm.: 0,15–0,21 cm. ID.No.: 3546. 27. Téglalap alakú *vascsat* (190. kép 3) feküdt töredékes állapotban a bal combcsont felső végén. Hátoldalán foltokban vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány található. Ragasztott. H.: 4,1 cm, sz.: 3,4 cm.

500. sír (H/12; 194. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 50–230°. Az akna h.: 270 cm, sz.: 85–95 cm, m.: 60–145 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna foltjának északkeleti fele élénksárga, míg a délnyugati barnásszürke színnel jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy ló és két juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő 5–30 cm vastag betöltésen. Az alja az északkeleti végétől 15°-ban lejtett a fülke szája felé. Az akna délnyugati végében fekvő lókoponya végétől a fülke szájáig, az akna teljes szélességében, a fülke szájánál mintegy 30–40 cm vastagon a betöltés fekete és zsiros tapintású volt. A fülke h.: 260 cm, sz.: 95–110 cm, m.: 145–200 cm. A 17°-os lejtésű fülkében 29–34 éves *férfi* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő 3–8 cm vastag betöltésen. A koponya a bal oldalán előrebillenve feküdt, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett, lábcsonthajai szorosan egymás mellett, párhuzamosan.

Állatmellékletek

1. Egy 4–4½ éves mén koponyája feküdt a jobb oldalán az akna délnyugati harmadában, orral délnyugati irányban. *Mellső lábcsonthajai* a koponya két oldalán feküdtek, patával délnyugati irányban, *hátsó lábcsonthajai* egymással párhuzamosan az akna északkeleti harmadában, patával északkeleti irányban. 2. *Adultus korú juh koponyája* feküdt a jobb oldalán az akna délkeleti fala mellett, a bal hátsó lólábcsonthajai végénél, orral déli irányban. *Mellső és hátsó lábcsonthajai, farokcsigolyái* a juhkoponya mögött kerültek elő, a ló bal hátsó lábcsonthajai körül. 3. *Infans korú (6–8 hónapos) juh koponyája* feküdt a bal oldalán az akna északnyugati fala mellett, a ló jobb hátsó lábcsonthajai és a vaskengyel között, orral déli irányban. *Mellső és hátsó lábcsonthajai* a juhkoponya mögött kerültek elő, a ló jobb hátsó lábcsonthajai körül.

Az *adultus* korú mén leletei

4. Aszimmetrikus szájasvú, végkarikás kiképzésű, csuklás, *vas csikószabla* (195. kép 1) feküdt a ló homlokcsontjára keresztben. Szárainak keresztmetszete négyzet. A jobb szablakarika belső felületének egy részén vasoxiddal konzerválódott farost, a bal karikájában gímzarvas agancságából faragott *oldalpálca* volt. A bal szemüreg felé eső szár h.: 11 cm, a jobb: 10,5 cm, a karikák átm.: 3 cm. 5. Hurkos fülű *vaskengyel* (195. kép 5) feküdt a lókoponya mögött, fülével a másik kengyel irányában. Ívelt talpalójának külső oldalán gerinc fut, szárainak keresztmetszete rombusz.

Szárának – füléhez közel eső – felső harmadához egy-egy kis kerek vaslapocska rozsdásodott. Mag.: 13,5 cm, belső sz.: 10,5 cm, talpalójának sz.: 2,4 cm. 6. Hurkos fülű *vaskengyel* (195. kép 3) feküdt az akna északnyugati fala mellett, fülével nyugati irányban. Ívelt talpalójának külső oldalán alig érzékelhető gerinc fut, szárainak keresztmetszete rombusz. Mag.: 13,5 cm, belső sz.: 10,5 cm, talpalójának sz.: 1,9 cm. 7. Négyzet alakú vas *hevedercsat* (195. kép 2) feküdt a jobb oldali kengyel közelében. H.: 5 cm, sz.: 5 cm.

Az *adultus* korú férfi mellékletei

8. Téglavöröses-sárga, helyenként diónyi nagyságú szürke foltos, szabad kézzel formált *fazék* (196. kép 4) állt a koponya jobb oldala közelében, a fülke északnyugati oldala mellett, a koporsón kívül. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kis kerámiatörmelékkel erősen soványított (2–8 mm). Felülete erősen repedezett, egyenetlen, horpadásos, agyagmáz fedi. Gyengén kiégetett, törésfelülete fekete, vastag falú, nehéz edény. Hosszú, tölcselesen kihajló pereme vastag, egyenetlenül megformált. Nyaka hosszú ív, válla lecsapott, erősen hasas. Teste szabályosan megformált, aszimmetrikus. Alja egyenesen levágott, lyukacsos a szerves maradványoktól, rajta szabálytalan bemélyedés. Mag.: 24,5–24,9 cm, pátm.: 12 cm, fátm.: 9,6–10 cm. (VIDA 1999 IIIA1/c3 típus) 9. *Juh keresztcsont* feküdt a koponya bal oldala mellett, közvetlenül a kulcsont mögött. 10. Gímszarvas agancságából faragott, ívelt, elhegyesedő, mindkét végén töredékes *csont* (195. kép 4) – talán bogozó(?) – feküdt a bal alkarcsontok belső oldala mellett. Az agancság alsó, vastagabb felének belső fala ívelten kivájt. Sírban mért h.: 10 cm. 11. Egyenes, egyélű, felső nyélnyúlványos *vaskés* (195. kép 6) feküdt éllel kifelé a jobb kézcsontok előtt, azok vonalában. Egyik oldalához és nyeléhez kerek vasszegecsek(?) rozsdásodtak. Nyelét vasoxiddal konzerválódott farostok borítják. A nyélnyúlvány vége közepén elhegyesedő. H.: 17 cm, ebből a nyélnyúlvány h.: 4,7 cm. 12. *Vastöredék* (194. kép 5) került elő a gerincoszlop mellett fekvő *vascsat* mellől. H.: 3,8 cm.

A viselet leletei

13. Rossz minőségű *nagy gömbcsüngős ezüsfülbevaló* (194. kép 3) feküdt a koponya jobb oldala mellett. A fülkarikát és a két félgömbből álló gömbcsüngőt négy ezüstgranulátum köti össze. A fülbevaló mag.: 2,6 cm, a gömb átm.: 1 cm. 14. Rossz minőségű *kis gömbcsüngős ezüsfülbevaló* (194. kép 4) feküdt a koponya bal oldala mellett. A fülkarikát és a két félgömbből álló gömbcsüngőt négy ezüstgranulátum kötötte össze. A fülbevaló mag.: 2,3 cm, a gömb átm.: 0,8 cm. 15. *Vaskarika* (196. kép 3) került elő a csigolyák alól, kb. a gerincoszlop közepénél. Átm.: kb. 6 cm. 16. Tégllal alakú *vascsat* (196. kép 1) feküdt a gerincoszlop jobb oldala mellett, pecekkel a karcsont irányában. Hátoldalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. H.: 4,5 cm, sz.: 4 cm. 17. Tégllal alakú, töredékes *vascsat* (196. kép 2) került elő a jobb medencelapát belső pereménél. A pecek csuklójánál vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. H.: 4 cm, sz.: 3,5 cm.

510. *sír* (J/13). Aknasír. T.: ÉK–DNy. H.: 95 cm, sz.: 40 cm. m.: 14 cm. A földmunka során a sekély mélységben előkerült sír edényét találták meg. A téglalap alakú, lekerekített végű sír szürkésfekete folttal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. A sekély mélységű sírból emberi vázra utaló lelet nem került elő.

Melléklet

1. Az edény az oldalán feküdt a nyelési szint felett 4–5 cm-rel, a sírfolt északkeleti végétől 15 cm-re. Szürkésbarna, barna-fekete foltos, szabad kézzel formált *fazék* (189. kép 5). Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kis kerámiatörmelékkel (d: 2–4 mm) erősen soványított. Felülete repedezett, egyenetlen, horpadásos, agyagmáz fedi. Gyengén kiégetett, vékony falú edény. Rövid pereme ferde, vékony, tölcselesen kihajló, egyenetlenül megformált, sűrű ujjbenyomkodások díszítik. Nyaka rövid ív, a válla lecsapott. Aszimmetrikus, kissé oldalra dől. Alja egyenesen levágott, rajta 4,2 cm átmérőjű, félhold alakú bemélyedés. Mag.: 13,4 cm, pátm.: 9,7 cm, fátm.: 6,8–7,1 cm. (VIDA 1999 IIID2/d2 típus)

517. *sír* (G/11; 197. kép 1). Padmalyos sír. T.: KÉK–NyDNy, 70–250°. Az akna h.: 170 cm, sz.: 80 cm, m.: 90–110 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú, sárga betöltésű folt körvonala nagyon bizonytalanul jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy-egy ló, szarvasmarha, kecske és négy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt. Az állatcsontok többsége nem az akna alján, hanem 5–15 cm vastag betöltésen feküdt. Az akna alján markánsan kirajzolódott a padmaly száját kitöltő betöltés. Ezen a szinten az északnyugati fallal párhuzamosan, az akna teljes hosszúságában a betöltés 20 cm szélesen fekete és zsíros tapintású volt. Az akna aljának északnyugati harmada a padmaly felé lejtett. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 180 cm, sz.: 45–50 cm, m.: 110–135 cm. A padmaly oldalfalai lefelé szűkültek, végei íves

kialakításúak voltak. Az északnyugati irányban mélyülő padmalyban 15–16 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű csontváza került elő. Koponyája a bal oldalán, vállá összehúzva, karjai szorosán a bordák mellett, lábcsonthai párhuzamosan feküdtek. A bal kulcsont, egy-egy borda és csigolya állatjáratral a koponya jobb oldalára került.

Állatmellékek

1. Egy 2½–3 éves mén koponyája feküdt az állkapcsán az akna északi sarkában, orral északkeleti irányban. Mellső lábcsonthai a koponya mögött kerültek elő párhuzamosan, patával északkeleti irányban. A hátsó lábcsonthok és a farokcsigolyák az akna nyugati sarkában feküdtek, patával északkeleti irányban. 2. Egy 1,5–2 éves szarvasmarha koponyája feküdt a bal oldalán a délkeleti fal mellett, orral északkeleti irányban. Mellső és hátsó lábcsonthai, valamint farokcsigolyái az akna délnyugati végében kerültek elő. 3. Adultus korú kecske koponyája feküdt a bal oldalán az akna nyugati sarkában, a ló jobb hátsó lábcsonthján, orral déli irányban. Mellső és hátsó lábcsonthai a koponya körül kerültek elő, az akna délnyugati végében. 4. Infans korú (1–1½ éves) juh koponyája került elő töredékes állapotban az akna közepén, a délkeleti fal mellett. Körülötte feküdtek a lábcsonthai. 5. Adultus korú juh (3½–4 éves) koponyája feküdt a jobb oldalán az akna déli sarkában, orral nyugati irányban. Mellső és hátsó lábcsonthai a koponya mögött kerültek elő, az akna délkeleti fala mellett. 6. Subadultus korú (2¾–3 éves) nőtény juh koponyája feküdt az állkapcsán az akna északnyugati fala és a ló bal mellső lábcsonthja között, orral északkeleti irányban. Mellső és hátsó lábcsonthai a koponya mögött kerültek elő párhuzamosan, az akna északnyugati fala mellett. 7. Infans korú (3 hónapos) juh koponyája és lábcsonthai kerültek elő az akna délnyugati végében.

Az adultus korú mén leletei

8. Szimmetrikus szájasú, végkarikás kiképzésű, négyszög keresztmetszetű, csuklós, vas csikózábla (197. kép 2) feküdt a ló fogai között. H.: 9,7 cm, illetve 9,7 cm, karikák átm.: 3 cm. 9. Vas hevedercsat (197. kép 3) került elő töredékes állapotban az akna délnyugati harmadából, a délkeleti fal mellől.

A juvenis korú nő mellékelei

10. Feketésszürke, világosszürke-barna foltos, szabad kézzel formált fazék (197. kép 6) állt a koponya mögött, a padmaly északkeleti végében. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kis kerámiatörmelékkel (d.: 2–4 mm) erősen soványított. Felülete repedezett, egyenetlen, horpadásos, agyagmáz fedí. Gyengén kiegészített, vékony falú edény. Közepesen hosszú pereme tölcésesen kihajló, egyenetlenül megformált. Nyaka rövid ív, a vállá lecsapott. Aszimmetrikus, kissé oldalra dől. Alja egyenesen levágott, rajta 5,8 cm-es kerek bemélyedés. Mag.: 13,8–14,1 cm, pátm.: 10,2–10,6 cm, fátm.: 8,1–8,4 cm. (VIDA 1999 IID10/b2 típus) 11. Barna kova (197. kép 4) feküdt a bal szeméremcsont előtt.

A viselet leletei

12. Ovális vascsat (197. kép 7) került elő a koponya jobb oldala mellől, állatjáratból. Hátoldalán vászonkötésű, Z sodratú fonalból szőtt, vasoxiddal konzerválódott szövet-töredék van. H.: 2 cm, sz.: 2,9 cm. 13. Gímszarvas agancsából faragott tarsolyzáró (197. kép 5) feküdt töredékes állapotban a bal szeméremcsonton. Ívelt vége lyukas. Sz.: 1,6 cm, v.: 0,25 cm, a lyuk átm.: 0,4 cm.

527. sír (F/11). Padmalyos sír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. Az akna h.: 150 cm, sz.: 70 cm, m.: 48–58 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír világossárga betöltése nehezen volt észrevehető a sárgásbarna agyagos altalajban. Az aknában egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádus és tibia disztális végén kettévágott – lábcsonthok) maradványa feküdt. Az állatcsontok 5–10 cm vastag betöltésen feküdtek. Az akna aljának délkeleti harmada vízszintes volt, míg a többi része meredeken lejtett a padmaly irányában. Az akna alján markánsan kirajzolódott a padmaly száját kitöltő betöltés az északnyugati fallal párhuzamosan. Itt, az akna teljes hosszúságában mintegy 20–25 cm széles, fekete és zsiros tapintású elszíneződés volt megfigyelhető. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 164 cm, sz.: 40 cm, m.: 58–85 cm. A padmaly oldalfalai lefelé szűkültek, végei íves kialakításúak voltak. Az északnyugati irányban mélyülő padmalyban 1,5–2 éves gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű csontváza került elő. Rossz megtartású koponyája a bal oldalán feküdt, mellkasát állatjárat (rablás?) bolygatta meg.

Állatmelléklet

1. Az aknában egy juh koponyája, mellső és hátsó lábcsonthai voltak, melyek nagy részét az avar sír felett fekvő Árpád-kori temetkezés megásása során megbolygattak.

Az *infans* I. korú gyermek melléklete

1. Feketésszürke, világosszürke foltos, szabad kézzel formált *fazék* (198. kép 7) állt a koponya mögött. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kis kerámiatörmelékkel (d: 2–4 mm) erősen soványított. Felülete repedezett, egyenetlen, horpadásos, agyagmáz fedi. Gyengén kiégetett, vékony falú edény. Rövid pereme ferde, kihajló, egyenetlenül megformált. Nyaka rövid ív, a vállá lecsapott. Aszimmetrikus, kissé oldalra dől. Alja egyenesen levágott. Mag.: 11,4 cm, pátm.: 8,3–8,6 cm, fátm.: 7,1–7,3 cm. (VIDA 1999 IIID1/a3 típus)

A viselet leletei

2. Fekete, irizáló, kopott felületű, téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú, rövid hasáb alakú opak *üveggyöngytöredék* (198. kép 6), bázisos furata hengeres. H.: 0,48–0,55 cm, sz.: 0,58 cm, v.: 0,52 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID No: 3547. 3. Sötétkék, kopott felületű, aszimmetrikus, hosszú bikónikus alakú fényáteresztő *üveggyöngy* (198. kép 5), szélei töredezetek, furata hengeres. H.: 1,1 cm, átm.: 0,56 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID No: 3363. 4. Kék, kopott felületű, deformálódott, lapított gömb alakú *üveggyöngy* (198. kép 4), bázisos furata hengeres. H.: 0,55–0,6 cm, átm.: 0,8 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID No: 3549.

528. *sír* (H–J/11). Padmalyos sír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. Az igen sekély mélységben előkerült foltot nem lehetett megfigyelni. Az aknában fekvő állatcsontokat a földmunka során találták meg. Az aknában egy-egy szarvasmarha és juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt. Az akna aljának északnyugati harmada a padmaly irányában lejtett. Az állatcsontok többsége 6–15 cm vastag betöltésen fekszik. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 155 cm, sz.: 40 cm, m.: 8–12 cm. A teknős aljú padmaly végei íves kialakításúak voltak. Az északnyugati irányban mélyülő padmalyban 2–2,5 éves gyermek kirabolt csontváza – szétroncsolt koponyája és néhány bordája – került elő.

Állatmellékletek

1. Egy 4–6 hónapos szarvasmarha koponyája feküdt a bal oldalán az akna északkeleti végében, orral déli irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjainak töredékei* az akna északnyugati sávjában kerültek elő, a padmaly szája előtt. 2. *Adultus korú nőtény juh koponyája* feküdt a jobb oldalán az akna északi sarkában, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjainak töredékei* a koponya környékén és az akna északnyugati sávjában kerültek elő, a padmaly szája előtt.

Az *infans* I. korú gyermek mellékletei

3. Feketésszürke, világosszürke foltos, szabad kézzel formált *fazék* (198. kép 15) állt enyhén oldalára dőlve a padmaly északnyugati fala és a szétroncsolt koponya között. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kis kerámiatörmelékkel (d.: 2–4 mm) közepesen soványított. Felülete repedezett, egyenetlen, horpadásos, agyagmáz fedi. Gyengén kiégetett edény. Rövid pereme ferde, kihajló, egyenetlenül megformált. Nyaka rövid ív, a vállá lecsapott. Erősen aszimmetrikus, oldalra dől. Alja egyenesen levágott, rajta 3,1–3,9 cm-es négyszög alakú bemélyedés van. Mag.: 14,2–14,5 cm, pátm.: 10 cm, fátm.: 7,3–7,5 cm. (VIDA 1999 IIID1/b1 típus).

A viselet leletei

Gyöngyök a koponya és az állkapocs töredékei közül. 4. Sötétkék, kopott, lyukacsos felületű, téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú fényáteresztő *üveggyöngy* (198. kép 9), bázisos furata kónuszos. H.: 0,7 cm, sz.: 0,6 cm, v.: 0,4 cm, furat átm.: 0,18–0,22–0,2 cm. ID No: 3550. 5. Sötét vörösesbarna, fényes felületen négy domború fehér+türkizkék, kétrétegű dudoros (szemes) és körülöttük 4×-es fehér, hurokfolyatott rátétű opak *üveggyöngy* (198. kép 11), kónuszos furata bázisos. H.: 0,75 cm, átm.: 1–1,1 cm, furat átm.: 0,22–0,25 cm. ID No: 3551. 6. Sötétkék, kopott, lyukacsos felületű, deformálódott, hosszú bikónikus alakú opak *üveggyöngy* (198. kép 10) hengeres furattal. H.: 0,4–0,55 cm, átm.: 1 cm, furat átm.: 0,38 cm. ID No: 3552. 7. Fehér, kopott, lyukacsos felületű, deformálódott, gyűrű alakú opak *üveggyöngy* (198. kép 8), hengeres furattal. H.: 0,2–0,4 cm, átm.: 0,7–0,78 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID No: 3553. 8. A kulcsont helyén került elő egy bronzból öntött *csengő* (198. kép 13) egybeöntött füllel és vasnyelvvél. Mag.: 2,5 cm, átm.: 2 cm. 9. Préselt, peremes, deformálódott *bronzveret töredéke* (198. kép 12) került elő *ónbetéttel* a bolygatott bordák közül. Felületét préselt S alakú és O alakú minta díszíti. 10. Préselt, peremes, kisszíjvég alakú, deformálódott *bronzveret* (198. kép 14) feküdt *ónbetéttel* a bolygatott bordák között. Szélesedő széleinél két, alsó felének közepén egy bemélyedő kerek pont, felső szélét két párhuzamos, préselt vonal díszíti.

530. *sír* (K/13; 199. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNY, 50–230°. Az akna h.: 160 cm, sz.: 70–75 cm, m.: 35 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna foltjának északkeleti fele élénksárga, míg a délnyugati fele barnás-

szürke-fekete betöltéssel jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. A földmunka során a szarvasmarha orrcsontját találták meg. Az aknában egy szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csontok – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő 5–13 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna alja vízszintes, délnyugati végében a betöltés fekete volt. A fülke h.: 215 cm, sz.: 90–105 cm, m.: 60 cm. A 10°-os lejtésű, hosszában és keresztben egyaránt erősen teknős aljú fülkében *infans II. korú (8–9 éves) gyermek* kirabolt vázmaradványa, néhány fog, koponya, egy kar- és egy combcsont töredéke került elő.

Állatmelléklek

1. Egy 6–8 éves bika koponyája feküdt az állkapcsán az akna déli negyedében, orral délnyugati irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya alatt feküdtek, ujjakkal délnyugati, a *hátsó lábsontok* és az anatómiai rendben fekvő *farokcsigolyák* a koponya mögött párhuzamosan, ujjakkal északkeleti irányban. 2. *Maturus korú juh koponyája* feküdt az állkapcsán az akna nyugati negyedében, orral déli irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya mellett feküdtek, a *hátsó lábsontok* és a *farokcsigolyák* a bika jobb hátsó lábsontja két oldalán, párhuzamosan.

531. *sír* (G/11; 200. kép 1–2). Aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. H.: 210 cm, sz.: 80–120 cm, m.: 135 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír sárgásbarna, homokos betöltésű föltjának körvonala jól kirajzolódott a világosbarna agyagos altalajon. A sír felső rétegében, a nyelés alatt 65–70 cm mélyen egy-egy ló és juh, illetve az akna északnyugati oldalában, ezen a szinten egy „oldalfülkében” egy szarvasmarha és két juh részleges (koponya és csontok – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő. A sír alján, koporsóban 26–35 éves *férfi* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő. Hátrafesztett koponyája a bal oldalán feküdt, válla összehúzva, kar- és lábsontjai párhuzamosan. A koporsó h.: 165 cm, sz.: 48 cm.

Állatmelléklet

1. Egy 10–12 éves mén koponyája feküdt az állkapcsán a sír délkeleti negyedében, a délkeleti fal mellett, orral délnyugati irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya mögött feküdtek párhuzamosan, patával délnyugati, a *hátsó lábsontok* és a *farokcsigolyák* a sír keleti negyedében, patával ugyancsak délnyugati irányban. 2. Egy 2¼–2,5 éves *tehén koponyája* feküdt az állkapcsán az „oldalfülke” délnyugati végében, orral délnyugati irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya mögött keresztben feküdtek, egymás mellett, ujjakkal délkeleti irányban, a *hátsó lábsontok* a mellsők mögött, párhuzamosan, ujjakkal északkeleti irányban. 3. *Adultus korú kos koponyája* feküdt a bal oldalán, a *tehén mellső lábsontjain*, orral délnyugati irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* a juhkoponya körül, a *tehénkoponyán* feküdtek, illetve a *tehén két mellső lábsontja között*. 4. *Infans korú (6–8 hónapos) juh koponyája* feküdt a bal oldalán, a *tehénkoponya bal oldala mellett*, orral délnyugati irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai és farokcsigolyái* a *tehén mellső lábujjai előtt* feküdtek. 5. *Infans korú (6–8 hónapos) juh rossz megtartású koponyája* feküdt az állkapcsán a ló orra előtt, a sír délnyugati végében, orral keleti irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* a lókoponya alatt kerültek elő, a sír délkeleti fala mellett, a koporsó jelentkezési szintjén.

A *maturus* korú mén leletei

6. Aszimmetrikus szájvasú, végkarikás kiképzésű, négyszög keresztmetszetű, csuklós, *vas csikózábla* (200. kép 5) feküdt a ló orrán keresztben. Töredékes, ragasztott. A bal záblaszár h.: 10 cm, a jobb 8 cm, karikák átm.: 3 cm. 7. *Vas hevedercsat* (200. kép 3) feküdt töredékes állapotban a jobb hátsó pata külső oldala mellett. H.: 4 cm, sz.: 3,3 cm. Restaurálás során vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány vált le róla.

Az *adultus* korú férfi melléklelei

8. Feketésszürke, világosbarna foltos, szabad kézzel formált *fazék* (200. kép 7) állt a koponya mögött a koporsón kívül, az akna északkeleti végében. Gyengén kidolgozott anyagú homokkal és kis kerámiatörmelékkel (d.: 2–4 mm) erősen soványított. Felülete repedezett, egyenetlen, horpadásos, kidudorodnak rajta a soványító anyag szemcséi, agyagmáz fedi. Gyengén kiégetett. Rövid pereme ferde, kihajló, egyenetlenül megformált. Nyaka rövid ív, a válla lecsapott. Aszimmetrikus, kissé oldalra dől. Alja egyenesen levágott, rajta szabálytalan bemélyedés. Mag.: 12,4 cm, pátm.: 8,8–9 cm, fátm.: 6,5–7 cm. (VIDA 1999 IIID1/e1 típus) 9. Vékony pengéjű, egyélű, egyenes *vaskés* (200. kép 9) feküdt élével felfelé, ferdén a bal combcsont alatt. Pengéje alsó harmadának vasból készült élvédője van. A felső harmadban, mindkét oldalán egy-egy kerek fejű szegecs található. Egy hozzátartozó töredéken (200. kép 4) vasoxiddal konzerválódott vászonkötésű textiltöredék látható. H.: 12,5 cm, sz.: 0,9 cm.

A viselet leletei

8. Ovális alakú *vascsat* (200. kép 6) feküdt a jobb medencelapát és a csigolya között. Hátoldalán vasoxiddal konzerválódott bőr- és textilmaradvány van. Átm.: 3,1×2,6 cm. 9. Ovális *vaskarika* (200. kép 8) feküdt a szeméremcsontok előtt, a két combcsont között. Belső oldalának egy részére famaradvány konzerválódott. Átm.: 3,1×2,3 cm.

532. *sír* (F/11–12; 201. kép 1). Padmalyos sír. T.: ÉK–DNy, 50–230°. Az akna h.: 210 cm, sz.: 70–80 cm, m.: 80–95 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésfekete betöltése apró agyagrögökkel keverten jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. Az aknában két szarvasmarha részleges (koponya és csontkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa feküdt. Az állatsontok többsége 8–15 cm vastag betöltésen feküdt, a padmaly szája felé dőlve. Az akna jelentkezési szintjétől 70 cm mélyen, 40–45 cm szélességben, az akna északnyugati falával párhuzamosan a betöltés – amely lefelé egyre szélesebb lett – fekete és zsíros tapintású volt. Az akna alján markánsan kirajzolódott a padmaly száját kitöltő betöltés. Az akna aljának északnyugati kétharmada a padmaly felé lejtett. A padmaly kialakítása egészen közel a délkeleti falhoz kezdődött. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 240 cm, sz.: 55–60 cm, m.: 95–105 cm. A padmaly oldalfalai lefelé szűkültek, végei íves kialakításúak voltak. Az északnyugati irányban mélyülő, teknős aljú padmalyban 30–34 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű csontváza került elő 6–8 cm vastag betöltésen. Enyhén torzított koponyája hátrabillent, arckoponyája roncsolt állapotban, válla összehúzva, mellkasa állatjárattal bolygatva került elő. Kar- és lábsontjai párhuzamosan, a bal alkarja a medencelapáton feküdt. A bontás során, kisebb szakaszokon koporsóra utaló elszíneződés vonalát lehetett megfigyelni.

Állatmellékletek

1. Egy 2¼–2,5 éves *tehén koponyája* feküdt az állkapcsán az akna északkeleti harmadában, orral északkeleti irányban. *Mellső lábsontjai* egymás mellett feküdtek a második *tehénkoponya* mögött, ujjakkal északkeleti, a *hátsó lábsontok* az akna nyugati sarkában párhuzamosan, ujjakkal keleti irányban. 2. Egy 2¼–2,5 éves *tehén koponyája* feküdt az állkapcsán az akna középső harmadában, orral északkeleti irányban. *Mellső lábsontjai* egymás mellett feküdtek a koponya alatt és mögött, ujjakkal északkeleti, a *hátsó lábsontok* az anatómiai rendben fekvő *farokcsigolyákkal* az akna délnyugati végében párhuzamosan, ujjakkal ugyancsak északkeleti irányban.

Az *adultus* korú nő mellékletei

3. *Subadultus korú juh ágyékcsigolyái* feküdtek a jobb váll mögött, a padmaly északnyugati fala előtt. 4. Szürke, világosbarna és fekete foltos, szabad kézzel formált *fazék* (201. kép 11) feküdt az oldalán a koponya jobb oldala mellett. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kis kerámiatörmelékkel közepesen soványított. Felülete lyukacsos, egyenetlen, horpadásos, agyagmáz fedi. Gyengén kiegészített, vékony falú edény. Pereme igen rövid, lekerekített, kissé kihajló, egyenetlen. Válla a nyak alól erősen kiugrik. Aszimmetrikus. Alsó harmadában ferde, párhuzamos, különböző hosszúságú vonalkák díszítik. Alja egyenesen levágott, rajta 3,1–3,9 cm-es lekerekített négyszög alakú bemélyedés. Mag.: 10,5 cm, pátm.: 7 cm, fátm.: 6–6,2 cm. (VIDA 1999 IIID1/b1 típus) 5. Szürke korongolt edény aljából készült *orsókarika* (201. kép 8) feküdt a bal térd külső oldala mellett. Átm.: 4,5 cm, v.: 1,5 cm.

A viselet leletei

6. Kék, kopott felületű, deformálódott, négyzet átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú fényáteresztő *üveggyöngy* (201. kép 3), hengeres furattal. H.: 0,65–0,8 cm, sz.: 0,51 cm, v.: 0,51 cm, furat átm.: 0,28 cm. ID No.: 3554. 7. Kék, lapított gömb alakú fényáteresztő *üveggyöngy* (201. kép 5), behúzódozó bázisú, hengeres furattal. H.: 0,67 cm, átm.: 0,65 cm, furat átm.: 0,17 cm. ID.No.: 5321. 8. Szürkésfehér, érdes, matt felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (201. kép 6), hengeres furata elcseppentett. H.: 0,73 cm, átm.: 0,78 cm, furat átm.: 0,26 cm. ID.No.: 5322. 9. Sötétbarna, fényes felületű, téglalap átmetszetű, lecsapott sarkú hosszú hasáb alakú *karneolgyöngy* (201. kép 4), kónuszos furattal. H.: 1,16 cm, sz.: 0,91 cm, v.: 0,44 cm, furat átm.: 0,2–1,4 cm. ID.No.: 5323. 10. Sötétkék, érdes, forgatott felületű, gyűrű alakú fényáteresztő *üveggyöngy* (201. kép 2), hengeres furattal. H.: 1 cm, átm.: 0,53 cm, furat átm.: 0,39 cm. ID.No.: 5324. 11. Kerek *ezüstlemez* (201. kép 10) került elő töredékes állapotban a koponya jobb oldala mellől, állatjárattól. Peremének egy részén forrasztás nyoma látható. Átm.: 3 cm, v.: 0,06 cm. 12. Félhold alakú *ezüstlemez* (201. kép 9) került elő töredékes állapotban a bal váll alól, állatjárattól. Peremének egy részén forrasztás nyoma és felfüggesztésére szolgáló lyuk látható. Átm.: 3,6 cm. 13. Ovális alakú nyitott *bronzkarika* (201. kép 7) került elő a koponya jobb oldala mellől, állatjárattól. Egyik vége hegyes. Átm.: 2,2×2,4 cm.

533. sír (K/15; 202. kép 1). Fordított tájolású aknasír. T.: DNy–ÉK, 236–56°. H.: 255 cm, sz.: 80–90 cm, m.: 75 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltja határozott körvonallal rajzolódott ki a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír alján *adultus korú (35–39 éves) férfi* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, koporsóban eltemetett vázmaradványa került elő 6–10 cm vastag betöltésen. Koponyája előrebillent, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett feküdtek. Bal lábcsonthoz nyújtva, a jobb combcsontja enyhén felhúzva, térdben behajlítva, lábszárcsonthoz ferdén feküdtek, alsó végükkel a bal lábszárcsonton. Az elszíneződés alapján a koporsó h.: 205 cm, sz.: 40–50 cm.

A viselet leletei

1. Préselt, peremes, kisszíjvég alakú *bronzveret töredékei* (202. kép 11) feküdtek a bal alkar felső végének belső oldala mellett. 2. Négyzet alakú *vascsat* (202. kép 3) feküdt vasoxiddal konzerválódott bronzsík maradványával a keresztcsont mögötti 3. csigolya jobb oldala mellett. H.: 2,9 cm, sz.: 3 cm. 3. Négyzet alakú *vascsat* (202. kép 4) feküdt a keresztcsonton. A csuklós rész hátoldalát vasoxiddal konzerválódott bőrt fedte. H.: 3,5 cm, sz.: 3,5 cm. A bal combcsont felső vége és a kézcsontok között fekvő tarsoly tartalma: 4. Vastöredékhez korrodált világossárga *kova* (202. kép 8). 5. Világosbarna *kova* (202. kép 6) került elő a bal combcsont felső vége mögött. 6. Kerek *vaskorong* (202. kép 9). Egyik oldalát vasoxiddal konzerválódott textil fedte. Átm.: 2,3 cm. 7. Kisméretű szív alakú *ólomcsüngő* töredékes állapotban. 8. Kerek(?) *ólomlemez* töredékei. 9. Téglalap alakú *vaslemez* töredékei. Sírban mért h.: 4,5 cm, sz.: 1,2 cm. 10. *Ólomcsövecse* (202. kép 17). H.: 2 cm, átm.: 0,8 cm. 11. Meghatározhatatlan formájú *ezüstlemez töredékei* kerültek elő *ónbetéttel* a sír bontása során. 12. Ovális *vaskorong* (202. kép 12) tapadt a bal szeméremcsomóhoz. Átm.: 2,6×2,8 cm. 13. Vasoxiddal konzerválódott *bőr és textilmaradvány* (202. kép 15–16). 14. *Vaskarika* (202. kép 13) töredékes állapotban. Sírban mért átm.: 3,8 cm. 15. *Kampós végű bronzhuzal* (202. kép 10). H.: 1,7 cm. 16. Sötétbarna *kova* (202. kép 7). 17–18. Elhegyesedő végű *vasár* (202. kép 2) és egy világosbarna *kova* (202. kép 5) feküdt a bal combcsont belső oldala mellett. H.: 6 cm.

534. sír (K/15). Kétoldali padkás aknasír. T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. H.: 240 cm, sz.: 100 cm, m.: 70 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésfekete-fekete foltja határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír két hosszabbik oldalán, a nyelés alatt 15 cm mélyen egy-egy 10 cm széles padka volt. A sír bontása során a mellkas helye fölötti területről *23–x korú férfi* bolygatott vázmaradványának néhány csontja került elő.

A felnőtt férfi mellékletei

1. Barnássárga, narancssárga foltos *edény* (203. kép 9) állt 3 cm vastag betöltésen a sír déli sarkában. Felületének nyegedén szürke-fekete foltokkal. Szabad kézzel formált, magas, tölcséres peremű. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete érdes, egyenetlenül elmunkált, repedezett, horpadásos, vékony agyagmáz fedte. Vékony falú, jól kiégetett edény. Közepesen hosszú tölcséres pereme kissé ferde, egyenetlenül megformált. Nyaka enyhe ív, ahonnan egyenetlenül bővül a középmagasságig. Teste jól megformált, tojásdad alakú. Felületét egyenetlenül kivitelezett díszítés fedte. Nyaka alatt 2 cm távolságra bekarcolt vonal. A nyak alól a talpig gyenge minőségű bekarcolt fésűs vonalkötegek futnak, amelyeket a középvonalnál egy vízszintes fésűs vonalköteg keresztez, ezzel rácsmintát alakítva ki. Enyhén aszimmetrikus kiképzésű, alja egyenesen levágott, 2–3 cm-es enyhe bemélyedéssel. Mag.: 24,8–25,2 cm, pátm.: 11–11,3 cm, fátm.: 9,5–9,7 cm. (Vida 1999 IIIA1/f1 típus) 2. *Ezüstlemezek apró töredékei* kerültek elő a sír bontása során.

535. sír (J/12; 203. kép 1–2). Aknasír. T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. H.: 205 cm, sz.: 75–80 cm, m.: 85 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésfekete foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A sírfolt közepén keresztben egy téglalap alakú fekete folt rajzolódott ki. A sír felső rétegében, a nyelés alatt 60 cm-re egy szarvasmarha, az emberi váz felett egy juh részleges (koponya és csonkolt – a radius és tibia disztális végén kettévágott – lábcsonthoz) és egy bárány maradványa feküdt. A sír alján *10–11 éves gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, kirabolt vázmaradványa feküdt 3–5 cm vastag betöltésen. Összeroppant koponyája előrebillent, válla összehúzva, a mellkas és medencecsontjai nagyrészt hiányoztak, a lábcsonthoz párhuzamosan feküdtek. A koporsó elszíneződése a nyelésétől 65 cm mélyen jelentkezett. Északkeleti vége félköríves, a délnyugati lekerekített sarkú volt. H.: 200 cm, sz.: 70 cm, az elszíneződés v.: 4–5 cm.

Állatmelléletek

1. Egy 2–2½ éves tehén koponyája feküdt az állkapcsán a sír északkeleti végében, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsontjai* a koponya vonalában feküdtek az északnyugati és a délkeleti sírfal mellett, ujjcsontokkal északkeleti irányban. *Hátsó lábcsontjai* a sír nyugati és déli sarkában kerültek elő az északnyugati és a délkeleti sírfal mellett, ujjcsontokkal északkeleti irányban. 2. *Adultus korú juh koponyája* feküdt a gyermek bolygatott bal mellkasa fölött, *jobb mellső lábcsontja* a koporsó vonalán, medencecsontokkal egy vonalban, a *hátsó lábcsontok* a koporsó délnyugati végében kerültek elő, a koporsó belső oldalai mellett. 3. *Foetus korú juh maradványa* került elő a juh bal hátsó lábcsontja mellett, a koporsóban.

Az *infans* II. korú gyermek melléletei

4. *Adultus korú kos keresztcsontja és ágyékcsigolyája* feküdt a koponya bal oldala mellett, a váll mögött. 5. *Kovapenge* (203. kép 3) feküdt a jobb combcsont felső harmadának belső oldala mellett. 6–7. Két, eltérő síkban hajlított, négy szemből álló *bronzlánc* (203. kép 4) és egy *megmunkált csonttöredék* került elő egy állatfészekből. H.: 9 cm. 8. Meghatározhatatlan *vastöredék* (203. kép 7) került elő a sír betöltéséből. 9. Töredékes egyélű *vaskés* (203. kép 8) került elő a sír betöltéséből. H.: 11,7 cm.

A viselet melléletei

10. Kék, kopott felületű, gyűrű alakú opak *üvegyöngy* (203. kép 6), hengeres furattal. H.: 0,3 cm, átm.: 0,9 cm, furat átm.: 0,5 cm. ID No: 3555. 11. Sötét vörösesbarna, fényes, lyukacsos felületen öt fehér+világos türkizkék, kétrétegű dudoros (szemes) és körülöttük 5×-ös fehér, hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (203. kép 5), bázisos furata kónuszos. Átm.: 1,2–1,55 cm, h.: 1,02–1,1 cm, furat átm.: 0,31–0,36 cm. ID No: 3556.

536. sír (J/12). Aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. H.: 180 cm, sz.: 55 cm, m.: 25 cm. A sekély mélységben kirajzolódó sír barnásszürke foltja határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. A sírből *infans* II. korú (8–9 éves) gyermek néhány foga került elő.

537. sír (J/12–13; 204. kép 1–2). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. Az akna h.: 210 cm, sz.: 65–90 cm, m.: 30–110 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna foltjának északkeleti fele élénksárga, míg a délnyugati fele szürkésbarna, illetve a kiszélesedő vége fekete színnel jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. A fekete, az aknánál szélesebb folt a rablás utáni betöltődésnek bizonyult. Az aknában egy-egy szarvasmarha és juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok), bolygatott, erősen hiányos maradványa került elő 20–25 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna északkeleti vége 80 cm hosszan vízszintes, majd 35°-ban lejtett a fülke szája felé. A fülke h.: 190 cm, sz.: 80 cm, m.: 110–145 cm. A 15°-os lejtésű fülkében 17–19 éves nő erősen hiányos, a combcsonttól lefelé in situ helyzetben megmaradt vázmaradványa került elő. Mellkasát a medencéig erőteljesen megbolygatták, kirabolták.

Állatmelléletek

1–2. Egy 2,5–3 éves szarvasmarha és egy *adultus* korú juh koponyájának és lábcsontjainak töredékei feküdtek az aknában, bolygatott helyzetben.

A *juvenis* korú nő melléletei

3. Elhegyesedő végű *bronzhorog* (204. kép 5) került elő a fülke betöltéséből. H.: 4,2 cm. 4. Egyenes, egyélű *vaskés töredékei* (204. kép 8) kerültek elő a fülke betöltéséből. A penge és az elhegyesedő végű nyéltüske mindkét felületét vasoxiddal konzerválódott farost borítja. 5. Barna, kettős csonka kúp alakú *orsógomb* (204. kép 7) feküdt a bal combcsont belső oldalánál. Átm.: 3,2 cm, mag.: 2,4 cm.

A viselet leletei

6. Zöld, nagyméretű, dinnyemag alakú fényáteresztő *üvegyöngy* (204. kép 3), közepén a hosszirányú tengelyben réz fűzőhenger. H.: 1 cm, sz.: 1 cm, v.: 0,4 cm, furat átm.: 0,12 cm. ID No: 3560. 7. Aranyfóliás, irizáló, kopott, sávosan pusztlul felületű gömb alakú *üvegyöngy* (204. kép 4), behúzódo bázisú furata hengeres. H.: 0,52–0,6 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID No: 3559. 8. Trapéz alakú *vascsat* (204. kép 6) került elő a fülke betöltéséből. A pecek csukló felőli részének mindkét oldalát vasoxiddal konzerválódott bőr takarja. H.: 3,7 cm, sz.: 2,7×3,1 cm.

538. sír (K/14; 198. kép 1). Kétoldali padkás aknasír. T.: ÉK–DNy, 54–234°. H.: 225 cm, sz.: 90 cm, m.: 80 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke betöltése határozott körvonallal jelentkezett a nyelési szinten. A függőleges falú sír két hosszoldalán a nyelés alatt 35–40 cm mélyen 10–15 cm széles padka volt. Ezen a szinten feküdt egy-egy szarvasmarha és juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa úgy, hogy a sír széléhez közeli csontok a padkán, míg a többi állatcsont ennél mélyebben került elő a sír közepe felé dőlve, legmélyebben a középben fekvő állatcsontok. A lefelé enyhén szűkülő sír alján 18–20 éves (az orsókarikája alapján) nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő 3–6 cm vastag betöltésen. Rossz megtartású koponyája előrebíllent, válla összehúzva, karcsonjtjai szorosan a bordák mellett – a bal kissé felhúzva, a jobb alkar a gerincoszlopon keresztül – feküdtek. A lábcsontjai párhuzamosan kerültek elő.

Állatmellékletek

1. Egy 10–12 hónapos tehén rossz megtartású koponyája feküdt az állkapcsán a sír keleti sarkában, orral északkeleti irányban. A mellső lábcsontok a koponya két oldalán a két padkán kerültek elő, ujjakkal északkeleti irányban, a hátsó lábcsontok és a farokcsigolyák a sír délnyugati végében. 2. Infans korú (4–6 hónapos) juh rossz megtartású koponyája feküdt a sír délkeleti harmadában, az északnyugati padkán, orral északkeleti irányban. Mellső és hátsó lábcsontjai a sír délkeleti végében helyezkedtek el.

A juvenis korú nő melléklete

3. Szürke, korongolt edény oldalából készült orsókarika (198. kép 2) állt a bal lábszárcsont külső oldala mellett. Átm.: 5,4 cm, v.: 1,3 cm.

A viselet lelete

4. Kisméretű vascsat töredékei (198. kép 3) kerültek elő a medencecsontok felszedése során.

539. sír (K/13; 205. kép 1–2). Padmalyos sír. T.: ÉK–DNy, 55–235°. Az akna h.: 230 cm, sz.: 70–75 cm, m.: 60–95 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke betöltése apró agyagrögökkel keverten jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában két ló, három szarvasmarha és két juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt 3–15 cm vastag betöltésen. Az akna jelentkezési szintje alatt 60 cm mélyen, 20–25 cm szélességben, az akna északnyugati falával párhuzamosan a betöltés – amely lefelé egyre szélesebb lett – fekete és zsiros tapintású volt. Az akna fala szinte függőleges volt. Az akna alján markánsan kirajzolódott a padmaly száját kitöltő betöltés. A padmaly szájának magassága az akna északnyugati falának síkjában 60 cm volt. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 235 cm, sz.: 55 cm, m.: 95–100 cm. A padmaly oldalfalai lefelé szűkültek, végei íves kialakításúak voltak. Az enyhén teknős aljú padmalyban 45–50 éves férfi hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű csontváza került elő 6–6 cm vastag betöltésen. Koponyája a jobb oldalán előrebíllent, válla összehúzva, karcsonjtjai szorosan a bordák mellett feküdtek, lábcsontjai párhuzamosan.

Állatmellékletek

1. Egy 4½–5 éves mén koponyája feküdt az állkapcsán az akna északkeleti végében, orral északkeleti irányban. Mellső lábcsontjai a koponya mögött feküdtek, egymás mellett párhuzamosan, patával északkeleti irányban. A hátsó lábcsontok és farokcsigolyái az akna délnyugati végében kerültek elő. 2. Egy 1½–2 éves mén koponyája feküdt az állkapcsán az akna középső harmadában, a délkeleti fal mellett, orral északkeleti irányban. Mellső lábcsontjai a lókoponya mögött, a tehénkoponya alatt kerültek elő, a hátsó lábcsontok és farokcsigolyái az akna délnyugati végében. 3. Egy 4,5–5 éves tehén koponyája feküdt az állkapcsán az akna délkeleti harmadában, a délkeleti fal mellett, részben a juvenis korú ló koponyája felett, orral északkeleti irányban. Mellső és hátsó lábcsontjai a szarvasmarha koponya alatt és mögött kerültek elő, az akna délnyugati végében. 4. Egy 1½–2 éves szarvasmarha koponyája feküdt enyhén a bal oldalára dőlve az akna délkeleti harmadában, középben, orral északkeleti irányban. Mellső és hátsó lábcsontjai a szarvasmarha koponya alatt és mögött kerültek elő, az akna délnyugati végében. 5. Egy 4–6 hónapos szarvasmarha koponyája feküdt az állkapcsán az idősebb szarvasmarha koponyája felett, orral északkeleti irányban. Mellső és hátsó lábcsontjai az akna délnyugati végében kerültek elő. 6. Adultus korú juh koponyája feküdt az állkapcsán az idősebb szarvasmarha koponyája mellett, orral délnyugati irányban. Mellső és hátsó lábcsontjai az akna délnyugati harmadában feküdtek, nagyrészt a szarvasmarha koponyákon. 7. Foetus korú juh koponyája, mellső és hátsó lábcsontjai az akna délnyugati végében kerültek elő.

Az *adultus* korú mén leletei

8. Aszimmetrikus szájvasú, végkarikás kiképzésű, csuklós *vas csikózabla* (206. kép 1) került elő a ló fogai közül. Szárainak keresztmetszete négyzetes alakú. A bal szár h.: 9,4 cm, a jobb szár h.: 10,3 cm, a karikák belső átm.: 2–2,3 cm. 9. Kisméretű *vascsat* (206. kép 2) került elő töredékes állapotban a lókoponya tarkója mögött. 10. Trapéz alakú *hevedercsat* (206. kép 4) feküdt a jobb mellső lábujjcsontok külső oldala mellett, pecekkel északkeleti irányban. A pecek csuklójánál vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány látható. H.: 4 cm, sz.: 3,3×3,9 cm. 11. Gímszarvas agancságából faragott kengyelcsiszorító *henger* (206. kép 3) feküdt a jobb radius vonalában az akna délkeleti fala mellett. Belső falának a felén összefüggő vasoxid látható. Mag.: 2,6 cm, külső átm.: 2,2 cm, belső átm.: 1,7×1,9 cm. 12. Hurkos fülű *vaskengyel* (206. kép 5) feküdt az akna közepén, az északnyugati fal mellett, fülével északkeleti irányban. Ívelt talpalójának külső oldalán gerinc fut, szárai rombusz keresztmetszetűek. Mag.: 14 cm, belső sz.: 10 cm, talpalójának sz.: 2,1 cm. 13. Hurkos fülű *vaskengyel* (206. kép 6) feküdt a juvenis korú ló orra alatt, fülével északkeleti irányban. Ívelt talpalójának külső oldalán alig érzékelhető gerinc fut, szárai rombusz keresztmetszetűek. Talpalójának külső oldalán többrétegű, vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. Mag.: 15 cm, belső sz.: 10,3 cm, talpalójának sz.: 1,8 cm.

A *maturus* korú férfi melléletei

14. Egyenes, kétélű *vaskard* (205. kép 7) feküdt a bal karcsontokon és a bal combcsont mellett. A markolatnyúlvány (205. kép 4) trapéz alakú, keresztmetszete lapos trapéz, aszimmetrikusan illeszkedik a pengéhez. A markolatnyúlvány végén szeg található, amellyel az egész markolatvasat átütötték, mindkét oldalán túlnyúlik, enyhén elhajlik mindkét oldalon a markolatvas vége felé. A markolatvason vasoxiddal konzerválódott famaradvány, farost van. A penge egyenes, kétélű, lencse átmetszetű, az élek nagyjából párhuzamosak, a hegye a penge középvonalában, a hegyénél az élek meredeken, háromszögszerűen közelítenek egymáshoz. Rossz állapotú, restaurált, négy darabból ragasztott. H.: 96 cm, mh.: 12 cm, msz.: 1,5–3,42 cm, mv.: 0,4×0,58–0,94–0,69 cm, szeg távolsága a markolat végétől: 2,4 cm, szeg h.: 1,91 cm, szeg átm.: 0,45×0,53 cm, szeg m.: 0,89 cm, másik oldalon 0,64 cm, penge h.: 84,4 cm, psz.: 3,63 cm, közepén: 3,55 cm, végétől 20 cm-re 3,25, 10 cm-re: 0,29 cm, a hegy kiképzése a hegytől 2,5 cm-re kezdődik. 15. Őz vetett agancságából faragott rossz megtartású *eszköz* (205. kép 3) feküdt részben a jobb medencelapát alatt. A felső, rövidebbik ága letört, az alsó, egyenes szárában hosszirányú lyuk van. Ennek h.: 8,3 cm, átm.: 1,7 cm, ívelt, elhegyesedő végű részének h.: 10 cm. 16. Téglalap alakú, lapos keresztmetszetű *vascsiholó* (205. kép 6) feküdt a bal combcsont és a medencelapát találkozásánál. Két vége félköríves kialakítású. Egyik oldalán vasoxiddal konzerválódott bőrdarabok vannak. H.: 9,6 cm, sz.: 2 cm, v.: 0,4 cm. 17. Egyélű, középső nyélállású *vaskés* (205. kép 5) feküdt a bal combcsont belső oldala mellett, élével felfelé, nyelével a koponya irányában. Nyelét vasoxiddal konzerválódott farost borítja. H.: 10 cm, ebből a nyél h.: 3 cm.

A viselet leletei (207. kép)

18. Kerek(?) veret *ónbetétjének töredékei* feküdtek a jobb medencelapát külső pereménél. 19. Trapéz alakú *vascsat* (206. kép 8) feküdt a jobb medencelapát alsó peremén. Pecke jobbról nyílt. Hátlapján és csuklórészén vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány található. A pecke töredéke a jobb medencelapát belső oldala mellett került elő. H.: 3,3 cm, sz.: 2,7×3,2 cm. 20. Préselt, peremes, kisszíjvég alakú *bronzveret* (207. kép 17) feküdt ónbetéttel és bronzpánttal a jobb medencelapát szélén, kiszélesedő, ívelt végével a kézcsontok irányában. A veret rossz megtartású, töredékes. 21. Préselt, peremes, kerek *bronzveret* (207. kép 2) feküdt ónbetéttel a harmadik csigolya bal oldala mellett. Átm.: 1,3 cm. 22. Préselt, peremes, kerek *bronzveret* feküdt töredékes állapotban, ónbetéttel a második csigolya bal oldala mellett. 23. Préselt, peremes, kisszíjvég alakú *bronzveret* (207. kép 21) feküdt töredékes állapotban, ónbetéttel, bronzpánttal és ácskapocs alakú bronzdróttal a bal medencelapát felső peremén, vízszintesen, előlappal felfelé, ívelt végével a csigolyák felé. 24–26. Három préselt, peremes, kerek *bronzveret* (207. kép 4–6) feküdt előlappal felfelé, háromszög alakban a jobb medencelapát felső szélénél, ónbetéttel és bronzszegeccsel. Átm.: 1,3 cm. 27. Trapéz alakú *vascsat* (206. kép 7) feküdt az oldalán a jobb medencelapát mögött. Pecke balról nyílt. Hátlapján vasoxiddal konzerválódott bőr- és textilmaradvány található. H.: 4 cm, sz.: 2,6×3,2 cm. 28. Préselt, peremes, kisszíjvég alakú *bronzveret* (207. kép 22) feküdt töredékes állapotban, ónbetéttel, bronzpánttal és ácskapocs alakú bronzdróttal a *vascsat* mellett. 29. Préselt, peremes, kerek *bronzveret* (207. kép 7) feküdt töredékes állapotban, előlappal lefelé a jobb medencelapát felső széle alatt. 30–32. Három préselt, peremes, kerek *bronzveret* (207. kép 8–10) feküdt töredékes állapotban, előlappal lefelé, ónbetéttel a jobb medencelapát belső széle alatt, a csigolyasorral párhuzamosan, egy vonalban. 33–35. Három préselt, peremes, kerek *bronzveret* (207. kép 12–13, 16) feküdt előlappal lefelé, ónbetéttel a második csigolya jobb széle alatt, a csigolyasorral párhuzamosan, egy vonalban. Átm.: 1,3 cm. 36–38. Három préselt, peremes, kerek *bronzveret* (207. kép 18–20) feküdt töredékes állapotban, előlappal lefelé, ónbetéttel a második csigolya bal széle alatt, a csigolyasorral párhuzamosan, egy vonalban. 39. Préselt, peremes kerek *bronzveret* (207. kép 14) feküdt töredékes állapotban, előlappal lefelé a bal medencelapát mögött, a csigolyasor és a karcsont között középen. 40. Préselt, peremes kerek *bronzveret* (207. kép 11) feküdt töredékes állapotban, előlappal lefelé a bal

medencelapát mögött, a csigolyasor és a karcsont között közepén. 41–43. Három préselt, peremes, kerek *bronzveret* (207. kép 3, 15) feküdt előlappal lefelé, ónbetéttel, háromszög alakban a bal alkarcsont belső oldalánál, a kard alatt. 44. Préselt, peremes, kisszíjvég alakú *bronzveret ónbetétje és ácskapocs alakú bronzdrótja* (207. kép 23) került elő töredékes állapotban, a bal alkarcsont alatt. 45. Préselt, peremes, kerek *bronzveret* feküdt töredékes állapotban, ónbetéttel, előlappal lefelé a bal alkarcsont alatt. 46–47. Két préselt, peremes bronz *akasztóveret* (207. kép 25–26) feküdt töredékes állapotban, ónbetéttel a keresztcsont alatt, egy vonalban, előlappal lefelé, ívelt végükkel a koponya irányában.

540. *sír* (J/12; 208. kép 1). Padmalyos sír. T.: K–Ny, 86–266°. Az akna h.: 230 cm, sz.: 60–80 cm, m.: 65–80 cm. A nagyjából téglalap alakú, délnyugati végén enyhén szélesedő, lekerekített sarkú sír barnásszürke betöltése apró agyagrögökkel keverten jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. Az aknában négy ló részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt. Az állatcsontok többsége 3–8 cm vastag betöltésen került elő. Az akna alján, az állatcsontok fektetési szintjén, 15–25 cm szélességben, az akna északnyugati falával párhuzamosan a betöltés – amely lefelé egyre szélesebb lett – szürkésfekete volt. Az akna alja szinte a délkeleti faltól egyenletesen lejtett a padmaly felé. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 255 cm, sz.: 60–70 cm, m.: 80–95 cm. A padmaly oldalfalai lefelé szűkültek, végei íves kialakításúak voltak. Az északnyugati irányban mélyülő, teknős aljú padmalyban 18–20 éves *férfi* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű csontváza került elő 6–9 cm vastag földrétegen. Koponyája kissé balra és hátrabillent, vállá összehúzva, karcsontjai szorosan a rossz megtartású bordák mellett, lábcsontjai párhuzamosan feküdtek.

Állatmellékletek

1. *Juvenis korú* (3½–4 éves) *ló koponyája* feküdt a jobb oldalán az akna északi sarkában, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai* az akna délnyugati végéből kerültek elő. 2. Egy 7–8 éves *mén koponyája* feküdt a bal oldalán az infans korú ló koponyája felett, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsontjai* a koponya mögött feküdtek keresztben, egymással párhuzamosan, patával északnyugati irányban. *Hátsó lábcsontjai* az akna délnyugati feléből kerültek elő. 3. Egy 3–3½ éves *kanca koponyája* feküdt a jobb oldalán, az akna közepén, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsontjai* a koponya alatt kerültek elő, a *hátsó lábcsontok* az akna délnyugati felében. 4. Egy 2½ éves *mén koponyája* feküdt a jobb oldalán, az akna délnyugati harmadában, orral északkeleti irányban. A *mellső és hátsó lábcsontok* a koponya mellett és mögött feküdtek.

Az *adultus* korú mén leletei

5. A ló fogai közül került elő egy aszimmetrikus szájvasú, végkarikás kiképzésű, csuklós *vas csikózabla* (208. kép 2). Szárainak keresztmetszete négyzetes. A zabla jobb szárainak h.: 10,5 cm, a bal h.: 9,7 cm. 6. *Vaskarika* (208. kép 4) feküdt a koponyatető vonalában, az akna északnyugati fala mellett, kb. 12 cm-es betöltésen. Átm.: 2,3 cm. 7. Hurkos fülű *vaskengyel* (208. kép 3) feküdt a lókoponya mögött, a jobb mellső lábcsont végén, fülével déli irányában. Behorpasztott talpalójának külső oldalán vékony gerinc fut, szárai rombusz keresztmetszetűek. Enyhén deformálódott. Mag.: 12 cm, belső sz.: 7,7 cm, talpalójának sz.: 1,2 cm. 8–10. Három félgömb alakú, préselt *ezüstveret* (209. kép 1–3) feküdt töredékes állapotban, kitöltő masszával és bronzszegeccsel a ló orrán keresztben, egy vonalban. Átm.: 0,7 cm. 11–13. Három félgömb alakú, préselt *ezüstveret* (209. kép 4–6) feküdt töredékes, deformálódott állapotban, kitöltő masszával és bronzszegeccsel a lókoponya bal oldala mellett, egy vonalban. 14. Félgömb alakú, préselt *ezüstveret* (209. kép 7) került elő töredékes, deformálódott állapotban a ló bal szemürege alatt, kitöltő masszával és bronzszegeccsel. 15–17. Három félgömb alakú, préselt *ezüstveret* (209. kép 8–10) feküdt deformálódott állapotban a lókoponya bal oldali hátsó végénél, kitöltő masszával és bronzszegeccsel. 18. Lóhere alakú, rojtos végű *ezüstveret* deformálódott *töredékei, ácskapocs alakú bronzdrót, vas- és záró bronzlemez, valamint kitöltő massa töredékei* (209. kép 20, 24) feküdtek az agykoponya bal oldalánál, illetve bontás közben kerültek elő. 19. Lóhere alakú, rojtos végű, deformálódott *ezüstveret* (209. kép 11) feküdt a lókoponya jobb oldalán, a zablakarika mellett, hátoldalával felfelé, kitöltő masszával és bronzszegeccsel. 20. Félgömb alakú, préselt, töredékes, deformálódott *ezüstveret* (209. kép 12) feküdt a ló jobb állkapcsán, az orrszíjat díszítő három veret vonalában, kitöltő masszával és bronzszegeccsel. 21. Lóhere alakú, rojtos végű, deformálódott *ezüstveret* (209. kép 13) feküdt a lókoponya jobb oldalán, az állkapocs közepén, hátoldalával felfelé, kitöltő masszával és bronzszegeccsel. 22–25. Négy félgömb alakú, préselt, deformálódott *ezüstveret* (209. kép 14–17) feküdt a ló állkapcsának jobb oldalán, hátul, egy vonalban, kitöltő masszával és bronzszegeccsel. 26–27. Két félgömb alakú, préselt, deformálódott *ezüstveret* (209. kép 18–19) feküdt a ló koponyatetejének a végén, párhuzamosan az orrszíjat díszítő veretek vonalával, kitöltő masszával és bronzszegeccsel. 28. Préselt, peremes, kisszíjvég alakú *ezüstveret* (209. kép 21) került elő a ló állkapcsának jobb oldala mellett, kitöltő

masszába ágyazott ácskapocs alakú füllel. Felső végét rövid, párhuzamos, függőleges, alatta két vízszintes préselt vonal díszíti. A veretet két, egymás alatti tamga(?) motívum díszíti. H.: 3,5 cm, sz.: 0,8 cm. 29. Préselt, peremes, kisszíjvég alakú *ezüstveret* (209. kép 22) feküdt a kengyel és a lókoponya között, a jobb mellső ló lábtöcsont mellett, kitöltő masszába ágyazott ácskapocs alakú füllel, felső, egyenes végével a lócsontok felé. Díszítése megegyezik az előző veretével. H.: 3,5 cm, sz.: 0,8 cm. 30. Préselt, peremes, kisszíjvég alakú *ezüstveret* (209. kép 23) feküdt a ló atlasának bal oldala mellett, kitöltő masszába ágyazott ácskapocs alakú füllel, alsó, félköríves végével a ló orrának irányában. Díszítése megegyezik az előző veretével. H.: 3,5 cm, sz.: 0,8 cm. 31–32. Gímszarvas agancsából faragott íves *lemezpár* (208. kép 5–6) feküdt töredékes állapotban a középső lókoponya fogai, illetve állkapcsa alsó széle fölött 5–8 cm vastag földrétegen. A csontlemez külső oldala domború, a belső sík. Ragasztott. H.: 7,2 és 8 cm, sz.: 0,2 és 0,3 cm, v.: 0,2 cm.

A *juvenis* korú férfi mellékletei

33. Barnásvörös, feketésszürke foltos, szabad kézzel formált *bögre* (208. kép 7) állt a koponya bal oldala mellett. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és apró kerámiatörmelékkel (d.: 2–4 mm) erősen soványított. Felülete repedezett, egyenetlen, horpadásos, agyagmáz fedé. Gyengén kiégetett. Rövid pereme ferde, vastag, kihajló, egyenetlenül megformált. Nyaka ívelt, a válla lecsapott. Aszimmetrikus, kissé oldalra dől. Alja egyenesen levágott, rajta 3,1×3,2 cm-es lekerekített négyszög alakú bemélyedés. Mag.: 11,1 cm, pátm.: 8,9–9 cm, fátm.: 6,8–7,4 cm. (VIDA 1999 IIID2/b2 típus) 34. Egyenes, *egyélű vaskard* (210. kép 7) került elő két darabra törve és egymásra fektetve a koponyától balra, a karcsonok vonalában, 8–11 cm vastag földrétegen. A markolat keskeny, trapéz alakú, lapos téglalap átmetszetű, a pengető felé erősen szélesedik és vastagszik. A markolatvason – a végétől 8 cm-re, a torkolatverettől 2,1 cm-re – párhuzamosan, azonos helyen alul-felül (a pengető mindkét oldalán) egy-egy lapos, téglalap átmetszetű, 1,5 cm széles vaspánt található.¹⁰⁷ A fatok pengető fölötti torkolatát ezüstből kivágott lemezpánttal díszítették (210. kép 3–4), amelynek alsó és felső szegélyét rézlemezről készült, bordázott (2 árkos) szegélypántokkal díszítették. A felső szegélypántot félgömbfejű szeg törí át, a hátoldalon az ezüstlemez egyik szegélyénél vékony, felforrasztott réz lemezpánt van függőlegesen a szegélypántok alatt. A penge középső részén, az alsó függesztő fül számára kialakított ezüst lemezpánt található, amelynek széleit a már említett bordázott rézlemez szegélypántokkal borították. Ennek hátoldalán jól megfigyelhető a lemezek illesztésénél a réz lemezpánt-rátét. A függesztő fül egy háromíves, fedőlapiján préselt díszű ezüstlemezzel borított, eredetileg két nagy félgömbös fejű szegeccsel felerősített ezüstlemez, melyből az alsó szegecs hiányzik (210. kép 5–6). Alul hasonló alakú vaslemez van, a kettő között világos szürkészöldes anyag tölti ki, az alján egy vashurok található (rosszul látható), a penge a pánt alatt erősen meggyöngyösül. A penge nagyjából háromszög átmetszetű, a hegye a hát vonalában van, a penge a hegye felé enyhén keskenyedek, majd hirtelen meredek szögben csatlakozik a hegyéhez. Rossz állapotú, restaurált, a penge deformálódott. H.: 49,5+42,5 cm, mh.: 11,9 cm, msz.: 1,3–2,42 cm, mv.: 1–1,5 cm, ph.: 37,5+42,5 cm, a torkolatveret átm.: 4,41×2,08 cm, sz.: 5,76 cm, szegélypántok sz.: 0,5 cm (alul-felül), szegfej átm.: 0,35 cm, vékony rézpánt sz.: 0,29 cm, psz.: 3,18–3,37 cm, alsó pánt átm.: 3,72×2,4 cm, sz.: 5,64 cm, szegélypántok sz.: 0,5 cm (alul-felül), vékony rézpánt sz.: 0,27 cm, a függesztő fül h.: 5,75 cm, legnagyobb kinyúlása: 2,2 cm, a felerősítő szeg fejének átm.: 0,5 cm, fül vastagsága 1 cm, a hátoldalon a vashurok h.: 1,6 cm, sz.: 0,96 cm, psz.: 2,95–2,83–2,68 cm, a hegy kialakítása 4 cm-ről kezdődik, pv.: 1–1,1 cm. 35. Egyenes, egyélű, középső nyélállású *vaskés* (213. kép 8) feküdt a bal combcsont alsó végének külső oldala mellett. Az élével ellentétes széléhez 2–3 mm széles vascsík rozsdásodott. H.: 18 cm, ebből a nyéltüske 5 cm. 36. Gímszarvas agancsából faragott *szíjlesztő* (213. kép 9) feküdt hátoldalával felfelé a bal combcsont külső oldala mellett, félköríves alsó végével déli irányban. Előlapja domború és sima, hátoldala egyenes és nem eldolgzott. Felső, négyzet alakú tagján egy téglalap alakú, alsó félköríves tagján ovális lyuk van. A felső lyuknak a felső, az alsó lyuknak alsó és felső szélén figyelhető meg kopásnyom. Hátlapján ugyanígy, de a lyukak oldalain kopásnyom nem látható. H.: 4 cm, sz.: 1,8 cm, v.: 0,6 cm, a téglalap alakú lyuk h.: 8,5 mm, sz.: 3,9 mm, ovális h.: 1 cm, szél.: 6,5 mm. 37. Omega alakú *vasdrót* került elő, felső, íves felében *vaskarikával* (213. kép 4) a jobb combcsont alsó vége alatt keresztben, széthajlított végével a bal térd irányában. Két vízszintes szárának felső oldalát és a két függőlege szárát vasoxiddal konzerválódott farost borítja. Mag.: 2,4 cm + a karika átm.: 1,9 cm.

A viselet leletei

38. Ovális *bronzkarika* (211. kép 6) került elő a koponya alatt. Egyik vége hegyes. Kerületének egy pontján szürke forrasztás(?)nyom látszik. Átm.: 1,2–1,4 cm. Gyöngyök feküdtek az állkapocs alatt. 39. Fekete, fényes, lyukacsos felületen három világossárga enyhén domborodó dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (211. kép 4), kónuszos furattal. H.: 0,85 cm, átm.: 1,15 cm, furat átm.: 0,35–0,4 cm. ID No: 5728. 40. Fekete, fényes, lyukacsos felületen három, síkból kiugró szürkessárga dudoros rátétdíszes, rövid hengeres opak *üvegyöngy* (211. kép 2),

¹⁰⁷ Valószínűleg a keresztvas(?) nyoma. A markolat vereteit, a keresztvasat és a markolatkarikát letörhették.

hengeres furattal. H.: 0,8–0,9 cm, átm.: 1–1,2 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID No: 5729. 41. Sötét vörösesbarna, matt, lyukacsos felületen öt apró világossárga dudoros és körülöttük 5×-ös fehér hurokfolyatott rátétdíszítéses, opak üveggyöngy (211. kép 3), egyik oldalon bázisos furata hengeres. Furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,85–0,9 cm, átm.: 1,1–1,15 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID No: 5730.

Az öv leletei (211. kép 1)

42. Négyzet alakú *vascsat* (211. kép 10) feküdt a két combcsont között, a szeméremcsontok előtt. Hátoldalán és a pecek forgóján vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány látható. H.: 2,7 cm, sz.: 2,6 cm. 43. Négyzet alakú *vascsat* (211. kép 5) feküdt a bal medencelapát és a keresztcsont találkozásánál kissé álló helyzetben, pecke a keresztcsont irányában, hegye enyhén felfelé mutatott. Hátoldalán és a pecek forgóján vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. H.: 3,3 cm, sz.: 3,3 cm. Préselt, peremes, bronz övveretek feküdtek a medence környékén. Felületüket préselt tamga(?) díszíti. Mag.: 1,8 cm. 44. Pajzs alakú *övveret töredékei* (212. kép 1) kerültek elő a jobb combcsont belső oldala mellett. A hozzá tartozó ácskapocs alakú *bronzdrót* és *bronzlemez* a keresztcsont helyén feküdt. H.: 1,6 cm. 45. Pajzs alakú *övveret* (212. kép 2) feküdt a jobb szeméremcsont belső oldalánál, félköríves végével a jobb alkar irányában. A hozzá tartozó ácskapocs alakú *bronzdrót* és *bronzlemez* a jobb medencelapát közepén feküdt. H.: 1,7 cm. 46. Pajzs alakú *övveret töredéke* és ácskapocs alakú *bronzdrót* (212. kép 3) feküdt a jobb alkarcsont belső oldala mellett. 47. Pajzs alakú *övveret* (212. kép 4) feküdt a keresztcsont és a bal medencelapát találkozásánál, előlappal felfelé. Felszerelését a hátoldalán található, a kitöltő masszába ágyazott ácskapocs alakú *bronzdrót* és *bronzlemez* tette lehetővé. 48. Pajzs alakú *övveret* (212. kép 5) feküdt töredékes állapotban, ácskapocs alakú *bronzdróttal* a bal medencelapát külső oldalánál. 49. Pajzs alakú *övveret* (212. kép 6) apró töredékei és ácskapocs alakú *bronzdrót* feküdt a bal medencelapát és a bal kéztőcsontok között, előlappal felfelé. 50. Pajzs alakú *övveret* (212. kép 7) apró töredékei és ácskapocs alakú *bronzdrót* feküdt a bal combcsont külső oldala mellett, a tarsolytartozékok alatt. Préselt, peremes, kettőspajzs alakú bronzveretek feküdtek előlappal lefelé a gerincoszlop és a jobb alkar között, egymás mellett, egy vonalban. A felső, nagyobbik pajzs alakú felületén 3E alakú motívum, alatta és felette vízszintes pont-vonal-pont minta van. Az alsó, pajzs alakú részén a fentihez hasonló, de kevésbé jó minőségű motívum van. H.: 3,3 cm. Felső végük mellett egy-egy kerek, többnyire töredékes, préselt, peremes bronzveret került elő. 51. Kettőspajzs alakú *bronzveret töredékei* (211. kép 11) feküdtek ácskapocs alakú *bronzdróttal* a jobb alkar belső oldala mellett. A *bronzdrót* h.: 2,7 cm. A feltehetően hozzátartozó préselt, peremes kerek *bronzveret* töredékes állapotban került elő a jobb medencelapát széle és a jobb alkarcsontok vége alatt. 52. Kettőspajzs alakú *bronzveret* (211. kép 12) feküdt ácskapocs alakú *bronzdróttal* az előző mellett. Közvetlenül a veret felső vége mellett egy préselt, peremes kerek *bronzveret* feküdt töredékes állapotban. 53. Kettőspajzs alakú *bronzveret* (211. kép 13) feküdt töredékes állapotban *bronzdróttal* az előző mellett. Záró *vaslemezt* vasoxiddal konzerválódott textil fedi. Közvetlenül a veret felső vége mellett egy préselt, peremes kerek *bronzveret* feküdt töredékes állapotban. 54. Kettőspajzs alakú *bronzveret* (211. kép 14) feküdt a kitöltő masszába ágyazott *bronzdróttal* az előző mellett. H.: 3,3 cm. Préselt, peremes kerek *bronzveret* (211. kép 7) állt az élén a két veret között. Hátoldalán a kitöltő masszával és *bronzszegeccsel*. Átm.: 1,1 cm. 55. Kettőspajzs alakú *bronzveret* (211. kép 15) feküdt töredékes állapotban *bronzdróttal* az előző mellett. Közvetlenül a veret felső vége mellett egy préselt, peremes, kerek *bronzveret* került elő töredékes állapotban. 56. Kettőspajzs alakú *bronzveret* (211. kép 16) feküdt az előző veret mellett. Közvetlenül a veret felső vége mellett egy préselt, peremes, kerek *bronzveret* (211. kép 8) feküdt kitöltő masszával és *bronzszegeccsel*. Préselt, peremes, ívelt hosszoldalú, kisszíjvég alakú bronzveretek feküdtek a medence környékén. A veretek felső részét – amelyet préselt kettős vonal zár – a felső harmadban és alul kiszélesedő, alsó végén hegyesedő veret közepét stilizált arcbrázolás (szemöldök, szem és orr) díszíti. H.: 3,8 cm. 57. Kisszíjvég alakú *bronzveret* (212. kép 8) feküdt a jobb medencelapát alatt, előlappal lefelé, ívelt, alsó végével a jobb kézközépcsontok irányában. Hátoldalán a kitöltő masszába ágyazott ácskapocs alakú *bronzdrót* van. 58. Kisszíjvég alakú *bronzveret* (212. kép 9) feküdt a jobb alkarcsontok alatt ferdén, alsó végével lefelé és a sírfal irányában. A kitöltő masszába ágyazott ácskapocs alakú *bronzdrót* található, két végén kis négyszög alakú zárólemezzel. Mellette került elő egy *bronzlemez*. 59. Kisszíjvég alakú *bronzveret* (212. kép 10) feküdt töredékes állapotban a bal medencelapát és a bal kéztőcsontok között, oldalán fekve, előlappal a medencelapát, alsó végével a gerincoszlop irányában. Hátoldalán a kitöltő masszába ágyazott ácskapocs alakú *bronzdrót* és *bronzlemez* található. 60. Kisszíjvég alakú *bronzveret* (212. kép 11) feküdt töredékes állapotban a bal medencelapát és a bal kézközépcsontok között, előlappal lefelé, alsó végével a gerincoszlop irányában. Hátoldalán a kitöltő masszába ágyazott ácskapocs alakú *bronzdrót* és *bronzlemez* található. 61. Kisszíjvég alakú *bronzveret* (212. kép 12) feküdt töredékes állapotban a bal szeméremcsont belső oldala mellett, alsó végével nyugati irányban. Hátoldalán a kitöltő masszába ágyazott ácskapocs alakú *bronzdrót* és *bronzlemez* található. 62. Kétlapú, oldalléces bronz *nagyszíjvég* (212. kép 15) feküdt ferde helyzetben a bal alkar alatt, tokos végével a medencelapát irányában. Alsó vége félköríves, tokos végét bordázott szalag és egy szegecs fogja össze. Alsó, kissé kiszélesedő félköríves végén is található egy lyuk. H.: 7 cm, sz.: 2–2,2 cm. 63. Világossárga, öntött *bronz tarsolycsat* (212. kép 14) feküdt a jobb kéztőcsontok alatt. Pecke vörösesbarna bronzból készült, felszerelését a hátoldalán öntéssel kialakított, a tengelyével párhuzamos, két kis lyukas négyszög tette lehetővé. H.: 3,7 cm. 64. Elkkenyedő végű,

tokos, öntött bronz *kisszijvég* (212. kép 13) feküdt a jobb kéztőcsontok helyén. Előlapját a szélével párhuzamos vonal-pár díszíti. Tokos végén egy lyuk van. H.: 5 cm. 65. Kerek *vaskarika* (213. kép 10) feküdt a jobb combcsont felső végén. Két áttellenes pontján lényegesen eltérő mértékben kopott. Ragasztott. Átm.: 3,7 cm. 66. Négyzetes keresztmetszetű *vastöredék* (213. kép 6) került elő a jobb medencelapát alatt. H.: 4,4 cm. A tarsoly tartozékai a bal combcsont felső végének külső oldala mellett (211. kép 1) feküdtek: 67. Fehér, lapított gömb alakú *kalcedongyöngy* (213. kép 1) került elő a bal kézcsontok és a medencelapát között. Törött, sérült, hiányos, az egyik oldalon bázisos furata kónuszos. H.: 1,6 cm, furat átm.: 2 cm, furat átm.: 0,45–0,5 cm. ID No: 5731. 68. Kerek átmetszetű *bronzgyűrű* (213. kép 2). Átm.: 1,1 cm. 69. Két téglalap alakú *vaslemez* (213. kép 5). Az egyik hozzározdásodott a vascsat töredékéhez, egy négyzet alakú vaslemezhez és egy kovához. H.: 7 cm, sz.: 1,2 cm, v.: 0,3 cm. 70. Négyzet alakú *vaslemez* (213. kép 11). Egyik oldalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány látható. Mérete: 3,6×3,5 cm, v.: 0,4 cm. 71–72. Egy szürkésbarna és egy sötétbarna *kova* (213. kép 3). 73. Egyik oldalán íves kialakítású *vaslemez* (213. kép 12), páncéllap(?) töredéke. H.: 4,8 cm, sz.: 3 cm, v.: 0,4 cm. 74. *Vascsat*(?) apró töredékei (213. kép 7).

541. sír (J/12; 214. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 50–230°. Az akna h.: 155 cm, sz.: 70–75 cm, m.: 60–100 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír északkeleti harmada világossárga, délnyugati kétharmada barnásszürke foltként, határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. A függőleges falú aknában egy szarvasmarha és három juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) és két szarvasmarha vázmaradványa került elő 3–15 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna aljának északkeleti kétharmada vízszintes volt, a szarvasmarha koponyától a fülke irányában 30 cm-es lépcsővel mélyült. Az akna délnyugati végében a betöltés fekete volt. A fülke h.: 260 cm, sz.: 60–70 cm, m.: 100–200 cm. A 22°-os lejtésű, teknős aljú fülke végében *infans I. korú gyermek* összecsiszított vázmaradványa került elő.

Állatmelléletek

1. *Adultus korú tehén koponyája* feküdt az állkapcsán az akna délnyugati végében, a fülke szája előtt, orral délnyugati irányban. *Mellső lábcsontjai* egymás mellett feküdtek a koponya mögött, az akna délkeleti fala mellett, ujjcsontokkal északkeleti irányban. *Hátsó lábcsontjai* az akna északkeleti végében kerültek elő, az akna tengelyére közel merőlegesen, egymással szembe. 2. *Foetus korú szarvasmarha vázmaradványa* feküdt a jobb oldalán, az akna közepén, koponyája az akna délkeleti fala közelében, orral keleti irányban. 3. *Foetus korú szarvasmarha vázmaradványa* feküdt az akna közepén a tehén mellső lábcsontjai alatt. 4. *Subadultus korú (2–2½ éves) juh koponyája* feküdt az állkapcsán az akna délnyugati végében, a fülke szája előtt, a tehén koponyájának jobb oldala mellett, orral északnyugati irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai* a két koponya körül feküdtek. 5. *Juvenis korú (8–10 hónapos) juh koponyája és lábcsontjai* kerültek elő a juh- és a tehénkoponya alól. 6. *Neonatus korú juh koponyája és lábcsontjai* kerültek elő az állatcsontok felszedése során a juh- és a tehénkoponya alól.

Az *infans I.* korú gyermek melléletei a fülke betöltéséből kerültek elő.

7. *Subadultus korú juh keresztcsontja és ágyéksigolyái*. 8. Négyzet alakú *vascsat* (214. kép 3). H.: 3,5 cm, sz.: 3,5 cm. 9. Téglalap alakú *vaslemez* (214. kép 4). H.: 4,3 cm, sz.: 2 cm.

542. sír (J/11; 215. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 36–216°. Az akna h.: 250 cm, sz.: 75–85 cm, m.: 55–95 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír északkeleti harmada világossárga, délnyugati kétharmada barnásszürke foltként, határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. A függőleges falú aknában egy szarvasmarha és két juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő 5–12 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna alja az északkeleti végétől enyhén lejtett a fülke irányában. Az akna délnyugati végében a betöltés fekete és zsíros tapintású volt. A fülke h.: 240 cm, sz.: 70–80 cm, m.: 95–110 cm. Az 5°-os lejtésű, teknős aljú fülkében *40–59 éves férfi* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású vázmaradványa került elő. Koponyája a bal oldalán, válla összehúzva, karcsontjai a medencelapátok mellett, lábcsontjai párhuzamosan feküdtek.

Állatmelléletek

1. Egy *1,5–1¾ éves szarvasmarha koponyája* feküdt az állkapcsán az akna északkeleti harmadában, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsontjai* a koponya mögött keresztben kerültek elő az akna délkeleti fala mellett, a *hátsó*

lábsontok az akna délnyugati végében. 2. *Adultus korú juh koponyája* feküdt a jobb oldalán az akna északi negyedében, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* az akna középső harmadában, illetve a délnyugati végében feküdtek. 3. *Infans korú (8–10 hónapos) juh koponyája* feküdt a jobb oldalán az akna délkeleti oldala mellett, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* a koponya mögött kerültek elő, az akna délnyugati felében.

A *maturus* korú férfi mellékletei

4. Lapos keresztmetszetű *vastöredék* (215. kép 5) feküdt a fülke szájában, a koponya mögött, attól 15 cm-re. H.: 5 cm, sz.: 1 cm, v.: 0,2 cm. 5. Egyélű, egyenes, középső nyélállású *vaskés* (215. kép 7) feküdt a medencelapátok előtt keresztben, élével felfelé, nyelével a bal alkar irányában. Felületén vasoxiddal konzerválódott farostok vannak. H.: 15,6 cm, ebből a nyél: 3,6 cm. 6. Gímszarvas agancságából faragott, elhegyesedő végű, rossz megtartású *bogozó* (215. kép 6) feküdt a bal alkar külső oldala mellett. A felső, tömör vége hegyesedő, az alsó, vastagabb felének belső fala ívelten kivájt. A tárgy közepén, a vájat végéhez közel keresztirányú lyuk van. Töredékes. Külső ív hossza: 16,4 cm. 7. Sárgásbarna *kova* (215. kép 4) feküdt a jobb medencelapát szélénél.

A viselet leletei

8. Egyik végén elhegyesedő *ezüstkarika* (215. kép 3) került elő a felszedés során a koponya alól. Átm.: 1,4 cm. 9. Ovális alakú *vascsat* (216. kép 1) feküdt a két medencelapát között. Pecke jobbra nyílt. Mindkét oldalán vasoxiddal konzerválódott bőr-, a hátoldalán, körömfelületen textilmaradvány látható. H.: 2,6 cm, sz.: 3,7 cm. 10. Trapéz alakú *vascsat* (216. kép 2) feküdt a keresztcsonton. Pecke balra nyílt. Mindkét oldalán vasoxiddal konzerválódott bőr-, a hátoldalán több rétegben textilmaradvány látható. H.: 4 cm, sz.: 3,4–4,3 cm. 11. Préselt, peremes, bronz *kisszíjvég* (216. kép 4) feküdt bronzhátlappal, hegyével a koponya irányában a jobb alkar felső vége alatt. H.: 3 cm. 12. Kétlapú, félköríves végű, oldalléces bronz *nagyszíjvég* (216. kép 13) feküdt a jobb alkarcsont alatt ferdén, tokos végével a keresztcsont irányában. Előlapja ezüstözött, felső szegélyét bordázott szalag fogja közre. Felszerelése egy szegeccsel történt. H.: 7,3 cm, sz.: 2,3–2,5 cm, v.: 0,3 cm. 13. Préselt, peremes, pajzs alakú *bronzveret* (216. kép 3) került elő töredékes állapotban, hátoldalán a kitöltő massa töredékével a nagyszíjvég alól. 14. Kettőspajzs alakú veret kitöltő *masszája* (216. kép 5) került elő a keresztcsont jobb oldala mellől, felületén a veret töredékes, alig látható lenyomatával. Valószínűleg a hozzá tartozó préselt, peremes *bronzveret apró töredékei* kerültek elő a legalsó csigolya jobb oldala mellől. 15. Préselt, peremes, pajzs alakú *bronzveret* (215. kép 6) töredéke került elő a második csigolya alatt, hátlappal felfelé. A veretet *kitöltő massa apró töredékei* a második csigolya bal oldala mellett feküdtek. 16. Préselt, peremes, pajzs alakú *bronzveret* és a veretet *kitöltő massa apró töredéke* (216. kép 7) került elő a harmadik csigolya bal oldala mellett. 17. Veretet *kitöltő massa töredékei* és *ácskapocs alakú bronzdrót* (216. kép 8) feküdt a bal medencelapát felső széle mellett. A kitöltő massa töredékeinek mennyisége alapján felvethető, hogy ez a veret kettőspajzs alakú volt. 18. Préselt, peremes, pajzs alakú *bronzveret töredéke* (216. kép 9) feküdt a bal medencelapát alatt a kitöltő massa egy darabjával és *ácskapocs alakú bronzdróttal*. 19. Préselt, peremes, pajzs alakú *bronzveret* (216. kép 10) feküdt töredékes állapotban a csontbogozó alatt a kitöltő masszával. 20. Préselt, peremes, pajzs alakú *bronzveret* (216. kép 11) feküdt töredékes állapotban a bal medencelapát alatt. 21. Préselt, peremes, pajzs alakú *bronzveret töredéke* és *ácskapocs alakú bronzdrótok* (216. kép 12) kerültek elő a fülke bontása során.

543. *sír* (K/13; 217. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 40–220°. Az akna h.: 140 cm, sz.: 55–75 cm, m.: 20–55 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír északkeleti harmada világossárga, délnyugati kétharmada barnásszürke foltként, határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. A függőleges falú aknában három juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő 8–35 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna alja az északkeleti harmadtól folyamatosan lejtett a fülke irányában. A délnyugati végében a betöltés fekete és zsiros tapintású volt. A fülke h.: 160 cm, sz.: 40–70 cm, m.: 55–100 cm. A 20°-os lejtésű, teknős aljú fülkében 8–9 éves *gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású, állatjárat által bolygatott vázmaradványa került elő.

Állatmellékletek

1. *Adultus korú juh koponyája* feküdt a bal oldalán az akna délnyugati negyedében, orral délnyugati irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* a koponya mögött feküdtek, az akna középső és északkeleti harmadában. 2. *Juvenis korú (1–1½ éves) kos koponyája* feküdt a bal oldalán az akna délnyugati negyedében, orral délnyugati irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* az akna középső harmadában feküdtek. 3. *Infans korú (3 hónapos) juh koponyája* feküdt az akna délnyugati negyedében, orral délnyugati irányban. *Mellső és a hátsó láb csontjai* a koponya körül kerültek elő.

Az *infans* II. korú gyermek melléklete

4. Barnásszürke, simított felületű, kettős csonka kúp alakú *orsógomb* (217. kép 15) feküdt a bal lábszár alsó végén. Átm.: 3,5 cm, mag.: 2,5 cm.

A viselet leletei

5. Nagy gömbcsüngős ezüsfülbevaló (217. kép 3) feküdt az állcsúcs előtt. A karika és a két félgömbből álló csüngő között az összekötő tag négy apró ezüst granulátum. Karika átm.: 1,7 cm, gömb átm.: 1 cm. 6. Nagy gömbcsüngős ezüsfülbevaló (217. kép 4) feküdt a jobb mellkas közepén. A karika és a két félgömbből álló csüngő között az összekötő tag négy apró ezüst granulátum. Karika átm.: 1,7 cm, gömb átm.: 1 cm. 7. Okkersárga, kopott, matt felületű, deformálódott, 3×-an összetett, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (217. kép 5–7), hengeres furattal. H.: 0,9 cm, átm.: 0,5–0,56 cm, furat átm.: 0,12 cm. ID No: 3561. 8. Okkersárga, kopott, matt felületű, deformálódott, 4×-en összetett, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. 9. Két félgömbből álló *ezüsgyöngy*, elporladt. 10. Karikákból álló *vaslánc*(?) került elő a fülke betöltéséből. Mindkét felületén vasoxiddal konzerválódott textiltörödékek látható. Hozzározsdásodtak az alábbi gyöngyök (217. kép 8–13). 11. Világosszürke, lapított gömb alakú *ezüsgömb fele*. Átm.: 0,85–0,78 cm. ID.No.: 19172. 12. Okkersárga, fényes felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*. H.: 0,33 cm, átm.: 0,64 cm. ID.No.: 19226. 13–14. Két szürkés okkersárga, gyűrű alakú opak *üveggyöngy*. H.: 0,24 és 0,27 cm, átm.: 0,57 és 0,48 cm. ID.No.: 19250–19251. 15. Szürkés okkersárga, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*. H.: 0,35 cm, átm.: 0,64 cm. ID.No.: 19252. 16. Szarvasmarha scapulájának középső részéből készített *csont tarsolyzáró* (217. kép 14) került elő töredékes állapotban a sír betöltéséből. Előlapja kopott, eredetileg ovális alakú volt, amire az előlap szélét díszítő rovátkolt keret ovális formája is utal. Az előlapját rovátkolt sávokkal három részre osztották. A jobb oldali, épebb mezőben egy, középre néző madár alakja, a bal oldaliban – az ívelt vonal alapján – talán egy másik, szintén középre néző madár volt karcolva. A középső mezőben megmaradt vonalak alapján az egykori ábra nem kivehető. Hátoldalán két lyuk töredékes széle látható. Ragasztott. H.: 5,5 cm, sz.: 2,3 cm.

544. sír (G/10–11; 218. kép 1–2). Aknasír. T.: ÉK–DNy. H.: 245 cm, sz.: 65–70 cm, m.: 55 cm. A téglalap alakú sír északkeleti végét – benne egy szarvasmarha koponyával – a markoló kanálával megbolygatták. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír felső rétegében két szarvasmarha és egy juh, az emberi váz lábsontjai előtt egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádus és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő a nyesett felszín alatt 35 cm mélyen. A sír alján 18–20 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő 3–5 cm vastag betöltésen. Koponyája előrebillent, válla összehúzva, karcsontjai szorosan a bordák mellett, lábsontjai párhuzamosan feküdtek.

Állatmellékletek

1. Egy *adultus–maturus* korú tehén koponyája feküdt a jobb oldalán a sír északi negyedében, orral északkeleti irányban. *Mellső lábsontjai* a sír közepén feküdtek keresztben, lábujjakkal északnyugati irányban, *hátsó lábsontjai* és anatómiai rendben fekvő *farokcsigolyái* a sír nyugati sarkában. 2. Egy *adultus–maturus* korú tehén koponyája feküdt a bal oldalán a sír középső harmadában, a délkeleti sírfal mellett, orral északkeleti irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya mögött feküdtek keresztben, lábujjakkal északnyugati irányban. *Hátsó lábsontjai* és anatómiai rendben fekvő *farokcsigolyái* a sír déli sarkában kerültek elő. 3. *Adultus* korú kos koponyája feküdt a bal oldalán a sír középső harmadában, közepén, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* a koponya mögött kerültek elő, a sír délnyugati végében.

A *juvenis* korú nő mellékletei

4. Szürke, korongolt edény aljából készült *orsókarika* (218. kép 6) állt az palástján a jobb ujjcsontok és a combcsont között. Átm.: 5 cm, v.: 1 cm. 5. *Infans* korú (4–6 hónapos) juh koponyája és *lábsontjai* feküdtek a sír délnyugati végében, az emberi lábsontok előtt.

A viselet leletei

6–7. Két darab fekete, fényes, lyukacsos felületen három domború világossárga, dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (218. kép 3–4), kónuszos, illetve hengeres furattal. H.: 0,8 és 0,2–0,28 cm, átm.: 1,05–1,12 és 1,2–1,25 cm, furat átm.: 0,4–0,42 és 0,5 cm. ID No: 3562–3563. 8. Négyzet alakú *vascsat* (218. kép 5) feküdt a két medencelapát között, a keresztcsont alsó vége felett, a pecek hegye a bal kéz irányában. Felületét vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány fedi. H.: 2,2 cm, sz.: 2,6 cm.

545. sír (H/11–12; 219. kép 1–2). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNY, 72–252°. Az akna h.: 210 cm, sz.: 85–90 cm, m.: 20–65 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna foltjának északkeleti harmada élénksárga, míg a délnyugati kétharmada barnásszürke színnel jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Egy felhősza-
kadás következtében a dombrol lefolyó víz részben megsemmisítette a két ló koponyáját. Az aknában két ló és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádus és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő 5–15 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna aljának északkeleti fele vízszintes volt, délnyugati fele 30°-os szögben lejtett a fülke irányában. Az akna délnyugati végében a betöltés fekete volt. A fülke h.: 215 cm, sz.: 90–105 cm, m.: 65–90 cm. A 7°-os lejtésű fülkében *maturus korú férfi*¹⁰⁸ hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő 3–8 cm vastag betöltésen. Koponyája a bal oldalán, válla összehúzva, karcsontjai szorosan a bordák mellett, lábcsontjai párhuzamosan feküdtek. A koponya mögött fekvő juh hosszúcsontok koporsó végére utalnak.

Állatmellékletek

1. Egy 4–4½ éves mén koponyája feküdt az állkapcsán az akna északkeleti végében, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsontjai* a koponya mellett és alatt feküdtek, a *hátsó lábcsontok* az akna délnyugati harmadában. 2. Egy 2–2½ éves mén koponyája feküdt a jobb oldalán az akna keleti negyedében, a délkeleti fal mellett, orral keleti irányban. *Mellső lábcsontjai* a koponya mögött feküdtek, patával északkeleti irányban, a *hátsó lábcsontok* és a *farokcsigolyák* az akna délnyugati harmadában. 3. *Adultus korú juh koponyája* feküdt a bal oldalán az akna déli sarkában, a délkeleti fal mellett, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai* a koponya mellett feküdtek az akna délnyugati végében, a vájt koporsó felső, ívelt végének vonalában.

Az idősebb mén leletei

4. Aszimmetrikus szájasú, végkarikás kiképzésű, négyszög keresztmetszetű, csuklós *vas csikózábla* (220. kép 1) feküdt a ló fogai között. A bal zablaszár h.: 9,3 cm, a jobb 10 cm, a karikák átm.: 3 és 3,4 cm. 5. Hosszú fülű, négyszög keresztmetszetű *vaskengyel* (220. kép 2) került elő töredékes állapotban a lókoponya bal hátsó része alatt, fülével északi irányban, a sír alja fölött 5 cm-rel. 6. Hosszú fülű, ívelt talpalójú *vaskengyel* (220. kép 3) feküdt a fiatalabb ló koponyája mögött, a jobb mellső láb külső oldala és az akna délkeleti fala között, fülével északi irányban, a sír alja fölött 5 cm-rel. Fülének két oldalán egy-egy enyhe vájat van kialakítva a szíjnak, szárának keresztmetszete deltoid. Enyhén ívelt talpának külső oldalán borda van. Belső mag.: 11,2 cm, belső sz.: 12 cm. 7. Téglalap alakú *hevedercsat* (219. kép 5) feküdt töredékes állapotban a bal oldali kengyel mögött. 8. *Vastöredék* került elő a hátsó lólábak mögött, az akna északnyugati fala mellett. 9. A ló bal mellső lábtöcsontjának belső oldala és a hátsó lábcsont között gímzarvas agancstövéből faragott gömb alakú *bot(ostor)vég* (219. kép 3) feküdt, közepén kúpos, kerek, függőleges irányú furattal, annak szélesebb végével felfele és enyhén az északnyugati sírfal felé dölve (átm.: 0,8–1,2 cm). Egyik pereme közelében, egymással szemben, szimmetrikusan, két kerek lyuk (átm.: 0,5 cm) látható. Ma.: 3,3 cm, legnagyobb átm.: 3,3 cm.

A *maturus* korú férfi mellékletei

10. *Subadultus korú juh keresztcsontja* feküdt a koponya jobb oldala és a sírfal között. 11. *Famaradvány* (219. kép 6) került elő ferde helyzetben a jobb váll mögött.

A viselet leletei

12. Téglalap alakú, ívelt végű *vascsat* (220. kép 4) feküdt a jobb medencelapát belső oldala mellett, peckének hegye a bal combcsont felé volt. Felületét vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány fedi. H.: 3,8 cm, sz.: 3,3 cm. 13. Benyomott oldalú *vascsat* (220. kép 5) feküdt töredékes állapotban a bal alkar felső végének belső oldalánál, pecekkel felfelé. Hátoldalát vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány fedi. 14. Meghatározhatatlan *ezüstveret töredéke* került elő a medence bontása során a kitöltő masszával és két *szegecsfejjel* (220. kép 6). 15. Meghatározhatatlan *ezüstveret(ek) töredéke(i)* (220. kép 9, 15–16), ácskapocs alakú *bronzdrótok* (220. kép 10–14, 17) és *szerves anyag maradvány* került elő a medence bontása során. 16–17. Két ácskapocs alakú *bronzdrót* (220. kép 20–21) került elő a jobb medencelapát mellől. 18. Ácskapocs alakú *bronzdrótok* kerültek elő a medence bontása során a *kitöltő massa töredékeivel* (220. kép 7–8, 11–14, 18–22). 19–20. Két préselt, peremes, ívelt oldalú, tagolt, rossz megtartású *ezüstveret* (221. kép 2–3, 8)¹⁰⁹ feküdt a bal medencelapát felett a kitöltő masszával és szerves anyaggal (bőr). Felületét négyszögben préselt négy pont díszítette. 21–23. Hasonló *ezüstveretek töredékei* kerültek elő ácskapocs alakú

¹⁰⁸ Az embertani anyag elveszett. A nem- és kormeghatározás a sírrajz és a sírfotók alapján történt.

¹⁰⁹ A 2. ábra a veret felszedése előtt, a helyszínen készített rajz alapján készült.

bronzdróttal és kitöltő massa töredékeivel (221. kép 4–7) a keresztcsont és a jobb medencelapát fölött. 24. Préselt bordákkal díszített ezüstveretek töredékei (221. kép 9–11) kerültek elő a medence bontása során a kitöltő masszával és ácskapocs alakú bronzdróttal. 25. Meghatározhatatlan ezüstveret töredékei, ácskapocs alakú bronzdrót és kitöltő massa (221. kép 12–14) került elő a medence bontása során. 26. Préselt, peremes, elhegyesedő végű, ívelt oldalú, kisszíjvég alakú ezüstveret (221. kép 15) került elő a medence mellől, kitöltő masszával és záró bronzlemezzel. 27. Préselt, peremes, hegyesedő végű, ívelt oldalú, kisszíjvég alakú, rossz megtartású ezüstveret (221. kép 16) került elő a medence mellől, kitöltő masszával és bronzlemezzel. Aranyozott(?) felületét pont-vonal-pont minta díszíti. 28. Kétlapú, félköríves végű, oldalléc nélküli nagyszíjvég (221. kép 17) feküdt a bal alkarcsont felső végének belső oldalánál, tokos végével a karcsont, ívelt végével a koponya irányában. Az előlapja felső szegélyét összefogó bordázott szalag és a szíj rögzítését szolgáló szegecs ezüst, a hátlapja bronzlemez. Alsó, ívelt végén három helyen át van ütve. H.: 8,6 cm, sz.: 2,2–2,3 cm. 29. Ívelt bőrszalag (219. kép 7) került elő a medence mellől. 30. Bronzpántok töredékei (219. kép 4) kerültek elő a fulke bontása során.

547. sír (K/13; 222. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 48–228°. Az akna h.: 195 cm, sz.: 70–75 cm, m.: 40–120 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna faltjának északkeleti harmada élénksárga, míg a délnyugati része barnásszürke színnel jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában két szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő 5–30 cm vastag, a fulke végéből kitermelt betöltésen. Az akna alja az északkeleti harmadban vízszintes volt, majd 35°-os szögben lejtett a fulke szája felé. Az akna délnyugati végében a betöltés fekete volt. A fulke h.: 260 cm, sz.: 90–115 cm, m.: 120–190 cm. A 25°-os lejtésű, nagyméretű fulkében 60–65 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő 5 cm vastag betöltésen. Koponyája jobb oldalán előrebíllent helyzetben, karcsontjai szorosan a bordák mellett, lábsontjai párhuzamosan feküdtek. A sír alja felett 20 cm-rel jelentkező, az eltérő elszíneződés alapján kirajzolódó, a lábak felé enyhén szűkülő koporsó h.: 200 cm, sz.: 30–45 cm.

Állatmelléletek

1. *Adultus* korú tehén koponyája feküdt a bal oldalán az akna délnyugati végében, orra délnyugati irányban. Mellső lábsontjai a koponya mögött helyezkedtek el, a hátsó lábsontok és az anatómiai rendben fekvő farokcsigolyák az akna középső harmadában. 2. Egy 3–4 hónapos szarvasmarha koponyája feküdt a bal oldalán az akna nyugati sarkában, az északnyugati fal mellett, orra északnyugati irányban. Mellső lábsontjai és a hátsó lábsontok a tehén koponyája körül feküdtek.

A *senium* korú nő melléletei

3–5. *Infans* korú (3–6 hónapos) juh koponyája, *subadultus* korú juh ágyécsigolyái és *adultus* korú házi tyúk bal combcsontja került elő a bal karcsont külső oldala mellett, a koporsón kívül. 6. Egyenes, egyélű, középső nyélállású vaskés (222. kép 6) feküdt a bal könyök belső oldalánál. Felületét vasoxiddal konzerválódott farostok borítják. H.: 14 cm, ebből a nyél h.: 3,7 cm. 7. Vörösesbarnás, korongon készült, kettős csonka kúp alakú orsógomb (222. kép 7) került elő a két lábszárcsont között, 13 cm-rel a sír alja felett. Felületét körbefutó bordák díszítik. Átm.: 3,6 cm, mag.: 2,5 cm.

A viselet leletei

8–9. Két barna, fényes felületen négy, illetve öt darab apró, síkból kiugró, okkersárga, dudoros rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak üveggyöngy (222. kép 4–5) került elő a nyakcsigolya alól, furatuk hengeres. H.: 0,3–0,35 és 0,32 cm, átm.: 0,62–0,8 és 0,8 cm, furat átm.: 0,22 cm. ID No: 3564–3565. 10. Trapéz alakú vascsat (222. kép 3) feküdt a két medencelapát között. H.: 4 cm, sz.: 3,6 cm.

548. sír (K/12). Aknasír. T.: ÉK–DNy. H.: 110 cm, sz.: 55 cm, m.: 12 cm. A sekély mélységben földmunka során előkerült téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A sírban 1,5–2 éves gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású vázmaradványa került elő.

Az *infans* I. korú gyermek mellélete

1. Feketésszürke, barna foltos, szabad kézzel formált fazék (199. kép 13) került elő töredékes állapotban a koponya mellett. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kis kerámiatörmelékkel (d.: 2–4 mm) erősen soványított.

Felülete repedezett, egyenetlen, horpadásos, kidudorodnak rajta a soványító anyag szemcséi, agyagmáz fedi. Gyengén kiégetett. Alja egyenesen levágott, rajta 5,3 cm átmérőjű bemélyedés. Fátm.: 8,7 cm. Az edényből vett földmintán végzett mikro- és makrofosszília vizsgálat során néhány rossz megtartású, pontosan nem meghatározható pollent tudtak megfigyelni. Az archeobotanikai vizsgálat nem mutatott ki növényi maradványokat.

549. sír (K/11; 199. kép 3). Fordított tájolású padkás(?) aknasír. T.: NyDNy–KÉK, 250–70°. H.: 125 cm, sz.: 65–70 cm, m.: 40 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A nyesett felszín alatt 10 cm mélyen, a sír délkeleti oldalán 10–20 cm széles padka volt. A sír felső rétegében egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok), hiányos maradványa feküdt. A sír alján *infans I. korú (4–5 éves) gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású, hiányos vázmaradványa került elő.

Állatmelléklet

1. *Adultus korú juh* rossz megtartású koponyája feküdt a sír délnyugati végében, a padka szintjén. Bal mellső lábcsontja a mellkas vonalában a padkán feküdt. A többi lábcsontja és farokcsigolyái a sír bontása közben kerültek elő.

550. sír (K/11–12; 223. kép 2–3). Padmalyos sír. T.: KÉK–NyDNy, 62–242°. Az akna h.: 150 cm, sz.: 60 cm, m.: 15–50 cm. Az akna az 550a sír alatt volt, azaz az 550a sír gödrét az 550. sír aknájára ásták. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésbarna foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy ló és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt 3–25 cm vastag betöltésen. Az akna aljának északnyugati fele meredeken lejtett a padmaly irányában. Az akna északnyugati oldalában kialakított teknős aljú, íves végű padmaly h.: 170 cm, sz.: 40–50 cm, m.: 55 cm. Az északnyugati irányban mélyülő padmalyban *infans I. korú (5–6 éves) gyermek* hiányos csontváza került elő.

Állatmellékletek

1. Egy 1–1½ éves mén koponyája feküdt az állkapcsán az akna északi sarkában, orral északkeleti irányban. Mellső lábcsontjai a koponya két oldalán feküdtek, a hátsó lábcsontok és a farokcsigolyák az akna délnyugati végében. 4. *Infans korú (6–8 hónapos) juh koponyája, mellső és a hátsó lábcsontjai* kerültek elő az akna délnyugati végében.

A juvenis korú mén leletei

2. A ló fogai között csuklós, vas csikózabla (223. kép 9)¹¹⁰ feküdt, szárainak végein két-két eltérő méretű gyűrűvel kialakítva. 3. Gímszarvas agancsából faragott rossz megtartású szíjlesztő (223. kép 7) feküdt a két hátsó lólábcsont között, a bal lábcsonthoz közelebb, a csontok fektetési szintje felett 13 cm-re, félköríves végével északi irányban. Egy félköríves és egy téglalap alakú részből áll, melyet egy vékony nyak köt össze. Hátlapja lapos, előlapja domború. Mindkét részének közepén egy-egy lyuk van, melyeknek két szélső ívén enyhe kopásnyom(?) látható. H.: 2,8 cm, sz.: 1,6–1,9 cm, v.: 4–5 mm, a lyukak átm.: 5 mm.

A viselet leletei

5. Kis gömbcsüngős ezüsfülbevaló (223. kép 4) került elő a koponyatöredékek között. A karikát három apró kis ezüst granulátum köti össze a gömbcsüngővel. Mag.: 2,4 cm, gömb átm.: 0,5 cm. 6. Kis gömbcsüngős ezüsfülbevaló (223. kép 5) töredékei kerültek elő állatjáratban a bal karcsont helyén. Az apró kis ezüst granulátum és a gömbcsüngő töredékei a felszedés során megsemmisültek. 7. Világoszöld, kopott, irizáló felületű, rövid hasáb alakú fényáteresztő üvegvöngy (223. kép 6), furata kónuszos. H.: 0,6–0,65 cm, sz.: 0,92 cm, v.: 0,9 cm, furat átm.: 0,3–0,32 cm. ID. No: 3566. 8. A jobb kulcsont mögött bronzból öntött csengő (223. kép 8) került elő, nyelv nélkül. Mag.: 1,7 cm, átm.: 1,4 cm.

550a sír (K/11–12; 223. kép 1). Aknasír. T.: KÉK–NyDNy, 62–242°. Az akna h.: 150 cm, sz.: 60 cm, m.: 15 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír sötétbarna foltja jól kirajzolódott az alatta fekvő sír szürkésbarna betöltésében. Sekély mélységben 8–9 éves gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, hiányos vázmaradványa került elő. A sír az 550. padmalyos sír aknáján belül, annak északnyugati felében, az állatcsontok felett 3–5 cm-rel került elő.

¹¹⁰ A zabla nagyobb része a felszedése és a helyszíni rajz készítése után elporladt.

Az *infans II. korú* gyermek melléklete

1. A jobb vállánál bontás közben *adultus korú házi tyúk jobb kézközépcsontja* és a *jobb combcsontja* került elő.

551. sír (L/12; 199. kép 4). Aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 66–246°. H.: 105 cm, sz.: 40 cm, m.: 6 cm. A sekély mélységben jelentkező téglalap alakú, lekerekített sarkú sír északkeleti harmadát földmunka során találták meg. Barnásszürke foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. Az akna felső rétegében két juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok), hiányos maradványa feküdt. Az állatsontok a sír alja felett 10–13 cm-re feküdtek és a sír közepe felé dőltek. A sírban 4–5 éves gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű csontváza került elő.

Állatmellékletek

1. *Adultus korú juh koponyája* feküdt a jobb oldalán a sír nyugati sarkában, orral északi irányban. Megmaradt *lábcsontojai* a sír két hosszoldalánál kerültek elő. 2. *Infans korú juh koponyája* feküdt a bal oldalán a sír nyugati sarkában, orral északi irányban. A megmaradt *lábcsontok* a sír két hosszoldalánál kerültek elő.

Az *infans I. korú* gyermek melléklete

3. *Tyúk kiköltött(?) tojásának héjtöredékei* feküdtek a bal medence és combcsont találkozásának külső oldala mellett.

A viselet leletei

4–5. Két világossárga, érdes, matt, kopott, porózus felületű, 2×-en összetett, aszimmetrikus, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (199. kép 7–8), hengeres furattal. H.: 0,6 és 0,65 cm, átm.: 0,4–0,5 és 0,5 cm, furat átm.: 0,21 és 0,2 cm. ID No: 3567–3568. 6. Kék, fényes, kopott felületű, 2×-en összetett, aszimmetrikus, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (199. kép 9), kónuszos furattal. H.: 0,7 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,21–0,26 cm. ID No: 3569. 7. Sötét vörösesbarna, fényes, kopott, lyukacsos felületen három fehér, csigavonalban vonalfolyatott és rajtuk 3×-os világoskék, hullámvonal folytatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furata bázisos. H.: 0,65–0,72 cm, átm.: 1–1,1 cm, furat átm.: 0,32 cm. ID No: 3570. 8. Sötétbarna, fényes, kopott, lyukacsos felületen négy, síkból kiugró fehér dudoros és körülöttük 4×-es világossárga, hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, rövid henger alakú opak *üveggyöngy* (199. kép 6), hengeres furattal. H.: 0,6–0,7 cm, átm.: 0,35–0,5 cm, furat átm.: 0,41 cm. ID No: 3571. 9. Fekete, kopott, lyukacsos felületen öt, síkból kiugró fehér+fekete, kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (199. kép 5), kónuszos furattal. Átm.: 1,2–1,6 cm, h.: 0,9–1,1 cm, furat átm.: 0,35–0,41 cm. ID No: 3572.

552. sír (K/19). Aknasír. T.: ÉK–DNy. H.: 110 cm, sz.: 44 cm, m.: 12 cm. A sekély mélységben jelentkező téglalap alakú, lekerekített sarkú sírt földmunka során találták meg a koponya környékén. Barnásszürke foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A sírban 5–6 éves gyermek fogai kerültek elő.

Az *infans I. korú* gyermek melléklete

1. Szürkésbarna, fekete foltos, szabad kézzel formált *fazék* (201. kép 12) került elő töredékes állapotban a koponya mellett. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kis kerámiatörmelékkel (d.: 2–4 mm) erősen soványított. Felülete egyenetlen, horpadásos, dudoros, agyagmáz fedí. Gyengén kiégetett. Aszimmetrikus. Alja egyenesen levágott, rajta lyukacsok, szabálytalan bemélyedések. Fátm.: 9,1–9,4 cm.

553. sír (K/12; 218. kép 7). Padmalyos sír. T.: ÉK–DNy, 54–234°. Az akna h.: 195 cm, sz.: 75–80 cm, m.: 65 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. Az enyhén szűkülő aknában egy szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt 3–5 cm vastag betöltésen. Az akna alja a padmaly irányában nagyon enyhén lejtett, délnyugati vége erősen kiöblösödött. Az akna északnyugati oldalában kialakított, enyhén teknős aljú, íves végű padmaly h.: 195 cm, sz.: 65–70 cm, m.: 75 cm. Az északnyugati végén egy nagyméretű, mély állatfészek volt. A padmalyban 8–9 éves gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő 3–6 cm vastag betöltésen. Koponyáját az állatfészek megbolygatta, válla összehúzva, karcsontojai a bordák mellett szorosan, lábcsontojai ugyancsak szorosan, párhuzamosan feküdtek.

Állatmelléklet

1. Egy 1,5–1¾ hónapos szarvasmarha koponyája feküdt a jobb oldalán az akna keleti negyedében, a délkeleti sírfal mellett, orral északkeleti irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya mögött feküdtek egymás mellett, ujjcsontokkal keleti, a *hátsó lábsontok* az akna délnyugati végében egymással párhuzamosan, a bal ujjakkal keleti, a jobbal délnyugati irányban.

Az *infans* II. korú gyermek mellékletei

2. *Házi tyúk jobb comb- és lábsontja* feküdt a jobb felkarcsont külső oldala és a padmaly széle között. 3. Juh *tibia diaphisiséből készített henger (tűtartó?)* (218. kép 16) feküdt a bal könyök belső oldala mellett. H.: 7,7 cm. 4. Téglavörös, kettős csonka kúp alakú *orsógomb* (218. kép 15) került elő a két medencelapát között, 4 cm vastag betöltésen. Átm.: 3 cm, mag.: 2,8 cm.

A viselet leletei

5. Szürkésfehér, kopott, lyukacsos felületű, deformálódott, gyűrű alakú opak *üveggyöngy* (218. kép 11), hengeres furattal. H.: 0,3–0,41 cm, átm.: 0,75–0,82 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID No: 3573. 6. Világoskék, matt, kopott felületű, négyzet átmetszetű, hasáb (közel kocka) alakú *üveggyöngy* (218. kép 10), kónuszos furattal. H.: 0,6 cm, sz.: 0,6 cm, v.: 0,55 cm, furat átm.: 0,12–0,3 cm. ID No: 3574. 7. Feketésszürke, matt, kopott felületen három domború, sárgásbarna, kopott mázú, dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (218. kép 9), hengeres furattal. H.: 0,8 cm, átm.: 1,05–1,1 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID No: 3575. 8. Szürkésfekete, matt, kopott felületen széles lapos, szürkésfehér, folytatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (218. kép 8), hengeres furattal. H.: 0,6–0,72 cm, átm.: 1–1,05 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID No: 3576. 9. Fehér, kopott, lyukacsos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (218. kép 14), kónuszos furattal. H.: 0,5–0,55 cm, átm.: 0,75–0,82 cm, furat átm.: 0,35–0,4 cm. ID No: 3577. 10. Kék, irizáló, kopott, matt felületű, téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú, hasáb (közel kocka) alakú, fényáteresztő *üveggyöngy* (218. kép 13), kónuszos furattal. H.: 0,55 cm, sz.: 0,52 cm, v.: 0,5 cm, furat átm.: 0,22–0,28 cm. ID No: 3578. 11. Kék, irizáló, kopott, matt felületű, téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú fényáteresztő *üveggyöngy* (218. kép 12), hengeres furattal. H.: 0,9 cm, sz.: 0,6 cm, v.: 0,6 cm, furat átm.: 0,22 cm. ID No: 3579. 12. *Olomgyöngy(betét)töredék*. ID No: 3580.

554. sír (K/12; 224. kép 1–2). Fülkesír.¹¹¹ T.: ÉK–DNy, 52–232°. Az akna h.: 215 cm, sz.: 70 cm, m.: 52 cm. Az akna téglalap alakú, lekerekített sarkú, mindkét végén enyhén ívelt foltja 45–50 cm mélységben barna színnel jelentkezett a sárgásbarna altalajban, csak az északkeleti harmadában volt világosabb. Az akna falai függőlegesek voltak, alja 28°-os szögben lejtett a fülke szája felé, ahol mintegy 25 cm hosszan és teljes szélességben a betöltés zsirosra és sötétbarnára váltott az állatsontok fektetési szintjén. Az akna alján egy szarvasmarha és három juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok), rossz megtartású maradványa feküdt 3–15 cm vastag betöltésen. A fülke h.: 205 cm, sz.: 80 cm, lejtési szöge: 12–25° volt. A henger alakú fülke teknős alján 18–22 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, igen rossz megtartású csontváza nyugodott. A koponya összeroppant, a mellkas csontjai, a karcsontok és a medencelapátok elkorhadtak. A comb- és a lábszárcsontok eredeti helyzetükben feküdtek.

Állatmellékletek

1. Egy 10–12 hónapos szarvasmarha koponyája feküdt a jobb oldalán az akna keleti negyedében, orral keleti irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya mögött feküdtek, a *hátsó lábsontok* az akna délnyugati végében, ujjakkal délnyugati irányban. 2. *Adultus korú juh koponyája* feküdt a bal oldalán az akna középső harmadában. *Mellső és hátsó lábsontjai, faroksigolyái* a koponya körül feküdtek. 3. *Infans korú (6–8 hónapos) juh koponyája* feküdt a szarvasmarha koponya mögött, *mellső és hátsó lábsontjai* a koponya mögött.

A *juvenis* korú nő melléklete

4. A bal combcsont felső harmadánál, a külső oldalánál vajszerű, metszetében szürke *orsókarika* (225. kép 3) feküdt az oldalán. Átm.: 3,5 cm, v.: 0,9 cm.

A viselet leletei

1–2. Két nagy *gömbcsüngős, rosszezüst fülbevaló* (225. kép 1–2) került elő töredékes állapotban a koponya alól. Eredetileg az alsó gömbön négy kisebb, egymás oldalához forrasztott gömb ült, melyeket a tetejükön egy négyszög-

¹¹¹ A sír első közlését lásd LŐRINCZY–STRAUB 2004, 309–311.

letes ezüstlemez fogott össze. Az ezüst fülkarikához ezzel a lemezzel csatlakozott a gömbcsüngő. A lemezke és a fülkarika találkozásánál helyezhették el a két kisebb ezüstgömböt és az apró ezüstgranulákat. A lemezgömb átm.: 1,7 cm, s.: 4,25, illetve 4,33 g. 3. *Bronzkanál* (225. kép 6) került elő – talán másodlagos helyzetben – a koponya jobb oldala mellől. Füle felfelé, a kanálrésze lefelé feküdt. Kerek, gömbszelet alakú feje fokozatosan keskenyedő nyélben folytatódik, amely a másik oldalon hurokban végződik. Fején kereszt alakban öt lyuk van. A kanál felületén ezüstözés maradványa figyelhető meg nyomokban.¹¹² H.: 10 cm, kanál átm.: 3,3 cm. 4. *Bronzlemez* (225. kép 7) került elő a bronzkanál hátsó oldalához oxidálódva. Egyik végén sokszög alakú, a másik vége felé fokozatosan szélesedő formájú. Középen háromszög alakban áttört. Felületén vastag és vékony fonálból szőtt textilmaradvány korrózióval átitatódott maradványa látszik. H.: 9,3 cm, sz.: 1,2 cm, v.: 0,2 cm, a kanál és a bronzlemez s.: 9,62 g. „*A bronzkanál hátához rozsdásodott bronzlemez felületére vastagon tapadt korróziórétegen maradtak fenn textília vászonkötésű keresztezései. Lánc- és vetüléksűrűségét azonban nem lehet megállapítani, a vászon felszíne nem azonosítható az ismert vásznak egyikével sem.*”¹¹³ 5–41. Gyöngynyáklánc, melynek egyes szakaszai in situ kerültek elő az állkapocs jobb szára alatt és a fülbevaló mellől az áll irányába húzódóan. Egymás mellett feküdtek az alábbi gyöngyök. Első szakasz: 5. Sötétszürke, fényes, irizáló felületen négy enyhén domború világossárga, dudoros és körülöttük 5×-ös fehér, hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (224. kép 3), bázisos, hengeres furattal. H.: 0,8–0,9 cm, átm.: 1–1,1 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No: 3581. 6. Sötét vörösesbarna, irizáló, fényes, lyukacsos felületen öt domború okkersárga dudoros és körülöttük 5×-ös fehér, hurokfolyatott rátétdíszes opak *üvegyöngy* (224. kép 5), furata kónuszos. H.: 0,85 cm, átm.: 1–1,1 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No: 3582. 7. Sötét vörösesbarna, irizáló, fényes, lyukacsos felületen négy lapos fehér pont és körülöttük 5×-ös okkersárga szétfolyt, hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (224. kép 7), bázisos furata hengeres. H.: 0,6–0,8 cm, átm.: 1–1,1 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No: 3583. 8. Sötét vörösesbarna, irizáló, fényes, lyukacsos felületen négy kék dudoros és körülöttük 4×-es fehér, szétfolyt hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (224. kép 10), bázisos furata hengeres. H.: 0,7–0,8 cm, átm.: 0,95–1,2 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 3584. 9. Sötét vörösesbarna, irizáló, fényes, lyukacsos, törött felületen öt fehér, domború dudoros és körülöttük 5×-ös sárga, szétfolyt hurokfolyatott rátétdíszes, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (224. kép 4), bázisos furata hengeres. H.: 0,65–0,75 cm, átm.: 1,1–1,3 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No: 3585. 10. Sötét vörösesbarna, irizáló, fényes, lyukacsos felületen öt fehér domború, dudoros és körülöttük 5×-ös sárga, szétfolyt hurokfolyatott rátétdíszes, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (224. kép 6), bázisos furata kónuszos. H.: 0,8–0,85 cm, átm.: 1,15–1,25 cm, furat átm.: 0,25–0,35 cm. ID.No: 3586. 11. Fekete, erősen lyukacsos felületen négy domború, apró világossárga dudoros és körülöttük 4×-es fehér hullámvonalon folytatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (224. kép 8), bázisos furata kónuszos. H.: 0,75 cm, átm.: 1–1,15 cm, furat átm.: 0,35–0,4 cm. ID.No: 3587. 12. Sötét vörösesbarna, fényes, lyukacsos felületen négy, síkból kiugró fehér+világoskék, kétrétegű szemes rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (224. kép 11), bázisos hengeres furattal. H.: 0,62–0,72 cm, átm.: 1,05–1,2 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No: 3588. 13. Sötétbarna, irizáló, kopott felületen öt okkersárga, domború dudoros és körülöttük 5×-ös fehér, hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (224. kép 13), bázisos kónuszos furattal. H.: 0,9 cm, átm.: 1,5 cm, furat átm.: 0,22–0,3 cm. ID.No: 3589. 14. Sötét vörösesbarna, kopott, lyukacsos felületen négy, síkból kiugró fehér+világoskék, kétrétegű szemes és körülöttük 4×-es hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (224. kép 17), bázisos, hengeres furattal. H.: 0,75 cm, átm.: 1,05–1,3 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 3590. 15. Fekete, kopott, lyukacsos felületen négy fehér, síkból kiugró dudoros és körülöttük 4×-es hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (224. kép 21), bázisos furata kónuszos. H.: 0,52–0,6 cm, átm.: 0,9–1,2 cm, furat átm.: 0,22–0,3 cm. ID.No: 3591. 16. Sötétvörös, irizáló, kopott felületen hat domború, okkersárga dudoros és körülöttük 6×-os fehér hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (224. kép 14), hengeres furattal. H.: 0,9 cm, átm.: 1,05 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No: 3592. 17. Szürkésfekete, kopott, lyukacsos, matt felületen négy, síkból kiugró fehér+világoskék, kétrétegű szemes rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (224. kép 18), hengeres furattal. H.: 0,8–0,9 cm, átm.: 0,9–1,25 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 3593. 18. Sötét vörösesbarna, irizáló felületen öt–öt domború, illetve síkból kiugró dudoros és körülöttük 5–5×-ös hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, iker lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (224. kép 22), kónuszos furattal. H.: 1,15–1,4 cm, átm.: 1,1–1,3 cm, furat átm.: 0,3–0,4 cm. ID.No: 3594. 19. Sötét vörösesbarna irizáló, fényes felületen öt világossárga, domború, dudoros és körülöttük 5×-ös hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (224. kép 25), kónuszos furattal. H.: 0,8–0,85 cm, átm.: 1,12–1,2 cm, furat átm.: 0,4–0,48 cm. ID.No: 3595. 20. Sötétvörös, fényes felületen négy, síkból kiugró fehér+sötétkék, kétrétegű szemes és körülöttük 4×-es fehér hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (224. kép 28), behúzódo furata hengeres. H.: 0,8 cm, átm.: 0,95–1,3 cm, furat

¹¹² Vigh László restaurátor (KJM) megfigyelése.

¹¹³ Tésikné Knotik Márta (MFM) meghatározása és leírása.

átm.: 0,3 cm. ID.No: 3596. 21. Sötét vörösesbarna, fényes, lyukacsos felületen négy-négy fehér, enyhén domború, szétfolytatott dudoros és körülöttük 4–4×-es okkersárga hurokfolytatott rátétdíszes, deformálódott, iker lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (224. kép 31), hengeres furattal. H.: 1,5–1,65 cm, átm.: 1,3–1,45 cm, furat átm.: 0,5 cm. ID. No: 3597. Második szakasz: 22. Barna, matt, lyukacsos, kopott felületen négy, síkból kiugró, fehér dudoros és körülöttük 4×-es fehér hurokfolytatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (224. kép 9), hengeres furattal. H.: 0,5–0,6 cm, átm.: 0,9–1,1 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No: 3598. 23. Szürkésfekete, matt, kopott, lyukacsos felületen három sárga, domború dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (224. kép 12), kónuszos furattal. H.: 0,8–0,9 cm, átm.: 1,1 cm, furat átm.: 0,39–0,42 cm. ID.No: 3599. 24. Sötét vörösesbarna, fényes, lyukacsos, kopott felületen 6×-os fehér hurokfolytatott és középen egy sárga vonalfolytatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (224. kép 16), furata kónuszos. H.: 0,9–1 cm, átm.: 1,4 cm, furat átm.: 0,42–0,45 cm. ID.No: 3600. 25. Szürkésfekete, matt, kopott, lyukacsos felületen négy barna, domború dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (224. kép 15), bázisos furata kónuszos. H.: 0,7–0,8 cm, átm.: 1,05–1,15 cm, furat átm.: 0,28–0,35 cm. ID.No: 3601. 26. Barna, irizáló, fényes felületen öt fehér, domború dudoros és körülöttük 5×-ös barnásfehér hurokfolytatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (224. kép 19), kónuszos furattal. H.: 0,58–0,65 cm, átm.: 0,9–1 cm, furat átm.: 0,3–0,4 cm. ID.No: 3602. 27. Fekete, lyukacsos, kopott felületen négy, síkból kiugró fehér+kék, kétrétegű szemes rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (224. kép 23), hengeres furattal. H.: 0,55–0,6 cm, átm.: 0,85–1,2 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 3603. 28. Fekete, lyukacsos, fényes felületen négy, síkból kiugró fehér+világoskék, szemes rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (224. kép 26), hengeres furattal. H.: 0,8 cm, átm.: 1,1–1,4 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No: 3604. 29. Sötétvörös, lyukacsos felületen 4×-es fehér hurokfolytatott rátétdíszes, lapított gömb/gömb alakú opak *üveggyöngy* (224. kép 29), hengeres furattal. H.: 1 cm, átm.: 1 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No: 3605. 30. Sötét vörösesbarna, öt (kettő letört), síkból kiugró fehér rátét és körülöttük 5×-ös okkersárga hurokfolytatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (224. kép 20), hengeres furattal. H.: 0,8–0,9 cm, átm.: 0,9–1,2 cm, furat átm.: 0,38 cm. ID.No: 3606. 31. Fekete, fényes, lyukacsos felületen öt, síkból kiugró fehér dudoros és körülöttük 5×-ös fehér hurokfolytatott rátétdíszes, rövid henger alakú opak *üveggyöngy* (224. kép 24), bázisos hengeres furattal. H.: 0,8 cm, átm.: 1,2–1,5 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No: 3607. 32. Sötétvörös, matt, lyukacsos, törött felületen öt fehér+világoskék, kétrétegű szemes és körülöttük 5×-ös fehér hurokfolytatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (224. kép 27), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,7–0,8 cm, átm.: 1,2 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No: 3608. 33. Fekete, fényes, lyukacsos felületen öt, síkból kiugró dudoros és körülöttük 5×-ös fehér hurokfolytatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (224. kép 30), hengeres furattal. H.: 0,8–1,1 cm, átm.: 1,35–1,6 cm, furat átm.: 0,35 cm. ID. No: 3609. 34. Szürkésfekete, fényes, lyukacsos felületen négy, síkból kiugró, fehér dudoros és körülöttük 4×-es fehér hurokfolytatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (224. kép 33), hengeres furattal. H.: 0,55 cm, átm.: 0,9–1,1 cm, furat átm.: 0,32 cm. ID.No: 3610. 35. Okkersárga, porózus, matt, lyukacsos felületen négy sötétzöld, fényes felületű, csigavonalban vonalfolytatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (224. kép 34), hengeres furattal. H.: 0,75 cm, átm.: 1,1 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 3611. 36. Sötét vörösesbarna, fényes, lyukacsos felületen négy domború, szürkésfehér dudoros és körülöttük 4×-es okkersárga, szétfolyt hurokfolytatott rátétdíszes, deformálódott, rövid henger alakú opak *üveggyöngy* (224. kép 32), hengeres furattal. H.: 0,65–0,8 cm, átm.: 1,05–1,3 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No: 37. Szürkésfekete, irizáló, kopott, lyukacsos felületen négy domború sötétvörös+fehér, kétrétegű szemes rátétdíszes, csonka kúp alakú opak *üveggyöngy* (224. kép 35), bázisos, hengeres furattal. H.: 0,7 cm, átm.: 0,85–1,05 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 3613. 38. Szürkésfekete, irizáló, kopott felületen négy lapos okkersárga pont és körülöttük 4×-es hullámvonal folytatásos rátétdíszes, rövid henger alakú opak *üveggyöngy* (224. kép 36), kónuszos furattal. H.: 0,75–0,8 cm, átm.: 1,1 cm, furat átm.: 0,3–0,4 cm. ID.No: 3614. 39. Sötét szürkésbarna, érdes, kopott, törött felületen öt (–2) fehér dudoros és a furatok széle körül 1–1 fehér, kopott, folytatott rátétdíszes, hosszú henger alakú opak *üveggyöngy* (224. kép 37), bázisos, hengeres furattal. H.: 0,56–0,92 cm, átm.: 0,33 cm, furat átm.: 0,91–1,16 cm. ID.No: 6688. 40. A bal alkar helyén *vascsipesz* (225. kép 5a–c) feküdt töredékes állapotban. H.: 6,6 cm, sz.: 1,2 cm. A lemez v.: 0,2 cm. Egyik szárának külső oldalán és az egyik élén összefüggő, durván szövött *textilmaradvány* (225. kép 5a–b) látható. A másik lapjának külső oldalához az előzőnél finomabb szövésű textil (225. kép 5c) oxidálódott. „A 4,5×1,5 cm-es töredéken kétféle textil, a finomabb több rétegben, míg a tömörebb egy rétegben szerepel. A 2,7×2 cm nagyságú töredéken csak a finomabb textil szerepel, de ez több rétegben. Mindkét textil szövésehez vászonkötést alkalmaztak. A finomabb vászon lánccsűrűsége egyező, 20/cm. A vászon minősége hasonló a sifonéhoz (MFM RégAd: 1-73. F. minta). A tömörebb vászon lánccsűrűsége 22/cm, vetületsűrűsége 10/cm. Erősen sodrott lánccsonaljai vastagabbak, míg vetületei vékonyak, ez a különbség képezi a szövet ripszes felületét.”¹¹⁴ 41. A bal lábszárcsont felső végén egy trapéz alakú *vascsat* (225. kép 4) feküdt. Keskenyebbik végére bőr-, két hosszú szárának belső oldalára *textilmaradvány* oxidálódott. H.: 3,7 cm, sz.: 2,2–2,7 cm.

¹¹⁴ Tésikné Knotik Márta (MFM) meghatározása és leírása.

555. *sír* (J–K/19; 226. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 56–236°. Az akna h.: 185 cm, sz.: 70 cm, m.: 10–50 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna faltjának északkeleti fele élénksárga, míg a délnyugati fele barnásszürke színnel jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. A földmunka során a szarvasmarha koponyák tetejét megbolygatták. Az aknában két szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rúdus és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő 5–35 cm vastag betöltésen. Az akna aljának északkeleti fele vízszintes volt, a délnyugati fele 20°-os szögben lejtett. Az akna délnyugati végében a betöltés fekete volt. A fülke h.: 265 cm, sz.: 75–80 cm, m.: 50–115 cm. A fülke északkeleti fele 20°-os lejtésű, délnyugati fele, a bokacsontoktól vízszintes volt. A fülkében 18–22 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa feküdt 5–17 cm vastag betöltésen. A koponya a bal oldalán előrebillent, válla összehúzva, karcsontjai szorosan a bordák mellett, lábcsonkjai párhuzamosan feküdtek.

Állatmellékletek

1. Egy 8–10 éves szarvasmarha koponyája feküdt az akna délnyugati végében, orral délnyugati irányban. *Lábcsonkjai* a koponya mögött kerültek elő az akna középső harmadában. 2. Egy 2¼–2½ éves szarvasmarha koponyája feküdt az állkapcsán az akna középső harmadában, a délkeleti fal mellett, orral déli irányban. *Lábcsonkjai* és *farokcsigolyái* a koponya körül kerültek elő. 3. *Adultus* korú juh koponyája feküdt a bal oldalán az akna középső harmadában, az északnyugati fal közelében, orral északnyugati irányban. *Lábcsonkjai* a koponya körül helyezkedtek el.

A juvenis korú nő mellékletei

4. *Adultus* korú nőtény juh keresztcsontja és ágyékcsigolyája feküdt 3 cm-es betöltésen a koponya mögött. 5. Téglalap alakú *vaslemez* (226. kép 3) feküdt 4 cm-es betöltésen közvetlenül a koponya mögött, egyik végén hegyesedő, rövid nyúlvánnyal. H.: 5 cm, sz.: 1,1 cm, v.: 0,4 cm. 6. Sötétszürke, vastag falú, korongolt edény aljából készült *orsókarika* (226. kép 5) állt a palástján 4 cm-es betöltésen a jobb combcsont felső végének külső oldala mellett. Átm.: 4,7 cm, v.: 1,7 cm. 7. Gímszarvas agancsából faragott, téglalap alakú *lemezek* (226. kép 9, 13) feküdtek egymáson a bal medencelapát felső szélén (226. kép 12), 1 cm-es földrétegen. Előlapját pont-kör minták, hátlapját a pont-kör minták közé faragott párhuzamos ferde vonalak díszítik. Hátdoldaluk eldolgzott. A két csontlemez között (226. kép 11) egy elkeskenyedő végű, gímszarvas agancsból faragott *pálca* (226. kép 10) és három gyöngy feküdt. Előlap h.: 6,6 cm, sz.: 2,7 cm, v.: 0,25 cm.

A viselet leletei

8. *Ezüstfülbevaló* (227. kép 3) feküdt a nyakcsigolya és a bal kulcsont között. A karika belső oldalán egy ezüstgranulátum, vele szembe egy ezüstgyűrű van. Töredékes ezüst gömbcsüngőjének palástját három helyen kék üveg díszíti. Az üveget befogó palást és az azt körbevevő granulált sor aranyozott. 9. *Ezüstfülbevaló* (227. kép 2) feküdt a koponya bal oldala mellett. A karika belső oldalán egy ezüstgranulátum, vele szemben egy ezüstgyűrű van. Az üveget befogó palást és az azt körbevevő granulált sor aranyozott. A karika átm.: 1,8 cm. Gyöngyök kerültek elő az állkapocs körül és a koponya alól (227. kép 1). 10. Világos türkizkék, irizáló, kopott felületű, lapított gömb alakú áttetsző *üveggyöngy* (227. kép 11), hengeres furattal. H.: 0,35–0,4 cm, átm.: 0,55 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No: 1224. 11–18. Nyolc világosbarnás okkersárga, kopott, matt, mázas felületű, lapított gömb (köles) alakú opak *üveggyöngy* (227. kép 12–19), kónuszos furattal. H.: 0,28–0,35 cm, átm.: 0,4–0,45 cm, furat átm.: 0,1–0,3 cm. ID.No: 1225–1232. 19. Fekete, kopott, matt, mázas felületű, lapított gömb (köles) alakú opak *üveggyöngy* (227. kép 20), hengeres furattal. H.: 0,3 cm, átm.: 0,4 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No: 1233. 20. Világoskék, kopott felületű, rövid bikónikus alakú *üveggyöngytöredék* (227. kép 21), hengeres furattal. H.: 0,3 cm, átm.: 0,65 cm, furat átm.: 0,15 cm. ID.No: 1234. 21. Világoskék, kopott felületű, gyűrű alakú *üveggyöngy* (227. kép 22), hengeres furattal. H.: 0,22 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No: 1235. 22. Téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú *karneolgyöngy* (227. kép 58), sérült, furata kónuszos. H.: 1,2 cm, sz.: 0,8 cm, v.: 0,4 cm, furat átm.: 0,1–0,2 cm. ID.No: 1237. 23–24. Két barnás okkersárga, kopott, matt mázas felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (227. kép 23), hengeres furattal. H.: 0,3 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No: 1236, 1238. 25–27. Három barnás okkersárga, kopott, mázas felületű, 2×-en összetett, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (227. kép 24, 28, 34), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,42–0,6 cm, átm.: 0,5–0,55 cm, furat átm.: 0,22–0,26 cm. ID.No: 1239, 1249, 1251. 28. Lila, erősen irizáló, kopott felületű, négyszög átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú opak *üveggyöngy* (227. kép 56), hengeres furattal. H.: 0,51–0,58 cm, sz.: 0,42 cm, v.: 0,4 cm, furat átm.: 0,19 cm. ID.No: 1240. 29–31. Három barnás okkersárga, kopott, mázas felületű, gyűrű alakú opak *üveggyöngy* (227. kép 25–27), enyhén kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,2–0,21 cm, átm.: 0,5–0,55 cm, furat átm.: 0,21–0,3 cm. ID.No: 1241, 1243, 1246. 32–35. Négy fekete, kopott felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (227. kép 29–33), kónuszos furattal. H.: 0,25–0,34 cm, átm.: 0,5–0,7 cm, furat átm.: 0,12–0,22 cm. ID.No: 1242, 1244, 1247, 1252. 36–38. Három barnás okker-

sárga, kopott felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (227. kép 35–37), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. Átm.: 0,45–0,5 cm. H.: 0,22–0,32 cm, furat átm.: 0,2–0,28 cm. ID.No.: 1245, 1248, 1253. 39. Fekete, kopott felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (227. kép 39), hengeres furattal. Átm.: 0,6 cm, h.: 0,32–0,41 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 1250. 40. Barnás okkersárga, fényes felületű, lapított gömb (köles) alakú opak *üveggyöngy* (227. kép 40), kónuszos furattal. H.: 0,31 cm, átm.: 0,41 cm, furat átm.: 0,12–0,18 cm. ID.No.: 1254. 41. Világoszöld, kopott felületű, deformálódott, négyszög átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú áttetsző *üveggyöngy* (227. kép 41), hengeres furattal. H.: 0,6 cm, sz.: 0,5 cm, v.: 0,5 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 1256. 42. Kék, kopott felületű, 3×-an összetett, lapított gömb alakú áttetsző *üveggyöngy* (227. kép 42), kónuszos furattal. Átm.: 0,5–0,5–0,52 cm, h.: 0,8 cm, furat átm.: 0,2–0,3 cm. ID.No.: 1258. 43. Sötétkék, sávosan pusztuló felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (227. kép 43), behúzódó bázisú, hengeres furattal. Átm.: 0,5 cm, h.: 0,4 cm, furat átm.: 0,12 cm. ID.No.: 5733. 44. Barnássárga, mázas felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (227. kép 44), hengeres furattal. Átm.: 0,56 cm, h.: 0,3 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 5734. 45–46. Két szürkéskék, lyukacsos felületű, deformálódott, gyűrű alakú áttetsző *üveggyöngy*, kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. Átm.: 0,4–0,45 cm, h.: 0,12–0,2 cm, furat átm.: 0,2–0,25 cm. ID.No.: 5735, 5737. 47. Szürkéskék, matt felületű, 3×-an összetett, aszimmetrikus, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,7 cm, átm.: 0,45 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 5742. 48. Sötétkék, sárgásan irizáló felületű, hatszög átmetszetű, hosszú hasáb alakú, áttetsző *üveggyöngy* (227. kép 55), hengeres furattal. H.: 1,65 cm, sz.: 0,6 cm, v.: 0,6 cm, furat átm.: 0,15 cm. ID.No.: 5743. 49. Zöld, sávosan pusztuló felületű, lapított gömb alakú áttetsző *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,3 cm, átm.: 0,4 cm, furat átm.: 0,1 cm. ID.No.: 5736. 50. Világosbarna, matt felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,35 cm, átm.: 0,4 cm, furat átm.: 0,1 cm. ID.No.: 5738. 51. Okkersárga, matt, kopott, barna mázas felülettel, korong alakú opak *üveggyöngy*, bázisos, hengeres furattal. H.: 0,25 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 5739. 52. Barna, matt, kopott felületű, hordó alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,5 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,15 cm. ID.No.: 5740. 53. Szürkésbarna, matt felületű, 2×-en összetett, aszimmetrikus, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,5 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,15–0,2 cm. ID.No.: 5741. 54. Sötét okkersárga, matt, érdes, kopott felületű, lapított gömb alakú, törött opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,35 cm, átm.: 0,45 cm, furat átm.: 0,15 cm. ID.No.: 5744. 55. Barna, kopott felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,2–0,3 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 5745. 56. Világoszöld, sávosan pusztuló, irizáló felületű, közel gömb alakú áttetsző *üveggyöngy*, behúzódó bázisú, hengeres furattal. H.: 0,35 cm, átm.: 0,4 cm, furat átm.: 0,1 cm. ID.No.: 5646. 57. Világoszöld, matt, kopott, irizáló felületű, téglalap átmetszetű, lecsapott sarkú hosszú hasáb alakú áttetsző *üveggyöngy* (227. kép 72), hengeres furattal. H.: 0,6 cm, sz.: 0,6 cm, v.: 0,5 cm, furat átm.: 0,12 cm. ID.No.: 5747. 58. Szürkés türkizkék, forgatott, deformálódott felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,4–0,45 cm, átm.: 0,4–0,45 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 5748. 59. Szürkés türkizkék, forgatott, deformálódott felületű, 2×-en összetett lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,4–0,45 cm, átm.: 0,4–0,45 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 5750. 60. Sötét türkizkék, forgatott, deformálódott felületű, 3×-an összetett lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (227. kép 47), hengeres furattal. H.: 0,5–0,6 cm, átm.: 0,5–0,6 cm, furat átm.: 0,22–0,3 cm. ID.No.: 5751. 62. Okkersárga, sötétbarna mázas felületű, 2×-en összetett, aszimmetrikus lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,85–0,9 cm, átm.: 0,45–0,55 cm, furat átm.: 0,22–0,3 cm. ID.No.: 5752. 63–70. Nyolc okkersárga, kopott, barna mázas felületű, lapított gömb (köles) alakú opak *üveggyöngy*, többségének hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,25–0,4 cm, átm.: 0,4 cm, furat átm.: 0,1–0,2 cm. ID.No.: 1257, 5753–5758, 5762. 71. Sötétbarna, mázas, matt felületű, korong alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,25 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,15 cm. ID.No.: 5759. 72. Sötétbarna, mázas, matt felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,3 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,12–0,2 cm. ID.No.: 5760. 73. Okkersárga, kopott, barna mázas felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, behúzott bázisú, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,25 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 5763. 74–79. Hat barna, matt, kopott felületű korong (köles) alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,18–0,2 cm, átm.: 0,4–0,45 cm, furat átm.: 0,1–0,2 cm. ID.No.: 5761, 5764–5768. 80–81. Két szürkésbarna, matt, kopott felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, bázisos, hengeres furattal. Átm.: 0,5–0,6 cm, h.: 0,3–0,35 cm, furat átm.: 0,2–0,25 cm. ID.No.: 5769–5770. 82–83. Két szürkésbarna, matt, kopott felületű, 2×-en összetett, aszimmetrikus lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (227. kép 91), kónuszos furattal. H.: 0,4–0,55 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,12–0,2 cm. ID.No.: 5771–5772. 84–85. Két szürkés türkizkék, matt, forgatott, lyukacsos felületű, 3×-an összetett, aszimmetrikus lapított gömb alakú fényáteresztő *üveggyöngy* (227. kép 51–52), kónuszos furattal. H.: 0,65–0,75 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,15–0,25 cm. ID.No.: 5773–5774. 86. Sötétkék, négyzet átmetszetű, lecsapott sarkú hosszú hasáb alakú áttetsző *üveggyöngy*, egyik oldala ferdén levágott, furata kónuszos. H.: 0,75 cm, sz.: 0,65 cm, v.: 0,6 cm, furat átm.: 0,25–0,3 cm. ID.No.: 5775.

87. Zöld, sárgásan pusztló felületű, hatszögű metszetű, hosszú hasáb alakú fényáteresztő *üvegyöngy* (227. kép 54), egyenes oldalakkal, hengeres furattal. H.: 1 cm, sz.: 0,5 cm, v.: 0,5 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 5776. 88. Okker-sárga, kopott, barna mázas felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, behúzott bázisú, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,3 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 5777. 89–92. Négy gömb alakú *ezüst lemezgyöngy* (227. kép 6–7, 9–10), két félgömbből, oldalai sérültek. H.: 1–1,1 cm, átm.: 1–1,1 cm, furat átm.: 0,1–0,18 cm. ID.No.: 1255, 1262, 1263, 1265. 93. Gömb alakú *ezüst lemezgyöngy* fele (227. kép 8). Átm.: 1 cm, furat átm.: 0,1 cm. ID.No.: 1264. 94–96. Két világoskék (226. kép 6–8), egy világosbarna, lapított gömb alakú áttetsző, illetve opak *üvegyöngy*, hengeres, illetve kónuszos furattal. H.: 0,2–0,35 cm, átm.: 0,46–0,60 cm, furat átm.: 0,15–0,25 cm. ID.No.: 1259–1261. 97. Egy korong (köles) alakú, kopott, matt felületű opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,2 cm, átm.: 0,4 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 5761. 98. Téglalap alakú *vascsat* (226. kép 4) feküdt a jobb medencelapát belső oldala és a keresztcsont között. Pecke a keresztcsont irányába mutatott. Csuklója környékén vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány volt. H.: 3,1 cm, sz.: 2,8 cm.

556. *sír* (K–L/19; 228. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 52–232°. Az akna h.: 250 cm, sz.: 75 cm, m.: 75–125 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú, lefelé enyhén szűkülő akna faltjának északkeleti fele élénksárga, míg a délnyugati fele szürkésbarna színnel jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy-egy szarvasmarha és juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő 3–15 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna északkeleti vége 70 cm hosszán vízszintes, majd 15°-ban lejtett a fülke szája felé. A fülke szája előtt a szarvasmarha hátsó lábcsontajainál a betöltés fekete és zsíros tapintású volt. A fülke h.: 200 cm, sz.: 80 cm, m.: 125–195 cm. A 15°-os lejtésű fülkében 18–22 éves férfi hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő. Koponyája a jobb oldalán előrebillent, vállá összehúzva, karcsontjai szorosan a bordák mellett feküdtek, a jobb alkarcsont a medencelapáton, a bal a medencelapát alatt, lábcsonthai párhuzamosan.

Állatmellékletek

1. Egy 3 éves bika koponyája feküdt a jobb oldalán az akna keleti negyedében, orral keleti irányban. *Mellső lábcsonthai* a koponya mögött feküdtek, egymással derékszöget bezárva, a *hátsó lábcsontok* az akna délnyugati végében, a bal függőlegesen az északnyugati fal mellett, a jobb az akna tengelyére merőlegesen. 2. *Infans korú* (6–8 hónapos) juh koponyája feküdt az akna délnyugati végében, *mellső és hátsó lábcsonthai* az akna középső harmadában.

A juvenis korú férfi mellékletei

3. *Subadultus korú juh keresztcsontja és ágyéksigolyója* feküdt 6 cm magas betöltésen a koponya bal oldala mögött. 4. *Vas lándzsacsúcs* (229. kép 10) feküdt a jobb combcsont külső oldala mellett, hegyével a lábfejek irányában. A levél alakú penge legnagyobb szélessége a középvonalban van. Keresztmetszete lapos lencse alakú, a nyaka keskeny, ovális átmetszetű, a köpű tölcseresen, erősen kiszélesedik. Kialakítása (a rákorrodálódott anyag miatt) nem állapítható meg, valószínűleg zárt. A penge hosszabb, mint a köpű. A felületén rákorrodálódott, világos rozsdavörös anyag van vastagon (0,5–1 cm), főleg a köpűn. Restaurált, ragasztott. H.: 25,1 cm, ph.: 13,1 cm, psz.: 3,7 cm, pv.: 0,8 cm, nyátm.: 1,7×1,2 cm, kh.: 10,5 cm, kká.: 3,16 cm, kbá.: 2,4 cm (nem jól mérhető). A köpű mélysége nem mérhető. 5. Egyélű, felső nyélállású *vaskés* (229. kép 9) feküdt a bal combcsont külső oldala mellett. Pengéjének mindkét oldalát vasoxiddal konzerválódott farost borítja. Nyelén bőr- és textilmaradvány látható. H.: 15,7 cm, ebből a nyél h.: 6 cm. 6. Világosbarna *kova* (229. kép 5) feküdt a vaskés és a combcsont között. 7. *Bronzlemez töredékei* (228. kép 5) kerültek elő a medence alól.

A viselet leletei

8. Négyzetes *vascsat* (228. kép 3) feküdt a jobb kézközépcsontok külső oldala mellett. Felületén vasoxiddal konzerválódott bőr- és textilmaradvány található. H.: 3,3 cm, sz.: 3,1 cm. 9. Ovális alakú *vascsat* (229. kép 1) feküdt a bal medencelapát alsó peremén. Felületén vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány található. H.: 2,5 cm, sz.: 4,8 cm. A tarsoly tartalma: 10. Ácskapocs alakú, téglalap keresztmetszetű, hajlított *vaspálca* (*tarsolymerítő?*) (229. kép 6) feküdt a bal combcsont belső oldala és a medencelapát között. Felületén vasoxiddal konzerválódott többretegű bőrmaradvány található. H.: 6,8 cm, szárainak h.: 1,8 és 2,7 cm, keresztmetszete: 0,6×0,4 cm. 11. *Vastöredék* (229. kép 7) került elő a vaspálca mellől. 12–15. Világosbarna (229. kép 4), rozsdavörös (229. kép 8), rózsaszín (229. kép 2) és szürkésbarna (229. kép 3) *kova* feküdt a vaspálca körül. 16. Szürkésfehér *ónlemez* (228. kép 4) került elő töredékes állapotban a vaspálca mellől.

557. sír (K/19; 230. kép 1). Fordított kialakítású padmalyos sír. T.: ÉK–DNy, 43–223°. Az akna h.: 125 cm, sz.: 40 cm, m.: 10 cm. Az igen sekély mélységben előkerült aknában fekvő állatsontokat földmunka során találták meg. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésfekete foltja jól kirajzolódott a barnásszürke agyagos altalajon. Az aknában egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt 3–5 cm vastag betöltésen. Az akna aljának délkeleti oldala meredeken lejtett a padmaly irányában. Az akna délkeleti oldalában kialakított íves végű, teknős aljú padmaly h.: 105 cm, sz.: 45 cm, m.: 45 cm. A padmalyban *infans I. korú (4–5 éves) gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő.

Állatmelléklet

1. *Adultus korú juh koponyája* feküdt a bal oldalán az akna északkeleti végében, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsontjai* a koponya két oldalán feküdtek, ujjcsontokkal északkeleti, a *hátsó lábcsontok* a koponya mögött, ujjcsontokkal délnyugati irányban.

A viselet leletei

2–3. *Kis gömbcsüngős(?) elektron fülbevalók karikája* (230. kép 2–3) került elő a koponyaacsontok közül. Átm.: 1,5–1,7 cm. Az állkapocs körül és a koponya alatt kerültek elő a nyaklánc gyöngyei. 4. Szürkésfekete, matt, kopott, lyukacsos felületen négy domború, szürkésfehér+irizáló világoskék, kétrétegű szemes rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (230. kép 5), hengeres furattal. H.: 0,6–0,7 cm, átm.: 0,9–1 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 1200. 5. Sötét vörösesbarna, matt, kopott, lyukacsos felületen öt lapos, fehér, csigavonalban vonalfolyatott és rajtuk 4×-es, világoskék hullámvonal folytatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (230. kép 12), furata bázisos, hengeres. H.: 0,8–0,9 cm, átm.: 1,2 cm, furat átm.: 0,5 cm. ID.No: 1201. 6. Sötét vörösesbarna, matt, kopott, lyukacsos felületen öt domború, okkersárga, dudoros (2 db kikopott) és körülöttük 5×-en hurokfolyatott, fehér rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (230. kép 20), furata bázisos, hengeres. H.: 0,7 cm, átm.: 1,1–1,2 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No: 1202. 7. Sötét vörösesbarna, fényes, kopott, lyukacsos felületen 4×-es fehér hurokfolyatott rátétdíszes és rajtuk egy világos türkizkék vonalfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (230. kép 10), bázisos furata hengeres. H.: 0,6–0,7 cm, átm.: 1,1 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No: 1203. 8. Sötétvörös matt, lyukacsos, kopott felületen négy domború, sárgásfehér dudoros és körülöttük 4×-es világossárga hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (230. kép 15), bázisos furata hengeres. H.: 0,62–0,72 cm, átm.: 1,1–1,25 cm, furat átm.: 0,32 cm. ID.No: 1204. 9. Sötét vörösesbarna, matt kopott, lyukacsos felületen négy, síkból kiugró, fehér dudoros és körülöttük 4×-es barnás okkersárga hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (230. kép 24), furata bázisos, hengeres. H.: 0,65–0,7 cm, átm.: 1,15–1,4 cm, furat átm.: 0,5 cm. ID.No: 1205. 10. Sötét vörösesbarna, matt, kopott, lyukacsos felületen három domború, fehér dudoros és körülöttük 3×-an hurokfolyatott, barnás okkersárga rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (230. kép 29), furata bázisos, hengeres. H.: 0,55–0,6 cm, átm.: 1,1–1,15 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No: 1206. 11. Sötétvörös matt, irizáló, lyukacsos felületen négy domború, fehér dudoros és körülöttük 4×-en hurokfolyatott fehér rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (230. kép 6), bázisos furata hengeres. H.: 0,6–0,7 cm, átm.: 1–1,15 cm, furat átm.: 0,35 cm. ID.No: 1207. 12. Sötét vörösesbarna matt, kopott, lyukacsos felületen öt domború, fehér dudoros és körülöttük 5×-en hurokfolyatott, fehér rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (230. kép 8), furata bázisos, hengeres. H.: 0,75–0,8 cm, átm.: 1,1–1,15 cm, furat átm.: 0,35 cm. ID.No: 1208. 13. Sötét vörösesbarna, matt, kopott, lyukacsos felületen négy domború fehér+világoskék, kétrétegű szemes és körülöttük 4×-en hurokfolyatott, fehér rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (230. kép 7), furata bázisos, hengeres. H.: 0,58 cm, átm.: 0,9–1,12 cm, furat átm.: 0,32 cm. ID.No: 1209. 14. Sötét vörösesbarna, matt, kopott, lyukacsos felületen öt domború, fehér dudoros és körülöttük 5×-en hurokfolyatott, okkersárga rátétdíszes, rövid henger alakú opak *üveggyöngy* (230. kép 22), furata bázisos, hengeres. H.: 0,6 cm, átm.: 1,1–1,15 cm, furat átm.: 0,42 cm. ID.No: 1210. 15. Szürkésfekete, matt kopott, lyukacsos, öt domború, fehér dudoros és körülöttük 5×-en hurokfolyatott, szürkésfehér rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (230. kép 17), furata bázisos, hengeres. H.: 0,7 cm, átm.: 1–1,1 cm, furat átm.: 0,22 cm. ID.No: 1211. 16. Szürkésfekete, matt, kopott, lyukacsos felületen négy, síkból kiugró, fehér+világoskék, kétrétegű szemes és 4×-en hurokfolyatott, fehér rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy fél töredéke*,¹¹⁵ furata bázisos, hengeres. H.: 0,62 cm, átm.: 0,8–1 cm, furat átm.: 0,24 cm. ID.No: 1212. 17. Világoszöld, irizáló, kopott felületű, deformálódott, rövid henger alakú *üveggyöngy* (230. kép 16), furata kónuszos. H.: 0,3–0,5 cm, átm.: 0,8–0,85 cm, furat átm.: 0,4–0,45 cm. ID.No: 1213. 18. Világossárga, kopott, porózus, lyukacsos felületű, deformálódott, rövid henger alakú opak *üveggyöngy* (230. kép 18), furata hengeres, belsejében fekete elszíneződéssel.

¹¹⁵ Anyagvizsgálatra kiemelve.

H.: 0,25–0,5 cm, átm.: 0,7–0,8 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No: 1214. 19. Világoszöld, kopott, matt felületű, hatszög átmetszetű, hosszú hasáb alakú *üvegyöngy* (230. kép 27), furata hengeres. H.: 1,1 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No: 1215. 20. Fehér, lyukacsos, matt felületű hengeres *végtöredék* (230. kép 19), hengeres furattal. H.: 0,9 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No: 1216. 21. Sötétvörös, matt, kopott, világos okkersárga mázú (pusztuló felületű), deformálódott, négyzet átmetszetű, hosszú hasáb alakú opak *üvegyöngy* (230. kép 14), hengeres furattal. H.: 1,2 cm, sz.: 0,8 cm, v.: 0,8 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 1217. 22. Világoszöld, kopott felületű, rövid hasáb alakú *üvegyöngy* (230. kép 11), hengeres furattal. H.: 0,7 cm, sz.: 0,58 cm, v.: 0,52 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No: 1218. 23. Téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú rövid hasáb alakú, kopott felületű *karneolgyöngy* (230. kép 21), hengeres furattal. H.: 0,92 cm, sz.: 0,76 cm, v.: 0,38 cm, furat átm.: 0,19 cm. ID.No: 1219. 24. Szürkésfekete, kopott, matt, lyukacsos felületű, négy fehér+világoskék, kétrétegű szemes és körülöttük 4×-es hurokfolyatott, fehér rátétdíszes, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (230. kép 9), furata kónuszos.¹¹⁶ H.: 0,9 cm, sz.: 0,75 cm, v.: 0,4 cm, furat átm.: 0,11–0,2 cm. ID.No: 1220. 25. Világossárga, irizáló, porózus, fekete mázas, kopott felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy fél töredéke* (230. kép 13), furata kónuszos. H.: 0,7 cm, átm.: 0,9 cm, furat átm.: 0,3–0,4 cm. ID.No: 1221. 26. Lilásan irizáló felületű, lecsapott sarkú hosszú hasáb alakú, egyik szélén repedt opak *üvegyöngy* (230. kép 23). H.: 0,7 cm, sz.: 0,58 cm, v.: 0,58 cm, furat átm.: 0,18 cm. ID.No.: 14411. 27. Sötét vörösesbarna, matt, lyukacsos felületen öt, síkból kiugró, fehér dudoros és 1,5×-es barnás okkersárga hurokfolyatott rátétdíszes, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (230. kép 28), bázisos, furata hengeres. H.: 0,48 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 1222. 28. Három-négy karikából álló *vaslánc* (230. kép 26) került elő a gyöngyök között. 29. Szíjvég alakú *bronzlemez* (230. kép 4) feküdt a bal medencelapát külső széle alatt. Egyik vége egyenes, a másik ívelt. A két végén lévő lyukat ellentett oldalról ütötték át. Egyik oldalát karcolt fenyőminták díszítik. H.: 4,6 cm, sz.: 1,7 cm, v.: 0,03 cm. 30. Kerek, ún. négyküllös nomád *bronztükrő* (230. kép 25) feküdt a bal medencelapát és a combcsont találkozásánál. Előlapja sima, hátoldalának pereme és egy 3 cm átmérőjű kör, valamint az ezeket négy helyen összekötő rövid, egyenes gerinc domború kialakítású. Átm.: 5,8 cm.

558. *sír* (K/18). Aknasír. T.: ÉK–DNy, 50–230°. H.: 200 cm, sz.: 70 cm, m.: 15 cm. A sekély mélységben jelentkező, téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A sekély mélységű sírban egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok), hiányos, bolygatott maradványa feküdt. A sírban *infans II. korú* (8–14 éves) gyermek kirabolt, hiányos vázcsontjai kerültek elő.

Állatmelléklet

1. *Adultus korú juh töredékes csontjai* feküdtek a sír magasabb rétegében.

A viselet lelete

2. Téglalap alakú *vascsat* (223. kép 10) került elő töredékes állapotban a sír betöltéséből. H.: 3,8 cm.

559. *sír* (L/18–19; 231. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 34–214°. Az akna h.: 130 cm, sz.: 75 cm, m.: 50–80 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna foltjának északkeleti fele élénksárga, míg a délnyugati fele barnásszürke színnel jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy-egy szarvasmarha és juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő 5–15 cm vastag betöltésen. Az akna aljának északkeleti negyede vízszintes volt, a többi 15°-os szögben lejtett a fülke fele. Az akna délnyugati végében a betöltés fekete és zsíros tapintású volt. A fülke h.: 165 cm, sz.: 60–70 cm, m.: 80–120 cm. A 15°-os lejtésű fülkében *infans I. korú gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, vázának „maradványa” került elő.

Állatmelléletek

1. Egy 1½–2 éves *tehén koponyája* feküdt az állkapcsán az akna északi sarkában, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsontraj* a koponya mögött kerültek elő, a *hátsó lábcsontok* az akna délnyugati felében. 2. *Infans korú* (8–10 hónapos) *juh koponyája* feküdt a jobb oldalán az akna keleti negyedében, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsontraj* a koponya mögött feküdtek, a *hátsó lábcsontok* az akna délnyugati felében.

¹¹⁶ Anyagvizsgálatra kiemelve.

Az *infans* I. korú gyermek mellékletei

3. Bronz *piperekanál fejének apró töredékei* (231. kép 12) kerültek elő a koponya környékéről. 4. Keskeny *bronzpánt* (231. kép 9) került elő a fülkében, állatjáratból. 5–6. Két keskeny *bronzpánt* (231. kép 10–11) feküdt a bal váll mellett. Egyik végükön bronz szegecsfej látható.

A viselet leletei

7. Világoszöld *gyöngycsüngős bronzfülbevaló* (231. kép 6) feküdt a koponyacsontok között. 8. Sötét vörösesbarna, irizáló felületen négy világossárga, enyhén domborodó dudoros és körülöttük 4×-es fehér, lapos hurokfolyatott rátétdíszes, rövid henger alakú opak iker *üvegyöngy* (231. kép 3), furata kónuszos, belsejében fekete elszíneződéssel. Átm.: 0,95–1 cm, h.: 1,05–1,3 cm, furat átm.: 0,4–0,5 cm. ID.No: 3615. 9. Szürkésfekete, kopott, fényes felületen négy, síkból kiugró, sötétvörös+fehér, kétrétegű szemes rátétdíszes, kúp alakú opak *üvegyöngy* (231. kép 4), bázisos furata hengeres. Átm.: 1,05–1,3 cm, h.: 0,72–0,78 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No: 3616. 10. Világoszöld, erősen irizáló, kopott, matt, porózus, lyukacsos felületen négy, síkból kiugró, fehér, domború rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (231. kép 5), furata bázisos, kónuszos, belsejében fekete elszíneződéssel. H.: 0,6–0,7 cm, átm.: 0,92–1,25 cm, furat átm.: 0,3–0,38 cm. ID.No: 3617. 11. Fehér, lyukacsos, kopott felületen négy domború, sötétvörös, dudoros fehér+irizáló világoskék, kétrétegű szemes rátét és körülöttük 4×-es hurokfolyatott, világoskék rátétdíszes, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (231. kép 7), bázisos furata hengeres. H.: 0,7–0,8 cm, átm.: 1,1–1,3 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No: 3618. 12. Két karikából álló *vaslánc* (231. kép 8) került elő a gyöngyökkel a koponyacsontok közül. 13. Négyzet alakú *vascsat* (231. kép 13) feküdt a két combcsont között. H.: 3,4 cm, sz.: 3,5 cm.

560. *sír* (L/19). Üres aknasír. T.: ÉK–DNy, 40–220°. H.: 160 cm, sz.: 70 cm, m.: 45 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír fekete foltja jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajon.

561. *sír* (F/11). Aknasír. T.: KÉK–NyDNy, 70–250°. H.: 220 cm, sz.: 70 cm, m.: 20 cm. Homokbányászás közben megbolygatott és tönkretett sír. Csak az alját és a visszadobált állatcsontokat tudtuk kibontani. A sír felső rétegéből egy-egy ló és szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok), hiányos, bolygatott maradványa került elő. A sírből 23-x éves férfi markolóval megbolygatott, hiányos vázmaradványa került elő.

Állatmellékletek

1. Meghatározhatatlan korú *mén koponyája és lábcsontjainak töredékei* kerültek elő a gépi munka során. 2. Egy 4–6 hónapos *szarvasmarha koponyája, lábcsontjainak töredékei és farokcsigolyái* kerültek elő a gépi munka során.

A mén leletei

3. *Vaszabla apró töredékei* kerültek elő a sírből kihányt földből. 4. Gímszarvas agancságából faragott zabla *oldal-pálcájának töredéke* (234. kép 19) került elő a sírből kihányt földből. Felső, íves fele elkeskenyedő, közepén egy ovális, egyik irányban kiszélesedő áttörés van.

571. *sír* (E/10; 232. kép 1–2). Aknasír. T.: KÉK–NyDNy, 70–250°. H.: 175 cm, sz.: 60–70 cm, m.: 85 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésbarna foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír felső rétegében, a nyésés alatt 60 cm-re három juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő. A sír alján 8–9 éves *gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő. Koponyája balra és előrebillent, vállá összehúzva, karcsontjai szorosan a bordák mellett, lábcsontjai párhuzamosan feküdtek 3–7 cm vastag földrétegen. A föld eltérő elszíneződése alapján a koporsó h.: 145 cm, sz.: a koponyánál 47, a lábnál 26 cm.

Állatmellékletek

1. *Adultus korú juh koponyája* feküdt a bal oldalán a sír déli sarkában, orral délnyugati irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai* a sír közepén helyezkedtek el. 2. *Infans korú (10–12 hónapos) juh koponyája* feküdt a jobb oldalán a sír északnyugati fala mellett, orral délnyugati irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai* a sír közepén helyezkedtek el. 3. *Infans korú (3 hónapos) juh koponyája* feküdt a bal oldalán a sír déli végében, orral délnyugati irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai* a sír közepén helyezkedtek el.

Az *infans* II. korú gyermek leletei

4. Feketésszürke, világosszürke foltos, szabad kézzel formált *fazék* (232. kép 29) állt a koponya bal oldala mögött,

a koporsón kívül. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kis kerámiatörmelékkel (d.: 2–4 mm) erősen soványított. Felülete repedezett, egyenetlen, horpadásos, agyagmáz fedí. Gyengén kiégetett, vékony falú edény. Rövid pereme ferde, kihajló, egyenetlenül megformált. Nyaka rövid ív, vállá lecsapott. Aszimmetrikus, kissé oldalra dől. Alja egyenesen levágott, rajta szabálytalan bemélyedés. Mag.: 10,7 cm, pátm.: 9,6 cm, fátm.: 7,6–7,8 cm. (VIDA 1999 IIID10/a1 típus) 5. A bal felkar és a bordák között barna *szerves anyagmaradvány* került elő. 6. Szürke, korongolt edény töredékéből készült *orsókarika* (232. kép 5) állt a palástján a bal könyökön. Átm.: 4,5 cm, v.: 1 cm. 7. Kettős csonka kúp alakú *orsógomb* (232. kép 28) állt az orsókarika mögött. Egyik oldalán gerezdelt díszítés látható. Átm.: 3 cm, v.: 1,5 cm.

A viselet leletei

8. *Bronzkarika* (232. kép 3) feküdt a koponya bal oldala mellett. Átm.: 2 cm. 9. Ovális *bronzkarika* (232. kép 4) került elő egy kisméretű bronzgyűrűvel a jobb felkar felső végének belső oldala mellől. Átm.: 1,5×2,1 cm. Nyaklánc gyöngyei kerültek elő egy sorban az állkapocs alól. 10. Zöld, kopott felületű, négyzet átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú áttetsző *üveggyöngy* (232. kép 7), bázisos hengeres furattal. H.: 0,6 cm, sz.: 0,55 cm, v.: 0,5 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No: 3620. 11. Sötétvörös, matt, kopott, sávosan pusztuló felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (232. kép 18), hengeres furattal. H.: 0,5–0,6 cm, átm.: 0,8 cm, furat átm.: 0,38 cm. ID.No: 3632. 12–15. Két világoszöld, kopott felületű, lapított gömb és két deformálódott, rövid henger alakú *üveggyöngy* (232. kép 8, 10, 14, 19), kónuszos, bázisos furattal. H.: 0,55–0,62 cm, átm.: 0,75–0,9 cm, furat átm.: 0,18–0,22 és 0,31–0,45 cm. ID.No: 3621–3623, 3633, 3635. 16–18. Három sötétvörös, matt, kopott felületű, négyzet átmetszetű, hosszú hasáb alakú opak *üveggyöngy* (232. kép 6, 12, 16), kónuszos furattal. H.: 1–1,25 cm, sz.: 0,45–0,51 cm között, v.: 0,5 cm, furat átm.: 0,22–0,3 cm. ID.No: 3622, 3625, 3629. 19–22. Négy fehér, kopott, lyukacsos, matt felületű, deformálódott, rövid henger alakú *üveggyöngy* (232. kép 11, 15, 17, 20), hengeres, illetve kónuszos furattal. H.: 0,45–0,7 cm, átm.: 0,7–0,85 cm, furat átm.: 0,25–0,45 cm. ID.No: 3628, 3630–3631, 3624. 23. Világoszöld, kopott, matt felületű, hatszög átmetszetű, hosszú hasáb alakú áttetsző *üveggyöngy* (232. kép 13), hengeres furattal. H.: 0,9 cm, átm.: 0,52 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No: 3626. 24–25. Két világoszöld, matt felületű, deformálódott, rövid hasáb alakú *üveggyöngy* (232. kép 9, 22), bázisos furata hengeres. H.: 0,48–0,61 cm, sz.: 0,8–0,9 cm, v.: 0,7 és 0,9 cm, furat átm.: 0,32 és 0,35 cm. ID.No: 3627, 3619. 26. Sötétvörös, matt, kopott felületű, közel négyzet átmetszetű, hosszú hasáb alakú opak *üveggyöngy* (232. kép 23), hengeres furattal. H.: 0,55–0,6 cm, sz.: 0,52 cm, v.: 0,5 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No: 3634. 27. Téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú, kopott felületű *karneolgyöngy* (232. kép 26), enyhén kónuszos furattal. H.: 1,1 cm, sz.: 1 cm, v.: 0,5 cm, furat átm.: 0,1–0,2 cm. ID.No: 3636. 28. Világoszöld, kopott, matt felületű, hatszög átmetszetű, hosszú hasáb alakú áttetsző *üveggyöngy* (232. kép 25), hengeres furattal. H.: 1,12 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,22 cm. ID.No: 3637. 29. Téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú, kopott felületű *karneolgyöngy* (232. kép 24), enyhén kónuszos furattal. H.: 1 cm, sz.: 0,9 cm, v.: 0,4 cm, furat átm.: 0,1–0,22 cm. ID.No: 3638. 30. Szürke *gömb alakú ezüstgyöngy apró töredékei* (232. kép 21). ID.No.: 14412. 31. Szürke *ezüstgyűrű* (232. kép 27)¹¹⁷ került elő töredékes állapotban a gyöngyök mellől. ID.No.: 14422.

573. *sír* (K–L/12; 223. kép 11). Aknasír. T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. H.: 120 cm, sz.: 45 cm, m.: 25 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú, sekély mélységben jelentkező sír barnásszürke foltja határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír felső rétegében egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt 5–8 cm-es betöltésen. A sír alján *infans I. korú gyermek* fogai kerültek elő.

Állatmelléklet

1. *Adultus korú juh koponyája* feküdt a jobb oldalán a sír keleti sarkában, orral keleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsontojai* a sír középső harmadában kerültek elő.

582. *sír* (K/11–12). Aknasír. T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. H.: 160 cm, sz.: 65 cm, m.: 15 cm. A sekély mélységben előkerült téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A nyelés során megbolygatták a sír felső rétegében fekvő állatcsontokat. A sírban egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok), hiányos maradványa feküdt. A sírban *infans I. korú gyermek* fogai és hiányos vázcsontjai kerültek elő.

¹¹⁷ Az ábrák a helyszínen készült rajzok alapján készültek.

Állatmelléklet

1. *Adultus korú juh koponyája* feküdt a sír középső harmadában, a délkeleti fal mellett. *Lábsontjainak töredékei* a földmunka során kerültek elő.

A viselet leletei

2. Sötétbarna, fényes, lyukacsos felületen öt domború, fehér+világos türkizkék, kétrétegű dudoros (szemes) és körülöttük 1,5×-es hurokfolyatott, fehér, kopott felületű rátétdíszes, opak *üveggyöngy* (223. kép 15), bázisos furata enyhén kónuszos. H.: 0,52–0,62 cm, átm.: 0,98–1,1 cm, furat átm.: 0,36–0,4 cm. ID.No: 3639. 3. Szürkésfekete, matt, lyukacsos, kopott felületen négy, síkból kiugró, zöldessárga dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (223. kép 13), bázisos furata hengeres. H.: 0,75–0,8 cm, átm.: 1–1,3 cm, furat átm.: 0,41 cm. ID.No: 3640. 4. Sötétvörös, matt, lyukacsos felületen öt domború, fehér dudoros és körülöttük 5×-ös, domború hurokfolyatott rátétdíszes, rövid henger alakú opak *üveggyöngy* (223. kép 14), bázisos furata hengeres. H.: 0,9–1 cm, átm.: 1–1,1 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 3641. 5. Sötét vörösesbarna, lyukacsos felületen öt domború, dudoros és körülöttük 5×-ös szétfolyt, okkersárga hurokfolyatott rátétdíszes opak *üveggyöngy* (223. kép 12), bázisos furata hengeres. H.: 0,7–0,85 cm, átm.: 1,1–1,2 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No: 3642.

585. sír (H/10; 233. kép 1–2). Padmalyos sír. T.: ÉK–DNy, 46–226°. Az akna h.: 225 cm, sz.: 70 cm, m.: 70–85 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésfekete betöltése határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy szarvasmarha és három juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa feküdt 3–7 cm vastag betöltésen. Az akna alján markánsan kirajzolódott a padmaly száját kitöltő betöltés. Az akna alja a délkeleti faltól enyhén lejtett a padmaly szája felé. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 230 cm, sz.: 75 cm, m.: 85–90 cm. A padmaly oldalfalai lefelé szűkültek, végei íves kialakításúak voltak. Az északnyugati irányban mélyülő padmalyban 40–59 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású, hiányos csontváza került elő. Koponyája a jobb oldalán előrebíllent, hosszúcsontjai párhuzamosan feküdtek. A mellkas csontjai, a keresztcsont és a jobb medencecsont hiányzott. A koponya környékén állatjártat, a mellkas területén állatfészkek volt.

Állatmellékletek

1. *Adultus korú bika koponyája* feküdt a bal oldalán az akna északkeleti végében, orral északkeleti irányban. *Mellső lábsontjai* az akna közepén feküdtek, a *hátsó lábsontok* és a *farokcsigolyák* a délnyugati végében. 2. *Maturus korú juh koponyája* feküdt a bal oldalán az akna középső harmadában, a bika mellső lábsontjai mögött, orral keleti irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* az akna délnyugati végében feküdtek. 3. *Infans korú (6–8 hónapos) juh koponyája* feküdt a bal oldalán az akna középső harmadában, a bika mellső lábsontjai mögött, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* az akna délnyugati végében feküdtek. 4. *Infans korú (6–8 hónapos) juh koponyája* feküdt a koponyatetőn az akna nyugati negyedében, az északnyugati fal mellett, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* az akna délnyugati végében kerültek elő.

A *maturus* korú nő melléklelei

5. *Adultus korú juh keresztcsontja és farokcsigolyája* feküdt a koponya bal oldala mögött. 6. Téglavörös színű, szemcsés anyagú *orsókarika* (233. kép 9) állt a palástján a bal boka külső oldala mellett. Átm.: 3,7 cm, v.: 1,7 cm.

A viselet leletei

7. Sötétkék, kopott felületű, deformálódott, négyzetes átmetszetű, lecsiszolt sarkú, hosszú hasáb alakú áttetsző *üveggyöngy* (233. kép 7), bázisos furata hengeres. H.: 0,65 cm, sz.: 0,5 cm, v.: 0,48 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No: 3643. 8. Téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú, négyzetes átmetszetű, hosszú hasáb alakú *karneolgyöngy* (233. kép 6), enyhén kónuszos furattal. H.: 0,9 cm, sz.: 0,62 cm, v.: 0,6 cm, furat átm.: 0,1–0,2 cm. ID.No: 3644. 9. Világoszöld, kopott, matt felületű, hatszög átmetszetű, rövid hasáb alakú áttetsző *üveggyöngy* (233. kép 5), hengeres furattal. H.: 1,2 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,22 cm. ID.No: 3645. 10. Világoszöld, matt felületű, rövid hasáb alakú *üveggyöngy* (233. kép 4), bázisos furata hengeres. H.: 0,7 cm, sz.: 0,85 cm, v.: 0,8 cm, furat átm.: 0,32 cm. ID.No: 3646. 11. Sötétkék, kopott felületű, deformálódott, téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hasáb alakú áttetsző *üveggyöngy*, bázisos furata hengeres. Elveszett. ID.No: 3647. 12. Két félgömbből álló *ezüstgyöngy* (233. kép 3) került elő töredékes állapotban a koponya mellől. Átm.: 1,2 cm. 13. *Vascsat* (233. kép 8) került elő töredékes állapotban a bal medencelapát alatt.

586. sír (K/11; 234. kép 1–2, 13). Füles aknasír. T.: ÉK–DNY, 54–234°. H.: 210 cm, sz.: 75–80 cm, m.: 85 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke betöltése határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. A nyesett felszín alatt 35 cm mélyen, a sír két hosszabbik oldalában 8–10 cm mély és kb. ugyanolyan magas vájat volt. Az akna felsőbb rétegében került elő két szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa. A közepén fekvő „beszakadt” állatsontok kerültek elő legmélyebbről, a sír szélén fekvők magasabbról. Ez utóbbiak a sír közepe felé dőltek. A sír alján *juvenis korú (17–19 éves) nő* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő 8–13 cm vastag betöltésen. Koponyája a jobb oldalán hátrabilent, jobb lapockája kifordult a helyéből, a bordákon került elő. Válla összehúzva, karcsontjai szorosan a bordák mellett, lábcsontrajai párhuzamosan feküdtek. A betöltés elszíneződése alapján a koporsó h.: 180 cm, sz.: 45–48 cm.

Állatmellékletek

1. Egy 6–8 éves tehén koponyája feküdt a jobb oldalán a sír északkeleti végében, orral északi irányban. *Mellső lábcsontrajai* a sír középső harmadában feküdtek, ujjcsontokkal keleti irányban, a *hátsó lábcsontok* és az anatómiai rendben fekvő *farokcsigolyák* a sír délnyugati végében. 2. Egy 1½–2 éves tehén koponyája feküdt a bal oldalán a sír északi negyedében, orral északi irányban. *Mellső lábcsontrajai* a sír középső harmadában feküdtek, a *hátsó lábcsontok* és az anatómiai rendben fekvő *farokcsigolyák* a sír délnyugati végében.

A viselet leletei

3. Nyitott végű *bronzkarika* (234. kép 4) került elő töredékes állapotban a jobb fül tájékáról. Átm.: 2,1 cm. 4. Nyitott végű *bronzkarika* (234. kép 3) került elő a koponya bal oldala mellől. Átm.: 2,1 cm. 5. Sötét vörösesbarna, fényes, lyukacsos felületen 5×-ös hurokfolyatott, fehér, domború, dudoros rátétdíszes, közepén körbefutó okkersárga, domború vonalfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (234. kép 9), enyhén kónuszos furattal. H.: 0,8–0,9 cm, átm.: 1,1 cm, furat átm.: 0,35–0,4 cm. ID.No: 3653. 6. Sötét vörösesbarna, matt, lyukacsos felületen négy fehér vonalfolyatott és felületén 3×-os világos türkizzöld, hullámvonal folyatott rátétdíszes, deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (234. kép 15), bázisos furata hengeres. H.: 0,7–0,9 cm, átm.: 0,95–1 cm, furat átm.: 0,38 cm. ID.No: 3657. 7. Kék, irizáló, kopott felületű, téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú rövid hasáb alakú áttetsző *üvegyöngytöredék* (234. kép 8), enyhén kónuszos furattal. H.: 0,55 cm, sz.: 0,58 cm, v.: 0,5 cm, furat átm.: 0,2–0,3 cm. ID.No: 3649. 8–9. Két kék, irizáló, kopott felületű, téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú áttetsző *üvegyöngytöredék* (234. kép 17), enyhén kónuszos, illetve hengeres furattal. H.: 0,5 és 0,55 cm, sz.: 0,5 és 0,54 cm, v.: 0,4 és 0,51 cm, furat átm.: 0,19–0,25 illetve 0,22 cm. ID.No: 3648, 3659. 10. Kék, irizáló, kopott felületű, négyzet átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú áttetsző *üvegyöngytöredék* (234. kép 16), enyhén kónuszos furattal. H.: 0,7 cm, sz.: 0,51 cm, v.: 0,51 cm, furat átm.: 0,2–0,25 cm. ID.No: 3658. 11. Sötétvörös, matt, lyukacsos, kopott felületen hat okkersárga+világoszöld, domború, kétrétegű szemes és körülöttük 6×-os hurokfolyatott, okkersárga rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (234. kép 12), enyhén kónuszos furattal. H.: 0,95–1 cm, átm.: 1,3 cm, furat átm.: 0,45–0,51 cm. ID.No: 3654. 12. Fekete, fényes, lyukacsos felületen négy domború, okkersárga dudoros rátétdíszes opak *üvegyöngy* (234. kép 11), enyhén kónuszos furattal. H.: 0,92 cm, átm.: 1,1–1,2 cm, furat átm.: 0,3–0,35 cm. ID.No: 3656. 13. Sötétvörös, matt, lyukacsos felületen öt okkersárga pont és körülöttük 5×-ös hurokfolyatott, fehér rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (234. kép 14), enyhén kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,9 cm, átm.: 1,1 cm, furat átm.: 0,4–0,45 cm. ID.No: 3655. 14–15. Két fekete, matt kopott, lyukacsos felületükön három domború, barnás okkersárga, dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (234. kép 6–7), furatuk hengeres. H.: 0,38–0,44 és 0,6–0,65 cm, átm.: 0,75–0,9 és 1,05–1,25 cm, furat átm.: 0,25 és 0,52 cm. ID.No: 3651–3652. 16. Okkersárga, fekete mázas, porózus felületű opak *üvegyöngy* (234. kép 18), furata gyengén kónuszos. H.: 0,6 cm, átm.: 0,8 cm, furat átm.: 0,22–0,25 cm. ID.No: 3650. 17. Kisméretű *vascsat* (234. kép 5) feküdt töredékes állapotban a jobb medencelapát és a combcsont találkozásánál.

587. sír (L–K/11; 235. kép 1). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. Az akna h.: 185 cm, sz.: 70–75 cm, m.: 45–95 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna faltjának északkeleti fele élénksárga, míg a délnyugati fele szürkésbarna színnel jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy-egy szarvasmarha és juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő 5–15 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna alja az északkeleti végétől egyenletesen, 15°-ban lejtett a fülke szája felé. Az akna délnyugati végében, annak teljes szélességében,

mintegy 20–25 cm hosszan (nagyjából a szarvasmarha hátsó két lábsontja alatt) a betöltés fekete és zsiros tapintású volt. A fülke h.: 170 cm, sz.: 65–70 cm, m.: 95–140 cm. A 18°-os lejtésű fülkében 8–9 éves gyermek rossz megtartású vázmaradványa került elő.

Állatmellékletek

1. Egy 6–8 éves tehén koponyája feküdt az állkapcsán az akna keleti negyedében, orral keleti irányban. Mellső lábsontjai a koponya mögött feküdtek, ujjcsontokkal dél–délnyugati irányban, a hátsó lábsontok az akna délnyugati végében, egymással párhuzamosan, ujjcsontokkal délnyugati irányban. Az anatómiai rendben fekvő farokcsigolyák a mellső és hátsó lábsontok között kerültek elő. 2. Adultus korú juh koponyája feküdt a jobb oldalán a tehénkoponya jobb oldala mellett, orral keleti irányban. Mellső lábsontjai a tehén bal mellső lábsontjai alatt feküdtek, a hátsó lábsontok a tehén mellső és hátsó lábsontjai között, a farokcsigolyákkal párhuzamosan.

Az infans II. korú gyermek leletei

3. Vascsat apró töredékei kerültek elő a bal medencelapát felett. 4. Két síkban hajlított nyolc, eltérő méretű szeméből álló bronzlánc (235. kép 3) feküdt a bal alkar belső oldala mellett, azzal nagyjából párhuzamosan. H.: 14,2 cm. 5. Vaskarika (235. kép 2) feküdt a bal medencelapáton, a bronzlánc alsó végénél. Átm.: 3 cm.

600. sír (F/10; 235. kép 4–5). Padmalyos sír. T.: KÉK–NyDNY, 61–241°. Az akna h.: 200 cm, sz.: 60 cm, m.: 60–75 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésfekete betöltése apró agyagrögökkel keverten jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. Az aknában egy szarvasmarha, a fülkében egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa feküdt 5–20 cm vastag betöltésen. Az akna alján markánsan kirajzolódott a padmaly száját kitöltő betöltés. A padmaly szájának a magassága az akna északnyugati falának síkjában 55 cm volt. Az akna alja a délkeleti oldaltól egyenletesen lejtett a padmaly felé. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 220 cm, sz.: 80 cm, m.: 75–85 cm. A padmaly oldalfalai lefelé szűkültek, végei íves kialakításúak voltak. A teknős aljú padmalyban 42–47 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű csontváza került elő. Koponyája enyhén a jobb oldalán előrebillent, kulcsontjai párhuzamosan a csigolyasorral, karcsontjai a bordák mellett, lábsontjai párhuzamosan feküdtek.

Állatmelléklet

1. Adultus korú tehén koponyája feküdt az állkapcsán, hátrabilent helyzetben az akna északkeleti harmadában, orral északkeleti irányban. Mellső lábsontjai egymáson keresztben kerültek elő a koponya mögött, ujjcsontokkal északkeleti irányban. A hátsó lábsontok és a farokcsigolyák az akna délnyugati végében feküdtek, az akna tengelyére merőlegesen, egymás mellett párhuzamosan.

A maturus korú nő mellékletei

2. Subadultus korú (ca. 3 éves) juh koponyája feküdt a bal oldalán, az emberi váz bal lábsontja előtt, a padmaly szájánál, orral északkeleti irányban. Mellső és hátsó lábsontjai a koponya mögött feküdtek, szorosan egymás mellett. 3. Világosbarna, feketésszürke foltos, szabad kézzel formált bögre (235. kép 17) feküdt a koponya bal oldala mellett. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal erősen és kevés kerámiával soványított, felülete sima, egyenetlenül elmunkált, horpadásos, repedezett. Rossz megtartású, vékony agyagmáz fedi. Rövid pereme ferde, tölcésesen kihajló, sűrű ujjbenyomkodásokkal díszítették. Válla lecsapott, aszimmetrikus kiképzésű. Töredékes, a felület 2/5-e hiányzik. A talpnál összeszűkül, alján kerek delle. Mag.: 9,3 cm, fátm.: 5,5–5,9 cm. (VIDA 1999 IID1/b1 típus) Az edényből vett földmintában az alábbi növények pollenjeit tudták meghatározni: Alsinoideae (tyúkhúr), Caryophylla-ceae (szegfűfélék), Dipsacaceae: Succisa? (réti ördögharaptafú?), Geraniaceae? (golyaorr-félék?), Malva (mályva), Nymphaea(?) (tündérrózsa?), Ranunculus (boglárika), Rosaceae-Rubus? (rózsa-félék-szeder?), Stellaria (media?) (tyúkhúr?), trachea és tracheida (háncrest). Ezeknek a növényeknek a virágzási ideje nehezen behatárolható, illetve az egész vegetációs időszakra kiterjedhet. A kerámiaedényből vett földmintában az archeobotanikai vizsgálat nem mutatott ki növényi maradványokat. 4. Szürke, korongolt edény aljából készített orsókarika (235. kép 18) állt a palástján a bal lábszárcsont felső végének külső oldala mellett. Átm.: 3,4×3,7 cm, v.: 1,3 cm. 5. Apró vas-töredék (vascsat?) került elő a két combcsont között és a bal térd külső oldala mellett.

A viselet leletei

6. Ovális bronzkarika (235. kép 16) került elő a padmaly bontása során. Átm.: 1,1×1,4 cm. 7. Fehér, lyukacsos, kopott felületű, rövid henger alakú üvegyöngy (235. kép 15), bázisos, hengeres furattal. H.: 0,5 cm, átm.: 0,85 cm, furat

átm.: 0,35 cm. ID.No: 3660. 8. Fehér, lyukacsos, kopott felületű, deformálódott, rövid henger alakú *üvegyöngy* (235. kép 14), bázisos, hengeres furattal. H.: 0,41–0,49 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,38 cm. ID.No: 3664. 9. Fekete, fényes felületen három, síkból kiugró fehér+fekete, kétrétegű szemes rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (235. kép 6), bázisos furata enyhén kónuszos. H.: 0,6–0,65 cm, átm.: 1,1–1,2 cm, furat átm.: 0,35–0,41 cm. ID.No: 3661. 10. Sötétvörös, fényes, lyukacsos felületen öt domború, világossárga, dudoros rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (235. kép 9), bázisos furata hengeres. H.: 0,7–0,8 cm, átm.: 1,16 cm, furat átm.: 0,42 cm. ID.No: 3662. 11. Sötétkék, kopott, lyukacsos felületű, deformálódott, gyűrű alakú *üvegyöngy* (235. kép 13), bázisos furata hengeres. H.: 0,35–0,5 cm, átm.: 1 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No: 3663. 12. Sötétvörös, fényes, kopott, sávosan pusztuló felületű, téglalap átmetszetű, hosszú hasáb alakú opak *üvegyöngy* (235. kép 12), szélei töredezettek, furata hengeres. H.: 0,95 cm, sz.: 0,42 cm, v.: 0,32 cm, furat átm.: 0,22 cm. ID.No: 3665. 13. Fehér, fényes, lyukacsos alapon 8×-os hurokfolyatott, világos türkizzöld rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (235. kép 7), hengeres furattal. H.: 0,6 cm, átm.: 0,9 cm, furat átm.: 0,41 cm. ID.No: 3666. 14. Kétszeresen összetett aranyfóliás *rúdgyöngy* (235. kép 10), hengeres furattal. H.: 1,6 cm, átm.: 0,7–0,8 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No: 3667. 15. Sötét vörösesbarna, fényes, lyukacsos felületen négy apró, okkersárga pontrátét és körülöttük 4×-es domború, fehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (235. kép 8), bázisos kónuszos furattal. H.: 0,6 cm, átm.: 1,05 cm, furat átm.: 0,46–0,51 cm. ID.No: 3668. 16. Sötétkék, fényes, sávosan pusztuló felületű, deformálódott, közel négyzet átmetszetű, rövid hasáb alakú áttetsző *üvegyöngy* (235. kép 11), bázisos furata hengeres. H.: 0,5–0,6 cm, sz.: 0,75 cm, v.: 0,72 cm, furat átm.: 0,32 cm. ID.No: 3669. 17. Meghatározhatatlan *bronzveret és kitöltő massa töredéke*, valamint *bronzdrót töredéke* került elő az állcsúcs alól.

607. sír (F/10; 236. kép 1–2). Aknasír. T: KÉK–NyDny, 60–240°. H.: 170 cm, sz.: 55–60 cm, m.: 75 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke feltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajban. A nyesett felszín alatt 30–35 cm mélyen a sír két hosszabbik oldalában 10–12 cm mély és ugyanolyan magas vájat volt. Az akna felsőbb rétegében két juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő. Az állatsontok a sír közepe felé dőltek. A sír alján 8–9 éves gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású vázmaradványa került elő 3–6 cm vastag betöltésen. Koponyája hátra- és a jobb oldalára billent, válla összehúzva, karcsontjai szorosan a bordák mellett, lábsontjai párhuzamosan feküdtek. A koporsó a koponyánál 40, a lábnál 30 cm széles volt.

Állatmelléletek

1. *Adultus korú juh koponyája* feküdt a sír északkeleti végében, *mellső és hátsó lábsontjai* a sír északkeleti feléből kerültek elő. 2. *Adultus korú juh koponyája* feküdt a sír északkeleti negyedében, a délkeleti sírfal mellett, *mellső és hátsó lábsontjai* a sír délnyugati feléből kerültek elő.

Az *infans* II. korú gyermek mellélete

3. Juh tibia diaphysiséből készített, ovális keresztmetszetű *tűtartó* (236. kép 3) feküdt a bal mellkas közepén, a karcsontokkal párhuzamosan. Két végén hármás, közepén egy kettős borda tagolja. H.: 7,6 cm.

A viselet leletei

4–5. Két *nagy gömbcsüngős(?) ezüsfülbevaló* kerek átmetszetű *karikája* (237. kép 1–2) feküdt töredékes állapotban a bal váll mögött. Átm.: 1,9 és 2,2 cm. A *gömbcsüngő és a karika összekötő gömbtagjainak apró töredékei* (237. kép 14–17) kerültek elő a koponya jobb és bal oldala alól. Nyaklánc gyöngyei feküdtek a koponya körül, alatta és az állkapocs alatt (236. kép 4). 6. Sötétbarna, matt, lyukacsos, kopott felületen négy fehér+sötétkék, kétrétegű dudoros (szemes) és körülöttük 4×-es fehér hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (237. kép 30), bázisos furata enyhén kónuszos. H.: 0,6–0,65 cm, átm.: 0,9–1,1 cm, furat átm.: 0,3–0,34 cm. ID.No: 3672. 7. Sötétvörös, lyukacsos felületen négy enyhén domború, sárga dudoros és körülöttük 4×-es fehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, bázisos furata kónuszos. H.: 0,7–0,75 cm, átm.: 0,9–0,95 cm, furat átm.: 0,22–0,3 cm. ID.No: 3673. 8. Fekete, matt, lyukacsos felületen, négy domború, törött fehér+sötétvörös kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furata bázisos. H.: 0,7–0,8 cm, átm.: 1–1,1 cm, furat átm.: 0,41 cm. ID.No: 3674. 9. Fekete, fényes, lyukacsos felületen öt, síkból kiugró, törött fehér+barna, kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,8 cm, átm.: 0,9–1,1 cm, furat átm.: 0,25–0,3 cm. ID.No: 3675. 10. Téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hasáb alakú vöröses *karneolgyöngy* (237. kép 13), kónuszos furattal. H.: 1 cm, sz.: 0,8 cm, v.: 0,45 cm, furat átm.: 0,12–0,21 cm. ID.No: 3676. 11. Sötétbarna, fényes, lyukacsos felületen öt fehér dudoros és

körülöttük 5×-ös szétfolyt hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, bázisos furata hengeres. H.: 0,81–0,91 cm, átm.: 1,2–1,55 cm, furat átm.: 0,31 cm. ID.No: 3677. 12. Fekete, lyukacsos felületen négy domború, fehér dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, bázisos furata hengeres. H.: 0,65–0,7 cm, átm.: 0,9–1 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 3678. 13. Világoszöld, matt, sávosan pusztuló felületű, deformálódott, lapított gömb alakú áttetsző *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,5 cm, átm.: 0,8 cm, furat átm.: 0,41 cm. ID.No: 3679. 14. Téglalap átmetszetű, hasáb alakú, erősen kopott, sérült felületű *borostyángyöngy* (237. kép 12), hengeres furattal. H.: 0,92–1,1 cm, sz.: 0,95 cm, v.: 0,5 cm, furat átm.: 0,21 cm. ID.No: 3680. 15. Sötét türkizzöld, matt, kopott, lyukacsos felületen öt apró domború sárga dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, furata bázisos, hengeres. H.: 0,7 cm, átm.: 1 cm, furat átm.: 0,22 cm. ID.No: 3681. 16. Okkersárga, lyukacsos, kopott, matt felületű, gyűrű alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,38–0,45 cm, átm.: 0,75 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 3682. 17. Fekete, lyukacsos, kopott felületű, kúpszerűen lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,45–0,6 cm, átm.: 0,8 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 3683. 18. Sötétvörös, matt, lyukacsos felületen négy, síkból kiugró apró fehér dudoros és körülöttük 4×-es domború, okkersárga hurokfolyatott rátétdíszes, rövid henger alakú opak *üvegyöngy*, bázisos furata hengeres. H.: 0,65 cm, átm.: 0,7–0,9 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 3684. 19. Fekete, matt, lyukacsos felületű, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (237. kép 7), hengeres furattal. H.: 0,52 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No: 3685. 20. Okkersárga, lyukacsos, kopott, porózus felületű, gyűrű alakú opak *üvegyöngy*, furata hengeres. H.: 0,3 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No: 3686. 21. Okkersárga, lyukacsos, kopott, porózus felületű, gyűrű alakú opak *üvegyöngy*, furata hengeres. H.: 0,3 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 3687. 22. Fekete, lyukacsos felületen négy, síkból kiugró, fehér+világoskék, kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, bázisos furata hengeres. H.: 0,65–0,7 cm, átm.: 0,9–1,1 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No: 3688. 23. Sötétbarna, fényes, lyukacsos felületen négy fehér dudoros és körülöttük 4×-es szétfolyt okkersárga hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, bázisos furata hengeres. H.: 0,75–0,8 cm, átm.: 1,05–1,2 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No: 3689. 24. Fekete, lyukacsos, kopott felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (237. kép 8), hengeres furattal. H.: 0,3 cm, átm.: 0,58 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No: 3690. 25. Szürkésfekete, lyukacsos, kopott felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (237. kép 7), kónuszos furattal. H.: 0,5 cm, átm.: 0,75–0,8 cm, furat átm.: 0,25–0,32 cm. ID.No: 3691. 26. Vörösesbarna, matt, kopott, lyukacsos felületen öt, síkból kiugró sárgásfehér+türkizkék, kétrétegű dudoros (szemes) és körülöttük 5×-ös sárgásfehér hurokfolyatott rátétdíszes, rövid henger alakú opak *üvegyöngy*, bázisos furata hengeres. H.: 0,8 cm, átm.: 1–1,15 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 3692. 27. Sötétvörös, matt, lyukacsos felületen öt domború, síkból kiugró sárgásfehér dudoros és körülöttük 5×-ös domború okkersárga szétfolyó hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, bázisos furata hengeres. H.: 0,75–0,8 cm, átm.: 1,1–1,2 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 3694. 28. Fekete, lyukacsos, kopott felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (237. kép 5), hengeres furattal. H.: 0,35 cm, átm.: 0,55 cm, furat átm.: 0,22 cm. ID.No: 3695. 29. Fekete, lyukacsos, kopott felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (237. kép 6), hengeres furattal. H.: 0,3 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No: 3696. 30. Sötét türkizkék, lyukacsos, kopott, tekercselt felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (237. kép 4), hengeres furattal. H.: 0,31 cm, átm.: 0,52 cm, furat átm.: 0,21 cm. ID.No: 3697. 31. Vörösesbarna, fényes, kopott, lyukacsos felületen négy domború fehér+zöld kétrétegű dudoros (szemes), körülöttük 4×-es hurokfolyatott rátétdíszes, rövid henger alakú opak *üvegyöngy*, bázisos furata enyhén kónuszos. H.: 0,7 cm, átm.: 1,15–1,35 cm, furat átm.: 0,25–0,3 cm. ID.No: 3698. 32. Világoskék, kopott felületű, négyzet átmetszetű, deformálódott, leccsiszolt sarkú rövid hasáb alakú áttetsző *üvegyöngy* (237. kép 11), szélei sérültek, furata hengeres. H.: 0,65 cm, sz.: 0,7 cm, v.: 0,7 cm, furat átm.: 0,22 cm. ID.No: 3699. 33. Fekete, fényes, lyukacsos felületen négy domború, okkersárga dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (237. kép 34), behúzódó bázisú furata hengeres. H.: 0,9 cm, átm.: 1,1–1,2 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 3700. 34. Sötétvörös, matt, lyukacsos felületen 5×-ös domború sárgásfehér hurokfolyatott és közepén egy okkersárga, vonalfolyatott rátétdíszes, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (237. kép 60), bázisos furata kónuszos. H.: 0,75–0,82 cm, átm.: 1,05–1,1 cm, furat átm.: 0,35–0,4 cm. ID.No: 3701. 35. Fekete, fényes, lyukacsos felületen három, síkból kiugró, fehér+világoskék, kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, opak *üvegyöngy* (237. kép 38), bázisos furata kónuszos. H.: 0,7–0,82 cm, átm.: 1,15–1,3 cm, furat átm.: 0,35–0,4 cm. ID.No: 3702. 36. Sötétvörös, fényes felületen öt, síkból kiugró áttetsző kék dudoros és körülöttük 5×-ös, domború, fehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,62–0,85 cm, átm.: 0,75–1,1 cm, furat átm.: 0,32 cm. ID.No: 3703. 37. Sötétvörös, fényes felületen négy domború fehér+világos türkizzöld, kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, bázisos furata hengeres. H.: 0,45–0,65 cm, átm.: 0,85–1,05 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 3704. 38. Okkersárga, barnás mázú, kopott, matt, lyukacsos, porózus felületű, 2×-en összetett, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (237. kép 29), közel kónikus furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,95–1 cm, átm.: 0,7–0,75 cm, furat átm.: 0,25–0,3 cm. ID.No: 3705. 39. Sötétvörös, matt, lyukacsos felületen három domború fehér+türkizkék kétrétegű dudoros (szemes) és körülöttük 3×-os fehér hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, bázisos furata kónuszos. H.: 0,7 cm, átm.: 1–1,16 cm, furat átm.: 0,22–0,3 cm. ID.No: 3706. 40. Fekete, fényes,

lyukacsos felületen négy, síkból kiugró sárgásfehér+világoskék kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, bázisos furata kónuszos. H.: 0,8 cm, átm.: 0,9–1,2 cm, furat átm.: 0,25–0,35 cm. ID.No: 3707. 41. Okkersárga, matt, lyukacsos, kopott felületű, gyűrű alakú opak *üveggyöngy*, bázisos furata hengeres. H.: 0,3 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No: 3708. 42. Fekete, fényes, kopott, lyukacsos felületen négy apró sárgásfehér, domború dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (237. kép 32), furata hengeres. H.: 0,52 cm, átm.: 0,6–0,78 cm, furat átm.: 0,26 cm. ID.No: 3709. 43. Zöld, matt, lyukacsos felületű, deformálódott, rövid henger alakú áttetsző *üveggyöngy* (237. kép 20), szélei sérültek, furata bázisos, hengeres. H.: 0,42–0,6 cm, átm.: 0,88–0,92 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No: 3710. 44. Sötétbarna, lyukacsos, kopott felületen négy domború fehér+világos türkizkék kétrétegű dudoros (szemes) és körülöttük 4×-es szürkésfehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, rövid henger alakú opak *üveggyöngy*, furata kónuszos. H.: 0,4–0,5 cm, átm.: 0,95–1,2 cm, furat átm.: 0,32–0,4 cm. ID.No: 3711. 45. Sötét vörösesbarna, matt, kopott felületen négy domború okkersárga dudoros és körülöttük 5×-ös szürkésfehér hurokfolyatott rátétdíszes, rövid henger alakú opak *üveggyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,7–0,76 cm, átm.: 1,1–1,15 cm, furat átm.: 0,41–0,5 cm. ID.No: 3712. 46. Fekete, kopott, lyukacsos felületen négy domború sárgásfehér dudoros rátétdíszes, rövid henger alakú opak *üveggyöngy*, töredezett, furata kónuszos. H.: 0,7–0,8 cm, átm.: 0,9–1 cm, furat átm.: 0,41–0,5 cm. ID.No: 3713. 47. Sötétvörös, kopott, matt, lyukacsos felületen öt sárgásfehér, domború, dudoros és körülöttük 5×-ös sárgásfehér, bemélyedő felületű, hurokfolyatott rátétdíszes, kúp alakú opak *üveggyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,6–0,7 cm, átm.: 1–1,1 cm, furat átm.: 0,3–0,35 cm. ID.No: 3714. 48. Fekete, fényes, lyukacsos felületen öt (-4) apró, síkból kiugró fehér+barna kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngytöredék*, kónuszos furattal. H.: 0,85 cm, átm.: 0,9–1,2 cm, furat átm.: 0,28–0,32 cm. ID.No: 3715. 49. Fekete, lyukacsos, kopott felületen négy apró domború, világossárga dudoros és a furatok körül 1–1 érdes, lyukacsos felületű, fehér vonalfolyatott rátétdíszes, deformálódott, rövid henger alakú opak *üveggyöngy* (237. kép 59), bázisos furata hengeres. H.: 0,55–0,62 cm, átm.: 0,88 cm, furat átm.: 0,41 cm. ID.No: 3693. A bal vállnál, a fülbealó mellől előkerült gyöngyök: 50. Sötétbarna, fényes felületen négy fehér dudoros és körülöttük 4×-es fehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, rövid henger alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,5–0,6 cm, átm.: 0,92–1 cm, furat átm.: 0,41 cm. ID.No: 3716. 51. Fekete, fényes, lyukacsos felületen négy domború fehér+türkizkék kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, rövid henger alakú opak *üveggyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,6 cm, átm.: 0,9–1,1 cm, furat átm.: 0,3–0,4 cm. ID.No: 3717. 52. Okkersárga, matt, lyukacsos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú *üveggyöngy* (237. kép 28), behúzódt bázisú kónuszos furattal. H.: 0,5–0,6 cm, átm.: 0,8 cm, furat átm.: 0,2–0,24 cm. ID.No: 3718. 53. Vörösesbarna, fényes, lyukacsos felületen négy, síkból kiugró világoskék dudoros és körülöttük 4×-es fehér domború felületű hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, rövid henger alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,75–0,9 cm, átm.: 0,95–1,2 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No: 3719. 54. Okkersárga, matt, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (237. kép 21), hengeres furattal, H.: 0,4 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No: 3720. 55. Sötétvörös, matt, lyukacsos felületen négy sárga dudoros és 4×-es sárga hurokfolyatott rátétdíszes, rövid henger alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,73 cm, átm.: 0,93 cm, furat átm.: 0,24–0,29 cm. ID.No: 3721. 56. Sötétbarna, fényes, lyukacsos felületen öt (-2) domború fehér+világoskék, kétrétegű dudoros (szemes) és körülöttük 5×-en hurokfolyatott, fehér rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, bázisos furata hengeres. H.: 0,6 cm, átm.: 0,88 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 3722. 57. Fekete, fényes, lyukacsos felületen hat (-3), síkból kiugró sárgásfehér+világoszöld, törött, kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (237. kép 42), bázisos furata hengeres. H.: 0,6–0,7 cm, átm.: 1–1,38 cm, furat átm.: 0,32 cm. ID.No: 3723. 58. Kék, kopott felületű, deformálódott, hengeres *végtröredék* (237. kép 10), furata kónuszos. H.: 0,92–1 cm, átm.: 0,6–0,8 cm, furat átm.: 0,28–0,38 cm. ID.No: 3724. 59. Fekete, kopott, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, furata enyhén kónuszos. H.: 0,4 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,2–0,26 cm. ID.No: 3725. 60. Sötét vörösesbarna, fényes felületen öt domború sárgásfehér+világoszöld kétrétegű dudoros (szemes) és körülöttük 5×-ös fehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, behúzódt bázisú furata hengeres. H.: 0,72–0,8 cm, átm.: 0,9–1 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No: 3726. 61. Fehér, lyukacsos felületű, deformálódott, rövid henger alakú *üveggyöngy* (237. kép 22), furata kónuszos. H.: 0,4–0,55 cm, átm.: 0,92–1,05 cm, furat átm.: 0,45–0,6 cm. ID.No: 3727. 62. Sötét vörösesbarna, érdes, matt felületen öt sárgásfehér dudoros és 5×-ös sárgásfehér hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, egyik oldalon behúzódt bázisú, kónuszos furattal. H.: 0,62 cm átm.: 0,78–0,86 cm, furat átm.: 0,32–0,35 cm. ID.No: 3729. 63. Sárga, lyukacsos, kopott felületű, lapított gömb alakú *üveggyöngy* (237. kép 21), szélei sérültek, furata hengeres. H.: 0,65 cm, átm.: 0,8 cm, furat átm.: 0,35 cm. ID.No: 3728.

619. sír (J/10; 230. kép 30–31). Aknasír. T.: KÉK–NyDNy, 64–244°. H.: 170 cm, sz.: 70–75 cm, m.: 60 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú, délnyugati végén enyhén kiszélesedő sír barnásszürke foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajban. Az akna felsőbb rétegében – a nyelés alatt 40–45 cm-re – egy szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok)

maradványa került elő. Az állatcsontok a sír közepe felé dőltek. A sír alján 8–9 éves gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású vázmaradványa került elő 3–5 cm vastag betöltésen. Koponyája szétroppant, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett, lábcsonthai párhuzamosan feküdtek.

Állatmelléklet

1. Egy 6 hónapos szarvasmarha koponyája feküdt az állkapcsán a sír északkeleti felében, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsonthai, farokcsigolyái* a sír délnyugati végéből kerültek elő.

Az *infans* II. korú gyermek leletei

2. *Vascsat(?)* feküdt töredékes állapotban (230. kép 33) a bal medencelapát és a keresztcsont találkozásánál, a felső szélüknél. 3. *Ovális vascsat(?)* (230. kép 32) került elő a bal combcsont és a medencelapát találkozásánál. H.: 2,2 cm, sz.: 2,8 cm.

624. sír (L/10; 238. kép 1–3). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. Az akna h.: 165 cm, sz.: 65 cm, m.: 90–130 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír északkeleti harmada világossárga, délnyugati kétharmada barnásszürke foltként, határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. A lefelé szélesedő aknában egy-egy ló és szarvasmarha, valamint két juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsonthok) maradványa került elő 2–4 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna alja az északkeleti végétől 18°-os szögben lejtett a fülke irányában. Az akna délnyugati végében a betöltés fekete és zsiros tapintású volt. A fülke h.: 155 cm, sz.: 80–90 cm, m.: 130–165 cm. Az 18°-os lejtésű, teknős aljú fülkében 8–9 éves gyermek kirabolt vázmaradványa került elő.

Állatmellékletek

1. Egy 15–16 éves mén koponyája feküdt enyhén a bal oldalán az akna északi negyedében, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsonthai* a koponya két oldalán feküdtek párhuzamosan, patával északkeleti irányban. A *hátsó lábcsonthok* ugyancsak párhuzamosan kerültek elő, patával északkeleti irányban a *farokcsigolyákkal* az akna délnyugati harmadában. 2. Egy 6 hónapos szarvasmarha koponyája feküdt az állkapcsán a ló jobb hátsó lábcsonthja alatt, az akna délkeleti fala mellett, orral keleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsonthja, farokcsigolyái* a koponya körül kerültek elő, az akna délnyugati végében. 3. *Adultus* korú juh koponyája feküdt a bal oldalán a bal kengyel alatt, az akna közepén, orral északi irányban. *Mellső és hátsó lábcsonthja, farokcsigolyái* a koponya körül kerültek elő, az akna délnyugati végéből. 4. *Infans* korú (6 hónapos) juh koponyája feküdt a bal oldalán a ló jobb mellső lábcsonthjainak vége alatt, az akna közepén, orral északi irányban. *Mellső és hátsó lábcsonthja* a koponya mögött kerültek elő, az akna délnyugati végében.

A *maturus* korú mén leletei

5. Szimmetrikus szájvasú, végkarikás kiképzésű, csuklós *vas csikózábla* (238. kép 8) feküdt a ló fogai között. Szárainak keresztmetszete négyzetes. A szárok h.: 10,2 cm, a karikák átm.: 3,2 cm. 6. Hurkos fülű *vaskengyel* (238. kép 9) feküdt az oldalán a jobb első pata külső oldala mellett, fülével északi irányban. Ívelt talpalójának külső oldalán alig érzékelhető gerinc fut, szárainak keresztmetszete rombusz. Ragasztott. Mag.: 13,5 cm, belső sz.: 9,5 cm, talpalójának sz.: 2,4 cm. 7. Hurkos fülű *vaskengyel* (238. kép 10) feküdt a bal hátsó lábcsonth belső oldala mellett, fülével északi irányban. Ívelt talpalójának külső oldalán alig érzékelhető gerinc fut. Belső sz.: 10,5 cm, talpalójának sz.: 2,7 cm. 8. *Vas hevedercsat* (238. kép 4) feküdt töredékes állapotban a bal hátsó lábcsonth külső oldala mellett.

Az *infans* II. korú gyermek mellékletei

9. Egyenes, egyélű *vaskés három töredéke* (239. kép 23). Pengéjének és nyelének felületét vasoxiddal konzerválódott fa borítja. H.: 12 cm. 10. Két, eltérő síkban hajlított *bronzláncszem* (238. kép 7). H.: 1,5 cm.

A viselet leletei

11–12. Két kis *gömbcsüngős ezüstfülbevaló* (238. kép 5–6). Az ovális karikát három ezüstgranulátum köti össze a két félgömbből álló gömbcsüngővel. Az egyik töredékes. Mag.: 2,5 cm, a gömb átm.: 0,9 cm. 13. Szürkésfekete, erősen lyukacsos, kopott felületen négy, síkból kiugró fehér+világos türkizkék kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (239. kép 1), bázisos furata hengeres. H.: 0,82 cm, átm.: 1,05–1,3 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 3730. 14. Szürkésfekete, erősen lyukacsos, kopott felületen öt, síkból kiugró fehér+világos türkizkék, kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (239. kép 2), bázisos furata hengeres. H.: 0,7 cm, átm.: 1,15–1,35 cm, furat átm.: 0,41 cm. ID.No: 3731. 15–16. Két sötétbarna, lyukacsos, töredezett felületen négy domború fehér dudoros és körülöttük 4×-es okkersárga erősen megfolyt, kopott hurokfolyatott

rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (239. kép 3–4), bázisos kónuszos és hengeres furattal. H.: 0,65–0,72 és 0,7–0,8 cm, átm.: 1,05–1,4 és 1,1–1,25 cm, furat átm.: 0,32–0,4 és 0,3 cm. ID.No: 3732, 3733. 17. Enyhén trapéz alakú *vascsat* (239. kép 22). Felületén és főleg a csuklós részén vasoxiddal konzerválódott bőr található. H.: 3,4 cm, sz.: 2,7×3,4 cm. 18. *Vascsat* apró, össze nem illő töredékei. 19. *Vaskarika* (239. kép 21), hozzározódott, vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvánnyal. Átm.: 3,2 cm. 20–22. Három préselt, peremes, kerek *bronzveret töredékei* (239. kép 5–8) *kitöltő masszával és bronzszegeccsel*. Szélén körben, a veret közepe felé mutató bordadísz van. 23–27. Öt préselt, peremes, ózozott felületű, kisszíjvég alakú *bronzveret* (239. kép 11–15) töredékes állapotban, *kitöltő masszával*. Szélét préselt gyöngysor szegélyezi, a középső mezőben rácsminta van. H.: 4,5 cm, sz.: 1,5 cm. 28–34. Hét ácskapocs alakú *bronzdrót* (239. kép 9–10, 16–20) *kitöltő massa* maradékával.

625. *sír* (L/12; 240. kép 1–2). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. Az akna h.: 225 cm, sz.: 60 cm, m.: 50–95 cm. Téglalap alakú, lekerekített sarkú sír északkeleti harmada világossárga, délnyugati kétharmada barnás-szürke foltként, határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. A függőleges falú akna délnyugati vége enyhén kiszélesedett a rablás következményeként. Az aknában három szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok), hiányos maradványa került elő 8–35 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna alja az északkeleti végétől az akna kétharmadáig enyhén, majd 20°-os szögben lejtett a fülke végéig. Az akna délnyugati harmadában a betöltés fekete, kevert volt. A fülke h.: 190 cm, sz.: 70–80 cm, m.: 95–155 cm. A teknős aljú fülkében *adultus korú* (29–34 éves) nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, kirabolt vázmaradványa került elő 3–4 cm vastag betöltésen. A koponya töredékei az akna délnyugati végébe ásott rablógödörből kerültek elő. A vázcsontok a kulcsontoktól lefelé in situ helyzetben feküdtek. A váll összehúzva, a karcsontok a bordák mellett, lábcsontjai párhuzamosan kerültek elő. A töredékes koponya a jobb combcsont külső oldala mellett feküdt.

Állatmellékletek

1. Egy 3½–4 éves *tehén koponyája* feküdt a bal oldalán az akna északkeleti végében, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsontjai* a koponya mögött kerültek elő, a *hátsó lábcsontok* töredékei az akna délnyugati végében. 2. Egy 2 éves *tehén koponyája* feküdt az állkapcsán az akna északkeleti végében, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsontjai* a koponya mögött feküdtek, a *hátsó lábcsontok* töredékei az akna délnyugati végében. 3. *Neonatus korú szarvasmarha koponyája és lábcsontjainak töredékei* kerültek elő az akna középső harmadából. 4. *Adultus korú juh koponyája és lábcsontjainak töredékei* kerültek elő az akna középső harmadából.

A viselet leletei

5. Sötétvörös, matt, lyukacsos felületen 8×-os fehér hurokfolyatott rátétdíszes, rövid henger alakú opak *üvegyöngy*, bázisos, hengeres furatában fehér anyaggal. H.: 1 cm, átm.: 1 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No: 3734.¹¹⁸ 6. Sötétvörös, lyukacsos, kopott, repedt felületen négy domború, töredezett, fehér dudoros és körülöttük 4×-es fehér hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, bázisos furata hengeres. H.: 0,8 cm, átm.: 0,95–1,15 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No: 3735. 7. Sötét vörösésbarna felületen négy domború fehér dudoros és körülöttük 4×-es, erősen lekopott okkersárga hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, furata kónuszos. H.: 0,85–0,95 cm, átm.: 0,9–1 cm, furat átm.: 0,25–0,36 cm. ID.No: 3736. 8. Bordó sötétbarna, lyukacsos, kopott felületen négy (-1) domború okkersárga dudoros és a furatok körül 1–1 fehér vonalfolyatott rátétdíszes, rövid henger alakú opak *üvegyöngy*, bázisos furata hengeres. H.: 0,9–1 cm, átm.: 0,9–1 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No: 3737. 9. Sötétbordó, barnás, erősen lyukacsos, kopott felületen öt, csigavonalban vonalfolyatott rátétdíszes, négy apró domború fehér+világossárga kétrétegű dudoros (szemes) és körülöttük 4×-es világos türkizkék hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (240. kép 4), hengeres furattal. H.: 0,9–1,05 cm, átm.: 1,1–1,2 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No: 3738. 10. Sötétbordó, érdes, kopott felületen négy fehér folytatott, rajtuk 6×-os áttetsző világos türkizkék hullámvonal folytatott és közöttük négy apró domború okkersárga dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos, bázisos furattal. H.: 0,89–1 cm, átm.: 1,1 cm, furat átm.: 0,31–0,39 cm. ID.No: 5867. 11. Sötétbordó felületen négy (-1) domború, okkersárga, kopott, törött dudoros és a furatok mentén egy-egy domború fehér vonalfolyatott rátétdíszes, deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (240. kép 3), kónuszos furattal. H.: 1,03 cm, átm.: 0,9–0,96 cm, furat átm.: 0,37–0,4 cm. ID.No: 5868. 12. Trapéz alakú *vascsat* (240. kép 5) feküdt a bal combcsont felső végének belső oldalánál. Felületén vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány figyelhető meg. H.: 4,2 cm, sz.: 3,2–3,7 cm.

¹¹⁸ Anyagvizsgálatra kiemelve.

626. sír (L/12; 241. kép 1–2). Padmalyos sír. T.: ÉK–DNy. Az akna h.: 250 cm, sz.: 90 cm, m.: 75–105 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke betöltése apró agyagrögökkel keverten jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. Az aknában egy-egy ló és szarvasmarha, valamint két juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt 3–15 cm vastag betöltésen. A padmaly szájának magassága az akna északnyugati falának síkjában 65 cm volt. Az akna alja a délkeleti faltól 25°-os szögben lejtett a padmaly aljáig. Az akna északnyugati oldalán kialakított padmaly h.: 260 cm, sz.: 70 cm, m.: 105–125 cm. A padmaly oldalfalai lefelé szűkültek, végei ívesek voltak. Az északnyugati irányban mélyülő padmalyban koporsóban eltemetett, 23–39 éves férfi hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű csontváza került elő. Koponyája hátrabilent, állkapcsa és felsőteste állatjártat által erősen megbolygatva, karcsonjtjai szorosan a bordák mellett feküdtek, lábai párhuzamosan.

Állatmellékletek

1. Egy 15–16 éves mén koponyája feküdt az állkapcsán az akna keleti sarkában, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsonjtjai* a koponya mögött feküdtek, az akna második negyedében, egymást keresztezve, patával délnyugati irányban. A *hátsó lábcsontok* egymás mellett kerültek elő, patával északnyugati irányban, az akna délnyugati végében, a sír tengelyére merőlegesen. 2. Egy 3–4 éves szarvasmarha koponyája feküdt a bal oldalán az akna délnyugati negyedében, orral északi irányban. *Mellső és hátsó lábcsonjtjai* a koponya mögött kerültek elő, az akna délnyugati végében, részben a ló hátsó lábcsonjtjai felett. 3. *Infans korú (6–8 hónapos) juh koponyája* feküdt az akna déli sarkában, részben a ló hátsó lábcsonjtjai alatt, *mellső és hátsó lábcsonjtjai* az akna délnyugati végében kerültek elő. 4. *Infans korú (6–8 hónapos) juh koponyája* feküdt az akna délnyugati végében, *mellső és hátsó lábcsonjtjai* a koponya fölött és körülötte kerültek elő.

A *maturus* korú mén leletei

5. A ló állkapcsából egy karikás végű, csuklós, *vas csikózábla* (242. kép 2) került elő. Szárainak keresztmetszete négyszög. A zablakarikák a belső falát vasoxiddal konzerválódott bőr borítja. Bal szárainak h.: 11 cm, a jobb szár h.: 11,5 cm. A fejhám szíjazatának veretei. 6–24. Tizenkilenc kerek, lapos fejű *bronzszegecs* (242. kép 4–22) került elő a lókoponyán, illetve mellette. Helyzetüket lásd a sír- (241. kép 1) és a rekonstrukciós rajzon (242. kép 1). 25. *Vas hevedercsat* (242. kép 3) feküdt a ló jobb mellső lábcsontja vonalában, az akna délkeleti fala mellett. A pecek alul, hegyével a koponya irányában feküdt. Hátoldalát vasoxiddal konzerválódott bőr borítja. H.: 4 cm, sz.: 4 cm. Felajzatlan, szimmetrikus reflexív gímszarvas agancsából faragott lemezei feküdtek az akna délkeleti fala mellett. Az íjkar felső és középső csontlemezeinek távolsága csontvégtől csontvégig 40, a középső csontlemez és az alsó íjkar távolsága 39 cm volt. 26–28. A felső íjkar végét borító három *csontlemez* (243. kép 17, 28) egymáson fekvé kerültek elő, töredékes állapotban, belső élükkel az akna falának irányában, a sír alja felett 4–8 cm-rel. Sz.: 2,3 cm. A húr beakasztására szolgáló bevágás és a csontlemez sarka közötti távolság: 2,8 cm. 29–31. Az íj közepét borító *csontlemezek* (243. kép 19–21, 23–27) töredékes állapotban kerültek elő az akna délkeleti fala mellett, a sír alja fölött 8 cm-rel. Az oldallemezek egymás mellett feküdtek úgy, hogy a harmadik, keskenyebbik, belső markolati lemez legfelül volt, külső felülettel felfelé. Az oldallemez sz.: 3,3 cm, a keskeny lemez sz.: 1,5 cm. 32–33. Az íjkar alsó végét borító *csontlemezek* (243. kép 18, 29) egymáson fekvé kerültek elő töredékes állapotban az akna délkeleti fala mellett, a sír alja fölött 4–7 cm-rel. Sz.: 2,3 cm. A húr beakasztására szolgáló bevágás és a csontlemez sarka közötti távolság: 2,8 cm. 34–37. Négy félgömb fejű *bronzszegecs négyzetes szorító lemezzel* (243. kép 9–12, 13–16) került elő az íjmarkolat csontlemezei közelében, a két mellső ló lábcsont közül. A sír betöltés elszíneződése alapján – helyzetét lásd a sírrajzon – a felül kiszélesedő, alul félköríves, szerves anyagból készült tegez a ló mellső lábcsonjtjai és a padmaly szája között feküdt. Felső szélét veretek díszítették (243. kép 1). 38–51. Öt préselt, hétkaréjos *bronzveret, illetve töredékei* (243. kép 2–4) és tíz *bronzszegecs négyzetes bronzlemezzel* (243. kép 5–8) a tegez peremén (243. kép 1). A veret átm.: 2,2 cm, a tegez szájának sz.: 32 cm. Vas nyílcsúcsok feküdtek a tegez pereme mögött. A tegez aljának elszíneződése és a vasnyílhegyek távolsága alapján a nyílvevők a nyílcsúcsokkal együtt 55, illetve 65 cm hosszúak voltak. 52. Köpüs szárú, hosszú vágóélű, deltoid alakú *vasnyílhegy* (241. kép 3) az akna alja felett 4 cm-re. Köpűjében vasoxiddal konzerválódott farost van. H.: 10,5 cm, ebből a penge h.: 6,3 cm. 53. Tüskés szárú *vasnyílhegy* (241. kép 5). Pengéje rövid, háromszög alakú. Szárát vasoxiddal konzerválódott farostok borítják. H.: 8,7 cm. 54. Egyik végén kiszélesedő, a másik vége hurkos, lapos, a szélesebb végén átlyukasztott, vas *tegezfüggesztő* (243. kép 22) feküdt töredékes állapotban a kúpos szárú vasnyílhegy mögött. H.: 3,5 cm. 55. A tegez alsó, ívelt vége és a szarvasmarha koponya, valamint az íj alsó csontlemezei között – a sír betöltés elszíneződése alapján – kirajzolódott a nyereg hátsó kápájának lenyomata. (Helyzetét lásd a sírrajzon.)

Az *adultus* korú férfi mellékletei

56. Egyenes, egyélű, középső nyélállású *vaskés* (241. kép 4) feküdt a bal lábszár felső végének külső oldala mellett. Nyelét vasoxiddal konzerválódott fa takarja. H.: 20,2 cm, ebből a nyél h.: 5,5 cm. 57. Szürke, lapos *fenőkő* (242. kép 24) feküdt a bal combcsont külső oldala mellett. H.: 6,4 cm. 58. Egy háromszög alakú *vaslemez* és három keskeny *vastörődék* (242. kép 23) került elő összerozsdásodott állapotban a bal combcsont külső oldala mellett, a fenőkő alatt.

A viselet leletei

A veretes öv tartozékai a jobb válltól a bal lábszárig terjedő területen kerültek elő (244. kép 1–2). Eredetileg a férfira átlósan fektethették az övet, melynek vereteit és szíjvégeit az állatjárat kisebb-nagyobb mértékben megbolygatta.

59. Préselt, peremes, kétlapú, ívelt végű, lefelé enyhén szélesedő ezüst *kisszíjvég* (244. kép 9) feküdt töredékes állapotban a jobb kulcsont mellett. Felső szélét egy vízszintes borda, felületét három, lefelé széttartó, préselt vonal díszíti. Felszerelését egy szegecs tette lehetővé. H.: 6 cm, sz.: 1,4 cm, v.: 0,4 cm. 60. Kétlapú, ívelt végű, lefelé enyhén szélesedő ezüst *kisszíjvég* (244. kép 12) feküdt a jobb kulcsont mellett. U alakú oldalléce bronz. Felső szélét ezüstözött bordás bronzszalag fogja körbe. A szalag alatt középen egy szegecs van. H.: 5,4 cm, sz.: 1,4 cm, v.: 0,35 cm. 61. Préselt, peremes ezüst *kisszíjvég* (244. kép 8) feküdt töredékes állapotban a jobb kulcsont mellett. Felső szélét egy vízszintes bordasorral díszített ezüstpánt fogja körbe. Felületét három, lefelé széttartó préselt vonal díszíti. Felszerelését egy szegecs tette lehetővé. 62. Keskeny, lapos *vaspánt* (245. kép 3) feküdt töredékes állapotban a jobb váll helyén. Két végén egy-egy bronzszegecs van. 63. Préselt, peremes, tagolt oldalú *ezüstveret* (244. kép 4)¹¹⁹ feküdt a jobb váll helyén. Felületén stilizált emberi arcdíszítés. H.: 4 cm. 64. *Szíjvég ezüstlapja* (244. kép 11) feküdt töredékes állapotban a jobb váll helyén. 65. Vas szíjszorítóval kialakított *vascsat* (245. kép 1) feküdt a jobb váll helyén. Kiszélesedő csatkarikája elől benyomott, a csattest elülső oldalát vasoxiddal konzerválódott textil, a csatkarika benyomott szélét bőrcsik fedí. H.: 4,8 cm, a csattest sz.: 2,5 cm, csatkarika sz.: 3,3 cm. 66. *Vaslemez* (245. kép 7) feküdt töredékes állapotban a jobb váll helyén. Két végén egy-egy bronzszegeccsel. 67. Akasztó alakú, pajzs testű *ezüstveret* (244. kép 7)¹²⁰ került elő töredékes állapotban a jobb váll helyén. 68. Ácskapocs alakú, szárain visszahajló hurokkal kialakított *bronzdrót* (246. kép 13) került elő a jobb váll helyén. 69. Ácskapocs alakú, szárain visszahajló hurokkal kialakított *bronzkapocs* (246. kép 6) és két *bronzszegecs négyszögletes bronzlemezzel* került elő a jobb váll helyén. 70. Peremes, préselt, tagolt oldalú *ezüstveret töredékei* (244. kép 3) feküdtek a bal kulcsont helyén és a bordák között, hátoldallal felfelé. Felületén stilizált emberi arcdíszítés. 71–74. *Bronzszegecsek*, ácskapocs alakú, visszahajló szárú *bronzdrót* (246. kép 5, 7–8) és peremes, préselt, akasztó alakú *ezüstveret* (244. kép 6) és *ezüstveretek* töredékei kerültek elő a bal mellkason, a bal kulcsont és felkarcsont közötti területről. 75. *Bronzszegecsek* és ácskapocs alakú, visszahajlított szárú *bronzdrót* (246. kép 11) feküdt a bal mellkas közepén. 76–77. Tagolt oldalú, peremes, préselt *ezüstveret töredékei* (246. kép 34, 37) és *bronzszegecs* feküdt a bal kulcsont mellett és a bal mellkas közepén. Felületén stilizált emberi arcdíszítéssel. 78. Akasztó alakú, pajzs testű *ezüstveret* apró töredékei kerültek elő bontás közben a csigolyasoron. 79. *Ezüstsíjvég töredékei*, *bronzhuzal* (oldalléc?) és *bronzszegecsek*, ácskapocs alakú *bronzdrót* (246. kép 14) került elő bontás közben a csigolyasor közepén. 80. Préselt, peremes, kétlapú *ezüst kisszíjvég töredékei* feküdtek a jobb medencelapát külső peremén. Felső szélét egy vízszintes borda, felületét három, lefelé széttartó, préselt vonal díszíti. Felszerelését egy szegecs tette lehetővé. 81. Préselt, peremes, tagolt oldalú *ezüstveret alsó fele* (244. kép 5), előlappal lefelé feküdt a jobb combcsont felső végének külső oldala mellett. 22. Mindkét végén félköríves *vastárgy* (245. kép 4)¹²¹ feküdt a jobb combcsont felső végének belső oldala mellett. Keresztmetszete ék alakú, mindkét végén egy-egy bronzszegecs van. H.: 6 cm. 83. Öntött bronz *csatkarika vaspecekkel* (245. kép 2) feküdt a jobb combcsont középső harmadának belső oldalánál, pecekkel a combcsont irányában. A karika sz.: 2,6 cm. 84. Kétlapú, ívelt végű, lefelé enyhén szélesedő *nagyszíjvég* (245. kép 11) feküdt a jobb combcsont belső oldala mellett, oldalára fordulva, alsó végével a medencecsontok irányában. Ezüst előlapja díszített, hátlapja és U alakú oldalléce ezüstözött bronzlemez. Felső szélét bordázott, ezüstözött bronzszalag fogja körbe. A bronzszalag alatt középen egy szegecslyuk és a lyuk két oldalán egy-egy szegecs látható. H.: 7,8 cm, sz.: 2,1 cm, v.: 0,35–0,4 cm. 85. Lapos *vastárgy* (245. kép 5) került elő töredékes állapotban a bal combcsont alsó végének külső oldala mellett, mindkét végén egy-egy bronzszegeccsel. Egyik oldalán vasoxiddal konzerválódott textillenymat látható. H.: 4,1 cm, v.: 0,3 cm. 86. Kétlapú, ívelt végű, lefelé enyhén szélesedő *kisszíjvég* (244. kép 10) feküdt töredékes állapotban, előlappal lefelé, ívelt végével a bal térd irányában a bal lábszárcsont külső oldala mellett. Felső szélét egy vízszintes bordasorral díszített ezüstszalag fogja körbe. Ezüst előlapját három, lefelé széttartó, préselt vonal díszíti. Hátlapja ezüstözött bronz. Felszerelését egy szegecs tette lehetővé. H.: 5,7 cm, sz.: 1,4 cm. 87. *Bronzpánt* (246. kép 2) került elő két végén egy-egy *bronzszegeccsel* a *vaskés* hegyénél. 88. Ívelt végű, lefelé enyhén szélesedő ezüst *kisszíjvég* előlapja

¹¹⁹ A rajz a veretről a bontást követően, a felszedés során készült.

¹²⁰ Lásd az előző jegyzetet!

¹²¹ Lásd az előző jegyzetet!

(244. kép 13) került elő bordázott, ezüstözött bronzszalag töredékeivel és egy záró bronzpánttal – melynek két végén egy-egy *bronzszegecs* (246. kép 3) van – a bal lábszárcsont alsó harmadának külső oldala mellett, ívelt végével a lábszárcsont irányában. A kisszíjvég h.: 6 cm, sz.: 1,4 cm. 89. Peremes, préselt, tagolt oldalú, stilizált arcbrázolással díszített *ezüstveret* alsó felének elporladt foltja volt megfigyelhető előlappal lefelé a bal lábszárcsont külső oldala mellett. Mellőle *bronzszegecs*ek kerültek elő. 90. Keskeny, lapos *vaspánt* (245. kép 6) feküdt töredékes állapotban a bal lábszárcsont külső oldala mellett. Előkerülése idején mindkét végén egy-egy *bronzszegecs* volt. H.: 4,7 cm, v.: 0,3 cm. 91. *Bronzpánt* (246. kép 4) került elő a jobb lábszárcsont közepén, két végén egy-egy *bronzszegeccsel* és ácskapocs alakú *bronzdróttal* (246. kép 16). 92. *Bronzpánt* (246. kép 1) feküdt – végein egy-egy *bronzszegeccsel* – a jobb lábszárcsont alsó harmadán. 93. Peremes, préselt, tagolt oldalú, szíjvég alakú *ezüstveret* (244. kép 14) feküdt előlappal felfelé a két combcsont alsó vége között, alsó, hegyesedő felével a jobb kézcsonatok irányában. Előlapjának felső szegélyét két párhuzamos préselt bordapár, a két szélesedő vállnál két préselt pont díszíti. H.: 5,8 cm, sz.: 1,5×1,7 cm. 94. Préselt, peremes, tagolt oldalú *ezüstveret* (244. kép 5) felső töredéke feküdt a jobb medencelapát felső pereme és a jobb karcsont között, hátoldalával felfelé. Felületén stilizált emberi arcdíszítéssel. 95. Ácskapocs alakú, visszahajlított szárú *bronzdrót* (246. kép 10) feküdt a jobb medencelapát mögött, a csigolyasor és a jobb alkarcsont között. 96. Keskeny, lapos, ívelt *vastárgy* (245. kép 9) töredéke került elő a jobb könyök belső oldalán. H.: 4,1 cm, v.: 0,3 cm. 97. Meghatározhatatlan *vastárgy töredéke* (245. kép 10) került elő a jobb medencelapát mögül, felületén vasoxiddal konzerválódott falenyomat látható. 98. Téglalap alakú, egyik végén félköríves *vastárgy* feküdt a keresztcsont felett. Két végén egy-egy *bronzszegecs*, hátoldalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. H.: 6 cm. 99. *Bronzszegecs* (246. kép 17) négyzetes *bronzlemezzel* feküdt a keresztcsont felett. 100. *Bronzszegecs*ek és ácskapocs alakú *bronzdrót* (246. kép) került elő a sír betöltéséből.

627. sír (H/10; 233. kép 13–14). Padmalyos sír. T.: KÉK–Ny–DNy, 60–240°. Az akna h.: 135 cm, sz.: 60 cm, m.: 5–25 cm. A sekély mélységben jelentkező ovális alakú sír barnásszürke foltja jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajban. A sekély mélység miatt az akna és a padmaly foltja együtt jelentkezett. A földmunka során az állatcsontokat megbolygatták. Az aknában két juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok), hiányos maradványa feküdt 2–3 cm vastag betöltésen. Az akna aljának északnyugati harmada a padmaly felé lejtett. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 140 cm, sz.: 60 cm, m.: 25–30 cm. A teknős aljú padmalyban *infans I. korú gyermek* fogai kerültek elő.

Állatmellékletek

1. *Juvenis korú* (1–1½ éves) juh koponyájának töredékei feküdtek az akna keleti sarkában, a *lábsontok töredékei* délnyugati végében. 2. *Infans korú* (3 hónapos) juh koponyájának töredékei feküdtek az akna keleti negyedében, a *lábsontok töredékei* a délnyugati végében.

Az *infans I.* korú gyermek mellékletei

3. Ívelt *vashuzal töredékei* (233. kép 16–17) kerültek elő a padmaly bontása során. 4. Enyhén ívelt *vaslemez* (*páncéllap?*) töredéke (233. kép 18) került elő, peremén két lyukkal, a padmaly bontása során. H.: 5 cm, sz.: 1,8 cm. 5. Két darab összerozsdásodott *vaslemez* (*páncéllap?*) töredéke (233. kép 15) került elő, peremén egy lyukkal, a padmaly bontása során. H.: 2,3 cm, sz.: 2,1 cm.

A viselet leletei

6. Fehér, lyukacsos, kopott, sávosan pusztuló felületű, szélein töredezett, négyszög átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú opak *üveggyöngy* (233. kép 11), hengeres furattal. H.: 0,65 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No: 3739. 7. Sötétkék, fényes, kopott felületű, deformálódott, téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú áttetsző *üveggyöngy* (233. kép 12), hengeres furattal. H.: 0,6 cm, sz.: 0,58 cm, v.: 0,51 cm, furat átm.: 0,22 cm. ID.No: 3740. 8. Kerek átmetszetű, ovális bronz *huzalkarika* (233. kép 10) került elő a gyöngyök mellől. Átm.: 0,7×1 cm.

628. sír (H/10; 247. kép 1–2). Padmalyos sír. T.: ÉK–DNy, 50–230°. Az akna h.: 100 cm, sz.: 30 cm, m.: 0–15 cm. A sekély mélységben jelentkező sír barnásszürke négyzetes foltja jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajban. A sekély mélység miatt az akna és a padmaly foltja együtt jelentkezett. A földmunka során a gyermek koponyáját, az edény peremét és az állatcsontokat megbolygatták. Az aknában egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok), hiányos maradványa

feküdt 2–3 cm vastag betöltésen. Az akna alja a padmaly felé lejtett. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 100 cm, sz.: 45 cm, m.: 15 cm. A teknős aljú padmalyban 1–1,5 éves gyermek koponyája került elő töredékes állapotba.

Állatmelléklet

1. *Infans korú (6–8 hónapos) juh koponyája* feküdt az akna keleti sarkában.

Az *infans* I. korú gyermek melléklete

2. Szürke, feketésszürke, világosbarna foltos, szabad kézzel formált *edény* (247. kép 12) került elő a koponya mögött. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kerámiatörmelékkel erősen soványított, egyenetlenül elmunkált, enyhén horpadásos, repedezett. Igen rossz megtartású, vékony agyagmáz fedí. Rövid pereme enyhén kihajló, ujjbnyomkodásokkal díszített. Erősen aszimmetrikus kiképzésű. A talpnál összeszűkül, alja egyenesen levágott. Mag.: 13 cm, pátm.: 10,1 cm, fátm.: 8,1 cm. (VIDA 1999 IID2/d1 típus)

A viselet leletei

3. Világoszöld, erősen kopott, matt felületű, deformálódott, lapított gömb alakú áttetsző *üveggyöngy* (247. kép 3), furata hengeres. H.: 0,5–0,6 cm, átm.: 0,8 cm, furat átm.: 0,32 cm. ID.No: 3741. 4. Ezüstlemezből kivágott, téglalap alakú *csüngő* (247. kép 4), felülete sérült. H.: 1,9 cm, sz.: 1,1 cm, v.: 0,2 cm. ID.No: 3742. 5. Sötétvörös, fényes, lyukacsos, kopott, törött, sérült felületen négy (-1), síkból kiugró törött fehér+világoszöld kétrétegű dudoros (szemes) és körülöttük 4×-es fehér lapos hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngytöredék*, bázisos furata kónuszos. H.: 0,8–0,9 cm, átm.: 1,3–1,6 cm, furat átm.: 0,4–0,45 cm. ID.No: 3743. 6. Téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú *karneolgyöngy* (247. kép 5), kónuszos furattal. H.: 1,2 cm, sz.: 0,65 cm, v.: 0,4 cm, furat átm.: 0,1–0,2 cm. ID.No: 3744. 7. Fehér, fényes, lyukacsos felületen három domború sötétvörös+fehér, kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (247. kép 6), bázisos, kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,95–1 cm, átm.: 1,32–1,42 cm, furat átm.: 0,42–0,5 cm. ID.No: 3745. 8. Téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú *karneolgyöngy* (247. kép 7) kónuszos furattal. H.: 1,2 cm, sz.: 0,8 cm, v.: 0,55 cm, furat átm.: 0,11–0,2 cm. ID.No: 3746. 9. Ezüstlemezből kivágott, téglalap alakú *csüngő* (247. kép 9). H.: 1,8 cm, sz.: 0,9 cm, v.: 0,6 cm. ID.No: 3747. 10. Téglalap átmetszetű, hasáb alakú, erősen kopott felületű *borostyángyöngy* (247. kép 10), hengeres furattal. H.: 1 cm, sz.: 0,9 cm, v.: 0,5 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No: 3748. 11. Öt-hat karikából összerozsdásodott *vaslánc* (247. kép 11).

636. *sír* (F/10). Padmalyos *sír*. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. Az akna h.: 100 cm, sz.: 50 cm, m.: 6 cm. A sekély mélységben jelentkező, négyzetes alakú *sír* barnásszürke foltja jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajtól. A sekély mélység miatt az akna és a padmaly foltja együtt jelentkezett. A földmunka során a gyermek vázmaradványát megbolygatták. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 120 cm, sz.: 55 cm, m.: 15 cm. Az enyhén teknős aljú padmalyban *infans* I. korú (1–1,5 éves) gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő.

637. *sír* (G/9–10; 248. kép 1–2). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNY, 70–250°. Az akna h.: 160 cm, sz.: 65–70 cm, m.: 30–90 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna foltjának északkeleti fele élénksárga, míg a délnyugati fele barnásszürke színnel jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy-egy szarvasmarha és juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő 15–40 cm vastag betöltésen. Az akna alja az északkeleti végétől 13°-os szögben lejtett 130 cm hosszan, majd egy 20 cm mély lépcső után ugyanilyen szögben folytatódott a fülke végéig. Az akna délnyugati végében a betöltés fekete volt. A fülke h.: 230 cm, sz.: 70 cm, m.: 90–120 cm. A fülkében *juvenis* korú (20–22 éves) nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa feküdt 3–8 cm vastag betöltésen. Az arckoponya összeroppant, válla összehúzva, karcsontjai szorosan a bordák mellett, lábcsontjai párhuzamosan feküdtek.

Állatmelléletek

1. *Adultus* korú *tehén koponyája* feküdt az állkapcsán az akna déli negyedében, orral déli irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai, farokcsigolyái* közvetlenül a koponya mögött feküdtek. 2. *Infans* korú (3 hónapos) *juh koponyája, mellső és hátsó lábcsontjai* a *tehén koponyája* és lábcsontjai alatt kerültek elő.

A viselet leletei

3. Négyzet alakú *vascsat* (248. kép 5) feküdt a bal medencelapát mögött, a csigolyák mellett. Elő- és hátlapján vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. H.: 3,1 cm, sz.: 3,6 cm. 4. *Vaskarika* (248. kép 3) feküdt a bal alkar belső oldala mellett. Átm.: 5 cm. 5. Négyzet alakú *vascsat* (248. kép 4) feküdt a keresztcsonton. Csuklós részén vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. H.: 3,3 cm, sz.: 3,5 cm. 6. Téglalap alakú, két szélén enyhén visszahajló *vaslemez* (248. kép 6) került elő a bal medencelapát alatt. H.: 3,3 cm, sz.: 1,6 cm. 7. Két végén visszahajló *vashuzal* került elő oldalához rozsdásodott *vaskarikával* (248. kép 7) a sír bontása során. H.: 4,3 cm.

638. sír (F/9). Aknasír. T.: ÉK–DNy. H.: 110 cm, sz.: 65 cm, m.: 5 cm. Az igen sekély mélységben jelentkező téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésfekete foltja megkülönböztethető volt a barnásszürke agyagos altalajon. A sírban *infans I. korú gyermek* koponyatöredékei és fogai kerültek elő.

A viselet leletei

1. Zöld, fényes felületű, fényáteresztő, deformálódott, rövid henger alakú *üvegyöngy* (199. kép 10), kónuszos furattal. H.: 0,57–0,64 cm, átm.: 0,82–0,87 cm, furat átm.: 0,3–0,36 cm. ID.No.: 19261. 2. Sötétkék, fényes felületű, deformálódott, rövid henger alakú fényáteresztő *üvegyöngy* (199. kép 11), enyhén kónuszos furattal. H.: 0,6–0,68 cm, átm.: 0,86–0,92 cm, furat átm.: 0,22–0,28 cm. ID.No.: 19262. 3. Sötétvörös, fehéresen és sávosan pusztuló felületű, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (199. kép 12), több darabra törve, hengeres furattal. H.: 0,54 cm, átm.: 0,56 cm, furat átm.: 0,24 cm. ID.No.: 19263.

639. sír (H/8–9; 249. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNy. Az akna h.: 180 cm, sz.: 60–75 cm, m.: 40–70 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú, délnyugati végén kiszélesedő sír északkeleti harmada világossárga, délnyugati kétharmada barnásszürke foltként, határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. A függőleges falú aknában egy szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő 5–15 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna alja az északkeleti végétől folyamatosan lejtett a fülke szájáig. Az akna délnyugati végében a betöltés fekete és zsiros tapintású volt. A fülke h.: 230 cm, sz.: 60–70 cm, m.: 70–105 cm. A 15°-os lejtésű, teknős aljú fülkében 40–59 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő 3–5 cm vastag betöltésen. Koponyája jobbra és előrebillent, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett, lábcsontjai párhuzamosan feküdtek.

Állatmelléklet

1. Egy 1½–2 éves szarvasmarha koponyája feküdt az állkapcsán hátrabilenve az akna közepén, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai* a koponya mögött kerültek elő, az akna északnyugati fala mellett.

A *maturus* korú nő melléklete

2. Meghatározhatatlan állat *tojásának* apró töredékei kerültek elő bontás során.

A viselet leletei

3. *Nagy gömbcsüngős ezüsfülbevaló* (249. kép 3) feküdt töredékes állapotban a koponya bal csecsnyúlványa mellett. Gömb átm.: 1,5 cm. 4. *Nagy gömbcsüngős ezüsfülbevaló* (249. kép 4) feküdt töredékesen a jobb csecsnyúlvány mellett. Nyaklánc gyöngyei kerültek elő a mellkas felső részéről, az állkapocs környékéről (250. kép 1). 5. Szürkésfekete, matt, kopott felületen négy, síkból kiugró, fehér dudoros és körülöttük 4×-es okkersárga szétfolyt hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* több darabban, furata hengeres. H.: 0,56–0,6 cm, átm.: 0,75–1 cm, furat átm.: 0,28 cm. ID.No.: 3749. 6. Barna felületen négy, síkból kiugró kék dudoros és körülöttük 4×-es okkersárga, barna mázas, szétfolyt felületű, hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy*, furata hengeres. H.: 0,6–0,65 cm, átm.: 0,75–1 cm, furat átm.: 0,22 cm. ID.No.: 3750. 7. Narancssárga, matt, kopott, porózus, barna mázas felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, furata kónuszos. H.: 0,6 cm, átm.: 0,8 cm, furat átm.: 0,3–0,35 cm. ID.No.: 3751. 8–24. Tizenhét világosdrapp, matt, porózus, töredékes felületű, gyűrű alakú opak *üvegyöngy*, furatuk hengeres. H.: 0,5–0,22 cm, átm.: 0,41–0,9 cm, furat átm.: 0,15–0,3 cm. ID.No.: 3752–3754, 3756, 3760, 3765–3766, 3770–3771, 3777–3779, 3786, 3789, 3799, 3804–3805. 25–29. Négy világosdrapp és egy világossárga, matt felületű, gyűrű (köles) alakú opak *üvegyöngy*. H.: 0,2–0,3 cm, átm.: 0,4 cm, furat átm.: 0,11–0,2 cm. ID.No.: 3780, 3813, 3815–3817. 30–31. Két okkersárga, matt felületű, gyűrű (köles) alakú opak *üvegyöngy*, furata hengeres. H.: 0,15–0,18 és 0,1–0,2 cm, átm.: 0,4 cm, furat átm.: 0,2 és 0,25 cm. ID.No.: 3790, 3803.

32–38. Hét fehéres és okkersárga, szürkésdrapp, matt felületű, gyűrű alakú opak *üvegyöngy*, furata hengeres. H.: 0,21–0,58 cm, átm.: 0,45–0,85 cm, furat átm.: 0,2–0,28 cm. ID.No: 3759, 3802, 3784, 3814, 3787, 3798, 3769.

39–43. Öt okkersárga, illetve fehéres sárga, matt, porózus felületű, többnyire deformálódott, korong alakú opak *üvegyöngy*, bázisos furata hengeres. H.: 0,23–0,55 cm, átm.: 0,43–0,9 cm, furat átm.: 0,16–0,35 cm. ID.No: 3811. (elveszett), ID.No: 3783, 3797, 3807, 3818.

44. Fehéressárga, matt felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, furata hengeres. H.: 0,4–0,42 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,16–0,2 cm. ID.No: 3791.

45–46. Két barna, pusztuló felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,3–0,5 cm, átm.: 0,7–0,8 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 3762, 3782.

47. Barnás okkersárga, kopott felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,36 cm, átm.: 0,58 cm, furat átm.: 0,17–0,22 cm. ID.No: 3819.

48–49. Két sárgásan pusztuló felületű, kék és egy fehéresen pusztuló türkizzöld, gyűrű alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,25–0,3 cm és 0,23 cm, átm.: 0,45–0,6 cm, furat átm.: 0,22 és 0,18 cm. ID.No: 3755, 3767, 3788.

50. Fekete, porózus, törött felületű, gyűrű alakú opak *üvegyöngy*, furata hengeres. H.: 0,2 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No: 3758.

51. Szürkésfekete, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,5–0,55 cm, átm.: 0,8–1 cm, furat átm.: 0,21 cm. ID.No: 3801.

52. Fekete, matt felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, furata hengeres. H.: 0,34–0,47 cm, átm.: 0,72–0,77 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No: 3806.

53. Sötétbarna, matt, kopott felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,28 cm, átm.: 0,48 cm, furat átm.: 0,21 cm. ID.No: 3812.

54. Szürkéskék, sárgásan irizáló felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,26 cm, átm.: 0,46 cm, furat átm.: 0,23 cm. ID.No.: 19264.

55. Okkersárga, barna mázas, kopott, matt, lyukacsos felületű, 2×-en összetett, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (250. kép 69), hengeres furattal. H.: 0,72 cm, átm.: 0,7–0,72 cm, furat átm.: 0,22 cm. ID.No: 3792.

56–57. Két fekete, porózus, matt felületen három okkersárga dudoros rátétdíszes, lapított gömb opak *üvegyöngy* (250. kép 4, 18), bázisos furata hengeres. H.: 0,42–0,5 és 0,62 cm, átm.: 0,6–0,7 cm, furat átm.: 0,2–0,25 cm. ID.No: 3796, 3761.

58. Sötétbarna, porózus felületen három domború, világossárga, dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (250. kép 39), hengeres furattal. H.: 0,4–0,45 cm, átm.: 0,55–0,62 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No: 3785.

59–60. Két sötétvörös, matt, kopott, lyukacsos felületen három, síkból kiugró szürkésfehér dudoros és körülöttük 3×-os fehér hurokfolyatott rátétdíszes, aszimmetrikus lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (250. kép 2, 72), bázisos furata hengeres. H.: 0,9 és 0,6 cm, átm.: 0,7–0,88 és 0,6–1 cm, furat átm.: 0,25 és 0,3 cm. ID.No: 3793, 3809.

61–62. Két sötétvörös, matt, lyukacsos felületen három fehér, síkból kiugró dudoros és körülöttük 3×-os okkersárga hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,6–0,65 cm, átm.: 0,76–1,1 cm és 0,68–0,86 cm, furat átm.: 0,32 cm. ID.No: 3794–3795.

63–64. Két sötét vörösesbarna, kopott felületen négy szürkésfehér dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, furata kónuszos. H.: 0,55–0,7 és 0,7–0,8 cm, átm.: 0,85–1 és 0,88–0,95 cm, furat átm.: 0,32–0,38 és 0,35 cm. ID.No: 3781, 3810.

65. Barna, sárgásan irizáló felületen négy szürkésfehér dudoros rátétdíszes, deformálódott, gyűrű alakú opak *üvegyöngy fél töredéke* (250. kép 23), furata hengeres. H.: 0,45 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 3757.

66. Barna, porózus, töredékes felületen három szürkésfehér+sötétkék kétrétegű dudoros (szemes), deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (250. kép 41), hengeres furattal. H.: 0,64 cm, átm.: 0,77–0,91 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 3764.

67. Sötét vörösesbarna, feketésen pusztuló felületen három domború szürkésfehér+feketés, sötétkék kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (250. kép 42), hengeres furattal. H.: 0,49 cm, átm.: 0,66–0,89 cm, furat átm.: 0,22 cm. ID.No.: 3808.

68–69. Barna, porózus, kopott felületen négy domború fehér+sötétkék, kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, lapított gömb alakú *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,4–0,52 cm, átm.: 0,7–0,95 cm, furat átm.: 0,32 cm. ID.No: 3775.

70. Sötétbarna, matt, lyukacsos felületen négy, síkból kiugró fehér+világoskék kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, bázisos furata hengeres. H.: 0,45–0,52 cm, átm.: 0,82–1 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No: 3774.

71. Sötét vörösesbarna, matt felületen négy szürkésfehér+sötétkék kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, bázisos és behúzódtott bázisú furata hengeres. H.: 0,18–0,22 cm, átm.: 0,45 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No: 3776.

72–73. Két sötét vörösesbarna, matt felületen négy, síkból kiugró szürkésfehér+kékesfekete kétrétegű dudoros (szemes) és 4×-es szürkésfehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, bázisos furata hengeres. H.: 0,5–0,6 és 0,4–0,55 cm, átm.: 0,8–1 és 0,8–0,92 cm, furat átm.: 0,32 és 0,3 cm. ID.No: 3763, 3768.

74. Szürkésbarna, lyukacsos, irizáló felületen négy (-4) apró, síkból kiugró szürkésbarna+kék kétrétegű dudoros (szemes) és körülöttük 4×-es vékony világossárga hurokfolyatott rátétdíszes, iker lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (250. kép 70), kónuszos furattal. H.: 1,05 cm, átm.: 0,75–1,15 cm, furat átm.: 0,26–0,3 cm. ID.No: 3773.

75. Sötétbarna, matt, lyukacsos felületen öt dudoros szürkésfehér rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, bázisos furata hengeres. H.: 0,2–0,22 cm, átm.: 0,45 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No: 3800.

76. Szürkéskék, sárgásan irizáló felületű, téglalap átmetszetű rövid hasáb alakú opak *üvegyöngytöredék* (250. kép 50), törött szélű furata kónuszos. H.: 0,45–0,55 cm, sz.: 0,6 cm, v.: 0,52 cm, furat átm.: 0,22–0,3 cm. ID.No: 3772.

77. Négyzet alakú *vascsat* (249. kép 5) feküdt a jobb medencelapát külső szélén. Ragasztott. H.: 3 cm, sz.: 3 cm.

641. sír (F/10; 251. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNy. Az akna h.: 190 cm, sz.: 110 cm, m.: 65–140 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna faltjának északkeleti fele élénksárga, míg a délnyugati fele szürkésbarna színnel jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő 2–25 cm vastag betöltésen. Az akna aljának északkeleti fele 100 cm hosszan vízszintes, majd 35°-ban lejtett a fülke végéig. A fülke h.: 235 cm, sz.: 80–90 cm, m.: 140–230 cm. A fülkében 20–22 éves férfi hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő. Koponyája előrebillent, mellkasát hosszában a bal kulcsonttól a szeméremcsontig állatjázat bolygatta meg, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett, lábcsonthoz párhuzamosan feküdtek.

Állatmellékletek

1. Egy 2–2½ éves tehén koponyája feküdt a bal oldalán az akna nyugati sarkában, orral délnyugati irányban. Mellső és hátsó lábcsonthoz, farokcsigolyái az akna délnyugati végében kerültek elő a koponya alatt, illetve mellette. 2. Infans korú (6–8 hónap) juh koponyája került elő a tehénkoponya alatt, a mellső és hátsó lábcsonthoz az akna délnyugati végében, a koponya mellett.

Az juvenis korú férfi mellékletei

3. Subadultus korú juh keresztcsontja és ágyékcsigolyái feküdt a koponya mögött 20 cm-re. 4. Nyéltámaszos vasfokos (251. kép 6)¹²² feküdt élével kifelé a jobb boka külső oldala mellett, illetve alatta. Éle íves, pengéje legyező alakú, a pengeháta egyenes, az alja kiszélesedő. A rövid szárú oldalsó nyéltámaszai rombusz alakúak, foka rövid, négyszögletes átmetszetű. A köpű kerek, benne vasoxiddal konzerválódott farostok vannak. H.: 13,5 cm, ebből a penge h.: 8 cm, a fok h.: 3 cm, köpű átm.: 2,3 cm, nyéltámasz h.: 5,7 cm.

A viselet leletei

5. Diszitetlen felületű, deformálódott, rövid henger alakú üvegyöngy került elő az egyik oldalán behúzódó bázisú furattal a sír bontása során. 6. Négyzet alakú vascsat (251. kép 5) került elő a mellkas közepén, állatjázatból. Hátoldalán vasoxiddal konzerválódott, ritka szövésű textilmaradvány, előlapján bőrmaradvány található. H.: 4,1 cm, sz.: 4,1 cm. 7. Töredékes, négyzet alakú vascsat (251. kép 3) feküdt a keresztcsont fölött. Hátoldalán és csuklós részén vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány található. H.: 3,5 cm, sz.: 3,3 cm. 8. Kerek keresztmetszetű vaskarika (251. kép 4) feküdt a bal medencelapát felső peremén. Átm.: 3,1 cm.

643. sír (H/10). Padmalyos sír. T.: ÉK–DNy. Az akna h.: 120 cm, sz.: 60 cm, m.: 20 cm. A sekély mélységben jelentkező téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltja jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajban. A földmunka során az állatkoponyát kissé megbolygatták. Az aknában egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt 5–12 cm vastag betöltésen. Az akna alja vízszintes volt, csak közvetlenül a padmaly szája előtt alakították ki a falat függőlegesre. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 120 cm, sz.: 55 cm, m.: 35 cm. A padmalyban infans I. korú gyermek koponyája és hosszúcsontjainak töredékei kerültek elő.

Állattemetkezés

1. Adultus korú juh koponyája feküdt a jobb oldalán az akna keleti sarkában, orral északkeleti irányban. Mellső és hátsó lábcsonthoz a koponya mögött kerültek elő, az akna délkeleti fala mellett.

644. sír (H/9–10). Aknasír. T.: ÉK–DNy. H.: 95 cm, sz.: 50 cm, m.: 13 cm. A sekély mélységben jelentkező téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltja jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajban. A földmunka során az edényt és az állatcsontokat megbolygatták. Az aknában egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok), hiányos maradványa feküdt. A sír alján infans I. korú gyermek koponyájának és hosszúcsontjának töredékei kerültek elő.

Állatmelléklet

1. Infans korú juh koponyatöredékei feküdtek a sír délkeleti fala mellett. Lábcsonthoz a sír bontása közben kerültek elő.

¹²² A tárgy kontúrrajza a felszedést követően, az ásatáson készült.

Az *infans* I. korú gyermek melléklete

2. Feketésszürke, szabad kézzel formált *edény* (247. kép 18) állt a koponya jobb oldala mellett, nyakán vörösesbarna foltokkal. Igen gyengén kidolgozott anyagú, homokkal erősen és kevés kerámiával soványított (d.: 0,4 cm), felülete egyenetlenül elmunkált, erősen horpadásos, repedezett. Keményre égetett, rossz megtartású, vékony agyagmáz fedi. Rövid pereme enyhén kihajló, lekerekített. Válla erőteljes, aszimmetrikus kiképzésű. Töredékes, 2/5-e hiányzik. A talpnál összeszűkül, alján kerek delle (4,2 cm). Mag.: 12 cm, fátm.: 6,7–7,1 cm. (VIDA 1999 IID2/a típus) A kerámiaedényből vett földminta gyakorlatilag pollenmentes volt, az archeobotanikai vizsgálat sem mutatott ki növényi maradványokat.

A viselet leletei

3. *Nagy gömbcsüngős bronzfülbevaló* (247. kép 13). Karikája kerek átmetszetű, a karikát és a gömbcsüngőt egy bordázott bronzszalag kötötte össze. Karika átm.: 1,3 cm, gömb átm.: 1,1 cm. 4. *Nagy gömbcsüngős bronzfülbevaló* (247. kép 14). Karikája kerek átmetszetű, a karikát és az ezüst gömbcsüngőt egy bordázott bronzszalag kötötte össze. Karika átm.: 1,4×1,5 cm, gömb átm.: 1,2 cm. 5. Sötét vörösesbarna, fényes felület közepén ismétlődve 2–2, zöld alapon zöld+fehér+kék szirmos betétdíszes, lapított gömb alakú millefiori opak *üveggyöngy* (247. kép 16), bázisos furata hengeres. H.: 1,2 cm, átm.: 1,15 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 3820. 6. Két szélén sötétvörös, matt felületen zöld+fehér virágszirmok között téglalap alakú, sötétebb zöld mezőben kékes–fehéres alapon vörösesbarna pont díszes, hatszög átmetszetű, hosszú hasáb alakú millefiori opak *üveggyöngy* (247. kép 17), hengeres furattal. H.: 2,3 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,21 cm. ID.No: 3821. 7. Fehér, matt, lyukacsos, fényes felületű, rövid henger alakú opak *üveggyöngy* (247. kép 15), hengeres furattal. H.: 0,39–0,41 cm, átm.: 0,7–0,8 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 3822.

650. *sír* (H/9–10; 252. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNy. Az akna h.: 215 cm, sz.: 65–80 cm, m.: 40–95 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna foltjának északkeleti fele élénksárga, míg a délnyugati fele barnásszürke színnel jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy ló és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő 5–25 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna aljának északkeleti kétharmada közel vízszintes, míg a fülkéhez közelebb eső része meredek kialakítású volt. Az akna délnyugati végében a betöltés fekete volt. A fülke h.: 230 cm, sz.: 90–95 cm, m.: 95–220 cm. A 30°-os lejtésű, teknős aljú fülkében 23–x éves férfi hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő 6–10 cm vastag betöltésen. A koponyája összeroppant, válla szorosan összehúzva, karcsontjai a bordák mellett feküdtek. Lábcsontjai térdben enyhén felemelkedve, szétnyílt állapotban voltak.

Állatmellékletek

1. Egy 3–3½ éves mén koponyája feküdt az állkapcsán az akna délkeleti fala mellett, az akna délnyugati felében, orral délnyugati irányban. *Bal mellső lábcsontjai* a koponya alatt kerültek elő, a jobb az akna közepén, míg a *hátsó lábcsontok* a *farokcsigolyákkal* az akna északkeleti felében párhuzamosan feküdtek a délkeleti, illetve az északnyugati fal mellett. Mindegyik lábcsont patával délnyugati irányban feküdt. 2. *Infans korú* (6–8 hónapos) juh koponyája feküdt a jobb oldalán a lókoponya orra alatt, orral északnyugati irányban. *Lábcsontjai* a lókoponya alatt kerültek elő, illetve annak közvetlen közelében.

Az *adultus* korú mén leletei

3. Aszimmetrikus szájvasú, végkarikás kiképzésű, csuklós *vas csikózabla* (252. kép 3) került elő a ló fogai közül. Szárainak keresztmetszete négyzetes. A két végkarika belső falán vasoxiddal konzerválódott falenyomat figyelhető meg. A bal szár h.: 7,8 cm, a jobb szár h.: 9,2 cm, a karikák belső átm.: 1,2 cm, külső átm.: 2,4 cm. 4. Hurkos fülű *vaskengyel* (253. kép 1) feküdt a lókoponya tetején, fülével nyugati irányban. Szárainak keresztmetszete rombusz. Fülének egyik oldalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. Mag.: 13 cm, belső sz.: 9 cm, talpalójának sz.: 1,5 cm. 5. Hurkos fülű *vaskengyel* (253. kép 2) feküdt a jobb hátsó lábcsont előtt, az akna északnyugati fala mellett, fülével északnyugati irányban. Szárainak keresztmetszete rombusz. Mag.: 13 cm, belső sz.: 8,5 cm, talpalójának sz.: 1,5 cm. 6. *Vas hevedercsat* (252. kép 4) került elő töredékes állapotban a lólábcsontok felszedése közben.

A *felöltött* férfi mellékletei

7. Világosszürke, gyorskorongolt, jó minőségű *edény* (253. kép 3) állt a fülke északi sarkában, közvetlenül az akna végénél, 50 cm-re a koponyától, kb. 20–23 cm vastag betöltésen. Anyaga nagyon jól iszapolt, kevés szitált homokkal soványított. Vékony falú, egyenletesen szürkére égetett. Közepesen kihajló pereme felmagasodik, belső részén fedőtartó ív fut körbe. A perem alatt az ívelt nyakba kiszélesedő, síkzott peremű, 2,5 cm hosszú kiöntőt illesztettek,

vele szemben indul a peremből a 3 cm széles, bordás szalagfűl, amely a lecsapott váll alatt csatlakozik az edényhez. Az edénytest tojásdad alakú, legnagyobb kiszélesedése a középvonalnál látható. A talpig egyenletesen szűkül, alja egyenesen levágott. Az edény középső sávjában a gyorskorongolós technikára utalnak a szabályosan körbefutó bordák. A vállat két vonalköteg között hullámvonalköteg díszíti, az edényfelületet vékony szürke anyagmáz borítja. Az edény alsó harmadában ferde levágásnyomok láthatók. Jó állapotú, ragasztott. Mag.: 19,8–20,4 cm, pátm.: 11,9–12,2 cm, fátm.: 7,7–8,1 cm. (VIDA 1999 IB2/11 típus) 8. Felső nyélállású, egyenes, egyélű *vaskés* (254. kép 13) feküdt a jobb combcsont belső oldala mellett 2 cm vastag betöltésen. Nyelét vasoxiddal konzerválódott farostok fedik. Pengéjének felső harmadához hegyes végű vasdarab oxidálódott. H.: 13,5 cm, ebből a nyél h.: 3 cm. 9. Kb. 26 cm átmérőjű kerek csöke foltot figyeltünk meg a bal és a jobb lábszár alsó vége alatt, illetve előtt, melynek a szélén körben barna csík volt.

A viselet leletei

10. Enyhén trapéz alakú *vascsat* (254. kép 9) feküdt a bal combcsont belső oldala mellett, pecekkel lefelé. Hátoldalán és a pecek csuklójánál vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány látható. H.: 3,8 cm, sz.: 2,8×3,3 cm. 11. Négyzetes *vascsat* (254. kép 10) feküdt az oldalára fordulva a két combcsont között. Hátoldalán vasoxiddal konzerválódott textilmaradvány látható. H.: 3,4 cm, sz.: 3,5 cm. 12. Félgömb fejű *bronzszegecs* (254. kép 1) került elő töredékes állapotban a jobb alkar külső oldala mellett. 13. Félgömb fejű *bronzszegecs* (254. kép 2) került elő töredékes állapotban a bal alkarcsontok alsó vége közül. 14. Félgömb fejű *bronzszegecs* (254. kép 3) került elő töredékes állapotban a jobb bordák alól, felszedés közben. 15. Félköríves végű, köpűs *vas kisszívég* (254. kép 11) feküdt töredékes állapotban a jobb medencelapát és a csigolya között. A köpűs része hiányos. Felső széléhez egy bronz félgömb rozsdásodott. Egyik oldalát vasoxiddal konzerválódott, sávyos szövésű textilmaradvány fedi. H.: 4 cm, sz.: 2 cm. 16. Félköríves végű, köpűs *vas kisszívég* (254. kép 12) feküdt a bal medencelapát mögött. Felszerelése egy bronzszegeccsel történt. Egyik oldalát vasoxiddal konzerválódott finomabb és egy durvább szövésű textilmaradvány fedi. H.: 5,1 cm, sz.: 2,2 cm. 17. Préselt, peremes, ívelt végű *ezüst kisszívég* (254. kép 6–7) feküdt a bal medencelapát alatt, a karcsontokhoz közel, alsó végével a térd irányában. Hátlapja is ezüstlemez, előlapjának felső széle töredékes. Felszerelése egy szegeccsel történt. H.: 4 cm, sz.: 1,6 cm. 18. Ezüst *kisszívég* (254. kép 8) feküdt töredékes állapotban a jobb térd belső oldala mellett. Hátlapja és oldallécének töredéke bronz. Felszerelése egy szegeccsel történt. Sz.: 1,6 cm. 19. Préselt, peremes, ívelt végű *ezüstveret töredéke* (254. kép 4) került elő a hátoldalát kitöltő massa maradványával a bal lábszárcsont belső oldala mellett. 20. Préselt, peremes, téglalap alakú, ívelt oldalú *bronzveret* (254. kép 5) került elő töredékes állapotban, a hátoldalát kitöltő massa és bronzszegecs maradványával a bal térd belső oldala mellett. Felülete ezüstözött. H.: 2 cm, sz.: 1,5 cm.

653. *sír* (F/8; 255. kép 1–2). Padmalyos sír. T.: ÉK–DNy, 50–230°. Az akna h.: 185 cm, sz.: 70 cm, m.: 45–65 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésfekete betöltése apró agyagrögökkel keverten jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. Az aknában egy szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa feküdt 10–25 cm vastag betöltésen. Az akna aljának északnyugati fele enyhén lejtett a padmaly felé. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 195 cm, sz.: 50 cm, m.: 65–70 cm. A padmaly oldalfalai lefelé szűkültek, végei íves kialakításúak voltak. A teknős aljú padmalyban 8–9 éves *gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású, valószínűleg állatjártattal bolygatott csontváza került elő 3–5 cm vastag betöltésen. Koponyája a jobb oldalán, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett, lábsontjai párhuzamosan feküdtek.

Állatmellékletek

1. Egy 10–12 hónapos *szarvasmarha koponyája* feküdt a jobb oldalán az akna délkeleti oldala mellett, orral északkeleti irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya mögött kerültek elő, a *hátsó lábsontok* az akna délnyugati felében. 2. *Juvenis korú* (1–1½ éves) *juh koponyája* feküdt a bal oldalán az akna nyugati sarkában, orral délkeleti irányban. *Lábsontjai* a szarvasmarha hátsó lábsontjai alatt kerültek elő, az akna északnyugati fala mellett.

Az *infans* II. korú gyermek mellékletei

3. *Adultus korú juh keresztcsontja* feküdt a koponya bal oldala mellett. 4. *Adultus korú házityúk jobb szárnyának karcsontja* került elő a sír bontása közben.

A viselet leletei

5. Öntött *bronzcsat* (255. kép 3) feküdt vaspecekkel lefelé a bal combcsont felső végénél, állatjártatban. A pecken vasoxiddal konzerválódott textilmaradvány látható. H.: 1,9 cm, sz.: 2 cm.

654. sír (H/8). Aknasír. T.: ÉK–DNy, 50–230°. H.: 95 cm, sz.: 50 cm, m.: 20 cm. A sekély mélységben előkerült téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltja jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír alján *infans I. korú gyermek* hiányos vázmaradványa került elő.

Az *infans I. korú* gyermek melléklete

1. Narancssárgás, szürke foltos, szabad kézzel formált *edény* (257. kép 35) állt a sír keleti sarkában. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete rücskös, egyenetlenül elmunkált, horpadásos, repedezett. Rossz megtartású, vékony agyagmáz fedi. Rövid pereme ferde, tölcseresen kihajló, sűrű ujjbnyomkodásokkal díszített. Válla lecsapott, teste tojásdad alakú, aszimmetrikus kiképzésű. A talpnál erősen összeszűkül, kitéremkedik, alján delle (3,1 cm). Mag.: 11,9–12,3 cm, pátm.: 7,9–8,1 cm, fátm.: 6,4–6,6 cm. (VIDA 1999 IIID2/a típus) Az edényből vett földmintában rendkívül sok és sokféle, főleg rovarmegporzású növény pollenje volt: *Althaea* (zilíz), *Aster* (őszirózsa), *Caryophyllaceae* (szegfűféle), *Centaurea* (imola), *Echinops* (szamárkönyér), *Fabaceae* (pillangósvirágúak), *Liguliflorae* (őszirózsafélék), *Malva* (mályva), *Polygonum*(?) (keserűfű), *Ranunculus* (boglárka). Virágzási idejük július–szeptember.

655. sír (H/9–10; 256. kép 1–2). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. Az akna h.: 210 cm, sz.: 75–85 cm, m.: 40–100 cm. Téglalap alakú, lekerekített sarkú akna foltjának északkeleti fele élénksárga, míg a délnyugati fele barnásszürke-fekete színnel jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában két szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő 5–28 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna északkeleti felének az alja enyhén, a délnyugati fele 35°-os szögben lejtett a fülke végéig. Az akna délnyugati végében 70 cm hosszan és a teljes szélességében a betöltés fekete volt. A fülke h.: 260 cm, sz.: 70 cm, m.: 100–190 cm. Az erősen teknős aljú fülkében egy 23–*x éves nő* rossz csontmegtartású, állatjáráttal bolygatott vázmaradványa került elő 6–12 cm vastag betöltésen. A koponya előrebíllent, karcsontjai szorosan a bordák mellett, lábcsontrajzi párhuzamosan feküdtek. Az állatjárat főleg a mellkas csontjait mozdította el, de az idők során maga a test is megcsúszhatott. A fülkében a betöltés eltérő elszíneződése alapján az elhunytat koporsóban temették el.

Állatmellékletek

1. *Maturus korú bika koponyája* feküdt az állkapcsán az akna délnyugati felében, a délkeleti fal mellett, orrával déli irányban. *Mellső lábcsontrajzi* a koponya két oldalán, illetve mögötte kerültek elő, a *hátsó lábcsontrajzi* a *farokcsigolyákkal* együtt az akna közepén. 2. *10–12 hónapos tehén koponyája* feküdt az állkapcsán az akna délnyugati felében, az északnyugati fal mellett, orrával délkeleti irányban. *Mellső lábcsontrajzi* a koponya mögött feküdtek, a *hátsó lábcsontrajzi* a *farokcsigolyákkal* együtt az akna közepén. 3. *Juvenis korú (1–1½ éves) juh koponyája* feküdt az állkapcsán az akna közepén, a bika koponyája mögött, orrával déli irányban. *Mellső és hátsó lábcsontrajzi* a koponya mögött kerültek elő, az akna közepén.

A viselet leletei

A nyaklánc gyöngyei (256. kép 4–47) a koponya és az állkapocs alól kerültek elő, a nyakcsigolyák közül, bolygatott helyzetben. 4–10. Hét világossárga, kopott barna, mázas felületű, gyűrű alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,2–0,45 cm, átm.: 0,22–0,8 cm, furat átm.: 0,15–0,32 cm. ID.No: 3829, 3832, 3838, 3845, 3847, 3852, 3861. 11–12. Két világossárga, kopott, barna, mázas felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,3–0,4 cm, átm.: 0,7 és 0,5 cm, furat átm.: 0,28, 0,1–0,12 cm. ID.No: 3841, 3849. 13. Világossárga, kopott, lyukacsos felületű, (köles) lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,3 cm, átm.: 0,4 cm, furat átm.: 0,12 cm. ID.No: 3857. 14. Kék, érdes, lyukacsos, kopott felületű, 2×-en összetett, aszimmetrikus, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,56 cm, átm.: 0,5–0,52 cm, furat átm.: 0,2–0,24 cm. ID.No: 3823. 15–26. Tizenkét kék, lyukacsos, kopott felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,25–0,42 cm, átm.: 0,5–0,6 cm, furat átm.: 0,1–0,35 cm. ID.No: 3824, 3848, 3850, 3851, 3853, 3854, 3856, 3860, 3862–3865. 27–40. Tizennégy sötétkék, lyukacsos, kopott felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, a hengeres furatban fekete elszíneződéssel. H.: 0,1–0,4 cm, átm.: 0,5–0,6 cm, furat átm.: 0,11–0,26 cm. ID.No: 3825–3828, 3830–3831, 3835–3837, 3840, 3855, 3866, 3858–3859. 41. Sötétkék, lyukacsos, kopott felületű, lapított 2×-en összetett gömb alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,5 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,32 cm. ID.No: 3844. 42. Sötétkék, kopott, lyukacsos felületen négy domború, világossárga,

dudoros rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, furata hengeres. H.: 0,25–0,3 cm, átm.: 0,6–0,65 cm, furat átm.: 0,22 cm. ID.No: 3839. 43. Feketéskék, lyukacsos, kopott felületű, deformálódott, rövid henger alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,39 cm, átm.: 0,41 cm, furat átm.: 0,1 cm. ID.No: 3833. 44. Fekete, fényes, tekerceselt felületű, rövid henger alakú opak *üveggyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,4 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,15–0,2 cm. ID.No: 3834. 45. Fekete, kopott felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,5 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,18–0,22 cm. ID.No: 3842. 46. Sötétbarna, matt felületen négy domború, fehér dudoros és körülöttük 4×-es világossárga, kopott felületű, hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, rövid henger alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,6–0,65 cm, átm.: 0,7–0,82 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 3843. 47. Szürkésfekete, matt, kopott, érdes felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,5 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,25–0,3 cm. ID.No: 3846. 48. Áttetsző anyagú, szabálytalan hasáb alakú, ferdén levágott, szabálytalan oldalú *üvegmozaik* (256. kép 3), a vékony és a vastag üveglap között aranyfüsttel. Méretei: 0,63×0,6 cm, v.: 0,45 cm. 49. Négyzetes alakú *vascsat* (256. kép 48) feküdt a jobb térd külső oldala mellett. Hátsó oldalán és a csuklórészen vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány látható. H.: 3,1 cm, sz.: 3,2 cm.

656. *sír* (H/10; 255. kép 4–5). Padmalyos sír. T.: ÉK–DNy, 50–230°. Az akna h.: 160 cm, sz.: 60–65 cm, m.: 5–55 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésfekete betöltése apró agyagrögökkel keverten jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. Az aknában egy szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa feküdt 2–3 cm vastag betöltésen. Az akna alja már a délkeleti faltól lejtett a padmaly szája felé. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 165 cm, sz.: 55–50 cm, m.: 60 cm. A padmaly oldalfalai lefelé szűkültek, végei íves kialakításúak voltak. A padmalyban *infans I. korú* (5–6 éves) *gyermek* hiányos, kirabolt vázmaradványa került elő.

Állatmellékletek

1. *Juvenis korú* (1–1½ éves) *szarvasmarha koponyája* feküdt a bal oldalán az akna északkeleti felében, orral északkeleti irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya mögött kerültek elő egymás mellett, lábujjakkal déli irányban, a *hátsó lábsontok* az akna délkeleti végében. 2. *Adultus korú juh koponyája* feküdt az állkapcsán a szarvasmarha koponya mögött, orral északkeleti irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya mögött kerültek elő egymás mellett, lábujjakkal északkeleti irányban, a *hátsó lábsontok* az akna délkeleti felében, lábujjakkal északkeleti irányban.

A viselet leletei

A koponya környékén előkerült gyöngyök (255. kép 11–59). 3. Fekete, fényes felületén tekerceselés nyomával, lapított gömb (köles) alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,2 cm, átm.: 0,4 cm, furat átm.: 0,14 cm. ID.No: 3871. 4–10. Hat fekete, fényes felületű, lapított gömb (köles) alakú opak *üveggyöngy*, furata hengeres. H.: 0,2–0,3 cm, átm.: 0,3–0,4 cm, furat átm.: 0,1 cm. ID.No: 3873–3874, 3876–3877, 3902–3903. 11–30. Hús fekete, fényes felületű 2×-en összetett, lapított gömb (köles) alakú opak *üveggyöngy*, furata hengeres. H.: 0,21–0,62 cm, átm.: 0,25–0,4 cm között, furat átm.: 0,1–0,2 cm. ID.No: 3872, 3875, 3878–3884, 3891–3901. 31. Fekete, fényes felületű, hosszú henger (köles) alakú opak *üveggyöngy*, oldalai ferdén levágottak, furata hengeres. H.: 0,3 cm, átm.: 0,25 cm, furat átm.: 0,1 cm. ID.No: 3904. 32–34. Három zöld, fehérösen irizáló felületű, lapított gömb alakú fényáteresztő *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,2–0,3 cm, átm.: 0,2–0,4 cm, furat átm.: 0,1 cm. ID.No: 3886, 3888, 3890. 35. Világoszöld, fehérösen irizáló felületű, rövid henger alakú fényáteresztő *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,25 cm, átm.: 0,25 cm, furat átm.: 0,1 cm. ID.No: 3885. 36. Világoszöld, dinnyemag alakú áttetsző *üveggyöngy* (hosszában félbetörve), hengeres furatában rézcsövecske. H.: 1,1 cm, v.: 0,4 cm. ID.No: 3905. 37. Sötétvörös, matt, lyukacsos, kopott felületű, négyzet átmetszetű, rövid hasáb alakú, deformálódott oldalú opak *üveggyöngy* (255. kép 9), bázisos furata hengeres. H.: 0,4–0,5 cm, sz.: 0,7 cm, v.: 0,7 cm, furat átm.: 0,35 cm. ID.No: 3867. 38. Sötétzöld, nagyméretű, lyukacsos, kopott felületű, sérült oldalú, deformálódott, lapított gömb alakú áttetsző *üveggyöngy* (255. kép 8), egyik oldalon bázisos furata kónuszos. H.: 1,4 cm, átm.: 1,65 cm, furat átm.: 0,65–0,72 cm. ID.No: 3868. 39. Sötétkék, kopott, matt felületű, közel négyzet átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú opak *üveggyöngy* (255. kép 7), bázisos furata kónuszos. H.: 0,84 cm, sz.: 0,65 cm, v.: 0,65 cm, furat átm.: 0,21–0,4 cm. ID.No: 3869. 40. Világoszöld, matt, lyukacsos, kopott felületen három sötétvörös+sárgásfehér+zöld, betétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (255. kép 6), kónuszos furattal. H.: 1,1 cm, átm.: 0,9 cm, furat átm.: 0,28–0,41 cm. ID.No: 3870. 41. Világoszöld, fehérösen irizáló felületű, rövid henger alakú áttetsző *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,25 cm, átm.: 0,25 cm, furat átm.: 0,1 cm. ID.No: 3885. 42. Töredezett felületű, gömb alakú *ólomgyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,6 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,1 cm. ID.No: 3889. 43. Töredezett felületű, közel gömb alakú *ólomgyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,55 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No: 3887. 44–45. Két *ólomgyöngy töredékei*. ID.No: 3906–3907. 46. Hét-nyolc karikából álló *vaslánc* (255. kép 10) került elő bontás során a padmaly betöltéséből.

657. sír (G/8; 258. kép 1). Fordított tájolású aknasír. T.: DNy–ÉK, 225–45°. H.: 235 cm, sz.: 80 cm, m.: 80 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltja határozott körvonallal jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír alján *maturus korú (40–59 éves) nő* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű rossz megtartású vázmaradványa került elő. Összeroppant koponyája előrebillent, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett, bordái szétnyílván, lábcsontjai párhuzamosan feküdtek.

659. sír (F/9; 258. kép 2). Aknasír. T.: KÉK–NyDNy, 70–250°. H.: 120 cm, sz.: 55 cm, m.: 40 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú barnásszürke folt jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír felső rétegében, a nyesés alatt 3–25 cm mélyen két juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő. Az állatsontok többsége a sír közepe felé dőlt. A sír alján *0,5–1 éves gyermek* rossz megtartású vázmaradványa került elő.

Állatmellékletek

1. *Adultus korú juh koponyája* feküdt a jobb oldalán a sír közepén, a délkeleti fal mellett, orral keleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai* a sír délnyugati felében kerültek elő. 2. *Infans korú (6–8 hónapos) juh koponyája* feküdt a bal oldalán a sír közepén, az északnyugati fal mellett, orral északi irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai* a sír délnyugati felében kerültek elő.

Az *infans I. korú* gyermek melléklete

3. Világosbarnás-szürke foltos, szabad kézzel formált *edény* (258. kép 5) állt a koponya jobb oldala mögött. Igen rosszul kidolgozott anyagú, homokkal és kerámiatörmelékkel közepesen soványított, felülete horpadásos, kissé repedezett, agyagmáz fedé. Rövid pereme tölcseresen kihajló, egyenetlen, sűrű ujjbenyomkodások és ferde bevagdósások díszítik. Válla erősen kiugrik, erősen aszimmetrikus, oldalra húz. A talpnál összeszűkül, kitüremkedik, alján 4,7 cm átmérőjű delle. Mag.: 8,1–8,5 cm, pátm.: 7,6–6,9 cm, fátm.: 5,9–6,2 cm. (VIDA 1999 IIID2/a típus) Az edényből vett földmintában rendkívül sok és sokféle, főleg rovarmegporzású növény pollenjét határozták meg: *Althaea* (zilíz), *Aster* (öszirózsa), *Caryophyllaceae* (szegfűféle), *Centaurea* (imola), *Chenopodiaceae* (libatopfélé), *Echinops* (szamárkönyér), *Fabaceae* (pillangósvirágú), *Lamiaceae* (árvacsalán), *Liguliflorae* (nyelves-virágú), *Malva* (mályva), *Polygonum*(?) (keserűfű), *Ranunculus* (boglárfű). Virágzási idejük július–szeptember. A kerámiaedényből vett földminta archeobotanikai vizsgálatára nem mutatott ki növényi maradványokat.

A viselet leletei

4. *Gyöngycsüngős(?) bronzfülbevaló karikája* (258. kép 3) került elő a jobb halánték mellől, rajta a ráhajlított huzal hurkos vége. A karika átm.: 1,2 cm. 5. *Vascsat töredéke* (258. kép 4) feküdt a mellkas közepén.

663. sír (G/8; 257. kép 1). Aknasír. T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. H.: 135 cm, sz.: 70 cm, m.: 50 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú barnásszürke sírfolt jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír felső rétegében, a nyesés alatt 15–25 cm mélyen három juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő. Az állatsontok többsége – a sír széle mellett körben helyezkedtek el – a sír közepe felé dőlt. A sír alján *infans I. korú (5–6 éves) gyermek* hiányos, kirabolt vázmaradványa került elő.

Állatmellékletek

1. *Adultus korú juh koponyája* feküdt a jobb oldalán a sír déli sarkában, orral délnyugati irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai* a sír hosszoldala mentén kerültek elő. 2. *Infans korú (6–8 hónapos) juh koponyája* feküdt a sír nyugati sarkában. *Mellső és hátsó lábcsontjai* a sír hosszoldala mentén kerültek elő. 3. *Neonatus korú juh koponyájának és lábcsontjának darabjai* a sírbetöltésből, bontás során kerültek elő.

A viselet leletei

Gyöngyök kerültek elő a koponya maradványa és a fogak alól (257. kép 2). 4. *Bronzkarika* (257. kép 3) került elő a koponya maradványának jobb oldala mellől. Átm.: 1,6 cm. 5. Sötétvörös, sávosan pusztuló, irizáló felületű, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (257. kép 34), kónuszos furattal. H.: 0,55 cm, átm.: 0,8 cm, furat átm.: 0,35–0,4 cm. ID. No: 3908. 6. Világossárga, matt, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (257. kép 33), behúzódt furata enyhén kónuszos. H.: 0,4 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,2–0,22 cm. ID.No: 3909. 7. Szürkésfehér, matt, törött felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (257. kép 32). H.: 0,38 cm, átm.: 0,51 cm. ID.No.: 19265. 8. Fekete, tekercselt felületű, rövid bikónikus alakú áttetsző *üvegyöngy* (257. kép 31), hengeres furattal. H.: 0,32–0,35 cm,

átm.: 0,92 cm, furat átm.: 0,35 cm. ID.No: 3910. 9. Sárgásfehér, kopott, lyukacsos felületű, deformálódott, gyűrű alakú opak *üvegyöngy* (257. kép 30), hengeres furattal. H.: 0,2–0,3 cm, átm.: 0,75–0,8 cm, furat átm.: 0,35 cm. ID.No: 3911. 10. Barnásszürke, matt felületen három, síkból kiugró, szürkésfehér+okkersárga, kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (257. kép 29), kónuszos furattal. H.: 0,55–0,6 cm, átm.: 0,65–0,9 cm, furat átm.: 0,25–0,3 cm. ID.No: 3912. 11. Türkizkék, lyukacsos, matt felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (257. kép 28), behúzódo bázisú furata kónuszos. H.: 0,42 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,18–0,22 cm. ID.No: 3913. 12. Barnás világossárga, gyűrű alakú opak *üvegyöngy* (257. kép 27), hengeres furattal. H.: 0,2 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,22 cm. ID.No: 3914. 13. Sötét vörösesbarna, lyukacsos, matt felületű, rövid bikónikus alakú opak *üvegyöngy* (257. kép 26), kónuszos furattal. H.: 0,9 cm, átm.: 0,75 cm, furat átm.: 0,22–0,3 cm. ID.No: 3915. 14. Türkizzöld, matt, kopott, lyukacsos felületű, deformálódott, gyűrű alakú opak *üvegyöngy* (257. kép 25). H.: 0,25–0,32 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 3916. 15. Türkizzöld, irizáló, kopott, lyukacsos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (257. kép 24), hengeres furattal. H.: 0,32–0,42 cm, átm.: 0,67–0,75 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 3917. 16. Szürkésbarna, kopott, lyukacsos, irizáló felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (257. kép 23), hengeres furattal. H.: 0,25–0,31 cm, átm.: 0,69–0,75 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No: 3918. 17. Sárga, matt, lyukacsos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (257. kép 22), kónuszos furattal. H.: 0,25–0,3 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,2–0,22 cm. ID.No: 3919. 18. Okkersárga, matt, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (257. kép 21), hengeres furattal. H.: 0,22 cm, átm.: 0,42 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No: 3920. 19. Okkersárga, matt felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (257. kép 20), hengeres furattal. H.: 0,22 cm, átm.: 0,42 cm, furat átm.: 0,18 cm. ID.No: 3921. 20. Sötét vörösesbarna, fényes, lyukacsos felületű, hosszú bikónikus alakú opak *üvegyöngy* (257. kép 20), kónuszos furattal. H.: 0,6 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,15–0,22 cm. ID.No: 3922. 21. Szürke, matt, érdes, kopott felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy fél töredéke*, hengeres furattal. H.: 0,36 cm, átm.: 0,59 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No: 19266. 22. Fekete, fényes, lyukacsos, kopott felületű, hosszú bikónikus alakú opak *üvegyöngy* (257. kép 19), széle törött, furata kónuszos. H.: 0,6 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,18–0,2 cm. ID.No: 3923. 23. Világossárga, porózus, matt, lyukacsos felületű, 2×-en összetett, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (257. kép 18), furata kónuszos. H.: 0,5 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,16–0,21 cm. ID.No: 3924. 24. Szürkésfekete, matt, kopott, lyukacsos felületű, gömb alakú opak *üvegyöngy* (257. kép 17), behúzott bázisú kónuszos furatában vöröses anyaggal. H.: 1 cm, átm.: 1 cm, furat átm.: 0,12–0,15 cm. ID.No: 3925. 25. Fehéres világossárga, lapított gömb (köles) alakú opak *üvegyöngy*, elporladt. ID.No.: 19268. 26. Sötétbarna, porózus, matt, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (257. kép 15), hengeres furattal. H.: 0,25 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,22 cm. ID.No: 3926. 27. Türkizkék, kopott, matt, porózus lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (257. kép 14), hengeres furattal. H.: 0,3 cm, átm.: 0,58 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No: 3927. 28. Barnássárga, porózus, matt, lyukacsos felületű, gyűrű alakú opak *üvegyöngy* (257. kép 13), furata kónuszos. H.: 0,25 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,15–0,2 cm. ID.No: 3928. 29. Barnássárga, porózus, matt, lyukacsos felületű, gyűrű alakú opak *üvegyöngy* (257. kép 12), furata kónuszos. H.: 0,2 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,21 cm. ID.No: 3929. 30. Sötét türkizkék, porózus, matt, lyukacsos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (257. kép 11), furata hengeres. H.: 0,4 cm, átm.: 0,6–0,65 cm, furat átm.: 0,21 cm. ID.No: 3930. 31. Sötét vörösesbarna, lyukacsos felületű, hosszú bikónikus alakú opak *üvegyöngy* (257. kép 7), kónuszos furattal. H.: 0,7 cm, átm.: 0,65 cm, furat átm.: 0,27–0,3 cm. ID.No: 3931. 32. Barnássárga, porózus, matt felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,32 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,2–0,22 cm. ID.No: 3932. 33. Türkizkék, matt, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (257. kép 6), törött furata kónuszos. H.: 0,3 cm átm.: 0,5 cm. ID.No: 3933. 34. Türkizkék, matt, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (257. kép 5), törött furata kónuszos. H.: 0,4 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No: 3934. 35. Négyzetes *vascsat* (257. kép 4) feküdt a mellkas közepén. Hátoldalát és csuklós részét vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány fedi. H.: 2,8 cm, sz.: 3,5 cm.

665. *sír* (L/11). Aknasír. T.: ÉK–DNy, 40–220°. H.: 160 cm, sz.: 60 cm, m.: 25 cm. A sekély mélységben jelentkező téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke feltja jól megkülönböztethető volt az agyagos altalajon. A sír felső rétegében egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok), hiányos maradványa feküdt. A sír alján *infans II. korú* (8–9 éves) *gyermek* kirabolt vázmaradványa, koponyatöredékei, fogai és hosszúcsontjainak töredékei kerültek elő.

Állatmelléklet

1. *Juvenis korú* (1–1½ éves) *juh koponyájának és lábcsontjainak töredékei* feküdtek a sír alja felett 10–15 cm vastag betöltésen.

A viselet leletei

Gyöngyök feküdtek a fogsor körül. 2. Barnásfekete, lyukacsos, matt, kopott felületen négy, síkból kiugró, fehér+világoszöld, kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (258. kép 6), bázisos furata hengeres. H.: 0,68–0,75 cm, átm.: 1,15–1,4 cm, furat átm.: 0,45 cm. ID.No: 1266. 3. Sötét vörösesbarna, matt, lyukacsos felületen négy, síkból kiugró széles, szürkésfehér dudoros és körülöttük 4×-es szürkésfehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (258. kép 7), hengeres furattal. H.: 0,65 cm, átm.: 1,2–1,5 cm, furat átm.: 0,41–0,45 cm. ID.No: 1267. 4. Sötétvörös, matt felületen öt domború fehér és dudoros, körülöttük 5×-ös sárga, széles hurokfolyatásos rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (258. kép 8), bázisos kónuszos furattal. H.: 0,7 cm, átm.: 1,1–1,15 cm, furat átm.: 0,45–0,5 cm. ID.No: 1272. 5. Sötétvörös, fényes, lyukacsos felületen négy lapos, szürkésfehér pont és körülöttük 4×-es fehér, lapos hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (258. kép 9), kónuszos furattal (2 darabban). H.: 0,75 cm, átm.: 1,15 cm, furat átm.: 0,3–0,38 cm. ID.No: 1269. 6. Sötétszürke, barna foltos, matt, érdes felületen 5×-ös, lapos fehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (258. kép 10), kónuszos furattal. H.: 0,55–0,78 cm, átm.: 0,95 cm, furat átm.: 0,38–0,41 cm. ID.No: 1268. 7. Barna, fényes, lyukacsos felületű, öt domború, okkersárga dudoros és körülöttük 5×-ös szürkésfehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (258. kép 11), bázisos furata kónuszos. H.: 0,61–0,65 cm, átm.: 0,85–0,9 cm, furat átm.: 0,32–0,35 cm. ID.No: 1270. 8. Barnásfekete, matt, lyukacsos alapon négy, síkból kiugró szürkésfehér, dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (258. kép 12), az egyik oldalon bázisos furata hengeres. H.: 0,6 cm, átm.: 0,75–1 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 1271. 9–10. Kerek átmetszetű vas *karperecpár darabjai* (258. kép 13–14) kerültek elő a két alkarcsont helyén.

666. *sír* (K/10; 259. kép 1–2). Padmalyos sír. T.: ÉK–DNy, 40–220°. Az akna h.: 260 cm, sz.: 85 cm, m.: 30–50 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésfekete betöltése apró agyagrögökkel keverten jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy ló és két szarvasmarha részleges (koponya és csontok – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt 5–13 cm vastag betöltésen. Az akna jelentkezési szintje alatt 30–35 cm mélyen, 25–30 cm szélességben, az akna északnyugati falával párhuzamosan a betöltés – amely lefelé egyre szélesebb lett – feketére és zsiros tapintásúra váltott. Az akna aljának északnyugati harmada erőteljesen a padmaly felé lejtett. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 270 cm, sz.: 70 cm, m.: 50–65 cm. A padmaly oldalfalai lefelé szűkültek, végei íves kialakításúak voltak. A teknős aljú padmalyban 20–22 éves férfi hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű csontváza került elő. Koponyája és mellkasának csontjai állatjárat által bolygatva, válla összehúzza, karcsontjai a bordák mellett, lábcsontjai párhuzamosan feküdtek.

Állatmelléletek

1. Egy 3,5–4 éves mén koponyája feküdt az állkapcsán az akna északi negyedében, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsontjai* a koponya két oldalán kerültek elő, a *hátsó lábcsontok* a koponya mögött párhuzamosan, patákkal északkeleti irányban. 2. Egy 5–6 éves bika koponyája feküdt a bal oldalán az akna délnyugati negyedében, a délkeleti fal mellett, orral északi irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai, farokcsigolyái* az akna délnyugati végében kerültek elő, a koponya mögött. 3. Egy 8–10 éves tehén koponyája feküdt a bal oldalán az akna délnyugati végében, orral északi irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai, farokcsigolyái* az akna délnyugati végében kerültek elő, a koponya mögött.

Az *adultus* korú mén leletei

4. A ló állkapcsából egy karikás végű, aszimmetrikus, csuklós vas *csikózábla* (259. kép 3) került elő. Szárainak keresztmetszete rombusz. Szárainak h.: 9,7, illetve 10,4 cm. A karika külső átm.: 3 cm. 5–13. Kilenc félgömb alakú *ezüstveret* (259. kép 6) került elő kitöltő masszával és bronzszegeccsel a lókoponyán, illetve mellette. A fejhám szíjzatát díszítő veretek helyzetét lásd a sírrajzon és a rekonstrukciós rajzon (259. kép 1, 5)! 14. Peremes, préselt, kiszíjvég alakú *ezüstveret töredékei* (259. kép 4)¹²³ kerültek elő ácskapocs alakú bronzpánttal és kitöltő masszával a bal mellső csánk előtt. 15. Peremes, préselt, kiszíjvég alakú *ezüstveret töredékei* kerültek elő ácskapocs alakú bronzpánttal és kitöltő masszával és vaslemez töredékével a bal szemüreg alatt, vízszintes helyzetben. A vaslemez volt a lókoponya felől. 16. Négyzetes vas *hevedercsat* (259. kép 7) feküdt a ló jobb mellső lábcsontjának vonalában, az akna délkeleti fala mellett. Hátoldalát vasoxiddal konzerválódott bőr borítja. H.: 3,7 cm, sz.: 3,4 cm.

¹²³ Formáját a bontás során a kitöltő massa alakja alapján lehetett lerajzolni.

A juvenis korú férfi melléklete

17. Világosbarna, feketésszürke foltos, szabad kézzel formált edény (260. kép 3) feküdt az oldalán a koponya mögött. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal erősen és kevés kerámiával soványított, felülete sima, egyenetlenül elmunkált, horpadásos, repedezett. Rossz megtartású, vékony agyagmáz fedi. Rövid pereme ferde, tölcséresen kihajló, sűrű ujjbenyomkodások díszítik. Válla erőteljes. Aszimmetrikus kiképzésű. A felület ¼-én csorgatott díszítés. A talpnál összeszűkül, alja egyenesen levágott, rajta delle (5,4 cm). Mag.: 12 cm, pátm.: 9–9,5 cm, fátm.: 9–9,2 cm. (VIDA 1999 IIID2/b2 típus) Az edényből vett földmintában relatíve sok pollen volt: *Centaurea* (imola), *Chrysanthemum* (krizantém), *Liguliflorae* (öszirózsafélék). Virágzási idejük július–szeptember. Az edényből vett földminta archeobotanikai vizsgálata nem mutatott ki növényi maradványokat.

A viselet leletei

18. *Vascsat* (260. kép 1) került elő a keresztcsont alól. Hátoldalán vasoxiddal konzerválódott bőr- és textilmaradvány található. H.: 2,6 cm, sz.: 2,6 cm. 19. Téglalap alakú *vascsat* (260. kép 2) feküdt a jobb szeméremcsont előtt. H.: 3,4 cm, sz.: 3 cm.

670. sír (K–L/10–11; 260. kép 4–5). Padmalyos sír. T.: ÉK–DNy, 50–230°. Az akna h.: 230 cm, sz.: 75 cm, m.: 65–110 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésfekete betöltése apró agyagrögökkel keverten jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy ló részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt 5–18 cm vastag betöltésen, az akna északnyugati felében. Az akna északnyugati falával párhuzamosan a betöltés – amely lefelé egyre szélesebb lett – feketére és zsíros tapintásúra váltott. Az akna alja már a délkeleti faltól lejtett a padmaly szája felé és azon markánsan kirajzolódott a padmaly száját kitöltő betöltés. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 240 cm, sz.: 65 cm, m.: 110 cm. A padmaly oldalfalai lefelé szűkültek, végei íves kialakításúak voltak. A padmalyban 40–59 éves férfi hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású csontváza került elő 3–5 cm vastag betöltésen. Koponyája a jobb oldalára fordulva, karcsontjai a bordák mellett, lábcsonkjai párhuzamosan feküdtek.

Állatmelléklet és leletei

1. Egy 1–1¼ éves mén koponyája feküdt az állkapcsán az akna északi negyedében. *Mellső lábcsonkjai* a koponya alatt és mögött kerültek elő egymás mellett, a *hátsó lábcsontok* az akna délnyugati harmadában, egymás mellett, patákkal északkeleti irányban. 2. A ló állkapcsából került elő egy karikás végű csuklós, *vas csikózábla* (260. kép 6) töredékes állapotban. A karika külső átm.: 3 cm. 3. Téglalap alakú *vas hevedercsat* (261. kép 1) feküdt a lókoponya jobb oldala mellett. Elő- és hátoldalát vasoxiddal konzerválódott bőr borítja. H.: 4,5 cm, sz.: 4 cm.

A matus korú férfi mellékletei

4. Okkersárga, helyenként szürkésfekete foltos, szabad kézzel formált edény tölcséres *perem- és nyaktöredékei* (261. kép 4) kerültek elő a lábszár és a lábfej csontjai körül, illetve a padmaly délnyugati végéből. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete rücskös, kidudorodnak a soványító anyag szemcséi (0,4 cm), egyenetlenül elmunkált, horpadásos, repedezett. Rossz megtartású, vékony agyagmáz fedi. Rövid pereme ferde, tölcséresen kihajló, sűrű ujjbenyomkodások díszítik. Válla erőteljes, aszimmetrikus kiképzésű. Az edényt a nyakból kiinduló függőleges vonalkötegek díszítik. Az edénynek 1/3-a maradt meg. Pátm.: 10,2 cm. 5. Okkersárga, helyenként szürkésfekete foltos, szabad kézzel formált edény *oldaltöredékei*. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete sima, egyenetlenül elmunkált, horpadásos, repedezett. Rossz megtartású, vékony agyagmáz fedi. Gyengén kiégetett, törésfelülete háromrétegű. Az edényen csorgatott díszítés nyomai. A töredék az egykori edény kb. 1/6-a. 6. Homoksárga, helyenként szürkésfekete foltos, szabad kézzel formált edény *oldaltöredéke* került elő az akna délnyugati végében. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kerámiatörmelékkel erősen soványított (2–6 mm). Felülete enyhén horpadásos, elsimított, agyagmáz fedi. Gyengén kiégetett, törésfelülete fekete, vastag falú. Felületén csorgatott festék látható, alján fésűs függőleges vonalak. H.: 22,5 cm, sz.: 8,7 cm. (Az edény 22–23 cm magas lehetett.) Az edényből vett földminta gyakorlatilag pollenmentes volt. (VIDA 1999 ID10/a típus) 7. Egyenes, egyélű, középső nyélállású *vaskés töredékei* (261. kép 3) kerültek elő a padmaly betöltéséből. Nyelének egyik oldalát vasoxiddal konzerválódott farostok borítják. Több darabból ragasztva. H.: 15 cm, ebből a nyél h.: 4 cm.

A viselet lelete

8. Téglalap alakú *vascsat* (261. kép 2) feküdt a jobb mellkas alsó részén, a medencelapát mögött. H.: 3 cm, sz.: 2,5 cm.

671. sír (L/10; 262. kép 1–2). Aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. H.: 170 cm, sz.: 45 cm, m.: 95 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésfekete betöltése jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír felső rétegében, a nyésés alatt 75 cm mélyen egy szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa feküdt. A sír alján *infans II. korú* (8–9 éves) gyermek fogai kerültek elő.

Állatmelléklet

1. Egy $1\frac{1}{2}$ – $1\frac{3}{4}$ éves tehén koponyája feküdt a jobb oldalán a sír közepén, orral északkeleti irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya alatt, mellett és mögött kerültek elő, a *hátsó lábsontok* a sír délnyugati végében.

A viselet leletei

2–3. Két darab *kis gömbcsüngős ezüstpülbevaló* (262. kép 3–4) került elő a koponya töredékei közül. Az ovális karkát és a gömbcsüngőt három kisebb gömb köti össze. Mag.: 2,6 cm, illetve 2,7 cm, a gömb átm.: 0,5 cm. 4. Sötétvörös, fényes felületen négy lapos, fehér dudoros és körülöttük 4×-es barnás okkersárga, porózus felületű, hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (262. kép 7), hengeres furattal. H.: 0,85 cm, átm.: 1,1–1,2 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 1275. 5. Barnásfekete, lyukacsos, matt felületen öt (–2 db) sárgásfehér+világoszöld kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (262. kép 5), furata hengeres. H.: 0,7–0,85 cm, átm.: 1,1–1,3 cm, furat átm.: 0,32 cm. ID.No: 1274. 6. Sötét vörösesbarna, lyukacsos, matt, kopott felületen négy domború, okkersárga, dudoros rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (262. kép 6), hengeres furattal. H.: 0,9–1 cm, átm.: 1,15–1,3 cm, furat átm.: 0,38 cm. ID.No: 1273. 7. Bronzból öntött *csat* (262. kép 8) feküdt vaspecekkel a medence tájékán. H.: 2,2 cm.

672. sír (L/11; 262. kép 9–10). Fülkesír. T.: ÉK–DNY, 36–216°. Az akna h.: 120 cm, sz.: 60 cm, m.: 45–70 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna foltjának északkeleti fele élénksárga, míg a délnyugati fele barnásszürke színnel jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy-egy szarvasmarha és juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő 3–5 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna alja az északkeleti végétől enyhén lejtett a fülke irányában. Az akna délnyugati végében a betöltés fekete volt. A fülke h.: 130 cm, sz.: 50 cm, m.: 70–120 cm. A 15°-os lejtésű, teknős aljú fülkében 5–6 éves gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású vázmaradványa került elő 1–2 cm vastag betöltésen. A koponyája összeropant, lábsontjai párhuzamosan feküdtek.

Állatmellékletek

1. Egy *adultus korú szarvasmarha koponyája* feküdt a jobb oldalán az akna északi sarkában, orral északi irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya két oldalán és mögötte kerültek elő, a *hátsó lábsontok* az akna közepén. 2. Egy 10–12 hónapos juh koponyája feküdt az állkapcsán a szarvasmarha koponya jobb oldala mellett, orral északi irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* a marhakoponya mögött kerültek elő, az akna közepén.

Az *infans I.* korú gyermek melléklete

3. Szürkésbarna, fekete, homoksárga, fekete foltos szabad kézzel formált *fazék* (262. kép 11) feküdt a koponya jobb oldalán a jobb mellkasra dőlve, szájával a medence irányában. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kis kerámiatörmelékkel (d.: 2–4 mm) erősen soványított. Felülete elsimított, egyenetlen, enyhén horpadásos, agyagmáz fedé. Gyengén kiégetett, vékony falú edény. Hosszú pereme vékony, egyenetlen, tölcseresen kihajló. Nyaka rövid ív, a vállá kiugró, aszimmetrikus. Alja kissé homorú. Mag.: 13,8–14 cm, pátm.: 9,8–10 cm, fátm.: 8,1 cm. (Vida 1999 IIID5/a2 típus) Az edényből vett földminta gyakorlatilag pollenmentes volt. A makroszkopikus vizsgálat szétőredezett Gramineae (perjefélék) termésmaradványát és Ustilago (gombák) kevés spóráját figyelte meg. Az archaeobotanikai vizsgálat kenyér/kása 190 darab szenült töredékét tudta meghatározni.

674. sír (G/8; 263. kép 1). Aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. H.: 80 cm, sz.: 40 cm, m.: 15 cm. A sekély mélységben jelentkező téglalap alakú sír szürkésfekete foltja jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajon. A földmunkával a koponyatetőt megbolygatták. A sír alján *infans I. korú* (2–3 éves) gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, hiányos vázmaradványa került elő.

A viselet leletei

Nyaklánc gyöngyei kerültek elő az állkapocs vonalában, illetve néhány a koponya alól és a bordák közül (263. kép 51).

1. Fekete, fényes felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (263. kép 31), hengeres furattal. H.: 0,4 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,28 cm. ID.No: 3935. 2. Szürkés türkizkék, kopott, lyukacsos, tekerceszt felületű, gyűrű alakú áttetsző *üveggyöngy* (263. kép 28), hengeres furattal. H.: 0,32 cm, átm.: 0,55 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No: 3936. 3. Világos türkizkék, pusztló, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú áttetsző *üveggyöngy* (263. kép 25), hengeres furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,3 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,28 cm. ID.No: 3937. 4. Kék, lyukacsos felületű, deformálódott, rövid henger alakú opak *üveggyöngy* (263. kép 21), két oldala ferdén levágva, egyik oldalán behúzódtott bázisú, kónuszos furattal. H.: 0,8–1 cm, átm.: 1–1,1 cm, furat átm.: 0,35–0,4 cm. ID.No: 3938. 5–6. Két világos türkizkék, pusztló, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú áttetsző *üveggyöngy* (263. kép 15, 18), hengeres furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,3–0,35 cm, átm.: 0,52–0,6 cm, furat átm.: 0,25, 0,2–0,25 cm. ID.No: 3939–3940. 7. Fehér, lyukacsos, kopott felületű, deformálódott, rövid henger alakú opak *üveggyöngy* (263. kép 11), hengeres furattal. H.: 0,5–0,62 cm, átm.: 0,75–0,8 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 3941. 8–9. Két okkersárga, barnás mázú kopott, porózus felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (263. kép 3, 7), kónuszos furattal. H.: 0,3 cm, átm.: 0,5, 0,45 cm, furat átm.: 0,12–0,2 cm. ID.No: 3942–3943. 10. Sárga, matt felületű, lapított gömb alakú (köles) opak *üveggyöngy* (263. kép 14), furata kónuszos. H.: 0,22 cm, átm.: 0,38 cm, furat átm.: 0,06–0,1 cm. ID.No: 3944. 11. Világos türkizkék, kopott, lyukacsos, matt felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (263. kép 10), belsejében fekete elszíneződéssel. H.: 0,25 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,22–0,28 cm. ID.No: 3945. 12. Sötétszürke, fekete sávós, pusztló felületű, 2×-en összetett lapított gömb alakú opak *üveggyöngy töredéke* (263. kép 6), furata hengeres. H.: 0,88 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No: 3946. 13. Fekete, fényes felületű, hosszú bikónikus alakú opak *üveggyöngy* (263. kép 13), kónuszos furattal. H.: 0,75 cm, átm.: 0,65 cm, furat átm.: 0,09–0,2 cm. ID.No: 3947. 14. Szürkés türkizkék, forgatott felületű, 2×-en összetett lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (263. kép 35), kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,9 cm, átm.: 0,55–0,6 cm, furat átm.: 0,25–0,32 cm. ID.No: 3948. 15. Világos türkizkék, fényes, irizáló felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (263. kép 32), kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,4–0,42 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,22–0,25 cm. ID.No: 3949. 16–18. Három világos türkizkék, kopott, lyukacsos, matt felületű, gyűrű alakú fényáteresztő *üveggyöngy* (263. kép 24, 26, 29), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,15–0,2 cm, átm.: 0,4–0,55 cm, furat átm.: 0,25–0,3 cm. ID.No: 3950–3952. 19. Világos türkizkék, kopott, lyukacsos, matt felületű, deformálódott, lapított gömb alakú áttetsző *üveggyöngy* (263. kép 21), kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,4 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No: 3953. 20. Barnás okkersárga, matt, kopott felületű, korong alakú opak *üveggyöngy* (263. kép 22), kónuszos furattal. H.: 0,25 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,21–0,25 cm. ID.No: 3954. 21. Feketésbarna, matt, kopott felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (263. kép 19), hengeres furattal. H.: 0,35 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,18 cm. ID.No: 3955. 22. Barnás okkersárga, matt, foltos felületű, 2×-en összetett lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (263. kép 16), hengeres furattal. H.: 0,5 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No: 3956. 23. Világossárga, matt, kopott felületű, lapított gömb (köles) alakú opak *üveggyöngy töredékei* (263. kép 12), hengeres furattal. H.: 0,28 cm, átm.: 0,4 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No: 3957. 24. Fekete, hosszú bikónikus opak *üveggyöngy* (263. kép 8), kónuszos furattal. H.: 0,7 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,1–0,2 cm. ID.No: 3958. 25. Barnássárga, matt, kopott felületű, gyűrű alakú opak *üveggyöngy* (263. kép 4), kónuszos furattal. H.: 0,2 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,25–0,4 cm. ID.No: 3959. 26. Sötétbarna testen négy domború, világossárga, dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (263. kép 37), hengeres furattal. H.: 0,41 cm, átm.: 0,65–0,71 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No: 3960. 27. Világossárga, matt, kopott barna mázas felületű, gyűrű alakú opak *üveggyöngytöredék* (263. kép 34), kónuszos furattal. H.: 0,31 cm, átm.: 0,65 cm, furat átm.: 0,32–0,4 cm. ID.No: 3961. 28. Világoszöld, sávosan pusztló felületű, hosszú henger alakú, áttetsző *üveggyöngy* (263. kép 36), hengeres furattal. H.: 0,38 cm, átm.: 0,35 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No: 3962. 29. Türkizkék, matt, foltos, forgatott felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (263. kép 33), behúzódtott bázisú, kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,38 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,2–0,25 cm. ID.No: 3963. 30. Világos türkizkék, féhéresen pusztló, érdes, lyukacsos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (263. kép 30), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,4–0,5 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,22 cm. ID.No: 3964. 31. Feketés türkizkék, forgatott, fényes felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (263. kép 27), behúzódtott bázisú, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,5 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,21 cm. ID.No: 3965. 32. Világos türkizkék, érdes, lyukacsos, matt felületű, gyűrű alakú opak *üveggyöngy* (263. kép 23), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,3 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 3966. 33. Világos türkizkék, érdes, lyukacsos, pusztló felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (263. kép 20), kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,35 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,12–0,2 cm. ID.No: 3967. 34. Világos türkizkék, matt, lyukacsos, pusztló felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (263. kép 17), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,25–0,32 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,21–0,28 cm. ID.No: 3968. 35. Barnás okkersárga, foltos, kopott felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (263. kép 13). H.: 0,25–0,32 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,1–

0,2 cm. ID.No: 3969. 36. Világos türkizkék, érdes, pusztuló felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (263. kép 9), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,35 cm, átm.: 0,52 cm, furat átm.: 0,2–0,22 cm. ID.No: 3970. 37. Világos türkizkék, pusztuló, érdes, lyukacsos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (263. kép 5), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,32–0,35 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 3971. 38. Világos türkizkék, kopott, lyukacsos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (263. kép 49), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,2 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,15 cm. ID.No: 3972. 39. Feketés sötétkék, fényes felületű, 2×-en összetett, aszimmetrikus lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (263. kép 45), kónuszos furattal. H.: 0,55 cm, átm.: 0,55 cm, furat átm.: 0,25–0,3 cm. ID.No: 3973. 40. Fehér, lyukacsos, érdes felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy fél töredéke* (263. kép 41), hengeres furattal. H.: 0,5 cm, átm.: 0,89 cm, furat átm.: 0,5 cm. ID.No: 3974. 41. Sötét türkizkék, lyukacsos, forgatott felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,4 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,21 cm. ID.No: 3975. 42. Világossárga, matt, porózus felületű deformálódott, kúp/hosszú henger alakú opak *üvegyöngy* (263. kép 50), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,4–0,52 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 3976. 43. Világoszöld, kopott, fényes, tekercselt felületű deformálódott, kúp alakú átlátszó *üvegyöngytöredék* (263. kép 46), hengeres furattal. H.: 0,6–0,65 cm, átm.: 0,7–0,9 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No: 3977. 44. Barnássárga, kopott, matt felületű lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (263. kép 42), enyhén kónuszos furattal. H.: 0,22 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,2–0,22 cm. ID.No: 3978. 45. Barnássárga, kopott, matt felületű lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (263. kép 38), behúzott bázisú, kónuszos furattal. H.: 0,4 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,16–0,2 cm. ID.No: 3979. 46. Világoskeki, átlátszó *üvegpohár aljtöredéke* (263. kép 48). H.: 1,6 cm, sz.: 1,2 cm, v.: 0,4 cm, furat átm.: 0,15–0,2 cm. ID.No: 3980. 47. Világos türkizkék, tekercselt felületű, gyűrű alakú opak *üvegyöngy* (263. kép 44), kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,3 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,3–0,32 cm. ID.No: 3981. 48. Türkizkék, érdes, matt felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (263. kép 40), kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,4 cm, átm.: 0,55 cm, furat átm.: 0,18–0,2 cm. ID.No: 3982. 49. Türkizkék, fehéresen pusztuló felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (263. kép 47), kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,4 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,12–0,22 cm. ID.No: 3983. 50. Feketés türkizkék, felületén fehéresen irizáló, kopott felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (263. kép 43), hengeres furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,45 cm, átm.: 0,72 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No: 3984. 51. Barnás fekete, hosszú bikónikus alakú opak *üvegyöngy* (263. kép 39), kónuszos furattal. H.: 0,62 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,15–0,22 cm. ID.No: 3985.

676. sír (H/8). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 50–230°. Az akna h.: 175 cm, sz.: 75 cm, m.: 40–100 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna faltjának északkeleti harmada élénksárga, míg a délnyugati része szürkésfekete színnel jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy ló, két szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok), hiányos, erősen bolygatott maradványa került elő. Az akna alja az északkeleti faltól egyenletesen, 25°-os szögben lejtett a fülke szája felé. Az akna délnyugati felében a rablás miatt a betöltés kevert volt. A fülke h.: 215 cm, sz.: 90–95 cm, m.: 100–180 cm. A 15°-os lejtésű, teknős aljú fülkében 23–x éves fiatal férfi medencéig kirabolt vázmaradványa került elő. Lábcsontojai párhuzamosan feküdtek.

Állatmelléletek

1–4. Egy-egy 4–4,5 éves mén, 3 éves szarvasmarha, *adultus–maturus* korú tehén és egy *infans* korú (3–6 hónapos) juh koponyájának és lábcsontajainak töredékei kerültek elő az akna betöltéséből.

A fiatal férfi melléletei

5. *Vascsat töredékei* (263. kép 52) kerültek elő bontás során a fülke betöltéséből. 6. Egyenes, egyélű, felső nyélállású *vaskés több töredéke* (263. kép 54) került elő a fülke betöltéséből. Nyelének egyik oldalát vasoxiddal konzerválódott farost borítja. Ragasztott. 7. Ismeretlen funkciójú *vastárgy töredéke* (263. kép 53) került elő a fülke betöltéséből. Középső sávját vasoxiddal konzerválódott bőr-, egyik végét textilmaradvány borítja.

677. sír (E/8; 264. kép 7–8). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 40–220°. Az akna h.: 185 cm, sz.: 80 cm, m.: 30–60 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna faltjának északkeleti fele élénksárga, míg a délnyugati barnásszürke színnel jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy-egy szarvasmarha és juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő 5–25 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna aljának északkeleti kétharmada közel vízszintes, míg a fülkéhez közelebb eső része meredek volt. Az akna délnyugati végében a betöltés

fekete volt. A fülke h.: 190 cm, sz.: 70–80 cm, m.: 60–180 cm. A 30°-os lejtésű, teknős aljú fülkében *juvenis korú (17–19 éves) nő* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású vázmaradványa került elő 6–15 cm vastag betöltésen. Koponyája előrebillent, válla szorosan összehúzva, karcsontjai a bordák mellett, lábcsonthoz párhuzamosan feküdtek. Bordáinak és csigolyáinak nagy része felszívódott. Az eltérő betöltés és a vázcsontok helyzete alapján a fülkében vájt koporsóban mongolos vonású nőt temettek.

Állatmellékletek

1. Egy 2 éves tehén koponyája feküdt az állkapcsán az akna délnyugati végében, orral délkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsonthoz, farokcsigolyái* az akna közepén kerültek elő. 2. *Juvenis korú (1–1½ éves) juh koponyája* feküdt a bal oldalán a tehénkoponya és az akna délnyugati vége között, orral délkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsonthoz* a koponya mögött kerültek elő, az akna közepén.

A viselet leletei.

Két gyöngy került elő az állkapocs és a jobb kulcsfont között. 1. Sötétkék, lyukacsos, kopott, matt felületű, 3×-an összetett, aszimmetrikus lapított gömb alakú opak *üveggyöngy (264. kép 5)*, kónuszos furattal. H.: 0,7 cm, átm.: 0,45 cm, furat átm.: 0,2–0,22 cm. ID.No: 3986. 2. Sötét türkizkék, lyukacsos, matt, kopott felületű, 4×-en összetett, aszimmetrikus lapított gömb alakú opak *üveggyöngy (264. kép 6)*, furata hengeres. H.: 1,1 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,22 cm. ID.No: 3987.

678. *sír (G/9)*. Aknasír. T.: ÉK–DNy, 40–220°. H.: 80 cm, sz.: 35 cm, m.: 37 cm. A sekély mélységben jelentkező téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésbarna foltja határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír alján 1–2 éves gyermek fogai kerültek elő.

Az *infans I.* korú gyermek melléklete

1. Szürke, feketésszürke-, világosbarna foltos, szabad kézzel formált, megnyúlt *edény (265. kép 4)* állt a sír északi sarkában. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kerámiatörmelékkel erősen soványított, egyenetlenül elmunált, horpadásos, repedezett. Rossz megtartású, vékony agyagmáz fedi. Rövid pereme ferde, egyenetlen, enyhén kihajló, lekerekített, elvékonyodó. Erősen aszimmetrikus kiképzésű. A talpnál összeszűkül, alja egyenesen levágott. Mag.: 16,2 cm, pátm.: 11,4 cm, fátm.: 8,8–9,4 cm. (VIDA 1999 IIID2/d1 típus)

679. *sír (G/8)*. Aknasír. T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. H.: 215 cm, sz.: 120 cm, m.: 105 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésfekete foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír alján *juvenis korú (16–18 éves) fiatal* kirabolt, teljesen összekeveredett vázmaradványa és egy szarvasmarha lábcsonthoz került elő.

680. *sír (K/8)*. Üres aknasír. T.: KÉK–NyDNy, 70–250°. H.: 87 cm, sz.: 32 cm, m.: 5 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon.

681. *sír (K/8)*. Aknasír. T.: ÉK–DNy, 45–225°. H.: 80 cm, sz.: 32 cm, m.: 10 cm. A sekély mélységben jelentkező téglalap alakú, lekerekített sír barnásszürke foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A földmunka során a sírban lévő edény peremét megbolygatták. A sír alján, a koponya helyén *infans I. korú gyermek* néhány tejfoga került elő.

Az *infans I.* korú gyermek melléklete

1. Feketésszürke foltos, barna, szabad kézzel formált *fazék perem- és nyak nélküli töredéke (265. kép 1)* került elő a sír délnyugati végében, a délkeleti fal mellett. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal, kisméretű kavicszal és kerámiatörmelékkel (d.: 2–4 mm) erősen soványított. Felülete rücskös, egyenetlen, horpadásos, agyagmáz fedi. Gyengén kiégetett, vékony falú. Válla enyhén bikónikus. Alja egyenesen levágott, rajta szabálytalan (d.: 4,7–5,8 cm) átmérőjű bemélyedés van. Mag.: „8,7” cm, fátm.: 8,4 cm. Az edényből vett földminta pollenmentes volt, és az archaeobotanikai vizsgálat sem mutatott ki növényi maradványokat.

A viselet lelete

2. Sötét vörösesbarna, fényes, forgatott felületű, deformálódott, rövid henger alakú opak *üveggyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,58 cm, átm.: 0,95–0,83 cm, furat átm.: 0,33–0,37 cm.

682. sír (J/8). Aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. H.: 70 cm, sz.: 35 cm, m.: 10 cm. A sekély mélységben jelentkező téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A földmunka során a sírban lévő edény peremét megbolygatták. A sír alján, a koponya helyén *infans I. korú gyermek* néhány tejfoga került elő.

Az *infans I. korú* gyermek melléklete

1. Világosbarna, szürkésbarna foltos, kis helyen narancssárga foltos, szabad kézzel formált *fazék* (264. kép 2) állt ferdén a sír délnyugati végében, az északnyugati fal mellett. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és apró (2–4 mm) kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete repedezett, lyukacsos, érdes, durván elmunkált, horpadásos. Felületét vékony anyagmáz fedi. Közepesen hosszú pereme ívelten tölcéses, nyaka rövid ív, vállá erősen kiugrik. Aszimmetrikus, kissé oldalra dől. Alja egyenesen levágott. Töredezett, hiányos. Mag.: 13,5 cm, pátm.: „7,2” cm, fátm.: 8 cm. (VIDA 1999 IID5/a2 típus) Az edényből vett földminta pollenmentes volt.

A viselet leletei

2. Fekete alapon sötétvörös-fehéresszürke körön, világoszöldes pont betétdíszes, téglalap átmetszetű, hosszú hasáb alakú millefiori opak *üveggyöngy* (264. kép 3), oldalai ferdén levágottak, furata bázisos, kónuszos. H.: 1 cm, sz.: 0,82 cm, v.: 0,78 cm, furat átm.: 0,25–0,3 cm. ID.No: 3988. 3. A fogak mellett bronzból öntött *csengő* (264. kép 4) feküdt egybeöntött, töredékes füllel. Nyelvének csak a nyoma látható. Mag.: 2,2 cm, átm.: 2,1 cm. 4. A fogak mellett kettéhajtott drótból csavart *bronzhuzal* (264. kép 1) feküdt, mindkét vége eltérő méretű, téglalap alakú hurokban végződik. H.: 2,3 cm.

684. sír (G/9; 266. kép 8). Padmalyos sír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. Az akna h.: 210 cm, sz.: 75 cm, m.: 18 cm. A sekély mélységben jelentkező akna és padmaly szürkésfekete foltja együtt rajzolódott ki a sárgásbarna agyagos altalajon. A földmunka során a szarvasmarha koponyáját megbolygatták. Az aknában egy szarvasmarha, a padmalyban egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt 8–12 cm vastag betöltésen. Az akna alja közel vízszintes volt. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 210 cm, sz.: 60–65 cm, m.: 22 cm. A padmaly végei íves kialakításúak voltak. A padmalyban 23–25 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű csontváza került elő 5–8 cm vastag betöltésen. Enyhén torzított koponyája a jobb oldalán kissé hátrabillent, vállá összehúzva, bordái szétnyílván, karcsonjtjai a bordák mellett, lábcsonjtjai párhuzamosan feküdtek. Bal lábfejének anatómiai rendben fekvő csontjai 10–12 cm vastag betöltésen kerültek elő.

Állatmelléklet

1. Egy 8–10 éves *tehén koponyája* feküdt az állkapcsán az akna északkeleti felében, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsonjtjai* a koponya mögött kerültek elő párhuzamosan, a *hátsó lábcsontok* az akna délnyugati végében.

Az *adultus* korú nő mellékletei

2. *Subadultus* korú juh *keresztcsontja és ágyékcsigolyája* feküdt a koponya jobb oldala mögött. 3. *Infans* korú (6–8 hónapos) juh *koponyája* feküdt a jobb oldalán a padmaly délnyugati végében, orral keleti irányban, *lábcsonjtjai* a koponya mellett kerültek elő.

A viselet leletei

4. *Nagy gömbcsüngős bronzfülbevaló apró töredékei* (266. kép 10) kerültek elő a nyakcsigolya mellől. 5. Világos-sárga, lyukacsos, kopott felületű, rövid henger (köles?) alakú opak *üveggyöngy* (266. kép 9), széle törött, furata hengeres. H.: 0,25 cm, átm.: 0,3 cm, furat átm.: 0,15 cm. ID.No: 3989. 6. Téglalap alakú *vascsat* feküdt töredékes állapotban a jobb combcsont közepén.

686. sír (G/8–9; 266. kép 1–2). Aknasír. T.: ÉK–DNY, 50–230°. H.: 220 cm, sz.: 70 cm, m.: 100 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltja jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír felső rétegében, a nyésés alatt 87 cm-rel egy szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt. A sír alján 40–59 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású vázmaradványa került elő 3–5 cm vastag betöltésen. Összeroppant koponyája a jobb oldalán, karcsonjtjai a bordák mellett, lábcsonjtjai párhuzamosan feküdtek. A betöltés elszíneződésének különbözősége alapján a nőt vájt koporsóban temették el.

Állatmelléklet

1. Egy 1,5–2 éves *szarvasmarha* rossz megtartású *koponyája* feküdt az állkapcsán a sír közepén, orral északkeleti irányban. Bal *mellső lábcsontra* a koponya mögött került elő, a nő bal combcsontiján, a jobb *mellső lábcsontra* a délkeleti fal mellett. A *hátsó lábcsonatok* a sír nyugati negyedében feküdtek, az északnyugati fal mellett.

A *maturus* korú nő mellékletei

2. Homoksárga, erősen szürkésfekete foltos, szabad kézzel formált *fazék* (266. kép 5) állt a koponya mögött. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és apró (2–4 mm) kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete durván elmunkált, egyenetlen, erősen horpadásos. Felületét vékony agyagmáz fedi. Közepesen hosszú pereme vastag, ferde, tölcséresen kihajló, belül ívelt. Nyaka rövid, ívelt, nyaka mély ív, válla erősen kiugrik. Aszimmetrikus, oldalra dől. Egyenesen levágott alján 2,3 cm átmérőjű kis bemélyedés van. Mag.: 11,2–11,6 cm, pátm.: 8,2–8,3 cm, fátm.: 6,3 cm. (VIDA 1999 IIID5/c2 típus) Az edényből vett földmintában igen kevés pollen volt: *Carex* (sás), *Gramineae* (fűfélék), *Fabaceae* (pillangósvirágúak), *Lamiaceae*(?) (árvacsalán), *Scrophulariaceae*(?) (görvélyfűfélék). E növények virágzási ideje június–szeptember(?). A mintában a polleneken kívül kevés gombaspóra: *teleuto*(?) és néhány zoociszta volt. Az archaeobotanikai vizsgálat során *Dactylis glomerata* (csomós ebír) pelyvás, két darab nem szenült szemtermését találták meg. 3. Szürke, korongolt edény töredékéből készült *orsókarika* (266. kép 6) feküdt a jobb kézcsontok előtt. Átm.: 3,7 cm, v.: 1,1 cm.

A viselet leletei

4. Aranyozott felületű, horpadt oldalú *nagy gömbcsüngős bronzfűlbevaló* (266. kép 3) feküdt a bal csecsnyúlvány mellett. A karikát a gömbcsüngővel három kisebb gömb kapcsolja össze. Mag.: 3,5 cm, a gömb átm.: 1,3 cm. 5. Ezüstözött(?) felületű, két félből álló, ovális alakú, *nagy gömbcsüngős bronzfűlbevaló* (266. kép 4) feküdt a koponya jobb oldala alatt. A karikát a gömbcsüngővel hosszában bordázott pánt kapcsolta össze. Karika átm.: 1,7 cm, a gömb átm.: 1,1×1,4 cm. 6. Téglalap alakú *vascsat* (266. kép 7) feküdt a bal medencelapát és a keresztcsont találkozásánál. H.: 4 cm, sz.: 3,7 cm.

687. sír (K/8). Aknasír. T.: ÉK–DNy, 50–230°. H.: 100 cm, sz.: 32 cm, m.: 8 cm. Az igen sekély mélységben jelentkező téglalap alakú, lekerekített sarkú sír feltja határozott körvonallal jelentkezett az agyagos altalajon. A sírban *infans I. korú gyermek* néhány tejfoga került elő.

Az *infans I.* korú gyermek melléklete

1. Erősen szürkésfekete foltos, világosbarna, belül sárga, szabad kézzel formált *edény alsó fele* (265. kép 3) állt a sír keleti sarkában. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és apró (2–5 mm) kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete egyenetlenül elmunkált, vékony agyagmáz fedi. Egyenesen levágott alja lyukacsos, belseje durván elmunkált, rücskös. Fátm.: 7,4 cm. A kerámiaedényből vett földmintában a makroszkopikus vizsgálat *Gramineae* (perjeféle) levél- és toklás-, valamint *Avena*(?) (hélazab) elszenesedett, kevés maradványát figyelte meg. A minta pollenmentes volt, az archeobotanikai vizsgálat sem mutatott ki növényi maradványokat.

688. sír (J/8). Padmalyos¹²⁴ sír. T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. H.: 120 cm, sz.: 70 cm, m.: 20 cm. Az igen sekély mélységben jelentkező téglalap alakú, lekerekített sarkú sír feltja határozott körvonallal jelentkezett az agyagos altalajon. A sírban *infans I. korú gyermek* néhány tejfoga került elő.

Az *infans I.* korú gyermek melléklete

1. Szürke, feketésszürke, világosbarna foltos, szabad kézzel formált, megnyúlt *edény* (265. kép 2) állt a sír közepén, az északkeleti fal mellett. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kerámiatörmelékkel erősen soványított, rücskös, horpadásos, repedezett. Rossz megtartású, vékony agyagmáz fedi. Rövid pereme ferde, egyenetlen, enyhén kihajló, lekerekített, elvékonyodó. Aszimmetrikus kiképzésű. A talpnál összeszűkül, alja egyenesen levágott. Mag.: 17,6 cm, pátm.: 10,5 cm, fátm.: 9,1 cm. (VIDA 1999 IIIA1/b1 típus) Az edényből vett földminta pollenmentes volt, az archeobotanikai vizsgálat sem mutatott ki növényi maradványokat benne.

690. sír (F/9; 267. kép 1–4). Aknasír. T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. H.: 230 cm, sz.: 80 cm, m.: 108 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke feltja határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír felső rétegében, a nyesés alatt 50–70 cm mélyen egy ló, két *szarvasmarha*

¹²⁴ A sír hosszának és szélességének aránya, valamint az edény helyzete alapján feltételezhető, hogy a sekély mélységben előkerült sírfolt az aknának és a padmalynak közösen jelentkező feltja volt.

és három juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa feküdt. A lefelé enyhén szűkülő sír alján 23–25 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű csontváza került elő 5–12 cm vastag betöltésen. Enyhén torzított koponyája előrebillent, válla összehúzva, bordái és csigolyái hiányosan, karcsontjai a bordák mellett, lábsontjai párhuzamosan feküdtek.

Állatmellékletek

1. Egy 2–3 hónapos mén koponyája feküdt az állkapcsán, enyhén a jobb oldalára dőlve a sír közepén, a délkeleti fal mellett, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* a sír délnyugati harmadában kerültek elő. 2. Egy 6–7 éves tehén koponyája feküdt az állkapcsán a sír középső harmadában, az északnyugati fal mellett, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai*, anatómiai rendben fekvő *farokcsigolyái* a sír délnyugati végében kerültek elő. 3. Egy 4–5 éves tehén koponyája feküdt az állkapcsán a sír közepén, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai*, anatómiai rendben fekvő *farokcsigolyái* a sír délnyugati végében kerültek elő. 4. *Adultus* korú juh koponyája feküdt a bal oldalán a sír középső harmadában, az északnyugati fal közelében, orral északi irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* a sír délnyugati végében kerültek elő. 5. *Adultus* korú juh koponyája feküdt az állkapcsán a sír középső harmadában, a délkeleti fal mellett, orral keleti irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* a sír délnyugati végében kerültek elő. 6. *Neonatus* korú juh koponyája feküdt a jobb oldalán a tehénkoponya alatt, orral délnyugati irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* a koponya és az északnyugati fal között kerültek elő, az *adultus* korú juhkoponya alatt.

Az *adultus* korú nő mellékletei

7. *Adultus* korú kos keresztcsontja és *farokcsigolyája* feküdt a bal lábfejsontok külső oldala mellett. 8. Egyenes, egyélű, középső nyélállású *vaskés* (267. kép 8) feküdt a keresztcsonton és a mellkas bal alsó részén. Nyelét és pengéjének egyik oldalát vasoxiddal konzerválódott farost borítja. H.: 12,7 cm, ebből a nyél h.: 3,3 cm.

A viselet leletei

Egy gyöngy került elő a bal lapockáról, kettő a mellkas bal alsó részéről. 9. Fekete, matt, lyukacsos felületen négy-négy sárga, széles, dudoros rátétdíszes, deformálódott, iker lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (267. kép 5), bázisos furata kónuszos, széle törött. H.: 1,4–1,55 cm, átm.: 1,1–1,2 cm, furat átm.: 0,3–0,52 cm. ID.No: 3990. 10. Sötétkék, kopott felületű, négyzet átmetsetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú áttetsző *üveggyöngy* (267. kép 6), kónuszos furattal. H.: 0,85 cm, sz.: 0,6 cm, v.: 0,6 cm, furat átm.: 0,25–0,3 cm. ID.No: 3991. 11. Szürkésfehér, matt, kopott, lyukacsos felületű, rövid henger alakú opak *üveggyöngy*, széle törött, furata hengeres. H.: 0,5 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 3992. 12. Téglalap alakú *vascsat* (267. kép 7) feküdt a bal medencelapát belső oldala mellett. Hátsó oldalát vasoxiddal konzerválódott bőr borítja. H.: 2,8 cm, sz.: 2,6 cm.

692. sír¹²⁵ (G/8–9; 268. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 50–230°. Az akna h.: 170 cm, sz.: 75–90 cm, m.: 45–90 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú, mindkét végén enyhén ívelt, a délnyugati végén kissé kiszélesedő akna faltjának északkeleti harmada/fele világossárga, míg a délnyugati fele barna színnel jelentkezett a sárgásbarna altalajban. Falai függőlegesek voltak, alja enyhe szögben lejtett a fülke szája felé. Északkeleti végét kitöltötte a fülkéből kitermelt élénk sárga homok egy része, amely a fülke szája felé fokozatosan keskenyedett és vékonyodott. Ezen a részen e sárga homokot már barna betöltés fedte. Az akna délnyugati végében, közvetlenül a fülke szájánál a betöltés zsírosra és feketére váltott. Az aknában két szarvasmarha és négy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa feküdt. Az akna közepe egy ívelt, 45 cm mély lépcsővel mélyült. A fülke h.: 290 cm, sz.: 90 cm, lejtési szöge: 36° volt. A fülke meredeken indult az akna délnyugati harmadából és csak a vége volt teknős kialakítású. Hordószerű alakja, alja, valamint végének indítása maradt meg eredeti állapotban. A fülkében 13–14 év körüli gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású, állatjárat bolygatta csontvázát bontottuk ki. A koponya összeroppant, a bordák és a csigolyák nagy része hiányzott, a meglévők sem voltak eredeti helyzetben. Hosszúcsontjai közül csak a bal combcsontja volt meg. A gyermeket vájt koporsóban temették el, a koporsó végének támaszhatták a fülke szájánál álló edényt.

Állatmellékletek

1. Egy 2½–3 éves bika koponyája feküdt a bal oldalán az akna északi negyedében, orral északi irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai*, valamint *farokcsigolyái* a koponya alatt és mögött kerültek elő. 2. Egy 12–14 éves tehén koponyája feküdt a bal oldalán az akna északi negyedében, orral északi irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai*, valamint *farokcsigolyái* a koponya alatt és mögött kerültek elő.

¹²⁵ A sír első közlése LŐRINCZY–STRAUB 2004, 311–314.

nyája feküdt a jobb oldalán az akna keleti negyedében, orral keleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai*, valamint *farokcsigolyái* a koponya alatt és mögött kerültek elő. 3. *Infans korú (6–8 hónapos) juh koponyája* feküdt a bal oldalán a tehén koponyája mögött, a tehénlábcsontok alatt, orral északnyugati irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai* a koponya és a délkeleti fal között kerültek elő. 4. *Adultus korú juh koponyája* feküdt a bal oldalán a bika koponyája alatt, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai* a koponya mögött kerültek elő. 5. *Neonatus korú juh koponyája, mellső és hátsó lábcsontjai* feküdtek a bika és a tehén hátsó lábcsontjai alatt. 6. *Foetus korú juh vázmaradványa* került elő bontás közben a bika és a tehén hátsó lábcsontjai alatt.

A juvenis korú gyermek mellékletei

7. Szürkésárga, fekete foltos, szabad kézzel formált, tölcseres szájú *edény* (269. kép 5) állt a fülke északnyugati fala mellett, a koponya mögött, attól 30 cm-re. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal, apró kavicsal és kerámia-törmelékkel erősen soványított, felülete enyhén érdes, kissé horpadásos, vékony agyagmáz fedi. Hosszú pereme ferde, tölcseresen kihajló, lekerekített. Válla lecsapott. Kissé aszimmetrikus kiképzésű, oldalra húz. A nyakból lecsorgatott díszítés indul több sávban az edény hasáig. Alja enyhén homorú. Mag.: 21,5 cm, pátm.: 10,6 cm, fátm.: 7,7 cm. (VIDA 1999 IIIA1/b1 típus) Az edényből vett földmintában a makroszkopikus vizsgálat során Gramineae(?) (perjeféle) szármaradványát, és csak néhány Carex(?) (sás), valamint Nymphaea (tündérrózsa) pollenjét lehetett megfigyelni. Az archeobotanikai vizsgálat Poaceae (pázsitfűféle) pelyvás, egy darab szenült szemterméstőredékét mutatta ki. 8. *Bronzkanál* (269. kép 4) került elő a lábfejek helye előtt, talán másodlagos helyzetben, a sír tengelyére merőlegesen. Szabályos, kerek, teknős lemezfeje legyezőszerűen kiszélesedő, laposra kalapált nyakban folytatódik, ovális metszetű nyelének vége valamikor hurokban végződött. A fejen kereszt alakban öt lyuk van. A kétoldali ívelt nyakon hátulról beütött dudor van. A kanál felületén ezüstözés nyomai látszanak.¹²⁶ H.: 16,9 cm, a fej átm.: 4,55 cm, v.: 0,5 mm, s.: 19,16 g. 9. Világosbarna, fekete foltos, kettős csonka kúp alakú *orsógomb* (269. kép 3) került elő bontás közben, a sír betöltéséből. Mag.: 2,1 cm, átm.: 3,7 cm.

A viselet leletei

10–11. *Nagy gömbcsüngős ezüst fülbevalópár* (269. kép 1–2). Az egyik darab gömbcsüngője és a hozzá csatlakozó kisebb gömbök a koponya jobb oldala közelében, a fülkarika a koponya alatt volt. A másik fülbevaló csüngője a jobb kulcsont és a felkar találkozásának hozzávetőleges helyén, a fülkarika a gömbcsüngővel egy vonalban, a gerincoszlop helyén feküdt. Az ép darab esetében az ovális karikához négyszögletes ezüstlemez összekötő taggal négy kisebb, egymáshoz forrasztott ezüstgömb között csatlakozik a nagy gömbcsüngő. A karika és a csüngő találkozását apró ezüstgranulák fedik el. A fülkarika belső oldalát díszítő granulákra egy ezüstgömböt ültettek. Ma.: 5 cm, a lemezgömb átm.: 1,7 cm, s.: 5,66 g, 3,85 g. A koponya jobb oldala, a jobb karcsont és a gerincoszlop vonala által határolt területen gyöngysor került elő. 12. *Ezüst lemezyöngy* (268. kép 57) a koponya alól, az egyik fülbevaló karikájával együtt. Közel gömb alakú, sérült felületű, kónuszos furattal. H.: 1,3 cm, átm.: 1,45 cm, furat átm.: 0,55–0,6 cm. ID.No: 3993, Ag: I.04.1/00. Egyes, összefüggő szakasz: 13. Világos türkizkék, kopott, matt, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú *üvegyöngy* (268. kép 3) hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,21 cm, átm.: 0,55 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No: 3994. 14. Világos türkizkék, kopott, matt, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú *üvegyöngy* (268. kép 4) kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,4 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,2–0,22 cm. ID.No: 3995. 15. Világos türkizkék, kopott, matt, lyukacsos felületű, 2×-en összetett, lapított gömb alakú *üvegyöngy* (268. kép 5), kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,4 cm, átm.: 0,65 cm, furat átm.: 0,28–0,3 cm. ID.No: 3996. 16. Világos türkizkék, kopott, matt, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú *üvegyöngy* (268. kép 6), kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,4 cm, átm.: 0,65 cm, furat átm.: 0,28–0,3 cm. ID.No: 3997. Második szakasz: 17. Világos türkizkék, kopott, matt, lyukacsos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú *üvegyöngy* (268. kép 7), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,4–0,5 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 3998. 18. Sárga, matt, lyukacsos, kopott felületű, korong alakú opak *üvegyöngy* (268. kép 8), kónuszos furattal. H.: 0,4 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,25–0,28 cm. ID.No: 3999. 19. Sötétkék, kopott felületű, rövid bikónikus alakú áttetsző *üvegyöngy* (268. kép 9), kónuszos furattal. H.: 0,4 cm, átm.: 0,85 cm, furat átm.: 0,1–0,2 cm. ID.No: 4000. Harmadik szakasz: 20. *Ezüst lemezyöngy* (268. kép 10), közel gömb alakú, két félgömbből forrasztott, belsejében ónbetét, furatánál hengeres ezüstlemez gallér. H.: 1,2–1,6 cm, átm.: 1,3 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No: 4001. 21. Okkersárga, fényes felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (268. kép 11), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,5 cm, átm.: 0,9 cm, furat átm.: 0,35 cm. ID.No: 4002. 22. Okkersárga, fényes felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (268. kép 12), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. Átm.: 0,65 cm, h.: 0,3 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No: 4003. 23. Okkersárga, fényes felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (268. kép 13), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,22–0,4 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,22 cm.

¹²⁶ Vigh László restaurátor megfigyelése.

ID.No: 4004. 24. Barnás okkersárga, fényes felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (268. kép 14), kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,3–0,35 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,3–0,32 cm. ID.No: 4005. 25. Fekete, fényes felületen négy, síkból kiugró, fehér dudoros rátétdíszes, deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (268. kép 15), kónuszos furattal. H.: 0,6–0,7 cm, átm.: 0,88–1,05 cm, furat átm.: 0,3–0,35 cm. ID.No: 4006. 26. Világos türkizkék, kopott, matt, lyukacsos felületű, deformálódott, gyűrű alakú áttetsző *üvegyöngy* (268. kép 16), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,2–0,25 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,22 cm. ID.No: 4007. 27. Világos türkizkék, kopott, matt, lyukacsos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú *üvegyöngy* (268. kép 17), kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,3–0,4 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,25–0,3 cm. ID.No: 4008. 28. Világos türkizkék, kopott, matt, lyukacsos, tekercselt felületű, deformálódott, lapított gömb alakú *üvegyöngy* (268. kép 18), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,2–0,3 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 4009. 29. Sötét okkersárga, fényes felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (268. kép 19), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,35 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,18 cm. ID.No: 4010. 30. Sötétbarna, fényes felületen három, síkból kiugró fehér+világoskék kétrétegű szemes rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (268. kép 20), hengeres furattal. H.: 0,5–0,6 cm, átm.: 0,8–1 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 4011. 31. Sötét okkersárga, fényes felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (268. kép 21), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,22–0,3 cm, átm.: 0,55 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No: 4012. 32. Sötétbarna, matt felületen négy apró fehér dudoros rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (268. kép 22), hengeres furattal. H.: 0,4 cm, átm.: 0,78–0,92 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 4013. 33. Okkersárga, fényes felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (268. kép 23), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,4 cm, átm.: 0,8 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 4014. 34. Világos türkizkék, kopott, matt, lyukacsos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú *üvegyöngy* (268. kép 24), kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,3–0,32 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,21–0,3 cm. ID.No: 4015. 35. Világos türkizkék, kopott, matt, lyukacsos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú *üvegyöngy* (268. kép 25), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,32 cm, átm.: 0,62 cm, furat átm.: 0,22 cm. ID.No: 4016. 36. Sötét vörösesbarna, matt felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (268. kép 26), hengeres furattal. H.: 0,25 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,22 cm. ID.No: 4017. 37. Barna, fényes felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (268. kép 27), bázisos, kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,45–0,5 cm, átm.: 0,9 cm, furat átm.: 0,32–0,4 cm. ID.No: 4018. 38. Okkersárga, matt felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (268. kép 30), kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,35–0,5 cm, átm.: 0,8 cm, furat átm.: 0,3–0,32 cm. ID.No: 4019. 39. Világossárga, fényes felületű, deformálódott, gyűrű alakú opak *üvegyöngy* (268. kép 28), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,2–0,3 cm, átm.: 0,8 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No: 4020. 40. Sötétbarna, fényes, lyukacsos felületen öt fehér törött felületű, dudoros és körülöttük 5×-ös fehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (268. kép 29), bázisos furata hengeres. H.: 0,7–0,8 cm, átm.: 1,1–1,15 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No: 4021. 41. Sötétbarna, fényes, lyukacsos felületen három domború fehér+világoskék, kétrétegű szemes és körülöttük 3×-es fehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (268. kép 31), hengeres furattal. H.: 0,55–0,75 cm, átm.: 1,1–1,15 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No: 4022. 42. Sárga, fényes felületű, deformálódott, korong alakú opak *üvegyöngy* (268. kép 32), kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,3–0,4 cm, átm.: 0,95 cm, furat átm.: 0,32–0,36 cm. ID.No: 4023. 43. Okkersárga, fényes felületű, deformálódott, korong alakú opak *üvegyöngy* (268. kép 33), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,3 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No: 4024. 44. Barnás okkersárga, matt, kopott felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (268. kép 34), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,21–0,26 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No: 4025. 45. Barnás okkersárga, matt, kopott felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (268. kép 35), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,4 cm, átm.: 0,9 cm, furat átm.: 0,35 cm. ID.No: 4026. 46. Világoskék, lyukacsos, matt felületen négy fehér+sötétbarna kétrétegű, domború szemes rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (268. kép 37), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,3 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No: 4027. 47. Sötét okkersárga, matt, kopott felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (268. kép 38), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,58–0,62 cm, átm.: 1,05–1,3 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 4028. 48. Világos türkizkék, kopott, matt, lyukacsos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú *üvegyöngy* (268. kép 39) hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,3–0,4 cm, átm.: 0,78 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 4029. 49. Sötét okkersárga, fényes, kopott felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (268. kép 40) két darabban, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,32 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No: 4030. 50. Sötét okkersárga, fényes felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (268. kép 41), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,48 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No: 4031. 51. Sötét okkersárga, fényes felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (268. kép 42), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,45 cm, átm.: 0,8 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 4032. 52. Világos türkizkék, kopott, matt, lyukacsos felületű, deformálódott, gyűrű alakú *üvegyöngy* (268. kép 43), kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,3–0,4 cm,

átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,25–0,3 cm. ID.No: 4033. 53. Sötét okkersárga, fényes felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (268. kép 44), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,25 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 4034. 54. Világos türkizkék, kopott, matt, lyukacsos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú *üvegyöngy* (268. kép 45) hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,3–0,4 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No: 4035. 55. Barnás okkersárga, fényes felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (268. kép 46), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,22–0,32 cm, átm.: 0,65 cm, furat átm.: 0,32 cm. ID.No: 4036. 56. Türkizkék, kopott, matt, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú *üvegyöngy* (268. kép 47), kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,4 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,21–0,25 cm. ID.No: 4037. 57. Türkizkék, kopott, matt, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú *üvegyöngy* (268. kép 48), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,25 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 4038. 58. Világos türkizkék, kopott, matt, lyukacsos felületű, 2×-en összetett lapított gömb alakú *üvegyöngy* (268. kép 49), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,3 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,28 cm. ID.No: 4039. 59. Barnás okkersárga, matt, kopott felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (268. kép 36), kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,6 cm, átm.: 0,55–0,6 cm, furat átm.: 0,21–0,29 cm. ID.No: 4040. 60. Téglalap átmetszetű, kopott felületű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú *karneolgyöngy* (268. kép 50), hengeres furattal. H.: 0,8 cm, sz.: 0,7 cm, v.: 0,5 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 4041. 61. Barnás okkersárga, matt, kopott felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (268. kép 51), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,3 cm, átm.: 0,62 cm, furat átm.: 0,22 cm. ID.No: 4042. 62. Sötét okkersárga, matt, kopott felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (268. kép 52), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,38 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No: 4043. 63. Sötét okkersárga, matt, kopott felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (268. kép 53), kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,3–0,4 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,25–0,3 cm. ID.No: 4044. 64. Türkizkék, fényes felületen, négy fehér+vörösesbarna domború kétrétegű szemes rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,64–0,7 cm, átm.: 1–1,3 cm, furat átm.: 0,32–0,38 cm. ID.No: 4045. 65. Világos türkizkék, kopott, matt, lyukacsos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú *üvegyöngy* (268. kép 54) kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,3 cm, átm.: 0,62 cm, furat átm.: 0,25–0,3 cm. ID.No: 4046. 66. Világos türkizkék, kopott, matt, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú *üvegyöngy* (268. kép 55), kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,4 cm, átm.: 0,61 cm, furat átm.: 0,22–0,25 cm. ID.No: 4047. 67. Világos türkizkék, kopott, matt, lyukacsos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú *üvegyöngy* (268. kép 56) hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,21–0,28 cm, átm.: 0,52 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No: 4048. 68. Négy-szögletes *vascsat töredékei* (269. kép 6) kerültek elő a sír betöltéséből. H.: kb. 4,7 cm, sz.: kb. 4,5 cm.

693. sír (F/8). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. Az akna h.: 210 cm, sz.: 70 cm, m.: nyelés 50–140 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna faltjának északkeleti fele élénksárga, míg a délnyugati fele szürkésfekete-fekete színnel jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában három-három szarvasmarha és juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok), kirabolt és nagyon hiányos maradványa került elő. Az akna alja az északkeleti végétől enyhén lejtett, a közepétől – valószínűleg a rablás következtében – két lépcsőben meredeken folytatódott a fülke végéig. Az akna délnyugati végében a betöltés fekete volt. A fülke h.: 250 cm, sz.: 80–90 cm, m.: 140–210 cm. A fülkében (40–59 éves) nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, kirabolt vázmaradványa feküdt 6–8 cm vastag betöltésen. A rablás a koponyát (amely nem volt a sírban) és a bal mellkas felső része és felkar által határolt területet érintette. A betöltés különbözősége alapján a nőt vájt koporsóban temették el.

Állatmelléletek

1–2. Két *adultus* korú tehén koponyájának és lábsontjainak töredékei kerültek elő az akna délnyugati feléből. 3. Egy 4–6 hónapos szarvasmarha lábsontjainak töredékei kerültek elő az akna délnyugati feléből. 4–5. Két *adultus* korú juh koponyájának és lábsontjainak töredékei kerültek elő az akna délnyugati feléből. 6. *Subadultus* korú juh lábsontjainak töredékei kerültek elő az akna délnyugati feléből. 7. Egy ló csigolyája került elő az akna délnyugati feléből.

A *maturus* korú nő melléletei

8. Ácskapocs alakú *vaspánt* (270. kép 9) került elő töredékes állapotban a fülke bontása során. 9. Ácskapocs alakú *vaspánt* (270. kép 10) két töredékben került elő. Belső felületén vasoxiddal konzerválódott keresztirányú farostok vannak. H.: 4,5 cm, mag.: 2,5 cm, sz.: 1 cm.

A viselet leletei

10. Sötétvörös, fényes, lyukacsos felületen öt (-1 db), síkból kiugró fehér+világoszöld kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes és körülöttük 5×-ös fehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy*

(270. kép 3), bázisos furata kónuszos. H.: 0,85–0,95 cm, átm.: 1,1–1,3 cm, furat átm.: 0,4–0,45 cm. ID.No: 4049. 9. Fekete, lyukacsos, matt felületen négy, síkból kiugró (1 db letört) fehér+világos türkizkék, kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (270. kép 6), kónuszos furattal. H.: 0,8–0,95 cm, átm.: 1,25–1,52 cm, furat átm.: 0,3–0,4 cm. ID.No: 4050. 10. Sötétvörös, fényes felületen négy, síkból kiugró, fehér dudoros és körülöttük 4×-es fehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (270. kép 7), furata hengeres. H.: 0,8–0,9 cm, átm.: 1,05–1,5 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No: 4051. 11. Keki, irizáló, nagyméretű *dinnyemag alakú üvegyöngy apró töredéke bronzcsövecskével* (270. kép 4). H.: 1,48 cm, átm.: 0,26 cm. ID.No.: 19264. 12. Három karikából álló *vaslánc* (270. kép 5) került elő a fülke bontása során. 12. *Vascsat töredéke* (270. kép 8) került elő a fülke bontása során.

694. sír (F/8–9; 271. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNy. Az akna h.: 160 cm, sz.: 75 cm, m.: 30–90 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna foltjának északkeleti fele élénksárga, míg a délnyugati fele barnásszürke színnel jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában két szarvasmarha és három juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő 8–20 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna alja az északkeleti végétől 20°-os szögben lejtett a fülke szája fele. Az akna délnyugati végében a betöltés fekete volt. A fülke szája falappal volt elzárva a szarvasmarha koponya előtt. A fülke h.: 260 cm, sz.: 70–80 cm, m.: 90–160 cm. A 20°-os lejtésű, teknős aljú fülkében 18–20 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő 6–10 cm vastag betöltésen, vájt koporsóban. Az összeroppant koponya a jobb oldalán, válla összehúzva, karcsonjtjai a bordák mellett, lábsontjai párhuzamosan feküdtek a fekete betöltésen. Az ívelt végű, enyhén ovális alakú vájt koporsó h.: 195 cm, sz.: 35–50 cm. A koporsó és a nő jobb válla, felkarcsonjtja között került elő egy *infans I. korú (0–0,5 éves) gyermek* vázmaradványa.

Állatmelléletek

1. *Maturus korú tehén koponyája* feküdt a bal oldalán a fülke szájánál, a fülkét elzáró falap előtt, orral délkeleti irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya mögött kerültek elő, a *hátsó lábsontok* és a *farokcsigolyák* az akna északkeleti harmadából. 2. Egy 1½–2 éves *szarvasmarha koponyája* feküdt a koponyatetőn a fülke szájánál, a délkeleti fal mellett, orral délnyugati irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya mögött kerültek elő, a *hátsó lábsontok* és a *farokcsigolyák* az akna északkeleti harmadából.

A *juvenis* korú nő melléletei

6. Okkersárga, helyenként barnás, szürkésfekete foltos, szabad kézzel formált, hosszú töleséres szájú *edény* (272. kép 131) állt a fülke északnyugati fala mellett, a koponya jobb oldala mellett, a koporsón kívül, a fülkét elzáró falap mögött. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal, apró kavicsal és kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete érdes, horpadásos, vékony agyagmáz fedi, repedezett. Egyenetlenül kiégetett, égésfelülete fekete. Pereme vastag, töleséresen kihajló, lekerekített. Válla erőteljesen kiugrik, aszimmetrikus kiképzésű, oldalra húz. Mag.: 24,7–25,5 cm, pátm.: 12,3 cm, fátm.: 11,7–12 cm. (VIDA 1999 IIIA1/c2 típus) 7. *Juvenis korú juh keresztcsontja* feküdt a koponya mögött, a koporsó belső szélén. 8. *Fapohár(?) apró töredékei* és egy *bronzszegecs* került elő a koponya mögött, a koporsó belső szélén. 9. Juh tibia diaphisiséből készített *tűtartó* (271. kép 3)¹²⁷ feküdt szétnyomódott állapotban a bal mellkas felső részén, a kulcsont és a csigolyasor közötti területen. H.: 6 cm, sz.: 1 cm. 10. Barnásfekete, kettős csonka kúp alakú *orsógomb* feküdt apró darabokra törve a bal combcsont külső oldala mellett.

A viselet leletei

Gyöngyök az állkapocs és a kulcsontok közötti területről (272. kép 1). 11–101. Kilencvenegy barnássárga (61), sárga (12), világos okkersárga (1), világossárga (5), barna (2), barnáskék (1), barnássárgás kék (5), barnásszürke (1), kék (1), szürkésbarna (1) és világoskék (1) lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* kónuszos, illetve hengeres furattal. H.: 0,15–0,5 cm, átm.: 0,45–0,7 cm, furat átm.: 0,1–0,31 cm. ID.No.: 4052–4055, 4161–4162, 4064–4065, 4068, 4069–4076, 4078–4079, 4081, 4083–4087, 4090–4092, 4094–4099, 4101–4106, 4109, 4113–4115, 4118–4127, 4130, 4132, 4134–4137, 4139–4142, 4144–4163, 4165–4169, 4171–4173. 102–109. Nyolc világossárga (1), sárga (1), barnássárga (4), barnáskék (2), kétszeresen összetett alakú opak *üvegyöngy* hengeres, illetve kónuszos furattal. H.: 0,5–0,7 cm, átm.: 0,42–0,5 cm, furat átm.: 0,1–0,25 cm. ID.No.: 4061, 4063, 4066–4067, 4107, 4111, 4112, 4117. 110–116. Hét világossárga (2), sárga (1), barnássárga (2), világoskék (1) és barnáskék (1), köles méretű lapított gömb alakú

¹²⁷ A tárgy rajza in situ helyzetben, az ásatáson készült.

opak *üvegyöngy*. H.: 0,12–0,35 cm, átm.: 0,4 cm. ID.No.: 4056–4057, 4082, 4093, 4108, 4164, 4170. 117–120. Négy világossárga (2) és barnásszürke (1), gyűrű alakú opak *üvegyöngy*. H.: 0,12–0,2 cm, átm.: 0,42–0,52 cm, furat átm.: 0,12–0,26 cm. ID.No.: 4056–4059 cm. 121. Sötét vörösesbarna, irizáló, kopott, lyukacsos felületen négy okkersárga dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,6 cm, átm.: 0,9–1,1 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 4100. 122. Sötétszürke, fényes, lyukacsos, kopott felületen három domború sötétszürke+barna, megfakult, kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,7–0,9 cm, átm.: 1,1 cm, furat átm.: 0,35 cm. ID.No.: 4080. 123. Sötét vörösesbarna, fényes, irizáló, lyukacsos felületen öt–öt domború, fehér dudoros és körülöttük 5–5×-ös okkersárga szétfolyt hurokfolyatott rátétdíszes, iker lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 1,5–1,6 cm, átm.: 0,92–1,1 cm, furat átm.: 0,3–0,35 cm. ID.No.: 4089. 124. Szürkésfekete, pusztuló, érdes, kopott felületen három, síkból kiugró, szürkésfehér dudoros, közöttük három okkersárga pont és az egyik oldalon, a furat körül egy fehér vonalfolyatott rátétdíszes, deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy*, bázisos furata hengeres. H.: 0,78–0,82 cm, átm.: 1–1,2 cm, furat átm.: 0,32 cm. ID.No.: 4110. 125. Barnássárga, fényes, irizáló felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,32 cm, átm.: 0,6–0,62 cm, furat átm.: 0,2–0,25 cm. ID.No.: 4120. 126. Sötét vörösesbarna, kopott, lyukacsos felületen öt (–1 db) fehér dudoros és körülöttük 5×-ös okkersárga hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,6–0,8 cm, átm.: 1,15–1,45 cm, furat átm.: 0,5 cm. ID.No.: 4116. 127. Barnássárga, fényes, lyukacsos felületű, hordó alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,42–0,49 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 4143. 128. Szürkésbarna, fényes, kopott felületű, hordó alakú opak *üvegyöngy*, behúzódó bázisos furata kónuszos. H.: 0,55 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,2–0,25 cm. ID.No.: 4130. 129. Barnássárga, kékesen irizáló, fényes, lyukacsos felületű, kúp alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,5 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,2–0,25 cm. ID.No.: 4138. 130. Sötét szürkésbarna, kopott, irizáló, lyukacsos felületen négy szürkésfehér domború dudoros rátétdíszű, kúpszerűen deformálódott, opak *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,5–0,6 cm, átm.: 0,8–0,9 cm, furat átm.: 0,25–0,3 cm. ID.No.: 4129. 131. Barnáskék, irizáló felületű, erősen deformálódott, négyzet átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,65 cm, sz.: 0,55 cm, v.: 0,55 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 4131. 132. Kék, erősen irizáló, kopott, törött felületű, közel fekvő téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú, hosszú hasáb alakú áttetsző *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,5 cm, sz.: 0,5 cm, v.: 0,55 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 4088. 133. Nagyméretű *vascsat* (271. kép 4) feküdt a jobb medencelapát felső széle fölött. Pecke a jobb könyök irányában feküdt. H.: 4,7 cm, sz.: 4,7 cm.

695. sír (H/8; 270. kép 1–2). Padmalyos sír. T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. Az akna h.: 135 cm, sz.: 60–70 cm, m.: 40–70 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésfekete betöltése apró agyagrögökkel keverten jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. Az aknában egy-egy szarvasmarha és juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt 3–6 cm vastag betöltésen. A padmaly szájának magassága az akna északnyugati falának síkjában 35 cm volt. Az akna aljának délkeleti kétharmada enyhén lejtett a padmaly felé, majd a padmaly szája előtt 20 cm-es sávban 55°-os szögben lejtett. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 125–140 cm, sz.: 40 cm, m.: 70–75 cm. A padmaly oldalfalai lefelé szűkültek, végei íves kialakításúak voltak. A padmalyban eltemetett gyermek csontjai valószínűleg felszívódtak.

Állatmellékletek

1. Egy 1½–2 éves *tehén koponyája* feküdt a jobb oldalán az akna északkeleti végében, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsontrajai* a koponya mögött kerültek elő, a *hátsó lábcsontok* és a *farokcsigolyák* az akna délnyugati végében, a lábak párhuzamosan, ujjakkal délnyugati irányban. 2. *Infans korú (6–8 hónapos) juh koponyája* feküdt a jobb oldalán az akna délnyugati végében, a *tehén lábcsontrajai* alatt, orral északi irányban. *Mellső és hátsó lábcsontrajai* a koponya körül kerültek elő, az akna délnyugati végében, a *tehén lábcsontrajai* alatt.

696. sír (G–F/9; 273. kép 1–2). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. Az akna h.: 205 cm, sz.: 75–90 cm, m.: 45–95 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna foltjának északkeleti fele élénksárga, míg a délnyugati fele barnásszürke színnel jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy szarvasmarha és két juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő 5–8 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna északkeleti fele enyhén, majd onnan 25°-os szögben lejtett a fülke szája felé. Az akna délnyugati végében a betöltés fekete volt.

A fülke h.: 210 cm, sz.: 60–80 cm, m.: 95–165 cm. A 20°-os lejtésű, teknős aljú fülkében 40–59 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású vázmaradványa került elő 3–4 cm vastag betöltésen. Koponyája előrebíllent, kar- és lábsontjai párhuzamosan feküdtek. A bordák, valamint a csigolyák és a karcsonok egy része „felszívódott” a nedves, agyagos altalajban.

Állatmellékletek

1. Egy 3–3½ éves bika koponyája feküdt a jobb oldalán, az akna közepén, orral délkeleti irányban. A mellső lábsontok a koponya mögött kerültek elő, a hátsó lábsontok és a farokcsigolyák az akna délnyugati végében. 2. *Maturus* korú juh koponyája feküdt a bal oldalán az akna délnyugati végében, orral délnyugati irányban. Mellső és hátsó lábsontjai a koponya és az akna délnyugati vége között kerültek elő. 3. *Adultus* korú juh koponyája, mellső és hátsó lábsontjai kerültek elő az akna délnyugati végében, a bika hátsó lábsontjai alatt.

A *maturus* korú nő melléklete

4. Téglavörös, korongolt edény aljából készült *orsókarika* (273. kép 3) feküdt a jobb térd külső oldala mellett. Átm.: 3,6 cm, v.: 1 cm.

A viselet leletei

5. Nyitott végű, ovális *bronzkarika* (273. kép 4) feküdt a juh alsó állkapcsának töredékével a fülke déli sarkában, 14 cm vastag betöltésen. Átm.: 2×2,7 cm. 6. Kerek *bronzkarika* (273. kép 5) került elő a fülke bontása során. Átm.: 2,1 cm.

697. *sír* (K/8; 274. kép 1–2). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNy, 62–242°. Az akna h.: 200 cm, sz.: 60–78 cm, m.: 10–90 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna faltjának északkeleti fele élénksárga, míg a délnyugati fele barnásszürke színnel jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy ló, két-két szarvasmarha és juh részleges (koponya és csontok – a rádus és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő 3–5 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna alja az északkeleti végétől 25°-os szögben egyenletesen lejtett a fülke irányában. Az akna délnyugati felében, az állatkoponyák és az akna délnyugati vége között a betöltés fekete és zsíros tapintású volt. A fülke h.: 270 cm, sz.: 90–105 cm, m.: 90–170 cm. A 25°-os lejtésű, teknős aljú fülkében 18–20 éves férfi hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású vázmaradványa került elő 8–14 cm vastag betöltésen. A koponyája összeropant, előrebíllent, válla összehúzva, karcsonjai a bordák mellett, lábsontjai párhuzamosan feküdtek.

Állatmellékletek

1. Egy 2–2½ éves mén koponyája feküdt az állkapcsán az akna délnyugati felében, közel az északnyugati falhoz, orral délnyugati irányban. Mellső lábsontjai a koponya két oldalán feküdtek az északnyugati, illetve a délkeleti fal mellett. A hátsó lábsontok az akna északkeleti végében kerültek elő egymással párhuzamosan. Mind a négy lábsont patával délnyugati irányban feküdt. 2. *Adultus–maturus* korú tehén koponyája feküdt a bal oldalán az akna délnyugati végében, azzal párhuzamosan, orral délkeleti irányban. Mellső és hátsó lábsontjai az akna közepén kerültek elő. 3. Egy 6–8 hónapos szarvasmarha koponyája, mellső és hátsó lábsontjai kerültek elő az akna délnyugati negyedében a ló- és a bikakoponya alatt. 4. *Adultus* korú juh koponyája, mellső és hátsó lábsontjai kerültek elő az akna délnyugati, illetve középső harmadában. 5. *Infans* korú (6–8 hónapos) juh koponyája, mellső és hátsó lábsontjai kerültek elő az akna délnyugati, illetve középső harmadában.

A mén leletei

6. A ló fogai közül egy aszimmetrikus szájvasú, végkarikás kiképzésű, szögletes keresztmetszetű, csuklós *vas csikózábla* (275. kép 1) került elő. A jobb zablaszár h.: 11,1, a bal h.: 11,2 cm. A jobb zablaszár végkarikája belső oldalának egy kisebb szakaszán vasoxiddal konzerválódott famaradvány van. 7. Hurkos fülű *vaskengyel* (274. kép 6) feküdt a ló jobb mellső és hátsó lábsontjai között, fülével déli irányban. Szárainak keresztmetszete rombusz, középen enyhén domború talpalója kiszélesedik. Fülében vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. Mag.: 9,3 cm, belső sz.: 7,2 cm. 8. Hurkos fülű *vaskengyel* (274. kép 5) feküdt a lókoponya mögött, fülével északi irányban. Szárainak keresztmetszete négyszög, középen enyhén domború talpalója kiszélesedik. Mag.: 10,1 cm, belső sz.: 8,2 cm. 9. A bal mellső ló lábsont belső oldala mellett egy gímzarvas agancstövéből faragott *csat* (274. kép 3) feküdt, hát-lappal felfelé, csatkarikájával a lókoponya irányában, 3 cm vastag betöltésen. Felülete csiszolt és kopott. Pecek és nittszeg, valamint rozsdafolt nélkül. H.: 5,8 cm, a csatkarika belső sz.: 2,5 cm.

A juvenis korú férfi mellékletei

10. Barnás-vöröses, szürkésfekete foltos, szabad kézzel formált négy kiöntőcsöves *edény* (275. kép 6) feküdt az oldalán a bal felkarcsont külső oldala mellett, szájával a láb irányában. Felső részén négy 3,9–4,6 cm-es kiöntőt alakítottak ki. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kerámiatörmelékkel erősen soványított, felületén kidudorodnak a kerámiaszemcsék. Felülete horpadásos, vékony agyagmáz fedi, repedezett. Egyenetlenül kiégetett, törésfelülete fekete. Pereme vastag, tölcésesen kihajló, lekerekített. Válla erőteljesen kiugrik. Aszimmetrikus kiképzésű, oldalra húz. Alján benyomkodás van. Mag.: 20,9 cm, pátm.: 4,8–5,2 cm, fátm.: 7,5–8,2 cm. 11. Két vaskarikából összefűzött *vaslánc* (275. kép 7) feküdt vízszintes helyzetben a bal medencelapát mögött, a bal alkar belső oldala mellett. Egyik oldalán vasoxiddal konzerválódott textil-, másikon bőrmaradvány van. Átm.: 3,7 cm. 12. Egyenes, egyélű, középső nyélállású *vaskés* (275. kép 4) feküdt nyelével a koponya felé, a jobb medencelapát külső peremén, a jobb alkar belső oldala mellett. A kés felszedése során megfigyelhető volt egy vasoxiddal konzerválódott textilmaradvány a kés combcsont felőli oldalán. Ma ez már nem látható. H.: 22,5 cm, ebből a nyél h.: 5,5 cm. 13. Egyik végén nagyobb, másikon kisebb kampóval kialakított *akasztó* (275. kép 5) feküdt a jobb combcsont belső oldala mellett. H.: 3,5 cm.

A viselet leletei

14. Gyöngycsüngős fülbevaló szürkésbarnás, erősen pusztuló felületű tojásdad alakú opak *üvegcsüngője* (275. kép 3) került elő az áll alól. Függesztő furatában bronzcsövecskével. H.: 1,08 cm, átm.: 1 cm, furat átm.: 0,15 cm. ID.No: 4174. 15. Trapéz alakú *vascsat* (275. kép 2) feküdt a keresztcsonton, hátoldalával felfelé. Hátoldalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány látható. H.: 4,3 cm, sz.: 3,2×4,1 cm. 16. Trapéz alakú *vascsat* (274. kép 4) állt az oldalán a két combcsont között. Hátoldalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány látható. H.: 4,3 cm, sz.: 3,2×3,8 cm.

698. *sír* (F/8). Aknasír T.: KÉK–NyDNY, 70–250°. A sír formáját nem lehetett dokumentálni, mert bele volt ásva egy árok faltjába. M.: 5 cm. Az igen sekély mélységben előkerült sír felső – állatcsontokat – és alsó – a gyermek vázmaradványát tartalmazó – rétegét a szántás és talajrigolozás erősen megbolygatta. A sír felső rétegében és a gyermek váza körül két juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok), hiányos és bolygatott maradványa került elő. A sír alján 1,5–2,5 éves *gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, talajlazítóval megbolygatott, hiányos vázmaradványa került elő.

Állatmellékletek

1–2. Egy *juvenilis korú* (1½–2 éves) és egy *infans korú* (6–8 hónapos) juh lábcsontjainak töredékei kerültek elő a sírban.

Az *infans I.* korú gyermek mellékletei

3–4. Egy *tyúk kiköltött tojásának* és egy pontosan nem meghatározható állat *tojásának* apró töredékei kerültek elő a gyermek jobb oldala mellett.

699. *sír* (K/10; 270. kép 11–12). Padmalyos sír. T.: ÉK–DNY, 40–220°. Az akna h.: 125 cm, sz.: 45–50 cm, m.: 30–50 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke betöltése jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy ló részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt 10–25 cm vastag betöltésen. Az akna jelentkezési szintje alatt 15 cm mélyen, 20 cm szélességben, az akna északnyugati falával párhuzamosan a betöltés – amely lefelé egyre szélesebb lett – feketére és zsiros tapintásúra váltott. Az akna alján markánsan kirajzolódott a padmaly száját kitöltő betöltés. A padmaly szájának magassága az akna északnyugati falának síkjában 40 cm volt. Az akna alja a délkeleti faltól folyamatosan lejtett a padmaly felé. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 130 cm, sz.: 45 cm, m.: 50–60 cm. A padmaly oldalfalai lefelé szűkültek, végei íves kialakításúak voltak. A padmalyban 2–2,5 éves *gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású csontváza került elő. Koponyája a jobb oldalán, kar- és lábcsontjai párhuzamosan feküdtek. Mellkasát állat bolygatta meg.

Állatmelléklet és lelete

1. Egy 2–2½ éves ló koponyája feküdt a jobb oldalán az akna keleti negyedében, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsontjai* a koponya alatt és mellett feküdtek, patákkal északkeleti, míg a *hátsó lábcsontok* az akna délnyugati felében párhuzamosan, patákkal délnyugati irányban. 2. A ló koponyatető és a délkeleti sírfal között egy *vascsat* (270. kép 15) került elő töredékes állapotban.

Az *infans* I. korú gyermek mellékletei

3. Ezüstözött felületű *bronz szűrőkanál csüngő* (270. kép 13) feküdt hátoldalával felfelé a koponya bal oldala mellett, valószínűleg másodlagos helyen. H.: 2,5 cm, átm.: 2 cm. 4. Ezüstözött felületű összehajlított *bronzpánt* (270. kép 14) került elő a padmalyból, középen egy bronzlemezzel, a hurok alatt összeszegezelve. Töredékes. H.: 2,3 cm.

700. sír (L/19; 276. kép 1). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNy, 64–244°. Az akna h.: 225 cm, sz.: 70–75 cm, m.: 65–85 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna foltjának északkeleti fele élénksárga, míg a délnyugati barnásszürke színnel jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában két ló, egy szarvasmarha és három juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő 5–15 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna aljának északkeleti harmada közel vízszintes, míg a fülkéhez közelebb eső része enyhén lejtős volt. Az akna délnyugati negyedében, az állatok hátsó lábcsonkjai és az akna délnyugati vége között a betöltés fekete volt. A fülke h.: 240 cm, sz.: 85–95 cm, m.: 85–190 cm. A teknős aljú fülkében 23–x éves *férfi* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású vázmaradványa került elő 2–5 cm vastag betöltésen. Koponyája összeroppan, bordái, csigolyái nagyrészt felszívódtak (a koporsó anyaga és az agyagos föld miatt), karsontjai a bordák mellett, lábcsonkjai párhuzamosan feküdtek. A lábfejek csontjai „spicben” álltak. A két könyök és a két kéz csontjainak vonala közötti sávban a koporsó sötétbarna elszíneződése volt megfigyelhető. A láb felé egyre teknősebb formájú koporsó h.: 195 cm, sz.: 55–60 cm, m.: 10–35 cm (276. kép 2–4).

Állatmellékletek

1. Egy 3–3½ éves *mén koponyája* feküdt az állkapcsán az akna északkeleti végében, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsonkjai* a koponya alatt, illetve mellett kerültek elő, a *hátsó lábcsontok* az akna délnyugati végében. 2. Egy 5 éves *mén koponyája* feküdt az állkapcsán az akna északkeleti harmadában, a délkeleti fal mellett, részben a tehénkoponyán, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsonkjai* a koponya mellett kerültek elő, a *hátsó lábcsontok* a *farokcsigolyákkal* az akna délnyugati végében. 3. *Maturus korú tehén koponyája* feküdt az állkapcsán az akna északkeleti harmadában, a felszerszámozott lókoponya mögött, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsonkjai* a koponya mögött, az akna közepén kerültek elő, a *hátsó lábcsontok* az akna délnyugati végében. 4. *Adultus korú juh koponyája* feküdt a fülke északi sarkában, másodlagos helyen, a koporsó északi sarkán kívül. *Mellső és hátsó lábcsonkjai* az akna délnyugati végében kerültek elő. 5. *Foetus korú juh koponyája, mellső és hátsó lábcsonkjai* feküdtek a tehén hátsó lábcsonkjai alatt.

A fiatal *mén* leletei

6. Karikás végű, csuklós, *vas csikózabla* (276. kép 5) feküdt a ló fogai között. Szárainak keresztmetszete négyszög. A bal szár h.: 11 cm, a jobb szár h.: 11,5 cm. A zablakarika külső átm.: 3,4 cm, belső átm.: 2 cm. A fejhám szíjazatát díszítő veretek (277. kép 1). 7–11. Öt félgömb alakú, arany- és bronzlemez-ből együtt préselt *rozettás veret* (277. kép 2–6) feküdt ferde vonalban a lókoponya orrán. A középső, domború kerek mezőt préselt gyöngysorkeret veszi körbe. A rozetta szirmait négy, egy-egy szárból induló, két oldalra hajló kacs-szerű dísz egészíti ki. Felszerelésüket bronzdrótból hajlított fül tette lehetővé. Átm.: 2 cm, mag.: 0,8 cm. 12–13. Két félgömb alakú, arany- és bronzlemez-ből együtt préselt, az előzővel megegyező típusú *rozettás veret* (277. kép 7, 20) feküdt 6–9 cm vastag betöltésen a lókoponyától balra. Átm.: 2 cm, mag.: 0,8 cm. 14–19. Hat félgömb alakú, arany- és bronzlemez-ből együtt préselt, az előzővel megegyező típusú *rozettás veret* (277. kép 8–13) feküdt ferde vonalban a lókoponya tetején, az orrszíz vereteivel párhuzamosan. Átm.: 2 cm, mag.: 0,8 cm. 20. A szíjak találkozását díszítő, arany- és bronzlemez-ből együtt préselt *rojtmintás veret* (277. kép 22) került elő a jobb szemüreg mellől, a hármas rozettával lefelé. A hármas rozettához felülről egy pajzs alakú tag kapcsolódik, melynek szélét körben vízszintes vonalsor díszíti. Felszerelését a hátoldalát kitöltő masszába ágyazott ácskapocs alakú bronzdrót és egy bronzszegecs tette lehetővé. H.: 4,3 cm. 21. Elhegyesedő végű, peremes, arany- és bronzlemez-ből együtt préselt fonatdíszes *kisszíjvég alakú veret* (277. kép 24) feküdt 4–5 cm vastag betöltésen az akna északi sarkában, előlappal fölfelé. A fonatmintát körbevéve vízszintes vonalkákból álló sorminta keretezi, a felső széle bordasort utánoz. H.: 4,6 cm, sz.: 1,8 cm. 22. Félgömb alakú, arany- és bronzlemez-ből együtt préselt, az előzővel megegyező típusú *rozettás veret* (277. kép 14) feküdt az északnyugati fal mellett, előlappal lefelé. Átm.: 2 cm, mag.: 0,8 cm. 23. Félgömb alakú, arany- és bronzlemez-ből együtt préselt, az előzővel megegyező típusú *rozettás veret* feküdt a két csánk között az északnyugati fal közelében. Átm.: 2 cm, mag.: 0,8 cm. 24. A szíjak találkozását díszítő, arany- és bronzlemez-ből együtt préselt, az előzővel megegyező típusú *rojtmintás veret* (277. kép 21, 23) került elő 2–3 cm vastag betöltésen a koponya mögött, a tehénkoponya bal oldala mellett. H.: 4,3 cm. 25–26. Két félgömb alakú, arany- és bronzlemez-ből együtt préselt, az előzővel megegyező

típusú rossz megtartású *rozettás veret* (277. kép 15–16) feküdt a tehénkoponyán. Átm.: 2 cm, mag.: 0,8 cm. 27–28. Két félgömb alakú, arany- és bronzlemezéből együtt préselt, az előzővel megegyező típusú *rozettás veret* (277. kép 17–18) került elő a lókoponya orránál, az álla alatt. Átm.: 2 cm, mag.: 0,8 cm. 29. Félgömb alakú, arany- és bronzlemezéből együtt préselt, az előzővel megegyező típusú *rozettás veret* (277. kép 19) feküdt a ló bal szemgödre alatt. Átm.: 2 cm, mag.: 0,8 cm. 30. Hurkos fülű *vaskengyel* (276. kép 6) feküdt az akna közepén, a tehénkoponya mögött, a bal mellső lábszáron, fülével nyugati irányban. Ívelt talpalójának külső oldalán gerinc fut, szárainak keresztmetszete rombusz. Fülének külső szélénél vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány feküdt. Mag.: 15 cm, belső sz.: 10,4 cm, talpalójának sz.: 2,6 cm. 31. Hurkos fülű *vaskengyel* (276. kép 7) feküdt a lókoponya mögött, féloldalasan, fülével nyugati irányban. Füle hiányos, szárai enyhén megdőbölve. Ívelt talpalójának külső oldalán gerinc fut, szárainak keresztmetszete rombusz. Mag.: 14 cm, belső sz.: 10,3 cm, talpalójának sz.: 2,3 cm. A farhám szíjazatát díszítő veretek (278. kép 1) feküdtek a hátsó kengyel és a tehén két lábsontja között, nagyjából két párhuzamos vonalban a hátsó lábsontok mögött. 32–33. Két, a szíjak találkozását díszítő, az előzővel megegyező típusú *rojtmintás veret* (278. kép 2–3) került elő 1–1,5 cm vastag betöltésen. Az egyik arany, a másik ezüstlemezrel együtt préselt bronzlemezéből készült. H.: 4,3 cm. 34. Elhegyesedő végű, arany- és bronzlemezéből együtt préselt, peremes, az előzővel megegyező típusú *kisszíjvég alakú veret* (278. kép 5) került elő hátlappal felfelé 1–1,5 cm vastag betöltésen. H.: 4,6 cm, sz.: 1,8 cm. 35–38. Négy félgömb alakú, arany- és bronzlemezéből együtt préselt, az előzővel megegyező típusú *rozettás veret* (278. kép 6–9) feküdt 1–1,5 cm vastag betöltésen. Átm.: 2 cm, mag.: 0,8 cm. 39–46. Nyolc félgömb alakú, arany- és bronzlemezéből együtt préselt, az előzővel megegyező típusú *rozettás veret* (278. kép 10–17) feküdt párosával a 4–6 cm vastag betöltésen a farhám bal oldali szíján. Átm.: 2 cm, mag.: 0,8 cm. 47–50. Négy félgömb alakú, arany- és bronzlemezéből együtt préselt, az előzővel megegyező típusú *rozettás veret* (278. kép 18–21) került elő félkörívben, 6–8 cm vastag betöltésen. Átm.: 2 cm, mag.: 0,8 cm. 51–58. Nyolc félgömb alakú, arany- és bronzlemezéből együtt préselt, az előzővel megegyező típusú *rozettás veret* (278. kép 22; 279. kép 1–7) feküdt párosával az 5–7 cm vastag betöltésen a farhám jobb oldali szíján. Átm.: 2 cm, mag.: 0,8 cm. 59–60. Két félgömb alakú, arany- és bronzlemezéből együtt préselt, az előzővel megegyező típusú *rozettás veret* (279. kép 8–9) került elő a fülke rábontása során, állatjáratból. Átm.: 2 cm, mag.: 0,8 cm. 61. A szíjak találkozását díszítő, arany- és bronzlemezéből együtt préselt *rojtmintás veret két töredéke* (278. kép 4) került elő a fülke rábontása során, állatjáratból.

A felnőtt férfi mellékletei

Hat vasnyílhegy feküdt szorosan egymás mellett a koporsó északnyugati oldala és a fülke fala között, a tegez szája mögött, 1–1,5 cm vastag betöltésen (279. kép 10). A nyílhegyek tuskéinek vége 6–8 cm-re került elő a tegez szélétől. Balról jobbra egy három élű, lapos, két három élű, lapos és egy három élű elrendezésben feküdtek. 62. Rombusz alakú, három élű *vas nyílhegy* (279. kép 11). Hengeres szára a hegye felé vékonyodik, melynek teljes felületét vasoxiddal konzerválódott farost fedi. Felül 1 cm szélességben keresztbe tekert szerves anyag látható. H.: 10,4 cm, ebből a szár h.: 5 cm. 63. Ovális keresztmetszetű, hegyesedő végű *vasnyílhegy* (279. kép 12). Hengeres szára a hegye felé vékonyodik, melynek teljes felületét vasoxiddal konzerválódott farost fedi. H.: 7,2 cm, ebből a szár h.: 2,7 cm. 64–65. Két rombusz alakú három élű *vas nyílhegy* (279. kép 14). Hengeres száraik a hegyek felé vékonyodnak, melyek teljes felületét vasoxiddal konzerválódott farost fedi. Az egyik száron a felül 1 cm szélességben keresztbe tekert szerves anyag látható. H.: 8,2 cm, ebből a szár h.: 3 cm. 66. Téglalap keresztmetszetű, hegyesedő végű *vas nyílhegy* (279. kép 13). Hengeres szára a hegye felé vékonyodik, melyek teljes felületét vasoxiddal konzerválódott farost fedi. H.: 7,6 cm, ebből a szár h.: 3 cm. 67. Rombusz alakú, három élű *vas nyílhegy* (279. kép 12). Hengeres szára a hegye felé vékonyodik, melynek teljes felületét vasoxiddal konzerválódott farost fedi. H.: 7,5 cm, ebből a szár h.: 3 cm. 68. A koporsó és az északnyugati fal közötti területen, 2–3 cm vastag betöltésen jelentkezett a nyíltegez formájának lilásfekete elszíneződése (279. kép 10). A tegez koporsó felőli oldala és a szája egyenes, a fülke oldala felé eső széle és az alja íves vonalú volt. A tegez elszíneződésének vastagsága az alsó végénél 2–2,5, a szíjánál 6–8 cm volt. H.: 54 cm, sz.: 17–20 cm. 69. Enyhén ívelt szárú *vas tegezakasztó* (279. kép 17) feküdt horoggal a nyílhegyek, bújtatóval a váll irányában, a koporsó alatt, közvetlenül az íj középcsont felső, külső széle mellett. Felső vége egy vízszintes bújtatóban, az alsó horogban végződik. H.: 4 cm. A felajzatlan, aszimmetrikus reflexív gímszarvas agancsából faragott lemezei a fülke északnyugati fala mellett, a koporsó és a juhkoponya alatt feküdtek. Az íjkar felső és középső csontlemezeinek távolsága csontvégtől csontvégig 30, a középső és az alsó 38 cm volt. Az in situ csontlemezek alapján a felső kar rövidebb volt, mint az alsó. 70–72. A felső íjkar végét borító *csontlemezek* (282. kép 1–3) egymáson kerültek elő, a felső le- és hátracsúszva az alsón, belső élükkel a fülke fala felé, a vasnyílhegyek mögött, a sír alja felett 1,5 cm-rel. Elhegyesedő végeik keresztben rovátkoltak. H.: 26,3 cm, sz.: 2,2 cm. A húr megakasztására szolgáló bevágás és a csontlemez sarka közötti távolság 2,8 cm. 73–75. Az íj közepét borító *csontlemezek* (282. kép 4–6) a jobb váll magasságában kerültek elő, a koporsó alatt, a sír alján. Az oldallemez pár egymáson elcsúszva, a harmadik, keskenyebbik, belső markolati lemez a felső lemez alatt feküdt. Elhegyesedő végeik keresztben rovátkoltak. Az oldallemez h.: 22 cm, sz.: 3 cm. A keskeny csontlemez h.: 14,7 cm, sz.: 1,2 cm. 76–77. Az íjkar alsó végét borító *csont-*

lemezek (282. kép 10–11) a jobb kézcsontok és a jobb combcsont vonalában kerültek elő, a felső hátracsúszva az alsó lemezről, a koporsó alatt. Elhegyesedő végeik keresztben rovátkoltak. H.: 22,5 cm, sz.: 2 cm. A húr megakasztására szolgáló bevágás és a csontlemez sarka közötti távolság 2,2 cm. 78. Trapéz alakú *vascsat* (279. kép 16) feküdt a tegez alatt közepén, 6 cm-re a koporsó szélétől. A pecek csuklójának hátoldalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. H.: 3 cm, sz.: 2,7 cm. 79. Trapéz alakú *vascsat* (279. kép 18) feküdt a tegez alatt, a szájától 4, a koporsó szélétől 3 cm-re. A pecek csuklójának hátoldalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. H.: 3 cm, sz.: 3 cm. 80. Egyélű, egyenes, középső nyélállású *vaskés* (280. kép 15) feküdt töredékes állapotban a jobb alkarcsontok között, a kézcsontok alatt. Mindkét oldalát vasoxiddal konzerválódott vastag famaradvány borítja. H.: 12,6 cm, ebből a nyél h.: 3,5 cm. A tarsoly tartalma: 81. Töredékes *vascsat* (282. kép 9) feküdt a bal combnyak belső oldala mellett. Egyik oldalán vasoxiddal konzerválódott textiltöredék látható. 82–83. Egy téglaszínű és egy barna, kisméretű *kova* (282. kép 7–8) feküdt a töredékes *vascsat* mellett. H.: 1,2 cm.

A viselet leletei

A veretes öv tartozékai (280. kép 1) balról jobbra. 84. Préselt, peremes, ívelt végű, *kisszíjvég alakú ezüstveret* feküdt előlappal felfelé, ácskapocs alakú *bronzpánttal* (281. kép 2) a jobb alkarcsontok között. 85. Préselt, peremes, ívelt végű, *kisszíjvég alakú ezüstveret töredéke* (281. kép 1) került elő a jobb medencelapát és az alkarcsont között. 86. Préselt, peremes, ívelt végű, *kisszíjvég alakú ezüstveret* feküdt előlappal felfelé kitöltő masszával, ácskapocs alakú *bronzpánt töredékkel* és *bronz szorítólemezzel* (281. kép 5) a jobb medencelapát szélén. 87. Préselt, peremes, ívelt végű, *kisszíjvég alakú ezüstveret* feküdt előlappal felfelé kitöltő masszával, ácskapocs alakú *bronzpánt töredékkel* és *bronz szorítólemezzel* (281. kép 7) a jobb medencelapát alatt. 88. Préselt, peremes, ívelt végű, *kisszíjvég alakú ezüstveret töredékei* kerültek elő kitöltő masszával, ácskapocs alakú *bronzpánt töredékével* és *bronz szorítólemezzel* (280. kép 13) a jobb medencelapáton és a keresztcsonton. 89. Préselt, peremes, ívelt végű, *kisszíjvég alakú ezüstveret töredéke* (281. kép 3) került elő a keresztcsont alatt keresztben. 90. Domború felületű, préselt, kerek *ezüstveret* (280. kép 10) feküdt előlappal lefelé, kitöltő masszával a medence alatt. Pereme gyöngysort utánoz. Átm.: 1,3 cm. 91. Domború felületű, préselt, kerek *ezüstveret* (280. kép 8) került elő előlappal lefelé, kitöltő masszával a medence alatt. Pereme gyöngysort utánoz. 92. Préselt, peremes, ívelt végű, *kisszíjvég alakú ezüstveret* (280. kép 12) került elő kitöltő masszával a bal medencelapát alatt. 93. Domború felületű, préselt, kerek *ezüstveret* (280. kép 3) került elő előlappal lefelé, kitöltő masszával a medence alatt. Pereme gyöngysort utánoz. Átm.: 1,3 cm. 94. Domború felületű, préselt, kerek *ezüstveret* (280. kép 4) feküdt előlappal lefelé, kitöltő masszával a medence alatt. Pereme gyöngysort utánoz. Átm.: 1,3 cm. 95. Domború felületű, préselt, kerek *ezüstveret* (280. kép 6) került elő előlappal lefelé, kitöltő masszával a medence alatt. Pereme gyöngysort utánoz. Átm.: 1,3 cm. 96. Préselt, peremes, ívelt végű, *kisszíjvég alakú ezüstveret* feküdt *bronzpánt töredékeivel* (280. kép 14) a bal medencelapát felső szélénél. 97. Domború felületű, préselt, kerek *ezüstveret* (280. kép 7) került elő előlappal lefelé, kitöltő masszával a medence alatt. Pereme gyöngysort utánoz. Átm.: 1,3 cm. 98. Préselt, peremes, ívelt végű, *kisszíjvég alakú ezüstveret töredéke* (281. kép 8) került elő hátlappal felfelé a nagyszíjvég alatt. 99. Kétlapú *ezüst nagyszíjvég* (281. kép 9) feküdt a bal medencelapáton, ívelt végével a váll irányában, előlappal lefelé, feltehetően másodlagos helyzetben. U alakú oldalléce bronz, peremét bordázott bronzszalag fogja körbe, felszerelését egy szegecs tette lehetővé. H.: 8 cm, sz.: 2,3 cm. 100. Préselt, peremes, ívelt végű, *kisszíjvég alakú ezüstveret töredékei* feküdtek előlappal felfelé, ácskapocs alakú *bronzpánttal* és *szorítólemezzel* (281. kép 4) a bal medencelapát szélén. 101. Domború felületű, préselt, kerek *ezüstveret* (280. kép 5) feküdt előlappal lefelé, kitöltő masszával a medencelapát alatt. Pereme gyöngysort utánoz. Átm.: 1,3 cm. 102. Domború felületű, préselt, kerek *ezüstveret* (280. kép 9) került elő előlappal lefelé, kitöltő masszával a medencelapát alatt. Pereme gyöngysort utánoz. Átm.: 1,3 cm. 103. Préselt, peremes, ívelt végű, *kisszíjvég alakú ezüstveret töredéke* feküdt ácskapocs alakú *bronzpánttal* (281. kép 6) a harmadik csigolya alatt. 104. Domború felületű, préselt, kerek *ezüstveret* (280. kép 11) került elő kitöltő masszával a harmadik csigolya jobb oldala mellől. Pereme gyöngysort utánoz. Átm.: 1,3 cm. 105. Trapéz alakú *vascsat* (280. kép 2) feküdt pecekkel lefelé a bal medencelapát és a keresztcsont találkozásánál. Hátoldalát vasoxiddal konzerválódott bőr fedi. H.: 4 cm, sz.: 3,1×3,8 cm.

701. *sír* (K/9). Aknasír. T.: ÉK–DNy, 40–220°. H.: 95 cm, sz.: 40 cm, m.: 15 cm. A sekély mélységben jelelteként téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke betöltése jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A sírgödör északkeleti negyedében *infans I. korú gyermek* tejfogai¹²⁸ kerültek elő.

Az *infans I.* korú gyermek melléklete

1. Szürkésfekete, sárga foltos *edény* (283. kép 5) állt kissé az oldalára dőlve a sír keleti sarkában. Szabad kézzel formált, gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete egyenetlen,

¹²⁸ Nem kerültek embertani meghatározásra.

lesimított. A soványító anyag szemcséi 0,3 cm nagyságúak. Rossz megtartású, vékony agyagmáz fedi. Égetése egyenetlen. Pereme rövid, kihajló, kifelé lejtően ferdére levágott. Aszimmetrikus kiképzésű, töredékes. Az edénynek 1/6-a hiányzik. Alján négyszögletes delle. Mag.: 13,3 cm, pátm.: 9,2 cm, fátm.: 8,3 cm. Az edényből vett földminta pollenmentes volt, az archeobotanikai vizsgálat sem mutatott ki növényi maradványokat. (VIDA 1999 IIID1/e2 típus)

702. *sír* (K/9; 283. *kép 1*). Aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. H.: 90 cm, sz.: 30 cm, m.: 20 cm. A sekély mélységben jelentkező téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke betöltése jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A sírban *infans I. korú* (1,5–2 éves) gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású vázmaradványa került elő 3–5 cm vastag betöltésen.

A viselet leletei

1. *Nagy gömbcsüngős bronzfűlbevaló* (283. *kép 2*) került elő a koponya bal oldala mellől. A kerek átmetszetű karikához a gömbcsüngő négy félgömbből álló, két darabból összeforrasztott összekötő taggal kapcsolódott. Ezek összenyomódott alakban maradtak meg. Karika átm.: 1,7 cm, a gömb átm.: 1,3 cm. 2. *Nagy gömbcsüngős bronzfűlbevaló* (283. *kép 4*) került elő a koponya jobb oldala mellől. A kerek átmetszetű karikához a gömbcsüngő négy félgömbből álló, két darabból összeforrasztott összekötő taggal kapcsolódott. Ezek összenyomódott alakban maradtak meg. Karika átm.: 1,7 cm, a gömb átm.: 1,3 cm. 3. Két *vaskarika* (283. *kép 3*) került elő a koponya környékén. Egyik oldalán vasoxiddal konzerválódott textil, a másikon bőrmaradvány látható.

703. *sír* (K/9). Aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. H.: 80 cm, sz.: 35 cm, m.: 33 cm. A sekély mélységben jelentkező téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke betöltése jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A sírban *infans I. korú gyermek* tejfogai kerültek elő.

Az *infans I. korú* gyermek melléklete

1. Okkersárga, szürkésfekete foltos, szabad kézzel formált, tölcésesen kihajló peremű, tojásdad alakú *edény* (283. *kép 14*) állt a sír északi sarkában. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal, apró egyenletes nagyságú kavicsal és kevés kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete horpadásos, vékony agyagmáz fedi, repedezett. Közepesen hosszú pereme elvékonyodik, tölcésesen kihajló, lekerekített. Válla lecsapott. Mag.: 14,1 cm, pátm.: 9,8–10,9 cm, fátm.: 7,9 cm. (VIDA 1999 IIID11/b2 típus) Az edényből vett földminta pollenmentes volt, az archeobotanikai vizsgálat kenyér/kása hét darab szenült töredékét mutatta ki.

704. *sír* (K/9). Aknasír. T.: ÉK–DNY, 40–220°. H.: 140 cm, sz.: 50 cm, m.: 45 cm. A sekély mélységben jelentkező téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke betöltése jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír felső rétegében két juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok), erősen hiányos maradványa került elő a sír alja felett 17 cm-rel. A sír alján *infans II. korú gyermek* tejfogai kerültek elő.

Állatmellékletek

1. *Adultus korú juh koponyájának töredékei* kerültek elő a sír betöltéséből. 2. *Infans korú* (3–6 hónapos) *juh lábcsontjainak töredékei* kerültek elő a sír betöltéséből.

A viselet leletei

Gyöngyök kerültek elő a fogak környékén. 3. Sötétvörös felületen négy lapos-domború, fehér dudoros és körülöttük 4×-es szürkésárga, lapos, erősen kopott hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (283. *kép 8*), hengeres furattal. H.: 0,63–0,66 cm, sz.: 1,06–1,1 cm, furat átm.: 0,41 cm. ID.No.: 19164. 4. Sötétvörös felületen négy lapos-domború, fehér dudoros és körülöttük 4×-es szürkésárga, lapos, erősen kopott hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (283. *kép 12*), két oldalán bázisos, kónuszos furattal. H.: 0,59–0,75 cm, sz.: 0,96–1,13 cm, furat átm.: 0,36–0,39 cm. ID.No.: 19165. 5. Fekete, enyhén lyukacsos felületen négy domború, szürkésárga dudoros és körülöttük 2×-es fehér, lapos hullámvonal folytatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb/csonka kúp alakú opak *üvegyöngy* (283. *kép 11*), két oldalán bázisos, kónuszos furattal. H.: 0,84–0,87 cm, sz.: 0,94–0,98 cm, furat átm.: 0,33–0,36 cm. ID.No.: 19166. 6. Szürkésfekete, matt felületen három domború kékesfehér+türkizkék, kétrétegű szemes rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (283. *kép 10*), egyik oldalán bázisos, másik oldalán behúzódozó bázisú, kónuszos furattal. H.: 0,62–0,65 cm, sz.: 1,03–1,07 cm, furat átm.: 0,31–0,33 cm. ID.No.: 19167. 7. Fekete, fényes felületen négy domború/kiugró fehér+fekete, kétrétegű szemes rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (283. *kép 9*), kónuszos furattal. H.: 0,58–0,61 cm,

sz.: 0,93–1,29 cm, furat átm.: 0,26–0,28 cm. ID.No.: 19168. 8. Sötét vörösesbarna, matt, lyukacsos felületen öt fehér domború, szétfolyt dudoros és körülöttük 5×-ös fehér, domború, szétfolyt hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (283. kép 7), kónuszos furattal. H.: 0,75–0,80 cm, sz.: 0,93–1,08 cm, furat átm.: 0,42–0,44 cm. ID.No.: 19169. 9. Sötét vörösesbarna, matt, lyukacsos felületen hat (-4) világossárga, lapos dudoros és körülöttük 6×-os fehér, domború hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (283. kép 6), hengeres furattal. H.: 0,65 cm, sz.: 1–1,08 cm, furat átm.: 0,36 cm. ID.No.: 19171. 10. *Bronz piperekanál feje (szűrőkanál csüngő)* (283. kép 15) feküdt a visszahajlított szárának töredékével a jobb medencelapát környékén. A kanálon hét lyuk van. Átm.: 2,8×3,2 cm. 11. *Bronz piperekanál szárának töredéke* (283. kép 13) került elő a sír betöltéséből.

706. sír (H/9). Aknasír. T.: ÉK–DNy, 46–226°. H.: 100 cm, sz.: 40 cm, m.: 10 cm. A sekély mélységben jelentkező téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke betöltése jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A sírban 4–5 éves gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású, hiányos vázmaradványa került elő.

Az *infans* I. korú gyermek mellékletei

1. Valószínűleg *tyúk kiköltött tojásának héjtöredékei* kerültek elő a sír betöltéséből. 2. *Páncéllamella töredéke* (286. kép 8) került elő a sír betöltéséből.

707. sír (K/10; 284. kép 1–2). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. Az akna h.: 215 cm, sz.: 85 cm, m.: 70–120 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna faltjának északkeleti fele élénksárga, míg a délnyugati fele barnásszürke színnel jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy-egy szarvasmarha és juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő 5–27 cm vastag betöltésen. Az akna aljának északkeleti fele vízszintes volt, a délnyugati fele 30°-os szögben lejtett. Az akna délnyugati végében a betöltés fekete volt. A fülke h.: 245 cm, sz.: 75–85 cm, m.: 120–195 cm. A fülke északkeleti fele 30°-os, délnyugati 15°-os lejtésű volt. A fülkében 19–22 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa volt 5–9 cm vastag betöltésen. A koponya a jobb oldalán előrebíllent, vállá összehúzva, karcsonjtjai szorosan a bordák mellett, lábsontjai párhuzamosan feküdtek. A betöltés elszíneződésének különbözősége alapján az elhunytat koporsóba temették.

Állatmellékletek

1. *Maturus* korú *tehén koponyája* feküdt a bal oldalán az akna északkeleti felében, középen, orral északkeleti irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya mellett, illetve mögötte egy vonalban feküdtek, a *hátsó lábsontok* és az anatómiai rendben fekvő *farokcsigolyák* az akna délnyugati felében. 2. *Maturus* korú *juh koponyája* feküdt a koponyatetőn a *tehenkoponya* előtt, orral északnyugati irányban. *Mellső lábsontjai* a *tehenkoponya* előtt, illetve a koponyatetőn kerültek elő, a *hátsó lábsontok* az akna közepén. 3. *Infans* korú (4–6 hónapos) *juh koponyája* feküdt a fülkében a bal oldalán, a koporsó keleti sarkának külső oldala mellett, a sír alján, orral déli irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* a koponyán, előtte, illetve mögötte kerültek elő.

A *juvenis* korú nő mellékletei

4. *Juvenis* korú *juh keresztcsontja* feküdt a koponya jobb oldala mögött, 3–4 cm vastag betöltésen. 5. *Vascipesz* (285. kép 15) került elő a bal orsócsont alatt, azzal nagyjából párhuzamosan. Alsó, szélesebb szélén, kb. 1 cm szélességben vasoxiddal konzerválódott bőr veszi körbe. H.: 7,7 cm. 6. Egyenes, egyélű, középső nyélállású *vaskés* (285. kép 18) feküdt élére állítva a *vascipesszel* a bal orsócsont alatt, azzal nagyjából párhuzamosan. Egyik oldalához késpengeszerű vaslemez rozsdásodott. Felületén foltokban vasoxiddal konzerválódott farostok figyelhetők meg. H.: 13,8 cm. 7. Szürkésbarna, fekete foltos, elsimított felületű, korongolt, kettős csonka kúp alakú *orsógomb* (285. kép 17) feküdt a palástján a bal combcsont alsó végének külső oldala mellett, 5 cm vastag betöltésen. Mag.: 2,9 cm, átm.: 3,9 cm.

A viselet leletei

8. *Nagy gömbcsüngős bronzfúlbevaló* két félből álló *gömbcsüngője* (284. kép 3) került elő töredékes állapotban a koponya bal oldala mellől. 9. *Nagy gömbcsüngős bronzfúlbevaló* két félből álló *gömbcsüngője* (284. kép 4) került elő töredékes állapotban az állkapocs alól, illetve a jobb könyök belső oldala mellől. Átm.: 1,6 cm. Gyöngyök kerültek elő az állkapocsnál, a jobb lapocka és a felkarcsont között és a bal alkar mellett. 10–11. Két okkersárga, kopott, matt, porózus felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (285. kép 11–12), kónuszos furattal. H.: 0,4 cm, átm.: 0,7 cm,

furat átm.: 0,2–0,25 és 0,15–0,22 cm. ID.No.: 4179–4181. 12. Okkersárga, kopott, matt, porózus felületű, korong alakú opak *üvegyöngy* (285. kép 13), hengeres furattal. H.: 0,4 cm, átm.: 0,78 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 4176. 13. Sötétkék, fényes, tekercselt felületű, 4×-en összetett lapított gömb alakú (rúd) *üvegyöngy* (285. kép 14), hengeres furattal. H.: 1,5 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 4178. 14. Fekete, fényes, lyukacsos felületen négy, síkból kiugró vörös+fehér kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (285. kép 8), kónuszos furattal. H.: 0,59–0,62 cm, átm.: 0,75–1,2 cm, furat átm.: 0,21–0,25 cm. ID.No.: 4177. 15. Fekete, fényes, kopott felületén négy, síkból kiugró fehér+türkizkék kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (285. kép 9), hengeres furattal, szélei töröttek. H.: 1 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,32 cm. ID.No.: 4180. 16. Fekete, fényes felületen négy fehér, síkból kiugró dudoros és a furatok körül 1–1 fehér vonalfolyatott rátétdíszes, deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (285. kép 10), kónuszos furattal. H.: 0,35–0,45 cm, átm.: 0,65–0,9 cm, furat átm.: 0,25–0,32 cm. ID.No.: 4175. 17. Sötétbarna, fényes, kopott, lyukacsos felületén négy, síkból kiugró, fehér dudoros és sárga, kopott felületű 4×-en hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (285. kép 5), hengeres furattal. H.: 0,9–0,95 cm, átm.: 1–1,35 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 4188. 18. Sötétbarna, fényes, kopott, lyukacsos felületén négy, síkból kiugró, fehér dudoros és 4×-es világossárga, négyzetes alakú hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (285. kép 6), kónuszos furattal. H.: 1,1–1,2 cm, átm.: 1,12–1,5 cm, furat átm.: 0,32–0,35 cm. ID.No.: 4184. 19. Fekete, fényes, lyukacsos felületen öt, síkból kiugró, szürkésfehér+világoskék kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (285. kép 3), kónuszos furattal. H.: 0,9–0,95 cm, átm.: 1,3–1,7 cm, furat átm.: 0,32–0,38 cm. ID.No.: 4183. 20. Fekete, fényes, lyukacsos felületen öt, síkból kiugró, szürkésfehér+világoskék kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (285. kép 4), kónuszos furattal. H.: 1 cm, átm.: 1,3–1,7 cm, furat átm.: 0,35–0,4 cm. ID.No.: 4185. 21. Sötét vörösesbarna, fényes, kopott, lyukacsos felületén öt, síkból kiugró, fehér+világoskék kétrétegű dudoros (szemes) és fehér 5×-en hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (285. kép 2), bázisos hengeres furattal. H.: 1–1,05 cm, átm.: 1,35–1,8 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 4187. 22. Sötétvörös, fényes, kopott, lyukacsos felületen öt, síkból kiugró, fehér+világos türkizkék, kétrétegű dudoros (szemes) és 5×-ös világossárga, négyzetes alakúra hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (285. kép 7), hengeres furattal. H.: 0,9–0,95 cm, átm.: 1,4–1,7 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 4186. 23. Sötétvörös, fényes, kopott felületén öt, síkból kiugró, fehér+világos türkizkék kétrétegű dudoros (szemes) és világossárga, 5×-en hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (285. kép 1), kónuszos furattal. H.: 0,9–0,95 cm, átm.: 0,95–1,4 cm, furat átm.: 0,4–0,45 cm. ID.No.: 4182. 24. Öntött bronzcsat (285. kép 16) feküdt a szeméremcsont és a bal medencelapát között. Felszerelését a hátoldalán öntéssel kialakított, átfúrt bronzlemez tette lehetővé. H.: 2,3 cm, sz.: 2,1 cm.

708. sír (K/9; 286. kép 1–2). Padmalyos sír. T.: ÉK–DNy, 50–230°. Az akna h.: 210 cm, sz.: 80–85 cm, m.: 85–95 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésfekete betöltése apró agyagrögökkel keverten jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. Az aknában három szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádus és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt 5–10 cm vastag betöltésen. Az akna alján, annak délnyugati harmadában a betöltés feketére és zsiros tapintásúra váltott. Az akna aljának északnyugati 20 cm-es sávja enyhén lejtett a padmaly felé. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 235 cm, sz.: 55 cm, m.: 95–100 cm. A padmaly oldalfalai lefelé szűkültek, végei íves kialakításúak voltak. A padmalyban 30–34 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű csontváza került elő. Enyhén torzított koponyája a jobb oldalán, válla összehúzva, karcsonjtjai szorosan a bordák mellett, lábcsontjai párhuzamosan feküdtek. Mellkasát állatjárat erősen megbolygatta. Lábfejének csontjai „spicben” álltak. A padmaly betöltéséből vett földmintában az archaeobotanikai vizsgálat *Triticum aestivum* subsp. *vulgare* (vetési vagy kenyérbúza) egy darab csupasz, ép, szenült szemtermését mutatta ki.

Állatmellékletek

1. *Maturus* korú tehén koponyája feküdt a bal oldalán az akna északi sarkában, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsontjai* a koponya mögött kerültek elő, a *hátsó lábcsontok* és az anatómiai rendben fekvő *farokcsigolyák* az akna délnyugati végében. 2. Egy 2½–3 éves tehén koponyája feküdt a jobb oldalán az akna keleti sarkában, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsontjai* a koponya mögött kerültek elő, a *hátsó lábcsontok* és az anatómiai rendben fekvő *farokcsigolyák* az akna délnyugati végében. 3. *Neonatus* korú szarvasmarha koponyája került elő töredékes állapotban az akna közepén. *Mellső és hátsó lábcsontjai* az akna délnyugati végében feküdtek. 4. *Infans* korú (6–8 hónapos) juh koponyája feküdt a bal oldalán az akna közepén, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai* az akna délnyugati végében kerültek elő.

Az *adultus* korú nő mellékletei

5. Okkersárga, helyenként szürke és barna foltos, szabad kézzel formált *bögge* (286. kép 7) feküdt az oldalán a koponya bal oldala mellett, szájával a váll irányában. Igen gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete egyenetlen, horpadásos és rücskös. A soványítóanyag szemcséi 0,4 cm nagyságúak. Rossz megtartású, repedezett, vékony agyagmáz fedi. Közepesen hosszú peremét ferde bevagdosások és ujjbenyomkodások díszítik. Váll lecsapott, teste nyomott gömbös, aszimmetrikus kiképzésű. Mag.: 13,3 cm, pátm.: 8,9–9,9 cm, fátm.: 8,3 cm. (VIDA 1999 IIID2/b2 típus) 6. Okkersárga, helyenként szürkésfekete foltos, szabad kézzel formált *fazék (tárolóedény) alja* került elő az aknában az állatsontok között. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete egyenetlen, lesimított. A soványító anyag szemcséi 0,3 cm nagyságúak. Rossz megtartású, vékony agyagmáz fedi. Égetése egyenetlen, külső és belső rétege sárga, közepe fekete. Aszimmetrikus kiképzésű. Falvastagsága a talp közelében 1,1 cm. Az edény töredékes felületén függőlegesen behúzott, ujjal vagy textillel kialakított párhuzamos sávok futnak. Az edénynek 1/6-a maradt meg. „Mag.”: 14,7 cm, fátm.: 13,5–14,0 cm. 7. Szabad kézzel formált, kívül-belül téglaszínű edény oldalából készül *orsókarika* (286. kép 6) állt az palástján, 3 cm vastag betöltésen a jobb combcsont alsó végének belső oldala mellett. Átm.: 4,2 cm, v.: 1 cm.

A viselet leletei

8. *Gömbcsüngős bronzfülbevaló* (286. kép 3) került elő töredékes állapotban a jobb térd belső oldala mellett. A karika átm.: 1,6 cm. 9. *Bronzfülbevaló deformálódott karikája* (286. kép 4) került elő a bal kulcsont és a lapockacsont között. A karika átm.: 1,5×2 cm. 10. Téglalap alakú *vascsat* (286. kép 5) feküdt nyitott állapotban 3 cm vastag betöltésen a combcsontok között, a medence előtt. H.: 3,6 cm, sz.: 2,8 cm.

709. *sír* (H/9–10; 287. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 45–225°. Az akna h.: 125 cm, sz.: 65 cm, m.: 5–45 cm. A sekély mélységben előkerült téglalap alakú, lekerekített sarkú akna foltjának északkeleti fele élénksárga, míg a délnyugati fele barnásszürke színnel jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az állatsontokat csákánnyal találták meg. Az aknában egy szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok), hiányos maradványa került elő 4–8 cm vastag betöltésen. Az akna aljának északkeleti harmada vízszintes volt, a délnyugati fele 30°-os szögben lejtett. A fülke h.: 120 cm, sz.: 60–70 cm, m.: 45–80 cm. A 30°-os lejtésű fülkében *infans I. korú gyermek* tejfogai kerültek elő.

Állatmelléklet

1. Egy 10–12 hónapos *szarvasmarha koponyája* feküdt töredékes állapotban az állkapcsán az akna északkeleti végében, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsontojai* a koponya két oldalán kerültek elő, a *hátsó lábcsontok* az akna közepén, a két sírfal mellett.

A viselet leletei

2–3. Két barnás okkersárga, matt, foltos felületű, gyűrű alakú opak *üveggyöngy* (287. kép 3–4), kónuszos és hengeres furattal. H.: 0,23 cm, átm.: 0,45–0,5 cm, furat átm.: 0,16–0,19 cm. ID.No. 19250–19251. 4. Sötétvörös, irizáló, töredékesen irizáló felületű, téglalap átmetszetű, hosszú hasáb alakú opak *üveggyöngy* (287. kép 5). H.: 1,1 cm, sz.: 0,44 cm. ID.No.: 19252.

710. *sír* (K/9; 288. kép 1–2). Padmalyos sír. T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. Az akna h.: 175 cm, sz.: 70–75 cm, m.: 90–130 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésfekete betöltése apró agyagrögökkel keverten jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. Az aknában egy ló részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt 5–15 cm vastag betöltésen. Az akna jelentkezési szintje alatt 90 cm mélyen, 25–30 cm szélességben, az akna északnyugati falával párhuzamosan a betöltés – amely lefelé egyre szélesebb lett – feketére és zsiros tapintásúra váltott. Az akna alján markánsan kirajzolódott a padmaly száját kitöltő betöltés. A padmaly szájának a magassága az akna északnyugati falának síkjában 80 cm volt. Az akna aljának északnyugati kétharmada a padmaly felé erőteljesen lejtett. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 200 cm, sz.: 45–50 cm, m.: 130–135 cm. A padmaly oldalfalai lefelé szűkültek, végei íves kialakításúak voltak, felmenő falai kivételesen

magasan maradtak meg. A teknős aljú padmalyban 8–9 éves gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, bolygatott, hiányos csontváza került elő. Rossz megtartású koponyája a jobb oldalán, kar- és lábsontjai párhuzamosan feküdtek.

Állatmelléklet és annak lelete

1. *Fiatal ló koponyája* feküdt a jobb oldalán az akna keleti sarkában, orral északkeleti irányban. *Mellső lábsontjai* az állkapocs mellett kerültek elő, a *hátsó lábsontok* az akna déli sarkában. 2. A ló állkapcsából egy karikás végű, csuklós, vas csikózabla (288. kép 15) került elő. Szárainak keresztmetszete négyszög. A végkarikákba van fűzve egy-egy vaskarika. Szárainak h.: 7,9–8,3 cm, a karikák átm.: 5 cm.

Az *infans II.* korú gyermek melléklete

3. Szürke, feketés foltos, szabad kézzel formált *edény* (288. kép 16) állt a koponya jobb oldala mellett, a padmaly északi sarkában. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kerámiatörmelékkel erősen soványított, rücskös, horpadásos, repedezett. Rossz megtartású, vékony agyagmáz fedí. Közepesen hosszú peremét ujjbenyomkodások sűrűn díszítik. Aszimmetrikus kiképzésű. A talpnál összeszűkül, alja egyenesen levágott. Mag.: 13,2 cm, pátm.: 11,6 cm, fátm.: 7,1 cm. (VIDA 1999 IIID1/d típus)

A viselet leletei

Gyöngyök kerültek elő az állkapocs környékén és a mellkas területén. 4–5. Két kék, erősen kopott felületű, deformálódott, négyzet átmetszetű, hosszú hasáb alakú fényáteresztő *üvegyöngy* (288. kép 9, 14), hengeres furattal. H.: 0,55–0,6 cm, sz.: 0,5 cm, v.: 0,5 cm, furat átm.: 0,18–0,22. ID.No.: 4189, 4193. 6–9. Négy világoszöld (1) és kék (3) irizáló, kopott, lyukacsos felületű, deformálódott, téglalap átmetszetű, hosszú hasáb alakú áttetsző *üvegyöngy* (288. kép 5–6, 8, 13), kónuszos, illetve hengeres furattal. H.: 0,5–0,7 cm, sz.: 0,5–0,6 cm, v.: 0,4–0,55 cm, furat átm.: 0,1–0,25 cm. ID.No.: 4191, 4194, 4196, 4198. 10–11. Két kék, sávosan pusztuló, erősen irizáló, kopott felületű, deformálódott, téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú, hosszú hasáb alakú áttetsző *üvegyöngy* (288. kép 3, 7), kónuszos furattal. H.: 0,75–0,8 cm, sz.: 0,6 cm, v.: 0,55–0,6 cm, furat átm.: 0,2–0,3 cm. ID.No.: 4195, 4200. 12–13. Két kék, sávosan pusztuló, kopott felületű, lapított gömb alakú fényáteresztő *üvegyöngy* (288. kép 4, 12), hengeres furattal. H.: 0,35–0,5 cm, átm.: 0,5–0,8 cm, furat átm.: 0,2–0,4 cm. ID.No.: 4190, 4199. 14. Lila, erősen irizáló, kopott felületű, deformálódott, téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú fényáteresztő *üvegyöngy* (288. kép 11), kónuszos furattal. H.: 0,8 cm, sz.: 0,65 cm, v.: 0,55 cm, furat átm.: 0,2–0,24 cm. ID.No.: 4197. 15. Sötétbarna, kopott felületű, téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú *karneolgyöngy* (288. kép 10), kónuszos furattal. H.: 1,1 cm, sz.: 0,7 cm, v.: 0,5 cm, furat átm.: 0,11–0,21 cm. ID.No.: 4192.

711. *sír* (K/8–9; 289. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 50–230°. Az akna h.: 135 cm, sz.: 65–70 cm, m.: 75–105 cm. A téglalap alakú, lekerékített sarkú sír északkeleti harmada világossárga, délnyugati kétharmada barnásszürke foltként, határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő 3–8 cm vastag betöltésen. Az akna északkeleti fala nagyon enyhén lejtett és a fülke szája előtt egy lépcsővel mélyült. Az akna délnyugati végében a betöltés fekete és zsiros tapintású volt. A fülke h.: 195 cm, sz.: 60–65 cm, m.: 105–145 cm. Az 15°-os lejtésű, teknős aljú fülkében *gyermek*¹²⁹ hiányos vázmaradványa került elő. Koponyatöredékei között fogai és néhány hosszúcsontjának apró töredékei kerültek elő. Feltehetően a csontok többsége a nedves agyagon felszívódott.

Állatmelléklet

1. *Adultus korú juh koponyája* feküdt a bal oldalán az akna déli sarkában, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* egymás mellett kerültek elő a koponya előtt.

A viselet leletei

2. *Nagy gömbcsüngős bronzfűlbevaló* (289. kép 3) karikája került elő a koponya jobb oldala mellől, a többi töredék állatjártatból a jobb felkar felső végének tájékán. A gömbcsüngőt két, négy félgömbből álló préselt tag kötötte össze egy bronzgyűrűvel, amelyhez a karikát illesztették. A gömb átm.: 1,5 cm. Gyöngyök kerültek elő a koponya alatt. 3. Fehér, deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy töredéke*. ID.No.5800.¹³⁰ 4. Zöld, deformálódott, rövid

¹²⁹ Embertani meghatározása nem volt.

¹³⁰ Anyagvizsgálatra elküldve.

henger alakú fényáteresztő *üvegyöngy* (289. kép 10), hengeres furatának két oldala egyenesen levágott. H.: 0,6 cm, átm.: 0,75–0,83 cm, furat átm.: 0,27 cm. ID.No.: 19921. 5. Szürkésfehér, matt, porózus felületű, rövid henger alakú opak *üvegyöngy töredéke* (289. kép 11). H.: 0,59 cm, átm.: 0,74 cm. ID.No.: 19922. 6. Sötét vörösesbarna felületen négy okkersárga dudoros és kónuszos, bázisos furata körül 1-1 szürkésfehér vonalfolyatott rátétdíszes, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (289. kép 8). H.: 0,67–0,8 cm, átm.: 1,15 cm, furat átm.: 0,37–0,39 cm. ID.No.: 19923. 7. Sötét szürkésbarna felületen öt barna dudoros és barnásszürke 5×-en hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (289. kép 5), az egyik oldalán bázisos, kónuszos furatú. H.: 0,9–1 cm, átm.: 1,39–1,45 cm, furat átm.: 0,35–0,36 cm. ID.No.: 19924. 8. Sötétbarna alapon öt lapos okkersárga egyrétegű pont és sárga 5×-en hurokfolyatott rátétdíszes, rövid henger/lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (289. kép 6). H.: 1,18 cm, átm.: 0,9 cm, furat átm.: 0,44 cm. ID.No.: 19925. 9. Sötét vörösesbarna alapon öt fehér, síkból kiugró egyrétegű dudoros és sárga 5×-en hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (289. kép 7), kónuszos furattal. H.: 0,69–0,83 cm, átm.: 1,3–1,54 cm, furat átm.: 0,47–0,5 cm. ID.No.: 19926.

Övveretek kerültek elő nagyjából a mellkas tájékán (290. kép 1).

10. Préselt, peremes, pajzs alakú bronz *övveret* (290. kép 2) feküdt előlappal felfelé. A középső mezőt körbevéve és kettéosztva préselt bordák díszítik. Felszerelését ácskapocs alakú bronzdrót tette lehetővé. Mag.: 2,1 cm, sz.: 1,8 cm. 11. Az előzővel megegyező típusú bronz *övveret* (290. kép 3) feküdt előlappal felfelé. Mag.: 2,1 cm, sz.: 1,8 cm. 12–13. Két, az előzővel megegyező típusú bronz *övveret* (290. kép 4) feküdt egymáson, az alsó előlappal felfelé, a felső hátlappal felfelé. Mag.: 2,1 cm, sz.: 1,8 cm. 14. Az előzővel megegyező típusú bronz *övveret* (290. kép 5) feküdt előlappal felfelé. Mag.: 2,1 cm, sz.: 1,8 cm. 15. Az előzővel megegyező típusú bronz *övveret* (290. kép 6) feküdt előlappal lefelé. Mag.: 2,1 cm, sz.: 1,8 cm. 16. Az előzővel megegyező típusú bronz *övveret* (290. kép 7) feküdt hátoldalával felfelé. Mag.: 2,1 cm, sz.: 1,8 cm. 17. Az előzővel megegyező típusú bronz *övveret* (290. kép 8) feküdt hátoldalával felfelé. Mag.: 2,1 cm, sz.: 1,8 cm. 18. Az előzővel megegyező típusú bronz *övveret* (290. kép 9) feküdt előlappal felfelé. Mag.: 2,1 cm, sz.: 1,8 cm. 19. Az előzővel megegyező típusú bronz *övveret* (290. kép 10) feküdt hátlappal felfelé egy borda alatt, egyenes oldalával a koponya irányában. Mag.: 2,1 cm, sz.: 1,8 cm. 20. *Vascsat(?) töredékei* (289. kép 12) feküdtek az övveretek között.

712. *sír* (K/9; 291. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 50–230°. Az akna h.: 185–190 cm, sz.: 70–90 cm, m.: 90–150 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír északkeleti harmada világossárga, délnyugati két-harmada barnásszürke foltként, határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy-egy szarvasmarha és juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő 5–20 cm vastag betöltésen. Az akna aljának északkeleti fele 10°-os, a délnyugati fele 35°-os szögben lejtett a fülke irányában. A fülke h.: 190 cm, sz.: 80–90 cm, m.: 150–230 cm. A 28°-os lejtésű, teknős aljú fülkében – a betöltés elszíneződésének eltérése és a csontváz fektetési szintjén dokumentálható, 15–16 cm magas metszet alapján –, vájt koporsóban eltemetett *maturus korú* (40–49 éves) nő vázmaradványa került elő 3–5 cm vastag betöltésen. A koponya a jobb oldalán előrebillent, válla összehúzva, kar- és lábcsontjai párhuzamosan feküdtek. A vázmaradványt állatjárat bolygatta meg a bal válltól, a mellkason keresztül a bal lábszárig terjedő területen.

Állatmellékletek

1. *Maturus korú bika koponyája* feküdt a jobb oldalán az akna közepén, orral keleti irányban. *Mellső lábcsontjai* a koponya és az akna délkeleti fala között kerültek elő, a *hátsó lábcsontok* és a *farokcsigolyák* az akna délkeleti végében, illetve állatjárat által elmozdítva a fülke szájában, az emberi váz koponyája mellett és a mellkasán. 2. *Infans korú* (9 hónapos) *juh koponyája* feküdt a bal oldalán a fülke szájában, 15 cm vastag betöltésen, orral északi irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjainak töredékei* a fülke szájában kerültek elő, illetve állatjárat által elmozdítva az emberi váz mellkasán.

Az viselet mellékletei

3. *Gyöngycsüngős ezüst fülbevaló* (291. kép 3) feküdt a koponya bal oldala mellett. Oválisra deformálódott, bronz huzalkarikára kampós bronzdróttal felfüggesztett, közel gömb alakú sötétkék gyöngycsüngővel. A csüngő teste hosszában megrepedt, bronz huzaltengelye hurokban végződik. Karika átm.: 1,18–1,7 cm, huzal átm.: 0,12 cm, gyöngycsüngő átm.: 1,05–1,09 cm, teljes h.: 3,12 cm. 4. *Vascsat töredékei* (291. kép 3–4) kerültek elő a lábszár-csontok között.

713. sír (F/8; 287. kép 6). Aknasír. T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. H.: 115 cm, sz.: 50 cm, m.: 30 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna faltja barnásszürke színnel jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az akna felső rétegében egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő 10–25 cm vastag betöltésen. A sír alján *infans I. korú (1,5–2 éves) gyermek* koponyájának lenyomata és fogai kerültek elő.

Állatmelléklet

1. *Infans korú (3–4 hónapos) juh koponyája* feküdt a bal oldalán a sír délnyugati végében, orral délnyugati irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya mögött kerültek elő, a jobb az északnyugati fal mellett. *A hátsó lábsontok* és az anatómiai rendben fekvő *faroksigolyák* a sír északkeleti végében kerültek elő, a jobb az északnyugati, a bal a délkeleti fal mellett.

714. sír (G/9; 292. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 50–230°. Az akna h.: 195 cm, sz.: 75–80 cm, m.: 10–45 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír északkeleti harmada világossárga, délnyugati kétharmada barnásszürke foltként, határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Északkeleti végét a földmunkával megbolygatták. Az aknában egy szarvasmarha és négy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő 5–10 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna alja az északkeleti végétől 18°-os szögben lejtett a fülke irányában. Az akna délnyugati végében a betöltés fekete és zsiros tapintású volt. Az akna és a fülke találkozásánál a fülke két lépcsővel mélyült. A fülke h.: 230 cm, sz.: 80–85 cm, m.: 45–145 cm. Az 10°-os lejtésű, teknős aljú fülkében a két végén félköríves, vajt koporsóban eltemetett *23–39 éves nő* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő. A koponya előredőlt, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett, lábsontjai párhuzamosan feküdtek. A koporsó h.: 180 cm, sz.: 45 cm.

Állatmelléletek

1. Egy *3 éves bika koponyája* feküdt a bal oldalán az akna északkeleti harmadában, orral északi irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* a koponya mögött kerültek elő, az akna közepén és délnyugati végében. 2. *Adultus korú (3 éves) juh koponyája* feküdt a bal oldalán az akna északkeleti végében, orral északi irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* a bikakoponya körül kerültek elő. 3. *Adultus korú (2–2½ éves) juh koponyája* feküdt töredékes állapotban a bal oldalán az akna délkeleti fala mellett, orral északi irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* a koponya mögött kerültek elő, az akna délnyugati felében. 4. *Infans korú (3–6 hónapos) juh koponyája* feküdt töredékes állapotban az akna északkeleti végében. *Mellső és hátsó lábsontjai* a bika koponyája körül kerültek elő. 5. *Infans korú (3–6 hónapos) juh koponyája* került elő töredékes állapotban az akna közepén. *Mellső és hátsó lábsontjainak töredékei* az akna délnyugati végében kerültek elő.

Az *adultus* korú nő melléletei

6. Egyenes, egyélű, középső nyélállású *vaskés (292. kép 9)* feküdt élével befelé a bal alkar belső oldala mellett. Pengéjét vasoxiddal konzerválódott fa- és bőrmaradvány, nyéltüskéjét farostok borítják. H.: 16 cm, ebből a nyéltüske h.: 3,8 cm. 7. Két síkban hajlított, két szemből álló *bronzlánc (292. kép 6)* és egy másik méretű, töredékes *bronzszem (292. kép 7)* feküdt a kés közepén, keresztben. A bronzszem h.: 1,6 és 2,2 cm. 8. Szögletes metszetű *bronz huzaltöredék (292. kép 8)* feküdt a bal alkar belső oldala mellett, középen, arra merőlegesen. H.: 2,5 cm. 9. *Ezüstlemez töredéke* került elő kitöltő masszával együtt a bal alkarcsont alatt, felszedés közben.

A viselet leletei

10. *Nagy gömbcsüngős ezüsthülbevaló (292. kép 3–4)*¹³¹ került elő a koponya jobb oldala mellől, fülkarikával a váll irányában. Az ovális karikához a palástján függőlegesen bordákkal díszített gyűrű, a gyűrűhöz három kisebb ezüsthülbevaló, a három gömbhöz granulációt imitáló ezüstszalaggal kapcsolódott az ezüsthülbevaló. A gyűrű és a karika találkozásánál ezüstgranulátumok díszítették és erre ültettek a karika belsejében egy kisebb ezüsthülbevalót. Mag.: 4,4 cm, a gömb átm.: 1,8 cm. 11. Az előzővel megegyező típusú *nagy gömbcsüngős ezüsthülbevaló töredékei (292. kép 5)* kerültek elő a koponya bal oldala, illetve az állkapocs bal szára mellől. Karika átm.: 1,6 cm, a gyűrű mag.: 0,2 cm, a gömb átm.: 1,7 cm. Gyöngyök kerültek elő az állkapocs jobb oldala alatt, illetve a jobb lapocka és az állkapocs közötti területen. A nyakláncot hátul két sorban szemes gyöngyök, elől és oldalt ezüsthülbevalók között

¹³¹ A hülbevalóról a felszedése után készült a rajz.

sárga lapított gömb alakú üvegyöngyök (293. kép 1) alkották. 12. Szürkésárga, matt, töredékes felületű (oldalai ferdén levágtak), rövid henger alakú opak *üvegyöngy*, behúzódtott bázisú, kónuszos furattal. H.: 0,6–0,7 cm, átm.: 0,8 cm, furat átm.: 0,32–0,36 cm. ID.No.: 4201. 13. Két félgömbből összeforrasztott, lapított gömb alakú ezüst *lemezgyöngy* (293. kép 5), furata kónuszos. H.: 1,15 cm, átm.: 1,32 cm, furat átm.: 0,24–0,28 cm. ID.No.: 4202. 14. Két félgömbből összeforrasztott, lapított gömb alakú *ezüst lemezgyöngy* (293. kép 3), furata hengeres. Átm.: 1,5 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 4203. 15. Szürkésárga, matt, kopott felületű, csonka kúp alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,62–0,7 cm, átm.: 0,88 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 4204. 16. Világossárga, matt, lyukacsos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,31–0,41 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,2–0,25 cm. ID.No.: 4205. 17. Sötét okkersárga, matt, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,65 cm, átm.: 0,9 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 4206. 18. Sötét okkersárga, matt, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,6 cm, átm.: 0,8 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 4207. 19. Sötét okkersárga, matt, lyukacsos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, behúzott bázisú, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,72 cm, átm.: 0,85 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 4208. 20. Szürkés okkersárga, matt, lyukacsos felületű, deformálódott, korong alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,4–0,5 cm, átm.: 0,8 cm, furat átm.: 0,21–0,25 cm. ID.No.: 4209. 21. Lapított gömb alakú *ezüst lemezgyöngy* (293. kép 12) két félgömbből összeforrasztva, belsejében ónvetét. H.: 1,3 cm, átm.: 1,3 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 4210. 22. Szürkés okkersárga, matt, lyukacsos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,7 cm, átm.: 0,9 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 4211. 23. Szürkés okkersárga, matt, lyukacsos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,4–0,52 cm, átm.: 0,8 cm, furat átm.: 0,35 cm. ID.No.: 4212. 24. Lapított gömb alakú *ezüst lemezgyöngy* (293. kép 20). H.: 1,2 cm, átm.: 1,32 cm, furat átm.: 0,3–0,6 cm. ID.No.: 4213. Gyöngyök az állkapocs alatt és előtt. 25. Sárga, matt, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,22 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 4214. 26. Szürkés okkersárga, matt, lyukacsos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,55–0,7 cm, átm.: 0,8 cm, furat átm.: 0,3–0,32 cm. ID.No.: 4215. 27. Okkersárga, matt, lyukacsos, kopott barna mázas felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,55 cm, átm.: 0,8 cm, furat átm.: 0,35–0,4 cm. ID.No.: 4216. 28. Sötét vörösesbarna, matt, lyukacsos, kopott felületen öt, síkból kiugró fehér+világoskék kétrétegű dudoros (szemes) és 5×-ös fehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (293. kép 17), kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,8–0,88 cm, átm.: 1,2–1,4 cm, furat átm.: 0,4–0,45 cm. ID.No.: 4217. 29. Okkersárga, matt, lyukacsos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,6–0,65 cm, átm.: 0,9 cm, furat átm.: 0,32–0,4 cm. ID.No.: 4218. 30. Okkersárga, matt, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,62 cm, átm.: 0,85 cm, furat átm.: 0,32 cm. ID.No.: 4219. 31. Okkersárga, matt, lyukacsos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,4–0,5 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 4220. 32. *Ezüst lemezgyöngyök* nem kiegészíthető töredékei. ID.No.: 4221. Gyöngyök az állkapocs bal oldala mellől. 33. Szürkésfekete, matt, kopott, lyukacsos felületen négy domború fehér dudoros és 4×-es vékony fehér hurokfolyatott rátétdíszes, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (293. kép 19), kónuszos furattal. H.: 0,6–0,65 cm, átm.: 0,9–1,1 cm, furat átm.: 0,31–0,4 cm. ID.No.: 4222. 34. Sötétbarna, matt, lyukacsos felületen öt, síkból kiugró fehér dudoros és 5-5×-ös világossárga szétfolyt hurokfolyatott rátétdíszes, iker, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (293. kép 14) kónuszos furattal. H.: 1,4–1,45 cm, átm.: 0,85–1,15 cm, furat átm.: 0,3–0,4 cm. ID.No.: 4223. 35. Sötét vörösesbarna, kopott, lyukacsos, matt, fehéresen irizáló felületen négy, síkból kiugró fehér dudoros és 4×-es világossárga szétfolyt hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (293. kép 15), bázisos kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,75–0,78 cm, átm.: 1–1,2 cm, furat átm.: 0,31–0,4 cm. ID.No.: 4224. Gyöngyök a koponya bal oldala alatt. 36. Sötét vörösesbarna, kopott, lyukacsos, matt, foltos felületen öt, síkból kiugró fehér dudoros és 5×-ös világossárga szétfolyt hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (293. kép 13), hengeres furattal. H.: 0,7 cm, átm.: 0,95–1,05 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 4225. 37. Sötét vörösesbarna, kopott, lyukacsos, matt felületen öt, síkból kiugró sárga+áttetsző zöld kétrétegű dudoros (szemes) és 5×-ös világossárga hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, bázisos kónuszos furattal. H.: 0,7 cm, átm.: 1,1–1,3 cm, furat átm.: 0,3–0,35 cm. ID.No.: 4226. 38–39. Két sötét vörösesbarna, kopott, lyukacsos, matt felületen négy, síkból kiugró fehér dudoros és 4×-es fehér hurokfolyatott rátétdíszes, csonka kúp alakú opak *üvegyöngy* (293. kép 6, 9), bázisos, hengeres furattal. H.: 0,8–0,9 cm, átm.: 1–1,3 cm, furat átm.: 0,3–0,4 cm. ID.No.: 4228, 4227. 40. Fehér, matt, lyukacsos, kopott felületen négy lapos sötét vörösesbarna+fehér+kék irizáló felületű, háromrétegű dudoros (pávaszemes) rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, bázisos,

kónuszos furattal. H.: 0,6–0,7 cm, átm.: 1,05 cm, furat átm.: 0,31–0,39 cm. ID.No.: 4229. 41. Sötét vörösesbarna, kopott, lyukacsos, matt felületen négy domború fehér dudoros és 4×-es fehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, rövid henger alakú opak *üveggyöngy* (293. kép 8), bázisos, kónuszos furattal. H.: 0,6–0,7 cm, átm.: 1,05 cm, furat átm.: 0,31–0,39 cm. ID.No.: 4230. 42–47. Hat okkersárga, matt, barna mázas, kopott felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, bázisos, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,25–0,6 cm, átm.: 0,4–0,9 cm, furat átm.: 0,2–0,35 cm. ID.No.: 4231–4236. 48. Sötét vörösesbarna, kopott, lyukacsos, matt felületen öt domború fehér dudoros és 5×-ös sárga hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, bázisos, kónuszos furattal. H.: 0,65–0,72 cm, átm.: 1,1–1,3 cm, furat átm.: 0,3–0,4 cm. ID.No.: 4237. 49–50. Két sötét vörösesbarna, kopott, lyukacsos, matt felületen öt domború fehér dudoros és 5×-ös sárga, szétfolyt hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, bázisos hengeres, illetve kónuszos furattal. H.: 0,7–0,82, illetve 0,59–0,72 cm, átm.: 1–1,2, illetve 0,9–1,2 cm, furat átm.: 0,4, illetve 0,3–0,35 cm. ID.No.: 4238–4239. 51. Sötét vörösesbarna, irizáló felületen 3-3 domború fehér dudoros és 3-3×-os fehér hurokfolyatott rátétdíszes, iker lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (293. kép 10), bázisos, hengeres furattal. H.: 1,7 cm, átm.: 0,89–0,92 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 4240. 52. Sötét vörösesbarna, kopott felületen öt domború fehér dudoros és 5×-ös sárga szétfolyt hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, bázisos, hengeres furattal. H.: 0,5–0,7 cm, átm.: 0,9–1,2 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 4241. 53. Sötét vörösesbarna, kopott felületen négy, síkból kiugró irizáló kék dudoros és 4×-es fehér hullámvonal folyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (293. kép 23), bázisos, hengeres furattal. H.: 0,7 cm, átm.: 0,85–1,15 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 4242. Gyöngyök a koponya jobb oldala alatt. 54–56. Három okkersárga, matt, barna mázas, kopott felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, bázisos, hengeres, illetve kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,4–0,55 cm, átm.: 0,7–0,9 cm, furat átm.: 0,2–0,31 cm. ID.No.: 4243–4245. Gyöngyök a jobb lapocka alatt. 57. Lapított gömb alakú *ezüst lemezgyöngy* (293. kép 16), két félgömbből forrasztva, kopott felületű, kiegészített. H.: 1,3 cm, átm.: 1,3 cm, furat átm.: 0,26–0,42 cm. ID.No.: 4246. 58. Okkersárga, matt, kopott felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, bázisos, kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,45–0,65 cm, átm.: 0,7–0,9 cm, furat átm.: 0,31 cm. ID.No.: 4247. 59. Lapított gömb alakú *ezüst lemezgyöngy* (293. kép 7). H.: 0,55 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,15 cm. ID.No.: 4248. 60. Lapított gömb alakú *ezüst lemezgyöngy* (293. kép 20). H.: 1,5 cm, átm.: 1,5 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 4249. 61. Szürkésárga, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, bázisos, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,4–0,45 cm, átm.: 0,92 cm, furat átm.: 0,35 cm. ID.No.: 4250. 62. Szürkésfekete, töredezett felületen négy apró domború és síkból kiugró fehér dudoros és 4×-es világossárga hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, rövid henger alakú opak *üveggyöngy* (293. kép 18), bázisos kónuszos furattal. H.: 0,6–0,62 cm, átm.: 0,85–1,1 cm, furat átm.: 0,3–0,32 cm. ID.No.: 4251. 63. Téglalap alakú, egyik végén egyenes, a másik végén félköríves, kettéhajtott *aranylemez* (293. kép 25) került elő az állkapocs jobb szára és a jobb kulcsont között, egy ezüstgyöngy alatt. H.: 1,1 cm, sz.: 0,6 cm.

715. *sír* (G/9). Üres aknasír. T.: ÉK–DNy. H.: 125 cm, sz.: 55 cm, m.: 45 cm. A téglalap alakú, lekerekített végű sír barnásszürke betöltése jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajban.

716. *sír* (K/9). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 50–230°. Az akna h.: 195 cm, sz.: 70 cm, m.: 65–95 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír északkeleti harmada világossárga, délnyugati kétharmada barnásszürke foltként, határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában két szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő 5–18 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna alja az északkeleti végétől 17°-os szögben lejtett a fülke irányában. Az akna délnyugati végében a betöltés fekete és zsiros tapintású volt. A fülke h.: 255 cm, sz.: 80–90 cm, m.: 95–145 cm. Az 10°-os lejtésű, teknős aljú fülkében 23–39 éves nő medencéig kirabolt vázmaradványa került elő.

Állatmellékletek

1. *Két éves tehén koponyája* feküdt az állkapcsán az akna közepén, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai* töredékes állapotba, valamint *farokcsigolyái* az akna délnyugati harmadából és a fülkéből kerültek elő. 2. Egy 2¼–2,5 éves *tehén koponyája* feküdt az állkapcsán töredékes állapotba az előző tehénkoponya mögött, az akna északnyugati fala mellett, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai* töredékes állapotba kerültek elő az akna délnyugati végében és a fülkében. 3. *Infans korú (6–8 hónapos) juh koponyája* feküdt töredékes állapotban az akna nyugati sarkában, orral keleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjainak* töredékei az akna délnyugati végéből és a fülkéből kerültek elő.

Az *adultus* korú nő melléklete

4. Téglaörös, korongolt edény oldalából készített *orsókarika* (287. kép 13) került elő a bal lábszár külső oldalánál. Átm.: 4,6 cm, v.: 0,9 cm.

A viselet leletei

5. Nagy gömbcsüngős ezüsfülbevaló (287. kép 9–10, 12)¹³² feküdt a koponya jobb oldala mellett. A fülkarikát három kisebb gömb kapcsolja össze a gömbcsüngővel. A kis és nagy gömbök találkozásánál egy torzírozott ezüstdrót van a nagy gömbcsüngőre forrasztva. A kis gömbök és a fülkarika találkozását apró ezüstgranulátumokkal takarják, melyekből mára már csak kettő található. H.: 4,4 cm. a gömb átm.: 1,6 cm. 6. Valószínűleg az előzőhöz hasonló nagy gömbcsüngős ezüsfülbevaló töredékei (287. kép 8) kerültek elő a koponya bal oldala közelében és a bal könyök fölött. 7. Fehér, sávosan pusztuló felületű, lapított gömb alakú aranyfóliás *üveggyöngy* (287. kép 11) került elő hengeres furattal a jobb medencelapát mellől. H.: 0,5–0,6 cm, átm.: 0,8 cm, furat átm.: 0,28 cm. ID.No.: 4252. 8. Téglaalap alakú *vascsat* (287. kép 7) feküdt a jobb medencelapáton. H.: 2,7 cm, sz.: 2,3 cm.

717. sír (H/9; 294. kép 1). Kétoldali padkás(?) aknasír. T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. H.: 265 cm, sz.: 80 cm, m.: 105 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltja határozott körvonallal jelölt sárgásbarna agyagos altalajon. A sír felső rétegében egy szarvasmarha, a sír alján egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő a sír alja felett 35–40 cm-re. A sír szélén fekvő állatsontok a sír közepe felé dőltek. A közepén előkerült szarvasmarha koponya lejjebb feküdt, mint a sír szélén fekvő hosszúcsontok. A sír alján 23–29 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő. Koponyája jobbra és előrebillent, válla összehúzva, karcsonjtjai szorosan a bordák mellett, lábsontjai párhuzamosan feküdtek.

Állatmelléklet

1. Egy 2 éves tehén koponyája feküdt a bal oldalán a sír közepén, a bal lábszárcsont felett, orral északkeleti irányban. Mellső lábsontjai a koponya mögött kerültek elő, a sír délnyugati harmadában, a padkán, ujjcsontokkal délnyugati irányban. A hátsó lábsontok a sír délnyugati végében feküdtek párhuzamosan, ujjcsontokkal délnyugati irányban.

Az *adultus* korú nő mellékletei

2. *Juvenis* korú juh keresztcsontja feküdt a koponya jobb oldala mellett. 3. Szürke, korongolt edény oldaltöredékéből készült *orsókarika* (294. kép 19) állt az oldalán a jobb könyök külső oldala mellett. Átm.: 4,5 cm, v.: 1,3 cm. 4. Okkersárga, helyenként barnás, szürkésfekete foltos, szabad kézzel formált, hosszú tölcéses szájú edény (294. kép 30) állt a sír déli sarkában. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal, apró egyenletes nagyságú kavicsal és kevés kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete finoman érdes, horpadásos, vékony agyagmáz fedi, repedezett. Hosszú pereme vékony, tölcésesen kihajló, lekerekített, ferde bevagdosások díszítik. Nyakánál erősen összeszűkül. Válla lecsapott. Díszítése a nyaktól lecsorgatott fekete anyag, amely a legnagyobb kiszélesedés alá folyik. Mag.: 23,4 cm, pátm.: 7,2 cm, fátm.: 9 cm. (VIDA 1999 IIIA1/a1 típus) Az edényből vett földminta gyakorlatilag pollenmentes volt, az archaeobotanikai vizsgálat Gramineae szár- és széttöredezett termésmaradványát mutatta ki. 5. *Adultus* korú juh koponyája feküdt a bal oldalán a sír alján, a lábsontok előtt, orral északnyugati irányban. Mellső és hátsó lábsontjai a koponya körül, a sír délnyugati végében kerültek elő.

A viselet leletei

6. Nagy gömbcsüngős ezüsfülbevaló (294. kép 5, 12) feküdt a koponya jobb oldala mellett. A karika átm.: 1,5 cm, a gömb átm.: 1,1 cm. 7. Nagy gömbcsüngős ezüsfülbevaló gömbcsüngőjének a fele (294. kép 11) került elő a koponya bal oldala mellől. A gömb átm.: 1,1 cm. Gyöngyök kerültek elő a jobb váll mögött és a koponya alatt. 8. Deformálódott, négyszög átmetszetű, hosszú hasáb alakú *borostyángyöngy* (294. kép 2), hengeres furattal. H.: 1,35 cm, sz.: 0,6–1,2 cm, v.: 0,45–0,65 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 4254. 9. Deformálódott, téglalap átmetszetű, hosszú hasáb alakú, kopott felületű *borostyángyöngy* (294. kép 3), kónuszos furattal. H.: 1,8 cm, sz.: 0,6–1,5 cm, v.: 0,8–1,3 cm, furat átm.: 0,2–0,25 cm. ID.No.: 4262. 10. Lapos, tojásdad alakú, kopott felületű *borostyángyöngy* (294. kép 4), hengeres furattal. H.: 1,92 cm, sz.: 0,8–1,5 cm, v.: 0,45–0,65 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 4261. 11. Téglaalap átmetszetű, hosszú hasáb alakú, kopott felületű *borostyángyöngy* (294. kép 7), hengeres furattal. H.: 1,4 cm, sz.: 1,2 cm, v.: 0,8 cm, furat átm.: 0,22 cm. ID.No.: 4272. 12. Háromszög átmetszetű, hosszú hasáb alakú, kopott felületű *borostyángyöngy* (294. kép 6), hengeres furattal. H.: 1,6 cm, sz.: 0,7–1,5 cm, v.: 0,55–0,9 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.:

¹³² A fülbevaló rajza a lelet felszedése után, az ásatáson készült.

4253. 13–14. Két szürkésfekete, kopott, lyukacsos felületen három világossárga, dudoros rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (294. kép 8–9), kónuszos furattal. H.: 0,75–0,82 cm, átm.: 1,05–1,2 cm, furat átm.: 0,42–0,5 cm. ID.No.: 4256, 4258. 15. Szürkésfekete, kopott, lyukacsos felületen három sötét okkersárga, dudoros rátétdíszes, deformálódott, rövid henger alakú opak *üveggyöngy* (294. kép 10), hengeres furattal. H.: 0,6–0,75 cm, átm.: 0,9–1 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 4267. 16. Szürkésfekete, kopott, lyukacsos felületen négy (–1) világossárga, domború dudoros rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (294. kép 28), hengeres furattal. H.: 0,55–0,65 cm, átm.: 1,1–1,3 cm, furat átm.: 0,5 cm. ID.No.: 4266. 17. Sötét vörösesbarna felületen négy szürkésfehér dudoros, négy okkersárga pont és a furatok körül 1–1 szürkésfehér vonalfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb/rövid henger alakú opak *üveggyöngy töredék* (294. kép 14), hengeres furattal. H.: 0,84 cm, átm.: 0,9–1,1 cm, furat átm.: 0,34 cm. ID.No.: 19172. 18–20. Három sötétvörös felületen négy fehér dudoros és 4×-es fehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (294. kép 15–16, 18), bázisos furata kónuszos. H.: 0,6–0,75 cm, átm.: 0,8–1,1 cm, furat átm.: 0,22–0,4 cm. ID.No.: 4257, 4260, 4270. 21. Sötét vörösesbarna felületen négy, síkból kiugró, áttetsző kék dudoros és 4×-es fehér hurokfolyatott rátétdíszes, rövid henger alakú opak *üveggyöngy* (294. kép 13), furata hengeres. H.: 0,7–0,75 cm, átm.: 0,95–1,2 cm, furat átm.: 0,32 cm. ID.No.: 4264. 22. Szürkésfekete felületen három, síkból kiugró, fehér+türkizkék, kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (294. kép 20), furata kónuszos. H.: 0,8 cm, átm.: 1,15–1,25 cm, furat átm.: 0,38–0,4 cm. ID.No.: 4255. 23. Szürkésfekete felületen három, síkból kiugró fehér+türkizkék, kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (294. kép 21), furata kónuszos. H.: 0,6–0,7 cm, átm.: 1–1,6 cm, furat átm.: 0,38–0,4 cm. ID.No.: 4269. 24. Sötét vörösesbarna felületen három domború fehér+türkizkék, kétrétegű dudoros (szemes) és körülöttük 3×-os fehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, rövid henger alakú opak *üveggyöngy* (294. kép 22), hengeres furattal. H.: 0,6–0,65 cm, átm.: 0,95–1,05 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 4268. 25. Sötétvörös felületen négy domború, fehér+türkizkék, kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (294. kép 23), furata kónuszos. H.: 0,6–0,7 cm, átm.: 0,8–1,1 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 4265. 26. Sötét vörösesbarna felületen négy (–3) szürkésfehér, dudoros és négy okkersárga pont rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb/rövid henger alakú opak *üveggyöngy* (294. kép 24), hengeres furattal. H.: 0,7–0,75 cm, átm.: 1,08–1,25 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 4271. 27. Sötétvörös felületen négy domború fehér+türkizkék kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (294. kép 25), furata kónuszos. H.: 0,75–0,9 cm, átm.: 1,25–1,6 cm, furat átm.: 0,3–0,38 cm. ID.No.: 4263. 28. Sötétvörös felületen négy domború fehér+türkiz zöld kétrétegű dudoros (szemes) és 4×-es fehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (294. kép 26), furata kónuszos. H.: 0,62 cm, átm.: 0,82–1 cm, furat átm.: 0,28–0,3 cm. ID.No.: 4259. 29. Sötét vörösesbarna felületen négy, síkból kiugró fehér dudoros és körülöttük 4×-es világossárga hurokfolyatott rátétdíszes, iker lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (294. kép 27), kónuszos furattal. H.: 1,45 cm, átm.: 1–1,35 cm, furat átm.: 0,3–0,4 cm. ID.No.: 4273. 30. Négyzetes alakú *vascsat* (294. kép 29) feküdt a jobb medencelapát és a combcsont találkozásánál, a medencelapát peremén. Bronzból készült peckének hegye bal kéz felé mutatott. H.: 3,1 cm, sz.: 2,9 cm.

718. sír (J/8; 295. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 55–235°. Az akna h.: 210 cm, sz.: 65–70 cm, m.: 50–85 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír északkeleti harmada világossárga, délnyugati kétharmada barnásszürke foltként, határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy szarvasmarha és két juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő 5–35 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna alja az északkeleti végétől 5–7°-os szögben lejtett a fülke irányában. Az akna délnyugati végében a betöltés fekete és zsiros tapintású volt. A fülke szája az akna délnyugati végének síkjában 55 cm magas volt. A fülke h.: 170 cm, sz.: 80–85 cm, m.: 85–160 cm. A 28°-os lejtésű, teknős aljú fülkében 40–59 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő. Koponyája a jobb oldalán, előrebillent helyzetben feküdt. Válla összehúzva, karcsontjai szorosan a bordák mellett voltak. Mellkasát (kulcsontjait, csigolyáit és bordáit) állatjárat bolygatta meg fentről lefelé. Combcsontjai elmozdultak a jobb oldal irányában. Lábszárcsontjai eredeti helyzetben kerültek elő.

Állatmellékletek

1. Egy 2 éves tehén koponyája feküdt a bal oldalán az akna északkeleti harmadában, orral északi irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya mellett és alatt kerültek elő, a *hátsó lábsontok* a *farokcsigolyákkal* együtt az akna délnyugati harmadában. 2. *Maturus* korú juh koponyája feküdt a bal oldalán az akna északkeleti harmadában, az északnyugati

fal mellett, orral északi irányban. *Mellső és hátsó lábcsonthajai* az akna délnyugati felében kerültek elő. 3. *Infans korú (3–4 hónapos) juh koponyája* feküdt az állkapcsán az akna közepén, a délkeleti fal mellett, orral déli irányban. *Mellső és hátsó lábcsonthajai* az akna délnyugati harmadában kerültek elő.

A *maturus* korú nő mellékletei

4. Egyenes, egyélű, középső nyélállású *vaskés* (295. kép 10) feküdt bal medencelapát felső peremén keresztben. Pengéjének és nyéltüskéjének mindkét oldalát vasoxiddal konzerválódott farostok borítják. H.: 13, 2 cm, ebből a nyéltüske h.: 2,6 cm. 5. Feketésszürke, korongolt edény oldalából készült *orsókarika* (295. kép 12) feküdt a bal lábszárcsont alsó végénél, a lábközépcsontok helyén. Átm.: 4 cm, v.: 0,9 cm. 6. Egy huzalból csavart, egyik végén hurokban végződő, másik végén töredékes *bronzdrót* (295. kép 9) feküdt a bal medencelapát külső oldala mellett, az elmozdult alkarcsonton keresztben. H.: 4,3 cm.

A viselet leletei

7–8. Két *nagy gömbcsüngős(?) bronzfülbevaló karikája* (295. kép 3–4) és a csüngők apró töredékei kerültek elő a két lábszárcsont között. A karikák átm.: 1,5×1,7 cm. 9. Fehér, matt, kopott felületen 3,5×-es világoskék folytatott hullámvonal és közöttük hét sötétvörös, lapos pont rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (295. kép 6), kónuszos furattal. H.: 0,8 cm, átm.: 1,15 cm, furat átm.: 0,4–0,45 cm. ID.No.: 4274. 10. Sötét vörösesbarna felületen öt domború, fehér+világoskék, kétrétegű dudoros (szemes) és 5×-ös fehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy töredéke* (295. kép 5), kónuszos furattal. H.: 0,7–0,85 cm, átm.: 1,2–1,3 cm, furat átm.: 0,3–0,35 cm. ID.No.: 4275. 11. Szürkésfekete, kopott, lyukacsos felületen négy-négy sötét okkersárga dudoros rátétdíszes, iker lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (295. kép 7), kónuszos furattal. H.: 0,85–0,95 cm, átm.: 0,9–1,2 cm, furat átm.: 0,21–0,4 cm. ID.No.: 4276. 12. Sötétvörös felületen négy domború fehér dudoros és 4×-es szürkésárga hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (295. kép 8), kónuszos furattal. H.: 0,6 cm, átm.: 1–1,15 cm, furat átm.: 0,21–0,25 cm. ID.No.: 4277. 13. Téglalap alakú *vascsat* (295. kép 11) feküdt a jobb medencelapát belső oldalán. Hátoldalán vasoxiddal konzerválódott bőr- és textilmaradvány van. H.: 4 cm, sz.: 3,2 cm.

719. *sír* (H/9; 296. kép 3–4). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNy, 65–245°. Az akna h.: 140 cm, sz.: 60 cm, m.: 40–65 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír északkeleti harmada világossárga, délnyugati kétharmada barnásszürke foltként, határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – rádus és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő 5–15 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna aljának északkeleti fele vízszintes, délnyugati fele 24°-os szögben lejtett a fülke irányában. Az akna délnyugati végében a betöltés fekete volt. A fülke h.: 90 cm, sz.: 60–70 cm, m.: 65–95 cm. A 22°-os lejtésű, teknős aljú fülkében *infans I. korú gyermek* tejfogai kerültek elő.

Állatmelléklet

1. *Maturus korú tehén koponyája* feküdt az állkapcsán az akna északkeleti végében, orral északkeleti irányban. *Mellső és a hátsó lábcsonthajai* a koponya két oldalán helyezkedtek el.

A viselet leletei

2. Ezüst *karika töredéke* (296. kép 5) került elő a fülke betöltéséből. 3. Téglalap alakú *vascsat* (296. kép 6) került elő töredékes állapotban a fülke betöltéséből.

720. *sír* (F/8–9; 298. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 48–228°. Az akna h.: 205 cm, sz.: 65–75 cm, m.: 45–130 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír északkeleti harmada világossárga, délnyugati kétharmada barnásszürke foltként, határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy egész ló és egy szarvasmarha vázmaradványa, egy szarvasmarha, valamint három juh részleges (koponya és csonkolt – rádus és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő 5–15 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna alja az északkeleti végétől 10°-os szögben lejtett a fülke irányában, majd a szája előtt 60 cm-rel hirtelen 30°-os szögben lejtett. Az akna délnyugati végében a mellső lábcsontoktól az akna végéig a betöltés fekete és zsíros tapintású volt. A fülke h.: 230 cm, sz.: 60–65 cm, m.: 130–210 cm. A 30°-os lejtésű, teknős aljú fülkében 8–9 éves *gyermek* hanyatt fekvő,

nyújtott helyzetű, hiányos vázmaradványa került elő egy, mindkét végén félköríves, vájt koporsóban. A töredékes koponya előrebillent, vállá összehúzva, karcsonjtjai a bordák mellett feküdtek. A koporsó h.: 195 cm, sz.: 38–40 cm.

Állatmellékletek

1. *Adultus korú mén vázmaradványa* feküdt az akna közepén, koponyával délnyugati irányban. Nyakcsigolyái függőleges helyzetben, koponyája vízszintesen az állkapcsán feküdt fekete, zsíros tapintású betöltés fölött, orral nyugati irányban. Két mellső lábának csontjai a bordák két oldalán feküdtek, a lábszárcsontok anatómiai rendben a combcsontok alá hajlítva, patákkal északkeleti irányban. A ló maradványa az aknában átlósan, az akna déli sarkától északi irányban volt elhelyezve. A két hátsó láb csontjai ugyancsak a bordák két oldalán feküdtek, a lábszárcsontok anatómiai rendben a combcsontok alá hajlítva, patákkal északkeleti irányban. 2. Egy 2–2½ éves tehén koponyája feküdt a jobb oldalán a ló bal hátsó lábsontjain, az akna keleti sarkában, orral déli irányban. *Mellső lábsontjai* a tehénkoponya mögött kerültek elő, az akna északkeleti végében, a *hátsó lábsontok* és az anatómiai rendben fekvő *farokcsigolyák* az akna északi sarkában és az északnyugati oldalon. 3. *Neonatus korú szarvasmarha vázmaradványa* feküdt a bal oldalán az akna közepén (298. kép 3) a ló maradványa alatt, koponyával nyugati irányban. 4. *Juvenis korú (1½–2 éves) juh koponyája* feküdt a jobb oldalán a lókoponya és a jobb mellső lábsontok között, orral déli irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* és az anatómiai rendben fekvő *farokcsigolyák* a ló jobb mellső lábsontjai és a lókoponya alatt kerültek elő. 5. *Juvenis korú (1½–2 éves) juh koponyája* feküdt a jobb oldalán a lókoponya és a jobb mellső lábsontok között, orral déli irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* és az anatómiai rendben fekvő *farokcsigolyák* a ló jobb mellső lábsontjai és a lókoponya alatt kerültek elő. 6. *Neonatus korú juh koponyája, mellső és hátsó lábsontjai* kerültek elő a ló maradványa alatt, a szarvasmarha koponyája mellett.

Adultus korú mén leletei

7. Végkarikás kiképzésű, rombusz keresztmetszetű, csuklós *vas csikózábla* (298. kép 4) került elő töredékes állapotban a ló fogai közül. A bal oldali karikához egy vaskarika volt hozzározdsódva, amely a restaurálás során elmorzsolódott. 8. Négyzetes alakú *vas hevedercsat* (298. kép 5) került elő a bal kengyel mellett, az akna falához nyomódva. Nyelve a ló felé és hegyével felfelé mutatott. H.: 3,8 cm, sz.: 3,6 cm. 9. Hurkos fülű, ívelt talpalójú *vaskengyel* (299. kép 7) feküdt a jobb mellső lábsontok mögött, fülével déli irányban. Talpalója külső oldalán gerinc fut végig. Mag.: 14 cm, belső sz.: 12,5 cm. 10. Hurkos fülű, ívelt talpalójú *vaskengyel* (299. kép 6) állt az akna délkeleti falához nyomódva, fülével felfelé. Talpalója külső oldalán gerinc fut végig. Mag.: 13,8 cm, belső sz.: 10,1 cm.

Az *infans* II. korú gyermek mellékletei

11. *Juvenis korú juh agyékcsigolyái* feküdtek a koponya és a koporsó vége között közepén. 12. Egyenes, egyélű, felső nyélállású *vaskés* (298. kép 6) feküdt a bal combcsont helyén. Pengéjének egyik oldalán vasoxiddal konzerválódott bőr-, a másikon és a nyéltüskén famaradvány található. H.: 15,4 cm, ebből a nyéltüske h.: 4,2 cm.

A viselet leletei

13. *Ezüstkarika* (299. kép 1) került elő töredékes állapotban a koponya jobb oldala alatt. 14. Ívelt oldalú *vastöredék* (299. kép 2) feküdt a jobb combcsont külső oldala mellett. H.: 3,6 cm. 15. *Vascsat(?) töredékei* (299. kép 5) kerültek elő a jobb medencelapát előtt. Az egyik oldalon vasoxiddal konzerválódott textil van. 16. Négyzetes *vascsat* (299. kép 4) került elő töredékes állapotban a jobb medencelapát helyén. Egyik oldalához egy kiszélesedő vastöredék rozdsódott. 17. Apró *vastöredékek* kerültek elő bontás során. 18. Téglalap alakú *vaslemez* (299. kép 3) feküdt a jobb könyök belső oldala mellett. Két végéhez egy-egy vastöredék rozdsódott. Egyik vége enyhén ívelt. H.: 3,6 cm, sz.: 1,3 cm.

721. *sír* (J/9; 297. kép 1–2). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. Az akna h.: 240 cm, sz.: 75–80 cm, m.: 45–75 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír északkeleti harmada világossárga, délnyugati harmada szürkésfekete foltként, határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában két szarvasmarha és három juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő 5–15 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna aljának északkeleti kétharmada vízszintes volt, a délnyugati harmada 22°-os szögben lejtett a fülke irányában. Az akna délnyugati végében a betöltés fekete és zsíros tapintású volt. A fülke h.: 190 cm, sz.: 85–90 cm, m.: 75–150 cm. Az 20°-os lejtésű, teknős aljú fülkében 23–39 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz csontmegtartású kirabolt vázmaradványa került elő. Koponyája hiányzott, a bolygatás a medencéig érte. Állkapcsa, jobb karcsonjtjai, bal bordái és lábsontjai eredeti helyükön feküdtek.

Állatmellékletek

1. Egy 2–2½ éves szarvasmarha koponyája feküdt a jobb oldalán az akna északkeleti harmadában, orral északkeleti irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya mögött feküdtek, a *hátsó lábsontok* és a *farokcsigolyák* az akna délnyugati harmadában. 2. Egy 10–12 hónapos szarvasmarha koponyája feküdt a jobb oldalán az akna északkeleti harmadában, a délkeleti fal mellett, orral északkeleti irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya mögött feküdtek, *hátsó lábsontjainak töredékei* az akna délnyugati harmadában. 3. *Adultus* korú juh koponyája feküdt töredékes állapotban az akna északi sarkában, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábsontjainak töredékei* az akna betöltéséből kerültek elő. 4. *Infans* korú (6–8 hónapos) juh koponyája feküdt töredékes állapotban az akna délnyugati harmadában, az északnyugati fal mellett, orral nyugati irányban. *Mellső és hátsó lábsontjainak töredékei* az akna és a fülke betöltéséből kerültek elő. 5. *Infans* korú (3–6 hónapos) juh koponyája feküdt töredékes állapotban az akna délnyugati harmadában, *mellső és hátsó lábsontjainak töredékei* az akna és a fülke betöltéséből kerültek elő.

Az *adultus* korú nő melléklete

6. Barnásszürke, kettős csonka kúp alakú *orsógomb* (297. kép 3) került elő a bal combcsont belső oldalánál. Mag.: 2,7 cm, átm.: 3,4 cm.

A viselet lelete

7. Téglalap alakú *vascsat* (297. kép 4) feküdt a bal térd külső oldalánál. Hátoldalán vasoxiddal konzerválódott bőr- és textilmaradvány van. H.: 3,3 cm, sz.: 3 cm.

722. sír (H/8; 300. kép 1–2). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. Az akna h.: 210 cm, sz.: 85–80 cm, m.: 50–115 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír északkeleti harmada világossárga, délnyugati kétharmada barnásszürke foltként, határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő 5–25 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna egy lépcsővel indult az északkeleti végén, majd 1 méter hosszan 5°-os, utána két lépcsővel 25°-os szögben lejtett a fülke irányában. Az akna délnyugati végében a betöltés fekete és zsíros tapintású volt. A fülke h.: 260 cm, sz.: 75–85 cm, m.: 115–185 cm. A teknős aljú fülkében 23–39 éves férfi hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású, hiányos, kirabolt vázmaradványa került elő. Koponyája előrebíllent, összeroppant, csigolyáinak és bordáinak többsége hiányzott, alkarcsontjai a medencelapátokon feküdtek.

Állatmellékletek

1. Egy 3½–4 éves tehén koponyája feküdt enyhén a jobb oldalára dőlve a fülke szájában, középen, orral délnyugati irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya mögött kerültek elő, a *hátsó lábsontok* az akna közepén. 2. *Adultus* korú juh koponyája feküdt a jobb oldalára dőlve a fülke szájában, az északnyugati fal mellett, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* a juhkoponya körül kerültek elő, az északnyugati fal mellett.

Az *adultus* korú férfi mellékletei

3. *Lapos vascsiholó* (300. kép 3) feküdt a jobb felkar belső oldalánál. A csiholó belső oldalának közepe félköríves, a két vége visszahajlított. Egyik oldalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány látható. H.: 9 cm. 4. Egyenes, egyélű, középső nyélállású *vaskés* (300. kép 6) feküdt töredékes állapotban a bal alkaron és a medencelapát alatt, élével a gerinc, hegyével a keresztcsont felé. Egyik töredékén vasoxiddal konzerválódott famaradvány látható. H.: 20 cm, ebből a nyéltüske 4 cm.

A viselet leletei

5. Négyzet alakú *vascsat* (300. kép 4) feküdt a keresztcsont bal felső része felett. Nyelve merőlegesen a keresztcsont tengelyére, hegye a keresztcsont felé mutatott. H.: 3,5×3,5 cm. 7. *Vascsat töredéke* (300. kép 5) feküdt az első ágyékcsigolya jobb oldalánál.

723. sír (L/9; 301. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNY. Az akna h.: 190 cm, sz.: 75 cm, m.: 55–95 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír északkeleti harmada világossárga, délnyugati kétharmada barnásszürke foltként, határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában két szarvasmarha és két juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő 5–35 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna aljának északkeleti

kétharmada vízszintes volt, majd 28°-os szögben lejtett a fülke irányában. Az akna délnyugati végében a betöltés fekete és zsíros tapintású volt. A fülke h.: 235 cm, sz.: 70–75 cm, m.: 95–185 cm. A 28°-os lejtésű, teknős aljú fülkében 23–x éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő. Koponyája szétroppant, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett szorosan, lábsontjai párhuzamosan feküdtek. A mellkas csontjait állatjárat bolygatta meg.

Állatmellékletek

1. Egy 1½–2 éves tehén koponyája feküdt az állkapcsán az akna északi negyedében, orral északkeleti irányban. Mellső lábsontjai a koponya mögött kerültek elő, a hátsó lábsontok az akna délnyugati végében. 2. Egy 2–2½ éves szarvasmarha koponyája feküdt a bal oldalán az akna keleti negyedében, orral északkeleti irányban. Mellső lábsontjai a koponya mögött kerültek elő, a hátsó lábsontok az akna délnyugati végében. 3. Adultus korú juh koponyája feküdt a bal oldalán az akna délnyugati negyedében, a délkeleti fal mellett, orral északkeleti irányban. Mellső és hátsó lábsontjai a koponya mögött kerültek elő, az akna délnyugati végében. 4. Infans korú (3–6 hónapos) juh rossz megtartású koponyája feküdt az akna délnyugati negyedében, az északnyugati fal mellett. Mellső és hátsó lábsontjai a koponya mögött kerültek elő, az akna délnyugati végében.

A felnőtt nő mellékletei

5–6. Egy téglalap és egy háromszög alakú bronzlemez (302. kép 2–3) feküdt szerves anyaggal (fa, bőr?) a koponya jobb oldala mellett, a jobb váll felett (302. kép 1). A téglalap alakú lemez előlappal felfelé, a háromszög alakú előlappal lefelé feküdt. Az enyhén ívelt, téglalap alakú lemez szélein kerek lyukak vannak, bennük T alakú bronz lemezszegecs. A lemez domború oldalán, a szegecs teteje téglalap alakú, két alsó vége visszahajlított. H.: 7,3 cm, sz.: 4,4 cm. Az enyhén ívelt, háromszög alakú lemez közepén egy ovális áttörés van, míg a két rövidebb szélén öt kerek lyuk. Kettőben T alakú bronz lemezszegecs, teteje téglalap alakú, két vége visszahajlított. H.: 5,3 cm, sz.: 3,3 cm. 7. Összehajtogatott ólomlemez és hozzá rozsdásodott vaskarika töredéke (302. kép 9) feküdt a jobb combcsont felső harmadának külső oldala mellett. 8. Szürke, korongolt edény oldalából készített orsókarika (302. kép 11) feküdt a jobb combcsont felső harmadának külső oldala mellett. Átm.: 4,6 cm, v.: 1 cm.

A viselet leletei

9. Nagy gömbcsüngős ezüstfülbevaló (301. kép 3) került elő töredékes állapotban a koponya jobb oldala mellől. A bronzkarikához két fél préselt gömbcsüngő kapcsolódott, melyben kitöltő massa van. Az alsó gömbcsüngő felső peremén granulációt utánzó, felette kisebb félgömbökből álló sor van. Ezt zárta le felülről egy félgömb, amelyhez a karikát erősítették (301. kép 4–5).¹³³ Mag.: 3,8 cm, a gömb átm.: 1,5 cm. 10. Nagy gömbcsüngős ezüstfülbevaló töredékei (301. kép 6) kerültek elő a bal lapockacsonton. A bronzkarikához két fél préselt gömbcsüngő kapcsolódott, melyben kitöltő massa van. Az alsó gömbcsüngő felső peremén granulációt utánzó, felette kisebb félgömbökből álló sor van. Ezt zárta le felülről egy félgömb, amelyhez a karikát erősítették. Gyöngyök kerültek elő a koponya alól annak felszedése során. 11. Fekete felületen négy okkersárga dudoros, lapított gömb alakú opak üvegyöngy (302. kép 4), hengeres furattal. H.: 0,55–0,63 cm, átm.: 1,07–0,85 cm, furat átm.: 0,31–0,33 cm. ID.No. 19245. 12. Fekete, érdes, lyukacsos felületen öt fehér+irizáló lekopott, kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, lapított gömb alakú opak üvegyöngy (302. kép 8), kónuszos furattal. H.: 0,51 cm, átm.: 1,06–1,2 cm, furat átm.: 0,28–0,3 cm. ID.No. 19246. 13. Sötét vörösesbarna felületen négy szürkésfehér dudoros és 4×-es szürkésfehér hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak üvegyöngy (302. kép 6), kónuszos furattal. H.: 0,67–0,76 cm, átm.: 0,89–1,1 cm, furat átm.: 0,35–0,4 cm. ID.No. 19247. 14. Fekete, sárgásan pusztuló felületen három fehéressárga dudoros rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak üvegyöngy (302. kép 5), kónuszos furattal. H.: 0,75–0,77 cm, átm.: 1,03–1,15 cm, furat átm.: 0,42–0,43 cm. ID.No. 19248. 15. Fekete, fényes felületen 4 fehér+kék kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, lapított gömb alakú opak üvegyöngy (302. kép 7), kónuszos furattal. H.: 0,79–0,81 cm, átm.: 1,14–1,33 cm, furat átm.: 0,28–0,31 cm. ID.No. 19249. 16. Téglalap alakú vascsat (302. kép 10) feküdt a bal medencelapát belső peremén. Nyelve felül és a bal alkar irányában feküdt. Hátoldalán és csuklós részén vasoxidral konzerválódott bőrmaradvány van. H.: 3 cm, sz.: 2,7 cm. 17. Préselt, peremes, kisszíjvég alakú bronzveret (302. kép 12) feküdt kitöltő masszával és a felszereléséhez szükséges – valószínűleg eredetileg ácskapocs alakú – töredékes vaspánttal a jobb combcsonton, annak felső harmadán. Előlapjának szélét U alakú golyósor utánzó minta díszíti. H.: 3,1 cm.

724. sír (L/19). Üres padkás aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 64–244°. H.: 100 cm, sz.: 50 cm, m.: 17 cm. A sekély mélységben jelentkező téglalap alakú, lekerekített végű sír barnásszürke betöltése jól kirajzolódott

¹³³ A rajzok az ásatáson, a fülbevaló felszedését követően készültek.

a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír északnyugati falával párhuzamosan egy 10 cm széles és 10 cm mély padka volt.

725. sír (L/20). Üres aknasír. T.: KÉK–NyDNy. H.: 110 cm, sz.: 60 cm, m.: 30 cm. A téglalap alakú, lekerékített sarkú sír barnásszürke betöltése jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon.

726. sír (M/19; 303. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 48–228°. Az akna h.: 200 cm, sz.: 70 cm, m.: 50–75 cm. A téglalap alakú, lekerékített sarkú sír északkeleti harmada világossárga, délnyugati kétharmada barnásszürke foltként, határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy-egy ló és juh részleges (koponya és csonkolt – a rúdus és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő 5–10 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna alja az északkeleti végétől 3–7°-os szögben lejtett a fülke irányában. Az akna délnyugati végében a betöltés fekete és zsiros tapintású volt. A fülke h.: 160 cm, sz.: 90 cm, m.: 75–115 cm. A 14°-os lejtésű, teknős aljú fülkében *infans II. korú gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású vázmaradványa került elő 2–3 cm vastag betöltésen a fülke délkeleti fala mellett. Koponyája összeroppant, mellkasát állatjárat bolygatta meg. A csontváz alatt a medence környékén előkerült famaradványok alapján a gyermeket fakoporsóba temették.

Állatmelléletek

1. *Adultus korú mén koponyája* feküdt a jobb oldalán az akna keleti negyedében, orral keleti irányban. *Mellső lábcsontjai* a koponya mellett és mögött kerültek elő, a hátsó lábcsontjai az akna közepén. 2. *Infans korú (3–6 hónapos) juh koponyája* feküdt a jobb oldalán a ló jobb mellső lábcsontja mögött, a délkeleti fal mellett, orral délkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai* a ló hátsó lábcsontjai mögött kerültek elő az akna középső harmadában.

Az *adultus* korú mén leletei

3. A ló állkapcsából egy karikás végű, csuklós, vas csikózabla (304. kép 1) került elő. Szárainak keresztmetszete négyzög. Bal szár h.: 11,9 cm, a jobb szár h.: 11,4 cm. 4. Téglalap alakú vas *hevedercsat* (304. kép 4) feküdt a lókoponya jobb oldala mellett, pecekkel lefelé, hegye az akna délkeleti fala irányába mutatott. H.: 4,3 cm, sz.: 3,4 cm. 5. A bal oldali hurkos fülű *vaskengyel* (304. kép 2) a ló mellső és hátsó lábcsontja közötti üres területen feküdt, fülével délkeleti irányban. Szárainak keresztmetszete rombusz, közepén enyhén domború talpalója kiszélesedik, külső oldalán gerinc fut végig. Mag.: 11,9 cm, belső sz.: 8,8 cm. 6. A jobb oldali, hurkos fülű *vaskengyel* (304. kép 3)¹³⁴ a ló mellső és hátsó lábcsontja közötti területen feküdt, fülével északnyugati irányban. Szárainak keresztmetszete rombusz, közepén enyhén domború talpalója kiszélesedik, külső oldalán gerinc fut végig. Mag.: 11,8 cm, belső sz.: 8,3 cm.

A viselet leletei

7. Ovális *ezüstkarika* (303. kép 4) feküdt a koponya jobb oldalánál. Átm.: 1,3 cm. 8. Ovális *bronzkarika* (303. kép 3) feküdt a koponya bal oldalánál. Átm.: 1,6 cm. 9. Préselt, peremes, pajzs alakú *bronzveret* (305. kép 3) feküdt a jobb alkarcsont belső oldalán, hátlappal és hegyesedő végével felfelé. Középső, mélyített, pajzs alakú mezőjét préselés során alakították ki. Mag.: 1,7 cm, sz.: 1,4 cm. 10. Préselt, peremes, kisszíjvég alakú *ezüstveret* (305. kép 22) feküdt töredékes állapotban, kitöltő masszával és két L alakú bronzdróttal, valamint záró bronzlemezzel a jobb alkarcsont belső oldalán, előlappal felfelé. Alsó vége félköríves, a felső egyenes. A veret szélét körben golyósor utánzó, középső mezőjét préseléssel kialakított háromszögek töltik ki. H.: 4 cm, sz.: 1,7 cm. 11. Préselt, peremes, pajzs alakú *bronzveret* (305. kép 5) feküdt töredékes állapotban, előlappal felfelé a jobb alsó bordák előtt. 12. Préselt, peremes, pajzs alakú *bronzveret* (305. kép 9) került elő kitöltő masszával és ácskapocs alakú bronzdróttal a jobb bordák alsó vége előtt, előlappal lefelé, ívelt végével a bordák irányában. 13. Meghatározhatatlan, talán kettőspajzs(?) alakú *ezüstveret töredéke* (305. kép 18) feküdt a jobb medencelapát felső pereme közelében, előlappal felfelé. 14. Préselt, peremes, pajzs alakú *bronzveret* (305. kép 4) került elő kitöltő masszával és ácskapocs alakú bronzdróttal. A veret előlappal lefelé, a jobb medencelapát felett, hegyesedő végével a bordák irányában feküdt. 15. Préselt, peremes, kisszíjvég alakú *ezüstveret* (305. kép 21) került elő töredékes állapotban, kitöltő masszával és ácskapocs alakú bronzdróttal a jobb alkar alsó végének vonalában, a medencelapát alatt keresztben, előlappal lefelé. 16. Ismeretlen *vastárgy töredékei* (303. kép 7–8) feküdtek a medencelapátok előtt. 17. Préselt, peremes, kisszíjvég alakú *ezüst-*

¹³⁴ A kengyel rajza már restaurálás után, rosszul kiegészített füllel ábrázolja a tárgyat. Eredetileg a füle formája megegyezett a bal oldali kengyel fülével.

veret (305. kép 19) került elő töredékes állapotban, kitöltő masszával és ácskapocs alakú bronzdróttal és záró pánttal az oldalán fekve, előlappal a láb irányában a medencelapátok előtt. 18. Téglalap alakú *vascsat* (305. kép 2) feküdt töredékes állapotban a bal medencelapát és a keresztcsont találkozásánál, pecekkel a jobb alkar irányában. Csuklós részéhez vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány kapcsolódott. 19. Préselt, peremes, pajzs alakú *bronzveret* (305. kép 6) került elő töredékes állapotban kitöltő masszával és ácskapocs alakú bronzdróttal. A veret a peremén feküdt a *vascsat* csuklós részénél, hegyesedő végével a koponya irányában, előlappal a csat felé. 20. Préselt, peremes, pajzs alakú *bronzveret* (305. kép 7) feküdt előlappal felfelé a bal medencelapát belső oldalánál, hegyesedő végével a csigolyák irányában. 21. Préselt, peremes, kisszíjvég alakú *ezüstveret* (305. kép 23) feküdt töredékes állapotban, előlappal felfelé, kitöltő masszával és ácskapocs alakú bronzdróttal a nagyszíjvégen. 22. Kétlapú, oldalléces bronz *nagyszíjvég* (305. kép 24) feküdt a bal oldali bordák alsó végénél, közvetlenül a fakoporsón, félköríves végével a jobb bordák irányában. Felső szélét bordákkal tagolt ezüstlemez fogta körbe, amely a restaurálás során megsemmisült. H.: 6,7 cm, sz.: 3,6 cm. A 10–13. számú veret, illetve a nagyszíjvég közvetlenül a fakoporsón feküdt. 23. Préselt, peremes, kisszíjvég alakú *ezüstveret* (305. kép 20) került elő töredékes állapotban, előlappal lefelé a bal medencelapát felső széle alatt, a karcsontokkal párhuzamosan, kitöltő masszával és ácskapocs alakú bronzdróttal. 24. Egyik végén ívelt, a másik végén visszahajlított *vastárgy* (303. kép 5–6) feküdt a bal combcsont felső végén keresztben. Oldalához elhegyesedő végű vastöredék rozsdásodott, amelynek felületét körben vasoxiddal konzerválódott famaradvány borítja. H.: 7,8 cm. 25. Préselt, peremes, pajzs alakú *bronzveret* (305. kép 8) feküdt a bal medencelapát szélénél.

727. sír (L/21–22; 306. kép 1–2). Fordított tájolású fülkesír. T.: ÉK–DNy, 46–226°. Az akna h.: 215 cm, sz.: 60–75 cm, m.: 40–95 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír délnyugati harmada világossárga, északkeleti kétharmada barnásszürke foltként, határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az akna vonalában, annak északkeleti végétől 25–30 cm-re rajzolódott ki a nyesési szinten egy közel ovális alakú szürke folt. Az aknában két szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rúd és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő 3–10 cm vastag, a fulke végéből kitermelt betöltésen. Az akna alja a délnyugati felében vízszintes, majd 20°-os szögben lejtett a fulke irányában. Az akna északkeleti végében a két szarvasmarha koponya és a fulke szája között a betöltés fekete és zsiros tapintású volt. A fulke h.: 230 cm, sz.: 80–85 cm, m.: 95–150 cm. A szokásostól eltérő, azzal ellenkező irányban kialakított 20°-os lejtésű, teknős aljú fulkéban, vájt koporsóban 23-x éves nő, fejével lefelé hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású vázmaradványa volt. Koponyája szétroppant, karcsontjai a bordák mellett, lábsontjai párhuzamosan feküdtek.

Állatmellékletek

1. *Maturus korú tehén koponyája* feküdt az állkapcsán az akna keleti negyedében, orral keleti irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya alatt, illetve mellette kerültek elő, a *hátsó lábsontok* az akna délnyugati végében. 2. Egy 2½ éves *bika koponyája* feküdt a jobb oldalán az akna északkeleti harmadában, orral északkeleti irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya alatt kerültek elő, a *hátsó lábsontok* az akna délnyugati végében. 3. *Infans korú (6–8 hónapos) juh koponyája, mellső és hátsó lábsontjai* kerültek elő az akna délnyugati végében, a szarvasmarha hátsó lábsontjai alatt.

A felnőtt nő melléklete

4. Szürkésbarna, kettős csonka kúp alakú *orsógomb* (306. kép 6) feküdt a palástján a két boka között. Átm.: 4,3 cm, mag.: 3,2 cm.

A viselet leletei

5. *Ezüstfülbevaló karikája* (306. kép 4) került elő a koponya jobb oldala alól. Átm.: 1,9 cm. 6. *Kis gömbcsüngős(?) ezüsfülbevaló* (306. kép 3) feküdt töredékes állapotban a koponya bal oldala mellett. A fülkarikát és a gömbcsüngőt három kisebb gömb kötötte össze. A karika átm.: 1,9 cm, a gömb átm.: 0,5 cm. Gyöngyök kerültek elő a nyakcsigolyák körül és a bal kulcscsont mögött (307. kép 1). A 2–3 sorban felfűzött, többnyire fekete, sávosan pusztuló felületű, köles méretű üveggyöngyökből fűzött gyöngysort kék, zöld, fehér rövid henger, vörös és liláskék négyzet átmetszetű hosszú hasáb, sötétkék rövid bikónikus (lencse), fehér, kék, világoszöld lapított gömb, kék ívelt oldalú henger és nagyméretű, csövecskés dinnyemag alakú üveggyöngy tagolta. A gyöngysort 224 darab üveggyöngyből áll, közülük 17 szórvány darab és 15 bontás közben került elő (307. kép 2–6). Leírásuk típusonkénti csoportosításban: 7–55. Negyvenkilenc fekete (2), fehér (2), feketés türkizkék (4), kék (1), barnás türkizkék (1), sötét türkizkék (6), szürkés okkersárga (1), türkizkék (24), világos türkizkék (7), világos türkizzöld (1) lapított gömb alakú fényátersztő és opak *üveggyöngy*, hengeres, illetve kónuszos furattal. H.: 0,2–0,55 cm, átm.: 0,45–0,8 cm, furat átm.: 0,1–0,4 cm.

ID.No.: 4278–4283, 4285–4293, 4295–4304, 4306–4313, 4315–4323, 4325, 4339–4340, 4399, 4412, 4441, 4453. 56–58. Három sötét vörösesbarna, fényes felületen három apró okkersárga egyrétegű dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,4–0,5 cm, átm.: 0,6–0,8 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 4294, 4305, 4314. 59–60. Két vörösesbarna és sötétvörös felületen négy szürkés világossárga, illetve okkersárga egyrétegű dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,4 és 0,5 cm, átm.: 0,7–0,9 cm. Furat átm.: 0,2–0,25 cm. ID.No.: 4284, 4324. 61–202. Száznegyvenkét fekete, sávosan pusztuló felületű gyűrű (1), fekete (23) és fehér (3) korong, fekete, sávosan pusztuló felületű kúp (1), fekete (105), fényáteresztő kék (1), szürkésfekete (4) lapított gömb, fekete (2), fehér (1) és kék (1) rövid henger alakú, köles méretű *üvegyöngy*. H.: 0,1–0,25 cm, átm.: 0,3–0,45 cm, furat átm.: 0,1–0,2 cm. ID.No.: 4329–4332, 4338, 4341–4354, 4358–4367, 4369–4367, 4369–4371, 4373–4382, 4385, 4388–4396, 4401–4411, 4413–4425, 4427–4440, 4442–4452, 4454–4458, 4469–4462, 4464, 4467, 4468, 4470–4499. 203–215. Tizenhárom kék (1), világosbarna (2) és fekete (10) 2×-en összetett lapított gömb alakú, köles méretű opak *üvegyöngy*. H.: 0,2–0,7 cm, átm.: 0,3–0,45 cm, furat átm.: 0,1–0,15 cm. ID.No.: 4333, 4337, 4355–4356, 4368, 4383–84, 4397, 4400, 4463, 4465, 4469, 4500. 216. Világoszöld, 3×-an összetett fényáteresztő *üvegyöngy*, behúzódt bazízis, hengeres furattal. H.: 0,5 cm, átm.: 0,35 cm, furat átm.: 0,1 cm. ID.No.: 4398. 217–221. Öt fehér (2), fehéres kék (1), világoszöld (1) fényáteresztő, fekete (1) opak, rövid henger alakú *üvegyöngy*. H.: 0,5–0,6 cm, átm.: 0,55–0,8 cm, furat átm.: 0,2–0,35 cm. ID.No.: 4334, 4336, 4357, 4459, 4466. 222. Világoskék, lapított ívelt oldalú henger alakú fényáteresztő *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,7 cm, sz.: 0,8 cm, v.: 0,3 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 4335. 223. Fekete, hosszú bikónikus alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,9 cm, átm.: 0,65 cm, furat átm.: 0,1–0,2 cm. ID.No.: 4327. 224. Sötétkék, rövid bikónikus (lencse) alakú fényáteresztő *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,35 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,15 cm. ID.No.: 4387. 225. Világoszöld, négyzet átmetszetű, hosszú hasáb alakú fényáteresztő *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,4–0,6 cm, sz.: 0,4 cm, v.: 0,4 cm, furat átm.: 0,15 cm. ID.No.: 4426. 226–228. Három fényáteresztő kék, liláskék, illetve sötétvörös opak, négyzet átmetszetű, lecsapott sarkú, hosszú hasáb alakú *üvegyöngy*. H.: 0,7–1,15 cm, sz.: 0,5–0,55 cm, v.: 0,45–0,55 cm, furat átm.: 0,2–0,3 cm. ID.No.: 4372, 4386, 4326. 229. Lila, téglalap átmetszetű, lecsapott sarkú hosszú hasáb alakú fényáteresztő *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 1 cm, sz.: 0,7 cm, v.: 0,5 cm, furat átm.: 0,3–0,4 cm. ID.No.: 4328. 230. Vékony lemezből hajlított *bronz(?)cső*, valószínűleg nagyobb méretű dinnyemag alakú *üvegyöngy* fűzőhengere. H.: 1,56 cm, átm.: 0,27 cm, furat átm.: 0,11–0,12 cm. ID.No.: 5822. 231. Téglalap alakú *vascsat* (306. kép 5) feküdt a jobb combcsont felső végének belső oldalánál. A csatpecsek hegye a jobb kézcsontok felé mutatott. Hátoldalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány található. H.: 3,6 cm, sz.: 3,1 cm.

728. *sír* (L/21; 308. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 40–220°. Az akna h.: 195 cm, sz.: 75–85 cm, m.: 50–105 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír északkeleti harmada világossárga, délnyugati kétharmada barnásszürke foltként, határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy szarvasmarha, valamint két juh részleges (koponya és csontok – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő 4–15 cm vastag betöltésen. Az akna alja az északkeleti végétől 140 cm hosszan 5°-os, majd 30°-os szögben lejtett a fülke irányába. Az akna délnyugati végében a betöltés fekete és zsíros tapintású volt. A fülke h.: 200 cm, sz.: 70 cm, m.: 105–195 cm. A 30°-os lejtésű, teknős aljú fülkében 23–39 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású vázmaradványa került elő. Koponyája a bal oldalán szétropanva, karcsontjai a bordák mellett, lábcsontjai párhuzamosan feküdtek. A koporsó szélessége 49 cm, falvastagsága 2 cm volt.

Állatmelléletek

1. *Adultus* korú tehén koponyája feküdt a jobb oldalán, hátrabilenve, az akna délnyugati harmadában, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai* a koponya mellett kerültek elő. 2. *Maturus* korú juh koponyája feküdt az állkapcsán hátrabilenve, az akna délnyugati harmadában, a délkeleti fal mellett, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai* a koponya mellett kerültek elő. 3. *Juvenis* korú (1½–2 éves) juh koponyája feküdt az akna délnyugati végében, *mellső és hátsó lábcsontjai* a koponya mellett kerültek elő.

Az *adultus* korú nő melléklete

4. Szürke, korongolt edény aljából készített *orsókarika* (308. kép 11) feküdt az oldalán a bal combcsont külső oldala mellett, 3 cm vastag betöltésen. Átm.: 3,7 cm, v.: 1,5 cm.

A viselet leletei

5. *Gyöngycsüngős fülbevaló* (308. kép 3) került elő a koponya jobb oldalánál, a nyakcsigolyák mellől. A bronzdrótra felhúzott sötétkék gyöngy és a karika között a drótot egy bordázott bronzlemez gyűrűvel takarták el. A karika átm.:

1,4 cm, a gömbcsüngő átm.: 0,9 cm. 6. *Gyöngycsüngős fülbevaló* (308. kép 4) került elő töredékes állapotban a koponya bal oldala alatt, sötétkék gyöngycsüngővel és a fülkarika apró töredékeivel. Átm.: 0,9 cm. 7. Sötét türkizzöld, kopott, tekercselt felületű lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (308. kép 6), hengeres furattal. H.: 0,3 cm, átm.: 0,45 cm, furat átm.: 0,15 cm. ID.No.: 4501. 8. Világossárga türkizkék, kopott, matt felületű lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (308. kép 8), hengeres furattal. H.: 0,4 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 4502. 9. Világossárga türkizkék, kopott, matt felületű gyűrű alakú (köles) opak *üvegyöngy* (3 darabban) (308. kép 9), hengeres furattal. H.: 0,2 cm, átm.: 0,4 cm, furat átm.: 0,5 cm. ID.No.: 4503. 10. Sötét vörösesbarna, matt, lyukacsos felületen négy fehér dudoros és körülöttük 4×-es fehér hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (308. kép 7), kónuszos furattal. H.: 0,55 cm, átm.: 1,1–0,85 cm, furat átm.: 0,35–0,3 cm. ID.No.: 4504. 11. Sötétkék, lyukacsos, kopott, csavart felületű, selejtes lapított gömb alakú áttetsző *üvegyöngy* (308. kép 5), hengeres furattal. H.: 0,7 cm, átm.: 1 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 4505. 12. Téglalap alakú *vascsat* (308. kép 10) feküdt a jobb combcsont felső végén. Előlapján vasoxiddal konzerválódott textil-, hátoldalán bőrmaradvány található. H.: 3,2 cm, sz.: 2,7 cm.

729. *sír* (L/20). Aknasír. T.: ÉK–DNy, 56–236°. H.: 100 cm, sz.: 45 cm, m.: 35 cm. A téglalap alakú, lekerékített sarkú sír barnásszürke foltként, határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír alján *infans I. korú* (4–5 éves) *gyermek* igen rossz csontmegtartású maradványa (koponyacsontjai) került elő.

730. *sír* (M/20; 309. kép 1, 3). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 56–236°. Az akna h.: 220 cm, sz.: 85–95 cm, m.: 50–130 cm. A téglalap alakú, lekerékített sarkú sír északkeleti harmada világossárga, délnyugati kétharmada barnásszürke foltként, határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában három szarvasmarha, valamint négy juh részleges (koponya és csontok – a rúd és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő 5–15 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna alja az északkeleti végétől 20°-os szögben lejtett a fülke irányában. Az akna délnyugati végében a betöltés fekete és zsíros tapintású volt. A fülke h.: 255 cm, sz.: 75–80 cm, m.: 130–180 cm. Az 20°-os lejtésű, teknős aljú fülkében 19–22 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő vájt koporsóban (309. kép 1–2). Koponyája előrebillent, válla összehúzva, karcsontjai szorosan a bordák mellett, lábcsontjai párhuzamosan, a lábfej csontjai közvetlenül egymás mellett feküdtek. A koporsó h.: 230 cm, sz.: 42–45 cm, m.: 25 cm.

Állatmellékletek

1. *Maturus korú tehén koponyája* feküdt az állkapcsán az akna keleti negyedében, a délkeleti fal mellett, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsontjai* a koponya mögött kerültek elő párhuzamosan, ujjcsontokkal északkeleti irányban, a *hátsó lábcsontok* és az anatómiai rendben fekvő *farokcsigolyák* az akna délnyugati harmadában. 2. Egy 2–2½ éves *tehén koponyája* feküdt a bal oldalán az akna nyugati sarkában, orral délnyugati irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai*, valamint *farokcsigolyái* az akna középső harmadából kerültek elő. 3. *Neonatus korú szarvasmarha koponyája* feküdt a jobb oldalán az akna középső harmadában, a délkeleti fal mellett, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai* az akna középső harmadából kerültek elő. 4. *Maturus korú juh koponyája* feküdt a jobb oldalán, részben az akna nyugati sarkában fekvő fiatalabb *tehénkoponya* alatt, orral délnyugati irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai* az akna középső harmadából kerültek elő. 5. *Infans korú* (6–8 hónapos) *juh koponyája* feküdt a jobb oldalán az akna északi sarkában, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai* az akna északkeleti harmadából kerültek elő. 6. *Infans korú* (6–8 hónapos) *juh koponyája* feküdt a bal oldalán az akna északi sarkában, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai* az akna északkeleti harmadából kerültek elő. 7. *Infans korú* (4–6 hónapos) *juh koponyája* feküdt az idősebb *tehénkoponya* alatt, az akna keleti negyedében. *Mellső és hátsó lábcsontjai* az akna északkeleti harmadából kerültek elő.

A juvenis korú nő mellékletei

8. *Adultus korú nőstény juh keresztcsontja* feküdt 4 cm vastag betöltésen a bal felkarcsont felső vége mögött. 9. Két huzalból csavart, *körmös végű bronzkapocs* (309. kép 6) feküdt körmökkel északi irányban, a jobb felkar felső végének külső oldala mellett, a karcsont felett 4 cm vastag betöltésen. H.: 1,7 cm. 10–11. Lapos keresztmetszetű, ácskapocs alakú *bronzdrót* feküdt körmökkel északi irányban, a jobb felkar felső végén, a karcsont felett 4 cm vastag betöltésen. H.: 1,1 és 1,4 cm. 12. Egyenes, egyélű, középső nyélállású *vaskés* (311. kép 6) feküdt részben a bal medencelapáton. Teljes felületét vasoxiddal konzerválódott farost borítja. H.: 14,4 cm, ebből a nyélnyúlvány h.: 3 cm.

13. Hegyesedő végű, alsó harmadában háromszög, a felső kétharmadában téglalap keresztmetszetű *vaseszköz* (311. kép 4) feküdt a bal alkar külső oldalánál. Felső, kiszélesedő vége mintha két, egymás mellett kialakított karikában végződne. Teljes felületét vasoxiddal konzerválódott farost borítja. H.: 15,5 cm. 14. Téglalap alakú *vastárgy* feküdt a bal lábközépcsontok külső oldala mellett. Felszedés során apró darabokra esett szét.

A viselet leletei

15. *Nagy gömbcsüngős aranyfülbevaló* (309. kép 4) feküdt a koponya jobb oldala mellett, gömbcsüngővel a koponyatető irányában. A karika egy négyszögletes aranylemezhöz, az pedig egy gyűrűhöz csatlakozik. A függőlegesen összeillesztett nagy gömbcsüngő a gyűrűhöz három kisebb gömbbel kapcsolódik. A gömbök találkozásait és a karika, valamint az aranylemez illeszkedését granuláció díszíti. A karika belső oldalára és a kúp alakú granuláció tetejére egy kisebb gömböt helyeztek el. Mag.: 4,2 cm, gömb átm.: 1,6 cm, s.: 4,77 g. A kis gömbök átm.: 0,5–0,6 cm.

16. *Nagy gömbcsüngős aranyfülbevaló* (309. kép 5) feküdt a koponya bal oldala mellett, gömbcsüngővel a koponyatető irányában. A karika egy aranylemezhöz, az pedig egy gyűrűhöz csatlakozik. A függőlegesen összeillesztett nagy gömbcsüngő a gyűrűhöz három kisebb gömbbel kapcsolódik. A gömbök találkozásait és a karika, valamint az aranylemez illeszkedését granuláció díszíti. A karika belső oldalára és a granuláció tetejére egy kisebb gömböt helyeztek el. Mag.: 4 cm, gömb átm.: 1,6 cm, s.: 5,3 g. A kis gömbök átm.: 0,5–0,6 cm.

Kétsoros nyaklánc (310. kép 1) gyöngyei. A koponya alatti sárga gyöngyök töredezetten voltak, nem lehetett egészben felszedni őket. Leírásuk fűzési/felszedési sorrendben következnek. 17–18. Két sötétszürke, *lemezgömbös ezüstgyöngy* morzsalékai. ID.No.: 19173, 19183. 19. Sötétkék, fényes felületű, rövid bikónikus (lencse) alakú fényáteresztő *üvegyöngy*, behúzódozó bázisú, hengeres furattal. H.: 0,34 cm, átm.: 0,56–0,58 cm, furat átm.: 0,15 cm. ID.No.: 4722. 20. Fekete, fényes, kopott felületen négy domború, síkból kiugró világossárga dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, behúzódozó bázisú hengeres furattal. H.: 0,33 cm, átm.: 0,52–0,7 cm, furat átm.: 0,18 cm. ID.No.: 4527.¹³⁵ 21. Sötétszürke, fényes felületű, két félgömbből forrasztott lapított gömb alakú *ezüst lemezgyöngy*. H.: 0,79 cm, átm.: 0,83 cm, furat átm.: 0,15 cm. ID.No.: 4555. 22. Sötétszürke, korrodált felületű, lapított gömb alakú *ezüst lemezgyöngy fél töredéke*. H.: 0,63 cm, átm.: 0,88 cm, furat átm.: 0,17 cm. ID.No.: 4552. 23. Sötétkék, fényes, kopott felületű, két oldalán egyenesen levágott, deformálódott, közel négyzet átmetszetű, lecsapott sarkú hosszú hasáb alakú áttetsző *üvegyöngy*, enyhén kónuszos furattal. H.: 0,84 cm, sz.: 0,61 cm, v.: 0,59 cm, furat átm.: 0,26–0,27 cm. ID.No.: 4550. 24. *Ezüst lemezgyöngy* morzsalékos töredékei önbetéttel, bordázott, kettétört gallérral. H.: 0,57 cm, átm.: 0,9 cm, furat átm.: 0,28 cm. ID.No.: 4513. 25–26. Két világossárga, kopott, matt felületű, deformálódott, gyűrű alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furatában fehéres anyaggal. H.: 0,25 és 0,23 cm, átm.: 0,44–0,45 cm, furat átm.: 0,09 és 0,08 cm. ID.No.: 4512, 4517. 27. Sötétkék, fényes felületű, deformálódott, rövid bikónikus (lencse) alakú fényáteresztő *üvegyöngy*, behúzódozó bázisú hengeres furattal. H.: 0,25 cm, átm.: 0,45 cm, furat átm.: 0,14 cm. ID.No.: 4692. 28–32. Öt szürkésfekete, matt, forgatott felületen négy apró világossárga dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, egyik oldalán behúzódozó bázisú, hengeres furattal. H.: 0,32–0,40 cm, átm.: 0,48–0,61 cm, furat átm.: 0,15–0,22 cm. ID.No.: 4520–4523, 4526. 33. Világos türkizkék, matt, forgatott felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, behúzódozó bázisú hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,35–0,46 cm, átm.: 0,50–0,60 cm, furat átm.: 0,14 cm. ID.No.: 4525. 34–36. Három szürkésfekete, foltos, matt felületen négy domború, síkból kiugró apró sötét okkersárga dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, behúzódozó bázisú hengeres furattal. H.: 0,30–0,42 cm, átm.: 0,47–0,63 cm, furat átm.: 0,15 cm. ID.No.: 4528, 4532–4533. 37. Világos türkizkék, matt, forgatott felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, behúzódozó bázisú hengeres furattal. H.: 0,35–0,37 cm, átm.: 0,54 cm, furat átm.: 0,13 cm. ID.No.: 4529. 38–39. Két sötét okkersárga, matt, foltos felületű lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (egyik törött), behúzódozó bázisú hengeres furattal. H.: 0,36 és 0,24 cm, átm.: 0,59 és 0,40 cm, furat átm.: 0,15 és 0,14 cm. ID.No.: 4630, 4695. 40. Sárga, matt felületű, lapított gömb alakú, törött opak *üvegyöngy*, behúzódozó bázisú kónuszos furattal. H.: 0,45 cm, átm.: 0,48 cm, furat átm.: 0,12–0,21 cm. ID.No.: 4696. 41. Sötét türkizkék, érdes, foltos, matt felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, egyik oldalán behúzódozó bázisú hengeres furattal. H.: 0,33–0,37 cm, átm.: 0,50–0,65 cm, furat átm.: 0,17 cm. ID.No.: 4538. 42. Sötétbarna, fényes felületű, gyűrű alakú áttetsző *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,23 cm, átm.: 0,45 cm, furat átm.: 0,11 cm. ID.No.: 4518. 43–44. Két szürkésfekete, foltos, matt felületen négy domború, síkból kiugró, illetve lapos, apró világossárga dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,35 és 0,32 cm, átm.: 0,45 és 0,50–0,64 cm, furat átm.: 0,15–0,16 és 0,17 cm. ID.No.: 4534, 4540. 45. Világos türkizkék, érdes, matt, forgatott felületű lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,34–0,37 cm, átm.: 0,48–0,52 cm, furat átm.: 0,13–0,15 cm. ID.No.: 4531. 46. Szürkés világossárga, matt, foltos felületű, deformálódott, törött, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, behúzódozó bázisú, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,30–0,32 cm, átm.: 0,48–0,58 cm, furat átm.: 0,15 cm. ID.No.: 4708. 47. Világoszöld, érdes

¹³⁵ Anyagvizsgálatra elküldve.

felületű, deformálódott, törött lapított gömb alakú átlátszó *üveggyöngy*, behúzódo bázisú kónuszos furattal. H.: 0,50–0,60 cm, átm.: 0,70–0,78 cm, furat átm.: 0,18–0,20 cm. ID.No.: 4691. 48. Sötétkék, fényes, repedt felületű, rövid bikónikus (lencse) alakú fényáteresztő *üveggyöngy*, behúzódo bázisú hengeres furattal. H.: 0,42 cm, átm.: 0,69–0,72 cm, furat átm.: 0,16 cm. ID.No.: 19184. 49. Szürke *ezüst lemezyöngy töredékei*. ID.No.: 4719. 50. Barnás-sárga, fényes, sávosan pusztló felületű, hordó alakú aranyfóliás *üveggyöngy*, behúzódo bázisú hengeres furattal, H.: 0,60 cm, átm.: 0,47–0,48 cm, furat átm.: 0,16 cm. ID.No.: 19219. 51. Szürke *ezüst lemezyöngy töredékei*. ID.No.: 4720. 52. Sötétkék, fényes felületű, rövid bikónikus (lencse) alakú fényáteresztő *üveggyöngy*, behúzódo bázisú hengeres furattal. H.: 0,25 cm, átm.: 0,55 cm, furat átm.: 0,18 cm. ID.No.: 4648. 53. Fehéres világosszöld, fényes, irizáló, repedezett felületű, deformálódott, lapított gömb alakú áttetsző *üveggyöngy*, kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,32–0,39 cm, átm.: 0,75–0,77 cm, furat átm.: 0,21–0,24 cm. ID.No.: 4694. 54. Sötétkék, fényes felületű, deformálódott, rövid bikónikus (lencse) alakú fényáteresztő *üveggyöngy*, behúzódo bázisú hengeres furattal. H.: 0,41 cm, átm.: 0,69–0,74 cm, furat átm.: 0,21 cm. ID.No.: 4690. 55–56. Két sötétbarnás világossárga foltos, matt felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,29–0,37 cm, átm.: 0,55 és 0,51 cm, furat átm.: 0,18 és 0,11–0,13 cm. ID.No.: 4682–4683. 57. Világos türkizkék, kopott, matt, forgatott felületű, lapított gömb alakú fényáteresztő *üveggyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,34–0,36 cm, átm.: 0,53–0,56 cm, furat átm.: 0,18–0,21 cm. ID.No.: 4539. 58–60. Három szürkésfekete, foltos, matt felületen négy, síkból kiugró, barnás világossárga dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, behúzódo bázisú hengeres, illetve kónuszos furattal. H.: 0,30–0,35 cm, átm.: 0,46–0,65 cm, furat átm.: 0,11–0,18 cm. ID.No.: 4541–4542, 4546. 61. Türkizkék, érdes, matt, forgatott felületű, deformálódott, lapított gömb alakú *üveggyöngy*, behúzódo bázisú kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,39–0,41 cm, átm.: 0,49–0,51 cm, furat átm.: 0,13–0,15 cm. ID.No.: 4514. 62. Barnás világossárga, foltos, matt felületű lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,25 cm, átm.: 0,45 cm, furat átm.: 0,11 cm. ID.No.: 4709. 63. Sötétszürke, matt, korrodált felületű, lapított gömb alakú *ezüstgyöngy fél töredéke*. H.: 0,42 cm, átm.: 0,83 cm, furat átm.: 0,21 cm. ID.No.: 4561. 64. Sötétszürke, matt, korrodált felületű, lapított gömb alakú *ezüstgyöngy fél töredéke*. H.: 0,42 cm, átm.: 0,79–0,86 cm, furat átm.: 0,19 cm. ID.No.: 4565. 65. Világos türkizkék, érdes, matt felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, egyik oldalán behúzódo bázisú kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,35–0,36 cm, átm.: 0,46–0,48 cm, furat átm.: 0,16–0,22 cm. ID.No.: 4543. 66. Barnásfekete, fényes, kopott felületen négy, síkból kiugró világossárga dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,35 cm, átm.: 0,5–0,65 cm, furat átm.: 0,1–0,15 cm. ID.No. 4548. 67. Sötétkék (kobalt), deformálódott, rövid henger alakú fényáteresztő *üveggyöngy*, bázisos, hengeres furattal. H.: 0,39–0,41 cm, átm.: 0,57–0,61 cm, furat átm.: 0,24 cm. ID.No.: 4677. 68. Sötétszürke *lemezyöngyök töredékei*. ID.No.: 5780. 69. Fekete, fényes felületen négy apró, lapos/domború világossárga dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, behúzódo bázisú hengeres furattal. H.: 0,37–0,39 cm, átm.: 0,52–0,54 cm, furat átm.: 0,19 cm. ID.No.: 4547. 70. Fehéres sötét türkizkék, érdes, forgatott, törött felületű gyűrű alakú *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,22–0,26 cm, átm.: 0,40 cm, furat átm.: 0,10 cm. ID.No.: 4638. 71. Világossárga, porózus felületű, lapított gömb alakú (köles) opak *üveggyöngy*, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,27 cm, átm.: 0,4 cm. ID.No.: 4507. 72. Szürkés világossárga, foltos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, behúzódo bázisú hengeres furattal. H.: 0,34–0,35 cm, átm.: 0,50–0,52 cm, furat átm.: 0,09 cm. ID.No.: 4715. 73–74. Két világos türkizkék, érdes, matt, forgatott felületű, deformálódott, lapított gömb alakú *üveggyöngy*, behúzódo bázisú hengeres furattal. H.: 0,31–0,38 cm, átm.: 0,47–0,53 cm, furat átm.: 0,12 és 0,14 cm. ID.No.: 4633, 4636. 75–77. Három sötét türkizkék, matt, tekercselt felületű, gyűrű (2) és deformálódott, lapított gömb (1) alakú *üveggyöngy*, kónuszos, illetve hengeres furattal. H.: 0,23–0,45 cm, átm.: 0,44–0,49 cm, furat átm.: 0,11–0,17 cm. ID.No.: 4598, 4655, 4519. 78. Világos türkizkék, érdes, lyukacsos felületű deformálódott, gyűrű alakú *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,30–0,32 cm, átm.: 0,60 cm, furat átm.: 0,24 cm. ID.No.: 4549. 79. Világossárga, matt felületű gyűrű alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furatában féhéres anyaggal. H.: 0,22 cm, átm.: 0,46 cm, furat átm.: 0,12 cm. ID.No.: 4562. 80. Világos türkizkék, érdes, forgatott felületű, deformálódott, lapított gömb alakú *üveggyöngy*, behúzódo bázisú hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,33–0,36 cm, átm.: 0,43 cm, furat átm.: 0,12 cm. ID.No.: 4637. 81–83. Három szürkésfekete, foltos, matt felületen 4 (–2), illetve négy apró domború sárga dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, behúzódo bázisú hengeres furattal. H.: 0,35–0,38 cm, átm.: 0,48–0,71 cm, furat átm.: 0,12 és 0,13 cm. ID.No.: 4628, 4634–4635. 84. Világos türkizkék, érdes, matt, lyukacsos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú *üveggyöngy*, egyik oldalán behúzódo bázisú kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,36 cm, átm.: 0,43 cm, furat átm.: 0,10–0,19 cm. ID.No.: 4679. 85. Világos türkizkék, érdes, lyukacsos felületű gyűrű alakú *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,11 cm, átm.: 0,41 cm, furat átm.: 0,21 cm. ID.No.: 4566. 86. Sötét türkizkék, érdes, matt felületű, deformálódott, lapított gömb alakú *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,30 cm, átm.: 0,45–0,47 cm, furat átm.: 0,12 cm. ID.No.: 4627. 87. Sötétkék, fényes felületű, rövid bikónikus (lencse) alakú fényáteresztő *üveggyöngy*, behúzódo bázisú hengeres furattal. H.: 0,25 cm, átm.: 0,65 cm, furat átm.: 0,14 cm. ID.No.: 4693. 88. Sötét türkizkék, érdes, matt felületű, lapított gömb alakú *üveggyöngy*, behúzódo bázisú hengeres furattal.

H.: 0,27 cm, átm.: 0,46 cm, furat átm.: 0,15 cm. ID.No.: 4639. 89. Sötétkék, érdes, matt felületű, gyűrű alakú *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,18 cm, átm.: 0,43 cm, furat átm.: 0,17 cm. ID.No.: 4511. 90. Világos türkizkék, érdes, matt, forgatott felületű lapított gömb alakú *üveggyöngy*, behúzódo bázisú hengeres furattal. H.: 0,32–0,35 cm, átm.: 0,45 cm, furat átm.: 0,14 cm. ID.No.: 19221. 91. Szürkésfekete, érdes, matt felületen négy (–3) apró, síkból kiugró világossárga dudoros rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, behúzódo bázisú hengeres furattal. H.: 0,32–0,34 cm, átm.: 0,45–0,54 cm, furat átm.: 0,14 cm. ID.No.: 4515. 92. Szürkésfekete, érdes, foltos, matt felületen négy apró, domború sárga dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, behúzódo bázisú kónuszos furattal. H.: 0,37–0,38 cm, átm.: 0,48–0,57 cm, furat átm.: 0,12 cm. ID.No.: 4642. 93. Sötét türkizkék, érdes, matt felületű, lapított gömb alakú *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,27 cm, átm.: 0,47 cm, furat átm.: 0,16 cm. ID.No.: 4675. 94. Sötét türkizkék, irizáló, forgatott felületű, gyűrű alakú *üveggyöngy*, egyik oldalán behúzódo bázisú hengeres furattal. H.: 0,23 cm, átm.: 0,46 cm, furat átm.: 0,18 cm. ID.No.: 4650. 95. Fekete, fényes, törött felületű, lapított gömb alakú *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,24 cm, átm.: 0,48 cm, furat átm.: 0,16 cm. ID.No.: 4674. 96. Sötét türkizkék, foltos, érdes, tekercselt felületű, deformálódott, gyűrű alakú *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,27 cm, átm.: 0,52–0,59 cm, furat átm.: 0,19 cm. ID.No.: 4651. 97–102. Hat barnásfekete, matt, érdes, forgatott felületű, lapított gömb alakú *üveggyöngy*, behúzódo bázisú hengeres furattal. H.: 0,33–0,46 cm, átm.: 0,47–0,54 cm, furat átm.: 0,12–0,16 cm. ID.No.: 4608, 4611–4613, 4615–4616. 103. Sötét türkizkék, fényes felületű, deformálódott, lapított gömb alakú *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,30 cm, átm.: 0,45 cm, furat átm.: 0,18 cm. ID.No.: 4649. 104–113. Tizenegy barnásfekete, matt, forgatott felületű, deformálódott, lapított gömb alakú *üveggyöngy*, behúzódo bázisú hengeres, néha kónuszos furattal. H.: 0,34–0,45 cm között, átm.: 0,48–0,54 cm között, furat átm.: 0,08–0,18 cm között. ID.No.: 4617–4622, 4624, 4626, 4632, 4657–4658. 114–118. Öt szürkésfekete, matt felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* elveszett. ID.No.: 4597, 4599, 4601–4603. 119–127. Kilenc barnásfekete, érdes, foltos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, behúzódo bázisú hengeres furattal. H.: 0,31–0,45 cm, átm.: 0,45–0,54 cm, furat átm.: 0,11–0,17 cm. ID.No.: 4663, 4665–4670, 4672–4673. 128. Sötét türkizkék, fényes, forgatott felületű deformálódott, gyűrű alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,24 cm, átm.: 0,46–0,48 cm, furat átm.: 0,16 cm. ID.No.: 4652. 129. Világos türkizkék, irizáló, lyukacsos, tekercselt felületű gyűrű alakú fényáteresztő *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,19–0,22 cm, átm.: 0,40 cm, furat átm.: 0,14 cm. ID.No.: 19222. 130. Fekete, fényes, forgatott felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, behúzódo bázisú, elcseppentett szélű hengeres furattal. H.: 0,40–0,41 cm, átm.: 0,47–0,49 cm, furat átm.: 0,13 cm. ID.No.: 19218. 131. Sötét türkizkék, fényes felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, behúzódo bázisú hengeres furattal. H.: 0,29–0,32 cm, átm.: 0,48 cm, furat átm.: 0,18 cm. ID.No.: 4654. 132. Feketés türkizkék, érdes, forgatott felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, behúzódo bázisú hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,31–0,32 cm, átm.: 0,51–0,52 cm, furat átm.: 0,11 cm. ID.No.: 4535. 133–134. Két türkizkék, érdes, irizáló, foltos felületű, deformálódott, gyűrű alakú fényáteresztő *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,21–0,37 cm, átm.: 0,44–0,56 cm, furat átm.: 0,14 és átm.: 0,20 cm. ID.No.: 4641, 4645. 135–136. Két szürkésfekete, matt, lyukacsos felületű, lapított gömb, illetve gyűrű alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,34, illetve 0,25 cm, átm.: 0,47–0,53 cm, furat átm.: 0,15 cm. ID.No.: 4604, 4575. 137. Sötét türkizkék, fényes felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, behúzódo bázisú hengeres furattal. H.: 0,29–0,32 cm, átm.: 0,48 cm, furat átm.: 0,18 cm. ID.No.: 4659. 138. Türkizkék, érdes, foltos, irizáló felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,35–0,36 cm, átm.: 0,52–0,53 cm, furat átm.: 0,20 cm. ID.No.: 4600. 139. Feketés türkizkék, érdes, lyukacsos, irizáló felületű, deformálódott, gyűrű alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,22–0,24 cm, átm.: 0,48 cm, furat átm.: 0,20 cm. ID.No.: 4614. 140. Sötét türkizkék, irizáló, fényes, foltos, forgatott felületű, deformálódott, rövid henger alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,27–0,28 cm, átm.: 0,48–0,49 cm, furat átm.: 0,18 cm. ID.No.: 4710. 141. Sötét türkizkék, fényes, forgatott felületű, gyűrű alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,19 cm, átm.: 0,48 cm, furat átm.: 0,17 cm. ID.No.: 4647. 142. Sötét türkizkék, fényes, forgatott felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,35–0,36 cm, átm.: 0,49–0,50 cm, furat átm.: 0,17 cm. ID.No.: 4660. 143. Feketés sötét türkizkék, matt, érdes, foltos, irizáló felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,27–0,28 cm, átm.: 0,46 cm, furat átm.: 0,16 cm. ID.No.: 4662. 144. Sötét türkizkék, érdes, irizáló, foltos felületű, lapított gömb (köles) alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,23 cm, átm.: 0,40 cm, furat átm.: 0,13 cm. ID.No.: 4606. 145–149. Öt sötét türkizkék, érdes, irizáló, foltos felületű, gyűrű (3), illetve lapított gömb (2) alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,19–0,38 cm, átm.: 0,42–0,46 cm, furat átm.: 0,14–0,18 cm. ID.No.: 4656, 4697, 4712, 4610, 4661. 150. Világos türkizkék, érdes, irizáló, törött felületű, gyűrű alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,38 cm, átm.: 0,54 cm, furat átm.: 0,18 cm. ID.No.: 4640. 151. Szürkésfekete, matt, forgatott felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, behúzódo bázisú hengeres furattal. H.: 0,40 cm, átm.: 0,50 cm, furat átm.: 0,09 cm. ID.No.: 4607. 152. Fekete, fényes, forgatott felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, behúzódo bázisú hengeres furattal. H.: 0,34–0,38 cm, átm.: 0,48–0,49 cm, furat átm.: 0,16 cm. ID.No.: 4625. 153. Szürkésfekete, fényes, foltos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak

üveggyöngy, behúzódo bázisú hengeres furattal. H.: 0,47–0,51 cm, átm.: 0,50 cm, furat átm.: 0,10 cm. ID.No.: 5782. 154. Szürkés türkizkék, érdes, matt, lyukacsos felületű, gyűrű alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,23 cm, átm.: 0,49 cm, furat átm.: 0,16 cm. ID.No.: 4646. 155–156. Két szürkésfekete, matt, érdes felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, behúzódo bázisú hengeres furattal. H.: 0,40 és 0,43 cm, átm.: 0,51–0,54 cm, furat átm.: 0,13 és 0,10 cm. ID.No.: 4676, 4721. 157. Sötétszürke, fényes felületű, két félgömbből forrasztott lapított gömb alakú *ezüst lemezyöngy*. H.: 0,54 cm, átm.: 0,79 cm, furat átm.: 0,13 cm. ID.No.: 4560. 158. Sötétkék, fényes felületű, törött szélű, fényáteresztő *üveggyöngy* hengeres végtörredéke, egyik oldalán behúzódo bázisú hengeres furattal. H.: 0,34–0,38 cm, átm.: 0,44–0,46 cm, furat átm.: 0,14 cm. ID.No.: 4586. 159. Sötétszürke, fényes felületű, lapított félgömb alakú *ezüst lemezyöngy* és morzsaléka. H.: 0,35 cm, átm.: 0,77 cm, furat átm.: 0,16 cm. ID.No.: 19179. 160. Gömb alakú *ezüst lemezyöngy* sötétszürke morzsalékai. ID.No.: 19180. 161. Sötétkék, fényes, tekercselt felületű, elcseppentett szélű 3×-an összetett, gyűrű alakú fényáteresztő *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,46–0,51 cm, átm.: 0,62–0,64 cm, furat átm.: 0,34 cm. ID.No.: 4583. 162. Gyűrű alakú *üveggyöngy*. (A részletrajz szerinti, elveszett.) ID.No.: 19216. 163. Világos türkizkék, érdes, matt, forgatott felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, egyik oldalán bázisos kónuszos furattal. H.: 0,42 cm, átm.: 0,54 cm, furat átm.: 0,10–0,14 cm. ID.No.: 4684. 164. Világossárga, matt felületű lapított gömb (köles) alakú opak *üveggyöngy* fél töredéke, hengeres furatában fehér anyaggal. H.: 0,25 cm, átm.: 0,41 cm, furat átm.: 0,19 cm. ID.No.: 4508. 165. Elveszett. ID.No.: 19220. 166–167. Két gömb alakú *ezüst lemezyöngy* sötétszürke morzsalékai. ID.No.: 19174, 19175. 168. Világossárga, matt, porló felületű, gyűrű alakú opak *üveggyöngy*, bázisos, hengeres furatában fehér anyaggal. H.: 0,21 cm, átm.: 0,46 cm, furat átm.: 0,14 cm. ID.No.: 4631. 169–172. Négy világossárga, matt, porló felületű, lapított gömb/gyűrű alakú opak *üveggyöngy* morzsalékai. ID.No.: 4701, 19202–19204. 173–174. Két gömb alakú *ezüst lemezyöngy* sötétszürke morzsalékai. ID.No.: 4581, 4717. 175. Világossárga, matt, porló felületű lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* fél töredéke, bázisos, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,26 cm, átm.: 0,45 cm. ID.No.: 4571. 176. Világossárga, matt, porló felületű lapított gömb (köles) alakú opak *üveggyöngy* fél töredéke, bázisos, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,26 cm, átm.: 0,35 cm. ID.No.: 4509. 177–179. Három világossárga, matt, porló felületű köles opak *üveggyöngy* morzsalékai. ID.No.: 4510, 4530, 4559. 180. Sötétszürke, két félgömbből forrasztott, repedt felületű, lapított gömb alakú *ezüst lemezyöngy*. H.: 0,80 cm, átm.: 0,85 cm, furat átm.: 0,13 cm. ID.No.: 4553. 181. *Lemezgömbös ezüstgyöngy* sötétszürke morzsalékai. ID.No.: 19176. 182. Világossárga, 2×-en összetett lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, furatában fehér anyaggal. H.: 0,45 cm, átm.: 0,52 cm. ID.No.: 4580. 183. Világossárga, matt, porózus felületű, gyűrű alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,26 cm, átm.: 0,51 cm, furat átm.: 0,19 cm. ID.No.: 4536. 184. Világossárga, matt, porózus felületű, gyűrű alakú opak *üveggyöngy* fél töredéke, bázisos, hengeres furattal. H.: 0,22 cm, átm.: 0,45 cm, furat átm.: 0,16 cm. ID.No.: 4567. 184–191. Nyolc világossárga, matt, porló felületű, köles opak *üveggyöngy* morzsalékai. ID.No.: 4563–64, 4568–4570, 4573, 4579, 4582. 192–193. Két türkizkék, érdes, matt felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, behúzódo bázisú, hengeres furattal. H.: 0,30 és 0,37 cm, átm.: 0,68 és 0,65 cm, furat átm.: 0,23 és 0,22 cm. ID.No.: 4629, 4576. 194–195. Két világos türkizkék, érdes, matt felületű, deformálódott, gyűrű alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,30 és 0,24 cm, átm.: 0,47–0,52 cm, furat átm.: 0,21 és 0,23 cm. ID.No.: 4578, 4689. 196. Világossárga, matt, porózus felületű, gyűrű alakú opak *üveggyöngy* fél töredéke, hengeres furatában fehér anyaggal. H.: 0,32–0,33 cm, átm.: 0,52–0,54 cm, furat átm.: 0,17 cm. ID.No.: 19207. 197. Világossárga, matt, porózus felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* fél töredéke, hengeres furatában fehér anyaggal. H.: 0,27 cm, átm.: 0,47–0,50 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 4572. 198. Türkizkék, érdes, matt felületű gyűrű alakú opak *üveggyöngy*, behúzódo bázisú, hengeres furattal. H.: 0,24–0,25 cm, átm.: 0,42–0,44 cm, furat átm.: 0,19 cm. ID.No.: 4623. 199–202. Négy zöldessárga, sárga, világossárga (2), gyűrű alakú opak *üveggyöngy*, egyik oldalán bázisos, hengeres furatában fehér anyaggal. H.: 0,13–0,25 cm, átm.: 0,39–0,48 cm, furat átm.: 0,12–0,19 cm. 4506, 19208–19210. 202–210. Kilenc világossárga, matt, porló felületű, lapított gömb/gyűrű alakú opak *üveggyöngy* morzsalékai. ID.No.: 19189–19197. 211. Gömb alakú *ezüst lemezyöngy* sötétszürke morzsalékai. ID.No.: 19177. 212. Világossárga, matt, porló felületű, lapított gömb/(köles) alakú opak *üveggyöngy* fél töredéke, hengeres furatában fehér anyaggal. H.: 0,25 cm, átm.: 0,39 cm, furat átm.: 0,11 cm. ID.No.: 4584. 213. Világossárga, matt, porló felületű, deformálódott, gyűrű (köles) alakú opak *üveggyöngy* fél töredéke, hengeres furatában fehér anyaggal. H.: 0,16 cm, átm.: 0,41 cm, furat átm.: 0,14 cm. ID.No.: 4707. 214–217. Négy világossárga, matt, porló felületű, lapított gömb/gyűrű alakú opak *üveggyöngy* morzsalékai. ID.No.: 19198–19201. 218. Sötét türkizkék, érdes, lyukacsos, matt felületű, deformálódott, gyűrű alakú *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,21–0,22 cm, átm.: 0,43–0,47 cm, furat átm.: 0,20 cm. ID.No.: 19211. 219. Sötétszürke *lemezgömbös ezüstgyöngy* töredéke, morzsalékokkal. H.: 0,41 cm, átm.: 0,80 cm, furat átm.: 0,16 cm. ID.No.: 4587. 220. Sötétszürke, két fél *lemezgömbös ezüstgyöngy* (egyik töredékes). Átm.: 0,82 cm, furat átm.: 0,18 cm. ID.No.: 4680. 221–227. Hét világossárga, matt, porózus felületű, gyűrű (köles) alakú opak *üveggyöngy* morzsalékai, furataikban fehér anyaggal. ID.No.: 4590–4596. 228–229. Két lapított lemezgömb alakú *ezüstgyöngy*. (Elveszett.) ID.No.: 5830–5831. 230. Sötétkék, téglalap átmetszetű, lecsapott sarkú hosszú hasáb alakú, törött szélű fényáteresztő

üvegyöngy, hengeres furattal (furat áttetsző). H.: 0,83 cm, sz.: 0,73 cm, v.: 0,39 cm, furat átm.: 0,18 cm. ID.No.: 4558. 231–232. Két sötétszürke, *lemezgömbös ezüstgyöngy* morzsalékai. ID.No.: 5862–5863. 233. Sötétkék, fényes felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, két oldalán bázisos furata hengeres. H.: 0,55 cm, átm.: 0,53–0,67 cm, furat átm.: 0,14 cm. ID.No.: 4544. 234. Sötétlila, fényes, kopott felületű, lapos hordó alakú áttetsző *üvegyöngy*, hengeres furata átlátszó. H.: 0,64 cm, sz.: 0,77 cm, v.: 0,32 cm, furat átm.: 0,15 cm. ID.No.: 4557. 235. Szürke, korrodált felületű, két félgömbből forrasztott, lapított gömb alakú lemezes *ezüstgyöngy*. H.: 0,83 cm, átm.: 0,88 cm, furat átm.: 0,16 cm. ID.No.: 4681. 236. Szürke *lemezgömbös ezüstgyöngy* morzsalékai. ID.No.: 19178. 237. Sötétkék, kopott, matt felületű négyzetes átmetszetű, lecsapott sarkú hosszú hasáb alakú *üvegyöngy*, egyik oldala egyenesen, a másikon ferdén levágott. H.: 0,79 cm, sz.: 0,55 cm, v.: 0,53 cm, furat átm.: 0,28 cm. ID.No.: 4554. 238. Szürke, korrodált felületű, két félgömbből forrasztott, lapított gömb alakú lemezes *ezüstgyöngy* (egyik fele törött). H.: 0,76 cm, átm.: 0,90 cm, furat átm.: 0,13 cm. ID.No.: 4551. 239. Sötétszürke gömb alakú *ezüst lemezgyöngy* morzsalékai. ID.No.: 5864. 240. Sötétkék, négyzetes átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú fényáteresztő *üvegyöngy*, egyik oldala egyenesen levágott, a másik repedt, furata hengeres. H.: 0,88 cm, sz.: 0,62 cm, v.: 0,60 cm, furat átm.: 0,28 cm. ID.No.: 4718. 241–242. Két gömb alakú *ezüst lemezgyöngy* morzsalékai. ID.No.: 5865–5866. 243–245. Három szürkés világossárga, foltos felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, behúzódo bázisú hengeres furattal. H.: 0,25–0,29 cm, átm.: 0,41–0,47 cm, furat átm.: 0,12–0,15 cm. ID.No.: 19186–19188. 246. Világos türkizkék, érdes, matt felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,34–0,37 cm, átm.: 0,50–0,51 cm, furat átm.: 0,19 cm. ID.No.: 4688. 247–251. Öt szürkésfekete, fényes felületen négy apró domború világossárga dudoros rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,27–0,37 cm, átm.: 0,44–0,72 cm, furat átm.: 0,07–0,18 cm. ID.No.: 4643–4644, 4653, 4678, 4685. 252. Feketés, világos türkizkék, matt, forgatott (barnás szálú folytatásos), deformálódott, lapított gömb alakú *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,36–0,37 cm, átm.: 0,49 cm, furat átm.: 0,17 cm. ID.No.: 4706. 253. Szürkésfekete, fényes, foltos felületen négy apró, domború okkersárga dudoros rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,37–0,39 cm, átm.: 0,51–0,65 cm, furat átm.: 0,15 cm. ID.No.: 4687. 254. Fekete, fényes felületen négy apró domború világossárga dudoros rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, behúzódo bázisú hengeres furattal. H.: 0,32–0,35 cm, átm.: 0,51–0,59 cm, furat átm.: 0,12 cm. ID.No.: 4698. 255. Szürkésfekete, foltos, forgatott felületen négy apró domború világossárga dudoros rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,36–0,42 cm, átm.: 0,48–0,60 cm, furat átm.: 0,17 cm. ID.No.: 4699. 256. Türkizkék, foltos, forgatott felületű, deformálódott, lapított gömb alakú *üvegyöngy*, behúzódo bázisú kónuszos furattal. H.: 0,44 cm, átm.: 0,47–0,48 cm, furat átm.: 0,13–0,17 cm. ID.No.: 4537. 257. Világossárga, deformálódott, gyűrű alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,18 cm, átm.: 0,39 cm, furat átm.: 0,13 cm. ID.No.: 19212. 258. Világos türkizkék, matt, érdes, foltos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,27–0,28 cm, átm.: 0,48 cm, furat átm.: 0,14 cm. ID.No.: 4702. 259–260. Két fekete, fényes felületen négy apró domború világossárga dudoros rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, behúzódo bázisú kónuszos furattal. H.: 0,31–0,33 és 0,40–0,41 cm, átm.: 0,47–0,54 és 0,52–0,59 cm, furat átm.: 0,12–0,14 és 0,14–0,17 cm. ID.No.: 4686, 4703. 261. Szürkésfekete, foltos felületen négy apró domború világossárga dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, behúzódo bázisú kónuszos furattal. H.: 0,39 cm, átm.: 0,51–0,61 cm, furat átm.: 0,12–0,16 cm. ID.No.: 4700. 262. Feketés, világos türkizkék, matt, forgatott (barnás szálú folytatásos), deformálódott, lapított gömb alakú *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,30–0,33 cm, átm.: 0,53–0,55 cm, furat átm.: 0,22–0,23 cm. ID.No.: 4589. 263. Szürkés türkizkék, érdes, matt, forgatott (barnás szálú folytatásos), deformálódott, gyűrű alakú *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,25–0,28 cm, átm.: 0,51–0,55 cm, furat átm.: 0,21 cm. ID.No.: 19213. 264. Sötét türkizkék, forgatott felületű, lapított gömb alakú *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,30 cm, átm.: 0,46–0,47 cm, furat átm.: 0,14 cm. ID.No.: 4664. 265. Világos türkizkék, matt, érdes, lyukacsos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,30–0,32 cm, átm.: 0,46–0,47 cm, furat átm.: 0,16–0,19 cm. ID.No.: 4574. 266. Fekete, fényes felületen négy (–) apró domború világossárga dudoros rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, behúzódo bázisú kónuszos furattal. H.: 0,28–0,30 cm, átm.: 0,47–0,52 cm, furat átm.: 0,16–0,18 cm. ID.No.: 4704. 267. Szürkésfekete, foltos felületen négy apró, domború világossárga dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, behúzódo bázisú kónuszos furattal. H.: 0,33 cm, átm.: 0,50–0,59 cm, furat átm.: 0,13–0,16 cm. ID.No.: 4705. 268. Világos türkizkék, érdes, matt felületű, deformálódott, lapított gömb alakú fényáteresztő *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,30–0,32 cm, átm.: 0,51 cm, furat átm.: 0,19–0,21 cm. ID.No.: 4605. 269. Sötét türkizkék, fényes, érdes felületű, deformálódott, lapított gömb alakú *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,26–0,28 cm, átm.: 0,47–0,48 cm, furat átm.: 0,20 cm. ID.No.: 4671. 270. Barnásfekete, foltos felületen négy apró domború világossárga dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, behúzódo bázisú kónuszos furattal. H.: 0,37 cm, átm.: 0,50–0,64 cm, furat átm.: 0,10–0,15 cm. ID.No. 4711. 271. Barnásfekete, foltos felületen négy apró, domború világossárga dudoros rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,38–0,40 cm, átm.: 0,52–0,65 cm,

furat átm.: 0,15 cm. ID.No. 4713. 272. Barnásfekete, foltos felületen négy apró domború világossárga dudoros rátédíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,33–0,34 cm, átm.: 0,52–0,60 cm, furat átm.: 0,18 cm. ID.No.4714. 273–277. Öt világossárga gömb/gyűrű (köles) alakú *üvegyöngy* morzsaléka. 4545, 4585, 4609, 19223–19224. 278. Fekete, fényes felületen négy (–3) apró, domború világossárga dudoros rátédíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, behúzódo bázisú kónuszos furattal. H.: 0,37 cm, átm.: 0,51–0,59 cm, furat átm.: 0,13–0,16 cm. ID.No.: 19205. Szórvány: 279. Kék, fényes, forgatott felületű, deformálódott, lapított gömb alakú fényáteresztő *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,30 cm, átm.: 0,49–0,53 cm, furat átm.: 0,15–0,20 cm. ID.No.: 4577. 280. Okkersárga, matt porózus felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furatában fehér anyaggal. H.: 0,3 cm, átm.: 0,45 cm, furat átm.: 0,1 cm. ID.No.4524.¹³⁶ Bontás közben előkerült darabok: 281. Szürke, korrodált, deformálódott *lemezgömbös ezüstgyöngy*. H.: 0,45 cm, átm.: 0,85–0,89 cm, furat átm.: 0,11 cm. ID.No.: 19181. 282. Sötét türkizkék, fényes felületű, gyűrű alakú fényáteresztő *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,25 cm, átm.: 0,48 cm, furat átm.: 0,22 cm. ID.No.: 19214. 283. Szürkés türkizkék, matt, barnás szállal forgatott felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,37 cm, átm.: 0,52 cm, furat átm.: 0,07–0,11 cm. ID.No.: 4588. 284. Világossárga, matt, kopott felületű, deformálódott, gyűrű (köles) alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furatában fehéres elszíneződéssel. H.: 0,25 cm, átm.: 0,40–0,42 cm, furat átm.: 0,12 cm. ID.No.: 4516. 285. Türkizkék, matt, barnás szállal forgatott felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, behúzódo bázisú kónuszos furattal. H.: 0,48 cm, átm.: 0,46–0,48 cm, furat átm.: 0,10–0,20 cm. ID.No.: 19217. 286. Világossárga, matt felületű, deformálódott, gyűrű alakú opak *üvegyöngy*, behúzódo bázisú, hengeres furattal. H.: 0,26 cm, átm.: 0,41–0,45 cm, furat átm.: 0,11 cm. ID.No.: 19215. 287–288. Két szürkésárga, matt felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, behúzódo bázisú hengeres furattal. H.: 0,27 és 0,26 cm, átm.: 0,42–0,48 cm, furat átm.: 0,11 és 0,10 cm. ID.No.: 4716, 19185. 289. Sötétbarna, érdes felületű, téglalap átmetszetű, hosszú hasáb alakú *borostyángyöngy*, mindkét oldala repedt, egyik oldala egyenesen levágott, bázisú furata kónuszos. H.: 1,37 cm, sz.: 0,85 cm, v.: 0,72 cm, furat átm.: 0,21–0,24 cm. ID.No.: 4556. 290. Barnásfekete, matt, forgatott felületen négy (–2) apró domború világossárga dudoros rátédíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* két fél töredéke, hengeres furattal. H.: 0,38–0,44 cm, átm.: 0,41–0,57 cm, furat átm.: 0,14 cm. ID.No.: 19206. 291. Szürke *lemezgömbös ezüstgyöngy* apró töredékei. H.: 0,50 cm, átm.: 0,80 cm. ID.No.: 19182. 291. Türkizkék, tekerceselt felületű, csonka kúp alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,36 cm, átm.: 0,49 cm, furat átm.: 0,08 cm. ID.No. 19240. 292. Világoskék, fehéresen irizáló felületű, deformálódott, gyűrű alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,24 cm, átm.: 0,43–0,49 cm, furat átm.: 0,25–0,26 cm. ID.No. 19241. 293. Sötét türkizöld, érdes, irizáló, forgatott felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,41 cm, átm.: 0,62–0,69 cm, furat átm.: 0,26–0,27 cm. ID.No. 19242. 294. Világoskék, érdes, matt felületű, deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,29–0,42 cm, átm.: 0,47–0,48 cm, furat átm.: 0,19–0,25 cm. ID.No. 19243. 295. Fekete, fényes felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,35 cm, átm.: 0,54–0,57 cm, furat átm.: 0,12–0,16 cm. ID.No. 19243. 296. Öntött, áttört *bronzkorong* (311. kép 1) feküdt az oldalán a bal felkar belső oldalánál. Átm.: 3,9 cm, v.: 0,3 cm. 297. *Bronzkanál* (311. kép 7) feküdt a bal alkar belső oldalánál, a karcsonttal párhuzamosan, fejjel a kézcsontok felé. Szabályos kerek, teknős lemezfeje legyezőszerűen kiszélesedő, a nyél felé keskenyedő nyakban, majd kerek keresztmetszetű nyélben folytatódik, amely hurokban végződik. A kanálfejen középen egy, körülötte hét lyuk van. A kanál és a nyél lapos szakaszán ónozás vagy ezüstözés nyoma látszik. H.: 15,5 cm, a fej átm.: 3,1 cm. 298. Hurokban végződő *bronzspatula* (311. kép 5) feküdt a bal alkar belső oldalánál, alsó végéhez vas-karikákból álló *lánc* töredéke rozsdásodott. A spatula fűzfalevél alakú pengéje enyhén ívelt és belső oldalán domború. A vasláncszemeket vasoxiddal konzerválódott bőr- és textilmaradvány található. H.: 13 cm. 299. Enyhén kúpos *bronzhenger* (311. kép 3) feküdt a bal alkar belső oldalánál. A lemezből hajlított henger mindkét végét hornyolt bronzszalag fogja körbe. Egyik végét középen lyukas bronzlemezzel zárták le. Ezen a végén a felfüggesztésére szolgáló fül van bronzdrótból hajlítva. A henger felületén ónozás vagy ezüstözés nyoma látszik. H.: 8 cm, átm.: 1,2–1,5 cm. 300. Trapéz alakú *vascsat* (311. kép 2) feküdt a jobb szeméremcsonton. Hátoldalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány látható. H.: 2,7 cm, sz.: 1,7×2,5 cm. 301. Lapos bronzhuzalból hajlított *gyűrű* (309. kép 9) került elő a bal kézcsonton. Átm.: 1,9×2,2 cm. 302. Lapos bronzhuzalból hajlított *gyűrű* (309. kép 10) került elő a jobb kézcsonton. Átm.: 2,2×2,5 cm.

731. *sír* (M/23; 312. kép 1, 6). Füles aknasír. T.: ÉK–DNy, 44–244°. H.: 265 cm, sz.: 85–90 cm, m.: 85 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésfekete foltként, határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír két hosszabbik oldalában, a nyelés alatt kb. 50 cm mélyen egy-egy 23 cm magas és 12 cm mély vájatot alakítottak ki. A sír felső rétegében két ló, egy szarvasmarha, valamint két

¹³⁶ Anyagvizsgálatra elküldve.

juh részleges (koponya és csonkolt – a rádus és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok), hiányos maradványa került elő 25–35 cm-re a sír alja felett, részben a két hosszoldalon kialakított padkán. A sír alján *adultus korú (23–25 éves) férfi* erősen bolygatott, kirabolt, hiányos vázmaradványa került elő. In situ helyzetben csak a két lábfej csontjai kerültek elő.

Állatmellékletek

1. *Adultus korú mén koponyájának töredékei* kerültek elő a sír északi negyedében, *mellső és hátsó lábcsonthajlái, farokcsigolyái* a sír betöltéséből. 2. Egy 2 éves ló koponyájának töredékei kerültek elő a sír keleti negyedében, *mellső és hátsó lábcsonthajlái* a sír betöltéséből. 3. Egy 2–2½ éves szarvasmarha koponyájának, *mellső és hátsó lábcsonthajlái* kerültek elő a sír déli negyedében. 4. *Adultus korú juh koponyája* feküdt a bal oldalán a sír délnyugati végében, orral nyugati irányban. *Mellső és hátsó lábcsonthajlái* a koponya körül kerültek elő, a sír délnyugati harmadában. 5. *Adultus korú juh koponyája* feküdt a bal oldalán a sír dél sarkában, orral nyugati irányban, a sír alján. *Mellső és hátsó lábcsonthajlái* a koponya körül kerültek elő, a sír déli sarkában.

Az *adultus* korú mén leletei

6. Szimmetrikus szájasú, végkarikás kiképzésű, csuklós *vas csikózábla (312. kép 3)* feküdt a sír északi negyedében, a padka szintjén. Szárainak keresztmetszete kerek. Töredékes. A szárak felszedés során mért h.: 10, illetve 10,4 cm. 7. Hurkos fülű, ívelt talpalójú *vaskengyel (312. kép 5)* feküdt a sír középső harmadában, az északnyugati padkán, fülével délkeleti irányban. Töredékes. A kengyel bontás során mért mag.: 12,7 cm, belső sz.: 8,6 cm. 8. Íjkar végét borító, gímszarvas agancsából faragott *lemez (312. kép 2)* két darab töredéke pontosan egymáson fekvő kerületű a sír középső harmadában, az északnyugati padkán. Legnagyobb sz.: 2,2 cm, a húr megakasztására szolgáló bevágás és a csontlemez sarka közötti távolság: 1,8 cm.

A viselet leletei

9. Téglalap alakú *vascsat (312. kép 4)* feküdt a zábla közelében. Kiegészített. H.: 3,7 cm, sz.: 3 cm. 10. Téglalap alakú *vascsat (312. kép 9)* került elő a sír alján, a jobb mellső lábcsonthajlák belső oldala mellett. H.: 2,8 cm, sz.: 2,4 cm. 11. L alakú *bronzszegecsek (312. kép 7–20)*, *ezüst- és bronzlemez apró töredékei, kitöltő massa töredékei* kerültek elő a sír betöltéséből, bontás során. 12. Körömnymi *vastöredék* került elő a sír betöltéséből, egyik oldalán vasoxiddal konzerválódott textilmaradvánnyal.

732. sír (M/21; 296. kép 1–2). Fülkesír. T. KÉK–NyDNy, 60–240°. Az akna h.: 165 cm, sz.: 55–60 cm, m.: 22–80 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésfekete foltként, határozott körvonallal jelölt a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában két szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádus és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok), hiányos maradványa került elő 5–15 cm vastag betöltésen. Az akna alja a közepétől 28°-os szögben lejtett a fülke irányában. A fülke h.: 155 cm, sz.: 55–60 cm, m.: 80–130 cm. A 18°-os lejtésű, teknős aljú fülkében *infans II. korú (8–9 éves) gyermek* kirabolt vázmaradványa került elő.

Állatmellékletek

1. Egy 6–8 éves *tehén koponyájának, mellső és hátsó lábcsonthajlái* töredékei kerültek elő az aknában. 2. Egy 3 éves *tehén koponyájának, mellső és hátsó lábcsonthajlái* töredékei kerültek elő az aknában. 3. *Infans korú (3 hónapos) juh koponyájának, mellső és hátsó lábcsonthajlái* töredékei kerültek elő az aknában.

733. sír (M/21). Üres aknasír. T.: ÉK–DNy, 50–230°. H.: 130 cm, sz.: 75–80 cm, m.: 47 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke betöltése jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon.

734. sír (M/24; 313. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 50–230°. Az akna h.: 255 cm, sz.: 80–115 cm, m.: 30–120 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír északkeleti harmada világossárga, délnyugati kétharmada szürkésfekete, fekete foltként, határozott körvonallal jelölt a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy egész és két részleges ló (koponya és csonkolt – a rádus és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) bolygatott, hiányos maradványa került elő 5–25 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna alja az északkeleti harmad végétől 30°-os szögben lejtett a fülke irányában. A fülke h.: 260 cm, sz.: 80–100 cm, m.: 120–200 cm. A 30°-os lejtésű, teknős aljú fülkében *18–20 éves férfi* kirabolt vázmaradványa

került elő. Az emberi vázat a medencéig érintette a rablás. A koponya, az állkapocs és a mellkas csontjainak egy része az akna déli sarkából került elő. In situ csak a párhuzamosan fekvő lábsontok maradtak meg.

Állatmelléletek

1. Egy 5–5½ éves *kanca* feküdt eredetileg az akna közepén, koponyával délnyugati irányban. A rablás a két hátsó lábszárcsont vonaláig bolygatta meg a ló maradványát. A combcsontok a medence alá voltak hajlítva anatómiai rendben, patákkal délnyugati irányban. 2. Egy 7–8 éves *mén koponyájának, mellső és hátsó lábsontjainak töredékei* kerültek elő az akna délnyugati feléből és a fülkéből. 3. Egy *meghatározhatatlan korú ló lábsontjainak töredékei* kerültek elő az akna délnyugati feléből.

A juvenis korú férfi melléletei

4. Téglalap alakú *vascsat* (313. kép 3) feküdt a keresztcsont helyén. H.: 4 cm, sz.: 3,2 cm. 5. Egyenes, egyélű, középső nyélállású *vaskés* (313. kép 5) feküdt a bal combcsont külső oldala mellett. H.: 16,5 cm, ebből a nyél h.: 3,2 cm. 6. L alakú *vastöredék* (313. kép 4) került elő a bal alkar helyén. Egyik oldalán vasoxiddal konzerválódott famaradvány található.

735. sír (M/26; 296. kép 11–12). Aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 58–238. H.: 105 cm, sz.: 55 cm, m.: 45 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke betöltése jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A lefelé szűkülő aknában egy juh részleges (koponya és – csonkolt, a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő a nyesés alatt 24 cm mélyen. A sír alján 1–2 éves *gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő. Koponyája a jobb oldalára fordult, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett, lábsontjai párhuzamosan feküdtek.

Állatmelléklet

1. *Subadultus korú* (3–3½ éves) *juh koponyája* feküdt a sír északkeleti negyedében, nem anatómiai rendben. *Mellső és hátsó lábsontjai* a koponya mögött kerültek elő, a sír középső harmadából.

Az infans I. korú gyermek mellélete

2. Feketésszürke, szabad kézzel formált *edény* (296. kép 15) állt a sír északi sarkában, a sír alja felett 20 cm-rel. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kevés kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete egyenetlenül el-munkált, horpadásos, repedezett. Felületét vékony agyagmáz fedi. Pereme rövid, tölcselesen kihajló, ujjbenyomkodások díszítik. Válla erőteljes, aszimmetrikus kiképzésű. A talpnál összeszűkül, alja kitéremkedik, fenekén kerek delle (3,1 cm). Mag.: 11,5–11,7 cm, pátm.: 8,3–9,2 cm, fátm.: 6,4–6,8 cm. (VIDA 1999 IIID5/c1 típus)

A viselet leletei

3. Vasszemekből álló *lánc* (296. kép 14) feküdt a gyöngyök mellett, a nyakcsigolyáknál. 4. Fekete, lyukacsos, matt felületen négy, síkból kiugró, fehér+türkizkék kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (296. kép 7), bázisos, hengeres furattal. H.: 0,5–0,6 cm, átm.: 0,85–1,25 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 4723. 5. Sötétvörös, matt, lyukacsos, kopott felületen öt fehér dudoros és körülöttük 5×-ös szürkés okkersárga hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (296. kép 8), hengeres furattal. H.: 0,6–0,7 cm, átm.: 1,1 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 4724. 6. Sötét vörösesbarna, matt, lyukacsos felületen öt-öt világossárga (3 kiesett) lapos pont és körülöttük 5–5×-ös fehér lapos hurokfolyatott rátétdíszes, lapított iker gömb alakú opak *üvegyöngy* (296. kép 10), hengeres furattal. H.: 0,75 cm, átm.: 0,9 cm, furat átm.: 0,31 cm. ID.No.: 4725. 7. Fekete, lyukacsos, matt felületen három, síkból kiugró fehér+világoskék kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (296. kép 9), bázisos furata hengeres. H.: 0,62 cm, átm.: 0,8–1 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 4726. 8. Négyzet alakú *vascsat* (296. kép 13) feküdt a medencénél. Hátlapján vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány látható. Kiegészített. H.: 2,4 cm, sz.: 2,4 cm.

736. sír (J/9; 297. kép 5–6). Aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 70–250°. H.: – cm, sz.: 70 cm, m.: 35 cm. A téglalap alakú sír betöltése szintiszta homok volt, így nem rajzolódott ki a nyesésben. A temetkezést a homokki-termelés során találták és bolygatták meg. A sír felső rétegében egy-egy ló és szarvasmarha, valamint három juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő a sír alja felett 25 cm-rel. A sír alján 20–24 éves *nő* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő. A markoló az alkarcsontok vonaláig bolygatta meg. A vázmaradvány in situ csak a medencétől lefelé került elő.

Állatmelléletek

1. Egy 4 éves mén koponyája a sírnak a markoló által megsemmisített északkeleti felében fekketett. *Mellső lábcsontjai* egymás mellett feküdtek a sír tengelyével párhuzamosan, annak középső harmadában, az északnyugati fal mellett, patákkal északkeleti irányban. *Hátsó lábcsontok* kerültek elő a sír délnyugati végében, párhuzamosan. 2. Egy 3½–4 éves tehén koponyája és *mellső lábcsontjai* a sírnak a markoló által megsemmisített északkeleti felében fekkettek. *Hátsó lábcsontjai* és az anatómiai rendben fekvő *farokcsigolyái* a sír középső harmadában feküdtek, részben a hátsó lólábcsontok alatt. 3. *Juvenis korú (1½–2 éves) juh koponyája* feküdt a jobb oldalán a sír középső harmadában, orral keleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai* a sír délnyugati harmadából kerültek elő. 4. *Juvenis korú (1½–2 éves) juh koponyája* feküdt az állkapcsán a sír középső harmadában, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai* a sír délnyugati harmadából kerültek elő. 5. *Infans korú (6–8 hónapos) juh koponyája* feküdt a sír középső harmadában, a ló két hátsó lábcsontja között, orral északi irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai* a sír délnyugati végéből kerültek elő.

A juvenis korú nő melléletei

6. Bronzból öntött *csengő (297. kép 7)* került elő egybeöntött füllel és vasnyelv töredékével a jobb térd külső oldala mellett.¹³⁷ Palástja töredékes, felülete közepén és az alsó szélén egy-egy vonal fut körbe. Mag.: 2,4 cm, átm.: 1,8 cm. 7. *Vastöredék (297. kép 8)* feküdt a jobb lábszárcsont külső oldala mellett. 8. Hegyesedő végű, lapos keresztmetszetű *vastöredék (297. kép 9)* került elő a bal combcsont külső oldala mellett. 9. *Neonatus korú juh koponyája* feküdt a bal oldalán a sír alján, az emberi lábcsontok előtt, orral délkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai* a koponya körül kerültek elő, a sír délnyugati végében.

737. *sír (K/15)*. Aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. H.: 95 cm, sz.: 60 cm, m.: 35 cm. A sekély mélységben csákánnyal megtalált sír barnásszürke foltja nyelés után jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír alján 0–0,5 éves *gyermek* rossz megtartású, hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő.

Az infans I. korú gyermek mellélete

1. Feketésbarnára égetett, szabad kézzel formált *bögre aljtöredéke* került elő a koponya mögött. Homokkal és kavicsal erősen soványított, felülete érdes, egyenetlen. Törésfelülete fekete, alja egyenesen levágott. „Mag.”: 3,5 cm, pátm.: 6,4 cm.

A viselet leletei

2. Áttetsző kék, hurkos fülű, gomb alakú *csüngő (314. kép 3)*, amelynek horpadt, töredékes aljú teste korong alakú (v.: 0,4 cm). Hurkos füllel együttes mag.: 1,25 cm, fül furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 4727. 3. Zöld, kopott felületű, téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú áttetsző *üveggyöngy (314. kép 2)*, egyik széle letört, furata kónuszos. H.: 0,62 cm, sz.: 0,58 cm, v.: 0,51 cm, furat átm.: 0,15–0,2 cm. ID.No.: 4728. 4. Barna, lyukacsos, kopott, enyhén irizáló felületű, 3× hosszán elnyújtott hurokfolyatású fehér rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy (314. kép 1)*, hengeres furattal. H.: 0,75 cm, átm.: 1,3 cm, furat átm.: 0,41 cm. ID.No.: 4729.

738. *sír (K/15–16)*. Aknasír. T.: ÉK–DNY, 40–220°. H.: 197 cm, sz.: 60 cm, m.: 20 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú, sekély mélységben előkerült sír barnásszürke foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír alján 23–25 éves *nő* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő. Az enyhén mongoloid jellegű koponyája kissé torzított. A váz mellkasi, koponya körüli része állat által bolygatott.

Az adultus korú nő mellélete

1. A jobb medencelapát felső peremén egy szürke, korongolt edény oldalából készített *orsókarika (314. kép 9)* feküdt. Átm.: 3,7×4,2 cm, v.: 0,8 cm.

A viselet leletei

2. *Nagy gömbcsüngős(?) ezüsfülbevaló (314. kép 4)* feküdt töredékes állapotban a bal felkar felett, 8 cm magas betöltésen. A karika és az aranyozott ezüst gömbcsüngő között három kisebb gömb az összekötőtag. A karikának a gömbökkel érintkező részét, a kis gömbök találkozását és a gömbcsüngő palástját is granuláció díszíti. 3. *Nagy*

¹³⁷ Elképzelhető, hogy a csengő eredetileg a jobb medencelapát pereme és az alkar között fekketett, mert mindkettőn zöld patinanyomot lehetett megfigyelni.

gömbcsüngős bronzfülbevaló elhegyesedő végű, kerek átmetszetű *karikája* (314. kép 5) feküdt a jobb állkapocsszár mellett. Bronz gömbcsüngőjének fele a koponyából került elő. Karika átm.: 1,6 cm, gömb átm.: 0,9 cm. Gyöngyök kerültek elő az állcsúcs alatt. 4. Fekete, fényes felületen öt, síkból kiugró fehér+világoskék kétrétegű dudoros (szemes) és 5×-ös fehér hurokfolyatott rátétdíszes, rövid henger alakú opak *üveggyöngy* (314. kép 8), kónuszos furattal. H.: 1,33–1,42 cm, átm.: 1,1–1,46 cm, furat átm.: 0,45 cm. ID.No.: 4730. 5. Sötét vörösesbarna, fényes felületen négy-, síkból kiugró fehér+világoskék kétrétegű dudoros (szemes) és fehér 4–4×-es hurokfolyatott rátétdíszes, iker lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (314. kép 7), kónuszos furattal. H.: 0,86–0,99 cm, átm.: 1,16–1,75 cm, furat átm.: 0,43–0,48 cm. ID.No.: 4731. 6. Négyzet alakú, töredékes *vascsat* (314. kép 6) feküdt a jobb medencelapát belső ívén. H.: 3 cm, sz.: 3,2 cm.

739. *sír* (K/15). Füles aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 70–250°. H.: 125 cm, sz.: 65 cm, m.: 75 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésfekete foltként, határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír két hosszabbik oldalában, a nyelés alatt 30 cm-rel egy-egy 15 cm magas és 10–12 cm mély vajat alakítottak ki. A sír felső rétegében egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok), hiányos maradványa került elő részben a padkán, részben a sír közepén, 25–35 cm-rel a sír alja felett. A sír alján 5–6 éves gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású, kirabolt(?) vázmaradványa került elő 3–5 cm vastag betöltésen. Koponyája a jobb oldalán előrebillent, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett, combcsontjai egymással párhuzamosan feküdtek.

Állatmelléklet

1. *Adultus korú juh koponyája* feküdt az állkapocsán a sír északkeleti negyedében, a délkeleti fal mellett, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábsontjainak töredékei* a jobb oldalon kerültek elő.

Az *infans* I. korú gyermek mellékletei

2. Feketésszürke, szabad kézzel formált *edény* (315. kép 26) feküdt az oldalán a koponya bal oldala mellett, szájával a bal váll irányában. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kevés kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete egyenetlenül elmunkált, horpadásos, repedezett. Felületét vékony agyagmáz fedi. Rövid pereme töleséresen kihajló, elvékonyodik. Válla erőteljes, aszimmetrikus kiképzésű. A talpnál összeszűkül, alja kitüremkedik. Mag.: 13,2 cm, pátm.: 8,6–9,1 cm, fátm.: 7,2–7,7 cm. (VIDA 1999 IIID5/c1 típus) 3. Két síkban hajlított, öt szemből álló *bronzlánc* (315. kép 20) feküdt összehajtott állapotban a bal mellkas és a csigolyasor találkozásánál, a gyöngyök előtt. H.: 8,4 cm, egy láncszem h.: 2,3 cm. 4. Két síkban hajlított *bronzláncszem* (315. kép 18) került elő a koponya mellől. H.: 1,7 cm. 5. Szürke, korongolt edény aljtöredékéből készült *orsókarika* (315. kép 25) állt a palástján a bal lábsontok előtt. Átm.: 3,1 cm, v.: 1 cm.

A viselet leletei

6. *Nagy gömbcsüngős bronzfülbevaló* (315. kép 19) kerek átmetszetű *karikája* került elő a koponya jobb oldaláról, gömbcsüngőjének *töredékei* a bal oldalról. A karika átm.: 1,3×1,7 cm, gömb átm.: 1,4 cm. Gyöngyök a nyakból (315. kép 22). Leírva és rajzolva felfűzési sorrendben, in situ). 7. Sötétbarna, érdes, matt, lyukacsos felületen öt domború fehér dudoros és körülöttük 5×-ös fehér hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (315. kép 1), kónuszos, bázisos furattal. H.: 0,8 cm, átm.: 0,9 cm, furat átm.: 0,35–0,3 cm. ID.No.: 4732. 8. Barna, matt, kopott, lyukacsos felületen hat domború fehér dudoros és körülöttük 6×-os fehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (315. kép 2), bázisos hengeres furattal. H.: 0,8 cm, átm.: 1 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 4733. 9. Sötétbarna, kopott, lyukacsos felületű, téglalap átmetszetű, lecsiszolt végű hosszú hasáb alakú fényáteresztő *üveggyöngy* (315. kép 3), hengeres furattal. H.: 0,95 cm, sz.: 0,8 cm, v.: 0,45 cm. ID.No.: 4734. 10. Vékony lemezből hajlított, hosszú henger alakú *bronzgyöngy* (315. kép 4). H.: 1,4 cm, átm.: 0,4 cm. ID.No.: 4735. 11. Sötét vörösesbarna, érdes, lyukacsos, kopott felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (315. kép 5), furata törött, enyhén kónuszos. H.: 0,7 cm, átm.: 0,85 cm, furat átm.: 0,3–0,25 cm. ID.No.: 4736. 12. Lapított gömb alakú, dudoros rátétdíszes opak *üveggyöngy*. Elveszett. ID.No.: 19225. 13. Sötét vörösesbarna, matt, lyukacsos felületen négy lapos fehér pont és 4×-es fehér hurokfolyatott rátétdíszes, lapított henger alakú opak *üveggyöngy* (315. kép 6), furata hengeres. H.: 0,7 cm, átm.: 0,9 cm, furat átm.: 0,35 cm. ID.No.: 4737. 14. Sötét vörösesbarna, négyzetes átmetszetű, hosszú hasáb alakú, erősen kopott felületű, egyik oldalán ferdén levágott opak *üveggyöngy* (315. kép 7), furata hengeres. H.: 1,1–1,2 cm. ID.No.: 4738. 15. Sötét vörösesbarna, matt, kopott, lyukacsos felületen négy domború fehér+áttetsző világos türkizkék kétrétegű dudoros (szemes) és 4×-es fehér hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (315. kép 8), bázisos furata hengeres. H.: 0,6 cm, átm.: 1,1–1 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 4739. 16. 4×-en tekercselt *bronzlemez* (315. kép 9). H.: 1,1 cm, átm.: 0,8 cm, v.: 0,2–0,3 cm.

ID.No.: 4740. 17. Sötétvörös, lyukacsos, fényes felületen négy erősen kiugró fehér+áttetsző világos türkizkék kétrétegű dudoros (szemes) és 4×-es fehér hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (315. kép 10), bázisos furata hengeres. H.: 0,6 cm, átm.: 0,8–1,2 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 4741. 18. Világoszöld, érdes, négyzetes átmetszetű, hosszú hasáb alakú, erősen kopott felületű, áttetsző *üveggyöngy* (315. kép 11), egyik oldala ferdén levágott, furata hengeres. H.: 1,1–1,2 cm. ID.No.: 4742. 19. Világoskék, érdes, lyukacsos, kopott felületű, deformálódott, rövid henger alakú áttetsző *üveggyöngy* (315. kép 12), szélei töröttek, furata hengeres. H.: 0,5–0,4 cm, átm.: 0,9–0,8 cm, furat átm.: 0,35 cm. ID.No.: 4743. 20. Sötét vörösesbarna, érdes, lyukacsos, sávosan pusztuló felületű, lapított gömb alakú áttetsző *üveggyöngy* (315. kép 13), szélei töredeztettek, furata hengeres. Átm.: 0,8 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 4744. 21. Fehér, érdes, lyukacsos, kopott felületen négy, síkból kiugró világoskék dudoros rátétdíszes, deformálódott, rövid henger alakú opak *üveggyöngy* (315. kép 14), hengeres furattal. H.: 0,6–0,5 cm, átm.: 0,9–0,75 cm, furat átm.: 0,35 cm. ID.No.: 4745. 22. Fekete, matt, kopott, lyukacsos felületen négy fehér érdes dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (315. kép 15), hengeres furattal. H.: 0,5 cm, átm.: 0,7–0,6 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 4746. 23. Sötétbarna, érdes, lyukacsos, kopott, töredezett felületen négy, síkból kiugró fehér+áttetsző világoskék kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, deformálódott, gömb alakú opak *üveggyöngy* (315. kép 16), hengeres furattal. Átm.: 0,9–0,8 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 4747. 24. Fekete, érdes, kopott, lyukacsos felületen négy fehér dudoros rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (315. kép 17), furata hengeres. H.: 0,6 cm, átm.: 1–0,7 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 4748. 25. Enyhén kiszélesedő végű bronz *lemezkarperec* (315. kép 23) feküdt a jobb alkarcsontokon. Két vége ívelt vonalakkal és pontokkal díszített. Átm.: 4,8×4,9 cm. 26. Enyhén kiszélesedő végű bronz *lemezkarperec* (315. kép 21) került elő a bal oldalról. Átm.: 3,3×4,2 cm. 27. Négyzet alakú *vascsat* (315. kép 24) feküdt töredékes állapotban a két combcsont között. Hátoldalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. H.: 2,7 cm, sz.: 2,9 cm.

740. sír (K/16; 314. kép 10). Füles aknasír. T.: ÉK–DNy, 52–232°. H.: 215 cm, sz.: 75–85 cm, m.: 65 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésfekete foltként, határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír két hosszabbik oldalában, a nyelés alatt kb. 30 cm mélyen egy-egy 15 cm magas és 13 cm mély vájat volt. A sír felső rétegében két szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a radiusz és tibia dísztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő 35 cm-rel a sír alja felett, nagyrészt a két hosszoldalra kialakított padkán. Az állatcsontok a sír hossz tengelyének irányában dőltek. A sír alján *adultus korú* (24–28 éves) nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő 5–10 cm betöltésen. Koponyája előrebillent, összeroppanó, csigolyasora kettévált, mellkasa lejjebb feküdt 3–4 cm-rel, mint a lábcsontok. Válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett, a lábcsontok párhuzamosan, 8–10 cm vastag földrétegen feküdtek. A nő medencéjében 4 hónapos csecsemő vázmaradványa került elő.¹³⁸

Állatmellékletek

1. Egy 1½–2 éves *tehén* rágcsáló által megbolygatott *koponyája* feküdt a bal oldalán a sír északi negyedében, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsonkjai* a koponya mellett kerültek elő, *hátsó lábcsonkjai* a sír délnyugati harmadából. 2. Egy 6–8 hónapos *szarvasmarha* rágcsáló által megbolygatott *koponyája* feküdt a bal oldalán a sír keleti negyedében, orral keleti irányban. *Mellső lábcsonkjai* a koponya mellett kerültek elő, *hátsó lábcsonkjai* és *farokcsigolyái* a sír délnyugati harmadából. 3. *Infans korú* (6–8 hónapos) *juh koponyája* feküdt a jobb oldalán a sír déli negyedében, a délkeleti fal mellett, orral délkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsonkjai* a koponya mögött kerültek elő, a sír délkeleti végében.

A viselet leletei

Nyaklánc gyöngyei kerültek elő az állkapocs vonalában. 4. Enyhén deformálódott, lapított gömb alakú, sötét vörösesbarna, enyhén lyukacsos testen három, síkból kiugró, áttetsző világos türkizkék+fehér kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes opak *üveggyöngy* (314. kép 14), enyhén kónuszos, bázisos furattal. H.: 0,7–0,8 cm, átm.: 1,1–1,3 cm, furat átm.: 0,2–0,35 cm. ID.No.: 1277. 5. Sötétkék, lecsiszolt sarkú, négyzetes átmetszetű, hosszú hasáb alakú áttetsző *üveggyöngy* (314. kép 12), erősen kopott felülettel, az egyik széle ferdén levágott, törött, furata hengeres. H.: 0,9–1 cm, sz.: 0,6 cm, v.: 0,6 cm. ID.No.: 1281. 6. Szürkésfekete, felületén kékesen irizáló lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (314. kép 13), hengeres furata behúzódozó bázisú. H.: 0,7 cm, átm.: 1,1 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 1279. 7. Szürkésfekete, kopott, matt testen három domború világos türkizkék+fehér kétrétegű dudoros (szemes) és 3×-os szétfolyó világossárga hurokfolyatott rátétdíszes, közel gömb alakú opak *üveggyöngy* (314. kép 16), furata enyhén

¹³⁸ Marcsik Antónia helyszíni meghatározása.

kónuszos. H.: 0,9 cm, átm.: 1,1–1,2 cm, furat átm.: 0,3–0,35 cm. ID.No.: 1278. 8. Szürkésfekete, felületén kékes, irizáló, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (314. kép 11), hengeres furata behúzódó bázisú. H.: 0,7 cm, átm.: 1,1 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 1280. 9. Sötétvörös, lyukacsos, kopott felületen 5×-ös hurokfolyatott, kopott barnás okkersárga rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (314. kép 15), sérült hengeres furattal, átm.: 0,8 cm, H.: 0,7 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.: 5834. 10. Sötétvörös alapszínű, lapított gömb alakú irizáló opak *üvegyöngy töredékei* (314. kép 18). ID.No.: 19226. 11. Téglalap alakú *vascsat* (314. kép 19) feküdt a szeméremcsont előtt, a pecek hegye a jobb combcsont fele mutatott. Hátoldalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. H.: 4,4 cm, sz.: 2,9×3,6 cm. 12. *Vastű(?) töredékei* (314. kép 17) kerültek elő a sír bontása során.

741. sír (K/15; 316. kép 1). Aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 62–242°. H.: 100 cm, sz.: 25–30 cm, m.: 7 cm. A sekély mélységben előkerült téglalap alakú, lekerekített végű sír feltja barnásszürke színnel jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír alján 0–0,5 éves gyermek fogai kerültek elő.

Az *infans I.* korú gyermek mellékletei

1. Szürkésárga, szabad kézzel formált *edény* (316. kép 12) állt kissé jobb oldalára dőlve a sír keleti negyedében, a délkeleti fal mellett. Peremét a nyesés során, lapáttal találták meg. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal erősen és kevés kerámiatörmelékkel soványított, felülete egyenetlenül elmunkált, horpadásos, repedezett. Felületét vékony agyagmáz fedi. Rövid pereme tölséresen kihajló, elvékonyodó. Válla erőteljes, aszimmetrikus kiképzésű. A talpnál összeszűkül, alja kitéremkedik, fenekén delle (2,7 cm). Mag.: 8,6–9,1 cm, pátm.: 7,5 cm, fátm.: 6 cm. (VIDA 1999 IIID2/b2 típus) 2. *Páncéllamellák* (316. kép 9–11, 13–14) kerültek elő összerozsdásodva a mellkas helyén. Mind-egyik töredék egyik oldalán vasoxiddal konzerválódott textilmaradvány látható. A felszedéskor az ép darab két végén egy-egy fűzőlyuk volt látható. A többit a rozsdás és a textil takarja. Ép darab h.: 8,7 cm, sz.: 1,6 cm.

A viselet leletei

Nyaklánc gyöngyei kerültek elő a fogak környékén. 3. Sötét vörösesbarna, matt, lyukacsos, kopott felületen négy, síkból kiugró fehér+áttetsző világoskék kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (316. kép 2), behúzódott bázisú, kónuszos furattal. H.: 0,65 cm, átm.: 0,85–1,1 cm, furat átm.: 0,25–0,2 cm. ID.No.: 4749. 4. Kék, irizáló felületű, négyzet átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú áttetsző *üvegyöngy* (316. kép 5), irizáló felülettel, hengeres furattal. H.: 0,6 cm, sz.: 0,5 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 4750. 5. Okkersárga, kopott, matt felületű, deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (316. kép 7), bázisos furata enyhén kónuszos. H.: 0,5 cm, átm.: 0,8 cm, furat átm.: 0,3–0,35 cm. ID.No.: 4751. 6. Sötétbarna, fényes, lyukacsos felületen négy domború fehér dudoros és körülöttük 4×-es domború felületű hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (316. kép 4), bázisos furata hengeres. H.: 0,8 cm, átm.: 1–1,2 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 4752. 7. Szürkés okkersárga, érdes, rücskös, szemcsés felületű, deformálódott, csonka kúp alakú opak *üvegyöngy* (316. kép 3), hengeres furattal. H.: 0,6 cm, átm.: 0,6–1 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 4753. 8. Sötét vörösesbarna, lyukacsos, fényes felületű, lapított gömb alakú *üvegyöngy* (316. kép 6), hengeres furattal. H.: 0,5 cm, átm.: 0,8 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 4754. 9. Fehér, lyukacsos, érdes, kopott felületű, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (316. kép 8), hengeres furattal. H.: 0,5 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 4755.

742. sír (K/15). Aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 66–246°. H.: 95 cm, sz.: 45 cm, m.: 7 cm. A sekély mélységben előkerült téglalap alakú, lekerekített végű sír feltja barnásszürke színnel jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír betöltéséből előkerült juh lábközépcsont arra utal, hogy a sír felsőbb rétegében egy juh részleges maradványa feküdhett, amelyet a földmunka során megsemmisítettek. A sír alján *infans I.* korú gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású vázmaradványa került elő. Koponyájának a tetejét a nyesés során megbolygatták, kar- és lábcsonthai párhuzamosan feküdtek.

A viselet leletei

Gyöngyök és a vaskarikák feküdtek az állkapocs előtt, a mellkas közepén. 1. Sötétvörös, kopott, lyukacsos felületen négy fehér rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (316. kép 15), hengeres furattal. H.: 0,42–0,52 cm, átm.: 0,88–1,1 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 4760. 2. Fekete, lyukacsos felületen négy fehér dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (316. kép 17), kónuszos furattal. H.: 0,78 cm, átm.: 0,9–1,15 cm, furat átm.: 0,25–0,3 cm. ID.No.: 4756. 3. Sötétlilás barna, kopott felületen négy (-2) apró fehér dudoros és 4×-es világossárga, erősen lekopott hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (316. kép 21), hengeres furattal. H.: 0,5–0,6 cm, átm.: 0,85–0,9 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 4757. 4. Sötét vörösesbarna, kopott felületen öt (-2) apró világossárga dudoros és körülöttük 5×-ös fehér, kopott hurokfolyatott rátétdíszes,

lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (316. kép 19), hengeres furattal. H.: 0,7–0,8 cm, átm.: 1–1,1 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 4758. 5. Fekete, lyukacsos, kopott felületen három, síkból kiugró, fehér+világoskék kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (316. kép 18), kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,55–0,72 cm, átm.: 1,05–1,2 cm, furat átm.: 0,42–0,48 cm. ID.No.: 4761. 6. Fekete, kopott, lyukacsos felületen négy, síkból kiugró, sötét vörösesbarna+fehér kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (316. kép 20), hengeres furattal. H.: 0,7 cm, átm.: 0,9–1,3 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 4759. 7. Narancssárga, kopott felületű, téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú *karneolgyöngy* (316. kép 16), sérült, kónuszos furattal. H.: 1,3 cm, sz.: 0,95 cm, v.: 0,6 cm, furat átm.: 0,15–0,21 cm. ID.No.: 4762. 8. Tizenöt-tizenhét vaskarikából álló *vaslánc* (316. kép 22) feküdt töredékes állapotban a gyöngyökkel a mellkas közepén.

743. sír (M/26; 317. kép 1–2). Padmalyos sír. T.: ÉK–DNy, 40–220°. Az akna h.: 175 cm, sz.: 60 cm, m.: 90–105 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésfekete betöltése apró agyagrögökkel keverten jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. Az aknában egy ló és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa 5–10 cm vastag betöltésen feküdt. Az állatok fektetési szintjén, 20–25 cm szélességben, az akna északnyugati falával párhuzamosan a betöltés – amely lefelé egyre szélesebb lett – feketére váltott. Az akna alján markánsan kirajzolódott a padmaly száját kitöltő betöltés. A padmaly szájának magassága az akna északnyugati falának síkjában 40 cm volt. Az akna aljának az északnyugati kétharmadban a padmaly felé lejtett. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 205 cm, sz.: 85 cm, m.: 105–120 cm. A padmaly oldalfalai lefelé szűkültek, végei félköríves kialakításúak voltak. Az északnyugati irányban enyhén mélyülő, teknős aljú padmalyban a betöltés elszíneződése alapján koporsóban eltemetett 9–11 éves gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű csontváza került elő. Koponyája a jobb oldalán feküdt, válla összehúzva, karjai a bordák mellett, lábsontjai párhuzamosan.

Állatmellékletek

1. Egy 10–11 éves kanca koponyája feküdt a bal oldalán az akna északkeleti végében, orral északkeleti irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya alatt kerültek elő, a *hátsó lábsontok* az akna délnyugati végében. 2. *Infans korú* (6–8 hónapos) juh koponyája feküdt a bal oldalán az akna délnyugati harmadában, a ló hátsó lábsontjai között, orral északi irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* a koponya mellett és mögött kerültek elő, az akna délkeleti végében.

A *maturus* korú kanca leletei

3. Karikás végű, csuklás, aszimmetrikus *vas csikózábla* (317. kép 3) feküdt a ló fogai között. Szárainak keresztmetszete négyyszög. A sírban mért adatok alapján a jobb szár volt a hosszabb. 4. Gímszarvas agancsából faragott *szíjfeszítő* (317. kép 5) feküdt az oldalán, a lókoponya bal pofacsontja mellett, 8–10 cm-rel a lókoponya fektetési szintje felett, azzal párhuzamosan, hegyesedő végével a zablakarika felé, attól 4 cm-re. Előlapja peremes kiképzésű, alsó végén elhegyesedő, rövid nyúlvány, felső végén – ahol bontás közben megsérült – két szélén egy-egy nyúlvány volt. Kopápnym figyelhető meg mindkét, a hátlap fele szélesedő áttörés mindkét oldalán, alul-felül. H.: 5,3 cm, sz.: 1,9 cm, v.: 0,8 cm. A téglalap alakú áttörés h.: 8,5–9,8 mm, sz.: 4,3 mm. Az alsó, a tengely irányával megegyező ovális lyuk h.: 1,2 cm, sz.: 1 cm. 5. Téglalap alakú *vascsat* (317. kép 4) feküdt töredékes állapotban az oldalán a ló állkapcsának jobb szára és a mellső csánk között. Ragasztott. H.: 4 cm, sz.: 3,6 cm. 6. Gímszarvas agancsából faragott *szíjfeszítő* (317. kép 6) feküdt a lapján, a lókoponya mögött, az akna alján, a sír tengelyével párhuzamosan. A lapos, téglalap alakú csonttárgyban két lyukat fúrtak. A kisebbik volt a lókoponya irányában. A bontás során sérült meg. H.: 5,4 cm, sz.: 1,6 cm, v.: 0,3–0,38 cm, a lyukak átm.: 5, illetve 6,8 mm.

Az *infans II.* korú gyermek mellékletei

7. *Subadultus* korú juh keresztcsontja és *farokcsigolyái* feküdtek a koponya bal oldala mellett, 5–8 cm vastag betöltésen. 8. *Vascsat* (317. kép 7) feküdt töredékes állapotban a koponya mögött, 13 cm vastag betöltésen. 9. Préselt, peremes, kettőspajzs alakú *bronzveret* (317. kép 8) feküdt vízszintesen a jobb medencelapát alatt, hátlappal felfelé. Felső, nagyobbik pajzs alakú felületét 3E alakú motívum, felette egy pont, alatta vízszintes bordák díszítik. Apró töredéke a bal medencelapát és a keresztcsont találkozásánál került elő. H.: 3,3 cm.

744. sír (N/30; 317. kép 1). Aknasír. T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. H.: 195 cm, sz.: 80–90 cm, m.: 70 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke feltjának körvonala jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír felső rétegében egy szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt

– a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő a sír alja felett 10–35 cm magasan. A sírban egymás mellett, az északnyugati oldalon *infans II. korú (8–9 éves)*, a délkeleti felében *juvenis korú (15–16 éves) gyermek* hanyatt fekvő vázmaradványa került elő 2–3 cm vastag betöltésen. A két összeroppant koponya, a két váll és a két karcsont szorosan egymás mellett, a karcsontok a bordák mellett, a lábcsontok párhuzamosan feküdtek.

Állatmelléletek

1. Egy 2 éves tehén koponyája feküdt az állkapcsán a sír északkeleti végében, orral délkeleti irányban. *Mellső lábcsontjai* a felsőtestek vonalában feküdtek az északnyugati és a délkeleti sírfal mellett, lábujjaik egymással ellentétes irányban, a *hátsó lábcsontok* és a *farokcsigolyák* a sír délnyugati végében. 2. *Adultus korú juh koponyája* feküdt a jobb oldalán a sír délnyugati végében, orral keleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai* a koponya körül kerültek elő.

A juvenis korú gyermek viseleti leletei

Gyöngyök kerültek elő az állkapocs alól. 3. Fekete, érdes, matt, lyukacsos felületen négy (-1) apró okkersárga dudoros rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy (318. kép 2)*, kónuszos furattal. H.: 0,72–0,74 cm, átm.: 1–1,1 cm, furat átm.: 0,34–0,37 cm. ID.No.: 19227. 4. Világossárga, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy (318. kép 4)*, hengeres furattal. H.: 0,33 cm, átm.: 0,59–0,63 cm, furat átm.: 0,33 cm. ID.No.: 19228. 7. Téglalap alakú *vascsat (318. kép 5)* feküdt töredékes állapotban a jobb medencelapát felső peremén. 8. Négyzet alakú *vascsat (318. kép 3)* került elő a szeméremcsont között. H.: 2,7 cm, sz.: 2,7 cm.

745. sír (N/29). Füles aknasír. T.: KÉK–NyDNy, 66–246°. H.: 130 cm, sz.: 50 cm, m.: 55 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésfekete foltként, határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír két hosszabbik oldalában, a nyésés alatt kb. 30 cm mélyen egy-egy 13 cm magas és 10–12 cm mély vájat volt. A sír felső rétegében egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő 20–25 cm-rel a sír alja felett, részben a hosszoldalon kialakított padkákon. A sír alján 3–4 éves gyermek fogai kerültek elő.

Állatmelléklet

1. *Adultus korú juh koponyája* feküdt összeroppant állapotban a sír északi sarkában, orral keleti irányban. *Mellső lábcsontjai* a sír északkeleti, a *hátsó lábcsontok* a délnyugati feléből kerültek elő.

Az infans I. korú gyermek melléklete

2. Szürkésfekete, helyenként homoksárga, narancssárga foltos, szabad kézzel formált *fazék (318. kép 14)* állt a koponya jobb oldala mellett. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és apró (2–4 mm) kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete durván elmunkált, egyenetlen, erősen horpadásos. Felületét vékony agyagmáz fedi. Pereme vastag, rövid kihajló, lekerekített. Nyaka rövid ív, válla a nyak alatt gyengén öblösödik, teste szabálytalan hengeres alakú. Aszimmetrikus, alja egyenesen levágott, fenekén delle (4,8 cm). Mag.: 13,5 cm, pátm.: 8,5–8,8 cm, fátm.: 8,2 cm. (VIDA 1999 IIID1/a3 típus)

A viselet leletei

3. *Nagy gömbcsüngős bronzfülbevaló (318. kép 6)* feküdt a koponya jobb oldala mellett. Az ovális karikát a két félből összeillesztett gömbcsüngővel két préselt, négy félgömbből álló taggal kötötték össze. Ragasztott. Mag.: 3,8 cm, a gömb átm.: 1,4 cm. 4. *Nagy gömbcsüngős bronzfülbevaló (318. kép 7)* feküdt a koponya bal oldala mellett. Az ovális karikát négy kisebb gömbbel kapcsolták a két félből összeállított gömbcsüngőhöz. Ragasztott. Mag.: 2,5 cm, a gömb átm.: 1 cm. 5. *Nagy gömbcsüngős bronzfülbevaló (318. kép 8)* feküdt a koponya bal oldala mellett. Az ovális karikát a két félből összeillesztett gömbcsüngővel két préselt, négy félgömbből álló taggal kötötték össze. Ragasztott. Mag.: 3,8 cm, a gömb átm.: 1,4 cm. 6. Kék, kopott felületű, téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú fényáteresztő *üvegyöngy (318. kép 10)*, hengeres furattal. H.: 0,7 cm, sz.: 0,55 cm, v.: 0,5 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 4763. 7. Sötét vörösesbarna, lyukacsos, fényes felületen öt-öt domború, fehér dudoros és 5–5×-ös fehér hurokfolyatott rátétdíszes, iker lapított gömb alakú opak *üvegyöngy (318. kép 9)*, kónuszos furattal. H.: 1,5–1,6 cm, átm.: 1–1,25 cm, furat átm.: 0,4–0,5 cm. ID.No.: 4764. 8. Kisméretű, ovális karikájú *vascsat (318. kép 13)* feküdt a medence közepén. Hozzározdásodott egy vasoxiddal konzerválódott bőrdarab. 9. Préselt, díszített *bronzlemez töredéke (318. kép 11)* feküdt a *vascsat* mellett. 10. Préselt, díszített *bronzlemez töredékei (318. kép 12)* kerültek elő a *vascsat* másik oldalán.

746. sír (N/30; 319. kép 1–2). Padmalyos sír. T.: ÉK–DNy, 56–236°. Az akna h.: 215 cm, sz.: 75 cm, m.: 85–110 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke betöltése apró agyagrögökkel keverten jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. Az aknában két szarvasmarha és két juh részleges (koponya és csontok – a rúd és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa feküdt 3–8 cm vastag betöltésben. Az akna jelentkezési szintje alatt 80 cm mélyen, 35 cm szélességben, az akna északnyugati falával párhuzamosan a betöltés – amely lefelé egyre szélesebb lett – feketére és zsiros tapintásúra váltott. Az akna alján markánsan kirajzolódott a padmaly száját kitöltő betöltés. A padmaly szájának magassága az akna északnyugati falának síkjában 25–30 cm volt. Az akna aljának északnyugati harmada a padmaly felé lejtett. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 245 cm, sz.: 55 cm, m.: 110–120 cm. A padmaly oldalfalai lefelé szűkültek, végei íves kialakításúak voltak. Az enyhén teknős aljú padmalyban 25–30 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradvány került elő. Koponyája a jobb oldalon előrebillent, válla összehúzva, karcsonjtjai a bordák mellett, lábsontjai párhuzamosan feküdtek. A jobb bokacsont befelé fordult. A bal alkar és a bal medencelapát a padmaly száját elzáró állatbőr közelsége miatt elkorhadtt, az emberi váz bal oldala alatt is megfigyelhető volt a bőrre utaló elszíneződés.

Állatmellékletek

1. Egy 2–2½ éves tehén koponyája feküdt a jobb oldalon az akna északkeleti harmadában, orral északkeleti irányban. A mellső lábsontok a koponya alatt kerültek elő, illetve mögötte, a padmaly szájánál. A hátsó lábsontok és a farokcsigolyák az akna nyugati sarkában feküdtek egymással és az északnyugati fallal párhuzamosan, lábujjakkal délnyugati irányban. 2. Egy 6–8 hónapos szarvasmarha koponyája feküdt a jobb oldalon, az akna közepén, a délkeleti fal mellett, orral keleti irányban. Mellső lábsontjai a koponya mögött kerültek elő, a hátsó lábsontok az akna délnyugati végében. 3. Subadultus korú (2–2½ éves) juh koponyája feküdt a bal oldalon, az akna közepén, a padmaly szája előtt, orral déli irányban. Mellső és hátsó lábsontjai az akna délnyugati harmadából kerültek elő. 4. Infans korú (6–8 hónapos) juh koponyája feküdt a bal oldalon az akna délnyugati harmadában, a délkeleti fal mellett, orral délnyugati irányban. Mellső és hátsó lábsontjai az akna délnyugati negyedéből kerültek elő.

Az adultus korú nő melléklete

5. Adultus korú kos keresztcsontja, ágyék- és farokcsigolyái kerültek elő a koponya mögött és jobb oldala mellett, 3–6 cm vastag földrétegen.

A viselet lelete

6. Négyzet alakú vascsat (319. kép 3) feküdt a jobb combcsont és a medencelapát találkozásánál. A pecek hegye a bal combcsont felé mutatott. Elő- és hátoldalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány látható. H.: 2,8 cm, sz.: 2,7 cm.

747. sír (L/30). Fordított tájolású aknasír. T.: NyDNy–KÉK, 238–58°. H.: 220 cm, sz.: 70 cm, m.: 30 cm. A sekély mélységben jelentkező téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésfekete foltként, határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír alján 35–39 éves férfi hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású vázmaradványa került elő. Koponyája hátrabillent, válla összehúzva, karcsonjtjai a bordák mellett, lábsontjai párhuzamosan feküdtek. Az emberi váz mellcsontjait és medencéjét rágszáló bolygatta(?) meg.

Az adultus korú férfi melléklete

1. Világosbarna, vörösbarna, feketésszürke foltos, szabad kézzel formált edény (319. kép 7) feküdt az oldalon, szájával nyugati irányban a koponya jobb oldala mellett. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal erősen és kevés kerámiatörmelékkel soványított, felülete egyenetlen, érdes az erős soványítástól, horpadásos, repedezett. Vastag falú, nehéz, felületét vékony agyagmáz fedi. Rövid pereme tölcselesen kihajló, sűrű ujjbenyomkodások díszítik. Válla erőteljes, aszimmetrikus kiképzésű. A talpnál összeszűkül, alja kitüremkedik, fenekén delle (4,2 cm). Mag.: 19,4 cm, pátm.: 13–13,8 cm, fátm.: 10,6–11,2 cm.

A viselet leletei

2. Ón/ólomtöredékek (319. kép 5) kerültek elő a koponya jobb oldala mellől. 3. Nagyméretű, ovális bronzkarika (319. kép 4) feküdt a koponya bal oldala mellett. Hegyesedő végét két vonalpár díszíti. Átm.: 2,5×3,2 cm, v.: 0,3 cm. 4. Ovális alakú vascsat (319. kép 6) feküdt töredékes állapotban a bal szeméremcsont előtt, 4–5 cm vastag betöltésben, valószínűleg másodlagos helyen. Ragasztott. Átm.: 2,2×4,3 cm.

748. sír (N/29; 320. kép 1–2). Padmalyos sír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. H.: 165 cm, sz.: 50–55 cm, m.: 30–60 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésfekete betöltése apró agyagrögökkel keverten jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. Az aknában egy ló és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt 5–25 cm vastag betöltésen. Az akna jelentkezési szintje alatt 30 cm mélyen, 10–15 cm szélességben, az akna északnyugati falával párhuzamosan a betöltés – amely lefele egyre szélesebb lett – fekete volt. Az akna alján markánsan kirajzolódott a padmaly száját kitöltő betöltés. A padmaly szájának magassága az akna északnyugati falának síkjában 25–30 cm volt. Az akna alja szinte a délkeleti faltól meredeken lejtett a padmaly felé. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 165 cm, sz.: 50–60 cm, m.: 60–70 cm. A padmaly oldalfalai lefelé szűkültek, végei íves kialakításúak voltak. Az északnyugati irányban mélyülő padmalyban *infans II. korú (8–9 éves) gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, bolygatott csontváza került elő. Koponyája szétroppant, mellkasát és lábszárcsontjait állatjárat bolygatta meg.

Állatmellékletek

1. Egy 1–1¼ éves mén koponyája feküdt az állkapcsán az akna északi negyedében, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsontojai* az akna délnyugati harmadában feküdtek, patákkal északkeleti irányban. 2. *Senium korú juh koponyája* feküdt a jobb oldalán az akna déli sarkában, orral keleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsontojai* az akna délnyugati végében kerültek elő. 3. *Foetus korú juh koponya- és lábcsontojainak töredékei* kerültek elő az akna délnyugati harmadából.

A mén lelete

2. A ló állkapcsából került elő egy karikás végű, csuklós, *vas csikózábla* (320. kép 3). Szárainak keresztmetszete kör. Az ép zablakarika belső falának egy részét vasoxiddal konzerválódott fa borítja. Ép szárának h.: 6,7 cm, ép karika átm.: 2,5 cm.

749. sír (M/29; 321. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNY, 56–236°. Az akna h.: 150 cm, sz.: 50–60 cm, m.: 35–65 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír északkeleti harmada világossárga, délnyugati kétharmada barnásszürke foltként, határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. A lefele szűkülő falú aknában egy szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő 8–35 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna alja az északkeleti végétől az akna egyharmadáig enyhén, majd 25°-os szögben lejtett az akna végéig. Az akna délnyugati harmadában a betöltés fekete, kevert betöltésű volt. A fülke h.: 140 cm, sz.: 60 cm, m.: 65–140 cm. A 30°-os szögben lejtő fülkében 3–4 éves *gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású vázmaradványa került elő. A koponya töredékei között a fogak, valamint a vázcsontok töredékei kerültek elő.

Állatmellékletek

1. Egy 1½–1¾ szarvasmarha koponyája feküdt a jobb oldalán az akna keleti negyedében, orral keleti irányban. *Mellső lábcsontojai* a koponya mellett és mögött kerültek elő, a *hátsó lábcsontok* az akna délnyugati felében. 2. *Adultus korú juh koponyája* került elő töredékes állapotban az akna délnyugati végében, *mellső és hátsó lábcsontojai* a koponya körül és mögött.

Az *infans I.* korú gyermek melléklete

3. Vaskarikából összefűzött, több sorból álló, *láncpáncél részlete* (321. kép 4) feküdt a koponya jobb oldala mögött. H.: 4,7 cm.

A viselet leletei

4. Fekete, lyukacsos felületen 4×-es fehér hullámvonal folytatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (321. kép 3), hengeres furattal. H.: 0,9–1,1 cm, átm.: 1,41 cm, furat átm.: 0,5 cm. ID.No.: 4765. 5. Kerek átmetszetű *vaskarperec* (321. kép 5) feküdt a bal karcsonton. Ragasztott. Átm.: 5,1 cm. 6. Téglalap alakú, benyomott oldalú *vascsat* (321. kép 6) feküdt a bal karcsont külső oldala mellett. H.: 4,4 cm, sz.: 3,8 cm.

750. sír (M/29; 320. kép 4). Fordított tájolású aknasír. T.: DNY–ÉK, 234–54°. H.: 65 cm, sz.: 50 cm, m.: 10 cm. A sekély mélységben jelentkező, téglalap alakú, lekerekített végű sír barnásszürke foltja jól kirajzolódott

a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír alján *infans I. korú gyermek* néhány tejfoga került elő.

A viselet leletei

1. Ötött *bronzfülbevaló* (320. kép 6) feküdt a koponya jobb oldala mellett. A gömbcsüngő közepén körbefutó gerincet beirdalások díszítik. A gömb átm.: 0,7 cm. 2. *Nagy gömbcsüngős bronzfülbevaló* (320. kép 5) feküdt a koponya bal oldala mellett. Ovális fülkarikájához három granulátummal kapcsolódott a gömbcsüngő. Mag.: 3,2 cm, granulátum átm.: 0,36 cm, gömbcsüngő átm.: 1,3 cm.

751. sír (L/29–30; 322. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 50–230°. Az akna h.: 140 cm, sz.: 80 cm, m.: 15–55 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír északkeleti harmada világossárga, délnyugati kétharmada barnásszürke foltként, határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő 5–15 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna alja az északkeleti végétől az akna egyharmadáig enyhén, majd 20°-os szögben lejtett, majd a fülke szája előtt egy lépcsővel mélyült. Az akna délnyugati harmadában a betöltés fekete és kevert betöltésű volt. A fülke h.: 150 cm, sz.: 70 cm, m.: 55–125 cm. A 20°-os szögben lejtő fülkében *infans I. korú (4–5 éves) gyermek* rossz megtartású vázmaradványa került elő. A koponya töredékei között a fogak és a vázcsontok apró töredékei feküdtek a fülke alján.

Állatmellékletek

1. Egy 2½–3 éves *tehén koponyája* feküdt az állkapcsán az akna északi negyedében, orral északkeleti irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya mögött kerültek elő, a *hátsó lábsontok* és a *farokcsigolyák* az akna délnyugati felében, a délkeleti fal mellett párhuzamosan. 2. *Infans korú (6–8 hónapos) juh koponyája* került elő töredékes állapotban a fülke szájánál, a délkeleti fal mellett, *mellső és hátsó lábsontjainak töredékei* körülötte.

A viselet leletei

3. Fekete, fényes felületen négy (-2) világossárga dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (322. kép 10), hengeres furattal. H.: 0,5 cm, átm.: 0,75–0,8 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 4766. 4. Sötétkék, fényes felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (322. kép 9), kónuszos furattal. H.: 0,52–0,58 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,15–0,2 cm. ID.No.: 4767. 5. Sötét vörösesbarna, kopott felületen kétszer két kékszínű mezőben fehér+sötét vörösesbarna kétrétegű szemes és közepén futó fekete sávban két sárga virágszirmos betét. Deformálódott hordó alakú opak, millefiori *üvegyöngy* (322. kép 8), hengeres furattal. H.: 1–1,15 cm, átm.: 1,1–1,2 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 4768. 6. Narancssárga, kopott felületű, lekerekített négyzet átmetszetű, rövid hasáb alakú opak *üvegyöngy* (322. kép 7), szélei egyenesen levágtak, furata hengeres. H.: 0,78 cm, sz.: 0,7 cm, v.: 0,48 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 4769. 7. Fehér, kopott, lyukacsos felületű, deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (322. kép 6), hengeres furattal. H.: 0,32–0,5 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 4770. 8. Fekete, fényes felületen három széles világossárga domború dudoros rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (322. kép 5), kónuszos furattal. H.: 0,6–0,81 cm, átm.: 0,95–1,11 cm, furat átm.: 0,35–0,4 cm. ID.No.: 4771. 9. Hosszú henger alakú opak *üvegyöngy* (322. kép 4), szélei az egyik oldalon egyenesen, a másikon ferdén levágtak, furata hengeres. H.: 0,95–1,1 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 4772. 10. Sötét vörösesbarna, matt, kopott, lyukacsos felületen négy apró, fehér+türkizkék kétrétegű dudoros (szemes) és körülöttük 4×-es fehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (322. kép 3), kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,62–0,72 cm, átm.: 1,08–1,2 cm, furat átm.: 0,4–0,5 cm. ID.No.: 4773. 11. Téglalap alakú *vascsat* (322. kép 11) feküdt a lábsontok között. Csuklórésznél vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány látható. H.: 2,8 cm, sz.: 2,5 cm.

752. sír (M/29; 320. kép 7). Aknasír. T.: KÉK–NyDNy, 62–242°. H.: 105 cm, sz.: 40 cm, m.: 15 cm. A sekély mélységben jelentkező, téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír felső rétegében egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok), hiányos maradványa került elő. A sír alján *infans I. korú (1–2 éves) gyermek* néhány tejfoga és hosszúcsontjainak néhány töredéke került elő.

Állatmelléklet

1. *Subadultus korú (2½–3 éves) juh* koponyájának töredékei kerültek elő a sír északi sarkában, *lábsontjainak töredékei* a sír betöltéséből.

A viselet lelete

2. Kerek átmetszetű *vaskarperec(?) töredéke* (320. kép 8) került elő a sírból.

753. sír (M/27–28; 323. kép 1–2). Fordított irányú fülkesír. T.: ÉK–DNy, 52–232°. Az akna h.: 225 cm, sz.: 75 cm, m.: 50–110 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír északkeleti kétharmada barnásszürke, délnyugati harmada világossárga foltként, határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. A közel függőleges falú aknában két szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádus és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő 5–13 cm vastag, a fulke végéből kitermelt betöltésen. Az akna alja a délnyugati végétől 40 cm hosszan vízszintes, majd 10–15°-os szögben lejtett a fulke végéig. Az akna északkeleti végén a betöltés fekete és zsíros tapintású, kevert betöltésű volt. Az akna északkeleti végénél kialakított fulke h.: 250 cm, sz.: 70 cm, m.: 110–170 cm. A teknős aljú fulkében 23–25 éves nő fejfelé, hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású vázmaradványa került elő 3–4 cm vastag betöltésen. A koponya a jobb oldalán fekszik, válla összehúzva, karcsonjtjai a bordák mellett, lábsontjai párhuzamosan.

Állatmelléklek

1. Egy 3 éves tehén koponyája fekszik szétroppant állapotban az akna északkeleti harmadában, orral északkeleti irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya mögött kerültek elő, a *hátsó lábsontok* és a *farokcsigolyák* az akna délnyugati végében. 2. Egy 1,5–1¾ éves szarvasmarha szétroppant koponyája fekszik a jobb oldalán az akna északkeleti harmadában, a délkeleti fal mellett, orral keleti irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya mögött kerültek elő, a *hátsó lábsontok* az akna délnyugati végében. 3. *Adultus* korú juh koponyája fekszik a bal oldalán az akna északi sarkában, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* a koponya mögött kerültek elő.

Az *adultus* korú nő melléklek

4. Szürke, korongolt edény aljából készített *orsókarika* (323. kép 6) került elő a bal térd külső oldala mellett. Egyik oldalán karcolt díszítés látható. Átm.: 3,9 cm, v.: 0,9 cm.

A viselet leletei

5. Nagy gömbcsüngős ezüstfülbevaló (323. kép 3) fekszik az állkapocs bal oldala mellett. Karika átm.: 1,7 cm, gömb átm.: 1,2 cm. 6. Nagy gömbcsüngős(?) ezüstfülbevaló karikája (323. kép 4) került elő az állkapocs alatt. Átm.: 1,8 cm. 7. Trapéz alakú *vascsat* (323. kép 5) fekszik a jobb combcsont belső oldala mellett. A pecek hegye a bal combcsont felé nézett. H.: 3,2 cm, sz.: 2,2×2,8 cm.

754. sír (M/27; 324. kép 1–2). Fülkesírnak. T.: KÉK–NyDNy, 58–238°. H.: 200 cm, sz.: 65 cm, m.: 77 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltként, határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír két hosszabbik oldalában, a nyelés alatt kb. 25–35 cm mélyen egy-egy 7–10 cm mély vájat volt. A sír felső rétegében egy szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádus és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő részben a két hosszoldalon kialakított padkán. A sír közepén fekvő állatkoponya és néhány lábsont 55 cm mélyen volt. A sír alján 40–59 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású vázmaradványa került elő 3–6 cm vastag betöltésen. A koponya a bal oldalán, válla összehúzva, karcsonjtjai a bordák mellett, lábsontjai párhuzamosan fekszenek.

Állatmelléklet

1. Egy 1½–2 éves tehén koponyája fekszik a jobb oldalán a sír északkeleti harmadában, orral keleti irányban. A *mellső lábsontok* a maturus korú nő két karcsonjtjának vonalában fekszenek a padkán, a két *hátsó lábsont* szintén a padkán, a sír nyugati, illetve déli sarkában.

A *maturus* korú nő melléklek

2. Okkersárga, helyenként szürkésfekete foltos, szabad kézzel formált, négyszögletes szájú gyűrűfüles edény (324. kép 4) állt a koponya bal oldala mellett, fülével keleti irányban (324. kép 2). Közepesen kidolgozott anyagú, homokkal, apró szitált kavicsal és kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete sima, enyhén horpadásos, vékony agyagmáz fedt. Pereme lekerekített, négy sarkán kiöntött képeztek ki. Egyik oldalához gyűrűfül illeszkedik. Alja enyhén homorú. Mag.: 7,5 cm, pátm.: 10,6–11,2 cm, fátm.: 9,6 cm. (VIDA 1999 IIIB/d típus)

A viselet lelete

3. Álló téglalap alakú *vascsat* (324. kép 3) feküdt hátoldalával felfelé a jobb combcsont felső végének külső oldala mellett, pecekkel a kézközépcsontok felé. H.: 1,8 cm, sz.: 3,2 cm.

755. sír (N/28; 325. kép 1). Fülkesír. T.: ÉK–DNY. Az akna h.: 190 cm, sz.: 75–80 cm, m.: 85–120 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna faltjának északkeleti fele élénksárga, míg a délnyugati fele barnásszürke színnel jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában három ló, egy szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő 10–25 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna aljának északkeleti harmada közel vízszintes, míg a fülkéhez közelebb eső része lejtős kialakítású volt. Az akna délnyugati negyedében az állatok lábcsonkjai alatt a betöltés fekete és zsíros tapintású volt. A fülke h.: 230 cm, sz.: 80–95 cm, m.: 120–175 cm. A teknős aljú fülkében koporsóba temetett *adultus korú* (23–39 éves) férfi hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású vázmaradványa került elő 2–3 cm vastag betöltésen. A koponyája, bordái, csigolyái, keresztcsontja és medencelapátjai nagyrészt felszívódtak (az agyagos föld és a koporsó fája miatt), válla összehúzva, karcsonkjai a bordák mellett, lábcsonkjai párhuzamosan fekszenek, lábközépcsontjai kifelé fordulva. A fülke betöltéséből vett földmintában igen sok pollen volt: *Achillea* (cickafark), *Althaea* (zilíz), *Asteraceae*, *Aster* (öszirózsa), *Cirsium* (aszat), *Crepis* (zörgőfű), *Hieracium* (hölgymál), *Leontodon* (bakszakáll), *Malva* (mályva), *Scorzonera* (pozdor), *Tubuliflorae* (öszirózsafélék), *Carduus*, (bogáncs). Ezeknek a virágzási ideje május–augusztus. Az archeobotanikai vizsgálat növényi/szerves maradványt nem mutatott ki.

Állatmelléletek

1. Egy 10–12 hónapos szarvasmarha koponyája feküdt a jobb oldalán az akna északi sarkában, orral keleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsonkjai* a koponya körül és az idős mén koponyája alatt kerültek elő. 2. Egy 10–11 éves mén koponyája feküdt az állkapcsán az akna északkeleti végében, annak közepén, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsonkjai* a koponya alatt és mellett kerültek elő, a *hátsó lábcsontok* a koponya mögött. 3. Egy 4–4½ éves mén koponyája feküdt az állkapcsán a szarvasmarha és a lókoponya mögött, az akna északnyugati fala közelében, orral északi irányban. *Mellső és hátsó lábcsonkjai* a koponya mögött kerültek elő. 4. *Adultus korú mén* rossz megtartású koponyája feküdt a bal oldalán az akna délkeleti fala mellett, orral északi irányban. *Mellső és hátsó lábcsonkjai* a koponya mögött kerültek elő, a délkeleti fal mellett. 5. *Juvenis korú* (6–8 hónapos) juh koponyája feküdt a jobb oldalán az akna közepén, az északnyugati fal mellett, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsonkjai* a koponya mögött kerültek elő, az északnyugati fal mellett.

A *maturus* korú mén leletei

6. Egy karikás végű, csuklós, *vas csikózabla* (325. kép 2) került elő a ló állkapcsából. Szárainak keresztmetszete négyyszög. A bal zablakarika belső falán vasoxiddal konzerválódott famaradvány található. Bal szár h.: 9,5 cm, a jobb szár h.: 8,5 cm. A fejhám szíjazatát díszítő veretek. 7–24. Tizennyolc félgömb alakú, rossz megtartású *ezüstveret* (326. kép 7–9, 13–27) került elő kitöltő masszával a lókoponyán. Három a ló orrán keresztben, három-három a koponya két oldalán, kilenc darab a koponyatetőn keresztben, egy vonalban (326. kép 1). 25–30. Hat préselt, kereszt alakú, ónozott felületű *bronzveret* (326. kép 2–6, 10) töredékes állapotban. Trapéz formájú alsó része „rojtos végű”, három oldalról talán szirmokat utánozó forma veszi körbe a gyöngysorral keretezett középső félgömböt. Két-két darab került elő a lókoponya két oldalán, a zabla mögött úgy, hogy az egymás melletti két darab ellentétes helyzetű volt: a zablához közelebbi volt „rojtos” végével felfelé, a távolabbi lefelé. A két szemüreg felett egy-egy került elő, rojtos végükkel felfelé (326. kép 1). 31–32. Két préselt, peremes, enyhén ívelt oldalú, hegyesedő végű, ónozott felületű, kisszíjvég alakú *bronzveret* (326. kép 11–12) került elő a lókoponya bal oldala mellől, a szemüreg alól. Felső szélét préselt bordasor zárja. Felszerelését ácskapocs alakú bronzpánt tette lehetővé. 33. *Vas hevedercsat* (325. kép 5) feküdt a harmadik lókoponya és az akna délkeleti fala között, előlappal lefelé. A pecke alul, hegyével északkeleti irányban feküdt. Ragasztott. H.: 3 cm, sz.: 4,2 cm. 34. Hurkos fülű, ívelt talpalójú *vaskengyel* (325. kép 4) feküdt a második lókoponya jobb oldala mögött, fülével déli irányban, 12 cm vastag betöltésen. Szárainak keresztmetszete kör, talpa keskeny. Deformálódott, ragasztott. Mag.: 15,5 cm, belső sz.: 9,5 cm, talp sz.: 2 cm. 35. Egy-egy egyenes és ácskapocs alakú *vaspánt* (325. kép 3) feküdt egy vonalban, a két kengyel között, a második lókoponya mögött, az akna tengelyére merőlegesen, 7–8 cm vastag betöltésen. Az ácskapocs alakú vaspánt két szárának mindkét oldalán vasoxid konzerválódott, a vaspálcára merőleges irányú farostmaradvány van. H.: 6 cm, illetve 3,7 cm. 36. Egyenes talpú

vaskengyel (325. kép 6) állt a talpán K–Ny-i irányban az akna nyugati negyedében, az északnyugati fal mellett. Füle téglalap alakú, szárainak keresztmetszete kör, talpa keskeny és vastag. Mag.: 11 cm, belső sz.: 9,7 cm, talpsz.: 1,4 cm. A farhám veretei feküdtek az akna délnyugati végében, a hátsó lólábcsontok felett. Az akna nyugati negyedében elől két szíjvég és mögöttük öt veret, az akna déli negyedében elől két szíjvég és mögöttük három veret került elő. 37–40. Négy préselt, peremes, hegyesedő végű, kisszíjvég alakú, ónozott felületű *bronzveret* (327. kép 9–12). H.: 3 cm, sz.: 1,3 cm. 41–48. Nyolc félgömb alakú, préselt *ezüstveret* (327. kép 1–8) kitöltő masszával. Átm.: 2 cm, mag.: 0,9 cm.

A viselet leletei

49. Téglalap alakú *vascsat* (327. kép 13) feküdt a két szeméremcsont között, a pecek hegyével a jobb combcsont irányában. H.: 3,5 cm, sz.: 2,6 cm. A férfi bal oldalán, a felkar közepétől a lábszárcsont felső végéig egy kiterített öv veretei kerültek elő (328. kép 1). A vascsattól 7 cm-re kettő, attól 10 cm-re kettő, majd 6 cm-re újabb két veret feküdt. Majd 3–3–3 cm-re feküdt négy-négy veret egy vonalban, majd 3 és 6 cm-re kettő-kettő, 8 cm-re újabb négy veret feküdt. Az utolsó veretsortól 23 cm-re feküdt a nagyszíjvég, íves végével a veretek felé, előlappal lefelé. A vascsat és a szíjvég közötti távolság 90 cm volt. A kisszíjvég alakú veretek – bár kissé elmozdultak – de nagy valószínűséggel a csat közelében fekvő két-két verethez csatlakozva, a másik oldalon szintén, illetve a szíjvég előtti négyes veretsorhoz kapcsolódóan egy-egy melléksíj végét díszíthette. A két T alakú veret a középső négyes veretsor vonalában függhetett. 50. Trapéz alakú *vascsat* (327. kép 18) feküdt töredékes állapotban a bal felkar belső oldala mellett. Csuklós részénél vasoxiddal konzerválódott bőr-, egyik hosszabbik szárán szerves anyagmaradvány (szőr) látható. Ragasztott. H.: 3,9 cm, sz.: 3,1–3,5 cm. 51–76. Huszonhat kerek, préselt *ezüstveret* (327. kép 14–38) feküdt a bal alkarsontok és a combcsont vonalában, kitöltő masszával és bronzszegeccsel. Átm.: 1,2 cm. 77–82. Hat préselt, peremes, ívelt oldalú, kisszíjvég alakú *ezüstveret* (328. kép 2–7) kitöltő masszával. Felső harmadában csúcsosan kiszélesedő, itt két préselt pont, azokat kívülről három-három szemöldökráncszerű minta díszíti. Felső szélét két préselt bordasor zárja. H.: 4,5 cm. 83–84. Két préselt, peremes, T alakú, ún. *ezüst akasztóveret* (328. kép 8–9) kitöltő masszával és ácskapocs alakú bronzpánttal. H.: 3,5 cm. 85. Préselt, peremes, alul hegyesedő végű, szíjvég alakú *ezüstveret* (328. kép 10), kitöltő masszával. Felső szélét három préselt bordasor zárja. Töredékes. H.: 5 cm, sz.: 2,1 cm.

756. sír (M/29; 324. kép 5). Padmalyos sír. T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. Az akna h.: 210 cm, sz.: 75 cm, m.: 80–95 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke betöltése apró agyagrögökkel keverten jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. Az aknában egy szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt az akna alja fölött 5–8 cm vastag betöltésen, az akna délkeleti felében. Az akna jelentkezési szintje alatt 60 cm mélyen, 40–50 cm szélességben az akna északnyugati falával párhuzamosan a betöltés – amely lefelé egyre szélesebb lett – feketére és zsiros tapintásúra váltott. Az akna alján markánsan kirajzolódott a padmaly száját kitöltő betöltés. Az akna alja a délkeleti faltól lejtett a padmaly felé. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 205 cm, sz.: 55–60 cm, m.: 95–115 cm. A padmaly oldalfalai lefelé szűkültek, végei íves kialakításúak voltak. Az északnyugati irányban mélyülő, teknős aljú padmalyban 40–59 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű csontváza került elő enyhén a bal oldalára dőlve 5–8 cm vastag betöltésen. Koponyája a jobb oldalára fordult, vállá összehúzva, karcsontjai a bordák mellett (bal kézközépcsontok a combcsonton), lábcsontjai párhuzamosan feküdtek.

Állatmellékletek

1. Egy 1½–2 éves *tehén koponyája* feküdt a bal oldalán az akna északkeleti végében, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai* az akna középső harmadában feküdtek. 2. *Adultus korú juh koponyája* feküdt a jobb oldalán az akna középső harmadában, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai* a koponya körül feküdtek.

A *maturus* korú nő mellékletei

3. *Adultus korú kos keresztcsontja* feküdt a koponya jobb oldala mögött. 4. Ismeretlen *vastárgy kerek töredéke* (324. kép 6) került elő a jobb felkarcsont felső végének külső oldala alól. 5. Szürke, korongolt edény oldaltöredékéből készített *orsókarika* (324. kép 7) állt az oldalán a bal térd külső oldala mellett. Átm.: 5 cm, v.: 1,5 cm.

757. sír (M/29; 320. kép 9). Padmalyos sír. T.: ÉK–DNy, 56–236°. Az akna h.: 175 cm, sz.: 70–75 cm, m.: 65–80 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke betöltése apró agyagrögökkel keverten jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. Az aknában egy szarvasmarha és két juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt az akna

északnyugati felében, 5–12 cm vastag betöltésen. Az akna jelentkezési szintje alatt 65 cm mélyen, 35–40 cm szélességben az akna északnyugati falával párhuzamosan a betöltés – amely lefelé egyre szélesebb lett – feketére és zsiros tapintásúra váltott. Az akna alján markánsan kirajzolódott a padmaly száját kitöltő betöltés. Az akna aljának délkeleti fele vízszintes, az északnyugati fele meredeken lejtett a padmaly felé. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 200 cm, sz.: 45–50 cm, m.: 80–88 cm. A padmaly oldalfalai lefelé szűkültek, végei íves kialakításúak voltak. Az enyhén teknős padmalyban 5–6 éves gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású csontváza került elő 3–5 cm vastag betöltésen. Koponyája előrebillent, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett, lábsontjai párhuzamosan feküdtek.

Állatmelléletek

1. Egy 6–8 hónapos ló koponyája feküdt az állkapcsán az akna északi negyedében, orral északkeleti irányban. *Mellső lábsontjai* az akna középső harmadában kerültek elő, *hátsó lábsontjai* a délnyugati végében. 2. *Adultus* korú juh koponyája feküdt a jobb oldalán az akna nyugati negyedében, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* az akna délnyugati végéből kerültek elő. 3. *Infans* korú (10–12 hónapos) juh koponyája feküdt a bal oldalán az akna délnyugati végében, orral délnyugati irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* az akna délnyugati végéből kerültek elő. 4. *Foetus* korú juh koponyája, *mellső és hátsó lábsontjainak töredékei* az akna délnyugati végéből kerültek elő.

Az *infans* I. korú gyermek mellélete

5. *Adultus* korú juh keresztcsontja, *ágyék- és farokcsigolyái* feküdtek a koponya mögött 5 cm vastag betöltésen.

A viselet leletei

6. *Bronzkarika* (320. kép 10) került elő a koponya bal oldala mellől. Átm.: 1,3 cm. Gyöngyök kerültek elő az állkapocs alatt. 7. Fehér felületen 6×-os világoszöld hurokfolyatott rátétű, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (320. kép 11), kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,72–0,85 cm, átm.: 1,1 cm, furat átm.: 0,32–0,4 cm. ID.No.: 4774. 8. Sötét vörösesbarna, fényes felületen öt, síkból kiugró fehér+világoskék kétrétegű szemes és körülöttük 5×-ös okkersárga hurokfolyatott rátétű, deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (320. kép 13), hengeres furattal. H.: 0,5–0,55 cm, átm.: 0,9–1,3 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 4775. 9. Fekete, matt, kopott felületen három apró, szürkés okkersárga, barna mázas dudoros rátétű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (320. kép 12), kónuszos furattal. H.: 0,8–0,9 cm, átm.: 1,2–1,3 cm, furat átm.: 0,45–0,5 cm. ID.No.: 4776. 10. Töredékes *vascsat* (320. kép 14) került elő a bal medencelapát felső pereme alól. Ragasztott. H.: 2,6 cm. 11. Négyzetes alakú *vascsat* (320. kép 15) feküdt a keresztcsont és a bal medencelapát között. Hátoldalán textil-, csuklós részénél vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány látható. H.: 3,2 cm, sz.: 3,1 cm.

758. *sír* (L/27; 329. kép 1–2). Padmalyos sír. T.: ÉK–DNy, 52–232°. Az akna.: 155 cm, sz.: 60 cm, m.: 45–75 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke betöltése apró agyagrögökkel keverten jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. Az aknában egy szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa feküdt az akna délkeleti felében 5–13 cm vastag betöltésen. Az akna jelentkezési szintje alatt 45–50 cm mélyen, 25–30 cm szélességben az akna északnyugati falával párhuzamosan a betöltés – amely lefelé egyre szélesebb lett – feketére és zsiros tapintásúra váltott. Az akna alján markánsan kirajzolódott a padmaly száját kitöltő betöltés. A padmaly szájának magassága az akna északnyugati falának síkjában 45–50 cm volt. Az akna alja a délkeleti faltól folyamatosan lejtett a padmaly felé. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 145 cm, sz.: 40–45 cm, m.: 75–80 cm. A padmaly oldalfalai lefelé szűkültek, végei íves kialakításúak voltak. A padmalyban 4–5 éves gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű csontváza került elő 3–5 cm vastag betöltésen. Koponyája szétroppant, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett, lábsontjai párhuzamosan feküdtek.

Állatmelléklet

1. Egy 1½–2 éves *tehén* koponyája feküdt az állkapcsán az akna keleti negyedében, orral északkeleti irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya mögött feküdtek egymást keresztezve, ujjsontokkal délnyugati irányban, a *hátsó lábsontok* nagyjából párhuzamosan, ujjsontokkal északkeleti irányban, az akna délnyugati harmadában.

Az *infans* I. korú gyermek mellélete

2. Barnásszürke, foltos, szabad kézzel formált *edény* (329. kép 13) állt a koponya bal oldala mellett. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete érdes, rücskös, egyenetlenül elmunkált,

erősen horpadásos, repedezett. Rossz megtartású, vékony agyagmáz fedi. Közepesen hosszú pereme ferde, tölcésesen kihajló, válla a felső harmadban erőteljesen kiugrik. Aszimmetrikus kiképzésű, díszítetlen. Alja egyenesen levágott. Mag.: 14,5–15,1 cm, pátm.: 11,1 cm, fátm.: 8,8 cm. (VIDA 1999 IIID5/c1 típus)

A viselet leletei

3. *Bronzkarika* (329. kép 10) került elő töredékes állapotban a koponya jobb oldala mellől. Átm.: 1,5 cm. 4. *Bronzkarika* (329. kép 11) került elő a koponya jobb oldala mellől. Átm.: 1,5 cm. Az állkapocs körül fekvő gyöngyök.¹³⁹ 5. Lapított gömb alakú egyrétegű dudoros rátétdíszes *üveggyöngy* (329. kép 3). H.: 0,6 cm, átm.: 0,7 cm. 6. Díszítetlen felületű, deformálódott, lapított gömb alakú *üveggyöngy* (329. kép 4). Átm.: 0,7 cm. 7. Gömb alakú, felületén széles sávban viráglevéldíszes *milleflori üveggyöngy* (329. kép 5). Átm.: 1,1 cm. 8. Díszítetlen felületű, gyűrű alakú *üveggyöngy* (329. kép 6). Átm.: 0,75 cm. 9. Díszítetlen felületű, lapított gömb alakú *üveggyöngy* (329. kép 7). Átm.: 0,75 cm. 10. Egyrétegű dudoros rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (329. kép 8). H.: 0,8 cm, átm.: 1–1,1 cm. 11. Hosszú henger alakú *üveggyöngy* (329. kép 9), két oldalán ferdén lekopott szélekkel. H.: 0,8–1,1 cm, átm.: 0,5 cm. 12. Négyzetes alakú *vascsat* (329. kép 12) feküdt a jobb medencelapát előtt, pecekkel a jobb combcsont felé. Hátoldalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. H.: 2,6 cm, sz.: 2,4 cm.

759. *sír* (L/29; 330. kép 1–2). Padmalyos sír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. Az akna h.: 240 cm, sz.: 60–75 cm, m.: 60–100 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke betöltése apró agyagrögökkel keverten jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. Az aknában három ló, két szarvasmarha és három juh részleges (koponya és csontok – a rúd és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa feküdt 5–8 cm vastag betöltésben. Az akna északnyugati felében a betöltés fekete volt. Az akna alja a délkeleti faltól lejtett a padmaly szája felé. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 255 cm, sz.: 70 cm, m.: 100–110 cm. A padmaly oldalfalai lefelé szűkültek, végei íves kialakításúak voltak. Az északnyugati irányban mélyülő padmalyban 50–55 éves férfi hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű csontváza került elő. Koponyája hátrabilent, válla összehúzva, karcsontjai szorosan a bordák mellett, lábsontjai párhuzamosan feküdtek.

Állatmellékletek

1. Egy 3–3½ éves mén koponyája feküdt az állkapcsán az akna északi negyedében, orral északkeleti irányban. *Mellső lábsontjai* részben a koponya alatt kerültek elő, részben mögötte, patákkal délnyugati irányban, a *hátsó lábsontok* az akna délnyugati felében. 2. Egy 5–6 éves mén koponyája feküdt az állkapcsán az akna keleti negyedében, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* az akna délkeleti felében kerültek elő. 3. Egy 3–3½ éves mén koponyája feküdt az állkapcsán az akna középső harmadában, az akna délkeleti fala mellett, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* a koponya mögött kerültek elő, az akna délnyugati harmadában. 4. *Maturus korú bika koponyája* feküdt a jobb oldalán az akna délnyugati harmadában, az északnyugati fal mellett, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* és az anatómiai rendben fekvő *faroksigolyák* a koponya mögött kerültek elő, az akna délnyugati végében. 5. Egy 3–3½ éves tehén koponyája állt a tarkóján, függőleges helyzetben az akna délnyugati falánál, orral felfelé. *Mellső és hátsó lábsontjai* az akna délnyugati végében kerültek elő. 6. *Infans korú (6–8 hónapos) juh koponyája, mellső és hátsó lábsontjai* feküdtek a padmaly északkeleti végében a koponya mögött. 7. *Infans korú (6–8 hónapos) kos koponyája, mellső és hátsó lábsontjai* kerültek elő a padmaly északkeleti végében a koponya mögött. 8. *Juvenis korú (1½–2 éves) juh koponyája, mellső és hátsó lábsontjai* feküdtek a padmaly északkeleti végében a koponya mögött.

Az *adultus* korú mén leletei

9. A ló fogai közül egy szimmetrikus szájvasú, végkarikák kiképzésű, szögletes keresztmetszetű, csuklós *vas csikó-zabla* (330. kép 3) került elő. A zablaszárak h.: 10,5 cm. 10. Kereszt alakú préselt, ún. *rojtos végű ezüstveret* (331. kép 2) került elő kitöltő masszával és bronzfülekkel a lókoponya jobb oldalán, a zablától 12 cm-re, hátoldalával a koponya irányában, rojtos véggel felfelé. Mag.: 3,1 cm. 11. Kereszt alakú préselt, ún. *rojtos végű ezüstveret* (331. kép 3) került elő töredékes állapotban bronzfüllel a lókoponya jobb oldalán, az előző veret mellett, hátoldalával a koponya irányában, rojtos véggel lefelé. 12. Kereszt alakú préselt, ún. *rojtos végű ezüstveret* (331. kép 1) került elő kitöltő masszával és bronzfülekkel a lókoponya alatt. Egy töredéke a padmalyból, bontás során került elő. Mag.: 3,2 cm.

¹³⁹ A gyöngyök az ásatás és a rajzolás, leírás között elvesztek, rajzuk és leírásuk az ásatáson, mm papíron elkészített rajzok alapján történt.

13. Kereszt alakú préselt, ún. *rojtos végű ezüstveret* (331. kép 4) került elő töredékes állapotban bronzfűlrel a lókoponya orrának bal oldala előtt. 14. Préselt, szíjvég alakú *ezüstveret* (331. kép 5) került elő bronzdrót töredékeivel az akna bontása közben. 15–36. Huszonkét félgömb alakú préselt *ezüstveret* (331. kép 6–23) került elő kitöltő masszával és bronzdróttal a lókoponya körül, illetve az akna és a padmaly bontása során. Öt a ló orrán keresztben, három a lókoponya jobb oldalánál vízszintesen egy vonalban, öt a ló tarkóján keresztben egy vonalban, kettő a jobb mellső lóláb külső oldala mellett, hét a padmalyból, bontás során. 37. Négyzetes alakú *vascsat* (331. kép 25) feküdt a jobb oldali lókoponya orrának bal oldala mellett, pecekkel északi irányban. Hátoldalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány látható. H.: 2,9 cm, sz.: 2,7 cm. 38. Téglalap alakú *vascsat* (331. kép 24) feküdt töredékes állapotban a lókoponya mögött, a két mellső lólábsont között, hátoldalával felfelé, hegyével a lókoponya irányában. 39. Szabálytalan alakú *bőrmaradvány* (332. kép 3) került elő a lókoponya mögött, a ló jobb mellső lábsontjának külső oldala mellett. Alsó oldalában két darab félgömb alakú ezüstveret volt. A töredék h.: kb. 10 cm, sz.: 4–5 cm. 40. Téglalap alakú *vas hevedercsat* (331. kép 26) feküdt a bőrmaradvány délnyugati végénél, pecekkel a hátsó lábsontok irányában. H.: 3,4 cm, sz.: 2,9 cm. 41. Meghatározhatatlan *bronzveret apró töredékei* voltak bőrmaradványon, a vascsat közelében. 42. Hurkos fülű *vaskengyel* (330. kép 4) feküdt a jobb oldali lókoponya alatt. Szárainak keresztmetszete rombusz, talpalója kiszélesedik. Egyik szárának felső harmadában vasoxiddal konzerválódott szerves anyagmaradványa (szőr?) látható. Mag.: 14,6 cm, belső sz.: 10 cm, talp sz.: 2,5 cm. 43. Préselt, peremes *ezüstveret töredékei* kerültek elő a jobb oldali lókoponya alatt, a kengyel előtt. 44. Hurkos fülű *vaskengyel* (330. kép 5) állt az oldalán a lókoponya mögött, a mellső lábak vonalában, az akna északnyugati fala mellett, fülével északkeleti irányban. Szárainak keresztmetszete négyszög, talpalója kiszélesedik. Mag.: 14,6 cm, belső sz.: 10,9 cm.

A *maturus* korú férfi mellékletei

45. *Subadultus* korú juh keresztcsontja és ágyékcsigolyái kerültek elő a jobb felkarcsont felső végénél. 46. Rossz megtartású *vas lándzsacsúcs* (332. kép 8) feküdt a bal könyök és a bordák között, hegyével a koponya irányában. A lándzsa eredeti formájára csak következtetni lehet. A köpű és a penge között nincs éles határ, kónikus lándzsacsúcs. A penge lapos, rombusz átmetszetű, a nyak nem különül el, ovális átmetszetű, a köpű enyhén kiszélesedő, tölcserés, zárt, az összeillesztés helye nem látszik. Rossz állapotú, restaurált, ragasztott. H.: 23 cm, ph.: 10,5 cm, psz.: 3,8 cm, pv.: 1,8 cm, kká: 3,38 cm, kbá: 2,49 cm, km.: 5,7 cm, a nyakátmérő nem mérhető. A felajzatlan reflexíj gímzarvas agancsából faragott lemezei feküdtek a férfi bal oldala mellett, a padmaly szájánál. Az alsó és felső íjcsontok végeinek egymástól mért h.: 145 cm. 47–48. A felső íjkar végét borító *csontlemezek* (333. kép 1–2) részben egymáson fekvé kerültek elő töredékes állapotban, belső élükkel a medencelapát irányában, a bal kézcsontok külső oldala mellett, a sír alja felett 10–12 cm-rel. Keresztben rovátkolt végeik kopottak. 49–50. Az íj közepét borító egyik markolati *csontlemez* (333. kép 3) került elő töredékes állapotban, a másiknak csak apró töredékei a bal combcsont külső oldala mellett, ferdén elcsúszva egymáson, a sír alja fölött 9 cm-rel. A harmadik, keskenyebbik, belső markolati *csontlemez* (333. kép 4) szintén töredékesen került elő. Az oldallap sz.: 2,6 cm. 51–52. Az íjkar alsó végét borító *csontlemezek* (333. kép 5–6) kerültek elő részben egymáson fekvé, belső élükkel a padmaly fala irányában, a padmaly déli, illetve az akna nyugati sarkában, az állatsontok alatt. Az íj alsó vége „kilógott” a padmalyból. Keresztben rovátkolt végeik kevésbé kopottak. H.: 25,3 cm, sz.: 2,2 cm, v.: 0,3 cm. A húr megakasztására szolgáló bevágás és a csontlemez sarka közötti távolság: 2,5 cm. 53. Négyszög átmetszetű *vas tegezakasztó* (332. kép 7) feküdt a bal térd külső oldala mellett, kampóval a medence irányában. Téglalap alakú fülének felső szárát belül és két oldalán vasoxiddal konzerválódott bőr fedi. H.: 8,1 cm. 54. Rombusz alakú, háromélű *vas nyílhegy* (333. kép 10) feküdt töredékes állapotban a jobb karcsont felső végének külső oldala mellett. 55. Rombusz alakú, háromélű *vas nyílhegy* (333. kép 7) feküdt töredékes állapotban a jobb bokacsonton. 56. Rombusz alakú, háromélű *vas nyílhegy* (333. kép 9) feküdt a mellkas bal oldalának közepén, hegyével a bal kézcsontok irányában. Hegye felé vékonyodó szárának teljes felületét falenyomat fedi. H.: 7,8 cm, ebből a szár h.: 2,8 cm. 57. Rombusz alakú, háromélű *vas nyílhegy* (333. kép 8) feküdt alulról a hatodik csigolyán keresztben, hegyével a bal alkarcsont irányában. Hegye felé vékonyodó szárának teljes felületét falenyomat fedi. H.: 9,5 cm, ebből a szár h.: 3,8 cm. 58. Téglalap alakú, mindkét végén lekerekített tarsolymerevítő *vaslemez* (332. kép 1) feküdt ferdén a bal kézcsontok előtt, belső vége a combcsonton. Ragasztott. H.: 14 cm, sz.: 1,5 cm, v.: 0,4 cm. 59. Egyenes, egyélű, középső nyélállású *vaskés* (332. kép 4) feküdt a bal combcsont külső oldala mellett. Nyelének mindkét oldalát vasoxiddal konzerválódott bőr borítja. H.: 15 cm, ebből a nyél h.: 4 cm. 60. *Vaskés nyéltüskéjének és pengéjének töredéke* (332. kép 6) feküdt a tarsolymerevítő vaspánt előtt két összerozsdásodott *vastöredékkel* (332. kép 2) és egy világosbarna *kovával* (332. kép 5) a vaskés külső oldala mellett. A nyéltüskét vasoxiddal konzerválódott farost borítja.

A viselet leletei

61. Négyzetes alakú *vascsat* (334. kép 2) feküdt töredékes állapotban a jobb felkar felső végének külső oldalánál. Egyik szárának hátoldalát vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány fedi. Sz.: 3,2 cm. 62. Négyzetes alakú *vascsat* (334. kép 3) feküdt a bal combcsont belső oldalánál. Hátoldalát vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány fedi.

H.: 3,4 cm, sz.: 2,8 cm. Öv ezüstveretei kerültek elő előlappal lefelé a medence alatt (334. kép 1). 63. Préselt, hegyesedő végű, kisszíjvég alakú *ezüstveret* (334. kép 4) feküdt töredékes állapotban, előlappal lefelé, kitöltő massa töredékeivel és ácskapocs alakú *bronzdróttal* a jobb kézcsontok alatt. Előlapját pontkörös és préselt vonalminták díszítették.¹⁴⁰ 64. Vaslemez és vasoxiddal konzerválódott *bőrmaradvány* (334. kép 5) feküdt a jobb alkarcsontok alsó vége alatt, élén állva. 65. Préselt, peremes *ezüstveret* (334. kép 6) feküdt előlappal lefelé a jobb medencelapát külső széle alatt kitöltő masszával, ácskapocs alakú *bronzdróttal* és fémoxiddal konzerválódott *bőrmaradvánnyal*. Előlapján két tamgaszerű préselt motívum volt látható.¹⁴¹ 66. Téglalap formájú *ezüstveret töredékei*, kitöltő massa töredékei és három L alakú *bronzszegecs* (334. kép 7) feküdt a jobb kar belső oldala mellett. 67. Vasoxiddal konzerválódott *textilmaradvány* (334. kép 8) feküdt a jobb medencelapát mögött. 68. Vasoxiddal konzerválódott *bőrmaradvány* és egy L alakú *bronzszegecs* (334. kép 9) feküdt a jobb medencelapát és a keresztcsont találkozása alatt. 69. Téglalap formájú *ezüstveret töredékei* került elő a második és a harmadik csigolya alatt kitöltő massa töredékeivel, L alakú *bronzszegecssekkel* (334. kép 10), valamint fémoxiddal konzerválódott *bőrmaradvánnyal*. 70. *Ezüstveret apró töredékei* kerültek elő a harmadik csigolya bal oldala mellől. 71. Préselt, pontokkal díszített *ezüstveret apró töredékei* kerültek elő a bal medencelapát felső széle mögött. 72. Fémoxiddal konzerválódott bőr- és *textilmaradvány* került elő a bal alkarcsontok alatt a vas lándzsahegy köpűjének vonalában. 73. Téglalap formájú *ezüstveret töredékei* feküdtek a bal alkarcsont alsó vége alatt kitöltő massa töredékeivel és ácskapocs alakú *bronzdróttal* (334. kép 11). 74. Téglalap formájú *ezüstveret töredékei* feküdtek a bal medencelapát alatt kitöltő massa töredékeivel és L alakú *bronzszegeccsel* (334. kép 12). 75. Téglalap formájú *ezüstveret töredékei* feküdtek a bal szeméremcsont alatt kitöltő massa töredékeivel és ácskapocs alakú *bronzdróttal* (334. kép 13). 76. Téglalap formájú *ezüstveret töredékei* feküdtek a két combcsont alsó vége között kitöltő massa töredékeivel és ácskapocs alakú *bronzdróttal* (334. kép 14). A töredékes veretet középen egy kereszt és azt körbevevő négy préselt vonal díszíti. 77. *Ezüstveret töredéke* és L alakú *bronzszegecs* (334. kép 15) került elő a bontás során a bordák alatt. 78. Préselt, peremes kerek *ezüstveret* (334. kép 16) került elő töredékes állapotban a padmaly bontása során.

760. sír (M/27; 335. kép 1–2). Padmalyos sír. T.: KÉK–NyDny, 60–240°. Az akna h.: 250 cm, sz.: 75 cm, m.: 38–75 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke betöltése apró agyagrögökkel keverten jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. Az aknában három ló, egy szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és – csonkolt, a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt 5–12 cm vastag betöltésen. Az akna jelentkezési szintje alatt 40 cm mélyen, 20–30 cm szélességben az akna északnyugati falával párhuzamosan a betöltés – amely lefelé egyre szélesebb lett – feketére váltott. Az akna alján markánsan kirajzolódott a padmaly száját kitöltő betöltés. A padmaly szájának magassága az akna északnyugati falának síkjában 40 cm volt. Az akna aljának délkeleti fele enyhén, északnyugati fele meredeken lejtett a padmaly szája felé. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 255 cm, sz.: 55 cm, m.: 75–85 cm. A padmaly oldalfalai lefelé szűkültek, végei íves kialakításúak voltak. Az északnyugati irányban mélyülő padmalyban 30–39 éves férfi hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású csontváza került elő. Szétroppant koponyája hátrabillent, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett, lábcsontrajai párhuzamosan feküdtek. A padmaly betöltéséből vett földmintában igen sok pollen volt: Achillea (cickafark), Asteraceae (őszirózsa), Tubuliflorae (őszirózsafélék): Cirsium (aszat), Carduus (bogáncs), Liguliflorae (nyelves-virágúak): Crepis (zörgőfű). Ezeknek a virágzási ideje május–augusztus.

Állatmelléklek

1. Egy 5½–6 éves mén koponyája feküdt az állkapcsán az akna északkeleti végében, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsontrajai* a koponya mögött kerültek elő, az akna északnyugati sávjából, a *hátsó lábcsontok* az akna délnyugati harmadából, a délkeleti fal mellől. 2. Egy 8–9 éves mén koponyája feküdt a jobb oldalán a felszerszámozott lókoponya mögött, az akna északkeleti harmadában, orral északi irányban, a délkeleti fal mellett. *Mellső és hátsó lábcsontrajai* és *farokcsigolyái* az akna délnyugati harmadában feküdtek. 3. Egy 5–5½ éves mén koponyája feküdt a bal oldalán az akna középső harmadában, orral keleti irányban, a délkeleti fal mellett. *Mellső és hátsó lábcsontrajai* az akna délnyugati harmadában kerültek elő. 4. Egy 6–8 hónapos szarvasmarha koponyája feküdt a bal oldalán az

¹⁴⁰ A rajz közvetlenül a veret felszedése után készült, a tárgy azóta elporladt.

¹⁴¹ A rajz a helyszínen, a veret felszedése után készült.

akna középső harmadában, orral északkeleti irányban az északnyugati fal mellett. *Mellső és hátsó lábcsontjai* az akna délnyugati harmadában feküdtek. 5. *Adultus korú juh koponyája* feküdt a bal oldalán az akna középső harmadában, orral keleti irányban, az északnyugati fal mellett. *Mellső és hátsó lábcsontjai* az akna délnyugati harmadában kerültek elő.

A fiatalabb mén leletei

6. Végkarikás kiképzésű, csuklós *vas csikózabla* (335. kép 3) került elő a ló állkapcsai közül, töredékes állapotban. A bal szár h.: 10,5 cm, jobb szár h.: 11,5 cm.¹⁴² 7. Kereszt alakú, ún. rojtos végű öntött *ólomveret* (335. kép 6) került elő a lókoponya bal oldalán, a zabla előtt, hátoldalával a koponya irányában, rojtos végével előre. Mag.: 3,6 cm. 8. Kereszt alakú, ún. rojtos végű öntött *ólomveret* (335. kép 7) feküdt a lókoponya bal oldalán, a zablakarika mögött, előlappal felfelé, rojtos végével a padmaly irányában. Mag.: 3,7 cm. 9. Kereszt alakú, ún. rojtos végű öntött *ólomveret* (335. kép 8) került elő a lókoponya bal oldala mögött, hátoldalával a koponya irányában, az oldalán fekve, rojtos végével lefelé. Mag.: 3,5 cm. 10. Kereszt alakú, ún. rojtos végű öntött *ólomveret* (336. kép 2) a lókoponya jobb oldalán feküdt a zablakarika mögött, előlappal a koponya irányában, az orrszíjat díszítő veretsor vonalában. Mag.: 4 cm. 11. Kereszt alakú, ún. rojtos végű öntött *ólomveret* (336. kép 3) feküdt a lókoponya jobb oldala mellett, előlappal lefelé, rojtos végével a koponya irányában. Mag.: 4 cm. 12. Kereszt alakú, ún. rojtos végű öntött *ólomveret* (336. kép 4) került elő töredékes állapotban a lókoponya töredékei között a felszedés során. 13–30. Tizennyolc félgömb alakú *öntött ólomveret* (336. kép 5–22) került elő a lókoponya körül. Öt a ló orrán keresztben, három-három a bal és a jobb oldalon vízszintesen egy-egy vonalban, hét a ló tarkóján keresztben, egy vonalban. Átm.: 1,9 cm. 31–33. Három kisszíjvég alakú *öntött ólomveret* (336. kép 23–25) került elő a lókoponya jobb oldala mögött, illetve részben alatta. Mindhárom veret hátoldalával a koponya irányában feküdt. H.: 4,9 cm. 34–35. Két kisszíjvég alakú *öntött ólomveret* (335. kép 26–27) került elő töredékes állapotban a ló mellső lábcsontjának végénél, illetve a második lókoponya mögött. A veretek a felszedés során elporladtak. A sírban mért h.: 5 cm, sz.: 2 cm. 36. Téglalap alakú *vas hevedercsat* (335. kép 5) feküdt a harmadik lókoponya állkapcsa alatt. Hátoldalát vasoxiddal konzerválódott bőrradvány fedi. H.: 4,2 cm, sz.: 3,2 cm. 37. Hurkos fülű *vaskengyel* (335. kép 4) feküdt az akna középső harmadában, részben a szarvasmarha koponya alatt, fülével északi irányban. Ívelt talpalójának külső oldalán gerinc fut végig. Mag.: 14 cm, belső sz.: 9,7 cm, talp sz.: 1,5 cm. A farhám veretei a harmadik lókoponya alatt feküdtek, egy szíjvég alakú és egy félgömbös kivételével mind előlappal lefelé (337. kép 1). Tíz félgömb alakú a koponya mögött került elő a lólábcsontok között, illetve három félgömb alakú veret távolabb, az akna déli negyedében, a hátsó lólábcsontok között, előlappal felfelé. 38–43. Hat félköríves végű, kisszíjvég alakú *öntött ólomveret* (337. kép 2–7). Felső végét két bordát utánozó minta zárja. H.: 5,1 cm, sz.: 1,7 cm. 44–60. Tizennyolc félgömb alakú *öntött ólomveret* (337. kép 8–25). Átm.: 1,9 cm.

Az *adultus* korú férfi melléletei

Vas koporsókapcsok kerültek elő az emberi váz két oldalán, a padmaly alján, a sír tengelyére merőlegesen. Belső felületükön – hossz tengelyükre merőlegesen – vasoxiddal konzerválódott famaradvány található. 61. Ácskapocs alakú *vas koporsóvasalás* (338. kép 6) feküdt töredékes állapotban a bal váll külső oldala mellett 3 cm vastag betöltésen. 62. Ácskapocs alakú *vas koporsóvasalás* (338. kép 7) feküdt töredékes állapotban a bal alkarcsont külső oldala mellett. H.: 4,5 cm. 63. Ácskapocs alakú *vas koporsóvasalás* (338. kép 1) feküdt a koponya jobb oldala mellett. Egyik vége merőleges, a másik visszahajlított. H.: 7,2 cm. 64. Ácskapocs alakú *vas koporsóvasalás* (338. kép 3) feküdt töredékes állapotban a jobb felkarcsont felső vége és a lapockacsont alatt. 65. Ácskapocs alakú *vas koporsóvasalás* (338. kép 5) feküdt töredékes állapotban a jobb könyök belső oldalánál, farostokkal borított belső oldalával felfelé. H.: 4,2 cm. 66. Ácskapocs alakú *vas koporsóvasalás* (338. kép 9) feküdt töredékes állapotban a jobb kézcsontok és a combcsont között. H.: 7,2 cm. 67. Egyenes, egyélű, középső nyélnyúlványos *vaskés* (338. kép 4) feküdt a bal combcsont külső oldala mellett, azzal párhuzamosan, élével kifelé. Pengéjének egyik oldalát vasoxiddal konzerválódott bőr-, nyelének mindkét felületét famaradvány borítja. H.: 17,7 cm, ebből a nyél h.: 4,9 cm. 68. Egyenes, egyélű *vaskés (csiholó?) töredéke* (338. kép 10) feküdt a bal combcsont felső végének belső oldalánál. Egyik oldalán vasoxiddal konzerválódott bőrradvány látható. H.: 7,9 cm. 69. Világosbarna *kova* (338. kép 8) feküdt a *vaskés* töredékének közepén.

A viselet leletei

70. Drótból hajlított ovális *bronzkarika* (338. kép 2) került elő a padmaly bontása során a betöltésből. Átm.: 1,2×1,6 cm. 71–88. Tizennyolc préselt, peremes, kerek *bronzveret* (339. kép 3–5, 7–21) került elő a medencelapatok alatt és felett kitöltő masszával és bronzszegeccsel. Kettő-kettő egymás fölött feküdt a jobb medencelapat külső szélén, a keresztcsont jobb szélén és a bal medencelapat külső szélén, előlappal felfelé a medencelapatok felett. Kettő

¹⁴² A hossz méreteket a sírbontás során mértük le.

a jobb medencelapát alatt került elő, három-három a keresztcsont jobb és bal széle alatt, kettő a bal medencelapát felső széle alatt és kettő a bal medencelapát és az alkarcsont között. Átm.: 1,3 cm. 89. Téglalap alakú *vascsat* (339. kép 2) feküdt töredékes állapotban a bal medencelapáton, a pecek hegyével a bal karcsontok irányában. 90–92. Három hegyesedő végű, szíjvég alakú *bronzveret* (339. kép 24–26) nagyon töredékes állapotban, előlappal felfelé, kitöltő masszával és bronzszegeccsel: kettő a jobb medencelapát mögött került elő, az alkarcsont és a csigolyasor között középen, egy pedig a bal medencelapát felső széle felett. H.: 2,4 cm, sz.: 1,3 cm. 93–94. Két hegyesedő végű, felső harmadában szélesedő, szíjvég alakú *bronzveret* (339. kép 22–23) feküdt töredékes állapotban, előlappal lefelé egymás mellett a bal medencelapát alatt, a kerek veretekkel egy vonalban, kitöltő masszával és bronzszegeccsel. Felső szélüket két préselt borda díszíti. H.: 3,3 cm. 95–97. Három meghatározhatatlan formájú *bronzveret* került elő igen töredékes állapotban a jobb medencelapát mögött és a jobb alkarcsont alatt, kitöltő masszával és bronzszegeccsel. 98. Préselt, peremes, ezüstözött felületű bronz *szíjvég* (339. kép 27) feküdt előlappal lefelé a jobb alkarcsont és a medencelapát alatt, félköríves végével a keresztcsont irányában. Az előlapon keresztben rovátkolt lécekből álló díszítés van. A középtengelyben V, alatta egy fordított csepp alakú díszítmény, amelynek csúcsához illeszkedik alulról egy pálcstag, melynek felső harmadánál, két oldalon egy-egy ferdén húzódó pálcstag helyezkedik el. Ezt a motívumsort alul és felül – a szíjvég vonalát követő – rovátkolt keret fogja körbe, amely a hosszoldal középső két negyedrészen, valamint a felső egyenes szél közepénél a felerősítő szegecs helyénél megszakad. Az ezüstözés csak a bemélyedő díszítéseknél és nyomokban a peremek oldalán maradt meg. Hátlapja sima bronzlemez. Felszerelését egy szegecs tette lehetővé. H.: 5,6 cm, sz.: 2,3 cm. v.: 0,4 cm. 99. Téglalap alakú *vascsat* (339. kép 6) feküdt a szeméremcsont előtt, a pecek hegye a jobb kézcsontok irányában feküdt. Hátoldalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. H.: 4,2 cm, sz.: 3,5 cm.

761. sír (M/31; 340. kép 1–2).¹⁴³ Fülkesír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. Az akna h.: 250 cm, sz.: 55–70 cm, m.: 50–100 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna faltjának északkeleti fele élénksárga, míg délnyugati fele barnásszürke színnel jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában két szarvasmarha és három juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő 2–25 cm vastag betöltésen. Az akna aljának északkeleti fele vízszintes volt, a délnyugati fele 25°-os szögben lejtett. Az akna délnyugati végében a betöltés fekete volt. A fülke h.: 260 cm, sz.: 70–75 cm, m.: 100–150 cm. A 10–20°-os lejtésű fülkében 16–18 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa feküdt 3–4 cm vastag betöltésen. A koponya összeroppan, állatjárat által kissé megbolygatta, válla összehúzza, karcsontjai szorosan a bordák mellett, lábcsonkjai párhuzamosan feküdtek. A fülke betöltéséből vett földminta pollenmentes volt.

Állatmellékletek

1. Egy 6 éves tehén koponyája feküdt az állkapcsán az akna délnyugati negyedében, az északnyugati fal mellett, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsonkjai* a koponya mellett és mögött feküdtek. 2. *Maturus* korú bika koponyája feküdt az állkapcsán az akna délkeleti negyedében, a délkeleti fal mellett, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsonkjai, farokcsigolyái* a koponya mellett és mögött kerültek elő, az akna délnyugati végében. 3. *Infans* korú (6–8 hónapos) juh koponyája feküdt az állkapcsán az akna délnyugati harmadában középen, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsonkjai* a tehénkoponya és lábcsontok alatt kerültek elő. 4. *Adultus* korú juh koponyája feküdt az állkapcsán az akna délkeleti negyedében, a délkeleti fal mellett, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsonkjai* a bikakoponya és a lábcsontok alatt kerültek elő. 5. *Infans* korú (6–8 hónapos) juh koponyája feküdt a jobb oldalán az akna délnyugati harmadában, az északnyugati fal közelében, orral keleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsonkjai* a szarvasmarha koponya és lábcsontok alatt kerültek elő.

A *juvenis* korú nő leletei:

6. *Juh három farokcsigolyája* feküdt a jobb váll mögött. 7. Szürkésbarna, kettős csonka kúp alakú *orsógomb* (340. kép 5) feküdt az oldalán a jobb combcsont felső harmadának külső oldala mellett. Átm.: 3,7 cm, v.: 3 cm. 8. Az in situ gyöngysor és az alsó fogsor belső vonalán belül, hátlappal felfelé került elő Heraclius és Heraclius Constantinus 616–625 között, közösen veretett *solidusa* (341. kép 51–52). Bordázott ezüst függesztő füle a koponya irányában feküdt. Konstantinápoly, az 5. officina (műhely) terméke. Előlap: dd NN HERAC[LIUS ET hERA CON]ST PP AV – két mellalak. Balra a szakállas császár, jobbra szakálltalan fia. Fejükön mindketten diadémot viselnek, melyet középen egy kereszt díszít. Ruhájuk klamys, melyet fibula fog össze a jobb vállon. Középen fenn kereszt. Hátlap:

¹⁴³ A sír első közlését lásd LŐRINCZY 2017, 148–150.

VICTORIA | AVGY E – lépcsőkön álló kereszt. Az exerguéban (alsó szelvény) CONO[B]. Az orr, hajtincsek a szakáll, illetve az előlapi felirat egy része kopott. Bordázott ezüst függesztő füllel ellátva. Átm.: 20 mm, súlya a füllel együtt 4,55 g. Emisszió: MIB 11 (616–625). A császár 8-as alakú fibulájára nincs példa a MIB-ben.¹⁴⁴ KJM ltsz.: 95.10.1.

A viselet leletei

9. *Nagy gömbcsüngős ezüst fülbevaló (340. kép 3)* került elő töredékes állapotban a koponya bal oldalánál, illetve a bal kulcsont helyén. A két félgömbből álló gömbcsüngőhöz ugyancsak két félből összeillesztett, négy félgömbből álló taggal kapcsolódott a fülkarika. A gömbcsüngő átm.: 2 cm. 10. *Nagy gömbcsüngős ezüst fülbevaló (340. kép 4)* került elő töredékes állapotban a koponyacsontok jobb oldalának elmozdult csontjai helyén, valamint a jobb felkarcsont vége mögött és a 3. csigolya mellől. A két félgömbből álló gömbcsüngőhöz ugyancsak két félből összeillesztett, négy félgömbből álló taggal kapcsolódott a fülkarika. A gömbcsüngő átm.: 2 cm. 11–25. A rossz megtartású, állatjáráttal enyhén bolygatott koponya és a jobb kulcsont környékén 15 négyzetes, többszörösen ívelt peremű, bronz- és aranylemezből együtt préselt *pártaveret (341. kép 1–16)* került elő. A veretek többsége – kilenc – előlappal felfelé, a többi előlappal lefelé feküdt. A veretek előlapját egymásba kapcsolódó láncszemek díszítik. Aranyfelületük különböző mértékben kopott. Az erősebben kopottabbak felülete ezüstösen csillogó. A felerősítés nyoma egyik vereten se látható. A hátoldalukon megfigyelhető présnyom alapján nagy valószínűséggel ugyanazon préselőmagon készültek. H.: 2,4 cm, sz.: 2,2 cm, v.: 0,25 cm. A 15 veret összefüggő teljes hossza 35 cm, így nagyjából fültől fülig tudta befedni a homlokot. A koponya bal oldalánál, hátlappal felfelé előkerült veretek (*341. kép 12–13*) hátlapján egy-egy körörmnyi méretű, vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány került elő. Vegyes gyöngyökből álló nyaklánc gyöngyei feküdtek az állkapocs körvonalában, eredeti helyzetben. Az üvegyöngyök a borostyán színét utánozzák. Leírásuk a felfűzés sorrendjében: 26. Nem egyenlő oldalú háromszög átmetszetű, deformálódott, hasáb alakú *borostyángyöngy (341. kép 17)*, kónuszos furattal. H.: 0,6–1 cm, sz.: 1,1 cm, v.: 0,7 cm, furat átm.: 0,2–0,25 cm. ID.No 1283. 27–28. Két *vastöredék (341. kép 18–19)* került elő a gyöngyök vonalában. Valószínűleg a nyaklánc kapcsának maradványai. 29. Négyzetes átmetszetű, deformálódott, hasáb alakú, kopott, matt felületű *borostyángyöngy (341. kép 20)*, enyhén hengeres furattal. H.: 1,15 cm, sz.: 1,05 cm, v.: 0,58 cm, furat átm.: 0,15–0,2 cm. ID. No 1284. 30–33. Négy barnás okkersárga, érdes, kopott mázas felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy (341. kép 21–24)*, hengeres furattal. H.: 0,2–0,32 cm, átm.: 0,5–0,65 cm, furat átm.: 0,2–0,22 cm. ID. No 1285–1288. 34. Négyzetes átmetszetű, deformálódott, hasáb alakú, kopott, matt felületű *borostyángyöngy (341. kép 25)*, enyhén hengeres furattal. H.: 1,3 cm, sz.: 1,1 cm, v.: 0,65 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID. No 1290. 35. Nem egyenlő oldalú háromszög átmetszetű, deformálódott, hosszú hasáb alakú *borostyángyöngy (341. kép 26)*, kónuszos furattal. H.: 0,95–1,3 cm, sz.: 1,2 cm, v.: 1,08 cm, furat átm.: 0,25–0,3 cm. ID. No 1291. 36–40. Öt barnás okkersárga, érdes, kopott mázas felületű, deformálódott, lapított gömb alakú, opak *üvegyöngy (341. kép 28–32)*, hengeres furattal. H.: 0,21–0,4 cm, átm.: 0,51–0,65 cm, furat átm.: 0,2–0,25 cm. ID. No 1292–1296. 41. Téglalap átmetszetű, deformálódott, hasáb alakú, kopott, matt felületű *borostyángyöngy (341. kép 27)*, hengeres furattal. H.: 1,75 cm, sz.: 1,4 cm, v.: 1,1 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID. No 1297. 42–50. Kilenc barnás okkersárga, érdes, kopott mázas felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy (341. kép 34–40, 43–44)*, kónuszos furattal. H.: 0,21–0,4 cm, átm.: 0,58–1,61 cm, furat átm.: 0,2–0,58 cm. ID. No 1298–1303, 1305, 4777–4778, 5828. 51. Négyzetes átmetszetű, deformálódott, hosszú hasáb alakú *borostyángyöngy (341. kép 45)*, hengeres furattal. H.: 1,55 cm, sz.: 1,45 cm, v.: 0,7 cm, furat átm.: 0,21 cm. ID. No 1304. 52–53. Két barnás okkersárga, érdes, kopott felületű, mázas lapított gömb alakú opak *üvegyöngy (341. kép 46–47)*, hengeres furattal. H.: 0,2–0,3 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,25 és 0,21 cm. ID. No 1307–1306. 54. Négyzetes átmetszetű, deformálódott, hosszú hasáb alakú *borostyángyöngy (341. kép 45)*, enyhén kónuszos furattal. H.: 1,45 cm, sz.: 1,02 cm, v.: 0,95 cm, furat átm.: 0,15–0,2 cm. ID. No 1308. 55–56. Két, egyenlő szárú háromszög átmetszetű, deformálódott, hosszú hasáb alakú *borostyángyöngy (341. kép 46–47)*, hengeres furattal. H.: 1,25 és 1 cm, sz.: 1,25 és 0,9 cm, v.: 0,8 cm, furat átm.: 0,2 és 0,22 cm. ID. No 1310–1309. 57. Nem egyenlő oldalú, háromszög átmetszetű, hosszú hasáb alakú *borostyángyöngy töredéke (341. kép 48)*, hengeres furattal. H.: 0,75–1,05 cm, sz.: 0,9 cm, v.: 0,6 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID. No 1311. 58–59. Két lapított gömb alakú, barnás okkersárga, érdes, kopott mázas felületű opak *üvegyöngy (341. kép 49–50)*, hengeres furattal. H.: 0,3 és 0,21 cm, átm.: 0,5 és 0,55 cm, furat átm.: 0,15 és 0,21 cm. ID. No 1312–1313. 60. Téglalap alakú *vascsat (340. kép 6)* feküdt a jobb combcsontnyakon. A csat pecke a jobb kézcsontok irányában volt. H.: 4,4 cm, sz.: 3,4 cm.

762. *sír (L/27; 342. kép 1–2)*. Fordított kialakítású fülkesír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240. H.: 210 cm, sz.: 75–90 cm, m.: 50–100 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír északkeleti kétharmada barnásszürke, délnyugati harmada világossárga foltként, határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos

¹⁴⁴ SOMOGYI 1997, 82–83.

altalajon. A lefelé szűkülő falú aknában két szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő 3–8 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna alja a délnyugati végétől 20°-os, majd a közepétől 10°-os szögben lejtett a fülke közepéig, ahonnan szinte vízszintes volt a végéig. Az akna északkeleti végén a betöltés fekete volt. Az akna északkeleti végénél kialakított fülke h.: 300 cm, sz.: 75–90 cm, m.: 100–130 cm. A teknős aljú fülkében 20–21 éves nő fejfelé, hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő 3–7 cm vastag betöltésen. A koponya a bal oldalán feküdt, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett, lábcsonthoz párhuzamosan.

Állatmellékletek

1. *Maurus korú ökör(?)* rossz megtartású koponyája feküdt az állkapcsán az akna északi negyedében, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsonthoz* a koponya mögött kerültek elő, az akna északnyugati fala mellett, a *hátsó lábcsonthoz* az akna nyugati sarkában. 2. Egy 1½–2 éves szarvasmarha koponyája feküdt a bal oldalán az akna közepén, a délkeleti fal mellett, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsonthoz* a koponya alatt kerültek elő, a *hátsó lábcsonthoz* és a *farokcsigolyák* az akna déli sarkában. 3. *Maurus korú juh koponyája* feküdt a jobb oldalán az akna keleti negyedében, a délkeleti fal mellett, orral keleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsonthoz* a koponya mögött egymáson feküdtek.

A juvenis korú nő mellékletei

4. *Adultus korú nőtény juh keresztcsontja, ágyék- és farokcsigolyái* feküdtek a koponya bal oldala mögött gyöngökkel együtt, 3–5 cm vastag betöltésen. 5. Szürke, korongolt edény aljából készült *orsókarika* (343. kép 18) állt a palástján a jobb térd külső oldala mellett, 4 cm vastag betöltésen. Átm.: 3 cm, v.: 1,2 cm.

A viselet leletei

6. *Gömbcsüngős ezüsfülbevaló* (342. kép 3) feküdt a koponya jobb oldala mellett. Gömbcsüngője elporladt. A karkarikák átm.: 1,2×1,7 cm. Nyaklánc gyöngyei feküdtek a koponya jobb oldala mellett, alatt és a juh keresztcsont mellett. Leírásuk a felszedés sorrendjében. 7. Okkersárga, porózus, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (343. kép 8) hengeres furattal. H.: 0,65 cm, átm.: 1 cm, furat átm.: 0,31 cm. ID.No: 4779. 8. Sötétzöld, lyukacsos felületen öt apró okkersárga dudoros és körülöttük 5×-os fehér hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, bázisos, hengeres furattal. H.: 0,8 cm, átm.: 1,1 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 4780.¹⁴⁵ 9. Színtelen, kopott, sávosan pusztuló felületű, lapított gömb alakú aranyfóliás *üvegyöngy* (343. kép 17), szélei törtek, furata hengeres. H.: 0,4 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 4781. 10. Okkersárga, porózus, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (343. kép 9), behúzódt bázisú kónuszos furattal. H.: 0,7 cm, átm.: 1 cm, furat átm.: 0,22–0,26 cm. ID.No: 4782. 11. Fekete, fényes, lyukacsos felületen három, síkból kiugró fehér+világos türkizkék kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (343. kép 3), bázisos furata hengeres. H.: 0,7 cm, átm.: 1,15–1,22 cm, furat átm.: 0,32 cm. ID.No: 4783. 12. Okkersárga, porózus, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (343. kép 10), behúzódt bázisú, kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,8–0,88 cm, átm.: 1 cm, furat átm.: 0,21–0,24 cm. ID.No: 4784. 13. Fekete, fényes, lyukacsos felületen három, síkból kiugró fehér+világos türkizkék kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (343. kép 4), bázisos furata kónuszos. H.: 0,6–0,68 cm, átm.: 1,05–1,15 cm, furat átm.: 0,36–0,4 cm. ID.No: 4785. 14. Sötét vörösesbarna, fényes, lyukacsos felületen hét apró okkersárga dudoros és fehér 7×-en hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (342. kép 6), bázisos, hengeres furattal. H.: 0,7 cm, átm.: 1,1–1,2 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No: 4786. 15. Fekete, fényes, lyukacsos felületen három, síkból kiugró fehér+világos türkizkék kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (343. kép 5), bázisos, kónuszos furattal. H.: 0,6–0,68 cm, átm.: 1,07–1,22 cm, furat átm.: 0,31–0,38 cm. ID.No: 19229. 16. Sötét vörösesbarna, matt, lyukacsos felületen öt apró okkersárga lapos pont és fehér 5×-en hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (343. kép 11), bázisos furata kónuszos. H.: 0,6–0,7 cm, átm.: 1,05–1,1 cm, furat átm.: 0,27–0,3 cm. ID.No: 4787. 17. Lila, fényes, sávosan pusztuló felületű, négyzet átmetszetű, hosszú hasáb alakú áttetsző *üvegyöngy* (343. kép 16), szélei törtek, furata hengeres. H.: 0,6 cm, sz.: 0,5 cm, v.: 0,5 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 4788. 18. Okkersárga, porózus, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (343. kép 11), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,6–0,7 cm, átm.: 1 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 4789. 19. Fekete, fényes, lyukacsos felületen négy fehér+világos türkizkék kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (343. kép 6), bázisos furata hengeres. H.: 0,7 cm, átm.: 1,17–1,26 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No: 19230. 20. Sötétvörös, fényes, lyukacsos felületen 6–6×-os fehér hurokfolyatott rátét és felületük közepén 1–1 okker-

¹⁴⁵ Anyagvizsgálatra elküldve.

sárga vonalfolyatott rátétdíszes, iker lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (342. kép 4), bázisos furata kónuszos. H.: 0,75–0,82 cm, átm.: 1,12–1,3 cm, furat átm.: 0,34–0,4 cm. ID.No: 4790. 21. Fekete, lyukacsos, kopott felületen három okkersárga dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (343. kép 1), bázisos furata hengeres. H.: 1,7 cm, átm.: 0,95–1,1 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No: 4791. 22. Szürkésfekete, matt, lyukacsos, kopott felületen négy, síkból kiugró fehér dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (342. kép 9), bázisos furata kónuszos. H.: 0,6 cm, átm.: 0,9–1,3 cm, furat átm.: 0,32–0,4 cm. ID.No: 4792. 23. Sötétkék, kopott, sérült felületű, deformálódott, négyzet átmetszetű, lecsiszolt sarkú hasáb alakú áttetsző *üveggyöngy* (343. kép 15), furata hengeres. ID.No: 4793. 24. Sötét vörösesbarna, matt, lyukacsos felületen öt okkersárga dudoros és 5×-ös fehér hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (342. kép 13), bázisos furata kónuszos, törött. H.: 0,81–0,91 cm, átm.: 1,2 cm, furat átm.: 0,42–0,48 cm. ID.No: 4794. 25. Fekete, lyukacsos, kopott felületen három, síkból kiugró fehér+világos türkizkék kétrétegű szemes rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (342. kép 10), hengeres furattal. H.: 0,6–0,72 cm, átm.: 1–1,2 cm, furat átm.: 0,38 cm. ID.No: 4795. 26. Okkersárga, porózus, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (343. kép 12), behúzódt bázisú, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,56 cm, átm.: 0,9–0,95 cm, furat átm.: 0,32 cm. ID.No: 4796. 27. Okkersárga, porózus, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (343. kép 13), behúzódt bázisú, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,65 cm, átm.: 0,96 cm, furat átm.: 0,28 cm. ID.No: 4797. 28. Okkersárga, porózus, lyukacsos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (343. kép 14), behúzódt bázisú, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. ID.No: 4798. 29. Fekete, lyukacsos, kopott felületen három (-1), síkból kiugró fehér+világos türkizkék kétrétegű szemes rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (343. kép 7), hengeres furattal. H.: 0,6–0,7 cm, átm.: 0,95–1 cm. furat átm.: 0,31 cm. ID.No: 4799. 30. Sötét vörösesbarna, matt, lyukacsos felületen öt okkersárga dudoros és fehér 5×-en hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb/rövid henger alakú opak *üveggyöngy*, bázisos, hengeres furattal. H.: 0,7–0,8 cm, átm.: 1 cm, furat átm.: 0,41 cm. ID.No: 4800.¹⁴⁶ 31. Szürkésfekete, lyukacsos felületen négy okkersárga dudoros rátétdíszes, lapított gömb/rövid henger alakú opak *üveggyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,6 cm, átm.: 1,1–1,15 cm, furat átm.: 0,4–0,45 cm. ID.No: 4801. 32. Szürkésfekete, lyukacsos felületen négy okkersárga dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (342. kép 12), furata kónuszos. H.: 0,65 cm, átm.: 1,2 cm, furat átm.: 0,44 cm. ID.No: 4802. 33. Sötétvörös alapon hat apró lapos okkersárga pont és körülöttük 6×-os fehér töredezett felületű, hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, furata hengeres. H.: 0,8 cm, átm.: 1,05–1,1 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No: 4803. 34. Okkersárga, porózus, lyukacsos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, behúzódt bázisú, kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,55–0,6 cm, átm.: 0,9–0,98 cm, furat átm.: 0,22–0,3 cm. ID.No: 4804. Gyöngyök kerültek elő a bontás során. 35. Sötétvörös, fényes, irizáló felületen öt világossárga dudoros és fehér 5×-en hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (342. kép 8), bázisos, kónuszos furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,75–0,9 cm, átm.: 1,05–1,2 cm, furat átm.: 0,45–0,5 cm. ID.No: 4806. 36. Hurokban végződő sárgászöld *bronz spatula* (343. kép 21) feküdt a jobb felkarcsont felső vége alatt (állatjártában?), visszahajlított végével a gyöngyök felé. Fűzfalevél alakú pengéje egyik oldalán domború. H.: 10 cm. 37. Hurokban végződő vörösesbarna *bronzkanál*(?) *szárának töredéke* (343. kép 20) feküdt a jobb felkarcsont felső vége alatt (állatjártában?), visszahajlított végével a gyöngyök irányában. H.: 6,3 cm. A kanál fejének(?) töredékei az állkapocs jobb oldala mellől és az állcsúc alól kerültek elő és elporladtak. 38. Trapéz alakú *vascsat* (343. kép 19) feküdt a bal combnyakcsonton. Hátlapján vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány látható. H.: 3,2 cm, sz.: 2,7×3,2 cm. 39. Kerek, ún. négyküllős nomád *bronztükrő* (343. kép 22) feküdt a bal combcsont felső vége és a kézcsontok között 5 cm vastag földrétegen, ónozott, sima előlappal felfelé. Hátdoldalának széle és a közepén kialakított fülnél négy rövid egyenes, egymással találkozó domború gerinc van. Átm.: 5,2 cm.

763. *sír* (M/30). Füles aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. H.: 230 cm, sz.: 95 cm, m.: 95 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésfekete foltként, határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír két hosszabbik oldalában, a nyelés alatt 55 cm mélyen egy-egy 11 cm magas és 13 cm mély vájat volt. A sír felső rétegében egy ló és egy szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok), hiányos maradványa került elő 25–30 cm-re a sír alja felett, részben a két hosszoldalra kialakított padkán. A sír alján 40–50 éves *férfi* erősen bolygatott, kirabolt, hiányos vázmaradványa került elő. A koponya hátrabillent, arccsontja összetörve, a bal mellkas és karcsont, a medencelapát, illetve a két, párhuzamosan fekvő lábcsonk maradt meg.

¹⁴⁶ A 30–31. és a 33–34. gyöngymelléklet anyagvizsgálatra elküldve.

Állatmelléklek

1. Egy 6–8 éves mén koponyája feküdt fejtetőre fordulva a sír északnyugati negyedében, orral északkeleti irányban. *Lábcsonthainak töredékei* a sír délnyugati feléből kerültek elő. 2. Egy 7–8 éves bika koponyája feküdt a bal oldalán a sír délkeleti negyedében, orral északkeleti irányban. *Lábcsonthainak töredékei* a sír délnyugati feléből kerültek elő.

A *maturus* korú mén lelete

3. Karikás végű, csuklós, *vas csikózábla* (344. kép 2) feküdt töredékes állapotban a fejtetőre fordult lókoponya fogai között. Szárainak keresztmetszete négyszög. A bal szár végkarikájának belső oldalán, egy körömyi felületen vasoxiddal konzerválódott famaradvány látható. A jobb szár h.: 10,6 cm, karikájának külső átm.: 3,6 cm.

A *maturus* korú férfi melléklei

4. Ismeretlen *vaseszköz(?)* (344. kép 7) került elő a sír betöltéséből. Lemezesre vált. Ragasztott. H.: 16,2 cm. 5. Egyélű, egyenes *vaskés két töredéke* (344. kép 6) került elő a sír betöltéséből. 6. *Obszidián penge* (344. kép 1) került elő a sír betöltéséből.

A viselet leletei

7. Négyzetes *vascsat* (344. kép 3) került elő töredékes állapotban a medence környékéről. H.: 2,9 cm., sz.: 2,8 cm. 8. Négyzetes *vascsat* (344. kép 4) került elő töredékes állapotban a medence környékéről. Sz.: 2,8 cm. 9. Téglalap alakú *vascsat* (345. kép 5) került elő töredékes állapotban a medence környékéről. Hátoldalán vasoxiddal konzerválódott bőr látható. H.: 3,4 cm.

770. sír (G/8; 345. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNy. Az akna h.: 200 cm, sz.: 65 cm, m.: 40–100 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna foltjának északkeleti fele élénksárga, míg délnyugati fele barnásszürke színnel jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy ló részleges (koponya és csonkolt – a radius és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő 5–25 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna aljának északkeleti harmada vízszintes, míg a fülkéhez közelebb eső része 25°-os lejtésű volt. Az akna délnyugati végében, a lókoponya alatt a betöltés fekete, a fülke szájának a magassága az akna délnyugati falának síkjában 60 cm volt. A fülke h.: 290 cm, sz.: 70–100 cm, m.: 100–200 cm. A teknős aljú, a medencéig 30°-os lejtésű, majd onnan szinte vízszintes kialakítású fülkében koporsóban eltemetett 40–50 éves férfi hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású vázmaradványa került elő 6–10 cm vastag betöltésen. Összeroppant koponyája a jobb oldalán feküdt, válla összehúzva, csigolyái nagyrészt állatjártattal bolygatva, karsontjai a bordák mellett, lábcsonthai párhuzamosan feküdtek. A fülke betöltéséből vett földmintában kevés pollen: Polygonum(?) (keserűfű), Gramineae (fűfélék). A makroszkopikus vizsgálat során Gramineae(?) (fűfélék) részben elszenesedett szármaradványát és (Salix?)(fűz) maradványát figyelték meg. Az archaeobotanikai vizsgálat nem talált növényi/szerves maradványt.

Állatmelléklet

1. Egy 2–2,5 éves mén koponyája feküdt a jobb oldalán az akna délnyugati végében, orral délnyugati irányban. *Mellső lábcsonthai* a koponya alatt, illetve mellett feküdtek, patákkal délnyugati irányban. *Hátsó lábcsonthai* és *farokcsigolyái* a koponya mögött kerültek elő az akna középső harmadában, párhuzamosan, patákkal ugyancsak délnyugati irányban.

A mén leletei

2. Karikás végű, csuklós, *vas csikózábla* (346. kép 2) feküdt a ló fogai között. Szárainak keresztmetszete négyszög. Bal szár h.: 11,5 cm, a jobb szár h.: 11 cm. A zablakarika külső átm.: 3,4 cm, belső átm.: 2 cm. 3. Hurkos fülű *vas-kengyel* (346. kép 3) feküdt a fülke közepén, a fülke alja felett 85 cm-rel, másodlagos helyen, állatjártatban. Talpalója egyenes, szárainak keresztmetszete rombusz. Kiegészített. Mag.: 13,3 cm, belső sz.: 10 cm, talpalójának sz.: 2,2 cm. 4. Két egymásba fűzött *vaskarika* (346. kép 4) feküdt a lókoponya tetejének vonalába, az akna északnyugati fala mellett. Átm.: 1,8 cm.

A *maturus* korú férfi melléklei

5. Okkersárga, helyenként szürkésfekete foltos, szabad kézzel formált, tölcseres szájú *edény* (346. kép 5) állt a jobb kar külső oldala mellett, a koporsón kívül. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal, apró kavicsal és kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete érdes, a soványító anyag szemcséi (0,4 cm) kidudorodnak. Felülete horpadásos,

vékony agyagmáz fedi. Közepesen hosszú pereme ferde, tölcésesen kihajló, lekerekített. Válla erőteljesen kiugrik, aszimmetrikus kiképzésű, oldalra húz. Mag.: 19,9 cm, pátm.: 10,6–11,1 cm, fátm.: 10,1 cm. (VIDA 1999 IIIA1/c1 típus) 6. Egyélű, egyenes, középső nyélállású *vaskés* (345. kép 5) feküdt a két combcsont között. Nyelének mindkét és pengéjének egyik oldalát vasoxiddal konzerválódott famaradvány borítja, másik oldalának egy részét textiltöredék. H.: 18 cm, ebből a nyél h.: 4,2 cm.

A viselet leletei

7. Téglalap keresztmetszetű, ovális *bronzkarika* (345. kép 3) került elő a jobb alkarcsont külső oldala mellett. Egyik vége hegyes, a másik egyenes. H.: 2,8 cm, sz.: 1,4 cm. 8. Téglalap alakú *vascsat* (345. kép 4) feküdt a két combcsont között. A csatkeret forgó felőli szárán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány látható. H.: 3,6 cm, sz.: 3,3 cm. 9. *Vascsat töredéke* (346. kép 1) került elő a fülke bontása során.

775. *sír* (K/6). Földmunka során, humuszban ásóval megtalált edény. M.: 55 cm. Feketésszürke, sárga és barna foltos, szabad kézzel formált *edény* (322. kép 12). Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kevés kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete egyenetlenül elmunkált, horpadásos, repedezett. Felületét vékony agyagmáz fedi. Közepesen hosszú pereme tölcésesen kihajló, elvékonyodik. Válla erőteljes, vékony falú, aszimmetrikus kiképzésű. A talpnál összeszűkül, alja kitüremkedik, egyenes. Mag.: 15,6 cm, pátm.: „10,2” cm, fátm.: 7,9–8,4 cm. (VIDA 1999 IIID5/a2 típus) Az edényből vett földminta gyakorlatilag pollenmentes volt, csupán egy-két Gramineae (fűfélék) pollenjét lehetett meghatározni. A makroszkopikus vizsgálat kevés elszenesedett növényi maradványt, trachea (légcső) töredéket mutatott ki. Az archaeobotanikai vizsgálat nem talált növényi/szerves maradványokat.

777. *sír* (K/6; 347. kép 1–2). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. Az akna h.: 180 cm, sz.: 70–75 cm, m.: 45–100 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna foltjának északkeleti fele élénksárga, míg délnyugati fele barnásszürke színnel jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír aknájának kiásása során, annak keleti sarkával átvágták a 800. sír aknájának nyugati sarkát. Az aknában egy-egy ló, szarvasmarha és juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő 5–8 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna aljának északkeleti harmada közel vízszintes, míg a fülkéhez közelebb eső része 30°-os lejtésű volt. Az akna délnyugati negyedében, az állatok hátsó lábcsontjai és az akna délnyugati vége között a betöltés fekete volt. A fülke h.: 235 cm, sz.: 65–70 cm, m.: 100–170 cm. A teknős aljú, 30°-os lejtésű fülkében 23–x éves *férfi* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású vázmaradványa került elő 4–8 cm vastag betöltésen. A koponyája előre- és jobb oldalára billent, karcsonjtjai a bordák mellett, lábcsontjai párhuzamosan feküdtek.

Állatmellékletek

1. Egy 1½–2 éves ló koponyája feküdt az állkapcsán az akna keleti negyedében, orral északi irányban. *Mellső lábcsontjai* a koponya mögött kerültek elő, a jobb a délkeleti, a bal az északnyugati fal mellett, a *hátsó lábcsontok* és a *farokcsigolyák* párhuzamosan az akna délnyugati végében. 2. Egy 2–2½ éves *tehén koponyája* feküdt a jobb oldalán az akna északi negyedében, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsontjai* a koponya mögött kerültek elő, a *hátsó lábcsontok* az akna délnyugati végében, a lólábcsontok alatt. 3. *Infans korú* (1 éves) juh koponyája feküdt a bal oldalán a tehénkoponya vége és a kengyel alatt, orral északi irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai* a koponya mögött kerültek elő az akna délnyugati végében.

A fiatal ló leletei

4. Karikás végű, csuklós, *vas csikózábla* (348. kép 1) feküdt a ló fogai között. Szárainak keresztmetszete négyszög. Szárainak h.: 10 cm. A zablakarika külső átm.: 3,4 cm, belső átm.: 2 cm. 5. Hosszúfülű *vaskengyel* (348. kép 6) feküdt az oldalán, a tehénkoponya mögött, fülével nyugati irányban. Szárainak keresztmetszete rombusz. Ívelt talpalójának külső oldalán, középen gerinc fut végig. A talpaló keresztmetszete domború. Fülének felső részén, annak mindkét oldalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány látható. Mag.: 16 cm, belső sz.: 9,7 cm, talp sz.: 2,6 cm. 6. Téglalap alakú *vascsat* (348. kép 5) feküdt töredékes állapotban hátoldalával felfelé. A pecek hegye délkeleti irányban feküdt a jobb mellső lólábcsont végénél, a pata külső oldala mellett. H.: 4,2 cm. 7. Téglalap alakú *vas hevedercsat* (348. kép 2) feküdt hátlappal felfelé, pecekkel északnyugati irányban a bal mellső lólábcsont végénél, a pata belső oldala mellett. Előlapján vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány látható. H.: 4,3 cm, sz.: 3,8 cm. 8. Ovális alakú *vascsat*

(348. kép 3) állt az oldalán a kengyel és a mellső tehénlábsont mögött. Hátoldalán, a pecek forgójánál és hozzákapcsolódva önállóan, vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány (348. kép 7) került elő. H.: 3,9 cm, sz.: 4,3 cm. 9. Hosszúfülű *vaskengyel* (348. kép 4) feküdt az akna déli sarkában, a jobb hátsó lólábsont végén, fülével északi irányban. Szárainak keresztmetszete rombusz, füle töredékes. Ívelt talpalójának külső oldalán, középen gerinc fut végig. A talpaló keresztmetszete domború. Mag.: 13,5 cm, belső sz.: 9,9 cm, talp sz.: 2,3 cm.

Az emberi váz mellékletei

10. *Adultus korú juh ágyéksigolyája* került elő a bal combcsont külső oldala mellett, állatjáratból. 11. Bronzlemez-ből hajlított U alakú *peremveret* (347. kép 12) és téglalap keresztmetszetű bronzdrótból hajlított négyszögletes, illetve ácskapocs alakú *kapcsok* (347. kép 7–11, 13) kerültek elő a bal váll mögött egy vonalban, 3 cm vastag betöltésen. A peremveret a bal felkarcsont vége mögött feküdt. A peremveret által közrefogott fa száliránya merőleges volt a lemez síkjára. Felerősítését a két sarkában lévő bronzszegecs biztosította. H.: 1,8 cm, sz.: 1,8 cm, v.: 0,9 cm. A négyszögletes kapcsok h.: 1,6 cm, sz.: 1,2 cm. Az ácskapocs alakú kapocs h.: 1,4 cm, sz.: 0,7 cm. 12. Egyélű, ívelt pengéjű *vasborotva?* (347. kép 14) feküdt a jobb alkarcsontok alsó vége és a kézfej csontjai alatt, hegyével a láb irányában. Pengéje középen S alakban meghajlított, hegye a markolattal enyhe szöveget zár be. Nyéltüskéjének mindkét oldalát vasoxiddal konzerválódott farost fedi. H.: 20,5 cm, ebből a nyéltüske h.: 5 cm.

A viselet leletei

13. Téglalap alakú *vascsat* (348. kép 8) feküdt az első ágyéksigolya jobb oldalán. A pecek hegye a jobb könyök irányában feküdt. H.: 4,4 cm, sz.: 4 cm. 14. Kerek átmetszetű *vaskarika* (348. kép 10) feküdt a jobb alkarcsontok alsó végén. Átm.: 3,7 cm. 15. Téglalap alakú *vascsat* (348. kép 9) feküdt a két combcsont között, a pecek hegye a jobb csukló irányában feküdt. H.: 4,3 cm, sz.: 4 cm. 16. Mindkét végén félköríves, egyélű *vaslemez* (347. kép 3) feküdt a bal kézcsontok és a combcsont felső vége között. Előlapján feküdt a két kova és az üvegtöredék. Hátoldalán két szálból sodort, vasoxiddal konzerválódott zsinór van. H.: 5,8 cm, sz.: 1,6 cm. 17–18. Egy-egy szürkésárga és vörösesbarna *kova* (347. kép 4–5) feküdt a vaslemez alsó szélén. 19. Világoszöld, gömb alakú *üvededény töredéke* (347. kép 6) feküdt a vaslemez alsó szélén.

787. sír (K/7; 329. kép 14). Aknasír. T.: ÉK–DNy, 50–230°. H.: 125 cm, sz.: 50 cm, m.: 42 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna anyagostalajon. A sírból két juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok), hiányos maradványa került elő. A sír alján 3–4 éves gyermek hiányos, bolygatott (kirabolt?) vázmaradványa került elő. Csak az összeroppant koponyacsontok feküdtek a helyükön, a hosszúcsontok a sír északi sarkában, magasabb szinten kerültek elő.

Állatmellékletek

1. *Adultus korú juh koponyája, mellső és hátsó lábsontjainak töredékei* kerültek elő a sír délnyugati felében, a nyésés alatt 15–25 cm mélyen. 2. *Infans korú (6–8 hónapos) juh koponyája, mellső és hátsó lábsontjai* feküdtek a sír délnyugati végében, a sír alján.

Az infans I. korú gyermek melléklete

3. Okkersárga, helyenként barnás, szürkésfekete foltos, szabad kézzel formált, közepesen hosszú tölcséres szájú *edény* (329. kép 17) feküdt az oldalán, szájával délkeleti irányban, a koponya mögött. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal, apró egyenletes nagyságú kavicsal és kevés kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete horpadásos, vékony agyagmáz fedi, repedezett. Pereme tölcséresen kihajló, kifelé lejtően ferdére levágott. Válla lecsapott. Vastag falú, nehéz edény. Mag.: 13,3 cm, pátm.: 9,7–10 cm, fátm.: 7,8 cm. (VIDA 1999 IIID2/b2 típus) Az edényből vett földminta pollenmentes volt. Az archaeobotanikai vizsgálat során kenyér/kása 114 darab szenült töredéke került elő.

A viselet leletei

Két gyöngy került elő az edény alatt. 4. Türkizzöld felületen három lapos fehér pont rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (329. kép 15), bázisos furata hengeres. H.: 0,45–0,5 cm, átm.: 0,9 cm, furat átm.: 0,35 cm. ID.No: 4807. 5. Sötétvöröses sárgás, matt felületen három lapos fehér pont rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (329. kép 16), bázisos, hengeres furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,65–0,75 cm, átm.: 1,05 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 4808.

788. sír (K/8; 344. kép 8–9). Padmalyos sír. T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. Az akna h.: 160 cm, sz.: 70 cm, m.: 20–35 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke betöltése apró agyagrögökkel keverten

jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. Az aknában egy szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok), hiányos maradványa feküdt 3–5 cm vastag betöltésen. Az akna jelentkezési szintje alatt 20 cm mélyen, 20–25 cm szélességben az akna északnyugati falával párhuzamosan a betöltés – amely lefelé egyre szélesebb lett – feketére és zsíros tapintására váltott. Az akna alján markánsan kirajzolódott a padmaly száját kitöltő betöltés. Az akna alja a délkeleti faltól egyenletesen lejtett a padmaly felé. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 135 cm, sz.: 55 cm, m.: 35–55 cm. A padmaly oldalfalai lefelé szűkültek, végei íves kialakításúak voltak. Az északnyugati irányban mélyülő padmalyban *infans I. korú gyermek* koponyatöredékei és tejfogai kerültek elő.

Állatmelléklet és lelete

1. Egy 1½–2 éves tehén koponyája feküdt a jobb oldalán az akna északkeleti végében, orral keleti irányban. *Mellső lábcsonkjai* a koponya két oldalán kerültek elő, a *hátsó lábcsontok* az akna nyugati negyedében. 2. Kerek átmetszetű *vaskarika töredéke* (343. kép 10) feküdt a tehén állkapcsa előtt.

789. sír (J/8; 344. kép 11). Aknasír. T.: ÉK–DNy, 56–236°. H.: 100 cm, sz.: 35–40 cm, m.: 22 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke betöltése jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír alján *infans I. korú (2–3 éves) gyermek* tejfogai kerültek elő.

792. sír (J/8; 349. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 52–232°. Az akna h.: 250 cm, sz.: 75–80 cm, m.: 40–110 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna faltjának északkeleti fele élénksárga, míg délnyugati fele barnásszürke színnel jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy-egy szarvasmarha és juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő 5–30 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna aljának északkeleti kétharmada közel vízszintes, míg a fülkéhez közelebb eső része meredek, 30-os° volt. Az akna délnyugati negyedében a betöltés fekete volt. A fülke h.: 230 cm, sz.: 70–75 cm, m.: 110–215 cm. A 30-os° lejtésű, teknős aljú fülkében 23–30 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású vázmaradványa került elő 2–3 cm vastag betöltésen. A koponya előrebíllent, bordái, csigolyái részben felszívódtak, kar- és lábcsonkjai párhuzamosan feküdtek.

Állatmellékletek

1. Egy 10–12 hónapos tehén koponyája feküdt az akna délnyugati végében, orral délnyugati irányban. *Mellső lábcsonkjai* a koponya mögött kerültek elő, a *hátsó lábcsontok* az akna közepén. 2. *Infans korú (6–8 hónapos) juh koponyája* feküdt a tehén koponyája alatt, *mellső lábcsonkjai* a koponya mellett kerültek elő, a *hátsó lábcsontok* a koponya mögött.

Az *adultus* korú nő melléklete

3. Feketésbarna anyagú, rossz megtartású, omlékony, kettős csonkakúp alakú *orsógomb* (349. kép 3) feküdt a palástján a jobb felkar felső végének külső oldala mellett. Átm.: 4,3 cm, v.: 3 cm.

A viselet leletei

Nyaklánc gyöngyei feküdtek az állkapocs jobb oldala mellett, az állkapocs előtt a koponya bal oldaláig (350. kép 1). Leírásuk a felfűzés sorrendjében: 4. *Vaskapocs* a koponya jobb oldala mellett. Elporladt. 5. Sötét kékeszöld, kopott, irizáló felületű, deformálódott, 2×-en összetett lapított gömb alakú áttetsző *üveggyöngy* (349. kép 2), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 1 cm, átm.: 0,72–0,8 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 4820. 6. Világos sárgászöld, irizáló, lyukacsos felületű, 2×-en összetett, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (350. kép 3), kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,8–0,9 cm, átm.: 0,75–0,8 cm, furat átm.: 0,3–0,35 cm. ID.No: 4810. 7. Világoszöld, forgatott, repedezett felületű, deformálódott, 2×-en összetett lapított gömb alakú áttetsző *üveggyöngy* (350. kép 4), kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,85 cm, átm.: 0,7–0,8 cm, furat átm.: 0,2–0,22 cm. ID.No: 4819. 8. Szürkés világoszöld, irizáló, lyukacsos felületű, deformálódott, 3×-an összetett lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (350. kép 5), kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 1,1–1,22 cm, átm.: 0,65–0,7–0,75 cm, furat átm.: 0,25–0,3 cm. ID.No: 4809. 9. Világoskék, forgatott, irizáló felületű, 2×-en összetett lapított gömb alakú fényáteresztő *üveggyöngy* (350. kép 6), kónuszos furatában feketés elszíneződéssel. H.: 1 cm, átm.: 0,7–0,73 cm, furat átm.: 0,25–0,3 cm. ID.No: 19231. 10. Világoszöld, forgatott felületű, deformálódott, lapított gömb alakú áttetsző *üveggyöngy* (350. kép 7), kónuszos furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,5 cm, átm.: 0,8 cm, furat átm.: 0,32–0,38 cm. ID.No: 4835. 11. Fehér, forgatott felületű, deformálódott, lapított gömb alakú áttetsző *üveggyöngy* (350. kép 8), kónuszos furattal. H.: 0,35–0,4 cm, átm.: 0,65 cm, furat átm.: 0,25–0,28 cm. ID.No: 4830. 12. Sötétkék, matt, fehéresen pusztuló felületének négy

oldalán négy vörösesbarna+világossárga+világoszöld lapos háromrétegű pávaszemes, irizáló felületű, betétdíszes, négyzet átmetszetű, hosszú hasáb alakú opak *üvegyöngy* (350. kép 9), hengeres furattal. H.: 1 cm, sz.: 0,82 cm, v.: 0,82 cm, furat átm.: 0,32–0,36 cm. ID.No: 4826. 13. Világoszöld, forgatott, fehéresen irizáló felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (350. kép 10), kónuszos furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,4 cm, átm.: 0,65 cm, furat átm.: 0,26–0,3 cm. ID.No: 4840. 14. *Ezüstlemez töredékei*. 15. Fehéres világoskék, tekercselt felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (350. kép 11), hengeres furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,67 cm, átm.: 0,35 cm, furat átm.: 0,33 cm. ID.No: 19232. 16. Világossárga, matt, porózus felületű, deformálódott, lapított gömb (köles) alakú opak *üvegyöngy* (350. kép 12), hengeres furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,3 cm, átm.: 0,4 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No: 4836. 17. Világos kékeszöld, forgatott, fehéresen pusztuló felületű, lapított gömb alakú áttetsző *üvegyöngy* (350. kép 13), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,35 cm, átm.: 0,82 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 4821. 18. Barnássárga, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (350. kép 14), hengeres furattal. H.: 0,4 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 19233. 19. Sötétkék, matt, fehéresen irizáló, pusztuló felületű, oldalain négy vörösesbarna+fehér+kék háromrétegű pávaszemes (-3 db) betétdíszes, négyzet átmetszetű, hosszú hasáb alakú opak *üvegyöngy* (350. kép 15), hengeres furattal. H.: 1 cm, sz.: 0,9 cm, v.: 0,9 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No: 4823. 20. Sötét türkizkék, kopott, forgatott felületű, hosszú bikónikus alakú *üvegyöngy* (350. kép 16), kónuszos furattal. H.: 0,7 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,2–0,25 cm. ID.No: 4827. 21. Barnás okkersárga, kopott barna mázas, tekercselt felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (350. kép 17), hengeres furattal. H.: 0,35 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No: 4813. 22. Barnás okkersárga, matt, kopott felületű lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (350. kép 18), kónuszos furattal. H.: 0,4 cm, átm.: 0,55 cm, furat átm.: 0,2–0,22 cm. ID.No: 4814. 23. Sötét vörösesbarna, fényes, lyukacsos felületű, hosszú bikónikus alakú opak *üvegyöngy* (350. kép 19), kónuszos furattal. H.: 0,7 cm, átm.: 0,65 cm, furat átm.: 0,2–0,25 cm. ID.No: 4829. 24. Világoskék, fehéresen pusztuló, forgatott felületű, deformálódott, lapított gömb alakú áttetsző *üvegyöngy* (350. kép 20), hengeres furattal. H.: 0,55 cm, átm.: 0,7–0,8 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 4822. 25. Kékeszöld, tekercselt, töredezett felületű, gyűrű alakú opak *üvegyöngy* (350. kép 21), hengeres furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,4 cm, átm.: 0,65–0,8 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 4818. 26. Türkizkék, lyukacsos, kopott, fehéresen pusztuló, tekercselt felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,45 cm, átm.: 0,65 cm, furat átm.: 0,25–0,3 cm. ID.No: 4817. 27. Világoszöld, felületén forgatás nyomával, lapított gömb alakú fényát-eresztő *üvegyöngy fél töredéke*, hengeres furattal. H.: 0,4 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 4824. 28. Barnássárga, kopott, matt felületű, deformálódott, 2×-en összetett lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (350. kép 22), hengeres furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,71 cm, átm.: 0,6–0,75 cm, furat átm.: 0,22 cm. ID.No: 4833. 29. Barnássárga, kopott, matt felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (350. kép 23), hengeres furattal. H.: 0,4 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No: 4832. 30. Világosbarna, kopott mázas felületű, 2×-en összetett lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (350. kép 24), bázisos furata hengeres. H.: 0,42 cm, átm.: 0,52–0,58 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No: 4831. 31. Barnás okkersárga, matt, kopott felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (350. kép 25), kónuszos furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,21–0,35 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,18–0,2 cm. ID.No: 4825. 32. Világos sárgászöld, lyukacsos, kopott, irizáló felületű, csonka kúp alakú opak *üvegyöngy* (350. kép 26), kónuszos furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,42 cm, átm.: 0,85 cm, furat átm.: 0,3–0,35 cm. ID.No: 4811. 33. Türkizkék, fehéresen pusztuló, forgatott felületű, kúp alakú opak *üvegyöngy* (350. kép 27), kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,5 cm, átm.: 0,8 cm, furat átm.: 0,26–0,3 cm. ID.No: 4837. 34. Világossárga, rövid henger (köles) alakú opak *üvegyöngy* (350. kép 28), kónuszos furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,3 cm, átm.: 0,4 cm, furat átm.: 0,21–0,25 cm. ID.No: 4812. 35. Világos türkizzöld, matt, lyukacsos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (350. kép 29), kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,4 cm, átm.: 0,75 cm, furat átm.: 0,25–0,3 cm. ID.No: 4815. Szórvány gyöngyök kerültek elő a sír betöltéséből. 36. Világoskék, forgatott, irizáló felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (350. kép 30) (2 db-ban), kónuszos furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,5 cm, átm.: 0,78 cm, furat átm.: 0,25–0,3 cm. ID.No: 4838. 37. Világoskék, forgatott, irizáló felületű, 2×-en összetett lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (350. kép 31), kónuszos furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,9 cm, átm.: 0,7–0,8 cm, furat átm.: 0,25–0,3 cm. ID.No: 4839. 38. Világos türkizkék, forgatott felületű, lapított gömb alakú áttetsző *üvegyöngy* (350. kép 32) (2 darabban), hengeres furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,25 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No: 4842. 39. Barnás okkersárga, kopott, matt felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (350. kép 33), kónuszos furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,25 cm, átm.: 0,55 cm, furat átm.: 0,22–0,26 cm. ID.No: 4841. 40. Világoszöld, matt, lyukacsos, irizáló felületű, deformálódott, lapított gömb alakú áttetsző *üvegyöngy* (350. kép 34) (2 darabban), kónuszos furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,32 cm, átm.: 0,62 cm, furat átm.: 0,2–0,25 cm. ID.No: 4816. 41. Barnássárga, matt, kopott felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (350. kép 35), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,4 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No: 4828. 42. Barnássárga, matt, kopott felületű, lapított gömb/gyűrű alakú opak *üvegyöngy* (2 darabban), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,45 cm, átm.: 0,3 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No: 4834. 43. Négyzet alakú *vascsat* (348. kép 4) fektűt a bal szeméremcsont előtt. Hátdoldalán és csuklós részéhez kapcsolódva vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. H.: 2,6 cm, sz.: 2,7 cm.

794. sír (H/8; 351. kép 1–2). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNY, 68–248°. Az akna h.: 205 cm, sz.: 80–110 cm, m.: 60–105 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna foltjának északkeleti fele élénksárga, míg délnyugati fele barnásszürke színnel jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő 5–15 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna aljának északkeleti harmada közel vízszintes, míg a fülkéhez közelebb eső része először 20°-os, majd 35°-os szögben lejtett. Az akna délnyugati negyedében az állatok hátsó lábsontjai és az akna délnyugati vége között a betöltés fekete és zsiros tapintású volt. A 30°-os lejtésű fülke h.: 225 cm, sz.: 80–90 cm, m.: 105–190 cm. A teknős aljú fülkében, koporsóban eltemetett 23–x éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő 2–5 cm vastag betöltésen. A koponyája és állkapcsa kifordult helyzetben, állatjázat által bolygatva, vállá összehúzza, karcsontjai a bordák mellett, lábsontjai párhuzamosan feküdtek. A lábfejek csontjai „spicbe”.

Állatmellékletek

1. Egy 4 éves tehén koponyája feküdt a bal oldalán az akna északi negyedében, orral északi irányban. Mellső lábsontjai a koponya mellett és mögött kerültek elő, a hátsó lábsontok és a farokcsigolyák az akna délnyugati végében. 2. Infans korú (6–8 hónapos) juh rossz megtartású koponyája és hiányos, töredékes lábsontjai kerültek elő az akna délnyugati feléből.

A viselet leletei

3. Nagy gömbcsüngős ezüsfülbevaló karikájának töredékei kerültek elő a kifordult állkapocs alól, gömbcsüngője (351. kép 3) a bal mellkas közepén, a bordák között. Gömbcsüngőjéhez három vagy négy kisebb gömbbel kapcsolódott a karika. A gömbcsüngő átm.: 1,7 cm. Gyöngyök kerültek elő a nyaktájékon, a felszedés során. 4. Sötét vörösesbarna, matt, kopott felületen 7×-es fehér hurokfolyatott és a gyöngytest közepén egy széles okkersárga vonalfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak üveggyöngy (351. kép 5), hengeres furattal. H.: 0,55–0,6 cm, átm.: 0,9 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No: 4843. 5. Sötét vörösesbarna, matt, kopott felületen öt dudoros és a bázisos furat körül egy fehér vonalfolyatott rátétdíszes, rövid henger alakú opak üveggyöngy (351. kép 4), hengeres furattal. H.: 0,7–0,9 cm, átm.: 0,9–1,1 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No: 4844. 6. Trapéz alakú vascsat (351. kép 6) feküdt a jobb térd külső oldala mellett, pecekkel a lábfej irányában, 3 cm vastag betöltésen. H.: 3,4 cm, sz.: 3–3,7 cm.

800. sír (K/6–7; 352. kép 1–2). Padmalyos sír. T.: ÉK–DNY, 50–230°. Az akna h.: 240 cm, sz.: 65 cm, m.: 60–75 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke betöltése apró agyagrögökkel keverten jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. Az aknában egy ló és két juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa feküdt 5–16 cm vastag betöltésen. Az akna alján markánsan kirajzolódott a padmaly száját kitöltő, az északnyugati fallal párhuzamos fekete betöltés. Az akna alja enyhén lejtett a padmaly felé. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 245 cm, sz.: 60–65 cm, m.: 75–80 cm. A padmaly oldalfalai lefelé szűkültek, végei íves kialakításúak voltak. A teknős aljú padmalyban 23–x éves férfi hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású csontváza került elő 2–3 cm vastag betöltésen. Koponyája, csigolyái és bordái elporladtak, kar- és lábsontjai párhuzamosan feküdtek.

Állatmellékletek

1. Egy 2–2½ éves ló koponyája feküdt az állkapcsán az akna északkeleti végében, orral északkeleti irányban. Mellső lábsontjai a koponya mögött kerültek elő, patákkal északkeleti, a hátsó lábsontok az akna délnyugati végében párhuzamosan, patákkal délnyugati irányban. 2. Adultus korú juh koponyája feküdt a jobb oldalán az akna délnyugati harmadában, orral északkeleti irányban. Mellső és hátsó lábsontjai a koponya mögött kerültek elő az akna délnyugati végében. 3. Infans korú (6–8 hónapos) juh koponyája feküdt a jobb oldalán az akna délnyugati végében, orral délkeleti irányban. Mellső és hátsó lábsontjai a koponya körül kerültek elő az akna délnyugati végében.

A juvenis korú ló lelete

4. Aszimmetrikus szájasú, végkarikás kiképzésű, csuklós vas csikózabla (352. kép 3) került elő a ló állkapcsai között. A két karika végéhez még egy-egy kisebb karikát kovácsoltak.¹⁴⁷ A kisebb karika nélkül a bal szár h.: 9 cm, a jobb szár h.: 8 cm.

¹⁴⁷ A méreteket és a zabla formáját a bontás során tudtuk megfigyelni.

A viselet leletei

5. Kerek átmetszetű *vaskarika* (352. kép 4) feküdt a jobb alkarcsont felső végének belső oldala mellett. Egyik széléhez vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány kapcsolódik. Átm.: 3,5 cm. 6. Ovális *vascsat* (352. kép 5) feküdt a jobb medencelapát felső szélé mögött. Átm.: 3,3×3,5 cm. 7. Téglalap alakú, benyomott oldalú *vascsat* (352. kép 6) feküdt a jobb medencelapát belső oldalán. H.: 3,8 cm, sz.: 2,5×3,3 cm.

801. sír (F/8; 352. kép 7–8). Kétoldali padkás aknasír. T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. H.: 160 cm, sz.: 75 cm, m.: 75–80 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír két hosszabbik oldalában, a nyesés alatt 40 cm mélyen egy-egy 10–12 cm széles padka volt. Az akna felső rétegében egy szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt a sír alja felett 25–40 cm magasan, részben a két padkán. A sír alján *infans II. korú (10–12 éves) gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő. A koponya a jobb oldalán feküdt, vállá összehúzva, karcsontjai a bordák mellett, lába kissé széttartva.

Állatmellékletek

1. Egy 4 éves *bika koponyája* feküdt a jobb oldalán a sír déli negyedében, orral délkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsontrajzok* és a *farokcsigolyák* a sír délnyugati végéből kerültek elő. 2. *Infans korú (3–6 hónapos) juh koponyája* feküdt töredékes állapotban a sír délnyugati végén, a nyesési szinten. *Mellső és hátsó lábcsontrajzok* szintén a sír délnyugati végéből kerültek elő.

802. sír (J/8; 353. kép 7). Aknasír. T.: KÉK–NyDNy, 70–250°. H.: 170 cm, sz.: 70 cm, m.: 30 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. Az akna felső rétegében egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok), hiányos maradványa feküdt. A sír alján *infans I. korú (4–5 éves) gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, hiányos (kirabolt?) vázmaradványa került elő koporsóban. A koponya töredékes állapotban, bordái, csigolyái és a két medencelapát hiányzott, kar- és lábcsontrajzok hiányosan kerültek elő.

Állatmelléklet

1. *Adultus korú juh koponyája és lábcsontrajzainak töredékei* kerültek elő a sír délnyugati végében.

A viselet leletei

2. *Nagy gömbcsüngős ezüstpülbevaló* (353. kép 6) került elő töredékes állapotban a koponya környékén. A két fél-gömbből álló csüngő átm.: 1,5 cm. A karika átm.: 1,9 cm. 3. Sötét vörösesbarna felületen négy fehér dudoros és 4×-es fehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (353. kép 5), bázisos furata hengeres. H.: 0,7–0,8 cm, átm.: 1,1 cm, átm.: 0,35 cm. ID.No. 4845. 4. *Vascsat* töredékei (353. kép 8) kerültek elő a medence táján.

809. sír (J/7). Üres aknasír. T.: ÉK–DNy, 50–230°. H.: 100 cm, sz.: 46 cm, m.: 30 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke betöltése jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír közepén, 20 cm mélyen egy 60×30 cm-es, kissé a testformára emlékeztető folt rajzolódott ki.

814. sír (G/8; 353. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNy. Az akna h.: 180 cm, sz.: 85–90 cm, m.: 40–100 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna foltjának északkeleti fele élénksárga, míg délnyugati fele barnásszürke színnel jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában két szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő 5–15 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna aljának északkeleti harmada közel vízszintes, míg a közepe enyhén lejtős, a délnyugati harmada meredek volt. Az akna délnyugati negyedében, az állatkoponyák és az akna délnyugati vége között a betöltés fekete volt. A fülke szája az akna délnyugati falának síkjában 65 cm magas volt. A fülke h.: 235 cm, sz.: 75–80 cm, m.: 100–185 cm. A 25°-os lejtésű, teknős aljú fülkében egy koporsóban temetett *23–x éves nő* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz

megtartású vázmaradványa került elő 4–7 cm vastag betöltésen. Koponyája összeroppant, a jobb oldala végig állatjárat által bolygatva, karcsonjtjai a bordák mellett, lábsontjai párhuzamosan feküdtek. A két végén félköríves koporsó közepén összeszűkült.

Állatmelléklet

1. Egy 2–2½ éves tehén koponyája feküdt a bal oldalán az akna délnyugati végében, orral nyugati irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya mögött feküdtek, a *hátsó lábsontok* és a *farokcsigolyák* az akna északkeleti végében párhuzamosan, ujjakkal északkeleti irányban. 2. *Neonatus* korú szarvasmarha koponyája feküdt a jobb oldalán az akna délnyugati végében, orral keleti irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* a koponya körül kerültek elő, az akna délnyugati végében.

Az emberi váz melléklete

3. Szürkésbarna, kettős csontakúp alakú *orsógomb* (353. kép 4) feküdt töredékes állapotban a jobb lábfej előtt. Átm.: 3,8 cm, mag.: 2,7 cm.

A viselet lelete

4. *Vascsat töredékei* (353. kép 3) kerültek elő a jobb térd és az alsó lábszár körül.

815. sír (J/8; 354. kép 1). Aknasír. T.: ÉK–DNY, 50–230°. H.: 250 cm, sz.: 80 cm, m.: 80 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú, lefelé szűkülő sír barnásszürke feltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír felső rétegében egy szarvasmarha és két juh részleges (koponya és csontok – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok), hiányos maradványa került elő. Ezen a szinten az akna nyugati negyedében, az északnyugati fal mellett egy gyermek összeroppant koponyája és bal mellkasának részlete került elő. A sír alján 50–59 éves férfi hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású vázmaradványa került elő 10–13 cm vastag betöltésen, koporsóban. A koponya előrebillent és a jobb oldalán feküdt, válla összehúzva, karcsonjtjai a bordák mellett, lábsontjai párhuzamosan. A koporsó maradványát a két könyök és a két medencelapát vonala által határolt területen jól meg lehetett figyelni.

Állatmellékletek

1. Egy 1½–2 éves szarvasmarha koponyája feküdt a jobb oldalán a sír déli sarkában, orral keleti irányban. Lábsontjainak töredékei a sír délnyugati feléből kerültek elő. 2. *Adultus* korú juh lábsontjainak töredékei kerültek elő a sír délnyugati feléből. 3. *Neonatus* korú juh koponyájának töredékei kerültek elő a sír délnyugati feléből.

A *maturus* korú férfi mellékletei

4. Ezüstszerelékes, egyélű, egyenes *vaskés* (354. kép 8) feküdt ferdén a keresztcsonton. A nyelét borító fémtok hátoldala a gerincoszlop és a bal felkar között feküdt. A pengén a vasoxiddal konzerválódott fatok maradványai vannak. A markolat végét két U alakú ezüstlemez takarja, melyeket egy oldalsó, háromszorosan bordázott pánt fog össze, a szegélyét egy szélesebb és két keskenyebb hosszanti bordával díszített pánt díszít, amelyet ráhajlítottak a dobozszerű markolatvégre. A két U alakú lemezt az ívelt végein összeszegecselték. H.: 3,84 cm, legnagyobb sz.: 2,8 cm. A kés tokját két, ezüstlemezekkel szegélyezett füllel függesztették fel, amelyeket két, háromszorosan bordázott, öntött, sima hátoldalú rosszezüst pánttal erősítettek a tokhoz. A meghajlított lemezpántokat a függesztő fülekkel való találkozásnál szegecselték (ezek a szegecs tartották össze a fül szegélyvereteit is). A felső, P alakú függesztő fül felső íve nagyobb, mint a szár. A két oldalsó szegélyét sima ezüstlemezekkel borították, az íves részét háromszorosan bordázott (öntött) ezüstpánttal, amelyet ráhajlítottak. Az ezüstlemezek dobozszerűen (szorosan) veszik körbe a függesztő fület. A pántokat összefogó szegecsen kívül a középső részen is található egy szegecs. Az alsó függesztő fül kisméretű és félkör alakú, szerkezete hasonló a felsőhöz. A fület három oldalról rosszezüst pántokkal vették körbe. Az íves részén bordázott ezüstpánt, a hátoldalán téglalap alakú alátétlemez található, amelyet két szegeccsel ütöttek át, ezek a túloldal az ezüstlemez-pántot fogták össze. A tárgy hátoldalán a két függesztő fület rögzítő lemezpántok közül három alatt téglalap alakú, sárgás alátétlemez van, amelyet középen szegeccsel fogtak a fatokhoz. Az alátétlemez szélei a rögzítő pántok külső szélével esnek egybe. Az előlapon a két függesztő fül rögzítő pántjai között egy vágás látható. H.: 14,1 cm (vsz. a pengehosszal egyezik), legnagyobb sz.: a felső fülnél 4,1 cm, pengeszélesség: 2,18 cm, a törésnél 1,9 cm, a rögzítő pánt legnagyobb sz.: 2,8 cm, a tok legnagyobb vast.: 1,17 cm, a rögzítő pántok sz.: 0,63–0,65 cm (ez azonos a függesztő fülek vastagságával). A bordázott pántokat egyazon bordázott ezüstlemez pántból vágta ki a függesztő fülek rögzítő pántjához hasonlóan. A felső függesztő fül mag.: 3,94 cm, sz.: kinyúlása 1,85 cm, ebből az ív külső átmérője: 2,88 cm, belső átm.: 1,66 cm, az oldalsó pánt sz.: 0,5–0,74–0,96 cm. Az alsó függesztő fül mag.: 2,09 cm, sz. (kinyúlása): 1,47 cm. A koptatóveret: két U alakú ezüstlemez oldalsó, háromszorosan bordázott, öntött pánt fogja össze, az ívelt

részről átlukasztott, aszimmetrikus: H: 2,84 cm, legnagyobb sz.: 2,47 cm, a lemezpánt sz.: 0,63 cm, vast.: 0,7 mm, borda sz.: 1,6 mm. A vaskés teljes h.: 25 cm. Restaurált, ragasztott. 5–6. Egy fehér és egy barna kova (354. kép 12–13) került elő a bal alkarcsont alsó vége és a medencelapát között.

A viselet leletei

7. *Kis gömbcsüngős aranyfülbevaló* (354. kép 2) került elő a koponya jobb oldala alatt. Ovális karikájának egyik vége elhegyesedő, az ovális és behorpadt gömbcsüngővel négy granulátum köti össze. A két félből álló gömbcsüngőt vízszintesen állították össze. Mag.: 2,8 cm, gömbcsüngő átm.: 0,8, illetve 1 cm, granulátum átm.: 0,2 cm. s.: 2,11 g. 8. *Kis gömbcsüngős aranyfülbevaló* (354. kép 3) került elő a sír betöltéséből. Ovális karikájának egyik vége elhegyesedő, az ovális és behorpadt gömbcsüngővel négy granulátum köti össze. A két félből álló gömbcsüngőt vízszintesen állították össze. Mag.: 2,8 cm, gömb átm.: 0,8, illetve 1 cm, s.: 2,35 g. Öv ezüstveretei feküdtek főleg a 2–3. ágyékcsgolya és az alkarcsontok alatt, előlappal lefelé. Az alkarcsontok alatti és melletti veretek törmelékesen, megfigyelhető forma nélkül kerültek elő, míg a csigolyák alatti és melletti vereteket in situ felvételük¹⁴⁸ után megfordítottuk (355. kép 1), elporladásuk előtt formájukat és díszítésüket (355. kép 4) bizonyos mértékben sikerült dokumentálnunk. A hátközép dísz öt egymás mellett fekvő veretből állt, azok teljes magasságában a bőr maradványát meg lehetett figyelni. Ezekből jobbra és balra – az öv szélességének vonalában – egy-egy, talán pajzs alakú veret feküdt igen töredékes állapotban. A két veret és a hátközép veretsor középső veretének vonalában – a megfigyelt bőrnyomok alapján – egy-egy rövid mellékszíj lógott le az övről. A középső veret alatt lógó szíj végét a hátközép veretekhez hasonló veret díszítette, amely a halott koporsóba helyezésekor elmozdulhatott, és az öt, egymás mellett fekvő övdísz alá került átlósan. A megmaradt bőrmaradványok alapján a vereteket külön bőrdarabra erősíthették fel. 9–13. Öt, közel azonos formájú és mintájú préselt, peremes, *többszögletes ezüstveret* (355. kép 4). Alsó része pajzs alakú. A középső veret felületét stilizált arc díszíti. Középső része ívelt oldalú és halfarkas végű. Felső két sarkában talán két préselt pont van, felületét két függőleges sávban kalászminta díszíti. Ehhez kapcsolódik felülről egy félköríves vagy karéjos peremű tag. Felszerelését a kitöltő masszába ágyazott ácskapocs alakú bronzpánt és szorítólemez, valamint a felső tagon egy bronzszegecs tette lehetővé. H.: 5,5–6 cm. 14. Ácskapocs alakú *bronzpánt* (355. kép 12) feküdt a jobb oldali bordák és a felkar között. 15. A jobb alkarcsont alsó vége alatt, előlappal lefelé feküdt egy rossz megtartású, talán kettőspajzs alakú *ezüstveret* (355. kép 15),¹⁴⁹ kitöltő anyaggal és ácskapocs alakú bronzfüllel. 16. Préselt, peremes kerek *ezüstveret* (355. kép 9) feküdt kitöltő masszával és bronzszegeccsel együtt a jobb medencelapát és az alkarcsont között. Átm.: 1 cm. 17. Préselt, peremes *ezüstveret töredéke* (355. kép 10) került elő préselt pontmintával a deréktájon. 18–19. Három préselt bordával díszített *bronzlemez apró töredéke* és peremes, préselt, tagolt szélű, préselt ponttal díszített, esetleg szimmetrikus *ezüstveret apró töredéke* a deréktájon. 20. Kétlapú ezüst *nagyszíjvég* (355. kép 16) feküdt előlappal lefelé a bal kézcsontok alatt, alsó végével a lábfej irányában. Előlapja ezüst, hátlapja ónozott felületű bronz, U alakú oldalléce bronz. Felső szélét bordázott ezüstszalag veszi körbe. Felszerelése egy szegeccsel történt. H.: 8 cm, sz.: 1,9 cm, v.: 0,29 cm. 21. Négyzetes alakú *vascsat* (354. kép 10) feküdt a két combcsont között. Kiegészített. H.: 2,9 cm, sz.: 2,8 cm. 16. Trapéz alakú *vascsat* (354. kép 11) feküdt a harmadik csigolya bal oldala mellett pecekkel lefelé, hegyével a bal kar irányában. Kiegészített. H.: 2,9 cm, sz.: 2,6×3,2 cm.

819. *sír* (E/8): Fülkesír. T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. Az akna h.: 195 cm, sz.: 65 cm, m.: 20–85 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna faltjának északkeleti fele élénksárga, míg délnyugati fele szürkésfekete színnel jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy-egy szarvasmarha és juh részleges (koponya és csontok – a rúd és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok), hiányos maradványa került elő 5–22 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna aljának északkeleti harmada közel vízszintes, míg a fülkéhez közelebb eső része lejtős volt. A fülke h.: 225 cm, sz.: 75–85 cm, m.: 85–135 cm. A teknős aljú fülkében 12–14 éves (*leány*)gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású, kirabolt vázmaradványa került elő 4–7 cm vastag betöltésen. A rablás során a koponya és az állkapocs kimozdult eredeti helyzetéből, a bal mellkas bordái megsemmisültek, és a bal felkar csontjai az aknából kerültek elő. Jobb karcsontja a bordák mellett, lábcsontjai párhuzamosan feküdtek.

Állatmellékletek

1. Egy 1½–2 éves *szarvasmarha koponyája, lábcsontjai és farokcsigolyái* kerültek elő töredékes állapotba az aknából. 2. *Infans korú (6–8 hónapos) juh koponyájának és lábcsontjainak töredékei* kerültek elő az aknából.

¹⁴⁸ Az öv in situ felvételéről, dokumentálásáról, a megfigyelések eredményeiről lásd Dobó 1997.

¹⁴⁹ Csak a deformálódott alakját tudtuk dokumentálni.

Az *infans II.* korú gyermek mellékletei

3. *Subadultus* korú juh keresztsontja, ágyék- és farokcsigolyái a fülke szájából (másodlagos helyről) kerültek elő az állkapoccsal együtt. 4. Sötétbarna-fekete, karcolt felületű *orsógomb* (356. kép 6) feküdt a bal combcsont külső oldala mellett. Átm.: 3,4 cm, v.: 2,1 cm.

A viselet leletei

Gyöngyök kerültek elő a fülke szájánál. 5. Fehér felületű, deformálódott, rövid henger alakú opak *üveggyöngy* (356. kép 1), hengeres furattal. H.: 0,4–0,5 cm, átm.: 0,65–0,7 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No. 4852. 6. Türkizkék, fehéresen pusztuló felületű, 2×-en összetett lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (356. kép 2), kónuszos furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,7 cm, átm.: 0,55–0,6 cm, furat átm.: 0,2–0,3 cm. ID.No. 4853. 7. Sötétbarna felületen négy okkersárga dudoros rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (356. kép 3), hengeres furattal. H.: 0,35–0,4 cm, átm.: 0,65–0,8 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No. 4854. 8. Szürkés türkizkék, kopott, forgatott felületű, 3×-an összetett lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (356. kép 4), kónuszos furatának egyik vége elcseppentett, belsejében feketés elszíneződéssel. H.: 0,85 cm, átm.: 0,45–0,5 cm, furat átm.: 0,21–0,24 cm. ID.No. 4855. 9. Téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú *karneolgyöngy* (356. kép 5), kónuszos furattal. H.: 0,9 cm, sz.: 0,8 cm, v.: 0,42 cm, furat átm.: 0,1–0,2 cm. ID.No. 4856. 10. *Vascsat töredékei* (356. kép 7) kerültek elő a bal combcsont környékén. 11. *Vaskarperec töredékei* (356. kép 8) kerültek elő a jobb kézcsontok mellől.

829. *sír*¹⁵⁰ (E/6; 357. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNY, 50–230°. Az akna h.: 160 cm, sz.: 95 cm, m.: 50 cm. Az akna nagyjából téglalap alakú, lekerekített sarkú volt. Északkeleti fele világossárga, míg a délnyugati barna foltként jelentkezett a sárgásbarna altalajban, 45 cm mélységben. Az aknában egy szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő 7–18 cm vastag betöltésen. Az akna falai függőlegesek, alja az északkeleti felében vízszintes, közepe táján enyhébben, majd a délnyugati felében erősebben lejtett a fülke szája felé. A fülkéből kitermelt sárga homok egy része az akna alján maradt, északkeleti végét kitöltötte, ám délnyugati irányban, a fülke szája felé fokozatosan keskenyedett és vékonyodott. Ezen a részen a sárga homokot barna betöltés fedte. Az akna délnyugati végében, közvetlenül a fülke szájánál, annak teljes szélességében a betöltés zsirosra és feketére váltott. A fülke h.: 205 cm, sz.: 85–100 cm, lejtési szöge 25°-os volt. Az akna tengelyétől kissé elhajló fülke egyenletesen mélyült az akna délnyugati harmadából és csak a vége volt teknős. Hordószerű alakja, alja, valamint végének kiöblösödő indítása maradt meg eredeti állapotban. A fülkében 30–35 éves nőt hanyatt, nyújtott helyzetben temethettek el, később teste a lejtős aljú fülke végébe csúszott. A felsőtest csontjai anatómiai rendben feküdtek, míg combcsontjai a lábszárcsontokra csúsztak. A nőt vájt koporsóban temethették el.

Állatmelléklet

1. Egy 10–12 hónapos szarvasmarha koponyája feküdt a jobb oldalán az akna délnyugati végében, orral déli irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* a koponya mögött és részben alatta feküdtek.

Az *adultus* korú nő mellékletei

2. *Bronzkanál* (357. kép 4) feküdt a bal alkarcsontok alatt, a sír tengelyére merőlegesen. A kanálfej az alkarcsontok alatt, vége a csigolyasornál került elő. Kissé ovális, enyhén teknős lemezfeje laposra kalapált nyakban, majd hasonló hosszúságú, ovális nyélben folytatódik, hurokban végződik. A fejét kilenc helyen lyukasztották át. H.: 16,7 cm, a fej átm.: 3 cm, v.: 2 mm, s.: 17,66 g. 3. Barnásszürke, kettős csonkakúp alakú *orsógomb* (357. kép 8) került elő a bal combcsont alatt. Eredeti helye talán a két combcsont között lehetett. Átm.: 4 cm, mag.: 3 cm. 4. Egyenes, egyélű, nyélnyúlványos *vaskés* (357. kép 7) feküdt a bal combcsont alatt, eredetileg talán a két combcsont között lehetett. A kés háta az általánosnál markánsabban kiszélesedik és ott, de csak ott figyelhető meg vasoxiddal konzerválódott fa-, az ívelt végű nyélen bõrmaradvány. A penge oldalához kerek fejű szegecs rozsdásodott. H.: 16 cm, ebből a nyél h.: 4 cm. 5. Ezüstlemezből hajlított, kör keresztmetszetű *tubus* (357. kép 5) feküdt a jobb medencelapát és a keresztsont találkozásánál. A hajlított lemez egyik hosszanti széle a belső oldalról beütögetett kettős pontsorról díszített. Ezüstlemezből készített tetejének a felfüggesztésre szolgáló bronzhurokkal szembeni oldalán alig 1 mm-es perem van. H.: 5,4 cm, a tető átm.: 1,2 cm, s.: 4,47 g. Valószínűleg a peremes tető fogta össze, tehát ez lehetett az eredeti átmérője. A tubus a fenti méretnél akár 1 cm-rel is hosszabb lehetett.

¹⁵⁰ A sír első közlése LŐRINCZY–STRAUB 2004, 314.

A viselet leletei

6. *Kis gömbcsüngős(?) ezüstpülbevaló töredékei* (357. kép 3) kerültek elő a jobb medencelapát felső pereme mögött.
7. Ívelt oldalú, téglalap alakú *vascsat* (357. kép 6) feküdt a két combcsont között. H.: 4,5 cm, sz.: 3,5 cm.

830. *sír* (J/8; 356. kép 9). Aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 70–250°. H.: 140 cm, sz.: 75–80 cm, m.: 18 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltja jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajon, de egybemosódott a 815. sír foltjával. A gyereksír beásása során a keleti sarkával megbolygatták a 815. sír nyugati sarkában fekvő állatsontokat. A sír alján 8–9 éves *gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került el. A koponya és a bal mellkas a 815. sír betöltésének tömörödése miatt kissé megsüllyedt és elmozdult. Eredeti helyéről – valószínűleg állatjárat következményeként – elmozdult a bal combcsont és a jobb alkarcsont is.

Az *infans II.* korú gyermek mellékletei

1. Fekete anyagú, vörösesbarna, kettős csonkakúp alakú *orsógomb* (356. kép 22) feküdt a palástján a jobb könyök külső oldala mellett. Átm.: 4 cm, mag.: 2,4 cm. 2. Bronzlemezről hajlított, ezüstözött felületű, kör keresztmetszetű *tubus* (356. kép 21) feküdt a bal alkar belső oldalánál, azzal párhuzamosan, ép végével a koponya irányában. Felső szélét bordázott bronzpánt fogja össze. Bronzlemezről készített kerek fedőlemeze belső oldalánál egy *bőrcsomó* (356. kép 16), a bronzhengerből *szőrköteg* (356. kép 20) került elő, hegyesedő végével a fedőlemez irányában. H.: 7,9 cm, a tető átm.: 1,6 cm.

A viselet leletei

3. *Nagy gömbcsüngős bronzpülbevaló* (356. kép 11) került elő töredékes állapotban az állkapocs jobb szára mellől. A fülkarikát egy bordázott bronzpánt kötötte össze a gömbcsüngővel. A karika átm.: 1,7 cm, a gömb átm.: 1,4 cm.
4. *Nagy gömbcsüngős bronzpülbevaló* (356. kép 10) került elő töredékes állapotban a koponya alatt. A karika átm.: 1,7 cm, a gömb átm.: 1,4 cm. Gyöngyök feküdtek az állkapocs és a tubus között. 5. Sötétszürke, matt, kopott, lyukacsos felületen öt, síkból kiugró sárgásfehér dudoros rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (356. kép 12), kónuszos furattal. H.: 0,6–0,7 cm, átm.: 0,9–1,1 cm, furat átm.: 0,35–0,4 cm. ID.No. 4849. 6. Vörösesbarna, lyukacsos, matt felületen öt domború és síkból kiugró fehér dudoros és 5×-ös fehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (356. kép 13), bázisos furata kónuszos. H.: 1 cm, átm.: 1,15–1,6 cm, furat átm.: 0,38–0,45 cm. ID.No. 4851. 7. Sötétbarna felületen öt (-1 db), síkból kiugró fehér dudoros és 5×-ös okkersárga hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (356. kép 15), hengeres furattal. H.: 0,65–0,8 cm, átm.: 1,1–1,3 cm, furat átm.: 0,5 cm. ID.No. 4850. 8. Sötétbarna felületen négy apró, síkból kiugró fehér dudoros és 4×-es okkersárga hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (356. kép 17), kónuszos furata az egyik oldalán bázisos. H.: 0,4–0,45 cm, átm.: 0,9–1,06 cm, furat átm.: 0,3–0,35 cm. ID.No. 4848. 9. Sötétbarna felületen négy domború, illetve síkból kiugró fehér dudoros és 4×-es okkersárga hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (356. kép 19), hengeres furattal. H.: 0,45–0,55 cm, átm.: 0,85–1 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No. 4847. 10. Fekete, fényes felületen négy fehér dudoros és 4×-es fehér kopott felületű, hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (356. kép 14) került elő bontás közben, bázisos furata hengeres. H.: 0,5 cm, átm.: 0,85 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No. 4846. 11. Gímszarvas agancstövéből faragott, kisméretű *csat* (356. kép 18) feküdt a keresztcsont helyén, előlappal felfelé, csontpecekkel északi irányban. Előlapja és oldala csiszolt és kopott. H.: 4 cm, a csatkarika belső sz.: 1,8 cm.

838. *sír* (K/5; 358. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNY, 50–230°. Az akna h.: 140 cm, sz.: 70 cm, m.: 55–85 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna foltjának északkeleti fele élénksárga, míg délnyugati fele barnásszürke foltként jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy szarvasmarha és három juh részleges (koponya és csonkolt – a rúdiz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő 15–35 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna aljának északkeleti harmada közel vízszintes, míg a fülkéhez közelebb eső része enyhén lejtős volt. Az akna délnyugati negyedében, az állatok hátsó lábcsontjai és az akna délnyugati vége között a betöltés fekete volt. A fülke h.: 110 cm, sz.: 70–75 cm, m.: 85–185 cm. Az enyhén teknős aljú, 50°-os lejtésű fülkében *infans I. korú* (5–6 éves) *gyermek* rossz megtartású, állatjárat által megbolygatott és a fülke meredeksége miatt megcsúszott vázmaradványa került elő.

Állatmellékletek

1. *Adultus korú tehén koponyája* feküdt a jobb oldalán az akna délnyugati felében, a délkeleti fal mellett, orral délnyugati irányban. *Mellső lábcsonthajai* a koponya alatt és mögött feküdtek, a *hátsó lábcsonthajok* az akna északi sarkában. 2. *Adultus korú juh koponyája* feküdt a bal oldalán az akna délnyugati felében, az északnyugati fal mellett, orral délnyugati irányban. *Mellső és hátsó lábcsonthajai, farokcsigolyái* a koponya mögött feküdtek az akna középső harmadában. 3. *Neonatus korú (1 hónapos) juh koponyája* feküdt töredékes állapotban az akna délnyugati felében, az északnyugati fal mellett. *Mellső és hátsó lábcsonthajai* ugyancsak töredékes állapotban az akna középső harmadában kerültek elő. 4. *Infans korú (6–8 hónapos) juh koponyája* feküdt töredékes állapotban az akna délnyugati felében, az északnyugati fal mellett. *Mellső és hátsó lábcsonthajai* az akna középső harmadában kerültek elő.

A viselet leletei

5. *Nagy gömbcsüngős bronzfülbevaló karikája és gömbcsüngője* (358. kép 5). Karika átm.: 1,3×1,7 cm, gömb átm.: 1,1 cm. 6. Deformálódott *bronzkarika* (358. kép 3). 7. *Ezüstkarika* (358. kép 4) került elő a koponya alól. Karika átm.: 1,6 cm. 8. Préselt, pajzstestű *bronzcsat* (358. kép 6) vaspecekkel. Felerősítését a kitöltő anyagba erősített két bronzszegecs tette lehetővé. H.: 3,6 cm. 9. Négyzetes alakú *vascsat* (358. kép 7). H.: 3,2 cm, sz.: 3,1 cm.

842. *sír* (K/5; 359. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 50–230°. Az akna h.: 155 cm, sz.: 70–80 cm, m.: 60–110 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna faltjának északkeleti fele élénksárga, míg délnyugati fele barnásszürke foltként jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsonthajok) maradványa került elő 5–25 cm vastag betöltésen. Az akna aljának északkeleti fele közel vízszintes, míg a fülkéhez közelebb eső része 40°-os lejtésű volt. Az akna délnyugati negyedében, az állatkoponyák és az akna délnyugati vége között a betöltés fekete volt. A fülke h.: 125 cm, sz.: 80 cm, m.: 110–190 cm. A 20°-os lejtésű, teknős aljú fülkében *infans I. korú (3–4 éves) gyermek* hiányos, rossz megtartású vázmaradványa került elő.

Állatmellékletek

1. Egy 1½–1¾ éves *szarvasmarha koponyája* feküdt a jobb oldalán az akna középső harmadában, orral délkeleti irányban. *Mellső lábcsonthajai* a koponya alatt és mögött kerültek elő, a *hátsó lábcsonthajok* az akna északkeleti végében. 2. *Infans korú (2–3 hónapos) juh koponyája* feküdt a bal oldalán az akna középső harmadában, a délkeleti fal mellett, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsonthajai* a koponya alatt kerültek elő, a *hátsó lábcsonthajok* az akna északkeleti harmadában.

A viselet lelete

3. Téglalap alakú *vascsat* (359. kép 3). H.: 3,6 cm, sz.: 3,2 cm.

844. *sír* (F/7–8; 360. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 50–230°. Az akna h.: 200 cm, sz.: 75–80 cm, m.: 40–115 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna faltjának északkeleti fele élénksárga, míg a délnyugati fele barnásszürke foltként jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és – csonkolt, a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsonthajok) maradványa került elő 10–20 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna alja az északkeleti végétől 20–30°-os szögben lejtett a fülke szájáig. Az akna délnyugati negyedében, az állatkoponyák és az akna délnyugati vége között a betöltés fekete volt. A fülke h.: 235 cm, sz.: 75–85 cm, m.: 115–210 cm. A fülke szája az akna délnyugati végének síkjában 35–40 cm magas volt. A 25–30°-os lejtésű, teknős aljú fülkében 40–45 éves *nő* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő 3–10 cm vastag betöltésen. Koponyája kissé jobbra és előrebillent, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett feküdtek, lábcsonthajai egymással párhuzamosan. A lábfejek csontjai „spicben” voltak.

Állatmellékletek

1. Egy 1½–1¾ éves *szarvasmarha koponyája* feküdt az állkapcsán az akna középső harmadában, a délkeleti fal mellett, orral déli irányban. *Mellső lábcsonthajai* a koponya mögött kerültek elő, a *hátsó lábcsonthajok* az akna északkeleti harmadából. 2. *Infans korú (3–6 hónapos) juh koponyája* feküdt töredékes állapotban az akna délnyugati harmadában, az északnyugati fal mellett. *Mellső és hátsó lábcsonthajai* a juh- és a szarvasmarha koponya között feküdtek.

A *maturus* korú nő melléklete

3. Barnásszürke, kettős csonkakúp alakú *orsógomb* (360. kép 16) feküdt töredékes állapotban a bal lábszár alsó végének külső oldala mellett, 6 cm vastag betöltésen.

A viselet leletei

4. Ovális *bronzkarika* (360. kép 3) került elő a fülke bontása során a betöltésből. Átm.: 1,3×1,7 cm. Gyöngyök kerültek elő az állkapocs és a nyakcsigolyák környékéről. 5. Sötétvörös felületen négy fehér dudoros és 4×-es fehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (360. kép 6), kónuszos furattal. H.: 0,7–0,8 cm, átm.: 1,05–1,2 cm, furat átm.: 0,22–0,28 cm. ID.No. 4857. 6. Fehér, érdes, porló felületű, korong alakú opak *üveggyöngy töredéke* (360. kép 7), furata kónuszos. H.: 0,45–0,5 cm, átm.: 0,9–1 cm, furat átm.: 0,35–0,4 cm. ID.No. 4858. 7. Türkizkék, lyukacsos, érdes felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (360. kép 9), behúzódt bázisú, hengeres furattal. H.: 0,5 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No. 4859. 8. Sötét vörösesbarna, fakó, pusztuló felületen négy fehér dudoros és 4×-es okkersárga hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (360. kép 5), kónuszos furattal. H.: 0,6 cm, átm.: 1–1,25 cm, furat átm.: 0,28–0,3 cm. ID.No. 4860. 9. Sötétvörös, matt, lyukacsos, kopott, sávosan pusztuló felületű, rövid henger alakú opak *üveggyöngy* (360. kép 8), hengeres furattal. H.: 0,55 cm, átm.: 0,8 cm, furat átm.: 0,38 cm. ID.No. 4861. 10. Világoszöld, sérült, matt felületű, lapított gömb alakú fényáteresztő *üveggyöngy* (360. kép 10), kónuszos furattal. H.: 0,7 cm, átm.: 0,9 cm, furat átm.: 0,25–0,3 cm. ID.No. 4862. 11. Lilás sötétbarna, matt felületen négy fehér dudoros és 4×-es sárga hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (360. kép 12), bázisos furata hengeres. H.: 0,62–0,7 cm, átm.: 1,05–1,1 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No. 4863. 12. Fekete felületen öt okkersárga dudoros rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (360. kép 13), kónuszos furattal. H.: 0,31–0,38 cm, átm.: 0,82–0,9 cm, furat átm.: 0,34–0,38 cm. ID.No. 4864. 13. Világos türkizkék, matt, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú fényáteresztő *üveggyöngy* (360. kép 14), hengeres furattal. H.: 0,3 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No. 4865. 14. Lilásbarna, téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú fényáteresztő *üveggyöngy töredéke*, hengeres furattal. Furat átm.: 0,2 cm. ID.No. 4866. 15. Fehér, matt, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (360. kép 4), hengeres furattal. H.: 0,5 cm, átm.: 0,82 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No. 4867. 16. Fehér, matt, lyukacsos felületű, rövid henger alakú opak *üveggyöngy* (360. kép 11), bázisos furata hengeres. H.: 0,6 cm, átm.: 1,02 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No. 4868. 17. *Vascsat* (360. kép 15) került elő töredékes állapotban a jobb alkar fölött, 3 cm vastag betöltésen, másodlagos helyzetben.

848. *sír* (K/5; 361. kép 1–2). Padmalyos sír. T.: ÉK–DNy, 50–230°. Az akna h.: 220 cm, sz.: 80 cm, m.: 50–70 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke betöltése apró agyagrögökkel keverten jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. Az aknában két szarvasmarha és négy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt 3–8 cm vastag betöltésen. Az akna alján markánsan kirajzolódott a padmaly száját kitöltő fekete betöltés. Az akna alja a délkeleti faltól egyenletesen lejtett a padmaly szája felé. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 220 cm, sz.: 70 cm, m.: 70–80 cm. A padmaly oldalfalai lefelé szűkültek, végei íves kialakításúak voltak. Az enyhén mélyülő padmalyban 23–39 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású csontváza került elő 2–4 cm vastag betöltésen. Koponyája a jobb oldalán feküdt, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett, lábcsontjai párhuzamosan.

Állatmellékletek

1. *Adultus* korú *tehén koponyája* feküdt az állkapcsán az akna keleti negyedében, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsontjai* a koponya alatt kerültek elő, a *hátsó lábcsontok* és a *farokcsigolyák* az akna délkeleti harmadában. 2. *Maturus* korú *bika koponyája* feküdt az állkapcsán töredékes állapotban az akna északi negyedében, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsontjai* a koponya mögött kerültek elő, a *hátsó lábcsontok* és a *farokcsigolyák* az akna nyugati negyedében. 3. *Adultus* korú *juh koponyája* feküdt a jobb oldalán az akna nyugati negyedében, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai* a koponya alatt és mellett kerültek elő. 4. *Adultus* korú *juh koponyája* feküdt a jobb oldalán az akna délnyugati végében, orral délkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai* a koponya alatt és mögött kerültek elő. 5. *Infans* korú (3–4 hónapos) *juh koponyája* feküdt a jobb oldalán az akna délnyugati harmadában, a délkeleti fal mellett, orral keleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai* a koponya mögött kerültek elő. 6. *Infans* korú (3–4 hónapos) *juh koponyája* feküdt a jobb oldalán az akna délnyugati harmadában, a délkeleti fal mellett, orral déli irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai*, *farokcsigolyái* a koponya mögött kerültek elő.

Az *adultus* korú nő melléklete

7. Szürke, korongolt edény aljtöredékéből készült *orsókarika* (361. kép 4) állt a palástján a jobb lábfej előtt. Átm.: 3,5 cm, v.: 1 cm.

A viselet lelete

8. Téglalap alakú *vascsat* (361. kép 3) került elő töredékes állapotban a sír betöltéséből. Kiegészített. H.: 2,4 cm, sz.: 2,1 cm.

849. sír (G/7; 358. kép 8). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. Az akna h.: 240 cm, sz.: 70–80 cm, m.: 110 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltként, határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír két hosszabbik oldalában, a nyesés alatt mintegy 50 cm mélyen egy-egy 14 cm magas és 13 cm mély vájatot alakítottak ki.¹⁵¹ A sír alján *adultus korú (35–39 éves) férfi* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő 3–7 cm vastag betöltésen. A koponya a jobb oldalára fordult, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett, lábcsonthai párhuzamosan feküdtek. Koporsóba temették el. Bontása során a koporsó aljának belső oldalán a vázcsontok alatt gyapjú-, alatta bőrreteget figyeltünk meg.

Állatmelléklet

1. Meghatározhatatlan korú *juh koponyája* feküdt az állkapcsán a sír déli sarkában, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsonthai* a sír délkeleti végében, egymáson feküdtek.

A viselet leletei

2. Téglalap alakú *vascsat* (358. kép 10) került elő nyitott pecekkel a bal combcsont felső végének külső oldala mellett. H.: 3,2 cm, sz.: 2,9 cm. 3. Trapéz alakú *vascsat* (358. kép 9) feküdt a bal combcsont felső végének belső oldala mellett. H.: 3,1 cm, sz.: 2,7×3 cm.

853. sír (G/8; 362. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNY, 40–220°. Az akna h.: 175 cm, sz.: 70 cm, m.: 25–75 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna foltjának északkeleti fele élénksárga, míg délnyugati fele barnásszürke foltként jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsonthok) maradványa került elő 4–12 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna aljának északkeleti kétharmada közel vízszintes, míg a fülkéhez közelebb eső része 35°-os szögben lejtett. Az akna délnyugati negyedében a szarvasmarha koponyája és az akna délnyugati vége között a betöltés fekete volt. A fülke szája az akna délnyugati végének síkjában 43 cm magas volt. A fülke h.: 180 cm, sz.: 80–85 cm, m.: 75–130 cm. A 20°-os lejtésű, teknős aljú fülkében *infans I. korú (4–5 éves) gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású vázmaradványa került elő. Koponyája összeroppant, bordái, csigolyái nagyrészt felszívódtak, kar- és lábcsonthai párhuzamosan feküdtek.

Állatmellékletek

1. Egy 1½–2 éves *tehén koponyája* feküdt a bal oldalán az akna délnyugati harmadában, orral délkeleti irányban. *Mellső lábcsonthai* a koponya alatt kerültek elő, a hátsó lábcsonthok a koponya mögött. 2. *Maturus korú juh koponyája* feküdt az állkapcsán a tehénkoponya mögött, az akna délnyugati harmadában, orral délkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsonthai* a koponya mögött feküdtek.

854. sír (H/7; 363. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNY, 54–234°. Az akna h.: 215 cm, sz.: 80 cm, m.: 55–95 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna foltjának északkeleti fele élénksárga, míg délnyugati fele barnásszürke foltként jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsonthok) maradványa került elő 3–5 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna aljának északkeleti fele közel

¹⁵¹ Bontás során a sírnak a két vájat feletti sávját elbontották.

vízszintes, míg a fülkéhez közelebb eső része enyhén lejtős volt. Az akna délnyugati negyedében, a juhkoponya és az állatok lábsontjai alatt egészen az akna délnyugati végéig a betöltés fekete volt. A fülke h.: 205 cm, sz.: 80–65 cm, m.: 95–155 cm. A 15°-os lejtésű, teknős aljú fülkében 35–39 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő 3–8 cm vastag betöltésen. Koponyája a bal oldalán előrebillent, válla összehúzva, karcsonjtjai a bordák mellett, lábsontjai párhuzamosan feküdtek. A lábfejek csontjai „spicben” voltak.

Állatmellékletek

1. Egy 1½–1¾ éves szarvasmarha koponyája feküdt a jobb oldalán az akna középső harmadában, orral keleti irányban. Mellső lábsontjai a koponya alatt és mellett kerültek elő, a hátsó lábsontok az akna délnyugati harmadában.
2. Adultus korú juh koponyája feküdt a koponyatetőre fordulva az akna délnyugati harmadában, orral északnyugati irányban. Mellső és hátsó lábsontjai a koponya mellett kerültek elő, az akna délnyugati harmadában.

Az adultus korú nő melléklelei

3. Adultus korú juh keresztcsontja, ágyék-, és farokcsigolyái feküdtek a koponya jobb oldala mögött, 8 cm vastag betöltésen.
4. Szürkésfekete, kettős csontakúp alakú orsógomb (363. kép 13) feküdt a palástáján a jobb combcsont felső harmadának külső oldala mellett. Ragasztott. Átm.: 4,1 cm, mag.: 2,5 cm.

A viselet leletei

5. Nagy gömbcsüngős ezüsfülbevaló (363. kép 3) került elő két darabban a jobb felkarcsont két oldalánál. A gömbcsüngő és a karika között három kisebb gömb az összekötőtag. Mag.: 3,6 cm, a gömb átm.: 1,6 cm.
6. Nagy gömbcsüngős ezüsfülbevaló (363. kép 4) feküdt a koponya bal oldala mellett. A gömbcsüngő és a karika között három kisebb gömb az összekötőtag. Mag.: 3,9 cm, a gömb átm.: 1,7 cm. Gyöngyök kerültek elő a nyakcsigolyák alól.
7. Fekete felületen négy fehér dudoros és a furatok körül 1–1 fehér vonalfolyatott rátétdíszes, rövid henger alakú opak üvegyöngy (363. kép 11), hengeres furattal. H.: 0,8 cm, átm.: 0,9–1,1 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No. 4869.
8. Sötétbarna felületen négy, síkból kiugró fehér dudoros és 4×-es okkersárga lekopott felületű, hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak üvegyöngy (363. kép 7), hengeres furattal. H.: 0,7–0,78 cm, átm.: 0,85–1,12 cm, furat átm.: 0,38 cm. ID.No. 4871.
9. Sötét vörösesbarna, matt, kopott felületen öt fehér+türkizkék kétrétegű dudoros (szemes) és 5×-ös fehér kopott felületű hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak üvegyöngy (363. kép 6), hengeres furattal. H.: 0,7 cm, átm.: 1,08–1,3 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No. 4872.
10. Sötétbarna, pusztuló felületen öt fehér dudoros és 5×-ös barnás okkersárga hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak üvegyöngy (363. kép 9), hengeres furattal. H.: 0,55–0,72 cm, átm.: 1,05–1,15 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No. 4875.
11. Sötétvörös, fehéresen pusztuló felületen öt (-1), síkból kiugró fehér+világoskék kétrétegű dudoros (szemes) és 5×-ös fehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak üvegyöngy (363. kép 10), hengeres furattal. H.: 0,65–0,7 cm, átm.: 1–1,4 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No. 4874.
12. Fekete, matt, lyukacsos, kopott felületen öt (-1) fehér+kék kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak üvegyöngy (363. kép 8), hengeres furattal. H.: 0,75–0,8 cm, átm.: 1,05–1,2 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No. 4873.
13. Sötétvörös felületen fehér 7×-en hurokfolyatott és közepén egy világossárga vonalfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak üvegyöngy (363. kép 5), bázisos furata hengeres. H.: 0,65–0,8 cm, átm.: 1–1,1 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No. 4870.
14. Trapéz alakú vascsat (363. kép 12) került elő töredékes állapotban a bal lábszárcsont külső oldala mellett.

855. sír (E/7; 364. kép 1–2). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. Az akna h.: 215 cm, sz.: 75–100 cm, m.: 45–85 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna foltjának északkeleti fele élénksárga, míg délnyugati fele barnásszürke foltként jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy ló, egy szarvasmarha és két juh részleges (koponya és csontok – a rúd és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok), két bárány egész maradványa került elő 5–10 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna aljának északkeleti fele vízszintes, míg a fülkéhez közelebb eső része 15°-os szögben lejtett. Az akna délnyugati vége kiöblösödött, az állatok hátsó lábsontjai alatt a betöltés fekete és zsiros tapintású volt. A fülke h.: 253 cm, sz.: 110 cm, m.: 85–155 cm. A 20°-os lejtésű, teknős aljú fülkében 15–16 éves (fiú)gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő 3–5 cm vastag betöltésen. Koponyája összeroppant, előrebillent, válla összehúzva, karcsonjtjai a bordák mellett, lábsontjai párhuzamosan feküdtek.

Állatmelléletek

1. Egy 4,5–5 éves mén koponyája feküdt a bal oldalán az akna középső harmadában, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsonthajók* a lókoponya mögött feküdtek párhuzamosan az északnyugati fal mellett, a bal hátrafelé a délkeleti fal mellett, a jobb patával előre. A *hátsó lábcsonthajók* (a jobb patával hátrafelé, a bal előre) és az anatómiai rendben fekvő *farokcsigolyák* (ez utóbbiak a juhkoponyán, de a ló hátsó lábcsonthajói alatt) az akna délnyugati végéből kerültek elő. 2. *Adultus korú tehén koponyája* feküdt a jobb oldalán az akna középső harmadában, a délkeleti fal mellett, orral keleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsonthajói* és az anatómiai rendben fekvő *farokcsigolyák* a koponya mögött kerültek elő a délkeleti fal mellett, az akna délnyugati végében. 3. *Adultus korú (3 éves) nőtény juh koponyája* feküdt a jobb oldalán az akna délnyugati harmadában, a délkeleti fal mellett, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsonthajói* és az anatómiai rendben fekvő *farokcsigolyák* a koponya mögött kerültek elő, az akna délnyugati végében. 4. *Adultus korú nőtény juh koponyája* feküdt a bal oldalán az akna déli sarkában, orral északi irányban. *Mellső és hátsó lábcsonthajói* az akna délnyugati végéből kerültek elő. 5. *Neonatus korú juh vázmaradványa* került elő az akna déli sarkában. 6. *Foetus korú juh vázmaradványa* került elő az akna nyugati sarkában.

A mén leletei

7. Aszimmetrikus szájvasú, végkarikás kiképzésű, csuklós vas *csikózábla* (365. kép 2) feküdt a ló állkapcsai között. Szárai kerek keresztmetszetűek voltak. Az egyik zablakarikának a belső falát vasoxiddal konzerválódott famaradvány borította. Szárainak h.: 10,4, illetve 11 cm, a karikák belső átm.: 1,8 cm. 8. Kerek átmetszetű *vaskarika* (365. kép 4) került elő a lókoponya bal oldaláról, a zablakarikától 13–14 cm-rel a fogak alatt. Felületének egy részén vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány látható. Átm.: 3,1 cm. 9. Kisméretű, négyzet alakú *vascsat* (365. kép 3) került elő a lókoponya alatt. A csatpecsek hegye felé eső oldalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van a csat mindkét oldalán. H.: 2,2 cm, sz.: 2,2 cm. 10. Hurkos fülű, ívelt talpalójú *vaskengyel* (365. kép 6)¹⁵² feküdt igen töredékes állapotban a ló jobb mellső lábcsonthajói, a juhkoponya belső oldala mellett, fülével nyugati irányban. Szárainak keresztmetszete négyszög, talpalója lapos, széles. A kengyelnek a fül felőli részén vasoxiddal konzerválódott téglalap alakú, sapkaszerű *bőrmaradvány* volt, belül szabályos téglalap alakú üreggel (365. kép 1). Ragasztott. M.: 15 cm, belső sz.: 11,3 cm. 11. Hurkos fülű, ívelt talpalójú *vaskengyel* (365. kép 7) feküdt a ló hátsó lábcsonthajói, fülével keleti irányban. Szárainak keresztmetszete négyszög, talpalója lapos, széles. A kengyel egyik oldalához vasoxiddal konzerválódott famaradvány – minden bizonnyal a nyereg *egyik deszkájának* a töredéke – került elő. A kengyel a felszedés és a restaurálás után szétmorzsolódott. M.: 15,4 cm, belső sz.: kb. 10,2 cm. 12. Téglalap alakú vas *hevedercsat* (365. kép 5) került elő összetört állapotban a juhkoponya mellől. 13. Téglalap alakú *vascsat* feküdt töredékes állapotban a tehénkoponya mögött.

A juvenis korú (fiú)gyermek melléletei

14. Juh *keresztcsontja* feküdt a koponya jobb oldala mögött. 15. Heraclius és Heraclius Constantinus solidusának arany *utánzata* (364. kép 3) került elő a rossz megtartású nyakcsigolyáján, az állkapocs csúcsa alatt, előlappal felfelé, lyukkal a bal váll irányában. Előlap: A felirat értelmetlen, egyes betűk azonban felismerhetők – két mellalak. Balra a szakállas császár, jobbra szakálltalan fia. Fejükön diadémot viselnek, melyet középen egy kereszt díszít. Ruhájuk klamys, melyet fibula tart össze a jobb vállon. Középen fent kereszt. Hátlap: V I E C o I T | A V G Y I C – lépcső-kön álló kereszt. Az exerguéban (alsó szelvény) CO[N]OB. Az érem alsó részén, Heraclius melltájékán kerek lyuk. A fiú arca, az előlap feliratutánzatának közepe, a hátlapi kereszt felső szára erősen kopott. Átm.: 20 mm. s.: 3,64 g. A mintául szolgáló érem MIB 11 (616–625), Konstantinápoly, esetleg tovább lehet szűkíteni, mégpedig a hátlapi feliratutánzat végződése alapján: MIB 17 vagy 19, a 10 officinából G vagy Q kiegészítő jeggyel a felirat végén.¹⁵³ 16. Szabálytalan alakú *vastárgy* (364. kép 7) került elő az állkapocs bal oldala alatt. 17. Rendkívül rossz megtartású, töredékes vas *lándzsacsúcs* (366. kép 5) feküdt a bal alkar külső oldala mellett, hegyével a láb irányában. A penge teljesen elrozsdásodott, töredékes, a köpűnek csak kis töredékei maradtak meg. A lándzsahegy eredeti típusa, a penge formája és a köpű záródása nem megállapítható. A sírban mért h.: 26 cm. 18. Egyélű, egyenes hátú, középső nyélállású *vaskés* (366. kép 2) feküdt a bal combcsont felső részén. Pengéjének egyik oldalát foltokban vasoxiddal konzerválódott bőr-, nyélnyúlványának teljes felületét famaradvány borítja. H.: 16,8 cm, ebből a nyél h.: 3,9 cm. 19. Omega alakú *vasszegecs* (364. kép 8) feküdt *vaskarikával* a jobb lábszárcsont felső végének külső oldala mellett. Szárát vasoxiddal konzerválódott, keresztirányú farostok borítják. A szegecs h.: 2,6 cm, a farost sz.: 1,3 cm, a karika átm.: 2 cm. 20. A jobb combcsont belső oldala mellől egy kulcs alakú *vastárgy* (366. kép 10) került elő, karikás végével a medence irányában. Két részből áll. A felső, szétnyílt, kerek átmetszetű karikából és egy L alakú részből, amelynek felső része karikába végződött. Ebbe volt befűzve a vaskarika. Mag.: 5,7 cm.

¹⁵² A két kengyel rajza az in situ helyzetben fekvő leletekről készített vázlatok alapján készült.

¹⁵³ SOMOGYI 1997, 83.

A viselet leletei

21. Nagy gömbsüngős rosszezüst fülbevaló (364. kép 5) került elő a koponya jobb oldala alatt. A karika és a gömbsüngő között az összekötőtag egy ezüstpánt. Mag.: 3 cm, a gömb átm.: 1,15 cm. 22. Okkersárgás barna, matt, kopott, foltos felületű lapított gömb alakú opak üvegyöngy (364. kép 4) feküdt a bal kulcsont és az állkapocs között. Hengeres furata egyik oldalon bázisos. H.: 0,4–0,5 cm, átm.: 0,8 cm, furat átm.: 0,28 cm. ID.No. 4876. 23. Vaskarikából álló vaslánc töredékei (364. kép 6) kerültek elő a koponya alatt. 24. Négyzet alakú vascsat (364. kép 9) került elő a bal lengőbordák előtt, pecekkel felfelé, a pecek hegye a medence irányában feküdt. Csuklós részén vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. H.: 3,5 cm, sz.: 3,5 cm.

A veretes öv leletei.

24. Téglalap alakú vascsat (367. kép 1) feküdt a keresztcsont helyén, pecekkel felfelé, a pecek hegye a bal kéz irányában feküdt. A csuklós részen vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. H.: 3,6 cm, sz.: 3,1 cm. 26. Préselt, peremes ezüstveret deformálódott, töredékes előlapja, ácskapocs alakú bronzpánt, kitöltő massa és vaspánt (367. kép 2) feküdt előlappal lefelé a jobb könyök belső oldala mellett. Ácskapocs h.: 4 cm, vaspánt sz.: 0,8 cm. 27–31. Ácskapocs alakú bronzpánt (367. kép 3–7) feküdt a jobb alkar belső oldalától 5 cm-re, ezüstveret és kitöltő massa töredékeivel a csigolyaoszlop jobb oldala mellett, a keresztcsont jobb oldalán, ezüstveret és kitöltő massa töredékeivel a bal könyök belső oldalánál, a bal combnyak külső oldalától 5 cm-re és a bal combcsont külső oldalától 10 cm-re. H.: 4 cm. 32. Peremes, préselt ezüstveret apró töredékei kerültek elő önbetét maradványaival a csigolyaoszlop jobb oldala mellett középen, a bal bordák előtt, a két térd között és a jobb lábszár belső oldala mellett. 33. Vaspánt (367. kép 14) és önbetét töredékei kerültek elő a jobb alsó bordák alól. Sz.: 0,8 cm. 34–38. L alakú bronzszegecs (367. kép 8–12) került elő a jobb könyök belső oldala mellől, a jobb medencelapát és a keresztcsont találkozásánál, a két térd között és a bal alsó bordák között fekvő vascsat alatt. 39. Bronz kisszíjvég előlapjának töredéke (367. kép 16) került elő a bal lábujjcsontoktól 8 cm-rel bronz hátlapja (367. kép 17) a bal lábszárcsont külső oldala mellett. H.: 3,5 cm, sz.: 2,1 cm. 40. Ívelt végű, kétlapú nagyszíjvég elő- és hátlapjának töredékei (367. kép 18) feküdtek a bal medencelapáton, illetve a bal alkar belső oldala mellett, U alakú oldalléce a keresztcsont helyén. Előlapja ezüst-, hátlapja bronzlemez. U alakú oldalléce bronz, a szíjvég peremét bordázott bronzszalag fogja körbe, felszerelését egy szegecs tette lehetővé. H.: 7,4 cm, sz.: 2,5 cm.

A bőrtársoly tartozékai

41–42. A bal combcsont felső harmadának külső oldala mellett került elő egy késpengeszerű vastöredék, hozzáoxidálódott bőrmaradvánnyal, V alakú vaslemezzel, egy közel ovális alakú vaslemezzel és egy, a szélesebb végén két-két pontsorrallal és vonallal díszített, keskenyebbik végén visszahajlított bronzlemezzel (366. kép 1). A vastárgyakhoz hozzározsdásodott egy szürke kova (366. kép 7). A bronzlemez h.: 4,3 cm. 43. Szabálytalan alakú vastöredék (366. kép 4) feküdt a bal medencelapát felső pereménél. Egyik oldalához vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány, másik oldalához bronzlemez töredéke rozsdásodott. 44. Hegyesedő végű, egyélű vastárgy (vaskard hegye/csiholó?) (366. kép 9) feküdt a bal medencelapát és az alkarcsont között, hegyével a könyök irányában. Felületének nagy részét vasoxiddal konzerválódott, összegyűrődött bőrmaradvány takarja. H.: 10 cm. 45. Szabálytalan alakú vastöredék (vascsiholó?) (366. kép 3) került elő a bal medencelapát alatt. Egyik felületéhez sárgásbarna kova oxidálódott és vele együtt egy másik sárgásbarna kova (366. kép 6) is előkerült. A másik oldalán vasoxiddal konzerválódott famaradvány (koporsófa töredéke) van. 46. Ívelt vastöredék (364. kép 10) feküdt a keresztcsont helyén, egyik oldalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. 47. Vaslemez került elő hozzározsdásodott sárgásbarna kovával (366. kép 8) a fülke végében, a lábujjcsontoktól 20 cm-re.

858. sír (J/6; 368. kép 1–2). Padmalyos sír. T.: KÉK–NyDny, 70–250°. Az akna h.: 205 cm, sz.: 75 cm, m.: 65–90 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésfekete betöltése apró agyagrögökkel keverten jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. Az aknában egy szarvasmarha és két juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa feküdt 3–8 cm vastag betöltésen. Az akna jelentkezési szintje alatt 60 cm-rel, 25 cm szélességben, az akna északnyugati falával párhuzamosan a betöltés – amely lefelé egyre szélesebb lett – feketére és zsíros tapintásúra váltott. Az akna alján markánsan kirajzolódott a padmaly száját kitöltő betöltés. Az akna alja a délkeleti faltól enyhén, majd az északnyugati fal előtt 15 cm-rel meredeken lejtett a padmaly felé. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 235 cm, sz.: 65 cm, m.: 90–100 cm. A padmaly oldalfalai lefelé szűkültek, végei íves kialakításúak voltak. A padmalyban 8–9 éves gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű csontváza került elő 4–6 cm vastag betöltésen. Koponyája a jobb oldalán feküdt szétroppant állapotban, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett, lábsontjai párhuzamosan.

Állatmelléletek

1. Egy 6–8 hónapos szarvasmarha rossz megtartású koponyája feküdt az állkapcsán az akna keleti negyedében, orral északkeleti irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya mögött kerültek elő, az akna középső harmadában, a *hátsó lábsontok* az akna délnyugati harmadában. 2. *Adultus* korú nőstény juh koponyája feküdt a jobb oldalán az akna délnyugati harmadában a délkeleti fal mellett, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* és a *farokcsigolyák* a koponya mögött kerültek elő, az akna délnyugati végében. 3. *Adultus* korú juh koponyája feküdt a jobb oldalán az akna délnyugati harmadában, közepén, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* a koponya mögött kerültek elő, az akna délnyugati végében.

Az *infans* II. korú gyermek melléletei

4. Faedény bronzlemezből hajlított *peremlemeze* (368. kép 12) feküdt a koponya mögött függőlegesen, közepén fémoxiddal konzerválódott famaradvánnyal, peremével felfelé, a famaradvánnyal a sír alja felé. A famaradvány száliránnyal merőlegesen feküdt a bronzlemez hajlított szélének irányában. A peremlemez, valamint az 5,5 cm hosszú famaradvány enyhén ívelt volt. A peremlemez rögzítését a két sarkába ütött szegecs biztosította. H.: 3,2 cm, sz.: 3,4 cm, belső vast.: 1 cm. 5. U lakú bronzlemez (368. kép 11) feküdt a bronz peremlemez egyenes, szegecselt szélétől 0,8 cm-re, átütve a famaradványon. H.: 1 cm, sz.: 0,4 cm, belső vast.: 0,7 cm. 6. Szürke, korongolt edény aljából készült *orsókarika* (368. kép 14) feküdt a bal csuklón, 3 cm vastag betöltésen. Átm.: 4,3 cm, v.: 0,9 cm.

A viselet leletei

6. *Kis gömbcsüngős(?) bronzfülbevaló karikája* (368. kép 3) került elő a bal mellkas közepéről. Átm.: 1,5 cm. 7. *Kis gömbcsüngős(?) bronzfülbevaló karikája* (368. kép 4) és a gömbcsüngő apró töredékei kerültek elő a koponya felszedése során. Átm.: 1,6 cm. Gyöngyök feküdtek a bal kulcsont és a koponya között. 8. Fehér, matt, lyukacsos felületű, egyenesen levágott oldalú, deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (368. kép 6), sérült, kónuszos furattal. H.: 0,5–0,9 cm, átm.: 0,8–0,9 cm, furat átm.: 0,3–0,32 cm. ID.No. 4880. 9. Fekete, fényes felületen fehéresen irizáló 7×-es hullámvonal folytatású rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (368. kép 5), kónuszos furattal. H.: 0,6–0,8 cm, átm.: 1,05 cm, furat átm.: 0,45–0,48 cm. ID.No. 4881. 10. Sötétvörös, kopott, lyukacsos, matt alapon a közepén lévő sávban irizáló felületű, kékes-zöldes elmosódott virágmintás díszű, deformálódott, gömb alakú millefiori opak *üvegyöngy* (368. kép 8), hengeres furattal. H.: 0,9–1,08 cm, átm.: 1,28 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No. 4879. 11. Sötétvörös, zöld, szürkésfekete, erősen pusztuló, irizáló, töredezett felületű, elmosódott díszű, lapított gömb alakú millefiori opak *üvegyöngy* (368. kép 7), kónuszos furattal. H.: 1,15 cm, átm.: 1,3 cm, furat átm.: 0,25–0,3 cm. ID.No. 4878. 12. Sötétbarna, kopott felületű, téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú *karneolgyöngy* (368. kép 9), kónuszos furattal. H.: 0,9 cm, sz.: 0,8 cm, v.: 0,52 cm, furat átm.: 0,12–0,2 cm. ID.No. 4877. 13. Világoszöld, áttetsző anyagú, szabálytalan hasáb alakú, ferdén levágott, szabálytalan oldalú *üvegmozaik* (368. kép 10), szintelen üvegmázzal fedve. Méretei: 0,98×0,80 cm, v.: 0,57 cm. 14. Téglalap alakú *vascsat* (368. kép 13) feküdt a bal combcsont felső végének belső oldala és a medencelapát között. H.: 2,7 cm, sz.: 2,5 cm.

860. sír (F/6–7; 369. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 50–230°. Az akna h.: 200 cm, sz.: 60–85 cm, m.: 50–110 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna foltjának északkeleti fele élénksárga, míg délnyugati fele barnásszürke foltként jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon.¹⁵⁴ Az aknában egy-egy szarvasmarha és juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő 5–55 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna aljának északkeleti negyede vízszintes, míg a többi része 15–30°-os szögben lejtett. Az akna délnyugati negyedében, az állatok hátsó lábsontjai alatt a betöltés fekete volt. A fülke h.: 200 cm, sz.: 95 cm, m.: 110–195 cm. Az enyhén teknős aljú, 30°-os lejtésű fülkében 15–16 éves (fiú)gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő 2–5 cm vastag betöltésen. Koponyája előrebillent, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett, lábsontjai párhuzamosan feküdtek. A bordákat állatjárat bolygatta meg.

Állatmelléletek

1. *Adultus* korú tehén koponyája feküdt a bal oldalára dőlve az akna északkeleti végében, orral északkeleti irányban. *Mellső lábsontjai* az akna középső harmadában kerültek elő, a *hátsó lábsontok* a délkeleti végében. 2. *Adultus* korú juh rossz megtartású koponyája feküdt az akna délkeleti végében, a tehén hátsó lábsontjai alatt. *Mellső és hátsó lábsontjai* az akna délnyugati felében kerültek elő, az északnyugati fal mellett.

¹⁵⁴ Az akna délnyugati vége alatt egy császárkori gödör került elő, ezért nem volt egyértelműen érzékelhető az akna vége, illetve ezért süllyedt meg a tehén két hátsó lábsontja.

A juvenis korú gyermek mellékletei

3. *Subadultus* korú juh keresztcsontja, ágyék- és farokcsigolyái feküdtek a koponya bal oldala mellett, 3 cm vastag betöltésen. 4. Egyenes, egyélű, középső nyélállású *vaskés* (369. kép 9) feküdt a bal medencelapát alatt. Pengéjének és nyélnyúlványának mindkét oldalát vasoxiddal konzerválódott bőr borítja. H.: 10,7 cm, ebből a nyélnyúlvány h.: 2,7 cm.

A viselet leletei

4. Ovális alakú, négyszög átmetszetű *vascsat* (369. kép 10) került elő a jobb combcsont közepe alól. H.: 5,9 cm, sz.: 4,5 cm. 6. Ún. Főnlak típusú *bronz kisszívég* (369. kép 3) feküdt a jobb alsó bordák alatt, az hátoldalával felfelé. Pajzs alakú *bronz hátlapja* (369. kép 4) a jobb kézcsontok helyén került elő. A hátlap belső oldalának szegélyén látható az előlap felerősítésének a nyoma. Felső, egyenes szegélyénél közepén egy bronzszegecs van. H.: 2,9 cm, sz.: 2,6 cm. 2. Ún. Főnlak típusú *bronz kisszívég* (369. kép 7) *előlapja* feküdt töredékes állapotban a keresztcsont jobb széle alatt. Pajzs alakú *bronz hátlapja* (369. kép 8) a bal medencelapát külső széle alatt került elő. A hátlap belső oldalának szegélyén látható az előlap felerősítésének nyoma. Felső, egyenes szegélyénél közepén egy bronzszegecs van. H.: 2,9 cm, sz.: 2,6 cm. 8. Ún. Főnlak típusú *bronz kisszívég* (369. kép 5) *előlapja* feküdt hátoldalával felfelé, részben a második ágyékcsigolya bal oldala alatt. Pajzs alakú *bronz hátlapja* (369. kép 6) az élén feküdt a bal alsó bordák között. Belső oldalának szegélyén látható az előlap felerősítésének nyoma. Felső, egyenes szegélyénél közepén egy bronzszegecs van. H.: 2,9 cm, sz.: 2,6 cm.

861. *sír* (J/7). Aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. H.: 160 cm, sz.: 52 cm, m.: 20 cm. A sekély mélységben jelentkező téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír felső, nyesési szintjén a földmunka során egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok), hiányos maradványa került elő. A sír alján *infans I. korú gyermek* tejfogai kerültek elő.

Állatmelléklet

1. *Adultus* korú juh rossz megtartású, hiányos *koponyája* feküdt a sír délnyugati végében, orral délnyugati irányban. A *mellső és hátsó lábcsontok* a sír északkeleti feléből kerültek elő.

862. *sír* (J/6). Fülkesír. T.: ÉK–DNY, 50–230°. Az akna h.: 140 cm, sz.: 60 cm, m.: 65–90 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna foltjának északkeleti fele élénksárga, míg délnyugati fele barnásszürke foltként jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő 5–25 cm vastag betöltésen. Az akna aljának északkeleti fele közel vízszintes, míg a fülkéhez közelebb eső része enyhén lejtős volt. Az akna délnyugati negyedében, az állatcsontok alatt a betöltés fekete volt. A fülke h.: 205 cm, sz.: 65–75 cm, m.: 90–160 cm. A teknős aljú fülkében 8–10 éves (*leány*)gyermek rossz megtartású, állatjarrattal bolygatott vázmaradványa került elő. Koponyája összeroppant, bordái, csigolyái nagyrészt felszívódtak, kar- és lábcsontjai párhuzamosan feküdtek.

Állatmellékletek

1. Egy 1½–2 éves *tehén koponyája* feküdt töredékes állapotban az akna délnyugati harmadában, a *mellső és hátsó lábcsontok* a délnyugati végében. 2. *Infans* korú (3–6 hónapos) juh *koponyája* került elő töredékes állapotban az akna délnyugati harmadában, a *mellső és hátsó lábcsontok* a délnyugati végében.

Az *infans II.* korú gyermek melléklete

3. Kettős csonkakúp alakú *orsógomb* (370. kép 175) került elő töredékes állapotban a lábfejek előtt, a fülke végében.

A viselet leletei

4. *Gyöngycsüngős rosszezüst fülbevaló* (370. kép 1) került elő a fülke végéből. A kampós ezüstdróra felhúzott sötétkék, ovális gyöngy és a karika között egy bordázott ezüst lemezgyűrűvel takarták el. Huzaltengelye hurokban végződik. A karika átm.: 1,46 cm, huzal átm.: 0,90 cm, gyöngycsüngő átm.: 1,01–1,14 cm, teljes h.: 3,49 cm. 5. *Roszezüst karika* (370. kép 3) került elő a töredékes koponya alatt. Átm.: 1,6×1,7 cm. 6. *Kis gömbcsüngős(?) ezüsthülbevaló* (370. kép 2) *töredékei* kerültek elő a fülke északnyugati fala mellett. A karika és a gömbcsüngő között 3–4 kiscsüngő volt az összekötő tag. A koponya környékén hatvannyolc gyöngy feküdt sorban. 7. Négy-öt karikából álló *vaslánc* (370. kép 170) került elő a koponyatöredékek alatt. 8. Barnásfekete, matt, kopott, törött felületű, deformálódott, lapított gömbgömb alakú opak *üvegyöngy* (370. kép 173), tengelyében bronz(?)csövecskével.

H.: 1,1 cm, átm.: 1 cm, furat átm.: 0,12–0,18 cm. ID.No. 4937. 9. Fehéres, pusztuló, érdes, matt, lyukacsos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,3–0,4 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No. 4882. A 10–156 szám alatt leírt gyöngyök a 370. kép 47–169 ábrán láthatóak. 10–19. Tíz okkersárga (6) és barnássárga (4), matt, porózus felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,3 cm, átm.: 0,58 cm, furat átm.: 0,26–0,3 cm. ID.No.: 1315 (anyagvizsgálatra kivéve), 4908, 4916–4917, 4965–4966, 5005–5007, 5053. 20–84. Hatvanöt világoskék (26), kék (3), sötétkék (22), türkizkék (7), sötét türkizkék (7), néha féhéren irizáló, tekerceselt felületű, lapított gömb alakú fényáteresztő *üvegyöngy*, hengeres, illetve kónuszos furatában gyakran feketés elszíneződéssel. H.: 0,15–0,62 cm, átm.: 0,45–0,9 cm, furat átm.: 0,2–0,4 cm. ID.No. 4884–4890, 4894–9001, 4903–4906, 4912–4913, 4915, 4923, 4941, 4943–4944, 4951–4954, 4951–4954, 4957, 4961–4962, 4964, 4968–4974, 4978, 4980–4981, 4984–4987, 4989, 4991, 4993–4996, 4999–5001, 5003, 5031, 5044–5045, 5048, 5050–5052. 85. Világoszöld, féhéren pusztuló, érdes, matt, kopott felületű, deformálódott, lapított gömb alakú fényáteresztő *üvegyöngy*, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,15–0,2 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No. 4955. 86. Okkersárgás vörösesbarna, mázas, érdes, kopott, porózus felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, bázisos furata hengeres. H.: 0,5–0,57 cm, átm.: 0,95 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No. 4921. 87–92. Hat sárgásbarna (3), barna (1), fekete (2) lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres, illetve kónuszos furattal. H.: 0,22–0,45 cm, átm.: 0,40–0,60 cm, furat átm.: 0,26–0,3 cm. ID.No.: 4940, 5008–5010, 4967, 5004. 93–106. Tizennégy barnássárga (2), okkersárga (5), sárgásbarna (7), 2×-en összetett lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres, illetve kónuszos furattal. H.: 0,22–0,45 cm, átm.: 0,40–0,60 cm, furat átm.: 0,26–0,3 cm. ID.No.: 4892, 4946–4949, 4893, 4907, 5011–5013, 5022, 5026, 5032, 5042. 107–130. Huszonnégy világos türkizkék (1), türkizkék (17), sötétkék (6), 2×-en összetett lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres, illetve kónuszos furattal. H.: 0,30–0,80 cm, átm.: 0,45–0,62 cm, furat átm.: 0,15–0,32 cm. ID.No.: 4910, 4911, 4914, 4934–4935, 4945, 5014–5018, 5021, 5023–5025, 5027–5028, 5034–5035, 5037, 5039–5041, 5054. 131–133. Három féhéreskék (1), világoskék (2), lapított gömb és gyűrű (köles) alakú fényáteresztő *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,20–0,30 cm, átm.: 0,40–0,42 cm, furat átm.: 0,20 cm. ID.No.: 4956, 4988, 4992. 134–156. Huszonhárom bordó (1), sötétkék (10), sötét türkizkék (4) és világoskék (8), gyűrű alakú fényáteresztő *üvegyöngy*, hengeres furatuk többségében fekete elszíneződéssel. H.: 0,12–0,40 cm, átm.: 0,48–0,90 cm, furat átm.: 0,22–0,50 cm. ID.No.: 4883, 4891, 4902, 4925, 4942, 4950, 4958–4960, 4963, 4979, 4982–4983, 4990, 4997–4998, 5002, 5029–5030, 5036, 5046–5047, 5049. 157. Fekete, matt, lyukacsos felületen három, síkból kiugró dudoros rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (370. kép 9), hengeres furattal. H.: 0,45–0,55 cm, átm.: 0,75–0,95 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No. 4909. 158. Bordó, érdes, matt, lyukacsos felületen öt fehér dudoros és körülöttük 5×-ös fehér hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (370. kép 5), bázisos furata hengeres. H.: 0,7 cm, átm.: 1,2–1,3 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No. 4919. 159. Sötét vörösesbarna, lyukacsos kopott felületen öt domború, fehér dudoros és körülöttük 5×-ös okkersárga hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (370. kép 6), kónuszos furattal. H.: 0,7 cm, átm.: 1,1–1,2 cm, furat átm.: 0,3–0,35 cm. ID.No. 4920. 160. Barna, érdes, kopott, lyukacsos felületen három lapos fehér+sárga kétrétegű szemes rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (370. kép 10), kónuszos furattal. H.: 0,4 cm, átm.: 0,7–0,8 cm, furat átm.: 0,22–0,3 cm. ID.No. 4926. 161–162. Két fekete, matt, kopott, lyukacsos, kopott felületen négy, síkból kiugró, fehér+fényáteresztő világoskék, kétrétegű szemes rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (370. kép 8), egyik oldalánál elcsippentett szélű, hengeres furattal. H.: 0,6 és 0,8–1 cm, átm.: 1,1–1,3 cm, furat átm.: 0,3 és 0,35 cm. ID.No. 4975–4976. 163. Szürkésfekete, matt, kopott, érdes felületen négy, síkból kiugró fehér+fényáteresztő világoskék kétrétegű szemes rátétdíszes, deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (370. kép 13), hengeres furattal. H.: 0,6 cm, átm.: 0,6–1 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No. 5033. 164. Sötétvörös, fényes felületen négy fehér+fényáteresztő világoskék kétrétegű dudoros (szemes) és 4×-es fehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (370. kép 12), kónuszos furattal. H.: 0,6–0,65 cm, átm.: 0,7–0,85 cm, furat átm.: 0,22–0,25 cm. ID.No. 4936. 165. Sötétbarna, matt, érdes felületen négy domború fehér+fényáteresztő kék kétrétegű dudoros (szemes) és 4×-es fehér lapos hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,6 cm, átm.: 0,7–0,9 cm, furat átm.: 0,22 cm. ID.No. 5043. 166. Sötétvörös, érdes, matt felületen 4–4 domború fehér dudoros és körülöttük 4–4×-es okkersárga hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, iker lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (370. kép 4), kónuszos furattal. H.: 1,2–1,35 cm, átm.: 1,15–1,2 cm, furat átm.: 0,4–0,45 cm. ID.No. 4933. 167. Vörös, sárgásan irizáló, sávosan pusztuló, matt, lyukacsos felületű, hosszú henger alakú opak *üvegyöngy* (370. kép 19), hengeres furattal. H.: 1,15 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,28 cm. ID.No. 4931. 168. Zöld, érdes, kopott, lyukacsos felületű, ovális átmetszetű, hosszú henger alakú fényáteresztő *üvegyöngy* (370. kép 18), kónuszos furatában fehér betéttel. H.: 0,8 cm, átm.: 0,38–0,45 cm, furat átm.: 0,2–0,22 cm. ID.No. 4932. 169. Világoszöld, matt, érdes, lyukacsos felületű, rövid henger alakú fényáteresztő *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,5–0,6 cm, átm.: 0,75–0,9 cm, furat átm.: 0,35–0,4 cm. ID.No. 4924. 170. Barna, sárga mázas, kopott, matt, érdes felületű, rövid henger alakú opak *üvegyöngy*, bázisos furata kónuszos. H.: 0,42–0,52 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,2–0,25 cm. ID.No. 4938. 171.

Fehér, érdes, kopott, lyukacsos felületű, deformálódott, rövid henger alakú fényáteresztő *üveggyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,6–0,7 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,21–0,29 cm. ID.No. 5019. 172. Sötétvöröses, fényes felületen nagy domború dudoros és körülöttük 4×-es barnás okkersárga kopott felületű, hurokfolyatott rátétű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,6–0,7 cm, átm.: 0,9–1 cm, furat átm.: 0,2–0,25 cm. ID.No. 4922. 173. Világoskék, pusztló, tekercsel, fehéresen irizáló, erősen lyukacsos felületű, deformálódott, korong alakú fényáteresztő *üveggyöngy* (370. kép 171), hengeres furattal. H.: 0,4–0,65 cm, átm.: 1,2–1,3 cm, furat átm.: 0,5 cm. ID.No. 4918. 174. Fehér, érdes, lyukacsos, matt felületű, rövid bikónikus alakú opak *üveggyöngy*, sérült, kónuszos furattal. H.: 0,6 cm, átm.: 0,65 cm, furat átm.: 0,12–0,22 cm. ID.No. 5020. 175. Vörös, matt felületű, deformálódott, téglalap átmetszetű, hosszú hasáb alakú opak *üveggyöngy* (370. kép 16), hengeres furattal. H.: 0,48–0,52 cm, sz.: 0,5 cm, v.: 0,42 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No. 4929. 176. Vörös, sávosan pusztló, érdes, kopott felületű, deformálódott, kocka alakú opak *üveggyöngy* (370. kép 17), hengeres furattal, szélei ferdén levágtak. H.: 0,4–0,5 cm, sz.: 0,45 cm, v.: 0,41 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No. 4930. 177. Sötétvörös, érdes, matt, fehéresen pusztló felületű, téglalap átmetszetű, deformálódott, rövid hasáb alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,4–0,5 cm, sz.: 0,7 cm, v.: 0,6 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No. 5038. 178. Téglalap átmetszetű, fehér, deformálódott, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú fényáteresztő *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,6 cm, sz.: 0,45 cm, v.: 0,42 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No. 4928. 179. Világoszöld, irizáló, kopott felületű, téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú rövid hasáb alakú fényáteresztő *üveggyöngy*, kónuszos furatában fehér betéttel. H.: 0,6 cm, átm.: 0,4–0,5 cm, furat átm.: 0,15–0,18 cm. ID.No. 4939. 180. Sötétkék, kopott felületű, téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú fényáteresztő *üveggyöngy* (370. kép 15), kónuszos furattal. H.: 0,9 cm, sz.: 0,8 cm, v.: 0,4 cm, furat átm.: 0,18–0,2 cm. ID.No. 4977. 181. Téglalap átmetszetű, kopott felületű, sérült szélű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú *karneolgyöngy* (370. kép 14), furata kónuszos. H.: 1,3 cm, sz.: 0,8 cm, v.: 0,6 cm, furat átm.: 0,2–0,3 cm. ID.No. 4927.

863. *sír* (G/7). Aknasír. T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. H.: 115 cm, sz.: 40 cm, m.: 25 cm. A sekély mélységben jelentkező, téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke feltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altaljon. A sír felső rétegében egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő. A sír alján 2–3 éves gyermek összeroppant koponyájának maradványa és a tejfogak kerültek elő.

Állatmelléklet

1. *Adultus korú juh koponyája* feküdt a bal oldalán a sír délnyugati végében, orral északnyugati irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* a sír középső harmadából kerültek elő.

Az *infans* I. korú gyermek melléklete

2. Barnássárga, szürkésfekete foltos, szabad kézzel formált, rövid kihajló peremű edény (359. kép 4) állt kissé oldalára dőlve a koponya mögött. A perem ferde, egyenetlenül benyomkodott. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal, apró egyenletes nagyságú kavicsal és kerámiatörmelékkel erősen soványított. Felülete horpadásos, vékony agyagmáz fedí, repedezett, válla lecsapott. Mag.: 11,1–11,5 cm, pátm.: 8,9 cm, fátm.: 6,4 cm. (VIDA 1999 IIID2/c típus) Az edényből vett földminta pollenmentes volt. Az archaeobotanikai vizsgálat során növényi/szerves maradvány nem került elő.

A viselet leletei

3. *Ezüstfülbevaló* (359. kép 6) került elő a koponyacsontok közül. A karika és a kis gömbcsüngő között három apró granulátum az összekötő tag. Mag.: 1,8 cm. 4. Huzalból hajlított ovális *ezüstkarika* (359. kép 5) feküdt a vadkan-agyarba fűzve a bal kulcsont mögött. Átm.: 0,8 cm. 5. *Vadkanagyar* (359. kép 8) feküdt a bal kulcsont mögött. Felső vége átlukasztva, amelyben egy ezüstkarika volt. H.: 3,8 cm. 6. Szkíta kori *bronznyílhegy* (359. kép 9) feküdt a bal kulcsont mögött. 7. Sötétszürke, erősen kopott, pusztló, irizáló felületű, téglalap átmetszetű, lecsapott sarkú, hosszú hasáb alakú opak *üveggyöngy* (359. kép 7), hengeres furattal feküdt a bal kulcsont mögött. H.: 1,26 cm, sz.: 0,88–1 cm, v.: 0,76 cm, furat átm.: 0,3 cm.

866. *sír* (F/6–7; 371. kép 1). Aknasír. T.: KÉK–NyDNy, 70–250°. H.: 170 cm, sz.: 6 cm, m.: 25 cm. A sekély mélységben ásóval, a délkeleti oldalán megtalált téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésfekete feltja nehezen volt észlelhető a barnásszürke humusz és az altalaj találkozási szintjén. A sír alján 12–14 éves (*leány*)gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású vázmaradványa került elő. Koponyája a jobb oldalán feküdt, karcsontjai a bordák mellett, lábsontjai párhuzamosan. A mellkas jobb oldalát állatjárat bolygatta meg.

Az *infans II.* korú gyermek melléklete

1. Szürkésfekete világosbarna foltos, szabad kézzel formált *edény* (372. kép 6) állt közvetlenül a koponya mögött. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal, apró kavicsal és kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete finoman érdes, horpadásos, vékony agyagmáz fedé. Közepesen hosszú pereme ferde, tölcésesen kihajló, ferdén bevagdosott. Keményre égetett. Válla lecsapott, teste tojásdad alakú. Aszimmetrikus kiképzésű, oldalra húz. Mag.: 15,4–15,6 cm, pátm.: 10,0–10,1 cm, fátm.: 8,2 cm. (VIDA 1999 IID2/c típus) Az edényből vett földminta pollenmentes volt. Az archaeobotanikai vizsgálat során növényi/szerves maradvány nem került elő.

A viselet leletei

2. Szentendre típusú, hiányos *aranyfülbevaló* (371. kép 2) feküdt a koponya jobb oldala alatt. A fordított gúla alakú csüngő háromszög alakú fedőlapjának sarkait enyhén kúpos, függőlegesen bordázott gyűrűtagon ülő üreges gömbök díszítik. A gúla éleit üreges gömbök takarják és körbeveszik a minden oldal közepén kialakított egyenlő oldalú háromszögmező közepében – most üres – háromszög alakú rekeszes mezőt. A gúla alján eredetileg három kisebb (most csak kettő), alattuk egy nagyobb üreges gömb van. A fülkarika és a gúlához csatlakozó illesztőtag hiányzik, az alsó gömb horpadt. A fedőlapon a hengeres illesztőtag helyén néhány granulátum található. Külön került elő az egyik felső díszítőelem. Mag.: 4 cm, éleket takaró gömbök átm.: 0,4 cm, az alsó három gömb átm.: 0,6 cm, gömbcsüngő átm.: 1,4 cm, közös s.: 7,1 g. 3. Az előzővel megegyező Szentendre típusú, hiányos *aranyfülbevaló* (371. kép 3) feküdt a bal kulcscsont helyén. A fedőlemezhez alulról hozzá van applikálva egy hengeres tag, amelyre ráhúzták a fülkarikához csatlakozó bordázott hengert. Mag.: 4,1 cm, s.: 7,05 g, gömb átm.: 1,4 cm. Két üvegyöngy került elő a mellkas közepéről. 4. Barnás okkersárga, matt, kopott felületű, korong alakú opak *üvegyöngy* (371. kép 5), kónuszos furatának belsejében fekete elszíneződéssel. H.: 0,4 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,22–0,26 cm. ID.No. 5055. 5. Világossárga, matt, kopott felületű, korong alakú opak *üvegyöngy* (371. kép 4), hengeres furatának belsejében fekete elszíneződéssel. H.: 0,35 cm, átm.: 0,85 cm, furat átm.: 0,35 cm. ID.No. 5056. 6. Galléros *ezüst lemezgömb* alakú *gyöngy* (371. kép 6) került elő kopott, sérült felülettel, két félgömbből a hossz tengely mentén összeillesztve a jobb térd külső oldala mellett. Lemezgömb h.: 1,3–1,8 cm, átm.: 1,30 cm, furat átm.: 0,35 cm. Bordázott lemez-hengeres gallér h.: 0,2–0,3 cm, átm.: 1,3 cm. ID.No. 5057. 7. Ezüst lemezgömb alakú *gyöngy* apró töredékei a jobb csecstyűlvány alól. 8–33. Huszonhat mogyoró alakú vagy hármastagolású, arany- és bronzlemezből együtt préselt *pártaveret* (371. kép 7–31, 33–35) került elő a koponya környékén. Tizenhat veret a koponya jobb oldalán, egymással párhuzamosan, szorosan egymás mellett feküdt, kb. 18 cm hosszan (371. kép 32). A függőlegesen elrendezett három félgömb középső kerek részét sugár irányú bordák veszik körbe. Két végének peremén egy-egy kisméretű lyuk van. Felületük kopott, hasonlóságuk alapján valószínűleg egy préselő tövön készültek. H.: 2,3 cm, sz.: 1 cm, vast.: 0,3 cm.

867. *sír* (J/7; 361. kép 5–6). Padmalyos sír. T.: ÉK–DNy, 55–235°. Az akna h.: 165 cm, sz.: 75 cm, m.: 65–105 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésfekete betöltése apró agyagrögökkel keverten jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. Az aknában egy szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csontok) – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt 5–15 cm vastag betöltésben. Az akna jelentkezési szintje alatt 70 cm-rel, az akna északnyugati falával párhuzamosan a betöltés feketére és zsiros tapintásúra váltott. Az akna alján markánsan kirajzolódott a padmaly száját kitöltő betöltés. Az akna aljának délkeleti fele enyhén, északnyugati fele meredeken lejtett a padmaly felé. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 175 cm, sz.: 25 cm, m.: 105–110 cm. A padmaly oldalfalai lefelé szűkültek, végei íves kialakításúak voltak. A teknős aljú, keskeny padmalyban *infans I. korú* (4–6 éves) *gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, hiányos csontváza került elő. Koponyája a bal oldalán feküdt. Csak a jobb felkar és a két combcsont volt meg. A hiányzó vázcsontok alapján valószínűleg kirabolták.

Állatmellékletek

1. Egy 1½–2 éves *szarvasmarha koponyája* feküdt a bal oldalán az akna északkeleti harmadában, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsontjai* a koponya mögött kerültek elő, a *hátsó lábcsontok* az akna délnyugati végében. 2. *Adultus korú juh koponyája* feküdt a jobb oldalán az akna déli negyedében, a délkeleti fal mellett, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjai* a koponya mögött kerültek elő, az akna délnyugati végében.

A viselet leletei

3. Fekete, fényes, lyukacsos felületen három világossárga dudoros rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (361. kép 7) került elő a jobb kulcscsontnál, kónuszos furattal. H.: 0,65–0,75 cm, átm.: 1,1–1,3 cm, furat átm.: 0,45–0,5 cm. ID.No. 5058. 4. Trapéz alakú *vascsat* (361. kép 8) került elő a medence tájáról. H.: 3,7 cm, sz.: 2,8×3,2 cm.

868. *sír* (G/7). Fordított tájolású füles aknasír. T.: NyDNY–KÉK, 240–60°. H.: 200 cm, sz.: 90 cm, m.: 100 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke feltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír két hosszabbik oldalában, a nyesés alatt mintegy 45 cm-rel egy-egy 15 cm magas és 12 cm mély vájatot alakítottak ki, melyet a sír kibontása során részben elbontottunk. A sír alján 50–59 éves férfi hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő 3–9 cm vastag betöltésen. Koponyája előrebillent és kissé a bal oldalára dőlt, válla összehúzva, karcsontjai szorosan a bordák mellett feküdtek, a lábcsontrajai párhuzamosan. Jobb kézcsontjai a combcsont végén kerültek elő.

A *maturus* korú férfi mellékletei

1. *Vaskés nyélnyúlványa és a penge apró töredékei* (372. kép 7) feküdtek a bal alkar felett. Mindkét oldalát vasoxiddal konzerválódott famaradvány borítja. Az ép nyélnyúlvány h.: 4,7 cm. 2–4. *Késpenge töredéke, vasár* és egy meghatározhatatlan *vastöredék* (372. kép 1) feküdt összerozsdásodott állapotban a bal combcsont és a szeméremcsont között. A késpenge külső oldalán vasoxiddal konzerválódott bőr-, a vasár nyelén famaradvány van. A vasár h.: 7,8 cm, ebből a nyéltüske h.: 3,1 cm. 5. Összerozsdásodott *vastöredékek* (372. kép 5) kerültek elő a jobb medencelapát mögött, a csigolyák mellett. Felületükön vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány látható. 6. Ívelt *vastöredékek* (372. kép 4) feküdtek összerozsdásodva a jobb medencelapát mögött. Felületükön vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány látható. 7. Világosbarna *kova* (372. kép 3) került elő az összerozsdásodott vasakkal együtt. 8. *Bronzcsipesz* (372. kép 2) került elő az összerozsdásodott vasakkal együtt. H.: 3,7 cm.

869. *sír* (G/7). Füles aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. H.: 170 cm, sz.: 80 cm, m.: 50 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésfekete feltként, határozott körvonallal jelölt a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír két hosszabbik oldalában, a nyesés alatt kb. 25 cm-rel egy-egy 13 cm magas és 10 cm mély vájatot alakítottak ki. A sír felső rétegében egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok), hiányos maradványa került elő 20–35 cm-rel a sír alja felett, részben a délkeleti oldalon kialakított padkán. A sír alján 3–4 éves (*leány*)gyermek bolygatott, kirabolt, hiányos vázmaradványa került elő. In situ helyzetben csak a jobb kar- és a két combcsont került elő.

Állatmelléklet

1. *Subadultus korú juh koponyája* feküdt a bal oldalán a sír délkeleti harmadában, orral délkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsontrajai* töredékes állapotban a sír középső harmadában kerültek elő a délkeleti fal közelében.

Az *infans* I. korú gyermek mellékletei

2. Négyzet alakú *vaslemez* (362. kép 11) került elő a koponyatöredékek mellől. H.: 3 cm, sz.: 2,6 cm. 3. Feketésbarna *orsógomb* (362. kép 10) feküdt a jobb térd külső oldala mellett. Átm.: 2,8 cm, mag.: 2,1 cm. 4. Vaskarikából álló *láncpáncél* három sorban fűzött *részlete* (362. kép 9) került elő a bal mellkas területéről. A karikák átm.: 1 cm.

A viselet leletei

5. *Gömbcsüngős ezüsfülbevaló* (362. kép 3) került elő töredékes állapotban a koponyatöredékek közül. Gömbcsüngője apró darabokban. Az ovális karika átm.: 1,7×2,2 cm. Gyöngyök kerültek elő a koponyatöredékek közül és a bal és jobb kar mellől. 6. Sötétvörös, matt, kopott felületen négy, síkból kiugró fehér dudoros és 4×-es okkersárga hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (362. kép 5), kónuszos furattal. H.: 0,88 cm, átm.: 1,1–1,42 cm, furat átm.: 0,4–0,45 cm. ID.No. 5059. 7. Szürkésfekete, matt, kopott, lyukacsos felületen négy domború fehér dudoros és körülöttük 4×-es okkersárga hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (362. kép 6), kónuszos furattal. H.: 0,65–0,7 cm, átm.: 1–1,3 cm, furat átm.: 0,35–0,4 cm. ID.No. 5060. 8. Sötétbarna, pusztuló felületen öt, síkból kiugró fehér dudoros és 5×-ös okkersárga hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (362. kép 7), bázisos, kónuszos furattal. H.: 0,55–0,8 cm, átm.: 1–1,2 cm, furat átm.: 0,45–0,5 cm. ID.No. 5061. 9. Fekete felületen öt, síkból kiugró fehér+türkizkék kétrétegű szemes és körülöttük 5×-ös fehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (362. kép 8), hengeres furattal. H.: 0,72–0,82 cm, átm.: 1–1,6 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No. 5062. 10. Sötétvörös, féhéresen pusztuló felületen négy, síkból kiugró fehér dudoros és körülöttük 4×-es sárga hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (362. kép 4), kónuszos furatában feketés anyaggal. H.: 0,7–0,75 cm, átm.: 1–1,35 cm, furat átm.: 0,3–0,4 cm. ID.No. 5063.

870 sír¹⁵⁵ (H-J/6; 373. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 40–220°. Az akna h.: 185 cm, sz.: 88 cm, m.: 50–125 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna faltjának északkeleti harmada/fele élénksárga, míg délnyugati fele barna foltként jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír aknáját a 880. sír felett ásták meg. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sírgödör falai függőlegesek voltak, délkeleti oldala kissé kiszélesedett. Az aknában négy ló, egy szarvasmarha és két juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő 5–15 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna aljának északkeleti negyede közel vízszintes, míg az északkeleti végétől 50 cm-re 28°-os szögben lejtett a fülke szája felé. A délnyugati vége egy közel vízszintes, 50 cm hosszú lépcsővel mélyült. Az akna délnyugati negyedében, a lókoponyák és az akna délnyugati vége között, az akna teljes szélességében a betöltés erősen zsiros tapintású és sötétbarna volt. Az akna délnyugati végének síkjában a fülke szája 85 cm magas volt. A fülke h.: 235 cm, sz.: 70 cm, m.: 125–220 cm. A teknős aljú fülke 33°-os szögben lejtett, vége félköríves volt, benne 25–30 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású csontváza került elő 6–8 cm vastag betöltésen. A bordák és a csigolyák nagyrészt elkorhadtak. A nőt vájt koporsóban temették el. A fülke betöltéséből vett mintában viszonylag sok, de kevés fajta növény – Rosaceae (rózsafélék), Rubus(?) (szeder), Tussilago (martilapu) – pollenje került elő. Ezek virágzási ideje február–március. A földmintából növényi/szerves anyag nem került elő.

Állatmelléletek

1. Egy 10–12 éves mén koponyája feküdt a bal oldalán az akna délnyugati harmadában, az északnyugati fal mellett, orral délnyugati irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* és anatómiai rendben fekvő *farokcsigolyái* a koponya mögött kerültek elő, az akna középső harmadában. 2. Egy 5–6 éves mén koponyája feküdt a bal oldalán az akna délnyugati harmadában, középen, orral északnyugati irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai*, valamint anatómiai rendben fekvő *farokcsigolyái* a koponya mögött kerültek elő, az akna középső harmadában. 3. Egy 2,5 éves mén koponyája feküdt a jobb oldalán az akna déli negyedében, a délkeleti fal mellett, orral délnyugati irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai*, anatómiai rendben fekvő *farokcsigolyái* a koponya mögött kerültek elő, az akna középső harmadában. 4. Egy 1,5 éves ló koponyája feküdt a jobb oldalán az akna délnyugati harmadában, a délkeleti fal mellett, orral nyugati irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai*, anatómiai rendben fekvő *farokcsigolyái* a koponya mögött kerültek elő, az akna középső harmadában. 5. Egy 2–2½ éves tehén koponyája feküdt a jobb oldalán az akna délnyugati harmadában, középen, orral délnyugati irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* a koponya mögött kerültek elő, az akna középső harmadában. 6. *Adultus korú juh koponyája* feküdt az állkapcsán az akna középső harmadában, a délkeleti fal mellett, orral déli irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* a koponya körül kerültek elő, az akna középső harmadában. 7. *Adultus korú juh koponyája* feküdt a bal oldalán az akna középső harmadában, középen, orral délnyugati irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* a koponya körül kerültek elő, az akna középső harmadában.

Az *adultus* korú nő mellékletei

8. Homoksárga, helyenként narancssárga foltos edény (374. kép 6) feküdt a bal felkar külső oldala mellett oldalára dőlve, szájával a fülke irányában. Felületén alma nagyságú szürkésfekete folt van. Szabad kézzel formált, magas, közepesen hosszú nyakú, tölcséres peremű. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kerámiatörmelékekkel erősen soványított, felülete közepesen elmunkált, egyenetlen, kissé horpadásos, vékony besimított agyagmáz fedé. Vastag falú, nehéz, jól kiégetett edény. Tölcséres pereme kissé ferde, egyenetlenül megformált. Nyaka elnyújtott ív, ahonnan egyenesen, bikónikusan szélesedik a középmagasságig. Teste jól megformált, tojásdad alakú. Felületén a peremtől, nyaktól kiinduló 8–9 keskeny, a középvonal alá csorgó díszítés látható. Enyhén aszimmetrikus kiképzésű, alja egyenesen levágott, rajta 3–4 cm-es, 0,5 cm mély bemélyedés. Mag.: 21,9 cm, pátm.: 9,7 cm, fátm.: 7,8–8,1 cm. (VIDA 1999 IIIA1/f2 típus) 9. Fekete, kettős csonkakúp alakú *orsógomb* (374. kép 4) került elő töredékes állapotban a jobb térd külső oldal mellett. Átm.: 4 cm, mag.: 3,1 cm. 10. Egyenes hátú, középső nyélállású, nyélnyúlványos, egyélű *vaskés* (374. kép 5) feküdt a bal medencelapát maradványán a bal alkar belső oldala mellett. A penge és a nyélnyúlvány teljes felületét vasoxiddal konzerválódott fa borítja. Mintha a fatok nyél felőli végén vasszegecs rozsdás maradványa lenne. H.: 17 cm, ebből a nyélnyúlvány h.: 4 cm. 10. *Vas huzaltöredék* került elő a lábsontok előtt. H.: 0,7 cm.

¹⁵⁵ A sír első közlése LŐRINCZY–STRAUB 2004, 314–315. A közlés során a fülkesír aknájában, a lócsontok között előkerült piperetárgyakat ehhez a sírhoz soroltuk, ami tévedés volt. A 870. sír aknájának ásása során a korábbi, 880. számú padmalyos sír aknájának és padmalyának délnyugati végét megbolygatták, tehát a lócsontok között előkerült piperetárgyak nagy valószínűséggel a 880. sírből másodlagosan kerültek a 870. sír aknájának betöltésébe.

A viselet leletei

12–13. A nő koponyájának két oldalán egy-egy Szentendre(?) típusú *aranyfülbevaló* (373. kép 3–4) került elő töredékes állapotban. Az ovális, enyhén deformálódott, karikához bordázott felületű, hengeres összekötő tag kapcsolódik. A karikát apró aranygranulák díszítik ott, ahol a hengerrel találkozik, illetve a henger alsó végét is granulák szegélyezik. Átm.: 1,9×2,3 cm, s.: 2,71 g, 3,27 g. Gyöngyök kerültek elő az állkapocs körül. 14. Közel négyszög átmetszetű, hosszú hasáb alakú *borostyángyöngy* (374. kép 1), kónuszos furattal. H.: 1,85 cm, sz.: 1,6 cm, v.: 0,8–1,3 cm, furat átm.: 0,25–0,28 cm. ID.No. 5067. 15. Mag alakú, hengeres furata mentén félbetört *borostyángyöngy* (374. kép 2). H.: 0,8 cm, átm.: 1,6 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No. 5065. 16. Mag alakú, hengeres furata mentén félbetört *borostyángyöngy* (373. kép 7). H.: 0,72 cm, átm.: 1,62 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No. 5066. 17. Az egyik oldalán négyszög, a másikon egyenlő szárú háromszög átmetszetű, hasáb alakú barnás okkersárga *borostyángyöngy* (373. kép 8), kónuszos furattal. H.: 1,5 cm, sz.: 1,7 cm, v.: 1,7 cm, furat átm.: 0,3–0,32 cm. ID.No. 5068. 18. Nem egyenlő oldalú háromszög átmetszetű, hasáb alakú *borostyángyöngy* (373. kép 6), kónuszos furattal. H.: 1,2 cm, sz.: 1,42 cm, v.: 0,9 cm, furat átm.: 0,22–0,25 cm. ID.No. 5064. 19. Közel téglalap átmetszetű, hosszú hasáb alakú *borostyángyöngy* (373. kép 5), kónuszos furattal. H.: 1,8 cm, sz.: 1,45 cm, v.: 0,85 cm, furat átm.: 0,25–0,3 cm. ID.No. 5069. 20. Négyzet alakú, ovális keresztmetszetű *vascsat* (374. kép 3) feküdt a medencecsontok előtt, a két combcsont között. Hátoldalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. H.: 2,8 cm, sz.: 3,2 cm.

871. *sír* (J/6). Üres aknasír. T.: K–Ny, 80–250°. H.: 95 cm, sz.: 32 cm, m.: 20 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír fekete betöltése jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon.

872. *sír* (F/6; 375. kép 1). Fordított tájolású aknasír. T.: Ny–K. H.: 195 cm, sz.: 75 cm, m.: 95 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A lefelé szűkülő sír alján 60–x éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő 3–5 cm vastag betöltésen. Koponyája előrebillent, vállá összehúzva, karcsonjtjai a bordák mellett, lábcsonjtjai párhuzamosan feküdtek. A kézcsontok a combcsontok felső végén feküdtek.

A *senium* korú nő mellékletei

1. Okkersárga, helyenként barnás, szürkésfekete foltos, szabad kézzel formált, rövid tölcseres szájú *edény* (375. kép 2) feküdt a koponya bal oldala mellett oldalára dőlve, szájával a medence irányában, 3 cm vastag betöltésen. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal, apró kavicsal és kerámiatörmelékekkel erősen soványított, felülete érdes, horpadásos, vékony agyagmáz fedi. Pereme lekerekített. Vállá erőteljesen kiugrik, aszimmetrikus kiképzésű, oldalra húz. Töredékes, ragasztott. Mag.: 13,1 cm, pátm.: 10,1 cm, fátm.: 8,2 cm. Az edényből vett földminta pollenmentes volt, kevés gombaspórát – *Ustilago*(?) – tartalmazott. Az archaeobotanikai vizsgálat kenyér/kása nyolc darab szenült töredékét tudta meghatározni. 2. Kívül vörös, belül szürke, szabad kézzel formált edény oldalából készült *orsókarika* (375. kép 3) állt a palástjában, 4 cm vastag betöltésen, a jobb combcsont felső harmadának külső oldala mellett. Átm.: 4,2 cm, vast.: 1,3 cm.

873. *sír* (F/7; 376. kép 1–2). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNy, 64–244°. Az akna h.: 200 cm, sz.: 60–80 cm, m.: 30–85 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna foltjának északkeleti fele élénksárga, míg a délnyugati barnásszürke foltként jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az akna alja az északkeleti végétől egyenletesen, 10–15°-os szögben lejtett. A fülke h.: 205 cm, sz.: 75–80 cm, m.: 85–165 cm. A 15°-os lejtésű, teknős aljú fülkében 14–16 éves (*leány*)gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású, állatjártással bolygatott vázmaradványa került elő 2–5 cm vastag betöltésen. Koponyája összeroppant, bordái, csigolyái, medencelapátjai és keresztcsontja nagyrészt felszívódott, kar- és lábcsonjtjai párhuzamosan feküdtek.

A fiatal leány mellékletei

1. Heraclius és Heraclius Constantinus *solidusa* (616–625) feküdt a felső fogisor jobb oldalánál, belül, előlappal felfelé, álló helyzetben (367. kép 6). Konstantinápolyi veret, az 5. officina (műhely) terméke. Előlap: [dd NN hER] ACLIUS ET hERA CONST PP AV – két mellalakkal. Balra a szakállas császár, jobbra szakálltalan fia. Fejükön diadémot viselnek, melyet középen egy kereszt díszít. Ruhájuk klamys, amelyet fibula tart össze a jobb vállon. Középen fenn kereszt. Hátlap: VICTORIA | AVAGY E – lépcsőkön álló kereszt. Az exerguéban (alsó szelvény) CONOB. Mindkét oldal bal pereme kopott. Átm.: 20–22 mm, s.: 4,42 g.¹⁵⁶ KJM ltsz: 95.10.3. 2. Egyélű, egyenes

¹⁵⁶ SOMOGYI 1997, 83–84.

hátú, középső nyélállású *vaskés töredéke* (376. kép 9) feküdt a koponya mögött 3 cm vastag betöltésen. Pengéjét vasoxiddal konzerválódott bőr-, nyélnyúlványát famaradvány borítja. 3. Két síkban hajlított, négy nagyobb és két kisebb, töredékes szemből álló *bronzlánc* (376. kép 10) feküdt a bal mellkas felső harmada felett 10 cm vastag betöltésen. A bronzszem h.: 1,5 és 1,7 cm. 4. Két síkban hajlított, tíz szemből álló *bronzlánc* (376. kép 11) feküdt a jobb combcsont felső harmadának külső oldala mellett, fordított L alakban. A bronzlánc külső fele merőlegesen a combcsontra, 3 cm vastag betöltésen, a másik fele párhuzamosan a combcsont fektetési szintjén feküdt. A bronzszem h.: 2,2 cm, a lánc h.: 16,5 cm.

A viselet leletei

5. *Nagy gömbcsüngős(?) ezüstitülbevaló* (376. kép 3) feküdt a koponya jobb oldala mellett. A karika alján két különböző átmérőjű, négy kis ezüstgömb van, amelyhez gömbcsüngő csatlakozott, melynek csak apró darabjai kerültek elő. Az ovális karika mag.: 2 cm. Gyöngyök feküdtek az állkapocs előtt. 6. Sötét vörösesbarna, matt felületen 5–5 fehér+fényáteresztő türkizkék kétrétegű dudoros (szemes) és fehér 5–5×-ös hurkolt folytatású rátétdíszes, deformálódott, iker lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (376. kép 4). Hengeres furata az egyik oldalon bázisos. H.: 1,38–1,5 cm, átm.: 1,2–1,4 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No. 5070. 7. Sötét vörösesbarna, matt felületen öt fehér+fényáteresztő türkizkék, kétrétegű dudoros (szemes) és körülöttük fehér 5×-ös hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (376. kép 5). Kónuszos furata az egyik oldalon bázisos. H.: 0,8 cm, átm.: 1,2–1,4 cm, furat átm.: 0,35–0,4 cm. ID.No. 5071. Egy gyöngy a vas láncpáncél töredékhez korrodálódott. 8. Sötétbarna, érdes lyukacsos alapon öt fehér dudoros és 5×-en hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (376. kép 8). Kónuszos furata bázisos. H.: 0,8 cm, átm.: 1,08–1,25 cm, furat átm.: 0,3–0,35 cm. ID.No. 5072. 9. Vaskarikából álló *láncpáncél* három sorban fűzött *részlete* (376. kép 8) került elő a gyöngyök mellett. A karikák átm.: 1 cm. 10. Téglalap alakú *vascsat töredéke* (376. kép 7) feküdt a legelső csigolyán.

874. *sír* (G/5–6; 377. kép 1). Fordított tájolású füles aknasír. T.: NyDNy–KÉK, 244–64°. H.: 250 cm, sz.: 65 cm, m.: 100 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltként, határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír két hosszabbik oldalában, a nyelés alatt mintegy 48 cm mélyen egy-egy 12 cm magas és 10 cm mély vájatot alakítottak ki, melyet a sír kibontása során részben elbontottunk. A sír alján 50–59 éves férfi hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő. Koponyája összeroppant, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett, lábsontjai párhuzamosan feküdtek.

A *maturus* korú férfi melléletei

1. *Vas tarsolymerevítő* (377. kép 16) feküdt a bal medencelapát alatt és az alkarcsonatok között, keresztben. Füle téglalap alakú, két vége félköríves és kissé felfelé hajló. H.: 9,9 cm. 2. *Barna kova* (377. kép 14) feküdt a vas tarsolymerevítőn. 3. *Vasár* (377. kép 18) feküdt a tarsolymerevítő mellett. Kerek átmetszetű hegye töredékes, markolatnyúlványa keskenyedő, négyzetes keresztmetszetű. H.: 6,3 cm, ebből a nyélnyúlvány h.: 4,3 cm. 4–5. Három *vaslemeztöredék* (377. kép 12) és egy *barna kova* (377. kép 15) feküdt összerozsdásodva a bal kézcsontok külső oldala mellett. 6. Szürke, csiszolt felületű *fenőkő* (377. kép 13) került elő a bal kézcsontok alatt. 7. Egyélű, egyenes, középső nyélállású *vaskés* (377. kép 17) feküdt a bal combcsont közepének külső oldala mellett. Pengéjének hegye letört, egyik oldalához egy vaslemez rozsdásodott. H.: 11, 3 cm. 8. Ovális keresztmetszetű, egyik oldalán vékonyodó, öntött *bronzkarika* (377. kép 4) került elő a betöltésből.

A viselet leletei

9. *Ezüstveret apró töredékei* kerültek elő a jobb kézcsontok mellől. 10. Préselt, peremes kerek *ezüstveret* (377. kép 3) feküdt töredékes állapotban, előlappal lefelé, kitöltő masszával és bronzszegeccsel a jobb alkar belső oldala mellett. 11. Préselt, peremes *ezüstveret* feküdt töredékes állapotban, előlappal felfelé a jobb alkar felső vége alatt, kitöltő masszával, ácskapocs alakú *bronzdróttal* és leszorító *bronzpánttal* (377. kép 6). 12. Préselt, peremes *ezüstveret* feküdt töredékes állapotban, előlappal lefelé a jobb medencelapát felső széle mellett, kitöltő masszával, leszorító *bronzpánttal*, ácskapocs alakú *bronzdróttal* (377. kép 7) együtt. 13. *Vascsat töredéke* (377. kép 5) feküdt a jobb alsó bordák előtt. 14. Préselt, peremes kerek *ezüstveret* került elő töredékes állapotban, előlappal lefelé, bronzszegeccsel együtt az ágyékcsigolya jobb oldala mellett. 15. *Ezüstveret elporladt töredékei*, öt L alakú *bronzszegecs* és egy ácskapocs alakú *bronzdrót* (377. kép 11) került elő az ágyékcsigolya jobb oldala alatt és mellett. 16. Préselt, peremes kerek *ezüstveret* (377. kép 2) feküdt töredékes állapotban, előlappal felfelé, kitöltő masszával és bronzszegeccsel a bal medencelapát felső széle mellett. Pereme bordázott vagy gyöngysordíszes volt. 17. *Ezüstveret apró töredékei* kerültek elő a bal alkar felső vége alól. 18. Préselt, peremes, *kettőspajzs alakú ezüstveret töredékei* kerültek elő előlappal felfelé, *bronzpánttal* (377. kép 8) a bal medencelapát és az ágyékcsigolya találkozásánál. 19. Nagyon töredékes *ezüstveret* került elő előlappal felfelé, leszorító *bronzpánttal*, ácskapocs alakú *bronzdróttal* (377. kép 9)

a bal medencelapáton. 20. *Bronzpánt* és ácskapocs alakú *bronzdrót* (377. kép 10) feküdt a bal szeméremcsont előtt. 21. Préselt, peremes kerek *ezüstveret töredékei* feküdtek előlappal lefelé, bronzszegeccsel a bal medencelapát külső széle és az alkarcsont között. 22. Öt *L alakú bronzszegecs* és egy ácskapocs alakú *bronzdrót töredékei* kerültek elő a betöltésből.

875. *sír* (J/5–6). Aknasír. T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. H.: 205 cm, sz.: 70 cm, m.: 50 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésfekete foltként, határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír jelentkezési szintje felett, a sír délkeleti oldala melletti rablógödörben és a sír felső rétegében egy szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok), hiányos maradványa került elő 35–60 cm-rel a sír alja felett. A sír alján 23–*x éves nő* bolygatott, kirabolt, hiányos vázmaradványa került elő. In situ helyzetben csak a lábszárcsontok kerültek elő.

Állatmellékletek

1. Egy 2–2½ éves szarvasmarha koponyájának és lábsontjainak töredékei kerültek elő az akna északkeleti feléből.
2. *Maturus korú juh koponyájának és lábsontjainak töredékei* kerültek elő az akna északkeleti feléből.

A viselet leletei

3. *Ezüstfülbevaló karikája* (375. kép 5) került elő a sír keleti sarkából. Átm.: 2,3 cm.
4. Téglalap alakú *vascsat töredékei* (375. kép 4) kerültek elő a sír betöltéséből.

876. *sír* (G/6–7; 375. kép 6). Füles aknasír. T.: ÉK–DNy, 50–230°. H.: 230 cm, sz.: 85 cm, m.: 75 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltként, határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír két hosszabbik oldalában, a nyelés alatt mintegy 35 cm-re egy-egy 14 cm magas és 12 cm mély vájatot alakítottak ki, melyet a sír bontása során részben elbontottunk. A sír felső rétegében egy szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő. A sír alján *senium korú (60–*x éves) férfi* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő 3–7 cm vastag betöltésen. Koponyája feltámasztva, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett feküdtek, lábsontjai párhuzamosan. A jobb alkarcsont vége és a kézcsontok a medencelapáton voltak.*

Állatmellékletek

1. Egy 2–2½ éves *tehén koponyája* feküdt az állkapcsán a sír északkeleti harmadában, az emberi koponya felett, orral északkeleti irányban. Lábsontjai a sír két hosszoldalán kialakított padkán kerültek elő, a *mellső lábsontok* az alkarcsontok magasságában, a *hátsó lábsontok* a térd vonalában, illetve a déli sarokban, a *farokcsigolyák* a sír délnyugati végében. 2. *Juvenis korú juh koponyája* került elő a sír déli sarkában, *mellső és hátsó lábsontjai* a sír délnyugati végében.

A viselet leletei

3. Téglalap alakú, benyomott oldalú *vascsat* (375. kép 7) feküdt a koponya jobb oldala mögött, valószínűleg másodlagos helyen, mivel a jobb kézközépcsontok a csat közeléből kerültek elő. A csat csuklójának két oldalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. H.: 4 cm, sz.: 2,9×3,5 cm.
4. Téglalap alakú *vascsat* (375. kép 8) feküdt a bal medencelapát külső szélénél. Hátoldalán és a pecek hegyénél vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. H.: 3,2 cm, sz.: 2,8 cm.

877. *sír* (H/6–7; 378. kép 1–2) Füles aknasír. T.: ÉK–DNy, 54–234°. H.: 230 cm, sz.: 85 cm, m.: 75 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltként, határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír két hosszabbik oldalában, a nyelés alatt mintegy 35–40 cm mélyen egy-egy 13–15 cm magas és 10–13 cm mély vájatot alakítottak ki, melyet a sír kibontása során részben elbontottunk. A sír felső rétegében, főleg a sír széleihez közeli sávban egy-egy ló, szarvasmarha és juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa feküdt részben a padkán, részben a padkához közeli magasságban. Csak a sír közepén fekvő állatcsontok – a keresztgerendák és a koporsó beszakadása után – kerültek ennél a szintnél jelentősen mélyebbre. A sír alján 40–50 éves

férfi hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású vázmaradványa került elő. Koponyája összeroppant, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett feküdtek, lábsontjai szorosan egymás mellett.

Állatmellékletek

1. Egy 5–5,5 éves mén koponyája feküdt az állkapcsán a sír északkeleti harmadában a férfi koponyája felett 5–7 cm vastag betöltésen. *Mellső lábsontjai* a lókoponya két oldalán feküdtek, patákkal előre, a *hátsó lábsontok* és a *farokcsigolyák* a sír délkeleti harmadában, patákkal hátrafelé, az emberi váz felett, 5 cm vastag betöltésen. 2. Egy 8–10 éves tehén koponyája feküdt a padkán a jobb oldalán, a sír déli sarkában, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* a sír délnyugati végében feküdtek a padkán. 3. *Adultus korú juh koponyája* feküdt a bal oldalán a sír északkeleti sarkában, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* a sír délnyugati végében feküdtek.

A mén leletei

4. Végkarikás kiképzésű, csuklós vas *csikózabla* (378. kép 3) feküdt töredékes állapotban a ló fogai között. A megmaradt szár kerek keresztmetszetű. A szár h.: 10,1 cm, a karika belső átm.: 1,7 cm. 5. Hurkos fülű, ívelt talpalójú *vaskengyel* (378. kép 4) feküdt a ló jobb mellső lábsontjainak vonalában, a padkáról megsúszva, fülével délnyugati irányban. Szárainak keresztmetszete négyszög, talpalója lapos, széles. Ragasztott. M.: 15 cm, belső sz.: 10,9 cm. 6. Hurkos fülű, ívelt talpalójú *vaskengyel* (378. kép 5) feküdt az oldalán a ló bal mellső lábsontjainak vonalában, az északnyugati sírfallal párhuzamosan, az állatsontok fekvési szintjén, fülével a sír alja felé. Szárainak keresztmetszete négyszög, talpalója lapos, széles. A kengyel a felszedés és a restaurálás után széttört. Ragasztott. M.: 16,8 cm. belső sz.: kb. 13 cm.

A maturus korú férfi mellékletei

7. *Adultus korú juh keresztcsontja és farokcsigolyái* feküdtek a bal felkarcsont vége mögött. 8. Rossz megtartású vas *lándzsacsúcs* (379. kép 7) feküdt a bal kar külső oldala mellett, hegyével a koponya irányában. Eredeti felülete nem maradt meg, több helyen pikkelyesen levált, repedezett. A lándzsacsúcs kónikus, a köpű és a penge nem válik el egymástól, az összeillesztés helye nem látszik. A penge kúp alakú, átmetszete rombusz/négyszög alakú, bár jelenleg lekerekítettnek látszik. A zárt köpű tölcseresen kiszélesedik. A köpű külső oldalának egy részén a famaradvány (koporsó) látható. Ragasztott, a köpű alsó részén kiegészített. H.: 20 cm, ph.: 11,6 cm, psz.: 3 cm, pv.: 2,1 cm, penge közepénél 2,3 cm, pv.: 1,7 cm, kh.: 8 cm, kká.: 3,05–3,2 cm, kbá.: 2,3–2,5 cm, km.: 6,3 cm. 9. Rossz megtartású kétélű *vaskard* (379. kép 10) feküdt a bal kar külső oldalánál, a lándzsahegy és a koporsó széle között. A keskeny markolatvas trapéz alakú, téglalap átmetszetű, a pengető felé szélesedik és vastagszik. A markolatvas alsó harmadában egy bronzszegecs van, amelynek feje lapos korong, a másik vége rombusz alakú alátétlemezen záródik, ezt a végét elkalapálták. A penge szimmetrikus, derékszögű vállal kapcsolódik a markolathoz, a markolatvason vasoxiddal konzerválódott famaradványok láthatók. A penge egyenes, egyes részletei alapján az éleket külön tették fel a magra. Nagy részét a tok vasoxiddal konzerválódott famaradványa borítja. Damaszkolásra utaló nyom nem figyelhető meg. A szimmetrikus penge a hegy felé fokozatosan keskenyedik, hegye a középvonalban van, élei íveltek. Restaurált, ragasztott, egy helyen a penge lemezesen kettévált, markolata töredékes, a vége letörött. H.: 86,1 cm, mh.: 10,13 cm, msz.: 1,19–2,1 cm, mv.: 0,88–1,5 cm, a bronzszög h.: 2,1 cm, az alátétek közötti távolság (markolat eredeti vastagsága) 1,65 cm, korong alakú fej átm.: 0,9×1 cm, v.: 0,15 cm, a rombusz m.: 1,25×0,85 cm (átlóinál mérve), a szög távolsága a markolat végétől 6,4 cm, a penge tövétől 3 cm, ph.: 76 cm, psz.: 4,68–4,9–4,66–4,16 cm, pv.: 1,68–1,36–1,15 cm. A bronzszegecs mellett kis vaskarika volt. Átm.: 1,56×1,8 cm, v.: 0,8 cm. 10. Egy nagyobb és egy kisebb *vaslemez* (csiholó) és egy barna *kova* (379. kép 8) feküdt összerozsdásodva a bal medencelapát külső peremén. A nagyobbik, enyhén ívelt vas külső oldalán vasoxiddal konzerválódott famaradvány látható. A nagyobbik h.: 9,5 cm. 11. Barna *kova* (379. kép 9) feküdt a csiholó mellett. 12. *Vasár* (379. kép 6) feküdt a csiholó mellett. A tű vége a vascsiholóhoz rozsdásodott, nyélnyúlványa téglalap keresztmetszetű. Közös h.: 6,4 cm. 13. *Vastöredékek* kerültek elő a két szeméremcsont előtt, illetve a bal combcsont alsó végének külső oldala mellett. 14. Egyenes, egyélű *vaskés* feküdt a bal combcsont belső oldalánál. Nyéltüskéjének két oldalán vasoxiddal konzerválódott famaradvány van. H.: 16 cm. Elveszett. 15. Összehajtogatott *bronzszalag* (379. kép 4) került elő a sír betöltéséből.

A viselet leletei

16. B alakú *vascsat* (379. kép 1) feküdt a jobb alkarcsont belső oldalánál. A csuklós részen vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. H.: 2,4 cm, sz.: 4 cm. 17. Kisméretű *vascsat* (379. kép 2) feküdt a jobb combcsont felső végének külső oldala mellett. A csuklós részen vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. H.: 2,3 cm, sz.: 1,9 cm.

878. *sír* (H/6). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNY, 70–250°. A fülke h.: 170 cm, sz.: 60 cm, m.: 40 cm. A sekély mélységben előkerült sír sárga betöltésű, állatsont nélküli aknarészét a földmunka során elásták. A fülkében *infans I. korú gyermek* tejfogai kerültek elő.

A viselet leletei

1. Sötétkék, sávosan pusztuló felületű, négyzetű átmetszetű, deformálódott, rövid henger alakú fényáteresztő *üveggyöngy* (380. kép 10), hengeres furattal került elő a fogak mellől. H.: 0,9–1,1 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No. 5073. A medence táján, 5–7 cm vastag betöltésen kerültek elő a minden valószínűség szerint övhöz tartozó leletek (380. kép 1). 2. U alakú *vastöredék* (380. kép 13) került elő a jobb medencelapát táján, felületén vasoxiddal konzerválódott textil- és bőrmaradvány. Ragasztott. 3. Préselt, peremes, kerek *ezüstveret* (380. kép 2) feküdt a peremén, előlappal a sír északnyugati oldala felé, a jobb medencelapát táján. Felszerelését a közepén elhelyezett ezüstszegecs tette lehetővé. A hátoldalánál kitöltő massa nem került elő. Átm.: 2,5 cm. 4–5. Két préselt, peremes, rossz minőségű kerek *ezüstveret* (380. kép 4, 7) feküdt egymáson töredékes állapotban a keresztcsont táján. 6–7. Két préselt, peremes *ezüst szíjvég* (380. kép 5–6) feküdt a kerek veretek két, egymással szembeni oldalán. A szíjvég alját keresztben hármassal préselt bordasor díszíti, a felső szélét sima ezüstpánt veszi körbe. Felerősítését a közepén elhelyezett szegecs tette lehetővé. Az ép szíjvég jó, a töredékes rossz minőségű ezüsből készült. H.: 1,5 cm, sz.: 2,1 cm. 8. Ívelt *vastöredék* (380. kép 12) került elő a bal medencelapát táján, felületén vasoxiddal konzerválódott textilmaradvány. 9. Préselt, peremes, kerek *ezüstveret* (380. kép 3) feküdt a bal medencelapát táján, előlappal felfelé. Felszerelését a közepén elhelyezett ezüstszegecs tette lehetővé. A hátoldalánál kitöltő massa nem került elő. Átm.: 2,5 cm. 10. Préselt, peremes, *ezüst kisszíjvég* (380. kép 8) feküdt a bal medencelapát táján, tokos végével a keresztcsont irányában. Felszerelését a közepén elhelyezett ezüstszegecs tette lehetővé. H.: 1,6 cm, sz.: 1,1 cm. 11. Öntött *bronzcsat* (380. kép 11) feküdt hátlappal felfelé, csatkarikával a bal kéz irányában a szeméremcsontok táján. Ovális karikájú, egybeöntött pajzstestű bronzcsat. A zömök, ívelt oldalú, pajzs alakú csattest végén rövid, szabálytalan, szögletes nyúlvány van. A csattest palmettás díszítése öntött, szimmetrikus kompozíció: középtengelyét egy mindkét végén csúcsos levél és a tövéhez kapcsolódó két kacs alkotja. Ebből ágazik el két oldalra egy-egy ívelt vonalú, leveles ág. Ezt a csattest ívelt oldalát követő, közepén csúcsosan megtörő, két végén visszakunkorodó vonaldísz keretezi. A csattest egy kerek lyukkal áttört, ebbe rögzítették a karikára hajló csatpecket. A csattest és a csatkarika találkozásánál, a csattövis tövével szabálytalan, apró háromszög alakú, poncolt vagy poncolásszerű(?) díszítések vannak. Felszerelése a hátoldalán a pecek csuklójának két oldalán, párhuzamosan és a csattest végén erre merőlegesen álló lapos bronzfüllel történt. H.: 4,6 cm, a csatkarika sz.: 3,7 cm. 12. Préselt, peremes *ezüst szíjvég* (380. kép 9) feküdt a bronzcsat előtt, hátlapjával felfelé, tokos végével a bal karcsontok irányában. A szíjvég alját keresztben hármassal préselt bordasor díszíti, a felső szélét sima ezüstpánt veszi körbe. Felerősítését közepén elhelyezett szegecs tette lehetővé. A jó minőségű szíjvég elő- és hátlapján sárgás (arany?) foltok vannak. H.: 2,9 cm, sz.: 2,1 cm.

879. sír (G/7; 381. kép 1–2). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNY, 64–244°. Az akna h.: 215 cm, sz.: 70–90 cm, m.: 65–120 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna faltjának északkeleti fele élénksárga, míg a délnyugati barnásszürke foltként jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában két szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő 5–25 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna aljának északkeleti harmada közel vízszintes, míg a fülkéhez közelebb eső része lejtős kialakítású volt. A fülke h.: 225 cm, sz.: 70–100 cm, m.: 120–155 cm. A 15–25°-os lejtésű, teknős aljú fülkében 40–50 éves férfi hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő 4–10 cm vastag betöltésen. Koponyája előrebillent, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett, lábcsonkjai párhuzamosan feküdtek. A jobb kéz csontjai a combcsont felső végén feküdtek, az állkapcsot és a bal alkarcsontokat és részben a mellkas csontjait állatjárat bolygatta meg.

Állatmellékletek

1. *Adultus korú tehén koponyája* feküdt jobb oldalára dőlve az akna délnyugati végében, orral déli irányban. *Mellső lábcsonkjai* a koponya mögött kerültek elő, a *hátsó lábcsontok* az akna északkeleti végében. 2. *Foetus korú szarvasmarha koponyája és lábcsonkjai* feküdtek a tehén mellső lábcsonkjai mögött. 3. *Juvenis korú juh koponyája* feküdt a bal oldalán a tehénkoponya és az akna délnyugati vége között. *Mellső és hátsó lábcsonkjai* a koponya körül kerültek elő.

A *maturus* korú férfi mellékletei

4. Szarvasmarha bordából faragott *tarsolyzáró* (381. kép 4) feküdt töredékes állapotban a bal combcsont forgóján keresztben. Előlapjának kiszélesedő közepén pont-kör minta, valamint a felületén piros festéknyom van. H.: 9,9 cm, v.: 0,4 cm, a lyuk átm.: 0,6 cm. 5. Vajszerű *fenőkő* (381. kép 10) feküdt töredékes állapotban a bal medencelapát külső szélénél. H.: 3,7 cm. 6. Átfúrt *halcsigolya* került elő a bal medence külső oldala mellett. 7–8. Vaskarikából álló *lánc-töredékek* (381. kép 6–7) kerültek elő a csont tarsolymerevítő alatt és a bal alkar belső oldala mellett. 9. Egyélű, egyenes, középső nyélállású *vaskés* (381. kép 5) feküdt a bal combcsont külső oldala mellett, azzal párhuzamosan,

élével a combsont irányában. Pengéjének föld felőli oldalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van foltokban. Nyélnyúlványát vasoxiddal konzerválódott fa borítja. H.: 26,3 cm, ebből a nyél h.: 6,5 cm. 10. *Vastú(ár?)* (381. kép 3) feküdt a jobb szeméremcsont belső oldalánál.

A viselet leletei

10. Téglalap alakú *vascsat* (381. kép 8) feküdt a jobb medencelapáton, pecekkel a bal combsont irányában. Hátdalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. Ragasztott. H.: 3,9 cm, sz.: 3,2 cm. 11. Trapéz alakú *vascsat* (381. kép 9) feküdt a két combsont között, pecekkel a bal alkar irányában. Hátdalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. H.: 4,2 cm, sz.: 3,5×4,4 cm.

880. sír (J/6; 382. kép 1). Padmalyos sír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. Az akna h.: 110 cm, sz.: 40–45 cm, m.: 20 cm. A 870. fülkesír aknájának ásása során a sír délnyugati végét megbolygatták. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke betöltése jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajban. Az aknában egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok), hiányos maradványa feküdt. Az akna alja nagyon enyhén lejtett a padmaly felé. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 110 cm, cm, sz.: 40–50 cm, m.: 35–40 cm. A teknős aljú padmalyban 8–9 éves gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű csontváza került elő. Koponyája a jobb oldalán előrebillenve fekszik, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett, lábsontjai párhuzamosan. Bal mellkasát állatjárat bolygatta meg.

Állatmelléklet

1. *Juh koponyája* feküdt a jobb oldalán, az akna közepén, az északnyugati fal mellett, orral északnyugati irányban. *Lábsontjainak töredékei* a koponya mellett kerültek elő, az északnyugati falnál.

Az *infans II.* korú gyermek mellékletei

2. Felső harmadában feketésszürke, alul barnásszürke, szabad kézzel formált *bögre* (382. kép 19) állt kissé az oldalára dőlve a koponya bal oldala mellett. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal, apró kavicsal és kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete erősen horpadásos, érdes, kidudorodnak a soványító anyag szemcséi. Vékony agyagmáz fedi. Egyetlenül kiégetett. Rövid pereme ferde, enyhén kihajló, lekerekített. Válla lecsapott, aszimmetrikus kiképzésű. Alja kitüremkedik, rajta szabálytalan alakú delle nyoma (átm.: 3,8 cm). Mag.: 11,4 cm, pátm.: 10 cm, fátm.: 8,9–9,5 cm. (VIDA 1999 IIID2/a típus) Az edényből vett földmintában kevés Gramineae (fűfélék) pollenjét, sokféle gombaspórát – *Ustilago*, *Puccinia*, *Uromyces*, *Tilletia* – mutattak ki. Az archaeobotanikai vizsgálat kenyérkása 508 darab szenült töredékét tudta meghatározni. 3. *Ezüsthenger/tubus* (382. kép 20) feküdt a csigolyasor bal oldala mellett töredékes állapotban. Két végét bordázott ezüstpánt fogja körbe. Felső végét egy – középen átlukasztott – kerek ezüstlemez zárja le. Belsejéből *szőrecset maradvány* (382. kép 21) került elő. H.: 7,2 cm, átm.: 1,3 cm. 4–5. Két egyenlő szárú háromszög alakú bronz *lemezcsüngő* (382. kép 15–16) került elő a 870. sír aknájának¹⁵⁷ bontása közben, annak betöltéséből. A két, tökéletesen egyforma lemezt együtt vágta ki. Felfüggesztésükre a háromszög csúcsában egy lyukat ütöttek. H.: 3 cm, v.: 0,3 mm, s.: 2,4 g. 6. Gímszarvas agancsából faragott, téglalap alakú, két lapból álló *lemez* (382. kép 18) került elő a 870. sír aknájában fekvő lókoponyák között, a bronzkanállal és a bronzkarikával együtt, egy csomóban. Mindkét oldalát két párhuzamos vonal osztja hosszában ketté, melyet két oldalról pont-kör minta kísért. Az egyik oldalon a pont-köröket átlós irányú vonalak kötik össze. Négy sarkában egy-egy szegecslyukat alakítottak ki, de csak az egyik végében lévő két lyukban maradt meg a bronzszegecs. A szegecselt végében 0,5 cm átmérőjű lyuk van. A lapok keresztmetszete rövid szárú U alakú. H.: 8,4 cm, sz.: 1,7 cm, v.: 0,6 cm. 7. *Bronzkanál* (382. kép 17) került elő az aknából, a lókoponyák közül. Ovális, enyhén teknős lemezfeje ívelten kiszélesedő nyakban folytatódik. Nyele ovális keresztmetszetű, hurokban végződik. A kétoldalt ívelt nyakon egy-egy hátulról beütött dudor, a fejen háromszögben 3 lyuk van kialakítva. Teljes felületén ezüstözés nyoma figyelhető meg. H.: 13,7 cm, a fej átm.: 3,1 cm, v.: 4 mm, s.: 12,22 g.

A viselet leletei

Gyöngyök kerültek elő az állkapocs körül. 8. Világos türkizkék, hosszú bikónikus opak *üvegyöngy* (382. kép 10), kónuszos furattal. H.: 1,55 cm, átm.: 0,8 cm, furat átm.: 0,18–0,35 cm. ID.No. 5076. 9. Sötétszürkés fekete, irizáló felületű, téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú opak *üvegyöngy* (382. kép 7), kónuszos furattal. H.: 0,7 cm, sz.: 0,6 cm, v.: 0,5 cm, furat átm.: 0,25–0,2 cm. ID.No. 5077. 10. Feketésbarna felületen három sárga

¹⁵⁷ LŐRINCZY–STRAUB 2004, 314–315 alatt, tévesen a 870. sír mellékleteként közölve.

dudoros rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (382. kép 9), kónuszos furattal. H.: 0,65–0,71 cm, átm.: 1,1 cm, furat átm.: 0,4–0,42 cm. ID.No. 5078. 11. Szürkésfekete, porózus felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (382. kép 3) apró töredékei. ID.No. 5079. 12. Világosdrapp, ferdén levágott oldalú, hatszög átmetszetű, hosszú hasáb alakú opak *üvegyöngy* (382. kép 4), kónuszos furattal. H.: 1,2 cm, sz.: 0,6 cm, v.: 0,6 cm, furat átm.: 0,2–0,24 cm. ID.No. 5080. 13. Barnás okkersárga, porózus felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (382. kép 5), hengeres furattal. H.: 0,5–0,6 cm, átm.: 0,8–0,9 cm, furat átm.: 0,32 cm. ID.No. 5081. 14. Barna, téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú *karneolgyöngy* (382. kép 6), kónuszos furattal. H.: 1,1 cm, sz.: 0,82 cm, v.: 0,5 cm, furat átm.: 0,08–0,12 cm. ID.No. 5082. 15. Sötétbarna, négyzet átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú opak *üvegyöngy* (382. kép 8), hengeres furattal, 2 db-ban. H.: 0,9 cm, sz.: 0,45 cm, v.: 0,45 cm, furat átm.: 0,12 cm. ID.No. 5083. 16–17. Két tekercselt *bronzdrót (fibula bronzrúgója)* (382. kép 11–12) került elő. Az egyik a gyöngyök közül, a másik a vállakkal egy vonalban a padkán feküdt. 18. Vaskarikából összefűzött, két-három soros *vaslánc töredékek* (382. kép 13–14) kerültek elő összerozsdásodva a koponya alatt. 19. *Bronzkarika* és ívelt oldalú *bronzveret töredéke* (382. kép 2) feküdt önbetéttel a 870. sír egyik lókoponyájának alsó állkapcsán. Átm.: 2 cm, s.: 0,66 g.

881. sír¹⁵⁸ (H/6; 383. kép 1). Aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. H.: 225 cm, sz.: 65–70 cm, m.: 30 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésfekete foltként, határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír felső rétegében (már a nyesési szinten) három juh részleges (koponya és csonkolt – a rúd és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok), hiányos maradványa került elő. A sírgödör alján *juvenis korú (15–22 éves) nő* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, állatjáratokkal bolygatott (kirabolt?) vázmaradványa feküdt 7–8 cm vastag betöltésen. In situ helyzetben a koponya hátsó fele, a bal alkarcsontok és a lábsontok feküdtek. Az arckoponya és az állkapocs, valamint az egyik felkarcsont a mellékletek egy részével a jobb lábfej előtt, a sír nyugati negyedében került elő.

Állatmellékletek

1. *Adultus korú juh koponyája* feküdt az állkapcsán a sír északkeleti végében, a nő koponyája felett, orral északkeleti irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya előtt kerültek elő, a *hátsó lábsontok* a combcsontok vonalában, a sír két széle mellett. 2. *Juvenis korú juh lábsontjai* kerültek elő a sír betöltéséből. 3. *Infans korú juh lábsonttöredéke* került elő a sír betöltéséből.

A viselet leletei

4. *Bronzkarika* (383. kép 2) másodlagos helyzetben az állkapocs bal szára mellett. S.: 0,61 g. 5. *Bronzkarika* (383. kép 3) került elő másodlagos helyzetben az állkapocs jobb szára mellett. S.: 0,58 g. Gyöngysor volt a másodlagos helyzetben lévő állkapocs körül és a koponya alatt. 6. Sötét vörösesbarna, feketés sávok, irizáló felületen négy (-1 db), síkból kiugró, fehér+áttetsző türkizkék, kétrétegű szemes rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*,¹⁵⁹ bázisos, hengeres furattal. H.: 1,3–1,4 cm, átm.: 0,9–1,4 cm, furat átm.: 0,38 cm. ID.No: 5084. 7. Sárgásbarna, deformálódott, korong alakú opak *üvegyöngy*, bázisos furata hengeres. H.: 0,35–0,4 cm, átm.: 0,9 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 5085. 8. Sötétbarna, fényes felületen négy fehér, síkból kiugró dudoros és körülöttük 4×-es sötét sárga hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, bázisos furata kónuszos. H.: 1,8 cm, átm.: 1,1–1,6 cm, furat átm.: 0,3–0,5 cm. ID.No: 5086. 9. Feketésbarna, érdes, kopott felületen négy, síkból kiugró fehér+áttetsző világoskék kétrétegű szemes és körülöttük 4×-es szétfolyó szürkésárga erősen lekopott hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,5–0,7 cm, átm.: 1–1,3 cm, furat átm.: 0,36–0,41 cm. ID.No: 5087. 10. Sötétbarna, fényes, lyukacsos felületen négy fehér, síkból kiugró dudoros rátétdíszes, rövid henger alakú opak *üvegyöngy*, bázisos, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,6 cm, átm.: 0,8–1,2 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No: 5111. 11. Sötét vörösesbarna, fényes, irizáló, kopott felületen négy domború fehér dudoros és körülöttük 4×-es szétfolyó szürkésárga hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, bázisos, kónuszos furattal. H.: 1,55–1,6 cm, átm.: 0,95–1,2 cm, furat átm.: 0,4–0,5 cm. ID.No: 5088. 12. Fekete, matt, lyukacsos, kopott felületen három okkersárga domború dudoros rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, bázisos furata kónuszos. H.: 0,8 cm, átm.: 1,1–1,2 cm, furat átm.: 0,42–0,48 cm. ID.No: 5089. 13. Sötét vörösesbarna, matt, kopott, lyukacsos felületen négy domború fehér dudoros és körülöttük 4×-es fehér hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furata

¹⁵⁸ A sír első közlése LŐRINCZY–STRAUB 2004, 315–316.

¹⁵⁹ A sír gyöngyanyaga – egy kivétellel (383. kép 4) – a leírást követően, még a rajzolás előtt elveszett.

törött. H.: 0,8 cm, átm.: 1,2–1,4 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No: 5090. 14. Sötétvörös, matt, lyukacsos, kopott, irizáló felületen öt lapos fehér pont és körülöttük 5×-ös fehér hurokfolyatott rátétdíszes, rövid henger alakú opak *üveggyöngy*, bázisos, kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,82–0,92 cm, átm.: 1,1 cm, furat átm.: 0,35–0,45 cm. ID.No: 5091. 15. Sötét lilásbarna, téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú áttetsző *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 1,2 cm, sz.: 0,85 cm, v.: 0,65 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 5092. 16. Kék, kopott felületű, négyzet átmetszetű, deformálódott, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú áttetsző *üveggyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,9 cm, sz.: 0,7 cm, v.: 0,65 cm, furat átm.: 0,25–0,3 cm. ID.No: 5093. 17. Világoszöld, érdes, kopott, lyukacsos felületű, rövid hasáb alakú áttetsző *üveggyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,4–0,48 cm, sz.: 0,72 cm, v.: 0,72 cm, furat átm.: 0,3–0,38 cm. ID.No: 5094. 18. Sötét vörösesbarna, matt, kopott, lyukacsos felületen négy domború fehér dudoros és körülöttük 4×-es fehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,5–0,6 cm, átm.: 0,8–1,04 cm, furat átm.: 0,3–0,32 cm. ID.No: 5095. 19. Okkersárga, barnás kopott mázú, korong alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,4 cm, átm.: 0,89 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 5096. 20. Sötét vörösesbarna, fényes, lyukacsos felületen öt lapos fehér pont és körülöttük 5×-ös szétfolyó fehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, bázisos hengeres furattal. H.: 0,7–0,9 cm, átm.: 0,9 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 5097. 21. Fekete felületen három lapos okkersárga pont és körülöttük 3×-os fehér hullámvonal folytatott rátétdíszes, deformálódott, rövid henger alakú opak *üveggyöngy*, bázisos, hengeres furattal. H.: 0,6–0,7 cm, átm.: 0,9 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No: 5098. 22. Sötét vörösesbarna, fényes, kopott felületen négy, síkból kiugró, szürkésfehér dudoros és körülöttük 4×-es fehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, törött, kónuszos furattal. H.: 1,1 cm, átm.: 0,7–1,1 cm, furat átm.: 0,35–0,4 cm. ID.No: 5099. 23. Fekete, fényes felületen négy, síkból kiugró fehér+fekete kétrétegű szemes rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 1,05–1,1 cm, átm.: 0,41 cm, furat átm.: 0,8 cm. ID.No: 5100. 24. Sötét vörösesbarna, fényes, irizáló, kopott felületen négy domború barnás okkersárga dudoros és körülöttük 4×-es fehér hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, bázisos, hengeres furattal. H.: 0,9–1,3 cm, átm.: 0,4–0,48 cm, furat átm.: 0,55 cm. ID.No: 5101. 25. Fekete, fényes felületen négy, síkból kiugró fehér+áttetsző világoskék kétrétegű szemes rátétdíszes, deformálódott, rövid henger alakú opak *üveggyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,55 cm, átm.: 0,9–1,3 cm, furat átm.: 0,45–0,5 cm. ID.No: 5102. 26. Barnás okkersárga, kopott felületű, deformálódott, korong alakú opak *üveggyöngy*, bázisos furata hengeres. H.: 0,35–0,5 cm, átm.: 0,9 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No: 5103. 27. Fekete, fényes felületen négy, síkból kiugró fehér+áttetsző zöld kétrétegű szemes rátétdíszes, deformálódott, rövid henger alakú opak *üveggyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,7–0,8 cm, átm.: 1,15–1,4 cm, furat átm.: 0,3–0,4 cm. ID.No: 5104. 28. Barnás okkersárga, kopott felületű, deformálódott, korong alakú opak *üveggyöngy*, bázisos furata hengeres. H.: 0,32–0,42 cm, átm.: 0,85 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No: 5105. 29. Fekete, fényes felületen négy domború fehér+áttetsző világoskék kétrétegű szemes rátétdíszes, deformálódott, rövid henger alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,8–0,9 cm, átm.: 1–1,4 cm, furat átm.: 0,35 cm. ID.No: 5106. 30. Sötét vörösesbarna, fényes, kopott felületen négy, síkból kiugró fehér+áttetsző kék kétrétegű szemes és körülöttük 4×-es sötét okkersárga hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, törött kónuszos furattal. H.: 0,6–0,75 cm, átm.: 1,1–1,55 cm, furat átm.: 0,4–0,45 cm. ID.No: 5107. 31. Sötétbarna, fényes, kopott felületen négy, síkból kiugró szürkésfehér dudoros és körülöttük 4×-es sötét okkersárga hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,7 cm, átm.: 1,2–1,45 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No: 5108. 32. Fekete lyukacsos felületen négy-négy, síkból kiugró fehér dudoros rátétdíszes, iker lapított gömb alakú, opak *üveggyöngy*, kónuszos furattal. H.: 1,25–1,4 cm, átm.: 1,15–1,5 cm, furat átm.: 0,3–0,41 cm. ID.No: 5109. 33. Sötét vörösesbarna, fényes, kopott felületen négy, síkból kiugró szürkésfehér dudoros és körülöttük 4×-es okkersárga szétfolyó hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (383. kép 4), törött, kónuszos furattal. H.: 0,8–0,9 cm, átm.: 1,15–1,3 cm, furat átm.: 0,3–0,4 cm. ID.No: 5110. 34. *Rossezüst lemezgyöngy fél töredéke* (383. kép 5). H.: 1,2 cm, átm.: 1,4 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No: 5112. 35. *Bronzhenger* (383. kép 8) feküdt az állkapocs és a felkarcsont között. A lemezből hajlított henger mindkét végét bordázott bronzszalag fogja körbe. Egyik végét középen lyukas bronzlemezzel zárták le. Ezen a végén a bronzszalag alatt, a bronzhenger két szemközti oldalán is lyuk van. A bronzhengerben hosszirányban rostos szervesanyag-maradvány van. H.: 8 cm, átm.: 1,5 cm, s.: a henger szervesanyag-tartalmával együtt: 4,49 g. 36. *Bronzkanál* (383. kép 9) került elő hiányos állapotban a bronzhenger és a karcsont alól. Nyelének vége hurokban végződik. A négyzetes keresztmetszetű szárát a fej felé fokozatosan, majd legyezőszerűen kiszélesedő nyakká kalapálták. A kanál feje letört, nem került elő a sír bontása közben. Töredékes h.: 13,1 cm, s.: 8,36 g. 37. Enyhén trapéz alakú, négyzetes átmetszetű *vascsat* (383. kép 6) feküdt a jobb combcsont felső végének külső oldalától 8 cm-re. A csat egyik oldalához vékony, ovális vaslemez rozsdásodott, magára a vascsatra a pecek hegye mellett egy vékony kettősküpos vasgyűrű van ráhúzva. H.: 2,9 cm, sz.: 3 cm. 38. Téglalap alakú *vascsat* (383. kép 7) feküdt a jobb térd külső oldalától 5 cm-re. Az ovális keresztmetszetű csaton foltokban vasoxiddal konzerválódott bőrrmaradvány van. H.: 3,5 cm, sz.: 3 cm.

882. *sír* (H/6). Aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 70–250°. H.: 220 cm, sz.: 70 cm, m.: 25 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltként, határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír felső rétegében (már a nyelési szinten) egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő. A sírgödör alján *senium korú* (60–x éves) nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, vázmaradványa került elő 3–6 cm vastag betöltésen. Koponyája hátrabillent, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett, lábcsonthai párhuzamosan feküdtek.

Állatmelléklet

1. *Adultus korú juh koponyája* feküdt a bal oldalán a sír északi sarkában, orral északkeleti irányban. *Lábcsonthai* a sír északkeleti feléből kerültek elő. 2. *Infans korú juh koponyája* került elő a sír északkeleti feléből.

A viselet lelete

3. Trapéz alakú *vascsat* (383. kép 10) feküdt a bal medencelapáton. H.: 4,1 cm, sz.: 3×3,9 cm.

883. *sír* (H/5). Fülkesír. T.: ÉK–DNY, 50–230°. Az akna h.: 200 cm, sz.: 75–80 cm, m.: 60–110 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna foltjának északkeleti fele élénksárga, míg a délnyugati barnásszürke foltként jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában két szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok), hiányos maradványa került elő 25–35 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna aljának északkeleti harmada enyhén, míg a fülkéhez közelebb eső része két lépcsőben, 30°-os szögben a fülke szájáig lejtett. Az akna északkeleti harmadában, az állatok lábcsonthai alatt élénksárga, a fülke aljából származó agyagos betöltés volt, míg a délnyugati harmadában, a töredékes állatkoponyák alatt a betöltés kevert volt. A fülke h.: 250 cm, sz.: 90–105 cm, m.: 110–180 cm. A 30°-os lejtésű, teknős aljú fülkében 30–39 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású, kirabolt vázmaradványa került elő 3–5 cm vastag betöltésen. Koponyája előrebíllent, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett, lábcsonthai párhuzamosan feküdtek. A csigolyák és a bordák nagy része, a medencelapátok és a keresztcsont, valamint a bal alkar hiányzott.

Állatmellékletek

1. Egy 1½–2 éves szarvasmarha koponyája feküdt összetört állapotban az akna délnyugati végében. *Mellső lábcsonthai* a koponya mögött kerültek elő, a *hátsó lábcsontok* az akna északkeleti harmadában. 2. Egy 10–12 hónapos szarvasmarha lábcsonthainak töredékei és a *farokcsigolyák* az akna északkeleti harmadából kerültek elő. 3. *Adultus korú juh koponyája* feküdt összetört állapotban az akna délnyugati végében.

Az *adultus* korú nő mellékletei

4. Szürke, korongolt edény oldaltöredékéből készített *orsókarika* (383. kép 12) feküdt a bal alkaron. Átm.: 3,7 cm, v.: 1 cm. 5. Szürke, korongolt edény oldaltöredékéből készített *orsókarika* (383. kép 14) feküdt a jobb combcsont külső oldala mellett, 6 cm vastag betöltésen. Egyik oldalát pont-kör minta díszíti. Átm.: 4 cm, v.: 1 cm. 6. Bokacsont nagyságú *kő* feküdt a bal lábszár alsó végének belső oldala mellett, 5 cm vastag betöltésen. Elveszett.

A viselet leletei

7. *Gyöngycsüngős fülbevaló* (383. kép 11) került elő töredékes állapotban a koponya jobb oldala mellől. A bronz huzalkarikára kampós bronzdróttal van felfüggesztve egy közel gömb alakú sötétkék-fekete gyöngycsüngő. A csüngő és a bronzkarika között a bronz huzaltengelyt bordázott bronzpánt takarja. A gömb átm.: 0,9 cm. 8. *Gyöngycsüngős fülbevaló* (383. kép 13) került elő töredékes állapotban a jobb felkar belső oldala mellől. A bronz huzalkarikára kampós bronzdróttal van felfüggesztve egy közel gömb alakú sötétkék-fekete gyöngycsüngő. A csüngő teste hosszában megrepedt, bronz huzaltengelye hurokban végződik. A gömb átm.: 0,9 cm.

884. *sír* (H/6). Aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. H.: 105 cm, sz.: 40 cm, m.: 20 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltja jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír felső rétegében (a nyelési szinten) egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő. A sír alján *infans I. korú gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású vázmaradványa került el. A koponya a jobb oldalán feküdt, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett, lábcsonthai párhuzamosan.

Állatmelléklet

1. *Juvenis korú juh koponyája* feküdt töredékes állapotban a jobb oldalán a sír déli sarkában, orral délnyugati irányban. *Lábcsontrajai* a koponya alatt és mellett kerültek elő.

A viselet leletei

2. Egyenes végű, nyitott *bronzkarika* (384. kép 1) feküdt a koponya bal oldala mellett. Átm.: 1,5 cm. 3. Egyenes végű, nyitott *bronzkarika* (384. kép 2) került elő a koponya alól. Átm.: 1,6 cm. Az állcsúcs előtt két gyöngy feküdt. 4. Sötétbarna, matt, kopott felületen négy szürkésfehér dudoros és 4×-es fehér hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb/rövid henger alakú opak *üveggyöngy* (384. kép 3), törött, kónuszos furattal. H.: 1 cm, átm.: 1,1–1,3 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No. 5113. 5. Sötétvörös, matt, kopott felületen öt (-3) sárga apró pont és 5×-ös fehér hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (384. kép 4), bázisos furata hengeres, benne fekete elszíneződéssel. H.: 0,75 cm, átm.: 1,25 cm, furat átm.: 0,5 cm. ID.No. 5114. 6. *Vastöredék* (384. kép 5) – talán vaskarikákból több sorban összefűzött lánc részlete – került elő a koponya alatt. Egyik oldalon az összefüggő rozsdá, a másik oldalon a vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány miatt nem lehet egyértelműen meghatározni.

885. *sír* (H/6). Fordított tájolású füles aknasír. T.: NyDNY–KÉK, 240–60°. H.: 220 cm, sz.: 125 cm, m.: 90 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésfekete foltként, határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír két hosszabbik oldalában, a nyesett felszín alatt 40 cm-rel 12–15 cm magas és 10–12 cm mély vájat volt, melyet a sír korabeli kirablásakor, illetve a feltárás során elbontottak. A sír alján *60–x éves férfi* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, kirabolt vázmaradványa került elő. A combcsontoktól felfelé a vázat a rablás során teljesen megbolygatták, csak a lábcsontok feküdtek párhuzamosan, in situ helyzetben. A felsőtest csontjai összekeveredve kerültek elő a sír északkeleti felében, a koponya és néhány borda a jobb combcsont és az északnyugati sírfal között, magasabb szinten.

A *senium* korú férfi mellékletei

1. Okkersárga, helyenként szürkésfekete foltos, szabad kézzel formált *edény* (385. kép 5) feküdt a bal térd felett keresztben az oldalán, szájával a délkeleti sírfal irányában, valószínűleg másodlagos helyzetben. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kerámiatörmelékekkel erősen soványított, felülete rücskös, kidudorodnak a soványító anyag szemcséi (0,4 cm), egyenetlenül elmunkált, horpadásos, repedezett. Felületét vékony agyagmáz fedi. Szája ovális, rajta kiöntött képeztek ki. Pereme alig kihajló, nyaka hosszú elnyújtott ív, válla lecsapott, aszimmetrikus. Az edény egyik oldalán a nyakból két sávban csorgatott díszítés indul ki. Az edény a talpnál kitüremkedik. Mag.: 20,2–20,9 cm, pátm.: 9,4–11,6 cm, fátm.: 10–10,2 cm. (VIDA 1999 IIID2/f2 típus) Az edényből vett földminta pollenmenetes volt. Az archaeobotanikai vizsgálat során növényi/szerves maradvány nem került elő. 2. Párhuzamos oldalú, vékony *vaslemez két töredéke* (385. kép 6) feküdt a bal combcsont felső végének külső oldala mellett, in situ helyzetben. A kisebbik darab egyik oldalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. Sz.: 3,5 cm. 3. Deformált *ólomlemez (veret?) töredékei* (385. kép 4) kerültek elő a betöltésből. 4. Egyik oldalán egyenes *bronzlemez töredéke* (385. kép 2) került elő a betöltésből. 5. Egyélű, középső nyélállású *vaskés* (385. kép 3) került elő a betöltésből. A nyélnyúlvány mindkét felületét vasoxiddal konzerválódott famaradvány fedi. H.: 9,5 cm, ebből a nyélnyúlvány h.: 3,6 cm.

A viselet lelete

6. Trapéz alakú *vascsat* (385. kép 1) került elő a betöltésből. H.: 4,2 cm, sz.: 3,9×4,3 cm.

886. *sír* (G/6). Üres aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 70–250°. H.: 100 cm, sz.: 50 cm, m.: 20 cm. A téglalap alakú, lekerekített végű sír barnásszürke betöltése jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon.

887. *sír* (G/6; 386. kép 1). Aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. H.: 200 cm, sz.: 65 cm, m.: 85 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. Az akna felső rétegében egy szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a radius és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt a sír alja felett 15–20 cm-rel. A sír alján *25–30 éves nő* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő 2–5 cm vastag betöltésen. Koponyája a jobb oldalán előrebillent, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett, lábcsontrajai párhuzamosan feküdtek.

Állatmelléklet

1. Egy 6–8 hónapos szarvasmarha koponyája feküdt a bal oldalán a sír középső harmadában, a délkeleti fal mellett, orral északkeleti irányban. *Mellső lábszontjai* a koponya mögött feküdtek párhuzamosan, a nő lábszárszontjai felett, ujjakkal előre, a *hátsó lábszontok* a sír délnyugati végében, ujjakkal hátrafelé.

Az *adultus* korú nő mellékletei

2. Kiszélesedő végű *vascsipesz* (386. kép 19) feküdt a bal felkar külső oldala mellett, a karcsontra merőleges helyzetben, a sír alján, élével a sírfal irányában. H.: 6,6 cm, élének sz.: 1,7 cm. 3. Egyélű, egyenes *vaskés* (386. kép 20) feküdt töredékes állapotban a bal felkarcsonton, azzal párhuzamosan. Hegye hiányzik, nyélnyúlványának mindkét oldalát vasoxiddal konzerválódott farost borítja. Nyélnyúlvány h.: 3 cm. 4. *Vaslemez töredéke* (386. kép 17) került elő a sír betöltéséből.

A viselet leletei

5. Nagy gömbcsüngős ezüstfülbevaló (386. kép 2)¹⁶⁰ feküdt az állkapocs jobb szára mellett. Nyitott bronzkarikájának egyik vége hegyesedő. A gömbcsüngőt három kisebb gömb kapcsolta össze a bronzkarikával. A gömbcsüngő elporladt. H.: 3,9 cm, a gömb átm.: 1,3 cm. 6. Ezüst előlapú *mellűsz kerek bronz hátlapja* (386. kép 16) feküdt a mellkas jobb oldalán, a csigolyasor jobb oldala mellett, a gyöngyök között. Függesztő bronzfüle a koponya irányában feküdt. Átm.: 3 cm. 7. Félhold alakú ezüstlemez (lunula) lenyomata feküdt az állkapocs bal oldala mellett. H.: kb. 4 cm. 8. Fekete, fényes, lyukacsos felületen három sárga dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (386. kép 3), hengeres furattal. H.: 0,5–0,7 cm, átm.: 0,95–1,05 cm, furat átm.: 0,42 cm. ID.No. 5115. 9. Világossárga, matt felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (386. kép 4), behúzódo bázisú, kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,55 cm, átm.: 0,78 cm, furat átm.: 0,2–0,22 cm. ID.No. 5116. 10. Sötétvörös, erősen irizáló, kopott felület közepén körbefutó sávban sötétzöld-világoszöld háttérrel virágszirmos díszű, deformálódott, lapított gömb alakú, millefiori opak *üvegyöngy* (386. kép 5), kónuszos furattal. H.: 0,7–0,95 cm, átm.: 1,2 cm, furat átm.: 0,32–0,4 cm. ID.No. 5117. 11. Barnás mázas, világossárga foltos, kopott felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (386. kép 6), egyik oldalán behúzódo bázisú, kónuszos furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,4 cm, átm.: 0,71 cm, furat átm.: 0,25–0,28 cm. ID.No. 5118. 12. Közel téglalap átmetszetű, hosszú hasáb alakú törött *borostyángöngy* (386. kép 7), hengeres furattal. H.: 1,1 cm, sz.: 1 cm, v.: 0,8 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No. 5119. 13. Zöldessárga, matt, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (386. kép 8), hengeres furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,58 cm, átm.: 0,82 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No. 5120. 14. Sötétvörös, fényes felületen három bemélyedő sárga, erősen kopott pont és 3×-os fehér hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (386. kép 9), bázisos furata hengeres. H.: 1,05 cm, átm.: 1,25 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No. 5121. 15. Fehér, kopott, lyukacsos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (386. kép 10), enyhén behúzódo bázisú furata kónuszos. H.: 0,65–0,75 cm, átm.: 1,05 cm, furat átm.: 0,38–0,4 cm. ID.No. 5122. 16. Fehér, fényes, törött felületen öt (-2) domború fehér+világoszöld, irizáló felületű, kétrétegű dudoros (szemes) és 5×-ös fényáteresztő világos türkizkék hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (386. kép 15), kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,95–1 cm, átm.: 1,1–1,35 cm, furat átm.: 0,35–0,4 cm. ID.No. 5123. 17. Sötétvörös, fényes felületen 3× okkersárga+fekete, kétrétegű dudoros (szemes) és 3×-os okkersárga hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (386. kép 14), egyik oldalon bázisos furata kónuszos. H.: 1–1,05 cm, átm.: 1,5–1,55 cm, furat átm.: 0,41–0,48 cm. ID.No. 5124. 18. Barnás okkersárga, foltos felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (386. kép 13), hengeres furattal. H.: 0,4 cm, átm.: 0,65 cm, furat átm.: 0,22 cm. ID.No. 5125. 19. Sötétkék, kopott felületű, téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú fényáteresztő *üvegyöngy* (386. kép 12), hengeres furattal. H.: 0,65 cm, sz.: 0,59 cm, v.: 0,51 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No. 5126. 20. Sötétkék, sárgásan irizáló, sávosan pusztuló felületű, téglalap átmetszetű, rövid hasáb alakú opak *üvegyöngy* (386. kép 11), kónuszos furattal. H.: 0,5 cm, sz.: 0,55 cm, v.: 0,48 cm, furat átm.: 0,12–0,2 cm. ID.No. 5127. 21. Téglalap alakú, benyomott oldalú *vascsat* (386. kép 18) feküdt a bal medencelapát és az alkarcsont között, a szarvasmarha koponya alatt. Hátdoldalán vasoxiddal konzerválódott bőr- és textilmaradvány látható. H.: 3,3 cm, sz.: 3,1 cm.

888. sír (J/7; 387. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNy. Az akna h.: 195 cm, sz.: 75–85 cm, m.: 75–130 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna foltjának északkeleti fele élénksárga, míg a délnyugati barnásszürke foltként jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy ló és két juh részleges (koponya és csontok) – a radius és tibia disztális végén kettévágott – lábszontok) maradványa került elő 10–20 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltéssel. Az akna aljának északkeleti harmada vízszintes, míg a fülkéhez

¹⁶⁰ A rajz a fülbevaló előkerülése után az ásatáson készült.

közelebb eső része 30°-os lejtésű volt. Az akna délnyugati negyedében, az állatok koponyája alatt, illetve azok és az akna délnyugati vége között a betöltés fekete volt. A fülke h.: 295 cm, sz.: 75–95 cm, m.: 130–235 cm. A 30°-os lejtésű, teknős aljú fülkében 23–x éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású vázmaradványa került elő 2–3 cm vastag betöltésen. Koponyája összeroppant, válla összehúzva, karcsonjtjai a bordák mellett, combcsontjai párhuzamosan feküdtek, lábszárcsontjai hiányoztak. A fülke végét nem tudtuk kibontani, a rábontás nem volt megoldható.

Állatmellékletek

1. Egy 4,5–5 éves kanca koponyája feküdt az állkapcsán az akna nyugati negyedében, orral délnyugati irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai, farokcsigolyái* a koponya mögött kerültek elő, az akna középső harmadában. 2. *Maturus korú juh koponyája* feküdt az állkapcsán az akna déli negyedében, a délkeleti fal mellett, orral déli irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* az akna délnyugati végében kerültek elő. 3. *Juvenis korú juh koponyája* került elő töredékes állapotban a fülkéből, a koponya mögött 40 cm-re, a délkeleti fal mellett. *Mellső és hátsó lábsontjai* az akna délnyugati végében feküdtek.

A felnőtt nő melléklete

4. Fekete *orsógomb* (387. kép 15) feküdt töredékes állapotban az egyik lapján a koponya mögött 25 cm-rel, 3 cm vastag betöltésen. Átm.: 3,8 cm, mag.: 3,3 cm.

A viselet leletei

5. *Nagy gömbcsüngős(?) aranyfülbevaló karikája* (387. kép 3) feküdt a koponya jobb oldala alatt. Az ovális karika belső felületén gúla alakú granuláció van. A granulátumok alsó oldala enyhén ívelt (gömbfelület nyoma?). Átm.: 1,9 cm, mag.: 1,9 cm, s.: 2,4 g. 6. *Nagy gömbcsüngős(?) aranyfülbevaló karikája* (387. kép 4) feküdt a bal homlokcsont mellett. Az ovális karika belső felületén gúla alakú granuláció van. Átm.: 1,6 cm, mag.: 2 cm, s.: 2,3 g. Gyöngyök feküdtek a jobb kulcsont belső oldala mellett, azzal egy vonalban, egymás mellett. 7–12. Hat *ezüst lemezgömbös gyöngy törmelékei* (387. kép 7–12). ID.No.: 19234–19239. 13. Erősen töredékes *ezüst lemezgömbös gyöngy* (387. kép 6), félgömbjei a függőleges tengelynél összeillesztve, ónbetéttel. H: 0,85 cm, átm.: 0,85–1,2 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No. 5128. 14. Zöld, sávosan pusztuló felületű, rövid henger alakú fényáteresztő *üvegyöngy* (387. kép 5), hengeres furattal. H.: 0,5 cm, átm.: 0,8 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 5074. 15. *Ezüst lemezyöngy fél töredéke* (387. kép 13). Átm.: 1 cm. ID.No.: 5075. 16. Trapéz alakú *vascsat* (387. kép 14) feküdt a bal medencelapát külső szélén. Hátoldalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. H.: 4,2 cm, sz.: 2,8×3,6 cm.

889. sír (H–J/6; 384. kép 6). Füles aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. H.: 245 cm, sz.: 70–75 cm, m.: 75 cm. A téglalap alakú sír barnásszürke foltja határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír keleti sarkát a 885. sír nyugati sarka vágta. Ez utóbbi sír ásása vagy annak kirablása során bolygatták meg a 889. sír halottját. A sír két hosszabbik oldalában, a nyesés alatt mintegy 30 cm mélyen egy-egy 13 cm magas és 10 cm mély vájatot alakítottak ki, melyet a sír feltárása során elbontottunk. A sír felső rétegében egy ló és egy juh részleges (koponya és csontok – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok), hiányos maradványa került elő. A sír szélének közelében fekvő állatsontok a padkán, illetve onnan megdőlvé, a sír tengelyéhez közelebb fekvő csontok ettől lejjebb kerültek elő. A sír alján 40–50 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, bolygatott, kirabolt(?) vázmaradványa került elő 2–5 cm vastag betöltésen. Koponyája a helyén, de kifordulva feküdt, bal mellkasát és karcsonjtjait bolygatták.

Állatmellékletek

1. Egy 13–14 éves mén koponyája feküdt az állkapcsán a sír északi sarkába, az északnyugati fal mellett, orral északkeleti irányban. *Bal mellső lábsontja* a koponya alatt feküdt, a *hátsó lábsontok* és a *farokcsigolyák* a sír délnyugati végében. 3. *Juvenis korú juh koponyája* feküdt a bal oldalán a sír északkeleti végében, orral északnyugati irányban.

A mén lelete

2. Végkarikás, csuklós *vaszabla* (384. kép 7) került elő a ló koponyája mellől. A bal szár a koponya bal oldala mellett, azzal párhuzamosan, a jobb szár a koponyától 10 cm-re feküdt.

A maturus korú nő melléklete

4. Egyenes, egyélű *vaskés* (384. kép 11) feküdt a bal medencelapát és a kézcsontok között. Nyélnyúlványának mindkét oldalát vasoxiddal konzerválódott famaradvány borítja. H.: 17,2 cm, ebből a nyélnyúlvány h.: 5,3 cm.

A viselet leletei

5. *Ezüstveret* apró *töredéke* került elő a jobb alsó borda alatt. 6. L alakú *bronzszegecsek* (384. kép 8) kerültek elő a jobb alsó borda, a csigolya és a koponya alatt, illetve bontás közben a sír betöltésében. 7. Téglalap alakú *vascsat* (384. kép 10) feküdt a jobb medencelapáton, a pecek hegyével a jobb kézcsontok irányában. Hátoldalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány található. H.: 4,5 cm, sz.: 3,5 cm. 8. Ovális alakú *vascsat* (384. kép 9) feküdt a bal lábszárcsont felső végének belső oldalánál, 2 cm vastag betöltésen. Hátoldalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány található. H.: 2 cm, sz.: 2,7 cm.

890. *sír* (J/7; 388. kép 1–2). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. Az akna h.: –, sz.: 80 cm, m.: 40 cm. Az akna északkeleti kétharmadát homokkitermelés közben a markoló megsemmisítette. Az aknában két szarvasmarha és két juh részleges (koponya és csontok – a rúd és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok), hiányos maradványa került elő az akna délnyugati végében 25–30 cm vastag, fekete, zsíros tapintású betöltésen. Az akna alja vízszintes volt. A fülke h.: 225 cm, sz.: 55–70 cm, m.: 40–110 cm. A 20°-os lejtésű, teknős aljú fülkében, koporsóban eltemetett *juvenis korú* (15–22 éves) nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású vázmaradványa került elő. A koporsó sötétbarna elszíneződése alapján a két vége félköríves, a koponya mögött 18 cm, a két hosszoldala 2–4 cm vastag volt. Koponyája előrebíllent, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett, lábsontjai párhuzamosan feküdtek. A koporsó h.: 210 cm, sz.: 45–50 cm, m.: 13–14 cm.

Állatmellékletek

1. *Maturus korú szarvasmarha koponyája* feküdt a bal oldalán az akna délnyugati végében, orral délnyugati irányban. *Lábsontjainak töredékei* a koponya körül kerültek elő. 2. *Szarvasmarha lábsontjának töredékei* kerültek elő az akna délnyugati végében. 3. *Maturus korú juh koponyája* feküdt a jobb oldalán az akna délnyugati végében, orral délnyugati irányban. 4. *Adultus korú juh koponyája* feküdt az akna délnyugati végében. *Lábsontjainak töredékei* a koponya körül kerültek elő.

A *juvenis* korú nő mellékletei

5. Okkersárga, helyenként szürkésfekete foltos, szabad kézzel formált, tölséres szájú *edény* (390. kép 2) állt a koponya bal oldala mellett, a koporsón kívül, 8 cm-es betöltésen. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete rücskös, kidudorodnak a soványító anyag szemcséi (0,4 cm), egyenetlenül elmunkált, horpadásos, repedezett. Keményre égetett, vastag falú, nehéz edény. Felületét vékony agyagmáz fedi. Pereme hosszú, tölséresen kihajló, nyaka mély ív. Válla lecsapott, teste tojásdad alakú, aszimmetrikus kiképzésű. Az edényt a nyakból kiinduló függőleges vonalkötegek díszítik, amelyeket a vállban és a talp felett vízszintes vonalkötegek metszenek. Az edény a talpnál kitüremkedik, alján kiégett szerves anyag maradványai és delle halvány nyoma. Mag.: 21,6 cm; pátm.: 11,6–11,9 cm; fátm.: 8,6–8,9 cm. (Vida 1999 IIIA1/f2 típus)

A viselet leletei

6. *Nagy gömbcsüngős ezüsfülbevaló* (388. kép 3) feküdt a koponya bal oldala mellett, gömbcsüngőjével a koponyatező irányában. A karikához egy ezüstlapot illesztettek, ehhez rögzítették a három kisebb gömböt, melyekhez a két fél-gömbből álló csüngő kapcsolódott. A karika átm.: 1,5×1,9 cm, a kis gömb átm.: 0,6 cm, a gömb átm.: 1,6 cm. 7. *Nagy gömbcsüngős ezüsfülbevaló* (388. kép 4) feküdt töredékes állapotban a koponya jobb oldala mellett. Felépítése megegyezik a másik darabbal. A karika átm.: 1,8×2 cm, a kis gömb átm.: 0,6 cm, a gömb átm.: 1,6 cm. 8–44. Harminchét darab mogyoró alakú, vagy hármastagolású, arany- és bronzlemezből együtt préselt *pártaveret* (389. kép 2–38) került elő a koponyán és környékén. A homlokon körben, egymást követően függőlegesen és vízszintesen fekvő veretek kerültek elő (389. kép 1). A veretet függőlegesen elrendezett három félgömb alkotja, a félgömbök közepe bemélyed, és ezt körbeveszi egy préselt borda, amelyet sugár irányú bordák vesznek körbe. A félgömböket egymástól keresztirányú borda választja el. Két végének peremén egy-egy kisméretű lyuk van. A veretek egy részénél még megtalálható a hátoldalát kitöltő anyag. Egy veret egyik keresztbordáján egy fonaltöredék található. A veretek felülete kopott, hasonlóságuk alapján valószínűleg egy préselőtövon készültek. A veretek alatt, azok sávjában, a veretek felszedése után fémoxiddal konzerválódott szerves anyag maradvány került elő. Ez a vízszintesen elhelyezett veretek alatt jelentkezett markánsabban, de megtarthatatlanul. H.: 2,6 cm, sz.: 0,85 cm, vast.: 0,3 cm. „*párta + textil*”. A koponya két darabjára tapadt textiltöredékeket zöld korrózió borítja. A töredékek mozdításra porlékonyak. Felületükről itélve vászon- és selyemszövet maradványok, helyenként egymáshoz tapadva. Körülbelül 5×6 cm nagyságú felületen foltokban maradtak meg. A korrózióval borított vászon vastag lánccfonalai és a vékony vetülékfonalak egyaránt Z sodratúak. Anyaga növényi eredetű, len vagy kender. A vászon lánccsűrűsége 28/cm, vetüléksűrűsége 20/cm. Minősége hasonló

a ma használatos sifonhoz. A 2×1 cm nagyságú zöld korrózióval borított selyemszövetfélén az igen vékony sodratlan selyemfonalak párhuzamosan haladnak, ezek föltehetően a sávolykötés hosszú lebegései, melyek takarják a láncokat. Sűrűségük nem állapítható meg. A felület igen sűrű szövetet mutat.¹⁶¹ A nyak jobb oldalán in situ maradt meg a két sorba fűzött, rekonstruálható nyaklánc egy része. A kétsoros gyöngysort kisebb szakaszokként 1-1 ónbetétes ezüst lemezgömbös, illetve az 5. gyöngycsoportot egy csövecskés fekete gömb alakú *üvegyöngy* fogta össze (390. kép 1). A nyakláncrész leírása szakaszokként csoportokban készült, amelyeknél először mindig a külső sor, utána a belső sor gyöngyei következnek felfűzési sorrendben: I.: $(13+13+1) = 27+1$ – II.: $(8+6+1) = 14+1$ – III.: $(5+3+1) = 8+1$ – IV.: $(8+12+1) = 20+1$ – V.: $(4+8+1) = 12+1$ – VI.: $(5+3+1) = 8+1$ – VII.: $(7+4+1) = 11+1$ – VIII.: $(6+8+1) = 12+1$ – IX.: $(15+18+1) = 33+1 = 157$ db + 28 db = 185 db. I. csoport, külső sor. 1. Sötétbarnás fekete, fényes, foltos, irizáló felületen 4 domború fehér+türkizkék kétrétegű szemes rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, két oldalán bázisos, kónuszos furattal. H.: 0,54–0,57 cm, átm.: 0,94–1,13 cm, furat átm.: 0,3–0,32 cm. ID.No.: 5129. 2–3. Két világosbarnás türkizkék, irizáló, mázas(?), fényes felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,27–0,31 cm, átm.: 0,57 cm, furat átm.: 0,29 cm. ID.No.: 5130–5131. 4. Világosbarnás türkizkék, irizáló, mázas(?), fényes, forgatott felületű, deformálódott, gyűrű alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,29–0,31 cm, átm.: 0,53–0,56 cm, furat átm.: 0,31 cm. ID.No.: 5132. 5. Világosbarnás türkizkék, irizáló, mázas(?), foltos felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,29 cm, átm.: 0,59 cm, furat átm.: 0,21–0,23 cm. ID.No.: 5133. 6. Világosbarnás türkizkék, irizáló, mázas(?), foltos, lyukacsos felületű, $2 \times$ -en összetett lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,64–0,66 cm, átm.: 0,52–0,56 cm, furat átm.: 0,26–0,28 cm. ID.No.: 5134. 7. Világosbarnás türkizkék, irizáló, mázas(?), foltos felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,29–0,30 cm, átm.: 0,52 cm, furat átm.: 0,21 cm. ID.No.: 5135. 8. Világosbarnás türkizkék, irizáló, mázas(?), fényes, foltos felületű, gyűrű alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,31 cm, átm.: 0,59 cm, furat átm.: 0,29 cm. ID.No.: 5136. 9. Világosbarnás türkizkék, irizáló, mázas(?), foltos felületű, deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,32–0,35 cm, átm.: 0,47 cm, furat átm.: 0,23–0,25 cm. ID.No.: 5137. 10. Világosbarna, matt felületű, 2 db-ra tört lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,39 cm, átm.: 0,57 cm, furat átm.: 0,2 cm. Elveszett. ID.No.: 5138. 11. Sötét okkersárga, matt, foltos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,34–0,36 cm, átm.: 0,65 cm, furat átm.: 0,25–0,27 cm. ID.No.: 5139. 12. Barnás okkersárga, tekercselt, foltos felületű, deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,39–0,46 cm, átm.: 0,56 cm, furat átm.: 0,26–0,27 cm. ID.No.: 5140. 13. Barnás okkersárga, matt, foltos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, behúzódo bázisú, kónuszos furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,32 cm, átm.: 0,52–0,55 cm, furat átm.: 0,12–0,14 cm. ID.No.: 5141. I. csoport, belső sor. 14. Barna, fényes felületen 4 domború okkersárga, dudoros rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, behúzódo bázisú, kónuszos furattal. H.: 0,36–0,44 cm, átm.: 0,55–0,73 cm, furat átm.: 0,09–0,13 cm. ID.No.: 5142. 15. Világosbarnás türkizkék, irizáló, mázas(?), fényes, foltos, lyukacsos felületű, $2 \times$ -en összetett lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,68–0,72 cm, átm.: 0,54–0,58 cm, furat átm.: 0,29 cm. ID.No.: 5143. 16–18. Három világosbarnás türkizkék, irizáló, mázas(?), fényes, foltos, lyukacsos felületű, deformálódott, gyűrű alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,21–0,31 cm, átm.: 0,55–0,61 cm, furat átm.: 0,27–0,31 cm. ID.No.: 5144–5146. 19. Világosbarnás türkizkék, irizáló, mázas(?), fényes, foltos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,26–0,29 cm, átm.: 0,53 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 5147. 20. Sötétkék, barnásan irizáló, négyzetes átmetszetű, rövid hasáb alakú fényáteresztő *üvegyöngy*, egyik oldalán ferden, a másikon egyenesen levágott, kónuszos furattal. H.: 0,57–0,63 cm, sz.: 0,71 cm, v.: 0,71 cm, furat átm.: 0,32–0,35 cm. ID.No.: 5148. 21. Barnásfekete, foltos felületen 3 dudoros rátétdíszes, iker lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,98–1,14 cm, átm.: 0,81–0,97 cm, furat átm.: 0,27–0,32 cm. ID.No.: 5149. 22. Világosbarnás türkizkék, irizáló, mázas(?), fényes, foltos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,31–0,33 cm, átm.: 0,51–0,53 cm, furat átm.: 0,21–0,24 cm. ID.No.: 5150. 23. Okkersárga, matt, foltos felületű, aszimmetrikus, $2 \times$ -en összetett lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,57–0,59 cm, átm.: 0,61–0,66 cm, furat átm.: 0,24–0,25 cm. ID.No.: 5151. 24. Okkersárga, matt felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,31 cm, átm.: 0,65–0,69 cm, furat átm.: 0,22–0,25 cm. ID.No.: 5152. 25–26. Két barnás okkersárga, foltos, matt felületű, deformálódott, lapított gömb, illetve deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy*.

¹⁶¹ Szeged, régészeti adattár 1-73, E minta. T. Knotik Márta (Szeged, Móra Ferenc Múzeum) meghatározása és leírása.

gyöngy, bázisos, kónuszos furattal. H.: 0,27 és 0,36 cm, átm.: 0,48–0,50 és 0,51–0,52 cm, furat átm.: 0,13–0,16 és 0,25–0,27 cm. ID.No.: 5153–5154. 27. Szürke, összenyomódott ónbetétes *ezüst lemezgömb fél töredéke*. H.: 0,94 cm, átm.: 1,1 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 5155. II. csoport, külső sor. 28–31. Négy világosbarnás türkizkék, irizáló, mázas(?), fényes, foltos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres, illetve kónuszos furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,24–0,37 cm, átm.: 0,52–0,59 cm, furat átm.: 0,25–0,28 cm. ID.No.: 5156–5159. 32. Világosbarnás türkizkék, matt, foltos felületű, aszimmetrikus, 2×-en összetett lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,55 cm, átm.: 0,52–0,54 cm, furat átm.: 0,27–0,28 cm. ID.No.: 5160. 33–35. Három világosbarnás türkizkék, irizáló, mázas(?), fényes, foltos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres, illetve kónuszos furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,28–0,35 cm, átm.: 0,50–0,56 cm, furat átm.: 0,18–0,20 cm. ID.No.: 5161–5163. II. csoport, belső sor. 36. Világosbarnás türkizkék, irizáló, mázas(?), fényes, foltos felületű, 3×-an összetett, aszimmetrikus lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,87–0,92 cm, átm.: 0,51–0,53 cm, furat átm.: 0,24–0,28 cm. ID.No.: 5164. 37. Világosbarnás türkizkék, irizáló, mázas(?), fényes, foltos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,21–0,22 cm, átm.: 0,56–0,62 cm, furat átm.: 0,28 cm. ID.No.: 5165. 38. Világosbarnás türkizkék, irizáló, mázas(?), fényes felületű, deformálódott, gyűrű alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,25–0,26 cm, átm.: 0,51–0,53 cm, furat átm.: 0,26–0,27 cm. ID.No.: 5166. 39. Világosbarnás türkizkék, irizáló, mázas(?), fényes, foltos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, behúzódó bázisú, kónuszos furattal. H.: 0,27 cm, átm.: 0,52 cm, furat átm.: 0,17–0,22 cm. ID.No.: 5167. 40. Világosbarnás türkizkék, matt, törött felületű, aszimmetrikus, 2×-en összetett lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,60–0,66 cm, átm.: 0,50–0,52 cm, furat átm.: 0,25–0,26 cm. ID.No.: 5168. 41. Világosbarnás türkizkék, matt, törött felületű, aszimmetrikus, 3×-an összetett lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,92 cm, átm.: 0,49–0,54 cm, furat átm.: 0,25–0,28 cm. ID.No.: 5169. 42. Szürke, két félgömbből forrasztott, ónbetétes *ezüst lemezgömb*. H.: 1,14 cm, átm.: 1,14 cm, furat átm.: 0,36 cm. ID.No.: 5170. III. csoport, külső sor. 43. Okkersárga, matt, porló, tekercselt felületű, deformálódott, csonkakúp alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furata egyik oldalán behúzódó bázisú, másikon bázisos. H.: 0,32–0,34 cm, átm.: 0,54–0,56 cm, furat átm.: 0,16–0,17 cm. ID.No.: 5071. 44. Szürkés okkersárga, matt, foltos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,24–0,27 cm, átm.: 0,47 cm, furat átm.: 0,20 cm. ID.No.: 5172. 45. Okkersárga, matt, foltos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, behúzódó bázisú, kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,26–0,31 cm, átm.: 0,45–0,46 cm, furat átm.: 0,14–0,15 cm. ID.No.: 5173. 46–47. Barnás okkersárga, matt, foltos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres, illetve kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,29–0,31 cm, átm.: 0,45–0,46 és 0,53 cm, furat átm.: 0,22, ill. 0,14–0,15 cm. ID.No.: 5174–5175. III. csoport, belső sor. 48. Okkersárga, matt, foltos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, behúzódó bázisú, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,28–0,30 cm, átm.: 0,46 cm, furat átm.: 0,20 cm. ID.No.: 5176. 49–50. Két barnás okkersárga, matt, foltos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furattal, illetve hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,32–0,36 cm, átm.: 0,49 és 0,50 cm, furat átm.: 0,22–0,24, ill. átm.: 0,22 cm. ID.No.: 5177–5178. 51. Szürke, lapított, gömb alakú *rosszezüst lemezyöngy* ónbetéttel. H.: 1,08 cm, átm.: 0,97 cm. ID.No.: 5179. IV. csoport, külső sor. 52. Világosbarnás türkizkék, irizáló, mázas(?), fényes, foltos felületű, deformálódott, gyűrű alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,28–0,33 cm, átm.: 0,63–0,68 cm, furat átm.: 0,28 cm. ID.No.: 5180. 53. Türkizkék, matt, lyukacos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,27–0,29 cm, átm.: 0,44–0,45 cm, furat átm.: 0,17 cm. ID.No.: 5181. 54. Világosbarnás türkizkék, irizáló, mázas(?), fényes, foltos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,31 cm, átm.: 0,49–0,51 cm, furat átm.: 0,26 cm. ID.No.: 5182. 55. Világosbarnás türkizkék, irizáló, mázas(?), fényes, foltos felületű, deformálódott, gyűrű alakú opak *üvegyöngy*, elcseppentett szélű, hengeres furattal. H.: 0,21–0,24 cm, átm.: 0,51–0,60 cm, furat átm.: 0,24 cm. ID.No.: 5183. 56–57. Két türkizkék, irizáló, fényes, foltos, lyukacos felületű, deformálódott, lapított gömb, illetve deformálódott, gyűrű alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal, illetve hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,27–0,33 cm, átm.: 0,45–0,58 cm, furat átm.: 0,21, ill. 0,29 cm. ID.No.: 5184–5185. 58. Világosbarnás türkizkék, irizáló, mázas(?), fényes, forgatott felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,42 cm, átm.: 0,56 cm, furat átm.: 0,25–0,27 cm. ID.No.: 5186. 59. Világosbarnás türkizkék, mázas(?), fényes felületű aszimmetrikus, 2×-en összetett lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,63–0,65 cm, átm.: 0,46–0,50 cm, furat átm.: 0,22–0,23 cm. ID.No.: 5187. IV. csoport, belső sor. 60–63. Négy világosbarnás türkizkék, irizáló, mázas(?), fényes, foltos felületű, deformálódott, gyűrű alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos, illetve hengeres furattal. H.: 0,16–0,33 cm, átm.: 0,46–0,61 cm, furat átm.: 0,24–0,34 cm. ID.No.: 5188–5191. 64–65. Két világosbarnás türkizkék, irizáló, mázas(?), fényes, foltos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, behúzódó bázisú, hengeres, illetve kónuszos furattal. H.: 0,16–0,21, ill. 0,45 cm, átm.: 0,50, ill. 0,54–0,55 cm, furat átm.: 0,28, ill. 0,16–0,18 cm. ID.No.: 5192–5193. 66. Türkizkék, fényes, irizáló,

foltos, lyukacsos felületű, deformálódott, rövid henger alakú opak *üveggyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,43–0,46 cm, átm.: 0,52–0,53 cm, furat átm.: 0,28–0,29 cm. ID.No.: 5194. 67. Türkizkék, fényes, irizáló, foltos, lyukacsos felületű, deformálódott, gyűrű alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,21 cm, átm.: 0,51–0,53 cm, furat átm.: 0,33 cm. ID.No.: 5195. 68.–71. Négy világosbarnás türkizkék, irizáló, mázas(?), fényes, tekercselt felületű, deformálódott, gyűrű alakú opak *üveggyöngy*, hengeres, illetve kónuszos furattal. H.: 0,23–0,33 cm, átm.: 0,51–0,60 cm, furat átm.: 0,23–0,32 cm. ID.No.: 5196–5199. 72. Világosbarnás türkizkék, irizáló, mázas(?), fényes felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,30–0,32 cm, átm.: 0,56–0,59 cm, furat átm.: 0,29 cm. ID.No.: 5200. 73. Összenyomódott, lapított gömb alakú *rosszezüst lemezgyöngy*. H.: 0,54 cm, átm.: 0,86–1,09 cm, furat átm.: 0,37 cm. ID.No.: 5201. V. csoport, külső sor. 74–77. Négy barnás okkersárga (2), sárga (1), világossárga (1), matt, foltos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, hengeres, illetve kónuszos furattal. H.: 0,23–0,40 cm, átm.: 0,44–0,63 cm, furat átm.: 0,13–0,26 cm. ID.No.: 5202–5205. V. csoport, belső sor. 78–79. Két barnás okkersárga, matt, foltos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,32–0,36 cm, átm.: 0,41–0,48 cm, furat átm.: 0,21–0,23 cm. ID.No.: 5206–5207. 80–82. Három barnás okkersárga, matt, foltos felületű, deformálódott, gyűrű alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,21–0,28 cm, átm.: 0,46–0,52 cm, furat átm.: 0,20 és 0,21 cm. ID.No.: 5208–5210. 83–84. Két barnás okkersárga, matt, foltos felületű, deformálódott, lapított gömb, illetve rövid henger alakú opak *üveggyöngy*, behúzódo bázisú, kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,32–0,34, ill. 0,36–0,44 cm, átm.: 0,45, ill. 0,52–0,55 cm, furat átm.: 0,17–0,18, ill. 0,22–0,23 cm. ID.No.: 5211–5212. 85. Barnás világossárga, matt, foltos felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, behúzódo bázisú, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,36 cm, átm.: 0,43 cm, furat átm.: 0,19 cm. ID.No.: 5213. 86. Fekete, törött, lapított gömb/dinnyemag(?) alakú fényáteresztő *üveggyöngy töredéke*, furatában bronzcsövecskével + törmelékkel. H.: 1 cm, átm.: 0,90 cm, furat átm.: 0,15 cm. ID.No.: 5214. (Anyagvizsgálat: SzO 79) VI. csoport, külső sor. 87. Világosbarnás türkizkék, irizáló, mázas(?), foltos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,41–0,42 cm, átm.: 0,48–0,52 cm, furat átm.: 0,26 cm. ID.No.: 5215. 88. Világosbarnás türkizkék, irizáló, mázas(?), foltos, forgatott felületű, deformálódott, gyűrű alakú opak *üveggyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,25–0,27 cm, átm.: 0,58–0,59 cm, furat átm.: 0,25–0,26 cm. ID.No.: 5216. 89. Világosbarnás türkizkék, irizáló, mázas(?), foltos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, behúzódo bázisú, hengeres furattal. H.: 0,32–0,34 cm, átm.: 0,55 cm, furat átm.: 0,28 cm. ID.No.: 5217. 90. Világosbarnás türkizkék, irizáló, mázas(?), forgatott felületű, deformálódott, gyűrű alakú opak *üveggyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,29–0,31 cm, átm.: 0,52–0,54 cm, furat átm.: 0,24–0,26 cm. ID.No.: 5218. 91. Világosbarnás türkizkék, irizáló, mázas(?), foltos felületű, 2×-en összetett, aszimmetrikus lapított gömb alakú, opak *üveggyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,45–0,47 cm, átm.: 0,49–0,51 cm, furat átm.: 0,24–0,25 cm. ID.No.: 5219. VI. csoport, belső sor. 92. Világosbarnás türkizkék, irizáló, mázas(?), foltos felületű, gyűrű alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,25 cm, átm.: 0,53 cm, furat átm.: 0,26 cm. ID.No.: 5220. 93. Világosbarnás türkizkék, irizáló, mázas(?), foltos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,29–0,32 cm, átm.: 0,55–0,57 cm, furat átm.: 0,20–0,23 cm. ID.No.: 5221. 94. Türkizkék, matt felületű, deformálódott, gyűrű alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,21–0,28 cm, átm.: 0,59–0,64 cm, furat átm.: 0,33 cm. ID.No.: 5222. 95. Sötétzürke, két félből forrasztott, összenyomódott, lapított gömb alakú, önbetétes *rosszezüst lemezgyöngy*. H.: 0,65 cm, átm.: 0,82 cm, furat átm.: 0,15 cm. ID.No.: 5223. VII. csoport, külső sor. 96. Barnás okkersárga, matt, foltos felületű, gyűrű alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,22 cm, átm.: 0,63 cm, furat átm.: 0,26 cm. ID.No.: 5224. 97. Világosbarnás türkizkék, matt, mázas(?), foltos felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, behúzódo bázisú, kónuszos furattal. H.: 0,44 cm, átm.: 0,67 cm, furat átm.: 0,25–0,26 cm. ID.No.: 5225. 98–100. Három okkersárga (1), illetve barnás okkersárga (2), matt, foltos felületű, gyűrű alakú opak *üveggyöngy*, hengeres, illetve kónuszos furattal. H.: 0,23–0,29 cm, átm.: 0,43–0,59 cm, furat átm.: 0,20–0,27 cm. ID.No.: 5226–5228. 101. Barnás okkersárga, matt, foltos felületű, deformálódott, rövid henger alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,30–0,34 cm, átm.: 0,58 cm, furat átm.: 0,22 cm. ID.No.: 5229. 102. Világossárga, matt felületű, gyűrű alakú opak *üveggyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,28–0,29 cm, átm.: 0,54–0,57 cm, furat átm.: 0,22–0,24 cm. ID.No.: 5230. VII. csoport, belső sor. 103. Barnás okkersárga, foltos felületű, gyűrű alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,24 cm, átm.: 0,47 cm, furat átm.: 0,14 cm. ID.No.: 5231. 104. Barnás okkersárga, matt, foltos felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,34 cm, átm.: 0,55 cm, furat átm.: 0,15–0,17 cm. ID.No.: 5232. 105–106. Két sötétbarnás okkersárga, matt, foltos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,30–0,33 cm, átm.: 0,54 és 0,55 cm, furat átm.: 0,17 és 0,23 cm. ID.No.: 5233–5234. 107. Sötétzürke, két félből forrasztott, összenyomódott lapított gömb alakú, önbetétes *rosszezüst lemezgyöngy*. H.: 0,93 cm, átm.: 1,08 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 5235. VIII. csoport, külső sor. 108–109. Kettő türkizkék, matt, porózus felületű, deformálódott, gyűrű alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,18–0,37 cm, átm.: 0,50–0,59 cm, furat átm.: 0,27 és 0,28 cm. ID.No.: 5236. 110. Türkizkék, matt, érdes felületű, aszimmetrikus, 2×-en összetett, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,46–0,48 cm,

átm.: 0,46–0,52 cm, furat átm.: 0,27–0,29 cm. ID.No.: 5237. 111–112. Két türkizkék, matt, érdes, irizáló felületű, gyűrű alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,31 és 0,23–0,30 cm, átm.: 0,58 és 0,55–0,60 cm, furat átm.: 0,27–0,31 cm. ID.No.: 5238–5239. 113. Világosbarnás türkizkék, fényes, mázas(?), foltos felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, behúzódo bázisú, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,47 cm, átm.: 0,70 cm, furat átm.: 0,23 cm. ID.No.: 5240. VIII. csoport, belső sor. 114–115. Két világosbarnás türkizkék, fényes, mázas(?), foltos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,26–0,35 cm, átm.: 0,47–0,57 cm, furat átm.: 0,20 és 0,29 cm. ID.No.: 5241–5242. 116. Türkizkék, matt, érdes, lyukacsos felületű, deformálódott, gyűrű alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,28 cm, átm.: 0,51–0,55 cm, furat átm.: 0,29 cm. ID.No.: 5243. 117–118. Két világosbarnás türkizkék, fényes, mázas(?), irizáló felületű, deformálódott, gyűrű alakú opak *üvegyöngy*, hengeres, illetve kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,29–0,35 cm, átm.: 0,57–0,65 cm, furat átm.: 0,31 és 0,23–0,27 cm. ID.No.: 5244–5245. 118. Világosbarnás türkizkék, fényes, mázas(?), irizáló felületű, deformálódott, gyűrű alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,31–0,34 cm, átm.: 0,63–0,65 cm, furat átm.: 0,23–0,27 cm. ID.No.: 5246. 119. Szürkés okkersárga, matt, foltos felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,29 cm, átm.: 0,44 cm, furat átm.: 0,12 cm. ID.No.: 5247. 120. Sötét okkersárga, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* két fél töredéke. H.: 0,41 cm, átm.: 0,71 cm, furat átm.: 0,21. ID.No.: 5248. 121. Sötétszürke, lapított gömb alakú, összetört *rosszezüst lemezgyöngy*. H.: 1 cm, átm.: 0,86 cm, furat átm.: 0,13 cm. ID.No.: 5249. IX. csoport, külső sor. 122–124. Három szürkés okkersárga, matt, foltos felületű, deformálódott, gyűrű alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos, illetve hengeres furattal. H.: 0,26–0,34 cm, átm.: 0,47–0,67 cm, furat átm.: 0,13–0,26 cm. ID.No.: 5250–5252. 125–126. Két világosbarnás türkizkék, fényes, mázas(?), irizáló, forgatott felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,30–0,45 cm, átm.: 0,56 és 0,60 cm, furat átm.: 0,24–0,26 cm. ID.No.: 5253–5254. 127. Sárga, matt felületű, deformálódott, gyűrű alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,20–0,22 cm, átm.: 0,48 cm, furat átm.: 0,19 cm. ID.No.: 5255. 128. Világosbarnás türkizkék, fényes, mázas(?), irizáló, forgatott felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,34–0,36 cm, átm.: 0,57 cm, furat átm.: 0,29 cm. ID.No.: 5256. 129. Világosbarnás türkizkék, fényes, mázas(?), irizáló, tekerceslt felületű, 2×-en összetett, aszimmetrikus, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,50–0,57 cm, átm.: 0,52–0,58 cm, furat átm.: 0,29 cm. ID.No.: 5257. 130–131. Két sárga, matt felületű, deformálódott, gyűrű alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,12–0,22 cm, átm.: 0,41–0,43 cm, furat átm.: 0,14 és 0,12 cm. ID.No.: 5258–5259. 132. Világosbarnás türkizkék, fényes, mázas(?), irizáló, forgatott felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,39–0,41 cm, átm.: 49–0,53 cm, furat átm.: 0,27–0,28 cm. ID.No.: 5260. 133. Világosbarnás türkizkék, fényes, mázas(?), irizáló, tekerceslt felületű, 3×-an összetett, aszimmetrikus, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,80 cm, átm.: 0,46–0,52 cm, furat átm.: 0,22–0,24 cm. ID.No.: 5261. 134. Fekete, fényes, irizáló, foltos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, behúzódo bázisú, hengeres furattal. H.: 0,38–0,40 cm, átm.: 0,56–0,61 cm, furat átm.: 0,20 cm. ID.No.: 5262. 135. Sötétbarna, fényes, foltos felületen 4 domború okkersárga dudoros rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, behúzódo bázisú, kónuszos furattal. H.: 0,38–0,40 cm, átm.: 0,56–0,70 cm, furat átm.: 0,15–0,18 cm. ID.No.: 5263. 136. Barna, fényes, foltos felületen 4 domború okkersárga dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, behúzódo bázisú, kónuszos furattal. H.: 0,37 cm, átm.: 0,63–0,81 cm, furat átm.: 0,18–0,21 cm. ID.No.: 5264. IX. csoport, belső sor. 137–138. Két sötétbarna, foltos, matt felületű, gyűrű, illetve deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,29, illetve 0,33–0,36 cm, átm.: 0,53, illetve 0,54 cm, furat átm.: 0,24, illetve 0,17 cm. ID.No.: 5265–5266. 139–140. Két barnás okkersárga, matt felületű, deformálódott, gyűrű, illetve lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,26–0,36 cm, illetve 0,23 cm, átm.: 0,49–0,53, illetve 0,41 cm, furat átm.: 0,24, illetve 0,10 cm. ID.No.: 5267–5268. 141. Sárga, matt felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, behúzódo bázisú, kónuszos furattal. H.: 0,29 cm, átm.: 0,55 cm, furat átm.: 0,18–0,21 cm. ID.No.: 5269. 142–145. Négy sárga, matt felületű, gyűrű alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,15–22 cm, átm.: 0,42–0,46 cm, furat átm.: 0,16–18 cm. ID.No.: 5270–5273. 146. Sárga, matt felületű, aszimmetrikus, 2×-en összetett lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,41 cm, átm.: 0,41–0,43 cm, furat átm.: 0,11–0,13 cm. ID.No.: 5274. 146. Sárga, matt felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, behúzódo bázisú, hengeres furattal. H.: 0,35 cm, átm.: 0,46 cm, furat átm.: 0,12 cm. ID.No.: 5275. 147. Feketés sötétsárga, foltos, matt felületű, deformálódott, gyűrű alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,25 cm, átm.: 0,50–0,52 cm, furat átm.: 0,23 cm. ID.No.: 5276. 148–149. Két világosbarnás türkizkék, fényes, mázas(?), irizáló, foltos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,28–0,33 – 0,36–0,38 cm, átm.: 0,48–0,54 cm, furat átm.: 0,24 és 0,28 cm. ID.No.: 5277–5278. 150–154. Öt sötétbarna, fényes felületű, foltos felületen 4 domború, okkersárga dudoros rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, behúzódo bázisú, hengeres furattal. H.: 0,31–0,37 cm, átm.: 0,53–0,64 – 0,65–0,82 cm, furat átm.: 0,12–0,20 cm. ID.No.: 5279–5283. 155. Szürkés okkersárga, matt felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, behúzódo bázisú, hengeres

furattal. H.: 0,27 cm, átm.: 0,44 cm, furat átm.: 0,11 cm. ID.No.: 5284. 156. Sötétszürke *ezüst lemezgyöngy* töredékei. H.: 0,53 cm, átm.: 1,02 cm, furat átm.: 0,38 cm. ID.No.: 5285. 158. Barnás okkersárga, matt felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy töredékei*, behúzódo bázisú, hengeres furattal. H.: 0,42 cm, átm.: 0,70 cm, furat átm.: 0,22 cm. ID.No.: 5286. Gyöngyök a koponya alatt. 159. Fekete mázas(?), okkersárga lapított gömb alakú, köles méretű opak *üvegyöngy töredéke*, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,28 cm, átm.: 0,40 cm, furat átm.: 0,14 cm. ID.No.: 5287. 160. Fehér, matt, lyukacsos, kopott felületű, rövid henger alakú opak *üvegyöngy töredékei*, bázisos furattal. Átm.: 0,52 cm. ID.No.: 5288. (Anyagvizsgálat: SzO 80) Gyöngyök a koponya bal oldala alatt. 161–162. Két feketésbarna, fényes, foltos felületen 4 domború, okkersárga dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, behúzódo bázisú, kónuszos furattal. H.: 0,30–0,41 cm, átm.: 0,57–0,67 cm, furat átm.: 0,11–0,22 cm. ID.No.: 5289–5290. B) Gyöngyök. 163–164. Két türkizkék, fényesen irizáló felületű, gyűrű, illetve lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres és kónuszos furattal. H.: 0,27–0,31 cm, átm.: 0,49–0,51 cm, furat átm.: 0,27, illetve 0,22–0,23 cm. ID.No.: 5291–5292. 165–167. Három szürkés világossárga (2) és sötétbarna (1), matt felületű, gyűrű alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furatában fehéres anyaggal. H.: 0,23–0,26 cm, átm.: 0,40–0,56 cm, furat átm.: 0,12–0,21 cm. ID.No.: 5293–5295. 168. Feketés okkersárga, matt, érdes, foltos felületű lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, behúzódo bázisú, hengeres furattal. H.: 0,38–0,42 cm, átm.: 0,54–0,56 cm, furat átm.: 0,11 cm. ID.No.: 5296. 169. Szürkés okkersárga, matt, forgatott felületű, rövid henger alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,39 cm, átm.: 0,50 cm, furat átm.: 0,22 cm. ID.No.: 5297. Gyöngyök a bal kulcsfont alatt. 170. Feketés sötét okkersárga, foltos, matt felületű, 2×-en összetett, aszimmetrikus, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,62 cm, átm.: 0,51–0,54 cm, furat átm.: 0,22–0,25 cm. ID.No.: 5298. 171–172. Két sötét okkersárga, foltos, matt felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos, illetve hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,38–0,41, illetve 0,28 cm, átm.: 0,45–0,47, illetve 0,49 cm, furat átm.: 0,18–0,23, illetve 0,22 cm. ID.No.: 5299–5300. Szórvány gyöngyök. 173. Sötétbarna, fényes felületen 4 domború, okkersárga dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, behúzódo bázisú, kónuszos furattal. H.: 0,45 cm, átm.: 0,67–0,84 cm, furat átm.: 0,17 cm. ID.No.: 5301. 174. Világosbarnás türkizkék, fényes, mázas(?), irizáló felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, egyik oldalán behúzódo bázisú, hengeres furattal. H.: 0,33 cm, átm.: 0,60 cm, furat átm.: 0,19 cm. ID.No.: 5302. 175–176. Két világosbarnás türkizkék, fényes, mázas(?), irizáló felületű, gyűrű alakú opak *üvegyöngy*, (egyik töredék), hengeres furattal. H.: 0,25 és 0,33 cm, átm.: 0,51 és 0,53 cm, furat átm.: 0,12 és 0,16 cm. ID.No.: 5303–5304. 177. Világosbarnás türkizkék, fényes, mázas(?), irizáló, foltos felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy töredékei* (3 db), hengeres furattal. H.: 0,40 cm, átm.: 0,47 cm, furat átm.: 0,15 cm. ID.No.: 5305. 178. Fehéres sárga, matt, porózus felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, egyik oldalán bázisos, másikon behúzódo bázisú, hengeres furattal. H.: 0,28 cm, átm.: 0,46 cm, furat átm.: 0,12 cm. ID.No.: 5306. 179. Sötét okkersárga, matt felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,30 cm, átm.: 0,51 cm, furat átm.: 0,23 cm. ID.No.: 5307. 180. Világosbarnás türkizkék, fényes, mázas(?), irizáló, foltos, törött felületű, 2×-en összetett, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy töredéke*, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,34–0,43 cm, átm.: 0,49–0,51 cm, furat átm.: 0,27 cm. ID.No.: 5308. Anyagvizsgálatra leadott szórvány gyöngyök. 181. Feketésbarna, fényes, foltos felületen 4 domború okkersárga dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, behúzódo bázisú, hengeres furattal. H.: 0,35 cm, átm.: 0,50–0,60 cm, furat átm.: 0,35 cm. ID.No.: 5309. (SzO 73) 182. Világosbarnás türkizkék, fényes, mázas(?), irizáló felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, egyik oldalán behúzódo bázisú, kónuszos furattal. H.: 0,30 cm, átm.: 0,65 cm, furat átm.: 0,25–0,28 cm. ID.No.: 5310. (SzO 75) 183. Világosbarnás türkizkék, fényes, mázas(?), irizáló, tekercselt felületű, csonkakúp alakú opak *üvegyöngy*, egyik oldalán behúzódo bázisú, hengeres furattal. H.: 0,30 cm, átm.: 0,50 cm, furat átm.: 0,30 cm. ID.No.: 5311. (SzO 76) 184. Világosbarna, fényes felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,30 cm, átm.: 0,50 cm, furat átm.: 0,30 cm. ID.No.: 5312. (SzO 77) 185. Világosbarnás türkizkék, fényes, mázas(?), irizáló, tekercselt felületű, csonkakúp alakú opak *üvegyöngy*, egyik oldalán behúzódo bázisú, hengeres furattal. H.: 0,25 cm, átm.: 0,55 cm, furat átm.: 0,30 cm. ID.No.: 5313. 186. Téglalap alakú *vascsat* (388. kép 20) feküdt a bal medencelapáton. Elő- és hátlapján vasoxiddal konzerválódott textil- és bőrmaradvány található. H.: 3,1 cm, sz.: 2,4 cm.

891. *sír* (K/6). Üres aknasír. T.: ÉK–DNy, 40–220°. H.: 95 cm, sz.: 35–40 cm, m.: 22–27 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke betöltése jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajon.

892. *sír* (K/6; 391. kép 1–2). Padmalyos sír. T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. Az akna h.: 200 cm, sz.: 70–75 cm, m.: 60–85 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésfekete betöltése apró agyagrögökkel keverten jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy ló és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt 3–15 cm vastag

betöltésén. Az akna jelentkezési szintje alatt 60 cm-rel, 15–20 cm szélességben, az akna északnyugati falával párhuzamosan a betöltés – amely lefelé egyre szélesebb lett – feketére és zsiros tapintására váltott. Az akna alja a délkeleti faltól fokozatosan lejtett a padmaly szája felé. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 245 cm, sz.: 85–90 cm, m.: 85–105 cm. A padmaly oldalfalai lefelé szűkültek, végei íves kialakításúak voltak. Az északnyugati irányban mélyülő padmalyban 40–50 éves férfi hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű csontváza került elő. Koponyája előrebíllent, vállá összehúzva, karcsontjai szorosan a bordák mellett, lábsontjai párhuzamosan feküdtek 3–7 cm vastag betöltésén.

Állatmellékletek

1. Egy 8–9 éves mén koponyája feküdt az állkapcsán az akna északkeleti végében, orral északkeleti irányban. *Jobb mellső lábsontja* a koponya jobb oldala mellett feküdt, patával előre, a *bal mellső lábsont* az akna nyugati negyedében, patával hátrafelé, a *hátsó lábsontok* az akna délnyugati végében, egymással nagyjából párhuzamosan, patával északkeleti irányban. 2. *Juvenis korú juh koponyája* feküdt a bal oldalán a bal hátsó lólabcsont belső oldala mellett, előtte a *mellső és hátsó lábsontjai*.

A mén leletei

3. Kétgyűrűs kiképzésű, csuklós vas *csikózábla* (391. kép 3) feküdt töredékes állapotban a ló állkapcsai között. Szárai négyszög keresztmetszetűek voltak. A jobb külső gyűrűben még egy vaskarika töredéke is előkerült. 4. Hurkos fülű, ívelt talpalójú töredékes *vaskengyel* (391. kép 4) feküdt deformálódva a lókoponya bal oldala mellett, fülével délnyugati irányában. Szárainak keresztmetszete négyszög, talpalója lapos, széles, külső oldalán gerinc van. M.: 17 cm, belső sz.: 11 cm.

A *maturus* korú férfi melléklete

5. Egyenes, egyélű, középső nyélállású *vaskés* (391. kép 5) feküdt a bal szeméremcsont előtt, a combcsonttal párhuzamosan. Pengéjének és nyélnyúlványának felületén vasoxiddal konzerválódott fa- és bőrmaradvány van. H.: 13,9 cm, ebből a nyélnyúlvány h.: 4,2 cm.

A viselet leletei

6. Ismeretlen alakú *vastárgy* feküdt a jobb alsó bordák előtt. 7. Trapéz alakú *vascsat* (392. kép 2) feküdt a keresztcsonton. A hátoldalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. H.: 3 cm, sz.: 2,5×2,8 cm. A jobb alkarcsontok alatt, illetve belső oldaluknál – szinte egy csomóban – vasoxiddal konzerválódott bőr-, famaradvány és vastöredékeken kívül az alábbiak kerültek elő (392. kép 1). 8. Préselt, peremes, felső végén egyenes, alsó végén félköríves *ezüstveret* és kitöltő massa *töredékei* (392. kép 3). 9–11. Három préselt, peremes, kerek *ezüstveret* (391. kép 6–8). Átm.: 1,1 cm. 12–14. Három L alakú *bronzszegecs*. 15. Rosszszüst előlapú és bronz hátlapú *szíjvég(?)* (392. kép 4) került elő töredékes állapotban, felső szélének közepén egy szegeccsel. Sz.: 2,4 cm.

893. *sír* (K/6; 392. kép 5). Aknasír. T.: ÉK–DNy. H.: 85 cm, sz.: 45 cm, m.: 20 cm. A sekély mélységben előkerült téglalap alakú, lekerekített sarkú sír délkeleti falát és az állatcsontok fektetési szintjét a földmunka során találták és bolygatták meg. A sír felső rétegében két juh részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok), hiányos maradványa került elő. A sír alján 3–4 éves *gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, hiányos vázmaradványa került elő. Közvetlenül a sír délkeleti oldala mellett ásták meg a 895. számú sírt. A sírok észlelési szintjén már nem lehetett eldönteni, melyik temetkezést ásták meg előbb.

Állatmellékletek

1. *Adultus korú juh lábsontjainak töredéke* került elő a sír északkeleti feléből. 2. *Juvenis korú juh lábsontjainak töredéke* került elő a sír északkeleti feléből.

Az *infans I.* korú gyermek melléklete

3. Szürkésbarna, fekete foltos, szabad kézzel formált *edény* (392. kép 28) feküdt kissé az oldalára dőlve a koponya bal oldala mögött, a sír keleti sarkában. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal, apró kavicsal és kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete érdes, kidudorodnak a soványító anyag szemcséi. Felülete erősen horpadásos, vékony agyagmáz fedi. Vaskos, nehéz edény, egyenetlenül kiégetett. Rövid pereme ferde, enyhén kihajló, lekerekített. Vállá erőteljesen kiugrik, aszimmetrikus kiképzésű. Oldalán a nyaktól kiinduló függőleges karcolás van. Alja enyhén homorú. Töredékes, kiegészített. Mag.: 13,9–14 cm, pátm.: 11 cm, fátm.: 11 cm. Az edényből vett földminta pollenmentes volt. Az archaeobotanikai vizsgálat kenyér/kása hatvan szenült töredékét határozta meg. (VIDA 1999 IIID2/b1 típus)

A viselet leletei

4. Kerek átmetszetű *bronzkarika* (392. kép 27) került elő a koponya alól. Átm.: 1,4 cm. 5. Világos kékeszöld, ezüstösen irizáló, forgatott felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (392. kép 10), kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,4 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,26–0,31 cm. ID.No. 5511. 6–9. Négy barnás okkersárga, matt, kopott felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (392. kép 13–16), kónuszos, illetve hengeres furattal. H.: 0,22–0,4 cm, átm.: 0,5–0,6 cm, furat átm.: 0,1–0,2 cm. ID.No. 5504, 5508, 5510, 5513. 10–12. Három szürkésbarna (2), barna (1), foltos, matt, kopott felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,3–0,4 cm, átm.: 0,5–0,58 cm, furat átm.: 0,2–0,25 cm. ID.No. 5500, 5501, 5503. 13–16. Négy sötétzöld, szürkésfekete, szürkészöld, szürkéskék, matt, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (392. kép 17–20), kónuszos, illetve hengeres furattal. H.: 0,25–0,49 cm, átm.: 0,42–0,55 cm, furat átm.: 0,2–0,3 cm. ID.No. 5495, 5506–5507, 5514. 17. Zöld, matt, porózus felületű, 2×-en összetett, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (392. kép 26), kónuszos furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,5–0,55 cm, átm.: 0,5–0,55 cm, furat átm.: 0,2–0,22 cm. ID.No. 5494. 18. Barnás okkersárga, matt, foltos felületű, 3×-an összetett, deformálódott, hordó alakú opak *üvegyöngy* (392. kép 11), hengeres furattal. H.: 0,78 cm, átm.: 0,45–0,5 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No. 5509. 19. Szürkés, barnás okkersárga, matt, porózus felületű, deformálódott, lapított gömb alakú (köles) opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,25 cm, átm.: 0,4 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No. 5512. 20–21. Két szürkészöld és világosbarna, pusztuló felületű, deformálódott, gyűrű alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,21 cm, átm.: 0,51 cm, furat átm.: 0,20–0,28 cm. ID.No. 5502, 5505. 22. Világosbarna, fényes, irizálva pusztuló felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,45 cm, átm.: 0,7 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No. 5493. 23. Fehér, matt, lyukacsos felületű, ferdén levágott oldalú, hosszú henger alakú opak *üvegyöngy* (392. kép 7), hengeres furattal. H.: 0,82 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,22 cm. ID.No. 5497. 24. Sötétzöld, sárgásan irizáló felületű, henger alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal, amelynek közepén 1 mm széles borda fut körbe. H.: 0,7 cm, átm.: 0,52–0,6 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No. 5499. 25. Fehér, lyukacsos felületű, deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,55 cm, átm.: 0,8 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No. 5496. 26. Fekete, ezüstösen irizáló, kopott felületű, deformálódott, hordó alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,65 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,11–0,21 cm. ID.No. 5498. 27. Négyzetes *vascsat* (392. kép 29) került elő a sír betöltéséből. H.: 2,8 cm, sz.: 2,9 cm.

894. sír (K/7). Aknasír. T.: K–Ny, 80–260°. H.: 100 cm, sz.: 45 cm, m.: 30 cm. A sekély mélységben előkerült téglalap alakú, lekerekített sarkú sírt az állatcsontok fektetési szintjén földmunka során találták és bolygatták meg. A sír felső rétegében egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott lábcsontok), hiányos maradványa került elő. A sír alján gyermek vázmaradványa nem került elő.

Állatmelléklet

1. *Adultus korú juh koponyája* került elő földmunka során.

895. sír (K/6; 393. kép 1). Fordított tájolású aknasír. T.: NyDNY–KÉK, 250–70°. H.: 215 cm, sz.: 65 cm, m.: 115 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltként, határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír alján 23–x éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású vázmaradványa került elő 2–3 cm vastag földrétegen. Koponyája jobbra hátrabillent, állkapcsa jobbra kifordulva, kar- és lábcsonkjai párhuzamosan feküdtek. A csigolyák, a bordák, a medence csontjai és a hosszúcsontok végei hiányoztak. A két végén félköríves kialakítású koporsó h.: 195 cm, sz.: 45 cm. A nő lábcsontjainak vonalában, a sír északnyugati fala mellett került elő a 893-as számú gyereksír. A sírok észlelési szintjén már nem lehetett eldönteni, melyik temetkezést ásták meg előbb.

A viselet mellékletei

1. *Nagy gömbcsüngős(?) bronzfülbevaló csüngőjének apró töredékei* kerültek elő a koponya jobb oldalánál. 2. Téglaalakú *vascsat* (393. kép 2) feküdt a bal felkarcsont alatt. Előlapja a sírfenék felé volt, a hátoldalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. H.: 4,1 cm, sz.: 3,7 cm. 3. Kerek átmetszetű *vas karperec(?) töredékei* (393. kép 3) kerültek elő a koponya alatt.

896. sír (K/5; 393. kép 5). Aknasír. T.: ÉK–DNY, 50–230°. H.: 205 cm, sz.: 65 cm, m.: 35 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltként, határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír felső rétegében szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia

disztális végén kettévágott – lábsontok), hiányos maradványa került elő. A sír alján 30–39 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, kirabolt vázmaradványa került elő 2–4 cm vastag földrétegen. Mellkasát a medencéig megbolygatták, lábsontjai párhuzamosan feküdtek.

Állatmelléklet

1. *Neonatus korú szarvasmarha koponyájának és lábsontjainak töredékei* kerültek elő a sír délnyugati feléből.

Az *adultus* korú nő mellékletei

2. Homoksárga, szürkésbarna, fekete foltos, szabad kézzel formált *bögre* (393. kép 14) feküdt az oldalán a sír keleti sarkában, szájjal északkeleti irányban. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal, apró kavicsal és kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete horpadásos, érdes, kidudorodnak a soványító anyag szemcséi. Vékony agyagmáz fedí. Egyenetlenül kiégetett. Rövid pereme ferde, enyhén kihajló, dudoros, kereszt alakban bevagdosások díszítik. Válla lecsapott, aszimmetrikus kiképzésű. Alján szabálytalan alakú delle nyoma (átm.: 2,8–3,8 cm). Mag.: 11,1 cm, pátm.: 9,8 cm, fátm.: 6,8 cm. (VIDA 1999 IIID2/b1 típus) Az edényből vett földminta pollenmentes volt, csak Gramineae (fűfélék) kevés elszenesedett maradványa került elő. Az archaeobotanikai vizsgálat növényi/szerves anyagot nem határozott meg. 3. Barnásfekete, kettős csonkakúp alakú *orsógomb* (393. kép 11) feküdt töredékes állapotban a koponya mögött. Ragasztott. Átm.: 3,7 cm, mag.: 2,7 cm.

A viselet lelete

4. Barnás drappos, lyukacsos felületű, deformálódott, rövid henger alakú opak *üveggyöngy* (393. kép 4), kónuszos furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,48–0,55 cm, átm.: 1 cm, furat átm.: 0,4–0,42 cm. ID.No. 5515.

897. sír (K/8; 394. kép 1–2). Padmalyos sír. T.: ÉK–DNy. Az akna h.: 265 cm, sz.: 80 cm, m.: 115–120 cm. A téglalap alakú, lekerékített sarkú sír barnásszürke betöltése jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajon. Az akna jelentkezési szintje alatt 40–60 cm mélyen, az akna északnyugati fala mellett fekvő állatsontok „kilógtak” az aknából, átnyúltak a padmalyba. Az északnyugati fallal párhuzamosan, 20–30 cm szélességben a betöltés – amely lefelé egyre szélesebb lett – feketére és zsiros tapintásúra váltott. Az akna alján markánsan kirajzolódott a padmaly száját kitöltő betöltés. A padmaly szájának a magassága az északnyugati fal síkjában 90 cm volt. Az akna alja alig lejtett a padmaly felé. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 280 cm, sz.: 65 cm, m.: 120–125 cm. A padmaly oldalfalai lefelé szűkültek, végei íves kialakításúak voltak. Az akna és a padmaly felső rétegében két ló, egy szarvasmarha és három juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa feküdt 20–75 cm vastag betöltésen. Közvetlenül az akna délkeleti fala és a délnyugati vége mellett fekvő állatsontok a legmagasabban kerültek elő, az akna közepén pedig a legmélyebben. A padmalyban fekvő állatkoponyák és lábsontok alatt lévő betöltés felső, csontok fektetési szintje alatti 5–15 cm rétege fekete és zsiros tapintású volt. Az akna alján 60–x éves férfi hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű csontváza került elő. Koponyája a jobb oldalán kissé előrebíllent, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett, lábsontjai párhuzamosan feküdtek. Bordáinak felső kétharmada „felszívódott”. A koporsó maradványa a két alkarcsont között, kb. 20 cm szélességben (nagyjából az övveretek sávjában) megmaradt, de bontás után, felszedéskor nagyrészt elporladt.

Állatmellékletek

1. Egy 5,5 éves mén koponyája feküdt a bal oldalán az akna északi negyedében, részben az északnyugati fal alatt, orral északkeleti irányban. A jobb mellső és a hátsó lábsontok az akna délkeleti fala mellett kerültek elő, a bal mellső és a hátsó lábsontok a lókoponya mögött, a farokcsigolyák az akna északkeleti felében. 2. Egy 2,5–3 éves kanca koponyája feküdt a bal oldalán a padmaly északkeleti harmadában, orral északnyugati irányban. A mellső és a hátsó lábsontok, valamint a farokcsigolyák az akna délnyugati feléből kerültek elő. 3. Egy 6–8 éves tehén koponyája feküdt az állkapcsán a padmaly középső harmadában, orral északnyugati irányban. A mellső és a hátsó lábsontok, valamint a farokcsigolyák az akna délnyugati feléből kerültek elő. 4. *Adultus* korú juh koponyája feküdt a bal oldalán a padmaly középső harmadában, orral keleti irányban. A mellső és a hátsó lábsontjai az akna délnyugati feléből kerültek elő. 5. *Adultus* korú juh koponyája feküdt töredékes állapotban a padmaly középső harmadában. Mellső és a hátsó lábsontjai az akna délnyugati feléből kerültek elő. 6. *Infans* korú juh koponyája került elő töredékes állapotban mellső és hátsó lábsontjaival az akna délnyugati feléből.

A mén leletei

7. Aszimmetrikus szájvasú, végkarikás kiképzésű, csuklós *vas csikózábla* (394. kép 3) feküdt a ló állkapcsai között. Szárai négyszög keresztmetszetűek. Jobb szár h.: 13,4 cm, bal szár h.: 11,3 cm,¹⁶² a karikák belső átm.: 2,5 cm, illetve 2 cm. 8. Omega formájú *vas nyeregartozék* (395. kép 5) került elő a lókoponya mögött, annak fektetési szintjén. Szárát minden oldalon és a karikás vég szár felőli oldalán vasoxiddal konzerválódott famaradvány borítja, jelezve, hogy azt 1,5 cm mélyen süllyesztették be a fa nyeregkápába. A karika közepe lyukas, csak a vasoxid tölti ki. H.: 2,8 cm. 9. Hurkos fülű, ívelt talpalójú *vaskengyel* (395. kép 1) feküdt a férfi bal kulcscsontja felett 10 cm-rel, fülével nyugati irányban. Szárainak keresztmetszete négyszög, talpalója lapos, széles. Ragasztott. M.: 13,8 cm, belső sz.: 10,1 cm. 10. Hurkos fülű, ívelt talpalójú *vaskengyel* (395. kép 4) feküdt szinte a talpán a második lókoponya mögött, a bal mellső lólábsont és a padmaly északnyugati fala között középen. Szárainak keresztmetszete négyszög, talpalója lapos, széles. M.: 17 cm, belső sz.: kb. 11,1 cm. 11. Gímszarvas agancságából faragott, kengyelzsíjzorító *henger* (394. kép 5) feküdt közvetlenül a vaskengyel szára mellett. Mag.: 2,3 cm, külső átm.: 2,4 cm, belső átm.: 1,7 cm. 12. Téglalap alakú *vas hevedercsat* (394. kép 6) került elő összetört állapotban a férfi koponyájának jobb oldala mellett, 16 cm vastag betöltésen. Hátoldalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. 13. Négyzetes alakú *vascsat* (395. kép 6) került elő töredékes állapotban a férfi koponyájának jobb oldala mellett, 16 cm vastag betöltésen, az előző vascsat mellett. Hátoldalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van.

A *senium* korú férfi mellékletei

14. *Vas lándzsacsúcs* (395. kép 7) feküdt a bal felkar külső oldala mellett, azzal párhuzamosan, hegyével a láb irányában, 4 cm vastag betöltésen. Rossz megtartású, lemezesen rozsdásodott. A penge nádlevél, átmetszete lencse alakú, a nyak átmetszete ovális(?), a köpű tölcésesen kiszélesedik, nyitott. Ragasztott. H.: 23 cm, penge h.: 13 cm, a penge sz.: 2,4 cm, v.: 1,4 cm, a penge és a nyak találkozásának átmérője 1,2 cm, a köpű h.: 10 cm, külső átm.: 3,4 cm, belső átm.: 2,3 cm, mélysége 8 cm. 15. Egyenes, egyélű, középső nyélállású *vaskés* (394. kép 4) feküdt a jobb combcsont külső oldala mellett, 4 cm vastag betöltésen. Pengéjének két oldalát vasoxiddal konzerválódott bőr-, nyelét famaradvány borítja. Ragasztott. H.: 14,4 cm, ebből a nyél h.: 3,8 cm. 16–17. Kerek átmetszetű *vashuzal* (395. kép 3) és egy ácskapocs alakú *vastárgy* (395. kép 2) feküdt egy vonalban a vaskés és a combcsont között.

Az öv leletei (396. kép 1)

18–21. Négy peremes, préselt, *rosszszesztűst álcsat* (396. kép 8–15) feküdt előlappal felfelé egy vonalban a jobb alkarcsonton és a medencelapát felső szélén. A pajzs alakú felső tag alsó szélét préselt kettős bordasor díszíti. Az alsó veret rész – amely 3–4 mm-rel lejjebb feküdt – alsó széle két félkörív és mindkét oldala íves. Felületén, középen hosszában a csatpecket utánzó préselt borda, attól jobbra és balra egy-egy préselt pontdísz van. A kitöltő masszában az alsó tag alatt keresztben, a pajzs alakú rész alatt hosszában feküdt az ácskapocs alakú bronzdrót és a leszorító bronzpánt. 22. Ívelt oldalú, préselt, peremes, *kisszívég alakú rosszszesztűst veret* (397. kép 1) feküdt előlappal felfelé, ívelt végével a jobb kézcsontok irányában a jobb medencelapát közepén. Felső harmadában szélesedő, itt két préselt pont díszíti. Felszerelését kitöltő masszába ágyazott ácskapocs alakú bronzdrót és leszorító bronzpánt tette lehetővé. H.: 3,4 cm. 23–24. Két H alakú *bronzdrót* (397. kép 25–26) feküdt részben töredékes állapotban a csigolyasor jobb, illetve bal oldalán, kihajlított alsó száakkal a bal alkar irányában. Mag.: 0,8–0,9 cm. 25–32. Nyolc-kilenc, pontosan azonosíthatatlan *rosszszesztűst veret* feküdt töredékes állapotban, előlappal felfelé a két alkar között, a 2–3. csigolya vonalában, a bordák és a csigolyák alatt. A kitöltő masszában feküdtek az ácskapocs alakú bronzdrótok és a leszorító bronzpántok (397. kép 3–24, 27–28). A jobb medencelapát mögött fekvő veret esetében felül vízszintesen, alul függőlegesen helyezkedtek el a leszorító bronzpántok. 33. Ívelt oldalú, préselt, peremes, deformálódott, *kisszívég alakú rosszszesztűst veret* (397. kép 2) feküdt előlappal felfelé, ívelt végével a lábsontok irányában a bal alkar belső oldala mellett. Felszerelését a kitöltő masszába ágyazott ácskapocs alakú bronzdrót és leszorító bronzpánt tette lehetővé. 34. Kétlapú *nagyszívég* (397. kép 30) feküdt hátlappal felfelé, vízszintes helyzetben a jobb alsó bordák alatt, közvetlenül a hátoldali veretek felső szélé mögött, íves végével a jobb alkar irányában. Előlapja rosszszesztűst, töredékes, hátlapja és U alakú oldalléce bronz. Felső szélét bordázott bronzszalag veszi körbe. Felszerelése egy szegeccsel történt. H.: 9,1 cm, sz.: 1,6 cm. 35. Négyzet alakú *vascsat* (396. kép 2) feküdt vízszintesen a második ágyékcsigolyán. Hátoldalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. H.: 3,4 cm, sz.: 3,4 cm. 36. Téglalap alakú *vascsat* (396. kép 7) került elő összetört állapotban a jobb medencelapát és a keresztcsont találkozásánál. Ferde helyzetben a jobb alkar és a bal könyök irányában feküdt. Hátoldalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. 37. Négyzetes alakú *vascsat* (397. kép 29) feküdt pecekkel merőlegesen a bal combcsontra, annak belső oldala mellett, 3 cm vastag betöltésen. Csuklós részének hátoldalán vasoxiddal konzerválódott textilmaradvány van. H.: 2,6 cm, sz.: 2,9 cm. 38–41. Négy mandula alakú *szerves anyag* (fa?) (396. kép 3–6) feküdt a jobb medencelapát és a keresztcsont találkozásánál, illetve a második ágyékcsigolya jobb oldala mellett.

¹⁶² A zábla méreteit in situ helyzetben az ásatáson vettük fel.

898. sír (K/7; 398. kép 1–2). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNY, 70–250°. Az akna h.: 140 cm, sz.: 55–60 cm, m.: 25–55 cm. A sekély mélységben előkerült téglalap alakú, lekerekített sarkú akna faltjának északkeleti fele élénksárga, míg a délnyugati barnásszürke színnel jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában három juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok), hiányos maradványa került elő 5–55 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna aljának északkeleti fel vízszintes, míg a fülkéhez közelebb eső része 25°-os szögben lejtett a fülke irányában. A fülke h.: 150 cm, sz.: 60–95 cm, m.: 55–105 cm. A teknős aljú fülkében 3–4 éves gyermek koponyatöredékei és néhány tejfoga került elő. A koponya környékén előkerült bronzlemezek alatt koporsó maradványát figyeltük meg.

Állatmellékek

1. *Adultus korú juh koponyája* feküdt töredékes állapotban az akna északkeleti harmadában. *Mellső és a hátsó lábcsonkjai* a koponya körül kerültek elő. 2. *Juvenis korú juh koponyájának töredékei* kerültek elő az akna északkeleti harmadában. 3. *Juvenis korú juh koponyájának töredékei* kerültek elő az akna északkeleti harmadában.

Az *infans I. korú* gyermek melléke

4. Feketésbarna *orsógomb* (398. kép 6) feküdt a jobb kar feltételezhető helyén, annak külső oldalánál. Átm.: 3,3 cm, mag.: 1,7 cm.

A viselet leletei (399. kép 1)

5. *Gyöngycsüngős bronzfülbevaló* (398. kép 8) került elő töredékes állapotban a koponyacsontok mögött. A bronz huzalkarikára felfüggesztett, közel gömb alakú gyöngycsüngő sötétkék. A gömb átm.: 1,1 cm. 6–8. Három préselt, peremes *bronzkorong* (399. kép 2–4) feküdt egymás mellett egy vonalban a nyakcsigolyák és a bal kulcscsont, valamint a gyöngyök fölött, a fogak alatt. Részben a csigolyák felett fekvő és a középső korong előlappal, a szélső korong hátlappal felfelé feküdt. Kettős, préselt, domború keretben középen egy domború szélű, rombusz alakú mező van, ívelt oldalakkal. A rombusz közepét szalagfonatra emlékeztető motívum tölt ki. Mindhárom korong hátlapjának teljes szélességében forrasztás 2 mm széles nyoma látható. Összekapcsolásukat az előkerült bronzdrótból kialakított hurkok és kapocs tette lehetővé (398. kép 3–5). A forrasztás nyomára merőlegesen a korongok két áttelleges pontján – a szélső és a középső korongon egyértelműen, a csigolyán fekvőn feltehetően – egy-egy kis lyuk van felvarrás céljából. Átm.: 2,8 cm. 9–28. Tizennyolc préselt, peremes *bronzkorong* (399. kép 5–22) feküdt a koponya jobb oldala fölött, alatt és mellett, általában függőleges vonalban és a töredékes korongokon kívül valószínűleg két további korong töredékei. Négy került elő a csigolyák jobb oldala mellett, az állkapocstól lefelé, előlappal felfelé, három a jobb váll táján, hátlappal felfelé, kettő a koponya jobb oldala alatt, kettő a koponyatöredékek felett (állatjáratban?), hátlappal felfelé, három a koponya mögött, közülük a két szélső korong hátlappal, a középső előlappal felfelé. A korongok domború közepét és szélét préselt, domború gyűrű keretezi. A korongok két áttelleges pontján egy-egy kis lyuk van, felvarrás céljából. Némelyiknek a hátlapjához tapadva kitöltő anyag volt figyelhető. Átm.: 2 cm. Gyöngyök kerültek elő a koponya környékén szétszóródva. 29. Barnás okkersárga, matt, irizáló, kopott felületen négy okkersárga, domború, dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,25 cm, átm.: 0,6–0,5 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 5611. 30. Sötétvörös, matt, kopott, irizáló felületen öt lapos okkersárga pont és 5×-ös lapos fehér hurokfolyatott rátétdíszes, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (399. kép 117), bázisos furata hengeres. H.: 0,7 cm, átm.: 1,1 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No.: 5572. 31. Barna, érdes, matt, porózus felületen négy (-1), síkból kiugró világoskék+fehér kétrétegű dudoros (szemes) és körülöttük 4×-es fehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. ID.No.: 5570. 32–34. Három sötétbarna, sárgásbarna és sárgás türkizkék, fényes, irizáló alapon három okkersárga dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,3–0,35 cm, átm.: 0,3–0,5 cm, furat átm.: 0,2–0,25 cm. ID.No.: 5534, 5541, 5610. 35. Sötétbarna, matt felületen három (-1), síkból kiugró okkersárga dudoros rátétdíszes, gyűrű alakú opak *üvegyöngy* (399. kép 122), hengeres furattal. H.: 0,25, átm.: 0,5–0,65 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 5612. 36. Okkersárga, matt, porózus, kopott, hosszú henger alakú opak *üvegyöngy* (399. kép 76), hengeres furattal. H.: 1,4 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 5558. 37. Fehér, lyukacsos, kopott felületű, rövid henger alakú opak *üvegyöngy töredéke*. H.: 0,35 cm, átm.: 0,7 cm. ID.No.: 5544. 38. Barnásszürke, matt, porózus kopott felületű, korong alakú opak *üvegyöngy*, bázisos, hengeres furattal. H.: 0,45 cm, átm.: 1 cm, furat átm.: 0,35 cm. ID.No.: 5596. 39. Sötétkék, irizáló, kopott felületű, csonkakúp alakú áttetsző *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,22–0,31 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,2–0,22 cm. ID.No.: 5521. 40. Barnásszürke, matt felületen négy domború fehér dudoros és körülöttük 4×-es szétfolyt okkersárga hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, csonkakúp alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,6–0,65 cm, átm.: 0,75–0,9 cm, furat átm.: 0,25–0,3 cm. ID.No.: 5571. 41. Sötétvörös, fényes felületen három fehér vonalfolyatás csigavonalban, bikónikus opak *üvegyöngy* (398. kép 10) kónuszos furatának

egyik széle törött. H.: 0,55–0,7 cm, átm.: 0,75 cm, furat átm.: 0,22–0,25 cm. ID.No.: 5528. 42. Zöld, négyzet átmetszetű, hosszú hasáb alakú áttetsző *üvegyöngy* (399. kép 79), hengeres furattal. H.: 0,7 cm, sz.: 0,5 cm, v.: 0,5 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 5550. 43. Türkizkék, matt, kopott felületű, négyzet átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú áttetsző *üvegyöngy* (399. kép 80), hengeres furattal. H.: 1 cm, sz.: 0,55, v.: 0,55 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No.: 5551. 44. Fekete, matt, porózus felületű, téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú törött opak *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 1 cm, sz.: 0,5 cm, v.: 0,7 cm, furat átm.: 0,15–0,2 cm. ID.No.: 5609. 45. Sötétkék, fehéresen irizáló, kopott felületű, hatszög átmetszetű, hosszú hasáb alakú áttetsző *üvegyöngy* (399. kép 81), hengeres furattal. H.: 0,8–1,05 cm, átm.: 0,4 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 5529. 46. Zöld, sávosan pusztuló felületű, hatszög átmetszetű, hosszú hasáb alakú áttetsző *üvegyöngy* (399. kép 82), hengeres furattal. H.: 0,7–1 cm, sz.: 0,5 cm, v.: 0,5 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 5545. 47–116. Hetven barnáskék (2), barnás okkersárga (24), okkersárga (9), barnásszürke (1), kék (1), sárgásbarna (3), sötétbarna (1), sötétkék (1), sárgás türkizkék (13), türkizkék (12), világoskék (1), zöld (2), többnyire irizáló, kopott felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, behúzódozó bázisú furata hengeres. H.: 0,15–0,62 cm, átm.: 0,4–0,8 cm, furat átm.: 0,1–0,25 cm. ID.No.: 5517, 5520, 5524–5527, 5531–5133, 5135–5540, 5542, 5546–5549, 5552, 5554–5557, 5559–5561, 5563–5569, 5573–5574, 5576, 5580–5581, 5583–5586, 5588–5589, 5591–5595, 5597–5608, 5613–5616, 5618–5619, 5621. 117–119. Három feketés, irizáló, tekerceselt felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,21–0,35 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,2 cm. ID.No.: 5518–5519, 5579. 120. Szürkés-kék, fehéresen pusztuló felületű, lyukacsos, kopott felületű, 2×-en összetett lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,7 cm, átm.: 0,6–0,6 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 5522. 121–122. Két okkersárga, matt, lyukacsos, kopott, tekerceselt felületű, deformálódott, 2×-en összetett lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,5–0,6 cm, átm.: 0,45–0,52 cm, furat átm.: 0,12–0,22 cm. ID.No.: 5523, 5530. 123–127. Öt okkersárga, barnás okkersárga, sárgásbarna, türkizkék, türkizzöld, kopott, foltos, matt felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy töredék*, hengeres furattal. H.: 0,18 cm, átm.: 0,31 cm, furat átm.: 0,12 cm. ID.No.: 5543, 5575, 5577–5578, 5590. 128–133. Hat türkizkék, matt, kopott felületű, deformálódott, gyűrű alakú áttetsző *üvegyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,13–0,4 cm, átm.: 0,5–0,8 cm, furat átm.: 0,2–0,3 cm. ID.No.: 5553, 5562, 5582, 5587, 5617, 5620. 134–138. Öt ezüst lemezgyöngy *töredékei*, melyek az *üvegyöngyök* közé voltak fűzve. ID.No.: 5516.

899. sír (K/5; 393. kép 12). Aknasír. T.: ÉK–DNy, 50–230°. H.: 100 cm, sz.: 35 cm, m.: 15 cm. A sekély mélységben előkerült téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke feltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír alján *infans I. korú (1–2 éves) gyermek* koponyatöredékei és fogai kerültek elő.

900. sír (K/4; 400. kép 1–3). Kétoldali padkás aknasír. T.: KÉK–NyDNy, 58–238°. H.: 235 cm, sz.: 80–90 cm, m.: 90 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke feltja határozott körvonallal rajzolódott ki a sárgásbarna altalajban. A nyelés alatt 30–33 cm mélyen a függőleges falú sír északnyugati oldalánál 10 cm, a délkeletinél 13 cm széles padkát alakítottak ki. A sír felső rétegében két ló, egy szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rúd és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő a sír délnyugati felében. A sír szélének közelében fekvő állatsontok a padkán, illetve onnan megdőlvén kerültek elő, a sír tengelyéhez közelebb fekvő csontok ettől lejjebb. A 70 cm széles sír alján 30–39 éves férfi hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő. Koponyája összeroppant, válla összehúzva, kar- és lábsontjai párhuzamosan feküdtek, bordái felszívódtak. A koporsó maradványa a két alkarcsont között, kb. 12 cm szélességben (nagyjából az övveretek sávjában) megmaradt, de bontás után, felszedéskor nagyrészt elporladt.

Állatmelléklet

1. Egy 5–6 éves mén koponyája feküdt a jobb oldalán az akna középső harmadában, a sír délkeleti oldala mellett, kissé lecsúszva a padkáról, orral északkeleti irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya jobb és bal oldala mellett kerültek elő, a *hátsó lábsontok* és a *farokcsigolyák* a sír délkeleti harmadában. 2. Egy 9–10 éves kanca koponyája feküdt kissé a bal oldalára dőlve a sír délkeleti felében, az északnyugati fal mellett, a padkáról lecsúszva, orral északkeleti irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya mögött kerültek elő, a *hátsó lábsontok* a sír délnyugati végében. 3. Egy 10–12 éves tehén koponyája feküdt kissé a jobb oldalára dőlve a sír déli sarkában, orral keleti irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* a sír délnyugati végéből kerültek elő. 4. *Maturus korú juh koponyája* feküdt töredékes állapotban a bal oldalán a sír délnyugati harmadában, a bal lábszárcsont és a kard vége felett. *Mellső és hátsó lábsontjai* a sír délnyugati végéből kerültek elő.

Az adultus korú mén leletei

5. Végkarikás kiképzésű, csuklós vas *csikózabla* (400. kép 5) feküdt a ló állkapcsai között. Szárai kör keresztmetszetűek voltak. A bal zablakarikában egy négyszög keresztmetszetű vas oldalpálca volt, alsó vége kissé szélesedő, a felső hátrafelé ívelt kialakítású. A zabla szárainak h.: 10,5 cm, az oldalpálca h.: 18 cm.¹⁶³ 6. Kör átmetszetű *vaskarika* (400. kép 7) került elő a lókoponya mögött, a sír délkeleti fala mellett. Átm.: 5,2 cm. 7. Téglalap alakú *vas hevedercsat* (400. kép 4) került elő a két kengyel között, a férfi bal combcsontjának belső oldala mellett. Elő- és hátoldalát vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány fedi. H.: 4,6 cm, sz.: 3,7 cm. 8. Hurkos fülű, ívelt talpalójú *vaskengyel* (400. kép 8) feküdt töredékes állapotban a második lókoponya jobb oldala mellett, fülével északi irányban. 9. Hurkos fülű, ívelt talpalójú *vaskengyel* feküdt nagyon töredékes állapotban a lókoponya mögött, a délkeleti padkán, fülével északkeleti irányban. 10. Nyújtott omega alakú *vas nyeregartozék* (400. kép 6) került elő töredékes állapotban a második lókoponya alatt, a férfi jobb combcsontja és a sír északnyugati oldala között. Szárát minden oldalon és a karikás vég szár felőli oldalán vasoxiddal konzerválódott famaradvány borítja. A karika közepe lyukas, csak a vasoxid tölti be. H.: 3,2 cm. 11. *Vastöredék* (403. kép 11) került elő a második lókoponya alatt.

Az adultus korú férfi mellékletei

12. Rossz megtartású *vas lándzsacsúcs* (403. kép 17) feküdt a bal felkarcsont belső oldala mellett, hegyével a koponya irányában. A lándzsa eredeti formája, a penge átmetszete nem állapítható meg. A penge két töredékből áll, a csúcstöredék nem illeszkedik a nagyobbik töredékhez. Valószínűleg keskeny, nádlevél alakú és rombusz átmetszetű lehetett, a nyak ovális, a köpű majdnem hengeres, eredetileg valószínűleg zárt volt. A köpű is töredékes, négy darabból ragasztott. A köpűben nincsen famaradvány. Lemezesen rozsdásodott, restaurált, ragasztott. H.: 20,7+4,17 cm, ph.: 11,72+4,17 cm, psz.: 2 cm (felső töredék), 2,89 cm (legnagyobb), nyak átm.: 1,7 cm, kh.: 8,16 cm, kká.: 2,86×3 cm, kbá.: 2,07×2,2 cm, km.: 7,38 cm. 13. Rossz megtartású, egyélű *vaskard* (401. kép 19) feküdt a bal alkar és a bal lábszárcsontok külső oldala mellett. A markolatvas trapéz alakú, rajta rározsdásodott famaradványok, ezért átmetszete nem figyelhető meg. A famarkolat átmetszete ovális. A markolat tövét a fatok torkolata mellett egy ezüstlemez pánttal borították. Az ezüstlemezt a szélein keskeny, bordázott ezüst szegélypántokkal díszítették. Alatta egy másik ezüstlemez kezdődik, amely a tok torkolatveretéhez tartozott. Erre korrodálódva ismeretlen fehér anyag (talán a függesztő fület kitöltő paszta) található. A penge egyenes, egyélű, rajta a tok famaradványaival. A tok eredeti átmetszete ovális volt. A penge eredeti felülete sehol sem látható, csak a penge háta a hegytől kb. 20 cm-re. A penge közepe táján, a torkolatveret alsó szegélyétől 37,4 cm-re keskeny, bordázott ezüstlemez pánt található, az alsó függesztő fül felerősítésére. A penge végén széles ezüstkoptató lemez maradványai, a koptatóveret töredéke fölött pedig a fatokot borító bőr maradványa maradt meg. Restaurált, hét darabból ragasztott. H.: 93,8 cm, mh.: 10,8 cm (torkolatverettől), msz.: 1,48 (vége), 2,77 cm (ezüstveret előtt), 3,32 cm (ezüstveretnél), ezüst markolatveret sz.: 2,04 cm, szegélypántok sz.: 0,61 cm, 0,48 cm (alsó), szegélypántok távolsága: 0,92 cm, fehér anyag h.: 3,56 cm, sz.: 2,7 cm, mag.: 1,05 cm, ph.: 82 cm, psz.: 3,98 cm, 3,65 cm (20 cm-ként), 3,57 cm (pánt fölött), 3,53 cm (20 cm-re), 3,14 cm a végétől 20 cm-re, a felső és az alsó pánt távolsága 37,3 cm, alsó pánt sz.: 0,95 cm. A koptató ezüstveret töredékének h.: 3,44 cm, sz.: 1,42–2,1 cm, bőrmaradvány mérete: 2,4×3 cm. A kardot borító földből vasoxiddal konzerválódott 12 fatöredék és 11 ezüstlemez töredék került elő. Ezek közül kettő téglalap alakú, bordázott ezüstpánt töredéke (401. kép 12). H.: 1,64 cm, illetve 1,43 cm, sz.: 0,9 cm, v.: 0,08 cm, az egyikén négy sűrűn húzott párhuzamos árok látható (több volt). Téglalap alakú töredékes ezüstlemez (401. kép 18). H.: 4,16 cm, sz.: 1,46 cm. Szélesebb ezüstlemez pánt töredék (401. kép 17). Sz.: 1,93 cm. A többi ezüstlemez amorf alakú. A felső függesztő fül D alakú (401. kép 1–2, 8–9). A félkör alakú ezüst előlaplemez közepén félkör alakú kivágás van, így nagyjából 0,86–0,98 cm széles félkör alakú sáv alkotja, amelyből a szegek számára három kis ötszög alakú nyúlvány lóg ki, amelyek vége hegyesszögű (h.: 0,69 cm, sz.: 0,53 cm), a félkör alakú sáv végét nagyobb félgömbös fejű ezüstszegecsekkel (átm.: 0,32 cm, mag.: 0,14 cm, h.: 0,76 cm) látták el. Ezeket félgömbös fejű (átm.: 0,27 cm) ezüstszegecsek verik át, a másik végük elkalapált. Az előlap is deformálódott. Hátlapja félkör alakú rézötözet lemez, erősen deformálódott, meghajlott. Belőle két tagból álló vas gyűrűcsüngő indul ki egy nagyjából háromszögre hajlított hurkos végű (hurok sz.: 1,96 cm, mag.: 1,3 cm, v.: 0,6 cm) vasszegezhez egy kör alakú (átm.: 1,96×2,04 cm, belső átm.: 0,95 cm), valószínűleg kör átmetszetű (átm.: 0,55 cm) vasgyűrű csatlakozik. Ehhez még egy téglalap alakú rézötözet alátétlemez (h.: 2,79 cm, sz.: 0,98–0,92 cm) is csatlakozik egy ezüstszegezgel a deformálódott sarokban. A D vagy félkör alakú függesztő füle van (a P fülekre jellemző szár abszolút nem figyelhető meg). A két lemez távolsága 0,52 cm, ezt a teret falemezzel töltötték ki, a famaradványok a vasszegezre és a rézlemezre korrodálódva maradtak meg. Valószínűleg a függesztő fülhöz tartozott egy kis kör alakú réz alátétlemez (átm.: 1,26 cm) és arra forrasztott henger alakú ezüstlemez (bő)

¹⁶³ A tárgyrajz és a méretek felvétele a sír bontása során, a felszedés előtt történt. A vaszabla csak töredékekben maradt meg.

(átm.: 0,96–0,9 cm, felfelé elkeskenyedik, mag.: 0,46 cm) és öntött ezüst gyöngydróttal (v.: 0,17 cm) körbefogott rekesz (401. kép 5), amelybe sötétkék üvegből készült félgömb alakú (átm.: 0,78×0,86 cm, mag.: 0,38 cm) cabochont ragasztottak. Az üvegeberakás alján látható a világosbarna ragasztó. A függesztő fül lemezeinek eredeti átmérője 4,7 cm. Az alsó függesztő fül (401. kép 13–14, 15–16) deformálódott, az alsó félkör alakú rézötvözet alátétlemez töredékes, három töredéke marad meg, szegekkel ütötték át, egy kb. háromszög alakú töredéken vaskorrózió, csak az egyenes széle ép (2,25×1,73 cm), az íves rész egy kis töredéke (1,73×1,9 cm) és egy íves rész kis töredéke két szöggel átütve, rajta még egy kis alátétlemez (eredetileg téglalap alakú lehetett) famaradvánnyal (h.: 4 cm, sz.: 2 cm, mag.: 0,85 cm, a két félgömbös fejú szög átm.: 0,28 cm), félgömbös fejú ezüstszegek, de a felső ezüstlemez nincs meg, csak egy bordázott felületű alátétlemez. A félkör alakú ezüstlemez töredéke kör alakú kivágással, a szegalátétekből kettő. Ötszög alakúak és hegyesszögűek, kis félgömb alakú ezüstszegecsesek ütik át őket, a félkör alakú ezüstlemez sáv végét egy nagy félgömbös fejú szög üti át, az ezüstlemez alatt egy kisebb bordázott ezüstlemez található bordával felfelé, a bordázott rész befut a sima ezüstlemez alá, az egészet ezüstszegecs üti át, amely alsó, elkalapált végével a réz alátétlemezhez csatlakozik, ami alatt még egy réz alátétlemez van. A kettő között eredetileg fabetét töltötte ki. H.: 5,63 cm, sz.: 2,9 cm, mag.: 1,1 cm, lemezek távolsága 0,56 cm, nagy szegecsfej átm.: 0,3 cm, kis szegecsfej átm.: 0,25 cm, szegecsszár átm.: 0,18 cm. A függesztő fülhöz tartozott egy kör alakú réz alátétlemez (átm.: 1,35×1,27 cm), amelyet középen vasszeeggel ütöttek át (átm.: 0,33 cm), henger alakú ezüstlemez rekeszből (átm.: 0,84×1,04 cm (felül szűkebb) mag.: 0,24 cm, és azt keretező öntött ezüst gyöngydróttól v.: 0,16 cm) ezt ráhajlították és forrasztották a réz alátétlemezre álló ezüstrekeszből és a sötétkék üvegből készült félgömb alakú cabochon berakás (401. kép 6), az üveg cabochon felszínén irizáció látható (mag.: 0,82 cm). 14. Egyenes, egyélű, középső nyélállású *vaskés* (403. kép 16) feküdt a jobb alkarcsontokon. Pengéjének és nyelének mindkét oldalát vasoxiddal konzerválódott fa borítja. H.: 18,8 cm, ebből a nyél h.: 4,8 cm. 15. Kiszélesedő végű *vascsipesz* (403. kép 14) feküdt a lapján a bal combsont forgója előtt, a combsontra merőlegesen, élével a combsont irányában. H.: 7,4 cm, élének sz.: 1,7 cm. 16. *Vasár* (403. kép 15) feküdt töredékes állapotban a bal medencelapát külső szélénél, a vascsipesz mögött. Kör átmetszetű hegye töredékes, markolatnyúlványa keskenyedő, négyzetes keresztmetszetű. H.: kb. 6,5 cm. 17. Két síkban hajlított, három, eltérő vastagságú szemből álló *bronzlánc* (403. kép 12) feküdt a jobb szeméremcsont előtt. A bronzszem h.: 1,8×1,9 cm. 18–23. Hat különböző alakú, világos- és sötétbarna, szürke és homokszínű *kova* (403. kép 5–10) került elő a bal medencelapát és a kard között, a kard alsó függesztő füle és a bronzlánc mellől.

Az öv leletei (402. kép 17)

24. B alakú *vascsat* (403. kép 1) feküdt az alsó ágyékcsgolyák jobb oldala mellett, pecekkel a jobb alkar irányában, csuklós része a csigolyán feküdt. Szíjszorítója két darab keskeny bronzlemez, felszerelését két bronzszegecs tette lehetővé. Hátoldalán vasoxiddal konzerválódott textiltöredék van. H.: 4,5 cm, sz.: 4,5 cm. 25–42. Tizennyolc préselt, peremes, kerek *ezüstveret* (402. kép 4–16) feküdt a koporsón előlappal lefelé a medence felett, az alkarcsontok vonalában. Öt függőleges vonalban 4–4 kerek veret helyezkedett el, kb. 5,5–6 cm szélességben, a gerinctől balra 2,5–3 cm-re egymástól, a gerinctől jobbra 8–8,5 cm-re került elő 2–2 példány eredeti helyzetben (402. kép 1). 43. Préselt, peremes, kerek *ezüstveret* (402. kép 2) feküdt előlappal felfelé, kissé ferdén a bal medencelapát és a bordák alsó széle között. 44. Préselt, peremes, kerek *ezüstveret* (402. kép 3) feküdt előlappal lefelé, kissé ferdén a bal medencelapát és a bordák alsó széle között. 45. Préselt, peremes *ezüst kisszíjvég* (402. kép 18) feküdt hátlappal felfelé a jobb alkarcsont alatt, a koporsó deszkáján. Felső szélét bordázott ezüstszalag fogja körbe. A felső szélén egy kerek fejú szegecs látható. Bronz hátlapjának külső oldala ónozott felületű. H.: 4,2 cm, sz.: 1,7 cm. 46. Az előzővel megegyező típusú *ezüst kisszíjvég* (402. kép 19) feküdt hátlappal felfelé a jobb medencelapát mögött, a koporsó deszkáján. 47. Az előzővel megegyező típusú *ezüst kisszíjvég* (402. kép 20) feküdt hátlappal felfelé az első ágyékcsgolya bal oldala alatt, tokos végével a bal alkar irányában, a koporsó deszkáján. 48. Az előzővel megegyező típusú *ezüst kisszíjvég* (402. kép 21) feküdt hátlappal felfelé az első ágyékcsgolya bal oldala mellett, a koporsó deszkáján. 49. Az előzővel megegyező típusú *ezüst kisszíjvég* (402. kép 22) feküdt az oldalán, tokos végével a bal kézcsontok irányában, a bal medencelapát és az alsó bordák között. 50. Préselt, peremes *ezüst kisszíjvég* (402. kép 23) feküdt hátlappal felfelé a bal medencelapát mögött, a bal alkar belső oldalánál, a koporsó deszkáján. A *kisszíjvég*ben megtalálható az eredeti kitöltő anyag. 51. Bronzlemezről hajlított *övbújtató* (403. kép 2) feküdt az oldalán a bal alkar belső oldala mellett, a nagyszíjvég tokos végén. A hajlított bronzpánt alsó szélét egy szegeccsel fogták össze, az övre kettővel rögzítették. A bőrv vastagsága a szegecs távolság alapján 3,1 cm. 52. Ívelt végű, kétlapú *nagyszíjvég* (402. kép 24) feküdt az oldalán a bal alkar belső oldala mellett, tokos végével a lábfejek irányában. Előlapja ezüst, hátlapja ónozott felületű bronzlemez, U alakú oldalléce bronz. A *síjvég* peremét bordázott ezüstszalag fogja körbe, felszerelését egy szegecs tette lehetővé. H.: 6,3 cm, sz.: 2,5 cm. 53. Négyzetes alakú *vascsat* (403. kép 3) feküdt töredékes állapotban a bal alkar belső oldalán, a nagyszíjvég és a bujtató alatt. H.: 3,3 cm, sz.: 3,2 cm. 54. Ovális *vaskarika* (400. kép 7) feküdt a bal bordák alsó szélénél. Átm.: 2,5×2,7 cm. 55. Préselt, peremes kerek *ezüstveret* feküdt előlappal lefelé a vascsipesz és a kard között. Elporladt. Átm.: kb. 3,5 cm, a kitöltő anyag vas.: 0,8 cm.

902. sír (K/4; 393. kép 13). Aknasír. T.: KÉK–NyDNy, 70–250°. H.: 100 cm, sz.: 40 cm, m.: 22 cm. A sekély mélységben előkerült téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltja jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajtól. A sír felső rétegében egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok), hiányos maradványa került elő. A sír alján *infans I. korú (1–2 éves) gyermek* koponyatöredékei és fogai kerültek elő.

Állatmelléklet

1. *Adultus korú juh koponyájának töredékei* kerültek elő a sír északi negyedében, a *lábcsontok töredékei* a déli negyedben.

A viselet leletei

2. Fehér, lyukacsos felületű, hordó alakú opak *üvegyöngy (393. kép 10)*, hengeres furattal. H.: 0,92 cm, átm.: 0,85 cm, furat átm.: 0,41 cm. ID.No. 5622. 3. Fekete, kopott, lyukacsos felületen három domború, fehér+világoskék kétrétegű szemes és közöttük három (-1) lapos okkersárga pontrátét és furata körül 1–1 fehér vonalfolyatott rátétdíszes, rövid henger alakú opak *üvegyöngy (393. kép 6)*, bázisos furata hengeres. H.: 0,95 cm, átm.: 1,35–1,6 cm, furat átm.: 0,32 cm. ID.No. 5623. 4. Sötét vörösesbarna felületen négy, síkból kiugró fehér dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy (393. kép 8)*, kónuszos furattal. H.: 0,5 cm, átm.: 0,7–0,92 cm, furat átm.: 0,25–0,3 cm. ID. No. 5624. 5. Szürkésfekete, matt felületen 4–4, síkból kiugró, fehér+kék kétrétegű szemes rátétdíszes, iker lapított gömb alakú opak *üvegyöngy (393. kép 7)*, hengeres furattal. H.: 1,25–1,3 cm, átm.: 0,9–1,1 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No. 5625. 6. Fehér, lyukacsos, fényes felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy (393. kép 9)*, hengeres furatának belsejében feketés elszíneződéssel. H.: 0,45 cm, átm.: 0,72–0,78 cm, furat átm.: 0,28 cm. ID.No. 5626. 7. Barnássárga, négyzet átmetszetű, rövid hasáb alakú opak *üvegyöngy töredéke*. H.: 0,38 cm, sz.: 0,45 cm, v.: 0,45 cm, furat átm.: 0,12 cm. ID.No. 5627.

903. sír (F/5; 404. kép 1). Aknasír. T.: KÉK–NyDNy, 72–252°. H.: 210 cm, sz.: 70 cm, m.: 25 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltja jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír északi sarka 10–15 cm szélességben és 80 cm hosszan fedte a fordított tájolású 917. sír foltját. A sír felső rétegében egy szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő. A sír alján *23–x éves férfi* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő 6–8 cm vastag földrétegen. Összeroppant koponyája előrebillent, válla összehúzva, karcsonjtjai könyökben kissé szétterpesztve, lábcsonjtjai párhuzamosan feküdtek.

Állatmelléklet

1. Egy *2–2½ éves szarvasmarha koponyája és lábcsonjtjai* kerültek elő a sír délnyugati harmadában.

A felnőtt férfi mellékletei

2. Rossz megtartású, egyélű *vaskard (405. kép 9)* feküdt külső oldalával a sír alján, a bal lábcsontok és a délkeleti sírfal között, a koporsón kívül, a medence vonalától a bokáig. Alsó végét állatjárat bolygatta meg és törte el. A kard koptatórésze az állatfészekben, függőleges helyzetben, hegyével lefelé állt a sír déli sarkában. A kard markolatának végét ovális alakú vaskarika díszítette, amelyet ezüstlemezzel vontak be (*405. kép 1–2*). Az ezüstlemezt ráhajlították a vasra, és a karika belső ívén szorosan találkoznak a szélei. A karika ezüstlemez borítása a karika háromnegyedét borítja, a markolat felső ezüstlemeze alatt is folytatódik, mindkét vége felpöndörödött. A karika alsó részét és a markolat felső részét ovális átmetszetű, henger alakú, felül félköríves ezüstlemez fedi, amelyet a markolat felső részére hajlítottak. Alatta még egy ezüstlemez volt. Ennek a széleit szorosan egymás mellé hajlították és szegecsekkel fogták le, de előbb a szegélyeit öntött, bordázott (három árok, a hátlap sima) ezüstlemez pántokkal díszítették felül, a jobb szélen és alul. A függőleges szegélypánt befut a felső vízszintes alá. A szegélypántokat (és az alatta levő ezüstlemezeket) korongos fejű, hegyes végű ezüstszegecsekkel erősítették fel. A felső peremen a szegélypánt két végénél és a szemben levő oldal középső részén, valamint alul, a szegélypántok szélein és az oldalsó perem mindkét oldalán egy-egy szegecs van. A bal oldalon a felső szegélytől 0,9 cm-re egy, a jobb oldali szegélyen pedig két szeglyuk nyoma maradt meg. A markolatvas eredetileg keskeny, trapéz alakú lehetett, ezt ovális metszetű faburkolattal látták el, amelyre rászegecselték az ezüstdíszeket. A felső, félkörös részt is fa töltötte ki a farostmaradványok alapján. H.: 6,79 cm, a karika külső átm.: 3,1×5,56 cm, belső átm.: 1,7×3,8 cm, v.: 0,82×0,93 cm, a felső markolatveret mag.: 4,93 cm, legnagyobb sz.: 4,65 cm, a hengeres rész átm.: felül 2,09×2,48 cm, alul 2,1×2,94 cm, a szegélypántok sz. felül: 0,57 cm, oldalt: 0,34 cm, alul: 0,55 cm, a felső szegfejek átm.: 0,25 cm, a felső szegek h.: 1,36 cm, 0,77 cm, 0,92 cm (szemben), a szegek szárának átm.: 0,14 cm, lemez v.: 0,05 cm. A keresztvasak kis, keskeny, U alakú

vaslemezekből készültek, amelyeket ezüstlemez borítással láttak el (405. kép 3–6). Ez a hátoldalon egy U alakú ezüstlemez, az előoldalon pedig egy lehajló szélű U alakú ezüstlemez jelent, amely a keresztvas oldalát is borítja. Ezeket az ezüstlemezeket közepén, a markolathoz közel egy-egy korongos fejű ezüstszegecscsel rögzítették, amely teljesen áttöri a lemezeket, a szegecsek végét elkalapálták. Az U alakú lemezek tövére egy-egy ezüstlemez szegélypántot is hajlítottak, amelyek öntöttek, gyöngysordíszesek. A középső bordadíszet bevagdosták, a szegélypántokat csak ráhajlították, nem forrasztották. A keresztvasak a markolat alsó részének ezüstlemez borításához csatlakoztak, amely nem maradt meg, de az egyik keresztvas mellett egy kis részen lehet látni az ezüstlemez és a markolat faburkolatának maradványát. H.: 4,28 cm, sz.: 1,83 cm, kinyúlás: 2,2 cm. U alakú rész sz.: 1,58 cm, v.: 0,34–0,44 cm. (eredeti 0,3 cm, szegélypánt sz.: 0,38 cm, középső bordadísz sz.: 0,1 cm). H.: 2,69 cm, sz.: 2,12 cm, kinyúlás: 2,1 cm, U alakú rész sz.: 1,58 cm, v.: 0,44–1,14 cm (eredeti 0,3 cm, szegélypánt sz.: 0,4 cm, középső bordadísz sz.: 1 mm, szegfej átm.: 0,29 cm). A markolat eredetileg trapéz alakú volt, ma csak kis rövid szakasza figyelhető meg. Lapos, téglalap átmetszetű, a penge közelében aszimmetrikusan szélesedik, alsó nyélállású, a markolatvas nagyjából a penge élével van egy vonalban. A penge egyenes, egyélű, enyhén és fokozatosan elkeskenyedik. Az él nagyjából egyenes, a vége letörött, a penge egy részén aktív korrózió van, a tok fa- és bőrmaradványai a restaurálás során megsemmisültek. H.: 67,9 cm, mh.: 6 cm, msz.: 1,34–1,87 cm, ph.: 62 cm, psz.: 2,44–2,67–3–2,6 cm, pv.: 0,42 cm, 0,94 cm. A felső függesztő fül lemezpántja téglalap alakú ezüstlemez, amelyet a kard fatokjára hajlítottak, de nem ért össze, így a felület kb. 2/3-át boríthatta (405. kép 7–8). Széleit lemezpántokkal díszítették. Az egyik szélén bordázott (háromárkos) ezüstlemez pánt van, a végén négyzet átmetszetű vasszegecs, az alján kis téglalap alakú réz alátétlemezzel, az alsó szegélyét pedig egyszerű rézlemez szegéllyel díszítették. A hátsó oldalon az ezüstlemez egyik szélén függőleges forrasztás nyomai látszódnak. Szeglyuk a szeggel szembeni sarokban is van, ehhez csatlakozott egy négyzet átmetszetű vasszegecs, kis bronzlemez alátéttel. H.: 8 cm (zsinórral mérve), sz.: 5 cm, fatok átm.: 2,24×4,3 cm, a lemez széleinek távolsága 2,8 cm, a felső ezüst szegélypánt sz.: 0,58 cm, a vasszög h.: 1,13 cm, sz.: 0,17 cm, alátétlemez: 0,57×0,8 cm, a bronz alátétlemez sz.: 0,56 cm, az ezüstlemez v.: 0,03 cm, vasszög h.: 1,37 cm, bronzalátét 0,78×1,1 cm. Az alsó függesztő fül lemezpántja nagyjából téglalap alakú kivágott ezüstlemez, amely nem ér össze, az egyik oldalát félkörívesre vágta, egyenesre vágott oldalának külső részén forrasztás nyomai vannak (406. kép 1, 4). A lemez szegélyeit szegélypántokkal díszítették, a felsőt egy bordázott ezüstlemez pánttal (három árkos), amelynek sarkát az ívelt résznél nagy, félgömb fejű bronzszegecscsel fogták le, amely a másik oldalán még kis alátétlemezzel is rendelkezik. A félgömb fej alatt kör alakban kivágott ezüst alátétlemez van. Az ezüstlemez alsó szegélyét bordázott rézlemez szegélypánt díszíti, amelyet felforrasztottak. A függesztő fülhöz tartozhatott egy kis téglalap alakú, sima rézlemez szegélypánt, amelyet egy négyzet átmetszetű vasszeg tör át, amelyhez réz alátétlemez is csatlakozik. H.: 8,2 cm (zsinórral mérve), sz.: 4,97 cm, fatok átm.: 2,7×4,7 cm, szegélypántok sz.: felső: 0,6 cm, alsó: 0,53 cm, nagy félgömbös szegfej átm.: 0,5 cm, szegecs h.: 1,2 cm, átm.: 0,15 cm, alátétlemez: 0,93×0,75 cm, sima rézlemez h.: 2,72 cm, sz.: 0,67–0,74 cm, szegecs h.: 0,7 cm, alátétlemez: 0,5×0,73 cm. A vaspenge vége nagyon keskeny, kétélűnek tűnik (de lehet, hogy csak korrózió okozza), az utolsó 6 cm-en a penge alakja erősen megváltozik, homorúvá válik (visszaköszörülés? fokél?). A fatok egy része megmaradt, amely szépen kitölti a réz koptatóveretet, amelyet egy széles rézlemezről vágta ki, jelenleg nem ér össze, töredékes, a felső peremét bordadíszes (három árkos) szegélypánt préselt imitációja díszíti (404. kép 8–9; 406. kép 5–6). A tok átmetszete ezen a területen is ovális volt. H.: 20,7 cm, ph.: 16,7 cm, psz.: 22,4 cm, pv.: 0,61 cm, fokél(?): 6 cm, famaradvány h.: 7,6 cm, ovális átmetszet, a bronzkoptató h.: 9,54 cm, szegély sz.: 0,5 cm, átm.: 1,44×3,14 cm. A penge két darabban van, a markolat vége letörött, a két keresztvas és a függesztő fülek pántjai is külön vannak, de a függesztő fülek hiányoznak. A penge alsó végére a fatok egy részét és a koptatóveretet restaurálták. Téglalap alakú ezüst koptatóveret töredéke, melynek egyik oldalsó széle és a két vége ép, míg a másik oldala töredékes. A veret deformálódott, kifelé hajlott. Az egyik vége sima, egyenesen levágott, míg a másik végén keskeny kétszeresen bordázott préselt sáv látható. (A hátlapja alapján nem egy külön préselt ezüstpántot forrasztottak az ezüstlemezre, hanem a lemez végét préselték.) H.: 9,7 cm, eredeti H.: 8,6+2,4 cm (11 cm), legnagyobb mérhető sz.: 1,83 cm, vast.: 0,5 mm, a préselt perem sz.: 0,56 cm, bordák sz.: 0,15 cm, perem sz.: 2,2 mm. Ezüstlemez egyik oldalsó töredékének pereme ép és hozzá csatlakozva az egyik rövidebb vége is ép, egyenesen levágott, nagyjából derékszög alakban csatlakozik. A többi pereme töredékes. H.: 3,7 cm, sz.: 1,6 cm, vast.: 0,5 mm. Ezüstlemez töredéke: ívelt, eredetileg oválisra hajlított. H.: 1,9 cm, sz.: 1 cm. Két végén töredékes ezüstpánt, hosszabb oldalai épek. Két darabból forrasztott. Egyes pántok sz.: 0,32 cm, pánt közös sz.: 0,6 cm, h.: 3,2 cm. Ezüstlemez bordázott végének saroktöredéke, háromszorosan bordázott, préselt. Plusz 9 apró, értékelhetetlen ezüstlemez töredék. 3. Kisméretű öntött *bronzsat* (404. kép 6) került elő vaspeckekkel a karddal együtt. A csatfej az ívre merőlegesen bordázott, a pecék helye kiemelkedik a csatfej ívéből. Felszerelésére szolgálhatott a csatelt töredékesen megmaradt végén kialakított áttörés, vagy a hátulján látható 3 kisméretű kerek bemélyedés. H.: 2,3 cm, a csatfej belső sz.: 1,35 cm. 4. *Vascsiholó* (404. kép 7) fele feküdt a jobb medencelapát és a kézcsontok között. 5. Aszimmetrikus szájasú, végkarikás kiképzésű, csuklós vas *csikószabla* (404. kép 3) feküdt a férfi jobb lábszárcsontjának közepén. Szárai négyzet keresztmetszetűek. Az egyik zablakarikának a belső falát 2,5 cm hosszan vasoxiddal konzerválódott famaradvány borítja. Szárainak h.: 10,5, illetve 9,5 cm.

A viselet leletei

6. Ovális alakú *bronzkarika* (404. kép 2) került elő a koponya jobb oldala alatt. Átm.: 1,5×1,8 cm. 7. Téglalap alakú *vascsat* (404. kép 5) feküdt az alsó ágyékcsgolyán. H.: 3,3 cm, sz.: 2,6 cm. 8. Négyzet alakú *vascsat* (404. kép 4) feküdt a jobb medencelapát és a combcsont találkozásánál. Hátoldalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. H.: 2,8 cm, sz.: 2,8 cm.

905. *sír* (K/4; 407. kép 1). Aknasír. T.: ÉK–DNy, 48–228°. H.: 110 cm, sz.: 40 cm, m.: 50 cm. A 130 cm hosszú és 65 cm széles téglalap alakú, lekerekített sarkú barnásszürke folt jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír ezen a folton belül 25 cm mélyen rajzolódott ki. A sír alján 1–2 éves gyermek koponya-, karcsont- és medencetöredéke feküdt fogakkal együtt. A nagyobbik folt valószínűleg a rablógödör elszíneződése volt.

Az *infans I.* korú gyermek mellékletei

1. Világosbarna, fekete és sötétbarna foltos, szabad kézzel formált *edény* (407. kép 4) feküdt az oldalán a sír keleti sarkában, szájával délnyugati irányban. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kerámiatörmelékkel erősen soványított. Felülete egyenetlenül elmunkált, dudoros, horpadásos. Vékony falú, repedezett, rossz megtartású. Rövid pereme enyhén kihajló, ujjbenyomkodások díszítik. Belső rész 90%-ban feketésszürke. Törésfelülete homokszínű és feketésszürke. Pereme fele letörött. Nyaka enyhe ív, lekerekített válla a felső harmadban kiugrik, enyhén aszimmetrikus kiképzésű. Alja egyenesen levágott, rajta szabálytalan alakú, 3–4 cm átmérőjű bemélyedés. Mag.: 13,2 cm, pátm.: 9,8 cm, fátm.: 6,7 cm. (VIDA 1999 IIID5/c1 típus) Az edényből vett földminta pollenmentes volt. Az archaeobotanikai vizsgálat *Setaria viridis/verticillata* (zöld/ragadós muhar) szenült, csupasz, 2,5 szemtermését határozta meg. 2. Bronzlemezből hajlított *henger* (kapszula?) (407. kép 2) feküdt az edény belső oldala mellett. A széleit záró bronzpántok helye jól látható. Ezek apró töredékei is előkerültek a sír bontása során. H.: 2,2 cm, átm.: 0,8 cm.

A viselet mellékletei

3. Pajzstestű, öntött *bronzcsat* (407. kép 3) feküdt a sír közepén. A csatkarika tagolt, felszerelését a csattest hátoldalán található két bronztüske tette lehetővé. H.: 3 cm.

906. *sír* (H/4; 407. kép 5). Aknasír. T.: KÉK–NyDNy, 66–246°. H.: 105 cm, sz.: 45 cm, m.: 50 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltja jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajon. A lefelé szűkülő oldalú sír alján *infans I. korú* (4–5 éves) gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő. Koponyája előrebillent, válla összehúzva feküdt. A váz nagy része „felszívódott”.

907. *sír* (H/4; 407. kép 6). Kétoldali padkás(?) aknasír. T.: ÉK–DNy, 52–232°. H.: 120 cm, sz.: 65 cm, m.: 45 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltja jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír két hosszoldalán egy-egy 10–15 cm széles padka volt a nyesés alatt 10 cm mélyen. A sír felső rétegében két juh részleges (koponya és csontok – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok), hiányos maradványa került elő. Az állatsontok a sír szélén, a padkán feküdtek vagy annak szintjén, a sír közepén azonban közel az aljához. A sír alján 1–1,5 éves gyermek tejfogai kerültek elő.

Állatmellékletek

1. *Adultus korú juh koponyája* feküdt a jobb oldalán a sír délnyugati végében, orral délnyugati irányban. *Lábsontjai* a koponya mögött kerültek elő, a sír délnyugati feléből. 2. *Neonatus korú juh koponyája* feküdt töredékes állapotban a sír délnyugati végében.

Az *infans I.* korú gyermek melléklete

3. Homoksárga, helyenként szürke és szürkésfekete foltos, szabad kézzel formált *fazék* (407. kép 7) állt a sír északi sarkában. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kis kerámiatörmelékkel erősen soványított (2–6 mm). Felülete repedezett, enyhén horpadásos, vékony agyagmáz fedi. Közepesen jól kiégetett, vastag falú, nehéz edény. Közepesen hosszú, tölcésesen kihajló pereme elvékonyodó, egyenetlenül megformált. Nyaka rövid ív, válla lecsapott, teste tojásdad alakú. Teste erősen oldalra dől, aszimmetrikus. Alja egyenesen levágott, horpadásos. Két oldalán és nyakán a fekete foltok a gyenge égetés következményei. Mag.: 13,7 cm, pátm.: 10,2 cm, fátm.: 7,3 cm. (VIDA 1999 IIID2/b1 típus) Az edényből vett földminta pollenmentes volt, sok *Ustilago* és *Puccinia uredospora* (gomba spórát) tartalmazott. Az archaeobotanikai vizsgálat kenyér/kása egy szenült töredékét határozta meg.

908. sír (G/5; 407. kép 9). Aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 78–258°. H.: 215 cm, sz.: 75 cm, m.: 50 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltja jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír felső rétegében két juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok), hiányos maradványa került elő. A sír alján 23–29 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő. Enyhén torzított koponyája előrebillent, válla összehúzva, jobb felkarcsontja és kulcsontja a bordákra csúszva, karcsontjai a bordák mellett, lábsontjai párhuzamosan feküdtek.

Állatmellékletek

1. *Adultus korú juh koponyája* feküdt a bal oldalán a sír délnyugati felében, az északnyugati fal mellett, orral északkeleti irányban. Lábsontjai a koponya mögött kerültek elő, a sír nyugati sarkában. 2. *Infans korú juh koponyája* feküdt töredékes állapotban a sír délnyugati felében, a délkeleti fal mellett, orral északkeleti irányban.

Az *adultus* korú nő melléklete

3. Négyzet alakú *vascsat* (407. kép 8) került elő töredékes állapotban a sír betöltéséből. H.: 2,9 cm, sz.: 2,9 cm.

909. sír (H/4–5; 408. kép 1). Fordított tájolású, padkás/füles(?) aknasír. T.: Ny–K, 260–80°. H.: 210 cm, sz.: 65 cm, m.: 60 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír felső rétegében három juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok), hiányos maradványa került elő. A sír alján 23–29 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő 4–8 cm vastag betöltésen. Koponyája kifordult, a bal oldalára dőlt, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett, lábsontjai párhuzamosan feküdtek. A mellkas felső részét és az állkapcsot bolygatás (rablás?) érthette.

Állatmellékletek

1. *Maturus korú juh koponyája* feküdt a bal oldalán a sír északkeleti végében, a nő koponyája mögött és fölött, orral északkeleti irányban. *Lábsontjai* a koponya mögött kerültek elő, a sír északi negyedében. 2. *Juvenis korú juh koponyájának és lábsontjainak töredékei* kerültek elő a sír bontása során.

Az *adultus* korú nő mellékletei

3. *Subadultus korú juh ágyékszigolyója és keresztcsontja* került elő a sír bontása során. 4. Barnásszürke, kettős csonkakúp alakú *orsógomb töredékei* (408. kép 2) kerültek elő a sír bontása során. 5. *Vascsat töredékei* (408. kép 3) kerültek elő a sír betöltéséből.

910. sír (J/4; 408. kép 4). Füles aknasír. T.: ÉK–DNY, 42–222°. H.: 110 cm, sz.: 55 cm, m.: 60 cm. A sekély mélységben jelentkező téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír két hosszabbik oldalában, a nyesés alatt 20 cm-rel egy-egy 13 cm magas és 14 cm mély vájat volt.¹⁶⁴ A sír felső rétegében egy szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő. A sír alján 3–4 éves gyermek hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő. Koponyatöredékei, fogai, kar- és lábsontjainak töredékei in situ feküdtek.

Állatmelléklet

1. Egy 6–8 hónapos *szarvasmarha koponyája* feküdt az állkapcsán a sír délnyugati végében, orral délnyugati irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya két oldalán kerültek elő, a *hátsó lábsontok* a sír keleti negyedében, illetve az északi sarokban.

Az *infans I.* korú gyermek melléklete

2. Barnássárga, szürkésfekete foltos, szabad kézzel formált, rövid kihajló peremű *edény* (408. kép 5) feküdt az oldalára dőlve a koponya bal oldala mögött, a sír keleti sarkában, szájjal a koponya irányában. Az edény pereme ferde, egyenetlenül benyomkodott. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal, apró egyenetes nagyságú kavicsal és kerámiatörmelékkel erősen soványított. Felülete horpadásos, vékony agyagmáz fedi, repedezett, válla lecsapott. Mag.: 10,5 cm, pátm.: 8 cm, fátm.: 6,7–7,3 cm. (VIDA 1999 IID2/c típus) Az edényből vett földminta pollenmentes volt. Az archaeobotanikai vizsgálat kenyér/kása 16 szenült töredékét határozta meg.

¹⁶⁴ Bontás során a sírnak a két vájat feletti szélét visszabontották.

911. sír (G/5; 408. kép 6). Aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 76–256°. H.: 145 cm, sz.: 60 cm, m.: 45 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír felső rétegében egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok), hiányos maradványa került elő. A sír alján *infans I. korú (5–6 éves) gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő. Koponyája összeroppanva a bal oldalán feküdt, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett, lábcsontjai párhuzamosan kerültek elő. A mellkas jobb oldalát, a jobb medencelapátot és a lábcsontokat megbolygatták/kirabolták.

Állatmelléklet

1. *Juvenis korú juh koponyája* feküdt a jobb oldalán a sír középső harmadában, az északnyugati fal mellett, a nyesés alatt 24 cm mélyen.

912. sír (H/4). Aknasír. M.: 65 cm. A sekély mélységben előkerült sír foltját nem lehetett megfigyelni. A sír alján *infans I. korú gyermek* tejfogai kerültek elő.

Az *infans I. korú* gyermek melléklete

1. Szürke, fekete és barna foltos *edény töredékei* (408. kép 7) kerültek elő a gyermek fogaitól délnyugatra. Szabad kézzel formált, gyengén kiégetett. Igen gyengén kidolgozott anyagú, homokkal erősen és kevés kerámiatörmelékkel soványított, felülete egyenetlenül elmunkált, horpadásos, érdes, repedezett. Keményre égetett, rossz megtartású, vékony agyagmáz fedi. Pereme letörött, válla lecsapott, aszimmetrikus kiképzésű. Az aljánál egyenetlen homorú ív. Fátm.: 9,3–10,1 cm. Az edényből vett földminta pollenmentes volt, az archaeobotanikai vizsgálat növényi/szerves maradványt nem határozott meg.

913. sír (H/4). Üres aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 64–244°. H.: 85 cm, sz.: 40 cm, m.: 25 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon.

914. sír (H–J/4; 408. kép 8). Füles aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. H.: 100 cm, sz.: 45–50 cm, m.: 45 cm. A sekély mélységben jelentkező téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír két hosszabbik oldalában, a nyesés alatt 20 cm-rel egy-egy 13 cm magas és 10 cm mély vájat volt.¹⁶⁵ A sír felső rétegében egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő a padkán. A sír alján *1–2 éves gyermek* koponyatöredékei, fogai és állkapcsa másodlagos helyen (kirabolták) kerültek elő.

Állatmelléklet

1. *Adultus korú juh koponyája* feküdt a jobb oldalán a sír délnyugati végében, orral északnyugati irányban. *Mellső és hátsó lábcsontjainak töredékei* a két padkán kerültek elő.

Az *infans I. korú* gyermek melléklete

2. Hegyesedő végű *vastöredék* (408. kép 9) került elő a juhkoponya alatt.

915. sír¹⁶⁶ (H/4; 409. kép 1–2). Padmalyos sír. T.: KÉK–NyDNY, 64–244°. Az akna h.: 165 cm, sz.: 75 cm, m.: 35–60 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke betöltése apró agyagrögökkel keverten jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. Az aknában egy szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa feküdt 5–8 cm vastag betöltésen. Az akna alja a délkeleti faltól egyenletesen lejtett a padmaly felé. Az akna padmaly felőli oldalánál, azzal párhuzamosan 15–18 cm széles, az akna egységes betöltésétől elváló, barnásfekete elszíneződés mutatkozott közel 35 cm vastagon. Az akna padmaly felőli oldala mintegy 20°-os szögben lejtett. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 190 cm, sz.: 60 cm, m.: 60 cm. Eredeti magassága 50–60 cm lehetett.

¹⁶⁵ Bontás során a sírnak a két vájat feletti szélét elbontották.

¹⁶⁶ A sír első közlése LŐRINCZY–STRAUB 2004, 317.

A padmaly oldalfalai lefelé szűkültek, végei íves kialakításúak voltak. Az északnyugati irányban mélyülő padmalyban *infans I. korú 4–5 éves gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű csontváza feküdt. A mellkas felső felét és a koponyát állatjárat bolygatta meg.

Állatmelléklet

1. Egy $1\frac{1}{2}$ – $1\frac{3}{4}$ éves szarvasmarha koponyája feküdt a bal oldalán az akna északkeleti végében, orral északkeleti irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya mögött kerültek elő, egymással párhuzamosan, a bal ujjcsontokkal előre, a jobb hátrafelé. A *hátsó lábsontok* az akna délnyugati végében feküdtek egymáson keresztben, ujjcsontokkal délnyugati irányban.

A viselet leletei

Gyöngyök kerültek elő a koponyacsontok között. 2. Világoszöld, sárgásan irizáló, sávosan pusztuló, kopott felületű, téglalap átmetszetű, rövid hasáb alakú opak *üvegyöngy* (409. kép 6), kónuszos furattal. H.: 0,5–0,6 cm, sz.: 0,9 cm, v.: 0,8 cm, furat átm.: 0,36–0,38 cm. ID.No: 5628. 3. Zöld, erősen kopott felületű, hatszög átmetszetű, rövid hasáb alakú opak *üvegyöngy* (409. kép 3), oldalai ferdén levágottak, furata kónuszos. H.: 0,45 cm, sz.: 0,8 cm, v.: 0,7 cm, furat átm.: 0,35–0,4 cm. ID.No: 5629. 4. Világoszöld, fényes, kopott, sérült felületű, törött szélű, hatszög átmetszetű, hosszú hasáb alakú fényáteresztő *üvegyöngy* (409. kép 8). H.: 1 cm, sz.: 0,55 cm. ID.No: 15067. 5. Világoszöld, fényes, kopott felületű, hatszög átmetszetű, hosszú hasáb alakú fényáteresztő *üvegyöngy* (409. kép 7), egyik oldala egyenes, a másik ferdén levágott. H.: 1,1–1,15 cm, sz.: 0,6 cm, v.: 0,55 cm. ID.No: 15068. 6. Gömb alakú *ezüst lemezgyöngy töredékei*. ID.No: 15071. 7. Lilásfekete, fényes, törött, kopott felületű, téglalap átmetszetű, hosszú hasáb alakú fényáteresztő *üvegyöngy töredék* (409. kép 5), egyenesen levágott oldalakkal. H.: 0,8 cm, sz.: 0,6 cm, v.: 0,55 cm. ID.No: 15070. 8. Világoszöld, pusztuló, kopott, lyukacsos felületű, rövid henger alakú fényáteresztő *üvegyöngy töredéke* (409. kép 4), hengeres furattal. H.: 0,5 cm, átm.: 0,75–0,8 cm, furat átm.: 0,30–0,4 cm. ID.No: 15069. 9. *Bronzhenger* (409. kép 9) feküdt deformálódott, töredékes állapotban a bal mellkas helyén a felkarcsont és a csigolyasor között, a csigolyasor vonalára merőlegesen. A lemezből hajlított henger mindkét végét hornyolt bronzszalaggal fogták össze. Egyik végén a bronzszalag alatt, a bronzhenger oldalán három lyuk van, amelyből kettő a felszerelésére utalhat, míg a harmadik a korrózió eredménye lehet. H.: 6 cm, átm.: 1–1,5 cm, s.: a töredékes tubus 3,41 g. 10. *Bronzkanál* (409. kép 10) feküdt a bal alkar belső oldalánál, a karcsonttal párhuzamosan, kanálfejjel a kézcsontok felé. Szabályos kerek, teknős lemezfeje legyezőszerűen kiszélesedő, a nyél felé keskenyedő nyakban, majd négyzetes keresztmetszetű nyélben folytatódik, amely hurokban végződik. A kanálfejen háromszög alakban három lyuk van. Csak a kanál belső felületén látszik ezüstözés nyoma. H.: 13,7 cm, a fej átm.: 2,6 cm, s.: 10,51 g.

916. *sír* (J/4; 410. kép 1–2). Padmalyos sír. T.: ÉK–DNy, 40–220°. Az akna h.: 150 cm, sz.: 60 cm, m.: 35–45 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke betöltése apró agyagrögökkel keverten jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. Az aknában egy juh részleges (koponya és csontok – a rúd és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa feküdt 10–15 cm vastag betöltésben. Az akna aljának délkeleti fele enyhén, északnyugati harmada erőteljesebben lejtett a padmaly felé. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 140 cm, sz.: 40–45 cm, m.: 45–50 cm. A padmaly oldalfalai lefelé szűkültek, végei íves kialakításúak voltak. Az északnyugati irányban mélyülő padmalyban *infans I. korú (2–3 éves) gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású csontváza került elő.

Állatmelléklet

1. *Maturus korú juh koponyája* feküdt a jobb oldalán az akna keleti sarkában, orral délkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* az akna középső és délkeleti harmadából kerültek elő.

A viselet leletei

2. Világossárga, matt, lyukacsos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (410. kép 4), hengeres furattal. H.: 0,4–0,52 cm, átm.: 0,8 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No. 5630. 3. Sötétkék, fényes, kopott, lyukacsos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú fényáteresztő *üvegyöngy* (410. kép 3), hengeres furattal. H.: 0,6 cm, átm.: 0,9 cm, furat átm.: 0,4 cm. ID.No. 5631. 4. Narancssárga, fényes, sávosan pusztuló felületű, deformálódott, négyzetes oldalú, hosszú hasáb alakú opak *üvegyöngy* (410. kép 6), hengeres furatában fehéres anyaggal. H.: 0,6–0,75 cm, sz.: 0,75 cm, v.: 0,65 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No. 5632. 5. Lila, sávosan pusztuló, kopott felületű, téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú fényáteresztő *üvegyöngy* (410. kép 5), kónuszos furattal. H.: 0,75–0,8 cm, sz.: 0,7 cm, v.: 0,5 cm, furat átm.: 0,22–0,3 cm. ID.No. 5633. 6. Téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú *karneolgyöngy* (410. kép 7), kónuszos furattal. H.: 0,85 cm, sz.: 0,7 cm, v.: 0,4 cm, furat átm.: 0,12–0,2 cm. ID.No. 5634.

917. sír (F/5; 410. kép 8–9). Fordított tájolású füles aknasír. T.: Ny–K, 264–84°. H.: 235 cm, sz.: 80 cm, m.: 45 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke feltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír délkeleti szélét 10–15 cm szélességben és 80 cm hosszban fedte a 903. sír. A sír két hosszab-bik oldalában, a nyesés alatt 15–20 cm-rel egy-egy 10–15 cm mély vájat volt.¹⁶⁷ A sír felső rétegében egy juh vázmaradványa került elő. A sír alján 40–59 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő 3–6 cm vastag földrétegen. Koponyája jobb oldalán, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett, lábsontjai párhuzamosan feküdtek.

Állatmelléklet

1. *Maurus korú juh vázmaradványa* feküdt a bal oldalán, a sír északkeleti felében, koponyával északi irányban. Koponyája a padkán, a csigolyák, bordák és a lábszárcsontok 5–10 cm-rel lejjebb, míg a medence- és a combcsontok (a sír közepén fekvők) ettől is lejjebb kerültek elő.

A *maurus* korú nő melléklete

2. Egyik felén fekete, kormos felületű, másik felén szürkésárga, tojásdad edény (410. kép 11) feküdt az oldalán a bal váll mögött, a koponya bal oldala és a sírfal között, szájával az állkapocs irányában. Igen gyengén kidolgozott anyagú, homokkal erősen és kevés kerámiatörmelékkel soványított, felülete egyenetlenül elmunkált, horpadásos, érdes, repedezett. Gyengén kiégetett, rossz megtartású, vékony agyagmáz fedi. Rövid kihajló pereme elvékonyodik. Nyakban összehúzott, válla lecsapott, aszimmetrikus kiképzésű. A talpnál összeszűkül, alja egyenesen levágott. Mag.: 15,9 cm, pátm.: „9,5” cm, fátm.: 8,8 cm. (VIDA 1999 IIID2/d2 típus) Az edényből vett földmintában igen sok volt a *Stachys* (tisztessfü), *Lamiaceae* (ajakosak), *Althaea* (zilíz), *Malva* (mályva), *Achillea* (cickafark), *Cirsium*, (aszat), *Centaurea* (imola), *Gramineae* (fűfélék), *Rosaceae* (rózsafélék) pollenje. Ezek virágzási ideje július–augusztus. Az archaeobotanikai vizsgálat során kenyér/kása 907 szennelt töredékét, benne 2 ép, égett kölest (*Panicum miliaceum*) tudtak meghatározni.

A viselet leletei

3. Ovális alakú *vascsat* (410. kép 10) feküdt a keresztcsonton. Csukló részén vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. H.: 2,5 cm, sz.: 3,7 cm. 4. Négyzetes alakú *vascsat* (410. kép 12) került elő a vázcsontok mosása során. Előlapján vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. H.: 3,1 cm, sz.: 2,7 cm.

921. sír (G/4; 411. kép 1). Kétoldali padkás(?) aknasír. T.: ÉK–DNy. H.: 105 cm, sz.: 45 cm, m.: 35 cm. A sekély mélységben jelentkező téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke feltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír délkeleti oldalán, a nyesés alatt 10 cm-rel egy 8 cm széles padka volt. Az északnyugati oldalon is feltételezhetünk padkát, azonban ez elérte a nyesési szintet. A sír felső rétegében egy juh részleges (koponya és csontok, – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő a padkán. A sír alján *infans I. korú gyermek* koponyatöredékei kerültek elő.

Állatmelléklet

1. *Adultus korú juh koponyája* feküdt a jobb oldalán a sír északkeleti végében, a gyermek koponyája felett, orral északkeleti irányban. *Mellső lábsontjai* a földmunka során a koponya mögötti részen kerültek elő, a *hátsó lábsontok* a sír délnyugati végében, a bal oldali padkán.

A viselet lelete

2. Kör átmetszetű huzalból hajlított *vaskarperec töredékei* (411. kép 2) kerültek elő a sír különböző pontjairól. Az egyik vége kiszélesedő és lapos. Átm.: kb. 5 cm.

923. sír (G/3–4). Üres aknasír. T.: ÉK–DNy. H.: 120 cm, sz.: 75 cm, m.: 35 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke feltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon.

924. sír (G/5; 412. kép 1). Aknasír. T.: ÉNy–DK, 332–152°. H.: 205 cm, sz.: 60 cm, m.: 20 cm. A sekély mélységben jelentkező téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésfekete feltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír alján 50–59 éves férfi hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő

¹⁶⁷ Bontás során a sírnak a két vájat feletti részét elbontottuk.

3–6 cm vastag betöltésen. Összeroppant koponyája a bal oldalán feküdt, válla összehúzva, karcsontjai szorosan a bordák mellett, a jobb alkarja a medencén és a keresztcsonton keresztben, lábsontjai párhuzamosan.

A *maturus* korú férfi mellékletei

1. Egészben sült *tyúk* vázmaradványa feküdt koponya nélkül a bal vállon. 2. Egyenes, egyélű *vaskés* (412. kép 2) feküdt töredékes állapotban a bal alkar belső oldalán, illetve részben rajta. H.: kb. 15 cm.

A viselet leletei

3. Trapéz alakú *vascsat* feküdt töredékes állapotban a harmadik ágyéksigolya bal oldala mellett. 3. Téglalap alakú *vascsat* (412. kép 3) feküdt töredékes állapotban a jobb medencelapáton.

925. *sír* (G/5; 412. kép 4). Aknasír. T.: ÉNy–DK, 332–152°. H.: 220 cm, sz.: 60 cm, m.: 40 cm. A sekély mélységben jelentkező téglalap alakú, lekerekített sarkú sír északnyugati felének szürkésfekete, délkeleti felének kevert foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír alján 50–59 éves férfi hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, kirabolt vázmaradványa került elő 3–5 cm vastag betöltésen. Koponyája a jobb oldalán, válla összehúzva, karcsontjai szorosan a bordák mellett, lábszárcsontjai párhuzamosan feküdtek. A rablás során a medencelapátokat, a keresztcsontot és a combcsontokat bolygatták meg.

A *maturus* korú férfi melléklete

1. Egyenes, egyélű, középső nyélállású, rossz megtartású *vaskés* (412. kép 10) feküdt a bal kulcsont, illetve a lapocka és a felkarcsont alatt ferdén. Nyélnyúlványa a koponya irányában volt. Nyélnyúlványát vasoxiddal konzerválódott farost borítja. H.: 14 cm, ebből a nyélnyúlvány h.: 3 cm.

A viselet leletei

2–3. Két *ezüst varkocsszorító* (412. kép 5–7) feküdt kítőltő masszával és bronzdróttal 3 cm vastag földrétegen, egymás mellett, előlappal lefelé a jobb felkar felső végének külső oldala mellett. 4. Rossz megtartású *vaskarika* (412. kép 9) feküdt a harmadik és negyedik ágyéksigolya alatt. Átm.: 5 cm. 5. Benyomott oldalú *vascsat* (412. kép 8) feküdt a jobb alsó bordák előtt. Hátdalán és a csuklós részén vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. H.: 3,7 cm, sz.: 4,1 cm. 6. Trapéz alakú *vascsat* (412. kép 11) feküdt a jobb combcsont helyén. Hátdalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány található. H.: 3,9 cm, sz.: 3,1×3,6 cm.

929. *sír* (J/5; 411. kép 3–4). Kétoldali padkás aknasír. T.: KÉK–NyDNy, 66–246°. H.: 130 cm sz.: 65 cm, m.: 60 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír két hosszabbik oldalában, a nyesett felszíntől 30–35 cm mélyen egy-egy 15 cm széles, ferde padka volt kialakítva. Az akna felső rétegében egy szarvasmarha és két juh részleges (koponya és csontok, – a rándusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő. A sír szélén fekvő állatsontok a padkán feküdtek, a sír közepén lévőktől attól lejjebb. A sír alján *infans I. korú* (2–3 éves) *gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású vázmaradványa került elő.

Állatmellékletek

1. Egy $1\frac{1}{2}$ – $1\frac{3}{4}$ éves *szarvasmarha koponyája* feküdt a jobb oldalán a sír északkeleti végében, a gyermek koponyája felett, orral északkeleti irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya két oldalán kerültek elő a padkán, a *hátsó lábsontok* a sír délnyugati végében, a bal oldali padkán. 2. *Juvenis korú juh koponyája* feküdt a jobb oldalán a sír északi sarkában a padkán, orral északi irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* a sír északkeleti harmadából kerültek elő. 3. *Infans korú juh koponyája* feküdt töredékes állapotban a bal oldalán a sír keleti sarkában, orral északi irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* a sír északkeleti harmadából kerültek elő. 4–6. Egy *adultus korú tojó*, egy *adultus korú tyúk* és egy *juvenis korú tyúk felkar- és combcsontjai* feküdtek a gyermek bal lábsontja előtt.

A viselet lelete

7. Szürke, kopott felületű, lapított gömb alakú *ezüstgyöngy* (411. kép 5). H.: 1,3 cm, átm.: 1,4 cm, furat átm.: 0,3–0,5 cm. ID.No. 5635.

930. *sír* (J/4; 413. kép 1–2). Padmalyos sír. T.: ÉK–DNy, 50–230°. Az akna h.: 260 cm, sz.: 85 cm, m.: 65–80 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke betöltése apró agyagrögökkel keverten jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. Az aknában egy egész ló és egy juh részleges (koponya és

csontkolt – a rádus és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa feküdt 5–25 cm vastag betöltésen. Az akna alján markánsan kirajzolódott a padmaly száját kitöltő betöltés. A padmaly szájának magassága az akna északnyugati falának síkjában 70 cm volt. Az akna alja a közepéig enyhén, majd onnan erőteljesebben lejtett a padmaly szája felé. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 250 cm, sz.: 70 cm, m.: 80–90 cm. A padmaly oldalfalai lefelé öblösödtek. Az északnyugati irányban enyhén mélyülő padmalyban 23–39 éves férfi hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű csontváza került elő 7–30 cm vastag betöltésen. Koponyája kissé a jobb oldalán és hátrabillent, vállá összehúzva, karcsontjai szorosan a bordák mellett feküdtek, lábsontjai ugyancsak szorosan egymás mellett.

Állatmellékletek

1. Az akna északkeleti kétharmadában, a délkeleti fal mellett hasára fektetett 4,5–5 éves mén csontváza került elő felszerszámozva. Mellső lábsontjai a bal oldalukra fektetve, a sír tengelyére merőlegesen, a hátsók anatómiai rendnek megfelelően a medencecsont két oldalán, a sír hosszoldalaival párhuzamosan helyezkedtek el. A koponyája közel álló helyzetben került elő az akna keleti sarkában, mellső lábsontjai két oldalt a lapockák mellett, a combcsontok alá hajlítva, anatómiai rendben. A hátsó lábszárcsontok a medencelapátok mellett feküdtek, a combcsontok alá hajlítva, anatómiai rendben. 2. *Juvenis korú juh koponyája* feküdt a jobb oldalán a ló bal combcsontja előtt, illetve részben alatta, orral északkeleti irányban. *Mellső és a hátsó lábsontjai* a juhkoponya és a ló bal hátsó lábsontjai mögött kerültek elő, az akna nyugati sarkában.

A mén leletei

3. Szimmetrikus szájvasú, végkarikás kiképzésű, csuklós vas *csikózabla* (414. kép 1) feküdt a ló állkapcsai között. Szárai négyzet keresztmetszetűek. Az egyik zablakarikának a belső falát vasoxiddal konzerválódott famaradvány borította. Szárainak h.: 10,3 cm, a karikák belső átm.: 2,3 cm. 4. Jó megtartású, hosszú fülű *vaskengyel* (414. kép 5) feküdt a jobb lapocka mögött, az akna délkeleti fala mellett, fülével déli irányban. Szárainak keresztmetszete rombusz. Ívelt, kiszélesedő talpalójának külső oldalán, középen gerinc fut végig. Mag.: 15,7 cm, belső sz.: 9,8 cm, talp sz.: 2,6 cm. 5. Jó megtartású, hosszú fülű *vaskengyel* (414. kép 4) feküdt a bal lábszárcsont külső oldala mellett, a padmaly szája előtt, fülével dél-délkeleti irányban. Szárainak keresztmetszete rombusz. Ívelt, kiszélesedő talpalójának külső oldalán, középen gerinc fut végig. Mag.: 16,7 cm, belső sz.: 9,7 cm, talp sz.: 2,9 cm. 6. Gímszarvas agancsából faragott *béklyó* (414. kép 6) feküdt a ló visszahajlított bal mellső lábközépcsontjának belső oldalánál, tagolt szélével a kengyelfül irányában. H.: 7 cm, sz.: 3 cm. 7. Téglalap alakú *hevedercsat* (414. kép 3) feküdt az oldalán a bal mellső pata előtt. Csuklós részéhez vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány tapadt. H.: 3,9 cm, sz.: 3,4 cm. 8. *Vaskarika* (414. kép 2) feküdt a ló visszahajlított bal mellső combcsontjának alsó végénél, 4 cm vastag földrétegen. Átm.: 3,3 cm. 9. Nyújtott omega alakú, alján két irányban kihajlított *vasszegecs* (414. kép 7) került elő karikás végében egy vaskarikával (nyeregpartozék) a férfi két lábszárcsontjának felső vége között (valószínűleg állatjáratban). Szárainak felületén vasoxiddal konzerválódott famaradvány, a két karika találkozásánál bőrmaradvány figyelhető meg. Mag.: 3,6 cm. 10–11. Két *bronzlemez* (413. kép 7–8) feküdt párhuzamosan, egymástól 6 cm-re a jobb kengyel mögött, 6–10 cm vastag betöltésen. 12–13. Két keskeny *bronzpánt* (413. kép 5–6) került elő a jobb hátsó lábszár- és combcsont előtti területről.

Az *adultus* korú férfi mellékletei

14. Egyélű, rossz megtartású *vaskard* (416. kép 5) feküdt töredékes állapotban, élével befelé a bal karcsontokon, a medencelapát mellett és részben a bal combcsonton, a felkarcsont közepétől a lábszárcsont felső végéig. A markolatnyúlvány keskeny, téglalap alakú, töredékes, a végén egy felerősítő szeg található, amely aszimmetrikusan és ferdén nyúlik ki a markolatnyúlványból. Átmetszete lapos trapéz. A penge egyenes, egyélű, keskeny, egyenlő szárú háromszög átmetszetű, az él vonala is egyenes, a hegye nincs meg. A függesztő vaspánt töredékes, lapos téglalap átmetszetűek, íveltek (nagyjából félkörös formát adnak ki), általában téglalap alakúak, de az egyik trapéz alakban szélesedik, rajta szeglyuk található. Az egyikben famaradványok láthatók, belőle merőlegesen szeg áll ki, amelynek feje ovális alakú, a másik oldalon téglalap alakú alátétlemez van. A kard rossz állapotú, töredékes, egy hosszabb pengetöredék (a markolatnyúlvánnyal), a markolat 2 kisebb töredéke, 4 pengetöredék, vas függesztő pánt három töredéke maradt meg. Felszínén lerakódások, a tokra utaló fanyomok kis foltokban. H.: 78,1 cm, mh.: 4,26+2,5 cm, msz.: 1,49–1,39 cm, mv.: 0,34×0,3 cm, szeg h.: 1,05 cm, szegfej: 0,48×0,7 cm, ph.: 76 cm, psz.: 2,85–2,42–2,83–2,56–2,94–2,03–2,16 cm, pv.: 0,35–0,4 cm, függesztő pántok h.: 3,16 cm, 4 cm, 2,92 cm, sz.: 0,95–1 cm, 1,17–1,42 cm, 0,9–2,18 cm, v.: 0,2 cm, 3. töredék szeg h.: 0,74 cm, aljával együtt 1,2 cm, szegfej: 1,06×0,67 cm. 15. Kisméretű, trapéz alakú *vascsat* (416. kép 2) feküdt a kardonon. Felületén vasoxiddal konzerválódott, összenyomódott bőrmaradvány található. H.: 2,6 cm, sz.: 1,9×2,2 cm. 16. Kisméretű, téglalap alakú *vascsat* (416. kép 3) feküdt a bal medencelapát alatt. Felületén vasoxiddal konzerválódott, összenyomódott bőrmaradvány található. H.: 2,6 cm, sz.: 2,1 cm. A felajzatlan reflexij,

gímszarvas agancsából faragott lemezei feküdtek a férfi bal oldala mellett, a padmaly szájánál. Az íj felső csontlemezeinek a vége kinyúlt a padmalyból. Az alsó és felső íjcsontok végeinek egymástól mért távolsága: 133 cm. 17–19. A felső íjkar végét borító *csontlemezek* (415. kép 1–2) egymáson kerültek elő, belső élükkel a ló irányában, a sír alja felett 1–2 cm-rel. Keresztben rovátkolt végeik kopottak. A keskeny *éllemez* (415. kép 3) töredékes állapotban feküdt. Ragasztottak. H.: 27,8 cm, sz.: 2,2, v.: 0,3 cm. A húr megakasztására szolgáló bevágás és a csontlemez sarka közötti távolság: 4 cm. 20–22. Az íj közepét borító markolati *csontlemezek* (415. kép 4–5) feküdtek töredékesen, részben egymáson elcsúszva a kard külső oldala mellett, a sír alja fölött 1–2 cm-re. A harmadik, keskenyebbik, belső markolati *csontlemez* (415. kép 6) két darabban került elő. Ragasztottak. A markolati lemez sz.: 2,7 cm, oldallap sz.: 1,3 cm. 23–24. Az íjkar alsó végét borító *csontlemezek* (415. kép 7–8) feküdtek egymáson, belső élükkel a padmaly déli végében, a ló medencéjének irányában. Keresztben rovátkolt végeik kevésbé kopottak. Ragasztottak. H.: 23 cm, sz.: 1,9 cm, v.: 0,3 cm. A húr megakasztására szolgáló bevágás és a csontlemez sarka közötti távolság: 3,1 cm. 25–29. Négy rombusz alakú, három élű *vasnyílhegy* és egy *kampós végű vastárgy* (416. kép 1) feküdt összerozsdásodva a bal alkar külső oldalától 5 cm-re, hegygel a koponya irányában. Töredékes szárait vasoxiddal konzerválódott farost borítja. A nyílhegyek h.: 5,5–7,9 cm, a vastárgy h.: 9,5 cm, ebből a fával borított szár h.: 4,8 cm. 30–32. Egy-egy vaseszköz, vascsat és vaskarika, valamint két fenőkö összerozsdásodva (417. kép 1) feküdt a bal kézcsontok alatt, szélesebb végükkel a láb irányában. 30. A *vaseszköz* egy kerek átmetszetű vashuzal, amely karikában végződik. H.: 11,6 cm, a karika átm.: 3,5 cm. 31. Trapéz alakú *vascsat*. H.: 4,6 cm, sz.: 3,2×4,3 cm. 32. *Vaskarika*. Átm.: 5 cm. 33–34. Egy szürkészöld és egy téglalap keresztmetszetű, a rozsdától barna *fenőkő*. H.: 4,6 és 4,9 cm. 35. Barnásszürke *fenőkő töredéke* (417. kép 4). H.: 2,8 cm. 36. Egyenes, egyélű, középső nyélállású *vaskés* (415. kép 11) feküdt a jobb medencelapát külső széle alatt, illetve a kézfej csontjain és a combcsonton. H.: 13,4 cm, ebből a nyélnyúlvány h.: 3,6 cm. 37. Egyenes, egyélű, középső nyélállású *vaskés töredékei* (415. kép 10) kerültek elő hevedercsat mellett, illetve a kard és a markolati csontlemez között. H.: kb.: 26 cm, ebből a nyélnyúlvány h.: 4 cm. 38. Visszahajló végű, lapos *vascsiholó* (415. kép 9) feküdt a bal kézcsontok külső oldala mellett. Felületét foltokban vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány fedi. H.: 7,4 cm. 39. Eredeti összefűzésüknek megfelelően, egymást zsindeleszerűen fedő *páncéllemezek* (416. kép 4) feküdtek a belső oldalukkal felfelé a bal lábujjcsontok külső oldala mellett. A hét lamellából álló részlet enyhén ívelt. Külső oldalának jelentős részét vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány fedi. A lamellák egyik hosszoldala egyenes, a másikon a két szélső harmadban egy-egy íves karéjt alakítottak ki. Csak egy-egy fűzőlyuk látható a rozsdá miatt a lamellák közepén. A lamella h.: 5,3–5,7 cm, sz.: 2,7–2,9 cm, a páncélrészlet h.: 12,6 cm.

A viselet leletei

40. *Nagy gömbcsüngős ezüstpülbevaló* (413. kép 3) került elő töredékes állapotban a koponya bal oldala mellett. A gömb átm.: 1,4 cm. 41. Kéttagú, valószínűleg aláhajlított lábú *bronzfibula* (413. kép 4) feküdt a jobb alkar belső oldala mellett. Kengyele körszelet metszetű. A kengyel és a láb találkozásánál mély, keresztirányú horonnyal tagolták. A kengyelnél keskenyebb, középtájon három keresztirányú bordával tagolt lábának vége erősen deformálódott. Tűszerkezete vasból készült. Fejének szerkezete a korróziótól nem kivehető. Rugóját és tűjét vasoxiddal konzerválódott bőr- és textilmaradvány fedi. H.: 7 cm.

Az öv leletei (418. kép 1)

42. Téglalap alakú *vascsat* (417. kép 2) feküdt a jobb medencelapát belső szélénél. Hátoldalán és csuklós részén vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány található. H.: 2,8 cm, sz.: 2,3 cm. 43. Négyzet alakú *vascsat* (417. kép 3) feküdt a jobb medencelapát felső és belső oldala alatt, a pecek hegyével a koponya irányában, előlappal lefelé. Szij-szorítója két vaspánt, felszerelését bronzszegecsek tették lehetővé. Hátoldalán és csuklós részén vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány található. H.: 3,5 cm, sz.: 3,5 cm, a vaspántok h.: 2,2 cm. 44. Egy félgömb alakú világoskék *üveg*, egy félköríves préselt gyöngysort utánozó *ezüstlemez töredék*, valamint egy vékony *aranypánt* (418. kép 14) került elő a jobb mellkas közepén, a bordákon. 45. Préselt, peremes, pajzs alakú *ezüst övveret* (418. kép 2) feküdt az oldalán a bal szeméremcsonton. Mélyített pajzs alakú belső mezejét préselt gyöngysor keretezi, közepén egy X alakú préselt dísz van. Felszerelését a kitöltő masszába ágyazott bronzszegecsek tették lehetővé. H.: 2,5 cm, sz.: 2,3 cm. 46. Préselt, peremes, *kisszíjvég alakú ezüstveret* (418. kép 9) feküdt előlappal lefelé az első ágyékcsgolya vonalában, a kard belső oldalánál, arra merőlegesen, felső végével a kard irányában. Mélyített belső mezőjét préselt gyöngysor keretezi, közepén, élükön álló préselt rombuszokból álló sor(?) van. Felszerelését a kitöltő masszába ágyazott két bronzszegec és záró vaspánt tette lehetővé. H.: 3,6 cm, sz.: 2 cm. 47. Préselt, peremes, *kisszíjvég alakú ezüstveret* feküdt töredékes állapotban, előlappal lefelé az első ágyékcsgolya vonalában, a kard belső oldalánál, azzal párhuzamosan, felső végével a koponya irányában, a 46. számú veret alatt. 48. Préselt, peremes, pajzs alakú *ezüst övveret* (418. kép 6) feküdt a harmadik ágyékcsgolya vonalában, részben a kard alatt, előlappal lefelé, ívelt végével a koponya irányában. Ragasztott. Felszerelését a kitöltő masszába ágyazott bronzszegecsek tették lehetővé. H.: 1,8 cm, sz.: 1,8 cm. 49. Préselt, peremes, pajzs alakú, az előző, 45. sz. verettel megegyező típusú *ezüst övveret* (418. kép 3) feküdt a második-harmadik ágyékcsgolya alatt, előlappal felfelé és csúcsos végével a koponya irányában.

50. Préselt, peremes *ezüst övveret* feküdt nagyon töredékes állapotban a harmadik ágyékcsgolyó bal oldala mellett. Minden valószínűség szerint egy kőberakásos veret volt (418. kép 12), amelynek középső, üvegbetétes töredékei (418. kép 12) a jobb mellkason kerültek elő. 51. Préselt, peremes, *kisszíjvég alakú*, az előző, 46. sz. verettel megegyező típusú *ezüstveret* (418. kép 10) feküdt előlappal lefelé, a jobb alkar felső végének belső oldalánál, felső végével a koponya irányában. H.: 3,6 cm, sz.: 2 cm. 52. Préselt, peremes, pajzs alakú, az előzővel megegyező típusú *ezüst övveret* (418. kép 4) feküdt a jobb alkar belső oldala mellett, előlappal felfelé és csúcsos végével a koponya irányában. 53. Préselt, peremes, *kisszíjvég alakú ezüstveret* feküdt töredékes állapotban, előlappal lefelé, záró vaspánttal a második ágyékcsgolyó vonalában, a bronzfibula mellett, felső végével a koponya irányában. 54. Préselt, peremes, pajzs alakú, az előzővel megegyező típusú *ezüst övveret* (418. kép 5) feküdt a második ágyékcsgolyó jobb oldala mellett, előlappal felfelé és csúcsos végével a koponya irányában. H.: 2,6 cm, sz.: 2,3 cm. 57. Préselt, peremes, *kisszíjvég alakú*, az előzővel megegyező típusú *ezüstveret* (418. kép 8) feküdt töredékes állapotban, előlappal lefelé, a második ágyékcsgolyó vonalában, a csigolyák és a jobb karcsont között közepén, felső végével a lábsontok irányában. H.: 3,6 cm, sz.: 2 cm. 55. Préselt, peremes, kőberakásos *ezüst övveret* (418. kép 13) feküdt töredékes állapotban, előlappal lefelé, pajzs alakú részével a lábak irányában a harmadik ágyékcsgolyó jobb oldala mellett, a vascsat alatt. A veret egy félhold, egy gyűrű és egy pajzs alakú egységből áll (418. kép 12). A gyűrű közepén egy négyzet alakú aranylemezzel közepébe egy félgömb alakú, sötétkék üveg van ragasztva. Az üveget préselt gömbsor veszi körbe. 56. Préselt, peremes, kőberakásos, az előzővel megegyező típusú *ezüst övveret* (418. kép 15) feküdt töredékes állapotban, előlappal lefelé, pajzs alakú részével a lábak irányában az első ágyékcsgolyó alatt. 57. Préselt, peremes, pajzs alakú *ezüst övveret* (418. kép 7) feküdt a második ágyékcsgolyó és a jobb alkarcsont között közepén, előlappal lefelé és csúcsos végével a koponya irányában. 58. Préselt, peremes, T alakú *ezüstveret* (418. kép 11) feküdt a második ágyékcsgolyó alatt, pajzs alakú testével a koponya irányában, előlappal lefelé. H.: 4 cm, sz.: 2,4 cm. 59. Préselt, peremes, rossz megtartású T alakú *ezüstveret* feküdt töredékes, deformálódott állapotban az első ágyékcsgolyó alatt, pajzs alakú testével a koponya irányában, előlappal lefelé. 63. Préselt, peremes, ívelt oldalú *ezüstveret* (*nagy-szíjvég?*) (418. kép 16) feküdt töredékes állapotban a bal szeméremcsont alatt.

931. sír (J/5; 411. kép 6). Aknasír. T.: KÉK–NyDNy, 64–244°. H.: 105 cm, sz.: 50 cm, m.: 55 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke feltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. Az akna felső rétegében egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő. A sír alján *infans I. korú gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású vázmaradványa került elő.

Állatmelléklet

1. *Juvenis korú juh koponyája* került elő töredékes állapotban a sír délnyugati végéből, a *mellső* és a *hátsó lábsontok* a sír északkeleti harmadából.

Az *infans I.* korú gyermek melléklete

2. Sárgásszürke, szürke foltos, szabad kézzel formált, nyomott gömbös testű *edény* (411. kép 34) állt a koponya jobb oldala mellett, enyhén a koponya felé dőlve. A rövid kihajló perem elvékonyodik. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kerámiatörmelékkel erősen soványított. Vékony falú, könnyű edény. Felülete kissé horpadásos, vékony agyagmáz fedi, repedezett. Válla lecsapott, alján kerek delle (átm.: 3,6 cm). Mag.: 9,1 cm, pátm.: 7,8 cm, fátm.: 6,1 cm. (VIDA 1999 IIID2/b1 típus) Az edényből vett földminta pollenmentes volt, az archaeobotanikai vizsgálat során kenyér/kása 17 szenült töredékét tudták meghatározni.

A viselet leletei

Gyöngyök kerültek elő egy sorba az állkapocs jobb szarának vonalát és az állcsúcsot követve (411. kép 8–33). 3–18. Tizenhat barnás okkersárga (8), világos türkizkék (1), sötét türkizkék (1), türkizkék (6) matt, foltos felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, hengeres és kónuszos furattal. H.: 0,2–0,4 cm, átm.: 0,45–0,6 cm, furat átm.: 0,1–0,25 cm. ID.No.: 5636, 5638, 5640–5643, 5647–5648, 5650, 5652, 5654–5655, 5657–5659, 5661. 19. Fekete, fehéresen pusztuló felületen három apró okkersárga szemes rátétdíszes, deformálódott, gömb alakú opak *üvegyöngy*, enyhén kónuszos furata behúzódó bázisú. H.: 0,4 cm, átm.: 0,45 cm, furat átm.: 0,1–0,12 cm. ID.No.: 5637. 20. Fekete, matt, kopott felületen négy, síkból kiugró okkersárga dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,4 cm, átm.: 0,48–0,58 cm, furat átm.: 0,16–0,2 cm. ID.No. 5649. 21. Sötétvörös felületen négy (-2) okkersárga domború dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy töredéke*, hengeres furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,3 cm, átm.: 0,6 cm, furat átm.: 0,15 cm. ID.No. 5662. 22–23. Két barnás okkersárga, matt, kopott felületű, 2×-en összetett lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos és hengeres furattal. H.: 0,62 és 0,5 cm, átm.: 0,47–0,5 és 0,45–0,55 cm, furat átm.: 0,1–0,15 és 0,1 cm. ID.No.: 5644. 24. Sötét türkizkék, matt, kopott, lyukacsos

felületű 2×-en összetett, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,55–0,65 cm, átm.: 0,55–0,6 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 5653. 25–29. Öt barnás okkersárga (1) és türkizkék (4), matt, fehéresen pusztuló felületű, gyűrű alakú opak *üveggyöngy*, hengeres, illetve kónuszos furattal. H.: 0,21–0,3 cm, átm.: 0,5–0,55 cm, furat átm.: 0,1–0,25 cm. ID.No.: 5639, 5645, 5651, 5656, 5660. 30. Tizenhárom-tizenhat karikából álló, összerozsdásodott *vaslánc (láncpáncél? részlete) (411. kép 7)* került elő az állcsúcs előtt, közvetlenül a gyöngyök előtt.

933. *sír (J/4; 419. kép 1–2)*. Fülkesír. T.: ÉK–DNy, 50–230°. Az akna h.: 150 cm, sz.: 70 cm, m.: 80–115 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna faltjának északkeleti fele élénksárga, míg délnyugati fele barnásszürke színnel jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy ló, egy szarvasmarha és két juh részleges (koponya és csonkolt – a rádus és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő 3–12 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna aljának északkeleti kétharmada közel vízszintes, míg a fülkéhez közelebb eső része 30°-os szögben lejtett a fülke irányában. Az akna délnyugati negyedében, az állatok hátsó lábcsonthajlái és az akna délnyugati vége között a betöltés fekete és zsíros tapintású volt. A fülke h.: 160–170 cm, sz.: 70 cm, m.: 115–150 cm. A 25°-os lejtésű, teknős aljú fülkében *12–14 éves gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású vázmaradványa került elő. A koponyája összeroppant, karcsontjai a bordák mellett, lábcsonthajlái párhuzamosan feküdtek.

Állatmelléletek

1. Egy *4,5–5 éves kanca koponyája* feküdt az állkapcsán hátrabilenve az akna keleti sarkában, orral északkeleti irányban. Bal *mellső lábcsonthajlái* a koponya mellett kerültek elő, jobb *mellső lábcsonthajlái* a koponya mögött, a *hátsó lábcsonthajlái* és a *farokcsigolyák* az akna északnyugati sávjában és a délnyugati végében. 2. Egy *2 éves tehén koponyája* feküdt a jobb oldalán az akna északi sarkában, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsonthajlái* a koponya mögött kerültek elő, a *hátsó lábcsonthajlái* az akna délnyugati végében. 3. *Subadultus korú juh koponyája* feküdt töredékes állapotban a tehén koponyája mögött, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábcsonthajlái* a koponya mögött kerültek elő, az akna délnyugati feléből. 4. *Neonatus korú juh* hiányos maradványa feküdt az akna déli sarkában.

A kanca leletei

5. Végkarikás kiképzésű, csuklós vas *csikózabla (419. kép 3)* feküdt a ló állkapcsai között. Szárai négyszög keresztmetszetűek. A zabla szárainak h.: 10,9 és 10,9 cm, a karika átm.: 3,3 cm. 6. Hurkos fülű, ívelt talpalójú *vaskengyel (419. kép 4)* feküdt az akna közepén, a tehén lábcsonthajlái felett, fülével északkeleti irányban. Talpalója kiszélesedik. Ragasztott. H.: 15,5 cm, belső sz.: 11,3 cm.

Az *infans* II. korú gyermek mellélete

7. *Adultus korú juh ágyékcsgolyója és keresztcsontja* feküdt a koponya jobb oldala mögött, 5 cm vastag betöltésen.

934. *sír (H/4; 420. kép 1–2)*. Fülkesír. T.: KÉK–NyDNy, 64–244°. Az akna h.: 220 cm, sz.: 90 cm, m.: 70–130 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna északkeleti fele élénksárga, míg a délnyugati szürkésfekete-fekete foltként jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádus és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok), hiányos, rablás utáni maradványa került elő az akna délkeleti végében, a rablógödörből. Az akna aljának északkeleti kétharmada közel vízszintes, míg a fülkéhez közelebb eső délkeleti része, ahol a rablás következtében kiöblösödött, meredeken lejtett. A fülke h.: 230 cm, sz.: 90 cm, m.: 130–190 cm. A teknős aljú fülkében *35–39 éves férfi* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő 3–5 cm vastag betöltésen. Koponyája előre- és jobbra billent, állkapcsa jobbra kifordult, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett, lábcsonthajlái párhuzamosan feküdtek. Az aknában megfigyelt rablást az emberi váz esetében a koponya és az állkapocs, a gerincsigolyák és néhány borda elmozdulása jelzi.

Állatmelléletek

1. *Adultus korú szarvasmarha lábcsonthajlái töredékei* kerültek elő a rablógödörből. 2. *Maturus korú juh koponyájának és lábcsonthajlái töredékei* kerültek elő a rablógödörből.

Az *adultus* korú férfi melléletei

3. *Adultus korú juh keresztcsontja* feküdt a koponya mögött 10 cm vastag betöltésen. 4. Lapos keresztmetszetű, nyitott *vaskarika (421. kép 2)* feküdt a bal felkar külső oldala mellett. Nyitott részen egy U alakú vaspánt feküdt töredékes

állapotban. Átm.: 6,4 cm, sz.: 1,2 cm, v.: 0,4 cm. 5. Gímszarvas agancságából faragott *bogozó hegyesebbik fele* (420. kép 4) feküdt a bal alkar belső oldalán, hegyével a koponya irányában. Az alsó, vastagabb felének belső fala ívelten kivájt. Egyik oldalának közepén egy lyuk van, de nincs átfúrva. Töredékes. H.: 9 cm. 6. Három-négy karikából álló *vaslánc* töredékei feküdtek a bal alkar belső oldalán. 7. Egyenes, egyélű, középső nyélállású *vaskés* (420. kép 7) feküdt a bal medence és az alkarcsontok között. Egyik oldalát vasoxiddal konzerválódott famaradvány borítja. Hegye hiányzik. H.: 15,6 cm, ebből a nyélnyúlvány h.: 5,1 cm. 8–9. Két darab fehér *kova* (420. kép 5–6) feküdt a szeméremcsont előtt. 10. Nyújtott omega alakú *vas nyeregtartozék* (420. kép 3) került elő töredékes állapotban a bal combcsont külső oldala mellett. Felső részében egy karika van. Szárát minden oldalon vasoxiddal konzerválódott famaradvány borítja. H.: 2,7 cm.

A viselet leletei

11. Négyzet alakú *vascsat* (421. kép 3) feküdt a jobb medencelapát felső szélé mögött. H.: 4,9 cm, sz.: 4,8 cm. 12. *Vaskarika* (421. kép 1) feküdt a bal kézcsontok belső oldalánál. Átm.: 3,2 cm. 13. Téglalap alakú *vascsat* (421. kép 4) feküdt a combcsontok között, közel a térdhez. Előlappal lefelé került elő, pecekkel a bal combcsont irányában. Hátoldalán, a pecek vonalára merőlegesen egy 0,8 cm széles, vasoxiddal konzerválódott textilmaradvány látható. H.: 4,7 cm, sz.: 3,6 cm.

935. *sír* (J/5; 422. kép 1). Füles aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 70–250°. H.: 200 cm, sz.: 70 cm, m.: 80 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír felső rétegében egy szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő. Bal mellső lábcsontja a padkán,¹⁶⁸ a koponya lebilent, míg a jobb mellső és a hátsó lábcsontok a sír tengelyében, az emberi váz felett 5–10 cm-re feküdtek. A sír alján 23–39 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa feküdt 3–6 cm vastag földrétegen. Koponyája előrebillent és a jobb oldalán feküdt, vállá összehúzva, jobb karcsontjai a bordák mellett, a bal attól távolabb, lábcsontjai párhuzamosan. Medencéjében egy *magzat* vázmaradványa feküdt arccal lefelé, koponyával a szeméremcsont irányában.

Állatmelléklet

1. Egy 1,5–1¾ éves szarvasmarha koponyája feküdt a bal oldalán a sír északi sarkában, orral északi irányban. *Mellső lábcsontjai* a koponya mellett, illetve mögötte kerültek elő, a *hátsó lábcsontok* és a *farokcsigolyák* a sír délnyugati végében.

Az *adultus* korú nő mellékletei

2–3. Egy-egy *terméskő* került elő a mellkasról (4×3,2×2,4 cm) és a bal lábcsont mellől (6,2×6,2×3,8 cm).

A viselet leletei

4. *Kis gömbcsüngős(?) ezüsfülbevaló* (422. kép 2) feküdt töredékes állapotban a jobb lengőbordák alsó végénél. A karikat és a gömböt négy apró granulátum kötötte össze. Átm.: 1,5 cm. Gyöngyök kerültek elő az állkapocs jobb szára és az állsúcs alól. 5. Sötétbarna, okkersárga mázas foltos, kopott, érdes, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (422. kép 7), hengeres furattal. H.: 0,45 cm, átm.: 0,8 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No. 5671. 6. Sárga, fehéres, sávosan pusztuló, kopott felületű, deformálódott, rövid henger alakú opak *üvegyöngy* (422. kép 10), hengeres furattal. H.: 0,4–0,55 cm, átm.: 0,72–0,8 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No. 5666. 7. Barnássárga, foltos, kopott felületű, korong alakú opak *üvegyöngy* (422. kép 5), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,35 cm, átm.: 0,8 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No.: 5665. 8. Sötétkék, sárgásfehéresen pusztuló, lyukacsos, matt, kopott felületű, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (422. kép 4), hengeres furatában feketés elszíneződéssel. ID.No. 5668. 9. Barnássárga, foltos, kopott felületű, 2×-en összetett lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (422. kép 11), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,9–1 cm, átm.: 0,9 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No. 5663. 10. Fehér, sávosan pusztuló, érdes felületű, téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú opak *üvegyöngy* (422. kép 6), hengeres furattal. H.: 0,6–0,65 cm, sz.: 0,55 cm, v.: 0,55 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No. 5670. 11. Barnássárga, foltos felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (422. kép 3), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,5–0,65 cm, átm.: 0,85 cm, furat átm.: 0,22 cm. ID.No. 5667. 12. Sötét vörösesbarna, fényes felületen 6×os fehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (422. kép 8), kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,5–0,6 cm, átm.: 0,8–0,85 cm, furat átm.: 0,25–0,3 cm. ID.No. 5664. 13. Közel

¹⁶⁸ A sír két hosszabbik oldalában, a nyesés alatt 20–25 cm mélyen kialakított vájat fölötti sírfalat elbontottuk.

hasábos formára hajlított *ezüstleme* (422. kép 9). H.: 0,6–0,7 cm, sz.: 0,6 cm, v.: 0,45 cm, furat átm.: 0,22–0,3 cm. ID.No. 5669. 14. Téglalap alakú *vascsat* (422. kép 12) került elő a bal szeméremcsont belső oldala alatt, pecekkel a bal kézcsontok irányában. Felületén vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány látható. H.: 3,3 cm, sz.: 2,8 cm. 15. Kampós végű *vasfüggesztő* (422. kép 14) feküdt a bal boka külső oldala mellett. Felső vége enyhén szélesedik. H.: 4,6 cm. 16. Kampós végű *vaspánt* (422. kép 13) feküdt a jobb boka külső oldala mellett. H.: 4,9 cm.

936. *sír* (G/3; 423. kép 1). Fülkesír. T.: ÉK–DNy. Az akna h.: 250 cm, sz.: 80–95 cm, m.: 35–95 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna északkeleti fele élénksárga, míg a délnyugati fele barnásszürke foltként jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő 35–55 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna aljának északkeleti harmada közel vízszintes, míg a fülkéhez közelebb eső része 25°-os szögben lejtett a fülke irányában. Az akna délnyugati negyedében, az állatcsontok alatt és az akna délnyugati végében a betöltés fekete volt. A fülke h.: 300 cm, sz.: 80 cm, m.: 95–190 cm. A 25°-os lejtésű, teknős aljú fülkében 40–59 éves férfi hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő 3–7 cm vastag betöltésen. Koponyája előrebíllent, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett, lábcsonkjai párhuzamosan feküdtek. A bal alkarcsontok lecsúsztak a lábszárcsontok külső oldala mellé. A vájt koporsó keresztmetszetét jól meg lehetett figyelni a medencecsontok vonalában.

Állatmelléletek

1. Egy 3–3½ éves *tehén koponyája* feküdt töredékes állapotban az állkapcsán az akna délnyugati végében, orral délnyugati irányban. *Mellső és hátsó lábcsonkjai* a koponya mellett és mögött kerültek elő. 2. *Juvenis korú juh koponyája* feküdt töredékes állapotban az akna délnyugati végében. *Mellső és hátsó lábcsonkjai* az akna délnyugati végéből kerültek elő.

A *maturus* korú férfi mellélete

3. Fekete, kormos felületű, nyakán szürke foltos, szabad kézzel formált *bögre* (423. kép 3) feküdt az oldalán 10–14 cm vastag betöltésen, a fülke északnyugati fala mellett, szájával nyugati irányban. Igen gyengén kidolgozott anyagú, homokkal erősen és kevés kerámiatörmelékkel soványított (0,4 cm), felülete egyenetlenül elmunkált, horpadásos, érdes, repedezett. Keményre égetett, rossz megtartású, vékony agyagmáz fedi. Hosszú tölcséres pereme enyhén kihajló, széle lekerekített. Válla lecsapott, aszimmetrikus kiképzésű. A talpnál összeszűkül, talpa kitüremkedik, alján kerek delle (4,3 cm). Mag.: 16–16,3 cm, pátm.: 10,6–10,9 cm, fátm.: 7,9–8,4 cm. (VIDA 1999 IIID2/f1 típus) Az edényből vett földminta pollenmentes volt, Gramineae (fűfélék) *Avena*(?) termésmaradványa volt meghatározható. Kevés gombaspóra, és azonosíthatatlan epidermisztöredék került még elő. Az archaeobotanikai vizsgálat során kenyér/kása két szenült töredékét tudták meghatározni.

A viselet lelete

2. Trapéz alakú *vascsat* (423. kép 2) feküdt a jobb medencelapát belső, felső szélén, pecekkel a bal karcsontok irányában. H.: 5,5 cm, sz.: 4,8×5,5 cm.

937. *sír* (G/3–4; 424. kép 1–2). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNy, 70–250°. Az akna h.: 250 cm, sz.: 100–115 cm, m.: 80–120 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna északkeleti fele élénksárga, míg a délnyugati barnásszürke foltként jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában két szarvasmarha és három juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő 5–15 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna aljának északkeleti harmada közel vízszintes, míg a fülkéhez közelebb eső része 20°-os szögben lejtett a fülke irányában. Az akna délnyugati negyedében, az állatok hátsó lábcsonkjai és az akna délnyugati vége között a betöltés fekete volt. A fülke h.: 265 cm, sz.: 95–100 cm, m.: 120–170 cm. A 20°-os lejtésű, teknős aljú fülkében koporsóba eltemetett 23–39 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő 2–5 cm vastag betöltésen. A koponyája előrebíllent, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett feküdtek, lábcsonkjai párhuzamosan.

Állatmelléletek

1. *Maturus korú tehén koponyája* feküdt az állkapcsán az akna északi negyedében, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsonkjai* a koponya mellett és mögött kerültek elő, a *hátsó lábcsontok* a mellsők mögött. 2. *Adultus korú*

tehén koponyája feküdt az állkapcsán az akna keleti negyedében, orral északkeleti irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya mögött kerültek elő, a *hátsó lábsontok* a mellsők mögött. 3. *Maturus korú juh koponyája* feküdt a jobb oldalán a tehén jobb lábsontjai és a délkeleti fal között. *Mellső és hátsó lábsontjai* a koponya mögött kerültek elő. 4. *Maturus korú juh koponyája* feküdt a bal oldalán a tehén jobb lábsontjai és a délkeleti fal között. *Mellső és hátsó lábsontjai* a koponya mögött kerültek elő. 5. *Neonatus korú juh koponyája, mellső és hátsó lábsontjai* az akna délkeleti negyedéből kerültek elő.

Az *adultus* korú nő mellékletei

6. *Juvenis korú juh ágyéksigolyája és keresztcsontja* feküdt a koponya jobb oldala mögött 3–4 cm vastag betöltésen. 7. Barna, kettős csonka kúp alakú *orsógomb* (424. kép 5) került elő töredékes állapotban a jobb felkarcsont felső végének külső oldala mellett. Átm.: 3,5 cm, mag.: 2,4 cm.

A viselet leletei

8. *Fülbevaló ezüstkarakája* (424. kép 3) került elő a koponya bal oldalánál. Átm.: 1,7 cm. 9. *Gömbcsüngős ezüsfülbevaló* (424. kép 4) került elő töredékes állapotban a jobb csecsnnyúlvány alatt. A gömböt és a karikát 3–4 db kisebb gömb kapcsolta össze. Átm.: 1,9×2,1 cm. 10. Négyzetes *vascsat* (424. kép 6) feküdt a jobb combcsont belső oldala mellett, hátoldalával felfelé, pecekkel a jobb combcsont irányában. Hátoldalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány található. H.: 3,3 cm, sz.: 3,2 cm.

938. sír (H–J/3–4; 425. kép 1–2). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNY, 64–244°. Az akna h.: 235 cm, sz.: 80–95 cm, m.: 25–110 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna északkeleti fele élénksárga, míg a délnyugati barnásszürke foltként jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában két szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő 5–35 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna aljának északkeleti fele 10°-os, délnyugati 45°-os szögben lejtett a fülke szája felé. A fülke h.: 295 cm, sz.: 65–85 cm, m.: 110–235 cm. A 35°-os lejtésű, teknős aljú fülkében 23–39 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő 3–7 cm vastag betöltésen. Koponyája jobbra előrebillent, karcsontjai a bordák mellett feküdtek, lábsontjai párhuzamosan. A lábfejek csontjai „spicben”.

Állatmellékletek

1. Egy 4–5 éves *bika koponyája* feküdt a jobb oldalán az akna nyugati sarkában, orral déli irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya alatt, illetve mögött kerültek elő, a *hátsó lábsontok* és a *farokcsigolyák* az akna középső harmadából. 2. Egy 3–3,5 éves *bika koponyája* feküdt az állkapcsán az akna déli sarkában, orral délnyugati irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya mögött kerültek elő, a *hátsó lábsontok* az akna középső harmadában. 3. *Juvenis korú juh koponyája és lábsontjai* kerültek elő az akna délnyugati végében, az akna alja felett mintegy 70 cm-rel.

Az *adultus* korú nő mellékletei

4. *Subadultus korú juh keresztcsontja és ágyéksigolyája* feküdt a koponya bal oldala mellett, 3–4 cm vastag betöltésen. 5. Agyagsárga, alul fekete foltos, szabad kézzel formált töleseres szájú *edény* (426. kép 16) állt a fülke szájánál, az északnyugati fal mellett, a koponyától 55 cm-re. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal, apró kavicsal és kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete érdes, horpadásos, vékony agyagmáz fedi, repedezett. Hosszú pereme ferde, tölcésesen kihajló, lekerekített. Válla lecsapott, kissé aszimmetrikus kiképzésű, oldalra húz. Mag.: 23,4 cm, pátm.: 10,6 cm, fátm.: 8,8 cm. (VIDA 1999 IIIA1/f1 típus) Az edényből vett földminta pollenmentes volt, kevés gombaspóra (*Ustilago*) volt meghatározható. Az archaeobotanikai vizsgálat növényi/szerves anyag maradványát nem mutatta ki. 6. Barnásszürke, kettős csonkakúp alakú *orsógomb* (425. kép 26) feküdt a bal felkarcsont felső végének külső oldala mellett. Átm.: 3,7 cm, mag.: 3,1 cm. 7. Mindkét végén félköríves, lapos *vaspánt* (425. kép 25) feküdt a bal medencelapát és az alkarcsontok között. H.: 6,6 cm, sz.: 0,6–0,8 cm, v.: 0,3 cm.

A viselet leletei

8. *Kis gömbcsüngős aranyfülbevaló* (425. kép 3) feküdt a koponya bal oldala mellett. A gömbcsüngőt a vékony ezüstkarakával egy bordázott aranypánt köti össze. Mag.: 2,3 cm, a gömb átm.: 0,76 cm. 9. *Kis gömbcsüngős(?) ezüsfülbevaló* (425. kép 4) került elő töredékes állapotban a koponya jobb oldala alatt. A karika átm.: 1,7 cm. Gyöngyök kerültek elő a mellkason, a bordák és a jobb kulcscsont alatt (425. kép 8–23). 10. Türkizkék, érdes, kopott, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú fényáteresztő *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,3 cm, átm.: 0,55 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No. 5677. 11. Világos türkizkék, érdes, kopott, lyukacsos felületű, töredezett, kétszeresen összetett gyűrű alakú fényáteresztő *üveggyöngy* (425. kép 23), hengeres furattal. H.: 0,2 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,25 cm.

ID.No. 5678. 12. Sárga, porózus, matt, érdes, tekerceselt felületű 4×-en összetett lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (425. kép 20) hengeres furattal. H.: 0,7–0,76 cm, átm.: 0,4–0,5 cm, furat átm.: 0,22 cm. ID.No. 5675. 13. Világos türkizkék, érdes, kopott, lyukacsos felületű, gyűrű (köles) alakú fényáteresztő *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,2 cm, átm.: 0,4 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No. 5679. 14–21. Nyolc fehéres türkizkék, világos türkizkék, türkizkék, pusztult, lyukacsos, érdes felületű, gyűrű alakú fényáteresztő *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 0,12–0,3 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,2–0,3 cm. ID.No. 5676, 5680, 5681, 5683, 5685–5688. 22–23. Két fehéres világoskék, érdes, kopott, matt felületű, csonka kúp alakú fényáteresztő *üveggyöngy*, hengeres furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,3 és 0,35 cm, átm.: 0,5 és 0,55 cm, furat átm.: 0,2 és 0,25 cm. ID.No. 5682, 5684. 24. Zöld, barnásan pusztuló felületű, nagyméretű, dinnyemag alakú fényáteresztő *üveggyöngy* (425. kép 6), két félből ragasztva, az üveget nem folyatták rá a fűzőhengerre, a gyöngy az egyik oldal közepén szétnyílt, furata kónuszos. H.: 1,15 cm, sz.: 1,08 cm, v.: 0,4 cm, furat átm.: 0,12–0,2 cm. ID.No. 5674. 25. Feketésbarna, pusztuló felületű, nagyméretű, egyik oldalán közel téglalap átmetszetű, dinnyemag alakú fényáteresztő *üveggyöngy* (425. kép 5), fűzőhenger vájata a vízszintes tengelyben. H.: 1 cm, sz.: 0,45 cm, v.: 0,4 cm. ID.No. 5672. 26. Dinnyemag alakú *üveggyöngyhöz* tartozó *bronz fűzőhenger* (425. kép 7). H.: 1,2 cm, átm.: 0,1–0,2 cm. ID.No. 5673. 27. Benyomott oldalú, négyzetes alakú *vascsat* (425. kép 24) került elő a jobb alkarcsont és a kézközépcsontok alatt. Mindkét oldalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. H.: 3,3 cm, sz.: 3,2 cm.

939. sír (H/3; 426. kép 1). Aknasír. T.: ÉK–DNy, 56–236°. H.: 195 cm, sz.: 55–60 cm, m.: 65 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír alján 15–22 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású vázmaradványa került elő. Koponyáját, mellkasát és kerámiamellékletét a helyi fiatalok éjszaka megbolygatták és néhány mellékletét elvitték.

A *juvenis* korú nő mellékletei

1. Homoksárga, narancssárga foltos, két oldalán szürkésfekete foltokkal, szabad kézzel formált tölcseres peremű *fazék* (426. kép 6) állt a sír északi sarkába. Igen gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és apró (2–4 mm) kerámia-törmelékkel erősen soványított, felülete repedezett, rücskös, érdes, durván elmunkált, horpadásos. Égetése rossz minőségű, fala vékony, töredező, törésfelülete helyenként homokszínű, máshol három rétegű (homok-vörösfekete vagy homokfekete színű). Felületét vékony agyagmáz fedi. Egyik oldalán a nyaktól induló lecsorgó, 1,1 cm széles 5,4 cm hosszú fekete sáv. Közepesen hosszú pereme egyenetlen vastagságú, kihajló, nyaka enyhe ív. Az edény válla lekerekített, teste tojásdad alakú. Enyhén aszimmetrikus, oldalra dől. Alsó részén a talp felé irányuló vonalak és vonalkötegek, amelyek valamely megmunkáló eszköztől (textília, növénycsomó stb.?) származhatnak. Egyenesen levágott alján a perem mentén 6,4 cm átmérőjű, kerek bemélyedés. Mag.: 15,8 cm, pátm.: 11,9 cm, fátm.: 8,7 cm. (VIDA 1999 IIID2/f1 típus) 2–5. Négy *orsókarika* – melyeket az ásatáson elloptak – állt a palástján egymás mellett a bal felkar külső oldala mellett, arra merőlegesen. 6. Téglaszerű, korongolt edény aljából készült *orsókarika* (426. kép 14) állt a palástján a bal alkar külső oldala mellett. Átm.: 2,5 cm, v.: 0,7 cm. 7. *Bronzlánc* – melyet szintén elloptak – feküdt a bal alkar belső oldala mellett.

A viselet leletei

8. *Bronzkarika* (426. kép 2) került elő töredékes állapotban a koponya bal oldala alatt. 9. *Bronzkarika* (426. kép 3) került elő töredékes állapotban a koponya jobb oldala alól. 10–11. Két világosbarnás, foltos, matt, kopott, érdes, porózus felületű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (426. kép 7, 12), bázisos, kónuszos, illetve hengeres furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,5–0,55, illetve 0,42–0,5 cm, átm.: 0,9, illetve 0,7 cm, furat átm.: 0,32–0,38, illetve 0,25 cm. ID.No. 5693, 5696. 12–16. Öt sötétvörös, fehéresen irizáló felületen három fehér dudoros és körülöttük 3×os fehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (426. kép 4–5, 8–10), bázisos furata kónuszos. H.: 0,45–0,85 cm, átm.: 0,7–1,4 cm, furat átm.: 0,25–0,4 cm. ID.No. 5689–5691, 5694–5695. 17. Fekete, érdes, matt, lyukacsos felületen három, síkból kiugró fehér+sötétkék kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (426. kép 11), hengeres furattal. H.: 0,5–0,55 cm, átm.: 0,7–1,1 cm, furat átm.: 0,3 cm. ID.No. 5692. 18. Világossárga, matt, érdes felületű, korong alakú opak *üveggyöngy* (426. kép 13), bázisos furata hengeres. H.: 0,2–0,3 cm, átm.: 0,9 cm, furat átm.: 0,38 cm. ID.No. 5697. 19. Trapéz alakú *vascsat* (426. kép 15) feküdt a keresztcsont bal szélén. Hátoldalán, a pecek két végén vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. H.: 3 cm, sz.: 2,5×3,3 cm.

940. sír (H/2–3; 427. kép 1–2). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNy, 64–244°. Az akna h.: 150 cm, sz.: 70–75 cm, m.: 30–70 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna északkeleti fele élénksárga, míg a délnyugati barnásszürke foltként jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy szarvasmarha és egy juh

részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő 5–12 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna alja az északkeleti végétől 15°-ban lejtett a fülke szájáig. Az akna délnyugati negyedében, az állatok hátsó lábcsonkjai és az akna délnyugati vége között a betöltés fekete volt. A fülke h.: 220 cm, sz.: 75–80 cm, m.: 70–160 cm. A 30°-os lejtésű, teknős aljú fülkében 15–22 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású vázmaradványa került elő. Koponyája összeroppant, válla összehúzva, bordái, csigolyái morzsalékosak, kar- és lábcsonkjai párhuzamosan feküdtek.

Állatmellékletek

1. *Adultus korú tehén koponyája* feküdt a jobb oldalán az akna északkeleti harmadában, orral keleti irányban. *Mellső lábcsonkjai* a koponya mögött feküdtek, a *hátsó lábcsontok* és a *farokcsigolyák* a mellsők mögött. 2. *Infans korú juh koponyája* feküdt töredékes állapotban a *mellső lábcsontokkal* a nő bal karja és a fülke fala között, a *hátsó lábcsontok* a fülke szájában, a délkeleti fal mellett kerültek elő.

A juvenis korú nő mellékletei

3. Egy szabálytalan alakú lapos *ón/ólomlemez* (427. kép 10) és egy 4×4 cm-es fatárgy *vaspántja és sarokszegecsei* (427. kép 11) feküdtek a koponya bal oldala mögött. A szegecsek felületét vasoxiddal konzerválódott fa borítja. A vaspánt szegecseinek hossza alapján a fatárgy vastagsága 0,7 cm volt. 4. Barnásfekete, sima és fényezett felületű, kettős csonka kúp alakú *orsógomb* (427. kép 13) feküdt a jobb könyök belső oldala mellett. Átm.: 3,2 cm, mag.: 2,7 cm. 5. *Bronzhenger* (427. kép 12) feküdt a bal alkarcsont és a medencelapát között. A lemezből hajlított henger mindkét végét hornyolt bronzszalaggal fogták össze. Egyik végén a bronzszalag alatt, a bronzhenger oldalán egymással szemben egy-egy lyuk van, amely a felszerelésére utal. Ezen a végén a hengert egy kerek, középen lyukas bronzlemez zárja. A hengerből szerves anyag (szőr) került elő. H.: 7,3 cm, átm.: 1,4 cm. 6. A bronzhenger alsó végénél *vastű* (427. kép 9) feküdt. H. 2,7 cm.

A viselet leletei

7. Sötétvörös, érdes, matt felületen öt (–1) fehér+kék kétrétegű dudoros és fehér 5×-en hurokfolyatott rátétdíszes, sérült, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (427. kép 4), kónuszos furattal. H.: 0,74–0,82 cm, átm.: 1,1–1,3 cm, furat átm.: 0,4–0,43 cm. 8. Fekete, érdes, matt felületen öt (–1) fehér+kék kétrétegű dudoros rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (427. kép 3), kónuszos furattal. H.: 0,67 cm, átm.: 0,86–1,1 cm, furat átm.: 0,27–0,28 cm. 9. Fekete, érdes, matt felületen négy fehér+kék kétrétegű dudoros rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (427. kép 5), hengeres furattal. H.: 0,67–0,8 cm, átm.: 0,95–1,33 cm, furat átm.: 0,45 cm. 10. Sárga, matt felületű, csonka kúp alakú opak *üvegyöngy* (427. kép 6), kónuszos furattal. H.: 0,43 cm, átm.: 0,75 cm, furat átm.: 0,24–0,27 cm. 11. *Nagy gömbcsüngős ezüsfülbevaló* (427. kép 7) feküdt töredékes állapotban a koponya jobb oldala alatt. A kör átmetszetű ezüstkarika külső ívéhez egy ezüstlemezt forrasztottak. Ehhez csatlakozott három kisebb ezüstmegő, majd ezekhez alulról a két félből összeállított nagy gömbcsüngő. Mag.: 4,1 cm, gömb átm.: 1,6 cm. 12. *Nagy gömbcsüngős ezüsfülbevaló* (427. kép 8) feküdt töredékes állapotban a koponya bal oldala mellett. A kör átmetszetű ezüstkarika külső ívéhez egy ezüstlemezt forrasztottak. Ehhez csatlakozott három kisebb ezüstmegő, majd ezekhez alulról a két félből összeállított nagy gömbcsüngő. Mag.: 4,1 cm, gömb átm.: 1,6 cm.

945. sír (J/3; 428. kép 1). Aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 72–252°. H.: 175 cm, sz.: 60 cm, m.: 35 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke feltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A lefelé erőteljesen szűkülő sír alján *juvenis korú* (15–22 éves) nő hason fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő. Koponyája kissé a jobb oldalán, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett feküdtek, lábcsonkjai párhuzamosan.

A viselet leletei

1. *Nagy gömbcsüngős(?) bronzfülbevaló* (428. kép 2) feküdt a koponya jobb oldalánál. Karikája a jobb medencelapát mellett, a sír alja felett 17 cm-re került elő. A karika és a gömbcsüngő között két részből összeállított három kisebb gömb volt az összekötőtag. A karika átm.: 1,7 cm. 2. *Nagy gömbcsüngős bronzfülbevaló* (428. kép 3) feküdt a koponya bal oldalánál. Karikája a bal térd külső oldala mellett, a sír alja felett 17 cm-re került elő. A karika átm.: 1,8 cm, a gömb átm.: 1,7 cm. Gyöngyök kerültek elő a bal könyök és a gerincoszlop között. 3. Fehér, érdes, szemcsés felületen négy fehér+áttetsző világoskék, kétrétegű szemes és körülöttük 4×-es áttetsző világoskék hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (428. kép 7), hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,6–0,7 cm, átm.: 0,9 cm, furat átm.: 0,35 cm. ID.No. 5702. 4. Sötétvörös, lyukacsos, kopott, matt, felületen öt fehér

dudoros és 5×-ös fehér kopott felületű hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, rövid henger alakú, opak *üveggyöngy* (428. kép 6) kónuszos furattal, széle törött. H.: 0,6–0,72 cm, átm.: 0,9–1,15 cm, furat átm.: 0,3–0,38 cm. ID.No. 5700. 5. Szürkésfekete, érdes, lyukacsos felületen négy domború fehér dudoros és körülöttük 4×-es lapos fehér hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (428. kép 4) kónuszos furatánál tekerceselés nyoma, sötétvörös csikkal. H.: 1,05 cm, átm.: 1,1–1,3 cm, furat átm.: 0,3–0,35 cm. ID.No. 5698. 6. Sötétvörös, matt, lyukacsos, érdes felületen négy fehér dudoros és 4×-es fehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (428. kép 5), hengeres furatában feketés elszíneződéssel. H.: 0,7–1 cm, átm.: 1,1–1,3 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No. 5699. 6. Sötét vörösesbarna felületen 4×-es fehér hurokfolyatott és közepükön egy barnássárga vonalfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy* (428. kép 8), kónuszos furattal. H.: 0,7 cm, átm.: 0,9–1 cm, furat átm.: 0,2–0,3 cm. ID.No. 5701. 8. Fekete, érdes, matt, lyukacsos felületen négy domború, fehér+világoskék kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, gyűrű alakú opak *üveggyöngy* (428. kép 9) kónuszos furattal. H.: 0,4 cm, átm.: 0,7–0,9 cm, furat átm.: 0,25–0,3 cm. ID.No. 5703. 9. Préselt, peremes *bronz szíjvég* (428. kép 10) feküdt a bal combcsont felső végének belső oldalánál, a sír alja felett 17 cm-rel, tokos végével a lábfej irányában. Tokos végét bordázott bronzszalag veszi körbe. Felszerelését a bronzszalag alatt egy szegecs tette lehetővé. Belőle előkerült *fabétét* (428. kép 11) h.: 2,9 cm, sz.: 1,3 cm. A szíjvég h.: 5,2 cm, sz.: 2,1 cm.

946. sír (J/3; 428. kép 12). Kétoldali padkás aknasír. T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. H.: 240 cm, sz.: 70 cm, m.: 60 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke feltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír két hosszanti oldalán 20–25 cm mélyen 8–10 cm széles padkát alakítottak ki. A sír felső rétegében egy szarvasmarha részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő 10–15 cm vastag betöltéssel. A sír alján 50–59 éves nő háton fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású vázmaradványa került elő. Koponyája összeroppant, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett, lábcsontrajzi párhuzamosan feküdtek. A lábfejek csontjai „spicben”.

Állatmelléklet

1. Egy 2½–3 éves tehén koponyája feküdt a bal oldalán a sír keleti sarkában, orral északkeleti irányban. *Mellső lábcsontrajzi* a koponya mögött kerültek elő, a *hátsó lábcsontok* a sír délnyugati harmadában, egymással párhuzamosan.

A *maturus* korú nő melléklete

2. Szürke, korongolt edény aljából készült *orsókarika* (428. kép 16) állt a palástján a jobb könyök külső oldala mellett. Átm.: 4,5 cm, v.: 1,3 cm.

A viselet leletei

3. *Nagy gömbcsüngős bronzfülbevaló* (428. kép 14) feküdt a koponya jobb oldala mellett. A karika és a gömbcsüngő között két részből összeállított három kisebb gömb volt az összekötőtag. A gömb átm.: 1,2 cm. 4. *Nagy gömbcsüngős bronzfülbevaló* (428. kép 13) került elő a koponya bal oldaláról. A karika és a gömbcsüngő között két részből összeállított három kisebb gömb volt az összekötőtag. A karika átm.: 1,7 cm, a gömb átm.: 1,2 cm. 5. Téglalap alakú *vascsat* (428. kép 15) feküdt a keresztcsont helyén. Hátoldalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány-töredék látható. H.: 2,8 cm, sz.: 3,6 cm.

948. sír (G/2). Padmalyos sír: T.: ÉK–DNy. M.: 65 cm. A sekély mélységben sírfoltot nem lehetett megfigyelni. A földmunka során egy juh lábcsontrajzi került elő. Az állatcsonttól északnyugatra, mintegy 7–8 cm-rel mélyebben kerültek elő egy *infans I. korú gyermek tejfogai*.

Állatmelléklet

1. *Juh mellső lábcsontrajzának töredékei* feküdtek az akna alján.

A viselet leletei

2. Világossárga, porózus felületű, gyűrű alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,2 cm, átm.: 0,45 cm, furat átm.: 0,12 cm. ID.No. 5704. 3. Türkizkék, matt, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furatának belsejében fekete elszíneződéssel. H.: 0,3 cm, átm.: 0,5 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No. 5705. 4. *Vascsat*. Elveszett.

949. sír (F/2–3; 429. kép 1–2). Fülkesír. T.: ÉK–DNy. Az akna h.: 140 cm, sz.: 50–65 cm, m.: 25–55 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna északkeleti fele élénksárga, míg a délnyugati barnásszürke

foltként jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy szarvasmarha és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő 5–20 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna alja az északkeleti végétől 20°-os szögben lejtett a fülke irányában. A fülke h.: 140 cm, sz.: 65–75 cm, m.: 55–115 cm. A 20°-os lejtésű, teknős aljú fülkében *infans I. korú (4–5 éves) gyermek* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású vázmaradványa került elő 2–5 cm vastag betöltésen. Koponyája összeroppant, állkapcsa balra kifordult, karcsontjai a bordák mellett feküdtek, lábcsonthajai párhuzamosan.

Állatmellékletek

1. Egy 3–4 éves szarvasmarha koponyája feküdt összeroppant állapotban az akna délnyugati végében, orral délnyugati irányban. *Mellső és hátsó lábcsonthajai* a koponya mögött kerültek elő, az akna középső és északkeleti harmadában. 2. *Adultus korú juh koponyája* feküdt töredékes állapotban az akna délnyugati végében. *Mellső és hátsó lábcsonthajai* a koponya mögött kerültek elő, az akna középső és északkeleti harmadában.

A viselet leletei

3. Világosbarna, matt, kopott, lyukacsos felületű, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy (429. kép 3)*, kónuszos furattal. H.: 0,5 cm, átm.: 0,8 cm, furat átm.: 0,2–0,22 cm. ID.No. 5706. 4. Sötétvörös, matt felületen öt fehér+világoskék kétrétegű dudoros (szemes) és 5×-ös fehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy (429. kép 4)*, hengeres furattal. H.: 0,65–0,7 cm, átm.: 1,06–1,2 cm, furat átm.: 0,41 cm. ID.No. 5707.

950. *sír (G/2–3; 430. kép 1–2)*. Fordított kialakítású fülkesír. T.: K–Ny, 80–260°. Az akna h.: 200 cm, sz.: 70–80 cm, m.: 35–65 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna délnyugati fele élénksárga, míg az északkeleti barnásszürke foltként jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában két juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő 5–20 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna aljának délnyugati fele enyhén, míg a fülkéhez közelebb eső fele 10°-os szögben lejtett a fülke szájának irányában. A fülke h.: 255 cm, sz.: 85–130 cm, m.: 85–190 cm. A 18°-os szögben lejtő, teknős aljú fülkében *40–45 éves férfi* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő. Koponyája hátrabillent, karcsontjai a bordák mellett feküdtek, lábcsonthajai párhuzamosan. Csigolyáit és bordáit egy K–Ny-i irányú állatjárat bolygatta meg. A szögletes sarkú koporsó h.: 190 cm, sz.: 55 cm, a koporsódeszka v.: 2 cm.

Állatmellékletek

1. *Maturus korú juh koponyája* feküdt az állkapcsán az akna délnyugati végében, orral délnyugati irányban. *Mellső és hátsó lábcsonthajai* a koponya mögött kerültek elő, az akna középső harmadában. 2. *Juvenis korú juh koponyája* feküdt az állkapcsán az akna délnyugati végében, orral délnyugati irányban. *Mellső és hátsó lábcsonthajainak töredékei* a koponya mögött kerültek elő, az akna középső harmadában.

A *maturus* korú férfi melléklete

3. Egyenes, egyélű, középső nyélállású *vaskés (430. kép 5)* feküdt töredékes állapotban a bal kézcsontok belső oldala mellett. Nyélnyúlványának mindkét oldalát vasoxiddal konzerválódott famaradvány borítja. H.: 13,7 cm, ebből a nyél h.: 4,3 cm.

A viselet leletei

Az öv leletei bolygatott helyzetben a mellkas csontjai közül kerültek elő. 4. Trapéz alakú *vascsat (431. kép 1)* feküdt a gerincoszlop bal oldala mellett. Hátoldalán – főleg a pecek fordulójánál – vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. H.: 3,9 cm, sz.: 2,6×3,5 cm. 5. *Vascsat töredékei (430. kép 4)* feküdtek a jobb váll mellett. 6. Préselt, peremes, pajzs alakú *ezüstveret (431. kép 2)* feküdt kitöltő masszával és ácskapocs alakú bronzpánttal a bal medencelapát alatt, hátlappal felfelé. Felső peremét két vízszintes, préselt vonaldísz zárja. H.: 2,2 cm, sz.: 2 cm. 7. Préselt, peremes, pajzs alakú *ezüstveret (431. kép 3)* került elő töredékes állapotban, kitöltő masszával és ácskapocs alakú bronzpánttal. 8–11. Préselt, peremes, pajzs alakú *ezüstveretek töredékei* kerültek elő a mellkas területéről ácskapocs alakú bronzfüllel és kitöltő masszával. 12. Préselt, peremes *szíjvég alakú ezüstveret (431. kép 4)* feküdt a szegycsont alatt, kitöltő masszával és ácskapocs alakú bronzpánttal. 13. Ácskapocs alakú, leszorító és záró *bronzpántok* kerültek elő a mellkas bontása során (431. kép 5–19). 14. Kétlapú *nagyszíjvég (431. kép 20)* feküdt a bal kulcscsont felett. Ezüst előlapjából csak apró töredékek maradtak meg, bronz hátlapja és U alakú bronz oldalléce ép. Tokos végét bordázott

ezüstpánt fogta közre. Felszerelése egy szegeccsel történt. A hátlap h.: 7,4 cm, sz.: 2,5 cm. 15. *Vaskarika töredékei* (430. kép 3) kerültek elő a bal könyök belső oldala mellett.

951. sír (G/2; 422. kép 15). Füles aknasír. T.: KÉK–NyDNY, 60–240°. H.: 245 cm, sz.: 75–80 cm, m.: 70 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke foltként, határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír két hosszabbik oldalában, a nyesés alatt 20–23 cm mélyen egy-egy 13 cm magas és 10 cm mély vájat volt.¹⁶⁹ A sír felső rétegéből egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő. A koponya és a mellső lábsontok a sír középső sávjában, az emberi váz felett 10 cm-re, a hátsó lábsontok a két padkán feküdtek. A sír alján 25–30 éves nő hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő 3–8 cm vastag betöltésen. A koponya kissé a jobb oldalán előrebillenve, válla összehúzva, karcsontjai a bordák mellett, lábsontjai párhuzamosan feküdtek. A koporsó h.: 210 cm, sz.: 40–43 cm.

Állatmelléklet

1. *Maturus korú kos koponyája* feküdt a bal oldalán a nő jobb combcsontja felett, orral délnyugati irányban. A *mellső lábsontok* a koponya mögött kerültek elő, a nő két oldalán, a *hátsó lábsontok* a keleti és az északi sarokban, a padkán.

Az *adultus* korú nő mellékletei

2. Végkarikás kiképzésű, csuklós vas *csikózabla* feküdt a nő jobb combcsontja és a juhkoponya felett. A zabla két karikájában egy-egy másik karika is volt. Felszedés és restaurálás után apró, rajzolhatatlan töredékei maradtak meg. 3. Vas *hevedercsat* (422. kép 16) feküdt a bal combcsont alsó végén, 6 cm vastag földrétegen. Hátdoldalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. H.: 4,9 cm, sz.: 4,3 cm. 4. Ácskapocs alakú *koporsóvas* (422. kép 18) feküdt a bal medencelapát felső szélénél, hegygel lefelé. Belső oldalán és ép hegyének mindkét oldalán vasoxiddal konzerválódott famaradvány van. H.: 5,5 cm.

A viselet lelete

5. Trapéz alakú *vascsat* (422. kép 17) feküdt a 2–3. ágyékcsigolya bal oldala mellett, pecekkel a koponya irányában. Mindkét oldalán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. H.: 4,2 cm, sz.: 3,8×4,2 cm.

960. sír (H/2; 432. kép 1–2). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNY, 62–242°. Az akna h.: 175 cm, sz.: 65–70 cm, m.: 100–115 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna foltjának északkeleti fele élénksárga, míg a délnyugati barnásszürke színnel jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. A nyesési szinten került elő az akna délnyugati végében egy ló koponyája (432. kép 3). Az aknában egy ló és egy juh részleges (koponya és csonkolt – a rádusz és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő 3–15 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna alja az északkeleti végétől nagyon enyhén lejtett a fülke irányában. Az akna délnyugati negyedében, az állatok hátsó lábsontjai és az akna délnyugati vége között a betöltés fekete volt. A fülke h.: 220 cm, sz.: 70–75 cm, m.: 115–180 cm. A fülke szájánál 30, az emberi váz alatt 15°-os lejtésű, teknős aljú fülkében *maturus korú* (40–45 éves) *férfi* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű vázmaradványa került elő 2–6 cm vastag betöltésen. Koponyája összeroppanva a bal oldalán, válla összehúzva, karcsontjai a test mellett, lábsontjai párhuzamosan feküdtek.

Állatmellékletek

1. Egy 8–9 éves *mén koponyája* feküdt az állkapcsán az akna északkeleti harmadában, orral északkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai, farokcsigolyái* az akna délnyugati harmadában feküdtek. 2. Egy 3,5–4 éves *mén koponyája* feküdt a jobb oldalán az akna délnyugati végében, a nyesési szinten, orral északkeleti irányba, feltehetően a talajlazító által részben megbolygatva. 3. *Adultus korú juh koponyája* feküdt a bal oldalán az akna középső harmadában, orral délkeleti irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* a koponya alatt és mögött kerültek elő.

A *maturus* korú mén leletei

4. Végkarikás kiképzésű, csuklós vas *csikózabla* (433. kép 4) került elő töredékes állapotban a ló állkapcsai közül. 5. Hurkos fülű *vaskengyel* (433. kép 7) feküdt töredékes állapotban a ló koponya bal oldala mellett, fülével déli

¹⁶⁹ Bontás során a sírnak a két vájat feletti részét elbontották.

irányban, 3–5 cm vastag betöltésen. Szárainak keresztmetszete rombusz. 6. Gímszarvas agancságából faragott, kengyelszíjszorító *henger* (433. kép 2) feküdt a kengyel füle mögött 2–3 cm-re. Külső átm.: 2,9 cm, belső átm.: 1,7×2 cm, mag.: 3 cm. 7. Hurkos fülű *vaskengyel* (432. kép 6) feküdt a lókoponya és a mellső lábcsontok között, az akna délkeleti fala mellett, fülével délnyugati irányban, 3 cm vastag betöltésen. 8. Gímszarvas agancságából faragott, kengyelszíjszorító *henger* (433. kép 3) feküdt töredékes állapotban a kengyel fülén. A kengyelfül feletti része egészben, az alatta fekvő része apró töredékekben maradt meg. Külső átm.: 3 cm, belső átm.: 2 cm, mag.: 3,2 cm. 9. Nyújtott omega alakú, *vasdrót* került elő felső íves felében egy *vaskarikával* (433. kép 5) töredékes állapotban a bal kengyel és a mellső lólábcsontok között közepén, 3–4 cm vastag betöltésen. Vízszintes szárai töredékesek, függőleges szárát vasoxiddal konzerválódott farost borítja. Mag.: 2,7 cm + a karika átm.: 2,4 cm. 10. *Vaspecekkal* felszerelt, gímszarvas agancstövéből faragott *csat* (433. kép 1) feküdt a jobb mellső lóláb ujjcsontján, előlappal lefelé, csattesttel a jobb kengyel irányában. Felülete csiszolt, a csatkarika nyílásának külső és elülső széle, valamint fülének két oldala kopott. H.: 6,3 cm, a csatfej sz.: 3,9 cm, belső nyílása: 2,2 cm, a csattest nyílásszélessége: 1,6 cm.

Az emberi váz mellékletei

11. *Adultus korú juh keresztcsontja* feküdt a koponya jobb oldala mellett. 12. Egyenes, egyélű, középső nyélállású *vaskés* (434. kép 1) feküdt a jobb alkarcsont külső oldala mellett. Teljes felületét vasoxiddal konzerválódott fa borítja. H.: 20 cm, ebből a nyélnyúlvány h.: 4,5 cm. 13. Tarsolymerevítő *vaslemez* (434. kép 4) feküdt a bal medencelapát és az alkarcsontok között. Felületén vasoxiddal konzerválódott, többrétegű bőr-, illetve vaszonkötésű szövettöredék van. H.: 10,7 cm, sz.: 2 cm. 14–15. Egy sárgásbarna és egy barnászörös *kova* (434. kép 6–7) feküdt a tarsolymerevítő vaslemezen. 16. Széles pengéjű *vascsipesz* (434. kép 3) feküdt töredékes állapotban a tarsolymerevítő vaslemez és a bal alkarcsontok között, nyitott végével a koponya irányában. H.: 7 cm, sz.: 1,7 cm. A lemez v.: 0,3 cm. 17. Gímszarvas agancságából faragott, hegyesedő végű *bogozó* (434. kép 2) feküdt a jobb medencelapát felső széle mögött, a gerincoszlopra merőlegesen. A felső, tömör vége hegyesedő, az alsó, vastagabb felének belső fala ívelten kivájt. A tárgy közepén, a vájat végénél keresztirányú lyuk van. Mindkét vége töredékes. H.: 9,4 cm. 18. Ismeretlen *vastárgy* (434. kép 5) feküdt a vascsipeszen. Kerek átmetszetű, hegyesedő szárát vasoxiddal konzerválódott fa borítja. H.: 5,4 cm.

A viselet leletei

19. Téglalap alakú *vascsat* (434. kép 8) feküdt a keresztcsonton. Csuklós részén vasoxiddal konzerválódott bőr-, a hátoldalán vaszonkötésű szövetmaradvány van. H.: 3,7 cm, sz.: 3,3 cm. 20. Téglalap alakú *vascsat* (434. kép 9) feküdt az oldalán az 1–2. ágyékcsigolyán. Csuklós részén vasoxiddal konzerválódott bőr-, a hátoldalán összefüggő vaszonkötésű szövetmaradvány van. H.: 3,9 cm, sz.: 3,3 cm. Az öv ezüstveretei a jobb alkarcsont és az ágyékcsigolyák között, a medencelapát felső széle mögött az alábbi sorrendbe feküdtek szorosan egymás mellett (435. kép 1). 21–25. Öt darab préselt, peremes, ún. álcstos ezüstveret pajzs alakú felső és a csatfejet utánzó alsó részének töredékei kitöltő masszával (435. kép 2–6), előlappal lefelé fekve kerültek elő a jobb medencelapát felső széle alatt, a jobb alkar belső oldalától a gerincoszlopig. 26. Kisszíjvég alakú *ezüstveret* (435. kép 13) feküdt a jobb medencelapát alatt, előlappal felfelé, alsó, ívelt végével a keresztcsont irányában. Felső harmadában szögletesedik, ahol két préselt pont van. 27–29. Három darab préselt, peremes, ún. álcstos *ezüstveret* pajzs alakú felső, és a csatfejet utánzó alsó részének töredékei kitöltő masszával (435. kép 7–9), előlappal lefelé fekve kerültek elő a második és a harmadik ágyékcsigolya alatt. 30–32. Három darab préselt, peremes, ún. álcstos *ezüstveret* pajzs alakú felső és a csatfejet utánzó alsó részének töredékei kitöltő masszával (435. kép 10–12), előlappal lefelé kerültek elő a csigolyasor és a bal alkarcsont között. 33. Félköríves végződésű *ezüst nagyszíjvég* (435. kép 14) feküdt töredékes állapotban, bronz hátlappal felfelé a bal medencelapát felső széle mögött, íves végével a láb irányában. Előlapja préselt, valószínűleg peremes volt, de ezt széleinek töredékessége miatt egyértelműen nem lehet megállapítani, merevítő oldalléc nem került elő. Felszerelése egy szegeccsel történt. A bronz hátlapon fémoxiddal konzerválódott vaszonkötésű szövetmaradvány van. H.: 8 cm, sz.: 2,5 cm. 34. Átfürt *halcsigolya* került elő a sír betöltéséből.

964. *sír* (J/1–2; 436. kép 1–2). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNy, 62–242°. Az akna h.: 180 cm, sz.: 70–75 cm, m.: 50–110 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna faltjának északkeleti fele élénksárga, míg a délnyugati barnásszürke színnel jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy juh részleges (koponya és a csontkolt – a rádiusz és tibia disztális végén kettévágott – lábcsontok) maradványa került elő 10–15 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna aljának északkeleti kétharmada enyhén, míg a fülkéhez közelebb eső része 30°-os szögben lejtett a fülke irányában. Az akna délnyugati negyedében, az állatcsontok és az akna délnyugati vége között a betöltés fekete volt. A fülke h.: 310 cm, sz.: 90–105 cm, m.: 110–225 cm. A 30°-os lejtésű, teknős aljú fülkében *maturus korú* (40–45 éves) *férfi* hanyatt

fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású vázmaradványa került elő 2–5 cm vastag betöltésen. Összeroppannt koponyája a mellkasára gurulva, karcsontjai a test mellett, lábsontjai párhuzamosan feküdtek. Mellkasát állatjárat bolygatta meg.

Állatmelléklet

1. *Adultus korú kos koponyája* feküdt az állkapcsán az akna délnyugati végében, orral délnyugati irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya két oldalán, a *hátsó lábsontok* és a *farokcsigolyák* a koponya mögött, az akna középső harmadában kerültek elő.

Az emberi váz mellékletei

2. Egyenes, egyélű, középső nyélállású *vaskés* (436. kép 9) és töredéke feküdt a jobb alkarcsont és a medencelapát között. Nyélnyúlványát vasoxiddal konzerválódott farostok fedik. H.: 16+3,5 cm, ebből a nyélnyúlvány h.: 4,4 cm.
3. *Vaskarika* (436. kép 8) töredéke került elő a fülke bontása során.

A viselet leletei

4. Téglalap alakú *vascsat* (436. kép 3) feküdt a jobb szeméremcsont és a combcsont között. Csuklós szárán vasoxiddal konzerválódott bőrmaradvány van. H.: 3,6 cm, sz.: 2,9 cm. 5. Préselt, peremes kerek *ezüstveret* (436. kép 4) került elő kitöltő masszával és bronzszegeccsel együtt töredékes állapotban a medence alól. 6. Kisszíjvég alakú *bronzveret* (436. kép 5) került elő töredékes állapotban a medence alól. Felső harmadában szögletesedik, középső felében ívesen szélesedő. Felszerelését kitöltő masszába ágyazott, ácskapocs alakú bronzpánt (436. kép 6) tette lehetővé. 7. Bronz *kisszíjvég* (436. kép 7) feküdt töredékes állapotban a bal combcsont felső harmadának külső oldala mellett. Felső harmadában szögletesedik, középső felében ívesen szélesedő. Hátlapjának csak a szegecsekkel összefogott töredéke maradt meg. Felszerelését két szeges tette lehetővé.

965. *sír* (J/2). Aknasír. T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. H.: 85 cm, sz.: 35–40 cm, m.: 12 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír barnásszürke feltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. A sír alján *inf. I. korú* (0,5–1 éves) *gyermek* néhány tejfoga került elő.

966. *sír* (J/1–2; 437. kép 1–2). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. Az akna h.: 120 cm, sz.: 55–60 cm, m.: 25–45 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna feltjának északkeleti fele élénksárga, míg a délnyugati szürkésfekete színnel jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy szarvasmarha és egy juh részleges (koponya – a csonkolt, a rádus és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) hiányos, megbolygatott maradványa került elő. Az akna alja 10°-os szögben lejtett a fülke irányában. A fülke h.: 240 cm, sz.: 75–80 cm, m.: 45–145 cm. A 30°-os lejtésű, teknős aljú fülkében *inf. I. korú* (2–2,5 éves) *gyermek* kirabolt csontvázának apró töredékei kerültek elő.

Állatmellékletek

1. Egy 1–1,5 éves *szarvasmarha csontjainak töredékei* kerültek elő az aknából. 2. *Juvenis korú juh koponyájának töredékei* kerültek elő az aknából.

Az emberi váz mellékletei

3. *Vaskés(?) töredéke* (437. kép 5).

A viselet leletei

4. Sötét vörösesbarna, fényes, lyukacsos felületen négy világossárga, a gyöngy méreteihez képest nagyméretű, dudoros rátétű, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy* (437. kép 3), kónuszos furattal. H.: 0,35 cm, átm.: 0,5–0,65 cm, furat átm.: 0,1–0,18 cm. ID.No. 5708. 5. *Vascsat töredékei* (437. kép 4).

967. *sír* (H/1–2; 438. kép 1–2). Fülkesír. T.: KÉK–NyDNy, 68–248°. Az akna h.: 185 cm, sz.: 65–70 cm, m.: 80–145 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú akna feltjának északkeleti fele élénksárga, míg a délnyugati barnásszürke színnel jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. Az aknában egy ló, egy szarvasmarha és egy juh részleges (koponya – a csonkolt, a rádus és tibia disztális végén kettévágott – lábsontok) maradványa került elő 5–25 cm vastag, a fülke végéből kitermelt betöltésen. Az akna aljának északkeleti harmada 10, a délnyugati kétharmada 30°-os szögben lejtett a fülke szájának irányában.

Az akna délnyugati negyedében, az állatok koponyája és az akna délnyugati vége között, illetve a koponyák alatt a betöltés fekete volt. A fülke h.: 180 cm, sz.: 50–65 cm, m.: 145–200 cm. A 20°-os lejtésű, teknős aljú fülkében, koporsóban temetett *juvenis korú (15–22 éves) egyén* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású vázmaradványa került elő 2–5 cm vastag betöltésen. Koponyája összeroppan, bordái, csigolyái nagyrészt a koporsó és az agyagos föld miatt felszívódtak, karcsontjai a test mellett, lábsontjai párhuzamosan feküdtek.

Állatmellékletek

Egy 2,5–3 éves ló koponyája feküdt a jobb oldalán az akna nyugati sarkában, orral délnyugati irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya alatt, a *hátsó lábsontok* és a *farokcsigolyák* az akna középső harmadában feküdtek. 2. *Adultus korú szarvasmarha koponyája* feküdt az állkapcsán az akna délnyugati végében, orral délnyugati irányban. *Mellső és hátsó lábsontjai* a koponya alól és mellől kerültek elő. 3. *Maturus korú juh koponyája* feküdt a jobb oldalán az akna nyugati sarkában, orral déli irányban. *Mellső lábsontjai* a koponya alatt, a *hátsó lábsontok* az akna délnyugati harmadában kerültek elő.

A juvenis korú ló lelete

4. Téglalap alakú *hevedercsat (438. kép 3)* feküdt töredékes állapotban a jobb hátsó lábsont előtt.

A viselet leletei

5. Ismeretlen fatárgyhoz tartozó apró *vastöredékek* kerültek elő a jobb karcsont külső oldala mellől. 6. Négyzet alakú *vascsat (438. kép 5)* feküdt a bal medencelapát felső szélén. Hátlapján vasoxiddal konzerválódott bőr- és vászonkötésű szövetmaradvány van. H.: 4,3 cm, sz.: 4,2 cm. 7. Négyzet alakú *vascsat (438. kép 4)* feküdt töredékes állapotban a bal szeméremcsonton.

968. *sír (H/1; 439. kép 1–2)*. Fordított tájolású padmalyos sír. T.: NyDNy–KÉK, 74–254°. Az akna h.: 265 cm, sz.: 65 cm, m.: 95–105 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú sír szürkésfekete betöltése apró agyagrögökkel keverten jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban. Az akna alja enyhén lejtett a padmaly irányában. Az akna északnyugati oldalában kialakított padmaly h.: 285 cm, sz.: 85 cm, m.: 105–110 cm. A padmaly oldalfalai lefele szűkültek, végei íves kialakításúak voltak. A teknős aljú padmalyban *maturus korú (50–59 éves) nő* hanyatt fekvő, nyújtott helyzetű, rossz megtartású csontváza került elő. Koponyája bal oldalára fordult, válla összehúzva, karcsontjai a test mellett, lábsontjai párhuzamosan feküdtek.

Az emberi váz melléklete

1. Szürke, korongolt edény aljából készített *orsókarika (439. kép 12)* állt a palástján a bal combcsont külső oldala mellett. Átm.: 4,6 cm, v.: 1,8 cm.

A viselet leletei

2. *Nagy gömbcsüngős bronzfülbevaló (439. kép 3)* került elő a koponya belsejéből. A karikához két darabból összeillesztett, négy préselt félgömbből álló összekötőtaggal kapcsolódott a két félgömbből álló gömbcsüngő. Töredékes. A karika átm.: 2 cm, a gömb átm.: 1,7 cm. 3. *Nagy gömbcsüngős bronzfülbevaló (439. kép 4)* feküdt az állkapocs alatt. A gömbcsüngő két félgömbből áll. Hiányos. A karika átm.: 2 cm, a gömb átm.: 1,7 cm. A gyöngyök az állkapocs és a kulcsontok körül feküdtek. 4. Fekete, matt felületen három okkersárga, dudoros rátétdíszes, korong alakú opak *üvegyöngy (439. kép 7)*, kónuszos furattal. H.: 0,52–0,6 cm, átm.: 1–1,05 cm, furat átm.: 0,41–0,43 cm. ID.No. 5709. 5. Barna, kopott felületű, lapos mag alakú *borostyángyöngy (439. kép 6)*, hengeres furattal. H.: 1,3 cm, sz.: 1,28 cm, v.: 0,5 cm, furat átm.: 0,1 cm. ID.No. 5710. 6. Szürkésfekete felületen három fehér+világos türkizkék, kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy (439. kép 5)*, kónuszos furattal. H.: 0,6–0,68 cm, átm.: 0,9–1 cm, furat átm.: 0,25–0,28 cm. ID.No. 5711. 7. Barna, kopott felületű, közel mag alakú *borostyángyöngy (439. kép 11)*, hengeres furattal. H.: 1,72 cm, sz.: 1,25 cm, v.: 0,98 cm, furat átm.: 0,25 cm. ID.No. 5712. 8. Fekete, matt felületen három barnás okkersárga dudoros rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy (439. kép 10)*, kónuszos furattal. H.: 0,8 cm, átm.: 0,85–0,95 cm, furat átm.: 0,3–0,38 cm. ID.No. 5713. 9. Ívelt oldalú henger/rombuszos hasáb alakú *borostyángyöngy (439. kép 9)*, kónuszos furattal. H.: 1,75 cm, sz.: 1,6 cm, v.: 0,7 cm, furat átm.: 0,1–0,2 cm. ID.No. 5714. 10. Fekete, matt, lukacsos felületen három sárga, dudoros rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy (439. kép 8)*, hengeres furattal. H.: 0,9–1,02 cm, átm.: 1–1,05 cm, furat átm.: 0,35 cm. ID.No. 5715.

SZÓRVÁNYOK

A 794. sír környékén (H/8) feltárt sírok egyikéből előkerült, de vissza nem azonosítható gyöngyök. 1. Sötét vörösesbarna, törött, üvegtelen felületen öt fehér dudoros és 5×-ös fehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggöngy* (423. kép 4), kónuszos furattal. H.: 0,62–0,68 cm, átm.: 0,96–1,08 cm, furat átm.: 0,19–0,29 cm. 2. Fekete, matt felületen négy (-3) fehér+világoskék kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggöngy* (423. kép 5), egyik oldalán bázisos, a másikon behúzódott bázisú furattal. H.: 0,57–0,7 cm, átm.: 1,08–1,17–cm. 3. Barnásszürke, kettős csonka kúp alakú *orsógomb* (423. kép 6) feküdt a jobb lábfej külső oldala mellett. Átm.: 3,1 cm, mag.: 2,3 cm.

A sír: A síregyüttes a szentesi múzeum gyűjteményében található, Szegvár-Balástya-halomtól délre lelőhely-megnevezéssel. A múzeumba kerülés körülményeiről nem maradt fenn feljegyzés. A lelőhely megnevezése, illetve a leletek korszakbesorolása alapján a leletek nagy valószínűséggel az oromdűlői temető területéről, feltehetően a 14.–15.–16. sírtól északkeletre, valahol a 31–32-es sávban kerülhettek elő.¹⁷⁰

1. Sötét vörösesbarna, fényes, lyukacsos felületen 5 sárgásfehér domború/síkból kiugró, érdes dudor, körülöttük 5×-ös okkersárga hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggöngy* (429. kép 6), két oldalán bázisos, kónuszos furattal. H.: 1,19–1,46 cm, átm.: 0,72–0,86 cm, furat átm.: 0,42–0,45 cm. 2. Sötétbarna, fényes, lyukacsos felületen 4 domború/síkból kiugró szürkésfehér+türkizzöld, kétrétegű szemes rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú, opak *üveggöngy* (429. kép 7) enyhén kónuszos furattal. H.: 0,59 cm, átm.: 0,73–1,10 cm, furat átm.: 0,31–0,32 cm. 3. Sötét vörösesbarna felületen 4 fehér domború dudoros és körülöttük 4×-es okkersárga laposan szétfolyt hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggöngy* (429. kép 8), egyik oldalán behúzódó bázisú, kónuszos furattal. H.: 0,56–0,70 cm, átm.: 1,10–1,29 cm, furat átm.: 0,39–0,43 cm. 4. Sötétvörös, fényes felületen 4 domború/kiugró sárgásfehér dudoros és körülöttük 4×-es okkersárga széles, laposan hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggöngy* (429. kép 9), egyik oldalon bázisos, másikon behúzódó bázisú kónuszos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,73 cm, átm.: 1,10–1,30 cm, furat átm.: 0,24–0,28 cm. 5. Sötét vörösesbarna, fényes, törött felületen 5 szürkésfehér, lapos dudoros és körülöttük 5×-ös szürkésfehér lapos, szétfolyt hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggöngy* (429. kép 10), két oldalán bázisos, hengeres furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,80–0,93 cm, átm.: 1,20–1,30 cm, furat átm.: 0,45 cm. 6. Bronzlemezből készült *szűrőkanál* (429. kép 5) enyhén teknős feje. Középső részén kereszt alakban 5 lyuk van. A fej átm.: 3,1 cm, v.: 0,4 mm. 7–8. Két, ezüstlemezből préselt, töredékes állapotú, háromkaréjos *pártaveret* (429. kép 11–12). Aranyozott felületüket rombuszok és háromszögek tagolják szalagfonatszerű mintát kirajzolva. Keresztmetszetük kissé ívelt.

B sír: A homokbánya területén 1981 márciusában befejezett megelőző feltárás után, júliusban engedély és bejelentés nélkül a helyi Puskin tsz egy újabb sávról távolította el a humuszt a bánya területén. Az augusztus 5-i helyszíni szemle során egy fegyveres férfi sírjának leleteit találtuk meg a szkréperláda nyomsvádjában. A lehumusztolt felület a 33.–48.–49.–50.–51. sír által határolt terület volt.

A síregyüttes megmentett leletei

1–2. Két *bronz huzalkarika* (440. kép 1–2). Átm.: 1,8 cm. 3–13. Tizenegy *ácskapocs* alakú *bronzdrót* (440. kép 3–13). H.: 1,6 cm. 14–15. Két *szíjszorító bronzlemez* (440. kép 14–15) töredékes állapotban. 16. Préselt, peremes ezüst *kisszíjvég* (440. kép 16) töredékes állapotban. 17. Talán az *ezüst kisszíjvég bronz hátlapjának töredéke* (440. kép 17). 18. Félköríves végű *nagyszíjvég bronz hátlapja* (440. kép 22) és merevítő *bronz oldalléce* (440. kép 23). Felszerelése a felső szélénél átfúrt lyukon keresztül vasszegeccsel történt. Félköríves végénél két helyen átlukasztották. H.: 7,7 cm. 19. Téglalap alakú töredékes *vascsat* (440. kép 20). H.: 3,5 cm. 20. Négyzetes alakú *vascsat töredékei* (440. kép 21). 21. *Vascsipesz(?)* lapos keresztmetszetű töredéke (440. kép 18). 22. Háromszög alakú barna *obszidián* (440. kép 19). 23. Rossz megtartású, erősen korrodált állapotú *vas lándzsacsúcs* (440. kép 24) pengéje a nyakkal és a köpű két töredéke. A penge nádlevél alakú, rombusz átmetszetű, a nyaknál elkeskenyedik, a felületén rákorrodálódott föld és szerves anyag maradványok miatt az eredeti felület csak foltokban látható. Penge h.: 12,05 cm, psz.: 2,85 cm, pv.: 1,65 cm (tövénél) 1,32 cm (középen) a nyak átm.: 1,8×2 cm. A köpű töredékei: aljtöredékének h.: 3,95 cm, sz.: 3 cm, fáltöredék h.: 2,2 cm, sz.: 3 cm.

¹⁷⁰ A leletegyüttes első közlése LŐRINCZY–STRAUB 2005a, 123–124.

C sír (J/15): Az 1985-ös ásatási idényben a kézi földmunka során sekély mélységben, a humuszrétegben egy edény került elő. Az edény környékén sem ember-, sem állattemetkezésre utaló lelet nem került elő.

Vörössárga-szürkésbarna foltos, szabad kézzel formált *edény*. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kerámiatörmelékkel erősen soványított, felülete egyenetlenül elmunkált, durva, rücskös, horpadásos, repedezett. Keményre égetett felületét vékony agyagmáz fedi. Közepesen hosszú pereme tölcésesen kihajló, nyaka mély ív. Válla erőteljesen kiugrik, legnagyobb szélessége a középvonalnál mérhető, teste öblös. Aszimmetrikus kiképzésű. Az edény a talpnál kitüremkedik, alján kiégett szerves anyagok maradványai és delle halvány nyoma (átm.: 2,9 cm) látszódik. Mag.: 13,8 cm, pátm.: 19,7 cm, fátm.: 8,4–8,9 cm.

D sír: (J/12) A kézi földmunka során a második ásónyomban, a humuszrétegben egy edény került elő. Az edény környékén sem ember-, sem állattemetkezésre utaló lelet nem került elő.

Sötétbarna, fekete foltos, szabad kézzel formált *edény*. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és kerámiatörmelékkel erősen soványított, horpadásos, repedezett. Rossz megtartású, vékony agyagmáz fedi. Közepesen hosszú peremét sűrű ujjbenyomkodások díszítik. Aszimmetrikus kiképzésű, talpnál összeszűkül, alja egyenesen levágott. Mag.: 13,1 cm, pátm.: 9,4 cm, fátm.: 7,3–8,1 cm.

F sír (K/16). A 740. sír délkeleti oldalától mintegy két méterre, a humusz alján ásás közben egy edényt találtak, de töredékei megtarthatatlanok voltak.

G. sír: Az ásatás idején jutott tudomásunkra, hogy az ásatás megkezdése előtt, az 1970-es évek végén homokbányászás során előkerült egy edény, amely magántulajdonban van. Nem sikerült a tulajdonostól¹⁷¹ megszerezni az edényt, de megnézhattük és lefotózhattuk. A sír feltételezhetően a 31–32-es sávban kerülhetett elő. Az A sírral való összetartozása valószínű, de nem bizonyítható.

Homoksárga, szürkésfekete foltos, szabad kézzel formált *edény*. Gyengén kidolgozott anyagú, homokkal és apró kerámiatörmelékkel erősen soványított. Felülete repedezett, durván elmunkált, horpadásos, anyagmáz fedi. Rövid pereme kissé ferde, tölcésesen kihajló. Nyaka kis ívű, válla nincs, az edény nyaktól hengeres alakú, az egyenesen levágott talp kitüremkedik. Enyhén aszimmetrikus. Mag.: 14 cm, pátm.: 10,6 cm, fátm.: 8 cm.

1990/3-as gödör (G/9). Átm.: 100 cm, m.: nyesés 50 cm, gödör alja 85 cm. Levetett agancs feküdt a gödörben, 35 cm vastag betöltésen.

Szórvány gyöngyök

Szkrépeláda által kb. a 23-as sávból elvitt földből (1984). 1. Kék, téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hasáb alakú fényáteresztő *üvegyöngy töredékei*. ID.No. 3041. 2. Sötétbarna, sávosan pusztuló felületű, téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú *üvegyöngy töredékei*, hengeres furatának széle törött. H.: 0,72 cm, sz.: 0,6 cm, v.: 0,42 cm, furat átm.: 0,22 cm. ID.No. 3042. Összekeveredett gyöngyök. 1. Szürke, kopott, lyukacsos, matt felületű, hordó alakú *gyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,85–1,4 cm, átm.: 1,1–1,29 cm, furat átm.: 0,4–0,45 cm. ID.No.: 3043. 2. Sötét vörösesbarna, fényes felületen 5 domború, sárga dudoros és fehér irizáló felületű 5×-en hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, kónuszos furata bázisos. H.: 0,7 cm, átm.: 1,1–1,2 cm, furat átm.: 0,45–0,55 cm. ID.No: 4805. Elveszett. 3. Sötét vörösesbarna felületen négy, síkból kiugró fehér dudoros és okkersárgás barna szétfolyó 4×-en hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, bázisos furata hengeres. H.: 0,78–0,86 cm, átm.: 1,27–1,42 cm, furat átm.: 0,34 cm. ID.No: 5809. 3. Fekete, érdes, fényes felületen 4–4, síkból kiugró, fehér dudoros rátétdíszes, kétszeresen összetett, aszimmetrikus lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, bázisos, kónuszos furattal. H.: 1,25–1,37 cm, átm.: 1,17–1,52 – 1,18–1,35 cm, furat átm.: 0,32–0,44 cm. ID.No: 5836. 4. Sötétvörös felületen 4–4 fehér dudoros és körülöttük 4–4×-es lapos, okkersárga, kopott hurokfolyatott rátétdíszes, iker lapított gömb alakú *üvegyöngy*, egyik oldalán behúzódtott bázisú furata kónuszos. H.: 1,55–1,61 cm, átm.: 1,02–1,19–0,9–1,18 cm, furat átm.: 0,35–0,46 cm. ID.No: 5837. 5. Sötétvörös, fekete sávos felületen 4–4 (-1), síkból kiugró, fehér+áttetsző türkizkék kétrétegű szemes és 4–4 fehér vékonyan hurokfolyatott rátétdíszes, iker lapított gömb alakú törött opak *üvegyöngy*, bázisos furata kónuszos. H.: 1,26–1,41 cm, átm.: 0,9–1,37–0,97–1,27 cm, furat átm.: 0,32–0,35 cm. ID.No: 5838. 6. Sötétbarna, fényes felületen 4–4, síkból kiugró, fehér dudoros és okkersárga lapos 4–4×-en hurokfolyatott rátétdíszes, iker lapított gömb alakú opak *üvegyöngy*, egyik oldalán behúzó-

¹⁷¹ Gargács András, Szegvár, Lenin út 53.

dott bázisú furata kónuszos. H.: 1,72–1,8 cm, átm.: 1,11–1,39–1,21–1,59 cm, furat átm.: 0,32–0,47 cm. ID.No: 5839.

7. Sötétkék, lyukacsos, irizáló, kopott felületű, négyzetes átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú fényáteresztő *üveggyöngy*, bázisos hengeres furattal. H.: 0,83–0,93 cm, sz.: 0,68 cm, v.: 0,66 cm, furat átm.: 0,27 cm. ID.No: 5814.

8. Barnáslila, kopott, lyukacsos, sávosan pusztuló felületű, deformálódott, téglalap átmetszetű, lecsiszolt sarkú hosszú hasáb alakú áttetsző *üveggyöngy*, bázisos furata kónuszos. H.: 1,13–1,18 cm, sz.: 0,86 cm, v.: 0,65 cm, furat átm.: 0,31–0,32 cm. ID.No: 5815.

9. Sötétvörös, matt, lyukacsos felületen 5 lapos fehér dudoros és fehér 5×-en hurokfolyatott rátétdíszes, rövid henger alakú opak *üveggyöngy*, egyik oldalán bázisos furata kónuszos. H.: 0,83–0,94 cm, átm.: 1,1–1,14 cm, furat átm.: 0,38–0,44 cm. ID.No: 5816.

10. Sötét vörösesbarna, fényes felületen 4 domború fehér dudoros és fehér 4×-en hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, bázisos furata hengeres. H.: 0,8–0,85 cm, átm.: 1,21–1,42 cm, furat átm.: 0,39 cm. ID.No: 5817.

11. Fekete, matt, lyukacsos felületen 3 okkersárga dudoros rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, bázisos, hengeres furattal. H.: 0,74–0,8 cm, átm.: 1,08–1,19 cm, furat átm.: 0,43 cm. ID.No: 5818.

12. Sötétbarna felületen négy, síkból kiugró, fehér+áttetsző türkizkék kétrétegű dudoros (szemes) és barnás okkersárga 4×-en hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, egyik oldalán bázisos furata kónuszos. H.: 0,53–0,69 cm, átm.: 0,99–1,3 cm, furat átm.: 0,33–0,42 cm. ID.No: 5819.

13. Barnás okkersárga, foltos, kopott, matt felületű, korong alakú opak *üveggyöngy*, bázisos, kónuszos furattal. H.: 0,34–0,4 cm, átm.: 0,87 cm, furat átm.: 0,26–0,28 cm. ID.No: 5820.

14. Sötétbarna, kopott, lyukacsos felületen négy, síkból kiugró fehér dudoros és barnás okkersárga 4×-en hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, bázisos furata kónuszos. H.: 0,72 cm, átm.: 1,12–1,47 cm, furat átm.: 0,39–0,42 cm. ID.No: 5821.

15. Sötétvörös, lyukacsos, fényes felületen négy, síkból kiugró fehér+türkizkék kétrétegű szemes és fehér 4×-en hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,57–0,75 cm, átm.: 1,09–1,52 cm, furat átm.: 0,41–0,44 cm. ID.No: 3185.

16. Fekete, kopott, lyukacsos, matt felületen négy, síkból kiugró fehér+áttetsző világoskék kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, bázisos, hengeres furattal. H.: 0,84–0,88 cm, átm.: 1,06–1,41 cm, furat átm.: 0,38 cm. ID.No: 3186.

17. Barnás okkersárga, kopott, foltos, matt felületű, korong alakú opak *üveggyöngy*, hengeres, bázisos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,34–0,46 cm, átm.: 0,85 cm, furat átm.: 0,23 cm. ID.No: 3187.

18. Barnásfekete, kopott, lyukacsos felületen négy domború, fehér+barnásfekete, kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, bázisos, kónuszos furattal. H.: 0,74–0,82 cm, átm.: 1,16–1,44 cm, furat átm.: 0,37–0,41 cm. ID.No: 3188.

19. Barnás okkersárga, kopott, foltos, matt felületű, korong alakú opak *üveggyöngy*, hengeres, bázisos furattal. H.: 0,34–0,47 cm, átm.: 0,91–0,95 cm, furat átm.: 0,29 cm. ID.No: 3189.

20. Fekete, fényes felületen négy, síkból kiugró fehér+áttetsző világos türkizkék kétrétegű szemes rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, kónuszos furattal. H.: 0,55–0,6 cm, átm.: 0,91–1,37 cm, furat átm.: 0,46–0,48 cm. ID.No: 5800.

21. Sötétvörös, fényes, lyukacsos felületen 4 lapos, okkersárga pont és körülöttük 4×-es domború fehér hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, bázisos, hengeres furattal. H.: 0,8–0,83 cm, átm.: 1,03–1,08 cm, furat átm.: 0,44 cm. ID.No: 5801.

22. Fekete, kopott, lyukacsos, matt felületen négy, síkból kiugró fehér+fekete kétrétegű dudoros (szemes) rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, bázisos, kónuszos furattal. H.: 0,62–0,81 cm, átm.: 0,88–1,2 cm, furat átm.: 0,4–0,43 cm. ID.No: 5802.

23. Sötétvörös, törött felületen 4 fehér dudoros és 4×-es fehér hurokfolyatott rátétdíszes, iker lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, hengeres furattal. H.: 1,09–1,15 cm, átm.: 0,74–1,09 cm, furat átm.: 0,37 cm. ID.No: 5803.

24. Fekete, fényes, lyukacsos felületen 3 domború okkersárga dudoros és körülöttük 3×-os vékony, domború, fehér hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, egyik oldalán bázisos, kónuszos furattal. H.: 0,65–0,7 cm, átm.: 0,9–0,98 cm, furat átm.: 0,35–0,38 cm. ID.No: 5804.

25. Sötétvörös, fényes felületen 5 okkersárga dudoros és körülöttük 5×-ös fehér hurokfolyatott rátétdíszes, deformálódott, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, bázisos, kónuszos furattal. H.: 0,7–0,88 cm, átm.: 0,98–1,01 cm, furat átm.: 0,24–0,28 cm. ID.No: 5805.

26. Okkersárga, foltos, matt felületű, korong alakú opak *üveggyöngy*, kónuszos, bázisos furatában fekete elszíneződéssel. H.: 0,35–0,38 cm, átm.: 0,83–0,86 cm, furat átm.: 0,29–0,31 cm. ID.No: 5806.

27. Sötétbarna, fényes felületen 4 fehér+kék kétrétegű dudoros (szemes) és 4×-es barnásfehér hurokfolyatott rátétdíszes, lapított gömb alakú opak *üveggyöngy*, egyik oldalán bázisos, kónuszos furattal. H.: 0,5–0,58 cm, átm.: 0,83–1,06 cm, furat átm.: 0,31–0,35 cm. ID.No: 5807.

28. Világoszöld, érdes, kopott, lyukacsos felületű, deformálódott, rövid hasáb alakú áttetsző *üveggyöngy*, bázisos, kónuszos furattal. H.: 0,42–0,48 cm, sz.: 0,76 cm, v.: 0,78 cm, furat átm.: 0,36–0,39 cm. ID.No: 5808.

Azonosíthatatlan – az 540–570 közötti – sírból előkerült gyöngyök.

Kék, fényes felületen apró fehér és kisebb-nagyobb világoskék foltokon sötétvörös pont betétdíszes, közel gömb alakú áttetsző *üveggyöngy fél töredéke*. ID.No.: 1314.¹⁷² 4. Deformálódott, rövid henger alakú *üveggyöngy*, egyik oldalán behúzódozó bázisú furattal.

¹⁷² Anyagvizsgálatra kivéve.

FÜGGELÉK

A közel két évtizedig tartó megelőző ásatáson feltárt 36.000 m²-nyi területen 43 olyan objektum került elő, melyek korszakbesorolása kérdéses, mivel leletanyag nem került elő bennük. Az első évektől ezeket az ÉK–DNy-i tengelyű, téglalap alakú és a betöltésüknek az avar sírokkal való hasonlósága alapján az avar temető objektumai közé soroltuk. Mivel a feltárás folytatása során számuk ugyan nőtt, de mivel szinte egyvonalban, közel egymáshoz kerültek elő, kérdéses volt funkciójuk. A 675. objektum faltját metszette a 677., avar kori sír betöltése, de ekkor még csak kérdések merültek fel az üres, egyvonalban fekvő objektumok értelmezésénél. A feltehetően végső – kronológiai – magyarázatot a 958. objektum és a 955. számú sír helyzete adta meg, mivel az objektum téglalap alakú barnásszürke faltját egyértelműen vágta a szarmata sír körvonala. Ezek szerint – amennyiben a dombvonulat gerincén egyvonalban előkerült ÉK–DNy-i irányítású, téglalap alakú, a lelet nélküli gödrök összetartoznak – ezeket a szarmata időszak előtt ásták meg. Mivel egyik objektumból se került elő – ellentétben az avar és a 10–11. századi temető sírjaival – császárkori telephez köthető kerámiatöredék (se állatcsont), nagy a valószínűsége annak, hogy a gödörös kialakítása a település életét is megelőző időszakban történt.

A fentiek értelmében egyik, a területen nyomott hagyó korszakhoz se sorolhatóak be se ezek az objektumok, de közlésüket szükségesnek látom, ezért röviden ismertetem őket.

A FELTÁRT OBJEKTUMOK JEGYZÉKE (441–442. kép)

19. *obj.* (F/27; 10. kép 1). T.: ÉK–DNy, 55–235°. H.: 185 cm, sz.: 80–90 cm, m.: 40 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú gödör barna betöltése egynemű volt. Oldalfalai függőleges, a két hosszoldala enyhén ívelt kialakítású volt. A közepén 140 cm hosszúságban és 25 cm szélességben egy 5–7 cm mély, árokszerű mélyedés volt.

20. *obj.* (F/20; 10. kép 2). T.: ÉK–DNy, 40–220°. H.: 155 cm, sz.: 70 cm, m.: 40 cm. A téglalap alakú gödör északkeleti vége ívelt, délnyugati sarka lekerekített, barna betöltése egynemű volt. Oldalfalai függőlegesek, délkeleti oldala enyhén ívelt. A gödör délkeleti felében egy 100 cm hosszú, 41 cm szélességű, háromszög alakú, 12 cm-es mélyedés volt.

21. *obj.* (F/27; 10. kép 3). T.: ÉK–DNy, 55–235°. H.: 170 cm, sz.: 100 cm, m.: 40 cm. A téglalap alakú gödör északkeleti vége egyenes, délnyugati vége ívelt, barna betöltése egynemű, oldalfalai függőlegesek, délkeleti oldala enyhén ívelt kialakítású volt. A gödör közepén egy 145 cm hosszú, 60 cm szélességű és 25 cm-es mélyedés volt.

22. *obj.* (F/26; 10. kép 4). T.: ÉK–DNy, 45–225°. H.: 180 cm, sz.: 70 cm, m.: 35 cm. A téglalap alakú gödör mindkét vége enyhén ívelt, lekerekített sarkú, barna betöltése egynemű, jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajban. Oldalfalai függőlegesek, délkeleti oldala enyhén homorú kialakítású volt. A gödör északkeleti és északnyugati oldala mellett mintegy 10 cm szélességben 10 cm-es mélyedés volt.

106. *obj.* (F/16) T.: ÉK–DNy, 56–236°. H.: 190 cm, sz.: 95 cm, m.: 10 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú gödör szürkésfekete faltja bizonytalan körvonallal jelentkezett a humusz és az agyagos altalaj közötti vadaltalajban. Nyugati sarkában kisebb méretű, de hasonló betöltésű, megkülönböztethető körvonallú beásás volt.

117. *obj.* (F/15). T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. H.: 150 cm, sz.: 50 cm, m.: 40 cm. A téglalap alakú, lekerekített végű és függőleges falú gödör szürkésbarna faltja jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajtól. A gödör északkeleti és délnyugati végében egy-egy 20 cm mély és 15–30 cm hosszú padka volt.

119. *obj.* (F/15–16). T.: KÉK–NyDny, 60–240°. H.: 135 cm, sz.: 65 cm, m.: 20 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú, függőleges falú gödör egységes feketésszürke foltja markánsan kirajzolódott a sárgásbarna altalajban.

120. *obj.* (F/16). T.: KÉK–NyDny, 59–239°. H.: 125 cm, sz.: 65 cm, m.: 28 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú gödör feketésszürke foltja markánsan kirajzolódott a sárgásbarna altalajban. A függőleges falú gödör északnyugati oldalánál 10 cm mélyen 15 cm széles padka volt.

122. *obj.* (F/16) T.: KÉK–NyDny, 62–242°. H.: 160 cm, sz.: 75–80 cm, m.: 25 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú gödör szürkésbarna foltja jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajtól. A gödör délnyugati végében 30 cm hosszú, 10 cm mély padka volt.

136. *obj.* (F/18). T.: ÉK–Dny, 48–228°. H.: 140 cm, sz.: 55–60 cm, m.: 10 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú gödör egynemű szürkésbarna foltként jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajtól.

138. *obj.* (F/18–19). T.: ÉK–Dny, 53–233°. H.: 175 cm, sz.: 65–70 cm, m.: 35 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú gödör egynemű szürkésbarna foltként jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajban.

157. *obj.* (F/15). T.: KÉK–NyDny, 62–242°. H.: 140 cm, sz.: 65–70 cm, m.: 15 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú gödör foltja egységes szürkésbarna elszíneződéssel jelentkezett a sárgásbarna altalajban. A gödör két oldalán és az délnyugati végében 8–10 cm mély padka volt.

159. *obj.* (F/15). T.: KÉK–NyDny, 62–242°. H.: 125 cm, sz.: 75 cm, m.: 30 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú, hosszában teknős aljú gödör foltja egységes szürkésbarna elszíneződéssel jelentkezett a sárgásbarna altalajban.

250. *obj.* (F/14). T.: ÉK–Dny, 56–236°. H.: 140 cm, sz.: 55 cm, m.: 75 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú gödör barnásszürke foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon.

265. *obj.* (F/14). T.: ÉK–Dny, 50–230°. H.: 190 cm, sz.: 67 cm, m.: 25 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú barnásszürke folt markánsan kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon.

269. *obj.* (F/14). T.: ÉK–Dny, 50–230°. H.: 145 cm, sz.: 70 cm, m.: 20 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú folt barnásszürke betöltése jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajban.

285. *obj.* (F/13). T.: ÉK–Dny, 50–230°. H.: 168 cm, sz.: 52 cm, m.: 36 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú gödör barnásszürke foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon.

305. *obj.* (F/12). T.: ÉK–Dny. H.: 115 cm, sz.: 50 cm, m.: 56 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú gödör barnásszürke foltja határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon. A két hosszanti oldalán kialakított padka 18 cm mélyen 12–14 cm széles volt.

308. *obj.* (F/12). T.: ÉK–Dny, 50–230°. H.: 160 cm, sz.: 66 cm, m.: 48 cm. A teknős aljú gödör téglalap alakú, lekerekített sarkú barnásszürke foltja határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon.

312. *obj.* (F/13). T.: ÉK–Dny, 54–234°. H.: 150 cm, sz.: 50 cm, m.: 25 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú gödör barnásszürke foltja határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon.

320. *obj.* (F/13). T.: ÉK–Dny, 54–234°. H.: 150 cm, sz.: 75 cm, m.: 35 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú gödör barnásszürke foltja határozott körvonallal jelentkezett a sárgásbarna agyagos altalajon.

428. *obj.* (F/11). T.: ÉK–Dny. H.: 155 cm, sz.: 60 cm, m.: 30 cm. A téglalap alakú, lekerekített végű gödör barnásszürke betöltése jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajon.

461. *obj.* (F/12). T.: KÉK–NyDny, 60–240°. H.: 180 cm, sz.: 50 cm, m.: 25 cm. A téglalap alakú, lekerekített végű gödör barnásszürke betöltése jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajon.

503. *obj.* (F/11). T.: KÉK–NyDny, 60–240°. H.: 175 cm, sz.: 85 cm, m.: 30 cm. A téglalap alakú, lekerekített végű gödör barnásszürke betöltése jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajban. A gödör a két hosszoldalán 15 cm mélyen 13–15 cm-re beszűkült.

529. *obj.* (F/11). T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. H.: 170 cm, sz.: 70 cm, m.: 70 cm. A téglalap alakú, lekerekített végű gödör barnásszürke betöltése jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajban.
611. *obj.* (F/10). T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. H.: 180 cm, sz.: 65 cm, m.: 45 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú gödör barnásszürke foltja határozott körvonallal rajzolódott ki a sárgásbarna agyagos altalajon.
664. *obj.* (F/9). T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. H.: 173 cm, sz.: 65–70 cm, m.: 75 cm. A téglalap alakú, lekerekített végű gödör barnásszürke betöltése jól elvált a sárgásbarna agyagos altalajban.
675. *obj.* (F/9). T.: ÉK–DNy, 50–230°. H.: 140 cm, sz.: 45 cm, m.: 42 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú gödör barnásszürke foltjának az a része, amelyet a 677. számú avar sír foltja nem fedett le, határozott körvonallal rajzolódott ki a sárgásbarna agyagos altalajon.
691. *obj.* (F/10). T.: ÉK–DNy, 50–230°. H.: 160 cm, sz.: 60 cm, m.: 60 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú gödör barnásszürke betöltése jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon.
790. *obj.* (F/8). T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. H.: 150 cm, sz.: 75 cm, m.: 35 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú gödör barnásszürke betöltése jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajban.
826. *obj.* (F/7–8). T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. H.: 150 cm, sz.: 70 cm, m.: 25 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú gödör barnásszürke betöltése jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajban.
827. *obj.* (E/7) T.: KÉK–NyDNy, 65–245°. H.: 180 cm, sz.: 50 cm, m.: 15 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú gödör barnásszürke betöltése jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajban.
856. *obj.* (E–F/6). T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. H.: 140 cm, sz.: 80 cm, m.: 20 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú gödör barnásszürke foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon.
857. *obj.* (E–F/6). T.: KÉK–NyDNy, 60–240°. H.: 140 cm, sz.: 80 cm, m.: 20 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú gödör barnásszürke foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon.
922. *obj.* (E/4–5). T.: ÉK–DNy. H.: 160 cm, sz.: 60 cm, m.: 30 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú gödör barnásszürke foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon.
942. *obj.* (E/3). T.: ÉK–DNy. H.: 120 cm, sz.: 80 cm, m.: 15 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú gödör barnásszürke foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon.
943. *obj.* (E/3). T.: ÉK–DNy. H.: 80 cm, sz.: 120 cm, m.: 15 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú gödör barnásszürke foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon.
947. *obj.* (E/3). T.: ÉK–DNy. H.: 118 cm, sz.: 65 cm, m.: 30 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú gödör barnásszürke foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon.
956. *obj.* (E/2–3). T.: ÉK–DNy. H.: 160 cm, sz.: 100 cm, m.: 45 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú gödör barnásszürke foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon.
957. *obj.* (E/2). T.: ÉK–DNy. H.: 110 cm, sz.: 90 cm, m.: 40 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú gödör barnásszürke foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon.
958. *obj.* (E/2). T.: ÉK–DNy. H.: 130 cm, sz.: 90 cm, m.: 35 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú gödör barnásszürke foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon. Foltját vágta a 955. számú szarmata sír.
959. *obj.* (E/2). T.: ÉK–DNy. H.: 140 cm, sz.: 80 cm, m.: 35 cm. A téglalap alakú, lekerekített sarkú gödör barnásszürke foltja jól kirajzolódott a sárgásbarna agyagos altalajon.

IRODALOM

- BENDE–LŐRINCZY 1997 Bende L. – Lőrinczy G.: A szegvár-oromdűlői 10–11. századi temető (Das Gräberfeld von Szegvár-Oromdűlő aus dem 10. bis 11. Jahrhundert). *Móra Ferenc Múzeum Évkönyve – Studia Archaeologica* 3 (1997) 201–286.
- CSIKY 2020 Csiky G.: A szegvár-oromdűlői avar temető közelharci fegyverei (vágó- és szúrófegyverek) (The close combat weapons of the Avar period cemetery of Szegvár-Oromdűlő [side arms and stabbing weapons]). In: A szegvár-oromdűlői temető és a Tiszántúl kora avar időszaka (The early Avar period of the Szegvár-Oromdűlő cemetery and the Trans-Tisza region). *Studia ad Archaeologiam Pazmaniensia – A PPKE BTK Régészettudományi Intézetének kiadványai (Archaeological Studies of PPCU Institute of Archaeology)* 15. Szerk.: Lőrinczy G. – Major B. – Türk A. Budapest 2020.
- DOBÓ 1997 Dobó B.: Régészeti tárgyak „in situ” felvétele és dokumentálása (A szegvár-oromdűlői kora avar kori veretes öv bontása). In: *Múzeumi Kutatások Csongrád megyében 1995/1996*. Szeged 1997, 71–78.
- ISTVÁNOVITS–LŐRINCZY–PINTYE 2005 Istvánovits E. – Lőrinczy G. – Pintye G.: A szegvár-oromdűlői császárkori telep (Die frühkaiserzeitlichen Siedlung von Szegvár-Oromdűlő). *Móra Ferenc Múzeum Évkönyve – Studia Archaeologica* 11 (2005) 51–114.
- LŐRINCZY 1985 Lőrinczy G.: Szegvár-Szőlőkálja X. századi temetője (Das Gräberfeld von Szegvár-Szőlőkálja aus dem 10. Jh). *Communicationes Archaeologicae Hungariae* 1985, 141–162.
- LŐRINCZY 1991 Lőrinczy G.: A szegvár-oromdűlői kora avarkori temető 1. sírja (Das Grab 1 des frühawarenzeitlichen Gräberfeldes von Szegvár-Oromdűlő). *Móra Ferenc Múzeum Évkönyve* 1984/85-2 (1991) 127–154.
- LŐRINCZY 1993 Lőrinczy, G.: Vorläufiger Bericht über die Freilegung des Gräberfeldes aus dem 6.–7. Jahrhundert in Szegvár-Oromdűlő. Weitere Daten zur Interpretierung und Bewertung der partiellen Tierbestattungen in der frühen Avarzeit. *Communicationes Archaeologicae Hungariae* 1993, 51–96.
- LŐRINCZY 1995 Lőrinczy G.: Fülkesírok a szegvár-oromdűlői kora avar kori temetőből. Néhány megjegyzés a fülkesíros temetkezések változatairól, kronológiájáról és területi elhelyezkedéséről (Stollengräber im frühawarenzeitliche Gräberfeld von Szegvár-Oromdűlő. Beiträge zu den Varianten, zu Chronologie und territorialen Lage der Stollengräber). *Móra Ferenc Múzeum Évkönyve – Studia Archaeologica* 1 (1995) 399–416.
- LŐRINCZY 1998 Lőrinczy G.: Kelet-európai steppei népesség a 6–7. századi Kárpát-medencében. Régészeti adatok a Tiszántúl kora avar kori betelepüléséhez (Osteuropäische Steppenbevölkerung im 6. und 7. Jahrhundert im Karpatenbecken. Archäologische Beiträge zur frühawarenzeitlichen Einsiedlung des Gebietes jenseits der Theiß). *Móra Ferenc Múzeum Évkönyve – Studia Archaeologica* 4 (1998) 343–372.
- LŐRINCZY 2017 Lőrinczy, G.: Frühawarenzeitliche Bestattungssitten im Gebiet der Grossen Ungarischen Tiefebene östlich der Theiss. Archäologische Angaben und Bemerkungen zur Geschichte der Region im 6. und 7. Jahrhundert. *Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae* 68 (2017) 137–170.
- LŐRINCZY 2018 Lőrinczy G.: A szegvár-sápoldali 7. századi sírcsoport (Eine Gräbergruppe des 7. Jahrhunderts von Szegvár-Sápoldal). *Archaeologiai Értesítő* 143 (2018) 51–84.
- LŐRINCZY é. n. Szegvár területének X–XI. századi településtörténeti vázlata. *Múzeumi kutatások Csongrád megyében 1986*. Szeged é. n. 44–51.
- LŐRINCZY–SOMOGYI 2018 Lőrinczy, G. – Somogyi, P.: Archäologische Aussagen Zur Geschichte der Grossen Ungarischen Tiefebene Östlich der Theiss im 6. und 7. Jahrhundert. Grab 33 des frühawaren-

- zeitlichen Gräberfeldes Von Szegvár-Oromdűlő. In: Drauschke, J. – Kislinger, E. – Kühtreiber, K. – Kühtreiber T. – Scharrer-Liška, G. – Vida, T. (Hrsg.): *Lebenswelten Zwischen Archäologie Und Geschichte Festschrift Für Falko Daim Zu Seinem 65. Geburtstag*. MONOGRAPHIEN des RGZM Band 150. Mainz 2018, 231–250.
- LŐRINCZY–STRAUB 2004 Lőrinczy G. – Straub P.: Újabb adatok az avar kori szűrőkanalak értékeléséhez II. (Neue Angaben zur Bewertung der awarenzeitlichen Sieblöffel II.). *Móra Ferenc Múzeum Évkönyve – Studia Archaeologica* 10 (2004) 305–337.
- LŐRINCZY–STRAUB 2005 Lőrinczy G. – Straub P.: Alpi típusú övgarnitúra a szegvár-oromdűlői 81. sírból (Alpine-type set from Szegvár-Oromdűlő, grave 81). *Zalai Múzeum* 14 (2005) 137–167.
- LŐRINCZY–STRAUB 2005a Lőrinczy G. – Straub P.: Újabb adatok az avar kori szűrőkanalak értékeléséhez III. (Neue Angaben zur Bewertung der awarenzeitlichen Sieblöffel III.). *Móra Ferenc Múzeum Évkönyve – Studia Archaeologica* 11 (2005) 127–145.
- LŐRINCZY–SZALONTAI 1993 Lőrinczy G. – Szalontai Cs.: Újabb régészeti adatok Csongrád megye területének 6–11. századi településtörténetéhez I. (Archäologische Beiträge zur Siedlungsgeschichte des Komitats Csongrád im 6.–11. Jahrhundert). *Herman Ottó Múzeum Évkönyve* 30–31/2 (1993) 279–320.
- MARCSIK 2020 Marcsik A.: Szegvár-Oromdűlő avar kori lelőhely humán csontanyaga. Újabb adatok az Alföld avar kori népességéhez (The Avar Age human skeletal remains at the site Szegvár-Oromdűlő. (Newer data to the Avar Age populations on the Great Hungarian Plain). In: A szegvár-oromdűlői temető és a Tiszántúl kora avar időszaka (The early Avar period of the Szegvár-Oromdűlő cemetery and the Trans-Tisza region) *Studia ad Archaeologiam Pazmaniensia – A PPKE BTK Régészettudományi Intézetének kiadványai (Archaeological Studies of PPCU Institute of Archaeology)* 15. Szerk.: Lőrinczy G. – Major B. – Türk A. Budapest 2020.
- PÁSZTOR 1996 Pásztor A.: A magyarországi kora és közép avar kori gyöngyök tipológiai vizsgálata (Typologische Untersuchung der früh- und mittelawarischen Perlen aus Ungarn). *Móra Ferenc Múzeum Évkönyve – Studia Archaeologica* 2 (1996) 195–220.
- PÁSZTOR 2020 Pásztor A.: A szegvár-oromdűlői avar kori temető gyöngyleletei (Beads from the Avar period cemetery of Szegvár-Oromdűlő). In: A szegvár-oromdűlői temető és a Tiszántúl kora avar időszaka (The early Avar period of the Szegvár-Oromdűlő cemetery and the Trans-Tisza region). *Studia ad Archaeologiam Pazmaniensia – A PPKE BTK Régészettudományi Intézetének kiadványai (Archaeological Studies of PPCU Institute of Archaeology)* 15. Szerk.: Lőrinczy G. – Major B. – Türk A. Budapest 2020.
- SOMOGYI 1997 Somogyi, P.: Byzantinische Fundmünzen der Awarenzeit. *Monographien zur Frühgeschichte und Mittelalterarchäologie* 5. Wagner, Innsbruck 1997.
- TUGYA–STEWART 2020 Tugya B. – Stewart, J.: A szegvár-oromdűlői kora avar kori temető tojásmaradványainak elemzése (The analysis of the egg remains from the early Avar period cemetery of Szegvár-Oromdűlő). In: A szegvár-oromdűlői temető és a Tiszántúl kora avar időszaka (The early Avar period of the Szegvár-Oromdűlő cemetery and the Trans-Tisza region). *Studia ad Archaeologiam Pazmaniensia – A PPKE BTK Régészettudományi Intézetének kiadványai (Archaeological Studies of PPCU Institute of Archaeology)* 15. Szerk.: Lőrinczy G. – Major B. – Türk A. Budapest 2020.
- VIDA 1999 Vida, T.: Die awarenzeitliche Keramik I. Früh- und Mittelawarenzeit, 6./7. Jh. *Varia Archaeologica Hungarica* 8. Hrsg.: Bálint, Cs. Berlin–Budapest 1999.
- VIDA 2020 Sírkerámia a szegvár-oromdűlői avar kori temetőben (Grave pottery in the Avar period cemetery of Szegvár-Oromdűlő). In: A szegvár-oromdűlői temető és a Tiszántúl kora avar időszaka (The early Avar period of the Szegvár-Oromdűlő cemetery and the Trans-Tisza region). *Studia ad Archaeologiam Pazmaniensia – A PPKE BTK Régészettudományi Intézetének kiadványai (Archaeological Studies of PPCU Institute of Archaeology)* 15. Szerk.: Lőrinczy G. – Major B. – Türk A. Budapest 2020.

VÖRÖS 2020 Vörös I.: Szegvár-Oromdűlő kora avar kori temető archaeozoológiai vizsgálata (Archaeozoological analysis of the early Avar period cemetery of Szegvár-Oromdűlő). In: A szegvár-ormdűlői temető és a Tiszántúl kora avar időszaka (The early Avar period of the Szegvár-Oromdűlő cemetery and the Trans-Tisza region). *Studia ad Archaeologiam Pazmaniensia – A PPKE BTK Régészettudományi Intézetének kiadványai (Archaeological Studies of PPCU Institute of Archaeology)* 15. Szerk.: Lőrinczy G. – Major B. – Türk A. Budapest 2020.

RÖVIDÍTÉSJEGYZÉK

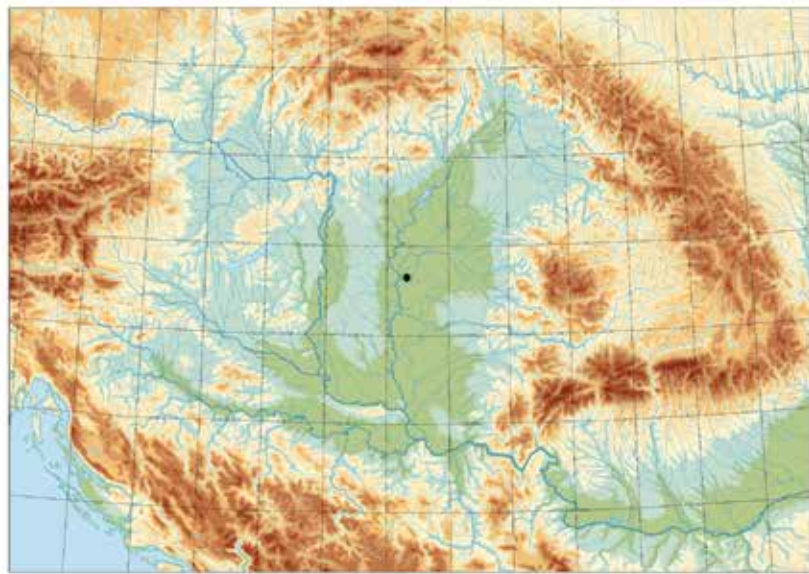
átm.	átmérő
fátm.	fenékátmérő
h.	hosszúság
kbátm.	köpű belső átmérő
kh.	köpű hosszúság
KJM	Kosztai József Múzeum
kkátm.	köpű külső átmérő
ltsz.	leltári szám
m.	mélység
mag.	magasság
mell.	melléklet
mh.	markolat hosszúság
msz.	markolat szélesség
mv.	markolat vastagság
pátm.	peremátmérő
psz.	penge szélesség
pv.	penge vastagság
s.	súly
sz.	szélesség
szerk.	szerkesztő
T.	tájékozás
v.	vastagság

ΚΕΠΤΑΒΛΑΚ

1

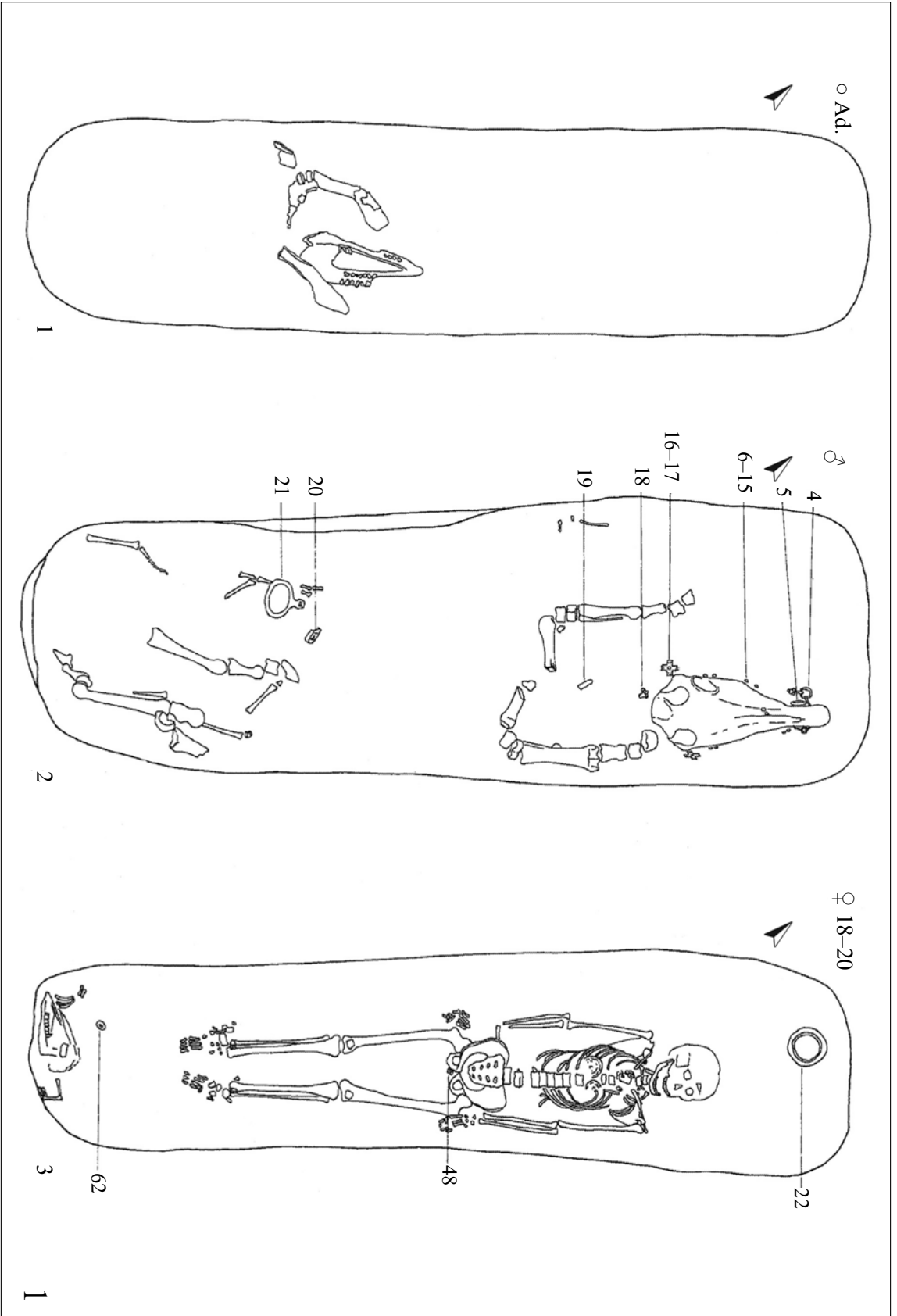

2

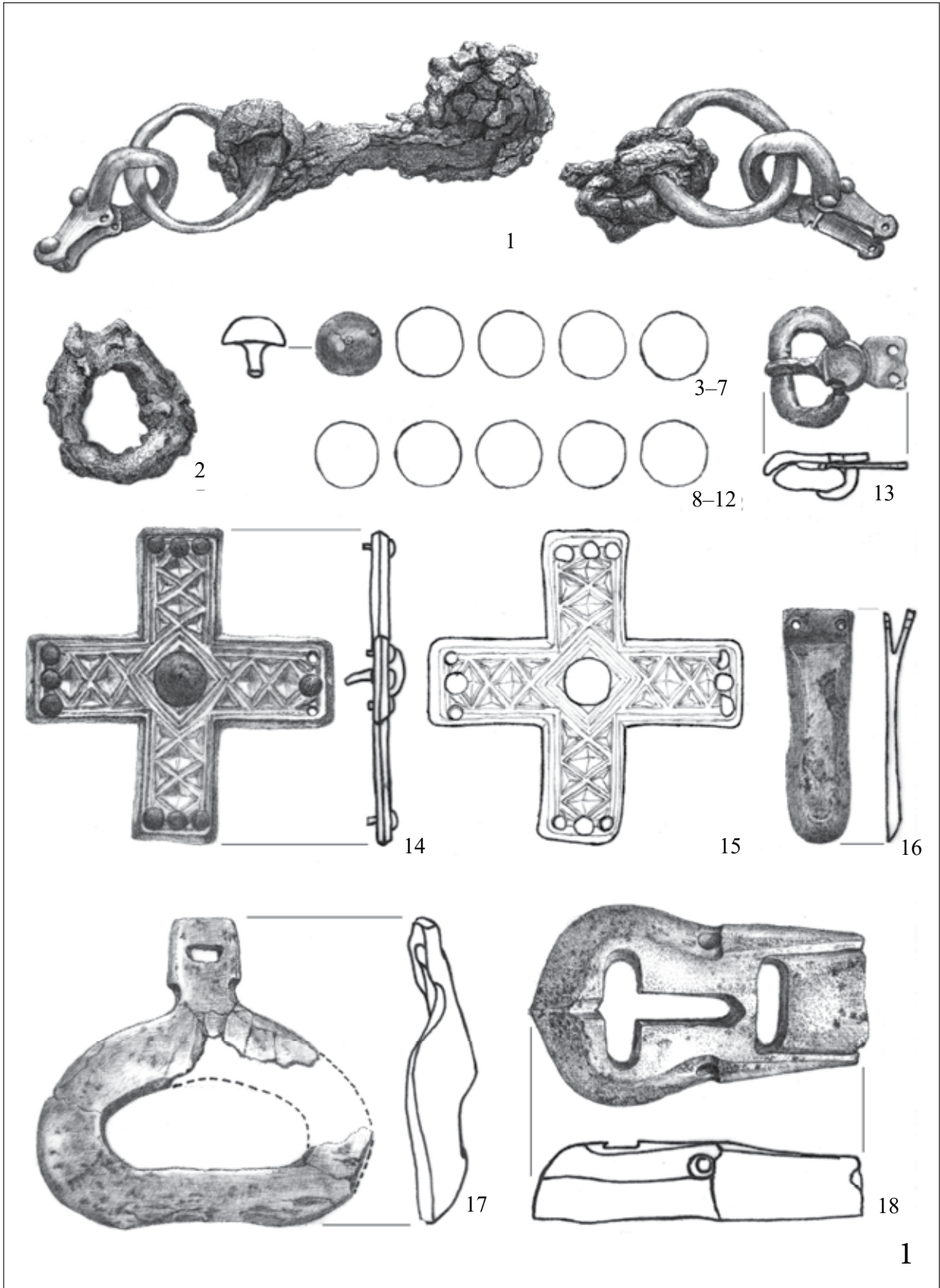

3

1. kép. 1. Szegvár; 2: A temető helye; 3: A feltárt terület
 Fig. 1: 1. Szegvár; 2: The location of the site; 3: The excavated area

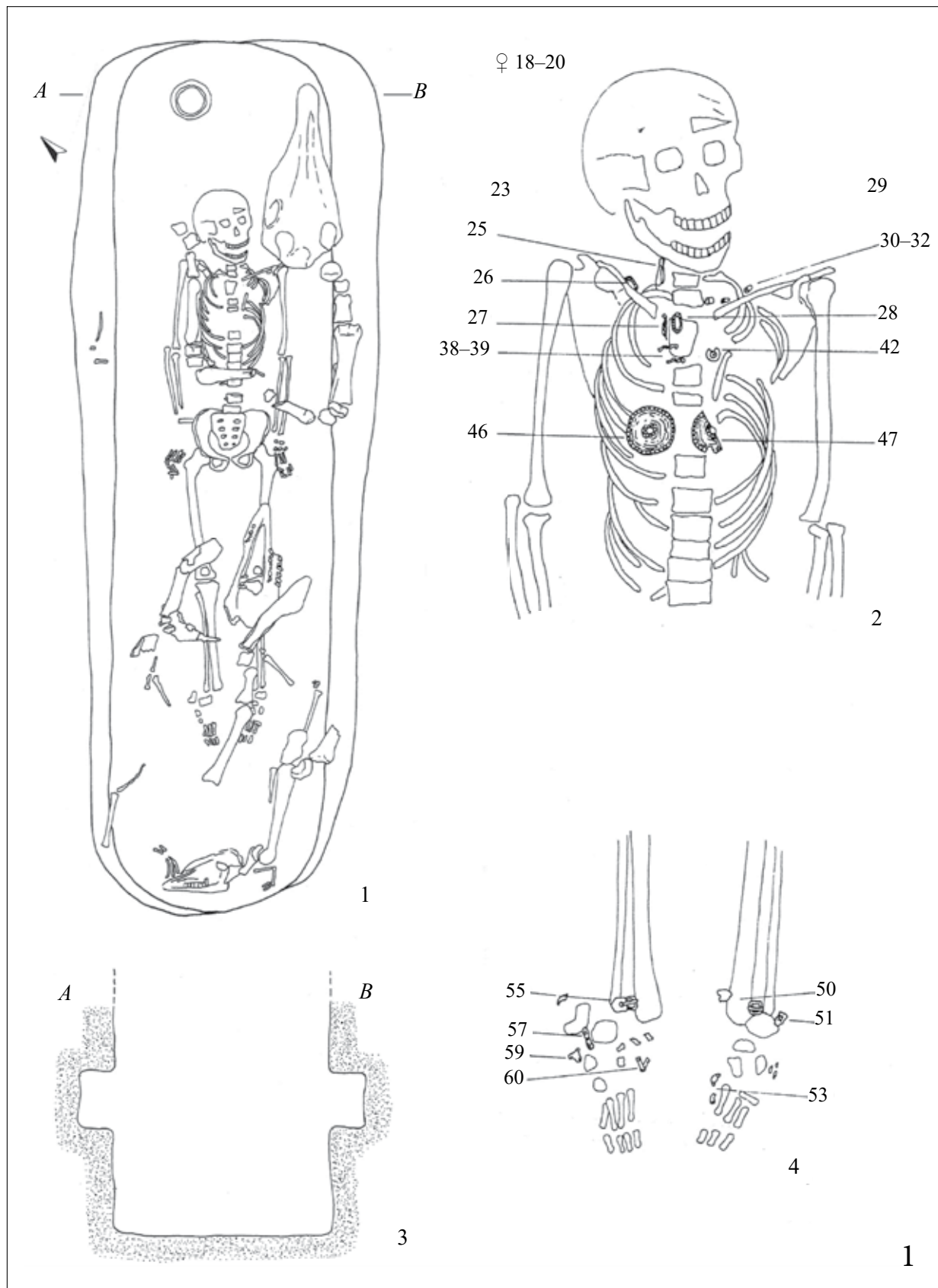

2. kép. Szegvár-Oromdűlő 1. sír
Fig. 2. Szegvár-Oromdűlő Grave 1.

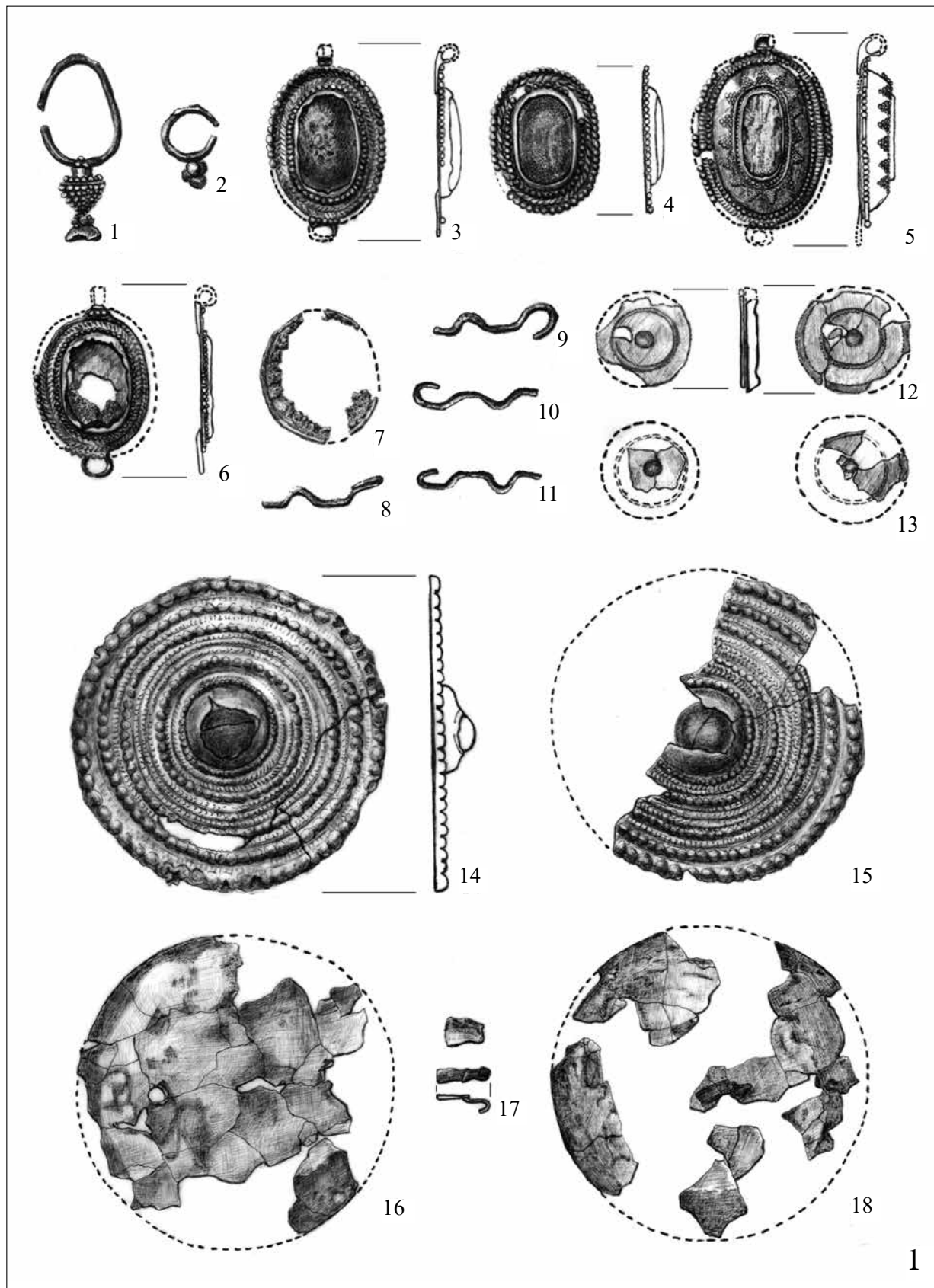

3. kép. Szegvár-Oromdűlő 1. sír
 Fig. 3. Szegvár-Oromdűlő Grave 1. M: 1-16, 18: 1:1; 17: 1:2

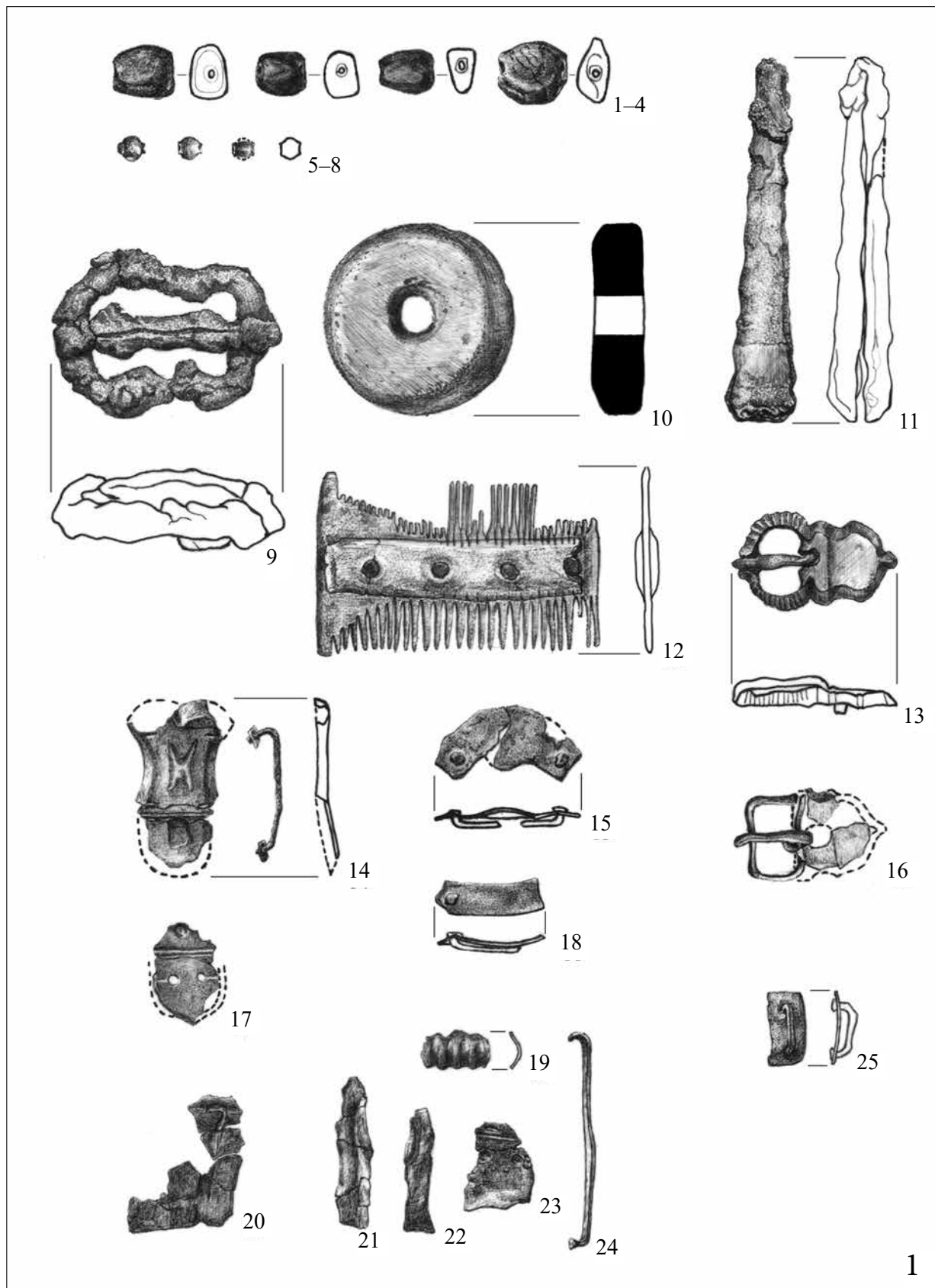

4. kép. Szegvár-Oromdűlő 1. sír
 Fig. 4. Szegvár-Oromdűlő Grave 1.

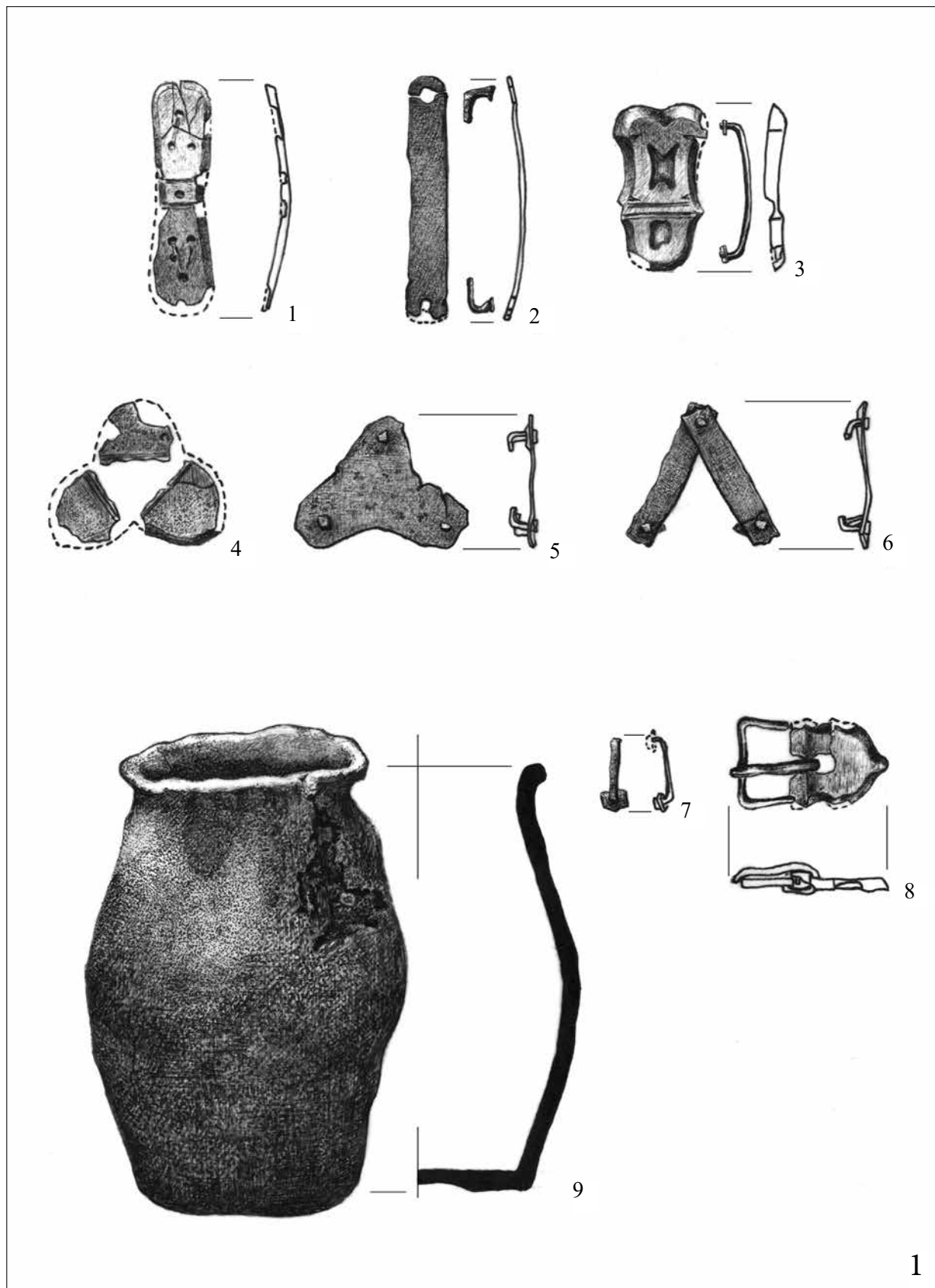

5. kép. Szegvár-Oromdűlő 1. sír
 Fig. 5. Szegvár-Oromdűlő Grave 1. M: 1:1

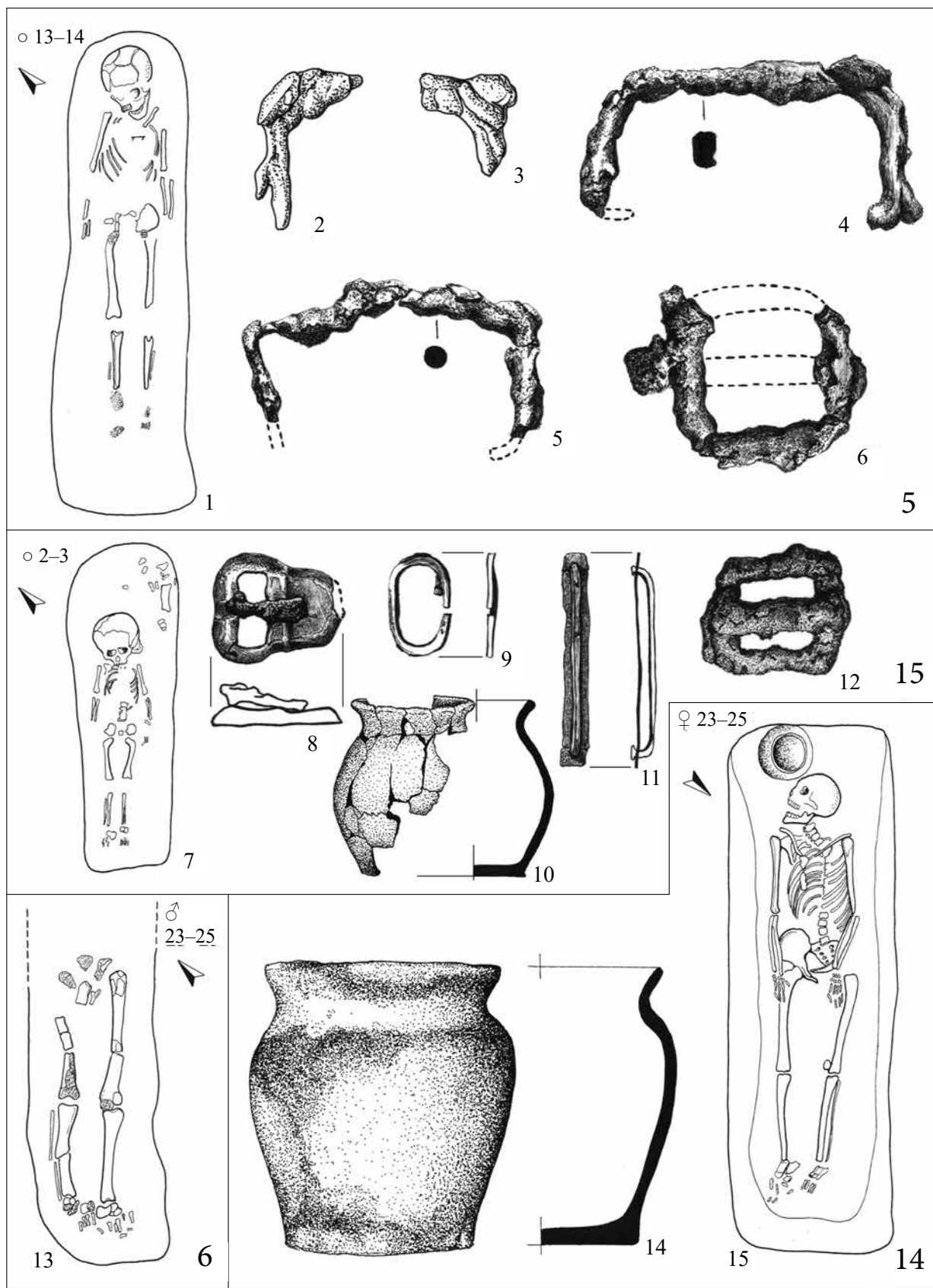

6. kép. Szegvár-Oromdűlő 1. sír
 Fig. 6. Szegvár-Oromdűlő Grave 1. M: 1:1

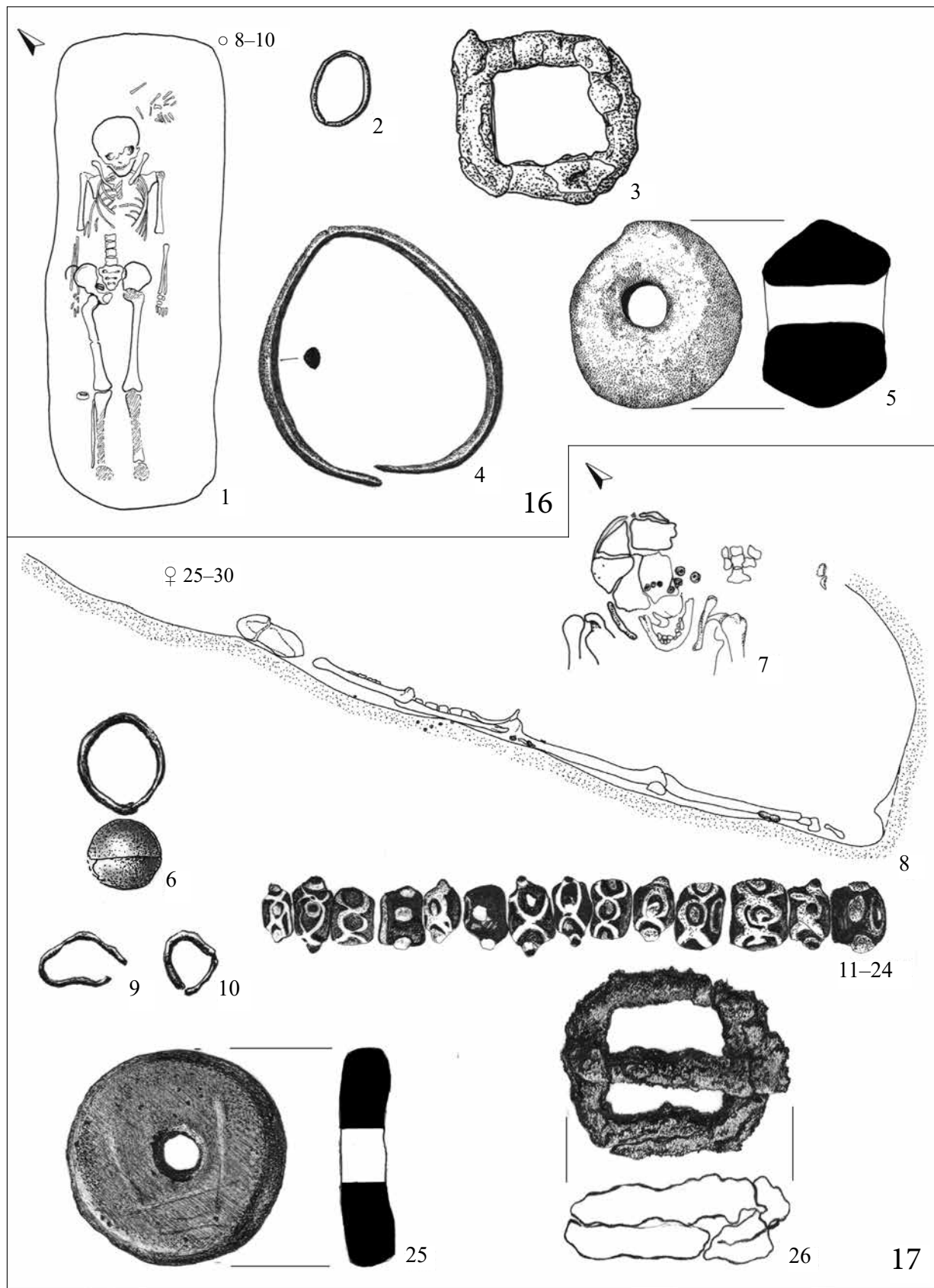

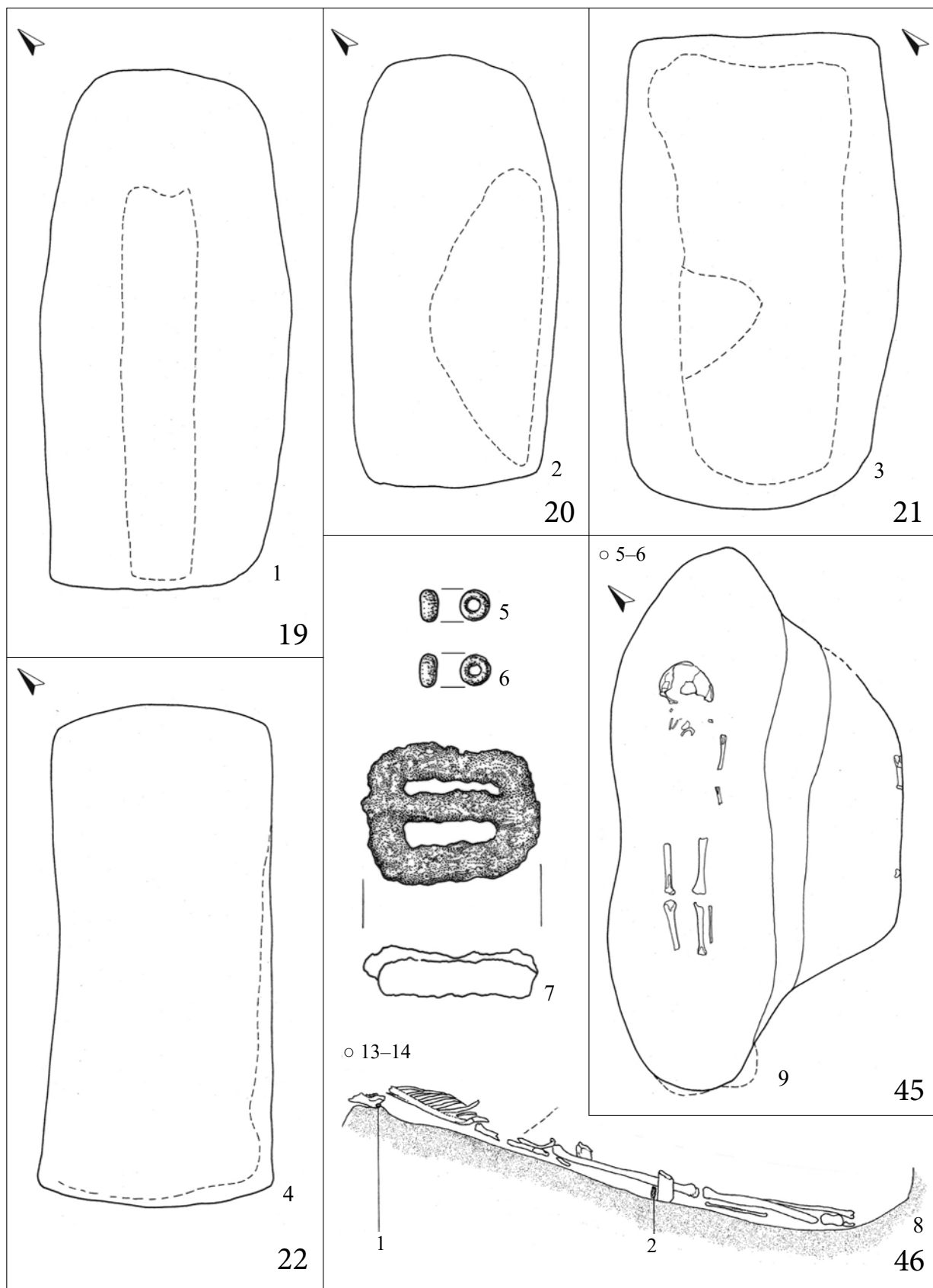
7. kép. Szegvár-Oromdűlő 1. sír
 Fig. 7. Szegvár-Oromdűlő Grave 1. M: 1–8: 1:1; 9: 1:2

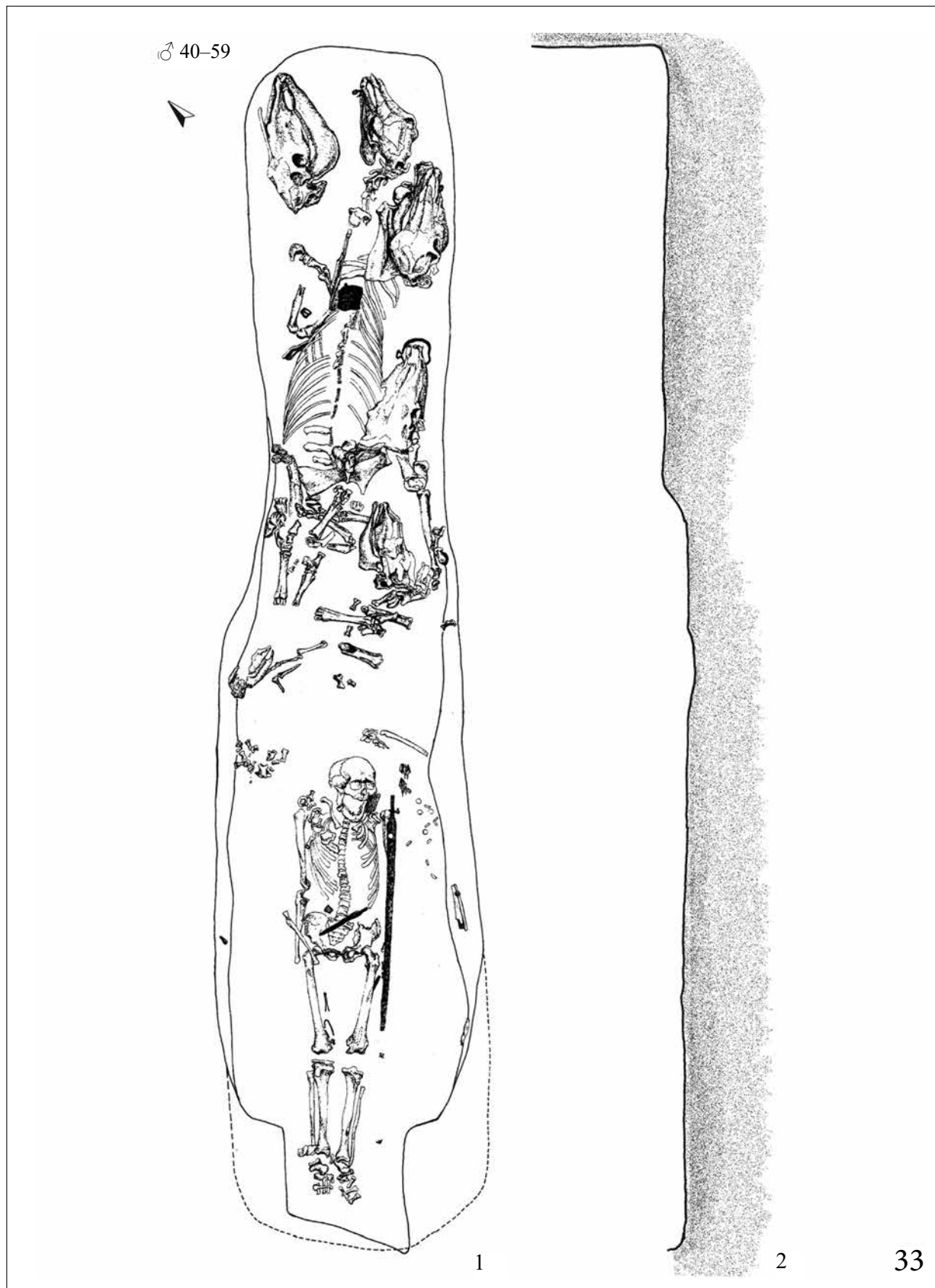
8. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1–6: 5. sír; 7–12: 15. sír; 13: 6. sír; 14–15: 14. sír
 Fig. 8. Szegvár-Oromdűlő. 1–6: Grave 5; 7–12: Grave 15; 13: Grave 6; 14–15: Grave 14. M: 2–6, 11–12: 1:1;
 10, 14: 1:4

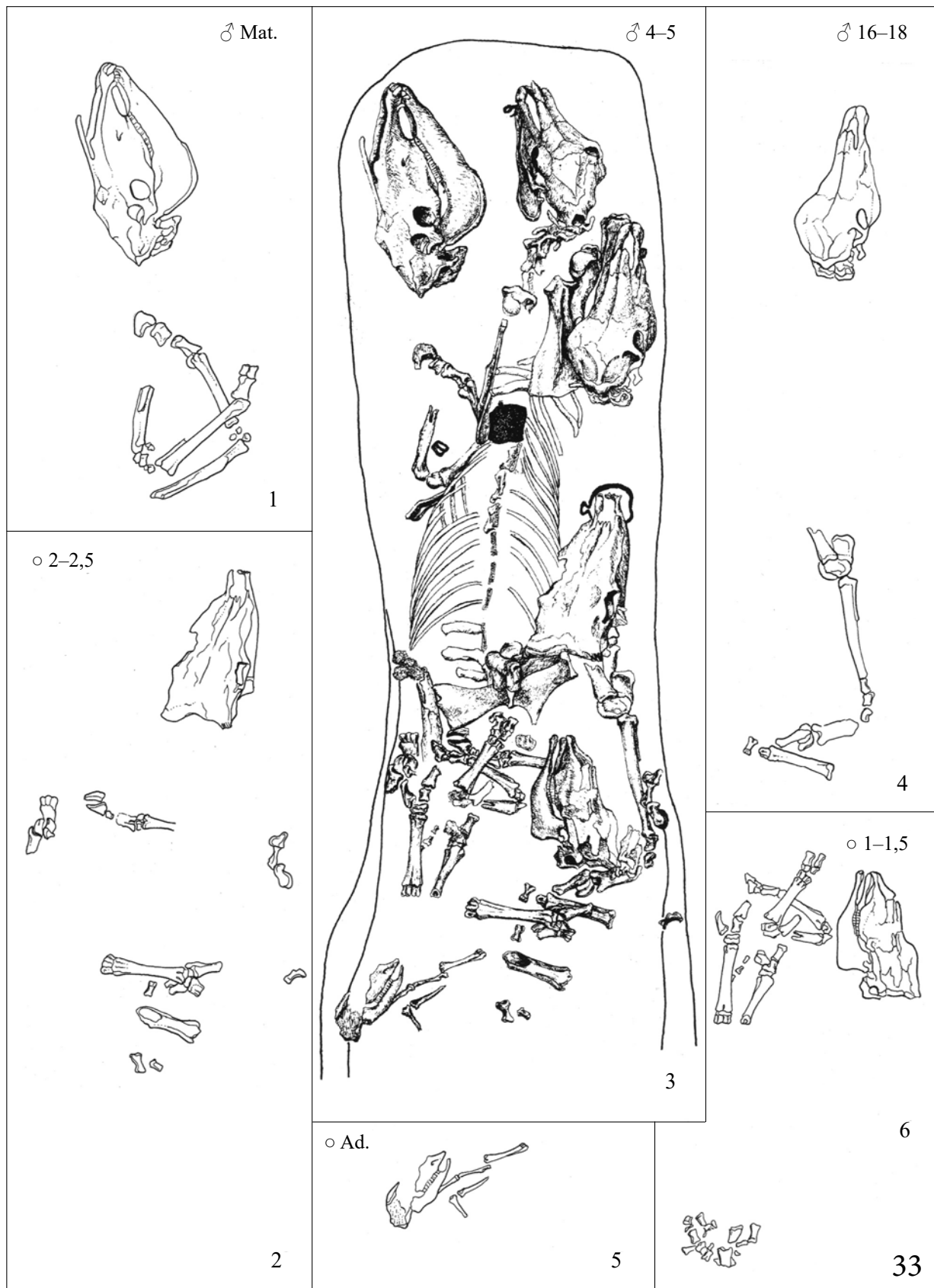
9. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-5: 16. sír; 6-26: 17. sír
 Fig. 9. Szegvár-Oromdűlő. 1-5: Grave 16; 6-26: Grave 17. M: 2-6, 9-26: 1:1

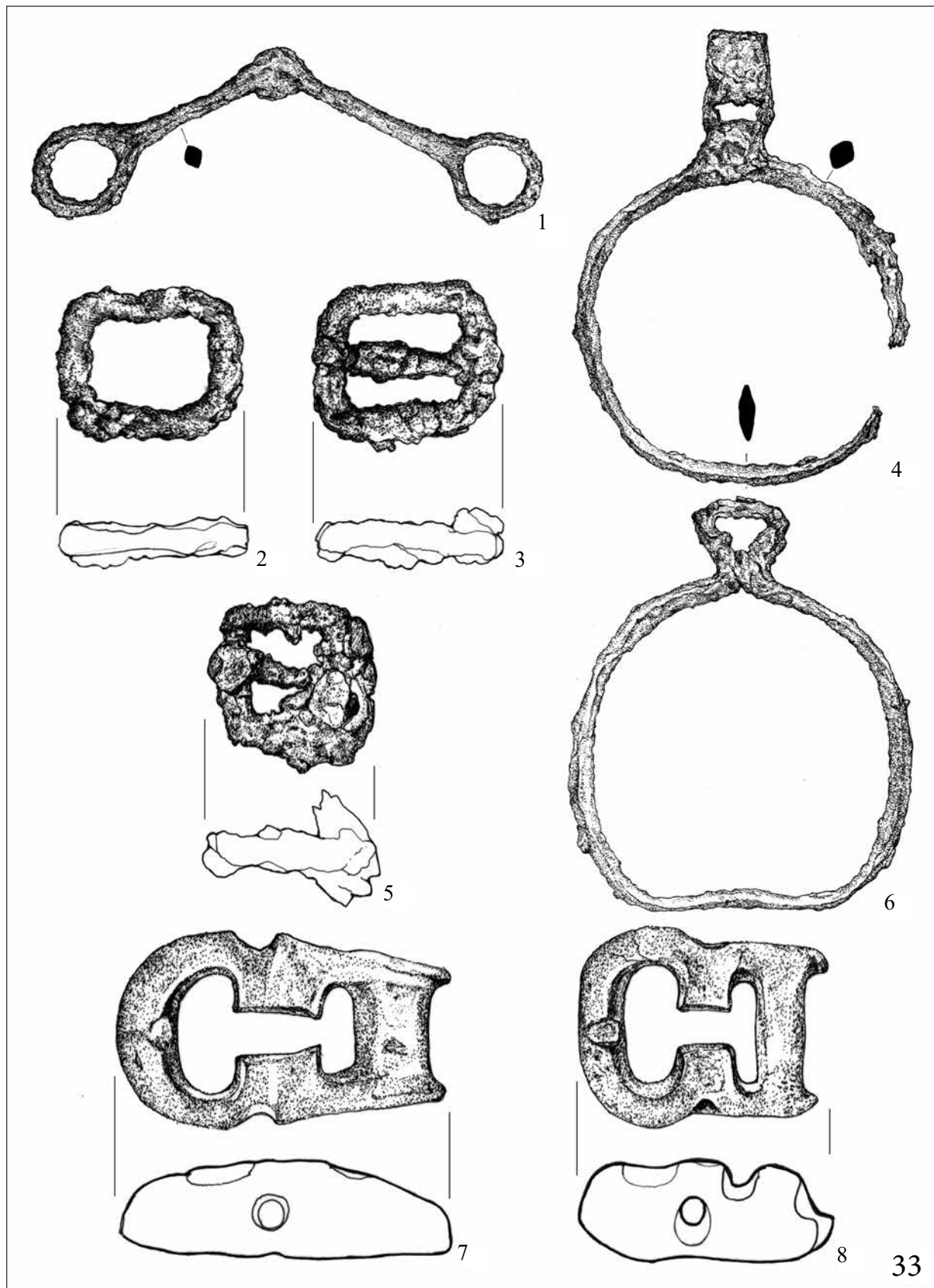
10. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1: 19. sír; 2: 20. sír; 3: 21. sír; 4: 22. sír; 5-8: 46. sír; 9: 45. sír
 Fig. 10. Szegvár-Oromdűlő. 1: Grave 19; 2: Grave 20; 3: Grave 21; 4: Grave 22; 5-8: Grave 46; 9: Grave 45.
 M: 5-7: 1:1

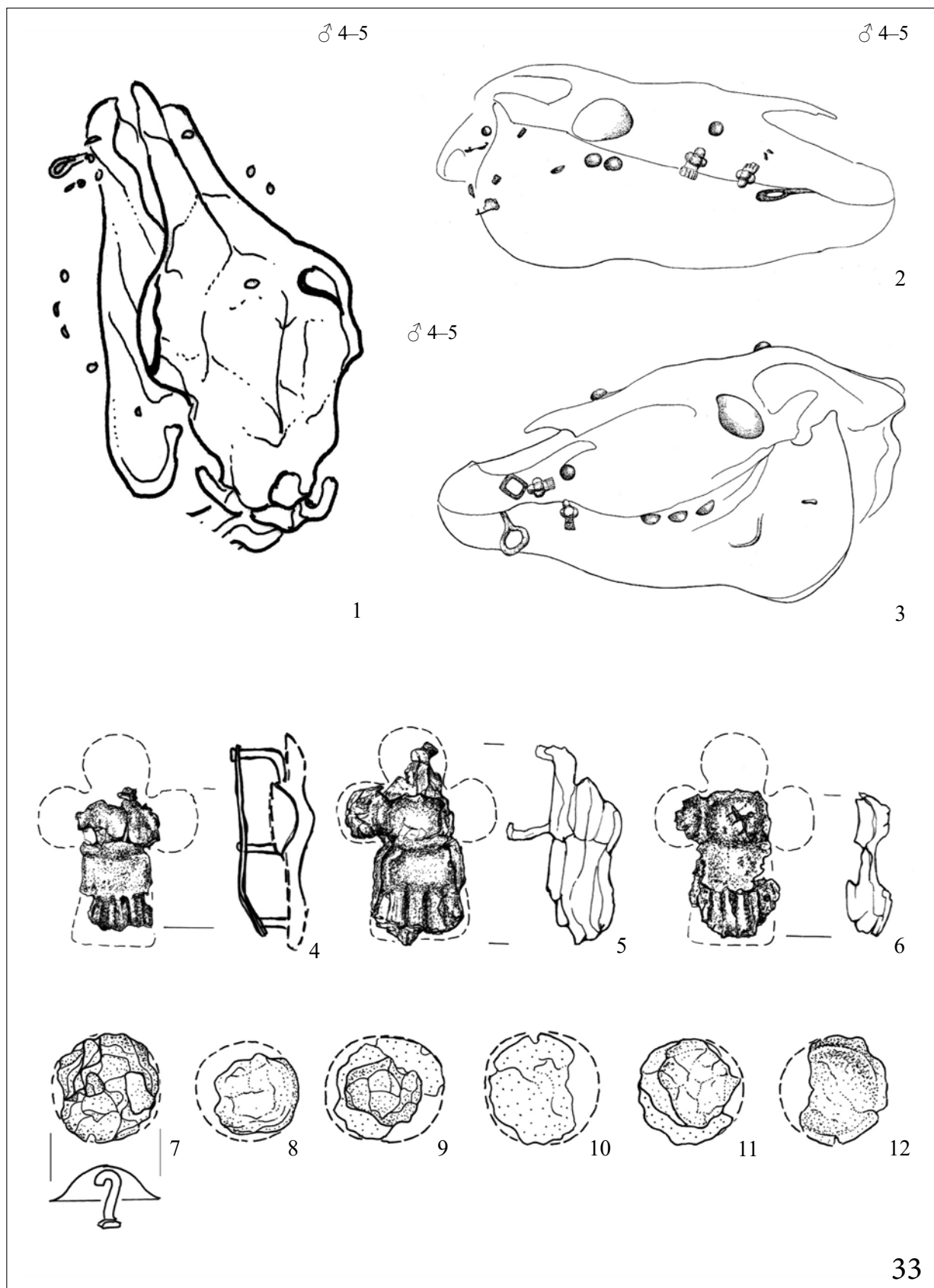
11. kép. Szegvár-Oromdűlő 33. sír
Fig. 11. Szegvár-Oromdűlő Grave 33

12. kép. Szegvár-Oromdűlő 33. sír
 Fig. 12. Szegvár-Oromdűlő Grave 33

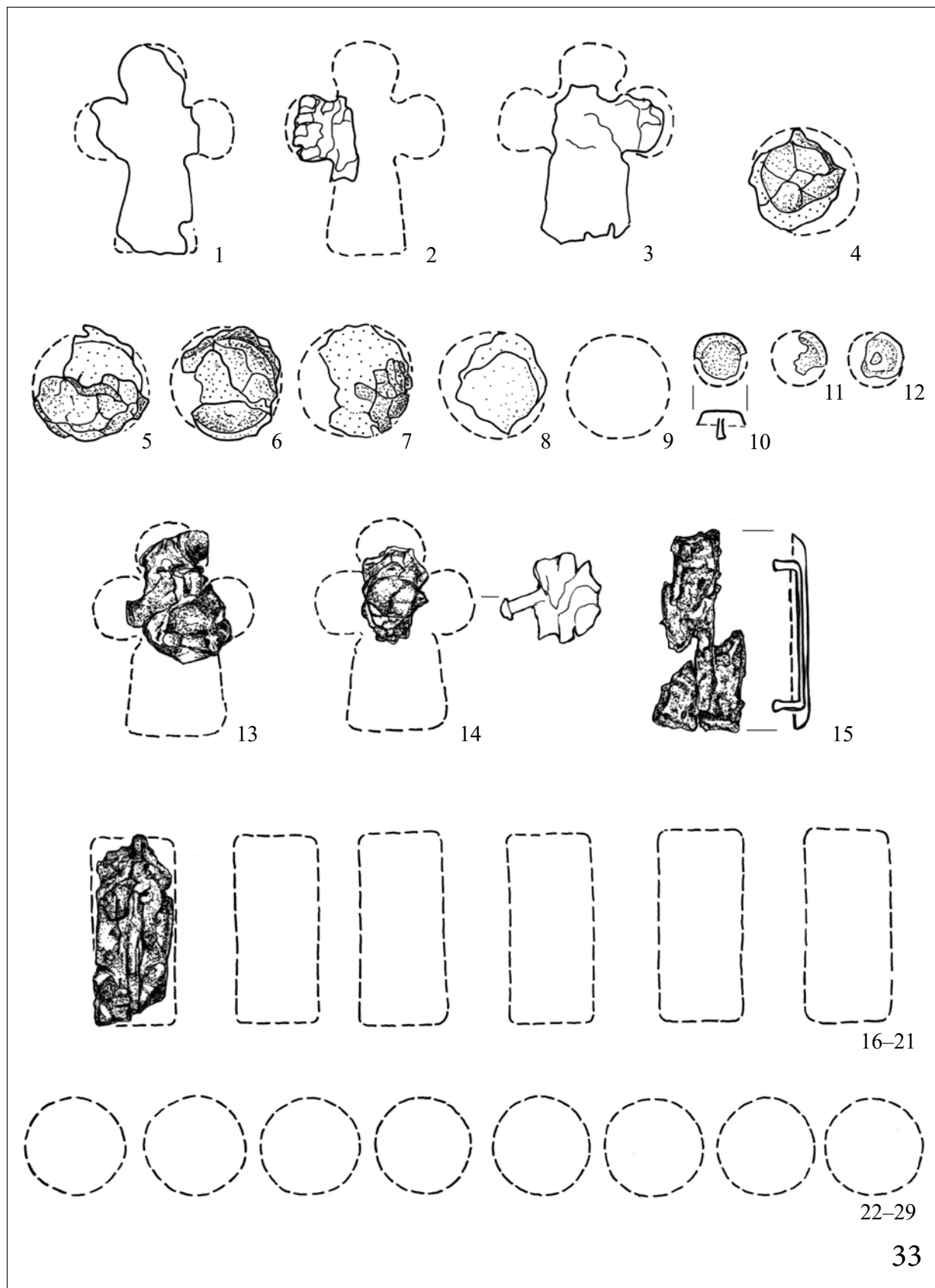

13. kép. Szegvár-Oromdűlő 33. sír
 Fig. 13. Szegvár-Oromdűlő Grave 33. M: 1, 4, 6: 1:2; 2-3, 5, 7-8: 1:1

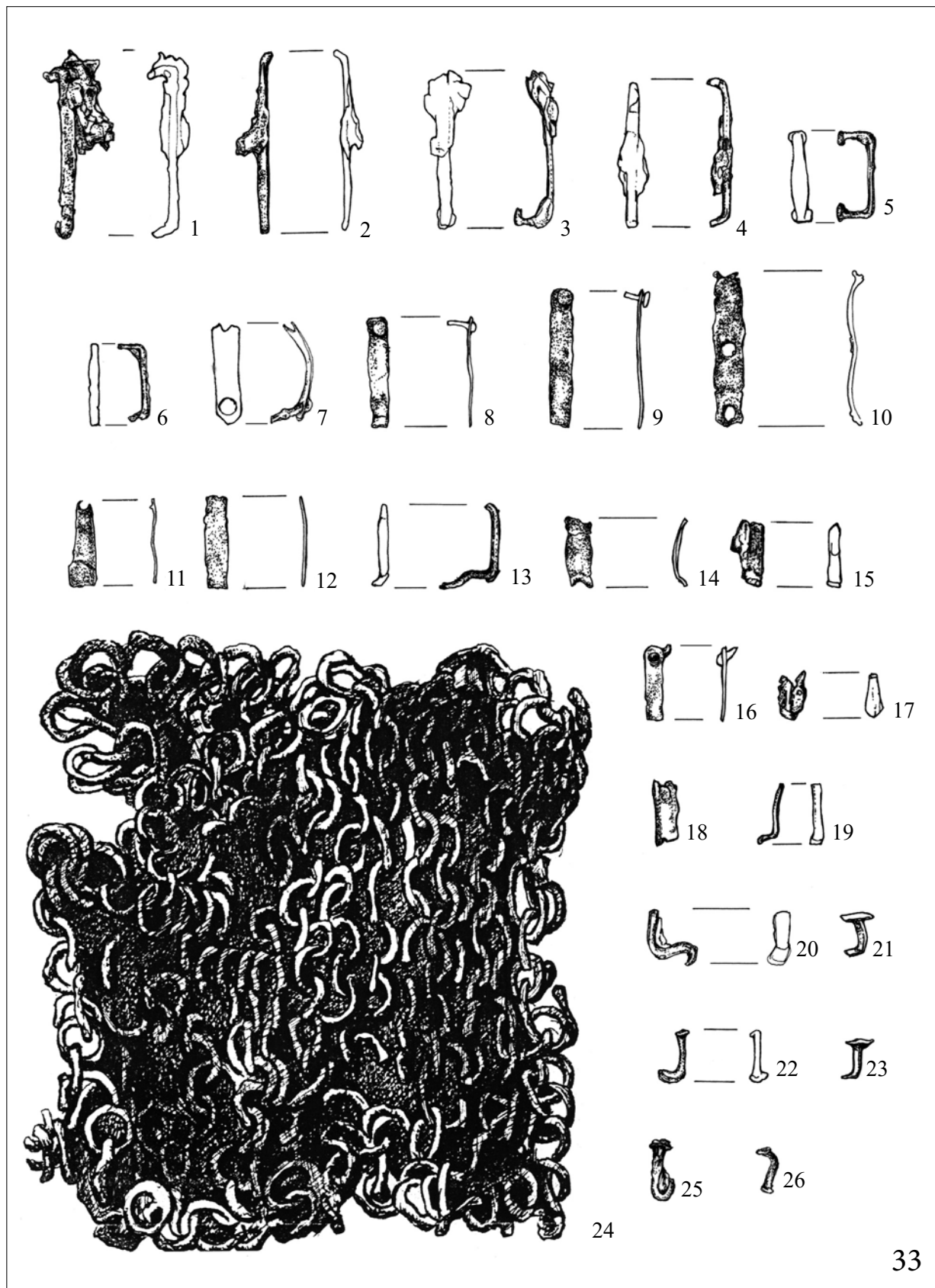

14. kép. Szegvár-Oromdűlő 33. sír
 Fig. 14. Szegvár-Oromdűlő Grave 33. M: 4-12: 1:1

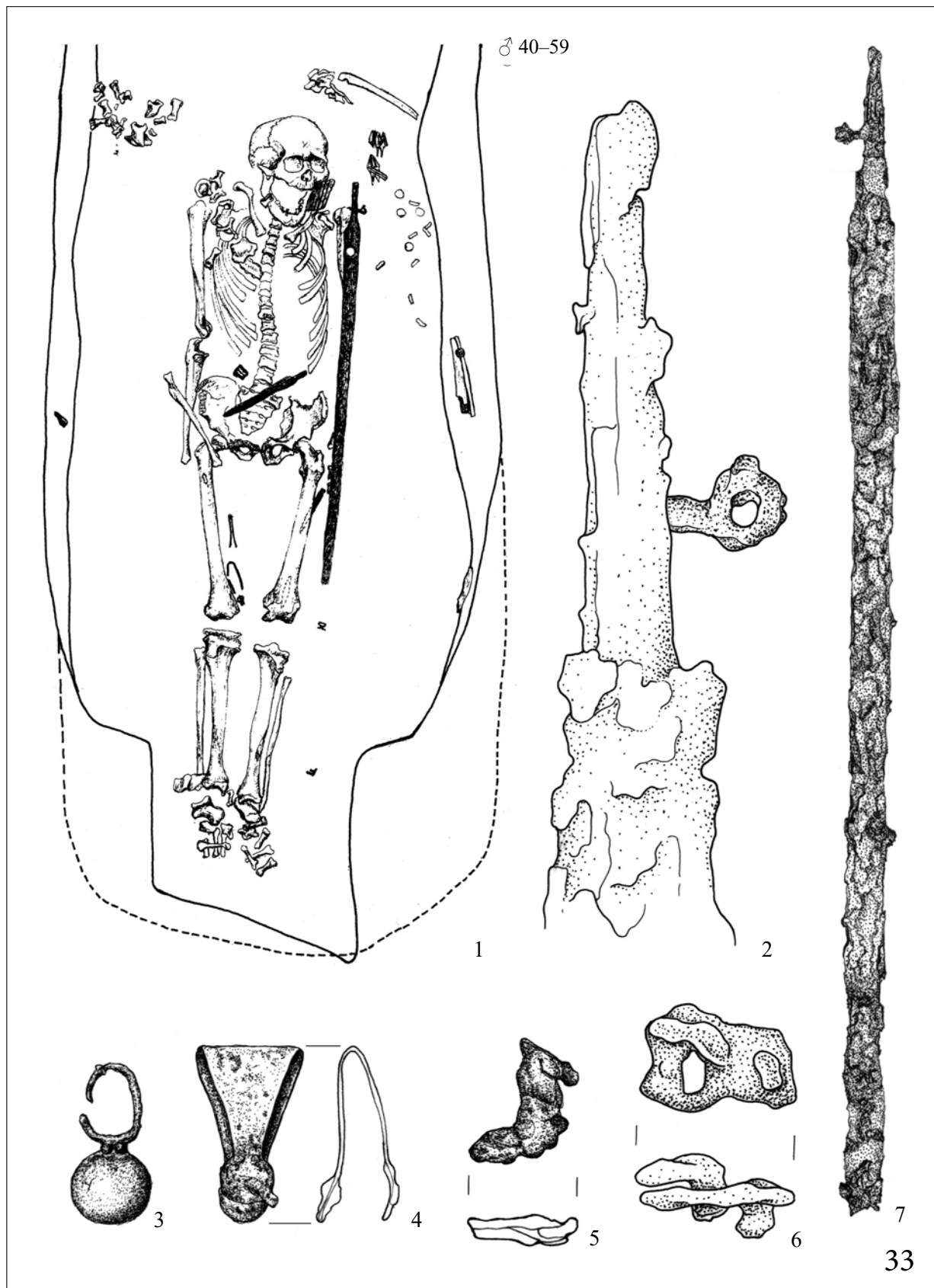

15. kép. Szegvár-Oromdűlő 33. sír
 Fig. 15. Szegvár-Oromdűlő Grave 33. M: 1:1

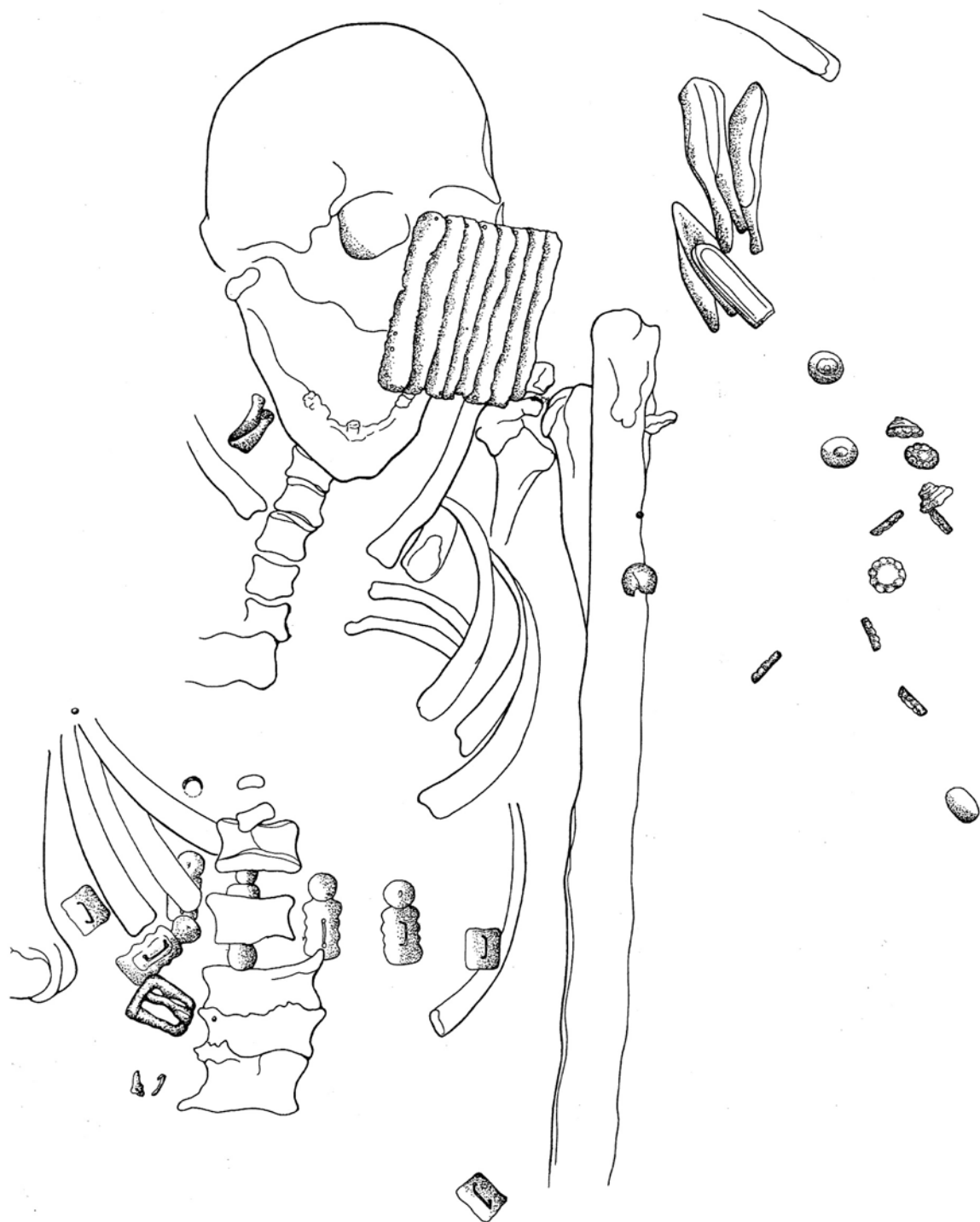

16. kép. Szegvár-Oromdűlő 33. sír
 Fig. 16. Szegvár-Oromdűlő Grave 33. M: 1:1

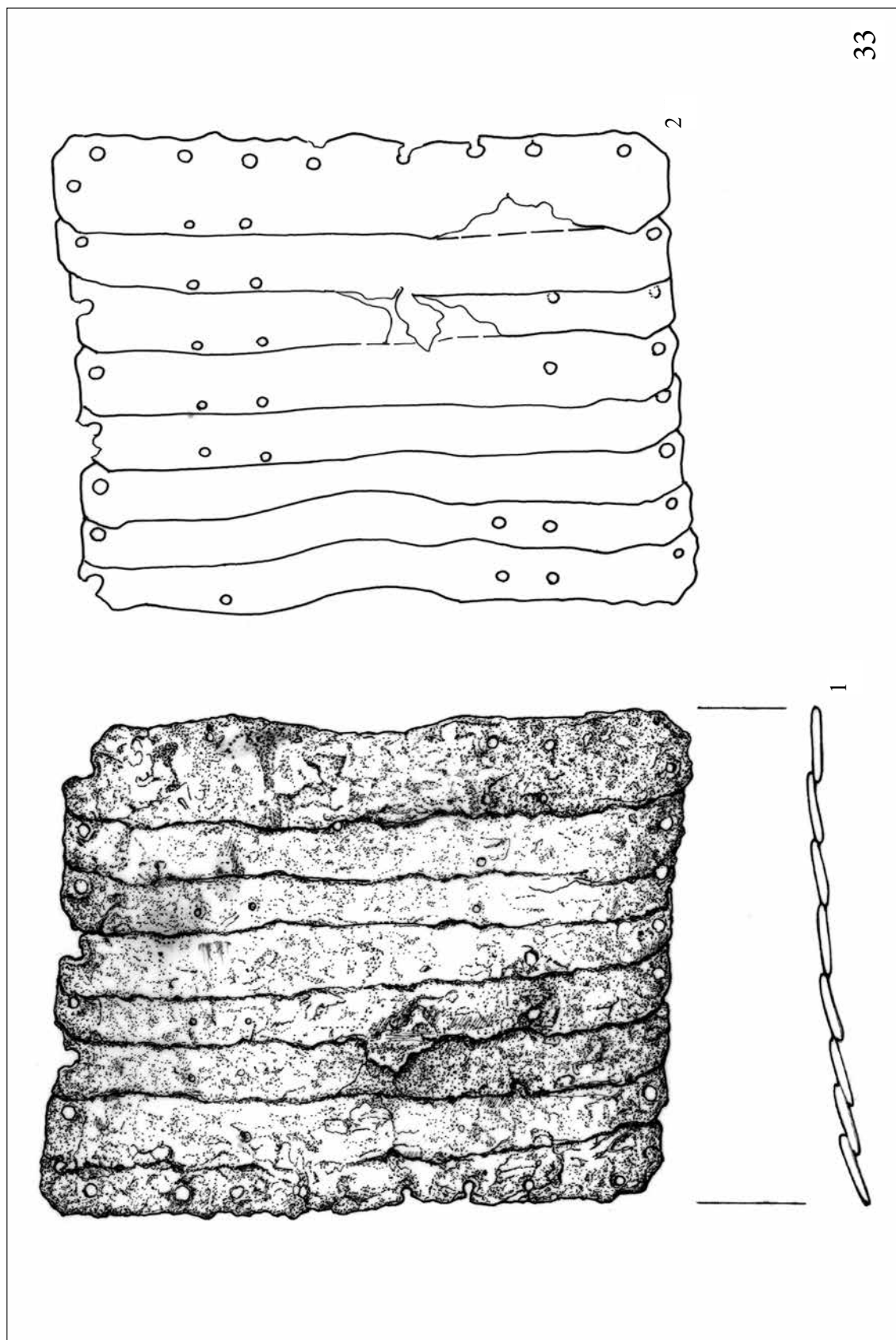
17. kép. Szegvár-Oromdűlő 33. sír
 Fig. 17. Szegvár-Oromdűlő Grave 33

♂ 40-59

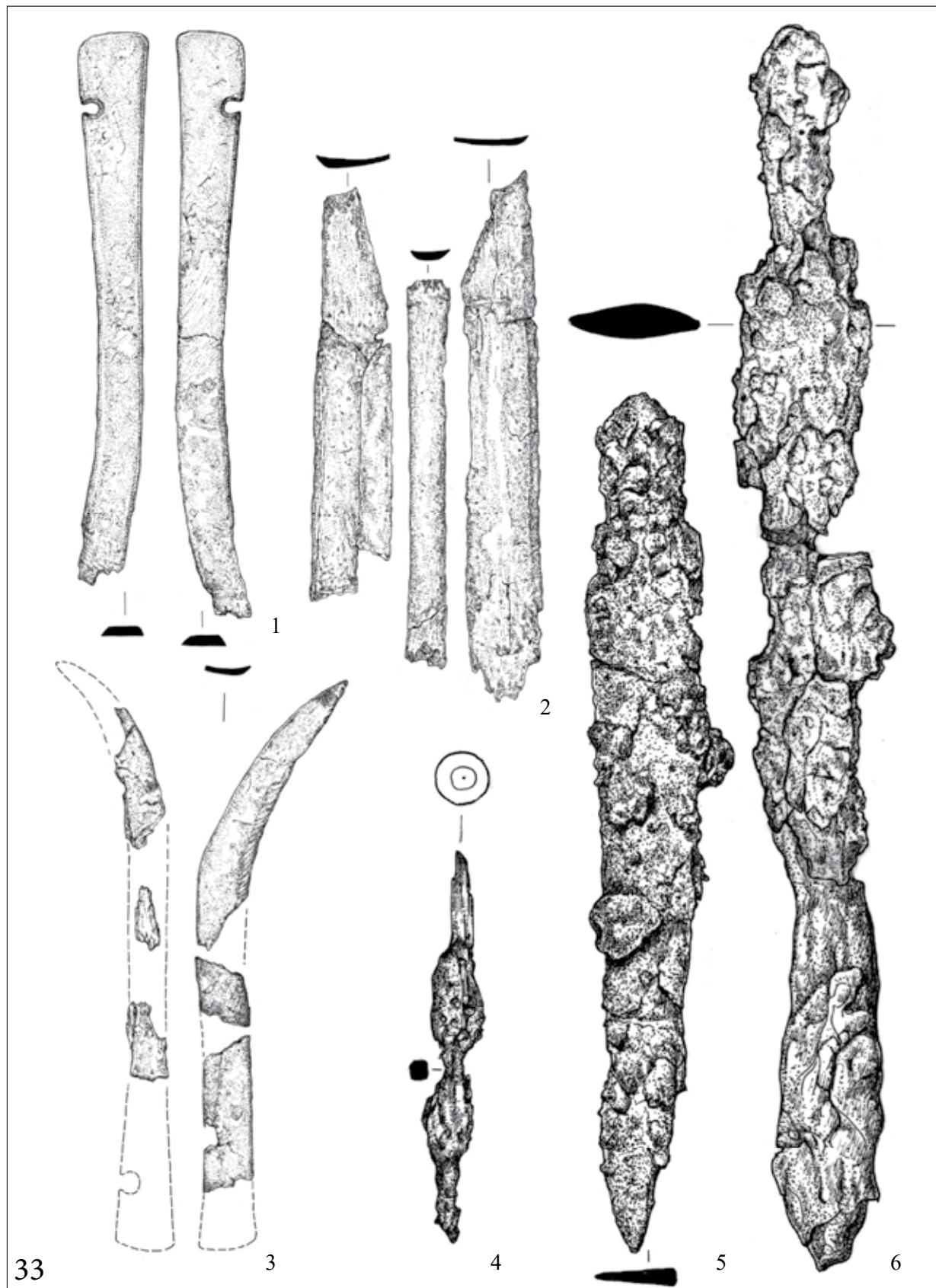

33

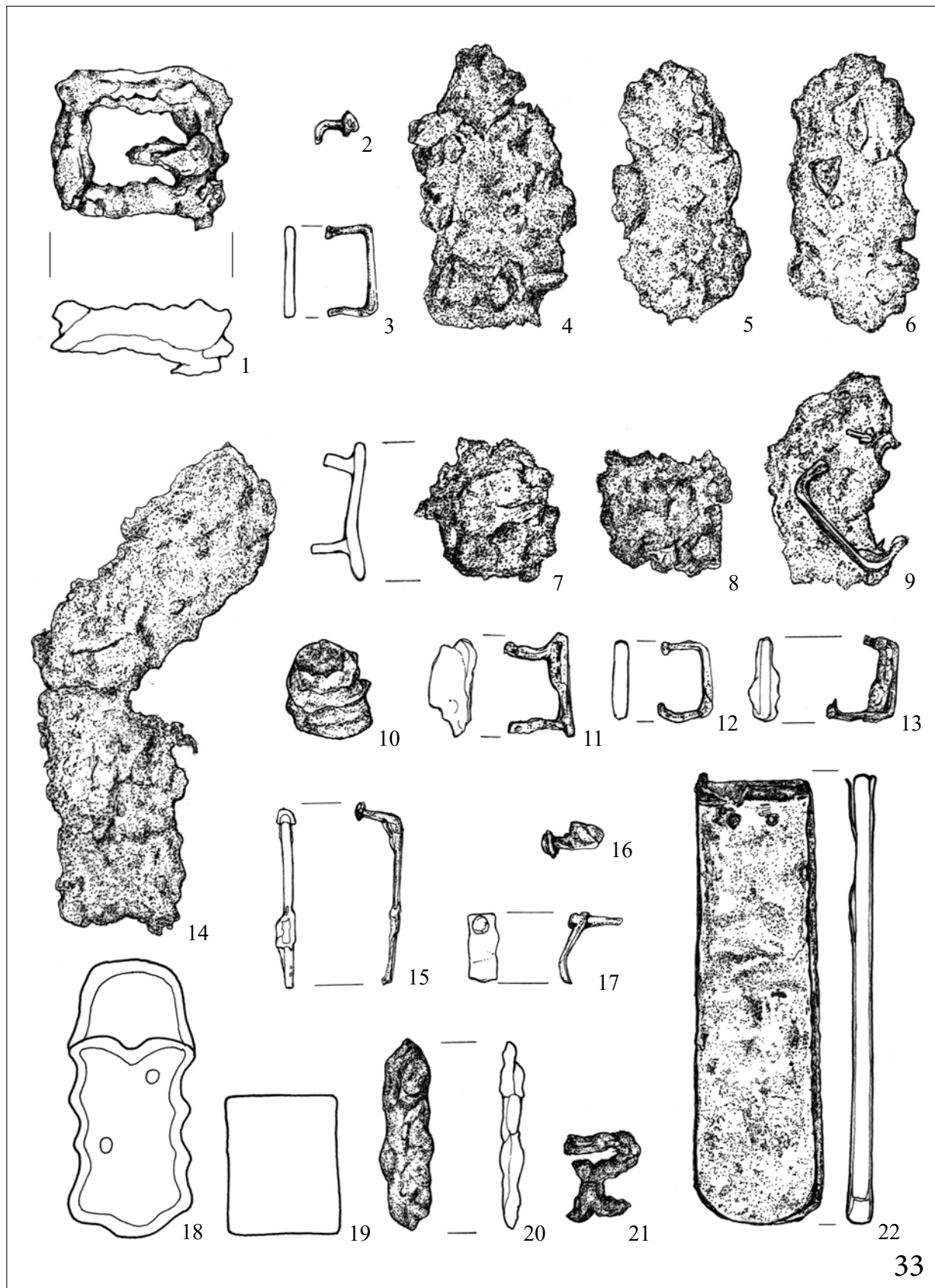
18. kép. Szegvár-Oromdűlő 33. sír
 Fig. 18. Szegvár-Oromdűlő Grave 33. M: 1:4

19. kép. Szegvár-Oromdűlő 33. sír
 Fig. 19. Szegvár-Oromdűlő Grave 33. M: 1:1

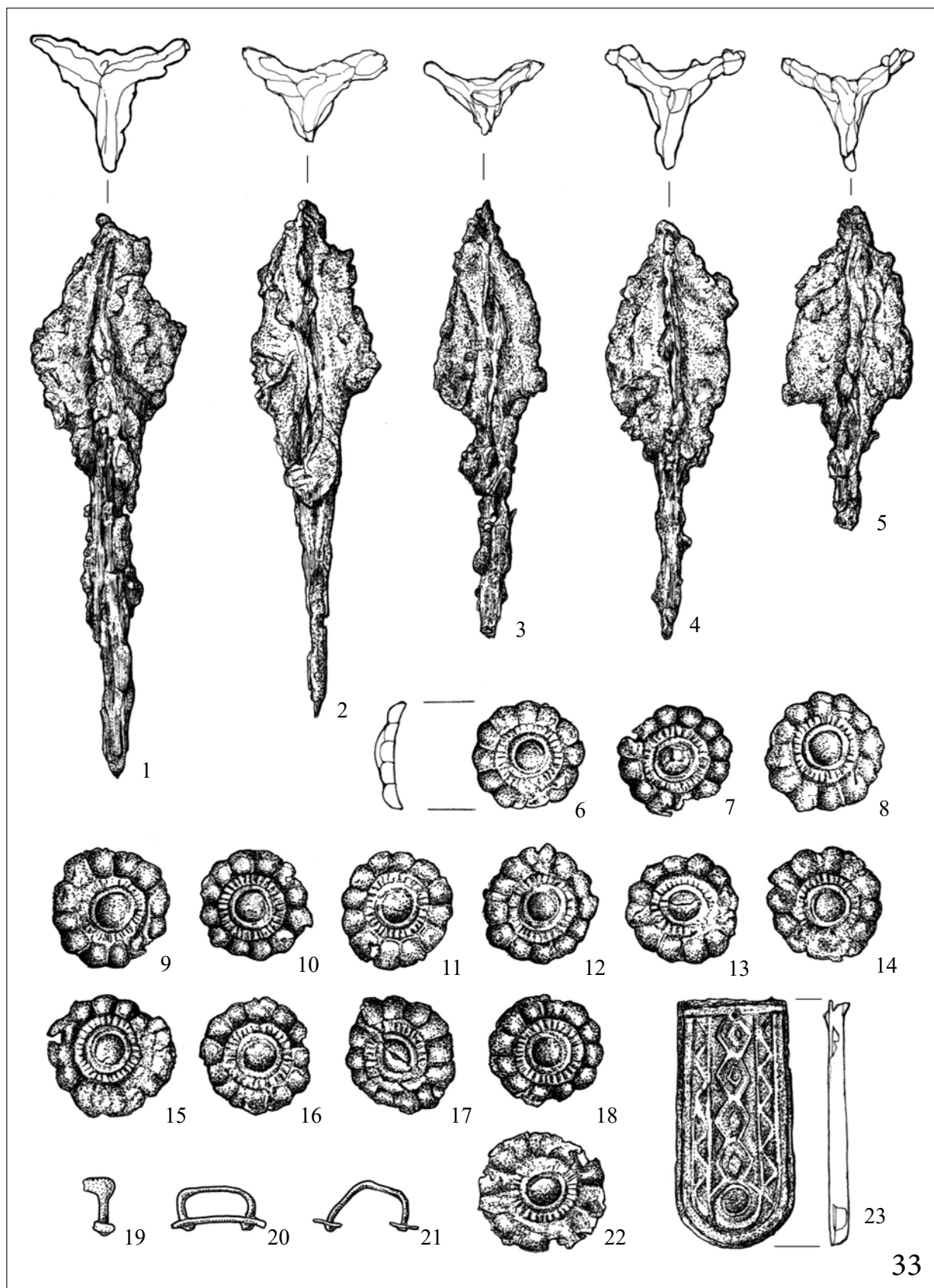

20. kép. Szegvár-Oromdűlő 33. sír
 Fig. 20. Szegvár-Oromdűlő Grave 33. M: 1-3: 1:2; 4-6: 1:1

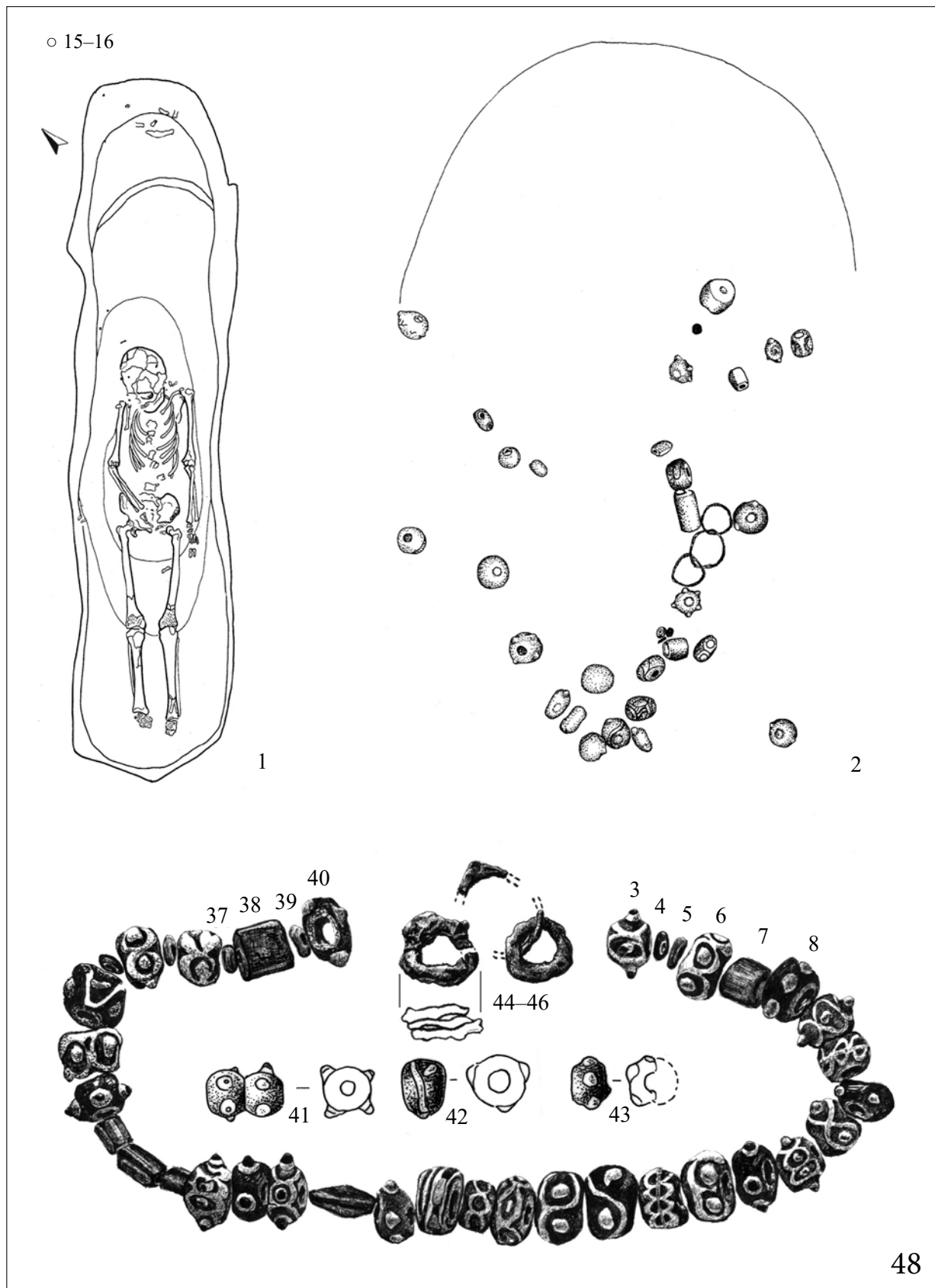
21. kép. Szegvár-Oromdűlő 33. sír
 Fig. 21. Szegvár-Oromdűlő Grave 33. M: 1:1

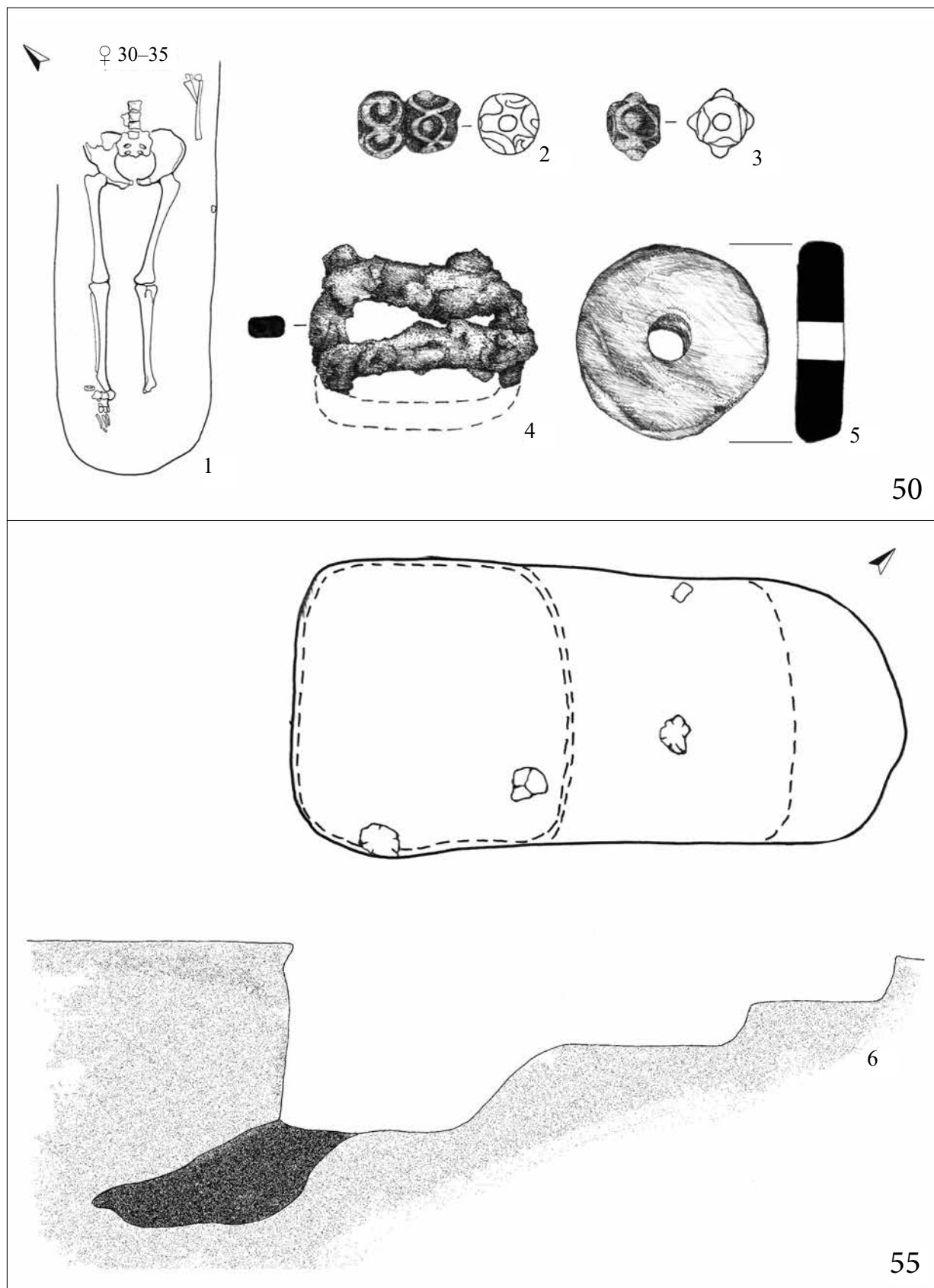

22. kép. Szegvár-Oromdűlő 33. sír
 Fig. 22. Szegvár-Oromdűlő Grave 33. M: 1:1

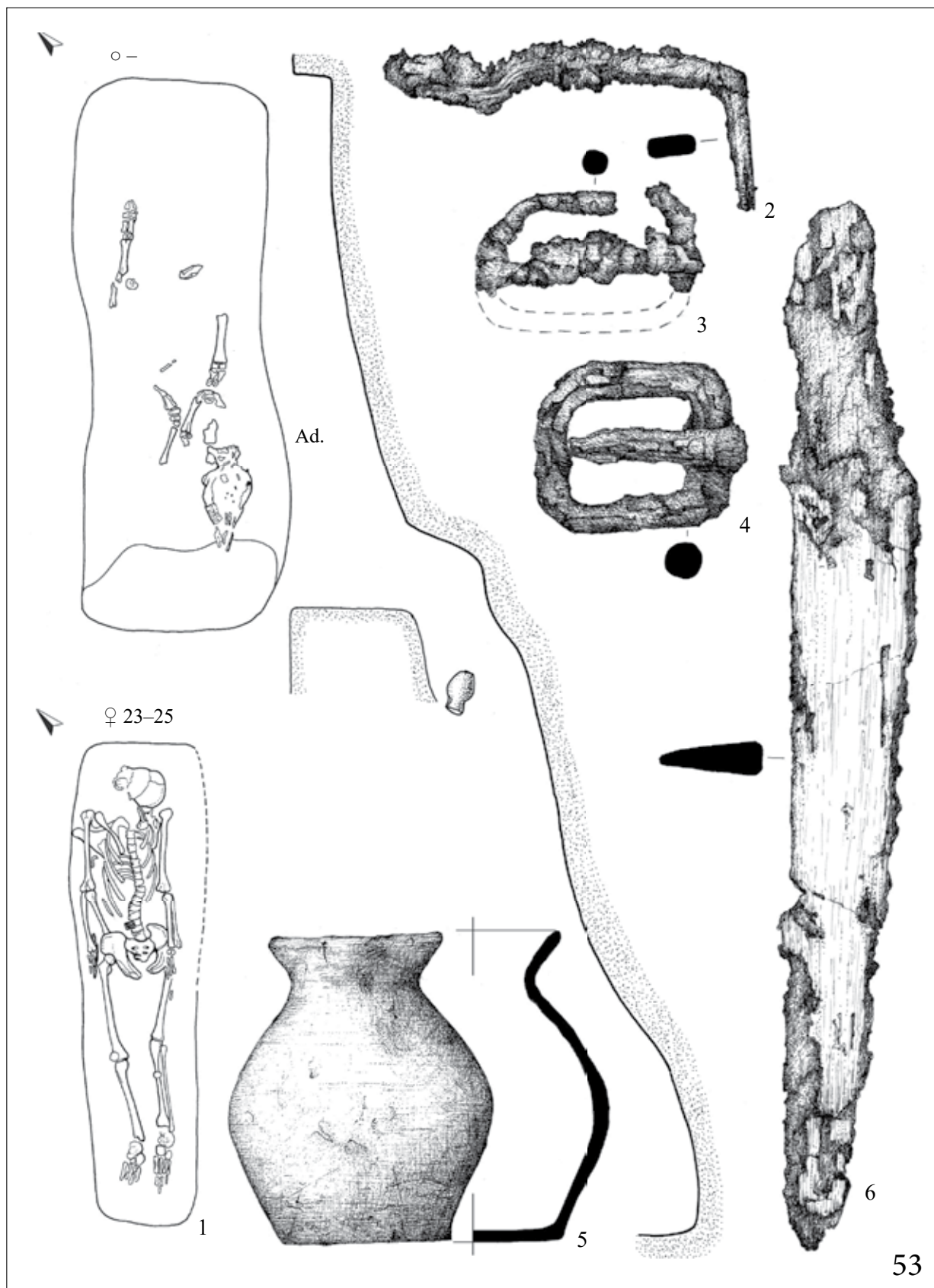

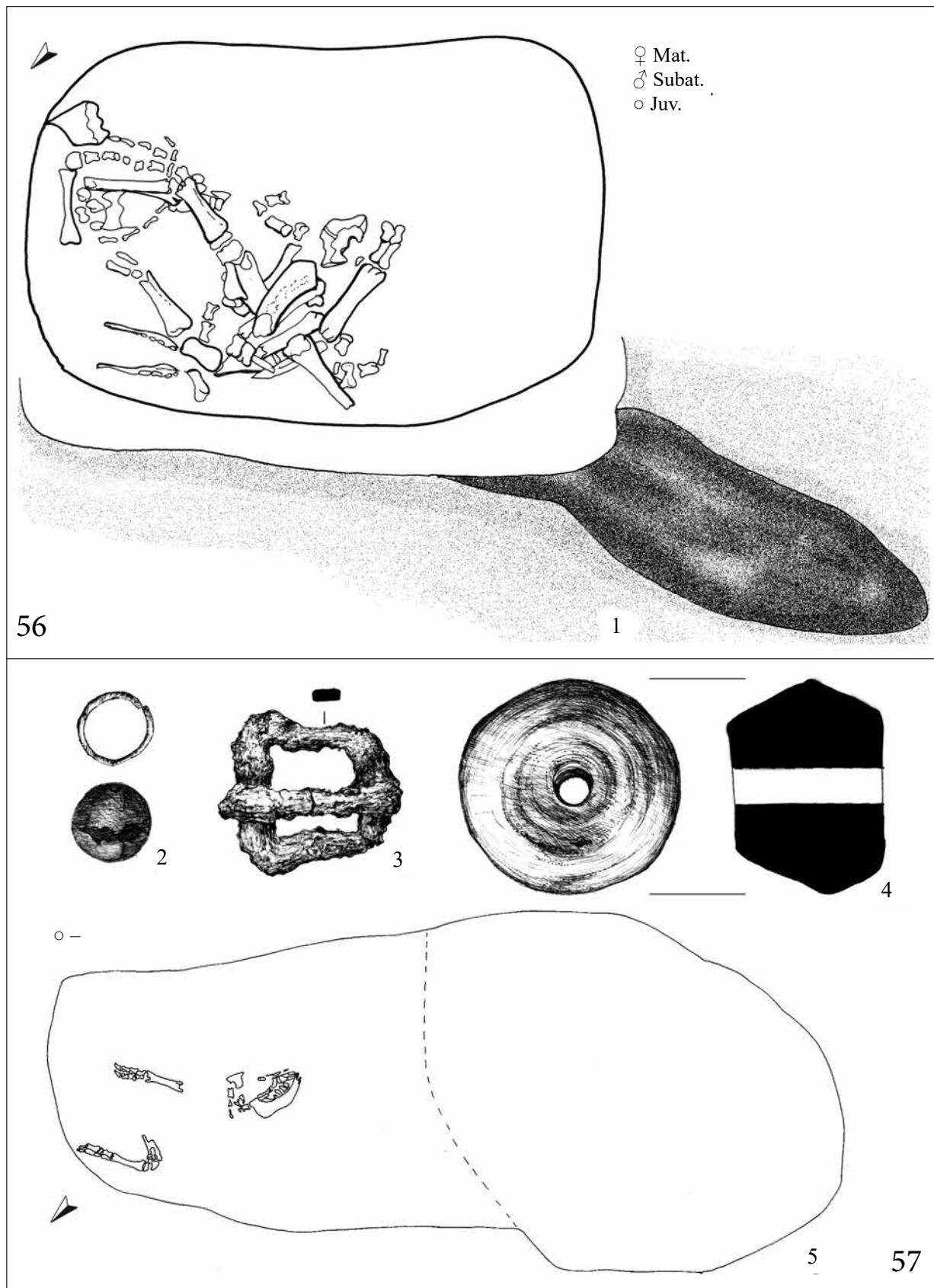
23. kép. Szegvár-Oromdűlő 48. sír
 Fig. 23. Szegvár-Oromdűlő Grave 48. M: 3-46: 1:1

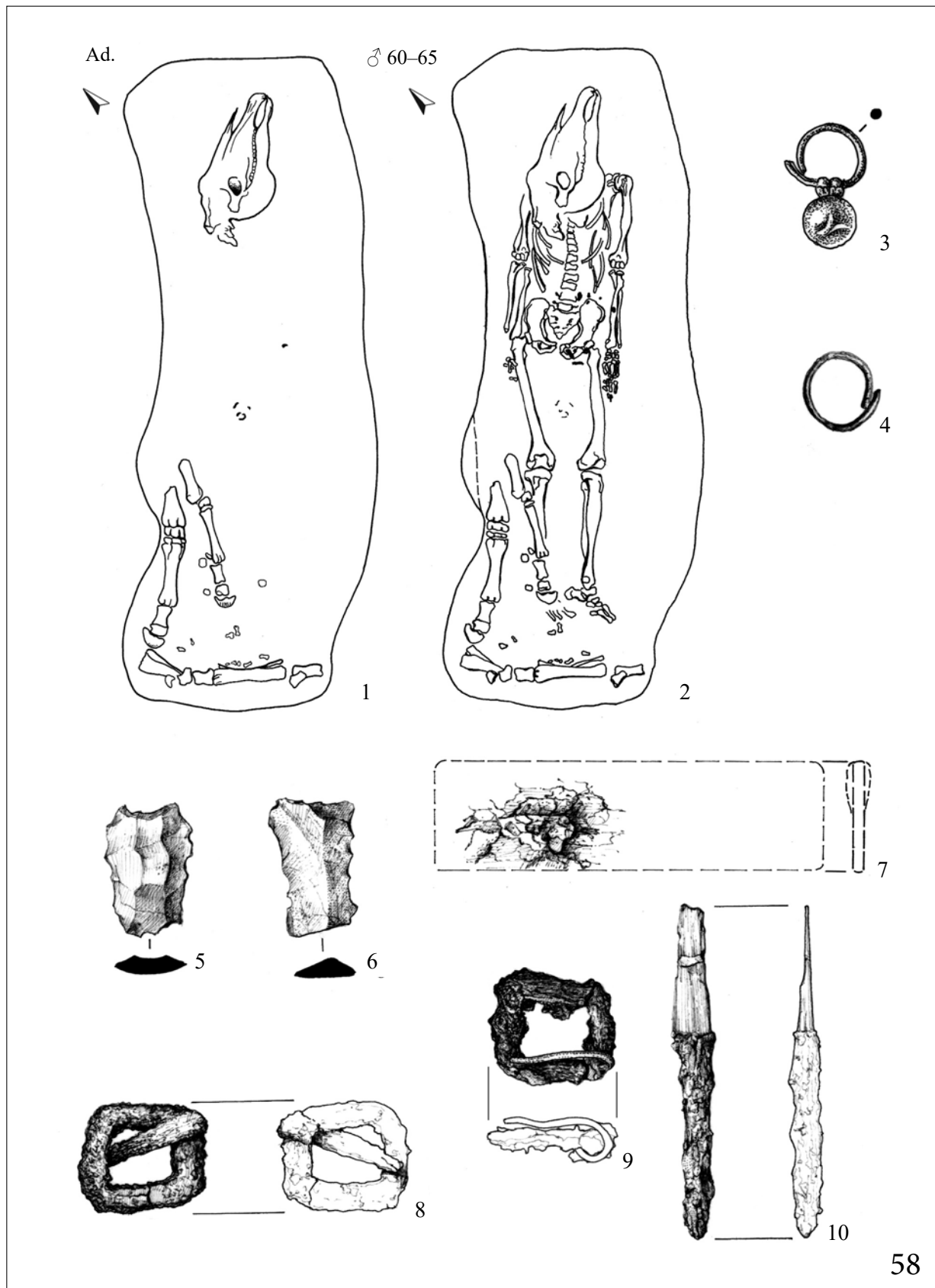
24. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-5: 50. sír; 6: 55. sír
 Fig. 24. Szegvár-Oromdűlő. 1-5: Grave 50; 6: Grave 55. M: 2-5: 1:1

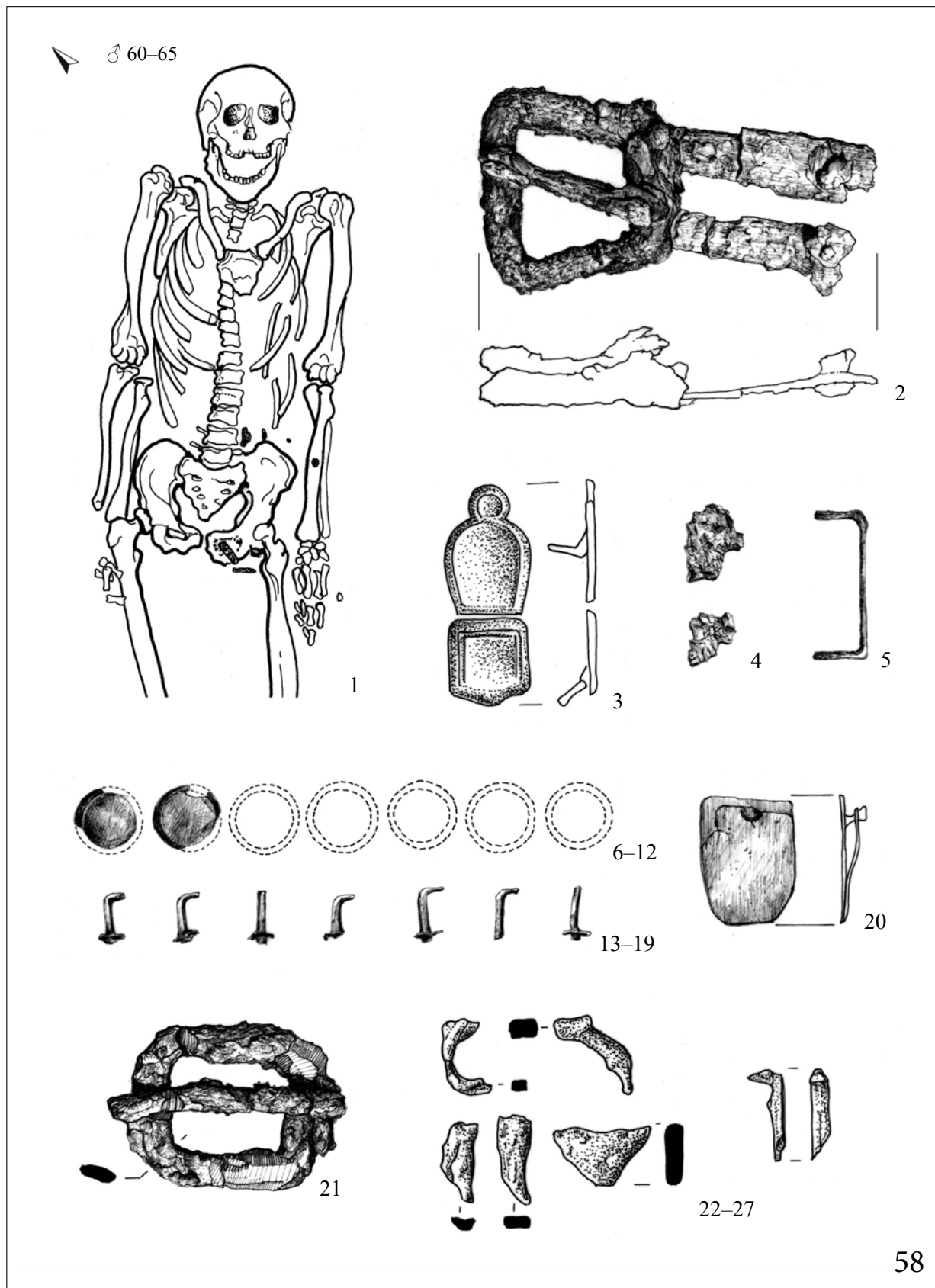
25. kép. Szegvár-Oromdűlő 53. sír
 Fig. 25. Szegvár-Oromdűlő Grave 53. M: 2-4, 6: 1:1; 5: 1:3

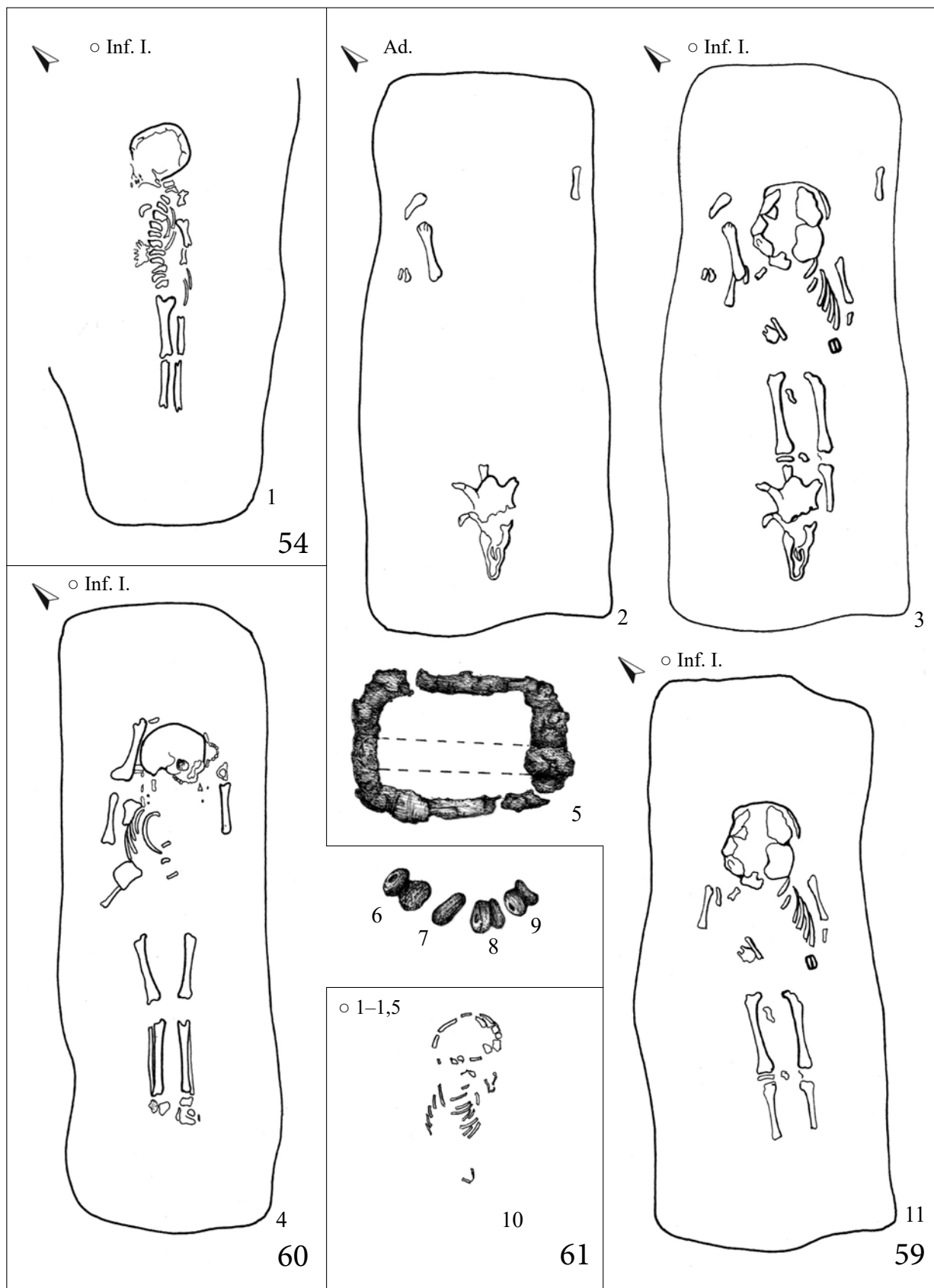
26. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1: 56. sír; 2-5: 57. sír
 Fig. 26. Szegvár-Oromdűlő. 1: Grave 56; 2-5: Grave 57. M: 2-4: 1:1

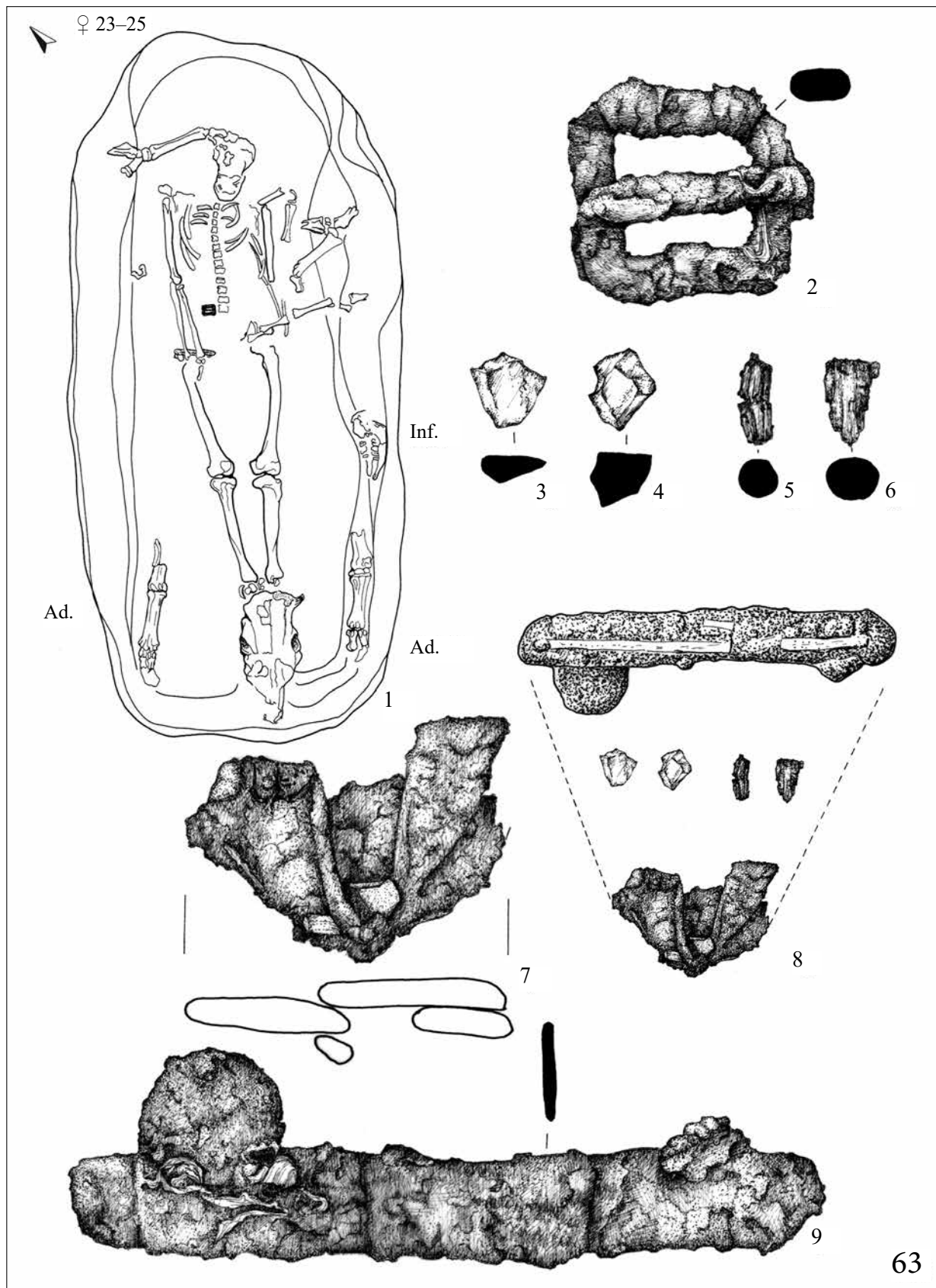
27. kép. Szegvár-Oromdűlő 58. sír
 Fig. 27. Szegvár-Oromdűlő Grave 58. M: 3-10: 1:1

28. kép. Szegvár-Oromdűlő 58. sír
 Fig. 28. Szegvár-Oromdűlő Grave 58. M: 2-27: 1:1

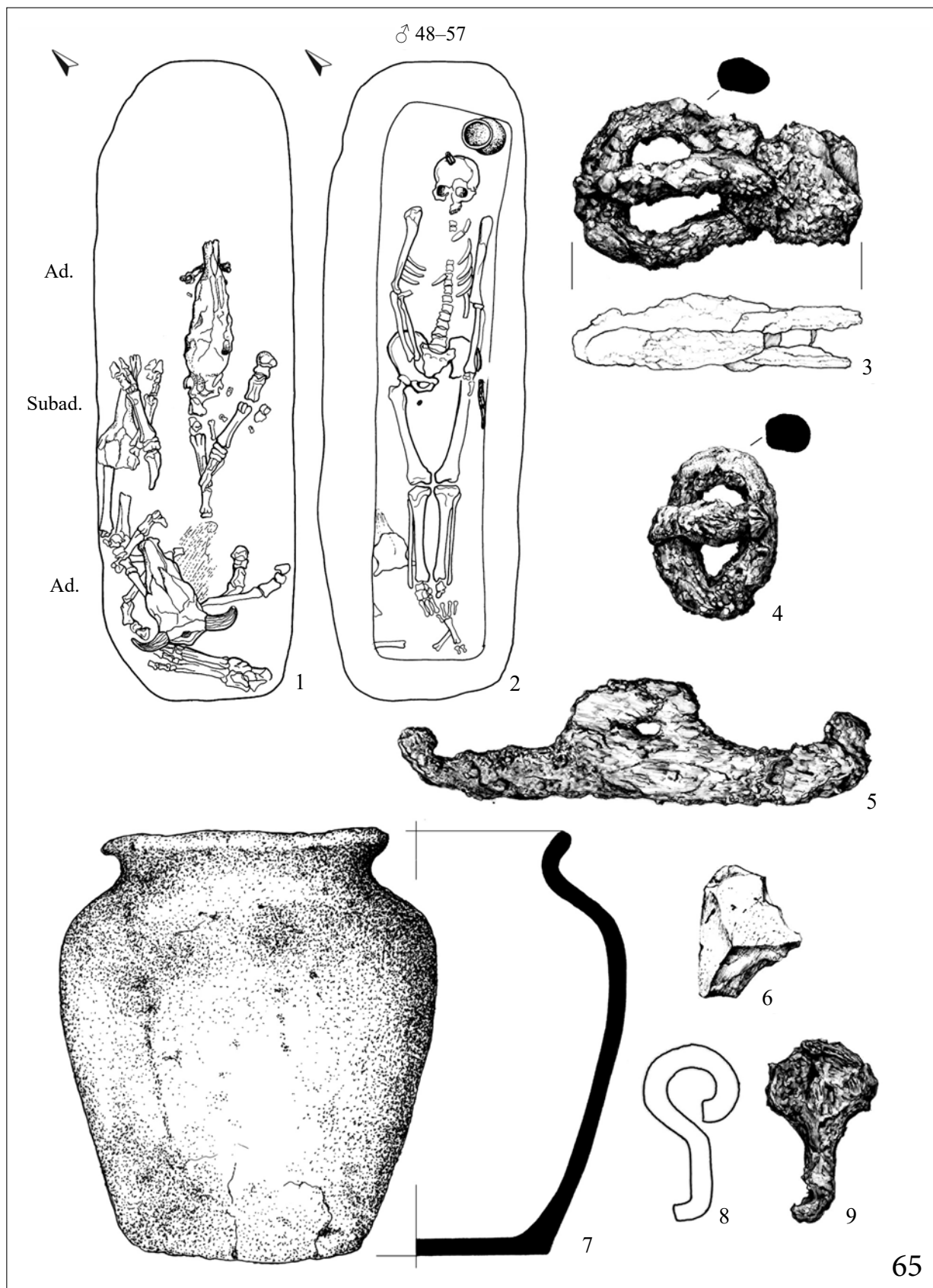

29. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1: 54. sír; 2-3, 5, 11: 59. sír; 4, 6-9: 60. sír; 10: 61. sír
 Fig. 29. Szegvár-Oromdűlő. 1: Grave 54; 2-3, 5, 11: Grave 59; 4, 6-9: Grave 60; 10: Grave 61. M: 5-9: 1:1

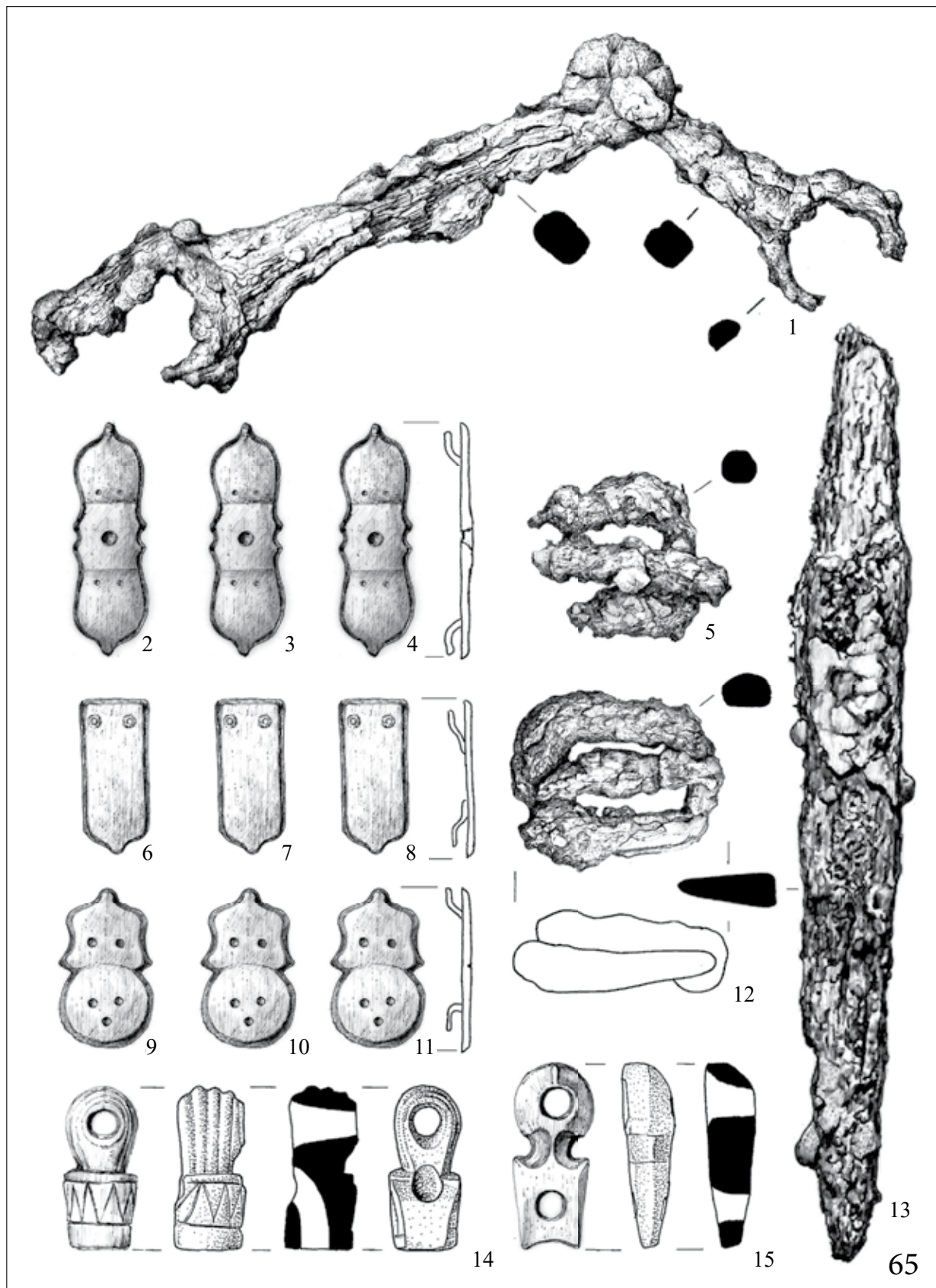

30. kép. Szegvár-Oromdűlő 63. sír
 Fig. 30. Szegvár-Oromdűlő Grave 63. M: 2-7, 9: 1:1; 8: 1:1

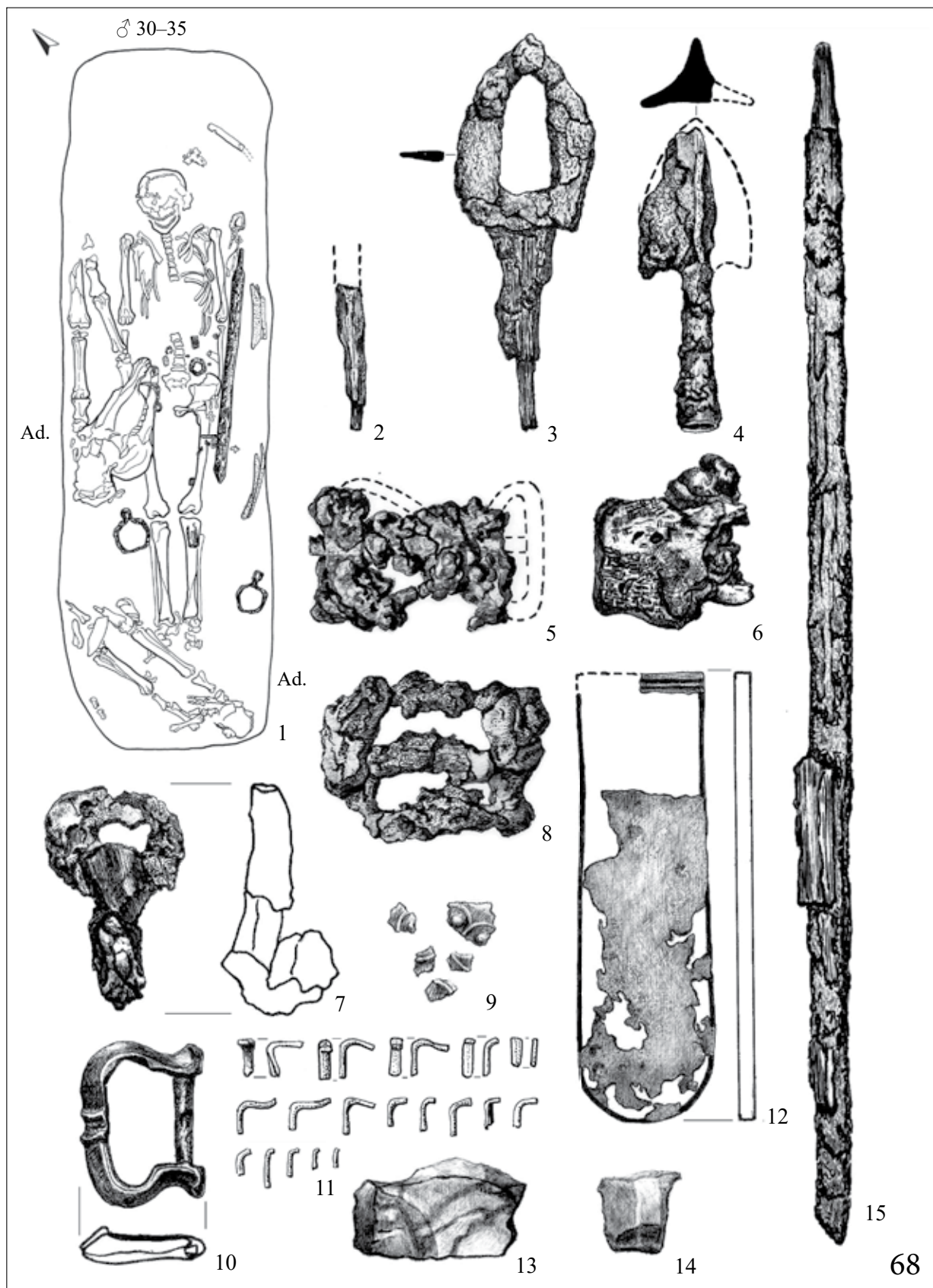

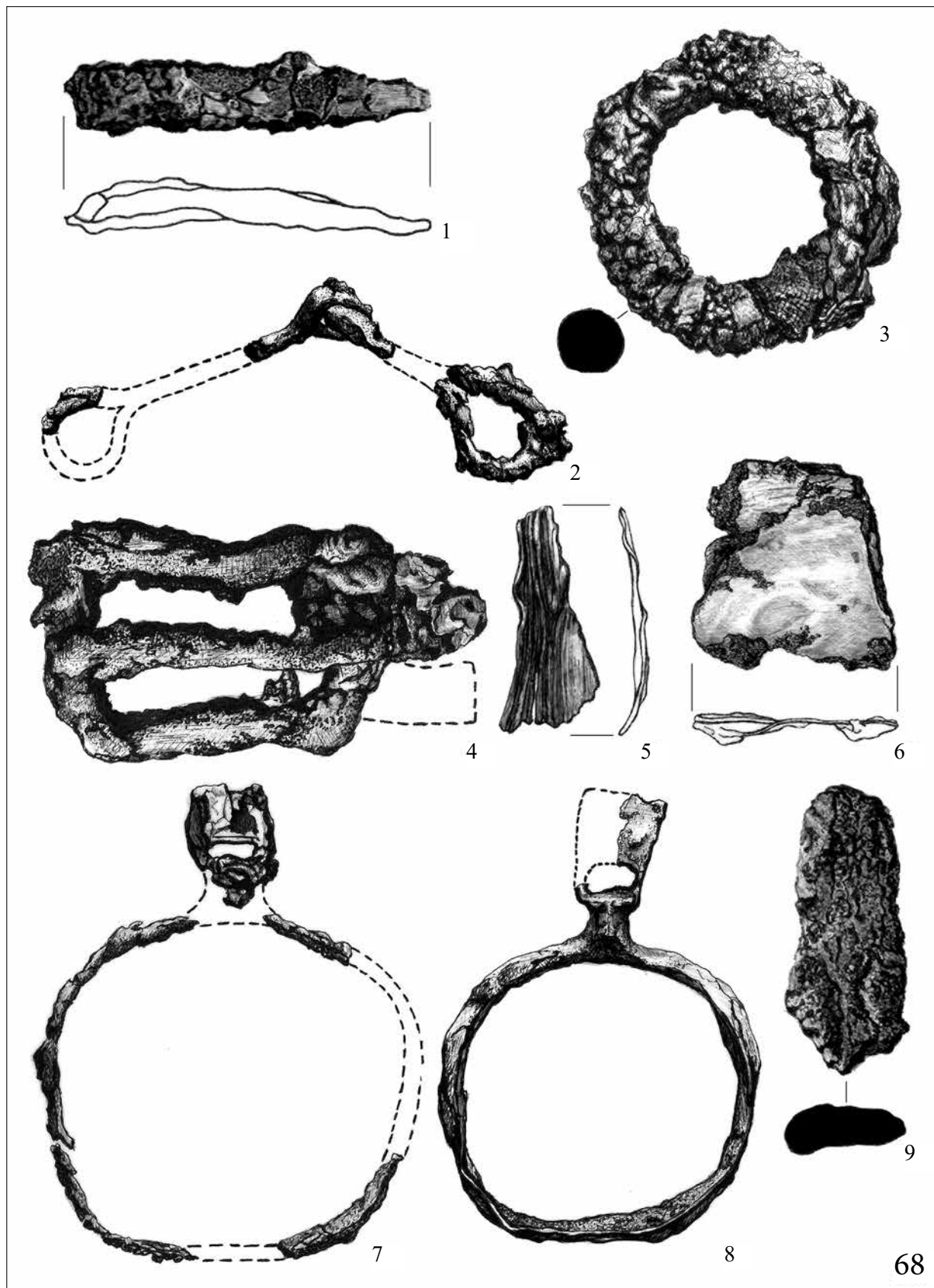
31. kép. Szegvár-Oromdűlő 65. sír
 Fig. 31. Szegvár-Oromdűlő Grave 65. M: 3-6, 8-9: 1:1; 7: 1:3

32. kép. Szegvár-Oromdűlő 65. sír
 Fig. 32. Szegvár-Oromdűlő Grave 65. M: 1:1

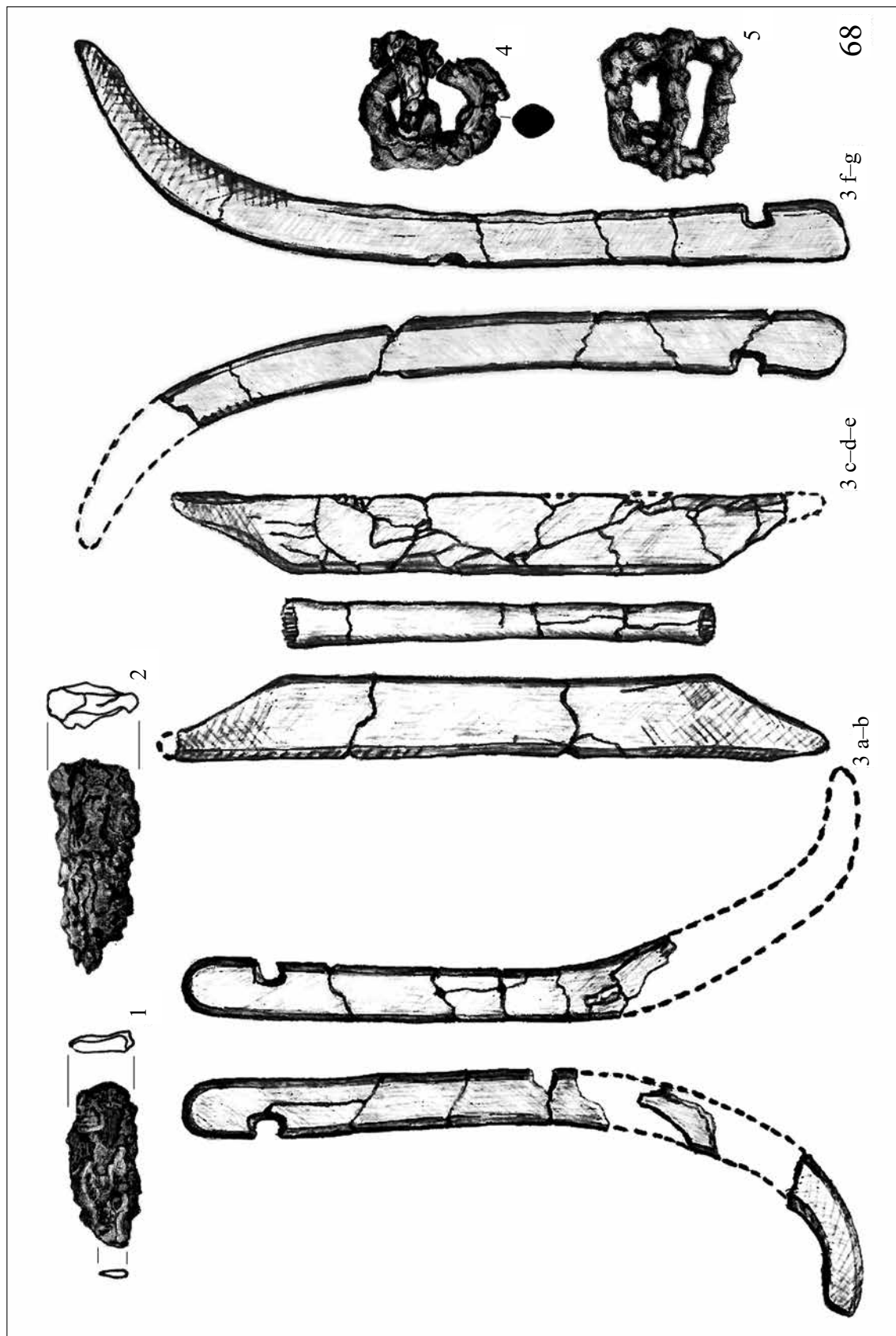

33. kép. Szegvár-Oromdűlő 68. sír
 Fig. 33. Szegvár-Oromdűlő Grave 68. M: 2-14: 1:1; 15: 1:4

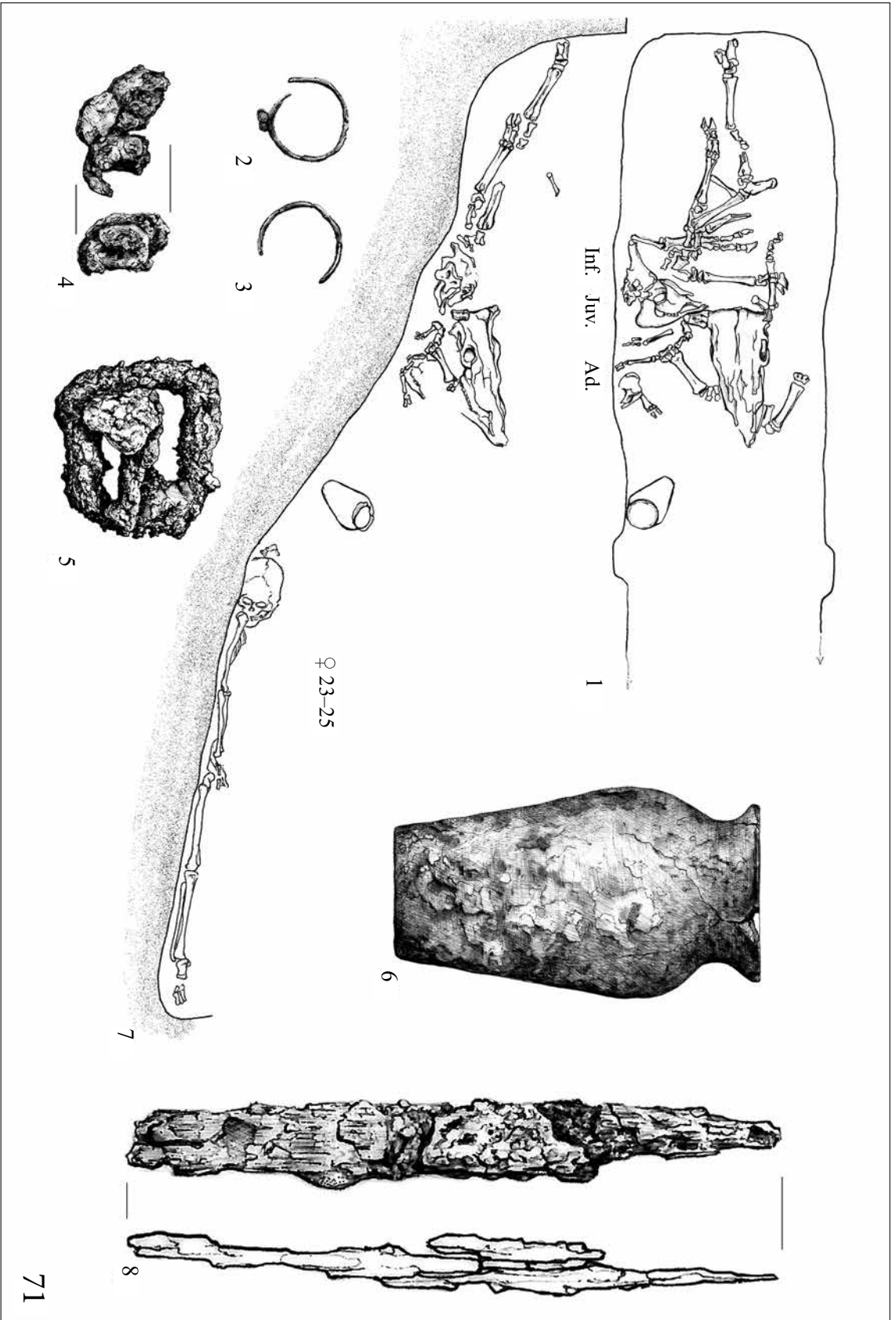
34. kép. Szegvár-Oromdűlő 68. sír
 Fig. 34. Szegvár-Oromdűlő Grave 68. M: 1, 3–6, 9: 1:1; 2, 7–8: 1:2

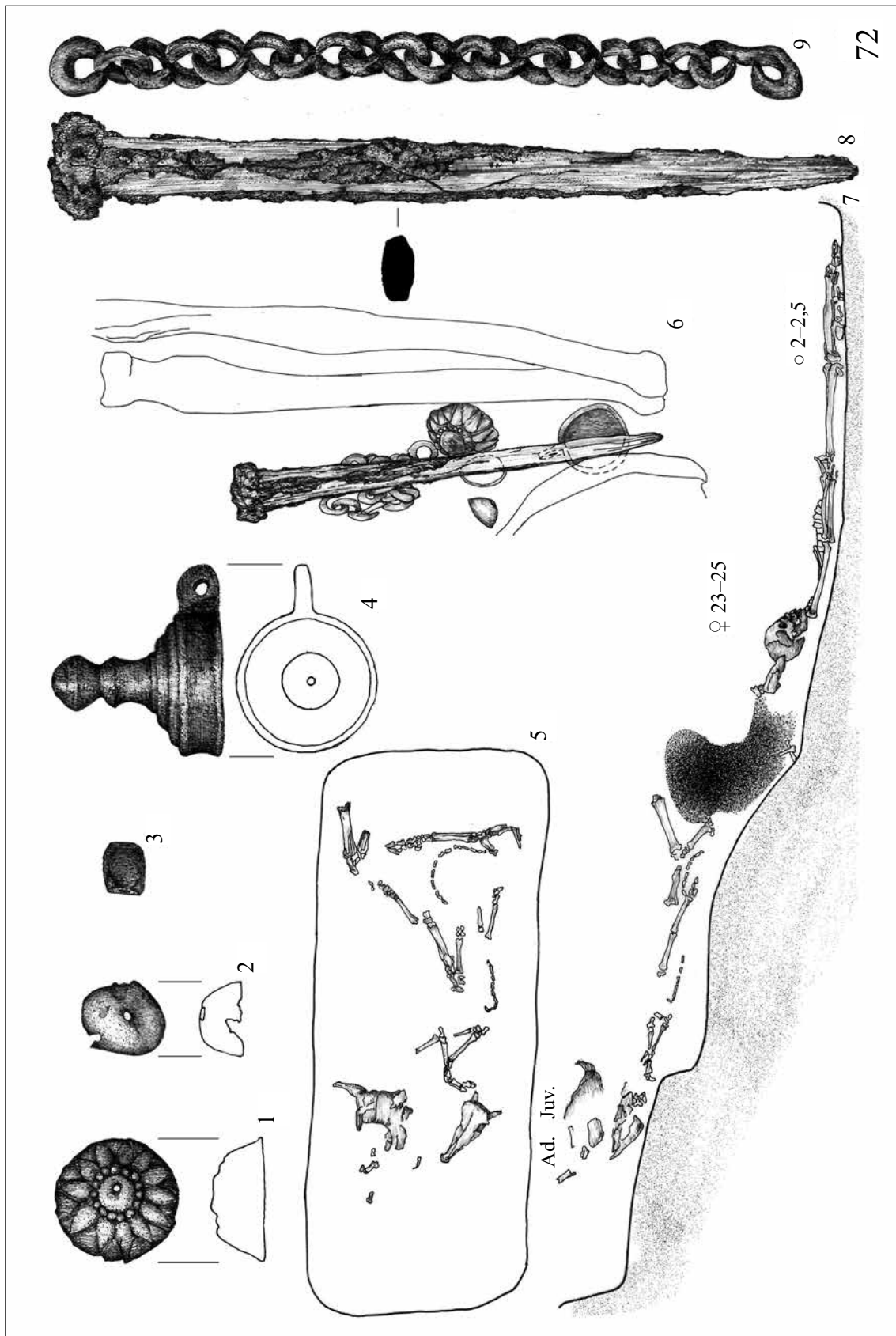

35. kép. Szegvár-Oromtölő. 68. sír

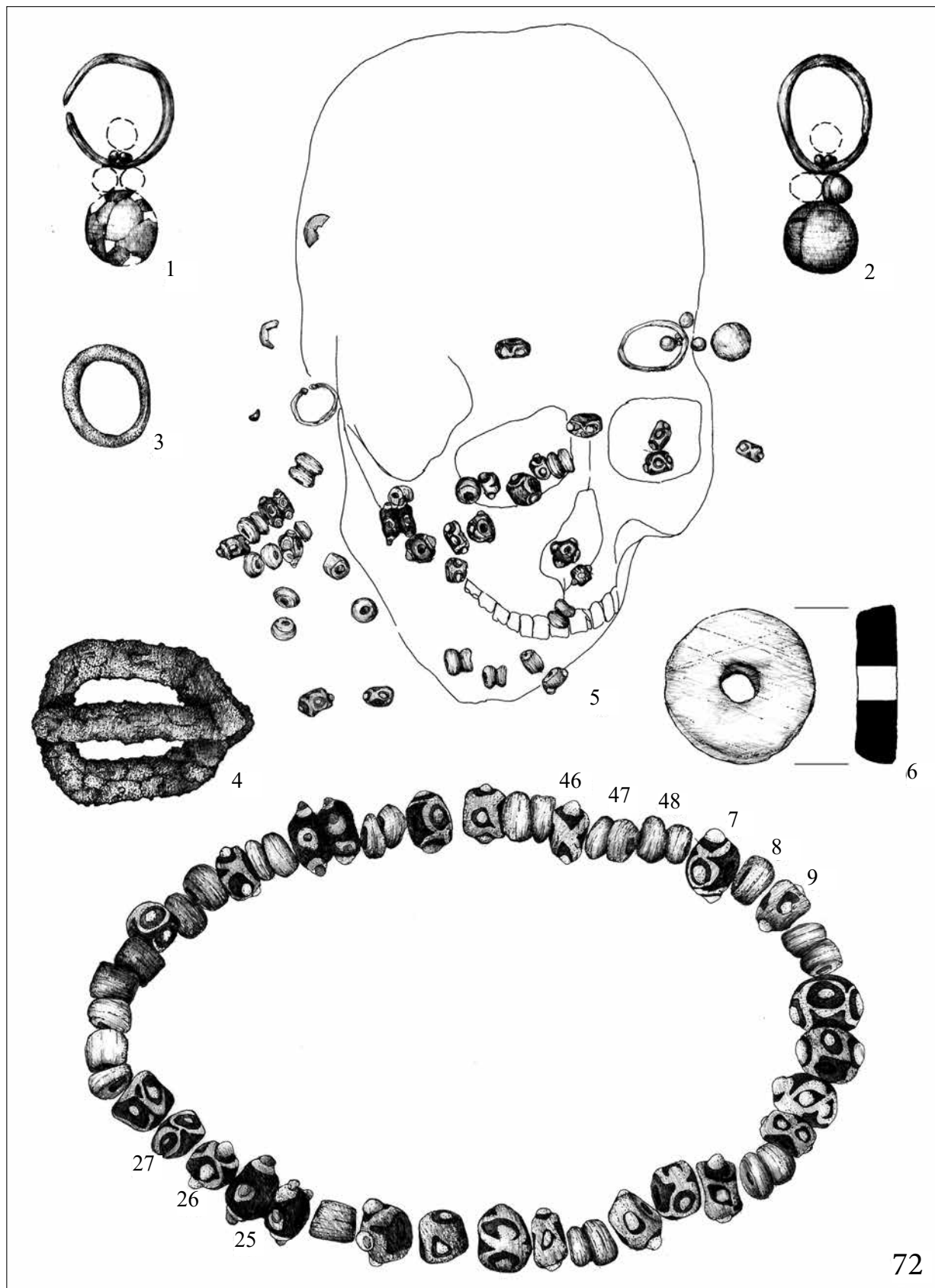
Fig. 35. Szegvár-Oromtölő Grave 68. M: 1-2, 4-5: 1:1; 2, 7-8: 1:2

36. kép. Szegevár-Oromtölő 71. sír
 Fig. 36. Szegevár-Oromtölő Grave 71. M.: 2-5, 8: 1:1; 6: 1:3

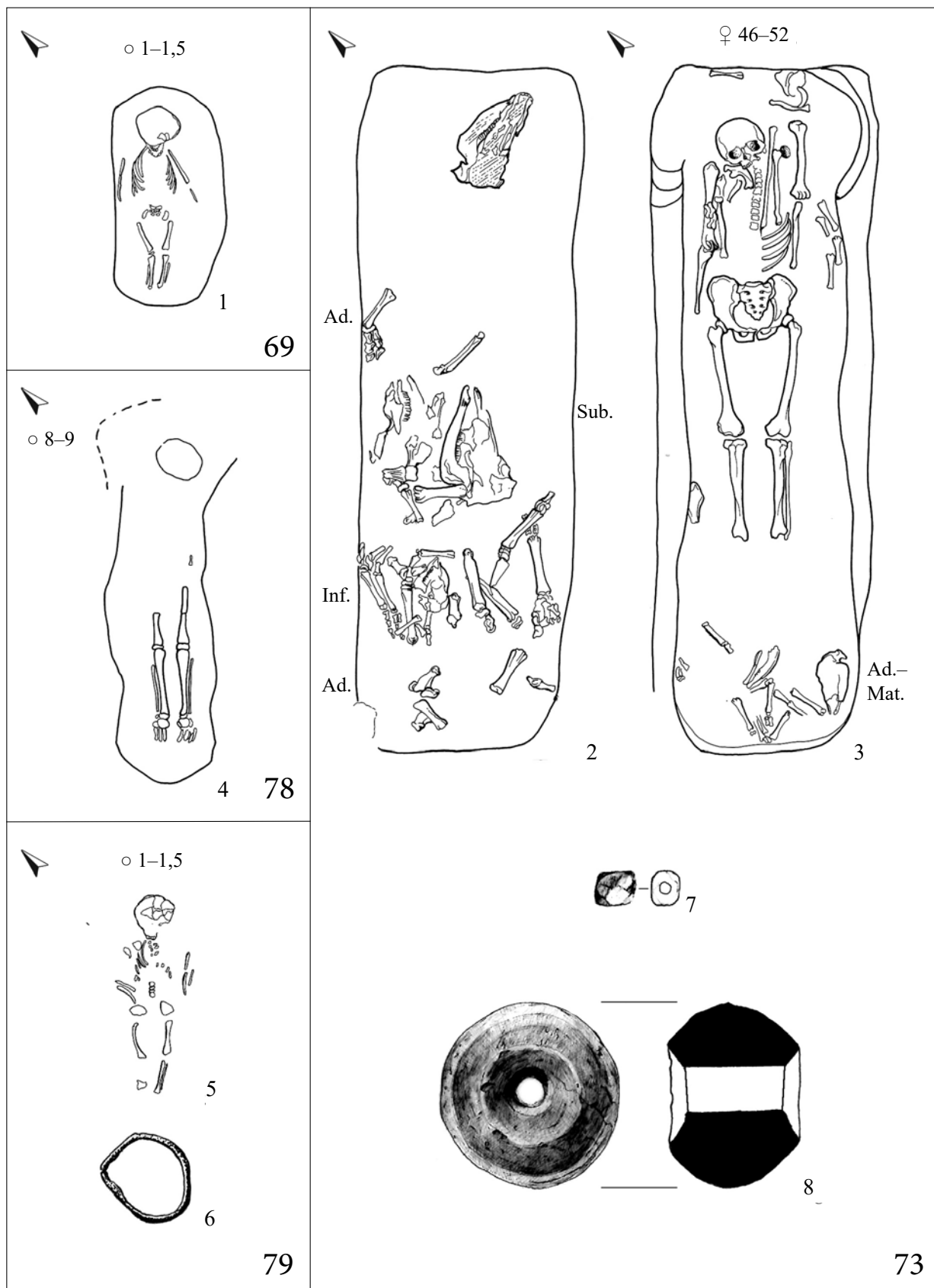

37. kép. Szegvár-Oromtölő 72. sír
 Fig. 37. Szegvár-Oromtölő Grave 72. M: 1-4, 8-9: 1:1

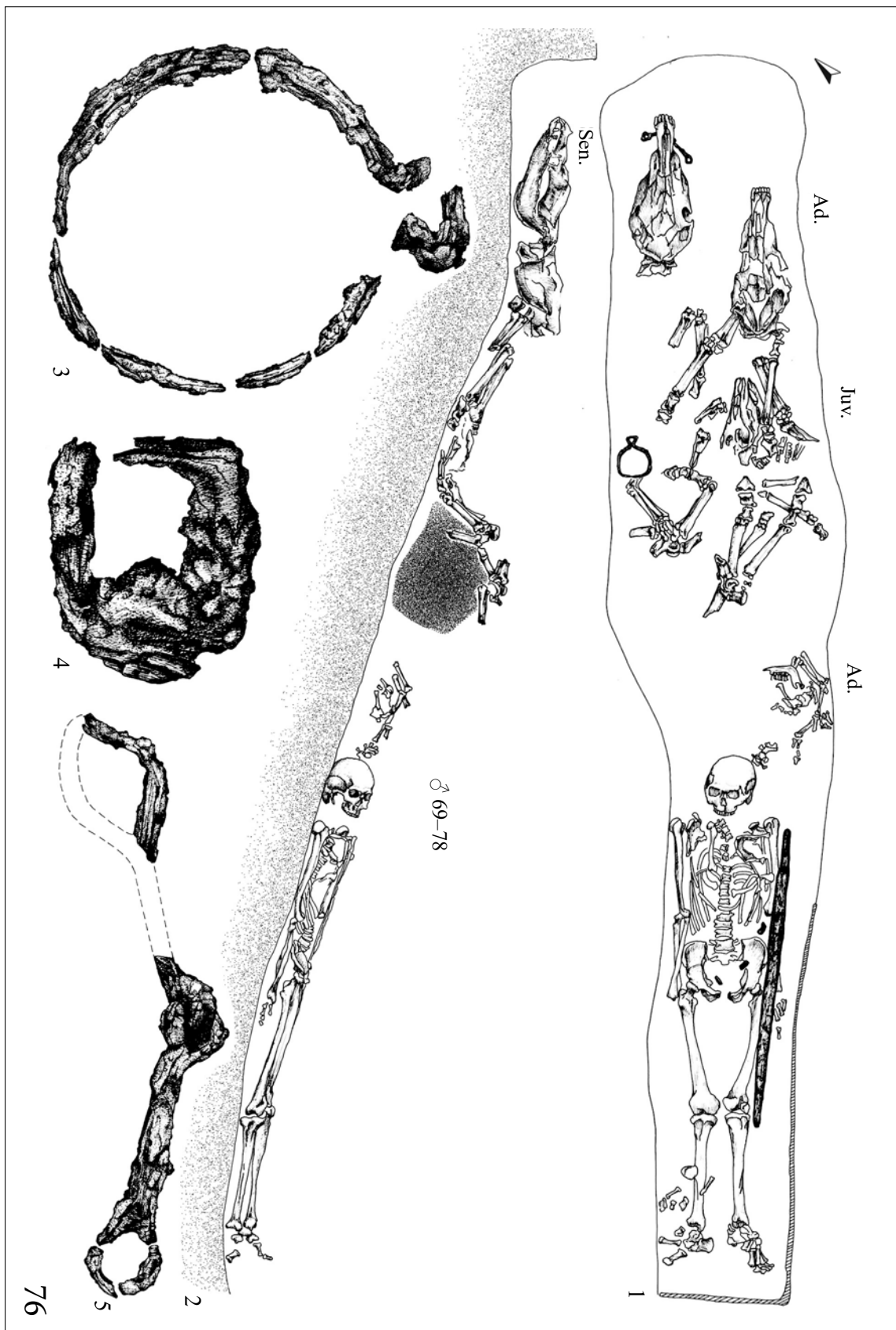

38. kép. Szegvár-Oromdűlő 72. sír
 Fig. 38. Szegvár-Oromdűlő Grave 72. M: 1–4, 6–48: 1:1

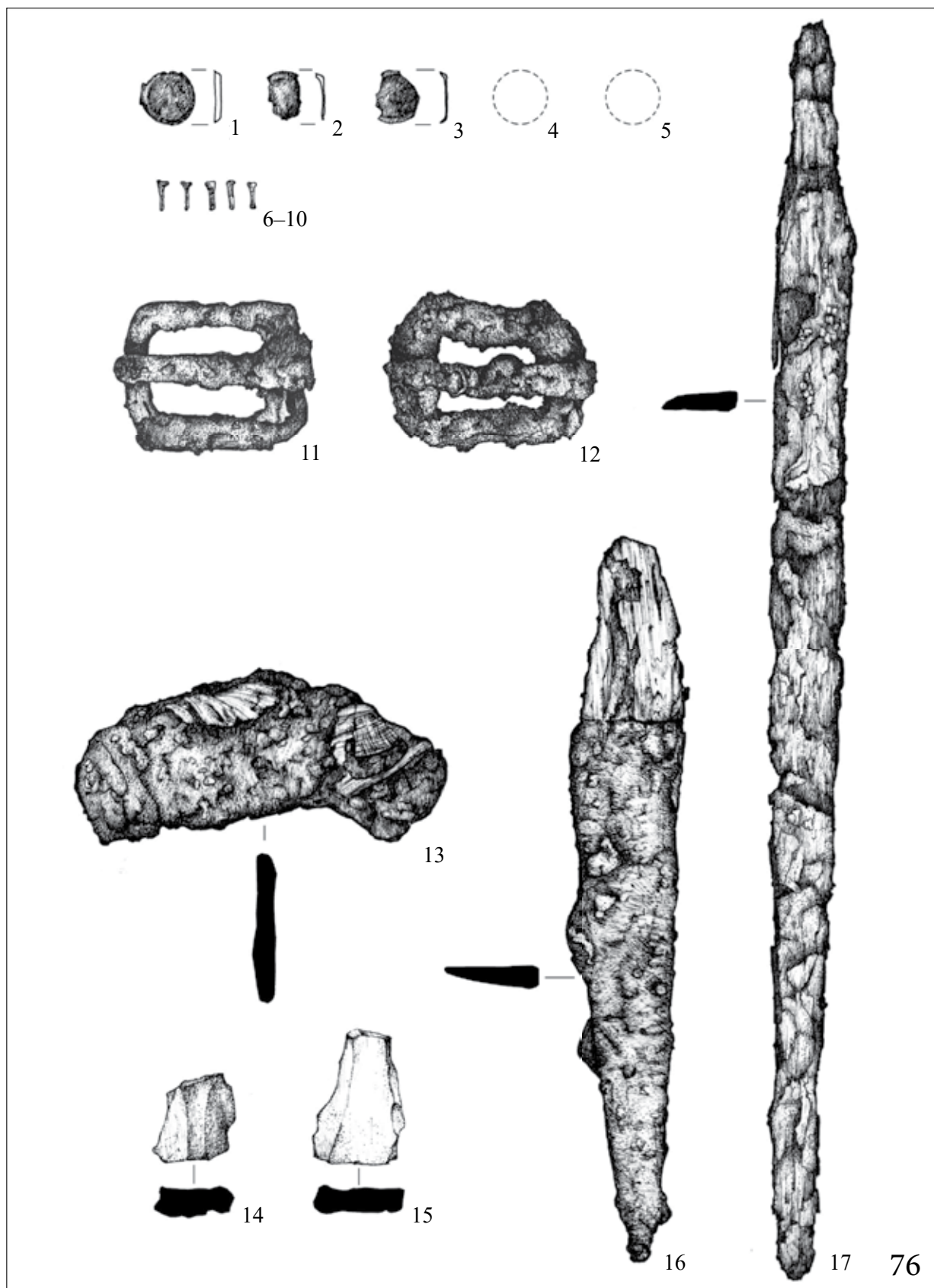

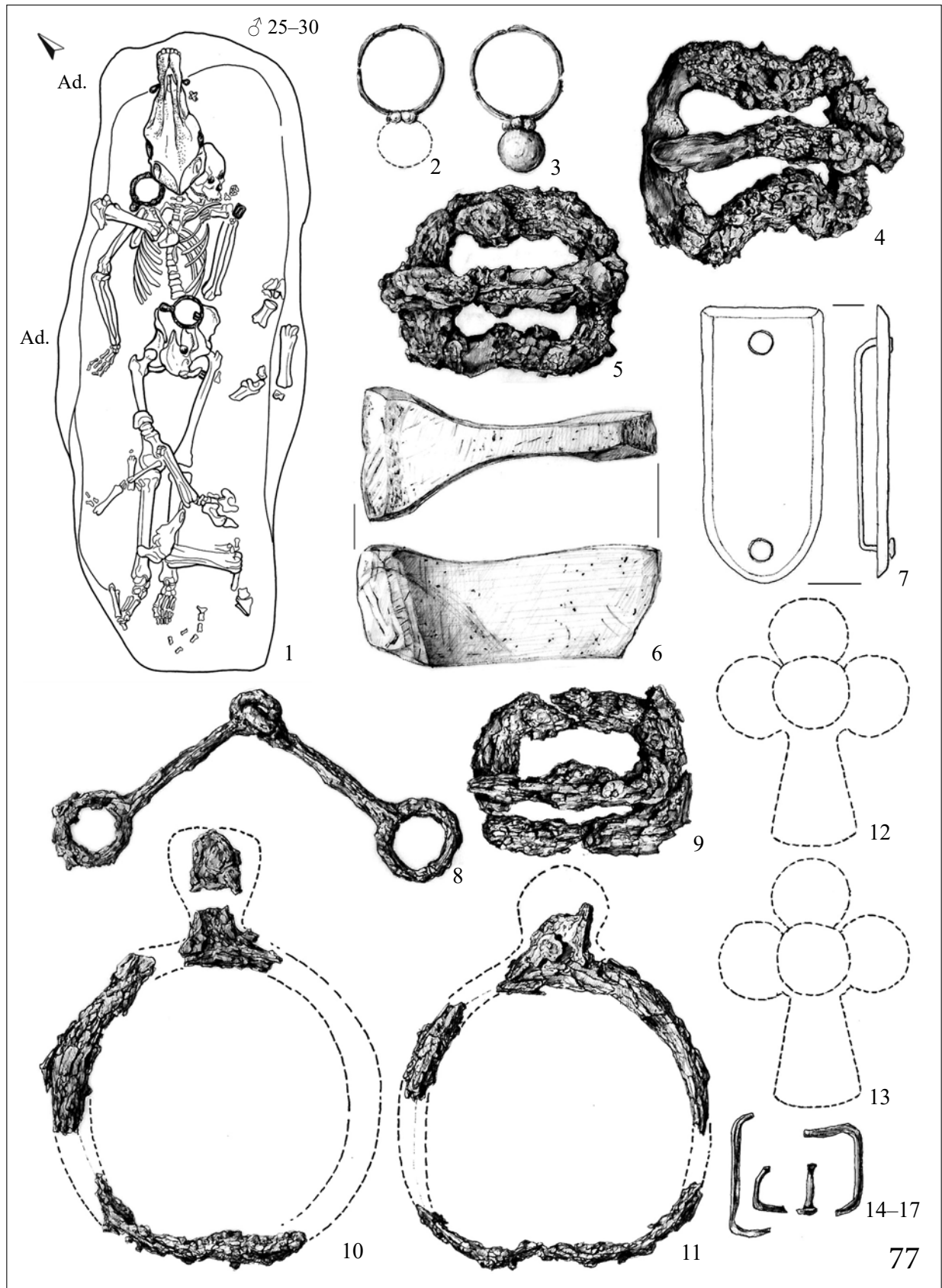
39. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1: 69. sír; 2-3, 7-8: 73. sír; 4: 78. sír; 5-6: 79. sír
 Fig. 39. Szegvár-Oromdűlő. 1: Grave 69; 2-3, 7-8: Grave 73; 4: Grave 78; 5-6: Grave 79. M: 6-8: 1:1

40. kép. Szegevár-Oromdűlő 76. sír
 Fig. 40. Szegevár-Oromdűlő Grave 76. M: 3-5: 1:1

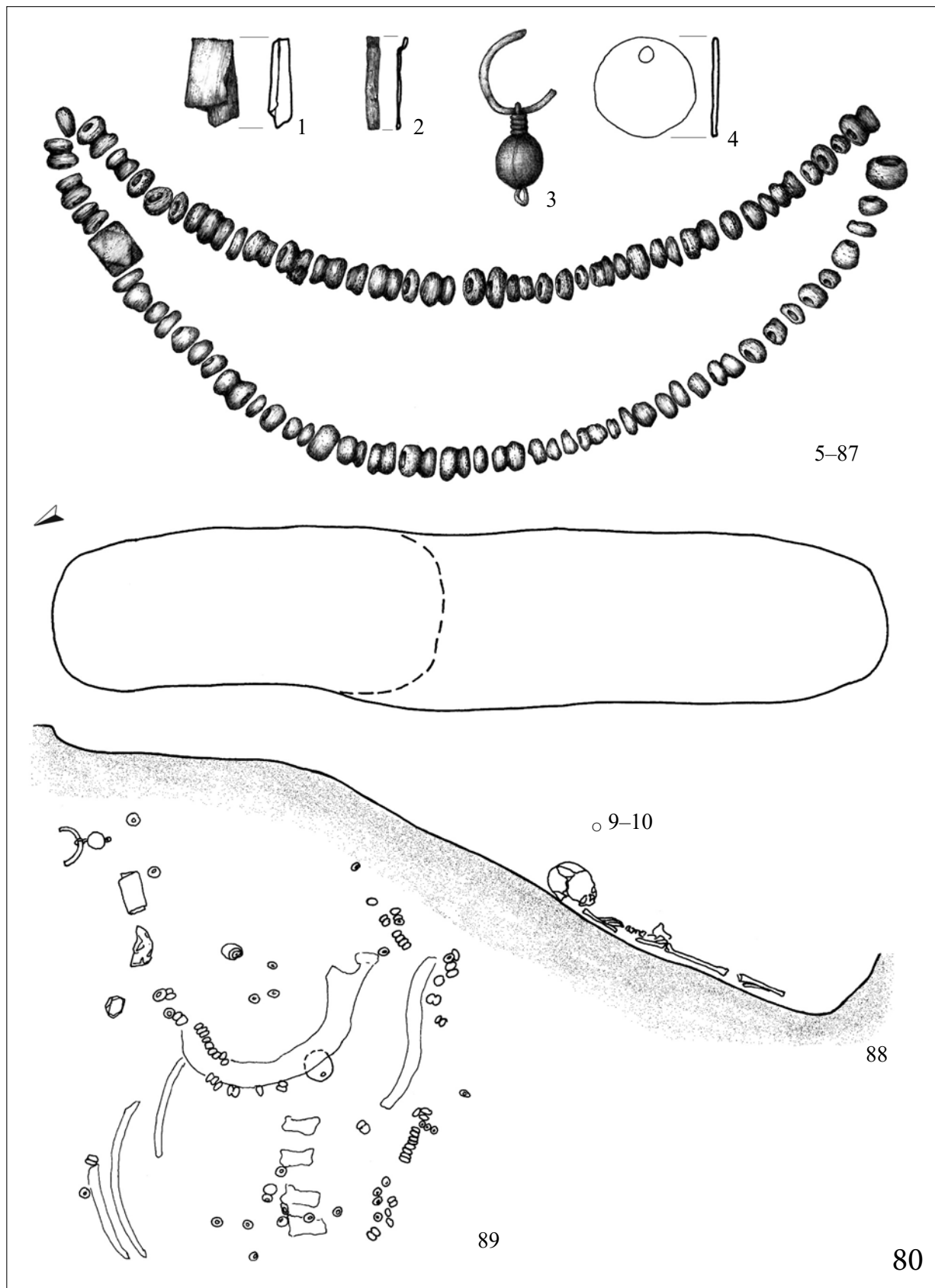

41. kép. Szegvár-Oromdűlő 76. sír
 Fig. 41. Szegvár-Oromdűlő Grave 76. M: 1–16: 1:1; 17: 1:4

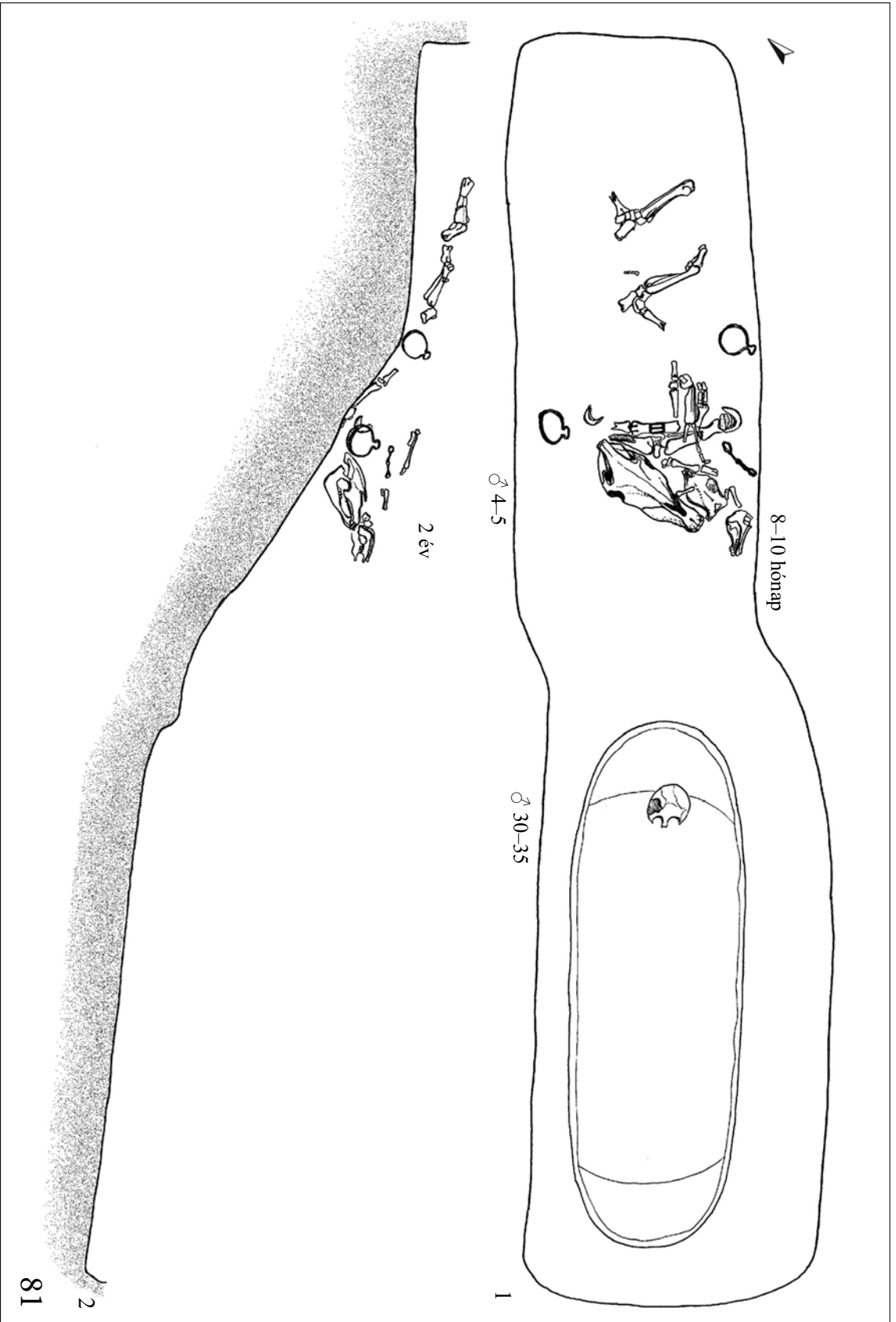

42. kép. Szegvár-Oromdűlő 77. sír

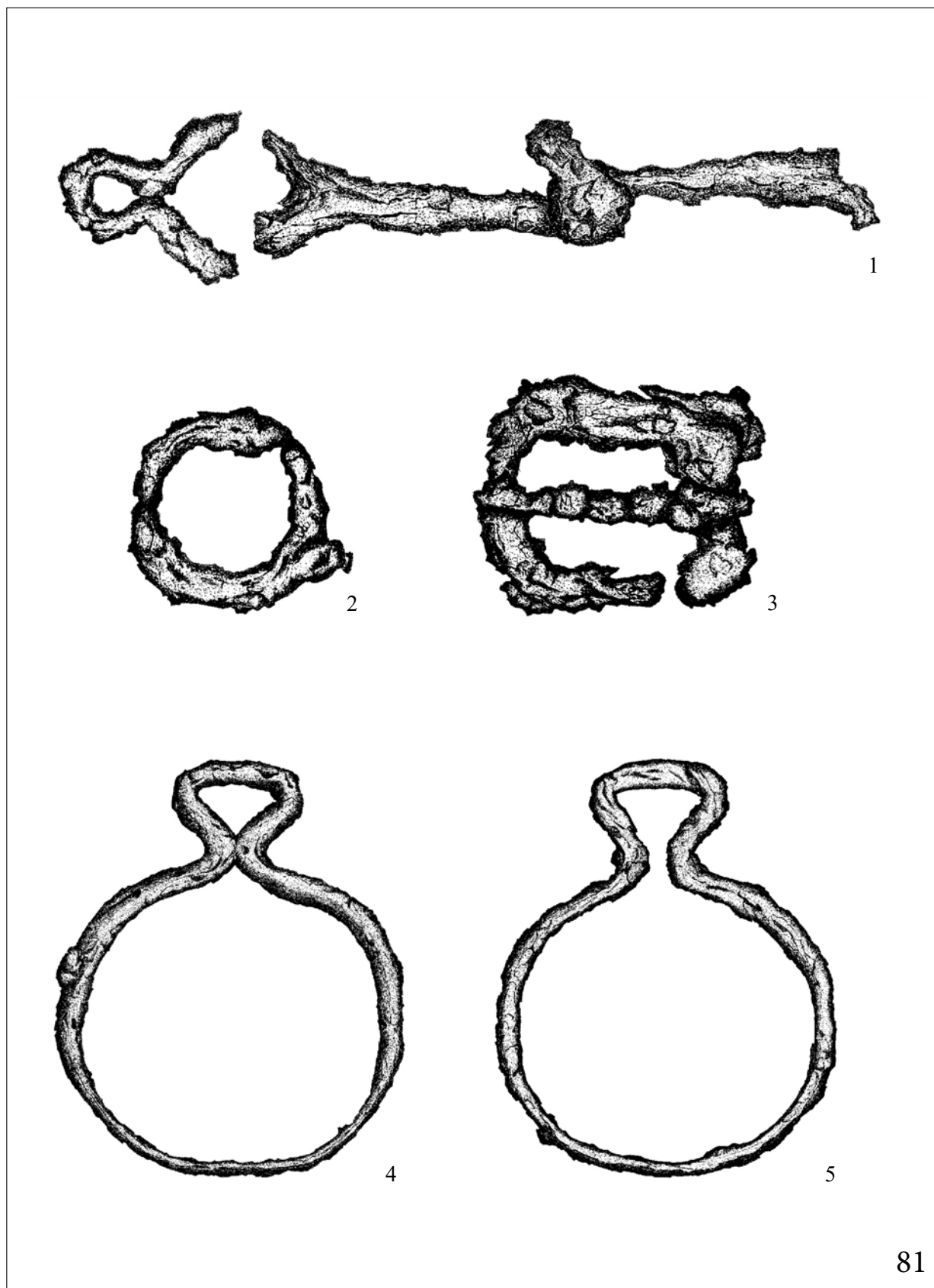
Fig. 42. Szegvár-Oromdűlő Grave 77. M.: 2-7, 9, 12-17: 1:1; 8 10-11: 1:2

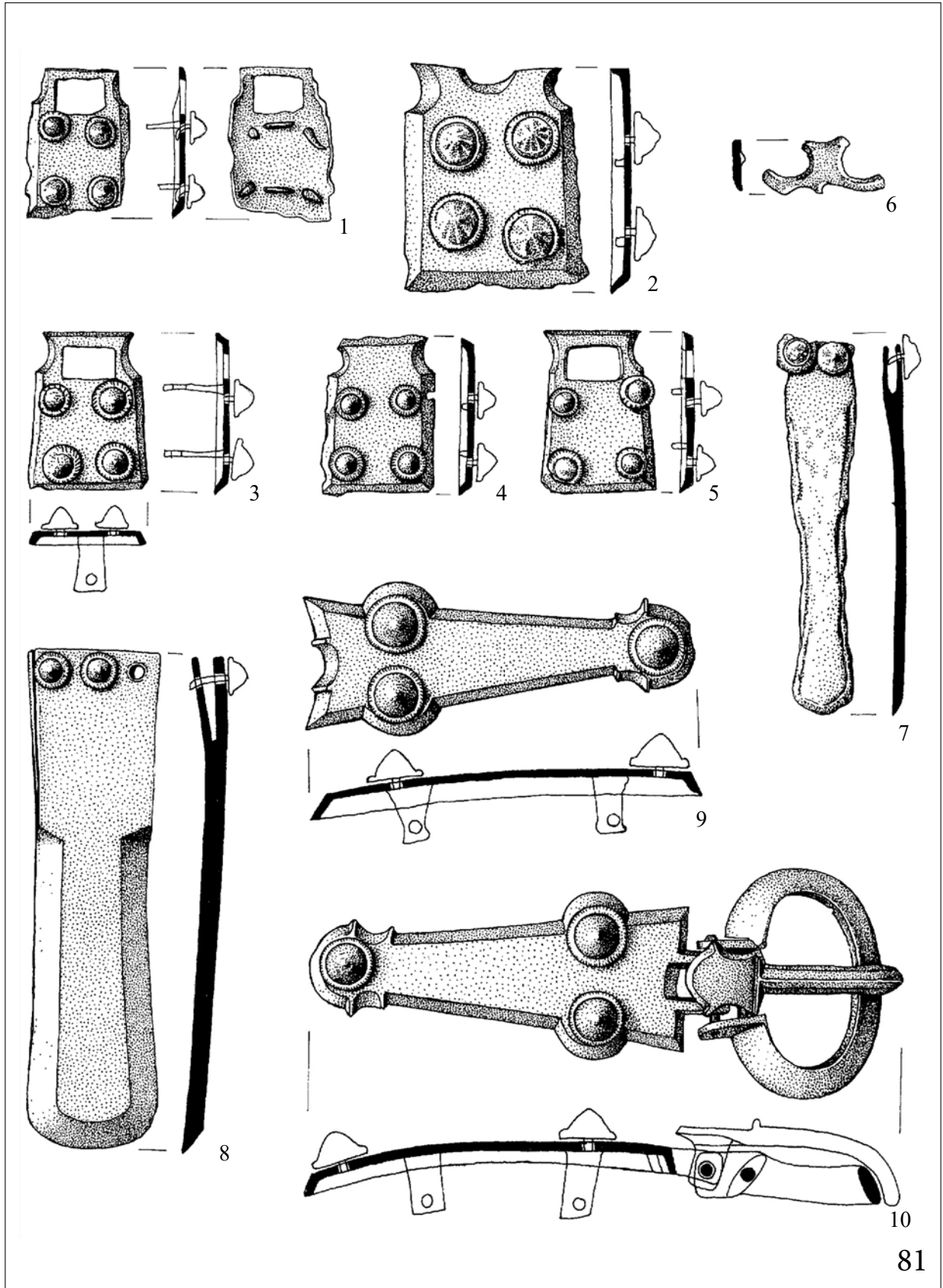
43. kép. Szegvár-Oromdűlő 80. sír
 Fig. 43. Szegvár-Oromdűlő Grave 80. M: 1-87: 1:1

44. kép. Szegvár-Oromdűlő 81. sír.
Fig. 44. Szegvár-Oromdűlő Grave 81

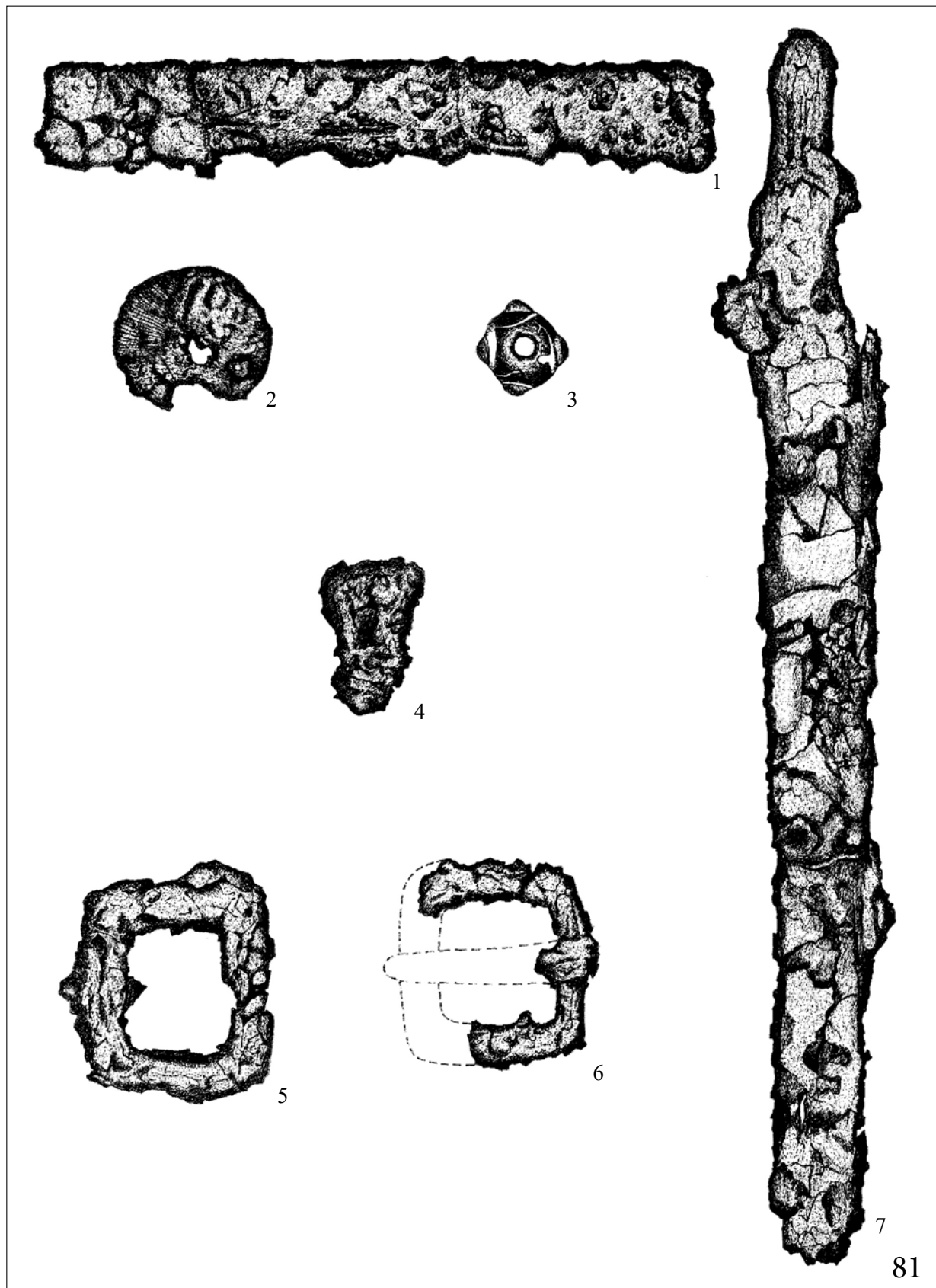

45. kép. Szegvár-Oromdűlő 81. sír
 Fig. 45. Szegvár-Oromdűlő Grave 81. M: 1-3: 1:1; 4-5: 1:2

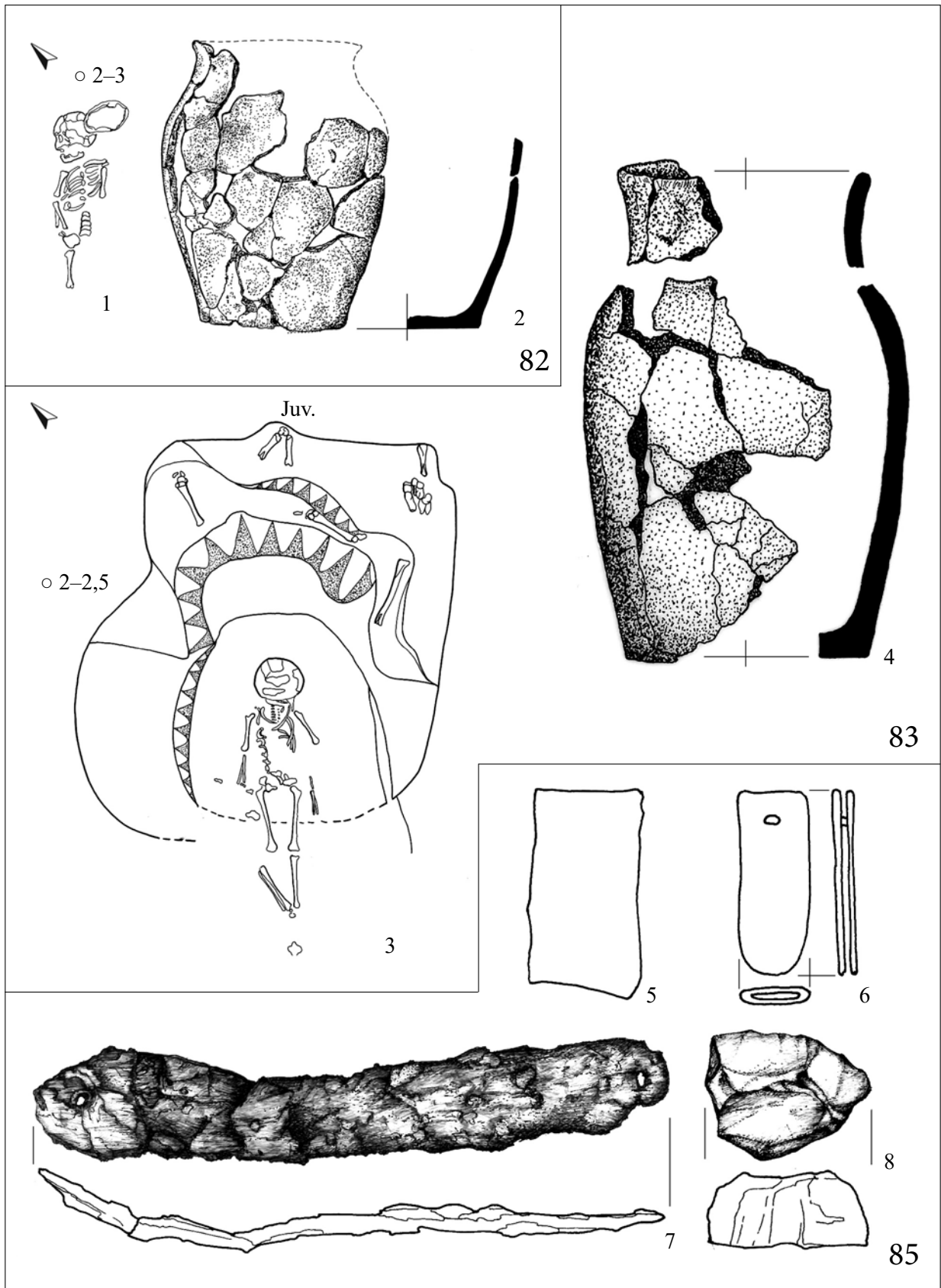

46. kép. Szegvár-Oromdűlő 81. sír
 Fig. 46. Szegvár-Oromdűlő Grave 81. M: 1:1

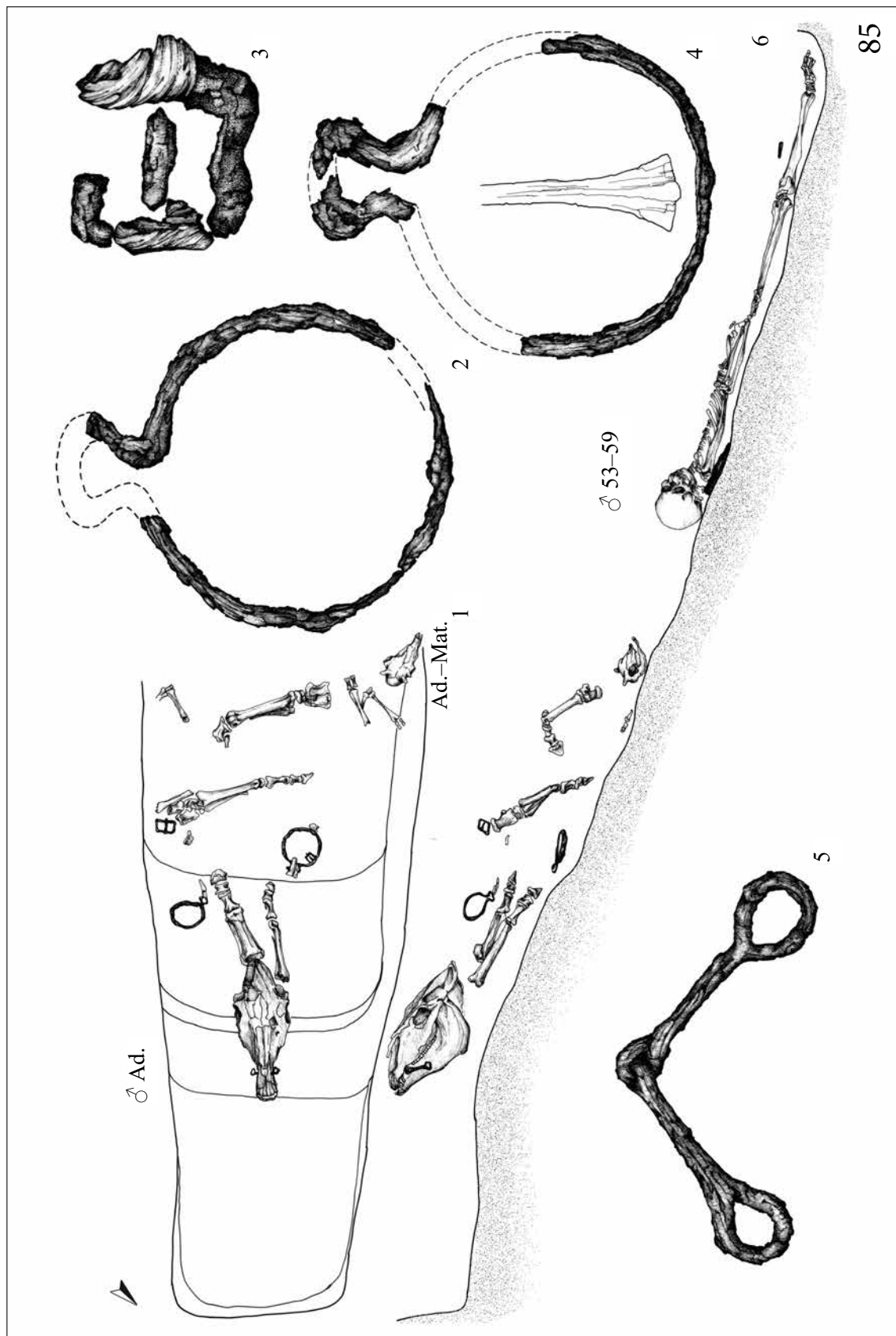

47. kép. Szegvár-Oromdűlő 81. sír
 Fig. 47. Szegvár-Oromdűlő Grave 81. M: 1:1

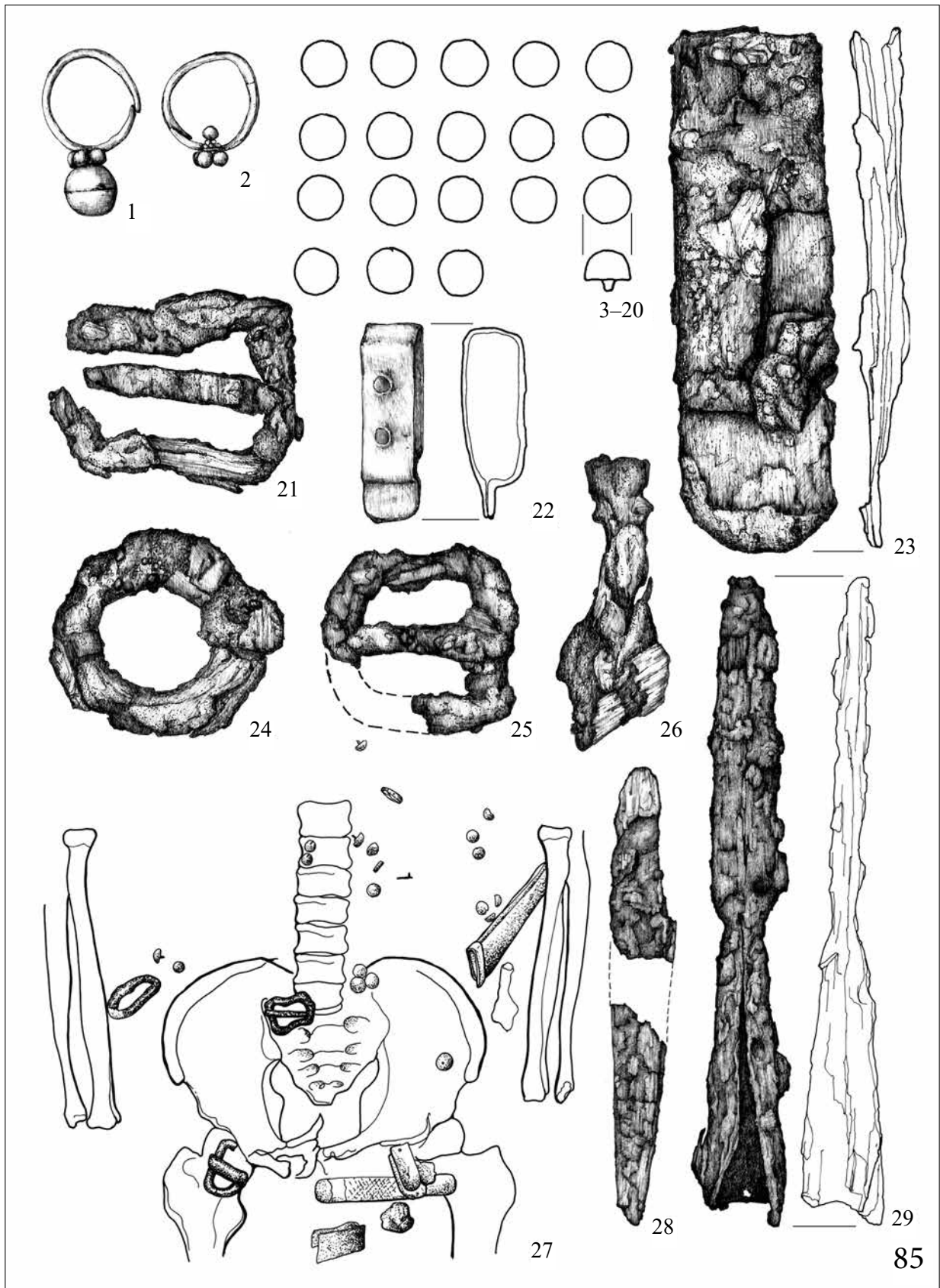

48. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1–2: 82. sír; 3–4: 83. sír; 5–8: 85. sír

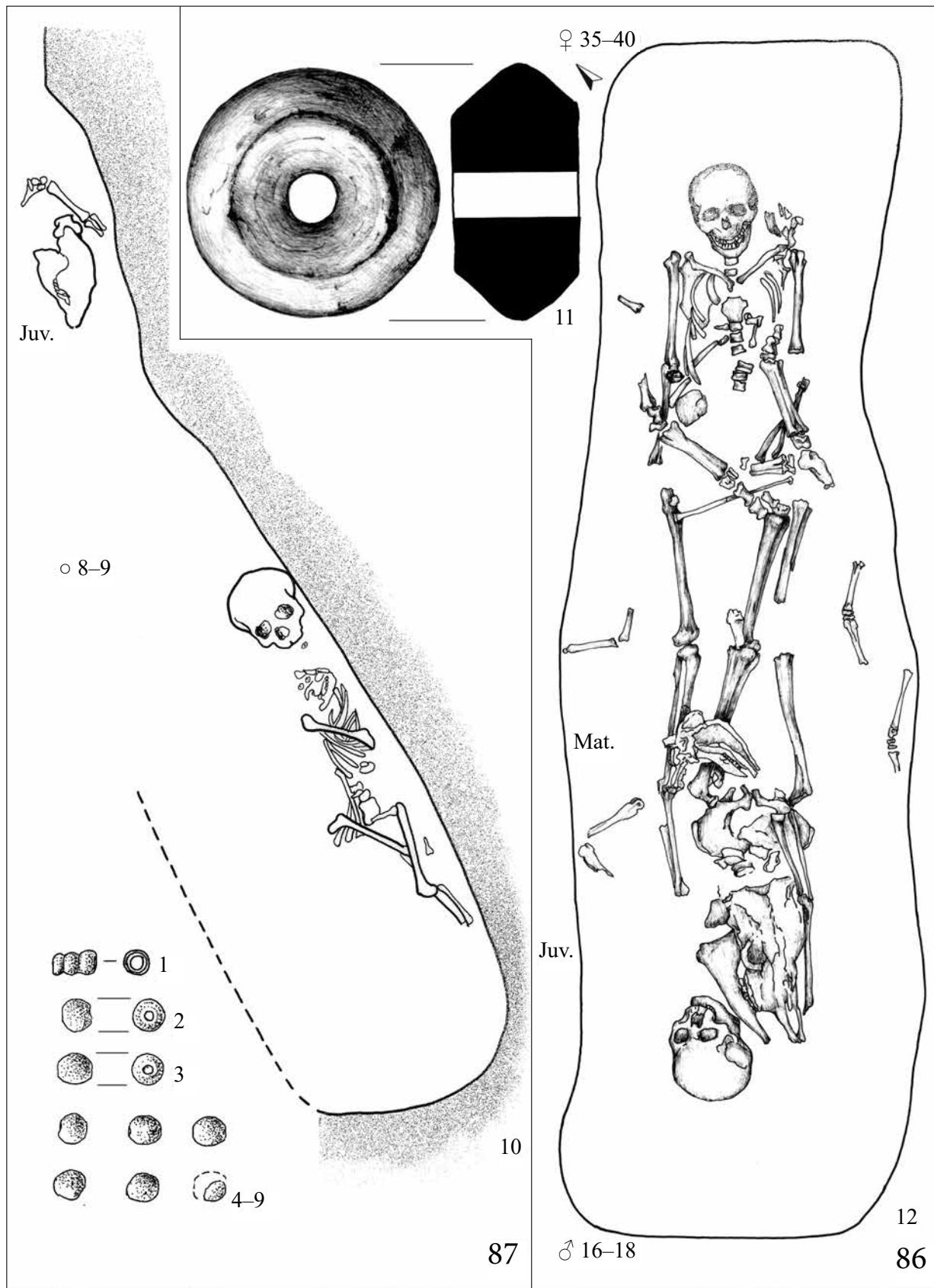
Fig. 48. Szegvár-Oromdűlő. 1–2: Grave 82; 3–4: Grave 83; 5–8: Grave 85. M: 2, 4: 1:2; 5–28: 1:1

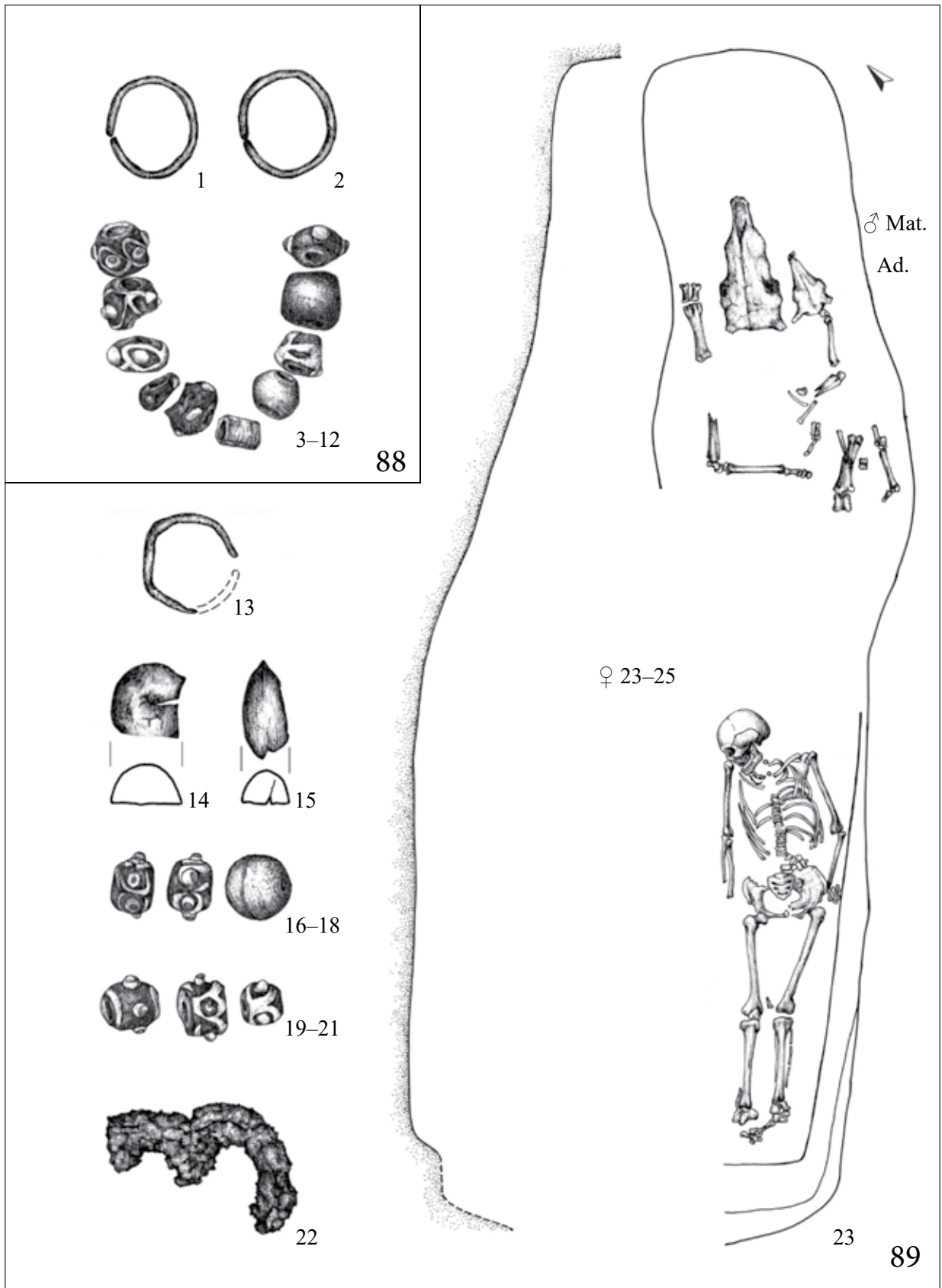
49. kép. Szegvár-Oromdűlő 85. sír
 Fig. 49. Szegvár-Oromdűlő Grave 85. M: 2, 4-5: 1:2; 3: 1:1

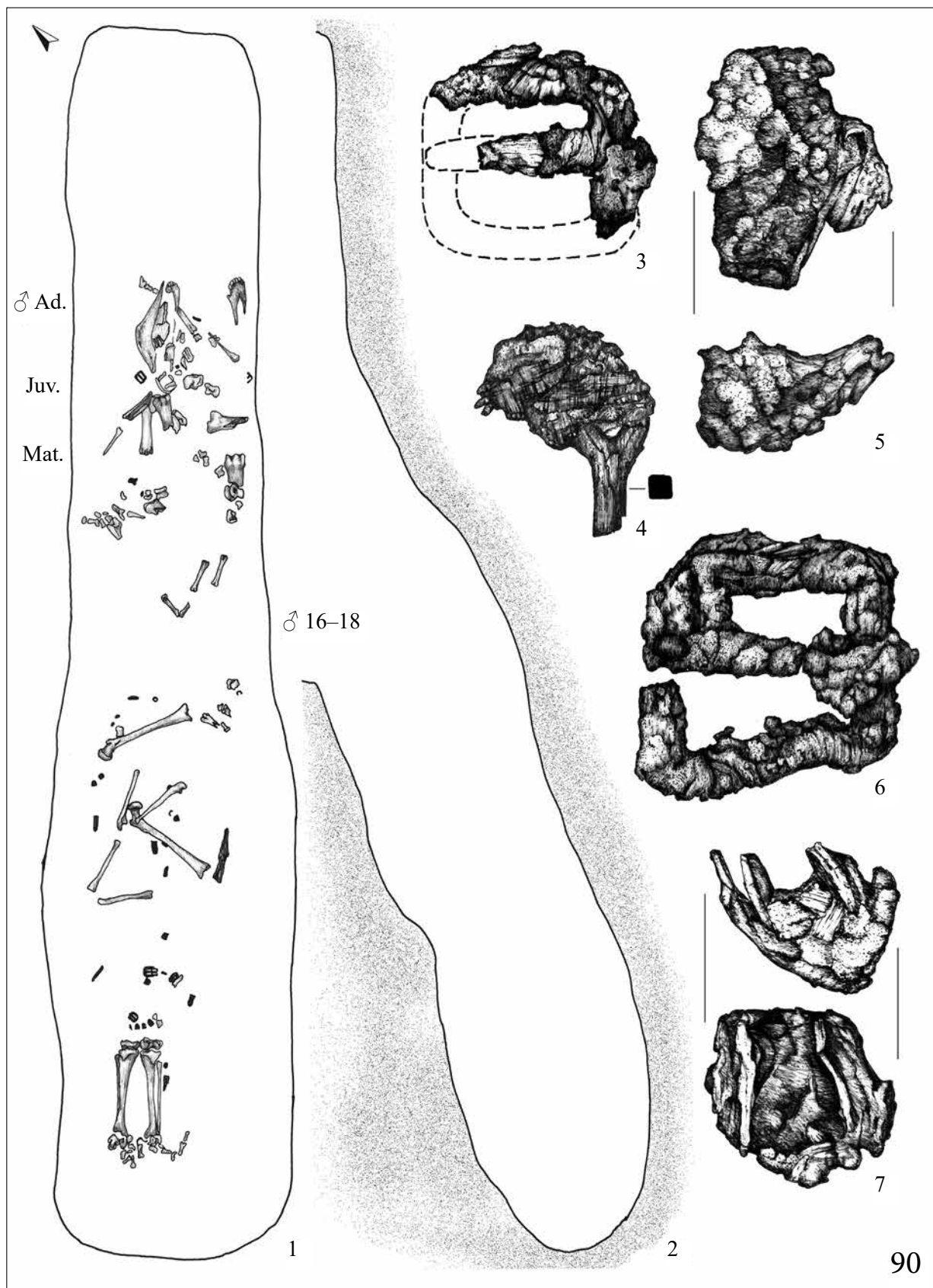
50. kép. Szegvár-Oromdűlő 85. sír
 Fig. 50. Szegvár-Oromdűlő Grave 85. M: 1-26, 28-29: 1:1

51. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-10: 87. sír; 11-12: 86. sír
 Fig. 51. Szegvár-Oromdűlő. 1-10: Grave 87; 11-12: Grave 86. M: 1-9, 11: 1:1

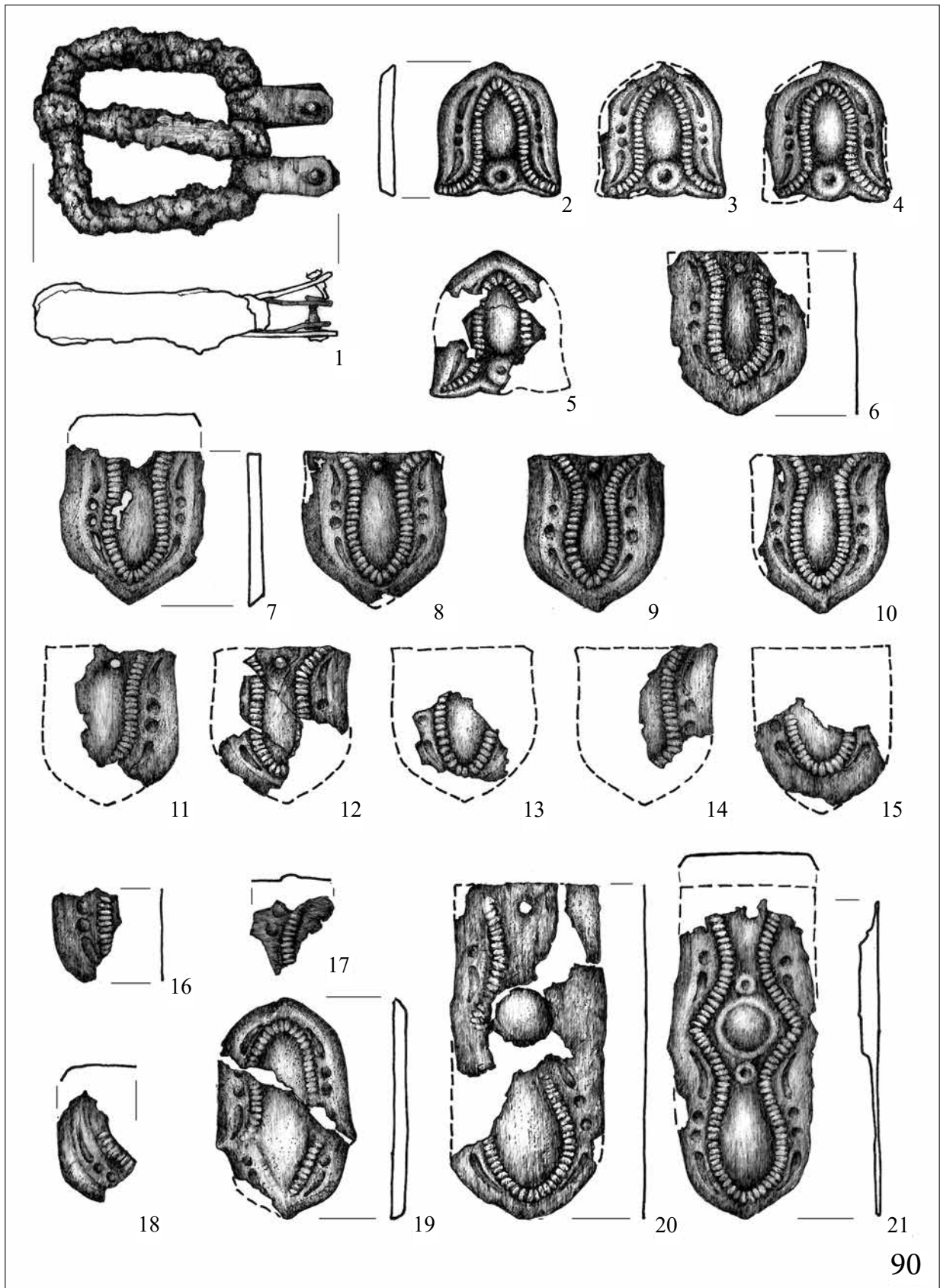

52. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1–12: 88. sír; 13–23: 89. sír
 Fig. 52. Szegvár-Oromdűlő. 1–12: Grave 88; 13–23: Grave 89. M: 1–22: 1:1

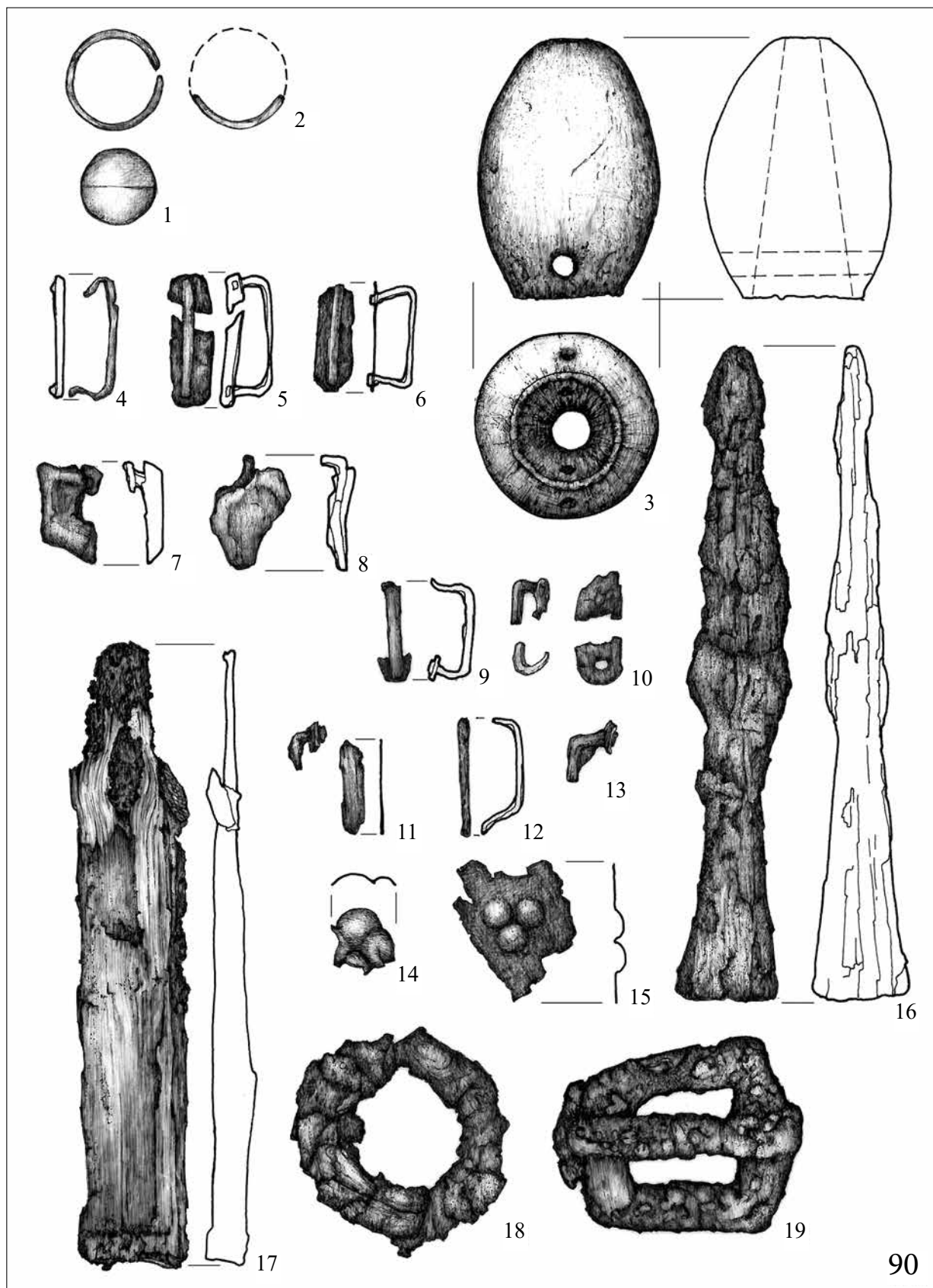
53. kép. Szegvár-Oromdűlő 90. sír
 Fig. 53. Szegvár-Oromdűlő Grave 90. M: 3-7: 1:1

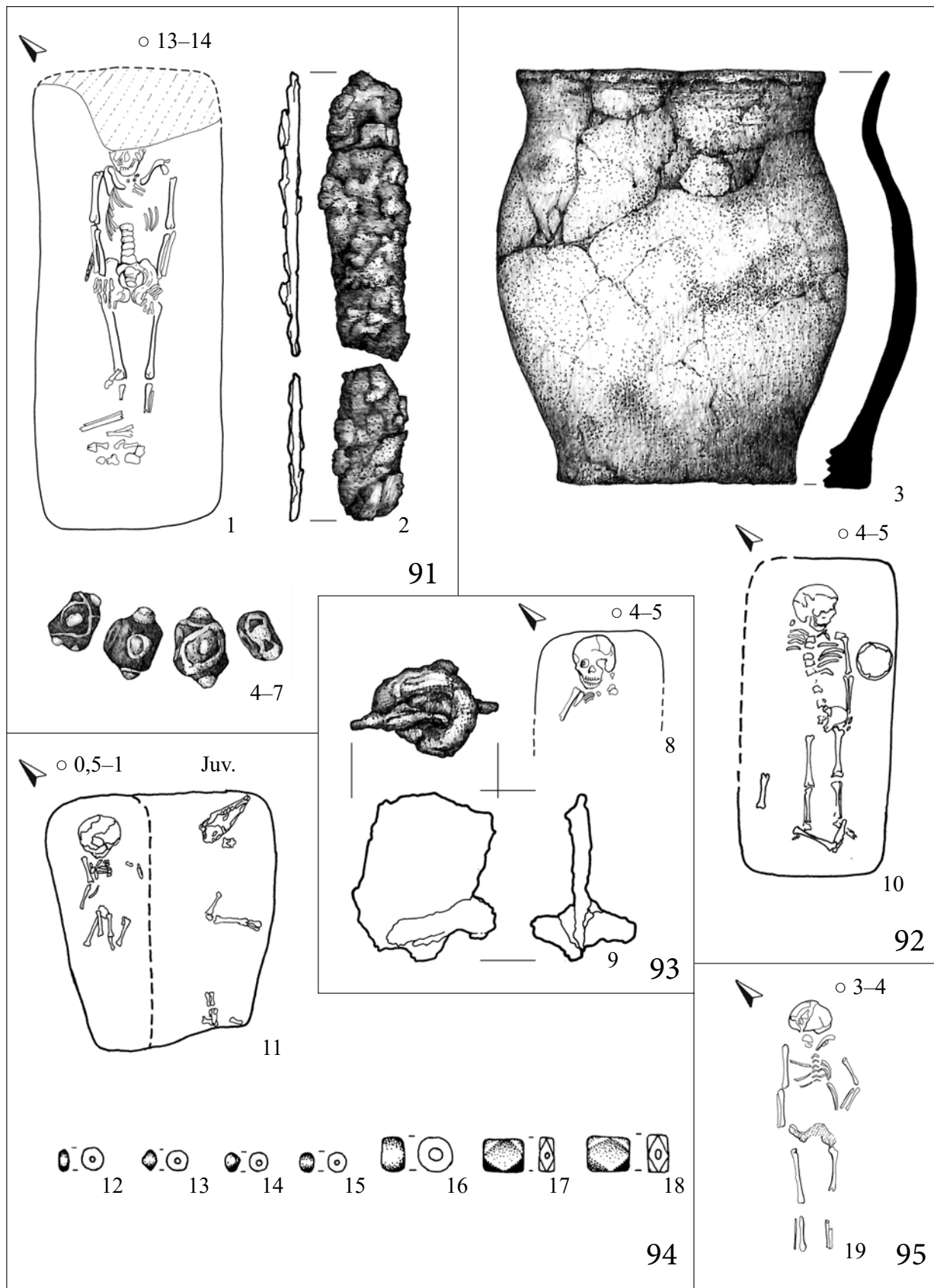

54. kép. Szegvár-Oromdűlő 90. sír
 Fig. 54. Szegvár-Oromdűlő Grave 90. M: 1:1

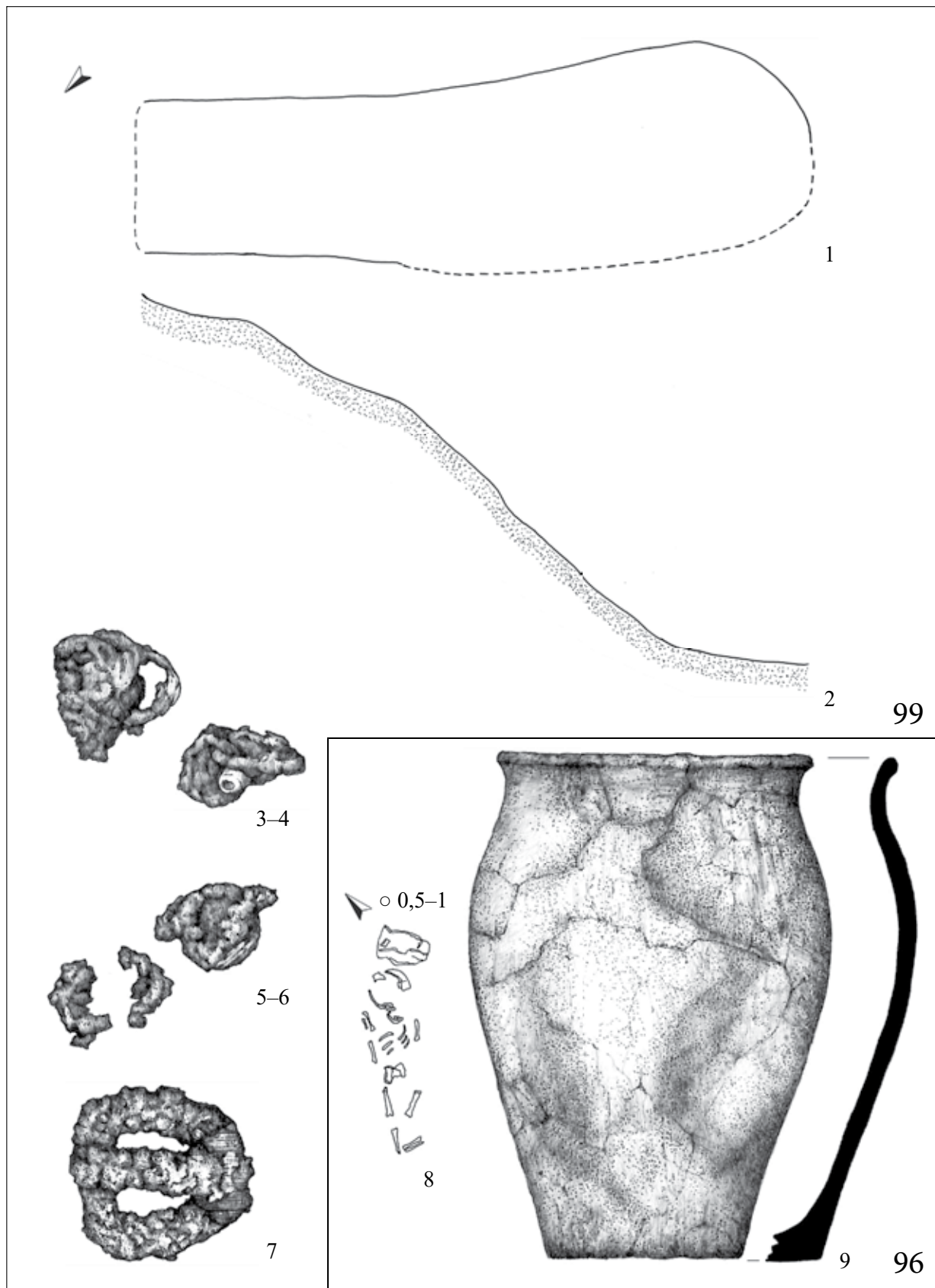

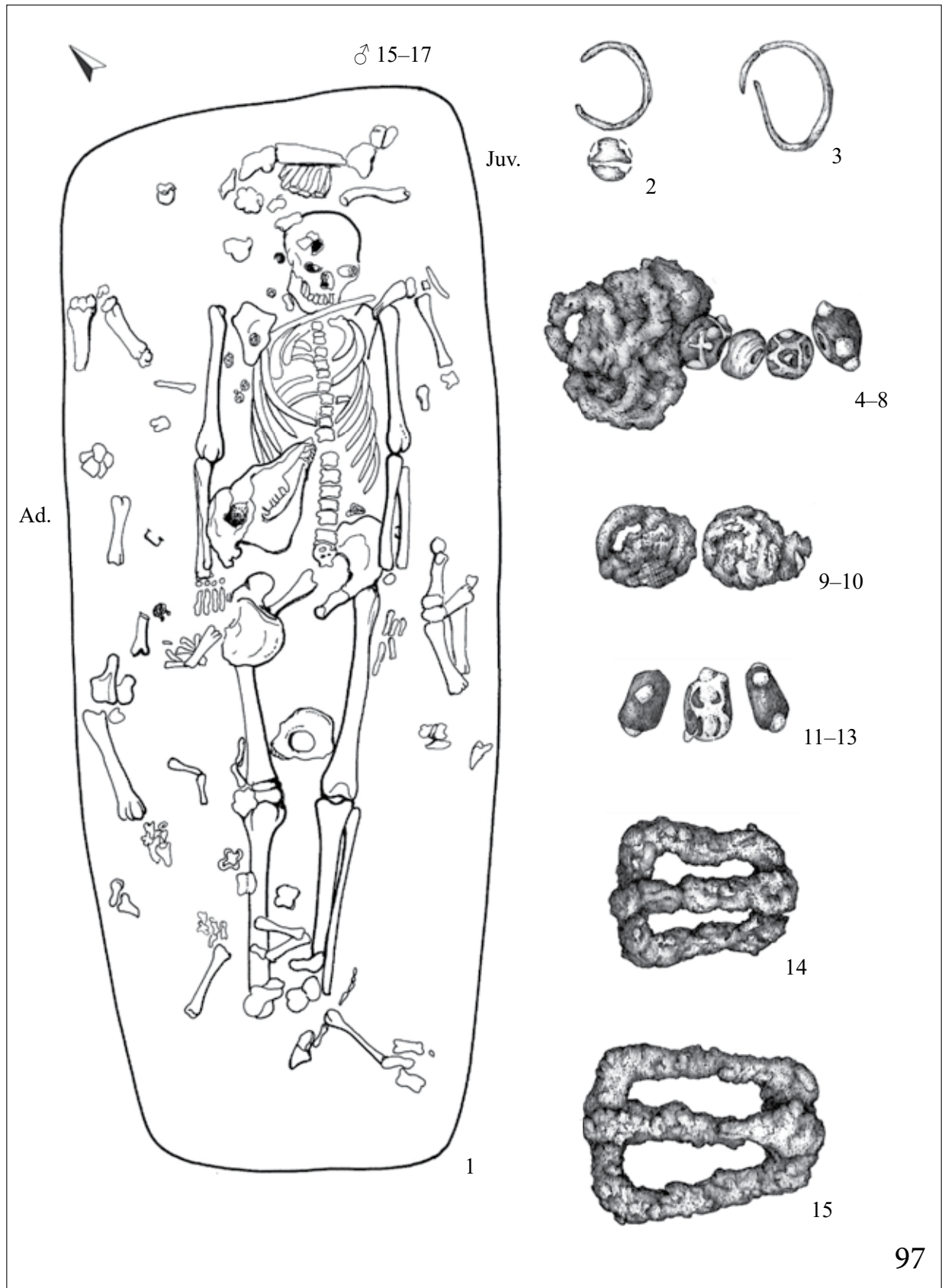
55. kép. Szegvár-Oromdűlő 90. sír
 Fig. 55. Szegvár-Oromdűlő Grave 90. M: 1–15, 17–19: 1:1; 16: 1:2

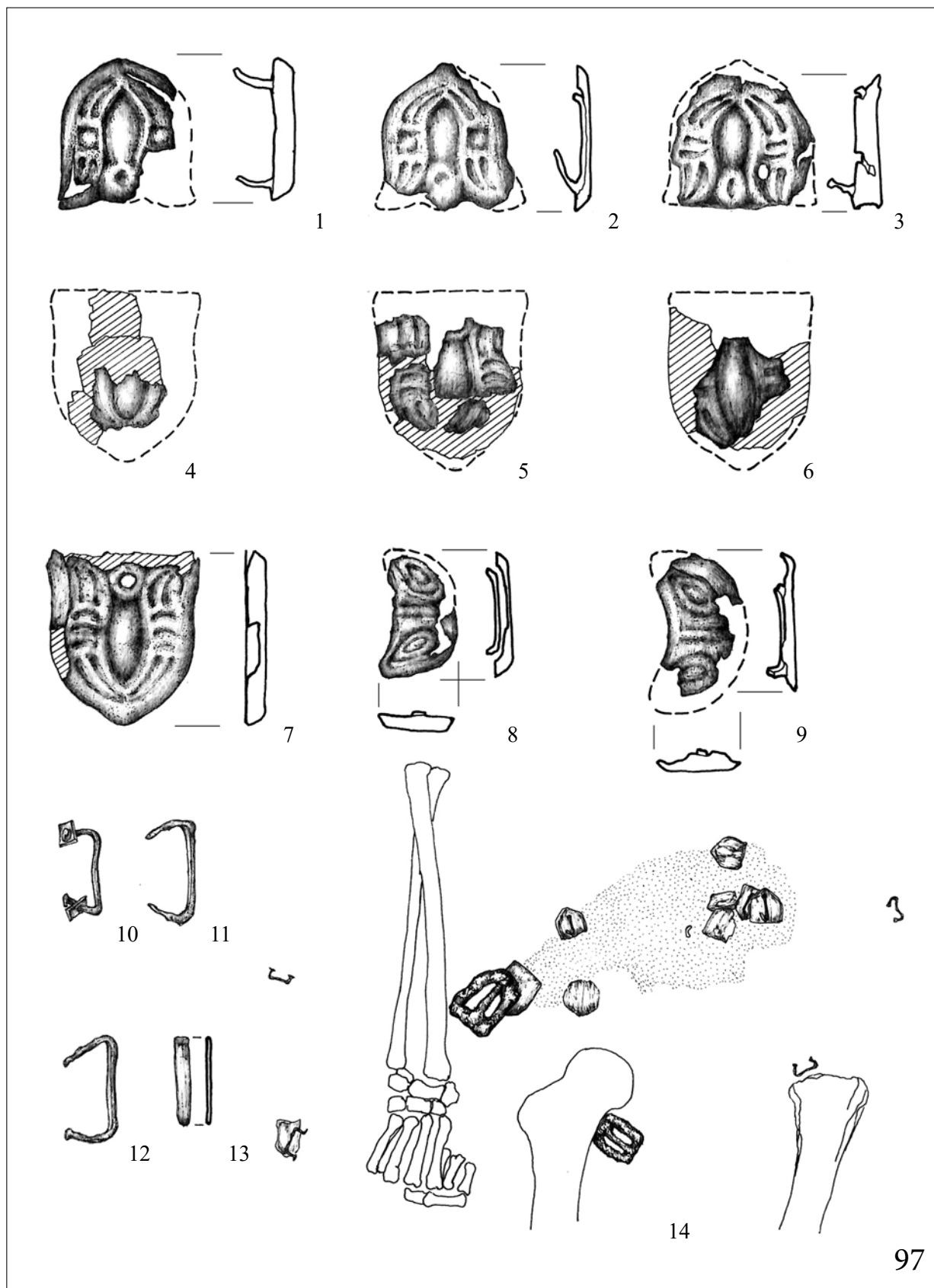
56. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1–2, 4–7: 91. sír; 3, 10: 92. sír; 8–9: 93. sír; 11–18: 94. sír; 19: 95. sír
 Fig. 56. Szegvár-Oromdűlő. 1–2, 4–7: Grave 91; 3, 10: Grave 92; 8–9: Grave 93; 11–18: Grave 94; 19: Grave 95.
 M: 2, 4–9, 12–18: 1:1; 3: 1:2

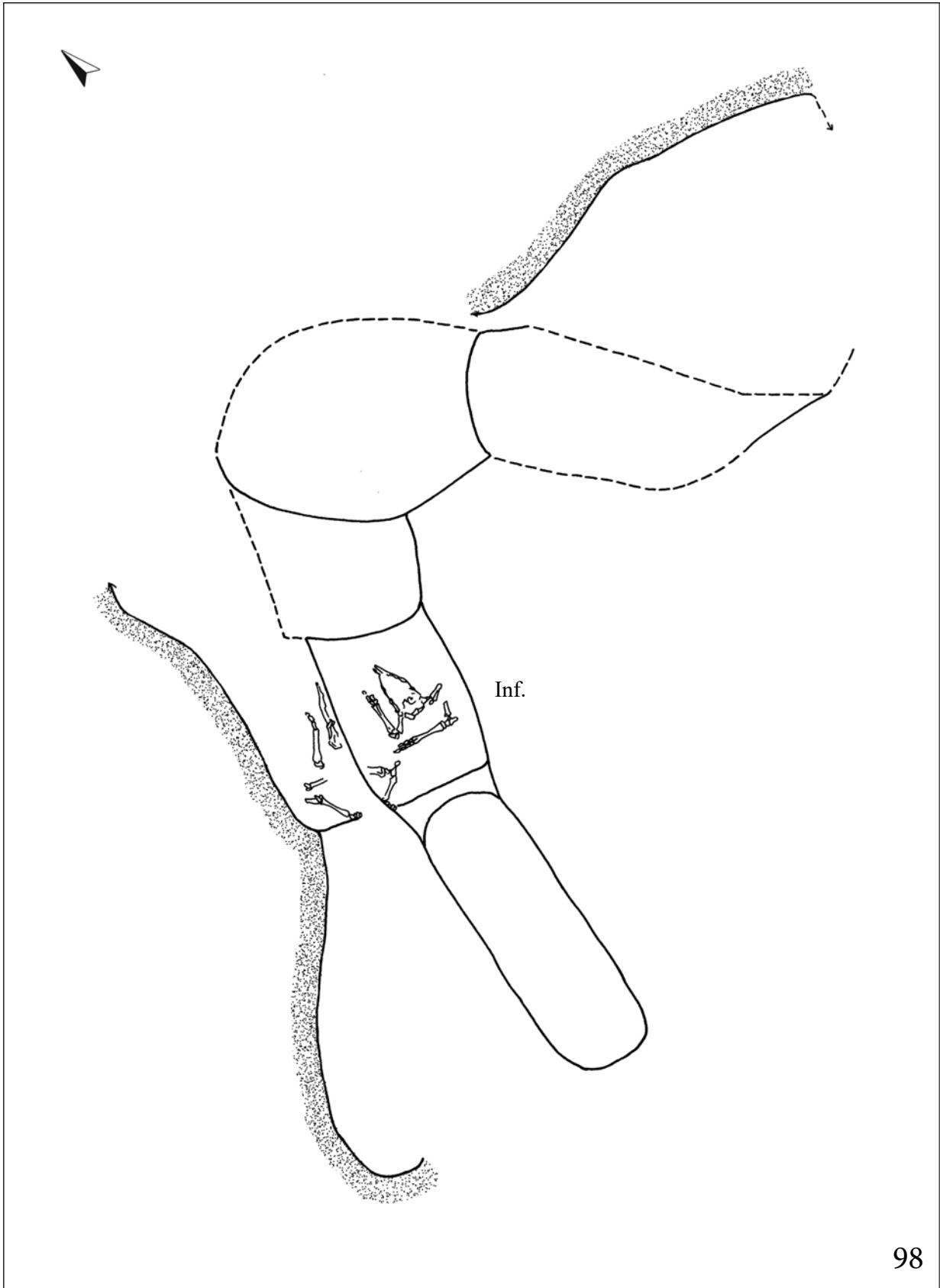
57. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-7: 99. sír; 8-9: 96. sír
 Fig. 57. Szegvár-Oromdűlő. 1-7: Grave 99; 8-9: Grave 96. M: 3-7: 1:1; 9: 1:2

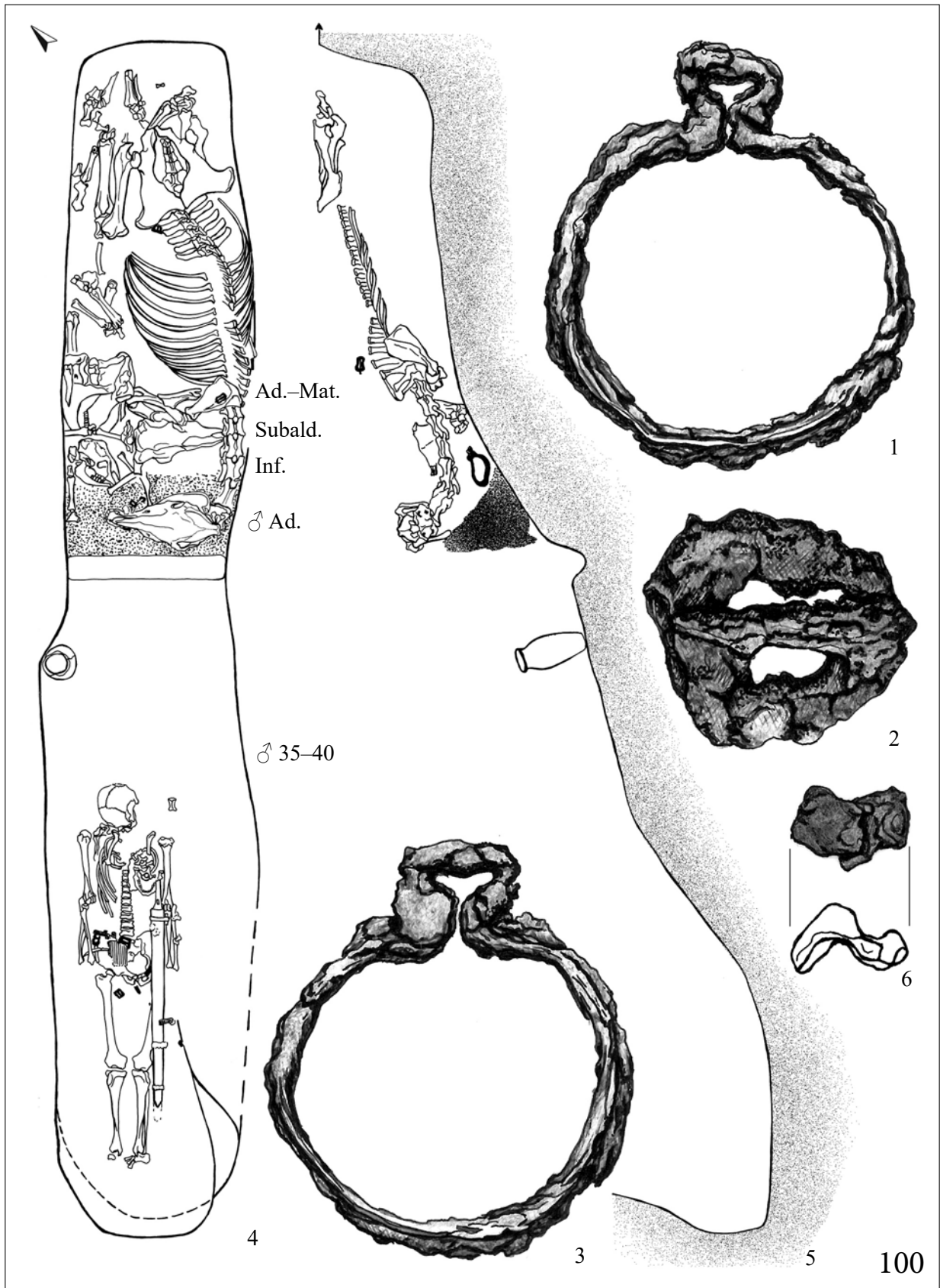
58. kép. Szegvár-Oromdűlő 97. sír
 Fig. 58. Szegvár-Oromdűlő Grave 97. M: 2-15: 1:1

59. kép. Szegvár-Oromdűlő 97. sír
 Fig. 59. Szegvár-Oromdűlő Grave 97. M: 1–13: 1:1

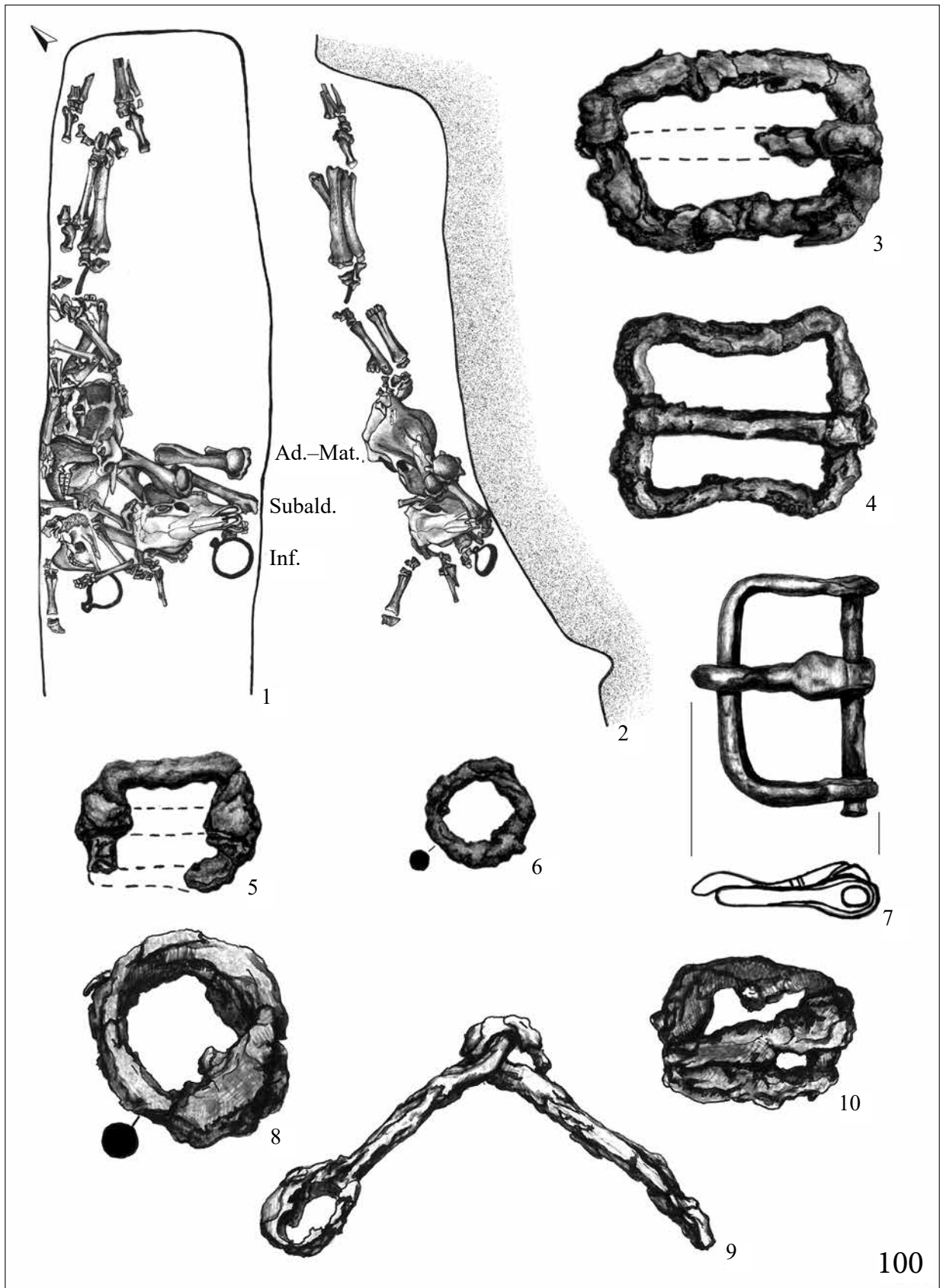

60. kép. Szegvár-Oromdűlő 98. sír
Fig. 60. Szegvár-Oromdűlő Grave 98.

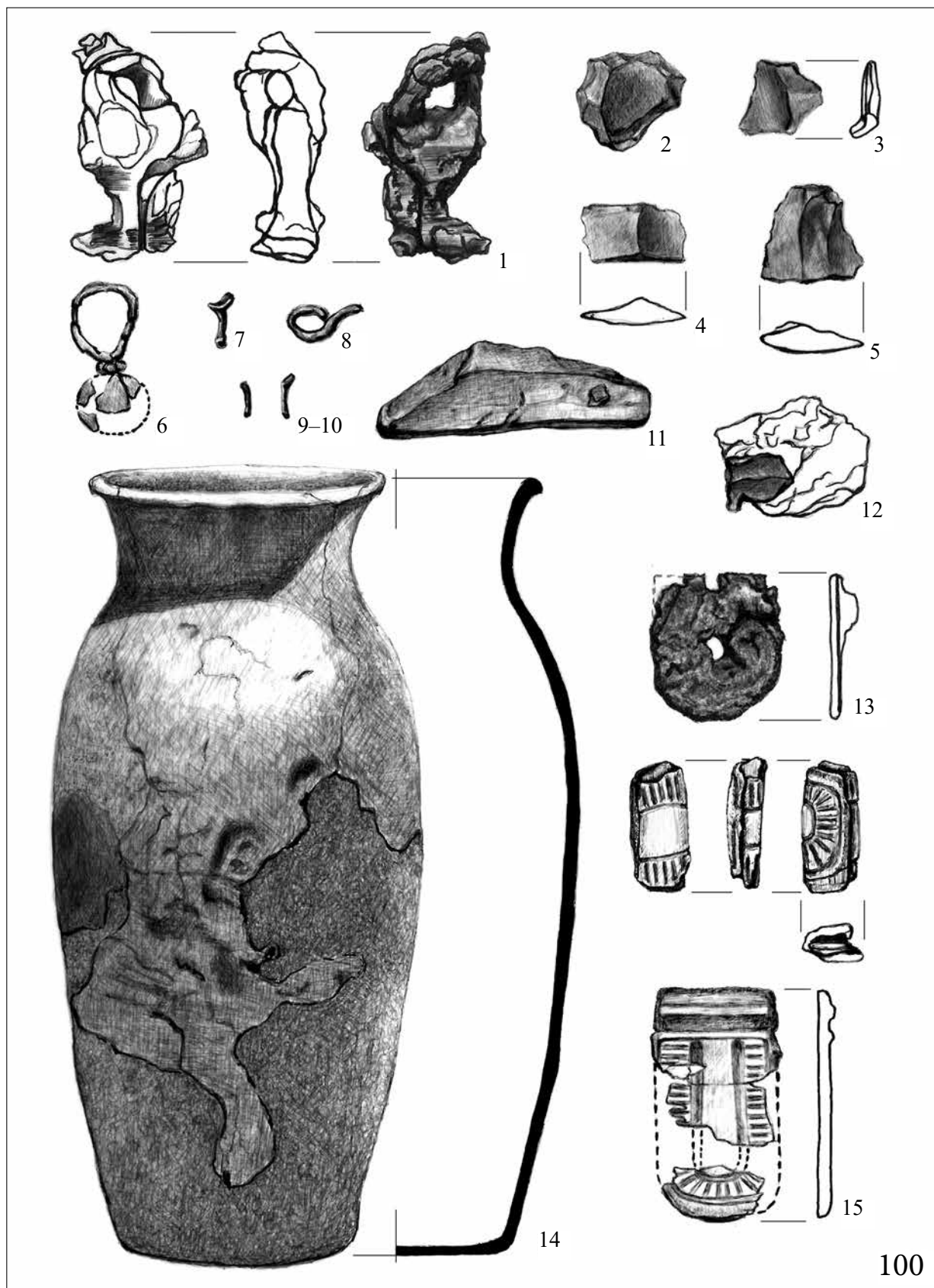
61. kép. Szegvár-Oromdűlő 100. sír
 Fig. 61. Szegvár-Oromdűlő Grave 100. M: 1, 3: 1:2; 2, 6: 1:1

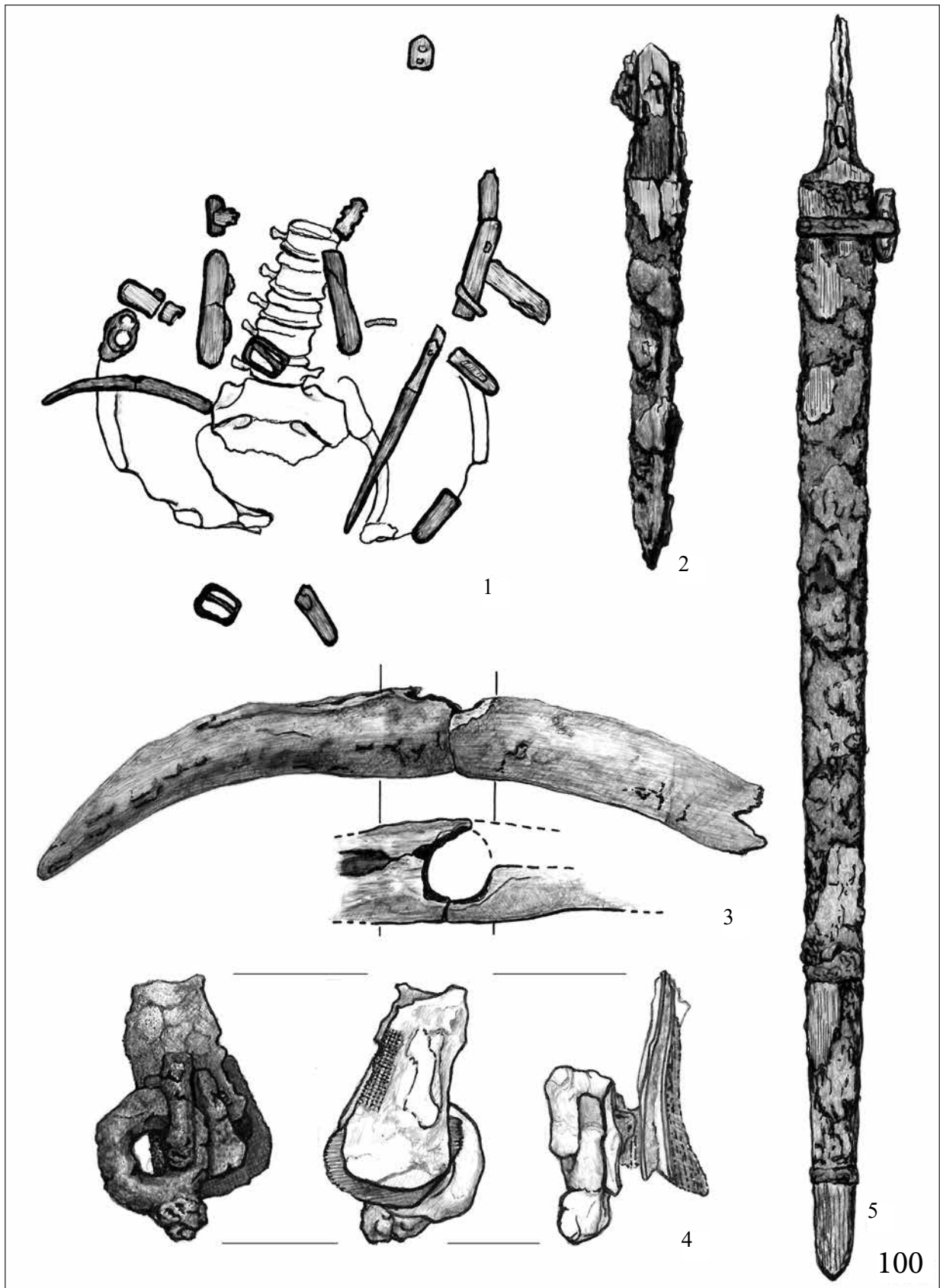
62. kép. Szegvár-Oromdűlő 100. sír
 Fig. 62. Szegvár-Oromdűlő Grave 100. M: 3-7, 10: 1:1; 9: 1:2

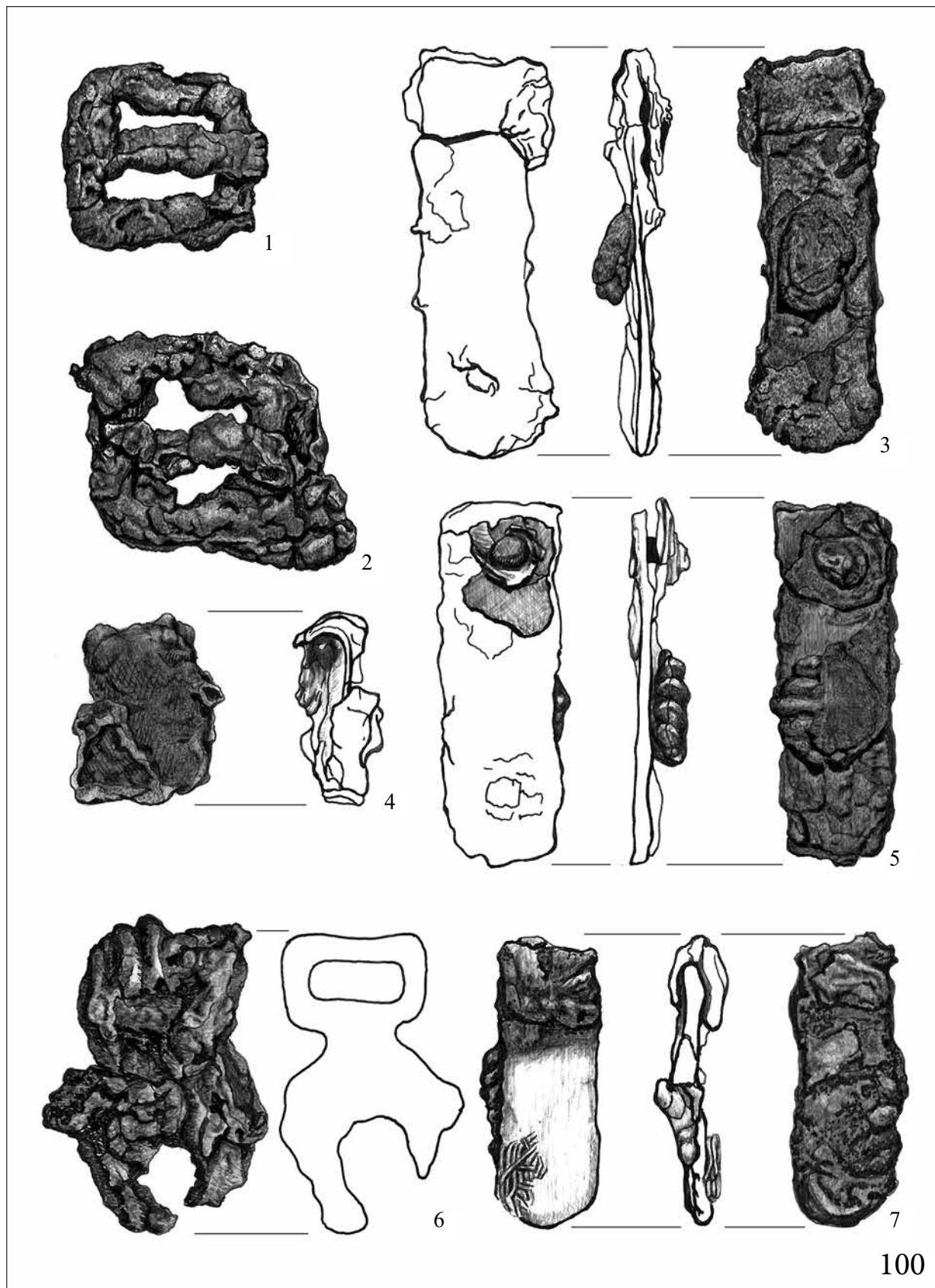

100

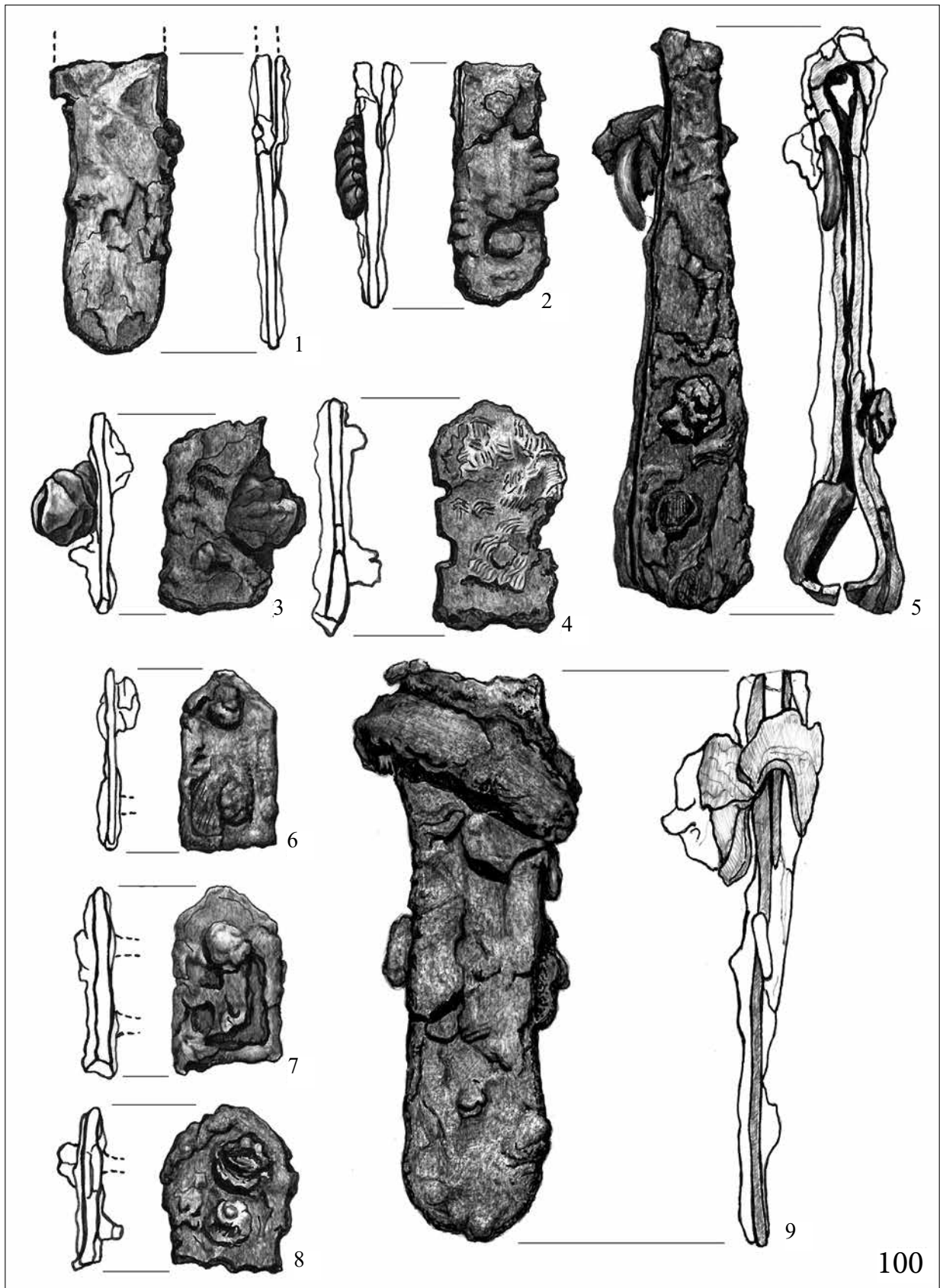
63. kép. Szegvár-Oromdűlő 100. sír
 Fig. 63. Szegvár-Oromdűlő Grave 100. M: 1-13, 15: 1:1; 14: 1:2

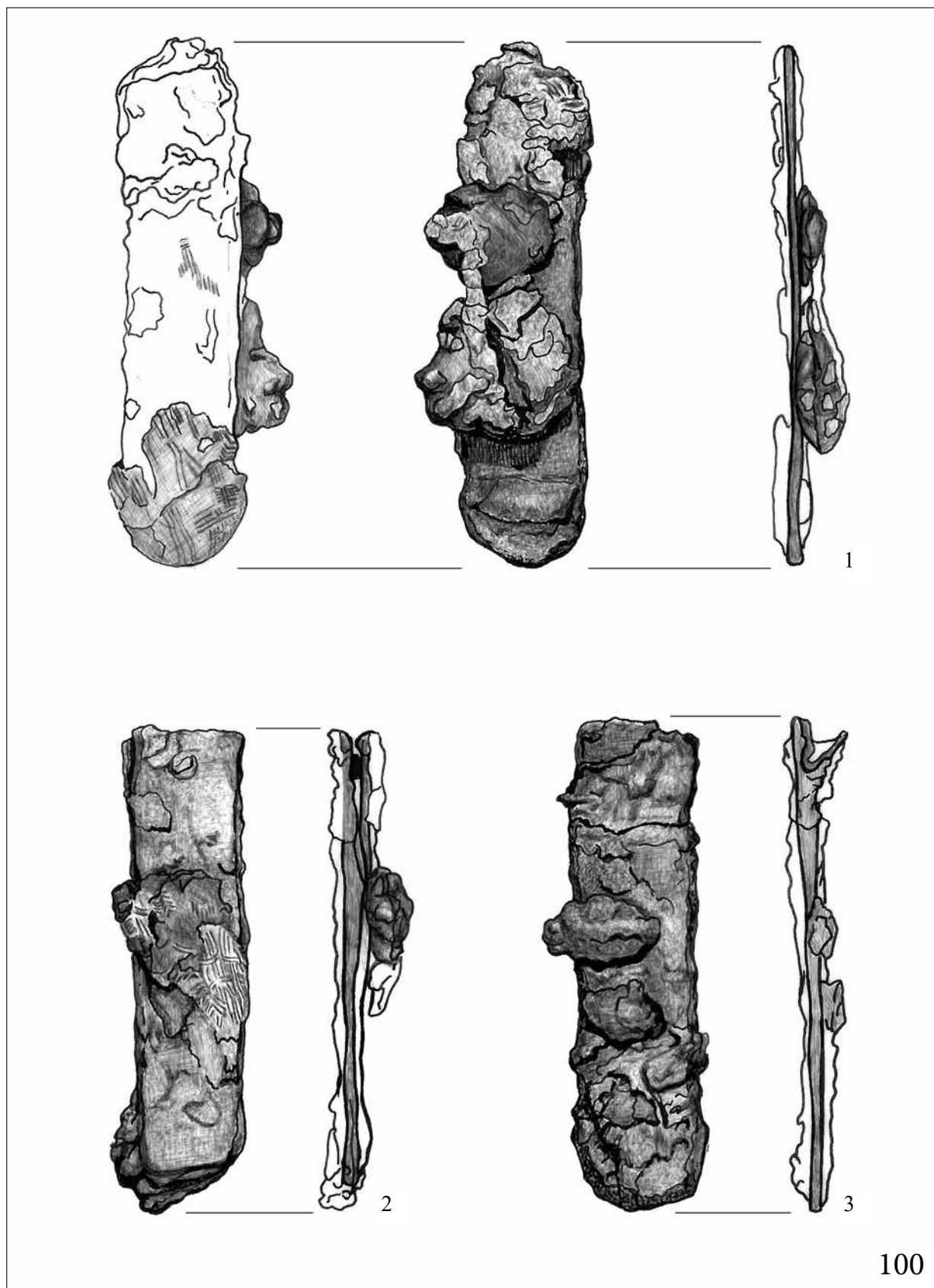
64. kép. Szegvár-Oromdűlő 100. sír
 Fig. 64. Szegvár-Oromdűlő Grave 100. M: 2: 1:2; 3-4: 1:1; 5: 1:4

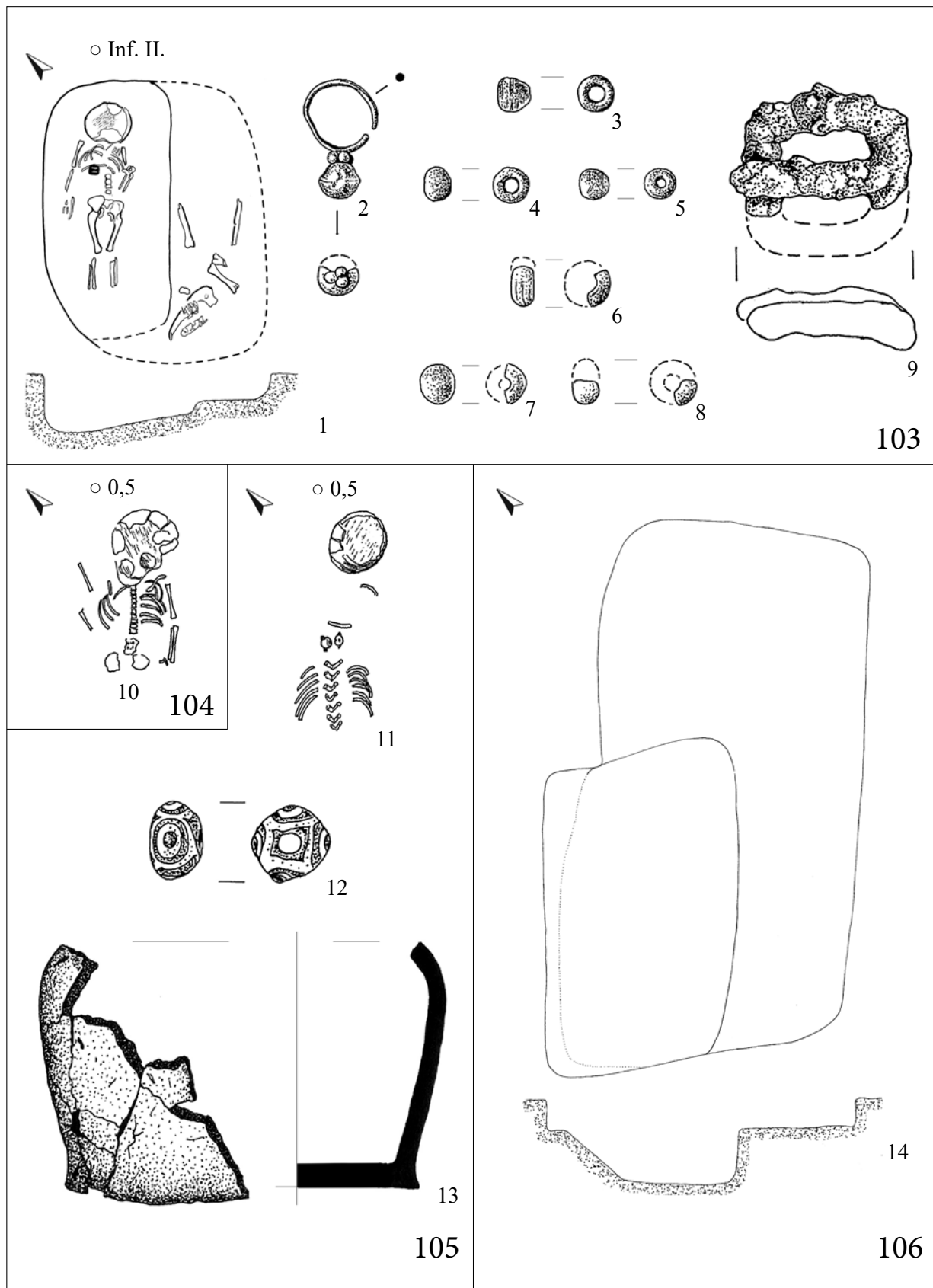
65. kép. Szegvár-Oromdűlő 100. sír
 Fig. 65. Szegvár-Oromdűlő Grave 100. M: 1:1

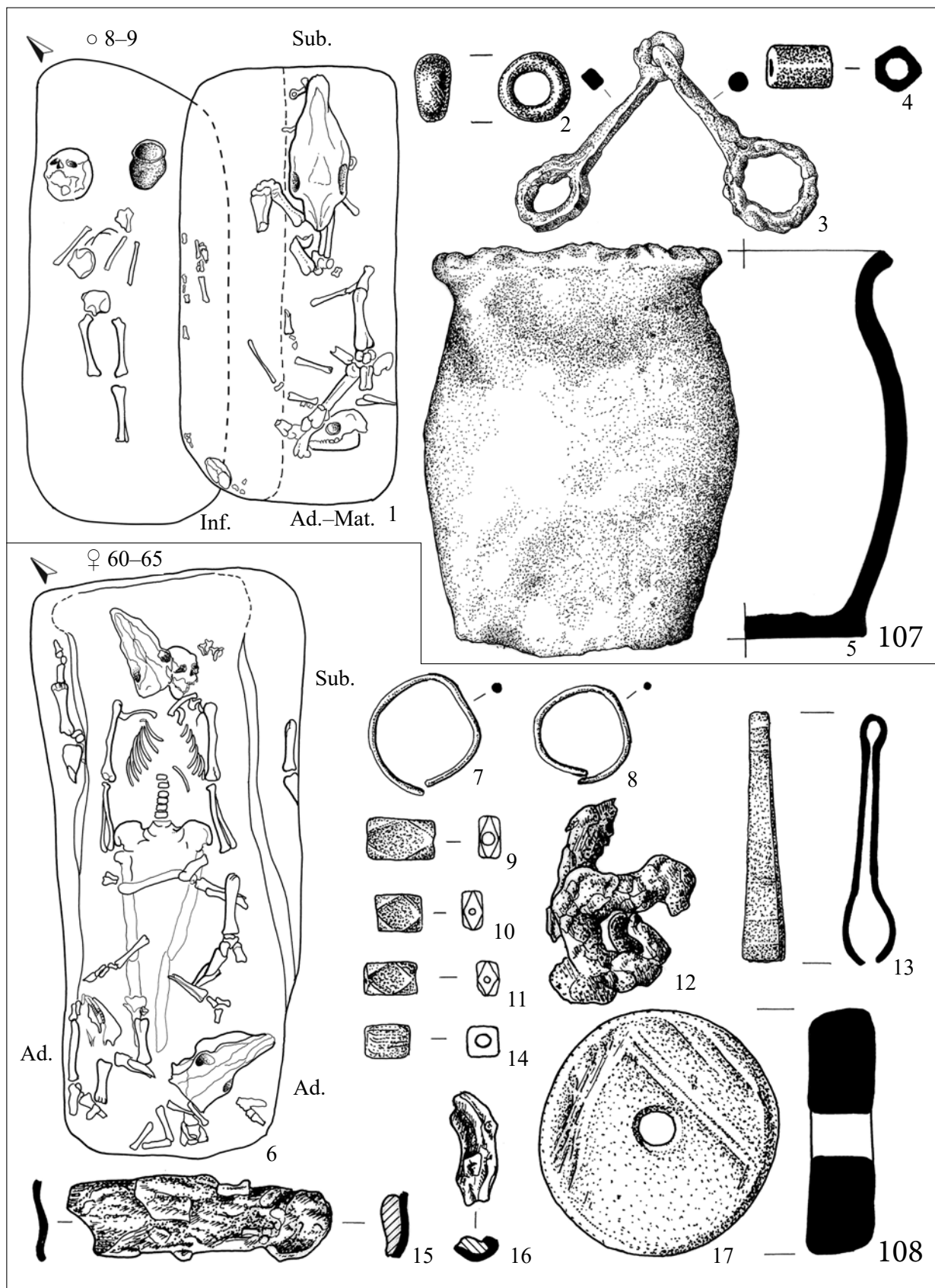
66. kép. Szegvár-Oromdűlő 100. sír
 Fig. 66. Szegvár-Oromdűlő Grave 100. M: 1:1

67. kép. Szegvár-Oromdűlő 100. sír
 Fig. 67. Szegvár-Oromdűlő Grave 100. M:1:1

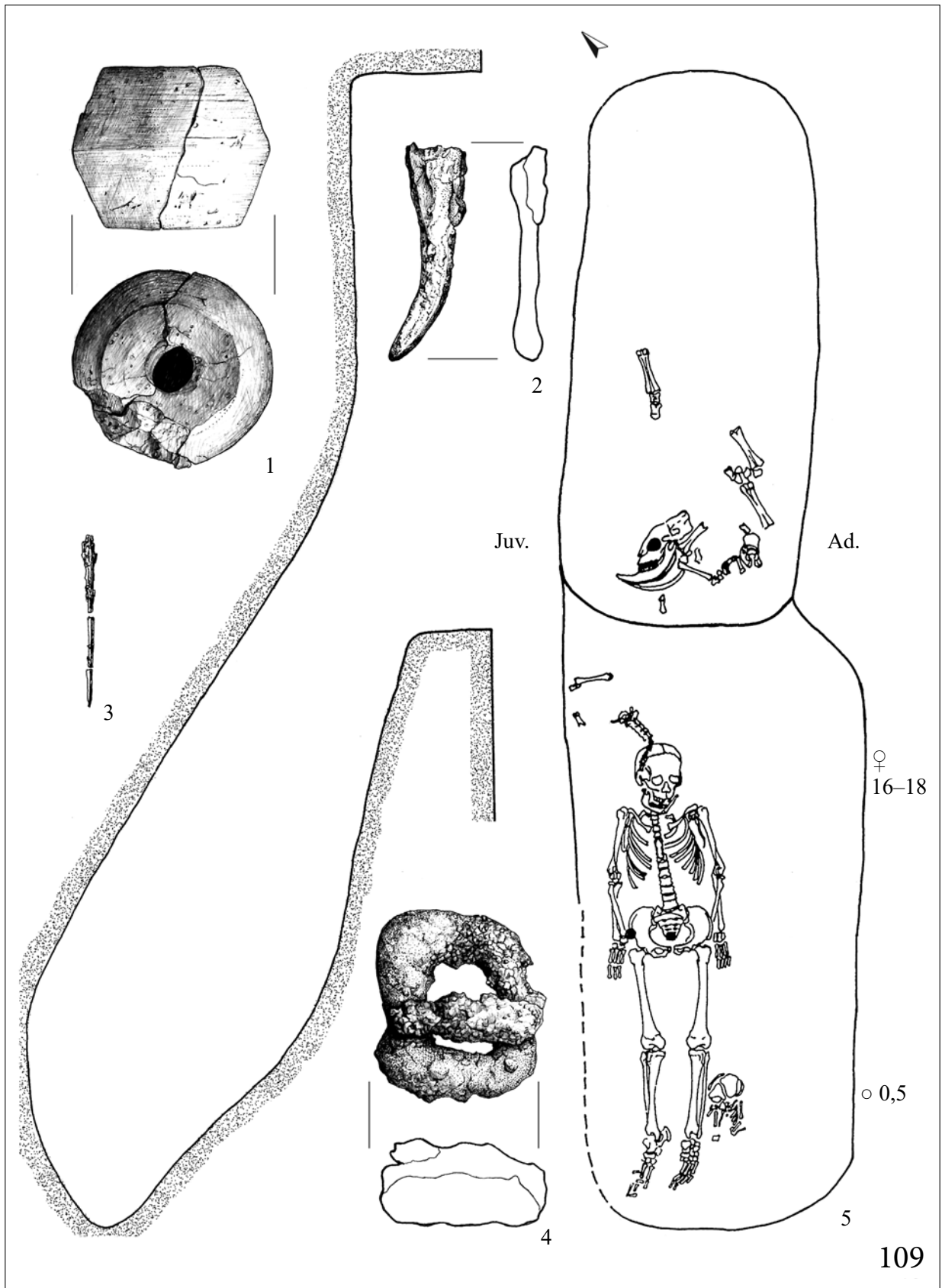

68. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1–9: 103. sír; 10: 104. sír; 11–13: 105. sír; 14: 106. sír
 Fig. 68. Szegvár-Oromdűlő. 1–9: Grave 103; 10: Grave 104; 11–13: Grave 105; 14: Grave 106.
 M: 2, 4: 1:1; 3: 1:2; 5: 1:3

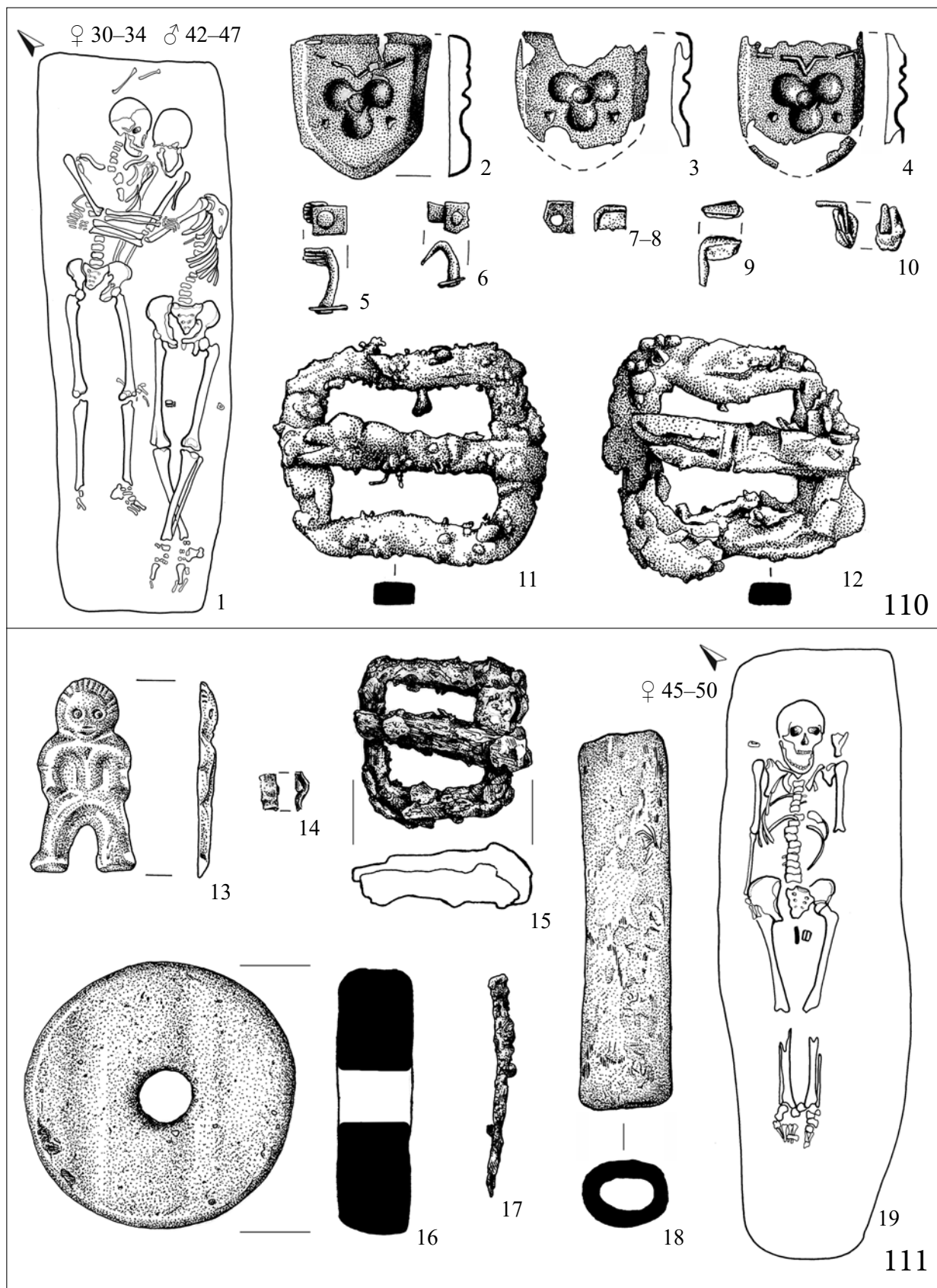
69. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1–5: 107. sír; 6–17: 108. sír

Fig. 69. Szegvár-Oromdűlő. 1–5: Grave 107; 6–17: Grave 108. M: 2, 4: 1:1; 3: 1:2; 5: 1:3

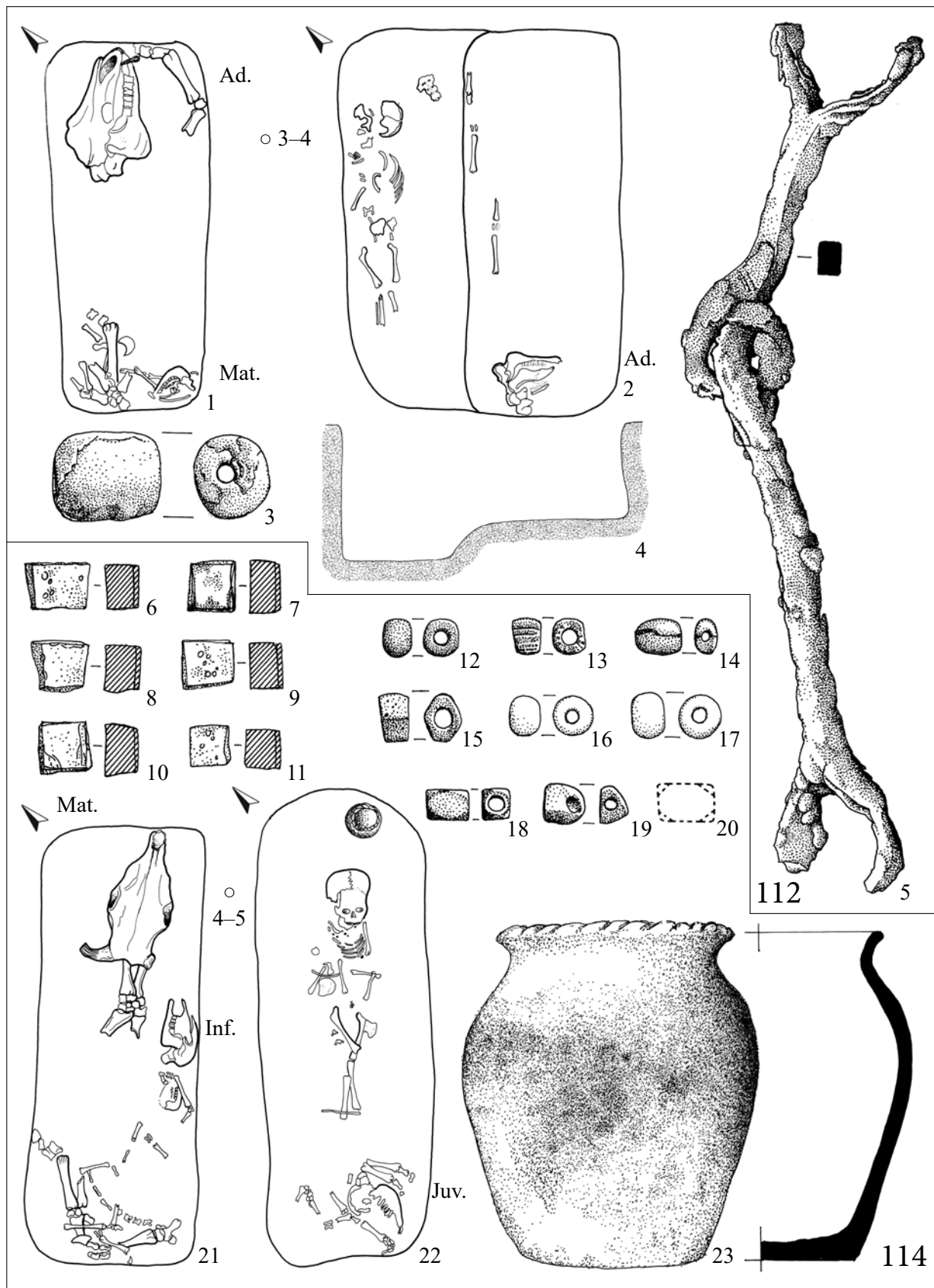

70. kép. Szegvár-Oromdűlő 109. sír
 Fig. 70. Szegvár-Oromdűlő Grave 109. M: 1-4: 1:1

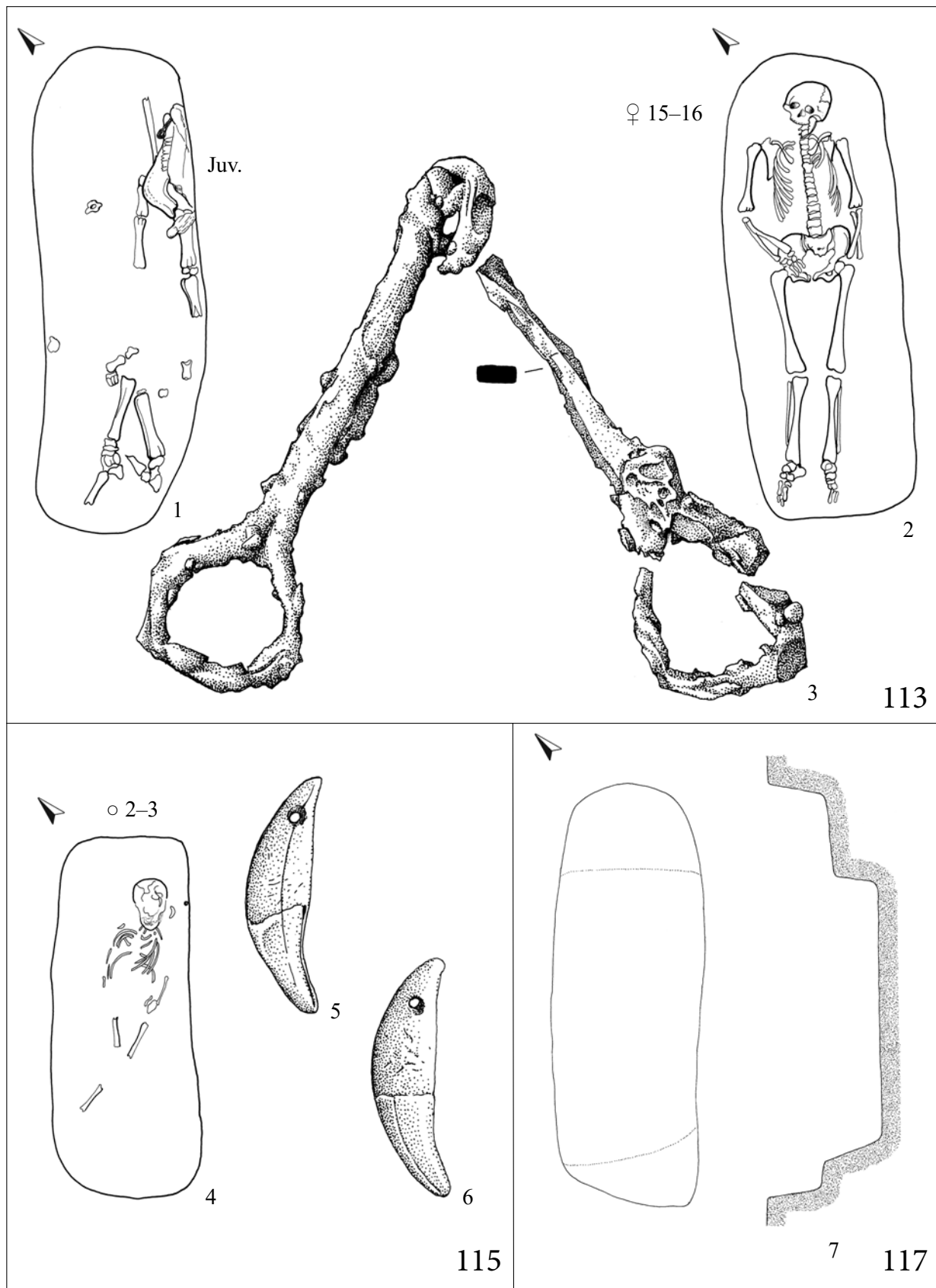

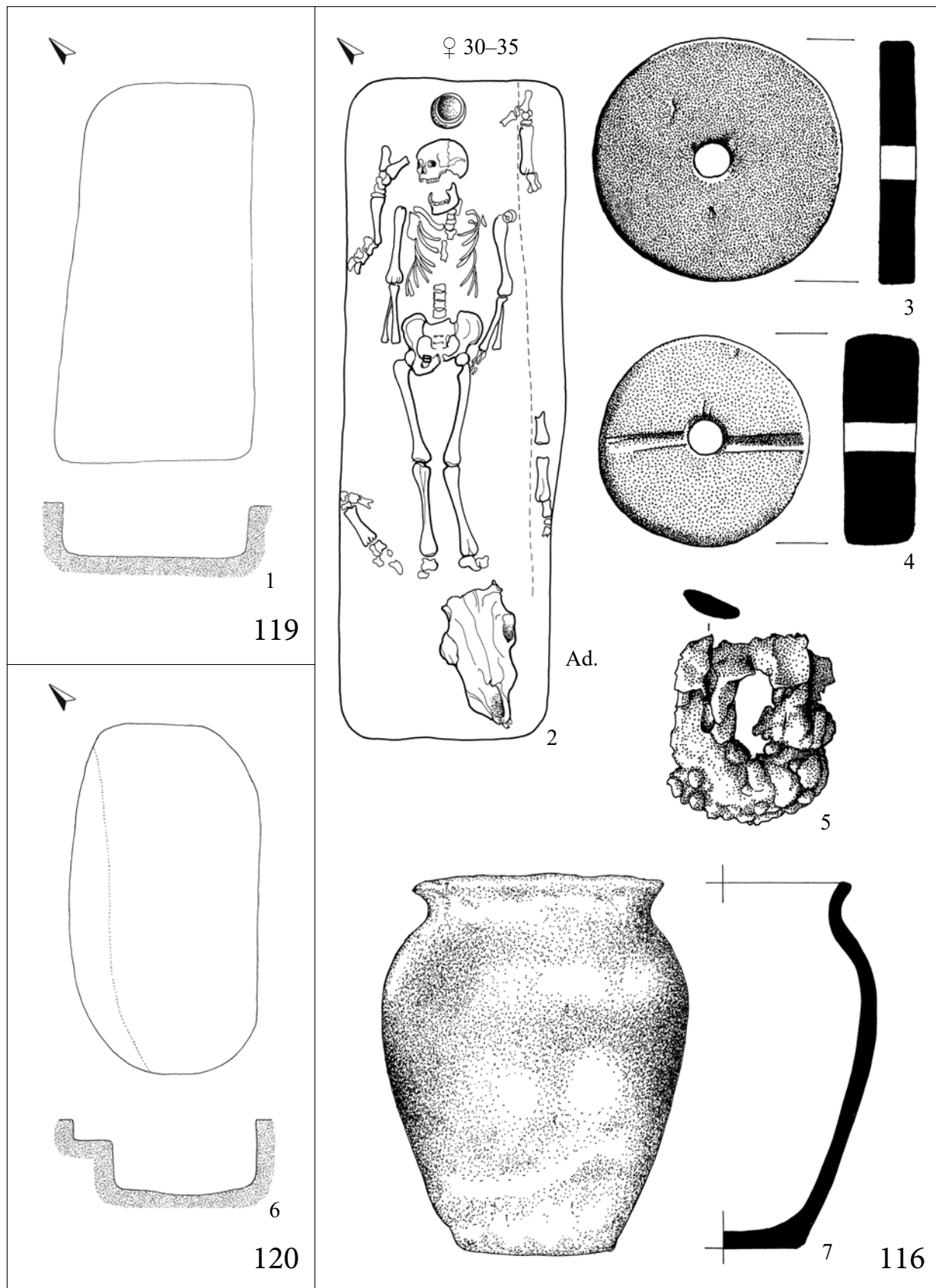
71. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-12: 110. sír; 13-19: 111. sír
 Fig. 71. Szegvár-Oromdűlő: 1-12: Grave 110; 13-19: Grave 111. M: 2-8: 1:1

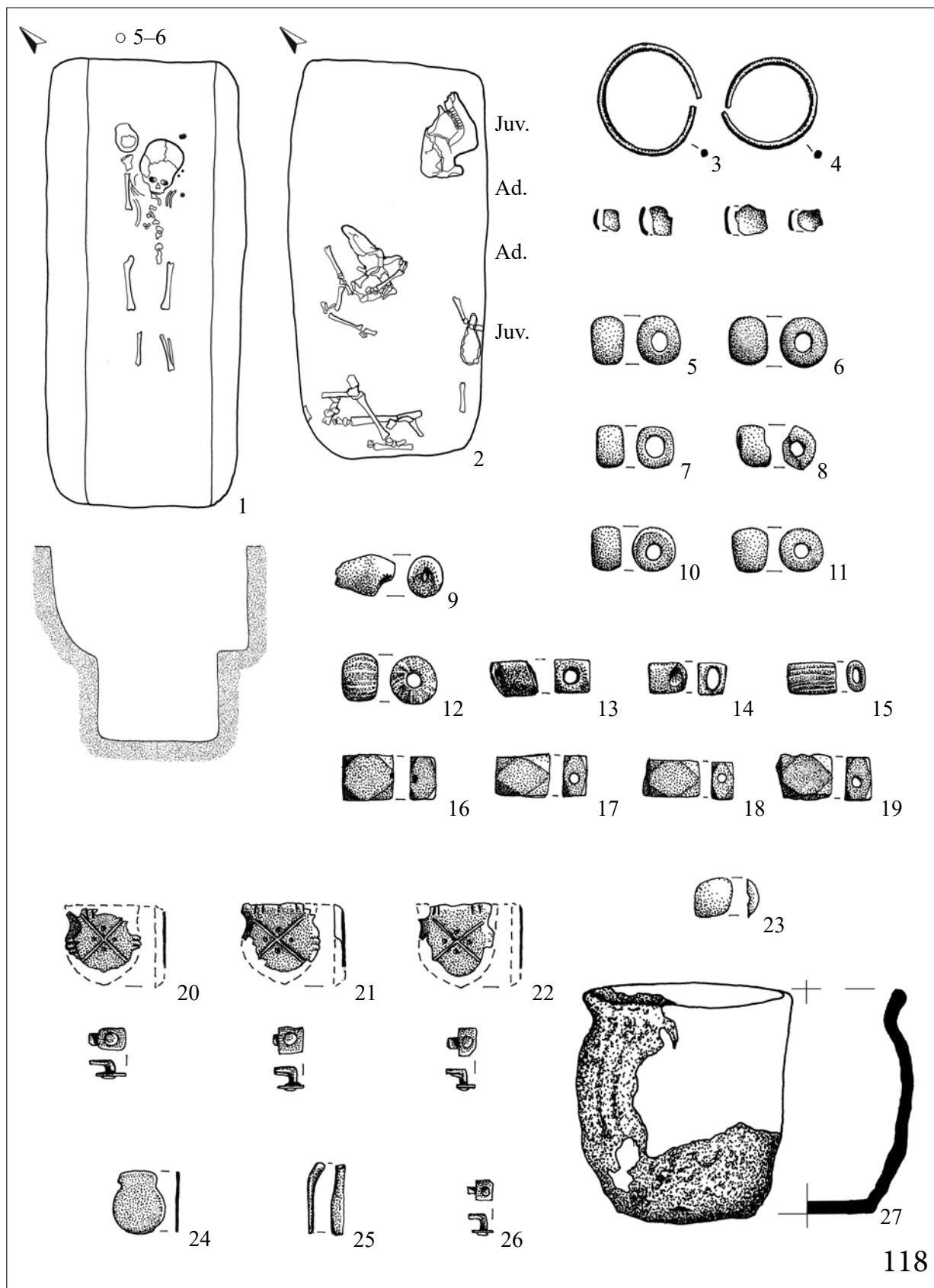
72. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-5: 112. sír; 6-23: 114. sír
 Fig. 72. Szegvár-Oromdűlő. 1-5: Grave 112; 6-23: Grave 114. M: 3, 5-20: 1:1; 23: 1:2

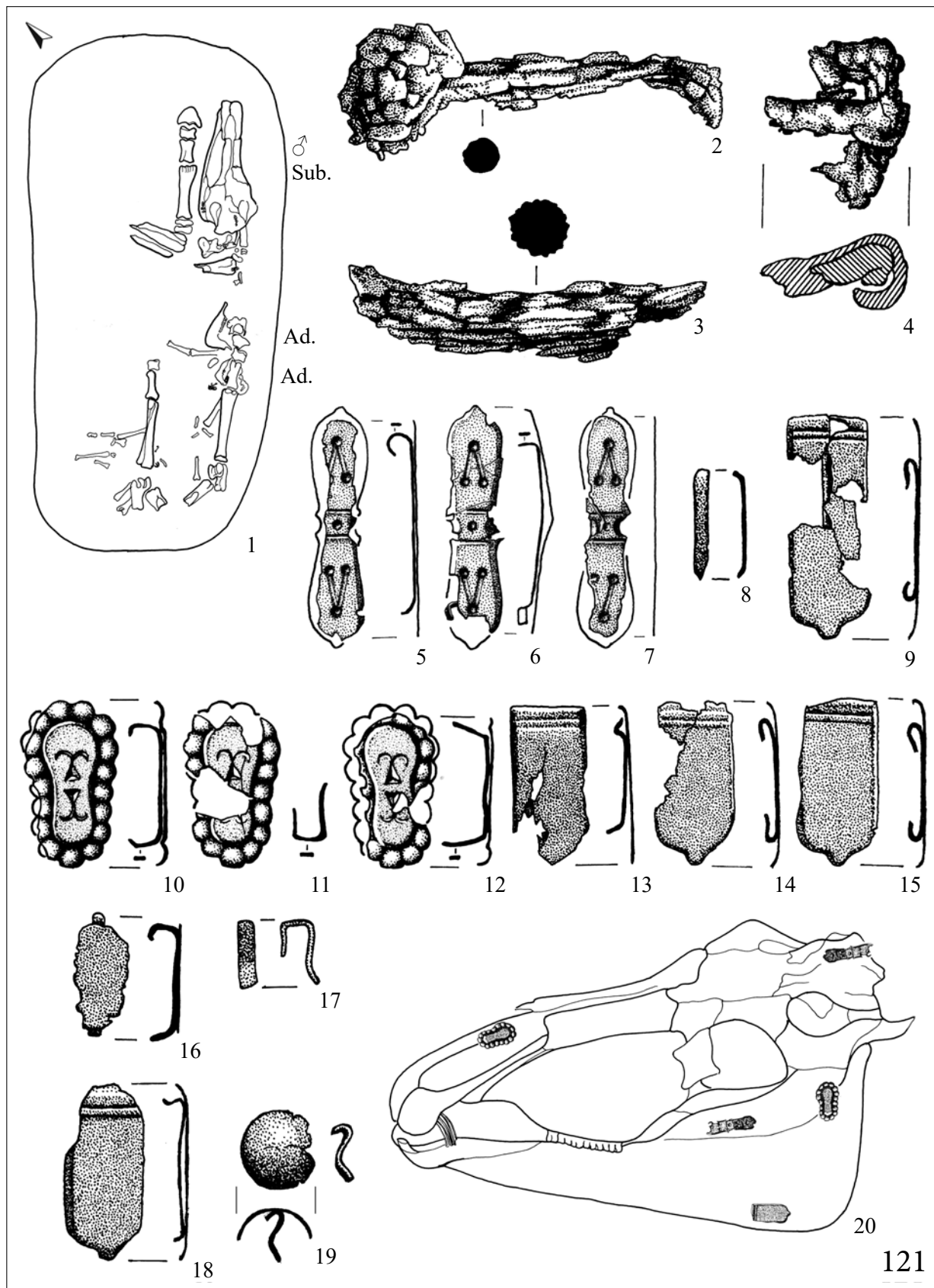
73. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1–3: 113. sír; 4–6: 115. sír; 7: 117. sír
 Fig. 73. Szegvár-Oromdűlő. 1–3: Grave 113; 4–6: Grave 115; 7: Grave 117. M: 3, 5–6: 1:1

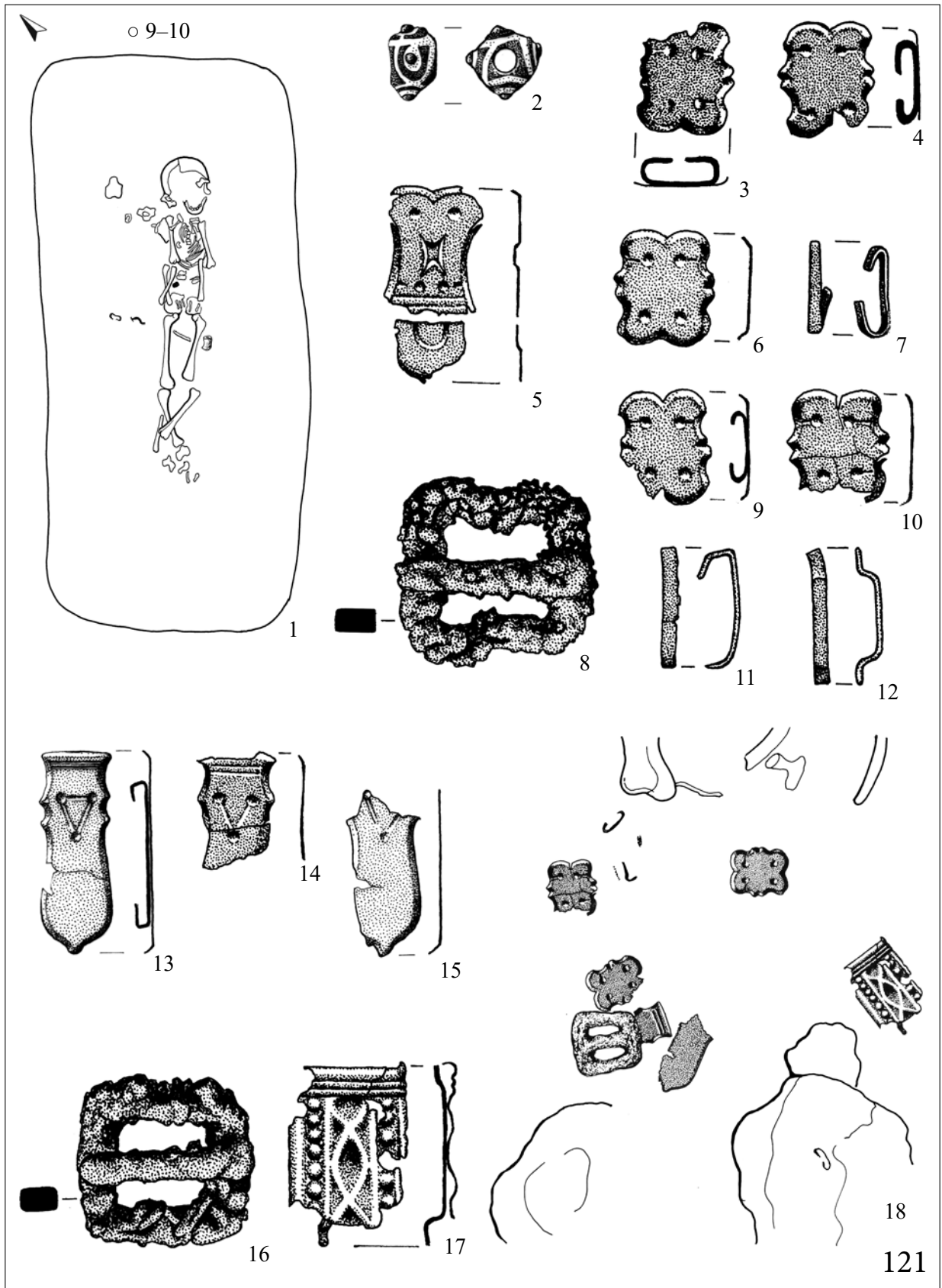
74. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1: 119. sír; 2-5, 7: 116. sír; 6: 120. sír
 Fig. 74. Szegvár-Oromdűlő. 1: Grave 119; 2-5, 7: Grave 116; 6: Grave 120. M: 3-5: 1:1; 7: 1:2

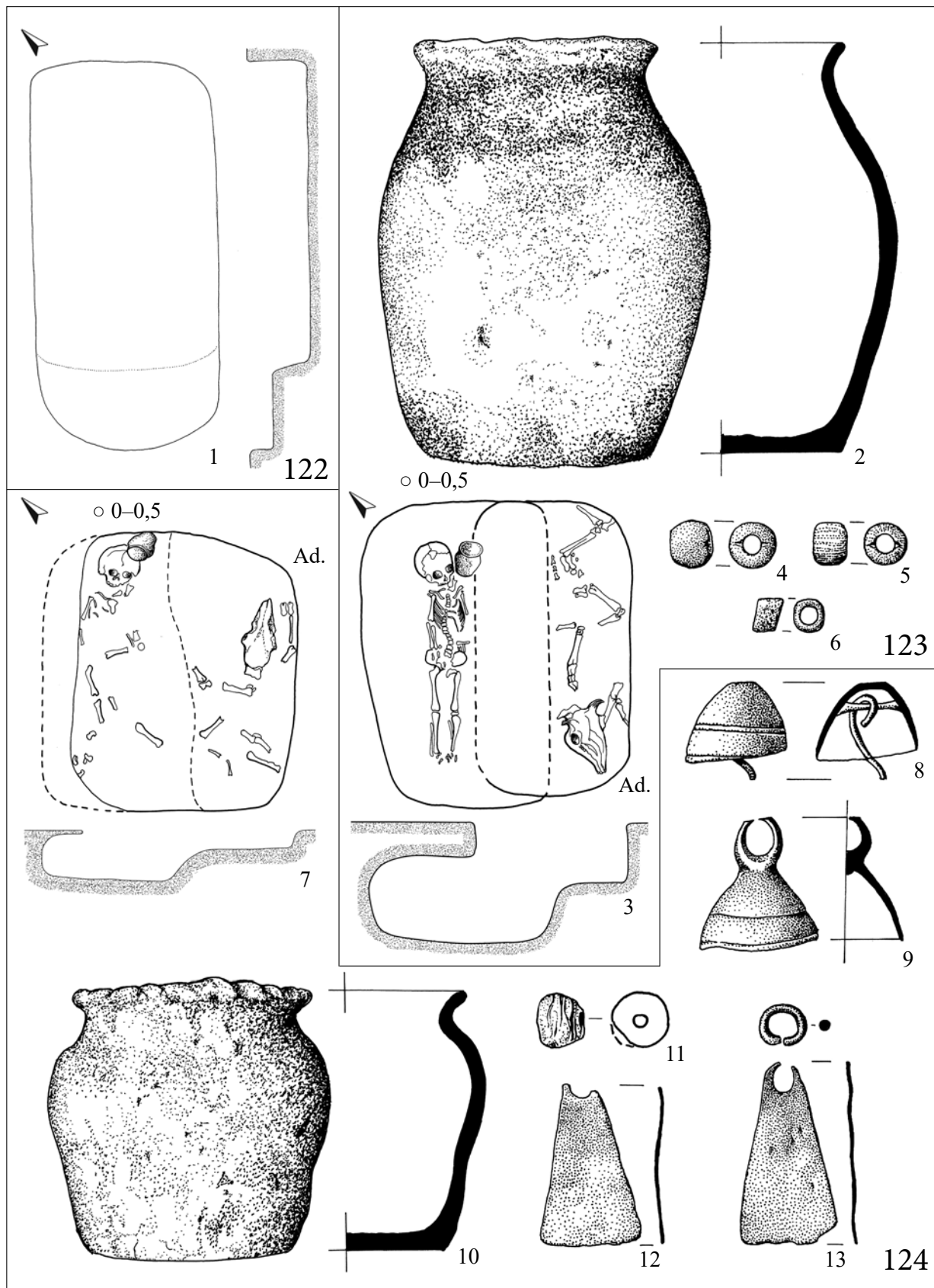
75. kép. Szegvár-Oromdűlő 118. sír.
 Fig. 75. Szegvár-Oromdűlő Grave 118. M: 3-26: 1:1; 27: 1:2

76. kép. Szegvár-Oromdűlő 121. sír
 Fig. 76. Szegvár-Oromdűlő Grave 121. M: 2-18: 1:1

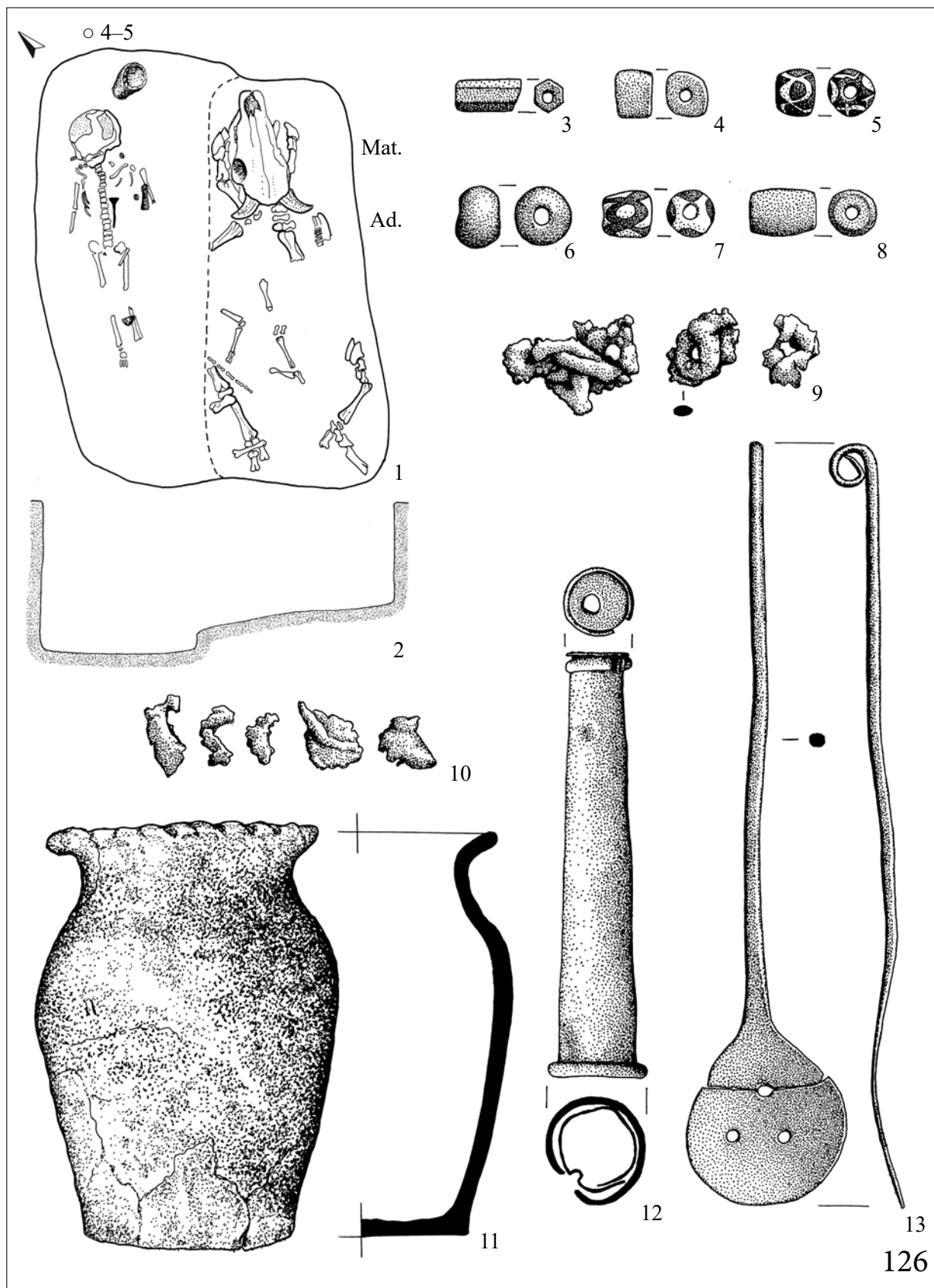
77. kép. Szegvár-Oromdűlő 121. sír
 Fig. 77. Szegvár-Oromdűlő Grave 121. M: 2-17: 1:1

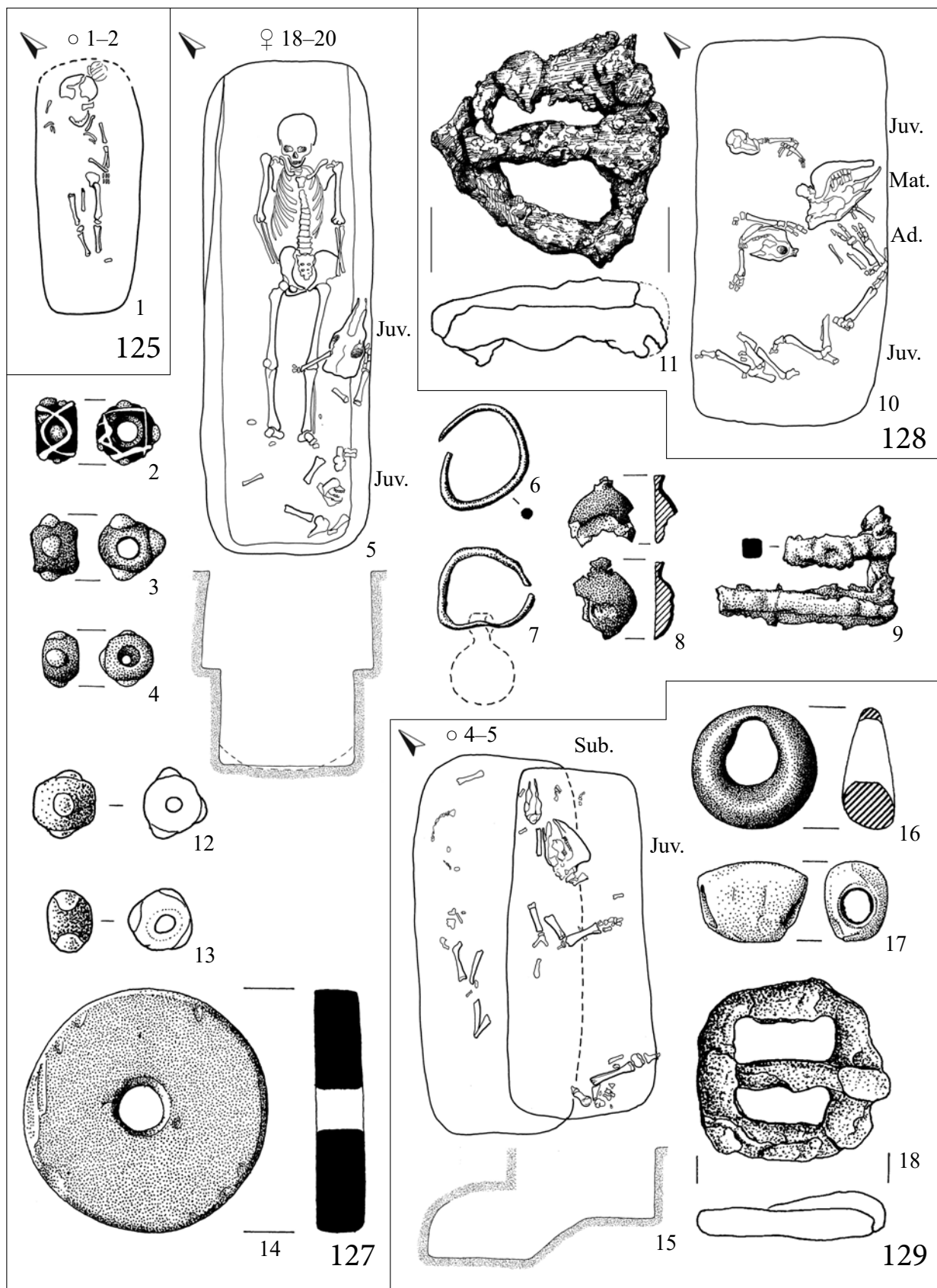
78. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1: 122. sír; 2-6: 123. sír; 7-13: 124. sír

Fig. 78. Szegvár-Oromdűlő. 1: Grave 122; 2-6: Grave 123; 7-13: Grave 124. M: 2, 10: 1:2; 4-6, 8-9, 11-13: 1:1

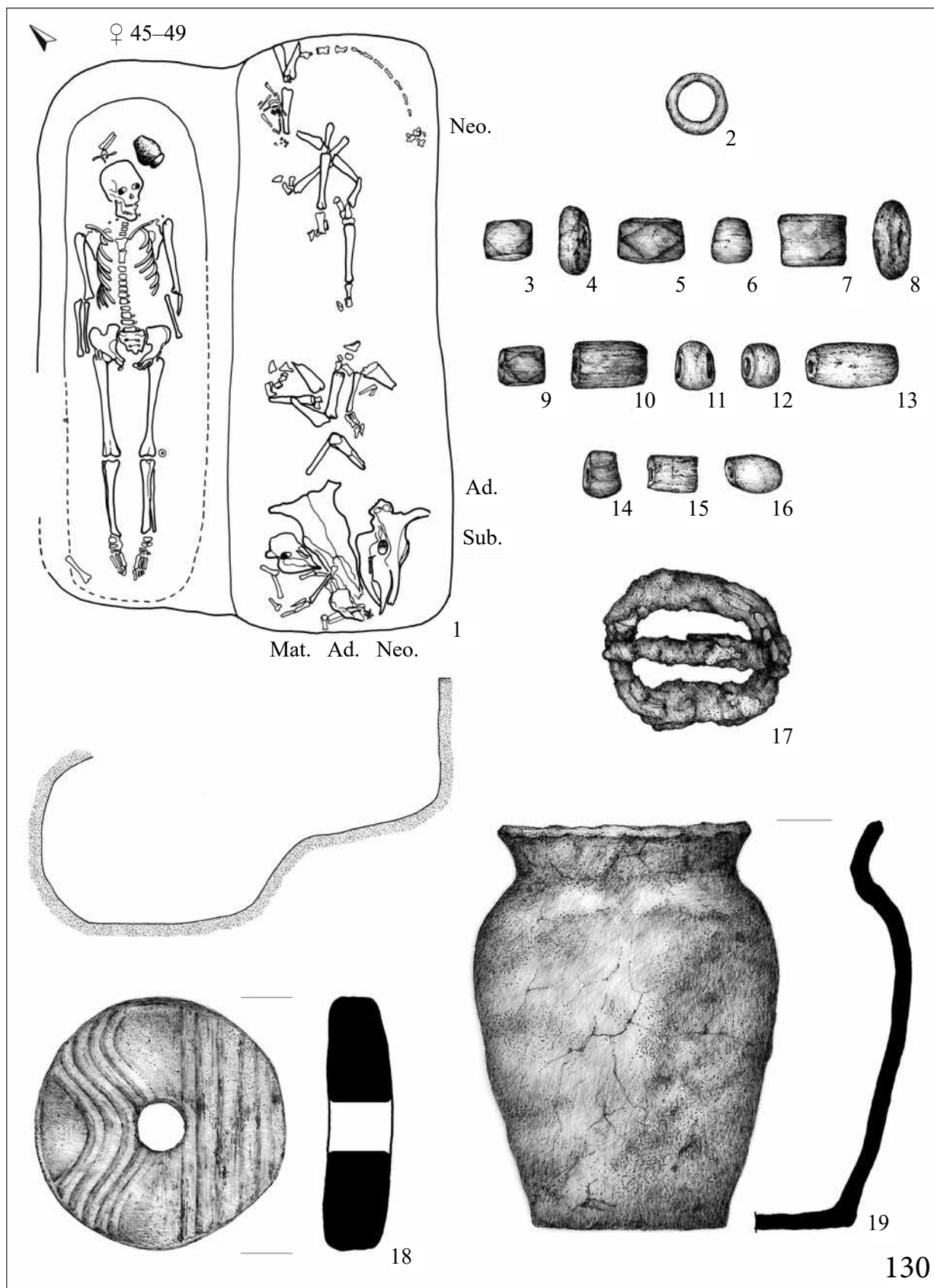

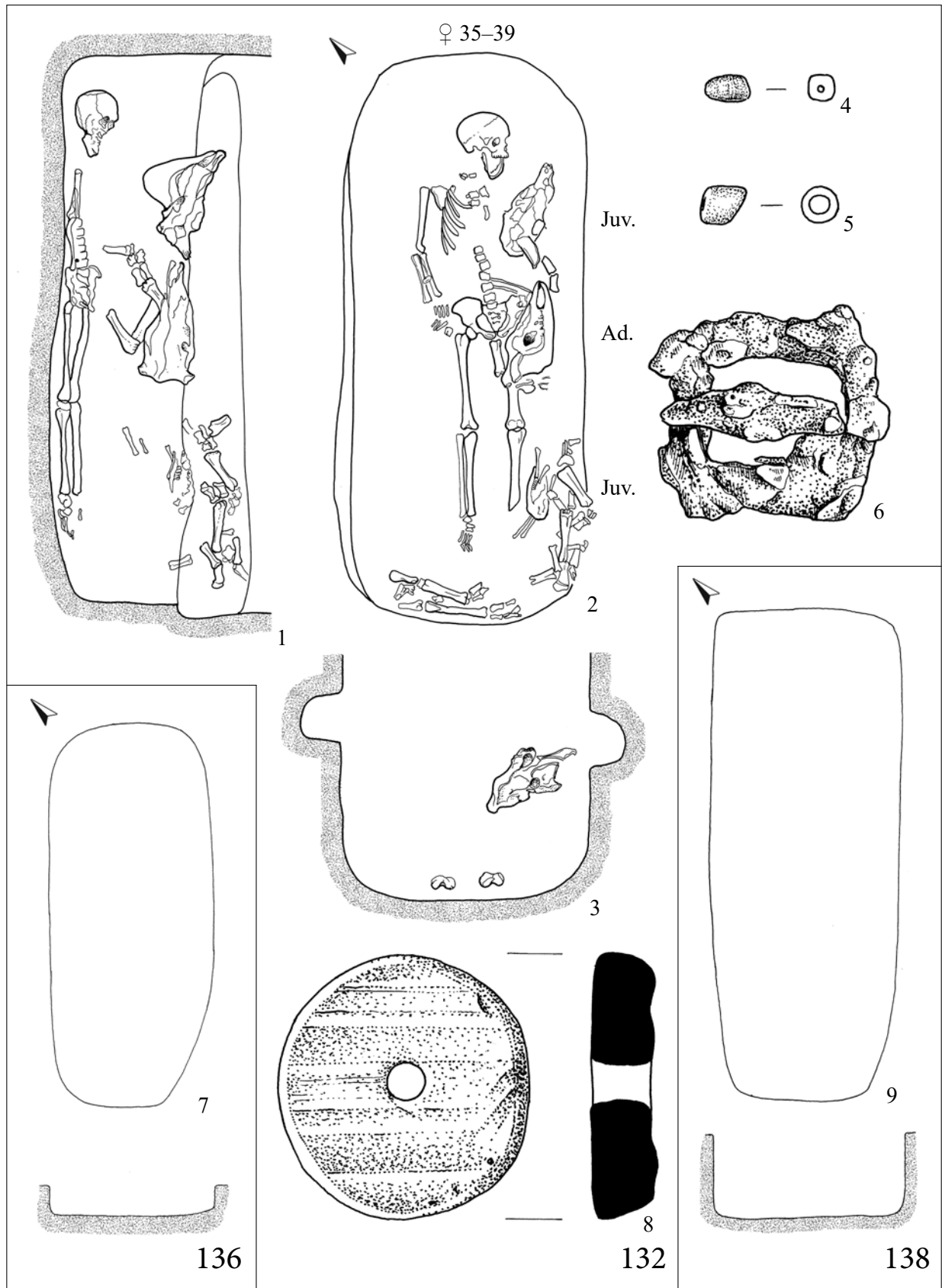
79. kép. Szegvár-Oromdűlő 126. sír
 Fig. 79. Szegvár-Oromdűlő Grave 126. M: 2-8, 10-11: 1:1; 9: 1:2

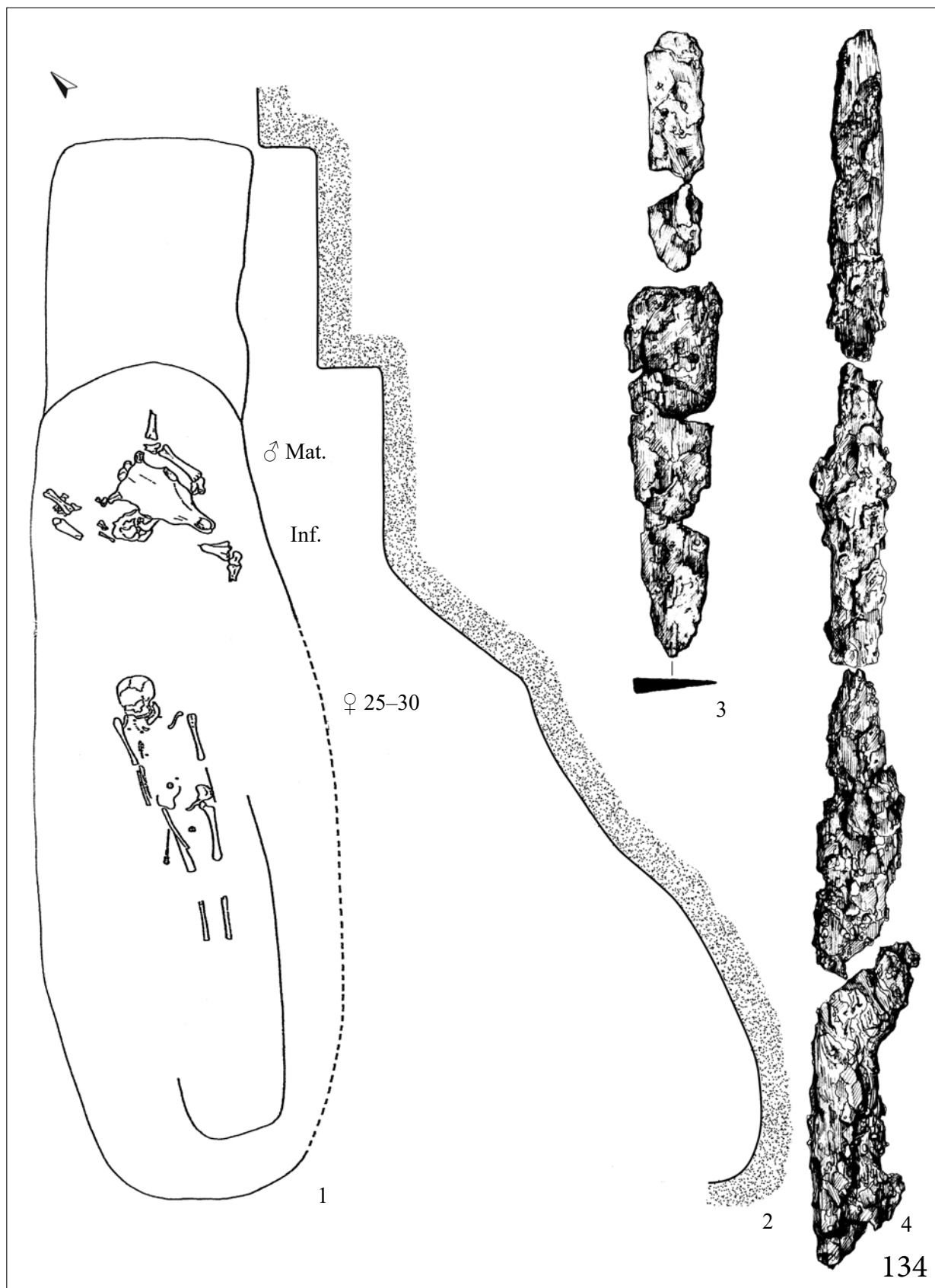
80. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1: 125. sír; 2-9, 12-14: 127. sír; 10-11: 128. sír; 15-17: 129. sír
 Fig. 80. Szegvár-Oromdűlő. 1: Grave 125; 2-9, 12-14: Grave 127; 10-11: Grave 128; 15-17: Grave 129.
 M: 2-4, 6-9, 11-14: 16-17: 1:1

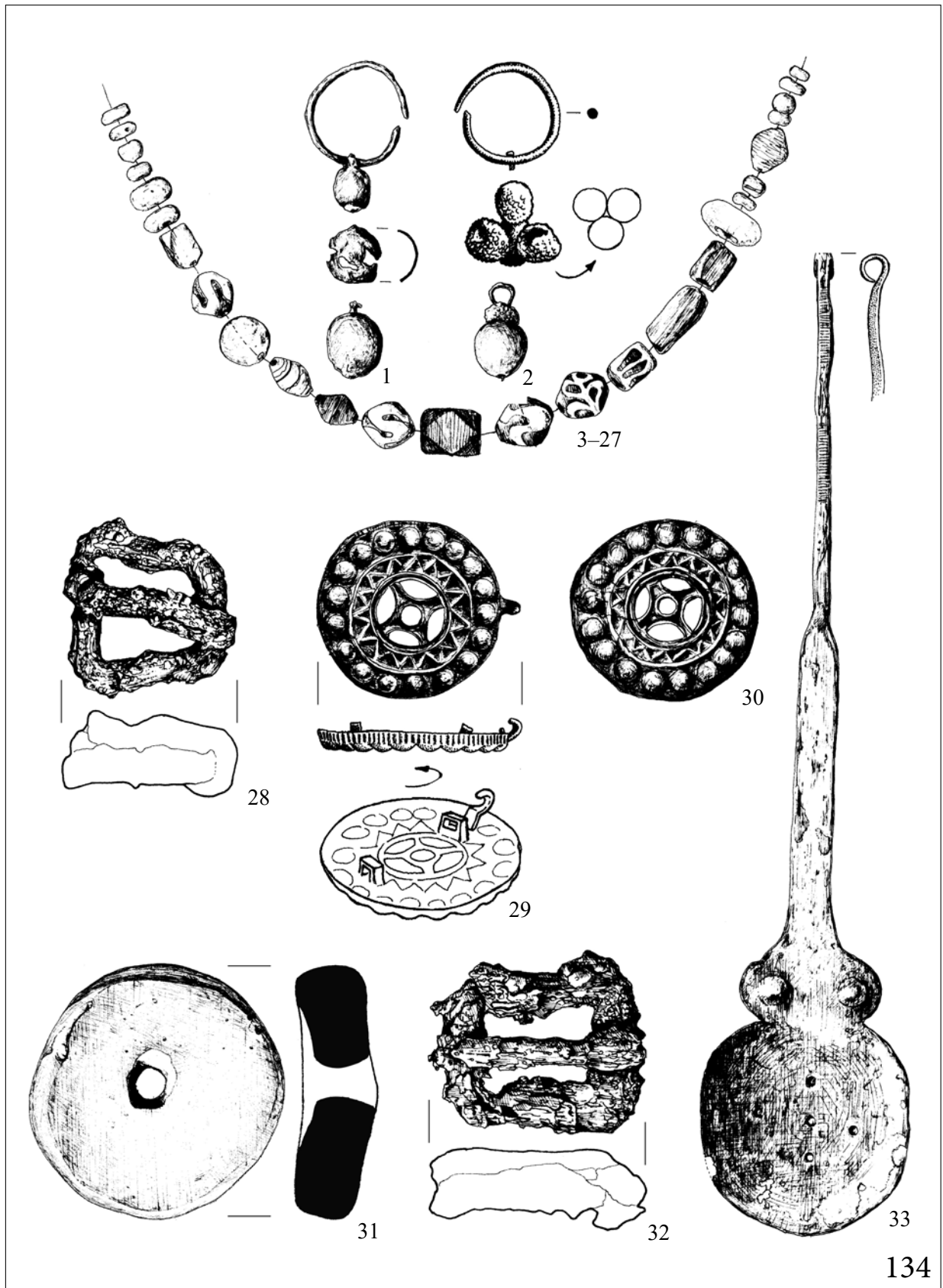
81. kép. Szegvár-Oromdűlő 130. sír
 Fig. 81. Szegvár-Oromdűlő Grave 130. M: 2-18: 1:1; 19: 1:2

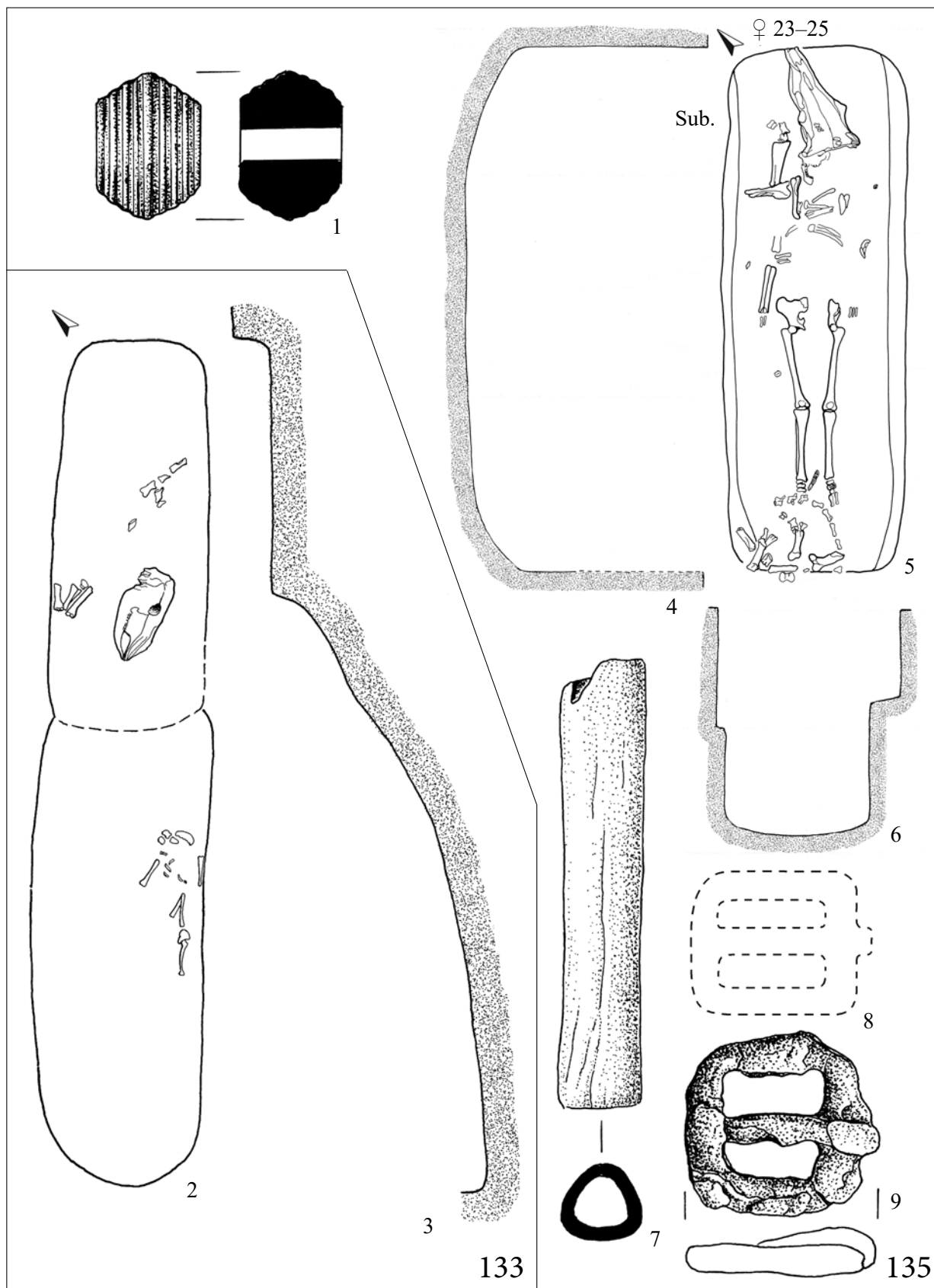
82. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-6, 8: 132. sír; 7: 136. sír; 9: 138. sír
 Fig. 82. Szegvár-Oromdűlő. 1-6, 8: Grave 132; 7: Grave 136; 9: Grave 138. M: 4-6, 8: 1:1

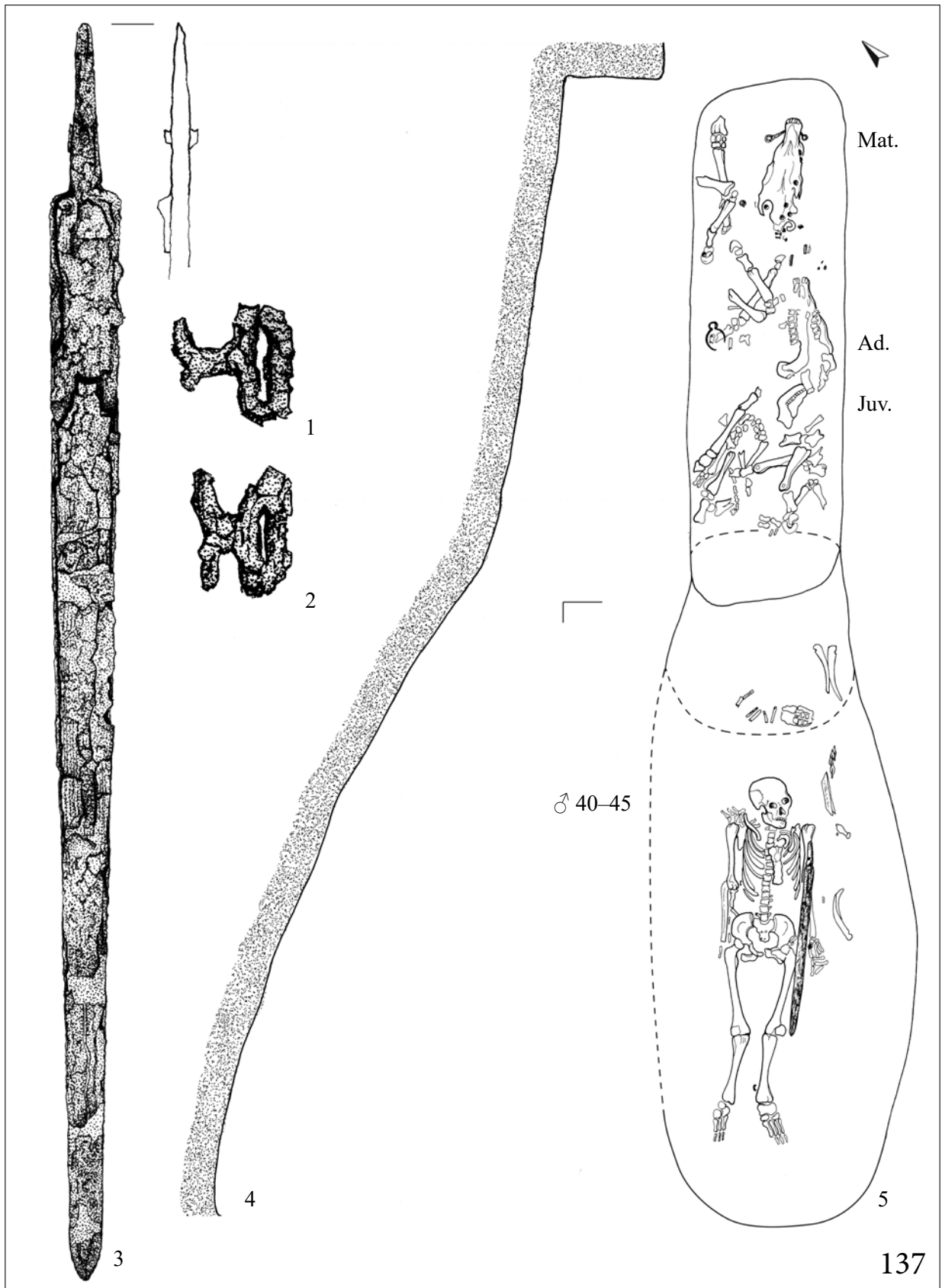
83. kép. Szegvár-Oromdűlő 134. sír
 Fig. 83. Szegvár-Oromdűlő Grave 134. M: 3-4: 1:1

84. kép. Szegvár-Oromdűlő 134. sír
 Fig. 84. Szegvár-Oromdűlő Grave 134. M: 1:1

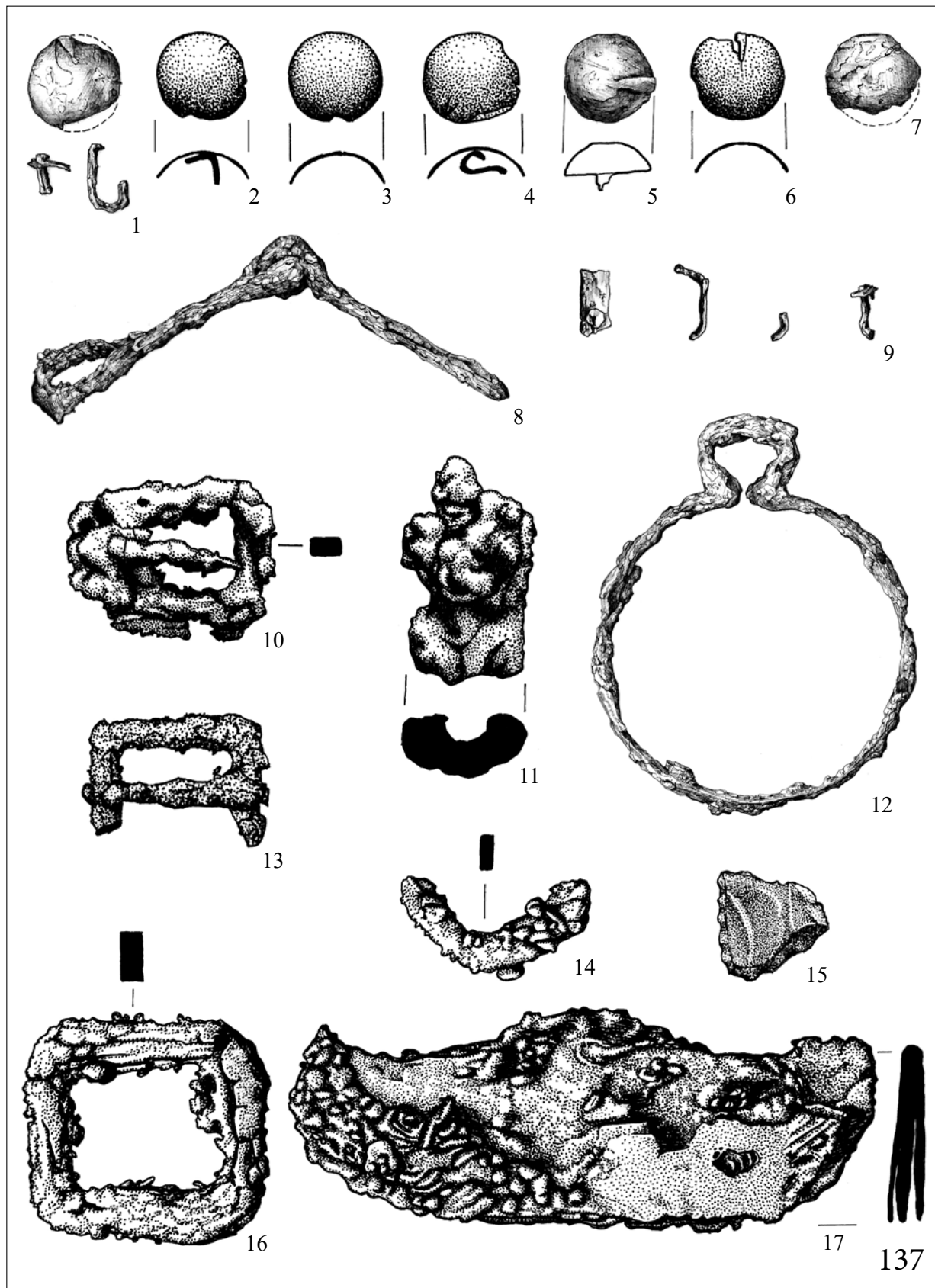

85. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1, 4-9: 135. sír; 2-3: 133. sír
 Fig. 85. Szegvár-Oromdűlő. 1, 4-9: Grave 135; 2-3: Grave 133. M: 17-9: 1:1

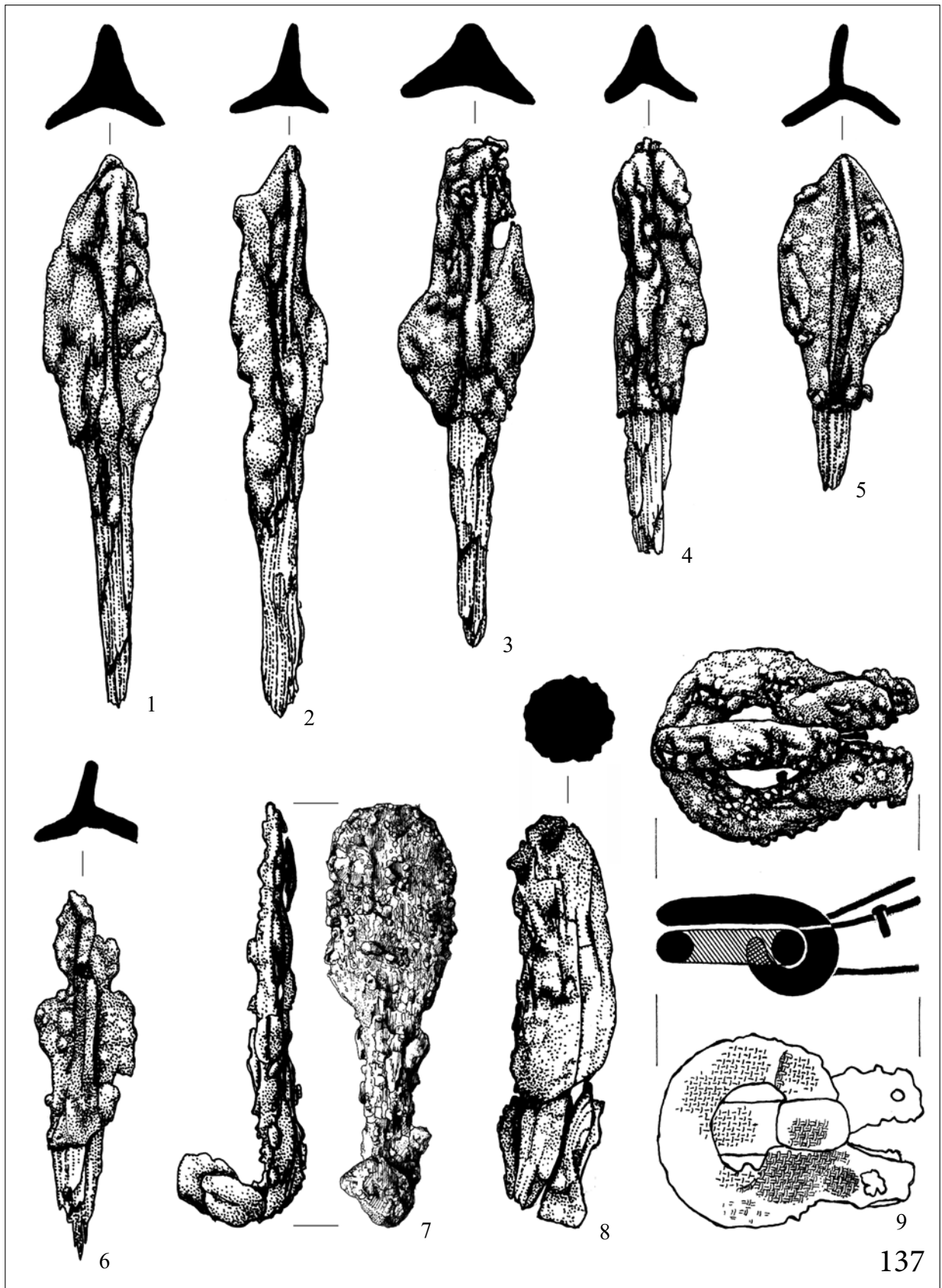

86. kép. Szegvár-Oromdűlő 137. sír
 Fig. 86. Szegvár-Oromdűlő Grave 137. M: 1-2: 1:1; 3: 1:4

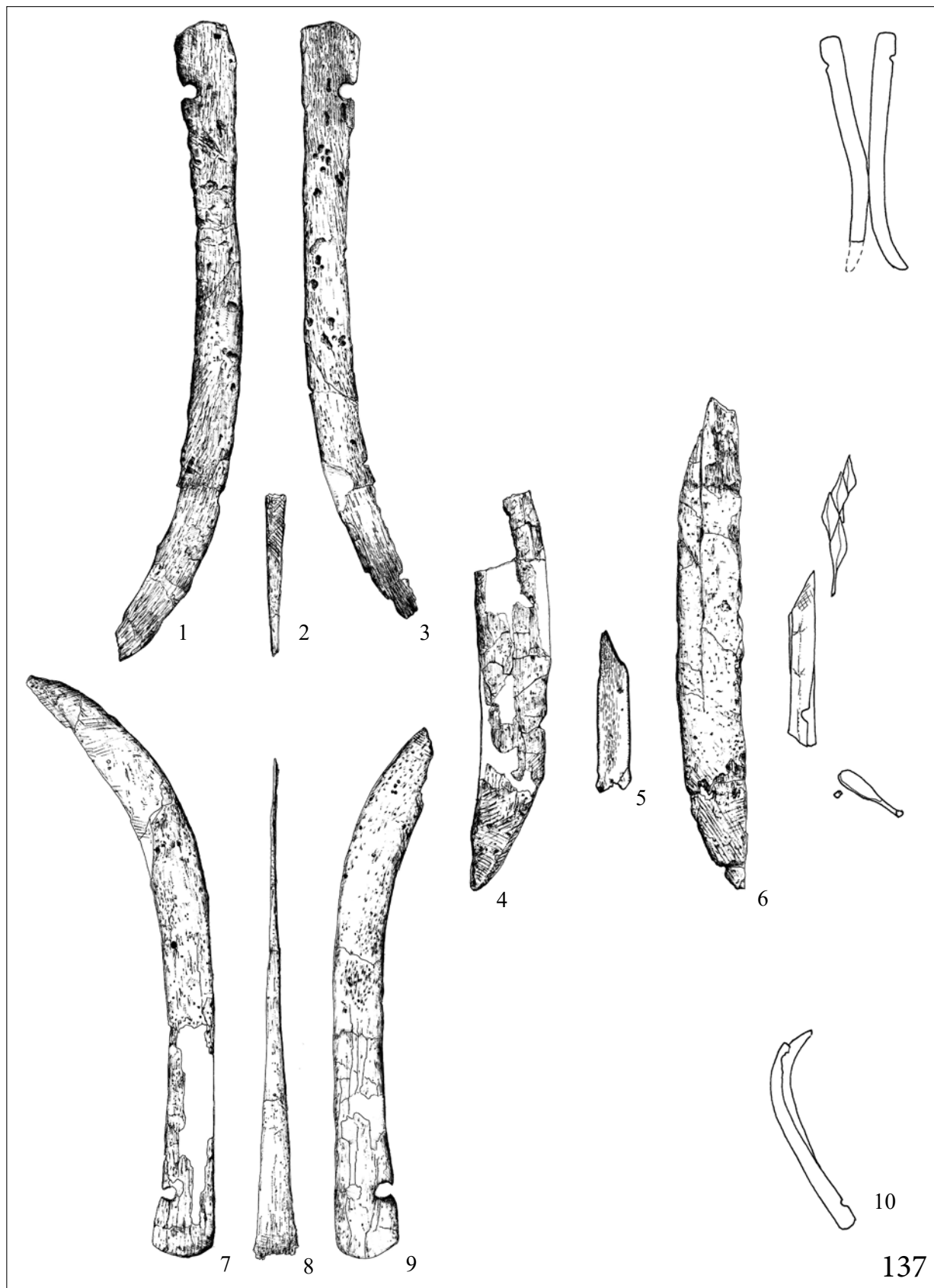

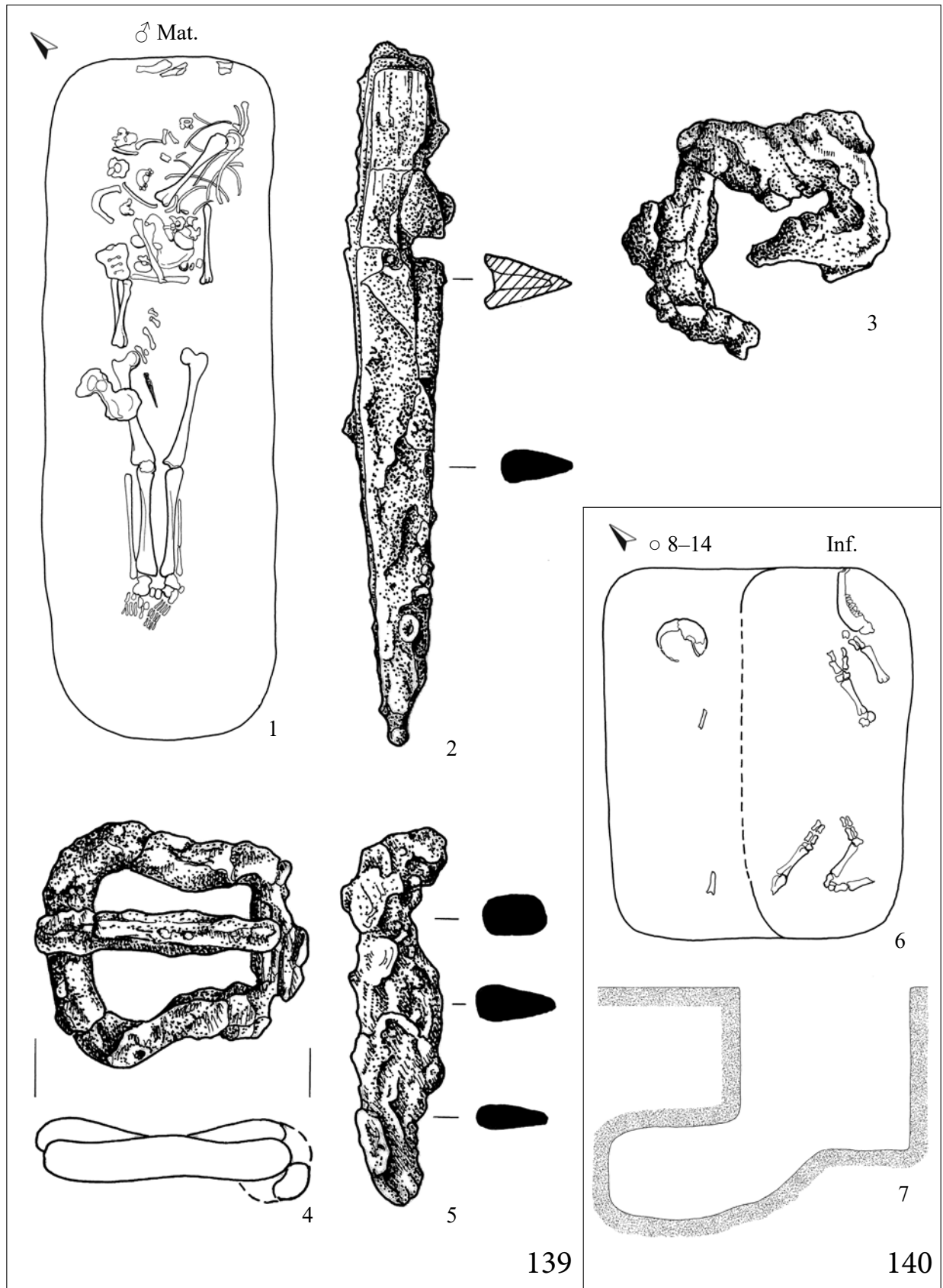
87. kép. Szegvár-Oromdűlő 137. sír
 Fig. 87. Szegvár-Oromdűlő Grave 137. M: 1-7, 9-11, 13-17: 1:1; 8, 12: 1:2

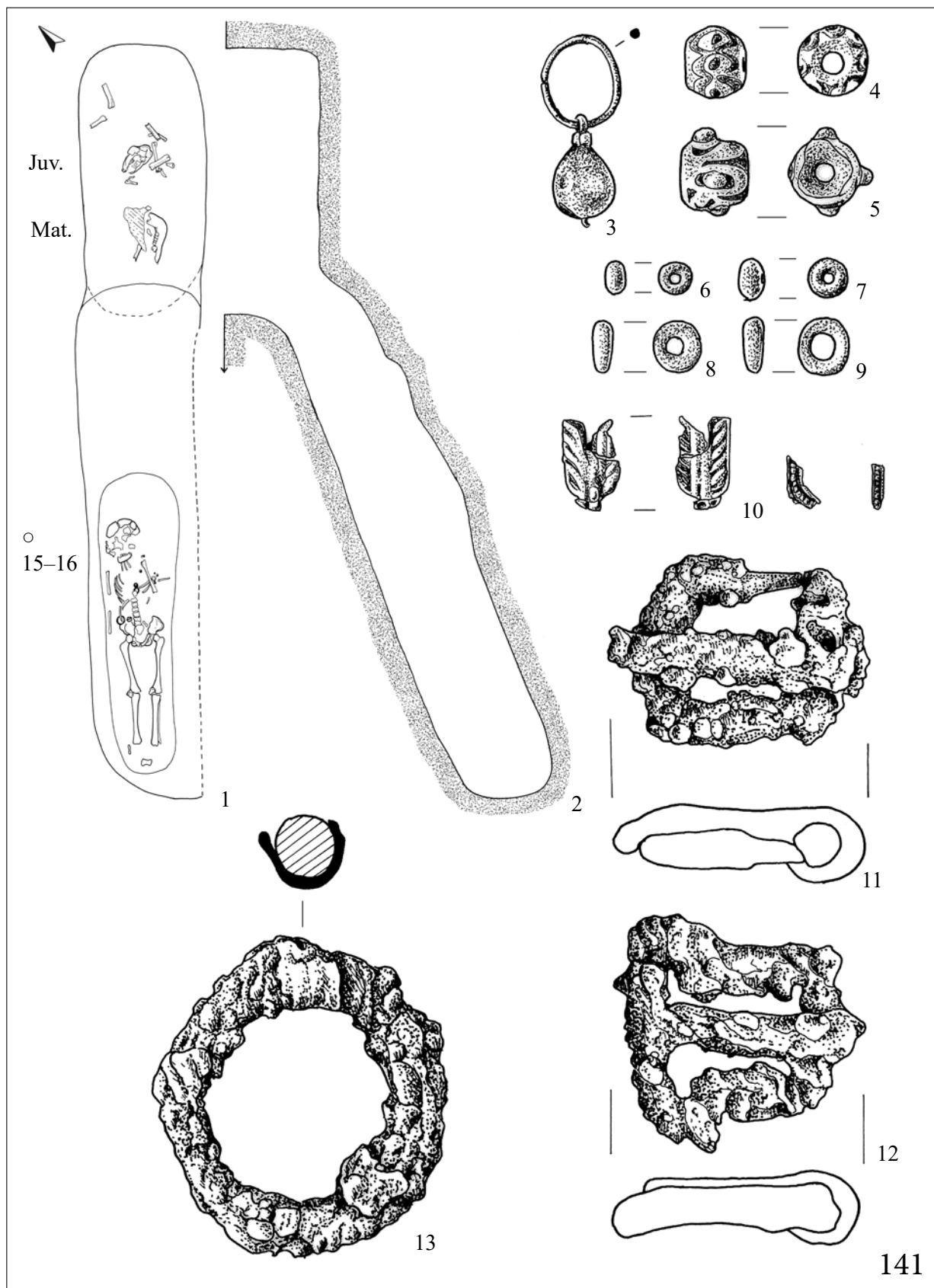
88. kép. Szegvár-Oromdűlő. 137. sír
 Fig. 88. Szegvár-Oromdűlő Grave 137. M: 1:1

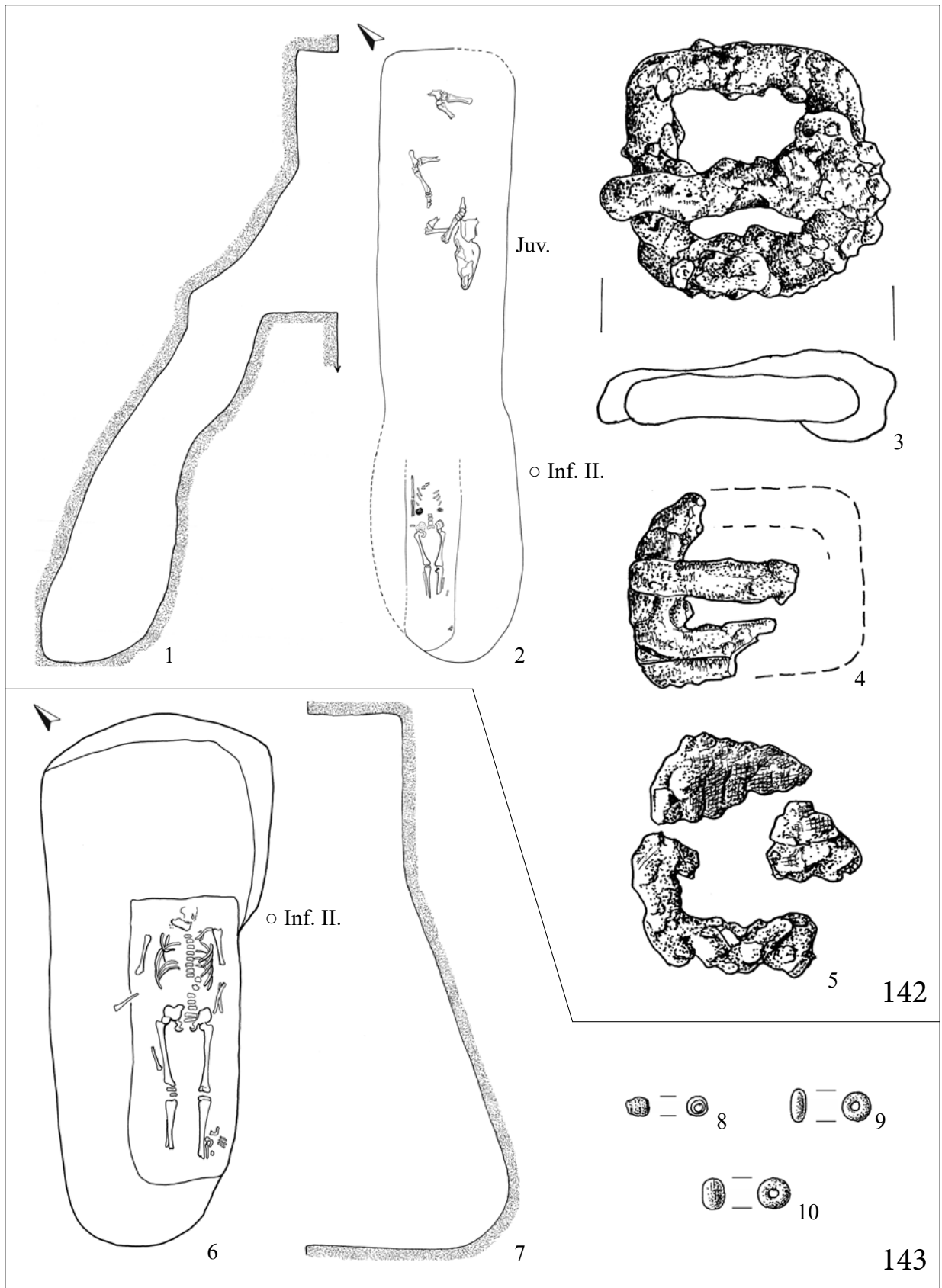
89. kép. Szegvár-Oromdűlő 137. sír
 Fig. 89. Szegvár-Oromdűlő Grave 137. M: 1-9: 1:2

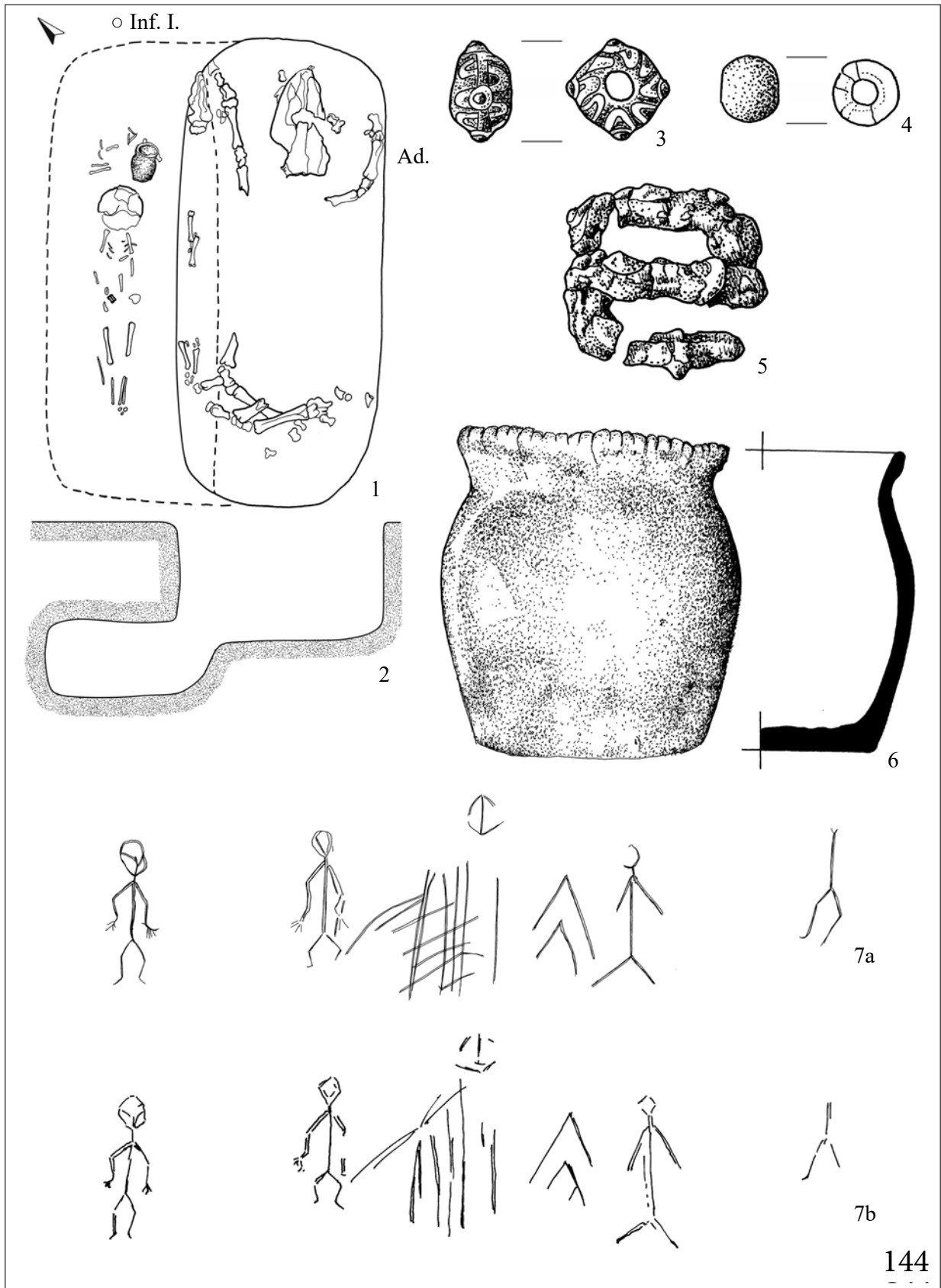
90. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-5: 139. sír; 6-7: 140. sír
 Fig. 90. Szegvár-Oromdűlő. 1-5: Grave 139; 6-7: Grave 140. M: 2-5: 1:1

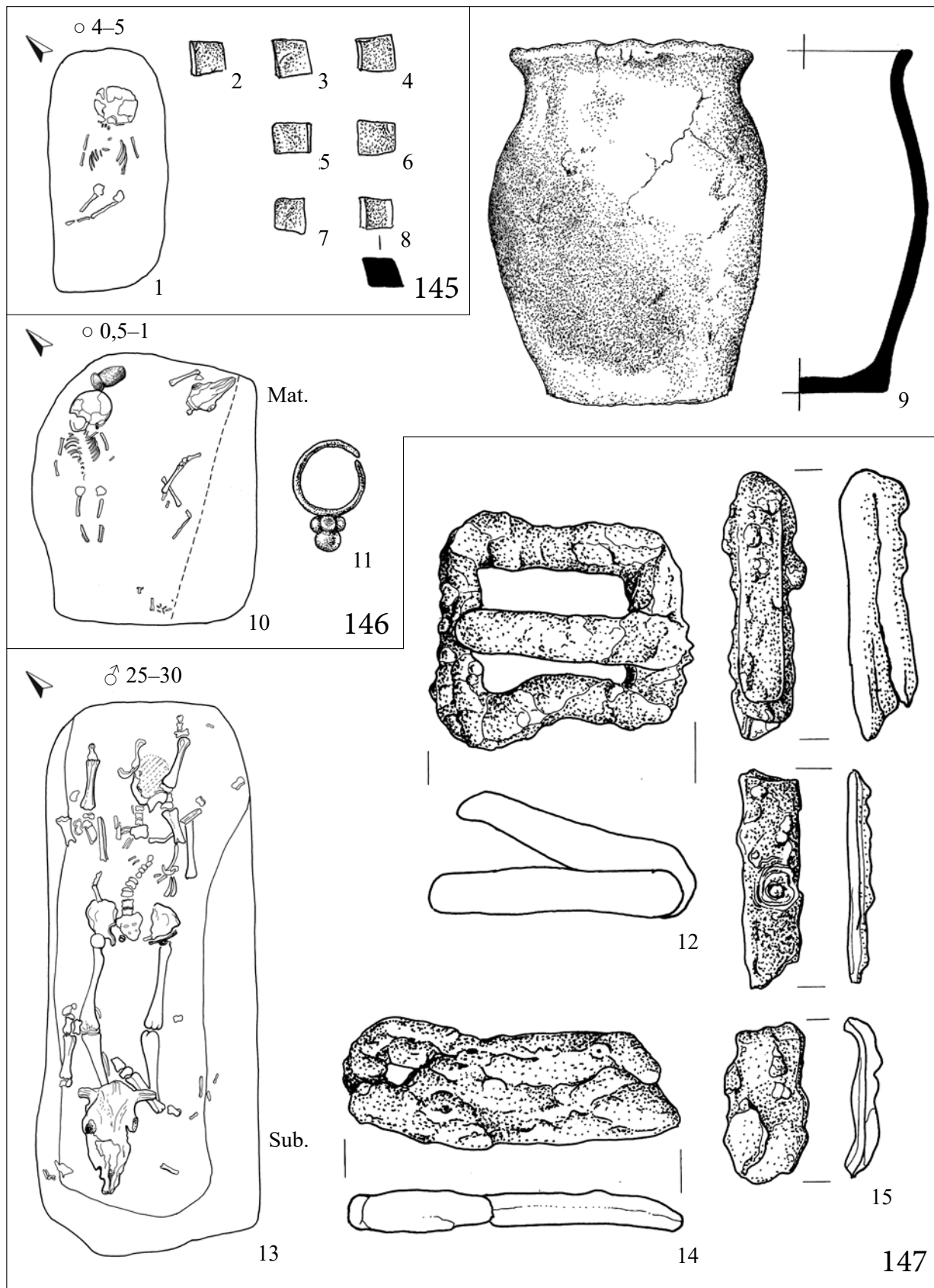
91. kép. Szegvár-Oromdűlő 141. sír
 Fig. 91. Szegvár-Oromdűlő Grave 141. sír. M: 3-13: 1:1

92. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1–5: 142. sír; 6–10: 143. sír
 Fig. 92. Szegvár-Oromdűlő. 1–5: Grave 142; 6–10: Grave 143. M: 3–5, 8–10: 1:1

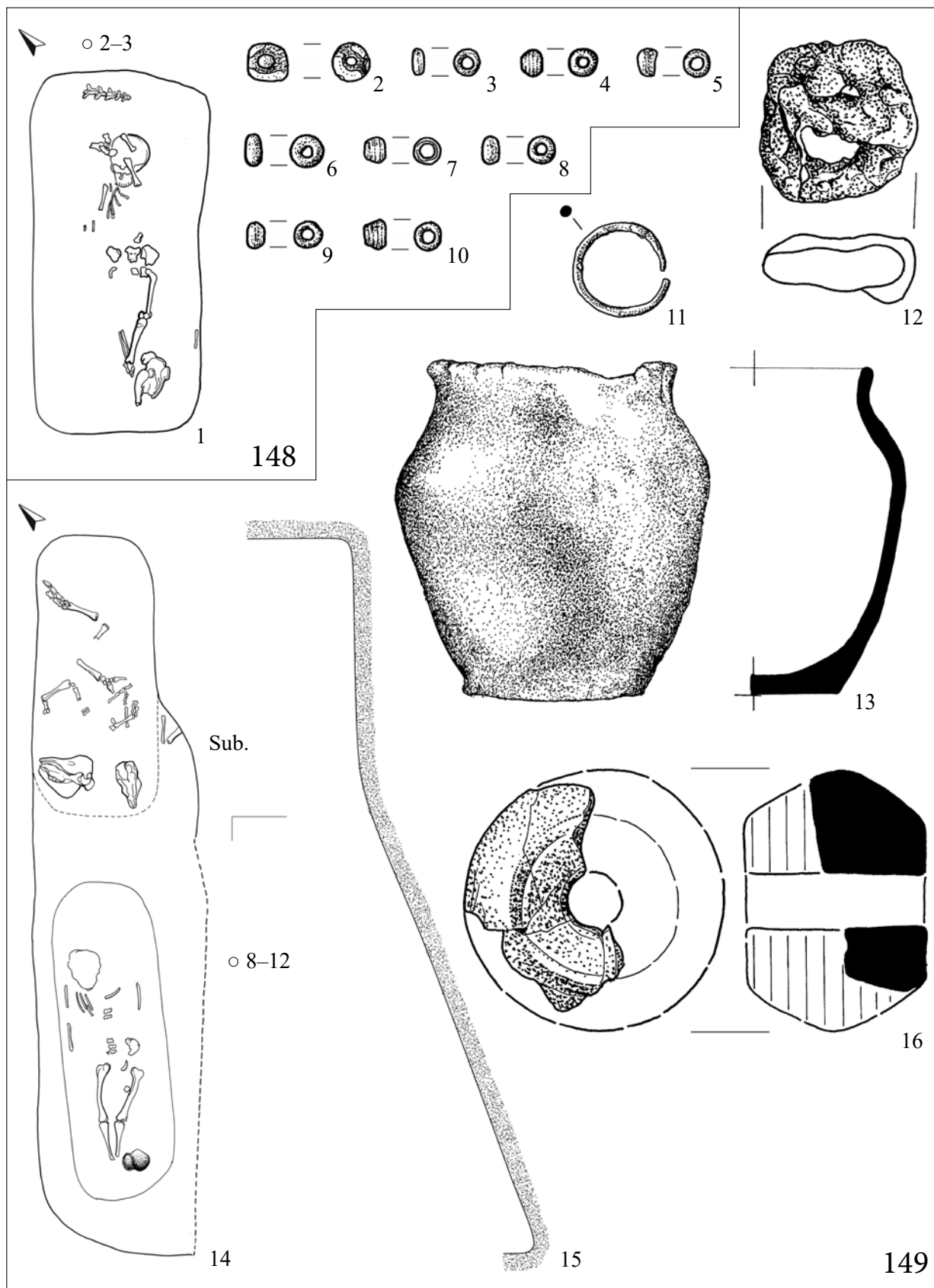

93. kép. Szegvár-Oromdűlő 144. sír
 Fig. 93. Szegvár-Oromdűlő Grave 144. M: 3–5:1:1; 6–7: 1:2

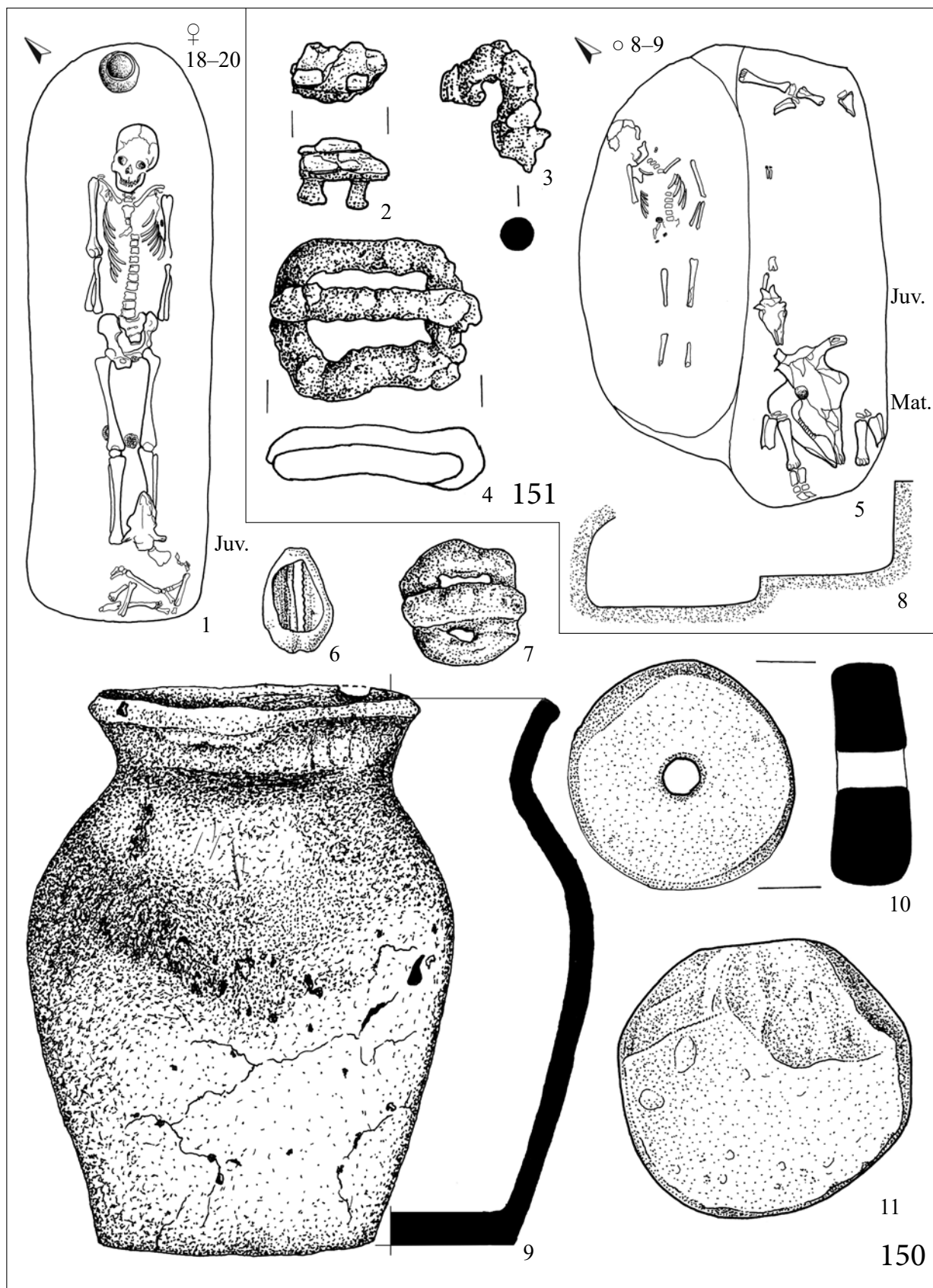

94. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-8: 145. sír; 9-11: 146. sír; 12-15: 147. sír
 Fig. 94. Szegvár-Oromdűlő. 1-8: Grave 145; 9-11: Grave 146; 12-15: Grave 147.
 M: 2-8, 11-12, 14-15: 1:1; 9: 1:2

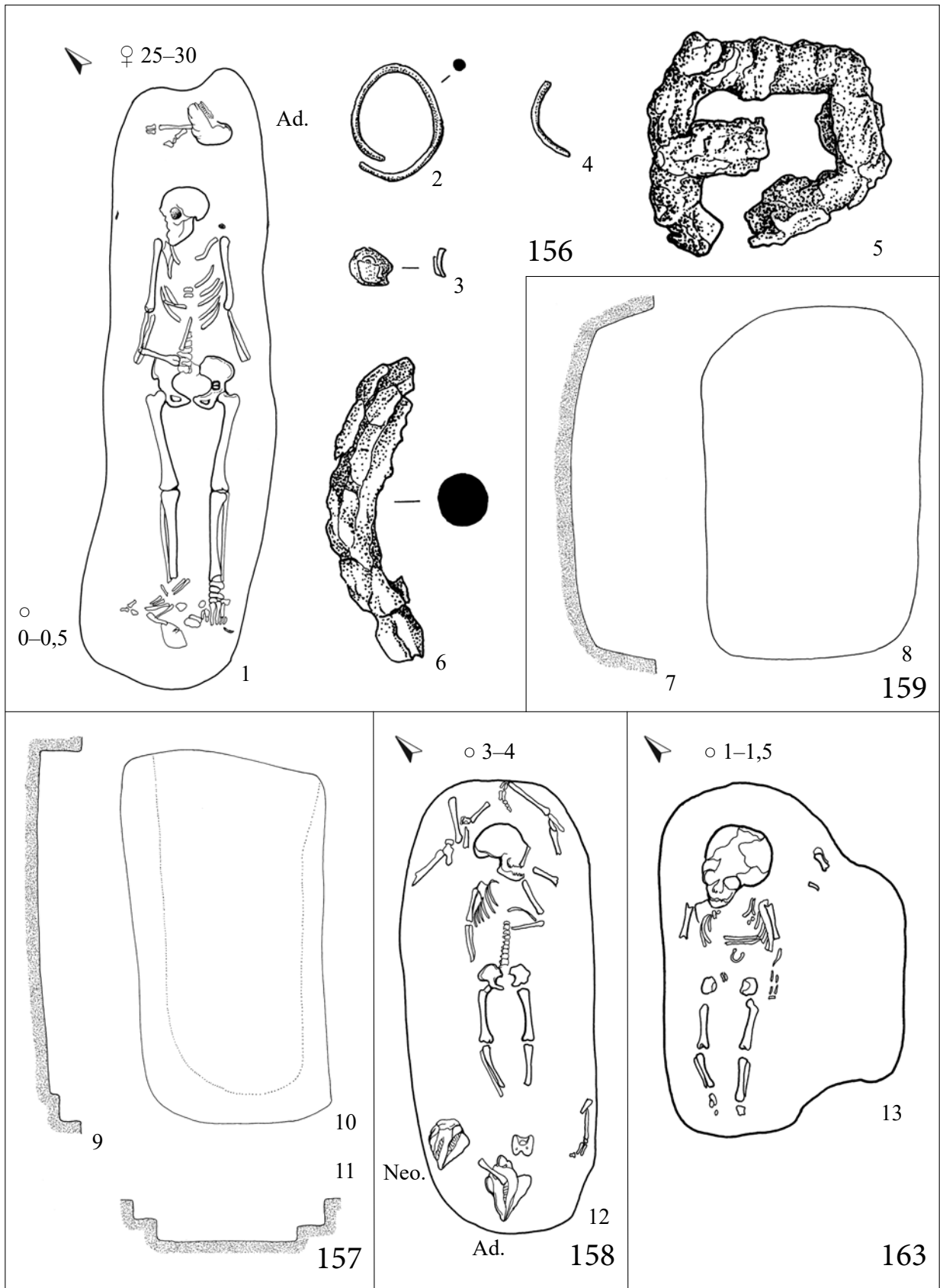

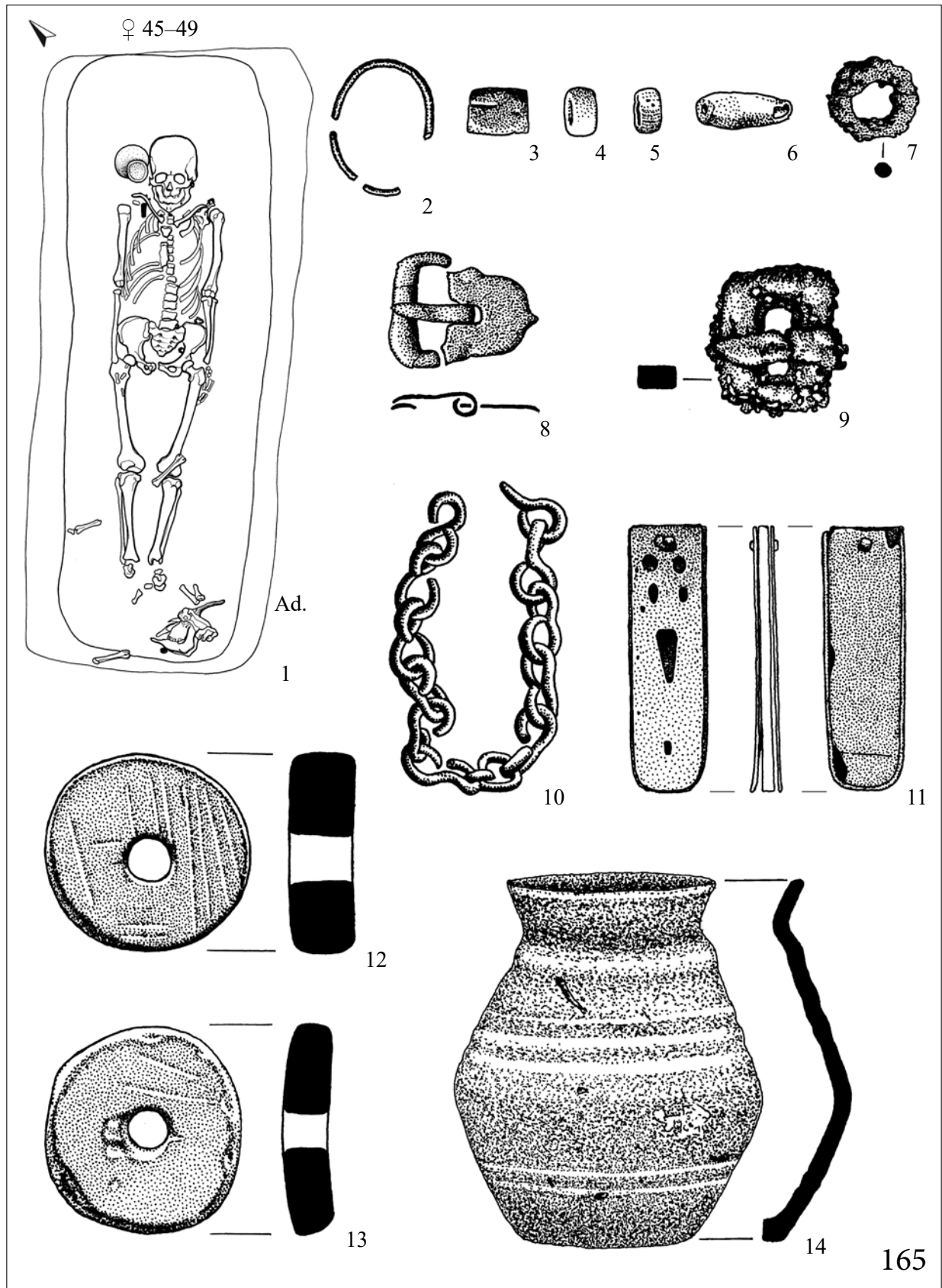
95. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-10: 148. sír; 11-16: 149. sír
 Fig. 95. Szegvár-Oromdűlő. 1-10: Grave 148; 11-16: Grave 149. M: 2-12, 16: 1:1; 13: 1:2

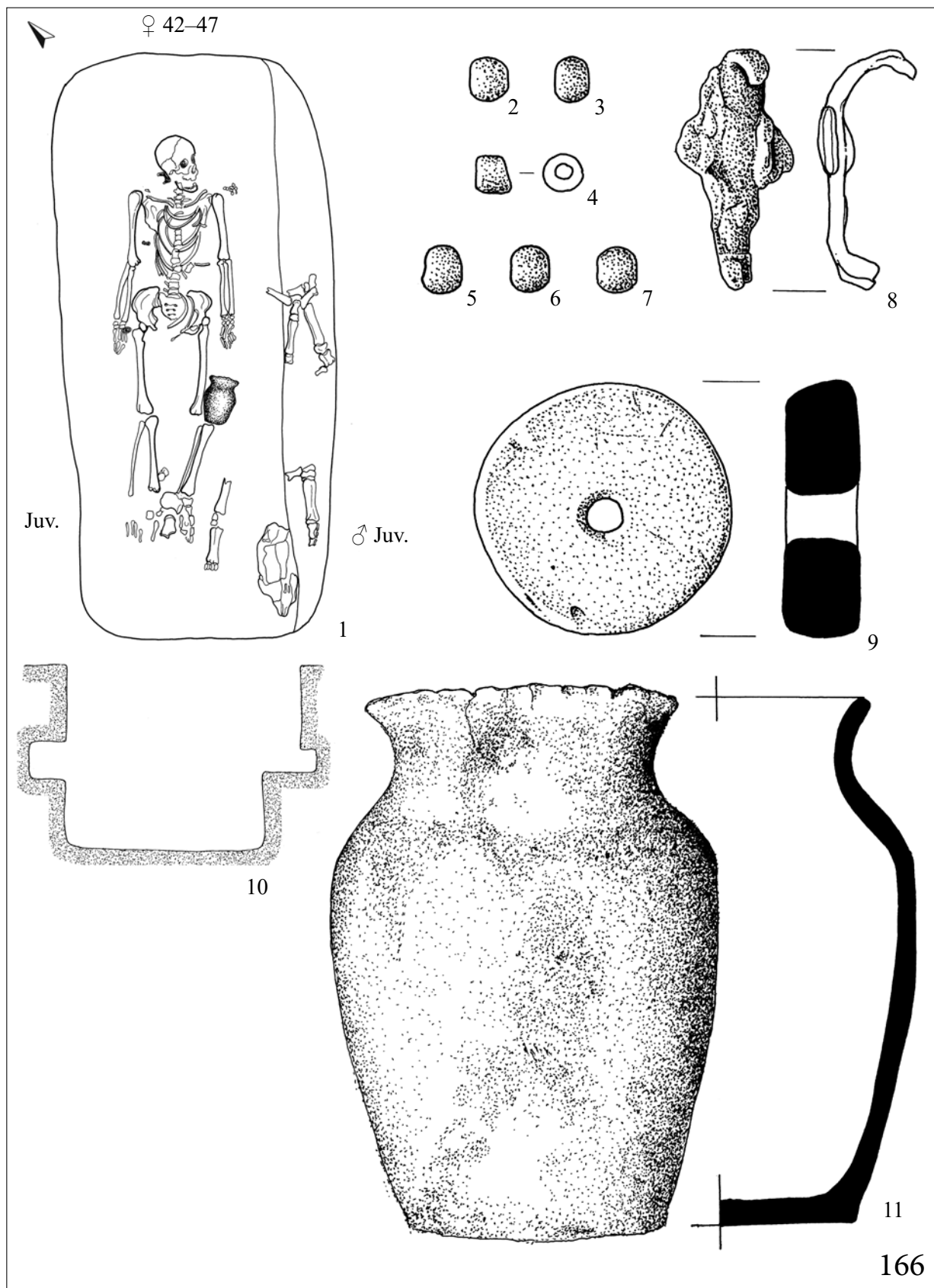
96. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1, 6-7, 9-11: 150. sír; 2-5, 8: 151. sír
 Fig. 96. Szegvár-Oromdűlő. 1, 6-7, 9-11: Grave 150; 2-5, 8: Grave 151. M: 2-4, 6-7, 10-11: 1:1; 9: 1:2

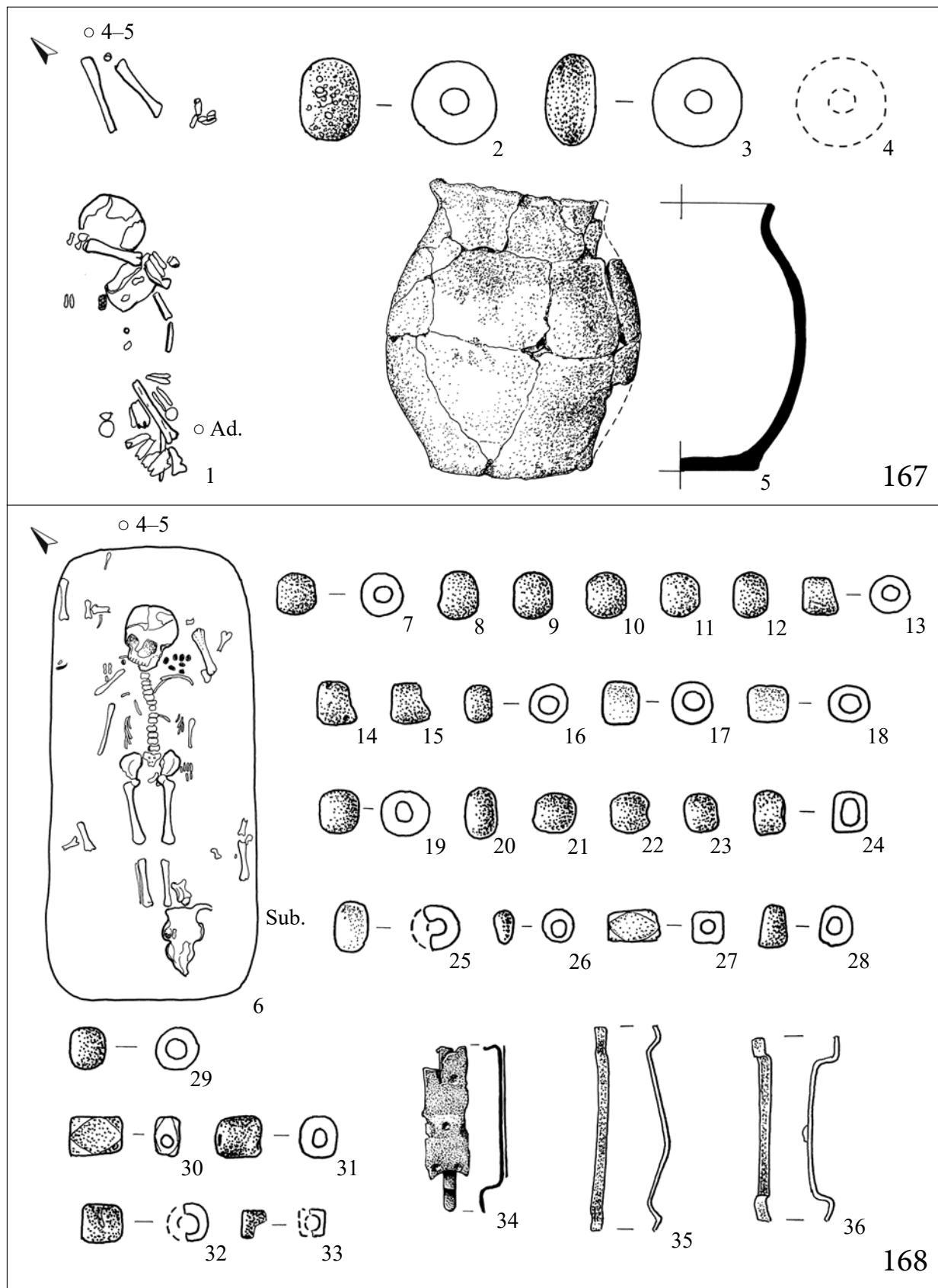
97. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-6: 156. sír; 7-8: 159. sír; 9-11: 157. sír; 12: 158. sír; 13: 163. sír
 Fig. 97. Szegvár-Oromdűlő. 1-6: Grave 156; 7-8: Grave 159; 9-11: Grave 157; 12: Grave 158; 13: Grave 163.
 M: 2-6: 1:1

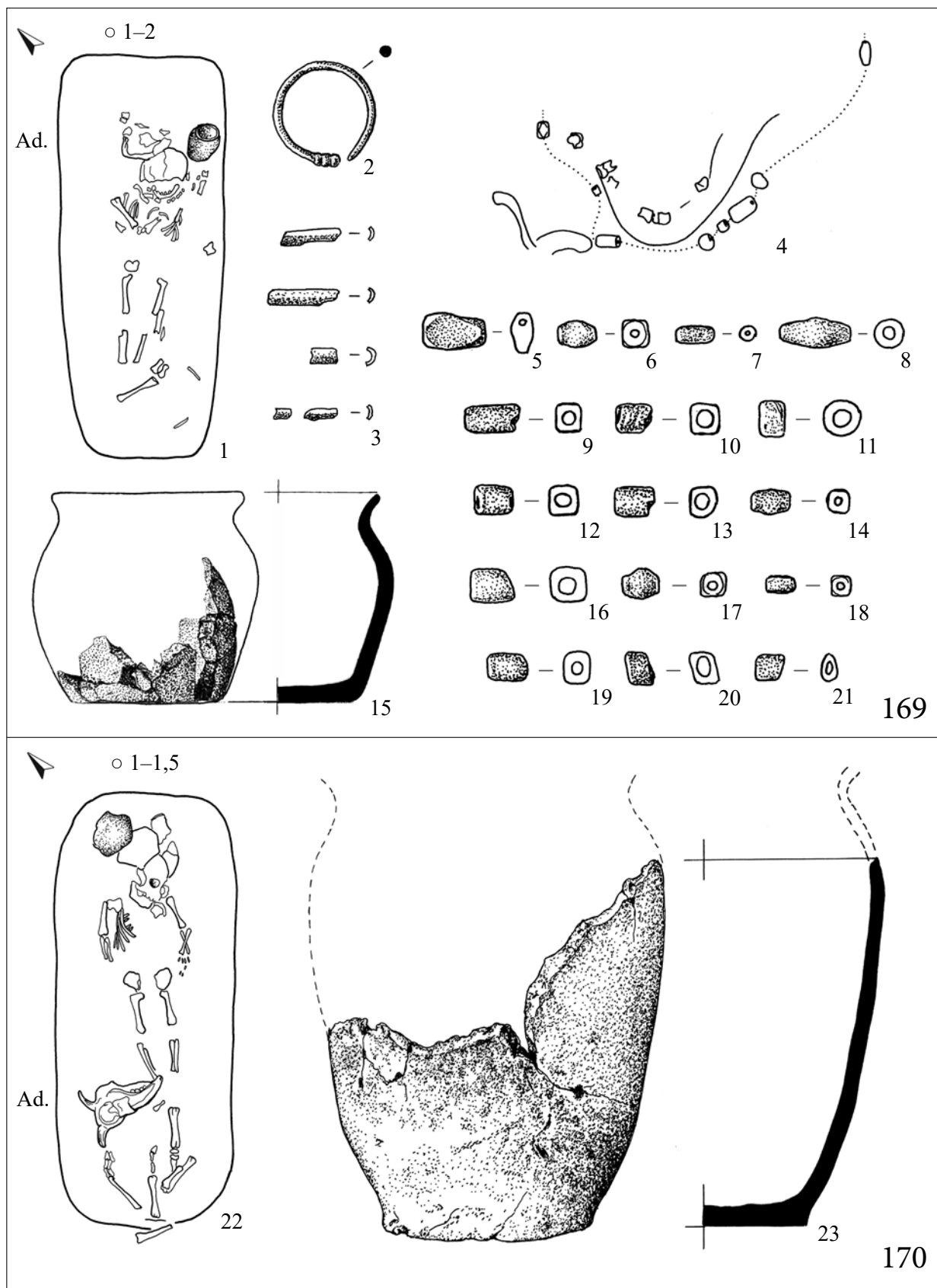
98. kép. Szegvár-Oromdűlő 165. sír
 Fig. 98. Szegvár-Oromdűlő Grave 165. M: 2-13: 1:1; 14: 1:2

99. kép. Szegvár-Oromdűlő 166. sír
 Fig. 99. Szegvár-Oromdűlő Grave 166. M: 2-9: 1:1; 11: 1:2

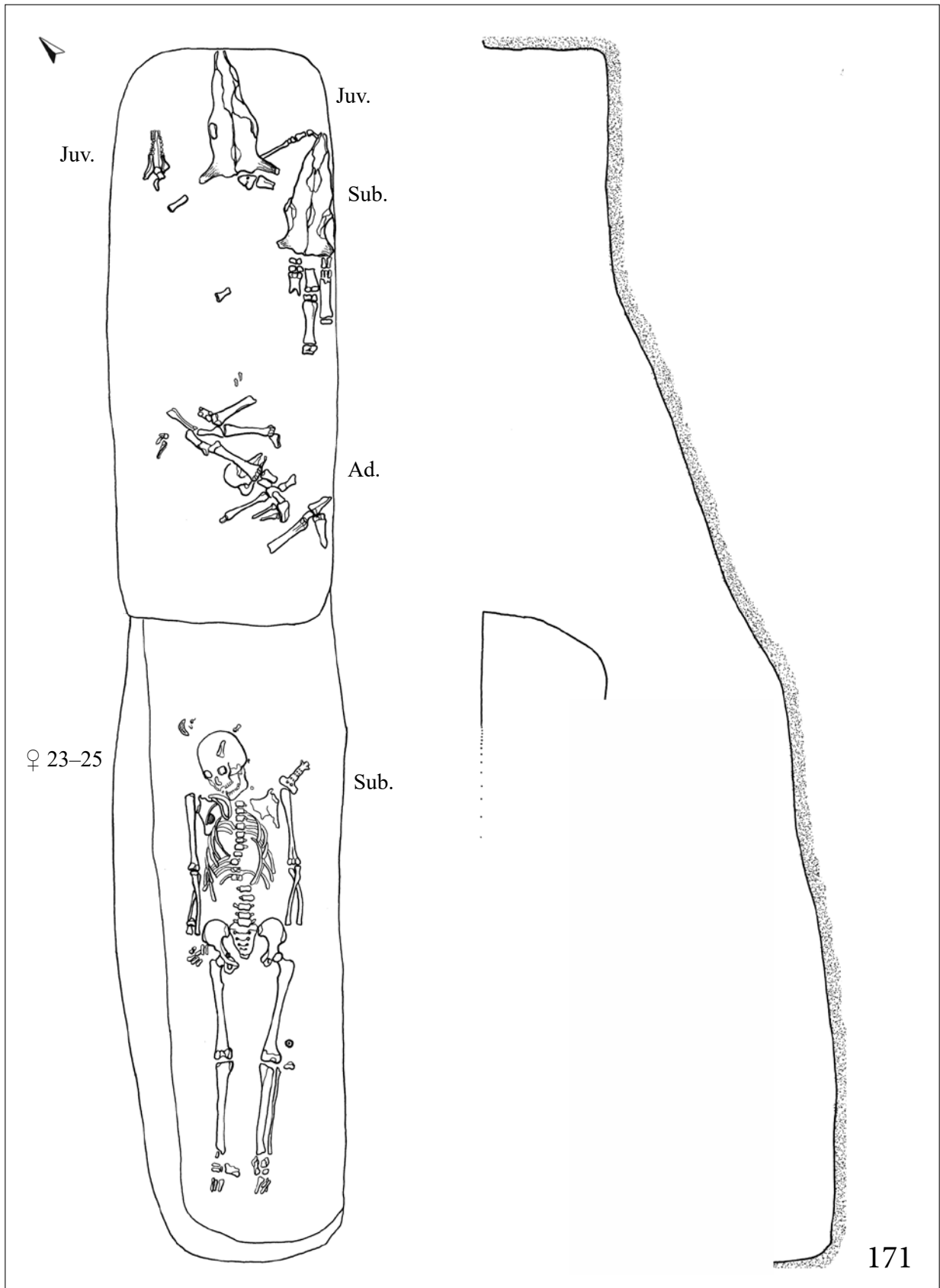

100. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-5: 167. sír; 6-36: 168. sír
 Fig. 100. Szegvár-Oromdűlő. 1-5: Grave 167; 6-36: Grave 168. M: 2-3, 7-36: 1:1; 5: 1:2

101. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1–21: 169. sír; 22–23: 170. sír

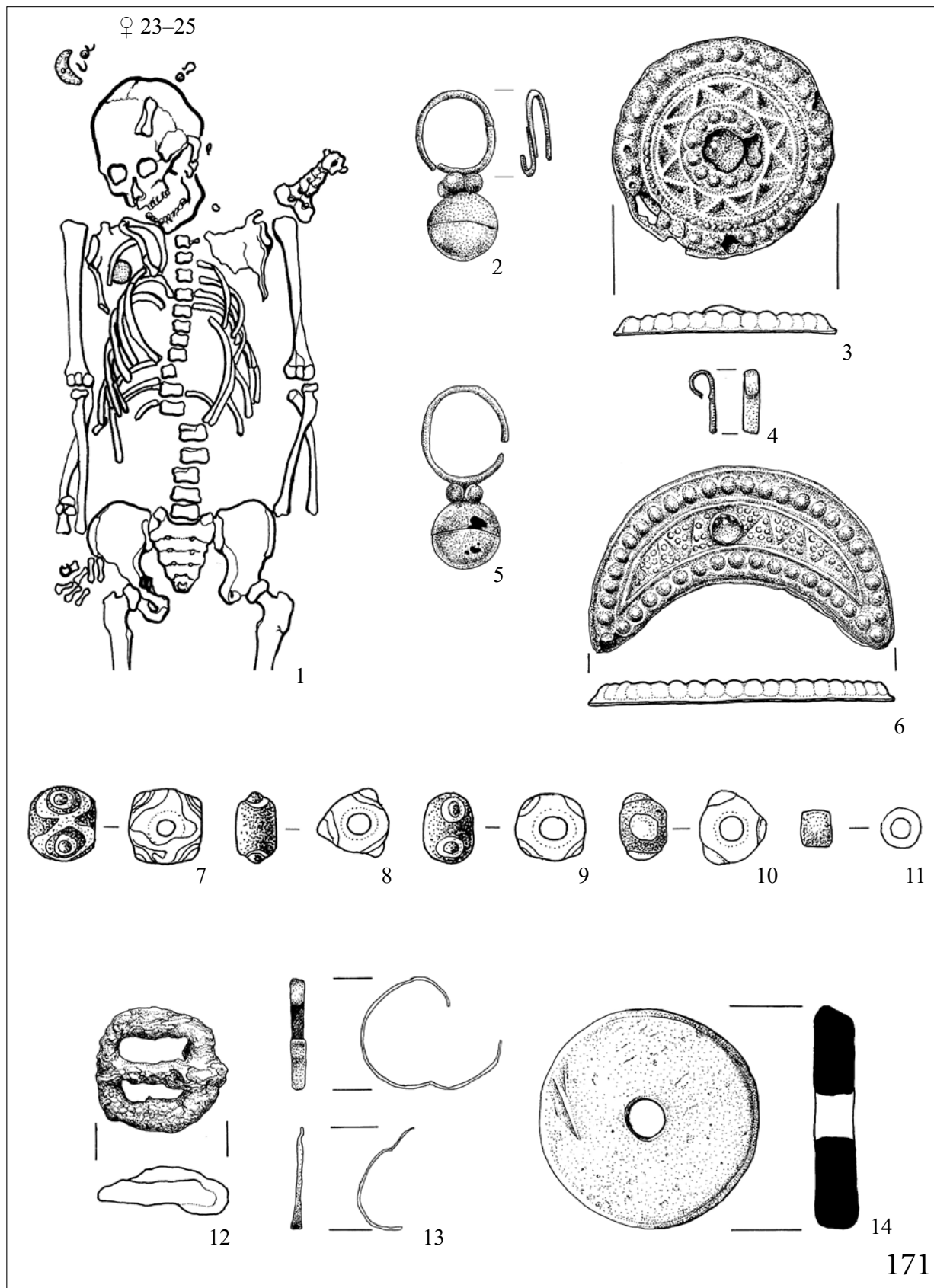
Fig. 101. Szegvár-Oromdűlő. 1–21: Grave 169; 22–23: Grave 170. M: 2–3, 5–14, 16–21: 1:1; 15, 23: 1:2

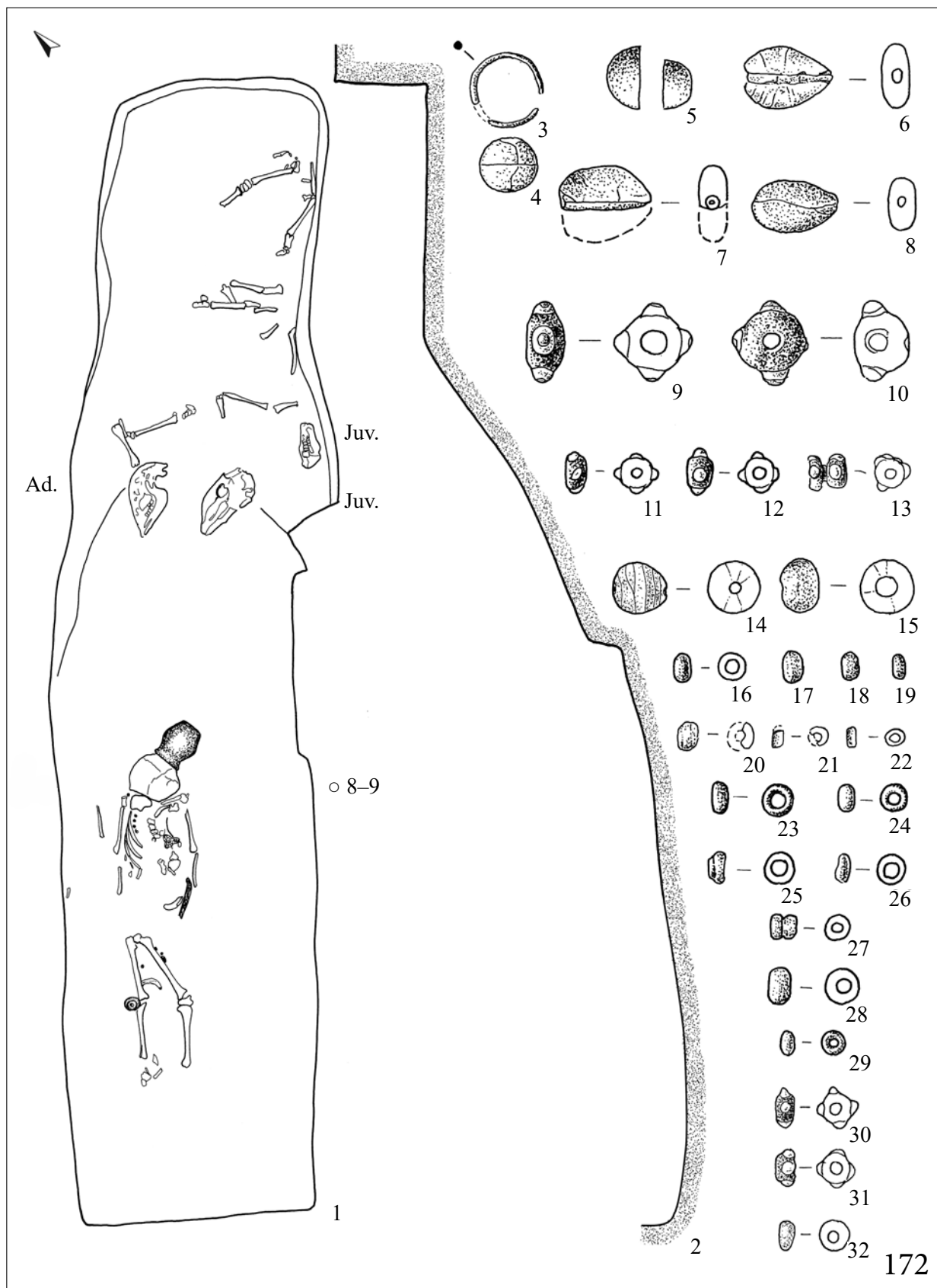
171

102. kép. Szegvár-Oromdűlő 171. sír
 Fig. 102. Szegvár-Oromdűlő Grave 171

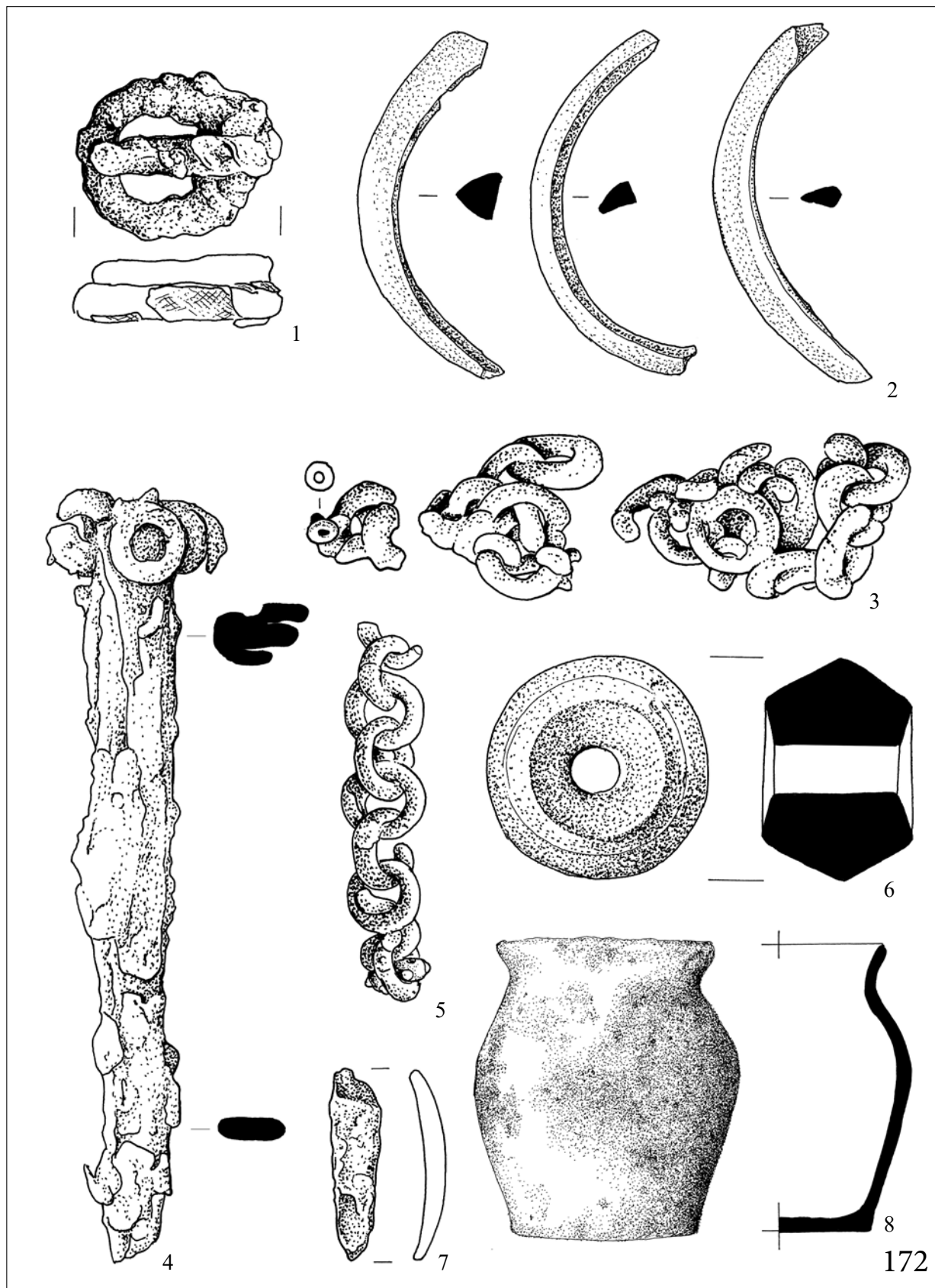

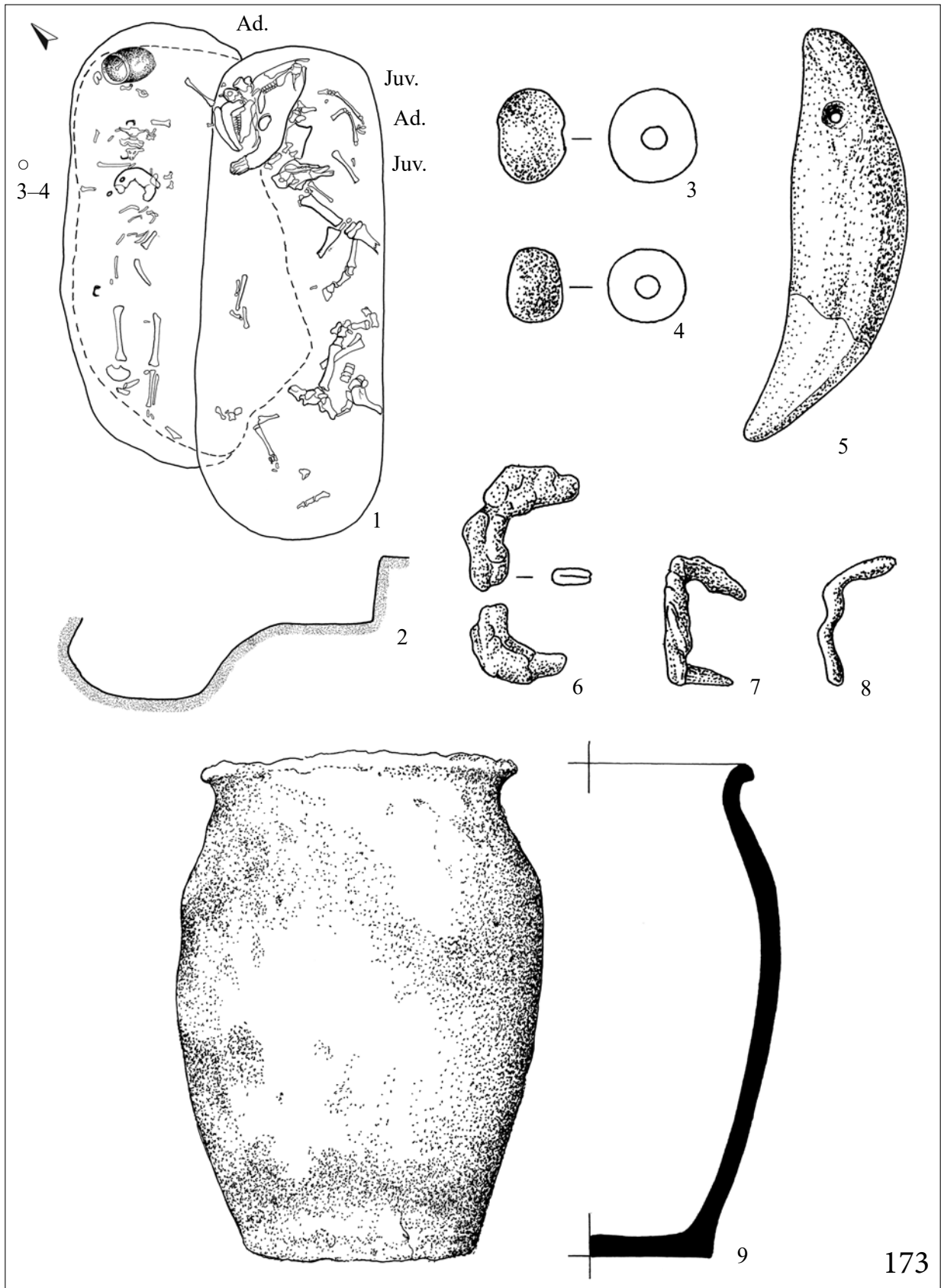
103. kép. Szegvár-Oromdűlő 171. sír
 Fig. 103. Szegvár-Oromdűlő Grave 171. M: 2-14: 1:1

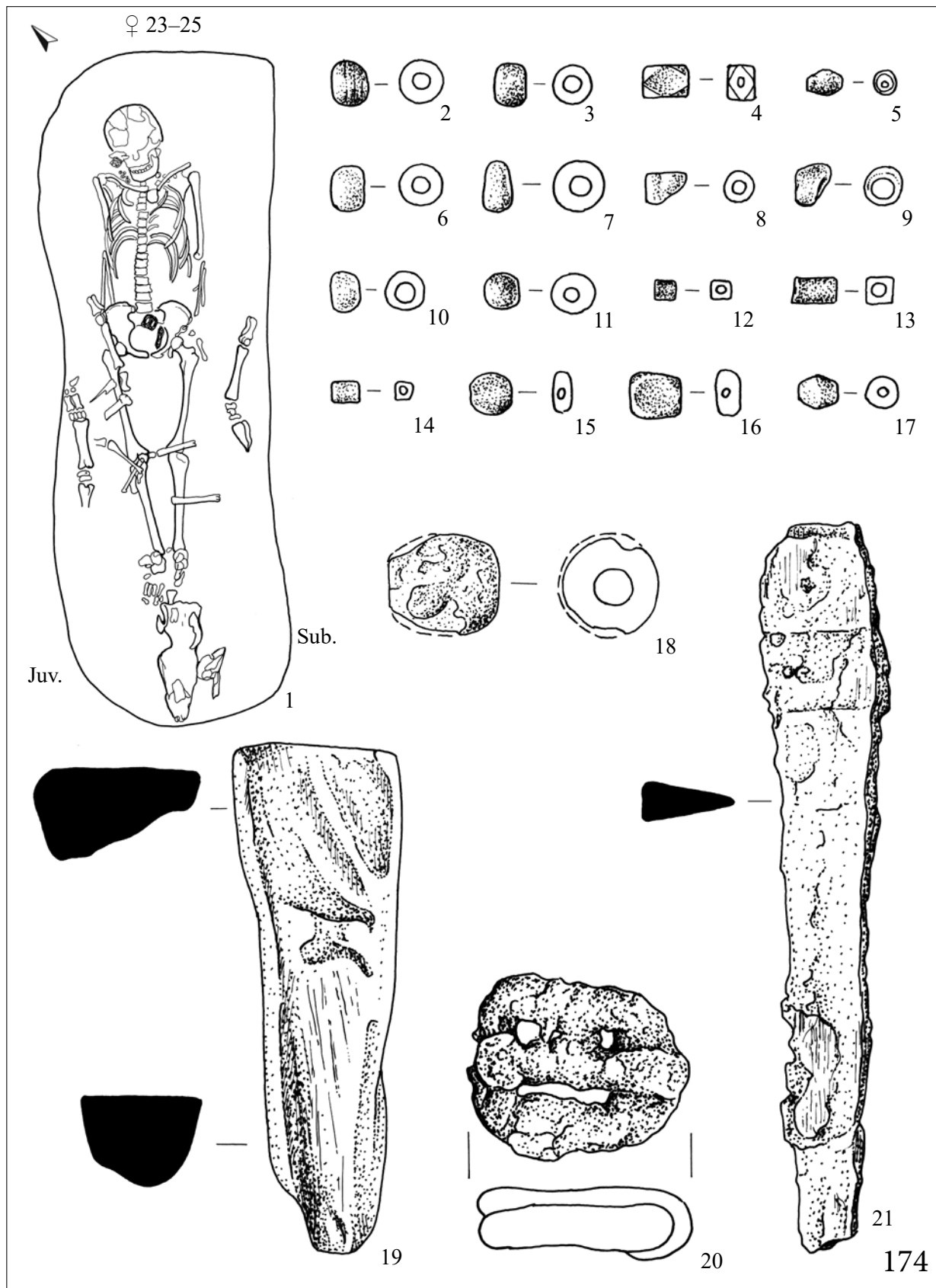
104. kép. Szegvár-Oromdűlő 172. sír
 Fig. 104. Szegvár-Oromdűlő Grave 172. M: 3-32: 1:1

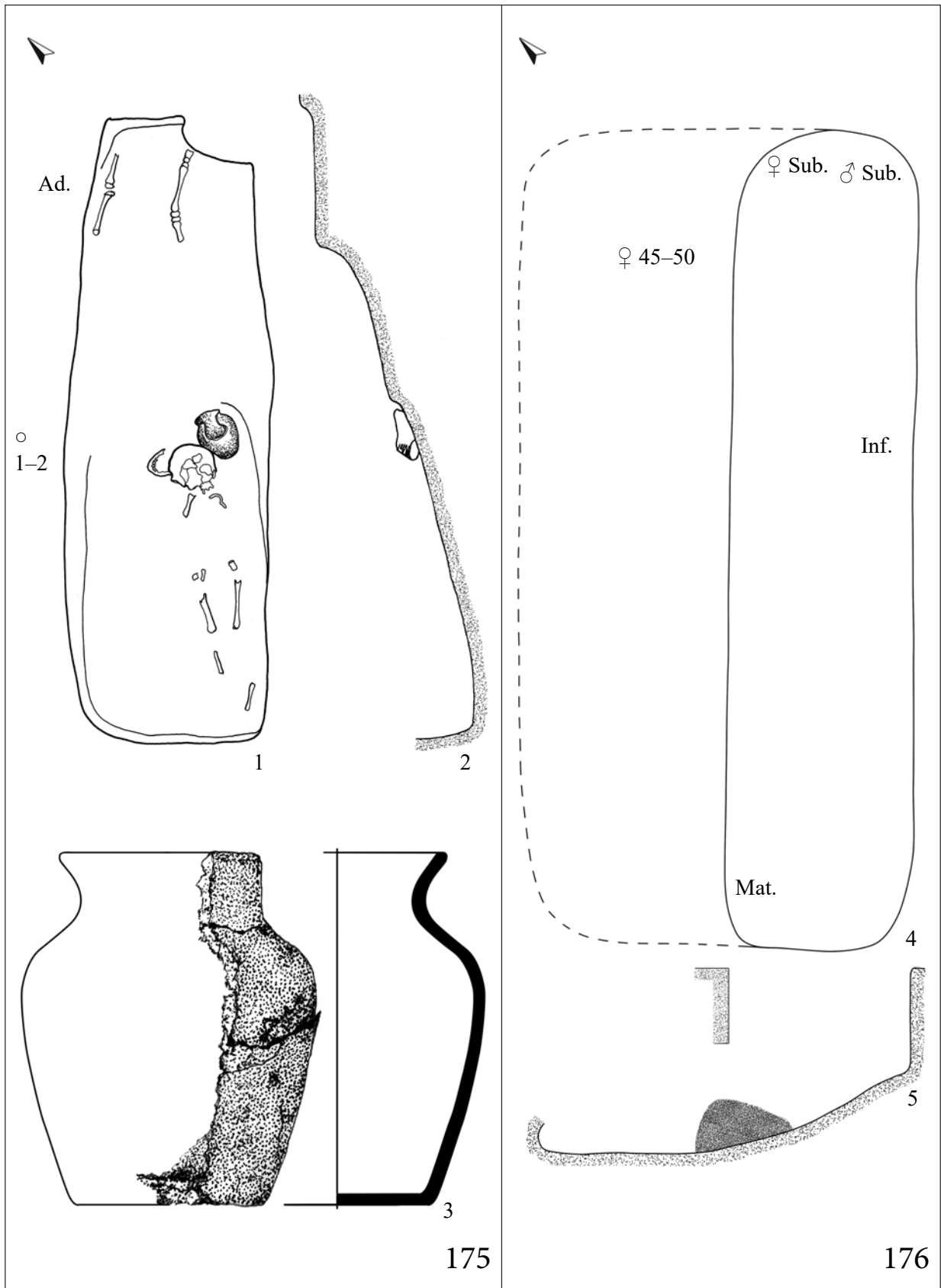
105. kép. Szegvár-Oromdűlő 172. sír
 Fig. 105. Szegvár-Oromdűlő Grave 172. M: 1-7: 1:1; 8: 1:2

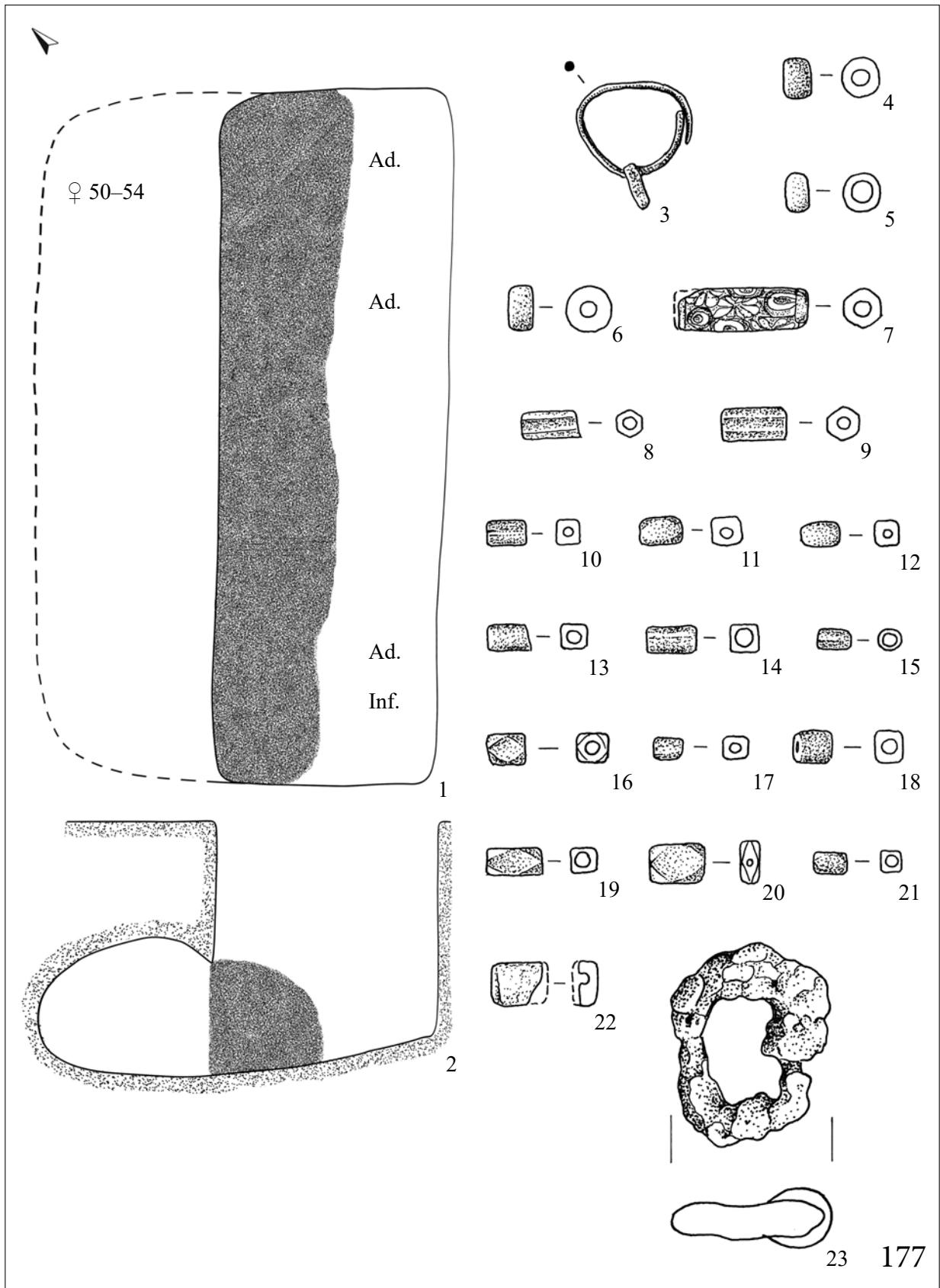
106. kép. Szegvár-Oromdűlő 173. sír
 Fig. 106. Szegvár-Oromdűlő Grave 173. M: 3–8: 1:1; 9: 1:2

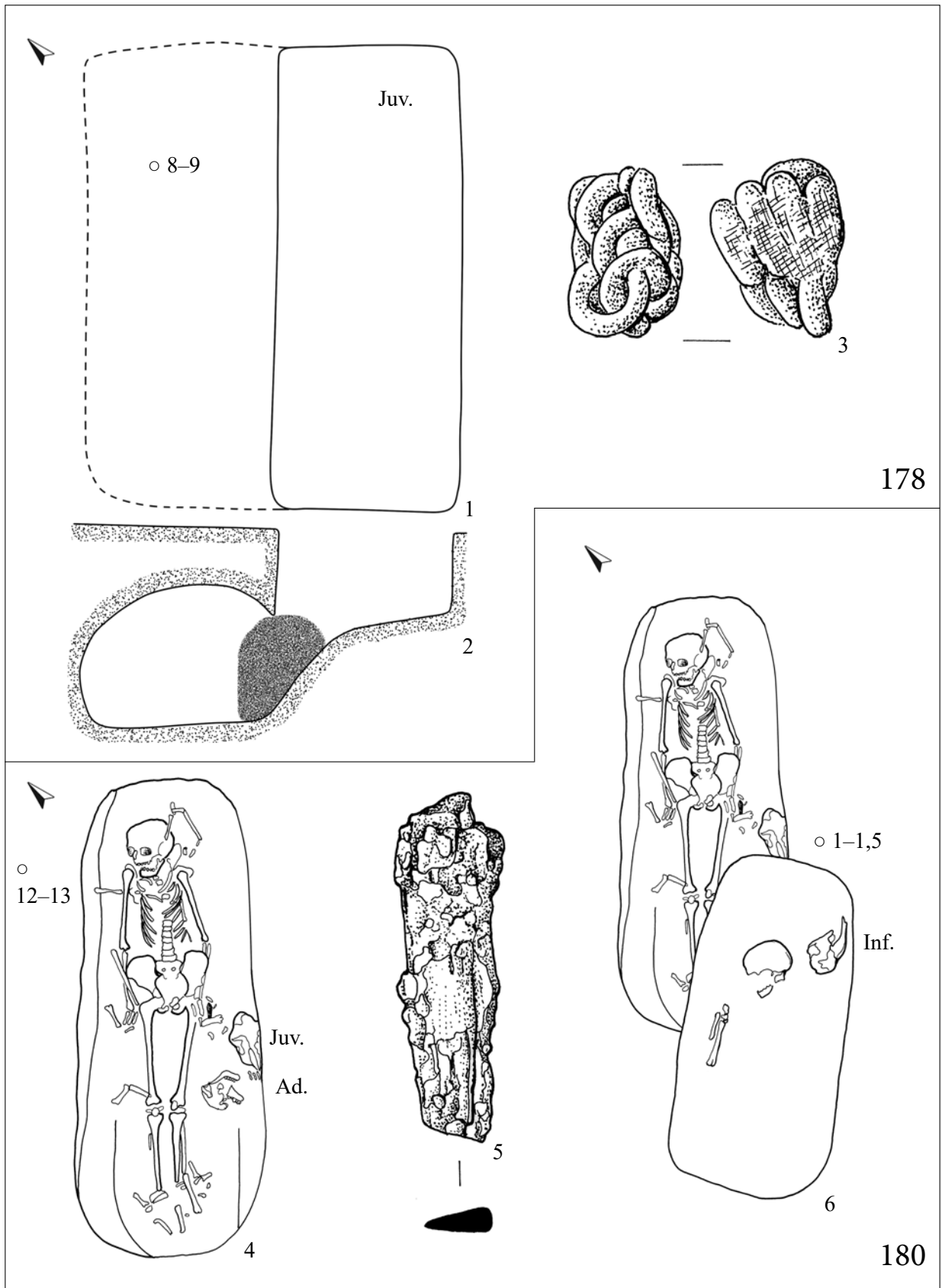
107. kép. Szegvár-Oromdűlő 174. sír
 Fig. 107. Szegvár-Oromdűlő Grave 174. M: 2-21: 1:1

108. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1–3: 175. sír; 4–5: 176. sír
 Fig. 108. Szegvár-Oromdűlő. 1–3: Grave 175; 4–5: Grave 176. M: 3: 1:2

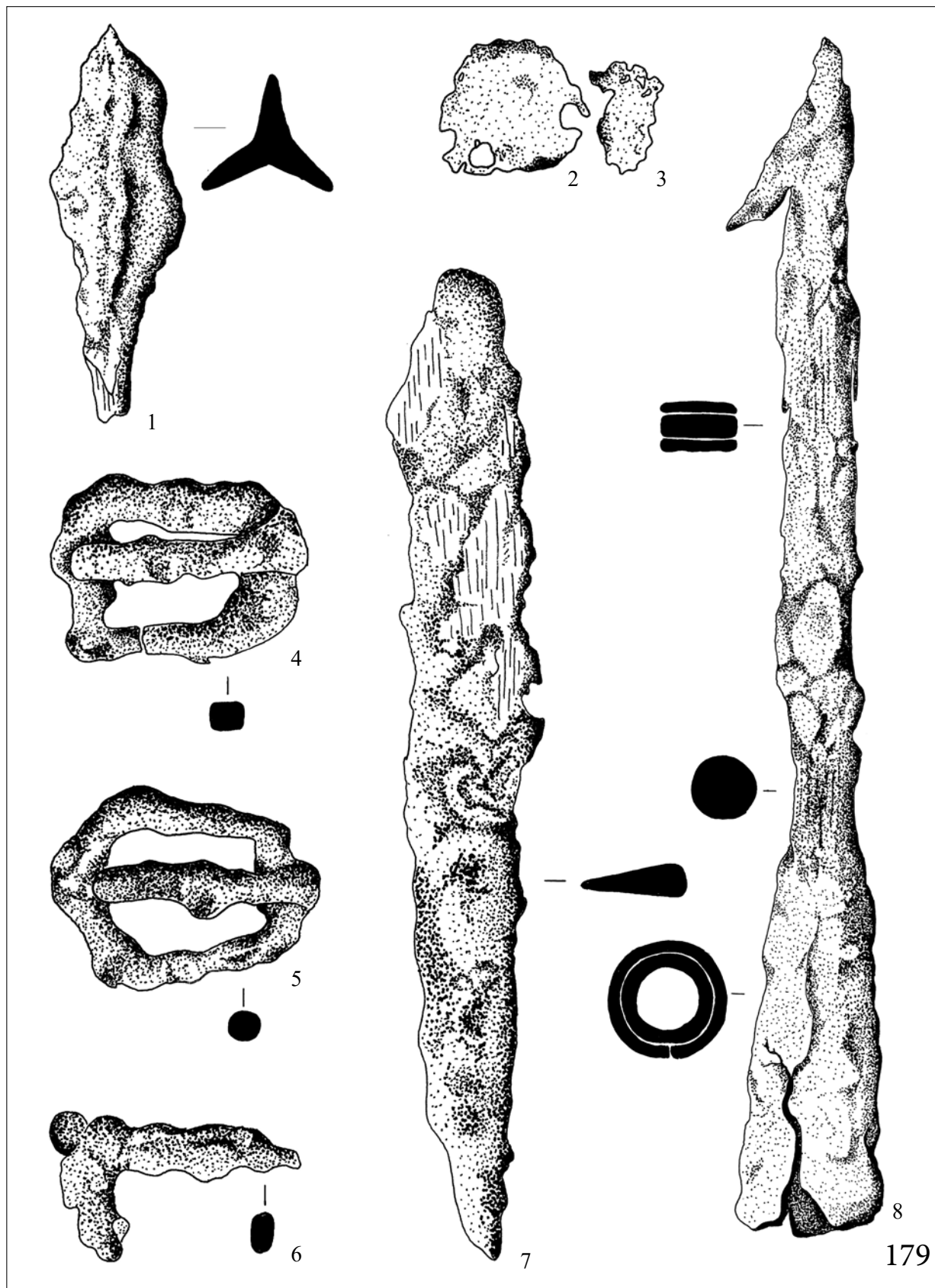

109. kép. Szegvár-Oromdűlő 177. sír
 Fig. 109. Szegvár-Oromdűlő Grave 177. M: 3-23: 1:1

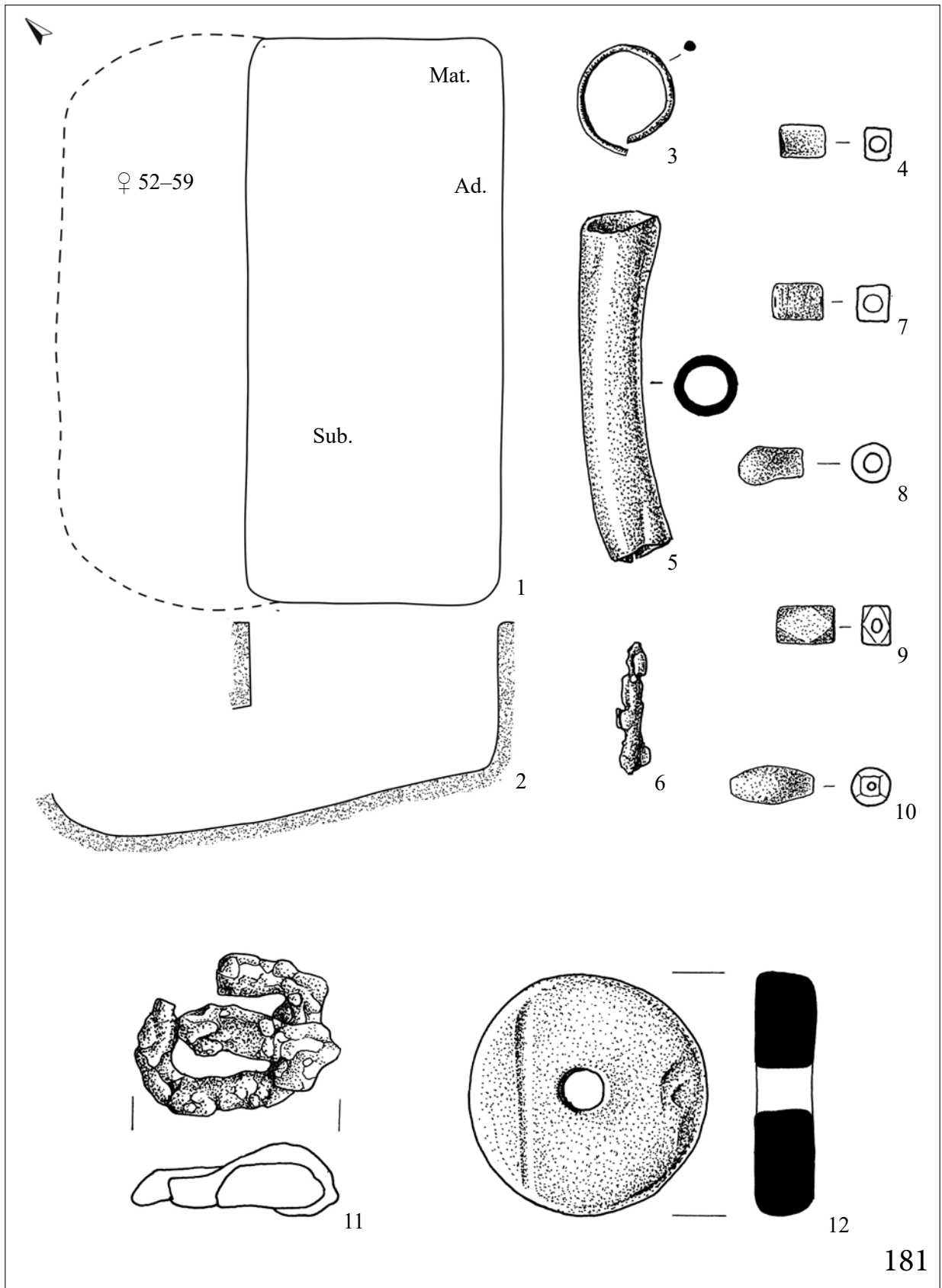

110. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1–3: 178. sír; 4–6: 180. sír
 Fig. 110. Szegvár-Oromdűlő. 1–3: Grave 178; 4–6: Grave 180. M: 3, 5: 1:1

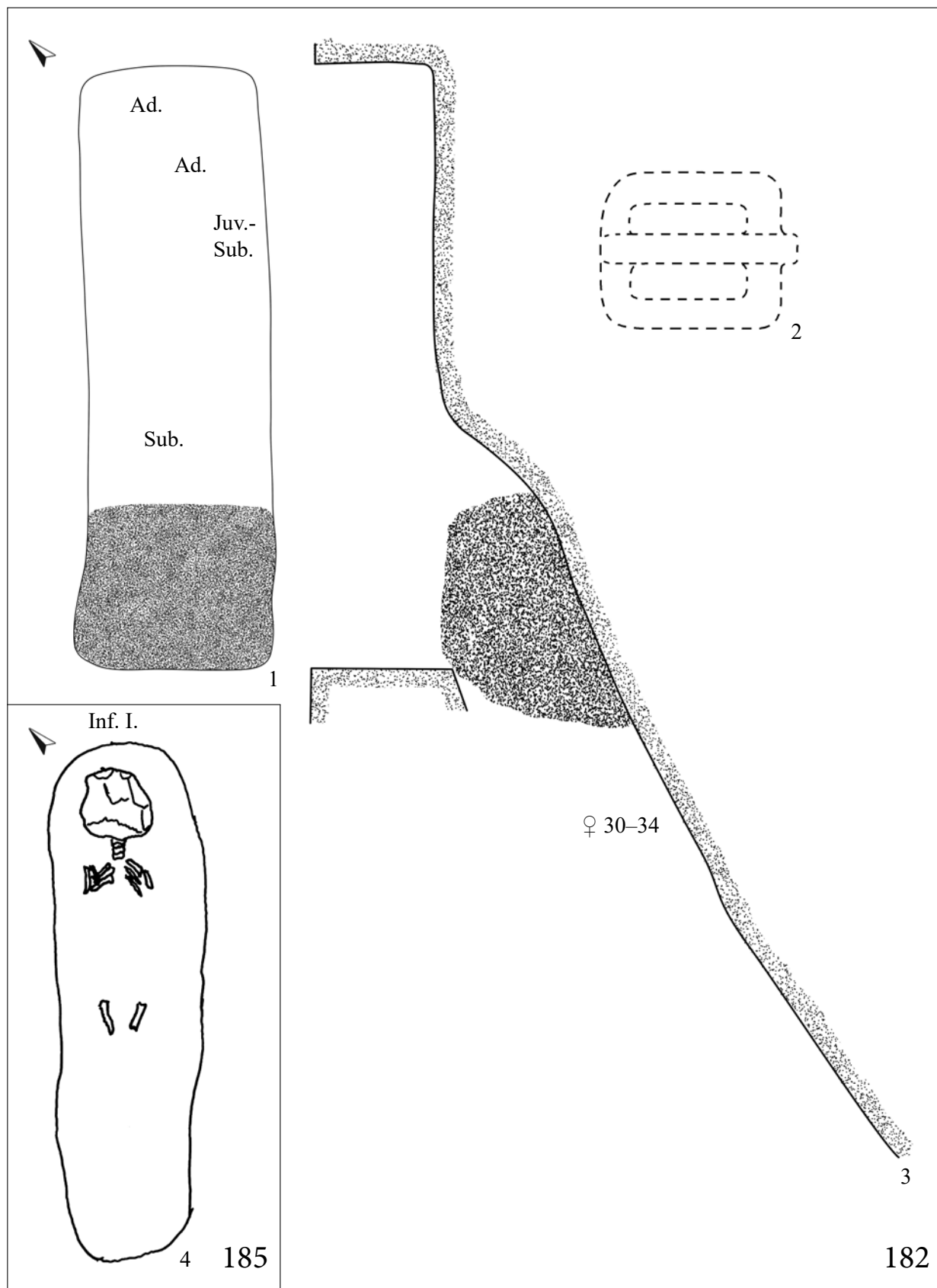

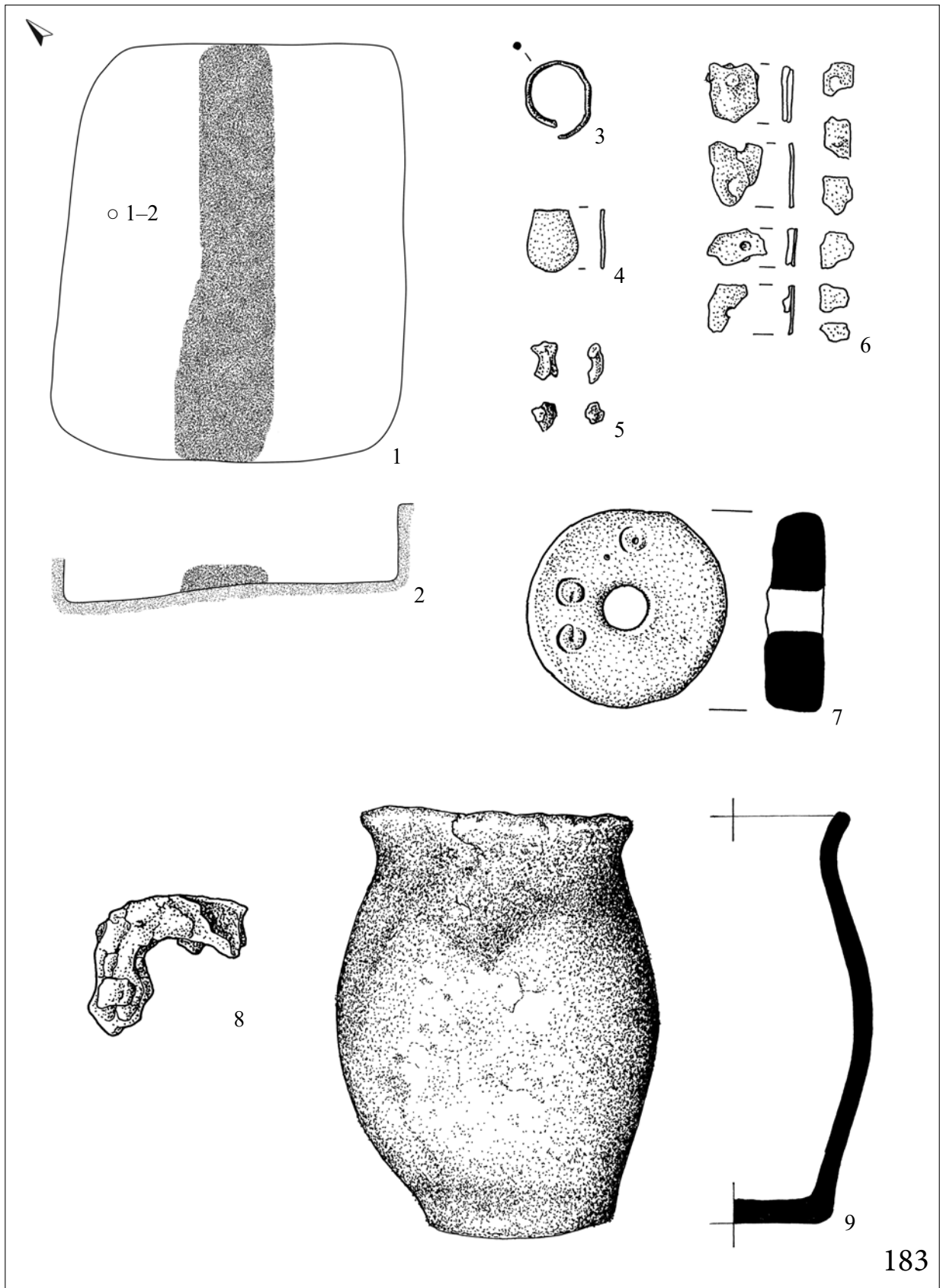
III. kép. Szegvár-Oromdűlő 179. sír
 Fig. III. Szegvár-Oromdűlő Grave 179. M: 1-7: 1:1; 8: 2:3

112. kép. Szegvár-Oromdűlő 181. sír
 Fig. 112. Szegvár-Oromdűlő Grave 181. M: 3-12: 1:1

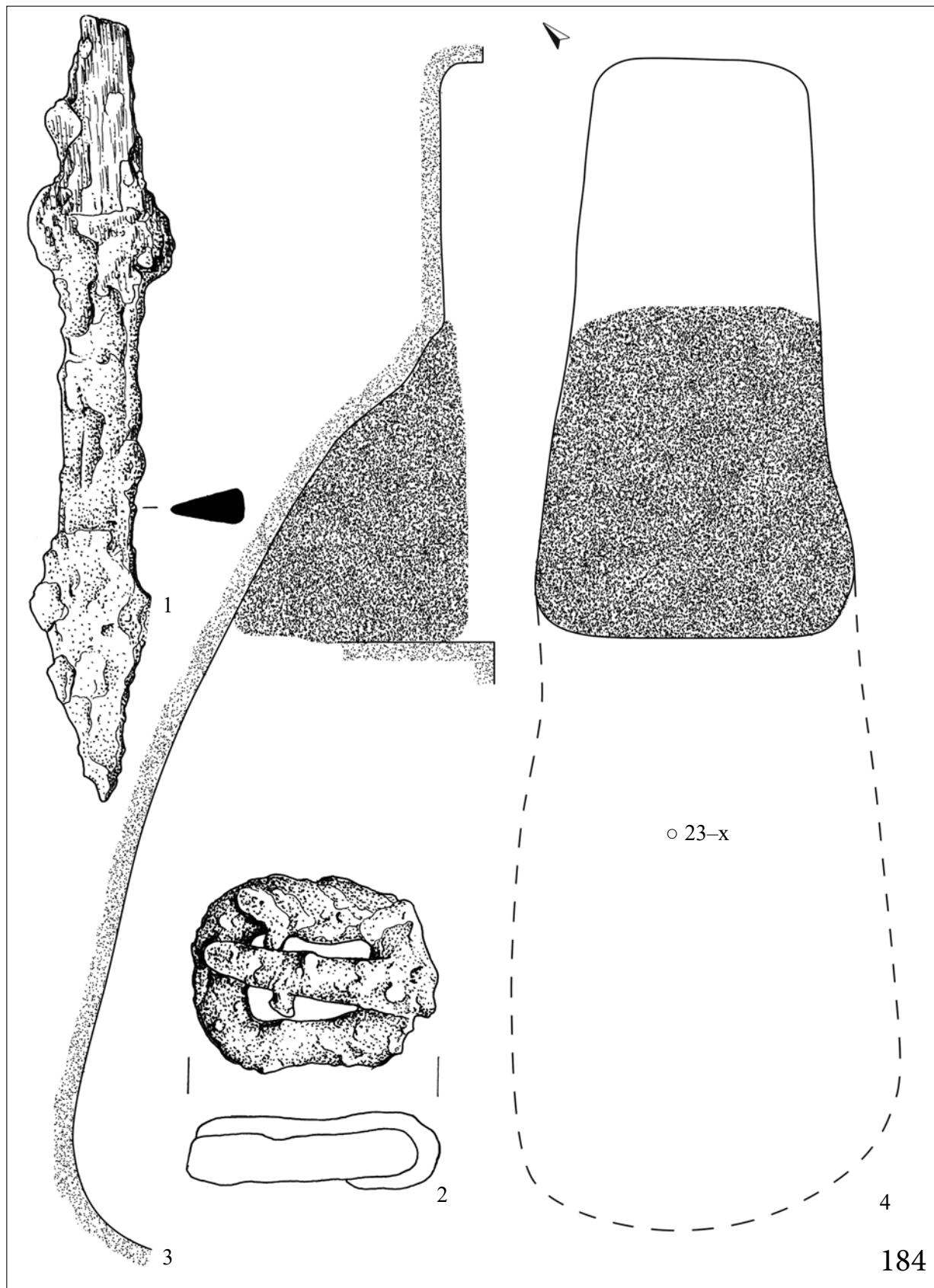

113. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-3: 182. sír; 4: 185. sír
Fig. 113. Szegvár-Oromdűlő. 1-3: Grave 182; 4: Grave 185

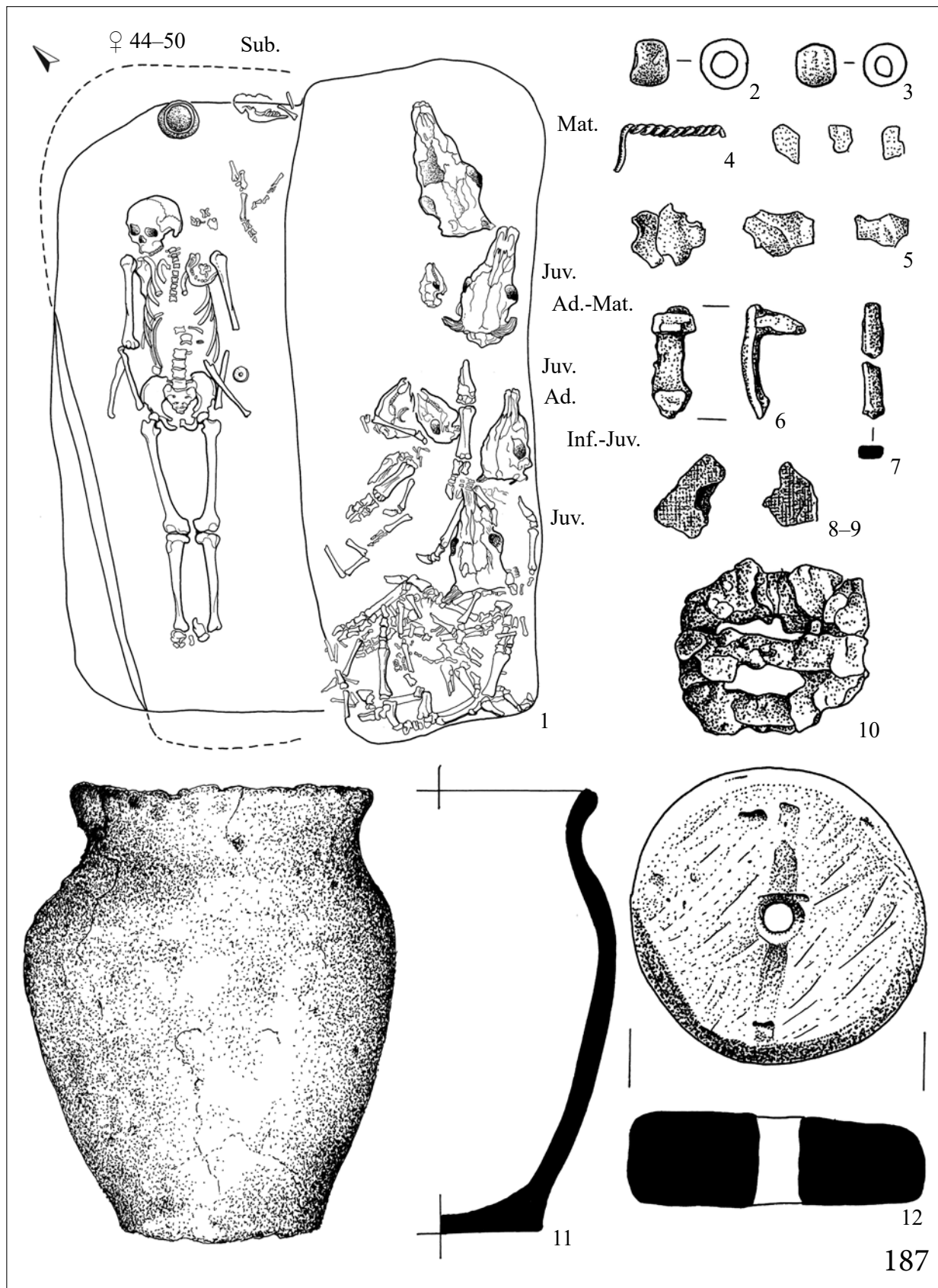

183

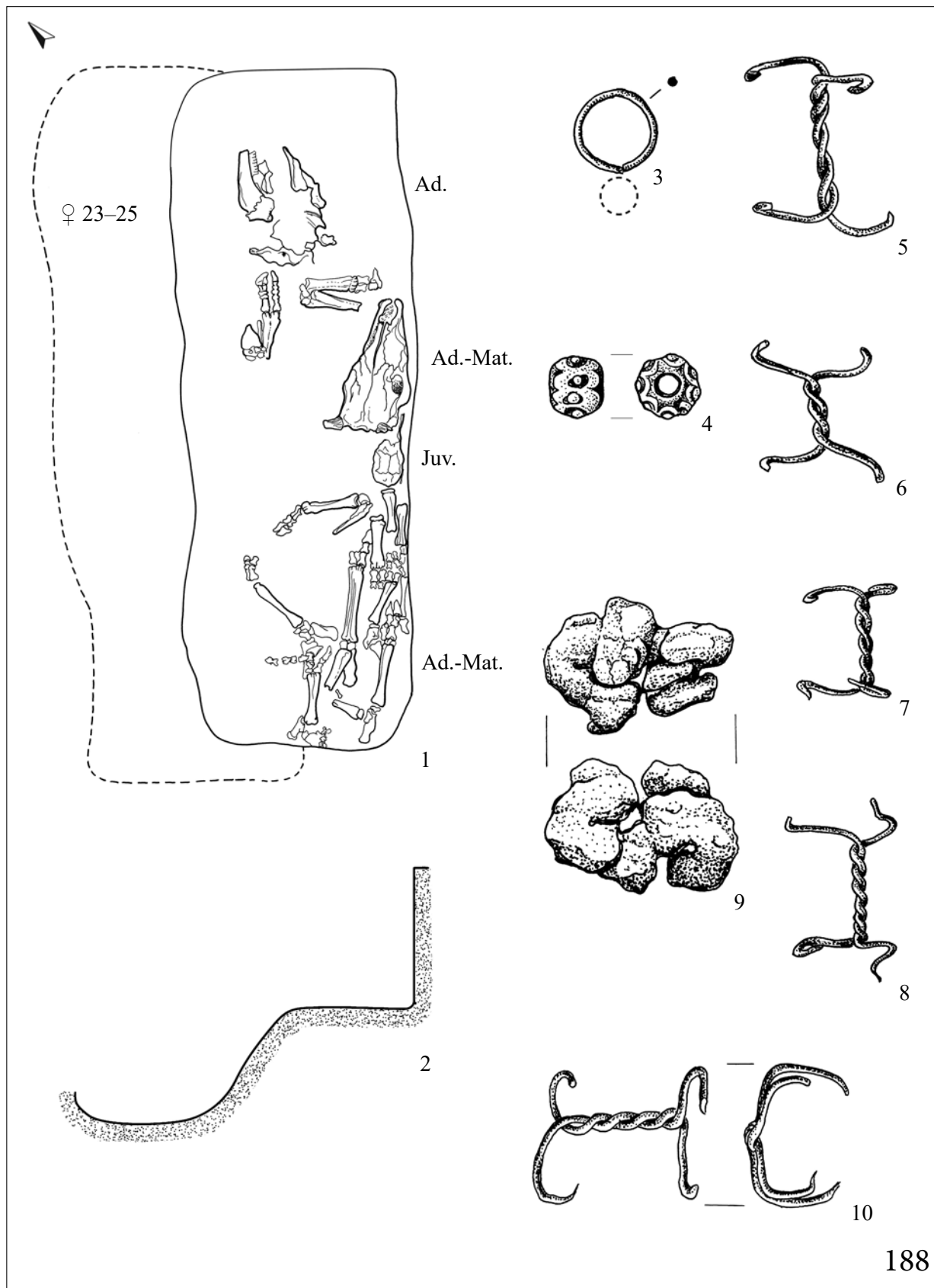
114. kép. Szegvár-Oromdűlő 183. sír
 Fig. 114. Szegvár-Oromdűlő Grave 183. M: 3–8: 1:1; 9: 1:2

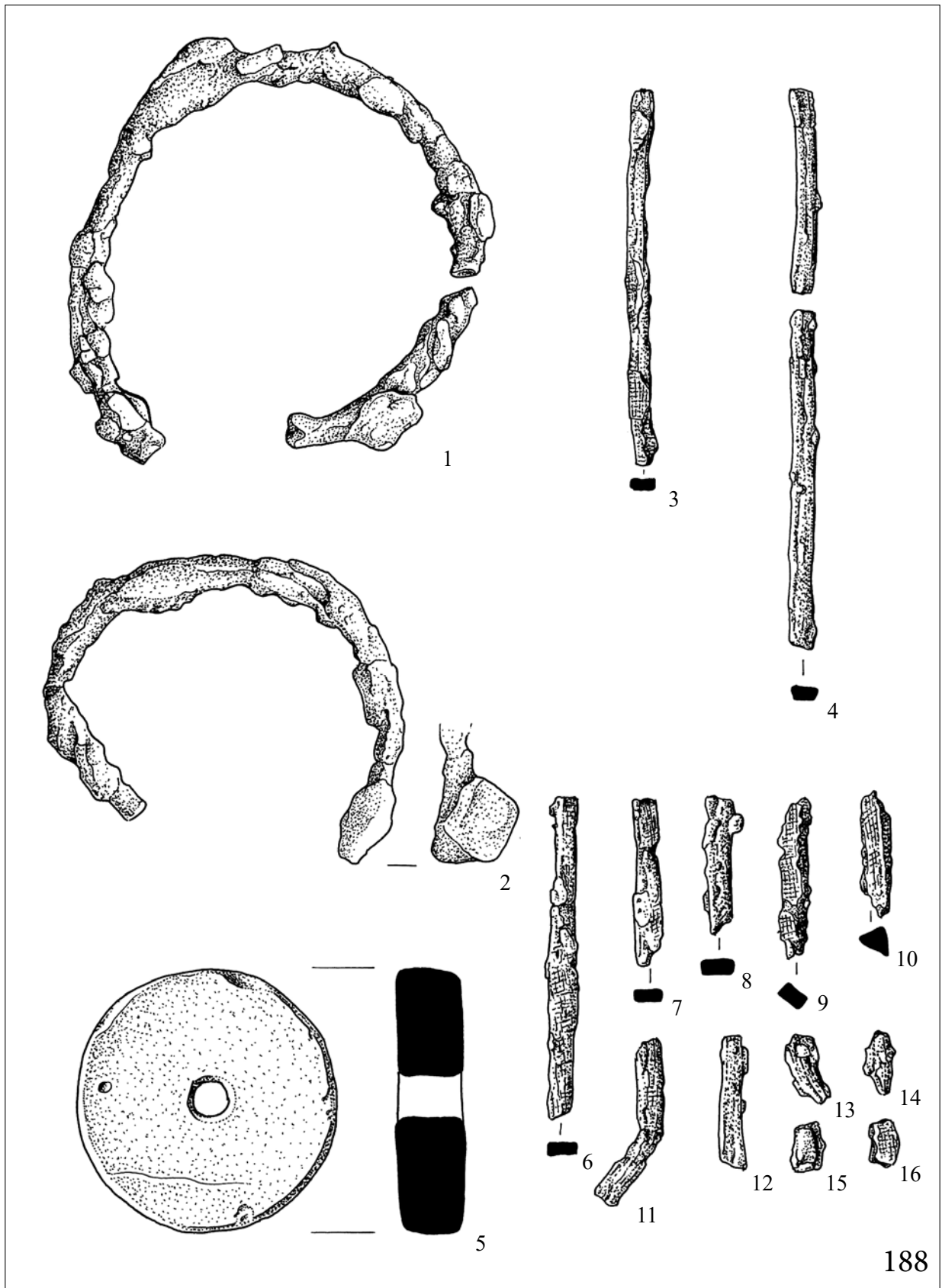
115. kép. Szegvár-Oromdűlő 184. sír
 Fig. 115. Szegvár-Oromdűlő Grave 184. M: 1-2: 1:1

116. kép. Szegvár-Oromdűlő 187. sír
 Fig. 116. Szegvár-Oromdűlő Grave 187. M: 2-10, 12: 1:1; 11: 1:2

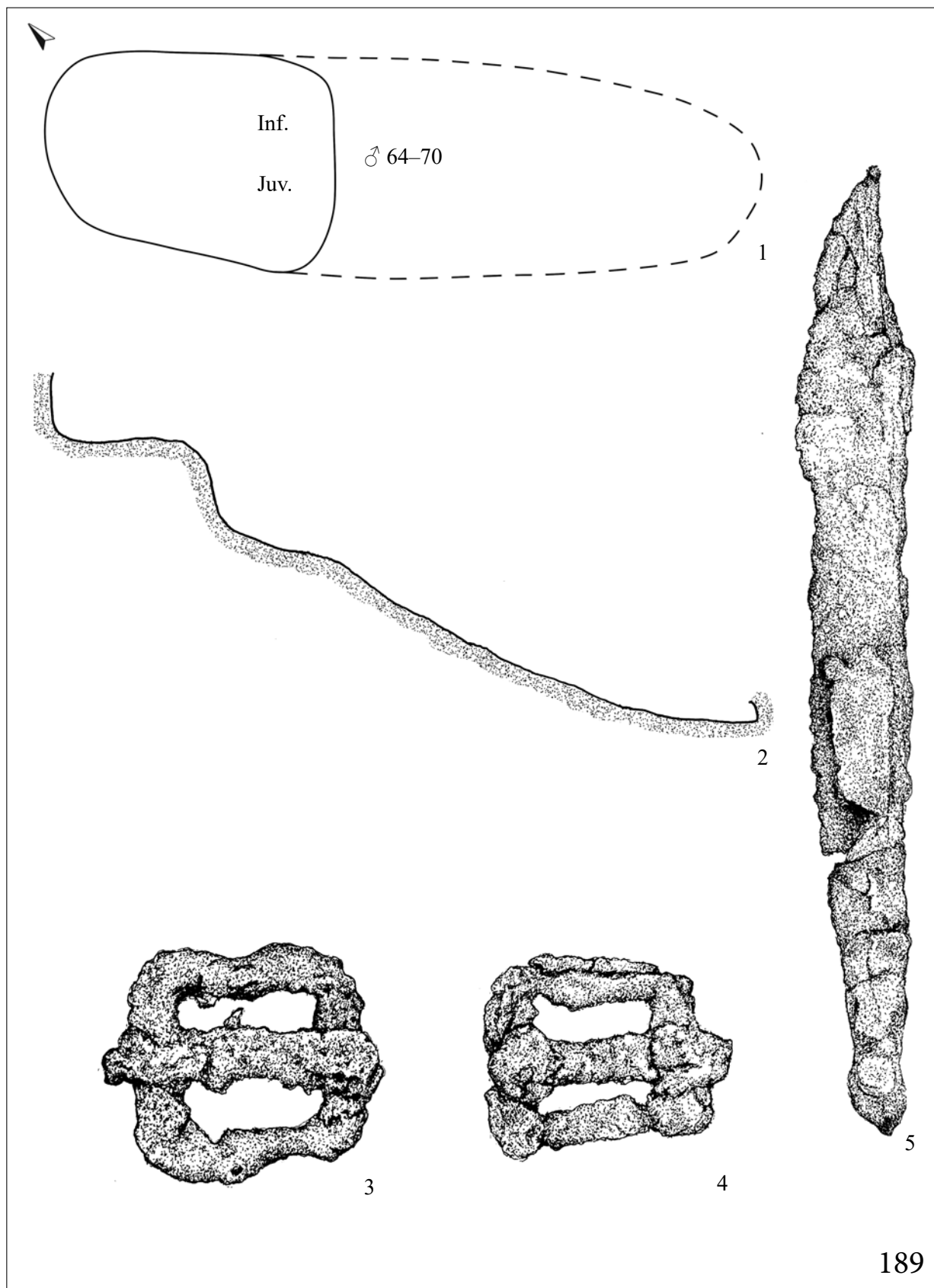

117. kép. Szegvár-Oromdűlő 188. sír
 Fig. 117. Szegvár-Oromdűlő Grave 188. M: 3-10: 1:1

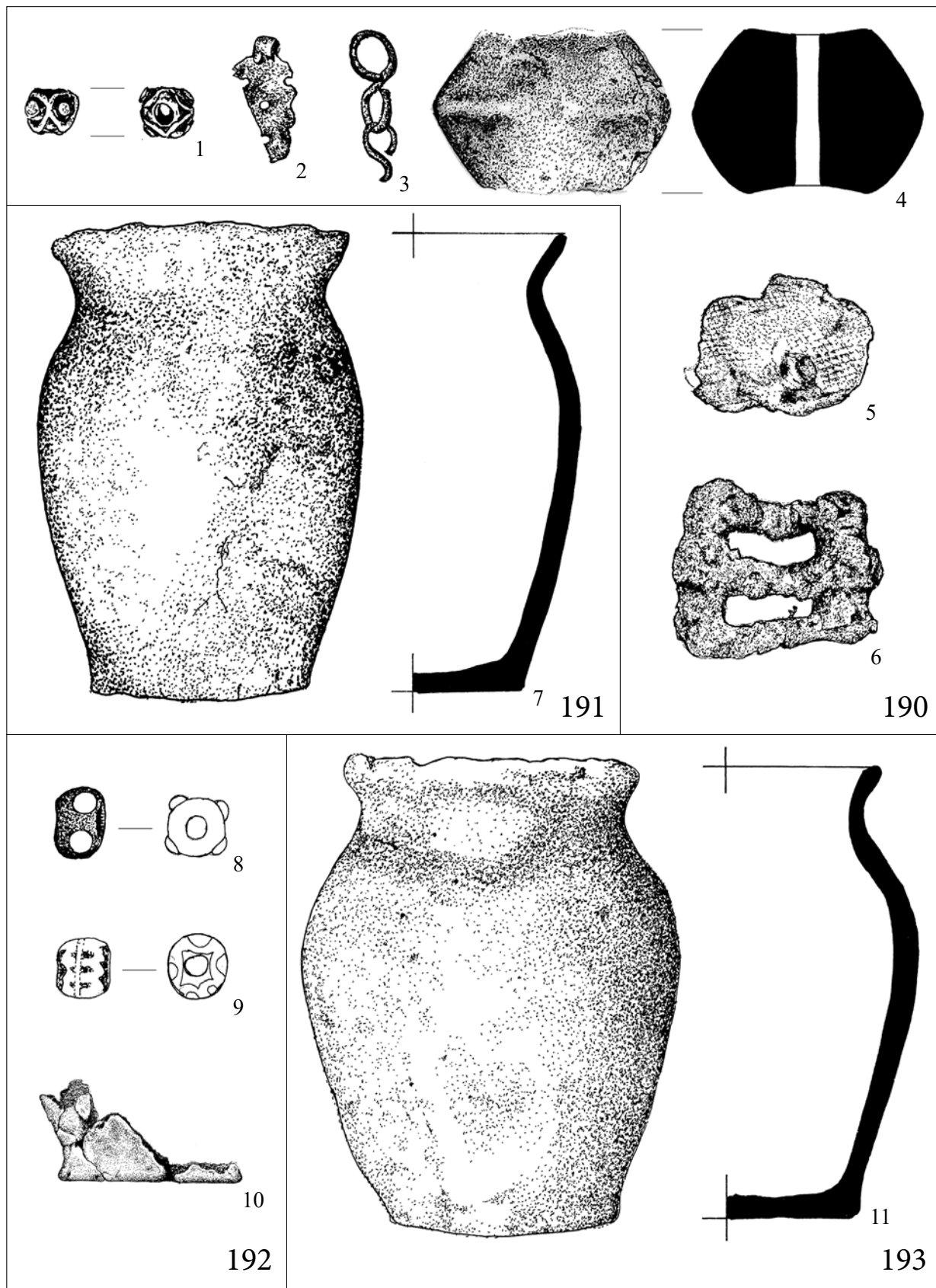
118. kép. Szegvár-Oromdűlő 188. sír
 Fig. 118. Szegvár-Oromdűlő Grave 188. M: 1:1

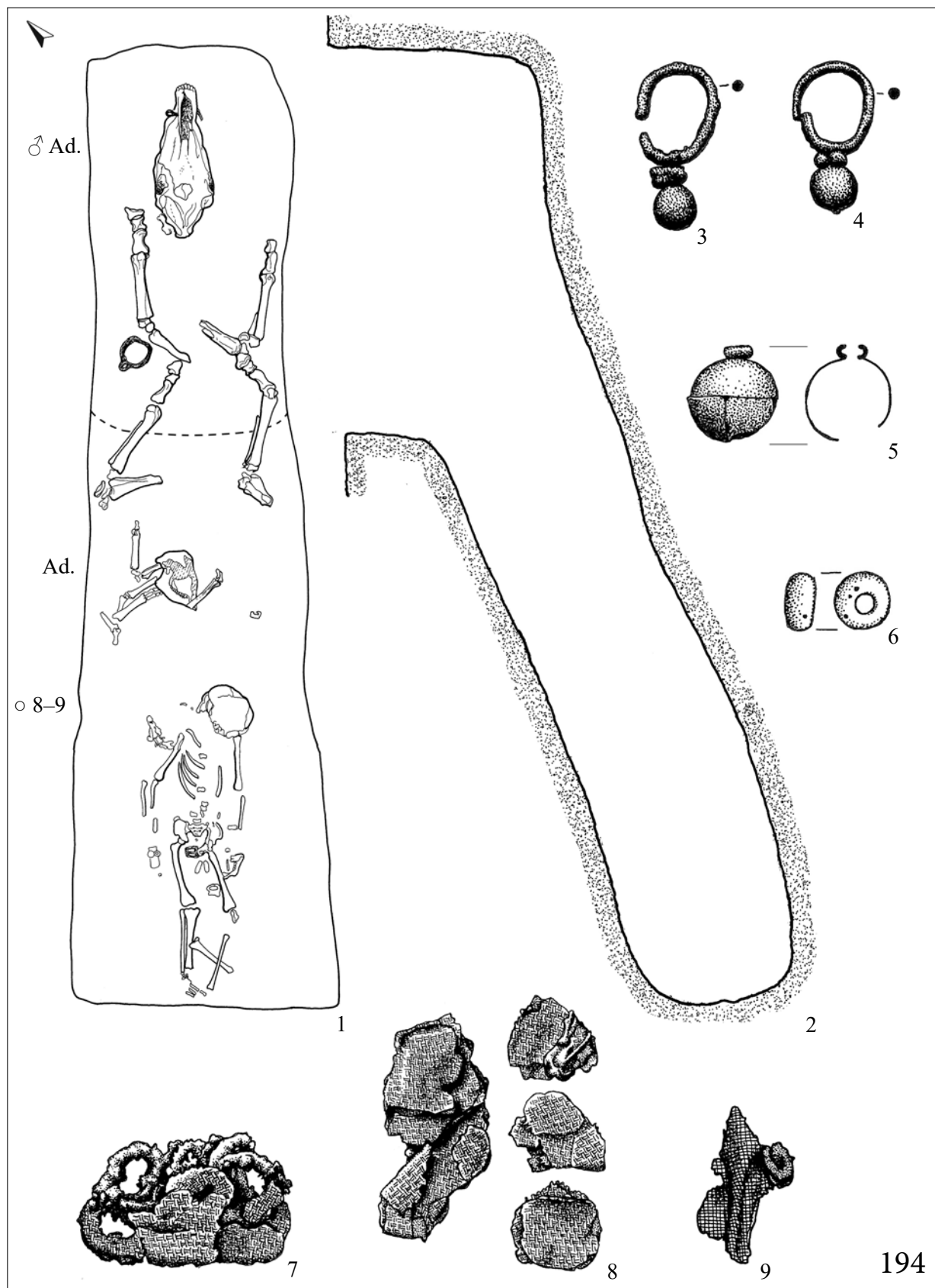

189

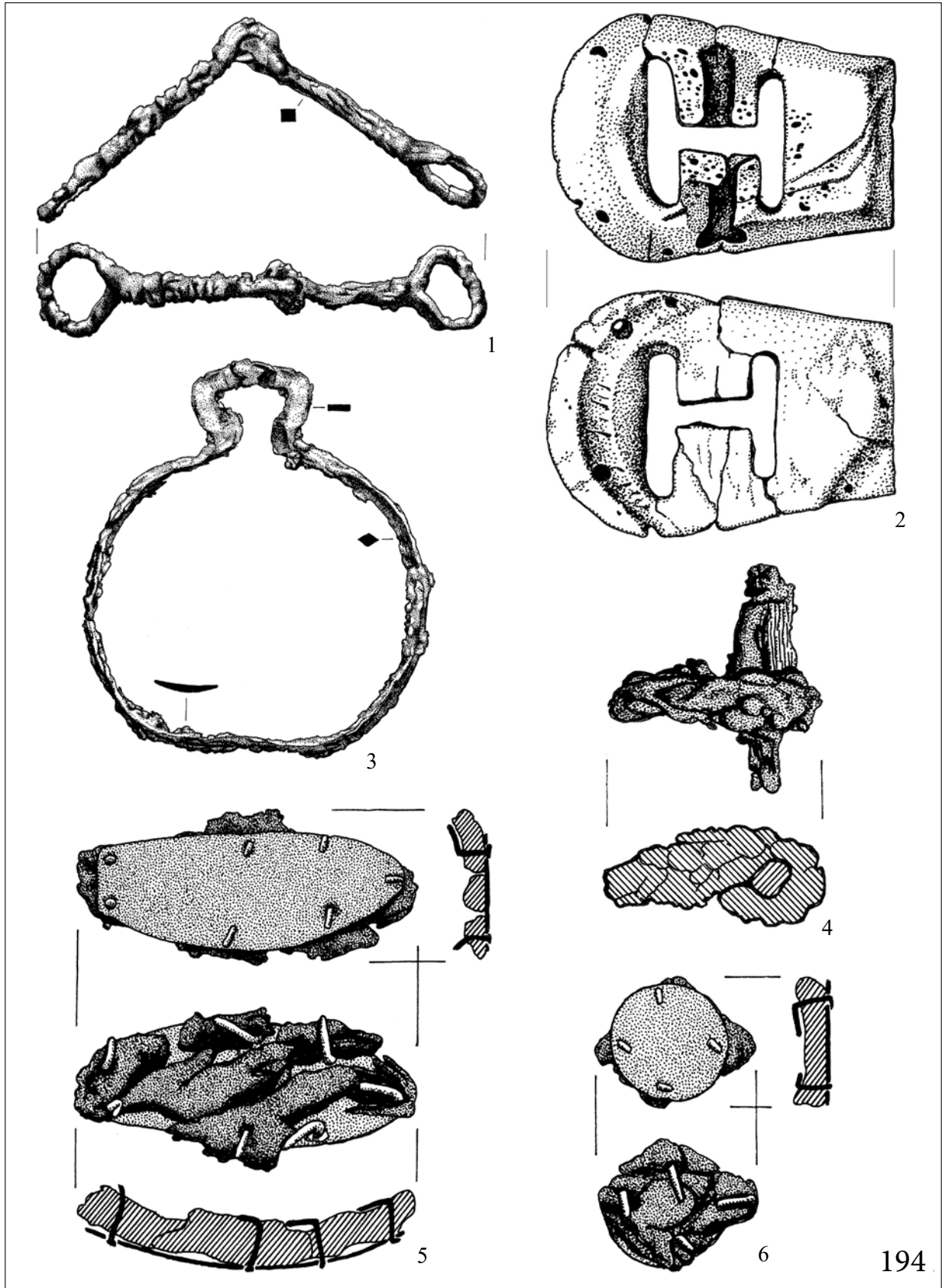
119. kép. Szegvár-Oromdűlő 189. sír
 Fig. 119. Szegvár-Oromdűlő Grave 189. M: 3-5: 1:1

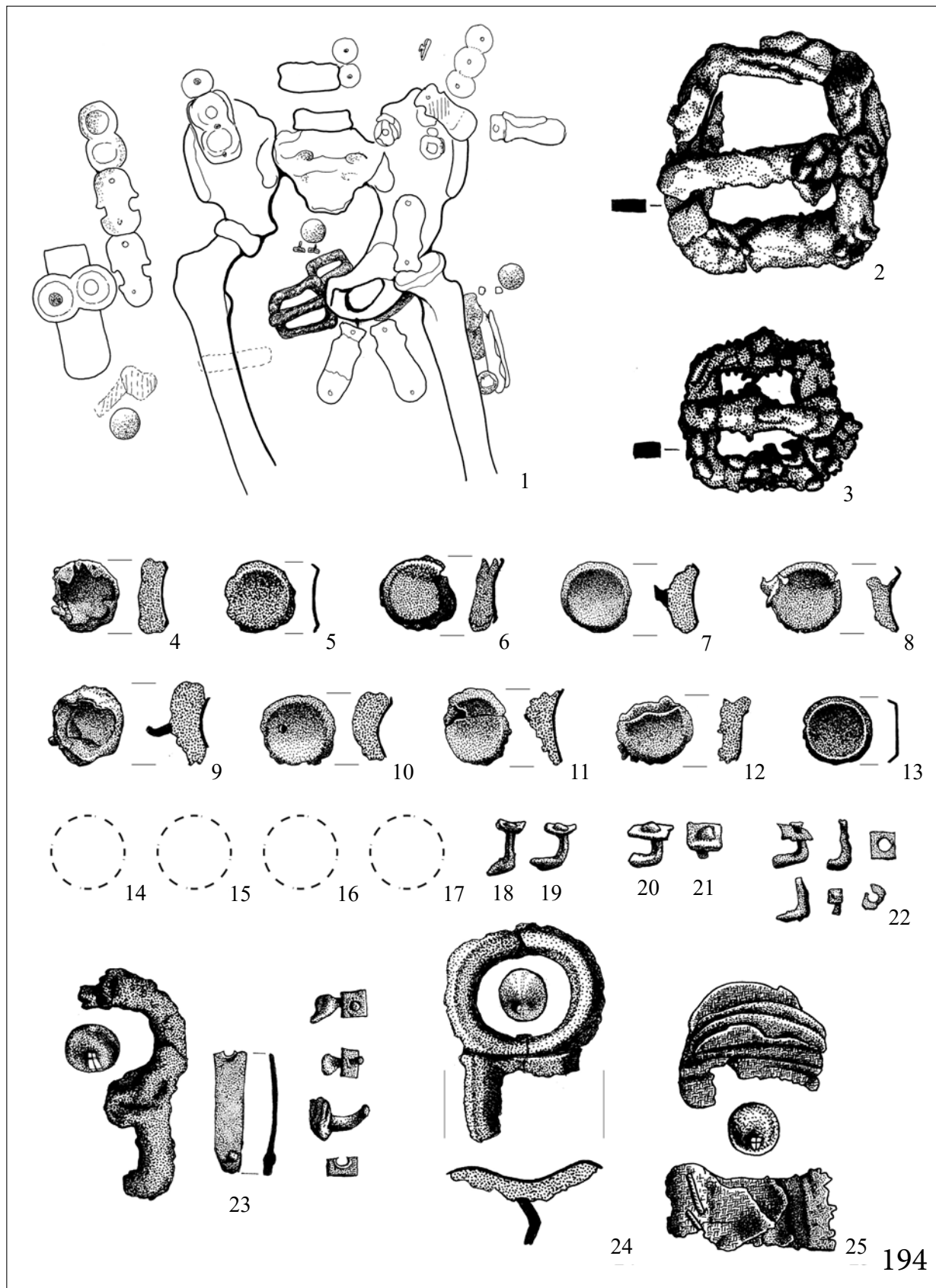
120. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1–6: 190. sír; 7: 191. sír; 8–10: 192. sír; 11: 193. sír
 Fig. 120. Szegvár-Oromdűlő. 1–6: Grave 190; 7: Grave 191; 8–10: Grave 192; 11: Grave 193.
 M: 1–6, 8–9: 1:1; 7, 10–11: 1:2

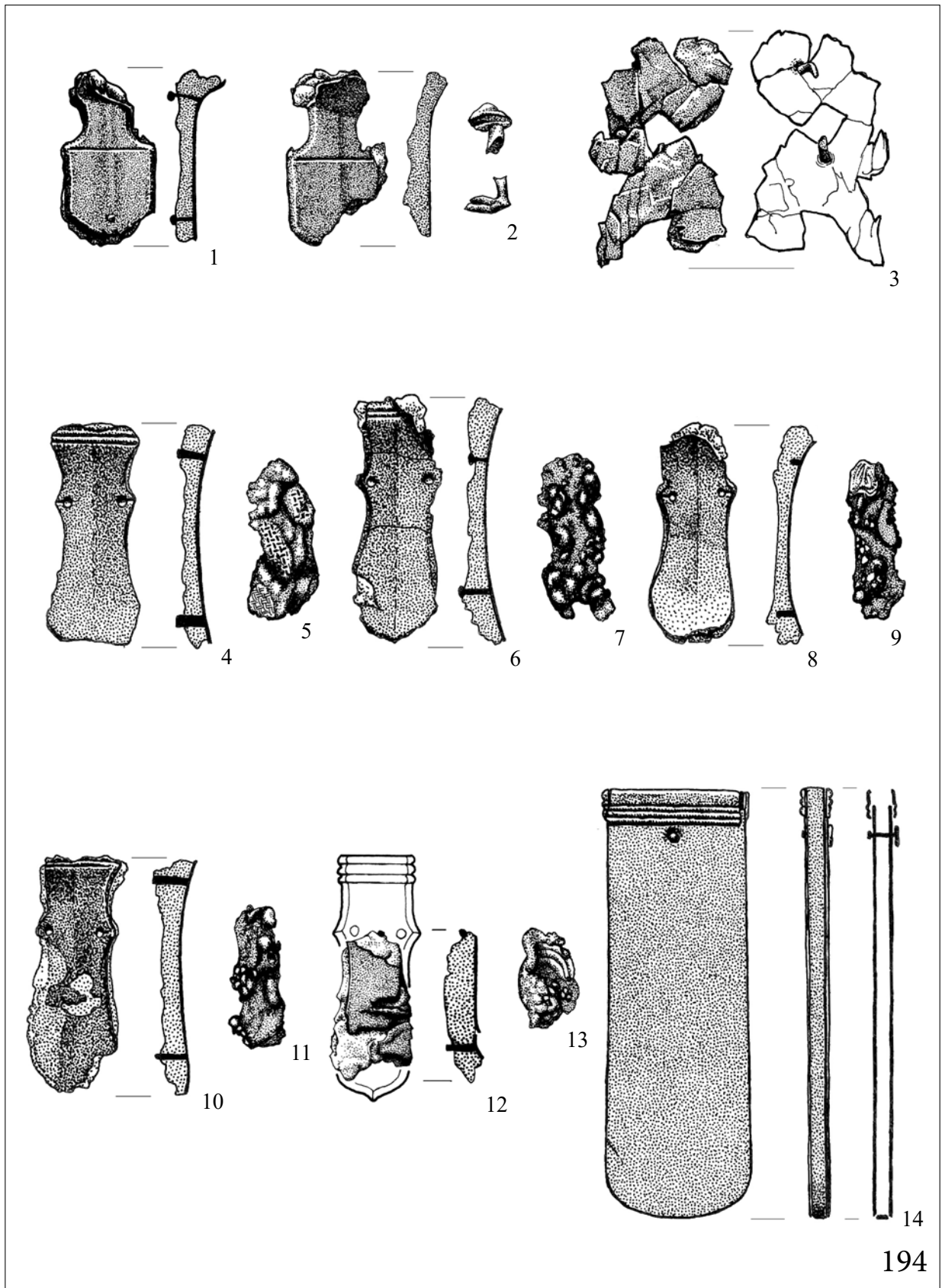
121. kép. Szegvár-Oromdűlő 194. sír
 Fig. 121. Szegvár-Oromdűlő Grave 194. M: 3-9: 1:1

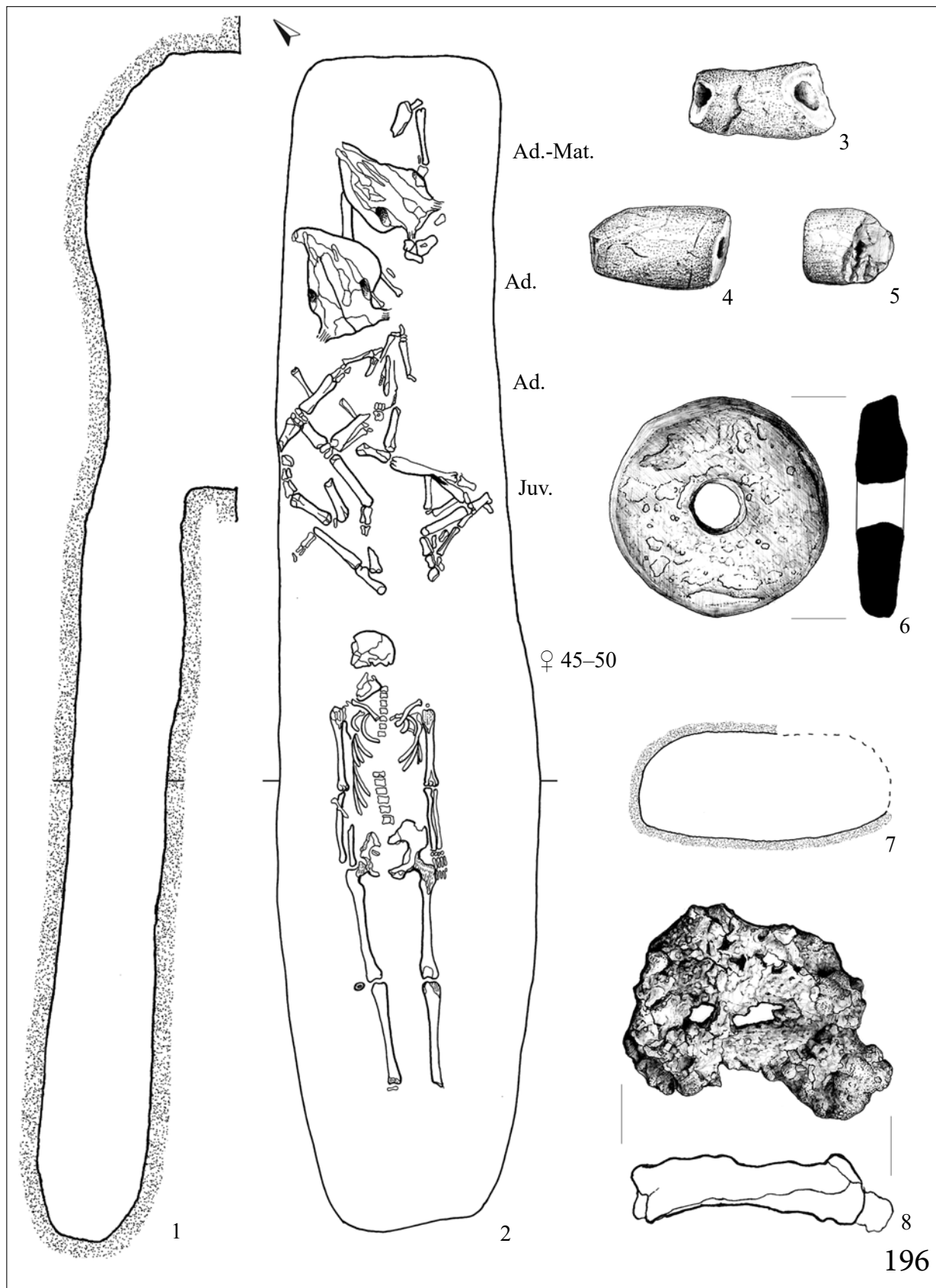
122. kép. Szegvár-Oromdűlő 194. sír
 Fig. 122. Szegvár-Oromdűlő Grave 194. M: 1, 3: 1:2; 2, 4-6: 1:1

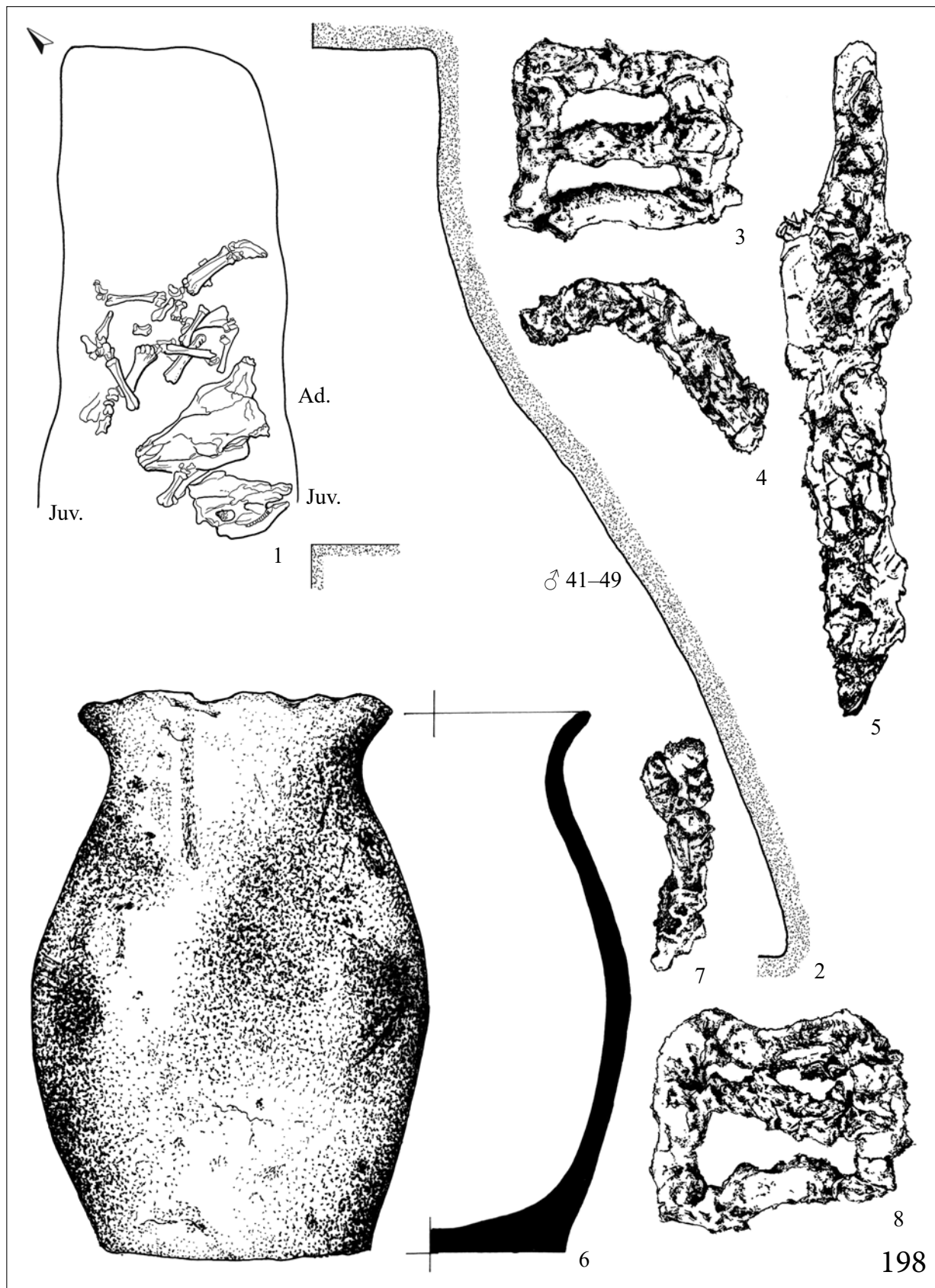
123. kép. Szegvár-Oromdűlő 194. sír
 Fig. 123. Szegvár-Oromdűlő Grave 194. M: 2–25: 1:1

124. kép. Szegvár-Oromdűlő 194. sír
 Fig. 124. Szegvár-Oromdűlő Grave 194. M: 1:1

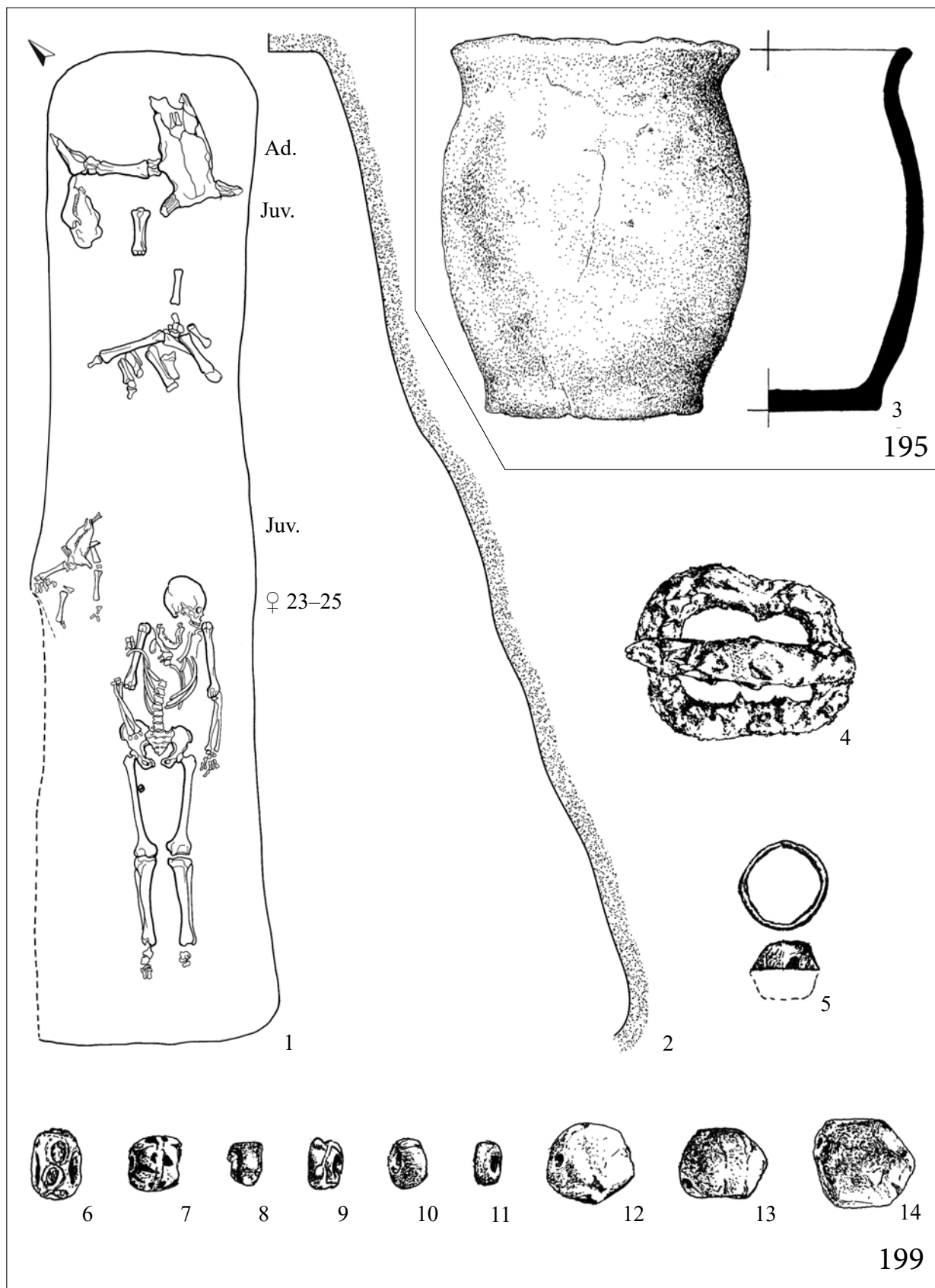

125. kép. Szegvár-Oromdűlő 196. sír
 Fig. 125. Szegvár-Oromdűlő Grave 196. M: 3-6, 8: 1:1

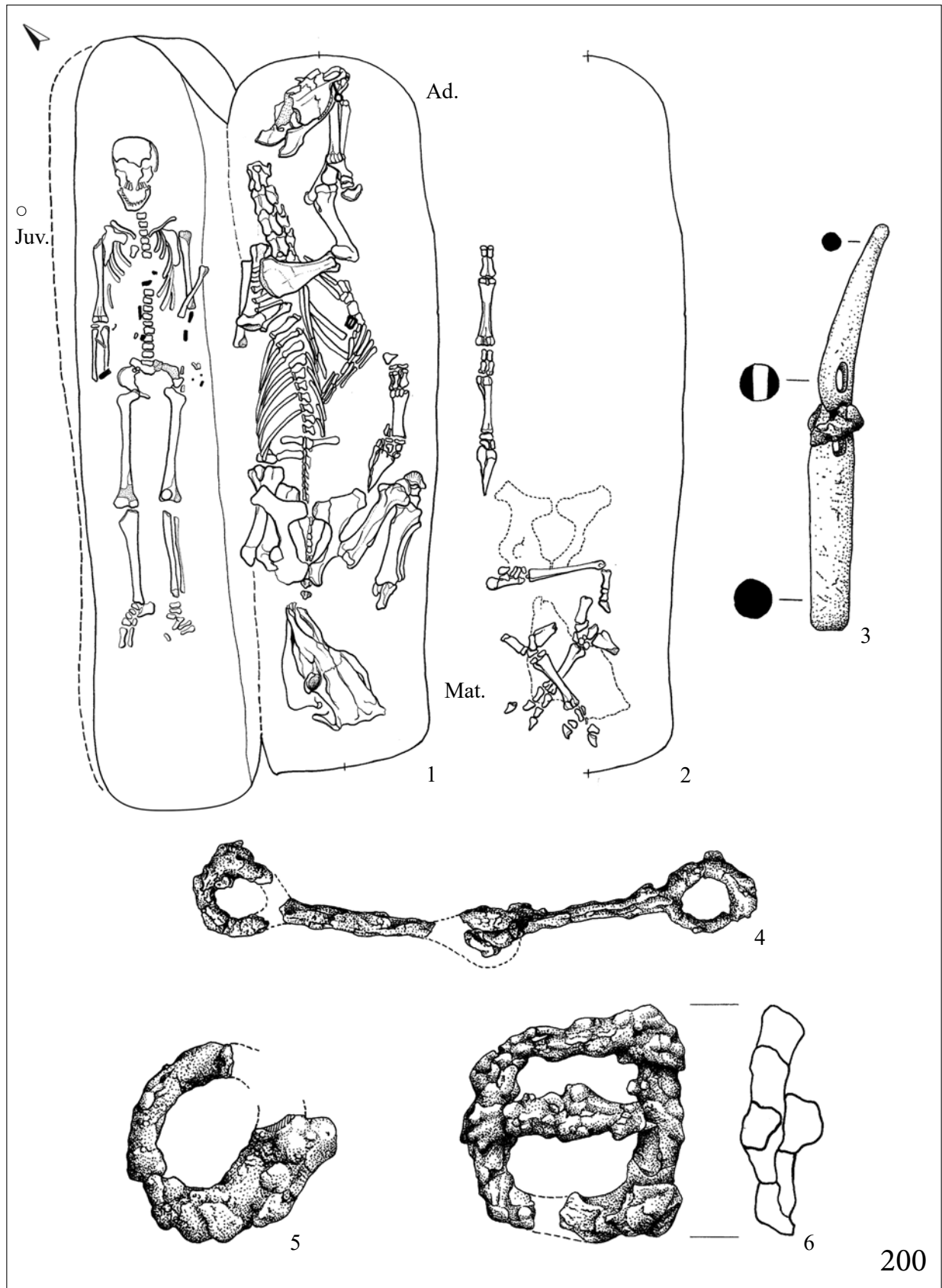

126. kép. Szegvár-Oromdűlő 198. sír
 Fig. 126. Szegvár-Oromdűlő Grave 198. M: 3-8: 1:1

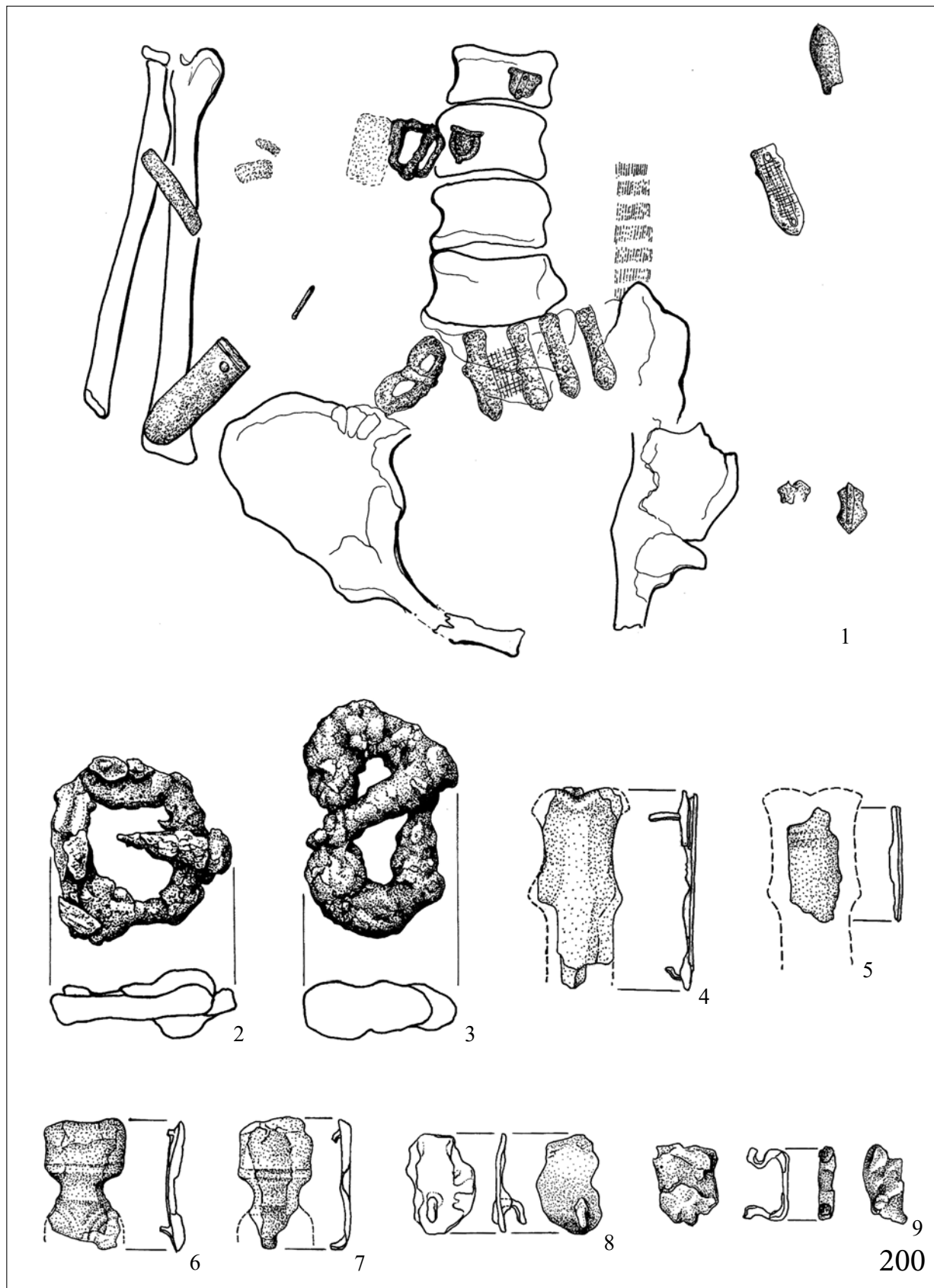

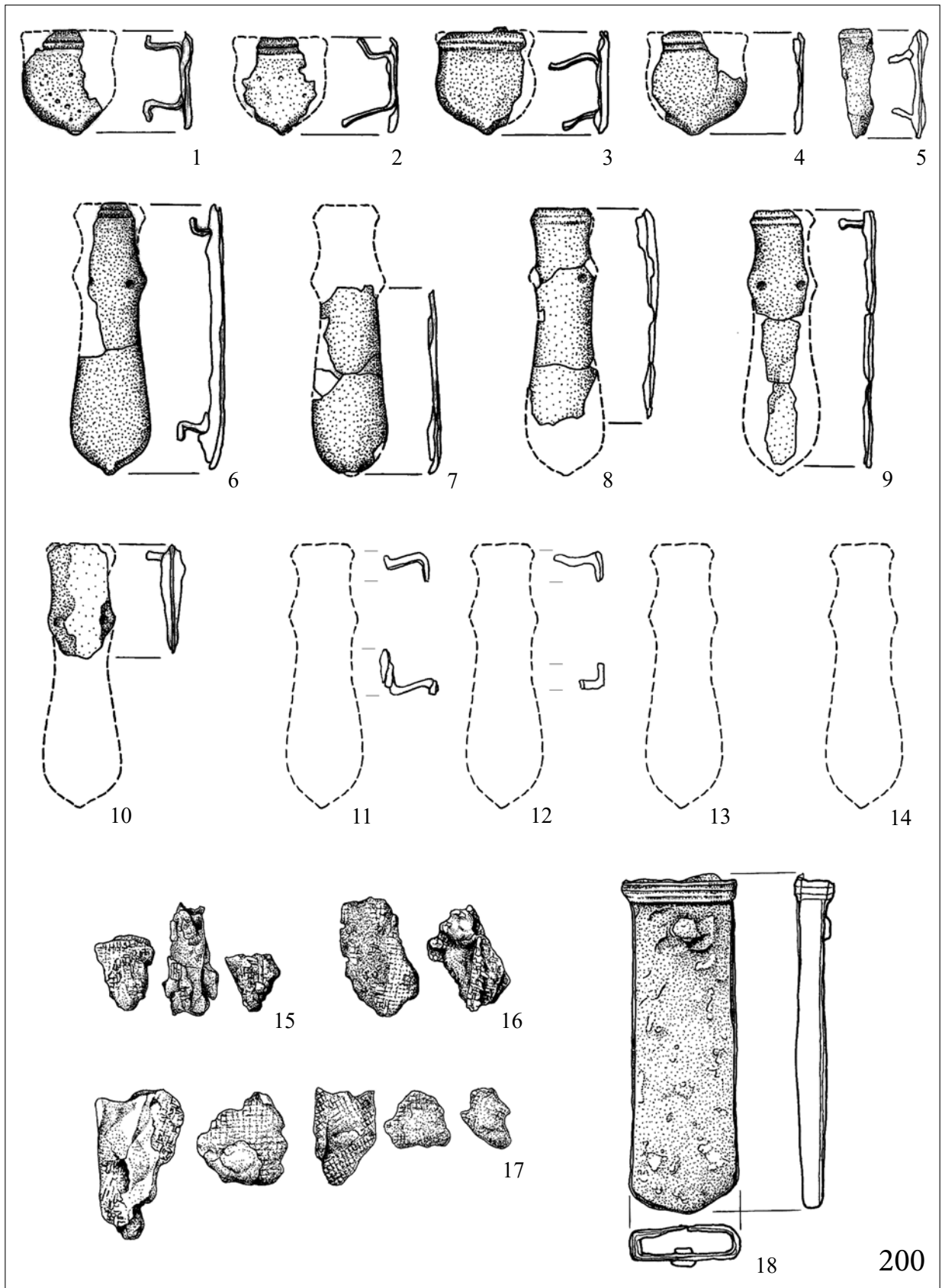
127. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-2, 4-14: 199. sír; 3: 195. sír
 Fig. 127. Szegvár-Oromdűlő. 1-2, 4-14: Grave 199; 3: Grave 195. M: 3: 1:2; 4-14: 1:1

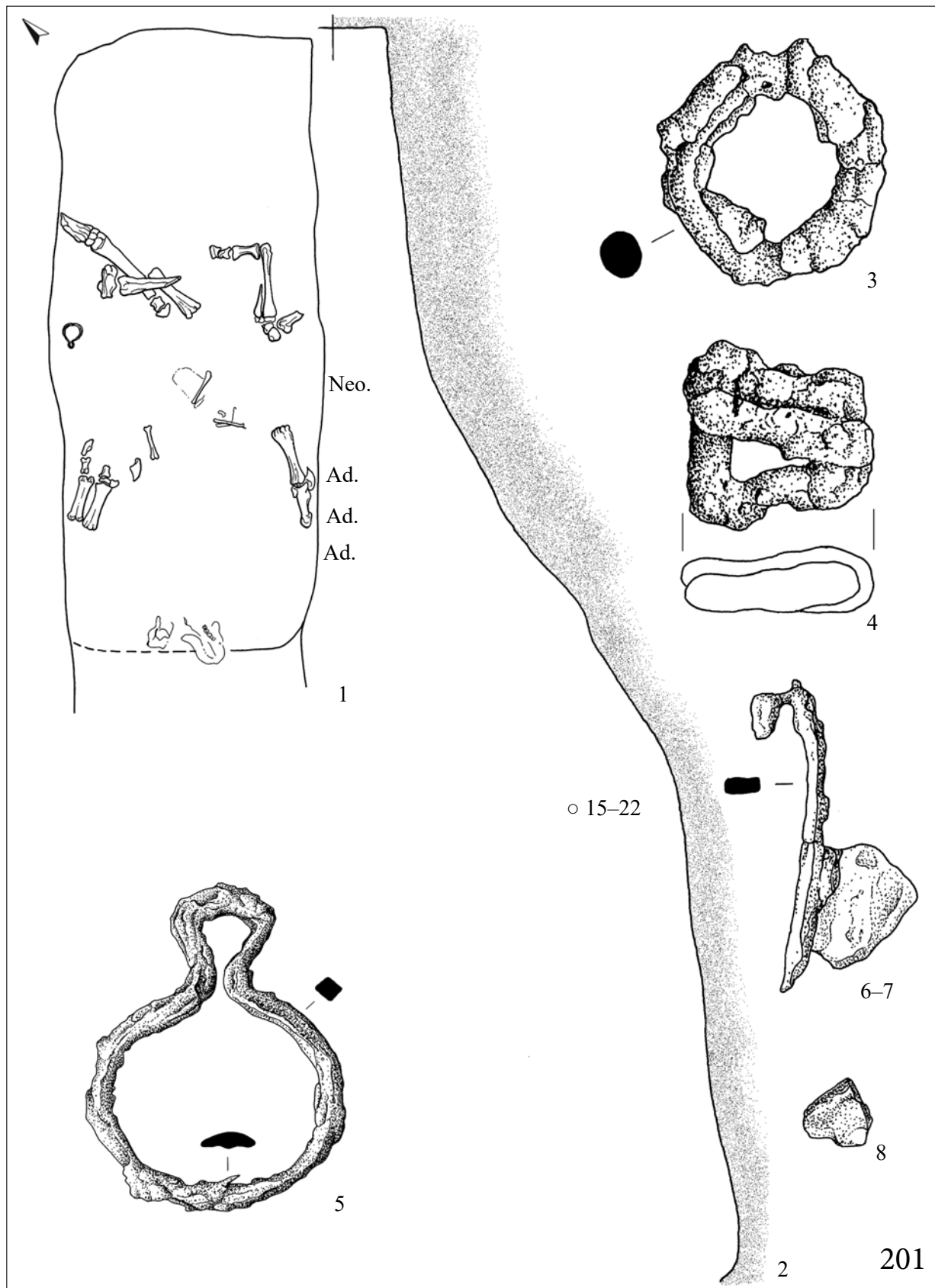
128. kép. Szegvár-Oromdűlő 200. sír
 Fig. 128. Szegvár-Oromdűlő Grave 200. M: 3-4: 1:2; 5-6: 1:1

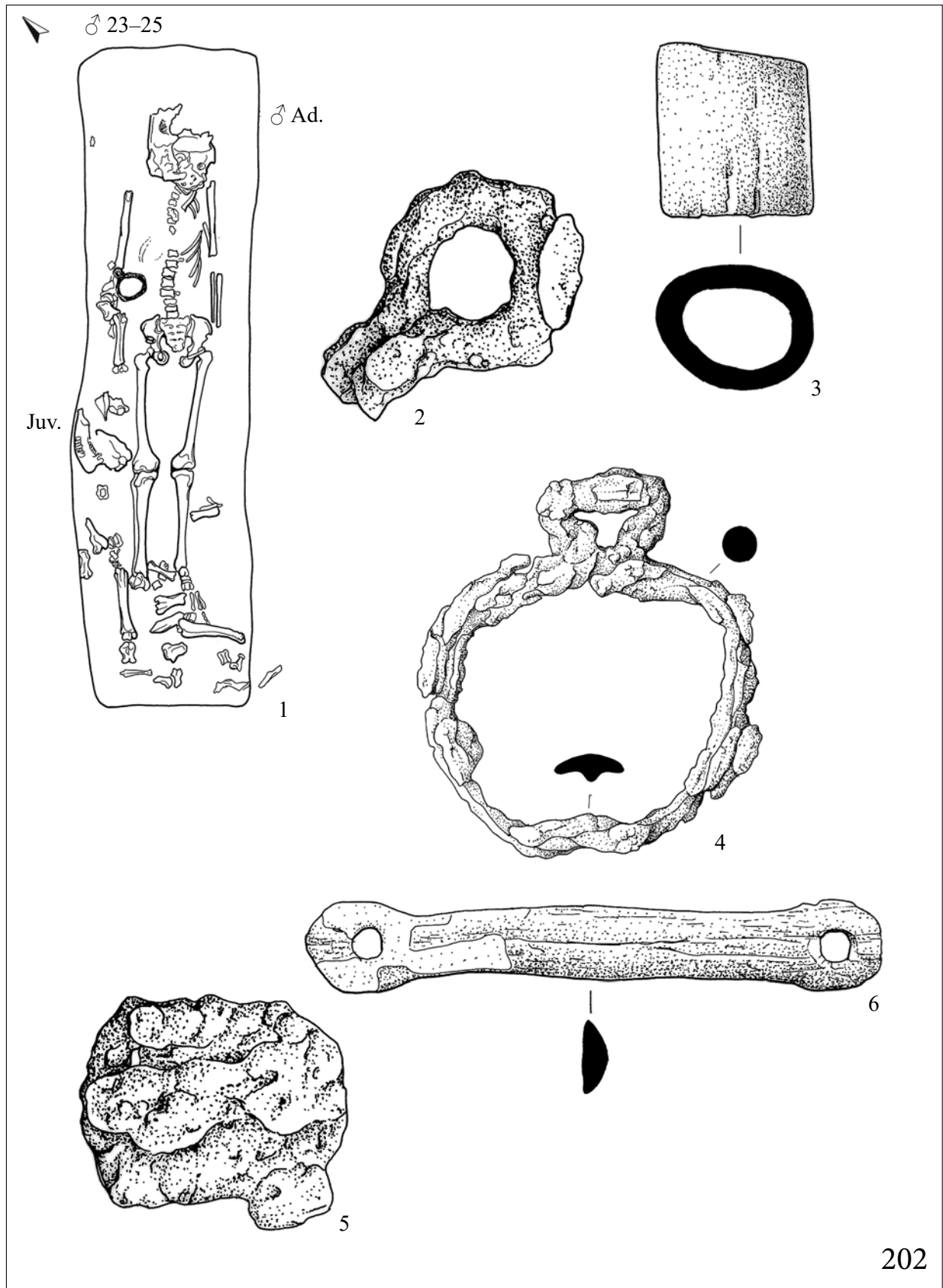
129. kép. Szegvár-Oromdűlő 200. sír
 Fig. 129. Szegvár-Oromdűlő Grave 200. M: 2-9: 1:1

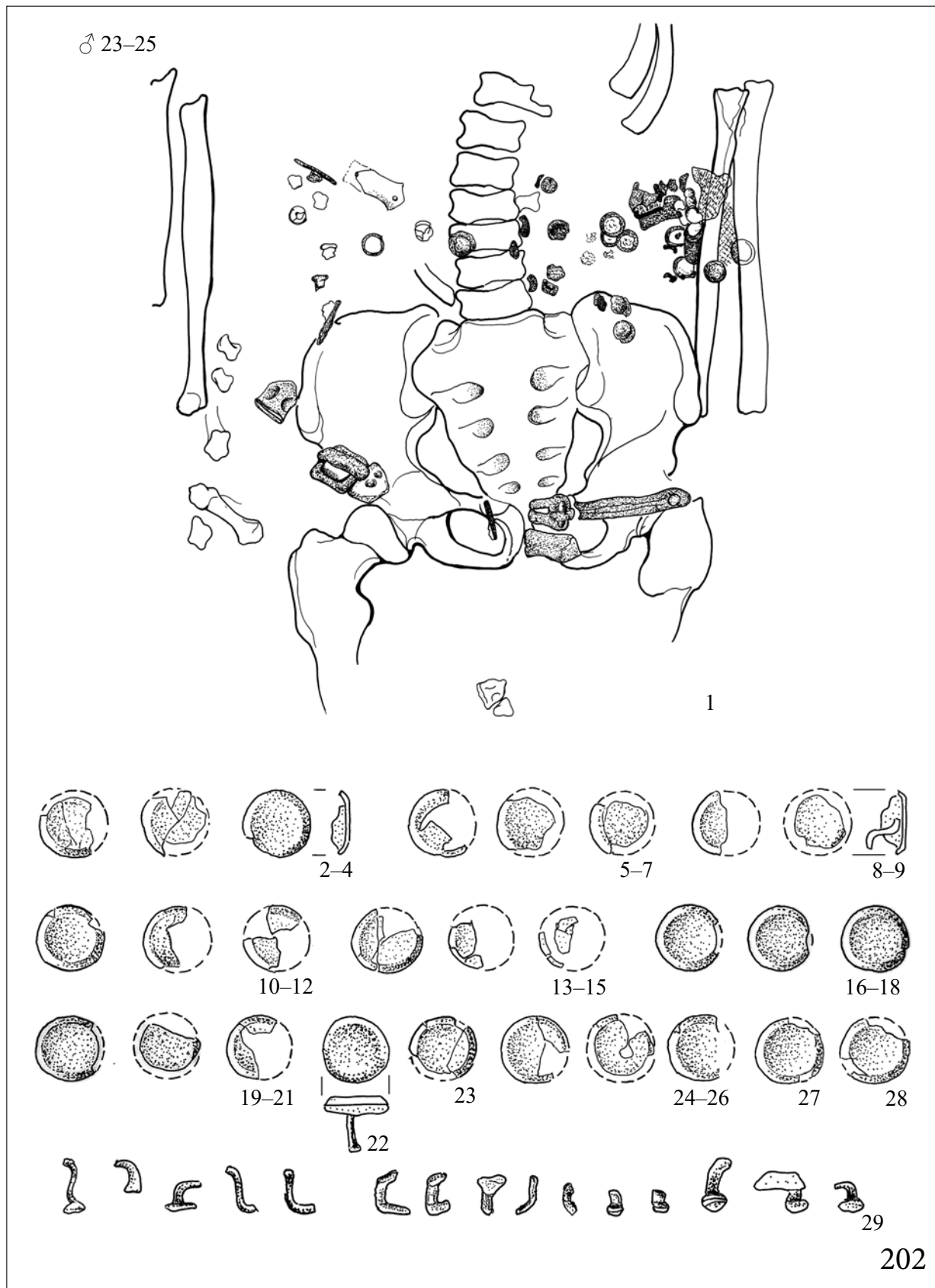
130. kép. Szegvár-Oromdűlő 200 sír
 Fig. 130. Szegvár-Oromdűlő Grave 200. M: 1-18: 1:1

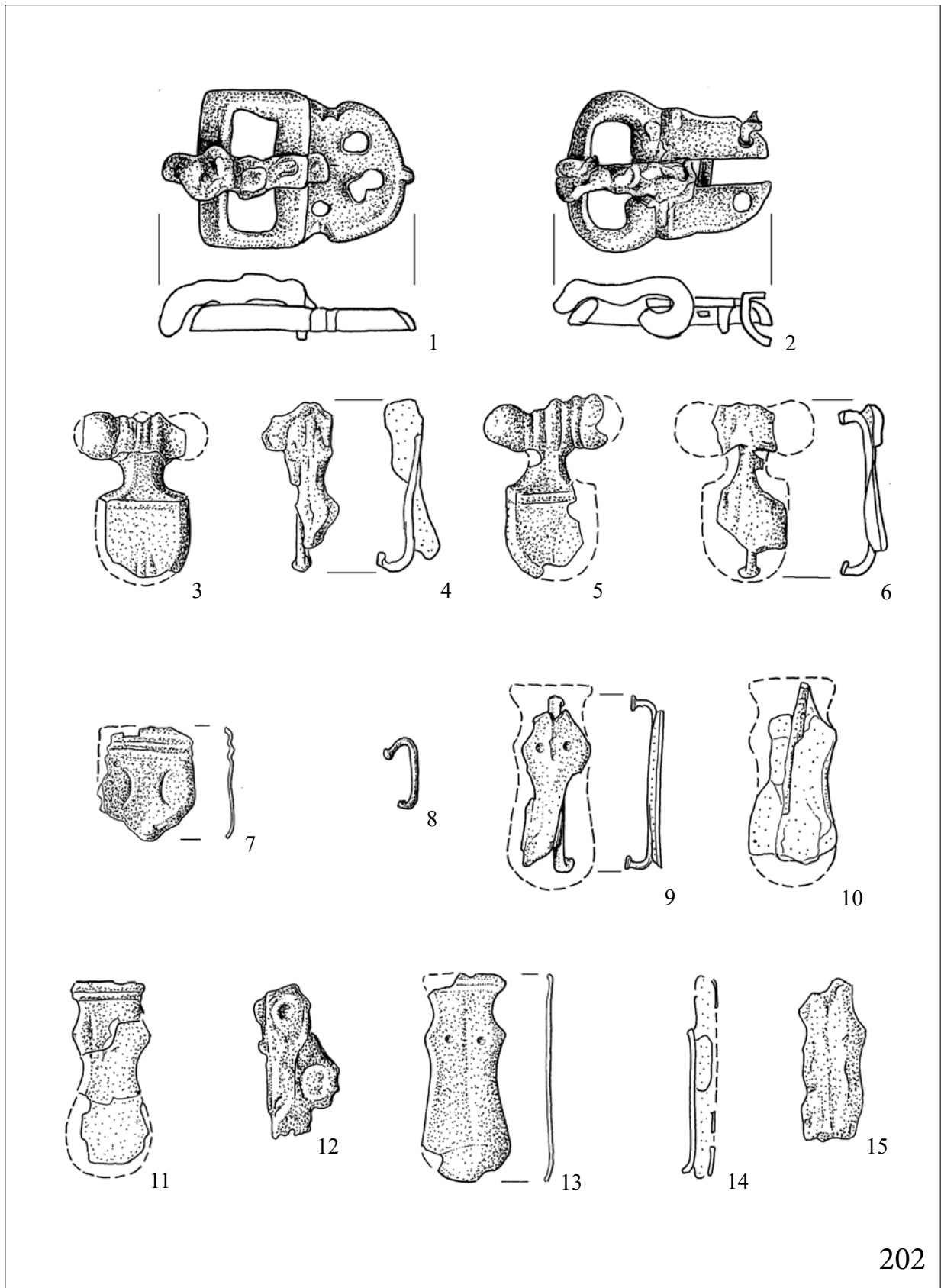
131. kép. Szegvár-Oromdűlő 201. sír
 Fig. 131. Szegvár-Oromdűlő Grave 201. M: 3-4, 6-8: 1:1; 5: 1:2

132. kép. Szegvár-Oromdűlő 202. sír
 Fig. 132. Szegvár-Oromdűlő Grave 202. M: 2-3, 5-6: 1:1; 4: 1:2

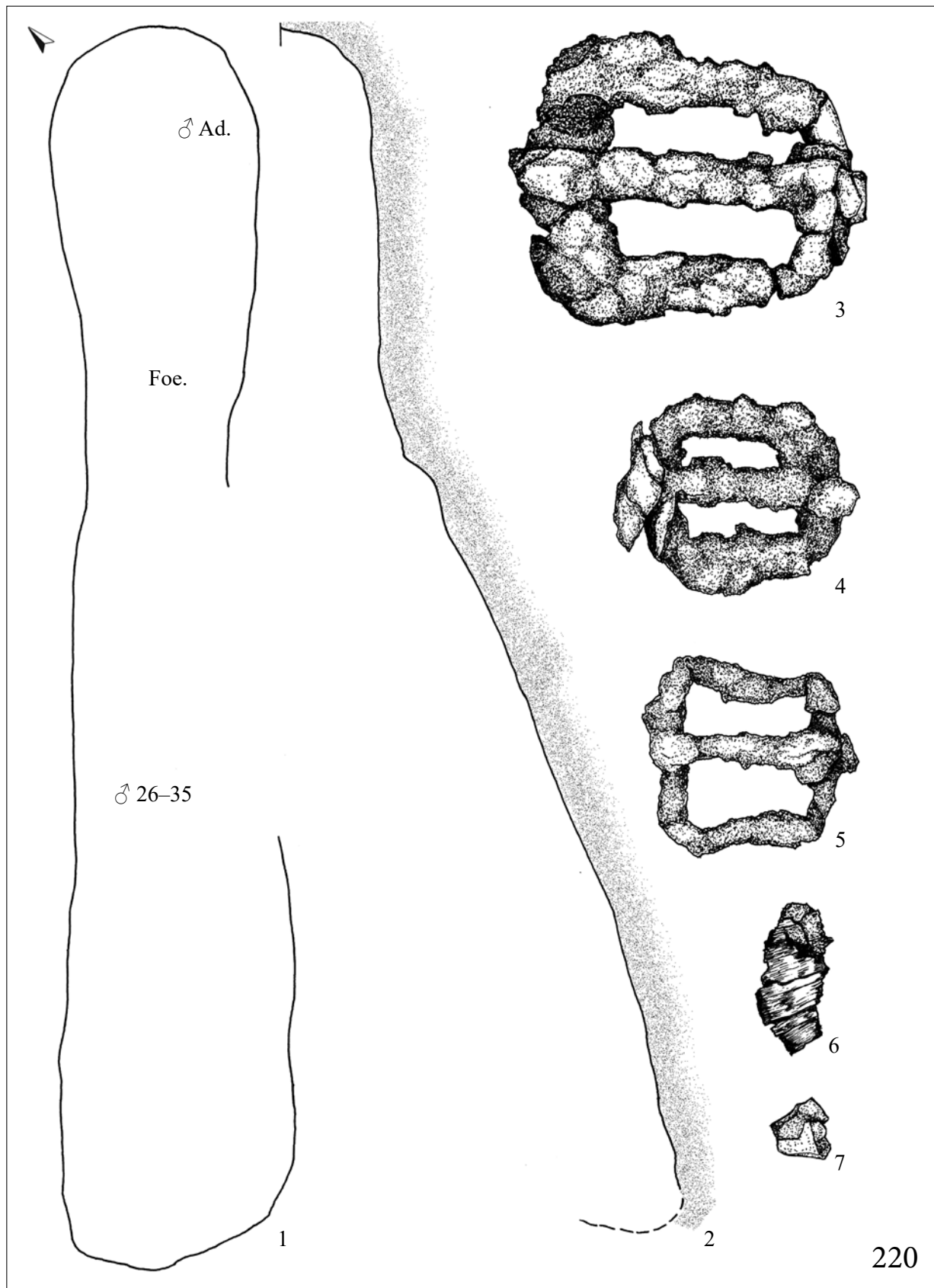

133. kép. Szegvár-Oromdűlő 202. sír
 Fig. 133. Szegvár-Oromdűlő Grave 202. M: 2-29: 1:1

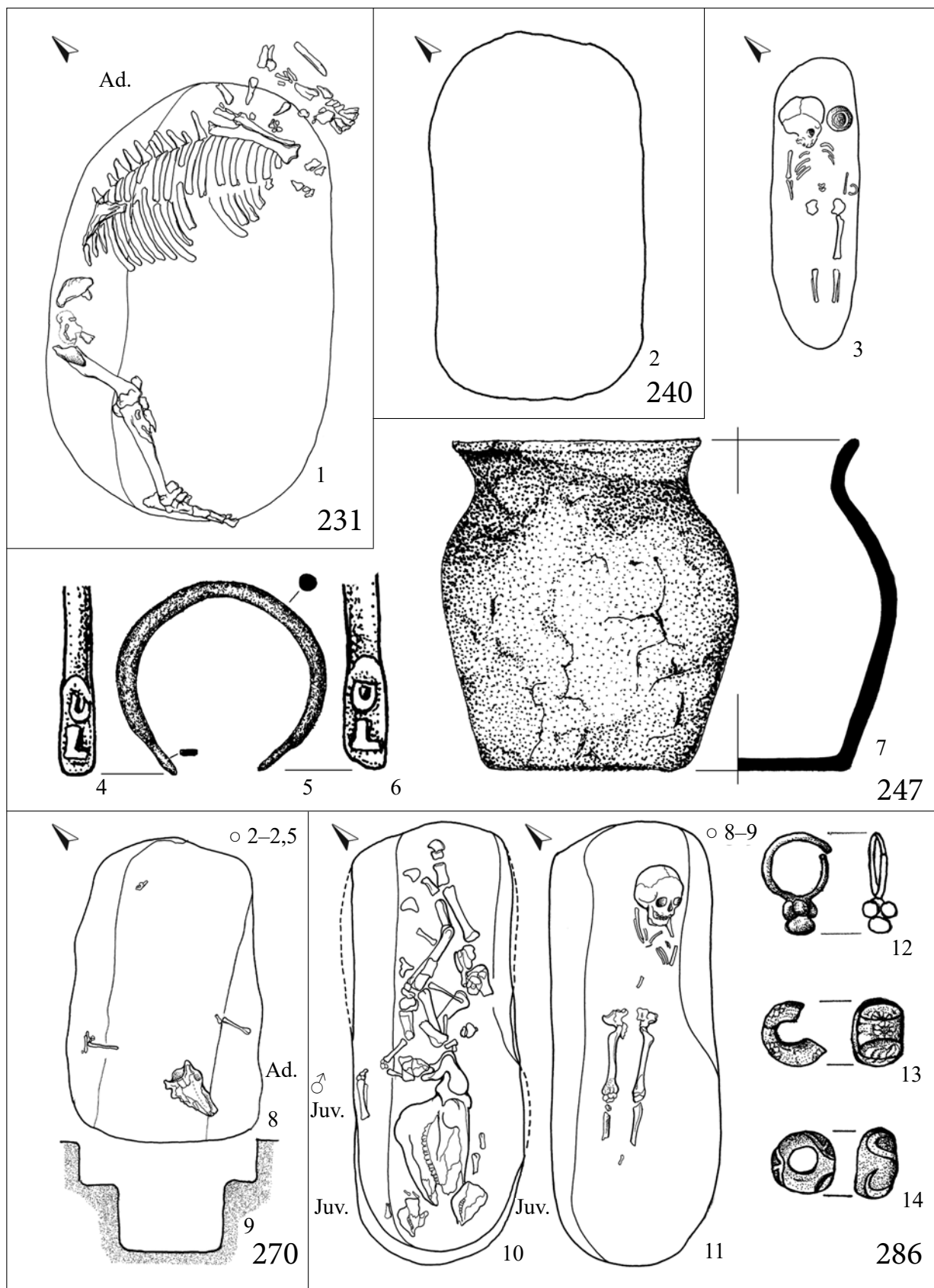

134. kép. Szegvár-Oromdűlő 202. sír
 Fig. 134. Szegvár-Oromdűlő Grave 202. M: 1:1

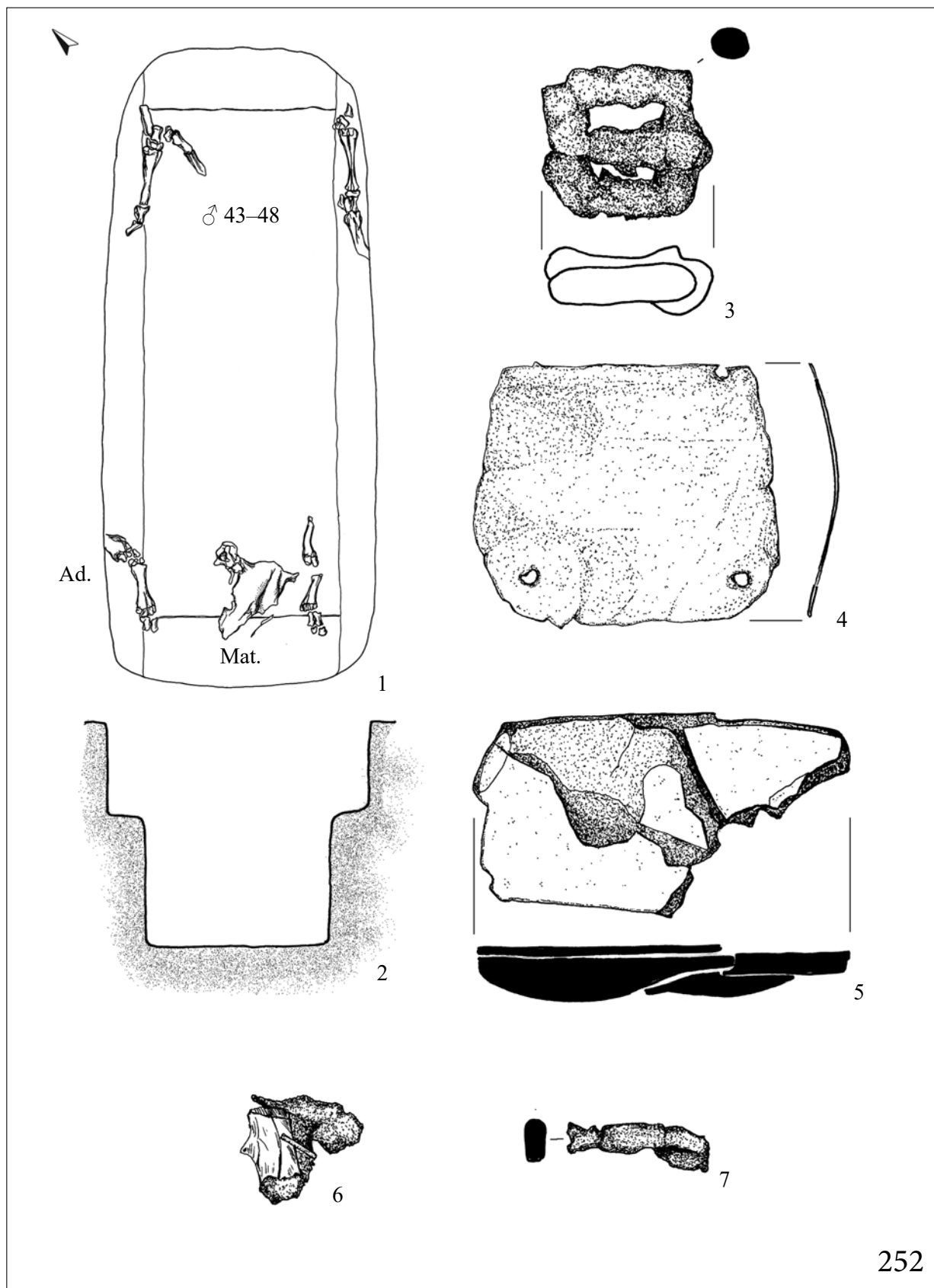

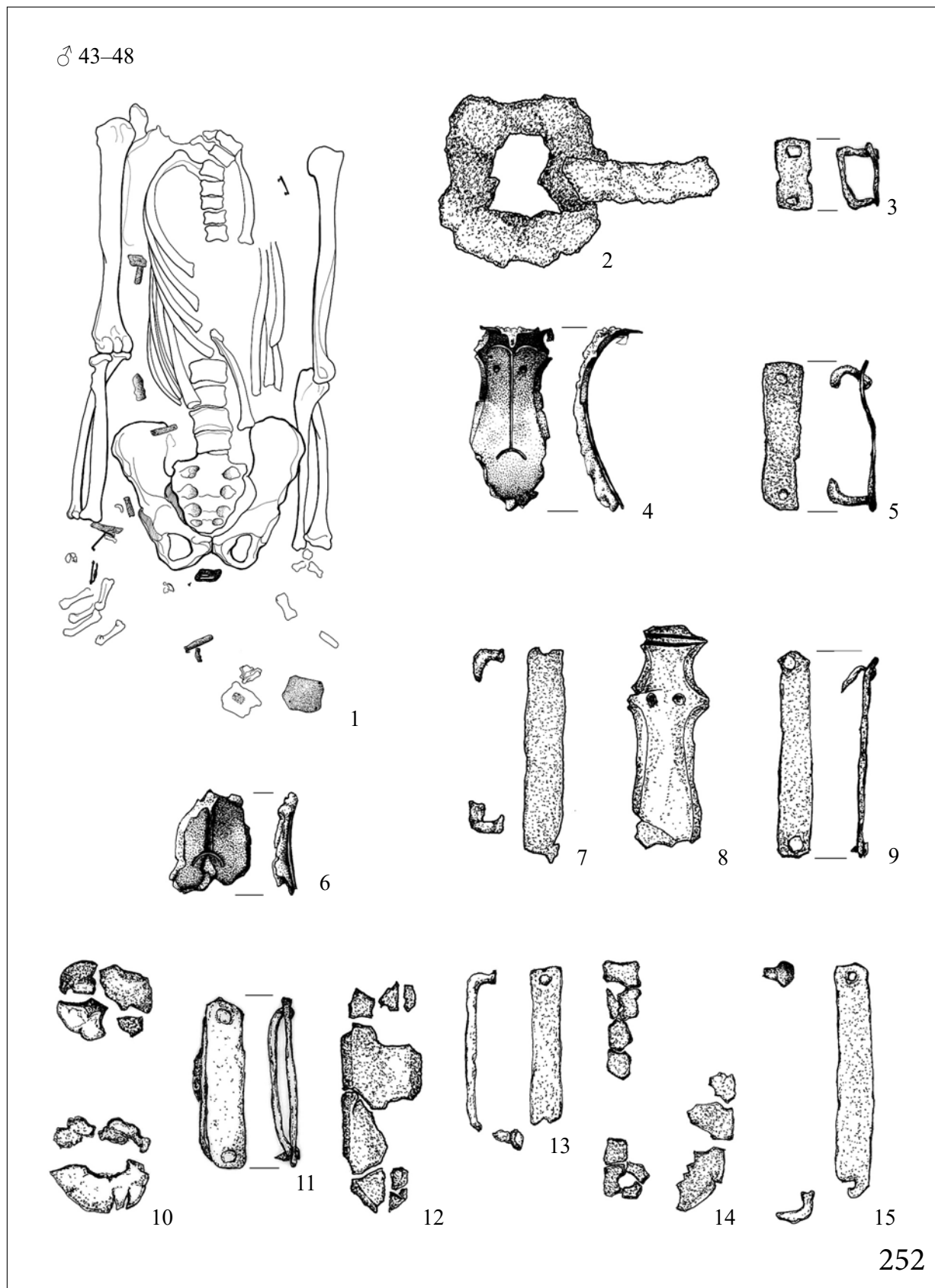
135. kép. Szegvár-Oromdűlő 220. sír
 Fig. 135. Szegvár-Oromdűlő Grave 220. M: 3-7: 1:1

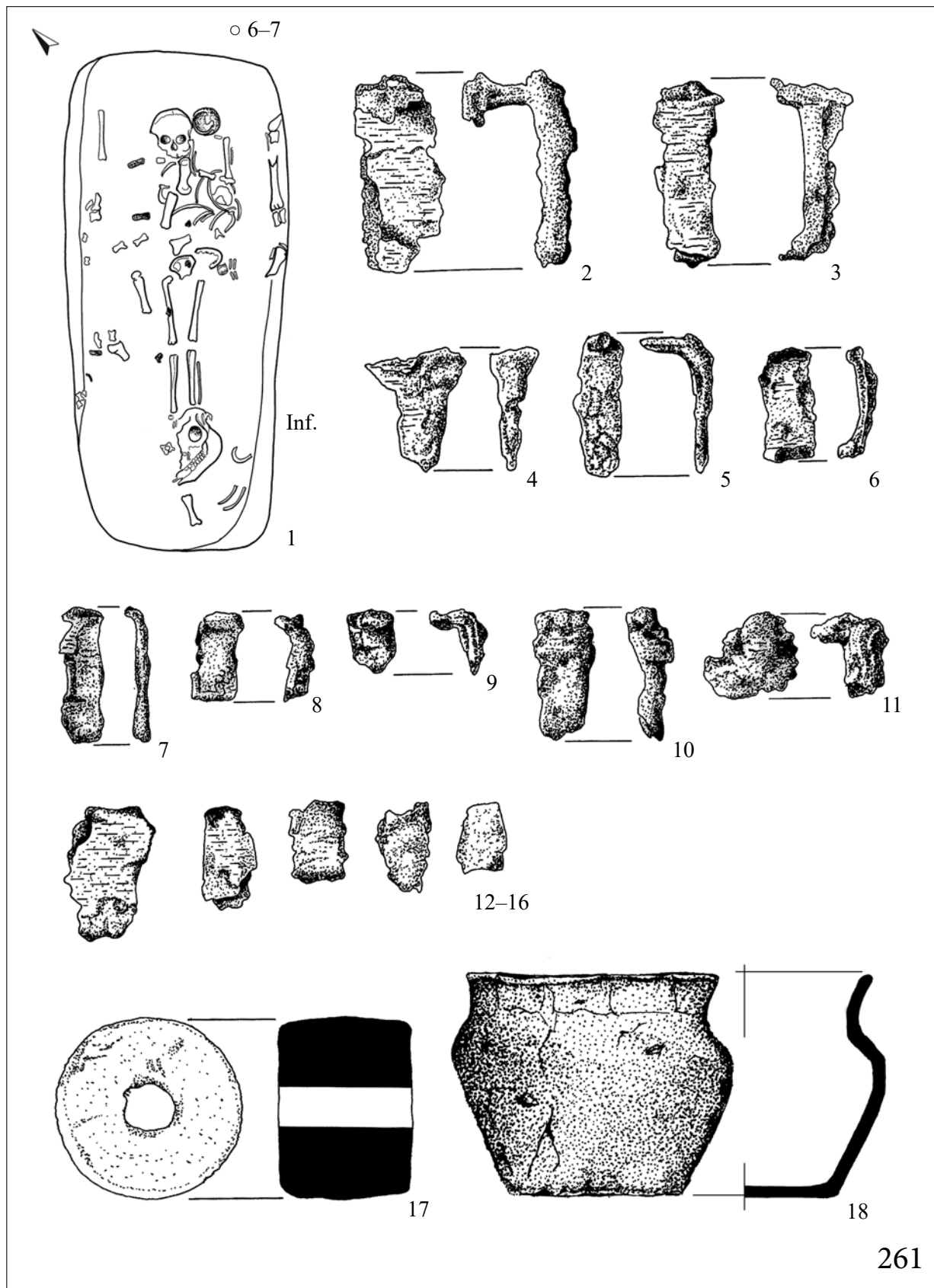
136. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1: 231. sír; 2: 240. sír; 3-7: 247. sír; 8-9: 270. sír; 10-14: 286 sír
 Fig. 136. Szegvár-Oromdűlő. 1: Grave 231; 2: Grave 240; 3-7: Grave 247; 8-9: Grave 270; 10-14: Grave 286.
 M: 5, 12-14: 1:1; 7: 1:2

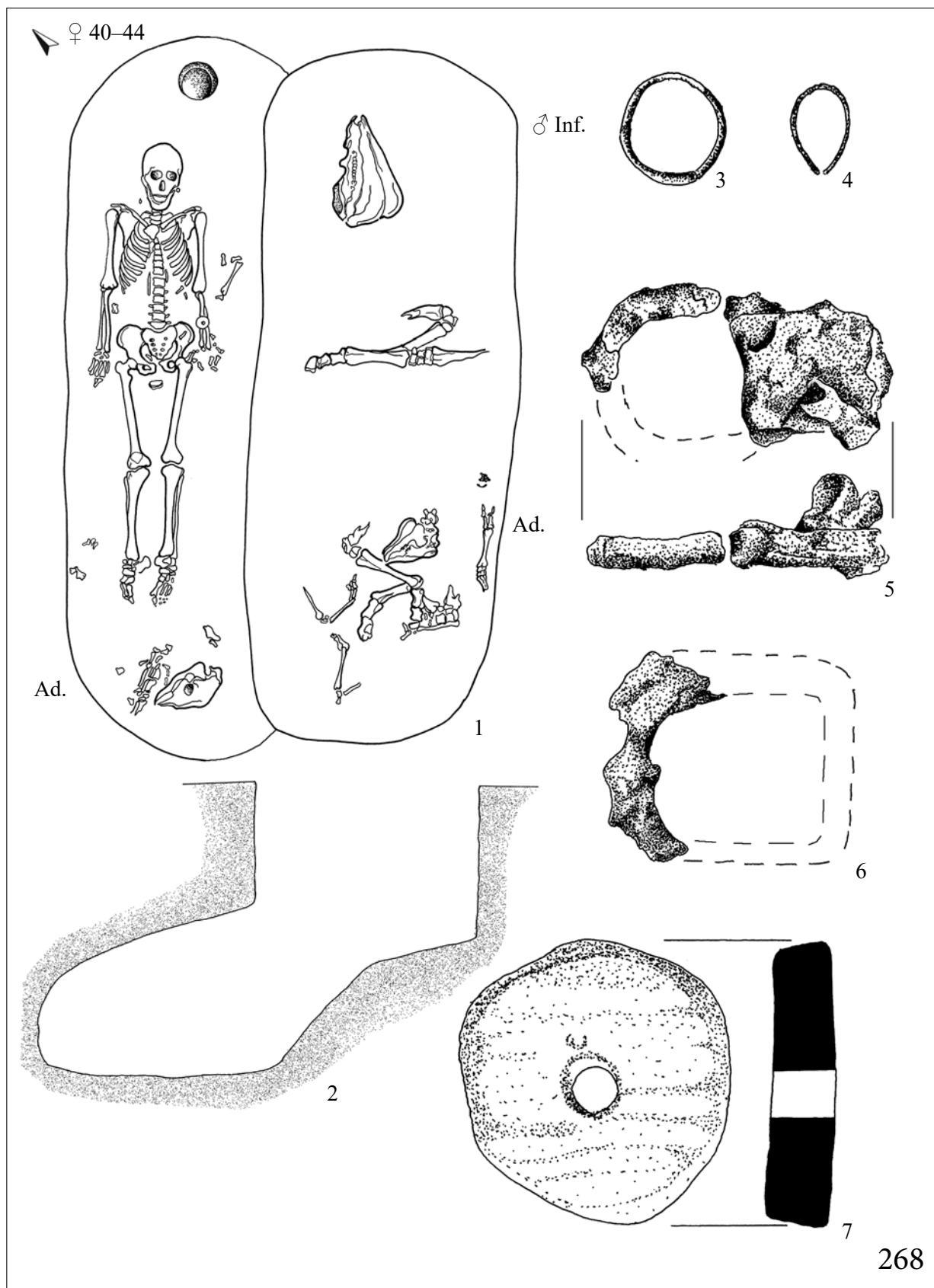
137. kép. Szegvár-Oromdűlő 252. sír
 Fig. 137. Szegvár-Oromdűlő Grave 252. M: 3-7: 1:1

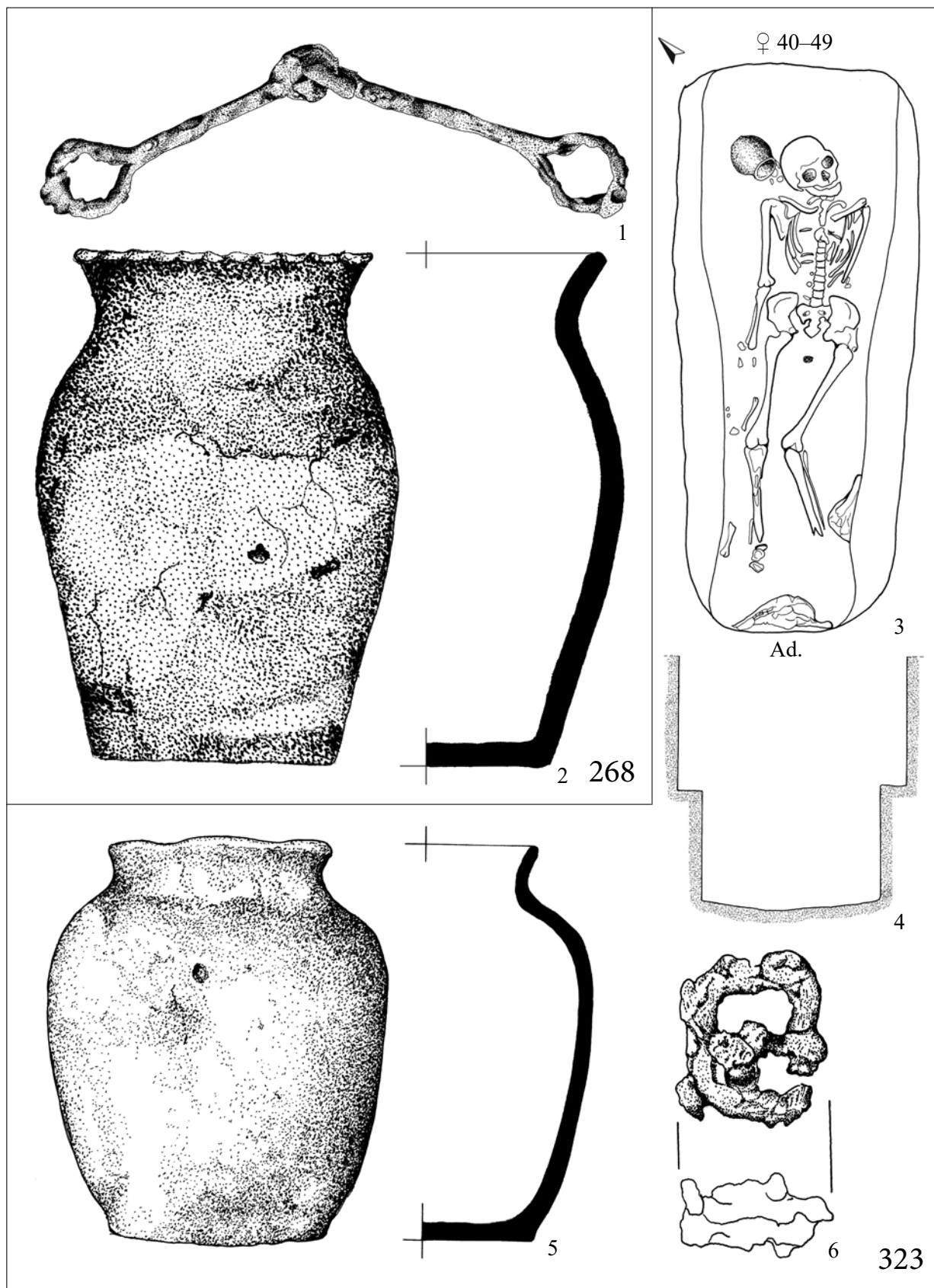
138. kép. Szegvár-Oromdűlő 252. sír
 Fig. 138. Szegvár-Oromdűlő Grave 252. M: 2-15: 1:1

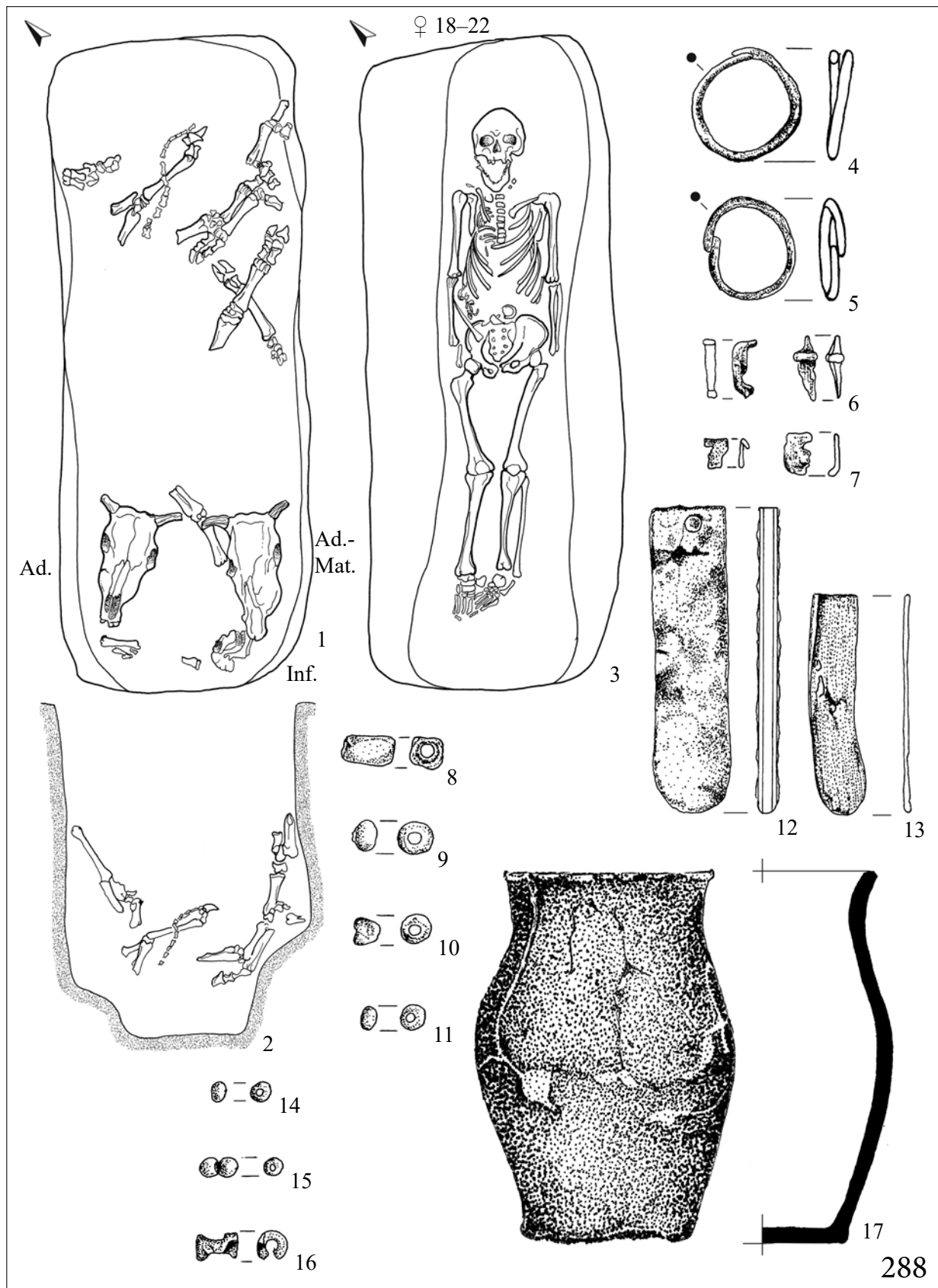
139. kép. Szegvár-Oromdűlő 261. sír
 Fig. 139. Szegvár-Oromdűlő Grave 261. M: 2-17: 1:1; 18: 1:2

140. kép. Szegvár-Oromdűlő 268. sír
 Fig. 140. Szegvár-Oromdűlő Grave 268. M: 3-7: 1:1

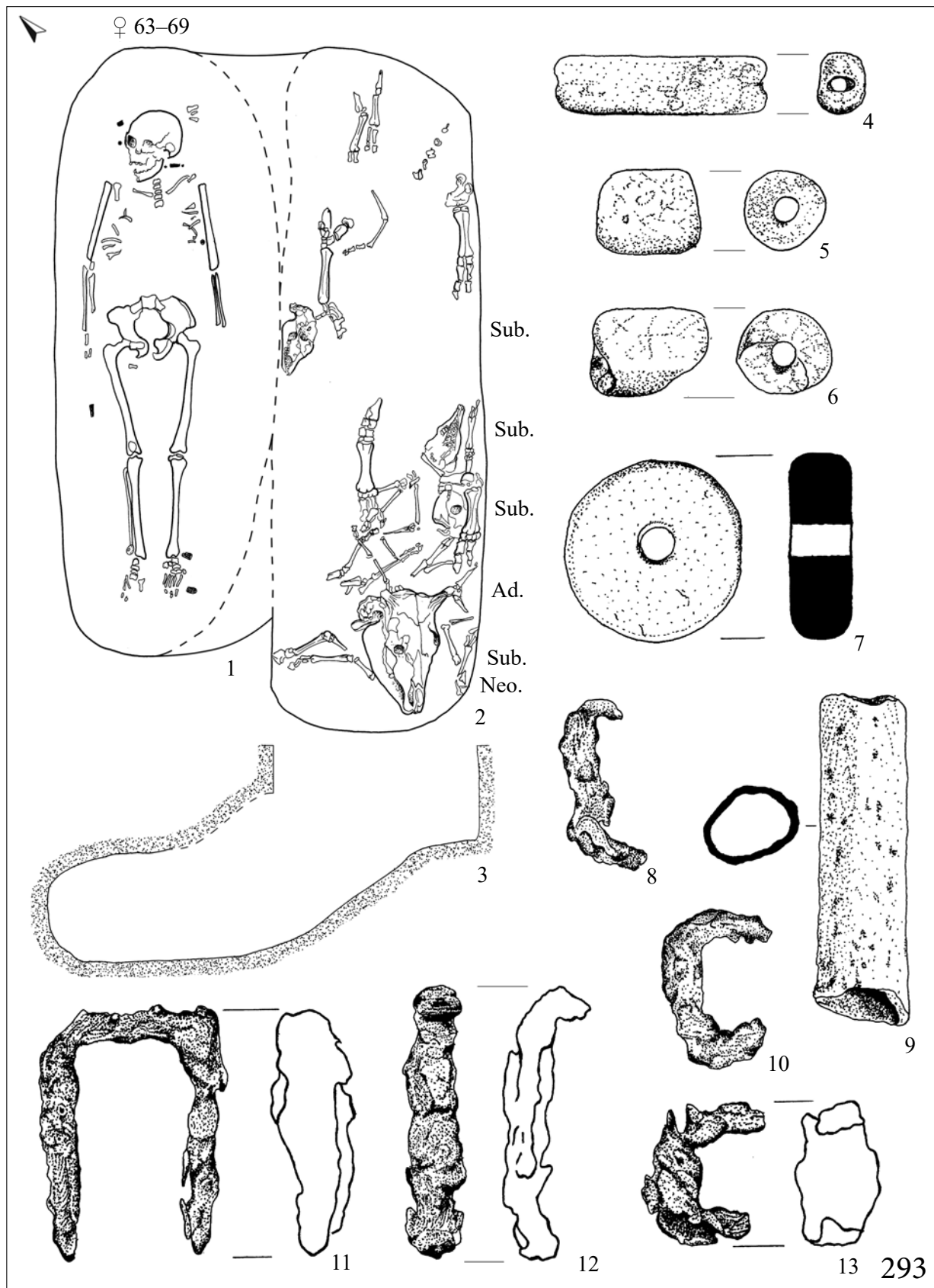

141. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1–2: 268. sír; 3–6: 323. sír
 Fig. 141. Szegvár-Oromdűlő. 1–2: Grave 268; 3–6: Grave 323. M: 1–2, 5: 1:2, 6: 1:1

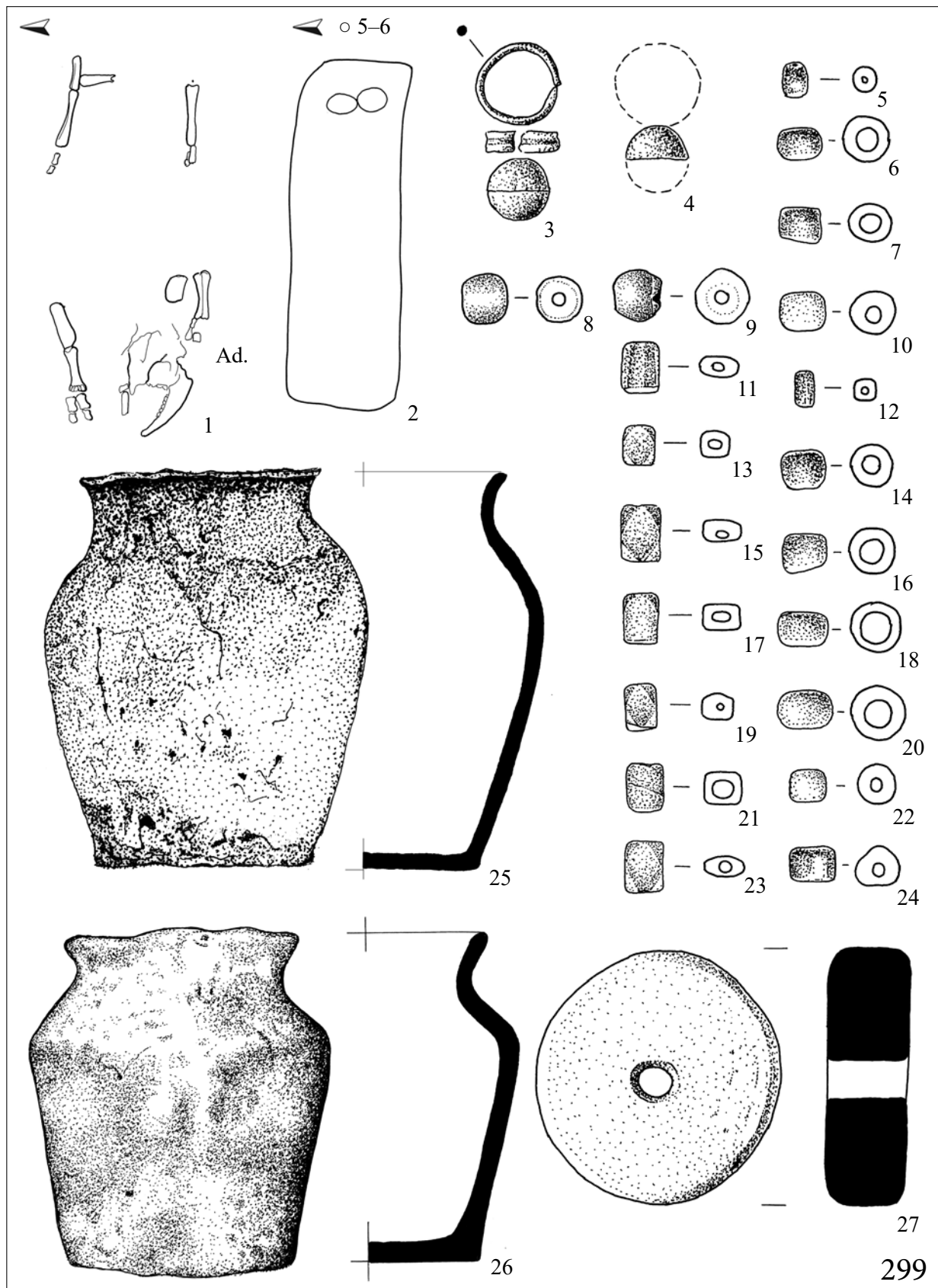

142. kép. Szegvár-Oromdűlő 288. sír
 Fig. 142. Szegvár-Oromdűlő Grave 288. M: 4-6: 1:1; 17: 1:2

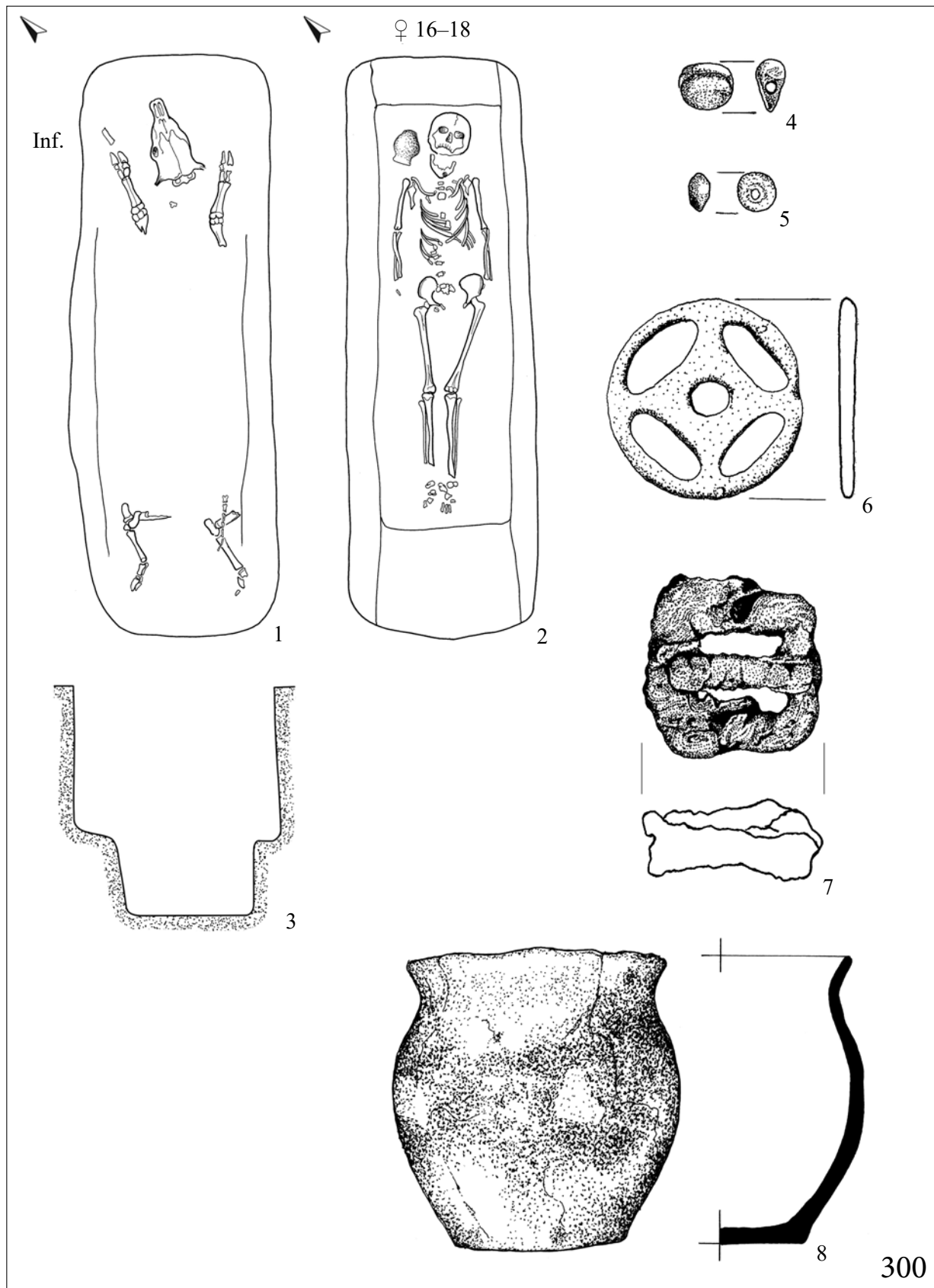

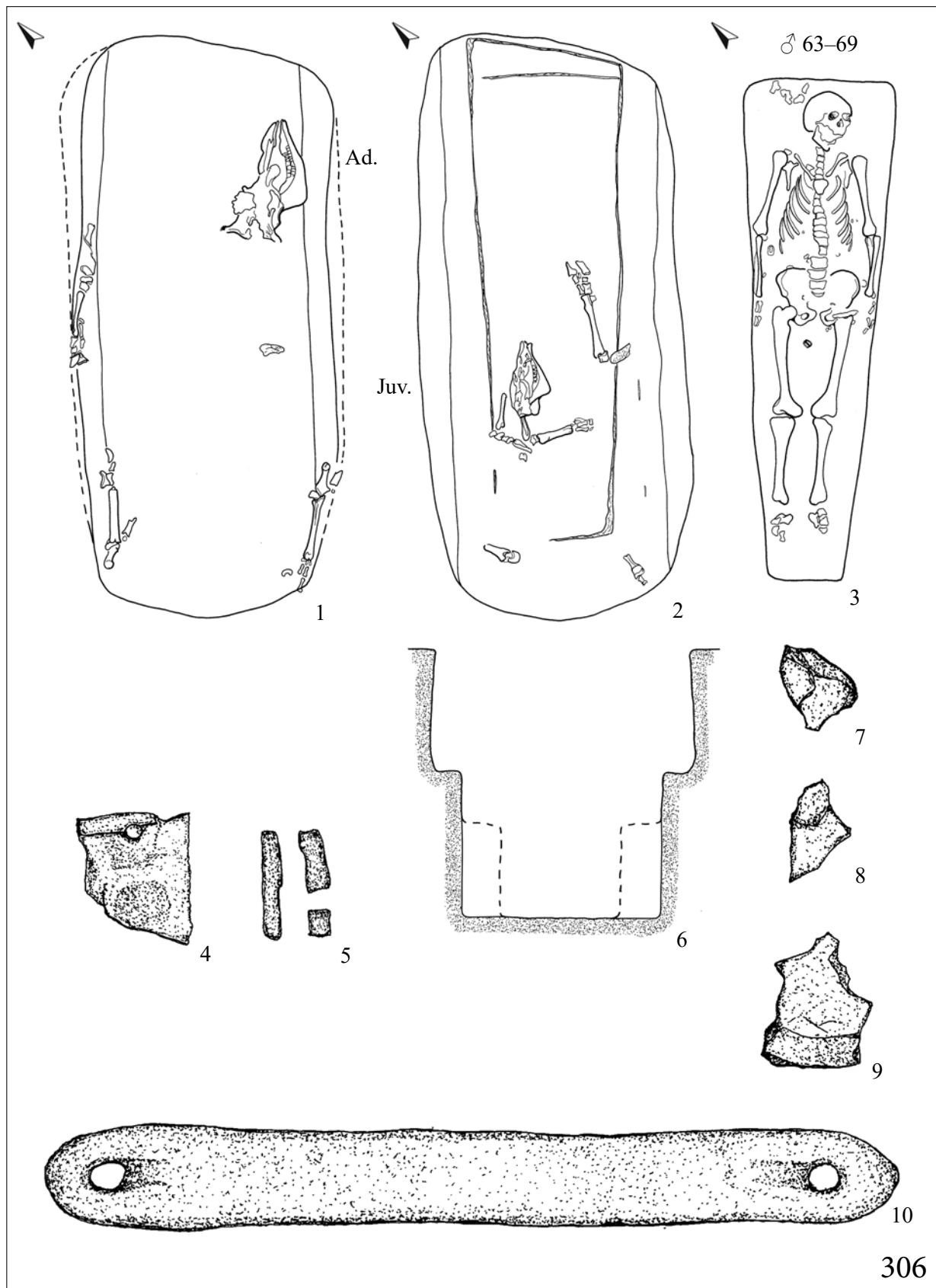
143. kép. Szegvár-Oromdűlő 293. sír
 Fig. 143. Szegvár-Oromdűlő Grave 293. M: 4-13: 1:1

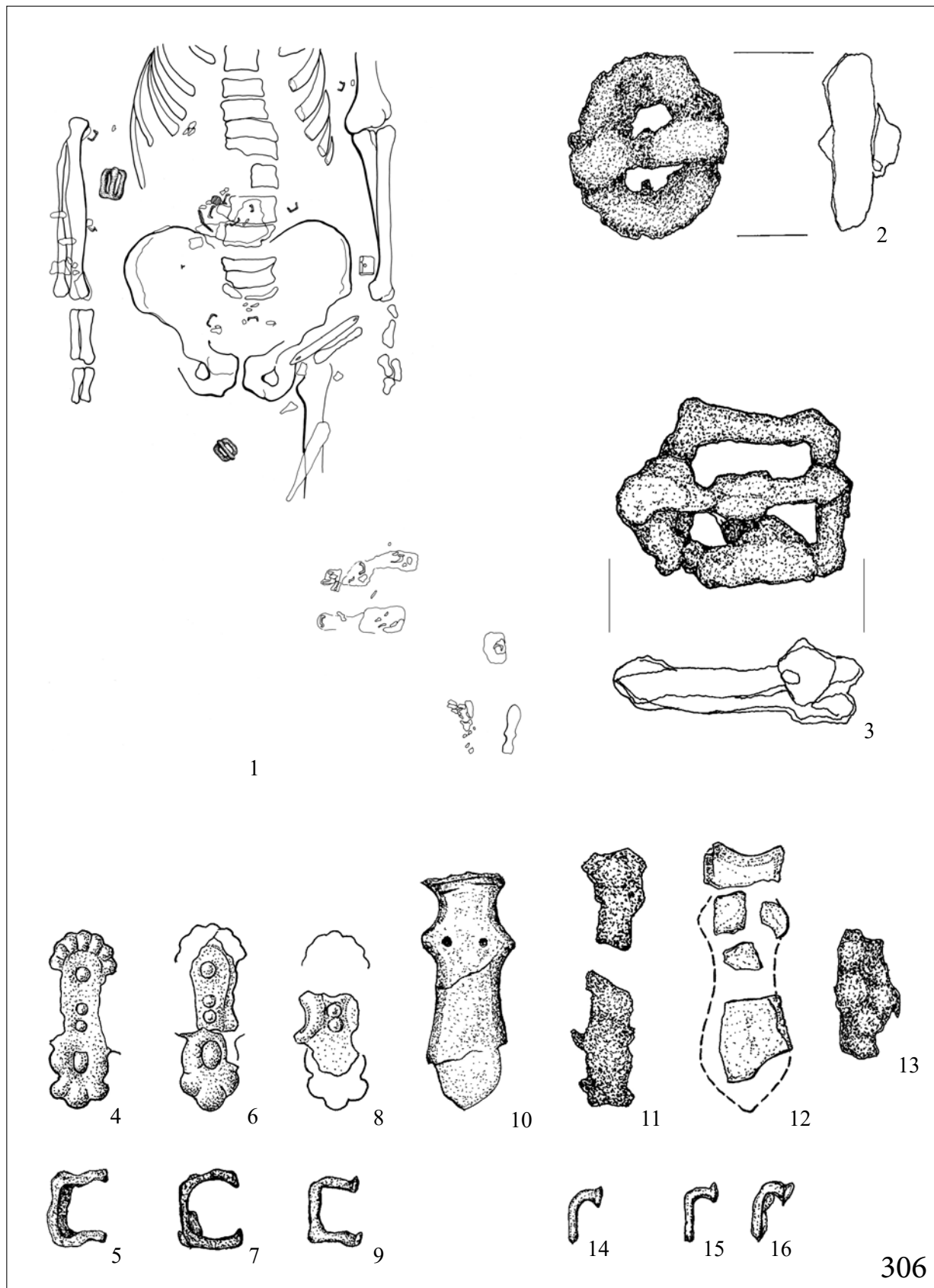
144. kép. Szegvár-Oromdűlő 299. sír
 Fig. 144. Szegvár-Oromdűlő Grave 299. M: 3-24, 27: 1: 1; 25-26: 1:2

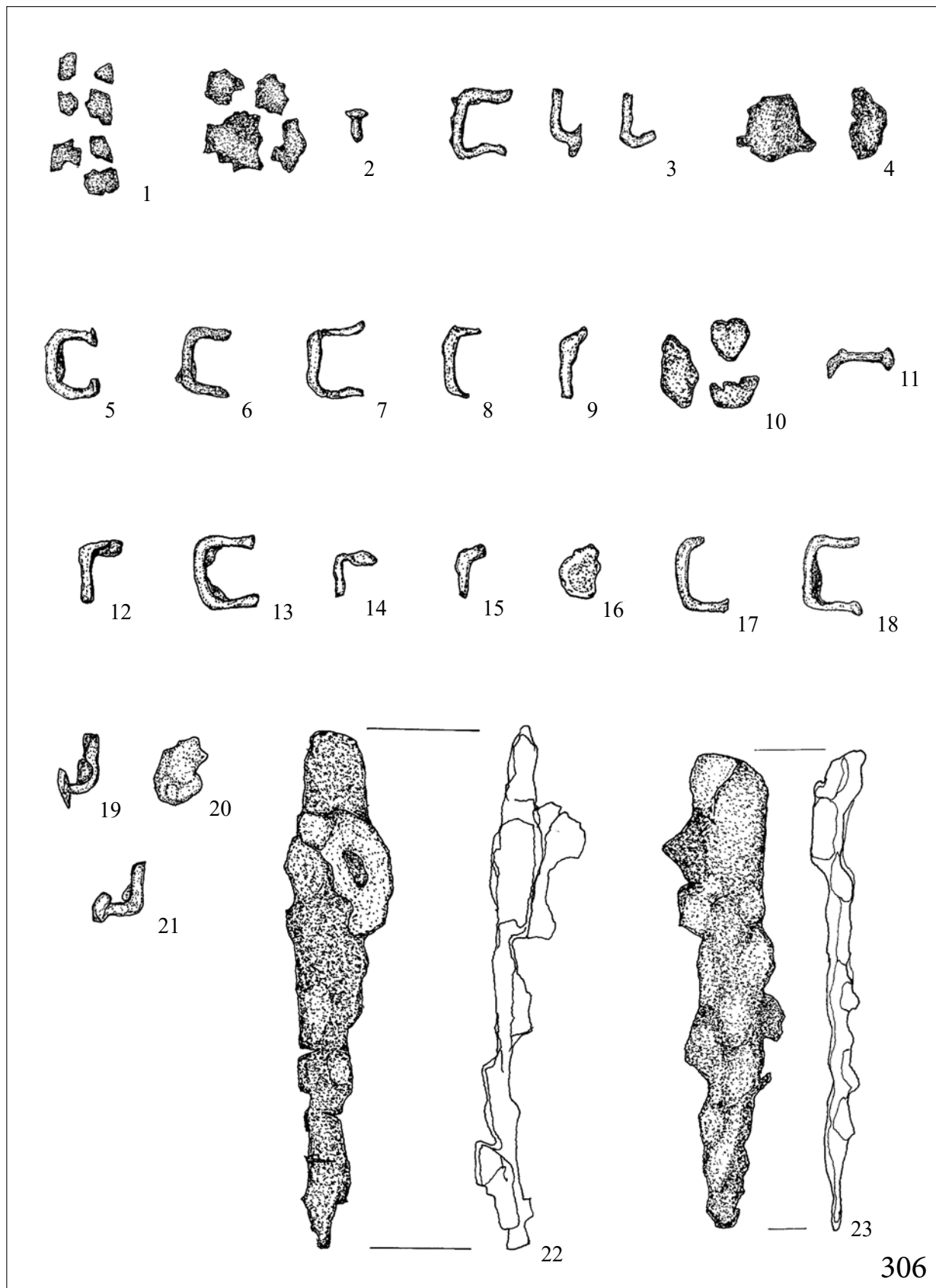
145. kép. Szegvár-Oromdűlő 300. sír
 Fig. 145. Szegvár-Oromdűlő Grave 300. M: 4-7: 1:1; 8: 1:2

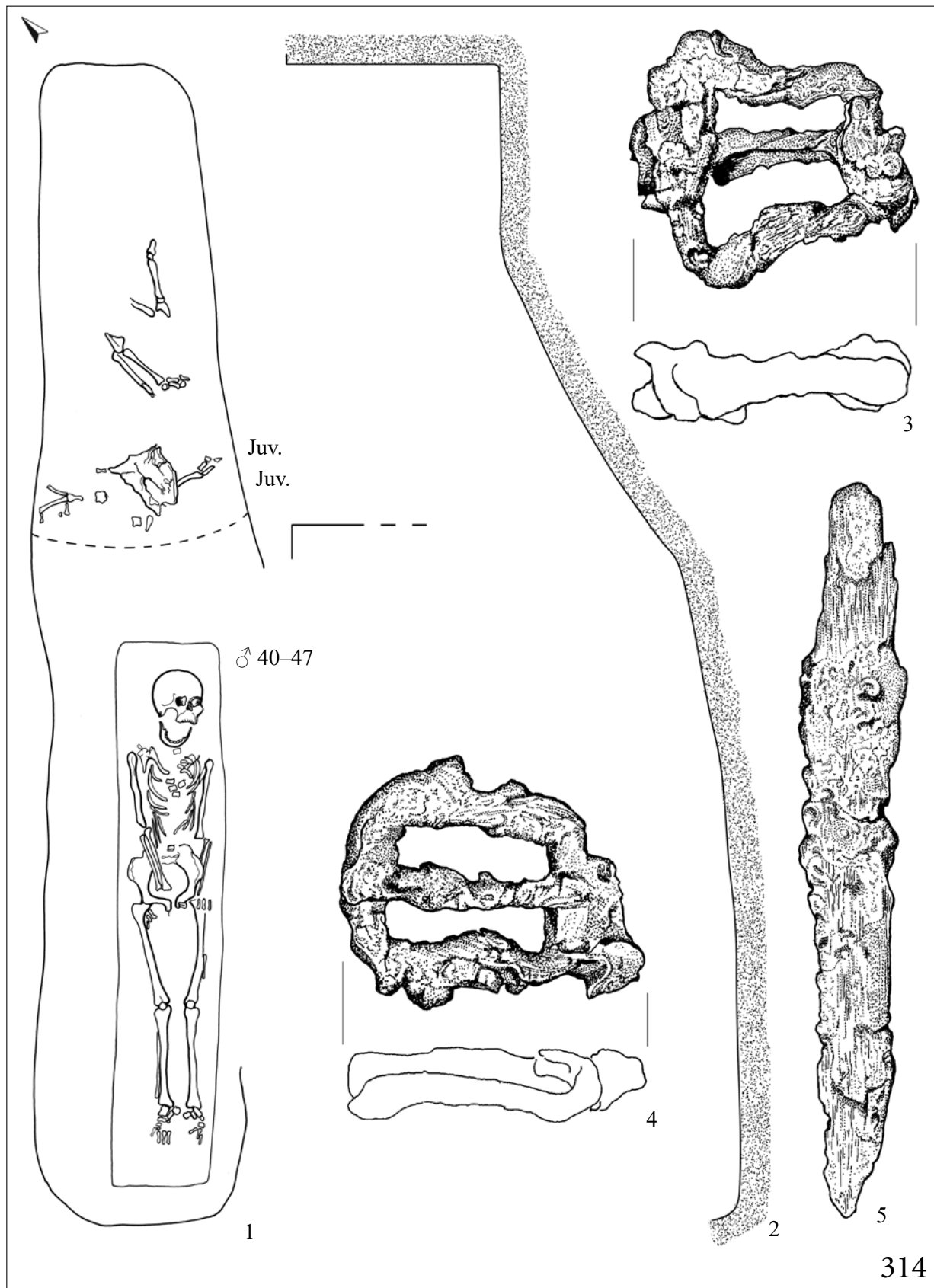
146. kép. Szegvár-Oromdűlő 306. sír
 Fig. 146. Szegvár-Oromdűlő Grave 306. M: 4-5, 7-10: 1:1

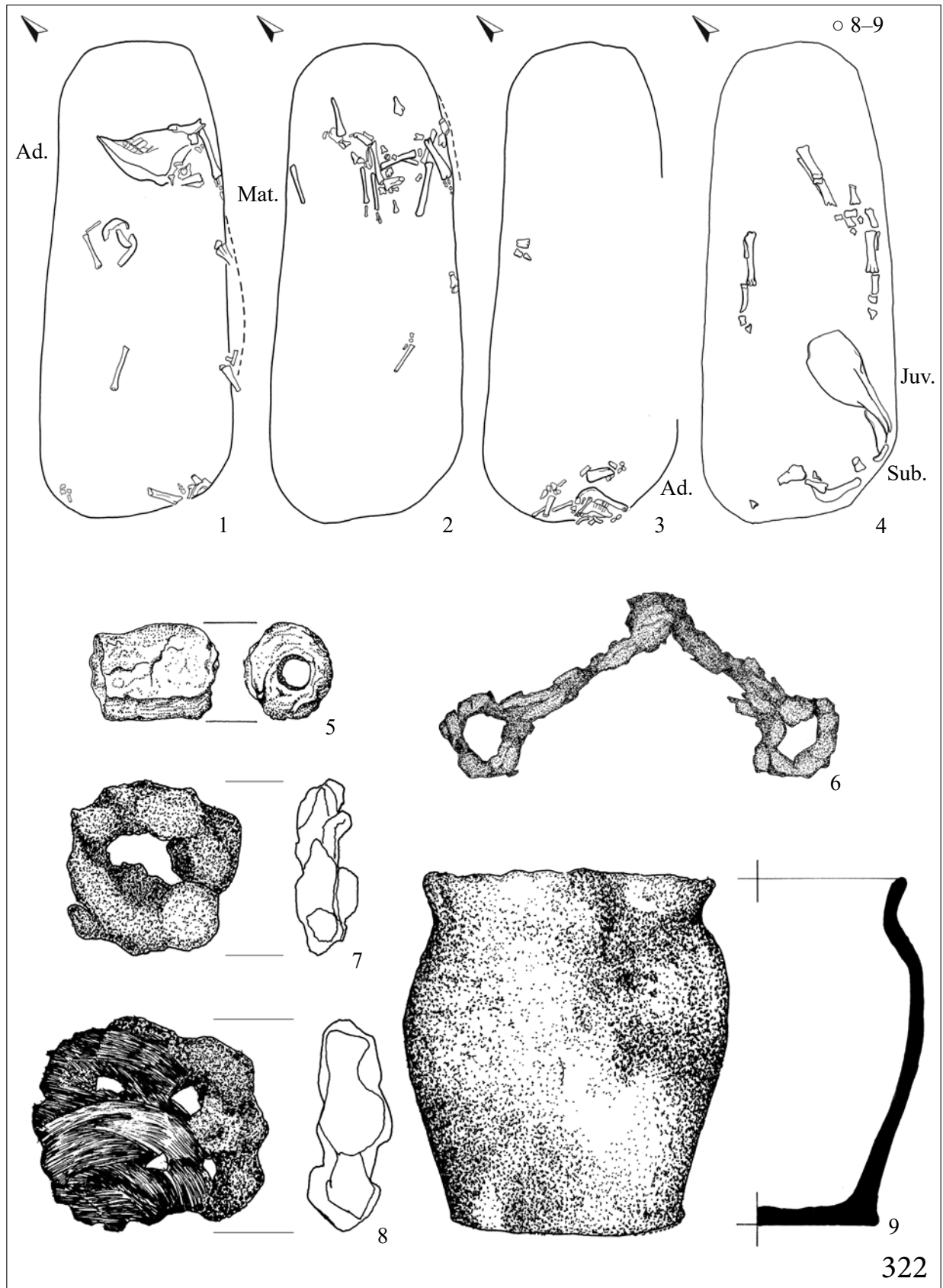
147. kép. Szegvár-Oromdűlő 306. sír
 Fig. 147. Szegvár-Oromdűlő Grave 306. M: 2–16: 1:1

148. kép. Szegvár-Oromdűlő 306. sír
 Fig. 148. Szegvár-Oromdűlő Grave 306. M: 1:1

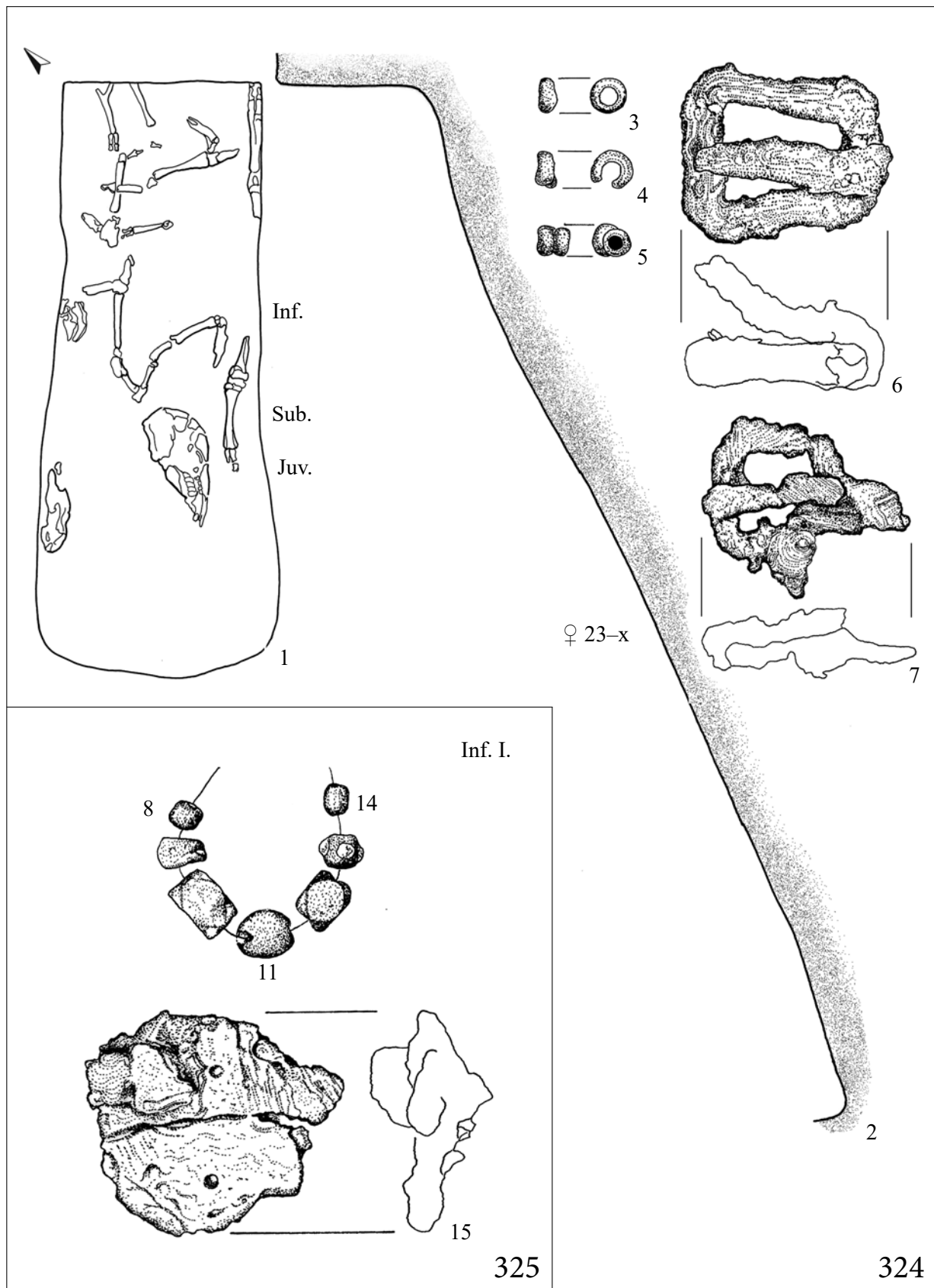

149. kép. Szegvár-Oromdűlő 314. sír
Fig. 149. Szegvár-Oromdűlő Grave 314. M: 3-5: 1:1

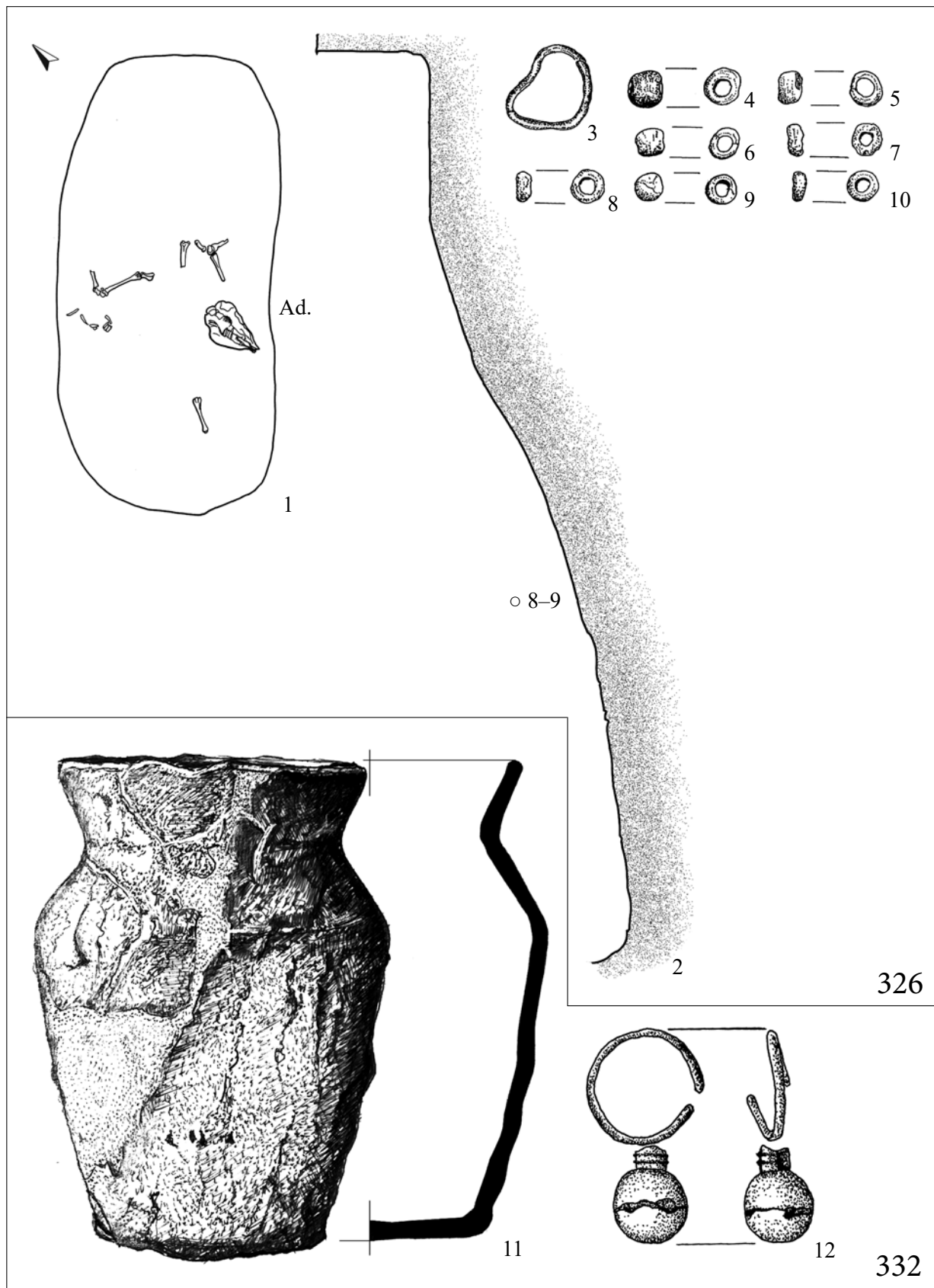

150. kép. Szegvár-Oromdűlő 322. sír
 Fig. 150. Szegvár-Oromdűlő Grave 322. M: 5, 7-8: 1:1; 6, 9: 1:2

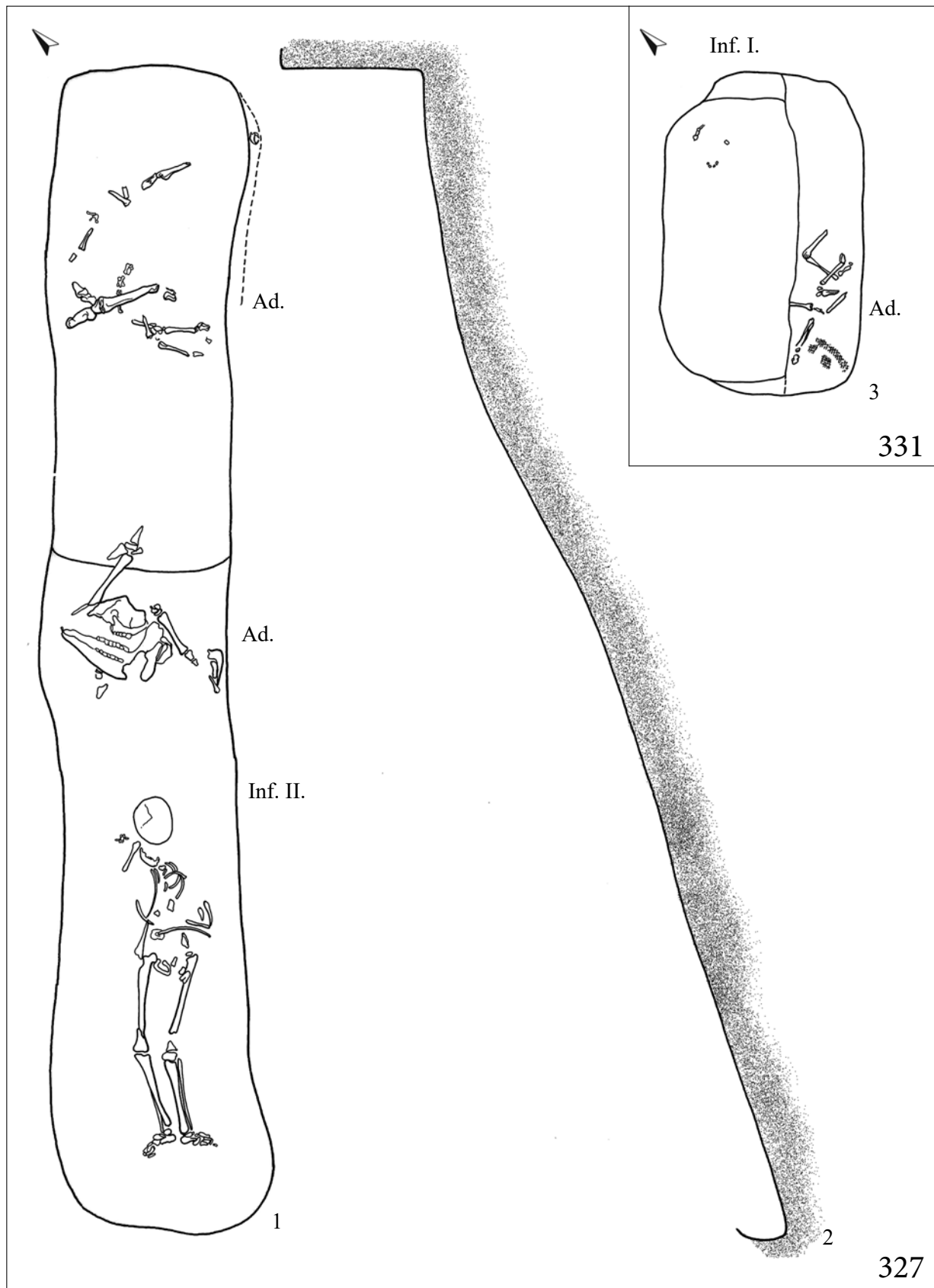

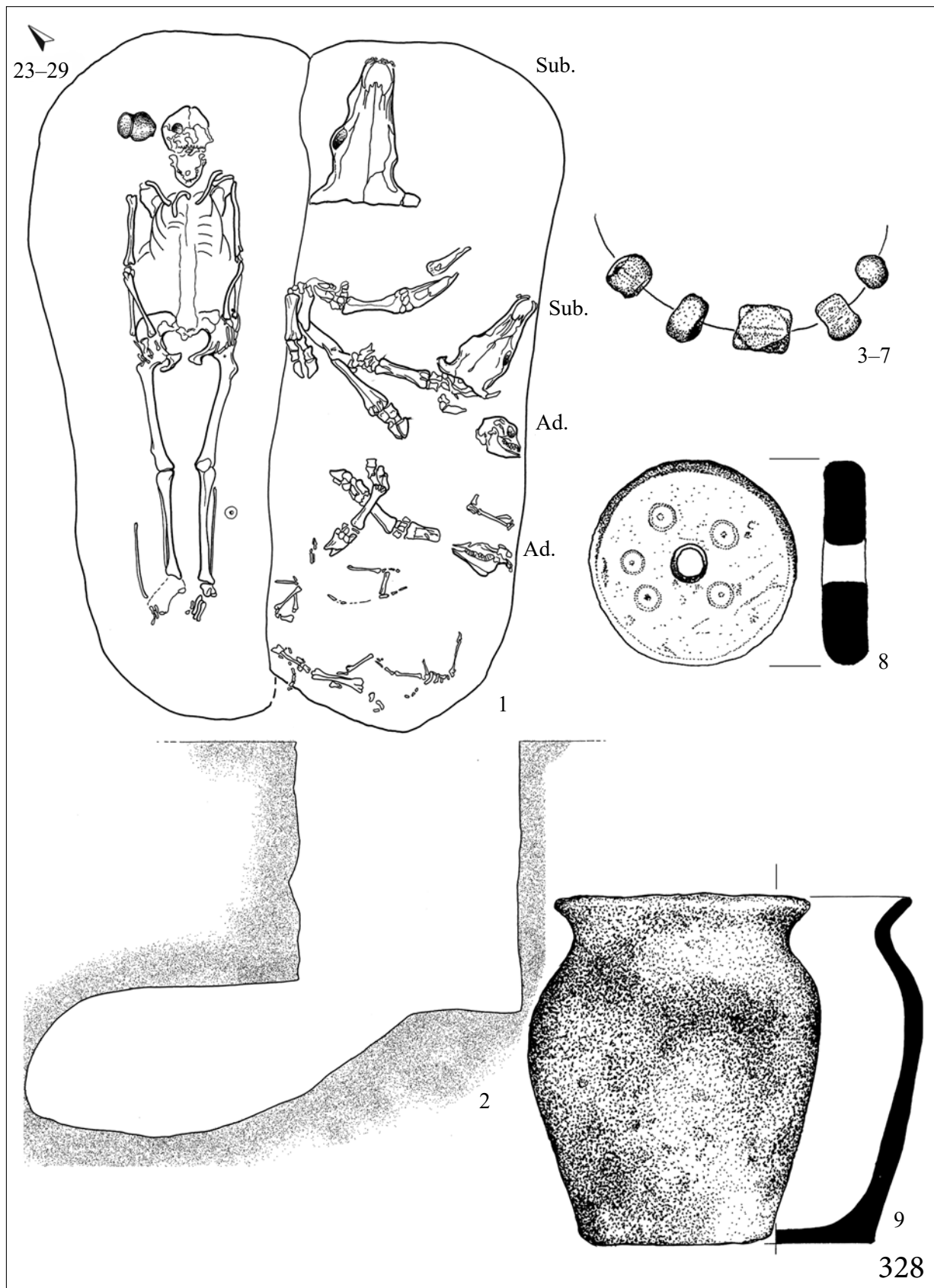
151. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1–7: 324. sír; 8–15: 325. sír
 Fig. 151. Szegvár-Oromdűlő. 1–7: Grave 324; 8–15: Grave 325. M: 3–15: 1:1

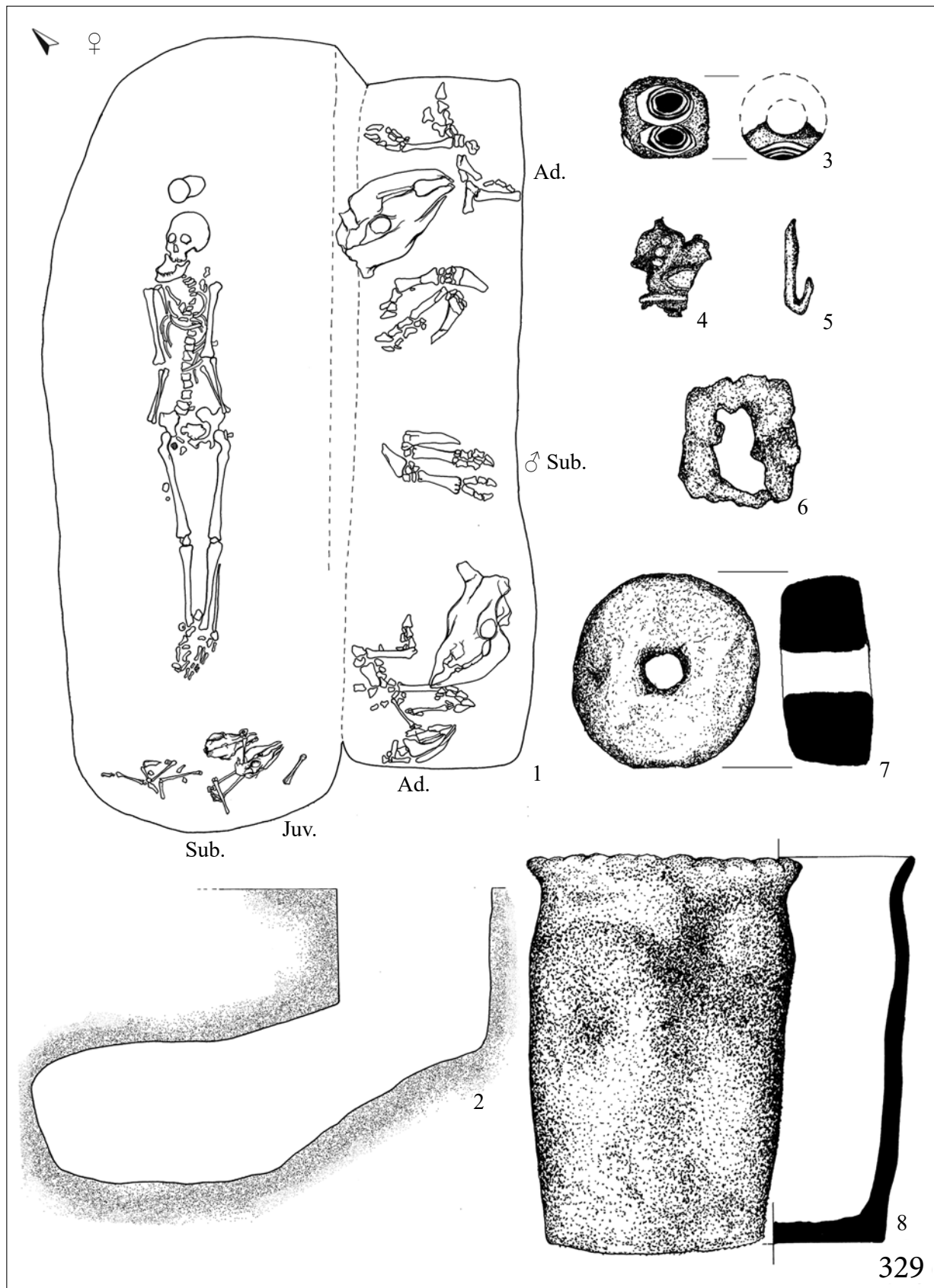
152. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1–10: 326. sír; 11–12: 332. sír
 Fig. 152. Szegvár-Oromdűlő. 1–10: Grave 326; 11–12: Grave 332. M: 3–10, 12: 1:1, 11: 1:2

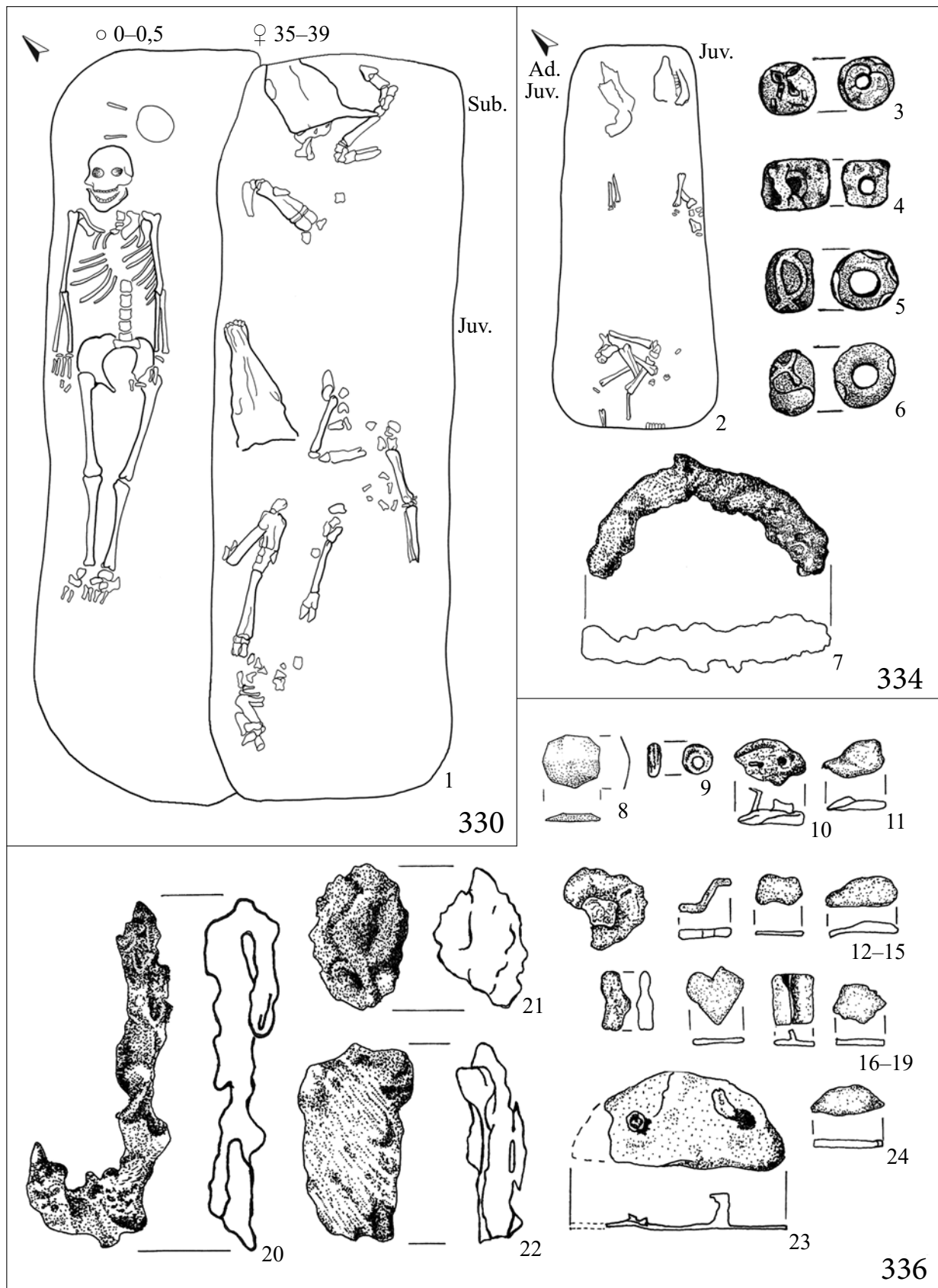
153. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1–2: 327. sír; 3: 331. sír
 Fig. 153. Szegvár-Oromdűlő. 1–2: Grave 327; 3: Grave 331

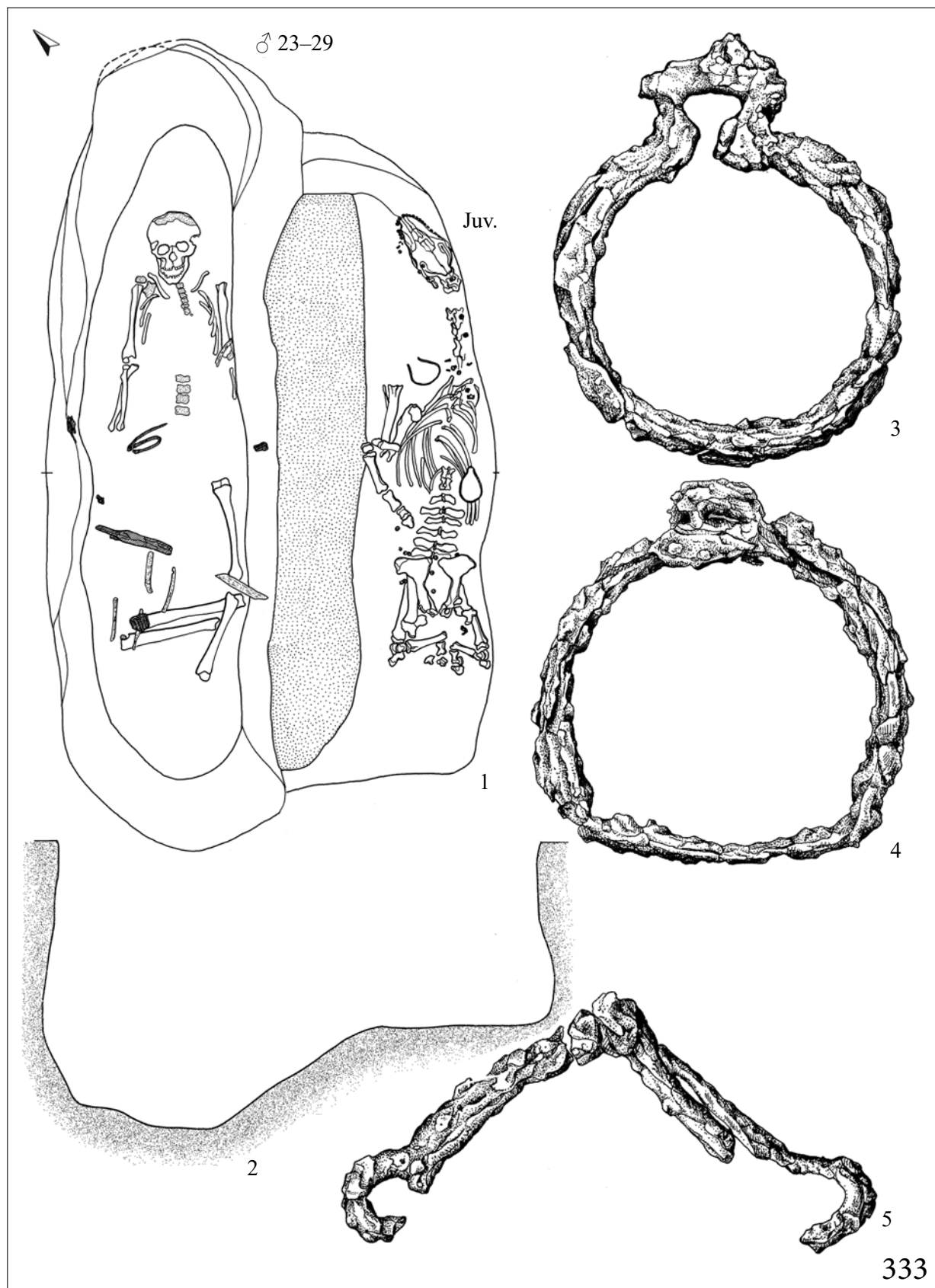
154. kép. Szegvár-Oromdűlő 328. sír
 Fig. 154. Szegvár-Oromdűlő Grave 328. M: 3-9: 1:1

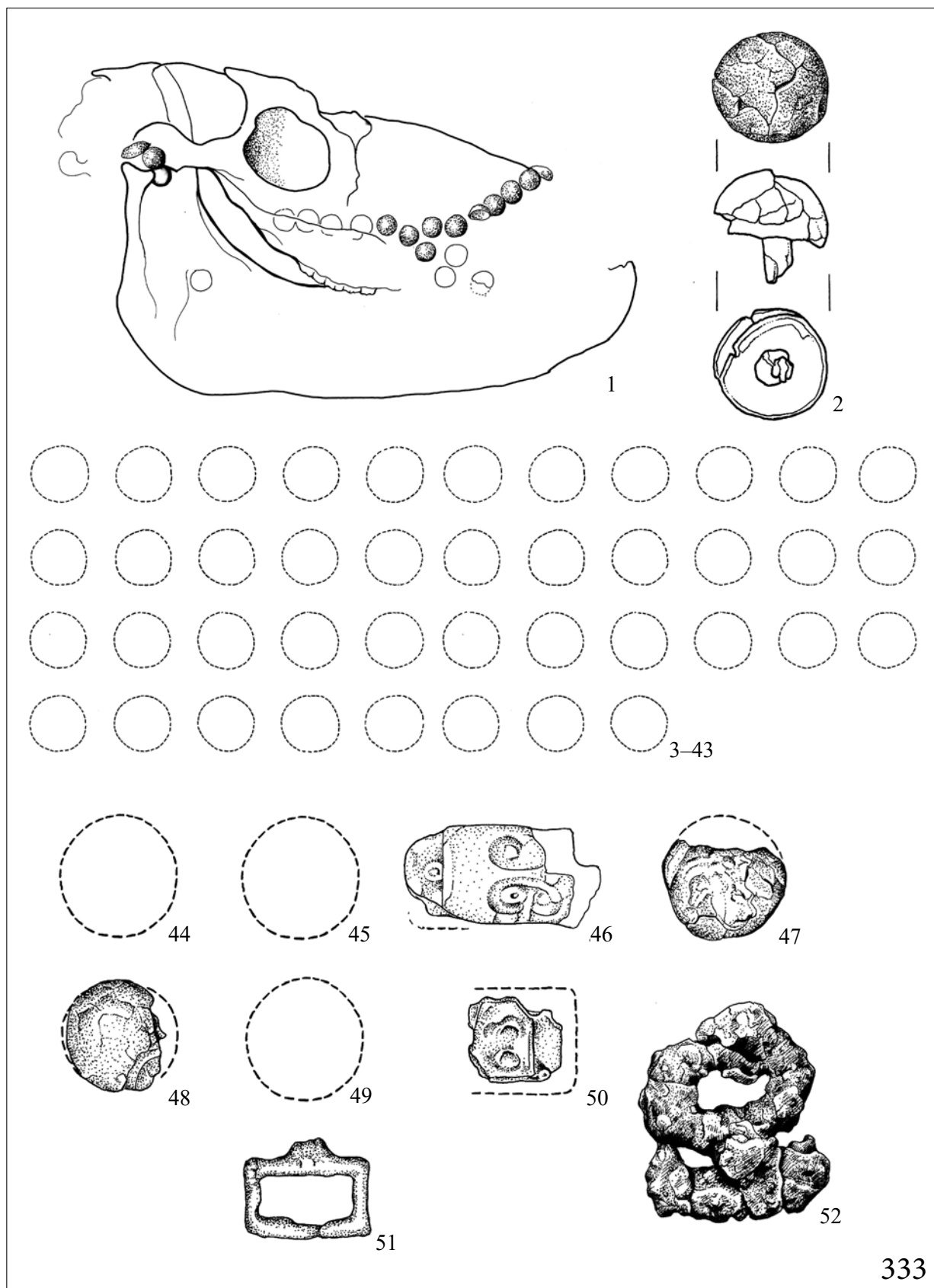
155. kép. Szegvár-Oromdűlő 329. sír
 Fig. 155. Szegvár-Oromdűlő Grave 329. M: 3–7: 1:1; 8: 1:2

156. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1: 330. sír; 2-7: 334. sír; 8-23: 336. sír
 Fig. 156. Szegvár-Oromdűlő. 1: Grave 330; 2-7: Grave 334; 8-23: Grave 336. M: 4-23: 1:1

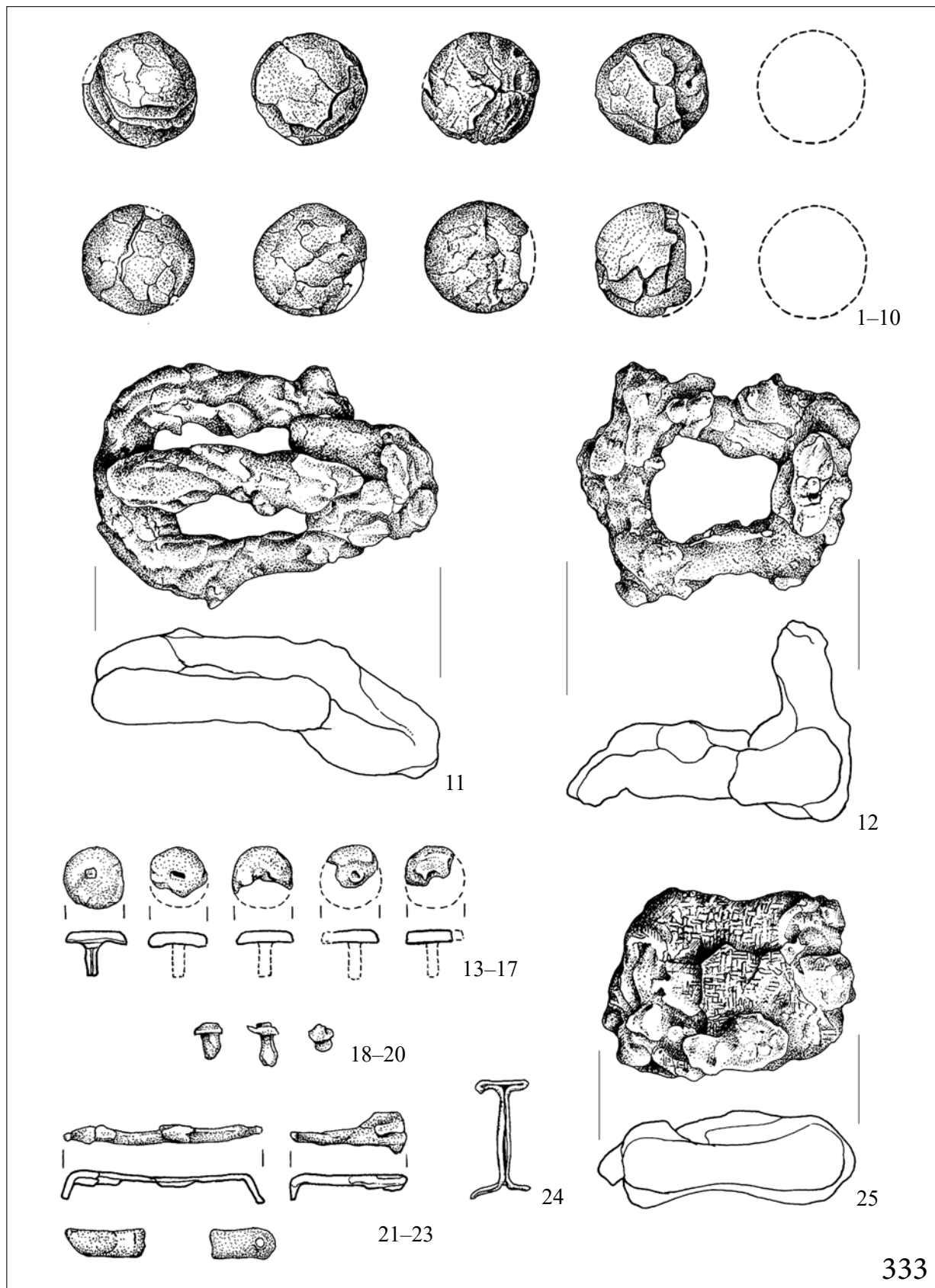
157. kép. Szegvár-Oromdűlő 333. sír
 Fig. 157. Szegvár-Oromdűlő Grave 333. M: 3-5: 1:2

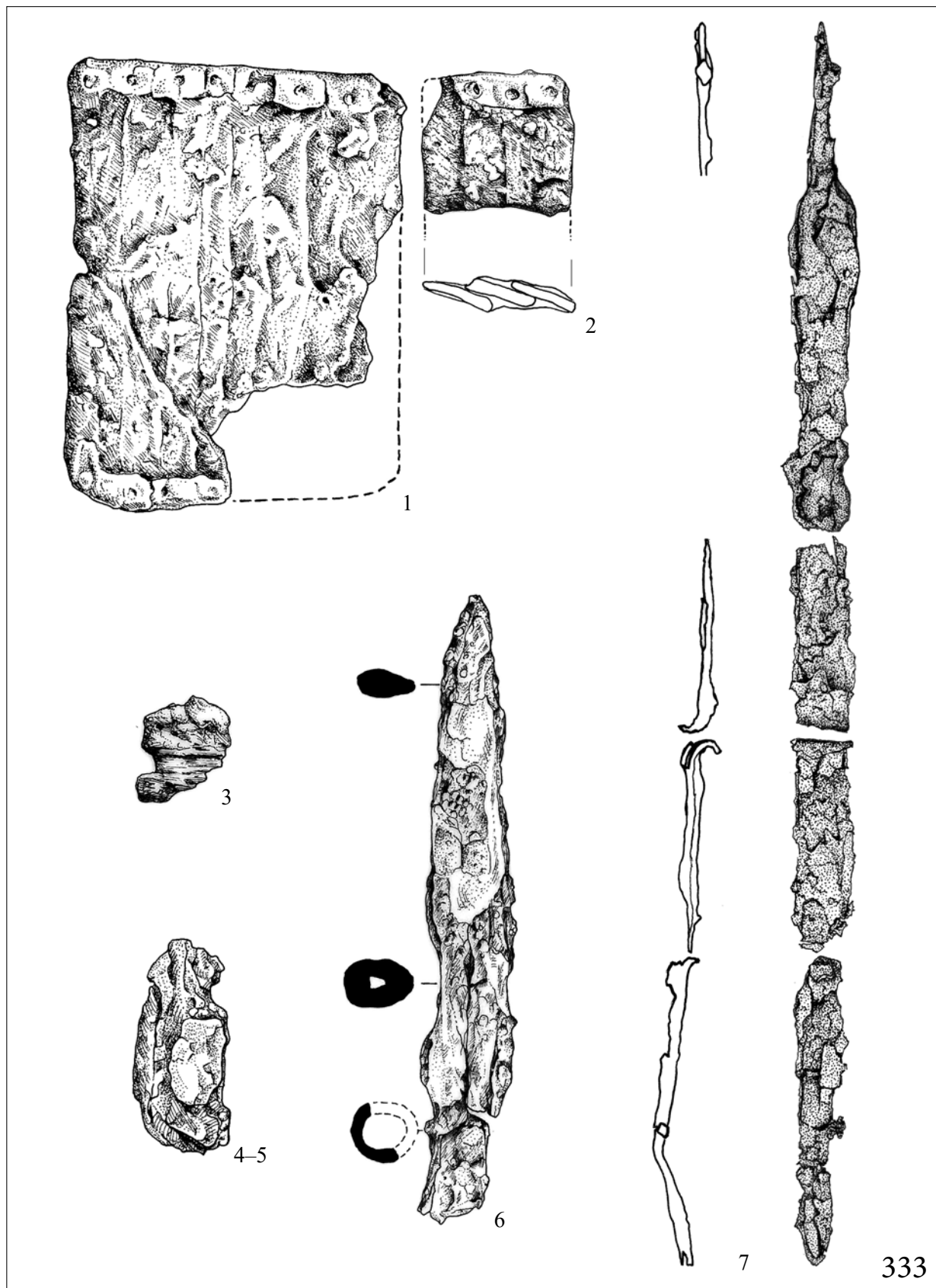
333

158. kép. Szegvár-Oromdűlő 333. sír
 Fig. 158. Szegvár-Oromdűlő Grave 333. M: 2, 44-52: 1:1; 3-43: 1:2

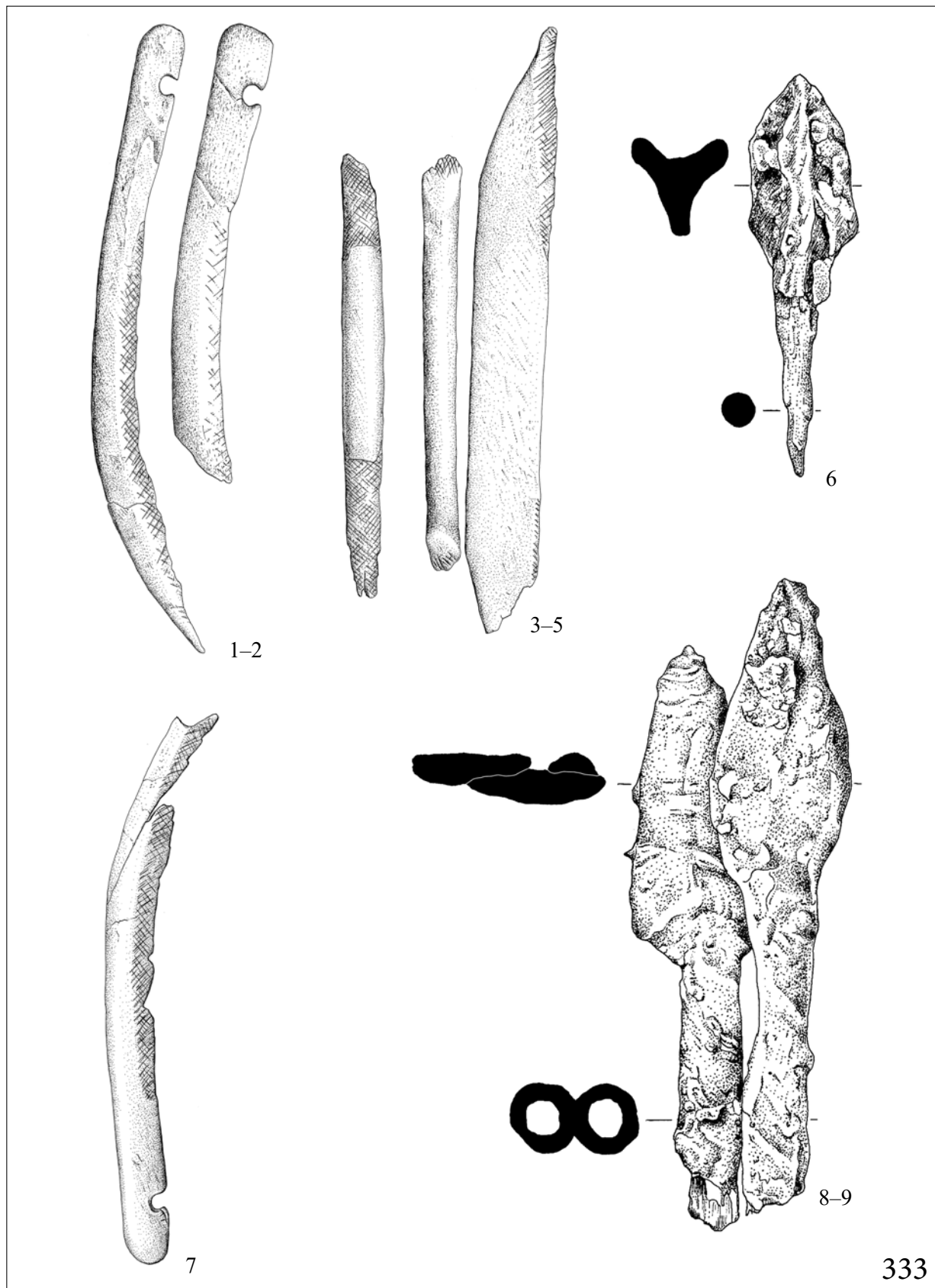

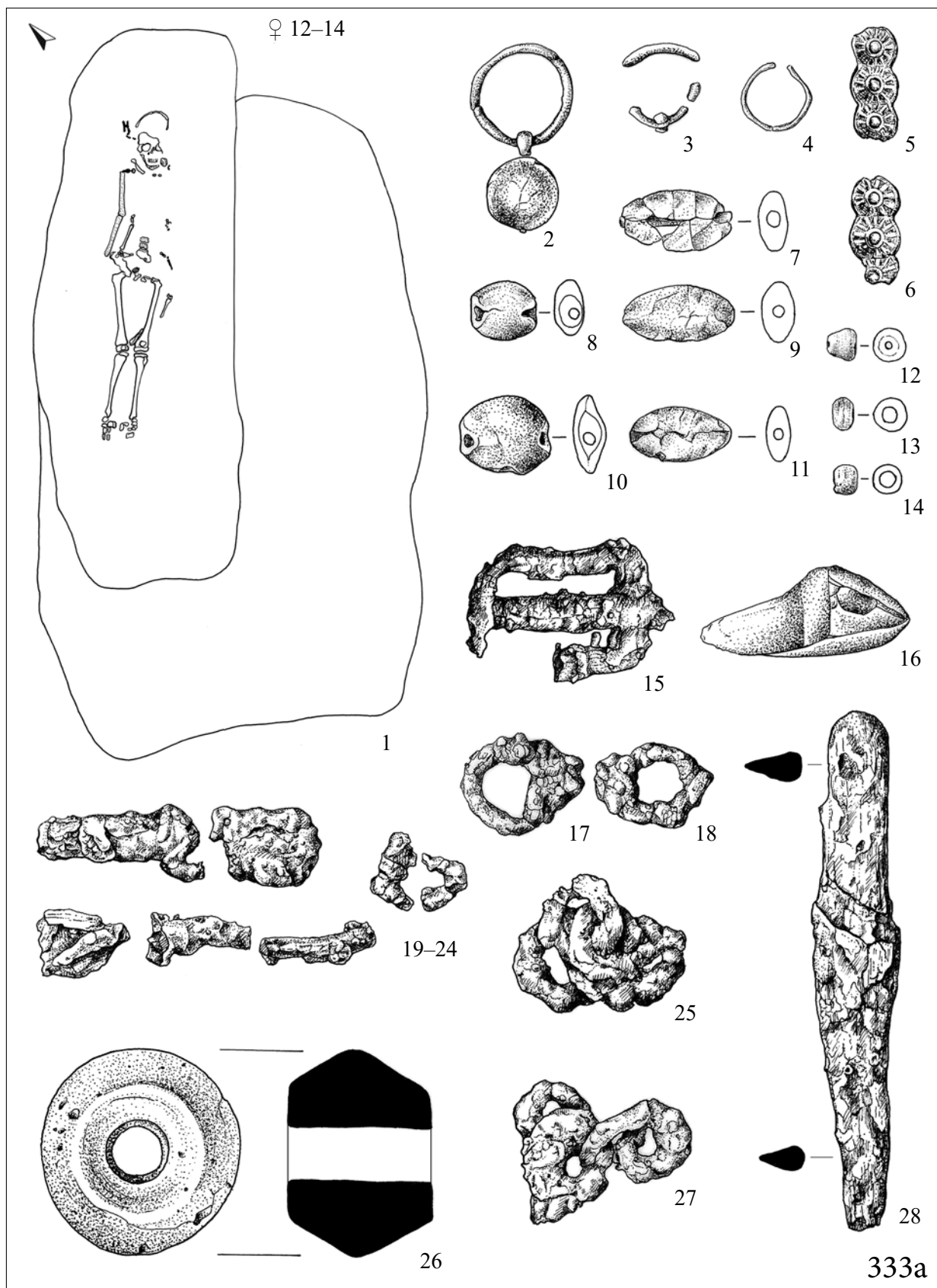
159. kép. Szegvár-Oromdűlő 333. sír
 Fig. 159. Szegvár-Oromdűlő Grave 333. M: 1:1

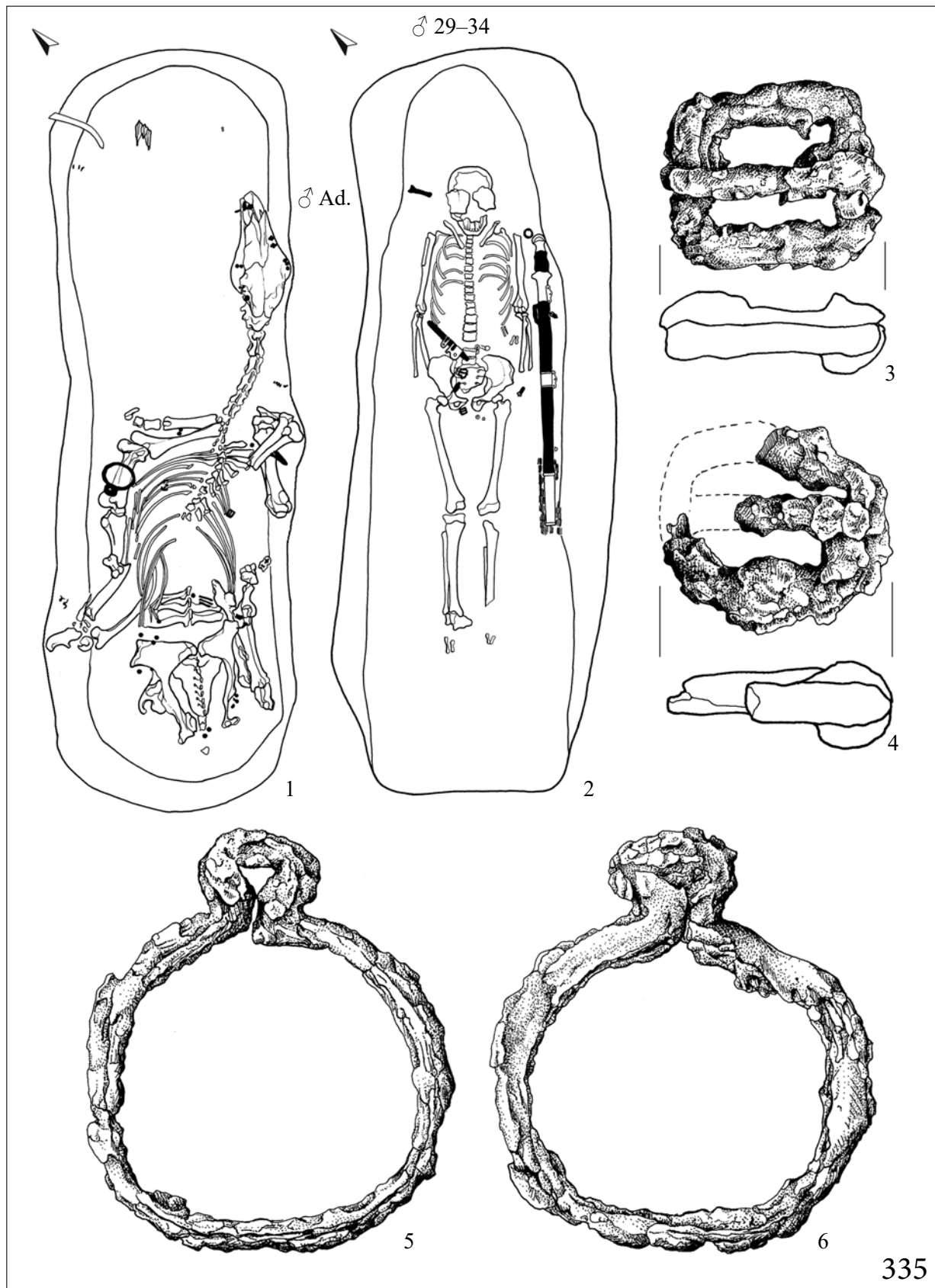
160. kép. Szegvár-Oromdűlő 333. sír
 Fig. 160. Szegvár-Oromdűlő Grave 333. M: 1-5: 1:1; 6: 1:2; 7: 1:3

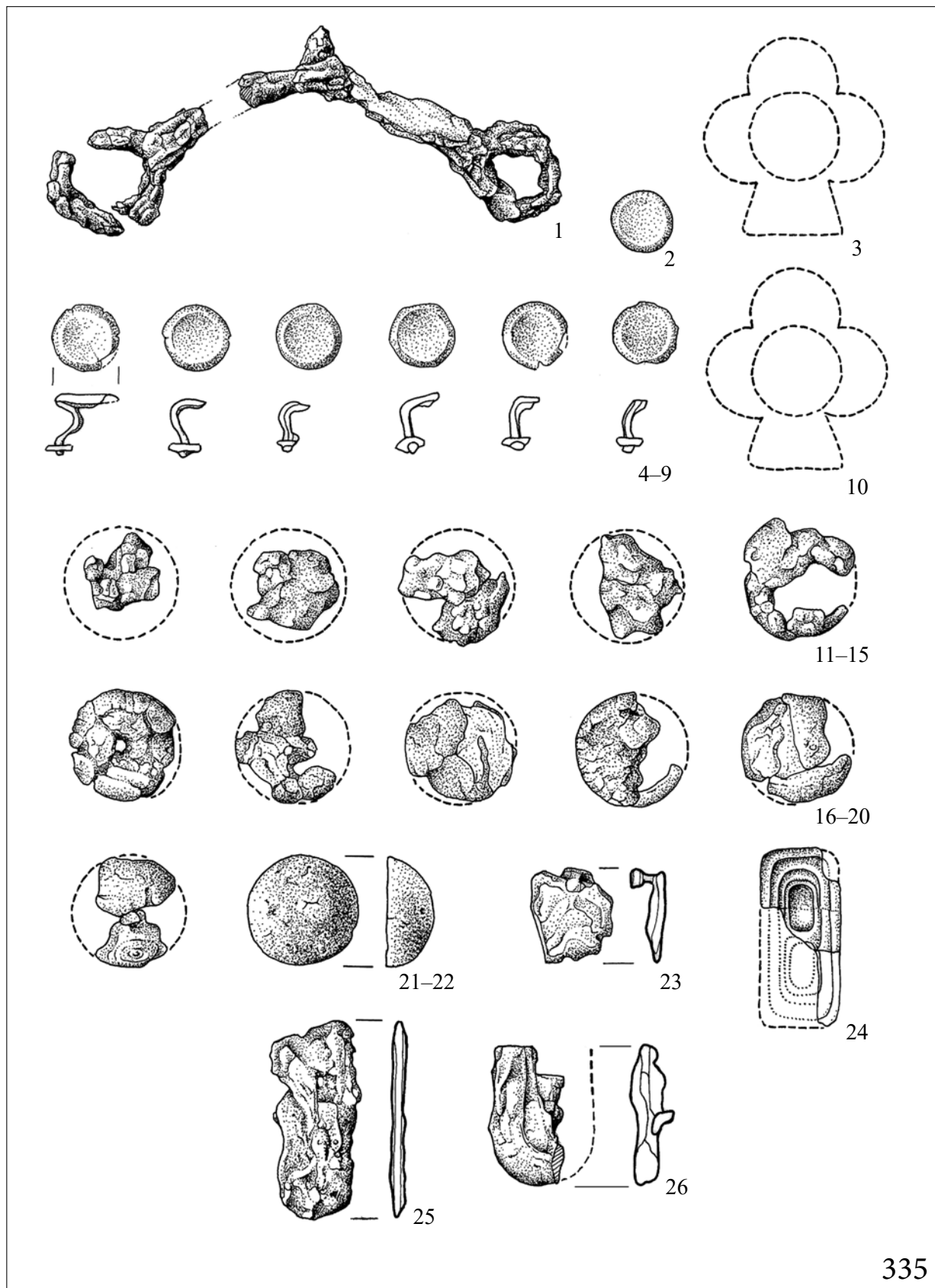
161. kép. Szegvár-Oromdűlő 333. sír
 Fig. 161. Szegvár-Oromdűlő Grave 333. M: 1-5, 7: 1:2; 6, 8-9: 1:1

162. kép. Szegvár-Oromdűlő 333. sír
 Fig. 162. Szegvár-Oromdűlő Grave 333. M: 2-28: 1:1

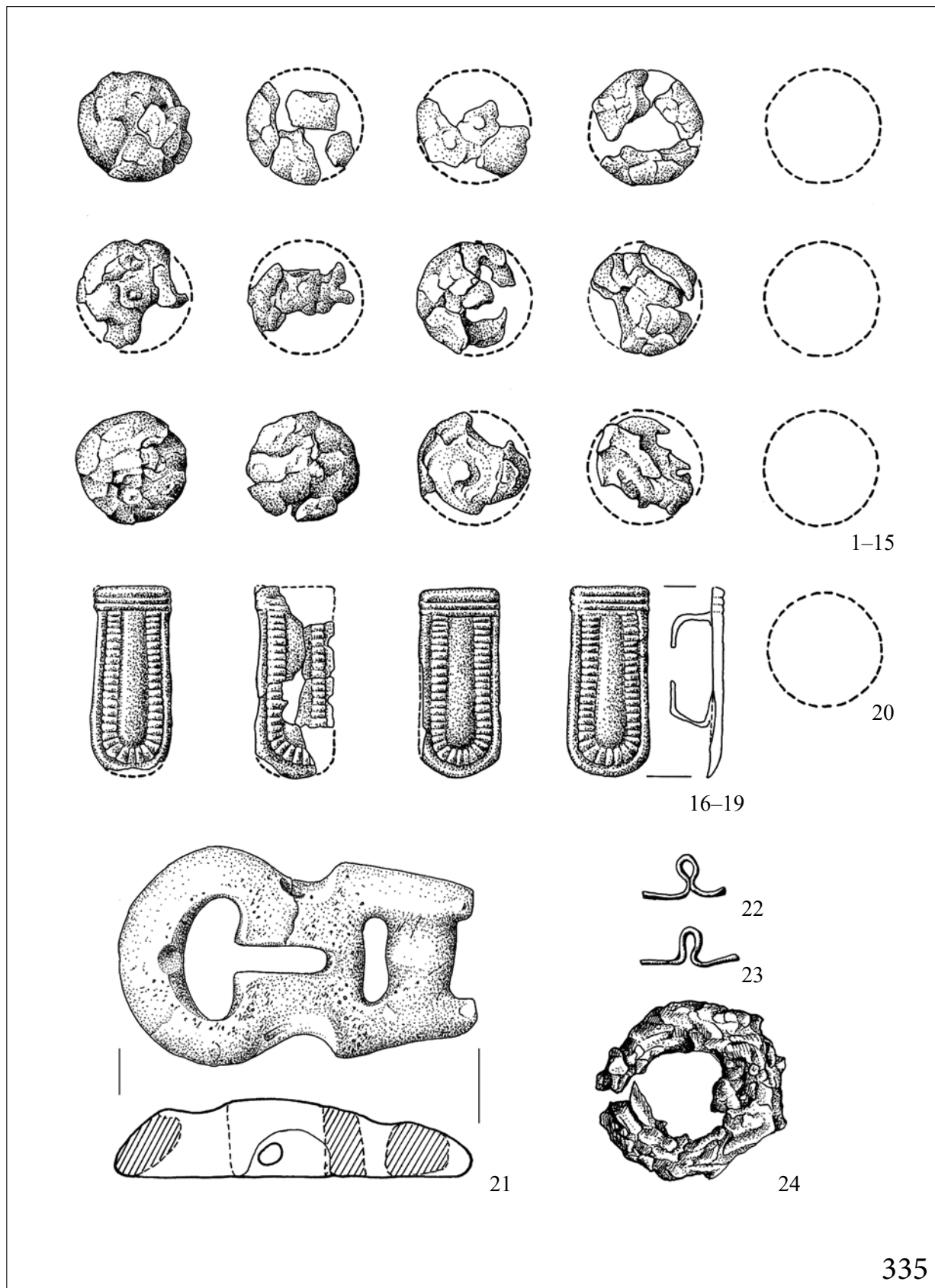

163. kép. Szegvár-Oromdűlő 335. sír
 Fig. 163. Szegvár-Oromdűlő Grave 335. M: 3-4: 1:1; 5-6: 1:2

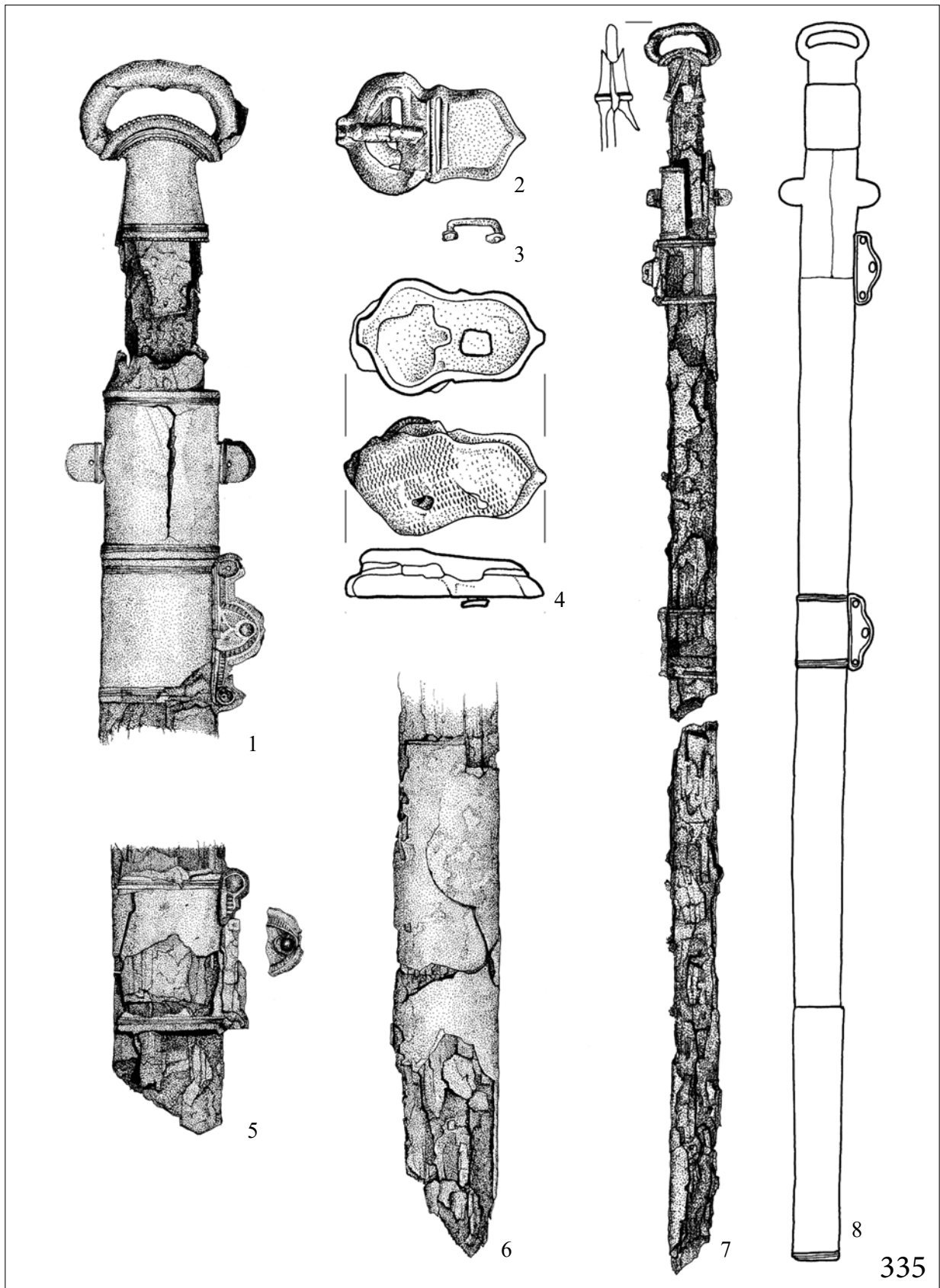

335

164. kép. Szegvár-Oromdűlő 335. sír
 Fig. 164. Szegvár-Oromdűlő Grave 335. M: 1: 1:2; 3-26: 1:1

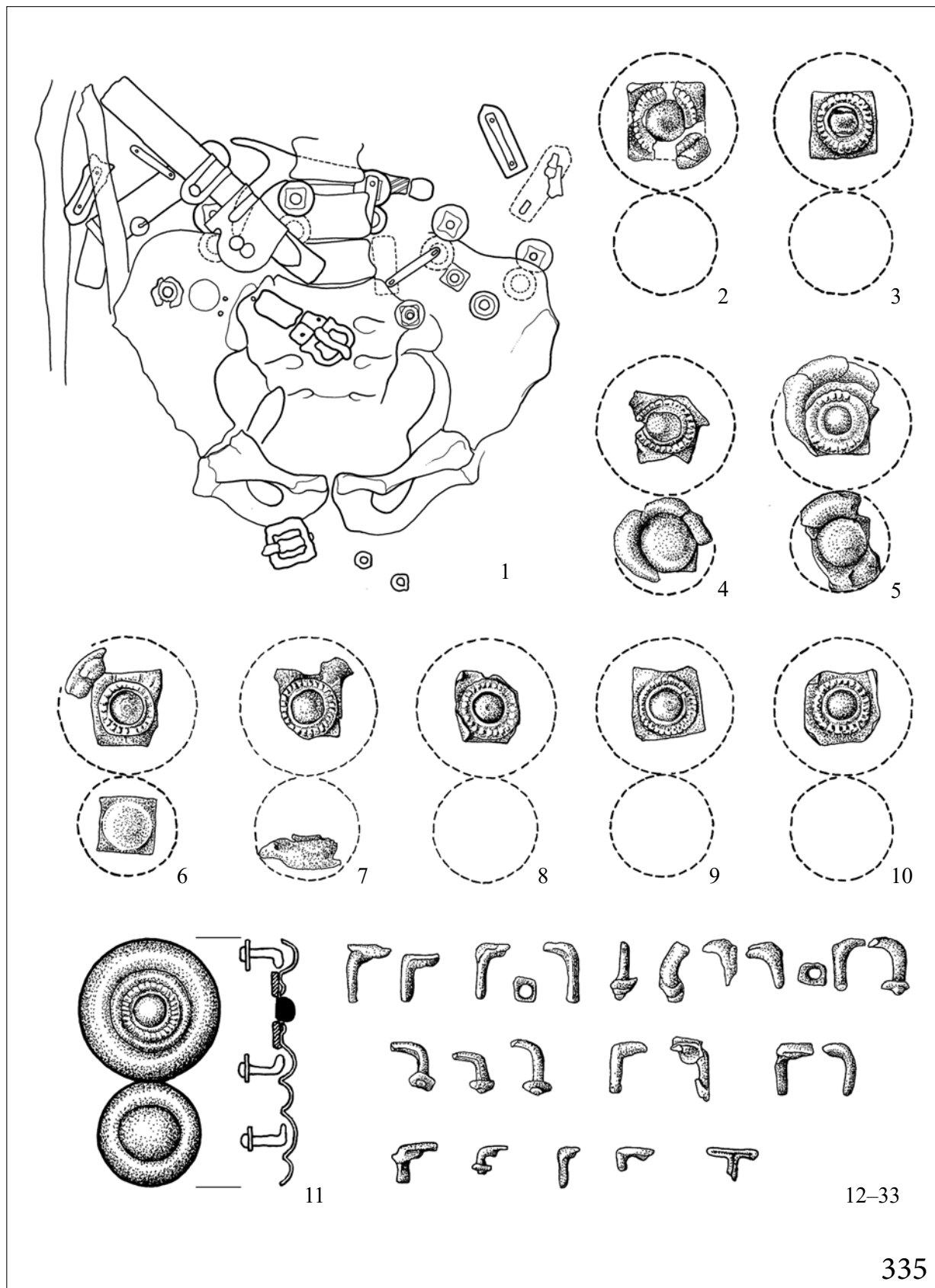

165. kép. Szegvár-Oromdűlő 335. sír
 Fig. 165. Szegvár-Oromdűlő Grave 335. M: 1:1

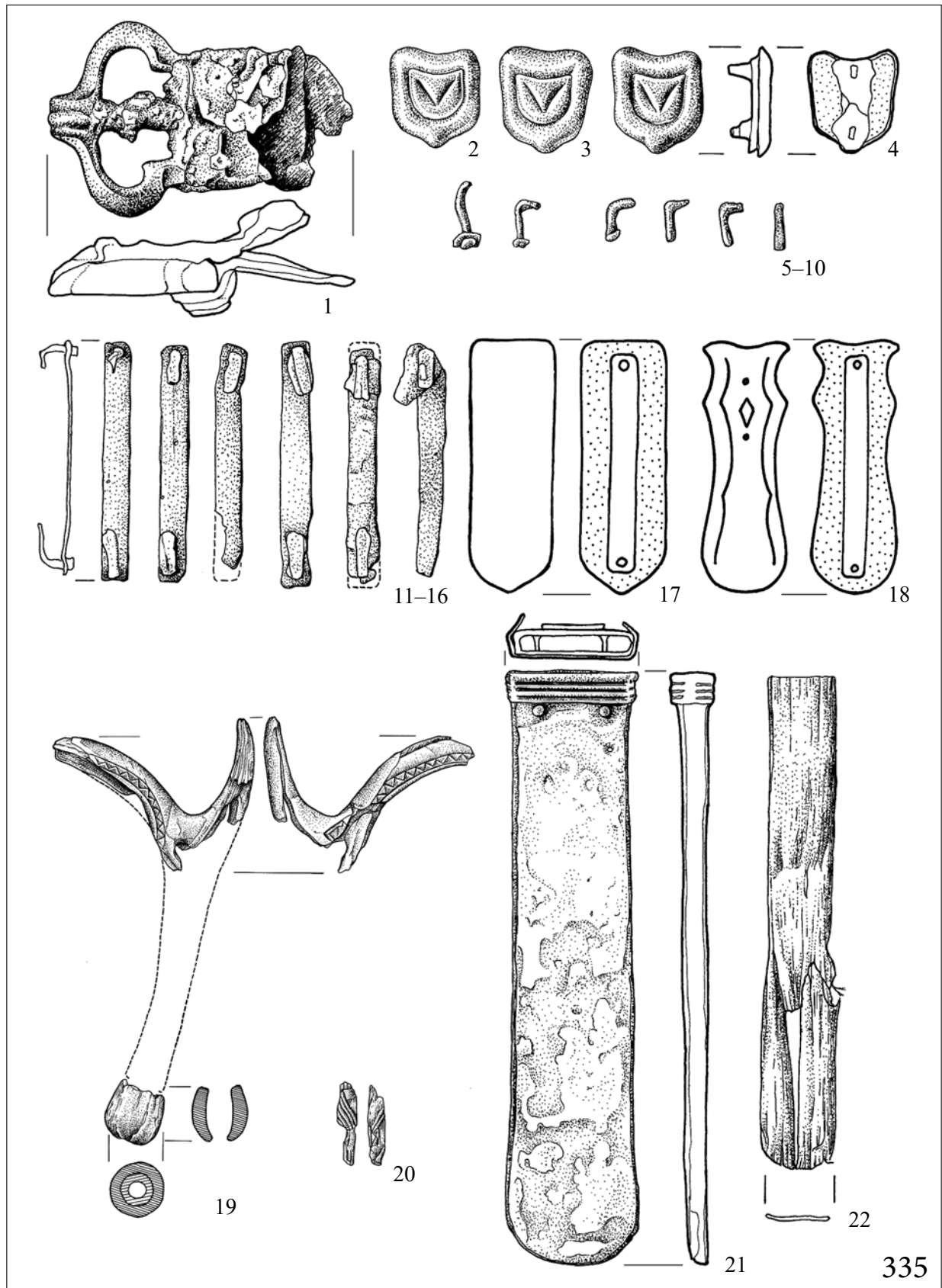

166. kép. Szegvár-Oromdűlő 335. sír
 Fig. 166. Szegvár-Oromdűlő Grave 335. M: 1, 5-6: 1:2; 2-4: 1:1; 7-8: 1:3

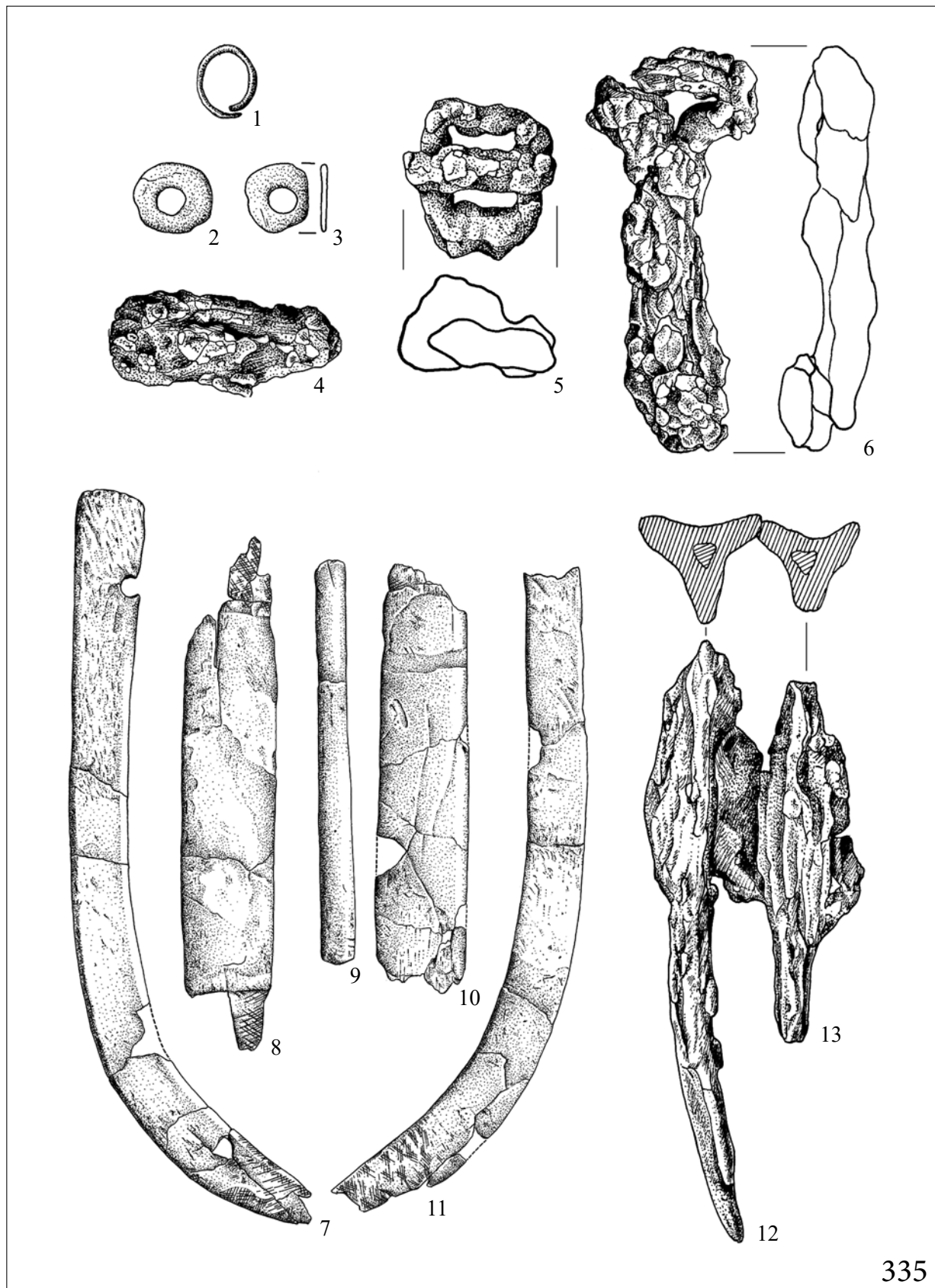

167. kép. Szegvár-Oromdűlő 335. sír
Fig. 167. Szegvár-Oromdűlő Grave 335. M: 2-33: 1:1

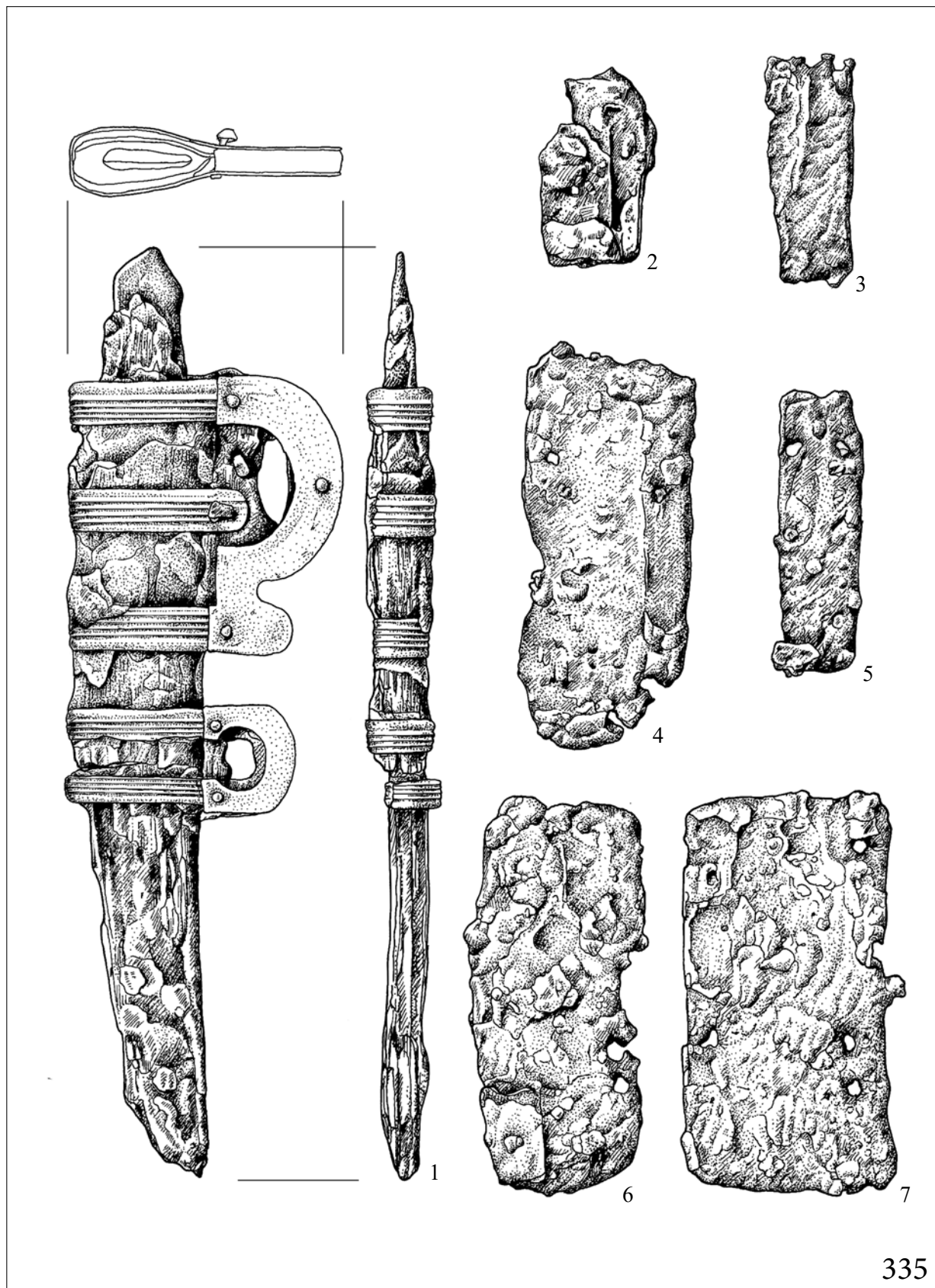

168. kép. Szegvár-Oromdűlő 335. sír
 Fig. 168. Szegvár-Oromdűlő Grave 335. M: 1–18, 20–22: 1:1; 19: 1:2

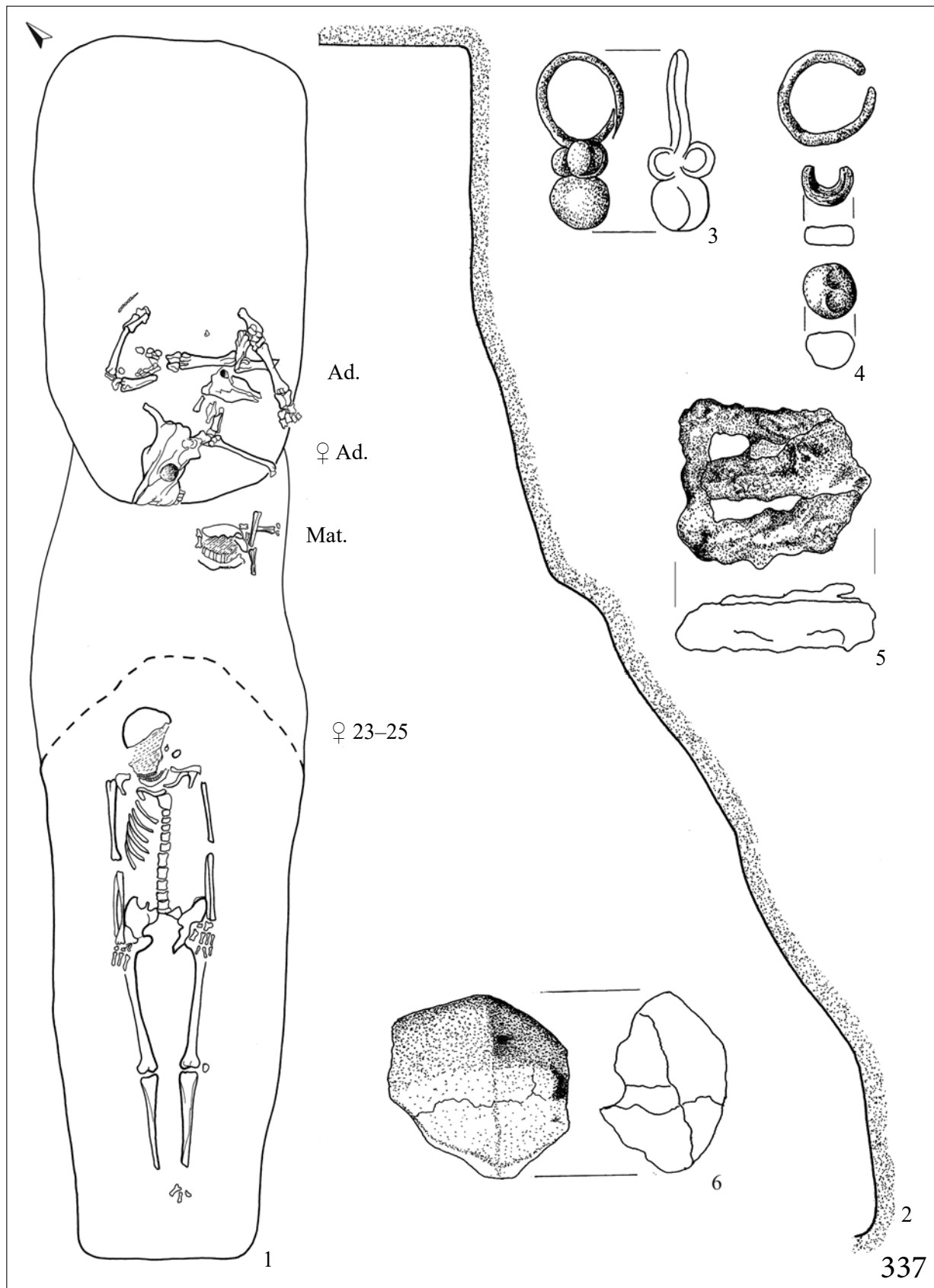
335

169. kép. Szegvár-Oromdűlő 335. sír
 Fig. 169. Szegvár-Oromdűlő Grave 335. M: 1–6, 12–13: 1:1; 7–11: 1:2

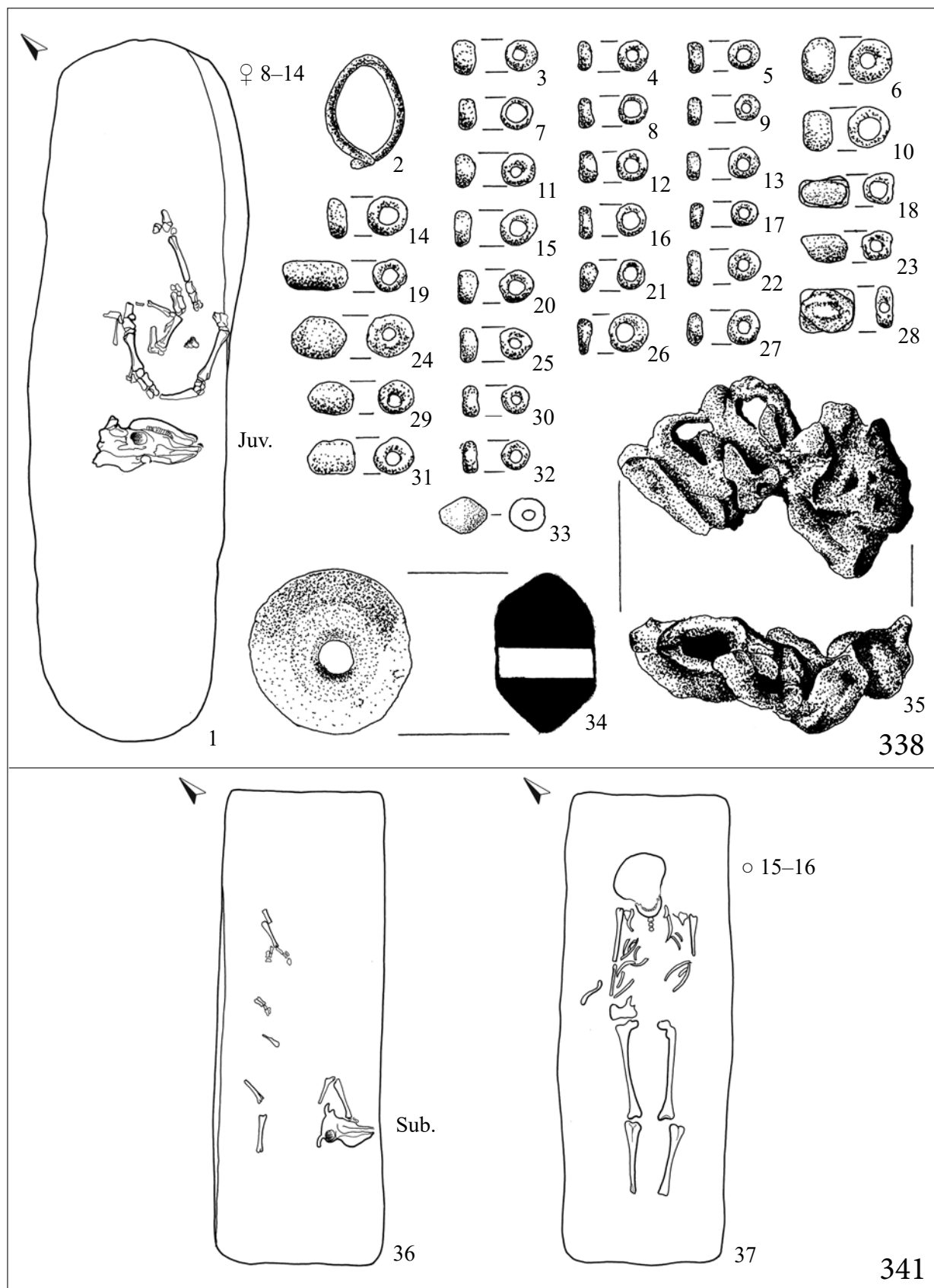

335

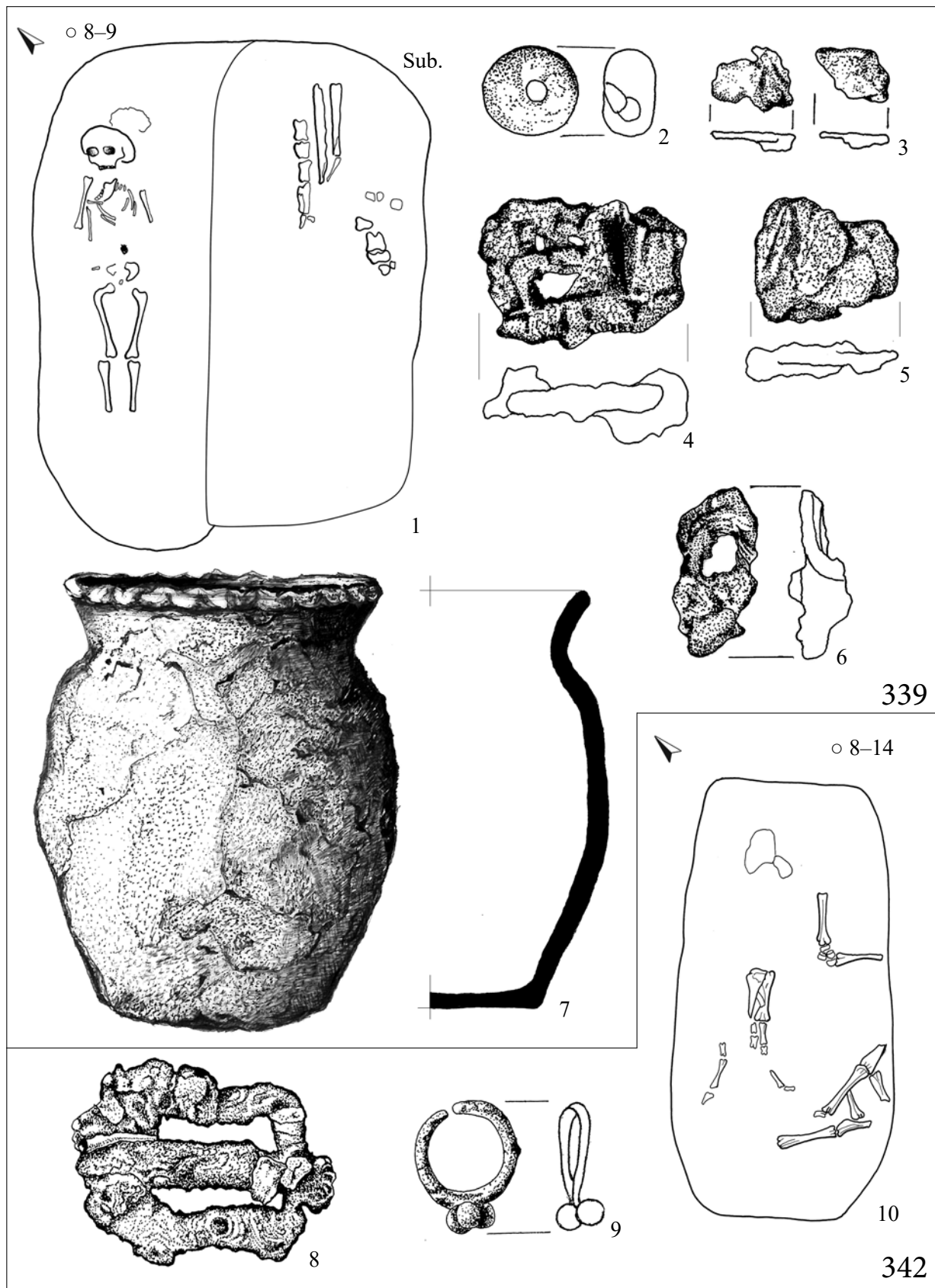
170. kép. Szegvár-Oromdűlő 335. sír
 Fig. 170. Szegvár-Oromdűlő Grave 335. M: 1:1

171. kép. Szegvár-Oromdűlő 337. sír
 Fig. 171. Szegvár-Oromdűlő Grave 337. M: 3-6: 1:1

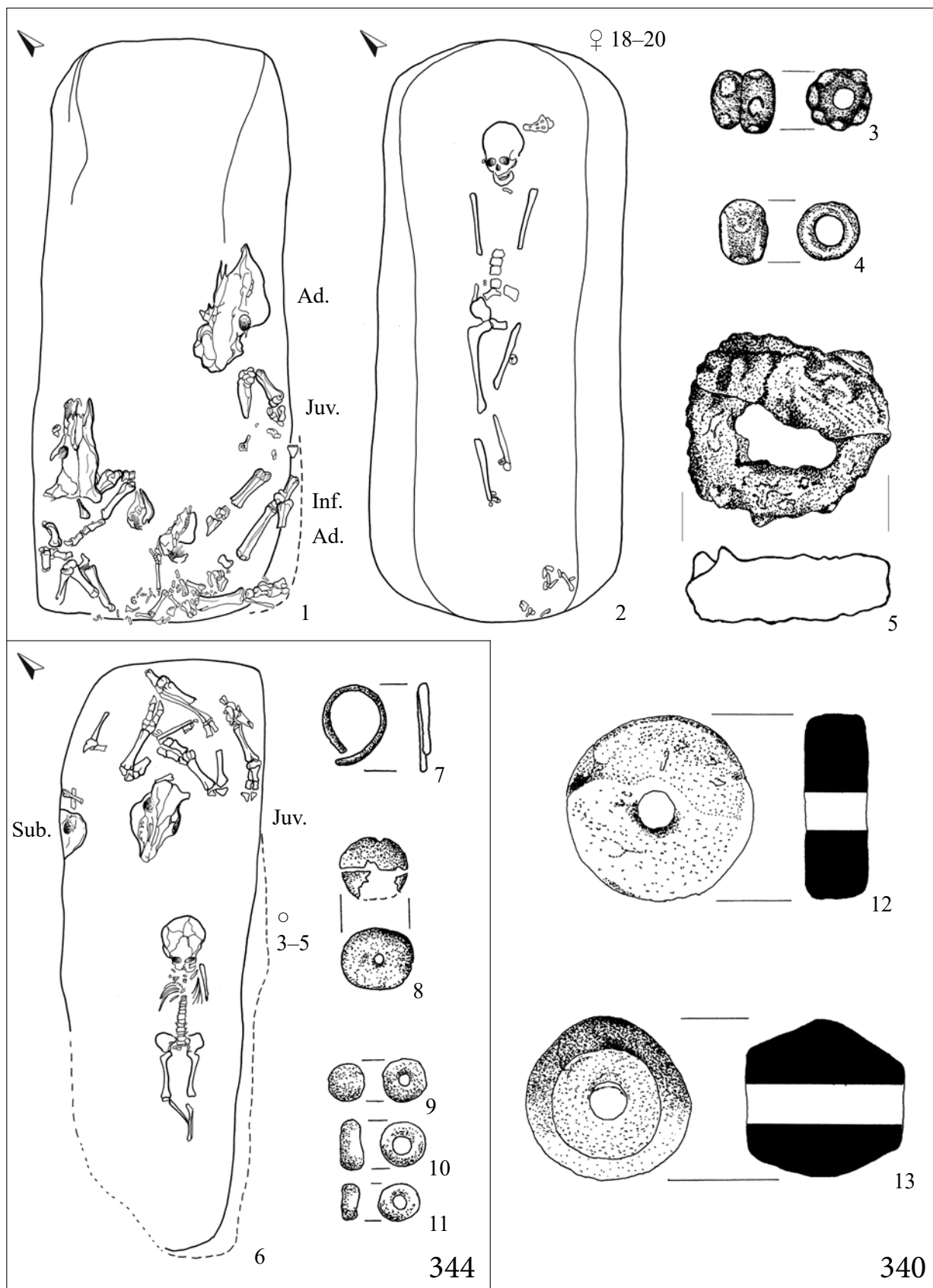

172. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-35: 338. sír; 36-37: 341. sír
 Fig. 172. Szegvár-Oromdűlő. 1-35: Grave 338; 36-37: Grave 341. M: 2-38: 1:1

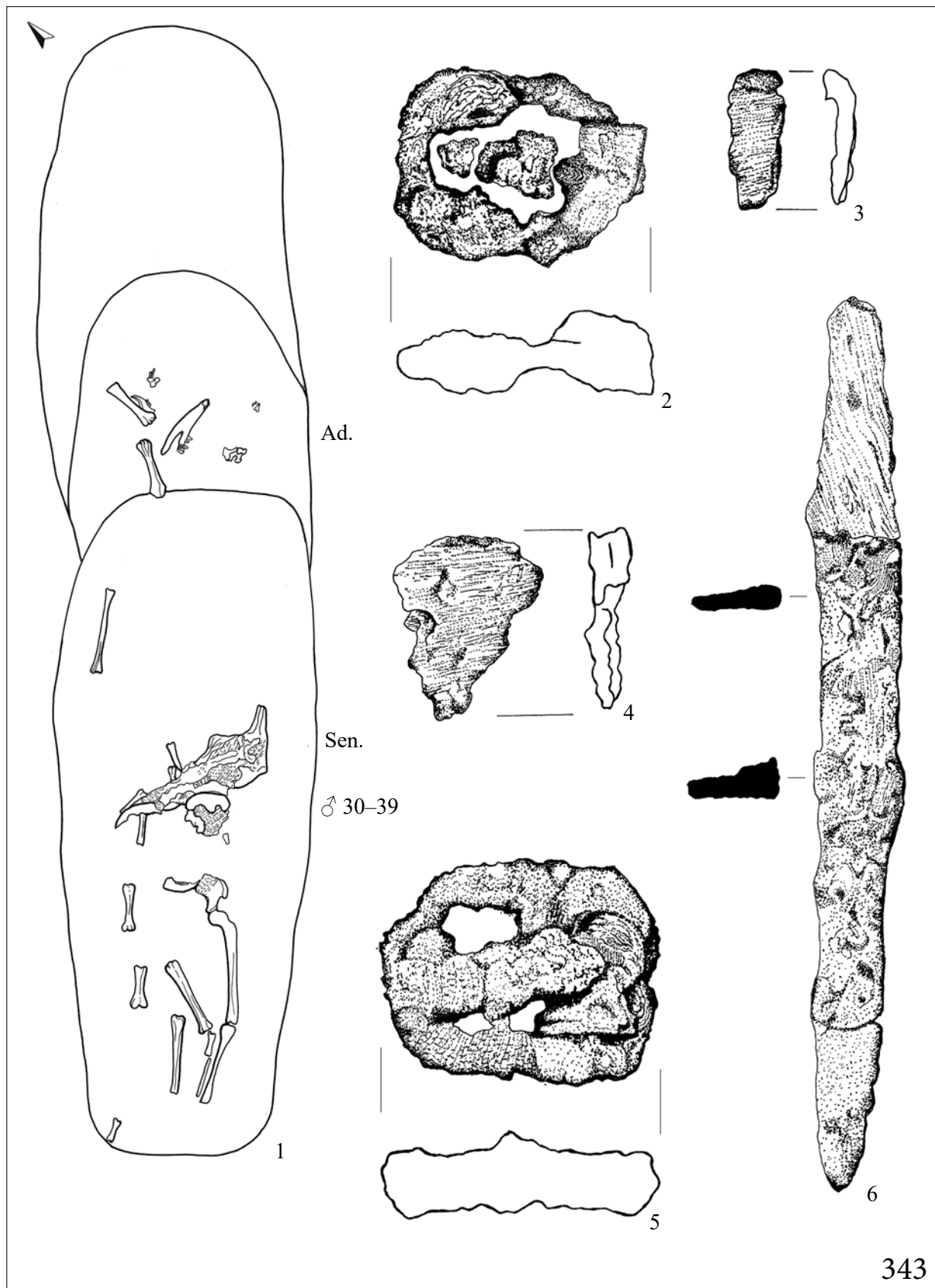
173. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-7: 339. sír; 8-10: 342. sír

Fig. 173. Szegvár-Oromdűlő. 1-7: Grave 339; 8-10: Grave 342. M: 2-6, 8-9: 1:1; 7: 1:2

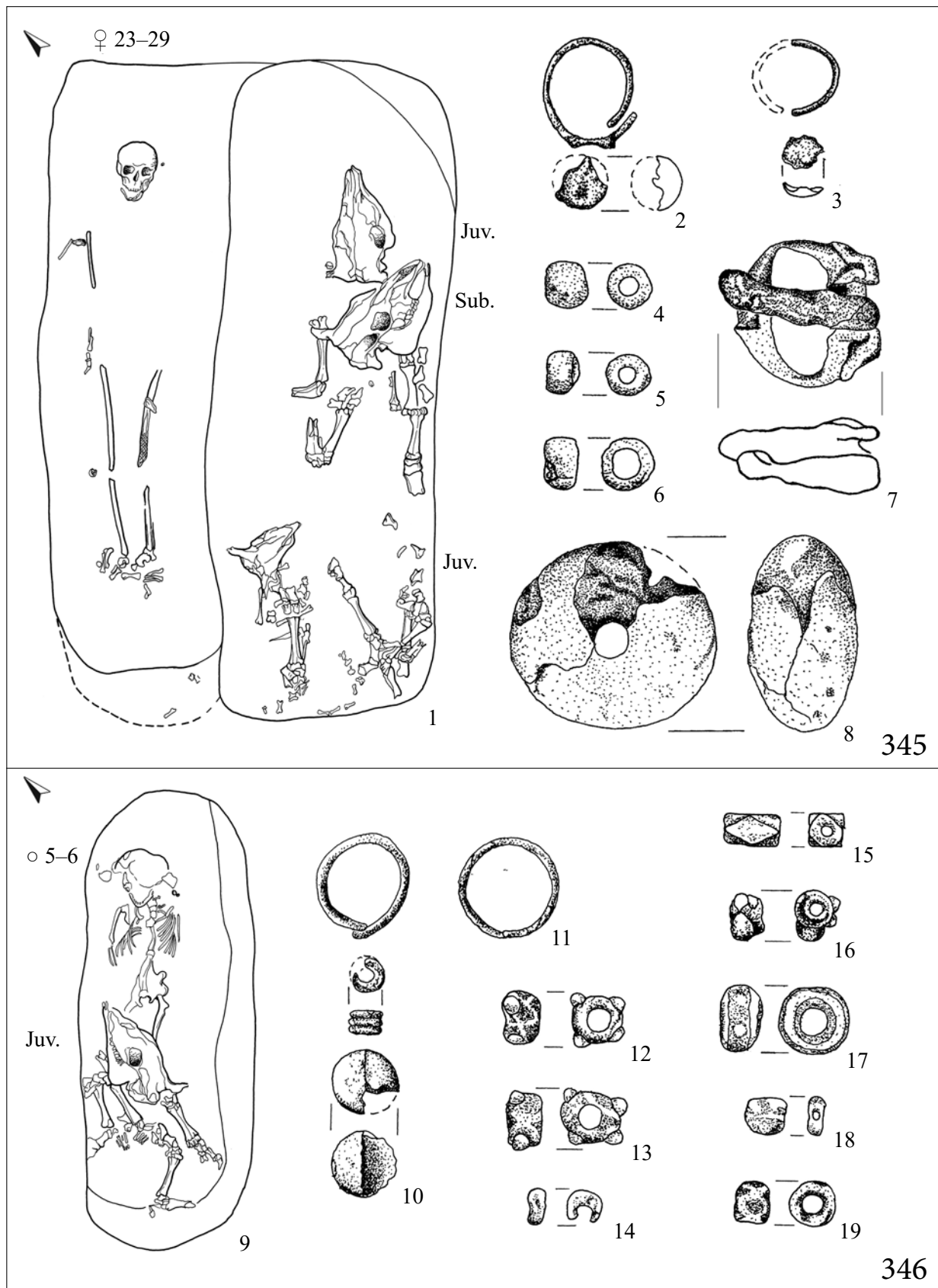

174. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-5, 11-12: 340. sír; 6-10: 344. sír
 Fig. 174. Szegvár-Oromdűlő. 1-5, 11-12: Grave 340; 6-10: Grave 344. M: 3-5, 7-12: 1:1

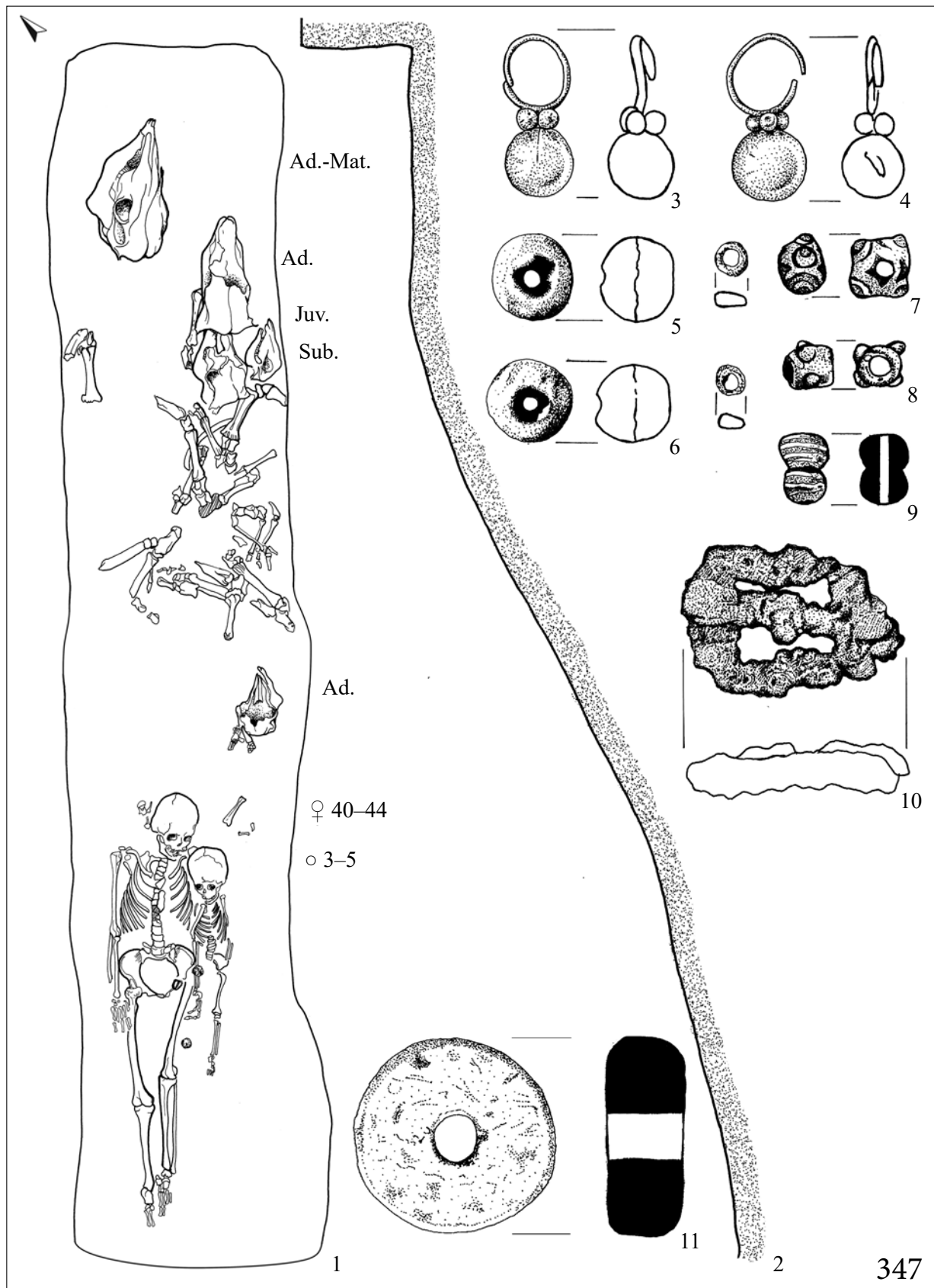

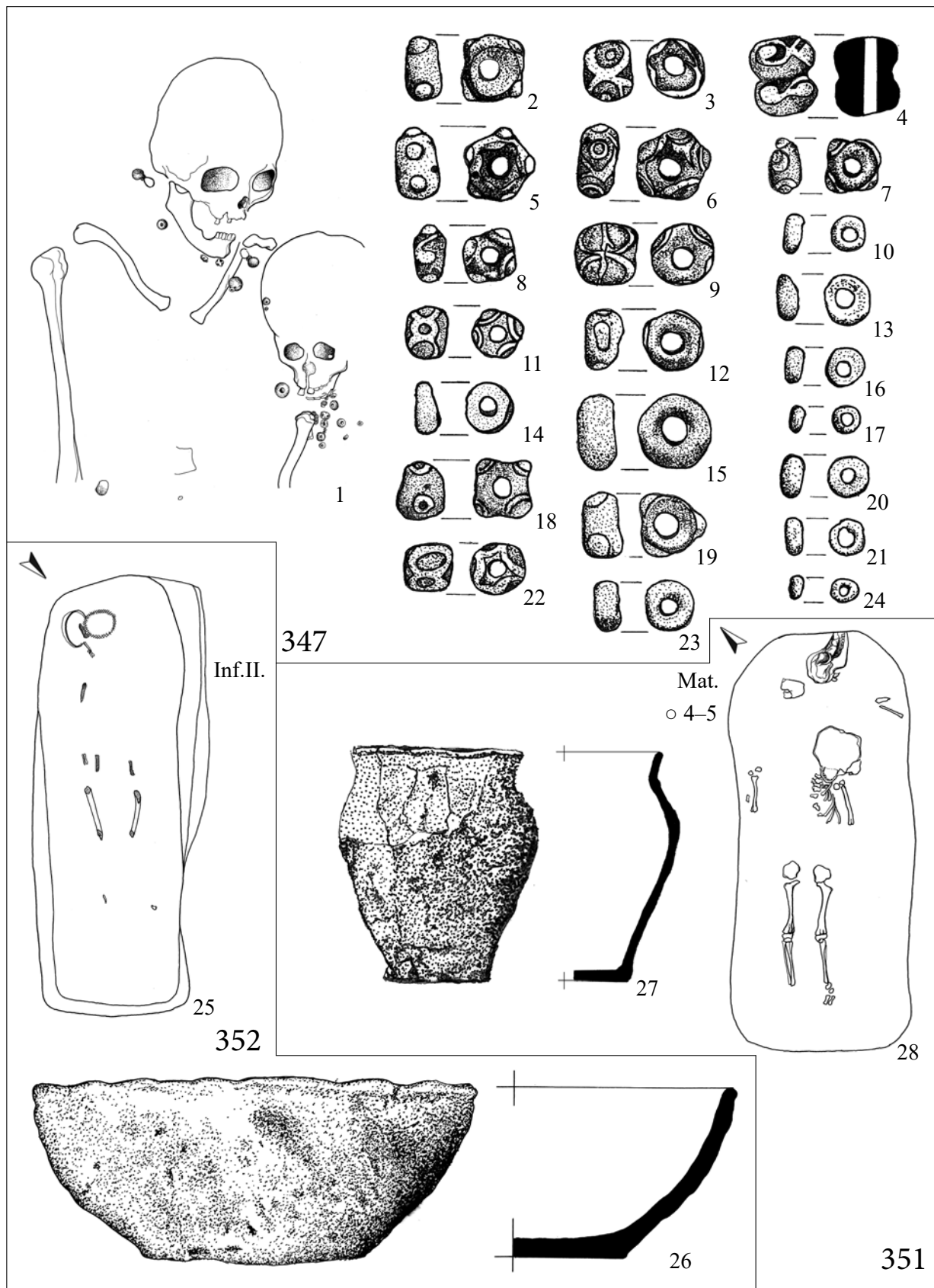
175. kép. Szegvár-Oromdűlő 343. sír
 Fig. 175. Szegvár-Oromdűlő Grave 343. M: 2-6: 1:1

176. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-8: 345. sír; 9-19: 346. sír
 Fig. 176. Szegvár-Oromdűlő. 1-8: Grave 335; 10-19: Grave 346. M: 2-8, 10-19: 1:1

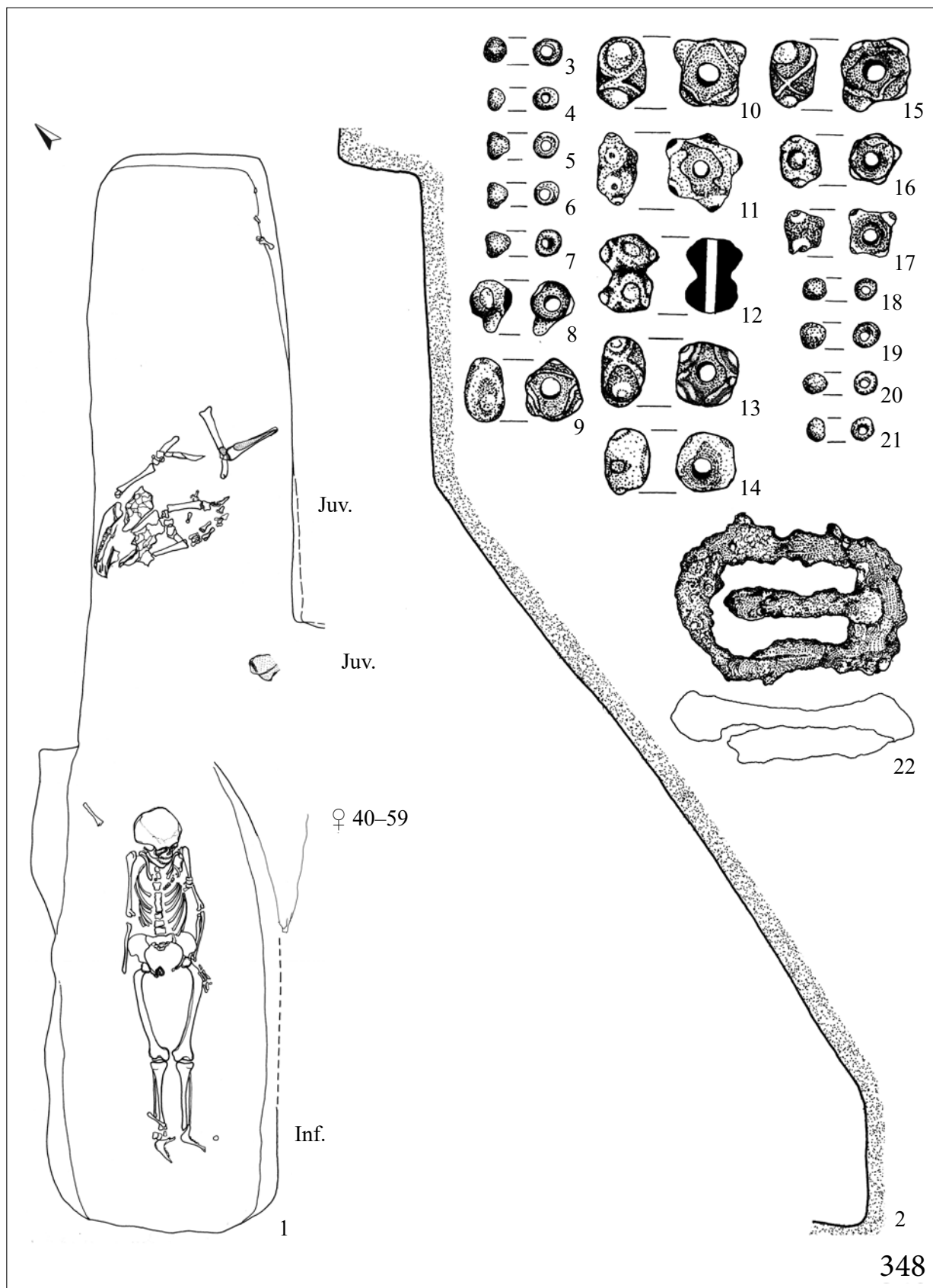

177. kép. Szegvár-Oromdűlő 347. sír
 Fig. 177. Szegvár-Oromdűlő Grave 347. M: 3-11: 1:1

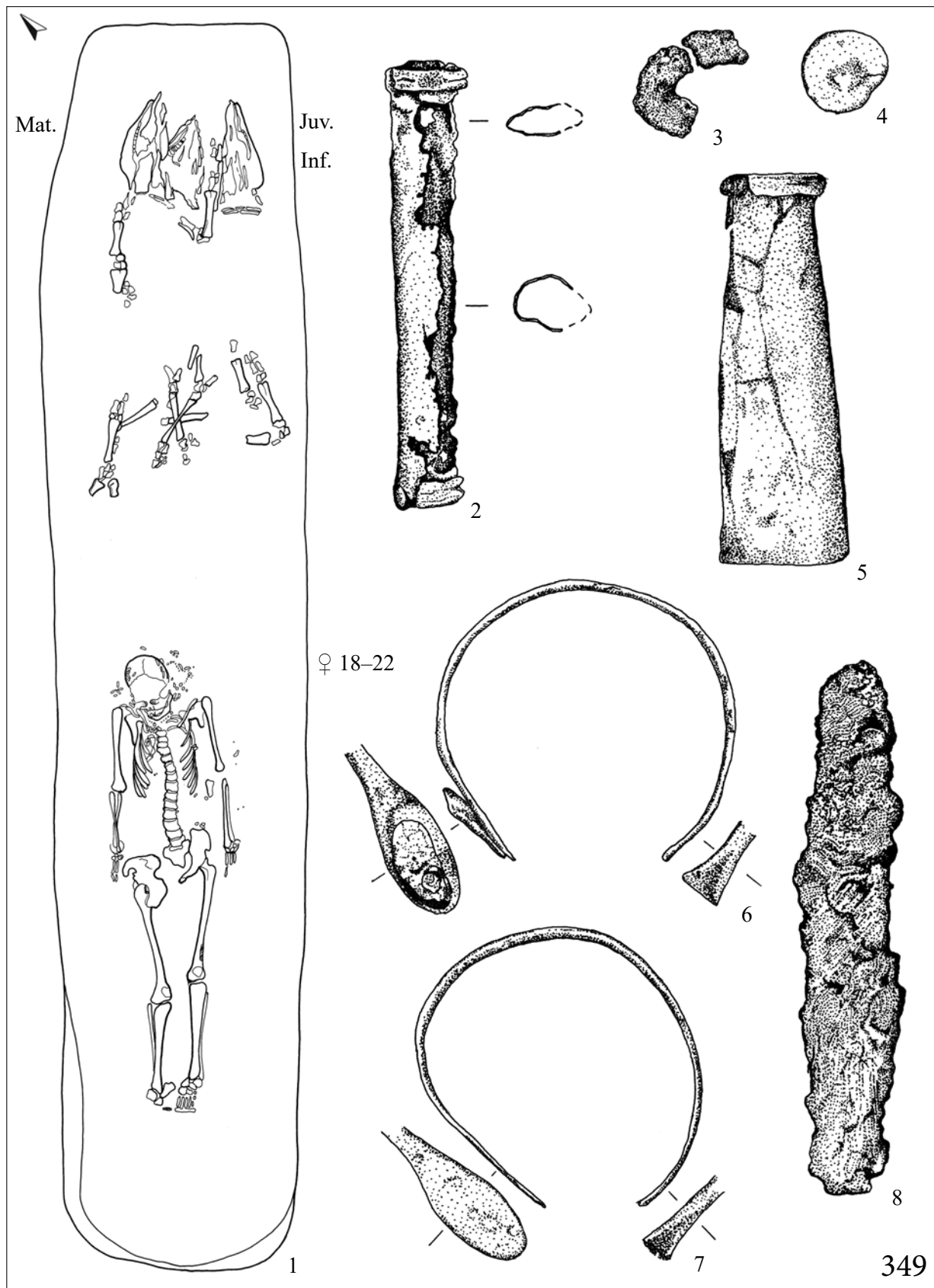

178. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-24: 347. sír; 25-26: 352. sír; 27-28: 351. sír

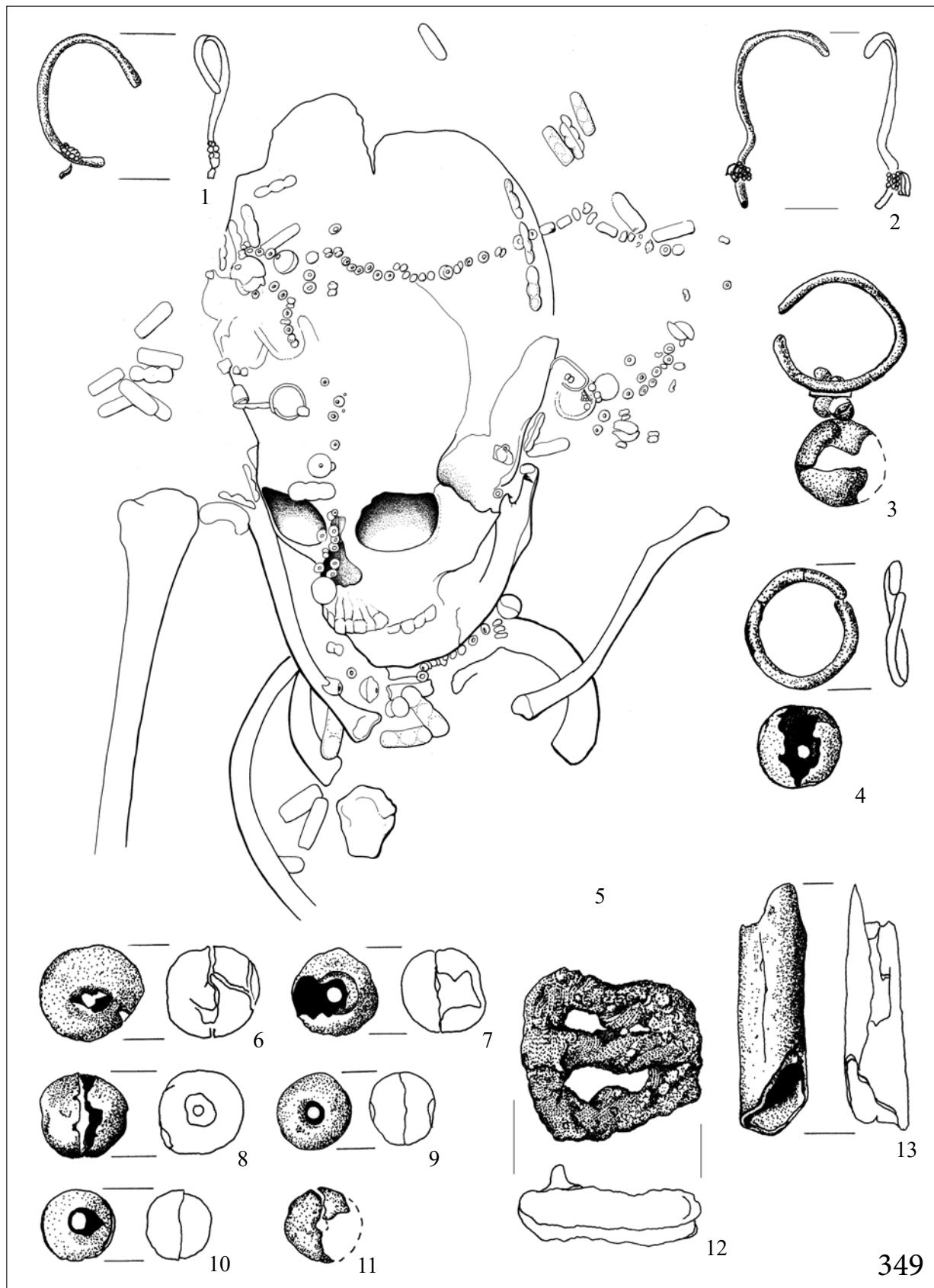
Fig. 178. Szegvár-Oromdűlő. 1-24: Grave 347; 25-26: Grave 352; 27-28: Grave 351. M.: 2-24: 1:1; 26-27: 1:2

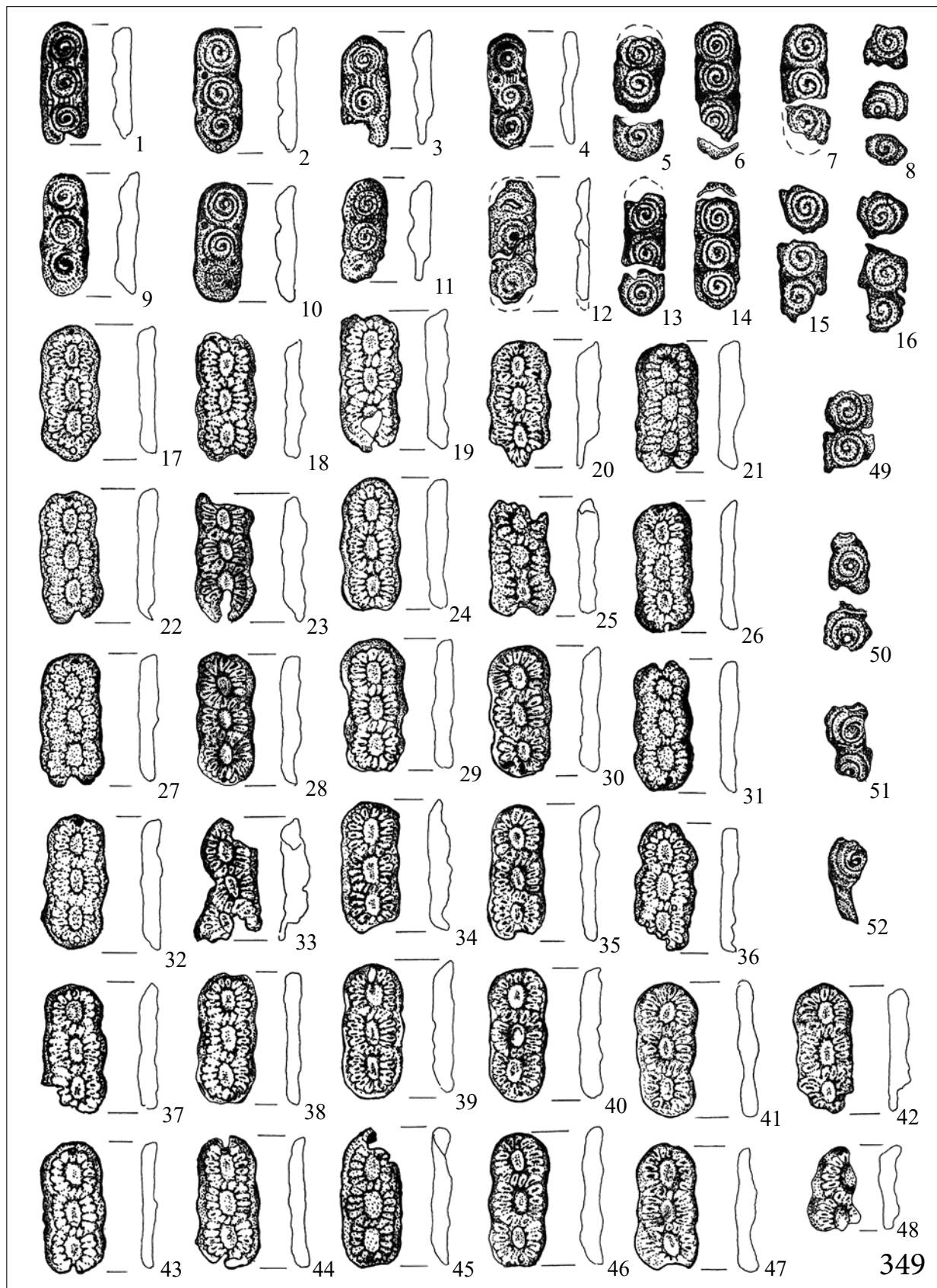
179. kép. Szegvár-Oromdűlő 348. sír
 Fig. 179. Szegvár-Oromdűlő Grave 348. M: 2–22: 1:1

180. kép. Szegevár-Oromdűlő 349. sír
 Fig. 180. Szegevár-Oromdűlő Grave 349. M: 2-8: 1:1

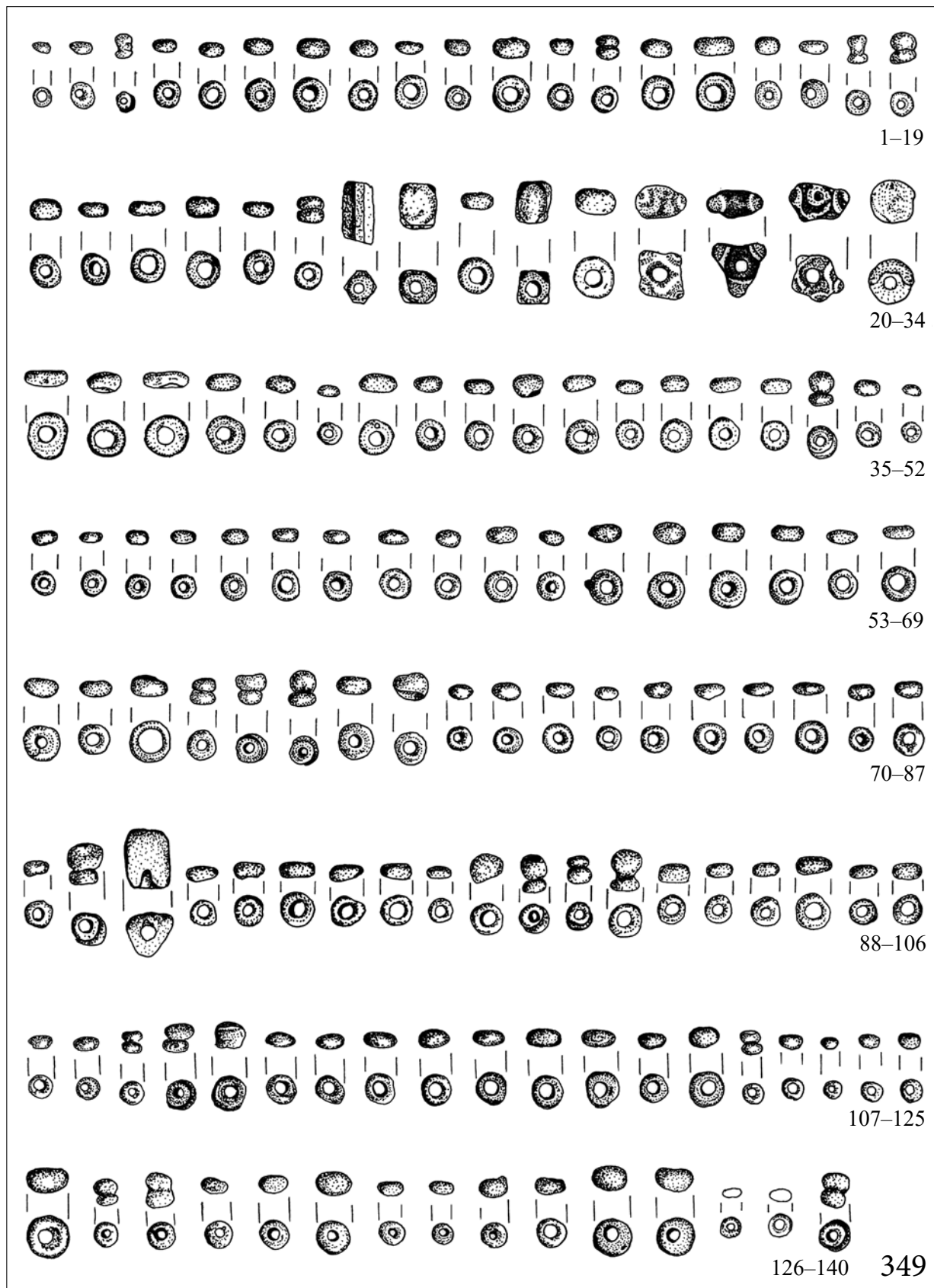

181. kép. Szegvár-Oromdűlő 349. sír
 Fig. 181. Szegvár-Oromdűlő Grave 349. M: 1-4, 6-13: 1:1

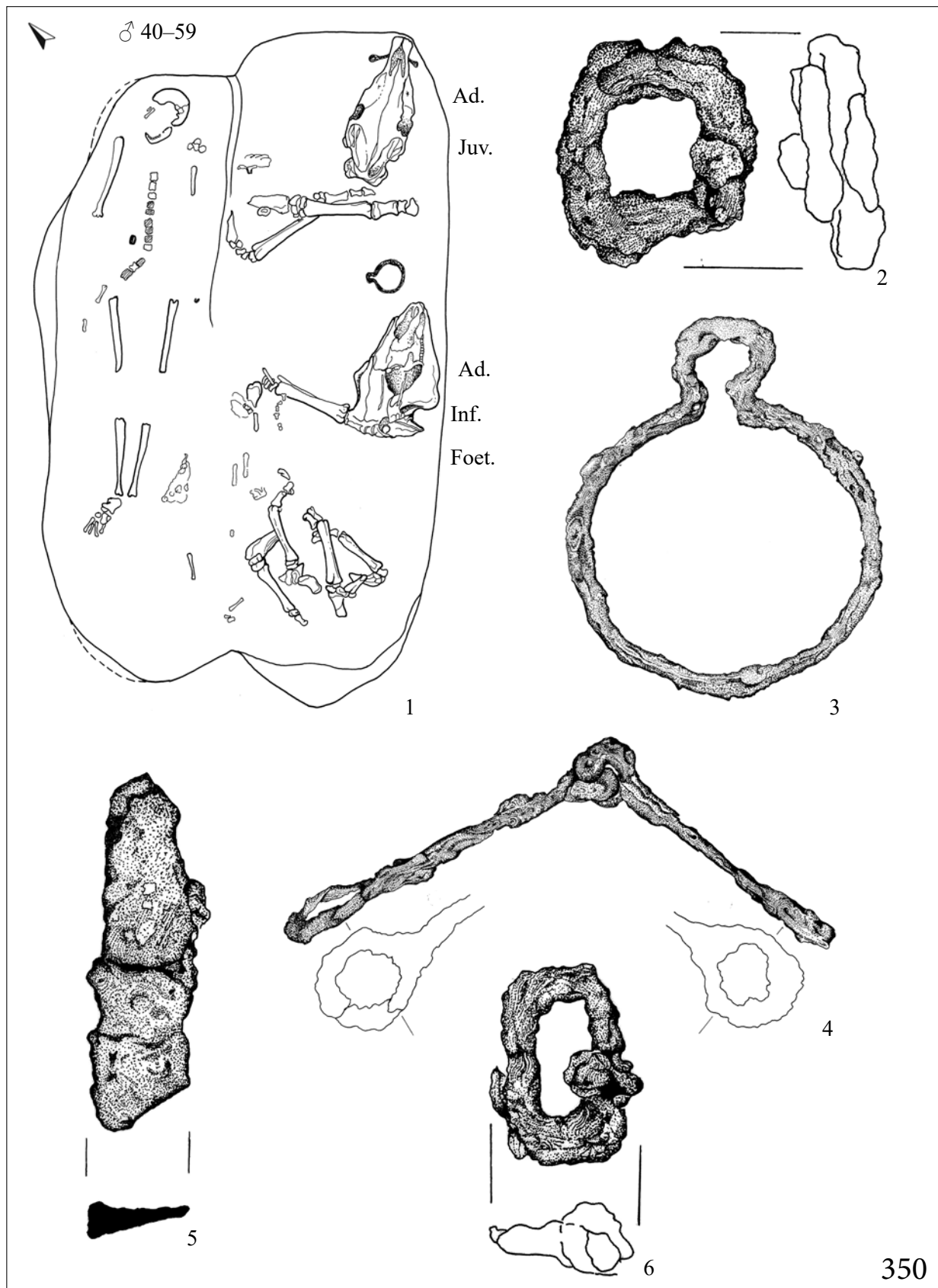

182. kép. Szegvár-Oromdűlő 349. sír
 Fig. 182. Szegvár-Oromdűlő Grave 349. M: 1:1

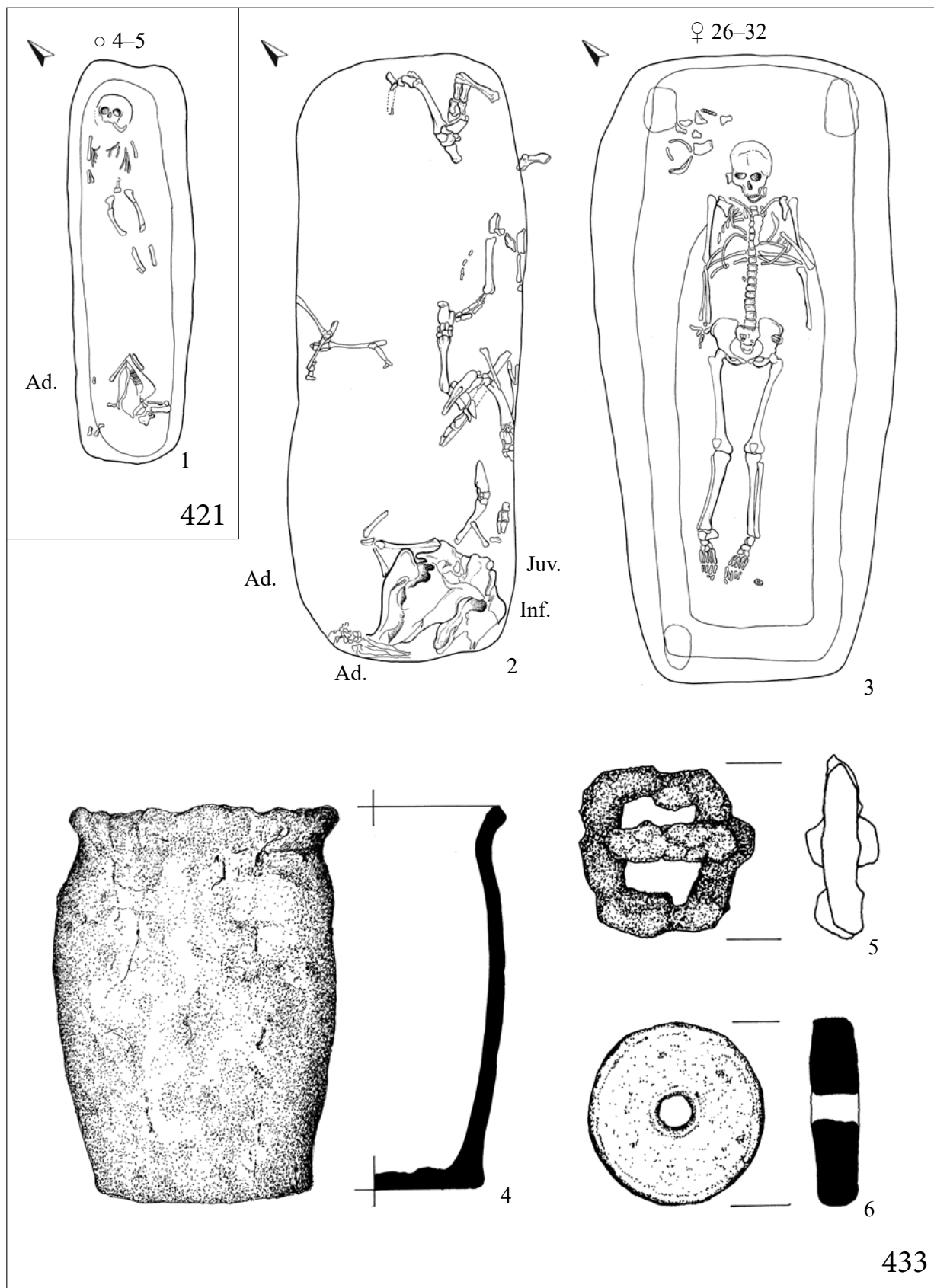

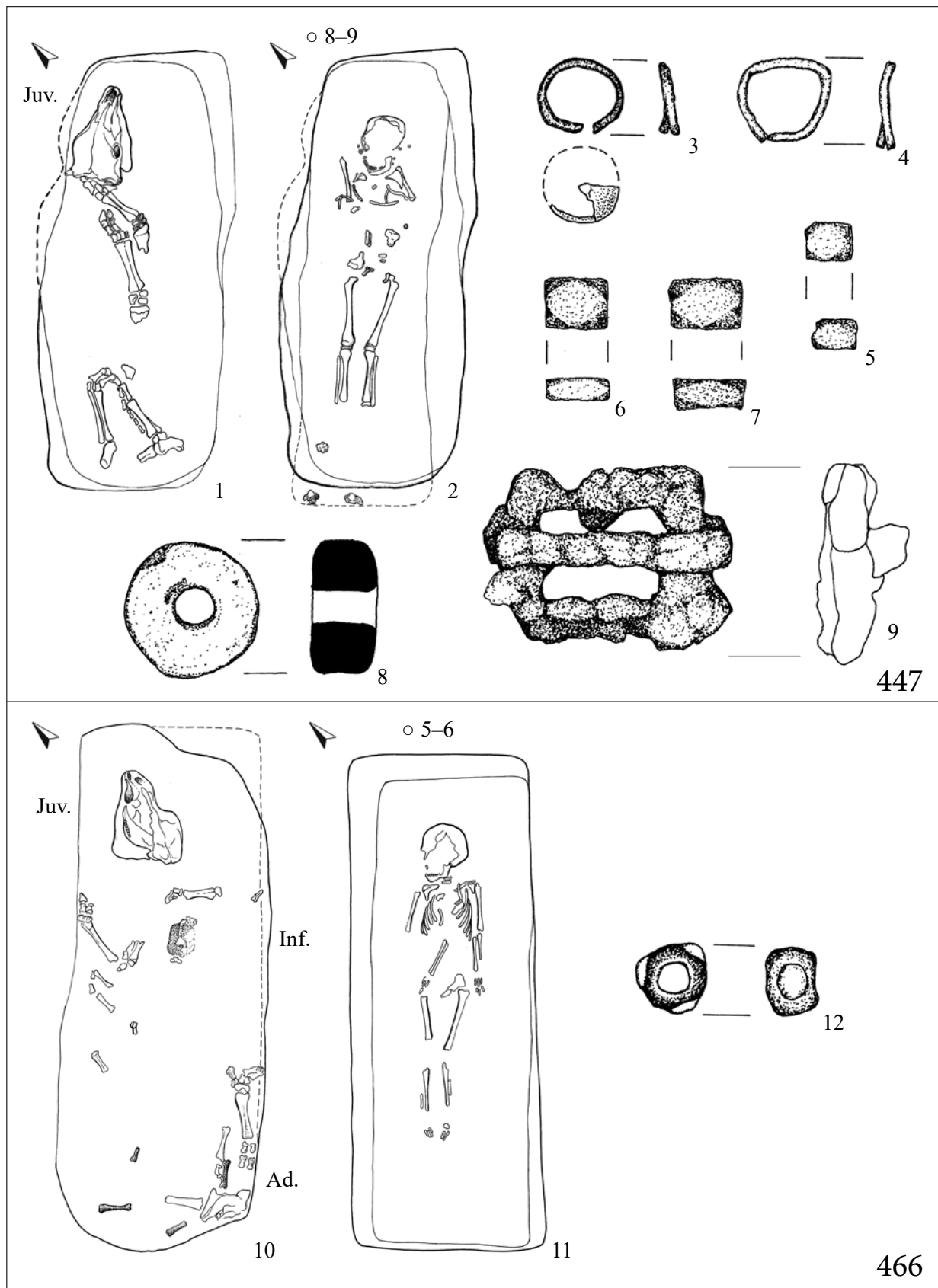
183. kép. Szegvár-Oromdűlő 349. sír
 Fig. 183. Szegvár-Oromdűlő Grave 349. M: 1:1

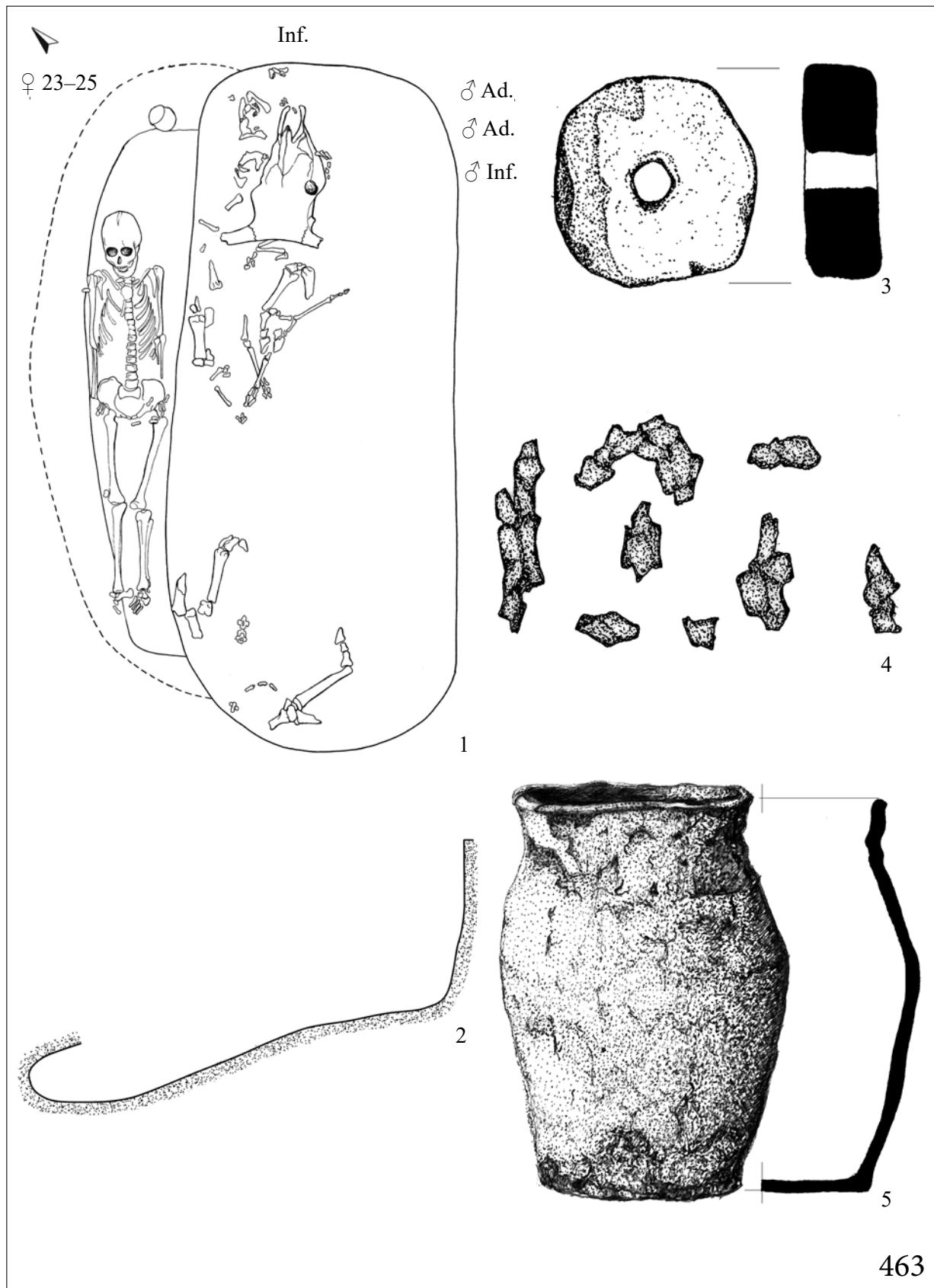
184. kép. Szegvár-Oromdűlő 350. sír
 Fig. 184. Szegvár-Oromdűlő Grave 350. M: 2, 4, 6: 1:1; 3-4: 1:2

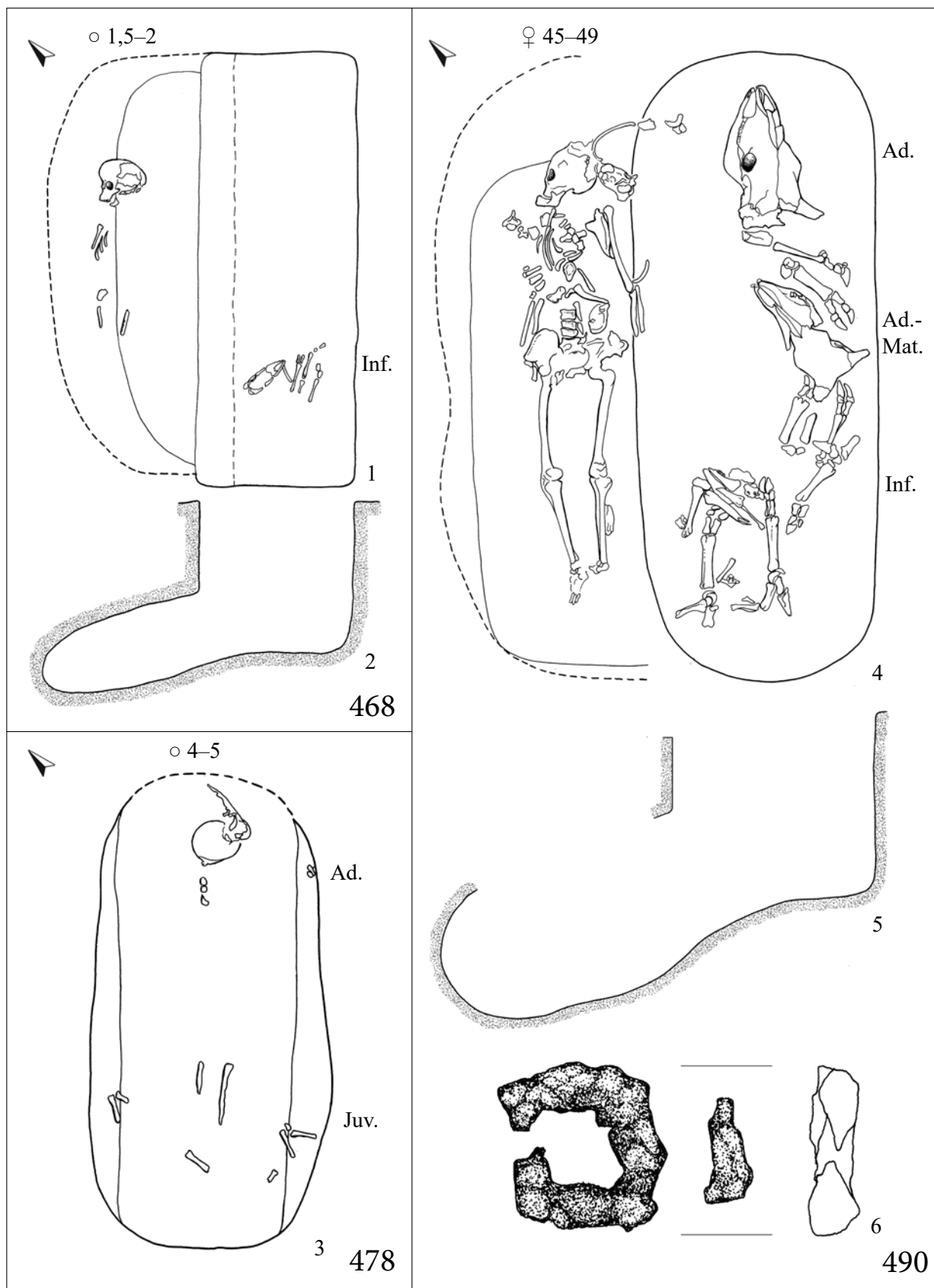
185. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1: 421. sír; 2-6: 433. sír
 Fig. 185. Szegvár-Oromdűlő. 1: Grave 421; 2-6: Grave 433. M: 4: 1:2; 5-6: 1:1

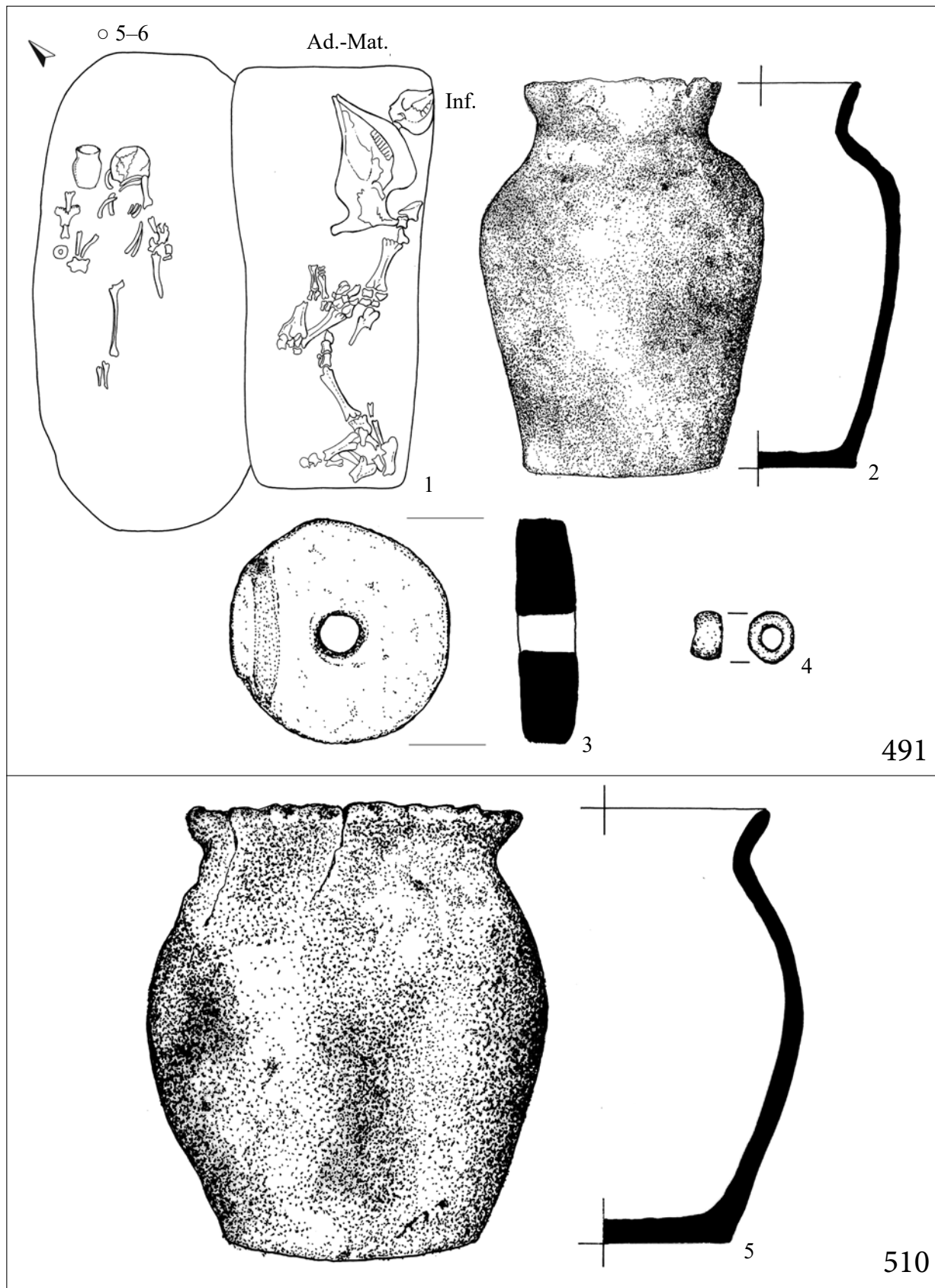
186. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-8: 447. sír; 9-11: 466. sír
 Fig. 186. Szegvár-Oromdűlő. 1-8: Grave 447; 9-11: Grave 466. M: 3-8, 11: 1:1

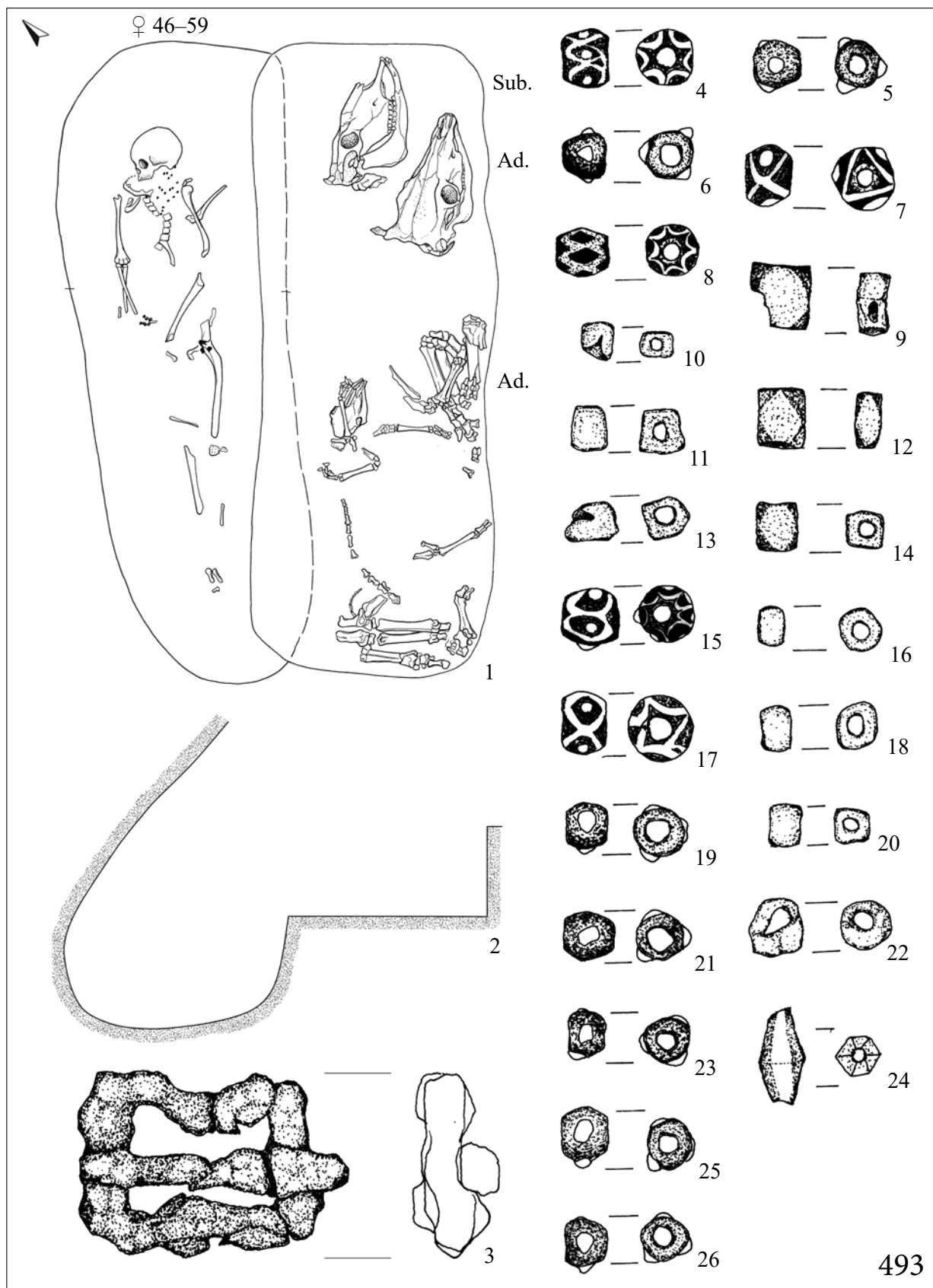
187. kép. Szegvár-Oromdűlő 463. sír
Fig. 187. Szegvár-Oromdűlő Grave 463. M: 3-4: 1:1; 5: 1:2

188. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-2: 468. sír; 3: 478. sír; 4-6: 490. sír
 Fig. 188. Szegvár-Oromdűlő. 1-2: Grave 468; 3: Grave 478; 4-6: Grave 490. M: 6: 1:1

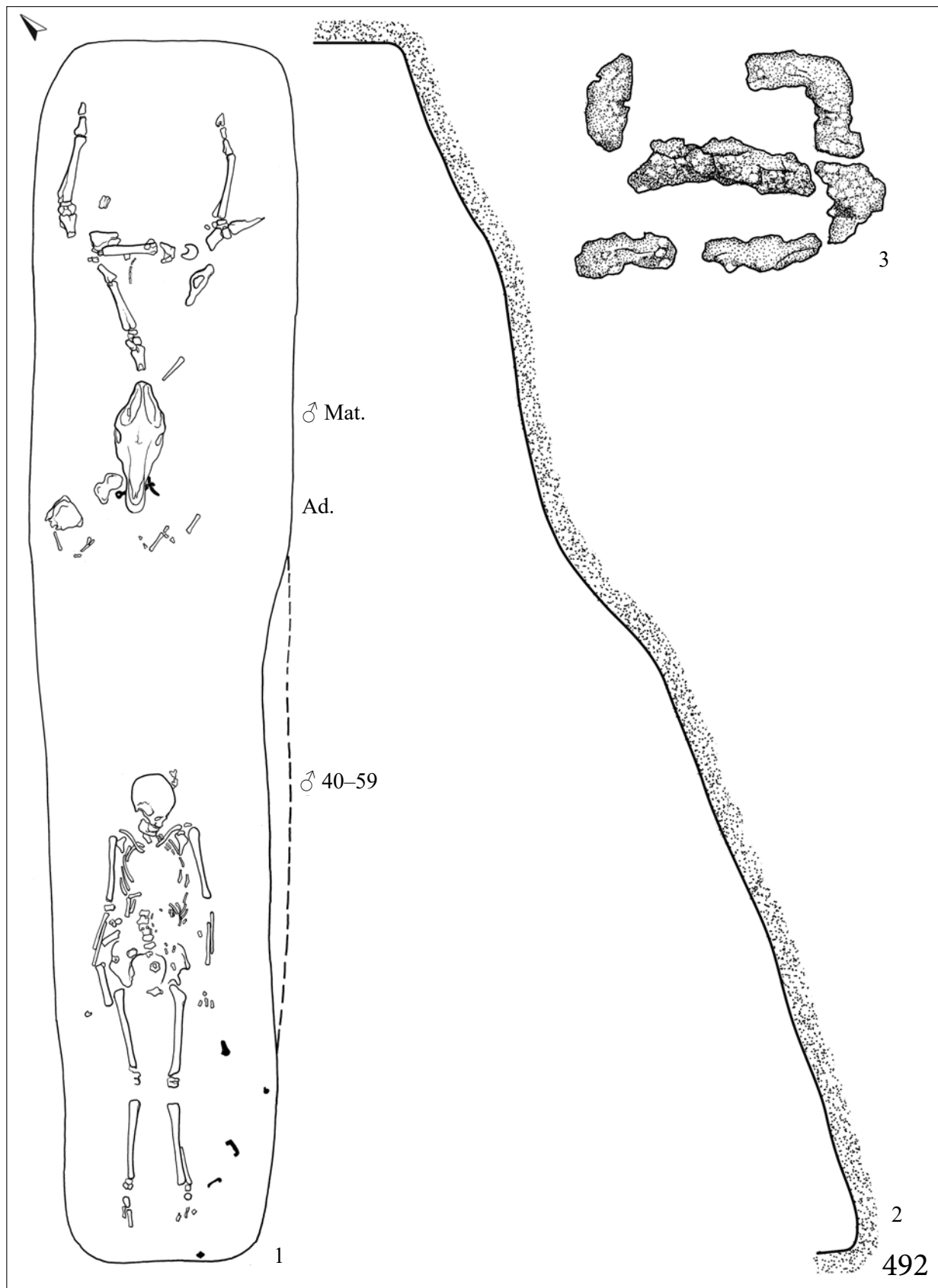

189. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1–4: 491. sír; 5: 510. sír
 Fig. 189. Szegvár-Oromdűlő. 1–4: Grave 491; 5: Grave 510. M: 2, 5: 1:2; 3–4: 1:1

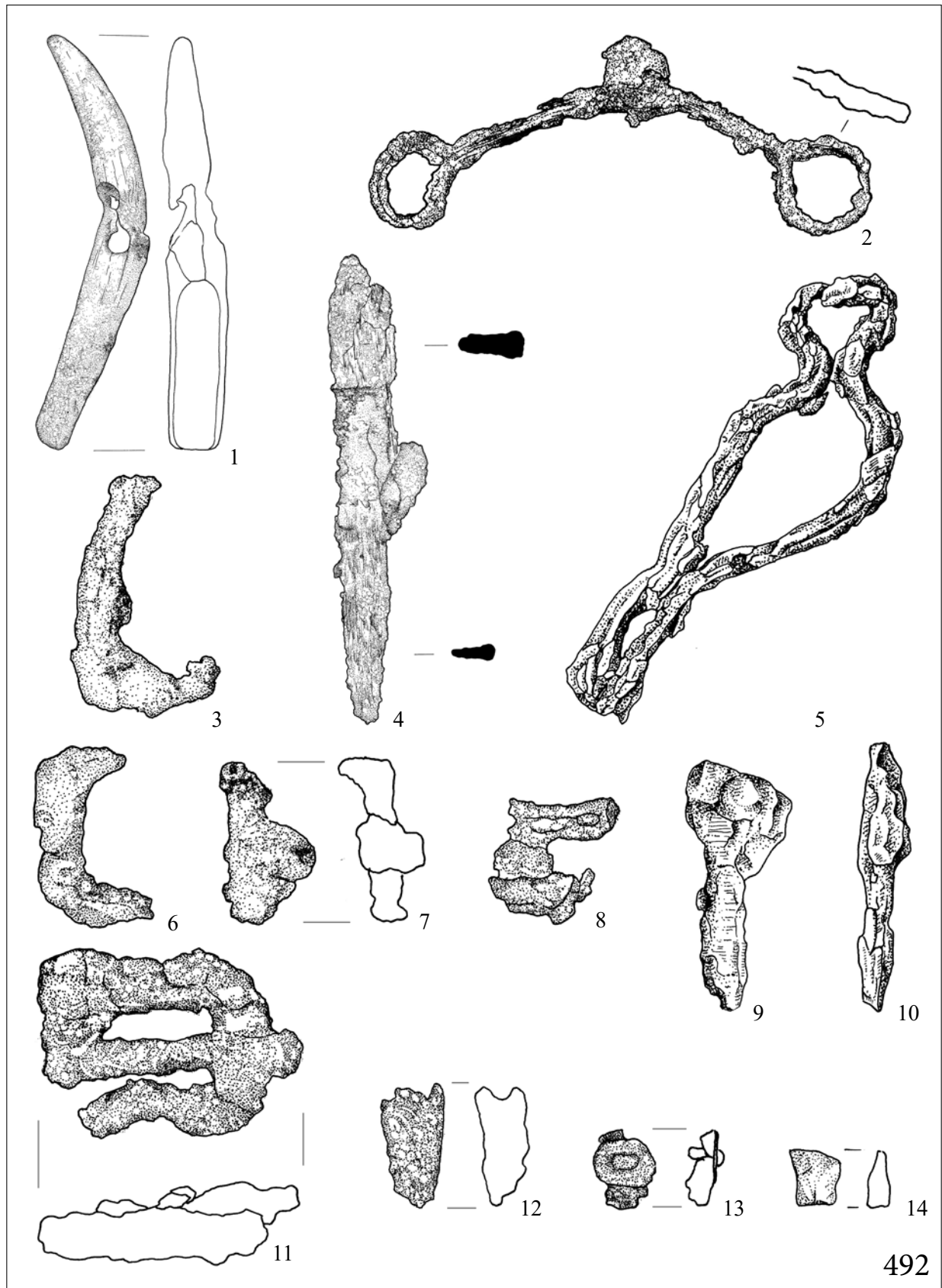

190. kép. Szegvár-Oromdűlő 493. sír
 Fig. 190. Szegvár-Oromdűlő Grave 493. M:3-26: 1:1

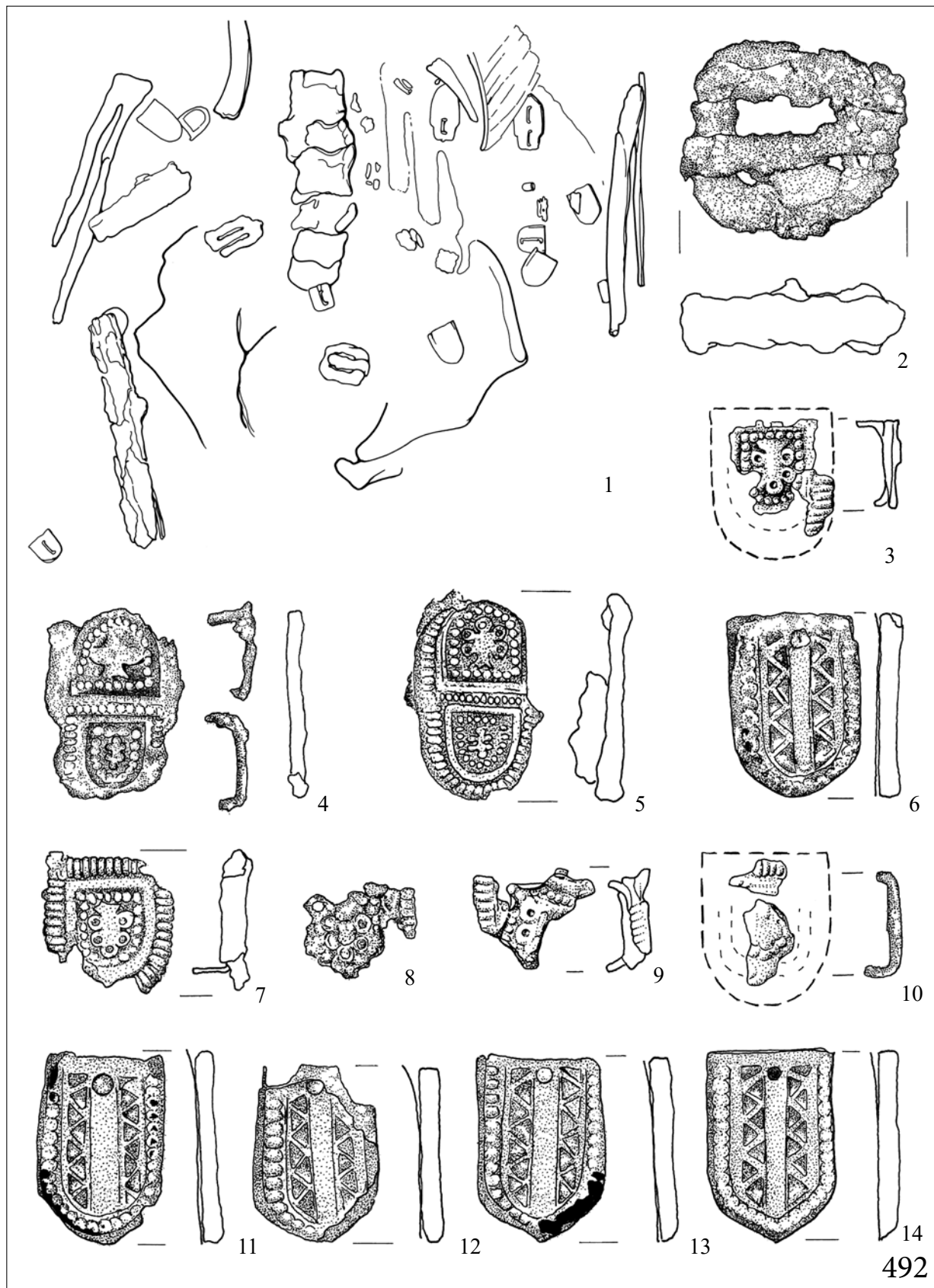

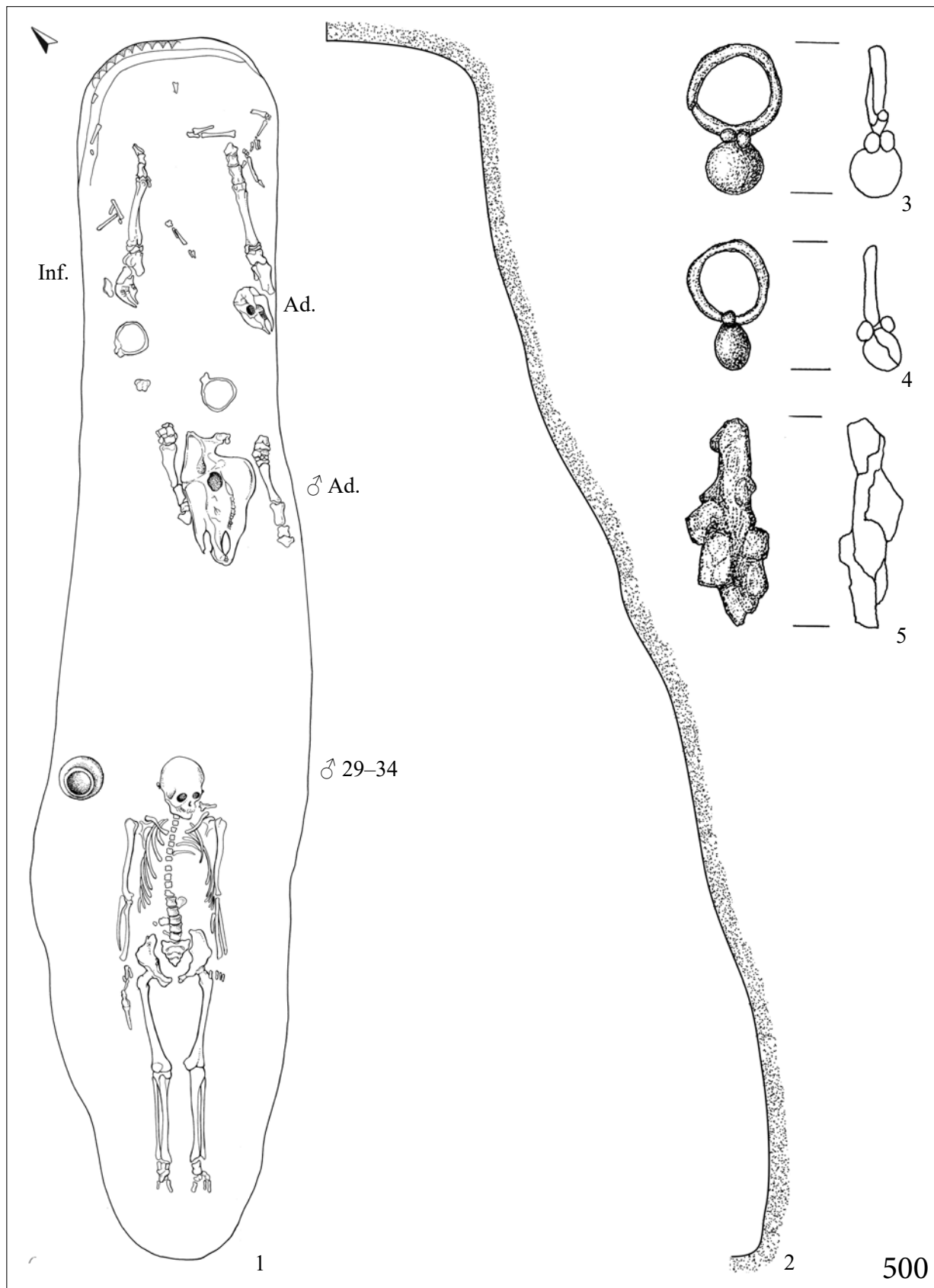
191. kép. Szegvár-Oromdűlő 492. sír
Fig. 191. Szegvár-Oromdűlő Grave 492. M: 3: 1:1

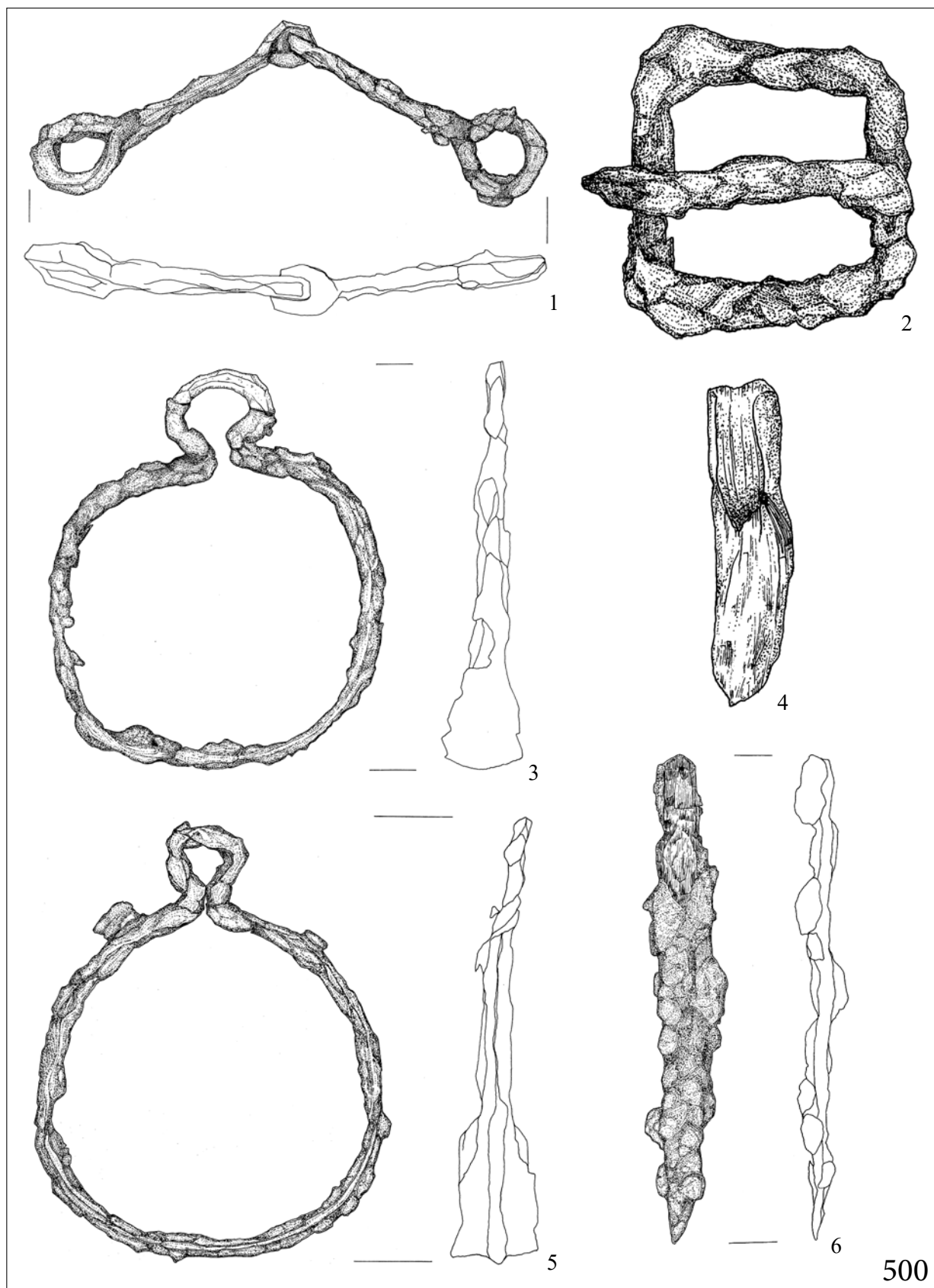
192. kép. Szegvár-Oromdűlő 492. sír
 Fig. 192. Szegvár-Oromdűlő Grave 492. M: 1–2, 4–5: 1:2; 3, 6–14: 1:1

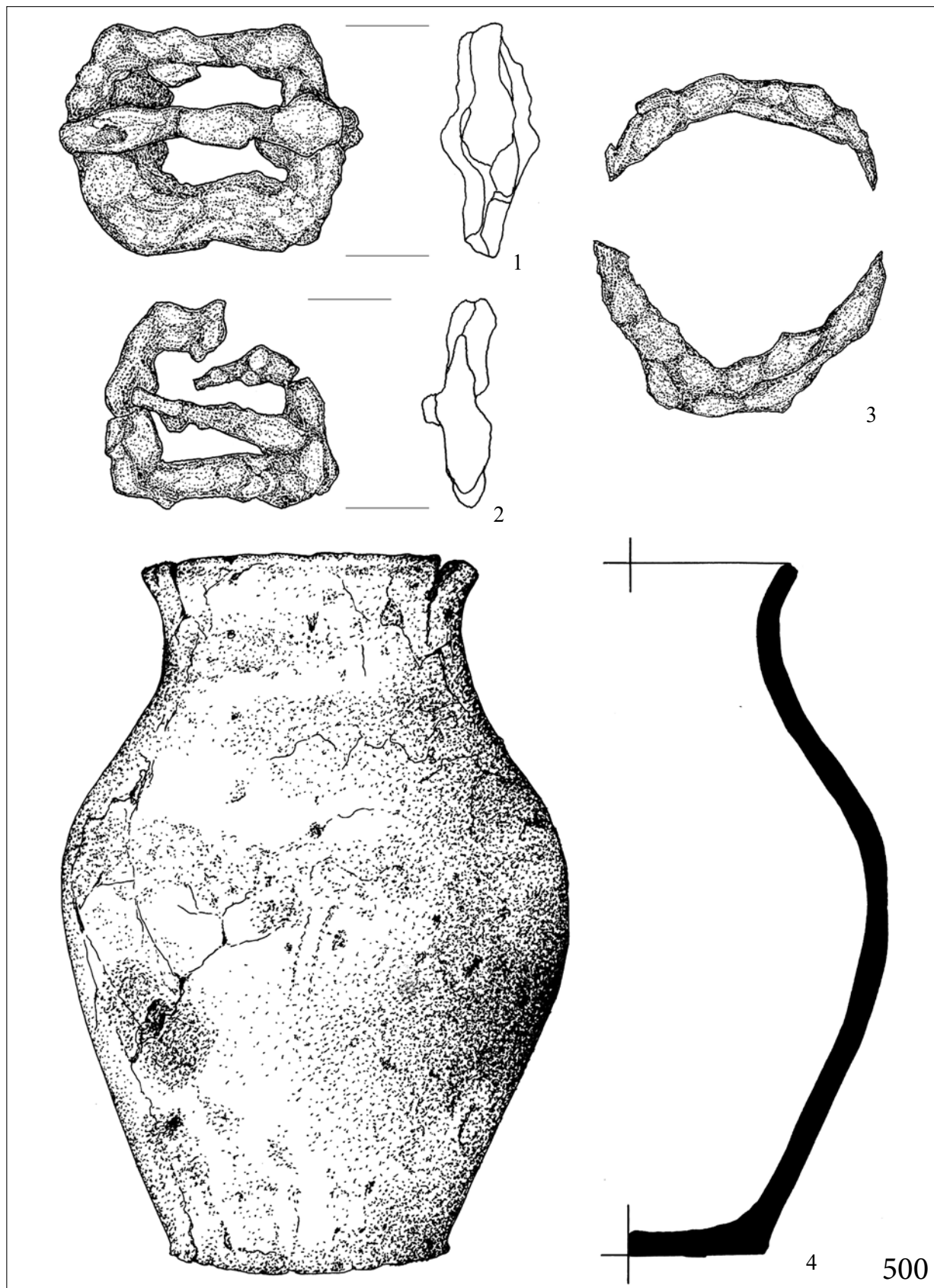
193. kép. Szegvár-Oromdűlő 492. sír
 Fig. 193. Szegvár-Oromdűlő Grave 492. M: 2–14: 1:1

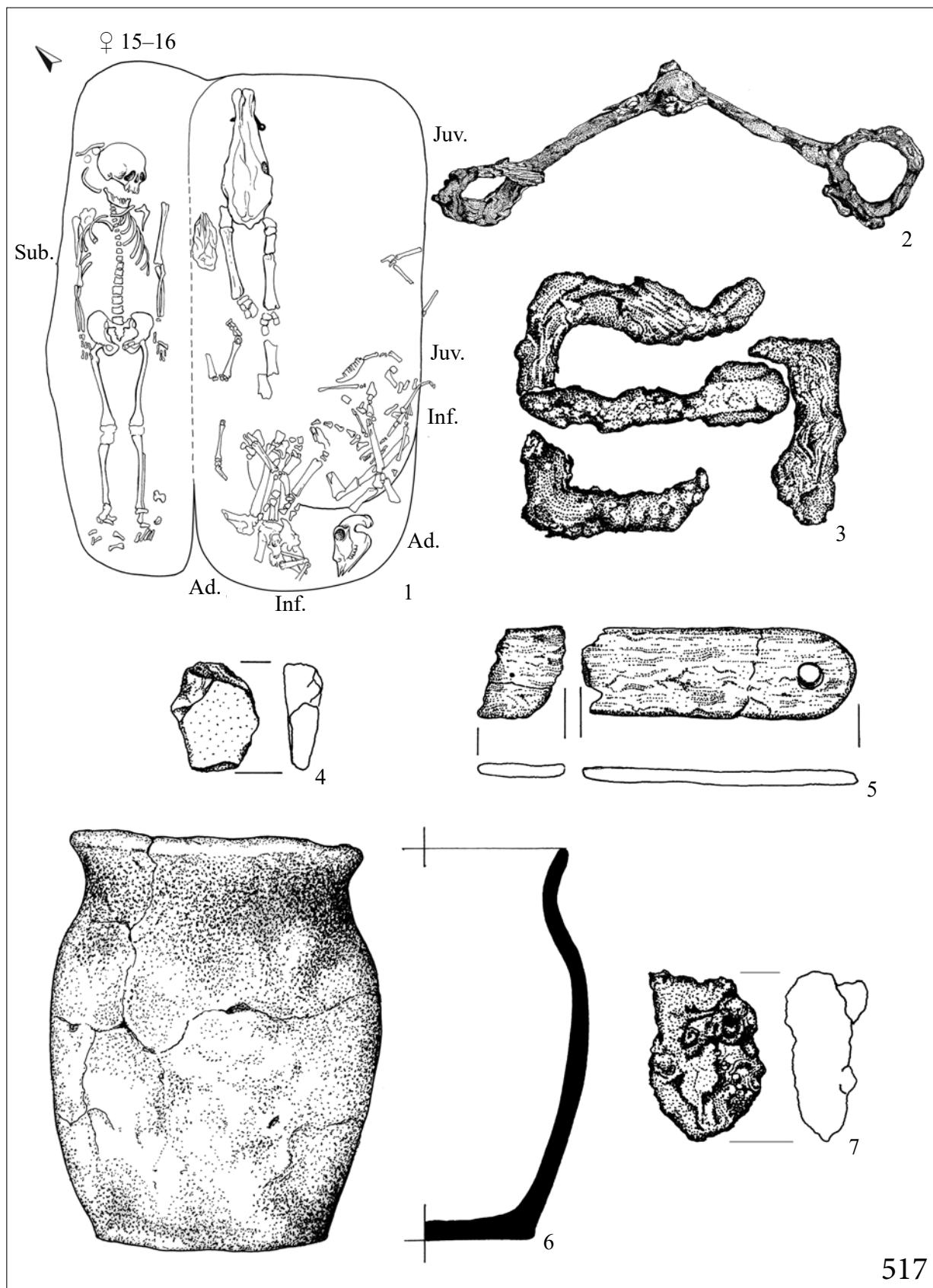
194. kép. Szegvár-Oromdűlő 500. sír
 Fig. 194. Szegvár-Oromdűlő Grave 500. M: 3-5: 1:1

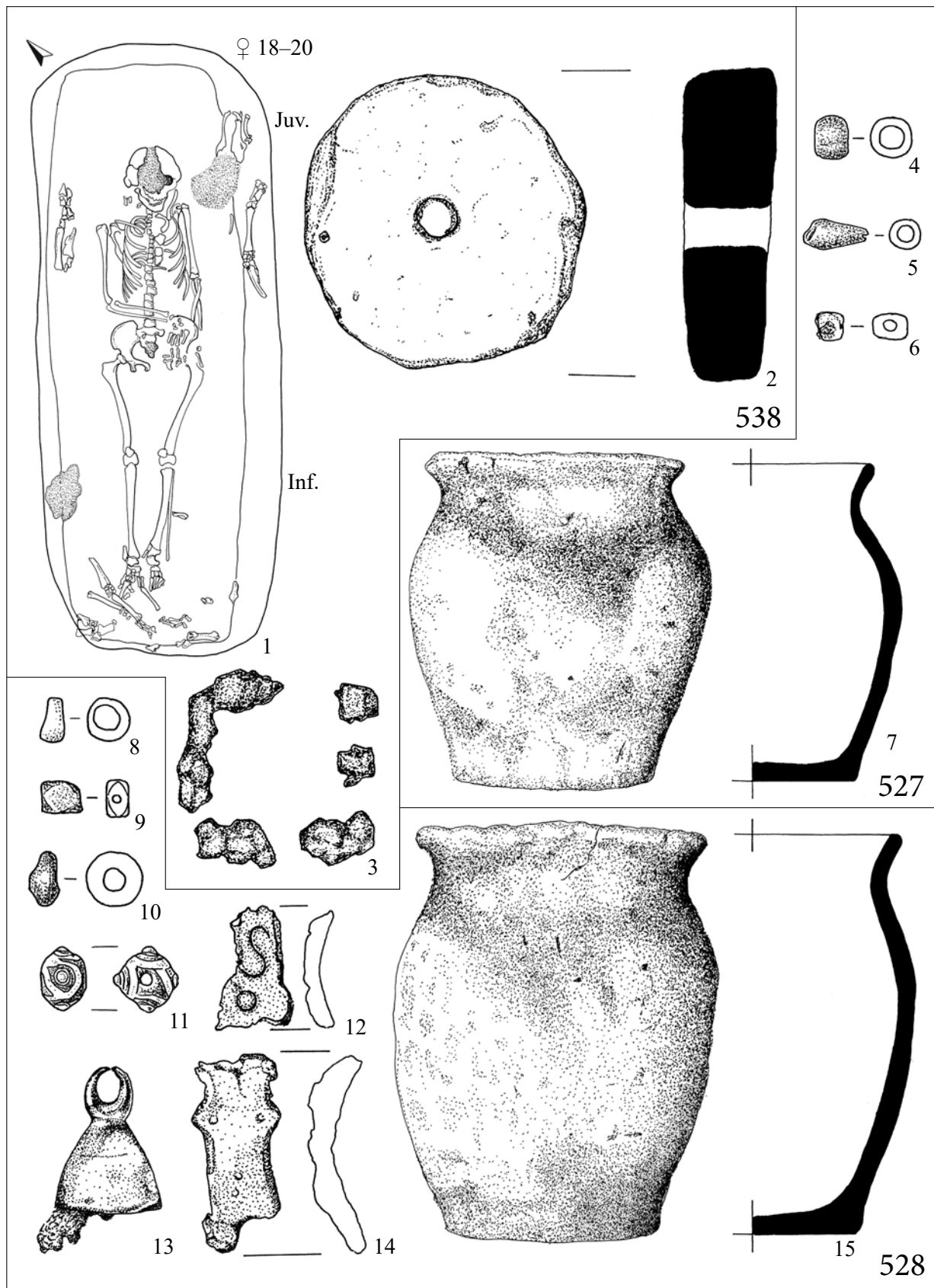
195. kép. Szegvár-Oromdűlő 500. sír
 Fig. 195. Szegvár-Oromdűlő Grave 500. M: 1, 3, 5–6: 1:2; 2, 4: 1:1

196. kép. Szegvár-Oromdűlő 500. sír
 Fig. 196. Szegvár-Oromdűlő Grave 500. M: 1–3: 1:1; 4: 1:2

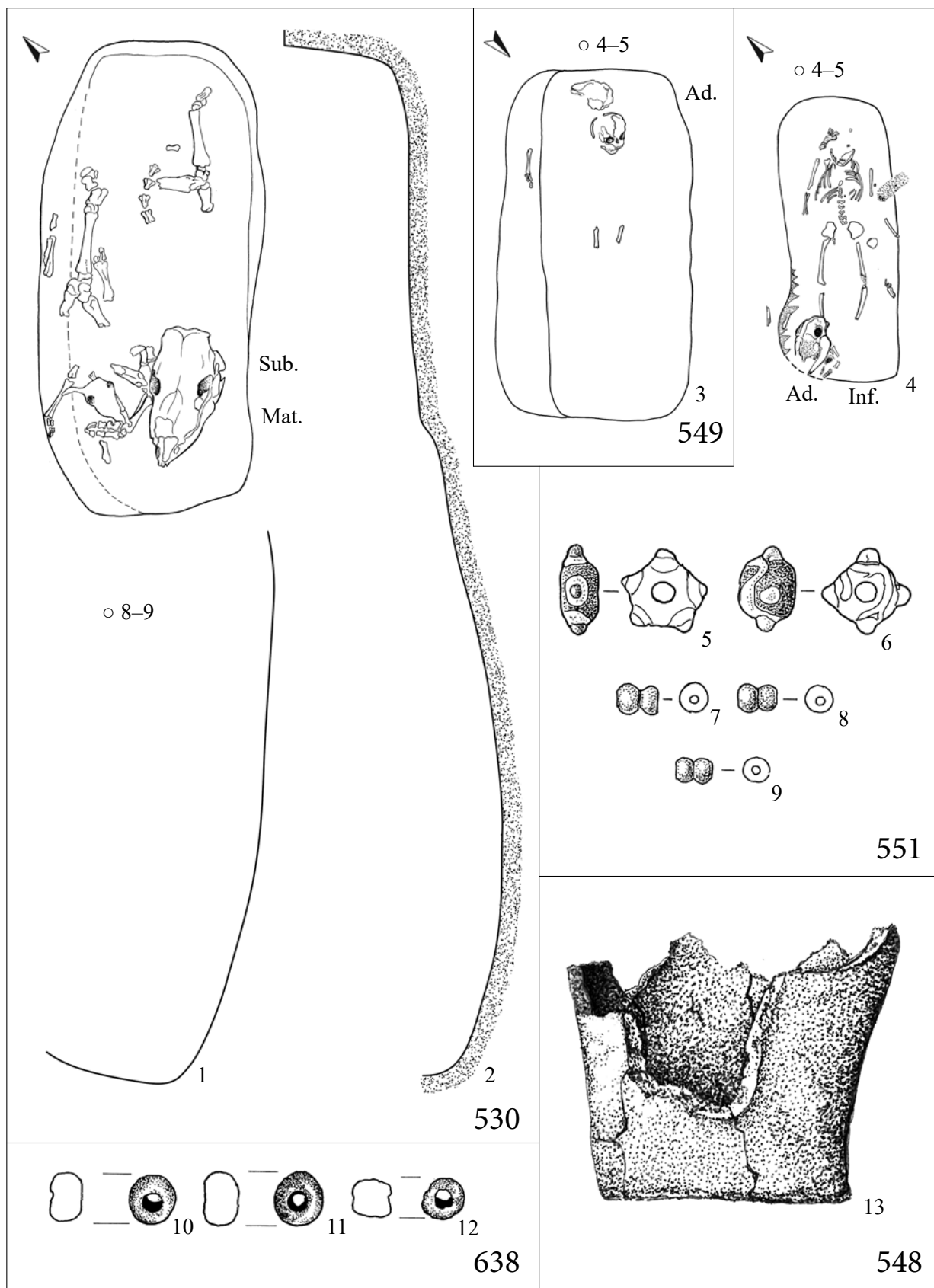
197. kép. Szegvár-Oromdűlő 517. sír
 Fig. 197. Szegvár-Oromdűlő Grave 517. M: 2-5, 7: 1:1; 6: 1:2

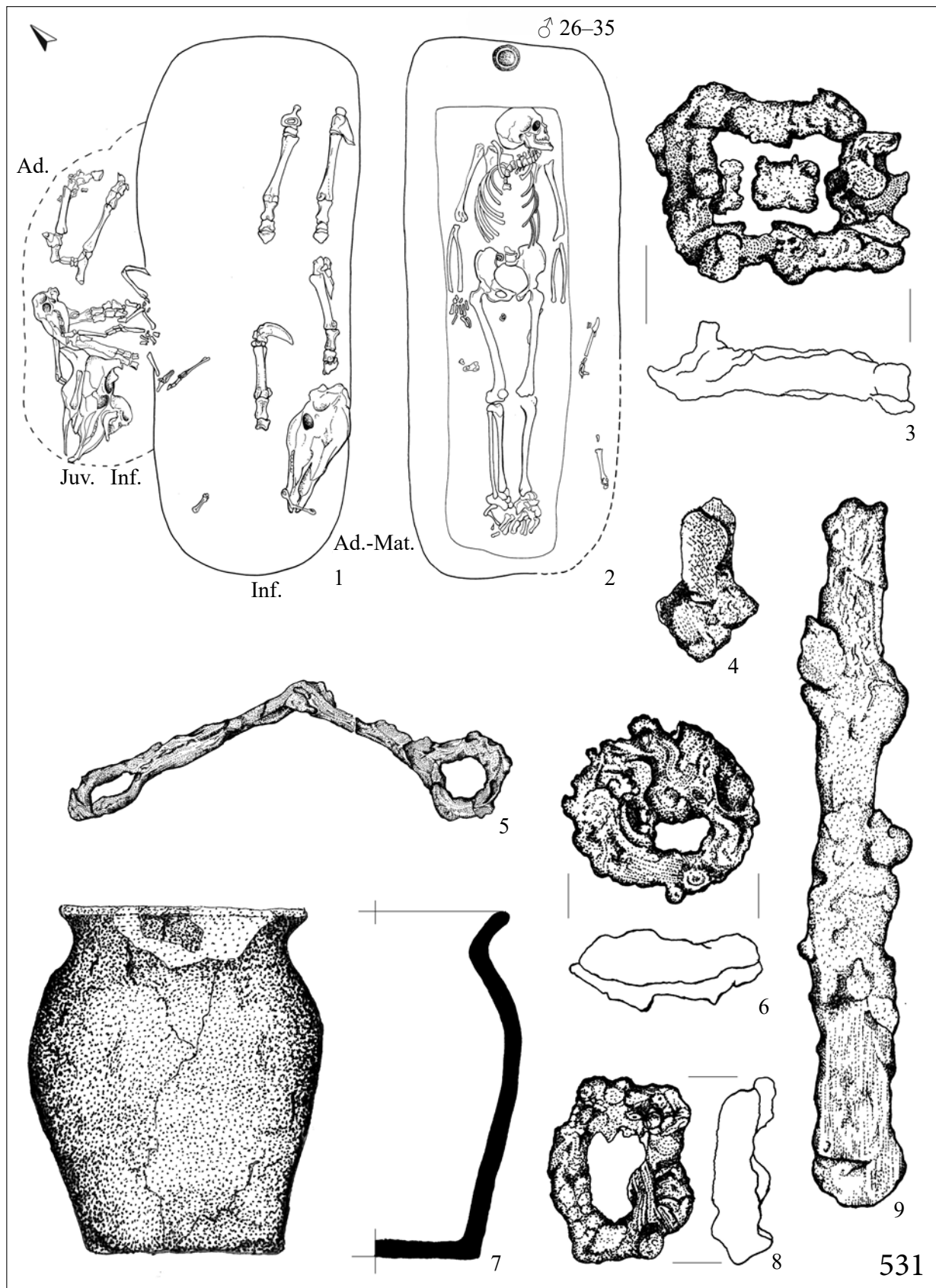
198. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-3: 538. sír; 4-7: 527. sír; 8-15: 528. sír

Fig. 198. Szegvár-Oromdűlő. 1-3: Grave 538; 4-7: Grave 527; 8-15: Grave 528. M: 1-6, 8-14: 1:1; 7, 15: 1:2

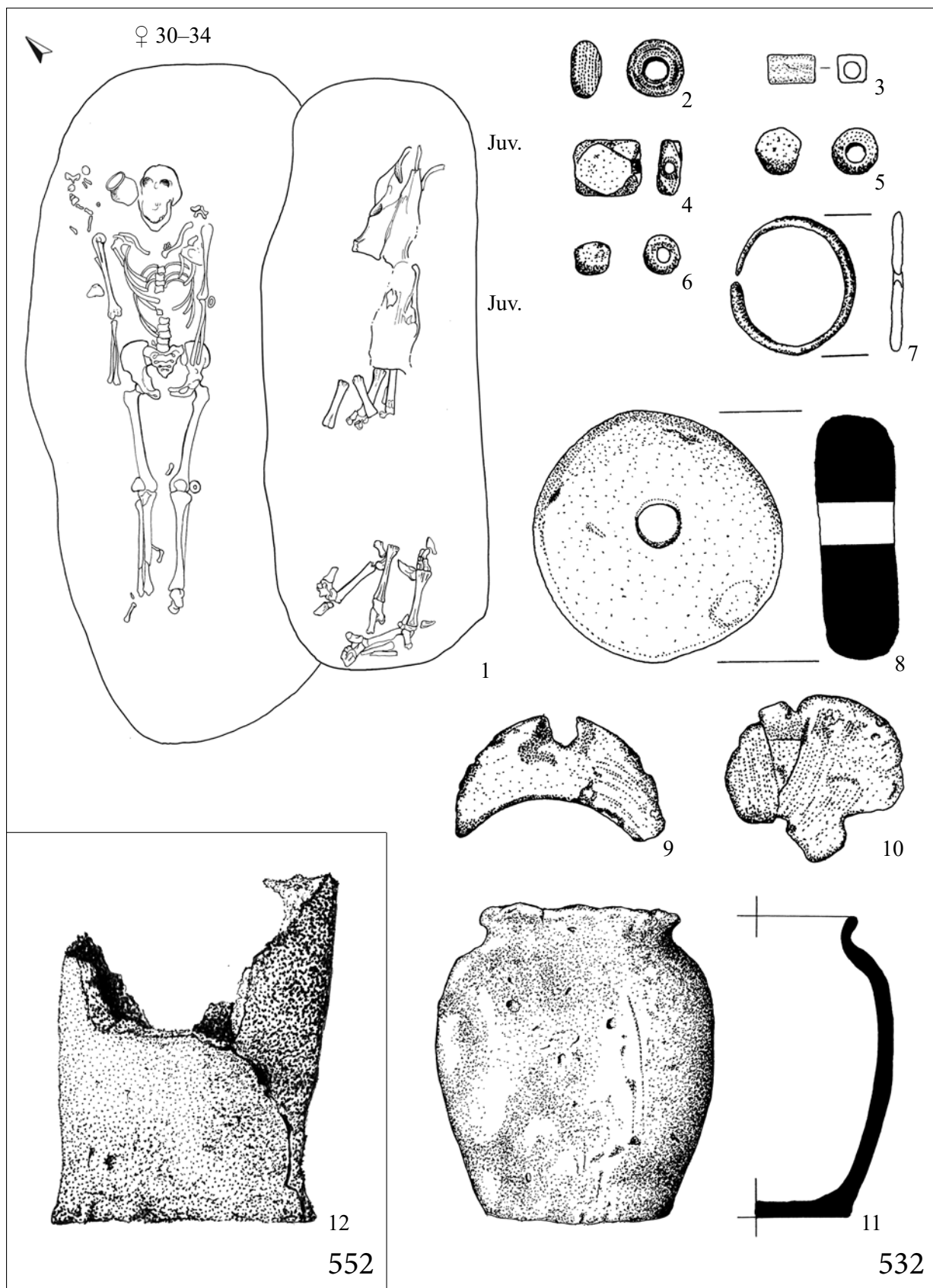

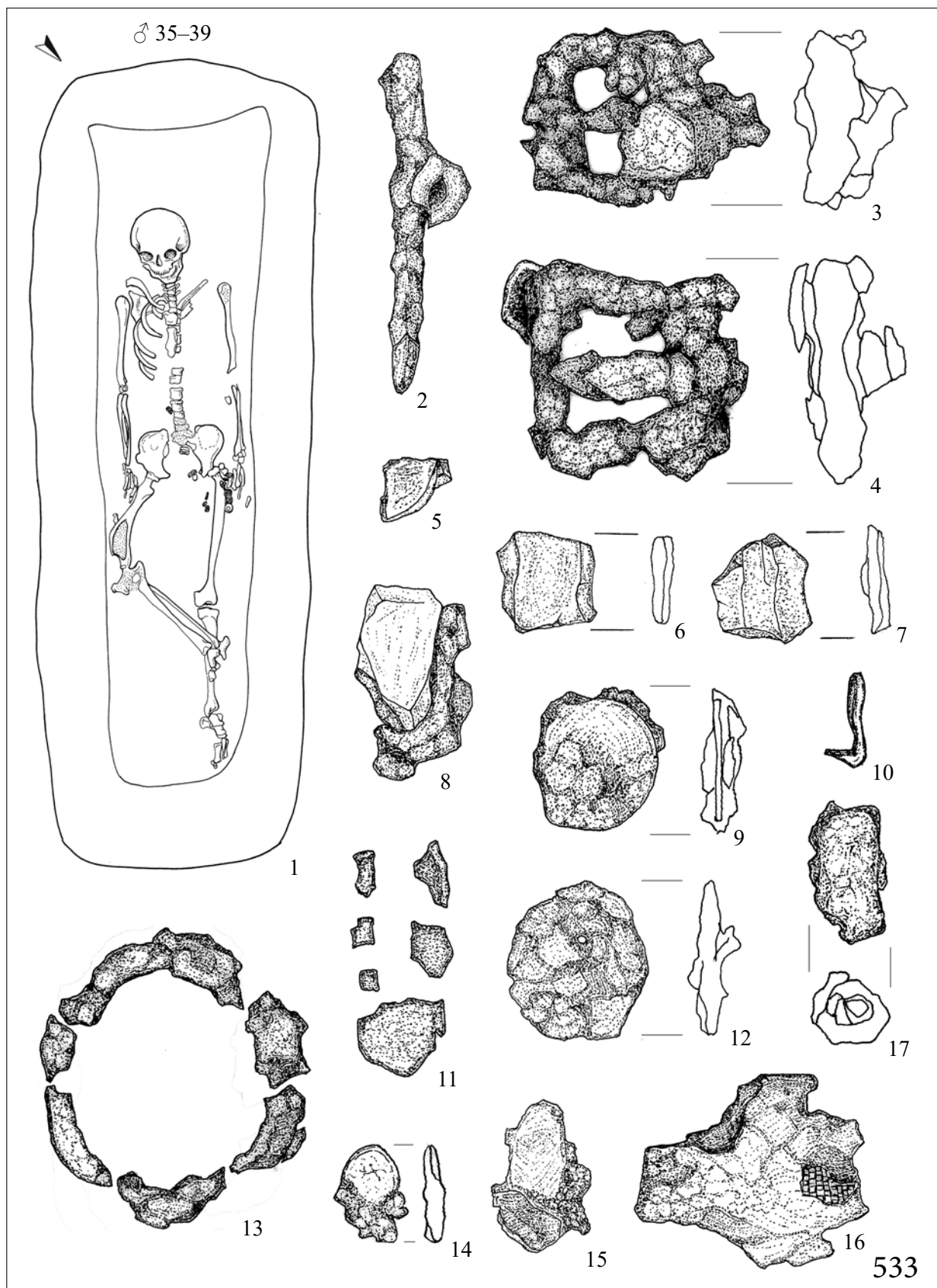
199. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-2: 530. sír; 3: 549. sír; 4-10: 551. sír; 11-13: 638. sír; 14: 548. sír
 Fig. 199. Szegvár-Oromdűlő. 1-2: Grave 530; 3: Grave 549; 4-10: Grave 551; 11-13: Grave 638; 14: Grave 548.
 M: 5-13: 1:1; 14: 1:2

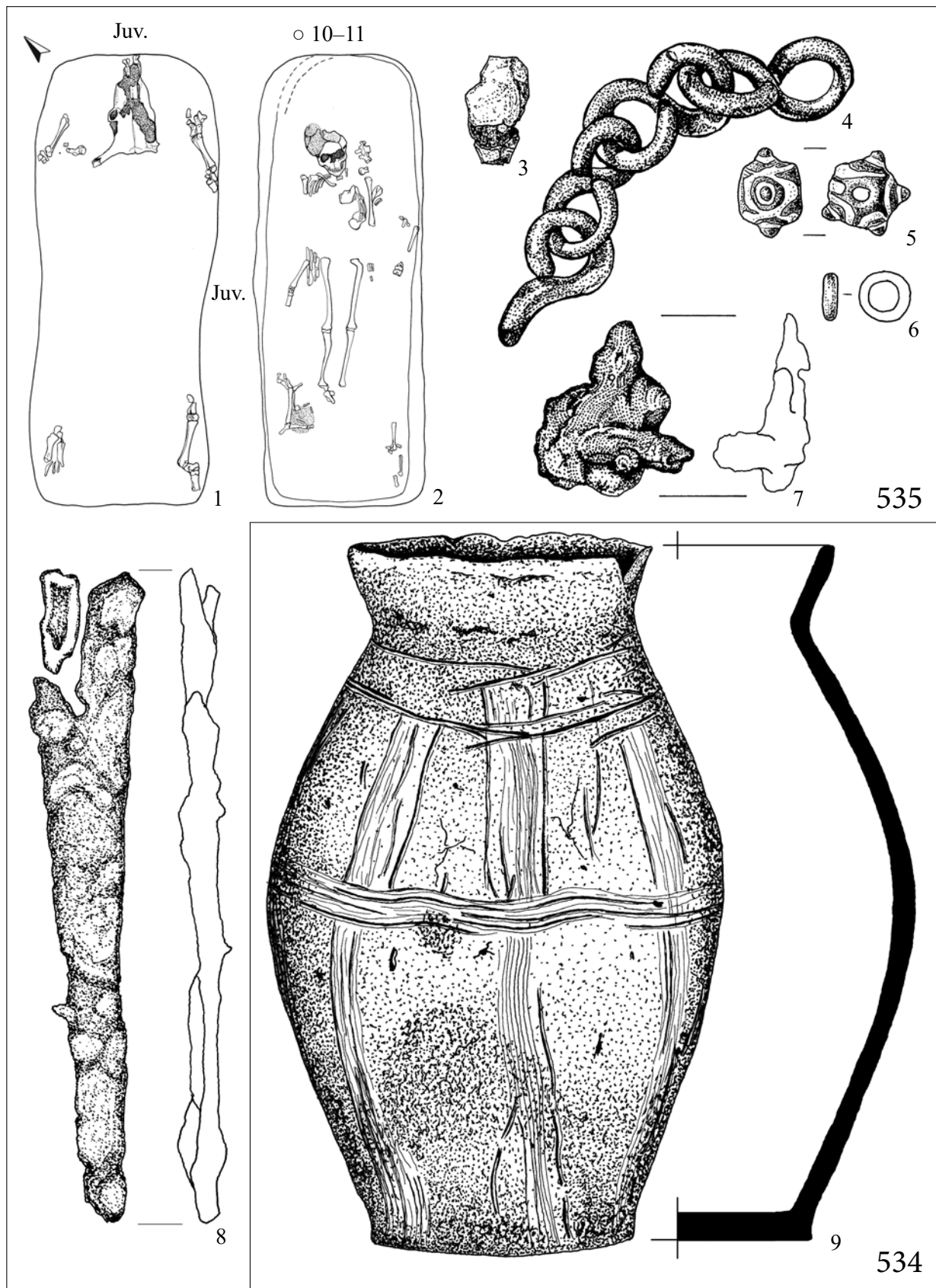
200. kép. Szegvár-Oromdűlő 531. sír
 Fig. 200. Szegvár-Oromdűlő Grave 531. M: 3-6, 8-9: 1:1; 7: 1:2

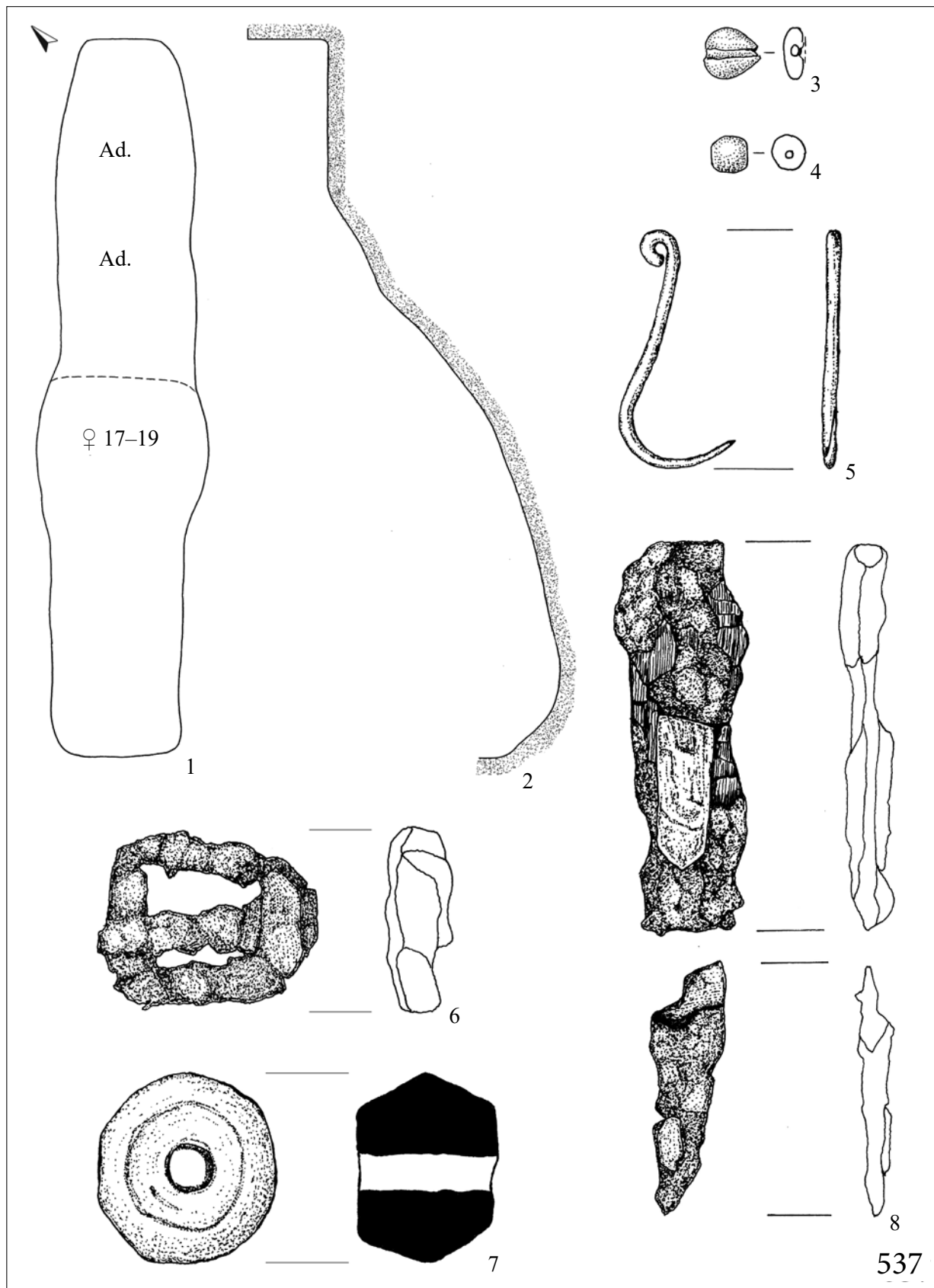
201. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-11: 532. sír; 12: 552. sír
 Fig. 201. Szegvár-Oromdűlő. 1-11: Grave 532; 12: Grave 552. M: 2-10: 1:1; 11-12: 1:2

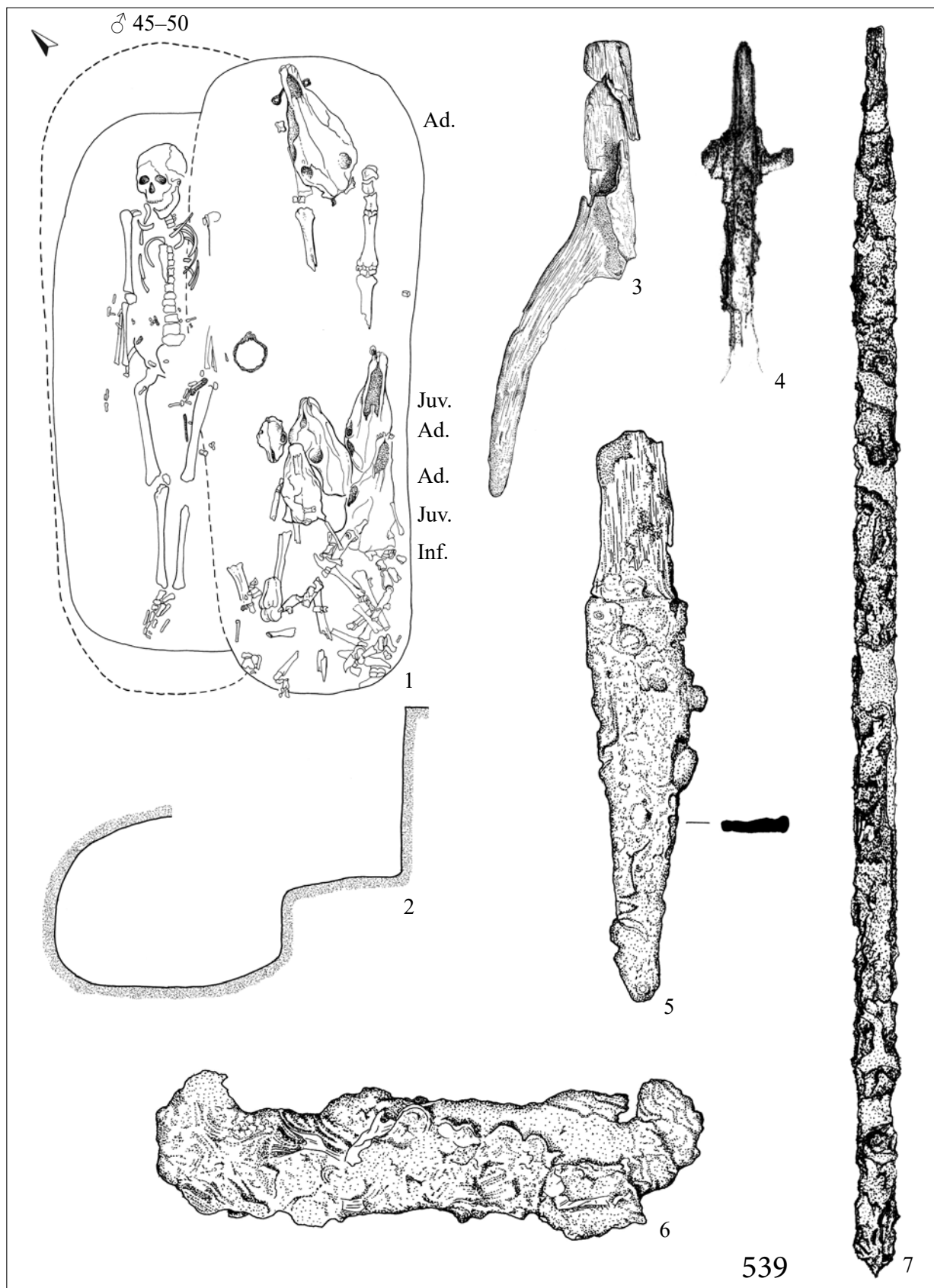
202. kép. Szegvár-Oromdűlő 533. sír
 Fig. 202. Szegvár-Oromdűlő Grave 533. M: 2-17: 1:1

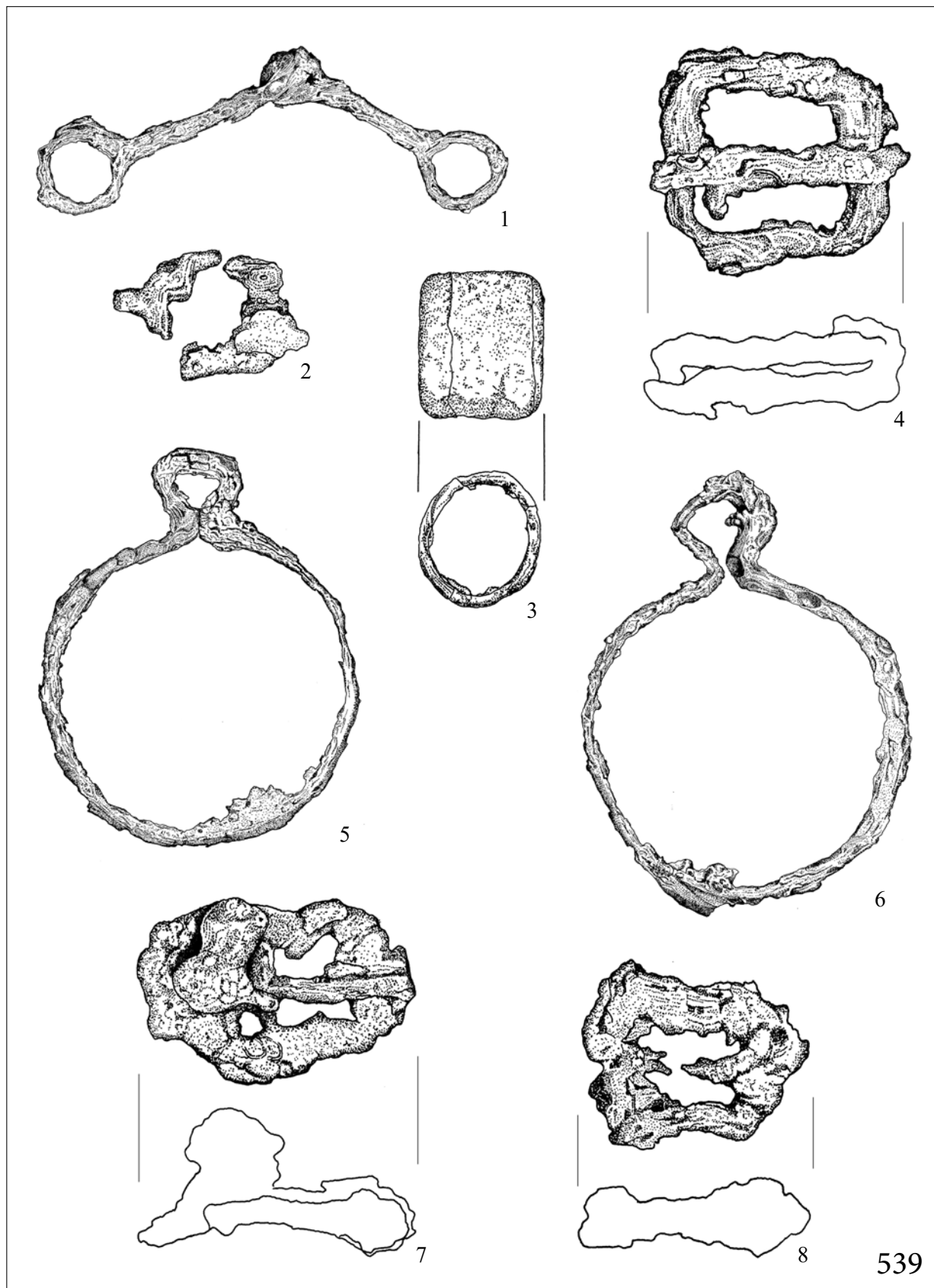
203. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1–8: 535. sír; 9: 534. sír
 Fig. 203. Szegvár-Oromdűlő. 1–8: Grave 535; 9: Grave 534. M: 3–8: 1:1; 9: 1:2

204. kép. Szegvár-Oromdűlő 537. sír
Fig. 204. Szegvár-Oromdűlő Grave 537. M: 3-8: 1:1

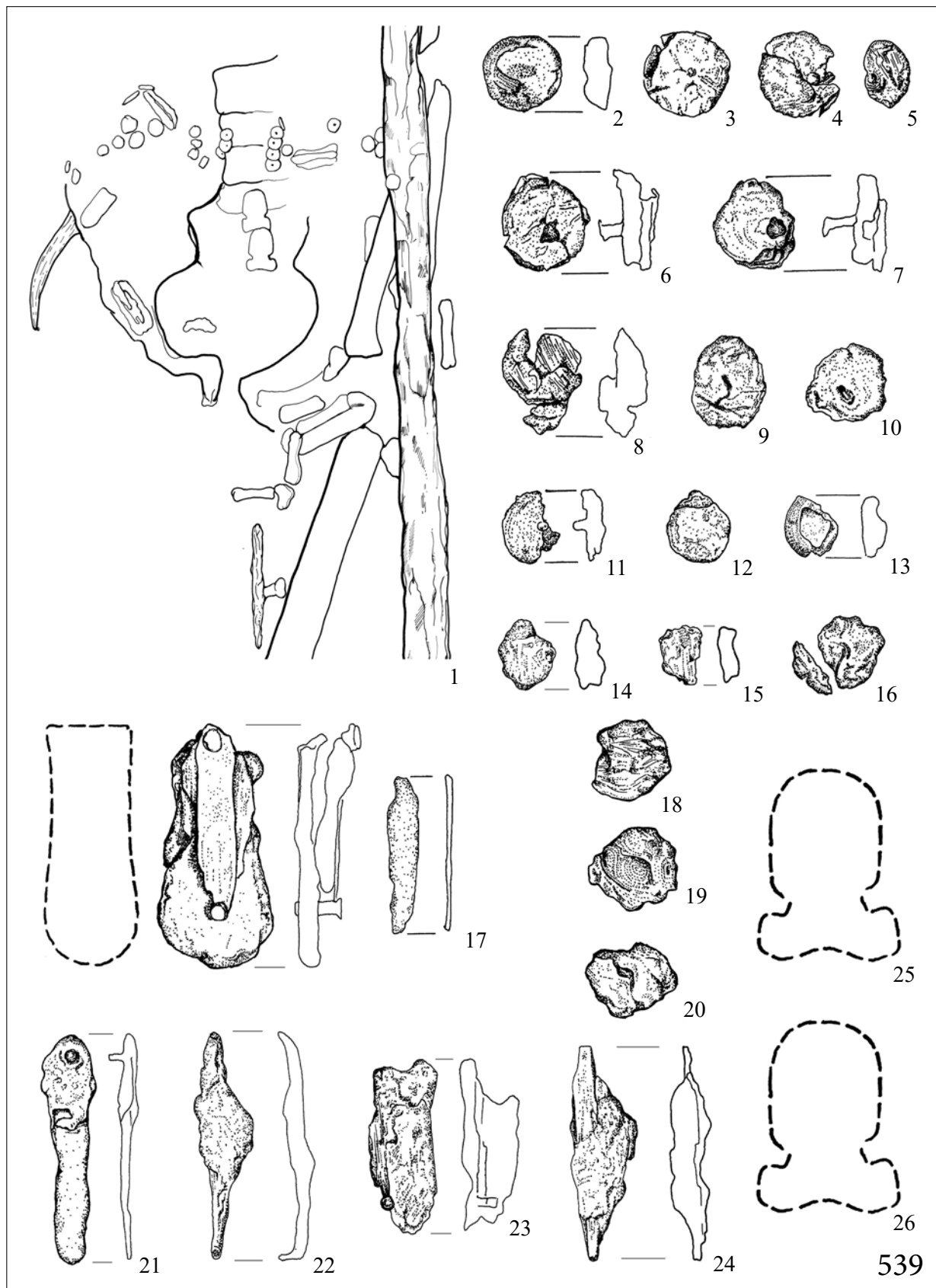

205. kép. Szegvár-Oromdűlő 539. sír
 Fig. 205. Szegvár-Oromdűlő Grave 539. M: 3, 5: 1:2; 6: 1:1; 7: 1:4

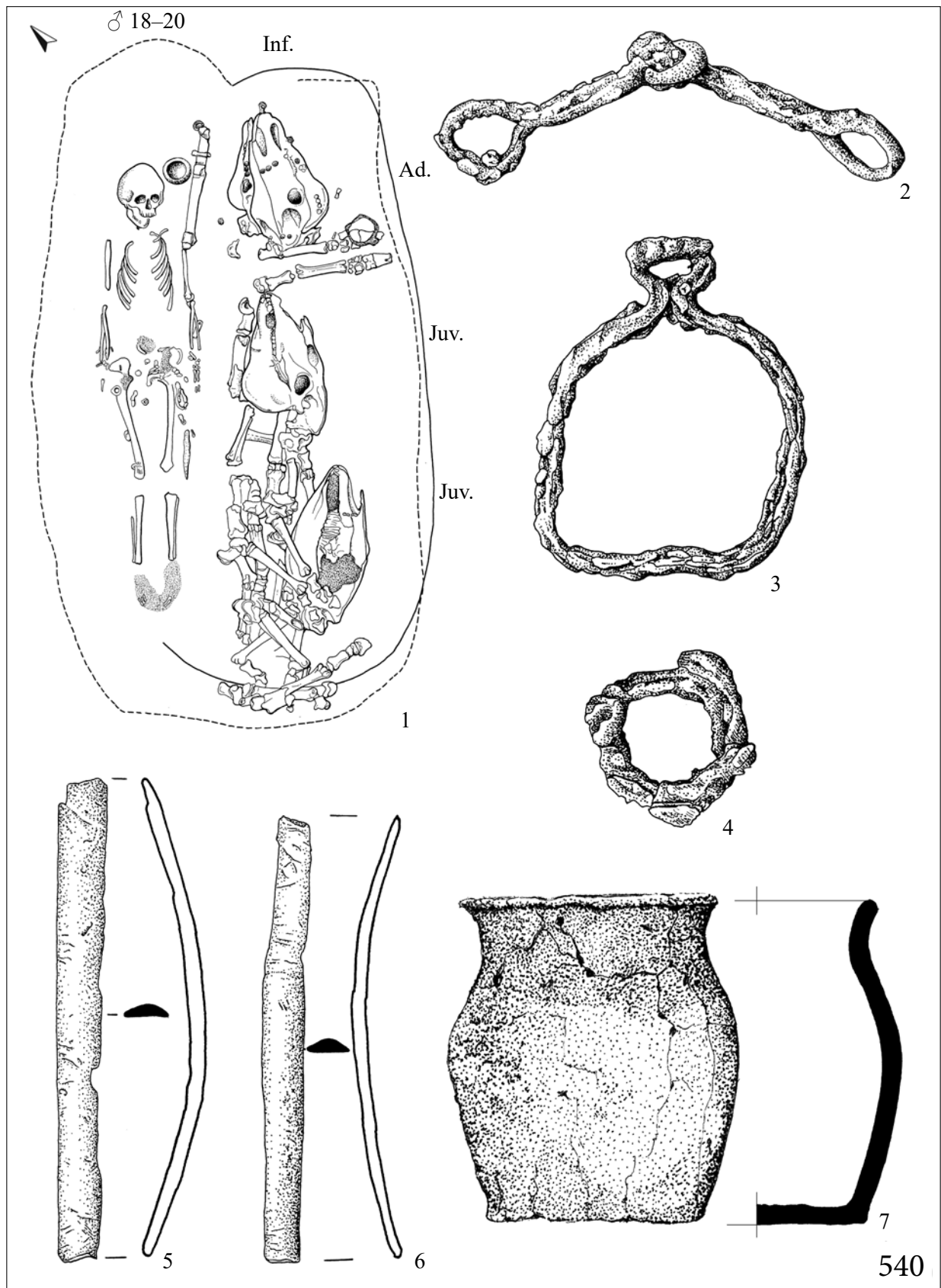

206. kép. Szegvár-Oromdűlő 539. sír
 Fig. 206. Szegvár-Oromdűlő Grave 539. M: 1, 5–6: 1:2; 2–4, 7–8: 1:1

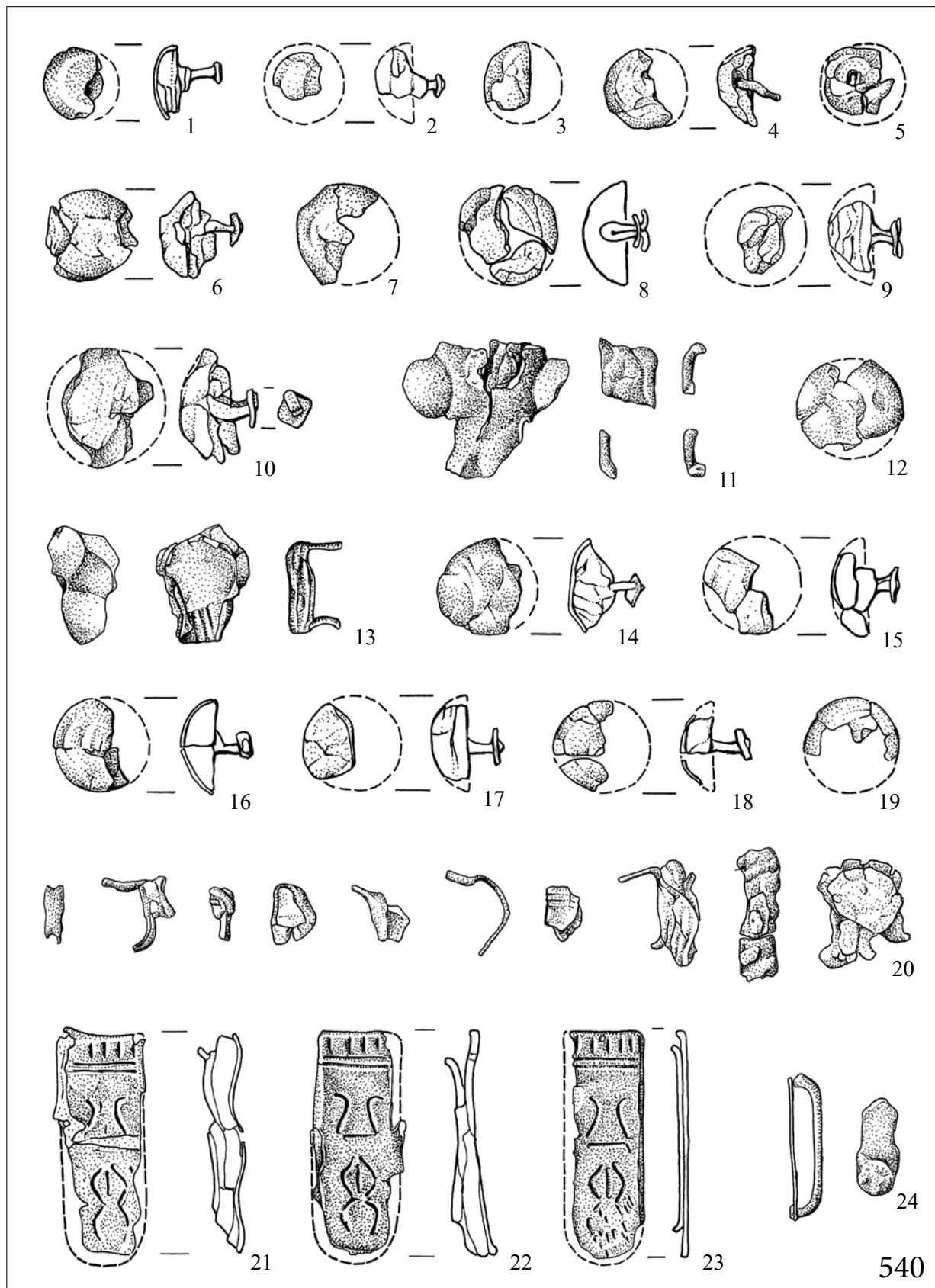

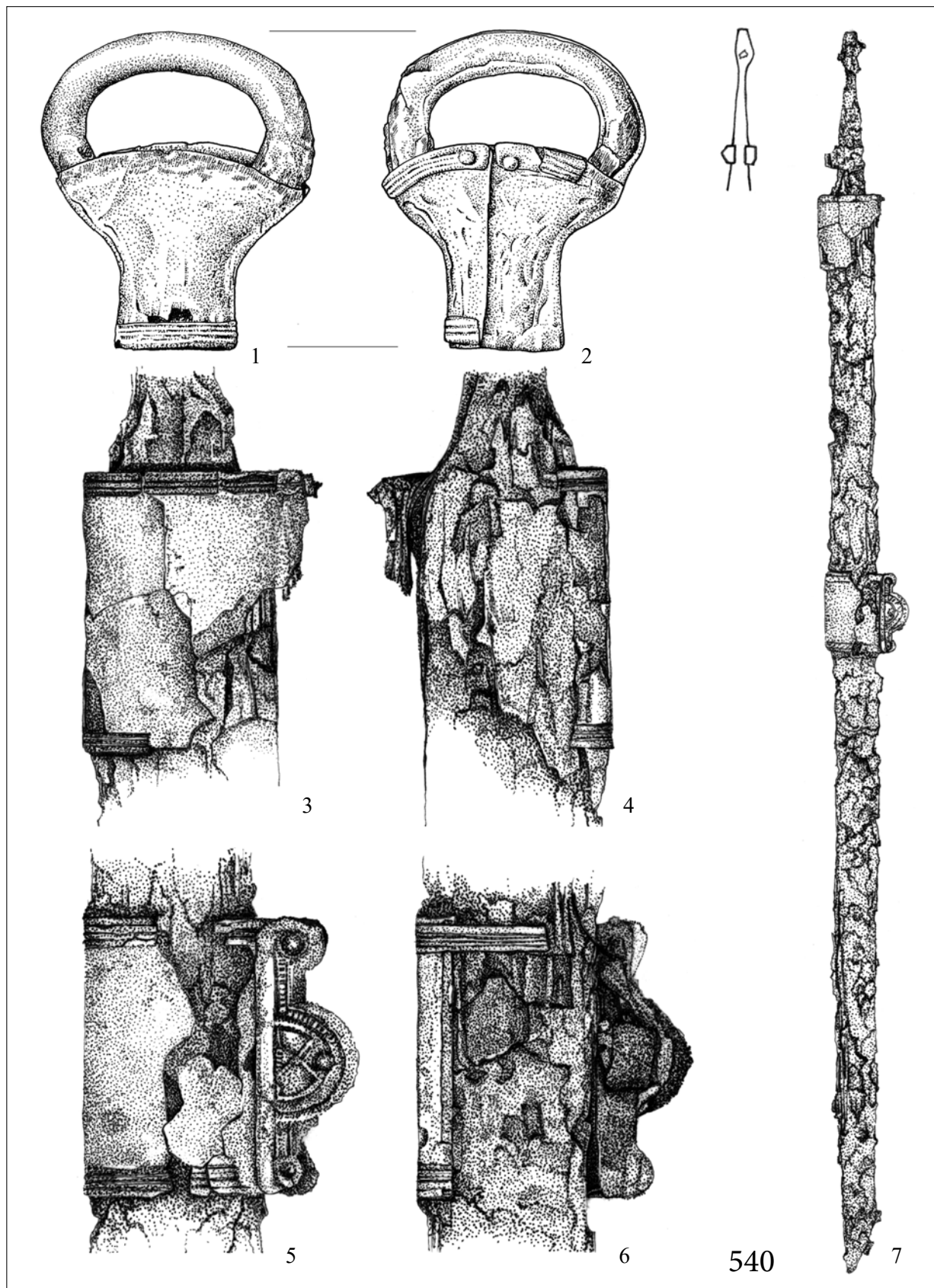
207. kép. Szegvár-Oromdűlő 539. sír
 Fig. 207. Szegvár-Oromdűlő Grave 539. M: 2-25: 1:1

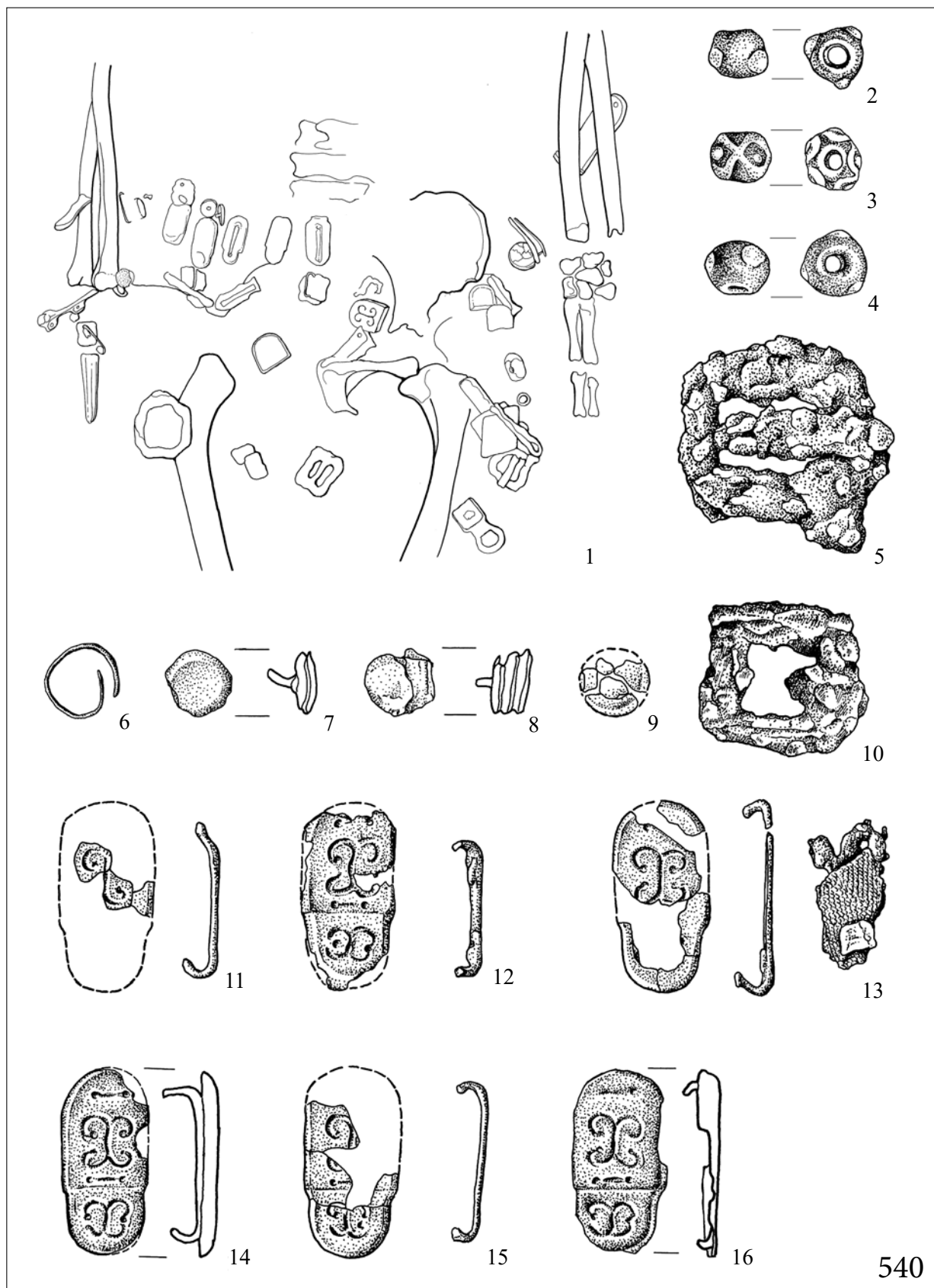
208. kép. Szegvár-Oromdűlő 540. sír
 Fig. 208. Szegvár-Oromdűlő Grave 540. M: 2-3, 7: 1:2; 4-6: 1:1

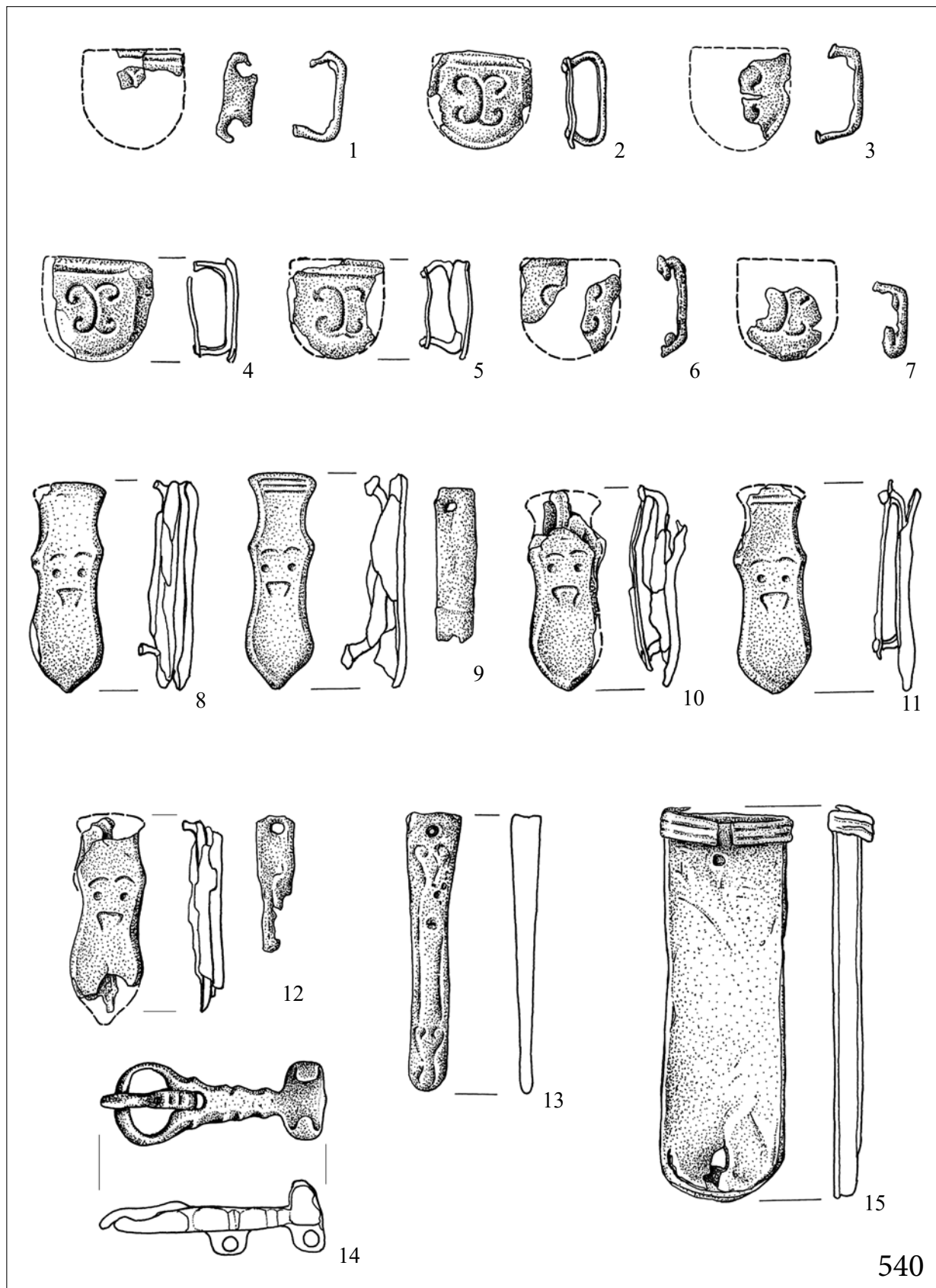
209. kép. Szegvár-Oromdűlő 540. sír
 Fig. 209. Szegvár-Oromdűlő Grave 540. M: 1:1

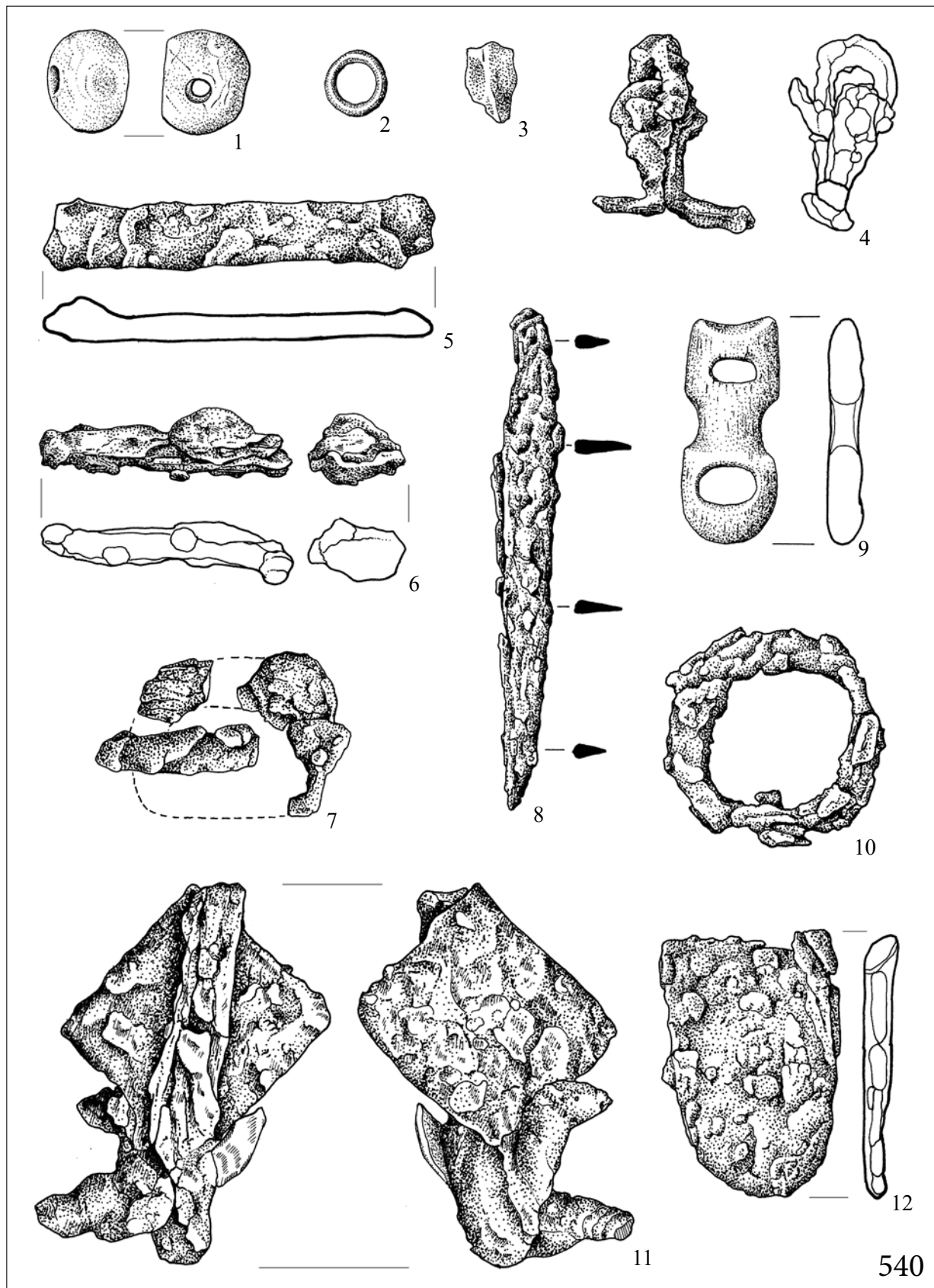
210. kép. Szegvár-Oromdűlő 540. sír
 Fig. 210. Szegvár-Oromdűlő Grave 540. M: 1-6: 1:1; 7: 1:3

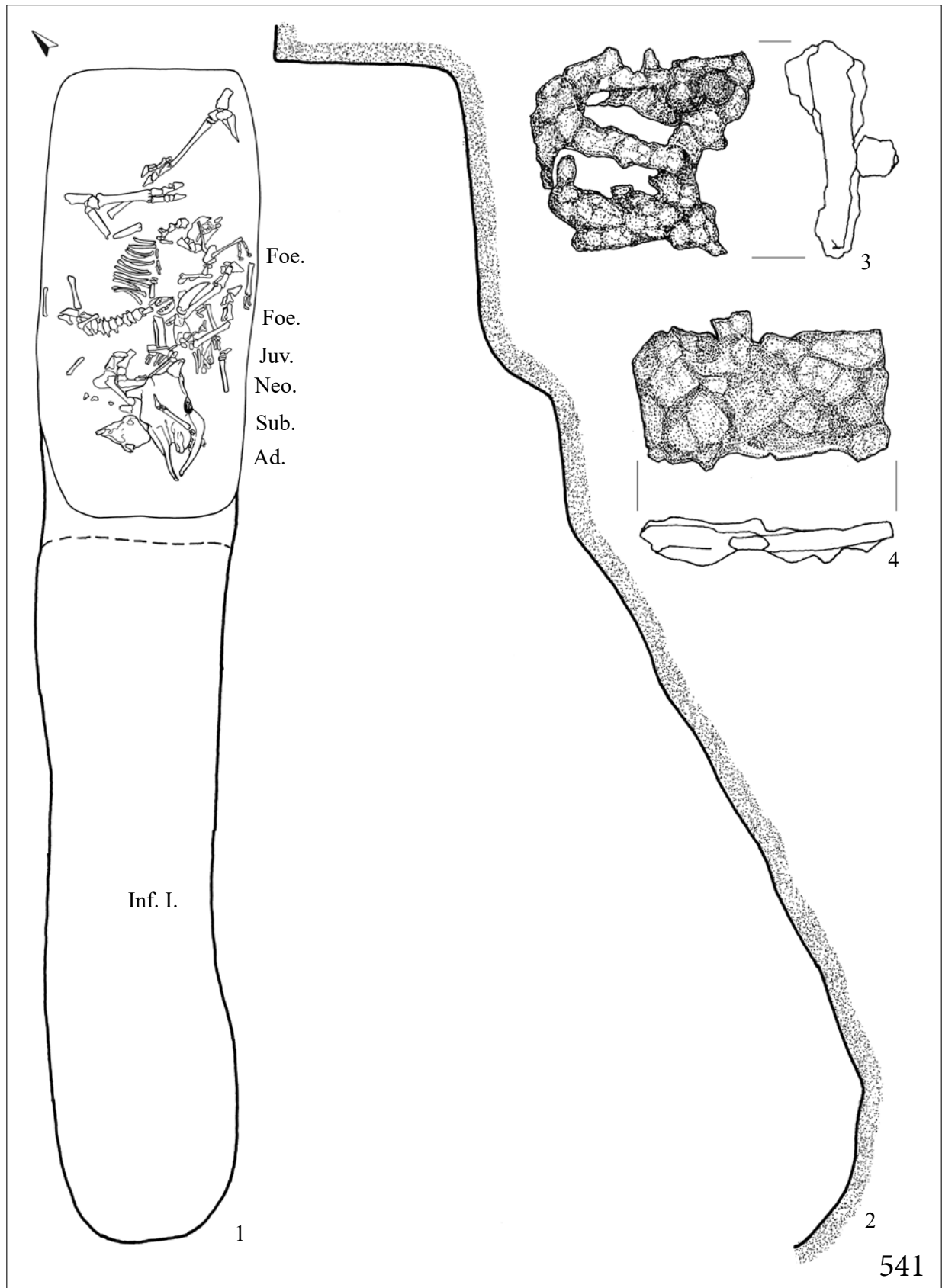
211. kép. Szegvár-Oromdűlő 540. sír
 Fig. 211. Szegvár-Oromdűlő Grave 540. M: 2-16: 1:1

212. kép. Szegvár-Oromdűlő 540. sír
 Fig. 212. Szegvár-Oromdűlő Grave 540. M: 1:1

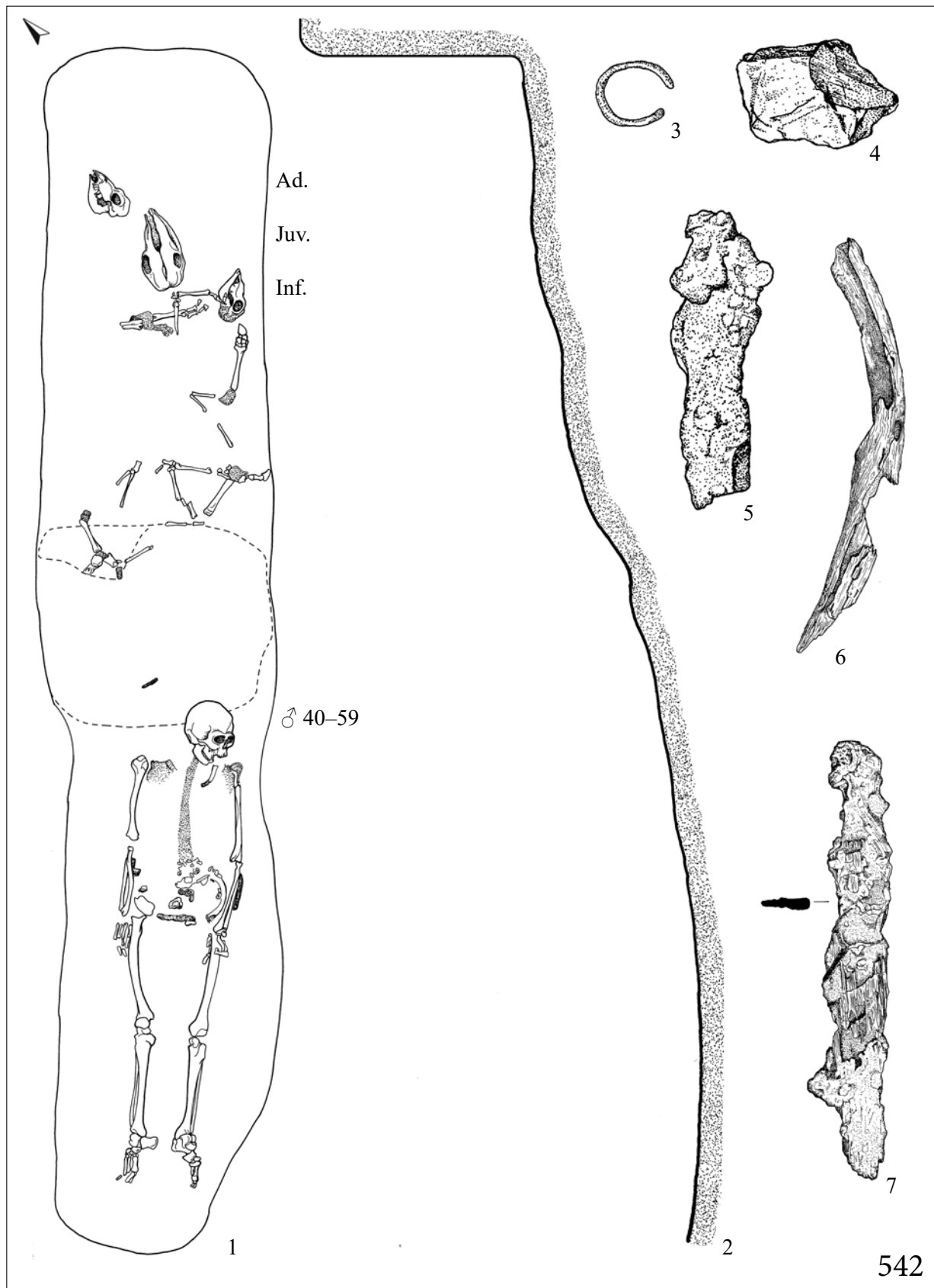

213. kép. Szegvár-Oromdűlő 540. sír
 Fig. 213. Szegvár-Oromdűlő Grave 540. M: 1-7, 9-12: 1:1; 8: 1:2

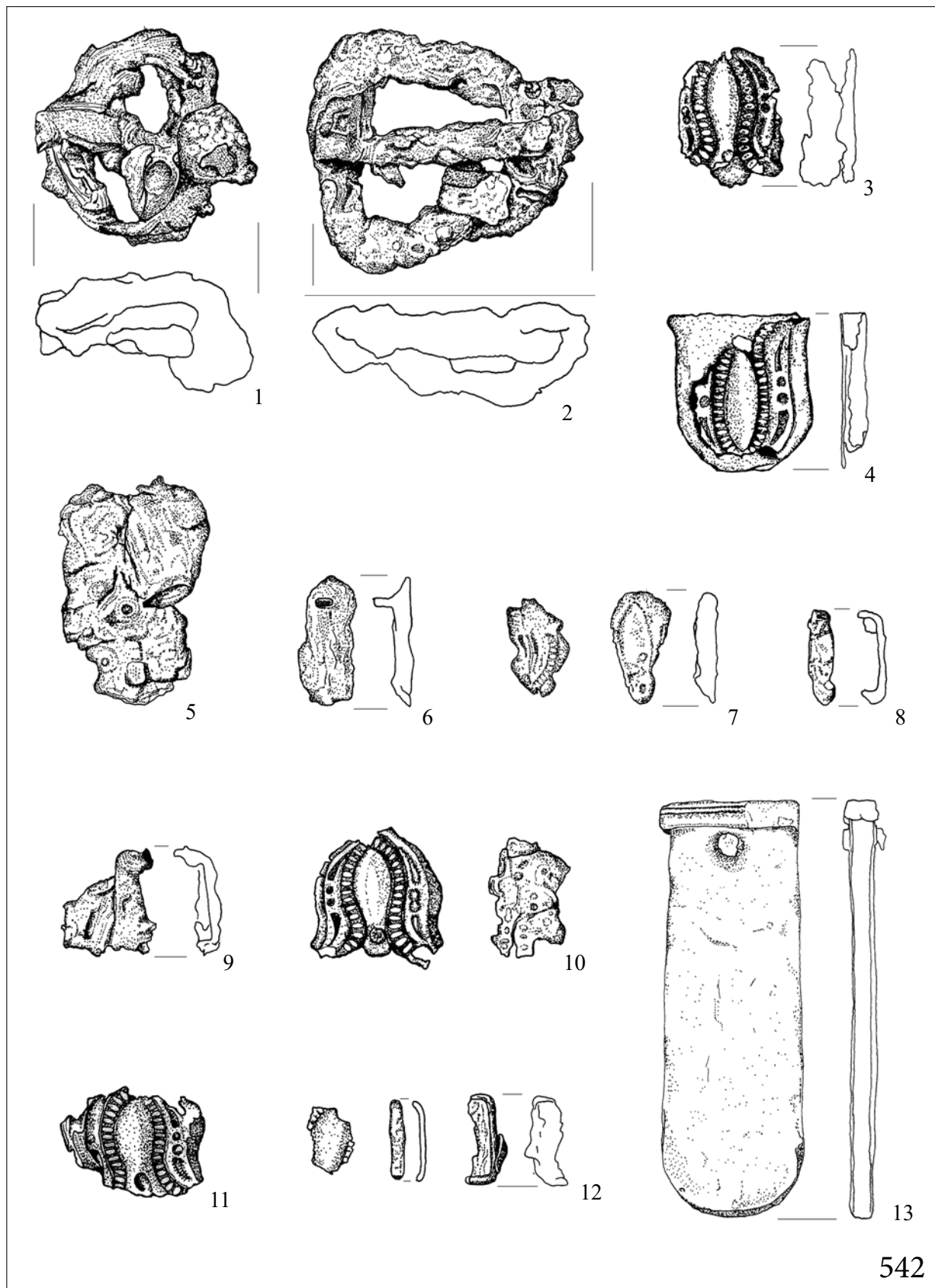

214. kép. Szegvár-Oromdűlő 541. sír
Fig. 214. Szegvár-Oromdűlő Grave 541. M: 3–4: 1:1

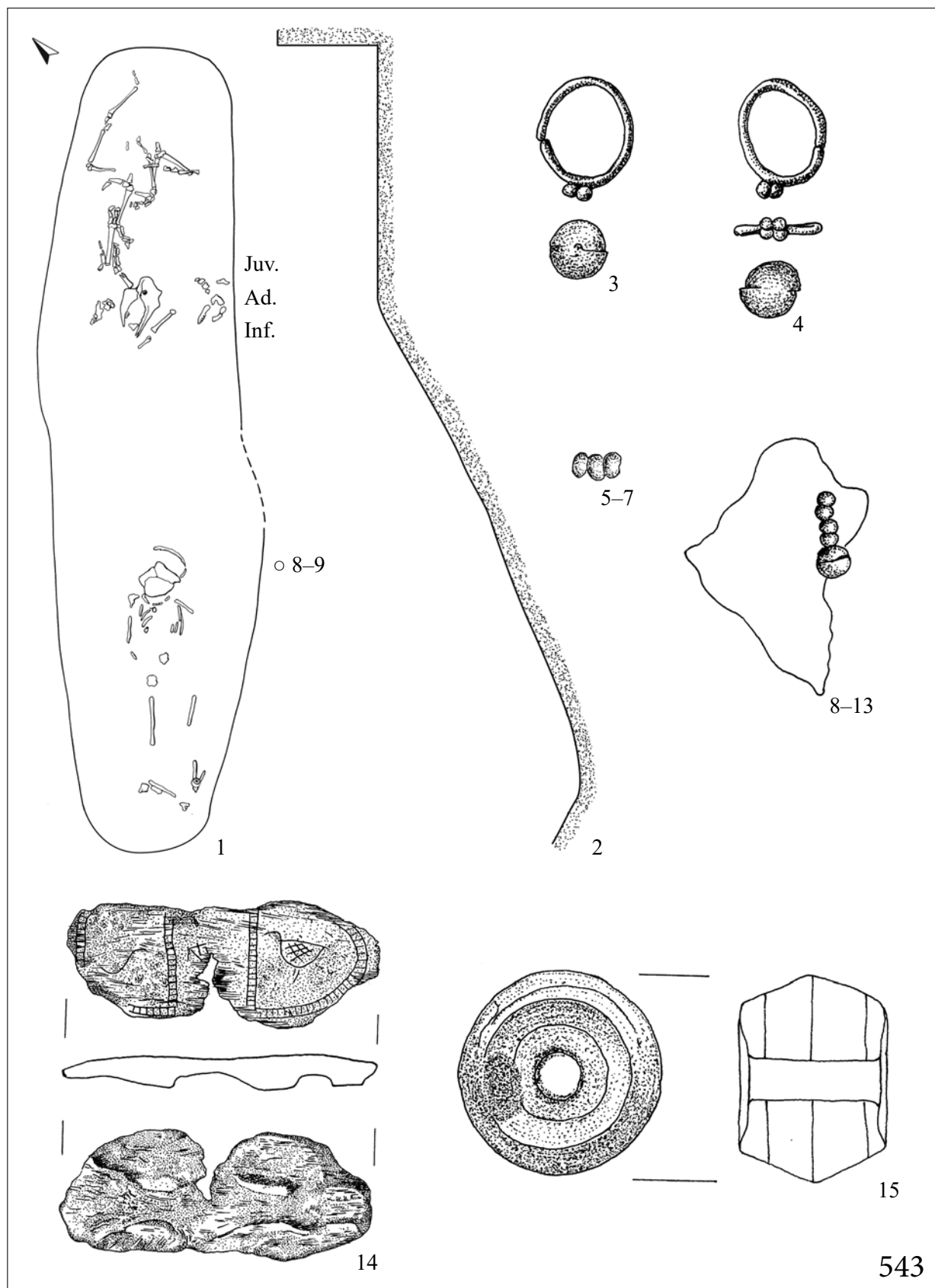

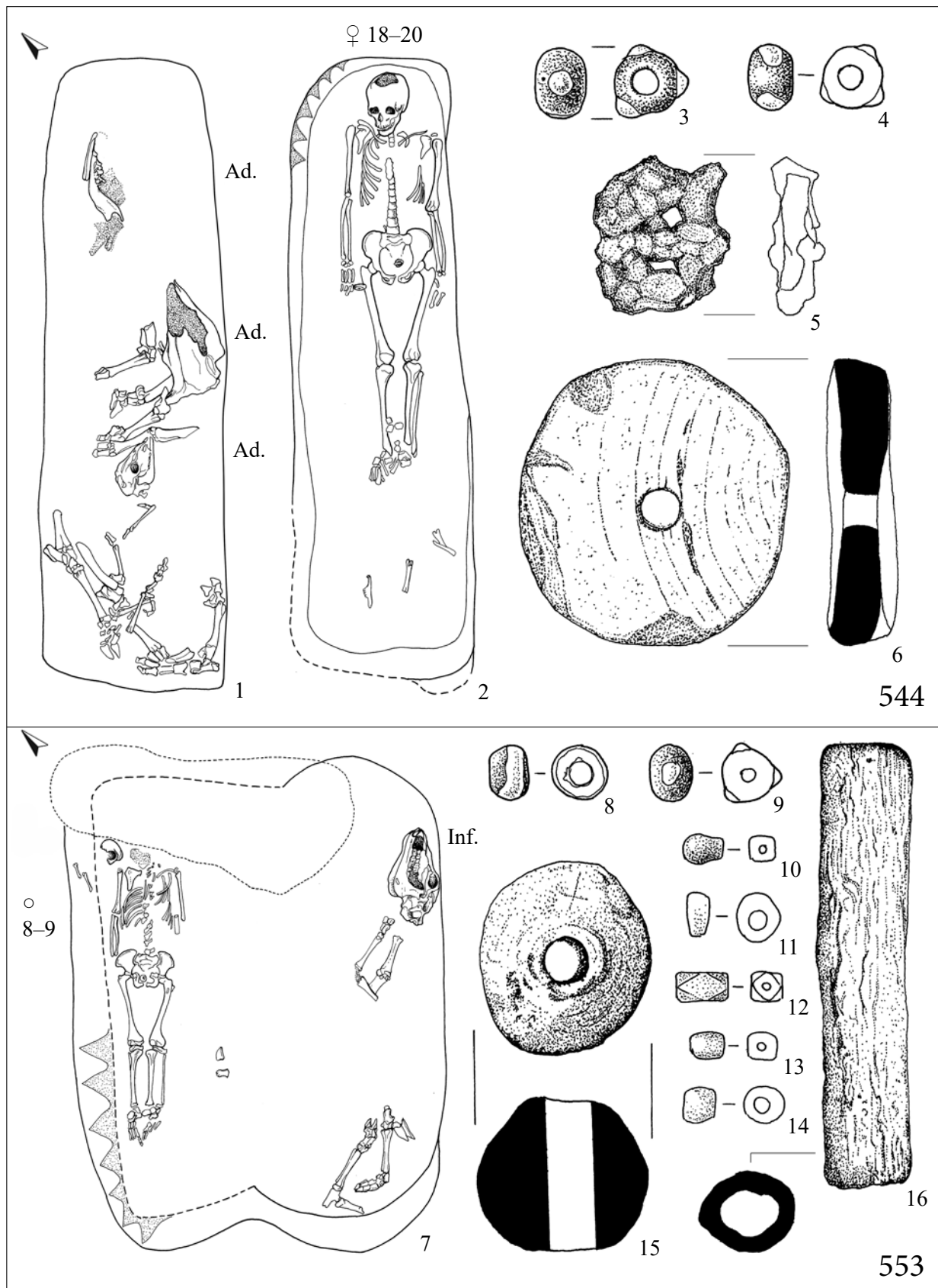
215. kép. Szegvár-Oromdűlő 542. sír
Fig. 215. Szegvár-Oromdűlő Grave 542. M: 3-5: 1:1; 6-7: 1:2

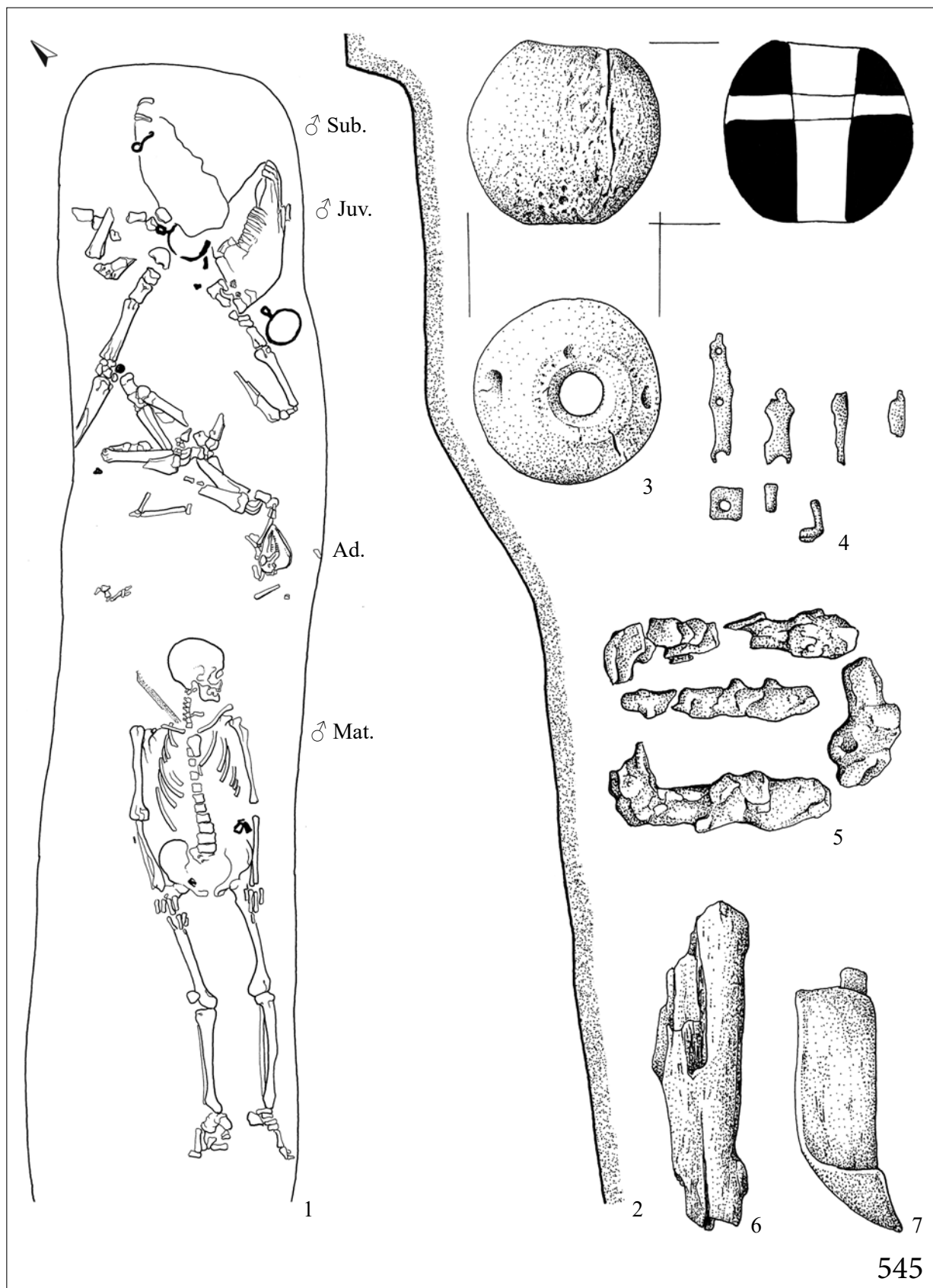
216. kép. Szegvár-Oromdűlő 542. sír
 Fig. 216. Szegvár-Oromdűlő Grave 542. M: 1:1

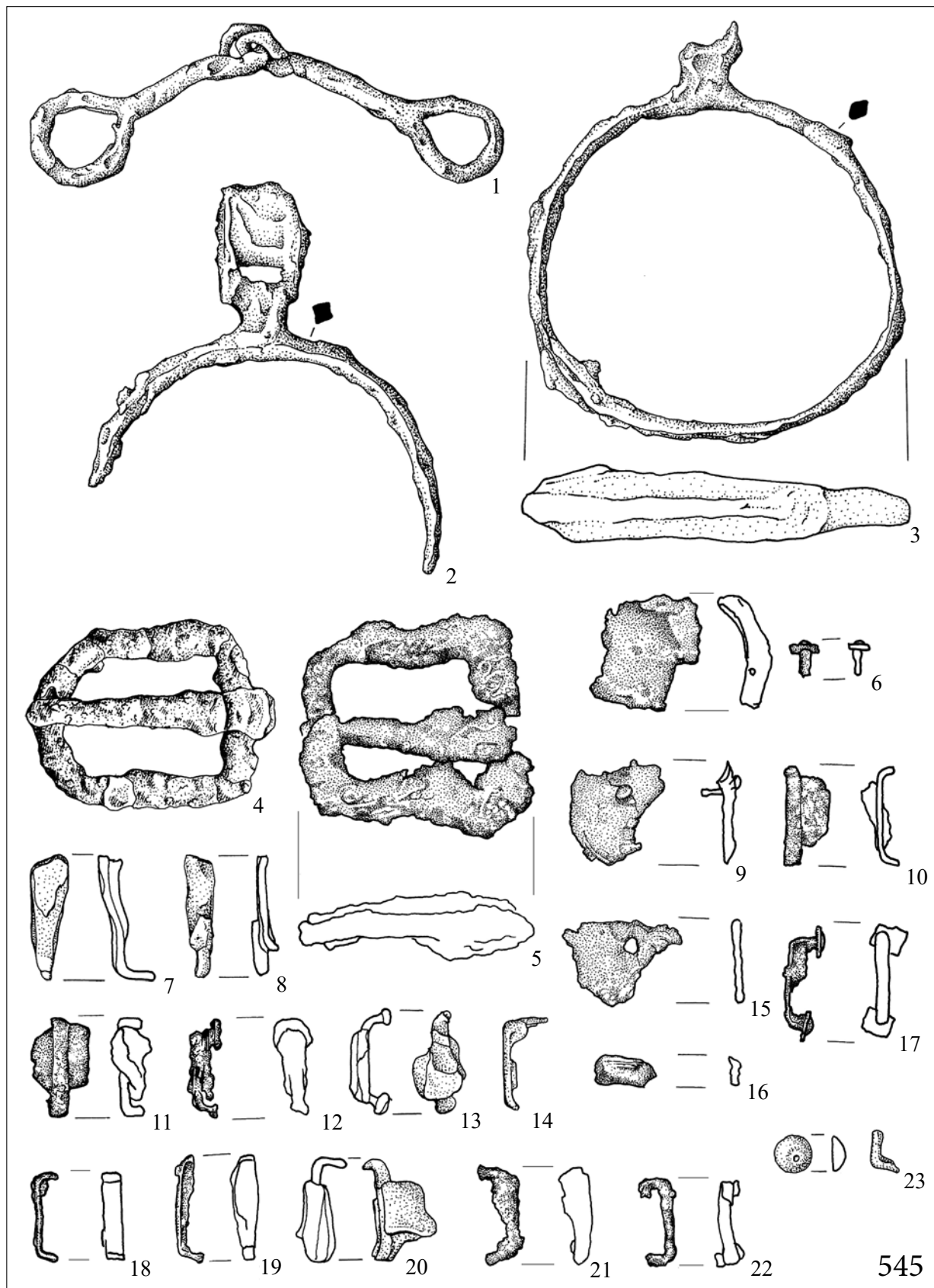
217. kép. Szegvár-Oromdűlő 543. sír
Fig. 217. Szegvár-Oromdűlő Grave 543. M. 3-15: 1:1

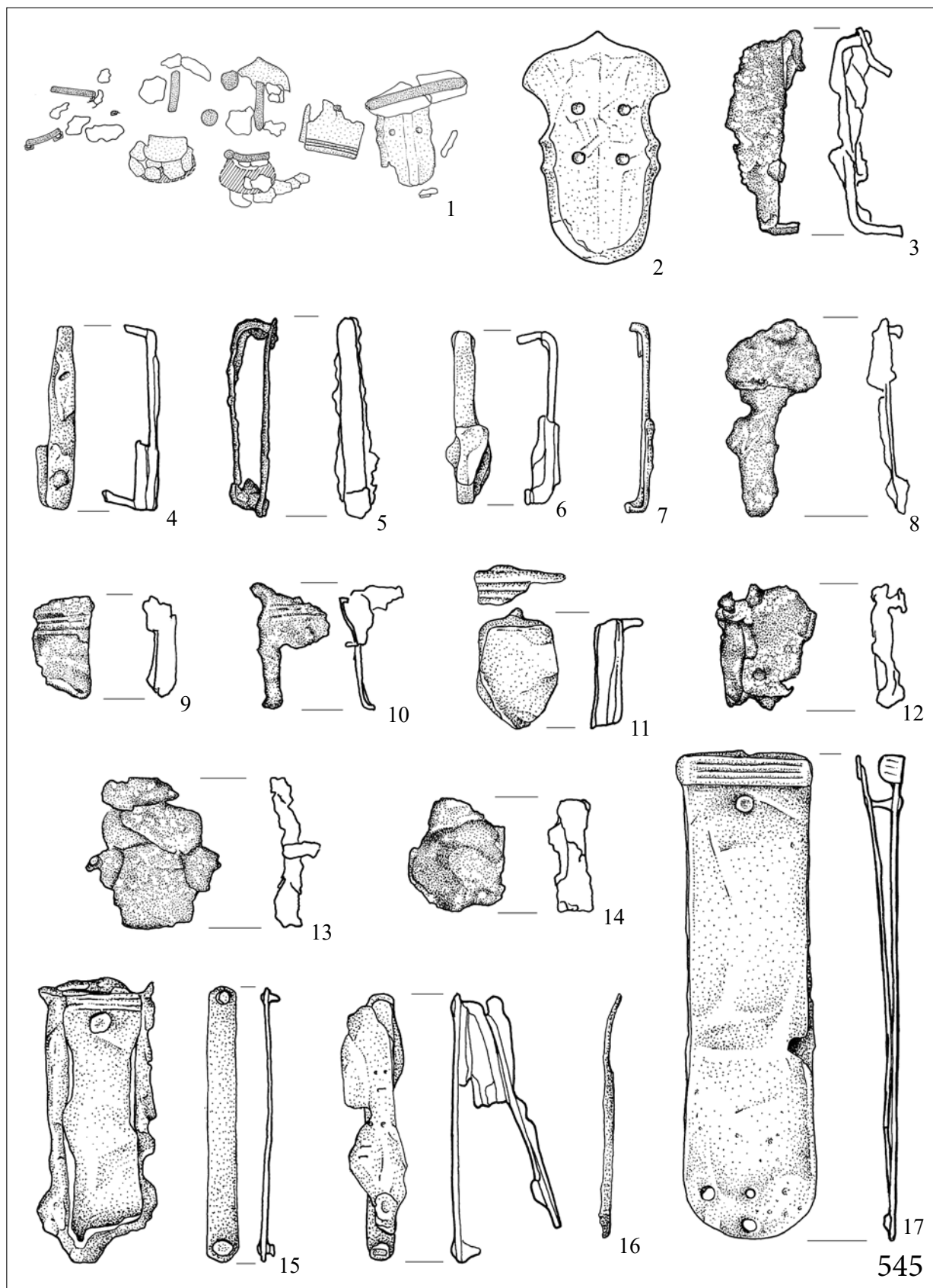
218. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-6: 544. sír; 7-16: 553. sír
 Fig. 218. Szegvár-Oromdűlő. 1-6: Grave 544; 7-16: Grave 553. M: 3-6, 8-16: 1:1

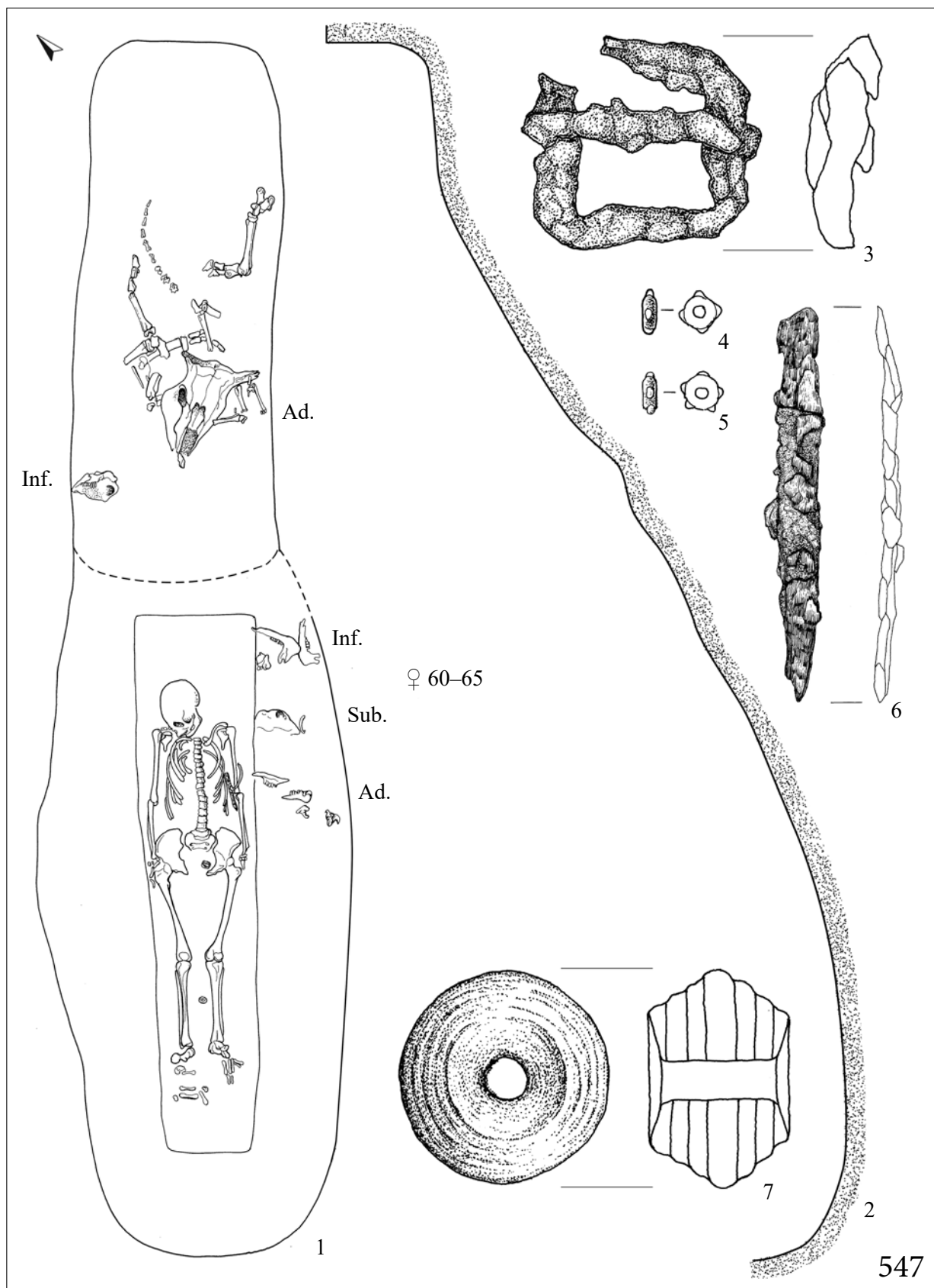
219. kép. Szegvár-Oromdűlő 545. sír
 Fig. 219. Szegvár-Oromdűlő Grave 545. M: 3–7: 1:1

220. kép. Szegvár-Oromdűlő 545. sír
 Fig. 220. Szegvár-Oromdűlő Grave 545. M: 1-3: 1:2; 4-23: 1:1

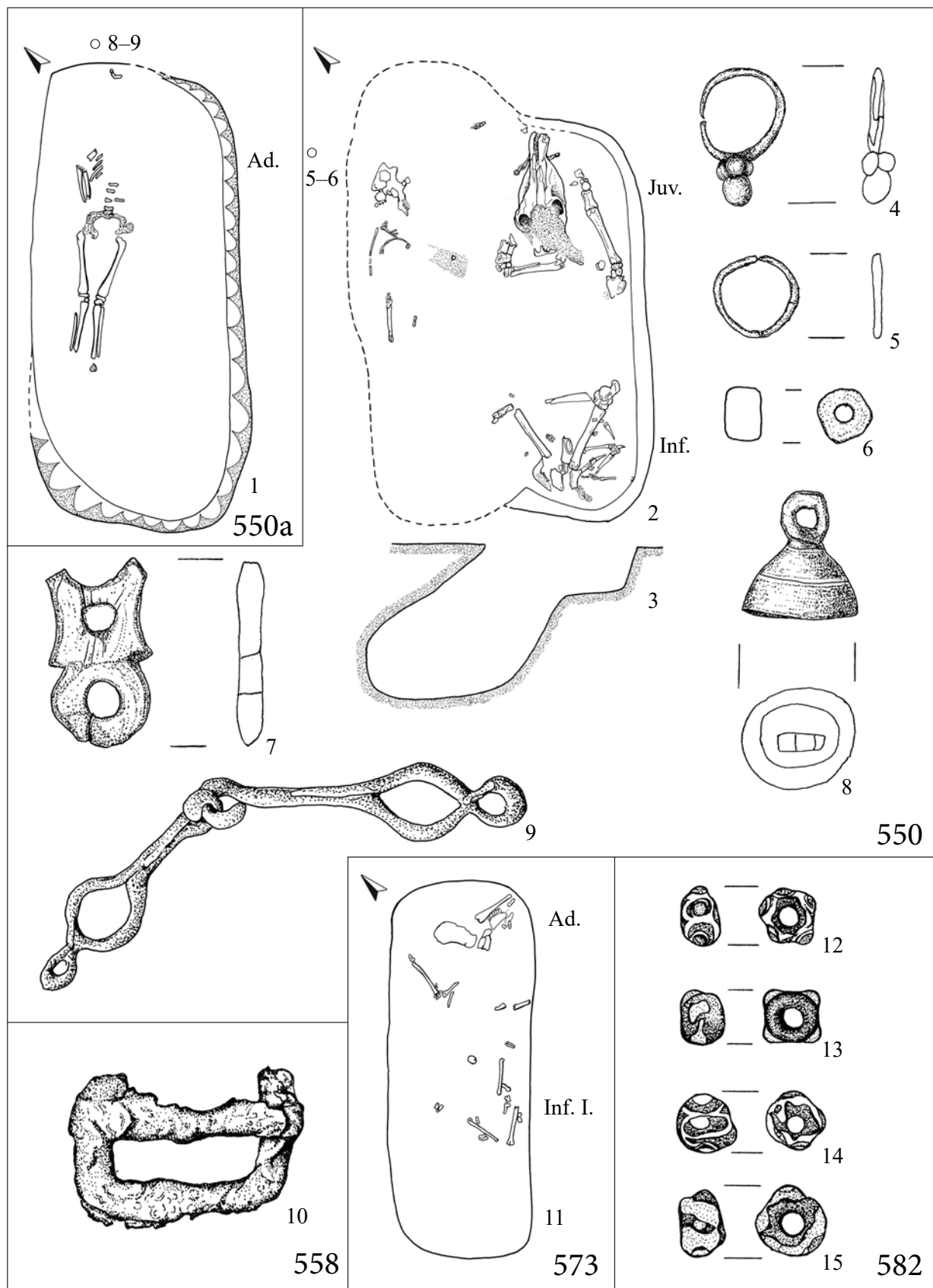

221. kép. Szegvár-Oromdűlő 545. sír
 Fig. 221. Szegvár-Oromdűlő Grave 545. M: 2-17: 1:1

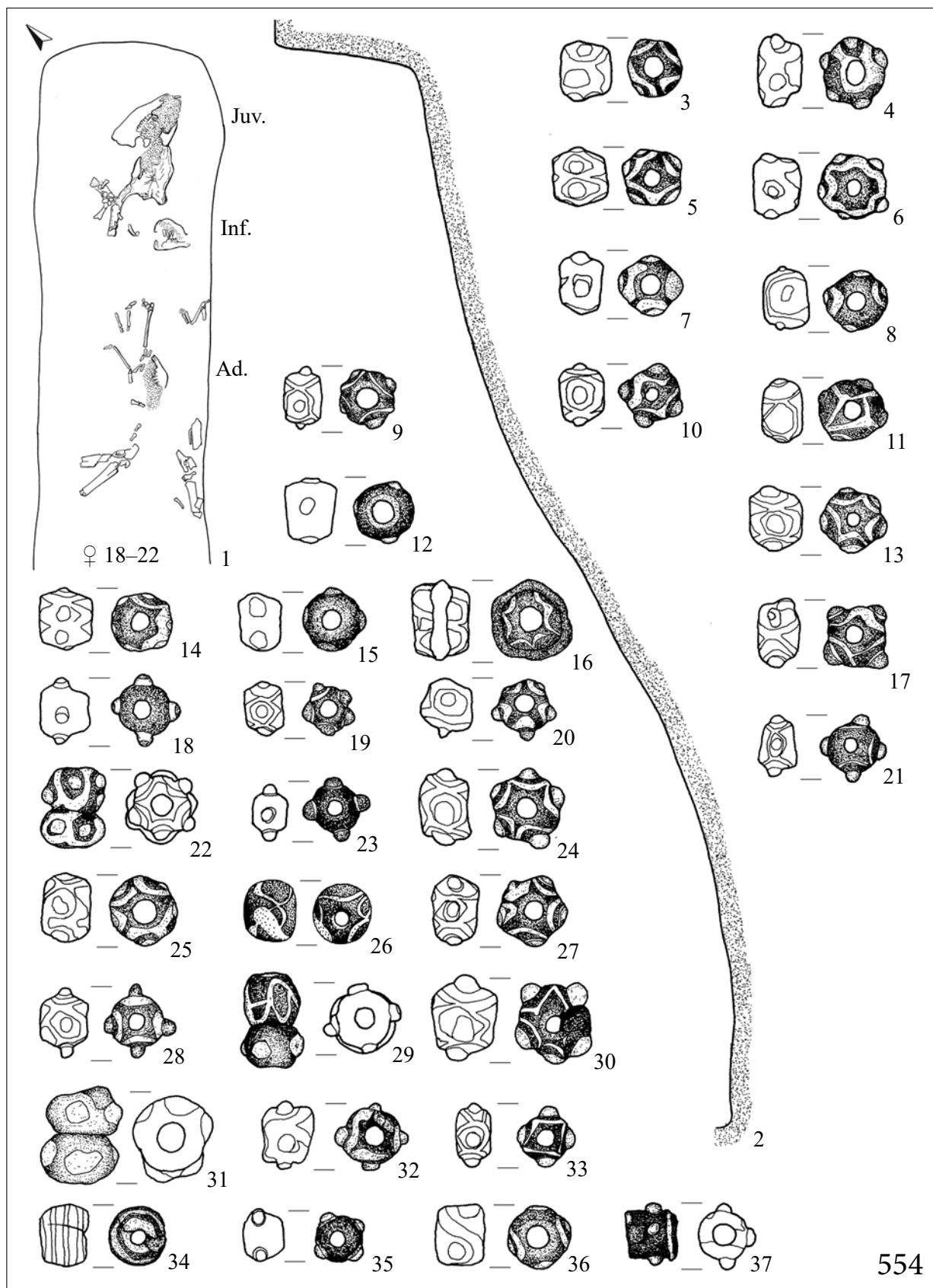

222. kép. Szegvár-Oromdűlő 547. sír
 Fig. 222. Szegvár-Oromdűlő Grave 547. M: 3-5, 7: 1:1; 6: 1:2

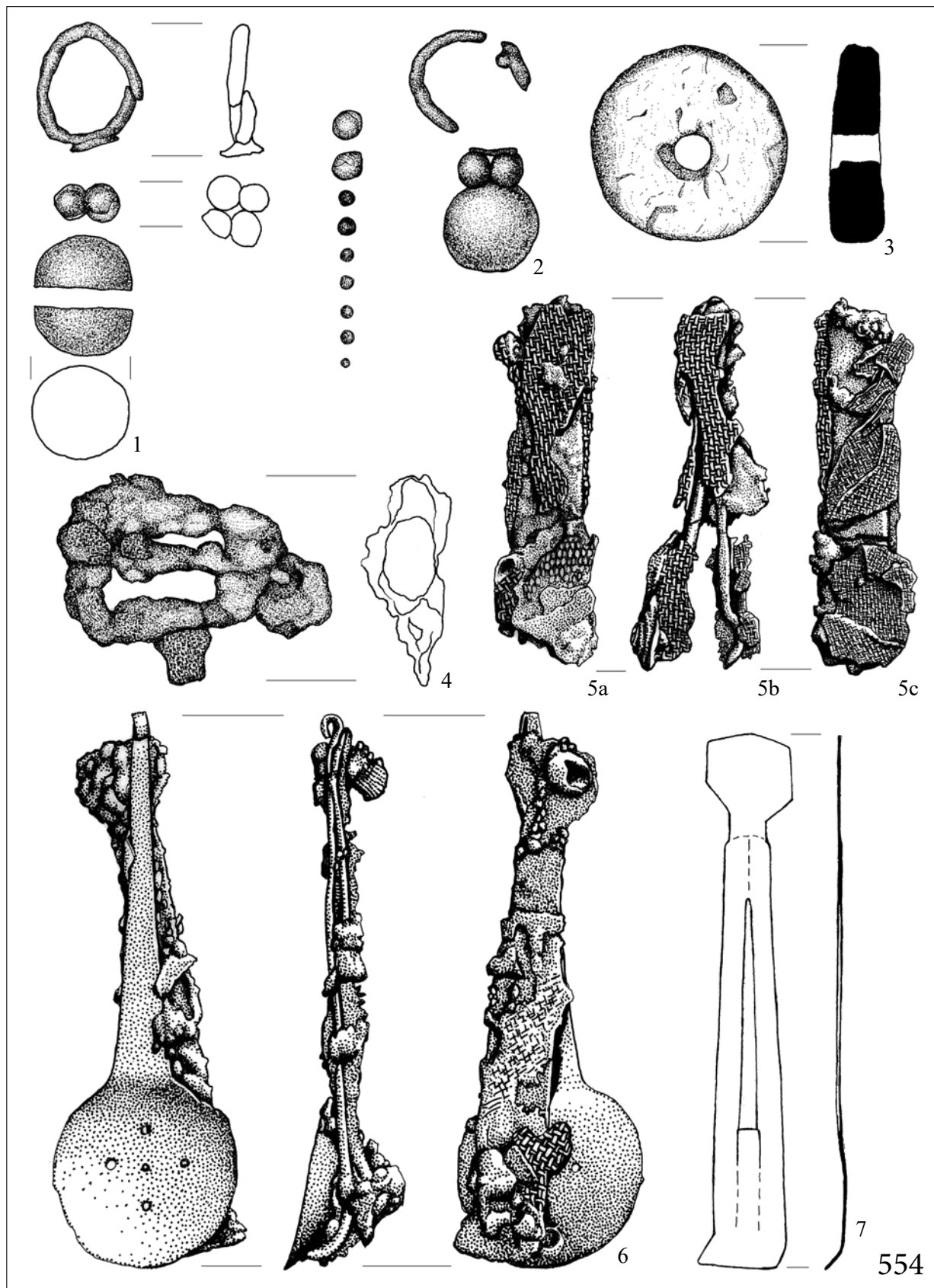

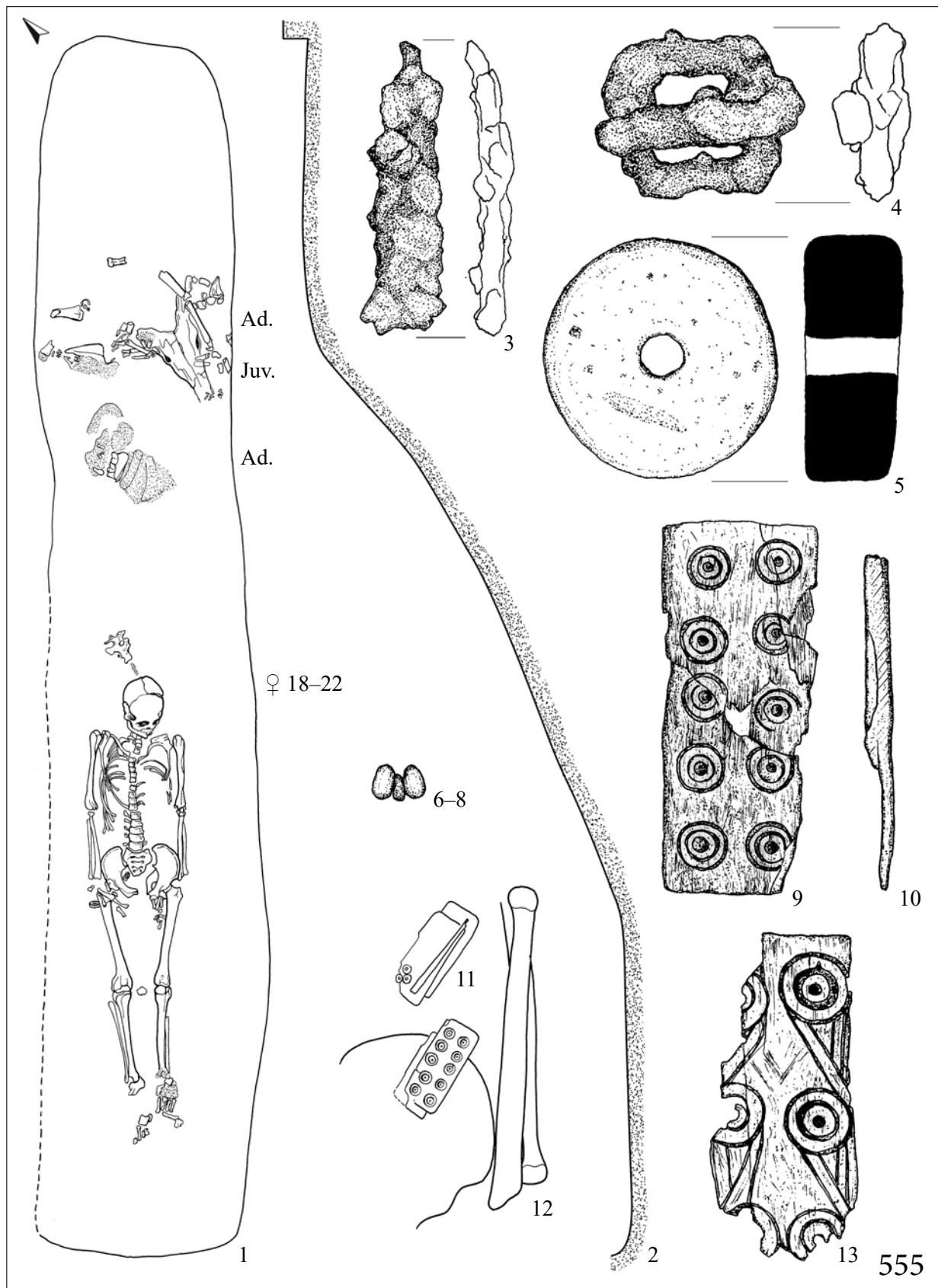
223. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1: 550a sír; 2-9: 550. sír; 10: 558. sír; 11: 573. sír; 12-15: 582. sír
 Fig. 223. Szegvár-Oromdűlő. 1: Grave 550a; 2-9: Grave 550; 10: Grave 558; 11: Grave 573; 12-15: Grave 582.
 M: 4-8, 10, 12-15: 1:1; 9: 1:2

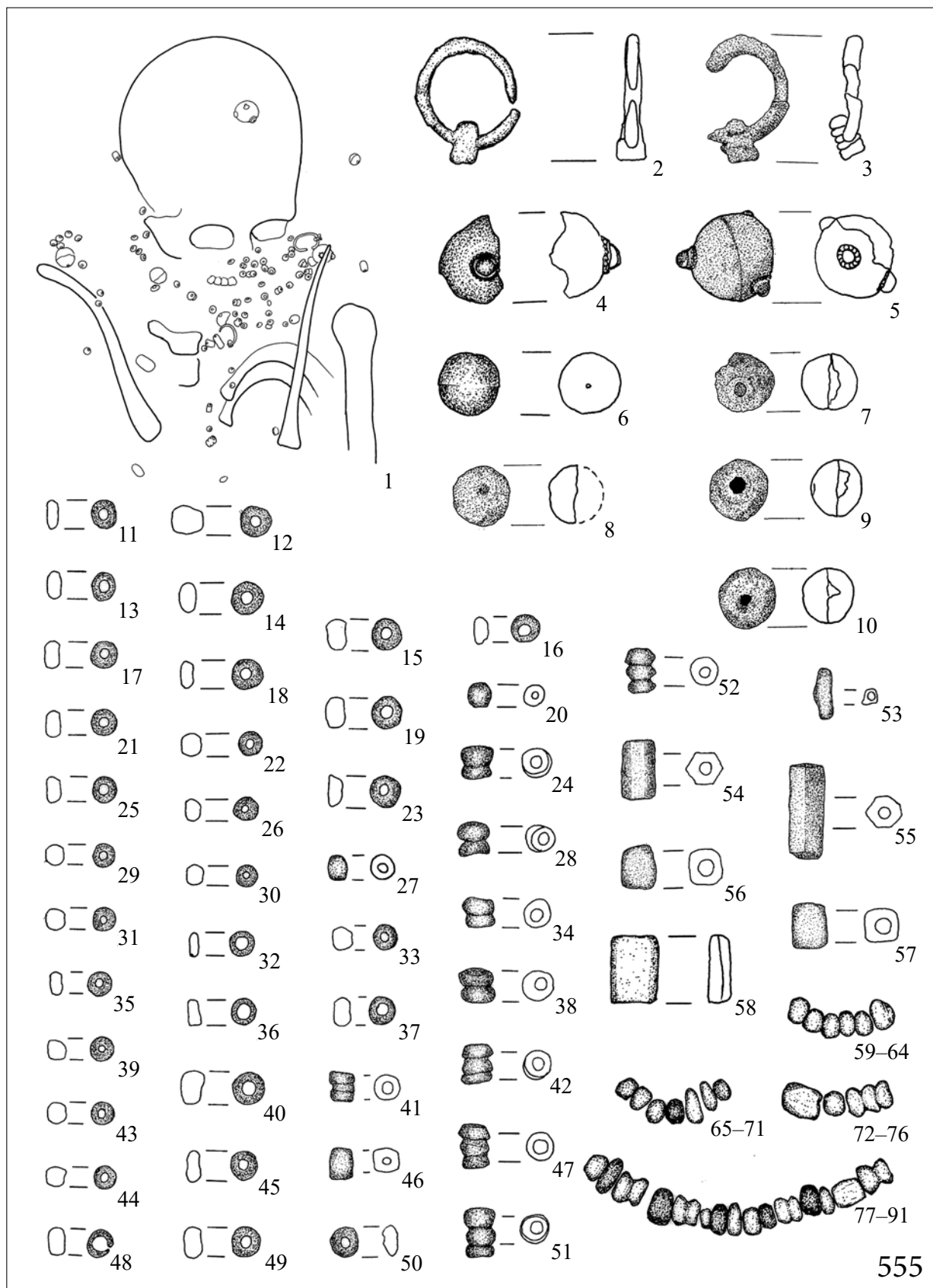
224. kép. Szegvár-Oromdűlő 554. sír
 Fig. 224. Szegvár-Oromdűlő Grave 554. M: 3-37: 1:1

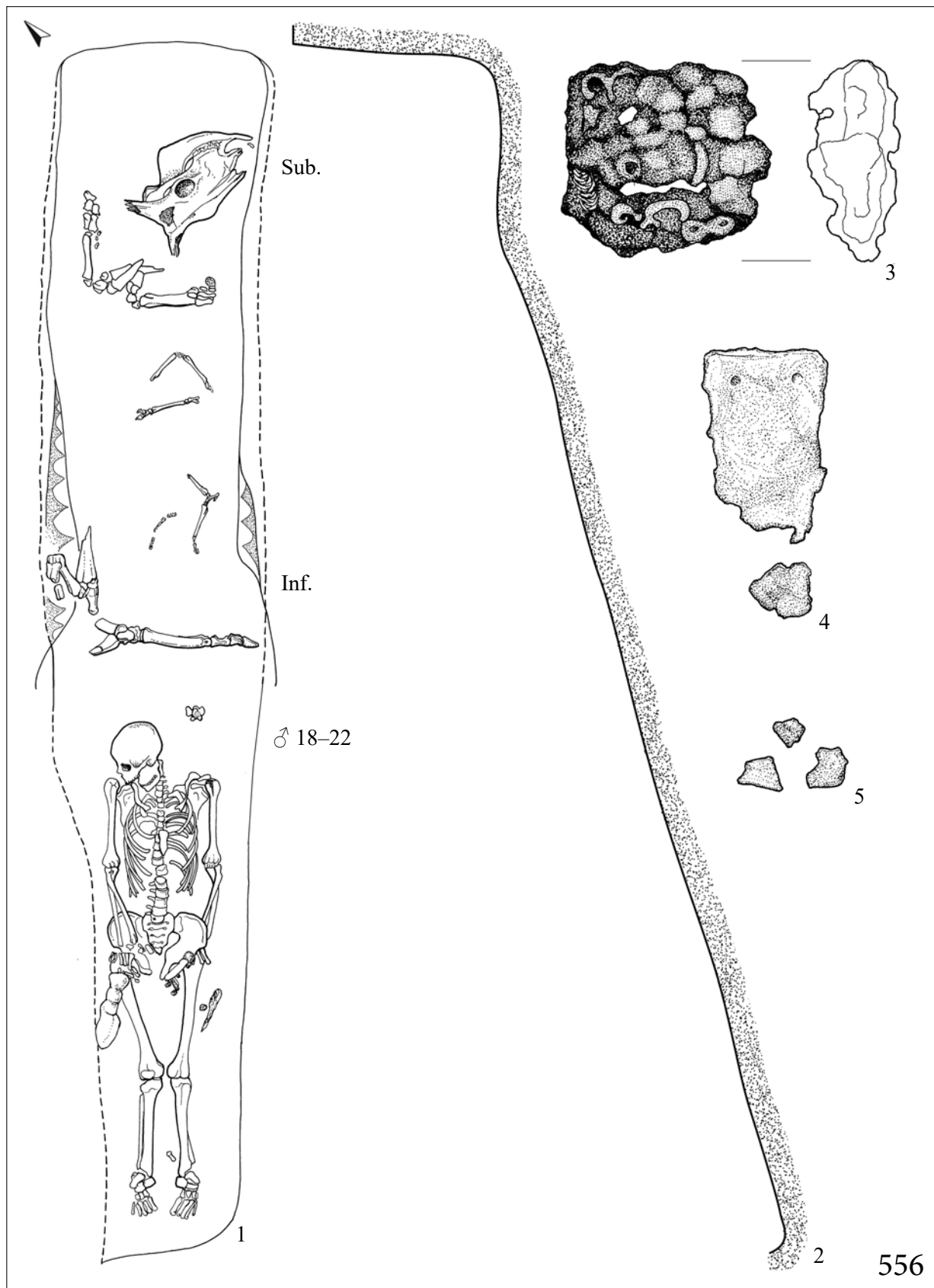
225. kép. Szegvár-Oromdűlő 554. sír
 Fig. 225. Szegvár-Oromdűlő Grave 554. M: 1:1

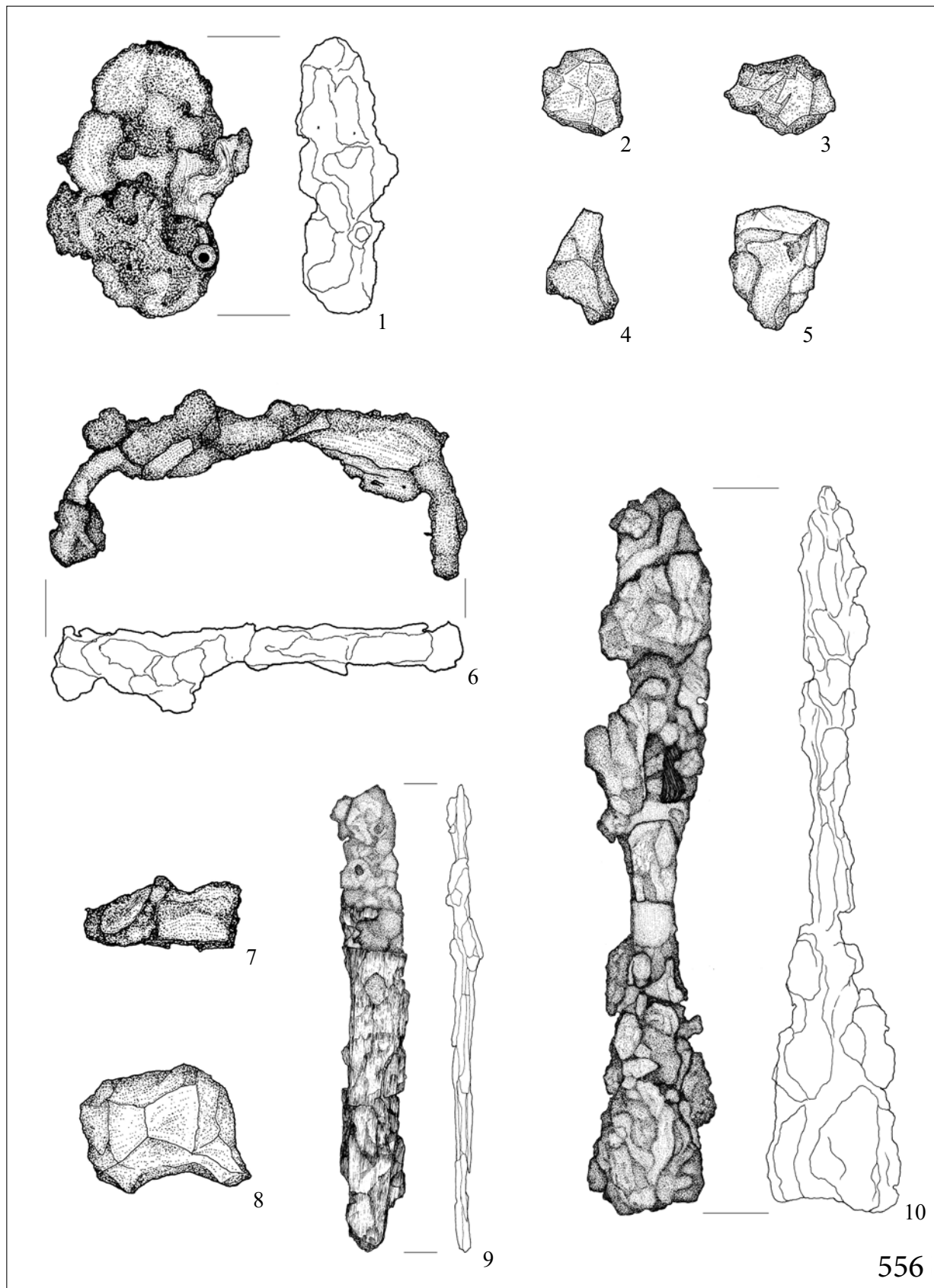
226. kép. Szegvár-Oromdűlő 555. sír
 Fig. 226. Szegvár-Oromdűlő Grave 555. M: 2-9, 12: 1:1

227. kép. Szegvár-Oromdűlő 555. sír
 Fig. 227. Szegvár-Oromdűlő Grave 555. M: 2-91: 1:1

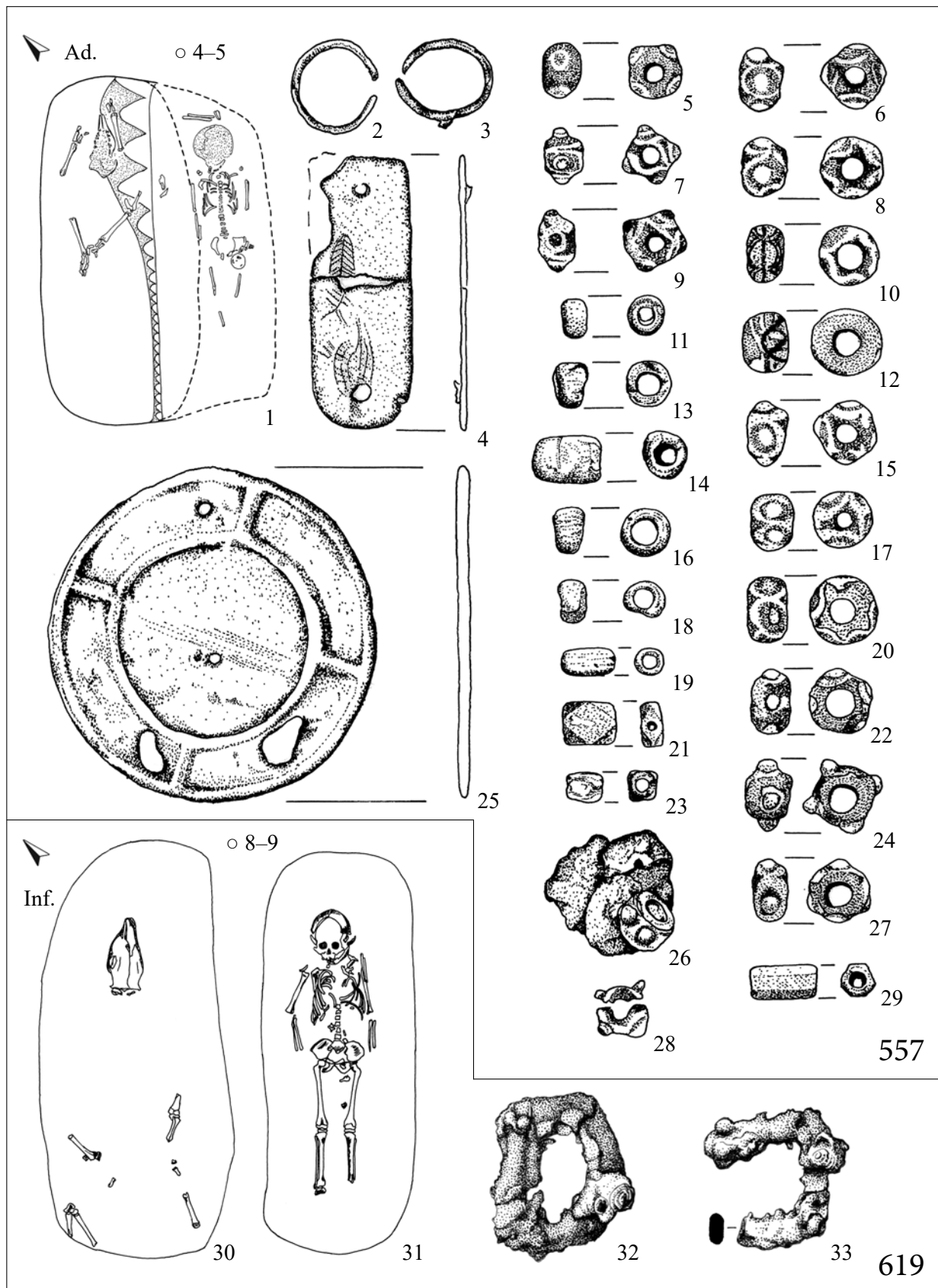

228. kép. Szegvár-Oromdűlő 556. sír
 Fig. 228. Szegvár-Oromdűlő Grave 556. M: 3-5: 1:1

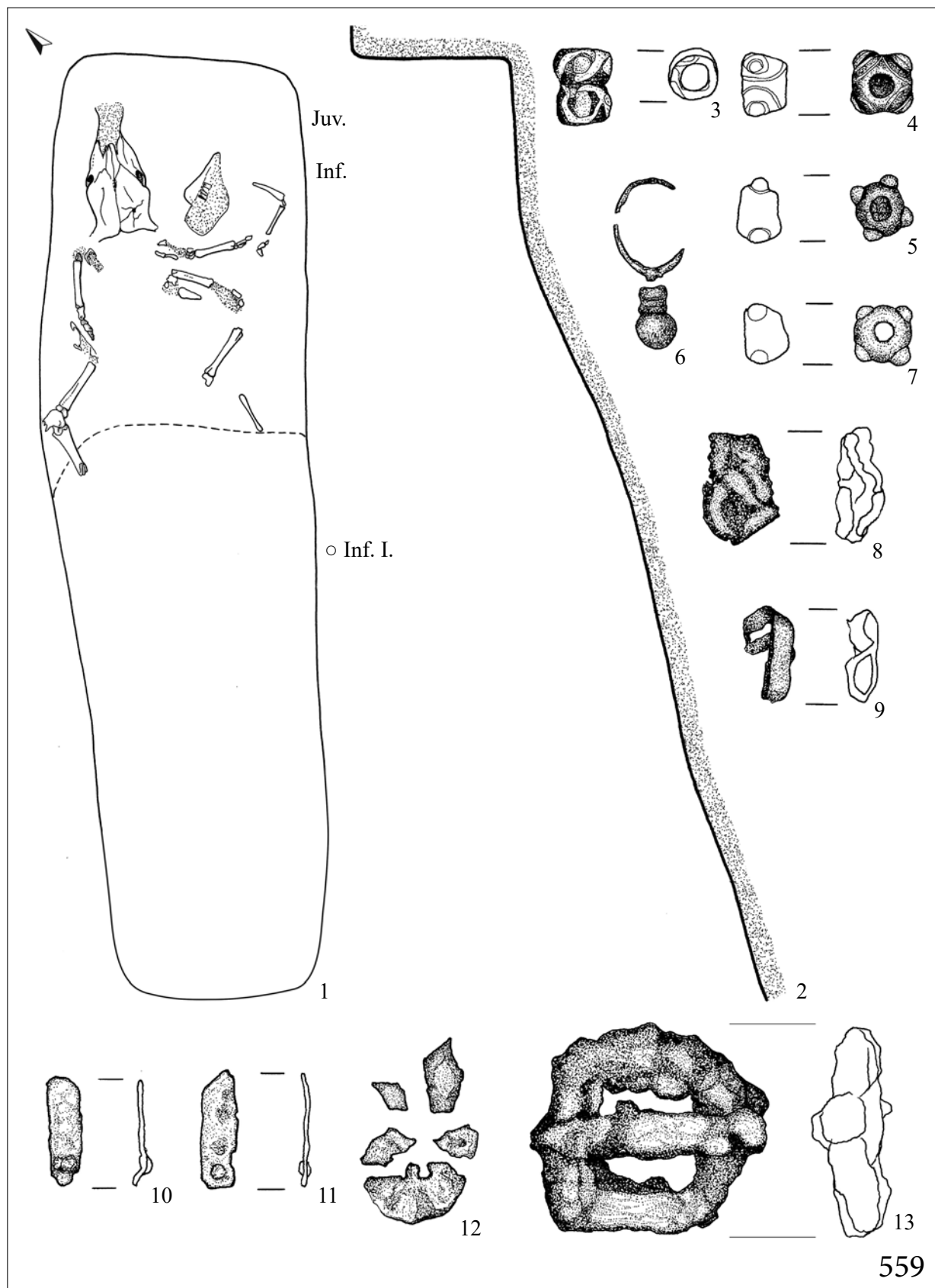
556

229. kép. Szegvár-Oromdűlő 556. sír
 Fig. 229. Szegvár-Oromdűlő Grave 556. M: 1–8: 1:1; 9–10: 1:2

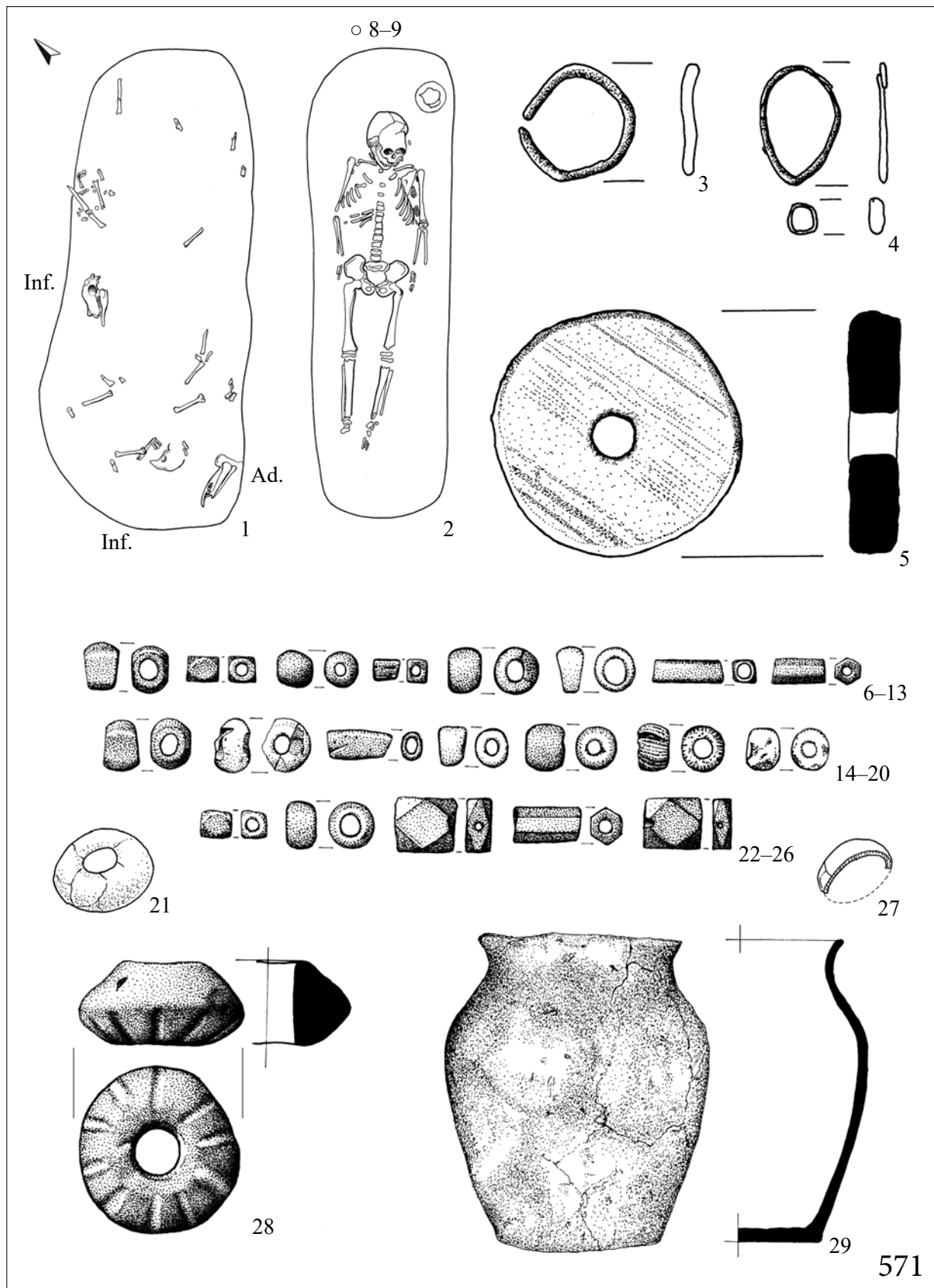

230. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1–29: 557. sír; 30–33: 619. sír
 Fig. 230. Szegvár-Oromdűlő. 1–29: Grave 557; 30–33: Grave 619. M: 2–29, 32–33: 1:1

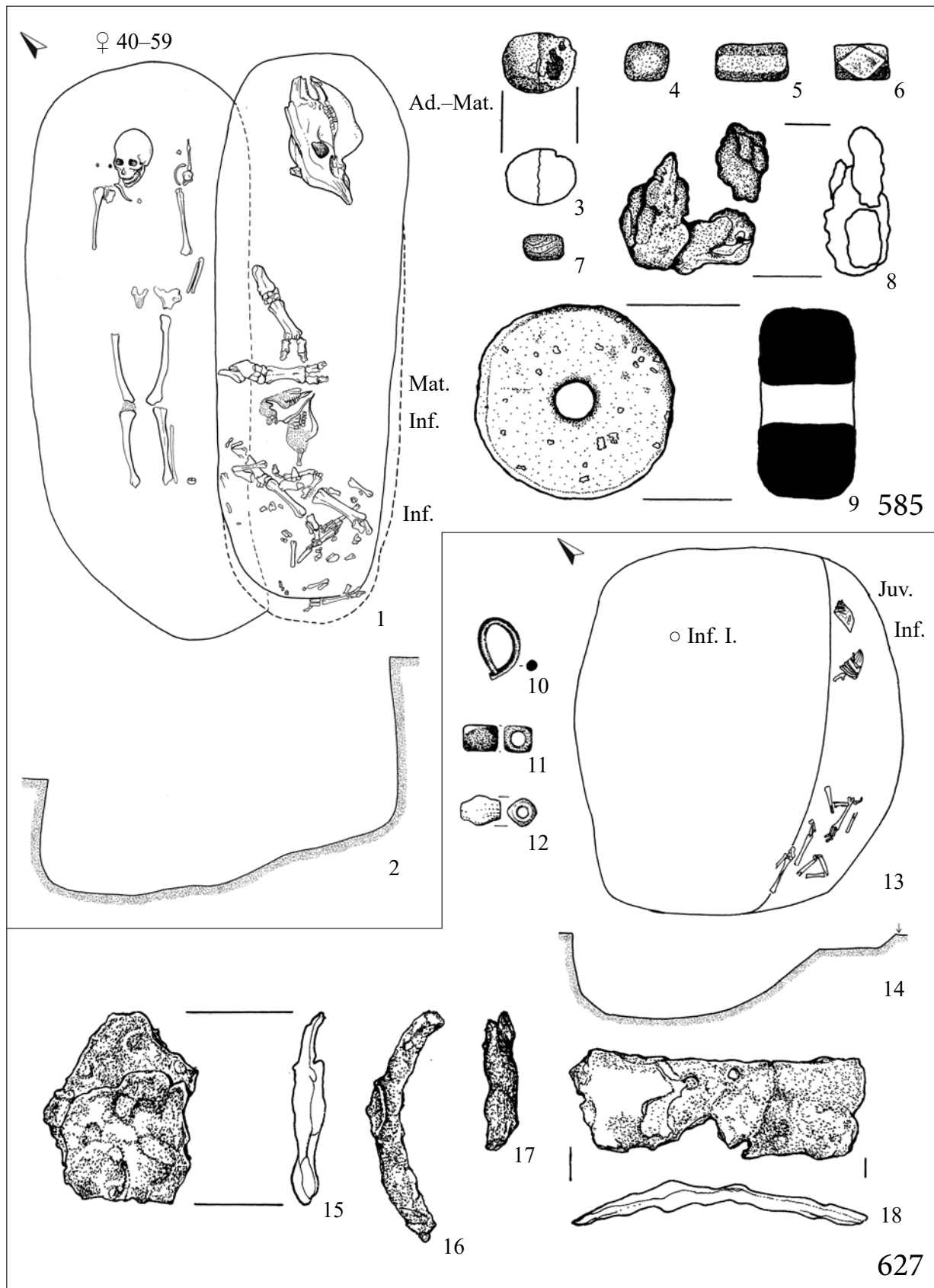

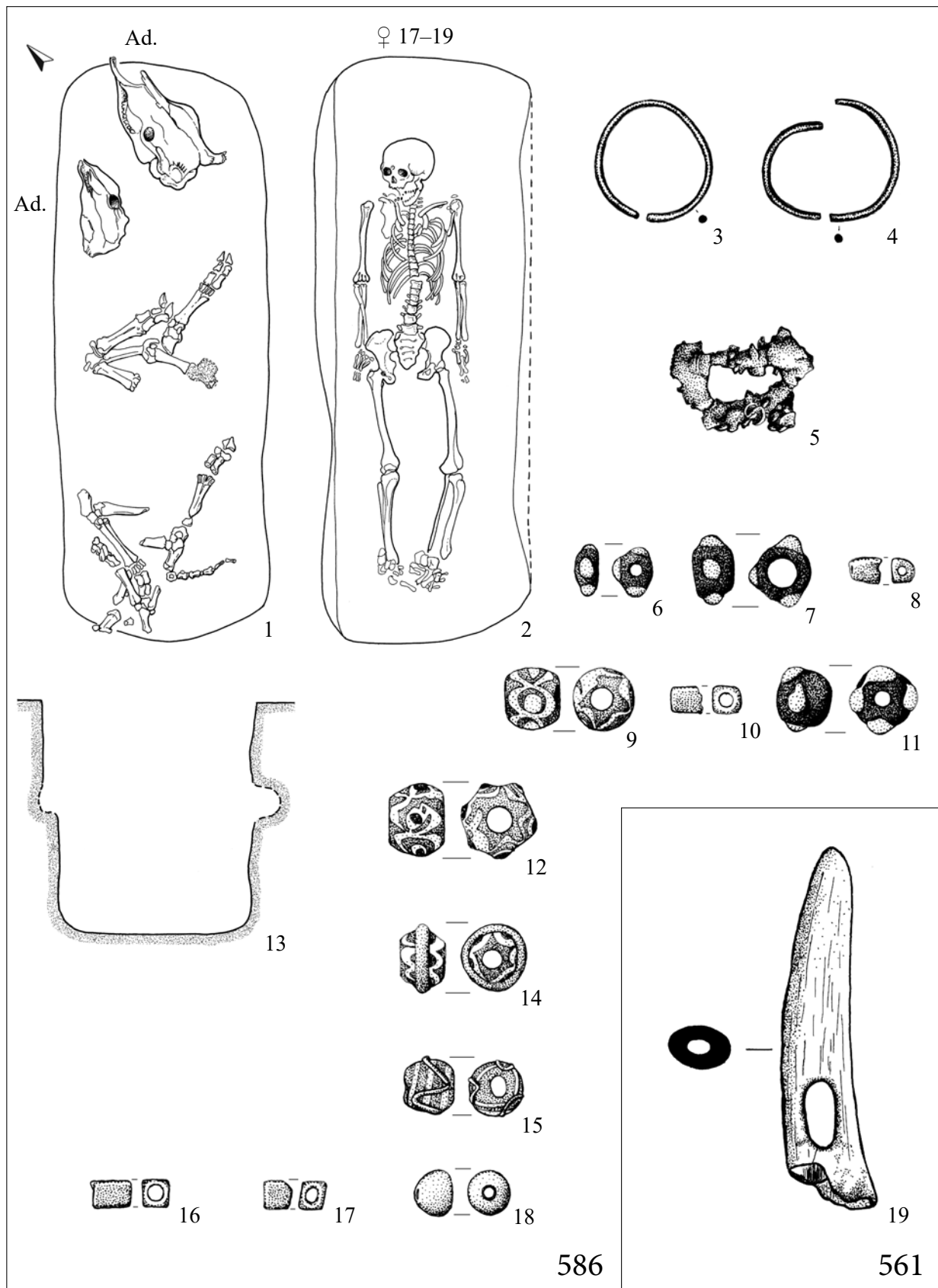
231. kép. Szegvár-Oromdűlő 559. sír
 Fig. 231. Szegvár-Oromdűlő Grave 559. M: 3-13: 1:1

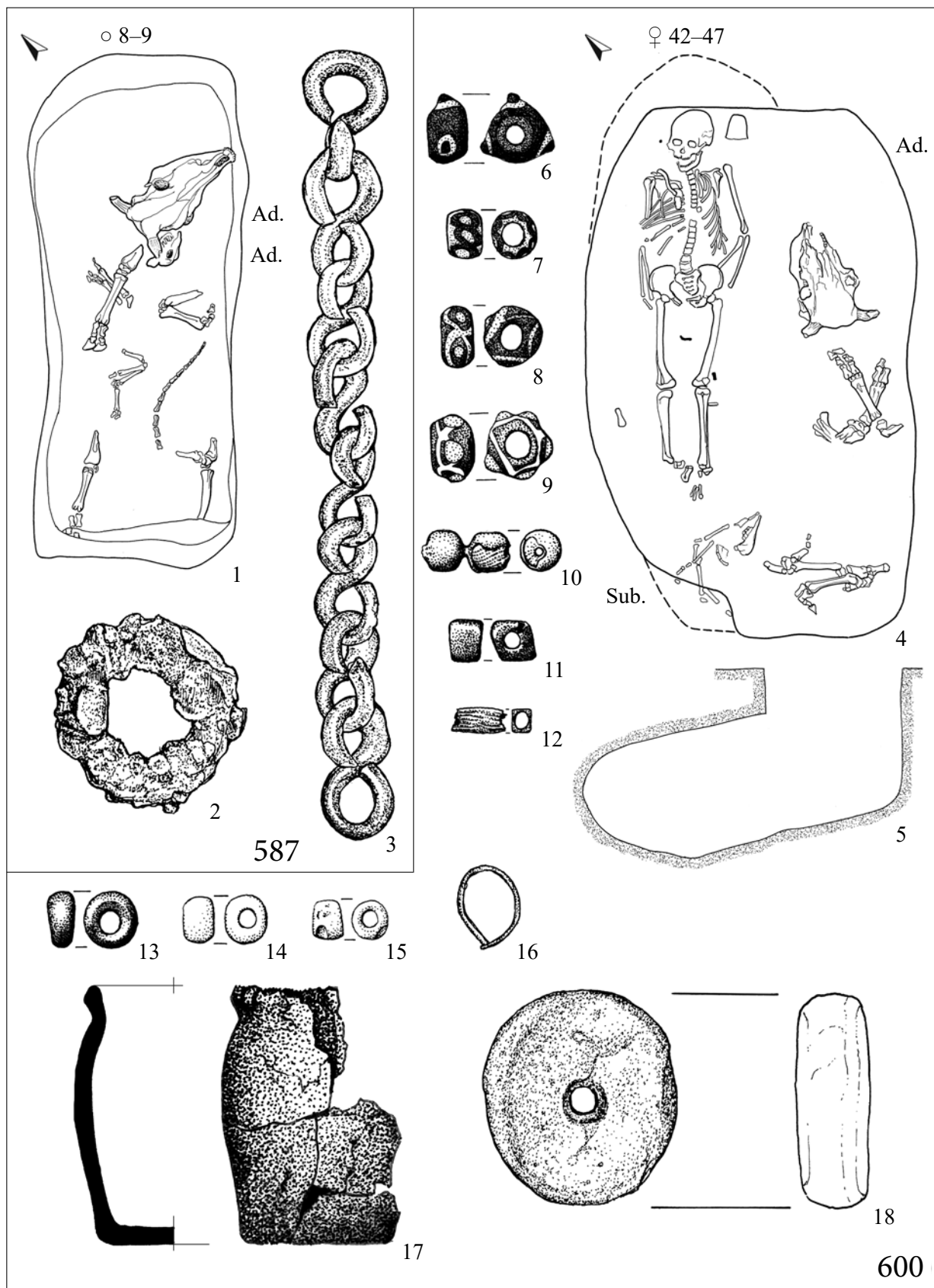
232. kép. Szegvár-Oromdűlő 571. sír
 Fig. 232. Szegvár-Oromdűlő Grave 571. M: 3-26: 1:1; 27: 1:2

233. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-9: 585. sír; 10-18: 627. sír
 Fig. 233. Szegvár-Oromdűlő. 1-9: Grave 585; 10-18: Grave 627. M: 3-12, 15-18: 1:1

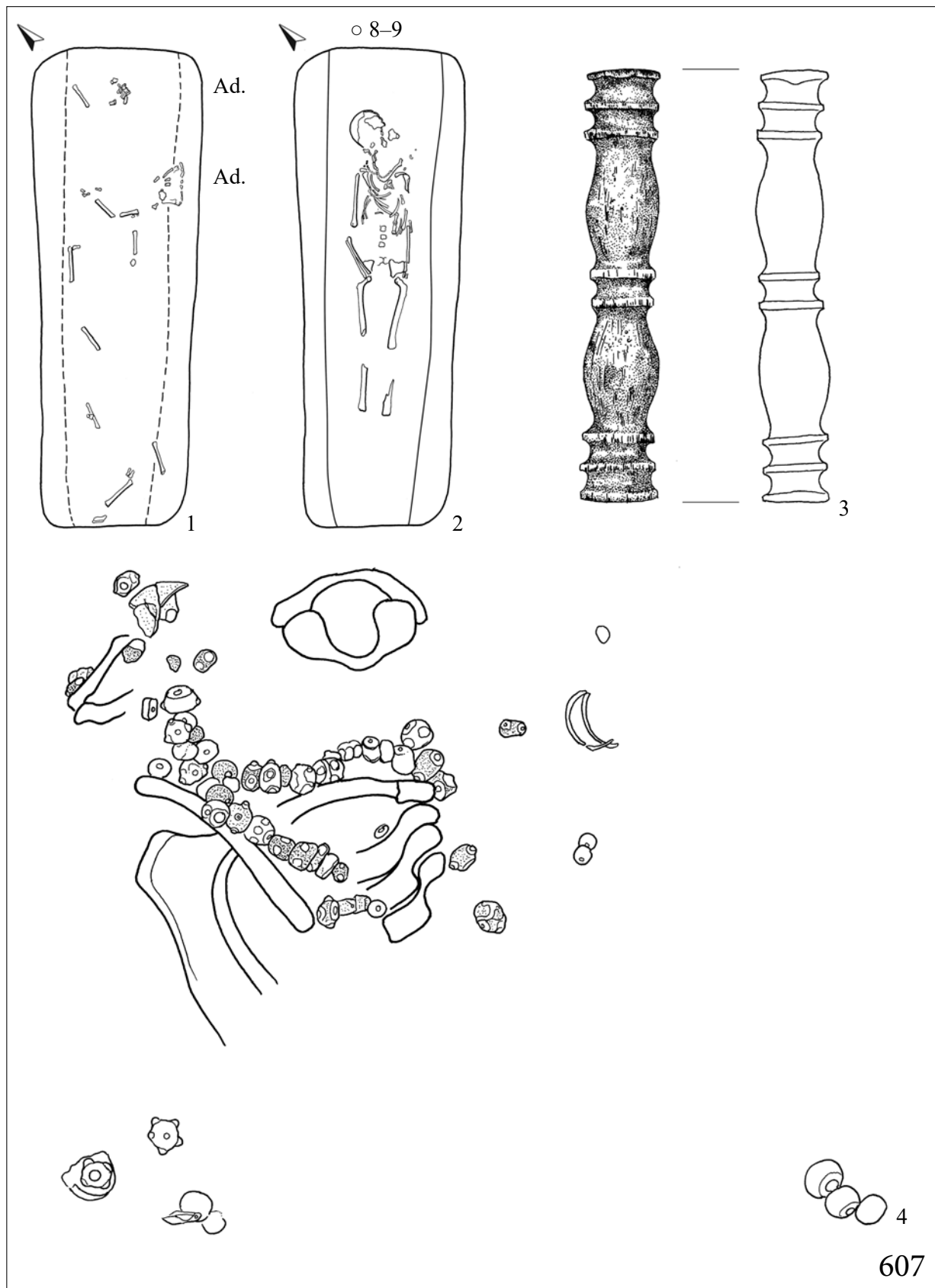

234. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1–18: 586. sír; 19: 561. sír
 Fig. 234. Szegvár-Oromdűlő. 1–18: Grave 586; 19: Grave 561. M: 3–12, 14–19: 1:1

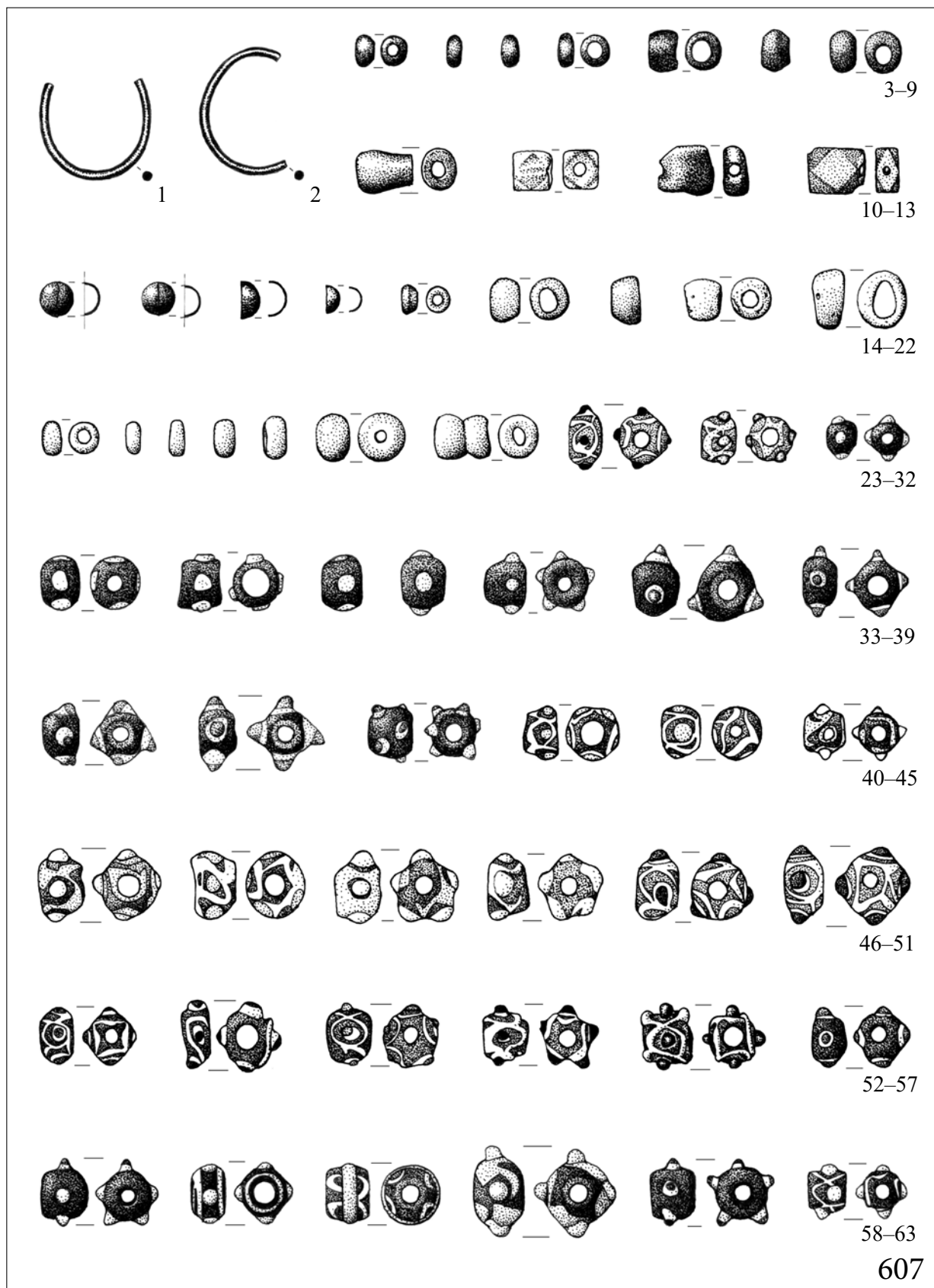

235. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-3: 587. sír; 4-18: 600. sír

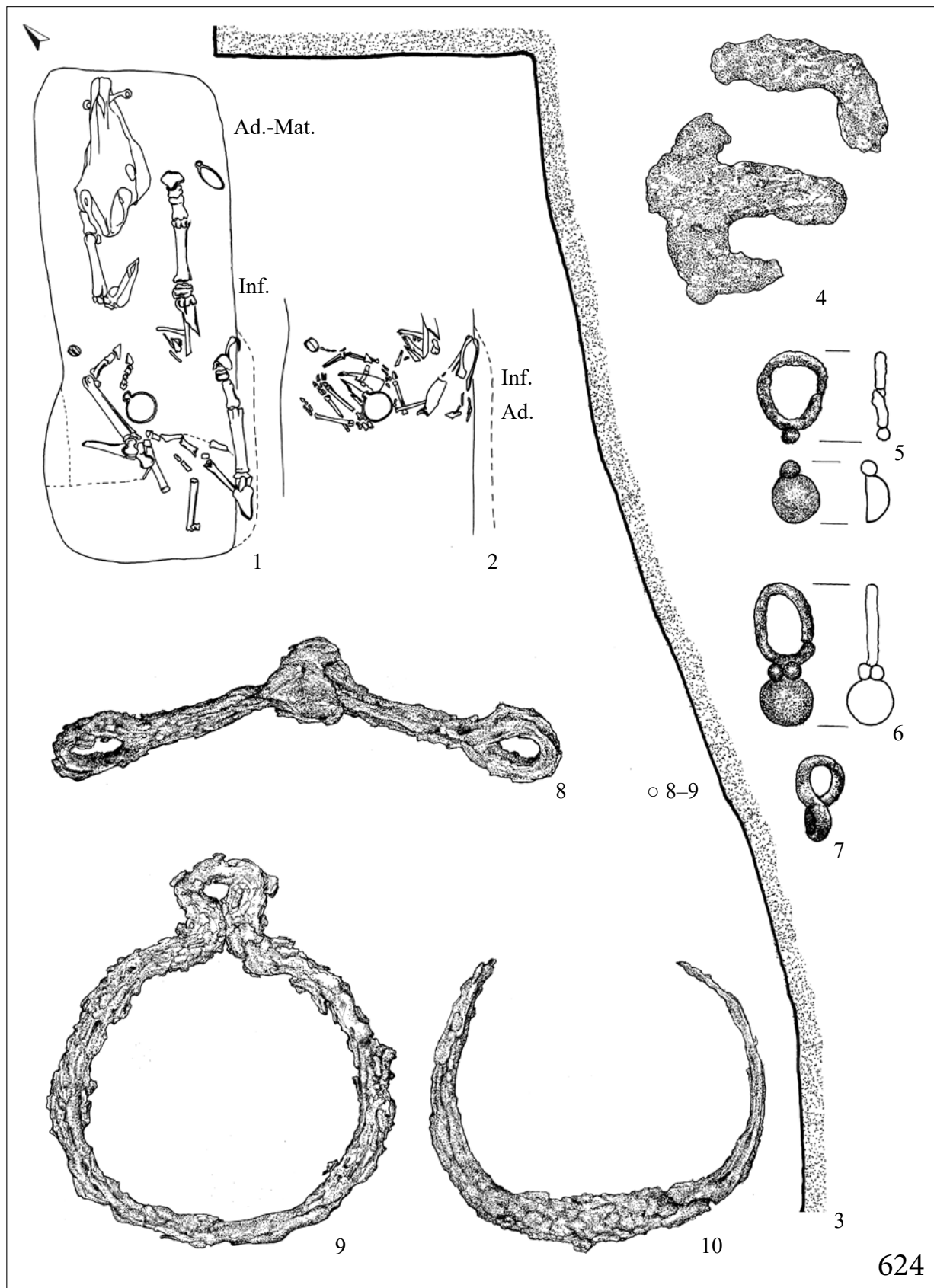
Fig. 235. Szegvár-Oromdűlő. 1-3: Grave 587; 4-18: Grave 600. M: 2-3, 6-16, 18: 1:1; 17: 1:2

236. kép. Szegvár-Oromdűlő 607. sír
 Fig. 236. Szegvár-Oromdűlő Grave 607. M: 3: 1:1

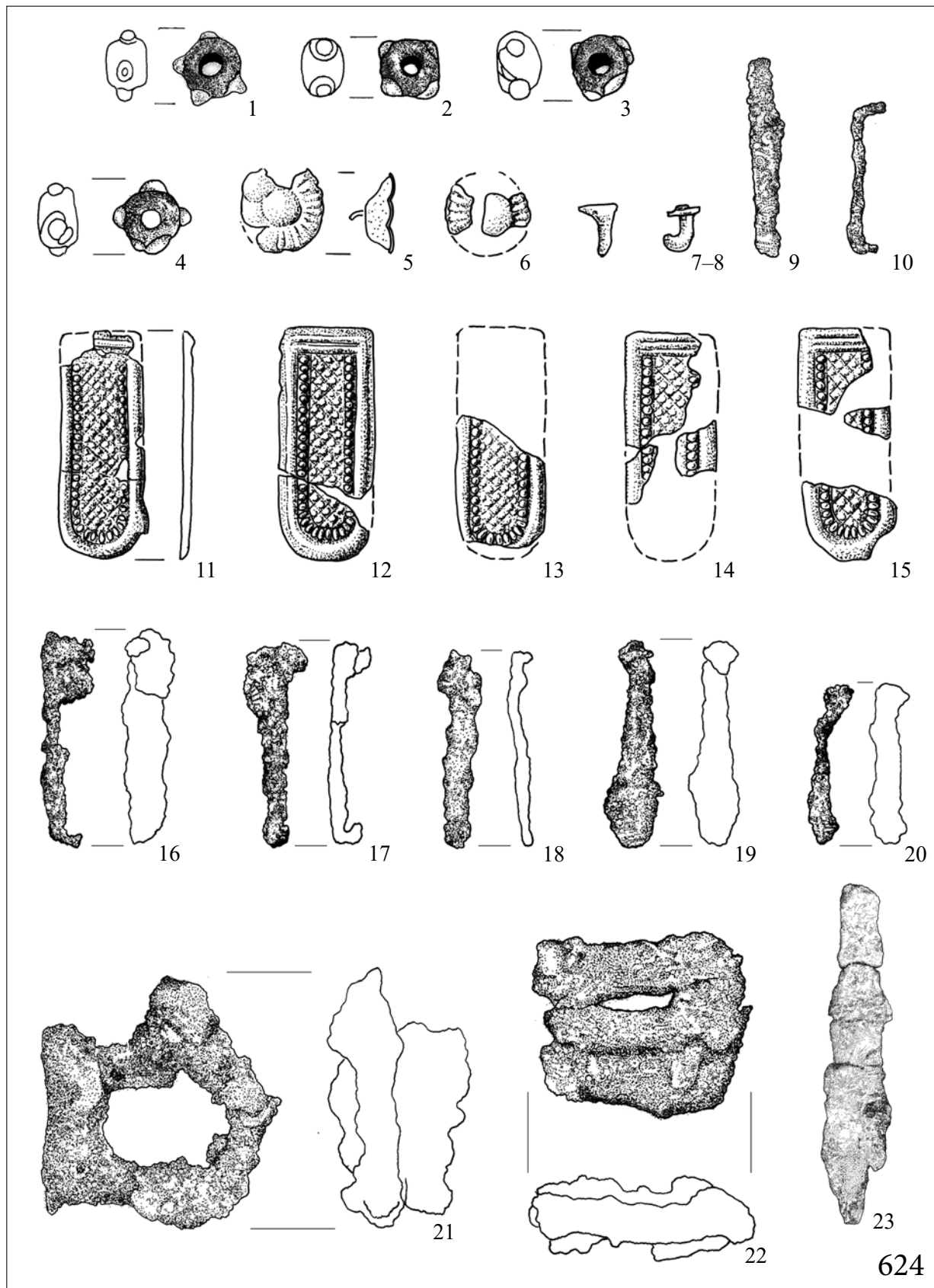

237. kép. Szegvár-Oromdűlő 607. sír
 Fig. 237. Szegvár-Oromdűlő Grave 607. M: 1:1

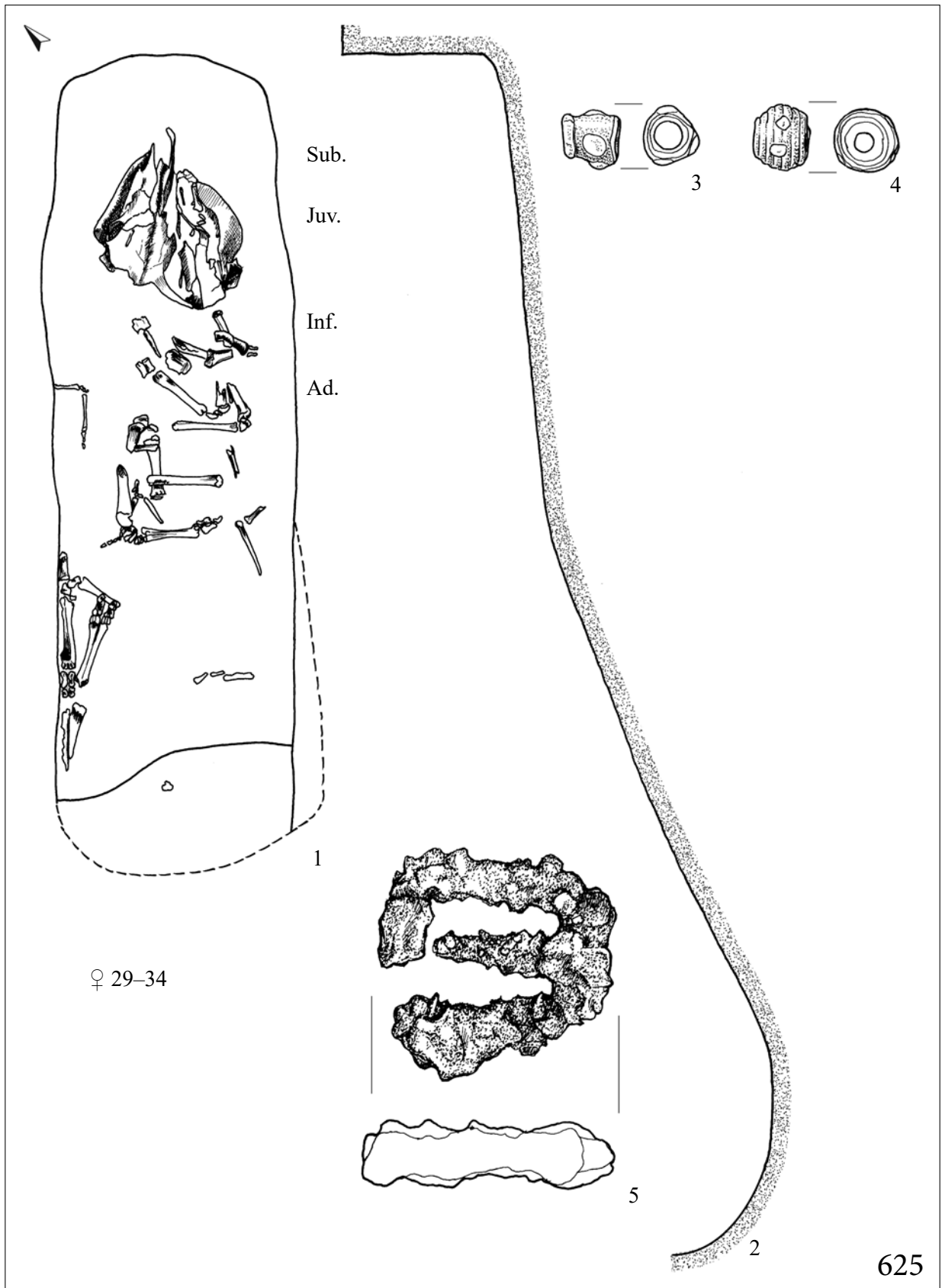

238. kép. Szegvár-Oromdűlő 624. sír
 Fig. 238. Szegvár-Oromdűlő Grave 624. M: 4-7: 1:1; 8-10: 1:2

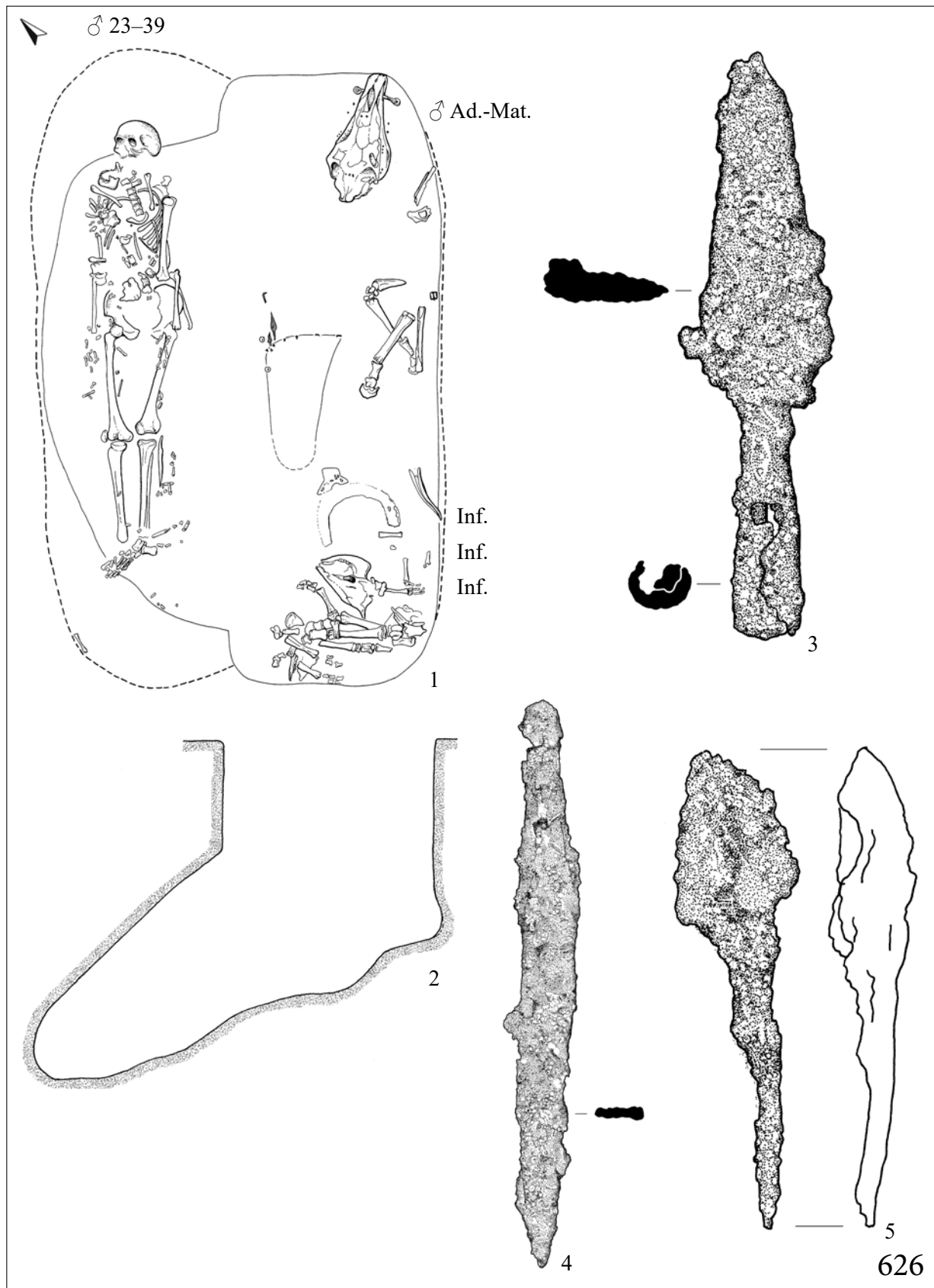

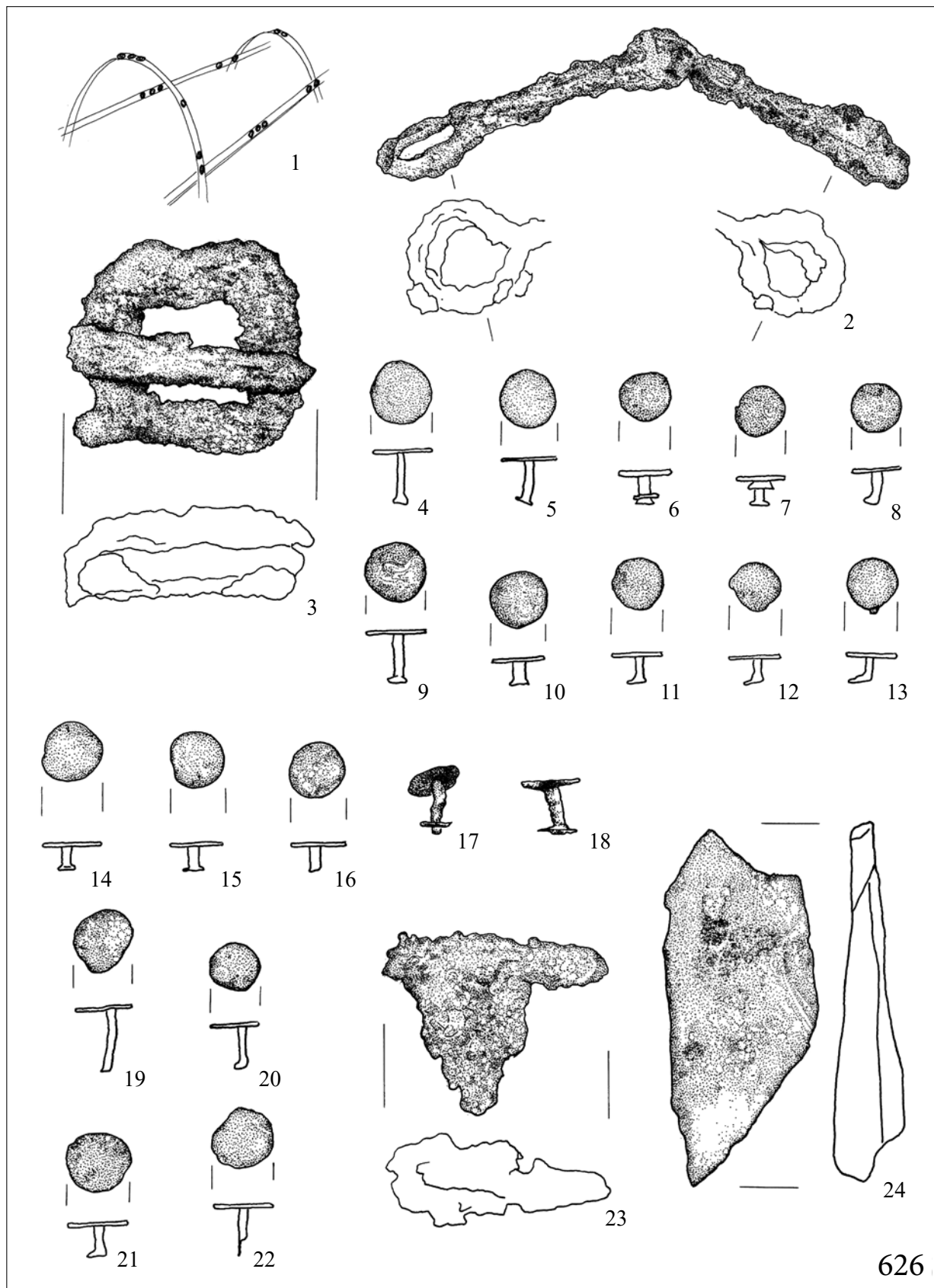
239. kép. Szegvár-Oromdűlő 624. sír
 Fig. 239. Szegvár-Oromdűlő Grave 624. M: 1:1

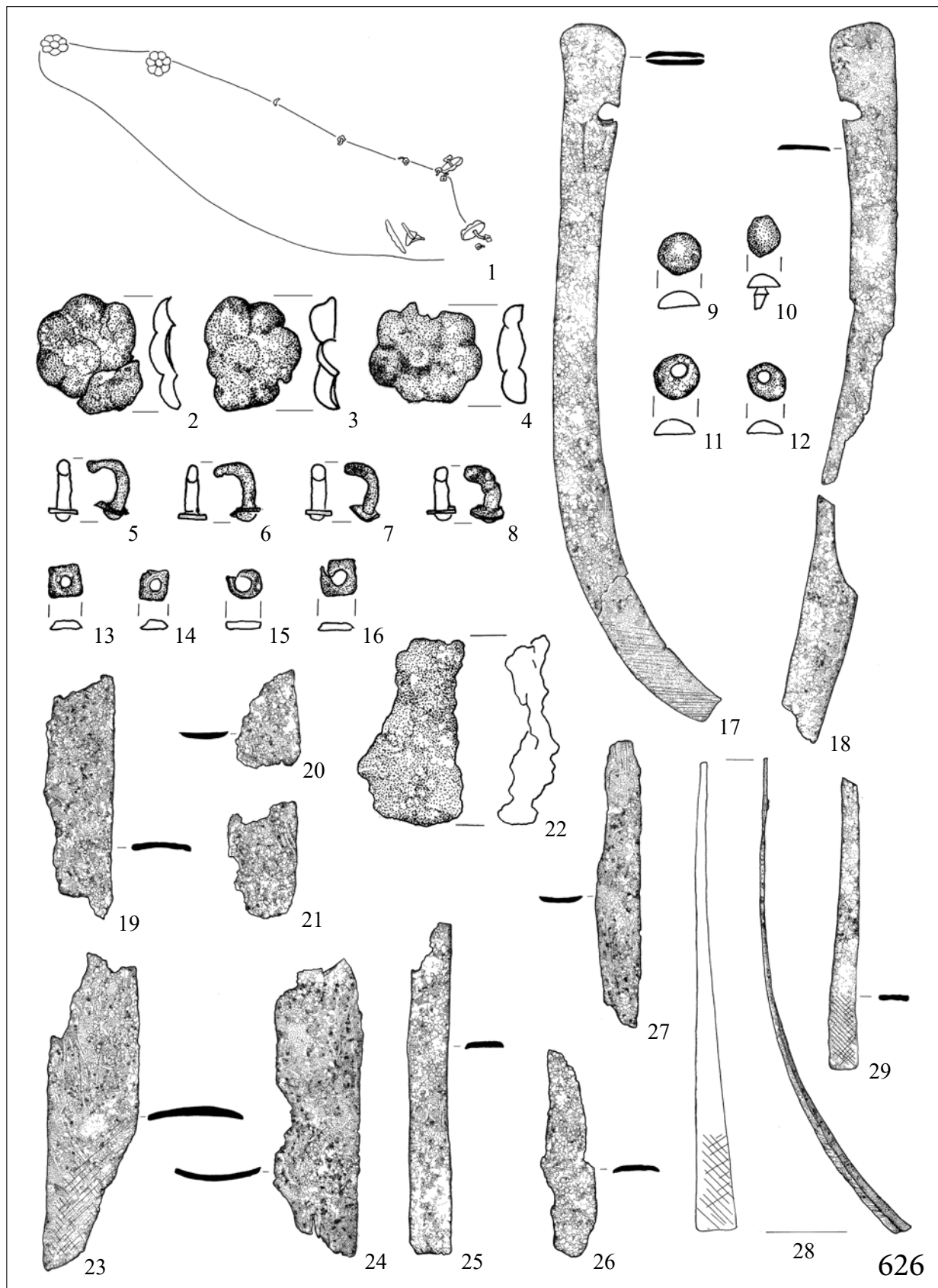
240. kép. Szegvár-Oromdűlő 625. sír
Fig. 240. Szegvár-Oromdűlő Grave 625. M: 3-5: 1:1

241. kép. Szegvár-Oromdűlő 626. sír
Fig. 241. Szegvár-Oromdűlő Grave 626. M: 3, 5: 1:1; 4: 1:2

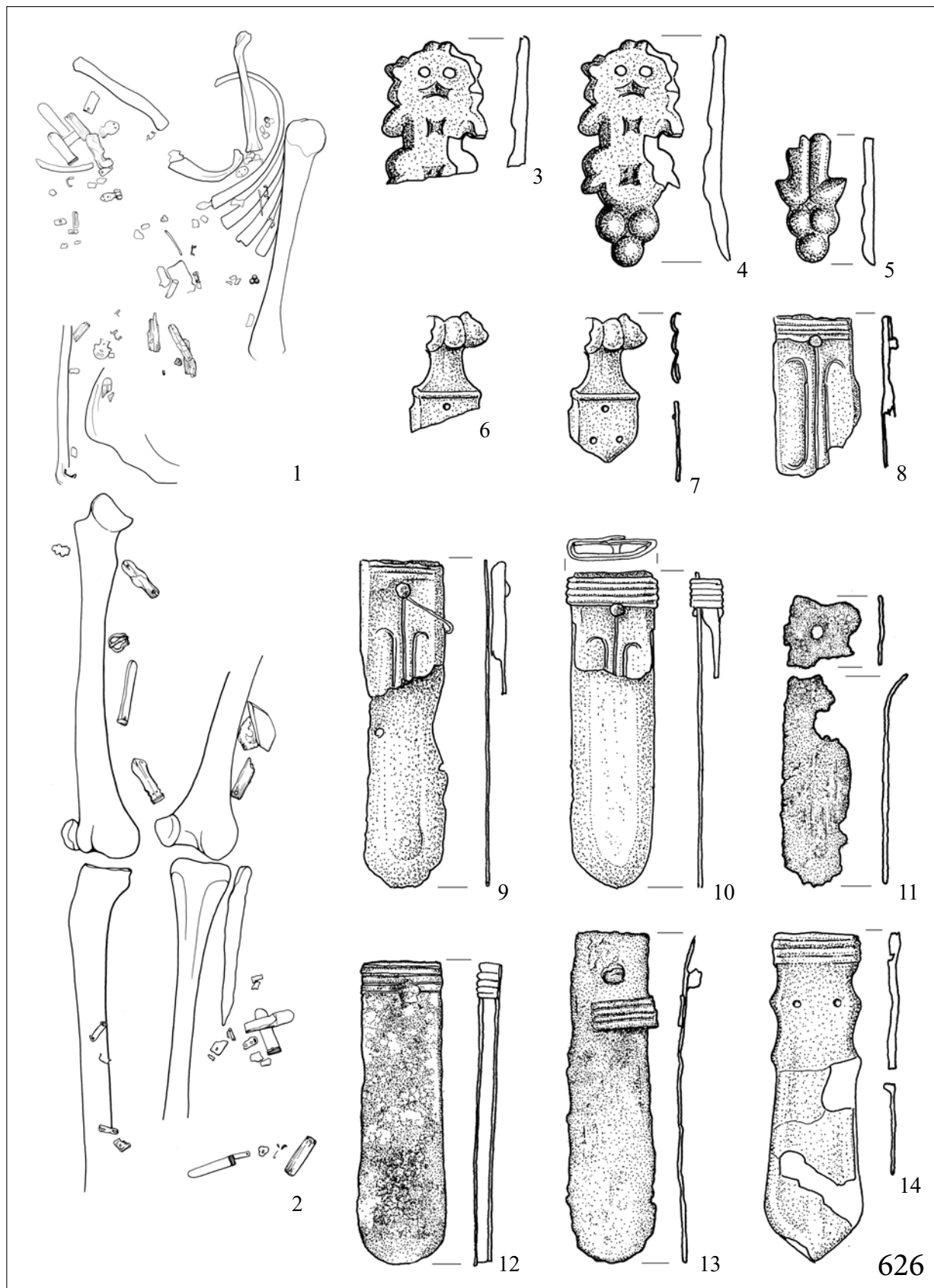

242. kép. Szegvár-Oromdűlő 626. sír
 Fig. 242. Szegvár-Oromdűlő Grave 626. M: 2: 1:2; 3-24: 1:1

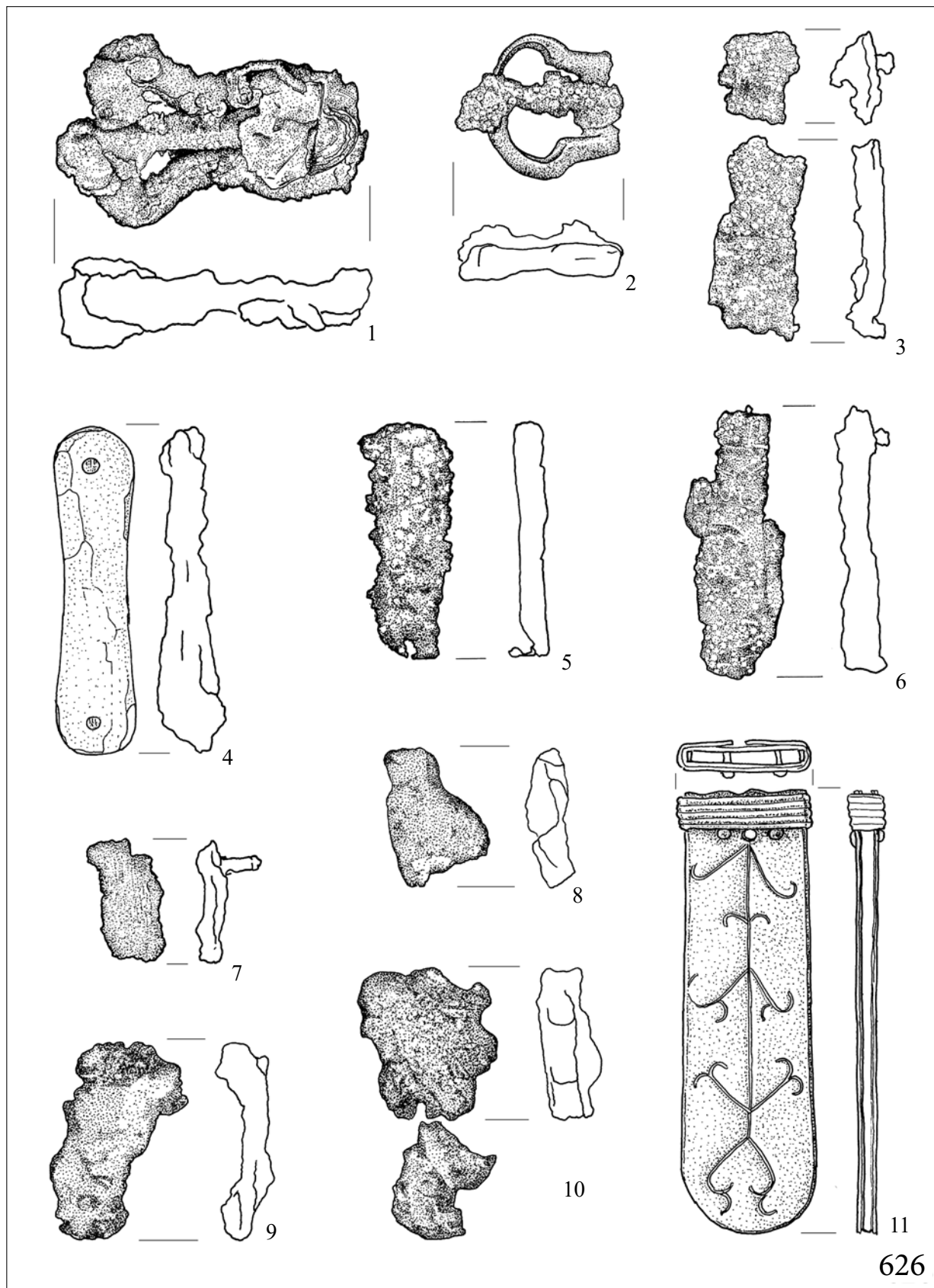

243. kép. Szegvár-Oromdűlő 626. sír

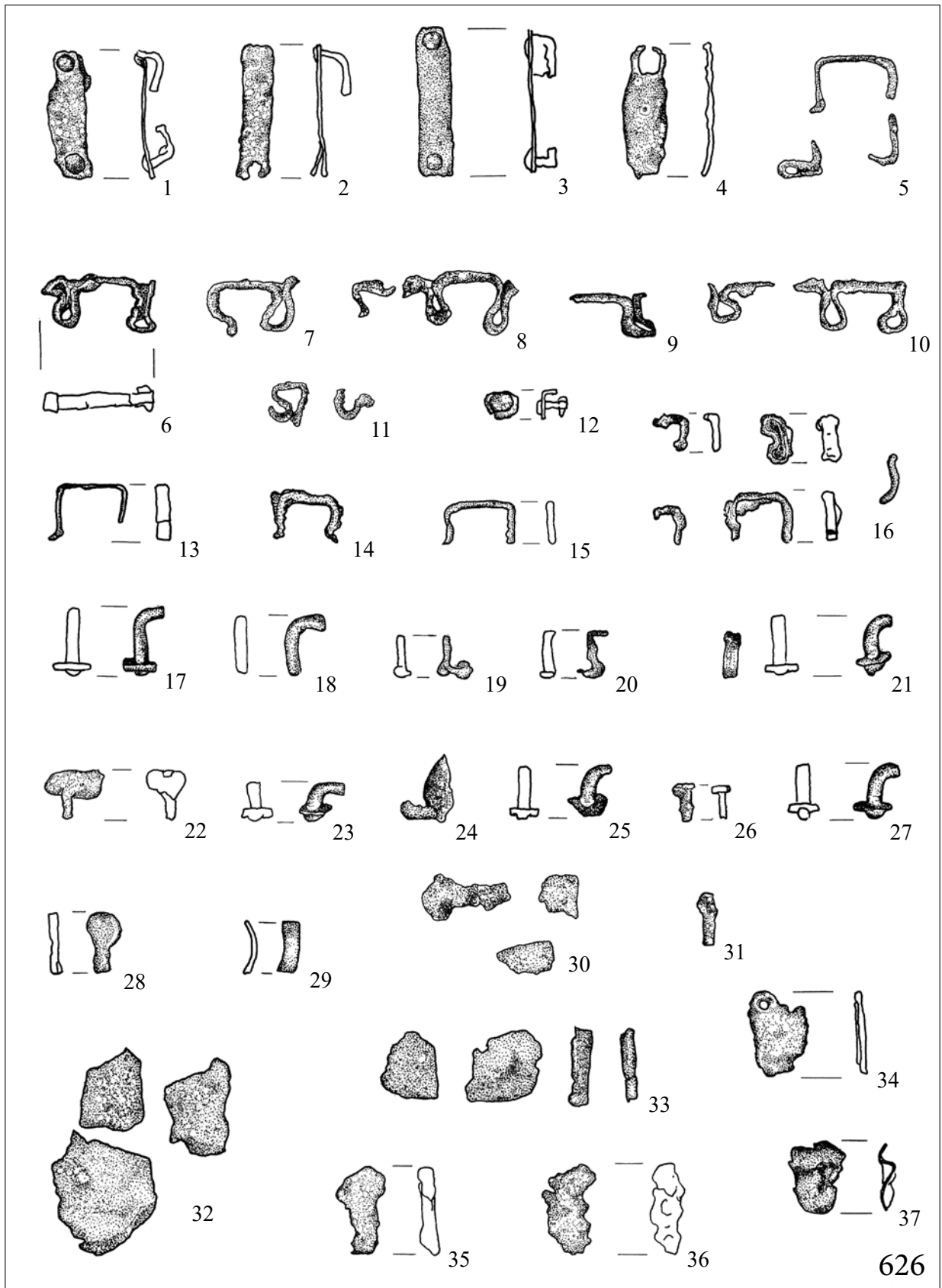
Fig. 243. Szegvár-Oromdűlő Grave 626. M: 2–16, 22: 1:1; 17–21, 23–29: 1:2

244. kép. Szegvár-Oromdűlő 626. sír
 Fig. 244. Szegvár-Oromdűlő Grave 626. M: 3-14: 1:1

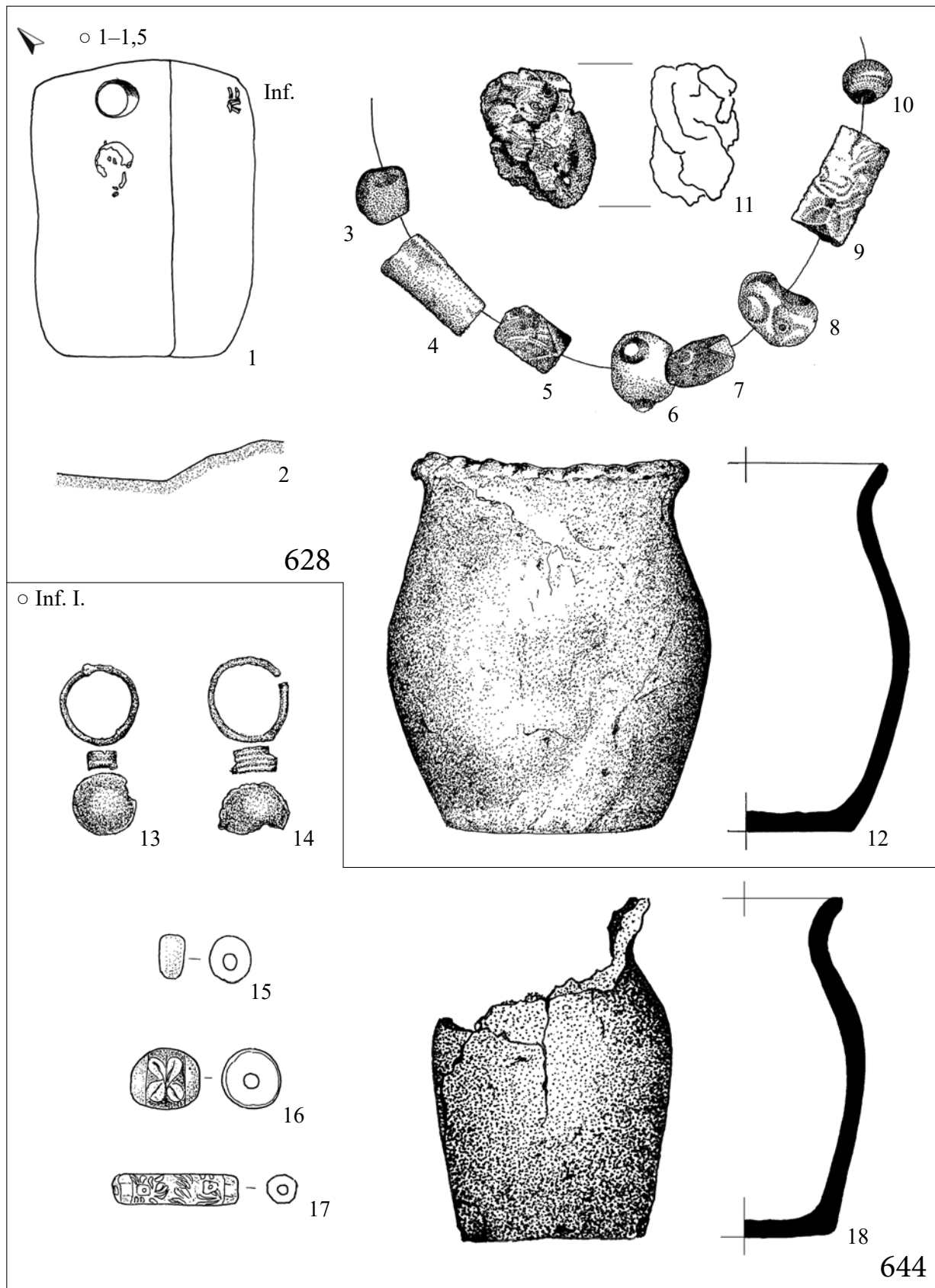

245. kép. Szegvár-Oromdűlő 626. sír
 Fig. 245. Szegvár-Oromdűlő Grave 626. M: 1:1

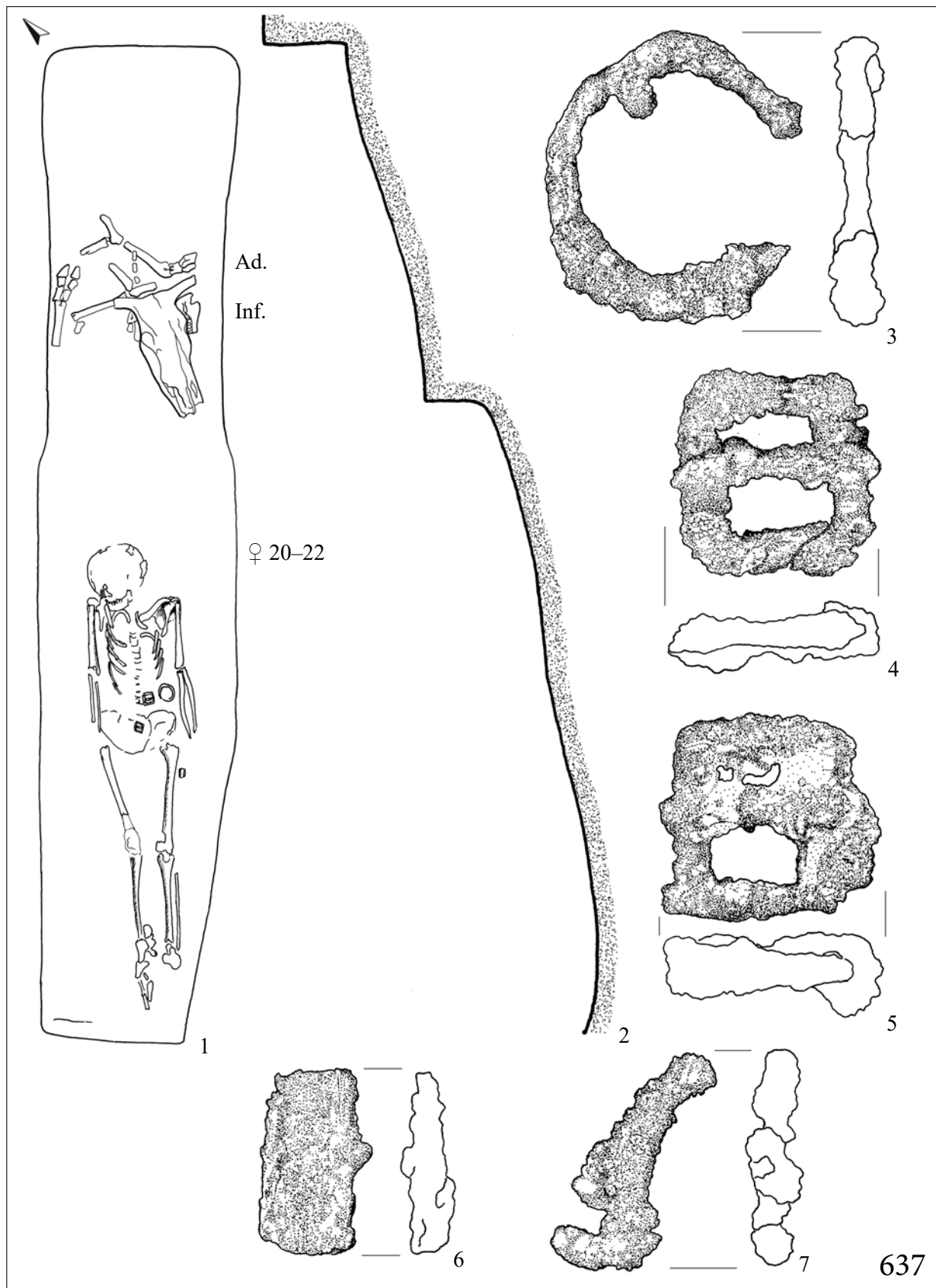
246. kép. Szegvár-Oromdűlő 626. sír
 Fig. 246. Szegvár-Oromdűlő Grave 626. M: 1:1

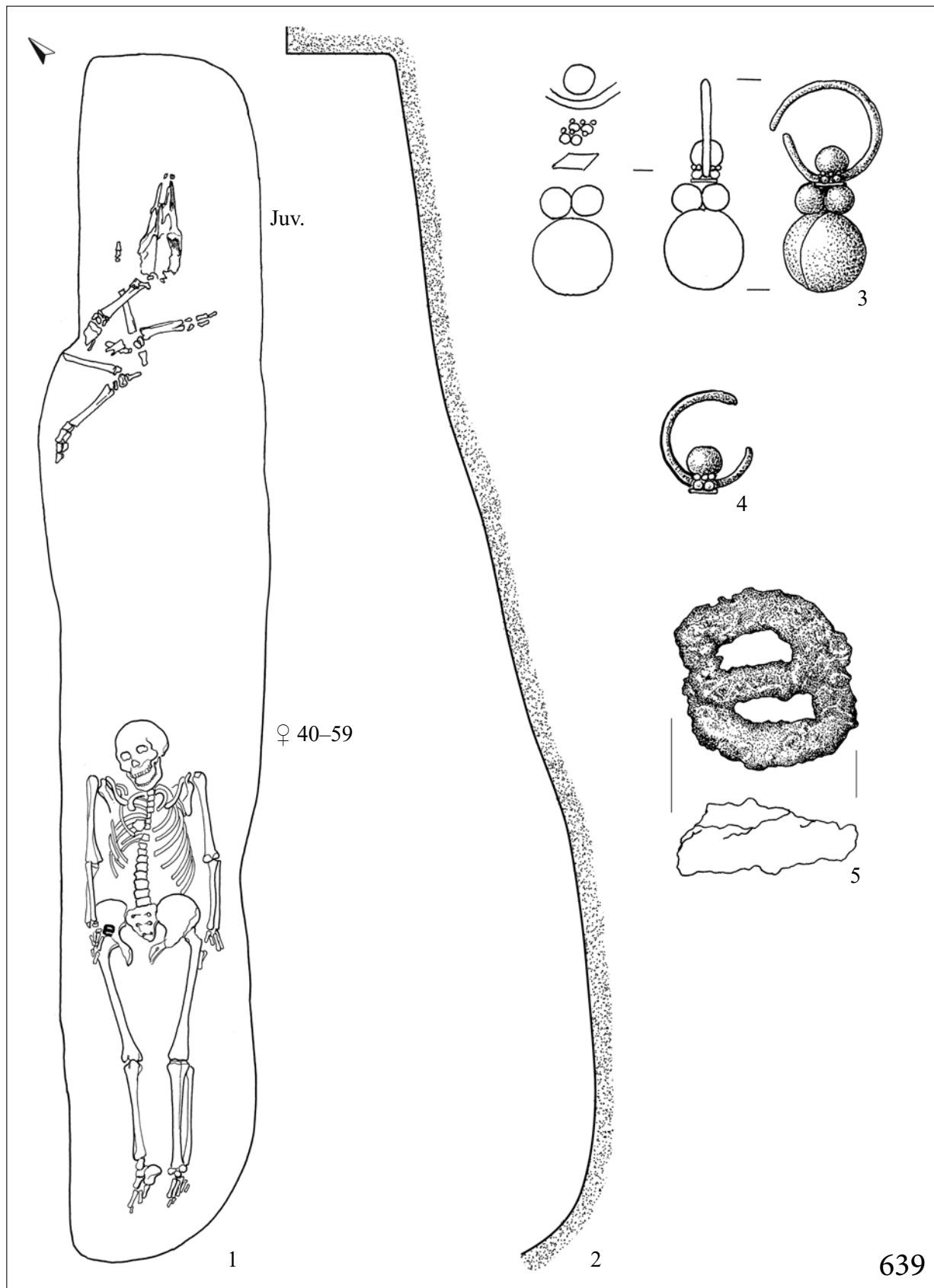

247. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-12: 628. sír; 13-18: 644. sír

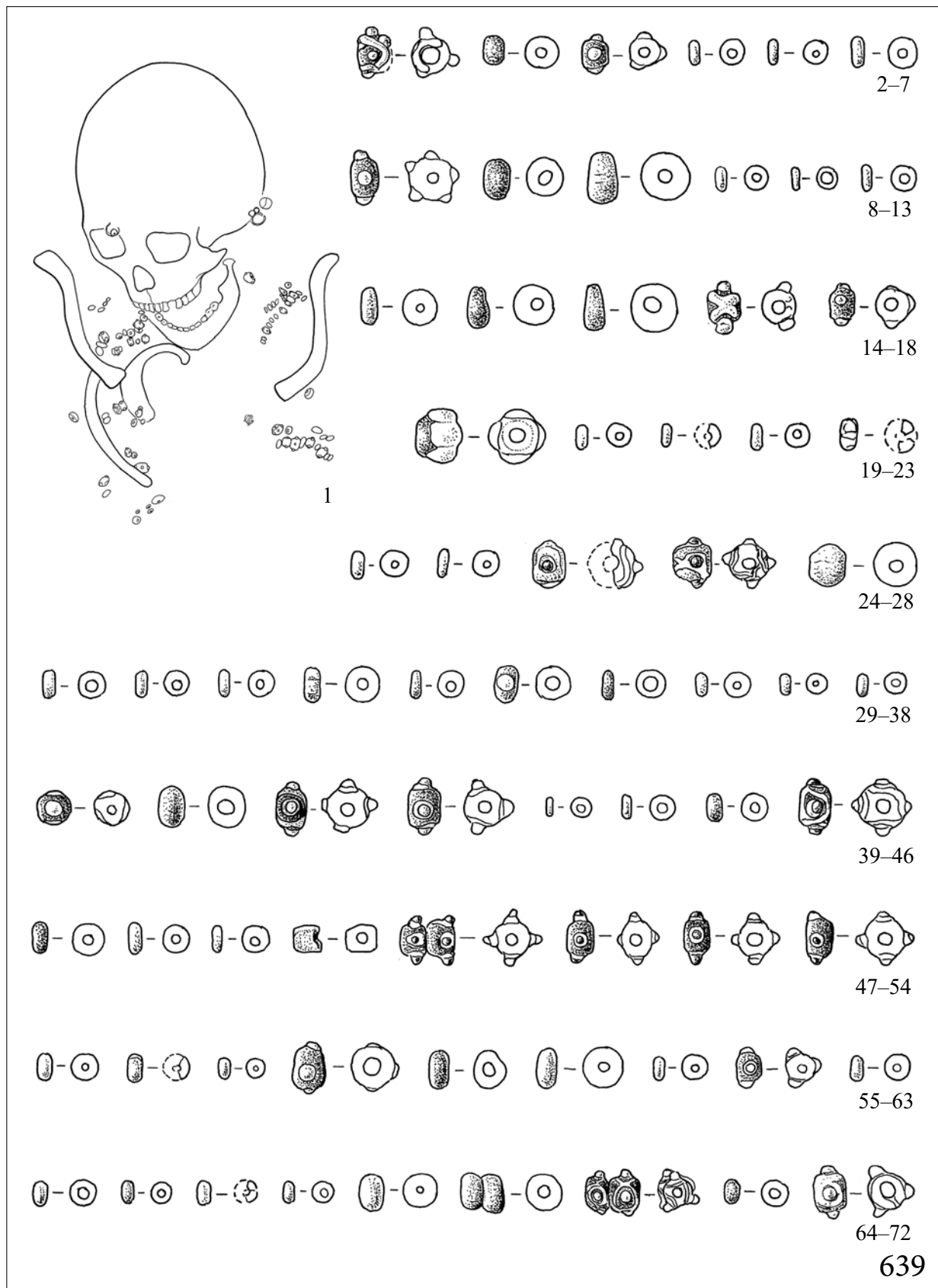
Fig. 247. Szegvár-Oromdűlő. 1-12: Grave 628; 13-18: Grave 644. M: 3-11, 13-17: 1:1; 12, 18: 1:2

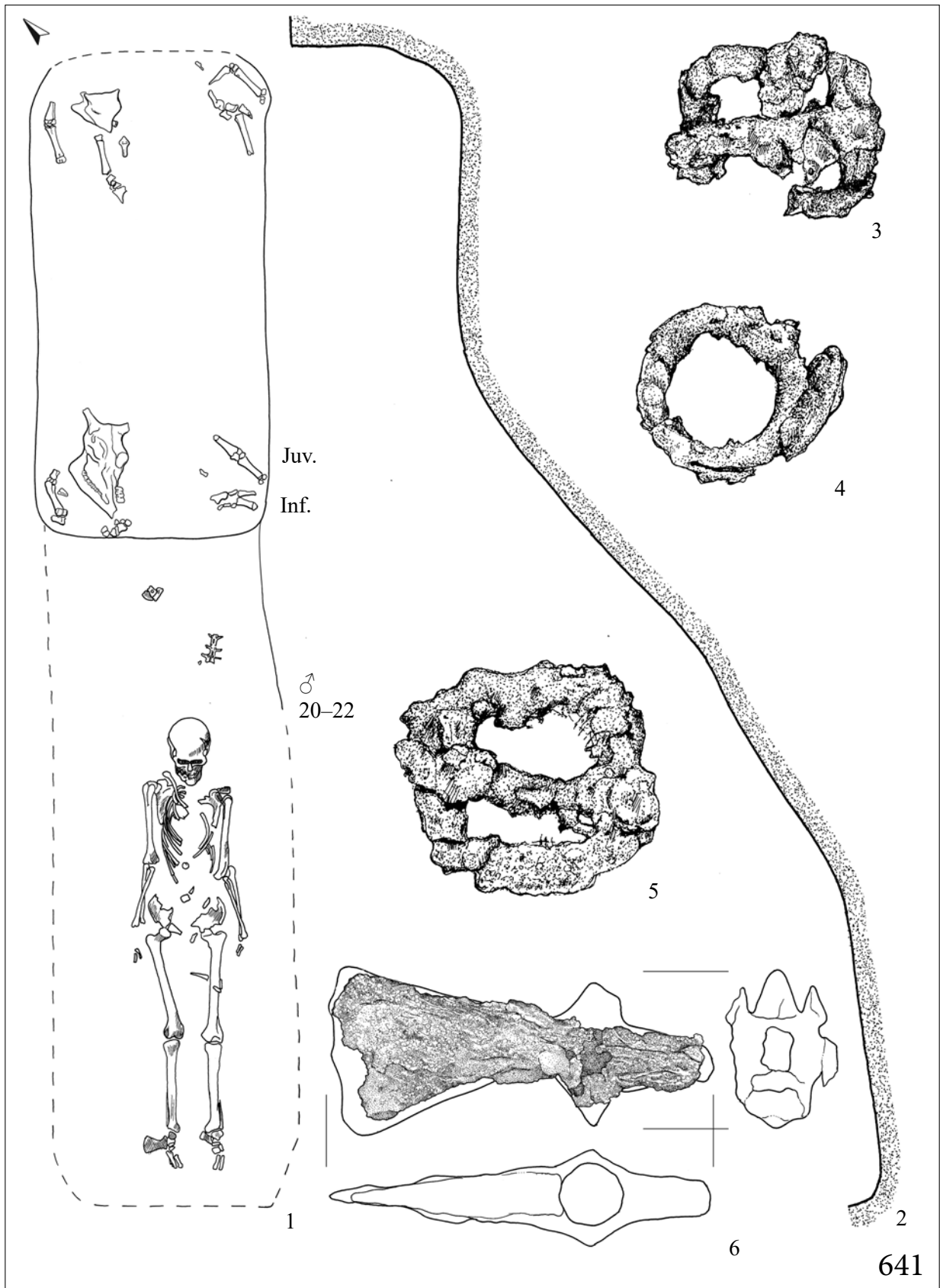
248. kép. Szegvár-Oromdűlő 637. sír
 Fig. 248. Szegvár-Oromdűlő Grave 637. M: 3-7: 1:1

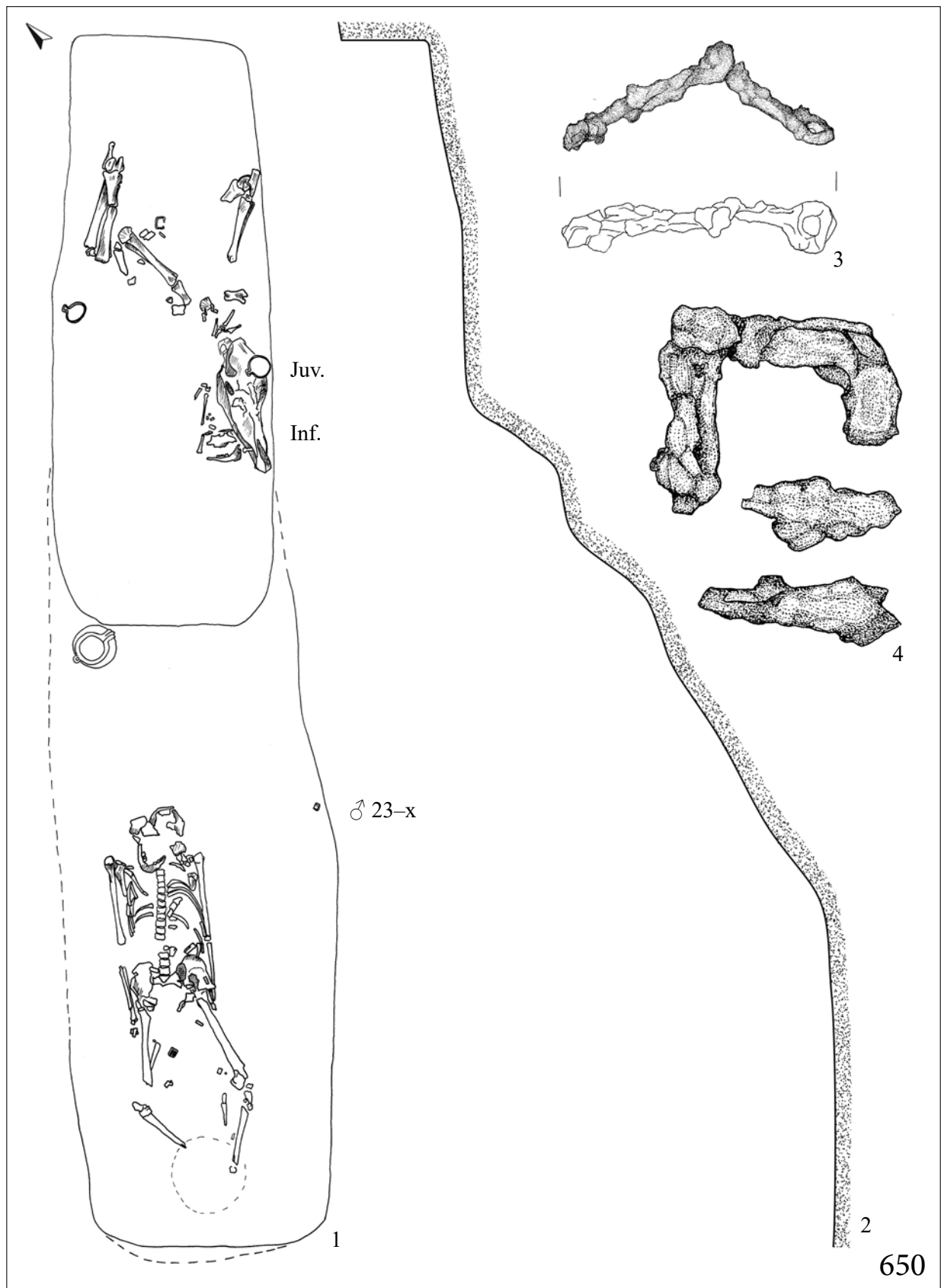
249. kép. Szegvár-Oromdűlő 639. sír
 Fig. 249. Szegvár-Oromdűlő Grave 639. M: 3-5: 1:1

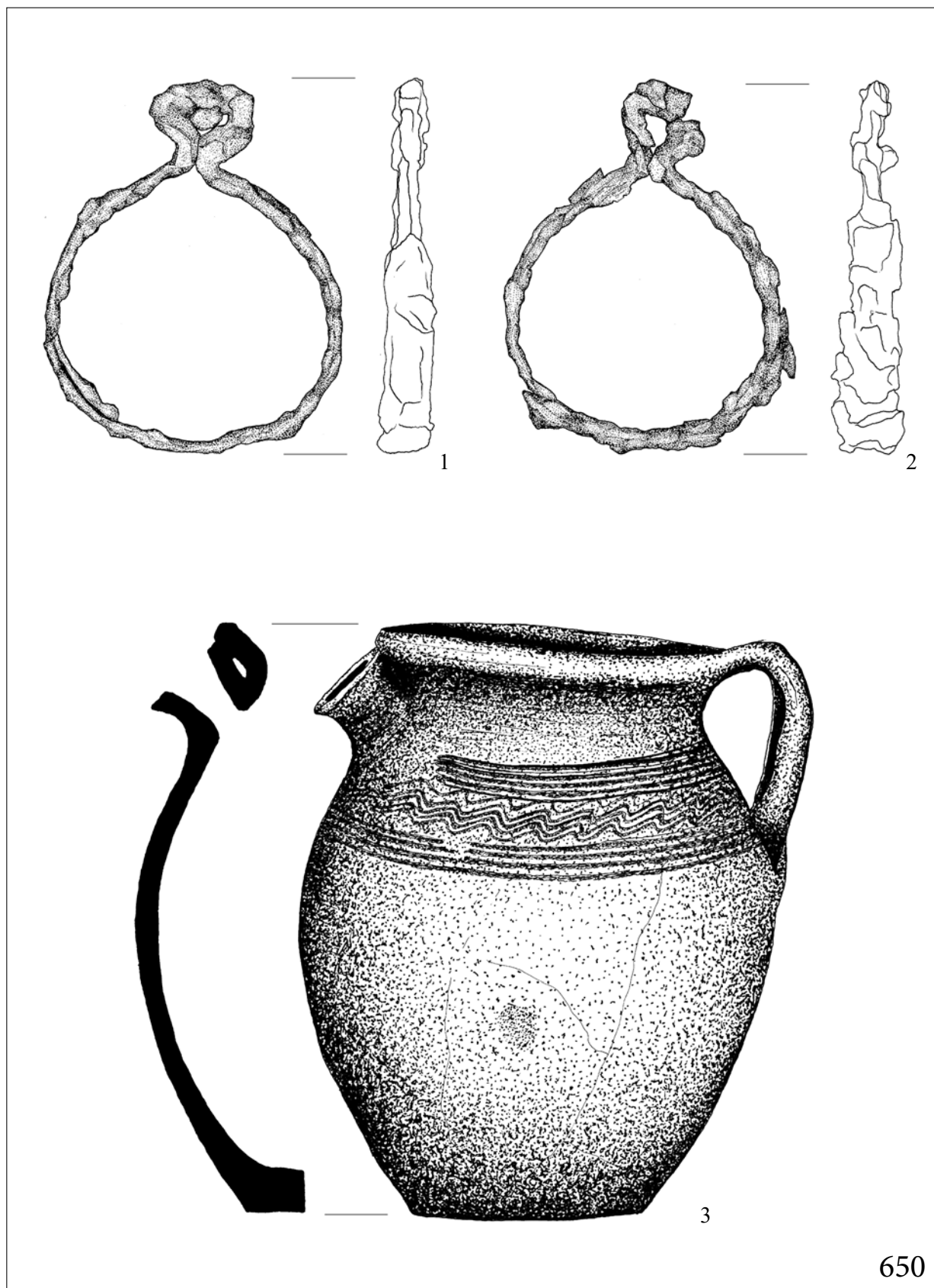
250. kép. Szegvár-Oromdűlő 639. sír
 Fig. 250. Szegvár-Oromdűlő Grave 639. M: 2-72: 1:1

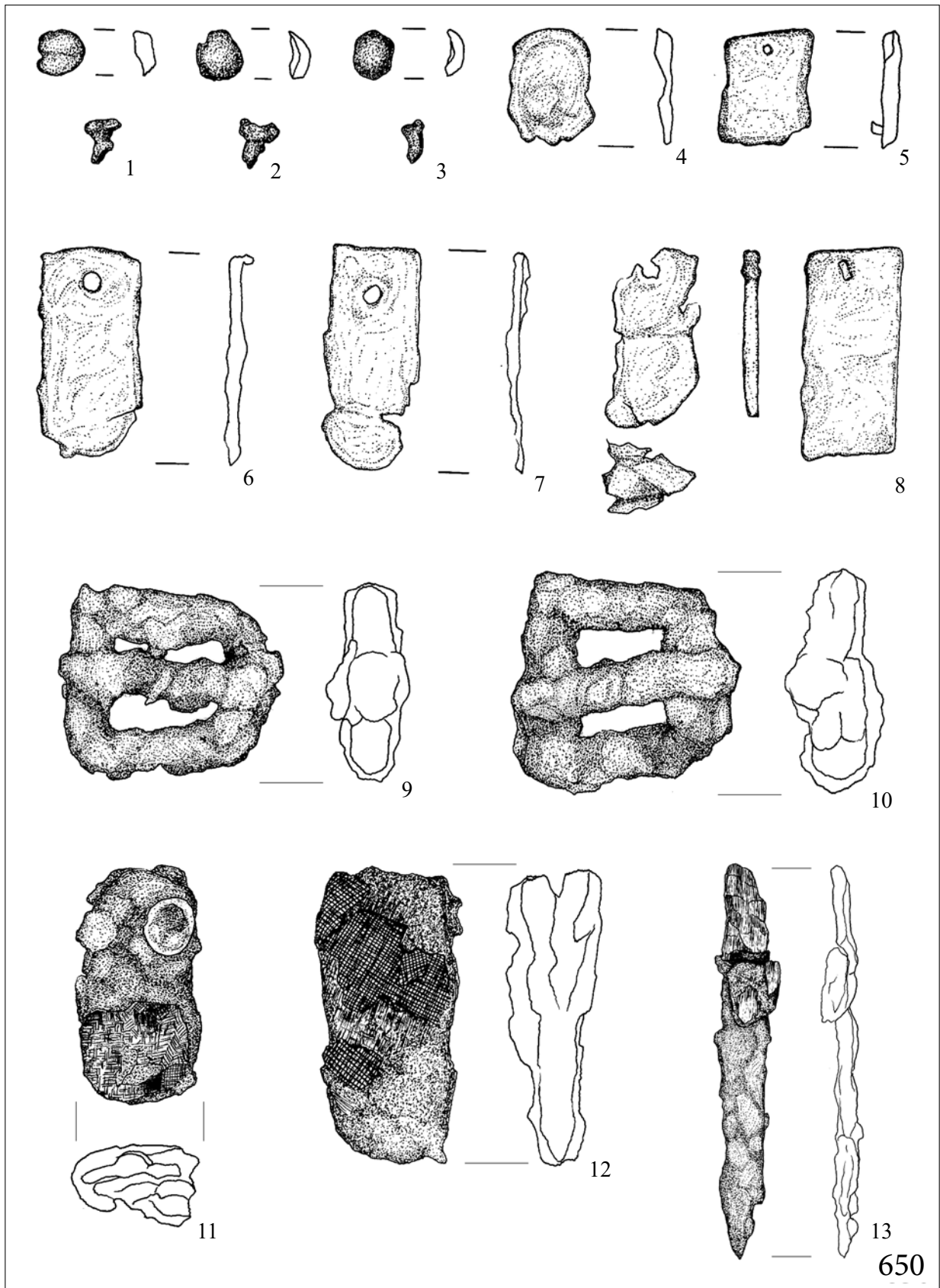
251. kép. Szegvár-Oromdűlő 641. sír
Fig. 251. Szegvár-Oromdűlő Grave 641. M: 3-5: 1:1; 6: 1:2

252. kép. Szegvár-Oromdűlő 650. sír
 Fig. 252. Szegvár-Oromdűlő Grave 650. M: 3: 1:2; 4: 1:1

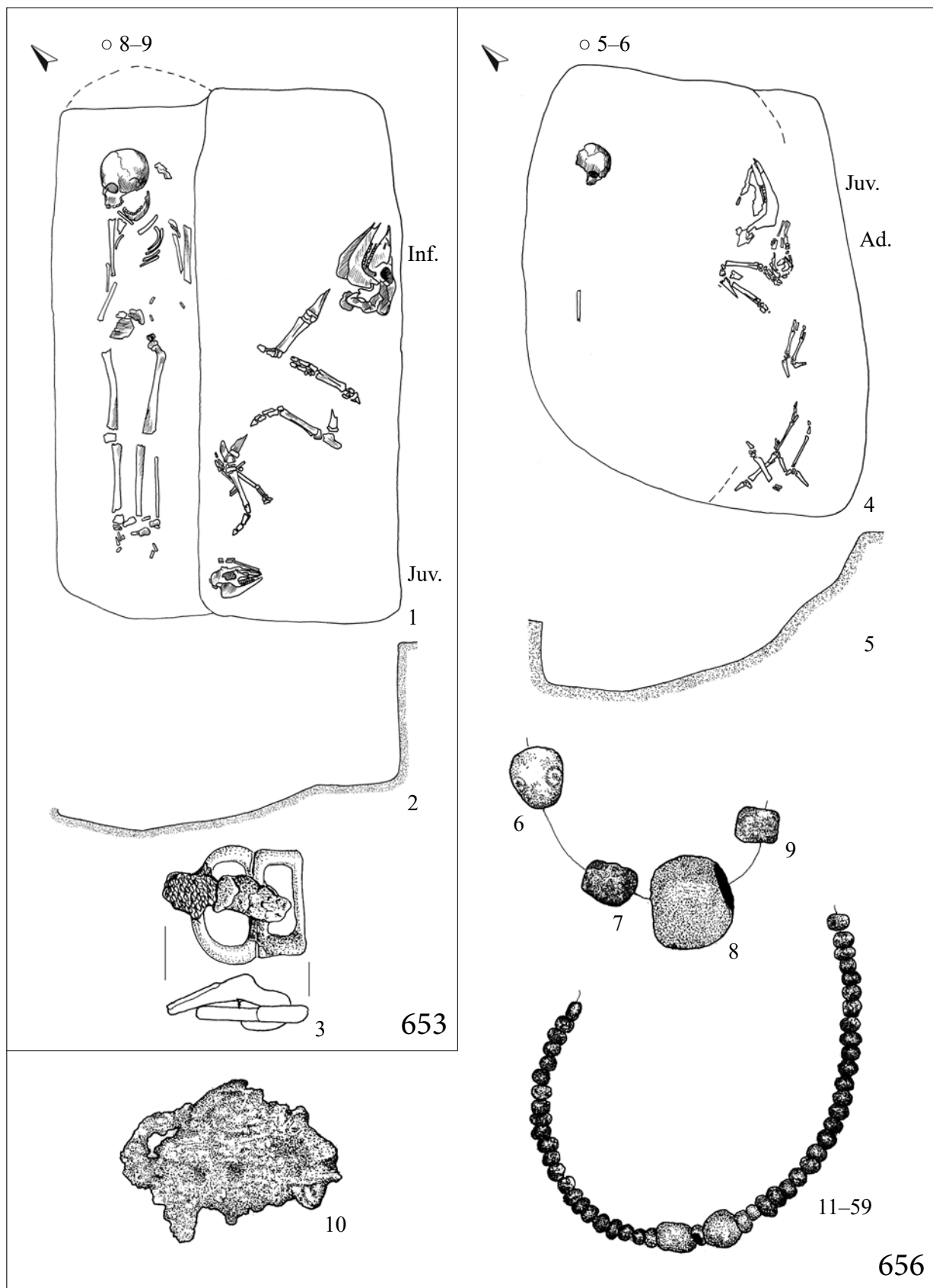

253. kép. Szegvár-Oromdűlő 650. sír
 Fig. 253. Szegvár-Oromdűlő Grave 650. M: 1-3: 1:2

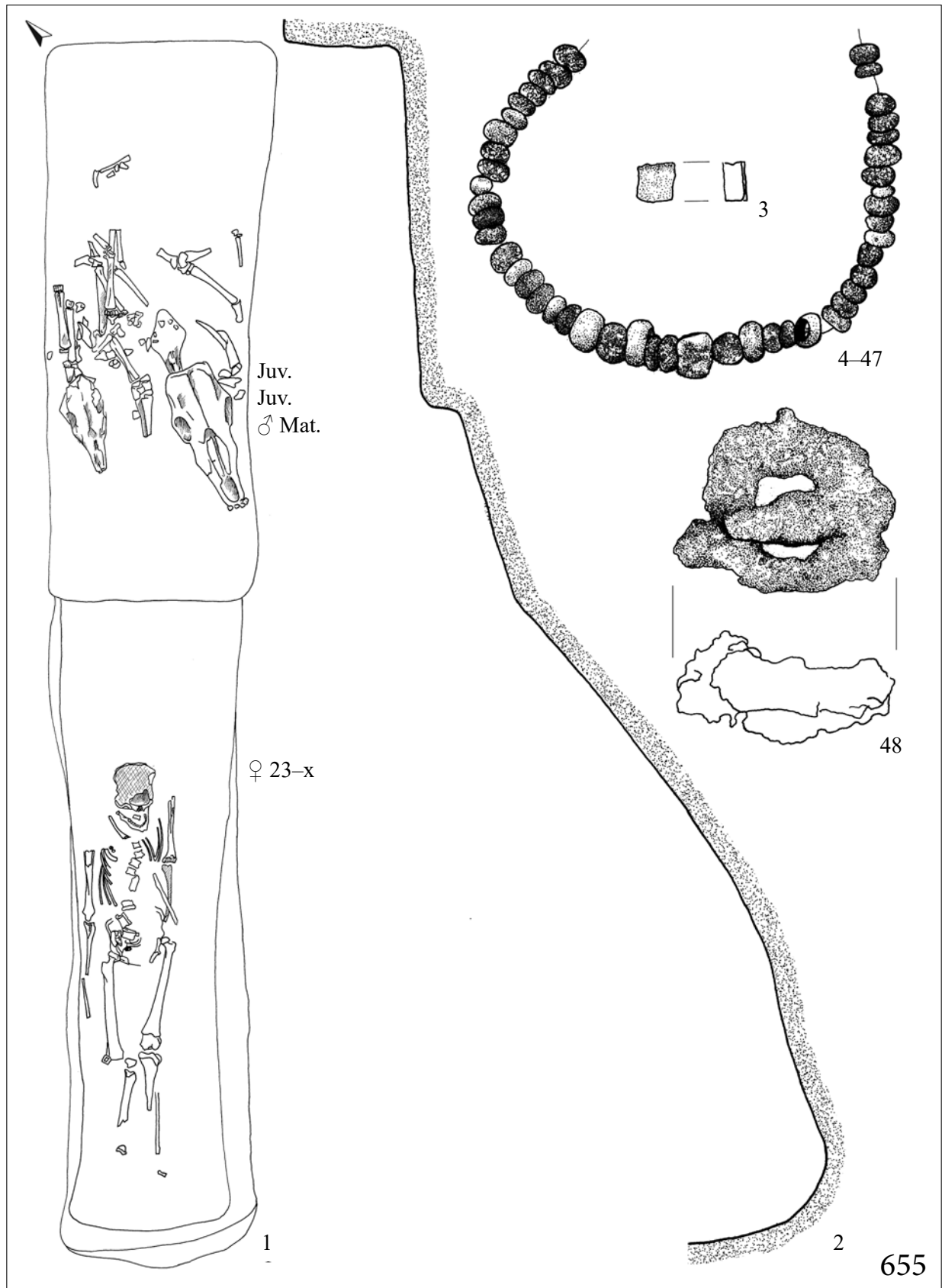

254. kép. Szegvár-Oromdűlő 650. sír
 Fig. 254. Szegvár-Oromdűlő Grave 650. M: 1–12: 1:1; 13: 1:2

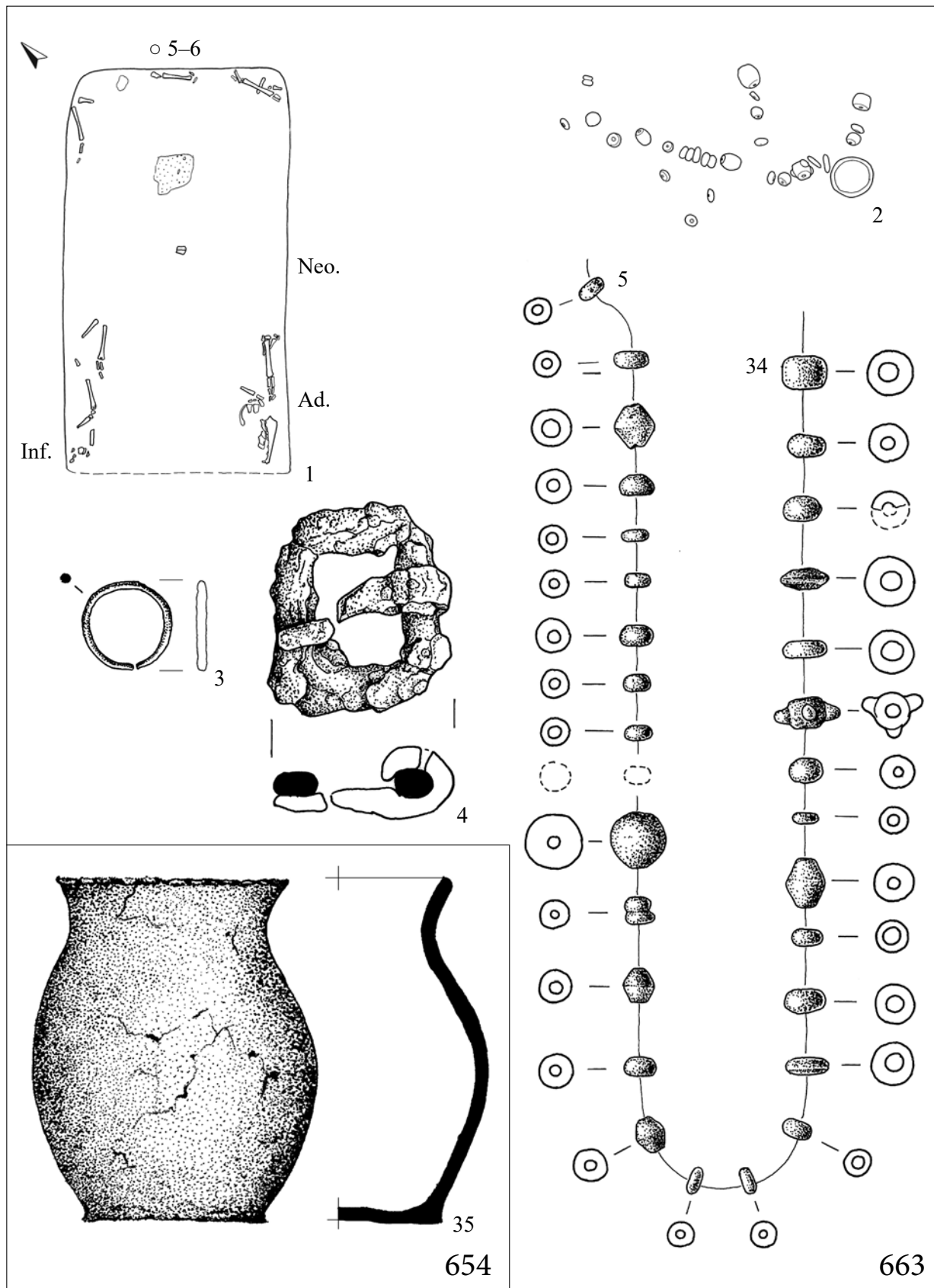

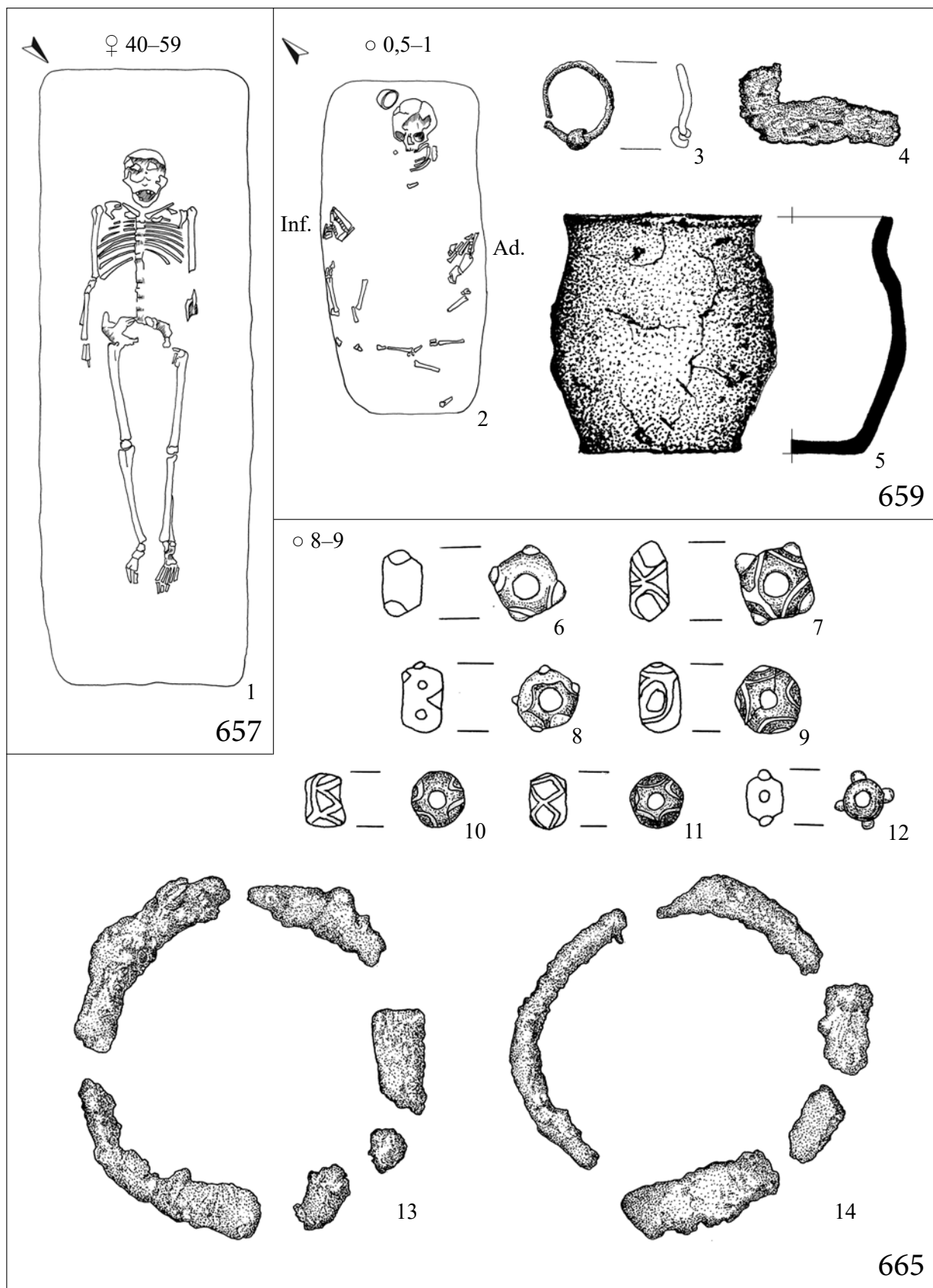
255. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-3: 653. sír; 4-59: 656. sír
 Fig. 255. Szegvár-Oromdűlő. 1-3: Grave 653; 4-59: Grave 656. M:3, 6-5: 1:1

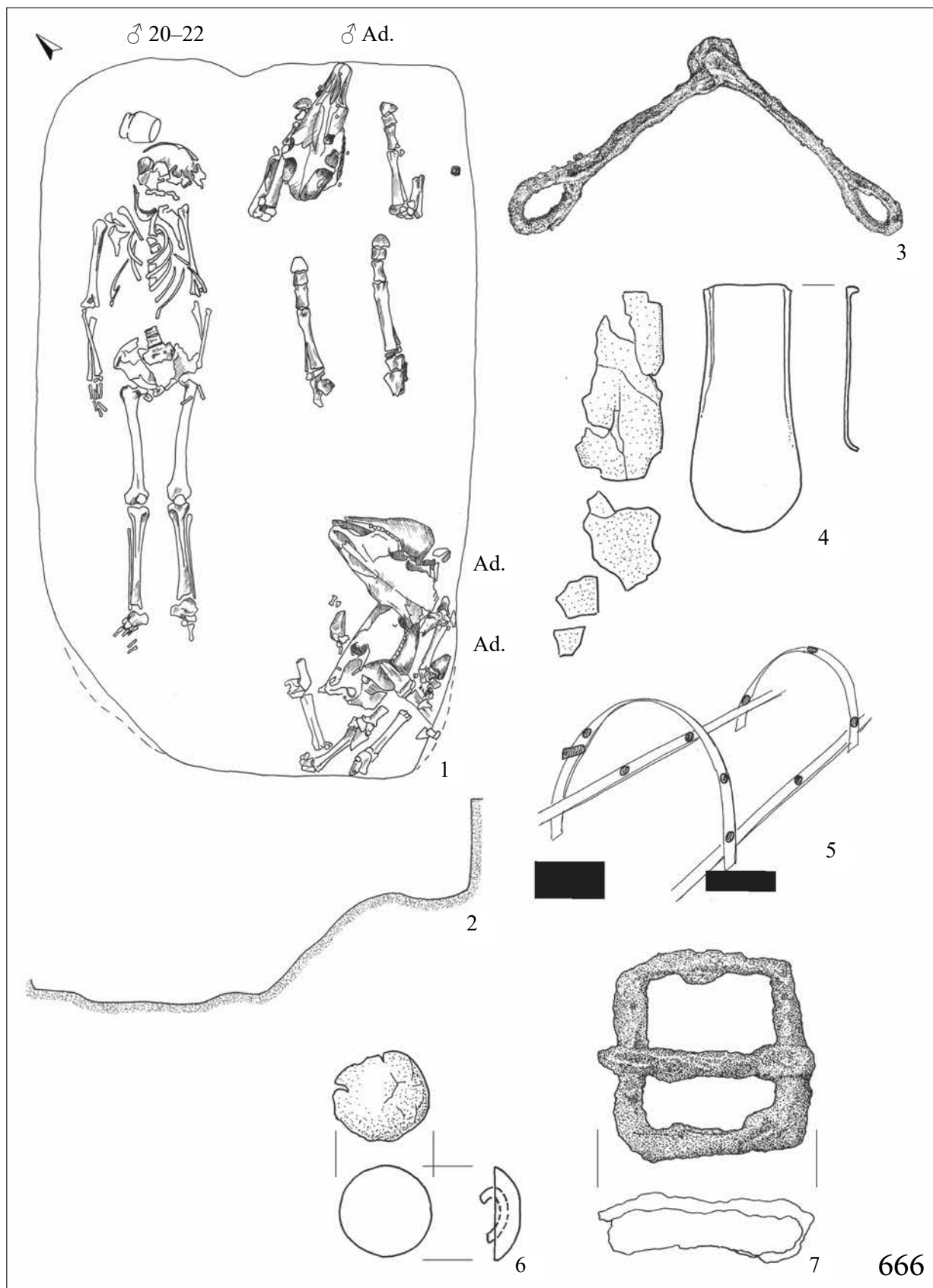
256. kép. Szegvár-Oromdűlő 655. sír
 Fig. 256. Szegvár-Oromdűlő Grave 655. M: 3-48: 1:1

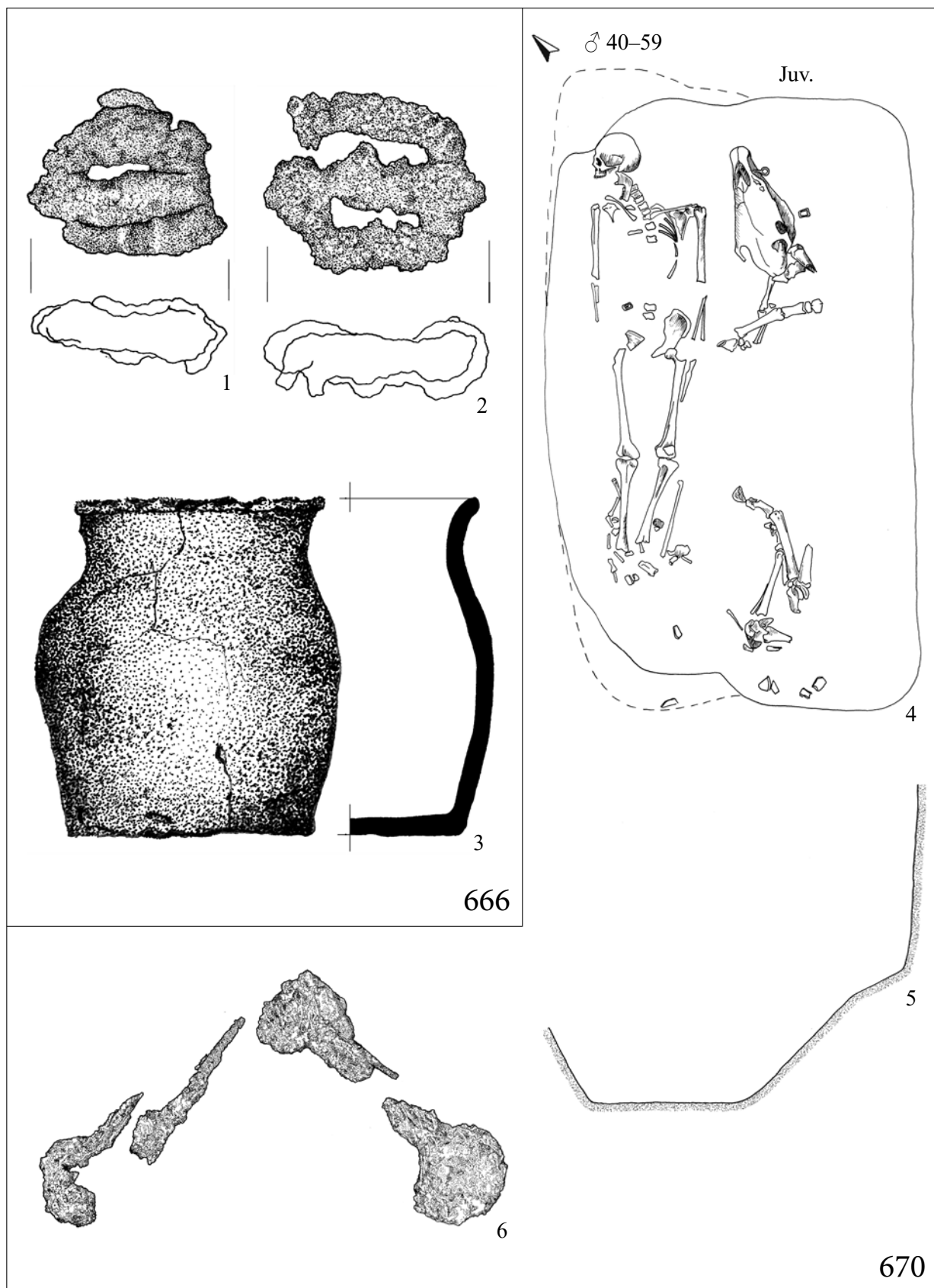
257. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1–34: 663. sír; 35: 654. sír
 Fig. 257. Szegvár-Oromdűlő. 1–34: Grave 663; 35: Grave 654. M: 2–34: 1:1; 35: 1:2

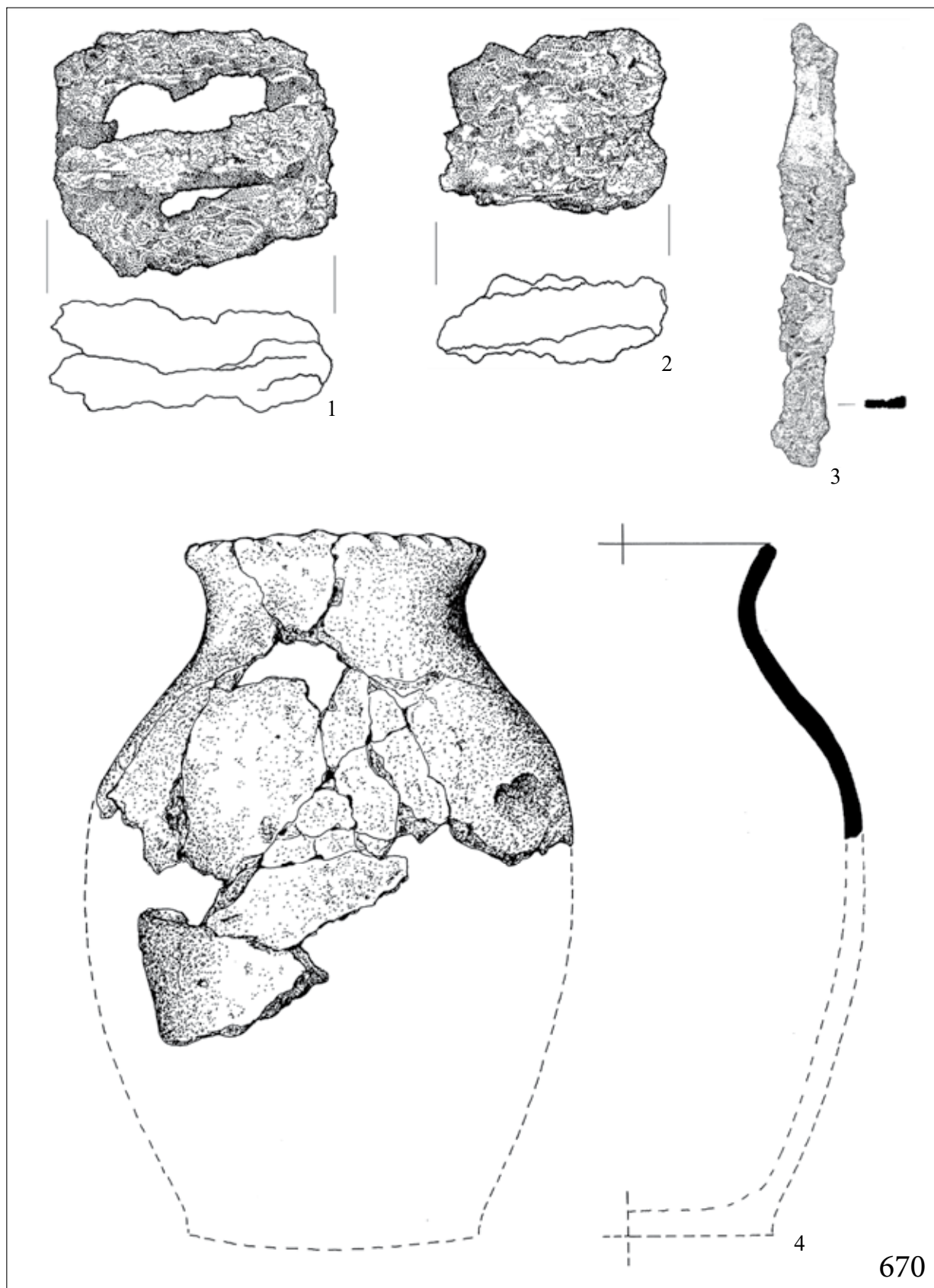
258. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1: 657. sír; 2-5: 659. sír; 6-14: 665. sír
 Fig. 258. Szegvár-Oromdűlő. 1: Grave 657; 2-5: Grave 659; 6-14: Grave 665. M: 3-4, 6-14: 1:1; 5: 1:2

259. kép. Szegvár-Oromdűlő 666. sír
 Fig. 259. Szegvár-Oromdűlő Grave 666. M: 3: 1:2; 4, 6-7: 1:1

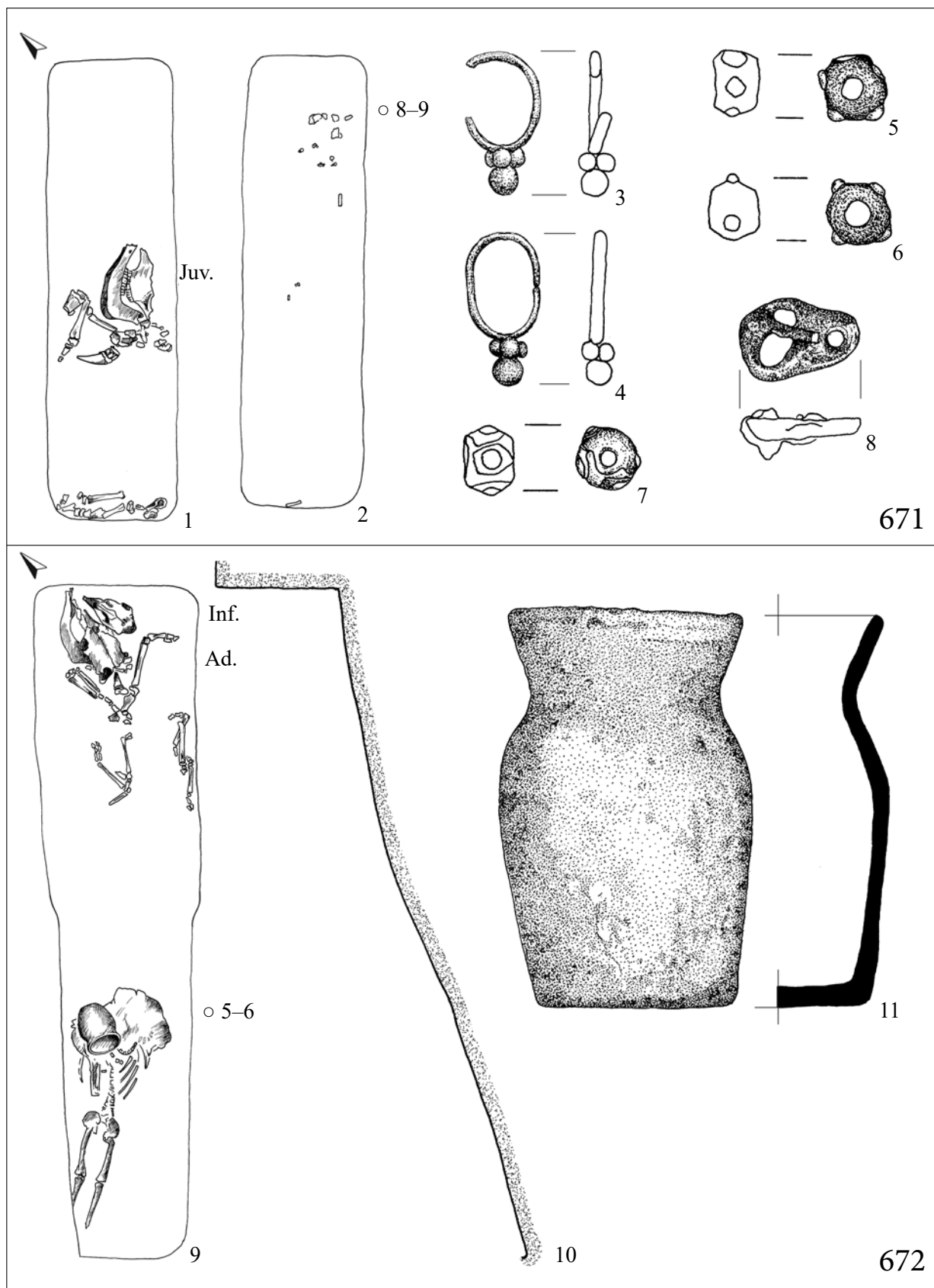

260. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-3: 666. sír; 4-6: 670. sír
 Fig. 260. Szegvár-Oromdűlő. 1-3: Grave 666; 4-6: Grave 670. M: 1-2: 1:1; 3, 6: 1:2

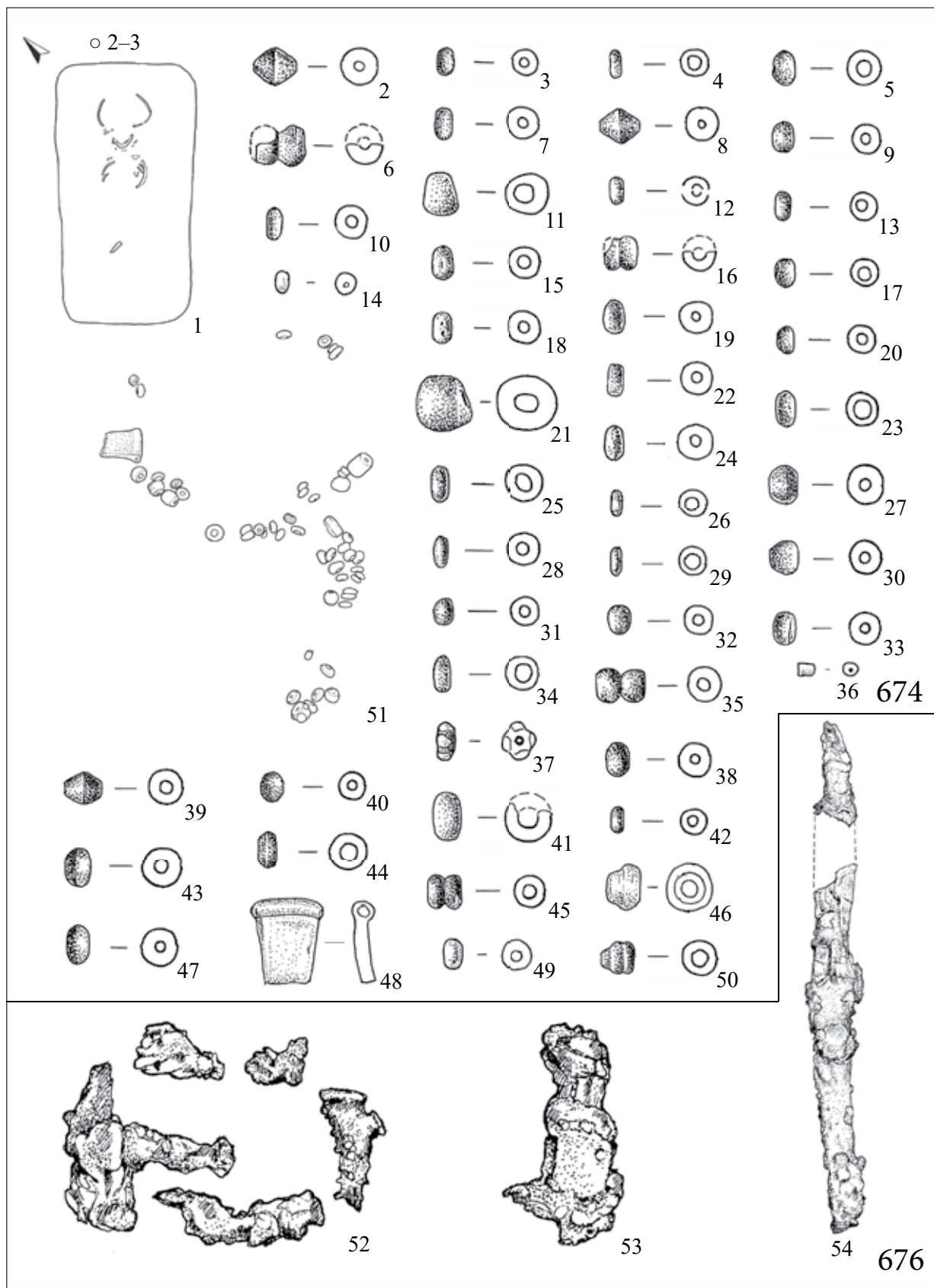
261. kép. Szegvár-Oromdűlő 670. sír
 Fig. 261. Szegvár-Oromdűlő Grave 670. M: 1–2: 1:1; 3–4: 1:2

670

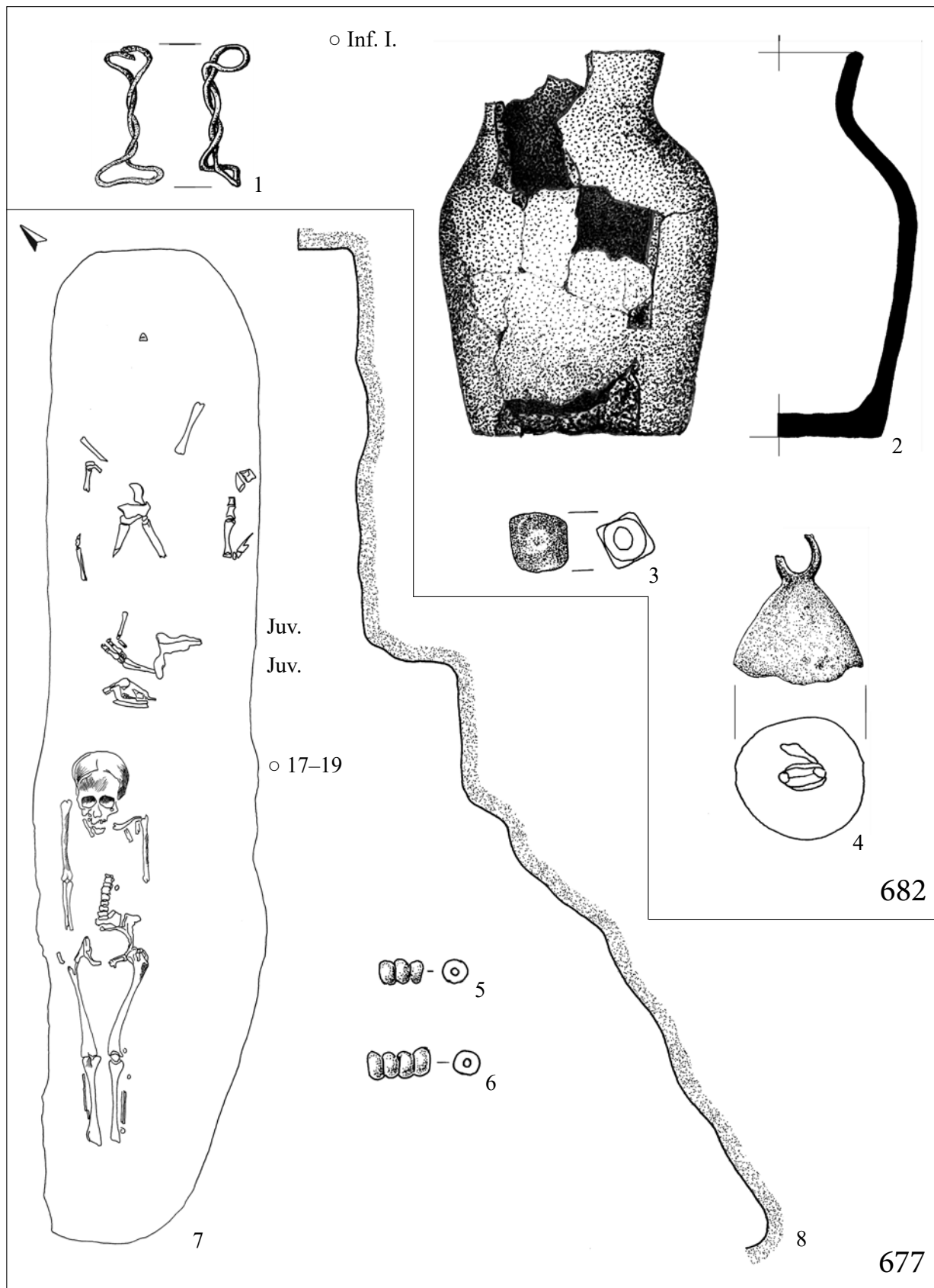
262. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-8: 671. sír; 9-11: 672. sír
 Fig. 262. Szegvár-Oromdűlő. 1-8: Grave 671; 9-11: Grave 672. M: 3-8: 1:1; 11: 1:2

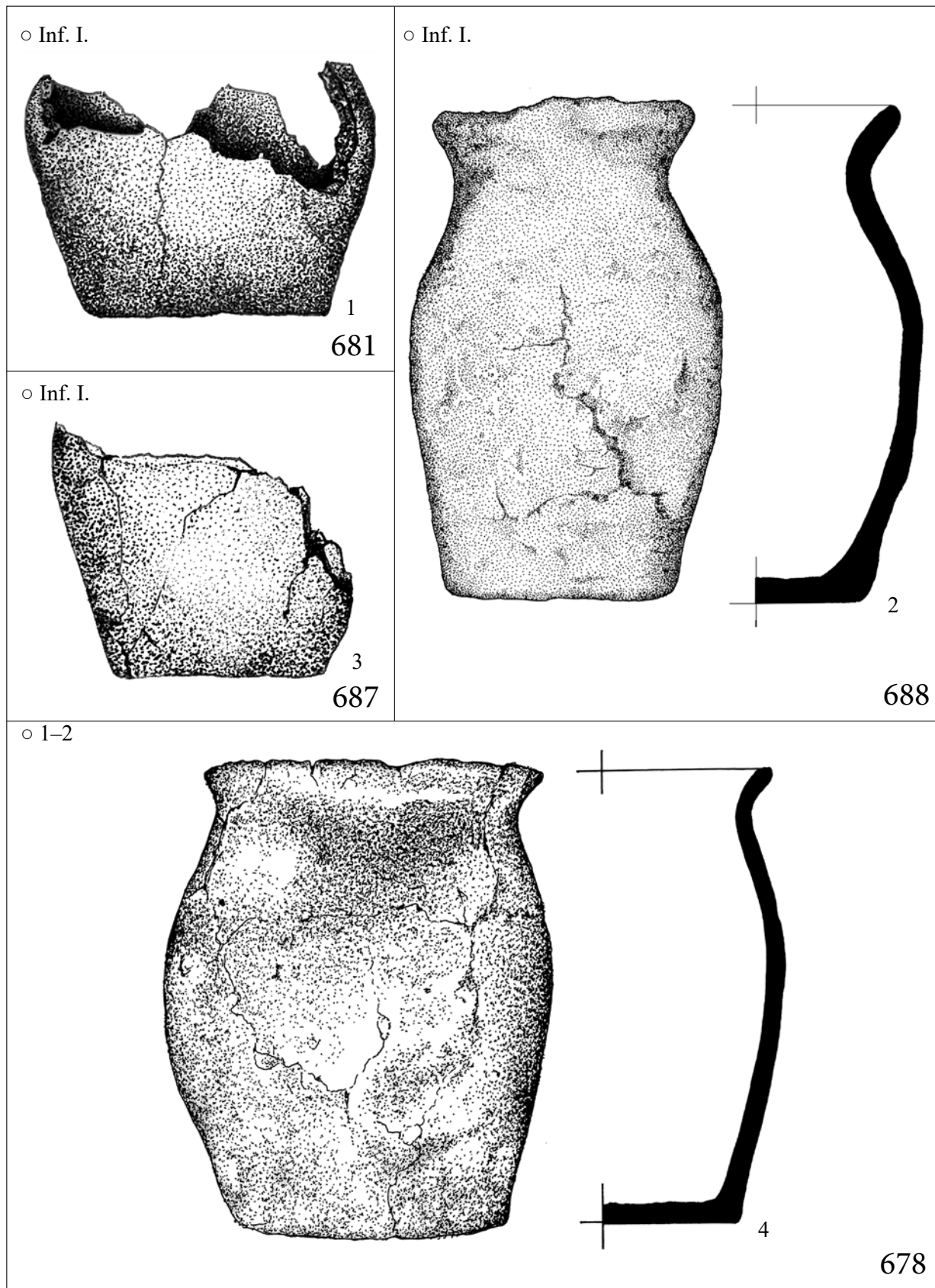

263. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1–51: 674. sír; 52–54: 676. sír

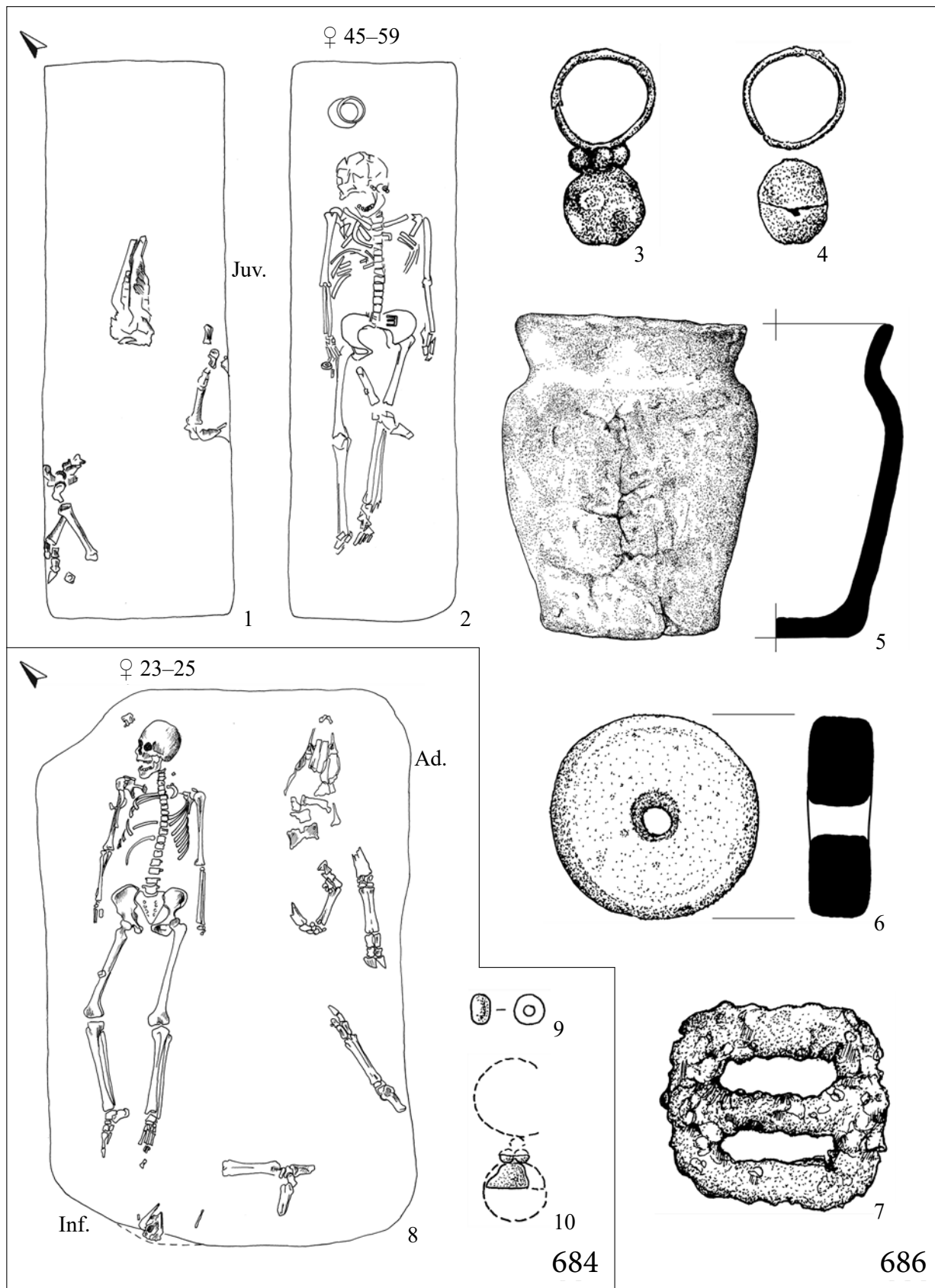
Fig. 263. Szegvár-Oromdűlő. 1–51: Grave 674; 52–54: Grave 676. M: 2–50, 52–53: 1:1; 54: 1:2

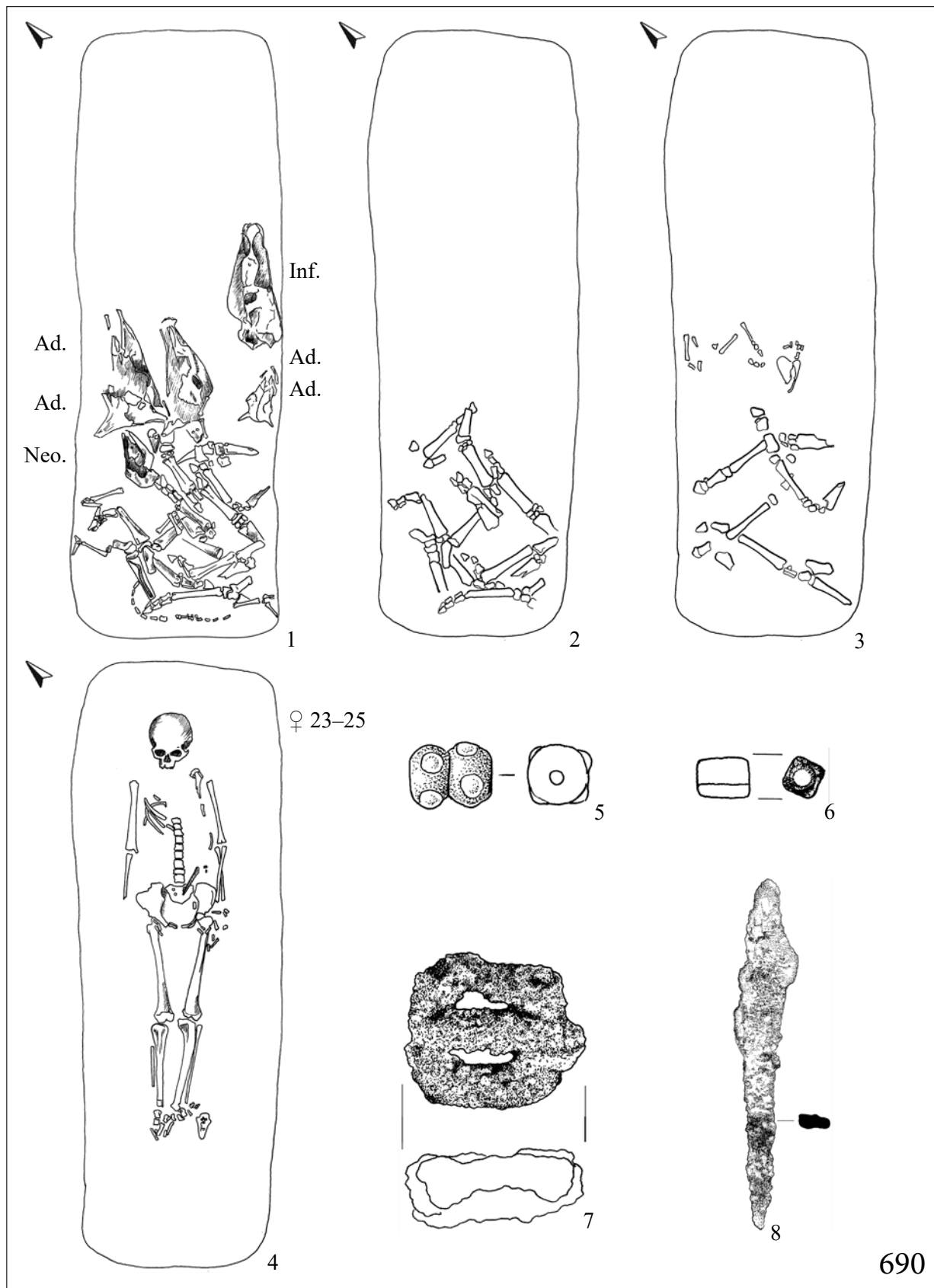
264. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-4: 677. sír; 5-8: 677. sír
 Fig. 264. Szegvár-Oromdűlő. 1-4: Grave 677; 5-8: Grave 677. M: 1-6: 1:1; 2: 1:2

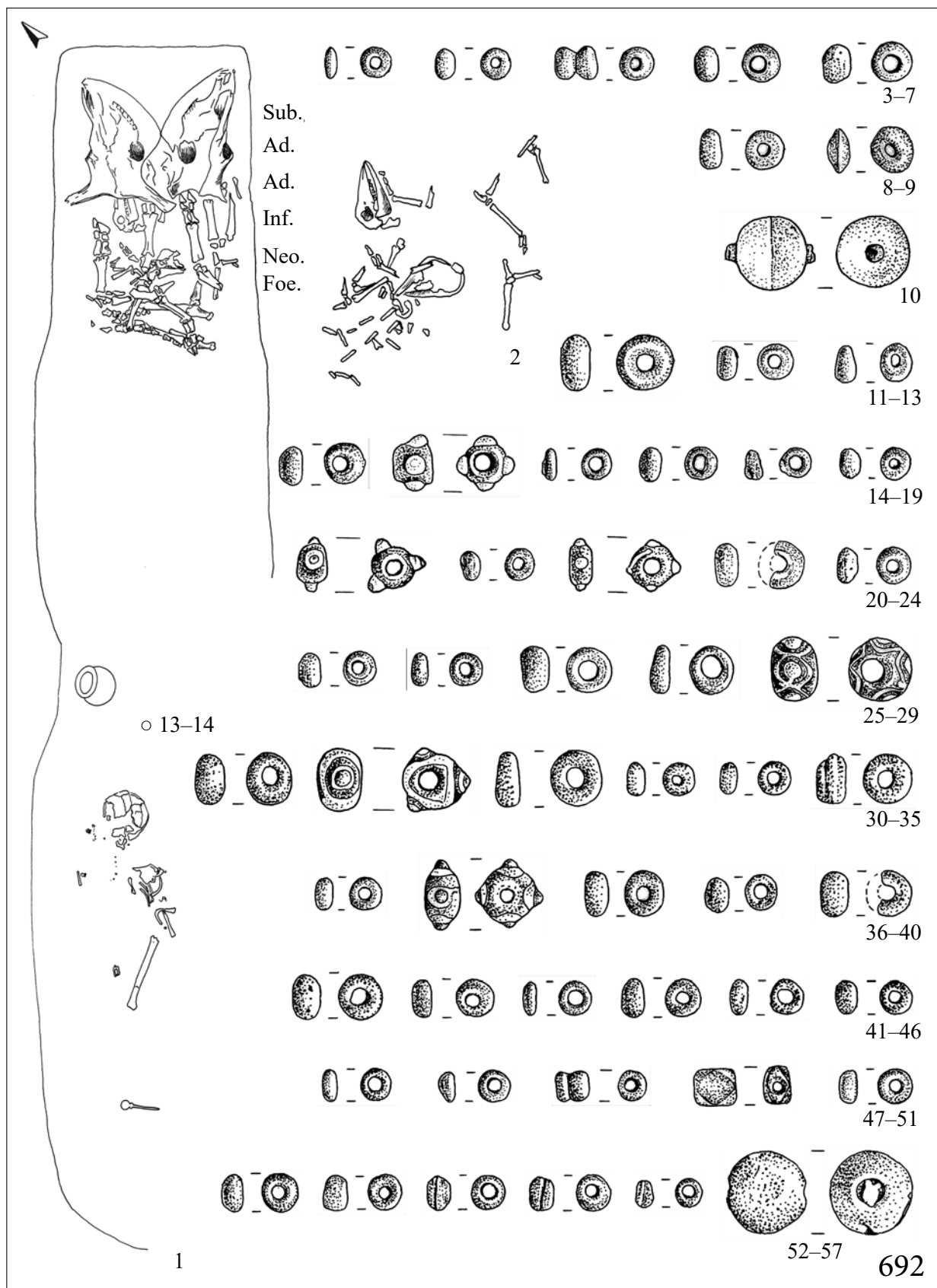
265. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1: 681. sír; 2: 688. sír; 3: 687. sír; 4: 678. sír
 Fig. 265. Szegvár-Oromdűlő. 1: Grave 681; 2: Grave 688; 3: Grave 687; 4: Grave 678. M: 1:2

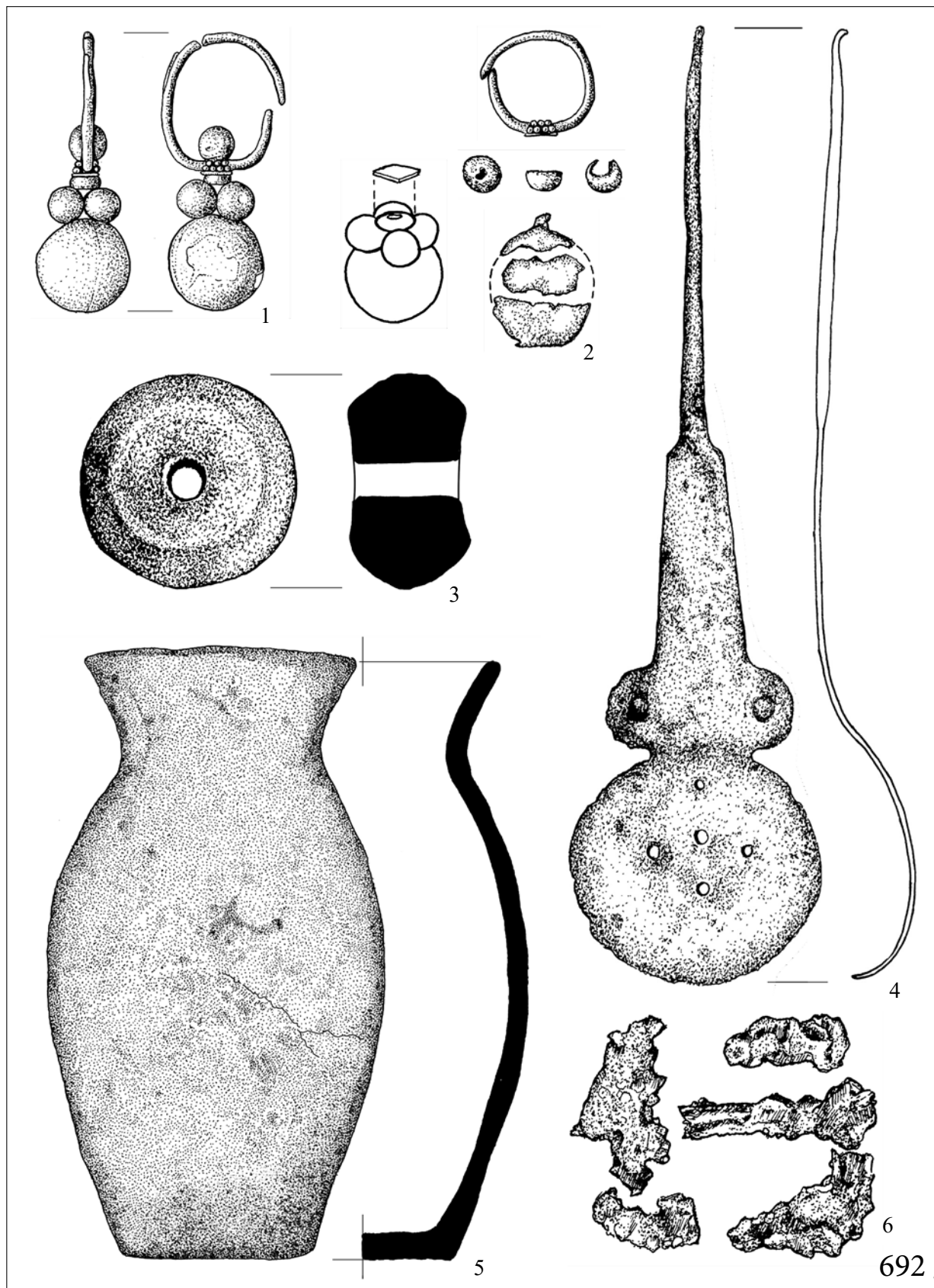
266. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-7: 686. sír; 8-10: 684. sír
 Fig. 266. Szegvár-Oromdűlő. 1-7: Grave 686; 8-10: Grave 684. M: 3-4-6-7, 9-10: 1:1; 5: 1:2

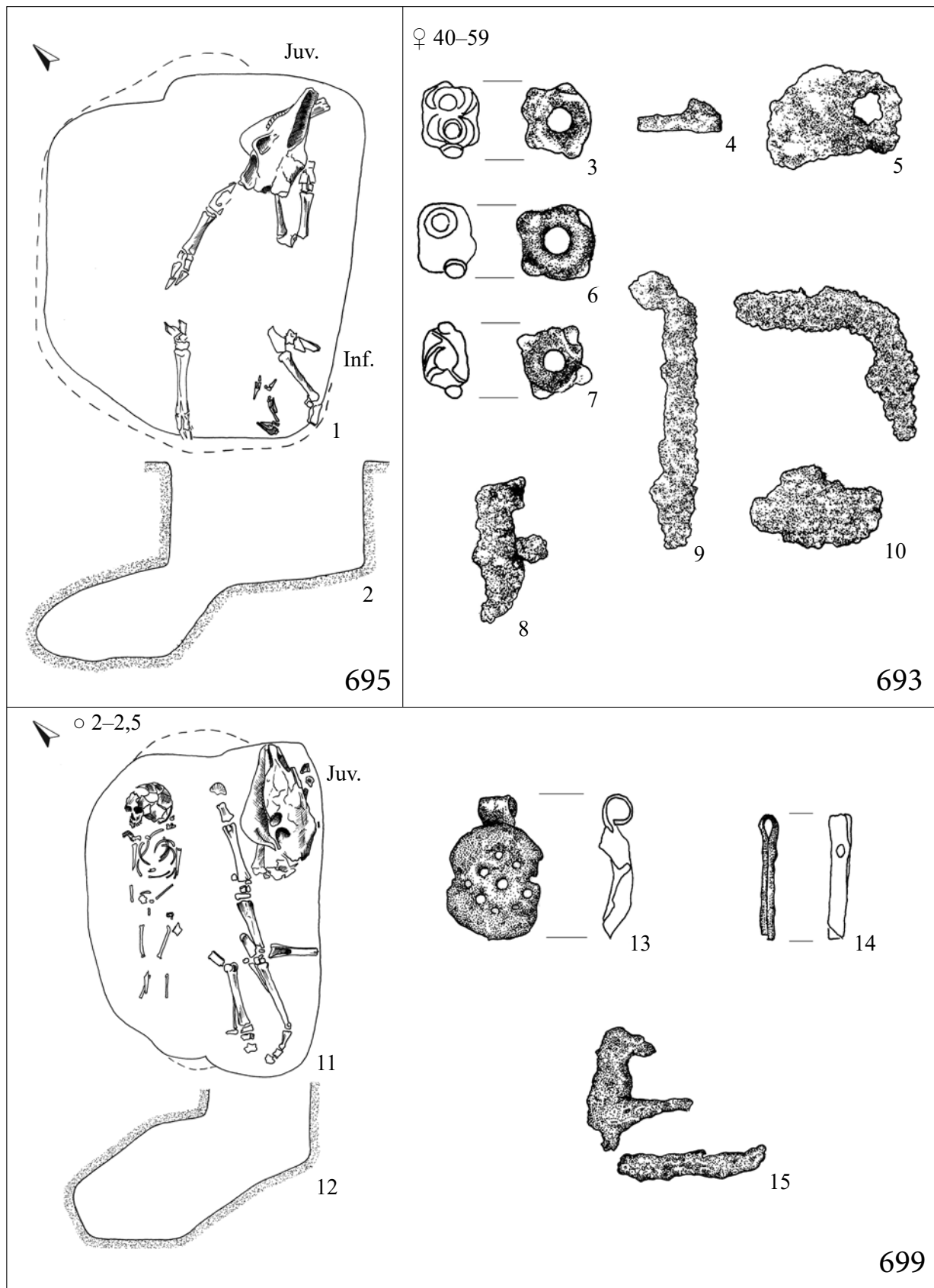
267. kép. Szegvár-Oromdűlő 690. sír
 Fig. 267. Szegvár-Oromdűlő Grave 690. M: 5-7: 1:1; 8: 1:2

268. kép. Szegvár-Oromdűlő 692. sír
Fig. 268. Szegvár-Oromdűlő Grave 692. M: 3-57: 1:1

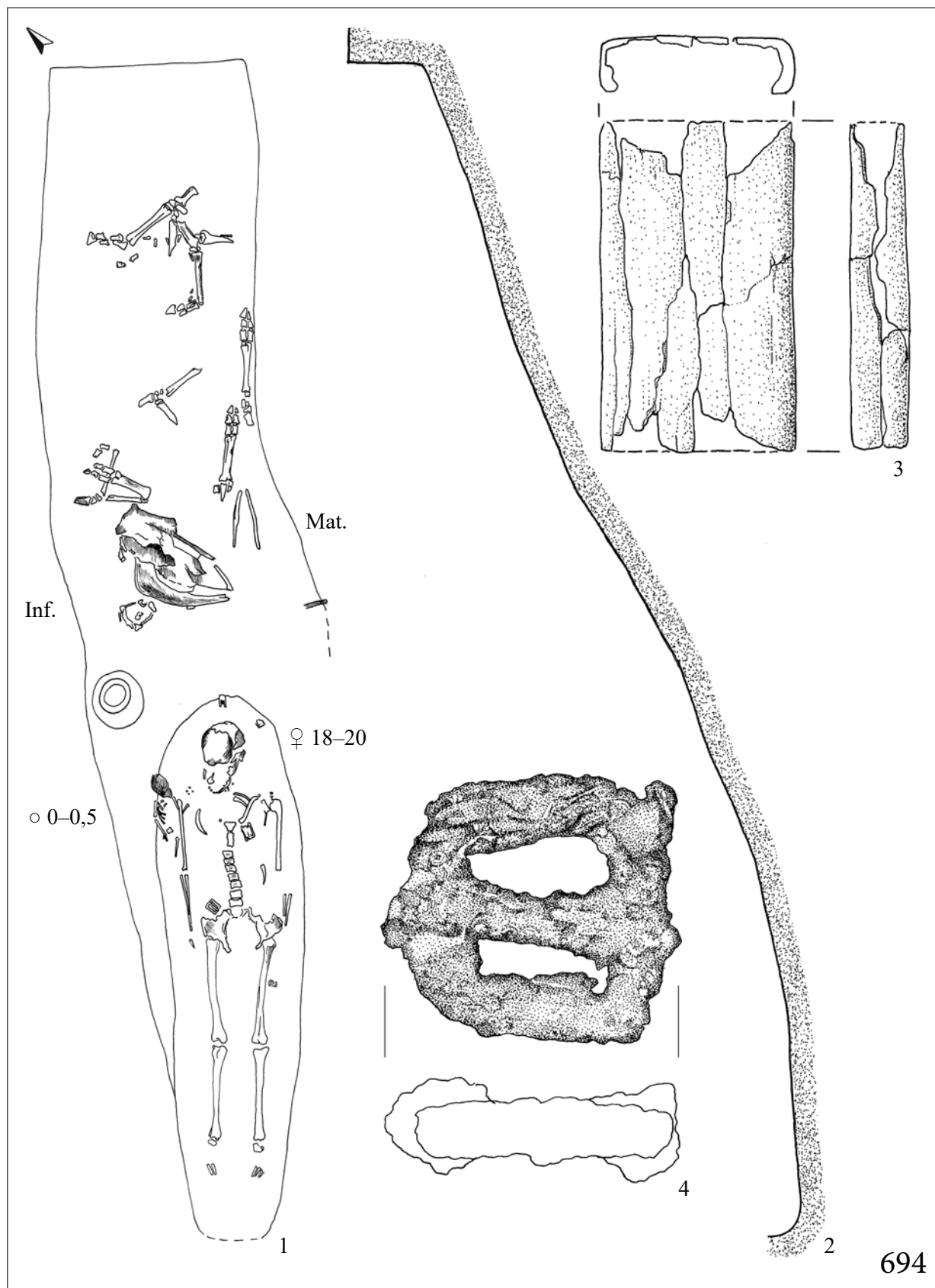

269. kép. Szegvár-Oromdűlő 692. sír
 Fig. 269. Szegvár-Oromdűlő Grave 692. M: 1-3, 6:1:1; 4-5:1:2

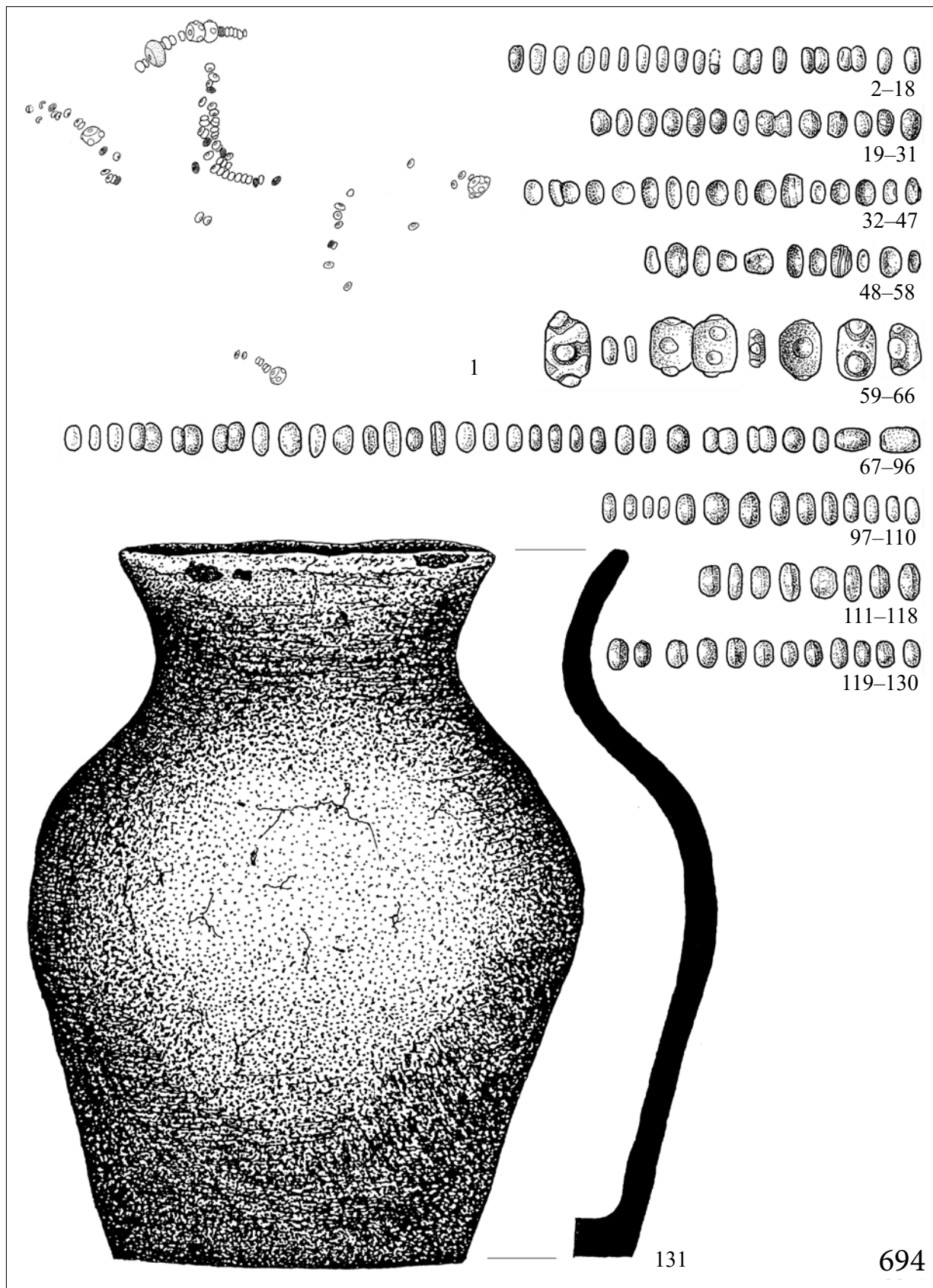

270. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-2: 695. sír; 3-10: 693. sír; 11-15: 699. sír
 Fig. 270. Szegvár-Oromdűlő. 1-2: Grave 695; 3-10: Grave 693; 11-15: Grave 699. M: 3-10, 13-15: 1:1

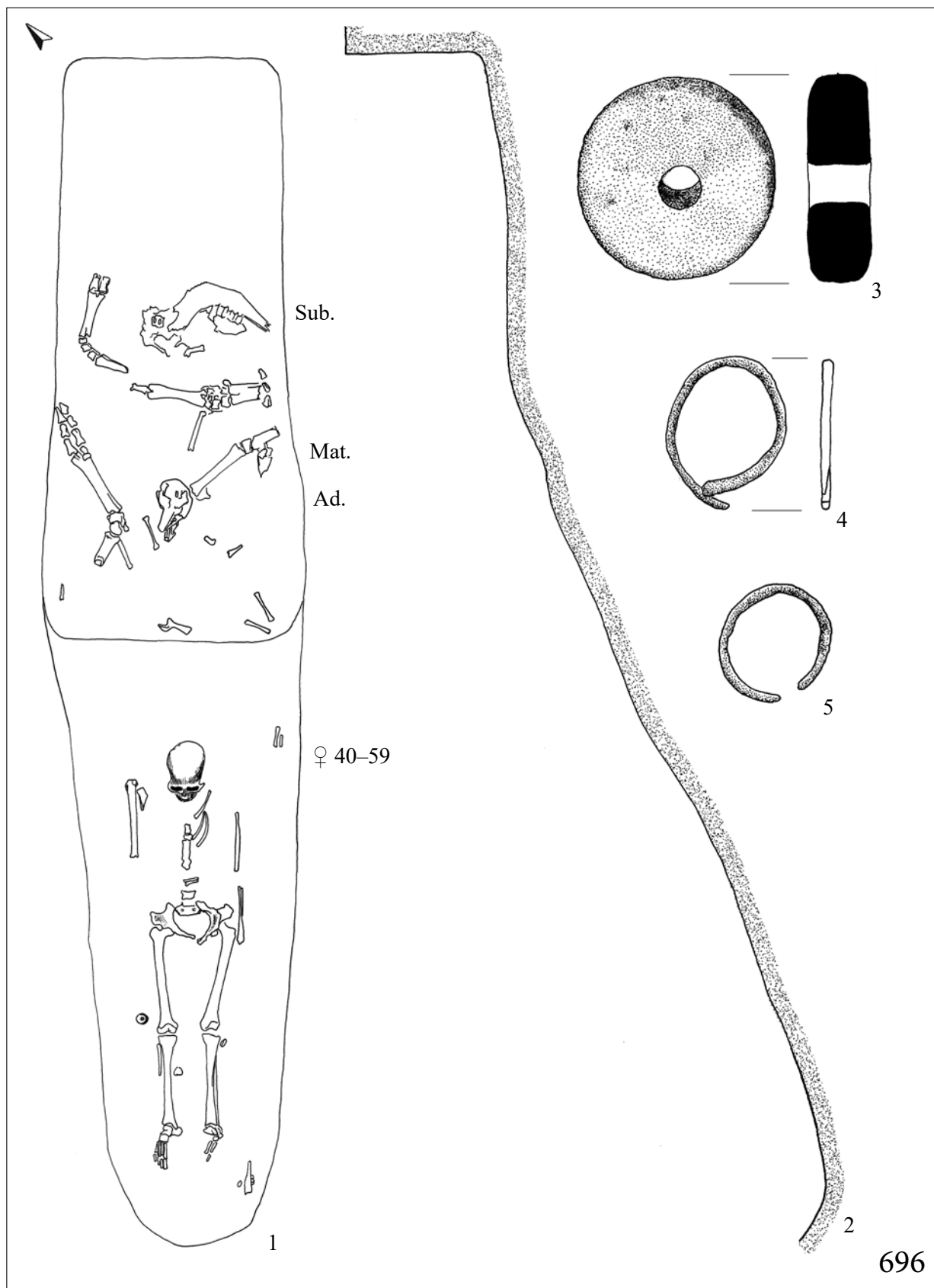

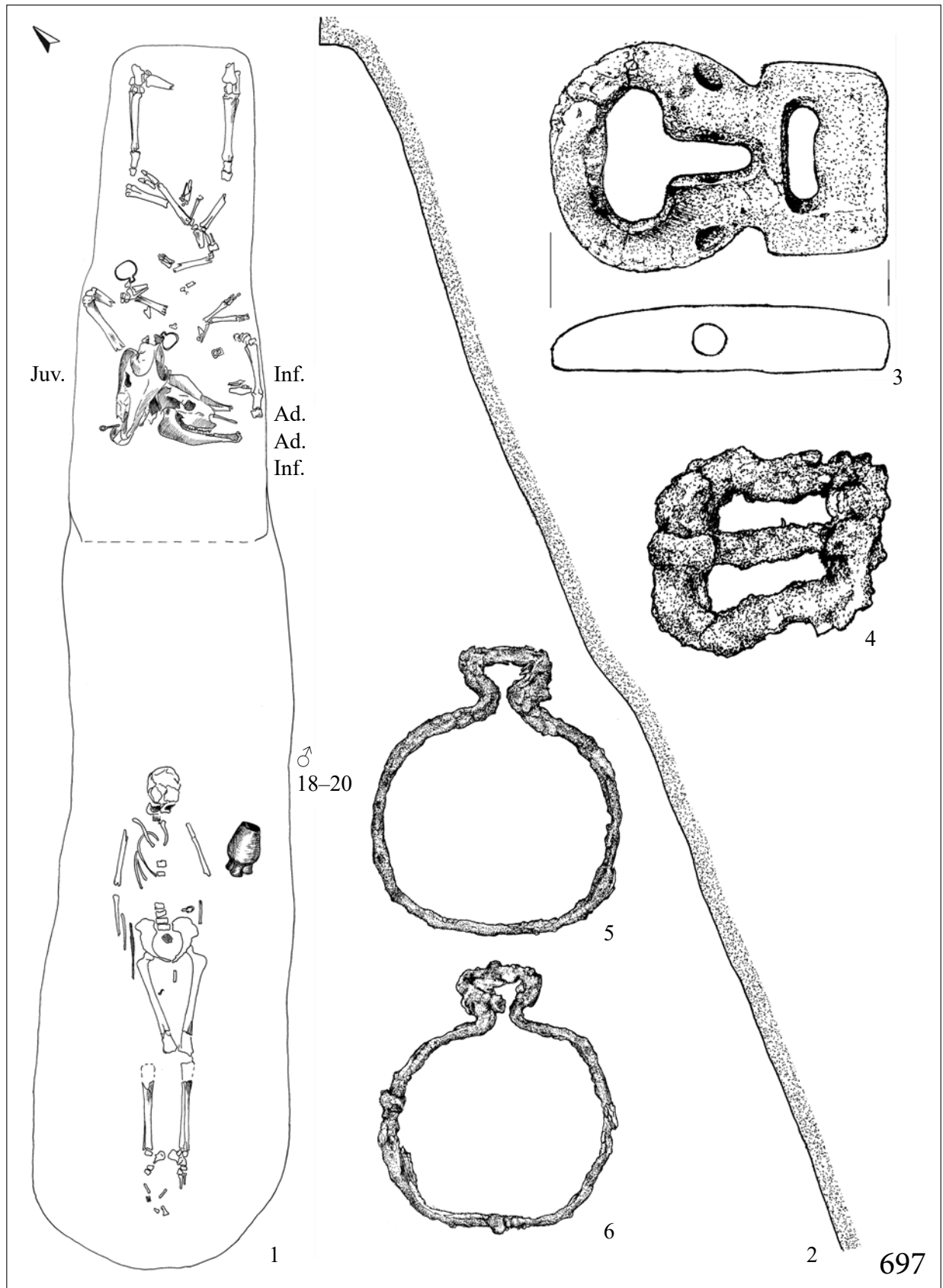
271. kép. Szegvár-Oromdűlő 694. sír
 Fig. 271. Szegvár-Oromdűlő Grave 694. M: 3-4: 1:1

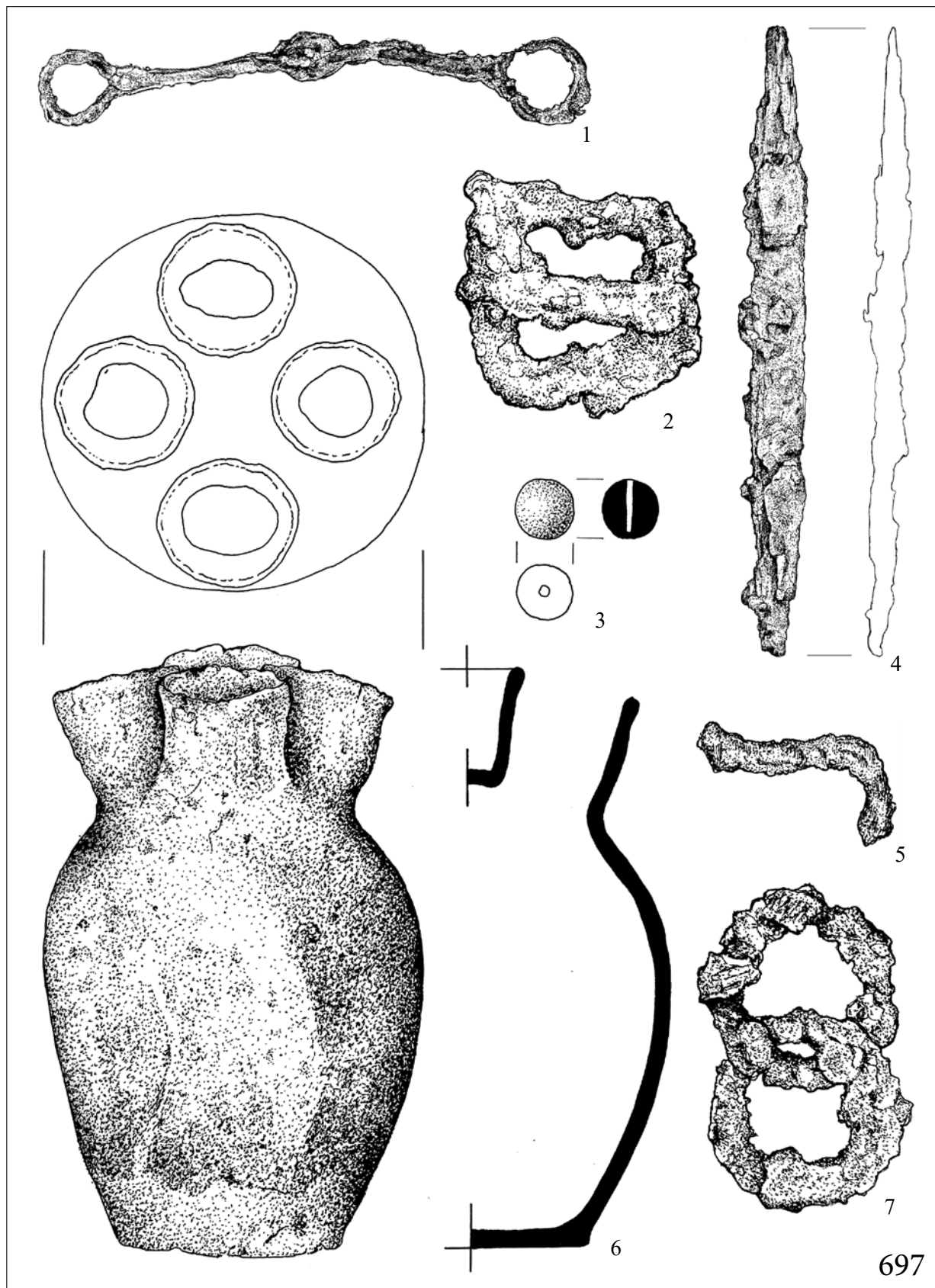
272. kép. Szegvár-Oromdűlő 694. sír
Fig. 272. Szegvár-Oromdűlő Grave 694. M: 2-130: 1:1; 131: 1:2

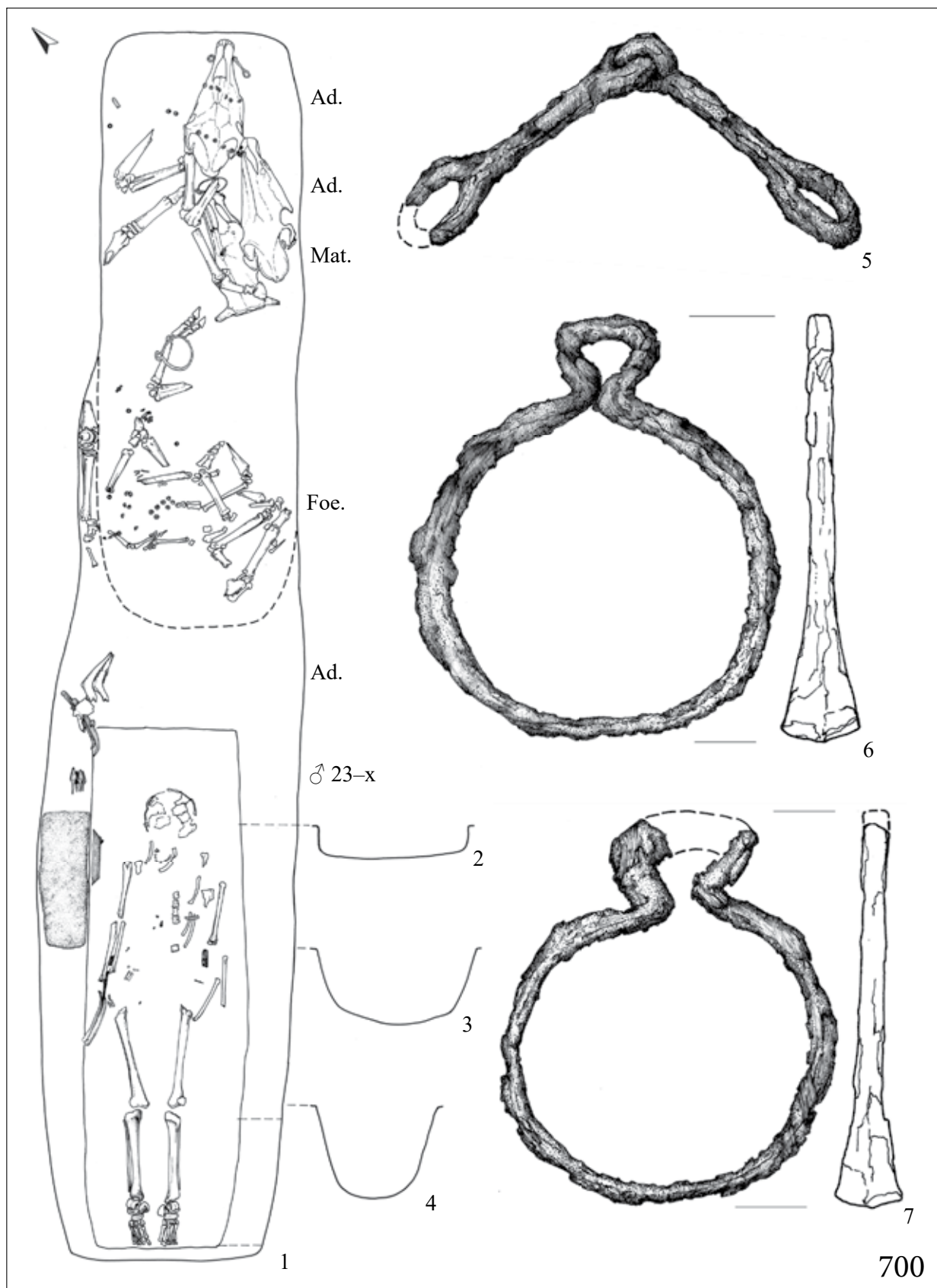
273. kép. Szegvár-Oromdűlő 696. sír
 Fig. 273. Szegvár-Oromdűlő Grave 696. M: 3-5: 1:1

274. kép. Szegvár-Oromdűlő 697. sír
 Fig. 274. Szegvár-Oromdűlő Grave 697. M: 3-4: 1:1; 5-6: 1:2

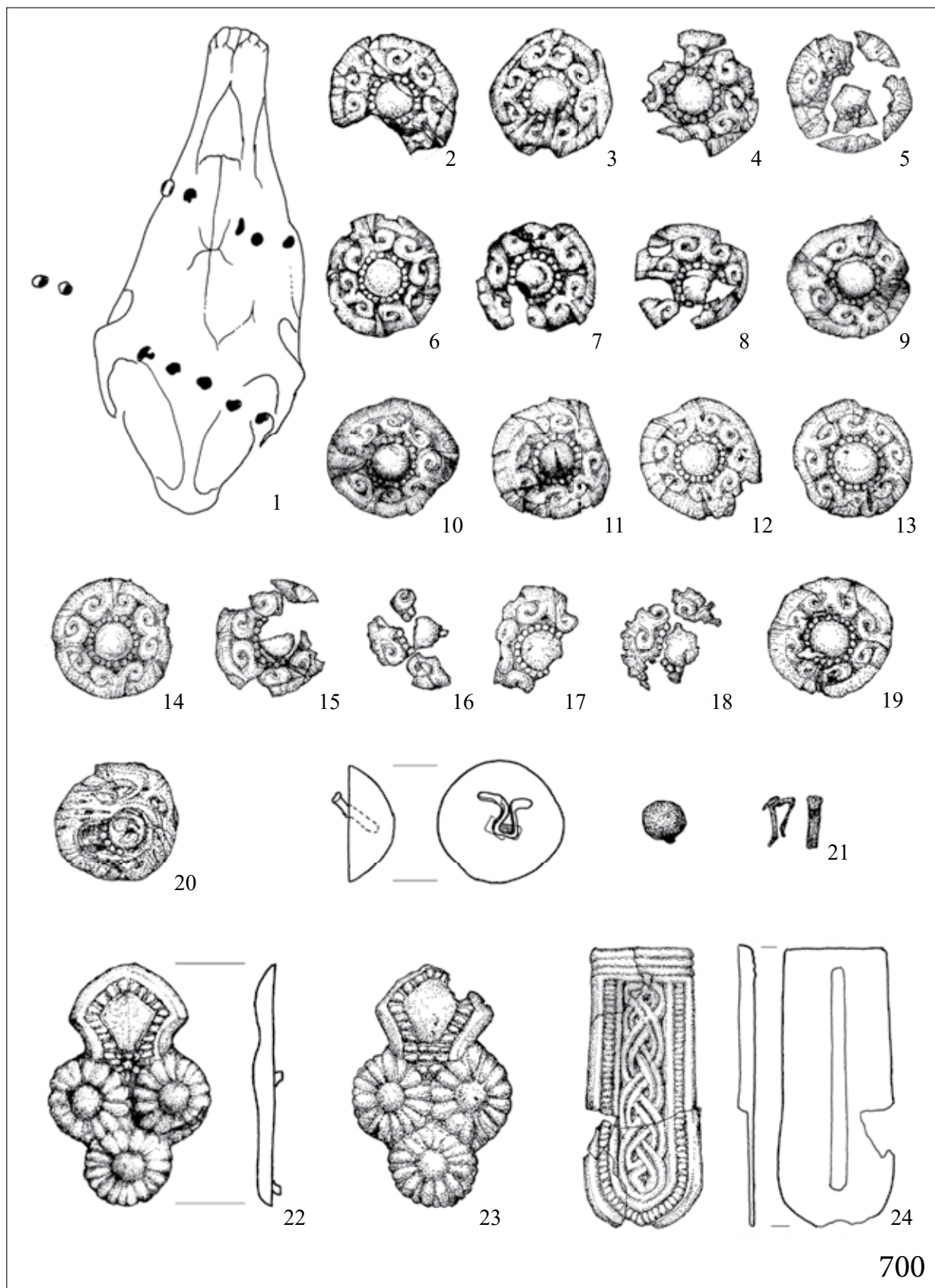

275. kép. Szegvár-Oromdűlő 697. sír
 Fig. 275. Szegvár-Oromdűlő Grave 697. M: 1, 4, 6: 1:2; 2-3, 5, 7: 1:1

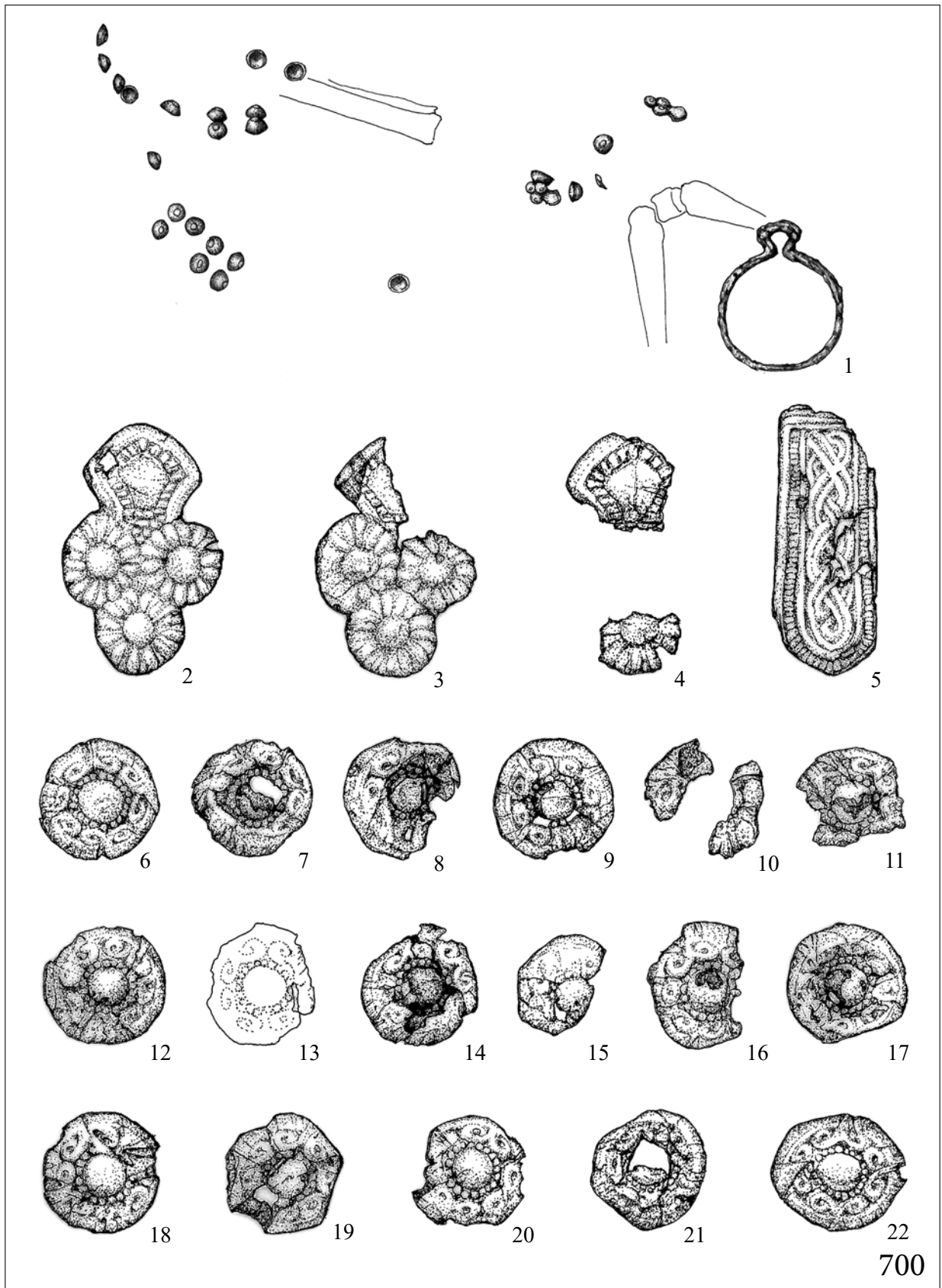

276. kép. Szegvár-Oromdűlő 700. sír
 Fig. 276. Szegvár-Oromdűlő Grave 700. M: 5-7: 1:2

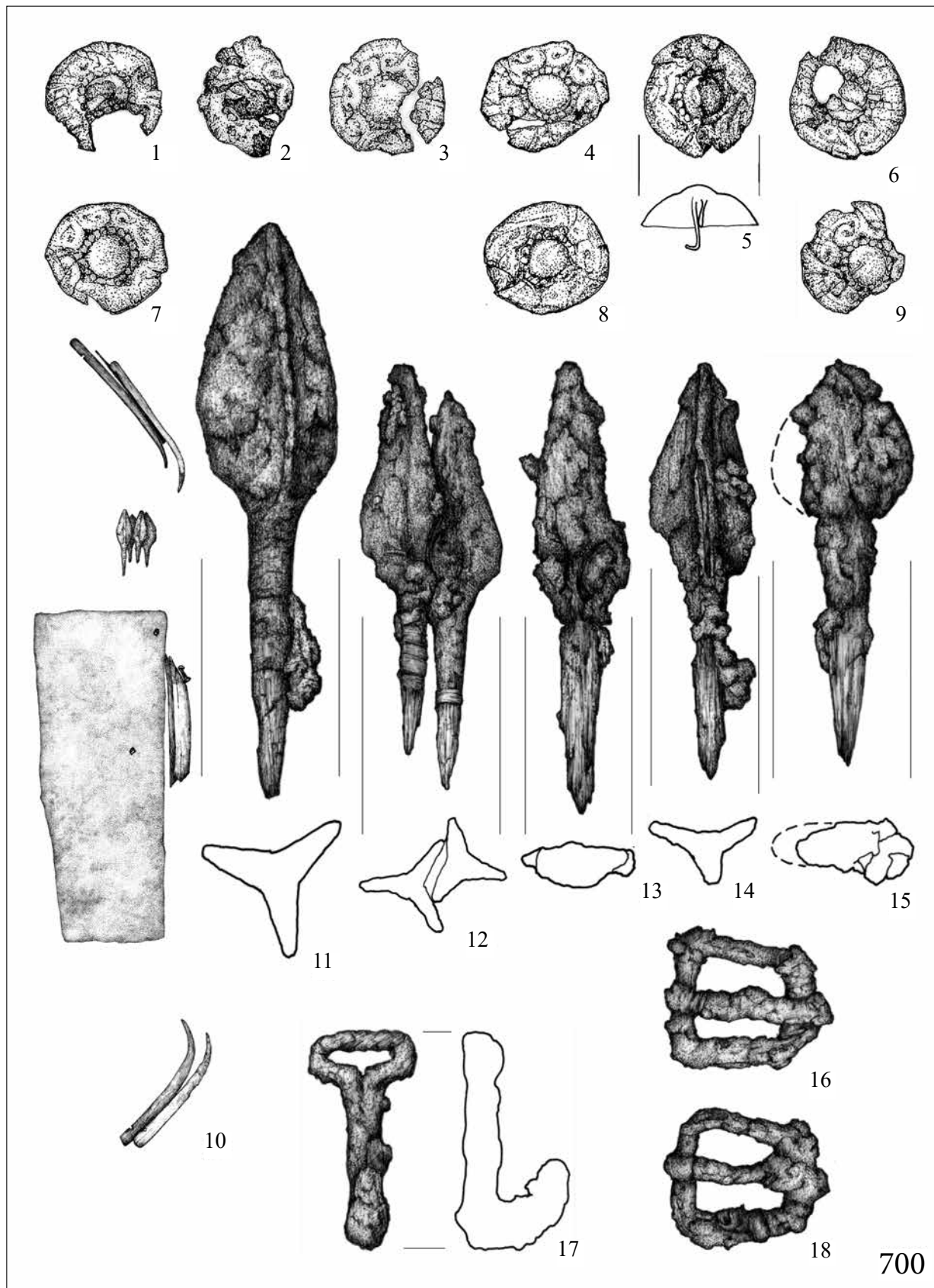

277. kép. Szegvár-Oromdűlő 700. sír
 Fig. 277. Szegvár-Oromdűlő Grave 700. M: 2–24: 1:1

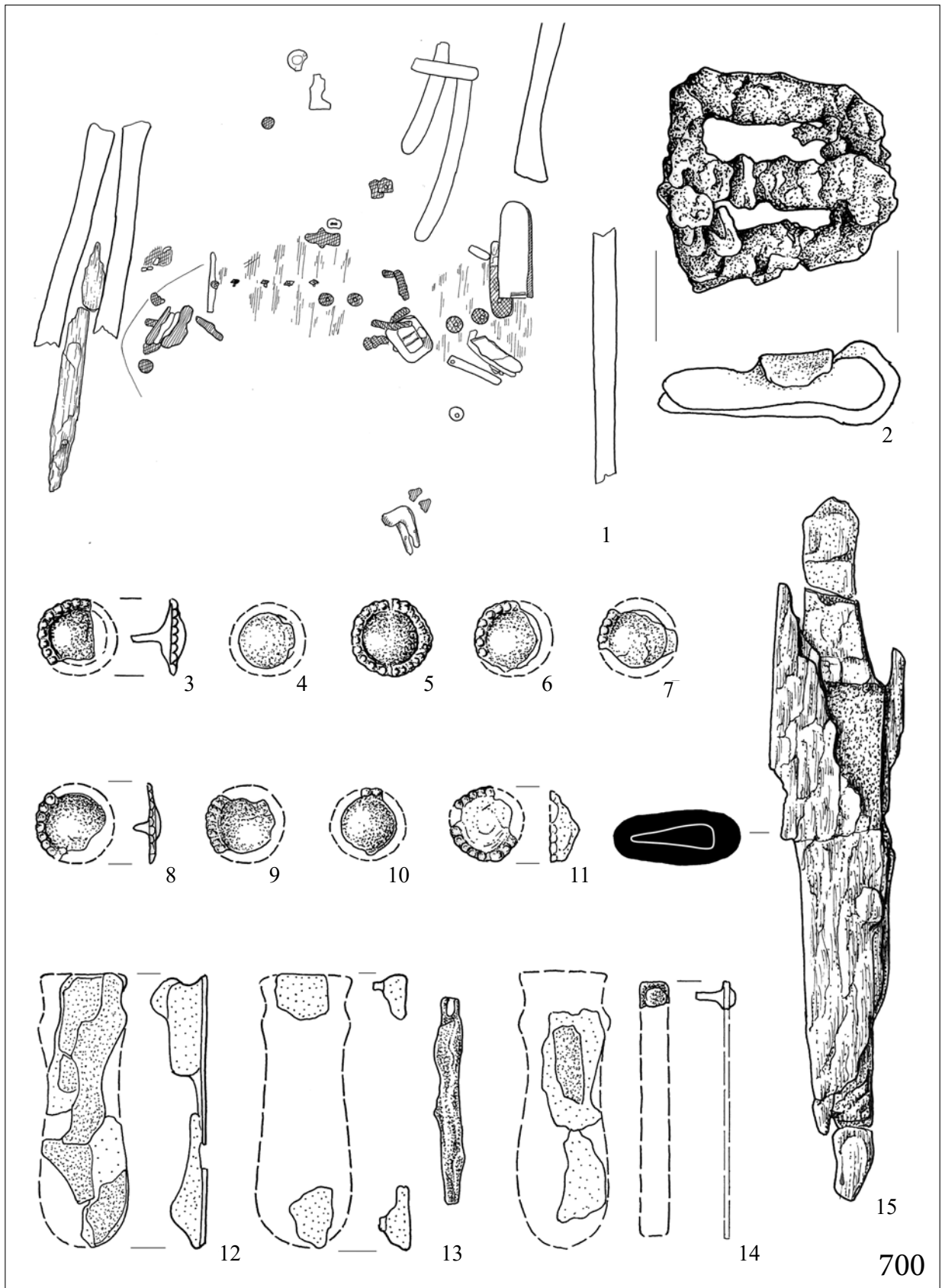

278. kép. Szegvár-Oromdűlő 700. sír
 Fig. 278. Szegvár-Oromdűlő Grave 700. M: 2-22: 1:1

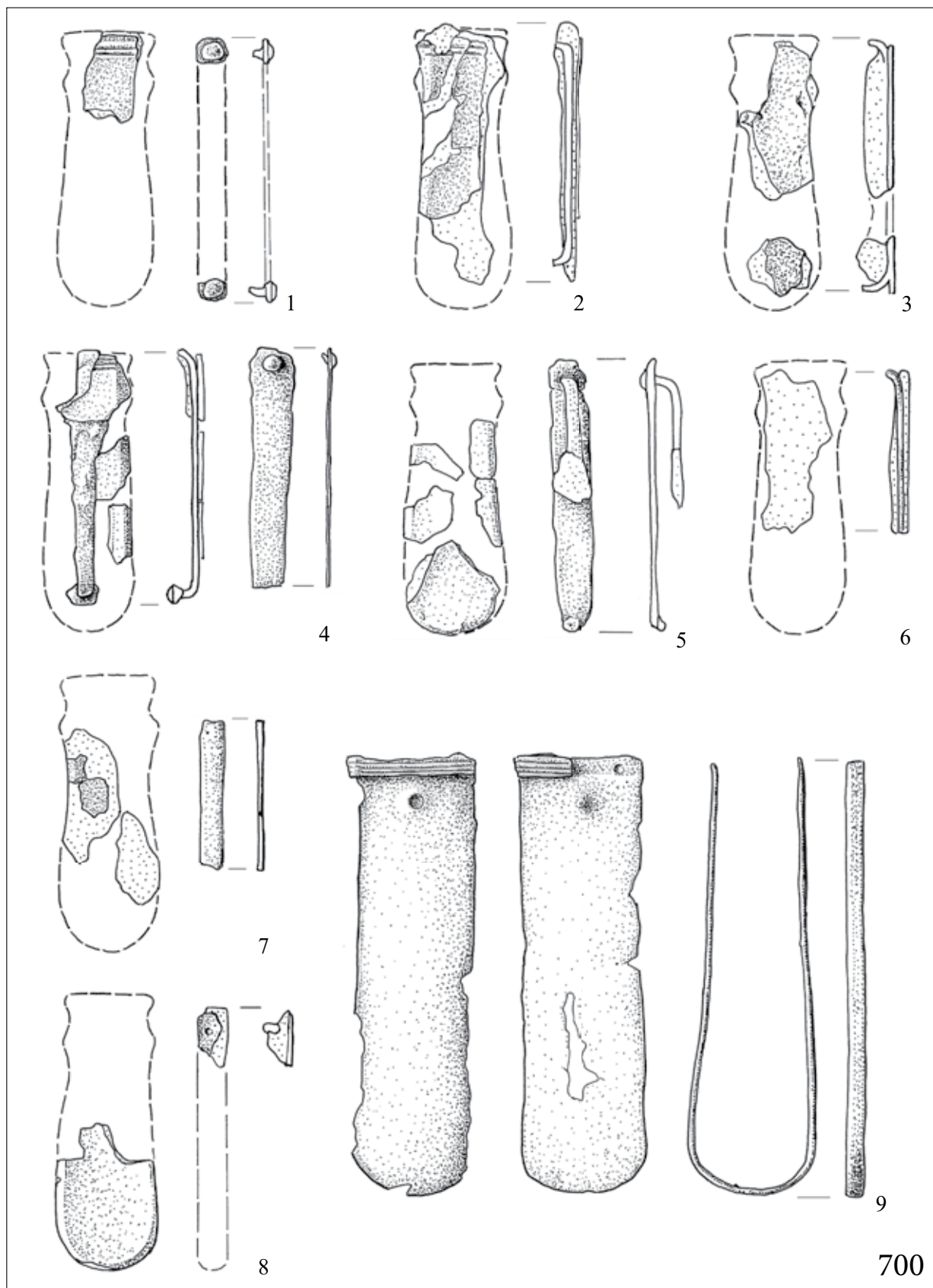

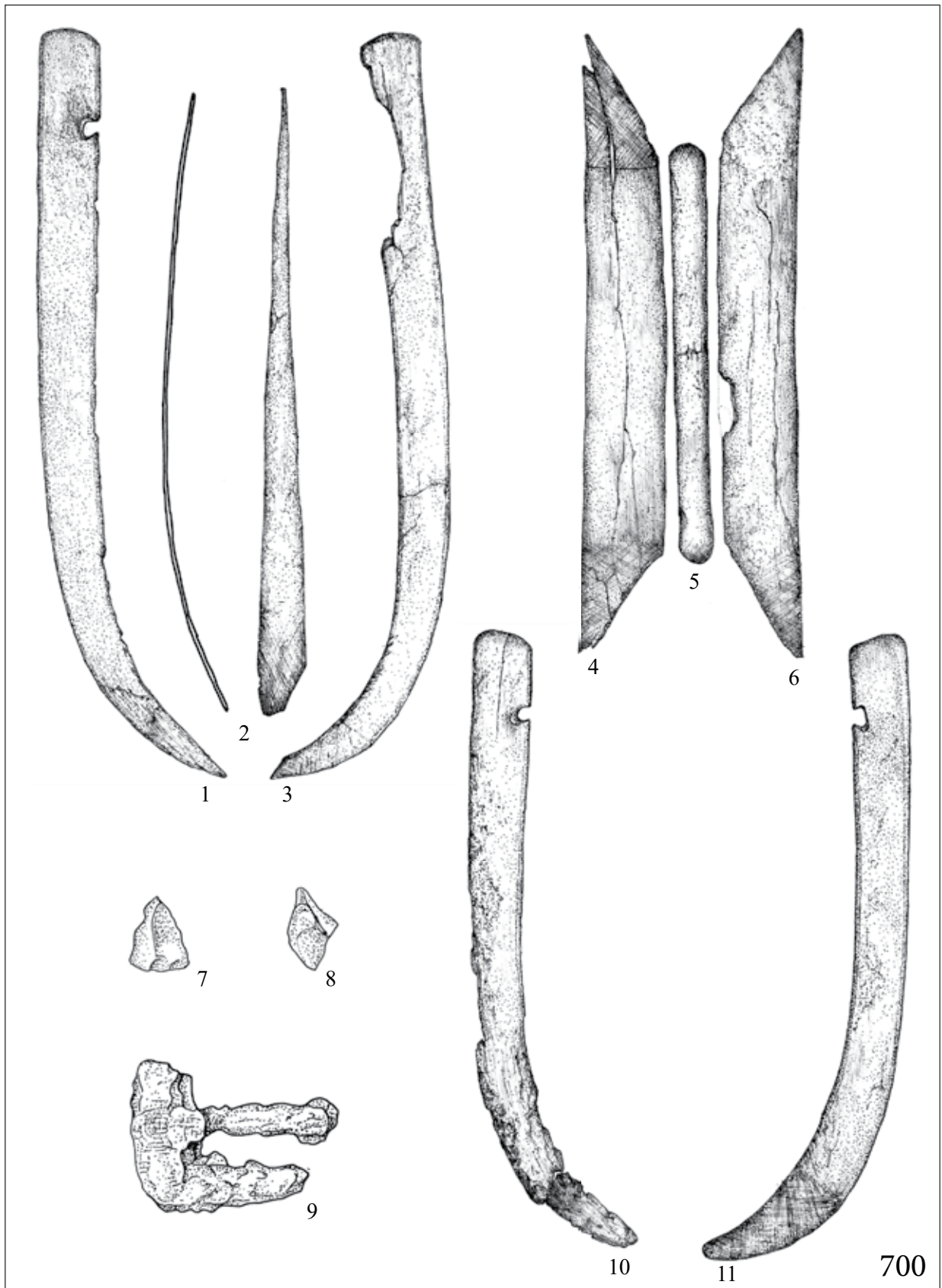
279. kép. Szegvár-Oromdűlő 700. sír
 Fig. 279. Szegvár-Oromdűlő Grave 700. M: 1-9, 11-18: 1:1

280. kép. Szegvár-Oromdűlő 700. sír
 Fig. 280. Szegvár-Oromdűlő Grave 700. M: 2–15: 1:1

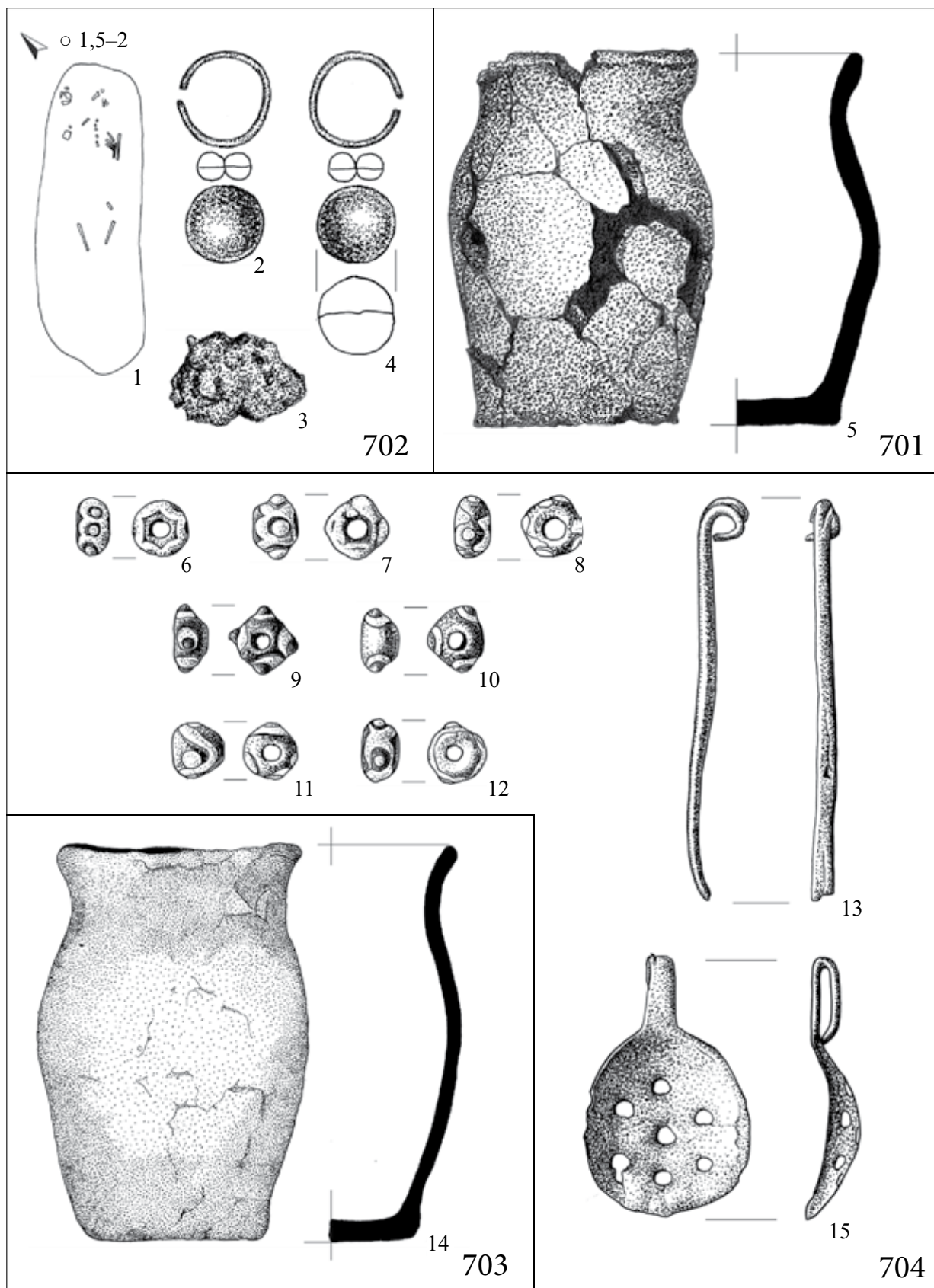

281. kép. Szegvár-Oromdűlő 700. sír
Fig. 281. Szegvár-Oromdűlő Grave 700. M: 1:1

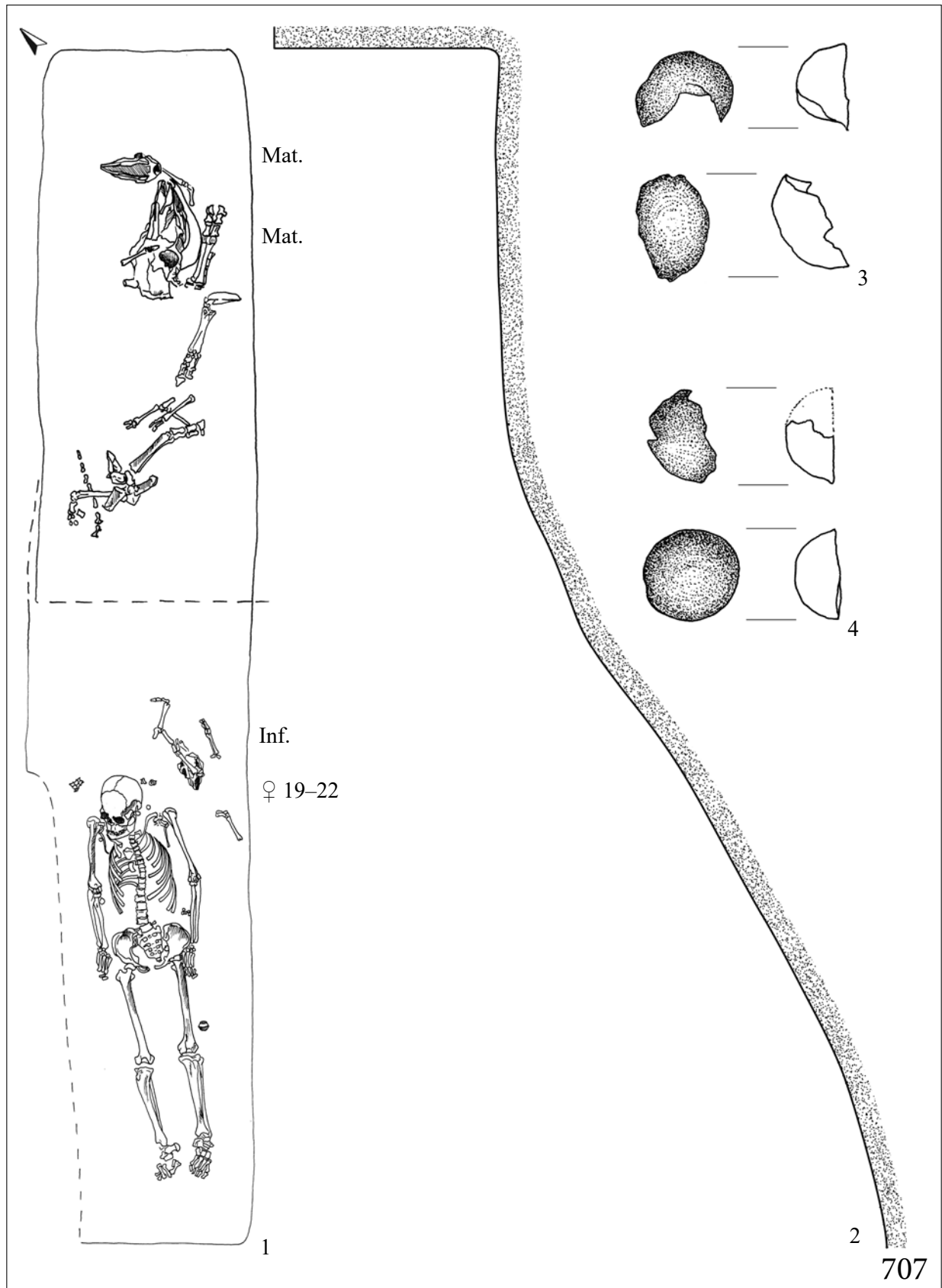

282. kép. Szegvár-Oromdűlő 700. sír
 Fig. 282. Szegvár-Oromdűlő Grave 700. M: 1-6, 10-11: 1:2; 7-9: 1:1

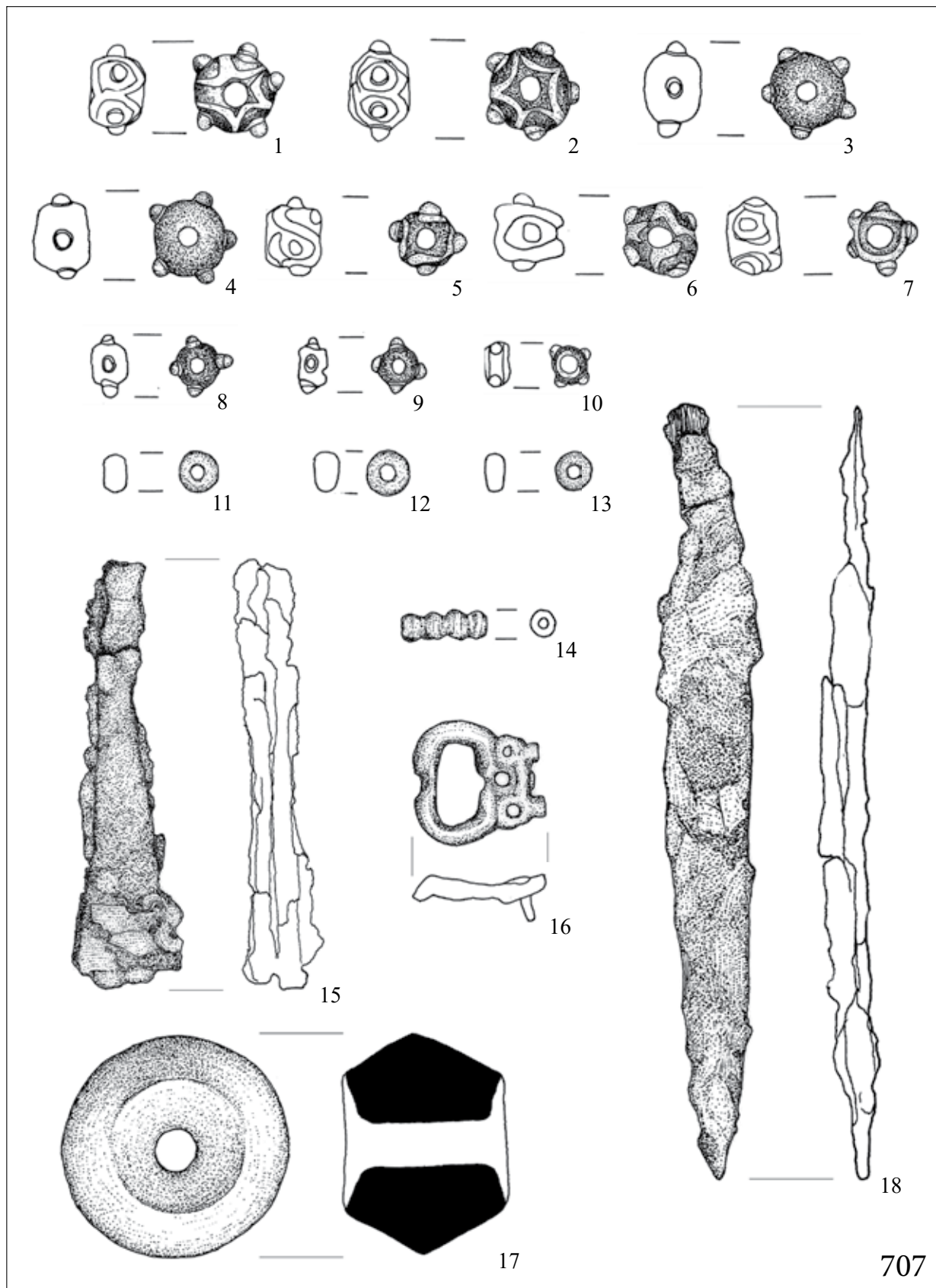

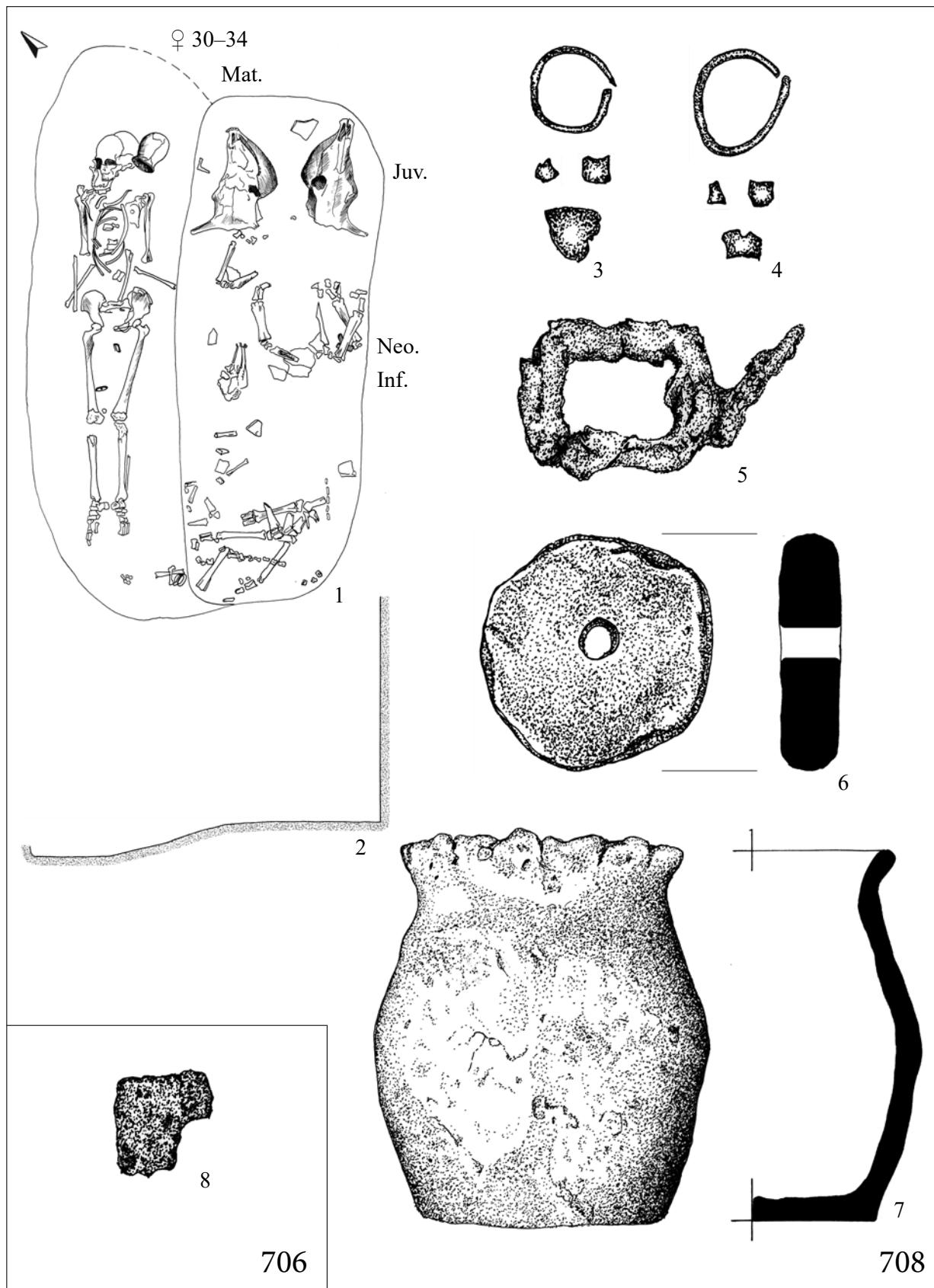
283. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-4: 502. sír; 5: 701. sír; 6-13, 15: 704. sír; 14: 703. sír
 Fig. 283. Szegvár-Oromdűlő. 1-4: Grave 502; 5: Grave 701; 6-13, 15: Grave 704; 14: Grave 703.
 M: 2-4, 6-13, 15: 1:1; 5, 14: 1:2

284. kép. Szegvár-Oromdűlő 707. sír
Fig. 284. Szegvár-Oromdűlő Grave 707. M: 3-4: 1:1

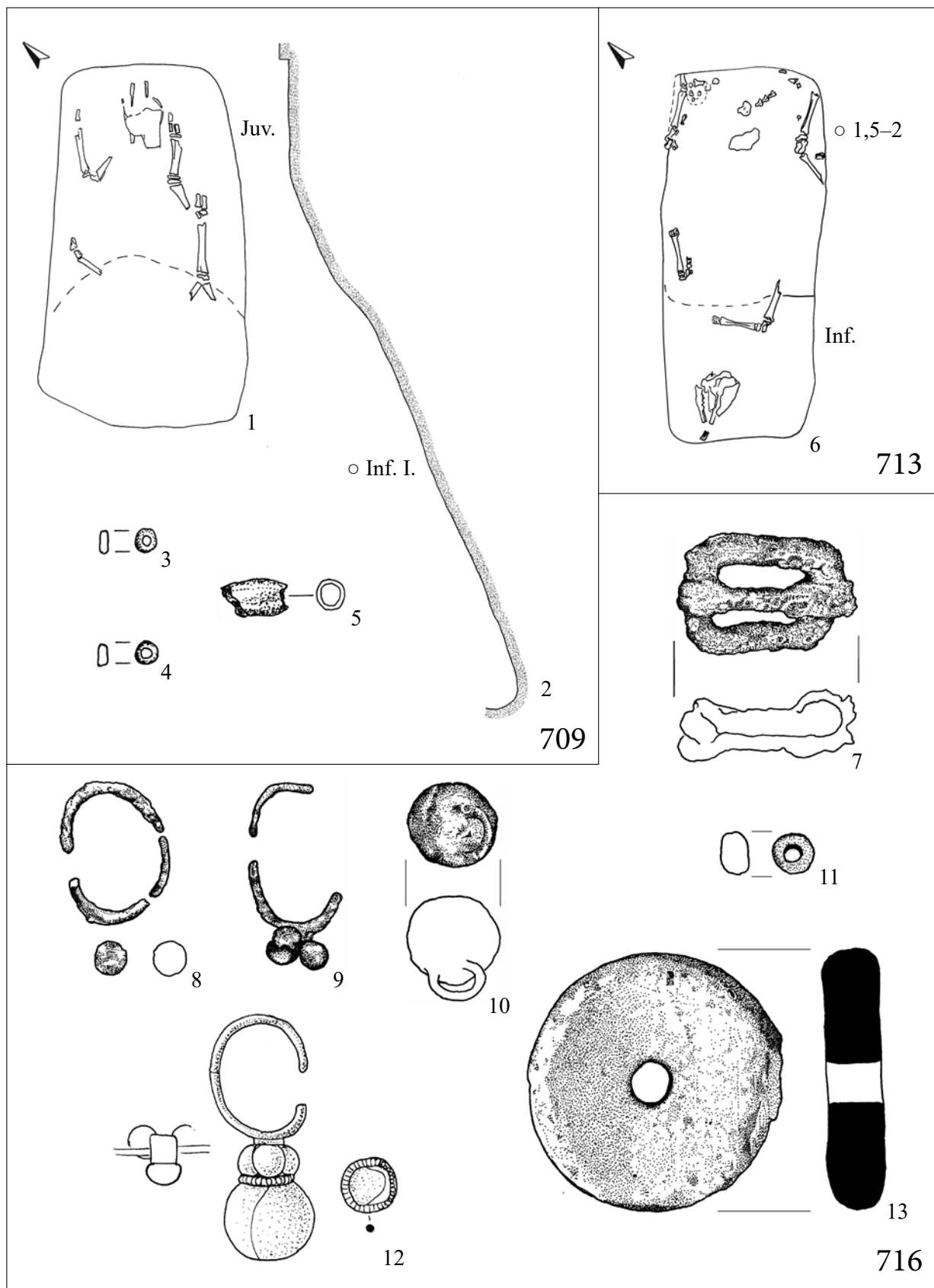

285. kép. Szegvár-Oromdűlő 707. sír
 Fig. 285. Szegvár-Oromdűlő Grave 707. M: 1:1

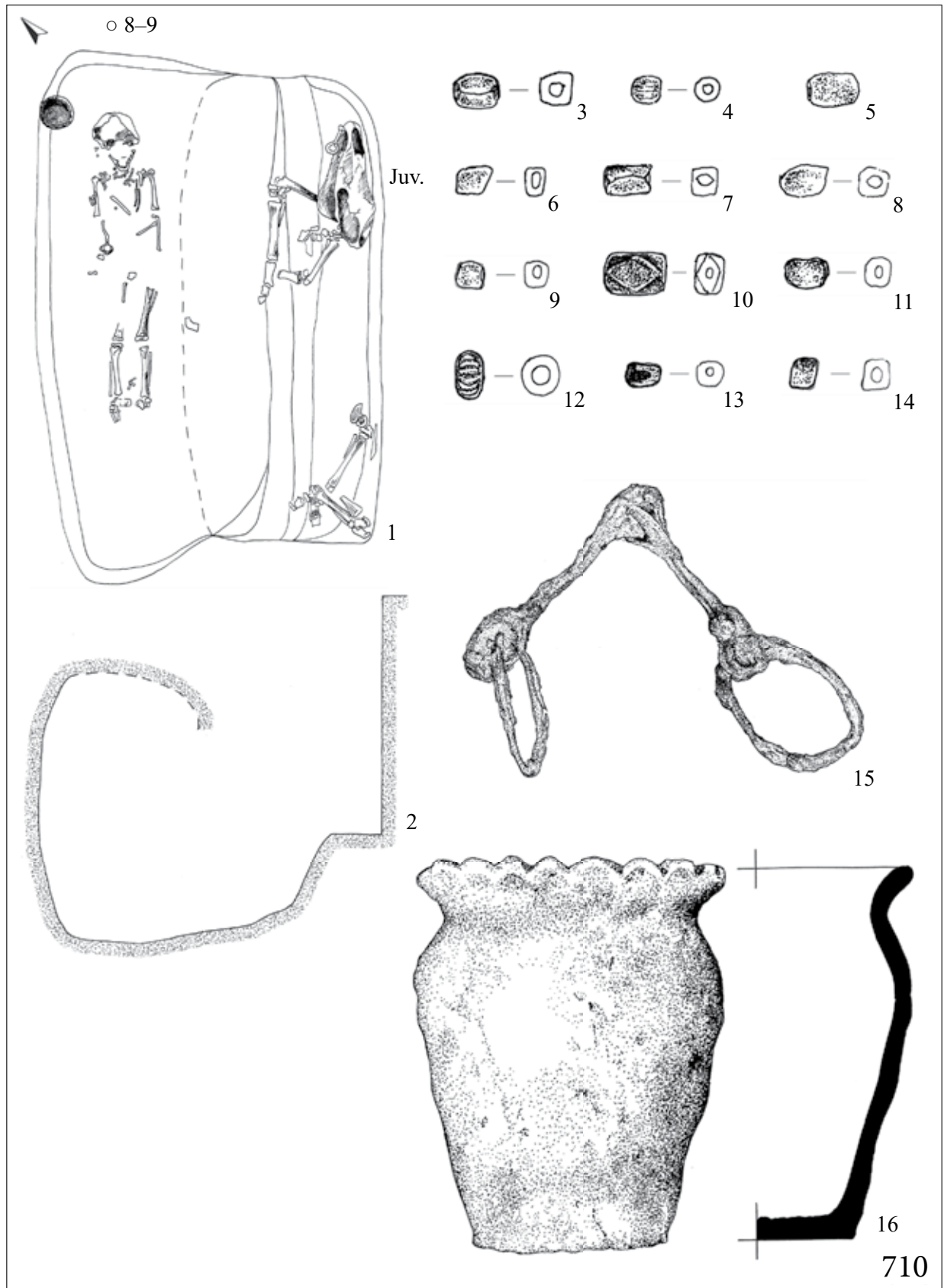

286. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-7: 708. sír; 8: 706. sír
 Fig. 286. Szegvár-Oromdűlő. 1-7: Grave 708; 8: Grave 706. M: 3-6, 8: 1:1; 7: 1:2

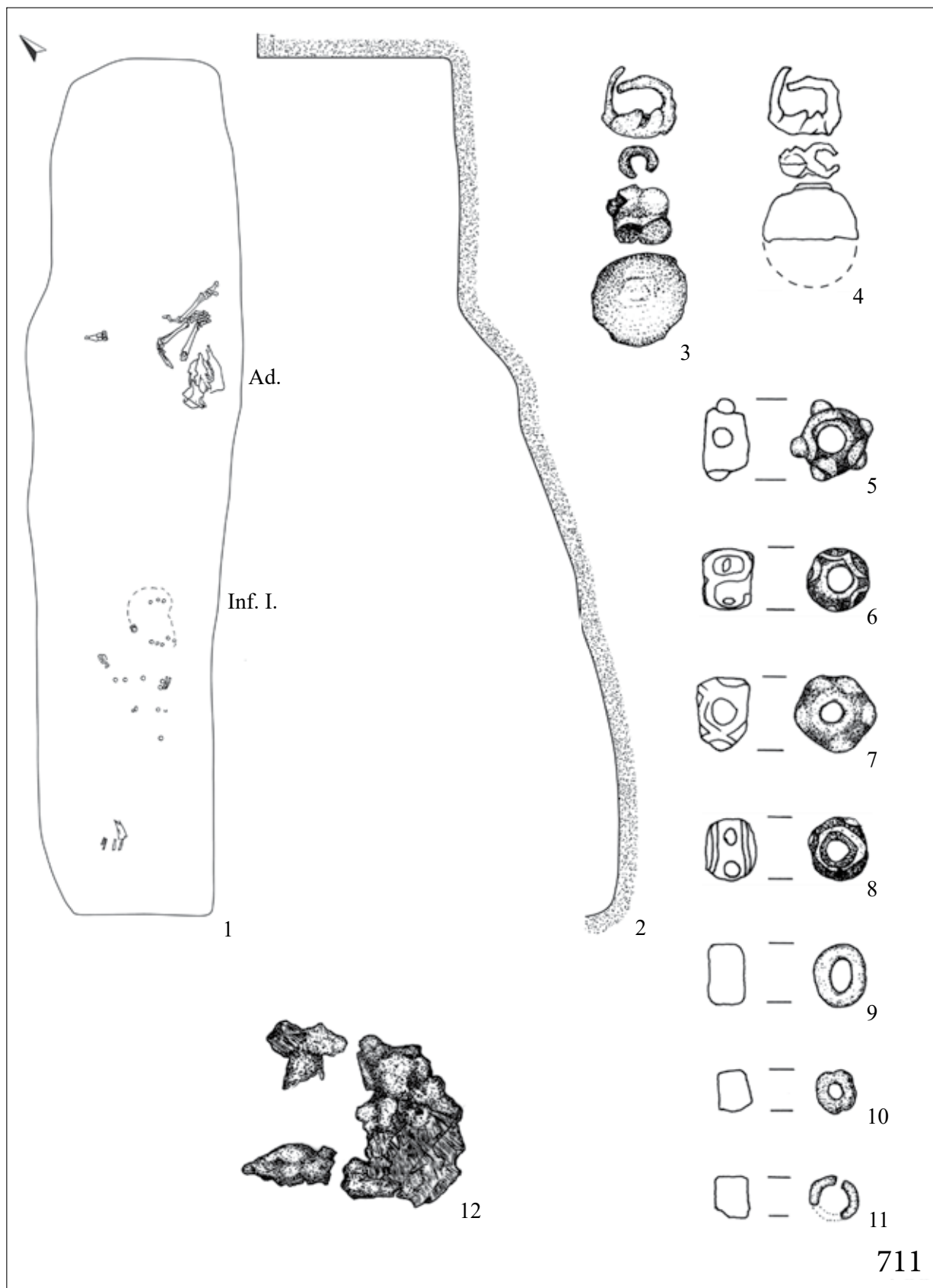

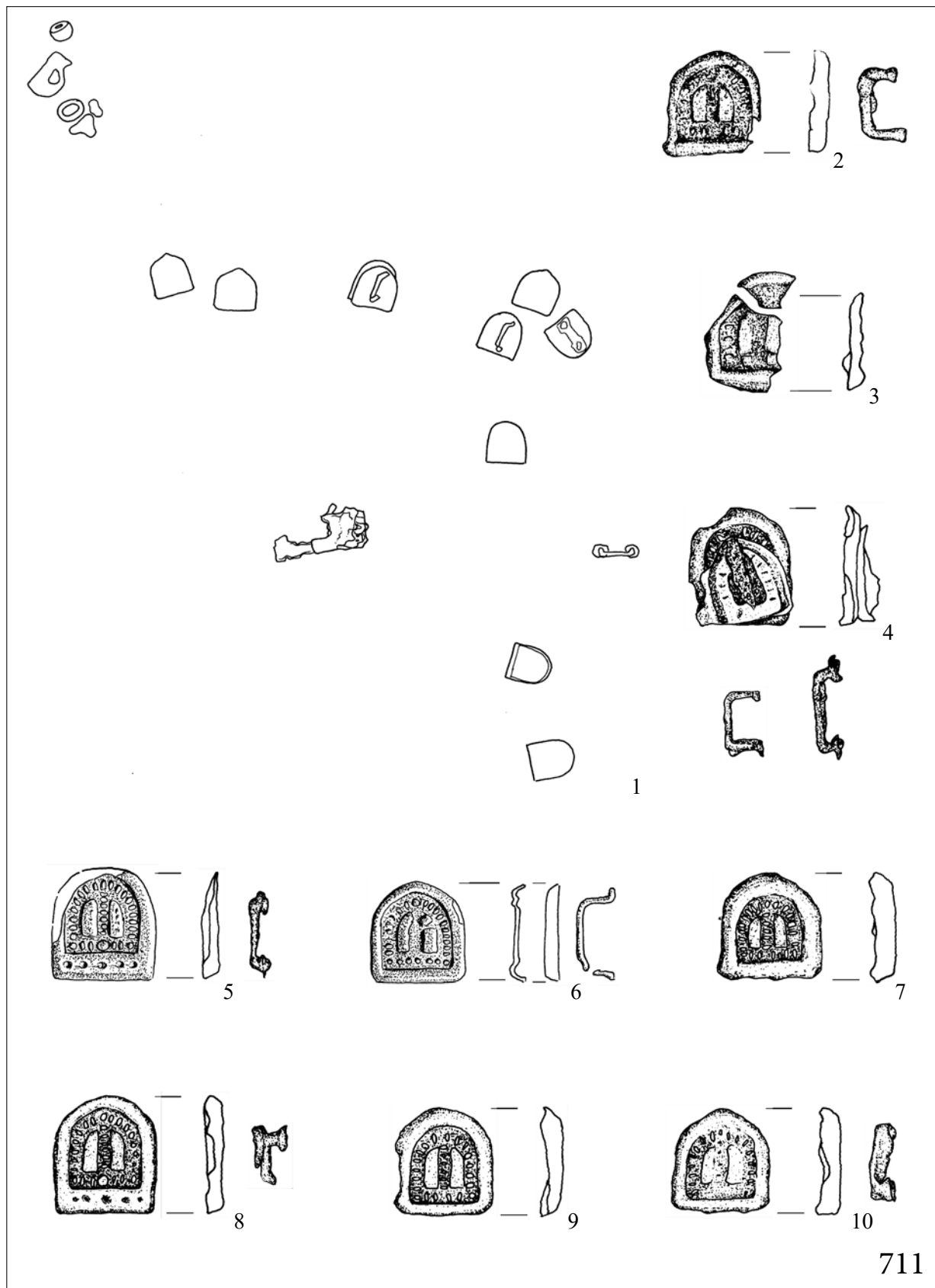
287. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-5: 709. sír; 6: 713. sír; 7-13: 716. sír
 Fig. 287. Szegvár-Oromdűlő. 1-5: Grave 709; 6: Grave 713; 7-13: Grave 716. M: 3-5, 7-13: 1:1

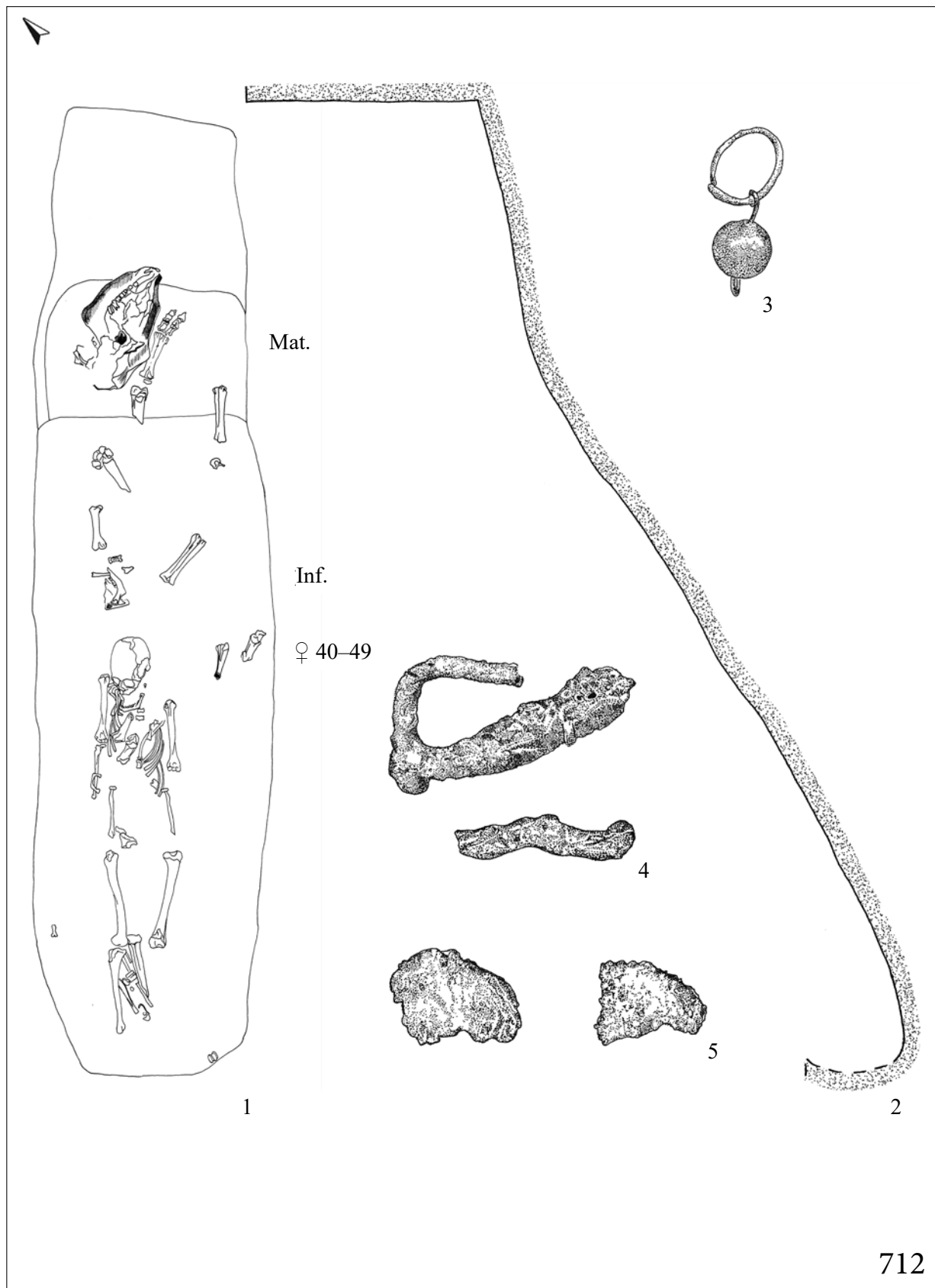
288. kép. Szegvár-Oromdűlő 710. sír
 Fig. 288. Szegvár-Oromdűlő Grave 710. M: 3-14: 1:1; 15-16: 1:2

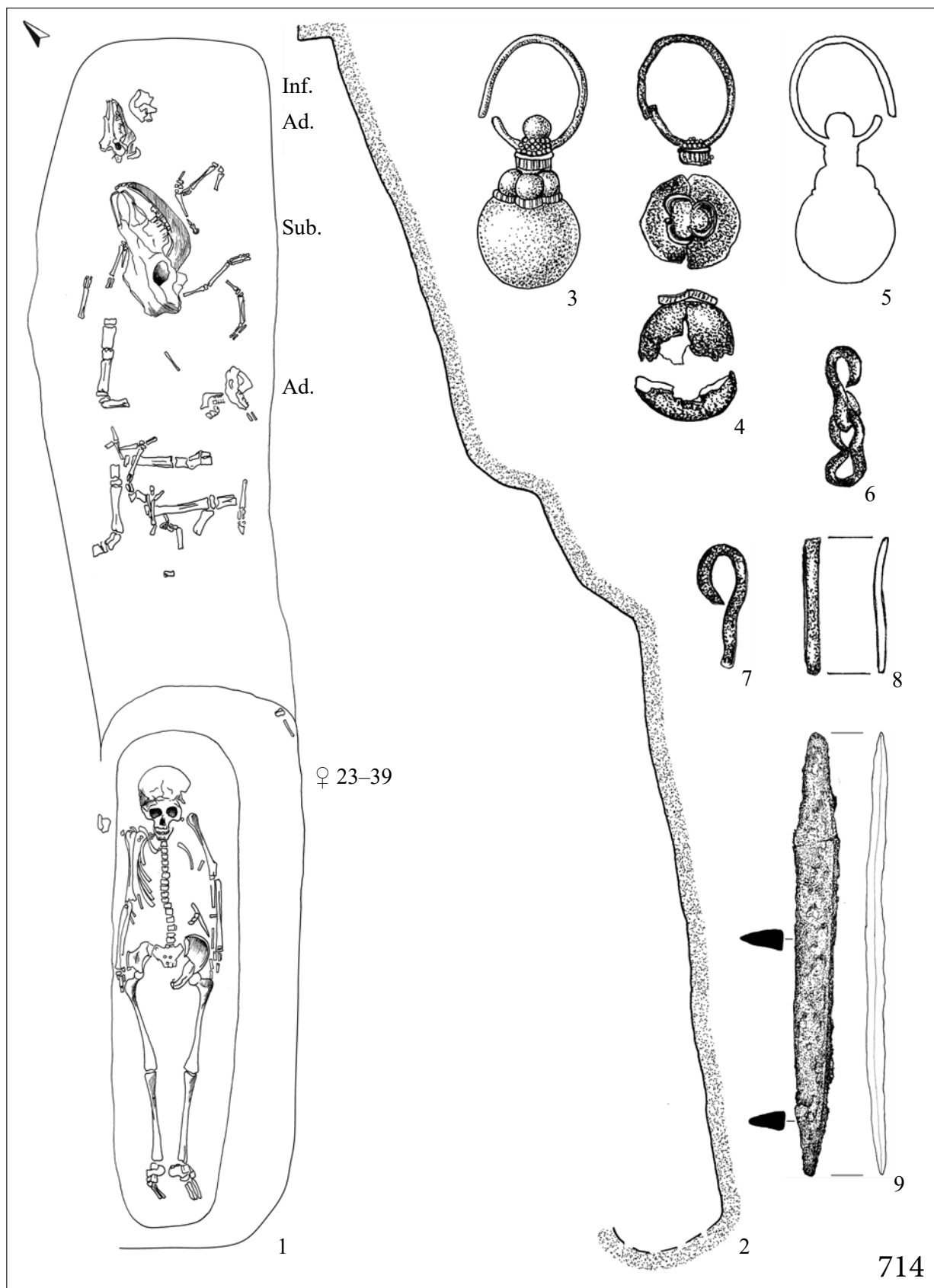
289. kép. Szegvár-Oromdűlő 711. sír
 Fig. 289. Szegvár-Oromdűlő Grave 711. M: 3–12: 1:1

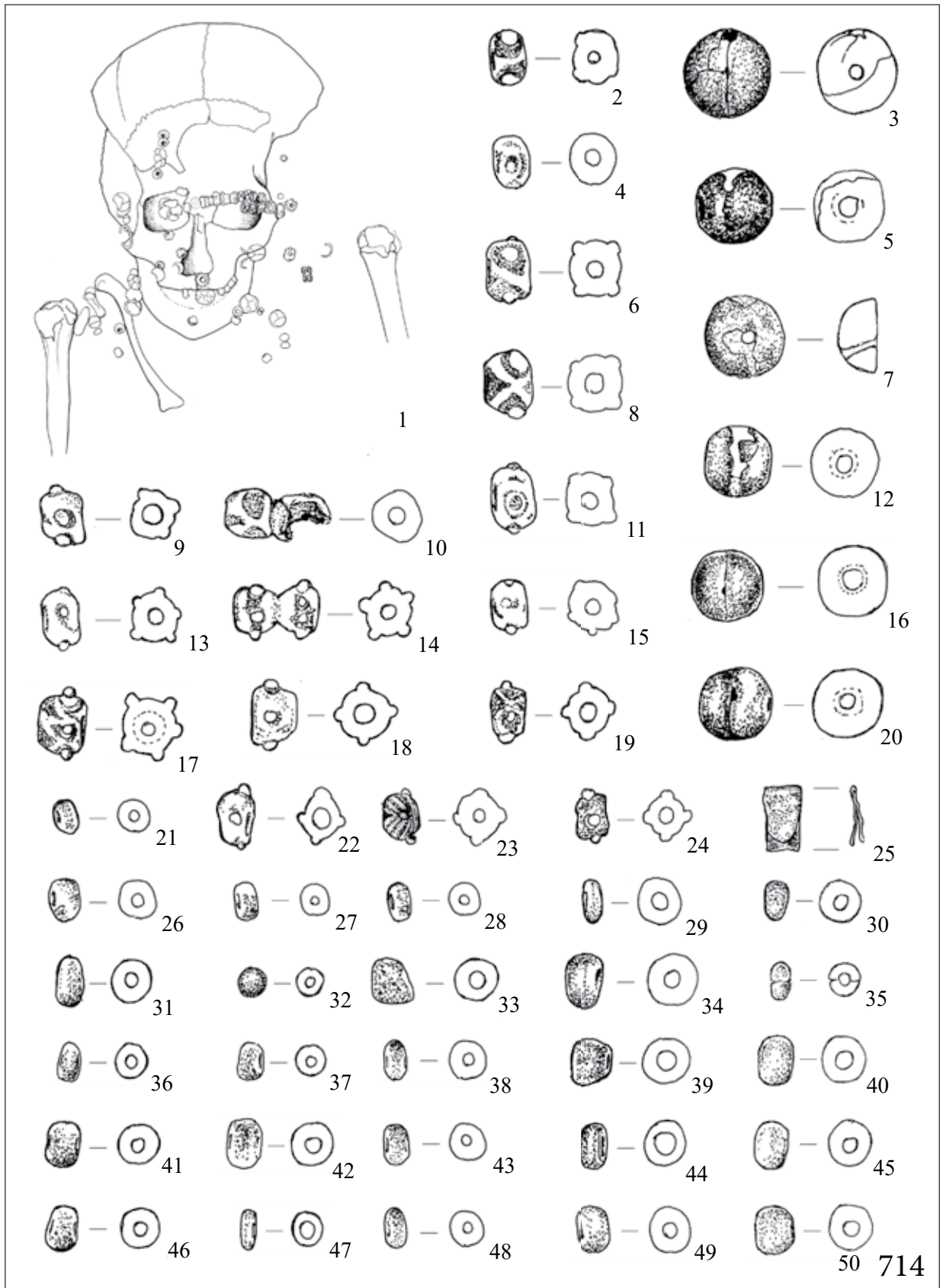
290. kép. Szegvár-Oromdűlő 711. sír
 Fig. 290. Szegvár-Oromdűlő Grave 711. M: 2-10: 1:1

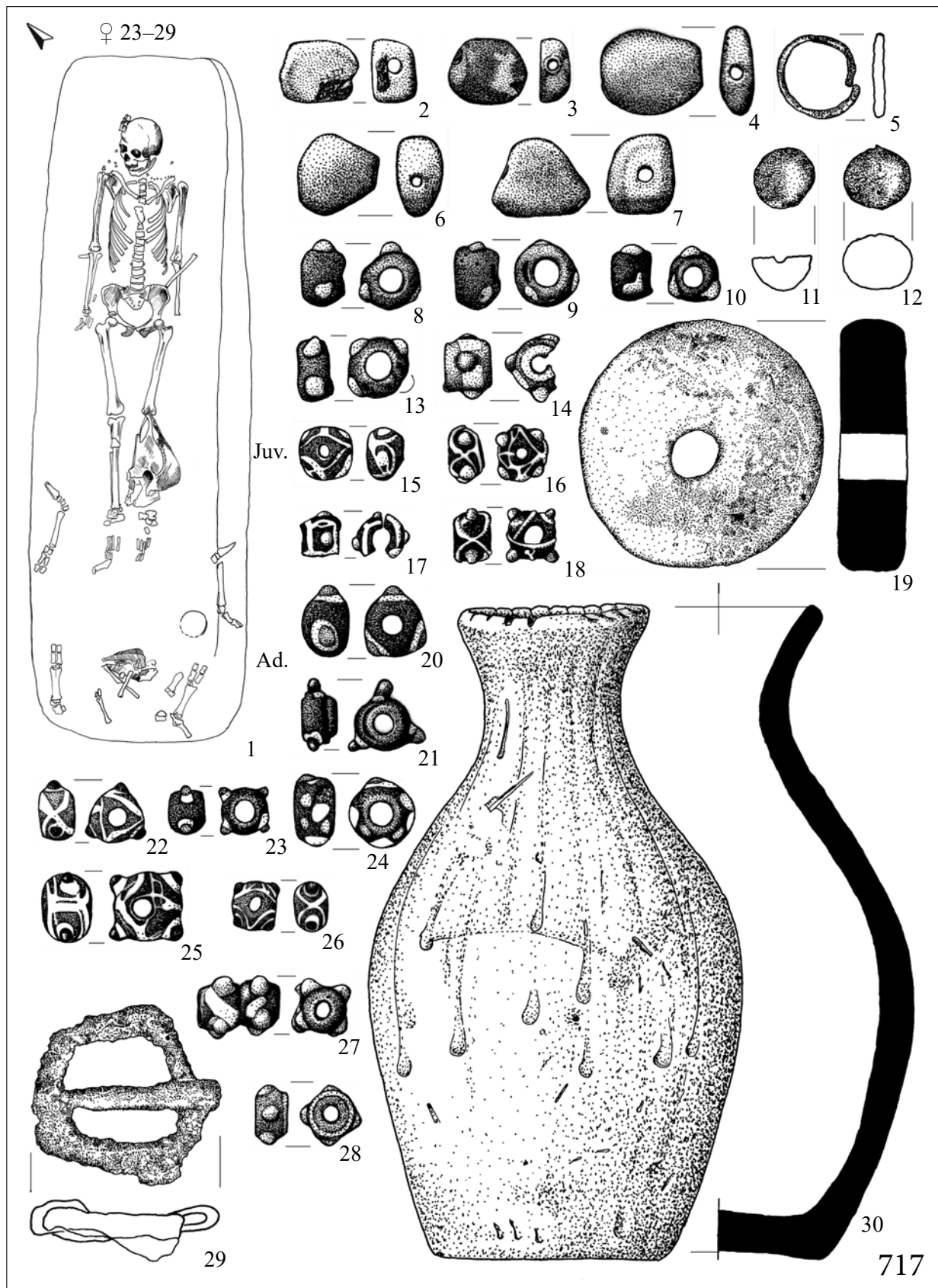
291. kép. Szegvár-Oromdűlő 712. sír
 Fig. 291. Szegvár-Oromdűlő Grave 712. M: 3-5: 1:1

292. kép. Szegvár-Oromdűlő 714. sír
 Fig. 292. Szegvár-Oromdűlő Grave 714. M: 3-8: 1:1; 9: 1:2

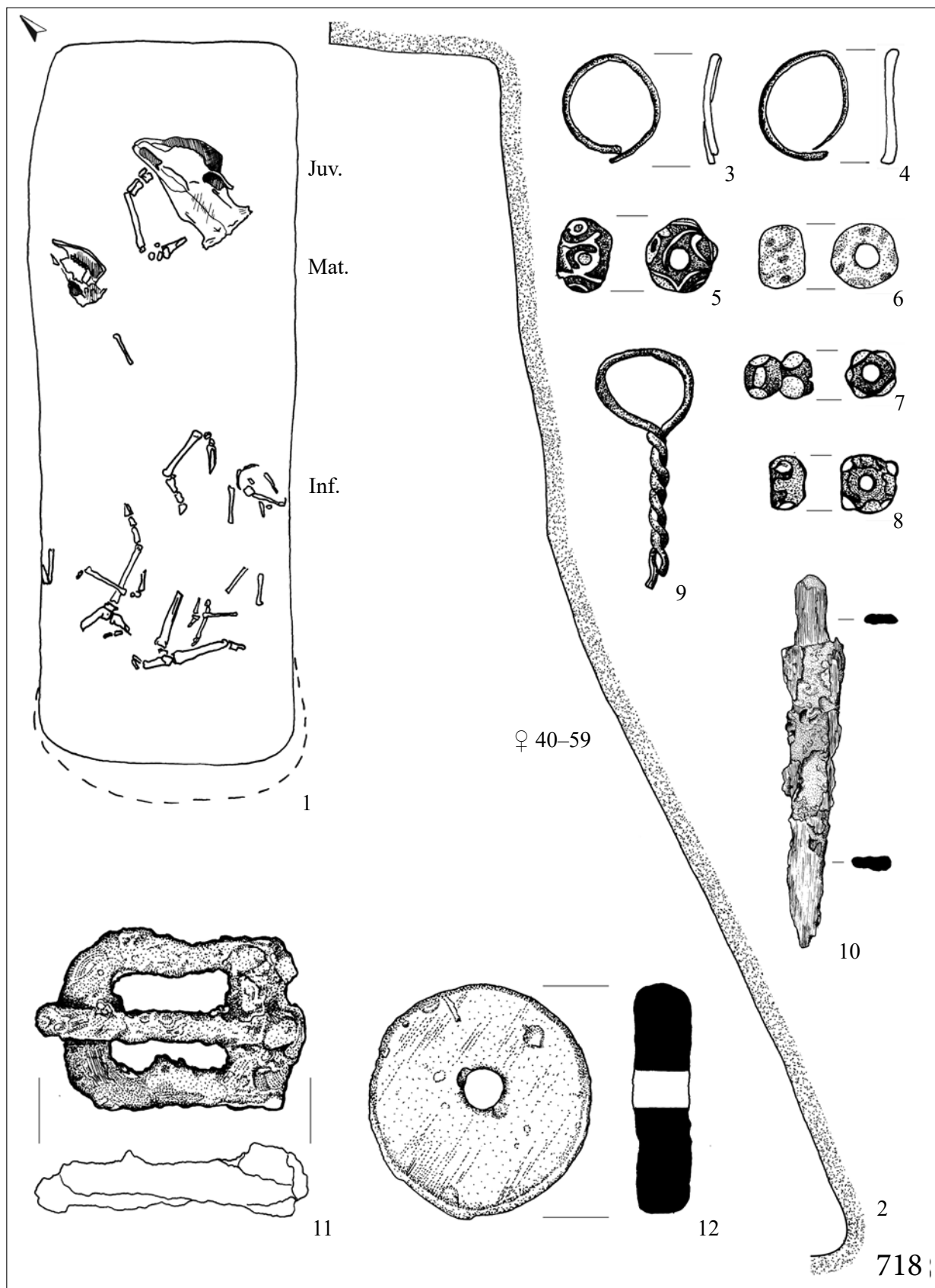

293. kép. Szegvár-Oromdűlő 714. sír
 Fig. 293. Szegvár-Oromdűlő Grave 714. M: 2-50: 1:1

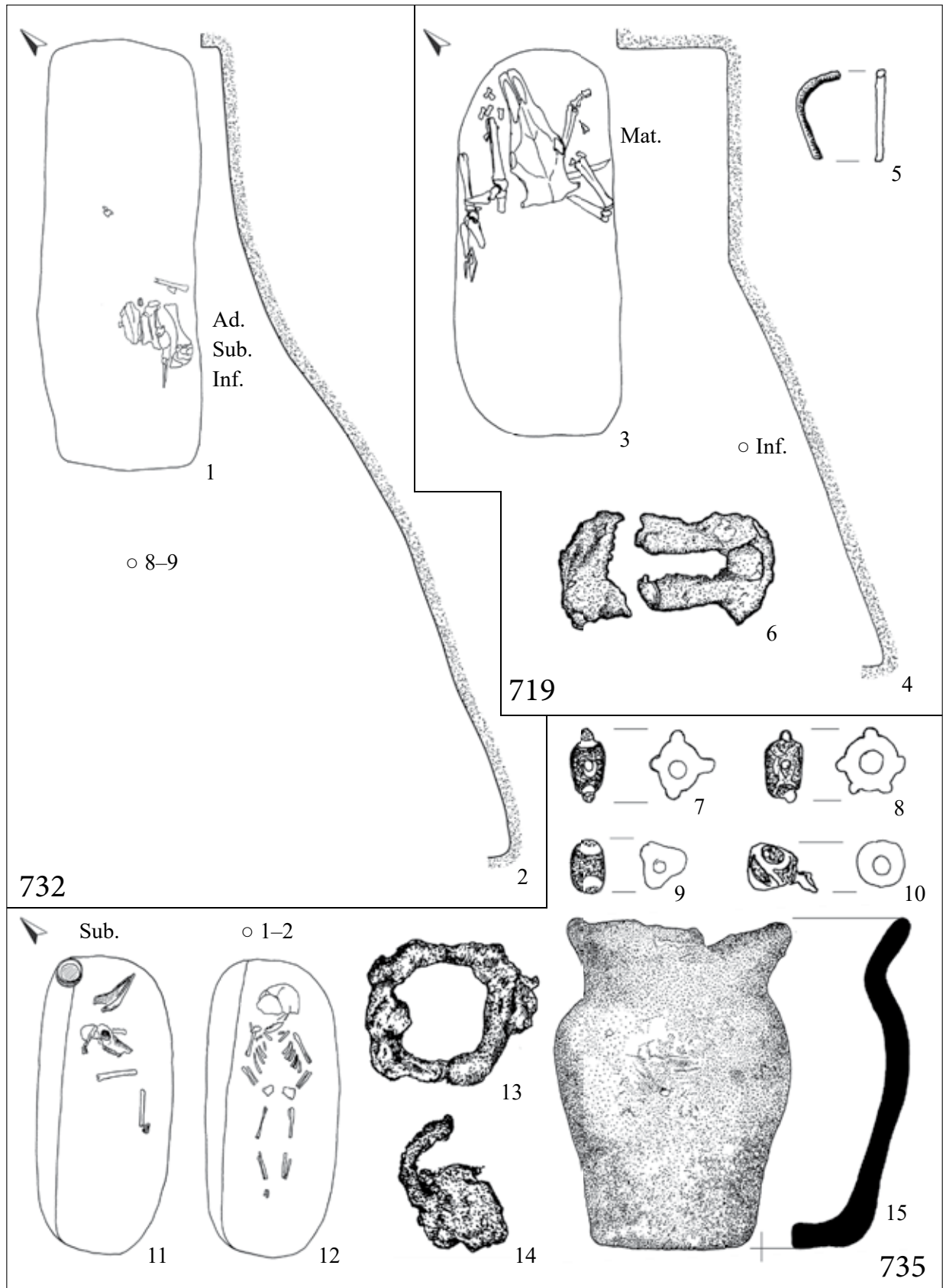

294. kép. Szegvár-Oromdűlő 717. sír
 Fig. 294. Szegvár-Oromdűlő Grave 717. M: 2-28: 1:1; 29: 1:2

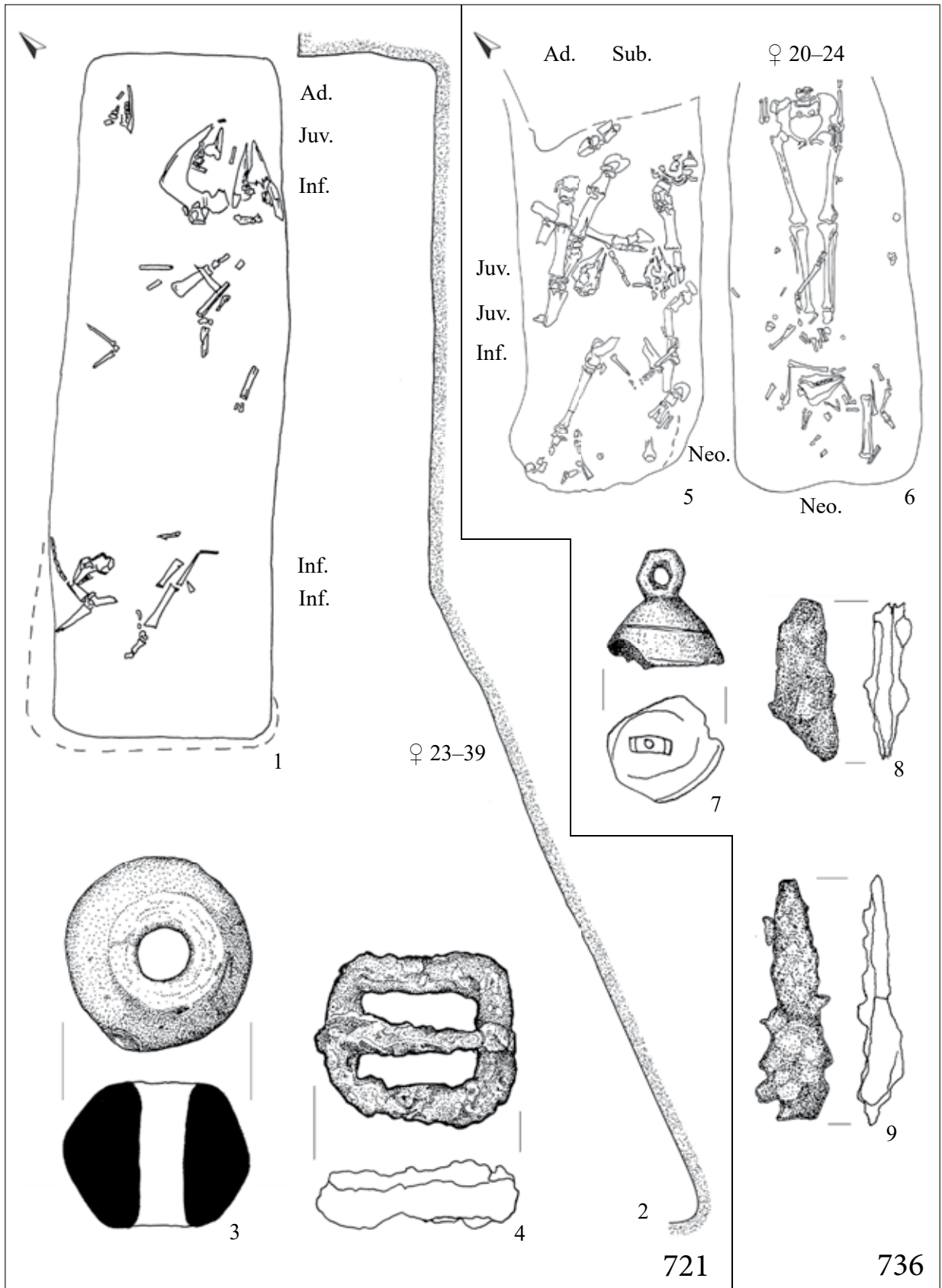

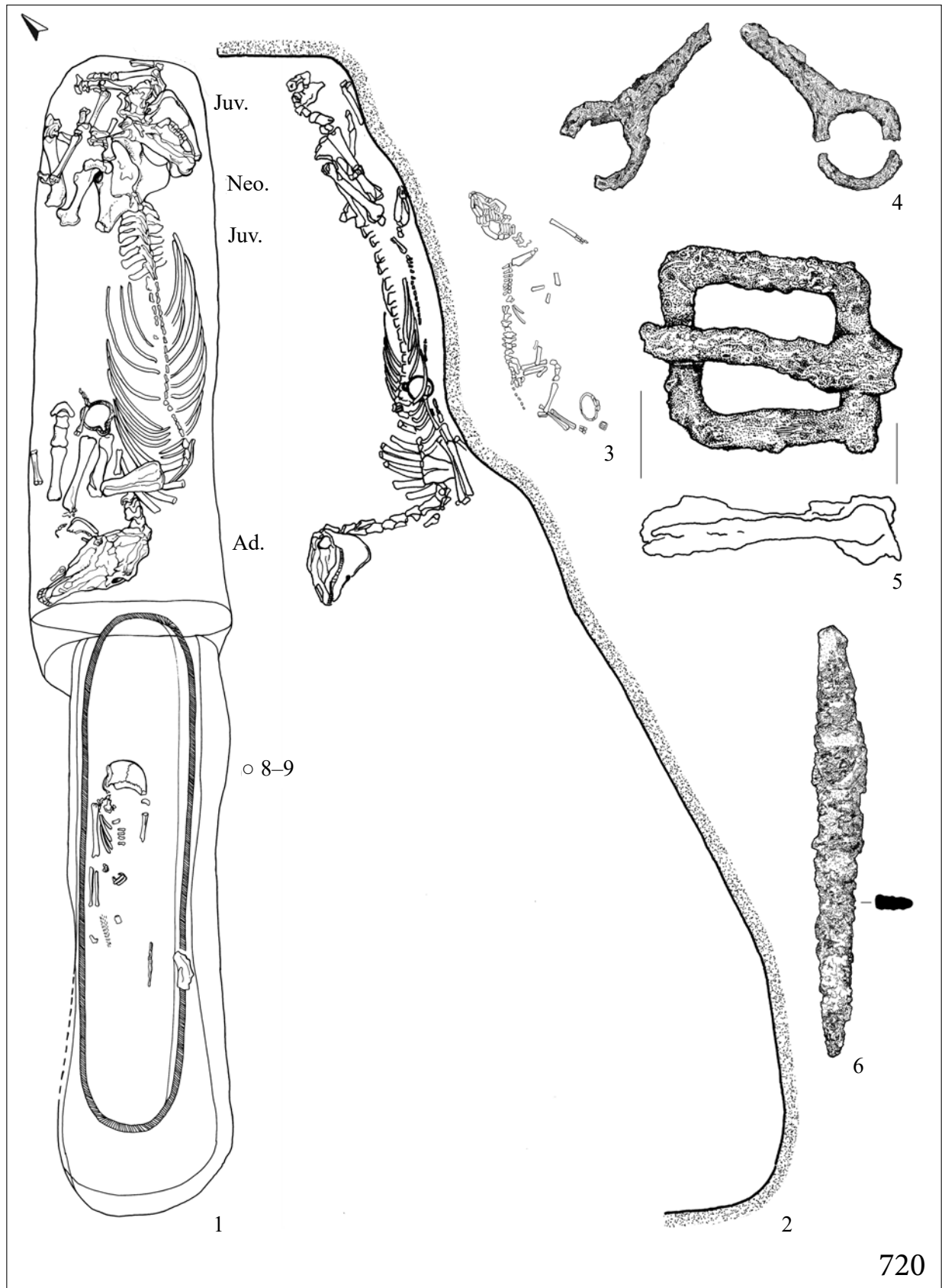
295. kép. Szegvár-Oromdűlő 718. sír
 Fig. 295. Szegvár-Oromdűlő Grave 718. M: 3-9, 11-12: 1:1

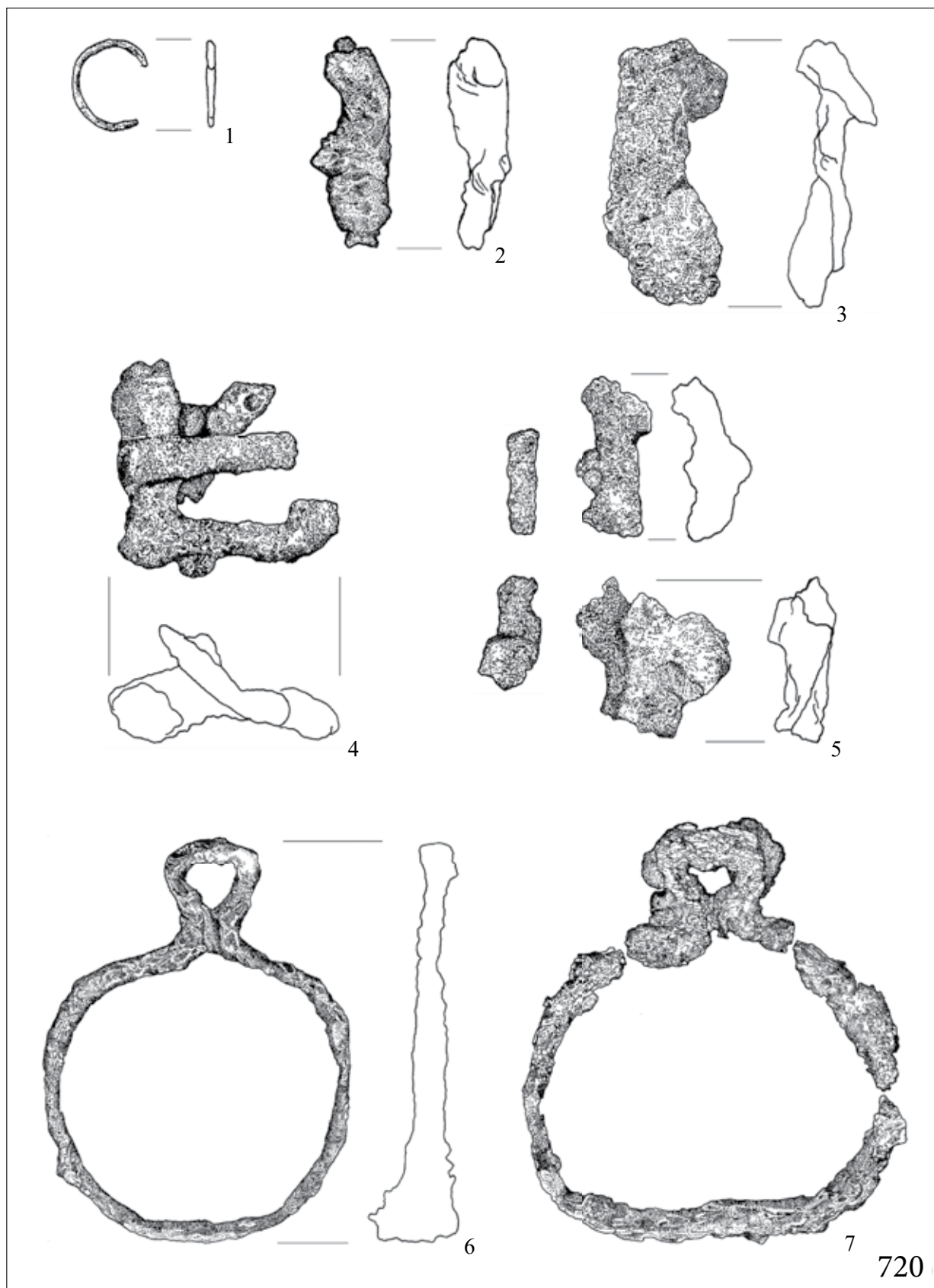
296. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1–2: 732. sír; 3–6: 719. sír; 7–14: 735. sír
 Fig. 296. Szegvár-Oromdűlő. 1–2: Grave 732; 3–6: Grave 719; 7–14: Grave 735. M: 5–10, 13: 1:1; 14: 1:2

297. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-4: 721. sír; 5-9: 736. sír
 Fig. 297. Szegvár-Oromdűlő. 1-4: Grave 721; 5-9: Grave 736. M: 3-4, 7-9: 1:1

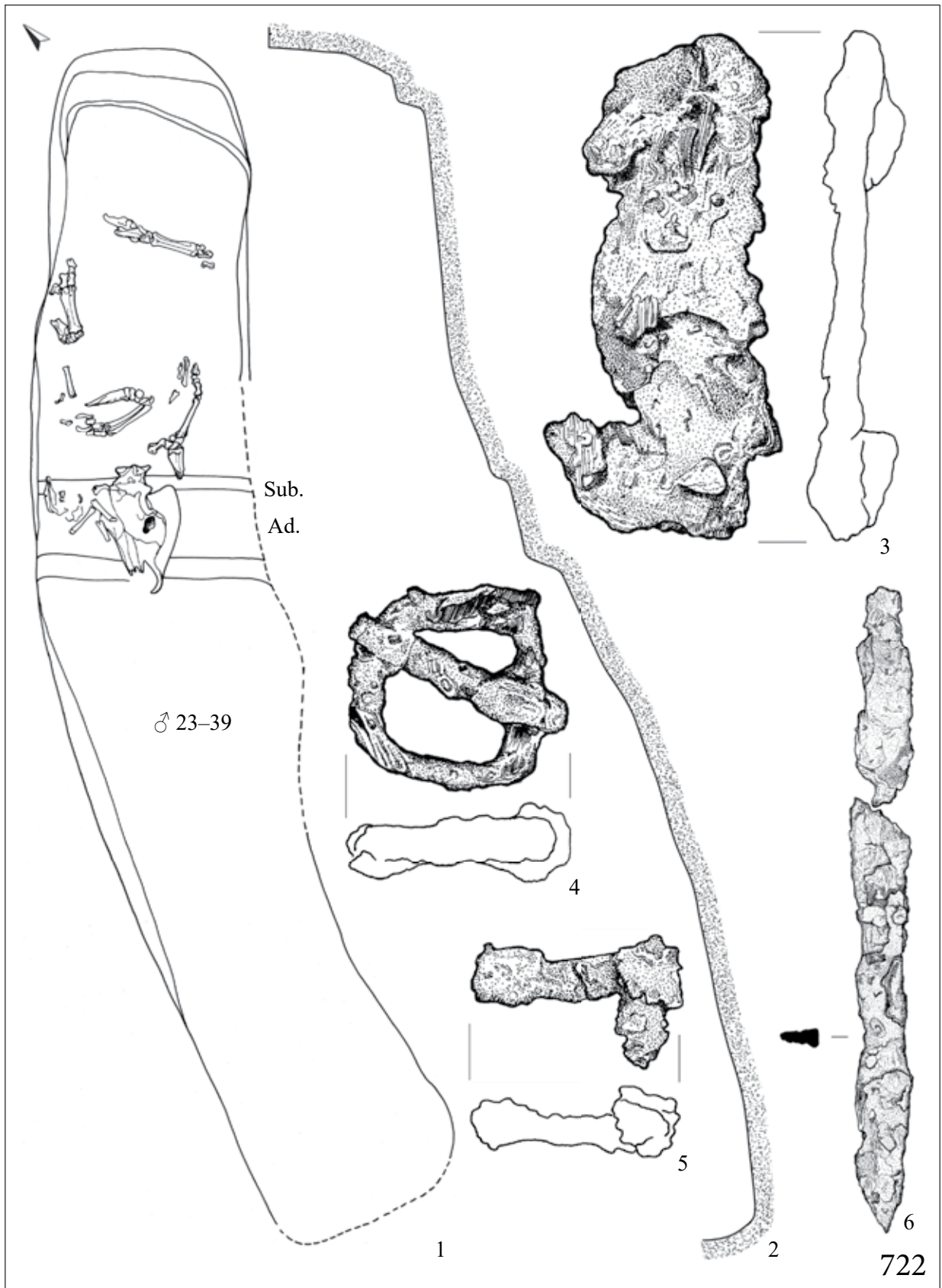

298. kép. Szegvár-Oromdűlő 720. sír
 Fig. 298. Szegvár-Oromdűlő Grave 720. M: 4, 6: 1:2; 5: 1:1

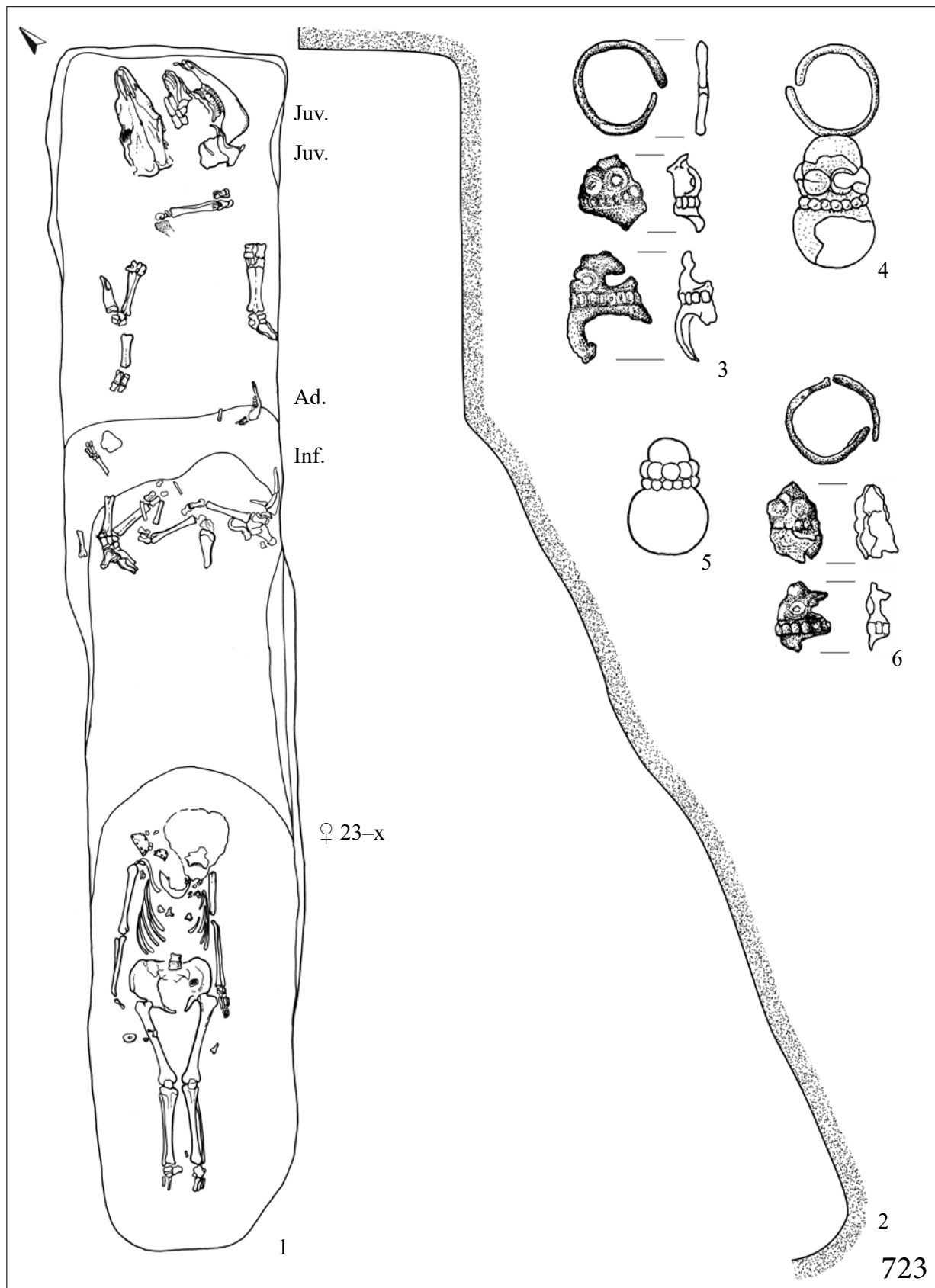

299. kép. Szegvár-Oromdűlő 720. sír
 Fig. 299. Szegvár-Oromdűlő Grave 720. M: 1–5: 1:1; 6–7: 1:2

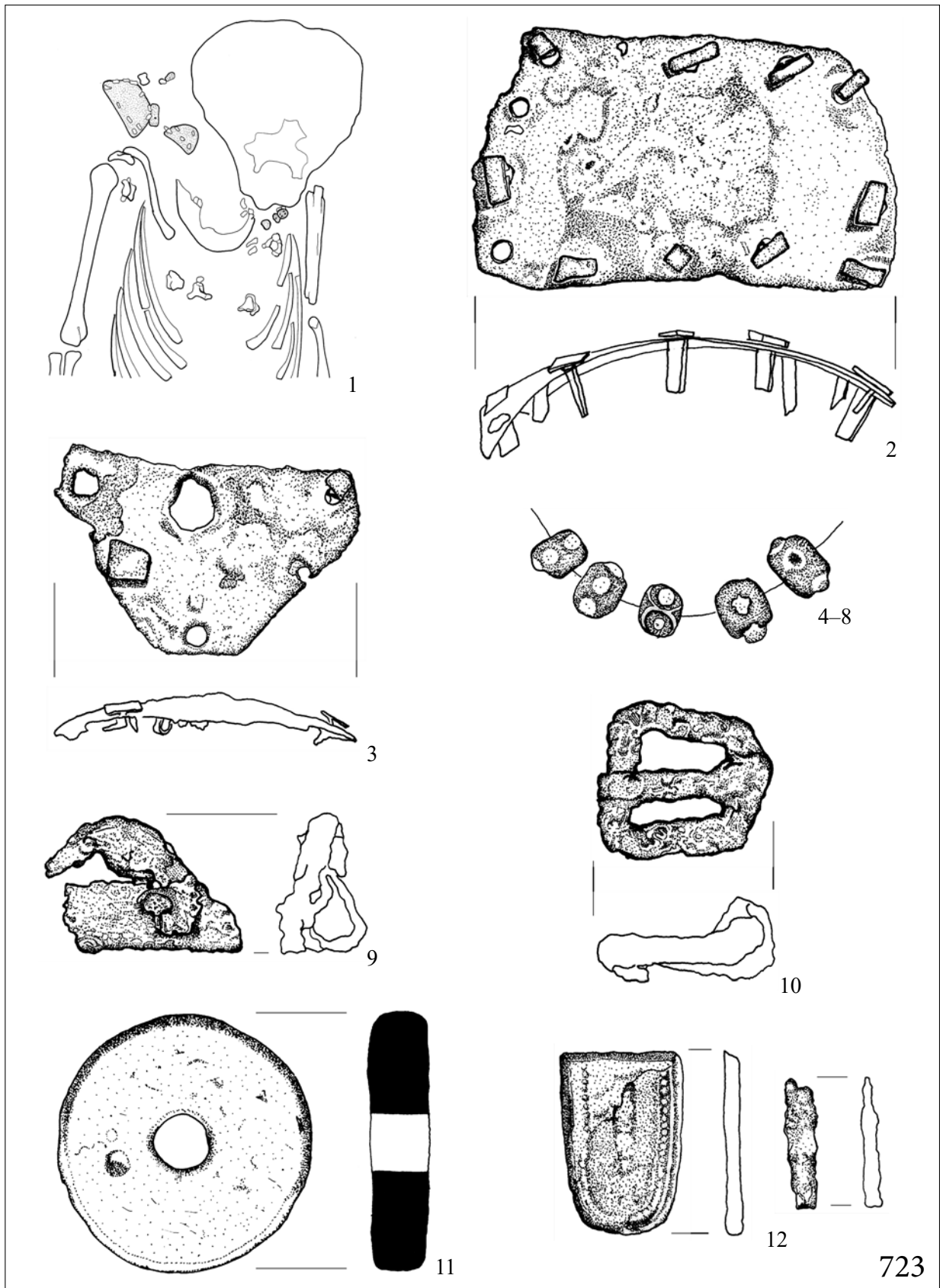

300. kép. Szegvár-Oromdűlő 722. sír
 Fig. 300. Szegvár-Oromdűlő Grave 722. M: 3-5: 1:1; 6:1:2

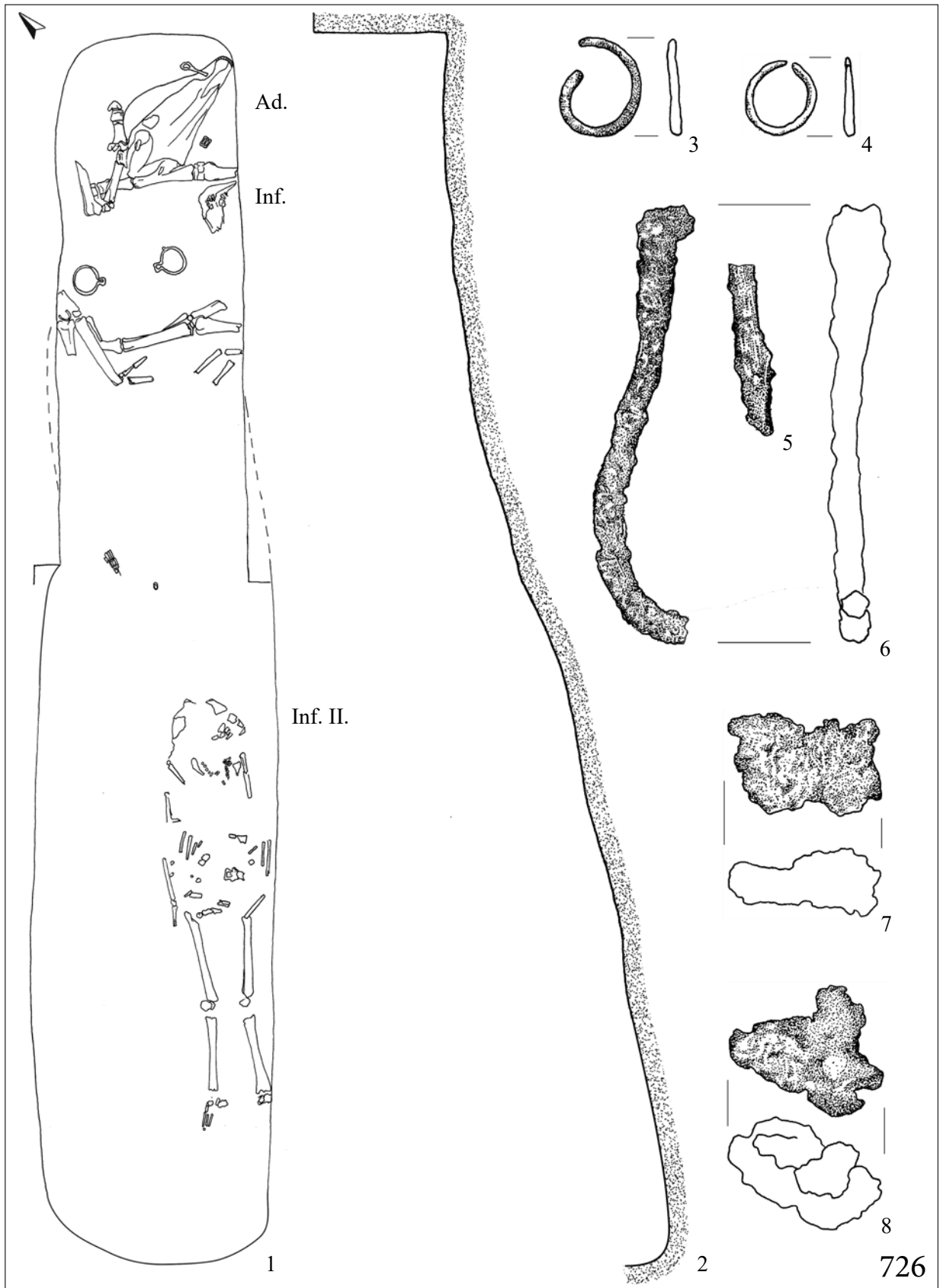

301. kép. Szegvár-Oromdűlő 723. sír
Fig. 301. Szegvár-Oromdűlő Grave 723. M: 3–6: 1:1.

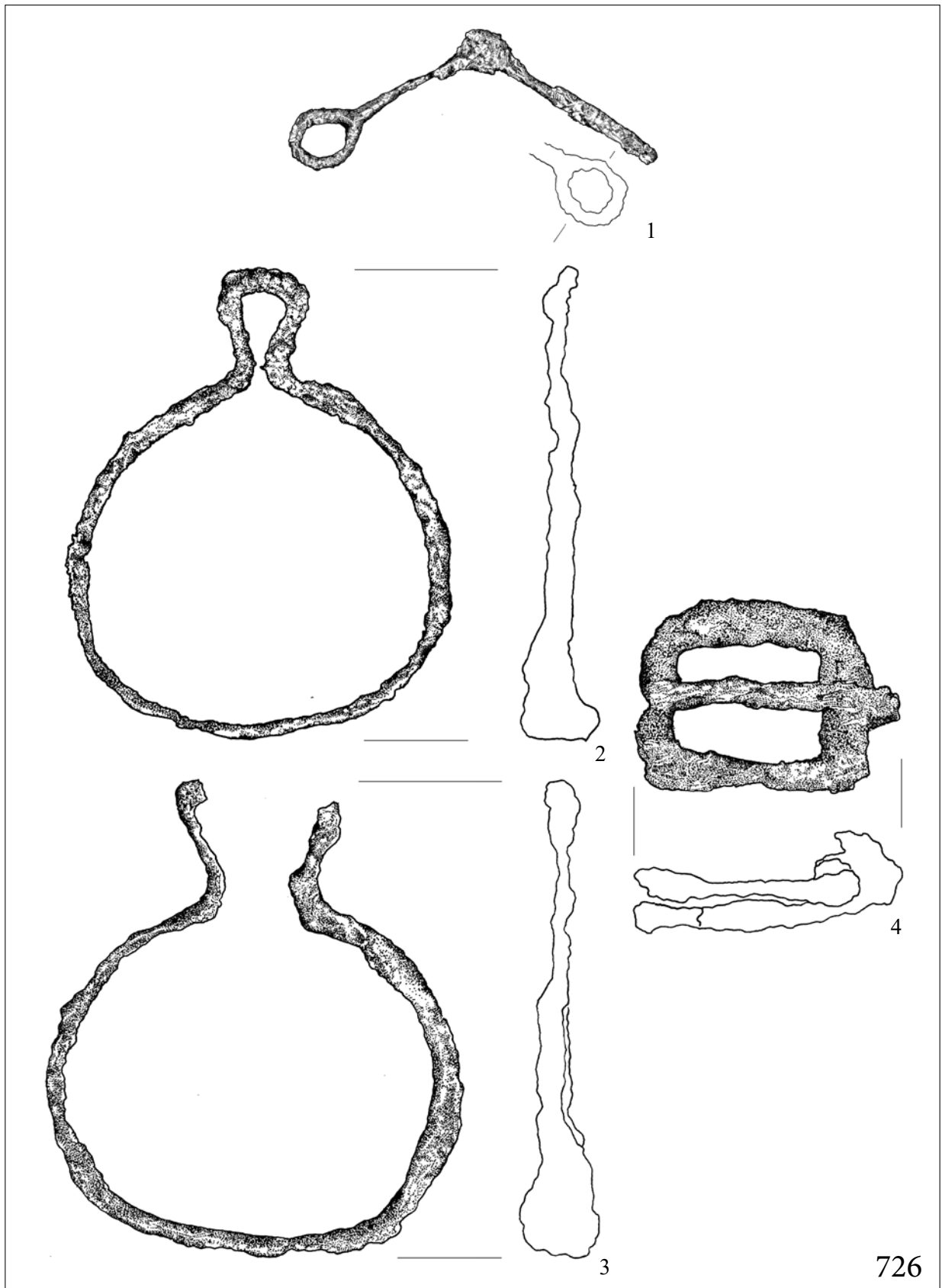

302. kép. Szegvár-Oromdűlő 723. sír
 Fig. 302. Szegvár-Oromdűlő Grave 723. M: 2-12: 1:1

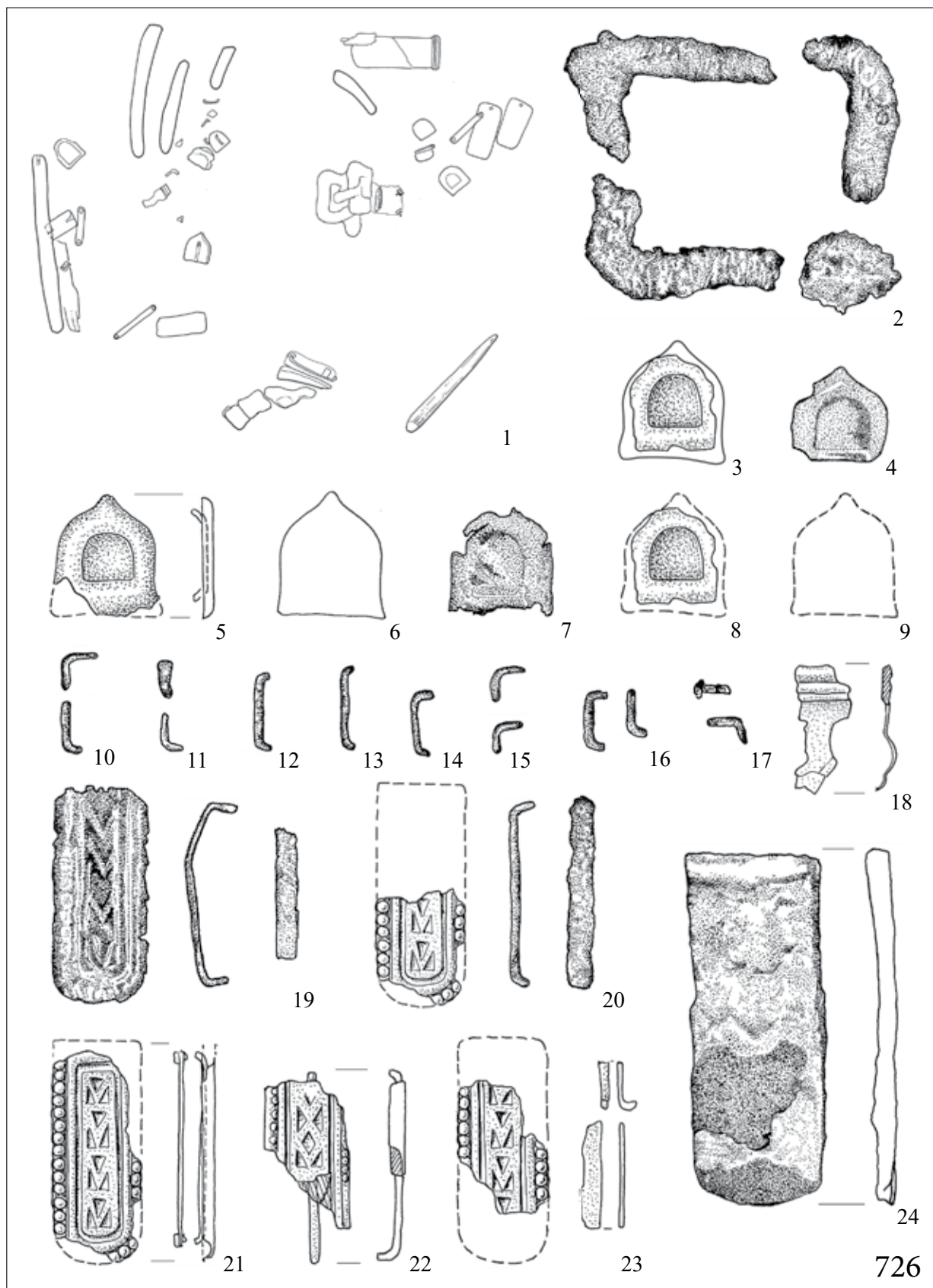

303. kép. Szegvár-Oromdűlő 726. sír
Fig. 303. Szegvár-Oromdűlő Grave 726. M: 3-8: 1:1

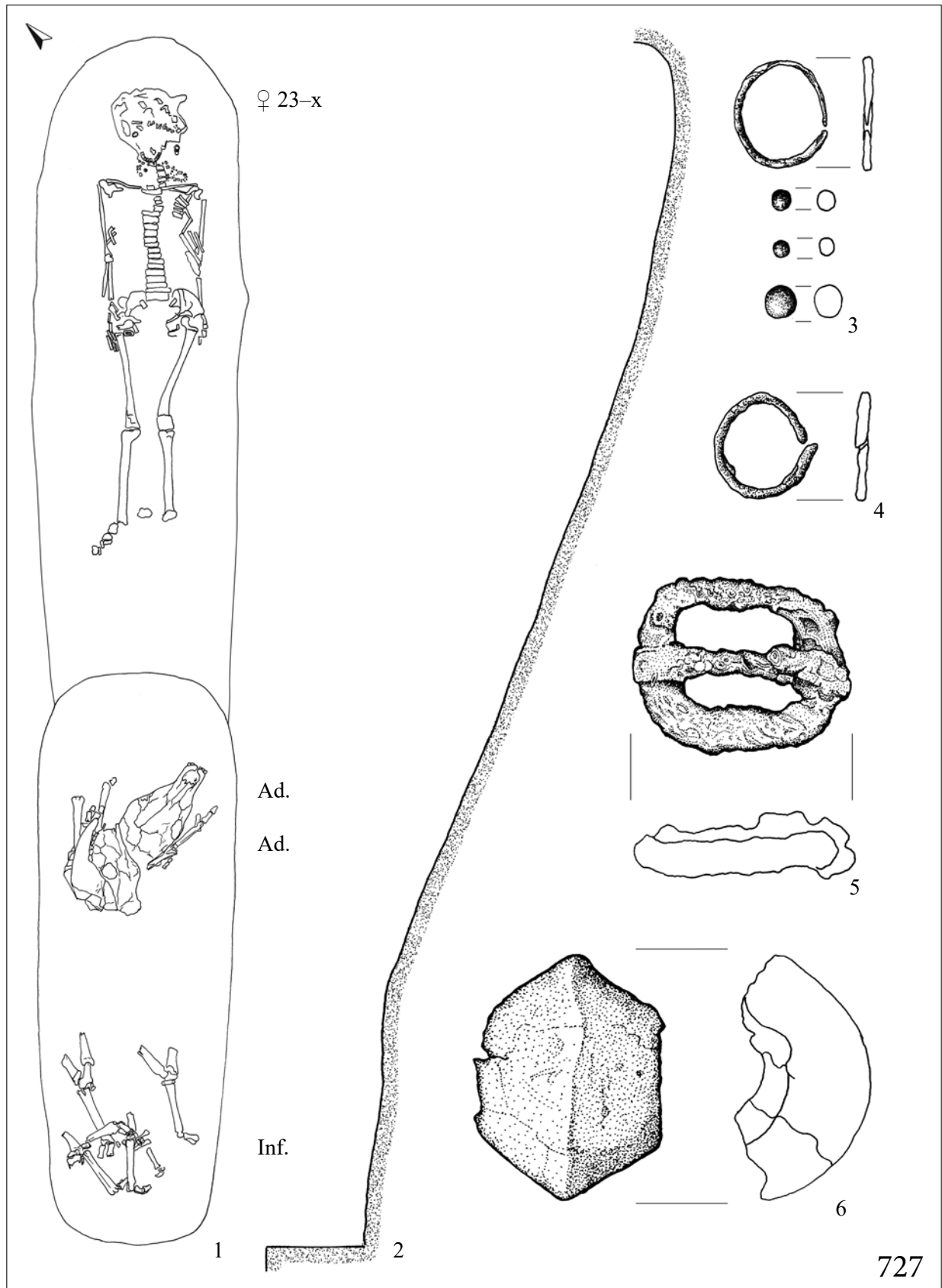

726

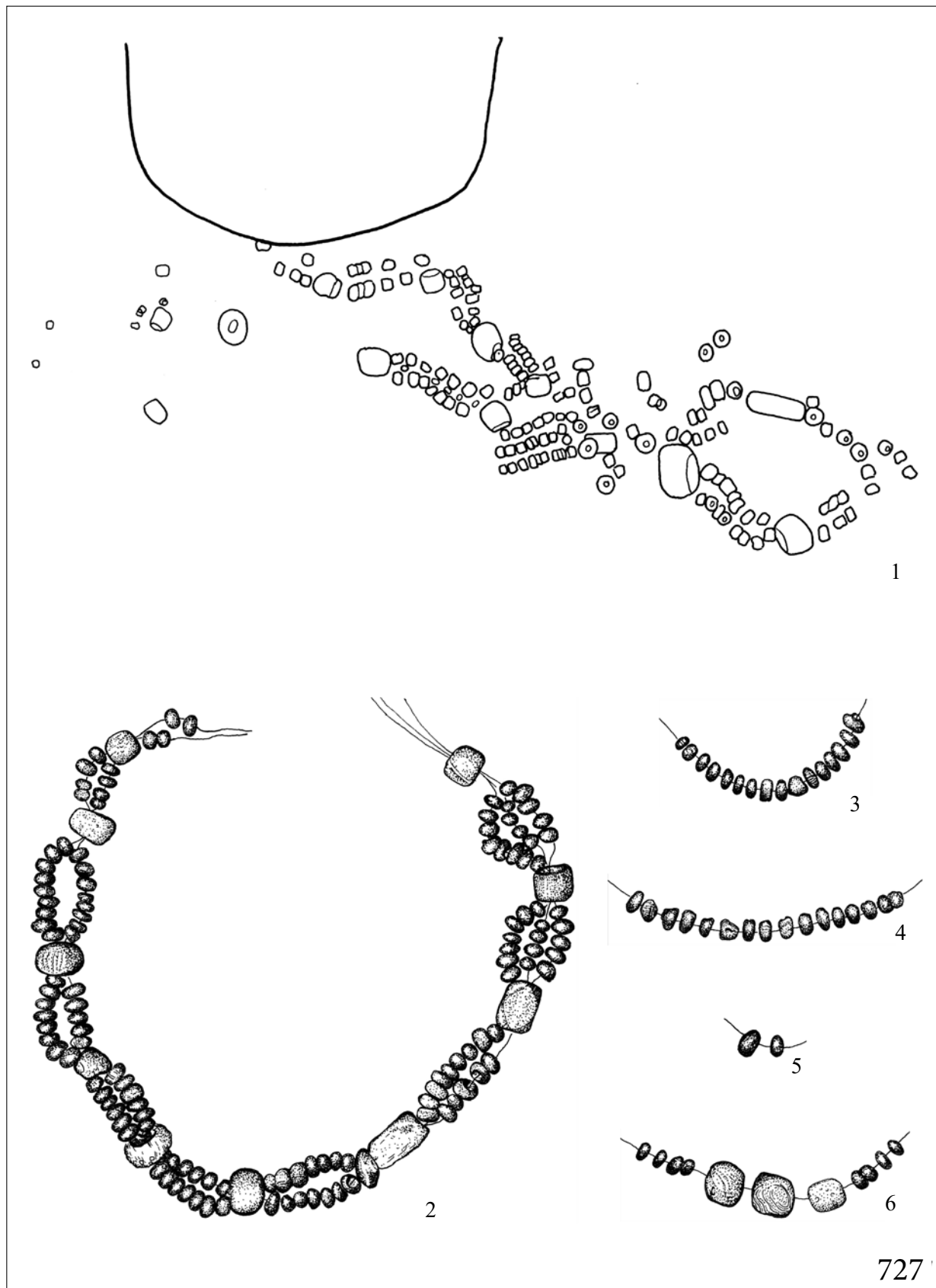
304. kép. Szegvár-Oromdűlő 726. sír
 Fig. 304. Szegvár-Oromdűlő Grave 726. M: 1–3: 1:2; 4: 1:1

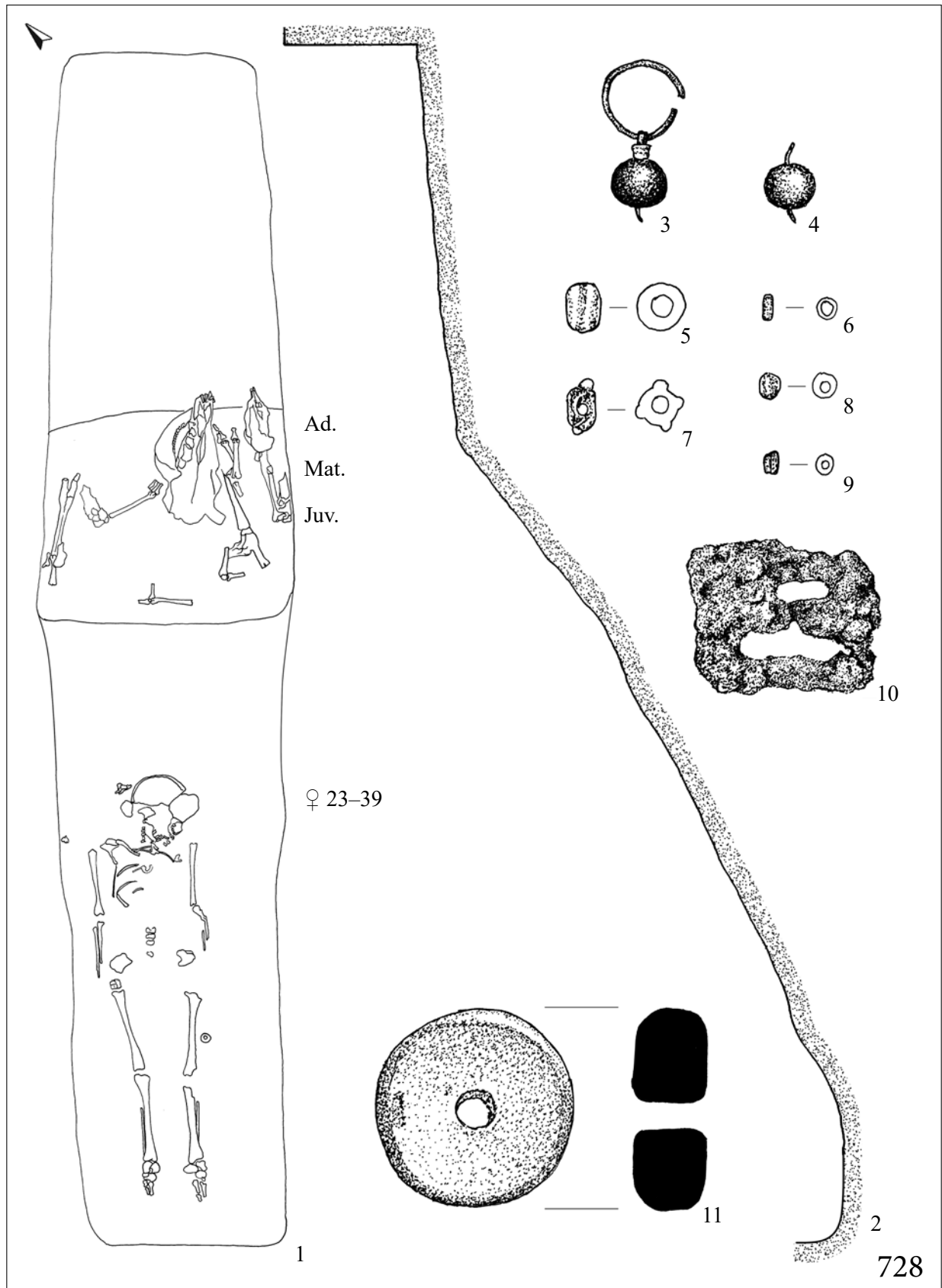
305. kép. Szegvár-Oromdűlő 726. sír
 Fig. 305. Szegvár-Oromdűlő Grave 726. M: 2-24: 1:1

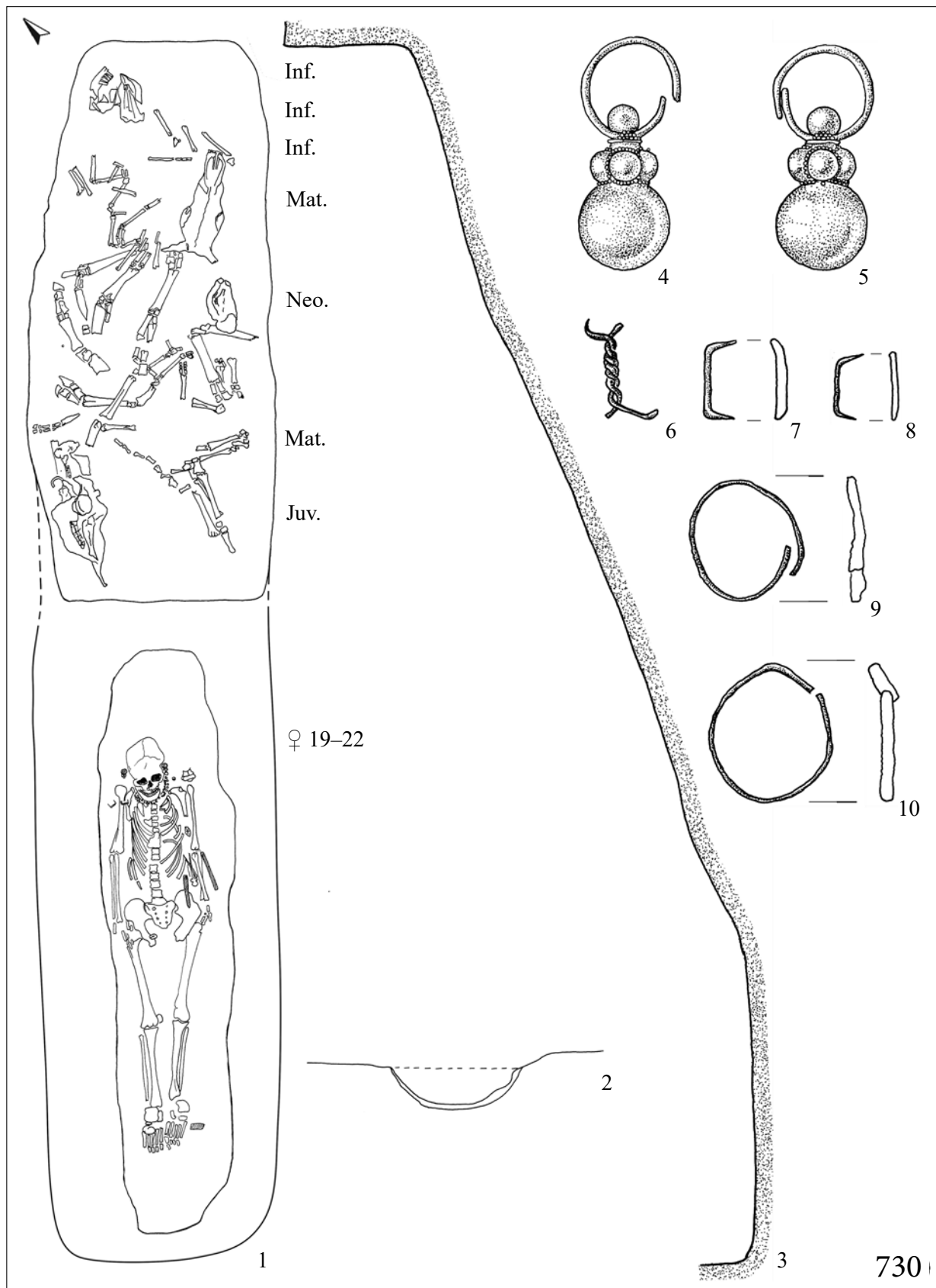
306. kép. Szegvár-Oromdűlő 727. sír
 Fig. 306. Szegvár-Oromdűlő Grave 727. M: 3-6: 1:1

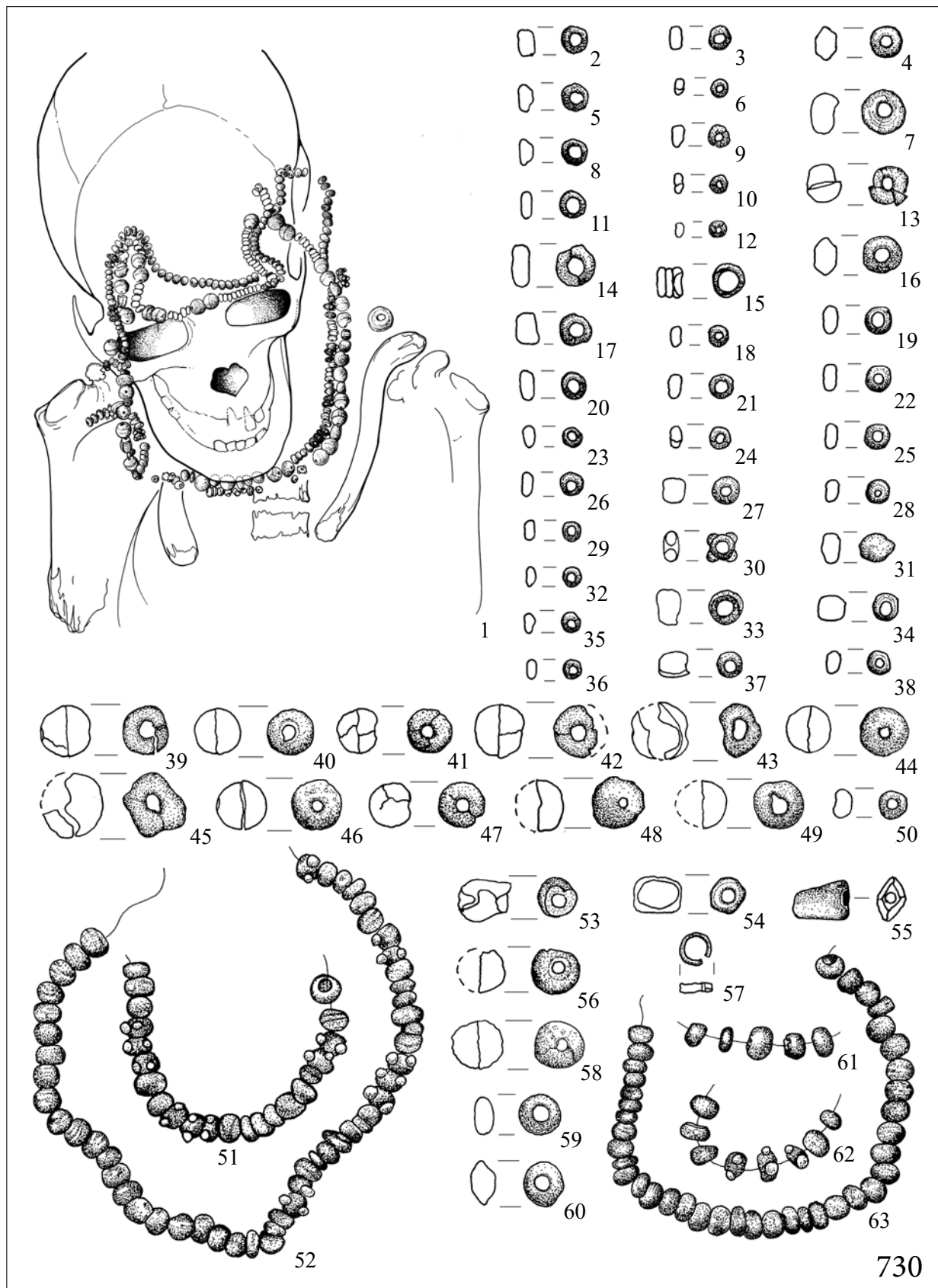
307. kép. Szegvár-Oromdűlő 727. sír
 Fig. 307. Szegvár-Oromdűlő Grave 727. M: 2-6: 1:1

308. kép. Szegvár-Oromdűlő 728. sír
Fig. 308. Szegvár-Oromdűlő Grave 728. M: 3-11: 1:1

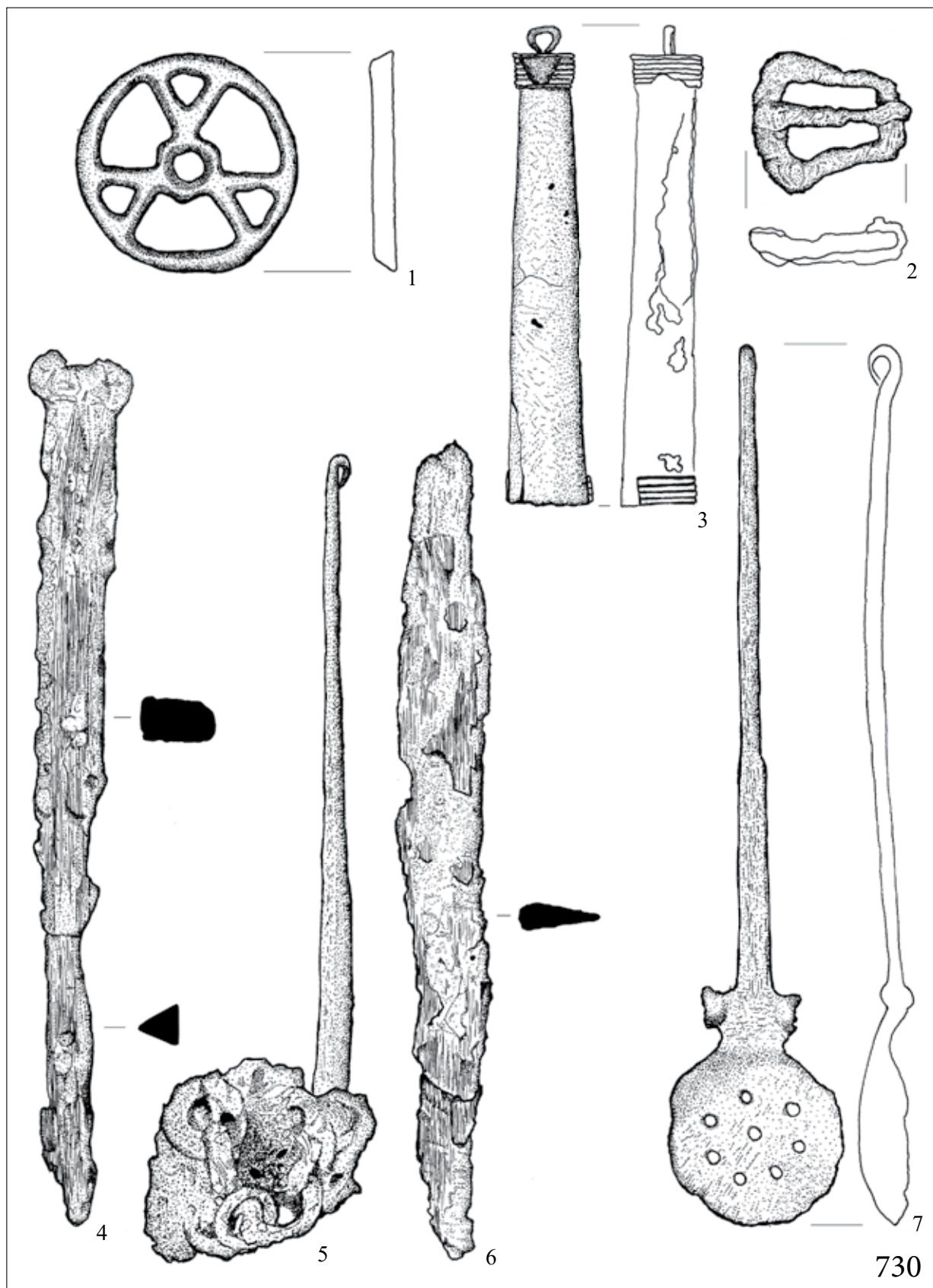

309. kép. Szegvár-Oromdűlő 730. sír
 Fig. 309. Szegvár-Oromdűlő Grave 730. M: 4-10: 1:1

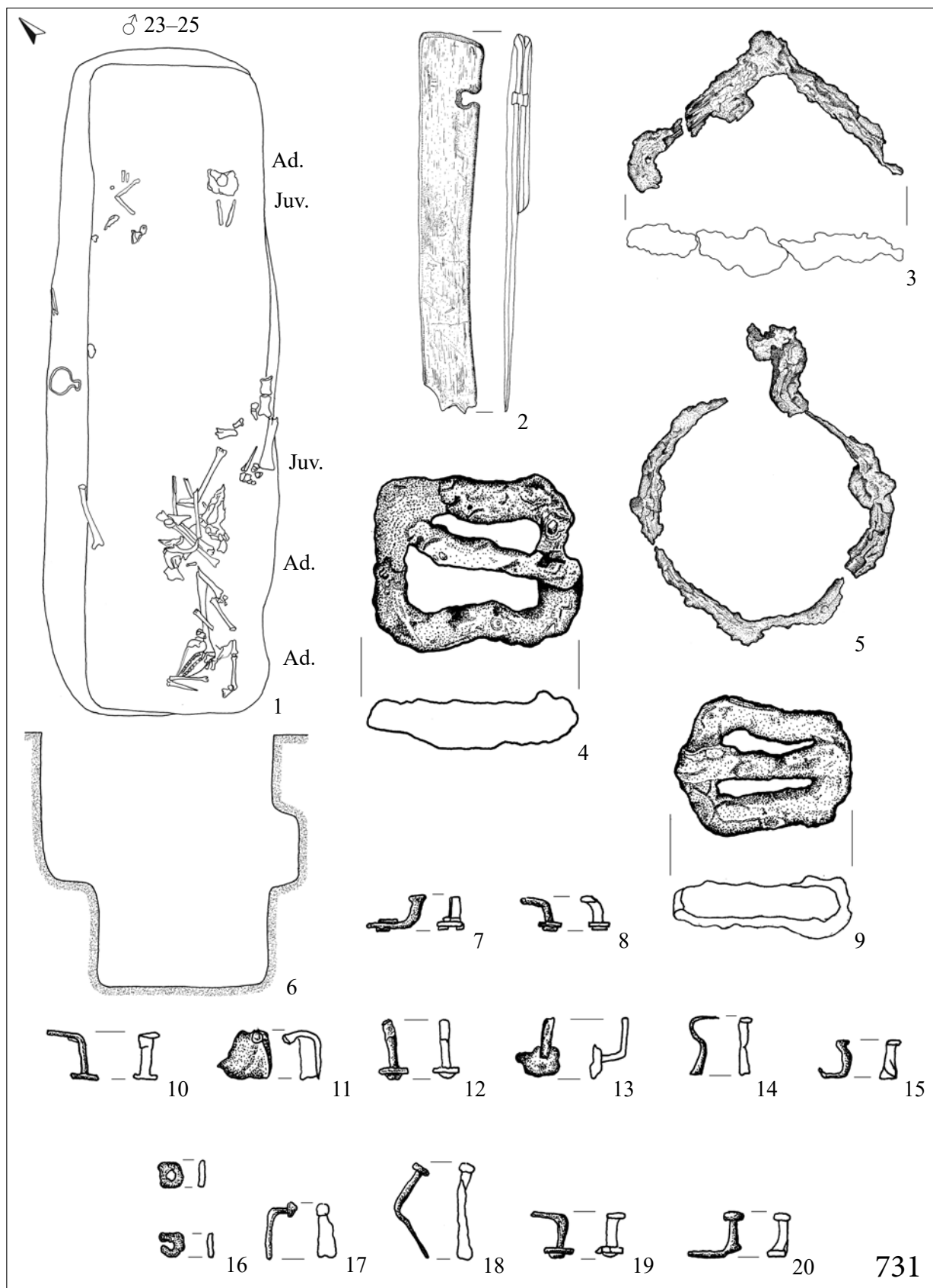

310. kép. Szegvár-Oromdűlő 730. sír
 Fig. 310. Szegvár-Oromdűlő Grave 730. M: 2-63: 1:1

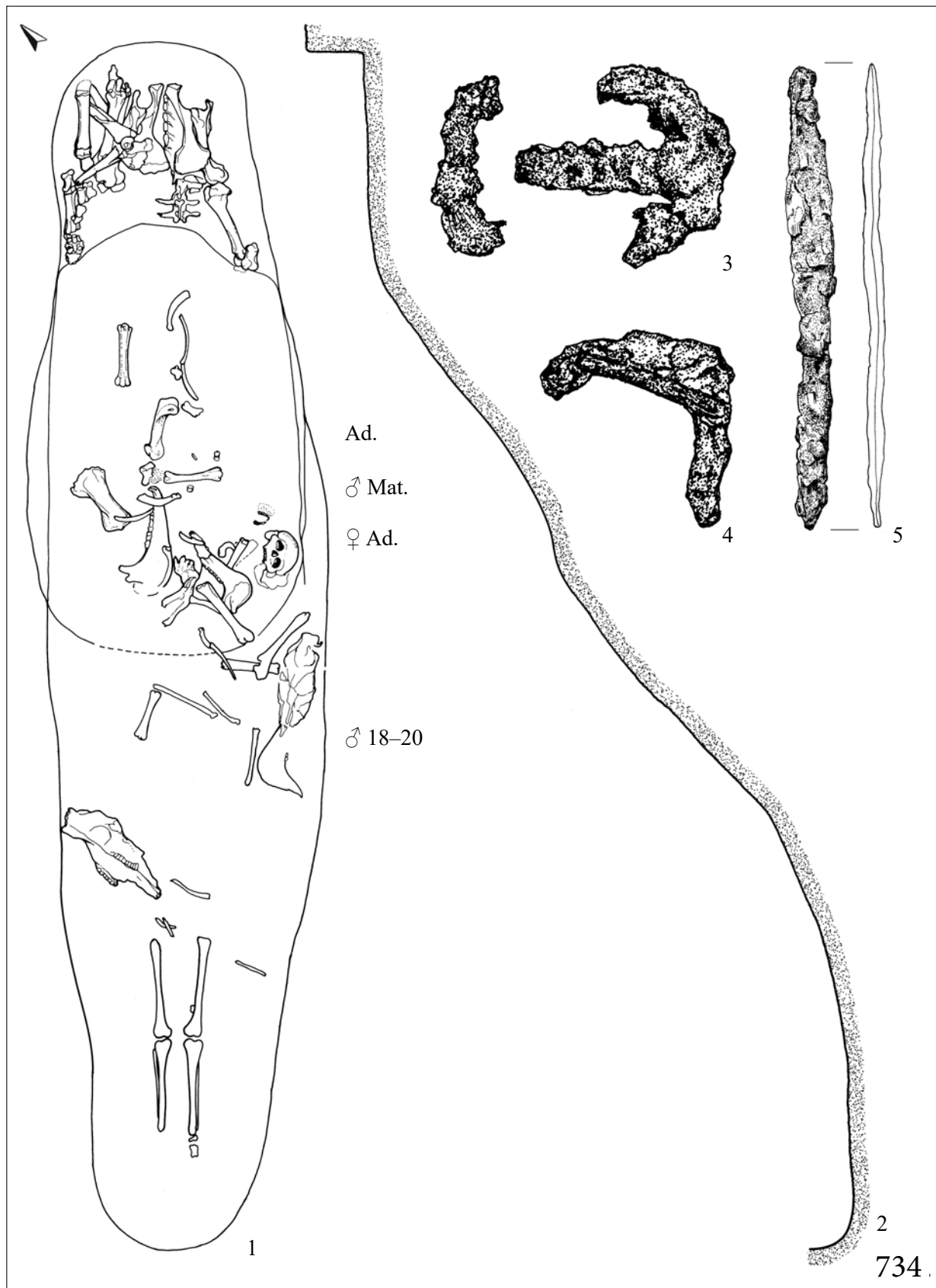

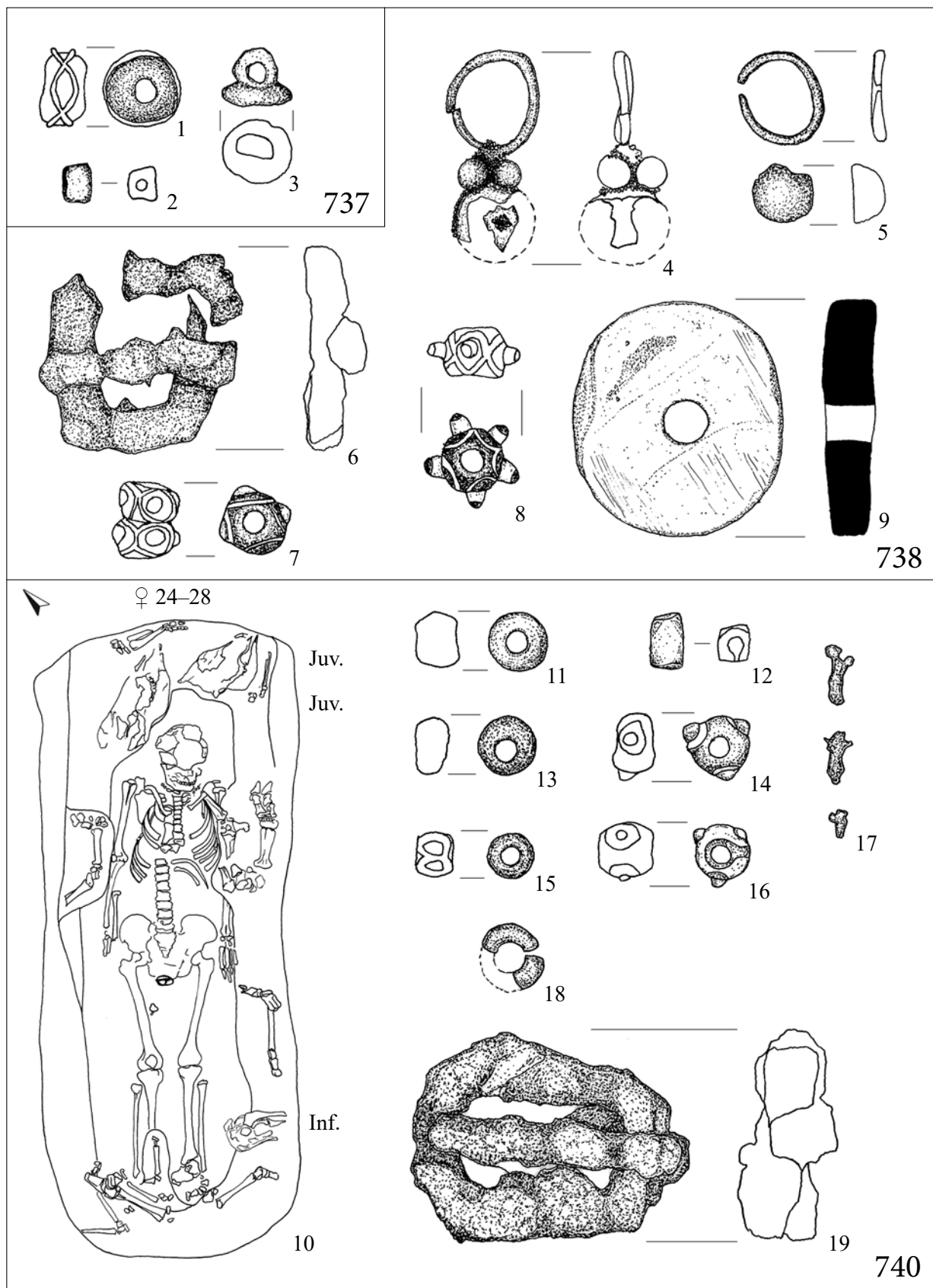
311. kép. Szegvár-Oromdűlő 730. sír
 Fig. 311. Szegvár-Oromdűlő Grave 730. M: 1:1

312. kép. Szegvár-Oromdűlő 731. sír
 Fig. 312. Szegvár-Oromdűlő Grave 731. M: 2-3, 5: 1:2; 4, 7-20: 1:1

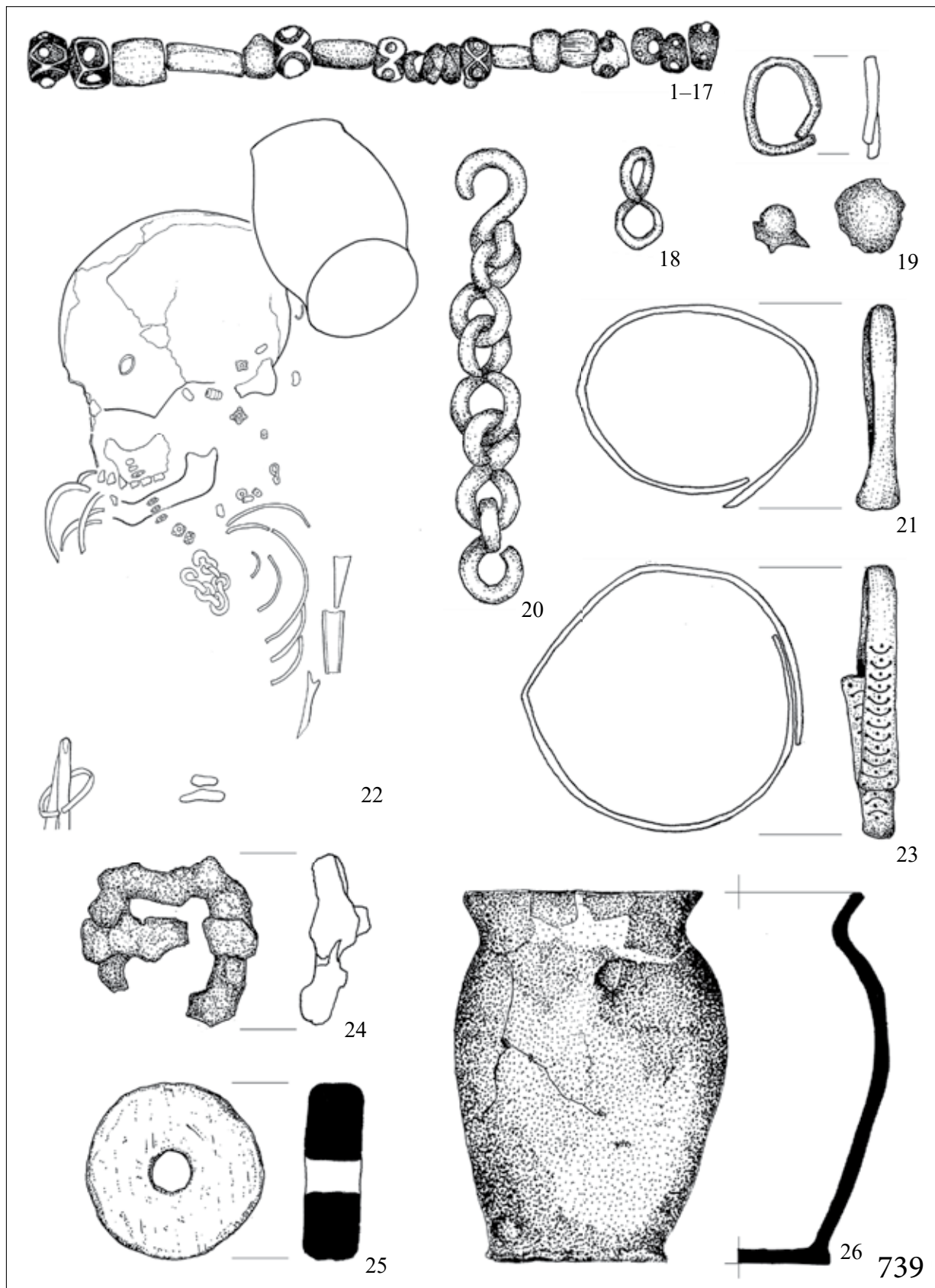

313. kép. Szegvár-Oromdűlő 734. sír
Fig. 313. Szegvár-Oromdűlő Grave 734. M: 3-4: 1:1; 5: 1:2.

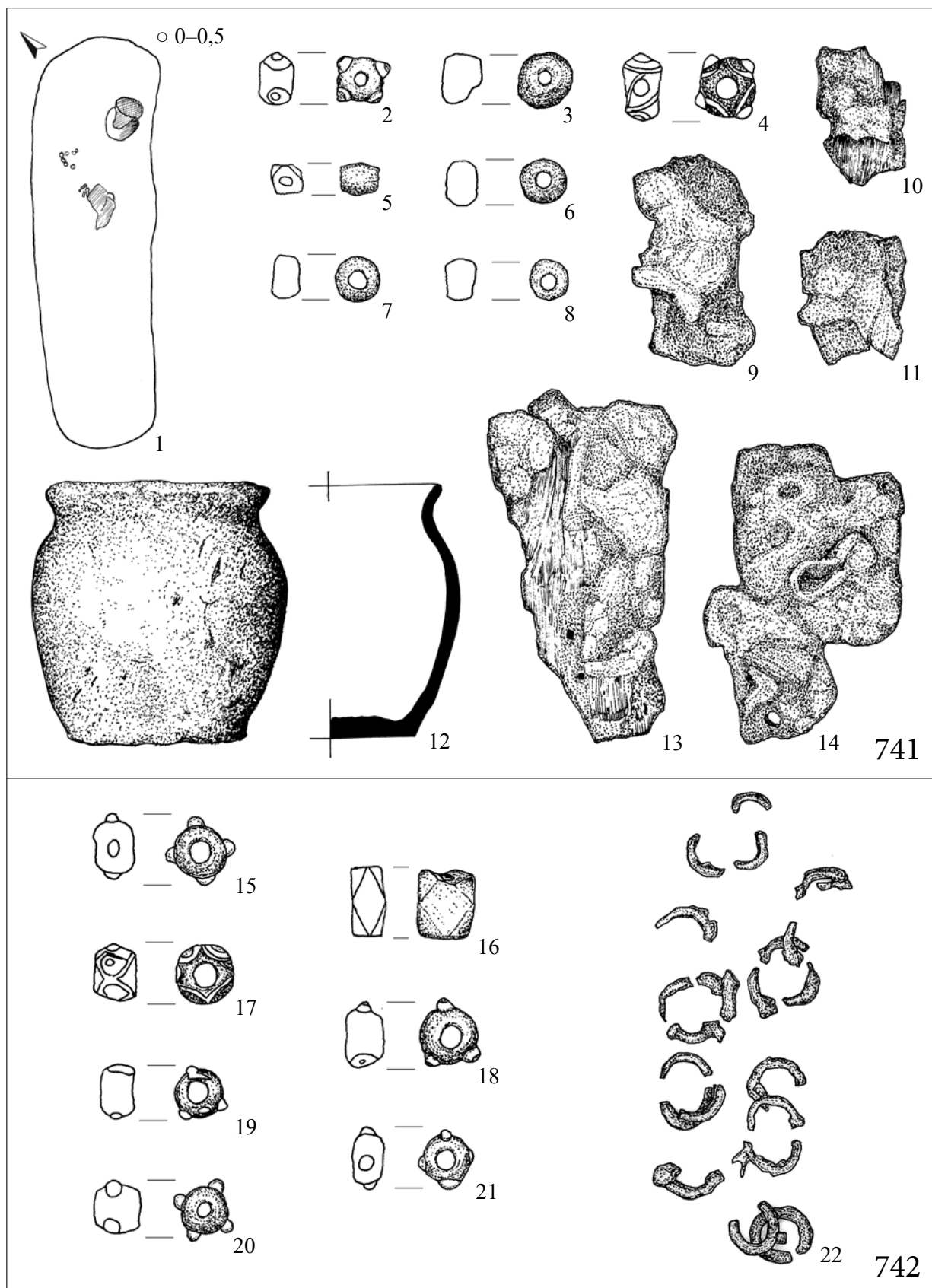

314. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-3: 737. sír; 4-9: 738 sír; 10-19: 740 sír

Fig. 316. Szegvár-Oromdűlő. 1-3: Grave 737; 4-9: Grave 738; 10-19: Grave 740. M: 1-9, 11-19: 1:1

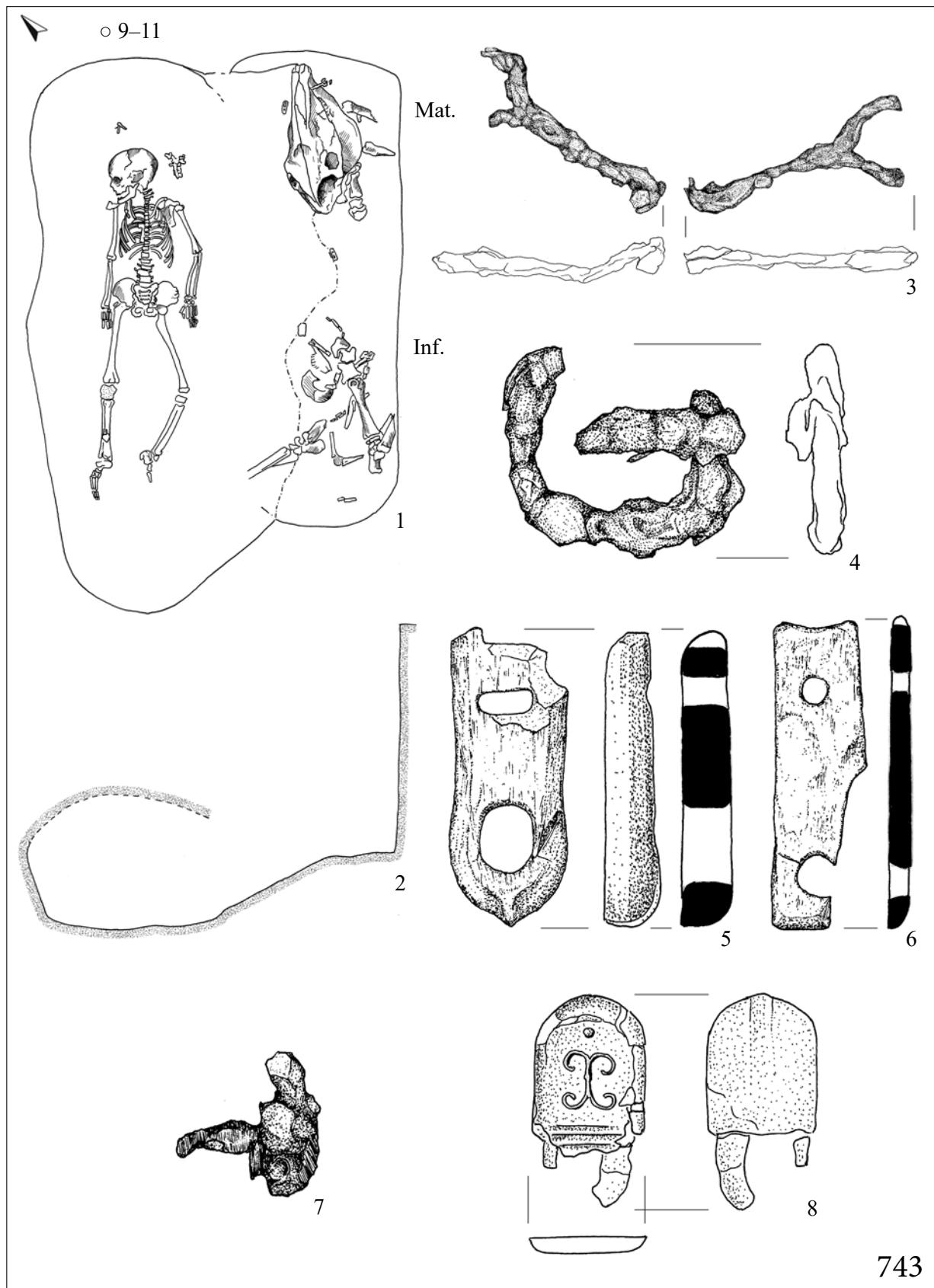

315. kép. Szegvár-Oromdűlő 739. sír
 Fig. 315. Szegvár-Oromdűlő Grave 739. M: 1-21, 23-26: 1:1

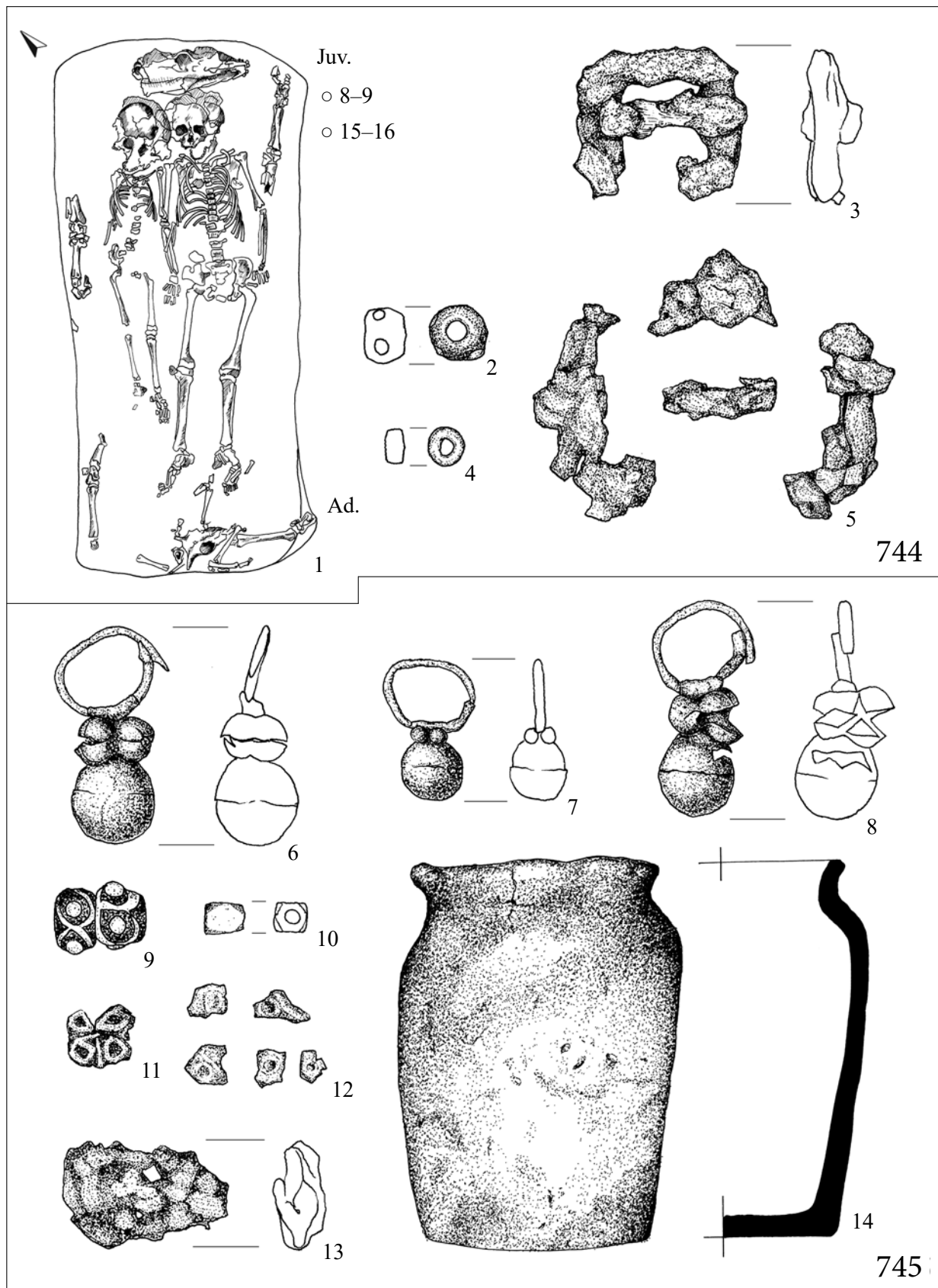

316. kép: Szegvár-Oromdűlő. 1–14: 741. sír; 15–22: 742. sír
 Fig. 316. Szegvár-Oromdűlő. 1–14: Grave 741; 15–22: Grave 742. M: 2–11, 13–22: 1:1; 12: 1:2.

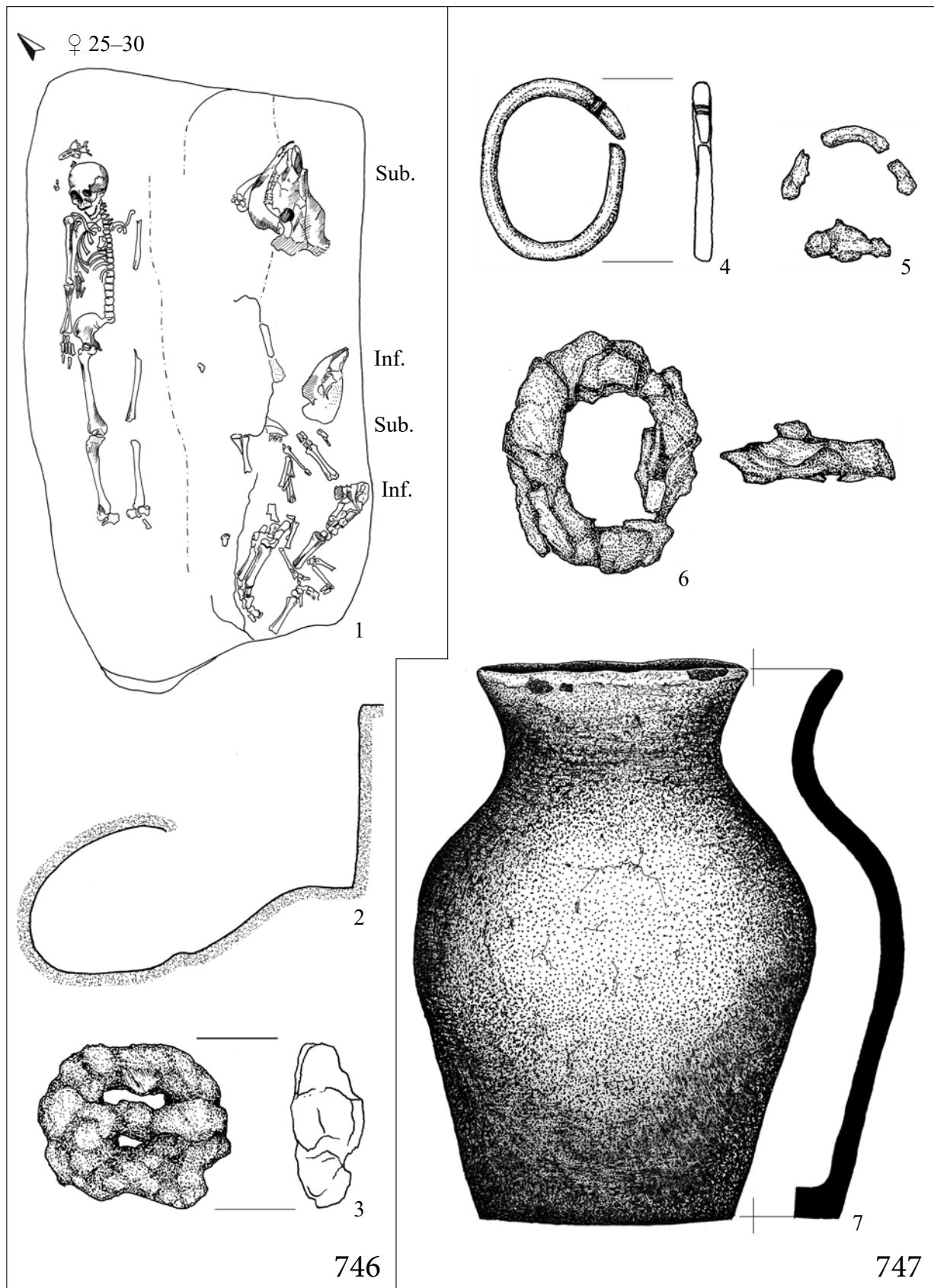

317. kép: Szegvár-Oromdűlő 743. sír
 Fig. 317: Szegvár-Oromdűlő Grave 743. M: 3: 1:2; 4-8: 1:1.

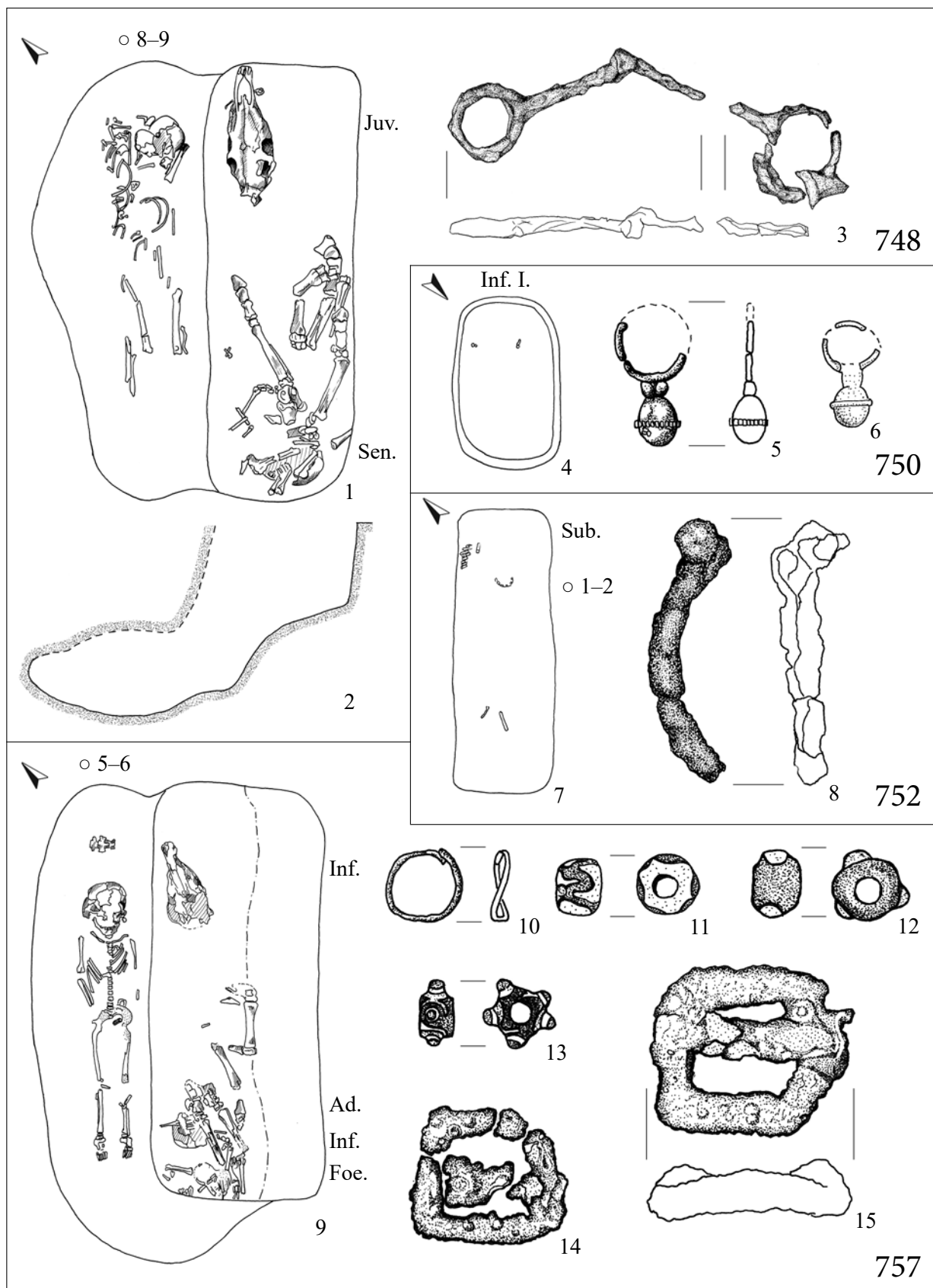

318. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-5: 744. sír; 6-14: 745. sír
 Fig. 318. Szegvár-Oromdűlő. 1-5: Grave 744; 6-14: Grave 745. M: 2-13: 1:1; 14: 1:2

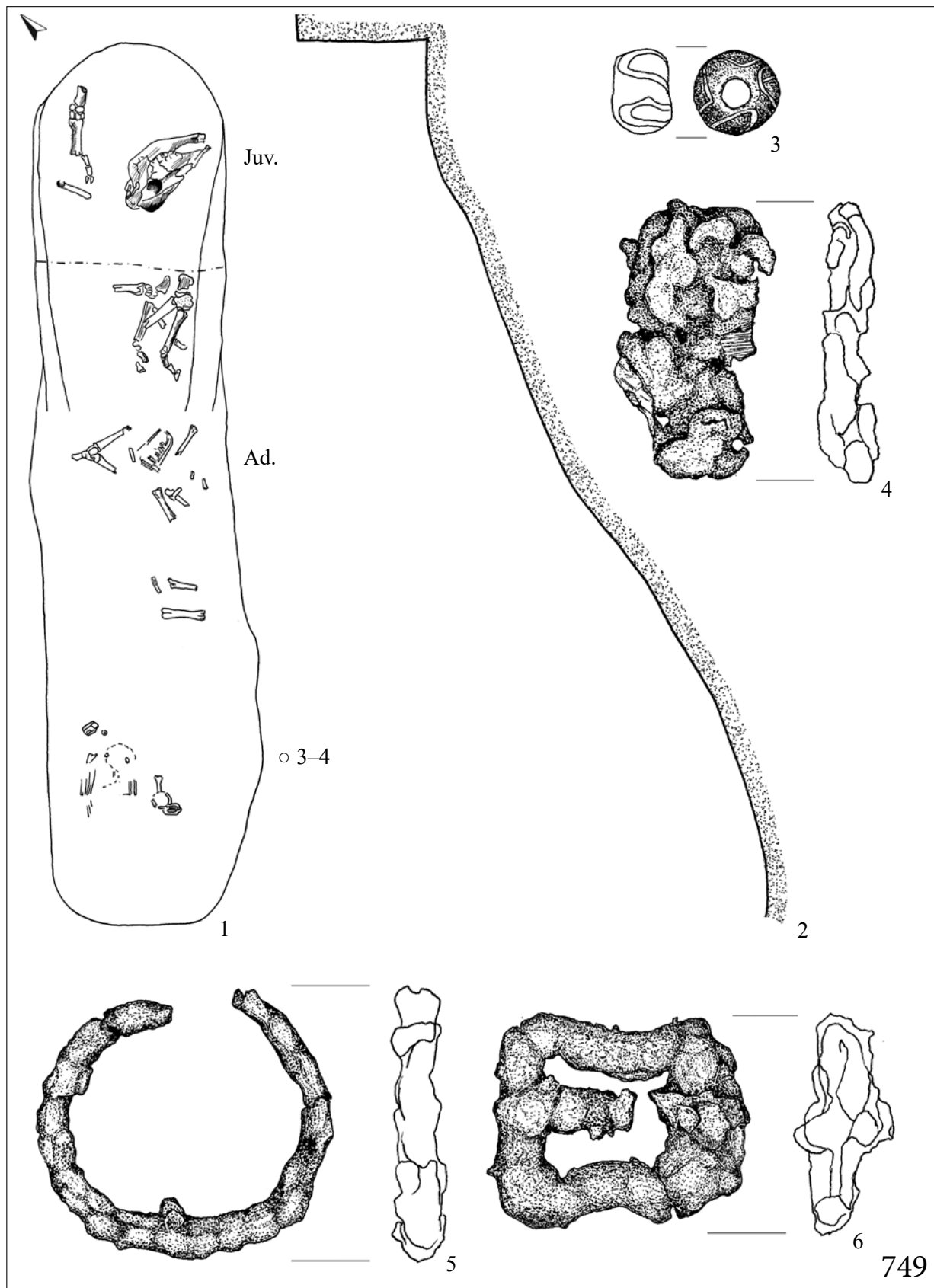

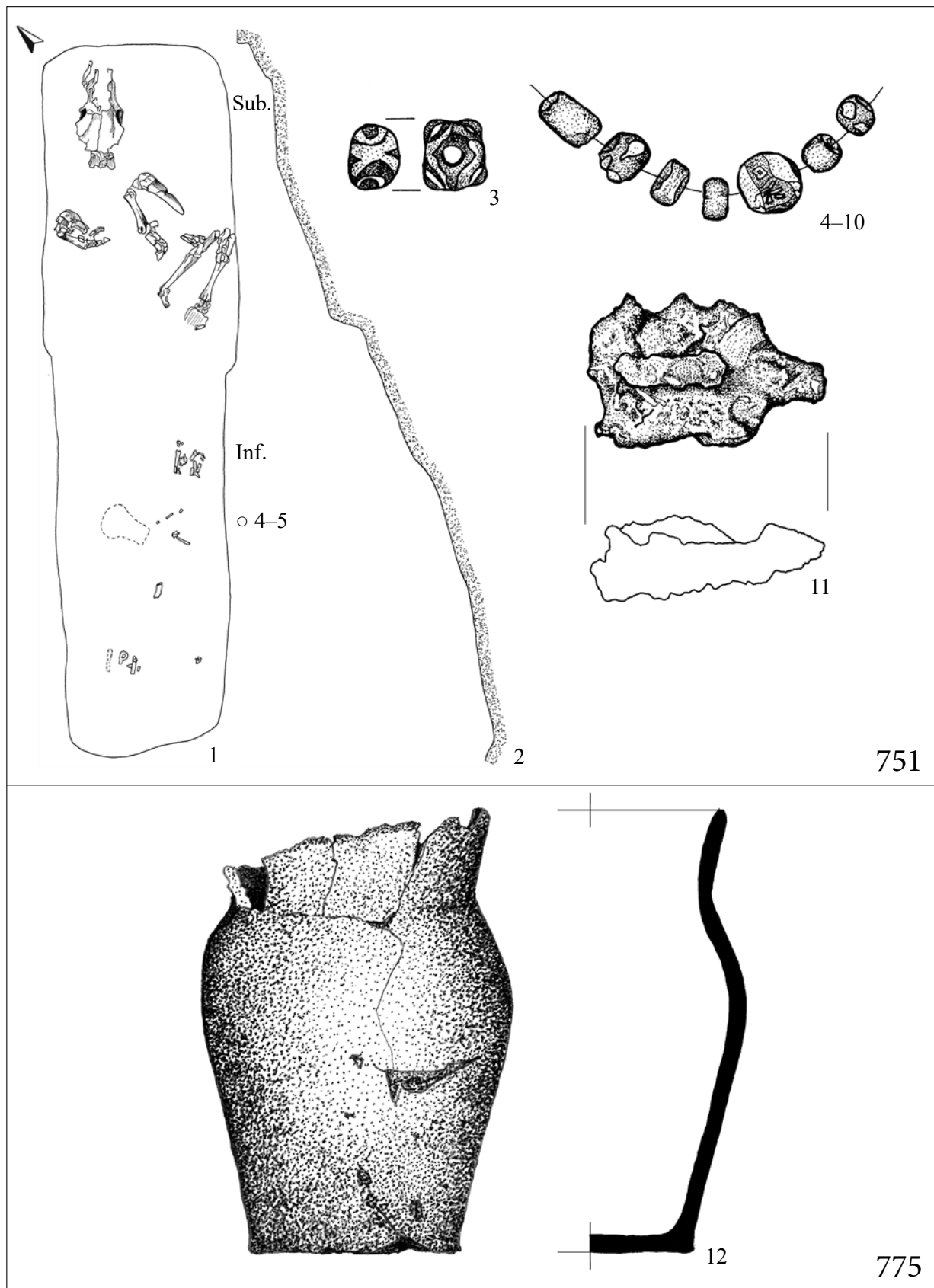
319. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-3: 746. sír; 4-7: 747. sír
 Fig. 319. Szegvár-Oromdűlő. 1-3: Grave 746; 4-7: Grave 747. M: 3-6: 1:1; 7: 1:2

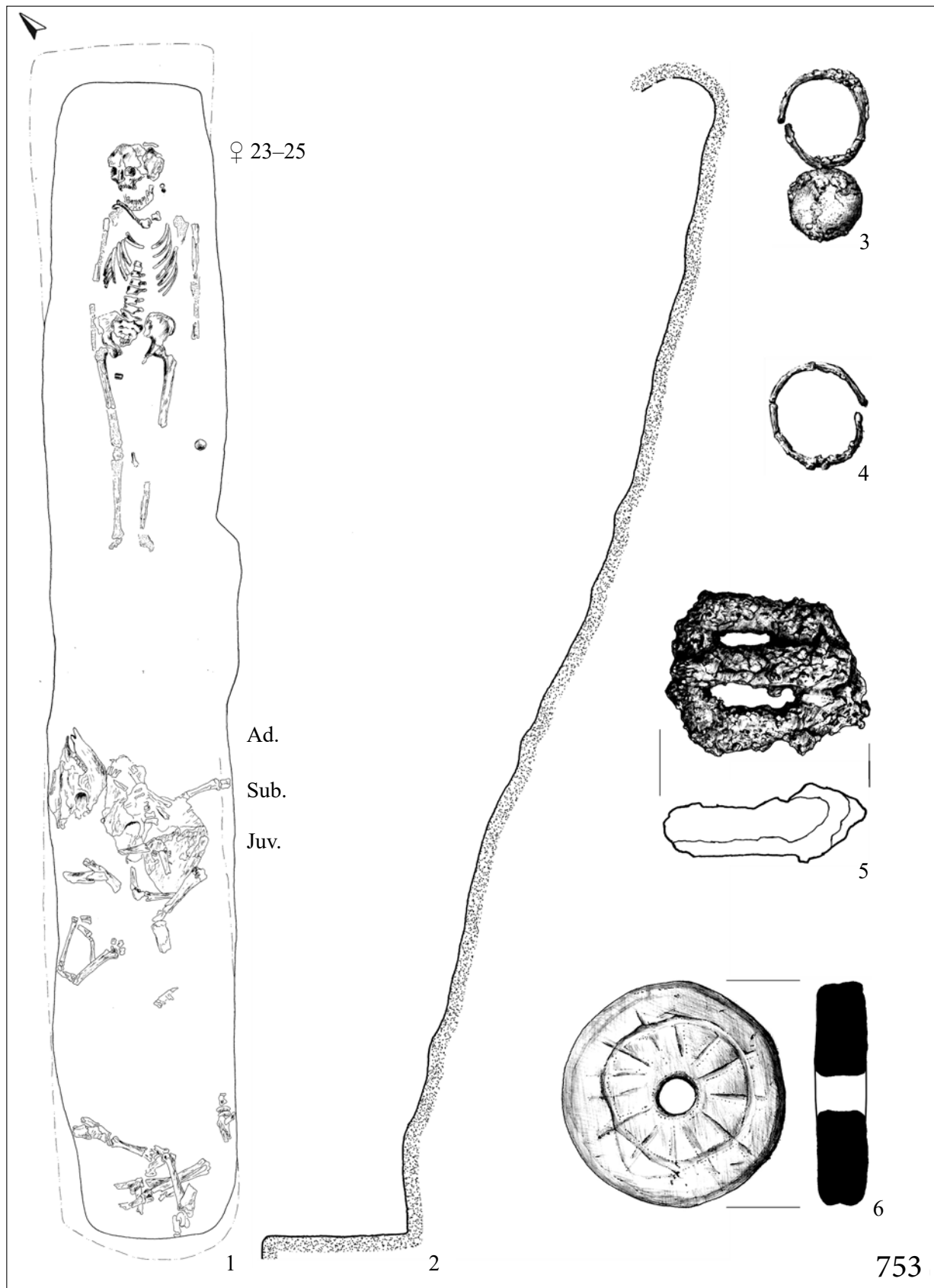
320. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-3: 748. sír; 4-6: 750. sír; 7-8: 752. sír; 9-15: 757. sír
 Fig. 320. Szegvár-Oromdűlő. 1-3: Grave 748; 4-6: Grave 750; 7-8: Grave 752; 9-15: Grave 757.
 M: 3: 1:2; 5-6, 8, 10-15: 1:1

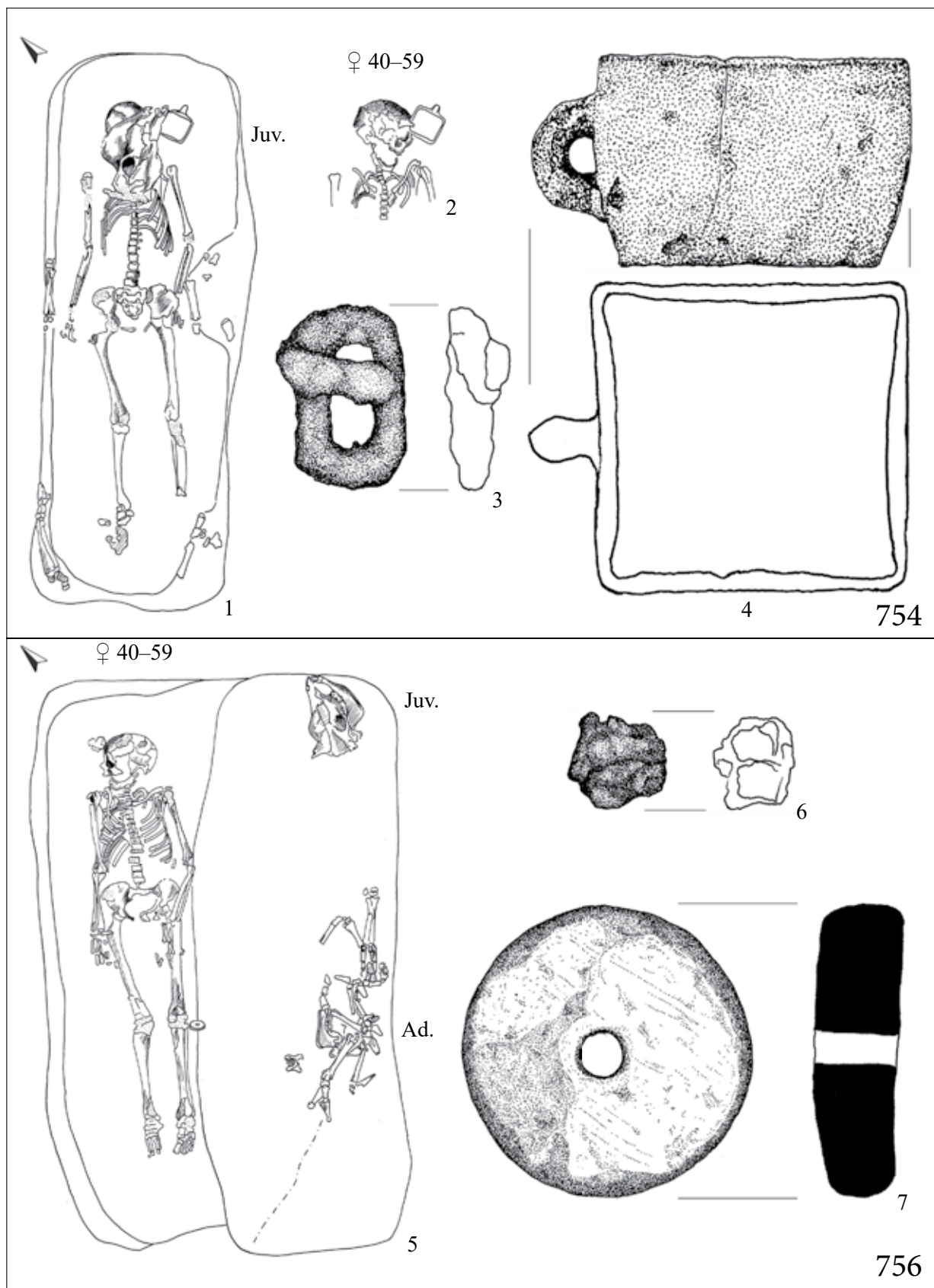
321. kép. Szegvár-Oromdűlő 749. sír
 Fig. 321. Szegvár-Oromdűlő Grave 749. M: 3-6: 1:1

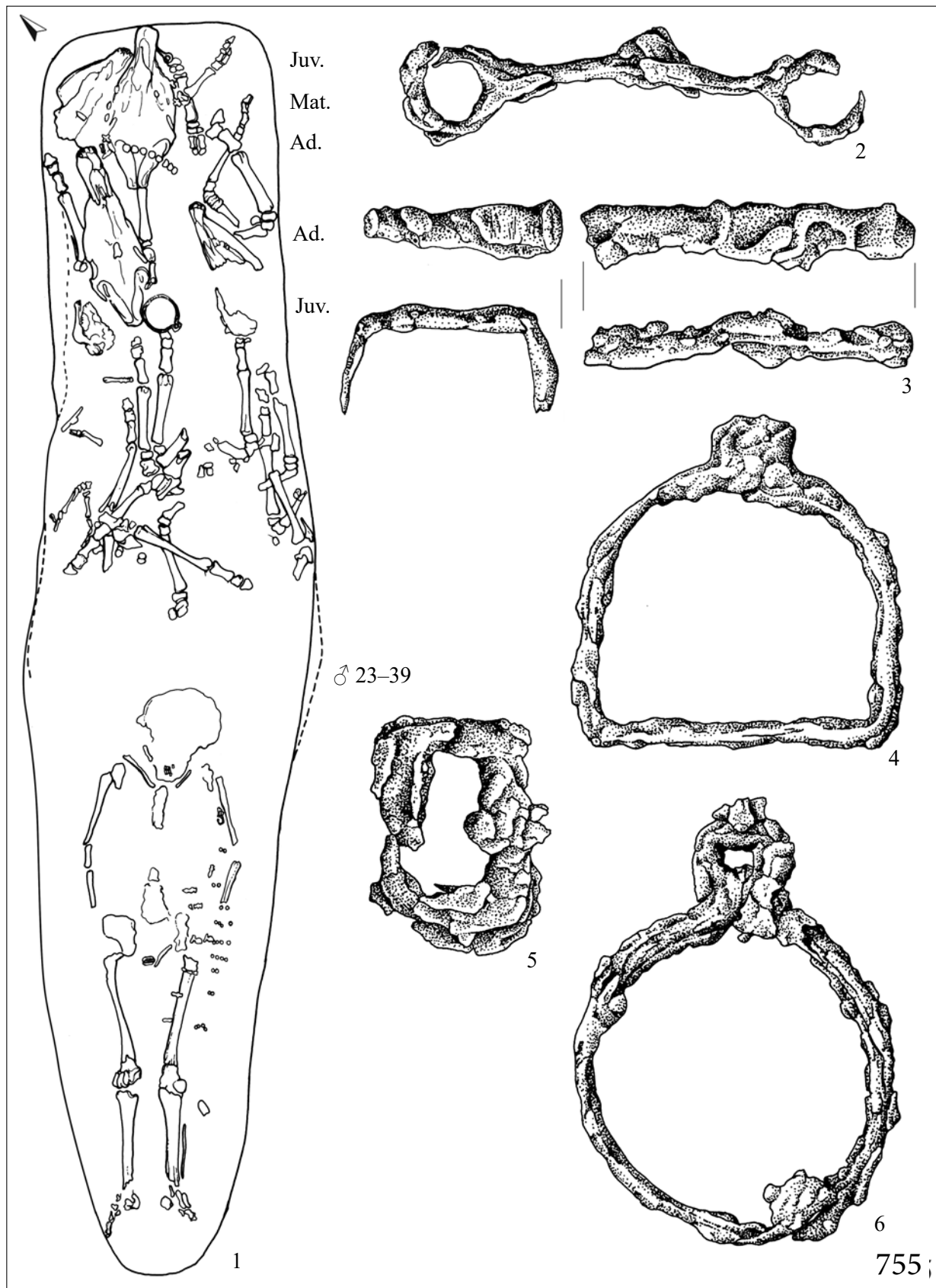
322. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1–11: 751. sír; 12: 775. sír
 Fig. 322. Szegvár-Oromdűlő. 1–11: Grave 751; 12: Grave 775. M: 3–11: 1:1; 12: 1:2

323. kép. Szegvár-Oromdűlő 753. sír
Fig. 323. Szegvár-Oromdűlő Grave 753. M: 3-6: 1:1

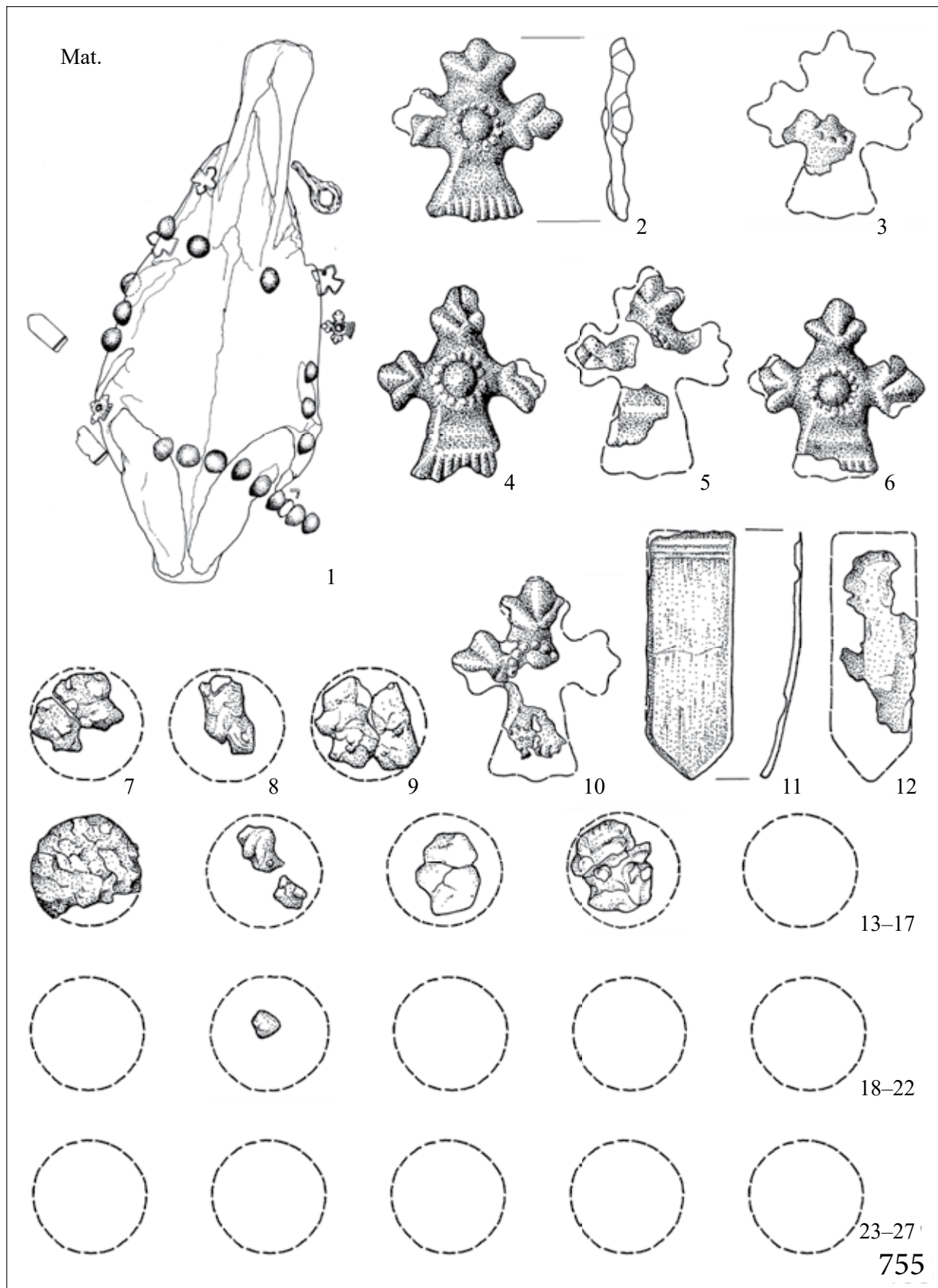

324. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-4: 754. sír; 5-7: 756. sír
Fig. 324. Szegvár-Oromdűlő. 1-4: Grave 754; 5-7: Grave 756. M: 3, 6-7: 1:1; 4: 1:2

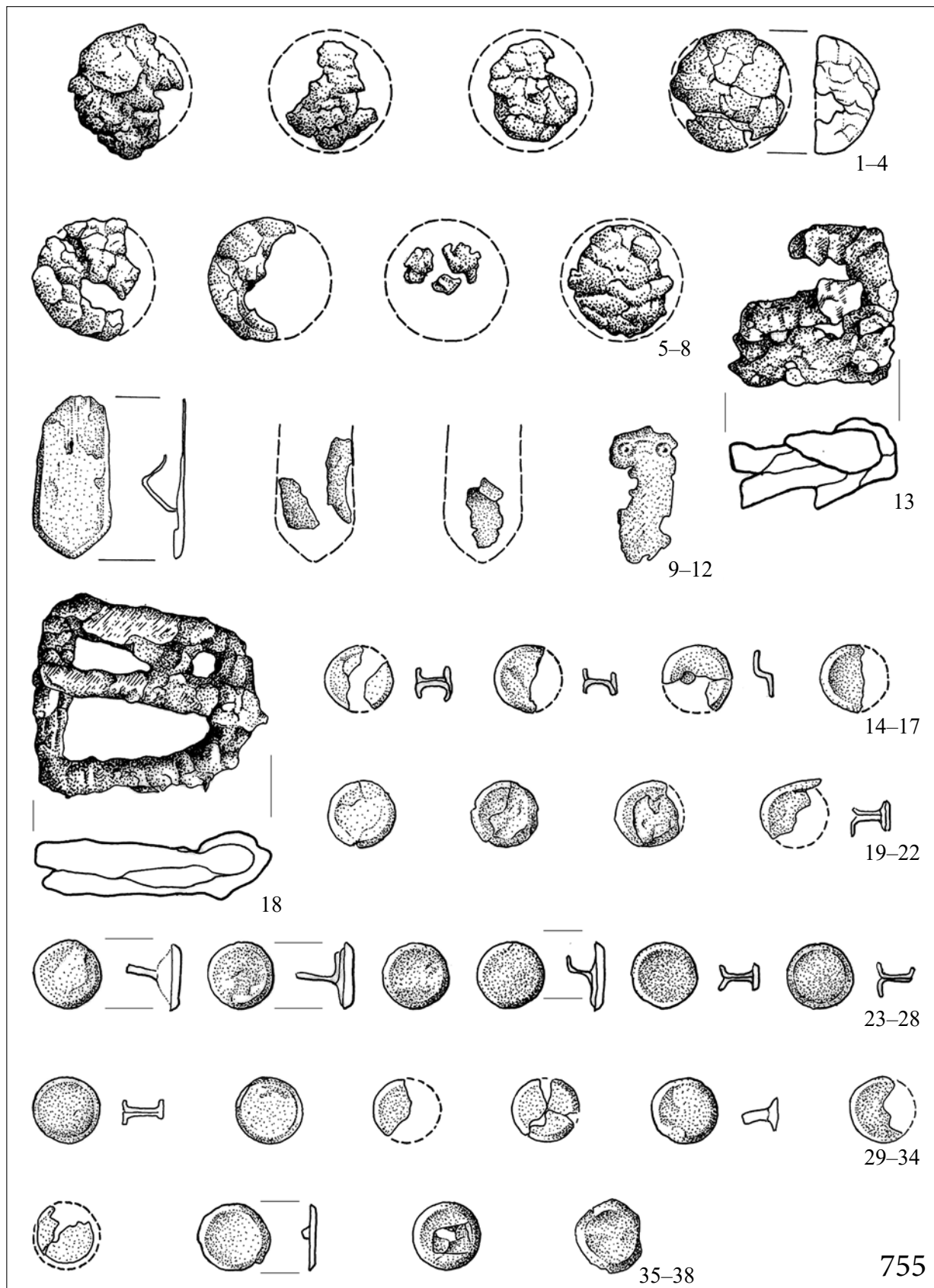
325. kép. Szegvár-Oromdűlő 755. sír
Fig. 325. Szegvár-Oromdűlő Grave 755. M.: 2, 4-5: 1:2; 3, 5: 1:1

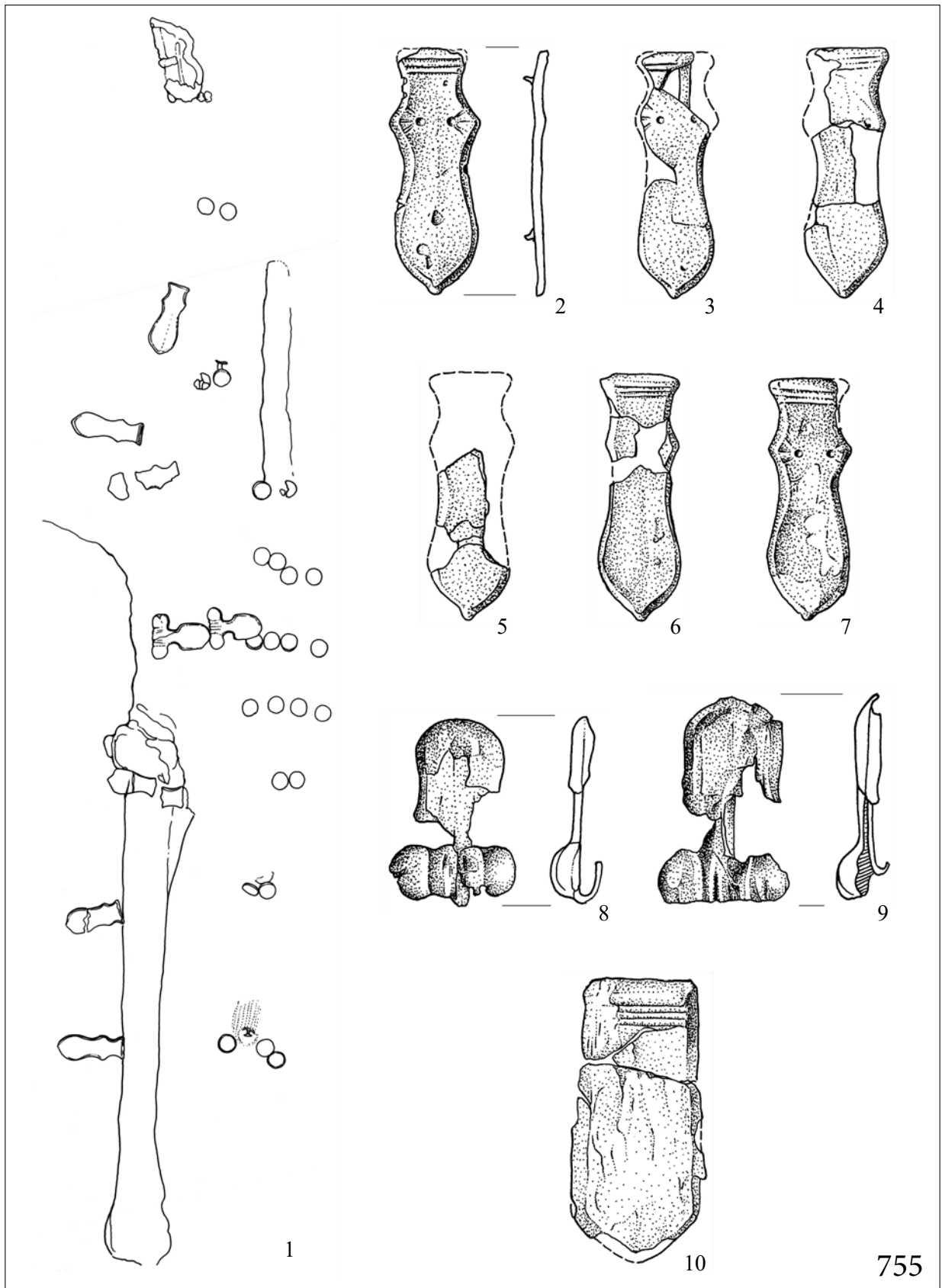

326. kép. Szegvár-Oromdűlő 755. sír
 Fig. 326. Szegvár-Oromdűlő Grave 755. M: 2-27: 1:1

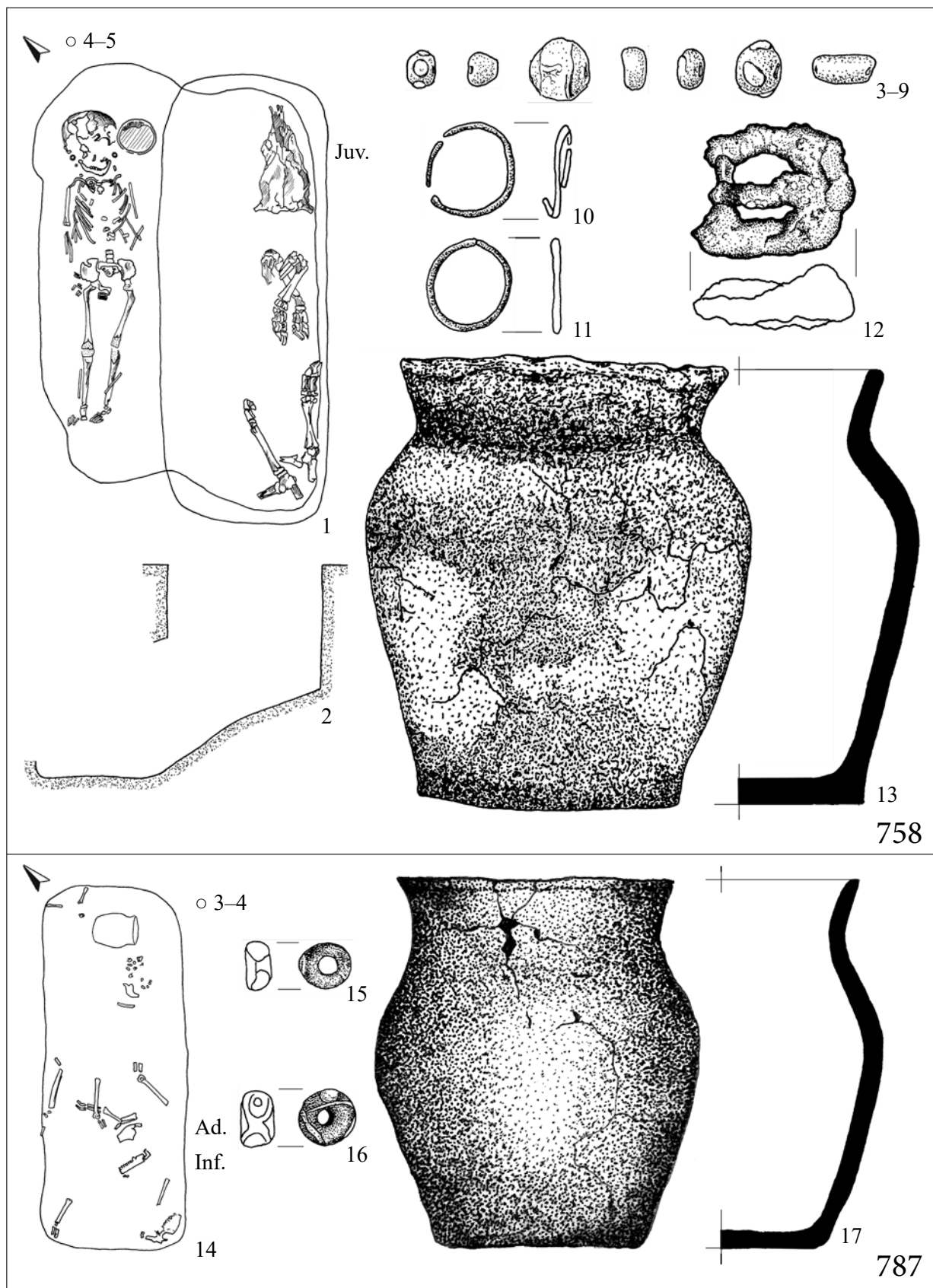

327. kép. Szegvár-Oromdűlő 755. sír
 Fig. 327. Szegvár-Oromdűlő Grave 755. M: 1:1

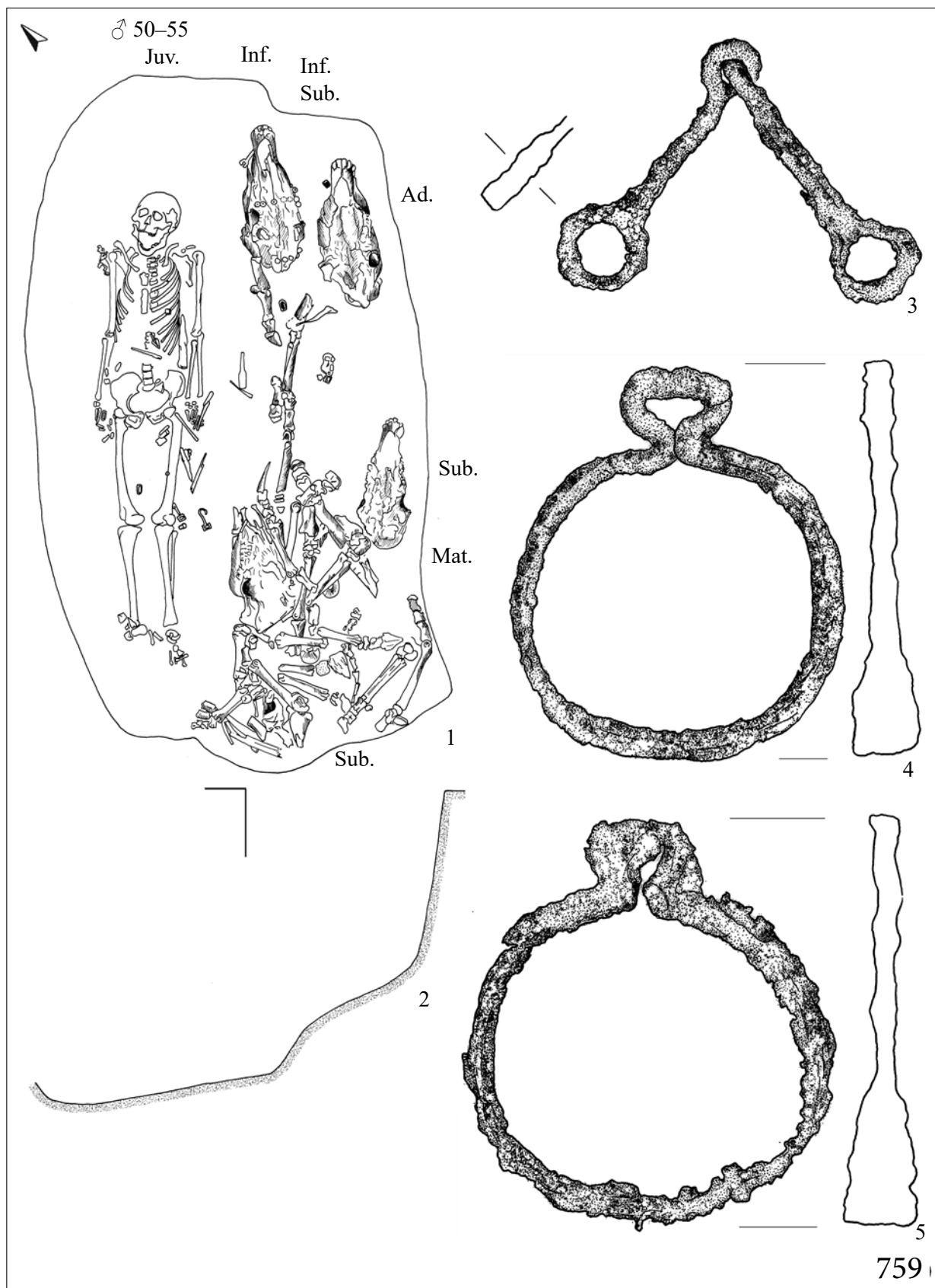

328. kép. Szegvár-Oromdűlő 755. sír
 Fig. 328. Szegvár-Oromdűlő Grave 755. M: 2–10: 1:1

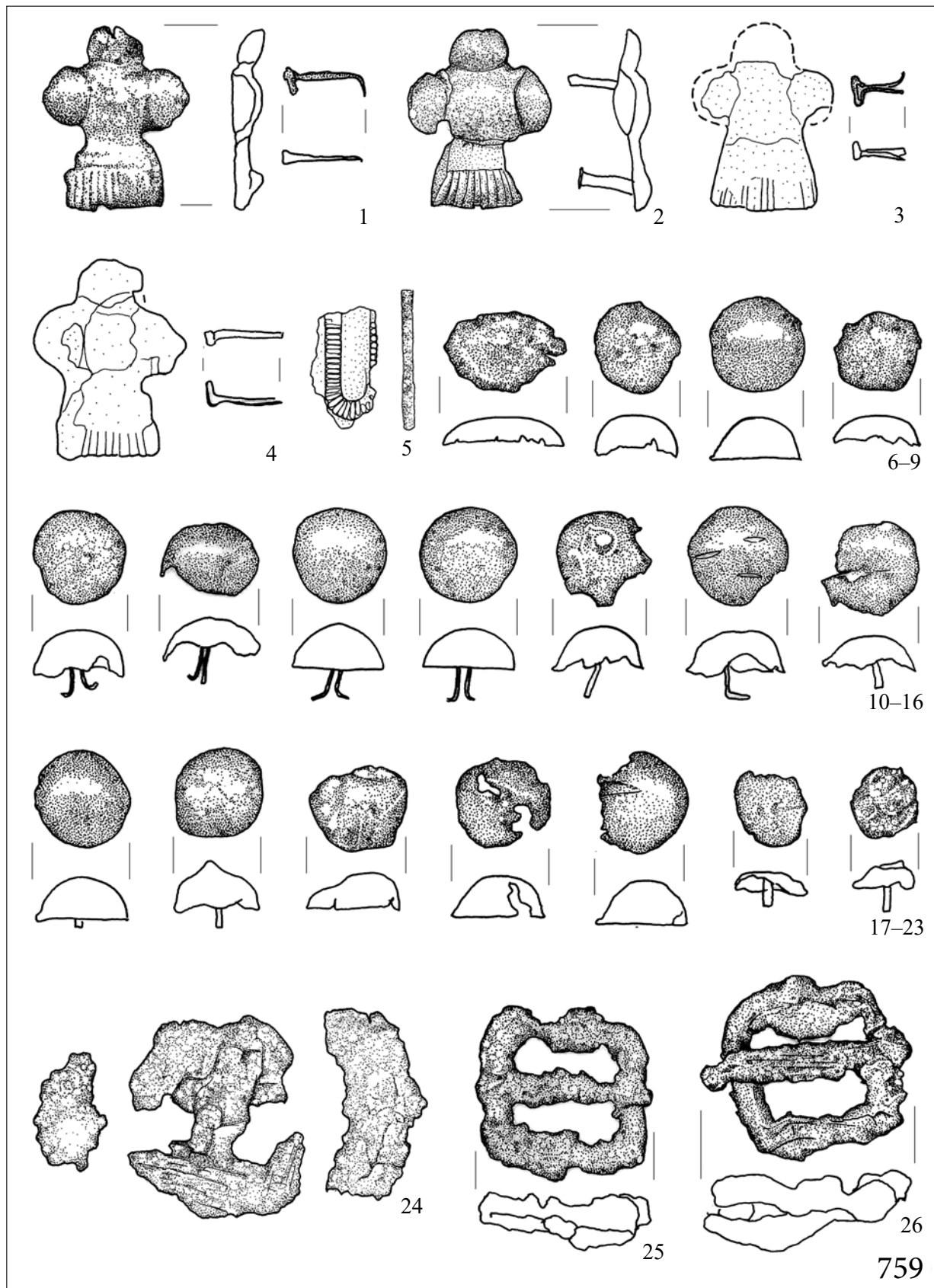

329. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1–13: 758. sír; 14–17: 787. sír

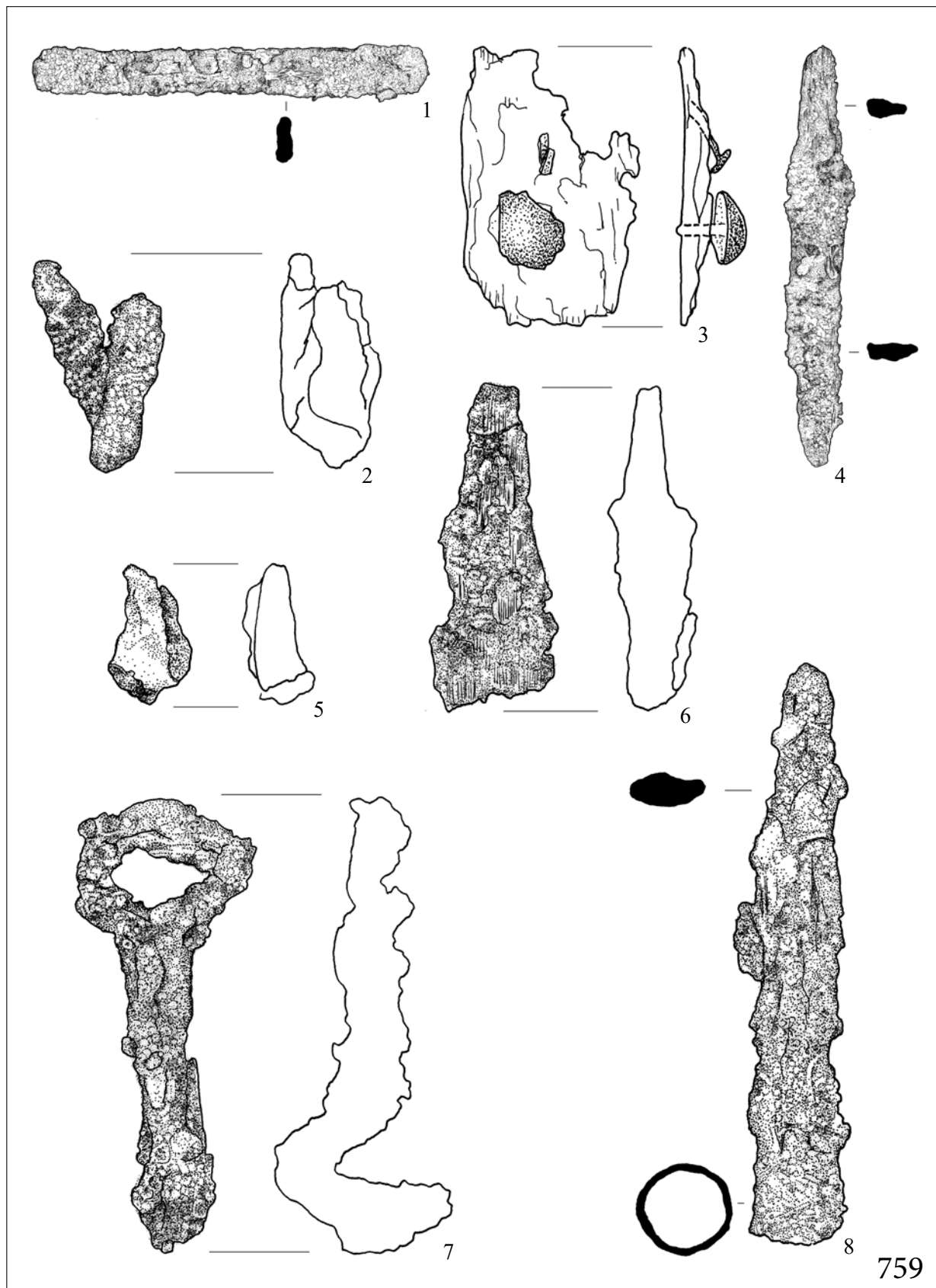
Fig. 329. Szegvár-Oromdűlő. 1–13: Grave 758; 14–17: Grave 787. M: 3–12, 15–16: 1:1; 13, 17: 1:2

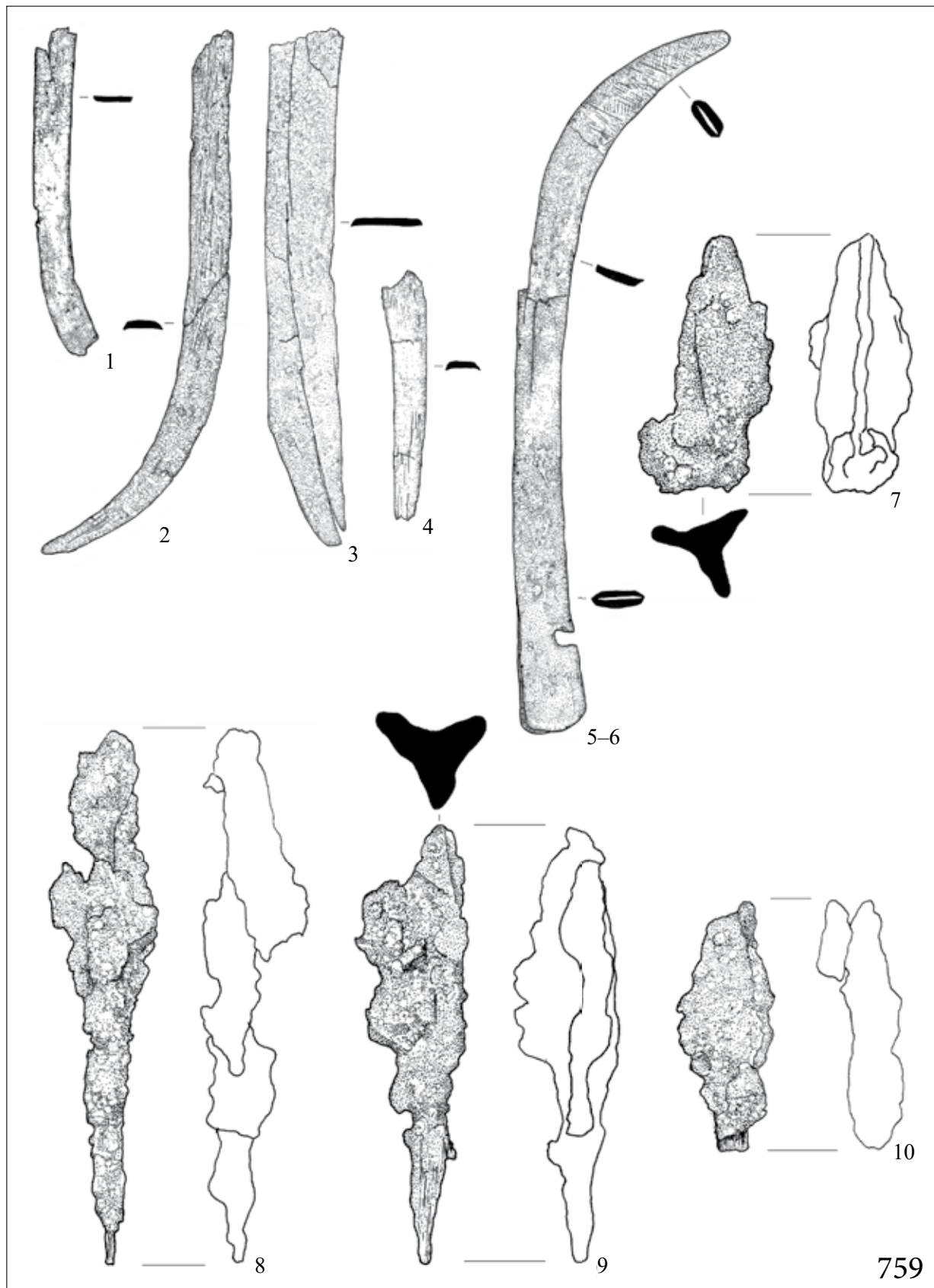
330. kép. Szegvár-Oromdűlő 759. sír
Fig. 330. Szegvár-Oromdűlő Grave 759. M: 3-5: 1:2

331. kép. Szegvár-Oromdűlő 759. sír
Fig. 331. Szegvár-Oromdűlő Grave 759. M: 1:1

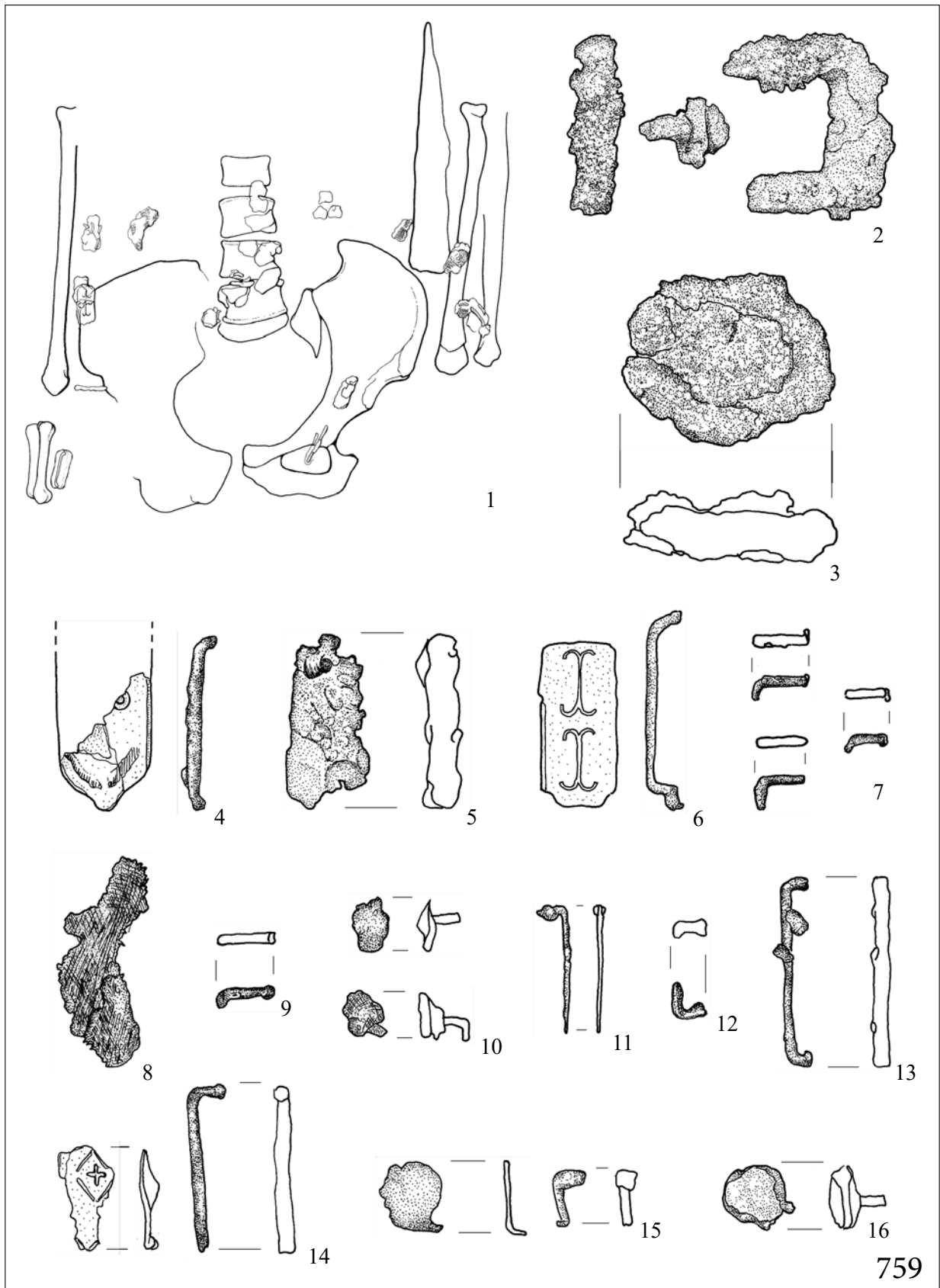

332. kép. Szegvár-Oromdűlő 759. sír
 Fig. 332. Szegvár-Oromdűlő Grave 759. M: 1, 4, 8: 1:2; 2-3, 5-7: 1:1

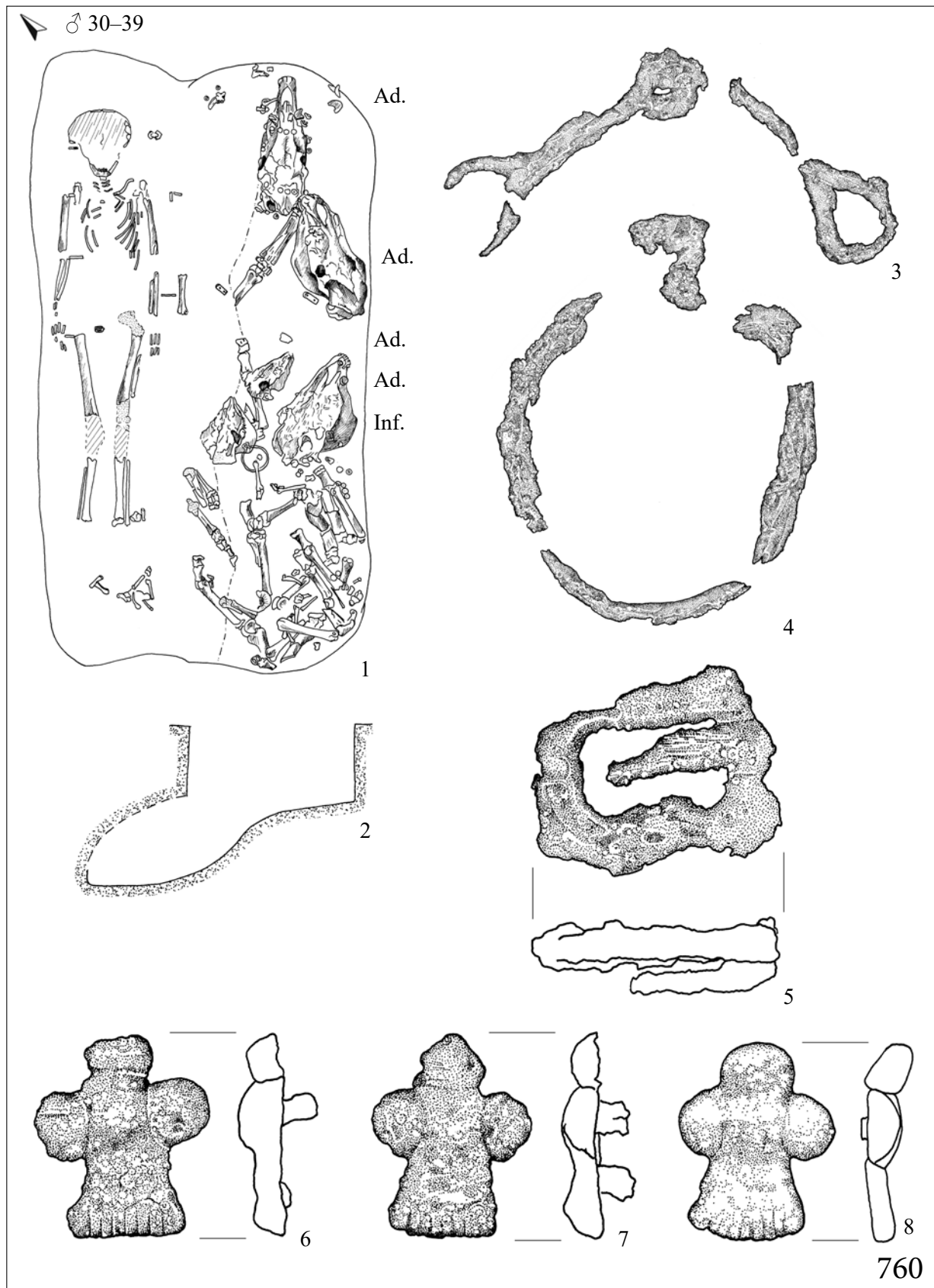
759

333. kép. Szegvár-Oromdűlő 759. sír
 Fig. 333. Szegvár-Oromdűlő Grave 759. M: 1-6: 1:2; 7-10: 1:1

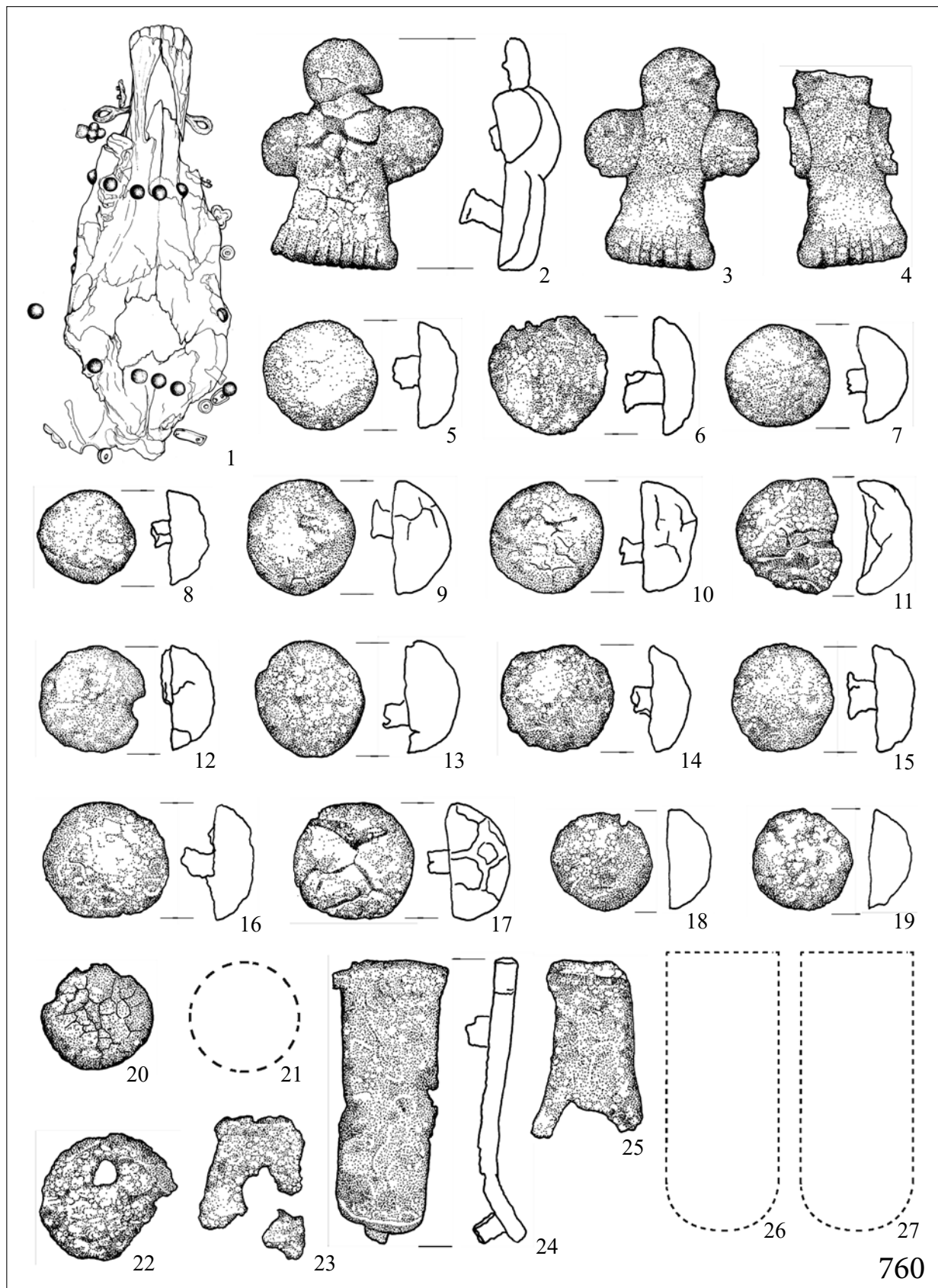

334. kép. Szegvár-Oromdűlő 759. sír
 Fig. 334. Szegvár-Oromdűlő Grave 759. M: 2–16: 1:1

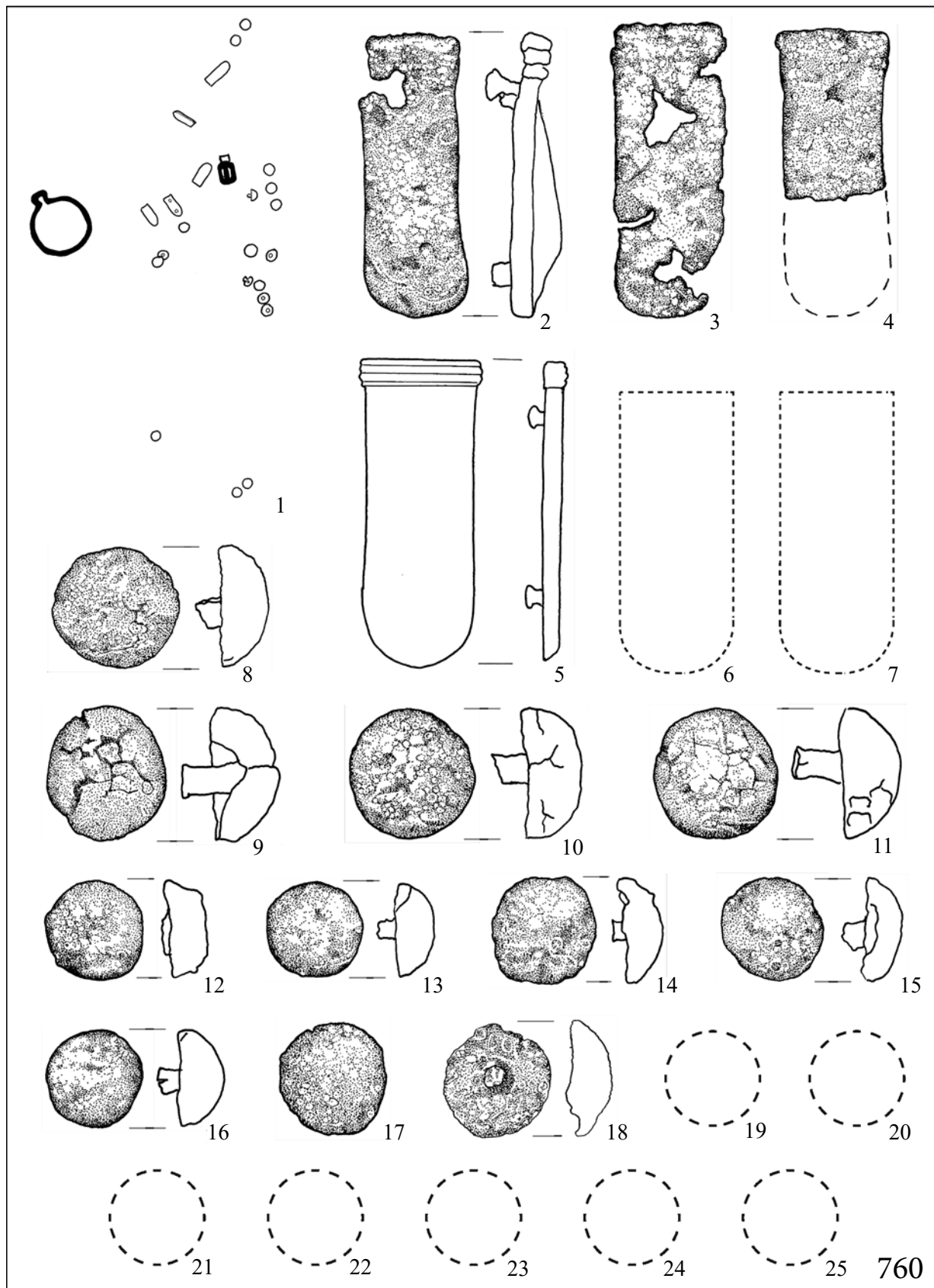

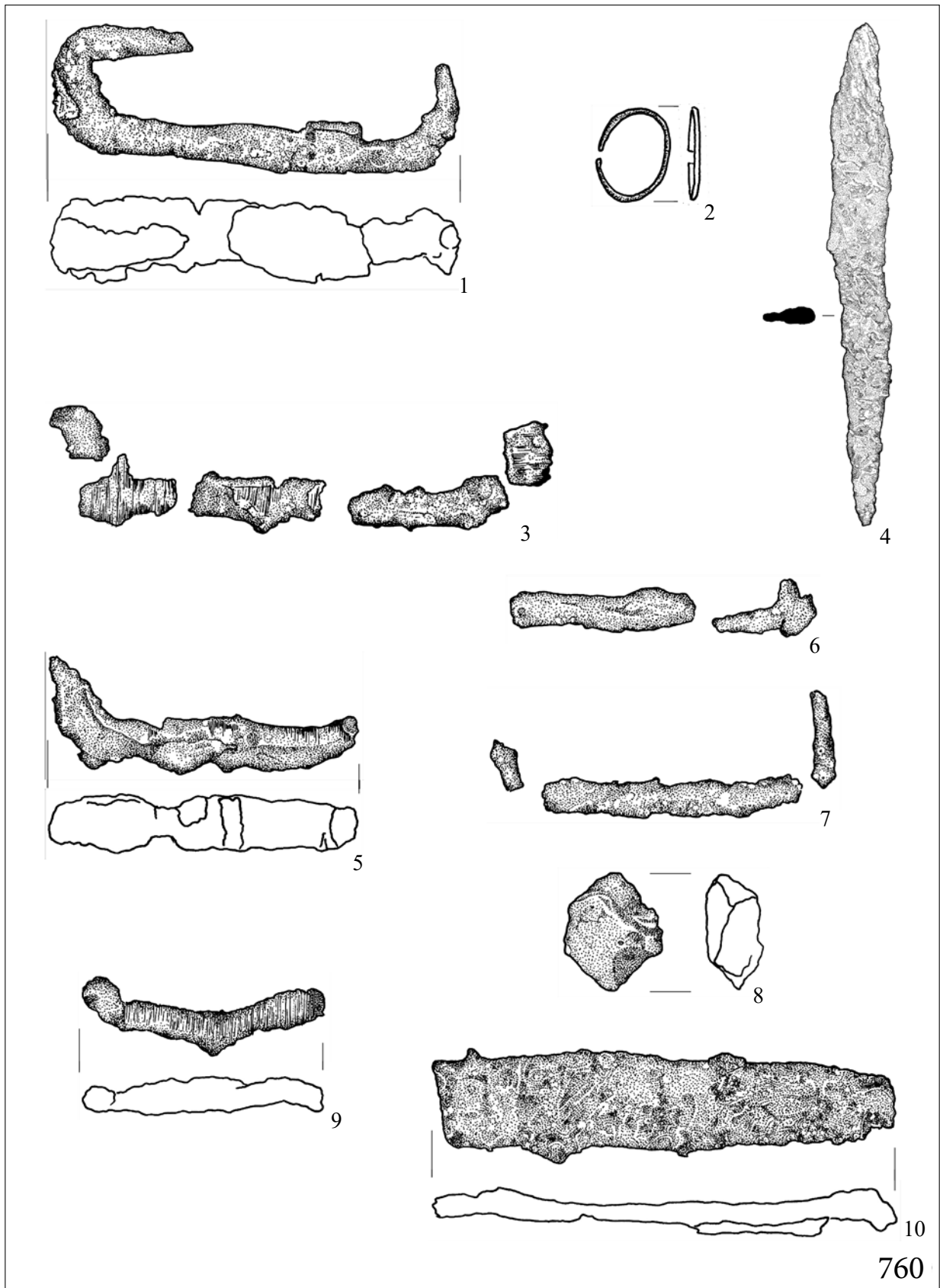
335. kép. Szegvár-Oromdűlő 760. sír
Fig. 335. Szegvár-Oromdűlő Grave 760. M.: 3-4: 1:2; 5-8: 1:1

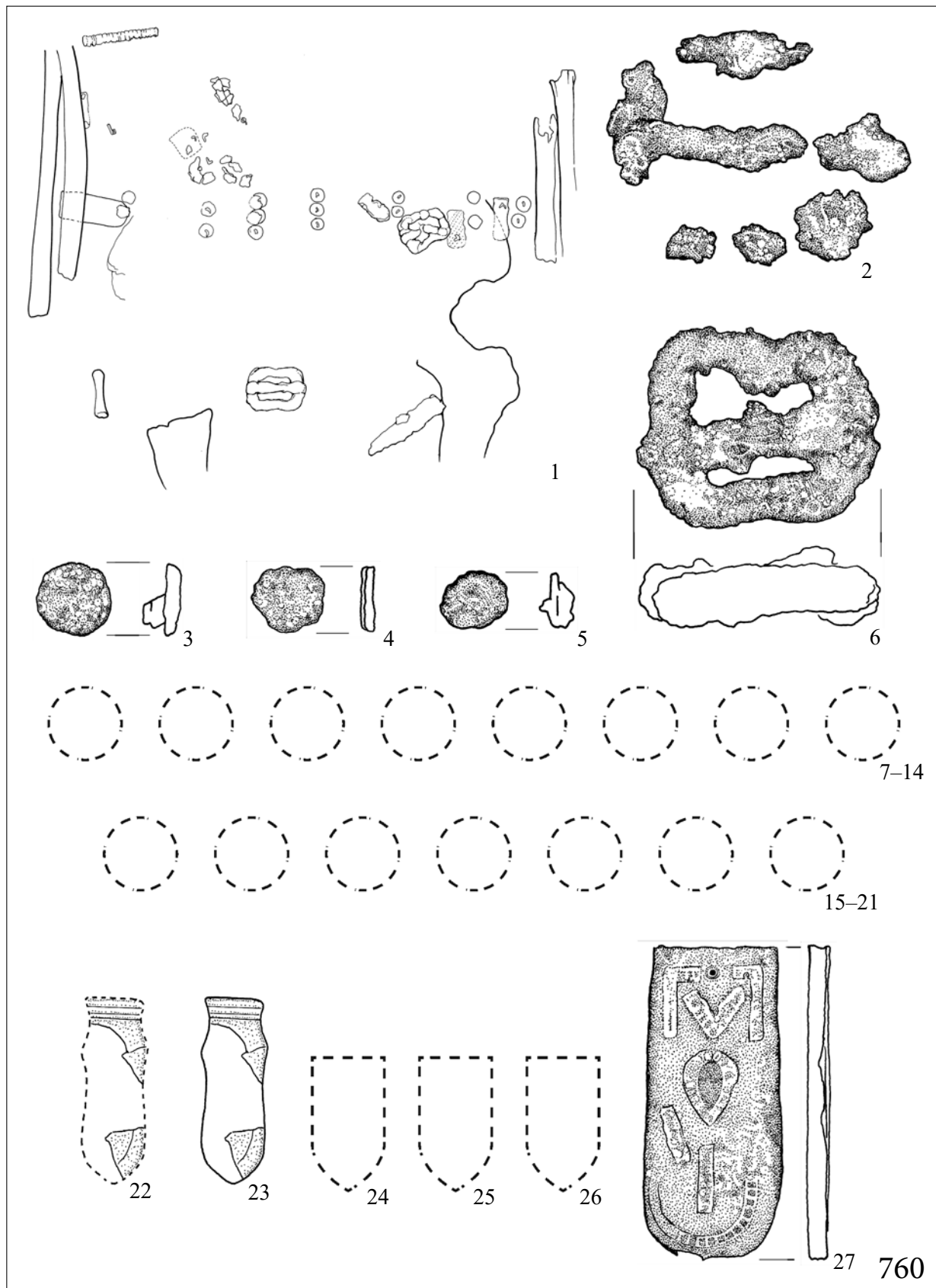
336. kép. Szegvár-Oromdűlő 760. sír
 Fig. 336. Szegvár-Oromdűlő Grave 760. M: 2-27: 1:1

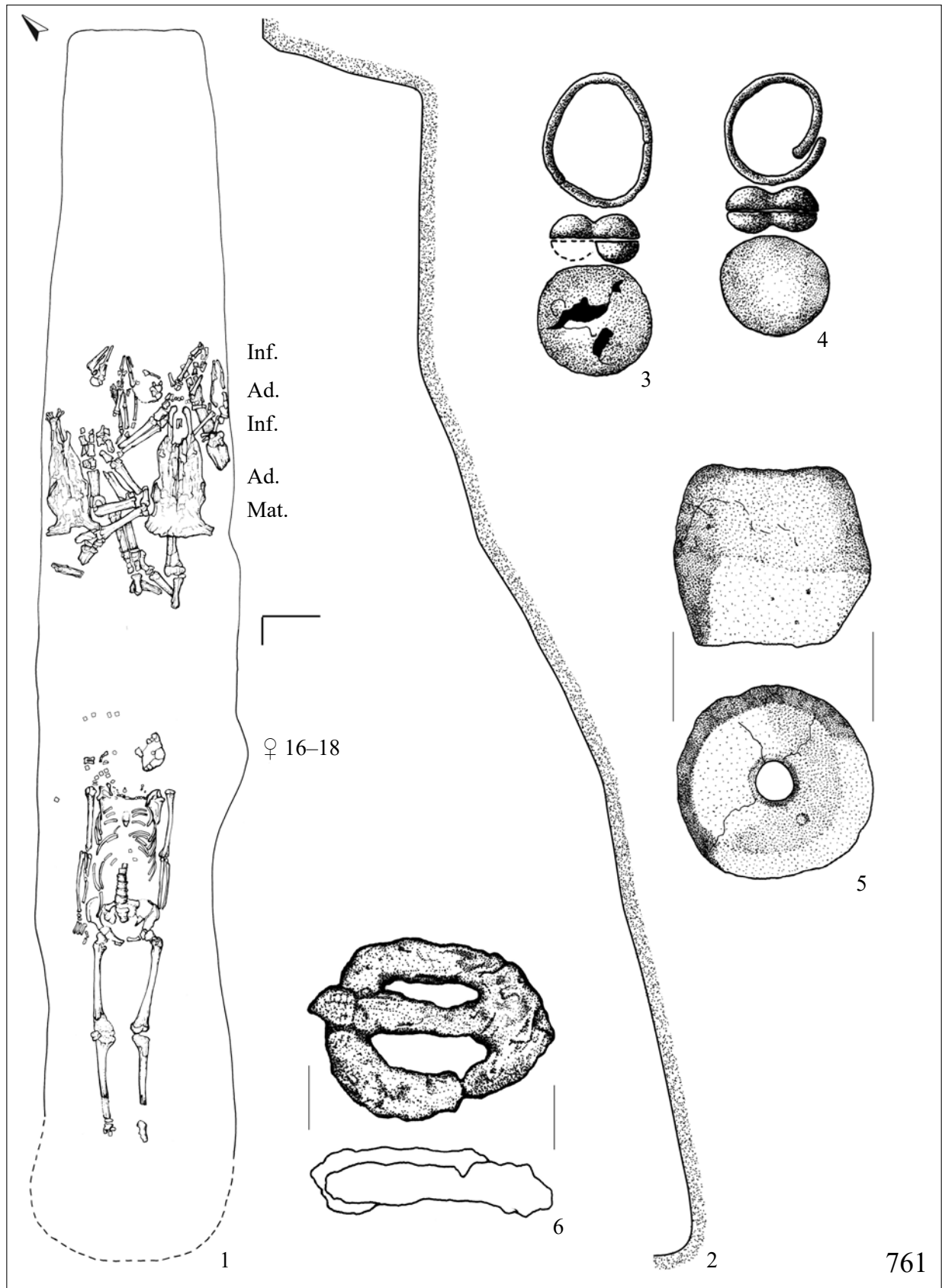
337. kép. Szegvár-Oromdűlő 760. sír
 Fig. 337. Szegvár-Oromdűlő Grave 760. 2–25: M: 1:1

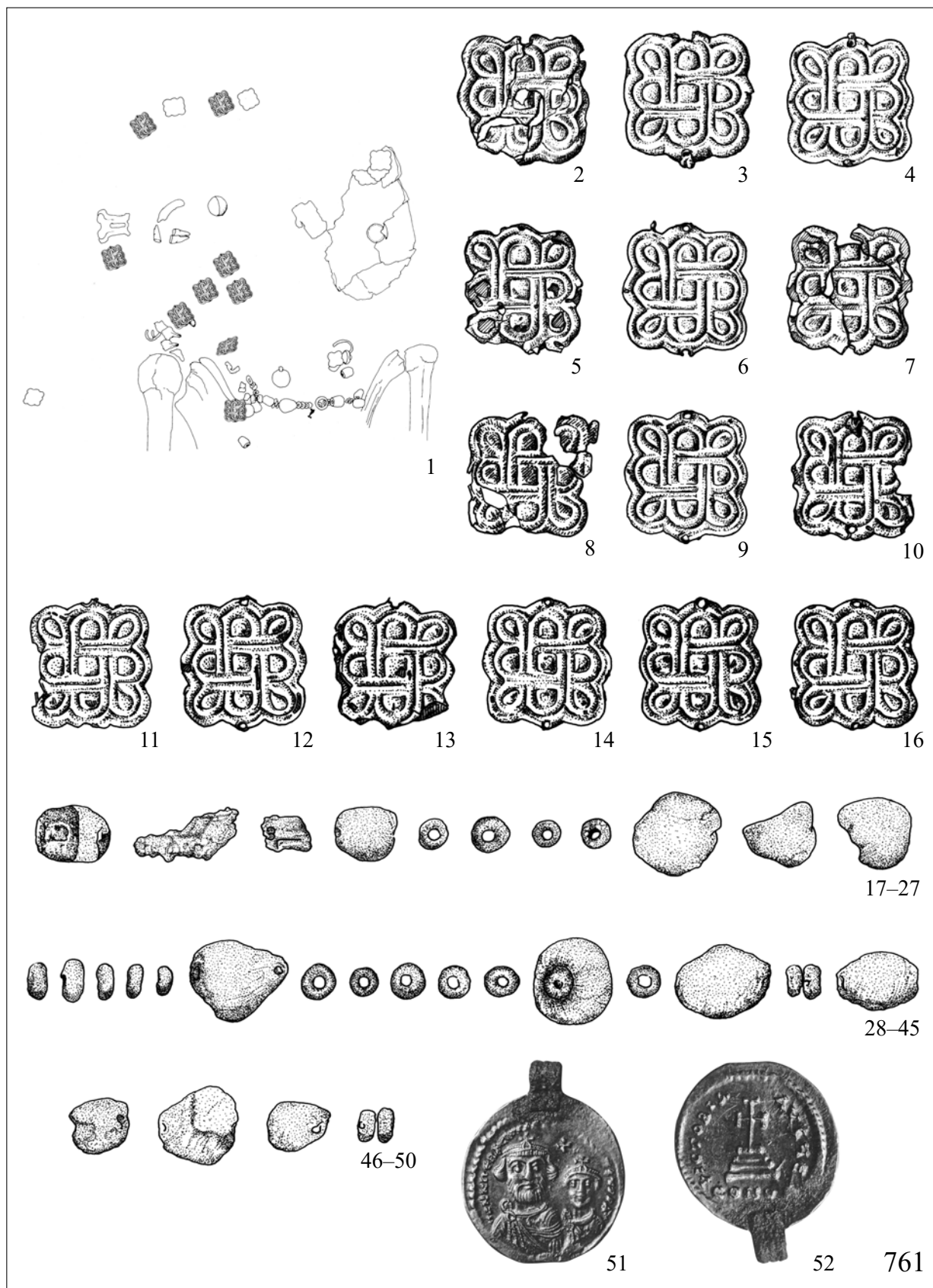
338. kép. Szegvár-Oromdűlő 760. sír
 Fig. 338. Szegvár-Oromdűlő Grave 760. M: 1–3, 5–10: 1:1; 4: 1:2

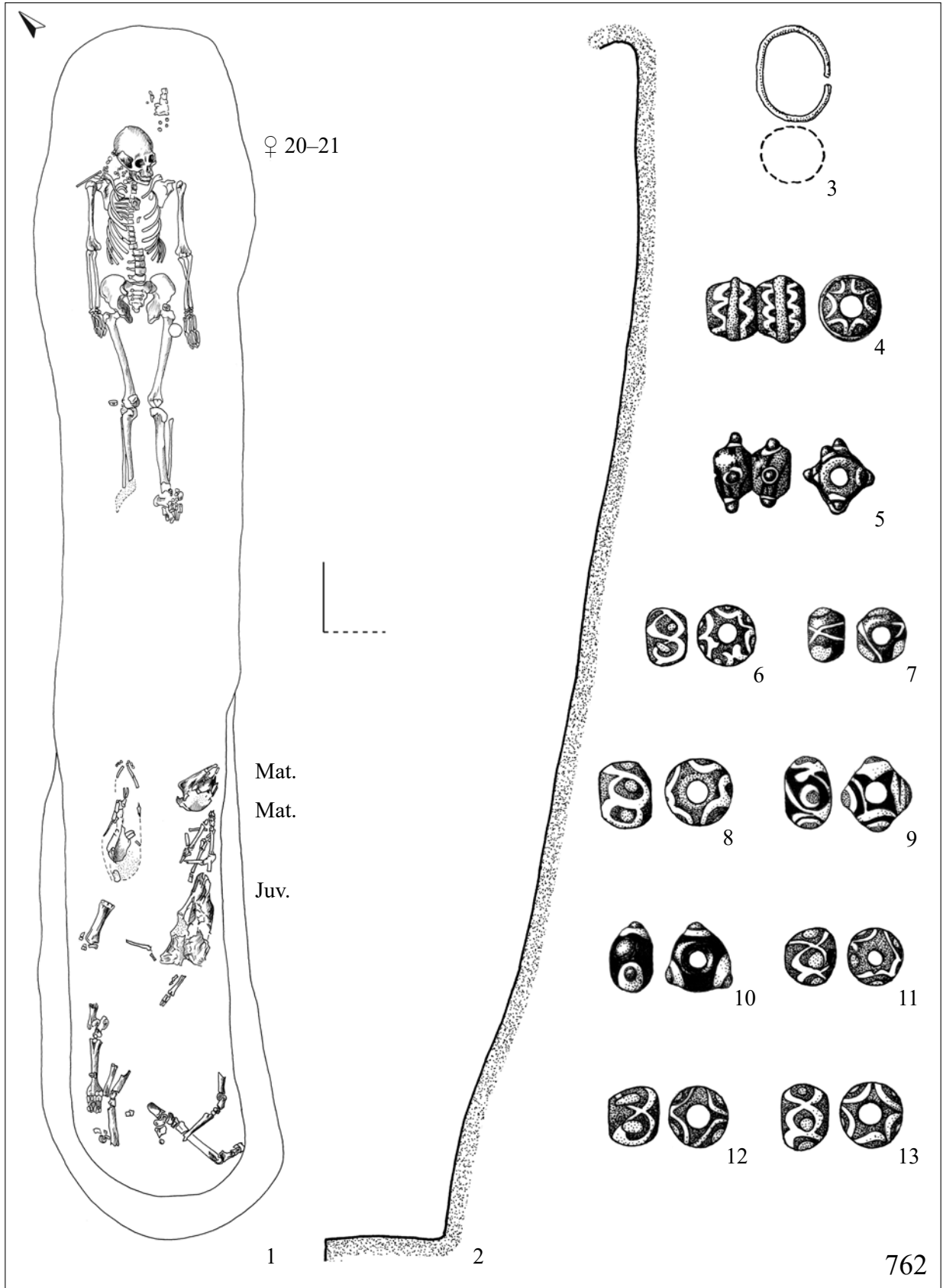
339. kép. Szegvár-Oromdűlő 760. sír
 Fig. 339. Szegvár-Oromdűlő Grave 760. M: 2-27: 1:1

340. kép. Szegvár-Oromdűlő 761. sír
 Fig. 340. Szegvár-Oromdűlő Grave 761. M: 3-6: 1:1

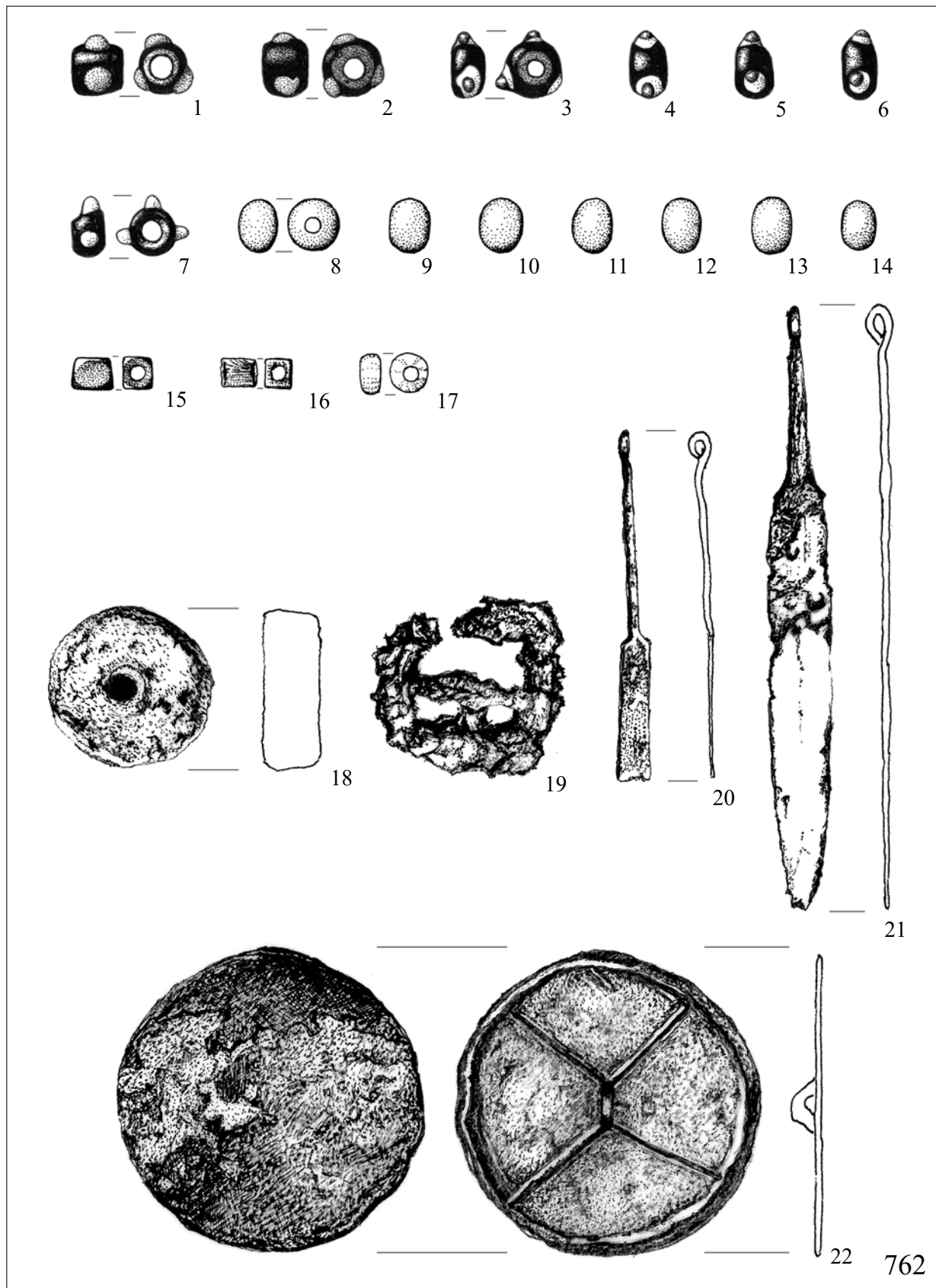

341. kép. Szegvár-Oromdűlő 761. sír
 Fig. 341. Szegvár-Oromdűlő Grave 761. M: 2-50: 1:1

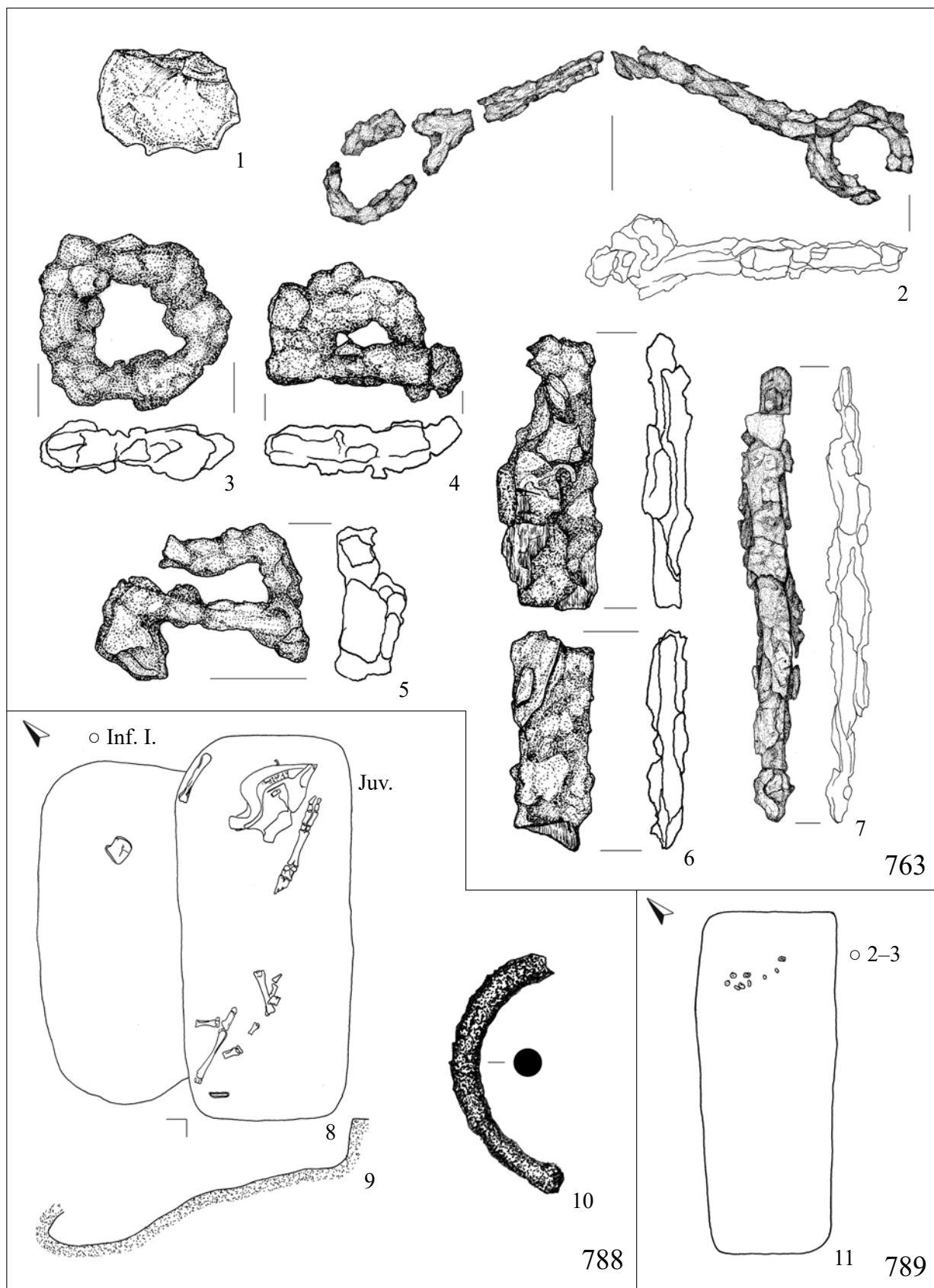

342. kép. Szegvár-Oromdűlő 762. sír
 Fig. 342. Szegvár-Oromdűlő Grave 762. M: 3-13: 1:1

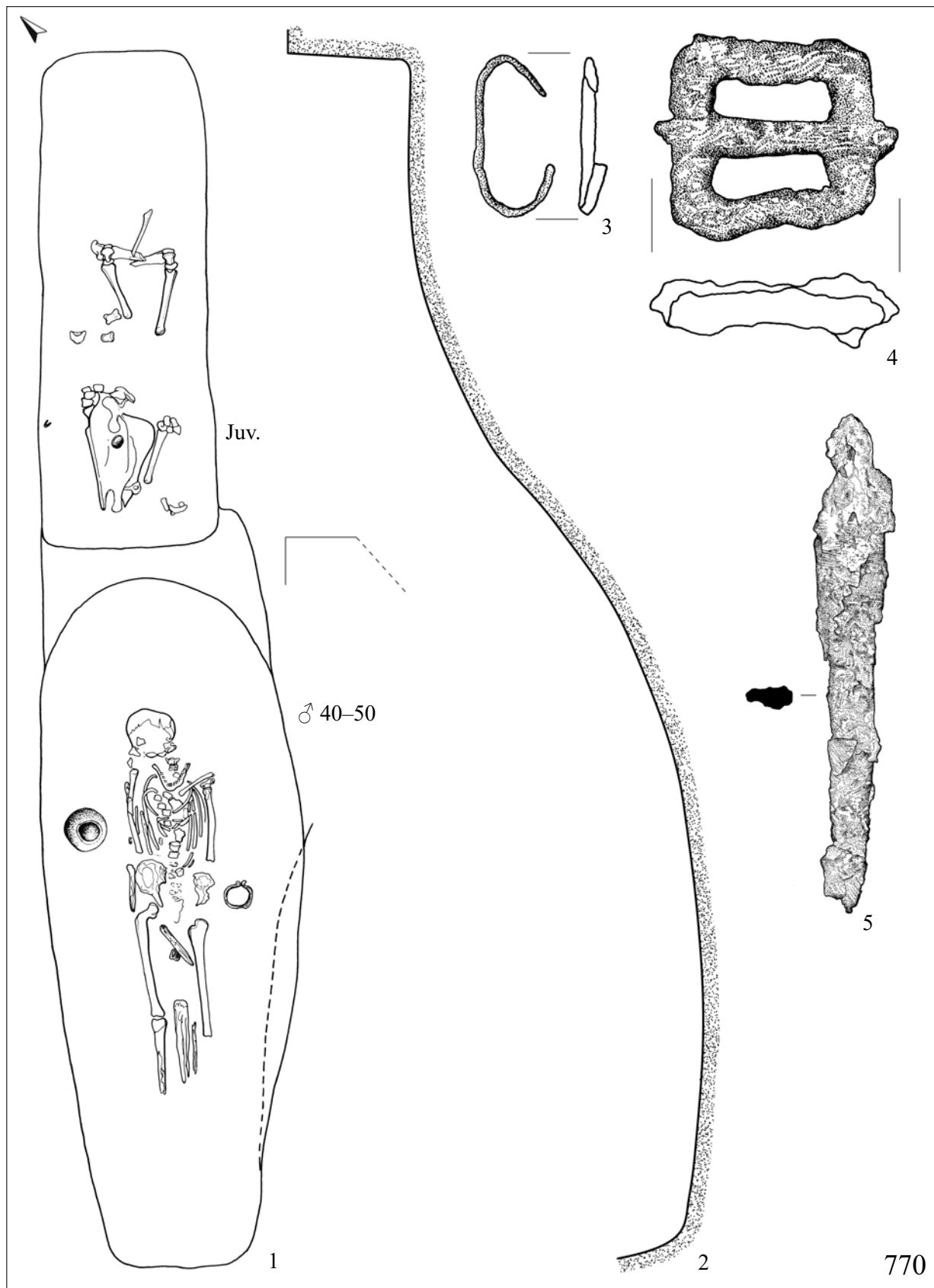

343. kép. Szegvár-Oromdűlő 762. sír
 Fig. 343. Szegvár-Oromdűlő Grave 762. M: 1:1

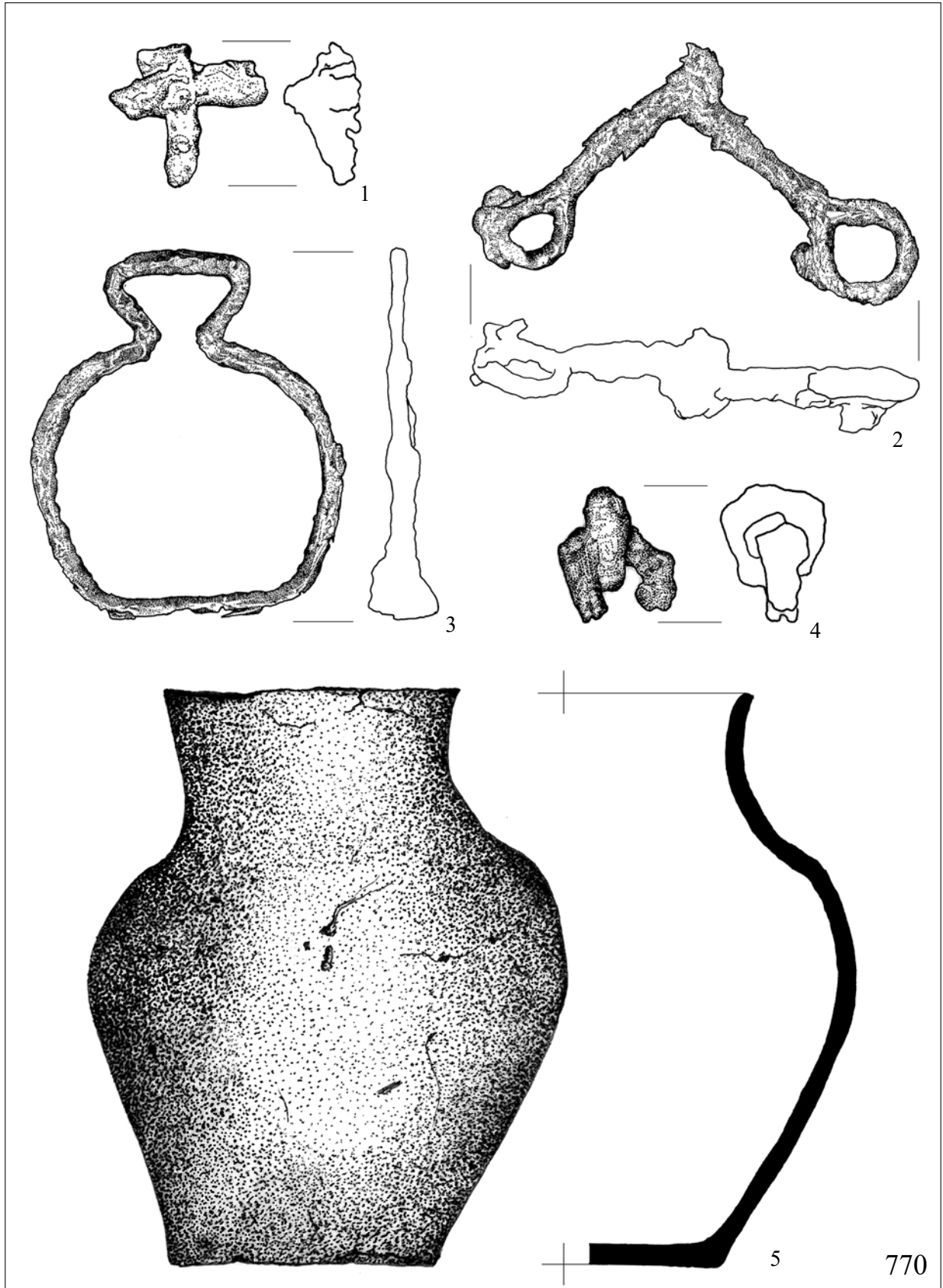

344. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1–7: 763. sír; 8–10: 788. sír; 11: 789. sír

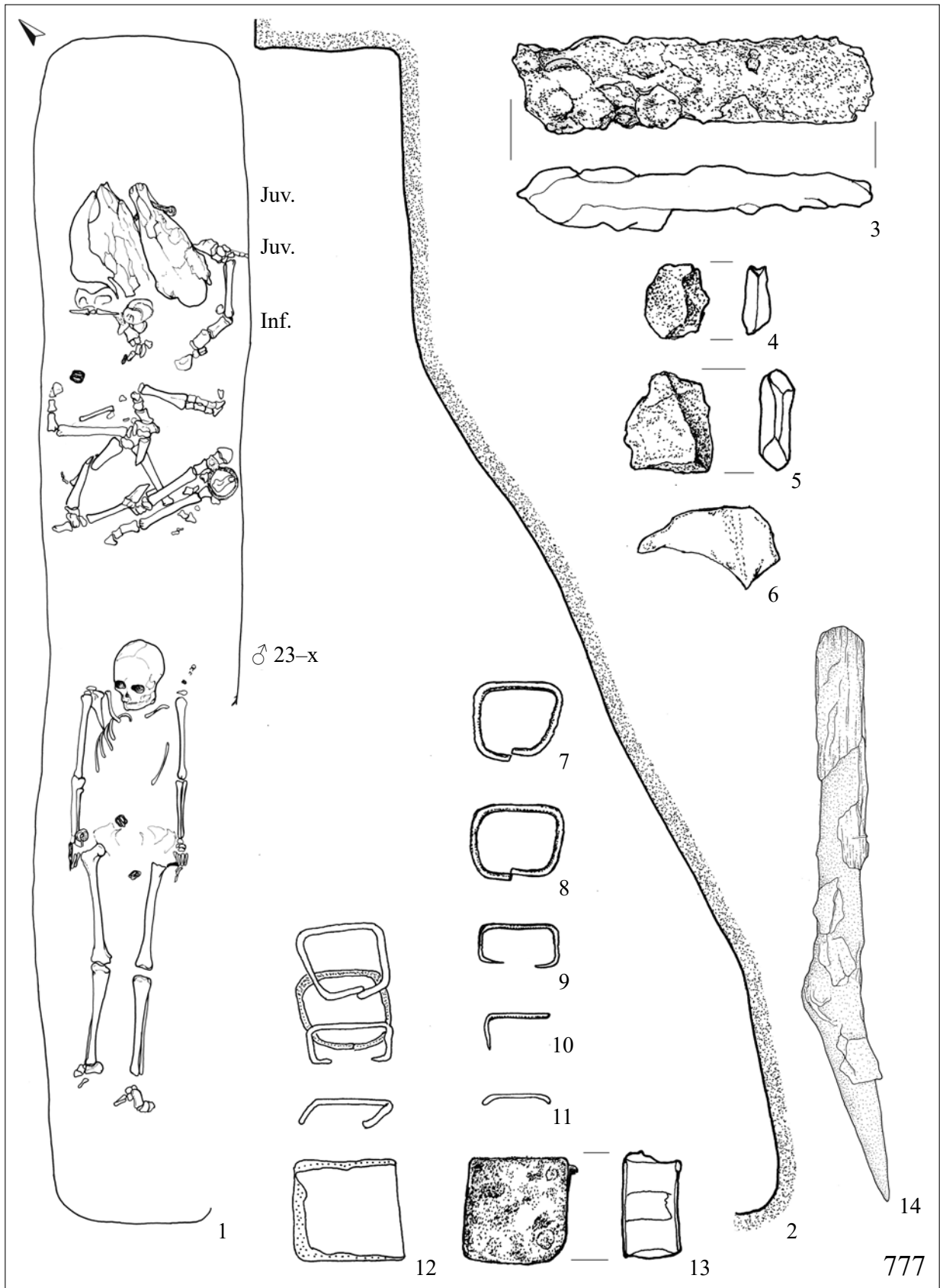
Fig. 344. Szegvár-Oromdűlő. 1–7: Grave 763; 8–10: Grave 788; 11: Grave 789. M: 1, 3–6, 10: 1:1; 2, 7: 1:2

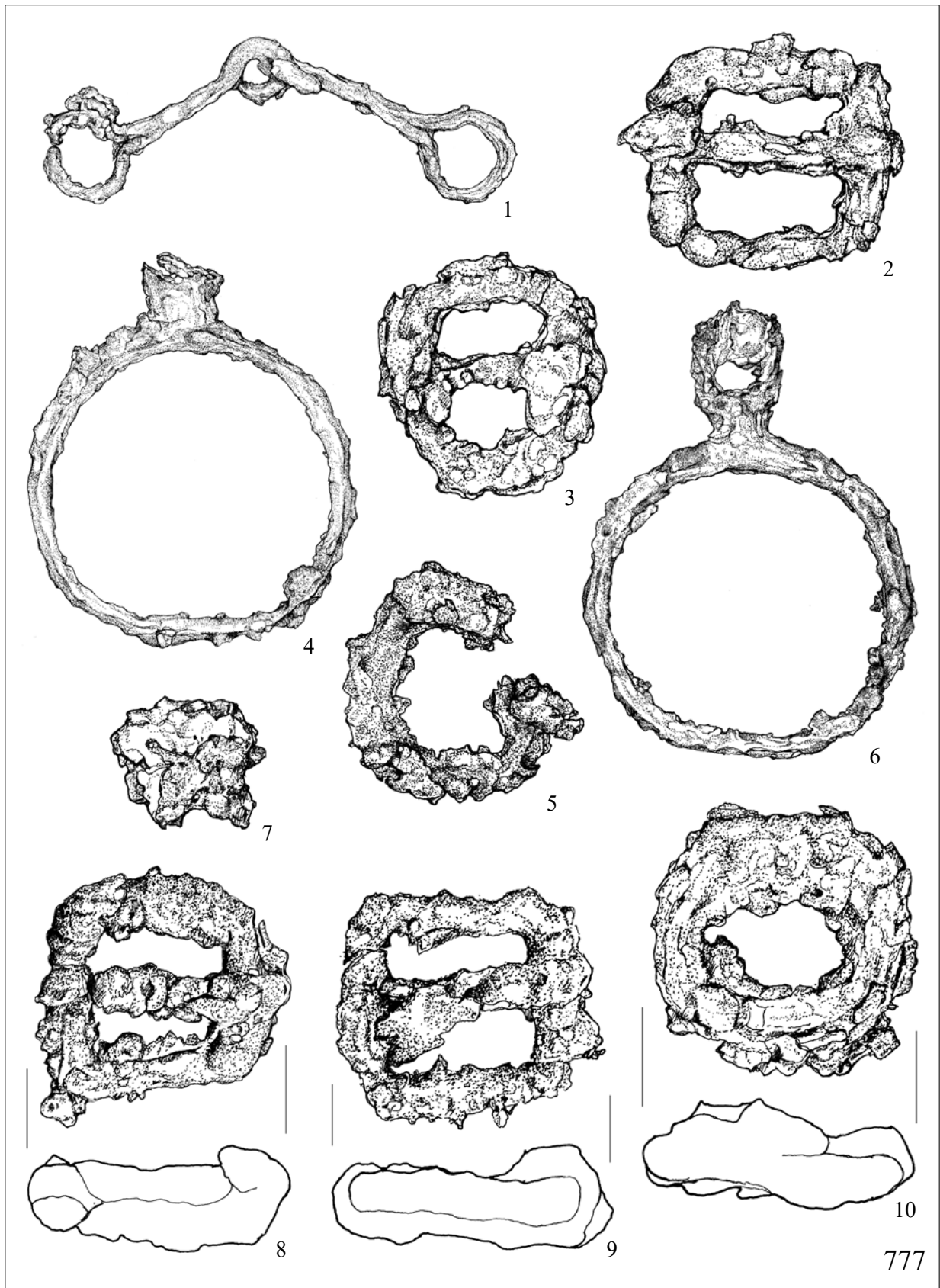
345. kép. Szegvár-Oromdűlő 770. sír
 Fig. 345. Szegvár-Oromdűlő Grave 770. M.: 3-4: 1:1; 5: 1:2

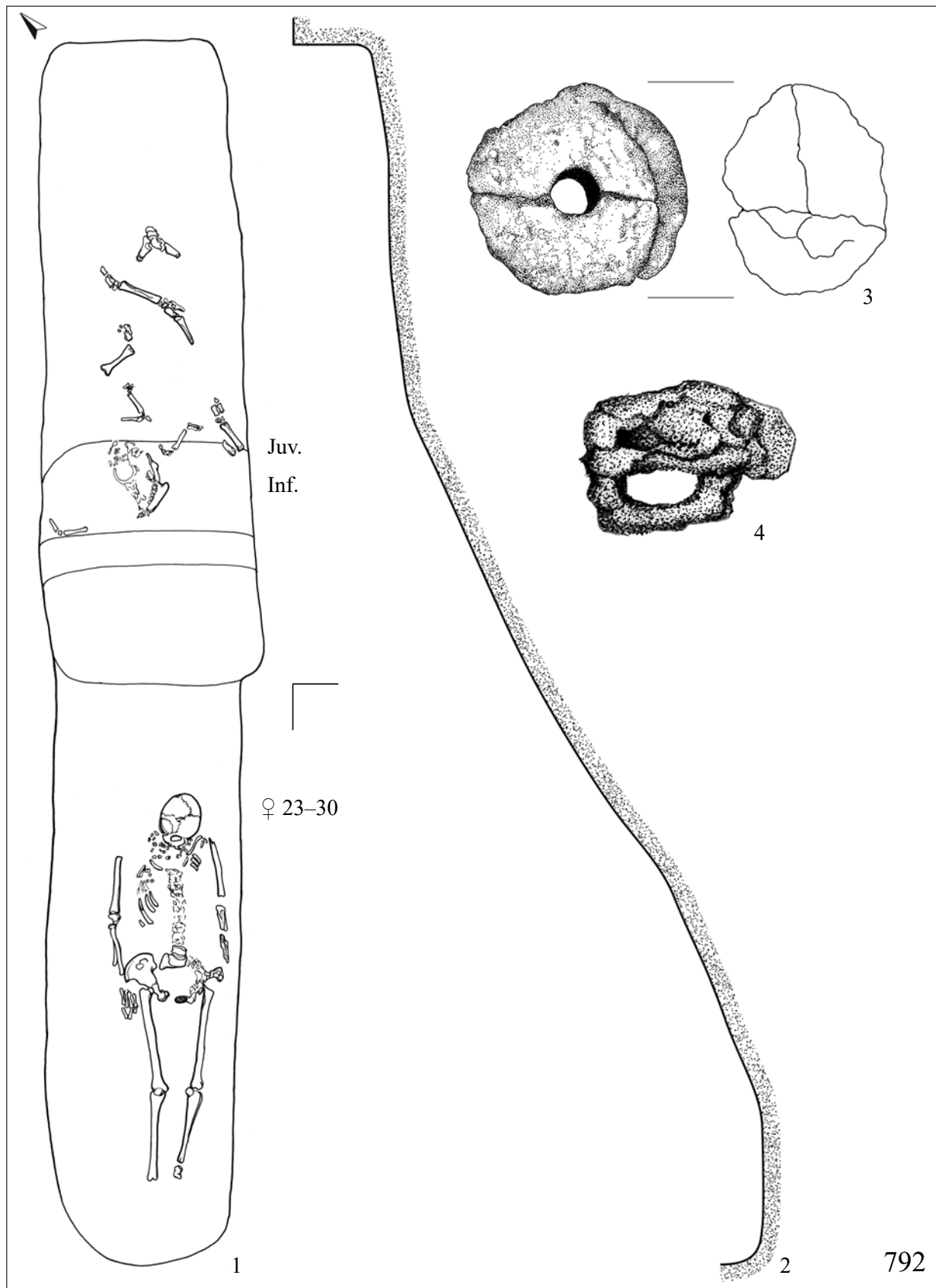
346. kép. Szegvár-Oromdűlő 770. sír
 Fig. 346. Szegvár-Oromdűlő Grave 770. M: 1, 4: 1:1; 2-3, 5: 1:2

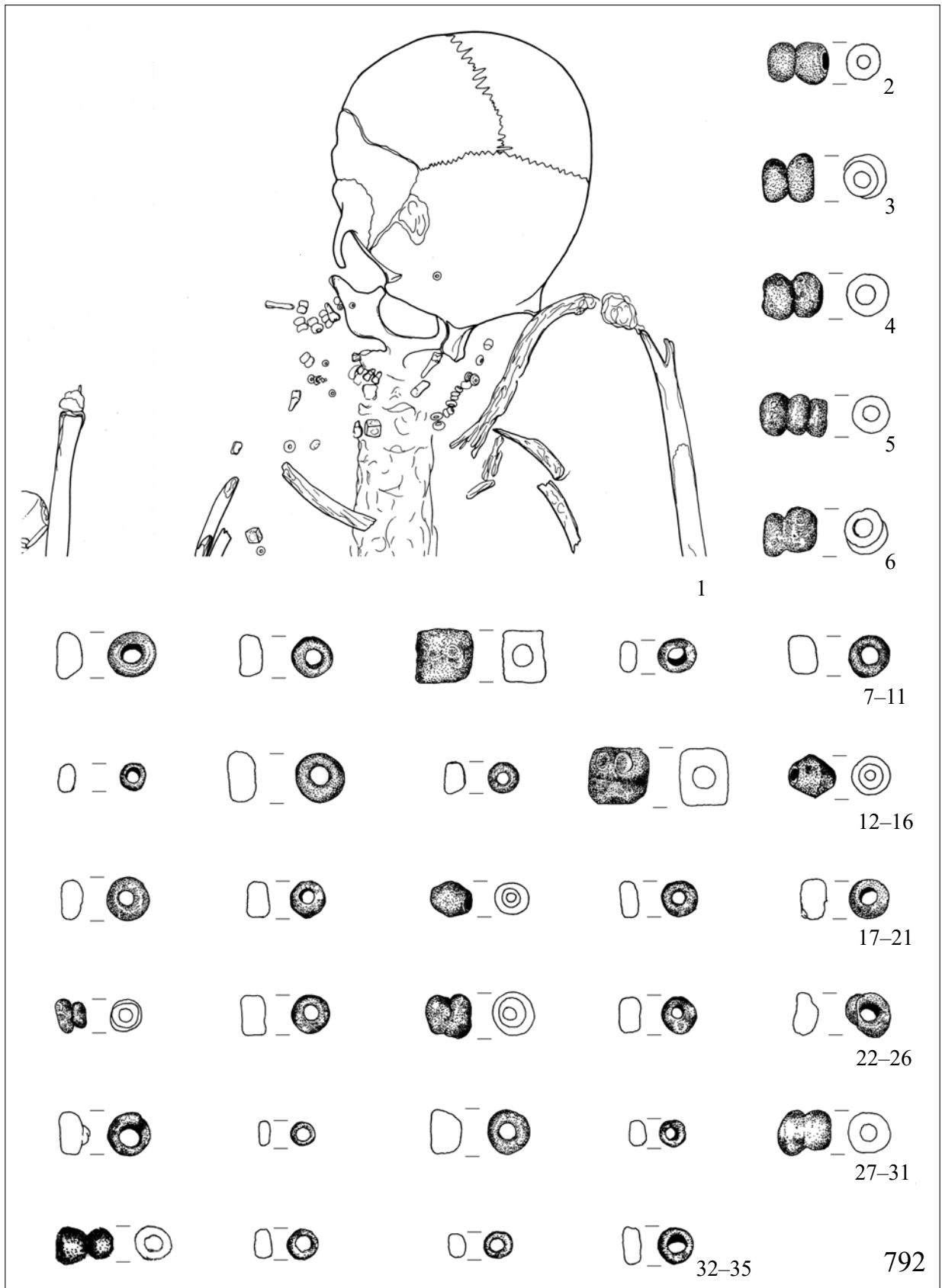
347. kép. Szegvár-Oromdűlő 777. sír
 Fig. 347. Szegvár-Oromdűlő Grave 777. M: 3–13: 1:1; 14: 1:2

348. kép. Szegvár-Oromdűlő 777. sír
 Fig. 348. Szegvár-Oromdűlő Grave 777. M: 1, 4, 8: 1:2; 2-3, 5, 7-10: 1:1

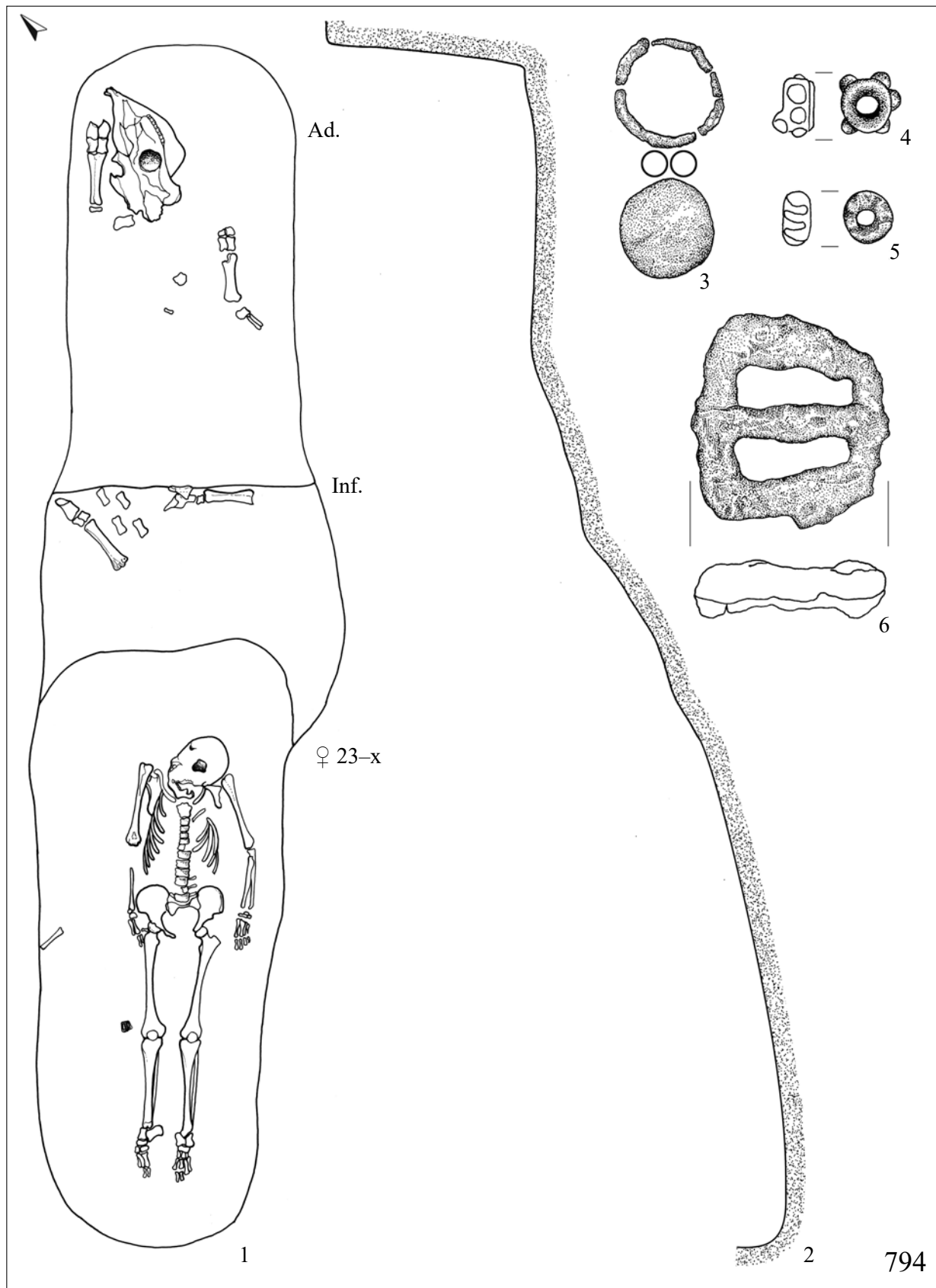

349. kép. Szegvár-Oromdűlő 792. sír
 Fig. 349. Szegvár-Oromdűlő Grave 792. M: 3-4: 1:1

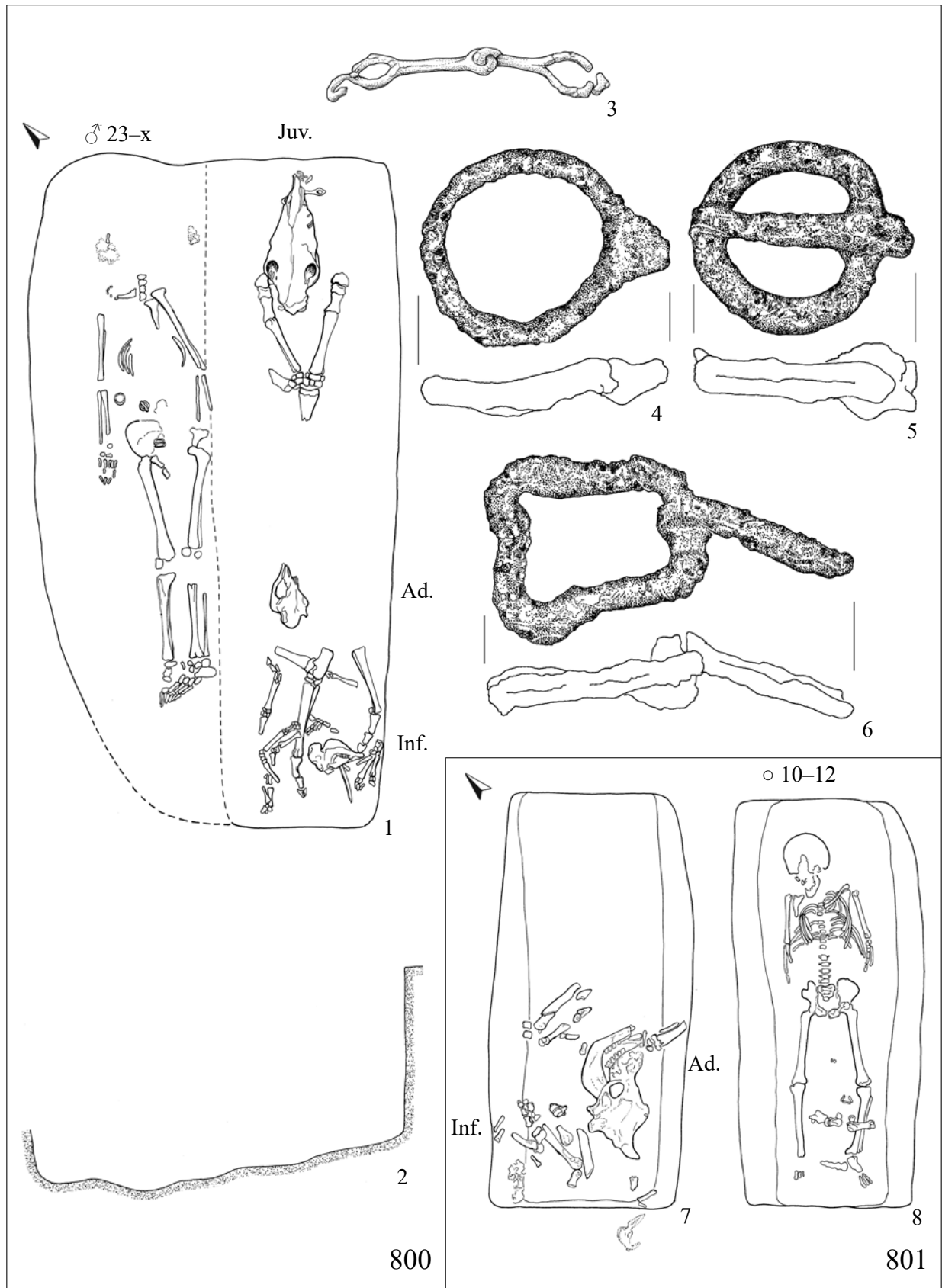

350. kép. Szegvár-Oromdűlő 792. sír
 Fig. 350. Szegvár-Oromdűlő Grave 792. M: 2-35: 1:1

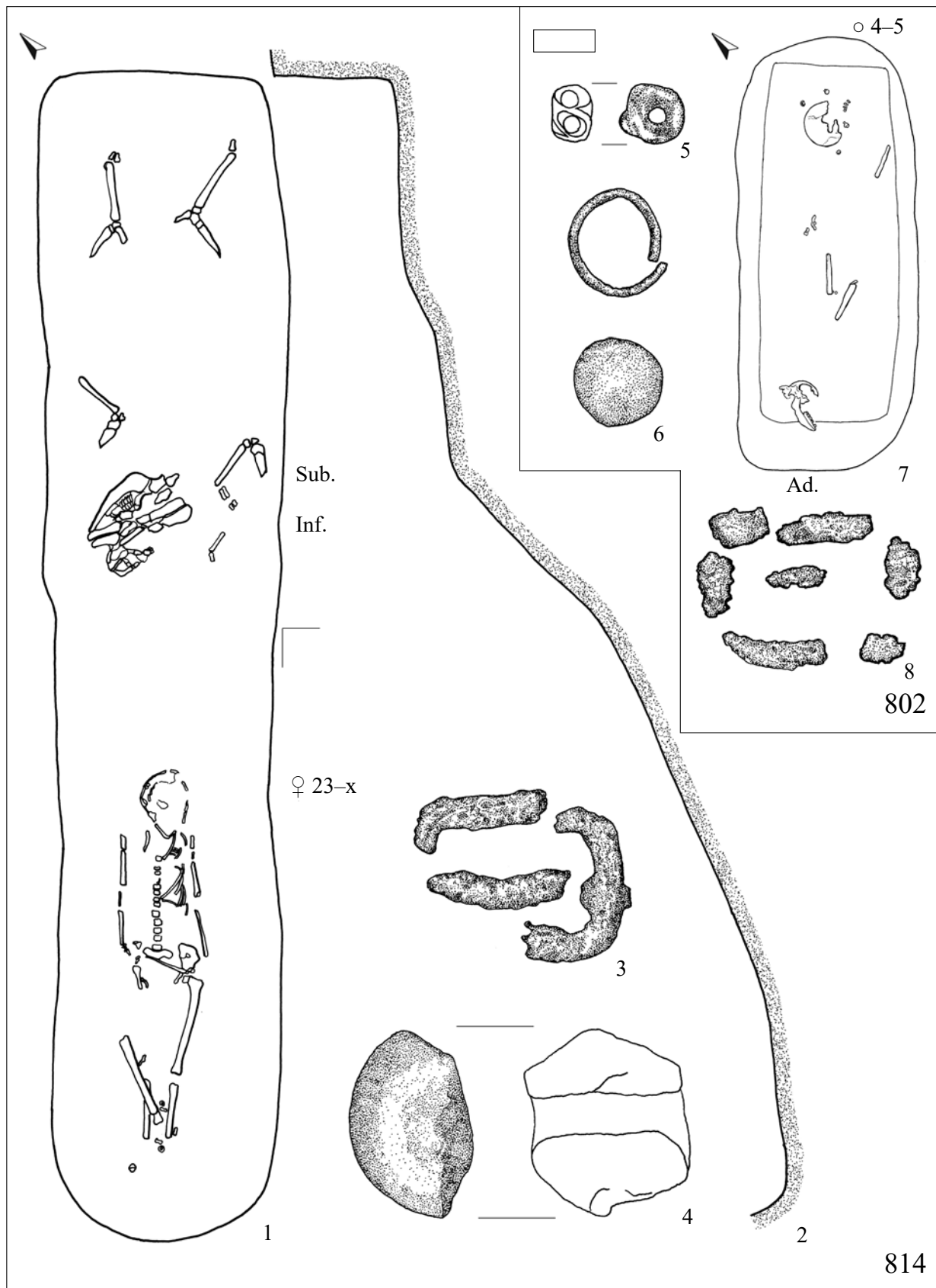

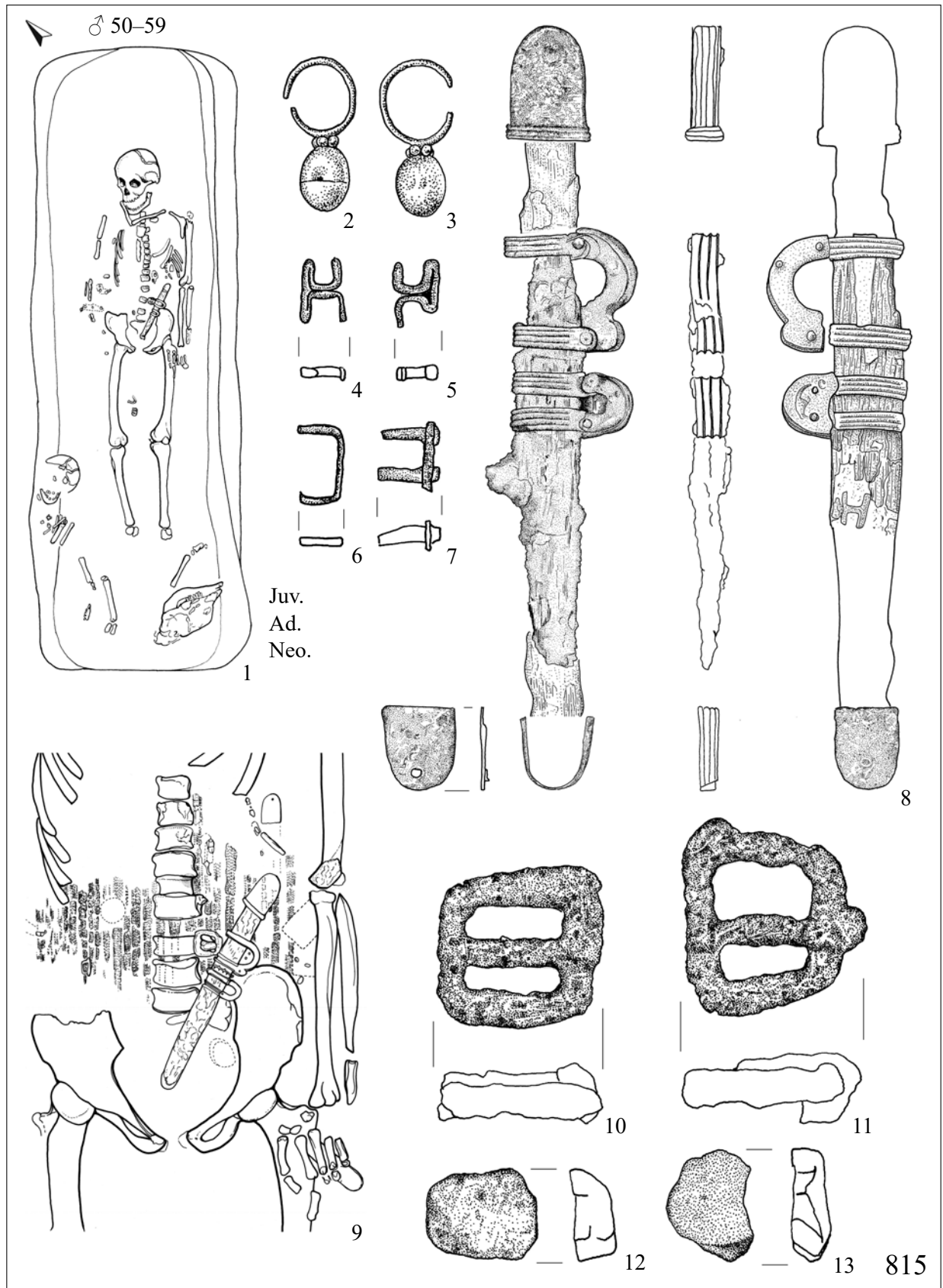
351. kép. Szegvár-Oromdűlő 794. sír
 Fig. 351. Szegvár-Oromdűlő Grave 794. M: 3-6: 1:1

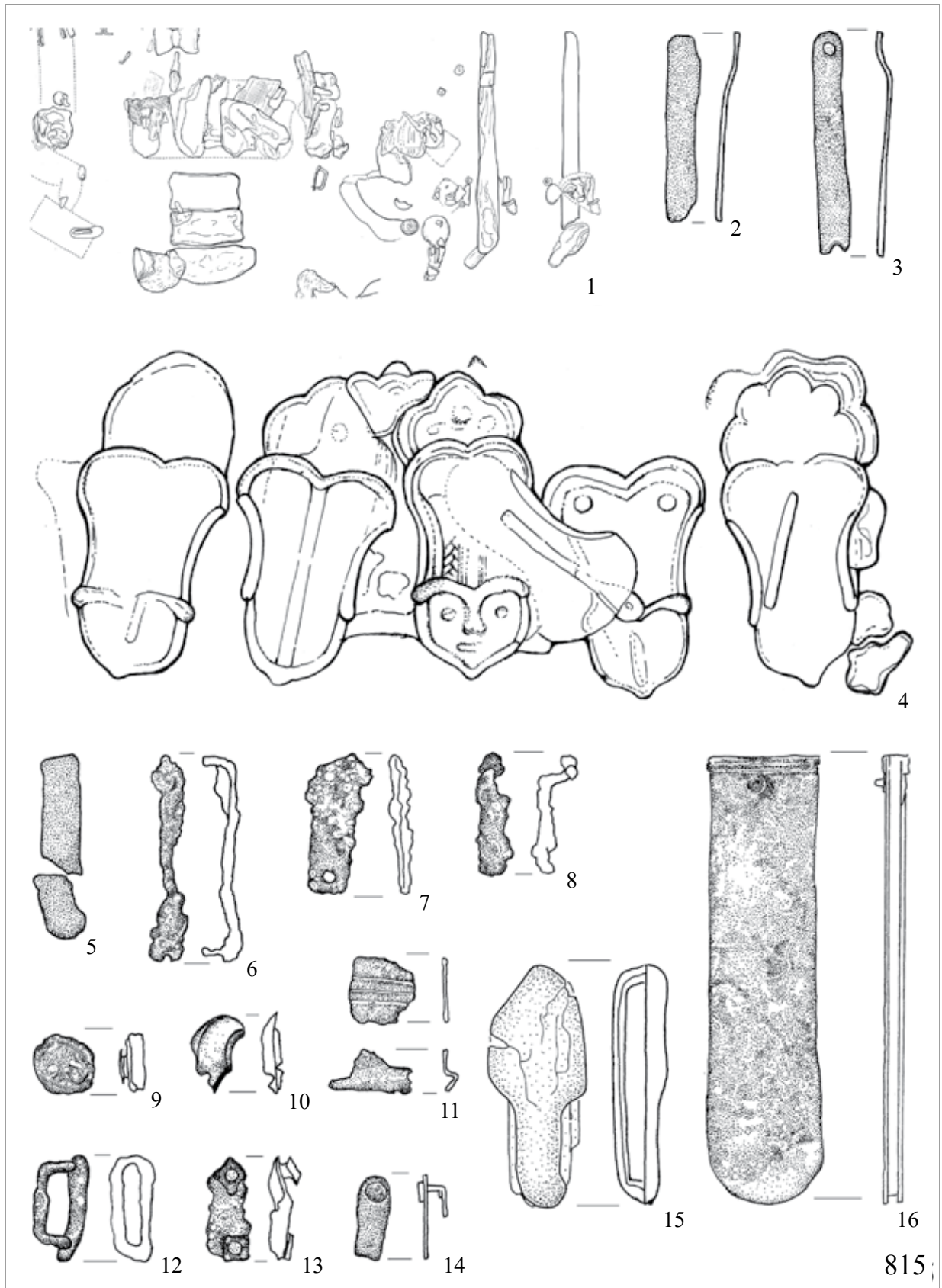
352. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-6: 800. sír; 7-8: 801. sír
 Fig. 352. Szegvár-Oromdűlő. 1-6: Grave 800; 7-8: Grave 801. M: 3: 1:2; 4-6: 1:1

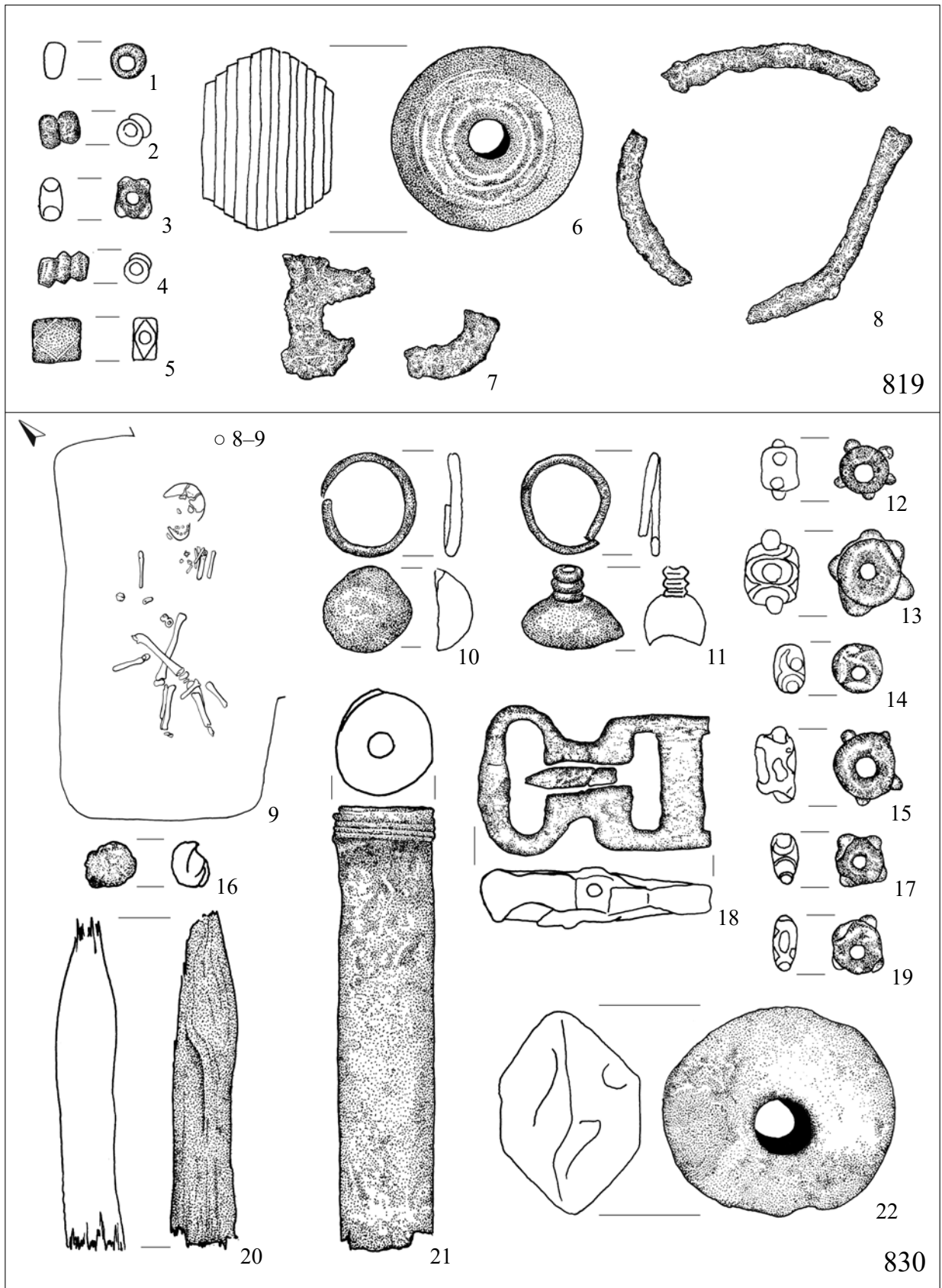
353. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-4: 814. sír; 5-8: 802. sír
 Fig. 353. Szegvár-Oromdűlő. 1-4: Grave 814; 5-8: Grave 802. M: 3-6, 8: 1:1

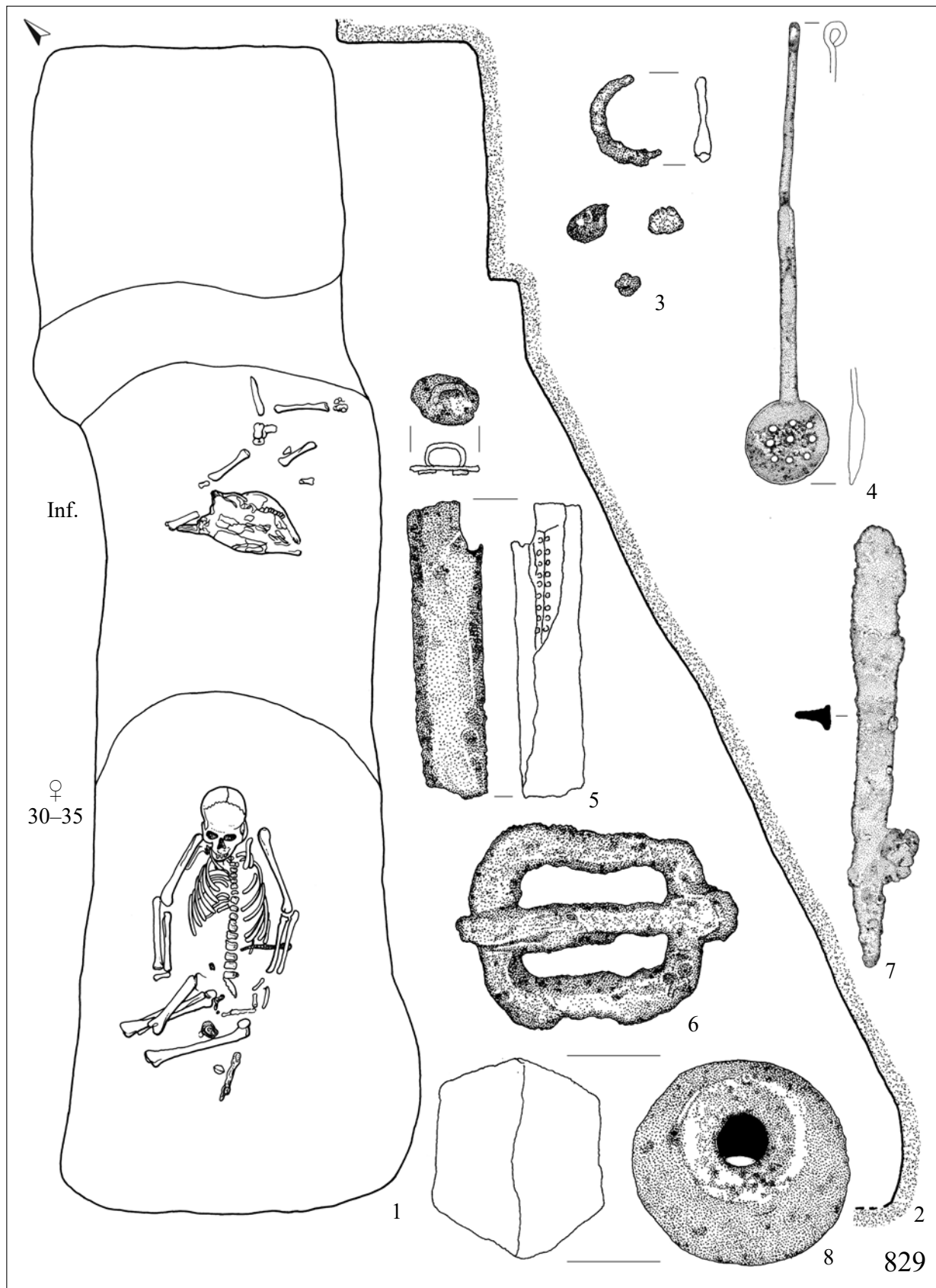
354. kép. Szegvár-Oromdűlő 815. sír
Fig. 354. Szegvár-Oromdűlő Grave 815. M.: 2-7, 10-13: 1:1; 8: 1:2

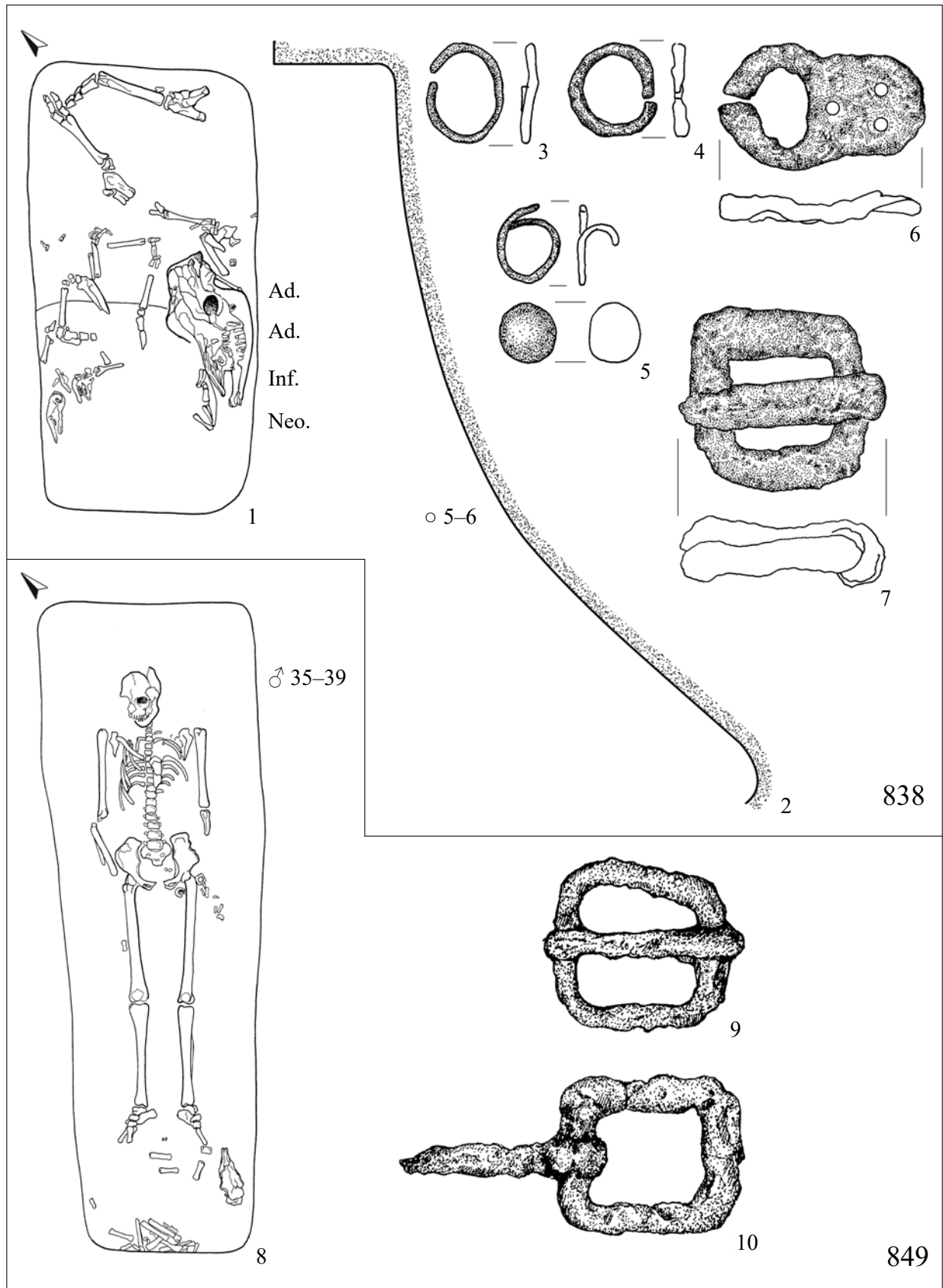
355. kép. Szegvár-Oromdűlő 815. sír
 Fig. 355. Szegvár-Oromdűlő Grave 815. M: 2-3, 5-16: 1:1

356. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-8: 819. sír; 9-22: 830. sír
 Fig. 356. Szegvár-Oromdűlő. 1-8: Grave 819; 9-22: Grave 830. M: 1-8, 10-22: 1:1

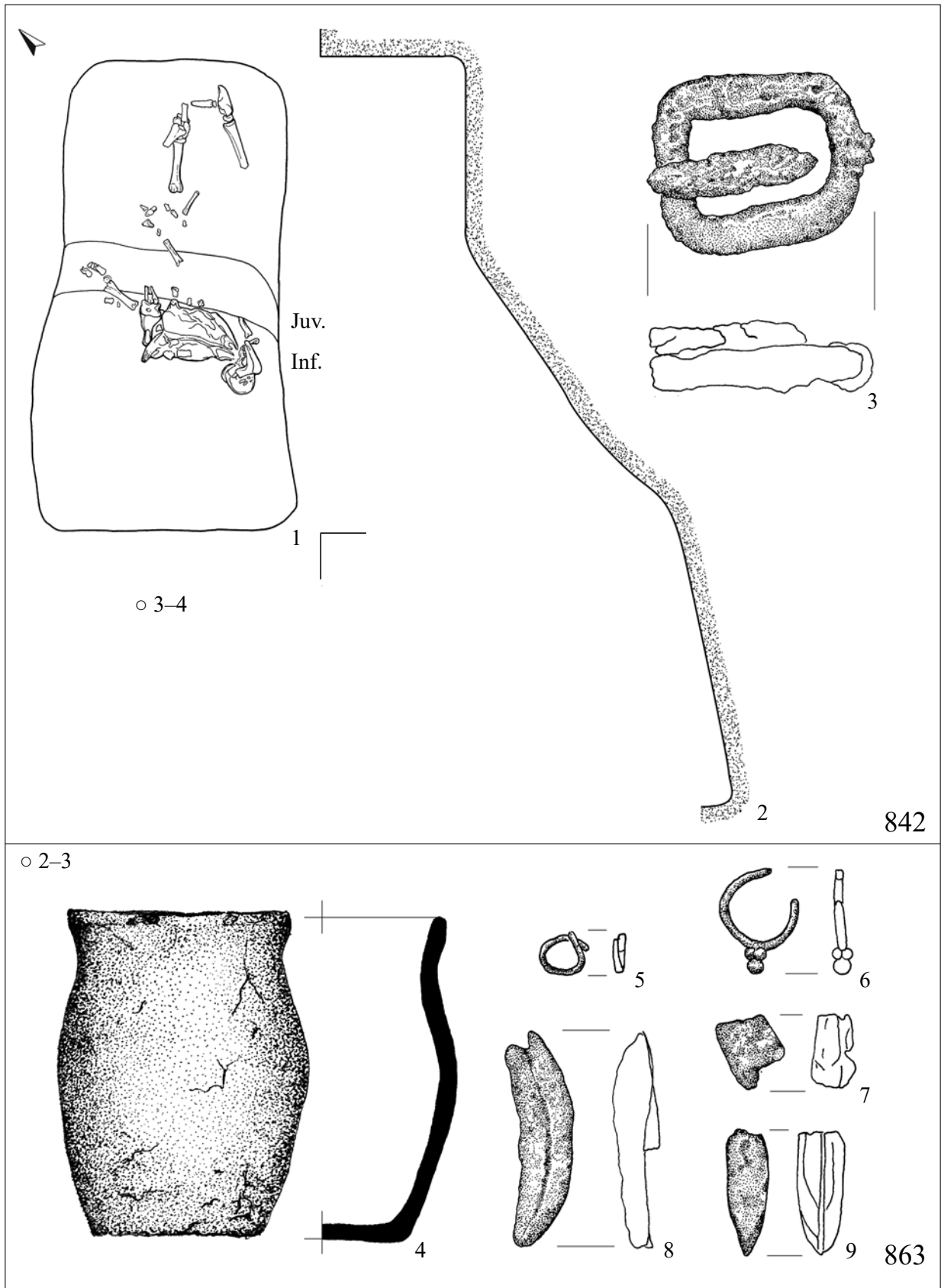

357. kép. Szegvár-Oromdűlő 829. sír
 Fig. 357. Szegvár-Oromdűlő Grave 829. M: 3, 5, 6, 8: 1:1; 4, 7: 1:2

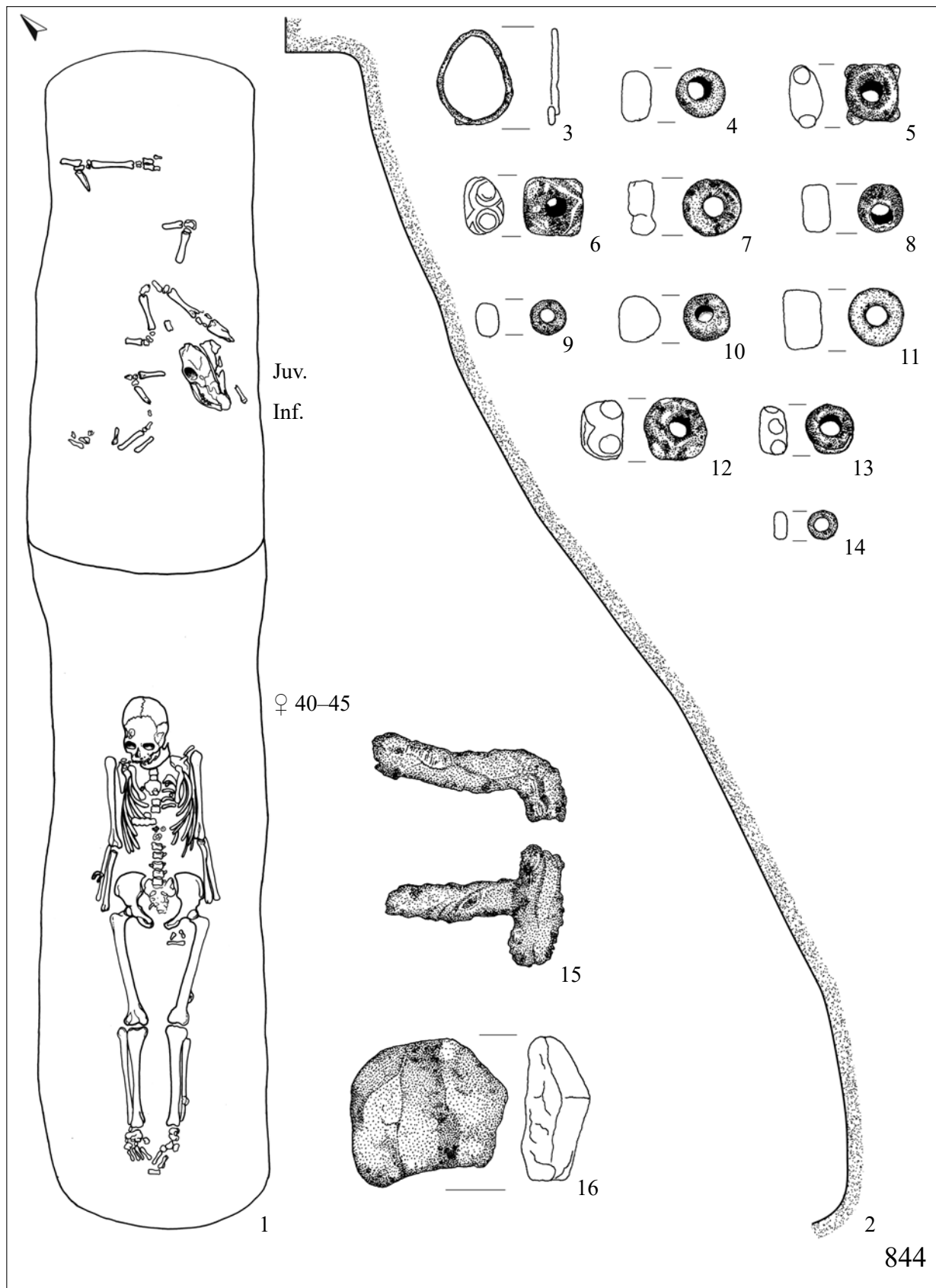

358. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-7: 838. sír; 8-10: 849. sír
 Fig. 358. Szegvár-Oromdűlő. 1-7: Grave 838; 8-10: Grave 849. M: 3-7, 9-10: 1:1

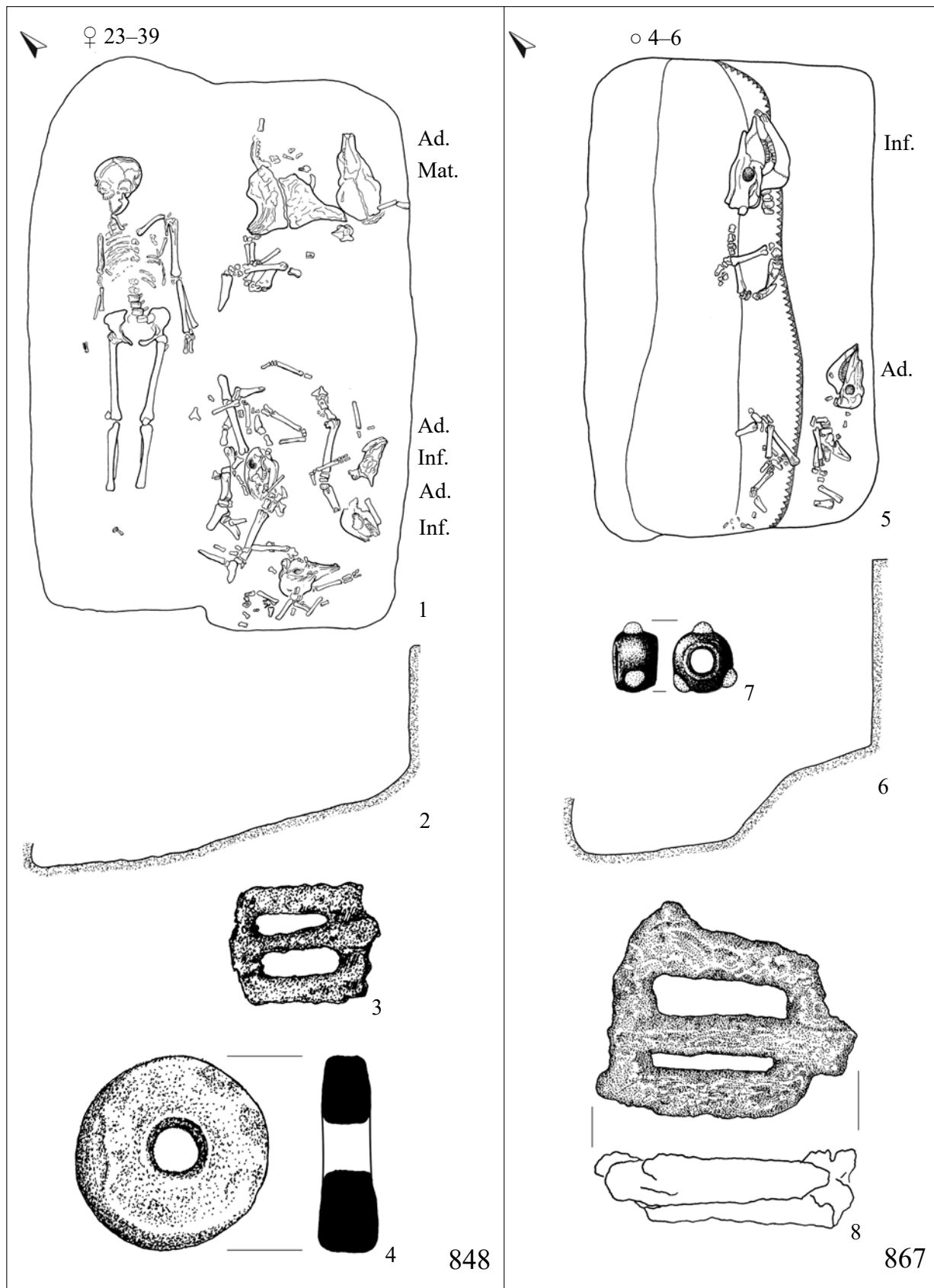

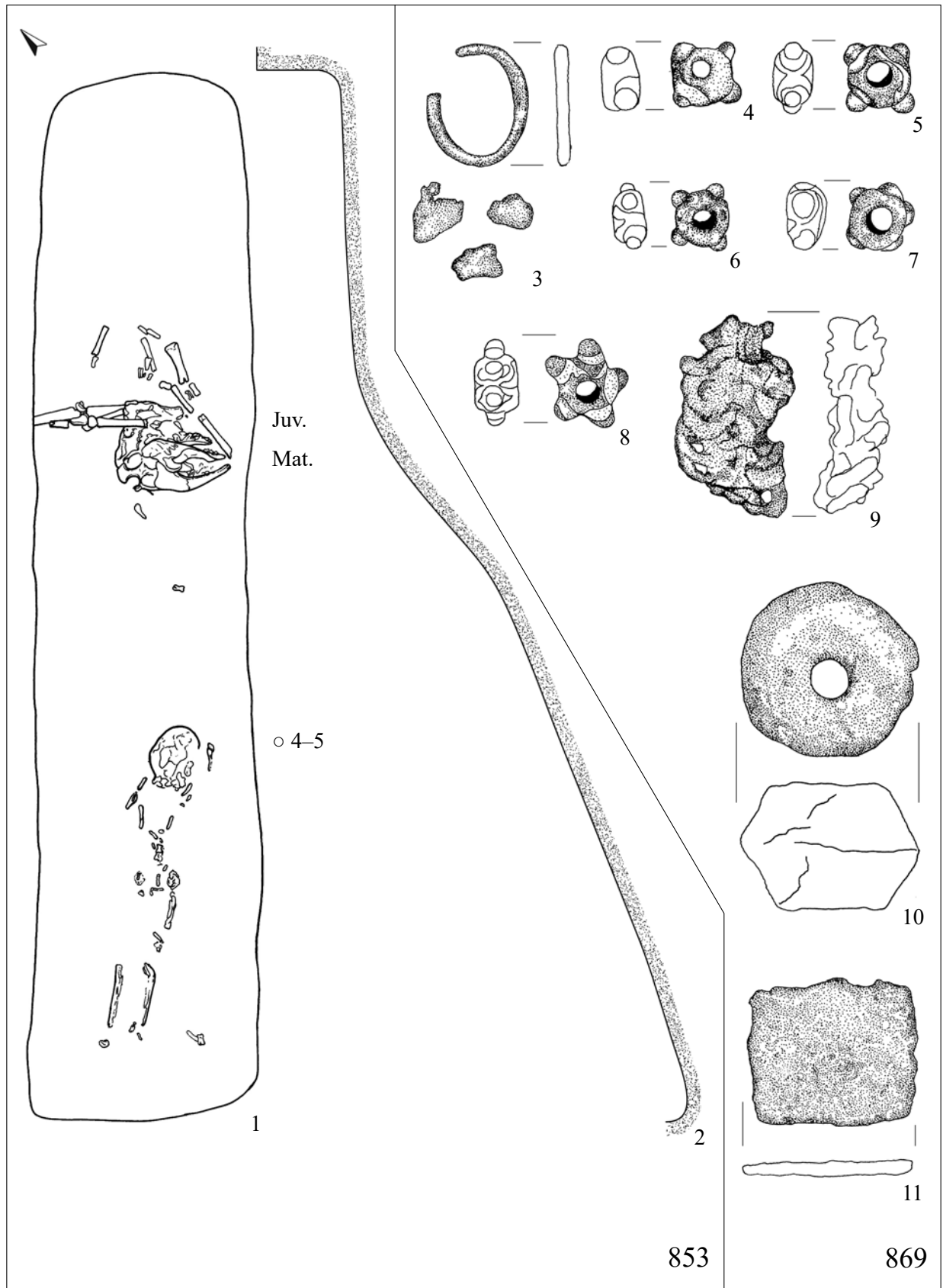
359. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-3: 842. sír; 4-9: 863. sír
 Fig. 359. Szegvár-Oromdűlő. 1-3: Grave 842; 4-9: Grave 863. M: 3, 5-9: 1:1; 4: 1:2

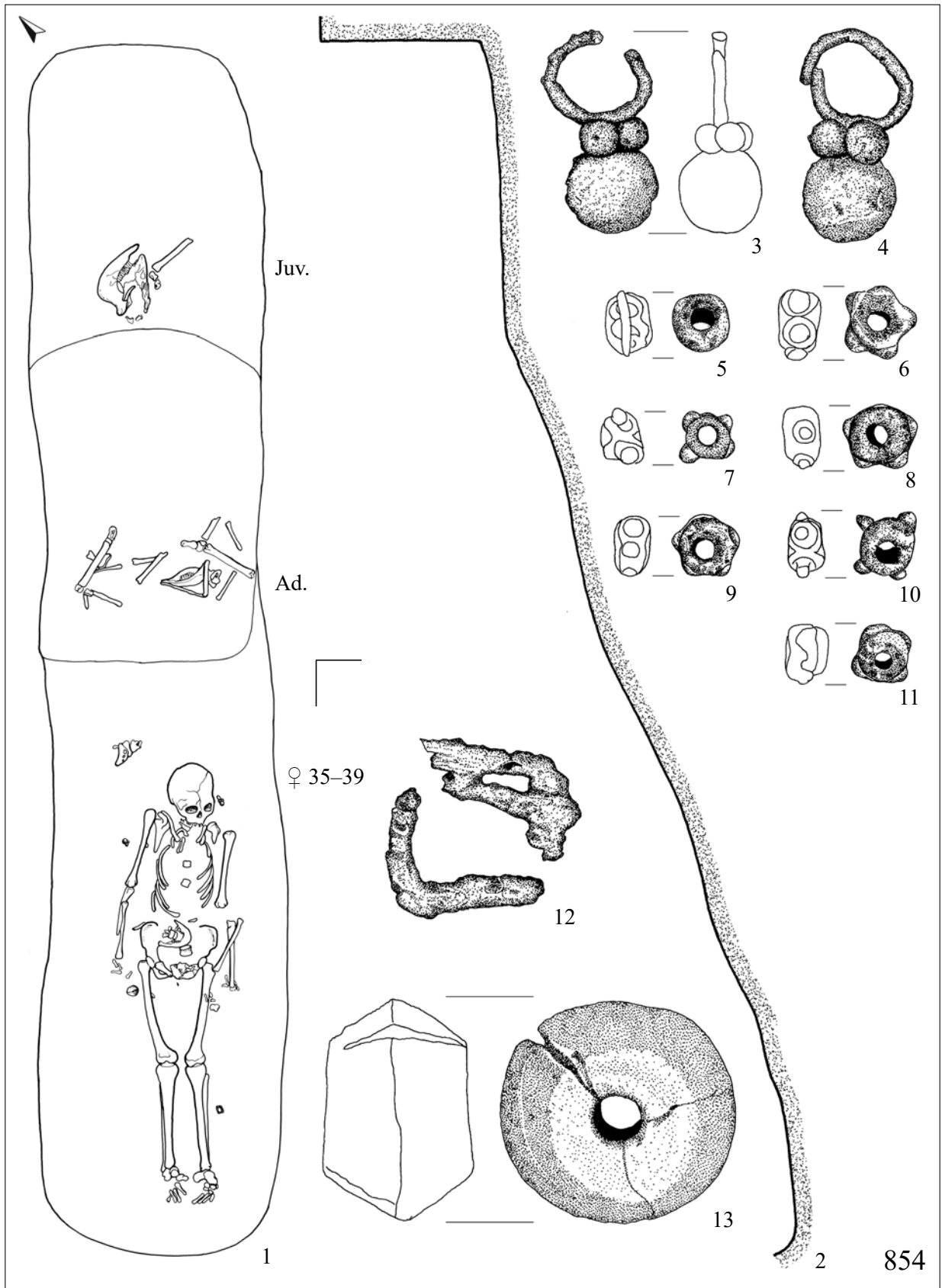
360. kép. Szegvár-Oromdűlő 844. sír
 Fig. 360. Szegvár-Oromdűlő Grave 844. M: 3-16: 1:1

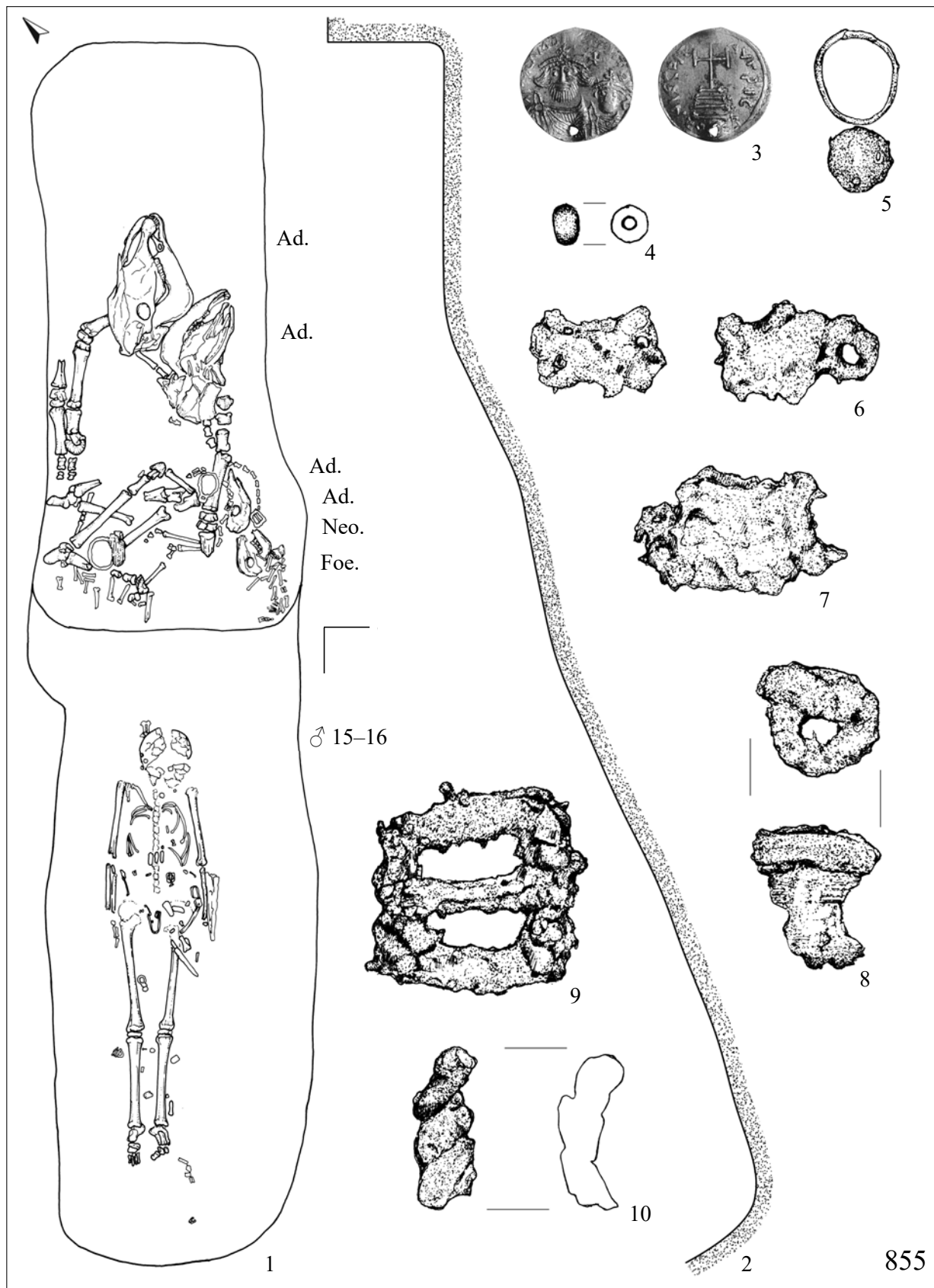
361. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-4: 848. sír; 5-8: 867. sír
 Fig. 361. Szegvár-Oromdűlő. 1-4: Grave 848; 5-8: Grave 867. M: 3-4, 7-8: 1:1

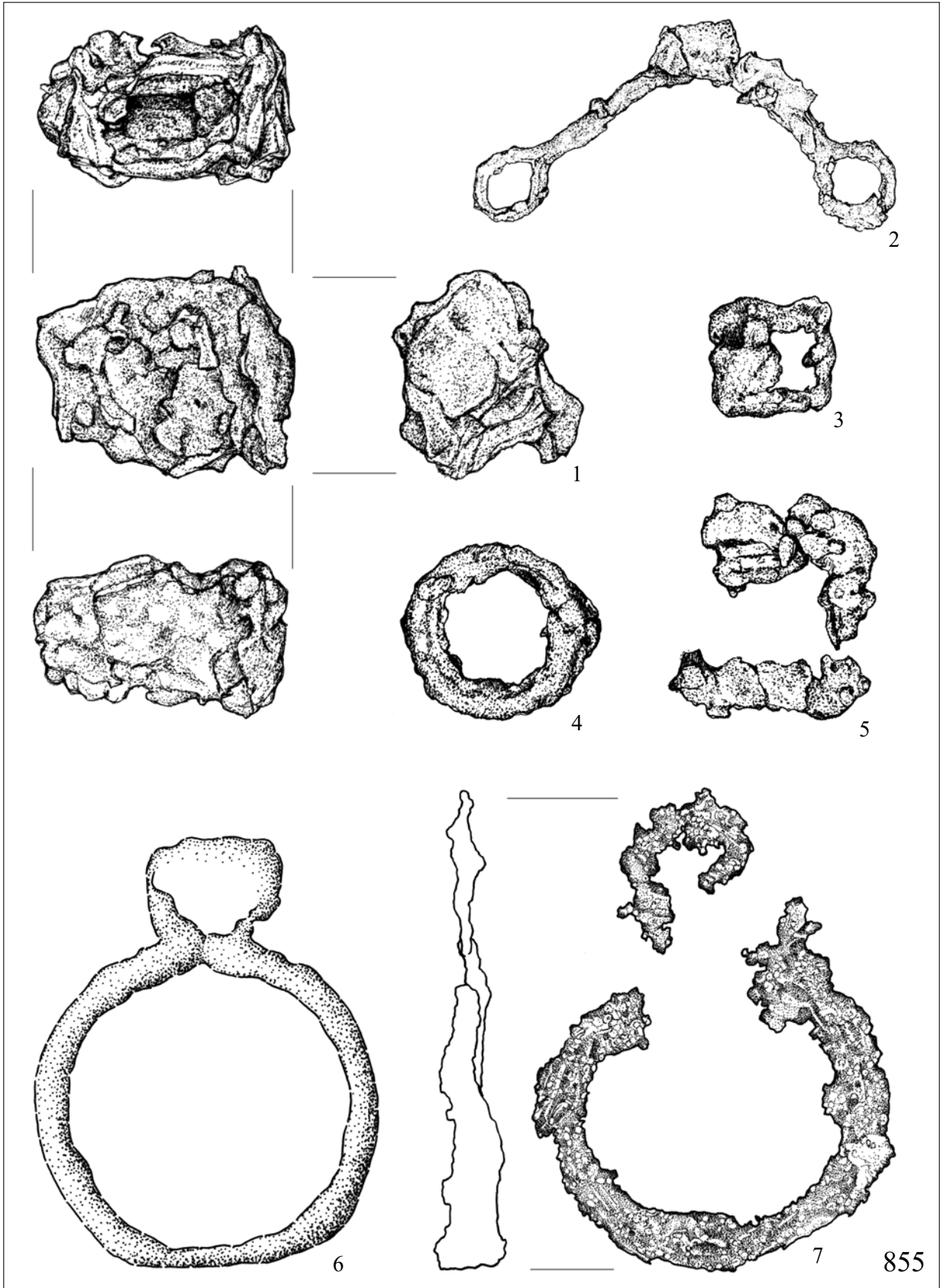
362. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1–2: 853. sír; 3–11: 869. sír
 Fig. 362. Szegvár-Oromdűlő. 1–2: Grave 853; 3–11: Grave 869. M: 3–11: 1:1

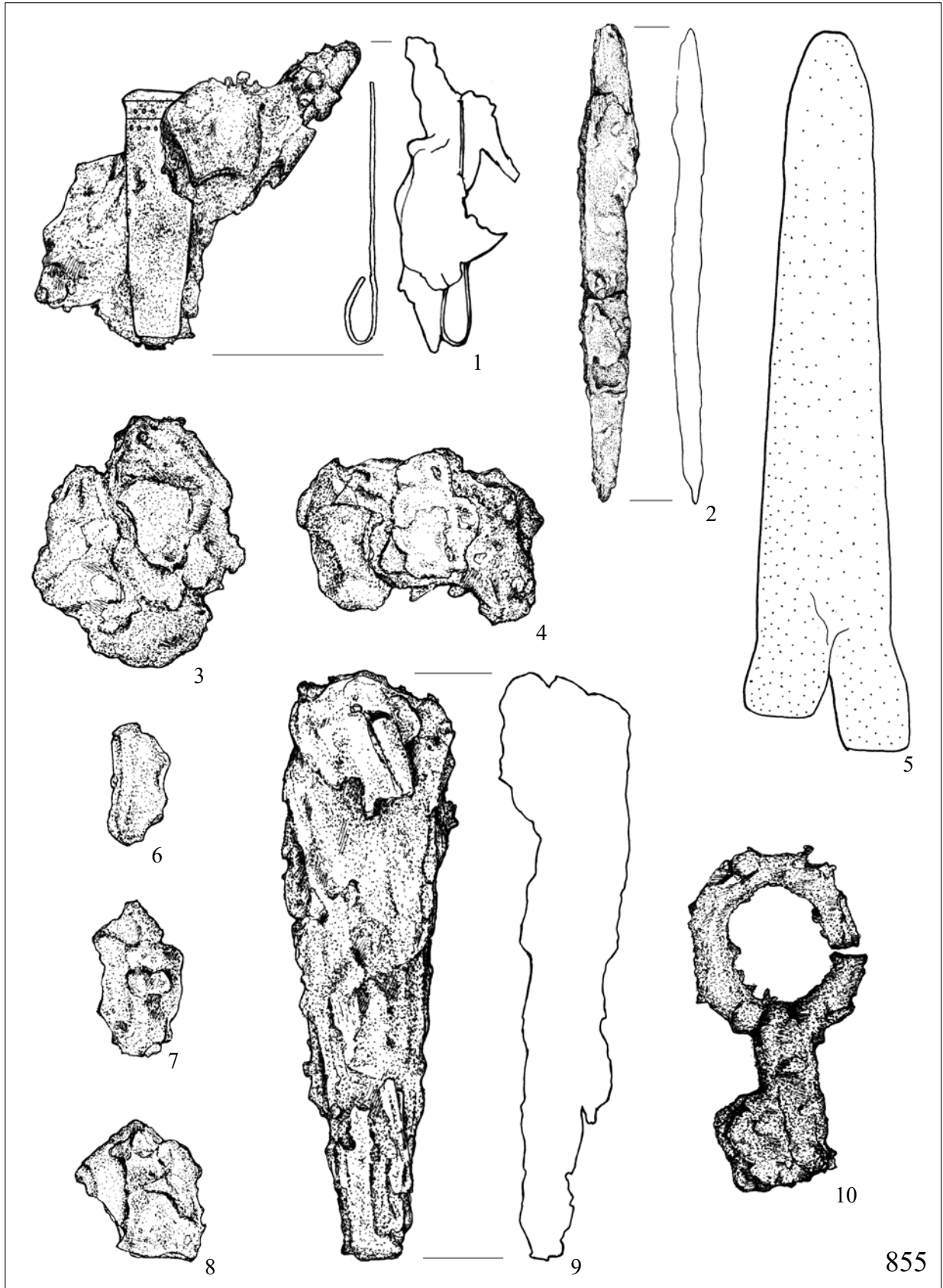
363. kép. Szegvár-Oromdűlő 854. sír
 Fig. 363. Szegvár-Oromdűlő Grave 854. M: 3-13: 1:1

364. kép. Szegvár-Oromdűlő 855. sír
Fig. 364. Szegvár-Oromdűlő Grave 855. M.: 3-10: 1:1

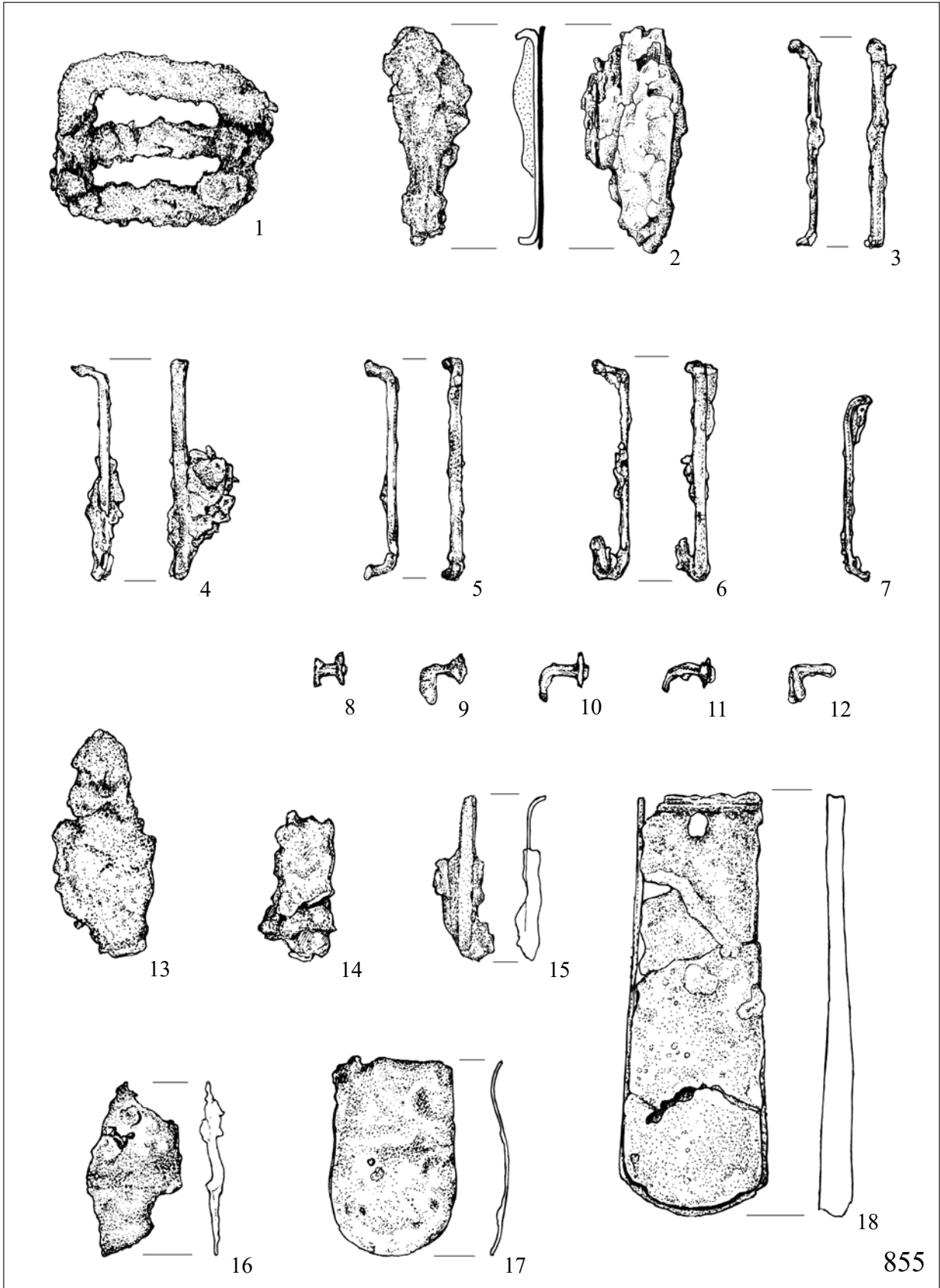

365. kép. Szegvár-Oromdűlő 855. sír
 Fig. 365. Szegvár-Oromdűlő Grave 855. M: 1, 3–5: 1:1; 2, 6–7: 1:2

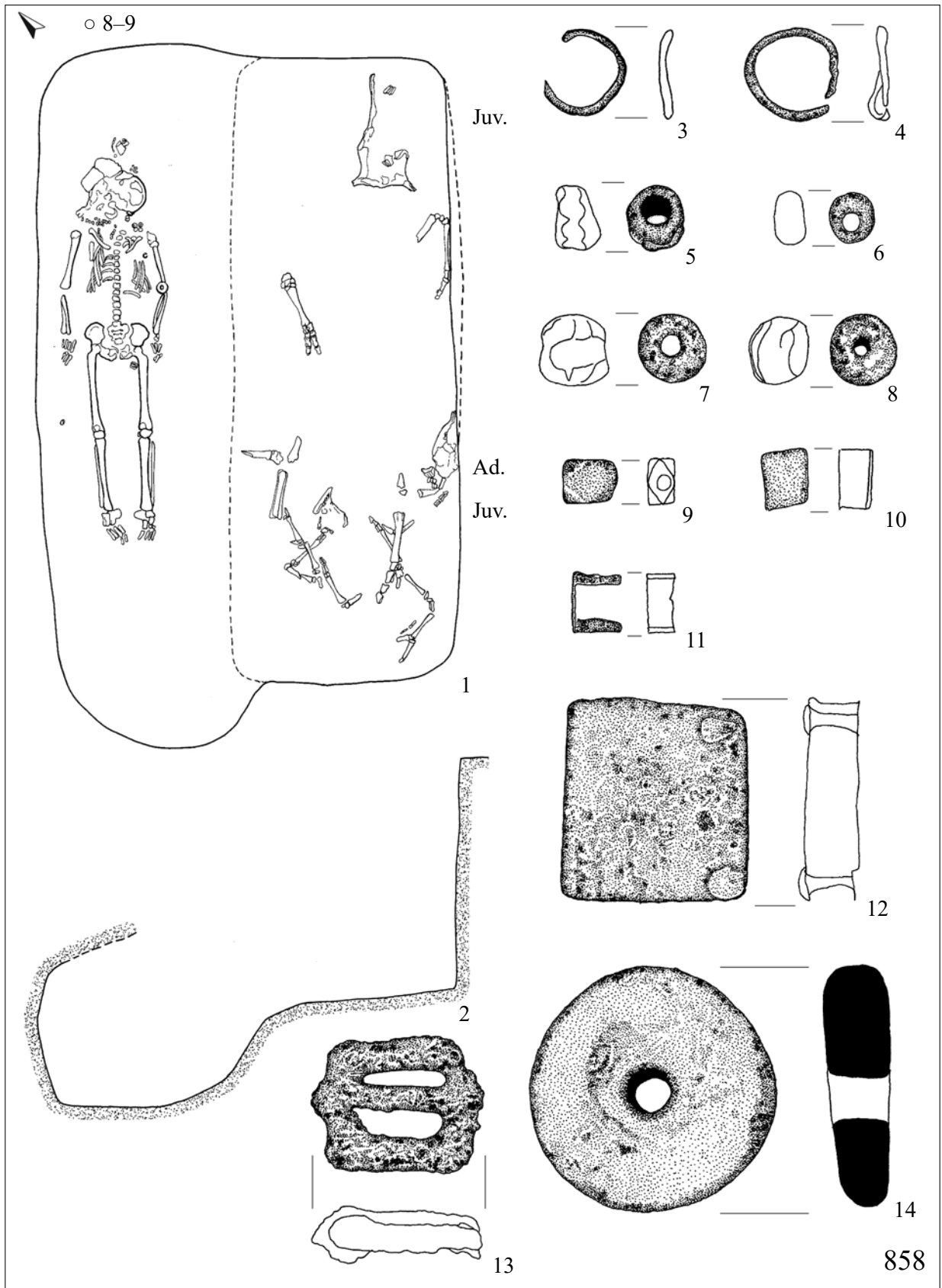

366. kép. Szegvár-Oromdűlő 855. sír
 Fig. 366. Szegvár-Oromdűlő Grave 855. M: 1, 3-4, 6-10: 1:1; 2, 5: 1:2

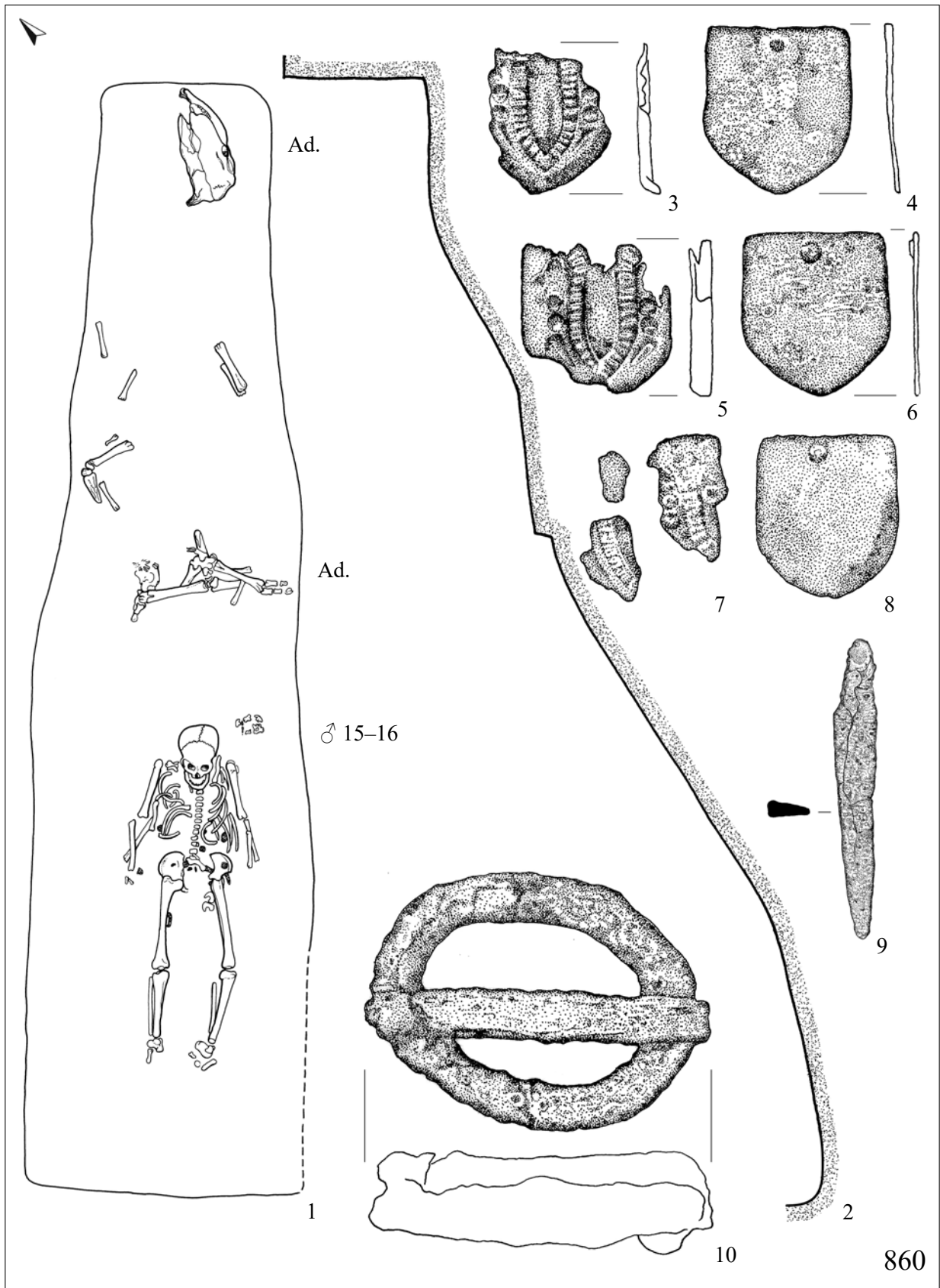

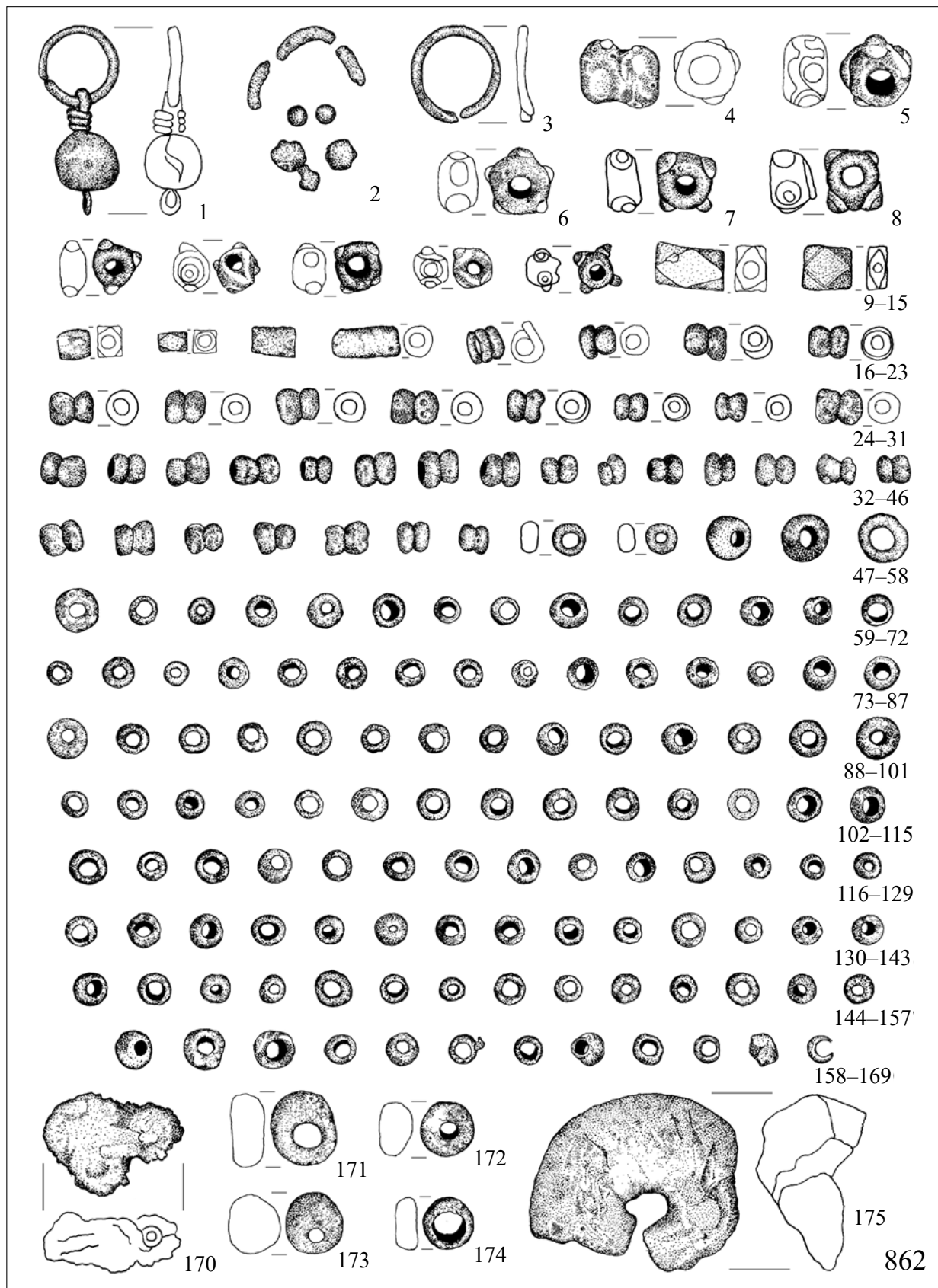
367. kép. Szegvár-Oromdűlő 855. sír
 Fig. 367. Szegvár-Oromdűlő Grave 855. M: 1:1

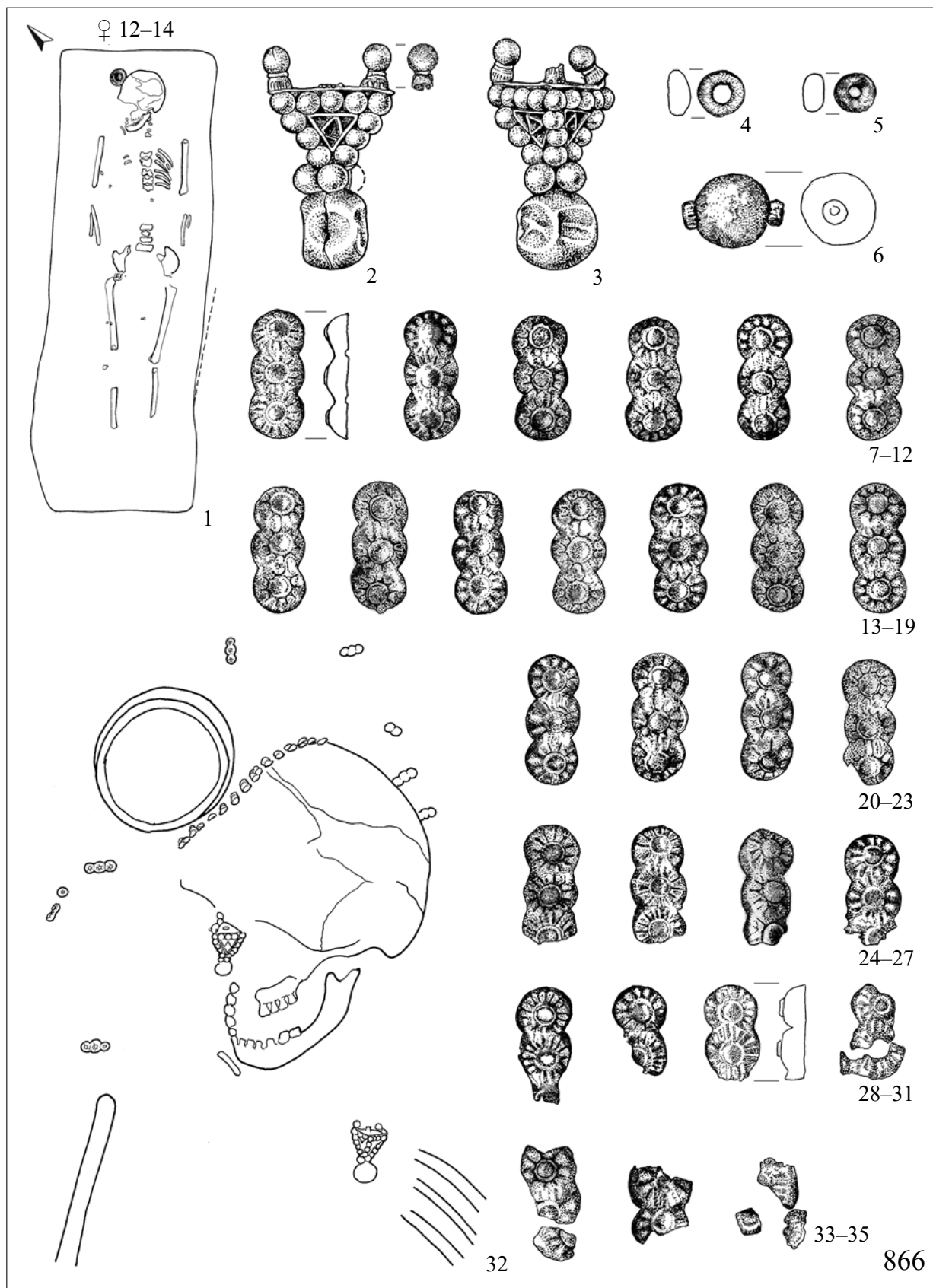
368. kép. Szegvár-Oromdűlő 858. sír
 Fig. 368. Szegvár-Oromdűlő Grave 858. M: 3-14: 1:1

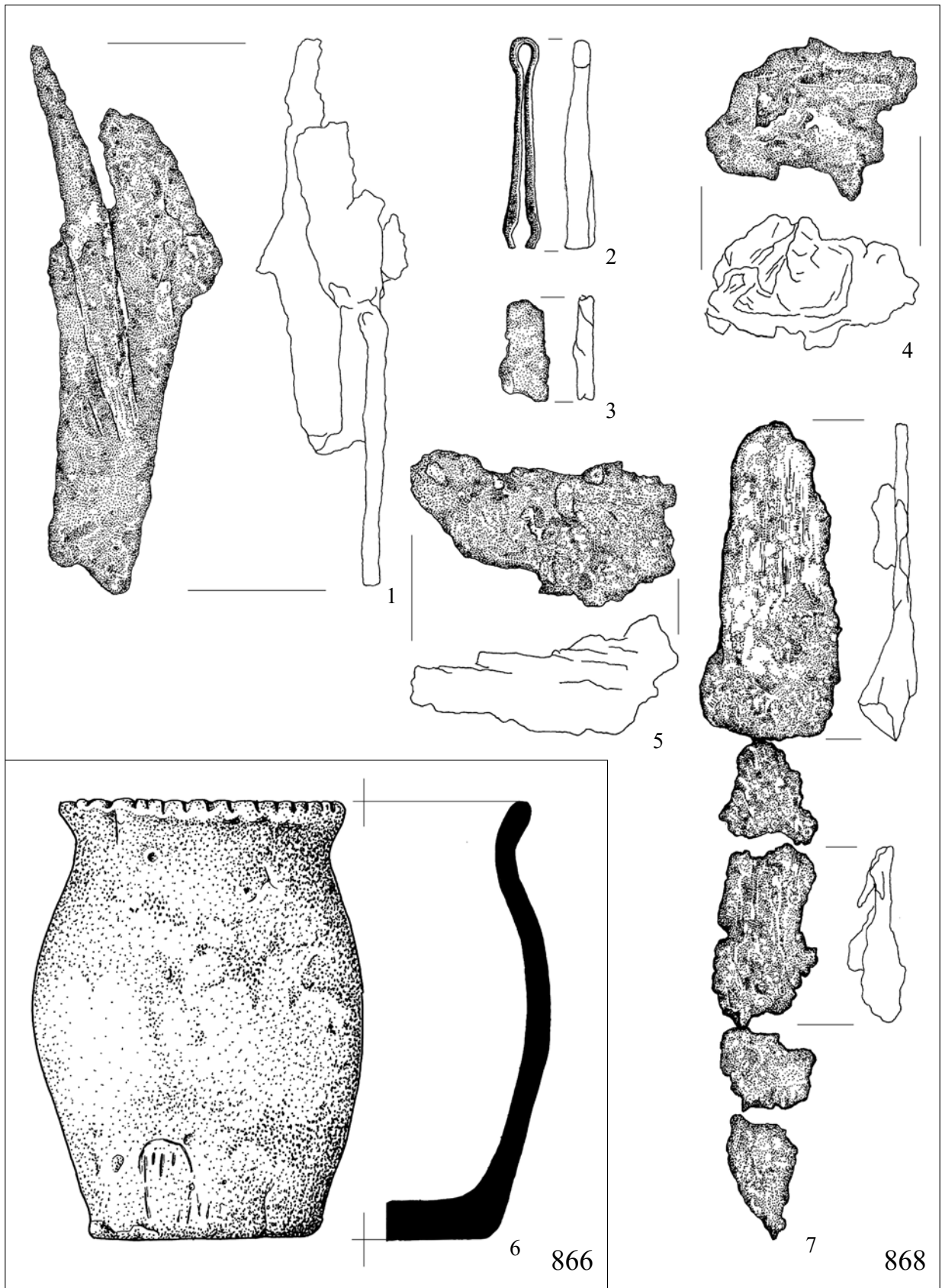
369. kép. Szegvár-Oromdűlő 860. sír
 Fig. 369. Szegvár-Oromdűlő Grave 860. M: 3-8, 10: 1:1; 9: 1:2

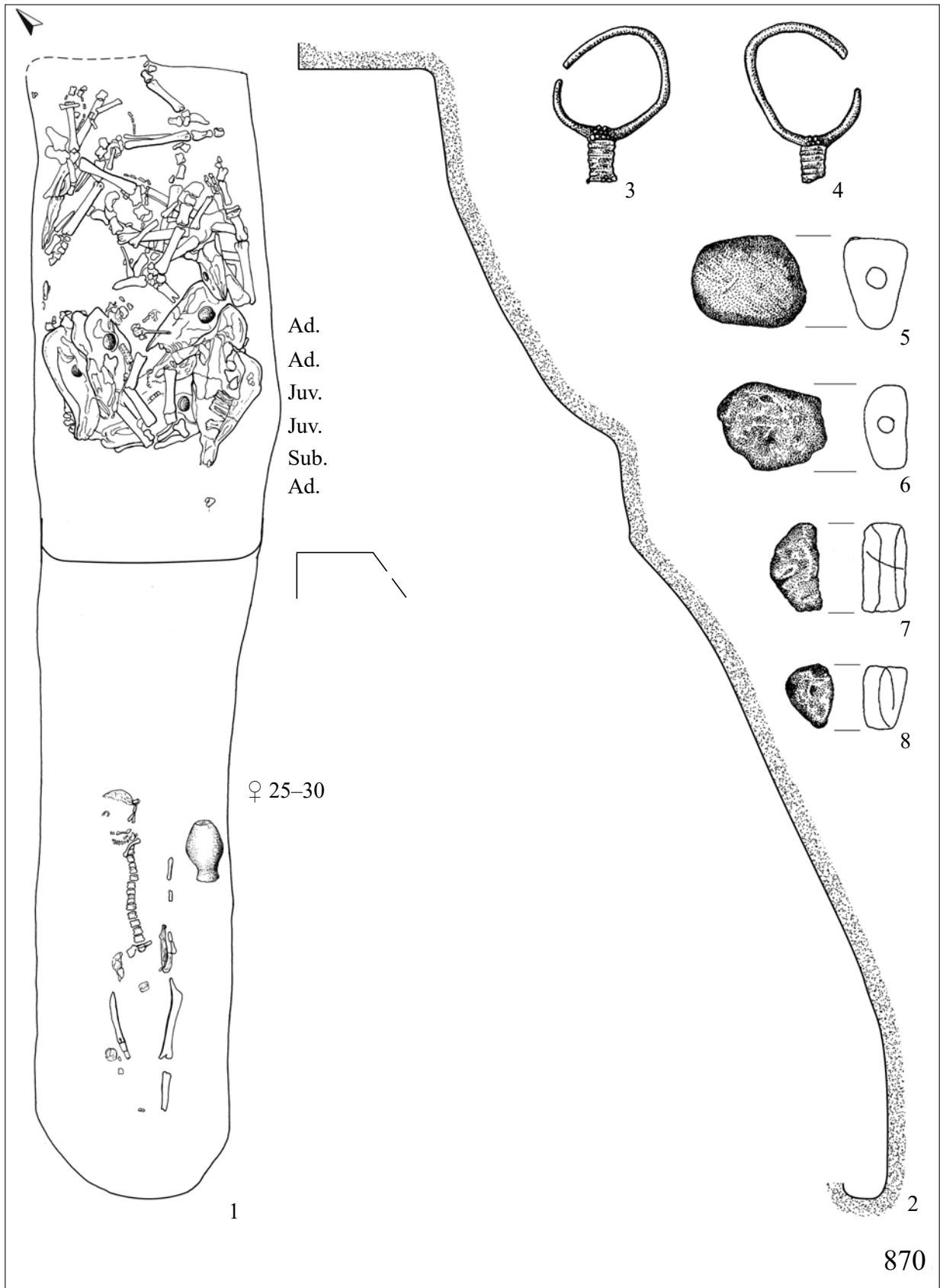
370. kép. Szegvár-Oromdűlő 862. sír
 Fig. 370. Szegvár-Oromdűlő Grave 862. M: 1:1

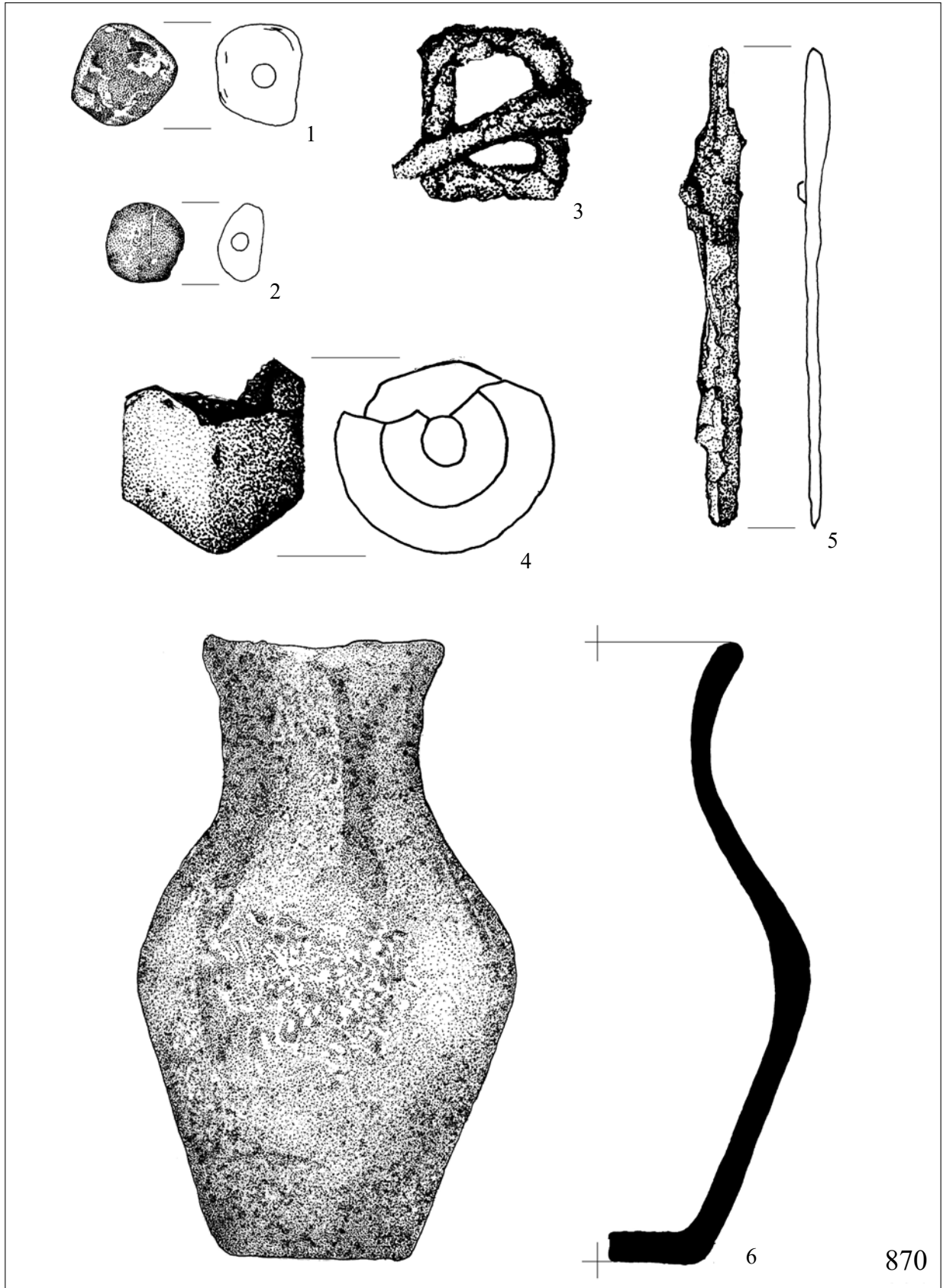
371. kép. Szegvár-Oromdülő 866. sír
 Fig. 371. Szegvár-Oromdülő Grave 866. M: 2-31, 33-35: 1:1

372. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-5, 7: 868. sír; 6: 866. sír
 Fig. 372. Szegvár-Oromdűlő. 1-5, 7: Grave 868; 6: Grave 866. M: 1-5, 7: 1:1; 6: 1:2

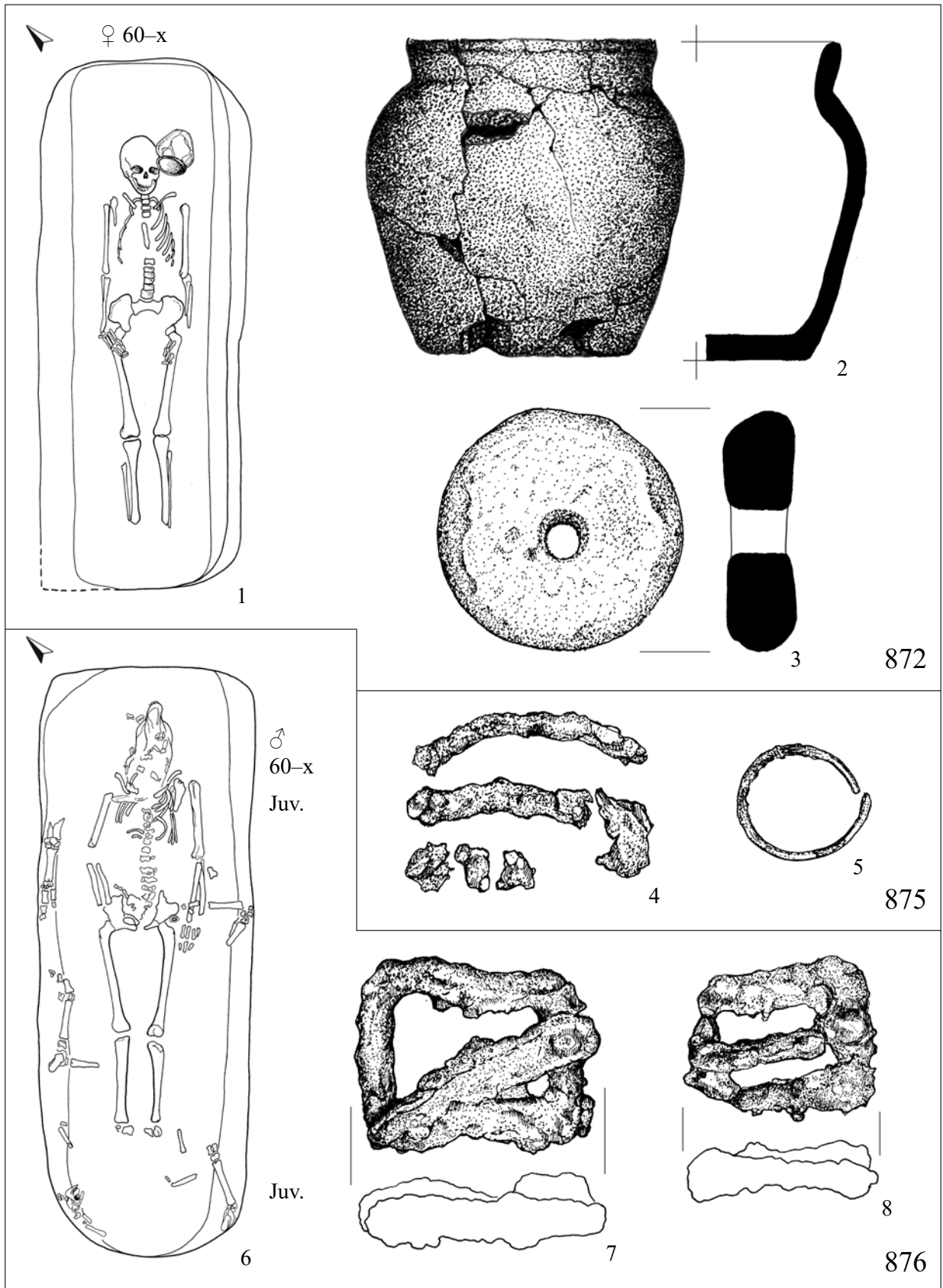

373. kép. Szegvár-Oromdűlő 870. sír
Fig. 373. Szegvár-Oromdűlő Grave 870. M: 3-8: 1:1

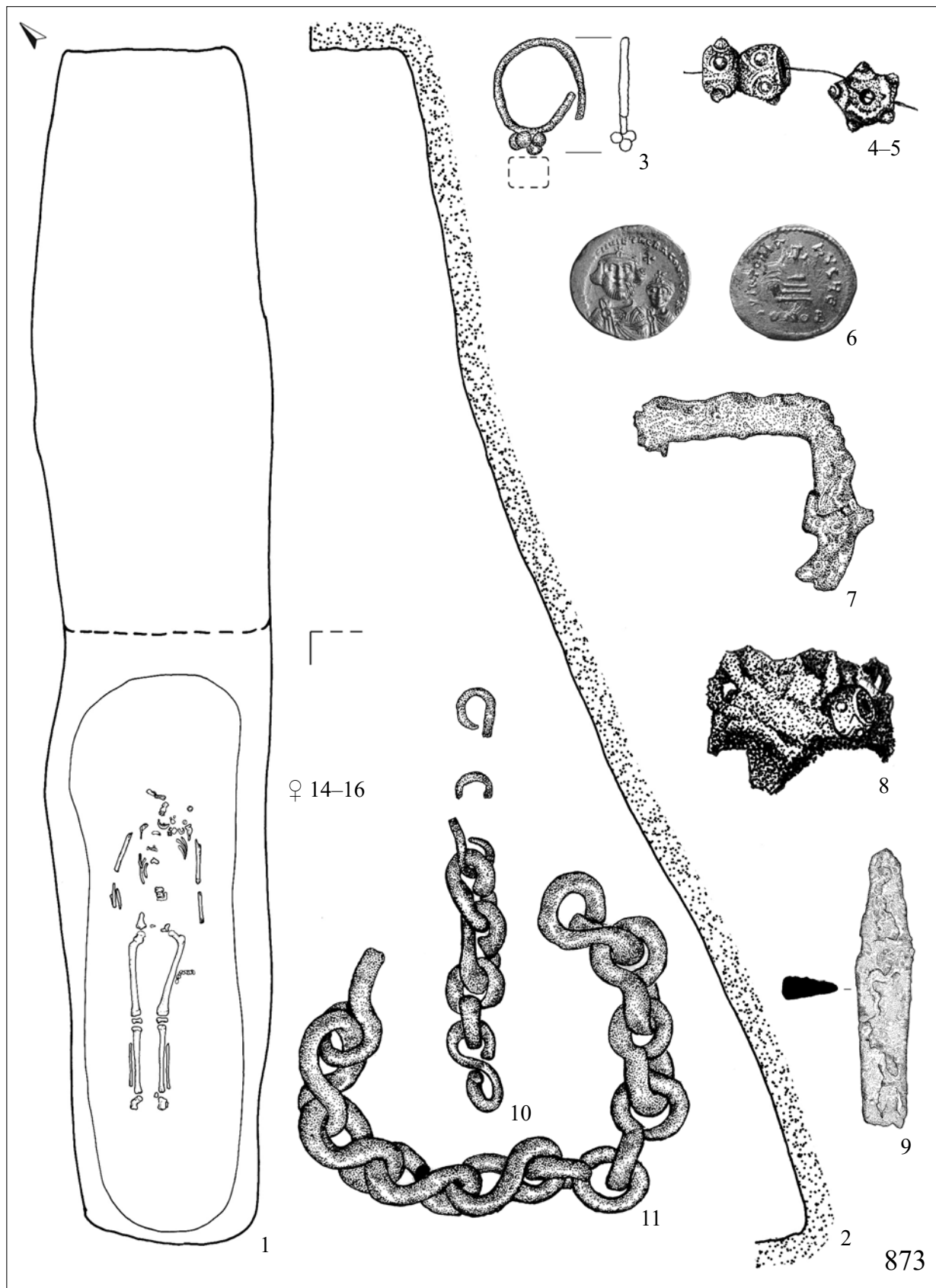

374. kép. Szegvár-Oromdűlő 870. sír
 Fig. 374. Szegvár-Oromdűlő Grave 870. M.: 1–5: 1:1; 6: 1:2

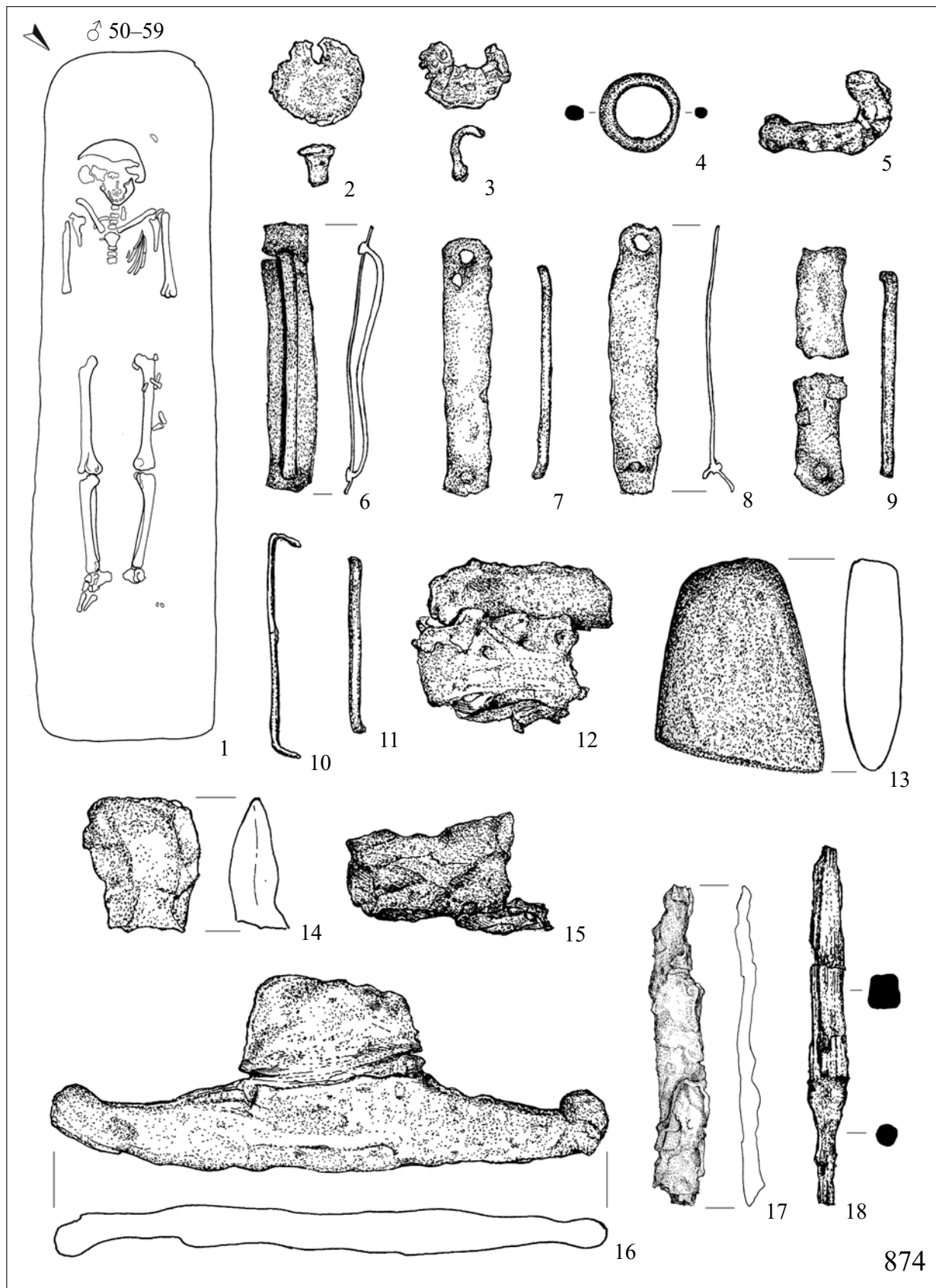

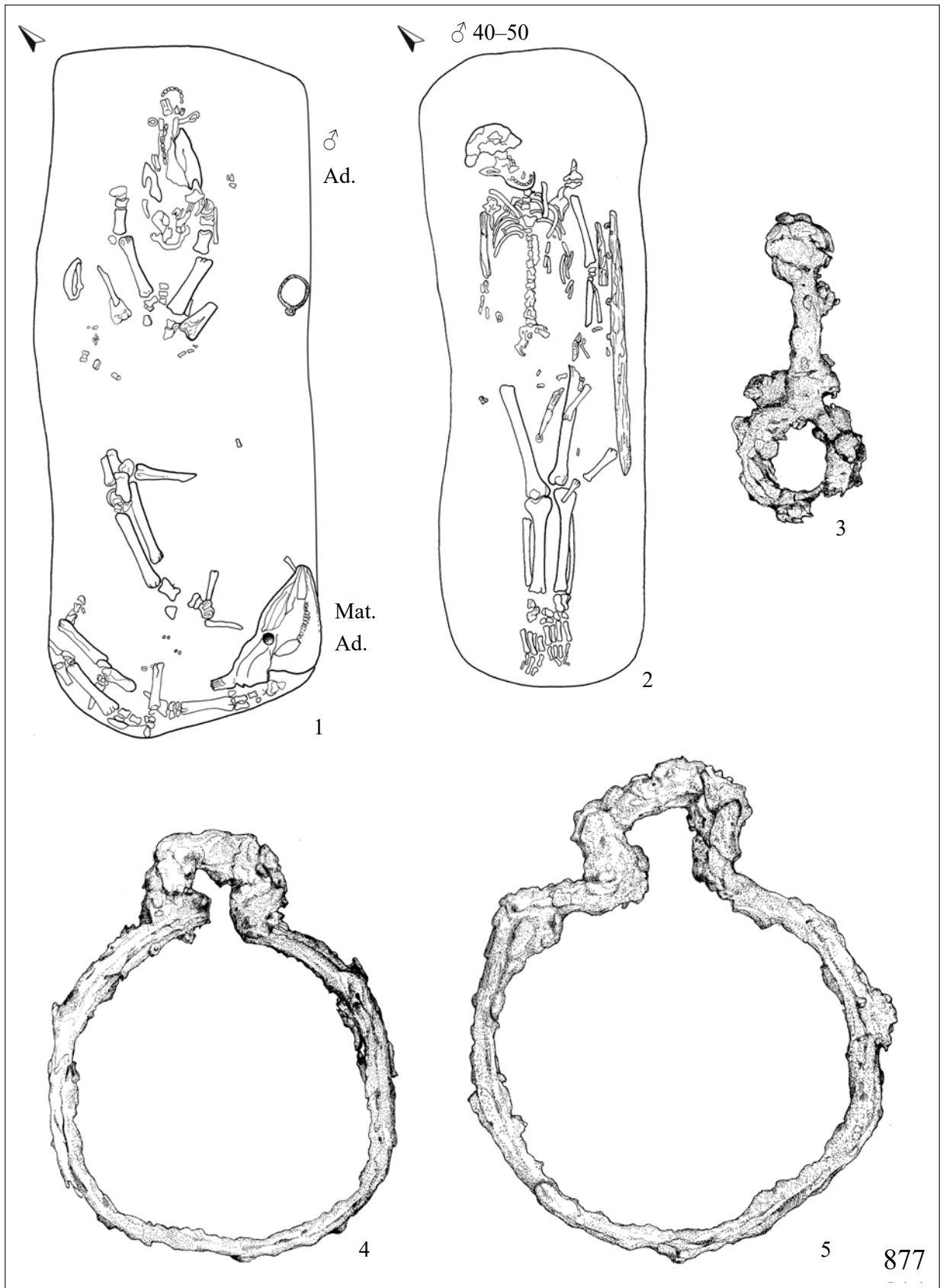
375. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1–3: 872. sír; 4–5: 875. sír; 6–8: 876. sír
 Fig. 375. Szegvár-Oromdűlő. 1–3: Grave 872; 4–5: Grave 875; 6–8: Grave 876. M: 2: 1:2; 3–5, 7–8: 1:1

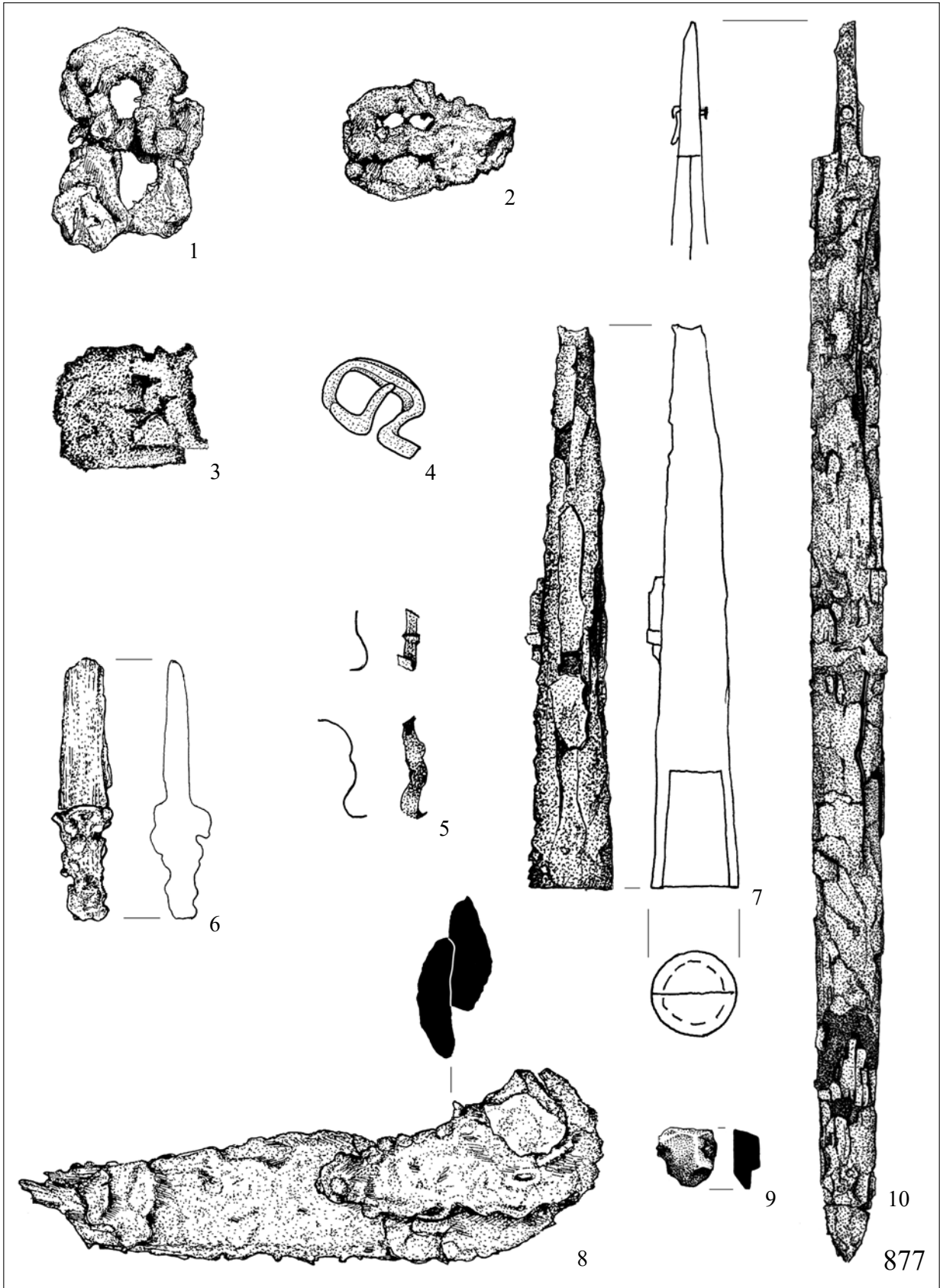
376. kép. Szegvár-Oromdűlő 873. sír
 Fig. 376. Szegvár-Oromdűlő Grave 873. M: 3-11: 1:1

377. kép. Szegvár-Oromdűlő 874. sír
 Fig. 377. Szegvár-Oromdűlő Grave 874. M: 2-16, 18: 1:1; 17: 1:2

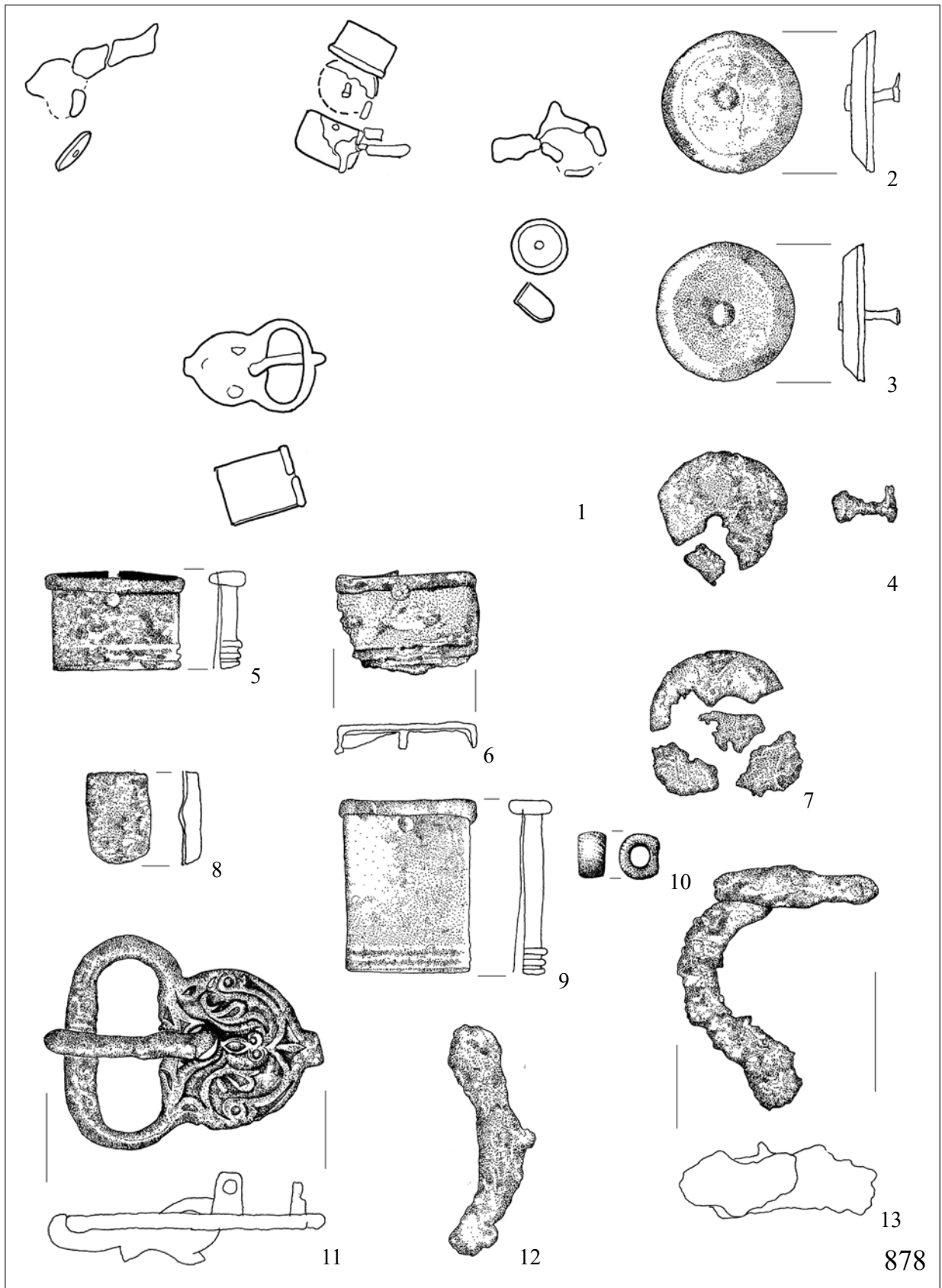

378. kép. Szegvár-Oromdűlő 877. sír
 Fig. 378. Szegvár-Oromdűlő Grave 877. M: 3-5: 1:2

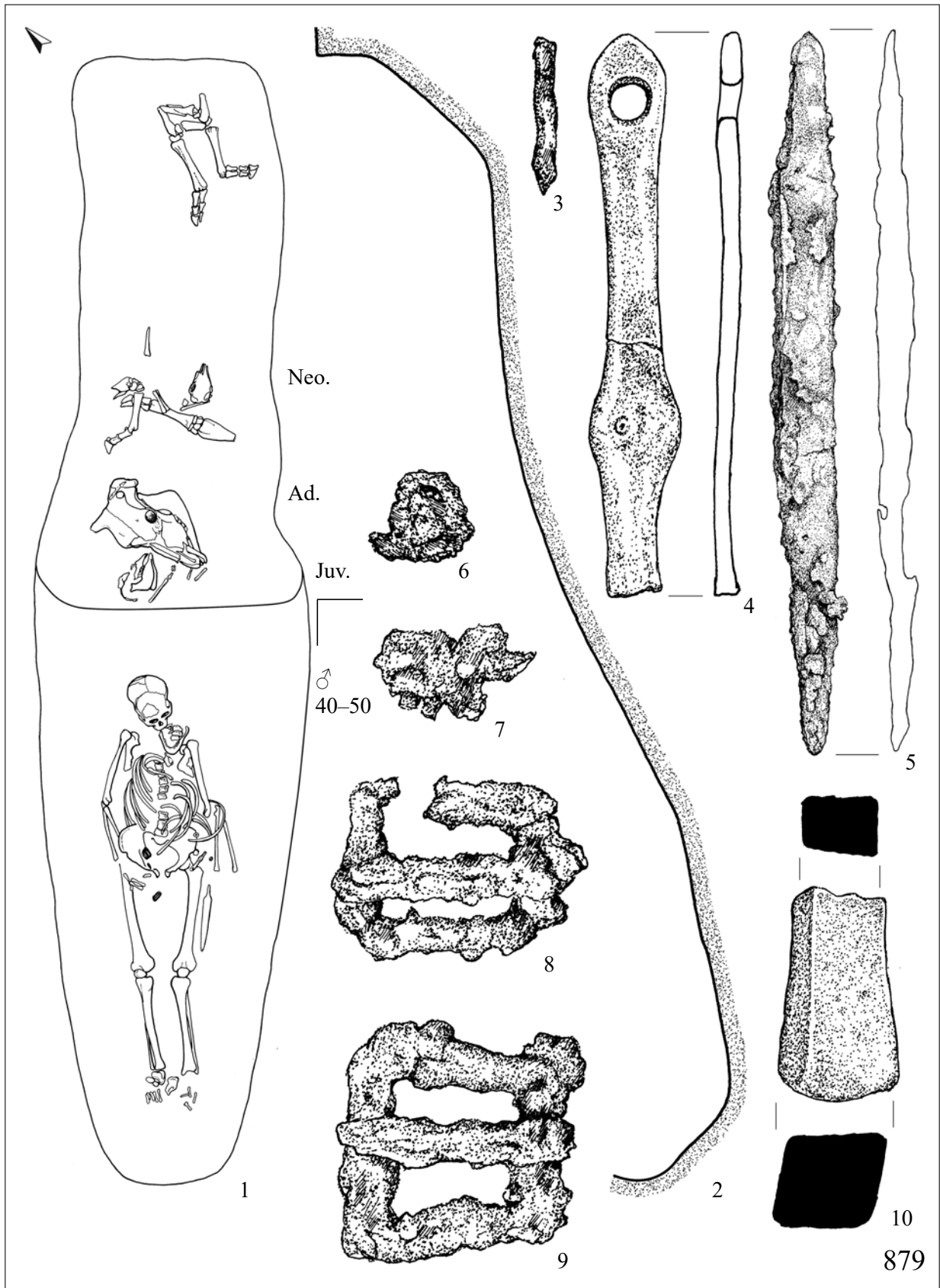

379. kép. Szegvár-Oromdűlő 877. sír

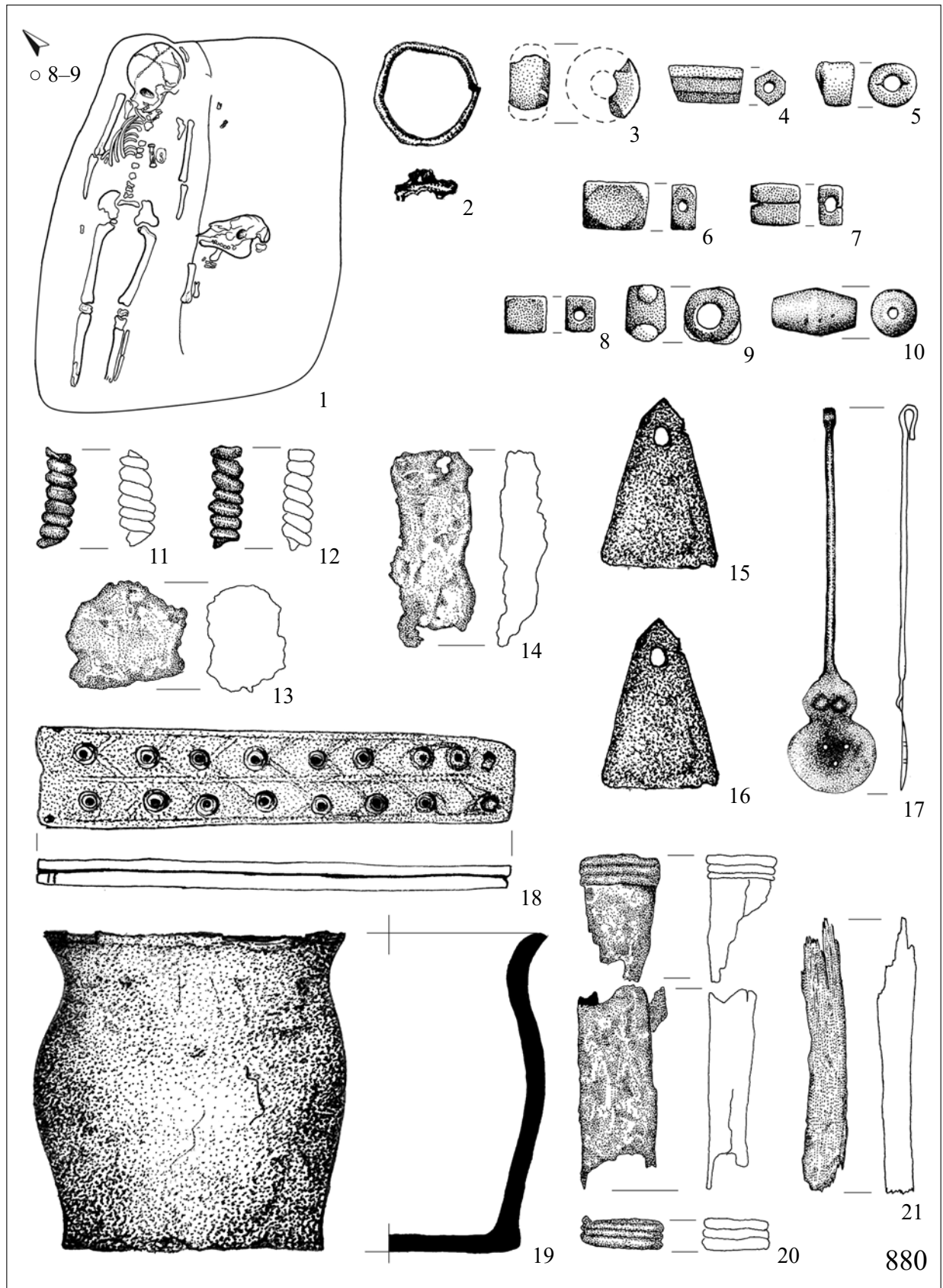
Fig. 379. Szegvár-Oromdűlő Grave 877. M: 1-6, 8-9: 1:1; 7: 1:2; 10: 1:4

380. kép. Szegvár-Oromdűlő 878. sír
 Fig. 380. Szegvár-Oromdűlő Grave 878. M: 2-13: 1:1

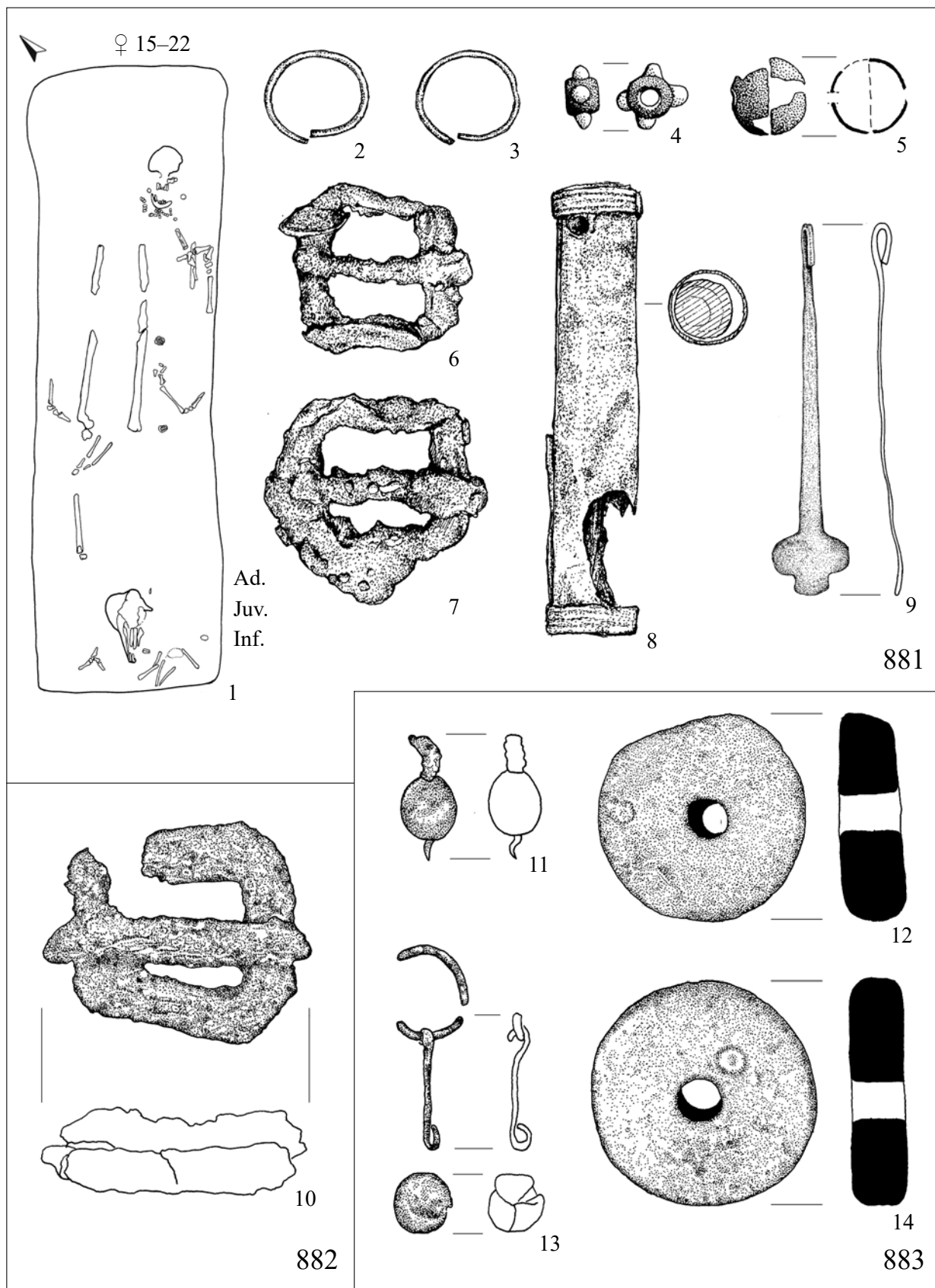

381. kép. Szegvár-Oromdűlő 879. sír
 Fig. 381. Szegvár-Oromdűlő Grave 879. M: 3-4, 6-10: 1:1; 5: 1:2

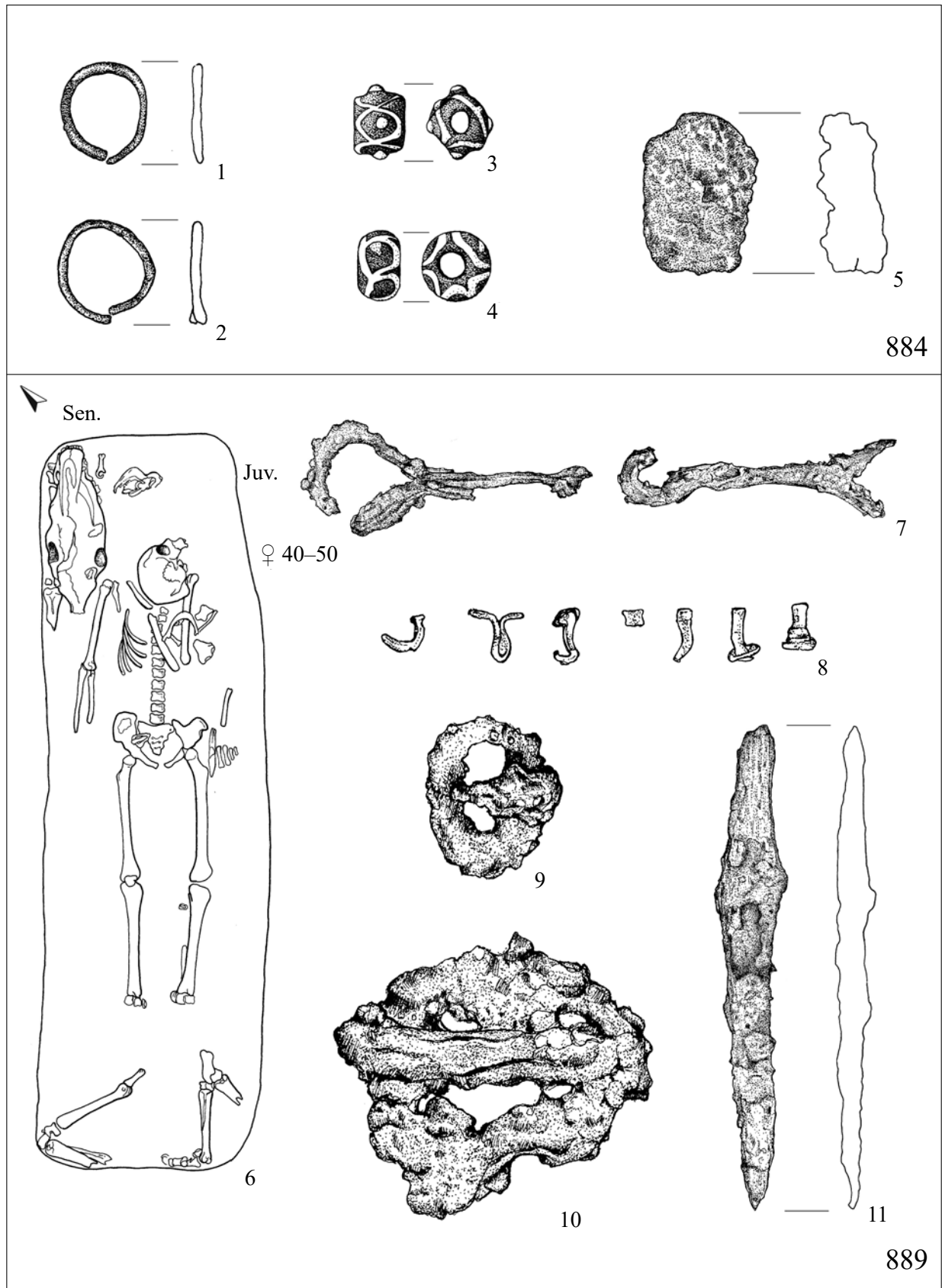
382. kép. Szegvár-Oromdűlő 880. sír
 Fig. 382. Szegvár-Oromdűlő Grave 880. M: 2-16, 18, 20-21: 1:1; 17, 19: 1:2

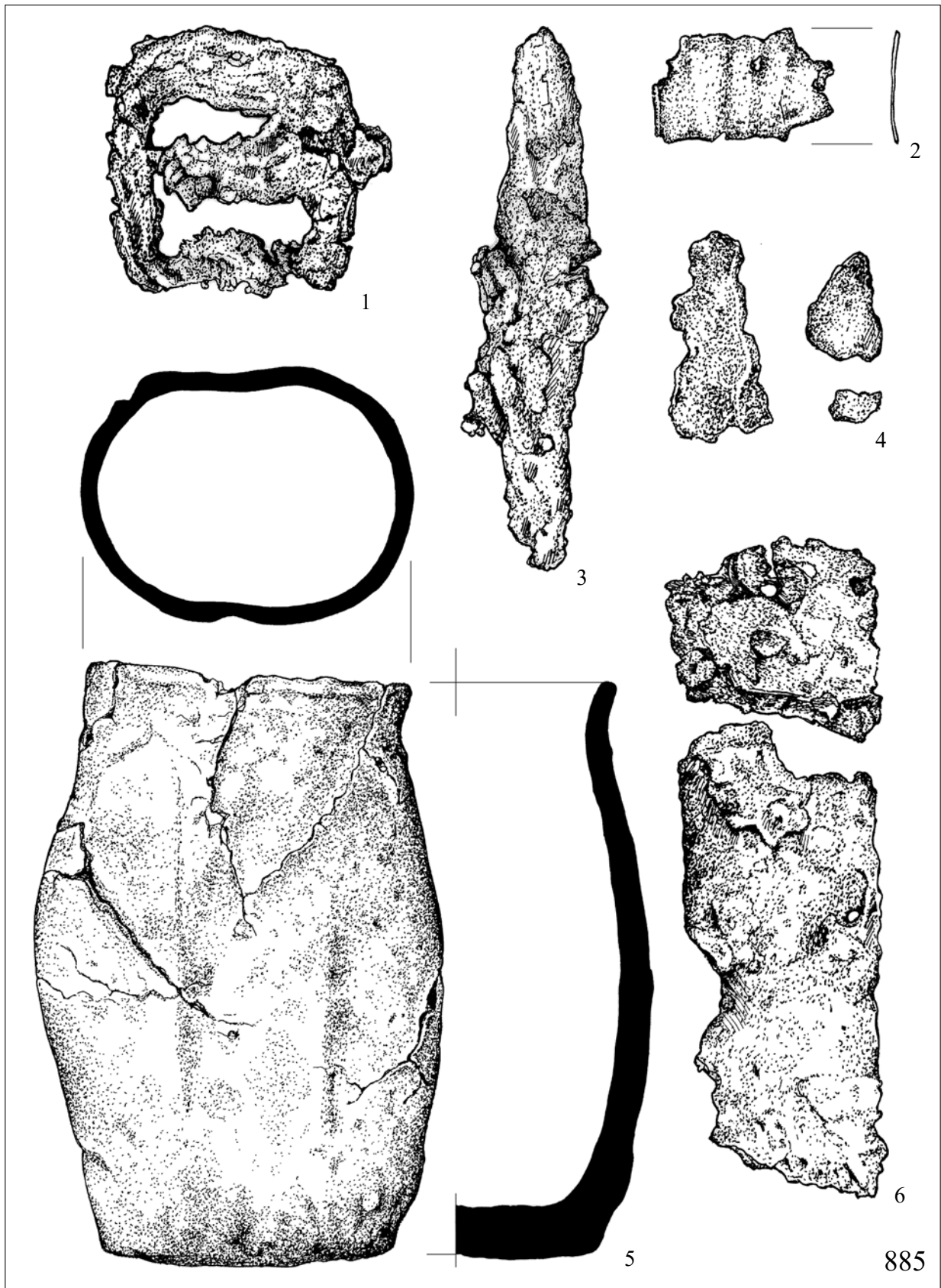

383. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-9: 881. sír; 10: 882. sír; 11-14: 883. sír

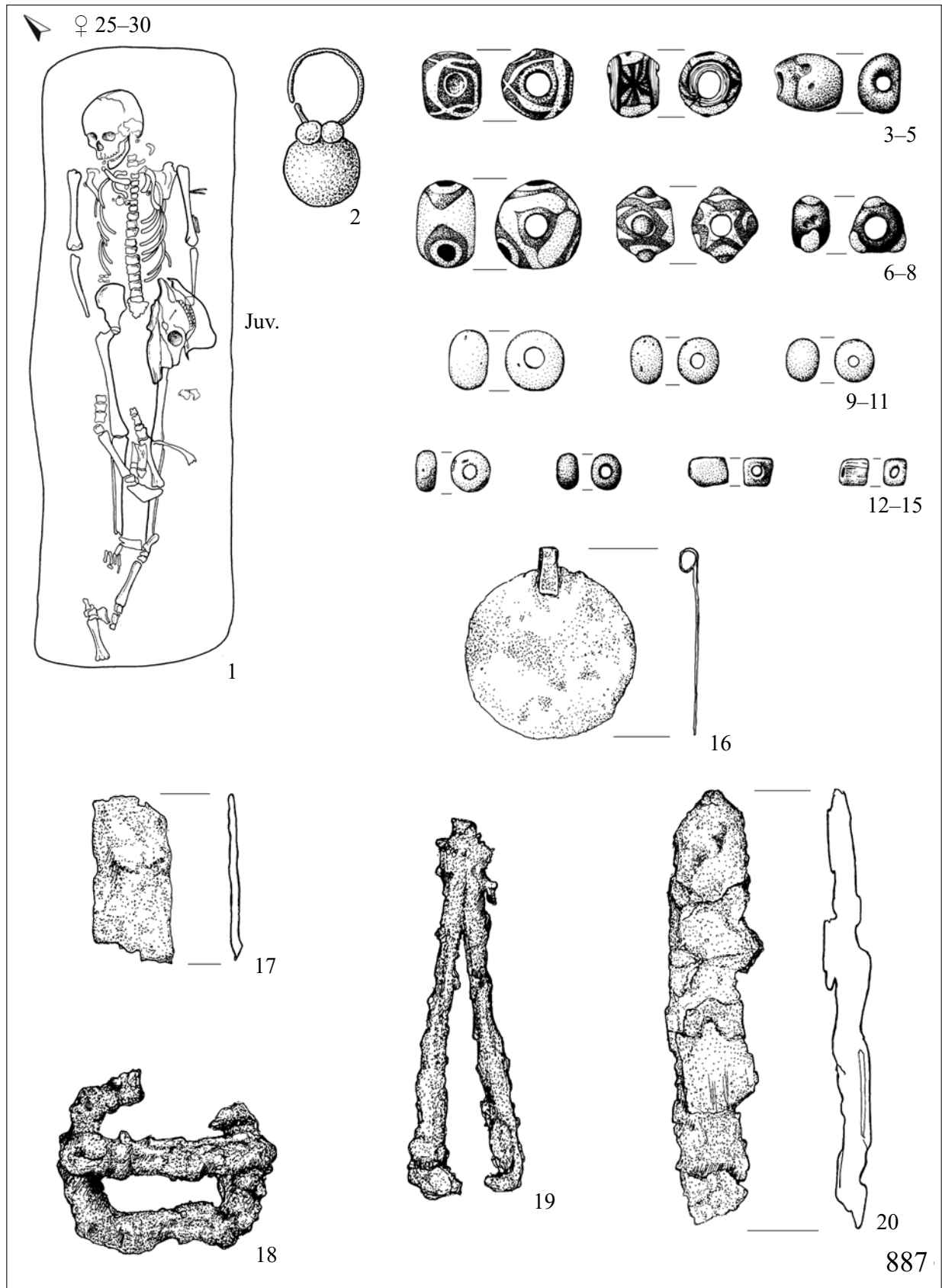
Fig. 383. Szegvár-Oromdűlő. 1-9: Grave 881; 10: Grave 882; 11-14: Grave 883. M: 2-8, 10-14: 1:1; 9: 1:2

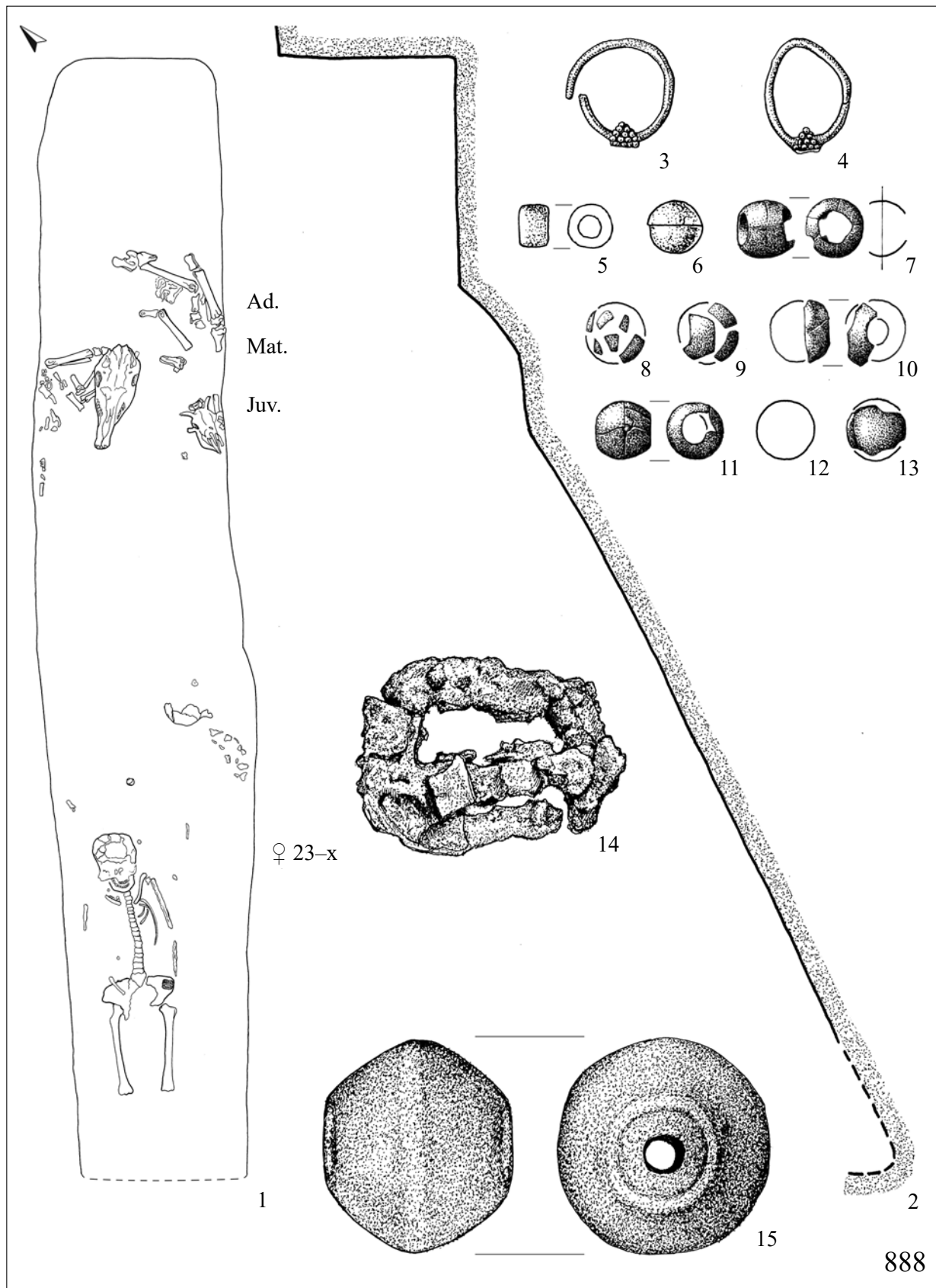
384. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-5: 884. sír; 6-11: 889. sír
 Fig. 384. Szegvár-Oromdűlő. 1-5: Grave 884; 6-11: Grave 889. M.: 1-5, 8-10: 1:1; 7, 11: 1:2

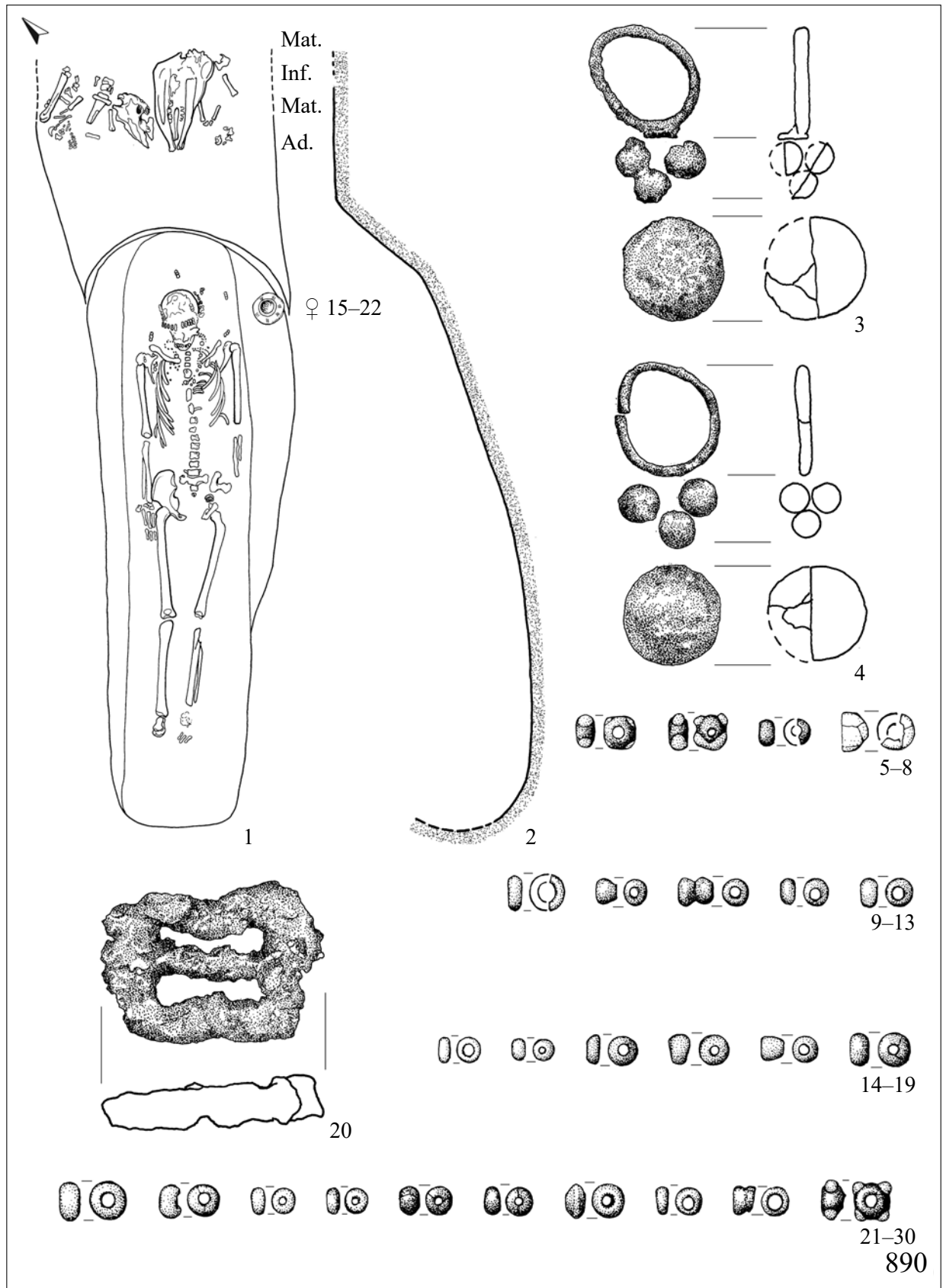
385. kép. Szegvár-Oromdűlő 885. sír
 Fig. 385. Szegvár-Oromdűlő Grave 885. M: 1–4, 6: 1:1; 5: 1:2

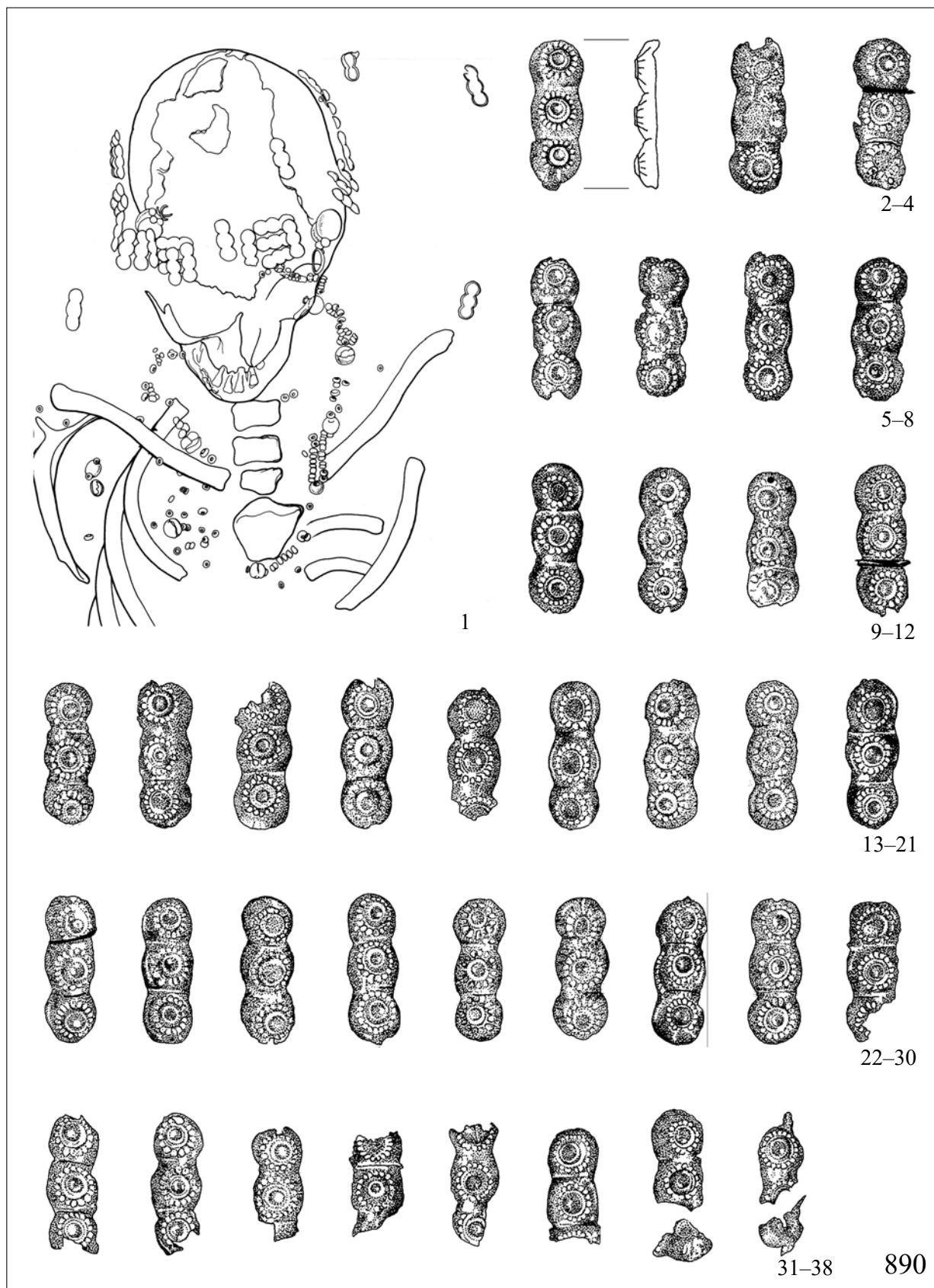
386. kép. Szegvár-Oromdűlő 887. sír
 Fig. 386. Szegvár-Oromdűlő Grave 887. M: 2-21: 1:1

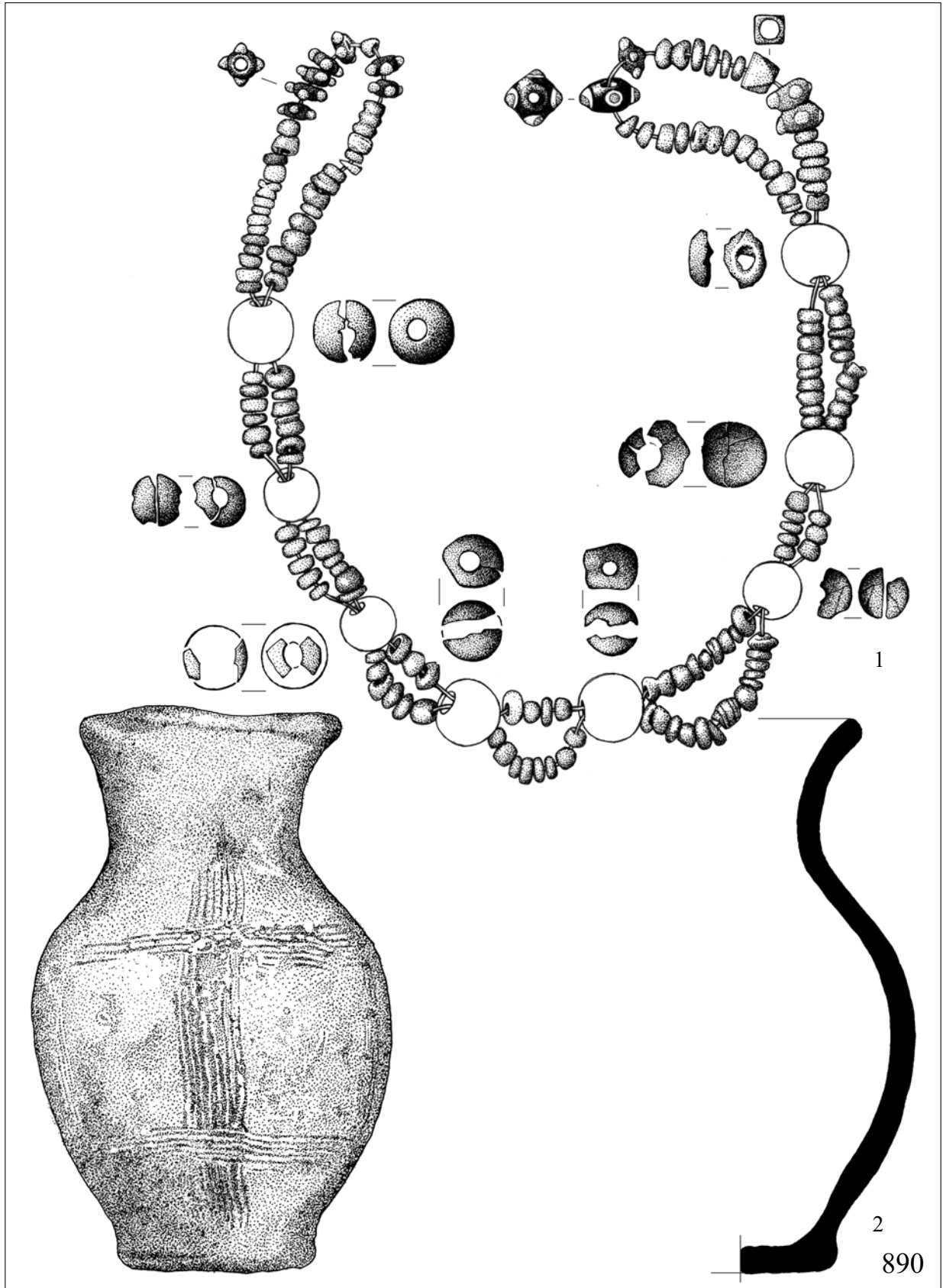
387. kép. Szegvár-Oromdűlő 888. sír
Fig. 387. Szegvár-Oromdűlő Grave 888. M: 3-15: 1:1

388. kép. Szegvár-Oromdűlő 890. sír
Fig. 388. Szegvár-Oromdűlő Grave 890. M: 3-30: 1:1

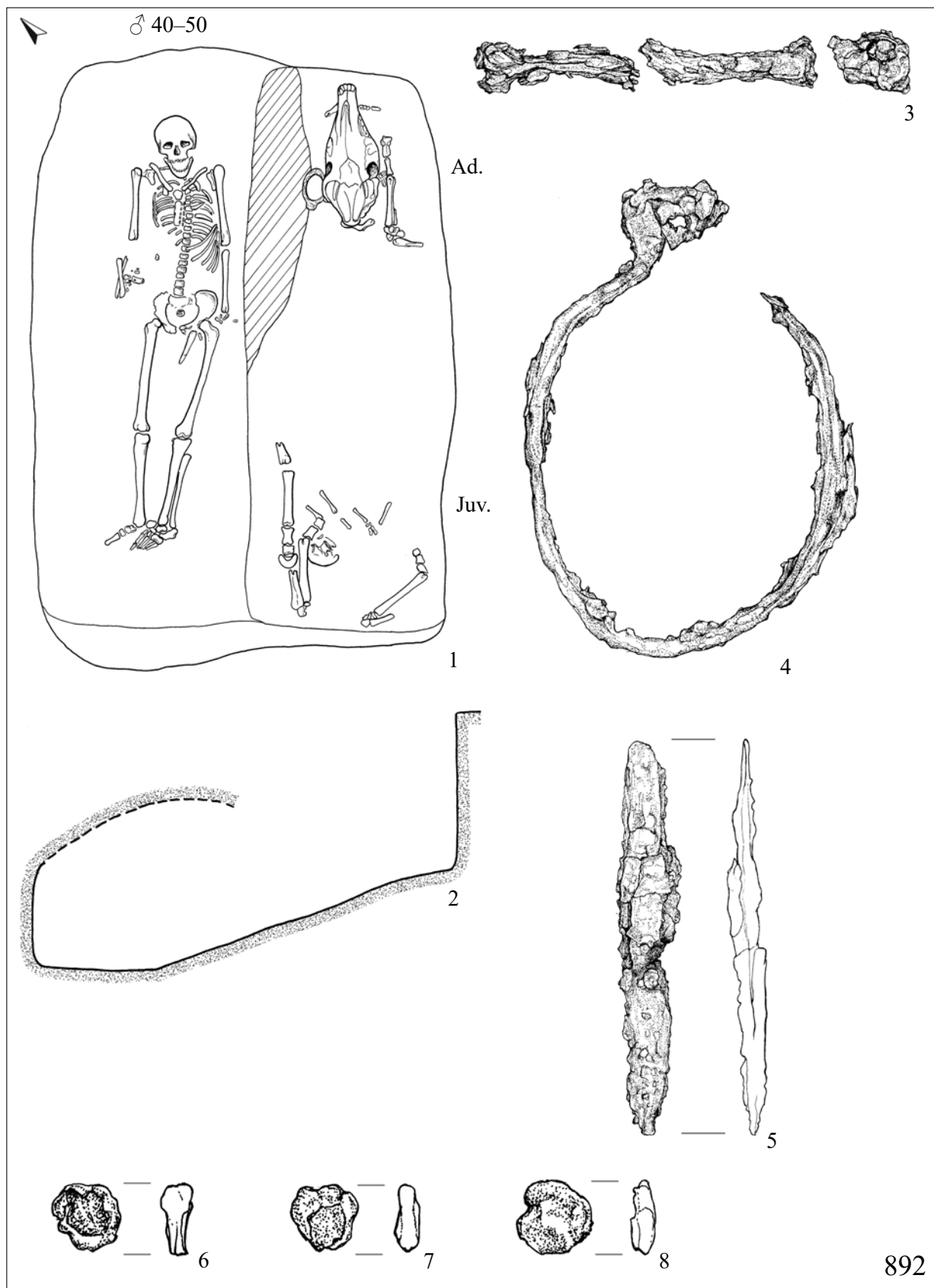

389. kép. Szegvár-Oromdülő 890. sír
 Fig. 389. Szegvár-Oromdülő Grave 890. M: 2-38: 1:2

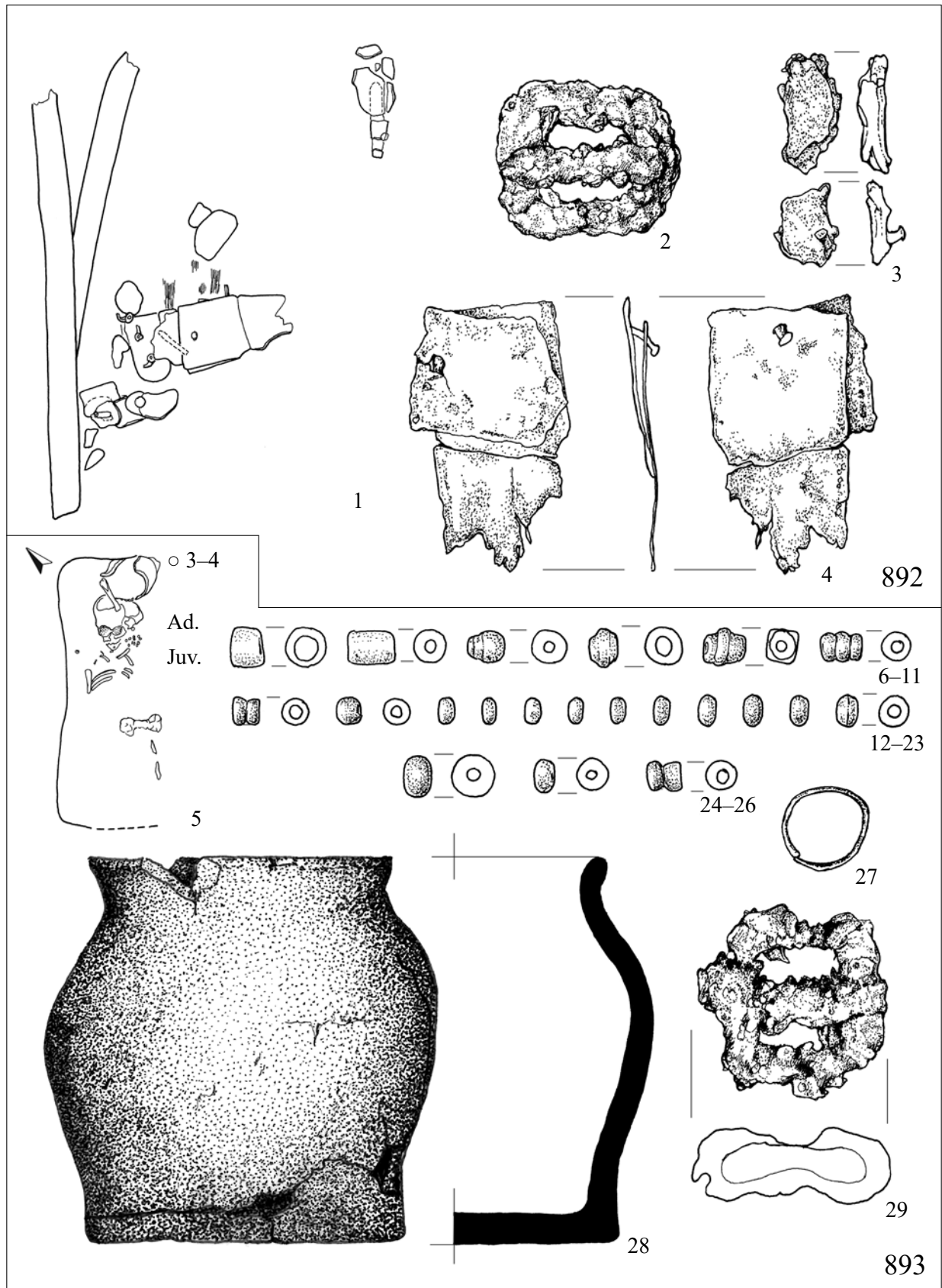

390. kép. Szegvár-Oromdűlő 890. sír
 Fig. 390. Szegvár-Oromdűlő Grave 890. M: 1: 1:1; 2: 1:2

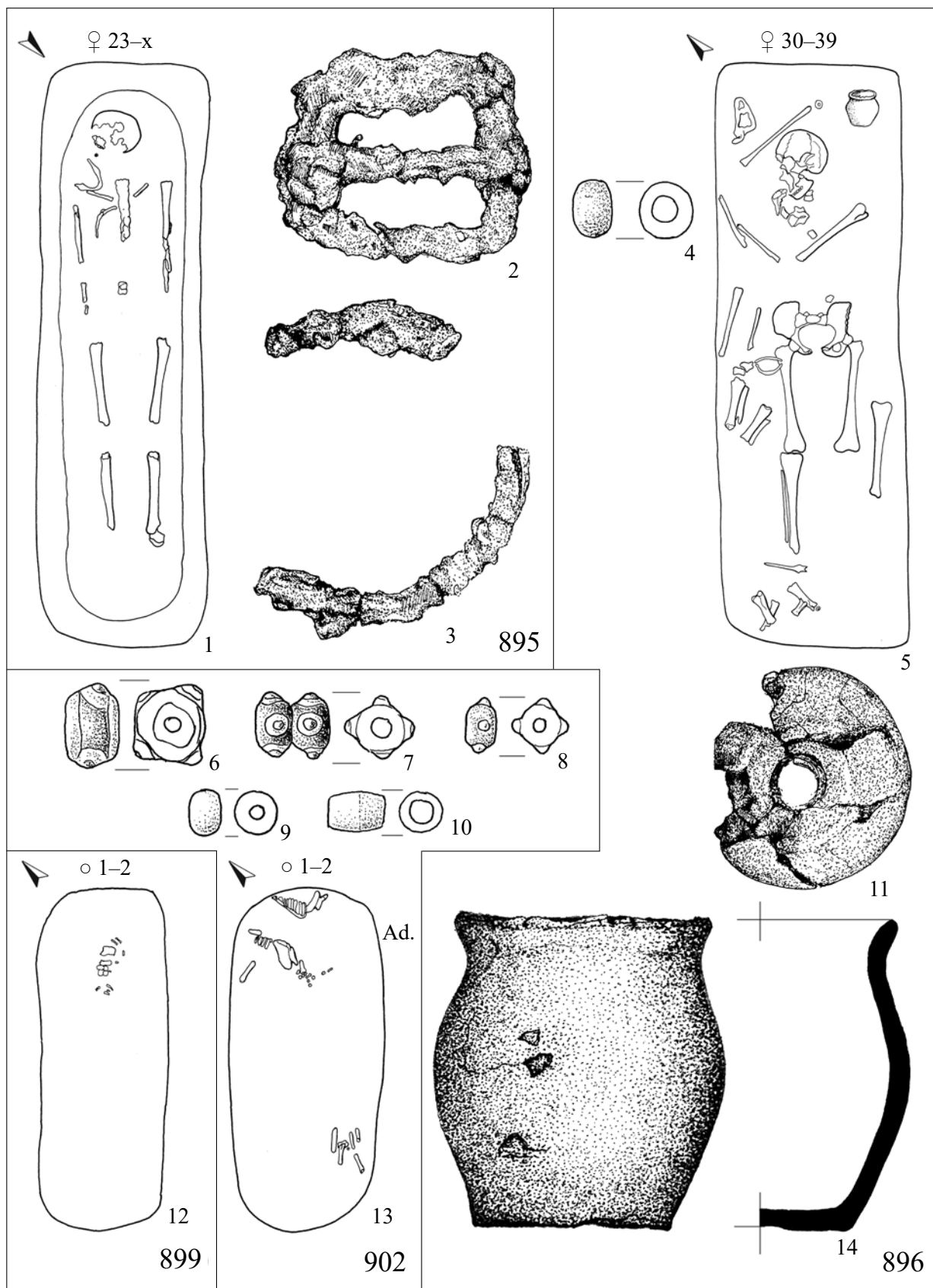

391. kép. Szegvár-Oromdűlő 892. sír
 Fig. 391. Szegvár-Oromdűlő Grave 892. M: 3-5: 1:2; 6-8: 1:1

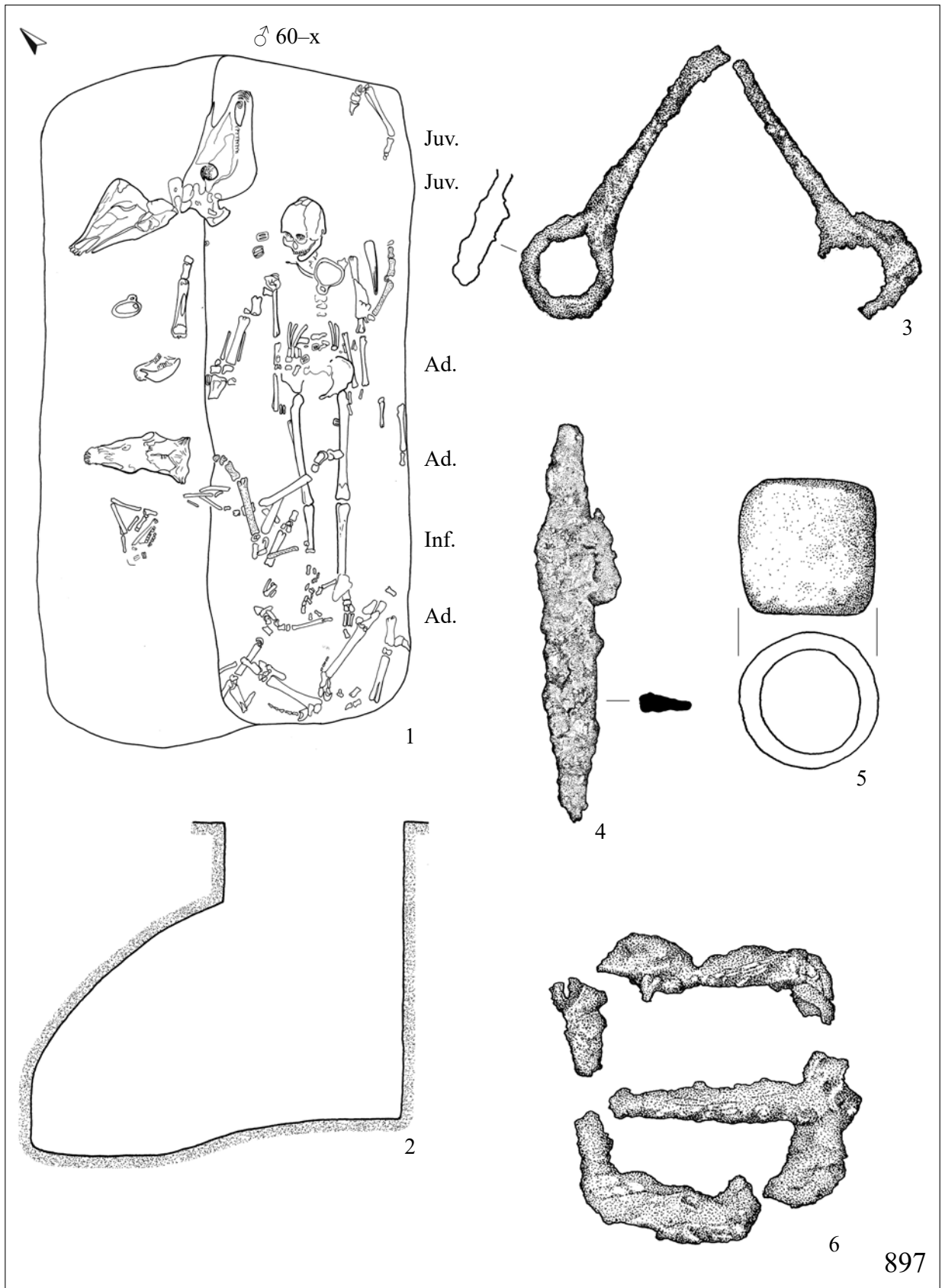

392. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-4: 892. sír; 5-29: 893. sír

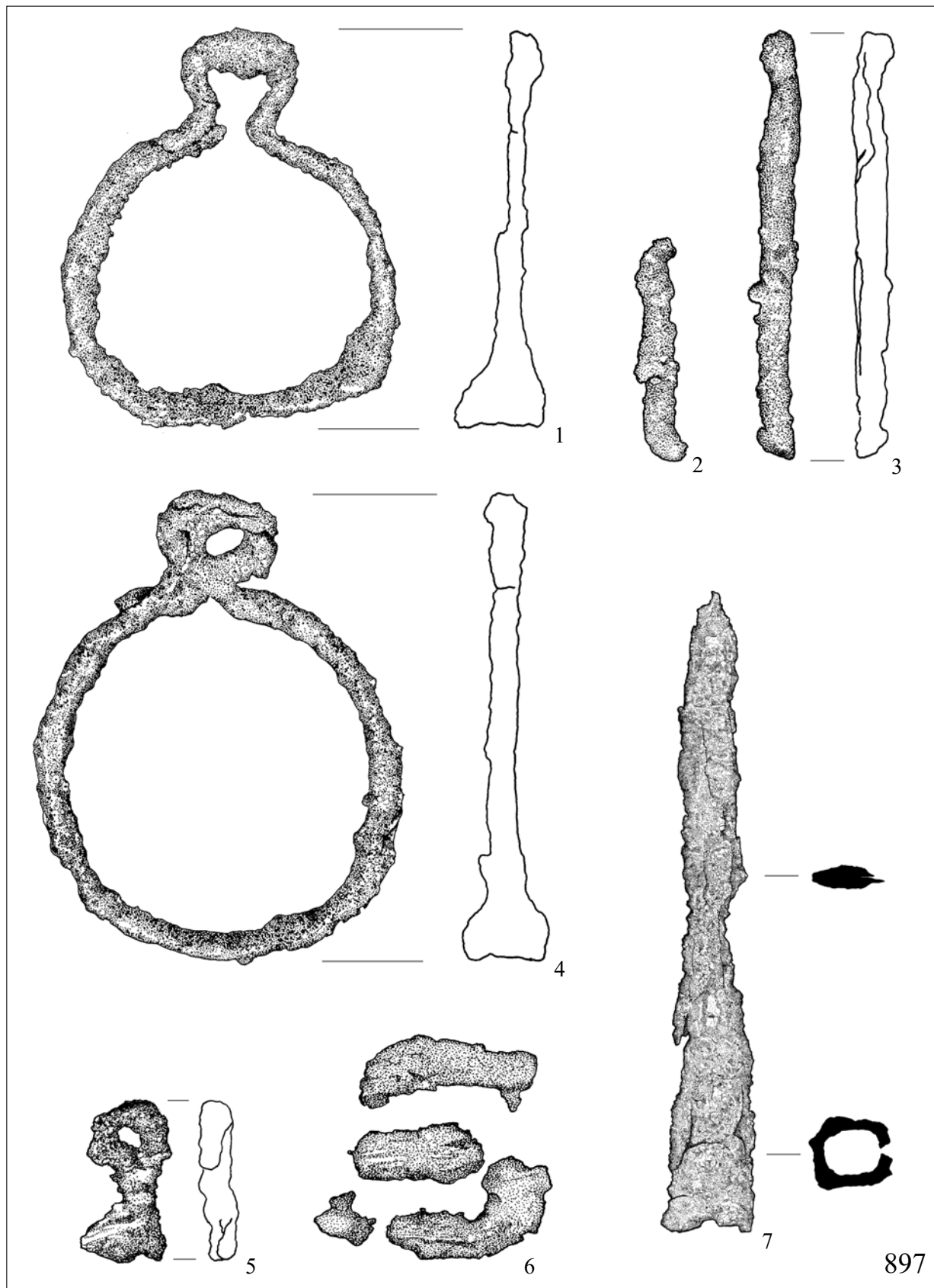
Fig. 392. Szegvár-Oromdűlő. 1-4: Grave 892; 5-29: Grave 893. M: 2-4, 6-27, 29: 1:1; 28: 1:2

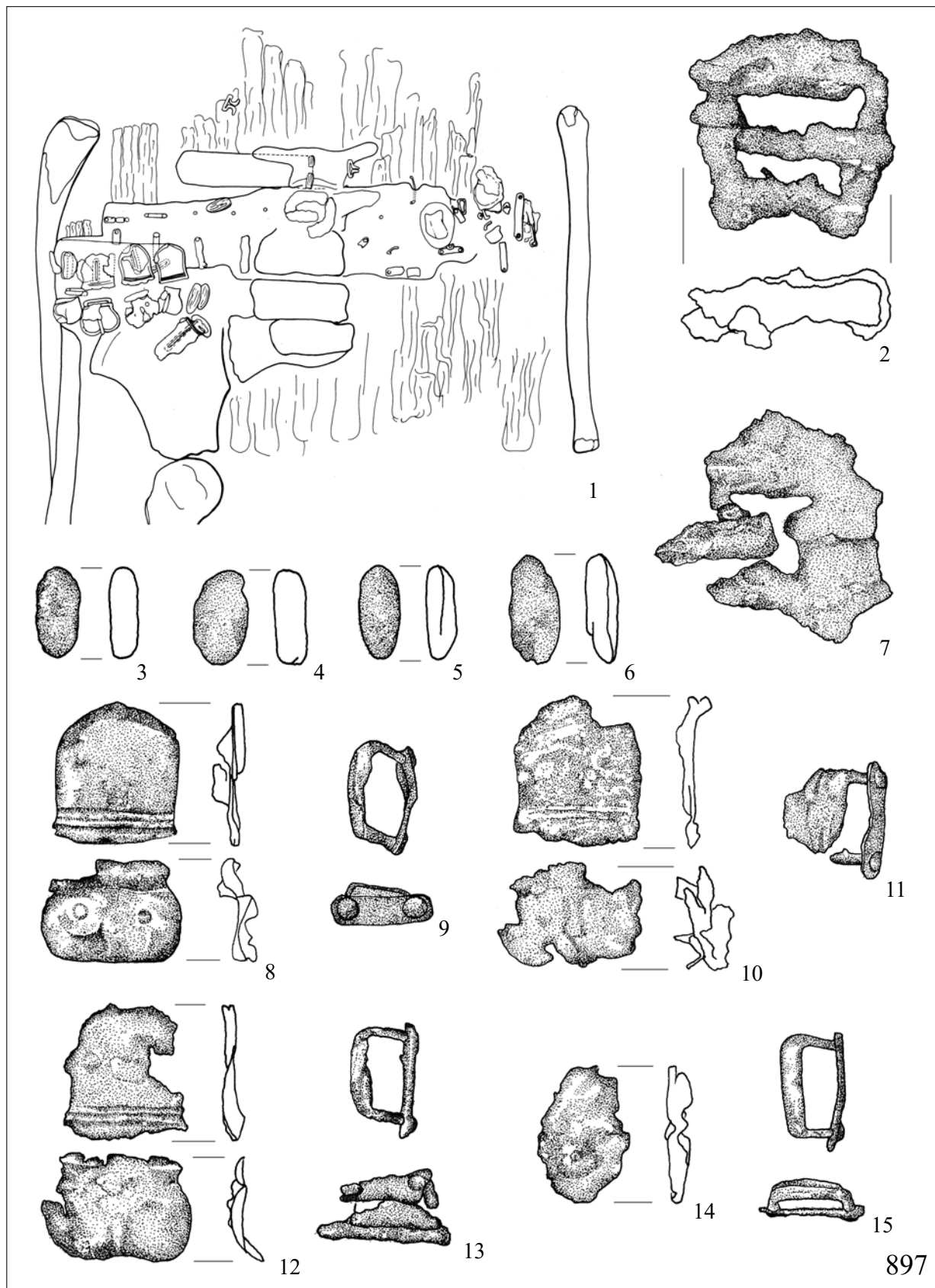
393. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-3: 895. sír; 4-5, 11, 14: 896. sír; 6-10, 13: 902. sír; 12: 899. sír
 Fig. 393. Szegvár-Oromdűlő. 1-3: Grave 895; 4-5, 11, 14: Grave 896; 6-10, 13: Grave 902; 12: Grave 899.
 M: 2-3, 6-11: 1:1; 14: 1:2

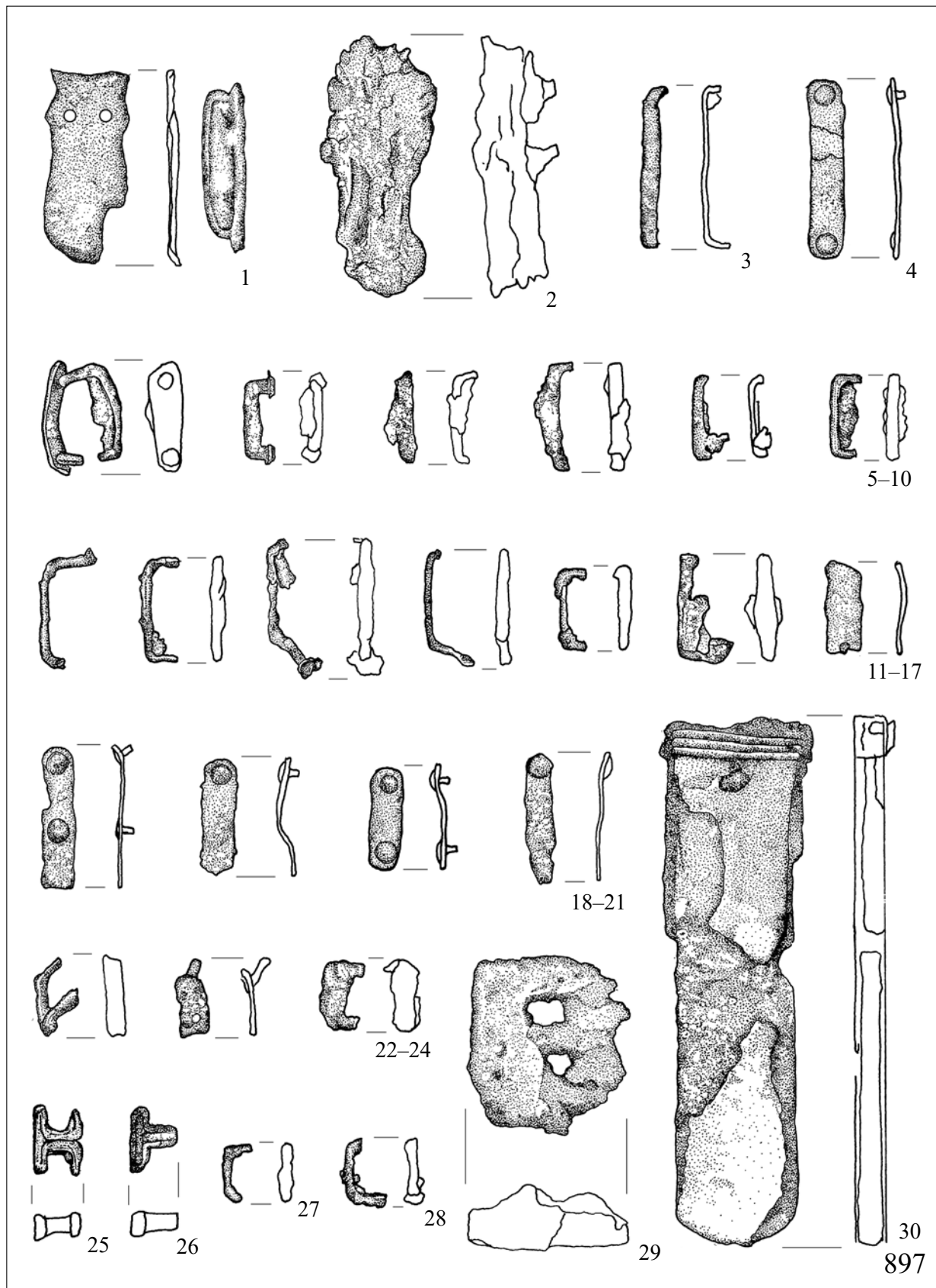
394. kép. Szegvár-Oromdűlő 897. sír
 Fig. 394. Szegvár-Oromdűlő Grave 897. M.: 3-4: 1:2; 5-6: 1:1

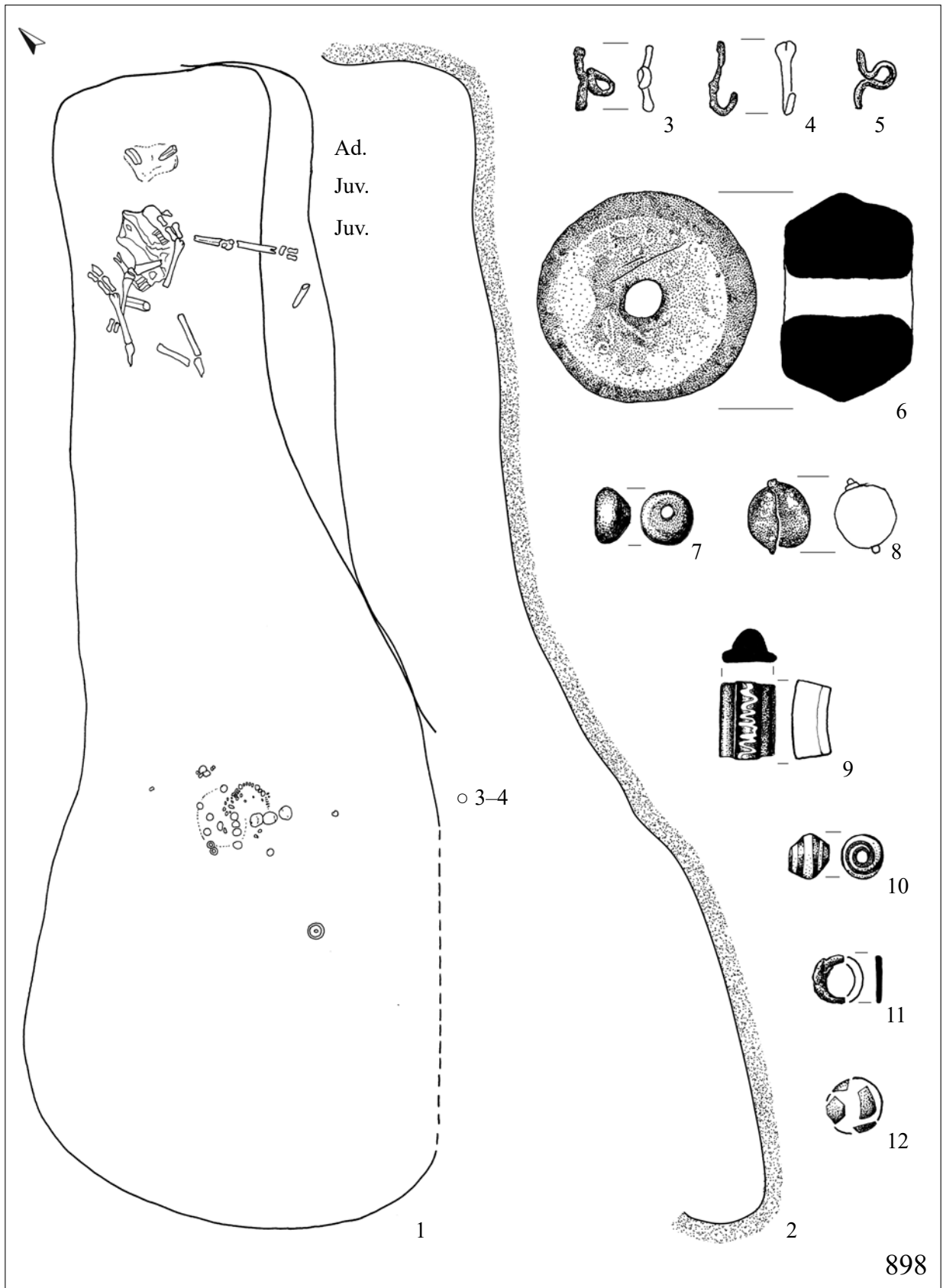
395. kép. Szegvár-Oromdűlő 897. sír
 Fig. 395. Szegvár-Oromdűlő Grave 897. M: 1, 4, 7: 1:2; 2-3, 5-6: 1:1

396. kép. Szegvár-Oromdűlő 897. sír
 Fig. 396. Szegvár-Oromdűlő Grave 897. M: 2-15: 1:1

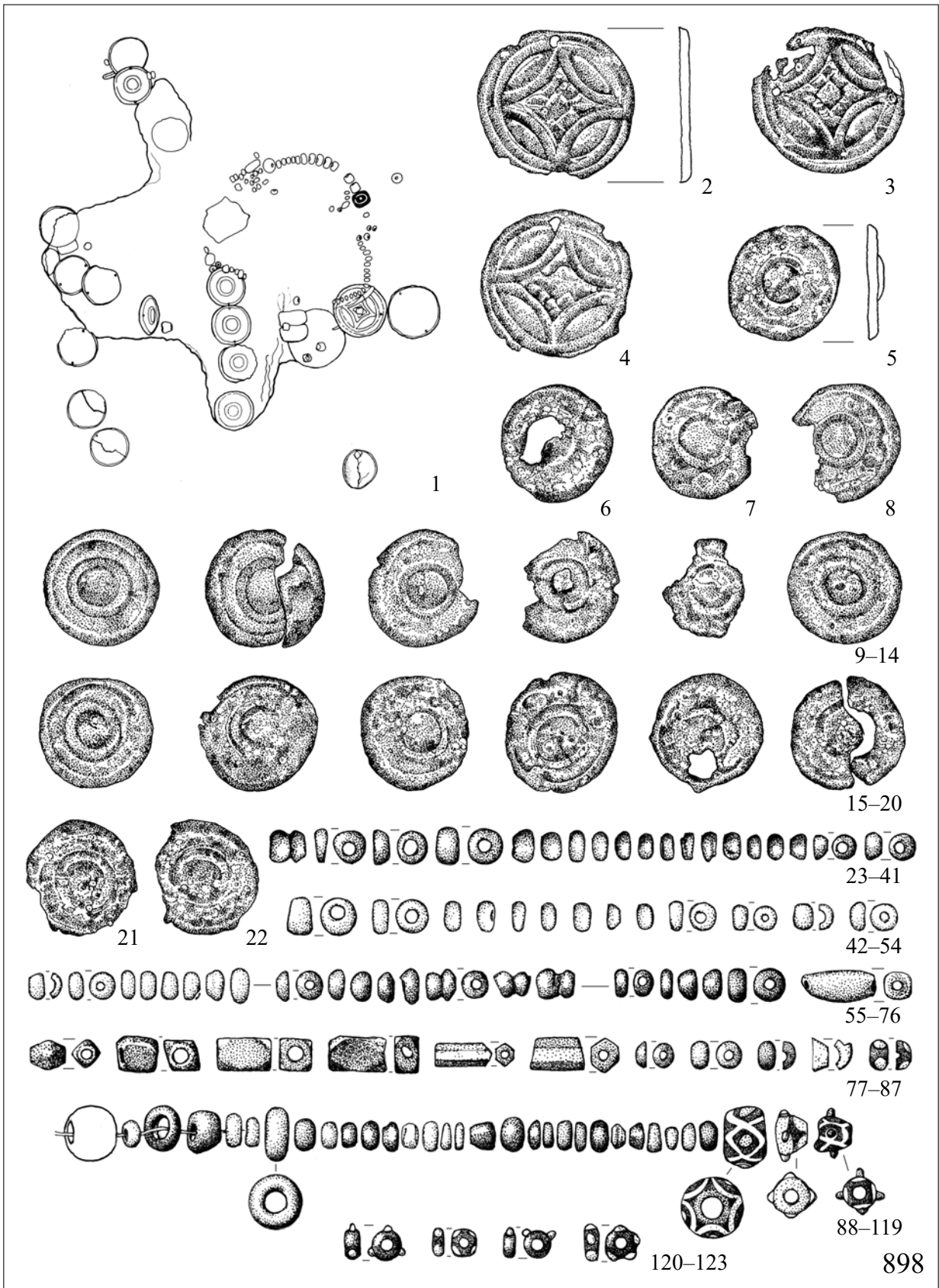

397. kép. Szegvár-Oromdűlő 897. sír
 Fig. 397. Szegvár-Oromdűlő Grave 897. M: 1:1

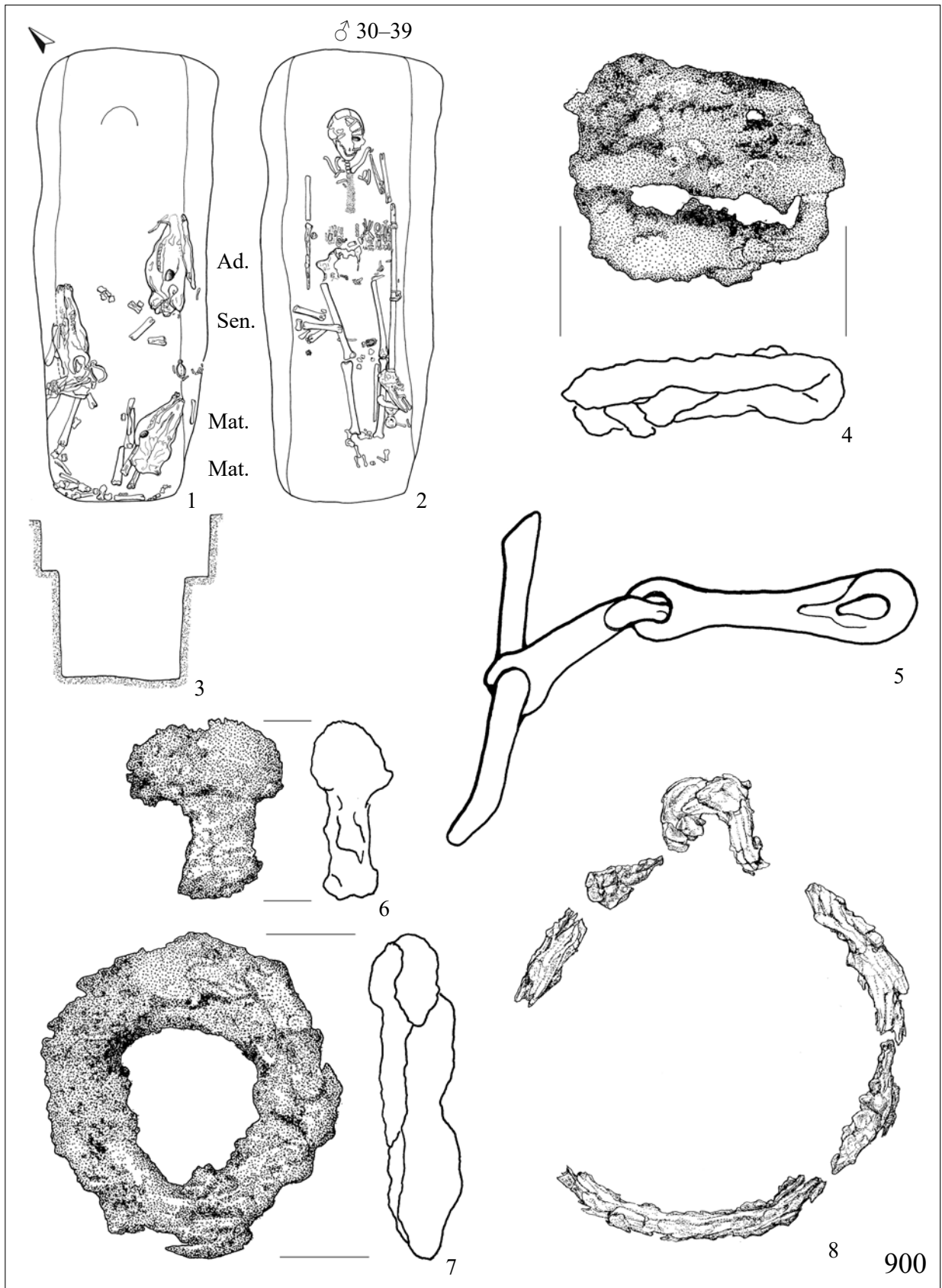

398. kép. Szegvár-Oromdűlő 898. sír
Fig. 398. Szegvár-Oromdűlő Grave 898. M: 3-12: 1:1

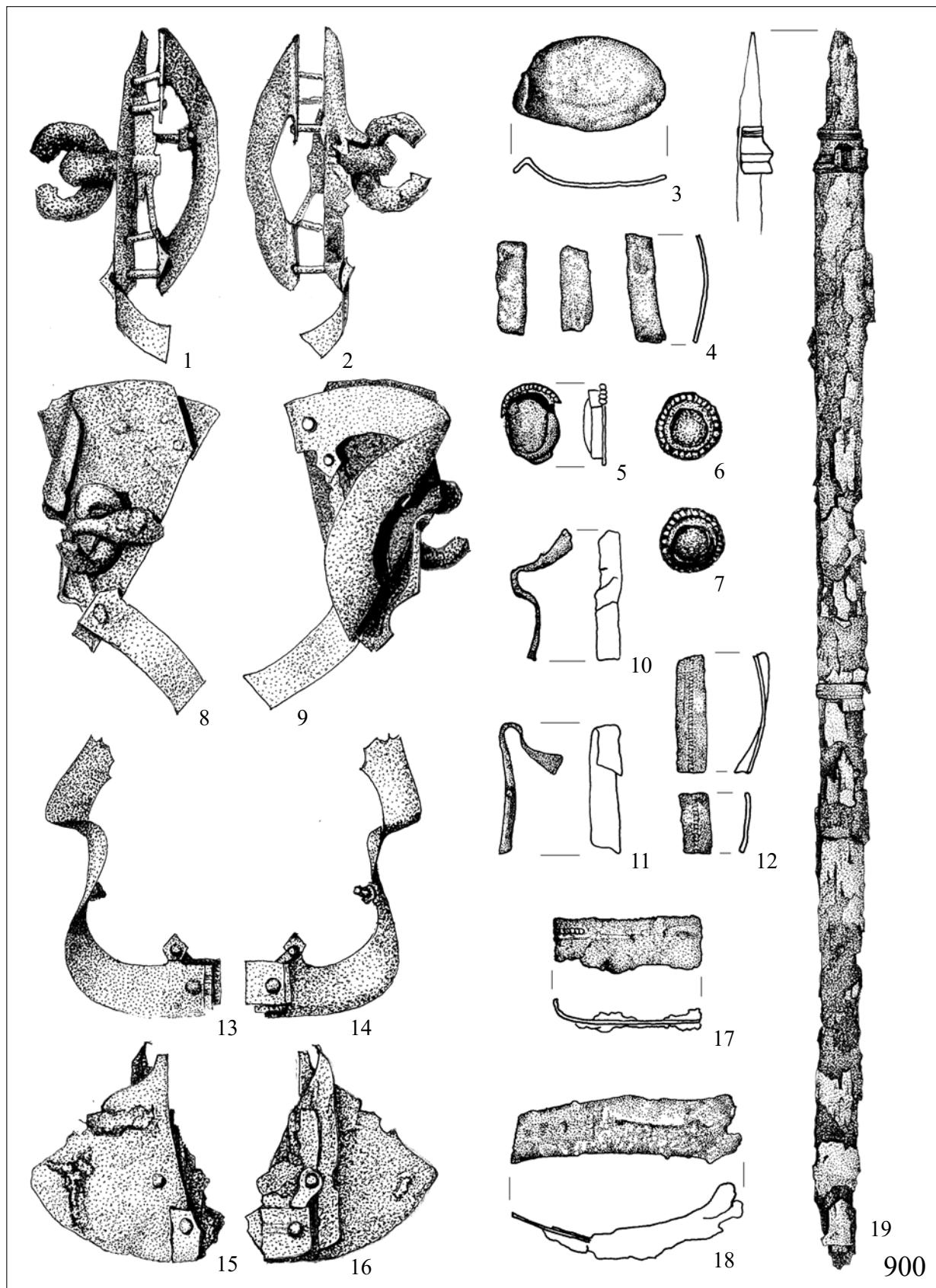

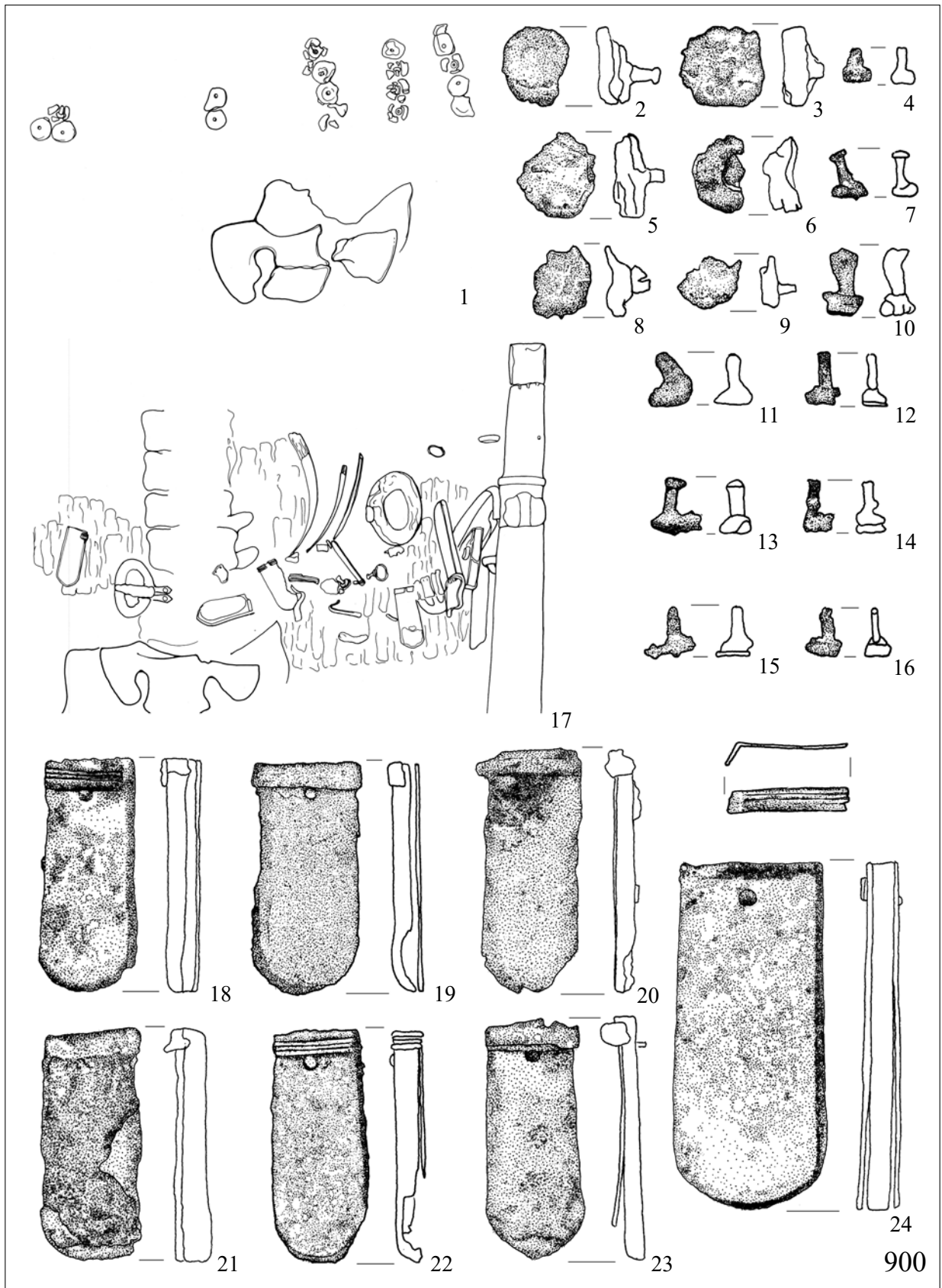
399. kép. Szegvár-Oromdűlő 898. sír
 Fig. 399. Szegvár-Oromdűlő Grave 898. M. 2-123: 1:1

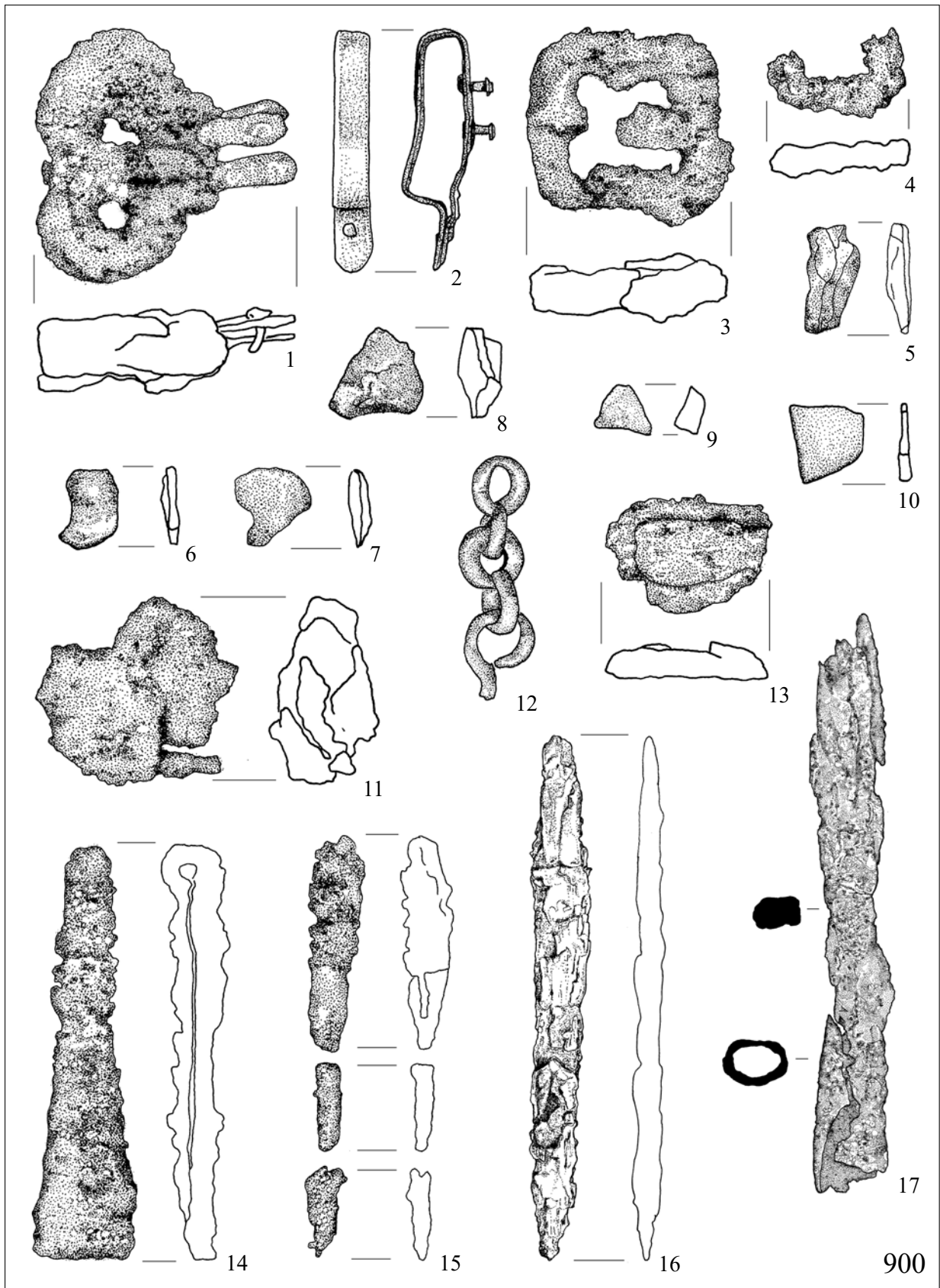
400. kép. Szegvár-Oromdűlő 900. sír
Fig. 400. Szegvár-Oromdűlő Grave 900. M: 5, 8: 1:2; 4, 6-7: 1:1

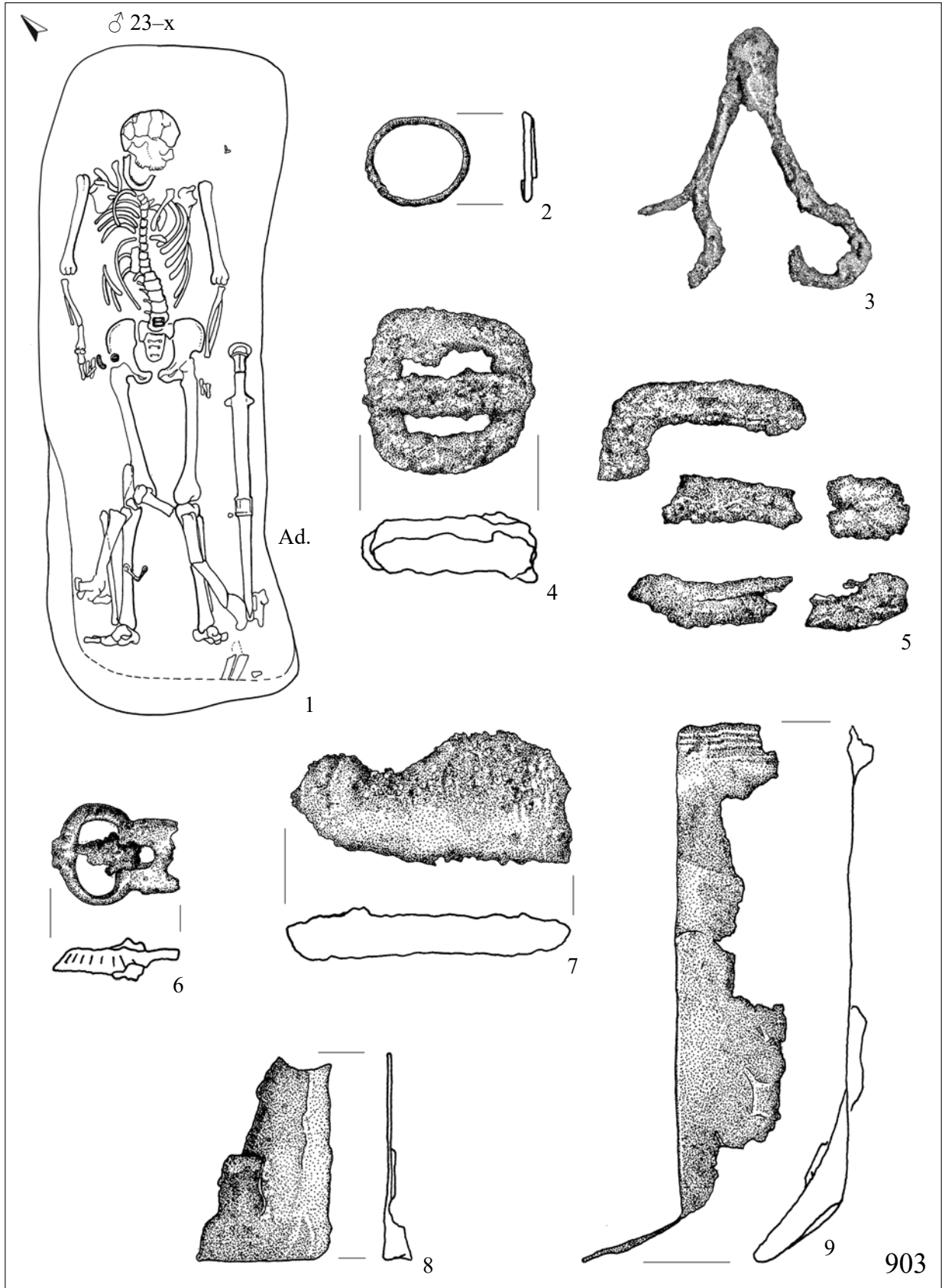
401. kép. Szegvár-Oromdűlő 900. sír
 Fig. 401. Szegvár-Oromdűlő Grave 900. M: 1-18: 1:1; 19: 1:4

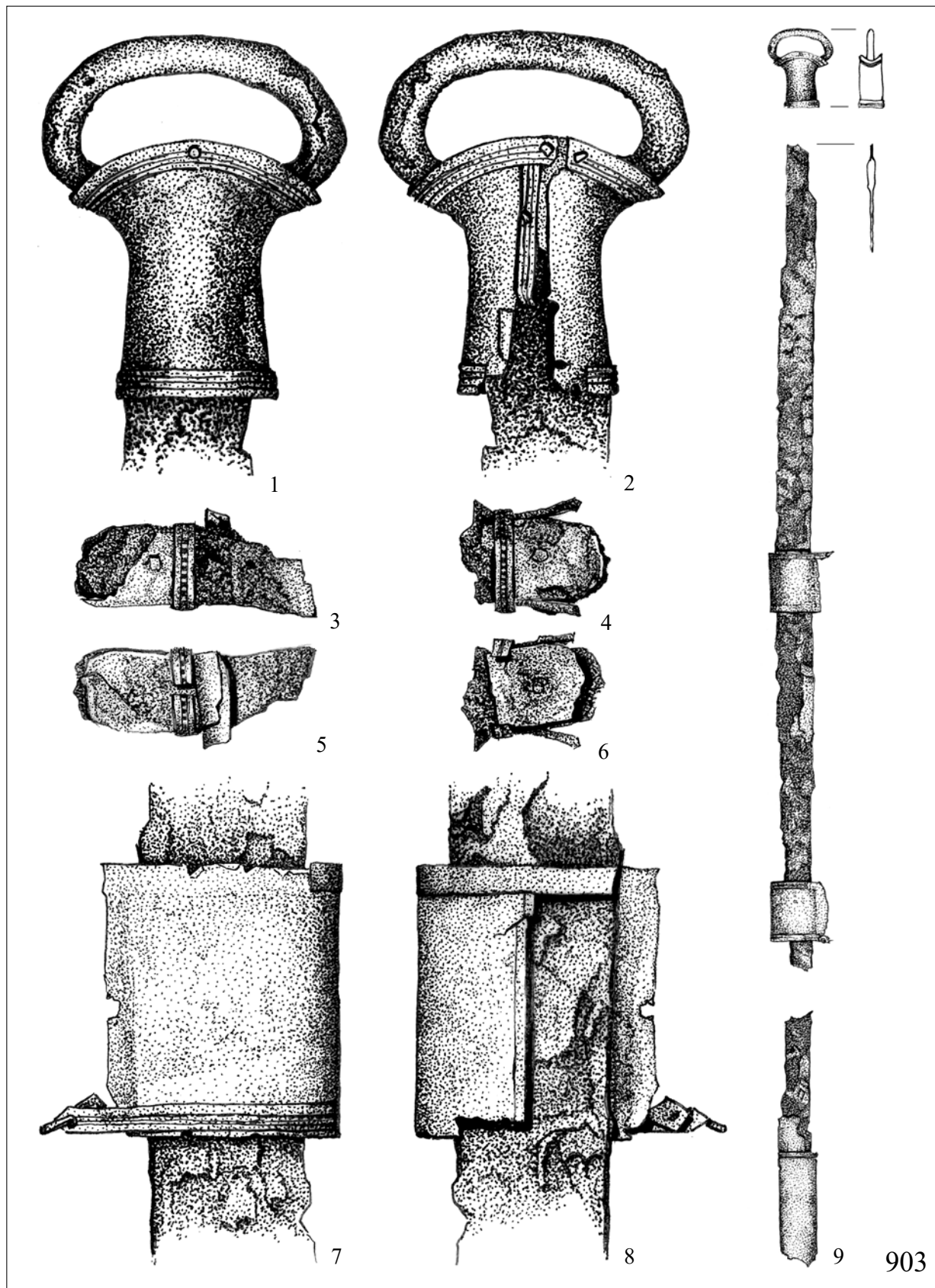
402. kép. Szegvár-Oromdűlő 900. sír
 Fig. 402. Szegvár-Oromdűlő Grave 900. M: 2-16, 18-24: 1:1

403. kép. Szegvár-Oromdűlő 900. sír
 Fig. 403. Szegvár-Oromdűlő Grave 900. M: 1–15: 1:1; 16–17: 1:2

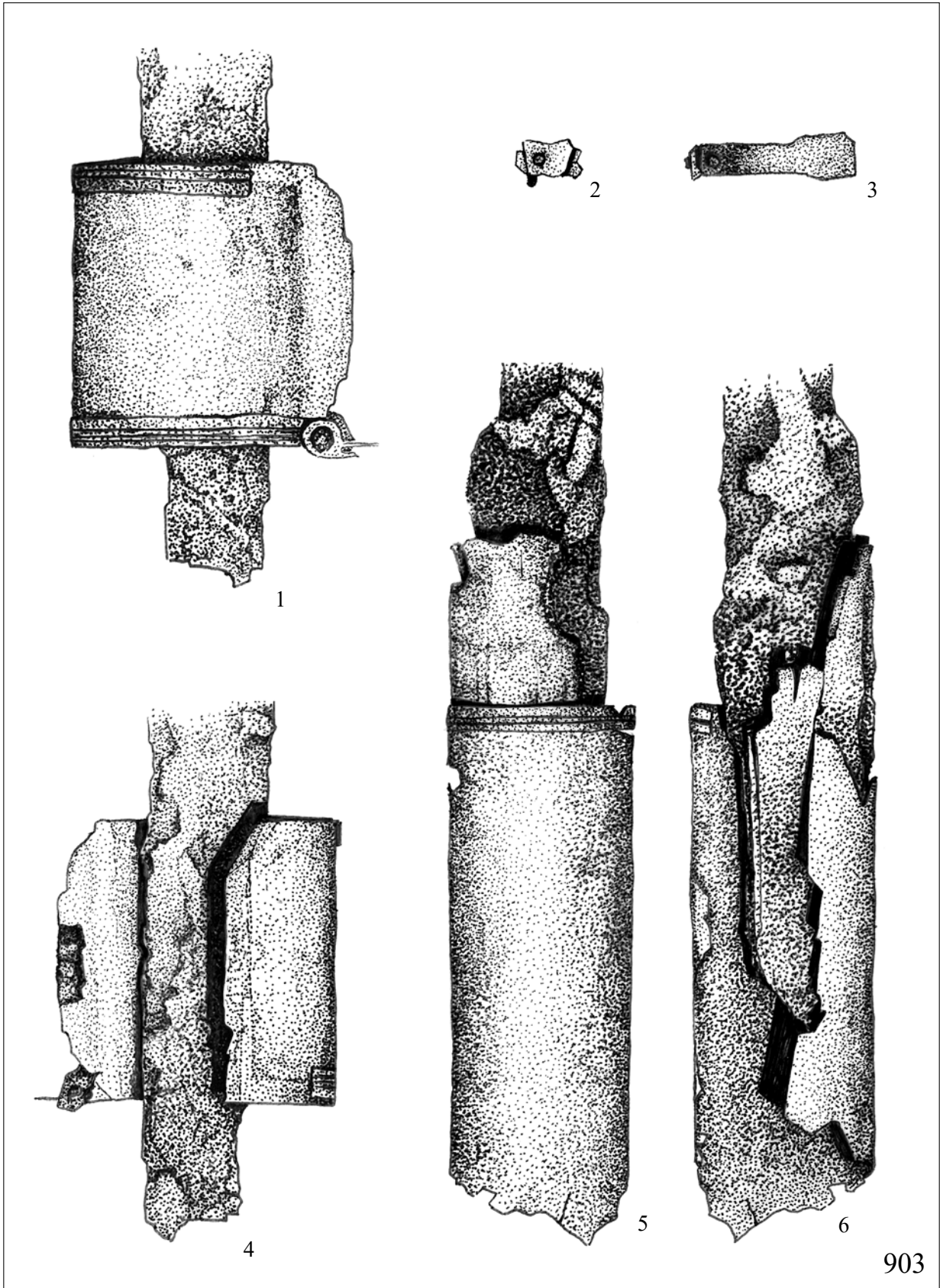

404. kép. Szegvár-Oromdűlő 903. sír
 Fig. 404. Szegvár-Oromdűlő Grave 903. M.: 2, 4-9: 1:1; 3: 1:2

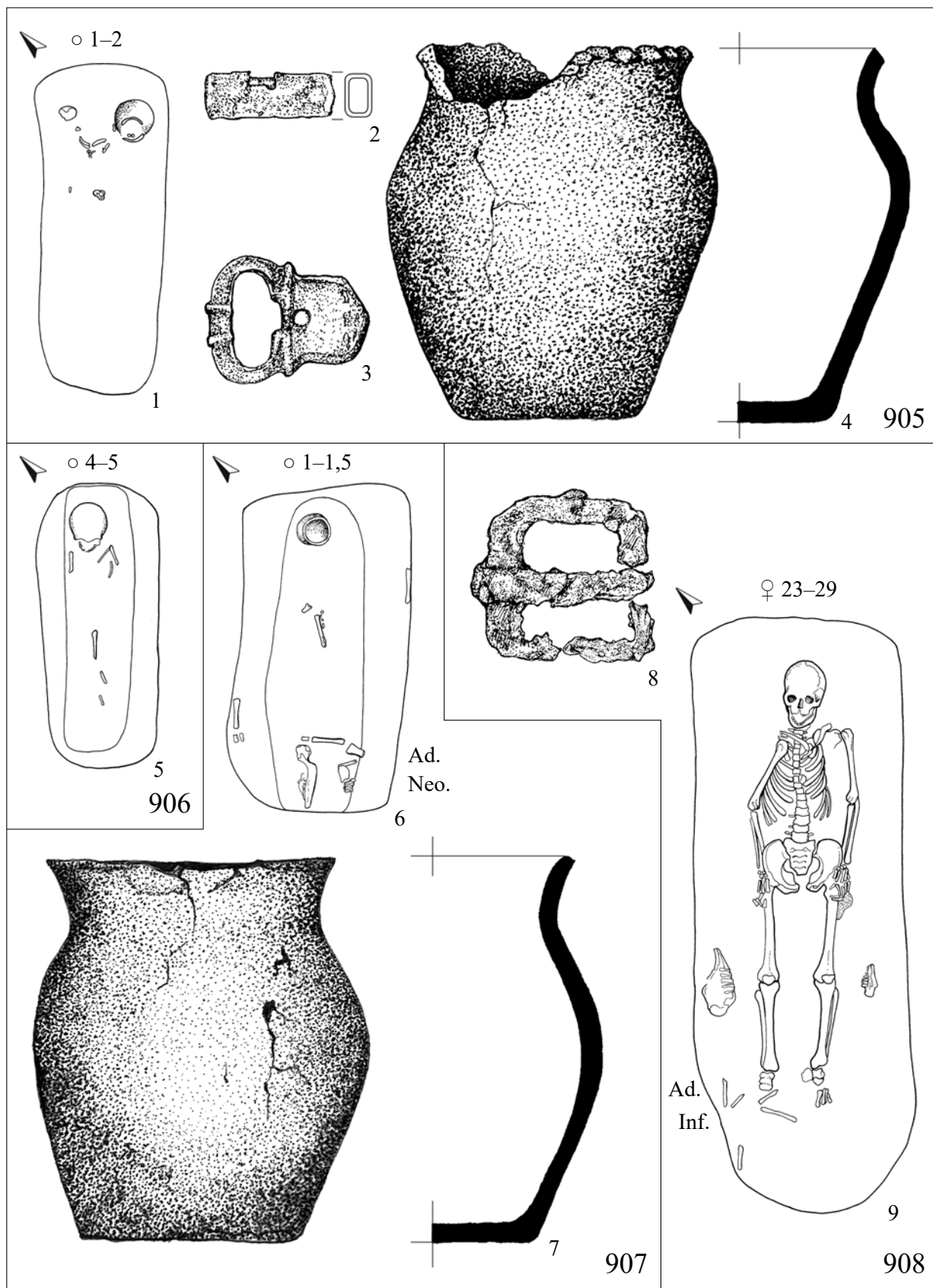
405. kép. Szegvár-Oromdűlő 903. sír
 Fig. 405. Szegvár-Oromdűlő Grave 903. M: 1–8: 1:1; 9: 1:4

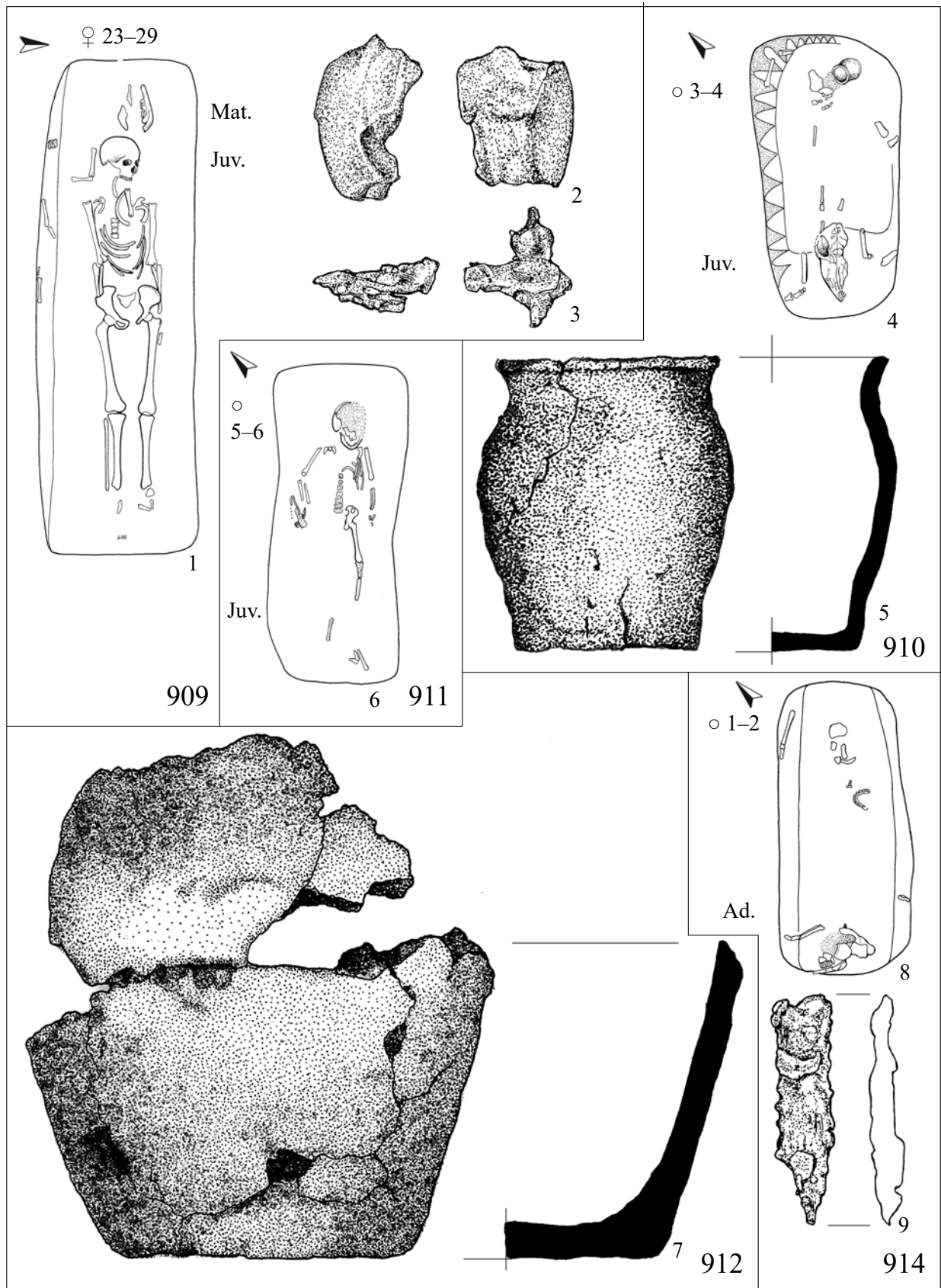

406. kép. Szegvár-Oromdűlő 903. sír
 Fig. 406. Szegvár-Oromdűlő Grave 903. M: 1:1

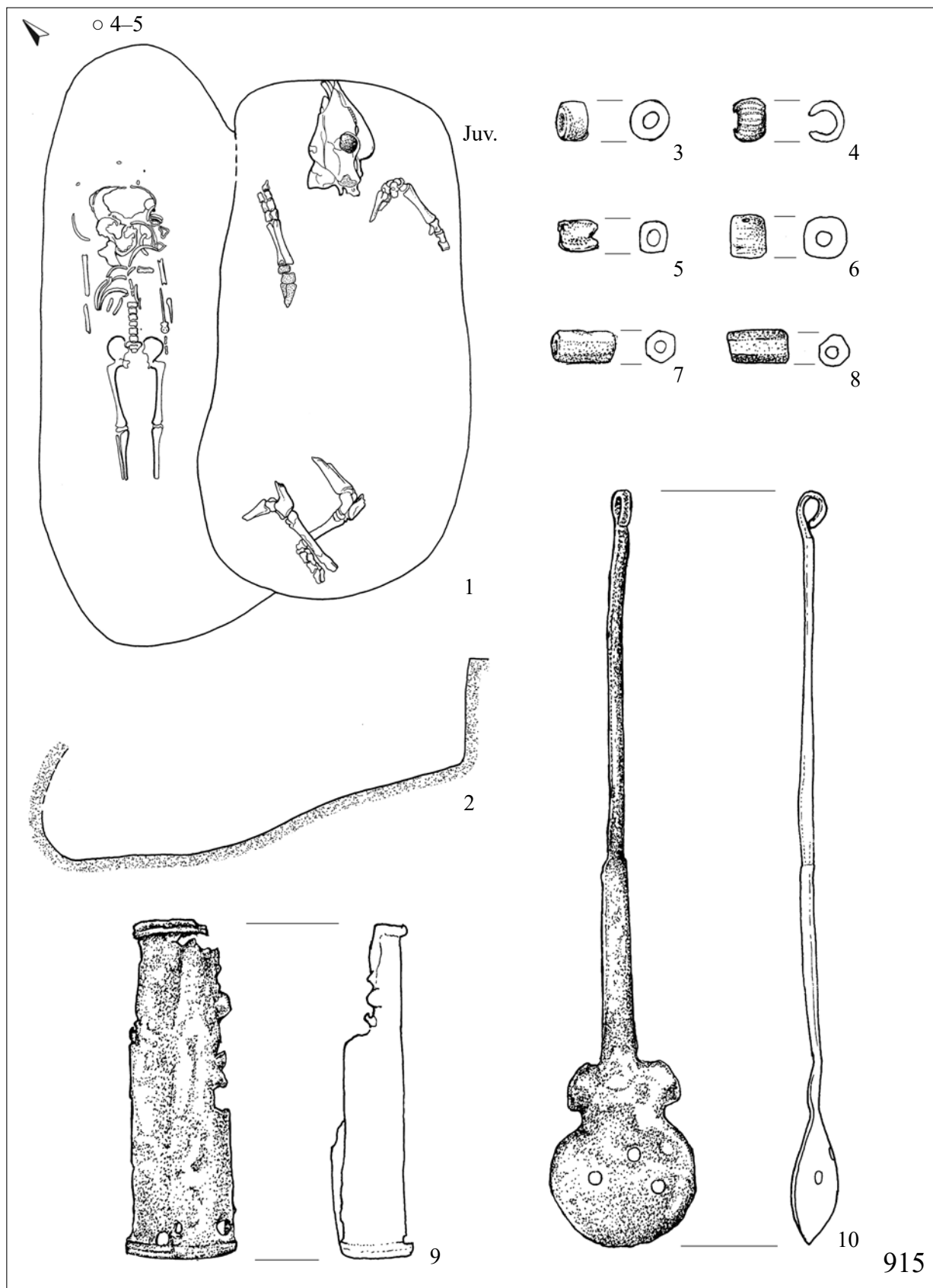

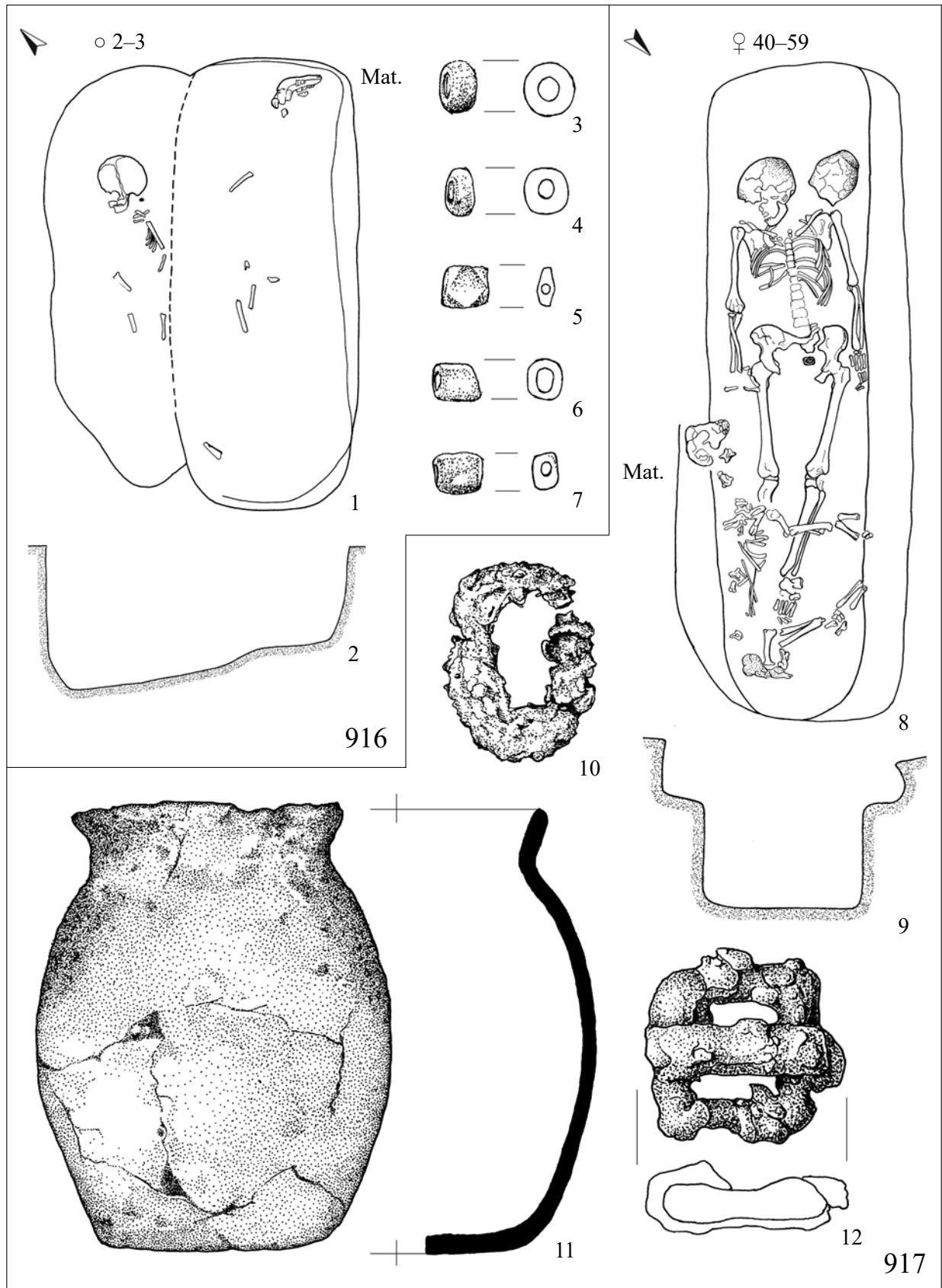
407. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-4: 905. sír; 5: 906. sír; 6-7: 907. sír; 8-9: 908. sír
 Fig. 407. Szegvár-Oromdűlő. 1-4: Grave 905; 5: Grave 906; 6-7: Grave 907; 8-9: Grave 908.
 M: 2-3, 8: 1:1; 4, 7: 1:2

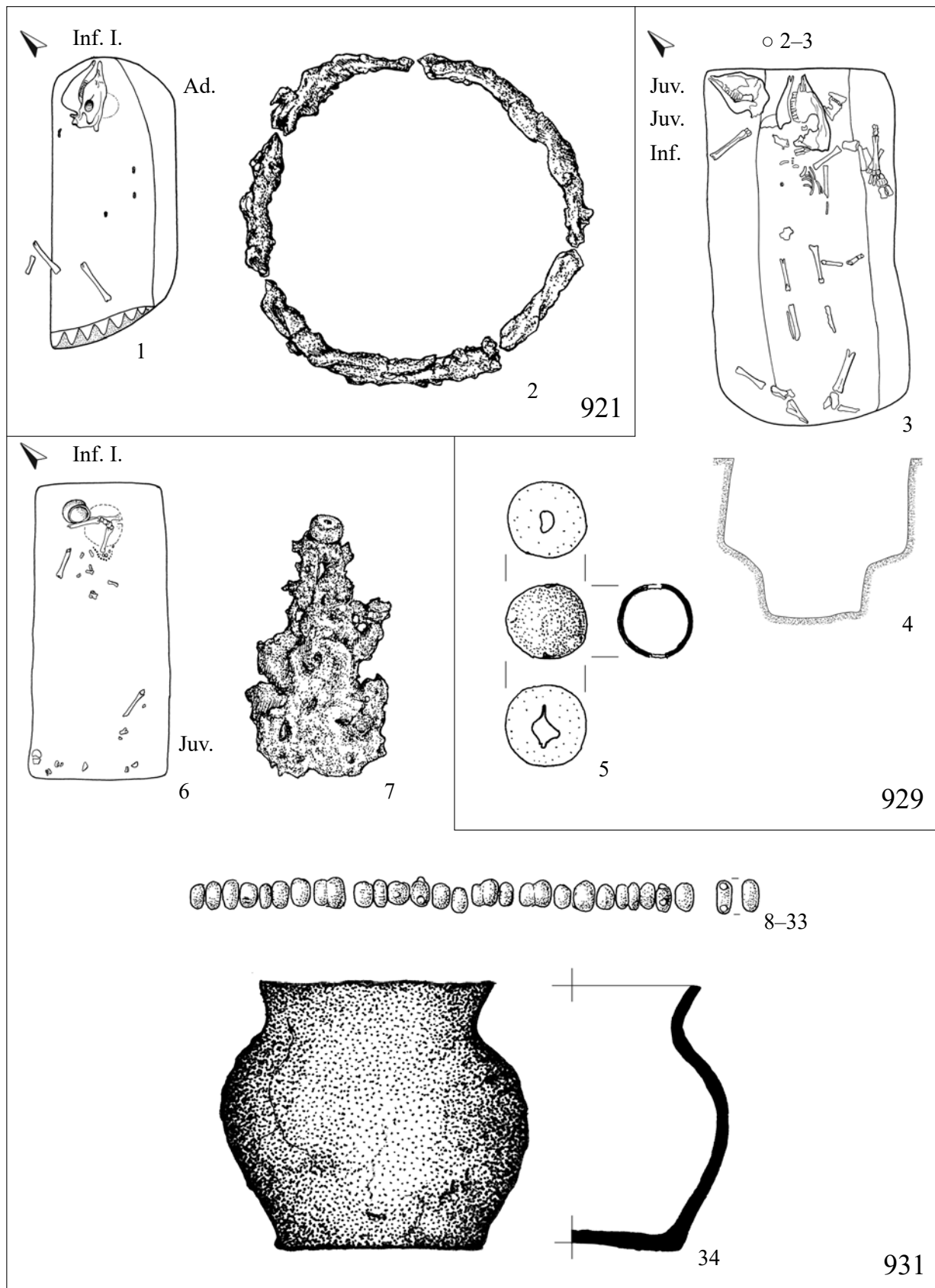
408. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-3: 909. sír; 4-5: 910. sír; 6: 911. sír; 7: 912. sír; 8-9: 914. sír
 Fig. 408. Szegvár-Oromdűlő. 1-3: Grave 909; 4-5: Grave 910; 6: Grave 911; 7: Grave 912; 8-9: Grave 914.
 M: 2-3, 8: 1:1; 5, 7: 1:2

409. kép. Szegvár-Oromdülő 915. sír
 Fig. 409. Szegvár-Oromdülő Grave 915. M: 3–10: 1:1

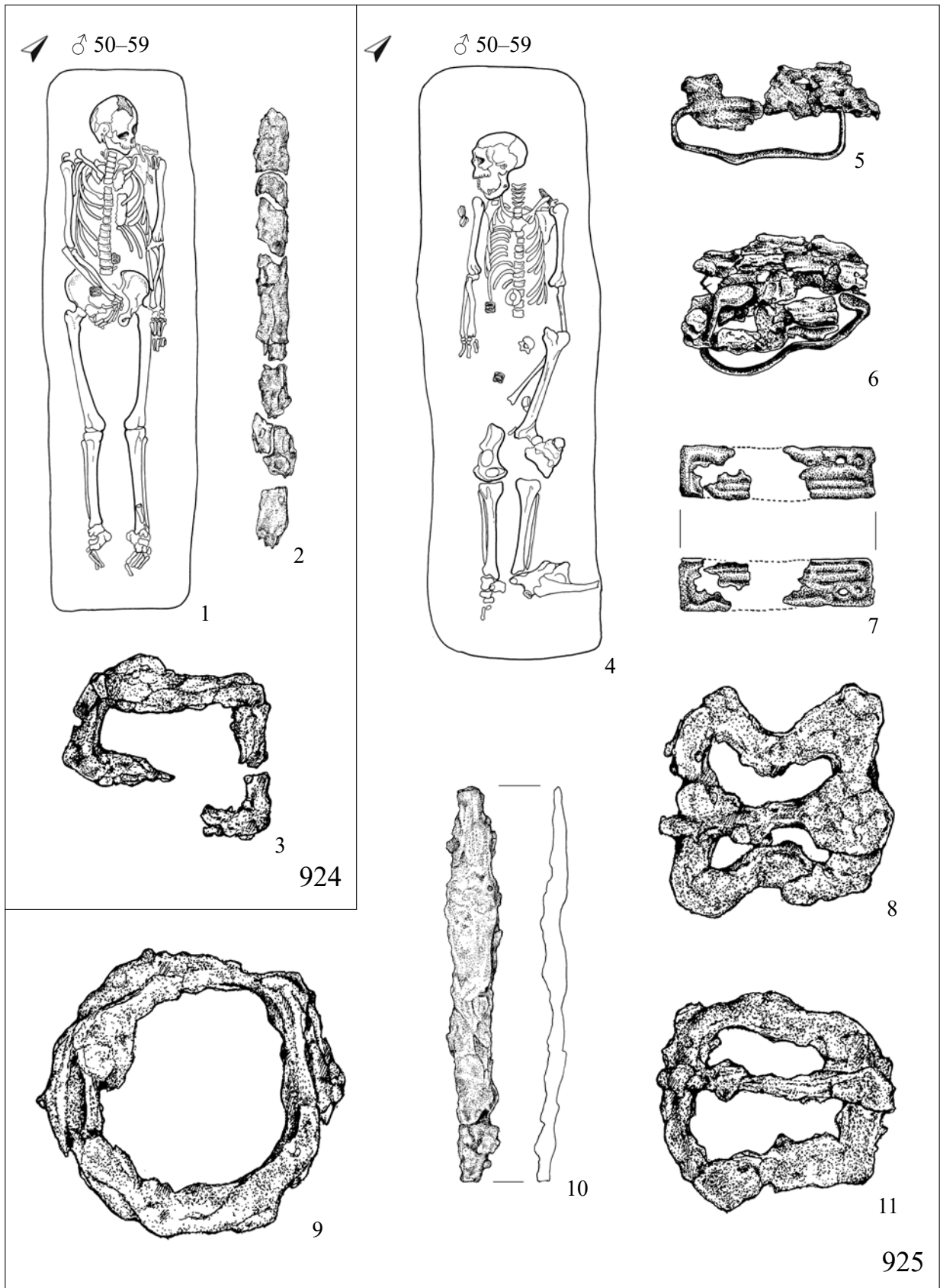

410. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-7: 916. sír; 8-12: 917. sír
 Fig. 410. Szegvár-Oromdűlő. 1-7: Grave 916; 8-12: Grave 917. M: 3-10, 12: 1:1; 11: 1:2

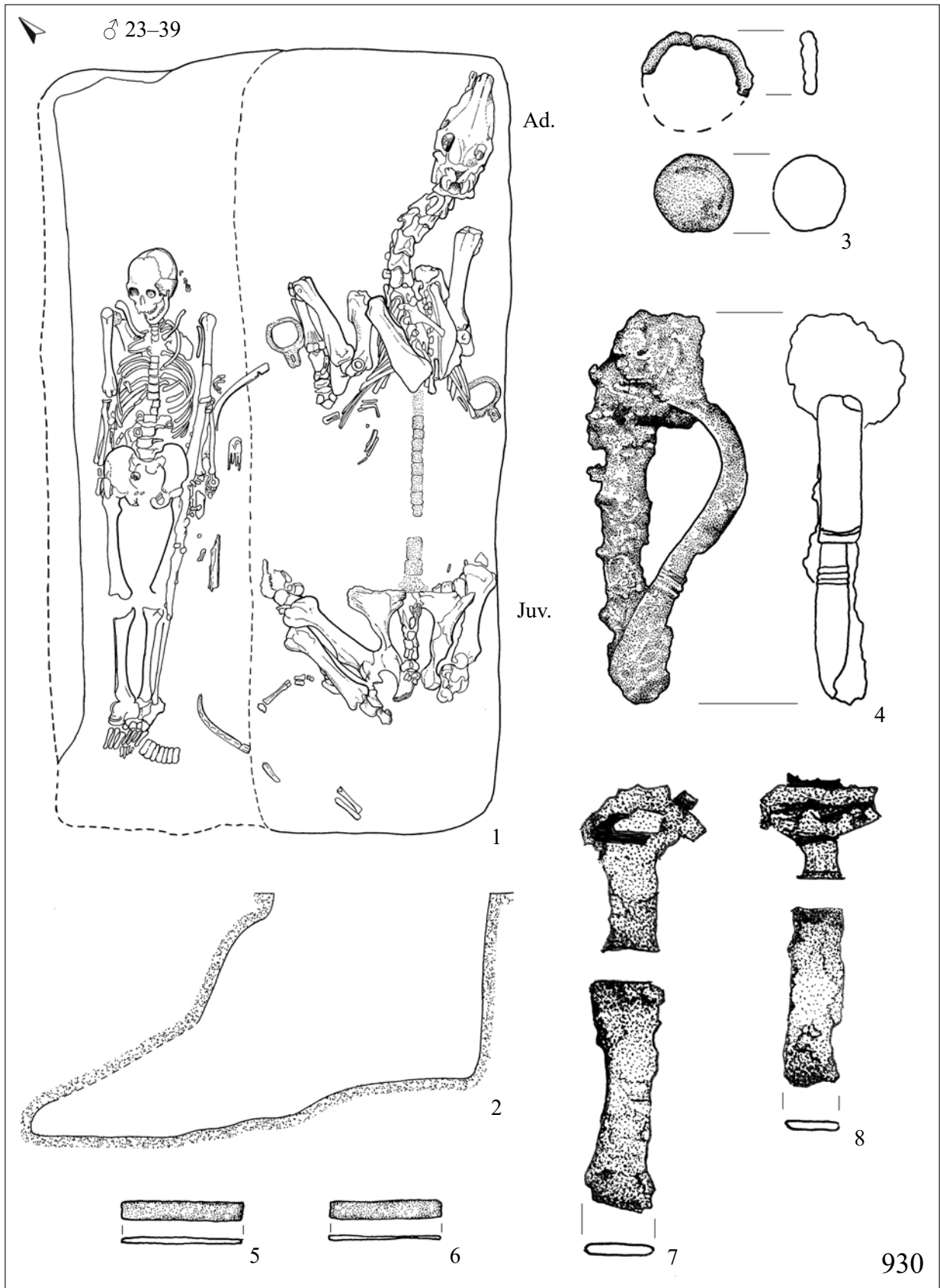

411. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-2: 921. sír; 3-5: 929. sír; 6-34: 931. sír

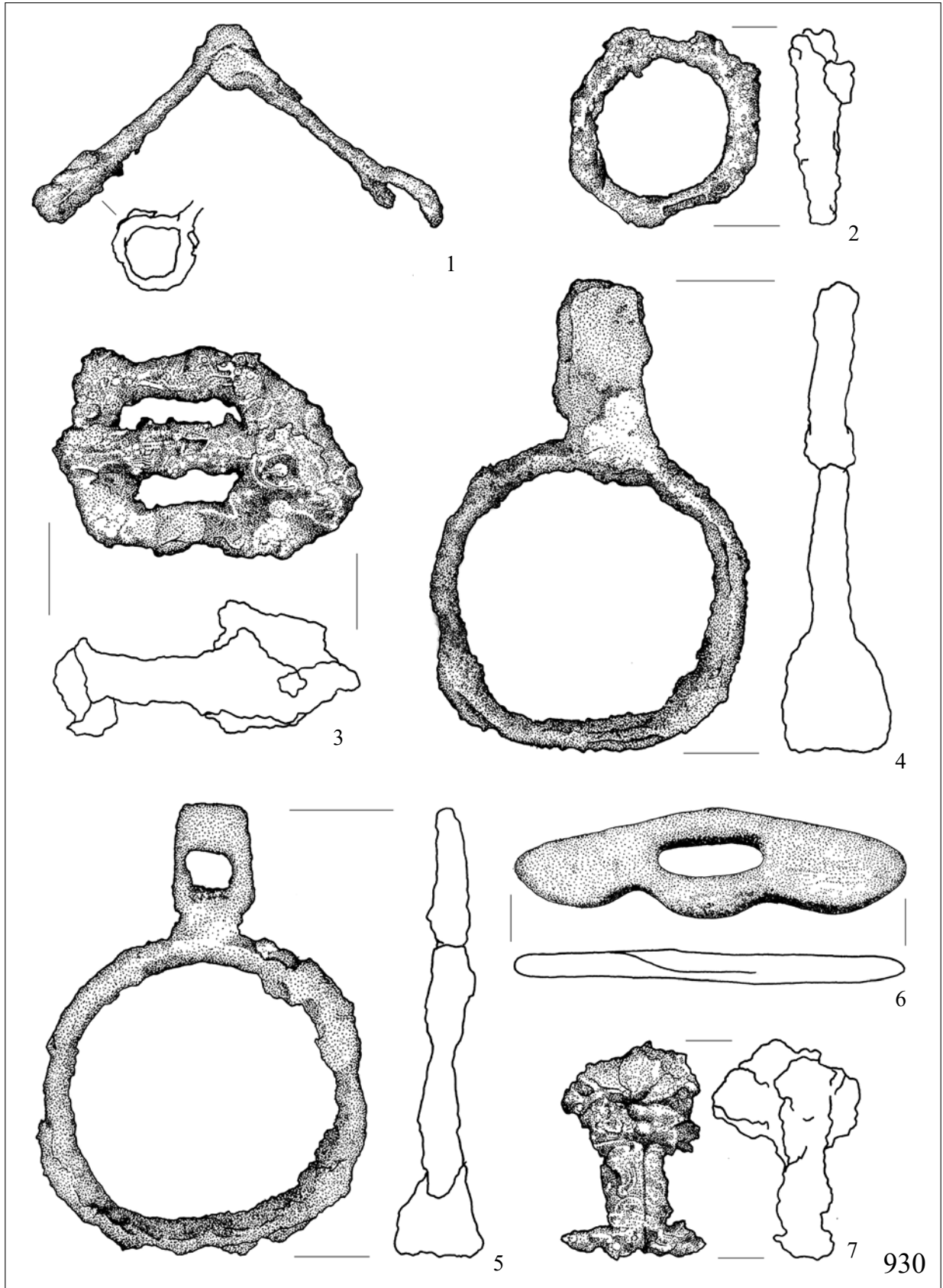
Fig. 411. Szegvár-Oromdűlő. 1-2: Grave 921; 3-5: Grave 929; 6-34: Grave 931. M: 2, 4-5, 7-33: 1:1; 34: 1:2

412. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-3: 924. sír; 4-11: 925. sír
 Fig. 412. Szegvár-Oromdűlő. 1-3: Grave 924; 4-11: Grave 925. M: 2, 10: 1:2; 3, 5-9, 11: 1:1

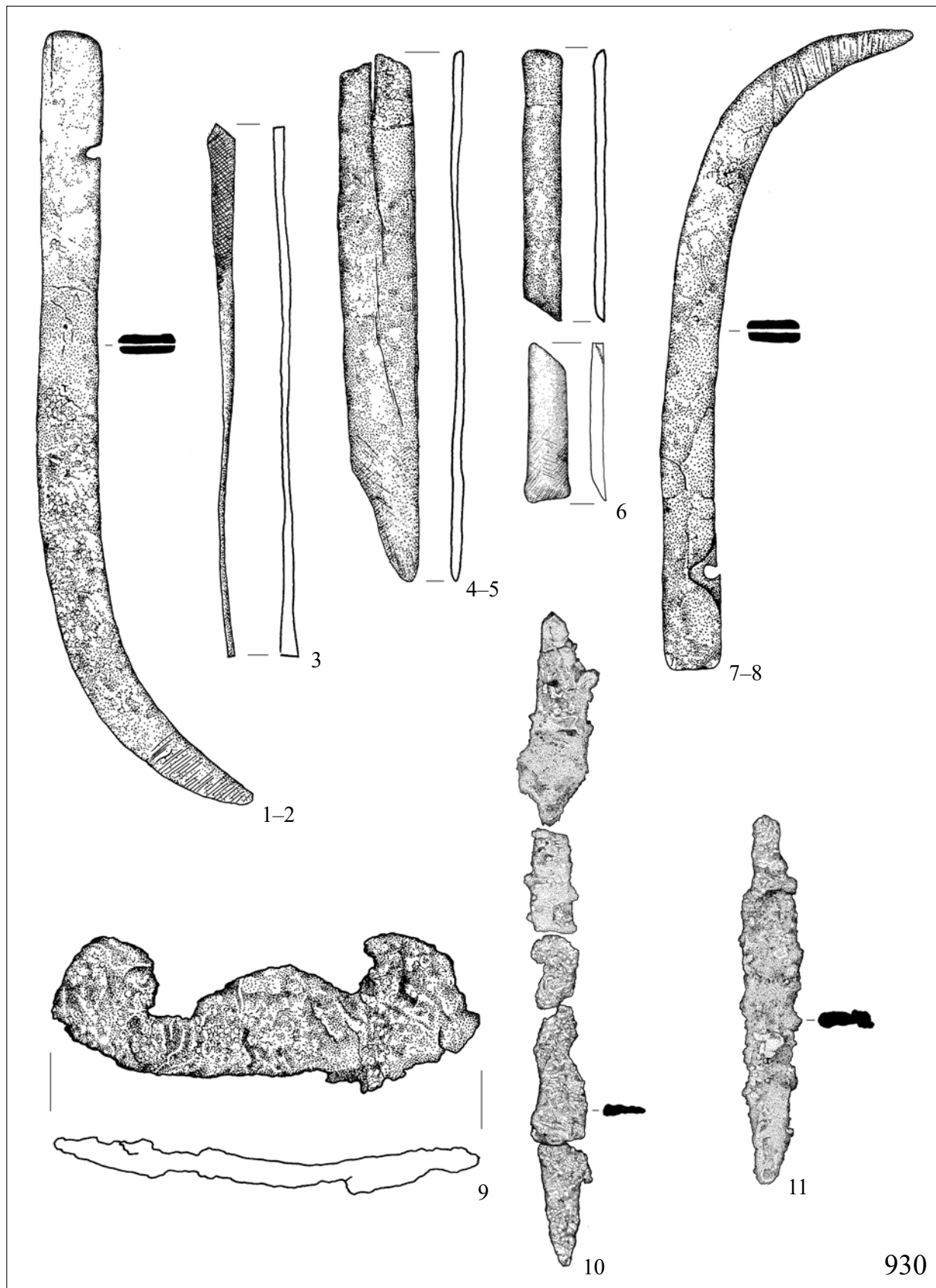

413. kép. Szegvár-Oromdűlő 930. sír
 Fig. 413. Szegvár-Oromdűlő Grave 930. M: 3-8: 1:1

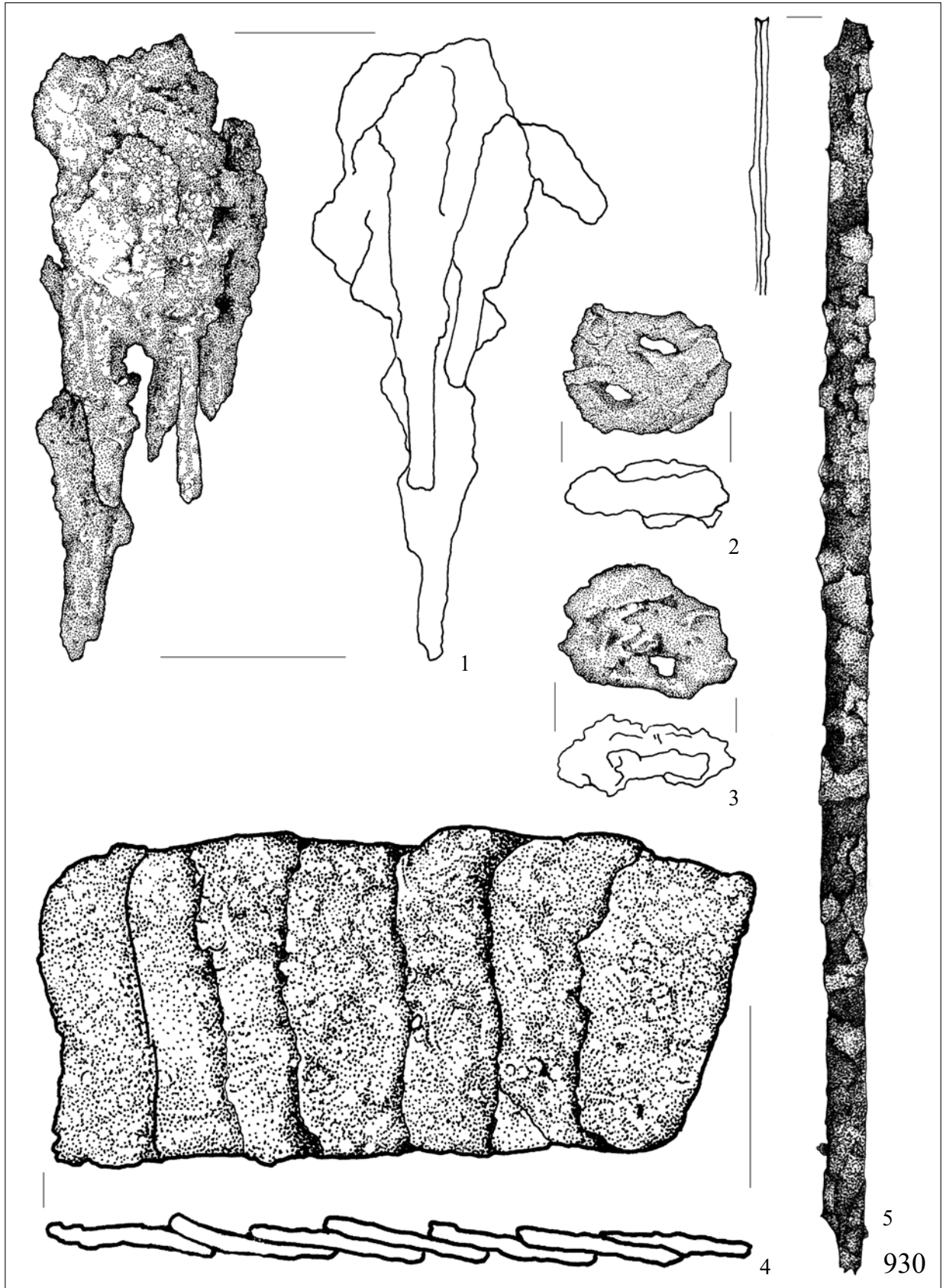
414. kép. Szegvár-Oromdűlő 930. sír
 Fig. 414. Szegvár-Oromdűlő Grave 930. M.: 1, 4-5: 1:2; 2-3, 6-7: 1:1

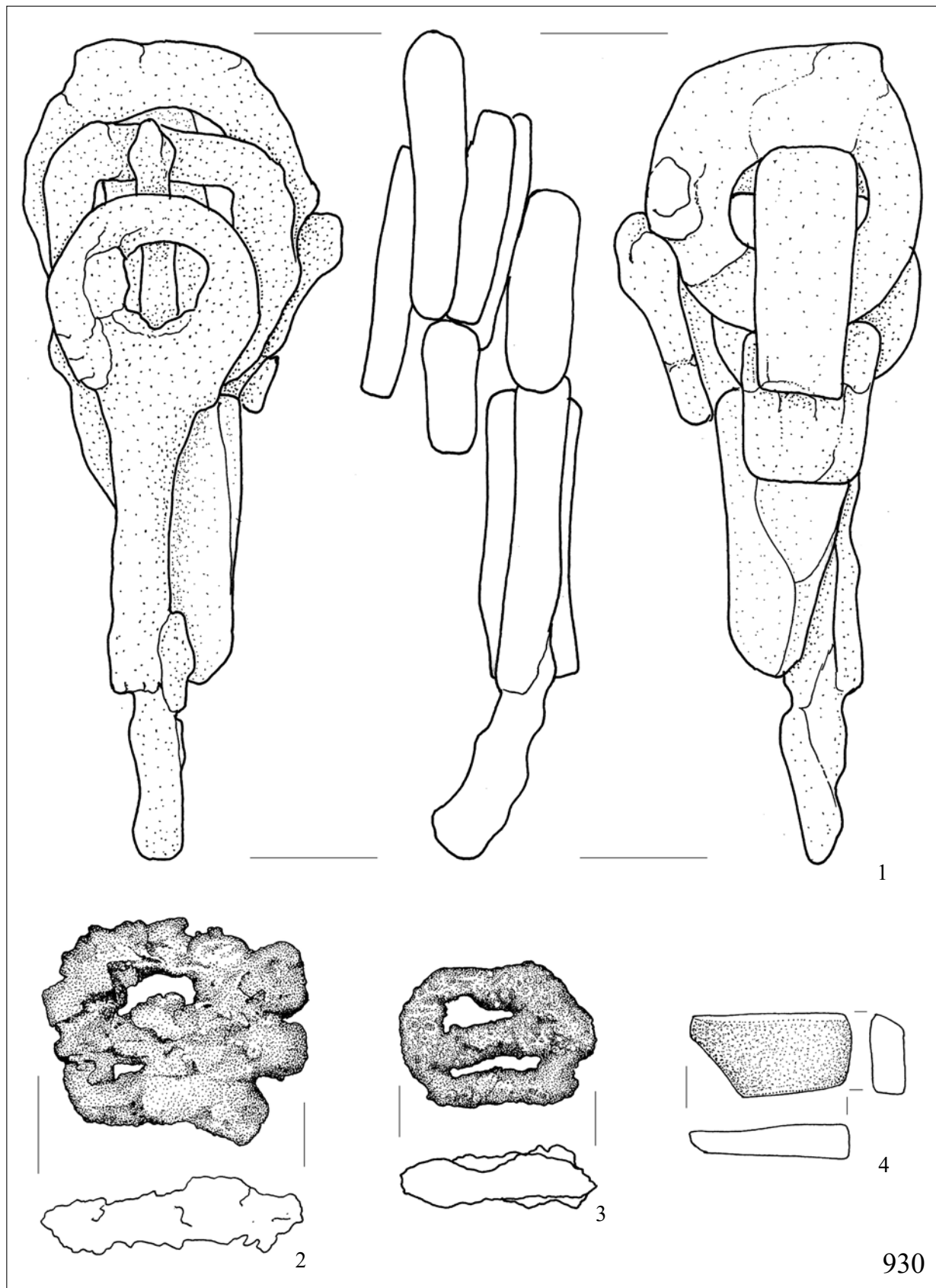

930

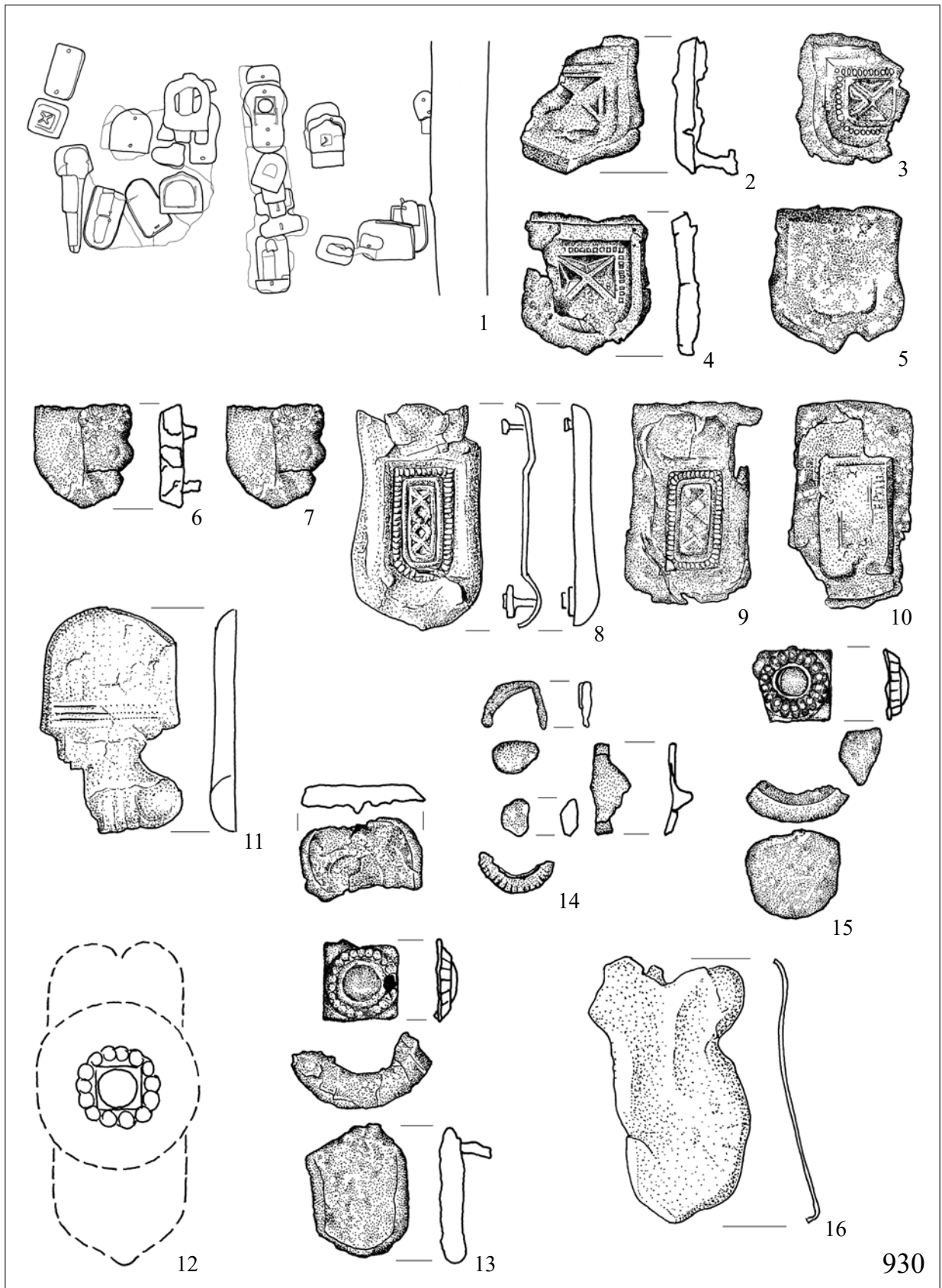
415. kép. Szegvár-Oromdűlő 930. sír
 Fig. 415. Szegvár-Oromdűlő Grave 930. M: 1-8, 10-11: 1:2; 9: 1:1

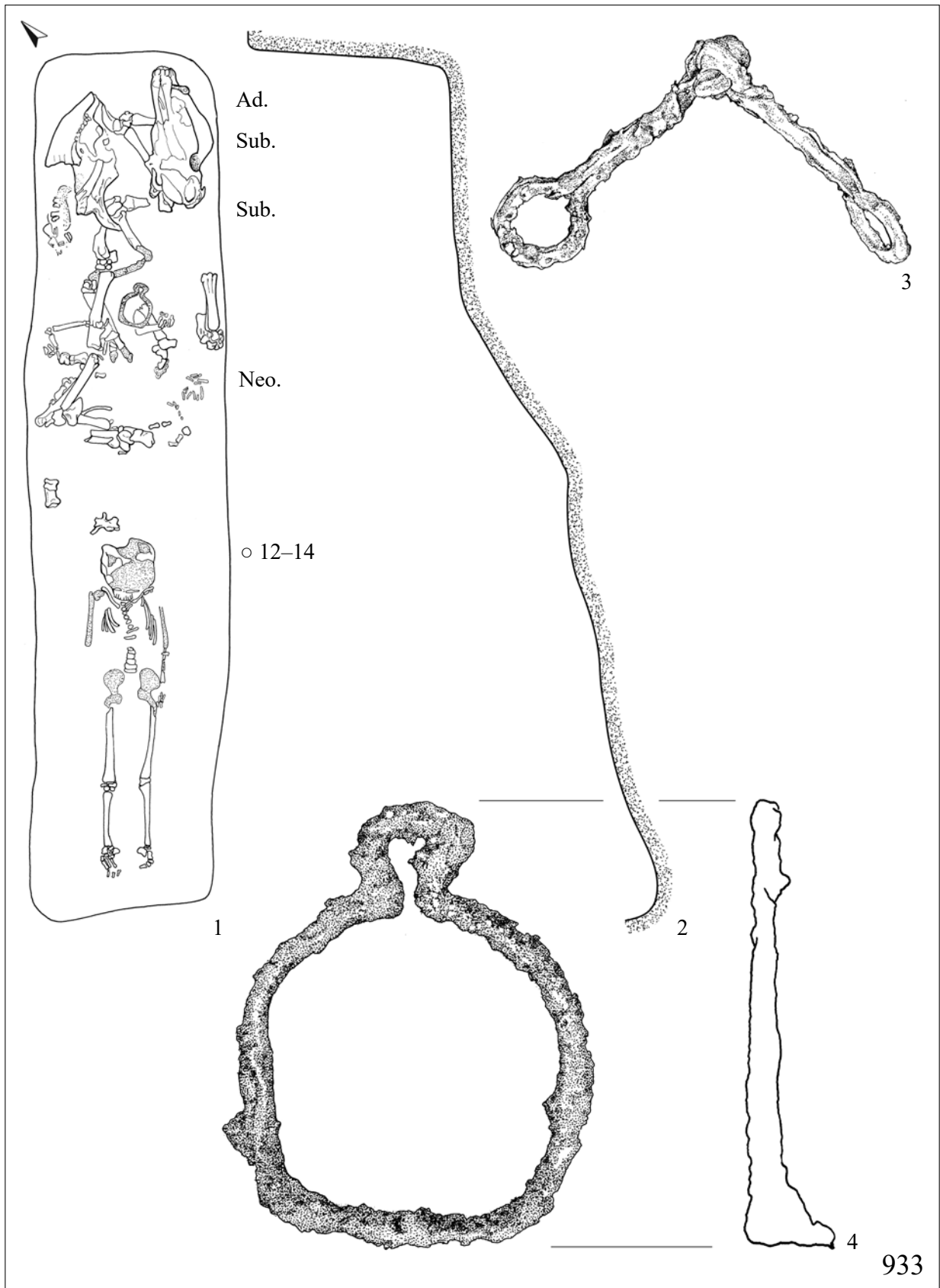
416. kép. Szegvár-Oromdűlő 930. sír
 Fig. 416. Szegvár-Oromdűlő Grave 930. M: 1-4: 1:1; 5: 1:4

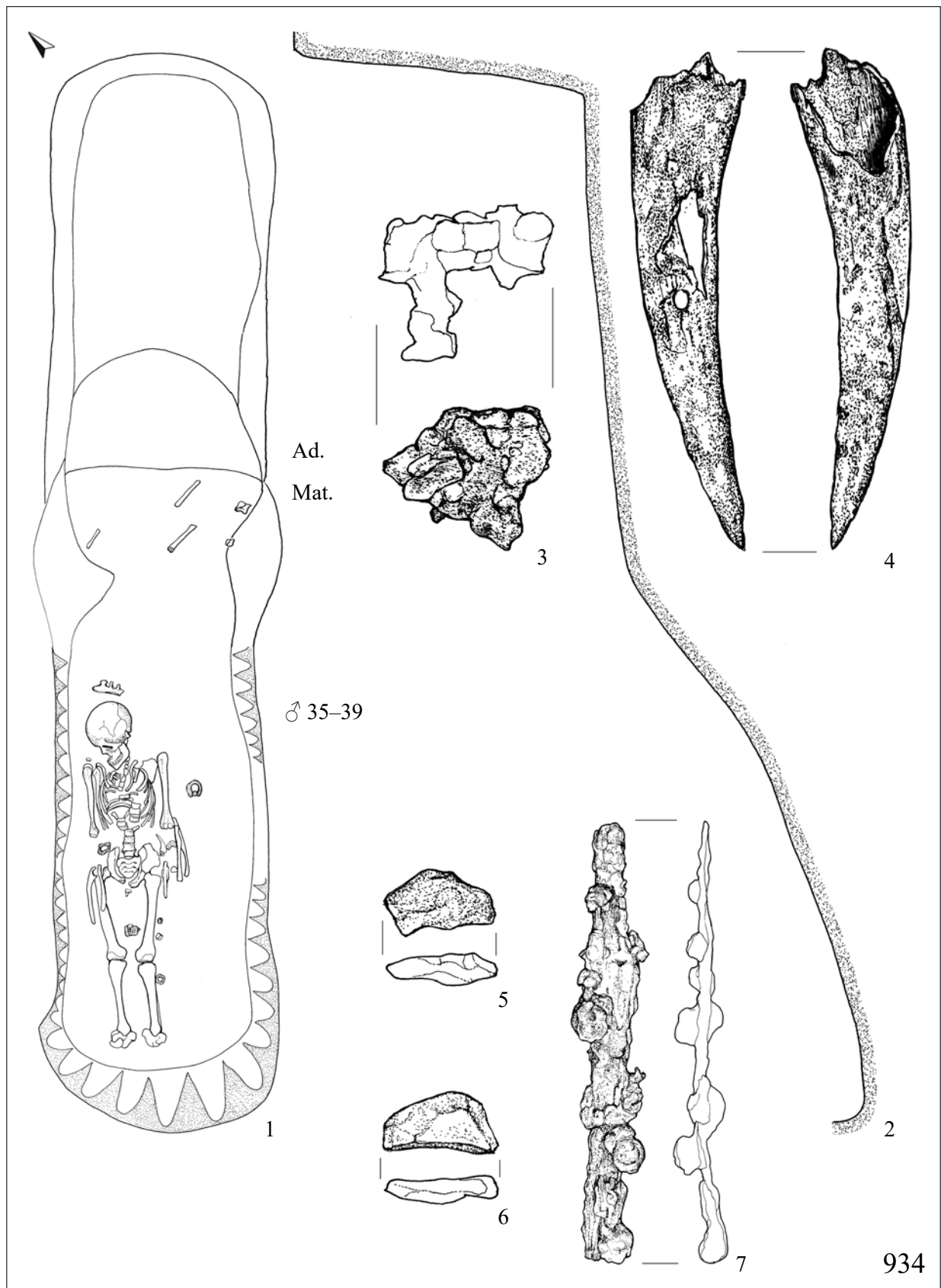
417. kép. Szegvár-Oromdűlő 930. sír
 Fig. 417. Szegvár-Oromdűlő Grave 930. M: 1:1

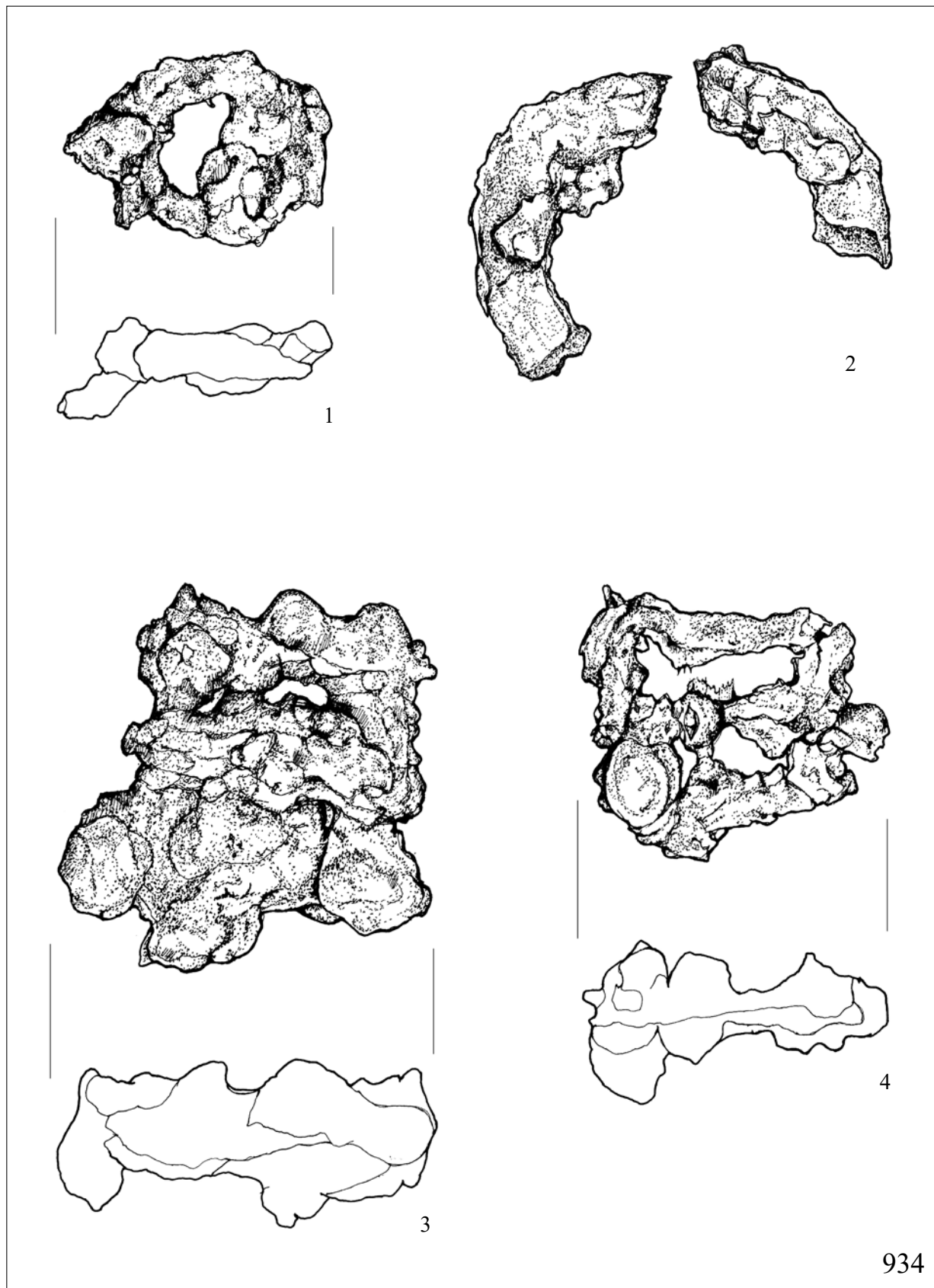
418. kép. Szegvár-Oromdűlő 930. sír
 Fig. 418. Szegvár-Oromdűlő Grave 930. M: 2-16: 1:1

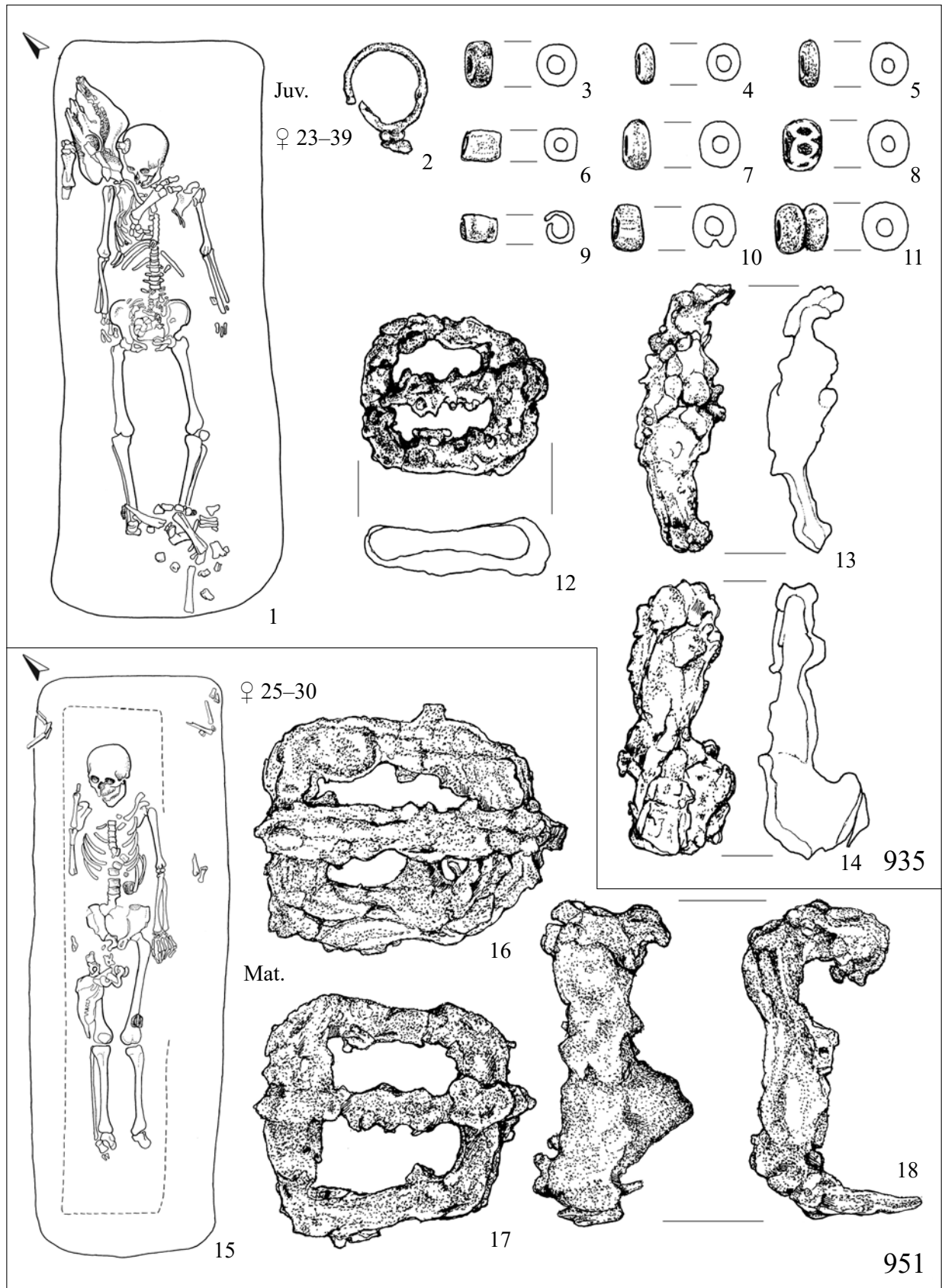
419 kép. Szegvár-Oromdűlő 933. sír
Fig. 419. Szegvár-Oromdűlő Grave 933. M: 3-4: 1:2

420. kép. Szegvár-Oromdűlő 934. sír
 Fig. 420. Szegvár-Oromdűlő Grave 934. M: 2-6: 1:1; 7: 1:2

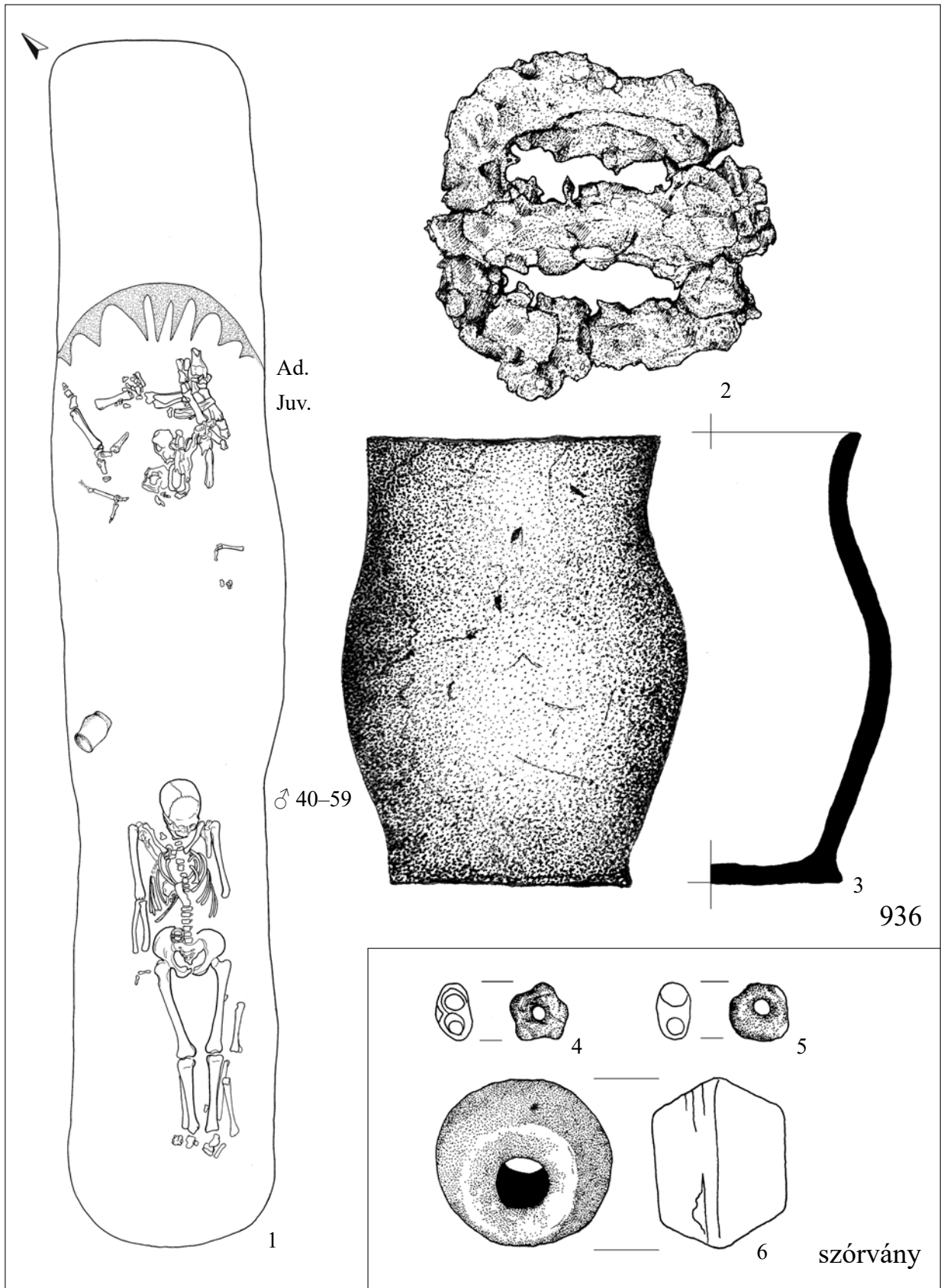

421. kép. Szegvár-Oromdűlő 934. sír
Fig. 421. Szegvár-Oromdűlő Grave 934. M: 1:1

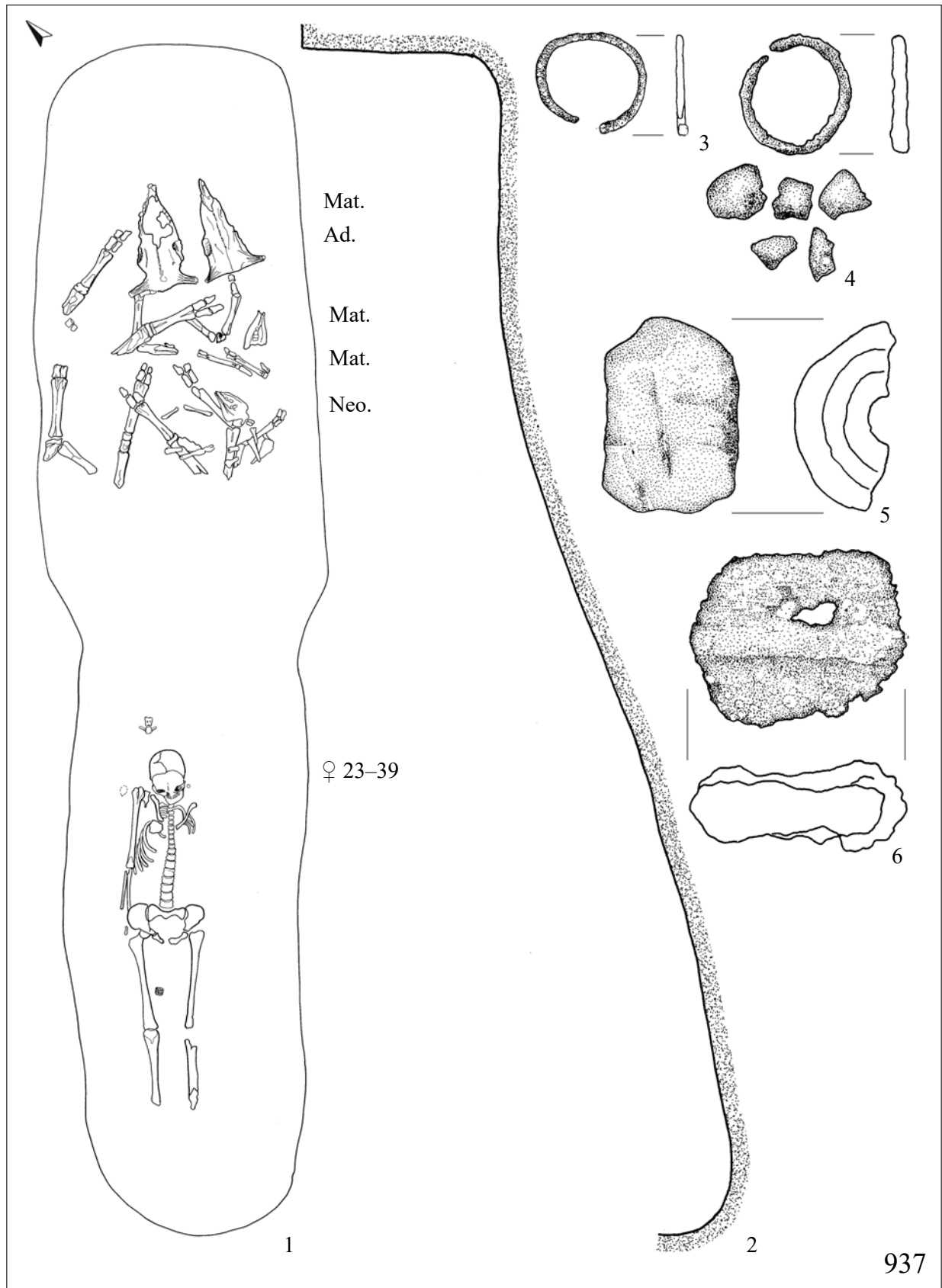

422. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-14: 935. sír; 15-18: 951. sír
Fig. 422. Szegvár-Oromdűlő. 1-14: Grave 935; 15-18: Grave 951. M: 2-14, 16-18: 1:1

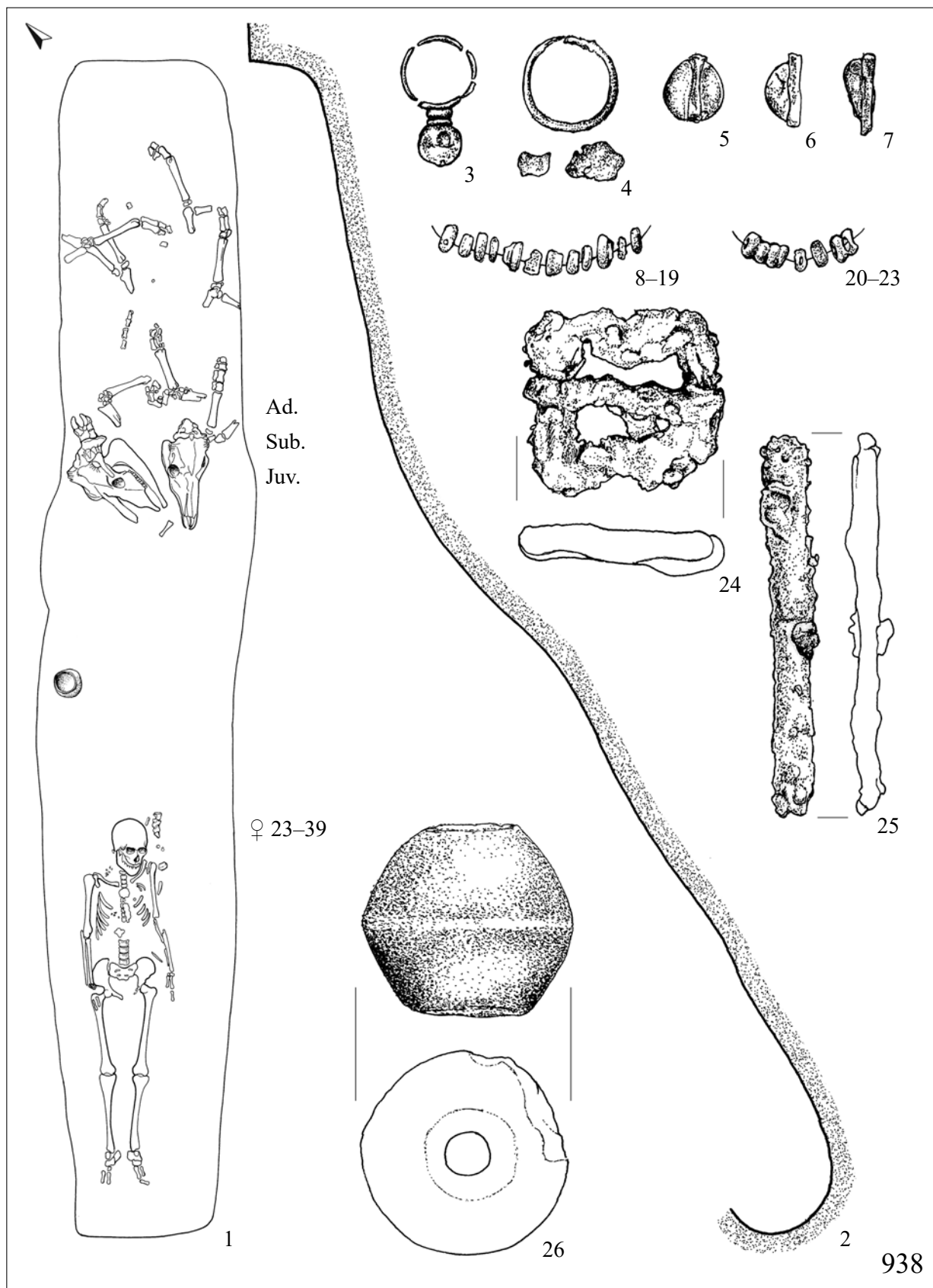

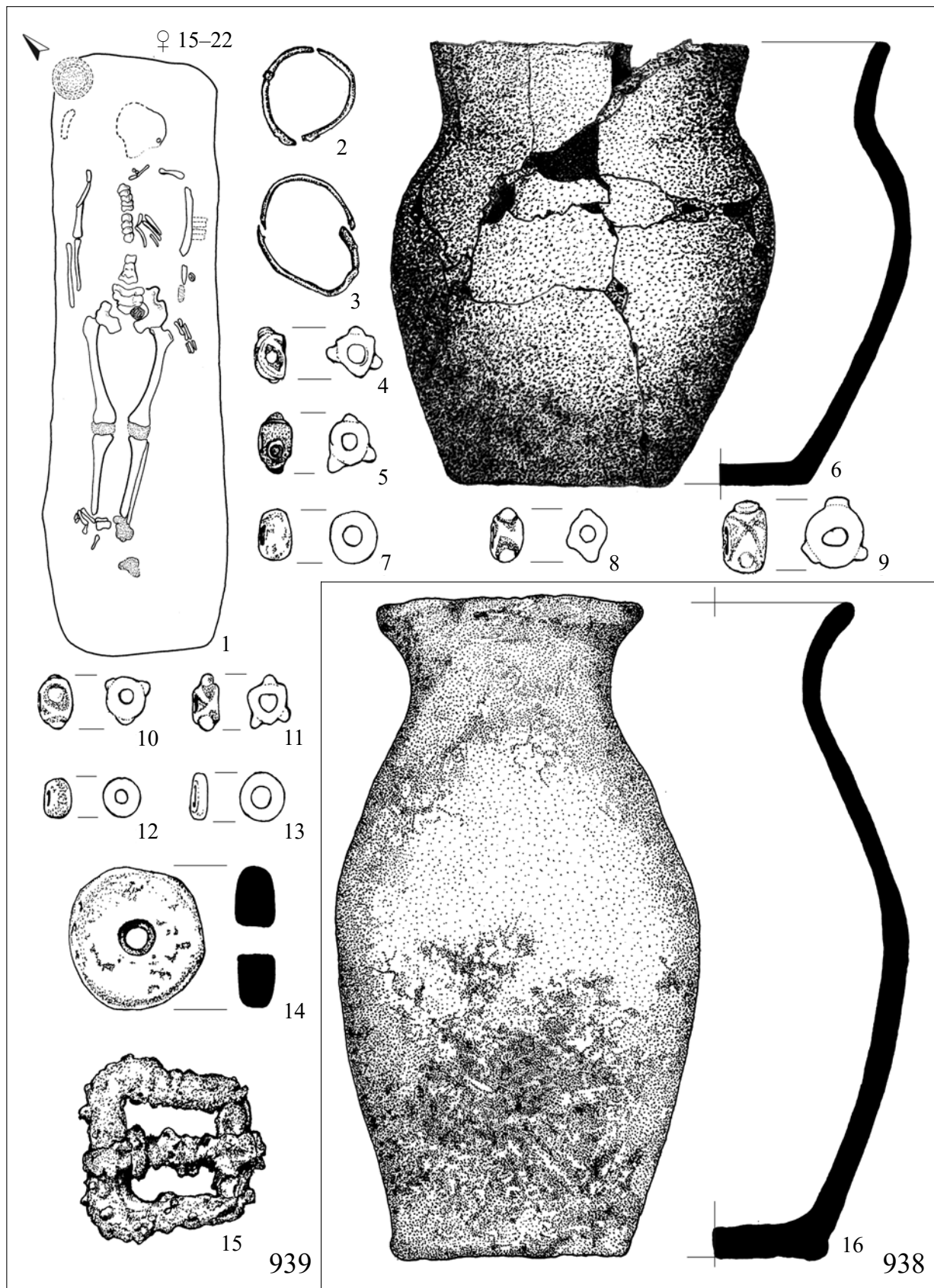
423. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-3: 936. sír; 4-6: Szórvány
 Fig. 423. Szegvár-Oromdűlő. 1-3: Grave 936; 4-6: Stray find. M: 2, 4-6: 1:1; 3: 1:1

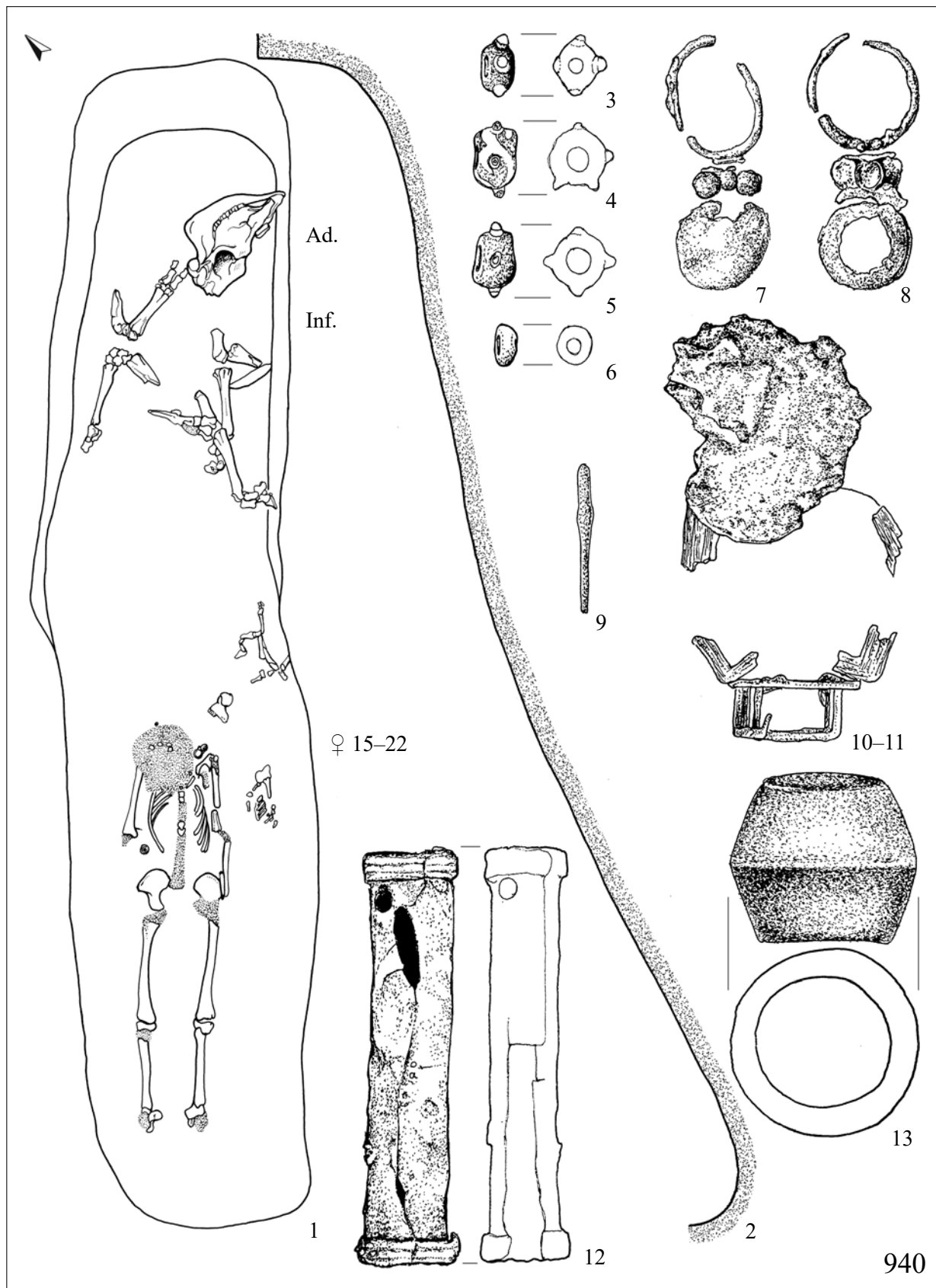
424. kép. Szegvár-Oromdűlő 937. sír
Fig. 424. Szegvár-Oromdűlő Grave 937. M: 3-6: 1:1

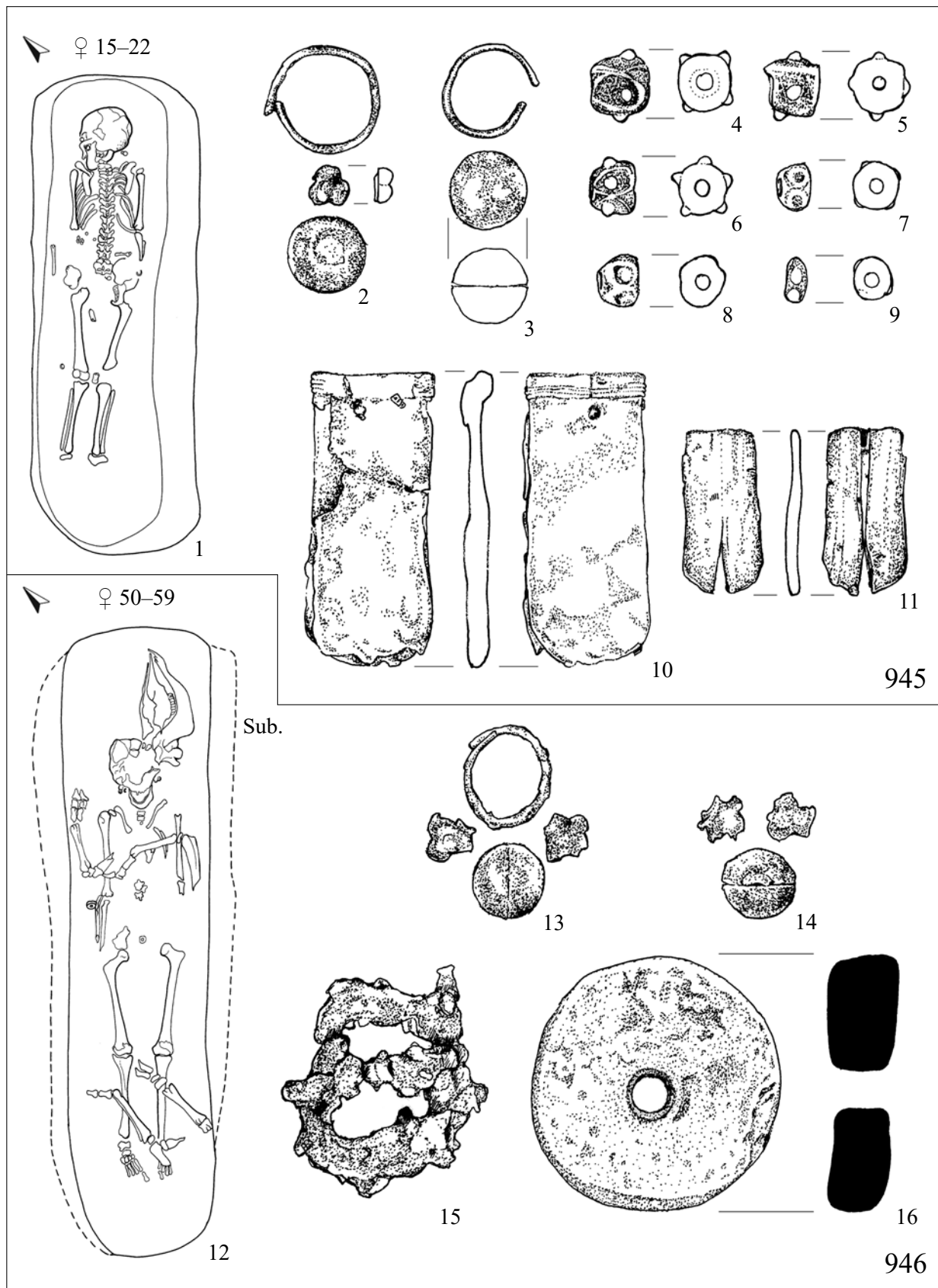
425. kép. Szegvár-Oromdűlő 938. sír
Fig. 425. Szegvár-Oromdűlő Grave 938. M.: 3-26: 1:1

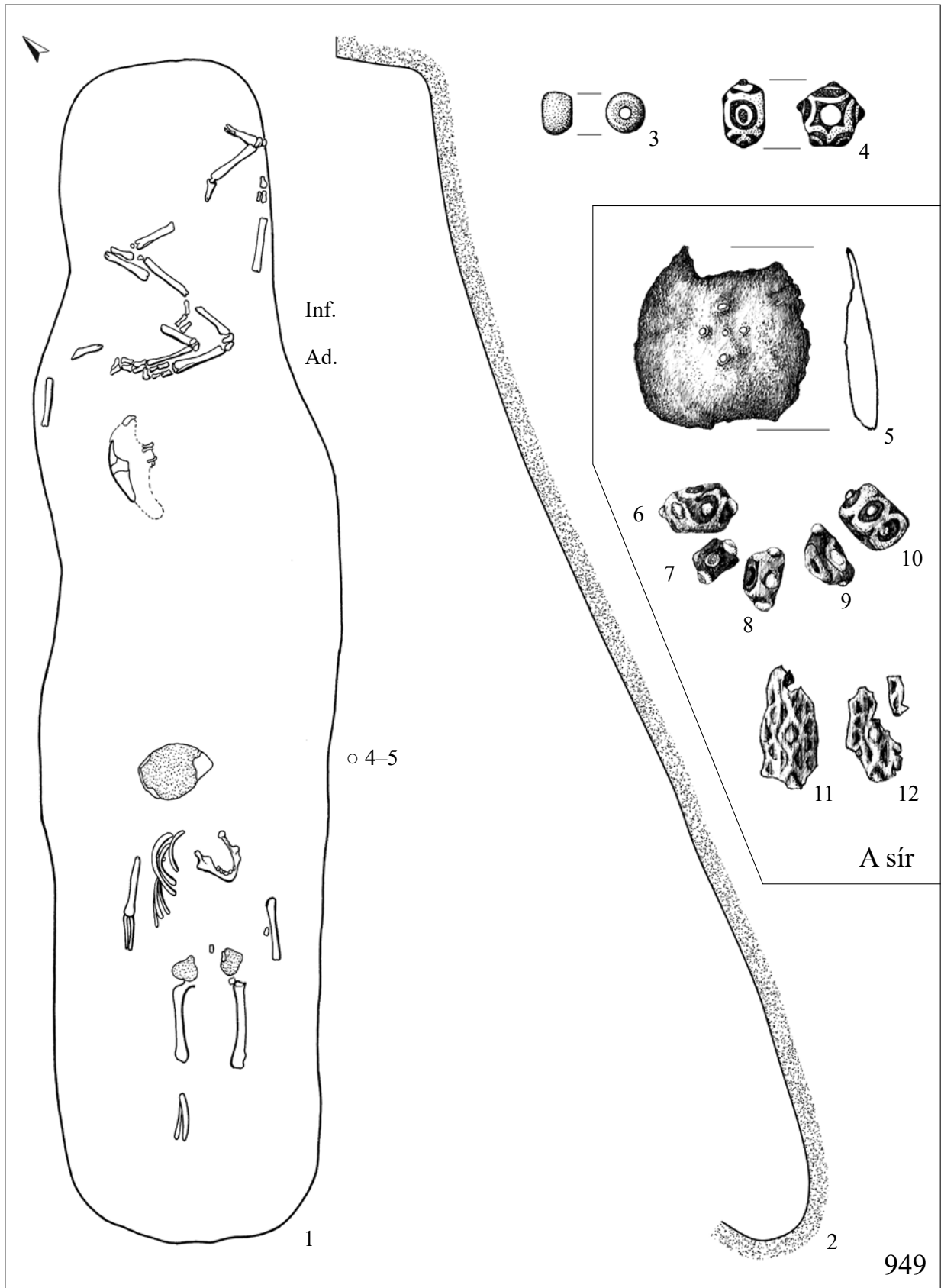
426. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1–15: 939. sír; 16: 938. sír
 Fig. 426. Szegvár-Oromdűlő. 1–15: Grave 939; 16: Grave 938. M: 2–5, 7–15: 1:1; 6, 16: 1:2

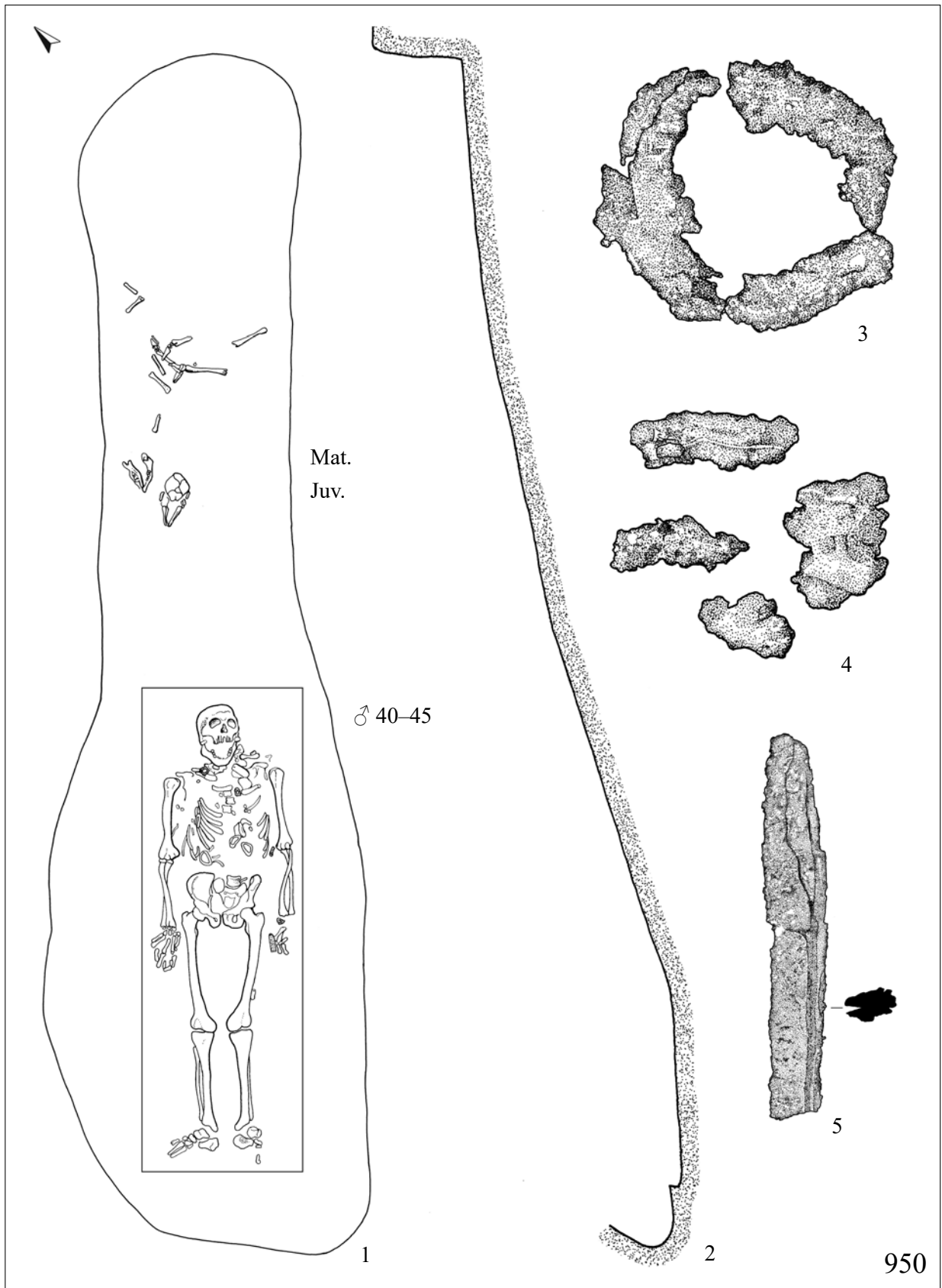
427. kép. Szegvár-Oromdűlő 940. sír
Fig. 427. Szegvár-Oromdűlő Grave 940. M: 3-13: 1:1

428. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-11: 945. sír; 12-16: 946. sír
 Fig. 428. Szegvár-Oromdűlő. 1-11: Grave 945; 12-16: Grave 946. M: 2-10, 13-16: 1:1

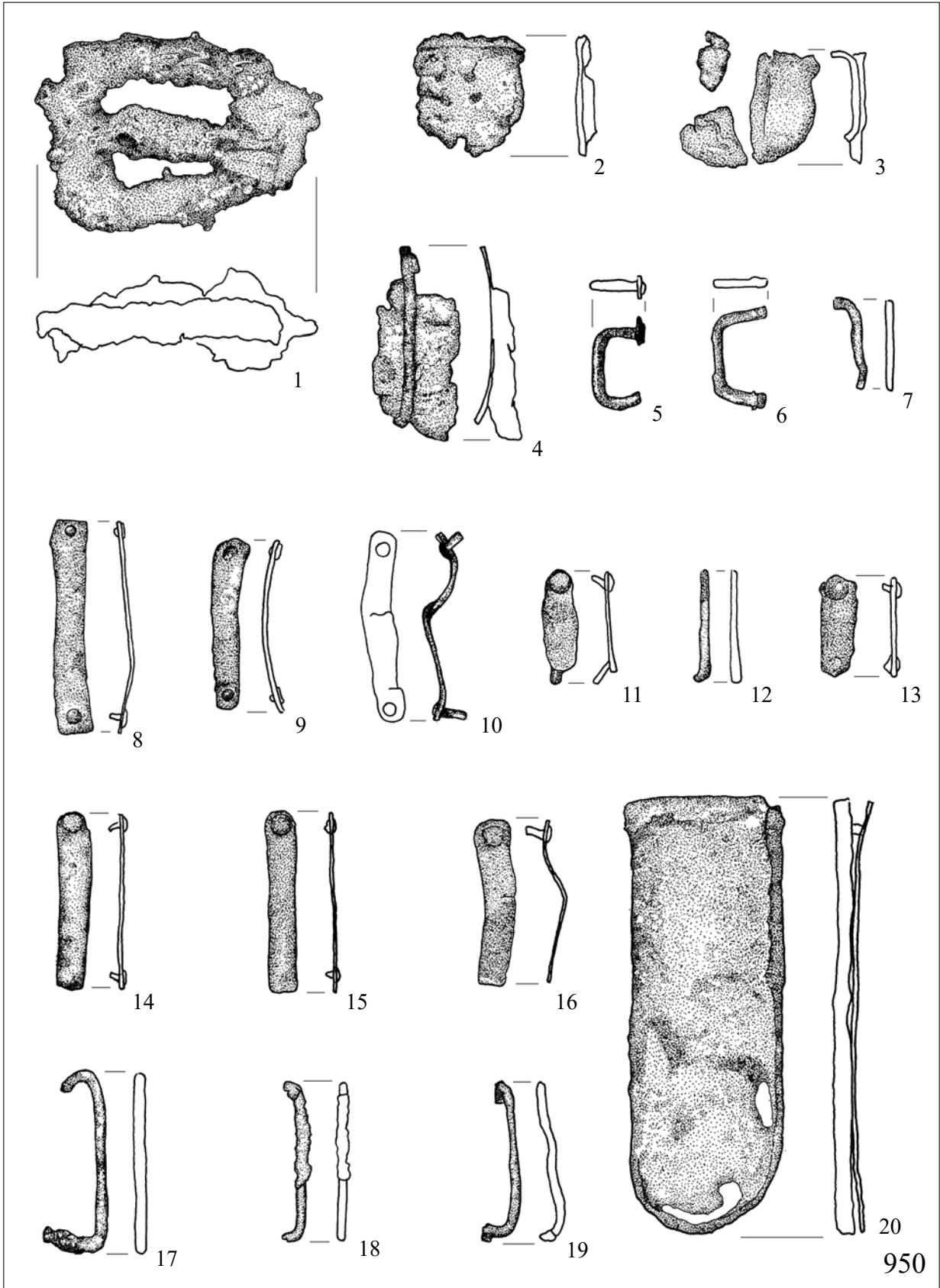

429. kép. Szegvár-Oromdűlő. 1-4: 949. sír; 5-12: „A” sír
 Fig. 429. Szegvár-Oromdűlő. 1-4: 949. sír; 5-12: Grave 'A'. M: 3-12: 1:1

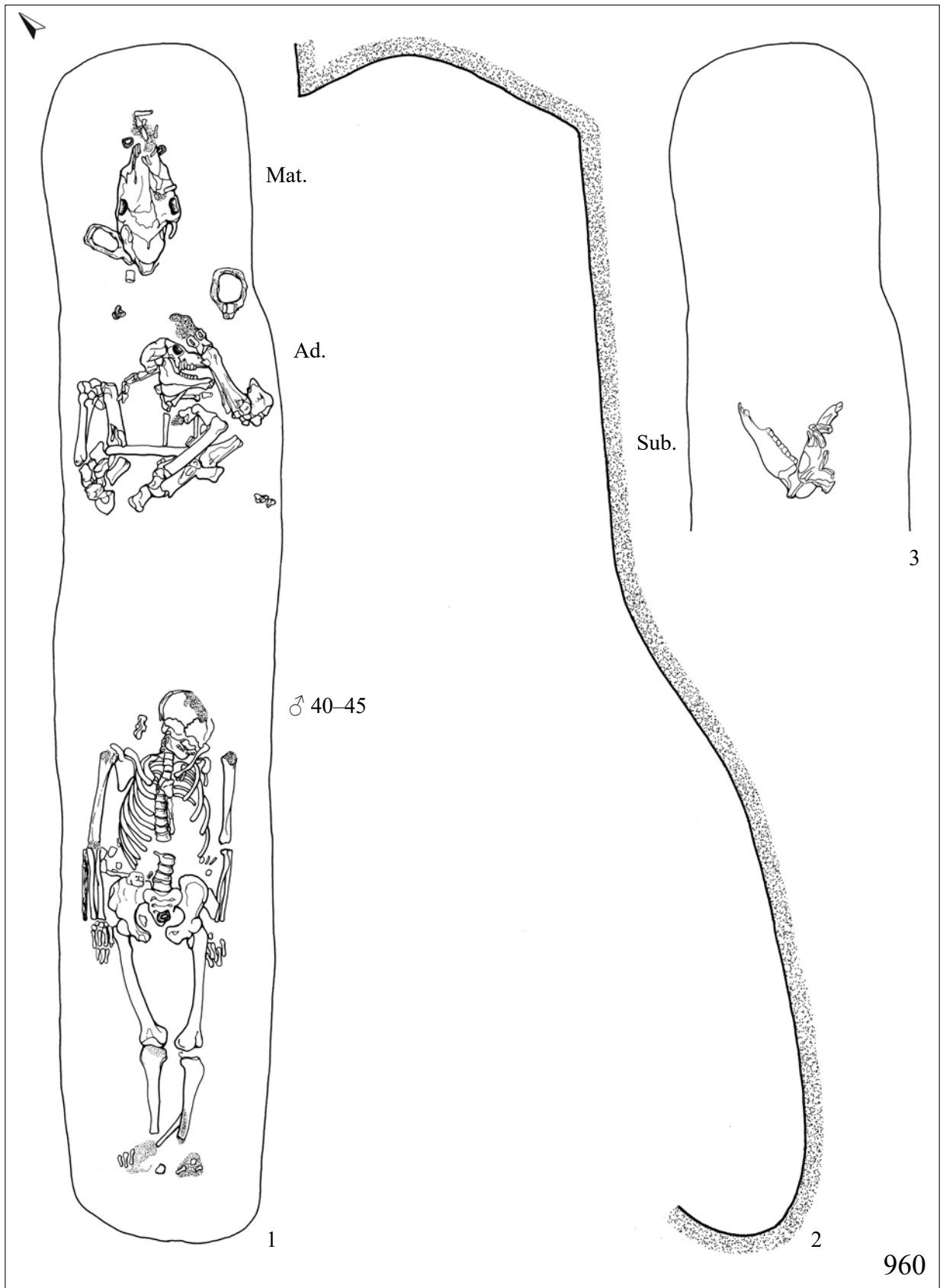

430. kép. Szegvár-Oromdűlő 950. sír
 Fig. 430. Szegvár-Oromdűlő Grave 950. M: 3-4: 1:1; 5: 1:2

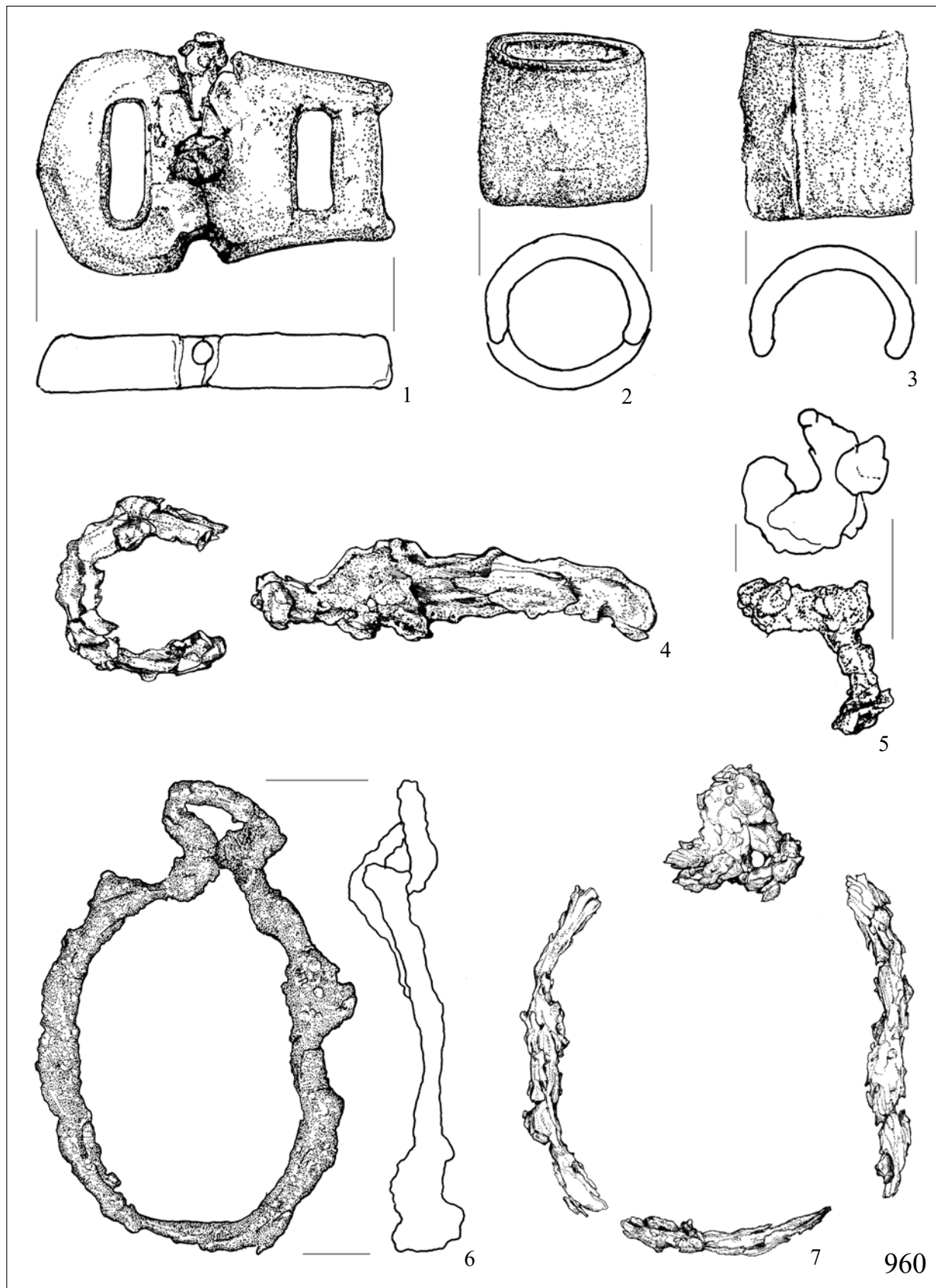

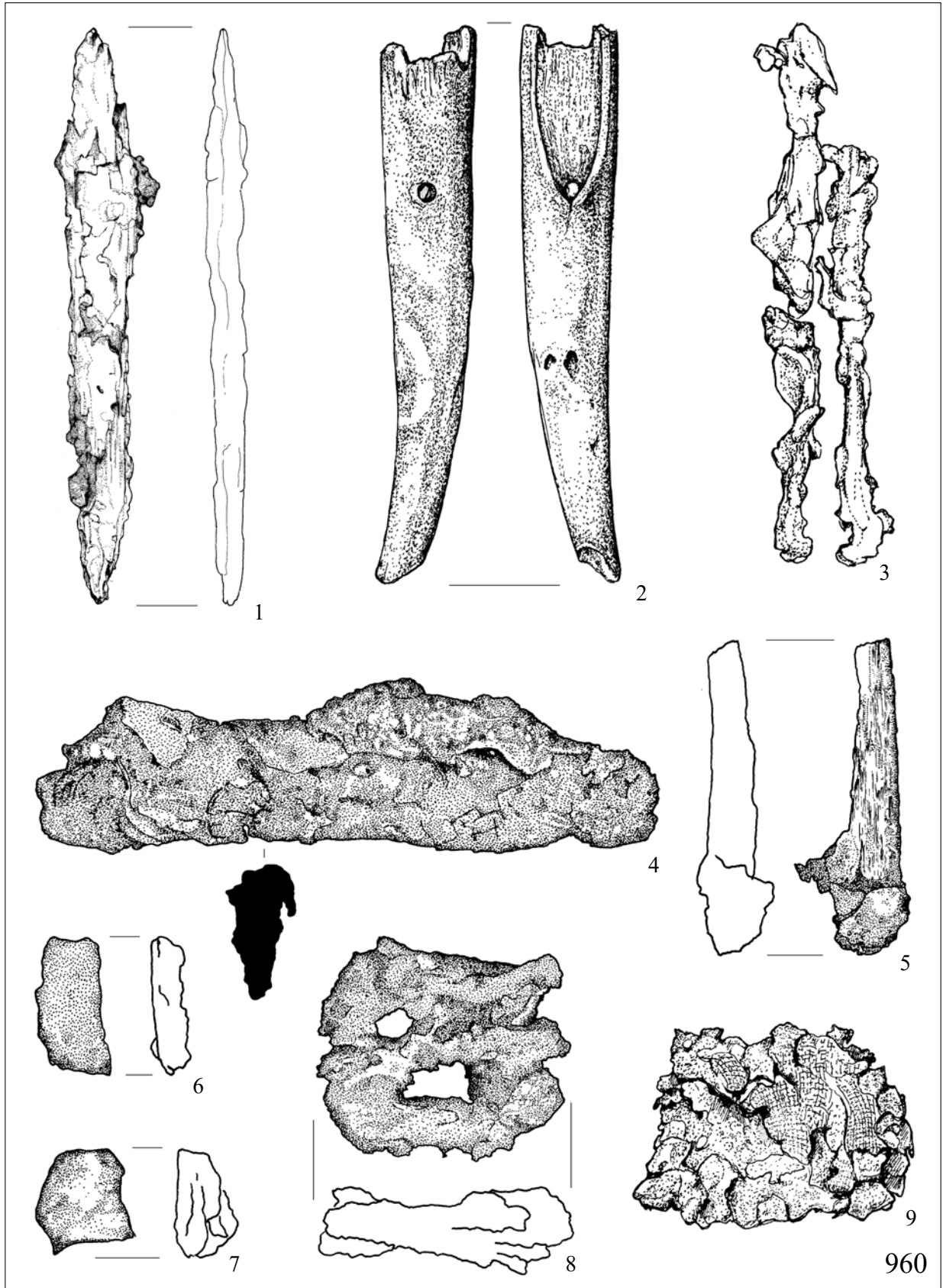
431. kép. Szegvár-Oromdűlő 950. sír
Fig. 431. Szegvár-Oromdűlő Grave 950. M: 1:1

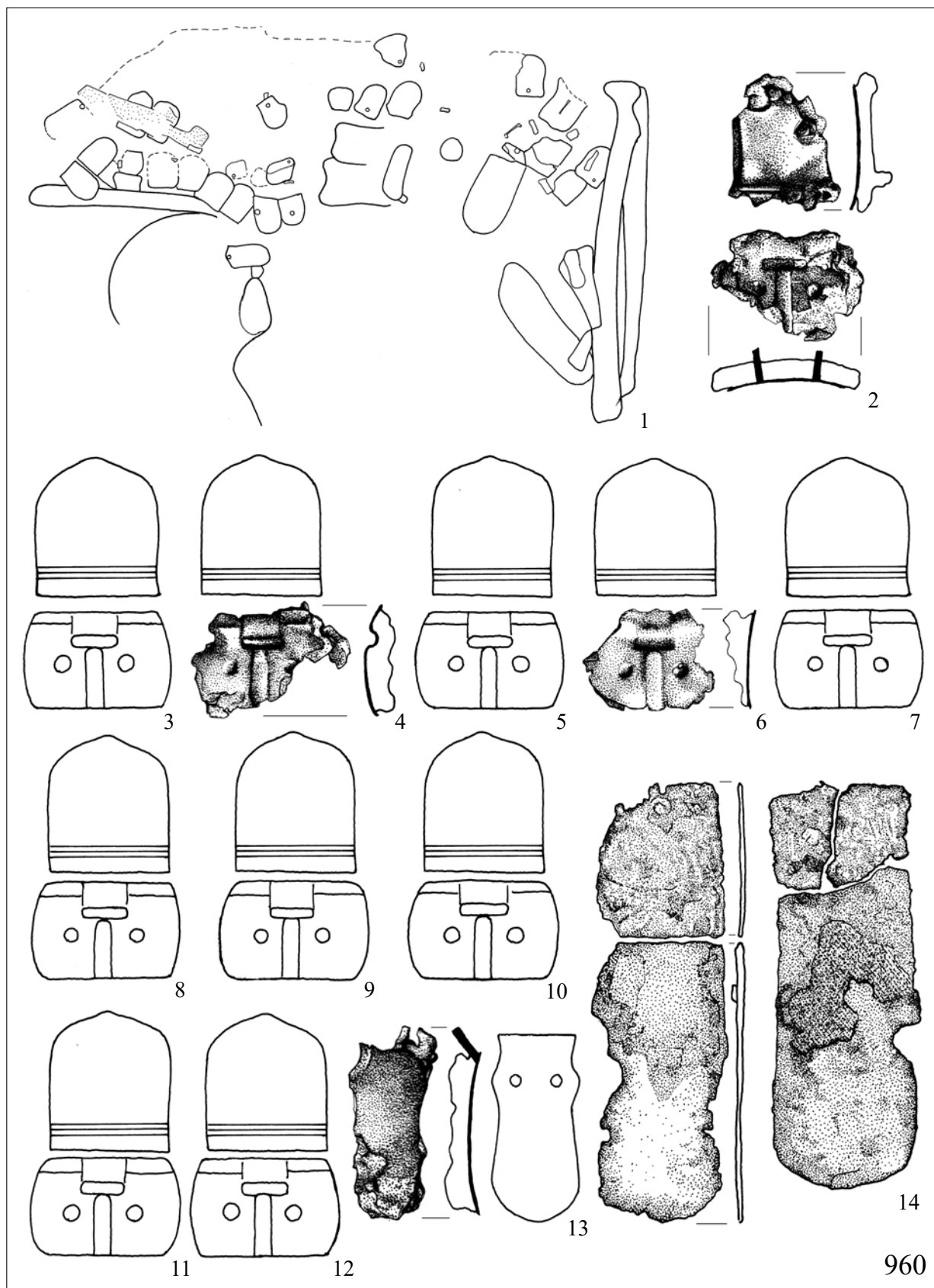
432. kép. Szegvár-Oromdűlő 960. sír
 Fig. 432. Szegvár-Oromdűlő Grave 960

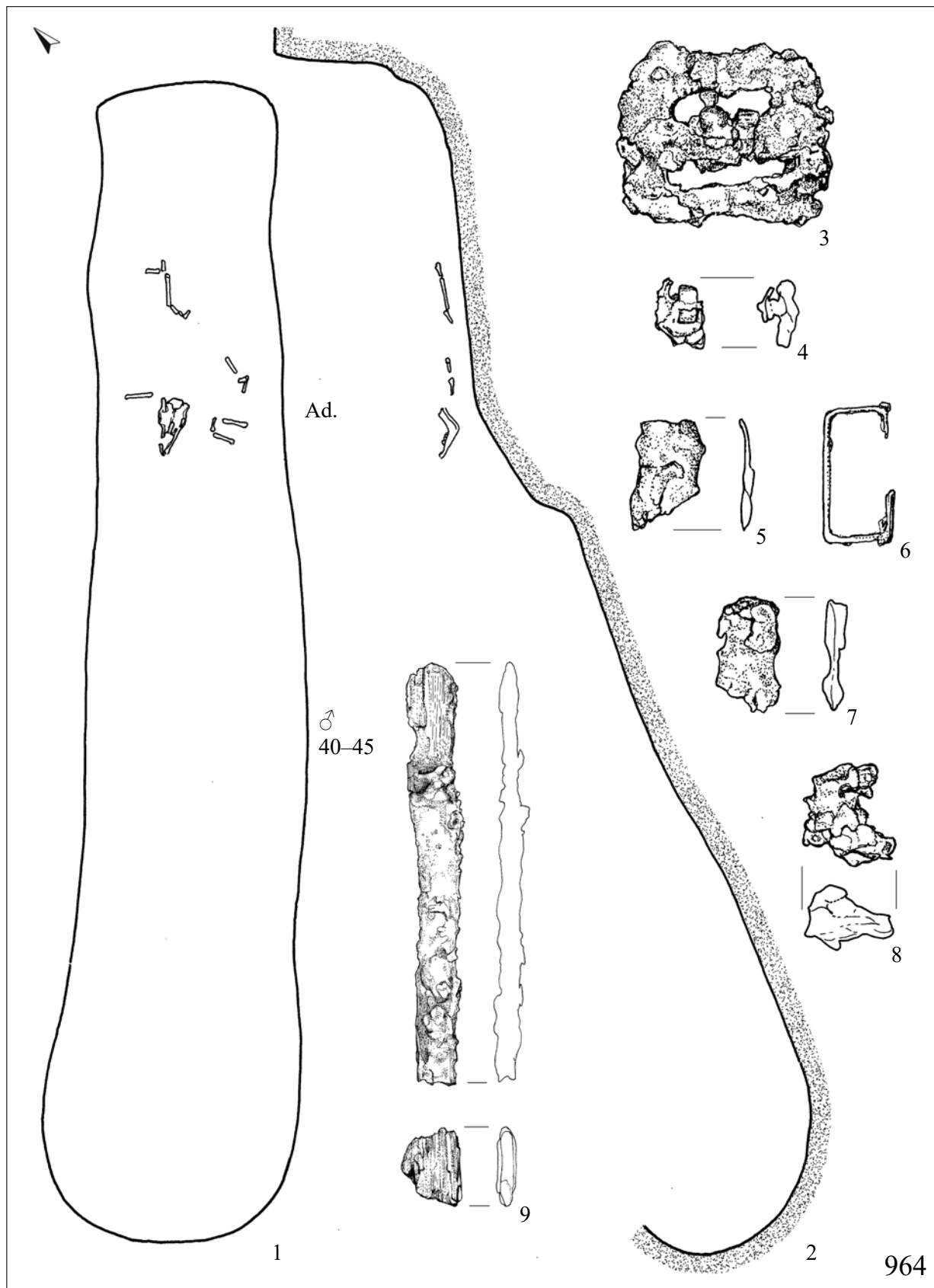
433. kép. Szegvár-Oromdűlő 960. sír
 Fig. 433. Szegvár-Oromdűlő Grave 960. M: 1–5: 1:1; 6–7: 1:2

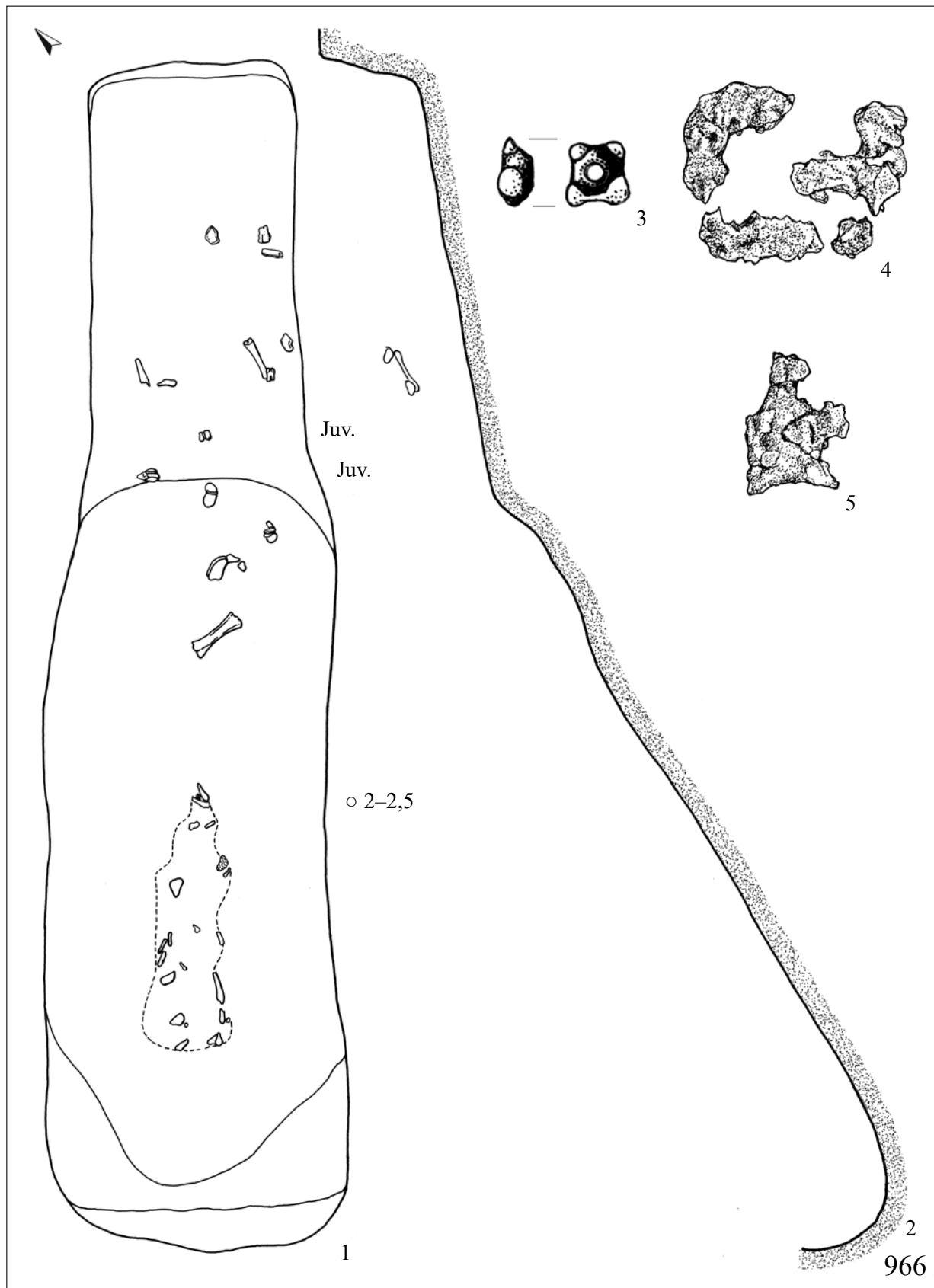
434. kép. Szegvár-Oromdűlő 960. sír
 Fig. 434. Szegvár-Oromdűlő Grave 960. M: 1: 1:2; 2-9: 1:1

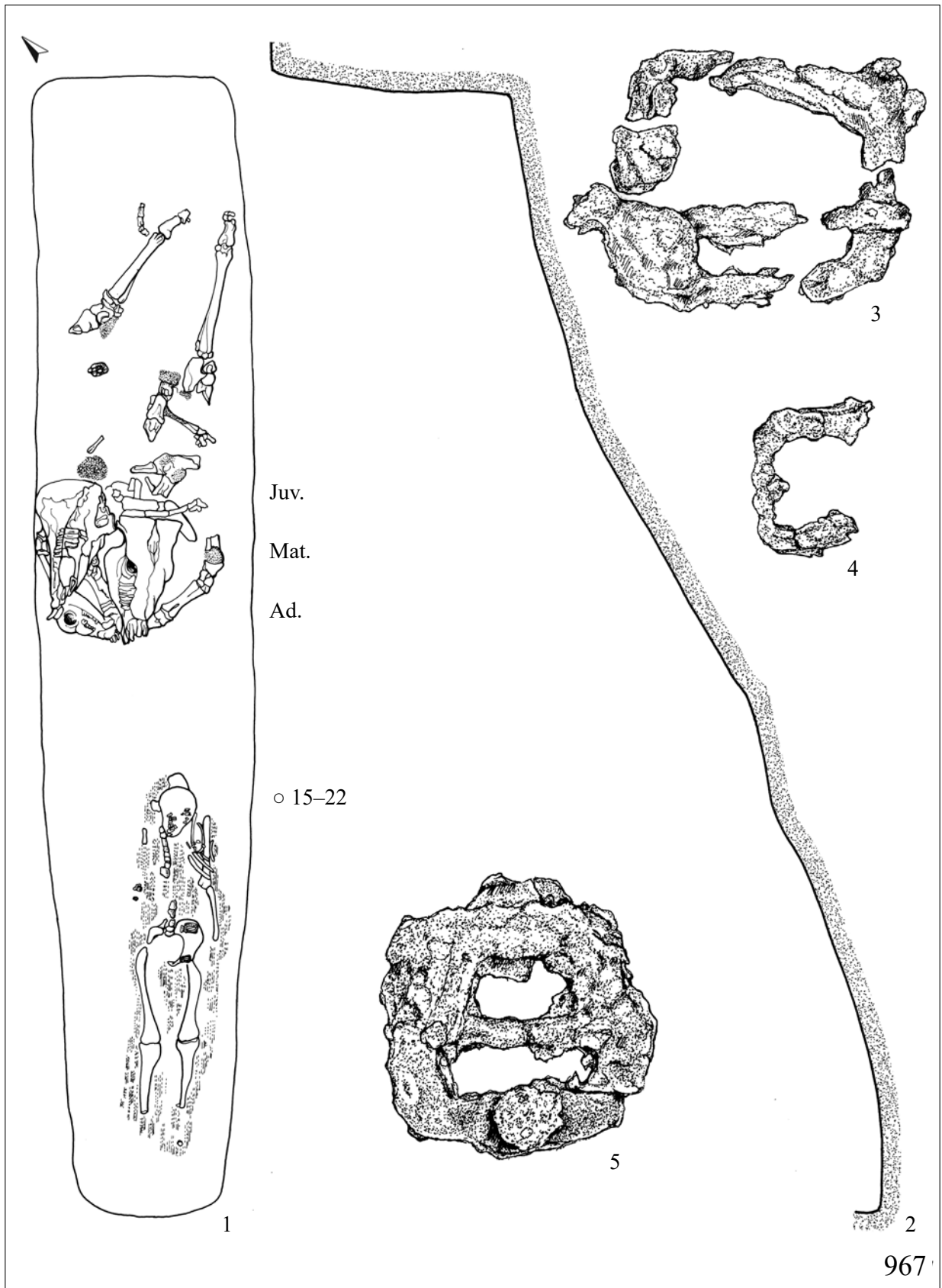
435. kép. Szegvár-Oromdűlő 960. sír
 Fig. 435. Szegvár-Oromdűlő Grave 960. M.: 2-14: 1:1

436. kép. Szegvár-Oromdűlő 964. sír
 Fig. 436. Szegvár-Oromdűlő Grave 964. M: 3-8: 1:1; 9: 1:2

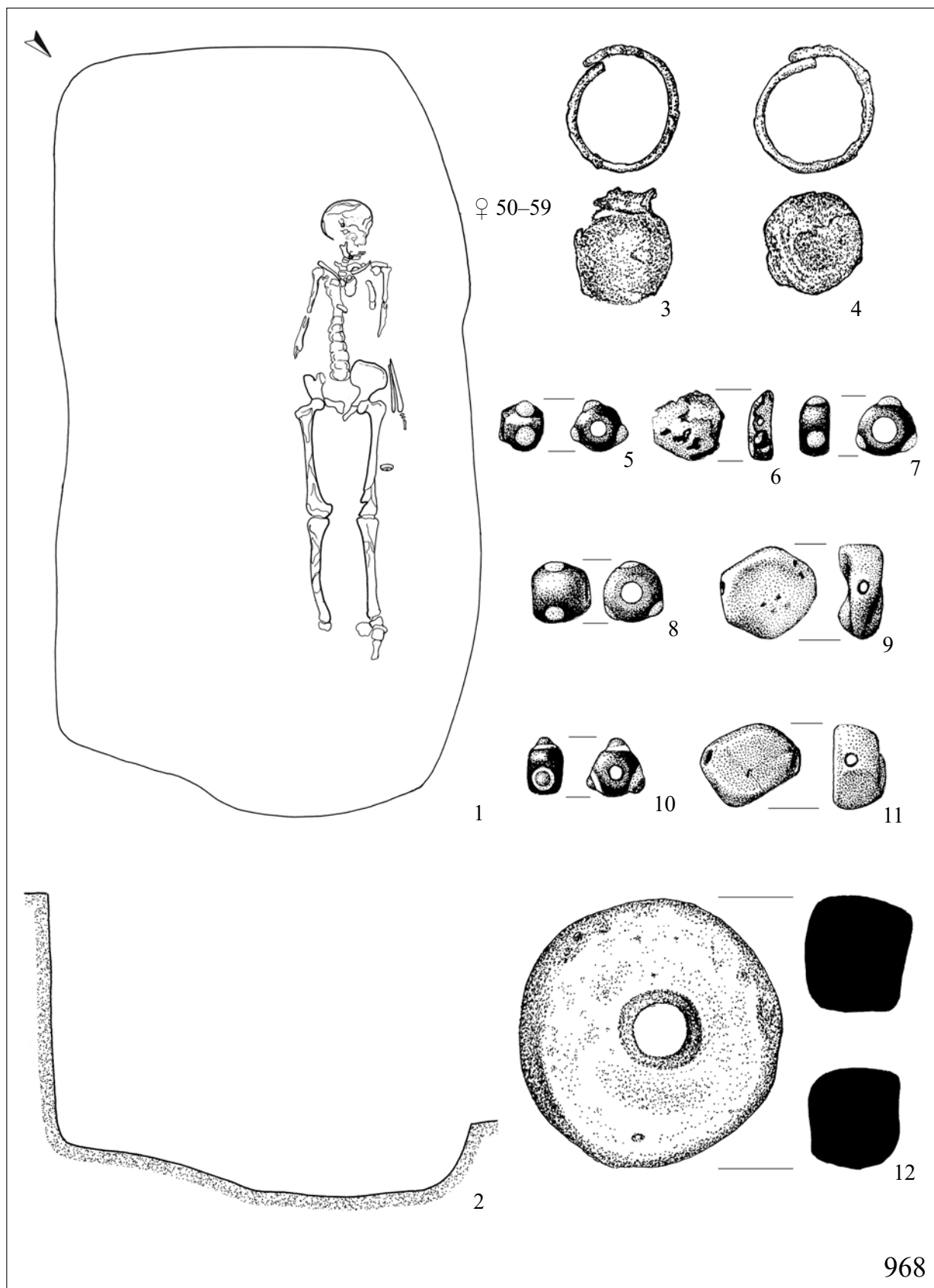

437. kép. Szegvár-Oromdűlő 966. sír
 Fig. 437. Szegvár-Oromdűlő Grave 966. M: 3-5: 1:1

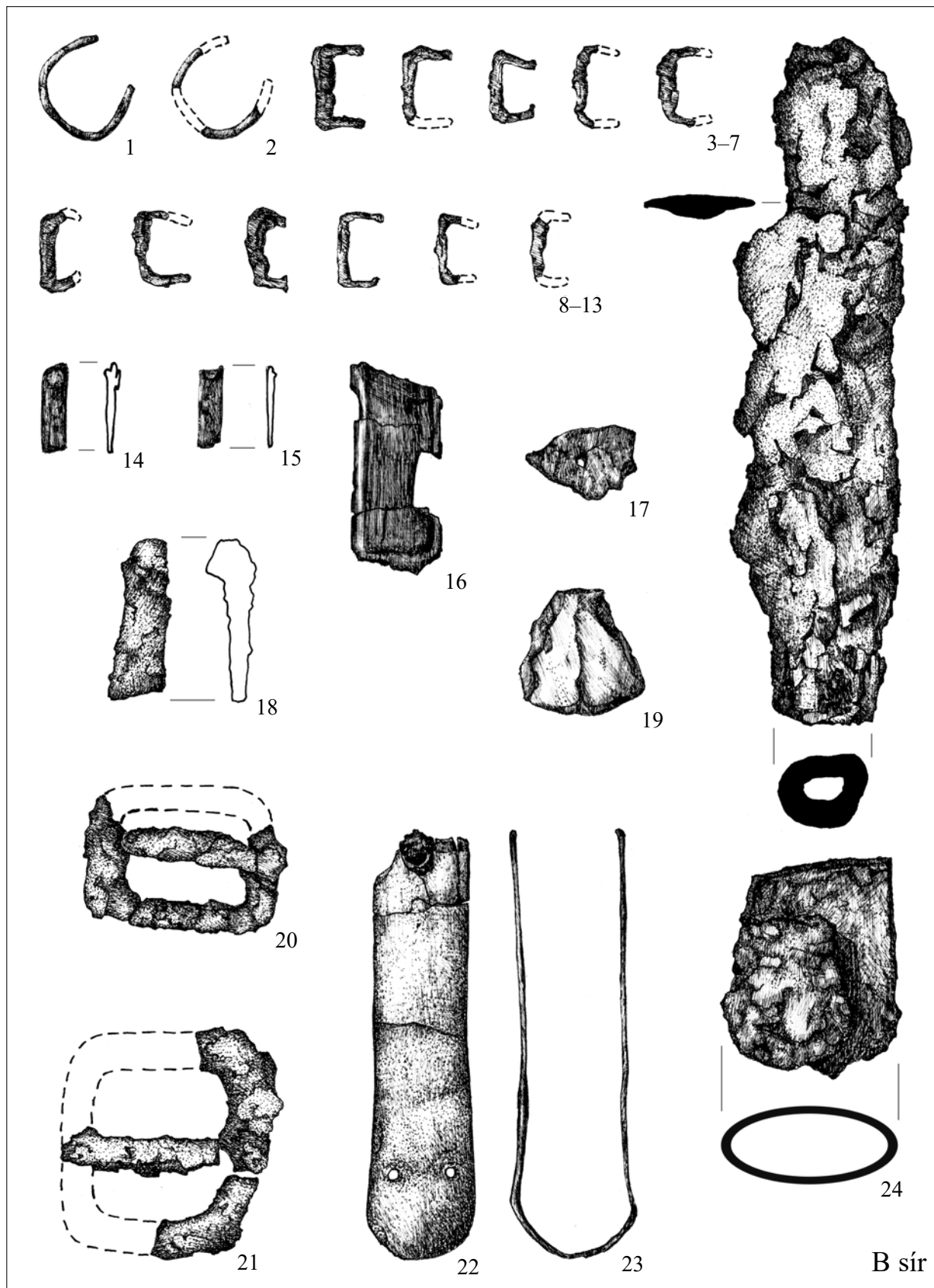

438. kép. Szegvár-Oromdűlő 967. sír
Fig. 438. Szegvár-Oromdűlő Grave 967. M: 3-5: 1:1

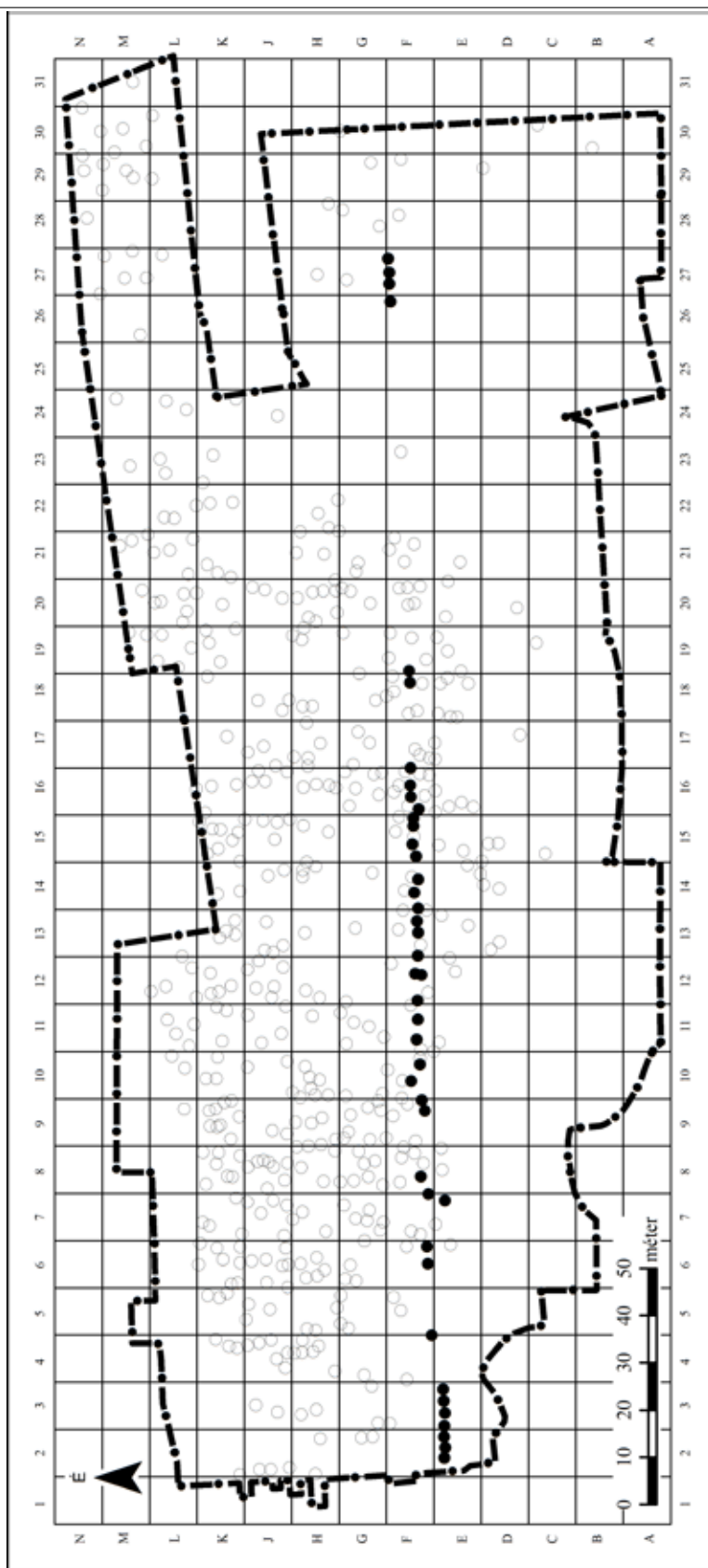

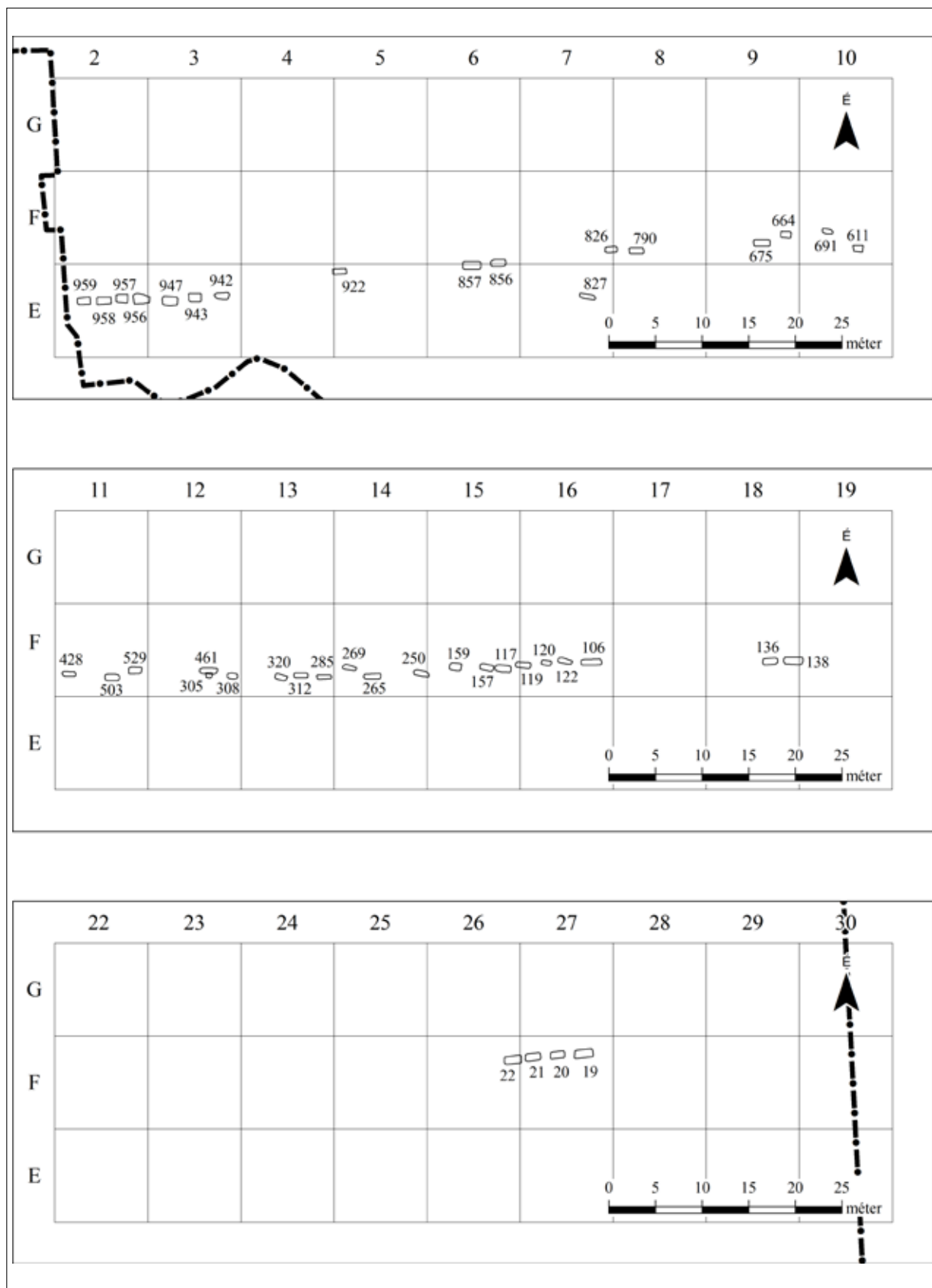
439. kép. Szegvár-Oromdűlő 968. sír
 Fig. 439 Szegvár-Oromdűlő Grave 968. M: 3-12: 1:1

440. kép. Szegvár-Oromdűlő, B' sír
 Fig. 440. Szegvár-Oromdűlő 'B' Grave. M: 1-23: 1:1; 24: 1:2

441. kép. Szegvár-Oromdűlő. A feltárt üres objektumok helyzete
 Fig. 441. Szegvár-Oromdűlő. Position of the unearthened empty features

442. kép. Szegvár-Oromdűlő. A feltárt üres objektumok szakaszai
 Fig. 442. Szegvár-Oromdűlő. Sections of the unearthed empty features